MICHAELIS ETTMULLERI

PHILOS. ET MEDICINÆ DOCTORIS,
IN ILL. LIPSIENSI ACADEMIA PROFESSORIS,

OPERA OMNIA

IN QUINQUE TOMOS DISTRIBUTA.

EDITIO NOVISSIMA VENETA.
LUGDUNENSI, FRANCOFURTENSI ET NEAPOLITANA
emendatior, & Locupletior cum integro Textu
SCHROEDERI, MORELLI, ET LUDOVICI,
ACCESSERUNT NOTÆ, CONSILIA, &c.

NICOLAI CYRILLI

In Regia Universitate Neapolitana Prim. Med. Pract. Profess. &c.

TOMUS QUINTUS.

VENETIIS, MDCCXXXIV.

Sumptibus Jo: Gabrielis Hertz.
CUM PRIVILEGIO EXCELLENTISSIMI SENATUS.

HOC TOMO V.

Comprehenduntur

COLLEGII PHARMACEUTICI PARS II. IN SCHROEDERUM, MORELLUM DE MEDICAMENTIS COMPOSITIS.

IN LUDOVICI PHARMACIAM MODERNO SECULO APPLICANDAM.

SERIES

TRACTATUUM, SECTIONUM, CAPITUM &c.

In hoc Quinto Volumine contentorum.

COLLEGII PHARMACEUTICI PARS II.

De Medicamentis Simplicibus. pag. 1.

SECTIO I.

IN *SCHROEDERI, & MORELLI Composita.* 3
CAP.I. *De Acetis.* 3
MOR. *De Amygdalato.* 6.
MOR. *De Apophlegmatismo.* 7.
MOR. *De Apozemate.* 8.
CAP.II. *De Aquis Destillatis.* 15.
CAP.III. *De Aquis Reliquis Usui Externo dicatis.* 39.
CAP.IV. *De Balneo.* 44.
CAP.V. *De Balsamis Odoriferis.* 47.
CAP.VI. *De Balsamis Destillatis.* 50.
MOR. *De Bocheto.* 52.
CAP.VII. *De Bolis.* 53.
CAP.VIII. *De Calcibus seu Calcinatis.* 56.
CAP.IX. *De Cataplasmatis.* 59.
CAP.X. *De Clysteribus.* 65.
CAP.XI. *De Collyriis.* 72.
CAP.XII. *De Conditis.* 76.
CAP.XIII. *De Confectionibus Saccharatis.* 82.
CAP.XIV. *De Conservis.* 83.
CAP.XV. *De Cucuphis.* 84.
CAP.XVI. *De Decocto Galli.* 86.
CAP.XVII. *De Decoctis.* 87.
CAP.XVIII. *De Destillato Instaurante.* 97.
MOR. *De Diæta.* 99.
CAP.XIX. *De Eclegmatis & Looch.* 103.
CAP.XX. *De Electuariis & Mixturis.* 105.
CAP.XXI. *De Elixiriis.* 120.
CAP.XXII. *De Embrocatione.* 128.
CAP.XXIII. *De Emplastris, Ceratis, Dropacibus, & Sparadrapis.* 130.
CAP.XXIV. *De Emulsionibus.* 143.
CAP.XXV. *De Errbinis.* 147.
CAP.XXVI. *De Epithematis.* 152.
CAP.XXVII. *De Extractis, ac Menstruis.* 157.
CAP.XXVIII. *De Fæculis.* 177.
SCHROED. *De Farinis.* 178.
CAP.XXIX. *De Floribus.* 179.
CAP.XXX. *De Fotu.* 179.
CAP.XXXI. *De Frontali.* 182.
CAP. XXXII. *De Gargarismatis, Diaclysmatis, & Dentifriciis liquidis.* 183.
CAP.XXXIII. *De Gelatinis.* 189.
CAP.XXXIV. *De Hordeato, item de Ptisana.* 191.
CAP.XXXV. *De Hydromelite.* 192.
MOR. *De Hydrosaccharo & Ptisana.* 193.
CAP.XXXVI. *De Infusionibus.* 193.
CAP.XXXVII. *De Injectionibus.* 196.
CAP.XXXVIII. *De Insessu & Semicupio.* 200.
CAP.XXXIX. *De Julepis, & Moretis.* 201.
CAP.XL. *De Jusculis.* 206.
MOR. & SCHROED. *De Lacte & Sero Lactis.* 207.
CAP.XLI. *De Lapidibus.* 209.
CAP.XLII. *De Liquoribus per Deliquium.* 211.
CAP.XLIII. *De Lotionibus.* 213.
CAP.XLIV. *De Magisteriis.* 215.
CAP.XLV. *De Massa Panis & Pincolato.* 219.

CAP.

MICHAELIS ETTMULLERI

PHILOSOPH. ET MEDICINÆ DOCTORIS, &c.

COLLEGII PHARMACEUTICI

PARS SECUNDA.

DE MEDICAMENTIS COMPOSITIS.

UT ut longè sit nobilius, & in Medicinæ primordiis potissimùm consuetum fuerit, per *Simplicia* curare, & HELMONTII Sententia à veritatis scopo non abludat, dum, *pauca*, inquit, *Medicum nobilisant*; nempe nobiliora, generosiora, & efficaciora Remedia ritè præparata. Attamen quia hæc Simplicia cruda, vel in substantia solida assumi non facilè possunt, orta hinc est MEDICAMENTORUM PRÆPARATIO, quæ maximam partem, si non omnis, in *Pulverisatione* vel *Decoctione* & in *Infusione* consistebat. Tractu verò temporis, ubi unicum Simplex omnibus Indicationibus non satisfacere observarent, tentarunt per *Additionem alterius* hunc vel illum defectum, vel non fatis, ob Mentis nostræ caliginem, exploratam virtutem supplere, tum etiam ut Ægroti Medicamenta alias nauseabunda, faciliùs assumerent, de grata quoque eorum orma cogitarunt: hacque ratione MEDICAMENTA COMPOSITA introduxerunt, quæ non semper sunt contemnenda. In quorum *Compositione*, ut omnia ritè fierent, & debita forma provenirent, debitam *Proportionem* observarunt; sicque *Compositionem Medicamentorum*, in certam quasi *Artem* seu *Methodum praescribendi Formulas* redegerunt, de qua Arte seu Methodo in peculiari *Collegio Formulari* mihi sermo factus. Jam verò necesse est, ut pro absolvendo *Collegio Pharmaceutico* ad *Remedia Pharmaceutica*, & quidem usitata *Composita*, ab AUTHORE nostro *Lib.* 2. recensita, accedamus.

Triplex autem in hisce *Scopus* est,

1. Ut Remedia *faciliùs usurpentur* ab Ægroto: sic v. g. Absinthium crudum nemo facilè usurpare poterit: eadem de Ebore crudo raspato ratio est. Alia ergò sub Præparatione hæc offerenda sunt.
2. Ut *virtus* medicamentosa Simplicium *educatur foras*, & separetur a scoriis non medicamentosis. HELMONTIUS vocat, *Sanguinem à Cruore secernere* v. g. tota vis Cornu Cervi consistit in Sale volatili maxima ex parte, propterea destillatur, ut hoc habeatur seorsim: sic v. g. Spiritus Cochleariæ destillatur, ut Sal volatile antiscorbuticum habeatur, reliquo corpore minùs efficaci relicto.
3. Ut *corrigatur* in Simplici, si quid nocivum vel violentum vel virulentum adsit; varias enim dotes habent Simplicia, & dum prosunt, etiam nocent, ut Opiata & Purgantia omnia vim nocivam & violentam secum habent: non tamen sunt castranda, ut Opium à multis per Acida; nec planè destruenda Crasis, quin potiùs extrahatur integra, ut possit usurpari relicta parte inutili.

Quoad ipsa *Composita*; vitentur porrò, quantum fieri potest, *Compositiones enormes*, & contrahantur, ut fiant quasi tertium & efficaciores; v. g. *Compositiones* illæ *Theriacales* pessimæ sunt.

Sub *Præparatione* verò Simplicia variis torquentur *Operationibus*, variaque inde resultant *Medicamina*, ut videre est ex sequentibus.

Medicamenta hæc *Pharmaceutica* optimè aliàs dividuntur secundùm consistentiæ rationem in *Liquida*, *Solida*, ac *Media consistentia*.

Liquida sunt;

1. *Destillata*; *Aqua*, *Spiritus* & *Olea*.
2. *Soluta* & *Extracta*; uti sunt *Essentia*, *Tinctura*, *Elixiria*, *Infusa*, *Decocta*, *Olea per infusionem*, *Olea per decoctionem*, *Aceta medicata*, *Liquores*, *Gelatina*, *Emulsiones*, *Vina medicata*, ac aliæ *Infusorum* & *Decoctorum* speciales Differentiæ; v. g. *Clysmata*, *Cataplasmata*, *Gargarismi*.
3. *Expressa*. *Succi*, item *Olea per expressionem*.
4. Ex his diversimodè mista. *Potiones*, *Balsama*, *Syrupi*, *Juleps*, *Linctus*, *Epithemata*, *Condita*, *Unguenta*.

Solida sunt:

1. *Contusa & pulverisata*, nempe *Præparata*, *Farina*, *Facula*, & *Species* seu *Pulveres compositi*.
2. *Sublimata*; ut *Flores*, *Salia volatilia*, *Mercurius sublimatus*, &c.
3. *Præcipitata*; ut *Magisteria*, *Mercurius præcipitatus*, &c.
4. *Calcinata*: ut *Salia fixa*, *Lapides medicamentosi*, *Calces*, *Usta*, &c.
5. *Mista*: ut *Morsuli*, *Rotula*, *Pilulæ*, *Poma Ambra*, *Sacculi*, *Suppositoria*, *Trochisci*, *Confectiones*.

Media consistentia, eaque ferè mista, sunt: *Conserva*, *Boli*, *Electuaria*, *Sapones*, *Emplastra*. (A)

(A) *Ut hoc Pharmaceuticum Chaos, variis* Ettmulleri *Editionibus semper magis ac magis deformatum, in aliquem ordinem, quoad fieri potuit, redigeremus, placuit* secundam *hanc* Collegii Partem *in* duas Sectiones *dividere. Harum* priore Shrœderi Capita *ex* Libro secundo Pharmacopœæ *Medico chymicæ decerpta*, *cum* Ettmulleri Commentariis, *juxta ejusdem* Schrœderi, *hoc est juxta* Alphabeti *ordinem, comprehendimus: cum singulis autem* Schrœderi Capitibus *ea* Morelli Capita, *ex illius de* Formulis Remediorum Libris *selecta, conjunximus, in quæ* Animadversiones *quoque suas addit* Author *noster*. Secunda *verò* Sectio Ludovici Pharmaciam, *cum* Wedelii *&* Ettmulleri Notis *complectitur*.

SECTIO PRIMA
IN
SCHROEDERI ET MORELLI COMPOSITA.

Ex Pharmacopœæ Medico-Chymicæ Libro II. & Methodo Formularum.

SCROEDERI CAPUT XXXVII.

DE ACETIS.

ACETA, quæ in Officinis prostant, vel *mera* sunt, vel *qualitatibus medicamentalibus* aliunde impraegnata.

De *meris*, horumque præparationibus agetur peculiariter *lib. 4. Cl. 2.*

Aceta qualitatibus aliunde *impragnata* (præter pauca alia, de quibus *d. l.*) fiunt ex *Aceto Vini optimo*, ac Vegetabilibus, suntque vel *insolata*, sive *infusa* saltem, vel quoque, quæ paucissima tamen sunt, *destillata*.

Modus fiendi: ℞. *Materiam* insolandam puram atque exiccatam, præpara ad Insusionem (ut fit in Decoctionibus, incidendo scilicet, quæ incidenda sunt, contundendo, quæ contundenda, &c.) Hinc imple Lagenam vel Vitrum, ac affunde *Acetum Vini acerr.* donec ad Lagenæ cervicem pertingat. Orificio benè clauso colloca in locum tepidum, vel temperatum, & *Acetum* viribus rerum infusarum imprægnabitur.

N. Vegetabilia aliquantulùm arefacta recipere oportet, ne squalore suo *Acetum* corrumpant.

Modus destillandi non discrepat à Destillatione *Aceti simplicis*, de qua *l. 4. Class. 2.*

ACETA OFFICINALIA SIMPLICIA fiunt per solam Insolationem: suntque usitatiora

ACETUM

Angelica. Ex *Radice*.
Anthosatum. Ex Infusione *Florum Anthos*.
Calendularum. Ex *Floribus*.
Caryophyllatum. Ex *Floribus*.
Corticum Citrii.
Fragorum. E *Fructibus*.
Lavendula. E *Floribus*.
Liliorum convallium.
Mentha. Ex *Foliis*.
Papaveris rhœados. E *Floribus*.
Rosatum. Ex *Floribus*.
Rubi Idai. E *Fructibus*.
Rutaceum. E *Foliis*.
Sambuci. Ex *Floribus*.
Scordii. E *Foliis*.
Scilliticum. E *Radicibus*.
Violarum purpurearum. E *Floribus*.

ACE-

CAPUT I.

DE ACETIS.

A*Ceta medicata* sunt, vel per simplicem cum *Aceto Vini Infusionem*, vel per artificiosam *Fermentationem*; & hæc ipsa iterum vel *Volatiliora*, vel *Fixiora*.

Aceta medicata per Infusionem convenientium *Vegetabilium Simplicium* paranda, potiùs cum *Aceto Vini crudo*, quàm *destillato*, præparanda. Nam utut ista cum destillato parata Aceta diutiùs durent, tamen efficacitate cedunt hujusmodi Acetis medicatis cum crudo paratis; ut rectè HOFFMANNUS habet *Clave pag.* 43. sicut etiam notum est, quando à Medico præscribitur *Acetum*, intelligatur *Acetum Vini*, ceu ex omnibus optimum & convenientissimum. Hoc tempore quidem etiam ex *Melle fit Acetum*; non tamen ita commendatur hoc pro *Usu Medico*, quàm *pro Alchymistico*, pro Solutionibus Metallorum, ac aliis operationibus Chymicis.

Quoad *Modum infundendi*; observetur *Tempus*, quod Ingredientia durare debent in Infusione, quod pro Vegetabilium textura & constitutione est varium: quæ enim tenerioris sunt compositionis, v. g. *Flores Rosarum*, *Tunica*, *Calendula*, *Violarum*, &c. vix per tres horæ quadrantes in *Aceto* relinquendæ sunt, quibus exemptis *novi Flores* infundendi, quod aliquoties repetendum; sic enim brevi mora partes tantùm volatiles & efficaciores ex Floribus proliciuntur, relictis partibus crassioribus & terrestrioribus, à quibus aliàs facilis corruptio, quæ observata hac encheiresi præcaveri potest; quæ verò durioris sunt compagis, diutiùs etiam infusa relinqui possunt.

Quoad *Aceta per Fermentationem*; observandum est, dari etiam *Aceta Plantarum volatilia*, quæ striatim Spiritus Vini instar per Alembicum pergunt, magni usus, & ipsis interdum Spiritibus ardentibus præferenda. Nempe dum *aromatica Simplicia* Fermentatione recluduntur pro Spiritu volatili impetrando, si paulò diutiùs in Fermentatione steterint, *Acorem* contrahunt, & perfectè in *Acetum* abeunt. Sed dum sunt in fieri ad Acetum, antequàm hoc perfectum sit, destillanda sunt, & sic *Acetum Vegetabilium* elegans elicitur: hic v. g. exacta Rosarum aut Liliorum convallium Fermentatione, si ultrò Spiritum ardentem deprimi permittimus, ulteriùs, quàm par est, in Fermentatione relinquendo: quamprimùm verò acidiusculus perfectus Odor sese exerere incipit, destillatur, *Acetum volatile* prodit, & instar Spiritus Vini strias efformat. Separato hoc Aceto volatili, reliquum ex Plantis abjici non debet; continet enim fixiores & terrestriores Aceti particulas, additis *Vini Facibus*, vel etiam per se in *Acetum perfectum* redigendas.

Facere huc videtur, quod refert MOELLENBROCCIUS *de Cochlear. pag.* 75. & 76. *Spiritum Vini* infusum super *Cochleariam*, oblivioni traditum, repertum fuisse planè acidum, indeque generosissimum *Spiritum sulphureum* fuisse prolicitum.

Hæc sunt Aceta volatiliora per Fermentationem.

Quoad *Aceta* quasi *fixiora fermentata*, sit exempli loco *Acetum Diaphoreticum* elegans:

℞. *Ligni Sancti* ℔ß.
Sassafras ℥ij.
Rad. Sarsapar. ℥j.
Flor. Sambuc. M. j.
Passul. maj. ℥j.

Incis. & contus. coq. in *Aqua simpl. fontan.* q. s. *Colatura* stet per aliquot dies in loco calido, acescit sponte; & potenter *dosi* cochl. j. ad ij. Sudorem movet.

Species etiam dictæ cum *Aceto fortissimo* macerari & coqui possunt, donec Rubini instar tingatur Acetum, quod postea filtretur, & usui servetur.

Quoad *Usum Acetorum*: sunt vel SIMPLICIA, vel COMPOSITA; quæ præter vim Aceti generalem modificantur pro Ingredientium diversitate specifica.

Quoad ACETA SIMPLICIA, est primò

Acetum Angelica. Quod fit ex Infusione *Radicis*. Commendatur contra Pestem: cùm enim Aceta optimè prosint in Peste, commodè talia Aceta adhibentur ex Infusione *Simplicium Antipestilentialium*.

Acetum Anthosatum. Ex *Infusione Florum Anthos*; prodest in Affectibus Capitis, in specie in Lethargo, & similibus Affe-

ctibus

ACETA COMPOSITA sunt

Acetum Alexitacam, scilicet *Destillatum alexicacum*, F. F. Vide *infrà*, No. 1.
Bezoardicum. 2.
Prophylacticum F. F. 3.
Rutaceum F. F. 4.
Theriacale August.

1. *Acetum Agrestinum solativum Cl. D. D. S. Cleffal. Archiatri apud Metenses celeberrimi.*

℞. *Succi Agresta* sive *Omphacis depurati* ℥ij.
Fol. Sen. Oriental. ʒij.
Sem. Anis. contus. ℈j.
Rad. Mechoac. in tenues lamellas dissectæ, (non autem Pulveris, aliàs Infusum evaderet viscidum) ʒß.
Caryoph. integr. N. ij.
Macerentur in Lagena loco frigido, & de isto *Aceto Agrestino* permisce Cochl. ij. aut iij. in *Jusculis* condimenti loco, in quibus priùs dissoluta sit ʒß. *Cremor. Tart.* Adultis detur *Dosis* superior integra.
Hujus Remedii assiduo usu Hemitritæum & Morbos chronicos, quamvis longa patientia, edomari probatum est.

Acetum Alexicatum, seu Destillatum alexit. F. F. i. e. Francofurtense.

℞. *Rad. Tormentill. Zedoar. Bistort.* an. ʒß. *Angelic. Imperator. Hirundinar.* an. ℥iß. *Pimpinell. Dictam. alb. Aristoloch. rot. vera.* an. ℥ij.
Herb. Card. bened. Galega, Scord. an. Miß. *Sed. maj. Endiv.* an. Mij.
Fl. Calendul. Miiß. *Rosar. rub. Nymph. Borrag. Tunic. Sambuc.* an. Mii.
Poma Citria recentia minimèque putrida N. viij.
Incisis incidendis, ac contusis contundendis, affunde *Aceti acerr.* ℔. X. stent in infusione per dies (3.) posteà destillentur per Alembicum vitreum.

2. *Acetum Bezoardicum F. P. Cl. Dn. D. de Spina.*

℞. *Rad. Enul. Camp.* ℥ij. *Angelic. Ostrut. Valerian. Vincetoxic. Chelidon. Pimpinella* an. ʒvj. *Gentian. Dictamn. alb. Aristoloch. rot. Tormentill. Scabios. Succis. Petasit. Zedoar.* an. ℥ß.
Bacc. Juniperi Miv.
Myrrh. elect. ℥ß.
Fol. Rut. Chelidon. maj. Scord. Chamadr. Card. ben. an. Mij.
Incidantur, & contundantur, ut est moris, dein affunde.
Aceti Vini acer. ℔. viii.
Spir. Vini ℔iii.
Theriac. Androm. ℥ii.
Spir. Tartari ℥ß.
Camphor. ʒii.
Digerantur per dies aliquot (14.) dein exprimantur, filtrenturque per Chartam.

Acetum Confortans S. Cleffai. Germ. Pulsessig.

℞. *Fol. Rut.* Miii. *Fumar.* Mi.
Baccar. Juniper. ℥ii.
Caryophyll. Macis. Nucis mosch.
Testicul. Castor. an. ℥ß.
Contusis affunde *Acet. ros.* ℔iii.
Insola per aliquot dies, vel macera retrò Fornacem.
Vires. Gravidis, Puerperis, & ab Utero syncopizantibus prodest, odorando, Tempora fricando, & Pulsui utrique ea *Linteis* eo madentibus alligando. In Febribus malignis commodè additur *Camph.* ʒj.

3. *Acetum Prophylacticum F. F. Cl. Dn. D. Arnoldi Weickard.*

℞. *Rad. Angelic. Zedoar. Levistic.*
Fol. Pimpinell. germana. Rut. an. Mi.
Turbith el. ʒii.
Cort. Citr. recen. ʒiii.
Baccar. Juniper. benè matur. ℥iß. *Laur.* ℥j.
Incisa & contusa, ut moris, macerentur cum *Aceti acerr.* Mens. ij. postea destillentur per Alembicum vitreum. Servetur pro usu.
Vires. Insignes vires bezoardicas *Aceta* hæc recensita obtinent, quibus non modò contagiosos Morbos præcavere, sed & Sudorem, Urinamve expellere pollent.

4. *Acetum Rutaceum F. F.*

℞. *Fol. Rut. Scord. Card. benedict. Tanacet.* an. Mi.
Bacc. Juniper.
Rad. Angelic. ana. ℥ii. *Zedoar.*
Cort. Citr. an. ℥ß.
Incidantur minutim, ac infundantur in *Aceti optimi* ℔vj.
Viribus convenit cum prioribus.

MORELLI CAPUT VIII.

Lib. 5. Sect. 2.

DE AMYGDALATO.

Colore & sapore non multùm differt ab *Emulsione*, nisi quod spissius existat mistatius.
Duplex enim est, aliud *Liquidius*, ex *Amygdalis* elicita lactea quædam substantia, instar Emulsionis, ut suprà, sine ulla coctione; aliud verò *Crassius*, coctione inspissatum, de quò in præsentia.
Est autem *Medicamentum Alimentosum* Syrupi substantia paulo liquidius, Lactis instar (unde & *Cremor* & *Lac Amygdalinum* vocatur) elicitum, *Sacchároque* conditum, ad alterandum simul & nutriendum comparatum.
Licèt autem à Medico præscribi non soleat minutim, sed imperari tantùm. Medicus in ipso tria considerabit, *Compositionem*, *Usum*, & *Utilitatem*.
Quod ad *Compositionem*, conficitur passim ex *Amygdalarum*

---

ctibus Soporosis & Comatosis.
Acetum Calendulaceum. Ex *Floribus*; prodest in Syncope, Lipothymia, & Palpitatione Cordis; & caeteroè in Affectibus hystericis.
Acetum Corticum Citri, Specificum est in Stomachi Affectibus, imprimis flatuosis, item in Peste, in qua aliàs usurpantur *Aceta Bezoardica*: de quibus paulò post.
Acetum Lavendula. Ex *Floribus*, Capiti conducit.
Acetum Mentha. Ex *Foliis*, Stomacho conducit, imprimis in Apepsia & Appetitu prostrato.
Acetum Rubi Idai. E *Fructibus*; convenit in Virium defectu.
Acetum Rutaceum. E *Foliis*; est unum ex primariis Antipestilentialibus: uti etiam
Acetum Sambucinum. Ex *Floribus*.

Quoad ACETA COMPOSITA: In usu sunt *Aceta Bezoardica* & *Prophylactica*, quorum variæ & diversæ prostant Descriptiones. Aliquot videbitis in AUTHORE, qui diligenter est legendus pro repetitione Materiæ medicæ, & pro meliori examine Proportionis. Sed loco tot ingentium Compositorum, qualia hinc inde prostant, & AUTHOR habet *Num. 2. & 3.* *Acetum* Infusionis *Theriaca* cum *Camphora* sufficis, vel *Acetum* Infusionis *Baccarum Juniperi* cum *Myrrha* addendo *Camphoram*.

Talia *Aceta* diversimodè usurpantur *internè*, & *externè*.
Internè adhibentur pro præservando à Peste singulis horis matutinis Cochlear unum, vel alterum: in Cura permiscentur convenienter cum *Anodiniferis* sulphureis volatilibus talia *Aceta*, & ita hauriuntur non sine successu.
Externè in Peste, in Syncope, & Lipothymia item quando Ægri nimium sudant in Febribus malignis & pestilentialibus. Applicatur cum *Linteis* Pulsibus & Naribus, attracta enim vis Aceti per Nares sensim sensimque alterat Massam sanguineam, eamque, quò minùs Venenum pestiferum possit suam ludere tragediam. Confirmat hoc BARTHOLINUS *Cent. 4. Hist. 13.* dum refert: *per* Acetum Rosaceum *Carpis, & Naribus admotum, per aliquot dies fugitiva vita remoram injectam fuisse*, se aliquoties vidisse.
His *Acetis Bezoardicis* commodè pro temperamento, in iis imprimis, qui non possunt perferre Aceta, ut sunt Senes, & Mulieres hystericæ, potest addi *Spiritus Juniperianus*, *Spiritus de Baccis Sambuci*, *Spiritus Corticum Citri*, &c. sic enim temperatur vis Aceti, non tamen totaliter sed ne nocere possit Corpori, temperatur à Spiritu volatili, & magis sit appropriata.

rum excortic. ℥ij. quæ teruntur in Mortario marmoreo, affundendo sensim *Aqua ferventis* ℔ß. colantur deinde, additurque *Sacchar.* ℥j. ℥iß. ℥ij. pro lubitu, deinde parùm coquuntur, exhibeturque.

Nota 1. quòd si Ægrotans Amygdalatum spissius exoptet, Amygdalarum plus, & Sacchari minus esse addendum, & contra. 2. ubi ad Somnum conciliandum instituitur (quod sæpè fit) *Sem. Papaveris albi*, *Lactuca* recipere.

Usus. Quod ad *Tempus* exhiberi quidem potest quavis hora commoda, sed passim hora Somni usitatè exhibetur.

Formula Præscribendi.

♃. &c. Vide *Emulsionem*.

Utilitas eadem ferè, quæ Emulsionis: temperat, lenit, refrigerat, humectat, hinc passim in Affectibus Pectoris demulcendis capurgandis, in Febribus, & aliis calidis Affectibus, in Vigiliis, &c. Vide *Emulsionem*.

MORELLI CAPUT VII.

Lib. 11. Sect. 11.

DE APOPHLEGMATISMO.

CAPUTPURGII, ut vocant, species est, ut & *Errhinum*, Affectibus Cerebri pituitosis dicata, & eliciendo ab eo Phlegmati: unde ab effectu nomen *Apophlegmatismi*. Quod autem quidam *Masticatorium* appellant, abusivè: fit enim & *Apophlegmatismus liquidus*: licèt hodie in usu practico ita sit receptum: quia *Apophlegmatismi forma solida* usitatior est, ut per Apophlegmatismum audiant simpliciter Masticatoria, licebit discernere.

Quidquid sit, *duplicem* statuo, *Siccum*, & *Liquidum*.

APOPHLEGMATISMUS SICCUS.

Hæc *Caputpurgii* forma, *Masticatorium* aliàs propriè, vulgò etiam *Apophlegmatismus* appellatur.

Componitur, seu præscribitur. 1. *vel* ex *Simplicibus* idoneis *apophlegmatizantibus*, ut passim *Radice Pyrethri*, macerata per noctem in *Aceto* ad unc. j. unc. ij. quam mane masticet.

2. *Vel* ea *Pulvere* jam dictorum acriorum tenuiorum ad drach. iij. unc. ß. qui excipitur *Cera* q. s. vel sola *Mastiche*, alii aliter. Cera magis convenit, sic enim Pulvis cohæret magis.

3. *Vel* ille idem *Pulvis Panno lineo* raro, forti tamen, excipitur, & fit *Nodulus*: pro quo passim *Mastiches* unc. j. pro *Basi*, *aliorum acriorum* drach. ij. drach. iij. præscribuntur, fiant *Noduli*.

Usus & *Formula secundi Modi*. ℞. *&c.* cum *&c.* fiant *Pilula*, vel *Formula salivales*, vel *Globuli* instar Pilulæ majoris, vel formæ Lupinaris, vel *Trochisci* forma Lupinorum, aut Avellanarum, pondere scrop. ij. drach. j. fiant *Trochisci manuales*, quorum unum masticet, & volutet sæpiùs in ore, mane jejuno stomacho, idque per semihoram Capite prono, expuendo sæpiùs, quod dissolvitur, os deinde abluat *Aqua tepida*, *Vino*, *&c.* ut reliquiæ hærentes eluantur. Poterit repeti etiam duabus horis ante cœnam.

Utilitas insignis est post universales Purgationes ad κάθαρσις Cerebri particularem; reliquias nempe Humorum pituitosorum, præsertim è Cerebro, maximè circa basin ipsius, & Ventriculos priores exhauriendas. Purgat etiam vicinas partes, præcipuè Gingivas, Maxillas, Dentes, (in quorum Doloribus passim) Os, Fauces, & quo vis caloris se diffuderit.

APOPHLEGMATISMUS LIQUIDUS.

Est veluti *Gargarisma*, quod *Purgans* poteris appellare.

Componitur ex *Decocto Cephalicorum* attenuantium, incidentium, *Radic. Folior. Semin. Florum*, Dosi *Gargarismatis*, additis *Apophlegmatizantibus*, ad ℥j. ℥iß. ℥ij. facto in *Vino*, *Hydromelite*, &c.

Nota: utiliter catharticum effici, decocta *Senna*, *Carthamo* aliquando, *Turpetho* ad unc. ß. drach. vj.

Quantitas ipsius dissolvenda, ut in Gargarismate.

Usus & *Formula* eadem. Est enim reverà *Gargarisma purgans*.

Utilitas, quæ Masticatorii; tamen, quia gargarisatus aliquid in Fauces delabitur, longiùs quoque prolicit ex Amygdalis, Œsophago; videtur etiam potentiùs trahere ex ipso Cerebro. (Γ)

MORELLI CAPUT I.

Lib. 1. Sect. 1.

DE APOZEMATE.

QUod Latini *Decocta*, Græci vocant *Apozemata*, ab ἀποζέννυμι, quod est *decoquo*, *fervefacio*, propriè deducta.

Nihil autem est aliud APOZEMA, quàm *Medicamenti forma liquida*, ex *Liquore*, qui vires variarum Stirpium ebiberit, conflata, *Sacchare* vel *Melle* condit, clarificata, & aromatizata, in quatuor, aut quinque *Doses*, *ad alterandum*, vel *purgandum* comparata.

Apozema duplex est, aliud *Veterum*, jam obsoletum, aliud *Recentiorum*, operosioris laboris, quod persequimur, quodque ab effectu *duplex* potissimum statuimus *Alterans*, & *Purgans*.

APOZEMA ALTERANS.

Apozema seu *Decoctum Alterans* appello, quod alia quavis, quam purgandi per catharticam vim, perfusum est tum *Corpus*, tum *Contenta*, *Humores* maximè, vario modo *immutans*.

Corpus autem vel alterat tantùm in *Qualitatibus*, & hoc *Alterans* propriè vocatur in genere, ac prout ex *Simplicibus*, proprietate quadam varias partes spectantibus, conficitur, *Cephalicum*, *Hepaticum*, &c. in specie dici meretur.

Vel etiam usitatè, studio futuræ Purgationis prosperæ, *Corpus* Obstructionibus impeditum *reserat*, unde *Aperiens* nuncupatur.

Humores etiam alterat in *primis* & *secundis Qualitatibus*, idque vel sine consilio purgandi, & hoc simpliciter *Alterans*, *Calefaciens* puta, &c. dicitur; vel quia secutura est Purgatio, ut Humores Cathartici fiant obedientiores, & hoc in genere *Coquens* appellatur, in specie verò pro varia Humorum idea, *Pituitam concoquens*, &c.

Cæterùm ad *Apozema* revocabis varia *Decocta*, quibus utimur passim ad Menses provocandos, Urinas, Sudores, &c. qualia sunt Hydrotica inferiùs recensenda.

Quicquid sit, quia ista Methodum medendi magis spectant, in *Apozemate Alterante tria* consideranda. *Compositio*, *Usus*, seu *Forma præscribendi*, *Utilitas*.

I. In COMPOSITIONE *sex* maximè accuratiùs, methodicè consideranda.

1. *Materia*, ex qua via medicatrix elici debet.
2. *Liquor*, in quem traducenda, trajiciendaque Materia.
3. *Decoctio* ipsa & *Decoctum*.
4. *Dissolvendo* in ipsu.
5. *Clarificatio* ejusdem.
6. *Aromatizatio*.

1. In *Materia* tria considerandaa, *Qualitas*, *Quantitas*, ac *Præscribendi ratio*, seu *Ordo*.

Quod ad *Qualitatem*, Materia ex qua fiunt, præscribunturque, sunt *Radices*, *Cortices*, *Ligna*, *Folia*, *Semina*, *Fructus*, *Flores*, *Aromata*.

Quod ad *Quantitatem* seu *Dosin*, pro Apozemate præscribuntur.

Radices ad ℥iv. vel vj. ad summum.
Cortices (si assumantur) ad ℥i. ℥ii. ad summum.
Ligna (si præscribantur) eadem dosi.
Folia ad M. viii. vel x. ad summum.
Semina ad ℥i. vel ℥iß. rarò ℥ii.

Fructus, vel sunt *minores*, ut *Passula*, & præscribuntur bifariam, *Pondere* ad ℥i. vel ii. vel *Numero*, eoque pari, quod vulgò efferunt, ad paria 4. 6. 10. 20. Vel sunt *majores*, & hi *Numero* tantùm, eoque pari vel impari, si maximi, ut *Poma incisa* Numero duo, tria, &c. pari verò, si paulò minores, ut *Caricarum pinguium* paria decem.

Flores ad P. iv. vel vi.

Aromata præstat in *Aromatizatione*, quàm *Decoctione*, præscribere, si tamen opus est, in Purgantibus à ℥ii. ad ℥ß. ad summum.

Quod ad *Ordinem Præscribendi*, ùt hæc à Pharmacopæo decoqui, sic etiam præscribi debent a Medico: videlicet 1. *Radices* (*Cortices* deinde, & *Ligna*, si veniant in usum) 2. *Folia*, 3. *Semina*, 4. *Fructus*, 5. *Flores*, & cum iis *Aromata*.

2. In *Liquore*, in quo Materia ista decoquenda, duo considerantur, *Qualitas*, & *Quantitas*.

Quod ad ipsius *Qualitatem* eligitur is pro mentione Medici: passim autem in omnibus Apozematibus *Aqua fontana* præscribitur, *putealis*, *optima quaque*: sæpè autem, & usitatè

(Γ) *Vide de* Apophlegmatismis *differentem* Ettmullerum, *infrà*, *ubi de* Masticatoriis.

tatè etiamnum *Aqua Hordei*, quod aliàs *Decoctum Hordei* appellatur, ubi refrigerandum & detergendum, ut in Biliosis. *Hydromel tenue*, maximè ubi attenuandum, & incidendum, detergendum, calefaciendum, in Pituitosis. *Serum Lactis*, in Melancholicis. *Aqua Chalybeata* aliquando, in Obstructionibus Viscerum: in quibus præscribitur etiamnum sæpiùs è Practicis, *Fiat Decoctio in Aqua & Vini partibus æqualibus*: sed præstat Vinum tantummodo in fine præscribere.

Quantitas Liquoris non definitur, præscribitur à Medico *quantum satis*, vel *sufficiens quantitas*.

3. *Decoctio* & *Decoctum*. Materia Apozematis enumerata, ac disposita præscribitur, *Fiat Decoctum* (in *Liquore* scilicet jam dicto.) Illud autem vulgò imperatur simpliciter, neque definitur ad quam Liquoris consumptionem: tamen etiam aliquando usitatè solet exprimi, *Fiat Decoctio ad* ℔iß. utrumvis feceris, non errabis. Decoctione absoluta (unde *Decocti* nomen) præscribitur, *Capiatur de Colatura* ℔iß. *vel quartaria sex*. Apozeme enim in quatuor Doses instituitur, & hoc modo singulis Dosibus ℥ivß. contingunt: sin autem volueris in quinque Doses, ℥xx. imperentur, nec plures, cùm aliàs ante finitum usum corrumpatur Apozema, vel trahat situm.

4. *Dissolvenda* in ipso *Decocto* tum ad conservationem, tum ad gratiam Saporis, tum ad Vires ipsi conciliandas, considerantur itidem ratione *Qualitatis* & *Quantitatis*.

Ratione Qualitatis dissolvuntur

Vel Syrupus tantùm, isque idoneus, Affectum, & affectam Partem respiciens, & ferè semper: quia & edulcorat Apozema, & simul vim communicat, qua imbutus est: unde & hac ratione resarcitur virium defectus ipsius Apozematis, ab incuria Pharmacopœi minùs seduli aliquando, aut avari malitia oboriundus.

Vel Saccharum tantum, in Affectibus quibusvis, Humoribus, Naturis, calidis, frigidis.

Vel Syrupus & Saccharum simul.

Vel etiam *Mel* aliquando in omnibus Affectibus frigidis, Capitis & Pectoris maximè; ut & Hyeme; ac illud vel *Simplex*, vel *Medicatum*, *rosatum colatum* puta, *anthosatum*, in Affectibus Capitis à copiosa illuvie pituitosi Humoris, &c.

Præter ista Dulcorantia, quorum unum vel duo perpetuò & semper in omni Apozemate dissolvenda, aliquando etiam utilissimè, ad majorem vim conciliandam, & efficaciam, dissolvuntur

Vel Succi depurati Herbarum variarum, in varios fines, à varietate Indicantium; sic passim *Succus Fumariæ*, *Lupulorum* in Melancholicis, *Boraginis*, *Buglossa* in iisdem, & Biliosis, ut & *Acetosa*, *Mercurialis* in Uteri Affectibus variis, suppressione Mensium, &c. aut *Fructuum*, fermè acidorum, & in calidis Affectibus ferè, ut *Limonum* in Biliosis, *Pomorum redolentium* in Melancholicis, *Granatorum* etiam in Biliosis, & ubi Urinæ movendæ.

Vel Liquores alii, ut 1. *Acetum*, in Calidis & Biliosis ad Æstum potenter extinguendum, in Obstructionibus, vel etiam Frigidis ad aperiendum, Humores crassos incidendos & attenuandos: quia tamen Utero molestum, abstinendum in Muliere. 2. *Vinum* in frigidis Affectibus, & Naturis, Humoribus crassis, lentis, Obstructionibus, & ubi vis medica altiùs ad partes difficitas ducenda. 3. *Aqua Vitæ* aliquando, eodem consilio, quo Vinum.

Notandum verò, quòd ubi Succi dissolvuntur, aut alii Liquorea, ex Dulcorantibus supra dictis *Saccharum* solùm ferè præscibi, ratò *Syrupus*.

Ratione Quantitatis, dissolvuntur, *Dulcorantia* quidem ad ℥iv. vel ℥vi. ad summum: sic enim cuique *Dosi Apozematis* ℥j. vel ℥iß. continget, quæ ratio communis Dosium est.

Ubi autem *Syrupus* & *Saccharum* simul præscribuntur, usitatè definitur *Syrupi* Dosis ad ℥iii. *Sacchari* verò dicitur *q. s.* quod tamen facilè est definire.

Succi vel *Liquores validiores*, ut *Acetum*, *Aqua Vitæ* ad ℥j. vel ℥ii. ad summum, aliàs possunt dissolvi à Dosi Dulcorantium.

5. *Clarificatio* & *Aromatizatio* imperantur deinde, præscibiturque. *Fiat Apozema clarificatum, & aromatizatum, pro quatuor Dosibus*.

De Clarificatione vide posteà, &

6. In *Aromatizatione* consideranda *Qualitas*, & *Quantitas*. *Ratione Qualitatis*, *vel* fit cum *Aromate aliquo simplici*: in Refrigerante quidem Apozemate cum *Santalo citrino*, *rubro*, *&c.* in Calefaciente verò passim cum *Cinnamomo*; (potetis & ubi movendi Menses); in Affectibus autem Pectoris frigidis usitatè cum *Pulvere Ireos Florent.* Vel fit cum *Pulvere Electuarii alicujus Officinarum*, in calidis quidem Affectibus passim cum *Pulvere Electuarii trium Santalorum*, in frigidis verò usitatè cum *Aromatico rosato*.

Ratione *Quantitatis*, *Dosis Aromatizantis* est à ʒj. ad ʒij. si cum *simplici Aromate* fiat; si enim cum *Pulvere Electuarii alicujus*, ʒi. vel ʒiß. sufficiet.

II. USUS & FORMULA PRÆSCRIPTIONIS. Recipe, *&c.* (i. e. *Materiam dictam*) fiat Decoctio in *Liquoris suprà dicti* q. s. vel sufficiente quantitate, cape de *Colatura*, &c. in quibus dissolve, &c. fiat *Apozema clarificatum & aromatizatum*, &c. pro iiij. *Dosibus* matutinis, vel etiam vespertinis, tribus horis ante cibum.

III. UTILITAS. Hæc Medicamenti forma liquida *in genere* frugifera, ubi alterandi Humores, vel Affectus p. n. altiùs delitescunt; fluida enim vis altiùs se insinuat ad eorum radices, & penetrat ad difficita, vitiibus integrioribus; *vel* etiam, ubi Corpus aut Affectus siccitate squallidus, madore simul vult perfundi: *vel* quando Humores crassiores, sicciores, ut in Obstructionibus Melancholicorum, hos enim Humiditas diluit, cum fructu, & majore dein effectu propinati Medicamenti.

In Specie verò *Alterans Apozema* inservit maximè, 1. *Preparationi ad Purgationem* facilem, feliceemque, quæ in duobus, Humorum & Corporis apparatu, consistit: præscribuntur enim tum ad *Humorum coctionem*, *seu preparationem* eorundem in primis, & secundis qualitatibus, frigidos calefaciendo, crassos attenuando, incidendoque, lentos & viscidos detergendo, fervidos attemperando, incrassando tenuiores, quo medicamento cathartico trahenti, Naturæque expellenti, faciliùs cedaet, eliminenturque: tum etiam ad *Corporis preparationem*, aperiendo Obstructiones, ipsum meabile reddendo, & *ὁδὸν* quo inoffenso cursu feratur Humor, hinc demum *κάθαρσις* felicissima cum fructu, & Ægrotantia *εὐφορία*.

IV. *alterationi* etiam *Corporis & Humorum* extra consilium ellius Purgationis: ubi Partes in pristinam temperiem revocandæ vario modo: sed calefaciendo, refrigerando maximè, Humores etiam, Bilis fervida præcipuè, contemperanda, vel alii Humores quavis ratione, Juleporum loco, alterandi.

3. *Obstructionibus expediendis*, si ab Humore crasso adnato fuerint, alias si à frigido, *Apozema esto catharticum*.

4. *Urinis movendis*, eiendisque, detergendis etiam Renibus, & expurgandis Arenulis.

5. *Mensibus provocandis*, licèt etiam huic negotio hodie ferè Purgantia admisceantur.

Notandum tamen hodie ferè usu invaluisse apud recentiores Practicos, *omne Apozema Alterans & Purgans simul præscribere*, ut jam dicetur, & in Alterantis locum *Julepum*, aut *Juscula* ferè successisse; usitatissimè tamen *Alterans* simpliciter vocatur in usum in Febribus continuis, Intemperiebus partium calidis, & Humorum fervore, item in Urinis ciendis, æstu Renum & quarumvis partium extinguendo, reliquis Causarum morbificarum absumendis, & in declinatione Febrium per Urinas sic usitatissimè.

Cæterùm præscribuntur Apozemata *Vere* maximè, & *Autumno*, adde & *Æstate*, cùm per illa tempora Anni Herbæ virescant, sintque ad manus: possunt & per *Hyemem*, ex siccis Stirpium partibus majore efficacia, si adfuerint: alias *Syrupis* & *Julepis* erit utendum, quæ vicem gerent *Apozematum*, debiliore licet *ἐνεργείᾳ*.

APOZEMA PURGANS.

Apozema Purgans, usu hodie receptissimum, nempe olim *Mesuao* intactum, dicitur, quod *Humores preparans*, coctos simul una & eadem opera, partitis vicibus, (quatuor scilicet vel quinque) sensim, *ἐν ἐπιμονῇ*, educit, *Catharticorum* propriè dictorum vi, Affectibus chronicis, à multis Humoribus, aut contumacibus, maximè conveniens.

Hoc autem, pro varia Humorum indole, *Phlegmagogum* aliud est, *Melanagogum*, *Cholagogum*, *Hydragogum*.

In eo tria quoque perpendenda. *Compositio*, *Usus*, *Utilitas*.

I. In ejus COMPOSITIONE *duo* maximè considerenda. *Materia*, ex qua Decoctum fiat catharticum, & *Dissolvenda* in ipso.

1. *Materia*, sunt *Cathartica Simplicia*, cum suis *Correctivis*, pro Humorum idea varia, unà cum Materia, vel Decocto Apozematis Alterantis decocta, aut in hoc simul infusa.

In illis autem tria consideranda. *Qualitas*, *Quantitas*, & *præscribendi*, *decoquendique Series*, ac *Ordo*.

Ratione *Qualitatis*, *Simplicia Cathartica*, quæ usitatè tantùm decoquuntur, sunt *Senna*, *Polypodium*, *Carthamus*, *Turbith*, *Hermodactyli*, *Agaricus*, *Epithymus*, *Helleborus*, *Esula*, *Semen Ebuli*. Quæ verò usitatiùs infundi debeant, vel leviter admodum

modùm decoqui, *Rhabarbarum*, *Myrobalani*, *Tamarindi*, *Cassia* aliquando.

Ratione *Quantitatis* ista Dosi præscribenda, quæ in 4. aut 5. sufficiet. *In genere* autem, quia inter decoquendum virtus cathartica, vel solet evanescere, vel non extrahi sufficienter, unumquodque purgans Simplex, pro quavis Dosi constituenda, debet præscribi in Decocto, copia multò majore, proportione scilicet ad Dosin, qua datur in substantia, dupla in validioribus, tripla vel quadrupla in mediocribus, sextupla etiam & octupla in levioribus, ita tamen, ut leviorum duæ sint partes, validiorum ana tantùm, vel etiam quarta pars: & in omni ferè Apozemate Purgante hæc tria *Senna*, *Polypodium*, *Carthamus*, pro Basi, præscribantur majori quantitate, reliqua verò pro Humoris specie addantur, sed Dosi minore ab ℥j. ad ℥iß. ad summum: consultis interim Humoris natura, ejusdem vitio in 1. & 2. Qualitate, Quantitate demum, Corporis etiam Temperamento, Constitutione, ad Purgationem Consuetudine, aut *ἰδιοσυγκρασίᾳ*, Regionis conditione, Cœli statu, Anni tempore, Sexu, Ætate, & aliis legitimam *κένωσιν* limitantibus, & quæ ipsam facilem, aut difficilem futuram ostendunt, Cathartica proinde leviora, validiora, majore, minoreve Dosi esse exhibenda.

In specie igitur in omni ferè Apozemate, *illa tria pro Basi* (Purgantia enim Apozemata Pituitæ, & Melancholiæ, serosisve Humoribus ferè debentur, ut Bili etiamnum aliquando, cui *Senna* maximè convenit) sic solent *apud Monspelienses* usitatè præscribi:

Foliorum Sennæ Orientalis mundatorum,
Medullæ Seminis Carthami contusi,
Polypodii quercini recentis ana ℥ij. ℥iiß. ℥iii. pro *Basi*, ita tamen, ut modò hujus illiusve Quantitatem majorem possis præscribere, prout hunc, vel illum Humorem magis purgare consilium.

Quòd si *Pituita* veniat evacuanda, huic *Basi* insuper hæc solent adscribi.

Turbith gummosi & electi ℥ß. ʒvj.
Hermodactylorum ℥ß. ʒvi.
Agarici recenter trochiscati, in Nodulo ligati, ℥ß. ʒv.
Rhabarbari (aliquando) *in Nodulo positi, vel seorsim infusi* ℥ß. ʒvj.

Licèt *Turbith* non sit addendum, vel *Hermodactyli*, nisi ubi validiùs agere propositum, & à longinquis trahendus Humor: aliàs enim postrema duo sufficere poterunt.

Quòd si *Melancholia* educenda, (detracto ex *Basi* dicta; si volueris, *Carthamo*, aucta reliquorum Dosi) addantur.

Epithymi Cretici ʒvj. ℥j.
Radicis Veratri nigri, vel *ramentorum Hellebori nigri* ʒii. ℥ß. (sed rariùs, tantùm in Melancholia contumaci.)

Sæpiùs verò *Agaricum*, & *Rhabarbarum* Melanagogis permiscent: quod fortè eorum Obstructiones pertinaces, à viscidis mucilaginosis Humoribus foveantur.

Quòd si etiam *Bilis* leniter purganda, *Senna* (ad Fuligines adustas expurgandas) pro *Basi* tantùm præscriptæ, adscribes

Tamarindor. ℥iß. ℥ii.
Rhabarb. electi, &c. ut suprà ℥ß. ʒvj.
Corticis Myrobalanorum citrinorum, *Oleo Amygdalarum dulcium confricatorum* ℥ß.

Tamen *Myrobalanos* præstabit tantùm infundere, ne majorem adstrictionem, præter scopum, Apozemati concilient.

Quòd si ducenda *Aqua*, *serosique Humores* exhauriendi, *Basi* dictæ adjunges

Rad. Ireos nostr. in taleolos dissecta ℥j.
Corticis mediani Sambuci vel *Ebuli* ʒii. ʒiii.
Fol. Soldanellæ Mj.
Hermodactylorum ℥ß.
Rad. Mechoac. seorsim infusa ℥ß.
Esula, (ubi agendum fortiùs) *Aceto macerata* ʒj.

Permiscentur & *Phlegmagoga* suprà dicta.

Iis *Catharticis* sua *Corrigentia* addenda, ut dictum suprà, horum autem *Dosis* a ʒii. ad ℥ß.

Quod ad *Ordinem præscribendi* (*& decoquendi*) *Cathartica*, in Apozematis Formula, collocantur passim *post Fructus*, *ante Flores*. *Aromata* etiam seu *Correctiva* statim *post Purgantia*. *Polypodium* autem, quia initio semper decoquitur, ideò & inter præscribi inter Radices potest.

2. *Dissolvenda*. *Colato Decocto*, vel dissolvuntur tantùm *Dulcorantia*, suprà in Apozemate Alterante enumerata, Dosi dicta ibidem, quando nempe Decoctum Apozematis Purgantis sat fuerit catharticum: sin contrà levius extiterit, in *Decocto colato* dissolvantur insuper alia *Cathartica*.

Hæc *ratione Qualitatis*, sunt

Vel Syrupi purgantes, idque semper, si nullum dulcorans dissolveris, ut *Rosarum solutivus* in biliosis & serosis Humoribus, ut & receptu more in omnibus: de *Cichoreo compositus*, *Diacnicu* in Biliosis, de *Pomaria* in iisdem, & Melancholicis.

Vel *Succus Rosarum pallidarum* recenter expressus, aut *Infusio earundem completa* (quod usitatissimum Veris tempore in *Purgationibus illis prophylacticis* Biliosorum maximè, & eorum, qui serosis Humoribus scatent): sed cum præscribendum, *addatur Sacchari* q. s. Et hæc præscribuntur in *Colatura statim dissolvenda*.

Vel *Electuaria Officinarum*, quæ vel *Opiata*, ut passim in Pituitosis, *Diaphœnicum*, quod & Biliosis, ideòque Tertianis nothis utile: in Biliosis, *Diaprunum simplex*, & *solutivum*, *Electuarium de Psyllio* cùm extat, *Manna* aliquando in Melancholicis, *Confectio Hamech*; sed cautè *Electuarium lenitivum*, seu *Diasenna solutiva*. Vel *Tabellæ*, ut in Pituitosis, *Electuarium de Carthamo*: in Biliosis *Electuarium de Succo Rosarum*: in Biliosis & Pituitosis, ut & in Melancholicis, *Electuarium de Citro solutivum*.

Et hæc præscribuntur *Dissolvenda* in ultima Dosi tantùm, usus tempore, idque demum si Apozema non satis fuerit purgans: his enim aliàs abstinendum.

Ratione verò *Quantitatis*,
Syrupi ad ℥iv. ℥vi. sumuntur.
Succus, vel *Infusio Rosarum* ad ℥iv.
Opiata, & *Tabellæ* ℥ii. ℥iij. prout ipsæ, & Decoctum valida fuerint.

II. USUS & FORMULA PRÆSCRIPTIONIS eadem est, quæ Apozematis Alterantis; hoc tantùm differt, quòd dicitur ♃. *&c. fiat Apozema clarificatum* (vel, ubi volumus agat validiùs, non clarificatum) *& aromatizatum*, *&c. pro quatuor Dosibus matutinis*, *in quarum ultima dissolve Electuarium aliquod*, (quando adest eradicandi consilium, vel quando Apozema non satis expurgaverit) *fiat Potio*.

Item differt, si ante usum Apozematis, Minorativum non fuerit exhibitum, dicitur in Formula, *pro quatuor Dosibus matutinis*, *in quarum prima & ultima dissolve* Electuarii talis, *&c. fiat Potio*.

III. UTILITAS. *Apozemata* hodierna utplurimùm *Purgantia simul*, *& Alterantia* sunt: sic enim sensim Humores præparantur, & quia una vice eradicari toti non poterant, educuntur hac ratione per partes. sensim, per *ἐπίκρασιν*, sine violentia. Remedium felicissimum in Morbis chronicis & diuturnis, ab Humoribus pituitosis, melancholicis, copiosis, contumacibus, altèque inhærentibus ortis. In calidis verò Morbis, ab Humoribus fervidis, minùs conveniunt, & si aliquandò urgeat Indicatio, præscribenda ex levioribus Cholagogis, ut quando Materia multa: pauca namque non indiget Evacuatione partita, sed simplici Alteratione, quam dein unà vice facilè exturbes è Corpore. Censentur etiam utilissima in *Morborum Declinatione*, ad subducendas eorum reliquias, & in *Prophylaxi*, ad eos præcavendos.

Cæterùm ferè receptum est, *ante usum* ejusmodi *Apozematum*, *Medicamentum minorans* seu minuens, forma *Potionis Boli*, *Pilularum* præscribere, deinde Humores hac ratione, seorsim purgando, ad eradicationem apparare.

ANNOTATIONES.

I. Circa MATERIAM hoc imprimis observandum, quosdam *varietatem* illam *& numerum* diversarum partium damnare *in Decoctis* conflandis; sed quia illud hodie receptum apud Practicos elegantes, licèt ad Formulæ quandam pompam esse videatur, *Decocta* ejusmodi *longa*, ut vocant, seu *Apozemata ex Radicibus*, *Foliis*, *Seminibus*, *Fructibus*, *Floribus* simul præscribenda. Hinc unum improbandum, ubi quatuor, quinque Foliorum genera, Indicationum varietati sufficere possunt, plura si coacerves, &, ut expleas latitudinem Doseos, Seminum in Apozemate, octo, vel duodecim diversorum, an. ʒ. j. præscribas, si duorum, trium, an. ʒß. sufficiet: illud enim est *Decoctum in molem theriacalem extruere*, Pharmacopœia tædium & molestiam dispensatione parere, omissionis occasionem præbere, Medicum proinde spe, Ægrotantem Medicamenti fructu, cum sanitatis dispendio, privare.

II. Quod ad QUANTITATEM, seu DOSIN *Ingredientium Alterans Apozema*, dubii admodùm Authores, nec quid certi statuunt, quod imiteris cum fructu: lex præscripta stata est, nisi apud Monspelienses, & utilitate apud Ægrotos confirmata, neque cuiquam *Dosis major* videatur, aut ab ipsa abhorreat: vim enim medicatricem efficacem, vegetamque parca & illiberalis manus non dederit, Affectibus expugnandis idoneam: si enim Apozema efficax volueris, & fœcundum virtute Simplicium, quandoquidem essentia copiosa non habetur nisi

nisi è multa copia, majore quantitate præscribas; quid namque virium à libra semis Materiæ pro quatuor Dosibus Apozematis speres? tùm præterea sæpiùs Pharmacopœi minùs industrii vitio vel injuria, Coctionis brevitate, aut præpostera ejusdem festinatione, (ut vincula quibus coercita rerum facultas solvi non potuerint) non eliquetur, eliciaturque sufficienter; vel eadem virtus Coctionis nimietate, aut Caloris & Ignis urgentia, Vasis etiam demum, quo vulgò Decoctiones celebrari malè solent, apertione expiret, exhaletque, defectum illum, jacturam hanc, ratione hac, compensabis legitimè, *Decocta efficacissima*, & Simplicium virtutibus uberrimè prægnantia comparando, *non aquea*, & quæ Medicum, Ægrotumve frustentur suo voto.

Ergò *in genere* Dosi præfinita præscribantur, vix majore, paulò minore, si Simplicia arida & sicca, quia efficacissima, si Qualitatis acutæ, & natura ac viribus excellentia, Sapore amaro, acriore, si ingrata: si Decoctum velis quantitate paucum, sin item debilius & contrà.

Speciatim vero notandum circa *Radices*, apud quosdam Practicos, quæ vocantur *Aperientes*, cum provocantibus Sudorem, ut in Variolis, aliquando permisceri, (fortè quò attenuentur Humores, & feliciùs, faciliusve in Vaporem, Sudoremque resolvantur), quod certè faciendum Dosi minore, ad ℥ij. vel ℥iij. ad summum: aliàs Humores attenuatos ducent ad vias Urinæ, Sudores minuentis, quo scopo *Arabes*, & hodierni, ipsas permiscent *Lentium Decocto*, ad Variolas. Quæ etiam valdè amaræ, tantùm ad ʒvj. ℥j. ut *Gentiana*, *Bryonia*, *Enula*, & si siccæ, ad ℥ß. ʒvi. præscribuntur.

Sic & *Folia amara* minore Dosi, nisi Decoctum velis efficax admodùm, quod exoptandum; unde & passim amarissima simul videas in Obstructionibus frigidis conjuncta, *Centaurium minus*, *Absynth.* ad M. ij. iij. iiij.

Fructus verò vel ad alterandum tantùm præscribuntur, refrigerandum puta, *Pruna acida*, *Poma*; calefaciendum *Passula*, *Carica*, ad par. x. xij. ubi verò Alvus mollienda, detergendum, purgandum, *Passula*, *Ficus*, *Pruna dulcia*, *Dactyli* ad paria sex. plùs minùs præscribantur: in Affectibus verò Pectoris & Pulmonum, calidis & frigidis, passim largiore manu *Passula*, *Jujuba*, *Sebesten*, *Pruna dulcia*, &c. ad paria nimirum 30. 40. 50. præscribuntur; tamen vide, ne Decoctum crassius, & viscidius, ac colatu difficilius inde evadat: unde ubi *Carica pingues* ingrediuntur, Dosi semper minore, ad paria 4. 8. præscribuntur.

Circa *Fructus*, si minores, ut *Uva Corinthiaca*, aut si partes quasdam eorum detrahimus, aliquas tantùm in usum vocantes (ut cum *Dactyli* à fibris mundati præscribuntur), tunc non numero, vel paribus, sed pondere usitatè præscribuntur, si integri, numero: *Tamarindi* solo pondere, *Passula* sive integræ, sive mundatæ, numero & pondere.

III. Quod ad QUANTITATEM CATHARTICORUM in *Purgante Apozemate*, ut illius ratio ineatur securè, notandum in genere, vim catharticam in Decoctis, vulgari via non haberi copiosam, nisi *majore copia* præscribantur, evanescere puta, vel non elici sufficienter, ob rationes suprà recensitas; quibus & hanc addo, Cathartica in Liquore Apozematis decoqui demum, Simplicium Alterantium substantia tenuiore jam imprægnata spissiore, ac sæpiùs viscida: vim ideò minùs uberem elici posse in Liquorem, quòd hic Alterantium substantia imbibitus, hanc respuat, & quia crassior factus, altè se, aut facilè insinuare non possit in materiæ commissæ partes, & essentiam purgatricem in Decoctum resolvere; hoc enim tenuitatis opus.

Ergò *Dosi majore præscribenda*, hac ferè proportione, ut eorum, quæ *in substantia* Dosi semper minore exhibentur, ubi *in infusione* præscripseris, majorem præscribas, duplam puta ad eam, qua in substantia, in Decoctis verò maximam (ob rationes allatas) & illam quidem duplam, ubi vehementia, (ut *Turbith*, *Hermodactyli*, *Veratrum*, &c.) triplam, ubi mediocria, (ut *Agaricus* &c.) ubi leviora, quadruplam (ut *Senna*, *Polypodium*, *Carthamus*, *Epithymum*, *Tamarindi*) ex Authorum consensu, reique veritate præscribas. Ex hoc fundamento, quandoquidem Apozema quodvis purgans in 4. ferè doses præscribitur, Cathartica ea quantitate assumenda, quæ sufficiant in illas: hoc est quatuor eorum Doses quæ solent in substantia dari, in Decoctione erunt assumendæ, ut semper illa tria, *Senna*, *Polypodium*, *Carthamus* ex recepto more, veluti *pro Basi* constituas.

Vacuandum v. g. *Phlegma* quatuor vicibus continuis, si *Senna* ℥j. ℥iß. *Polypod.* tantundem, *Carthami* etiamnum addideris, quartum insuper, *Agaricum* puta, ad ℥ß. ʒvj. habebis intentum. Quòd si præter *Agaricum*, alia *Phlegmagoga* etiam exoptes, *Turbith* v. g. *Hermodactylos*; tunc horum, vel illorum Dosis erit minuenda, qui minor saltem validiorum præscribenda.

Atque hæc ratio universalis erit tuta ubique locorum, sine discrimine, minorem tamen poteris præscribere, consideratione *Sexus*, *Ætatis*, *Temporis*, &c.

Monspelienses multò majorem, ex recepto more, passim præscribunt, ut suprà *in compositione* vidimus, ita ut leviorem in Decoctis, contra communem illum consensum, assumant proportione passim sextupla, vel octupla; vehementiora etiam (*Turbith*) quadrupla. Licèt autem id securè fiat Monspelii, adhibitis interim circumscriptionibus necessariis; tamen id ubique locorum non est persequendum, neque ita Dosis indiscriminatim præscribenda, standum potiùs à communi sensu suprà dicto, vel singulorum Doses explorandæ in substantia, ex quibus, analogia descripta, singulorum Doses in Decoctis investigabis facillimè.

Nota obiter, licèt ex hac Proportionis regula *Tamarindi* coqui deberent ad ℥viij. proportione quadrupla, quia in substantia dantur ad ℥ij. tamen via in Decocto transcendi Dosin, qua dantur in substantia, quia viscidi *Decoctum lentum* admodùm reddunt, ac viscidum, colatu ac clarificatu difficillimum: item, licèt *Myrobolani* via purgent, nunquam Dosi majore esse præscribendas, sed minore, ad summum ad ℥ß. ʒvj. quia *Decoctum adstringentius* præter consilium redderent, leviter etiam ideò decoquendæ, in Apozemate verè cathartico, infundendæ potiùs, consilio etiam ipsius *Mesuæi* & rectè, contra quod vulgò fieri solet.

IV. Cæterùm Materia Apozematis utriusque non promiscuè, ORDINE quovis in Formula præscribenda, sed CERTO, secundùm naturam decoquendorum, & Ordinem quem Pharmacopœi, ex præscripto Artis, in parandis Decoctionibus observant, ut 1. *Radices* 2. *Folia*, &c. reliqua deinceps seriatim, ut suprà definitum, decoquant. Licèt verò ita sit, tamen *Radix Liquiritiæ*; quia in ordine Florum, ob substantiæ tenuitatem, decoquitur; hinc & in eorum serie sæpiùs præscribitur, etsi passim etiam in ordine Radicum *Ligna odorata*, *Cortices aromatici*, *Cinnamomum*, quia ultimò decoqui debent, ob spiritum resolubilem facilè; postremò etiam, inter vel ante Flores præscribenda. *Seminum* series post Folia. Tamen quatuor *Semina frigida majora*, *Melonum*, & *Cucurbita* maximè etiam passim, & sæpiùs ante Flores præscribuntur. *Citrea* vero *rubra* semper ante, vel inter Flores præscribuntur. *Hordeum* autem rariùs in Seminum, passim & ferè semper in ordine Florum, cùm tamen imprimis decoquendum. *Semina mucilaginosa*, ut *Althæa*, *Malva*, *&c.* sæpiùs ante Flores, rectè sumuntur, ne diuturniore coctione Decoctum spissius, & turbidum efficiant.

Cathartica diximus ante Flores præscribenda, tamen *Polypodium quercinum*, quia ita decoquitur, ideò, & usitatè inter Radices præscribi poterit. *Epithymum* verò passim inter Flores, & sæpiùs etiam eorum pondere, (pugillo nempe) præscribitur. *Corrigentia* statim post Purgantia locanda.

V. Circa LIQUOREM notandum, *Vinum* in Apozematis sæpiùs assumi cum fructu, in Affectibus frigidis, Obstructionibus, ubi crassi Humores attenuandi, vel ubi vis medica ducenda altius est; malè verò fieri Decoctionem in *ejus*, & *Aqua* partibus æqualibus; si enim vel levissimo calore, imò tepore *Spiritum Vini*, seu *Aquam Vitæ*, (à qua tota illius ἐνέργεια, & acumen, & sine qua Vinum, Aqua sine Vita est) confestim in ejus Destillatione ascendere videamus, & elevari in ejus Elixatione cum Vase aperto, Igne urgente, quid aliud speres, quàm *ejus Exhalationem omnimodam*? unde potiùs demum ad finem affundendum Vinum.

Notandum, *Radices* quidem *Aperientes* passim *Aceto* macerari, optimo quidem consilio; malè verò, qui deinceps *Acetum* addunt, vel *Vinum* quo infusæ fuerint effundunt, Radices solas jam effœtas sine virtute coquunt: commeavit namque in ipsum virtus, quam hac ratione profundis: quandoquidem acidi quivis Liquores, rerum vim & essentiam omnium potentissimè eliciunt, ut videre est in *Extractis*. Liquor ergò non est effundendus: inservit enim pro dissolvendis.

VI. Notandum itidem, *Terminum Decoctionis* ambiguè definiri. In genere Simplicia hac lege videntur decoquenda, ut vim omnem ponant in Liquorem: quod in specie alii mutatione Coloris, & Faciei alteratione definiunt, ut dura mollescant, alia contabescant. *Galenus* ad tertias, aliàs ad medias, *Mesuæus*, Recentioresque varii, ferè ad medias.

Ut elucescat veritas, *Medicamentorum facultas & natura* consideranda. Quorum *virtus facilè resolvitur*, breviore tempore coquenda, & ad tertiæ ferè, vel etiam quartæ consumptionem, ne Simplicium vis tenuis evanescat. Quorum *virtus difficulter exhalat*, ad tertias. Quæ *medio modo*, ad medias; & quod respondet, quæ Aquæ quadruplum obtinent ad tertiæ con-

consumptionem : quæ octuplum, decuplum, ad tertias, quæ sextuplum, ad medias; unde & hoc obiter notandum, Simplicia substantiæ solidæ, densæ, duræ, ut *Radices*, *Ligna modora*, *Cortices*, decoqui velle *Liquoris* octuplo: quæ raræ, tenuis, mollis, subtilis, ut *Flores*, *Aromata*, *Cathartica* quadruplo: mediæ inter has substantiæ, ut *Folia*, *Semina*, *Fructus*, sextuplo.

VII. DE CLARIFICATIONE nota, si *Decoctum* velimus *fortius*, non esse clarificandum. Malè etiam eos facere, qui denuò coquunt, & cum *Albumine Ovi* clarificant: quia vis ipsius & essentia perit. Hoc igitur statuendum videtur, ipsum *in Balneo Mariæ* ponendum, vel in *Olla* benè clausa, & obturata, super Cineres calidos, sic vis ipsius conservatur, fæces ac residentiæ, quæ aliàs citissimè ipsum ad putredinem disponunt, subsidunt, ac in fundo colliguntur, Liquor autem tenuis in superiore parte, clarus, ac si clarificatus esset, conservatur.

VIII. Circa FORMULAM PRÆSCRIPTIONIS hæc levissima etiam notanda. *Concepta* nempe *Verba*, in præscribendis Formulis, & Ingredientibus, esse accuratè asservanda ab Artifice, ne irridearis, aut videaris minùs peritus: hæc autem sequentia sic solent usitatè præscribi. *Recip. Radis. commun.* vel *aperitiv.* vel *diuret. per noctem in Vino albo*, (pro Obstructionibus frigidis, &c. quibus Acetum nocet,) vel *Aceto maceratarum*, *Liquiritiæ recentis*, *rasæ*, *& parum contusæ*, *Corticis Radic. Capparum*, *Corticis mediani Fraxini*, *Corticis mediani Tamarisci*: qui tres Cortices simul sempea in Obstructionibus, & Affectibus melancholicis, præscribuntur apud Monspelienses. *Foliorum Borrag. Buglos. Dentis Leonis*, *Acetos. Cichor. Endiv. cum Radicib.* vel *cum tota*, *Summit. Fumar. Lupul. Malv. Hyssop. Absinth. Pontici*, vel *Comarum ejusdem. Hordei integri*, ubi magis detergendum, & aperiendum, *Hordei mundi*, ubi leniendum, & in Affectibus Pectoris. *Seminis Melon. & Cucurb. mundat.* vel *Medulla Semin. Melon. & Cucurbita*, *Cicerum rubrorum*, *Baccarum Juniperi*, *Pomorum curtipend. mundat. & incisor.* Num. 2. 3. &c. *Passularum mundatar. purgatar. enucleat. ab acinis mundat. Dactylor. à fibris mundatorum*, *Caricarum pinguium*, *Prunorum dulcium*, *Nucleorum Pini lotorum. Fiat Decoctio in Aqua Hordei perfectè cocti*. (Δ)

SCHROEDERI CAPUT XXXVIII.

DE AQUIS DESTILLATIS.

AQUÆ in Officinis diversimodè paratæ prostant, simul ac diversæ naturæ, *Aquæ* scilicet, i. e. ad naturam aqueam accedentes, vel spirituosæ, i. e. *Spirituum* naturam referentes.

Modus parandi vel *Destillatio* est, vel *Infusio*, *Decoctiove*, vel *Commixtio*.

N. *Modum destillandi* vide *lib.* 1.

DESTILLATIO AQUARUM pro diversitate Materiarum diversimodè peragitur, idque non modò ratione *Caloris* diversi, verùm etiam ratione *Instrumentorum* variantium.

In REGNO MACROCOSMICO Aquæ ferè singulæ peculiares destillandi modos obtinent, ideòque specialiter describendæ erunt *lib.* 3.

In REGNO VEGETABILI destillantur Aquæ ex *Herbis*, *Floribus*, *Fructibus*, *Radicibus*, *Lignis*, & *Aromatibus*.

I. ea *Herbis*, & *Floribus viridibus*.

1. ℞. *Herb.* vel *Flores* q. v. incide minutim, conquassave, ac affunde *Aquam* (ne empyreuma contrahat) destillaque per MB.

N. 1. Ex *Herbis*, *Floribusve virentibus tenuioribus*) quorum vis facilè evanescit) ut & *frigidioribus*, destillantur *Aquæ per* MB. Ex *Aromaticis unctis* ut & *calidioribus*, quorum vis non ita volatilis, profundiusque inhæret, commodiùs *per Vesicam* eliciuntur.

N. 2. Herbæ Odor quò faciliùs exspirat, eò tepidiore MB. utendum (vel VB.)

N. 3. Si nobiliores expetis Aquas, affunde destillatam super *Materiam novam*; ac destilla denuò.

N. 4. Non abs re fuerit præmittere *Macerationem* diei unius ac alterius, vel & *Fermentationem*, addito, si libet, tantillo *Salis communis*, vel *Facum Cerevisiæ*, præcipuè, si *Cica* expetantur.

N. 5. Si *Colorem nativum Spiritibus* & *Aquis destillatis* conciliare volueris, impone eos in Alembico, ut transeat *Aqua exiliens*. Verùm enimverò, minùs durabilis Aqua illa futura est.

2. ℞. *Succum ex Herbis expressis*, ac destilla.

II. Ex

C A P U T II.

DE AQUIS DESTILLATIS.

QUæ destillando in Pharmacopœis præparantur, sunt *Aqua*, *Oleu destillatu*, & *Spiritus*, &c. ubi *Ignis primarium Artificium Chymicorum* est, qui per motum operatur, & facit *nova Producta*. Ignis enim aut separat volatiliora à fixis, idque sub operatione, quæ vocatur *Destillatio*; quando nempe separantur duplici forma, vel *liquida*, vel *sicca*. *In forma sicca* est *Sublimatio*, dans *Flores*, de qua *suo loco*; *in humida* dat *Aquam*, *Spiritus*, *Oleu*, &c. Sunt hæc nihil aliud, quàm Phlegma Concreti essentiale, motu & impulsu Caloris separatum, de viribus, hoc est Concreti particulis activis plùs minùs participans.

Circa haa considerentur:

I. SUBJECTUM, ea quo destillari possunt, quod sunt *Vegetabilia* & *Animalia*. *Mineralia* enim destillando *nihil Aqua* suggerunt, nisi forsan *Phlegma Vitrioli* excipiatur, aut *Aqua destillata ex Pluvia*, *Nive*, *Rore*, &c. Reliquæ Aquæ ex Mineralibus destillatæ sunt pura Phlegmata, ea salinis Concretis orta; hinc parum vel nihil valent excepto Phlegmate Vitrioli, quod Hecticis ratione Gas sulphurei maximè convenit, & ab HELMONTIO habetur.

Quoad *Aquas* verò *destillatas* tam ex *Vegetabili*, quàm *Animali Regno*, variat harum vis & efficacia, prout plùs vel minùs de Concreto suo participant. Interim malè præferuntur à quibusdam *Decoctis* & Infusis, ex quorum numero est AMMELUNGIUS *in suo Tract. apologetico de Chym. cap.* 1. *p.* 115. ut etiam ZUVINGERUS *in Exam. Principiorum Chymicor. p.* 64. & *p.* 116. cùm hæc, præsertim in Animali Regno, multùm de substantia Simplicis participent: Aquæ vero destillatæ parùm admodùm: cùm ob diacrisin partium impossibile sit, ut crisin totius retineant: quare ab HELMONTIO hinc inde, In specie in *Tract. de Febribus c.* 8. §. 1. rectè vocantur *Sudores inutiles Plantarum*, *quem fundunt sub inculescentia Ignis*, *ut nihil participent de crasi Simplicium*, *omnique efficacia & energia agendi destituta sint*; quo etiam inclinat CONRINGIUS *in Tract.* eleganti *de Medicament. Hermet. cap.* 20, *p.* 262. qui *parum illis virium inesse* dicit, imò, *omnes ejusdem esse potentia & natura*, audacter asserit.

Medium tamen tenuere beati: unde rectè fecit ZWELFFERUS *in Animadversionib.* item LAURENBERGIUS *in Scriptis contra Schroderum*, atque etiam in *Paralipomenis*, qui non sine ratione inter PLANTAS distinguunt & diversam earum pensitantes naturam, alias efficaciores, alias minùs efficaces pronunciant.

Opposita sunt aliàs *Destillatio* & *Decoctio Simplicium*: illa volatilioribus, hæc fixioribus debetur Subjectis. Decoquimus *Animalium partes* pro *Gelatina* efficaci, quarum *Aquæ* nil valent. Destillemus *Antiscorbutica* & *Aromatica* in *Spiritum*, quorum *Decocta* parum virtutis specificæ retinent, cùm hæc in volatiliori consistat substantia, quæ decoquendo avolat: sic eę Plantę, & earum Vegetabilium partes, quarum vis in terrestreitate quadam pontica consistit, Destillationi inepta sunt. Ergò vel infundenda, vel decoquenda sunt: utrumque tamen non sine judicio. Primò enim solvitur Concretum, & χρῆσις salina beneficio Coctionis elicitur. Attendatur ergo *Vegetabilium natura*: *quæ destillanda? quæ verò decoquenda sint?* v. g. Aqua destillata & decocta foliorum Quercus multis parasangis differunt. Volatiliora destillanda, fixiora decoquenda sunt: sic Aqua Foliorum Quercus nil valet; quia vis in terrestriori substantia consistit; hinc Decoctum ejus pręferendum: sic Alchimillę pariter Aqua destillata Phlegma est insipidum & iners; Decoctum verò ejus est vulnerarium summum internum: sic Cinnamomum vim omnem ferè per Destillationem cum Vino emittit. Decoctum autem residuum iners in fundo relinquit nauseosi saporis & nullius usus.

Medio modo se habet *Infusum*, quod nec volatilia separat, & fixa tamen imbibit. Dantur enim Simplicia, quę non possunt destillari, nec decoqui; ergò debent infundi: sic Essentia Croci per Infusionem cum Spiritu Vini, vel alio Liquore spirituoso parata, melior est, quàm inde abstractus Spiritus, utpote in quo volatiliores saltem particulę insunt, quibus separatis Extractum remanet. Essentia contrà, utrasque & volatiles & fixiores Extracti partes in se retinet. *Vegeta-*

(Δ) *Confer cum his, quæ habet* Ettmullerus *hic*, *ubi de* Decoctis, *& varias illarum Formulas in* Collegio Formularum, tom. 3. 1238. &c.

II. Ex *Herbis siccis*.

℞. *Herbam quamcumque vis*, incide, & affusa *Aqua calida* macera aliquamdiu; hinc destilla.

N. Ex *Herbis calidis & odoratis* melioris notæ *Aqua* & *Olea* destillantur, si sicca Destillatione eliciantur.

III. *Ex Fructibus*.

℞. *Fructus maturos*. E. g. *Poma*, scinde minutim, vel conquassa ac destilla per MB.

N. Ex *melioribus* exprimi potest *Succus* ac destillari.

IV. *Ex Seminibus*.

℞. *Semina grossè contusa*, macera cum *Aqua*, hinc destilla per Vesicam.

V. *Ex Radicibus*.

℞. *Radic.* conquassa, macera cum *Aqua*, ac destilla per Vesicam.

N. Raræ sunt Aquæ ex solidis Radicibus destillatæ.

VI. *Ex Lignis*.

Ex *Lignis* quæ eliciuntur, spirituosæ imprimis sunt, ideòque ad *Spiritus* referendæ. Videri quoque possunt earum Destillationes in *Oleis destillatis*.

VII. *Ex Aromatibus*.

℞. *Aromata grossè contusa*, macera cum *Menstruo idoneo* per aliquot dies (4. 5. 6.) dein destillentur per Vesicam. Sic stillat *Aqua*, & *Oleum*. Hæc separa, & si opus rectifica. Vide *de Oleis destillat.* quia uno & eodem actu *Aqua* & *Olea* ex Aromatibus proliciuntur.

N. 1. *Menstruum* in singulis dabitur.

N. 2. *Aquæ* hæ *spirituosæ* sunt.

In REGNO ANIMALI eliciuntur *Aquæ* 1. Ex *Animalibus integris* molliusculis, mucilaginosisque. 2. Ex *Partibus molliusculis*, v. g. *Cerebro*, *spinalive Medulla*. 3. *E Sanguine*. 4. *E novellis Cornibus*. 5. *E Stercore*.

a. Ex

---

getabilia ergò, si rigoroso Igne solùm per Retortam destillentur, tam recentia quam arida, dant *Phlegma*, *Spiritum acidum*, & *Oleum empyreumaticum*; parili ratione atque ex *Lignis* hæc obtineri solent: moderato vero Igne tractata recentia cruda, dant *Phlegma*, item *Olea destillata*, nempe aromatica, quæ fermentata Oleorum loco *Spiritum volatilem*, putrefacta verò *Spiritum urinosum* suggerunt.

Considerandum jam venit, *quænam Vegetabilia apta sint, ut Aquas usui medico convenientes destillando suggerant?* Sanè hic unumquodque Vegetabile, & unaquæque ejus pars, specialem ferè meretur considerationem; multa enim, quæ videntur similia, sub Ignis examine, ob motum extrinsecùs inductum, & novum hinc particularum coalitum, fiunt dissimilia. Sic v. g. *Piperitis*, Simplex antiscorbuticum acerrimum, Destillatione simplici Aquam fundit, acrimoniam saporis exactè referentem. *Avum* econtrà similis apparenter naturæ insipidam fundit Aquam. *Hepatica* vero *nobilis*, apparenter mitis Planta, ritè destillata acerrimam volatilem suggerit Aquam: sic *Flores Tiliæ*, nisi probè observentur, Aquam admodùm mucilaginosam fundunt, *Herba Salviæ*, & *Flores* Aquam odoriferam oleosam dant, *Flores Rosarum* Aquam odoriferam non oleosum, *Flores Jasmini* Aquam nullius odoris: sic *Ligna*, *Succi Vegetabilium acidi* & *Aceta*, v. g. *Succus Citri*, *Berberum*, &c. nil nisi Laticem elementarem insipidum suggerunt, sine virtute medica. Aciditas enim vel à Destillatione leniore sub forma Extracti seu Rob in fundo Vasis remanet, vel fortiore comburitur. Quibusdam in locis Aquæ destillatæ ex Succis Vegetabilium expressis in usu sunt; verùm cùm potentissimæ virtutes in residuo expresso remaneant, Aquæ imbecilles, & inodoræ prodeunt.

In genere tamen *Concreta vegetabilia* sunt vel *Fixiora*, vel *Volatilia*. *Illa* sunt v. g. *Vulneraria*, adstringentia Ligna, Radices, v. g. Pæoniæ, Liquiritiæ, &c. Semina non aromatica, e. g. Lini, &c. item ea, quæ sunt dulcia, item consistentiæ viscidæ glutinosæ, ut Resinæ, Gummata, &c. Hæc Aquas merè elementares sudant, salinis atque sulphureis partibus destitutas: unde ridiculi sunt & Nivem præparant nigram, qui *Aquas adstringentes* ex Tormentilla, Plantagine, Portulaca, & similibus haurire volunt; quæ tamen Vegetabilia aliàs per fortissimam Coctionem tractari volunt: partes autem horum aquosæ per Alembicum adscendentes, partibus terrestribus fixis adstringentibus relictis omnino contrariantur. Huc pertinent omnia *Splenetica* propriè sic dicta, ut Filix, Ceterach, Scolopendria, Polypodium, & similia, terrestria, & minùs volatilia & spirituosa, uti vel gustu patet. Ex his *destillata Aqua*, vel cum vel sine Vino, parum aut nihil de crasi ac efficacia Simplicium secum transportant, adeò ut nulla vis ea his cum Aqua destillata prodeat. Hinc patet error illorum, qui sub *Destillatione Aquarum compositarum fixissima* sæpè *Corpora* admiscent, ut Lapillos Cancrorum, Tragacantham, Bolum Armenam, Corallia, Margaritas, Lapides pretiosos, &c. ubi Concreta hæc fixiora tota remanent. Pauca *Ligna aromatica* sunt, v. g. Sassafras, Juniperinum, &c. quorum *Aqua* de volatiliori substantia participant, & aliqualem vim medicamentosam obtinent. Ex Saccharo, Ficubus, Passulis, aliisque Fructibus nondum fermentatis, &c. Aqua insipida, & effœta habetur. *Volatiliora* quæ sunt rectè destillata *Aquas medicinales* satis efficaces suppeditant, easque *vel particulis volatilioribus sulphureis*, v. g. Absinthium, Fœniculum, Serpillum, Rosæ, aliæque Plantæ aromaticæ & nervinæ, *vel salinis*, iisque non acrioribus, ut Piperitis, Persicaria, Hepatica nobilis, &c. vel mitioribus, ut Farfara, Intybus, Endivia (conferatur TACHENIUS *Hippocr. Chym. cap. 10.*) quò etiam facit Sperma Ranarum; *vel utrisque* simul impræegnatis, ut Anisum, Mentha, Salvia &c. unde Differentiæ talis respectu non incommodè in *tres Classes* dirimuntur *Herbæ* à ZWELFFERO *Pharm. Reg. pag.* 215.

Quoad ANIMALIUM PARTES destillandas: uno nomine hæ suggerunt nihil nisi *Phlegma inutile*, plùs minùs empyreumaticum, quod tam in partibus solidis, quàm fluidis verum est. Ex *Cerebro recenti* simplex Phlegma iners destillatur, non secus atque ex *Cerebro*. In cæteris partibus, præsertim carnosis, & Visceribus, consistit vis Animalium *in substantia gelatinosa*, & extincta eorum vita hoc unicum beneficium expectandum. Atque sic se habent *Aquæ Analepticæ*, item *Antiphthisicæ*, & *Impinguantes* dictæ, ex Sanguine Porcelli vel Vituli, Cancris fluviatilibus, Pulmonibus, & Hepatibus Animalium, Carne suilla, ex Caponibus, &c. communiter præparatæ; nudum Phlegma assurgit, & crassa substantialis remanet in fundo; unde *qui Caponem Balsamo Embryonum*, *Hirundines Aquis Antiepilepticis aliisque addunt*, & *ex Capone Aquam Analepticam singularem destillare volunt*, *ridendi sunt*; nam vis nutritiva in gelatinosa consistit substantia, cujus Spiritus licèt aliquantulùm Destillatione simul elevetur, unde & Aquæ illæ, prout & aliæ ab Amygdalis à Symphyto majore, &c. elicitæ, successu temporis rancescunt; illud tamen ad Nutritionem non æquè sufficit: unde *Gelatina Animalium*, *Decocta*, & *Jusculæ* harum partium *longè præferenda sunt earum destillatis Aquis*: nam hæ ipsæ partes sunt fixiores, quàm ut possint destillari per Alembicum, de quo vid. SENNERTUS *in fin. de Decoctis*, ZWELFFERUS *in Pharm. Aug. p.* 287. 289. & *in Pharm. Reg. p.* 200. & alii Authores. Eodem modo se habet res cum *Aqua Seri Lactis destillata*, inani Phlegmate. Unde Animalium Aquæ in genere parvæ vel nullius sunt efficaciæ, nisi excipere velimus *Insecta*, copioso Sale volatili impræegnata, ratione cujus Cancri contusi, Cochleæ contusæ, Sperma Ranarum & similia suggerunt Aquas sale volatili impræegnatas non rejiciendas: sic ex *Cancris fluviatilibus vivis contusis*, *Semperviva* & *Sale ammoniaco* permistis, conveniens destillatur *Aqua* pro Angina, Inflammatione, Prunella, Germ. *die Braune*, & aliis Affectibus Faucium, Morboque Hungarico: sic & *Aquæ Formicarum* suo non carent usu, cùm constent Sale volatili sufficienti, eoque satis acri. Ex *Cornubus* quidem non potest destillari Aqua, sed Spiritus; novella verò Cervorum Cornua, quæ *Typhæ* vocantur, eaque tenerinscula & molliora, subministrant *Aquam* satis elegantem in Morbis malignis, in Variolis & Morbillis, in syncopticis Affectibus, & similibus aliis: in nimio Lochiorum fluxu singularis est, in quo permista cum *Osse de Corde Cervi* pulverisato habetur specifica. *Aquæ* ex *Stercoribus Animalium*, ut Hominum, Vaccarum *destillatæ*, operationes suas quoque edunt. In cujuscunque certè Animalis Stercore Vermiculi nascuntur sui generis: vid. POTERIUS. Imprimis pro usu externo inter Cosmetica & Ophthalmica solent experiri, uti monui de Stercore anserino, humano, colombino, Vaccarum, ex quo destillatur *Aqua omnium Florum*.

Dubium saltem est: *annon ex partibus Animalium adhuc viventium spirituosa illorum pars virtutem suam exercere valeat?* ita ut vivæ Animalium partes Aquis infundantur, & hinc destillentur; unde & ZWELFFERUS pro *Aquis Apoplecticis*, item *Epilepticis* destillandis, *Hirundines vivas* discerptas infundit. Sed reverà & hoc parum est, quod Medicina exinde expectare valeat, cum Vita extincta superveniens Ignis destruit vim Spirituum vitalium, ita ut *inutile Phlegma* prodeat.

II. Consideretur MODUS DESTILLATIONIS: hic in *tribus* consistit; vel 1. in *Prædispositione* Subjecti destillandi; vel 2. in *Instrumento* Destillationis; vel 3. in *Addito* de-

stillan-

1. Ex *Animalibus integris mucilaginosis*: ℞. Animalia (lota si placuerit) scinde minutissimè, conquassave, hinc destilla ex MB. vel VB. affusa, si placuerit, *Aqua convenienti*. Sic paratur *Aqua Lumbricorum*, *Cochlearum*, ut & *Spermatis Ranarum*.

2. Ex *Medulla Cerebri*, paratur eodem modo, addita *Aqua Cephalica* v. g. Tiliæ, Pæoniæ, &c.

3. *Sanguinis* Destillatio etsi itidem è MB. perfici queat: præfertur tamen, quæ fit Igne nudo ex Cucurbita fictili. Vide *de Oleis c. 70. & Spiritib. c. 81.*

(*N. Aqua Lactis.*)

4. E *Cornibus* quomodò *Liquor* stillet, vide *de Oleis*. E *novellis Cornibus*, e. g. *Cervorum* fit *Aqua* per Retortam vel Cucurbitam humilem è MB. aut VB. affuso pauco *Vino*, vel & sine additione. Vide *lib. 5. de Cervo*.

5. E *Stercore*, fit itidem per MB. vel Cineres, proditque primùm *Aqua*, hinc Oleum.

Sunt itaque

AQUÆ

---

stillando: quæ omnia eò collimant, ut copiosior & sincerior volatilium particularum substantia elevetur.

1. *Prædispositio Subjecti* in Vegetabilibus consistit in eorum *Maceratione*, Subjectorum præsertim duriorum, Radicum, Seminum aromaticorum, &c. aut *Fermentatione*, vel inchoata saltim vel absoluta. Per *inchoatam Fermentationem* acquiruntur Aquæ nonnihil spirituosiores ac penetrantiores: per *absolutam Fermentationem* verò Aquæ, quæ suos insequuntur Spiritus, & etiam plus de virtute Plantæ suæ communicant, quàm Aquæ communes, cùm Oleum in iis magis resolutum sit, à quo omnis earum virtus est. *Putrefactio* etiam huc facit, speciatim in Fructibus, qui per se saltem Phlegma simplex dimittunt, putrefacti verò plùs minùs Sale volatili acuatum illud largiuntur, qua ratione ex Pomis Borsdorffianis putridis egregia fit Aqua Chirurgica contra Ulcera maligna & phagadænica, Ambustiones, Gangrænam, &c. In Animalibus Putrefactio aliqualis disponit earum partes, ut Phlegmata Spiritu ac Sale volatili urinosis plùs minùs imprægnata dent, qua ratione Cancri fluviatiles, Lumbrici terrestres, &c. aliquantisper putrefacti Aquas medicamentosas satis efficaces largiuntur.

2. Quod attinet *Instrumenta*: variant hæc pro Subjecti destillandi varietate. Pro Vegetabilibus & Animalibus *Balneum Mariæ*, & hinc *Vesica*, sunt usitatissima, utut teneriora, & volatilia Subjecta etiam *Balneo Vaporoso* eliciantur; duriora, aut fixiora etiam *Cinerum Ignem* requirant. Per Vesicam destillandi modus est cognitus: commendo tamen imprimis modum WEDELII, de quo vid. *Pharm. p. 70.* vel concinnum etiam est Vas quasi compositum ex Vesica, & Balneo Mariæ ZWELFFERI *in Phar. Reg. p. 19.* ita ut Vesica non immediatè Igni imponatur, sed potiùs in Vas quoddam Aqua repletum, quod ipsum immediatè Igni exponitur, & sic etiam fixiores particulæ sine ulla combustione & empyreumate, simul elevantur, cùm econtrà simplicis Balnei Mariæ Calor nimis moderatus sit. Modum hunc destillandi subministrat etiam SCHENCKIUS *in n3. adit.* In defectu hujus Balnei ZWELFFERI perplacet *Instrumentum Dn.* FEBURE *Chym. p. 1.* quod est *Furnus* quasi compositus ex Vesica & Igne Cinerum vel Arenæ. Destillantur nempe Vegetabilia Igne aperto, Carbonibus adaptando Patinam terream Cineribus vel Arena repletam: huic immittitur Vesica vel Vas, in quo Vegetabilia destillanda; sic vi Ignis fortis vel Aquæ, vel Arenæ, vel Cinerum, Calore lento & tepido sensim sensimque admodùm volatiles & efficaces sine empyreumate prodeunt Aquæ, observatis his circumstantiis, ut sint volatilia Subjecta sulphurea.

Vesica autem ista, per quam fit Aquarum Destillatio, sit *Stanno obducta* interiùs, alias particulæ Vegetabilium salinæ acriores abradunt nonnihil de Cupro, licèt per se insensitivè, unde de hoc Aquæ simul participantes, fiunt nauseosæ. Exemplum hujus rei elegans subministrat TACHENIUS *in Hippocr. Chym.* cum Aqua Rosarum, quæ destillata per tale Vas cupreum, postmodùm infusione Olei Tartari aut Spiritus Salis ammoniaci præcipitat Pulverem viridiusculum, qui fusione abit in perfectum Cuprum. Noteetur etiam de *Instrumentis plumbeis*, quod malè hæc conveniant: nam si destillantur in iis Acida vel facilè acescentia, vel Plantæ salinæ acriores, transitu suo abradunt particulas Plumbi, & Aquas nauseosas, & interdum vomitorias constituunt: sin verò expetantur pro applicatione externa in Morbis externis, v. gr. in Erysipelate, in Inflammationibus, item omnes Aquæ Cosmeticæ, & omnes tales Aquæ, quæ pro usu externo expetuntur, possunt commodè destillari per Cucurbitas plumbeas: cùm notum sit, quod *Saturnus sit quarta columna Chirurgiæ*, & quod particulæ plumbeæ conveniant tàm in Cosmeticis, dissolutæ in Aqua convenienti, quàm omnibus aliis externis Affectibus, in Ulcerum, & Vulnerum cura: sicut alias Aquis Vulnerariis externè applicandis permiscetur pro majori efficacia Saccharum Saturni, qui permistione non indigent Aquæ Destillatione per Vasa plumbea.

In specie pro usu interno optimè destillantur Plantæ per *Vasa vitrea*, vel *vitreata*, monente hoc ipsum POTERIO; unde efficaces Aquæ per Retortam in vaporoso Balneo, v. g. è Carduo benedicto, Majorana, &c. elici possunt, secundùm modum BORRICHII *in Ægyp. Sap. pag. 372.*

3. Tandem quoad *Addita rebus destillandis*, vulgò *Aqua communis* affunditur, ne Materia destillanda empyreuma contrahat aut comburatur, atque in hoc satis sunt liberales Pharmacopœi, ut plus Aquarum acquirant. Malè autem Destillatio cum Aqua instituitur, nisi in *siccioribus* aut *aridioribus*, v. g. Seminibus, Radicibus & Lignis, cùm sic maxima pars prodiens sit Aqua simplex adjecta, unde parum medicamentosæ substantiæ in Aqua copiosa diffunditur, ut in Medicina parùm valeant. Potiùs *Plantæ succulentæ & recentes*, & hæ ipsæ sub optima sua vegetatione constitutæ, per se destillentur ex Balneo vel Instrumento ZWELFFERI, licèt acquiratur minor quantitas Aquæ (sin minùs succulenta, possunt irrorari cum s. q. Aquæ, ne fiant fœtidæ, aut empyreumaticæ) & hinc Aqua destillata propria super recentem Plantam denuò affusa iterum destilletur, & sic per sæpiùs repetitam *Cohobationem*, quò sæpiùs eò melius, meliorentur. In quem finem imprimis convenit, si colligantur Vegetabilia tempore matutino Rore madida, cujus menstrua vis promovet utilium particularum separationem. *Herbis aromaticis*, item iis, quæ solent dare in Destillatione, cum sua Aqua simul Oleum, v. g. Absinthio, Salvia, &c. his commodè possumus addere paxillum *Fecum Cerevisiæ recentium*, & per tempus digerere, ut quasi fermentare incipiant; sic recluditur compages, & Concretum Misti, & Aquæ fiunt meliores, æquè ac efficaciores; cùm Fæces Cerevisiæ attenuent, penetrent, incidant, resolvant subtiliores Plantarum partes salino-sulphureas. *Vinum* quibusdam affundi solet aut adspergi, imprimis Plantis aromaticis, ut nempe à spirituositate ejus firmiùs absconditæ particulæ volatiles oleosæ solvantur ac imbibantur, & sub ejus vehiculo copiosiùs sursum rapiantur, & ipsa etiam Concreta à Vini aciditate magis incidantur & penetrentur; & tales sunt *Aquæ Plantarum destillatæ spirituosæ*: sic v. g. destillantur Flores Liliorum convallium, Semen Anisi, Cinnamomum, &c. sic & quando Aromatica arida destillanda sunt, macerentur in Vino, & pòst dicto modo cohobando aliquoties destillentur. *Spiritus Vini* etiam quibusdam affunditur, ut ejus medio resolvantur, & eleventur particulæ oleosæ aromaticæ: unde Aquæ cum & sine Vino destillatæ, item Aquæ Vitæ compositæ, quales sunt Apoplecticæ, Epilepticæ, Asthmaticæ, &c. hinc inde magno numero prostare solent; sicut & ab AUTHORE nostro statim in principio, dividuntur *Aquæ destillatæ* in *Aquas simpliciter sic dictas*, & in *spirituosas*, quæ aliquid participant de natura Spiritus volatilis facilè inflammabilis; qualis est v. g. Spiritus Vini.

Rarum est verè secretum, quod refert BARTHOLINUS *Cent. 3. Ep. p. 434.* de Virgine satis docta & erudita in Chymia, quæ *potuit destillare Aquas quovis anni tempori valdè efficaces, sine Aqua, sine Glacie, & sine Nive*. Dixi *sine Nive*, & *sine Glacie*; quoniam, uti habebimus suo loco, cum Nive, & Glacie potest rectificari Spiritus Vini.

Sunt AQUÆ DESTILLATÆ porrò vel SIMPLICES vel COMPOSITÆ; & hæ vel *Destillatione simultanea*, vel *successiva Mistione*. Exemplum sit *Aqua Vitæ suavissima*, si ♃. *Spiritus Anisi*,

Baccar. Junip. an. part. æqual.

Exactè rectificentur, & loco proprii Phlegmatis *Aqua Rosar. fragrans*, cum tantillo *Aquæ Cinnamomi* mista addatur: decurrens per rostrum Alembici *Spiritus Ambram & Crocum* in *Nodulo* permeet: tinctum hoc *Destillatum Sacchare* aliquantulum edulcoretur.

Aquæ destillatæ quævis sunt porrò vel *magis* vel *minùs durabiles*; nempe citiùs corruptibiles sunt, quò minùs oleosis particulis saturatæ; quo magis verò principiis activis turgidæ sunt, eò durabiliores; v. g. Aqua Salviæ & Majoranæ magis durabilis est præ Aqua Acetosæ vel Veronicæ.

Calorem quod attinet, qui destillando Aquis destillatis debet conciliari, etiam in hoc passu sua specialis Florum &

Plan-

AQUÆ OFFICINARUM SIMPLICES AC PHÆLEGMATICÆ.

Abrotani.
Absynthii.
Acacia Florum.
Acetosa.
Acetosella.
Adianti.
Agrimonia.
Albuminis Ovorum.
Alchimilla.
Alkekengi ex Baccis.
Althaa.
Alsines.
Anethi.
Angelica.
Anguria.
Anisi.
Apii.
Aquilegia.
Artemisia.
Asparagorum.
Aurantiorum ex Florib. dicitur Aqua Napha, Nampha, &c.
Aurant. ex Corticib.
Auricula Muris.
Bardana simpl.
Basilici.
Betonica.
Betula Succi.
Bistorta.
Borraginis ex Flor.
ex toto.
Buglossa ex Flor.
ex tot.
Bursæ Pastoris.
Calaminthæ.
Calami Officinarum.
Calcatrippa.
Calendulæ.
Capillorum Veneris.
Caprifolii Flor.
Cardiacæ.
Cardui benedicti.
Mariæ.
Caroi.
Caryophyllatæ.
Centaurii minoris.
Centumnodia.
Cerasorum nigr.
Charefolii.
Chamæmeli.
Chamæpityos.
Cheyri Flor.
Chelidonii majoris.
minoris.
Cichorii è toto, vel Floribus, etiam albis.
Cinnamomi communis.
Citri ex Cortic.
Cochlearia.
Consolidæ med.
Coriandri.
Crassula.
Cucurbita.
Cuscuta.
Cyani Flor.
Cydoniorum.
Cymini.
Ebuli è Flor.
Endivia.
Enula.
Equiseti.
Eupatorii Avicen.
Euphragia.
Fabarum Flor.
Florum omnium, Iasamini.
Fœniculi.
Fragaria.
Fragorum.
Fumaria.
Galega.
Genista.
Graminis ex Rad.
Geranii.
Gratiola.
Hedera terr.
Hepatica Nob.
Stellata.
Herniaria.
Hyoscyami.
Hyperici.
Hyssopi.
Imperatoria.
Lactuca.
Lapathi acuti.
Lavendula.
Lenticula palustris.
Levistici.
Ligustri Flor.
Liliorum alborum.
convall.
Linaria.
Lumbricorum.
Lupulorum.
Majorana.
Malvæ.
Matricaria.
Meliloti.
Melissæ.
Mellis.
Mentha crispa.
Menthastri.
Mercurialis.
Millefolii.
Morsus Diaboli.
Nasturtii aquatici.
Nicotiana.
Nucis moschat.
Nucum Jugland. immatur.
Nummularia.
Nymphaa alb.
Origani.
Ononidis.
Paonia.
Papaveris erratici.
Parietaria.
Pentaphylli.
Persicariæ maculosæ.
Persicorum Florum.
Petasiditis ex toto.
Petro-

Plantarum est differentia; tes tamen jucunda magis, quàm proficua est; vid. ELSHOLZ *in Destillator. Curios.* *Lactea* quædam observantur *Aqua*, præsertim ab aromaticis Subjectis destillatæ, quod fit ob intermistas salino-oleosas particulas, à quibus, ceu aqueis non probè commiscibilibus, lacteus talis Liquor emergit, ut in Aqua Salviæ v. g. fieri soirt. Non confundendus hic Color, recentibus destillatis Aquis familiaris, cum Aquarum destillatarum Matre, sive, ut vocant Germ. *die Matter*; hæc enim uno nomine est Concretum quasi tartareum solutum, hoc est, particulæ salinæ volatiles & spirituosæ oleosæ successivè se uniunt & figunt, & in Sedimentum tale ratum & spissum coeunt; unde in his potiùs Aquarum destillatarum vis & efficacia continetur, cætera Aqua penitus inutili existente.

Usus Aquarum destillatarum est vel *Generalis*, vel *Specialis*. *Generalis*, quatenus ceu *Vehiculum* inserviunt aliis Remediis propinandis; ubi observandum, quod crebrior earum usus nauseosus sit, quatenus substantiæ rarefactæ tonum Stomachi nonnihil relaxant. *Specialis usus* est varius, prout nempe Aquæ, quæ de virtute sui Simplicis plùs minùs participant, etiam sub hac consideratione nunc huic nunc illi Affectui magis appropriatæ sunt. Hinc simplices Aquarum Sudores v. g. Aqua Plantaginis, Portulacæ, Tormentillæ, &c. promiscuè usurpari possunt; econtrà Aqua Menthæ in Stomachi Affectibus, Aqua Florum Acaciæ in Pectoris, Aqua Liliorum convallium in Lipothymiis, &c. magis appropriatæ sunt.

Cùm ergò Aquæ Vegetabilium tam parùm valeant, pro inde quæritur: *qua ratione Crasis medicamentosa possit haberi pura, citra admistionem faculentarum recrementorum?* Hoc duplici modo absolvitur; vel per admistionem distinctorum *Productorum*; ubi in eo hoc consistit, ut in Aqua solvatur Sal, & fiat Extractum. ZWELFFERUS ejusmodi Essentias parat (qui videatur), sed hæ non adeò defæcatæ sunt. Meliùs ergò præparantur *Quinta Essentia*, id est, novum Concretum *ex Spiritu volatili*, *Sale simplici volatili*, *& Oleo* ejus *destillato*. Processus est elegans, modò in Fermentatione & Putrefactione Spiritus & Sal volatile imbibant Oleum, quo mutantur in Essentiam efficacissimam.

Hac occasione quæritur: *an dentur etiam Aqua destillata Purgantes*. Sunt qui affirmant, sunt qui negant. Sed *rectiùs affirmari potest*; utut hoc Assertum generaliter admitti nequeat, eo quòd vis quamplurimorum Purgantium in Resina consistat, quæ adeò volatilis non est, ut per Alembicum ascendat; quotundam in substantia mucilaginosa, v. g. Mechoacannæ, &c. ex quibus nullæ vires & particulæ purgantes per Destillationem adscendunt; ex quibusdam tamen, ut Esula, Helleboro nigro, &c. destillari possunt tales *Aqua Purgantes*, acrimonia manifesta imbutæ. Sic Aqua Nicotianæ ex Succo destillata ad ℥j. ad ℥iß. Vomitus movere observata fuit, quod etiam QUERCETANUS *in Pharm. restit.* de Aquis Sem. Sambuci & Ebuli, item de Aquis ex dictis Seminibus, Aloe & Scammonio paratis asserit. conf. etiam WEDELIUS. *Pharm. p. 75.* & *Aquam Purgantem Zwelfferi compositam in Pharm. Reg. p. 206.* videbitis. De *Aqua Hellebori nigri laxativa* vid. BORRICHIUS *Sap. Hermetis p. 341.* qui ex tota Hellebori nigri substantia per Balneum Mariæ *Aquam* copiosam admodùm *acrem* destillavit, cujus octo Cochlearia Adolescenti Tormina graviora, duodecim verò Cani propinata, quatuor vomitus & duas sedes excitaverunt. Nam Aqua Hellebori nigri per Alembicum secum rapit Sal volatile Plantæ, & vim obtinet purgantem. Item *Aqua ex Floribus Iridis nostratis cærulea destillata* similiter purgat. Huc pertinet *Aqua Manna destillata*, HŒFERI *in Herc. Med. l. 8. p. 340.* quando *Manna*, *& Nitri* ana part. æq. Vesicæ bubulæ includuntur, quæ in Aquam calidam suspenditur, donec in *Liquorem* soluta, ex quo *Aqua* quædam insipida destillatur, quæ tamen ab ℥ß. ad ℥j. propinata laxat.

Sic quæritur etiam: *an detur Aqua destillata anodyna, sive somnifera?* quod itidem affirmatur. Certum enim est, posse haberi ex Papavere recenti destillando Aqua blandè anodyna, magis tamen si fermentetur: sic & Opium crudum cum aliis ritè destillatum dat Phlegma soporiferum. Hinc conferatur *Aqua Anodyna Zwelfferi* modò citata, & pertinet huc *Aqua Hypnotica Reiassi*, qui

℞. *Fell. Leporis,*
Sem. Papav. alb.
nigri an. ℥j.

Infundit in *Spirit. Vini* per quatriduum; & hinc destillat.

In specie plures AQUÆ SIMPLICES & *Compositæ* in Officinis prostant, quarum luxuria meritò rejicienda. Plures ab AUTHORE enumeratæ *inertes sunt*, cùm parum habeant de viribus Concreti: paucæ sufficiunt, quarum sunt ritè parata *Aqua Florum Acacia*, *Anethi*, *Anisi*, *Cort. Aurantiorum*, *Basilici*, *Fœniculi*, *Mentha*, *Cerasorum nigror. Chamæmel. Chelidonii major. Hepatica nobilis*, *Lavendula* seu *Spica*, *Liliorum convallium*, *Majorana*, *Pæonia*, præsertim ex *Succo Radicis*, *Persicariæ maculosæ*, *Pulegii*, *Rosarum rubrarum suaveolentium*, *Florum Sambuci*, *Salviæ*, *Serpilli*, *Taraxaci*, *Spermatis Ranarum*, &c. quæ paucæ loco omnium abundè sufficiunt. Item *Aqua spirituosa cum Vino*, aut *Spiritu Vini* vel *Frumenti destillata*, *Aqua Cinnamomi spirituosa*, *Melissa cum Vino*, &c. suam merentur commendationem, & sunt reverà *Spiritus*.

Petroselini.
Pimpinella.
Plantaginis.
Pluvialis.
Pomorum sylvestrium
Portulaca.
Prassii.
Primula Veris.
Prunella.
Pulmonaria maculosa.
Pulegii.
Pyrola.
Quercus Fol.
Raphani cast.
vulgaris.
Rorellę.
Roris majalis.
Rorismarini.
Rosarum pallid.
rubeat.
Rubi Idæi ex Bacc.
Ruta.
Sabina.
Salvia.
Sambuci Flor.
Sanicula.
Satureia.
Satyrii.
Saxifragia alb.
Scabiosa.
Scolopendrii.

Scordii.
Scorzonera.
Scrophularia.
Sempervivi.
Senecionis.
Serpilli.
Sigilli Salom.
Siliginis Flor.
Solatri.
Spermatis Ranarum.
Tanaceti.
Taraxaci.
Thymi.
Tilia Flor.
Tormentilla.
Trifolii.
Trinitatis.
Tunica Flor.
Tussilaginis.
Valeriana.
Verbasci.
Verbenę.
Veronica.
Violarum ex Flor.
ex toto.
Virgę aurea.
Ulmaria.
Vitium lacryma.
Urticę.
Zedoarię.

AQUÆ FORTIORES CUM VINO.

atque

AQUÆ COMPOSITÆ.

Anhaltina, *infrà* Num. 1.
Anisi cum Vino adusto,
cum Malvatico.
Antidoralis. (*Alexipharmaca Mathioli Aug.*)
Aperitiva 2.
Apoplectica Crollii. 3.
Apoplectica Sennerti. 4.
Arthritica Aug.
Asthmatica. 5.
Bardana composita. A.
Bezoardica. 6.
Caponis composita. A.
Carbunculi. 7.
ad desiccandos Catarrhos. 8.
Carminativa. 9.
Cephalica aromatica, 10.
Cephalica F. F. 11.
Cinnamomi cum Malvatico,
cum Aqua Rosarum.
Communitatis Ophthalmica. 12.
Cordialis Herc. Sax. cal. 13.
frigida. 14.
Cordialis restaurans. 15.
Cosmetica. 16.
Cosmetica pretiosa, 17.
Cosmetica S. Closs. myrrhata, 18.
Damascena odorifera. 19.
Diuretica ex Nucleis F. F. 20.
Anti-Dysenterica. 21.
Diuretica Closs. 22.
Embryonum, *seu Balsamus*
Puerorum. A.
Epileptica Langii; A.
Febrifuga. 23.
Fortis. A. *vide* & lib. 3. cap. 23.
ad Gutturis affectus. 24.
Anti-Hectica. 25. 26.
Hirundinum. A.
Hysterica Croll. 27.
Hysterica Matth. Martin. 28.
Juniperi, *cum Spir. Vini.*
Imperialis correcta. 29.
Lavendula compos. 30.
Magnanimitatis. 31.
Mirabilis. A.
Nephritica. 32.
Ophthalmica, *vid.* cap. 39. de Aquis reliquis.
Philosophorum. 33.
Pectoralis. 34. 35.
Picarum. 36.
Regia. *Vide* in Sal. Nit. lib. 3. c. 23.
Salvia composita. 37.
Anti-Scorbutica. 38.
Anti-Spasmica Closs. 39.
Splenetica. 40.
contra Terrorem. 41.
Theriacalis Bezoardica. A.
Theriacalis contra Pestem 42.
Theriacalis Croll. seu Spiritus theriacalis camphoratus. 43.
de Tribus. *Mixtura simplex*. 44.
Tristantis. 45.
Vita aurea Langii. A.
Vita Mathioli. A.
Vita comm. A.
Vita Mulierum. 46.
Vita Mulierum camphorata. 47.
Virtatum. 48.
Vomitiva Plateri. 49.
Vomitoria Æsculapii Saturnina. 50.

N. *Non possum*, *quin in limine* Aquarum Compositarum *Pharmacopœę tyronem erroris, commonefaciam*, *quem in nonnullarum Destillatione comperio. Videlicet* admisceri destillandis *ejusce farina* Materias, quarum via contumacior est, *quàm ut Destillationis opere elevari cum cæteris queat. Tales sunt* Gemmæ, Margaritæ, Corallia, Ossa, Cornua, Aurum, *&c. Expropter si qua talia occurrerint*, *ne frustrà sumptus impendant*, *præstat eadem* Destillato admiscere, *sive sub Formula* Præparatorum *id fiat*, *sive*, *quod melius*, *sub forma* Magisterii, *sive*, *quod adhuc aptius*, *sub forma* Liquoris.

1. *Aqua Anhaltina.*

℞. *Terebinth. ol.* ℔. ß.
Thur. masc. ℥j.
Lign. Aloes pulv. ʒiij.
Gran. Mastich Caryophyll. (*aliis Fl. Anthos*) *Nucist. Cubeb. aliis Galang. Cinnam.* an. ʒvj. *Croc. Or. integr.* ʒiiß. *Sem. Fœnic. Bacc. Laur.* an. ℥iß.
Pulverisata infundantur in *Spirit. Vini* ℔. v. digerantur per dies (6.) additis *Moschi in petia ligati* g. xv. Hinc destillentur lentissimo MB. quod clarum est separetur à turbido.
N. Præstat *Moschum rostro Alembici* imponere.
Vires. Calfacit. siccat, discutit, Stomachum, Cor & reliqua Viscera corroborat. Hinc efficax est in Animi deliquiis. *Extrinsecùs* crebriùs ejus usus est: confert in Catarrhis atque Doloribus à causa frigida subortis, in Arthritide quam Vagam vocant, in Paralysi, Epilepsia, Apoplexia, Vertigine, Tremore, Lethargo, &c. scilicet Membrum affectum ea benè fricetur.

2. *Aqua Aperitiva.*

℞. *Rad. Eryng. Scorzoner. Filic. Centaur. maj. Brusci*, *Fœnic.* an. ℥iß.
Cort. Cappar. Tamarisc. Fraxin. an. ʒiij. *Citri odorat.* ʒiiß.
Sem. Vitic. Card. bened. Cichor. an. ℥iß. *Endiv. Scariol. Nasturt. Citr.* an. ʒij.
Herb. Polytrich. Adianth. Ceterach. Castur. Scolopendr. Betonic. Endiv. an. Miß.
Summ. Thyn. Epithym. Lupul.
Flor. Hyperic. Genist. Borrag. Meliss. an. Mj.
Passular. min. ℥i.
Infundantur in
Aqua Lupul.
Scolopendr.
Card. bened.
Veronic. an. ℔j.
Vin. Rhenan. ℔iiß.
Additis
Cinnam. ʒiß.
Spec. Dialacc. ℥ß.
Stent in loco calido per dies, ac noct. (2.) probè clausa, posteà destillentur in MB. Igne lento.
Vires. Maximarum est virium in reserandis Obstructionibus totius Corporis, maximè verò Lienis, Epatis & Mesenterii, adeòque commendabilis in Affectu Hypochondriaco, aliisque Affectibus Affinibus. *Dosis* Cochl. 1.

3. *Aqua Apoplectica Crollii.*

℞. *Fl. Lil. Convall. Tiliæ*, *Pæonia*, *Primula Veris*, *Majoran. Lavendul. Salvia Betonic. Rorismar.*
Cera-

Quoad COMPOSITAS, plures ab AUTHORE describuntur, paucæ aliquid valent; rectè *in Nota ante Aquarum Compositiones* monet, quòd *non admiscenda sint talia Ingredientia*, *Pecla v. g. Corallia*, &c. quæ nullam destillando dant Aquis efficaciam, quales sunt *Aquæ quamplurimæ Mynsichti*, adeò ut meritò rigorosum ZWELFFERI examen postularunt.

1. Ex his *Compositis Num.* 1. est *Aqua Anhaltina*, quæ propter ingredientem *Terebinthinam* est quidem penetrantissima interno & externo usu, sed saporis ingratioris, & efficax pro usu diuretico, & quemplurimis Affectibus nervinis, apoplecticis, vertiginosis, paralyticis. Externè commendatur contra Paralysin, & Arthritidem vagam.

2. *Aqua Aperitiva*, dicata nempe Affectibus iis, in quibus accusantur Obstructiones Viscerum, ut in cachecticis, scorbuticis, ictericis, &c. est Compositio magistralis ingens, econtrà paucissima prodeunt, adeòque nullius pretii. *Citri Cortex* quidem, *Thymus* & *Lupulus* aliquid conferunt, *Flores Genistæ* parùm. *Planta*, & *Semina*, reliquaque omnia fixiora sunt, & nil de se fundunt; uti examinanti Ingredientia innotescet; quod facilè etiam potest intelligi, modò pensitentur vires Ingredientium.

3. 4. *Num.* 3. & 4. occurrit *Aqua Apoplectica*, potius *Spiritus Apoplecticus*, *Crollii & Sennerti*, quorum tot sunt Compositiones, quot capita Practicorum; ubi tamen omnes sunt *Spiritus Vini* abstractæ ab Aromatibus & Vegetabilibus cephalico-aromati-

Cerasor. nigror. & dulcium Luna crescente decerptorum. q. p.
Tritis omnibus & mixtis (vel seorsim *Flores*, , seorsim *Cerasa* destillentur), adde *Farinæ Sinapi* ℔j. vel ij. affusaque *Aqua communi* q. s. fermententur ac destillentur in MB. *Spiritui* elicito adde *Elixir Epilept. Croll.* (*Spiritum Vitrioli Veneris Hofmannus* addendum suadet, quòd Elixir Aquam ingratam reddat) an. circula aliquamdiu.

N. Ad *Fermentationem* promovendam in *Aqua illa communi* tantillum *Lupuli* ac *Fermenti* coqui potest, vel & *Fermentum* addere licet sine Coctione.

Dos. Cochl. ß.

4. *Aqua Apoplectica Sennerti.*

℞. *Fl. Lil. convall.* q. v. Infunde in *Vini optimi* Mens. ij. per dies (14.) posteà destilletur ac serva. *Destillato* infunde postmodùm
Fl. Lavend. recent. q. placet:
Cubebar. Cinnamom. Nuc. Mosch. Macis, Galang. an. ʒß.
Visc. quern. Rad. Paeon. an. ʒvj.

Stent in Maceratione Vase clauso per dies (14.) Hinc destilla.

N. Possunt & *Flores Tiliæ* addi.

5. *Aqua Asthmatica F. F*

Germ. *Lufftwasser.* Gall. *Eau pour les Asthmatiques, ou ceux qui respirent avec difficulté.* Angl. *Asthmatick Water, or Breat-heipingwater.* Belg. *Loehs of Asemwater.*

℞. *Rad. Enul. Camp. Ungal. Caball.* an. ℥iß. *Gentian.* ʒiij. *Cartophyllat. Zingib. alb.* an. ʒij. ℈j.
Baccar. Laur. Juniper. an. ʒii. ℈j.
Cinnamom. acerr. Cardamom. an. ʒij.
Fol. Salv. Majoran. Hyssop. Marrub. an. Mß.
Rad. Irid. Flor. Polypod. q. Liquirit.
Jujub. Sebest. Uvar. passul. min. Dactyl. Pinear. Amygd. d. an. ʒiii.
Squill. præp.
Sem. Urtic. Rom. Fænic. Ocim. an. ʒiii. ℈j
Fic. ping. ℥j.
Mellis despumat. ℥iß.
Vini Malvat. ℔iiij
Spir. Vini. ℔iij.

Stent simul in Infusione per dies aliquot (8.) dein destillentur per Alembicum, addantur *Sacchari* ℥xviij.

N. 1. Alii addunt & *Pulmonem Vulpis.*

N. 2. Sunt qui *Spiritum Vini* omittunt, atque solum *Vinum Malvaticum*, pondere scilicet ℔iij. recipiunt.

N. 3. *Destillato* addunt *Moschi* gr. vij. (vel in Destillatione *Moschus* rostro Alembici imponitur.)

Vires. Aqua hæc, licèt vi tituli Pulmonibus solis dicata videatur, utpote quibus specificè opitulatur, crassam ac tartaream Mucilaginem attenuando, Asperitatem leniendo, Respirationem facilitando, &c. nihilominùs tamen nec insignibus caret viribus, quibus insuper debili Ventriculo subvenire potis est, Cruditates ejus emendando, Frigiditatem corrigendo, &c.

Dosis prout spirituosa fuerit a Cochl. ß. ad 1.

(Odontalgiæ etiam medetur in ore detenta.

6. *Aqua Bezoardica.*

℞. *Rad. Carlin. exsiccat.* ℔j. *Vincetox.* ℔ß.
Summit. Hyperic. exsiccat.
Absynth. an. ʒvj.
M. F. Pulvis.
Cujus ℞. ℥xij.
Aq. font. ℔iiij.
Spirit. Vini rectific. ℔ß.

M. & destilla per Vesicam ad medias, dissolve in fine ℔. *Salis Tart. vitriolati* ℈ij. donec acescat.

Dosis, pro Præservatione Cochl. j. pro Curatione iiij. aut v. reiterando semel, post horas quinque, sudando desuper usquedum meliorationem præsentiat.

7. *Aqua Carbunculi (vulgò Imperatoris Maximiliani.)*

℞. *Flor. Rorismar. s. Anthos, Lilior. convall. Violar. Borrag.* an. ℥vj.
Herb. Majoran. Salv. min. Lavendul Eadiv. Spic. an. ℥j.
Nucis moschat. Zingib. Macis Caryophyll. Cinnamom. Cardamom. Gran. Parad. Cubebar. Galang. Visc. querc. Avellanar. Sem. Paon. Ras. C. C. an. ℥j.

Incidantur & infundantur in
Vini Malvat. Aqu. Lavend. Spic. Rosar. Fragor. an. ℔iij.

Postea adde
Auri Foliat. Margarit. Off. de Corde C. Lup. Percar. an. ℥ß.
Moschi. q. v.

F. s. a. Destillatio in M. B.

Vires. Usus hujus *Aquæ spirituosæ internus* frequens est in *Aquis Cordialibus* ac *Cephalicis*: miram enim vim habet Spiritus vitales, animales ac naturales suscitandi, calfaciendi, Viscera omnia ac præcipuè nervosum genus corroborandi; *extrinsecus* ibidem usus ejus creber est in Epithematibus Cordialibus ac Pulsuum, in Catarrhis frigidioribus, paralyticis Membris, Cephalalgia.

8. *Aqua*

---

maticis: quò sæpiùs abstrahuntur, eò magis potentes cephalicæ & apoplecticæ fiunt. In Officinis nostris in usu est *Aqua Apoplectica Kolteutoti*, quæ elegans est in Affectibus Capitis, & Ingredientibus aliis spirituosis non incongruè permiscetur.

In his autem præparandis *notetur*:

1. Quod vulgò *Vinum* affundant, *sed malè*: copiolum enim Phlegma secum habet, quod impedit, ne Spiritus ex Subjectis aromaticis Oleum & salinam volatilem Substantiam extrahere possit.
2. Omnibus Aquis ejusmodi Apoplecticis, & Analepticis meritò *Spiritus salini & Salia volatilia*, ut Corni Cervi, Succini, &c. addantur; vel simplici mistione, vel sub Destillatione ipsa simul incorporentur: sic enim fiunt penetrantiores, & efficaciores.
3. Semper *Castoreum* addatur propter volatilissimam penetrantiam, quam in Affectibus apoplecticis, epilepticis, paralyticis, uterinis, & similibus nervinis habet.

3. 41. Inter *Aquas Apoplecticas & Analepticas spirituosas*, quas habet AUTHOR *N* 3. 4. 7. 10. 11. 13. 30. 37. 41. & 46. una, alterave abundè sufficit: v.g. vel *Aqua Apoplectica Crollii*, *N.* 3. vel *Aqua contra Terrorem N.* 41. Exempli loco quod instar omnium sit, & ad cujus imitationem plures ejusmodi Aquæ compositæ possunt concinnari, sit *Spiritus* sive *Aqua Apoplectica D. Mæbij*:

♃. *Flor. Lil. convall.* ℔vj.
Cinnam. ℔j.
Zedoar. ℔ß.
Croci ℥j.
Macis,
Caryophyll. ana ℥ß.

Dig. *in Vino Petri Simonis*, vel *Vino Malvat.* per mensem, destilletur *Spiritus* qui servetur. Tunc

♃. *Rad. Angel.* vel *Vincetox.*
Valeriana,
Pæon. ana ℥iß. ad ℥ij.
Fol. Melissa,
Rorismarini,
Botryos vel *Mentha* an. M. iij.
Flor. Tilia M. iij. ad vj.
Lavend.
Spica,
Salvia,
Thymi ana Mj. vel ij.

Macerentur in *Spiritu superiore* per mensem clauso Vase, & destillentur per Vesicam. Tandem rectificetur in Balneo super *Ambra*, *Moscho*, & *Camphora* pro usu Virorum (pro usu Mulierum sine Ambra & Moscho) & habebitur *Aqua composita egregia*.

5. *Aqua Asthmatica N.* 5. nihil aliud est; quàm *Spiritus aromaticus*: absurdissimè *Mel*, *Amygdalæ*, *Ficus*, *Passula*, &c. Destillationi committuntur; ex his namque destillando parum virtutis medicamentosæ extollitur: vid. ZWELFFERUS *loc. alleg.* Potiùs ergò *Infusum* usurpetur, cum vel sine Ebullitione; sic elegantiùs erit, & conveniet in Affectibus Pectoris, in Tussi, Asthmate & similibus, resolvendo crudiores Mucos in primis viis.

7. *Aqua Carbunculi*, Germ. *Hertz. Carfunckel Wasser*, est *Aqua ex Aromaticis* destillata, cum affusione *Vini Malvatici*. Valdè internè convenit in Affectibus Cordis ita dictis, & Capitis, v. g. in imbecillitate Virium, in Lipothymia & Syncope, in Palpitatione Cordis & Vertigine, item Epilepsia tam internè, quàm externè. *Internè* permiscetur cum aliis, & datur haurienda Ægro; *externè* Naribus, & Pulsibus applicatur.

8. *Aqua*

8. *Aqua ad desiccandos Catarrhos.*

Germ. *Flußwasser*, Gall. *Eau pour desecher les Reumes, ou Catarrhes*. Angl. *Catarrh. water to dryup. Rheums.* Belg. *Water tegen. Sinkingen.*

℞. *Serpilli* q. v. inde Cucurbitæ & affunde *Vini Malvas.* quantum ad cooperiendam Herbam suff. relinque in Cella per 3. septim. deinde destilla leniter, & in hac *Aqua* macera *Ligni Sassafr. torno attriti* ℥i.

Dosis. Cochl. iß.

9. *Aqua Carminativa seu de Chamomilla composita.*

Germ. *Grimmenwasser*. Gall. *Eau contre les Tranchées ou Douleurs de Ventre excitées des Vents*. Angl. *Compounded Chamomil-water against. wind & colick*. Belg. *Camille-water tegen wind ex colickpijn.*

℞. *Flor. Chamomill. Rom.* M. xxx. Incidantur & contundantur, infundanturque per horas 24. in

Aq. Chamomil. ℔. x. (alii xv.)
Vini generosi ℔vj.

Hinc exprime fortissimè, in *Colatura* iterum infundantur hor. 24. alii *Flores Chamomil. com.* (M.xxiv.) exprimantur, colentur. In *Colatura* macera.

Fl. Chamomil. M. xij.
Flaved. Cort. Aurant. ℥iß.
Herb. Absinth. Pont. M. ij. *Centaur. min. Puleg. Origan.* an. Miiß.
Sem. Aneth. ʒiij. *Anis. Fœnic.* an. ʒiß. *Carv. Cumin. Card. bened. Mariæ* an. ℥ß.
Bacc. Juniperi. Lauri an. ℥ß.

Stent hor. 24. tunc MB. lento destilla.

Vires. Magnarum est virium in Morbis à Flatibus subortis, e. g. Passione Colica, Inflatione Ventriculi, & similibus. Præterquàm enim quod Flatos discutit, vim quoque obtinet paregoricam.

(Qui *Flores Chamomillæ* (etiam *aestivales*) in *Vino generoso* infundet per 3. vel 4. dies & noct. toties repetitæ Infusione non opus habebit.)

10. *Aqua Cephalica aromatica.*

℞. *Nuc. moscat.* ℥j. *Galang. Calam. aromat.* ana ℥ß. *Macis. Caryophyll. Cinnamom.* ana ℥j. *Flor. Lavend.* Miß.
Vini Rhenani Mensur. ij.

Stent in Infusione, postea destillentur.

Vires. Non Capiti solùm, sed & Ventriculo maximoperè convenit, imbecillitati eorum succurrendo, Cruditates inde ortas corrigendo, & discutiendo. *Sennertus in Institut.*

11. *Aqua Cephalica F. F. vel Epileptica.*

Germ. *Schwindelwasser.* Gall. *Eau contre les Maladies du Cerveau, ou contre le Mal Caduc, ou Mal de Saint Jean.* Angl. *Headwater, & against Fallingsiknes.* Belg. *Water voort hoofs, en tengen. de vallende sickte.*

℞. *Flor. Lilior. convall.* ℔ß. *Paeon. Lavendul. Betonic.* an. ℔j. *Tiliæ, Primul. Veris* an. ℥iij.
Herb. Botryos cum Flor. Mj.
Radic. Paeon. ℥iiß. *Aristoloch.* ℥iß. *Dictamn. alb.* ℥j.
Sem. Paeon. ℥iiß. *Cubebar.* ℥j. *Piper. nigr.* ℥ß.
Visc. quern. ℥j. ʒij. *Coryl.* ʒiij.

Macerentur in *Vini Malvat.* Mensur. 2. per septiman. 3. Deinde destillentur in MB.

N. 1. Duplici modo Aqua hæc in Officinis nostris parata prostat. 1. uti jam descripta est. 2. cum *Castorei* ℥ß. quod vel simplici Infusione, vel repetita Destillatione *Aquam Cephalicam cum Castoreo* dictam constituis.

N. 2. Quoniam Aquæ hujus Ingredientia eodem tempore recentia haberi nequeunt, ne exsiccando quid virium pereat, singula prout collecta fuerunt, infunduntur, seorsim destillantur, *Destillatumque* loco *Menstrui* reliquis affunditur.

Vires. Non immeritò *Apoplecticam* nominaveris, utpote cui Morbo præcipuè consecrata est. Succurrere tamen apta est reliquis Capitis Affectibus, Catarrhorum Flatuumque nequitia introductis. Quales sunt Vertigo, Gravedo Capitis, Epilepsia.

12. *Aqua Communitatis Ophthalmica.*

℞. *Herb. Euphrag.* Miij. *Chelidon. Fœnic. Verben. Siler. mont.* ana Mij. *Rut. Meliss.* ana Mj
Caryophyllor. Macis Piper. long. ana ℥ß.

Macerentur per noctem in *Aqua Rosar. alb. Vini alb.* ana. Destilla in MB.

Vires. Acuit Visum, sordes Oculorum detergit, Maculas aufert, Ulcera sanat, &c. scilicet instillata.

Aqua Communitatis paulò aliter.

℞. *Summ. Euphrag.* Mij. *Chelidon. Verben. Betonic. Chamæpit. Aneth. Hermin. Anagall. flor. rub.* an. Mj.
Sem. Ameos ʒiß.
Rad. Caryophyllat. ℥j.
Fl. Anthos. Miß.
Piper. long. ʒij.

Macerentur in *Vini albi* q. s. per diem integrum, & destillentur.

Vires easdem obtinet cum priori.

13. *Aqua Cordialis Herculis Saxoniæ calida.*

℞. *Cort. Citri.*
Fol. Meliss. Ocym. Vincetoxic.
Fl. Caryophyll. Rosmar. Saturejæ.
Summ. Dictamn. Scord. Petrosel. Fœnic. ana Mj.

Infundantur in s. q. *Vini odorati*, aut *Malvatici*, per dies (3.) postea destillentur: in *Destillato* iterum infundantur.

Caryophyllor. Macis, Nucist. Lign. Aloes. ana ʒij.

Destillentur denuò.

N. Addi possunt grana aliquot *Moschi & Ambræ.*

Dosis à ʒj. ad ℥ß. &c.

14. *Aqua Cordialis ejusdem frigida.*

♃. *Succ. Borrag. Bugloss. Meliss. Acetos. Oxylapath. Trinitat. Biflors. Cyan. cærul. Calendul. Limon. Citr.* an. ℔. 1.
Acet. lib. 1. (alii lib. ß. alii lib. 1. ß.)
Sem. Citr. Portulac.
Flor. Nymph. alb. Violar. Rosar. an. ℥1.
Terr. sigillat. Strig. Bol. Armen. Or. Terr. Lemn. an. ʒiij.
Spec. Diatr. Santal. ʒij. (alii omittunt.)
Camphor. ʒj.

Infundantur *Species* in *Succis*, macerenturque per dies (3.) Hinc destillentur per Alembicum vitreum in MB.

Dosis ℥i. ad ℥iij. &c.

15. *Aqua*

---

8. *Aqua ad desiccandos Catarrhos N.* 8. est *Aqua Serpilli* elegans, propter *Lignum Sassafras* insundendum: proficitur hinc *Tinctura Sassafras Mynsichti* in Affectibus catarrhalibus egregia; quoniam Sassafras est appropriatum Catarrhorum alexipharmacum.

9. *Aqua Carminativa N.* 9. est elegans. Materia medica est selecta, & *Aromata* sunt oleosa: sumatur solum *Vinum generosum*, & omittatur *Aqua Chamomillæ*. Elegantem *Aquam Carminativam* videb. in HOEFERI *Hercule Medico*. Superiùs, ubi *de Aurantiis*, dedi *Aquam Carminativam Mannagettæ*, quæ similiter est satis efficax.

Aqua Cinnamomi cum Vino Malvatico valdè convenit in Affectibus Stomachi, in Syncope, Lipothymia, in defectu Spirituum animalium, in Suffocatione uterina, in Partu difficili, & similibus Affectibus, ubi opus est Corroboratione.

Loco *Vini* interdum *Cinnamomum* infunditur in *Succum Cydoniorum*, & vocatur *Aqua Cinnamomi cydoniata*, quę valdè convenit in Affectibus Stomachi, Vomitu, Nausea, Cholera, Diarrhœa, & similibus Affectibus Stomachi, ubi Roboratione ejus opus est: In Anorexia, Apepsia, similibusque est egregia, cum *Aqua & Spiritu Menthæ* permista.

Cinnamomum etiam interdum destillatur cum *Succo Florum Borraginis*, & elicita Aqua dicitur *Aqua Cinnamomi borraginata* quæ ad omnia prodest, ac quæ *Aqua Cinnamomi cum Vino*. *Dosis* est à Cochl. j. ad ij.

13. *Aqua Cordialis Herculis Saxoniæ calida Num.* 13. est elegans: saltem loco *Vini Spiritus Vini* sumatur. Valdè convenit in Affectibus malignis, & pestilentialibus, ubi opus est Spirituum confortatione, & Virium resocillatione. Propinatur ad ℥j. cum aliis, interdum ℥iß. pro indigentia Affectus.

14. Cæterùm *Aqua Cordialis frigida ejusdem Num.* 14. descripta est ridicula, & nil valet, nil enim aliud acquiritur quàm *Phlegma acetosum camphoratum*. Omnes *Succi*, ex quibus constat, suggerunt Phlegma nudum insipidum, *Semina & Terra* nihil communicant *Aquæ*, uti monui. Ergò Phlegma saltem Aceti additi & Camphora prodeunt.

15. Idem

15. Aqua Cordialis restaurans P. de Spina.

℞. *Corn. Cerv. mollis & tenelli in taleolas sect.* ℔ij.
Succ. Carnis vitulin. & Caponis in duplici Vase s. a. extract. ℔j.
Succ. Pomor. redolent. ℔j. *Bugloss. Acetosell. Trifol. acetos. Vini optim.* an. ℔ß.
Lign. Santal. citrin. Rhod. an. ʒvi. *Cinnamom.* ℥j. *Lign. Aloes.* ℈ij.
Digerantur omnia per dies ac noct. a. dein destillentur in MB.
℞. *Hujus Aquæ* ℔iiij.
Succ. Citr. recent. q. s. ad gratam aciditatem.
Deinde adde
Flor. Caryophyll. rub. p. iiij. *Borrag. Bugloss. Violar.* an. p. ii. *Ros. rub.* p. iii.
Extrahatur Tinctura, cui adde
Confect. Alkerm. ʒiii. *de Hyacinth.* ʒiß.
Magist. Margarit. Corall. rub. an. ʒi.
Digerantur, & serventur pro usu.
Vires. Spiritus aimales languidos mirificè reficit, adeòque convenit in Syncope, Palpitatione, aliisque Affectibus Cordis.
Dosis Cochl. ß. vel integrum.
(Correctionem dat *Hofmannus.*)

16. Aqua Cosmetica.

℞. *Ceruss. alb.* ℔. i.
Succ. Limon. ℥i.
Limac. ℥iii.
Album. Ovi N. xv.
Camphor. Borrac. an. ʒiß. *Myrrh.* ℥ii. *Thur. Mastich.* an. ℥ß.
Infundantur hor. 24. in
Aqu. Til. ℔iii. *Sambuc.* ℔iß.
posteà destilleotur.
Vires. Cutem dealbat, lenemque reddit.

17. Aqua Cosmetica pretiosa.

℞. *Rad. Lil. alb.* ʒvj. *Ireos Flor.*
Fabar. Cicer. Lupinor. an. ℥ß.
Fl. Fabar. recent. Mß.
Tragacanth.
Ceruss. alb.
Sacchar. alb. an. ℥ß.
Medull. Panis alb. in Lacte madefacte ℥j.
Oliban. Gumm. Arab. an. ʒiii.
Borrac. Alum. plumos. an. ʒii.
Album. Ovi ℥i.
Camphor. ʒiß.
In s. q. *Aquæ Rosar.* & *Flor. Fabar.* an. infundantur per dies & noct. 3. Deinde destilleotur.

18. Aqua Cosmetica, sive Myrrhata S. Clossei.

♃. *Lactis caprill. rec. mulcti* ℔. iv.
Album. Ovorum N. xii.
Aqu. Nenuph. & *Ros. albar.* an. ℔j.
Succi Sempervive. major. ℔iß.
Vini Hispan. ℔. iii.

F. Destillatio in MB. *de qua* cape ℔ij.
Myrrh. opt. subtil. pulver. ℥ii.
Digere per 24. horas, & F. iterum Destillatio per MB. non omoinò ad siccitatem pro ordinaria ablotione. Quòd si Facies eruganda sit, aut Epidermidis asperitas tollenda, tunc
♃. *Aqu. Myrrh. præscript.* ℔ß.
Sacch. cand. ℥ii.
Borrac. ʒj.
Alum. usti ʒj. M. abluatur Facies.

19. Aqua Damascena odorifera.

℞. *Irea Fl. Caryophyll. Cubebar. Cinnamom. acorr. Gran. Paradis. Calam. arom.* an. ℥i.
Majoran. Thym. Fol. Laur.
Fl. Anthos. Rosar. rubr. ana Mj. *Lavendul.* ʒiii.
Vini optimi Mens. 3.
Macerentur ac destilleotur. *Destillato Liquori* addantur
Moschi ℈ß.
Zibet. g. vi. M.
Vires. Calefacit, siccat, incidit, discutit, Cor, ac Caput imprimis roborat.

20. Aqua Diuretica ex Nucleis F. F. seu Liquor Diureticus.

Germ. Kernvvasser. Gall. *Eau, ou Liqueur Diuretique, ou pour faire rendre l'Urine.*
℞. *Flor. Sambuc. siccat.* ℥vi.
Amygd. amar. ℥v.
Nucl. Persic. ℥xvi. *Cerasor.* ℥iii.
Incisa ac grossè contusa maceta in *Vini Malvat.* Mens. iiß. hinc destilla in MB.
Vires. Insignium virium in atterendo Calculo, abstergendis Ureteribus, Urinaque cienda.
Dosis Cochl. j.

21. Aqua Antidysenterica.

℞. *Nucistæ.*
Sem. Plantag. Sanguinar. Burs. pastor. Sanguisorb. an. ℥ß.
Galar. ʒvi. *Cydonior. exsiccat.* ℥i. *Mespillor. exsicc. Sorbor. exsiccat.* an. ℥ß.
Boli, Terr. sigillat. an. ℥i.
Flor. Balaust. Mj.
Rad. Acor. ℥ß.
Fruct. Acac. exsicc. ℥i.
Panis tosti cum crusta Miij.
Infunde in
Aq. Plantag. Tormentill. Burs. Pastor. an. q. s.
Stent in Infusione per dies ac noct. (8.) posteà destilla ex MB.
Vires. Convenientissima est in Alvi Uterique fluore, adeòque in Dysenteria, Diarrhœa, &c.
Dosis Cochl. 1. vel 2.

22. Aqua Diuretica S. Clossei.

♃. *Vini alb. in quo Rad. v. diuretica & Eryng. priùs loto & contusæ, fuerint maceratæ.* ℔iii.
Terebinth.
Mellis opt. an. ℥iii.

Sacch.

---

15. Idem judicium est de *Aqua Cordiali restaurante Num.* 15. de qua cons. HOFFMANUS *Clave pag.* 48.

16. 17. *Infusa* etiam *sunt sequentes Aquæ. Cosmetica Num.* 16. & *Cosmetica pretiosa Num.* 17. de quibus speciatim vid. ZWELFFERUS *Pharm. Reg. p.* 249. Quod attinet *Aquam Cosmeticam N.* 16. horrida est compositio & cum priori ridicula; quoniam *Basin* constituit *Cerussa alba*, Germ. *das BleyWeis*, quæ fixum est Corpus, & nihil communicat Liquori per Destillationem. *Succus Limonum* à Cerussa destruitor; unde Phlegma insipidum suggerit. *Albumen Ovi* dat Phlegma. *Borrax, Myrrha & Mastix* oil. Sic & *Aqua Cosmetica pretiosa N.* 17. oil valet, & ne tantillum quidem Ingredientia suggerunt; est simpliciter *Aqua Rosata Camphorata.*

18. Meliùs permiscetur *Borrax* & *Alumen ustum*, uti fit in *Aqua Cosmetica sive myrrhata Samuelis Clossei Num.* 18. Sic enim quoddam possunt habere efficaciam. Pro jam dicta *Aqua Cosmetica* seu *myrrhata* longè melius esset *Oleum Myrrhæ per deliquium.*

20. *Aqua Diuretica ex Nucleis N.* 20. non est diu durabilis, propter facilem rancorem. *Semina* enim ista *oleosa* aliquaotum *Olei subtilioris* per Aquam transmittont, à qua ista Ranciditas.

21. *Aqua Antidysenterica N.* 21. ridicula est compositio; ex *Adstringentibus* enim *fixissimis* in Balneo Mariæ per Alembicum velle habere *Aquam adstringentem*, insulsissimum est. In *Decocto* autem Ingredientia hæc suam habent laudem, cùm econtrà in Destillatione nil suggerant, uti patet examinanti Ingredientia; speciatim de hac Aqua: vid ZWELFFERUS *l. a. p.* 222.

Aquam Embryonum seu *Balsamum Puerorum* videbitis in *Pharm. Regia* ZWELFFERI: ita dicitur, quoniam usurpatur à Prægnantibus ad confortandum Fœtum, & præcavendum Abortum. *Internè* sumitur singulo mane Cochl. 1. *externè* applicatur cum *Crusta* seu *frustulo Panis* Umbilico Mulieris gravidæ imposito, pro Fœto corroborando; & Abortu præcavendo. In nimio Gravidarum Vomitu, item in Pica, in Nausea, &c. adhibetur externè Stomacho cum Crusta Panis.

Aqua Epileptica Langii describitur *in Pharmac. Augustana*, & valdè est usitata apud nos in Affectibus epilepticis, aliisque cephalicis.

24. Aqua

Succi Raphan. & Malv. an. quart. 1.
M. & infundantur omnia simul per dies 4, adde *Lumbricorum terræ Nodulo inclusorum & filo suspensorum* ℥v, deinde destillentur in MB.

♃. *Aqua hujus destillat.* ℥il.
Spiritus Sal. com. succinati, id est, *per octiduum cum Sale volatili Succini proportione subtrepla digesti* ℈ß.
M. F. Dosis, Urinam & Calculum potenter promovet, Ex communicatione S. Clossæi.

23. *Aqua Febrifuga.*

℞. *Rad. Scorzoner. Pentaphyll. Tormentill. Dictamn.* ana ʒvi.
Sem. Citr. excort. Card. bened. Mariæ, Acetos. ana ℥ß.
Santalor. omn. una ʒj.
Caleg. Mj.
Fl. Cordial. ana Mß.
Ras. C. C. ℥ß.
Contusis affundantur
Aqu. Tormentill. Cichor. Card. bened. Mariæ, Pap. errat. an. q. s.
Macerentur in Vitro clauso per dies (3.) posteà adde
Pomor. Citri contus. N. vi.
Succ. Endiv. Acetos. Card. bened. Plantag. an. ℔. 1. *Borrag. Scord.* an. ℔. ß.
Destillentur in MB.
Vires. Convenit in Febribus præcipuè malignis. Malignitatem quippe discutit, Putredini resistit.
Dosis ℥j. vel ℥ij. iii.
(*Succus Senecionis* Febrium fervori extinguendo apprimè conveniens addi potest.)

24. *Aqua ad Gutturis affectus.*

Germ. *Hals Aqua*. Gall. *Eau pour les maladies du Gosier*. Angl. *Throat-water*. Belg. *Water voor de krop of kele*.
♃. *Fol. Pyri sylvestr. Apii. Sanic. Periclym. Scord. Quinquefol. Aristol. rot.* an. Mii.
Herb. Perfoliat. totius Miiii.
Cerevis. acescentis Mens. iiii.
Fermententur simul per 3. hebdom. tum adde
Albi Græci ℥iii.
Destilla per Vesicam.
Dentur Cochl. iij. bibenda in Ardoribus Gutturis Uvulæque Inflammatione, deinde Os frequenter eadem colluat, & Lintea hac *Aqua* perfusa Collo obvolvat.

25. *Aqua Antihectica.*

℞. *Herb. Hyssop. Hed. terr. Borell. Concumr. min. Adianth. Scabios. Cichor. Pimpinell. Quinquefol. Acetos. Epatic. Pulmonar.*
Fl. Borrag. Bugloss. Papav. rhœad. Rosar. an. p. ii.
Sem. 4. frig. maj. an. ʒii.
Rad. Cichor. Enul. an. ℥. ß. *Pimpinell.* ʒL.
Cancr. fluviatil. contus. N. xxv.
M. & cum *Lacte caprino* infunde ac destilla ex MB.
Vires. Hectica laborantibus mirè prodest, acrimoniam Sanguinis obtundendo, adeòque Nutritionem emendando.
Dosis, Cochl. 3. aut 4. assumpta manè, ac post meridiem totidem.

26. *Alia Antihectica.*

℞. *Herb. Pimpinell. Epatic. stell. Millefol. Agrimon. Veronic. Nasturt. aqu.* an. M. [illegible]
Sem. 4. frig. maj. an. ℥ß.
Flor. Borrag. Bugloss. Cichor. Rosar. an. p. j.
Rad. Cichor. Enul. Pimpinell. an. ʒvi.
Cancr. fluviatil. N. xist.
Limac. N. xvi.
Sanguin. de Vitulo nigr. ℔j.
Pulmonis vitulin. ℔ß.
Aq. Epatic. ℔j.
Lact. caprin. q. s.
F. Infusio & Destillatio ex MB.
Vires ac *Usus* conveniunt cum priori.
(*Sanguis Porci castrati*, Vitulini loco sumi potest.)

27. *Aqua Hysterica Crollii.*

℞. *Rad. Dictamn.*
Sem. Dauci ana ℥j.
Cinnam. acerr. Cass. lign. Meliss. ana ℈ij.
Croc. Or. ℈j.
Castor. rec. ℈iß.
Ex omnibus mixtis F. *Pulvis*, cui affundantur *Aquæ Rorræ* ℔. ii. ß. stent dies (4.) in Infusione. Hinc destilla in MB.
Convenit Utero pravis Humoribus molestato. Discutit, Suffocationi succurrit.

28. *Aqua Hysterica Matthæi Martini.*

♃. *Fol. Meliss. odor.* M. vi. *Betonic. Puleg.* an. Miß. *Calaminth. Artemis. Basilic. Chamædr. Hyssop.* an. M. ß. *Matricar.* p. 1.
Rad. Pæon. Eryng. Meu, Angelic. dom. & sylvestr. an. ℥ß.
Sem. Carv. Siler. mont. Coriandr. pp. an. ʒij.
Galang. Zedoar. an. ℈iiii. *Rhapontic.* ʒiiß.
Comminutis affunde *Vini generosi & actu calidi* ℔iij. stent in Infusione hor. xx. ad Cineres calidos. Postea ubi parùm ebullierint in Vase cooperto, destillentur in Vase vitreo, & quæ primò exibit *Aqua* servetur.
Vires. In Affectibus Melancholiam redolentibus mirè efficax est. *Dosis* Cochl. ß. vel 1.
Matthæus Mart. de Morb. Mesent.

29. *Aqua Imperialis correcta.*

℞. *Cort. Citr. sicc. & Aurant.*
Nuc. Mosch. Zingib. Caryoph. Cinnam. tenuis, an. ℥ii.
Ros. rubr. ante biduum collectar. ℔ß.
Rad. Cyper. Ireos Florent. Anagall. Acor. veri & Zedoar. an. ʒj.
Bacc. Juniper. ℥ij.
Fol. Laur. Hyssop. Meliss. Salv. Thym.
Sem. Cumin. & Majoran. an. ℥iß.
Flor. Lavend. Anch. Calend. Tunic. & Sambuc. an. ℔ij.
Incisa & contusa obvolvantur strato *Rosarum*, infundanturque per octiduum in æquis partibus *Aq. Ros.* & *Vini generosi* ad supereminentiam trium digitorum in Cucurbita vitrea super Cineres calidos: deinde destillentur Igne lentissimo per dies X. integros continuatos, apponendo rostro Alembici
Mosch. opt. in nodulo ligat. ℈L. vel q. v.
Vires. Medetur Cephalalgiæ, Melancholiæ, Paralysi, imbecillitati Ventriculi, corrigit Animam fœtentem. Fœminas fœcundas reddit, Partum accelerat, Morbis Epidemicis adversatur, quod etiam facit (sed potentiùs) *Acetum Magnum assiduo superfusum, ejusque Tinctura impragnatum*.

30. *Aqua Lavendulæ composita.*

℞. *Nucis. Cubebar. Zingib. Cinnamom. opt. Galang. Calamiaromat. Macis, Caryophyll. Visc. quern.* an. ʒiß.
Rad. Pæon. Erue. an. ℥iß.
Flor. Til. Pæon. Anthos, Salv. ana Mß. *Lavendul. Lil. convall.* ana M. xxiv.

Vini

---

24. *Aqua ad Gutturis Affectus N.* 24. nil valet; magis *Decocta* prosunt, quàm *Destillata* in tali casu; unde si loco hujus Aquæ destillatæ recipiantur *Ingredientia* & fiat *Decoctum*, in quo dissolvatur *Mel rosaceum*, & *Album græcum*, longè est convenientius, quam totum hoc Destillatum, vel loco talium *Aqua ex Sempervivo majore* cum *Sale ammoniaco* destillata usurpetur.

Ad *Hecticam* valdè etiam commendantur *Aqua ex Sanguine Porcellorum* vel *Vitulorum*, vel *Cancris fluviatilibus* destillata. Item cum *Aqua Pulmonum Vituli* cum *Succo Plantarum Pectoralium* destillata similiter in Phthisi & Hectica magni fieri solet.

Aqua Hirundinum cum Castoreo valdè usurpatur in Affectibus Mulierum hystericis, item in Affectibus hypochondriacis convulsivis, & aliorum Epilepticorum Symptomatibus, tam quando interna Viscera, quàm quando extrema Membrorum convelluntur. Descriptionem videbitis in *Pharm. August.* correctam.

28. *Aqua Hysterica Martini N.* 28. commendatur non tam in hysterica Passione, sed etiam in Affectibus melancholicis & hypocondriacis; in quibus sæpiùs partes internæ, Mesenterium, Diaphragma, &c. convelluntur: per Medicamenta Epileptica curantur præmisso Vomitorio; de quibus Convulsionibus optimè agit WILLISIUS *in Pathol. Cerebri*. *Epilepsia in Corpore* vocatur à Mulierculis, quæ hoc in passu Medicis superioris sæculi sagaciores sunt.

31. *Num.*

Vini optimi q. s.

F. Infusio & Destillatio in MB.

Vires. Calefacit, exsiccat, cepalicha est & arthritica, intrinsecùs & extrinsecùs adhiberi apta.

31. *Aqua Magnanimitatis*.

℞. *Formic.* (præstant *majores*, acidulum odorem exhibentes) Mij.

Spirit. Vini Mensur. 1. vel q. s.

Digere Vase clauso donec putrefactione in *Liquorem* abierint. Hinc destilla per MB. aromatizaque tantillo *Cinnamomi*.

Vires. Calefacit intensè, incidit. *Usus* ejus præcipuus est in Atrophia, sive intrinsecùs, sive extrinsecùs adhibere velis.

(Magis efficax redditur reiterata *Formicarum* Infusione, & Destillatione.)

N. 1. Si *Species Anacard.* infuderis, insigne conficies *Extractum*, ad Memoriam roborandam.

N. 2. Sunt, qui Animositatem ejus Potu excitari volunt, unde & nomen accepit; fides sit penes expertum. De collectione sunt qui monent, præferendas esse *Formicas*, quæ Plenilunio cum *Ovis* simul colligantur, hasque ad Plenilunium usque subsequens digerere jubent.

N. 3. Nonnulli. ℞. lib. ij. *Aqua Magnanimitatis descriptæ*, addunt

Confect. Anacard. ℥ii.
Castor. recent. ℥i.
Fl. Bugloss. Anthos ana Mj.
Cinnamom. opt. ℥j.

Digeruntque per aliquot dies, hinc destillant.

Alia Aqua Magnanimitatis descriptio.

℞. *Formicar. major.* (*Majo vel Junio collect.*) q. v.
Spir. Vini rectificat. ad eminent. digit. iii.
Digestis adde
Fl. Anthos, Ros. rubr. Bugloss. Meliss. Majoran, ana Mi.
Castorei el. ℥ii.
Spec. Diamosch. dulc. ℥ß.
Confect. Anacard. ℥i.
Aq. Bugloss. Betonic. Tiliæ, ana ℔. 1.

Tritis terendis misce ac per mensem digerantur, deinde destillentur in MB. & cum *proprio Sale* rectificentur.

Vires. Cardialis est & cephalica præ priori, magnarumque virium ad Memoriam roborandam.

32. *Aqua Nephritica*.

℞. *Rad. Enul. Camp. Ononid. Pimpinell. Raphan.* ana ℥i.
Petrosel. Levistic ana ʒvii.
Fol. Levistic. Petroselin. an. Mi. *Saxifr. cum toto* ℥ii.
Nucl. Persic. N. xxx.
Fl. Genist. Meliss. Anthos, ana M. ß. *Sambuc.* Mi.
Bacc. Junip. Myrtill. Hallicacab.
Sem. Anis. an. ℥ii.

Incidantur & infundantur in *Vini alb.* ℔. xii. per dies (8.) dein destillentur.

Vires. Diuretica ac lithontriptica est. *Dosis* Cochl. 1.

33. *Aqua Philosophorum*.

℞. *Flor. Sambuc. rec.* lib. j.
Herb. Lactuc. Portulac. Solan. cum toto, ana ℔. i. *Hyoscyami alb.*
Fl. Papav. errat. & *domestic.* ana lib. ß. *Rosar. Violar.* ana ℥iv.
Succ. Sempervív. ℔. iii. *Plantag. Acetos.* ana ℔. ii. *Endiv.* ℔. 1.

Omnia recentia contusa & incisa stent in Infusione in Cella frigida per dies (10.) posteà destilla in MB. vel Cinere ad siccitatem, ter reiterando, semperque *Destillatum* affundendo super *novas Herbas*, omissis siccis, tandemque rectifica; *Rectificato* adde *Sal ex Facibus extractum depuratumque*, sepeli in Terram frigidissimam per mensem.

Vires. Omnibus Morbis calidis convenit, &c.

34. *Aqua Pectoralis Clariss. D. D. Lud. von. Hornigh.*

℞. *Hepar Vitul.* N. 1.
Pulmon Vulp. N. 1.
Herb. Pulmonar. Hepat. stellat. Salvia, Ruta, Hyssop. ana Mi.

Rad.

31. *Num.* 31. est *Aqua Magnanimitatis*, ex *Basi Formicarum* concinnata, quæ multum habet in recessu. Modum, quo Formicæ sunt colligendæ, videb. in HOFFMANNI *Clave p.* 50. Plures hujus Aquæ Magnanimitatis hinc inde sunt Descriptiones, quæ tamen non sunt genuinæ, sicut & AUTHORIS Compositiones non satisfaciunt. Concinna videtur sequens, quam habet LAUREMBERGIUS *in Mnemon. Ciceronis*, & videbitis in M. A. N. C. *Anno* 3. *p.* 605.

♃. *Spiritus Vini Malvat.* q. v. pro lubitu,
In eo per 14. dies macerentur
Herb. Basil.
Majorana,
Salv.
Melissa,
Puleg. ana M. j.
Flor. Borrag.
Salv.
Primul. Veris,
Anthos,
Lil. convall. ana p. 1.

Digesta probè destillentur per Alembicum, tunc circa Solstitium æstivum Luna decrescente, die serena, investigetur *Nidus Formicarum*: hujus Tumulus aperiatur, & habeatur ad manus Cucurbita aperta, in qua sit quarta pars *Spiritus Vini aromatici antea præparati*: immittatur istud Vas in Tumulum Formicarum & catervatim irripent in Cucurbitam; fiat hoc tandiu, donec præterpropter Manip. iv. vel v. fuerint collectæ, pòst cum Bacillo ligneo agitentur, ut omnes suffocentur, dehinc omnis quantitas *Spiritus Vini* affundatur, & Vase Hermeticè clauso per 14. dies Soli exponantur, hinc denuò *Spiritus* destilletur: cui addatur

Conf. Anacard.
Alcherm. ana ℥ß.
Croci ʒß.
Moschi gr. xij.
Elæosacch. Cinnam. ℥ß.

M. digerantur, & ad usum serventur.

Nec sequens compositio D. K. contemnenda:

♃. *Spiritus Vini super Formic. q. s. rectif.* Mens. jv.

adde

Herba Melissa M. iij.
Flav. Cort. Citri ℥ß.
Cinnam. ʒvi.
Caryophyll. ℥ij.
Cardamomi,
Cubebar. ana ʒvj.
Zedoar. ʒij.
Mastich.
Styr. calam.
Benzoes ana ℥iß.

Stent in digestione per 8. dies, & destillentur, rostro Alembici imponendo *Moschi* ℈ß.

Egregia est hæc *Aqua spirituosa*, Spiritus animales, & vitales recreans; & in vigore suo ac impetu elastico multùm roborans; unde Spiritus ita reficiendo quasi *Animum* reddit hominibus, & sic nomen *Aqua Magnanimitatis* acquisivit. In Affectibus Capitis valdè convenit, Memoriæ succurrit, in Impotentia Virorum in Venerem armat, & Atrophia correptis, (*emarcescentia Membrorum*) Senibus aut alias debilitatis egregiè conducit; sive internè assumatur, sive externè fricentur illæ partes, cùm etiam *Spiritus Formicarum* solus internè, & externè soleat contra Atrophiam commendari; & sicuti Spiritus Formicarum internè conducit in Doloribus partium seu Artuum vagis, uti etiam in Articulorum fixis; ita etiam in iisdem convenit hæc Aqua Magnanimitatis. IMPERATOR MAXIMILIANUS, qui valdè deditus fuit Venationi Damarum in Rupibus Tyrolensibus, quoties se Venationi accinxit, usus fuit hac Aqua, ceu Secreto pro refectione Spirituum & contra Vertiginem. *Dosis* est Cochl. ß. ad Cochl. j.

Externe in Podagra illita, item in gravi Auditu, Surditate, & Aurium Tinnitu, egregia est. Cum *Aqua* hac inter destillandum simul ascendit *Oleositas*, quæ est separanda & cautè asservanda; mirifica enim est ad Nebulas Oculorum discutiendas & attenuandas illita: item habetur secreta in malo Auditu, si guttulæ quædam exceptæ *Bombace* indantur Auribus.

33. *Aqua Philosophorum* ad omnes laudatur Morbos calidos,

Rad. Enul. Camp. Gladiol. ana ℥ß.
Sem. Anis. Carv. Fœnic. an. ℥iß.
Fl. Borrag. Bugloss. an. ʒij.
Infundantur per hor. 24. in
Vini veteris gener. Mens. ij.
Aq. Scabios. Card. benedict. an. ℥xv. *Hyssop.* ℥ii.
Dein destilla in MB.
Vires. Confortat Pulmones ac Epar, crassam Mucilaginem attenuat, expectorat, flatus discutit, Obstructiones reserat, &c.

35. *Aqua Pectoralis F. F.*

℞. *Fol. Scabios. Veronic.* ana Mij. *Capill. Vener. Salv. Hyssop. Marrub. Epatic.* ana M. j.
Fl. Borrag. Bugloss. Violar. an. Mß.
Rad. Enul. Ireos Florent. Petrosel. Liquirit. an. ℥ß.
Sem. Anis. Fœnic. Urtic.
Cinnamom. ol. Croc. Or. an. ʒß.
Incisa & contusa digerantur in
Aq. Scabios. Veronic. an. ℔. s. *Hyssop.* ℔. ß.
Vini alb. ℔iii.
Digerantur per dies (2.) destill. per MB, adde *Sacchari Cand.* q. s.
Vires, Easdem cum priori obtinet.

36. *Aqua Picarum composita.*

℞. *Sem. Pæon.*
Rad. Pæon. Pyrethri, ana ʒi. *Aristoloch. long.* ʒiii.
Visc. querc. ℥ß.
Castorei ʒj.
Fl. Stœchad. ʒi. *Lil. convall.* ℈iß. *Paralys. Pæon.* an. ʒvi. *Lavend. Rorismar.* an. ʒv. *Salv. Majoran. Betonic. Hyssop.* ana ℥iß.
Cinnamom. Caryoph. . . Cardamom. Nucist. Cubebar. ana ʒiß.
Singulis grosso modo contusis & incisis infundantur in
Aq. Lil. convall. ℔. iii. *Flor. Tiliæ* ℔. 1. ß. *Primul. Veris* ℔. 1.
Deinde adde *Pullos Picarum* N. xii. qui pennis majusculis abjectis conquassentur, & addantur Infusioni prædictæ: post Maccrationem F. Destillatio in MB.
N. Sunt qui *Picas* in *Aqua Liliorum* lib. iiß. ad consumptionem medietatis anteà coquunt, *Infusioni*que postmodùm addunt. Verùm quia Coctione illa volatilis para prorsus evanescit, quid postmodum clevetur non video.
(Præstantiorem modum dat *Hofmannus*, Ex *Pullis* Destillatione peracta in Retorta vitrea igne luculento elicit *Spiritum* cum *Sale volatili*, & *Oleo fœtido*, hinc rectificat & *Aquæ destillatæ* addit.)
Vires. Cephalica & antiepileptica insignis est. *Dosis* Cochl. 1. vel 2.

37. *Aqua Salviæ composita F. F.*

℞. *Salv. Majoran. Thym. Lavendul. Epithym. Beton.* ana Mj.
Nucist. Cinnam. ana ℥ß.
Rad. Irid. Cyper. rot. Calam. ar. ana ℥i.
Storac. cal. Benz. ana ʒiß.
Infunde in ℔. iv. *Spirit. Vini rec.* per dies (4.) dein destilla per MB.
Vires. Calefacit & siccat. Cephalica & arthritica est penetrantissima, usui conveniens tam *internè*, quàm *externè*.
(*Hofmannus* putat meliorem fieri, si Destillatio super *Sal Tartari* fiat, demum *Oleum rectificatum Styracis & Benzoini* addantur, quantum imbibere valeat.)

38. *Aqua Antiscorbutica P. de Spina.*

℞. *Rad. Raphan. sylv.* ℔ß. *Scorzoner. Cichor.* ana ℥iiii. *Polypod. q.* ℥vi. *Enul.* ʒvj.
Cort. Tamarisc. Cappar. ana ℥iß. *Citri* ℥ß.
Rad. Lign. Rhod. Sassafr. ana ʒiv.
Herb. Menth. Meliss. Chamædr. Veronic. ana Mi.
Sem. Fœnicul. Anis. Nasturt. ana ℥iß.
Flor. Cordial. ana ʒii.
Troch. de Cappar. ʒvi.
Croc. ℈i.
Digerantur per dies 3. in
Vini alb. generos. ℔iii.
Seri Lactis caprin. depurat. ℔ii.
Aq. Cuscut. Acetosell. Carduus bened. ana ℥v.
Posteà adde
Succi Cochlear. Beccabung. Acetosell. Fumar. ana ℥ix.
Destillentur ex MB.

39. *Aqua Antispasmica S. Claffei.*

♃. *Vitrioli Ungar.* ℥iv.
Succin. flav. per triduum in aceto destillat. infusi ℥i.
Vini Malvat. ℔iß.
F. Digestio Vase clauso per octiduum in BM. mox Destillatio in Cineribus ferè ad siccitatem, vitando Empyreuma.
℞. *hujus Liquoris destill.* ℥ia.
Aq. still. post fermentationem Ceras. nigror. Lilii convall. Flor. Tiliæ arbor. & Paeon. ana ℥iii.
Rad. utriusque Valerian. ℥ß.
Sem. Paeon.
Bacc. Juniper. rec. matur. ana ʒiij.
Pullorum Hirund. exenterat. N. 3. *Corvi & Picarum detractis plum. & exenter.* ana N. 1.
Castor. opt. ʒß.
Caphur. gr. xv.
F. omnium Destillatio in MB. bulliente.
℞. *de Liquore stillato* quart. 1.
Aq. Claretæ cum Ambra & Moscho ℥iß. M.
Sumat Cochl. 1. aut 2. incipiente Paroxysmo, absque mora:

40. *Aqua Splenetica. F. F.*

℞. *Rad. Filic.* ℥ii. *Polypod. Apii.* ana ℥iß. *Aristol. rot. Levistic. Acor. aq.* (*Pseudacori*) *Cal. arom.* ana ℥i.
Cort. Cappar. Tamarisc. Lign. Fraxini.
Rhabarb. elect. ana ℥iß.
Sem. Levistic. Carv. Anis. Cumin. ana ʒii.
Summ. Absynth. Fumar. Cuscut.
Fl. Agrimon.
Fol. Ceterach. Scolopendr. an. Miß.
Vini generos. ℔. viii.
Stent in Digestione (per dies 2.)
Hinc destillentur per MB.
Vires. Lienem roborat, aperit, Urinam promovet, &c.

41. *Aqua contra Terrorem.*

Germ. *Schreckwasser.* Angl. *Water against a fright.* Belg. *Schrick water.*
℞. *Flor. Lil. convall.* Miiß. (vel plur.)
Superfunde *Vini albi generos.* Mensuras 3. stent simul in loco frigido per dies (14.) posteà destilla per MB.
Destillato iterum adde
Cinnamom. ℥iß. *Cubebar.* ℥ß. *Caryophyll.* ʒiii. *Macis. Galang. Zing. Zedoar. Croc. Or.* ana ʒii.
M. Stent benè obturata aliquamdiu. Hinc adde
Flor. Lavendul. recent. Mj. *Spic. nostrat.* Miß.
Stent iterum aliquot dies.
Hinc destilla in MB. Ex *Facibus* extrahe *Sal*, *Destillatoque* adde.
N. Sunt qui *Destillatum* ante *Salis admixtionem* super *Ocul. Cancror. præparat.* ℥j. destillant. Verùm, ut supra monui, rectiùs *Destillato* admiscentur.
Vires. Convenit Gravidis Terrorem passis, præcavet Abortum, Fœtumque confortat.

42. *Aqua Theriacalis, seu contra Pestem.*

℞. *Succi Galeg. Acetos. Scord. Citr.* ana ℔. i.
Theriac. opt. ℥ij.
Mista digerantur aliquamdiu, posteà destillentur. *Dosis* Cochl. j. ad ij. &c.

43. Aqua

---

36. 37. *Aqua Picarum Num.* 36. est egregia in Epilepsia & Apoplexia, & similibus Affectibus convulsivis: in quo usu etiam convenit *Num.* 37. descripta *Aqua Salvia composita*, uti facilè patet examinanti Ingredientia.
40. In *Aqua Splenetica* pauca de suo Concreto dant Ingredientia, exceptis *Seminibus*. Reliqua nil valent. Quod prodit, est *Spiritus temperatus Carminativus*: videatur

ZWELFERUS.
41. *Aqua contra Terrorem*, Germ. *das Schreckwaser*, est *Aqua spirituosa aromatica*, cum *Vino* præparata, & coincidit cum *Aquis Apoplecticis vulgaribus*. Commendatur in Terrore imprimis in Gravidis, quas disponit Terror ad Abortum, confortat Fœtum: convenit in Senibus terriculosis & meticulosis.

43. Aqua

43. *Aqua Theriacalis Crollii, seu Spiritus Theriacalis camphoratus.*

℞. *Theriac. Andromach.* ℥v.
Myrrh. rubr. ℥iiß.
Croc. Orient. ℥ß.
Camphor. ʒii.

Mixtis superfunde *Spirit. Vini rectificat.* ℥x. stent in loco tepido, Cucurbita, imposito Alembico, benè clausa per dies (24.) Hinc destilla in MB. à lentissimo Calore gradatim ascendendo. Sic *Spiritus* prodit elegans, quem reaffunde *Materiæ* in Cucurbita, digere, atque denuò destilla, idque vice tertia.

N. Sunt qui *Camphoram* in Alembico ponunt: alii contrà, *Camphoram* omittunt, *Spiritumque Theriacalem simplicem* vocant.

Vires. Egregius usus est in Peste, eiet Sudorem, resistitque Veneno. *Sennertus in Instit. Hartmannus in Croll. Fenckius in Enchirid.* &c. *Dosis* ʒ1.

44. *Aqua de Tribus. Mixtura de Tribus. Mixtura Simplex. Diaphoreticam in peracutis.*

℞. *Spirit. Tartari rectif.* ℥iii. *Vitrioli* ℥i.
Aqu. Theriacal. camphorat. ℥v. M.

Vires. Ciet Sudorem, resistit Putredini, magnarumque virium censetur in Febribus malignis, ut & aliis quæ mali moris non sunt.

Dosis ʒj. plùs minùs.

(*Vide* Descriptionem *Spiritus Theriacalis* ad hoc uptam, apud *Hofmannum*.)

45. *Aqua Tristantis.*

℞. *Nuc. Mosch.* ℔. 1. *Macer. Zingib. Granor. Paradis. Caryophyll.* ana ℥iß.
Rhabar. opt. ℥j.
Castor. Spica Nard. an. ℥ß.
Ol. Laurini ℥ii.

M. & fac ut *Aromata* maneant integra, infunde *Vini optimi* ℔xxv. maceraque in Vitro clauso septiman. 4. Dein cola, *Speciesque* omnes contunde ad Pulmenti formam, addanturque posteà *Liquori* colato, iterum stent per dies 3. sæpiùs agitando. Denique destilla in MB.

Vires. Cephalica & Uterina est, crassos Flatus discutic.

46. *Aqua Vita Mulierum.*

Germ. *Weiber Aqua Vita*. Gal. *Eau de vie pour les Femmes*. Angl. *Wemens Aqua vita*. Belg. *Aqua vita voor der Urovven*.

℞. *Cinnamm. acerr. Nucist. Macis. Zingib. Caryophyllor. Gran. Paradis. Cubebar. Cardamom.* an. ℥ii. (*alii* ℥iiß. *Piper. long.* ℥j. (alii rectiùs ℥iß.) *Galang.* ℥iß. (alii rectiùs ℥j.) *Zedoar.* ℥j. (alii omittunt.)

Pulverisentur singula seorsim, permisceanturque. Hinc adde

Fol. Salv. min. Menth. crisp. Fænic. ana Mj. (alii *Melissa*, & meliùs.)

Affunde *Vini generosi* Mens. iii. maceraque Vase clauso per dies (14.) posteà destilla in MB. vel Vesica Stanno oblita.

Vires. Uterum corroborat, Suffocationes ejus compescit, Flatus discutit, idque adeò feliciter, ut generosis ac nobilibus Mulieribus Palatinatus, instar *Panacea* in Morbis uterinis habeatur. Corroborat insuper ac calfacit Ventriculum, Caput, ac reliqua Viscera. Exsiccat Catarrhos.

Dosis à Cochl. ß. ad 1. &c.

Medull. destillatoria D. D. Weickard. in Thes. Pharmac.

47. *Aqua Vitæ Mulierum camphorata, seu Spiritus Matricalis camphoratus.*

℞. 1. *Dictas species priores.*
Affunde *Spir. Vin.* digerantur & destillentur.
2. ℞. *Camphor.*
Ol. Amygdal. d. ana ℔. 1.

M. op-

---

43. *Aqua* seu potiùs *Spiritus Theriacalis Camphoratus* est polychrestus, diaphoreticus in quamplurimis Morbis malignis ac pestilentialibus, in Purpura Mulierum, &c. multi usus. Secum vehit *Camphoram* & *Crocum*, de *Myrrha* verò minimum participat. Quòd si tamen benè mista stent in Digestione, *Myrrha* etiam elevatur, & fit *Spiritus penetrantissimus*. Melius forsan esset à *Speciebus Theriacalibus recentibus Spiritum* abstrahere ad imitationem HOFFMANNI *in Clave p.* 53. cùm in *Theriaca Mel.* vix quidquam ad rem conferat. Tamen & hoc notandum: facta Fermentatione theriacales particulas Ingredientium oleosas & spirituosas meliùs resolutas esse, ut ita Spiritui Vini meliùs cedant; adeòque, sive Theriaca, sive Species recentes sumantur, parùm aberrabimus.

44. *Spiritus* hic *Theriacalis* est tertium Ingrediens *Mistura de Tribus* seu *Simplicis*, quam habet AUTHOR *Num.* 44. & ad hujus imitationem paratæ *Tinctura Bezoardica*, quæ reverà essentialiter inter se conveniunt; differunt tamen ratione *Coloris*, aliàs Ingredientia & componendi modus ferè est idem, unde commodè potest Mistura Simplex substitui Tincturæ Bezoerdicæ. Primus *Author hujus Mixturæ de Tribus* est PARACELSUS, qui sub nomine *Specifici Antepileptici* eandem Misturam in Morbis acutis & convulsivis, & speciatim ad Epilepsiam commendat. Nempe recipit ad ejus Compositinem *Spiritum Tartari perfectè urinosum rectificatum*, item *Spiritum Vitrioli per nonam Alembicum*, seu *volatilem*, & tandem *Aquam istam Theriacalem camphoratam*. Ad hujus imitationem composita est *Tinctura Bezoardica* dicta *D. Michaelis*. Hic nempe recipit *Spiritum Tartari probè rectificatum urinosum*, & *Spiritum Vitrioli*, & invicem miscet: sub qua mistura effervescunt mutuò. Hæc duo beneficio Digestionis, & Destillatione probè unita miscentur cum *Spiritu Theriacali*, digeruntur ac destillantur, & sic per Retortam *Camphora Liquori* unita simul adscendit. Tingitur postmodùm cùm *Santalo rubeo* in *Tincturam rubicundam*, sicque est parata. Compositionem Spiritus sui Theriacalis videbitis in FEHR *de Scorzon. p.* 145. Sed quid prosunt tales rhapsodiæ pro Spiritu Theriacali parando? Pauca *acriora & volatiliora Simplicia*, per *Spiritum Vini rectificatum* sæpiùs cohobando, & destillando extracta, idem præstant. Siquidem *Basin* hujus *Tincturæ* constituit *Camphora* cum Salso volatili diaphoretico ex Alcali *Tartari* & Acido *Vitrioli* nato. Non ergò Spiritus Vitrioli vulgaris fiaus, nec Tartari phlegmaticus, sed Spiritus Vitrioli volatilis igneus, & Spiritus Tartari perfectè urinosus, qui fit ex Fæcibus Vini & optimè rectificatus, recipi debet. Exaltari potest ulteriùs hæc ipsa *Mixtura* ac *Tinctura* mediante *Oleo*, si *Essentia* ejus aliquantulum ipsi addatur. Loco laboriosioris hujus per Destillationes Tincturæ Bezoardicæ præparationis, sunt quibus simplices *Infusiones*, & hinc *Spirituum Mistiones* placent: vid. LUDOVICI in M. A. N. C. *Anno* 4. *p.* 288. item *in Pharmac. p.* 263. item HOFFMANNUS *Clave p.* 53.

Usus Mixtura simplicis sive *Tinctura Bezoardica* ritè paratarum est à gutt. 40. vel 50. aut à ʒß. ad ʒj. in *Aqua appropriata*, vel in haustu *Vini* vel *Cerevisia*; pro scopo sudorifero, in quovis Febrium genere, ardentibus, benignis, & malignis tam præservando, quàm curando, præsertim in principio; cùm in progressu, ubi jam Caput occupatur, & Ægri incipiunt delirare, usus illius non sit tutus, propter Spiritus volatiles; ac omnium optimè quadrat in Febribus malignis, Dysenteria ac Diarrhœa epidemica. Potentissimum est Sudoriferum; compescit Ebullitiones, perturbatam Sanguinis crasin rectificat, & si quæ subest Malignitas, eam potenter per Sudorem expellit; generale enim est Sudoriferum, totum Corpus permeat, & quicquid maligni offendit, eliminat, adeòque in quamplurimis Morbis commendatur. In Affectibus subitaneis Facultatis Animalis, quales sunt Paralysis, Epilepsia, Apoplesia, &c. summa est Medicina, & Remedium paucis comparandum. Præter dicta Mala etiam convenit in Affectibus catarrhalibus: in Pleuritide & Febribus ardentibus cum Inflammatione partium internarum conjunctis, ut in Erysipelate egregia est hæc Mixtura. Adhuc convenit in Scorbuto & Malo hypochondriaco, ubi frequens Palpitatio Cordis, & opus est, ut proliciatur Sudor; unde in Melancholia hypochondriaca, necnon Mulieribus hystericis, non incommodè propinatur, pro circumstantiarum tamen ratione.

46. *Aqua Vita Mulierum* nihil aliud est, quàm *Aqua Apoplectica*, & propter aromaticum odorem est nimis gravis; si tamen usurpanda est, *Phlegmate suo vinoso* est temperanda. Convenit in Affectibus Mulierum, imprimis gravidarum, in imbecillitate Virium, &c.

47. *Aqua Vita Mulierum camphorata* non debet promiscue omnibus Mulieribus propinari, *Camphoram* enim multæ abhorrent, & mox incidunt in Vomitus. Quæ verò ferre possunt Camphoram, præsentaneum hinc Remedium habent in Passionibus hystericis.

M. optimè, digerantur in MB. (vel Cinerib. per dies ac noct. (14.) ut Camphora totaliter cum Oleo conjungatur.

Hinc superfunde præfatum *Spiritum*, rursomque per dies ac nocte aliquot digere. Sic *Spiritus* extrahit *Essentiam Camphora*.

Tandem leni calore MB. destilla usque ad Sublimationem *Camphora*.

N. In rostro poni possunt *Grana Kermes*, quę ruborem *Destillato* conciliant.

Dosis gut. xx. ad xxx.

48. *Aqua Virtutum*.

℞. *Cinnamom. el. Gran. Paradisi* ana ℥i. *Nucist. Caryophyll. Zingib.* ana ℥ß. *Macis, Galang.* an. ʒii.
Salv. ℥vi.
Vini Rhenani lib. vi.

Incisa & contusa infundantur per dies 24. F. Destillatio.

Vires. Easdem obtinet cum pręcedenti.

49. *Aqua Vomitiva Plateri*.

℞. *Nuc. Jugland. virid.*
Rad. Raphan. part. ij.
Acet. Vini part. iij.

Conquassatis Nucibus & Raphano. F. Digestio leni Calore, dies (5. vel 6.) posteà destilla ex MB.

Dosis ab ℥ß. ad ℥iij.

N. Nonnulli fortiorem reddunt addendo nonnihil *Aquæ Benedictæ*.

50. *Aqua Saturnina, sive Æsculapii vomitoria*.

Destilla *Acetum fortissimum* per Alembicum plumbeum magnum, abjiciendo quartam partem *Aceti primo exstillantis*, tanquam nimis debile, reliquum excipe ad siccitatem ferè totalem, cavendo tamen ne ab Aceti mellagine tetrum acquirat odorem.

Dulce est gustu, datur ad ℥j. ij. & ultrà, in Febribus intermittentibus, pro *Vomitorio* & contra Epilepsiam phlegmaticam à Ventriculo suscitatam.

(*Inutile Aceti Phlegma Hofmannus* vocat.)

SCROEDERI CAPUT XXXIX.

DE AQUIS RELIQUIS.

PRęter *Aquas destillatas* sunt & alię *Officinales*, ex *destillatis* scilicet simplici vel fontana, & accedente rerum aliarum *Decoctione, Infusione, Admixtione* resultantes.

Modus parandi nihil discrepat à modo *Decoctionis, Infusionisve* alias tradito.

Usitatiores hujus FORMULÆ sunt:

AQUA

Ophthalmica F. F. 1.
Ophthalmica Bruni. 2.
Ophthalmica Quercetani. 3.
ad Suffusionem expertissima. 4.
Sapphirea. 5.
Viridis. Collyrium Viride. 6.
Perlarum. 7.
Lac Virginis. 8.
Caustica. 9.
Antipodagrica Quercetani. 10.
Antipodagrica Jo. Raici. 11.

1. *Aqua Ophthalmica F. F.*

℞. *Vitrioli alb.* ʒij.
Baccar. Laur. excort. ʒiij.
Aqu. Rosar. alb. Fœnic. ana ℔i.

Bulliant l. Igne in Cucurbita vitrea ad consumptionem medietatis; hinc adde *Camphora* ʒiii. M. Filtra per Chartam.

Huic similis *Aqua Ophthalmica*, quam *Author* Editionibus prioribus affixit *sub finem Libri* 2. quę huc referri potest:

℞. *Aquę Ros. alb. Lib. alb. Fœnicul.* an. ℥x.
Bacc. Lauri contrit. ʒii.
Vitrioli alb. ʒiiß.
Camphorę ℈ii.

Bulliant in Diplomate, & sicut per noctem benè clausa, mane colentur & serventur pro usu.

2. *Aqua Ophthalmica Bruni. Collyrium Bruni.*

℞. *Vini albi.*
Aq. Rosar. alb. ana ℥iß.
Aloes Hepatic. subtiliter pulv. ʒj.

F. Collyrium.

Vires. Commendatur ad Palpebrarum Scabiem pruriginosam.

3. *Aqua Ophthalmica Quercetani.*

℞. *Croc. Metall.* ʒi. vel ʒij.

Infunde in *Aqua Euphrag. Fœnic. aut simil.* ℥v. vel vi.

Vires Virtutis miręest contra Amblyopiam, Amaurosin, & Suffusionem.

4. *Aqua*

---

49. *Aqua Vomitiva Plateri* elegans, & sufficientes Vomitus facit sine Torminibus. *Dosis minima* est ℥j. aliàs datur ad ℥iv.

50. In *Aqua Saturnina* seu *Æsculapii vomitoria* prodit *Acetum destillatum* dulcificatum imprægnatum *ramentis Saturninis*, quod sufficienter Vomitus facit. Interim nec *Saccharum Saturni*, nec *Cerussa* Vomitus facit; sed tantùm Acetum destillatum per plumbeum Alembicum prodiens, quatenus cum Saturni subtilioribus partibus ad debitam quantitatem coit in Concretum vitriolaceum, seu Saccharum Saturni; Acetum enim destillatum alteratur per Saturnum, & dulcescit.

Similiter fiunt *Aqua Vomitoria*, si per Alembicum cupreum (si scilicet *Aqua* tantillum participet de *Aceto*) destillentur.

CAPUT III.

DE AQUIS RELIQUIS USUI EXTERNO DICATIS.

AQuas *Ophthalmicas*, quas habet AUTHOR, laudo; sed aliàs prę stantiores videbitis in M. A. N. C. *Anno* 6. *Append. pag.* 73.

1. *Aqua Ophthalmica vitriolacea* egregia est in Affectibus catarrhalibus & Inflammationibus Oculorum, Lippitudine, & ubi fibrę laxatę stringantur necesso, ut in tonum rectum redigantur.

Aliis paratur hoc modo:

Recipiunt *Albumen Ovi ad duritiem coctum*: ex quo per medium dissecto eximunt *Vitellum*, loco hujus *Vitriolum album pulverisatum* imponunt, & claudunt iterum. *Ovum* modicè perforatum in Cella suspendunt; sic successivè liquescit in *Liquorem acriusculum*: qui *Liquor* pro usu cum *Aqua Florum Cyani* miscetur & filtratur, ac applicatur Oculo; sic est valdè elegans ophthalmicum Remedium in Unguibus & Maculis, & jam dictis Oculorum Morbis. *Remanens Albumen* exprimitur fortiter, sic prodit *Liquor stypticus* acrimonia ejus admodùm temperatus, & superat eundem primum Liquorem.

Quidam promptiùs recipiunt *Aquam Ophthalmicam*: scilicet

℞. *Aqua Chelidon. maj.*
Euphras. ana ℥iß.
Vitrioli pulver. ℈j.

(plùs minùs, prout Æger potest vel faciliùs, vel difficiliùs tolerare; variant enim Ægri in talibus)

Filtrentur per Chartam bibulam, vel per Pannum rariorem, & ita f. *Collyrium* detergens pro dictis Affectibus.

Præ hoc tamen videtur melior Liquor jam dictus Vitrioli in Ovi Albumine ad duritiem cocto resoluti. (B)

2. *Collyrium Aloeticum Bruni Num.* 2. est egregium. Pertinet huc *Aqua Aloetica Mercurialis Zwefferi*, quam videbitis in *Animadvers. in Pharm. August. pag.* 301.

3. *Aqua Ophthalmica Quercetani Num.* 3. fit ex *Croco Metallorum*: loco cujus tamen præfertur à quibusdam, *Aqua Infusionis Mercurii Vitæ*, vel *Vitri Antimonii*, vel *Capitis mortui ex Butyro Antimonii*, in *Aquam* quandam *Ophthalmicam* appropriatam: e. gr.

2L. *Vitri*

(B) *Si loco Vitrioli*, Saccharum candum, *in Ovi ad duritiem cocti cavitate ab exemto vitello relicta: clauseris, illudque cum Albumine in Liquorem abire permiseris, mitius & opportunius habebis ad Oculorum Inflammationes* Collyrium.

4. *Aqua ad Suffusionem expertissima.*

℞. *Aquar. Euphras. Fœnic. Verben.* an. ℥iii.
Succorum Chelid. Rut. ana ℥ii.
Piper. long. ℈ii. *Nuc. moschat.* ʒi. *Caryoph.* ʒß. *Croci* ℈i.
Florum Rorism. aliquantulum contrit. Mß.
Sarcocoll. Aloes hepat. ana ʒiii.
Fellis Perdicum ℥j.
Incisis tritisque singulis adde
Sacch. albiss. ℥ii.
Mell. rosat. ʒvi.
Ponantur in Alembico vitreo destillentur in MB. Igne lento.
♃. *Hujus Aquæ* ℥i.
Spiritus Tart. rectificat. ʒj.
De *hac Aqua* instilletur in Oculum Laborantem bis, aut ter in die.
(In Caligine Oculorum etiam apud Senes præstantissima comperta, etsi *Hofmannus* scire aveat, unde tantæ vei effectus. *Fellis Perdicum* loco sumi potest *Vervecinum*.)

5. *Aqua Sapphirea ad Oculos.*

℞. *Lixivii Calcis vivæ cum Aqua fontana facti, & filtrati* q. v.
In hoc Solve *Sal. Ammoniac.* parum.
Id ubi exactè solutum fuerit, *Aquam* hanc in *æneam Pelvim* conjice per noctem, & *Sapphiri* acquiret colorem, &c. estque diaphana in Vitro seposita.
Vires. Ad omnia ferè Oculorum vitia, imò ad Ulcera quævis mundanda utilissima. Cancrum, Ambustionem, aliaque multa vitia sanare perhibetur. Oculis aliquot guttæ tantùm imponuntur, prout scilicet multum parumve *Salis Æris*ve continuerit. Efficax item est ad Pelles Oculorum auferendas.

Potest dilui *Aqua still. Fœniculi, Euphrag.* &c.
N. Est usitatissima Agyrtis.

6. *Aqua Viridis, Collyrium Viride.*

℞. *Ærug. Æris* ʒii.
Auripigment. citrini ʒj.
Aq. Rosar. alb. Plantag. Vini alb. ana ℥iii.
M. Bulliant simul, maneatque *Liquor* super Materiam.
Vires. Utilis est in Pterygio, si Oculo instilletur.
Loco hujus ob *Auripigmentum* suspectum, ℞. *Aqua Rosar. Plantag. Vin.* ana ℥iii. quibus adde *Tutia præparat.* ʒii. *Myrrh. pulv.* ʒß. incoct. ad tertias: usu comprobatam in omnibus Oculorum Affectibus ad miraculum parat *Hofmannus*, sub finem coctionis in *Nodulo* suspendendo. Colatura sine expressione facta, *Viridis Æris* ℈j. *Camphor.* gr. vij.
Huc pertinent *Aquæ Cordiales* Germ. *Krafftwasser.* Angl. *Cordial waters.* Belg. *Herstecktende wateren.* Quæ si Lac colore æmulentur, *Lac*, *Emulsiove* dicuntur, fiuntque ex *Aquis stillatitiis*, *Pulveribus*, aliisque Cordialibus.

7. *Aqua Perlarum in Officina usualis.*

℞. *Aq. Rosar. Borrag. Bugloss.* ana ℥iv.
Manus Christi perlat. ℥j.
Sacchar. cand. ℥ß.

Alia.

℞. *Aqu. Acetos. Borrag. Bugloss. Rosar.* ana ℥iv.
Manus Christi perlat. ʒiii.
Margarit. præparat. ʒß.
Syrup. Granat. ℥i. M.
Vires. Vulgò notissimæ sunt, utpote ad quas in extremis, tanquam ad ultimum levamen confugitur, Cochlear subinde propinando.
Hujus quoque loci sunt & alii *Liquores Aquei*, ut

8. *Lac*

♃. *Vitri Antimonii pul.* ℈ß.
Infundatur in
Aqua Fl. Cyani,
Euphras.
Fœnic. an. ʒj.
Stent in loco calido per noctem, mane filtretur:
D. S.
Oculos confortans Aqua.

Quicquid sit, omnes hæ *Aquæ Infusionis Antimonialium* elegantes sunt in quamplurimis, & tantum non omnibus, Visus vitiis corrigendis, quæ fiunt sine Partium continentium læsione, sed tantùm ex nimia Cuticularum crassitie: In Nyctalopia, Visu deficiente, Glaucomate ex vitio Humoris Aquei, Gutta serena, Suffusionibus & reliquis Affectibus Oculorum, nil melius est, quàm *Infusa Antimoniaca* ex *Vitro*, *Croco*, & *Butyro Antimonii*. habent vim detersivam; participant enim de Sale Antimonii, unde simul detergunt externè Tunicam Corneam, eandemque lucidiorem reddunt.

His ipsis tamen *Infusis catholicis* ferè possunt addi *Appropriata* pro varietate Oculorum Affectuum variantia. Sic v. g. in Rubedine, Dolore, Tumore & Inflammatione Oculorum, potest inter Aquas infundendas recipi etiam *Aqua Spermatis Ranarum*, quæ egregia; item *Aqua Fragorum ex Baccis destillata* in tali casu similiter multùm commendatur. Postmodùm *Filtraturæ* in hoc casu potest addi *Saccharum Saturni* ad ℈j. ʒß. vel ʒj. subtilissimè pulverisatum; item potest addi *Camphora* ad gr. iij. vel iv. item *Crocus* ad aliquot grana, qui egregiè penetrat, & multum in Oculorum Affectibus confert. Sed talia acrinscula, qualia sunt Camphora, aut etiam Crocus, in parva dosi sunt admiscenda propter acutissimum sensum, quo Membranulæ Oculorum pollent, cùm sint productiones Membranularum Cerebri. Quod si sit v. g. Unguis aut Nebula Oculi, sive Excrescentia quædam super Oculum, tunc commodissimè in his *Aquis appropriatis* dissolvantur *penetrantia*, & quæ absumere possunt Concrementum membranaceum præternaturale.

Sunt qui commendant hanc *Aquam Ophthalmicam*:
♃. *Aquæ Fœnic.*
Euphras. an. q. s.
Infundunt *Radicem Imperatoriæ concisam*, & ponunt in locum calidum, & colant. *Colaturæ* huic addunt grana quædam *Camphoræ*, & grana quædam *Sacchari Saturni*; & est Aqua egregia in quamplurimis Oculorum Affectibus.

Pertinet huc *Aqua Ophthalmica Quercetani alia*, cujus hæc est descriptio:
♃. *Urinæ Pueri* ℔ß.
Vitrioli ℥iv.
Tutiæ ℥ij.
Succi Chelidon. ℔ij.
Stent in digestione per aliquot dies, postmodùm destillantur pro usu externo.

5. *Aqua Sapphirea ad Oculos*, *Nu.* 5. dicitur ita propter *Colorem sapphirinum*, quem acquirit Infusione in Pelvim æneam. In hac Aqua paranda loco Aquæ fontanæ sumatur *Aqua* quædam *Ophthalmica appropriata*, sic erit præstantior. Est egregia & multi usus ad Oculorum Ulcera, etiam cancrosa, & quando post Variolas læduntur Oculi, & Ulcera contrahere, ad Oculorum Pustulas, Excrescentias, Nubeculas, Albugines, Ungues & similes Affectus est incomparabilis hæc Aqua. Sed prout acrior aut temperatior est hæc Aqua, etiam circumspectè usurpetur; dilui tamen potest plùs, aut minùs cum *Aqua appropriata*, si fuerit nimis acris.

Pertinet huc alia *Aqua Chirurgorum nobilis*, cujus hæc est compositio:
♃. *Calcis vivæ* ℔j. vel ℔ij.

Affunde

Aquæ cujusd. appropr. fervent. Mens. v.
In *Colatura* Mens. j. dissolvantur
Mercurii dulc. ʒij.
M. & reservetur ad usum.

Nulla sunt Ulcera Oculorum, uti & aliarum partium, quæ non funditùs curet, etiam antiquissima, licèt summo Ardore æstuent. Experimentum etiam est contra Scabiem quamcunque.

Porrò huc pertinet *Aqua Ophthalmica Angeli Salæ*, quæ fit, quando *Laminæ Veneris* suspenduntur vel infunduntur in *Vinum Malvaticum*, & ita ad tempus exponuntur radiis solaribus; sic successivè fit *Tinctura cærulea*, commendanda in Procidentia Oculi: vid. SALA *p.* 203. & BARTHOLINUS *in actis Philosoph.*

6. *Aquæ Viridis* plures extant compositiones. Usum habet externum chirurgicum in Ulceribus saniosis, Ulceribus Aurium, Narium, Oris, Palati, Faucium, &c. quæ plorant continuam Saniem, sive in forma spissa cum *Unguento Ægyptiaco*, sive humida applicetur. *Basis* est *Viride Æris*, cui nunc additur *Alumen*, vel *Auripigmentum*. Simplicissima est AUTHORIS compositio, sed efficacissima: vid. HARTMANNI *Prax. chymiatr. pag.* 52. §. 5. qui habet elegantem *Aquam Viridem sine Auripigmento*, & PLATERUS qui similem habet *Aquam* maximè commendatam id dictis affectibus.

7. *Aquæ Perlatæ* nil valent.

8. *Lac*

8. Lac Virginis.

℞. *Aqu. Solan. Nymph. Lactuc.*
Acet. ℥ij.
Dissolvantur in his
Lithargyr. Argent. ℥j.
Ceruss. candid. ʒiij.
Camphor. ℈j.
Stent aliquot horis dum resederint quæ crassa sunt, tum transcolentur per Filtrum aut Cribrum setaceum.

Usus magnus *Lactis* hujus est, non solùm in decorandis Virginibus, acquirendoque nitore Faciei, sed & in Scabie emendanda, Sanguineque sistendo: tum ad passam Frontem, i. e. passarum more rugatam, explanandam exporrigendamque.

N. Aliud vide apud *August.*

9. Aqua Caustica, F.F.

℞. *Spirit. Vini rectifisc.* ℥iii.
Pulv. Caryophyll ℥j. *Zingib. Cinnamom.* ana ʒß. ℈ß.
Pulv. Ceruss. ʒiß. *Alum ust.* ʒß. *Mercurii præcipitati* ʒiß.
Misceantur optimè & ferventur in Vase optimè clauso.
Vires. Mundificat Vulnera inveterata, Excrescentias exedit.

Alia.

℞. *Mercur. Ceruss.* ana ℥ß.
Alum. ust. Vitrioli alb. an. ʒii.
Aqu. Rosar. ℥iiiiß. *Fontana* ℥iv. M.

10. Aqua Antipodagrica Quercetani.

℞. *Aq. Fontan.* (potiùs *pluvial.*) *in qua aliquoties extincta Venus & Mars.*
Adde *Vitrum Antimonii* ac *Mercurium dulcem.*
Vires. Resolvit Tartarum, Dolores sopit. Vid. *Querc. Rediv. tom.* 3. *pag.* 263.

11. Aqua Antipodagrica Joh. Raisi,

℞. *Aq. Terlmathtim utriusque* (i. e. *Aq. Levistic. à Bolo & Terra sigill. destillata*) ℔. a.

Laudan. Mercurial. (i. e. *Mercur. præcipitati*, potiùs *Mercur. dulcis, Acet. fortissim. an. macerati*) ℥iii.
Albadid (i. e. *Aquæ Ferri*) ℔ii.
Calcinationis Lapidis de Alcohol. (i. e. *Croci Metallorum*) ʒi
M. *Lessel in Podagra.*

N. 1. *Aqua Albadid* fit *Limaturam* in *Aqua* macerando, postmodum, ut nonnulli volunt, per Vesicam abstrahendo. Verùm enimverò melius foret, ut ex ipsiusmet *Raisi* ore in memoriam mihi revoco, *Limaturam* Aeri humido exponere, atque instante Plenilunio ex Curcurbita humili seu Urinali *Aquam* destillare, iterumque Aeri reponere, ac destillare. Quæ *Aqua* redolet naturam *Salis ammoniaci*: itaque in quantitate minori adhiberi potest.

N. 2. *Aqua Podagrica Rulandi* forsan ab his non multùm est diversa.

(Suspectæ *Aquæ hæ Mercuriales*, generique nervoso noxiæ videntur.)

MORELLI CAPUT V.

DE BALNEO.

Lib. 11. *Sect.* 1.

AD delitias olim Romanis usitatissimum, hodie tantùm ad custodiam Sanitatis & Morborum expugnationem. *Quid sit*, clarum. *Duplex* autem est, *Aereum*, *quod Laconicum* vocant, de quo posteà, & *Aqueum*, cùm in Vase seu Cupa sedentes lavantur & dicitur *Balneum*. Lotio nempe totius Corporis, ad Affectus calidos siccos ferè, rariùs ad frigidos, ad quos convenientius *Laconicum*.

Est autem *duplex*. *Simplex*, & *Compositum*. *Simplex* fit ex *Aqua sola tepida*. In Hecticis maximè, & ubi Marcor emaciatis squalidisque Corporibus, quæ benigno madore perfundit, & Intemperiem simul alteras, cui aliquando *Oleum*, *Butyrum*, *Lac* ad majorem humectationem additur: ut in nephritico Dolore, Convulsione. *Lac* solum pro ditioribus in eundem finem. *Lac* & *Aqua*, *Oleum solum*, in Doloribus partium nervosarum, Nephritide, Convulsione à siccitate, Punctura, Urinæ suppressione, &c. *Hydrelaeum* ad eadem, &c.

Com-

---

8. *Lac Virginis Num.* 8. à *Colore lacteo* ita dicitur, quem habet ex præcipitatione *Plumbi*, & quod ceu *Cosmeticum* à *Virginibus* frequenter expetatur. Est *Solutio & Mixtura* quædam *Saturnina* nunc cum, nunc sine Præcipitatione. Sine ea habetur in AUTHORE; cum Præcipitatione simultanea, idque mediante *Alumine*, habetur in ZWELFERI *Animadvers. in Pharm. August. pag.* 299. Aliud, quod præcipitatur cum *Sale Tartari*, est in WILLISII *Pharmac. Rational. Part.* 2. *pag.* 471.

Omnia hæc sunt egregia in Ardoribus, Inflammationibus, Ruboribus Faciei & aliarum partium sistendis, in Lentiginibus & aliis Maculis, Serpiginibus & Pustulis rubris, asperitate Cutis ac Scabie tollenda. Vi autem Saturnina & Camphoræ subtile Acidum in dictis Affectibus peccans absorbent, & aliquali Adstrictione poros firmant, ne tam citò recurrat Malum. Cum his Aquis benè agitatis sese Virgines sub introitu lecti lavant, mane quando evigilant, abstergunt Faciem cum *Sero Lactis*, & sic acquirunt Faciem albam, nitidam & elegantem.

Pertinent huc *Aquæ Mercuriales*, qualis est *Aqua Freitagii ad Scabiem*:

♃. *Mercurii*,
Aquæ Fortis an. ℥j.
Aquæ Plantag. ℔j.
Filtra.

Convenit in Scabie, Verrucis & Excrescentiis Gallicis, in Pustulis & Ficubus Gallicis, in Ulceribus & Fissuris Venereis, &c.

Pertinet huc *Aqua* ista quasi *miraculosa* sive *Styptica Galli*, dicti *Vrvient*, de qua videbit. in *Actis Med. Hass. Vol.* 2. *pag.* 116. & *pag.* 349. Descriptio ejus genuina habetur hæc:

♃. *Colcothar. Vitrioli rubri, post destillationem Spiritus residui*,
Aluminis usti,
Sacchari candi an. ʒß.
Urinæ Puer.
Aquæ Rosar. an. ℥ß.
Plantag. ℥ij.
Misc. optimè in Mortario, infundatur in Phialam, hinc per declinationem decantetur *Liquor*, & usurpetur.

Monsieur la Faveur, qui genuinus hujus Aquæ vult esse autor, ita compendiosè præparat:

♃. *Vitrioli Martis*,
Veneris an ℥j.
Spiritus Vitrioli ℥iv.
Destillentur per Retortam parvam usque ad siccitatem: *ejus quod restat in Retorta* ♃. ℥j. in qua dissolv. *Succi Urticæ* vel *alius similis* ℥ij. & applicetur.

CAPUT IV.

DE BALNEO.

ET quidem notum est, quòd *Romani in usu frequenti habuerint*, *Balnea Aquæ dulcis*, uti in his singularem illorum luxum describit GALENUS, & SENNERTUS *in Parte Diætetica*. Nos in præsentiarum considerabimus *Balneum* ceu Medicamentum quoddam, quo totum Corpus lavatur ad usum medicum destinatum. Hoc ipsum *Balneum* ratione Liquoris est vel *Simplex*, vel *Compositum*.

Simplex, quando in *Aqua simplici calida*, lavantur Ægri; quando autem *Liquore Vegetabilibus* decoquendis est impregnatus, est *Compositum*.

Simplex est *Aqua simplex calida*, quæ propter virtutem blandè laxandi, resolvendi, & etiam blandè emolliendi, in quamplurimis, in primis iis Affectibus, de quibus, ubi de *Simicupio*, locuturus sum: in usu ante Partum, in Doloribus Nephriticis, &c. Item tale Balneum Aquæ dulcis sæpiùs instituitur in emaciatis: ut Atrophia, Tabe à quibuscunque causis oriantur: quando partes externæ, & habitus Corporis externus corrugatur, & quasi est in rugas concretus, aut Cutis contorta & contracta videtur, ita ut Alimentum affluens pori recipere & retinere non valeant. In tali casu Balneum Aquæ dulcis ratione humiditatis relaxat fibras, tumefacit partes subcutaneas, apertis ac reseratis poris, tandemque commodè præparat Corporis habitum externum, pro recipiendo ac retinendo Alimento affluente.

Unde uti dixi, in Atrophia, Hectica & Tabe, Balneum Aquæ dulcis est usitatum. Hinc *Aquæ* non rarò additur, *Oleum* in iis locis, ubi Olei est abundantia: cùm notum sit, quòd vis laxandi, emolliendi, & anodyna sit copiosior in Oleo, quàm in Aqua & talia dicuntur *Hydrelæa*: frequentia

hoc

Compositum fit ex *Decocto*, in quo perpenduntur *Materia*, *Liquor*, & aliquando *Dissolvenda*.

1. *Materia* ratione *Qualitatis* & *Quantitatis* sunt, *Radices* à ℔iii. ad v. vi. *Herbę* singulæ ad M. xx. xxx. vel privatim *Herbarum* vi. vii. viii. ana Fascieulus unus. *Semina* ab ℥iv. ad ℔i. *Fructus* aliquando, idque ad ℔iß. *Flores* quatuor. ana P. iij. vi.

2. *Liquor* ratione *Qualitatis*, & *Quantitatis*, *Aquę dulcis* q. s. pro *Balneo*.

3. *Dissolvuntur*, vel adduntur aliquando, in *Decocto* facto, utiliter pro varietate Indicationum, quæ dicta sunt in *Fotu*, *Dosi* tripla, quadrupla: sic usitatissimè pro Hecticis, *Olei*, *Butyri* ana ℔iii. *Vini albi* ℔iiii. ut & aliquando ad finem Decoctionis in Affectibus frigidis, in quibus rarum Balneum.

Usus & Formula. ℞. *&c. Fiat Decoctio pro Balneo*, quod ingrediatur mane & vesperi longè à pastu, (vel etiam urgente necessitate, ut in Doloribus) exonerata priùs Alvo, per biduum, aut triduum, tepidè sine Sudore. Mora autem sit per duas horas, vel pro viribus, & deterso madore post egressum Balnei usitatè imperatur: *ungatur regio Hepatis*, *Renum*, *&c. Unguento refrigerante*.

Utilitas: non tantùm ad Affectus externos cutaneos, Scabiem, Cutim squalidam, Pruritum, &c. Sed etiam ad internos utilissimum, & præsertim *Balneum Aquę dulcis* Hecticis convenientissimum, humectans simul, & Intemperiem illam calidam emendans: conveniunt maximè etiam Febribus Ephemeris, ut passim in more fuit *Galeno*: laxat enim poros ac aperit, per quos inquinamenta facilè excluduntur: conveniunt quoque ad Hepatis æstum, omnemque Intemperiem, calidam maximè: in humida enim *Balneorum* usus ferè obsoletus, ut & ferè in frigida: solemne namque *Laconicis* pro Caussæ continentis expugnatione uti. Fiunt tamen etiam *Calefacientia* ad roborandum, ut passim ad Conceptum juvandum ex *Uterinis*; ad Menses movendos ex *Aperientibus* & *Emollientibus* hystericis; ad Viscerum Obstructiones, Hydropem, Dolores colicos, nephriticos, Vesicæ, ex *Laxantibus emollientibus*: ad Lassitudinem: ad omnem Affectum denique, qui eget Refrigeratione & Humectatione, vel Calefactione, & Humectatione simul.

SCHROE-

---

hoc usus est in Italia & Hispania. Hispani enim utuntur *Balneis ex Oleo simplici* seu *communi*, quod longè meliùs est, quàm id: quo nos utimur in Cibo: in Morbis Nervorum convulsivis, in Contracturis partium & Articulorum: item in Doloribus nephriticis & similibus aliis. In talibus casibus tale Balneum Olei est valdè conveniens.

Loco *Olei* potest commodissimè usurpari *Lac*: cùm *Balneum Lactis dulcis* sit maximè celebratum Remedium jam à GALENI tempore in Phthisi & Hectica, imprimis ex ejus sententia *Lac asininum*, quod in Italia copiosè haberi potest, ubi Asini in copia aluntur. Tale Balneum ex Lacte in Hectica, pro Tabe curanda & corrigenda, Remedium est egregium. Et credo, quòd in Atrophia Scorbutica, item in Tabe Scorbutica tale Balneum ex Lacte futurum sit egregium: cùm Lac aliàs sit appropriatum Scorbuti Alexipharmacum.

Cæterùm *Balneum Compositum* fit ex *Vegetabilibus Simplicibus* copiosè incoctis in *Aqua simplici* vel *alio Liquore* appropriato, in tanta quantitate, ut sufficienter imprægnetur Balneum: in tali *Decocto appropriato* Æger balneari solet in Stupha, toto Corpore, & quando balneatur fit *Sacculus ex Speciebus coctis*, qui applicatur Parti præ cæteris affectæ, sicut dixi de *Semicupio*. Et etiam post egressum ex Balneo potest fieri *Inunctio* ex *Unguento appropriato* Parti affectæ.

Galli qui curant Morbum Gallicum uti superiùs monui, per *Salivationem à Mercurio* inductam, antequàm aggrediantur talem Salivationem, solent instituere *Balneum Aquæ dulcis*, repetendum singulis diebus bis, & continuandum sæpiùs per octiduum, propterea ut beneficio talis Balnei, habitus Corporis fiat rarior, porosior & spongiosior, quasi pro faciliori penetratione Mercurii: vel ut Balneo tali Aquæ dulcis Massa sanguinea, in Lue Venerea viscida, attenuetur, fluxilis fiat, & mobilis, & simul Materia pituitosa acida & viscida partibus externis: imprimis Ossibus adhærens, & ibidem Gummata ac Nodos inducens, attenuetur, liquescat & mobilior fiat, quo postmodùm sit facilior operatio Mercurii, & facilitetur Salivationis proventus cùm Massa sanguinea sit attenuata & dissoluta, Humoresque facti fluxiles & mobiles; sicque summo cum fructu tale Balneum instituitur.

Cæterùm *Balnea Composita*, uti dixi, quæ fiunt ex *Decoctis*, in quibus decoquuntur *Appropriata*, instituuntur tam pro Affectibus externis, quàm internis. Pro Affectibus *externis* utiliter præscribuntur in Scabie contumaci, in Lepra, Pruritu Corporis, in Ulcusculis fœdis Corporis, in Cute squalida & similibus aliis externis Corporis habitum imprægnantibus Affectibus.

Exemplum potest esse tale, si priùs observatum fuerit ex AUTHORE, quoad *Qualitatem Ingredientium*, quod ad ℔iij. vel iv. *Radicum*, recipiantur aliquot Manipuli *Florum* & *Foliorum*: vid. MORELLUS, qui *Proportionem Ingredientium* satis sufficienter declaravit.

Exemplum ergò sit hoc:

♃. *Herb. Saponaria*;
Stabiosa.
Fumaria.
Parietaria.
Folior. Heleni an. Miij.
Nicotiana Mv. quæ est ferè *Basis*.
Rad. Bryonia.
Lapathi acuti (quæ est egregia)
Heleni an. ℥vj.
Sulph. crudi ℔j.
Nitri depurat. ℔iß.

M. D. S. Species pro Balneo.

Potest etiam addi *Alumen* ad ℥iii. vel iv. imprimis si Scabies sit manans aut humida, vel etiam Ulcuscula Cutis sint manantia. In hoc ipso Balneo potest assumi Mj. *Vegetabilium ingredientium*, & benè fricari Cutis ac Partes cutaneæ.

Hinc *post egressum ex Balneo*, detersa benè Cute, potest fieri *Inunctio* cum *Unguento ex Ol. Nicotiana* & *Ol. Tartari*, vel cum *Balsamo Sulph.* præmissis *Universalibus* internis, aut aliis *Appropriatis*, vel simili alia Inunctione appropriata.

Conveniunt talia Balnea etiam in Doloribus Nephriticis & Affectibus Mulierum. In Nephritide, ubi est Dolor diuturnus ac per consensum Nervorum, cùm non solum Abdomen, Ventriculus & Diaphragma, uti & Mesenterium Spasmo afficiantur; sed prætereà talis Contractio interdum prorumpere soleat ad Membra externa, ad Manus & Pedes, ut pariantur Convulsiones, de quo nuperrimè audivi; in talibus casibus pro resolvendis & leniendis Membris Spasmo affectis & contractis, commodè instituitur *Balneum Compositum*. v. gr. sit Præscriptio talis:

♃. *Fol. Malva*,
Parietarię.
Brancę ursinę.
Hederę terrestr.
Virgę aureę.
Flor. Chamomill. aa. Mj.
Malvę.
Bismalvę aa. p. vi.
Rad. Althęę.
Ononidis,
Lilior. albor. aa. ℥ij.
Sem. Lini.
Fœnugrec. aa. ʒij. vel ℥j.

Incisa & contusa; f. Species pro Balneo.

Quæ conveniunt ad Affectus uterinos, facilè fieri possunt simili modo ex *Simplicibus Ingredientibus Uterinis*: sicut dedi *Formulam Semicupii* in Mensibus suppressis, ut facilè pateat, quomodò præscribendum Balneum, duplicata saltim Dosi Semicupii.

Pertinent huc etiam *artificialiter* institutæ THERMÆ. Dum Ars operosa medentum etiam Naturam imitari debet, in præparandis *Thermis*, quæ fiunt ex Ingredientibus primariis, *Calce viva & Sulphure*. Dixi namque superiùs de *Thermis Naturalibus*, ubi de *Aquis medicatis*, quòd fiant per Effervescentiam internam, cùm *Minera* quædam calcinata effervescit instar Calcis vivæ, & effervescendo solvit Mineram *Sulphuris* vel *Bituminis*, & isto modo fiunt *Aquę Calida* ab *Effervescentia*, & *Medicata* ab admisto *Sulphure* & *Salibus* ista Effervescentia solutis. Simili ratione *Artificiales* præparantur *Thermæ*, quando nempe in *Aquam simplicem* injicitur s. q. *Calcis vivæ* unà cum *Sulphure pulverisato*, & effervescit tunc temporis Calx viva, ex qua Insigniter incalescet Aqua, sicque Salia Calcis vivæ fiunt sui juris, & agunt in se invicem, aggrediendo simul Sulphur, istudque resolvunt, & ita *Thermas Medicatas Ægris* substituunt.

Quales Thermæ commodè possunt substitui in locum Thermarum Naturalium, si pro Balneo per dies subinde reiterentur, idque non tantùm in Affectibus cutaneis suprà nominatis, utpote in quibus Calcis vivæ vis est singularis, uti etiam Sulphuris magna vis est in cutaneis Affectibus;

Sed

SCHROEDERI CAPUT XL.

DE BALSAMIS ODORIFERIS.

BALSAMI significationes varias dedimus *Lib.* 1. Earum *tres* sunt, quæ peculiarem sibi in Officina vendicant locum. *Balsami* scilicet *odoriferi*, *Balsami destillati*, & *Balsami unguentarii*; de prioribus hic loci agere convenit, de posterioribus infrà.

BALSAMI ODORIFERI sunt Medicamenta, cum Unguentis crassitie certantia, imò plerumque duriora, parata ut *Olea odorifera* Corpore crassiori retineantur quo minùs exhalent.

Corpora, quibus Olea illa incorporantur, sunt 1. *Cera alba depurata*, (tenacia nimis facit Balsama Cera.) 2. *Oleum Nucis moschatæ expressum*, tum per se, id est, non depuratum (præstat *secundo vice expressum Spiritu Vini*, & *Aqua Rosarum* odore privatum, uti mox dicetur) 3. *Medulla Vituli lota*. (Hæc tamen ut & *Sevum ungiunum* mox rancorem conciliat.) 4. *Manna depurata*. 5. *Mixturæ* tenues & liquidiores, ut ex *Theriaca* tempore *Pestis Balsami* parari possunt; ex *Confectione Anacardina Apoplecticus*. *Balsamus* etiam *Peruvianus* Corpus præstare potest.

N. *Quercetani Cælestem Mannam*, quam in *Pharmacop. Rest. Cap.* 26. maximoperè deprædicat, alii *Saccharum depuratum* interpretantur; alii aliter. Verùm enimverò nihil aliud à *Quercetano* intelligi, quàm *Ceram depuratam*, ex *Scriptis* eius parallelis liquet. Nimirum in *Tetrade*, *Acetum Philosophicum* ex *acido Liquore Mannæ Cælestis* pararo docet, id quod de *Melle intelligi*, *Cera* scilicet germano fratre, demonstratur in enodatione Menstruorum. *Cap.* 57. *infrà*.

[1] *Depuratio Ceræ* & *Olei Nucistæ* fit per *Spiritum Vini*, imprimis *tartarisatum*, eius beneficio *Color* & *Odor* s. a. extrahitur, relicto *Corpore albo*, hujus loci idoneo.

N. Alii ℞. *Ceræ Alb.* p. vj. *Ol. Amygdal. d. recent.* p. 1. *Spirit. Vini* ad eminentiam digiti unius digerunt dies (3.) hinc abstracta *Humiditate* in MB. *Corpus reliquum Balsamis* conficiendis adhibent.

Modus vulgaris. ℞. *Corpus requisitum*, admisce *Olei* q. s. ut fiat instar *Linimenti*, quod tingunt Colore debito.

(Cavendum ea, quæ Balsamis pro Colore conciliando adduntur, virtutem illorum minuant, conglomerationem Corporis, & Oleorum dissolvant, pretiositati detrahant aut noceant.

(Pro *Lacca*, *Bolo*, *Viridi Æris*, & *Curcuma*, &c. *Extracta* seu *Tinctura* analogæ præstarent.)

Modus præstantior. ℞. *Corpus* (*Ol. Nucist. depurat.*) adde *Extractum ejus*, cujus Balsamus expetitur, hinc admisce quoque *Oleum*.

N. *Proportio* inter *Extractum* & *Oleum* est ferè tripla. *Olei* scilicet *triplum*, *Extracti* tertia pars.

BALSAMA USITATIORA sunt

Angelicæ.	*Lavendulæ*.
Anisi.	*Maceris*.
Apoplecticum. Vide infrà 1. 2.	*Majoranæ*.
	Menthæ.
Arantiorum.	*Nucis moschatæ*.
Bezoarticum pestilentiale. Vid. 3.	*Rorismarini*.
	Rosatum.
Caryophyllorum.	*Rutæ*.
Cephalicum D. Spir.	*Succini*.
Cinnamomi.	*Zedoariæ*.
Citri.	De his vide suis locis 3 *libr.* 4.
Cubebarum.	

1. *Bal-*

Sed præterea quoque convenienter tales Thermæ Artificiales possunt institui in Doloribus Partium chronicis; cum in talibus Partium chronicis Doloribus, Artuum imprimis ostocopis, *Thermæ Naturales* sint in magno usu, aut etiam *Lutu Thermarum naturalium*, convenientissimè in Doloribus Partium, sive scorbuticis sive aliis, instituuntur *Thermæ* tales ex *Calce viva* & *Sulphure* præparatæ. Quòd si in Ebullitionis actu addantur *Vegetabilia appropriata* v. g. *Saponaria* & similia, quæ vim habent abstersivam, erunt efficaciores, & meliores. Res est facilis, & Praxis nuperrimè inventa. Vid. ZWELFERUS *in Mantissa Hermetica*, ni fallor, *ad Pharmacop. Regiam annexa*, *Edit. ultim.*

CAPUT V.

DE BALSAMIS ODORIFERIS.

B*Alsami Artificiales* sunt *triplices*, ut rectè habet AUTHOR: nempe *Balsami odoriferi*, *Balsami destillati*, & denique *Balsami unguentarii*.

Balsami odoriferi parantur vel pro *usu externo* frequentiori, vel pro *usu interno* cariori.

Quoad *Usum externum*, ordinariò *Olea destillata aromatica* subiguntur cum appropriato *Corpore* in consistentiam crassiorem illiniri aptam: & quidem Olea propterea conjunguntur cum Corpore crassiore, ut ejus quasi irretita amplexu retineatur vis volatilis, nimis promptè exhalans, & ut hoc modo coercita sine virium jactura persistere queat.

Corpus illud *pro Balsamis* varium est. Quidam *Ceram* probè *depuratam* sumunt; sed malè: quia hæc ipsa Balsama non rarò reddit duriora, & minùs grata: alii *Medullam Vituli lotam* eligunt, sed & hoc malè, quia reddit Balsama rancida & malè olentia: alii *Mannam depuratam*, ut QUERCETANUS, recipiunt; sed hæc minùs benè illiniri potest: & falsus est AUTHOR, dum dicit, *Quercetanum intelligere per Mannam depuratam Ceram lotam, & depuratam*, sed reverà intelligit *Mannam Calabrinam* benè lotam BARTHOLETUS *Tract. de Dysen. lib.* 5. *cap.* 12. pro Corpore Balsami recipit *medium substantiam Mellis* ab omni impuritate secretam, & quæ ampliùs non effervescit; sed & hæc pro illitione ineptum erit Corpus. Optimum igitur Corpus, quod hactenus per Experientiam fuit cognitum, est *Oleum Nucistæ expressum*: quod ipsum quidem pro *Balsamo Stomachali* recipitur tale: quale est, seu suo odore & colore adhuc constans, quoniam per se est egregium Stomachicum: sin verò accipitur tanquam Corpus pro aliis Balsamis, tunc necesse est, ut priùs mediante *Spiritu Vini tartarisato*, infuso, ab omni sapore, colore, & odore liberetur; & tanquam Corpus album ipsa Olea facilè possit recipere, neque eorum efficaciam suo colore aut gravi odore suffocare.

Hoc modo parantur Balsama pro usu externo:

Quoad *Usum internum*, rariora quidem sunt Balsama. Parantur ex *Extractis*, *Tincturis* & *Oleis destillatis Aromaticorum*, *Cera vel Manna exceptorum*; ubi etiam *Sale Simplicium*, & ita tota quasi Plantæ crasis, in Balsamum cogitur, ut pro usu interno efficax habeatur Remedium, utut rarioris sit usus.

Exemplum hujus sit *Balsamum Fœniculi*, quod describit HORSTIUS *lib.* 10 *Obs.* 22. scilicet *Manna* optimè præparata, vel *Cera alba* benè depurata, imprægnatur s. q. *Essentia* seu *Tincturæ Fœniculi*, ad consistentiam Mellis: huic *Essentiæ Oleum destillatum* & *Sal fixum Fœniculi* adduntur & miscentur, modo sequenti:

♃. *Ess. Fœnic.* ℥iij.
Mannæ opt. præp. vel *Ceræ albæ depurat.* ℥j.
Olei Fœniculi destillati ℥ß.

Manna depurata, vel Cera leniter rasa, leni Ignis calore funditur: huic additur *Essentia cum Spiritu Vini facta*, semper Cochlear unum post alterum affundendo, & diligenter movendo, donec omni Essentia adjecta, ad debitam consistentiam redacta fuerint: postmodùm additur *Oleum*, & extra Ignem agitando Spatula lignea miscentur. Composito huic *Sal fixum Fœniculi* additur, ad singulas uncias ʒß. *Salis*.

Et sic adservatur pro usu, & egregium habetur *Balsamum internum* Carminativum singulare & Anticolicum, pro Affectibus stomachi & Intestinorum, & tantum præstat, quantum Fœniculum, quoniam omnia ejus principia hìc sunt permista. Loco Ceræ vel Mannæ in talibus casibus etiam potest sumi *Oleum Nucis moschatæ destillatum*.

Vel juxta QUERCETANUM recipitur *Manna* optimè depurata & percolata, quoties fieri potest huic additur *Extracti Majoranæ* q. s. miscentur & agitantur multoties: si hoc fuerit imbibitum, additur *Oleum destillatum*, stentque in lenissimo Calore, tunc coagulantur in *Balsamum pro usu interno*.

His *Balsamis* hoc modo paratis, si singulis mensibus affunditur de novo *proprium Oleum*, durabunt ad multos annos.

Balsama hæc sequuntur Ingredientium & Oleorum *Vires*, suntque nunc *Simplicia*, nunc *Composita*. *Balsama Simplicia* ab AUTHORE recensentur. In specie

Balsamum Angelicæ. Externè applicatur Abdomini in Colica & Passione hysterica. Commodè etiam potest permisceri *Balsamis Antipestilentialibus*, quibus tempore Pestis muniuntur Nares & Tempora cum Pulsibus.

Balsamum Arantiorum. In Colica solet præscribi cum *Oleo* vel *Balsamo Anisi* pro externo illitu, uti etiam in Inflatione Stomachi.

Balsamum Citri. Convenit in Febribus malignis, Pulsibus & regioni Cordis applicatum.

Bal-

1. Balsamum Apoplecticum Crollij secundum F. F.

℞. *Ol. Nucist. expr.* ℥ij.
Ambr. nigr. ʒiiß. *gris.* ʒii.
Mosch. opt. ʒiß.
Zibeth. ʒiiß.
Ol. Cinnam. ℈ß. *Majoran. Lavend.* ana ʒß. *Caryophyll.* gr. vi. *Succin.* ℈ß.
Cum *Balsamo Indico* q. s. F. *Balsamum.*

2. Aliter.

℞. *Confect. Anacard.* ʒii.
Ol. Succin. Lavendul. ana gutt. iij. vel plures.
Zibeth. ℈ij.
M. F. *Balsamum.*

Vires. Confortat Caput, frigidusque Humores discutit: adeòque in Apoplexia, Syncope, Paralysi, & similibus Affectibus conveniit, Naribus inditus, vel quoquo modo applicatus.

N. *Mulieribus* ob suavitatem minùs commodè adhibetur.

3. Balsamus Bezoarticus pestilentialis.

℞. *Ol. Rut. still. Citr. Angelic.* ana ℈ß. *Succin. rectif.* g. v.
Campher. ʒiij.
Ol. Nuc. moschat. expr. ℥ß. M.

N. *Oleum Nuc. moschata* lavetur *Aqq. Ruta, Angelic. Citri*, donec fiat album.

SCHROEDERI CAPUT XLI.

DE BALSAMIS DESTILLATIS.

BALSAMI DESTILLATI nihil sunt aliud, quam *destillati Spiritus* cum *Olei* portione ex *Resinis, Gummatis, Aromaticis* & similibus, interveniente *Vini Spiritu*, prolecti.

N. Habes plurima *Balsama destillata in Antidot. Renodai*, pag. 296. Item præstantissima *Olea Balsamica in Pharmac. Spag. Potarii*, pag. 141. & *sequentib.*

Balsamus simplicissimus est *Spiritus albus Terebinthinæ*, in Corpus viscidum rediens, dum veterascit, ex plumaceolis admotus: vel *Ol. Caryophyll. inspissatus* (℈ß.) cum gr. iv. *Salis Saturni* itidem Vulneri instillatus. Magis compositus sic fiat:

♃. *Sulph. flavi* ℔i. resolvatur in tantundem *Ol. Oliv.* tamdiu bulliendo, Spatulaque lignea agitando, donec Sanguinis colore tingatur: tum remove ab Igne & adde *Cera alb.* ℥ij. & cum refrigerari incipit, adjice pedetentim.
Tinctura Rad. Aristol. rot. ℔i.
Martis (ut est *cap. de Marte*) ℥j.
Olei Myrrh. ℥iß.

Agitentur extra Ignem ad consistentiam Unguenti rubentissimi, quod per litum Vulnera tam simplicia, quàm composita persanat.

Tinctura Aristolochia rotunda.

♃. *Rad. Aristol. rot. in pulv. redact.* ℥ij. *Terra foliat. Sal. Nit.* (ut est in *cap. de Sal. Nit.*) ℥i. *Spirit. Vini* ℔i.
Digere super Cineres calidos, filtra & serva.

BALSAMI USITATIORES sunt.

Vita. Vide *infrà.* 1. & 2.
Nervinus. 3.
Anti-arthriticus. 4.
Antipa al ticus S Coff. 5.
Macus cephalicus. 6.
Potus de Ebano. V. in *Dispensat.*
Augusti Oleum Balsami,
Huc pertinet & *Liquor*, seu *Balsamus Saponis.* V. *infrà* 7. 8.

1. Balsamus Vita.

℞. *Myrrh. el. Aloes hepat. Oliban. Balsam. Indic. Bdell. Ammoniac. Sarcocoll. Mastich. Gum. Arabic. Storac. Ladan.*
Baccar. Lauri.
Axung. Castor. an. ʒvi.
Croc. ʒiiß. *Nucist. Cinnamom. Caryophyll. Gumm. Anima, Zedoar. Galang. Spic. Roman. Cardamom. Cubebar.* an. ʒij.

Pulverisata & mixta infundantur in *Spiritus Vini rectific.* ad eminent. digiti 1. digeranturque aliquamdiu. Hinc destillentur per Retortam (vitream) in Cineribus, Igneque lenissimo Lampadis rectificentur. Dein adde
Ol. Anthos, Majoran. Chamomill. Puleg. Hyssop. Salv. Rut. Succ. Lavendul. an. ʒi. *Thymi, Saturejæ, Cubebar. Zedoar. Nucist. expr.* an. ʒß. *Cinnamom. Caryophyll. Cort. Citri. Arantior. Ligni. Anisi. Carvi,* ana ʒii.
M. F. *Balsamus*, digerendo aliquamdiu.

Vires. Cordiale est insigne, Balsamumque nostrum mirabiliter recreat, Putredinem arcet, sopitos Spiritus vitales & ani-

Balsamum Majorana. In affectibus Capitis catarrhalibus, in specie Coryza & obstructione Narium est elegans.

Inter *Balsama Composita* est

1. *Balsamum Apoplecticum Num.* 1. *Balsamorum Apoplecticorum* variæ prostant præscriptiones, inter quas tamen ferè primatum obtinet CROLLII, præ quo gratior est *Balsamum Apoplecticum* MICHAELIS, cujus hæc est compositio:

♃. *Olei destill. Cinnam.* ʒij.
Caryophyll. ʒiij.
Ligni Rhod. ʒi. ad ʒiß.
Balsami Peruv. ℥ß.
Moschi,
Ambra an. ʒi.
Olei expr. Nuc. mosch. ℥ij.
Asphalti q. s. pro colore nigro,
M. f. l. a. *Balsamus.*

Modus parandi est, ut *Moschus* & *Ambra* subtilissimè terantur cum *Oleis destillatis*, & ita cum aliis in consistentiam debitam misceantur.

Usus est in Affectibus Capitis subitaneis, Paralysi & Apoplexia; cùm notum sit, quod Balsamus Peruvianus conferat Sensui & Nervis. Præterea commodè illinitur Vulvæ in Passione hysterica, modò observetur, ne Odor penetret ad Nares; talia enim fortiter olentia, uti per Nares excitant Passionem hystericam, ita Vulvæ admota eandem compescunt.

3. *Balsamus Bezoardicus Pestilentialis.* Est egregius: sed videtur ex errore Typographi *Camphora* nimia quantitas, cùm ʒij. imò ʒiß. *Camphora* in substantia sufficiant, nisi *Oleum Camphora*, ex *Camphora in Oleo Amygdalarum dulcium solutione*

paratum, recipere velimus.

Hæc sunt *Balsama Odorifera*, quæ partim externè, partim internè adhibentur.

C A P U T VI.

DE BALSAMIS DESTILLATIS.

HÆc sunt vel *propriè talia*, vel *Balsama assata* seu *per assationem* præparata. *Illa* sunt acriora, *hæc* temperatiora. *Illa* sunt nihil aliud, quàm *Olea destillata* composita spirituosa, indeque penetrantiora; quoniam *res aromatica*, item *Gummata* ac *Resina* & similia, permiscentur cum *Spiritu Vini*, & ita destillantur in *Corpus oleosum*; cui postmodùm convenientia *Olea*, vel alia adduntur, & ita fiunt *Balsama* talia *destillata*, non semper, nec omnibus Subjectis, nec omnibus in Casibus convenientia, cùm propter acrimoniam, rosionem, ardorem & hinc quibusdam Epidermidis erosionem inducere soleant. Et sanè omnium ejusmodi Balsamorum destillatorum loco, quæ AUTHOR describit, sufficiat unicum *Galbanetum Paracelsi* ritè paratum. Quoad *Balsama per assationem*, sunt *Olea* blanda, substantia vegetabili impregnata, quorum speciem exhibet AUTHOR *Num.* 5. de quo *suo loco.*

Inter *Balsama destillata Composita* AUTHORIS occurrit 1. 2. *Balsamus Vita, Num.* 1. & 2. Cujus & in aliis Authoribus variæ Descriptiones prostant. In genere tamen nihil aliud prodit, quàm *Oleum aromaticum* destillatum compositum igneum; cujus guttæ iij. iv. vel v. sufficiunt, & instar Fulminis penetrant Corpus. Usurpantur imprimis *usu externo* pro illinitione, permista aliis *Oleis.*

animales excitat, Cerebrum humidum ac debile confortat, Flatus discutit: adeòque commendatur in Apoplexia, uterinis Affectibus, Lipothymia, &c. Quinimmò adeò celebre hisce in oris audit, ut instar *Panaceæ* in omnibus ferè Morbis à Magnatibus expetatur. *Usus* ejus tam *internus*, quàm *externus* est.

Dosis gutt. iij. iiij. & plor.

2. *Alter.*

℞. *Serpilli* M. iij.
Santali alb. Citrin. ana ℥ß.
Fl. Sulph. ℥j. *Benzoini* ʒij.
Cort. Auran. Citr. ana ℥ß.
Ambr. ʒij. *Mosch.* ʒiß.
C. C. ℥vi.

Pulverisata inde Retortæ affuso *Spir. Vin. rectificat.* ℔viii.

Digere per 14. dies: posteà adde
Opobals. Myrrh. Aloes hepat. Olibani, Bdellii, Ammoniaci, Sarcocoll. Styr. liquid. Mastich. opt. Gummi Arabici, Ladani, Tacamah. Galbani, an. ℥ß.
Bacc. Lauri,
Axung. Castorei ana ℥j.
Croci ʒiij. *Nuc. mosch. Cinam. Caryoph. Gummi Animæ, Zedoar. Galag. Spic. Or. Cardam. Cubeb.* ana ʒiß.
Spirit. Terebinth. in quo per mensem maceratæ sint ʒii. *Troch. de Vipera.*

Hæc mixta cum superioribus digerantur per 8. dies, destillentur, *Spiritus* separetur; *Oleo* verò adde
Ol. stillat. Junip. Succini, Caryoph. ana ℥i. *Anisi, Fœnic. Cumini, Rorismar. Majoran. Thymi, Satureia, Spic. Cham. Rom. Cubeb. Zedoar.* ana ℥ß. *Cinnam. Caryoph. Cort. Aur. Rosar. Angl. Puleg. Salv. Rut. Lavend. Serpill.* ana ʒiß. *Campb.* ʒj. *Jasmini* ℥ß.

Adde ℔vii. *Spir. Vini rectific. Spiritus* separetur. *Oleum* constituit *Balsamum Vitæ.*

3. *Balsamus Nervinus.*

℞. *Ol. Terebinth.* ℔. 1. *Lauri* ℥ij.
Hinc adde
Gum. Galban. Elem. ana ℥vs. *Heder. Oliban.* ana ℥ij. *Mastich.* ℥j. *Myrrh. Aloes hepat. Ladan. Castor.* ana ℥ij.

Pulverisata admisce *Oleis*, stentque per dies aliquot (3.) Dein
℞. *Galang. Caryophyllor. Cinnam,* ana ℥ß. *Nucist. Zedoar. Cubebar.* ana ℥ß.
Diptamn. alb. Consol. maj. ana ℥iij.

Pulverisata infunde in ℔iß. vel q. s. *Spir. Vin.* Hinc misce cum prioribus, ac destilla per Alembicum vel Retortam vitream in Arena; primò prodibit *Spiritus*, dein *Oleum flavum*, ultimò *nigricans*: collige simul *Oleum flavum* ac *Spiritum pro Balsamo.*

Vires. Calefacit, confortat Nervos, Paralysin & Contracturam sanat, extrinsecus illitus.

4. *Balsamus Antiarthriticus.*

℞. *Mumia. Mastich. Thur. Myrrh.* an. ℥ij.
Gumm. Ammoniac. Bdellii, Opopanac,
Tartari ana ℔iß.
Mellis,
Vitrioli Roman. ana ℔ij.
Spirit. Vini ℔. vj.

Destillentur per Alembicum in Receptaculum amplum, cum quintuplici Cohobatione.

Corroborat Articulos, eorumque Defluxiones exsiccat, Dolores arthriticos lenit.

N. Paulò aliter habet *Weitkard, Thes. Pharmac. lib. 6.*

5. *Balsamus Antiparalyticus S. Ch...*

℞. *Blepharum* sive *Taxonem* tempore vindemiarum præpinguem, eviscceretur & impleatur sequentibus:
♃. *Galban. Ammon. Sagap. Opopanac.* an. ℥j. *Ladan. Benzoin. Styrac. Olib. Myrrh. Bdell.* an. ℥ß. *Gumm. Carann. Tacamah. Elem.* an. ℥ii.
Granor. Junip. Laur. Heder. arbor. Cardamom. maj. an. ℥j.
Herb. Chamædr. Chamæpit. Beton. Salv. Absynth. Majoran. Origan. Ormin. Thym. Spica Nard. Iva arthrit. Puleg. regal. Menth. Hyssop. an. M. ß.
Florum Beton. Chamæm. Aneth. Lavend. Hyperic. an. p. ij.
Sem. Anis. Fœnic. Dauc. Carvi. Ammeos. Apii. Bardan. maj. an. p. 1.
Axung. Urs. Vulp. Anat. ana ℥ii.
Medull. Crur. Vitul. & Bubuli, ana ℥ii.
Sal. communis Mi.

Concidantur, tundantur, & *Spirit. Vin.* irrorentur, adde
Thereb. Ven.
Cer. nov. ana quart. 1.

Consuantur fortiter, & lento igne in Veru assentur, & *Liquor* inde stillans supra Carnem rejiciatur, idque tamdiu, donec Caro tota torrida sit: substillatus *Liquor* vel *Adeps* recondatur, cujus partibus duabus admisceatur *Balsami Sulph. Rulandi* pars una.

Vires. Mira præstat in Morbi frigidis & Ischiadicis.

6. *Balsamus Mnemo-cephalicus.*

℞. *Succ. Fol. Meliss. Flor. Myric. Libor. Primul. Ver. Rorismarin. Lavendul. Borrag. Genist.* ana ʒii.
Aq. Vitis, Nymph. Rosar. Violar. an. ℥i.
Cubebar. Cardamom. Gran. Paradis.
Santal. Citrin. Carpobalsam. Ireos. Crot. Or. Saturbiæ, Pæonia, Thym. an. ℥ß.
Styrac. liq. calamit. Opopanac. Bdellii, Galbani, Gum. Heder. Ladan. an. ʒvj.
Rad. Aristoloch. long. Paon.
Ol. Terebinth. Nardin. Costin. Juniper. Laurin. Mastichin. de Been, de Spica an. ʒv.

Pulverisanda pulverisentur & misceantur omnia. Destillentur per Alembicum secundùm gradus Ignis. *Aqua* & *Oleum* separentur.

Vires. Tantæ efficaciæ esse scribunt, ut perpetuam rerum Memoriam pariat.

Usum ejus hunc esse ferunt, ut primis 3. mensibus Nares, & Aurium meatur quotidie magnitudine Pisi illinantur: sequentibus 2. mensibus tertio quoque die: aliis 2. mensibus bis in septimana: deinceps singulis septimanis semel: hinc 14. diebus semel, ita ut Annus compleatur; tandem Annis sequentibus, singulis semestribus semel.

Aqua in Capitis Affectibus frigidis ac catarrhosis utilissima est, uti & *Balsamus.*

N. Ferunt *Carolum Ducem Burgundiæ* à Doctore quodam Anglo decem millibus floren. emisse. Vide *Sennertum pract. lib. 1. part. 2. cap. 5.*

7. *Liquor seu Balsamus Saponis.*

℞. *Saponem Venetum* incisum, affunde *Spiritum Vini*, atque semel ac iterum destilla; affundo denuò *eundem*, & relinque in loco calido, postea per Chartam filtra: est instar *Olei*, brun-

---

3. *Balsamus Nervinus*, *Balsamo Nervino* AUTHORIS præfertur *Galbanetum Paracelsi*, idque meritò.

4. *Balsamus Antiarthriticus.* *Balsamus* hic est *spirituosus volatilis*, & ideò reliquis Balsamis seu *Linimentis arthriticis pinguibus* præferendus, cùm hæc omnes ferre non possint, & inde quibusdam magis exacerbatur Dolor.

5. *Balsamus Antiparalyticus.* *Balsamus* hic *Paralyticus fit per Assaturam*, dum *Anseres, Vulpes, Canes*, aliaque similia Animalia pinguia exenterata implentur similibus *Nervinis aromaticis* ac similibus *Specificis*; hinc denuò consuuntur, sicque assantur. *Pinguedo* enim *Animalis* per Assaturam liquefacta imprægnatur particulis medicamentosis Simplicium infarctorum: hinc sub Assatione illa destillans *Pinguedo* medicata denuò aspergitur *Corpori assando*, donec sufficienter & ad ariditatem usque sit assatum. *Balsamo* illo postmodùm, qui in loco frigido in consistentiam Balsami abit, Partes ex Podagra dolentes, paralyticæ, contractæ, rigidæ, stupidæ, &c. illinuntur frequentiùs, donec restituantur. Nimis tamen sunt unctuosa, & easpropter in Paralysi vera non semper conveniunt, sed potiùs spirituosa & volatiliora prosunt.

Preparationes aliquot horum *Balsamorum* vel *Linimentorum* habentur in RIVERIO *c. de Paralysi* Facit huc *Unguentum Neuriticum* per Assaturam ex Cane probatum, quod videbitis in BARTHOLINI *Actis Med. Hafniens. Volum. 3. p. 42.*

7. 8. *Balsamus Saponis.* Est egregius, ubi opus est potenti discussione & maturatione: in Colica flatulenta mirè commendatur, uti etiam in Contusionibus, item in Ardore Articulorum podagrico certissimum est Remedium; imprimis si permisceantur cum *Spiritu Lumbricorum terrestrium per fermen-*

brunuei, seu spadicei coloris.

Vires. Sublevat podagricos Dolores, si locus affectus eo illinatur.

8. Oleum Saponis alio modo.

♃. *Saponis Veneti* aut *Hispani* scabendu probè immiouti, & *Argillæ communis* aa partes æquales, formentur *Globuli* instar Nucis moschatæ, & conjiciantur in Retortam magno Recipiente instructam: pelle in Reverberio clauso primo lento Igne, posteà validiori, ad totalem usque *Spirituum* expulsionem: tandem *Oleum fuscum prassinum* ab acutissimo *Spiritu* separa, quod per rectificationem in *citrinum* mutabitur.

Vires. Detergit & resolvit potentissimè, ratione ingredientis *Lixivii*, Dolores juncturarum à causa frigida compescit, cruda digerit, contusa dissipat, Urinam præpeditam movet, Colicam flatuosam solo Umbilici litu resolvit. Ea communicatione *S. Closei*.

MORELLI CAPUT XIII.

DE BOCHETO.

Lib. 1. Sect. 1.

BOCHETUM *Potus est Diætarum* jam dictarum, utilissimus aliàs in Affectibus, in quibus *Vinum* tutò non porrigitur, vel ubi exsiccare sensim, aut Humorum illuviem absumere consilium.

Componitur autem breviter in *Diætis*, ex *residentia præscriptis Decocti Sudorifici* (modò nulla *Alterantia* vel *Purgantia* simul fuerint incocta: uti suprà declaratum in *Formula Diæta Sudorifica*: aliàs enim receus parandum, & præscribendum): addita aliquando insuper ℥j. ℥ij. *ejusdem* vel *alterius Simplicis hydrotici*, infundantur omnia per horas 12. in *Aqua* ℔xiij. *ut suprà*, coquantur ad quartæ vel tertiæ partis consumptionem: exprimantur colenturque per Manicam Hippocratis: additur *Sacchar.* ℔ß. ℔j. vel ad placitum, *Cinamom.* ʒiij. ℥ß. fiat *Decoctum secundarium*, seu *Bochetum*, servetur in Ampulla vitrea pro *Potu ordinario*.

Vel paratur aliàs in rem præsentem (sive quòd nulla Diæta præcedens fuerit præscripta, ex cujus residentia fieri possit, sive quòd illa ex Sudorificis Alterantibus, & simul Purgantibus constiterit, quorum vis pro Potu ejusmodi ordinario non desideratur) ex *aliquo* vel *pluribus Sudorificis*, ad ℥ij. ℥iiiß. eodem modo ut *suprà* dictum, præscriptis, fiat *Bochetum*, quo utatur, ut dictum.

Usus, *Formula* & *Utilitas* jam satis declarata.

MORELLI CAPUT I.

DE BOLO.

Lib. 1. Sect. 2.

BOLUS est forma Medicamenti, *Mellis ferè consistentia*, paulò crassiore, *ad purgandum*, *vel alterandum* comparata: & quòd sit *frustum Medicamenti quantum ferè Bucca capere potest*, inde nomen habetur.

Est autem *Bolus triplex*, *Purgans* scilicet, & *Alterans*, atque *Corroborans*.

BOLUS PURGANS.

Bolus Purgans quid sit, & quænam ipsius *Differentia* ex purgandorum Humorum varietate desumendum, ex superioribus in *Apozemate* enarratis satis patet.

In *Compositione* ejus, *Materia ex qua* maximè perpendenda in qua consideratur *Qualitas*, & *Quantitas*.

Quod ad *Qualitatem Materiæ*, in genere componitur ex *Catharticis*, *simplicibus* & *compositis*, & *Sacchara*.

Quod ad *Quantitatem*, *Bolus* ʒvj. in genere, aut ℥i. non debet excedere.

In *specie* verò, quod ad *Materiam*, componitur *Bolus Purgans*.

1. *Vel* ex *Cassia* sola, quæ ferè *Basis Boli* est, (aut *Pulpa* etiam *Tamarindorum*, in Biliosis maximè) licèt præstat ex *Cassia*, & *alio Purgante* simul, *Opiata* scilicet aut *Electuario solido*, componere, ut stimuletur nempe vis ipsius purgans, quæ leniens ferè tantùm est, ne diutiùs alias in Intestinis moram trahens ipsa afficiat, & tunc quod ad *Quantitatem*, *Cassia* ℥ß. ʒvj. *Opiata* verò vel *Tabella purgantis* ʒij. ʒiij. plùs minùs præscribentur: examinando nempe Doses cautione, quam supra notavimus; ut sive 2. 3. misceantur cum Cassia, Dosis tandem completa habeatur.

Nota usu esse receptissimum, in Renum & Vesicæ Affectibus *Bolum* ea jam dicta *Cassia* ut *Basi* præscribere ad ʒvs. cui addantur ʒij. *Terebinth. lota in Aqua Viol. aut simil. cum Pulv. Liquirit.* & *Sacchari* sufficienti quantitate: in quem finem etiam sæpiùs sola *Terebinthina* præscribitur, ut *infrà*, addito nonnunquam *Rhabarb.* ℈i.

2. *Vel* ex *Opiata purgante Officinali*, quæ *vel* sola præscribitur, Dosi, & quantitate, quàm suprà in *Potione* dedimus, & infra definiemus: *vel* una ipsi additur *Tabella vel Elect. solidum purgans*, hac dosi, ut ista simul juncta Dosin completam conficiant: hac verò proportione, ut *Opiata* paulo plus præscribas.

Nota, aliquando his duobus junctis, *vel Opiata* soli, addi *Pulverem purgantem*, cumque aut simplicem, ut *Rhab. Mechoac.* &c. à ℈ß. ad ʒß. aut compositum, ut *Diaturbith.* a ℈ß. ad ℈j. prout cætera majore quantitate fuerint præscripta: *vel* etiam aliquando *non purgantem*, sed vel *digerentem*, *corrigentem*, *corroborantem*, ad ℈ß.

3. *Vel* ex *Tabella* seu *Electuar. solido*, eoque *aut* solo, Dosi suprà in *Potione*, & infrà dicenda, cum *Syrupo*, & *Sacchara*: *aut* addita aliquando *Opiata*, vel *Pulvere purgante*, ut *jam dictum*.

4. *Vel* quod rarum, ex *solo Pulvere purgantium*, Simplicium, & Compositorum, *Syrupo*, & *Sacchara* excepto, sed rario minùs accepta.

5. *Vel* (quod *Boli purgantis* nomen vix meretur, & in Affectibus Renum, Vesicæ maximè usurpatur,) ex *Terebinth. lota Aqua Viol.* &c. ad ʒii. vel ʒiij. cum *Pulv. Liquirit.* ℈j.

Usus. Quod ad *Modum*, devorando quidem seu deglutiendo assumitur: quod commodè fiet, ex Cochleari, cum *Syrupo*.

Quantitas suprà definita.

Tempus exhibendi mane est.

Formula Præscribendi. Ubi quidem *Cassia* assumitur, ♃. *Medulla Cassiæ recenter extracta*, (& aliquando additur, *in Vapore Decoct. alicujus*, v. g. *Hordei*, *Liquir. Malv.* pro Renibus) vel *Pulpæ*, vel *Floris Cassiæ*, &c. *cum Sacchara fiat Bolus*.

Si ex *Opiata*. ♃. &c. *cum Sacchara f. Bolus*.

Ubi autem Bolum *sicciora* constituunt, ut *Tabella*, & *Pulveres* copiosi, ita ut Boli forma cohærere posse non videantur, dicitur. ♃. &c. *humectentur cum tali Syrupo*, & *cum Sacchara in Boli formam reducantur*, *quem sumat*, &c.

Ubi verò Bolus ex *Terebinth.* ♃. *Terebinth. lota*, &c. *f. Boli*, *qui Nebulis involvantur*, & *ex Cochleari cum Syrupo idoneo*, ut *Capill. Vener. Violar.* &c. *devorentur*, *mane 3. 4. horis ante prandium*, *idque usitatè per triduum*.

Utilitas eadem, quæ Potionis existit, ubi nempe vitium in inferiori Regione, aut partibus vicinis existit. Privatim verò *Bolus ex Cassia* in Affectibus Renum, Vesicæ, usurpatur & in aliis Affectibus, in quibus leviter agendum, ac leniendum ferè tantùm;

BOLUS ROBORANS.

Hinc quod ad *Compositionem*, ratione *Qualitatis*, comparatur

1. Vel

---

mentationem parato. Balsamo huic præstat *Balsamum Podagricum è Sapone Veneto*: cujus author primus est RHUMELIUS *in suis Scriptis Chymiatricis*.

♃. *Coag. Sulphuris animal.* & *Alcali*, i. e. *Saponis Veneti* part. ij.
Gum. Mercurial. & *sulphurea natura*, i. e. *Camph.* part. j.
Quinta Essentia Vegetabilium, seu *Spiritu Vini*, q. s.

Hæc blandè digerendo in consistentiam *Liquidioris Balsami* redigit.

Loco Spiritus Vini autem sumatur *Spiritus Lumbricorum terrestrium* per putrefactionem paratus, qui Camphoram meliùs solvit, quàm Spiritus Vini, vel omissa Camphora *Sapo Venetus* dissolvatur in ana *dicti Spiritus*, & *Spiritus Vini camphorati*. *Solutio* filtretur, & *Liquor* filtratus illinatur parti dolenti in Arthritide; mira enim facit in eadem. Interdum parvas Pustulas suscitat Aqua repletas, idque cum Ægri levamine.

Balsami inunctorii; tractantur *Cap.* 87. ubi de *Unguentis*.

1. *Vel ex Conservis* Officinalibus & *Pulvere*, qui vel *Electuarii* alicujus Officinalis, vel alius aromaticus, ut *Cinam*, omnis cum *Saccharo*.

Nota, aliquando unà cum *Conservis* dictis *Confectiones Cardiacas* assumi, ut *Alkermes*, de *Hyacintho*.

2. *Vel ex Confectione* Officinali sola corroborante: potest tamen & *Pulvis* quandoque ipsi addi.

♃. *Confect. Hyacinth. Elect. de Ovo* an. ℈j.
Margarit. praparat. ℈ß. *M. f. Bolus.*

Quod ad *Quantitatem*, Bolus *in genere* ʒiij. ℥ß. vix excedit. In *specie* verò Quantitas, Dosis, & Proportio *primi Modi* hæc est: ut *Conservarum* sint ʒiij. ℥ß. *Pulveris* ℈v. *Confectionis*, si admittatur, ℈j. ʒß. *Secundi* verò *modi*, *confectio* nempe præscribitur ad ʒi. ʒiß.

Usus quod ad *Tempus*, solet quidem præscribi postridio Medicamenti purgantis, duabus horis ante prandium, ut passim, vel etiam alias hora commoda, ad roborandum simpliciter, nulla Purgatione prægressa.

Quod ad *Modum*, devorando ex Cochleari, si volueris, cum *Syrupo*, superbibendo patum *Vini* diluti, vel *Liquoris* alterius pro scopo.

Formula Præscribendi. ♃. *&c. cum Saccharo f. Bolus, quem sumat, &c.*

Utilitas ex Titulo satis patet; vide *Potionem Cardiacum*. Usitatè autem & passim post præscripta Medicamenta purgantia usurpantur, ad confortandum tum Ventriculum, tum partes afflictas, & a Medicamentis, & à Morborum vi, tum etiam ad corroborandum simpliciter, nulla præcedente Catharsi, quotiescunque Vires quacumque de causa debiles & fatiscentes illud suadent. Tum & alterandum etiam quovis modo, & roborandum tamen simul; sic ad fluxum Alvi utiliter sumuntur hujusmodi Boli.

BOLUS ALTERANS.

Componitur hic ratione *Qualitatis* ex *Conserva* Officinali, aut *Opiata*, solis, aut cum *Pulvere*, *Oleis*, similibusque miscendis mixtis.

Quantitate ea adsumptis, quam cujusvis *Dosis* permittit.

Usus idem, qui Roborantis ordinarii, quidam mane, quidam vesperi adhibentur, prout res exegerit.

Utilitas, quæ sit, vox satis quoque indicat, alterat omnibus modis, primis, secundis: adeoque varia efficit, quæ Purgationem non spectant, ut sunt Mensium, Urinæve motiones, Sudoris provocationes, Fluxus sedationes, &c.

SCHROEDERI CAPUT XLII.

DE BOLIS.

BOLI in Officinis pro usu nulli extant, sed ex præscriptione usui ex temporaneo parantur, idque vel miscendo solum, vel inspissando, &c.

Fiunt ex *Electuariis*, *Pulpis*, *Conservis*, *Pulveribus*, in consistentiam minùs fluidam deglutibilemque redactis.

N. Cavendum ne sapore ingrato abominabilis evadat.

Exempla.

I.

℞. *Rhaburb. pulverif.* ʒj.
Conserv. Rosar. rec. ℥ß.
Com *Syr. Rosar. sol.* F. Bolus.

II.

℞. *Elect. Lenitiv. de Manna* ℥ß.
Diaphœnic.
Diacatholic. an. ʒij.
Cum *Sacchar. alb.* F. Bolus pro vice una.
N. Addi potest & *Pulvis conveniens*.
Vires. Purgat Humorem serosum ac biliosum.

III.

℞. *Conserv. Rosar. antiq.* ʒij.
Laudan. opiat. gran. iiß.
F. Bolus.
Confert in fluxu Alvi & similibus, Dolorem sedat, Somnum inducit.

IV.

℞. *Cassia rec. extract.* ℥ij.
Sem. Anis. ℈j.
Cum *Oleo Amygdal. dulc. rec.* F. Bolus in Nephritide.

V.

℞. *Prunor. Damasc.* Num. x.
Sebesten Num. vii.
Passul. enucl. ℥ß.
Coquantur cum *Aqua*, colenturque fortiter. Hinc adde
Pulp. Cass. ℥ij. coquantur denuò ad spissitudinem Mellis.
Tum adde
Pulv. Sen. ʒiij.
Cum *Sacchar.* F. Bolus pro 2. vel 3. vicibus, &c.

SCHROEDERI CAPUT XLIII.

DE CALCIBUS SEU CALCINATIS.

CAlcinationem sex fieri modis diximus *lib.* 1. Ex his duo, nonnisi Ignem requirunt; reliqui aliud aliquid (*Ignem potentialem* vocant) insuper expetunt, cujus beneficio Calcinatio peragitur.

Mineralium Calcinationes dabimus sigillatim *lib.* 3.

Vegetabilia, v. g. *Herba*, *Radices*, *Ligna*, *Cortices*, aliaque φλόγιζα, Igne comburuntur luculento, donec in *Cinerem* fuerint redacta.

N. Simili modo incinerari possunt & *Capita mortua* ex Destillationibus residua, si super Lamina ferrea, vel in Fictili comburantur.

Animalia, horumque *Partes molliores* comburuntur utplurimùm in Fictilibus clausis & lutatis, ad nigredinem usque. Sic *Aves* comburuntur cum *Pennis*, *Lepus* cum *Pelle*, &c.

Cornua, *triplici* exponuntur *Calcinationi*, *Ustioni*, *Vaporationi*

C A P U T VII.

DE BOLIS.

BOlus est Medicamentum instar *Pulpæ*, quod præscribitur una vice: ita dicitur, quoniam tantæ est magnitudinis, quanta *Bucca* potest excipi. Non prostant in Officinis parati, sed omnes sunt *Magistrales*. Nempe *Pulveres* si excipiuntur *Conserva pro una dosi*, dant *Bolos*; sin verò Pulveres *pro pluribus dosibus* excipiantur, emergunt exinde *Electuaria*, Veteres unciatim præscribebant Bolos, quod adhuc in Italia & Gallia in usu est; apud nos vero propter delicatulos Ægros exolevit hic mos. Ad summum igitur ʒj. pro *Dosi* constare debet, quandoque tamen ʒij. conceduntur, modo ne nauseosi sint.

Fiunt ex *Conserva appropriata*, cui ceu Basi, seu quod dat consistentiam Formulæ, admiscentur *Pulveres appropriati*: ita tamen, ut ʒj. istius *Conserva* semper respondeat *Pulv.* ℈j. ad summum ʒß. & postmodùm cum *Syrupo appropriato* rediguntur ad consistentiam *Boli*. Loco Conservæ potest etiam substitui *Pulpa Passularum* & *Tamarindorum*, item *Rob* & *Theriaca*.

C A P U T VIII.

DE CALCIBUS seu CALCINATIS.

CAlces sunt nihil aliud, quàm res in *Pulverem calcinando* redactæ. *Calcinatio* autem *usu chimico* sic dicta est vel *Ignitionis* vel *Corrosionis*. Illa, *Ignitionis* scilicet, fit in *Igne*; & in triplici Regno locum obtinet, & in his vel simplex *Ustio* seu *Calcinatio*, vel intercedente *Aqua*, Ignis quasi modificatio, institui solet.

Prior modus in *Regno Animali Ustu*, *Ebur* & *Cornu Cervi usta*; In *Minerali Crocum Martis adstrictivum*, item *Crystallum calcinatam*, *Silices*, aliosque *Lapides calcinatos*; in *Vegetabili Cineres* suggerit. *Posterior sine igne philosophicè* calcinatas Animalium duriores Partes exhibet, ut *Cornu Cervi sine igne*, &c. In priori modo observandum, quòd Animalium partes, ut Cornu Cervi, &c. in Vase clauso calcinando nigrescant, in Vase verò aperto exactè albescant, propter nigram Fuliginem Aeris adjumento sic separatam.

Quoad *Calcinationem Philosophicam*, vocatur hæc etiam *Calcinatio Vaporosa*, quia Partes Animalium duriores, *Ossa*, *Cornu Cervi*, &c. in Alembico posita per *Vaporem appropriatum*, ex Cucurbita vel Vesica elevatum, quasi calcinantur & friabilia ac pulverisabilia redduntur.

Li-

tioni & *Corrosioni*, quam *Præcipitationem* quidam vocant.

1. *Ustione* comburuntur Cornua, donec per nigredinem albida facta sint. Idque plerumque in Fornace figulina fieri solet. Hinc *Cornua usta* dicta.

2. *Vaporosa Calcinationis* modus hic est. *Cornua* suspenduntur, ponunturve in Capitello, parteve superiore Vesicæ, quæ aliquota Liquoris portione adimpleta fit: hinc subtus accenditur Ignis, ut *Vapor* vi Caloris elevatus, *Cornua* penetrando, friabilia paulatim candidaque reddat.

N. Opus hoc est ferè per dies 3. dicituṙq; *philosophicè calcinari.* (Citiùs, infrà 4. vel 5. horas, coquendo *Cornua*, cum *Aqua Sale aliquo alkali Plantarum impragnata*, eluendo salsedinem nova Coctione. *Hofmannus.*)

Liquor adhiberi poterit vel *Aqua simplex, destillatave appropriata*, vel *Succus Decoctumve* medicæ intentioni respondens. *Liquorem* antem, ne qua penitus exhalet, *recentem* subinde affundere oportet.

3. *Corrosiva Calcinatio* fit affusis *Liquoribus acidis*, v. gr. *Aceto, Spiritu Sal. Nitr. Vitrioli*, & sim. quibus scilicet *Ossa* vel *Cornua* grossè contusa, rasave, solvuntur, corroduntur, postmodumque in *Calcem* (quam *Magisterium* vocant) præcipitantur. Vide *cap.* 6. 7.

N. Simili modò calcinantur & *Crustacea*.

Modus porro Calcinationis ut diversus est, its *Calcinata diversorum* sunt *nominum*. Hinc *Calces, Cineres, Croci, Salia usta*. Sic sunt.

CALX

Liquor, qui adhibetur, potest esse *Aqua simplex destillata*, vel alia appropriata, & rectè dicit AUTHOR *noster*, quòd Vapor vi Caloris elevatus Cornua penetrando friabilia paulatim candidaque reddat: sic v. g. *Calcinatio Cornu Cervi sine Igne* fit cum *Aqua quadam composita alexiteria*, *Cranii humani* cum *Aqua Cephalica*, *Liliorum convallium*, *Cerasorum nigrorum*, aut *Aqua* quadam *Antiepileptica* alia.

Usta autem ista in genere sunt *Substantia terrea*, *Acidorum absorptiva*, hinc stypticæ, & per accidens sudatoriæ. Conveniunt inter se omnia, Sale nempe volatili, & Oleo destituta, adeò ut sint nuda *Terra mortua*, omnibus particulis activis destituta: in philosophicè Calcinatis istis Salis volatilis, & Olei aliquantulum superest, quod Destillatione patet. Si enim Cornu Cervi, & Ossa humana per Vaporem calcinata per Retortam consueto more destillentur, adhuc suggerunt Spiritum, Oleum, & Sal volatile, utut non adeo copiosum, & vix quartam partem ac cruda: conf. ZWELFFERUS *Animadvers. in Pharmac. Aug. pag.* 463. item *Pharm. Reg. pag.* 242. & 248.

Sunt equidem, qui etiam *Cornu Cervi*, & alia *Ossa Animalium* minutissimè trita adhibent *cruda* in usum medicum; & certum est, quòd *referenda sint Calcinatis* quibuscunque, sive Igne actuali, sive Calcinatione vaporosa, & potentiali. Cæterùm requiritur Stomachus validus, qui solvere atque digerere possit eadem; alias in debili Stomacho instar Cinerum, & Fatinarum fluctuant, atque sine omni usu egeruntur, sicut fuerunt assumpta.

Huc pertinet, quando non raro in locis subterraneis reperiuntur *Ossa varia variorum Animalium*, quæ & ipsa reperiuntur friabilia, & linguæ admota ipsi adhærent, & in genere omnes habent proprietates, quas habent Ossa philosophicè calcinata. Hæc reverà à Natura sunt calcinata philosophicè per Vapores calidos, & humidos, elevatos ex locis subterraneis, à quibus sensim sensimque calcinantur, & friabilia redduntur. Nam eadem est ratio, sive ejusmodi Ossa sunt posita in Alembico, & sensim per Vapores aqueos friabilia reddantur, sive sint posita in locis subterraneis, & ab Humoribus vel Vaporibus elevatis, ita præparentur: & hæc Ossa hoc modo præparata in Terræ visceribus reperta, vulgò venditantur pro *Unicornu fossili*; sed falsò. Vid. quæ diximus *de Unicornu fossili*.

Vegetabilium Calces Cineres dicuntur, Sale fixo alcalisato imprægnati, unde ex iis *Vini* affusione parantur *Lixivia* pro scopo diuretico antihydropico usitata; e. g.

℞. *Cin. Stip. Fabar.*
Genistæ,
Sarment. Vitis,
Sterc. Columb. calcin. ℥iij.
Cum f. q. *Vini* vel *Aqua f. Lixiviam*.
D. S.
Lixivium Urinam promovens.

De *Lixivio* hoc potantur singulis horis matutinis ℥iij. vel iv. pro provocanda Urina Hydropicorum. Si enim *Aqua simplici* paratur, miscetur cum *Vino*, interdum saporis gratia additur aliquantillum *Sacchari*, quando nolumus miscere cum Vino, aut *Syrupus* appropriatus.

Pro *Incineratione* antem *Vegetabilium* conveniens est *Furnus singularis* à GLAUBERO *inventus*, qui habetur *in opus Scriptis*, Germ. *der Preß. ofen* dictus: in hunc Furnum Glauberianum induntur *Vegetabilia*, incenduntur, & ita incinerantur. Habet enim hos beneficii, ut præter *Sale* Cineribus elixiviandum, per Canalem oblongum ex Vegetabilius *Spiritus* acquiratur, qui aliàs in Igne aperto avolat. Est modus singularis, & probè observandus. Sic D. MICHAELIS aliquando ex *Absinthio* acquisivit *Sal fixum*, & *Spiritum* per hunc Furnum, qui Spiritus fuit egregius admodùm salinus urinosus, & diversæ naturæ à Spiritu aliàs Absinthii sulphureo; per Ignem enim Corpora maxime alterantur. Primarius Artifex est *Ignis* in Chymia, ut sine eo vix quicquam laude dignum præparari possit; non tamen adæquatus & sufficiens Corporum analysta: vid. BOYLE *in Chym. scep.* Hinc Producta Chymica plus habent dotis artificialis per Artem introductæ, quàm seminalis nativæ. Ignis enim alterat Corpora per motum. Nam utut in Igne sit Acidum, tamen hoc Acidum non multum habet in recessu; motus potiùs observatur, qui nunc per *σύγκρισιν*, nunc per *διάκρισιν* alterat corpora. Per *διάκρισιν* separantur Volatilia a Fixis, Salia volatilia scilicet & Spiritus a Capite mortuo: per *σύγκρισιν* verò fit, ut fiant novæ societates particularum, & oriantur Corpora aliena, v. g. in *Oleis destillatis Salibus fixis*, &c. In nullo enim Corpore sunt Olea destillata, qualia sunt Extracta: nunquam in Cornibus reperiuntur Olea sub ea consistentia, qua eliciuntur foras. Sic per incinerationem elicitur Sal fixum, quod formaliter non præexistit.

In legitima autem Ignis administratione, quæ in decenti & proportionata ejus Quantitate consistit, considerandi sunt: 1. *Ignis Gradus*, quibus determinatur, prout minorem, vel majorem activitatem habere debet. Hinc alius *Ignis* est *Digestionis*, *Destillationis*, *Sublimationis*, *Reverberationis*, &c. quod Graduum regimen legitimum in tota Pyrotechnia attendendum est; cùm & Ignis regiminis potentiam MORHOFF *de Transmut. Metall. p.* 30. 47. 48. & 53. diversis Observationibus deprædicet, *Vulgò octo Gradus Ignis numerantur*: verùm multò plures sunt, si ad omnes Encheireses attendere volumus. Corpora enim quo magis compacta aut dura sunt, eò fortiorem requirunt Ignis Gradum: quò volatiliora vero, eo remissiorem Ignis Gradum exigunt. Sic remissiori Ignis Gradu ascendunt Spiritus inflammabiles & Salia, fortiori Phlegmata & Olea: sic nonnulla, quæ Igni fortiori resistunt, mitiori interdum cedunt, e. g. Talcum: de quo MORHOFF *loco allegat.* refert, quod, licèt summo etiam Igne ad diuturnum etiam tempus torreatur, hujus tamen vim eludat; totum nihilominùs intra dimidiæ horæ spatium Igne paucissimo ita calcinatum fuisse, ut colore flavo deposito, substantia illius spongiosa facta sub digitis in Pulverem minutissimum redigeretur; qualia phænomena plura in Chymia quotidie observantur. De Igne probè dirigendo pro Experimentorum felici successu vid. BOYLE *de Nexilitata Aera pag.* 11.

2. *Materia Ignis* consideranda est *an Operationes fiant aperto Igne: an in Arena, in Cineribus, an in Balneo Mariæ, vel Vaporis Balneo, &c.* nam hæc Materiæ differentia multum habet in recessu; v. g. unus idemque Ignis Gradus præcisè, qui est in Balneo Vaporis, Balneo Mariæ, Cineribus, &c. propter diversam Materiam diversa Producta dabit. Sic igitur, quæ in Balneo Mariæ eliciuntur, non item rectè in Cineribus destillantur; licèt idem Gradus observetur: scilicet Salia volatilia in Igne Arenæ vel Cinerum, Spiritus vero in Balneo Mariæ destillentur. In Balneo Mariæ nunquam bullire possunt Spiritus, licèt Aqua insigniter effervescat, secus vero in Arena. Ergò Mariæ Balneum pro Spiritibus egregium est. Intensiorem quoque reddunt Ignem *Carbones fossiles*; remissiorem verò *vegetabiles*. Sic alius Digestionis gradus est *in Sole*, alius in Balneo Vaporis, Mariæ Balneo, Fimo equino, &c. *Solis Ignis* plus habet in recessu, sive ad Digestionem, sive ad Corporis Solutionem: mediante enim *Speculo ustorio* longè alius habetur Ignis, quam culinaris. In Sulphuribus certè ab Igne Solari longè majorem alterationem acquirunt res naturales propter fixitatem, magis perficiuntur, & uti ORTELIUS *in Scadiveg.* loquitur, austera & fera sua ruditate exuuntur atque privantur, atque ad suavissimam maturitatem deducuntur, quæ ab Igne culinari magis volatilisantur. Contingere hoc videtur non saltem, quatenus Solis Calor interiorem & Corporibus implantatam potentiam excitat & actuat; sed simul etiam virtus Solaris Luminis his imprimitur, ita ut Pondus eorum notabiliter satis augeatur, & Antimonii vis emetica & cathartica in diaphoreticam mutetur.

3. De-

C A L X

Solis, Vide *libr.* 3.
Lunæ. Vide *lib.* 3.

Cineres plurimi, è quibus tamen Officinis 4. *usitatiores* adeòque κατ' ἐξοχὴν *Quatuor* CINERES dicti.

Absynthii.
Fabarum è stramine.
Genistæ.
Sarmentorum Juniperi.

C R O C U S

Metallorum } Vid.
Martis Aperitivus. } *libr.*
Adstrictivus. } 3.
Veneris.

U S T I

Cancri.	*Passer Troglodides*.
Cuculus.	*Serpens*.
Corvorum Pulli.	*Cornu Cervi ustum*.
Erinaceus.	*Alcis*.
Hirundo.	*Ungula Equi usta*.
Lepus.	

MORELLI CAPUT XIII.

DE CATAPLASMATE.

Lib. 2. *Sect.* 1.

VEterum MALAGMA *Topicum molle* est, *Pultis* ferè consistentia, ad varios usus comparatum.

Componitur autem vario modo.

1. *Vel*, quod usitatissimum, ex *Mucilagine* variarum partium Stirpium, cui adduntur postea vel *Olea* tantùm, vel etiam usitatissimè simul *Pulveres*, hac *proportione*. Sint *Mucilaginis* seu *Materiæ contusæ & trajectæ* ℥a. ℔i. *Pulver.* ℥iij. ʒ. iij. *Olei* aut *ipsi analogorum* ℥. iij. vj. vel expressa tantùm analogorum Dosi, *Olei* q. s. ita ut totum *Cataplasma* ℔ij. non excedat; multò minus, pro partis, & usus amplitudine.

Quod ad *Mucilaginem*, fit ratione *Qualitatis*, ex decoctis *Radicibus*, pinguibus maximè, *Althææ*. *Lilior.* &c. *Foliis*, *Seminibus*, *Fructibus* præsertim, Dosi quod ad *Quantitatem Fotus* præscribendis, coquendis deinde in *Liquore idoneo*, perfectè contundendo, deinde omnia trajiciendo per Setaceum, cribrandoque; vel summatim, quia Cataplasmata passim post Fotus præscribitur, *residentia Decocti facti* præcipitur contondenda in Mortario, & hujus ℔i. addenda, quæ dicta sunt.

Pulveres ratione *Qualitatis* ferè *Leguminum* sunt *Farina Hord. Fabar. Lini*, *Fœnugræc.* iique soli, vel etiam aliarum rerum, ut ad discutiendum, *Irees*, *Cumin. Flor. Chamomill.&c.* iique etiam soli: vel ambo simul, *Dosi* dicta.

2. *Vel* aliquando ex *Fructibus* maturis, immaturis, ut sunt *Poma*, *Pruna*, *Cydonia*, *&c.* coctis sub Cineribus, vel in *Liquore idoneo*, ac contusis, additis *Pulveribus* idoneis, *Dosi* dicta, ut in Alvi fluxu & Dysenteria, cum *Pulpa Cydoniorum*, & *Pulveribus adstringentibus*: sic ad Oculos ex *Pomo*. Vide *Collyrium*.

3. *Vel* aliquando in Alvi fluxu, Vomitu, Ventriculo roborando, *Crusta Panis Vino* macerata, tosta, præscribitur, quæ *Pulveris adstringentis roborantisque* ℥j. ℥ij. conspergatur, & Ventriculo admoveatur. Pertinet huc *Mica Panis sibi macerata in Lacte* ad ℔ß. cui *Vitelli Ovorum* numero 2. *Croci* ʒß. *Olei* idonei q. s. additur, pro *Cataplasmate* ad Dolores.

4. *Vel*, ut Chirurgi, ex *Pulveribus* solis *adstringentibus*, ad ℥j. ℥ij *Ovi Albumine* exceptis, quos cum *Stupa macerata in Aceto* vel *Vino*, instar *Cataplasmatis*, Vulneratis admovent: at Medici in Alvi fluxibus Abdomini applicant.

Usus & Formula. ℞. *&c. fiat Cataplasma*, extendatur in Linteum, admoveatur: & nota, quod ante ipsius usum utilissimum sit, Partes priùs fovere *Decocto*, ex cujus residentia paratum Cataplasma, admovetur autem semel, aut bis in die.

Utilitas. Fiunt præsertim ad Dolores leniendos in Partibus inflammatis & aliis: ad Duritiem emolliendam utilissimè, ad Humores maturandos, suppurandosque, ad eorundem Causam digerendam, resolvendamque, ad discutiendus Flatus: calefaciunt potiùs, quam refrigerant, tamen & usitatè ad repellendum, & Humorum Fluxiones inhibendas ex Adstringentibus præscribuntur. Fiunt & utilissimè ad Urinam movendam: ex *Parietaria cum Oleo de Scorpionibus* Pectini admovendis; laxant enim, emolliunt, evacuant valdè.

Ad Cataplasmata referenda quoque

P U L S

A *Cataplasmate* differens ferè tantùm, quòd *illud* usitatiùs fit ex *Mucilaginibus Decoctorum*: *hæc* autem ex *Farinis* coctis in consistentiam *Pultis*, unde nomen.

Componitur autem,

1. *Vel* ex *Farinis Leguminum* idoneis, ad unc. vj. coctis in *Liquore* idoneo, quibus adduntur postea *Olea*, vel si scopus ferat, *Axungia*, aut *Olei* aliquod *analogum*, ad unc. iij. unc. iv.

2. *Vel* ex *Mica Panis*, ut suprà, pro *anodyno* veluti *Cataplasmate* & *maturante*, ibidem.

3. *Vel* ex *Mucilagine idonea* cum *Pulveribus* & *Oleosis*: sed revera potiùs est *Cataplasma*. Vide *suprà*.

Usus & Formula, ut in Cataplasmate.

Utilitas maximè ad Dolores, ad digerendum, resolvendum. Vide *Cataplasma*.

SCHROEDERI CAPUT XLIV.

DE CATAPLASMATIS.

CAtaplasmata fiunt ex Rebus medicamentalibus, quæ vel pulverisata, vel quoquo modo in *Pultis* consistentiam

---

3. Denique *Chymici tractantur vel in Vase aperto*, *vel in clauso*: v. g. Ferrum in Vasa aperto calcinatum abit in Scorias; in Vase verò clauso abit in Chalybem. Cornu Cervi in Vase clauso nigrescit, in aperto albescit.

Hæc incidenter de Ignis œconomia.

Redeo ad *Cineres Vegetabilium*. Horum *quatuor* recensentur ab AUTHORE, qui in Officinis usitati: nempe *Cinis Absinthii*, *Cinis stipitum Fabarum*, *Cinis Genistæ*, & *Cinis Sarmentorum Juniperi*. Ex his.

Cinis Sarmentorum Juniperi. Commendatur contra Calculum, & Hydropem, licet Cinis ex Fimo columbino ipsi præferatur in Hydrope, non verò in Calculo. Simile *Lixivium* adhibetur externè in Tumoribus partium œdematosis post Morbum acutum, &c. Nam *Lana* humectata ex hoc *Lixivio*, & applicata Pedibus sub ingressum lecti, Tumorem sensim, sed feliciter discutiunt.

Inter *Cineres Animalium* sunt

Cancri Usti, qui jam à GALENI temporibus commendantur singulariter contra Morsum Canis rabidi.

Erinaceus Ustus confert specificè in incontinentia Urinæ.

Hirundines Ustæ ingrediuntur *Cataplasmata* contra Anginam & Affectus Faucium.

Sunt qui calcinant *Ciconias* & *Corvos*, & *Calces* istas commendant egregiè contra Epilepsiam.

Sequitur *Mineralium Calcinatio corrosiva*, quæ est quando beneficio *Menstruorum acidorum* corroduntur Subjecta immersa; qua ratione postmodùm fiunt *Magisteria*. *Liquores corrosivi* sunt varii; varia enim Subjecta varia etiam postulant Menstrua, cùm non omne Menstruum solvere possit quodlibet Subjectum. Nam propter hanc differentiam adeo sudant Chymici, ut inveniant *Menstruum Universale*, seu *Liquorem Alcahest*, idest, tale Menstruum, quod solvat omnia Subjecta ex tribus Regnis indiscriminatim, non quidem superficialiter in partes integrantes, sed radicaliter & in suum Liquorem seminalem: & hic est verus *Liquor Alcahest*. Cæterùm, cùm hic sit rara avis, necesse est, ut simus contenti Menstruis particularibus, quæ sunt varia, pro varietate Subjectorum solvendorum. AUTHOR recenset *Menstrua Simplicia*, quibus addendus est *Spiritus Viridis Æris*. *Composita* sunt *Aqua Fortis*, *Aqua Regia*, &c. item ex *Spiritibus Salis & Aluminis*.

De Mineralium Calcinatis *infrà* dicam.

C A P U T IX.

DE CATAPLASMATIS.

CAtaplasmata frequentis sunt usus in Chirurgicis: sunt autem nihil aliud, nisi *Remedia in forma Pultis crassioris*, quæ

tiam, sive per se, sive per adhibita Humiditate redigi possunt: præcipuè tamen parantur ex *Herbis* (*viridioribus siccisve*), *Radicibus*, *Floribus*, *Seminibus*, *Oleis*, *Fructibus*, *Axungiis*, *Farinis*, *Micis Panis*, & similibus.

Modus fiendi adhibetur pro re nata: *cum*, vel *sine Igne*. *Sine Igne* fit ex *Herbis viridibus*, contusis, aut earum *Succis expressis*, aliisve *Liquoribus* convenientibus, quibus reliqua admiscentur, ut fiat *Pulticula* instar. *Ignis beneficio* coquuntur *Res* cum *Liquore* convenienti ad *Cataplasma*: vel *Fructus succulenti*, ut mollescant elixantur, hinc exprimitur *Pulpa* per Setaceum, eique reliqua admiscentur.

N. 1. *Liquor* pro rei necessitate varius est, *Aqua*, *Lac*, *Vinum*, & similia.

N. 2. *Sicca*, præstat optimè pulverisare, *viridia* conquassare, & ad pultilaginem coquere.

N. 3. *Cataplasmata tepidè* ferè imponuntur, exceptis *Anacollematis* & *Sinapismis*, *&c.*

OFFICINALIA nulla extant.

Exempla ergò sint

CATAPLASMA

Resolutivum Foresti. 1.
contra Cruorem. Terband. 2.
Laxativum. 3.
de Nido Hirundinis. 4.
Antifebrile. 5.
Anacollema. 6.
Sinapismus. 7.
Vesicatorium. 8.

1. Cataplasma Resolutivum Foresti.

℞. *Flor. Chamæmel. Stœchad.*
Summ. Absynth. Rad. Caulium, & Stipitum eorum, Salv. Sabin. ana Mj.

Coque omnia simul in *Lixivio ex Cinere Quercus* vel *Sambuci*, vel *Vitis albæ*; deinde pistentur, addendo *Pulverem*, qui

℞. *Alumin. Sulphur. Gallar. Cypress. Sal. commun.* an. ℥ß.
Aloes. Baccar. Laur. Pyrethr. Sem. Caul. an. ℥ii.

In fine addatur *Stercus recens Columbarum* vel *Caprarum*.

Vires. Resolvit crassos Humores, ac Tumores, inde ortos, ut Varices, Elephantiam Arabum. *Forestus lib. XXIX. Observat.* 25.

2. Cataplasma contra Cruorem.

Germ. *Terband.* Gall. *Emplastre contre le Sang epanché.* Angl. *A Pultess against Blood congealed or dropping and of a bruisedwound.* Belg. *Pap tegen geronne bloet in een wonde.*

℞. *Bol. Armen.* ℥iij.
Prunor. sylvestr. sicc. ℥j.

Pulverisa quam minutissimè & coque cum *Aceto acerrimo*, hinc admisce
Radic. Symphyt. pulverisat. parum.

In fine adde *Farina Avenac.* q. s. ad consistentiam *Cataplasmatis*, subinde instillando nonnihil *Olei Myrtillorum*.

Vires. Cruorem ex Casu vel Contusione collectum resolvit, & siccat. *Felix Wurtz in Chirurgia.*

N. Ejusce farinæ Cataplasmata inter Chirurgos usitatissima sunt, fiuntque ex *Terra sigillata*, *Bolo Armena*, *Sanguine Draconis*, *Cerassa*, *Pice*, *Resina*, *Succino*, *Lapide Calaminari*, *Succo Acaciæ*, *& similibus adstringentibus & exsiccantibus.*

3. Cataplasma Laxativum.

℞. *Rasura Rad. Bryon. rec.*
Mel. comm. liquid. ana ℔j.
Fellis Taurin. ℔ß.

M. F. *Catapl.* quo Venter inferior vesperi in introitu lecti per noctem

---

quæ applicantur externè partibus pro usu chirurgico imprimis.

Præscribuntur Cataplasmata instar Decoctorum, nisi quòd in Decoctis assumatur Liquor, in Cataplasmatis *Pulpa* seu *Materia trajecta*.

Quoad *Modum* componendi talia Cataplasmata; solent fieri ex *Decocto simplici*, scilicet *Decoctiones* fiunt tandiu, donec colliquescant Vegetabilia in tantum, ut instar Pultis tenuioris & mollioris fiant, atque per Setaceum trajici possint. Trajectæ *Pulpæ* adduntur varia, in specie *Olea* convenientia, *Pulveres*, *Farina*, &c.

In omni igitur Cataplasmate tria consideranda:

1. *Species decoquenda.*
2. *Liquor*, quo fit Decoctio &
3. Interdum *Addenda.*

Quoad I. nempe *Species*: illæ variæ esse possunt pro diversitate Partium atque Usus. Usitatissimè præparantur ex *Vegetabilibus* & *Animalibus*, præsertim horum *Stercore*, quod efficacissimum est in pluribus casibus.

Quoad II. nempe *Liquorem*: hic varius pariter est: interdum enim *Aqua*, interdum *Vinum*, *Lac*, *Olea infusa*, interdum & alia sumuntur; interdum pro conficiendis Cataplasmatis loco Liquoris recipitur *Acetum* & *Vinum*, vel *Posca*, sive *Aqua cum Aceto mista*: sicuti dedi Exemplum ubi *de Fabis*, quando in Tumore Testium cum Inflammatione fit *Cataplasma*, ex *Aceto* seu *Posca* cum *Farina Fabarum* coctum: interdum pro Liquore accipitur *Urina Pueri*, ubi adsunt flatulentiæ, & ubi opus est Flatuum discussione: sic v. g. ex *Stercore caprillo*, cocto in *Posca*: vel etiam subacto cum *Urina Pueri*, fit potens *Cataplasma discussivum*, pro discutiendis Flatibus & resolvendis Tumoribus. Pro discussione imprimis conveniunt *Cataplasmata ex Stercoribus* in Tumoribus Pedum œdematosis, in quibus *Stercora* coquuntur in *Urina propria*, & miscentur pro *Cataplasmate*: item in Tumoribus Scroti, qui non sunt rari.

Quoad III. *Addantur Pulveres*, qui sunt varii pro varietate scopi: nunc *Farina Seminum*, nunc *Pulvis Albi Græci*, nunc *Stercora Animalium*, nunc alia: ita etiam pro *Oleis* interdum adduntur *Succi*, in specie *Ceparum*, vel etiam *Olea* tam *infusa*, quam *expressa*: quæ tamen non semper necessaria sunt, propterea quoniam oblinunt poros partium, eosque obducunt & infarciunt. Et ob id non raro omittenda sunt Olea: idque imprimis, ubi opus est Discussione, in quo casu pori debent aperti esse & patuli: ubi verò opus est Suppuratione & Emollitione, ibi additur Oleum; non verò in nimia quantitate, quoniam in Inflammationibus emolliendis & suppurandis ex obstructione pororum nimia, per Cataplasmata oleosa à Chirurgis sæpiùs loco Puris inducitur Gangræna: quæ cautela summè est necessaria in correctione Chirurgorum.

Proportio horum *Ingredientium* definita est à MORELLO, ita quidem rectè, ut ad ℥x. vel ℔j. *Pulpæ* aut *Materiæ trajectæ* addantur *Pulveres* ab ℥iß. ad ℥ii. vel ad summum ℥iij. quarta nimirum pars; & *Oleorum* tantundem vel ℥iv. interdum saltem q. s. & ita vel decoctione vel sola contusione conjunguntur in Remedium liquidum *Cataplasmatis*, quod calidum Linteo exceptum admovetur Parti: si vero *Olea destillata* sumantur, pro ℔j. *Pulpæ* ʒij. vel ʒiij. sufficiunt.

Quantitas Simplicium decoquendorum ad pultilaginem variat pro magnitudine Partis, cui applicandum venit *Cataplasma*; uti etiam pro crebriori usu ipsius *Cataplasmatis*, quando vel rariùs vel frequentiùs est applicandum: sic v. g. major requiritur Quantitas pro Cataplasmate contra Anginam, & Tonsillarum Inflammationem singulis diebus bis applicando, quàm pro Cataplasmate ad Oculos, vel etiam ad Digitum gangrænosum. Quantitas ergo definienda venit ex judicio Medici. Raro autem ℔i. excedat, vel ad summum ℥xv *Pulpa Cataplasmatis*.

Non prostant in Officinis, sed ordinantur à Medico, extemporaneè præparanda.

Usus horum est *multiplex*: usitatissimè pro sensu emolliendi, temperandi, ac maturandi & discutiendi Tumores, atque Dolores sistendi: pro resolvendo Sanguine congrumato, in Diarrhœa, Dysenteria, &c. vel & pro scopo vesicatorio, adhibentur.

In horum usu observetur; ne nimis frequenter usurpentur, nec diu etiam sine renovatione imposita relinquantur; quia infrigerata horrorem Cuti incutiunt, hinc clauduntur pori, prohibetur insensibilis Transpiratio, sicque plùs nocent, quàm prosunt. Crebriùs ergò renovanda, & calida repetitis vicibus imponenda.

Cataplasmatum varias Formulas habuimus *in Collegio Formularum*: paucis adhuc CATAPLASMATA MAGISTRALIA ab AUTHORE *nostro* descripta consideremus.

Num. 1. *Cataplasma Resolutivum Foresti* occurrit, egregium in Tumoribus durioribus, scirrhosis & scrophulosis, Usus ejus est, ut dissolvatur Sanguis grumosus, & adstringendo major Tumoris crescentia impediatur.

3. *Cataplasma Laxativum N.* 3. Convenit imprimis, ubi metus est de Vermibus; ibi enim commodè potest applicari Umbilico. Quidam recipiunt *Electuaria purgantia* fortiora, subigunt cum *Unguento Dialthææ*, & instar *Cataplasmatis* applican-

noctem, emplastretur. Puerulis ad Alvum his, terve movendam, Lumbricosque tum necandos, tum excludendos sufficit. In Adultis verò

♃. *Succorum Cucum. agrest. Panis porcin.* ana ℥j.
Lactis Ricin. & *Tithym.* ana ℥ß.
Pulv. Hier. picr. ʒiij.
Pulp. Coloc. Helleb. utriusque ana ℈ij.
Cass. rec. extract. ℥ii, aut iii.

Nutriantur omnia simul. F. *Catapl.* quod Ventri admoveatur ab Umbilico ad Pubem, vel cum *Butyri vetusti putrefacti* q. s. incorporentur in *Unguentum*.

4. Cataplasma de Nido Hirundinis Mynsicht.

℞. *Nidi Hirundinis* Num. I.
Alb. Greci ℥iß.
Rad. Alth. Lil. alb. an. ℥j.
Caricar. ping. Dactyl. an. Num. iii.
Coquæ in *Aqua* ad remanentiam *Pultis*, posteà adde
Ol. Violar.
Farin. Chamamel. Fænugr. Sem. Lin. Tritic. ana ʒvi.
Cerebr. Cati ℥ß.
Pulv. Noctuar. combust. Hirund. combust. ana ʒii.
Vitell. Ovor. Num. ii.
Croc. Orient. ℈i.
M. F. *Catapl.* Commendatur in Angina desperata, Collo sæpiùs tepidè applicatum.

5. Cataplasma Antifebrile.

℞. *Fol. Urtic. maj. Solan. Semperviv.* ana Mi.
Tel. Aran. ʒii.
Sal. q. s.
F. *Catapl.* applicandum Pulsibus in Febribus. *Petr. Hisp.*

Huc pertinent & ANACOLLEMATA, quæ nihil aliud sunt, quam *Cataplasmata Frontalia* interpiciendæ Defluxioni consecrata: adeòque fiunt ex *Adstringentibus*, quæ utplurimum *Albumine Ovi* subiguntur, E. gr.

6. Anacollema Frontale.

℞. *Mastich. Thur. Myrrh.* an. ʒiß.
Bol. Arm. Pulv. Later. an. ℥ß.
Croci ℈i.
Cum *Albumine Ovi*, *Ol. rosar.* & pausillo *Aceti*. f. *Frontale*.
Vires. Prodest in Lippitudine, aliisque Affectibus Oculorum Fronti impositum.

Aliud,

℞. *Argilla usta. Farina volatil.* (Germ. *Staubmeel* in franc. Gall. *folle Farine*. *Boli Armen.* an. ℥ß.
Succ. Acac. Hypocist. an. ʒii.
Cum *Album. Ovi*, & modic. *Aceto*. f. *Frontale*.
Vires. Convenit in Hemorrhagia Narium.

Huc referendi sunt & *SINAPISMI*, *VESICATORIAQUE* in forma *Cataplasmatis*.
Hæc fiunt ex *Sem. Sinapi*, *Nasturtii*, *Urtica*, *Radic. Thapsia*, *Cyclamin. Bryon. Scilla*, *Allii*, *Euphorb. Cantharid.* & similibus; susceptis *Pulpa Ficuum*, *Fermento*, *Melle*, *Oxymelite*, *Sapone*, & similibus. E. g.

7. Sinapismus.

℞. *Pulp. Caricar.* (*in Aceto coctar.*) ℥ii.
Sem. Sinapi, ℥s. M.
Ruborem Cuti inducit.

8. *Vesi-*

plicant plantis Pedum, ut fiat Purgatio Alvi. Hoc in memoriam revocat, quendam olim *Confectionem Hamech* & *Unguentum Populeum* miscuisse, plantis Pedum illinivisse, & sic Ægros suos purgasse. Alii

♃. *Cataput. min.*
Tithymal.
Colocynth. an. ʒv.
Scammon. ʒiij.

Cum s. q. *Mellis* subigunt in formam *Cataplasmatis*: de quo gr. v. imponuntur Umbilico pro Laxatione per inferiora, imo Ventriculo pro Vomitu. Idem Lumbis applicatum promovet Urinæ fluxum.
Sic si *Aloe hepatica* subigatur cum *Felle Tauri*, & Vesicæ bubulæ illinatur, & tanquam *Cataplasma* Umbilico imponatur, euporiston optimum est pro pellendis Lumbricis.
4. *Cataplasma de Nido Hirundinis Mynsichtii Num.* 4. Hujus *Species* pro scopo anodyno, emollitivo & suppurativo in *Lacte* coqui, & sic applicari possunt: reverà in Angina, Tonsillarum Inflammatione, aliisque similibus Affectibus, egregium est.

ANACOLLEMATA.

Anacollema Græcis idem est: atque Germanis *Ein Dorband*, *Cataplasma* nempe *valdè adstringens*, quod applicatur à Chirurgis in principio Luxationis & Fracturarum. Nihilominùs, uti Græci Anacollema Fracturis; ita eodem usu applicant etiam Germani Fronti. Fiunt, quando nudi *Pulveres adstringentes* excipiuntur *Albumine Ovi*, & applicantur, ubi opus est, ut sistatur Hæmorrhagia, ut impediatur nimius Humorum affluxus, in recentibus Vulneribus, Rupturis, Fracturis, &c. ubi solent Chirurgi, perperam tamen, applicare tale *Cataplasma* cum *Liquore acri*, *Aceto*, *Vino austero*, vel etiam *Aqua simplici frigida*; idque, uti dicunt, pro repulsione, ne nimis affluat Sanguis: maledicta Methodus!
6. AUTHOR *Num.* 6. habet Exemplum *Anacollematis Frontalis*, quod solet esse in usu in Hæmorrhagiis Narium contumacibus, imprimis si subigatur cum *Aceto*: imò *Bolus vulgaris* subacta cum *Aceto*, valdè etiam convenit in desperata Narium Hæmorrhagia.
7. *Sinapismi* in desuetudinem abierunt, quos loco Vesicatoriorum nostratium usurparunt Veteres. Ita dicuntur à *Basi*, quæ fuit *Semen Sinapi*, quod permiscetur cum *Pulpa Ficuum*, & applicatur. Nam notum est, quòd omnia Simplicia, quæ constant Sale valdè volatili & acri, uti est Semen Sinapi, Ranunculus, Flammula, Pyrethrum, Zingiber, Euphorbium, &c. extrinsecùs admota Cuti soleant inducere, & excitare ingentem Ruborem, & ita facere quasi quandam *Attractionem*. Ubi ergò opus fuit hac Attractione, Veteres applicarunt Sinapismum. Egregium habent usum externum; nempe *loco Vesicatoriorum*, ubi paulò mitiùs agendum est, commodè usurpari possunt; v. g. in Oculorum Affectibus Nuchæ, in Febribus Carpis, imponi possunt. Præter modum AUTHORIS N. 7.

♃. *Fermenti acerr.* M. j.
Sem. Sinape condit. ℥vj.
Eruca ʒiij.
Cum s. q. *Spiritus Vini* f. *Cataplasma*.
Potens est, & fortiter operatur.

VESICATORIUM.

Moderni loco Sinapismorum adhibent *Vesicatoria*, quæ sunt fortiora, & fiunt ex *Basi Cantharidum*. Cruri applicata solent excitare successivè Vesicas, modo citiùs, modò tardiùs, prout vel copiosiores sunt Cantharides; aut etiam prout vel magis vel minùs sunt permistæ Cantharides cum aliis Ingredientibus.
Applicantur talia Vesicatoria ad magnitudinem Thaleri variis in locis, v. g. Capitis Manuum in statu Febrium malignarum, & ardentium apud Italos non sine successu felici, item Tibiis, item Temporibus pone Aures, ubi erumpere solent Parotides, ad promovendam expulsionem Malignitatis; quoniam raro usurpant Sudorifera. In Arthritide, Malo Ischiadico, & similibus Morbis, à Lympha acida oriundis, conducunt optimè pro evacuanda tali Lympha, & impediendo motu ad Articulos. In specie ad Vertiginem & Affectus Capitis multùm conducunt tales Vesiculæ, si Nuchæ applicentur: itêm & in Affectibus Oculorum, imprimis Inflammatione, Lippitudine & aliis Oculorum Morbis, in Lethargo, Apoplexia & similibus Affectibus soporosis; quoniam ibi opus est, ut concitetur Dolor, & evigilet Æger: sin verò Vesicatoria in hoc casu sint lenia, & non excitentur Vesicæ cum Dolore, tunc sine fructu applicantur. Ulteriùs in Tumoribus aperiendis, imprimis malignis; in Bubonibus & Anthracibus, commodissimè tales Vesiculæ excitari solent, ut Materia venenosa evacuetur. Applicata ita *Vesicatoria ex Cantharidibus* parata, penetrant, sensimque Sale suo volatili, & Partem quasi adurunt, ut elevetur in Vesicas Aqua limpida plenas. Quod si in Morbis periculosis ea applicatis his Vesicatoriis nulla sequatur operatio, *nullaque excitetur Vesica*, certissima expectanda est *Mors*. Hinc etiam in Corporibus mortuis etiam fortissima Vesicatoria applicata Vesicam nullam excitant: unde in Ægro si non operentur, felicissima expectanda est ad Mortem Curatio.

Præ-

§. Veſicatorium.

℞. *Cantharid. præp.* id eſt *alis & capitibus abſciſſis*, Num. aax.
Fermenti veteris ℥ι.
Cantharides pulveriſata ſuſcipiantur *Fermento*, humectando ſi opus ſit *Aceto acri*.

MORELLI CAPUT XIV.

DE CLYSTERE.

Lib. 2. Sect. 2.

ABlutionem ſignificat à κλύζω *abluo*, Græcè κλυςὴρ, κλύσμα κλυςήριον, & ab *injectione Enema*, ab ἐν' ἵημμι, *injicio*: in genere ſignificat *quamvis ablutionem aut injectionem* in partem quamlibet, privatim verò *qua in Anum*.

Triplex autem ſtatui poteſt. *Purgans*, *Alterans* variu modo, & *Roborans*.

CLYSTER PURGANS.

Componitur ex *Liquore* idoneo, in quo unà cum *Melle*, *Sacchare*, *Oleo*, *Purgantia* etiam varia diſſolvuntur. Unde etiam totidem in ipſius Compoſitione ſunt conſideranda: ſummatim verò duo, *Liquor* ea quo, & *Diſſolvenda*.

Quod ad *Liquorem*, ratione *Qualitatis vel* eſt *Decoctum commune Clyſteris* in Officinia uſitatum, *vel Decoctum Magiſtrale*, quod è re nata, pro intentione, ex idoneis præſcribitur. Eſtque *Alterans*, vel *Purgans*

Alterans (quod uſitatum ferè tantùm) componitur ea idoneis *Emollientibus*, *Calefacientibus*, *Refrigerantibus*, pro intentione, *Radic. Fol. Sem. Fruct. Floribus*: hac ferè proportione, ut *Radicum* ℥i. ij. iij. *Fol.* Miv. *Sem.* ʒvj. ℥i. unc. iſs. *Fructuum* paria viij. *Flor.* P. iij. præſcribantur.

Purgans ſi volueris efficere, (quod tamen rarius, quia poſtea *Purgantia* uſitatè diſſolvuntur, quæ ſufficiunt,) id facies addendo pro Pituita *Semin. Carthami contuſi* ʒvi. ℥j. *Agaric. in Nodulo* ʒiij. *Turbith. el. &c.* ʒij. pro Melancholia *Polypod.* ℥i. *Sennæ* ʒvi. quæ omnia poſt Radices, aut etiam Semina præſcribenda & decoquenda. Cæterùm iſta omnia decoquuntur in *Liquore* idoneo, vel in *Aqua* tantummodò.

Quod ad *Quantitatem Liquoris*, varia eſt, pro Ætatis ratione maximè. *Infantulo* v. g. 4. 5. menſium, ſi admittant *Clyſterem*, unc. iij. ſufficient, *Adultiori* ℥v. ℥vj. *Adultis* plerumque ℔i. in *vaſtis Hominibus* ℔iſs.

Advertas obiter, in Gravidis, Hydropicis, Flatulentis, Senibus, infrà ſubſiſtendum, ut totus *Clyſter libram non excedat*, item ubi diutiùs volumua retineri.

Diſſolvenda ratione *Qualitatis*, ſunt *Alterantia*, vel *Purgantia*.

Alterantia, quæ paſſim diſſolvuntur, ſunt *Mel*, & *Saccharum*, item & ſemper *Oleum*, à quo tamen commodiſſimè poteris abſtinere, ubi Expultrix acriter erit ſollicitanda, vel ubi revellendum potenter. His aliquando & *Sal* additur, *Sal Gemma* uſitatè, ubi magis eſt irritandum, in ſoporoſis maximè.

Purgantia verò ſunt *Opiata Officinales*, lenientes tantùm, vel *cathartica* pro varietate Humorum purgandorum & Temperamenti Corporis diverſæ. Aliquando harum loco *Pilulæ* diſſolvuntur.

Quod ad *Quantitatem*, *Alterantia*, *Mel*, *Saccharum*, in Adultis ad ℥ij. iij. ad ſummum diſſolvuntur: in Infantibus quarta ſufficiet & minor. *Oleum* in Adultis ad ℥iij. *Sal* ad ʒß. ʒj. *Opiata* doſi dupla ad eam, qua per os aſſumuntur; uſitatè autem ad ℥iß. niſi admodùm lenientes, vel agendum validiùs; tunc enim unc. ij. preſcribeotur, in Infantibus quartam præſcribas. Quòd ſi *Pilulas* præſcripſeris, (quod rariſſimum) ad ʒii. ʒiii. id feceris.

Uſus & Formula. ℞. *&c. Fiat Decoctio*, *cape de Colat. &c. in quo diſſolve*, *&c. fiat Clyſter.* injiciatur longè à paſtu vacuo ſtomacho: tamen & quavis hora, urgente neceſſitate, poterit præſcribi, ut in ſoporoſis, &c.

Utile quidem ad Inteſtinorum Fæces & Humores excrementitios varios, undecunque fuerint cumulati, expurgandos. Etiam qui hærent in remotioribus: expurgatis enim inferioribus conſecutione quadam ſuperiores exonerantur, ideò & pro *Revellentibus Remediis* habentur.

CLYSTER ALTERANS.

Componitur etiam ea *Liquore* idoneo, & *Diſſolvendis* propriis.

Liquor, ratione *Qualitatis*, varius admodùm eſt pro ſcopo, *Simplex* vel *Compoſitus*.

Simplex, ut aliquando, *Lac*, aut *Decoctum Capitis* vel *Inteſtinorum Vervecis*, pro Liquore anodyno, ut in Dyſenteria, Colica, &c. Aliquando *Oleum ſolum*, ut in Flatibus, Colica, *Vinum generoſum* aut *Hippocraticum* in iiſdem. *Lac ferratum*, pro aſtringente, *Decoctum Hordei*, vel ſimul *Furfuris*, *Roſarum*, pro detergente: quod paſſim fit, *iis tribus* ad P. j. præſcriptis. *Juſculum Carnis*, *Pulli*, *Caponis*, *&c.* pro nutriente.

Compoſitus Liquor, qui paſſim in uſu eſt pro ejuſmodi Clyſtere, eſt *Decoctum variarum partium Stirpium* ſuprà dictarum, plurium, pauciorum, quæ reſpiciant Partem affectam, & Affectum, *Doſi* dicta in Purgante.

Quod ad *Quantitatem Liquoris*, vide ibidem.

Diſſolvenda in Alterante, ratione *Qualitatis*, varia omninò ſunt, pro varietate Indicationum: licèt rarò Alterans ſine Purgante, niſi Indicationes omninò diſſuadeant, ut in *Anodyno*, *Nutriente*, &c. paſſim *Mel*, *Saccharum*, *Oleum*, doſi dicta. Aliquando *Oleum* nullo modo, ſed tantùm *Mel*, & *Saccharum*, ut in *Detergente*: & contrà in *Emolliente Oleum* præpollet, ut & *Butyrum*, ſi volueris, & pinguia ejuſmodi.

Præter hæc vel etiam ſine his, pro Indicationum præſentia, aliquando *Succi* diſſolvuntur, ut in *Adſtringente*, ex *Foliis*, (qui obiter etiam in *Catharticis* utiles ea *Vellicantibus* ſcilicet) item & *Pulveres*, *& Adſtringentes*, ut paſſim fit in Alvi Fluxibus, & Dyſenteria maximè. Aliquando *Sevum hircinum* in Dyſenteria, ad Dolorem, & obliniendam velut faciem internam, ne acres Humores magis exulcerent: obiterque nota, *Olei Vitello* diſſolvendi, aliàs ſtatim coogelaſcit. Aliquando

---

Præſcribuntur duplici modo; vel ſub forma *Emplaſtri*, vel ſub forma *Cataplaſmatis*. Uſitatiùs autem applicantur ſub *forma Cataplaſmatis*, ita quidem, ut *Pulvis Cantharidum* miſceatur vel cum *Fermento*, vel cum *Pulpa Ficuum*: cum Fermento, ubi mitiùs agendum; cum Pulpa Ficuum, ubi fortiùs. Rationem dedi, ubi habui *de Cantharidibus*: nempe quoniam acidum Fermenti ſolet figere Sal volatile acre Cantharidum, proptereà communiter diſſuadetur Fermentum. Quicquid ſit, utroque modo præſcribi poſſunt.

§. *Cum Fermento* commune eſt Chirurgorum *Veſicatorium*, quod ſecundùm AUTHORIS præſcriptum commodè uſurpatur. His ipſis pro *Stimulo* poteſt addi interdum *Pulvis Euphorbii*, vel *Sinapi*, cum pauco *Aceto deſtillato*. *Modus præſcribendi* ſit talis:

♃. *Fermenti veter.* ʒij. vel ℥ß. (plùs minùs pro varietate ſcopi)
Cantharid. ablatis alis & capit. No. jv.
Semin. Sinapi pulveriſat. ʒj.
M. D. S.
Puls Veſicatoria.

Applicatur in quantitate Thaleri; compactum in Pultem,
Vel

♃. *Fermenti veter.* ℥ß.
Pulv. Cantharid. ℈j.
Euphorbii gr. aij.
Caſtor. ℈j.
M. f. *Cataplaſma* in quantitate Thaleri,
D. S.
Cataplaſma Veſicatorium.

Cum *Pulpa Ficuum* præſcribitur hoc modo:

♃. *Pulpæ Ficuum* ℥ß.
Cantharid. ablat. alis, & capit. ʒß. vel ℈ij.
Malax. cum *Spiritu Vini* vel *cum Aceto*.
D. S. *ut antè*.

Quando applicatum eſt Veſicatorium, tunc excitatur Veſica, quæ excitata aperitur Acu, ut evacuetur Humor contentus; ne citò deouò exſiccentur Veſicæ, aut conſolidentur, applicatur *Folium Braſſicæ rubræ* leviter torrefactum, & mirabile eſt, quantum ſoleat elicere continuò Humorem; inſtar *Fontanellarum* evacuant. Hæc Folia Braſſicæ, quamdiu manent applicata, Veſica manet aperta; illis verò remotis, conſolidatur. Ne ergò tam citò conſolidetur, applicetur *Emplaſtrum irritans*: de quo plura dicta *in Collegio Practico*. Tales Veſicæ ſunt quaſi ſuccedaneum Fontanellarum, & quaſi Fontanella parva, quoniam pura Lympha ſeu Serum exit. Præfero tamen Cataplaſmati *Emplaſtrum Veſicatorium*, de quo infrà ſuo loco.

do *Urina*, ut in Ascite: sic & *Philonium*, pro *Narcotico*.

Pro *Nutriente* verò prosunt *Conserva* idoneæ, *Saccharum album*, *Consummata*, *Confectio* etiam *Alkermes*, ubi maximè corroborandum, *Theriaca* etiamnum, de qua obiter notetur, in Hypercatharsi, & Dysenteria epidemica recentem mirè operari, & subitò.

Quod ad *Quantitatem*, varia etiam omninò est, pro Dissolvendorum diversitate, *Mel*, *Saccharum* ad ℥ii. ℥iii. *Butyrum*, & alia pinguia, ad ℥iii. *Succi*, ad ℥ij. ℥iii. *Pulveres*, ad ʒvi. ℥i. plùs minùs, pro efficacia. *Serum*, ℥ß. ℥i. loco cujus, & Candela vulgaris usurpari potest, cujus litu videmus etiam Excoriationes statim persanari. *Urina* ad ℥ii. ℥iij. *Philonium*, ad ʒii. à ʒi. *Conserva* ab ℥ß. ad ℥iß. *Saccharum album* ℥ii. ℥iii. ut & *Consummata*. *Confectio* ʒi. ʒii. pro ditioribus. *Theriaca recens*, à ʒß. ad ʒi. vel paulo pòst *Vitelli Ovorum* Numer. 1. 2. in *Anodyno* leviter detergente, nutriente.

Usus, & *Formula*. Vide *suprà*. Injicitur autem hora commoda quacunque, urgente necessitate.

N. B. *Nutrientes* majore copia præscribi, sæpius reiterari, diutius asservari debere; contrà de aliis.

Utilitas. Primò quidem in vitiis, & Affectibus Intestinorum, crassorum maximè, pro eorum diversitate varia, & deinde vicinarum, usurpatur, utilis ad emolliendas Fæces, Humorum acrimoniam leniendam, Dolores demulcendos Intestinorum, Renum, Vesicæ, Uteri, ad Flatus discutiendos, detergendum tum Humores excrementitios, tum Ulcera Dysentericorum, ad ea consolidanda, ad fluxus Alvi sistendos, ad Vermes eiiciendos, enecandos, ad nutriendum: & nulla est ferè Affectio, vel Corporis pars, quæ à Clystere solamen non percipiat, maximè eo, qui Alvum expurgat, qui ideò etiam omni Purgationi utiliter præmittitur, ut facilior fiat & expeditior viis patentibus Purgatio, sine Tormine vel Vomitu, cùm aliàs Impuritates variæ retineantur, quæ vel ipsæ remeant in varias partes, vel tetris inde expirantibus Vaporibus vario modo ipsas afficiunt, Succos bonos, Spiritusque contaminant, Calorem obfuscant, opprimunt.

SCHROEDERI CAPUT XLV.

DE CLYSTERIBUS.

Clysmus, *Clysma*, *Enema*, est *Liquor* impregnatus facultate medicamentali, per *Siphonem* in Intestina intromittendus.

Duo ergò continet, 1. *Liquorem*, 2. *Facultates*, quibus Liquor impregnatur.

Liquor est *Decoctum* (*Plantarum*, *Piscium*, *Carnis*, &c.) vel *similis Humor* Medici intentioni commodus. E. gr. *Urina*, *Lac*, *Serum Lactis*, *Oleum*, & similia.

Facultates Clysterum variæ esse possunt, purgantes, alterantes, anodynæ, lithontripticæ, carminativæ, abstergentes, adstringentes, &c. Inter cæteros tamen usitatiores sunt *Clysteres purgantes*, qui utplurimùm *compositi* sunt, funtque ex partibus (4. 5.) *Decocti alicujus emollientis*, partibus (1. 2.) *Olei*, additis insuper *Purgantibus* ac *Stimulantibus*, v. g. *Electuariis*, *Speciebus* & similibus.

N. *Purgantium Dosis* duplo major esse potest in *Clysteribus*, quam

CAPUT X.

DE CLYSTERIBUS.

Enemata, *Clysmata*, seu *Clysteres* communiter, & utplurimùm ex *Infusis* aut *Decoctis appropriatis* parati solent, propterea de iisdem nobis hac vice agendum erit.

In genere ergò quòd attinet *Clysteres*. A voce Græca, Latinis *Ablutio*, dicitur *Clyster*; uti etiam videri potest in MORELLO. *Injectiones* tales *clysmatica* fiunt aut in Cavitates naturales, uti sunt Injectiones in Podicem, in Uterum, in Aures, Os, Palatum, &c. aut in Cavitates præternaturales, quales sunt, Abscessus, Ulcera sinuosa, Fistulæ, &c.

Clysmata Ano injicienda sunt *duplicia*; ratione usus scilicet, vel *eluendi* solùm Intestina, eorumque defectibus succurendi gratia injiciuntur, aut Intestina *stimulandi*, & *purgandi*.

In omni autem Clysmate consideratur 1. *Clysmatis Corpus*, quod frequentissimè est *Decoctum*, pro varia intentione, & scopo medico varium: sic v. g. quando in Colica adhibendi *Clysteres*, hi ipsi fiunt ex *Decoctis carminantibus*: quando in Dysenteria adhibendi *Clysteres*, hi ipsi fiunt ex Medicamentis leniter *adstringentibus*, vel *Vulnerariis* consolidantibus: ubi adhibendi *Clysteres* in Alvi obstructione, & Fæcibus induratis, fiunt *Decocta* ex *Emollientibus blandis*, & Fæces seu Scybala indurata fluida facientibus, & similibus. Interdum etiam *simplicior Liquor* sufficit: itaque v. g. pro leniter emollienda Alvo, fiunt interdum *Clysteres ex Jusculo Pulli*, ex *Jure Carnis hædina*, *vitulina*, *Carnis Pulli*, *Carnis Caponum*, & similibus; interdum sumitur *Lac*, *Vinum*, *Urina*, *Oleum*, &c. Deinde non minùs Liquoris Quantitas varia est, pro varietate Subjectorum: sic in Infante unius vel duorum annorum ℥ij. vel iij. Infanti trium vel quatuor mensium ℥i. vel ℥iß. Puero adulto, & staturæ justæ ℥x. ad ℔iß. sufficiunt.

2. *Addenda* & *in Corpore* hoc *dissolvenda*, quæ rursus sunt varia. Sic antiqui *Electuaria* sua *laxativa*, e. g. *Electuarium lenitivum*, &c. ab ℥i. ad ℥ij. addidere, Dissolvitur etiam in *Clysteribus Unguentum Clysmaticum*, quod prostat in Officinis, & abstergere, partim etiam consolidare solet Intestina: usitatè etiam dissolvitur *Electuarium de Baccis Lauri* ad ℥j. ad discutiendos Flatus. *Saccharum* item, & *Mel* vel *simplex*, vel *rutaceum*, vel *rosaceum*, vel *mercuriale* ab ℥i. ad ℥iß. *Olea* tam *commune*, quam *appropriata*, vel horum loco etiam *Butyrum*; ab ℥ß. ad ℥j. *Olea destillata* à ℈ß. ad ʒß. *Salia stimulantia* à ℈i. ad ʒj. Denique, & *Vitellum Ovi* pro temperanda Intestinorum lubricitate: de quibus omnibus speciatim actum *in Collegio Formularum*.

Quoad *Usum Clysmatum* in genere, rejicit hæc ipsa HELMONTIUS *de Febribus*, sed ipsi satis fit ab HOFFMANNO *de Methodo Medendi* ubi *de Clysteribus*. Sanè polychrestum, & multi usus est Remedium Clysma; plus enim præstant Clysmata, quam multa sæpè Medicamenta; quæ licèt ultra Colon pergere nequeant corporaliter propter Valvulæ obstaculum, quæ est in principio Coli, ubi Intestinum Cæcum cohæret cum Colo, nisi in desperatis Casibus Affectus Iliaci seu *Miserere mei* dicti, in quo cùm omnium Intestinorum motus sit inversus, deorsum sursum, etiam hæc Valvula inverso modo movetur, & deorsum sursum potest admittere Clysterem, sicut & in hoc Affectu per os reddita observata sunt; Nihilominùs cùm Clysteres, ceu aliquid extrinsecum infusi irritent & stimulent tam Intestinum Rectum, quam in specie Intestinum Colon, & Viscidtatem in his contentam evacuent; tunc ex irritatione continua oritur Contractio, & propter continuam substantiæ cohæsionem simul irritantur reliqua: qua irritatione Intestina contracta contenta Excrementa expellunt, inferiora versùs detrudunt; sicut & per consensum pluribus aliis Affectibus, etiam remotiora Corporis loca affligentibus, conferre suo modo solent. Hinc & Clysmata in Passione hysterica, specialissimè autem in Affectibus Mesenterii spasmodicis, nephriticis, in Vomitu, Cholera, &c. frequentissimus eorum usus est in sublevando Dolore, & demulcendo furore Spirituum. In Febribus intermittentibus ante Paroxysmum injecti, in Asthmate & Tussi, item in Affectibus Capitis, Vertigine, Epilepsia per consensum Abdominis, &c. egregium præstant levamen: Hypocondriacis non minùs ac Scorbuticis, felicissimus est usus. In Apoplexia valdè conveniunt, in quibus fortiores & acutiores Clysteres omninò sunt reiiciendi. MICHAELIS curavit hic aliquando Famulum Mercatoris horrendo Hydrocephalo laborantem, solùm beneficio *Clysteris ex Hydragogis* parati. Sic etiam ex *Clysmate Vino*, & cum *Aromaticus* præparato, Delirium natum, quasi ebriosum, observat RHODIUS *Cent.* 1. *Obs.* 38. item ex *Clysmate*, cui ʒi. *Opii* fuit addita, Coma somnolentum obortum fuit, per *Clysterem ex Vino Malvatico* curatum, teste SALMUTH *Cent.* 3. *Obs.* 97. Meminime observasse *Clysma ex Lacte bubulo*, in quo *Terebinth.* ʒiij. cum *Vitellis Ovorum soluta* continebantur, mane injectum, & tota die retentum, vesperi Urinam Ægri odore sensibiliter infecisse. Sic ab *Opio* cum *Clysmate* injecto Balbutiem securam refert PLATERUS *Obs. p.* 136. aliquando *Clysma* ex *Nicotiana*, prout communiter prostat in Officinis mercatoriis, parari curavi per *Decoctionem in Aqua simplici*, pauco *Melle* addito: hoc injecto Æger mox anæsthesiam quandam cum summis Præcordiorum anxietatibus, Sudoremque extremum frigidum passus est, ita ut mox rejiciendum fuerit. Potiùs ergò *Clysteres* ex *Fumo Tabaci* adhibeantur: de quo vid. BARTHOLINUS *Cent.* 6. *Hist. Anat.* 66. Sed *de Clysmatum usu proficuo* legatur imprimis elegans *Dissertatio* MOEBII *de Clysteribus*.

Quæstio est: *an Clysteres etiam confortent & nutriant?* Sanè est insulsissimum, quasi Coli & Oris sit par ratio; magis verò illud, quando *Vinum*, *Jusculum Gallinarum* cum *Confectione Alkermes* Ægro infundunt, ut nutriat & confortet: hinc & parum aut nihil subsidii ex illis expectandum & promittendum. Cùm enim nihil possit nutrire, nisi quod fuit subactum in

quàm in assumendis. *Oleum* additur ubi emolliendum erit, omittitur ubi fortiter purgandum & revellendum.

Dosis est ab ℥iij. in Infantibus, ad xii. vel xv. in Adultis.

Modus parandi liquescet uno ac altero

Exemplo.

1. ℞. *Urina* ℔. i. F. *Clysma*, in Hydrope.

2. ℞. *Oleum Olivar.* ℥v. vi. vii. F. *Clysma* ad leniendam Alvum. (vel *Ol. Lini.*)

3. ℞. *Herb. emoll.* ana M. j.
Rad. Alth. ℥j.
Fl. Chamomil. M. ß.
Fic. ping. N. v.
Vitell. Ov. N. j.

Coque in f. q. *Aqua* ad ℔. i.

In *Colatura* dissolv. *Cass. pro Clysteribus* ʒvi. *Bened. laxat.* ʒiß. *Ol. Chamamel.* ℥iij. *Sal. Gemma* ℈i. vel *Sacchar. rubr.* ʒß. ad ℥i. F. *Clysma*.

N. Sunt qui *Sal commun.* vel *Gemma* ad ℥j. usque injiciunt. Verùm Podex locus maximè sensibilis est, præstat *Dosin hanc imminuere*.

Huc referendi quoque sunt *Clysteres Uterini* (μητρεγχύτας) qui itidem sunt *Liquores medicamentales* per *Siphonem* (μητρεγχύτην) in Uterum fundendi. *Liquor* itidem hic varius adhiberi potest, *Aqua stillatitia*, *Decoctum*, *Succus*, vel simile quid, cui pro rei exigentia admiscentur *Pulveres*, *Electuaria*, *Olea* & similia.

Dosis pro vice una sufficiens sunt ℥iii. vel v. præterpropter.

Exempla sint

1. ℞. *Decocti Equiseti & Tormentill.* ℥iii. *Olei Myrtin.* ℥iß. *Trochisc. de Spod.* ʒi. M. F. *Clyster*, in Mensium fluxu.

2. ℞. *Hydromell.* ℥iii. vel *Mell.* ℥iß. F. *Clyster* ad eluendum Uterum.

3. ℞. *Succi Mercurialis depurati*, vel *Decoct. Rubia tinct. Eryng.*

---

in Stomacho, & à quo heterogenea, scilicet Scybala, per præcipitationem in Duodeno, ex admisso Succo Pancreatico & Bilioso fuerunt separata: facilè patet, quòd tales Clysteres, cùm non ascendant ultra Colon, non possint nutrire, multò minùs confortare: sed ceu inania & ridicula figmenta anilia sint rejiciendi.

Instrumentum pro debita applicatione, præter *Canalem ligneum*, *osseum*, &c. aut *Vesica* est aut *Sipho*, qui huic & illi præferendus. Galli certò nesciunt Vesicas, quia longè melius cum Siphonibus res procedit, quibus cum impetu quasi infunditur Clysma, & altiùs atque latiùs se extendit. GRAFFIUS *novam* præparavit *Instrumentum*, quod videbimus in *Tr. ejus de Clysmatibus*. Quoniam verò intempestiva nonnullorum verecundia ordinaria hæc Instrumenta via admittit, de aliis, quibus mediantibus, aut sibimet Æger, aut unus ea adstantibus, sine illius denudatione, Enema illi applicare valent, cogitare solent Practici: quò etiam pertinet *Instrumentum singulare*, cujus delineationem & etiam modum *Fumum Tabaci*, applicandi, describit BARTHOLINUS *loc. all.* SIM. PAULI, *Quadrip. Botan. p.* 462. PARÆUS *l.* 25. *c.* 25. (quod tamen Instrumentum satis imperfectum, dum Pyxidis saltem Liquorem excipientis, Instrumenti verò vibrantis sive impellentis mentionem nullam facit) V. HILDANUS *Cent.* 1. *obs.* 38. SCULTETUS *Armamen. Chirurg. Tab.* 13. & 42.

1. Quoad *Formulas* AUTHORIS, hìc paucum est monendum. *Num.* 1. notandum: quòd *Urina Pueri* loco *Corporis* in *Clysmatibus* pro Affectibus hydropicis tam aquosis, quàm flatulentis, adhibeatur.

2. *Num.* 2. Solum *Oleum Olivarum* integrum *Clysma* constituit, ad leniendam Alvum, & rectè; quia PRÆVOTIUS etiam quendam Nobilem contumacissimè Alvi denuò fluxilem fecit beneficio *Clysteris* ex ℔j. *Olei communis* confecti. In specie usurpatur *Oleum Lini* pro emolliendis Fæcibus induratis, in laxanda Alvo nimis contumaciter obstructa, & RULANDUS curavit Rusticum quendam, cujus Alvus & Abdomen ob Scybala diutiùs retenta omninò dura, & infarcta fuit, ita ut cum Dyspnœa, Febre quotidiana, & Anoresia desperatus habitus fuerit, *Clysmate* cum ℥v. *Olei Lini*, infundendo hoc *Oleum*, nunc solum, nunc simul ʒj. *Trochiscorum Alhandal*. Interdum recipitur cum *Oleo Lini* simul *Olei Raparum* ana: tali enim Oleo ex Semine Raparum desperatam Alvi obstructionem curatam fuisse, observatum fuit. Hinc in contumaci Alvi obstructione ex induratione Fæcum:

♃. *Olei Lini*,
Rapar. ana ℥v.
Diacolocynth. *Qu.* ʒvj.

M. pro *Clysmate* infundendo tepidè.

Cum talibus *Oleis expressis* interdum in Flatulentiis possunt addi *Olea* appropriata carminativa *destillata*, quæ potentiùs tunc possunt discutere Flatus.

3. Non rarò cum *Clysteribus* injicitur aut dissolvitur *Sal Gemma*, quod est excellentissimum, & omnibus præferendum, ubi Intestinorum Fæces ex nimia duritie non possunt excerni. Rectè autem monet AUTHOR noster *in Nota ad Formulam tertiam*, quòd *Dosis Salis Gemma* imminuenda: potiùs ad ʒj. dissolutum mirificè commendatur à FORESTO, quòd potenter emolliat Fæces nimis duras, easque emollitas foràs evocet.

Purgantium Dosis in *Clysteribus* semper in duplo sumenda est, in respectu scilicet Dosis ordinariæ per os sumendæ,

aliàs parùm vel nihil operantur; & sic stimulare animus sit, omittantur *Olea*.

Post Clysteres Alvinos sequuntur *Clysteres Uterini*, qui pro varietate scopi etiam vel maximè variant: sic v. g. in nimio Mensium fluore:

♃. *Herb. Plantag.* Mj.
Rad. Bistorta,
Sterc. Asinini,
Suill. rec. ana ʒvj.
Gallar. contus. ℥iß.

Ebulliant in f. q. *Aqua simpl. Colatur.* ♃. ℥ix.

D. S.

Adstringens Injectio.

Excoriationibus & Exulcerationibus Uteri vel etiam ejus Colli, tales *Injectiones* non sine fructu instituuntur: imprimis quidem, ubi tales Excoriationes fiunt ex acrimonia nimia Humoris, in Fluxu albo per istam Vaginam transeuntis, tunc fiunt *Injectiones* ex *Aqua Calcis viva*, ubi est simul Inflammatio, vel sola, vel cum ea ebulliant *Planta vulnerar a*, *detergentes* & *consolidantes*; ubi vero scopus est blandè detergendi & demulcendi Humorum acrimoniam, *Planta vulnerariæ* coquantur in *Decocto Hordei*. Imprimis autem in talibus *Decoctis* vel *Aquis appropriatis destillatis* dissolvitur *Succus Mercurialis*, qui est appropriatus pro purificando & detergendo Utero: item *Mel Mercurialis* & *Syrupus ex Mercuriali* paratus. In Exulcerationibus Uteri Gallicis in Vagina Uteri, conveniens est, ut cum *Decocto appropriato*, *Plantaginis*, *Mercurialis*, *Ligni Sassafras* seu *Ligni Sancti*, admisceatur simul, unà cum *Melle Mercuriali*, aliquantulum *Mercurii dulcis*, ceu Medicamentum appropriatum contra Exulcerationes Gallicas. In his & similibus Injectionibus interdum etiam Appropriata dissolvuntur. Sic in Inflammatione Uteri, in Inflammatione Vaginæ Uteri, quæ interdum solent fieri post Partum laboriosum, aut ex stagnantibus in iisdem locis Lochiis, commodè injicitur *Decoctum Florum Chamomilla*, *Decoctum Sempervivi*, *Florum Sambuci*, &c. in *Aqua appropriata*: in quo *Decocto* aliquantulum *Sacchari Saturni* dissolvitur pro dissolvendo Sanguine congrumato, & discutienda Inflammatione istius partis, datis simul internè Menses & Lochia promoventibus. Vel in Doloribus, Inflammationibus & Ulceribus uterinis externis:

♃. *Herba Lactuca*,
Nymph.
Plantag.
Scord. an. Mj.

Coque in f. q. *Seri Lactis* vel *Lactis ipsius*, *Colatura*

D. S.

Lac injiciendum.

Lac sumitur, ubi scopus est sedandi Dolorem. *Serum* verò, ubi Ardorem compescere voluerimus.

In Prolapsu Uteri, seu potiùs Prolapsu Sinus Pudoris (Uterus enim vix prolabitur) commodè injicitur post repositionem *Injectio Adstringens*, parata ex *Decocto Radicis Bistorta*, cum *Radice Tormentilla*, *Foliis Plantaginis*, *Flor. Balaustiorum*, *Corticibus Granatorum*, *Semine Sumach*, & *Myrtillis*, in *Aqua Ferrariorum*, seu extinctionis Chalybis: quibus decoctis interdum aliquantulum *Aluminis* potest addi cum *Syrupo de Rosis siccis*, & ita per vices injiciantur.

Quantitas Materia injicienda in Uterum præscribitur ad ℔j. vel ℔jß. cujus singulis vicibus calefactæ ℥ij. vel ℥iij. ad

Eryng. aut *Cyclaminis*, vel *Radic. Aperient*, vel *Salvia*, *Matricaria*, *Nepeta* ℥iii. *Pulv. Myrrha* ʒii. F. *Clyster* ad promovenda Menstrua.

Ad hunc locum pertinent & *Injectiones Penis*, quæ itidem ea *Liquore conveniente* fiunt, sive *Decoctum* is sit, sive *Aqua stillatitia*, vel similis.

MORELLI CAPUT IV.

DE COLLYRIO.

Lib. 2. Sect. 2.

T*Opicum est Ophthalmicum*, *Oculorum Affectibus*, privato quodam jure, dicatum, à sistendis Fluxionibus maximè dictum, Græcis κολλύριον, παρὰ τὸ κωλύειν τὸν ῥοῦν.

Est

℥iv. injiciuntur, nunc sæpiùs, nunc rariùs, prout necessitas urgebit.

Instramentum pro Injectione vocatur *Metrenchyta*, cujus delineatio prostat apud Chirurgos, v. g. in SCULTETO *Tab.* 13.

Non omittendum, nec reticendum hìc est *singulare Inventum* GLAUBERI, qui habet *Instrumentum quoddam ligneum*, quod est Canalis quidam oblongus, interiùs cavus, in anteriore parte cum foramine angusto, ita ut possit in cavitatem Uteri commodè immitti; huic Canali applicatur Corpus rotundum pomiforme, quod aperiri & claudi potest; quique tali Instrumento in Corpore anteriore rotundo intrudit *Spongiam* plenam *Spiritu Salis Ammoniaci*, vel in Corpus rotundum indit *Misturam* ea *Sale quodam alcalico*, v. g. ea *Cineribus clavellatis* cum *Sale Ammoniaco*, & ita applicat Instrumentum ad Uterum, ut beneficio Salis volatilis, ex Sale Ammoniaco penetrantis, in Uterum subtili sua penetratione Menses remoratos, & subsidentes promoveat. Est Inventum GLAUBERO proprium, & illi multi usus in Affectibus Mulierum.

Injici etiam possunt tales *Spiritus volatiles* ea *Cornu Cervi*, *Urina*, vel etiam *Salia* hujusmodi, ut odoretenus subintrent Uterum, & Menses provocent.

Post Clysmata Uterina dantur & aliæ *Injectiones Peni* & *Vesica* infundendæ, in Vesicæ Excoriatione, facta vel ab Internis ab acrimonia Urinæ acida, ut in Stranguria; vel facta ab Externis, qualia sunt applicatio *Cantharidum*; sive enim hæ applicentur, sive assumantur, non raro solent inducere, aliis partibus illæsis, Excoriationem Vesicæ: item in Gonorrhœa Gallica, & ubi incipit fieri in Pene prope Prostatas Ulcus, vel quando Meatus urinarius in incipiente Gonorrhœa excoriatur & exulceratur, ita ut metus sit, ne in tali Exulceratione exedatur, & in medio perforetur Meatus urinarius, vel etiam ex tali Ulcere excrescat Caruncula. In talibus casibus fiunt Injectiones in Penem, quæ Dolorem sopiunt, Vesicam excoriatam consolidant, & detergunt, Ulcus tam Prostatarum, quàm Meatus urinarii detergunt, uti etiam Virulentiam Veneni Gallici destruunt. Quæ Dolorem leniunt, sunt imprimis *Lac* propriè sic dictum, vel *Emulsiones* ea *Papavere*, & similibus anodynis, & Dolorem lenientibus; item *Decoctum Hordei*, commistum cum *Lacte*, aut cum *Emulsionibus lacteis*, commodè potest injici. Ad consolidandum & detergendum injiciuntur *Decocta* ea *Vulnerariis*, ex *Agrimonia*, *Hedera terrestri*, & *summitatibus Hyperici*; quæ decoquenda sunt ab ℥viij. ad ℔j. Additur his vel *Mel rutaceum* pro detersione, vel *Syrupus de Symphyto Fernelii* pro acrimoniæ attemperatione: & quidem in ℥viij. ad ℔j. dissolvitur talium ℥j. ad ℥iß. plus minùs, prout sunt efficaces vel minùs efficaces. Adduntur non rarò *Trochisci de Alkekengi cum Opio*, & *sine Opio*: *cum Opio* injiciuntur in Dolore excedente, ubi opus est nuda attemperatione acrimoniæ Humorum, & detersione Excoriationum & Exulcerationum. Commodè etiam potest institui Injectio *Emulsionis* ea *Terebinthina*, vel etiam *Decoctum appropriatum*, cum aliquot guttis *Olei Terebinthina destillati* & *optimè rectificati* potest injici: & ubi suspicio est Inflammationis Vesicæ concurrentis, etiam *Lactis* vel *Sero Lactis Sacchari Saturni* aliquantulum potest addi; item *Aqua Ferrariorum* seu extinctionis Chalybis, in qua *Radix Symphyti*, & *Myrrha*, & aliquantulum *Aluminis*, decocta fuerunt, commodissimè injicitur:

Ut res pateat, *Exemplo* me declarabo: sit nempe *Clysma abstersivum Peni injiciendum* in Exulceratione Vesicæ & Mictu cruento:

℞. *Fol. Plantag.* M. j.
Rad. Liquirit. ℥ij.
Cort. Fabar. ℥j.
Sem. Cicer. rub. p. ij.

F. *Decoctio* in *Aqua simplici*, addendo parum *Lixivii*, ne nimis fiat acris, & in ℔j. *Decocti* dissolv. *Terebinth. Laric. cum Vitello Ovi mortar. dissol.* ℥ij. & adservetur pro usu *Injectionis*.

Vel

℞. *Herb. Agrimon.*
Plantag. ana. M. j.
Rad. Liquirit. mund. ℥iß.

Coqu. in *Aqua Ferrariorum* q. s.
Colat. ℞. ℔ß. adde
Ess. Myrrha cum Spiritu Vini tartaris. parat. ʒij.
Mell. rosati ℥j.

Misc. pro *Injectione*, quæ fieri debet per Syringam.

Quòd si minùs pateat via, per *Catheterem* est amplianda & aperienda. Loco hujus autem & sufficit *Clyster* ex *Terebinthina*. Sin Ulcus sit contumax & inveteratum, aut etiam sordidum, simul in hoc *Decocto* potest dissolvi aliquantum de *Unguento Ægyptiaco*, quod est acre, tantum scilicet, quantum ferre potest Æger.

Post hoc *Clysma* abstersivum, sit hoc *Consolidativum* in Ulceribus Vesicæ:

℞. *Ramul. Equiseti*,
Summit. Hyperic.
Fol. Plantag. ana Mj.
Rad. Bistorta,
Consol. maj. ana ℥iß.
Cort. Granat. ʒiij.

Coqu. in s. q. *Aqua ferrata*: & in *Colat.* ℔j. dissolv.
Trochisc. alb. Rhas. sine Opio ℥ß.
Boli Armena ʒj.

M. pro *Injectione Consolidativa*.

Injectiones in Gonorrhœa virulenta, Meatus urinarii Exulceratione, fiunt ea *Plantis Vulnerariis*, decoctis in *Aqua appropriata*, in quo *Decocto* dissolvuntur nonnulla appropriata, v. g. *Aloe*, *Mel*, &c. & quidem una vice ʒi. vel ℥iß. injecta sufficit (in Vesicam injiciuntur ℥iij. vel iv.) vel fit *Mistura* ea *Succo Plantaginis* & *Aqua Plantaginis*, quibus additur *Aloe rosata*, & dissolvitur aliquantulum *Mercurii dulcis* pro Injectione in Penem, etiam in Prostatarum Exulceratione in Virulentia Gallica: qualem Misturam habet SCULTETUS *in Obser. Chirurgicis Observ.* 79. E. g. in Gonorrhœa maligna cum Exulceratione Glandis:

℞. *Decoctis Plantag.* ℥iv.
Aqua aloet. ʒiij.
Mercurii dulc. ʒij.
Mell. rosac. ʒvj.

M. S.
Mistura ad Injectionem.

Ubi periculum est Exulcerationis, aut malignum est Ulcus, loco Mercurii dulcis capi potest *Mercurius pracipitatus*, item *Mercurius sublimatus*, qui est acrior & magis corrosivus, quàm Mercurius dulcis; sed *in parva dosi* miscendo cum *Decoctis*; ubi tamen *Aqua destillata* potiùs, quàm Decoctum Plantaginis conveniret; quia aliàs se præcipitaret Mercurius sublimatus.

Aliud *Clysma* pro Pene in Gonorrhœa benigna exulcerata.

℞. *Lact. muliebr.* ℥iv.
adde
Tut. prapar. ʒij.
Aloes hepat. ʒj.
Sacch. candi ʒß.

Pulveres subtilissimè triti subigantur cum *Lacte*, & injiciatur cum Syringa, pro una vice ℥ß. ad ʒvj. aliquamdiu retineatur, Pene compresso.

CAPUT XI.

DE COLLYRIIS.

C*Ollyria* in genere nihil aliud sunt, quàm *Medicamenta*, *qua applicantur Oculis*.

In *triplici* autem *forma* imprimis solent applicari:

1. *In Forma liquida*,
2. *In Forma unctuosa*, & denique
3. *In Forma sicca Pulverum* aut *Trochiscorum*.

I. Ad

Eſt autem *duplex*, *Humidum*, Recentioribus abſolutè *Collyrium* appellatur, *Siccum*, Arabibus propriè *Sief*.

COLLYRIUM HUMIDUM.

Duplex eſt. *Liquidum*, quod *Liquoris* forma Oculis inſtillatur: & *Craſſius*, *Mellis* vel *Linimenti* conſiſtentia, quod inungitur.

Vapor autem non dicitur Collyrii ſpecies, qui tamen cùm paſſim in Oculorum Affectibus præſcribatur, de hoc primò agemus: ita ut *Collyrium Humidum* triplex ſtatuam, *Vaporoſum*, *Liquidum*, *Melliforme*.

1. Collyrium Vaporoſum.

Vaporoſum non tam *Collyrium*, quàm *Forma Medicamenti*, *Humores vel Oculos præparans*, ut aliorum vis majore cum efficacia recipiatur, ut in Suffuſione, Maculis, &c. præſcribitur tamen etiam per ſe ad diſcutiendum: quæ Forma omninò optima. Item ubi Viſus clarificandus, &c.

Componitur autem, ſeu fit 1. *Vel* per *Halitum* proprium, aut *alterius*, ut Pueruli, qui Ore priùs abluto mandat *Semen Fœniculi*, *&c.* inhalet deinde in Oculum; qui ſæpiùs diuque fovendus, prout opus.

2. *Vel* præſcribitur *Decoctum*, Doſi Clyſteris, ex *Foliis*, *Seminibus*, *Floribus* oxydercicis, diſcutientibus, rarefacientibus, idque in *Vino albo*, ſæpiùs & *Aqua*, addita nonnunquam *Urina Pueruli*, ad ℥ij.

Uſus & Formula Decocti. ℞. *&c. Fiat Decoctio in &c. pro Suffitu*: hujus Decocti Vaporem vel Fumum recipiat ex Olla parva, vel per Tubulum æneum, in Oculum reſeratis partibus, mane & ſerò longè à cibo, (per dies, quibus opus erit) deinde per horæ quadrantem foveantur etiam Oculi *Spongia Decocto imbuta*, vel *Sacculis Simplicibus ipſius repletis*, qui tepentes viciſſim applicentur Oculo laboranti, per horæ quadrantem, aut dimidiam.

Utilitas expreſſa eſt. Fieri etiam poſſunt ad adſtringendum, in dilatatione Pupillæ ex idoneis: in fluxionibus Lacrymarum: ſed ille uſus obvius paſſim magis eſt. Hæc *de Vaporoſo*.

2. Collyrium liquidum.

Liquidum abſolutè dicitur *Collyrium*, etſi olim *Collyria* propriè fuerint *ſicca*, *Trochiſcorum* ferè forma, quos uſus tempore diluebant *Liquore idoneo*.

Componitur autem vario modo, præſcribiturque 1. *Vel Aqua deſtillata* ſola, quæ *ſimplex*, aut *compoſita*. *Simplex*, idonea, una, duæ, plures, ad ℥iiij.

Compoſita: quæ magiſtralis eſt, & maximè digerendo, diſcutiendo, detergendo, Viſui acuendo, delendis Suffuſionibus, &c. dicata, à Medico præſcribenda, fit ratione *Qualitatis*, ex *Oxydercicis Foliis Seminibus*, tum etiam *Cephalicis* calidis, *Foliis*, *Seminibus*, *Aromatibus* quibuſdam, ut *Zingibere*, *Pipere*: additis uſitatè *Felle*, *Urina Pueri impuberis*, *Vino albo*, *Melle*.

Quod ad *Quantitatem*, *oxydercicorum Folior.* M. vj. viij. *Sem.* ʒiß. ʒij. *cephalicor. Folior.* M. ij. *Aromat.* ʒß. vj. *Fellis* ʒij. *Urinæ* ℔ß. ℔j. ℔ij. *Mellis* ℔ß. ℔j. *Vini* ℔ij.

Formula. ℞. *&c. Macerentur per octiduum in Vaſe vitreo, in loco calido, vel Fimo equino: deſtillentur poſtea in Balneo Mariæ, reponatur Aqua in Ampulla vitrea, ſervetur ad uſum*, qui idem ut aliorum eſt.

2. *Vel* ex *ſolis Succis*, *Foliorum* maximè, depuratis, filtratis, infuſis in Oculum, vel Linteo admotis.

3. *Vel* ex *Decocto ſolo*, *Foliorum*, *Seminum*, *Florum* idoneorum, Doſi Potionis præſcribendorum: ℥iiij. enim ſufficiunt pro Collyrio.

4. *Vel* ex *Infuſione ſola Metallicorum*, ut *Antimonii* ʒi. in *Aqua* ℥iiii. eximia ad viſum clarificandum, ſic & *Vitrioli* gr. ij. iij. in *Aqua Roſar.* & *Fœniculi*, ad ruborem & Dolorem Oculorum eximium: *vel Vegetabilium* idoneorum facta in *Aqua deſtillata*, *Succi*, *Decocti*, &c. ℥iiij. vj. Liquore deinde colato, in Ampolla repoſito ad uſum.

5. *Vel* ex *Aqua deſtillata*, *Succo*, *Infuſo*, *Decocto*: horum duobus, tribus, ſimul confuſis pro intentione ad ℥iij. ℥iiij.

6. *Vel alii Liquores* ſoli uſurpantur, pro ſcopo: ut *Vinum*, *Aqua*, *Albumen Ovorum*, in Doloribus, &c.

7. *Vel Pulvis* præterea jam dictis ſolis, vel mixtis, additur, ſcopo idoneus, ex Ophtalmicis deſumendus, ſit ut ejus

ʒii

I. Ad liquida pertinet etiam *Collyrium Vaporoſum*, quando ſcilicet *Vapor* ex Medicamentis excitatus excipitur Oculis pro Oculorum Affectibus. *Uſum* imprimis habet in diſcutiendis Tumoribus Oculorum, & in diſcutienda Inflammatione & ſimilibus Affectibus.

Uſitatus eſt valdè *Halitus ex Ore jejuni* in Oculos immiſſus, imprimis ſi talis Halitus ſit ex Ore, qui manducavit *Semen Fœniculi*; hinc non raro Mulieribus mandatur, ut ſcilicet jejunæ maſticent Semen Fœniculi, & Halitum iſtum ſubinde in Oculos Puerorum inſlent, partim ad clarificandos Oculos, partim ad curandos Affectus Oculorum: id quod etiam ſolet præcipi, quando Pueruli laborant Variolis, & nil melius eſt, ne Variolæ occupent Oculos, quàm dictus Halitus.

Non raro præſcribitur *Medicamentum ex Ophthalmicis* attenuantibus, reſolventibus & diſcutientibus, quæ decoquuntur vel in *Vino*, vel in *Aqua*, interdum etiam in *Urina Pueri*; ex quo Decocto Vapor exſurgens excipitur nudis Oculis, vel immediatè, vel per Infundibulum in Oculos derivatur. *Exemplum talis Decocti* pro Fomento Oculorum ſit hoc:

℞. *Herbæ Euphraſ.* Mij.
Summit. Anethi,
Fœnic. an. Mj.
Flor. Calcatripp.
Cyani an. p. ij.
Sem. Aniſi,
Fœnic. an. ʒß.

Infund. in ſ. q. *Aquæ ſimpl.* cum medietate *Urinæ Pueri*, coquantur, & ex Decocto excipiatur Vapor.

Excepto tali humido Vapore, applicatur vel *Fotus humidus*, vel *Collyrium Liquidum*, vel *unctuoſum*, vel *ſiccum*. Nam hic Vapor eſt quaſi Præparativum pro faciliori & meliori operatione ſequentis Collyrii.

Quod attinet *Collyrium Liquidum vel Aquoſum*, illud à variis variè præſcribitur. Nunc ſola ſufficit *Aqua*, verbi gratia *Euphraſiæ*, *Florum Cyani*, *Calcatrippæ*, *Fœniculi*, *Chelidonii majoris*, & ſimiles.

Ad has *Aquas ſimplices* pertinent etiam *Infuſa*, quæ his *Aquis* infunduntur pro *Collyriis*, & pro varietate ſcopi ſunt varia.

In genere pro meliori intellectu ſequentium, noto *de Affectibus Oculorum*, quòd oriantur imprimis vel ex *Humore lacrymali*, ſeu *Lympha lacrymali nimis acida*, & inde oriuntur ferè omnes Affectibus Oculorum externi. De Vaſis his lacrymalibus, eorum cum Glandulis connexione, & excidente Lympha pro Oculorum humectatione, & pro Lacrymarum in Oculos derivatione, poteſt videri STENO *in Tr. de Vaſis Oculorum*.

Cùm verò omnis Lympha ſub ſe contineat ſubtilem quendam acorem detergentem, & abſtergentem; hinc fit, ut in naturali ſtatu à Lympha tali humectati, ſint facilè mobiles, ſemperque deterſi ab omnibus ſordibus: ſit ita verò atque hæc Lympha lacrymalis ſit nimis acida, tunc variæ oriuntur Oculorum imbecillitates, & varia Mala. Imprimis quidem externa; ſcilicet Oculorum Corroſiones, Lippitudines, Oculorum Rubedines, Puſtulæ, Ulcera, Scabies Palpebrarum, Fiſtulæ lacrymales, Pruritus, & ſimilia Mala, quæ ferè Oculi externum globum infeſtant.

Altera ſpecies *Affectuum Oculorum* oritur imprimis ex *Humore Aqueo*, aut etiam ex *reliquis Humoribus* nimis craſſis, & exinde minùs perſpicuis. Quando enim craſſeſcit Humor Aqueus, tunc ex pellucido & perſpicuo fit opacus, & pro varietate craſſitiei varios acquirit Colores, nunc glaucum, nunc album, nunc alium; ita ut interdum pupillæ videatur quaſi objecta Nebula. Quod dico de Humore Aqueo, etiam intelligendum eſt de Humore Cryſtallino & Vitreo.

Hi ſunt primarii Oculorum Affectus, & ex his ferè omnes derivantur reliqui. Nam ſi Lympha eſt nimis acris & corrodens, ſolet facere Excreſcentias Oculorum, uti ſunt Ungues & Pannus in externo Oculi globo: quòd ſi fiant Coroſiones Unguium, & Membranæ ciliaris, tunc excreſcentes Fibræ interiùs contexuntur in Membranulam, ut ita dent Suffuſionem. De reliquis vitiis huc non pertinentibus, ut de vario ſitu Pupillæ, &c. nihil dico.

His conſideratis, facilè erit invenire *Remedia pro talibus Affectibus*. Nam Mala, quæ oriuntur ex Lympha acida poſtulant ea, quæ Acorem & Aciditatem præternaturalem poſſunt corrigere: ſive conſtent ex Sale volatili Acidum temperante, ſive conſtent ex Fixioribus Acidum abſorbentibus. Mala, quæ oriuntur ex craſſitie aut depravatione Coloris Humorum, poſtulant ſubtilia, penetrantia, & Sale volatili ſubtiliter impprægnata, in quibus excellunt in ſpecie *Fella Animalium*, & ſic porrò.

His

ʒi. ʒii. ʒiii. præscribantur ad summum: *fortes* ʒi. non excedant, cum *Liquoris* ℥iiij. v. vj.

Nota obiter, optimum esse *colare Collyrium*, ob asperitatem Pulverum, nisi ubi detergendum.

Usus & Formula. ℞. *&c. Fiat Collyrium*, cujus guttæ aliquot 2. 3. instillentur in Oculi majorem canthum, vel præterea, quod mihi placet, *Linteolum* eodem imbutum admoveatur, sæpiùs mutando, fiat veluti *Fotus* aut *Epithema*, vel ubi Liquores benigniores, resupinus Æger, Collyrium Ampulla conceptum, cujus extremitas Oculum ambire possit, admoveat.

Utilitas liquidi humidi maximè ad Ardorem Oculorum extinguendum, Dolores, Inflammationes repellendas initio, deinde discutiendas, & Fluxiones omnes inhibendas, siccandum, Lacrymas absumendas, detergenda quævia eorum vitia, ad Visus acumen, Nebulas, Humores crassos discutiendos. Hæc etiam *de Collyrio liquido*: sequitur

3. Col-

His præmissis, redeo ad *Collyria composita ex Infusione*, quæ pro varietate scoporum sunt varia. Usitatissima sunt, quæ fiunt ex *Infusione Antimoniali*: ita enim QUERCETANUM parare suam *Aquam Ophthalmicam ex infusione Croci Metallorum in Aquam quandam destillatam ophthalmicam*, ex *supra dictis* constat.

In Ungue aut Nebula Oculi, uti etiam clarificandis Oculorum Humoribus obscuratis, egregia esse *dixi Fella Animalium*: inter quæ *Fel Lucii piscis* est excellentissimum, & v. g. *Formula* potest esse talis.

> ♃. *Aqua Leucoii bulbosi* ℥ij.
> *Fell. Lucii pisc.* ʒj.

Misce benè, stent in loco calido per noctem, mane filtrentur.

D. S.

Collyrium contra Nebulas Oculorum.

Quidam destillant hujusmodi *Fella*, & *Aquam destillatam* recipiunt, parum *Camphoræ* addunt, & ita contra Ungues & Maculas Oculorum commendant. *Secretum Burrhi* in tali casu est *Fel humanum*, destillatum ex Cucurbita vitrea per Alembicum æneum sive cupreum. Aqua enim, quæ prodit, cùm aculeata sit Sale volatili Fellis, & impraegnata particulis Æris cuprosis, valdè conducit in talibus casibus.

Facit MORELLUS mentionem *Urinæ Pueri impuberis*, ubi imprimis notandum: quod *Aqua destillata ex Vitriolo humectato & irrorato cum Urina Pueri*, sit experta in Albuginibus, Nebulis & Unguibus Oculorum absumendis. Modum parandi docet SCHŒDERUS ubi *de Vitriolo*.

Mella adduntur interdum *Aquis Ophthalmicis*, ubi opus est detersione in Ulceribus, aut etiam Vulneribus Oculorum Loco ejus Mellis non raro etiam recipitur *Saccharum candi pulverisatum*, quod etiam abstergit & detergit sordes, & *adjuvet* Consolidationem. Exemplum habet FORESTUS *lib.* 11. *Observat.* 29. de Puero, qui ea Variolis incidit in Pustulas Oculorum, quæ fuerunt exulceratæ, & inde oborta est Nebula Oculorum: huic profuit Remedium hoc modo præscribendum:

> ♃. *Aqua Fœnic.* ℥iij.
> *Fell. Anguillæ* ʒj. ad ʒiß.
> *Sacchari candi subtiliter pulverif.* ʒj.

Stent in loco calido, filtrentur:

S.

Singulare Collyrium.

Pro gratia coloris potest addi tantillum *Croci*, antequàm filtrentur.

Hìc obiter noto: multos commendare *Lac muliebre* pro *Collyrio* in Dolore Oculorum, item Inflammatione, in Tumoribus calidis, ex lapsu ab alto v. g. & similibus, sed pessimo consilio; propterea quoniam omne Lac, sive sit muliebre, sive alius alterius Animalis, applicatum Oculis, ipsis sit inimicissimum, ex eo, quoniam Lac tale applicatum prope Oculus, quando refrixerit, incipit acescere & leniter coagulari. Cùm vero Oculi sint exactissimi sensus, fit ut partim ex peregrino Acido, licèt subtili, partim ea peregrino Coagulo, quo se Oculus obducit, irritentur Oculi, & ea irritatione horum Dolores, Tumores & affluxus Sanguinis, similiave multùm augeantur; adeò ut plus mali, quam boni ea Lacte muliebri expectandum veniat.

Zingiber, cujus inter *Collyria* mentionem facit MORELLUS, valdè expertum est in Oculorum Affectibus dolorosis, penetratione & Lymphæ acidæ correctione opus habentibus: id quod loquitur ista *Aqua Hartmanni ex Zingibere parata* ejusdem *Praxi chymiatr. cap.* 43. § 3. *pag.* 204. Hanc Aquam mirabiliter commendat LINDANUS, & dicit, esse *Catholicum in omnibus Oculorum Affectibus*. Vocat *Aquam divinam & benedictam*, & non potest sufficienter commendare, cujus beneficio aliquot Suffusiones confirmatas se curasse gloriatur, quod credo, quoniam Zingiber multum valet in Affectibus Oculorum, & præparatio etiam non est inelegans.

Assumuntur etiam interdum ad Collyria *Foliorum Succi*, sicuti valdoperè commendatur à RIVERIO ad discutiendam Albuginem *Succus Fœniculi recenter extractus* cum guttula *Balsami Peruviani* permistus: item *Succus Anagallidis cæruleæ* instar Collyrii adhibitus, sive applicatus, multùm similiter commendatur ad Albuginem Oculorum, imprimis si ad ℥j. v. g. *istius Succi*, addatur ʒj. præterpropter *Mellis rosacei*. *Succus Plantaginis*, vel solus, vel cum *Albumine Ovi* applicatur in Vulneribus Oculorum cum Inflammatione conjunctis, vel etiam in Inflammationibus Oculorum ab externa causa provenientibus. Item vel maximè huc pertinet *Liquor Vesicularum Ulmi*: hic Liquor est expertissimum Remedium in Oculorum Vulneribus, instillatus, & cum Linteis duplicatis in eo humectatis applicatus, mira facit in Vulneribus, adeo ut etiam Vulnera Oculorum, in quibus Humor Aqueus omninò effluxerat, illo fuerint curata.

Pertinent huc *Liquores præparati per Digestionem* ex *Flore Cyani*, *Cichorii*, *Calcitrippæ*, &c. Horum Liquorum exempla habet SENNERTUS *l.* 5. *Prax. p.* 786. qualis Liquor similiter vel solus pro Collyrio sufficit. Pertinet huc etiam *Succus expressus ex Ovis Formicarum*, quæ similiter sunt egregia in Affectibus Oculorum: vid. HŒFERUS in *Herc. Medico pag.* 57. & ex *ipsis Formicis* præparat certam *Aquam Ophthalmicam* RULANDUS, quæ Aqua fuit stupendorum effectuum.

Modus usurpandi Formicas est *duplex*: nunc enim recipiuntur *Formicæ rubeæ*, quæ habitant in Arboribus, & ex iis exprimitur *Succus*, qui Oculo Panno vel Excrescentia membranacea affecto, instillatur; nunc *Formicæ* lineo Sacco inclusæ, exponuntur Soli, ut ita quasi destillentur. *Liquor* decidens inungitur Oculo in similibus Affectibus.

Veteres etiam *Decocta* adhibuerunt *loco Collyriorum*: sed jam ferè obsoletum est, cùm meliora prostent: nihilominùs tamen in Variolis ingruentibus, ut defendantur Oculi, solet præscribi *Decoctum Cort. Granatorum in Aqua appropriata*, ut Oculorum pori, & Membranæ adstringantur, & adstrictione tali impediatur Variolarum proventus. *Formula* potest esse talis:

> ♃. *Cort. Granat.* ʒij.
> Infunde in s. q. *Aqua Fœnic.*
> *Plantag.* an. ʒvj. ad ℥j.

Ebulliant leviter & filtrentur:

addo

> *Croci* gr. ij. vel iij.
> *Camph.* gr. j. vel ij.

D. S.

Collyrium præservans.

Eodem modo solet etiam sumi *Aqua decoctionis Sumach*, seu *Seminis & Fol. Sumach.* Decoctum, quod etiam in præservandis Variolis, uti etiam in tollendo Pruritu Oculorum, & in Scabie Palpebrarum convenienter applicatur.

Interdum pro his omnibus plura adhuc usurpantur sub *forma Pulverum*, quæ simul faciunt ad scopum. Inter quos *Pulveres*, *Tutia* primatum obtinet, quæ est Favilla quasi quædam *ex Ære*, quæ promptè in se absorbet quodcumque, subtilissimum etiam, Acidum excedens, corrigit acrimoniam Lymphæ lacrymalis, & Excrescentias absumit & detergit.

Post Tutiam etiam est *Os Sepiæ præparatum*, quod similiter detergit & abstergit, uti etiam alia.

Quantitas Pulverum respectu Liquoris est determinanda ex majori vel minori eorum acrimonia: nam prout sunt acriores, eò minus est addendum; quò minus, contra.

In genere, quoniam *Collyria* ad ℥iij. jv. rarò ulteriùs solemus præscribere, tum sufficit, si *Pulveris* ʒß. respondeat ℥j. *Collyrii*: ubi vero *Pulveres sunt fortiores*, tunc ʒj. *Pulveris* ad ℥iij. erit sufficiens. Dabo Exemplum:

> ♃. *Aqua Flor. Calcatrip.*
> *Chelidon.* ana ℥j.
> *Sacch. candi* ʒj.
> *Tutia præpar.* ʒß.
> *Oss. Sepiæ præpar.* ℈j.
> *Vitrioli alb.* ℈ß.

Misceantur probè, & agitentur pro *Collyrio* (beneficio cujus Unguis Oculi fuit curatus)

D. S.

Col-

3. Collyrium Melliforme.

Melliforme sic appello, quòd sit *consistentia Mellis* idque *trifariam*, specie *Linimenti*, *Pultis*, *Cataplasmatis*.

Litus fit 1. *Vel* ex *Pulveribus* idoneis lævigatis in Alcool, & *Excipiente* idoneo, quod varium pro scopo, *Mucilago idonea*, *Mel*, *Butyrum*, *Unguentum rosatum*, *&c.* pro Indicationibus. Sic ut tota *Compositio* sit ℥j. *Pulver.* nimirum ʒij. ʒiij. *Excipientis* ℥ß. ʒvi.

2. *Vel* sine Pulvere ex *Mucilaginibus Seminum* idoneorum, ut *Cydoniorum*, *&c.* prior ratio usitatior.

Cataplasma & *Puls* fiunt ferè tantùm ad Dolores leniendos, idque 1. ex *Medulla Panis* ℥ij. maceratæ in *Lacte* q. s. cui additur aliquando *Mucilago Psyllii* ad ℥ß. *Opii* gran. ij. &c.

3. *Vel* ex sola *Pulpa Pomi*, sub Cineribus aut in *Lacte* cocti, ad ℥ij.

3. *Vel* ex utroque.

4. *Vel*, ad repellendum, ex *Pulpa Cydonior. coctorum* ad ℥ii.

5. *Vel*, maximè ad discutiendum, more Cataplasmatum, ex *residentia Decocti* digerentis prydercici, contusa & trajecta ad ℥ii. Vide *Vaporosam*.

Usus & Formula. *Litus* quidem ℞. *&c.* *Fiat instar Linimenti*, quo illinantur Oculorum canthi, ut sensim penetrent ad interiora, vel etiam Penicillo Palpebris applicetur è regione Affectus.

Cataplasmatis ℞. *&c.* *Fiat instar Pultis*, *vel Cataplasmatis*, & Linteolo madido *Liquore* idoneo applicetur.

Utilitas Litus præcipua est, ubi Palpebrarum vitiis occurrendum, ubi detergendum, ad quod omnino utilissimus, item ad siccandum: fieri etiam potest utiliter ad discutiendum. Item & ad Dolores, sed præstat forma Pultis. Fiunt etiam hac forma Collyria, ut Pulveres hac ratione diutiùs hærentes in parte agant efficaciùs, tum, si quæ Medicamenta acriora, sic demulceantur. *Cataplasma*, & *Puls* ad Dolores ferè tantùm, possunt & ad discutiendum, repellendum, ut suprà.

Hactenus *de Collyrio humido*. Sequitur

COLLYRIUM SICCUM.

Hoc *dupliciter* fieri solet, forma *Pulveris* & *Trochisci*.

Pulvis ex lævigatis Medicamentis idoneis in Alcool fit: diciturque Arabibus propriè *Sief*.

Componitur ex *Rebus ophthalmicis* idoenis lævigatis in Alcool, ad ℥ß. ℥i. ad summum, præscribendis.

Usus & Formula. ℞. *&c.* *Fiat in Cote cum Liquore idoneo Pulvis instar Alcool subtilissimus*, de quo parum v. g. gr. ij. insufflentur in Oculum cum tenui Calamo, deinde Palpebra leviter dinque confricetur: vel *istud Alcool Liquore idoneo excipiatur*. *Fiat Collyrium*, aut fiat *Litus*, ut dictum suprà.

Utilitas maxima & præcipua est ad detergendum, Suffusiones, &c. si solus Pulvis insuffletur, ut & ad cicatrizandum, vel si diluatur, ut dictum, ad varios usus fieri possunt, licèt hoc minùs usitatum.

Trochisci usitatissimè fiunt sine dicto *in Trochiscis*, ex *Pulverum variorum Alcool* ad ʒvi. ℥ij. ad summum, qui *Liquore idoneo* excipiuntur. Vide *Trochiscos*.

Usus & Formula. ℞. *&c.* *cum &c.* *Fiant Trochisci lupinares vel Pastilli pondere* ℥j. v. gr. *siccentur in umbra*: teratur unus, solvatur pro *Collyrio*, aut *Linimentum* conficiendo, cum jam dictis.

Utilitas ad quasvis Indicationes esse potest, cùm hi Trochisci sint tantùm forma pro servandis Medicamentorum viribus: non enim per se usurpantur, sed diluti: passim autem ad siccandum, detergendum, &c. Inflammationem Oculorum *cum Opio*, ut *Troch. albi Rhasis*, qui & valent ad Ruborem, ad digerendum, Inflammationes, ad Cicatrices extenuandas, & ejusmodi alias intentiones.

MORELLI CAPUT IV.

DE CONDITIS.

Lib. 1, Sect. 2.

Juniorum inventum est, à similitudine cum *Floribus* in *Conservam Sacchari* beneficio *conditis*, sic nuncupatum.

Est autem *Medicamentum* suave, forma *medium inter Opiatas & Pulveres*, ex variis *Roborantibus*, ad Partium Principum robur, & *Virium instaurationem* confectum: unde & *Restaurans* ab effectu appellatur.

Quod ad *Compositionem*, illud comparatur, ratione *Qualitatis* ex *Conservis* ut *Basi*, quibus additur aliquando *Confectio Cardiaca*, semper verò *Pulvis Cardiacus*, & *Saccharum*.

Quod ad *Conservas*, ratione *Qualitatis*, eliguntur *Corroborantes* & *Cardiaca*, eæque suaves, tum & simul *Radicum*, & *Fructuum* variæ *Condita*, quæ pro uno æstimantur: ratione *Quantitatis*, ℥iv. sufficient.

Confectio si assumatur, Cardiaca ratione *Qualitatis*, unde *de Alkermes* maximè, quia grata: ratione *Quantitatis*, a ʒi. ad ʒij.

Pulvis ratione *Qualitatis*, etiam *Cardiacus*, corroborans, isque *vel Simplex*, *Perla*, *Fragmenta pretiosa*, &c. *Vel Compositus Electuariorum*, quibus pro ditioribus *Ambra* annumeratur.

Quod ad *Quantitatem*, pro quavis *Conserva* ℥i. *Pulveris* sint ʒi. ℈iv. ad summum.

Sec-

Collyrium, benè circumagitandum.

Simile est ferè *Collyrium Lotichii* in *Observat. descriptum pag.* 208. qui Unguem Oculorum, Pterygium, secundùm motum Lunæ nunc accrescens nunc decrescens, curavit:

℞. *Lap. Hæmat.* ℈ß.
Vitrioli albi calcin. gr. xv.
Sacch. candi ℈j.
Myrrhæ,
Croci ana gr. v.
Aquæ appropriatæ Ophthalm. ℥j. vel ℥iß.

M. f. *Collyrium*, applicandum cum Pluma, vitando Pupillam

Nam talia Collyria, quæ ingrediuntur paulò acrinscula, non libenter applicantur Pupillæ, nisi ipsa sit afflicta.

Hæc sunt *Collyria Liquida*, quæ fiunt vel ex *Infusione*, vel ex *Decocto*, &c.

II. Sequuntur *Collyria Unctuosa*, sive quæ sub *forma Unguenti* vel *Linimenti* solent applicari, aut etiam sub *forma Cataplasmatis*, quæ tamen rara sunt, imprimis ea, quæ sub forma Linimenti applicantur: nihilominùs Veteres illa usurparunt, & prostat adhuc in Officinis *Unguentum Nihili*, quod paratur ex *Pompholyge* sive *Tutia*, & est egregium in rubedine & dolore Oculorum, si externè inungatur Palpebris.

Interdum recipiuntur *Mucilagines Seminum*, v. g. *Cydoniorum*, *Psyllii*, extractæ cum *Aqua appropriata*, & applicantur cum Linteis in Tumore, Dolore & Inflammatione Oculorum. Denique sub *forma Cataplasmatis* fiunt *Collyria*: imprimis primatum obtinent *Cataplasmata ex Pomis coctis sub cineribus*. Dico *sub cineribus*: namquidam etiam volunt coquere *Pomum in Lacte*; quod tamen propter rationes dictas est inconveniens propter vitia Lactis. Quando præcipitur coquere *Micam Panis* in *Lacte*, ut applicetur Oculis, potius illa in Aqua tepida est maceranda, & instar Cataplasmatis applicanda; cui interdum miscentur Mucilagines, v. g.

℞. *Medull. Panis albi in Aqua Euphras. cocta* ℥ij.
Mucil. Sem. Cydon. Cum Aqua Euphras. extract.
Psyll. ana ʒij.
M. f. *Cataplasma*.
D. S.
Cataplasma contra Tumores Oculorum.

Quidam in Doloribus Oculorum addunt *Opium*; sed hoc est periculosum, quoniam Opium Inflammationes Oculorum facit degenerare in Sphacelum & Gangrænam.

Ad hæc Collyria pertinet Modus secretus & valdè probatus, *Caro* scilicet *recens*: frustulum nimirum Carnis nondum coctæ, sive sit Caro bovina, sive vitulina, sive vervecina, magnitudine & crassitie Thaleri, applicatur Oculis sub introitum lecti: ad multa conducit; in Tumore & Rubedine Oculorum à causa externa, item in Contusione & Lapsu: ulteriùs valdè etiam convenit in præservandis Oculis a Variolis si applicetur & subinde removeatur. In Doloribus Oculorum valdè etiam conveniens est tale frustulum Carnis applicatum eodem modo: in Pruritu & Scabie Oculorum insigniter etiam convenit: imò habetur à quibusdam pro magno Arcano.

III. Denique *Collyria Sicca* sunt *Pulveres* pro Oculorum Morbis destinati, qui *Pulveres minutissimi* appellantur ab Arabibus *Sief*, & tali nomine sub *Trochiscorum* forma etiam prostant in Officinis pro Oculorum usibus: de quibus *infrà suo loco*.

CA-

Saccharum album, vel *Rosat. tabulat.* feligitur, idque duplum, triplum, ad ista omnia, vel q. s. imperatur.

His omnibus *Auri Folia* etiam Numero VI. addentur, ad ornatum magis quàm fructum.

Usus: quod ad *Modum per se*, vel *dilutum* usurpatur *Liquore* idoneo, *Aqua simplici*, aliâ quavis, *Julepo*, *Vino*, *Jusculo*.

Quod ad *Quantitatem*, ad Cochleare. 1. sß. 2.

Quod ad *Tempus*, si pro *Facultate animali* roboranda, hora somni vel post cibum; pro *vitali*, quavis urgente necessitate; pro *naturali*, ante, cum, post cibum.

Formula. ♃. &c. *Fiat Mixtura vel Conditum*, *Auro coopertum*, *quo utatur ad Cochleare* 1. &c.

Utilitas, ad robur Partium Principum conservandum, Virium jacturam in Morbis resarciendam, onde *Conditi usus analepticus*, Naturæ & Viribus consulens potiùs, quàm Morbo, cujus tamen habenda est ratio: hinc & *Condita* sunt *calefacientia*, *refrigerantia*, *adstringentia*: & frequens eorum usus in Melancholia hypochondriaca, Palpitatione, *Phthisi*, *Ventriculi & Hepatis imbecillitate*, *&c.*

SCHROEDERI CAPUT XLVI.

DE CONDITIS.

Conditorum constitutionem absolvunt *Res* condiendæ, ac *Liquor* condiens, quibus pro lubitu *aromatizans* accedit.

Res condiri aptæ sunt *Radices*, *Cortices*, *Caules*, *Fructus*, *Nuces & Flores aliquos*.

Duo in Rebus condiendis præcipuè consideranda occurrunt.

1. Quia Res condienda vi Liquoris intùs ac extùs perfundi postulat, *mollem* illam esse, nec nimis crassam oportet.

2. Quia esui Condita præcipuè destinantur, *haud ingrata* ac gustui abominabilia ea sint, fas est. Hinc si durior & amariores condienda fuerit, maceratur antea in *Aqua frigida* per dies (5. 6. 7. 8 pro re nata) singulis diebus Aquam deplendo, recentemque dando, vel coquatur insuper donec mollescat, amarorque quodammodo extrahatur. Cave autem ne nimia extractione solum Cadaver condiendum relinquatur. His adde, si crassior, maior, solidior Res condienda foret, *secandam eam esse*, procxigentia, secundùm longitudinem, latitudinem, tessulatim, &c.

N. 1. Loco Aquæ nonnunquam *Lixivio* macerare expedit, hinc *Aqua simplici* dulcorare.

N. 2. Quòd si libuerit *Condita aromatizare*, *Aromata* condiendis infigi poterunt.

Liquor, quo Res condiuntur est *Saccharum clarificatum & syrupizatum*, id est, in aqueo Liquore dissolutum, & ad Syrupi consistentiam inspissatum; nonnunquam *Mel despumatum*, aliquando *Muria*. Sic condiuntur

I. Radices.

℞. *Radices* benè purgatas (integras si teneræ fuerint, vel sectas, si crassiores) exemptis si opus sit lignosis partibus; redige ad mollitiem, & si opus sit, ad saporem gratiorem, ut docui; hinc sicca & cum *Sacchari* ana (circiter) tantilloque *Decocti proprii*, vel *Aqua* coque ad consumptionem humiditatis, consistentiamque *Syrupi*.

II. Cortices.

Cortices nihil à Radicibus peculiare habent.

III. Caules.

℞. *Caules* (à pellicula exteriori purgatos) reduc ad mollitiem, hinc coque cum ana *Sacchari* in Decocto solùm, ad consistentiam.

IV. Fructus.

℞. *Fructus Molliores* (e. g. *Cerasa*, *Baccas Ribes*, *Berberos*, *Mala Persica*, & simil.) affunde *Sacchari syrupisati* vel *Mellis* part. dimidiam, eoque ad consumptionem humiditatis, alias situm contrahit.

Duriores, *ut Poma Citria*, *Cydonia*, & simil. priùs ad mollitiem redigendi sunt, amariores ad saporem gratiorem *Limonia & Oliva Muria* imponuntur.

V. Nuces.

℞. *Nuces virides*, perfora stylo, macera per dies (9. 10.) in *Aqua frigida* ℔ii. hinc coque, ut mollescant; siccatas aromatisa, configendo *Cinnamomo* aut *Caryophyllis*, cumque *Sacchari* ana, ac *Aqua* q. s. coque.

VI. Flores

Flores condiuntur affusione *Sacchari syrupisati*. Sunt autem pauci, qui hac ratione integri condiuntur, scillect *Flores Citri*, *Arantiorum*, & interdum *Rosarum*. Ex reliquis fiunt potiùs *Conserva*. *Capparum Flores Sale*, *Genistæ Sale* & *Aceto* condiuntur.

N. Sunt qui *Flores Abamine Ovi conquassato* illitos *Saccharo pulverisato* aspergunt, Solis calori exponunt, *Floresque* hac ratione integros coloratosque conservant.

CON-

CAPUT XII.

DE CONDITIS.

Condita *Officinalia* nihil aliud sunt, quàm *Partes Vegetabilium succulenta cum Saccharo* dissoluto & clarificato, coquendo in talem consistentiam redactæ, sub qua non facilè situm contrahere aut putrescere possunt: v.g. Radices succulentæ non commodè asservantur, nisi cum Saccharo præparentur. *Modum* videbitis in AUTHORE *nostro*.

Sic prostat in Officinis

Radix Cichorii condita. Quæ usurpatur vulgò in Affectibus biliosis, in corrigenda Sanguinis dyscrasia, in Affectibus chronicis, &c.

Radix Calami Aromatici condita. Est egregium Stomachicum.

In quibusdam Officinis, non in omnibus, reperitur etiam

Radix Consolida majoris condita, quæ præscribitur iis, qui sunt vulnerati, qui laborant Hernia, & similibus Affectibus.

Radix Enulæ condita. Prodest in Affectibus Stomachi & Pectoris.

Radix Eryngii condita. Præscribitur in *Electuariis Aphrodisiacis*, seu Venerem conciliantibus; id quod etiam intelligendum est de

Radice Satyrii condita, quæ similiter ad Venerem torpidos stimulat Maritos.

Radix Zingiberis in China seu India condita (ita enim præscribitur). Est egregia in Affectibus Capitis & Stomachi, in quibus abundantia est Flatulentiarum.

Cortices eodem modo *condiuntur* atque Radices, imprimis *Cortices Aurantiorum & Citri*.

Cortices Aurantiorum conditi. Conducunt Stomacho, & Stranguriæ, similibusque Affectibus medentur.

Cortices Citri conditi. Usurpantur in præservandis Contagiis malignis, & in *Electuariis* in Morbis malignis præscribuntur.

Caules etiam condiuntur; sed pauci sunt talium Conditorum. Imprimis

Lactucæ caules condiuntur, & ferè ad eosdem usus præscribuntur, ad quos *Radix Cichorii condita*.

Fructus qui condiuntur, sunt vel duriores aut solidiores, vel molliores. *Molliores*, ut *Fructus Berberum*, *Ribium*, *Cerasorum conditorum* & similia; coquuntur scilicet, sed additione *Sacchari*, & præscribuntur in *Electuariis*, ad temperandos Æstus febriles, quoniam sunt subacidi. Sin *Fructus* sint *solidiores*, coquuntur priùs s. q. *Aqua* ad mollitiem mediocrem, & tunc cum *Saccharo* condiuntur. Sic fiunt

Cydonia condita. Quæ conducunt in Stomachi vitiis, Vomitu, Nausea, Ructibus, Colica, Diarrhœa, & Cholera.

Poma Citria condita. In Affectibus malignis curandis, in Cardialgia, & Affectibus Stomachi flatulentis præscribuntur.

Pyra Moschatellina condita. In usu sunt delicatulis pro *Purgatione*. Nimirum recipiunt excavatum leviter *Pyrum Moschatellinum*, & locus excavatus impletur quibusdam granis *Pulveris purgantis*, & propinatur pro Purgatione.

Nuces Juglandes condita. Ratione *Aromatum* solent conferre in Affectibus Stomachi, & Capitis.

Nuces Moschata præscribuntur *in India condita*. Valdè conveniunt in Stomachi, Intestinorum & Capitis Affectibus, in Vertigine, & Scotomia, & similibus, item in Apepsia Senum, in Dysenteriis & Diarrhœis.

Hæc

CONDITA OFFICINALIA *usitatiora sunt.*

Aurantia Poma integra ac in partes dissecta.
Aurantiorum Flores.
Cortices.
Berberes (sine Arillis præstant.)
Borraginis Radices.
Calami aromatici Radices.
Cassia.
Cerasa amara.
Cichorii Radices.
Citria Poma integra.
in taleolis.
Citria maxima cum Carne. Germ. *Citrinat.*
Citria sicca. Germ. *truckener Citrinat.*
Citri Cortices. Germ. *eingemachte Citron-Schalen.*
Flores.
Consolidæ majoris Radices.
Corna.
Cydonia. Germ. *eingemachte Quittin.*
Cynosbati Baccæ. Germ. *eingemachte Hanbutten.*
Enulæ Radices.
Eryngii Radices.
Lactuca Hisp. Caules sicci. Germ. *truckene Lattuc.*
Mala Armeniaca præcocia. Germ. *einge machte Mallelen, oder Mammelucken.*
Mespila integra.
Myrobalani Bellirica)
Chebula) afferuntur conditæ ex India.
Citrina)
Emblicæ)
Nuces Indicæ, scilicet *Moschata, cum Involucris.* Germ. *gantze Muscatnusz mit Schelffen.*
Nuces Moschatæ, scilicet *sine Involucris.* Germ. *eingemachte Muscatnusz ohne Scheiffen.*
Nuces Juglandes.
Persicæ.
Pimpinellæ Radices.
Piper nigrum in racemis: ex india affertur.
Pruna sylvestria. Germ. *eingemachte Schleben.*
Pruna citrina. Germ. *eingemachte Spelling.*
Pyra muscatella Germ. *eingemachte Zucker, Bierlein, oder Muscateller Biern.*
Rhabarbarum.
Ribes.
Satyrii Radices.
Salviæ Creticæ Baccæ.
Scorzoneræ Radices.
Sorba. Germ. *eingemachte Speyerling.*
Zedoaria Radix.
Zingiber Chinense.
commune.

Sunt, & quæ condiuntur *Aceto, Sale,* & simil.

Modus condiendi est.

1. Consperge cum *Sale* ac comprime, ut Sal in exsudante humiditate liquescat.

N. Si res condienda minùs succulenta fuerit, affundi poterit modicum *Aquæ.*

2. Affunde *Acetum*, sientque ut penetret, vel si nimium Liquoris sit, exhalet aliquantulùm. Sic prostant.

CONDITI

Cappares.
Citri Flores.
Cucumeres.
Fœniculi Summitates.
Oculi Genistæ.
Limonia Poma.
Olivæ.
Portulaca Summitates.

SCHROEDERI CAPUT XLVII.

DE CONFECTIONIBUS SACCHARATIS.

Confectiones Saccharatæ, id est, Res *Sacharo obductæ*, sunt 1. *Saccharata* sive *Saccharacea*, *simpliciter* ita dictæ. 2. *Confectiones Sacchato cando* seu *candisato* incrustatæ. His 3. subjungere licet *Sacchara Succis Florum* certorum sub colore eorundem imprægnata. *Sacchara infuccatu* non immeritò vocaveris.

Modus conficiendi Confectiones Saccharatas.

℞. *Rem conficiendam*, inde Pelvi cupreæ (*Confect. Kessel*) *saccharumque syrupisatum* paulatim instillando, continuò supra Calorem versa, ut Humiditate absumpta Saccharum rei conficiendæ adhæreat, ac eandem instar Crustæ eandem obducat.

Res, quæ hoc modo conficiuntur, sunt *Semina*, *Nuclei excorticati*, *Aromata*, *Radices*, *Cortices*, ut & *Flores* ac *Summitates*, sed raro.

N. 1. *Semina*, si opus sit, præparantur priùs macerando *Aceto*, ut *Semen Coriandri.*

N. 2. Si *amariora* conficienda fuerint, corrigi volunt antea, ad modum quem in *Conditis* docuimus.

Res qua Confectiones confiunt est *Saccharum Canariense*, *Saccharum candisatum.*

Plerumque primum *Amylo* Res conficiendæ obducuntur, hinc *Saccharum* superducitur. Unde *duplicis generis Confectiones* prostare solent; *sine* scil. ex mero *Sacchare*; & *minùs sinæ* ex *Amylo* & *Sacchare*, uti dictum, præparatæ.

Modus conficiendi *Confectiones Sacchare candisato* incrustatas non differt ferè à modo condiendi, nisi sola *Brodii condientis saccharati* consistentia: nimirum hoc si crassius fuerit, Saccharum in *Crystallos* concrescit, resque injectas quasi *Crusta* obducit.

I. CONFECTIONES *usitatiores* SACCHARATÆ *sunt:*

Amygdalarum dulcium. Germ. *ouberzogen sousse Mandeln.*
Amygdalarum amararum.
Anisi. Germ. *ouberzogen Anis Samen.*
Anisi Laxativ. Germ. *Purgier Anis Zucker.*
Calami aromatici. Germ. *ouberzogen Calmar.*
Cardamomi minoris. Germ. *Cardamomen Confect.*
Carvi, id est *Seminis*, Germ. *ouberzogen Koummel.*

Carvo-

Hæc dicto modo condiuntur cum *Sacchare*: sed Culinam sapiunt, & Muliercularum laboriosas nugas. Hæc ergò pro *usu Diatetico* relinquantur, cum nobis in *usu Pharmaceutico* minùs necessaria sint, modò *Radicem Zingiberis conditam*, & *Nucem Moschatam* ritè conditam in Officinis habeamus; cætera Matres familias, etiam invitis Medicis, Ægris obtrudunt; & præstat talia vel *recentia sine Sacchare* adhibere, vel loco talium magis alimentariorum efficaciora medicamentosa substituere.

Sunt etiam *quæ condiuntur cum Sale, & Aceto.* Sic sunt

Cappares conditæ. Qui laudantur in Affectibus Splenis: adeò ut comesti crebriùs, valdè conveniant in infarctione Splenis; item in dejecto Appetitu, quem acuunt. Præterea quoque blandè solent stimulare, & ciere Urinam

Cucumeres conditi. Hic Fructus omnibus est notus; sed ad Culinam, non ad Pharmacopœam, pertinet.

Oculi Genistæ conditi. Ad eosdem usus conferunt, ad quos *Cappares conditi*, in Affectibus Splenis, item in stimulanda Urina.

Olivæ conditæ. Sunt egregium Diureticum, & impediunt ferè, ne Ebrietas adeò celeriter occupet bibentes.

CAPUT XIII.

DE CONFECTIONIBUS SACCHARATIS.

Confectiones Saccharatæ, sive *Conditæ*, sunt, quando *Semina* & alia incrustantur *Sacchare*, & inserviunt potiùs *Bellariis*, quàm usui Medico. Quidam *Pilulas Sacchare incrustant*, sed est lusus nullius pretii.

Modum conficiendi habet AUTHOR, quæ Præparatio *Vegetabilibus* est propria. Sic habemus *Semen Anisi* confectum, *Coriandrum*, *Cubebas* pro Capite & contra Vertiginem. *Semen Dauci* pro cienda Urina & aliis Affectibus urinariis. *Semen Fœniculi*, *Carvi*, *Cardamomi*, &c. in Flatibus Ventriculi & Intestinorum, Cardialgia flatulenta, &c. *Semen Santonici* convenit Infantibus vermiculantibus.

Saccharum Rosaceum & *Violaceum* fit, quando *Saccharum* pulverisatum imprægnatur *Succo Rosarum* aut *Violarum*, & tunc vocatur Germ. *Rosen Zucker*, & *Violen-Zucker.*

Caryophyllorum. Germ. *oeberzogen Negel.*
Cichorei Radicis, Germ. *oeberzogen Cichorenvv.*
Cina Santonici, *Seminum Lumbricorum*. Germ. *oeberzogen Wurmsamen.*
Cinnamomi. Germ. *Zimmet Confect. oeberzogen Zimmet.*
Coriandri. Germ. *oeberzogen Coriander.*
magni. Germ. *mis grosser Crispatur.*
Corporis sine Anima, seu *Confectio Moschardina*, *Moschata*, Germ. *Bisem Z.*
Cubebarum. Germ. *oeberzogen Cubeben.*
Dauci communis. Germ. *oeberzogen vvild Mahrensamen.*
*Eruca Semi**num**.*
Foeniculi.
Lavendula Florum.
Macis.
Majoranæ Seminum.
Pimpinella Radicum.
Pinearum.
(Habetur etiam *Rhabarbari*.)
Zedoaria.
Zingiberis.

II. CONFECTIONES CANDISATÆ,
scilicet *Sacchare cando incrustata.*

Acori. Germ. *Candisirten Calmus.*
Aurantiorum Corticum.
Caryophyllorum.
Cinnamomi.
Citronata, i. e. *Corticum Citri major.*
Citri Corticum i. e. *minor.*
Macis.
Nucis moschata.
Zingiberis.

III. SACCHARA INSUCCATA.

Saccharum Rosaceum,
Violaceum, &c.

❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦

SCHROEDERI CAPUT XLVIII.

DE CONSERVIS.

R*Es conservisanda* (*conservanda*) utplurimùm *Flores* sunt, raro *Herba*, rariùs *Radices*, rarissimè *Caro Fructuum*.

Modus.

℞. *Quod conservisare volueris*, conquassa (Mortario præcipuè lapideo Pistilloque ligneo) atque inter quassandum admisce *Saccharum*.

Proportio Sacchari variat. In Rebus humidioribus, ac mucilaginosis conservisandis, recipitur duplum: in siccioribus, ad triplum usque ascenditur, additurque nonnihil *Aqua stillatitia*.

Flores & *Herbas recentes* conservisare oportet; attamen si nimia humiditate scateut, iu umbra exsiccari aliquantulùm expetunt.

N. 1. Sunt qui ex *Floribus*, ac *Sacchare* stratum supra stratum faciunt, Solique idipsum exponunt. Alii *Julepum* conficiunt, eumque admiscendo conservisationem absolvunt.

N. 2. Poteris itidem, si volueris, *Flores* vel *Herbas conservisandas* in minutissimas anteà incidere partes, hinc addito *Sacchare* conservisare, uti dictum.

Radices priùs coquendæ sunt, dein conquassandæ, vel & per Setaceum trajiciendæ, hinc conservisandæ.

Caro Fructuum omnino per Setaceum trajici expetit.

CONSERVÆ usitatiores sunt

Absynthii Romani è Summitatibus.
Acacia Florum.
Acetosa Foliorum.
Acetosella Foliorum.
Anthos, id est, *Florum Rorismarini.*
Betonica Florum.
Borraginis Florum.
Buglossa Florum.
Calendula Florum.
Cardui benedicti Summitatum.
Cichorii ex Floribus.
Citri Pulpa, seu *Medulla* (& *Florum.*)
Cochlearia Foliorum.
Consolida majoris Florum.
Euphragia Summitatum.
Fumaria Summitatum.
Galega Summitatum.
Genista Florum.
Hedera terrestris Composita Ang.
Lavendula Florum.
Liliorum alborum Florum.
Liliorum convallium.
Majorana Summitatum.
Malva Florum.
Melissa Florum.
Mentha.
Nymphaæ alba Florum.
Papaveris erratici Florum.
Portulaca Foliorum.
Paonia Florum.
Persicorum Florum.
Primula Veris Florum.
Prunellæ Florum.
Pulegii Summitatum.
Rosarum albarum.
rubrarum: recens & antiqua, vitriolata.
caninarum, seu *sylvestr.*
Salvia Florum.
Sambuci Florum.
Scabiosæ.
Scordii.
Tilia Florum.
Tunicæ Florum.
Tussilaginis Florum.
Veronicæ Summitatum.
Violarum Martiarum.

❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦

MORELLI CAPUT III.

DE CUCUPHA.

Lib. 2. Sect. 2.

A*Lias Pileolus* dicitur, Affectibus Cerebri frigidis, & humidis dicatus.

Ma-

CAPUT XIV.

DE CONSERVIS.

C*Onserva* nihil aliud sunt, quàm *Vegetabilia cum Sacchare subacta*, eum in finem inventæ, ut Vegetabilia conserventur in suo vigore, & ne exsiccata vires perdant.

Modus est, ut *Folia*, *Flores* vel *Radices* minutissimè concisa contundantur in Mortario cum *Sacchare*: ubi tria consideranda:

1. *Mortarium*, in quo contunduntur vel miscentur Vegetabilia cum Sacchara, non debere esse *stanneum*, aut *aneum*; imprimis si acidula sint Vegetabilia conservisanda; sed *lapideum*, cum *Pistillo ligneo*, aut *lapideo*, ne ramenta se permisceant cum Conservis, & vim malignam & vomitivam ipsi concilient.
2. *Sacchari* non nimium capiendum, sed q. s. pro impastatione Florum.
3. Hæc *Conserva* irrorentur *Oleo proprio*; vel earum loco fiant *Eleosacchara* seu *Magisteria saccharata*, de quibus *suprà* dictum fuit.

Quoad *Vires*: easdem habent cum *Simplicibus*.

CONSERVÆ, quæ prostant in Officinis, sunt in AUTHORE descriptæ.

Conserva Pulpæ Citri. Fit elegans gustu; si recens subigatur cum *Sacchare*: pòst recipitur *Corticum recentium flavedo*, ex qua concita exprimitur *Succus oleosus*, qui *Sacchare* excipiatur, & addatur *Pulpæ* suprà dictæ irroretur aliquot guttis *Olei destillati Corticum Citri*: sic in Febribus, aliisque Morbis malignis, post Sudorem prolectum, pro viribus refocillandis egregia erit Medicina.

Sunt qui parant etiam

Conservam Corticum Citri.

♃. *Cort. Citri sine Carne* ℥ij.

Contunduntur in Mortario marmoreo, & additur *Sacchari* ℔ß.

Coquuntur lento Igne ad perfectionem, donec perveniant ad consistentiam debitam.

Conserva Cochleariæ. Non commodè paratur, quia Sal volatile avolat in præparatione.

Conserva Radicis Consolidæ Majoris. Præscribi solet in Vulneribus, in Hernia, & similibus Affectibus.

Conserva Rosarum Rubrarum Vitriolata. Dicitur, quia cum aliquot guttis *Olei Vitrioli* irroratur.

CAPUT XV.

DE CUCUPHIS.

S*Acculi* Capiti applicandi in specie vocantur *Cucuphæ*, quæ sunt nihil aliud, nisi *Pulveres ex Vegetabilibus* parati, in specie ex *Aromatis*, & *Cephalicis* non tantùm Vegetabilium partibus; sed etiam effectis, *Gummatis*, *Resinis*, similibusque, interdum apud ditiores *Moscho* & *Ambra*. Hæc omnia benè pulverisata, & *Pulveres excepti Cottone vel Bombace*

Materia itaque ex qua *componitur* sunt *Radices*, *Folia sicca*, *Flores*, *Ligna*, *Aromata* (*Caryophylli*, *Cinamomum*) rarò *Semina*, *Gammata*, ut *Benzoin*, aliquando & *Styrax*, quia facilè pulverantur; *Moschus* & *Ambra* pro ditioribus addi possunt.

Hæc autem eorum *Dosis* & *Proportio*. *Radic.* ℥i. *Folior. siccorum* Mij. iij. quæ & pondere, ℥ß. ʒvi. præscribi possunt: *Flor.* P. ij. iij. qui & pondere, ʒii. ʒiii. *Aromatum* ʒiii. ℥ß. *Gummat.* ʒi. ʒij. *Moschi* ℈ß. ℈j. &c. ita ut *tota Compositio* ℥iij. ℥iv. non exeedat.

Usus & Formula. ℞. *&c. Fiat Pulvis, qui excipiatur Cotone, vel Bombace muscatellino, & cum Panno serico interpuncto, seu interpassato, ut vocant, fiat Cucupha supra Caput gestanda, vel Pileo assuenda*. Aliquando duæ præseribuntur, tumque *Pulvis* duplicandus, diciturque, *fiant duæ Cucuphæ, quarum unam gestet de nocte, alteram Pileo assutam interdiu, & quando erunt pinguedine delibuta removeantur renoventurque*.

Utilitas insignis in Affectibus Cerebri frigidis, humidis, unde manant in inferiora varii Morbi: maximè autem præscribuntur post Purgationes universales, adexhauriendas Materiæ morbiferæ reliquias, ad Dolores Capitis frigidos diuturnos, ad Catarrhos, & Fluxiones omnes derimendas, absumendas, sistendas, Spiritus animales recreandos, robur Capiti, Cerebroque conciliandum, ne de novo impuritates suscipiat aut generet, &c.

MORELLI CAPUT XIV.

DE DECOCTO GALLI.

Lib. 1. Sect. 1.

NOminis ratio plana. *Inventio* verò Veterum fuit. *Usus* Recentioribus hodie admodùm confirmatus. Est autem *Decoctum Galli Jusculum* quoddam *ex Gallo vetere* & *Sudorificis* quibusdam alterantibus, vel etiamnum *Catharticis*, *ad alterandum vel purgandum* comparatum. Hinc *duplex Decoctum* ejusmodi *Alterans*, vel *Catharticum*.

Decoctum Galli alterans.

In *Alterante* considerantur *Materia* maximè, & *Liquor*. In utroque *Qualitas* & *Quantitas*.

Quod ad *Materiam*, ratione *Qualitatis*, *Gallus vetus* pro *Basi*, veluti assumitur. Hujus *Venter* farcitur deinde, vel etiam ad finem tantum decoquuntur alia, quæ sunt tum *Sudorifica* passim, ut *China*, *Salsaparilla*, *Sassafras*, solamiata, in Asthmate & Melancholia hypochondriaca, usitatissimè præscribenda; tum *Alterantia*, *Rad. Fol. Sem. Fructus*, plura, pauciora.

Quod ad *Quantitatem*, *Sudorifica* ad ℥ii. præscribuntur; *Alterantia* verò *Dosi* ferè Apozematis Alterantis paulò minore.

Li-

---

bace induuntur Serico rubro, & fit *Sacculus* totundus intùs paulisper concavus, ita ut totam Capitis peripheriam ambiat.

Proportionem Ingredientium habet MORELLUS satis accuratam, quæ videatur in eodem.

Species ergo præcipiuntur pulverisandæ, & pulverisatæ excipiendæ Cotone, qui Coton postmodùm excipitur Panno sericeo rubros sicque die noctuque gestautur.

Interdum excipiontur *Mitra* seu *Caputio*, ut continuò in Capite gestentur: & tales Cucuphæ multùm in Subjectis frigidis conveniunt; item in Affectibus Senum, sicuti in Senibus tantùm præscribuntur iis, qui laborant Vertigine, Catarrhis, &c. iis qui laborant Mentis & Memoriæ hebetudine, & similibus Affectibus senilibus, scilicet qui Senes solent ingruere. Ad Dolores Capitis demulcendos valde conveniunt. Caput refocillant, & in specie Spiritus animales roborant, item in Cephalalgia diuturna valdè prosunt.

Ut *Exemplo* res fiat clarior, sit verbi gratia *Cucupha Seni præscribenda* hoc modo:

℞. *Folior. Majoran.*
Betonic.
Rorismarin.
Origani ana pij.
Flor. Anthos,
Lavendul.
Stœchad. Arab.
Rosar. moschatar. ana pij.
Gumm. Juniperini ʒß. (apprupriatum contra Catharros)
Succini præpar. pulverisati ʒij.
Thuris.
Mastiches ana ʒj.
Benzoes,
Styracis ana ʒß.
(suaveolentia & penetrantia, quæ hic præprimis adhibenda.)
Nuc. Moschat.
Caryophyll.
Cinnamom. ana ℈j.
Incisa & contusa ac grosso modo pulverisata excipiantur *Cotone*, & fiat cum *Panno serico* interpassato *Cucupha*. In Capitis fluxionibus.

Interdum nudè tantùm præscribuntur *Species* à Domesticis Ægri præparandæ, ut ita usurpentur.

Habet etiam *Species pro Cucuphis* SCHROEDERUS, quibus in Doloribus Capitis inveteratis addi potest *Tacamahaca*, quæ est valdè efficax & elegans.

Sic unum adhuc *Exemplum* præscribendum Seni catarrhoso: ubi observetur 1. quòd Cucuphæ meliùs conveniunt, si abrasis Capillis, Capiti imponantur. 2. quod ante usum Cocupharum Vertex irrorandus veniat aliquot guttis *Ol. still. Succini*, quod est miraculosum in Affectibus Cephalicis.

Sit ergò Exemplum tale:

℞. *Flor. Anthos*,
Liliar. convall.
Lavendul.
Salviæ ana p. iij.
Succini pulverisati ℥ß.
Gumm. Juniperini ʒij.) egregium hoc est)
Thuris,
Mastiches ana ʒj.
Benzoes,
Styracis optimi. ana ℈ij.
Nuc. moschat. ʒj.
Cubebar. ℈ij.
incisa & pulverisata grosso mudo.
D. S. Species pro Capitis Cucupha.
Adspergantur
Ol. still. Majoran.
Succini ana gutt. vr.
Ligni Rhodii gutt. iij.
quibus cum *Serico* fiunt *Cucupha interpassata*.

Species quas habet SCHRŒDERUS semper debent prostare in Officinis pro *Cucuphis*, unde qui non vult præscribere *Magistrales* sc. *extemporaneas*, potest præscribere hoc modo:

℞. *Spec. pro Cucuphis usitatar.* ℥ij.
Gumm. Juniperini ʒij.
Succini ʒiß.
Benzoes,
Styracis ana ʒj.
M. irrorentur cum *Ol. Majorana*: excipiantur *Bombace*, & cum *Panno serico* fiat *Cucupha*. Vel
D. S. Species pro Cucupha.

Cæterùm observetur, quòd *Cucupha exsiccent Caput*: Unde non solent præscribi iis, quibus Caput est siccius, aut qui laborant Agrypnia, & quibus ob siccitatem Cerebri Memoria vacillat: saltim in Affectibus Capitis ex humiditate, in Catharris, in Memoriæ lapsu ea inertia spirituum, ex abundantia Lymphæ; in his satis elegantes & efficaces Cucuphæ.

CAPUT XVI.

DE DECOTO GALLI.

DEcoctum Galli Veteribus magis in usu quàm Modernis, quoniam tale a ZWELFERO non sine ratione est rejectum, & *ridicula* ejus *Compositio* detecta: ut tamen sciamus, quid voluerint Veteres, *Decoctum fit ex Gallo pro Basi*. Recipiunt *Gallum veterem*, quem interficiunt cursu & verberibus agitatum: hunc exenteratum implent *Vegetabilibus appropriatis*, & quidem, si debet esse *Sudoriferum*, implent *Herbis & Lignis sudoriferis*; si debet esse *Alterans*, implent *Vegetabilibus alterantibus*, scopo prædestinato convenientibus: infarctum denuo consuunt, & coquunt in *Aqua appropriata* tamdiu, donec Caro abscedat ab Ossibus Galli: *Decoctum* percolant, & *Colaturam* servant pro usu, cujus *Dosis* est, ut semper assumantur ℥vj.

Liquor, ratione *Qualitatis*, paſſim *Aqua*,
Ratione *Quantitatis*, q. ſ.
Uſus quod ad *Quantitatem*, ad ℥vj. vel viij.
Quod ad *Tempus*, mane continuando per 15. dies, vel ſpatium menſis unius.

Hæc autem *Formula*, ℞. *Gallum veterem rufum, decrepitum: vel 4. aut 5. annorum, curſu, verberibus fatigatum, deplumetur vivus, jugulctur, & exenteretur, hujus Venter repleatur Sudoriferis Fructibus, Seminibus dictis, conſuatur, coquatur deinde in Olla vernisata, vel ſtannata, cum Aquo ſufficienti quantitate perfectè, donec Carnes contabeſcant & ſeparentur ab Oſſibus, ubi autem Juſculum deſpumatum fuerint, adde Radic.* &c. *ſub finem verò Decocti Folia, Flores,* &c. *coquantur, uſque ſuperſint Juſculi* ℔iij. *exprimantur fortiter, colentur, ſervetur Decoctum in Ampulla vitrea, in loco frigide, omni pinguedine detracta; cape de eo Juſculo* ℥viij. ℔. ß. *mane, addendo ſi volueris, maxime in Affectibus Thoracis, Sacch. vel Syrup. idonei* ℥j. *continuando per 15. dies, vel ſpatium menſis unius*,

Utilitas ſumma in Obſtructionibus contumacibus, hinc paſſim præſcribitur in Melancholia hypochondriaca, in qua uſitatè adſumuntur pro ejuſmodi *Juſculo*, *Radic. Petroſel. Cichorii, Gram. Aſparagi.* Folia *Ceterach. Meliſſ. Bugloſſ. Pimpinell. Agrim. Uva Corinthiaca*: aliquando *China* & *Lignum Saſſafr.* in quavis etiam pertinaci Viſcerum opillatione; item & in Affectibus Pectoris, Aſthmate præſertim, ad quæ uſitatè *China* ferè uſurpatur, cum *Fructibus thoracicis*: in Doloribus arthriticis cum *Ligno Saſſafras*, pallidis Coloribus, &c.

Decoctum Galli purgans.

Non differt à ſuperiori, niſi quod præter dicta adduntur etiamnum *Cathartica* ferè hæc: *Senna, Polyp. Carthamus*, horum an. ℥ij. ʒiiß. *Agarici* ʒj. *Epithymi* tantundem, quæ Ventri Galli includuntur, præſcribiturque, *Fiat Decoctum ad* lib. ij. *in quo Sacchar. diſſolvitur ſi volueris, ad* ℥iiij. *aromatizaturque etiamnum pro 4. doſibus, matutinis, ſingulis menſibus uſurpandis.*

Hujus *Uſus* & *Utilitas*, præcipuè & paſſim & in Melancholia hypochondriaca, Obſtructionibus Viſcerum, pallidis Coloribus, Arthritide, Colica, vix autem uſurpatur in Aſthmate.

SCHROEDERI CAPUT XLIX.

DE DECOCTIS.

DEcocta fieri poſſunt ex rebus omnibus, quæ pronæ ſunt vires *Elixatione Brodio* ſuo communicare, adeoque ex *Mineralibus, Vegetabilibus, & Animalibus*.

E Mineralibus non reſpuunt decoctionem *Terra* crudæ calcinatæve, *Lapides* calcinati, *Metalla* calcinata, *Antimonium* crudum & calcinatum, *Mercurius* crudus, *Cinnabaris, Lithargyrium, Sulphur*. Nimirum *Aqua* etiam *ſimplici* incocta vires quaſdam impertiunt, maximè tamen ſi adhibitus fuerit *Liquor facultate penetrante* gravidus, qualis *Vinum, Acetum, Aqua-*

Interdum loco Alterantium inſuntur *Purgantia*, & ita fit *Decoctum Galli purgans*. In quibus præſcribendis eadem obſervanda *Doſis*, & ſupputanda c. ſ. q. *Liquoris*, in quo debet coqui Gallus, atque factum fuit in Decocto ſimplici purgante.

Tale *Decoctum Galli veteris* à Veteribus ſolet uſurpari in Morbis chronicis, Malo hypochondriaco, Cacheſiis & aliis, pro alterandis ſenſim ſenſimque Humoribus, & temperanda eorum acrimonia.

Cæterùm *talia Decocta ſunt valdè ridicula*: recipitur Gallus decrepitus; cur non potiùs junior, cùm hujus Decoctum ſit magis nutriens quàm veteris? ſecundò Decoctum Galli, ſi ad aliquos dies ſteterit, incipit aceſcere, & hinc plùs nocet quàm prodeſt. Hinc *Pinguedo* quæ eſt in Decocto, & partes quæ ſeparantur, *Potum* dant ingratum, & quæ ſunt alia vitia, quæ perſtringit in *Decocto Galli* ZWELFERUS, qui vid. *in Animadverſionibus*.

CAPUT XVII.

DE DECOCTIS.

INtelliguntur hic *Extractiones* & *Solutiones*, quæ *Menſtruo* imprimis fiunt *aqueo*, plùs minùs ſimplici, vel alio; præſertim ſalinis particulis acuato; unde fiunt *Gelatina, Emulſiones, Infuſa, Decocta, Vina Medicata*, & pro uſu externo etiam *Clyſmata, Cataplaſmata, Gargariſmi*.

In hujuſmodi pharmaceuticis Præparationibus habenda eſt ratio & *Liquoris* tanquam *Menſtrui*, mediante quo fit *Extractio*; & *Materia medica* ſeu *Subjectorum*, ea quibus fit talis *Extractio*, & tandem utrorumque ad ſe invicem *mutuus reſpectus*, ut nempe ratione *Quantitatis* & *Qualitatis* ſibi mutuò reſpondeant, hoc eſt, Menſtruum ſit ſufficiens & homogeneum rei infundendæ.

Nam ut à poſteriori hic incipiam, verum eſt *Axioma Chymicum*; *Nullum Menſtruum ſive Liquorem ultra modum receptivitatis ſua recipere poſſe*, hoc eſt, tantum particularum medicamentoſarum ex rebus infuſis vel incoctis extrahere & imbibere, quantum particulis ſuis penetrando & diſſolvendo à Subjecto ſeparare, ac hinc porulis ſui recipere & continere valet: propterea requiritur *certa Proportio* in *Quantitate Menſtrui* ad rem extrahendam, ut tantum ſumatur à Liquore, quantum requiritur pro virtute Materiæ inſuſæ elicienda, & quantum ſufficit pro Cura hujus vel illius Affectus. V. g. ſi ego M. j. *Herbarum* vellem affundere ℔j. *Liquoris* pro Extractione, eſſet nimium, & Liquor non ſufficienter impregnaretur: contrà verò, ſi ego vellem decem Manipulis affundere ℥iij. *Liquoris* eſſet parùm, propterea, quoniam non reciperent in ſe omnes Simplicis virtutes, ex eo, quòd ſi ſemel ſint ejus pori repleti, tunc non poſſunt plus recipere, licèt vel centies addantur nova Simplicia: hinc quadruplum & ſextuplum *Spiritu Vini* pro *Subjectis reſinoſis* plenariè extrahendis, triplum aut quadruplum *Aquæ Fortis* pro *Argento* ſolvendo requiritur, & *Antimonialia Infuſa* in *Vino* non amplius, quàm capere valent, ex *Croco* ſeu *Vitro* infuſo recipiunt. Unde cùm *aquea Menſtrua* plerumque ſolitaria, nec ſalinis particulis acuata, debiliſſima ſint; propterea communiter in eo ac ſæpiùs erratur, quòd Simplicibus decoquendis ac infundendis tam parum aquei Menſtrui addatur, & quod via ſufficit penetrandis & quaſi emolliendis rerum extrahendarum particulis: confer ZWELFERUS *Animadverſ. in Pharm. Auguſt pag.* 146. & *Pharmac. Reg. pag.* 31. Cùm enim nulla hic ſit proportio, fit tantummodo Medicamentum pretioſum, & minùs fructuoſum: pretioſum propter copia Ingredientium; minùs fructuoſum, quoniam Liquoris parcitas & paucitas non poteſt ſufficienter abſorbere & imbibere particulas rerum infuſarum medicamentoſas.

Ratione *Qualitatis*, ſupra dictum, quòd *Liquor ſit homogeneus Subjecto infundendo*, hic ejuſdem naturæ in fundamento, ne detur actio inanis vel contraria. V. g. *Aurum* vel *Argentum*, ſi vel per centum annos decoquantur in *Aqua* vel *Spiritu Vini*, nil elicitur: ſi *Cera* vel *Reſinoſa* decoquantur in *Aqua Regia*, vel *Aqua Forti*, fruſtra erit, quia invicem contraria, nullus coitus, nulla invicem actio aut reactio. Propterea tales ipſi Liquori aquoſo, aut Menſtruo ſunt infundenda, aut in eodem decoquenda, cui poſſunt ſuas virtutes communicare; unde magis *reſinoſa* aut *oleoſa Subjecta* apta ſunt, quæ *aqueis* tententur *Menſtruis*: qua ratione malè à plurimis omnes *Radices*, aut reliquarum *Plantarum partes reſinoſæ*, e. g. *Jalappa*, aut *Turpethum*, aut *Agaricus*, *Vino* pro ſcopo laxativo infunduntur, aut pro eodem fine in *Aqua* decoquuntur: quoniam, uti *de Extractis* monui, *reſinoſa* eliciuntur tantummodo per *ſpirituoſa volatilia*, ſeu *Menſtrua ſulphurea*, nullo verò modo ab aquoſo; quoniam inter oleoſa (ex *Oleo* enim & *Sulphure* fit tertium *Reſina*) & ſulphurea ſeu reſinoſa ad Aquam nulla eſt proportio commiſtionis.

Liquor ergò & *Menſtruum aquoſum*, mediante quo elicitur vis medicamentoſa per *Infuſionem* vel *Decoctionem*, eſt multiplex, pro varietate ſcopi à Medico intenti, plùs minùs *ſimplex*, nunc *compoſitus*: v. g. *Aqua* quælibet *fontana, pluvialis, Ros majalis, Serum Lactis deſtillatum*, ſeu *depuratum*, *Vinum*, *Acetum deſtillatum*, *Mulſum*, *Poſca*, *Succus* quidam liquidior depuratus, v. g. *Pomorum Borsdorffianorum*, &c. Et eſt vel *Menſtruum ſimplex*, vel *compoſitum*, *acuatum cum Sale Tartari*.

Liquor hic primò, quò ſimplicior, eò potentiùs imbibit: hinc non *Decoctum* jam factum, & aliis imbibitis particulis medicamentoſis ebrium, eſt recipiendum; ſed *Aqua* vel *Vinum ſimplex*; vel ſi in quibuſdam circumſtantiis recipiendum ſit Decoctum aut Infuſum jam factum, hoc poris apertis, i. e. maximè dilutum, & aliis ſubſtantiis minùs impregnatum eſſe debet, ut valeat recipere plures medicamentoſas ſubſtantias. Vulgaris ſanè *error* eſt, ut *factis Decoctis adhuc varia infundantur*, ea quibus tamen Liquor amplius quid recipere nequit.

Utiliſſima eſt *Aqua fontana* pura & nitida: in Morbis tamen cachecticis, uti *ſuperiùs* dictum, Scorbuto, aliiſque chronicis,

Aquave stillatitiæ. Quin & *Metalla ignobiliora*, potissimùm si calcinata ea fuerint, verbi gratia *Minium*, *Cerussa*, *Limatura Ferri* calcinata, & similia, Decoctioni apta sunt. Decoquuntur autem hæc omnia in *Pulveres* redacta.

Ex *Animalibus* Decoctioni parent *partes carnosæ*, *membranosæ*, *Cornua* tum cruda raspata, tum calcinata, & similia.

Verum enimverò, hic loci de *Decoctis* potissimùm agemus *potulentis*, in Praxi usitatioribus, quæ *Apozemata* communiter dicunt. Hæc parantur imprimis è *Vegetabilibus*: videlicet è *Radicibus*, *Corticibus*, *Herbis*, *Floribus*, *Baccis*, *Fructibus*, *Lignis*. Superadditis tamen nonnumquam (sed rarò) nonnullis è *Mineralibus* aut *Animalibus*.

Liquor, in quo res eæ communiter elixantur, est *Aqua fontana*, (hæc adhibenda quoties alius alicujus mentio nulla fuerit facta) *Aqua pluvia*, *Aqua destillata* (sed non adeò commodè ob spirituosæ portionis exhalationem, nisi Coctio in Diplomate instituatur), *Serum Lactis*, *Hydromel*, *Vinum*.

N. Hoc præstat in fine Coctionis superinfundere.

Quantitas Liquoris ad res coquendas varia sumi solet, prout scilicet res longiorem vel breviorem Coctionem expetierint. *Duriores* siquidem ac solidiores, ut diutiùs sunt coquendæ, ita *majorem Liquoris quantitatem* requirunt, quippe Coctione Liquor paulatim exhalat. Sumitur autem e. g. *Proportio* quadrupla, sextupla, decupla, duodecupla, &c. Respondent etiam Manipulo 1. ℥ß. ℥v. vel ℥vi. Pugillo ʒij. vel ʒiij.

Mo-

---

nicis, usitatò assumitur *Aqua ferrata*, seu extinctionis Ferri: qua etiam opus est ubi est laxatus Stomachus & Intestina. *Ferrum* enim, uti sæpiùs monui, & ex TACHENIO indigitavi, nunc adstringit, nunc aperit: per se adstringit contrahendo Fibras, aperit verò absorbendo Acidum. Interdum accipitur *Aqua Hordei*, seu *Decoctum Hordei* pro Infusione Quidam accipiunt *Aquam tonitrualem*, & plurimas huic vires adscribunt: vid. quæ superiùs dixi *de Aquis*, ubi dedi quasdam Descriptiones. *Ros Majalis*, vel *simplex* vel *alcalisatus*, est egregium Menstruum pro extrahendis Vegetabilium & Animalium virtutibus, uti patet ex suprà dictis.

Serum Lactis est conveniens Liquore pro Infusione Simplicium, quoniam notum, quòd Serum Lactis per se non habeat parum virtutis medicamentosæ; ratione imprimis Salis nitrosi temperati egregium est Remedium in multis Affectibus, uti superiùs monui *de Lacte*. Et cùm Serum Lactis per se sit egregium Antiscorbuticum, & conveniat admodùm, tam in Scorbuto, quàm Febre cum Scorbuto conjuncta; propterea fieri possunt *Decocta & Infusa in Sero Lactis* in Malo hypochondriaco, Scorbuto, & similibus Morbis. Convenientissimè Infunduntur in *Serum Lactis Plantæ Antiscorbuticæ*, ex eo, quoniam Serum Lactis temperat saporem acrem. Præter id quod temperet saporem acrem, etiam adjuvat, ut Plantæ Antiscorbuticæ blandiùs operentur, solent enim interdum ratione Salis volatilis acris inducere Phlogoses, & Effervescentias in Corpore: has prævenit Serum Lactis, temperando Salia acria, & Sale nitroso temperato modicè refrigerando. In Juvenibus ergò biliosis & in Morbis calidis, uti Potus Seri Lactis est conveniens, ita etiam in talibus Infusa & Decocti, tam alterantia, quam purgantia, commodè possunt cum Sero Lactis fieri.

De *Vino* dubitari posset: *an hoc ratione copiosæ partis spirituosæ, inter Menstrua aquosa referri possit*. nihilominùs tamen, quoniam Spiritus Vini ante sui separationem est in Vino dispersus, & copiosa Aqua aut Phlegmate dilutus, propterea fit, ut omninò Vinum Menstrui aquosi rationem adhuc obtineat. Usurpatur imprimis pro *Infusis*, non vero pro *Decoctis*: ratio est, quoniam in Decoctione, imprimis nonnihil diuturniore, ex Vino evanescunt ejusdem partes spirituosæ, & exhauriuntur ejusdem Spiritus, remanente tantummodò Latice aquoso subacido, & quasi tartareo: propter hanc rationem commodius est Vinum pro Infuso, quàm pro Decocto. Quòd si verò Vinum Decocto sit addendum, vel pro augumentanda ejus virtute, vel pro concilianda eidem saporis gratia; tunc vel admiscetur Vinum Decocto in fine Decoctionis, vel, quod melius est, insisti debet *modo decoquendi Zwelferiano*, qui in decoquendis Subjectis volatilibus & spirituosis cum Vino, recipit omnes *Species*, unà cum *Menstruo*, easque conjunctim includit Cucurbitæ, cum suo Alembico rostrato munitæ, in Digestionem ponit in Balneo Mariæ & instituit sic Coctionem: sic enim fit, ut partes volatiles & spirituosæ in Decoctione eleventur in Alembicum, ibique coagulatæ in guttulas per ejusdem rostrum decidant: quem *Liquorem destillatum*, in Coctione prolectum, *Decocti Colaturæ* depuratæ denuò addit, & ita Decoctum efficacius ac gratius acquirit. *Modum* videbitis hinc inde *in Animadv. Pharm. Aug.* qui est elegans, & meritò observandus à nostris Pharmacopœis negligentibus.

Interdum in *Malso* decoquuntur Simplicia, pro suo scopo conveniente ac debito.

Sunt etiam, qui recipiunt *Succos recenter expressos*, per subsidentiam & repetitam Colationem depuratos: iisque infundunt Simplicia Vegetabilia, vel alterantia, vel purgantia. Ita v. g. *Succi Cochleariæ depurati* & *Sero Lactis* misti ana partibus æqualibus commodè infunduntur *Simplicia*, quæ in Morbis chronicis usurpantur, & convenienter *Aperitiva* appellantur.

Porrò cum sæpiùs *Liquoris* seu *Menstrui aquosi* virtus extractiva sit nimis languida, longè commodiùs procedit negotium pluribus in casibus, si *Menstruum acuatum* fuerit *salino Stimulo* pro facilitanda Extractione: pro quo scopo, item pro correctione ingredientium quorundam Subjectorum, addatur *Cremor* vel *Crystalli Tartari* in *Decoctis*, vel *Sal Tartari* in *Infusis*: item *Terra foliata Tartari*; sicut jam hoc ipsum superiùs monui, ubi *de Senna*, quod nunquam infundenda sit sine Stimulo Sal Tartari promptè liquescit, & acuit Menstruum, ut nempe partim meliùs dissolvatur Subjectum, partim ut corrigatur malignitas nobis hostilis, si quæ subest in Subjecto. Sed observandum, quod Cremor Tartari, licèt Coctione dissolutus, refrigerato Liquore mox crystallisetur denuò. ergò si *Tartarum* simul solutum volumus, parum *Salis Tartari* etiam tunc addi potest, hoc enim in Liquore Crystallisationem impedit: v. g. ad ℥ij. vel ℥iij. *Cremoris* addatur *Salis Tartari* ℈j. ad ℈iß. Imo alia interdum adduntur Stimulantia pro varietate circumstantiarum: nunc *Species* infundendæ vel decoquendæ adsperguntur *Arcano Tartari*, quod est salinum, ut facilior fit Extractio, sicque virtutes medicamentosæ communicentur Liquori; nunc additur *Tartarus vitriolatus*, vel *Sal fixum* aliud, tam simplex quam compositum: sic v. g. in *Infuso purgante antiscorbutico* commodè adsperguntur Ingredientia cum quodam *Spiritu antiscorbutico*, v. g. *Cochleariæ*, *Armoraciæ*, &c. in *Infuso anticachectico* commodè infundenda adspergimus cum *Spiritu aperitivo Penoti*, item cum *Spiritu volatili* aut *Tinctura Tartari* (loquor de *Infusis*: in *Decoctis* enim *Spiritus Tartari volatilis*, *Spiritus Cochleariæ*, &c. exhalando pereunt.)

Subjectum verò *Menstruis aqueis* extrahendum, ex omnibus *tribus Regnis* desumitur: sed potissimum ex *Vegetabili*, hinc, & *Animali Regno*: sicut rectè dicit AUTHOR, quod fieri possint *Decocta* ex rebus omnibus, ut Elixatione vires Brodio suo communicent: vid. quæ habet AUTHOR, qui est satis clarus, & non valdè prolixius.

Verùm hoc ipso, præter suprà monita, *ratio habeatur*: 1. *Conditionis Materiæ* infundendæ: *an volatilioris*, *an fixioris fuerit naturæ*? & ipsum *Concretum* texturæ firmioris vel rarioris? Nam illa, v. g. *Ligna*, *Radices*, *Cortices*, *Plantæ adstringentes*, item quæ vocantur in specie *Splenetica*, uti etiam quamplurimæ *Vulneraria*, *Cornua*, aliæque Animalium partes, uti, & *Mineralia*, vix sine diuturna in *Aqua Maceratione*, & accedente insuper *Decoctione*: hæc vero, v. g. *Aromata*, & *Aromatica*, *Antiscorbutica dulcia*, &c. quorum vis consistit in Sale volatili facilè exhalante, inepta sunt *Decoctionibus*, & simplici *Infusione*, & *Digestione*, aut *Destillatione* præparantur; quoniam coquendo maximè eorum virtus exhalat; *Fixiora* econtrà inepta Infusionibus, cùm non sufficienter extrahantur. *Infusa* enim media sunt inter *Decocta*, & *Destillata*; unde tam præscribuntur ad Infusionem, ut in loco tepido macerata sine sui exhalatione blandè deponant virtutes medicamentosas in Menstruum. Sic *Plantæ aromaticæ dictæ*, odore penetrante, & volatili præditæ, uti etiam ipsa in specie sic appellata *Aromata*, difficulter admodùm ferunt Decoctionem, propter partes spirituosas volatiles, leni in Igne dissipabiles; sed potiùs pro sola tantummodò Infusione cum Liquore appropriato præscribuntur, ut Menstruum penetrando in poros extrahat Materiam solubilem: sic *Crocum* si decoquimus, non fit sine volatilium virium jactura: si vero. *Ligna* infundimus, minima pars medicamentosa extrahitur: si *Cinnamomum*, *Cardamomum*, aut *Sinapi* decoquantur, certè multum de viribus perdunt. Quòd si verò sint decoquenda cum aliis, aut propter intendendas virtutes Medicamenti, aut propter gratiam saporis, & odoris, præscribuntur tantùm in fine Decoctionis adjiciendа, quando Coctio jam ferè est absoluta: aut certè in Decoctionem adhuc calidam, & modò ab Igne remotam, infunduntur. Quod ipsum similiter intelligendum venit de *Simplicibus Purgantibus*, quorum virtus Coctione dispergitur, & perit, qualia sunt imprimis

Modus parandi absolvitur.

1. *Præparatione* ad Decoctionem,
2. *Decoctione*.
3. *Clarificatione*.

1. *Præparatio* fit incidendo, contundendo, radendo, limando, &c.

2. *Decoctio* fit vulgariter. 1. *Igne* nudo. 2. *Vase* aperto æneo Stanno obducto. 3. *Ordine* observato S. A. Est autem *sequere* S. A. Materias coquendas non simul & semel injicere, seu diversis vicibus, priùs, posteriùs, prout naturæ volatilioris, fixioris, mollioris, durioris, solidioris res fuerint. Nimirum si *Cornua, Ligna, Cortices, Radices, Folia, Semina, Aromata ac Flores* Decoctioni destinantur, primùm Cornua, Ligna, Cortices & Radices quandiu coquenda sunt, hinc Folia ac Semina superinjicienda, tandem quoque sub finem Decoctionis, Aromata & Flores; utpote quorum vis facilè in auram evanescit.

N. *Res duriores* macerantur priùs aliquandiu.

3. *Depuratio* fit vulgariter *Albumine Ovi*, cum quo *Decoctum* oppressum, vel saltem colatum ebullit, quod dein per Colum trajicitur. Vide *lib. 1. c. 14. Clarificata*.

Usurpatio. Quia saporis minùs grati ferè sunt *Decocta* gratia conciliatur *Saccharo*, *Syrupove* addito ad singulas Doses ℥j. plùs minùs, pro palato Ægrori. Quinimò & *aromaticus sapor* superaddi ferè solet, nonnihil ex *Aromatibus* commiscendo.

Sunt

---

primis *Epithymum*, item *Senna*, quæ levi Coctione egregium purgans, longiore verò Coctione difficile, & mucilaginosum torminans producit *Decoctum*.

Hæc ergò, & similia commodiùs infunduntur, quàm decoquuntur, cùm in Decoctione castretur potiùs quam augeatur eorum vis: ut nihil jam dicam, quædam Simplicia prout infunduntur, vel decoquuntur, virtutes suas immutare; uti monui *de Asaro*, quod *Infusione* in Aquam dat Medicamentum vomitivo-catharticum, *Decoctione* verò dat Medicamentum deoppilativo-diureticum; id quod similiter in aliis usuvenire observabit is, qui diligens est Simplicium scrutator.

2. Requiritur, ut probè attendatur: *an Subjectum extrahendum, & solvendum, sit sulphureæ, aut salinæ, aut aqueæ naturæ?* hoc est, in Concreto vel resinoso vel mucilaginoso hæreat, pro instituendo aliquali Menstrui selectu, *Salsa* enim *acida* pro Subjectis Mineralium, *sulphurea*, nempe *Spiritus Vini*, pro Subjectis pinguibus, resinosis, & oleosis; *aquea* pro salinis adhibentur. Observandum ergò: ne Resinosa in Aquam, Mineralia in Spiritum Vini infundantur; hinc quidam malè *Agaricum* in *Hydromel* infundunt. Ex hoc fundamento facilè patebit, quòd *Turbith*, *Jalappa*, item *Hermodactilus*, *Gummi Gutta*, *Scammoniata*, & similia resinosa, nonnisi frustrà infundantur cum aliis Purgantibus, quoniam hæc, & alia sine effectu, ceu resinosa, permiscentur reliquis.

3. *An Subjectum extrahendum, & resolvendum generosius vel potentias ultero sit Simplex*, seu plus suggerat de vi medicamentosa: *an sit debilius, & minùs sit exserat in Menstruo, pro legitime quante, Dosisque ritè ejus determinanda?* *Aromatica* enim plus suggerunt *Menstruo*, quàm *fixiora*; sic v. g. *Cinnamomi* ℥j. plùs valet, quam *Absinthii* M. 2.

Plura, quæ huc spectant, videbitis in ZWELFFERI *Animadvers. in Pharm. August. pag.* 146. & *Pharm. Reg. pag.* 31. & 84. item in HOFFMANNI *Clave pag.* 61. & 87.

Ex dictis vel sponte patet: quòd principalis in his negotiis labor sit *Infusio cum Digestione*, & hinc *Decoctio*, cui ministraliter inserviunt tam *Specierum incisio*, *Contusio*, *Mistio*, &c. quàm factæ jam *Extractionis*, & *Solutionis Transcolatio*, & interdum *Depuratio*, *Clarificatio*, & præsertim sub dispensatione *Edulcoratio*. Species nempe mistæ, cum Liquore simul conjunctæ, committantur Digestioni, plùs in Decoctis, & fixis, minùs in Infusis, & volatilibus: mediante enim Infusione, tepore, & calore, penetrat magis Menstruum in Corpora, Purgantia, quò diutiùs digeruntur, eò mitiora fiunt, & vim suam purgantem magis exserunt, penetrando scilicet mista Digesta vel decocta transcolentur; ut fiat separatio Liquoris impraegnati à fæculentis remanentis. *Infusa* autem *Antimonialia* per Chartam filtrentur, ne aliquid de substantia antimoniali hauriatur, & ita noxam adferat in Corpore. Quoad *Edulcorationem*: opus est in Decoctis, & Infusis amaricantibus, & nauseosis pro gratia saporis, & odoris, ne nauseam pariant.

Quoad *Subjecta extrahenda*, & præsertim *decoquenda*: ptimum est *Regnum Minerale*; ubi quæritur: *an scilicet ex iisdem virtus medicamentosa Decoctione in Aqua vel Vino commodè possit elici?* Nihilominùs tamen pro nobis tantùm stat LOCATELLI; sed in specie elegans hac in parte est POTERIUS *in Pharmac. Spagyr. lib. 1. Cap. 1. 2. & reliquis Capitibus se invicem subsequentibus*; fient & multiplici Experientia stat, multas vires ex Mineralibus elici. Sic notum est, quòd *Ferrum* commodè possit infundi, nunc in *Aquam simplicem*, nunc in *Vinum*, contra Morbos cachecticos, chronicos, & Malum hypochondriacum, &c. in quibus, uti notum est, *Vinum chalibeatum* est elegans. Imprimis verò *Ferrum Vino infusum* commendatur in talibus casibus, cùm subtilis Vini aciditas solvat subtiliorem Martis Crocum, & exinde virtutes contra Morbos chronicos elegantes eliciat. Hac ratione fiunt *Vina Anticachectica ex Mineralibus*, unà cum *Cinnamomo*, & *Caryophyllis Vino* infusis. Præterea huc etiam pertinet quando

Chalybs ignitus extinguitur in *Aqua simplici*, & fit *Aqua chalybeata*, vel *Aqua Ferrariorum*, quæ Aqua extinctionis Ferri est conveniens *Potus* in Morbis cachecticis & splenetcis: Hinc etiam dicunt, quod Canes Fabrorum ferrariorum careant Splene, aut certè habeant admodùm imminutum, ex eo, quòd bibant Aquam Ferrariorum, quæ Aqua hoc augmentum præternaturale Splenis præveniat & præcaveat. Talis *Chalybs* vel *Ferrum ignitum*, vel in *Aqua* vel in *Lacte* extinctum, egregium præbet *Liquorem*, tam pro *Potu* Dysentericorum, quam etiam pro *Infusione* instar *Clysmatis* in iisdem. POTERIUS refert, *Virum ictericum epoto Vino, in quo pluries Aurum candefactum extinctum fuerat, perfectè reconvaluisse*; & quidem hoc *Aurum in Aqua* extinctum suo ratiocinio comprobat BURRHUS *in Epist. ad Bartholin. de restituendis Humoribus Oculorum* scripta. *Stannum calcinatum* & *Vino* infusum laudatur ad Affectus Uterinos. *Aqua, in qua Plumbum extinctum*, Ventrem & Artus refrigerat, Alvumque laxat; calcinatum *Aceto* infusum, cuicunque Inflammationi citò succurrit & Ophthalmiæ medetur. De *Antimonio* superiùs dixi, quòd à Modernis permisceatur *Decoctis* & *Infusis Anti Venereis* cum *Lignis Sudoriferis*; sicut etiam *Antimonium crudum* subtilissimè tritum ad ℥ß. si maceratur per noctem in tribus vel quatuor unciis *Aquæ* vel *Vini*, suprà & infrà purgabit. Sic *præparatum Antimonium* Infusione sui *Vinum* pluribus dotibus imprægnat. *Infusum* vel *Decoctum Mercurii vivi*, benè à Mercurio vivo separatum non tantùm constituit *Aquam Hermeticam Angelui*, quæ contra Vermes Puerorum internè, & contra Scabiem externè cognita est, si nempe aliquot ejus drachmæ in *Aqua Fumaria* vel *communi* ebulliant, & *Aqua* ista à Mercurio subsidente decantata usurpetur; sed præterea quoque idem *Mercurius* decoquitur & infunditur in istiusmodi *Decoctis* & *Infusis Antivenereis* sicuti ipsum Antimonium. *Aqua Calcis vivæ* seu *ejus Decoctum* polychrestum Remedium est internè & externè. *Decoctum Sulphuris* valdoperè commendatur a POTERIO, si nempe decoquitur *Sulphur* in *Aqua*, vel in *Vinum* fuerit infusum: in Aqua pro Remedio alexipyreto seu febrifugo, quòd scilicet Febres pellat, Hepatis ardores compescat, & etiam quòd Erysipelati & Scabiei usu interno medeatur: externo verò usu idem *Decoctum Sulphuris* vel *Infusum* quamcunque Inflammationem sistit, Erysipelati succurrit, Scabiem sanat, ac rubores Faciei tollit. Prostat etiam *Decoctum Scoriarum Reguli Antimonii* pro Scabie, Ulceribus, &c. De *Mercurio sublimato*, *Vitriolo*, *Alumine*, &c. ut nihil dicam. Ex omnibus his tamen ura medicamentosa plùs minùs communicantur *Aquæ*, præsertim in *Decoctione*, unde *Potus medicamentosus* fit.

Ex Animalibus, eorumque partibus, e. g. *Priapo Cervi*, *Cornu Cervi*, &c. decoquendo cum *Aqua simplici* elicitur Substantia mucilaginosa, frigore facilè in Gelatinam concrescens; utut etiam ex Vegetabilibus quibusdam similis gelatinosa Substantia elici queat, v. g. ex *Jasculo Avenaceo*, *Cydoniis*, *Pyris*, &c. & quod *Gelatina* sunt *in Animalibus*, hoc esse videntur *Mucilagines Seminum Vegetabilium*, v. g. *Seminis*, *Cydoniorum*, *Milii*, *Psyllii*, &c. Citra Gelatinæ præparationem *partes Animalium* tam duræ, quàm molles, commodè Decocta ingrediuntur; hinc habentur *Decocta Cornu Cervi*, *Radicis Scorzonera cum Cornu Cervi*, *Decoctum Priapi Cervi*, *Splenis Bovis*, quod in Cachexia & Mensium defectu laudatur; quo etiam pertinet *Decoctum Hepatis suilli*, quæ commendari solent iis, qui laborant Fluxu Hepatico sanguineo: qualia Animalia nunc sola, nunc cum aliis Vegetabilibus infunduntur. Item huc pertinent etiam *Juscula consummata*, & similia, de quibus *suo loco*.

Quoad *Vegetabilia*, *Semina* quædam, lactea quasi oleosa substantia turgida, imprimis cum *Aquis* terendo solvuntur, quo oleosa substantia Nuclei eliciatur, & ita in Corpus Lacti æmulum, *Emulsionem* dictam, rediguntur, quæ tamen potiùs Magistrales, quàm Officinales esse solent, de quibus *infra*.

Ul-

Sunt DECOCTA celebriora,

Alterans. Vide *infrà*, N. 1.
Antimoniale. 2.
Aperitivum majus. A.
cum Rhabarbaro. A.
minus, seu *Lenitivum minus* A.
Capillorum Veneris. A.
Carminativum Clysmaticum, Cord.
Clysterum emollientium, Cord.
Commune ad dissolvenda Solutiva, Cord. Renod.
Commune Medicinale cum & sine Sena. A.
Epaticum. 3.
Epatis Virid. 4.
Epithymi. A.
Florum & Fructuum, A.
Fumaria.
Hystericum. 5.
Majale. 6.
Pectorale Simplex & Compositum. A.
Purgans Quercetan. 7.
Splenis Brevis. 8.
Sena, ▽. A.

1. *Decoctum Alterans*.

℞. *Santal. rubr.* ℥ß. (*alii*) ʒvi.
Succ. Citri recent. ℥iß. (alii ℥j.)
Sacch. clarificat ℥i.
Aq.

Ulteriùs *Aqua* ex *Seminibus* quibusdam liquefaciendo elicit *mucilaginosam substantiam*, qua extracta incrustantur quasi Semina : ut *Cydoniorum Mucilago* ad Faucium Affectus : *Psyllii*, *Sclarea*, *Milii*, &c. simplici Infusione ac in *Aqua* Maceratione parabilia.

Decocta autem & *Infusa* in specie sunt vel *pro usu interno*, vel *externo*. *Pro usu interno* vel scopo *alterandi*, vel *laxandi*, vel *utrique scopo* satisfaciunt simul. *Decoctum Purgans* nihil habet singulare præ *Alterante*, nisi quòd exacta requiratur supputatio *Dosium purgantium Ingredientium*; quæ cùm sint Vegetabilia, talia infundenda vel decoquenda sunt, quæ virtutes suas possunt communicare Menstruo aquoso, seu quæ non sunt resinosa, utplurimùm quæ cum aliis Purgantibus frustrà infunduntur. Et certè is, qui novit legitimè infundere vel decoquere *Sennam*, *Rhabarbarum* & *Helleborum*, vix opus habet reliquia: ut taceam *Decocta Purgantia* propter nauseosum saporem, & propter horrendum gustum, nunc non esse ampliùs in usu adeò, atque fuerunt tempore Majorum: aut si adhuc præscribitur Infusum aut Decoctum tale ex Senna, pro una saltim dosi præscribitur.

Quod ergò attinet *Ingredientia*. *Radices*, *Cortices*, *Ligna*, item *Bacca duriores*, ut *Juniperi* exsiccatæ, &c. firmioris cùm sint compagis, utplurimùm mediante Decoctione extrahuntur aquosis aut vinosis Menstruis, ita quidem, ut Menstrui sextuplum, octuplum, aut duodecuplum, utplurimùm recipiatur, ut diuturnæ Macerationi in loco calido, & Decoctioni, nunc ad mediæ, nunc ad tertiæ partis remanentiam instituendæ sufficiant. Cùm vero quædam eorum sint volatiliora ex parte texturæ, ut *Sassafras*, *Juniperinum Lignum*, &c. Decoctio talis instituitur in Cucurbita suo Alembico munita, quo ita simultanea Destillatione colligatur, id quod alias evanesceret in auras, quodque vel *Decocto* ipsi, aut saltem *Bochetæ* seu *Decocto secundario* possit addi, ut rectè observat ZWELFFERUS *Pharm. Reg. pag.* 87.

Herba & *Flores*, *Semina* item *aromatica*, nunc simplici *Infusione*, nunc simultanea *Decoctione*, cum Menstruis aquosis aut vinosis tractantur; idque iterum vel *simplici Decoctione*, vel juncta simul *Destillatione*. *Simplici Infusione* illa, quæ volatiliora & rariora sunt texturæ, v. g. *Senna*, *Rhabarbarum*, item *Flores Acacia* in *Sero Lactis*, *Herba recentes aromatica*: *simultanea* verò *Decoctione* tractantur ea, quæ firmiora sunt texturæ, ut Diuretica plurima, Vulneraria, Adstringentia, Pectoralia, &c. tandem *Decoctione & Destillatione* simul, quæ mediæ sunt constitutionis, & de volatiliori facilè exhalabili substantia participant, & simul fixioris coalitua moleculas seu corpuscula obtinent, & quæ nonnisi rigorosis Ignis examini auscultant, dum ista volatiliora per Alembicum avolarent. Talia sunt *Aromatica*, *Cephalica* & *Stomachica*, v. g. *Mentha*, *Rosmarinus*, *Salvia*, &c. unde Coctio sæpè *in Diplomate* instituitor.

Diploma est Vas duplex clausum, eum in finem, ne, quando fit Decoctio, vires facilè exhalent: sed ut cum minori medicamentosarum virtutum jactura Institui possit. Commodius tamen est inventum ZWELFFERIANUM, dum Cucurbitæ suux imponitur Alembicus rostratus, uti *paulò antè* dixi. Speciatim Plantæ Antiscorbuticæ non benè ferunt Decoctionem, ergò imitemur HORSTIUM *in Observ. pag.* 338. & *Succum* exprimendo, & *relictum* decoquendo; v. g.

♃. *Herb. Nummular.*
Nasturt. aquat.
Anagall. aquat.
Cochlear. an. M. ij.
Comar. Absinth. vir.
Ruta,
Sedi minor. an. Mß.

Incidantur & conterantur lapideo Mortario, trajiciatur *Succus* per Pannum lineum, qui in Vase vitreo conservetur.

♃. porrò *Herbas*, *ex quibus Succus expressus*:
Coqu. in *Sero Lactis caprini depurato* leviter, per Pannum lineum exprimantur parùm. *Expressioni* addatur
Succus prior,
Misc. & aromatisentur cum
Aqua Cinnam. ʒj.
Olei destill. Macis,
Nuc. Mosch. an. gutt. iv. vel v.

Misc. pro *Potione*; cujus *Dosis* sint ℥iij. iv. vel v.

Ordo Ingredientium pro *Decoctis* solet observari talis, ut primò quidem ponantur *Radices*, hinc *Folia*, utut ab aliis promiscuè modo Folia primo loco, modo Radices præscribantur, ut nulla hac in re certa præscribi queat lex; postea *Flores*, hinc *Semina*: quo etiam pertinent *Fructus* & *Aromata*. Ad Radices etiam pertinent *Cortices* & *Ligna*: denique adducotur *Aromata*, partim, ut corrigant *Ingredientia purgantia*, quæ commodè ponuntur post Radices & Folia, partim ut concilietur gratia saporis & odoris.

Quod attinet *Animalium partes*, si sint duriores, Radicibus & Foliis permiscentur & immiscentur; sin verò sint molliores, postmodùm adduntur: sicut hæc ipsa sunt satis clara in MORELLO (C), ad quem Lectorem remitto. *Proportio* hæc est : ut v.g. *Radicum* ℥j. respondeat *Corticum* & *Lignorum* ʒij. ad summum ℥ß. *Herbarum* Man. ij. *Florum* ʒj. seu pug. 1. ad ij. *Seminum* ʒij. vel iij. ad ℥ß. *Fructuum minor.* paria 2. vel 4. *Fructuum majorum* num. 1. vel 2. *Aromatum* ʒj. Manipulus mediocris habetur pro ℥ß. *Animalium* & *Mineralium* Dosis variat, sicque proportionata non possunt dari. *Proportio in Liquore* est, ut respondeat triplum: scilicet unciæ uni *Specierum*, respondeant ℥iij. vel iv. *Liquoris*; libræ uni *Infundendorum* respondeant ℔iij. vel iv. *Liquoris*: in durioribus autem & fixioribus respondeat sextuplum, octuplum, duodecuplum, uti videri potest in AUTHORE, qui satis est fusus in docendo, quomodo parari debeat Decoctum, vel Infusum; sicut & hæc docet usus & lectio Authorum; impossibile enim est, omnia inculcare.

Observetur præterea, quòd quando *varia vel multa Vegetabilium partes* infunduntur aut decoquuntur, singula *in minori* describantur *Dosi*, ne cumulus Ingredientium coacervetur: item si præscribendæ tales partes, quod reliqua omittantur reliqua in majori præscribantur Dosi. *Planta & Radices*, quæ sunt *mucilaginosa*, & viscidæ, ut *Radix Althaa*, *Symphyti majoris*, & similes, non commodè & benè possunt infundi aut decoqui; quoniam Mucilagines Decocta reddunt ingrata, & nauseabunda.

Quod *Quantitatem Purgantium infundendorum & decoquendorum* pro *Dosi*, satis est prolixus AUTHOR; ne ergò excedamus, aut insulsè præscribamus, benè legendum *hoc Caput de Infusis & Decoctis purgantibus in* MORELLO. *Cautela*, quas habet *in Annotationibus*, legantur & observentur, quoniam sunt summè necessariæ, & summè elegantes: *circa finem* etiam habet *Exemplum*, ubi *Ordo Ingredientium* satis est elegans, adeò, ut quia sunt satis clara, non opus sit multis exponere.

In specie quoad DECOCTA AUTHORIS OFFICINALIA, offert se

1. *Decoctum Alterans*. In hoc rectè AUTHOR monet, acuendum esse cum *Spiritu Vitrioli*. Ita *Julepum* dat extemporaneum in Febribus continuis & malignis, & pluribus scopis satisfacit. Loco Spiritus Vitrioli sumatur *Spiritus Nitri dulcis*, & loco *Ligni Santali rubri*, quod prædicatur inter Cordialia & Hepatica, & etiam elegantem & suavem colo-

(C) *Vide* Morellum *suprà ubi de* Apozemate.

Aq. fontan. puriss. ℔iij.
Stent in maceratione per noctem, mane coquantur ad ℔iiß. colentur, ac serventur pro usu.
N. Alii addunt & *Spir. Vitrioli* ʒj.

Aliter.

℞. *Santal. rubr.* ℥ß.
Sem. Citr. ʒß.
Fl. Rosar. rubr. p. iß.
Sacchar. candi ℥j.
Spir. Vitrioli ʒß.
Aq. fontan. ℔iii.
Digerantur per noctem, hinc decoquantur ad ℔iiß.
Colatura
adde
Rob Ribium,
Succ. Citri,
Sacchar. depurat. an. ℥j.
Vires. Refrigerat, Cor viresque confortat.

2. Decoctum Antimoniale Cl. D. D. Lud. ab Hornig.

℞. *Rad. Sassafr.* ℥j.
Lign. visc. querc. Lentisc. ana ʒvi.
Fol. Beton. Mj.
Parata pro Decoctione coq. in *Aq. pluvialis limpida* Mensur. iv. bulliant per quartam partem horæ, posteà inde *Antimon. crudi* ℥j. in petia ligati, & porrò bulliant, donec Mensura una & dimidia sit consumpta.
Vires. Catarrhis medetur, Scabiemque curat, impuritates tum per insensilem Transpirationem, cum per Alvum educens.
Usus. Mane haustus calidè assumitur.

3. Decoctum Epaticum.

℞. *Rad. Aristoloch. rot.* ℥j.
Rhabarb. opt. ℥iß.
Chamaeleon. nigr. ʒij.
Rad. Petrosel. Cichor. an. ʒvi. *Candopat.* ʒij.
Herb. Endiv. Scabios. Betonic. Acetos. an. Mß.
Sem. Fænic. ℥j.
F. Decoctio in *Aqu. font.* ℔vi. ad consumpt. tertiæ partis.

4. Decoctum Epatis Vituli.

℞. *Epar Vitul. in frustra incisum,*
Santal. rubr. Cinnam. an. ℥iß. *Spic. Nardi, Rosar. rubr.* an. p. i.

colorem attribuit tali Decocto, *Lignum Sassafras*. A quibusdam loco Decocti hujus Alterantis *Decoctum Radicis Scorzoneræ* cum *Cornu Cervi*, pauco *Succo Citri* acidulatum, usurpatur; non secus atque *Decoctum Cornu Cervi cum Ligno Sassafras* perquàm egregium est pro *Corpore Juleporum*, in hujusmodi malignis Affectibus.

2. *Decoctum Antimoniale D. D. Hornigii*, paratur ex *Antimonio crudo* & aliis Ingredientibus; sed quantitas ejus nimis exigua est; ad minimum ℔ß. ad ℔j. sumatur. Modernis imprimis in usu est, Antimonium, item Mercurium, Decoctis addere pro scopo Sudorifero, Sanguinisque alterativo. Egregium est in Lue Venerea & similibus aliis. Ab AUTHORE commendatur in Affectibus catarrhalibus, in Scabie impuriore, aliisque Cutis impuritatibus, ratione Ligni Sassafras. Conf. quoad Decocta Lignorum cum Antimonio WILLIS *Pharm. Rational. Part.* 1. *pag.* 202. item HOFFMANNUS *Clave p.* 62. Sic non inelegans est *Decoctum Lignorum diaphoreticorum antiscorbuticorum*:

℞. *Ras. Ligni Juniperi* ℥ij.
Rad. Chinæ in taleol. incisa ℥iß.
Bacc. Junip.
Lauri,
Samb. an. ℥ß. ad ℥j.
Antimonii crudi in petia lig. ℥iv.
Infunde in *Aqua comm.* Mens. iv. seu ℔xij.
Macerentur in Balneo Mariæ per 24. horas, hinc ebulliant ad consumpt. mediatis. *Colatura* detur & usurpetur.

Plures Formas congeneres habuimus in *Collegio Formularum*, ubi *de Diæta sudorifera*.

Decoctum Carminativum Clysmaticum. Non usurpantur internè; tantùm adhibetur loco *Baseos* in *Clysteribus*; de quo *suprà*, ubi de *Clysteribus*.

4. *Decoctum Hepatis Vitulini*, sive *simplex* sive cum *aliis*

Conserv. Flor. Cichor. ℥j.
Trochisc. Rhabarb. Eupator. ana ʒvi.
Coque in Phiala capaci benè occlusa calore Balnei ferventis horas 7. vel 8. donec Hepar totum ferè in *Liquorem* redactum sit, quem ad perfectionem decoque, addendo, si velis, *Saccharum*.
Vires. Conducit in omnibus Hepatis Affectibus, & Imbecillitatibus; in Fluxu præsertim hepatico & Hydropisi.
Dosis ℥iii. iiij. mane ac vesperi.
Quercetanus in Pharmacop. Rest. cap. 26.
N. Eodem modo fieri quoque possunt *Decocta Pulmonum* non solùm *Vulpis*, sed & *Vituli* & *Agni*, addendo *Pectoralia*.

5. Decoctum Hystericum.

℞. *Herb. Puleg. Artemis. Abrotan. Matricar. Meliss. Verben. Serpill.* an. Mj.
Rad. Pimpinell.
Baccar. Lauri, an. ʒij.
Castor. ʒj.
Sabin. ʒij.
M. & lege Artis F. *Decoctum.*
Vires. Ciet Menses, Uterumque roborat.

6. Decoctum Majale.

℞. *Herb. Fumar.* Mj.
Summ. Lupul. Cichor. Agrimon. Asplen. Absynth. pont. an. Mß.
Rad. Polypod. ℥ß. *Glycyrrhiz.* ʒß.
Fol. Sen. ℥iij.
Sem. Anis. ʒij.
Omnia, quæ haberi possunt recentia, misce cum reliquis, ac coque in *Seri Lactis* ℔iv. ad tertias.
Colatura adhuc calidæ infunde per noctem
Rhabarb. el. ʒij.
Spic. Indic. gran. viii.
Schœnanth. ℈ß.
Ebulliant semel ac iterum, hinc colentur.
Vires. Sanguinem purificat.
Dosis ℥iv.

7. Decoctum Purgans pro delicatis. Quercetani.

℞. *Follicul. Sen. s. st.* ʒvi.
Aq. Pomorum redolentium, aut *Fragorum* q. s. pro una vice.
Macera Vase clauso per horas 24. addendo parum *Succi Limonum*; hinc ebulliant, fortiterque exprimantur, adde *Succi*

Herbis pectoralibus, in Affectibus Hepatis, Fluxu Alvi hepatico, item in Hydrope ex imminuta Sanguinis Fermentatione, uti etiam in Hydrope ex nimia refrigeratione partium & similibus, dari solitum: sed nil valet; est enim *Decoctum nutritivum*, non medicatum. Potiùs *Aqua destillata eligenda*.

Idem judicandum de *Decoctis Pulmonum Vulpis*, *Lupi*, *Apri & similium*, cum *Plantis pectoralibus*, quæ aliis valdè commendantur in Phthisi & erosione Pulmonum, asperitate Faucium, & in specie in Atrophia ex Pulmonum vitio oborta.

Decoctum Florum & Fructuum. Solet præscribi & adhiberi partim loco *Digestivi* ante Purgantia, partim solet usurpari loco *Corporis* pro dissolvendis *Electuariis* aut *Extractis purgantibus*, & habetur potens *Digestivo-laxativum*.

5. *Decoctum Hystericum* ab AUTHORE descriptum, cuinam usui inserviat? Ingredientia examinanti facilè patet.

6. *Decoctum Majale*, duplici ratione ita vocatur.

1. Quia solet *vernali* potissimùm *tempore* usurpari, in specie *Majali*, præservandi gratia in Morbis chronicis; unde ipsum constat ex crasin Sanguinis corrigentibus, nunc cum quibusdam laxativo purgantibus.

2. Quia loco *Menstrui* quidam *Rorem Majalem* usurpant. Talia possunt fieri frequenter pro purificando Sanguine.

Decoctum Pectorale. Usitatum est in Affectibus Pectoris. Possunt dissolvi in eodem *Syrupi appropriati*; item *Electuaria appropriata* tam alterantia, quam purgantia, pro scopo à Medico intento. Interdum ex *Decocto Pectorali* fit *Clysma* pro temperanda acrimonia in Alvi fluxibus.

7. *Decoctum Purgans pro delicatis*. Elegans compositio est & imprimis *Poma Borsdorffiana* recipi possunt; imò loco Aquæ Pomorum, solo *Succo depurato Pomorum horum Folia Sennæ* infusa, suave Laxativum præbent: post *Colaturam* autem *Succo Pomorum Succus Citri* vel *Limonum* præferri debet, qui

Succi Pomorum redolentium recentis ℥iß.
Sacchari candi, si libet, q. s.

Clarifica cum Albumine Ovi, ac aromatiza cum Aqua Cinnamomi.

Vires. Leniter purgat sine fastidio.

(Decoctum Laxativum in Editionibus prioribus fini Libri II. annexum, huc ponendum ex præscript. D. Petri de Spina.)

℞. Rad. Salsaparill. Alth. Borrag. ana ℥ß. Glycyrrhiz. ℥iß.
Diger. horis 24. in ℔xiv. Aq. ferventis. Dein coquantur ad ℔iij.

Posteà adde

Rad. Polypod. ℥ß. Epithym. ʒiij. Fol. Sen. ol. ℥ß. Agaric. troch. ʒiß. Mechoacan. opt. ʒij.
Flor. Borrag. Bugloss. Violar. an. p. i.
Tamarind. ʒvi. Passular. min. ℥ß. Dactyl. recent. N. iv.
Sem. Cartham. contus. ʒij. Anis. Fœnicul. an. ℥ß.
Caryophyll. Zinzib. an. ℈j.

Coque adhuc parùm s. a. dein exprimantur & colentur pro Potu.

Vires. Blandè movet Alvum, acresque Humores, obtundit, adeòque convenit quàm maximè in Doloribus colicis.

Dosis ℥iv. mane, & si libet post meridiem.

7. Decoctum Splenis Bovis.

℞. Splenem Bovis in frusta incisum.
Cinnamom. grossè contus. ℥j.
Caryophyllor. ℥ß.
Croc. ʒij.
Vini alb. seu Malvatic. q. s.

Inde in Vitrum capax, quod benè clausum in MB. ferventissimo, hor. 24. ebulliat, donec Splen in particulas minutissimas coctus & consumptus fuerit, magnaque Juris exquisitissimè cocti, & fragrantissimi copia restet.

Vires. Specificum est ad duritiem & obstructionem Lienis & Mensium suppressionem.

Dosis ℥iiij. continuando per quatuor aut quinque dies, cùm Menses fluere soliti sunt. Quercetanus in Pharmac. restit.

N. Potest itidem redigi in formam Extracti. Vide infrà.

Plures Decoctorum Formulas qui expetit, adeat Quercetanum in Pharmacop. restit. Weckerum, Poterium, & similes.

MORELLI CAPUT XV.

DE DESTILLATO INSTAURANTE.

Lib. 1. Sect. 1.

UBi Ægrotantes, propter Vires summè attritas à Morborum vi, longitudine, aut evacuatione insigni, quosvis alios Cibos difficulter & digerunt, & in deperditorum Spirituum locum restituuntur, aut etiam alia quævis cum nausea recusant, Vires tamen & augeri instaurarique, & conservari debent; usitatè hodie passim Aqua destillata ex carnibus euchymis, & πολυτρόφοις, præscribitur, ex Recentiorum invento, quam ab affectu Destillatum restaurans, sive instaurans, ut aliquando, à Materia præcipuè usitata, Aquam Caponis appellant.

Est autem Destillatum instaurans, Aqua destillata, sive Liquor per Alembicum elicitus, vi & facultate Carnis, Caponum maximè, alimentaria, & medicamentosa simul, Conservarum, Pulverum, Aquarum, Succorum variorum, imbutus, ad Vires, Spiritusque resarciendos maximè comparatus.

In Compositione duo maximè consideranda, Materia ex qua, & Dissolvenda.

1. Quoad Materiam, vulgò Carnem Caponis unius, vel Gallinæ, Perdicum duarum dissecta, ab Ossibus & Pinguedine purgatam, lotamque Aqua quadam Cardiaca; ut Rosar. vel Vino albo, &c. assumunt; admiscentque Conservas, Condituras varias, Pulveres cordiacos, Auri folia aliquot, & omnia irrorata Liquore idoneo, in Balneo Mariæ destillant. Sed quia hac ratione vis Carnium alimentaria paucissima, vel nulla habetur; adeò hic modus etiamnum improbatur, resque accuratiùs peragitur: quod fiet si Carnium dictarum vel aliarum, perfectissimè & ad putrilaginem usque decoctarum, expressarum deinde colatum Jus assumas, in quo postea jam dicenda diluas, destillesque.

Materia autem ejusmodi Destillati erit duplex, una est, Alimentaria, altera Medicamentosa.

Quod ad Alimentariam, ratione Qualitatis, & Quantitatis, etiamnum usitatè Capo optimus assumitur (potest & Gallina assumi) isque solus, vel etiam ipsi una Perdix additur, aut Armus vitulinus, ut & si ejusmodi Destillatum pro Hectico & Phthisico instaurando præscribatur, Caro Testudinis nemoralis unius, duarum, Coxa etiamnum aliquæ Ranarum usitatè præscribantur.

Hæc Materia Alimentaria coquitur in Aqua s. q. adduntur que ipsi (pro Medicamentosa) variæ Stirpium partes, (ut vulgò etiam in Jusculis condiendis alterandisque fieri solet) Rad. Fol. Sem. Flor. gratiora ferè odore, sapore, quæ Affectum, causam istius dissipationis Virium, maximè respiciunt, idque Dosi ferè Apozematis alterantis, paulo tamen minore, qua ratione, & Virium instaurationi, & alterationi simul una & eadem opera consulitur. Ubi omnia sunt percocta ad putrilaginem, ut Carnes ab Ossibus abscedant, colatur Jusculum, reliqua fortiter exprimuntur, & ubi omnia fuerint refrigerata, concreta in superficie Pinguedo aufertur.

Servaturque Jusculum, Materia propinqua futuri Destillati, quod comparatur ex hujusce Juris ℔iij. iiij. Aquar. Cardiac. idonearum, ℥viij. in quibus miscentur posteà Conservarum, Conditurarum idonearum, ℥iiij. v. vj. (aliquando & Confectiones assumuntur, ut Alkermes in summa debilitate, ut & Theriaca ubi malignitas, ad ʒiij. ℥ß.) Pulverum Cordiacorum

qui corrigit Mucilaginem torminosam Sennæ, & suavissimum saporem conciliat.

8. Decoctum Splenis Bovis ultimo loco descriptum, quo frequenter usus est B. D. MICHAELIS in Affectibus Lienis, in ejusdem Scirrho & infarctu, in Scorbuto, & Ictero, imprimis nigro, in Affectibus Mulierum, Mensibus inordinatis ac planè suppressis, idque sæpè feliciter.

Præter hæc Decocta in Officinis etiam prostat

Decoctum Hordei cum Cornu Cervi. Quòd æstum & calorem Massæ sanguineæ sedat, & ebullitionem temperat, ratione Hordei. Præterea ratione Cornu Cervi sensim sensimque disponit Corpus ad lenem diaphoresin, quæ unicè expetitur in Morbis malignis.

Decoctum Cornu Cervi cum Radicibus Scorzoneræ in Febribus malignis solet præscribi.

Decoctum Priapi Cervi, & Decoctum Priapi Tauri in Dysenteria non minùs, quàm Pleuritide, est usitatum. Miscetur commodè cum Syrupo de Corallis Quercetani, item cum Syrupo de Rosis siccis; quoniam adstringunt, & acidum dysentericum corrigunt.

Non inelegans Decoctum Alexipharmacum de Cornu Cervi habet SIMON PAULI, Medicus Regis Daniæ, in παρεκβάσει seu Digressione de Febribus malignis, cujus est descriptio:

♃. Ras. Cornu Cervi ℥ß.
Rad. Fœnic.
Contrayerv.
Scorzoner.
Carlinæ an. ʒij.

Semin. Aquileg.
Fœnic. an. ʒj.
Cibibar. exacinat. seu Passul. exacinat. ℥ij.

Coq. in s. q. Decocti Hordei, sub finem coctionis adde

Conserva Ros. rub. ℥ij.
Borrag.
Buglossæ an. ℥j.

♃. Hujus Decocti colati ℔ij. adde
Syrupi Rubi Idæi ℥ij.

(parum additur, propterea quoniam Conservæ & Passulæ dant gratum saporem)

Succi Citri ℥j.
Spiritus Salis ℈j. vel q. s.

M. D. S.

Decoctum Cordiale pro aliquot vicibus.

Est elegans in Febribus malignis, & ardentibus Malignitatem sapientibus.

CAPUT XVIII.

DE DESTILLATO INSTAURANTE.

REcipiunt Gallum vel Caponem veterem, quem benè contundunt, & addunt Simplicia vegetabilia & similia Appropriata, verbi gratia Conservas, Saccos, &c. hæc invicem s. q. Aqua perfundunt, indunt BM. & ita destillant, & vocant Destillatum instaurans, ex eo, quoniam putant, quòd vires medicamentosæ Galli, aut Caponis adscendant per Alembicum.

rum simplicium, vel *Electuariorum Officinal.* ut *Diamargarit. frigidi* ℥ß. ℥j. ubi minùs pretiosi.

Ubi *notandum* obiter est, frustrà *Perlas*, *Fragmenta pretiosa*, *Bolum*, *Terram sigillatam*, *Auri folia*, & similia admisceri: quandoquidem in ejusmodi Destillatione levi, per Balneum Mariæ, nullam de se vimenergeticam seu *Spiritum* efficacem dant; cùm nec urgentiore calore vix haberi possit, eoque sicco, adhibita etiamnum diligentissima Præparatione. Ista omnia permixta Alembico committuntur, destillanturque posteà in Balneo Mariæ, ut vocant.

Obiter quoque nota, quòd si *Ambra* vim, vel *Moschi* desideres, hæc ad gr. v. vj. ℈ß. in Nodulo ligata, & Alembici naso alligata, esse appendenda, ut *Liquor* transiens eorum vim secumducat, quæ hac ratione commodiùs & certiùs habetur, quàm si eum aliis permisceas. *Liquor destillatus* in Ampulla vitrea in loco frigido asservatur.

2. *Dissolvenda* licèt rariùs usurpantur, tamen & aliquando *Succi* idonei cardiaci, ut de *Limonibus* in Febribus, *Granatorum acidorum* utiliter ad ℥iij. ℥iiij. pro *Liquoris destillati* quantitate dissolvuntur, licèt eum *Jure Caponis* & *Aquis cardiacis* ante Destillationem possict permisceri.

Usus. Quod ad *Modum*, vel per se ex Cochleari usurpatur *Liquor* ejusmodi destillatus, vel *Jusculis* aliis, aut *Panatellis* dissolvitur.

Quod ad *Quantitatem*, ad ℥j. ℥ij. ℥iij. assumitur.

Quod ad *Tempus*, ad lubitum; idque ter, quater, vel sæpiùs in die.

Formula. ℞. *Carnem Caponis unius optimi*, vel *Gallinæ*, (unà cum *Carnibus aliis*, ut dictum) *dissectam*, *ab Ossibus vel Pinguedine saltem purgatam*; *pone in Olla vernisata*, *cum Aqua s. q. coquantur*, *addendo sub finem Radic. &c. hoc est Alterantia*; *ubi omnia fuerint ad putrilaginem cocta*, *colentur*, *exprimantur fortiter*, *Pinguedine omni ablata*, *cape de hoc Jure* ℔iiij. ℔v. *cui adde* (*Conservas*, *&c.*) *destillentur omnia in Balneo Mariæ*, *Liquor exceptus reponatur in Ampulla vitrea in loco frigido*, *de quo capias*, *&c. per se ex Cochleari*, *&c.*

Utilitas eadem, quæ *Analepticorum*, ad Vires nempe, Spiritus subitò instaurandos reficiendosque, à Morbi diuturnitate aut inedia, vel vacuatione nimia absumptos exhaustosque. Partium nobilium robur languidum recreandum: in quibusvis Affectibus sive Cordis, sive Partium aliarum, non tantùm calidis ferè usitatum, sed & frigidis, vulgaribus, malignis. Febribus continuis, hecticis, phtisicis. *In summa*, ubi Vires effœtæ admodùm & languidæ quævis alia Alimenta ad Vitæ conservationem non possunt digerere; resarciri tamen volunt subitò, unde & *Destillata* ejusmodi *restaurantia* ad Vires recreandas, & Spiritus reparandos potiùs, quàm ad nutriendum firmiter & solidè, comparata.

MORELLI CAPUT XIII.

DE DIÆTA.

Lib. 2. Sect. 1.

NOmine *Diæta* audimus non tam *Regimen sex Rerum Nonnaturalium*, quàm *Decocta* varia ex *Sudorificis* usualibus hodiernis comparata: per quorum usum quandoquidem exacta vivendi ratio & accurata sobriè observanda; hinc & ipsa *Diæta* fuere appellata, unde nominis origo.

Est enim *Diæta*, quam audimus, *Decoctum* ex *uno Sudorificorum quatuor usitatorum*, vel *pluribus*, in *Liquore idoneo* factum, ad alterandum simpliciter, vel vacuandum insensibiliter, per *Sudores*, comparatum.

Hinc *Diæta* ejusmodi *duplex* rectè statui potest. *Alterans*, vel *Vacuans*.

ALTERANS DIÆTA.

Licèt *quatuor* illa *Hydrotica* vulgaria, Sudori proliciendo tantùm videantur esse dicata; tamen & præscribuntur sæpiùs cum magno fructu, in pluribus Affectibus sine Sudore efficacissimè. Hinc & *Diætam Alterantem* appello.

In *Compositione* ejus tria consideranda, *Materia*, ex qua, *Liquor*, & *Dissolvenda*.

1. *Materia* Ratione *Qualitatis*, *in genere* duplex est. 1. *Sudorificum* aliquod ex vulgaribus, *Guajacum*, *China*, *Sassafras*, *Salsaparilla*. 2. *Alterantia* varia, *Radic. Cortices*, *Fructus*, *Fol. Semin. Flores*, Affectum, Humorem peccantem, aut Partem laborantem respicientia.

In specie verò variè seligitur ista Materia, pro varietate Partium maximè, quibus inhærent expugnandi Affectus. In Partium enim quarumvis Affectibus pituitosis, inveteratis, potenter alterandis, expugnandisque, assumitur *Guajacum*, *China*, *Salsaparilla*, sola vel mixta, unà cum *Alterantibus* jam dictis idoneis. In Affectibus verò Pectoris, Asthmate, Phthisi, Tabe, &c. (in quibus etiam passim hodie usitatè & ferè tantùm Diæta ejusmodi Alterans præscribitur, & *Decoctum Pectorale* passim etiam appellatur) seligitur sumiturque *China* sola, vel aliquando etiamnum ipsi additur, *Salsaparilla*, aut *Lignum Sassafras*, unà cum Alterantibus Thoracicis idoneis.

Ita ut ex dictis *Diæta Alterans duplex* statui possit 1. *Non Pectoralis*, variarum Partium Affectibus pituitosis insensibiliter absumendis: & 2. *Pectoralis*. *Decoctum* nempe ex *China*, (aliquando & addita *Salsaparilla*) *Fructibus* & *Seminibus Pectoralibus* comparatum, qualis hodie ferè tantùm præscribitur.

Ratione *Quantitatis*, *Sudorifica* illa, *in Diæta non Pectorali*, sola vel mixta, præscribuntur ad ℥vj. plùs minùs; habita ratione Temporis, Ætatis, Regionis, &c. *Alterantia* verò, omnia simul vel ipsorum quædam, Dosi media Apozematis.

In Diæta autem *Pectorali*, cujus basis *China* est, *hæc* si sola (ut passim) ad ℥j. præscribitur, si unà addantur reliqua dicta, *horum* ℥ij. ℥iij. *ipsius* (sc. *China*) ℥vj. præscribuntur. *Alterantia* verò, *Fructus pectorales*, *Semin.* & si aliquando in Phthisi *Caro Cancrorum*, & *Testudinis* abluta præscribatur, id fit ad ℥j. ℥ij.

2. *Liquor* ratione *Qualitatis*. *In Diæta Alterante non Pectorali* est *Aqua communis*, vel *Liquor alius* idoneus, dictus in Apozemate, *Hydromel* maximè, quandoquidem Decoctum ejusmodi frigidos Affectus & Humores respiciat. *In Pectorali* verò etiam *Aqua simplex*, vel *Decoctum Hordei* sumitur, hac tamen cautela, quòd in hoc *Liquore China* infundatur, per horas aliquot, deinde hæc in ventre Pulli vel Gallinæ exenteratæ concludatur, unà cum *Fructibus* & *Semin. pectoralibus*; coquantur deinde in *Liquore* dicto, ad putrilaginem usque.

Ratione verò *Quantitatis*, ℔. 10. 12. vel q. s. ad perfectam coctionem requiruntur.

3. *Dissolvenda*. Ratione *Qualitatis*, in *non Pectorali* aliquando *Syrupus*, vel *Saccharum*, præscribitur dissolvendum, ut in Apozemate alterante.

In *Pectorali* passim *Sacchar. rosat.* præscribitur: potest & *Syrupus* idoneus.

Ratione *Quantitatis*, ista pro quaque *Dosi* ad ℥j. ℥jß. dissolvuntur.

In *Usu* tria consideranda. *Modus*, *Quantitas*, *Tempus*. quod ad *Modum*, bibendo quidem, sed sine Sudore usurpatur.

Quod *ad Quantitatem continuam*, seu *Dosin*, ℥iiij. vi. sufficiunt. Quod ad *discretam*, per 10. 15. dies usurpando.

Quod ad *Tempus*, manè sumi debent.

Hæc autem *Formula Præscribendi*:

In *Decocto* quidem *non pectorali* ℞. &c. *Fiat Decoctum*, *servetur in Vase vitreo pro 4. aut 5. Dosibus matutinis*, *quo Corpore priùs purgato utatur per 10. 15. dies*, *observato Victu sobrio & exsiccante*, *ac pro Potu utatur Decocto secundario*, *vel Bocheto*.

In Pectorali verò, ℞. *Chinam* (*vel alia*) *infunde in Aqua*, *&c. ponantur deinde in ventre Pulli*, *unà cum Fructuum*, *&c.* *coquan-*

Quidam decoquunt nudè cum *Radicibus*, destillant per Alembicum, pro *Destillato Instaurante*. Addunt interdum alia pro scopo intento. In *Destillato* hoc magna *Veterum* elucet *simplicitas*, cùm sufficienter demonstratum sit à Modernis, quòd vis alterans & instaurans Carnium non adscendat per Alembicum ex Animalibus, sed nudum Phlegma. Laboriosum & pretiosum est hoc Destillatum, sed simplex, & nullius momenti: vid. SENNERTUS in *Institut.* & ZWELFERUS *in Animadvers.*

Interim tamen non confundenda sunt cum *hoc Destillato Aqua destillata ex Cochleis*, *Aqua destillata* ex *Testudinibus* & ex *Porcellis junioribus*. Tales enim *Aquæ* imprægnatæ sunt subtili Sale volatili temperato: propterea conveniunt in Atrophia & Hectica, quatenus beneficio Salis temperati, blandè absumunt & corrigunt Acidum vitiosum Hecticorum in partibus solidioribus residens. Huc pertinet *Aqua destillata Ranarum*. Has Aquas non volo intellectas, quando rejicio Destillatum Instaurans. Vid. de *Destillato Restaurante*, *Decocto Galli* & *Jusculis* MORELLUS: utut apud Modernos ferè exoleverint, nihilominùs legenda sunt, ut sciamus in lectione Authorum, quid sibi velint cum his Destillatis & Decoctis.

CA-

obquantur deinde ad putrilaginem, addendo sub finem Decoctionis, Folior. &c. (Præparantia) *exprimantur omnia, colentur, in Colatura* lib. i. *dissolve, &c. pro duabus Dosibus, mane calidè continendo se in lecto per horas* 2. 3. *sine Sudore, & continuando per dies* 15. 20. 30. *Corpus autem priùs cum Manna repurgandum, ut & singulis* 15. *diebus: & interim vivendum sobriè, ac pro Potu, Decocto Chinæ utendum vel Hydromelite.*

Utilitas insignis omninò est in omnibus diuturnis Affectibus, ubi consilium est, Humorum illuviem, chronicorum ejusmodi Affectuum fomitem, attenuare, resolvere, & insensibiliter vacuare, absumere, Vias simul & ductus, per quos digeri debent, rarefacere, aut præparare etiam potenter ad Purgationem: neque tamen in iis licet uti tutò Sudore, ut in Asthmate & Phthisi maximè, in qua ferè hodie tantùm *Diæta* ejusmodi *Alterans* præscribitur, in quibus Affectibus *Purgantia* noxia sunt, ut & *Sudorifica*, neque tamen Humores istorum Affectuum fomites, in Thorace stabulantes, alia ferè ratione vix licet absumere, aut evacuare.

VACUANS DIÆTA.

Diæta Vacuans, qualis hodie ferè tantùm præscribitur, auditur hîc, quæ *Causas morbificas per Sudores exhaurit, evacuatque.*

Est autem *duplex*: alia *Sudorifica tantùm*, alia verò *simul Cathartica*.

I. *Sudorifica* tantùm, hodiè propriè *Diæta* appellatur, estque, ut jam dixi, quæ sensibiliter Causas antecedentes, vel conjunctas Morborum, *per Sudores* evacuat.

In *Compositione* ejus duo perpendenda, *Materia*, ex qua comparatur ejusmodi Decoctum, & *Liquor*, in quo ipsa decoquitur.

1. *Materia ex qua*, ratione *Qualitatis*, est vel *Sudorifica*, vel *Alterans* etiam simul, aliquando.

Quod ad *Sudorifica*, componitur *Vel* ex *Guajaco & Cortice ejusdem* solo, sola *China*, rariùs ex sola *Salsaparilla*, vix unquam ex solo *Sassafras*,

Vel ex *Guajaco* ut Basi, cum aliorum modò uno, modò duobus admixtis, ob varias Medici intentiones, vel maximè, quò Guajaci fervor, & nimia caliditas obtundatur, cum eodem sudandi fructu.

Vel ex *China* ut Basi, & *Salsapacilla*, aut *Ligno Sassafras*: ubi minùs consilium est calefacere, exiccare tamen non minùs potenter, & absumere vitiosas humiditates.

Quod ad *Alterantia* utilissimè cum jam dictis, ad finem Decoctionis, etiam aliquando decoquuntur, adduntur que varia *Simplicia alterantia*, quæ Partem affectam proprietate respiciunt & Humorem, unde Sudorificum eximium evadit: vel tantùm adduntur hoc fine sæpiùs: ut Guajaci caliditas & siccitas obtundatur, ne Hepar incalescat: ad hoc autem seliguntur *Radic. Fol. Semin. Fructus, Flores*, plura, pauciora.

Quod ad *Quantitatem*, *Sudorifica* sola præscripta, vel mixta, pro quaque Dosi ad ℥j. ℥iß. sufficiunt, ita sit, quando quidem *Decoctum Hydroticum* in 4. tantùm Doses præscribi debeat, ℥iii. ℥vi. sunt præscribendæ, quæ Dosis potest minui, augeri, pro ratione Temperamenti, Ætatis, Virium, temporis Anni, constitutionibus Morbi, Regionis, &c.

Alterantia verò ubi assumuntur, Dosi dimidia Apozematum, & quoad *ordinem*, post Sudorifica præscribenda. Ad hoc passim in *Decocto Guajacino Liquirit. Passularum* an. ℥j. ℥iß. usurpantur.

2. *Liquor*, ratione *Qualitatis*, passim *Aqua fontana* usurpanda præscribitur.

Quod ad *Quantitatem*, licèt ex Artis præcepto *Aqua* in Decoctione *Radicum*, *Lignorum*, debeat esse octupla; tamen quia in Infusione *Hydroticorum* illius multum absumitur, debet esse duodecupla, h. e. pro ℥j. ℔j. & tunc obiter decoquendum ad medias, quæ ratio usitatissima. Potest & ℔iß. præscribi, & tunc ad tertias consumendum.

Usus. Quod ad *Quantitatem*, de ejusmodi *Decocto Sudorifico* ℥viij. bibuntur.

Quod ad *Modum*, calidè, tegendo Corpus plùs solitò, multis vestibus ac stragulis.

Quod ad *Tempus*, mane, rariùs & circa vesperam repetitur, in robustis, valdè pituitosis & copiosis excrementis refertis.

Formula præscribendi exemplo Guajaci. ℞. *Rasura Ligni sancti* ℥iv. *Corticis ejusdem* ℥ij. *infundantur in* ℔vj. vel ix. *Aquæ fontanæ, per* 24. *horas seu diem naturalem, supra Cineres tepidos vel calidos, Vase clauso accuratè. Decoquantur deinde Igne lento, prunis incalentis, sine fumo, donec cedant ad medias, refrigerentur, colentur postea per Manicam Hippocratis*, (& ubi Decoctum validiùs expetitur, exprimantur leniter): *dulcoretur Decoctum Sacchari* ℥iij. iv. *aromatizeturque Cinnamom.* ʒiß. ʒii. (Dulcoratio tamen & Aromatizatio possunt omitti in minùs delicatis) *reponatur ad usum in Ampulla vitrea. Capiat de hoc Decocto* ℥viij. *calidè manè, tegendo Corpus plus solito, sudando ad placitum.*

Nota quòd ubi *Alterantia cum Sudorificis* præscribuntur, imperetur in *Formula*: *sub finem Coctionis adde talia*, &c.

℞. *Residentiam Decocti superioris*, (ubi scilicet nulla alia Simplicia addita) *adde si volueris Sudorifici alicujus recentis* ℥i. *infunde in Aqua fontana* lib. xii. *per horas* 8. vel 12. *decoquantur ad tertia partis, vel quarta tantùm consumptionem: cola per Manicam Hippocratis, aromatiza & dulcora cum Sacchar. q. s. Cinnamom.* ʒiß. ʒii. *fiat Decoctum Secundarium, seu Bochetum pro Potu ordinario.*

Observa hanc *Victus rationem* per 15. 20. 30. dies (nisi vires labescant, tunc enim triduum licebit intermittere), quo tempore utatur *assis* potiùs, quam *elixis*, *Aviculis montanis & campestribus*, *Cinnamomo*, *Caryoph.* &c. transfixis, *Gallinis*, *Caponibus*, *Pane biscocto*, *anisato*, *Passulis*, *Amygdalis torrefactis*, & in ultima Mensa *Coriandro*, *Aniso saccharato*, &c. Utatur *Secundario Decocto* expresso, colato, aromatizato cum *Sacch.* & *Cinam.* q. s. pro Potu ordinario: quod si Alvus fuerit adstrictior, injiciatur *Clyster communis*, vel, quod optimum, singulis vi. viii. diebus reiteretur *Pilula*, *Potio* aut alia Purgantia præscripta, (ut crassior Materia scilicet quæ absumptis partibus tenuioribus restagnare solet in Alvo, deturbetur) quo die abstineat à Decocto Sudorifico.

Ut autem ante Diætæ usum *purgati* debent, sic & *duodecimo*, vel *undecimo* quoque die.

Solent etiam in Diætis præscribi *Sacculi* duo ex *Cephalicis digerentibus*, calidissimè Capiti (detonso priùs Capillitio) applicandi, per horæ quadrantem, donec Sudor erumpat è facie statim ab haustu Sudorifico, & Sudorem promovendum, & post detersum etiam Sudorem, in Affectibus Capitis maximè, ad digerendum magis absumendumve, quibus sublatis Caput munitur *Stupis cannabinis* calefactis, & *Suffitu communi* suffitur.

Utilitas eximia & amplissima, non solùm in Affectibus externis, sed & internis, contumacibus maximè, quorum Causæ altiùs egere radices, qui nec Purgantibus vulgaris, aut Alterantibus exscindi potuerint, ita ut egeant his Medicamentis, quæ subtilitate partium, & attenuatione maxima istum Fomitem resolvant insensibiliter, aut per Sudores manifestè dissipent, ac discutiant reliquias vitiosorum Humorum; sic ad Fluxiones Capitis inveteratas, Catarrhos diuturnos, Cachexiam, Hydropem, ad alios ejusmodi Affectus ab Humoribus pituitosis copiosisve, in Lue Venerea, &c. *Hæc de Diæta Sudorifica*.

II. *Diæta Sudorifico-Cathartica* est *Decoctum*, in *Diætis* jam dictis *Sudores* movens, & *per Alvum* simul evacuans. Medicorum recentiorum maximè inventum est, & ante paucos annos vix usitatum, neque tamen sine spe fructus uberrimi excogitatum; cùm hujus ope Humorum partibus tenuioribus resolutis per Sudores, reliquiæ crassiores, quæ aliàs solent pertinaciter restagnare in Alvo & aliis partibus, hac ratione simul utiliter eradicantur: neque est quod diversos & contrarios motus conclament. Calor enim nativus instrumentum Facultatis excretricis, unà cum Facultate expultrice indifferenter se habet ad omnem motum situmve, & qua data porta, vellicante, vel trahente Medicamento, ad rei morbificæ expulsionem insurgit, Experientia confirmante. Hinc & *Nomen* & *Definitio* elucescit.

In *Compositione* duo maximè. *Materia* ex qua, & *Liquor* considerantur.

1. Quod ad *Materiam*, ratione *Qualitatis* assumitur *Decoctum* superius, constans, ut dictum, ex *solis Sudorificis*, vel etiam simul aliquando ex *Simplicibus alterantibus* additis, unde Sudorifici appellatio.

Huic ut fiat simul *Catharticum*, adduntur quæ dicta sunt in Apozemate purgante, *Purgantia* Basin constituentia; *Senna*, *Carthamus*, *Polypodium*, cum etiam alia Cathartica, Humorem pituitosum maximè respicientia, *Turbith*, *Hermodactyli*, *Rhabarbarum*, *Agaricus*, pauciora, plura, pro scopo, unà cum suis correctivis.

Quod ad *Quantitatem*, *Sudorifica* & *Alterantia* vide *suprà*. *Purgantia* verò Dosi ferè Apozematis purgantis præscribenda, paulò tamen (quarta nempe parte) minore, quòd vires non ferant copiosas ejusmodi per habitum & alvum purgationes.

2. LIQUORIS *Qualitatem*, & *Quantitatem* vide suprà.

Usus. Quod ad *Quantitatem*, ℥iv. vel v.

Quod ad *Tempus*, mane, idque per quatriduum ferè, initio

ejusmodi Diætarum, reliquis enim diebus sequentibus; detractis Laxantibus, *Diata* simpliciter *Sudorifera* usurpatur.

Et quod ad *Formulam*, hæc est ℞. *&c.* (id est dicta suprà, sive *Decoctum Sudorificum*) *sub finem Decoctionis adde Purgantia jam dicta, vel unà simul cum Alterantibus coluntur, &c.* vidè *suprà*. Finito hoc Decocto purgante, & 4. dosibus matutinis absoluto, utatur eodem deinde, detractis Laxantibus, per dies 10. 15. 20. &c.

Utilitas. *Diata* ejusmodi apud Recentiores hodie usitatissima, in Corporibus admodùm cacochymis & robustis simul, quæ duplicem illam Evacuationem postulant, ad Humorum morbificorum partes crassiores, tenuioresque simul, una & eadem opera, evacuandum. Utilissima autem maximè omnium est, & usitatissima in Lue Venerea curanda.

ANIMADVERSIONES.

Notandum 1. *Circa Sudorifica* in *Formulis* speciatim dici de Ligno Guajacino ℞. *Rasura Ligni sancti resinosi*. De Ligno Sassafras. ℞. *Ligni Sassafras recentis cum suo Cortice minutim & frustulatim incisi, aut assulatim dissecti*. De Rad. Chinæ. ℞. *Rad. Chinæ ponderosa non exesa aut cariosa, in taleolas dissecta, &c.* De Radic. Salsaparillæ. ℞. *Rad. Salsaparilla in taleolas incisa & dissecta, cum suis capillamentis*.

Notandum 2. *Decoctum Chinæ* in Cineribus calidis, vel loco calido esse asservandum, aliàs acescere. *Decoctum Ligni Sassafras* amittere, diutius asservatum, odoris gratiam.

MORELLI CAPUT III.

DE ECLEGMATE.

Lib. 1. Sect. 11.

QUod Arabes *Loch*, *Græci* ἐκλειγμα ab ἐκλείχω *lambo*. Latini *Linctum* vocant: apud omnes à *lingendo*, seosim lambendo, à forma utendi, nomine desumpto.

Est autem *Medicamentum*, *consistentia Mellis*, *vel media inter Syrupum & Opiatam*, ex variis Thoracicis compositum, variis Affectibus Asperæ Arteriæ, Pulmonis, Pectoris, dicatum, quod Ore contentum lentore lubrico seosim eliquescens, vim suam bechicam partibus istis impertit.

Est autem *duplex*, *Officinale*, & *Magistrale*.

ECLEGMA OFFICINALE est
- *Calidum* incidens & detergens
  - *Sanum & expertum*.
  - *de Pineis*.
  - *de Farfara*.
  - *de Caulibus*.
  - *de Pulmone Vulpis*
  - *de Scilla simplex & compositum*.
- *Frigidum*, incrassans.
  - *de Papavere*
  - *de Psyllio*.

MAGISTRALE, quod ad *Compositionem* varium existit.

1. *Vel* enim componitur ex *Pulveribus Liquore*, vel potiùs *Mucilagine* idonea exceptis, forma Opiatæ.

Pulveres isti, ratione *Qualitatis*, sunt *Bechici*, pro scopo idonei, iique vel *Simplices*, *Radic. Folior. Sem. Succor. siccorum*, vel *Compositi*, *Species* nempe *thoracica*, ut *Diaireos*, soli vel mixti, quibus sæpiùs, si scopus ferat, *Saccharum* vel *Penidia* prætereà adduntur.

Ratione *Quantitatis*, ad ʒj. ferè præscribuntur, cum excipientis rei quadruplo, ut jam dicetur, ita ut usitatè *Eclegma* non excedat ℥iij. vel iv.

Excipiens istos Pulveres ratione *Qualitatis*, usitatè est *Syrupus idoneus*, aliquando *Mel*, *Sapa*, *Mucilago Seminum convenientium*, *Gummatum*, *Vinum dulce*, &c. prout feret Indicatio: sed usitatiùs *Syrupo* excipiuntur.

Quod ad *Quantitatem*, non exprimitur, dicitur, q. s. potest tamen ita definiri, ut *Syrupus* sit quadruplus, vel etiam quintuplus, *Eclegma* enim Opiata debet esset liquidius.

2. *Vel* fit ex *Decoctis*, quod vim *Bechicorum* idoneorum, maximè autem *Foliorum*, *Fructuum*, *Seminum*, ebiberit, *Mucilagine*, cum *Saccharo*, vel ipsi analago, *Melle*, *Sapa*, additis aliquando *Pulveribus idoneis*.

Quod ad *Mucilaginem* illam extrahendam, præscribitur, primò *Decoctum*, ex *Thoracicis* sua natura *mucilaginosis*, hac ratione, ut fiat *Radic.* (licèt tarius) ℥iss. ℥ii. ℥iij. *Folior.* M. iiij. v. *Fructuum majorum*, per. 16. *minor.* 20. 24. ℥ss. *Semin.* ℥i. ℥iss. fiatque Decoctio in *Liquore idonea* ad putrilaginem usque, exprimuntur deinde omnia fortiter ex Torculari, cum Tela nova, trajiciunturque. Recipitur *hujus Mucilaginis* quartarium unum (sufficiet namque): idcircò Ingredientia Decoctum, pro illa eliciendâ Dosi minore præscribenda: quam enim tradidimus libram ferè dabit. Huic *Mucilagini* additur vel *Sacchari solius* ℥j. ℥iss. vel insuper *Pulveris Electuar.* aut *aliarum rerum idonearum*: ab ℥ss. ad ℥j. plùs pro consistentia Mucilaginis.

3. *Vel* ex *Pulpa Fructuum*, ad ℥j. *Pulver.* ad vj. *Syrup.* q. s.

4. *Vel* ex *Looch Officinarum* ad ℥j. ℥ij. *Pulver.* ad ʒij. iij. *Syrup.* q. s.

5. *Vel* ex *Fructibus thoracicis*, *Seminibus*, *Succis* etiam, simul contusis, cribratis, trajectis, cum *Syrupo*, *Melle*, *Mucilagine*, pro scopo, exceptis; hac quantitate & proportione, ut sint *Fructuum* ℥ij. *Sem.* ℥j. *Sacchar.* ℥ss. *Syrup.* q. s. & nota, *Pulverem* aliquando addi ad ℥ss.

6. *Vel*, quod usitatissimum, simplex *Syrupus pectoralis* pro Looch præscribitur, ad ℥iiij. vi. cui insuper &, si volueris, *Pulveres idonei* adduntur, proportione dicta in primo modo.

7. *Vel*, sed maximè in Phthisicis, ex *Conservis adstringentibus*, ut ex *Rosis*, ad ʒii. *Pulveribus variis*, ad ʒvi. ℥i. *Syrup.* q. s. potest tamen major omnium quantitas præscribi, quia usus debet esse frequens & quotidianus.

Nota etiam aliquando præscribi ex *Butyro*, cum *Sacchari* aut *Mellis* duplo, in Tussi & Tracheæ asperitate, cui aliquando addantur *Pulver.* ʒiii. *Syrup.* q. s. & insuper in Materia frigida detergenda, *Terebinth.* ℥i. vel loco hujus etiam insuper *Olei Amygdal. dulc.* ℥i. in Pleuritide & Phthisi.

Usus quoad *Modum*, si *Syrupus* tantùm præscribatur, præcipitur, *de hoc capiat sæpiùs ex Cochleari, sensim lambendo*; si fuerit *Eclegma compositum*, *sumatur cum Baculo Liquiritiæ contusa*, *sensim etiam lambendo*.

Quod ad *Quantitatem*. *Eclegma* non debet excedere ℥iii. iv. vi. nisi pro exteris præscribatur; tunc committitur ad ℔i. si frequens debet esse usus, excurri potest, ut & cum præscribatur ad Phthisin, *Dosis particularis* est Cochleare, vel quantum Baculo Liquiritiæ contuso excipi potest. Quod ad *discretam*, sæpiùs & frequentissimè usurpandum, *Looch de Papav.* item 1 hora somni.

Quod ad *Tempus*, longè a pastu, ante, post cibum, vel etiam quavis hora urgente necessitate: mane, ubi expectorandum, post somnum: vesperi verò ubi Humor fluens est incrassandus.

Formula. ℞. *&c. Fiat Looch*, *quo utatur Æger capite erecto*, (vel potiùs prono ad pectus, ut Epiglottis, quæ Laryngi incumbit, magis dehiscat,) *cum Baculo Liquiritia*, *&c.* *vel ex Cochleari*.

Utilitas. Præscribuntur tantùm in Affectibus Pulmonum & Pectoris, ut in Asthmate, Tussi, &c. Catharris, vitiis Tracheæ. Ita hodie imperantur ferè, *vel* ad leniendam Asperitatem ipsius ob Humorum acrimoniam, vel aliàs ortundam, ex *Bechicis dulcibus* gratis; *vel* ad Sputum facilitandum, attenuando, incidendo crassos Humores ex *dulco-acidis*; detergendo lentos, ex *dulco amaris*, his præcipuè; *vel* ad Fluxiones in Pectus sistendas, incrassandas si tenues, ex *viscidis mucilaginosis*; *vel* ad adstringendum in Hemoptoe, ex *agglutinantibus*: & siccandum in Ulceribus Pulmonum, sed cautè: quia Spiritui viam intercludit. Facilis autem Spiritio fit ad Vitam oportet.

Frequentissimus etiam usus est in Affectibus quibusvis Alteratione indigentibus, partium in Faucibus sitarum.

Imò non rarò & *Cardiaca* omnimodò, *Alexipharmaca*, *Sudorifera*, *Eclegmata* evadunt; siquidem *Syrupo* uno aut altero *Pulveres*, *Confectionesque* ejus virtutis adduntur.

SCHROEDERI CAPUT L.

DE ECLEGMATIS, LOHOCH, LINCTIBUS.

MAteriam præbent *Pectoralia*: videlicet *Pulveres*, *Conserva*, *Mucilagines*, *Syrupi*, *Decocta*, *Mella*, *Pulpa*, *Sapa*, & similia.

Mo-

CAPUT XIX.

DE ECLEGMATIS & LOHOCH.

EClegmata non in tali ampliùs æstimatione sunt, in quos Veteribus habita fuerunt: hi enim putarunt, *Eclegmata* hæc successivè lambendo assumpta, sicque pedetentim deglutita, penetrare etiam in *Asperam Arteriam*, sicque proximè Malis Pulmonum mederi; unde ne tam properè per Gulam delaberentur, sub spissiori tali consistentia eadem præparârunt. Sed vana est persuasio. Quicquid Fauces ingreditur, Ventriculum petit, ne tantillo, citra Tussis incommodum

Modus parandi.

℞. *Pulveres convenientes*, *Fructus*, *Gummi Arabicum*, *Tragacanthum*, *Succum Glycyrrhizæ*, *Amylum*, &c. incorpora (in Mortario, piloque ligneo) cum *Mellis*, *Syrupi*, *Mucilaginis*, *Decocti*, & similis *Liquoris glutinosi* q. s. donec exactè mixta & Mellis consistentiam nacta fuerint.

Extemporè quæ præscribuntur, fiunt ea *Eclegmatis* usualibus, *Pulveribus*, *Conservis*, cum *Syrupi* q. s. incorporatis, vel ex solis *Syrupis*, cum *Sacchar. candi* vel *penidiani* q. s. mixtis.

N. 1. *Decocta* itidem ac *Succi* in formam *Eclegmatis* cum *Sacchara* coqui possunt.

N. 2. *Proportio Pulveris* est ferè unc. ß. ad *Syrup.* unc. ij.

ECLEGMATA usualia sunt

LOHOCH

ad Asthma, s. *Scilla compositum*.	
de Cassia. Vide *infrà*, N. 1.	
de Caulibus.	
de Farfara.	
de Papavere.	
Passulatum. N. aliud Vide infra 2.	Vide *August.*
de Pino.	
de Portulaca.	
de Pulmone Vulpis.	
Sanum, & *expertum* è *Succo Scillæ*.	

1. *Lohoch de Cassia pro Clysteribus*.

℞. *Herb. Malvæ*. *Mercurial.* *Parietar.* *Violar.* *Betæ*. *Absynth.* an. M. 1.
Coq. in s. q. *Aqu.* ad ℔iv.
Adde pari pondere *Medull. Cass.* & *Mellis despumati* an. F. *Lohoch*.

2. *Lohoch Passulatum*, *s. Electuarium Passulatum*.

℞. *Passular. minor.* ℥xv.
Sacchar. cand. ℥ii.
Aqu. Scabiosæ, *Fœnic.* *Farfar.* an. ℥. ii.
F. s. a. *Eclegma*.
Vires. Confert in Tussi, acrimoniam Catarrhorum mitigat.

SCHROEDERI CAPUT LI.

DE ELECTUARIIS, ET MIXTURIS.

E*Lectuaria* sunt, vel *molliora*, (consistentia Confectionum opiatarum) vel *solidiora* in *Tabulis*. *Priora* sunt hujus loci.

Modus parandi varius est, adeòque potiùs Exemplis, quàm Regulis demonstrabilis.

Electuaria vulgaria (*Confectiones opiatæ* communiter appellatæ) fiunt è *Pulveribus* minutissimis, *Melle* despumato calente (tarò *Sacchara syrupisato*) susceptis, quibus *solubilia* si admiscenda ea sint, seorsim dissoluta subinde affunduntur, postmodumque ad Fermentationem loco tepido reponuntur.

Reliqua fiunt sola ferè mixtura, scilicet *Pulverum*, *Electuariorum usualium*, *Conditorum* (in frustula dissectorum) *Conservarum*, *Extractorum*, seu *Essentiarum*, & similium, quæ suscipiuntur *Liquore*, maximèque *Syrupis* q. s. ad consistentiam. Et hæc dicuntur vulgò *Mixturæ*.

N. Adduntur & interdum paucæ guttulæ *Oleorum stillatitiorum*, vel *Spirituum Vitrioli*, *Salis communis*ve.

Sunt *Electuaria*, tum *Alterantia*, tum *Purgantia*.

ELECTUARIA ALTERANTIA *usitatiora sunt*.

Diacorum August.
Pseudo-Acori. Vide *infrà* N. 1.
Alexipharmacum. 2.
Alexipharmacum de Ciconia. 3.
Alkermes, seu *Confectio Alkermes*.
de Allio. 4.
Anacardinum, s. *Confectio Anacardina*, s. *Confectio Sapientum*. A.
Antidotus Mathioli. A.
Archigenis. A.
Athanasia magna. A.
Aureum Alexandrinum. A.
Camphoratum. 5.
Chalybeatum. A.
Chalybeatum Heratii Augenii. 6.
Arcularii. 7.
Corroborans specificum Crell. 8.
Cordiale. 9.
de Croco. 10.
Diaphoreticum Plateri. 11.
Diaphœnicum; A.
Diureticum Montagn. A.
De Ferri scoriis, A.
Hystericum. 12.
de Baccis Lauri Rhasis. A.
Mitleta Nicolai. A.
Mithridatium. A. C.
Orvietanum. 13.
Nucum. 14.
Dia-Olibanum. C.
de Ovo.
Papa s. *Guidonis contra Pestem*, A.
Philoniam Mesuæ. A.

Phi-

modum aut Suffocationis metum, sensibilissimum Bronchum attingentes: unde & *Eclegmatum putatitius usus* vanitatis est convictus à SCHNEIDERO *de Catarrhis*, & ab HELMONTIO *Tr. de Tussi & Asthma*. §. 6. Quicquid ergò commodi ea Looch hujusmodi expectare possumus, hoc est, quod Fauces, seu Pharyngem asperiorem excoriatum, phlogosi rubentem, & hinc plùs minùs dolentem, blandè lubricare, delinire, & molesta illa pathemata ita nonnihil palliare queant. Sed in hunc finem non opus est tot ac tantis Compositionibus, sufficit *Looch passulatum Num.* 2. vel etiam ipsum *Rob Passularum minorum*, sive *Syrupus Diacodion Montani*, cum pauco *Syrupi Scabiosæ* permistus.

Quòd si *Eclegma compositum* præscribere aut ordinare placeat, optimè fiunt ex *Mucilaginibus*, v. g. *Radice Althææ*, *Semine Cydoniorum*, *Psyllii*, &c. cum pauco *Sacchara* permistis, & ita lambendo pro Faucium delitione assumptis.

CAPUT XX.

DE ELECTUARIIS, & MIXTURIS.

HAbuimus *Cap.* 42. *Bolos ex Conservis & Pulveribus & Syrupis appropriatis* paratos, quibus affinia valdè sunt *Electuaria*: est siquidem *Electuarium* quædam Compositio crassior, mollior tamen, in forma crassioris Mellis, pro aliquot Dosibus. Sunt autem Electuaria vel *Mista simpliciter*, vel simul *Fermentata*. *Illa*, quæ extemporè miscenda in Officina, & præparanda ordinantur à Medico, vel etiam Officinales quædam Modernorum Compositiones. *Fermentata* verò sunt jam à Veteribus acquisitæ Compositiones, quæ propter copiam Ingredientium, & Præparationis identitatem, *Compositiones Theriacales*, item propter Ingrediens simul *Opium*, ceu Basin, aliàs *Opiata* dicuntur, uti etiam à MORELLO vocantur. Verùm usus horum Opiatorum Veteribus erat nimis strictus; usurpabant enim pro *Alexiterio sudorifero* tantùm: nunc verò inusitatum est nomen Opiati, & retentum jam est nomen *Electuarii*, quæ prolixiùs & ad alios scopos *alterandi*, *purgandi* & *laxandi* extenduntur.

Constant *duplici Subjecto* nempe
1. *Ingredientibus pulverisatis*: &
2. *Excipiente*, quod imprimis *Mel* est.

Miscebant nempe Veteres, speciatim Arabes, Artis Pharmaceuticæ studiosissimi, *Ingredientia pulverisata* cum triplo, quadruplo, &c. *Mellis*: mista hæc & probè agitata in loco temperato asservabant, & ita ratione Mellis fermentari permittebant; qua sanè *Fermentatione* ex tanta plurium Ingredientium farragine, quasi tertium novum Concretum medicamentosum emergebat. Exempli loco sit famosa illa *Theriacæ Andromachi*, aut *Mithridatii Democratis* Compositio, ex quibus Theriaca juxta Arabes decem annos fermentare debet, antequàm in usum Medicum recipiatur. Usus Fermentationis, præter modò dicta, sufficienter se exerit in *Opii correctione*, quod à quibusdam ceu *Basis Theriacæ* æstimatur. Hujus ratione Theriaca vetus minùs anodyna, seu narcotica, recens contrà magis, observatur. Hinc dubitarunt quidam: *an Infantibus tutò possit porrigi Theriaca vel Mithridatium*? de quo *suo loco*.

Quod

Philonium Persicum Mes. A.
majus s. *Romanum Nicol.*
Tharsense Galeni, A.
contra Phthisin. 15.
Podagricum S. Closs. 16.
Regum, 17.
Requies Nicolai cum Saccharo, A.
Resumptivum Fernelii, C.
Diasatyrium, A.
Scorbuticum, 18.
Diascordium Fracastor. A.
Theriaca Andromachi, A.
Diatessaron, A.
Communis, A.
Tryphera Magna, A.
Minor, A.
Saracenica, A.
Vita Arnold. de V. N.

N. Quia *Species aromatica* ad *Electuaria*, cum *Melle* vel *Saccharo* conficienda, ordinatæ olim fuerunt, & harum pleræque *Electuarii nomine* communiter adhuc veniunt, quas vide *infrà*; præstaret tamen *Species ab Electuariis* distinguere.

ELECTUARIA LENIENTIA *usitatiora sunt*

Diacassia cum Manna, A.
Diacatholicum, *Antidotus Catholica Nicolai*, A.
Diaprunum, *simplex*, A.
solutivum, *Diamascenum*, A.
Hiera picra Galeni, s. *simplex*, A.
Lenitivum Florenzola, A.
de Manna, A.
Tryphera Persica Damasceni, A.

ELECTUARIA PURGANTIA *usitatiora.*

Diasaram Fernelii. Vide *infrà* 1.
Antimoniale, 2.
Benedicta laxativa Nicol. A.
Dia-Balzemer. s. *Electuarium Sennatum*, *A Renod.*
Dia-Carthami s. *Diacnici*, A.
Caryocostinum, C.
Catharticum Imperiale Nicol. C.
de Citro solutivum, A. C.
Dia-Cydonites, s. *Dia-Cydoniam laxativum*, A.
N. Ad *Gelatina* referri potest.
Episcopi, s. *Elescoph.* A.
Hamech. s. *Confectio Hamech major.* A.
Hiera Composita, A.
Logadii, A.
Pacchii; *Archigenis*, *Ruffi*, seu *Diacolocynthidos*, A.
Indum majus.
Dia Phœnicum Mesua, A.
Fernelii, A.
de Psyllio, *Montagn.* A.
Rosarum Mesua, A.
de Succo Rosarum Nicol. A.
N. Usitatius est in *Tabulis*.
Dia-Sebesten. Montagn. A.
Dia-Sennæ Nicolai, A.
de Tamarindis, 3.
Huc *Passula laxativa*. A. C.

ELECTUARIA ALTERANTIA.

1. *Electuarium Pseudo-Acori stomachicum.*

℞. *Rad. Pseudoacor. à cortice exteriore mundat.* ℔. 1. minutissimè incisæ & conquassatæ infunduntur in *Vini rubr.* per dies ac noct. (3. 4.) Hinc coque ad consumptionem Vini, mollitiemque Radicum.

Postmodùm adde *Mellis depurat.* ℔ii. vel iiß. iterum parùm coctis addantur *Zingib. optimi* minutim incis. ℥iij. vel jv. misceantur optimè l. Igne ad consistentiam; hinc remove ab Igne, & immisce

Pulv. Cinnamom. acer. ℥ß. *Piper. long.* ʒij. *Galang. Nucisß. Macis*, *Cubebar. Cardamom.* ana ʒiß. *Gran. Paradis. Piper. nigr.* ana ʒ1. plus minus.
F. *Electuarium.*

N. alii admiscent *Amygdal. dulc.* & *Pineas excort.*

Vires. Confortat Stomachum & Caput frigidum, excrementa incidendo, exsiccando, &c.

Dosis ad magnitudinem Aaellanæ vel Juglandis, mane ac vesperi.

2. *Electuarium Alexipharmacum*, *Cl. Dn. D. Petri de Spina F. F.*

℞. *Rad. Diaptamn. Caryophyllor. Cyper. rot.* an. ℥iß. *Asari* ʒvi. *Ireos Flor.* ʒiij.
Fol. Rut.
Pl. Rosar. rubr. an. ℥iß. *Diaptamn. Cret.* ʒiij. *Spic. Indic.* ℥iß.
Cinnamom. Croc. Or. an. ℥i.
Baccar. Junip. Laur. an. ʒvi.
Mastich. ℥iß. *Agar. troch. Myrob. ol.* an. ʒij. *Sol. Arm. prop. Spec. liberant.* an. ʒvi.
Contundantur subtilissimè, & cribrentur. Posteà
℞. *Nucl. Jugland.* ℥iij. *Fic. pingu.* ℥ix.
Conquasseutur simul, additoque modico *Vini*, trajiciantur per Cribrum ad Pultis consistentiam. Deinde
Sacchar. opt. ℔iiß. ℥iij.
Dissolve cum *Aqua* q. s. Igne lento.
Posteà adde
Mellis despumat. ℔iij.
Coque ad Aquæ consumptinnem.
Deinde adde
Pulticulam illam Ficuum & Nucum.
Theriac. Andr. ℥ix.
Conserv. Ros. rubr. ℔iß.
Succ. Absinth. inspiss. ℥iß.
Misce optimè cum Spatula lignea, dein removeantur ab Igne, & agitentur continuò, donec refrixerint: posteà adde *Pulveres*, misceanturque perfectissimè: in fine adde
Ambra grisß. ʒ1. *Mosch.* ℈j.
F. *Electuarium.*

Vires. Usus ejus creberrimus fuit in sævissima illa nupera Peste, in qua tam præservando, quàm curando profuisse compertum est.

3. *Electuarium Alexipharmacum de Ciconia. Arcanum Alexipharmacum.*

℞. 1. *Recentem Ciconia Sanguinem*, destilla per MB. remanentem in Cucurbita *Sanguinem* exsicca & pulverisa. Hinc
2. Extrahe *Sal ex Ventriculo Ciconia incinerato*, beneficio *Aquæ*

Quod ad ELECTUARIA ab AUTHORE recensita, paucissimæ horum Veterum Compositiones in usu sunt: unde magis usitatas examinabo. A fronte sese offert

Electuarium Diacori, *Augustanorum*. *Electuarium* hoc describitur à MESUE, & valdè usitatum est in Affectibus Stomachi, & Intestinorum flatulentia: item in Digestione deficiente, seu vitiata sive imminuta, similibusve aliis Stomachi Affectibus.

1. *Electuarium Pseudo-Acori Stomachicum*, *Num.* 1. *Electuarium* hoc non est contemnendum; constat enim ex *Radice Acori* adstringente; & adjunctis simul *Aromaticis*; unde egregium est in Stomachi Affectibus cum Vomitu vel Alvi fluxu conjunctis. Aliàs etiam *Acorus verus conditus* mane assumptus in se elegans est Stomachale, Appetitum & Digestionem promovens ac Malignitatem insimul corrigens. Præsens verò Pseudoacori Electuarium adstringit, & aromatica vi restaurat.

Pertinet huc etiam
Electuarium Diacori Altenburgensium.
♃. *Rad. Acori in Vino cocta* ℔j.
Amygd. dulc. ℥v. *Pinear.* ℥ij.
Zingib. cond. ℥iij. *Calami arom. cond.* ʒx. *Cinnamomi* ʒi.
Galanga, *Nuc. Moschata*, *Caryophyll.* ana ʒvj.
Cardamomi utr. Macis ana ℥ß.
Sem. Coriandri ʒiij.
Santali rubri in Spiritu Vini macer. ℥ß.
Sacchari clarif. ℔ivß.
M. pro *Electuario.*

2. *Electuarium Alexipharmacum*, quod describit AUTHOR *Num.* 2. est ingens Compositio similis Theriacæ: nihilominus tamen non est Inelegans. *Basin ejus* constituunt *Nuces juglandes*, *Zingiber*, & *Theriaca Andromachi* uti apparebit ex Compositione. His reliqua adduntur, partim ut vires intendantur, partim emendant, ut fiat *Electuarium Alexipharmacum*.

3. *Electuarium Alexipharmacum de Ciconia No.* 3. Dixi *superiùs ubi de Ciconia*, quod exinde fiat *Electuarium ex Sanguinibus*, à CROLLIO, & PARACELSO valdè commendatum

Aqua illius ex Sanguine destillata, idque pulverisatæ illi *Sanguinis remanentia* admisce.

Hisce 3. addantur in Vitrio satis capaci.

Succin. alb. el. ℥ i. *Corall. rubr. Baccar. matur. Uva inversa, Essent. Mumia, Rad. Anthor.* ana ʒ iß. *Lap. Bez. Or.* ʒ iij.

Theriac. opt. ℥ iß.

Hoc cum *Oleo Pini* (ex *Nucleis express.*) incorpora, deinceps tantum *Olei* superaddendo, ut digitos 3. vel 4. latos emineat. Tandem insoletur aliquamdiu orificio Vasis diligenter obstructo: quò enim vetustius eò melius.

Vires. Efficacissimum est contra omnia metallica, animalia & vegetabilia Venena, quæ tum vomitu, tum secessu, tum sudore expellit.

Dosis ℥ ß. cum haustu *Aqua*, *Vini*, vel *Lactis tepidi*. *Cretinus*.

N. Loco *Sal. com. ex Ventriculi cinere extracti*, mallem ipsas *Tunicas pulverisatas* admiscere.

4. Electuarium seu Mixtura de Allii.

℞. *Digitor. Allii* Num. iv.

Frixis & contusis cum *Melle & Mithridatii* ʒ iiß. adde

Sperm. Ceti, Granor. Juniper. ana ℈ j. *Castorei* ℈ ij.

Pulv. Parietar. ℈ i.

Oxymell. q. s. F. *Elect.*

Vires. Insignum virium est contra Colicam.

5. Electuarium Camphoratum Kegleri.

℞. *Rad. Diptamn. alb. Tormentill.* ana ʒ ij. *Zing. alb.* ℥ ij. (rectiùs ℥ ß.)

Sacchar. cand. ℥ ij.

Margarit. præparat. ℥ ß.

Nuc. vomic. Oss. de Cord. C. an. ʒ ij.

Camphor. ℥ i.

Theriac. Andr. ℥ iv.

Sacchari alb. in Aq. Acetos. solut. q. s. F. *Electuarium*.

Vires.

---

datum in Morbis malignis & similibus. Huic ferè simile est *Electuarium Alexipharmacum de Ciconia*, cujus *Basis* est *Sanguis de Ciconia* certo modo *præparatus*; cui adduntur reliqua pro meliori effectu, eodemque exaltando; & loco *Mellis* pro consistentia fit *Electuarium* cum *Oleo Pini expressæ*. Cæterùm, utut Ciconia Bufonibus & Serpentibus vescatur, à quibus vis alexipharmaca in Ciconiam derivatur; cùm tamen vis Serpentum alexipharmaca in Ciconiæ Stomacho alteretur, ipsæ *Vipera*, & ea *his parata Remedia*, Ciconiæ præferendæ erunt. Quoad *Electuarii hujus Præparationem* conf. HOFFMANNUS *Clave lib. 2. cap. 51. pag. 64. & 89.*

Pertinet huc ratione convenientiæ

Electuarium Alchermes seu Confectio. Confectio Alchermes ita dicitur, quoniam paratur ex *Succo Granorum Chermes* tanquam Basi; qui tamen non adeò magni usus est in Confectione hac: unde loco hujus, cùm apud nos non prostet, quidam *Linteamina rubeo colore tincta* solent assumere, qui Color rubeus est ex *Granis Chermes*. De his Granis expertum est à Modernis, quod illorum *rubedo* consistat in minutissimis *Vermiculis*, qui sub maturitionis tempore generantur, unde postmodùm *Tinctura rubicunda* provenit, uti potest videri apud Botanicos, imprimis in *Theatro Botan.* BAUHINI *cap. 1. de Rhamno infectorio*. Paratur vulgò *Confectio Alchermes* vel cum *Moscho* & *Ambra* pro Viris; sine illis pro Mulieribus, quibus talia Ingredientia solent esse infesta & nociva, propter metum Passionis hystericæ; sed cùm *Basis* ejus vera sit *Ambra*, quæ sola vim analepticam absolvit, *Succhus Chermes* econtrà parùm valeat; ideò & ipsa Confectio Alchermes sine Moscho & Ambra parvi usus erit: commendatur aliàs valdè in quamplurimis Affectibus, uti videri potest in *Tract.* EUSTACHII *Medici Dantiscani*, *de Conf. Alchermes*. Imprimis summum commendatur *Cordiale*, quodque valdè conducit in roborandis Viribus & resocillandis Spiritibus animalibus, in melancholicis Affectibus, in Tristitia & Mœrore: usitatè præscribitur in Febribus malignis, ubi est Virium imbecillitas: in Lipothymicis reficiendis insigniter commendatur.

Dosis est à ℈ j. ad ʒ j. Raró præscribitur in substantia, si assumenda hæc *Confectio*; sed potiùs vel permiscetur *Electuariis*, vel, quod usitatius est, dissolvitur in *Potiunculis* aut *Misturis*, & ita propinatur. *Exemplum Potiuncula*, quam ingreditur *Confectio Alchermes*, sit sequens *Analeptica* in Febribus malignis:

♃. *Aqua Cinnamom. borrag.*

Lil. convall. cum Vino,

Cordial. Merc. Sax. frig. an. ℥ ß.

Ess. Meliss. ʒ j.

Confect. Alcherm. ʒ j. ad ʒ iß.

Syrupi Rubi Idæi ʒ iij.

M. f. *Potio* S.

Potio Confortans pro aliquot vicibus.

Cæterùm his laudibus Confectionis Alchermes multum detrahunt Moderni, à quibus non paucis ceu *Compositio inepta*, & *ridicula* solet perstringi: uti videre potestis in GUIBERTI *Medico officioso pag. 529.* Compositionem videbitis in *Pharmac. Augustana*, ubi habetur correcta à ZWELFERO. Hoc tempore Confectio hæc solet præparari Monspelii, quoniam in Agro Monspeliensi copiosus crescit Rhamnus infectorius.

4. Electuarium de Allio. Hujus *Basis* sunt *Capita Allii*, quæ vocantur ab AUTHORE *Digiti Allii*. Ingrata est Compositio; si tamen examinentur Ingredientia, apparebit facilè, quòd sit egregia contra Colicam & Passionem hystericam, propter *Castoreum*, *Allium*, & *Sperma Ceti*: quæ vi anticolica & antihysterica, uti & antinephritica, egregia sunt Remedia, nephriticos enim Affectus, & Sabulum eliminando, ac Acidum corrigendo curat. AUTHOR *noster* simul habet *Grana Juniperi* in hoc Electuario, quæ mihi in mentem revocant *Compositionem* PARACELSI contra Affectus catharrhales, quam habet *Tom. V.* ubi observandum, quòd ejus Compositio non æquè succedat, nisi nimia quantitas *Sacchari* addatur, quod tamen *suprà* rejeci.

Istud autem *Electuarium* optimè præparatur hoc modo:

♃. *Bacc. Juniperi contusar.*

Coque probè in *Aquam*: *Decoctum* inspissatur usque ad consistentiam *Rob* seu *Mellis crassioris*: tunc

♃. *Rob.* ℔ ß.

Pulv. Rad. Zingib. ℥ ß.

Acori veri,

Macis an. ʒ ij.

Cub.bar. ʒ i.

Et hæc cum s. q. *Sacchari* redigantur in consistentiam debitam *Electuarii*, quod in Vitro benè clauso exponatur Soli pro ulteriori digestione, & erit optimum *Electuarium Stomachale*, omni vespera post pastum assumendum.

Loco *Zingiberis crudi* quidam addunt *Zingiber conditum*, sed maximam partem est enervatum; quia *Radix* priùs coquitur in *Aqua*, quæ abjicitur.

Dosi ʒ j. ad ʒ ij. egregium est in Apepsia & in Senibus, qui carent digestione in Stomacho.

Electuarium Anacardinum. Confectio sive *Electuarium Anacardinum* ex *Basi Anacardio* ita denominata est, vocatur etiam *Confectio Sapientum*, quia ab Arabibus tanquam Cephalicum & ad Memoriæ robur conciliandum laudatur, imprimis in Senibus, & ad perficiendas operationes Mentis. Sed Compositio est cruda nimis, & propter Ingredientia nimis aromatica cautè usurpetur, cùm ab usu ejus Memoria penitus abolita, & Fatuitas reddita fuerit: quin etiam incautè usurpata Febriculas accersit, & Senes labefactat. Conveniens ergò *Dosis* est propinanda, & hæc convenienti Subjecto.

Antidotus Mattholi. Est Compositio theriacalis, quæ prostat in *Pharm. Augustana*, vel etiam in aliis *Dispensatoriis*. *Usus* est in Peste tam Præservationis, quàm Curationis gratia, *dosi* ʒ j. Præservationis gratia permiscetur cum Cochleari *Aceti*, & ita hauritur; sive sit *Acetum simplex*, sive *Florum Tunica*, sive *Acetum Zedoaria*, sive alia *Aceta Bezoardica*. In Curatione permiscetur cum *Aqua Theriacali* & cum *Spiritu Theriacali camphorato*, & ita hauritur, expectato Sudore.

5. Electuarium Camphoratum Kegleri. Num. 5. Electuarii hujus tanquam commendatissimi Sudoriferi in Febribus, aliisque Morbis malignis, variæ prostant Compositiones; sed mancæ & confusæ. AUTHOR *duplicem* habet *Compositionem*, quarum *neutra* est *genuina*. *Magis legitima sequens* habetur:

♃. *Unicorn. veri* ʒ j.

Rad. Tormentillæ,

Dictamni albi,

Nuc. Vomica,

Oss. de Corde Cervi an. ʒ ij.

Rad. Pimpinella,

Valeriana,

Bacc.

Vires. Alexipharmacum ac Sudoriferum est, maximique usus in Morbis malignis.
Dosis ʒj. ad ij. &c.

Paulò aliter.

℞. *Rad. Diptamn, Tormentill, Zedoar*. ana ℥ß. *Zingib*. ʒij.
Herb. Card. benedict. ℥ß.
Turbith. alb. & gumm. Nuc. vomic. ana ℥ß. *Rhabarb. Oss. de Cord. C. Oc. Cancror*. an. ʒi.
Camphor. ℥i.
Sacchar. cand. ℥i.
Theriac. Androm. ℥vi.
M. F. *Electuarium*.

6. *Electuarium Chalybeatum Horatii Augenii*.

℞. *Piper. Zinzib*. ana ℥ß. *Cardamom. Caryophyllor. Doronic*, ant *Angelic. Croci* ana ʒij. *Tamarisci* ℥ß.
Sem. Basilic, Anis. ana ʒß.
Limatur. Chalyb. ℔ß.
Mellis despumat. ℔iij.
F. *Electuarium*.
Vires. Confert in Intemperie frigida Mulierum.

7. *Aliud Electuarium Chalybis Arcularii*.

℞. *Scob. Chalyb*. ℥iij.
Succ. recens. Pomorum Borsdorff. purific. ℥vi.
Macera 24. hor. effunde per inclinationem. *Succus novus* affundatur, tribus vicibus id repetatur. *Succi* tandem inspissentur ad formam *Electuarii*.
Dosis à ʒij. ad ℥ß.

8. *Electuarium Corroborans specificum, seu Medicamentum specificum omnium septem Membrorum principalium, Crollii*.

℞. *Ol. Saccini ter vel quater (per Aquam Majorana vel simil.) rectificati* ʒij.
Spirit. Vitrioli veri.
Salis Cranii humani. (vel *Magisterii*) ana ℥ß.
Tinctura Croc. Or. Granor. Kerm. ana ʒij.
Sal. Margarit. Corallor. ana ℥i.
Ol. Cinnamom. Macer. ana ʒß.
Lact. Sulphuris ℥j.
Extr. Spodii ℥iß.
Antimon. diaphoret. ℥ß.
Magist. Tart. ℥j. i. e. *Tartari vitriolati*.
Tinctur. Croc. Martis,
Extr. Chelidon. Rhabarb. ana ℥ß.
Liquor. Crystall. & Calcul. microcosmic. ana ℥j.
Cum extracta & inspissata *Theriaca Essentia*, *Melle Juniperino*, *Conserva Rosarum*, addendo pro libitu *Saccharum rosaceum*. F. *Electuarium*, addita *Moscho* & *Ambra*, ana ʒi.
N. Propter Ventriculi sympathiam cum reliquis Membris addantur *Spirit. Vitrioli Veneris* ʒij. atque *Ol. Nucist. stillat*. ʒß.
Dosis à gran. 5. 6. 7. usque ad 20. *&c*.

9. *Electuarium seu Mixtura Cordialis*.

℞. *Conserv. Rosar*. ℥viij. *Borrag. Bugloss*. ana ℥iij. *Violar*. ℥ij. *Nymph*. ℥iß.
Confect. Alkerm. ℥ß.
Pulp. Citr. condit. ℥iij.
Fl. Citr. condit. ℥ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒij.
Margarit. preparat. ʒij. *Corallor. utrorumque prapar*. ana ʒiij.
Lign. Aloes pulv. ℈iv. *Ambr. gris*. ʒvi. *Fol. Auri num*. x.
Cum *Syrupo acetos. Citri* q. s. F. *Mixtura*.
Vires. Spiritus vitales Balsamumque Naturæ corroborat.
Dosis ad magnitudinem Avellanæ.

10. *Electuarium de Croco*.

℞. *Croc. Or*. ʒi.
Rad. Zedoar. Tormentill.
Nuc. vomic. an. ʒij.
Camphor. ℈j.
Sem. Eruc.
Rad. Diptamn. alb. Angelic. an. ʒij. *Petasit*. ʒiij.
Theriac. Venet. vet. ℥vi.
Mithridatii ℥vi.
F. *Electuarium*.
Vires. Alexipharmacum est Kegleriano nihil vel parum cedens.

11. *Electuarium Diaphoreticum Plateri*.

℞. *Syrup. de Papav. alb*. ʒvi. *Rob Sambuc. Ebul*. an. ℥j.
Spir. Junip. ʒv.
M. in *Electuarium*.
Vires. Somnum conciliat, Dolores sopit, atque Sudorem ciet, adeòque convenit in Hydrope. Vide *Hæchstett. lib. 2. Observ. dec. 3. cas*. 1.

12. *Electuarium Hystericum, seu Laudanum facile*.

℞. *Fragment. Lapid. pretiosorum, Sapphir. Hyacinth. Topas. Smaragd*. an. ʒj. *Corall. alb. & rubr. Margar. prepar*. an. ℈iv.

Rad.

Bacc. Lauri,
Sem. Erucæ,
Croci Orient. ana ʒiß.
Zingib. ℥ij.
Camph.
Sacch. penidiati vel *candi* (quod omitti potest) ℥j.
Olei destillati Bacc. Junip. ʒij.
Theriaca Androm. ℥iiß.
Misce in Mortario lapideo calido ad consistentiam debitam.

Compositio admodùm est elegans, cujus *Basis est Zingiber & Camphora*, ratione quorum *dosi* ʒj. convenit in Morbis malignis pro scopo sudorifero alexipharmaco.

6. 7. *Electuarium Chalybeatum Augustanorum, Augenii, Num. 6. & Arcularis. Num. 7. Electuaria Chalybeata* ratione *Chalybis* in Malo hypochondriaco, Morbis cachecticis, aliisque Affectibus Mulierum & Virorum chronicis, egregia sunt. Compositiones pro lubitu & ratione Medici parantur. In *Electuariis* tamen *Augustanorum* & *Augenii* loco *Crocorum Martis* usurpantur *Extracta Martialia*, seu *Vitriola Martis liquida*, imprimis cum *Succis Vegetabilium*, optimè cum *Succo Pomorum Borsdorffianorum*, parata. Hinc *Electuarium Chalybeatum Arcularii* præferrem reliquis, tanquam simplicissimum quoddam, nihilominùs elegantissimum, & efficacissimum; est enim reverà *Solutio Martis cum Succo Pomorum Borsdorffianorum* inspissata, hinc convenienter pro Corpore aliorum Electuariorum inservire poterit: e. g.

℞. *Elect. hujus Martialis*, seu *Rob & Extracti Mart. cum Succo Pomor. inspiss*. ℥j.
Rob. Junip. ʒij. ad ℥ß.
Zingib. in India condit. ʒij. vel ʒiij.
Cardamomi,
Caryophyll. ana ʒj.
Croci ℈j.
Cum *Syr. Fumar*. q. s. f. *Electuarium Chalybeatum*, quasi *Anticachecticum*.

Crocus haud levis est, multum facit in pondere, & potens est Remedium, unde respectu reliquorum ℈j. satis est sufficiens.

8. *Electuarium Corroborans Specificum Crollii*. *Num*. 8. Usitatum est pro juvandis Viribus, & iisdem roborandis tam in Juvenibus, quàm Senibus: sed horrenda & planè insulsa est Compositio, in *qua* mista sunt *Acida* cum *Alcalibus*, rotunda cum quadratis, adeòque penitus in desuetudinem abiit. *Spiritus* enim *Vitrioli* cum *Magisterio Cranii humani* se invicem destruunt, *Olea Saccini*, *Cinnamomi*, & *Macis* cum *Salibus* impossibiliter cohærent. Miror ergo CROLLIUM hujus Compositionis authorem esse, qui aliàs satis eruditus Chymicus est.

10. *Electuarium de Croco*. *Num* 10. *Electuarium de Croco* constat paucis Ingredientibus, sed efficacibus, saltem *Camphora* quantitas nonnihil augenda est. Potens est Sudoriferum alexipharmacum, *dosi* ʒi. vel ʒij. in Vehiculo *Aceti*, vel *simplicis* vel *destillati* usurpandum, ut corrigatur acrimonia volatilis *Sem. Erucæ*, atque curando Febres malignas egregia Medicina est.

Electuarium Diacodion. *Electuarium* seu potiùs *Syrupus Diacodion*, & speciatim *Syrupus de Siliquis Montani*, egregius est in Tussi a Lympha acida salsa, indeque nata Faucium excoriatione, Phlogosi, Dolore, difficili Exspuitione, &c.

12. *Electuarium Hystericum*. *Num*. 12. Quid opus est tanta Ingredientium farragine, ac rhapsodia, in specie cùm *Dosis* sint grana iv. unde quæritur: *quid ex tot Ingredientibus do-*

quo-

Rad. Galang. Rhabarb. an. ℥iij.
Gum. Arab. Opopa. Galban. Thur. Mastich. an. ℥ij.
Bdeli. Sarcocoll. an. ℈ij.
Euphorb. ℥ß. *Camphor.* ʒiß.
Sem. Coriandr. Fœnic. Cardamom.
Salis communis, Opii Thebaic. an. ℥ß.
Cinam. ℥ij.
Spiritus Tereb. ℥j.
Mell. despumat. ℔ß.
Spir. Vin. & Aq. Imperial. an. q. s.
F. *Laudanum* s. a. instar *Opiatæ*.

Dosis iv. gran. superbibendo parum *Vini*, & Os frequenter *Oxycr.* colluendo ad præcavendum Faucium & Gutturis ardorem, propter *Euphorbium*.

Suffocatis ab Utero, Hemicranicis, Convulsis à causa frigida magno solatio est.

13. *Electuarium Orvietanum.*

♃. *Rad. Carlin.* seu *Chamæleont. alb. Tormentill. Pistoloch. Aristol. rot. Scorzon. Hisp. Calam. aromat. Angelic. Imperator. Anthor.*
Sem. Santon. & *Fol. ejusd. Dictamn. alb.*
Bol. Arm. Terr. sigillat. an. ℥j.
Theriac. veter. ℥iij.
Mell. Hispan. cocti pondus triplum.
F. *Electuar.*
Vires & *Dosis* eadem, quæ *Theriacæ Androm.*

14. *Electuarium Nucum.*

℞. *Nuc. Jugland.* Num. xx. *Ficuum ping.* Num. xv.
Rut. unc. 1.
Sal. commun. ℈ß.
Mellis ℥ii.
M. F. *Electuarium.*
Vires, Alexipharmacum est.

15. *Electuarium contra Phthisin.*

℞. *Conserv. Rosar. vet.* ℥ij.
Loch. de Pulm. Vulp. Papav. Pin. an. ℥ß.
Sem. 4. frig. maj. excort. Lactuc. Cydonior. an. ʒj. *Amygd. dulc. Pinear. Pistac.* an. ℥iß.
Mastich. Terr. sigillat. Bol. Armen. an. ℥ß.
Gum. Arab. Amyl. an. ℈j.
Spec. Diatragac. fr. ʒiß. *Diaphœnic.* ʒß.
Sem. Papav. alb. Portulac. an. ℈j.
Pulmon. Vulpis exsicc. ʒiß.
Cancr. fluviatil. ust.

Tro-

---

quenis habentur in Dosi? Loco hujus ergò *Laudanum Hystericum* suprà insinuatum sufficit, vel ut delectum faciamus concentretur AUTHORIS *Descriptio* ita:

♃. *Opii ferment.*
Extr. Castor. an. ʒß.
Zedoar. ʒj.
Croci ℈j.
Flor. Sulphuris ℈ij. ad ʒj.
Myrrh. el. ʒß.

Cum *Oleo destillato Succini* f. *Massa*, quæ in forma *Pilularum* sub nomine *Laudani Antihysterici & Anticolici* ad ℈ß. vel gr. xij. convenientissime usurpatur, vel hac *dosi* diluitur in Vehiculo appropriato.

Electuarium de Baccis Lauri. Electuarium hoc videbitis in *Pharm. Augustana*. Non ampliùs in substantia, nisi in *Clysteribus*, pro usu carminativo adhibetur, in quibus dissolvitur pro Adultis ab ʒi ad ʒii. nam egregiè Flatus dispellit & eosdem discutit, & in *Clysteribus* in Colica, Passione hysterica & similibus torminibus Ventris, solet præ aliis convenire.

Mithridatium. Nota est compositio *Mithridatii* & *Theriacæ*.

Mithridatium quod attinet: nomen obtinet à MITHRIDATE Rege Ponti, quæ Compositio fuit facta ex *Nucibus juglandibus, Ficubus pinguibus*, & *Foliis Rutæ*. Hæc constituerunt Mithridatium, quo se præservavit Rex Ponti MITHRIDATES, contra omnia Venena, etiam clanculùm illi propinata. Ab hac Compositione simplicissima, facta est illa laborinsissima Officinatum. Est hæc Mistura salino volatilis oleosa, anodyna & sudorifera; unde magnam habet convenientiam cum Theriaca, nisi quod Ingredientia sint penetrantiora & calidiora. Ergò necessum est, ut in ejus usu simus cautiores, quàm in usu Theriacæ. Equidem incondita est farrago in Ingredientibus Mithridatii; unde etiam ZWELFERUS *in suis Animadvers.* & POTERIUS *in Pharm. Spagyr. Chymicam Mithridatii Correctionem* laudabili conatu instituerunt. Aliàs in Peste, aliisque Febribus malignis, solet usurpari, imprimis in Affectibus Stomachi & Intestinorum, Diarrhæa, Vomitu, Cholera, & Dysenteria, similibusque Morbis convenit; quia ratione *Opii* admisti, Spirituum influentium impetum sistit, & propter Ingredientia *aromatica* & *Gummata* Sudores movet. Hisce accedit *Mel*, quod fermentativa turgescentia non saltem corrigit suo modo Opium, sed etiam cæterorum Ingredientium particulæ oleosæ & resinosæ dissolutæ; hincque penetrantiores, magisque activæ evadunt. Pro quibus scopis similiter obtinendis, facilè concinnior. Compositio potest effingi. Præscribitur interdum in forma *Boli* ad ʒj. interdum permiscetur cum quibusdam *Conservis* in formam *Electuarii*: interdum dissolvitur in *Liquoribus appropriatis*, ut fiat *Potus* aut *Mistura*.

13. *Electuarium Orvietanum. Num.* 13. Electuarium hoc ab *Orvieto*, Urbe Italiæ, dictum est, quia ibi primò fuit præparatum, & ita Medicis inventum, quibus in magno fuit usu contra Pestem & Febres malignas. Sunt qui hoc, si non præferunt, tamen æquiparant *Theriacæ Andromachi*; & verum est, quòd Ingredientia sint pauciora, & magis selecta, quam Theriacæ. Credo interim, quod Theriacæ eadem efficacia futura sit, quàm hujus Electuarii.

14. *Electuarium Nucum. Num.* 14. *Electuarium Nucum* aliter vocatur *Antidotus Mithridatis*: & est Remedium idem, de quo *suprà*, quo se præservavit à Venenis, & præparatur ex *Ficubus, Ruta*, & *Nucibus*; hinc etiam contra Phthisin prodest. Inter *Alexipharmaca* alias refertur; sed prostant Remedia elegantiora & tutiora.

Electuarium de Ovo. Germ. *Gulden-Eyid*, id est, *Ovum aureum*: ita dicitur, quoniam ingrediuntur *Ova dura*, & quoniam compingitur in formam *Ovorum de auratorum*. Compositio est Theriacalis; unde commendatur in Morbis malignis & pestilentialibus. Verùm est Medicamentum *admodùm acre*, & propter *Croci* copiam stupefactivum sudoriferum, adeoque rari usus. Nam, ut hoc obiter moneam,

1. Hujusmodi Electuaria Theriacalia constant ex *farragine* multorum *Simplicium ingredientium*, sæpiùs sibi invicem contrariorum.

2. Ingredientia sunt sæpè *Aromata*, volatili Sale admodùm imprægnata.

3. Excipiuntur *Melle*, Succo admodùm fermentativo.

Nam propter has tres rationes cautus ejus usus sit in Morbis malignis cum Febribus malignis ardentibus, ubi sunt Ebullitiones, Deliria, Incandescentiæ, & Phlogoses Corporis. Ne ergò hujusmodi Ebullitiones, aliaque Symptomata immoderato horum usu intendantur, sunt qui suadent, quòd nunquam debeant usurpari sine *Acido*. Ulteriùs habetur in iis *Opium*, quod agnoscitur pro eorum *Basi*: de quo vid. *Methodus Medendi* WALÆI. Ergò non propinanda sunt, iis quibus nocere possunt Opiata, imprimis Gravidis. Istud, quod dixi de Acido, probè est observandum; quoniam Acidum effervescentiam & Ebullitionem compescit, & Opium corrigit; quod non omittendum est, si Medicus velit consulere suis Ægris.

Correctiorem Electuarii de Ovo Compositionem concinnavit CNOEFFELIUS, quam videb. in M. A. N. C. *Anno* 6. *Append. pag.* 29.

Philonium Mesuæ, Persicum, Romanum, & Tharsense. Hæc omnia *Philonia* pro *Basi* agnoscunt *Opium*, uti & partim *Semen Papaveris*, partim *Semen Hyoscyami*, & à Veteribus *dosi* ʒß. ad ʒiß. fuerunt usurpata, ubi nos *Laudanum opiatum*. Et quidem *Philonium Persicum* tantùm est in usu, & reliquis præfertur. Adhibitum fuit à Veteribus in Vigiliis nimiis, in Doloribus partium, imprimis Capitis, item in Deliriis & similibus. Prætereà internè propinatur in Hæmorrhagiis quarumcunque partium, in quibus, ceu ad ultimum asylum, confugiunt ad Philonium. Exemplum curatæ Hæmorrhagiæ a Philonio Persico videb. in VALERIOLÆ *lib.* 4. *Observ.* 6. *Rari* hodie *Philonia* sunt *usus*, cùm talium loco concinna ex Opio parata, aut ipsum *Laudanum opiatum* à gr. j. ad ij. sufficiant. Interim componendi eorum rationem ex *Opio* & *acribus Aromatibus* explicatam videb. à WILLISIO *Pharm. Rat. Vol.* 1. *Sect.* 7. *cap.* 3.

15. *Electuarium contra Phthisin. Num.* 15. Omnia ejus Ingredientia huc collimant, ut temperent & demulceant acrimoniam Seri & Lymphæ, qua aliàs corroduntur Pulmones.

Trochisc. de Carab.
Tragacanth. an. ℈j.
Cum *Syrupo de Papav. & Glycyrrh.*
F. *Mixtura.*
Vires. Acrimoniam mitigat, tenuitatem incrassat.

16. *Electuarium Podagricum S. Clossei,*

♃. *Resin. Scammon. Jalap.* an. ℥j.
Hermodact. ʒvi.
Sagapen.
Sem. Anis. Fenic. Carvi, Milii Solis.
Caryophyll. Mac. Costi Arab. Zinzib. Mastich. an. ℈ß.
Liquetur *Sagapenum* in *Aceto scillit.* colctur per Setaceum commiscendo *Pulveres* præscriptos, & in Mortario marmoreo adjiciendo per pugillos *Saccharum pulverisatum*, & irrorando *Aq. Iva Arthrit.* F. *Electuar.* ut *Opiatum*, addendo *Essentia Anis.* gutt. 2.
Dosis à ʒij. ad ℥ß. ad præcautionem Doloris, Arthriticia singulis mensibus in occasu Lunæ.

17. *Electuarium Regum.*

℞. *Pinear.* ℥iß.
Rosar. rubr. ʒij.
Amygd. dulc. ℥ß.
Santal. citrin. ℈ij.
Ambr. gris. ℈ß.
Moschi gran. iij.
Sacchari albiss. in Aqua Rosar. fragrantiss. solut. ℔ i.
F. *Electuarium.*
Vires. Refrigerat, exsiccat, nutrit, corroborat, &c.

18. *Electuarium Scorbuticum.*

℞. *Conf. Cochlear.* ℥iiß. *Chamædr. Meliss. Rosar. incarnat. Acetos. Citri* an. ʒvi.
Condit. Calam. arom. Zinzib.
Rad. Pimpinell. Cort. Citri an. ℥iij.
Extr. Absynth. Juniper.
Sem. Sinap. Eruc. an. ʒii.

Car-

---

17. *Electuarium Regum. Num.* 17. Vi analeptica convenit propter *Basin Ambræ & Moschi.*

Electuarium Diasatyrii. Ad ciendam Venerem usurpatur, cujus descriptio prostat *in Pharm. Augustana.* Pertinet huc *Electuarium ad Coitum Comitis à* WALLENSTEIN, cujus compositio hæc est:

♃. *Sem. Erucæ,*
Urticæ,
Satureja, ana ʒj.
Cerebri Columb. & Passer. in Coitu trans foss.
Priapi Cervi in Coitu occis.
Tauri ana ʒij.
Stinci mar. ʒiß.
Ambræ gris. ʒj.
Moschi ℈j.

Cum f. q. *Mellis despum.* f. *Electuarium.*

Dosis est quantitatis Nucis juglandis, mane & vesperi.

18. *Electuarium Scorbuticum Num.* 18. Compositio est elegans Antiscorbutica, & valdè conveniens in Scorbuto: potest tamen adhuc intendi, si vel addatur *Electuarium Chalybeatum Arcularii*, vel *Crocus Martis aperitivus*, aut *Extractum* aliquod *aperitivum*. Usurpatur magnitudine Nucis juglandis, quo tempore semper adspergendum aliquot guttulis *Spiritus Cochleariæ*, ut potentiùs operetur.

Electuarium Diascordii Fracastorii. Compositum est ex *Sudoriferis alexipharmacis adstringentibus*, atque paucis *Aromaticis*, cujus *Basin* constituit *Opium*, atque propterea egregium est in Febribus, aliisque Morbis malignis, & pestilentialibus, cum Fluxu imprimis Humorum quorumcunque colliquativo, vel Hæmorrhagiis quibuscunque & similibus Symptomatis conjunctis, non secus ac in Diarrhœis Dysenteriisque malignis: sicut ego in nuperrima Dysenteria epidemica maligna grassante felicem ejus usum sæpiùs expertus sum, & commodè potest propinari in iis locis & conditionibus, ubi *Theriaca & Mithridatum* non sine periculo aut sine metu noxæ potest propinari. Aliàs maximè officit præpostera Fluxus sedatio, quando Malignitas adhuc inhæret Corpori, unde oriuntur Deliria & postmodum Mors: unde scio, quod nuperrimè quidam ex tali immatura adstrictione Alvi inciderit in Febrem ardentem lethalem. *Electuarium* ergò hoc *Diascordii* sit instar regulæ curandi omnes Fluxiones. *Dosis* est ʒj Modus utendi est, ut in Febribus cum *Succo Citri*, *Aceto destillato*, vel aliis appropriatis usurpetur addito *Antimonio diaphoretico*: e. g.

♃. *Aquæ Rad. Scorzon.* ℥ij.
Tenell. Cornu Cervi ℥j.
Aceti Vini simpl. vel *destill.* vel *Succi Citri*, ʒvj.
Elect. Diascord. Frac. ʒij.
Antimonii diaphor. ʒß.
Syr. Rubi Idæi ℥iß.

M. f. *Potio* pro tribus Dosibus.

Quæ in Diarrhœa, Dysenteria, Hæmorrhagiis, Febribus malignis, &c. frequentis usus & euporiston est; pellit enim Sudorem, & per Sudorem malignitatem, & adstringendo sistit Fluxus, quod non nocet, quoniam jam Malignitas per Sudorem est expulsa.

Præscribitur etiam sub forma *Boli*; vel dissolvitur in *Julepis*, aut etiam *Pom.* Equidem FRACASTORIUS & alii dicunt, compositionem *Diascordii* tutiorem esse in Gravidis *Theriaca*, quæ tamen etiam in Gravidis, necnon in Pueris, adhiberi potest: sed rudis est Electuarii Diascordii compositio, unde correctiorem chymicam Compositionem vid. in SYLVII *Praxi lib. 1. Cap. ultimo.*

Sequuntur *Theriacæ*, inter quas

THERIACA ANDROMACHI, seu *Veneta* palmam obtinet. Ita dicta ἀπὸ τ θηρίου, quod *Viperam*, item *deleterium Venenum* significat, quibus ceu appropriatum Alexipharmacum *Theriaca* fuerit opposita. Suos natales habuit sub *Imperatore* NERONE, sub quo vixit ANDROMACHUS Græcus, NERONIS Medicus. Corrasit & congessit illuc, quicquid potuit, & ipsi unquam de Simplicibus notum fuit. GALENUS tamen, qui tempore ANTONINI vixit, eandem adhuc auxit & ulteriùs quædam addidit, unde adhucdum usitata fuit. Verumtamen à plurimis lacerata & discerpta fuit: vel (1.) quia multa sunt *nullius usus* in hac Compositione, v. g. *Agaricus*, *Æs ustum*, &c. vel (2.) quia plurima Veteribus illic usitata *nobis desunt*, ut *Opobalsamum verum*, quo nunc temporis destituimur, unde Succedanea, loco Opobalsami, v. g. *Oleum Cinnamomi*, substituuntur. Et sic partim manca, in aliam formam etiam redacta, reperitur: vid. ZWELFERUS *in Pharm. Regia.*

Dubium ergò est: *an apud nos dispensari queat, cùm genuinæ Italorum deficiant Viperæ;* siquidem *Trochisci Viperini* à quibusdam absque ratione *Basis Theriaces* æstimantur. Sed cum Trochisci Viperini revera parum valeant, ac parùm de Viperis iis insit, de quo vid. ZWELFERUS *Animadvers. ubi de Trochiscis Viperinis;* propterea longè meliori consilio à Norimbergensibus *Pulvis Viperarum* legitimè præparatus, vel *Serpentes nostri præparati*, sive eorundem *Pulveres* ad imitationem *Pulverum Viperinorum*, aut *bezoardicorum Animalium* usurpantur, & iisdem substituuntur. *De Basi* ergò *Theriacæ valde discrepant Authores*, & meretur hic ut legatur ZWELFERUS: ab aliis *Chalcitis* habetur pro *Basi*. *Basis* autem *genuina est Opium*, cujus gr. ij. ingrediuntur Theriacæ ʒi. Unde differentia oritur inter *Theriacam veterem & recentem*: ratione enim Opii Theriaca vetus minùs anodyna seu narcotica, adeoque magis sudorifera, magis calida, & in vi opiata per Fermentationem correcta magis temperata: recens econtra magis crudior & narcotica, propter Opium non ita correctum, observatur. Totum interim *Compositum est aromatico-opiatum.* Quando ergò opus est *Opio*, præscribitur *recens Theriaca*; quando verò *Alexipharmacum* postulamus, præscribimus *Theriacam veterem*, & quidem in majori Dosi: unde etiam Theriaca recens est utilis ad omnes usus illos, ad quos aliàs solet commendari Opium. Hinc quidam dubitarunt: *an Infantibus tutè adhiberi possit Theriaca, Mithridatium?* quod affirmatur. Nempe loco Opiatorum commodissimè Infantum Remediis tantillum Theriacæ admiscetur.

Incondita quidem est *farrago in Ingredientibus Theriacæ & Mithridatii*, aliarumque similium Compositionum, v. g. in *Electuario Orvietano*, *Diascordii Fracastorii*, & similibus; unde etiam plures corrigere, ac *correctiorem*, simulque *efficaciorem Compositionem & Præparationem* suggerere laudabili conatu instituerunt. Sic præterea, quæ habet ZWELFERUS prolixè satis *in suis Animadvers. chymicam Theriacæ Correctionem* videb. in POTERII *Pharm. Spag.* item CNOEFELII *Correctionem*; correctarum Theriacalium Compositionum CNOEFELII Descriptiones videb. in M. A. N. C. *Anni 6. & 7. Append. pag. 31. & 1099.* quo etiam pertinet *Methodus* SYLVII *corrigendi Electuarium Diascordii Fracastorii*, quæ vid. *in Pr. lib. 1. cap. ult.* ad cujus imitationem

com-

Cardamom. Cinamom. an. ℥j.
Tart. vitriolati ʒiß.
Ol. Anis. ℈j. *Cinam.* ℈ß.
Cum *Syr. de Cinam.* & *de Cochlear.* an. q. s.
F. *Mixtura.*

Vires. Reserat Obstructiones Mesenterii, Lienisque tenorem corroborat, ideòque in scorbutico Affectu virium est insignium.

Dosis magnitudine Juglandis parvæ, mane jejuno stomacho assumpta.

ELE-

---

commodè & aliæ Compositiones Theriacales reformari poterunt.

Pro imitanda ergò in succinctiori & selectiori forma *Theriaca Veterum* observetur, quòd Theriaca illa (par ratio est *Mithridatii*, *Elect. Diascordii Fracastorii*, *Orvietani*) duplici modo & scopo operationem suam perfecerit:

1. *Spirituum* influentium *vim* sistendo.
2. *Sudores* movendo.

Prius obtinet ab admisto *Opio*; posterius ab *Ingredientibus*, primariò *aromaticis*, *amaricantibus* & *Gummatibus*. Hisce accedit *Mel*, quod fermentativa turgescentia non saltem corrigit suo modo Opium; sed etiam Ingredientium reliquorum particulæ oleosæ, & resinosæ dissolutæ, hincque penetrantiores & magis activæ evadunt.

Pro quibus scopis similiter obtinendis facilè *concinnior Compositio* effingi potest. Est scilicet *Theriaca Mistura salinovolatilis oleosa*, *anodyna & sudorifera*: unde v. g. *Spiritus Cornu Cervi suo Sale volatili probè acuatus*, *nec in totum ab Oleo suo liberatus*, cum *Opio ejusve Essentia* sociatus *in larga Dosi* tantum præstabit, quantum *Theriaca* sub larga sui Compositione. Quod si itaque succinctiorem, sed selectam Theriaces Compositionem velimus instituere tunc ad imitationem LUDOVICI *in Pharm. pag. 271. & seqq.* potest fieri *Compositio talis*:

℞. *Pulv.* aut potiùs *Extracti Rad. Angel.*
Torment. ana ʒiß.
Gentianæ,
Zedoar. an. ℥j.
Serpent. ritè parat. ℥iij.
Terræ sigillatæ ʒij.
Myrrhæ elect.
Flor. Sulphuris an. ℥j.
Cinnam. ʒiß.
Croci ʒiij.
Caryophyll. ʒij.
Opii in Aceto destillato, vel *Succo Citri soluti & inspiss.* ʒiij. ad ℥ß.

Cum triplo *Mellis* & *Rob Junip.* an. part. æqual. subigantur probè, & debitam in consistentiam redigantur, exactè terendo & agitando, hinc ad perfectam Fermentationem seponendo.

Dosis ʒj. ad ʒij.

Conferatur hic aliquo modo *Theriaca Germanorum*, vid. HORSTIUS *in Disp. pag. 319.* Addi possunt sub mistionis actu dictæ Compositioni *Olea destillata Bacc. Junip.* & *Citri* à ʒj. ad ʒiß. vel dum usurpatur, guttæ aliquot instillentur. Propinari potest vel in *Aceto*, vel in *Conserva Citri*, & prætereà usus tempore addi potest. Ubi opus est, ut cieatur Sudor, simpliciter convenit Theriaca; tantas tamen vires, quas adscribunt Veteres, nullo modo obtinet, cùm hic *Antimonium diaphoreticum* & *Bezoardicum minerale*, similiaque propinentur longè utiliùs: e. g.

℞. *Antimonii diaphor.* aut *Bez. miner.* ℈j.
Camph. gr. iij. vel iv.
M.

Ac sanè dictis modis multæ Veterum Compositiones corrigi & concinniori usui adaptari poterunt. Scilicet *Occasio* tot Compositionum Theriacalium, & ex Compositis quingentarum Decompositionum, fuit

1. *Ignorantia Venenorum* tam distinctorum, eorumque læsionis modi, quibus *universale* quoddam *Alexipharmacum* opponere fuit animus;
2. Non perspecta satis *natura & efficacia Simplicium*, aut ex illis resultantium *Compositionum*.

Hinc quicquid in Morbo maligno, venenoso, aliave simili calamitate aliquando profuisse observatum fuit, sive per se, sive per accidens profuerit, hoc omne, licèt etiam Vulgi saltem fama increbuerit, in Theriaces corpus convasatum fuit. Eædem penitus causæ postmodùm & mille varietates, novasque Compositiones induxerunt; quoties novum quoddam Simplex cognitum, aut nonnihil approbatum inventum fuit, mox nova emersit Compositio, utplurimùm tamen de Theriaca simul addita, plùs minùs participans.

Sed ut revertar ad usitatiorem *Andromachi Theriacam*, hujus *Usus* est imprimis in Morbis, Febribusque malignis, plùs minùs pestilentialibus, Morsu Canis rabidi, &c. præservativè, uti & curativè, in Vehiculo *Aceti*, idque imprimis, ubi Æstus intensior, aut graviora Capitis Symptomata urgent; idque tam in forma sicca, quàm in forma humida, addito *Sale Absinthii*, *Antimonio diaphoretico*, vel *Bezoardico minerali*, aliove simili: v. g.

℞. *Theriacæ Androm.* ʒj.
Salis Absinth. ℈j. ad ʒß.

Mista capiantur in haustu *Vini aciduli*, vel Cochleari *Aceti*, potentissime Sudorem movet.

Vel

℞. *Theriacæ* ʒj.
Antimonii diaph. ℈j.
M. f. *Bolus*.

Usurpetur simili ratione.

In forma liquida:

℞. *Aquæ Flor. Samb.* ℥ij.
Aceti Sambuci ʒiij. ad ℥ß.
Theriacæ Androm. ʒiij.
Antimonii diaphor. ʒß. ad ℈ij.
Camphoræ gr. iv.
Syr. Card. bened. ʒij.
M. pro duabus Dosibus.

Pontentissimè Sudores movet.

Observetur probè: quòd *Theriaca non sit propinanda die critico*, quoniam ratione Opii Naturæ cursum impedit.

Prætereà in quibusvis Symptomatibus, indeque natis Doloribus, egregia est Theriaca propter Opium, quod Basin Theriaces vocat WALEUS *Tr. de Methodo Medendi*, utpote sine quo ne sudoriferam vim obtineat Theriaca; hinc in Vomitu, Diarrhœa, Cholera quacunque, Hypercatharsi, Cardialgia, Colica, hysterica Passione, non secus ac aliis quamplurimis Ventriculi primarumque viarum Affectibus, à causa frigida & Mucilagine acida obortis, *Theriaca* ad ʒj. unum ex familiarissimis & optimis est Remedium, modò tamen Alvus sit aperta: temperat & destruit Acidum, Dolorem sistit, & vi sudorifera Morbum curat. In Affectibus Stomachi & Intestinorum acidis, & inde in Anorexia, Appetitu depravato seu Pica, &c. *Theriaca* reverà euporiston est Remedium in *Vino* assumpta. Sic & in Hæmorrhagiis quibuscunque propter Opium commendatur. In Febribus pariter intermittentibus curandis, imprimis Quartana, præmissis præmittendis egregia admodùm est ante Paroxysmum, in *Aceto destillato* usurpata. Nam ratione Opii Rigores tollit, Miasmata febrilia expellit, ac Paroxysmos sufflaminat. Infantibus quoque feliciter propinatur gr. j. pro *Dosi*, ubi Tormina habent, & Agrypnia vexantur. Si Lac à vitioso Acido coagulatur, *Theriaca* in ipso *Lacte* si propinetur, Remedium erit optimum.

De cætero *biliosioris* qui sunt *Constitutionis*, ut vocant, seu calidiores, aridiores, minusque succulenti, talibus *frequentior Theriacæ usus nocivus* est, ad Atrophiam aut Hecticam, propter nimiam Caliditatem aromaticam, disponens: unde rectè MAJOR *de Chirurg. Infus.* dicit: quòd *Theriaca illegitime usu facessat in Venenum*. Magis econtrà convenit *Pituitosis* & *Phlegmaticis*, quorum Morbos corrigit, & iis potenter auxiliatur. Et hæc *de Mithridatio* quoque intelligantur. Interim tamen cùm hæ Compositiones omnibus Affectibus, imprimis in principio & incremento Febrium malignarum, in quibus est ingens Sanguinis ebullitio, non æquè conveniant; hinc earum loco *Elect. Diascordii Fracastorii*, propter vim constrictivam & Sanguinis Effervescentiam sedativam, longè tutiùs adhibetur.

Externè in amissa Loquela cum *Theriaca* si fricetur Lingua & Palatum, imprimis si adspergatur cum *Spiritu Cerasorum nigrorum*, cum *Oleo destillato Anisi* & similibus, expertum est Remedium. Si inungatur Ventriculo, sistit Vomitus & Choleram; si illinatur Umbilico, sistit Tormina, Diarrhœas & Hypercatharses.

Theriaca Diatessaron ita dicitur, quoniam ex *quatuor Ingredientibus*, *Gentiana*, *Baccis Lauri*, *Myrrha*, & *Aristolochia rotunda* componitur. Describitur à MESUE, & reperitur in *Pharm. Augustana*. Erit ejusdem & forsan melioris præsentaneique usus, quàm ingens Compositio *Theriacæ* & *Mithridatii*, modò *Opium* sociatum sit, ut granum ejus integrum Dosin ordinariam ingrediatur; & in majori copia præparetur, quò *Mellis* motus fermentativus intendatur. Natura enim Opii est, ut Excretiones omnes sistat, præter Sudorem. *Dosis* est ʒj.

ELE-

ELECTUARIA PURGANTIA.

1. *Diasarum Fernelii.*

℞. *Syrup. Menth. Violar.* ana ℥viii.
Coquantur in Mellis crassitiem, sub finem subducto Igne insperge
Rad. Peponis aresfactæ,
Sem. Raphani & Urticæ maceratorum in Aqua Rosarum, aresfactorum & tritorum an. ℥t.
Rad. Asar. contritæ ℥ij.
Cinnamom. Sem. Fœnic. an. ʒiij.
Confice in *Electuarium liquidum.*
Vires. Omnis generis Humores circa Ventriculum & Præcordia exuberantes, Vomitione educit, non continuato, sed ex intervallis facto impetu. Seni atque Prægnanti tutum ac facile.
Dosis ʒiij. vel ℥ß. ex *Aqua Hordei*, vel ex *Mulsa.*

2. *Electuarium Antimoniale Crollii.*

℞. *Vitri Antimon. correct. per Acet. destillat.* Vid. *lib.* 3.
Theriac. Androm. ana ℥ij.
Nuc. moschat. Mastich. Cort. Aurant.
Corall. rubr. præp. an. ʒij.
Caryophyllor. Sem. Fœnic. Coriand. prep. an. ℥ij.
Pulverisentur optimè & commisceantur. F. *Massa Pilularum*, cum *Miva Cydoniorum*, q. s.
Vires. Purgat minori violentia, quàm *Vitrum*, ac imprimis per secessum.
Dosis debiliori, Pilula una magnitudine Pisi, fortiori duæ.

3. *Electuarium de Tamarindis*, *D. D. Georg. Horstii.*

℞. *Fol. Sen. s. st.* ℥v.
Cinnamom. opt. ʒvi.
Sem. Fœnicul. ʒi.
Vini Malvat. opt. ℔iii.
Semel ebulliant, posteà in loco calido per diem ac noctem digerantur Vase clauso. F. deinde *Colatura* cum expressione, qua extrahantur *Pulpa Passul. minor. & major.* an. ℥ivß. extractæ *Massa* per Setaceum adde
Pulpa Tamarindorum, *Elect. Diaprun. lenitiv.* an. ℥iij.
Cremor. Tartar. ʒii.
Ol. Nucis mosch. still. ℈i. *Anis.* ℈ß.
M. f. *Electuarium.*
Vires. Purgat leniter serosos biliosque Humores.
Dosis ℥j. circiter.

SCHROEDERI CAPUT LII.

DE ELIXIRIIS.

Elixir in Officinis est *Liquor spirituosus*, facultatibus præcellentibus, mediante Infusione impregnatus. Hinc convenit utplurimùm cum *Tincturis liquidis*.
Modum parandi singula ferè suum obtinent.

ELIXIRIA usitatiora sunt

Albatum. N. 1.
Citri. 2.
Camphora. 3.
Hystericum, & *Antiepilepticum S. Closs.* 4.
Epilepticum Ant. Freren. 5.
Crollii. 6.
Cratonis. 7.
Juniperinum. Vid. *lib.* 4.
Pestilentiale. 8.
Nephriticum. 9.
Elixir Proprietatis. 10.
Syncopticum. 11.
Uterinum Croll. 12.
Vita Mathiol. August.
majus Quercet. 13.
minus Querc. 14.

1. *Eli-*

ELECTUARIA PURGANTIA.

Electuaria Purgantia Veterum internè non ampliùs sunt In usu apud nos; quoniam sunt nauscabunda, adeòque non sine horrore possunt assumi, utut Galli & Itali internum usum adhuc retineant, sub forma *Boli* ab ℥ß. eorum ad ʒvj. vel ℥j. imò ad ℥ii. nauseantibus Ægris obtrudentes, propter quos AUTHOR etiam apposuit *Dosin.* Nos verò si volumus tale quid præscribere, præscribimus *Bolos Purgantes*, qui in minori Dosi possunt assumi: de quibus in *Collegio Formularum*: aut utimur *Pilulis usualibus.* In *Potionibus* nunquam aut rarissimè præscribuntur; saltim in *Clysteribus* dissolvuntur & quidem *pro Stimulo*; in quem finem *Electuarium Lenitivum Florenzale*, & *Electuarium Benedictum laxativum*: item *de Hiera cum Agarico*, ad ℥j. instar omnium pro *Stimulo Clysmatum* sufficiunt.
In specie
Electuarium Hieræ picræ Galeni simplex. Dissolvitur in *Clysteribus* cum *Agarico* ab ℥j. ad ℥iß., ubi acribus stimulare volumus Alvum in Apoplexia & Epilepsia.
Tryphera Persica. Adhibetur in *Clysteribus* ad ℥j. in Febribus petechialibus, pestilentialibus, Deliriis, &c.
1. *Electuarium Diasari Fernelii.* Pro scopo vomitorio quibusdam in usu est, cujusque *Dosis* est ad summum ℥j. & satis efficax est. Postquàm verò *Antimonialia* innotuere, non opus habemus hoc Electuario.
2. *Electuarium Antimoniale Crollii.* Ob *Ingredientia Antimonialia* præferendum præcedenti.
Electuarium Benedictum laxativum. Est usitatum *Ingrediens* pro *Clysteribus*, Acidum Intestinorum detergentibus, ad ℥i. Adhibetur in Colica, Alvi obstructione, Fæcibus induratis, & similibus aliis.
Electuarium Diacarthami. Præscribitur in *Clysteribus*, ubi opus est *Stimulo*, & quidem ubi opus est, ut evacuetur Pituita crassa aut viscida Intestinorum. In *Clysteribus* potest adhiberi ad ℥iß. sicuti in substantia tantùm ad ʒvj.
Electuarium seu Confectio Hamech major. Veteribus in Scabie, Melancholia hypochondriaca, Mania, aliisque Affectibus melancholicis, necnon Lue Venerea, in usu fuit: sed apud nos non ampliùs usurpatur, utut alias Itali cum nausea propinent Ægris.
Electuarium Hiera compositum. Ingreditur *Clysteres stimulantes*; & quidem ubi opus est, ut fortiter è remotioribus partibus evacuetur, in Paralysi, Tremore & similibus Affectibus; item propter *Castoreum*, quod ingreditur, est egregium in Affectibus cephalicis, in Apoplexia, Epilepsia, Lethargo, & Cephalalgiis; item in Passione hysterica graviori, Mensibus suppressis & similibus Mulierum Affectibus usurpatur.
Ad *Electuaria Laxativa* pertinent etiam
Passulæ Laxativa. Harum aliquot Compositiones dedi, ubi *de Passulis.* Internè commodè possunt assumi.
Pertinet huc *Purgans Minderери*, cujus gran. j. solet eleganter purgare:
♃. *Succi rec. expr. Helleb. nigri* ℥iß.
Cucum. asin. ℥iij.
Violar. ℥j.
Julor. Sambuci ʒiii.
Rad. Bryon. ℥ß.
Mista & filtrata indantur Cucurbitæ cum Alembico & parvo Recipiente, digerantur in Fimo equino per sex septimanas; sic enim *Humiditas* destillatur sponte, quam *Massa remanenti* affunde, solve & filtra:
adde
Vini Malvat. ℥ii.
Olei Macis ℈ß.
Evapora ad consistentiam *Massa*; cujus *Dosis* gran. j. cum conveniente *Vehiculo*, 6. vel 8. movebit sedes.

CAPUT XXI.

DE ELIXIRIIS.

Elixiria hoc *Capite* ab AUTHORE considerata, cognata sunt *Essentiis* & *Extractis*. Nempe *Elixiria* nihil aliud sunt, nisi *Essentia magis composita*, & re ipsa conveniunt, nonnisi accidentariò, & promiscua appellandi ratione differunt, dum *Essentia* communiter dicuntur *Extractiones liquida* unius vel plurium Subjectorum, & *Extracta* κατ' ἐξοχὴν, à quibus *Menstruum* ad *Rob* seu *Pilularum* consistentiam abstractum. Utpluriùm ex variis *Ingredientibus aromaticis* mediante *Spiritu Vini*, vel alio *Liquore spirituoso* composita pro intentionis ratione diversis encheiresibus, uti patet ex AUTHORE, in quibus & præterea *Liquida* dissolvuntur nonnulla ad augmentandas vires Medicamenti: vid. M.A.N.C. *Anno* 6. & 7. *Append. pag.* 100.
Vox est origine Arabica, cujus derivationem ministrat D.
LAN-

1. *Elixir Alliatum.*

℞. *Allior. expurgat.* N. xx.

Contundantur, Alembico imponantur: affunde *Spir. Vini rectiſ.* ad 4. digit. eminent. deſtilla, ex MB. per Cohobia, ſemper nova alia addendo, in ultima Deſtillatione adde *Camphora in petia ligata*, collo Alembici appenſæ ʒi. deſtilla ut priùs, habebis præſtantiſſimum *Elixir Alliatum*.

Vires. Magni *Præſervativi* locum habet in Peſte, quovis mane Cochlear unum, vel per ſe, vel cum *Aq. ſtill. Card. bened.* aut *Veronic.* aſſumptum.

Vide *Deodatum in Path.*

2. *Elixir Citri.*

℞. *Cortic. Citr. recent. ab albicante medulla ſeparat.* ℔iii.
Spirit. Vini non rectiſ. ℔xii.

Macerentur aliquamdiu, poſteà deſtillentur per Veſicam cum Refrigeratorio, donec *Phlegma* ſtillare incipiat.

Huic Spiritui, cum pauxillo *Croci* tincto, adde
Sacc. Citri puriſſ. ℔iß.
Habebis *Elixir Citri*.

N. *Sennertus* addit quoque *Aqua Roſarum* ℔iß. in qua ſolutæ *Sacchar. cand.* ℥x.

Vires. Elegans eſt *Cordiale* & *Antidotum* contra Peſtem, & Aeris contagia.

Doſis Cochl. 1. ſingulis auroris, jejuno ventriculo, niſi Epatis calidior temperies, vel Capitis imbecillitas prohibeat, eo enim caſu, ſatiato ventriculo meliùs confert. *Tentzelius in Exegeſi.*

3. *Elixir Camphoræ, ſeu Spiritus Vini Camphoratus, Aqua Peſtilentialis Hartmanni,*

℞. *Spirit. Vini opt.* ℔i.
Camphor. ſelect. (tempore æſtivo) ʒvii. ℈i. (hyemali) ʒx. ℈ii. M. inciſa priùs Camphora; & ſtatim ſolvetur ſine Igne: appende in Nodulo *Croc. Or.* ℈ß. fiet Spiritus Vini aurei coloris. Serva in Vitro benè clauſo.

Vires. Utiliſſimus eſt in Peſte tam præſervando, quàm curando.

N. Poterit itidem adhuc ſemel deſtillari. *Hartmannus in Pract. loc. de Peſte.*

4. *Elixir Hyſtericum, & Antiepilepticum.*

♃. *Rad. Pæon. Acor. ver. Viſc. querc.* an. ℥j.
Sem. Paon. ℥ß.
Santal. rubr. ʒii.
Flor. Nymph. alb. Lavend. Roſ. rubr. Papav. errat. an. Mß.
Camph. ℈ii.
Extracti Opii puriſſ. ʒii. *Caſtor. per Spirit. Vini* ʒi.
Spiritus Sang. human. vel cervini ℥xii. *Vitrioli volatilis* ℥i.

Igne menſtruo digerantur in Diplomate, coletur *Liquor* per Chartam, ſerveturque

De-

LANGIUS *in Diſſert. de Elix. Proprietatis.*

AUTHOR recenſet ſequentes *Formulas*, famoſiores, & Officinales, quales ſunt *Elixir Citri*, *Mentha*, *Febrile Mynſichti*, *Camphora*, *Proprietatis*, &c.

1. *Elixir Alliatum.* *No.* 1. *Elixir Alliatum* paratur ex *duobus* egregiis *Antipeſtilentialibus*, ex *Camphora*, & ex *Capitibus Alliorum*, abſtrahendo per Alembicum. Maximi facio: certus enim ſum, hoc ſi ritè Camphora impregnetur, nobile eſſe Antipeſtilentiale in Præſervatione, & Cura Morborum malignorum, ubi ſumma urget Malignitas, & quidem ſine magno Calore. In Præſervatione tamen Peſtis, & peſtilentialium Morborum huic *Elixiri* debet addi ſ. q. *Aceti*, vel ana vel duplum, & ita ceu *Acetum Bezoardicum* poteſt aſſumi. Talia enim *volatilia*, & *calidiora*, contra AUTHOREM, *nunquam ſolent præſervare à Peſte*, potiùs in ipſis Peſte correptis, teſtante Experientia, ubi talia Præſervationis loco fuerunt adhibita, ſubſecuta ſunt gravia, & periculoſiſſima Deliria; cùm *Acida* econtrà utramque faciant paginam. Præterea etiam eſt egregium *Remedium carminativum*, *anticolicum*, & *anthyſtericum*, præviis *Clyſmatibus* valdè proficuum. Præter dictas vires multùm etiam convenit in Calculo præſervando, imprimis ſi originem ducat ex Acido coagulante: convenit etiam in pellendis Lumbricis, & Vermibus tam in Inteſtinis, quàm aliis locis ſtabulantibus.

In *Præparatione* aliàs hujuſmodi Elixirium obſervetur: quod quando virtus Medicamenti in Extractionibus deſtillando poteſt tranſcendere Alembicum, tunc præter Digeſtionem nudam, etiam fiat *Deſtillatio*; ſin verò periculum ſit, ne magna *Eſſentia* pars, aut melius ejuſdem *Extractum*, remaneat in fondo; tunc per nudam *Extractionem*, & *Digeſtionem* ſine Deſtillatione parantur *Eſſentia*, & *Elixiria*. Jam verò notum eſt, quòd ex *Allio* partes volatiles extractæ facilè adſcendant per Alembicum: ergò optimè paratur per Deſtillationem.

2. *Elixir Citri*, *Num.* 2. Compoſitio hæc eſt legitima, modò *Succi Citri* pro ratione Ægri plus minus addatur, ut fiat acidulum: nec inelegans *Elixir Citri* erit, ſi *Spiritus Vini* ſemel à Corticibus abſtractus denuò *novis Corticibus* affundatur, & digeratur, & poſt filtrationem cum *Succo Citri* miſceatur. Uſus eſt analepticus in Febribus malignis, & in ſumma imbecillitate Virium, & quando Ægri poſt nimium Sudorem nimis proſtrati ſunt Viribus; potenter enim reſtaurat: conducit valdoperè Stomacho, cujus tonum laxatum corrigit, ejuſque Apepſiam emendat. In Colica ſimiliter valdè convenit, quoniam potenter Flatus diſcutit, & in genere, quæ ſuperiùs dicta ſunt *de Citro*, poſſunt dici de hoc *Elixiri*.

Doſis eſt Cochlear ß. pro varietate Præparationum.

Ad hunc *Elixiris Citri* modum etiam à quibuſdam ſolet præparari

Elixir Mentha. Fit ſcilicet hoc per *Spiritum ex Mentha paratum*, qui poſtmodùm *Herbæ Menthæ exſiccatæ* denuò affunditur; ſic enim in Digeſtione viridem acquirit colorem: poſt ſeparationem per Filtrum, paulùm edulcoratur pro gratia ſaporis, & fit elegans *Medicamentum Stomachicum*, imprimis ſi addatur aliquantulum *Spiritus Vitrioli philoſophici*. Dico *aliquantulum*, ut ſcilicet parum aut nullo modo percipiatur ejuſdem ſapor.

Paratur etiam à D. MICHAELIS *Elixir Stomachale* aliud ex ſimplicibus *Medicamentis aromaticis ſtomachicis* cum *Spiritu Mentha*, acidulato cum *Spiritu Vitrioli philoſophico*, & poſtmodùm diſſolvitur in eodem *Extractum Stomachale*, ſeu *Succi expreſſi*, & *inſpiſſati ex Simplicibus Stomachicis*, & *Aromaticis*, in tantum quantum capere poteſt.

Similibus *Elixiriis* commodè poteſt addi *Opium*, & ſimilia *Opiata* ad conciliandam virtutem anodynam ſedativam Dolorum, & Spirituum. Sic præparavit D. MICHAELIS *Elixir Diureticum anodynum*, quod prolicit Urinam, & Dolorem compeſcit. Sic habemus *Eſſentiam anodynam*, in qua *Speciebus per Spiritum Theriacalem extractis* additur *Opium*, & habetur egregium *Elixir* in Febribus malignis, in Agrypnia, & ſimilibus Opio indigentibus.

3. *Elixir Camphora*. *Num.* 3. *Elixir Camphora*, ſeu, ut alias dicitur, *Spiritus Vini camphoratus Hartmanni*, optimè fit, ſi *Spiritus Vini rectificatiſſimus* acuatur cum *Spiritu Salis ammoniaci*. Scilicet ut ſimul deſtillentur: ſic enim promptè ſolvitur Camphora, quam Spiritus Vini ſecum rapit per Alembicum. Eſt nobile Remedium curativum, & præſervativum in Peſte, Morbiſque malignis, & quamplurimis aliis Affectibus, potenter movendo Sudorem. In Præſervatione commodè permiſcetur cum *Liquore acido*.

Præter hoc, quòd movet Sudorem interno uſui, *externè* uſurpatur in Eryſipelate, & Arthritide calida, conjuncta cum Tumore eryſipelaceo vel ſolus, vel mixtus *Sali ammoniaco*, vel *Spiritui Salis ammoniaci*, ſi ſcilicet admoveatur cum Linteis calidis: diſcutit enim Tumorem, & unà omnem diſſolvit Humorem. In Gangræna, & incipiente Sphacelo partium externarum, Ulceribuſque putridis Gangrænam minantibus, eſt egregius pariter, ſive externè cum Linteis duplicatis admoveatur pro fotu; facilè etiam partes non penitus emortuas reſuſcitat; & modò ſit à Cauſa externa, Gangrænam cutò ſolet amovere. In Cephalalgia Febrium malignarum ſeu continuarum *Spiritus Vini camphoratus crocatus* circumligatus Fronti, *Epithema* optimum eſt, item in Cholera externè Stomacho applicatum. Quòd ſi loco *Spiritus Vini* capiatur *Spiritus Theriacalis*, & combinetur hic cum *Camphora*, erit Remedium eò potentiùs & præſtantiùs. Item tempore hyberno, ſi Gelu conſtringit, & labefactat Membra, præſens Remedium adfert hoc Elixir.

4. *Elixir Hyſtericum*, & *Antiepilepticum*. *Num.* 4. Hic moneo: quòd *Menſtruum* pro extractione ſit *Spiritus Sanguinis humani*, & *Spiritus Vitrioli volatilis*. Si ergò Spiritus Vitrioli rectè paratus ſit, coit in Salſum tertium volatile. Verùm, ſi vulgari modo acidus eſt, deſtruit dicta Salia urinoſa; & ſic minùs conveniens ſit Elixir. Compendioſiorem, & concinniorem Præparationem docet HOFFMANNUS *Clave lib. 2. cap. 52. pag. 67.* Nempe *Spiritus Vitrioli antiepilepticus Hartmanni*

com-

Dosis. Junioribus à gutt. vj. ad ℈ß. Adultis ad ℈j. in *Vino, Jusculis, Aq. stillat.* tam in Paroxysmo, quam diebus aliquot aote Noviluoium. Idem *Elixir* valet adversùs Hemieraniam, Cephalæam, Vertiginem, per aliquot dics continuos sumptum, purgato tamen anteà Corpore.

5. *Elixir Epilepticum D. D. Freyen.*

℞. *Spirit. Corall. Tart.* an. ℥iß. ʒii.
Sal. com. Cran. human. volat. Sang. human. volat. Succin. volatil. ao. ℈j.
M. stent in digestione per dies (14.) servetur in Vitro benè clauso.
Dosis guttulæ aliquot.

6. *Elixir Epilepticum Crollii.*

Vitriolum ad flavedinem calcinatum imbibe *Spirit. Vin.* ut f. Massa.
℞. *Hujus Massæ* ℔iß.
Rasur. Cranii human.
Visc. quercin.
Ungul. Alcis.
Granor. Paon. an. ℥i.
Omnia scindantur, & tundantur, posteà mista destillentur per Retortam gradatim.
Hujus *egressi Liquoris* ℔i. rectificetur io MB. supra
Castorei, Spec. Diamosc. dulc. an. ℥ß.
Anacardn. (Fruct.) ʒvi.
Postea adde
Spiritus Vini ℔iv.
Sal. Paon. ʒi.
Liquor. Salis Perlar. Salis Corall. an. ʒi.
Ol. Anis. Succin. an. ℈ii.
M. & digere io MB. per mensem.
Dosis Cochl. ß. vel integrum in *Aqua Paon.* & simili, continuando dies (9.)

7. *Elixir Antiepilepticum Cratonis.*

℞. *Ciner. Cornic. ex nido extract. Turtur. Cran. human. calc.* ana ℥ij.
Gran. Tiliæ autumne collect. ℥ii.
Stercor. Leonis. ℥ß.
Affunde *Spirit. Vin.* ad eminent. digit. 3. extrahe s. a. ex *Fœtibus calcinatis*: elixivia *Sal*, addeque *Extractionibus*. Posteà adde *Vini Malvatici* tantumdem (cum *Spirit. Vini*) & *Sacchar. cand.* ℥iv.
Dosis Cochl. ß. ad 1.

8. *Elixir Pestilentiale.*

℞. 1. *Flor. Sulph.* ℥iii.
Ol. Junip. (Bacc.) rectificat. ℥viii.
Succin. rectific. ℥ii.
Digerantur ut fiat *Solutio Florum.*
℞. 2. *Theriacæ Androm.* ℔iß.
F. *Extractio* cum *Spirit. Vini optimo.*
abstrahe *Spirit. Vini.*
℞. 3. *Rad. Enul. Camp. Angelic.*
Baccar. Junip. an. ℥iii.
Extrahatur *Tinctura* cum eodem *Spiritu*, abstrahaturque iterum *Spiritus Vini*. Misce jam *Extractum* hoc cum *Extracto Theriaca*, ac affunde *Olea illa essentificata*, priùs tamen filtrata, circula omnia simul lentissimo Calore.
Vires. Secretum est, quod in Peste, & Morbis epidemicis ad miraculum operari solet tam præservando, quàm per Sudorem contagium expellendo.
Dosis; *in Præservatione* guttulæ aliquot, *in Curatione* à ℈j. ad ℈ii. in *Vino, Aceto rosaceo, Aqua Scordii*, vel aliquo Liquore *appropriato. Crollius.*

9. *Elixir Nephriticum.*

℞. *Baccar. Myrtillor. Heder. Alkekeng. Junip.* an. ℈i.
Herb. Adianthi, Veronic. Rusc. ana p. 1.
Rad. Cyper. Pimpinell. Ononid. ana ʒß.
Succ. Limon. ʒij.
Fl. Genist. Bugloss.
Sem. Melon. Cucurbit. ana ʒj.
Nucl. Avellanar. c. pellib. N. iv.
Spiritus Vini rectific. q. s.
F. Iofusio in Cella subterranea.
Vires. Prodest Nephriticis, ac Calculosis, Calculum atterendo, & expellendo.
Dosis Cochl. ß. vel 1.

10. *Elixir Proprietatis.*

Elixir hoc desumptum est ex *Paracelsi Archidox. lib.* 8. *num.* 6. ubi omisso *Menstruo* (*Origine*, ut loquitur) ℞. *Myrrh. Aloepat. Croc.* ana: circulat in Arena lenissimo Calore per menses duos, dein elicit *Oleum* per Alembicum, idque eum anatico pondere *Circulati* (vide *de Extractis*) per mensem circulat. *Menstruum* illud *omissum* varias opiniones peperit, unde & diversi *Processus*, inter quos tamen usitatissimus est hic *Crollianus.*
℞. *Myrrh. Alexandr.*
Aloes Epatic.
Croc. Orient. vel *Ungar.* an. ℥iv.

Pul-

---

commodè sumi potest, & *Speciebus* affundi, digerendo, & extrahendo procedi ulteriùs. Longè melius, convenientius est BILLICHII *Elixir Cephalicum, & Epilepticum*, recipiendo *Castoreum, Myrrham*, & affundendo *Spiritum Salis ammoniaci vinosum*, seu *Spiritum destillatum à Calce viva, Sale ammoniace, & tantillo Succini*, eum *Spiritu Vini*: prodit *Spiritus volatilis oleosus*, qui elicit *Essentiam Antihystericam, & Antiepilepticam.*

5. *Elixir Epilepticum D. D. Freyen. Num.* 5. Præstat hujus loco simpliciter *Liquorem Cornu Cervi succinatum* adhibere; vel ad hujus imitationem ea *Sale volatili Cranii humani*, & *Succini* cum *Spiritu Sanguinis* vel *Cranii humani*. *Liquor* talia epilepticus (*Spiritus* nempe *Sanguinis* vel *Cranii humani succinatus*) concinnari potest, si scilicet adhuc specialis statuenda est differentia Salium, & Spiritum horum volatilium.

6. *Elixir Epilepticum Crollii. Num.* 6. *Præparatio* oon est adeò commoda; propterea melius est si recipiatur *Spiritus Vitrioli volatilis*, uti illum exhibet AUTHOR, vel uti superiùs Præparationem suppeditavi, & misceatur eum *Spiritu Sanguinis humani*, aut etiam eum *Spiritu Cranii humani*; quæ *Mixtura* tunc acquirit colorem viridem, & valdè convenit in Cura Epilepsiæ cujusque.

7. *Elixir Antiepilepticum Cratonis. Num.* 7. Observandum: tria hæc *Calcinata*, *Cineres* nempe *Turturis*, *Cornicis*, & *Cranium humanum calcinatum*, beneficio *Spiritus Vini* nil suggerere. Per *Grana* vero *Tiliæ* quid intelligat AUTHOR, multi dubitant. Ego certè hæc *Grana Tiliæ* è *Ricino majori* esse eredo.

8. *Elixir Pestilentiale. Num.* 8. *Elixir Pestilentiale Crollii* In magno solet esse usu in curandis pestilentialibus, & similibus Morbis contagiosis. Pro Præservatione datur à ℈j. ad ℈ij. si *Oleum Camphoræ*, aut etiam *Oleum Citri* addatur, erit eò præstantius. Elegans *Elixir Pestilentiale* tam curativum, quàm præservativum, describit BARTHOLINUS *Cent.* 2. *Epist.* 44. ex compositiooe Dñi D. JOELIS LANGELOTTI

10. *Elixir Proprietatis. Num.* 10. Sequitur decantatum istud *Elixir Proprietatis*, uti vocant, de quo elegantissimam scripsit *Disputationem B. Doctor.* LANGIUS. Hic observandum: quòd *Elixir* sit *Vox*, ut dictum *Arabica*, & nihil aliud notet, quam *Essentiam*, seu vim substantiæ extractam. Duplex autem ejus *Vocis acceptio* est. Jubetur enim

1. *Elixir Universale*, &
2. *Particulare.*

Sub nomioe *Elixiris Universalis* intelligitur *Elixir Philosophorum*, seu *Lapis Philosophorum*, per quem omnia Metalla ignobiliora io Aurum transmutantur, & totum Corpus humanum restauratur. Ad hujus similitudinem *Particularia* dicuntur, quæ vel tingunt particulariter quædam Metalla, vel vi balsamica Corpus nostrum conservant. Ea bis in specie *Elixir Proprietatis* in usu est: polychrestum, & decantatissimum Remedium. *Prima* hujus origo debetur PARACELSO, qui in *Arch. l.* 8. *de Elixiriis* suum *Elixir Proprietatis* valdoperè commendat ad quamplurimos usus, & ita describit:

♃. *Aloes excoct.*
Myrrhæ,
Croci, ana vel *Vierling.*
Fac ascendat in Pelicano cum Arena placidissimè per duos menses, sic resolvuntur successivè Mista in formam Olei volatilis: *postea separa Oleum per Alembicum à Facibus sine adustione, & digere Oleum per unum mensem cum Circulato Magno in æquali pondere, & sic conserva illud.*

Descriptio hæc pluribus nauseam movit, præsertim, cùm, quoad *Circulatum*, discrepent AUTHORES. Clavem suggerit HELMONT *in suis Scriptis* hinc inde, qui PARACEL-

Pulverisata humecta *Spirit. Vini alcoholisato*; hinc affunde *Ol. Sulph. p. c.* ad emin. digit. 2. 3. extraheque *Tincturam* ac decanta. *Relicta Materia* affunde *Spirit. Vini*, & ulteriùs extrahe, decantaque. Tandem restans *Faces*, Destillationi submitte, *Destillatumque* prioribus adde.

N. *Elixir* hoc, si aliquamdiu Digestioni commiseris, gratius fit sapore, atque efficacius operatione.

Vires. Partium est tenuium, calefacit & exsiccat, à Putredine conservat, Sudorem ciet, proficuus ejus usus est in Morbis malignis, hypochondriacis, uterinis, Stomachi cruditate, atque: inde Appetitu imminuto. *Extrinsecùs* mundificat valdè Vulnera sordida.

Dosis à gutt. viiij. ad xij. & plures. *Crollius.*

(Vid. *Hofmanni clav.* de hoc & aliis *Elix.*)

11. *Eli-*

CELSUM mediante suo *Menstruo Universali* seu *Liquore Alcahest* hoc ipsum *Elixir* præparasse asserit: adeò ut nullum sit dubium, quin propter radicalem Solutionem Ingredientium *Elixir Paracelsi* longè præferendum sit *Elixir nostro communi*.

Verùm cùm *Liquoris Alcahest* possessio nonnisi Adeptis concessa sit; propterea multi negant, hoc Elixir parari posse, nisi habeatur Alcahest. HELMONTIUS tamen mediam hoc præparandi Elixir viam, ex vestigiis PARACELSI desumptam, suggerit *Tr. Quæ sequuntur sunt liquida aut imperfecta*; ibi scilicet ea iisdem Ingredientibus, mediante Digestione & Circulatione, acquirit *Elixir album*, quod nihil aliud est, quàm *Oleum trium illarum Specierum, Phlegmate suo commixtum*, cui HELMONTIUS multa tribuit, & præterea ceu *Succedaneum* PARACELSI substituit. Encheireses ejus præscribit HELMONTIUS, pro quarum illostratione observandum, totius rei cardinem in hoc consistere, ut Ignis exactissimè per integrum mensem, vel etiam per duos menses regatur, idque speciatim in Balneo Vaporoso, ut nempe cum Calore blandissimo digerantur, ita ut semper æqualis manet, nisi enim hoc Exactissimè observetur, & ubi vel leviter recedamus in gradu, aut Ignis sit nimius, Alembicus frangitur, & omnia contenta pereunt, sin verò Calor nimis sterilis fuerint, frustrà laborabimus. Hoc observato, donec *Species* per se in *Picem* confluant, & *Liquor oleosus* in lateribus Vasis se conspiciendum præbeat, *Species* eximantur ne comburantur à Calore fortiori: quo facto cum *Aqua Cinnamomi spirituosa* per mensem adhuc circulantur, sic demum destillantur, & elicitur *Oleum volatisatum*. Parum quidem subministrat hæc præparatio, cùm ℥ij. Ingredientium vix 50. vel 60. guttas suggerant.

Utut pauca sint Ingredientia, *magna* tamen *capacia requiruntur Vasa*, ut Spiritus rectè circulari queant, quia alias sub Circulatione Vitra franguntur. Conf. HELMONTIUS *Tr. Arbor Vitæ*.

Dosis est à gutta j. ad ij. vel iij. & plus faciunt, quàm nostrates guttæ xx.

Cùm itaque paucis concessum fuerit adire Corinthum; hinc loco *Circulati illius Paracelsi*, *Spiritus Vini* pro parando *Elixir* accipitur; cuique pro meliori Specierum Solutione & Extractione nunc per *Acidum*, nunc per *Alcali* suppetiæ feruntur.

Per Acidum quidem, dum *Spiritus Vini rectificatus* cum moderata quantitate *Spiritus Sulphuris per campanam* imprægnatus, affunditur *Speciebus*, vel conjunctim vel separatim, modo quem docet AUTHOR, vel etiam HOFFMANNUS *l. a. pag.* 69. *Acidulandi* verò *modi* sunt varii: quidam per *Spiritum Salis*, alii per *Spiritum Vitrioli*, alii per *Spiritum Sulpharis per campanam* id efficiunt. Ego, si acidulandus sit, præfero *Spiritum Sulphuris per campanam*, qui optimè extrahit. Observandum tamen in *Aloe*, ut si simul laxare debet, hæc primitus extrahatur cum *Aqua*, aut alio *Menstruo aqueo*, non verò cum *Spiritu Vini*, hinc *Aloe* reliqua cum aliis *Speciebus* misceatur, quæ *Spiritu Vini* novo acidulatæ extrahantur: tandem binæ Extractiones misceantur. Beneficio enim *Aqua* ex *Aloe* elicitur *Mucilago* ejusdem *purgans*; per *Spiritum Vini* verò ex *Aloe* tantùm elicitur *Resina adstringens*. Pro varietate ergò scopi, variè extrahitur *Aloe*: vid. quæ *de Aloe* superiùs.

Sunt, qui volunt præparare *Elixir Proprietatis sine amaritudine* hoc modo:

♃. *Myrrhæ Alexandr.*
Aloes succotr. ana ℥iv.
Croci Orient. ℥iij.

His *Species* invicem probè mistas induut Vitro, & irrorant *Spiritu Vini*, donec benè sint humidæ: hinc affundunt *Spiritum Vini non rectificatum* ad supereminentiam 4. digitorum, hinc digerunt ad aliquot dies debili Calore, & postmodùm affunditur *Oleum Sulphuris per campanam* tantum, quantum fuit Spiritus Vini, digerantur aliquot dies, hinc decantetur *Clarum* à residentia, & abstrahatur *Spiritus Vini*; qui ubi omnis fuerit abstractus; singulatim capiendum est *Phlegma*, grati saporis & odoris, donec incipiat acescere. Huic *Phlegmati* reaffundatur *Spiritus Vini abstractus*, ponantur in Digestionem aliquantum, hinc filtrentur, & sic habeatur *Elixir sine amaritudine*.

Sine Acido Moderni parant id per *Alcalia*, eaque vel per *Alcalia fixa*, vel per *volatilia*.

Dum per *Alcalia fixa* promovetur *Extractio*:

♃. *Sal Tartari* (vel *Tartari & Nitri* ana part. æqual. ex quibus per detonationem in Crucibulo paratur *Alcali fixum*.)

Hujus cum *Aqua* paratum *Lixivium Speciebus pro Elixir proprietatis* affundunt ad consistentiam Pultis, digerunt & affusionem repetunt. Ubi omnia ad siccitatem exhalarint, *Spiritus Vini probè rectificatus* vel *tartarisatus* affunditur, qui intactum relinquit Sal alcali fixum, & Substantiam ab eo Sale solutam, seu balsamicam resinosam *Essentiam* elicit; sicque fit elegans *Elixir proprietatis*, grati saporis & convenientissimi usus Mulieribus & Infantibus in Cruditatibus acidis.

Sunt qui etiam *Terram foliatam*, idque non inconsultò, *Speciebus* extrahendis addunt, & hinc cum *Spiritu Vini Elixir* non inconcinnum præparant (confer. LUDOVICI *Pharm. pag.* 484) vel ipsum *Terra foliata Tartari Liquorem Speciebus* affundunt, qui extrahit omnia quam optimè: post filtraturam asservant *Elixir proprietatis tartarisatum*. Alii

♃. *Nitrum Tartaro alcalis.* q. v.

Lixivio exinde parato inspergunt *Tartari crudi pulverisati* tantum, donec non ampliùs fermentent, & *Liquor* rubicundus inde emergat.

Hoc LANGELLOT utitur ad *Vegetabilium*, & *Animalium* præparandas *Essentias*, & *Extractiones*: quod & non incommodum *Menstruum* est pro *Elixir proprietatis* parando, dum *Species* hoc ipso digestæ, & extractæ, ad siccitatem blandè evaporatæ, cum *Spiritu Vini* affuso elegans *Elixir* constituunt.

Quod ad modum *per Alcalia volatilia*.

♃. *Spiritus Sal. cum Spiritu Vini paratus*:

affunditur

Aloes,
Myrrhæ,
Croci, ana partib. æqual. q. s.

Hic ipse, ubi primo seorsim unumquodque Ingredientium extractum, abstrahitur in *Extractum* debitæ consistentiæ, quæ invicem permista denuò cum *Spiritu Vini ammoniacali* extrahuntur, & sic erit summa Medicina in Cruditatibus acidis & viscidis. Dicatum est Sexui sequiori. *Dosis* gutt. xxx.

Observandum: quòd *Elixir proprietatis cum Alcalibus* præparatum se misceat *Vino & Aquis sine præcipitatione*. Ut autem magis specificetur, & quasi *Elixir proprietatis specificum* fiat, loco Spiritus Vini simplicis sumatur *Spiritus appropriatus*.

Aliis, qui volunt, quòd *Spiritus Vini terebinthinatus* genuinum fuerit PARACELSI *Menstruum*, placet eum pro *Menstruo Elixiris proprietatis* parando seligere; qui tamen nihilominùs errant, quoniam multùm abest a *Liquore Alcahest*. Alii *Speciebus Elixir proprietatis* affundunt *Oleum destillatum Terebinthinæ* seu *Spiritum*, & procedunt digerendo, & extrahendo, lenissimo tamen Ignis gradu, eo modo atque fit in præparatione Balsami Sulphuris; atque ita *Elixir proprietatis verissimum*, singularissimum, reverà balsamicum, non tamen in omnibus casibus conveniens, acquirunt.

Elegans quoque est *Præparatio* CNOEFELII, qui recipit *Crocum & Myrrham*, & hæc pulverisata insuit *Nodulo lineo*, quem suspendit in Cucurbita, in cujus fundo est *Aloe* cum *Menstruo extrahente*, & hanc Cucurbitam benè clausam, imprimis superimposita alia parva Cucurbita, ponit in Digestionem Arenæ: sic enim, dum beneficio Circulationis Spiritus Menstrui in Vase incipiunt sese insinuare in Nodulo, & imprægnare Species in Nodulo, eas extrahunt, & denuò è Nodulo guttatim decidunt; sicque seorsim sensimque *Essentiam* elegantem & admodùm potentem extrahunt: quo negotio ad longum tempus peracto, *Spiritus Vini* est abstrahendus, donec remaneat *Essentia* in fundo instar Mellis tenuioris, quæ est egregia Medicina. *Spiritus* verò *Vini* hic abstractus, totus est volatilis & mirè balsamicus.

Ex hoc *Elixir proprietatis* quasi simpliciori plures aliæ *Com-*

11. Elixir Syncopticum S. Cl.

℞. *Aq. Florum trium cordial. Calend. Lilii convall. Roris Solis* ana ℥iv.
Succi Limon. depurat. ℔i.
Aq. Rof. quatt. tres. *Meliff.* ℔ß. *Florum Tunic.* ℥iij.
M. in Matracio magno, & inde in Nodulis *Antidoti Orvietana* (*cap. 51. descript.*) ℥ß.
Confect. de Hyacinth. Alkerm. Diambr. an. ℥ij.
Croci Oriental. ʒvi. *Camph.* ʒß.
Cort. Citr. condit. raspat. ℔ß.
Sacch. cand. in Aceto Rof. solut. ℥iv.
Omnia in Matracio sigillentur Luto tenaci, stent in Ventre Equino per 15. dies, deinde in MB. destillentur, admiscendo sub finem ℈iv. *Pulv. Diambr.*
Hoc Remedium mira præstat adversùs Febres syncopales Apoplexiam, Morbosque subitaneos. *Dosis* Cochl. ij. paulò ante pastum, sed præmissis generalioribus ad Plethoram vacuandam.

12. Elixir Uterinum.

℞. *Castor.* ℔ß.
Croc. ℥ij.
Extrahe *Tincturas* sc. cujusque seorsim cum *Spirit. Vini*, abstrahe ad remanentiam *Extractorum*, quibus mixtis adde
Extr. Artemis. ℥vj.
Sal. Matr. perlar. ℥i.
Ol. stillat. Angelic. Anis. Succin. an. ʒii.
Digerantur mixta omnia per dies 8.
Dosis hujus *Elixiris* ℈j. vel ℈ij. ingruente Paroxysmo qualicunque hysterico, tunc illico sanantur, provocato Sudore. Quòd si singulis mensibus appetentibus Menstruis *æquali Dosi utetur*, non revertetur Morbus. *Crollius*.

13. Elixir Vitæ majus Quercetani.

℞. *Rad. Zedoar. Angelic. Gentian. Valerian. Tormentill. Scorzoner. Galang.*
Lign. Aloes. Santal. citr. an. ℥iii.
Fol. Meliff. Menth. rubr. Majoran. Basilic. Hyssop. Thym. Chamæpit. Chamædr. an. Mß.
Gran. Laur. Juniper.
Cort. Limon. Arantior. sicc.
Sem. Paon. Sesel. Aneth. Fœnic. Anis. Citri, Card. bened. an. ℥ii.
Caryophyllor. Cinnamom. Macis. Zingib. Cubebar. Cardamom. Piper. long. rot. Spic. Nard. an. ℥ii.
Benzoini, Myrrh. Oliban. Succini Mastich. an. ʒvi.
Fl. Rorismar. Salv. Paon. Stœchad. Calendul. Lavendul. Hyperic. Centaur. min. Betonic. Lil. convall. Tiliæ an. p. ij. *Cichor. Rosar. rubr. Bugloss.* an. p. 1.
Mellis optimi, Sacchar. alb. ana ℔ij.
Aqua Vitæ optimè rectificata ℔a.

Digerantur s. a. per dies (8. 10.) Vase Hermet. clauso. Hinc s. *Expressio* quæ destilletur (ponendo in rostrum *Mosch.* ʒß. *Ambr. gris. Croc.* ana ʒi.) Igne initio gradus 1. & exstillabit *Aqua clara*, quam collige seorsim: dein auge Ignem ad gr. 2. & prodibunt *Spiritus nebulosi*. Tandem Ignem adhibe fortiorem, ut exstillet *Oleum*, & maneat in fundo *Materia sicca*, nec tamen perfectè arida, ne empyreuma exstillatum sapiat. Ex hac *residua Materia* extrahe *Tincturam* s. a. cum *Aqua illa priori* clarissima, & effunde. Demum misce *tres illos Liquores*, ac destilla denuò per gradus ut priùs, singulis seorsim susceptis. Ex *Materia in utraque destillatione residua*, postquàm incinerata fuerit, elice *Sal. com.* beneficio *Aquæ illius clarissimæ* primo extillatæ, eamque *Aquam Sale imbutam* misce cum *Spiritu* & *Oleo*, ac circula.
Vires. *Hujus Elixiris* ineffabiles sunt virtutes ad curandas & præcavendas Vertigines, Epilepsias, Apoplexias, Paralysea, Manias, Melancholias, Asthmata, Syncopes, Lipothymias Stomachi, & aliarum partium debilitates, Cachexias, hystericas Passiones, & alia id genus summa & deploranda Symptomata.
Dosis, guttulæ aliquot in *Aqua* vel *Decocto convenienti*.
N. Hic *Quercetani Processus* non sine causa à Chymiatro celeberrimo, *Friderico Greiffen* correctus est, quam correctionem *Quercetano Redivivo* inserui.

14. Elixir Vitæ minus ejusdem Quercetani.

℞. *Rad. Gentian. Centaur. min.* an. ℥iii.
Galang. Cinnamom. Macis, Caryophyllor. an. ℥i.
Flor. Salv. Rorismar. an. p. ij.
Vini albi generos. ℔vi.
Macerentur in MB. per dies ac noctes (8.) dein exprimantur fortiter. *Expressio* destilletur per Alembicum in Cinere ad siccitatem. *Residua Materia* extrahe *Tincturam* cum *Aqua illa destillata* s. a. Postmodùm incinera *Materias relictas*, & elice *Sal* cum *Aqua Card. benedict.* vel simili (vel & *Fontana*): *Sal* inspissatum & purificatum adde *Tincturæ* superiori & circula.
Vires. Specificum est Remedium ad omnes Cachexias Stomachi, Capitisque imbecillitates.
Dosis Cochlear. 4. pars.

MORELLI CAPUT IV.

DE EMBROCHATIONE.

Lib. 2. Sect. 1.

PRopriè non est certa Forma Medicamenti, sed *modus utendi* tantùm, cùm Partem nempe *Liquore aliquo* vel *Oleo perfundimus*, idque vel *altè diffundendo*, vel blandè tantùm *fricando*. Utroque enim modo Practici hodie usurpant nomen, Em-

---

Compositiones magistrales fuerunt enatæ, quarum Descriptiones videbitis in ROLFINCII *Chym.* & in aliis Scriptoribus. Hinc *Elixir proprietatis purgans*, seu *cum Rhabarbaro*, vulgò usurpatur. Concinniora tamen sunt *Elixiria proprietatis purgantia*, *solida & liquida* CNOEFFELII, quæ videb. *in Append. Anno* 6. *&* 7. M. A. N. C. *pag.* 18. *&* 19.
Polychrestum aliàs est Remedium hoc *Elixir*, Stomacho ac primis viis conveniens, Sordes imprimis acidas à Digestione prima relictas abstergens, Appetitum provocans, Bilem acriorem blandè temperans, Lumbricos ex Putredine funesta ortos tam præservans, quàm necans, & Menses provocans. In retentione Secundinæ post Partum, ne eadem putrescat, est egregium Remedium, præservat Putredinem, & pellit Secundinam ratione Croci & Myrrhæ: unde etiam Mulieribus valdè convenit in certis casibus, non vero Gravidis propter dictas rationes. In Affectibus pectoris valdè convenit: nam in Pleuritide & Peripneumonia suppurata impedit, quò minùs degenerare possit in Phthisin, purificando & consolidando Ulcera Pulmonum, si sumatur cum *Decocto Vulnerario*, imprimis *Hederæ terrestris*, cujus felicem usum imprimis expertus sum. Convenit in Tussi à Mucilagine crassa, si hæret in Bronchiis Pulmonum, & Expectorationem promovet. Scorbuto resistit, in quem finem egregium est *Elixir proprietatis Antiscorbuticum D. Michaelis*, qui recipit pro *Menstruo Spiritum Cochleariæ*, vel *Spiritum Antiscorbuticum compositum*, acuatum cum *Spiritu Aperitivo Penoti*. In Vertigine & imbecillitate Visus ortis ex Stomacho, hoc Elixir est egregium. In Ulceribus & Vulneribus partium internarum & externarum valdè convenit hoc Elixir; unde etiam à quibusdam externo usu applicatur Ambustis & Combustis ab *Igne*, ubi Æstum & Calorem mitigare dicitur: imò externo usu in Ulceribus, & Vulneribus sordidis & putridis instillatur, aut cum *Unguentis* applicatur.
11. *Elixir Syncopticum Sam. Closs.* *Num.* 11. Mistura est Analeptica, parum habens in recessu.
12. *Elixir Uterinum.* *Num.* 12. Longè meliùs extrahunt *Species* per *Spiritum Vini*, *cum Spiritu Urinæ* vel *Spiritus Salis ammoniaci acuatum*, ad imitationem nempe *Infusi* illius, quod habet BARBETTE *in Praxi ca p.* 1. *de Epilepsia*; & facilius se conjungit cum *Oleis destillatis*, in magna copia additis.
Est multi usus in Passione hysterica *dosi* ℈j. ad ʒß. Deinde feliciter convenit in Mensibus remoratis, aut Lochiis obstructis: valdè enim has ipsa Excretiones promovet, & convenit in omnibus Morbis has suppressas insequentibus.
13. 14. *Elixir Vitæ majus & minus Quercetani*. *Elixiria* hæc laboriosæ sunt præparationis, & habetur tantùm *Essentia spirituosa aromatica composita*.

C A P U T XXII.

DE EMBROCHATIONE.

VEteribus sæpiùs in usu, quæ adhuc in Italia, & Gallia usurpatur, apud nos verò in usu esse desiit. AUTHOR distinguit inter *Embrochationem* & *Irrigationem*. *Irrigatio* est, quando *Liquor ex alto guttatim decidit in Caput*. Exempli gra-

Embrochationis, & passim confundunt cum *Irrigatione*: ἐμβρέχω enim significat *pluo*, *irrigo*, & *immergo*. Quicquid sic, distinctionis gratia distribuemus in *Irrigationem* seu perfusionem: & *Embrochationem*.

I R R I G A T I O.

Perfusio est *Liquoris ex alto*, *pluvia instar*, *in partem aliquam*, (maximè in Caput) *copiosè facta Destillatio*, *ex proboscide Vasculi*, *à Fotu modo utendi tantùm differens*. Aliàs *Instillatio* vocatur, & *Impluvium*, ut & Græcis ἐμβροχή.

Componitur autem vario modo.

Vel ex *Decocto* variarum partium *Stirpium*, calidarum, frigidarum, pro scopo, *Dosi* Lotionis, in *Aqua* vel *Vino* facto (pro indicatione) ad tertiæ partis consumptionem: in quo colato adduntur aliquando, *ipsius* nempe libræ uni, *Aceti*, vel *Vini*, aut *Aqua Vitæ*, prout Affectus calidus vel frigidus, ℥ii. iii.

Vel ex *Oleo solo*; sed præstat Linteis immersis Embrochationem facere in Convulsionibus & Nervis Affectis præsertim.

Vel ex *Oleo*, *Aqua destillata*, *Aceto* in Affectibus Capitis calidis. Vide *Oxyrrhodinam*.

Usus & *Formula*. ℞. *&c. Decocti* ℔i. ii. iii. *fiat Irrigatio ex alto*, *cùm Gutturnio in partem affectam*, *&c.* Vide *Lotiones*.

Utilitas. Calidis Affectibus maximè dicatur, Capitis præcipuè, utilis hinc ad Somnum conciliandum, etsi hodie *Lotio Pedum* magis sit usitata, In Febribus præsente Delirio. Valdè enim refrigerat, quia ex alto altiùs penetrat: quia etiam perpetuò novus Liquor impluit, & Pars refrigerata subinde magis eventatur. Potest etiam ad ipsius Affectus frigidos fieri utilissimè, ut ad Lethargum ex calidis. Vide *Lotiones*, cum quibus hæc Irrigatio in Materia, Dosi, &c. convenit.

Fieri etiam possunt ad aliarum Partium Affectus tum frigidos, tum maximè calidos, ut Inflammationum initio ex *Decocto refrigerante*, *Oxyrrhodino*, in Erysipelate ex *Oxycrato*, sed rariùs. *Fotu* enim potiùs utimur. In Fracturis etiam & Luxationibus, ubi vincula solvere non est tutum, tamen Dolor urget, cum *Oleo violaceo*, vel ad revellendum cum *rosaceo*, *&c.*

Nota, *Stillicidium Aquarum Thermalium* huc esse referendum.

E M B R O C H A T I O.

Non sumitur hic pro *Irrigatione ex alto*: sed, ut hodie usitatum, vel *pro blanda Partis Frictione cum Oleo facta*, vel *etiam pro Lana*, *aut Lintei*, *in Oleo aut Liquore idoneo*, *immersione*, & *applicatione*; ἐμβρέχω enim significat etiam *immergo*, ut supra, *pluo irrigo*.

Componitur inde, fitque

Vel Lana aut *Linteo* (aliàs vocant *Splenium*) immerso (inde nomen *Embrochationis*,) imbutoque *Oleo solo*, vel *Liquore idoneo*. Partique imposito instar *Epithematum*, sæpiùs renovando.

Liquor autem, Vel *Oleum* solum, Vel *Succi* soli, Vel *Aqua destillata* solæ, Vel *omnia* simul, hac proportione ad *Olei* ℥iiii. sumantur, *Succi*, *Aqua*, an. ℥iiii.

Vel ut hodie usitatissimè sumitur *Embrochatio*, pro *blanda Frictione*, facta cum *Oleo idoneo*, Stupis deinde cannabinis, Linteo, vel Cotone, eodem imbutis, vel non imbutis superimpositis. Fit etiam cum solo *Succo*, vel ex his mixtis. *Dosis* autem eorum simul, vel seorsim ℥iv. vi.

Usus & *Formula*. ℞. *&c. pro Embrochatione*, *fricetur Pars leviter*, *tegatur posteà Linteo*, *Cotone*, *Stupis*, *imbutis eodem Oleo*, *vel non imbutis*.

Vel secundum priorem modum. ℞. *&c. intingantur Stupa vel Lintea*, *applicentur*, *sæpiùs renovando*.

Utilitas Embrochationis ex Oleis post Balneum & Fotus frequentissima: utilis etiam ad repellendum in Inflammationibus, Erysipelate, Phrenitide, Vigiliis, Capitis Doloribus, ad omnes Corporis partes externas, internasque calefaciendas. Maximè autem conferunt in Affectibus externis.

MORELLI CAPUT X.

D E   C E R A T O.
Lib. 2. *Sect.* 1.

NOmen à *Cera* habet, vocant & *Ceroneum*: licèt vulgò hodie *Emplastra* Chirurgi sic appellent. Fiebat olim ex *Oleo* & *Cera* tantùm. Cæterùm confundunt eum *Unguento* sæpiùs, ut *Ceratum album refrigerans*, *Ceratum santalinum*, (quæ sunt *Unguenta*) *Cerata* appellentur.

Propriè tamen *Medicamentum est consistentia medium inter Unguentum & Emplastrum*, *illo durius*, *hoc mollius*.

Componitur autem *in genere* ex *Oleo*, *Pulvere*, *Cera*, hac proportione. *Olei* ℥i. *Pulv.* ʒiß. *Cera* ℥ß. *In specie* verò fit

1. *Vel* propriè, ut olim, ex *Cera* & *Oleo*, unde Nomen, proportione jam dicta. Quod autem *Galenus* in *Cerato refrigerante* pro *Olei* ℥j. ponit *Cera* ʒij. tantùm, *Unguentum* reverà facit: vel si vis, *Ceratum liquidius* appelles: vocat etiam ipse *Ceratum liquidum*. Quod autem idem 10. *Meth. med.* pro *Olei* ℥j. *Cera* ℥iii. ponit, *Ceratumque solidum* appellat, reverà *Emplastrum* est, *Materiam* forsan potiùs, hoc est Ceram, quam *Formam* attendens. Res autem dicto modo se habet: pro *Olei* ℥j. *Cera* ℥ß. vel ʒv.

Quod ad *Quantitatem* obiter præscribendi Cerati; totius Massæ *Dosis*, ut in *Unguentis*, à Partis amplitudine aut usus diuturnitate definienda, ad ℥viij. ℔j. &c. & privato in usu pro *magno Cerato* ℥iii. sufficient, pro *mediocri* ℥ij. pro *minore* ℥j.

2. *Vel*, magis impropriè, *Cera* & *Oleo* (ex quibus *Ceratum Veterum*) adduntur, *Vel* tantùm *Analoga Cera* solius, *Olei* solius, *utriusque*, cautione & dosi ibidem dicta. *Vel Pulveres* tantùm adduntur, ex quibus cum *Oleo* & *Cera Ceratum* vulgò fieri diximus, hac *Dosi*: pro *Olei* ℥j. *Pulver.* ʒi. ʒiß. aliquando ʒii. ʒiii. sed tantundem tunc de Cera ferè detrahendum est. *Vel Analoga* dicta & *Pulveres* simul.

3. *Vel* etiam ex *Emplastris Officinalibus*, *Oleo liquatis*, ubi scilicet illa partes dolentes aut alias affectæ non ferunt. *Emplastri* ℥ij. iii. iv. &c. q. s. Fiat *Ceratum*.

4. *Vel* etiam uno verbo fieri potest ex his *omnibus*, ex quibus *Unguentum*, modo observetur durities & proportio jam dicta.

Usus

---

tia, quando quis sedens sub Gutturnio excipit sensim guttas Aquæ decidentis in verticem. Et hæc est Irrigatio.

Veteres ergò quando usurpant talem Irrigationem, & adhuc Itali, recipiunt *Fasciam lineam*, eamque circumdant Capiti, & ita Capite superiùs denudato, inferiùs verò Fascia circumdato, excipiuntur Syncipite aut Vertice sæpiùs *destillantes Liquores* pro Affectibus Capitis, imprimis contumacioribus.

Liquor qui hic est adhibendus, & cum quo fit talis *Irrigatio*, imprimis est *Decoctum* quoddam ex *Cephalicis appropriatis*: verbi gratia, si instituenda esset talis Irrigatio in Sene, qui non possit dormire, & cui ex nimia Cerebri exsiccatione labilis sit Memoria; tunc fieret *Decoctum* ex *Herbis Cephalicis*, blandè Somnum inducentibus & humectantibus eo modo atque præscribuntur *Decocta*: verbi gratia,

♃. *Herb. Nymphaa.*
Violarum.
Lactuca ana Mj.
Flor. Sambuc.
Summitat. Anethi,
Flor. Papav. albi ana Mß.
Capit. Papaveris Semine repletorum. N. vi.

Incisa & contusa coquantur in s. q. *Aqua simplicis* pro *Embrochatione*.

Hujusmodi *Decocto* moderatè calido impletur Gutturnium, & Æger irroretur Syncipite, Loco hujus, *Decoctum* interdum *Oleo*, vel *Oleo Aceto* mistum adhibetur instar *Oxyrrhodini* loco Liquoris, & hæc Mistura ita decidens excipitur Capite denudato & Inferiùs Fascia munito, id quod fit in Deliriis, & apud Italos in Maniis. Interdum fit *Mistura ex Aqu. Ol. & Spiritu* ac *Liquore appropriato*, eademque ita irrigando excipitur Capite, in Affectibus Nervorum, quos vocant, frigidos, ut sunt Paralysis, Tremor & similes. Cæterùm tales *Irrigationes* non amplius apud nos sunt in usu, uti apud Italos & Gallos.

Huic Irrigationi contradistinguit AUTHOR *Embrochationem*, utut sui generali Embrochationis nomine ambo veniant. Est hæc blanda ac lenis *Partis frictio cum Oleo* quodam, aut *Linimento*, aut quodam *Liquore appropriato*.

Satis *Fricatio lenis* eundem ferè interdum habet usum atque *Fomentum humidum*, ut quando verbi gratia Humores sanguinei erysipelacei, aliæque Inflammationes blandè fricantur aut foventur cum *Lana* siccata, cum *Liquore appropriato imbibita*: item in Herniis Scroti, quando Intestina propter Fæces induratas sunt valdè dura vel inflammata. Commodè etiam fiunt *Frictiones* vel *blanda Fomentationes* cum *Ol. Amygdalarum dulcium*, *Ol. Chamamelino*, *Anethino* aut etiam cum *Decocto carminante* & *Emolliente appropriato*. Et talis *blandus Fotus* & *Fricatio* potest vocari *Embrochatio irrorativa*, magis tamen ad *Fomenta* hæc pertinent; vid. AUTHOR, qui satis est prolixus.

Usus & Formula ut *Emplastrorum* est, *extenditur super Alutam*, &c.

Utilitas varia, in genere, ne Oleum scilicet diffluat sine fructu, aut vis ipsius dissipetur, vel ubi partes dolentes maximè duritiem Emplastri, quod postularent, non ferunt, ut in Fracturis usitatissimè: vel ubi partes molliores ob flexuram Emplastrum non admittunt, ut in Hepate affecto, Ventriculo, pro quibus fiunt usitatissimè; Liene obstructo, Utero, Ossibus fractis, luxatis, Viscerum Scirrho, Hernia, &c. ubi calefaciendum, humectandum, laxandum, emolliendum, coquendum, digerendum, maturandum, siccandum, adstringendum, vix ubi refrigerandum, usurparur.

MORELLI CAPUT XI.

DE EMPLASTRO.

Lib. 2. Sect. 1.

UNguenta, Cerata, Emplastra, *ut Materia & Viribus* conveniunt, sic differunt maximè *Consistentia*.

Est autem EMPLASTRUM *topicum illis consistentia crassius, sed viscidum, quod Linteo vel Aluta inductum Cuti applicatur, & tenacius adhærescit.* Arabes *Cerata* ferè vocant, Græci veteres *Emplastra* ab ἐμπλάττω, *formo, malaxo*, aut ab affectu & vi emplastica tenacique.

Est autem *duplex, Officinale, & Magistrale*, de quo potissimùm in præsens.

Magistrale componitur, ut summatim dicam, ex iisdem, ex quibus *Unguentum, Oleo, Cera, Analogis, Pulvere*, horum aliquibus, pluribus, omnibus, hac *Proportione*, quæ anceps admodùm apud Authores, qui pro *Olei* ℥j. *Pulv.* ℨij. ferè *Cera* ℥iv. præscribunt, cùm tamen nullum omnino Exemplum reperias. Sic autem habe

Pro Emplastro minùs duro, legitimo tamen, *Olei* ℥j. *Pulver.* ℥ß. *Cera* ℥j.

Pro duriore, Olei ℥j. *Pulver.* ℨvi. *Cera* ℥iß. ut passim est usitatissimum.

Pro durissimo, Olei ℥j. *Pulver.* ℨvj. aliquando ℥i. *Cera* ℥ij. quod enim triplum statuunt, audias, si absint Pulveres: quod autem quadruplum præcipiunt, non reperies ullum Exemplum in *Antidotariis*. Totius autem Massa pro usu, ut sæpè dictum, definienda; & pro privato usu se habet, ut in *Cerato*.

In specie autem fit.

Vel ex Oleo, Pulvere, Cera, ut dictum in *Unguento*, additis passim (si ferat scopus) quæ maximè viscida; ut *Resina, Terebinthina, Pix, Gummata*, in quorum Dosi & Proportione definienda videndum Ceræne an Olei sint analoga, sit facilè æstimabis. Quicquid sit, ubi *Terebinthina* poterit admitti, quia glutinosa, quod requiritur in *Emplastro*, præscribatur, ut & *Gummata*, si scopus ferat.

2. *Vel ex Oleis, Succis, Pulveribus, Cera*, & hujus *Analogis*, si opus. Vide *Unguenta*.

3. *Vel ex Emplastro Officinali, Pulveribus, & Oleo*, atque passim *Terebinthina*: hac proportione, ut *Emplastri* ℥iß. ℥ij. præscribantur. *Pulv.* ℥ß. ℨvj. *Ceræ & Olei* q. s. addendo parum *Terebinthinæ*, vel illis omissis, præscribitur, *incorporentur cum Terebinth.* q. s.

4. *Vel* etiam *tantùm Emplastrum Officinale* præscribitur, *Dosi pro parte, &c.*

5. *Vel* aliquando *Gummata sola*, Pistillo calido liquata, extensa super Alutam ad ℨvi. ℥i. ut passim in Suffocatione: addi possunt *Pulveres & Olea*.

6. *Vel* etiam aliquando *Pulveres* rerum idonearum ad ℨvi. possunt præscribi, qui *Picis navalis* ℥iß. excipiantur, vel *Terebinth.* q. s. addique etiam possunt *Gummata* ad ℥j.

Usus & Formula. ℞. *cum &c. fiat Emplastrum, quod extendatur supra Alutam, & applicetur Oleo illitum, vel Pulvere conspersum*, si nolis tenaciùs adhæreat. *Figura* autem ipsius præscribitur pro Partis ratione. Pro Capite instar *Literæ* T. Pro Ventriculo *Scuti*, pro Splene *oblonga*, Utero *rotunda*, Renibus *quadrata*.

Utilitas. Inventa ut vis Remedii diutiùs hæreat, nec evanescat: utilia ad corroborandum, calefaciendum, exsiccandum, emolliendum, glutinandum, coquendum, maturandum, Calore enim augent, dum Cutis spiracula stipant, ad digerendum etiam valent, & infixa pertinaciter in partibus evocant, rarò ad refrigerandum, nisi ex *Adstringentibus & Repellentibus*, aliquando ad sistendas Fluxiones præscribuntur.

MORELLI CAPUT XII.

DE SPARADRAPO.

Lib. 2. Sect. 1.

TElam sic vocant utrinque *emplasticam*, vulgò *Telam Gaulteri*, forsan ab Authore: nihil autem est, quàm *Linteum vetustate detritum, in modum Fasciæ effictum, vel alia figura, immersum in Emplastrum liquidius, exemptum, extensum deinde, & ubi refrixerit ad usum lævigatum.*

Componitur autem 1. *Vel ex Emplastro* idoneo liquato, addito, si volueris, pauco *Oleo*, si durius, in quo Tela vetusta immergitur; &c.

2. *Vel*, pro Indicatione recenter præscribitur, idque cum ferè fiat ad Fluxiones inhibendas, & siccandum, ex *Adstringentibus, ut Bolo, Terra sigillata, Sanguine Draconis, Balaustiis, Rosis, Mastiche, Oleo adstringente, Myrtino, &c. Cera*: aut si ad Ulcera detergenda, ad incarnandum, cicatrizandum, Fracturas, ex idoneis, *Pulveribus* scilicet *Oleo, Cera, Analogis*, ex quibus hoc *Emplastrum* constat. *Proportio* autem horum Emplastro meliori respondeat: ferè autem *Olei* ℥viij. *Pulver.* ℥iv. *Cera* ℥viij. si *Analoga* dicta admittas, facile est definire. *Pannus imbuendus* paretur in Facias latas digitos 3. 4. longas debitè.

Usus & Formula. ℞. *&c. Fiat Sparadrap. in Brachiis, Cruribus, Tibiis, instar Ligaturæ expulsivæ*: his enim Partibus maximè accommodantur: possunt & aliis applicari, ut Ulceribus quibusvis: sed forma plana idonea.

Utilitas ad Ossa fracta solidanda, Partes roborandas, ad Ulcera detergenda, glutinanda, cicatrizanda, ad Fluxiones in Tibias, &c. maximè ulcerosas prohibendas, qua ratione *Intercipientia Remedia* vocari possunt propriè, & pro *Ligaturis expulsivis* proponi.

Huc referri possunt *Tela Medicata*, ad Fucum, & ornatum Manuum, Facici, ad gratiam Juvencularum aucupandam, ex idoneis, ac maximè elegans erit, ex *Talci lævigati* ℥j. *Olei Papav. alb.* ℥iii. *Camphor.* ℨi. *Borracis* ℨiß. *Ceræ albissimæ sæpiùs lotæ* ℨiii. vel q. s. fiat *Tela* ad nitorem Facici, ad ruborem ejusdem & albedinem.

SCHROEDERI CAPUT LIII.

DE EMPLASTRIS, CERATIS, ET DROPACIBUS.

CErata (*Cerota*,) nihil ferè ab *Emplastris* differunt, nisi quòd paulò sint molliora & tractabiliora, adeòque non rarò inter se confunduntur.

Fiunt ex *Rebus pinguibus, Oleis* videlicet, *Resinis*, (quæ faciunt ut Cuti tenaciùs adhæreant) *Axungiis, Medullis, Gummatis*, iisque *Cera* q. s. susceptis, additisque nonnunquam & *Pulveribus*.

Modus fiendi.

℞. *Liquabilia*, fundeque ad Ignem, hinc immisce sensim *Pulveres*, agitaque continuò donec refrigescant.

N. 1. *Proportio Ceræ ad Olea* est pars quarta, vel tertia: *ad Resinas* 6. 8. 12. pars.

N. 2. *Proportio Pulverum ad Olea est* 8. pars.

N. 3. *Gummata addenda si* qua fuerint, purganda priùs ac solvenda, in *Aceto* similive *Liquore aqueo*, vel si aliàs Humor aqueus (*Acetum, Decoctum, Succus, Mucilago*) addendus fuerit cum *Oleis*, initio tantisper *Solutio* illa, vel *Liquor* coquendus erit, donec planè exhalarit.

(*Gummata* etiam in *Terebinthina* optimè solvuntur, ratione consistentiæ, quæ paulò mollior inde evadit, ut in *Diachylo Composito* videmus. Ex *Hofmanno*.)

Em-

CAPUT XXIII.

DE EMPLASTRIS, CERATIS, & DROPACIBUS.

DE modo horum parandi, & Ingredientium proportione, *infrà Cap.* 81. ubi *de Unguentis* dabo.

Inter *Cerata Officinalia*, & alia ab Anthore descripta, se primò prodit

Ceratum ex Betonica. Malè ita dicitur, cùm *parum de Betonica* participet; sed *Olibanum, Mastix & Mumia* caput rei sunt. Commodiùs fit ex *Succo Betonicæ* cum *Melle & Balsamo Peruviano*, sic optimè convenit in Affectibus catarrhalibus, Vulneribus & Contusionibus Capitis: sicut & in omnibus Capitis Vulnerationibus cum *Balsamo Peruviano Emplastra* malaxanda sunt.

Cer-

Emplastra modo fiunt eodem.

Funditur *Cera* cum *Oleo*, hinc admiscentur *Resina*, *Adipes*, *Gummata*, ut similiter liquescant: tandem subducto igne admiscentur *Pulveres*, continuòque agitantur donec refrigescant.

N. 1. Antequam placè refrixerint, malaxari solent *Aqua frigida*, inque *Cylindros* seu *Magdaleones* redigi.

N. 2. Si *Lythargyrium* addendum sit, primùm id in *Oleo* erit coquendum.

N. 3. *Proportio* exactè definiri nequit, recipiuntur tamen ferè ad *Aridorum* ℥j. *Olei*, *Pinguedinis*, vel *Mellis* ℥iij. *Cera* ℔s. *Resinarum* ℥viij.

N. 4. Loco *Cera* alia nunnunquam recipiuntur, e. gr. *Laudanum* & similia.

CEROTA USITATIORA *sunt*

de Betonica.
Capitale.
Cerinæ Ctesiphontis.
Diachalciteos.
Dipalma.
de Galbano, s. *Matricale.*
Infrigidans Galeni,
Oesypi.
Diapiper.
ex Pelle Arietina pro Herniosis.
Isis.
Sacrum vel *Diadictamnum*, s. *Emplastrum Diadictamnum.*
Santalinum.
Sparadrap. Vigonis.
Stomachale.

EMPLASTRA USITATIORA *sunt*

Album coctum. Aug.
Apostolicum. A.
Arthriticum. N. 1.
Asclepiadis. Weck.
Barbarum majus. Weck.
  minus. Dissaldeus in Cordum.
Basilicum majus. Aug. Weck.
  minus. A.
à Lapide Calaminari. Germ. *Zeltempflaster.* Gall. *Emplastre de la Pierre Calaminaire.* Angl. *Cicatriceing or skinning Playster.* Belg. *Pleyster om te droogen en de vvonde met velle decken.* A.
Cephalicum. 2.
Ceroneum. A.
de Cerussa Renod.
Diachylon Simpl. s. *album.* A.
  Composit. s. *Empl. de Mucilaginibus.* A.
  magnum. A.
  parvum. A.
  cum Gummis. A.
Citrinum. A.
de Crusta Panis. A.
Diaphoreticum. 3.
Divinum. Renod. Weck.
Febrifugum. 4.
ad Fonticulos, F. F. 5.
ad Fracturas Ossium. Ren.
de tribus Farinis. Weck.
Griseum è Lapide Calaminari. A.
Gummatum Paracels. 6.
ad Herniam. 7.
ad Hydropem. A.
de Janua. Ren.
Ischiadicum.
Isis flavum. Dissaldeus in Cordum.
de Baccis Lauri. A.
Mastichinum. Renod.
Magneticum. 8.
de Meliloto. A.
de Minio. A.
Mundificativum. 9.
Nervinum. A.
Nigrum sticticum. A.
Norimbergense.
Oppodeldoch. 10. 11.
Oxycroceum commun. A.
  Vigonis. A.
Diaphœnicum calidum. A.
  frigidum. A.
à Ranis, Vigonis. Renod. cum & sine Mercurio.
de Rhabarbaro. A.
Saturninum. 12.
ad Scirrhos. 13.
Sparadrap. Renod.
de Stercore Canis, Vigonis. Weck.
Spleneticum. 14. 15.
Sticticum. 16.
Stomachicum. Weck. aliter habet *Renod.*
ad Strumas.
Diasulphur. 17.
Tetrapharmacum. A.
de Tacamahac. 18.
ad Tophos. 19.
Vivid·. Cord. Weck.
Vesica orium, 20.
Filii Zacharia. A.

5. *Em-*

Ceratum Capitale, quod etiam appellatur *Ceratum pro Bregmate*, valdè convenit in Affectibus Capitis Senum. *Cerata* hæc, si misceantur cum *Emplastro de Ranis Vigonis cum Mercurio*, mirabilia præstant in contumacissima Cephalæa quacunque; sive sit ex Lue Gallica, in quo casu commendatur à BARTHOLINO; sive etiam oriantur ex aliis quibuscunque causis tales Cephalææ contumaces, uti videri potest in *Observ.* PLATERI, qui aliquot habet Exempla. Imo D. MICHAELIS curavit aliquando Principissam, cui ex nimia & diuturna Cephalalgia & Capitis Dolore Suturæ Capitis à se invicem discesserant, idque cum strepitu, uti referebat. Talem Suturarum discessum cum horrendo Capitis Dolore curavit beneficio horum *Emplastrorum*, ita præscribenda:

♃. *Emplastri de Ran. cum Mercurio*,
  Cerati de Betom. ana ℥iß.
    pro Bregm. usit. ℥vj.

Malaxentur invicem *Unguento Alabastrino*. *Massa* inducatur super *Alutam*, & obducatur *Sindone rubra*, postmodùm adspergatur cum *Oleo destillato Succini*.

D. S.

Emplastrum Cephalicum.

Commodè etiam *Emplastris Capitalibus*, seu *Cerato pro Bregmate usitato*, misceri potest *Gummi Tacamahaca*, & hæc invicem malaxari cum *Oleo Succini*, sic valdoperè conveniunt in Affectibus Capitis catarrhalibus, imprimis Senum.

Ceratum Diachalciteos. Est etiam usitatum *Emplastrum Diachalciteos*, quod etiam, quia ejus Mistura cum *Baculo ex Palma* agitatur, *Diapalma* dicitur. Vocatur aliàs Germ. *Emplastrum Fontanella*. Italis enim, præter alios usus, in usu est *Fonticulis* imponere, ut eadem munda, & à Putredine aut Corruptione, aliisque Symptomatis, libera asserventur, singulis diebus post purificationem in forma Thaleri applicatum. Inservit etiam ad Vesicas excitatas diu apertas tenendas.

Huc pertinet *Emplastrum Diaquercus*, *Quercetani*, quod ejus vicem subire potest.

Ceratum de Galbano externè Umbilico applicatum in Affectibus Abdominis spasmodicis, uti etiam in specie in Passionibus hystericis, & Colica, egregium est, si malaxetur cum *Oleo Castorei*, cum *Oleo Succini*, vel *Spica*, & *Balsamo Peruviano*. Vel optimum *Magistrale Emplastrum* est, quando

♃. *Galbanum liquef.* qu. v.

addatur

Castoreum.

Hæc invicem mixta cum *Oleo Succini* malaxentur & satis efficax erit Remedium pro Hystericis.

Ceratum pro Herniosis. Notandum: quòd in Hernia duplex medendi scopus sit

1. *Locum relaxatum adstringendi.*
2. *Locum lœsum relaxandi quasi*, ut facilitetur Intestinorum ingressus in Abdomen.

Pro *priori sæpe* adstrictorio *Emplastra resinosa* applicantur, quæ Veteres *Sparadraporum* forma adhibebant; quæ nihil aliud erant, quàm *Linteum in Misturam Emplastri liquefacti intinctum*, ut ex utraque parte obductum fuerit, hinc bina vice applicari poterant, idque in Herniis, Fracturis & Luxationibus.

Ceratum Stomachale. Nobis in usu est *Ceratum de Ladano Cratonis*, quod est insigniter stomachale, & valdè convenit in Affectibus Stomachi, si malaxetur cum *Oleo Stomachico composito*

1. *Emplastrum Arthriticum F. F.*

℞. *Emplastr. Diachyl. magn.* ℥vi. *Oxycroc. Diapalm.* an. ℥ij.
Medull. Cervin. Axung. Ursin. an. ℥iß.
Tacamahac. in Vino dissolut. ℥ii.
M. F. s. a. *Emplastrum*, quod *Oleo Vulpino* malaxetur.
Vires. Doloribus arthriticis maximè proficuum est, lenit, discutit, resolvit.
(N. *Hofmannus* loco *Diachyl. Magn. Emplastrum de Minio Vigonis* ritè præparatum adhibendum putat pro majori efficacia.)

2. *Emplastrum Cephalicum F. F.*

℞. *Resin. Pin.* ℥ij.
Ladan. Myrrh. Mastich. ʒvi.
Gum. Tacamahac. Galban. Opopan. an. ℥ß.
Visc. Tiliæ ʒv. ℈ii.
Sem. Pap. mar. ʒij. ℈ij.
Cubebar. ℈iv.
Ol. Succin. Nucist. an. ℥ß.
Gummatis in *Aceto* dissolutis, F. s. a. *Emplastrum*, addendo *Terebinthina* ℥iiß. M.
Vires. Capitis Catharros exsiccat, idemque corroborat, prout confert in Apoplexia, Epilepsia, & similibus.

3. *Emplastrum Diaphoreticum.*

℞. *Ceræ citrin.* ℥xvi.
Bdell. pulver. ℥v.
Colophon. Pic. naval. ana ℥iv.
Succin. citrin. ℥iij.
G. Ammoniac. ℥ij.
F. *Emplastrum* s. a. malaxando cum *Oleo Ovorum*.
Vires. Discutit, serosam Humiditatem elicit & absumit.
Usus est præcipui in Ischiatica, intumescentia Pedum, & similibus.

4. *Emplastrum Febrifugum Strobelbergeri.*

℞. *Terebinth. Cypr. opt.* ℥iß.
Liquescat in Vase cupreo super Igne moderato; hinc injice
Aranear. vivar. in hypocaustis vel locis mundis captar. N. xv.
Misceantur & agitentur cum Pistillo ligneo, usquedum color Terebinthinæ fiat cinereus, & vix aliquid de Araneis deprehendatur. Tum iterum tepefactæ *Mixturæ* adde
Telar. Aranearum mundarum quantum prædictæ Araneæ texere, vel harum loco adhuc 19. *Araneas mediocres.*
Iterum fortiter agitentur, intereà etiam immiscendo
Asphalti opt. pulverisat.
Sal. Ammon. albiss. ana ℥iß.
Terantur usque dum refrigescat *Materia*, & acquirat consistentiam *Emplastri nigerrimi*. Reponatur per 14. dies tandem rursus ad Ignem mollescat, & Manibus *Oleo febrifuga* inunctis malaxetur modicè.
Usus. Formentur inde *Emplastra* instar 4. partis Thaleri, quæ Auro vel Argento obducta, Corioque tecta, imponantur Pulsibus utriusque Carpi hora una ante Paroxysmum, relinquendo per 9. dies. Tunc eadem hora in profluentem Aquam projiciantur.
N. *Oleum Febrifugum* vide *Cap.* 27.
Emplastrum hoc est, de quo *Strobelbergerus Introductionem* typis expressam, omissa Descriptione, Anno 1626. divulgavit. *Descriptionem* itaque transmisit mihi Clariss. *D. D. Johan. Christoph. Eisenmenger, Physicus Ordin. Imperialis Heilbrunnensis*, amicus meus integerrimus, cujus verba, ne de genuina Descriptione dubites, hic subjungo. Et sunt. *Hanc Descriptionem mihi communicavit Illustriss. Comitis Caroli à Wolckenstein (qui non solum à Quartana hujus beneficio liberatus, sed & 100. Thaleris à D. Strobelbergero emit) Frater, Adamus Comes à Wolckenstein, Ph. Ord. Teuton. Commendator in Heilbrunn.*

5. *Emplastrum ad Fontinellas. F F.*

℞. *Ceruss. Lithargyr.* an. ℥vi.
Ol. Rosar. ℔j.
Aq. Rosar. ℥viii.
Coque l. Igne: in fine adde *Ceræ alb.* ℥iij.
F. s. a. *Emplastrum*.
Vires. Arcet Inflammationem.

6. *Emplastrum Gummatum Paracelsi.*

℞. *Gumm. Serapin. Bdell. Opoponac. Galban.* an. ℥j.
Solve in *Aceto* cola, *Colatura* adde

Ma-

---

sito Cratonis, & ita applicetur uti moris est. Optimum etiam est, si permisceatur cum ana *Tacamahaca*, & invicem malaxentur cum *Balsamo Peruviano*, fiatque *Emplastrum* seu *Scutum Stomachale*, irrorandum pro ditioribus cum *Oleo Caryophyllorum*, *Mastichino*, item *Macis*, postquàm scilicet jam Sindone est obductum.

Emplastrum Album coctum. Loco hujus, & omnium reliquorum *Emplastrorum*, quorum *Basis* est *Saturnus*, ut sunt *de Cerussa*, *de Minio*, *Lithargyrio*, &c. commendo *Emplastrum Mirabile* seu *Miraculosum*, cujus descriptio est in M. A. N. C. *Anno* 8. *Obs.* 16. *p.* 23. adeò Tumoribus sanguineis, Inflammationibus, Abscessibus, Ardoribus, Doloribus mitigandis, acidis talium Causis absorbendis, & Suppurationi promovendæ, imprimis conducit. Pertinet huc etiam *Emplastrum de Alcalibus* TACHENII *in Morbor. Princ. p.* 177. & ex eo enatum *Emplastrum Mirabile Meibomii*, quod *suprà* dedi, ubi *de Plumbo*.

Emplastrum è Lapide Calaminari, Germ. *Zelten-pflaster*. Ad Ulcera dysepulotica, & difficulter in Cicatricem coeuntia claudenda, est optimum. Pro Incarnatione autem cum *Terebinthina* minùs rectè paratur.

Emplastrum Diachylon tam *Simplex*, quàm *Compositum cum Gummatibus*, in frequenti usu est Chirurgis in Tumoribus recentibus, Abscessibus, Scirrhis, Strumis, Grumis resolvendis, emolliendis, & Tumoribus maturandis, ut facilè abeant in Pus, & promptè sub Cute aperiantur. Descriptiones omnium videb. *in Pharm. Augustana*.

Emplastrum Citrinum. Convenit in Furunculis ad Suppurationem & Maturitatem perducendis.

Emplastrum de Crusta Panis, juxta ZWELFERI correctionem paratum, in Affectibus Stomachi, imprimis in Vomitu, item in Dysenteria, valet: applicatur etiam commodè Gravidis, ubi Vomitus eas infestat, ut metus sit subsecuturi Abortus, malaxatum cum *Balsamo Peruviano*: juxta *Augustanorum descriptionem* nil valet.

3. *Emplastrum Diaphoreticum. Num.* 3. Est egregium Emplastrum, quod MYNSICHTIUS *pag.* 185. cum *Oleo destillato fœtido Tartari* applicat in Podagra, ischiadicis Doloribus; item in Artuum & Crurum profundis lancinationibus perquàm est egregium.

4. *Emplastrum Febrifugum Strobelbergeri. Num.* 4. Descriptionem quidem habet AUTHOR, quæ tamen non in omnibus est perfecta. STROBELBERGERUS enim *in Tract. de Febr.* ita descripsit:

♃. *Ignis,*
Aer,
Aqua,
Terra,
M. f. *Emplastrum*.

Araneæ, quæ adduntur, non sunt illæ, quæ reperiuntur in Hypocaustis, sed sunt majores degentes in Cellis: & certum est, quòd in Araneis sit magna vis febrifuga.

Usus ejus est, ut in forma Thaleri applicetur Pulsibus, in quibuscunque Febribus chronicis: ubi signum non infaustum est, si Æger puncturas quasdam ab applicatione ejus sentiat, atque pars rubescat; paulò enim pòst Febres cessant. Rationes videbitis in WILLIS *de Febribus*. Si per novem dies relictum fuerit, eadem hora, qua fuit applicatum, denuò resolvatur, postmodùm defodiatur, vel incendatur: nam si quis alius id Emplastrum contingat, is ipse extemplò Febre Quartana laborare incipiet.

Quidam solent commendare idem Emplastrum in Febribus malignis.

Huc & referri potest *Emplastrum Febrile Dñi* D. MICHAELIS, à se expertum contra quascunque Febres, in specie Quartanam; sicut tali aliquando Virum 80. annorum curavit sine ullius Medicamenti adhibitione, id quod mirabile est, Compositio est hæc:

♃. *Fulig. Furni splend.* (Germ. *Spiegel. Russ.*) ʒvj. ad ℥iß.
Terebinth. ʒvj.
Telar. Aranear. ℥j.
Camph. ℈ii.
Olei Aranear. q. s.
M. f. *Emplastrum*.

Quod applicatur Pulsibus ad magnitudinem Thaleri, in Febribus ardentibus continuis & intermittentibus.

Basis sunt *Fuligo* & *Aranea*.

5. *Emplastrum ad Fonticulos. Num.* 5. Egregium est ad Fonticulorum Symptomata præcavenda & arcenda.

7. Em-

Mastich. Thur. masc. an. ʒiij.
Cera Alb. ad pondus omnium.
F. *Emplastrum*.
Vires. Mundificat Vulnera, & consolidat, discutit Tumores.

7. Emplastrum ad quamvis Herniam, excepta Hydrocele.

♃. *Exuvias Anguillarum non salitas, & in Aq. Calcis lotas.*
Coque in *Lixivio* donec crassescant, & fiant instar Glutinis, quod effunde super Marmor.
♃. *hujus Glutinis trajecti* ℥iv.
adde
Lapidis Hæmatit. Sacchari Saturni. Jovis usti an. ʒiij.
Gumm. Ammon. in Aceto acerr. solut. & cum Ol. Myrrh. confusi ℥iij.
M. omnia in fictili super Cinerea lentos, ut coeant in Massam *Emplastri tenuis*, extendatur super Alutam. Hoc Gluten adeò tenax est ad Hernias glutinandas, imò ad solutum Peritonæum, ut omne aliud impar sit, superponendo levissimum Subligaculum, & Diætam congruam observando.

8. Emplastrum Magneticum.

℞. *Gumm. Serapin. Ammoniac. Galban.* an. ʒiij.
Solve in *Aceto*, cola, & inspissa.
Hinc
℞. *Terebinth. Laric. Ceræ* ana ℥ß.
Liquefac ad Ignem, atque subducto Igne admisce exactè Gummata, &
Ol. Succini ʒij.
atque tandem
Lapid. seu Magnetis arsenicalis ʒiij.
Terræ Vitrioli ʒj.
F. *Emplastrum*, ac malaxa cum *Ol. Scorpionum*.
Vires. Ulceribus aut Carbunculis pestilentialibus applicatum subitò rumpit, Venenum ex imo instar Magnetis potenter attrahit, nec apertum Ulcus coire patitur ante perfectam extractionem omnis venositatis. *Hartmannus in Pract.*
(Imponitur Quartanariis regioni Lienis, in Iliaca passione, prolapsu Uteri, & Intestinorum in Scrotum.) Vid. *Hofmanni Clav.*
N. *Lapidem s. Magnetem Arsenicalem*. Vide in *Lapidibus*.

9. Emplastrum Mundificativum.

℞. *Ceræ* ℔i.
Resin. alb. ℥iv.
Terebinth. Laric. ℥i.
Ol. Bufonum Scorpion. ana ℥ij.
Styrac. liquid. ʒvi.
Suc. Chelidon. expr. ℥iv.
Aristoloch. rot. ℥ß.
Gumm. Ammoniac. in Aceto solut. & inspissat. ʒij.
Myrrh. Sarcocoll. an. ʒj.
F. s. a. *Emplastrum*.
Vires. Mundificat Vulnera venerata ad fistulosa. *Hartmannus in Pract.*

10. Emplastrum Oppodeldoch, secundum Fel. Wurtz.

℞. *Ceræ virgin.* ℔ij.
Terebinth. ℔i.
Ol. commun. ℥iv.
His liquefactis adde
Succi Chelidon. Fol. Querc. Alchimill. Veronic. an. ℥iß.
Coque ad consumptionem humiditatis, dein admisce
Gumm. cum Aceto depurat. & inspissat. Ammoniac. Galban. Opopan. an. ℥vi. *Colophon.* ℥iß.
Succin. ℥iß. *Mastich. Myrrh. Oliban. Sarcocoll.* an. ℥ij.
Omnibus benè mixtis, & paululum refrigeratis adde agitando
Lap. Hæmatit. præparat. ℥iß.
Croc. Martis ℥ij. *Veneris* ℥j.
Tut. præparat. ℥iij.
Lap. Calaminar. ℥x.
Tandem in fine admisce
Terræ Vitrioli edulcoratæ q. s.
ad colorem brunneum, i. e. purpureum conciliandum.
F. *Emplastrum*.
Easdem *Vires* ac *applicationem* cum *Stiptico Crollii* obtinet.
N. *Terebinthinam* addere præstat ante *Pulveres*.

11. Emplastrum Oppodeldoch Paracelsi.

℞. *Gumm. Galban. Opopan. Ammoniac. Bdell.* an. ℥j.
Macerentur per dies (8. vel plures) in *Aceto destillato*: cola, & inspissa ad consistent. Mellis. Dein
℞. *Lithargyr. pulv.* ℔ß. (alii ℔iß.)
Ol. commun ℔iß.
Coque lento Igne continuò agitando, donec brunneum sive spadiceum colorem acquirat: hinc adde
Ceræ ℔r.

Qua

7. *Emplastrum ad Herniam*. *Num.* 7. Malè recipiuntur *Exuviæ Anguillarum*, *Serpentum Exuviæ* esse debebant: coquuntur donec crassescant in formam *Emplastri*; ita enim non in Enterocele modo, sed & Hydrocele, optimum est, & pro Arcano habetur.

Emplastrum ad Hydropem Augustanorum. In usu est, ut applicetur Abdomini pro expellendis Aquis per Alvum. Quidam usitatiùs in tali casu applicant *Cataplasmata*, facta ex *Stercore caprillo* cum *Aqua* & aliis; qualia Cataplasmata imprimis conveniunt in Tumore Scroti ex nimia Aquarum coacervatione.

Emplastrum de Baccis Lauri. Egregium est contra Flatus, & Tormina Abdominis, præsertim Infantum: item contra inflationem Ventriculi. Miscetur etiam interdum *Emplastro contra Hydropem*, ubi simul adsunt Flatus; & malaxari potest cum *Oleo Chamomillæ destillato*, & *Baccarum Lauri*, vel solis, vel adduntur his simul aliquot guttæ *Olei Macis destillati*.

8. *Emplastrum Magneticum*. *Num.* 8. *Emplastrum Magneticum* ita propter *Magnetem arsenicalem* dicitur, quem habuimus *suprà*. Quin & propter usum dicitur *Magneticum Emplastrum* illud, dum curandis Bubonibus pestilentialibus inservit. Et sanè melius, & præstantius hoc non datur in Tumoribus malignis pestilentialibus, Anthracibus, Bubonibus, Parotidibus malignis seu pestilentialibus. Usum ejus in dictis casibus videbitis imprimis in BARBETTE *Descriptione Pestis*, ubi per Experientiam propriam confirmat, quòd valeat hoc Emplastrum in Peste; hinc etiam in ANGELO SALA, & *ejus Scriptis*. De cætero etiam in Quartana regioni Lienis admotum convenit; item ad restituendas Hernias scrotales egregium est Lumbis admotum; sic sensibiliter percipiunt Ægri Intestina retrahi: videatur HOFFMANNUS in *Methodo medendi*. Egregium porrò est in Tumoribus cancrosis, & Ulceribus malignis, in quibus melius hoc non habetur.

Emplastrum de Meliloto. Inservit emolliendis, resolvendis, discutiendis, &c. Tumoribus Tonsillarum, aliarumque partium glandulosarum Inflammationem minitantibus; sicut Inflammationes factas maturare; & ad Suppurationem perducere juvat. Qui accuratam ejus Præparationem desiderant adeant SIMONEM PAULI *Quadrip. Botan.* ubi *de Meliloto*. Certè haud inconcinna est Descriptio.

Emplastrum de Minio. Usurpatur ad Ulcera antiqua & corrosiva, imprimis Tibiarum, & partium nervosarum.

Emplastrum Nervinum. Adhibetur in Affectibus Nervorum, & partium nervosarum, à sic dictis Catarrhis oriundis: quin in imbecillitate Artuum, Affectibus paralyticis nothis, & Tremore, Dorso calidè imponatur; malaxatur cum *Oleo Nervino composito*.

11. *Emplastrum Oppodeldoch*, *Num.* 11. Primus author fuit PARACELSUS. Compositum catholicum ad Vulnera vel Ulcera antiqua curanda, & consolidanda intelligit AUTHOR, ubi tamen *Emplastrum Diasulphuris Rulandi* præstat. *Descriptio Emplastri Oppodeldoch* non adeo concinna, *correcta* fuit à D. ROLFINCIO ita:
♃. *Ceræ virg.* ℔ij.
Terebinth. ℔i.
Balsami Sulphuris Rulandi ℥vj.
Liquefiant: posteà adde
Ess. Caryophyll.
Veronicæ,
Alchimillæ,
Flor. Papav. errat.
Hyperici an. ℥ij.
Gummat. Opopanac.
Galbani,
Serapini,
Ammoniaci,
Hederæ,
Bdellii an. ℥j.

Ebul-

Qua liquefacta, immisce etiam superiora *Gummata*, & paulo pòst

Ol. Laurin. ℥iij.

Move diligentissimè, donec nimirum omnia exactissimè fuerint mista, remove ab Igne, & adde

Croc. Veneris. Mum. transmar. Magnet. praparat. Magist. Corall. alb. & rubror. an. ℥ß.

(Magisteria hæc possent omitti.)

Lapid. Calamin. prap. Myrrh. rubr. Thur. masc. Mastich. Rad. Aristoloch. rot. an. ℥ii.

Hos *Pulveres* infunde pedetentim in liquefactum *Emplastrum*, omnia exactè miscendo.

Postremò

℞. *Balsam. Succin.* ʒj. (*Ol. crassioris.*) *Ol. Laurin. Terebinth.* ℥ß.

M. & liquefac seorsim, solve in eodem

Camphora ʒi.

& tandem

Croc. Or. ʒß.

Solutionem hanc seorsim factam, cum *Emplastro* calido misce exactissimè, ut fiat *Emplastrum*, quod malaxa *Oleo Hypericonis*.

Vires. Curat omnia Vulnera, punctim, & cæsim inflicta, sine omni Pure. Excrescentiam Carnis impedit, ejus tantum, quantum opus est producendo. Ulcera antiqua priùs mundificata similiter curat.

N. Si fortius desideras & ad sananda quævis æsthiomena, & corrodentia Ulcera proficuum,

℞. *Croci Metallor*,

Colchotar,

Mercurii per se pracipit. ana q. v.

M. pulverisando, atque *Pulveris hujus* ʒß. misce ad *liquefacti Emplastri* ℥ß. superaddendo aliquid *Terebinthinæ*. *Hartmannus in Croll. & in Practica*.

(*Colchotar*. probè sit liberatum Sale suo vitriolico, ne *Mercurius pracipitatus* degeneret, & Sublimati naturam induat. *Hofmannus*.)

12. *Emplastrum Saturninum expertum à S. Closs.*

♃. *albi Plumbi* ℥iv.

Creta albiss. ℥ß.

Myrrh. rubr. ʒii.

Amalgamatis ex part. ii. Mercurii, & parte una Saturni, ʒvi.

Axung. Verris q. s.

ad formandum *Emplastrum* in Mortario calido.

Vires. Ulcera callosa, & maligna, imò pessima una sola admotione curat, abluendo ea primò (si sordida sint) *Aqua dissolutionis Lapidis Sainsus Crollii*. Mox *Emplastrum* in Aluta sat spissè extensum admoveatur Ulceri, & si opus sit *Emplastro Diachalciteos* contineatur, superinducta Fascia linea (Gallicè *du lain*,) satis stricta, neque removeatur ante 15. dies.

13. *Emplastrum ad Scirrhos S. Clossai.*

♃. *Gumm. Caranæ. Tacamahac.* an. ℥j. *Ammon. Galban.* an. ℥ij.

Liquentur in *Aceto* & per Linteum colentur, deinde admisce

Ol. Liliorum alb. ℔ß.

Axung. Taxi ℥ii.

M. & adde

Cinnabar. mineral. vel *Aquila alb. dulcificat.* ʒii.

Redige ad formam *Emplastri*, & adjunge

Litharg. subtiliter pulveris. ℥ii.

Rad. Helleb. nigr.

Hoc *Emplastrum* omnes Tumores contumacissimos, & crudos vel suppurat in partibus suppurabilibus, vel ex toto resolvit, si Flatus prædominentur.

14. *Emplastrum Spleneticum de Cicuta, F. F.*

℞. *Cicut. cum toto incise, & pulveris.* ℥ix.

Succ. express. ejusdem ℥iv.

Ol. Cappar. ℥xviii. *Irini* ℥vs.

Misce, digereque in MB. per dies 4. dein coque. Hinc colentur cum forti expressione.

In *hac* dissolve:

Cera nova ℥ivß.

Gumm. Ammoniac. in Succ. Cicut. sol. ℥iß.

M. F. *Emplastrum*.

Vires. Lienem obstructum aperit, roborat, duritiem emollit, &c. sed & ruborem inducit.

15. *Aliud Emplastrum Spleneticum Foresti, Ceratum de Ammoniaco dictum.*

℞. *Ammoniac. in Aceto dissol.* ℥j.

Ung. Dialth.

Empl. de Melilot. an. ℥ß.

Furfur. frument. cribrat. ℥j.

Pulv. Rad. Bryon. Ireos ana ℥ß.

Pingued. Anat. Anser. Gallin. an. ʒiij.

Bdellii:

Ebulliant, facta mistione ab Igne removeatur, & adde

Succini pulver. ℥ß.

Aloes hepat. ʒiij.

Colophon. ℥j.

Sarc colla,

Myrrhæ Alex. an. ʒij.

Thuris,

Mastich. an. ℥ß.

Rad. Aristoloch. long. rotundæ an. ʒj.

Cùm parùm refrixerint, adde

Magnet. in Oleo Antimonii dulc. extincti,

Hæmatit. prap.

Corall. rubr. prap. an. ℥iij.

Mumia,

Sangu. Draconis an. ℥ß.

Bol. Arm. Orient.

Croci Metall.

Martis,

Veneris an. ℥ß.

Sub fine adde

Lap. Calam. prap. ℥x.

Lithargyr. Aur.

Argent. an. ℥ij.

Cùm ferè refrixerint, immisce

Terra Vitrioli dulc. q. s. ad rubeum colorem.

Emplastrum de Ranis Vigonis. *Emplastrum* hoc habetur duplex: *cum & sine Mercurio*. Quod est *cum Mercurio*, ulitatissimum est in Symptomatibus Gallicis partium externarum contumacioribus, Nodis, Ulceribus, Doloribus, imprimis Tibiarum & Capitis, Tumoribus seu Gummatibus Gallicis, item in Tumoribus duris scirrhosis discutiendis, & resolvendis, & in omnibus ex Acido viscido oriundis Pathematibus: hinc contra Tumores quoscunque duros resolvendos in partibus nerveis, contra Scrophulas, Ganglia, Scirrhos, Scrophulas Mammarum, &c. citra Salivationem optimum est. In Cephalæa antiqua; imprimis in Hemicrania, mirabile est: vid. BOTIUS *de Affectibus omissis*.

12. *Emplastrum Saturninum*. *Num.* 12. Notanter observandum est in hoc *Emplastro Amalgama Mercurii, & Saturni*; polychrestum in usu chirurgico, quodque in gravissimis etiam Ulceribus, Tumoribus ac Doloribus singulare est. *Saturnus* fluat, & ubi adhuc nonnihil fluidus est, immittatur *Mercurius* pro ulteriori Amalgamatione. Ratione hujus *Emplastrum hoc, post Arsenicale*, est elegantissimum, & certè polychrestum emolliens Tumores nervosos contumacissimos scrophulosos. Conf. hic DEKERS *in Comm. in Praxin. Barbetta pag.* 61. Multi usus est in casibus enim desperatis Ulceribus callosis, aut labia fistulosa habentibus, quæ resolvit, & emollit potentissimè.

Facit huc etiam *Mercurius coagulatus à Saturno*, quem videbitis in HOFFMANNI *Clave pag.* 261. qui Exostosibus, Nodisque Ossium duris, vel Strumis applicatus, est egregius.

Pertinet huc *Mixtura Plumbi Antimonii cum Mercurio* ita coagulata: de qua vid. KERGKRINGIUS *de Antim. pag.* 303.

POTERIUS *in suis Centuriis* hinc inde facit mentionem *Mumiæ mineralis*, mediante qua mirabilia præstitit in Affectibus chirurgicis externis. Forsan non multum abfuit hæc ipsa Mumia ab hujusmodi Amalgamate.

13. *Emplastrum ad Scirrhos S. Clossai*. Compositio hæc non contemnenda est. Per *Aquilam albam* intelligit *Mercurium dulcem*, vel potiùs *Mercurium vivum*, pro emolliendi scopo optimum. ZWELFERUS equidem taxat *Mercurium vivum*, sed malè, additque *Mercurium sublimatum*, sed pessimè.

14. *Emplastrum Spleneticum de Cicuta*. Est Spleneticum optimum. Variæ ejus sunt Compositiones; præ cæteris tamen duo *primaria* solent esse ejus *Ingredientia*, *Gummi* nempe *Ammoniacum in Aceto solutum*, & hinc *Succi Simplicium narcotici*, v. g. *de Cicuta*, *Nicotiana*, *Hyoscyamo*, &c.

17. *Em-*

Bdellii. Galban. an. ℨß.
Ol. Irin. an. ℥iß.
Bulliaor leniter ro *Mucilaginibus Sem. Lini & Fœnugr.* an. q. s. & ut in formam debitam *Cerati* cocant, adde *Cera* ℥ß.
Terebinth. & Resin. Pini ana ℥iß.
F. *Emplastrum*.
Vires. Plurimùm emollit & resolvit Duritiom scirrhosam, eoque nomine *Arcanum Forcsto* fuit. *Obs.* 20. 21.

16. *Emplastrum Stiticum Crollii*.

℞. *Minii, Lap. Calaminar.* ana ℔ß.
Lithargyr. Auri & Arg. ana ℥iii.
Ol. Lini Olivar. ana ℔iß. *Laurin.* ℔ß.
Cera. Colophonia an. ℔i.
Vernicis, Terebinth. ana ℔ß.
Gumm. Opopanac. Galban. Serapin. Ammoniac. Bdellii ana ℥iii.
Carabes citrin. Oliban. Myrrh. Alexandr. Aloes hepat. Aristoloch. long. & rotund. an. ℥i.
Mum. transmarin. Magnetis, Hamatit. ana ℥iß.
Corall. albor. & rubeor. Matr. Perlar. Sanguin. Draconis. Terra medic. Stringens. Vitriol. alb. ana ℨi.
Fl. Antimon. Croc. Martis ana ℥ii.
Camphor. ℥i.
1. *Gummata* solvantur & depuretour solveodo in *Aceto*, esprimendo & rursum iospissando, præter Bdellium.
N. *Dosis* potest aogeri propter fæces abjiciendas.
2. *Oleo Lini & Olivarum* admisceatur *Lithargyrium utrumque*, coquendo & agitaodo, donec Oleum coloretur, postea addatur *Lapis Calaminaris*, & paulo pòst *Minium*. Coquantur ad sufficieotiam (horas duas) cujus proba est, si supra unguem gutta concrescat & coodeosetur.
3. Taodem addatur circa fiocm *Vernix*, *Oleum Lauri*, *Cera*, *Colophoma*; omnibus beoè miatis & liquefactis affunde successivè *Gummata liquefacta*, diligeotique agitatione misce, idque Calore lentissimo (cave oe bulliat), posteà admisce *Pulveres*; ultimò *Camphora resoluta in Oleo Juniperino* addatur.
N. Si fortè oimis durum esset, addatut adhue aliqnid *Cera & Colophonia* (præstat *Terebinthina*). *Proba justa Decoctionis* hæc est, guttulæ aliquot frigescant, (in *Aquam* scilicet *frigidam* stillatæ, vel suprà Tabulam metallicam) hæ refrigeratæ si digitis adhæseriot oimis molles, signum est imperfectæ Coctioois: coquatur igitur ulteriùs ot durescat. Tum affunde in *frigidam*, ac malaxa beoè (hor. 3. vel 4.) Manibus inunctis *Oleo Chamamel. Rosar. Juniper. Lumbricor. Hypericon.* aoa q. v. mixto.
Vires. Prodest contra inveterata Ulcera & Vuloera reccoria, coosolidando, mundificaodo, Putredioem arcendo. Maturescere facit Apostemata cuncta.

17. *Emplastrum Diasulphuris Rulandi*.

℞. *Balsam. Sulph. Ruland.* ℥iii.
Cera ℥iß.
Colophon. ℨiii.
Myrrha ad pondus omolum.
Omoibus præter Myrrham liquefactis & benè commixtis, inspergatur *Myrrha* subtilissimè trita, lentoque Igne coquantut (quarta parte horæ) semper agitando. Hinc ab Igne remove, agitaque donec refrigescant.
Vires. Curat omnis generis Ulcera. *Sennertus in Institut.*

18. *Emplastrum Stomachicum de Tacamahaca*.

Tacamahac. ℥iij.
Storac. ℥j.
Ambari momentum.
F. *Emplastrum* cum *Oleo aliquo appropriato*, v. g. *Mastich.* &c.
Vires. *Emplastrum* est Stomacho loogè utilissimum, siquidem roborat, Appetitom ciet, Concoctionem juvat, & Flatus discutit. *Monardes*.

19. *Emplastrum ad Tophos & Gummata Venerea S. Clossai*.

♃. *Empl. Oppodeldoch, Penoti aut Croll. rec. Cinnabar. vulgar.* aut *Antimon.* an. part. æqual.
Malaaeotur simul cum pauaillo *Gumm. Guaiac.* & ex Aluta Nodis admoveantur.

20. *Emplastrum Vesicatorium, Clariss. D. D. Petri de Spina, pro usu F. F.*

℞. *Canthurid. sine alis & cap.* ℨß.
Myrrh. Mastich. Camphor. Assa fœtid. an. ℨß.
Butyr. recens. Terebinth. lot. an. ℨij.
Ol. Rosar. ℨiß.
Cera ℨj.
F. s. a. *Emplastrum*
Vires. Supra Corium crassiusculè exteosum, hor. 8. vel 10. Vesicam excitat.
N. Vide idem apud *Gregor. Horstium lib. 4. Observ. part. 2.* ubi omittere suadet *Assam fœtidam*.
(Omitti etiam possuot *Myrrha*, & *Mastiche*, & loco *Camphora*, *Unguentum Camphoratum cum Cantharidibus*, *Oleo Ros. & Terebinthina misceri*.)

D E   D R O P A C E.

Ad *Emplastra* pertioet & *Dropaces*, qui suot *Emplastra* & *Pice*

---

17. *Emplastrum Diasulphuris Rulandi, Num.* 17. Pro usu quotidiano nobile ac polychrestum admodùm est *Emplastrum*, multis usibus, speciatim partium glandulosarum, adeòque & Mammarum Ulceribus, conveoiens. Compositio est conciona, modò rectè liquescat *Myrrha*. Quòd si loco Sulphuris vulgaris *Sulphur Antimonii* recipiatur, eò præstantius erit Compositum.
Tria hæc sufficiant *Chirurgo*. *Balsamus Peruvianus* pro Vuloeribus, *Emplastrum Diasulphuris* pro Tumorihus, & *Balsamum Sulphuris* pro Abscessibos mundificaudis & consolidandis.
18. *Emplastrum Stomachicum de Tacamahaca, Num.* 18. Est *Emplastrum pro Stomacho* elegaos, multis usibus, præsertim Cardialgiæ, siogolariter conveniens. De Aoaietatibus Cordis certè Ægri maaimè & frequeoter coonqueroottur, quæ plerumque suot ea Stomacho. Ergò *Tacamahaca* contra eas coovenit.
19. *Emplastrum ad Tophos & Gummata Venerea Clossai, N.* 19. Pro *Basi* habet, *Cinnabarim vulgarem* vel *Antimonii*: quarè propter Mercurium vivom, qui reperitur io Cionabari, loco ejus ergò *Mercurius vivus* admisceatur.
20. *Emplastrum Vesicatorium. Num.* 20. Maximè attollo hoc *Vesicatorium*, quod egregiè operatur & leniter com pauco admodùm dolore; reliqua econtrà Vesicatoria sunt dolorifica: saltem propter *Assam fœtidam* est ingratom. Descriptio pro meliori consistentia sequenti modo motari potest:

♃. *Cera* ℨij.
Terebinth
Butyri an. ℨj.
Olei rosati ℨß.
Cantharid. ℨß.
Pulv. Assæ fœtida,
Mastiches,
Myrrha,
Camphora ao. g. xv.
F. *Emplastrum molle*: excipiatur Aluta & ad magnitudinem Thaleri applicetur aut Manibus aut Pedibus, &c. Sic debet esse fortius vel mitius, augmeotaoda vel imminuenda est *Dosis Cantharidum*, pro constitutione Ægri: sicoti etiam Asa fœtida, si ejus odor sit molestus, omitti potest.
Quòd si tale Emplastrum noo prostet in Officiois, tunc extemporè recipitur aliud Emplastrum, in specie *Emplastrum ex Mucilaginibus*, quod est emollitivum & attractivum per se; huic additur *Pulvis Cantharidum* ad ℨj. pro singula ℥j. *Emplastri*: malaxentur invicem cum *Terebinthina*, & applicentur sub forma Thaleri. Vel pro usu vulgari.

♃. *Cantharid. pulveris*.
Cera, *Pingued. Lepor.* an. part. æqual.
addatur paucum *Terebinthina*.
Hæc in *Emplastrum Vesicatorium* concinnum satis coenot.
Quia autem Vesicæ noo diu apertæ manent, hinc cum tribus vel quatuor partibus *Emplastri cujusdam*, v. g. de *Spermate Ranarum* stimulaodo *Vesicas* misceatur, & sic, quamdiu placuerit, Vesicas apertas tenere poterimus: vid. HORSTIUS *in Obs.* 1. qui ceu utilissimum hoc Vesicatorium commendat. *Extemporaneum* quoque *Emplastrum Vesicatorium*, unà cum artificio diotiùs Vesicas apertas servandi, vid. in LUDOVICI *Pharm. pag.* 420.

D E   D R O P A C E.

Dropaces non sunt ampliùs in usu.

Fuit

Pice, ut nomen, ita & substantiam sortita, licèt interdum quoque *Malagmatis* instar fiant,

Modus fiendi.

Liqua *Picem*, addito tantillo *Olei*, & simil. hinc immisce immiscenda *Materialia*.

N. *Materialia* sunt *Piper*, *Pyrethrum*, *Rosmarinus*, *Euphorbium*, *Castoreum*, *Bitumen*, *Sulphur*, *Salpetra*, *Sal commune*, *Cinis Sarmentorum*.

℞. *Picis arida* ℥j. *Olei* ʒii. F. *Dropax simplex*.

℞. *Picis* ℥ij. *Ol. Cydon.* vel *Mastich.* ℥ß. M. Confert in Vomitione, Ventriculo impositus.

℞. *Picis sicca*, *Cera nov.* ana ℔ß. *Axung. suilla* ℥vs. *Sulph. vivi* ℥j. Liquentur in crassitiem *Emplastri*.

℞. *Picis*, *Cera*, *Colophon.* ana ℥iii. *Sal. com.* ℥iß. *Bitum.* ℥i. *Sulph. vivi* ʒiij. *Piper. Euphorb.* ana ʒii. *Cantharid.* ʒß. *Castor.* ℥i. F. *Dropax*.

Vires. Inserviunt *Dropaces* præcipuè Membris calfaciendis, Sanguini alliciendo, & consequenter Atrophiæ emendandæ.

Adhibetur calfactus (derasis anteà Capillis) avelliturque antequàm omnino refrigescat, iterumque calefit, & applicatur, idque toties, donec Pars rubescat.

MORELLI CAPUT VII.

DE EMULSIONE.

Lib. 1. Sect. 1.

E*Mulsio* Medicamentum alterans, Juniorum Inventum est, à *demulcendis* Affectibus, vel certè potiùs, quia *Lacti* similis, aut quod lactea illa substantia, affusione *Liquoris*, Lactis instar, *elicitur*, nuncupatum.

Est autem *Emulsio Medicamentum forma liquidum, potulentum, ex medulla Fructuum, & Seminum quorundam, contusu, affuso Liquore idoneo, instar Lactis Emulsum*, (unde nomen) *ad alterandum vario modo in rem præsentem* comparatum.

In Compositione tria considerantur, *Materia*, ex qua contusa Lac istud elicitur, *Liquor*, cum quo emulgetur, *Dissolvenda* in eo.

1. *Materia* ea qua, ratione *Qualitatis*, sunt tum *Fructus*, *Amygdalæ* nempe *dulces* excoriatæ, tum *Semina*; quatuor nempe *Frigida majora*, ex quibus vulgò passim *Emulsiones* usitatè parantur.

His adduntur etiam aliquando alia, tum *Fructus*, *Nuclei* nempe *Pinearum*, in Affectibus Thoracis, & ubi cum humectatione restaurandum, ut in Hecticis: tum *Semina* ut passim *Papaveris albi*, *Lactuca*, *Portulaca*, ubi Somnus conciliandus, vel magis refrigerandum, aut tenues Humores fervidi incrassandi, & eorum acrimonia simul demulcenda.

Ratione *Quantitatis*, in genere, cum *Fructus*, tum *Semina* ad ℥j. ʒiij. præscribuntur. In specie vero, *Fructuum* sint ℥iß. ℥ij. *Semin.* ℥i ℥iß.

2. *Liquor* ad lacteam illam substantiam emulgendam, ratione *Qualitatis*, est *Aqua simplex*, vel usitatè *Hordei Decoctum*, maximè ubi detergendum, vel *Ptisana*, aut *Decoctum Radicis Liquiritia*, ubi leniendum magis, vel *Decoctum aliarum rerum jucundarum*, facientium ad scopum.

Ratione *Quantitatis*, pro quaque *Dosi* ℥iij. ℥iiij. sufficiunt: unde cùm *Emulsiones* in tres Doses ferè tantùm usitatè præscribantur, (plures enim diu sine labe non asservantur) *Liquoris* ℥ix. vel ℔. erunt præscribenda.

3. *Dissolvenda*, ratione *Qualitatis*, aliquando *Saccharum solum*, vel, quod passim receptum, *Syrupus* aliquis idoneus, sapore gratissimus, qui humectet, leniat aut refrigeret, ut passim *Syrupus violaceus*, *Capillorum Veneris*. Aliquando & ad gratiam majorem, & delicias, iis præterea *Aqua Rosarum* additur: qui *Manum Christi perlatam* aliquando dissolvunt non malè faciunt.

Quod ad *Quantitatem*, *Dulcorantium* ℥i. ℥iß. ad summum pro Dosi sufficiet, *Aquæ Rosarum*, pro tota *Emulsione*, ℥j. ℥iß. *Manus Christi*, pro quavis Dosi, ʒj.

In *Usu tria* consideranda. *Modus*, *Quantum*, *&* *Quando*.

Quod ad *Modum*, sumitur vel per se, forma *Potus*; vel etiam sæpè *ipsius* præscribuntur ℥iij. ℥iiij. cum *Decocto* aut *Jusculo Pulli alterato* sumendæ.

Quod ad *Quantitatem*, *Dosis* ex jam dictis elucescit.

Quod ad *Tempus* seu horam, mane & vesperi assumitur: quod si præscribatur ad Somnum conciliandum, hora somni.

Formula Præscribendi. ♃. &c. *Contundantur in Mortario marmoreo, affundendo sensim, &c. In Colatura dissolve, &c. f. Emulsio pro 3. vel 4. Dosibus, ut dictum*.

Utilitas. Non tantùm Emulsio præscribitur leniendis & demulcendis Affectibus Pectoris, Pulmonum, calidis & siccis maximè, Renum ardori, Vesicæ, Urinæ acrimoniæ, fervori, GonorrhϾ, &c. ut passim volunt; sed & ad alios usus, ad Sitim, ad quemvis Æstum in Morbis calidis quibusvis contemperandum; proinde in Febribus continuis utilissima ad leniendam simul siccitatem, istorum Morborum comitem; unde & in Hecticis usitatè, ad Somnum conciliandum, summatim, ad leniendum, refrigerandum, humectandum.

SCHROEDERI CAPUT LIV.

DE EMULSIONIBUS.

E*Mulsio*, ab *emulgendo* sic dicta, est *Medicamentum liquidum* Lac colore æmulans, ex medulla *Fructuum*, *Seminumve lactescentium*, interveniente *Liquore appropriato* protectum.

Exhibent lacteum Humorem *Amygdalæ*, *Semina 4. Frig. ma-*

Fuit autem *Dropax* seu *picale Emplastrum*, paratum ex *Pice* ceu *Basi*; cui postmodùm addiderunt *Olea*, quæ fuerunt essentialia *Ingredientia* uniuscuiusque *Dropacis*. His tamen interdum additur *Pulvis* ex *Pipere*, *Pyrethro*, *Zingibere* &c. quibus Moderni addunt *Semen Sinapi*, *Stercora*, &c.

Usus fuit, ut applicatus Dropax Parti benè incalescat, ut partes marcidæ languidæ, & Atrophia correptæ, denuò nutriantur, & attracto Nutrimento denuò fiant auctæ, & crassæ. Præterea usurparunt pro attenuandis, resolvendis, & ex alto derivandis Humoribus frigidis & serosis.

Modum usurpandi videbitis in AUTHORE, cùm non ampliùs apud nos sint in usu.

Nihilominùs ut pateat *Formula*, sit *Dropax contra Atrophiam* ex Modernorum præscripto:

♃. *Pulv. Pyrethri* ʒiß.
Sem. Sinapi ʒj.
Euphorb. ℈j.
Castor. ℈ß.
Picis naval. cum Oleo costin. q. s.

F. l. a. *Dropax* applicandus calidè Brachiis, vel etiam Pedibus in eorum Atrophia.

Sed, uti dico, usus apud nos omninò exolevit.

His addo *Ceram Catholicam Burrhi*, de qua multi multa fabulantur, dum laudatur ab hoc, culpatur ab illo. *Duplicem* quidem *Ceram* habuit BURRHUS in frequenti *Ceram Anti-diabolicam*, & *Ceram Catholicam*. *Descriptio Ceræ Catholicæ* est talis:

♃. *Opoponac* ℥ij.
Bdellii,
Gumm. Animæ,
Caranna,
Hedera,
Elemi,
Tacamahacæ,
Sagapeni,
Thuris an. ℥iv.
Balsami Peruv. ℥iij.
Terebinth. ℥v.
Ceræ ad pondus omnium.

Liquefacta invicem leni igne Misc. cum *Cera*, & f. Mistura in forma Ceræ.

Hac usus est *internè* & *externè*. *Internè* sub forma *Pilularum* valde convenit Stomacho: *externè* Stomacho applicata egregia est in Appetitu prostrato, & aliis Stomachi Affectibus. Imò externè Genis in forma Thaleri applicata Odontalgiam optimè curat, quem in finem & *Pilularum* forma Denti inseri potest. In Podagra pariter internè & externè, præservativè & curativè, adhibita fuit à BURRHO.

CAPUT XXIV.

DE EMULSIONIBUS.

E*Mulsiones* sunt *lactiformes Potiones*, ex *Seminibus lacteis*, & *oleosis* cum *Aquis appropriatis* elicitæ, quæ simul etiam quantum fieri potest, debent æmulari *gratiam Lactis* in sapore; unde rarissimè vel nunquam res tetræ & nauseabundæ sunt miscendæ. Tales utut olim pro scopo temperandi atque robo-

major. Sem. Papav. (alb.), Portulac. Lactuc. Card. Mariæ, Card. benedicti, Cannabis, Violar. Bombacis, Napi, Aquileg. Citri, & *Nuclei Pæon. Pinea, Pistacia, Persicorum Nuclei*.

Lacteæ substantiæ eliciendæ satisfacere poterit *Liquor aqueus* quicunque ; verumtamen quia intrinsecùs Emulsiones ferè sumuntur, *gratos* adhibere *Liquores* fas erit. Tales sunt *Aqua stillatitia, Aqua fontana (cum Panis frustulo decocta)*, *Decoctum Hordei, Glycyrrhiza, Cicerum, C. C. Passularum, Jujubarum, & simil.*

Quantitas Liquoris varia est, modò major, modò minor, prout crassior, vel dilutior Emulsio expetitur. Communiter autem sumitur triplum, quadruplum, ad decuplum, & ultra.

Modus fiendi.

℞. *Lactescentia*, quæ adhibere animus est (*excorticata* si excorticari possint, ut *Amygd. Sem. Frig. maj.*) pista in Mortario (præstat lapideo), subinde nonnihil *Liquoris* (ne attritu pinguescant) instillando: hinc affunde *Liquoris* medietatem circiter, exprime per Linteum. *Residuum* (quia substantia lactescens vix tota vice una emulgetur) contunde denuò, ac emulge cum reliquo *Liquore*.

Usus. Per se propinari poterit, vel & aliis exhibendis inservire, ut sunt potissimùm *Pulveres Cordiales, Minerales*, vel his similia *Magisteria*, &c.

N. 1. Quòd si ingrata foret, dulcorari poterit *Saccharo*, vel *Rotulis* ; exempli gratia, *Mana Christi, Julapio Violar. Rosar.* vel simil.

N. 2. Cave *Acida* commisceas, quippe his substantia lactescens ad subsidendum prompta est.

Quia Emulsiones ex Medicaminibus sunt, quæ facilè corrumpuntur, extemporè ad præscriptum parari solent. Sic fit

Lac, idest Emulsio Amygdalarum dulcium.

℞. *Amygd. dulc. excorticat.* ℔ß. *Decoct. Hordei* Mensur. 1. F. *Emulsio*.

Emul-

---

roborandi usurpatæ sint, hodie tamen in alios fines adhibentur. Has autem *tria primaria Ingredientia* constituunt.

Semina lactea, & Oleosa, item *Fructus quasi seminales, Nuclei* v. g. *Pinearum* & *Pistaciorum*. In hisce tamen *Seminibus* notandum, quòd talia in recessu habeant Succum oleosum aquosum, utut sint sine sapore, & odore insigniori, ut sunt *Amygdala dulces, Pistacia*, & *Pinea, Semina quatuor Frigida majora, & minora, Papaveris albi, Portulaca, Lactuca, Cardui Mariæ, Cardui benedicti, Cannabis, Violarum, Napi, Aquilegia, Sem. Citri, Nuclei Pæonia, Persicorum Nuclei*, &c.

Amygdala dulces. Ex his fiunt *Emulsiones*, quando opus est vel roboratione, vel nutritione, aut in refectione Ægri adduntur *Nuclei Pistaciorum* & *Pinearum*, quoniam sunt nutritivi, & conveniunt in Hectica, in Phthisi, Febre cum Tussi, & Affectibus Pectoris.

Semina quatuor Frigida majora. Præscribuntur usitatè in temperando Ardore Corporis, & commodè permiscentur cum *Semine Papaveris* albi, ut leniter sopiatur Dolor, ut in Pleuritide ; vel quando opus est leni Somno, in Agrypnia, Virium prostratione, & jectigatione Corporis.

Semen Portulaca, & Lactuca. Etiam Ardorem temperant.

Semen Cardui Mariæ, & Cardui benedicti. Præscribuntur in *Emulsionibus Antipleuriticis*, & simul adduntur *Pulveres* appropriati *antipleuritici*.

Semen Cannabis. Ex hoc fit elegans *Emulsio* in Gonorrhœa, item in Furore uterino Mulierum: potest addi *Antimonium diaphoreticum, Os Sepia praparatum, Succinum praparatum*, &c. & erit Emulsio admodùm elegans in Gonorrhœa.

Semen Violarum. Valdè convenit, ubi est Suppressio Urinæ, item in Affectibus nephriticis; pellit enim Urinam, & simul solet per inferius guttur laxare: ad ℥ß. pro duabus vel tribus Dosibus præscribitur.

Semen Napi, Aquilegiæ, Citri, &c. Præscribuntur in *Emulsionibus Alexipharmacis*, in Febribus malignis, in Variolis, & Morbillis, in Febribus petechialibus : sed observetur, quòd *Semen Citri* sit amariusculum, & propterea non in æquali Dosi præscribitur cum aliis *Seminibus*, sed in minori, ne gratia saporis pereat.

Nuclei Paoniæ. Ex his fiunt *Emulsiones*, quando metus est Epilepsiæ in Puerorum Variolis propterea commodè cum *Seminibus Expellentibus* permiscetur *Semen Pæonia*, & sic fit *Emulsio Antepileptica expulsiva*, & dissolvitur in ea, unà cum aliis *Pulveribus, Pulvis Marchionis*, qui est coloris albi.

Nuclei Persicorum. Ex his fit *Emulsio Antinephritica*, Urinam ciens, & Calculum leniter movens : propterea etiam aliqualem vim haber Somnum inducendi.

Requiritur ad *Emulsionem Liquor*, qui est varius pro varietate scopi; ut *Aqua appropriata destillata, Decocta* tam *simplicia*, quàm *composita* ; v. g. in Morbis malignis præscribitur *Aqua Borraginis, Galega, Ulmaria* : pro scopo analeptico *Aqua Cinnamomi, Melissæ, Liliorum convallium cum Vino, Cerasorum nigrorum, Rosarum*, &c. quibus etiam pro eodem scopo addantur *Aqua Carbunculi* aliquot drachmæ ; in Dysenteria conveniens est *Decoctum Priapi Cervi* vel *Ceti* : in Dysuria seu acrimonia Urinæ, *Decoctum Malva*: in *Emulsionibus Antipleuriticis* conveniens est *Decoctum Radicis Glycirrhiza*, quoniam dulcis est saporis, lenit asperitatem Faucium, & Expectorationem promovet: in *Emulsionibus* viis urinariis destinatis, v. g. *Semen Violarum* conveniens est. *Decoctum Ciceris rubri* pro abstergenda Mucilagine, & promovenda Urina : in Affectibus malignis fiunt *Emulsiones* cum *Decocto Cornu Cervi*, vel *simplici*, vel cum *Radice Scorzoneræ*, quod vim habet expulsivam vel sudoriferam. Cum *Liquore* appropriato *Semina* teruntur & agitantur in Mortario, donec fiat *Liquor Lactens* per Colatorium depurandus : id quod remanet in Colatorio, sunt Cortices Seminum.

Hic est *simplicissimus Modus parandi Emulsionem* : cui pro ratione scopi, propter quem præscribitur *Emulsio*, admiscentur *Pulveres candidi*, tali proportione, ut *Aqua* unciæ uni respondeat ʒj. vel ℈iv. & ℥j. *Seminum* ℥viiij. vel ℥x. *Emulsionis*.

Pro *Dosi* supputandum est ℥iß. aut ℥ij. vel ℥iij. Præterea alio modo etiam præscribuntur cochleatim assumendæ, singulis horarum vel etiam semihorarum spatiis, tria vel quatuor Cochlearia : ad horas octo ℥v. vel ℥vj. pro tribus dosibus, vel etiam pro quatuor, ad summum ℥ix.

Dissolvitur in his *Emulsionibus*, pro gratia saporis, aut *Saccharum*, vel quidam *Syrupus appropriatus*. MORELLUS commendat *Syrupum Violarum* aut *Capillorum Veneris* ; sed malè: nam Emulsio debet esse coloris lactei, hi verò Syrupi sunt coloris nigricantis & obscuri. Potiùs *Syrupus de Nymphæa, Syrupus Papaveris*, &c. si enim rectè sint præparati, sunt coloris albi, & possunt præscribi in Emulsionibus. Aliquando in illis solvuntur *Rotula Manus Christi perlata* pro gratia saporis, q. s. V. g. fit *Emulsio Antipleuritica* :

♃. *Sem. Card. bened.*
Mariæ an. ʒij.
Cum *Aqua Flor. Papav. errat.* ℥iv.
F. *Emulsio*, adde
Dent. Apri prap.
Maxill. Lucii pisc. an. ʒß. edulcor. cum
Rot. Manus Christi simpl.
D. S.
Emulsio contra Pleuritidem.

Quod attinet *Amygdalata* seu *Emulsiones Amygdalarum dulcium*, Germ. *die Mandel milch*, usus eorum est in Phthisi, Hectica, Atrophia curanda, &c. Non sunt distinctæ ab Emulsionibus Formulæ, sed tantùm ita vocantur, quia *Basin* earum constituunt *Amygdala* : loco earum tamen hodie *Emulsiones Medicata* præscribuntur: e. g.

♃. *Amygd. dulc. Ambros.* ℥j.
Sem. Papav. albi ʒij.
Aqua Portulaca q. s.
F. l. a. *Emulsio* spissior ad ℔ß. edulcoranda pauco *Saccharo*.
D. S.
Emulsio Confortativa ad quietem.

Usus talium *Emulsionum* est vel *Generalis* vel *Specialis*.

Generalis est, quòd temperent acrimoniam Salium mutuò effervescentium. Amygdalæ enim admodùm temperatæ sunt. *Specialis*, quòd Amygdalæ sint nutritivæ. Semina quatuor frigida, diuretica. Semen Cardui benedicti & Cardui Mariæ antipleuritica, &c.

Abusus illarum pariter notetur, dum frequentissimè sine judicio usurpantur, & summo cum Ægri detrimento adhibentur: dùm enim oleosæ sint, fit ut relaxent tonum Stomachi ; & ita in genere omnes Stomachum debilitant; quid ? quòd Succum Stomachi fermentativum heberent, prosternant Appetitum, Nauseam inferant, &c. Hujusmodi *Emulsiones* etiam *facilè* insuper *rancescunt*, id est, abeunt in copiosam Vermiculorum progeniem, atque tunc fœtorem & pravum saporem contrahunt : hinc rancore suo impediunt legitimum concursum Bilis & Succi Pancreatici, acrimoniam insimul magis sensibilem acquirunt & acescunt. *Rarissimus* igitur *sit Emulsionum usus*, quia

a. In majori Quantitate præscriptæ, propter oleositatem *facile rancescunt*, & corrumpuntur, Rancorem in Sto-

Emulsio Nephrocathartica.

℞. *Sem. Violar. purpur.* ℥ß. vel ʒvi. cum *Aqua Veronic.* F. *Emulsio.*

Emulsio ad Acrimoniam.

℞. *Amygd. insuf. in Aqua Rosar.* ℥ii. *Sem. Melon. Papav. alb.* an. ʒi. *Hordei mundi diutissimè cocti* ℥iij. F. *Emulsio* in *Aqua Hord.* ℔ß. adde *Julep. ros.* ℥ii.

Emulsio Expulsiva.

℞. *Sem. Aquileg. Napi* an. ʒii.
Aqu. Fumar. Galeg. Aquileg. ana ℥iß. f. *Emulsio.*
Vires. Valet ad Morbillos & Exanthemata expellenda.
N. Addi possunt pro libitu *Julep. Violar.* ℥ß. ut & *Pulver. appropriat.* v. g. *C. C. Oculi Cancri*, &c.

Emulsio Refrigerans.

♃. *Decoct. C. C. usti*, vel si Alvus adstricta sit, *C. C. raspat.* ℔i. *Sem. 4. frig. maj.* an. ʒiii. *Papav. alb.* ʒi. f. *Emulsio.*
Vires. Commoda est in Febribus præcipuè Epidemicis.
N. In Pleuriticis Affectibus soleo admiscere *Aquam Papaver. errat. Semenque Cannabis Seminibus Frigidis* immiscere.

MORELLI CAPUT VIII.

DE ERRHINIS.

Lib. 2. Sect. 2.

Medicamentum in genere *Naribus inditur*, unde nomeo, *vel ad Capitis, vel Narium proprios Affectus comparatum*, priùs *ad purgandum*, posteriùs *ad alterandum vario modo*, ut duplex à me rectè statui possit, *Purgans & Alterans.*

I. ERRHINUM PURGANS.

Cerebro purgando à variis vitiosis Humoribus dicatum, quod fit vel sine Sternutamento, & *absolutè* tunc *Errhinum* appellatur, quod alias etiam *Caputpurgium* vocant, vel eum Sternutamento, & privatim vocatur *Ptarmicum* seu *Sternutatorium*.

1. *ERRHINUM Absolutè dictum.*

Cerebrum evacuans sine Sternutamento, ratione formæ *triplex*, *Liquidum*, *Molle*, *Solidum*.

1. *Liquidum componitur vel ex Succis solis Caputpurgiorum*, qui ex *Folior.* Mii. ioeisis, contusis, cum *Vini albi* etiam ℥v. exprimitur. *Liquor* servatur in Ampulla vitrea ad usum.

Hoc aliàs usitatè breviùs sic præscribitur. ℞. *Succi recenter extracti cum Vino albo, ex Fol. virid. Herbarum, &c.* ℥iiij. viij. *rarò enim* ℔j. nisi pro diutino usu, & in Diætis ferè præscribitur.

Nota, ut sit magis cephalicum, aliquando *Betonic. &c.* usurpari simul, vel parum *Decocti cephalici*, &, ut magis penetret, *Aqua Vitæ* ℥j. permisceri.

Vel ex *Decocto Cephalicorum* omninò, ut *Apophlegmatismus*, admixtis *Foliis Errhinorum*, de eujus *Colatura* ℥vj. ℥viij. præscribuntur, in quibus nihil dissolvitur, vel aliquando *Succi idonei*, ad ℥ij. ℥iij. *Aqua Vitæ* ℥j. &c.

Nota, quibsdam ad purgandum magis *Opiatas* dissolvere: præstat idoneum *Purgans* cum aliis decoquere.

Usus & Formula &c. ℞. *Fiat Errhinum, seu Caputpurgium reponatur in Ampulla vitrea*: hoc autem utatur tepidè, mane duabus horis ante prandium, vel etiam ante cœnam, ex vola Manus, Ore Aqua pleno, ter, quater, per triduum, quatriduum, aut, si Diæta quædam fuerit instituta, toto Diætæ tempore.

2. *Molle componitur vel Linimenti* forma, ex *Succor. idoneor.* & *Ol. Ireos* an. ℥ij. decoque ad Succorum consumptionem, adde *Cera*, q. s. fiat *Linimentum*, cui *Pulverum acriorum* ʒiß. potest addi, vel, quod optimum, *Elaterii* ℈ß. ℈j.

Vel Opiata ferè consistentia, ex *Succorum dictorum* ℥ij. *Vini* ʒiß. *Mell.* q. s. coque leviter in Opiatæ consistentiam.

Nota 1. Addi insuper posse *Pulveres acriores*, vel etiam *purgantes*, ut *Elater. Colocynthis*, ad ℈j.

N. 2. *Opiatam* hanc fieri posse sine Succis, ex *Pulver.* ʒji. ʒiij. *Mellis* q. s.

Usus & Formula. ℞. *&c. Fiat &c.* eum Digito vel Penna Nares illinantur, & Capite prono Humores sic è Cerebro proliciantur, optimum postea, Nares abluere.

3. *Solidum componitur*, *vel* forma *Pulveris* ex rebus idoneis, ad ʒii. ʒiij. ℥ß.

Vel solida, quæ propriè *Nasale* dicitur, ex eorum *Pulver.* ʒij. ʒiij. excip. eum *Mucilagine idonea*, vel *Terebinth.* q. s. & *Cera*, fiat *Nasale* forma pyramidis.

Usus, & Formula. ℞. *Pulveris &c.* insuffletur parum, v. g. ℈ß. ℈j. cum Calamo in Nares, mane, &c.

Nasalis. ℞. *&c. Fiat Forma pyramidalis*, quæ *Oleo* imbuta Naribus indatur.

Utilitas. Post Purgationes universales in Capitis Affectibus frigidis, maximè contumacibus, tum & qui à biliosis serosisque Humoribus, à quibus sæpè acerrimi Dolores, ad Affectus omnes à Cerebri illuvie originem trahentes; hinc in Diætis utilissimum, & perpetuum, Cerebri Ventriculos anteriores, Meninges maximè, expurgat. Oculis affectis cautè usurpando.

2. PTARMICUM.

Componitur ex *Pulvere Simplicium Ptarmicorum*, ad ʒiß. ʒij. quia valida.

Usus, & Formula. ℞. *&c. Fiat Pulvis tenuissimus*, eujus vel Vapor tantum, Naribus attrahendo, inspiretur, vel (maximè quando Cephalica admixta pondere æquali) tantillum, v. g. gran. 1. 2. mediante Calamo in Narem insuffletur, tempore matutino. Possunt, & quavis hora usurpari, sopito Cerebro, & ubi excludendus Fœtus.

Utilitas. Insignis ad Cerebrum evacuandum à Vapore crasso, Muco, ex anteriora parte, diuturnis Affectibus utilè soporosis: item ad Fœtum excludendum, haustis priùs, quæ Partum juvant, potenter è Meningibus trahit, hinc & Affectibus eorum à biliosis Humoribus utile.

II. ALTERANS ERRHINUM

Appello, *quod privatim Narium Affectibus variis vario modo percurandis, dicatum*, hocque etiam *triplex* statuo. *Liquidum*, *Molle*, *& Solidum*.

1. *Componitur vel ex Succis idoneis Foliorum*, extractis cum *Aqua*, aut *Liquore idoneo*, ad ℥viij. ℥viiij. in quibus dissolvuntur posteà vel *Mel*, vel *Syrup.* idoneus ad ℥iß. ℥ij. aliquando & *Pulveres* ad ℥ß.

2. *Vel* ex *Decocto idoneo*, Dosi Clysterum. Dissolvitur vel *Mel*, vel *Succus* idoneus, ad ℥ij. ℥iij.

3. *Vel* forma *Linimenti*, ex idoneis, ut suprà.

4. *Vel* forma solidiore *Turunda*, ut vocant, ex *Pulver.* maximè *astringentium*, & *siccantium* ʒiij. (pro una sc.) *cum Albumine*, *Succo idoneo*, *Melle exceptorum*, adjectis etiam aliquando *Pilis leporinis* minutim dissectis. Fiat veluti *Turunda*, indatur.

Usus

---

macho febricitantium fervido multò magis contrahont.

2. *Excretiones* in Stomacho impediunt.
3. Stomachi *Digestionem* turbant.
4. In Morbis calidis *acescunt facilè*, & Stomachum prostratum relinquunt, & hine
5. *Malum* sæpiùs *contumacius reddunt*, & propterea *in minori Dosi*, nec magis una vice, solet præscribi, quàm pro tribus Dosibus.

Emulsio Nephro-cathartica ex *Semine Violarum*, quam AUTHOR habet, in Urina, & Alvo suppressa est optimum Remedium: addantur *Semin. Milii Solis* ʒiij. & cum *Aqua Alkekengi* seu *Veronica* F. *Emulsio*.

Emulsio Expulsiva in Variolis est utilissima, præprimis obi tempus Ebullitionis adhue durat, hoc est, primis quatuor diebus. Sequenti modo optimè præscribitur.

♃. *Sem. Aquileg.*
Napi ana ʒiij.
(quòd si adsit vel jectigatio Corporis, vel Agrypnia, uti fit in primis diebus ante eruptionem Variolarum, additur commodè *Sem. Papav. albi* ʒiß.)
Cum s. q. *Aquæ Ulmar.* (e. g. ℥vj. vel bujus loco *Aqua Galega*, & *Aquileg.* an. ℥ij.) f. *Emulsio*. adde
Cornu Cervi sine igne,
Antimonii diaphoret. an. ʒß.
Bez. mineral. gr. xij.
Edul. cum *Rot. Manus Christi perlat.*
D. S.
Emulsio Expellens, benè circumagitanda.

Plures *variandi modos Emulsionum*, & *Formulas* dedi in *Coll. Formularum.*

CA-

Usus & Formula, quæ *Errhini*: tamen omni ferè hora usus esse potest, & privatim, dum ibit cubitum, Turundam unam indat, alteram sequenti die.

Utilitas summa in Narium Affectibus privatis, Ozæna, Polypo, Ulceribus, Fœtore, Hæmorrhagia, ad quam *Turunda*, vel forma *Linimenti* maximè usurpantur.

SCHROEDERI CAPUT LV.

DE ERRHINIS.

Errhina variis parantur *Formulis*, videlicet *Liquoris*, *Extracti*, *Linimenti*, *Pulveris*, &c.

Liquores tum *simplices* adhiberi possunt verbigratia, *Succus Betæ*, *Majorana*, *Ruta*, &c. Tum *compositi*.

Errhini liquidi Formula sit

1. Errhinum Cratonis.

℞. *Sem. Nigell. 4. diebus in Acet. ros. infus. atque pulv.* ℥j.
Aq. Majoran. cum Succ. Herbar. expr. ℥iij. M.
Purgat Caput. *Crato.*

2. Errhinum Montani.

℞. *Succ. Bet. recent.* ℥iii.
Aq. Majoran. ʒij.
Ol. Amygd. ℥a.
Misc. cum *Brodio Pulli.*

Vires. Commendatur admodùm ad eliciendos Catharrhos per Nares. Ususque eximii dicitur in Tinnitu Aurium.

3. Errhinon in forma Pulveris S. Cluffai.

♃. *Florum Ptarmica* ℥ii.
Beton. ℥i.
Nicotian.
Rad. Angelic. an. ℥iiß.
Transmittantur per Setaceum addendo
Scobis Ligni S. ℥ii.
Cubebar. ʒr.
F. *Pulvis.*

Vires, & *Dosis*. *Hujus* ℥j. attrahatur per Nares ex Tubulo incurvato. Evacuat per Nares & Os magnam Muci liquidi. Salivæque copiam.

4. Ex-

CAPUT XXV.

DE ERRHINIS.

HÆc ipsa *Errhina* sunt in *dupliti differentia*: quædam dicuntur in specie *Errhina*, quædam *Ptarmica*. Differunt tantùm, quoad magis & minùs, quod nempe *Errhina* sint temperatiora, econtrà verò *Ptarmica* sint acriora & fortiora. Dicuntur etiam aliàs *Caputpurgia*, quoniam usu Errhinorum imitamur consuetudinem Naturæ: quæ ipsa, uti ordinariò humectando Nares, prætereà tamen superfluam Lympham sub forma Muci eliminat, unde sordes Narium; ita per *Errhina* & *Ptarmica* imitamur Naturæ modum, dum irritando & stimulando Nares, adjuvamus, ut fortior & celerior, & etiam copiosior Lymphæ & Muci per Nares sequatur derivatio. *Vias*, per quas derivatur ista Lympha, & Mucus per Nares, quarum quædam sunt in confiniis Oculorum, quædam sunt in Naribus, descripsit STENO *de Vasis Oculorum & Narium*. Quando ergò per talia Errhina & Ptarmica irritatur Membrana interior succingens, & beneficio istius irritationis simul concitatur Acrimonia subtilis & penetrans Medicamenti Errhini; tunc fit, ut incidatur Mucus crassus & viscidus, & prætereà ex irritatione hic incisus copiosiùs effluat, & ita per Nares expurgatur. Quòd si talia Stimulantia sint moderata, ut sine Sternutatione proliciant Mucum, tunc vocantur *Errhina*; sin verò sint fortiora, ut propter fortiorem irritationem etiam ad Sternutationem concitent Nares (de qua irritatione scripsit eleganter SCHOOCKIUS), vocantur *Ptarmica* seu *Sternutatoria*.

Quod atrinet *Modum usurpandi* ac *præscribendi Errhina*; illa sunt vel *Liquida*, vel consistentia *Pulveris*.

Liquida quod attinet: ea sunt ordinariè *Succi ex Ptarmicis expressi*, es vola Manus in Nares extrahendi. Talis *Succus* est v. g. *Succus Anagallidis purpurea*, qui valdoperè conveniens est, & præ aliis omnibus commendatur; item *Succus expressus ex Beta rubra*, item *Succus Cyclaminis*, qui est paulò acrior, *Succus* etiam *Cucumeris asinini*; sunt etiam, qui usurpant *Succum Radicis Ireos nostratis*, sed hic ipse, quia paulò est acrior, rarò usurpandus venit. Hos omnes *Succos*, quando volumus acriores, permiscetur *Oleum Nicotiana*, *Majorana*, *Pulvis Euphorbii*, aut tantillum de *Pulvere Liliorum convallium*, & ita *humida Errhina* fiunt acriora & fortiora in stimulando. Nam diversitas est in Naribus pro ratione tenuitatis vel crassitiei Membranæ Nares succingentis: in quibus est tenuis, à levissimis Errhinis facilè irritantur: in quibus est crassa, spissa, humida & flaccida, in iis acriora & fortiora fiant Sternutatoria. Huc etiam facit *Consuetudo*: sic enim qui assueti sunt Sternutatoriis, vel qui quotidie utuntur Fumo Tabaci, non facilè à levi stimulantur Errhino. Sic Itali semper utuntur Sternutatoriis, & inde non facilè etiam à fortissimò Ptarmico irritantur, quia à continua humectatione Membrana omnem sensum amittit, ut Pulvis haustus ne irritet quidem. Hac diversitate Narium observata, præscribenda sunt Errhina, vel acria vel minùs acria.

Loco Succorum humidorum dictorum sunt, qui adhibent *Decoctum*, utuera riùs, *ex Cephalicis*, *Betonica*, *Majorana*, *Nicotiana*, &c. quod *Decoctum cum Vino* paratum ex vola Manus attrahunt in Nares, & pro *Errhino* usurpant. Quòd si volumus *Decoctum Errhinum acrius & fortius*, *Radicis Pyrethri* ℥j. simul incoquitur, quæ valdè stimulat. Quando ergò utimur talibus Errhinis humidis, impletur Os Aqua, & tunc ea vola Manus hauritur Liquor, proptereà, ne Errhinum illabens in Fauces inferat noxam; dum enim Errhinum labitur in Os, imbibit Aquam, & ita temperatur.

Præter Errhina humida usitata sunt *Errhina ex Pulveribus*: ita enim recipiuntur *Ptarmica Simplicia*, pulverisantur, & in forma Pulverum applicantur. Talia Simplicia ubique prostant, & debent esse cognita ex superioribus.

Præscribendi modus est idem atque reliquorum *Pulverum* à ʒij. ad ℥ß. vel ℥j. & hauritur tantillum in Nares. Exemplum sit v. g.

♃. *Pulv. Fol. Hyssopi*,
Major.
Nicot. an. ʒß.
Castor. gr. sv.
Caryophyll.
Zingib.
Elaterii an. gr. v. M.
Irrorentur cum aliquot guttis *Olei Majorana destillati*:
S.
Pulvis ad Nares, Germ. *Nasen-pulver.*

Non signentur *Niese-pulver*, id est, *Pulvis ptarmicus*, quia non debent concitare Sternutationem.

Quòd si talis quidem *Pulvis* excipiatur cum *Oleo quodam appropriato*, v. g. cum *Oleo Majorana*, *Irino*, & quantum sufficit *Cera*, tunc redigitur *in formam Linimenti*, quod *Linimentum* Naribus illitum, stimulat similiter, & Mucum ac Pituitam elicit: v. g. tale *Linimentum* sit hoc:

♃. *Pulv. Thymi*,
Nuc. mosch.
Rad. Acori an. ℈j.
Pyrethri,
Zingib.
Elater. an. gr. v.
Cum f. q. *Olei Majoran.* & *Cera* f. *Linimentum*.
D. S.
Linimentum Nasale.

Quòd si his *Pulveribus* addantur *Succi* & *Mel*, vel potiùs si *Mellis cum Succis inspissato* addantur *Pulveres* hi, tunc fit consistentia *Electuarii*, cujus particula in Nares est intrudenda pro eliciendo Muco.

Quòd si talis *Pulvis* ex *Errhinis* excipiatur cum *Mucilagine Tragacanthi*, addita vel omissa *Terebinthina*, & formetur in *Trochiscos pyramidales*, Naribus intrudendos, tunc vocantur *Nasalia*, quæ *Oleo appropriato* illita induntur Naribus, pro stimulandis iisdem, & pro eliciendo Muco. Dabo *Exemplum*, utut rariùs præscribantur talia, sed ferè in forma *Pulveris* subsistatur:

♃. *Caryophyll.*
Macis,
Nuc. moschata,
Fol. Nicot. an. ʒj.
Hyssopi,
Majorana ana ℈j.
Rad. Pyrethri ℈ß.
Elleb. albi,
Elater. an. gr. v.
Ex pulverisatis cum f. q. *Mucilag. Tragacanth.* cum *Aqua*

4. *Extractum Nasale P. de Spina.*

℞. *Succ. recent. Anagall.* ℥iii, *Betg, Nicotian. foem.* ana ℥ii. *Betonic.* ℥iß.
Turpeth. gumm. ʒv.
Agaric. albiss. ℥i.

Infundantur in s. q. *Aq. Scabiosæ*, digeranturque in Vase clauso per dies (8.) Hinc decantetur, abstrahaturque ad consistentiam Extracti mollioris.

Vires. Potentissimè educit Pituitam, & Humores salsos à Capite per Nares, Catarrhosque ad Fauces & Pulmones destillantes ad Nares divertit, parùm Naribus inditum.

MORELLI CAPUT I.

DE EPITHEMATE.

Lib. 2. Sect. 8.

SI vim *Nominis* spectes, dicetur in genere *omne Remedium externum, quibusvis Partibus applicandum*. Hodiè verò privato quodam jure appellatur *Medicamentum, Partibus Corporis nostri nobilioribus, Cordi & Hepati præsertim, admovendum, ad ipsas alterandas, corroborandasque*.

Est autem *duplex, Liquidum, & Solidum*.

EPI-

Majeranæ solut. f. *Nasalia* seu *Trochisci pyramidales* pro Nasalibus, illinantur *Oleo destill. Major. & Anisi*.

D. S.

Trochisci Nasales.

Eodem modo atque sunt præscripta *Errhina*, etiam præscribuntur *Ptarmica* seu *Sternutatoria*, utut Sternutatoria utplurimùm tantùm in forma *Pulverum* præscribantur; in quibus *Pulvis Majoranæ* & *Pulvis Nigellæ* cum *Pulvere Nicotianæ*, & denique *Liliorum convallium*, utramque faciunt paginam: nam hæc quatuor præ cæteris solent usurpari. Sic v. g. fit *Pulvis Sternutatorius* præscribendus hoc modo:

♃. *Pulv. Fol. Majoran.*
Nicotian.
Flor. Lilior. convall. an. ʒj.
Rad. Elleb. albi ℈j.
Castor. ℈ß.
Olei destill. Major. gtt. iv.

M. D. S.

Pulvis Ptarmicus.

Hic *Flores Liliorum convallium* sunt elegantes: loco eorum interdum etiam sumi potest *Radix Liliorum convallium*, quæ est acrior & fortior, quàm Flores & Folia Nicotianæ. Pro gratia odoris in ditioribus solent addi suaveolentia talibus *Pulveribus*, ex *Ambra, Moscho*, & similibus. Talis *Pulvis* fit hic:

♃. *Pulv. Tabaci Ind.* seu *Nicot.* ℥ß.
Major. ʒß.
Olei destillati Rorismarini,
Salv. an. ℈ß.
Caryophyll. gt. vj.
Moschi gr. iv.
Ambræ gr. iij.

M. D. S.

Pulvis Ptarmicus cephalicus.

Alio modo *Pulvis* hic potest reddi *odoratus* sine talibus impensis, si addatur odoris gratia *Pulvis. Rad. Ireos Florent.* in tali *Formula*:

♃. *Pulv. Rad. Ireos Florent.* ʒij.
Euphorb. ℈ß. ad ℈j.
Lil. convall. ℈j.
Olei destillati Caryophyll. gtt. v.

M. D. S.

Pulvis Ptarmicus suaveolens.

Nam *Sternutatoria* rarò præscribuntur in alia consistentia, quàm *Pulveris*.

Quod attinet *Usum Errhinorum & Ptarmicorum*; facilè paret, quod tantùm usurpentur, primariò quidem ad eliciendum Mucum & derivandam Lympham ex Naribus: & ita, dum derivatur Lympha ex Naribus, tunc vicina loca ab ea onerata solent liberari: & quæ anteà quasi erant inundata, sic denuo exsiccantur.

Quæstio nihilominùs est: *an etiam conveniant in Affectibus Oculorum*, ita quidem, ut in Lippitudine, item in Defluxionibus Oculorum, item in Suffusione notha & similibus commodè possint usurpari? Affirmat BARTHOLINUS *Cent. 4. Epist.* & STENO, ubi apertè affirmat BARTHOLINUS, quòd *ex Pulvere Sternutatorio usurpato, mediocriter tamen, suos Oculos, aliàs imbecilles, fortes senserit*. Affirmat etiam STENO; hic enim dicit, quod *quædam via, quæ derivant Lympham in Nares, oriantur ex Oculorum Glandulis, ita ut dum per istas vias derivatur Lympha in Nares, etiam hoc modo superfluitates eliciantur ex Oculis*. Cæterùm dum è contrario consideramus Experientias & Observationes ac Exempla ab HILDANO *in Hist. & observ. Chirurgicis* recensit, de Sternutatoriorum infaustissimo usu & successu, ita ut non rarò totalis Cæcitas post Sternutatoria fuerit insecuta; sententia hæc admodùm adhuc videtur dubia, adeò ut potiùs in negativam declinem, quæ prohibet, ut talia in Affectibus Oculorum usurpentur, quàm ut ægri Proximi Oculis noxam conciliem: videatur HILDANUS. Ubi tamen sunt usurpanda *Sternutatoria in Oculorum Malis*,

1. *Malum* sit *in principio*, non inveteratum.
2. *Oculi* sint *robusti*, non imbecilles.
3. *Æger sit junior.*

Alias nunquam usurpanda Sternutatoria; & certè vidi *Italos ferè in Juventute uti Perspicillis*, seu Vitris specularis à *ex abusu nimio Sternutatoriorum*. Usurpantur imprimis talia Ptarmica, & Errhina matutino tempore, & conveniunt iis, qui laborant sæpiùs Coryza, aut qui obnoxii sunt aliis Affectibus catarrhalibus. Præterea quoque conveniunt Senibus, & qui Vertigini vel Apoplexiæ sunt obnoxii; præcavent enim partim hos Affectus, partim præmissis Universalibus eosdem curant.

Præterea in Paroxysmis epilepticis, hystericis, apoplecticis & soporosis conveniunt eadem Sternutatoria, aliis præmissis; quoniam forti irritatione excitant Ægros, & à Paroxysmo liberant. Mulieribus difficilis Partu laborantibus similiter conveniunt; forti enim isto nisu, & Abdominis per Diaphragma compressione, enititur Fœtus & promovetur Partus.

Ex hactenus dictis apparet, quod *Sternutatoria & Errhina conveniant tantùm pro expurgandis Naribus*. Nihilominùs tamen, uti habet MORELLUS, interdum tantummodò applicantur *pro alterando*: id quod fieri solet imprimis in Affectibus Narium, in specie quidem in earum Ulceribus, quæ vocantur *Ozænæ*, pro detersione & consolidatione; in *Polypo Narium* pro absumptione, in *Fœtore Narium* pro istius correctione, pro *amisso Olfactu* restituendo, & similibus aliis Affectibus.

Talia Medicamenta pro appropriatis Affectibus præparantur eodem modo, uti dicta *Errhina & Ptarmica*, interdum in forma liquida, interdum in forma sicca. Sic in forma liquida in Ulceribus Narium valdè conveniens est *Succus Sclareæ* seu *Hormini sylvestris*, quoniam egregiè mundificat Ulcera; interdùm huic permiscetur *Mel rosaceum*, ut fiat *Linimentum*, quo illinuntur Nares in Ulceribus. Præterea in formà liquida solent præscribi & usurpari *Decocta* ex Manibus haurienda; v. g. *Decoctum Hormini sylvestris*, vel solum, vel cum *Melle*: item *Decoctum Veronicæ & Agrimoniæ* cum *Myrrha & Olibano*. Pertinet huc etiam *Urina Pueri*, quæ instar *Errhini* in Nares attracta egregia est pro purificandis Narium Ulceribus. Alii aliud *Errhinum liquidum* parant; scilicet

♃. *Herba Agrim.*
Marrub. an. M. ß.
Flor. Rosar. rubr.
Hordei integri an. p. j.

Hæc ebullire sinunt in *Hydromelite*, & *Colatura* ℔ß. recipiunt *pro Errhino*.

Sub *forma Unguenti* si usurpanda talia, recipiuntur usitatè, idque in Phlegmone & Inflammatione Narium, *Unguentum de Cerussa camphoratum*, vel *Unguentum Nutritum*: in Abscessibus & Ulceribus Narium recipitur *Unguentum de Nicotiana*, cui permisceatur *Myrrha, Aloe*, & *Saccharum Saturni* in Ulcere benigno; in Ulcere maligno & Gallico permisceatur ipsi *Mercurii præcipitati*, aut etiam *Mercurii dulcis* q. s. ut sine acrimonia operari queat. Sub forma *Pulverum* etiam usurpantur *alterantia Errhina*, si fiat *Pulvis* ex *Nicotiana*, quæ consolidat; ex *Olibano & Gummi Arabico*, ex *Terra sigillata*, &c. quæ exsiccant & consolidant: sed sub *Unguentorum* forma sunt usitatiora. Sub forma *Turundæ* imprimis *alterantia* possunt usurpari *Errhina*, si recipiatur *Pulvis adstringens*. excipiatur *Ovi Albumine*, vel *Succo idoneo*, aut etiam *Melle*, quibus adjiciuntur *Pili leporini* concisi, ut *Turundæ* fortiùs cohæreant.

CA-

EPITHEMA LIQUIDUM.

Ratio Nominis elata. Est autem *Aqua* vel *Julepi* instar fluidum, ex *Liquore idoneo*, & *Pulveribus*, *Cardiacis* maximè, compositum.

In hoc *tria* consideranda. *Compositio*, *Usus*, *Utilitas*.

1. Quod ad *Compositionem*, *Materia* ex qua, quæ *triplex* est, *Liquida*, *Sicca* & *Media*.

Liquor ratione *Qualitatis*, pro *Basi* passim & ferè semper *Aqua destillata* est, Parti & Affectui respondens, eaque vel sola, vel huic insuper alia adduntur, ad penetrationem maximè, aut majorem efficaciam, ut passim & ferè semper, *Vinum album* pro Corde, *Acetum* pro Hepate; sic & aliquando ad majorem vim, *Succi Fructuum*, ut *Limonum*, vel *Foliorum idoneorum*. Quin & aliquando *Decoctum* liquidissimum est, ea idoneis, sed rarò.

Quod ad *Quantitatem*, *Dosis Epithematis* ℔j. ℥av. onde si *Aqua* assumatur, ad istam quantitatem præscribenda; si verò alia *Liquida* simul addantur, hæc Proportio, *Aquæ* ℥viii. *Succi*, ℥ii. ℥iii. *Vini* vel *Aceti* ℥ß. ℥i.

Pulvis ratione *Qualitatis*, vel *Simplex*, rerum Cardiacarum, Hepaticarum, *Lignorum* maximè, *Corticum*, *Florum*, *Seminum*: vel *Compositus*, *Electuariorum roborantium*, aliquando & *Trochisci aromatici*.

Quod ad *Quantitatem*, pro *Liquoris* ℥i. *Pulv.* ℈i. aut ʒß. ad summum sufficiet; ita ut summatim ad ʒiß. vel ʒvi. sit præscribendus: ita tamen, ut *Specierum Electuariorum* ʒi. ʒii. tantùm assumantur.

Media constitutionis Materia, quando, præter *Liquorem* & *Pulverem*, (ea quibus semper Epithema) præscribitur, *Opiata* est *corroborans*, vel *Confectio cardiaca*, ut *Alkermes*, ad ʒi. ʒii. præscribenda.

2. *Usus*. Quod ad *Modum*, *Panno* scarlatino, vel *Linteo*, imbuto & leviter espresso, applicatur tepidè, & ubi exaruerit, aut refriaerit, renovatur, vicibus repetitis, continuando per horæ quadrantem, bis io dio.

Quantitas nulla definitur.

Tempus mane & vesperi, si Affectus frigidus, vel Hyems, aliàs ter quater in die, ubi calidus, aut Æstas; & nota obiter, post usum Liquidi Solidum posteà utiliter admoveri, viribus admodùm collapsis.

Formula Præscribendi. ℞. *&c. Fiat Epithema liquidum*, *in Vase vitreo reponendum*, usus tempore *Pannus scarlatinus*, &c.

3. *Utilitas*. Ferè tantùm fit ad corroborandum, sed refrigerandum simul; rariùs ad calefaciendum; ad hoc enim Solidum usitatius. Æstate maximus eorum usus in Febribus.

Nota obiter, Liquida etiam ejusmodi toti Pectori posse utiliter admoveri, in Febribus ardentibus & hecticis, ex humidis & frigidis *Aquis*, aut *Decoctis* majori quantitate præscriptis: item & in Capitis Ardoribus, Phrenitide, &c. Vide *Oxyrhodinum*.

Aliquando & Testiculis applicanda, in Ardoribus magnis: ob consensum enim cum universo, & universus Corporis habitus, & Sanguis maximè refrigeratur. Hinc & in Hæmorrhagia utilissimum. Ad hoc *Oxycratum* ferè usurpant. Eodem fine aliquando Carpis Manuum applicantur refrigerantia, ad Æstum Cordis, & interiorum Viscerum, sic & ad Erysipelata Faciei, &c. In summa, ista omnia *Epithematis* nomina comprehensa, possunt utiliter usurpari, Parte inflammata, aut Affectu calido obsessa, licèt Epithema propriè de Corde, vel Hepate audiat.

EPITHEMA SOLIDUM

Appello, *quod instar Aqua fluidum non est*, *licèt varia consistentia*, *& molliore etiam præscribatur*.

Quod ad *Compositionem* vario modo conformatur.

1. *Vel* enim, quod usitatissimum, *Opiata* forma, ex *Conservis Florum*, *Pulveribus Electuariorum*, rariùs verò simplici, & *Confectionibus* suprà dictis, cum *idoneo Liquore*, *Aqua destillata* simplici, composita, *Succo appropriato*, &c.

Quod ad *Quantitatem*, in genere ℥iiii. via excedit: speciatim verò sint *Conservarum* ℥iii. *Confectionum* ʒiii. *Pulverum* ʒi. ʒii. ad summum, *Liquoris* q. s.

2. *Vel Linimenti* forma, maximè in Cordis, & Hepatis Affectibus calidis! possunt, & in frigidis, ex *Unguenti rosacei*, *Ceratis santalini* ℥ii. *Conser. idonear.* ℥ß. ʒvi. *Pulv. Cardiac.* ʒß. ℈ii.

3. *Vel* cum *Pipione* per medium dissecto, quod usitatissimum, qui conspergatur deinde ʒj. *Pulveris cardiaci* aut ʒii. *Pulveris pro Epithematibus ordinariis*. Huc referri possunt *Catuli dissecti* Capiti applicandi, in declinatione Phrenitidis maximè, aut aliàs conspersi Pulvere digerente, & roborante, ex *Flor. Rosar. Chamæmilæ*, *Granis Tinctorum*, & similibus ad ℥ß.

Usus. Quod ad *Modum*. *Solidum Opiata forma* extendatur supra *Pannum scarlatinum*, *Liquore idoneo* imbutum, ac leniter expressum, ac tepidè regioni Cordis admoveatur, idque vel post Liquidi usum, vel alias etiamnum.

Tempus indifferenter se habet, & bis, ter in die poterit renovari.

Formula patet ex Compositione. ℞. *&c. Fiat Epithema*, &c.

Utilitas Solidi Opiata forma, pro Corde, ad corroborandum, & calefaciendum maximè, *ut* & *Linimenti forma* atque cum *Pipione* comparatum: possunt, & ad Cor refrigerandum tum *Conservis*, & *forma Linimenti*, fieri.

In summa, fiunt *ad alterandum*, & *corroborandum* maximè, ubi vires admodùm collapsæ.

SCHROEDERI CAPUT LVI.

DE EPITHEMATIS.

EPithema etsi etymologicè omne id sonat, quod Parti alicui *imponitur*, sive liquidum id sit, sive durum: attamen in Praxi denotat Recentioribus (Veteribus enim *Malagmata*, *Unguentaque* notabat, mediæ Corporis regioni accommodata) *Medicamentum liquidum*, *quod Spongia*, *Panno*, *Linteo*, *Stupa exceptum*, *Parti alicui imponitur*.

Fiunt *Epithemata* ex *Aquis stillatitiis*, *Succis*, *Decoctis*, *Emulsionibus*, aliisque *Liquoribus* convenientibus, sive *solis*, sive cum *Pulveribus*, *Speciebus*, *Electuariis*, & similibus commixtis.

N. Pe-

CAPUT XXVI.

DE EPITHEMATIS.

EXternè in usu sunt *Mistura*, *Epithemata* dictæ, quorum compositio tamen pro varietate usus, atque partium variandа, adeò quidem, ut certis legibus via coerceri possint. Ob hanc igitur varietatem Medici judicium primatum obtinet.

Ea vi *Nominis* in genere significant quæcunque Remedia *externè applicata*, & ita latissimè se extendit vox *Epithematis*, unde diversa Nomina sortiuntur pro diversitate locorum, quibus applicantur: e. g. quæ Fronti applicantur, *Frontalia*; quæ Oculis, *Collyria*, quæ Naribus *Errhina*, &c. dicuntur. Nihilominùs hodierno, & quidem specialiori usu *Epithema* tantùm appellatur, quod sub forma liquida & aquosa *partibus nobilioribus* vel ad alterandum, vel, uti vocant, ad corroborandum, adhibetur: & hac re excluduntur *Epithemata*, quæ vocantur *sicca* vel *solida*; quoniam hæc ad alias Formulas pertinent, *uti suo loco* habebimus. Propriè ergò *Epithemata de liquidis* quæ fiunt dicenda sunt.

Quod igitur attinet *Formulam Epithematis*: In ea consideranda est imprimis *Materia* seu *Liquor*, qui scilicet cum Linteis est applicandus Parti affectæ: nam Epithema consistit in hoc, ut cum Linteis applicetur seu *Fomentum humidum*, nisi quòd usu & frequentiori applicatione differunt.

Materia sunt *Decocta liquidissima*, seu quæ ingrediuntur *tanta Vegetabilia*: usitatiùs *Aqua destillata* adhibetur tam simplex, quàm composita, tam una, quàm plures, Parti affectæ accommodatæ. Interdum his ipsis additur etiam *Vinum*, ubi opus est aliquali resocillatione, & restauratione: uti etiam *Aqua spirituosa* pro eodem scopo. Interdum pro penetratione meliori additur etiam *Acetum*; sed tantùm istud in Epithematis, quæ Capiti sunt applicanda, in moderata Dosi debet misceri, propterea, quoniam odor Aceti solet inducere agrypniam, & arcere Somnum. Unde notum est, quòd in Lethargo, & nimiis Somnolentiis applicetur Acetum Naribus ad arcendum nimium Somnum. Interdum recipiuntur etiam alii *Succi*, v. g. *Succus Cancrorum fluviatilium expressus*, qui imprimis applicatur Fronti in Febribus ardentibus, ubi adsunt nimiæ Vigiliæ, item ubi adsunt, Deliria; ubi adsunt Cephalalgiæ, & similia Mala Febrium ardentium malignarum; qui Succus non rarò aliis permiscetur. Item non rarò recipitur *Succus Sempervivi majoris* contusione expressus, qui similiter pro refrigeratione, & compescendo æstu, ac exinde ortis Affectibus, commodè usurpatur. *Lac muliebre* non raro loco Epithematis inservit, sive sit demulcenda Cephalalgia scorbutica, sive sit inducendus Somnus in Agrypniis nimis pertinacibus.

Pro-

N. Penetrationis ergò additur nonnunquam aliquid *Vini odoriferi*, *Aceti*, *Spirituum*, seu *Aquarum spirituosarum*.

Proportio { *Liquor.* ℔ß.
{ *Pulver.* ʒj. ad ℥ß. & ultrà,
{ *Vini vel Spiritus* ʒj. plùs minùs.

Adhibentur ferè *tepidè*, præcipuè Capiti, & Cordi. Artubus verò etiam *frigidè* applicari possunt.

Epithemata in Officinis parata nulla extant, sed extemporè miscentur: cujus rei gratia *Species* certæ in promptu haberi solent. Ut

Species pro Epithemata Cordis, Epatis:
quibus & alias substituere licet.

Exempla erunt:

1. Epithema Cordiale.

℞. *Aqu. Rosar.* ℥iv. *Nymphaa. Violar.* an, ℥iii. *Bugloss. Meliss.* an. ℥ß.
Vini alb. odorif. ℥i.
Pulv. Sem. Acetos. Corall. rubr. præparat. Santal. citrini. albi ana ʒß.
Cort. Citr. ℈i.
Croc. ʒß.
M. Fiat *Epithema*.

Vires. Cordi refrigerium adfert, Syncope correptos excitat, *Panno scarlato* susceptum, Cordisque regioni tepidè impositum.

2. Epithema Epaticum.

℞. *Aq. Portulac. Rosar. Plantag. Acetos, Intyb.* an. ℥iv.
Sem. Portulac. Acetos. Endiv. an. ʒi.
Troch. de Camphor.
Santal. citr. an. ℈ii.
Aceti parum.
M. F. *Epithema*.

Vires. Epatis & Sanguinis æstum demulcet, & hinc sistit Hæmorrhagiam Narium, Epati tepidè impositum.

3. Epithema in Febribus malignis.

℞. *Aqu. Rosar. Sambuc. Lactuc. Acet. rosac. rutac.* an. ℥ß.
Spec. Diatr. Santal. ʒi.
Sal. Nitr. præparat. ʒj.
Theriac. Andr. ʒiß.
Croci ℈ß.
M. F. *Epithema*, cui & tantillum *Camphora* admisceri poterit.

Vires. Carpis & Fronti applicatum Æstum febrilem mirum in modum, in Febribus malignis præcipuè, mitigat, Cephalalgiam lenit, Somnum conciliat.

SCHRŒ-

Proportio & *Quantitas Epithematis* est in AUTHORE nostro. Cæterùm *Liquori* ceu *Basi Epithematis* non rarò adduntur quædam ficciora, *Pulveres*, & alia, quæ facilè possunt conjungi cum Liquore. Epithemata hæc extemporè præparanda ordinantur: circa quæ observetur

1. *Rariorem esse eorum usum*, nisi quæ Fronti in Capitis Affectibus, & hinc Stomacho in ejusdem Malis applicantur, sicuti & regioni Uteri admoventur. Sed in Febribus præsertim malignis, seu cum Malignitate conjunctis, v. g. in Variolis, & Morbillis, in Febribus petechialibus, imò ipsa Peste, cautus admodùm sit eorum usus, ne scilicet admotione eorum nimis crebrò detegatur Corpus, aut etiam refrigerata Cutim offendant, cujus exinde stringuntur pori, & consequenter insensibilis Traspiratio, & cum hac Fermenti maligni exitus multùm impeditur: sicut & ea, quæ Pulsibus applicantur & saltim ratione odoris operantur, in ejusmodi Febribus sæpè suspecta sunt.

2. Pro circumstantiarum ratione nunc *frigida*, ut regioni Pubis in nimia Uteri Hæmorrhagia; utplurimùm *calida*, applicantur, v. g. in Stomachi Affectibus.

3. Epithemata *Hepatica* interdum applicantur in Narium Hæmorrhagiis, quorum usu Diarrhœa interdum inducitur: conf. HORSTIUS *lib. 4. Observ. pag.* 230.

4. *Malè Pulveres adduntur* Epithematibus, cum in hac applicatione externa talium Pulverum fixorum, durorum, &c. vis & potestas penetrare nequeat, & sic nullum commodum atque usum habere poterunt. Ita quidem Practici sæpiùs in usu habent, *Epithematis Hepaticis* addere *Corallia rubra pulverisata*, *Cortices Citri*, *Cortices Aurantiorum*, *Lignum Aloes*, & similia; quæ ipsa tamen sine successu, & sine fructu externè applicari, per se patet. Sic quidam applicant Cordi *Perlas*, *Corallia præparata*, *Aquam Buglossa*, &c. ut Fermenta maligna eliminentur, quæ prorsus frustranea sunt, & sine usu saltim Cuti adhærent: quin potiùs penetrantia, subtilia ac volatilia, v. g. *Vinum generosum*, *Acetum*, *Camphora*, quæ potenter penetrant, utiliter permiscentur Epithematis quarumcunque partium, ubi opus est refrigeratione, discussione, & ut resistatur Malignitati; item *Crocus*, qui & ipse est penetrans & valdè volatilis, non sine successu iisdem addenda erunt: sicuti etiam *Opium*, ubi opus est lenire Dolorem & ut inducatur Somnus, commodè permiscetur cum Epithematis, quæ Pulsui aut Cordi applicantur in Febribus malignis: convenientius tamen est, ut recipiatur *Spiritus Theriacalis camphoratus*, vel *Essentia Theriaca*, quoniam sunt penetrantiores, quàm Theriaca ipsa, nisi Febris ardens obstiterit: aut si recipiatur *Theriaca*, vel *Confectio Alchermes*, non inconvenienter additur *Acetum*, ut inserviat loco Vehiculi ratione penetrationis, ut promptiùs & meliùs operentur Epithemata.

5. Sunt etiam, qui *Aquis* istius & *Liquoribus* addunt *Pulveres ex Seminibus contusis* paratos. Cæterùm convenientior modus est iste, ut ex istis *Seminibus* cum *Aqua appropriata* fiat *Emulsio* admodùm tenuis & fluida, & eadem postmodùm instar Epithematis applicetur. Talis ergò *Liquor* applicatur, dum ipsi immergitur Linteum duplicatum aut triplicatum, & ita frigidè aut saltim tepidè admovetur Parti, idque subinde repetitur nunc singulis horis, nunc singulis dimidiis horis, nunc singulis duabus, vel tribus horis, pro varietate circumstantiarum & urgentiæ.

EPITHEMATA, quæ habet AUTHOR, sunt parvi momenti.

1. *Epithema Cordiale. Num.* 1. Quicquid habetur emolumenti, ex *Aquis* in se inermibus, *Vino* & *Croco* obtinetur. Addita *Corallia*, *Santala*, *Cortex Citri*, &c. nil præstant, cùm Medicamenta hic efficaciora & penetrantiora requirantur, ut taceam *Epithemata Cordialia* parùm prodesse; refrigerata enim propter pororum clausuram plùs nocent, quàm prosunt.

Ut autem Ægris interdum satisfaciamus, *pro regione Cordis* præscribitur extemporè hoc modo:

♃. *Aqua Borrag.*
Melissa cum Vino an. ℥ij.
Carbunc.
Cinnam. an. ℥i.
Spiritus Theriacal. camph. ʒiij.
Confect. Alcherm. ʒj. vel ʒiß.
Croci ℈j.
Camph. gr. v.
Misc. pro *Epithemate*.

D. S.
Epithema Cordiale.

2. *Epithema Hepaticum. Num.* 2. Hic *Semen Portulaca*, *Acetosa*, & *Trochisci de Camphora* nullum usum habent, & sunt superflua. Loco hujus applicandum *Epithema in nimio calore aut inflammatione Hepatis*, valdè commendatum à BARTHOLETTO *Tract. de Respir. pag.* 294. hoc modo,

♃. *Aqua Hyosc.*
Flor. Nymph.
Lil. albor.
Plantag.
Rosar. rubr. an. ℥iß.
Sacch. Saturni,
Camph. in Spiritu Vini soluta an. ℈j.
Nitri fixi seu *Lap. Prunella* ʒß.
M. & applicetur tepidè cum Linteolo duplicato regioni Hepatis, subinde repetendo.

Ad hujus imitationem:

♃. *Aqua Sperm. Ranar.* ℥iij.
Hyosc.
Nymph.
Plantag.
Rosar. an. ℥ß.
Nitri ʒj.
Camph. in Spiritu Vini soluta ℈j. M.
Et cum Pannis multiplicatis tepidè regioni Hepatis applicetur, repetendo, quoties opus fuerit.

Hoc Epithema in Febribus ardentibus, Deliriis, Hæmorrhagiis à turgescentia Sanguinis oriundis egregium est; utut interdum Diarrhœa exinde producta observata fuerit. Effectus est singularis, & ulteriori pensiculatione dignus, uti talia Exempla habet HORSTIUS *lib. 4. Observ. pag.* 230.

3. *Epithema in Febribus malignis. Species Diatrionsantalon* nil valent; sed *Aqua Florum Sambuci* cum *Camphora* sufficit, vel *Acetum Liliorum convallium*, vel *Aqua Carbunculi*, permista cum *Aceto*, vel *Vino*, aut similia; vel *Epithema Cordiale* superiùs communicatum.

CA-

SCHROEDERI CAPUT LVII.

DE EXTRACTIS, ac primùm de MENSTRUIS.

EXTRACTORUM campus latissimus est, fieri nimirum possunt ex *Mineralibus*, *Vegetabilibus*, ac *Animalibus*.

Liquor, cujus beneficio Extracta fiunt (MENSTRUUM vulgò dici solet) varius occurrit. *Spiritus Vini*, *Spiritus Juniperi*, *Spiritus Manna*, *Mellis*, *Spiritus Terebinthinæ*, *Vinum*, *Hydromel*, *Serum Lactis*, *Ros Majalis*, uti & *hujus Spiritus*, *Acetum destillatum*, *Aqua stillatitia* (sive ex *Aqua fontana pluvialive*, sive ex *Vegetabili* uno, aut pluribus, & similibus eli-

---

C A P U T XXVII.

DE EXTRACTIS, ac MENSTRUIS.

PRimarios finis *Chymia Pharmaceutica*, prout nempe *Chymia Physica* seu *Philosophica* contradistinguuntur, vel est *purum ab impuro separare*, ut genuina Medicamenta hoc modo acquiri queant, unde & *Spagyria* apud PARACELSUM audit ἀπὸ τοῦ σπᾶν & ἀγείρειν, *disgregare & congregare*: quo nomine ipsa res etiam denotatur. In duobus enim illis *Syncrisi* ac *Diacrisi*, cum interveniente *Metastasi*, consistit Chymia; quo etiam antiquissimum illud Philosophorum, *Solve & Coagula*, suo modo pertinet.

Purum illud, ceu Nucleum medicamentosum, ab *Impuro* seu Cortice aut Capite mortuo separare, & vim è Cadavere quasi elicere, imprimis docet per *Solutionem* & *Extractiones*; unde *Tincturæ*, *Essentia*, *Quinta Essentia*, *Elixiria* & *Extracta*, quæ in paucissimis à se invicem differunt, totam medicamentosam crasin Simplicis, quantum possibile, possidentia, præparantur & eliciuntur: sic v. g. in *Jalappa* ℥j. sunt grana aij. *Resina*, quæ vim exserunt; reliquum est iners: in *Cinnamomi* ℥j. tantum guttæ quædam sunt medicamentosæ, reliquum nullius est ponderis, totum iners & terreum.

Modus autem *Essentias & Extracta parandi* consistit in eo, ut certo quodam *Liquore* seu *Menstruo*, ad duorum vel quatuor digitorum transversorum eminentiam, eliciatur vis Simplicis medicamentosa, solvendo & extrahendo in Vase clauso per aliquot dies. Quando Subjectum extrahendum fixioris est substantiæ, coqui potest; sin verò volatilioris, partes volatiles sub Coctura avolant. Potiùs ergò reponatur in locum calidum aut tepidum, v. g. Balneum Mariæ, Arenam, &c. donec Menstruum satis tinctum sit, posteà exprimendum & filtrandum.

Conveniunt scilicet *& differunt Solutio & Extractio*, quòd omnis Extractio sit Solutio; sed non vice versa omnis Solutio sit Extractio: v. g. Solutio Auri per Aquam Regiam non est Extractio, sed Solutio. Ergò secundùm magis & minus differunt. Solutio totum Concretum respicit, ejusque in minima divisionem molitur; Extractio certam duntaxat ejus substantiam respicit, eamque à cæteris cohærentibus particulis separare gestit; hinc & illa Solutio totius; hæc vero partis saltim dicitur: hinc etiam Solutio magis in homogeneis, Extractio verò in heterogeneis locum habere solet. Nempe Solutio totum Mistum, aut potissimam ejus Substantiam, pro objecto cognoscit. Extractio verò in illius saltim certas particulas agit & Menstruo communicat. V. g. solvo Corallia in Aceto destillato, hìc tota Corallia, quanta sunt, in minutissimas particulas rediguntur & dissolvuntur; econtrà solvo Opium, v. g. cum Aceto destillato, non solvo, sed extraho; quoniam scilicet Aceto destillato eliciuntur ex Opio tantùm partes quædam subtiliores & puriores, relictis crassioribus & impurioribus in fundo: & ita cum Aceto destillato non datur Solutio Opii, sed tantùm certarum ejusdem particularum Extractio. Quæ Extractio ita considerata est nihil aliud, nisi separatio certarum quarundam particularum ex quodam toto, relictis aliis partibus minùs congruis; & quidem si adhuc sit in forma liquida, vocatur *Essentia*: si sit coloratum, vocatur *Tinctura*: si inspissatum ad consistentiam Mellis, vocatur *Extractum*.

Solutio porrò *in Solutionem Continui* & *Solutionem Totius* dividitur, aut, ut alii loquuntur, in *Solutionem Integralem* & *Elementarem*. *Continui Solutio* est, qua totum in partes suas integrales dirimitur, & superficialis tantùm esse solet, dum totum in plures sui integrales aut quantitativas dividit partes: qua ratione Aurum ab Aqua Regia in particulas sui integras dirimitur, quarum quælibet Aurum est. *Solutio* verò *Totius* est, quæ etiam *Solutio Radicalis*, ab aliis *in partes elementares* vocatur, quando Corpus sic resolvitur, ut ejus forma, & qualitas prorsus immutentur, adeòque in sua Principia resolvatur, & speciatim in primam sui Materiam seu Substantiam seminalem reducatur: Conf. BECKERUS in *Oedipo Chym. pag.* 147. & WILLIS *de Ferment. pag.* 63.

In omnibus autem his, tam *Solutionibus*, quàm *Extractionibus*, *duo primaria* consideranda sunt:

1. Ipsum *Medium Solutionis & Extractionis mobile*, adeòque plùs minùs fluvidum, quod *Menstruum* aliàs dicitur.
2. Ipsum *Corpus solvendum & extrahendum*: quibus & simul meritò addendus est *Respectus mutuus* seu ratio, quarè hoc Menstruum in hoc vel illud, non aliud Corpus, agere queat.

MENSTRUI appellatio ab antiquissimis Philosophis, Chymicis originem habet, qui in opere Lapidis sui Philosophici, *Sulphur* tingens *Solare* masculini, *Mercurialem* verò *Aquam* seu *Mercurium* suum fœminini Seminis locum habere, per analogiam ab Animalibus desumptam, asserere. Quæ Fœminæ Genitura, cùm olim *Menstruus Sanguis* à Menstruo Periodi suæ termino putatus fuerit, etiam fœminium hoc Metallorum seu Mercuriale Principium, *Menstruum* dictum fuit: quæ appellatio postmodùm satis abusivè ad *quælibet Solventia* derivata fuit. Medium ergo fluidum solvens, seu *Menstruum non quodvis agere in quælibet* observatur, sed determinatum saltim in sui debitum Objectum: unde imprimis Disquisitio instituta fuit de *Menstruo Universali*, quod in quælibet Objecta agere, eaque dissolvere, & in primam sui Materiam redigere queat, quodque oppositum sit cæteris Menstruis particularibus, nonnisi in specialia quædam Corpora operantibus. Equidem litigia illa, cùm omnia adhuc pluribus videntur dubia, de Universali Menstruo, *an idem sit cum Liquore Alcahest*? *an* PARACELSUS *pariter Universale Solvens per hoc intellexerit*? atque fecit HELMONT, qui loco ejus *Sal Tartari fixum* saltem volatilisare jubet, tanquam succedaneum Alcahest: *ex quo Regno? & quo Subjecto? an ex Mercurio vivo præparandum? quo Vase asservandum?* &c. mea non facio: tamdiu judicium de tanto Arcano suspensurus, donec firmior Experientia certius quid in hoc puncto determinaverit. Intereà præter HELMONTIUM videri potest LUDOVICUS *de* COMITIBUS *Tract. de duobus Artis & Naturæ miraculis*, qui tamen Authoribus pluribus admodùm suspectus est, BECHERUS *Physic. subterran. lib.* 1. *pag.* 175. TACHENIUS *in Echo ad Vindic. pag.* 5. *&* 33. MORHOF *de Transmut. pag.* 13. M. A. N. C. *Anno* 4. *pag.* 112. & *Anno* 6. *Append. pag.* 194.

Particularia ergò *Menstrua* quod attinet: dubium est, quale sit fundamentum, secundùm quod saltem in determinata Corpora agat, sive, ut alii loquuntur, *an Similitudo an verò Contrarietas* sit inter Menstruum solvens & Objectum solvendum? Res decidi potest paucis. Observetur nempe

1. *Convenientia* seu *Proportio formalis*: id est, requiritur certa in textura minimarum particularum Menstrui conformatio in figura, magnitudine, situ, &c. cum poris, meatibus, & textura particularum Corporis solvendi; à quibus, ut aliæ proprietates in consistentia, raritate, & densitate, pondere, &c. dependent, ita & mutuus Solventis cum Solvendo respectus, & agendi mutuò ac patiendi ratio dependet; non secus ac Clavis Seram aperiendi vim, formaliter à proportionata sui cum structura Seræ mechanica conformatione, obtinet. Nisi enim talis esset proportio, neque Menstruum aggredi posset Subjectum, neque Subjectum posset adhærere poris Menstrui. Vulgari me declarabo *Exemplo*. Saccharum solvitur promptè in Aqua simplici vel Vino, nunquam verò, licet centum continuetur annos Solutio, in Oleis & Spiritibus sulphureis, quia pori Sacchari ita sunt formati, ut admittant particulas aqueas, non verò Oleorum ac Spirituum sulphureorum ramosas particulas, idque propter convenientiam mutuam in eorum textura ac structura: atque sic particulæ Aquæ, vel Vini in poros Sacchari se insinuant, & pori Sacchari particulas aqueas & vinosas absorbent & in se recipiunt, idque tamdiu, donec vel totum Saccharum sit solutum, vel Menstruum aquosum aut vinosum adeò sit imprægnatum, ut porulos eos nihil ampliùs ex Saccharo soluto subire queat. Spiritus Vini econtrà, utut longè sit subtilior, penetrantior & volatilior, si sit rectè rectificatus, nunquam solvet Saccharum, propter dissimilitudinem, quæ est inter texturam Spiritus Vini & Sacchari; propter quam Spiritus Vini licèt possit penetrare Saccharum, ineptus tamen est, ut vel absorbeat quasdam ejus particulas, vel easdem in se recipiat; id quod tamen facilè fit à Spiritu Vini, si modò diluatur cum

elicita illa sit). Nec enim quivis Humor cuivis Extractioni convenit, sed certus certæ, sulphureus sulphureæ, salinus salinæ, &c.

Inter alia autem *Menstrua famosissima* sunt 1. *Spiritus Vini*. 2. *Aqua Vita tartarisata Quercetani*. 3. *Aqua Temperata Basilii*. 4. *Acetum Philosophicum Quercetani*. 5. *Menstruum Universale, Aqua Cœlica Lullii* dicta, de quibus paucis disserere placet.

1. *Spi-*

---

cum s. q. Aquæ, sic enim postmodùm, ratione adjecti Phlegmatis, facillimè Saccharum solvet. Hinc quando Aqua Fortis Lunam, Aqua Regia solvit Solem, Spiritus Nitri solvit Lunam, quia particulæ ejus acutissimæ se insinuant in Lunam, si verò Sal Ammoniacum additur, mutatur ejus textura, ut habeant introitum in Auri Corpus illæ particulæ.

2. Observatur etiam *Similitudo certa materialis Menstrui solventis cum solvendo Corpore*, quatenus non quævis particulæ, sed certæ saltem, talem texturam habent, secundùm quam in alius sibi similis concretionis agere possunt. Qua ratione v. g. Spiritus Vini ceu Oleum & Resina resoluta, non verò Aqua destillata aut alia similis substantia, tanquam Menstruum homogeneum, vim habet extrahendi Resinas Vegetabilium, qualia sunt imprimis Purgantia quamplurima, item Plantæ aromaticæ & suaveolentes, aut agendi suo modo in alia simplicia Corpora. Salia fixa extrahunt Sulphura, quia oriuntur ex colliquatione Sulphuris concreti cum Alcali: alia Vegetabilia mucilaginosa aut viscosa requirunt Menstruum aquosum, v. g. Rorem Majalem, Aquam tonitrualem, item Aquam simplicem destillatam; alia requirunt Menstruum aqueum acido-salinum, uti est Aqua acida, Aqua Aceto impræguata, & sic porrò. *Menstruum* ergò & *Subjectum* solvendum *debent esse homogenea*: & quidem Subjectum sulphureum & resinosum resolvitur à Spiritu Vini, similiter sulphureum non resinosum à Menstruo aqueo: alia Subjecta alia postulant Menstrua. Unde tanta est Menstruorum tam Mineralium, quàm Vegetabilium, tam simplicium, quàm compositorum diversitas. *In Metallis nullum est Menstruum, quod omnia solvat*, sed quodlibet suum peculiare & appropriatum habet. Sic Mercurius vivus saltem Metalla, non alia Mineralia, & in specie ea, quæ magis sunt Mercurialia, minimè Martem & Venerem, quia magis sunt salina, dissolvit; secus ac non Clavis ex Cera vel Ligno, quæ nullam, etiam sub optima conformatione, sed ex Ferro, & alio simili metallico Corpore, vim habet reserandi Seram. Hinc non ineptè BECHERUS *Physica subterran. lib. 1. pag. 389. de Solutionibus Metallicis* asserit, quòd insit ejusmodi Solventibus (dum v. g. Aqua Fortis saltem Lunam, hæc cum Sale saltem Aurum solvere valet) quædam vis & seminalis mineralia potestas, quæ cum Metallis maximum magnetismum & similitudinem habent, quòd sanè & similiter de aliis exactioribus paulò & accuratioribus Solutionibus & Extractionibus asserendum omninò videtur.

Ex quibus sponte sua patet: *quid de Menstruis Insipidis habendum?* & *an etiam Menstrua non corrosiva dentur, quæ firmissima, adeòque & Metallorum Corpora penetrare & dissolvere valeant?* Ridicola est Quæstio: quòd enim acriùs & penetrantiùs Linguam, ceu Gustus Organum, feriat quoddam Menstruum, hoc accidentarium esse ipsi videtur, habito nempe respectu ad operationem Solutionis, sicut Aqua Regia & Mercurius vivus, quæ Aurum in minima sui integralia discerpunt, accidentatiò saltem respectu ad Linguam se habeat, quorum illa penetrantissimè Linguam arrodit, hic ne levissimè quidem afficit; & Aqua Fortis æqualis, imò si benè fuerit rectificata; intensioris in Gustum activitatis & corrosivitatis Lunam saltem solvere, non verò attingere Aurum valet: & speciatim perquàm curiosum est Menstruum, quod docet TACHENIUS *Hippocr. Chym. pag. 23.* de Extractione Auri per certam Aquam Regiam, quæ postmodùm etiam Lunam solvit; sed non, nisi priùs in Aurum egerit, Lunam dissolvere valeat. Si corrosiva talis Aqua Regia, quæ quælibet extra Aurum Metalla solvere valet, Ceræ aut Pici affusa, hæc ne attingit quidem. Acetum enim Saturnum rodit in Concretum saccharinum. Martem verò in vitriolicum; quæ moderatè Linguam afficiunt, & novum saporem acquirunt, qui tamen ipsis respectu Solutionis mutuæ planè accidentarius est; sicut nec Aqua Fortis ratione aciditatis suæ Linguam erodentis in Lunam agit, nec emergens inde Concretum amarissimum, ratione saporis talis, præcisè singulare quid obtinet. Sunt nempe hi ad Organa Sensuum nostrorum respectu in Menstruis planè accidentarii, inde & Solutionis ratione perinde est, sive Linguam nostram feriat Menstruum, sive non: & Olea tam expressa, quàm destillata, quæ Sulphur dissolvunt, utut miriùs Gustum afficiant, æque tamen ac urinosissima Lixivialia vi solutiva pollent; & Aqua, quæ Saccharum & Salia concreta dissolvit, ex Lignis verò & Vegetabilibus ebulliendo varia Extracta elicit, & ex Animalibus Gelatinas extrahit, non quatenus insipida, sed alia ratione id præstat. Nempe notanter loquitur KERCKRINGIUS *in Basil. Valent. pag. 174. de Tincturis rerum extrahendis: non sufficere, ut Corrosivitate careant, aut dulcia sint Menstrua: sed oportet ut peculiaris sit iis amicitia, & convenientia cum Mercurio Corporis, cui superfunduntur, ut veram & sincerum Sulphur ex iis extrahant:*

Sed, si exactiùs consideramus negotium quoad Menstrua dulcia vel insipida, non tam respectum ad Gustatum vel Linguam, quam ad *operandi modum* habuerunt accuratiores Chymici in Solutionibus, præsertim metallicis & mineralibus. Cùm enim hactenus cognita Menstrua pleraque, & tantum non omnia, cum insigni strepitu & effervescentia adoriantur Mineralium & Metallorum Corpora, eaque impetuosè discerpant atque corrodant, ac in partes saltem integrales dirimant, adeòque superficialiter tantùm solvant, suique firma cum Solutis adhæsione, & coagulatione eadem immutent, & novum Concretum sic faciant, æquè simul, licèt per accidens, penetranti mordacitate Linguam feriant; propterea solliciti fuerunt Philosophi Chymici, ut *mitiora Menstrua* acquirant, quæ sine tanta violenta corrosione, peregrinaque labiа impressione, vel suaviter Concreta aperiant, eaque plùs minùs radicaliter solvant: cujus specimen est ista Solutio, qua Aurum Glaciei instar in Aqua calida, liquescit, ut SENDIVOGIUS scribit: vel ea Soluta priùs saltem Substantiam determinatam extrahant, ut v. g. Spiritus Vini resinosam Substantiam absque ista ex Vegetabilibus, liquefaciendo quasi eam, elicit. HOFFMANNUS *in Tract. de Medicam. Chym. usu & abusu pag. 67.* facit mentionem, quod *beneficio certi cujusdam Instrumenti, Aer, Ventus, & Radii solares capi & coaniri possint* pro Menstruo quodam dissolvente omnia Metalla in vola Manus: quod esset singulare. Hoc certum est, quod quidam ex Aere parant Spiritum, quem vocant *Spiritum Aeris* in forma humida per certum Instrumentum & hic Spiritus Aeris in se est insipidus, & tamen multa admiranda præstat: conf. BALDUIN *Auro Aura*. Sic BORRICHIUS, egregius Chymicus Danus, hoc Spiritu Aeris insipido solvit Corallia, & ex iis elicit elegantem Tincturam; in fundo vero subsidet Sal Coralliorum in forma cubica, uti videri potest in BARTHOLINO *hinc inde*, imprimis in *l. 3. Epist.* Blanda talia Menstrua, & suaves hinc factas Solutiones, intelligunt imprimis Philosophi, dum insipidorum aut dulcium mentionem facere videntur: quæ si & Gustus Organon minùs sensibiliter afficiant, eò magis talia dicenda erunt. In rei enim Natura potest esse *Menstruum corrosivum, quod non feriat Linguam* & alias partes, utut in Corpora quædam sit maximè corrosivum: & reverà Menstrua dantur nobis insipida, quæ solvunt Aurum; sicut & in se ipso nihil obstat, quò minùs insipidum cum corrosivo strepito in quoddam Corpus agat, & Gustu econtrà acerrimum, mitissimè aliud afficiat.

Sed eo ipso, quo diversarum texturarum & proprietatum ad Solutiones & Extractiones rerum subinde adhibentur Menstrua, quæ in se ipsis considerata non levem in Corpus nostrum agendi potentiam obtineant, dubium emergit: *annon ex his ipsis cum Substantiis solutis & extractis novum Concretum, novarumque adeò virium respectu Corporis nostri emergat, constans nempe ex facultatibus Substantiæ extractæ & viribus Menstrui, unà plùs minùs sociati, & potentiis novi Concreti, hujusque ex amborum illorum coalitu nova emergentis textura?* Ac sanè hoc punctum est, in quod non pauci impingunt, non attendentes, quàm diversimodè subinde, plùs minùs tamen, Solutum & Extractum à Menstruo immutetur & inde proprietates nunc novas, nunc ab antiquis diversas acquirat. Sic nempe Aurum Fulminans per Solutionem cum Aqua Regia & Præcipitationem cum Oleo Tartari, vim fulminantem acquirit; sicut & Lunæ & Saturni Crystalli à Menstruis, & solutis inde eorum Metallis, generantur; ex Aqua Forti & Argento amarissimæ Crystalli concrescunt. Venus in Aqua Forti cœruleo, Spiritu Salis viridi, Spiritu Urinæ cyaneo colore tingitur: & Sacchari Saturni dulcedo non nativa, sed ex Concreto emergens nova, quin & novas vires Medicas obtineat, nemo dubitabit. Elleborus niger, si cum Phlegmate Vitrioli acidu extrahatur, Extractum purgans non habebitur, quia per aciditatem vis purgans castratur. Conf. BECHERUS *Physica subterr. l. 1.*

pag.

x. *Spiritus Vini.*

Spiritus Vini Menstruum adeò famosum est, ut quoque *catholicum* nonnullis dicatur. Adhiberi solet ubi simpliciter Menstrui mentio facta fuerit. Verùm enimverò, num in *Extractione Purgantium* commodè adhibeatur, non immeritò dubitatur? Ansam dubitandi præbet natura illius sulphurea, quæ parti salinæ extrahendæ, quali purgatrix facultas inhæret

---

pag. 398. & 401. Ac sanè exinde tot *impostura circa Tincturas* præsertim exortæ fuerunt, cùm plurimæ Coralliorum, Auri, Antimonii, &c. Tincturæ, vel nudæ Solutiones superficiales sint, vel si quas habent operandi facultates, respectu Corporis nostri non ex se, sed ex novo Concreto ex Soluto, & Solvente oriundo, obtineant: nempe huc pertinet Effatum HELMONTII. *Omnis Spiritus rodens eadem actione, qua Corpus dissolvit, coagulatur.* De *Spiritibus corrosivis & acidis* præcipuè hic sermo est; nam alias, prout de Liquore Alcahest refertur, sunt & Menstrua, quæ citra Corporis sui diminutionem agunt: sunt & *Menstrua Magnetica*, & *Philosophica* dicta, quæ non tam coagulantur, quàm cum simili suo, quod solvunt, per totum ac radicaliter uniuntur; à Corrosiis verò particulæ coagulatæ Solventis iterum separari possunt. Potiùs etiam de Acidis, minùs de Urinosis fixis, omnium minimè de Urinosis volatilibus, intelligendum Axioma.

Castigandus hic etiam venit illorum Error, qui simpliciter asserunt, *Extracta cunctas totius mixti virtutes fovere*, & v. g. Absinthii Extractum in Febribus intermittentibus curandis æquè convenire, ac ipsam Plantæ hujus integram Substantiam: scilicet cùm Menstruorum forsan pauca sint, quæ indifferenter, & simul in omnes Mixtorum partes agant, dum eorum potissima modò illorum sulphuream, modò salinam adoriantur; sanè Extractum cum Menstruo sulphureo paratum, quodque resinosam duntaxat Concreti partem continet, parum de salinis ejus virtutibus participabit, nisi in quantum hæ in resinoso Concreto simul plùs minùs erunt concentratæ. Unde ex *uno Corpore duplex parari potest Extractum*, *resinosum* scilicet, ac *salinum*, seu *mucilaginosum*, aliæ tamen nonnisi unum exhibent.

Ex modò dictis, & suprà insinuatis facilè patet, *minùs de formali Menstruorum agendi ratione, ac cum solvendis Corporibus Similitudine, nobis constare*: ob id de *materiali* horum *Proportione*, ceu Sensibus notiori, nobis saltem concessum est tractare, cujus respectu etiam in *triplicem Classem* non incommodè *dividuntur Menstrua*: *in Aquea, Salina & Sulphureas; & Salina* speciatim *in Acida & Urinosa*. *Sulphurea* verò *in Volatilia seu subtiliora, ac minùs talia*. Ex quibus omnibus postmodùm pro Scoporum & Objectorum varietate *Menstrua* alia *Media* seu *Composita* subinde præparari solent: quo v. g. pertinet *Menstruum Anonymum* BOYLEI, cujus hinc inde, & præsertim *Tract. de Orig. Form.* mentionem facit, & ex *Ærugine*, & *Sale Ammoniaco*, seu *horum Spiritibus combinatis*, constat: sed hæc ipsa prolixiùs videbitis in WEDELII *Dissert. de Menstruis*, *Pharmacia annexa*; quibus addatur & WILLIS *de Ferm. c.* 9.

In genere *Aqua* meritò à WILLISIO *Tr. de Ferm.* vocatur *magnum Naturæ Menstruum*, quoniam cum hoc ipso magnæ & mirandæ fiunt Solutiones, idque imprimis, si stimuletur & exaltetur à Motu ab Aere ipsi impresso, qui vocatur *Calor*. Obiter tamen hoc notetur: quòd *Menstrua aquea* sub Solutione aut Extractione agant saltim in particulas salinas; easque solvant & extrahant, & his mediantibus etiam alias ipsis junctas; nihil enim est quod se faciliùs uniat cum iis, quàm sunt *Salina* & *Aquosa*, adeò ut notum sit, quòd Salia Aeri exposita sæpè insensibiles portiones aqueas imbibant, ut fluida liquescant. Deinde *Aqua* convenienter adhibetur pro solvendis & extrahendis *Vegetabilibus quibuscunque, modò non sint resinosa*; cùm enim Resinæ sint de natura Oleosorum & Sulphureorum; propterea non possunt se unire cum Aquosis. Imprimis convenit *Aqua* pro Extractione & Solutione Vegetabilium, si acuatur per *Sal Tartari*, aut ejus *Cremorem*; sic enim conveniens admodùm præbet Menstruum pro Vegetabilibus tam alterantibus, quàm purgantibus non resinosis: quod observetur pro parandis *Decoctis*, *Infusis*, & *Extractis* similibus.

Hinc

1. *Infusa* aut *Decocta* Mistorum parum *Salis*, plurimùm verò *Sulphuris* aut *Resinæ* obtinentium, nullius efficaciæ sunt.
2. *Concreta*, ex quibus *Decocta* aut *Infusa* jam parata sunt, minorem quantitatem *Salis fixi* per *incinerationem* suppeditant, quàm si *integra comburantur*.

Id quod confirmat elegans KESLERI modus *Proc.* 86. *C.* 1. ubi *duplex Substantia ex Lignis separatur*: nempe Liquor rubicundus salsus, unà cum supernatante viscosa seu resinosa Substantia. Ratione enim hujus Salis præponderantis contingit, ut *Gummata* mucilaginosæ ac glutinosæ substantiæ ab *Aqua sola* optime dissolvantur, & extrahantur; unde adhibetur etiam ad paranda *Extracta mucilaginosa*, ex Radicibus v. g. Althææ, & Symphyti, & similibus mucilaginosis: nam has Mucilagines alia Menstrua præter aquea non attingunt. Ulteriùs *Aqua simplex* usurpatur pro Extractione *Animalium*, imprimis accedente Coctura; hinc enim fiunt omnia *Juscula Animalium*, & partium Animalium: hinc fiunt *Gelatina* ex Cornubus, ex Ossibus, beneficio Coctionis in Aqua. Hinc fit *Calcinatio Philosophica* seu *sine Igne* Cornuum, & Ossium, quando Aqua Ossa, & Cornua in summitate Alembici posita penetrat, solvit, & friabilia reddit: nempè quod in Animalibus est Gelatina, & Gluten ex horum partibus elicitum, illud in Vegetabilibus Mucilagines, & Gummata: quorum illæ uti maximam partem ex Sale constare, Resolutio chymica destillatoria docet; ita hæc ejusdem hoc in passu naturæ existere probabile fit.

In metallica Corpora Aquæ nullum est jus, quoniam eorum compages est nimis dura, & fortiter conclusa, ut Aqua non possit penetrare aut eadem subire, nisi priùs ignita fuerint: sic calcinantur, si Igni Silices, Crystallus, Lapis calcarius, & similia injiciantur, & ignita in Aqua extinguantur, quatenus beneficio *Ignis*, alterius *magni Solventis*, uti vocatur à WILLISIO, in motum excitatis particulis, ista Mista componentibus, illorum quædam pars corrosa, & in Vitriolum redacta Aquæ poros subintrat. Sic notum est, quod *Aurum* igniatur, & extinguatur in *Aqua* pro usu medico: sic notum est, quòd quidam id tentant de *Argento* eodem successu: & licèt *Aqua* affusa *Marti* videatur eundem corrodere in *Crocum*, hoc ipsum tamen non fit ratione, & beneficio Aquæ, sed beneficio Acidi in ipso Marte latitantis, & abundantis, qui Acor per Aquam affusam aliquantisper solutus (nam Salia nisi solvantur, non agunt) incipit agere in proprium Corpus metallicum, istudque solvit in Crocum.

Est ergò *Aqua* simpliciter tantùm *adjumentum externum*, *non verò Menstruum*; sin verò *Aqua acuatur* benè *Salibus*, vel acidis vel fixis lixivialibus, tunc aliquam jurisdictionem obtinet pro Corporum solvendorum varietate: sic *Aqua acuata cum Sale urinoso*, *Nitro fixato*, vel *Sale Tartari*, ut fiat *Lixivium* fortè, aliqualiter solvit Sulphura metallica, ex compage crassioris Corporis separata. Notum namque est ex superioribus, quòd tali Lixivio forti solvatur similiter Sulphur commune, uti notum est iis, qui legerunt Præparationem Lactis Sulphuris. Cæterùm hoc non habet Aqua ex sua natura, sed beneficio Salium alcalium fixorum, quibus imprægnata est.

Quæ dicta sunt de Aqua, intelligendum etiam sunt de *Sero Lactis*, *Rore Majali*, & similibus. *Ros* enim, & *Nix* suggerunt *Spiritum*, & *Menstruum* pro multorum Corporum Extractione, quia propriùs accedunt ad Mercurium aereum.

Sequuntur *Menstrua Acida*, quæ agunt in partes Animalium duras, & imprimis in Mineralia atque Metallica: rigidioribus enim & magis acuminatis Menstruis Corpora hæc debent discindi, & dissolvi: non tamen excludenda *Alcalia*. Intercedit autem hæc differentia, quòd Alcalia magis in Sulphur, Acida magis in Mercurium agere videantur, unde præter Mineralia, etiam alia Subjecta, quæ de Alcali multum participant, rodant v. g. Corallia, Lapillos Cancrorum, &c. Et quidem Acida agunt in Corpora eadem vel solvendo tota, vel ex parte. Tota quidem, si Sulphuris parum, v. g. Corallia, Lapides Percarum, &c. habeant, aut hoc firmiùs coagulatum possideant, ut Metalla; reliquam verò, præter sulphuream partem, Substantiam solvunt, si hæc ob laxiorem compagem facilè à reliqua separabilis existat, ut in Antimonio: unde constat, quarè Mistorum paucissima, quæ à Menstruis acidis roduntur, non in partes elementares, sed saltem integrales, rediguntur.

Inter *Menstrua* hæc quædam sunt *Mitiora*, quædam *Fortiora*.

Inter *Menstrua Acida Mitiora* mitissimum est *Vinum*, *Acetum*, *Acetum destillatum*, &c. quod Acetum est Aciditas volatilis, & non adeò fortiter penetrans, cujus beneficio Partes osseæ, Metalla, Corallia, Lapilli Cancrorum, & Similia Subjecta dura, possunt solvi. Imò etiam, si in Spiritu Aceti aut Aceto destillato, calcinata extinguantur Mineralia, satis profundè solet penetrare, eaque interdum in salíformia Corpora transmutare, ut sunt Sal Coralliorum, Perlarum, & similia.

ret, minùs commoda est. Rationi huic adstipulatur *Experientia*, qua constat, vim purgatricem, quam Spiritus Vini intactam reliquit, postmodùm alii paruisse Menstruo. Eapropter cùm farrago sat copiosa Menstruorum suppetat, quæ non modò minùs sunt laboriosa ac minùs pretiosa, sed & purgantibus qualitatibus extrahendis commodiora; satius erit loco Spiritus Vini laboriosi ac pretiosi, aliud quoddam Menstruum eligere, e. g. *Aquam destillatam convenientem*.

Adhibetur *Spiritus Vini* cum *simplex*, tum *acuatus*, Vide *lib.* 4.

N. Sunt qui *Spiritum Vini* crebris destillationibus per Serpentinas, id est, serpentales Canales destillatom, & in substantiam pinguem redactum, *Circulatum majus Paracelsi* esse volunt, sed malè,

2. *Aqua Vitæ tartarisata Quercetani*,

Quercetanus inter Medicos Hermeticos haud postremus, peculiaria prædicat Menstrua, quæ tamen sibimet reservavit. Inter hæc sunt *Aqua Vitæ tartarisata*, ac *Acetum philosophicum*. De *Aqua Vitæ tartarisata* in *Pharmac. restit. cap.* 26. *Hactenus*, inquit, *haud dubiè animadvertisti in variis ejusmodi purgantibus Extractis, varia quoque Menstrua, & dissolventia, apta tamen, & congrua, à nobis usurpari, & quorum magnus, & egregius effectus abundè satis patebant. Sed verus, & peritus Chymicus, qui ingeniosa quadam arte & industria sciverit preparare* Aquam Vitæ tartarisatam, *hujusque perfectam cognitionem adeptus fuerit, is poterit inde eruere* Dissolvens *quoddam, sive* Menstruum generale, *quo extrahet* Essentias *omnium rerum purgantium*, Radicum, Foliorum, Herbarum, Seminum, Fructuum, & Florum, *is inquam verè gloriari poterit, de summo & elegantissimo Naturæ mysterio, de quo non licet plura addere, ne justam Doctorum iram & reprehensionem incurram, &c.* Hæc *Quercetanus* de sua Aqua Vitæ tartarisata, cujus Præparationem nullibi expressè tradidit, nisi intellectam velis *Aquam Vitæ ex Hydromelite tartarisato prolectam*, de qua in *Pharmacop. cap. de Hydromel.* hæc habet. *Ex commemorato* Malvatico Vino nostro artificiali (i. e. Hydromelite) *extrahitur præstantissima* Aqua Vitæ, *Vino longè accommodatior ad eliciendas rerum* Essentias. Sit ut sit, parum cedere videtur, nisi prorsus eadem sit (ut multi opinantur), ea scilicet, quam dabimus *lib.* 4. *Cl.* 2. *de Vino*.

3. *Aqua Temperata Basilii*.

Occurrit itidem de *Menstruo* hoc *Basiliano* varietas non parva. In hoc tamen conveniunt omnes, quòd ex *Spiritu Vini* originem trahit, quem alii acuunt *Sale communi*, alii *Sale Sarmentorum*, alii *Spiritu Salis*, de quibus pleniùs *lib.* 4. *de Vino*.

4. *Ace-*

Aceto vulgari potentior est *Spiritus Viridis Æris*, ex eius *Crystallis* per *Acetum* destillatus. Hic ipse Menstruum est singulare, & operationes excellentiores exserit, imprimis in solvendis Metallis durioribus Martis, & Veneris, & rebus seu Subjectis his cognatis, & in pluribus aliis etiam exaltat vires Aceti simplicis, imprimis in eo quod conveniens sit Menstruum pro parandis *Magisteriis* è durioribus Animalium partibus; & pro Solutione Metallorum duriorum. Hinc etiam habet hoc singulare, quòd post factam Solutionem æquè ferè acidus abstragi possit, uti *superiùs* monui, quod nullum aliud facit Menstruum, ita ut parum ejus cum Corporibus solutis remaneat, adeòque sine notabili virium destructione operetur,

3. Inter Menstrua Acida Mitiora est *Aqua Temperata Basilii Num.* 3. quæ dicitur *Spiritus Salis dulcis*, i. e. *Spiritus Vini cum Spiritu Salis destillando mistus*, unde egregium acquirit odorem, nec inelegans Menstruum est. Simili modo elegans Menstruum parari potest ex *Spiritu Nitri*, & *Spiritu Vini*, convenienter per Digestionem, & cohobationem unitis. Alii alia habent Menstrua.

4. Multi multa garriunt de *Aceto Philosophorum*, & nesciunt quid sit? QUERCETANUS loco illius substituit *Spiritum Mellis*, uti videri potest in AUTHORE *N.* 4.

Menstrua Acida Fortiora ac generosiora sunt ea, quæ fiunt ex *Salibus Mineralium*, v. g. *Sale communi*, ex *Vitriolo*, ex *Nitro*, *Sale Gemmæ*, &c. hisque vel simplicibus, vel *Aqua Regia* aut *Aqua fortiore* mistis. Hæc ipsa Menstrua acida fortiora, & generosa, aliis rebus iotactis, solvunt Metallorum, & Mineralium Corpora dura. Nihilominùs tamen etiam habendos est delectus in Mineralium Solventium Menstruorum acidorum Præparatione pro Solutione Mineralium. In Præparatione horum assumitur *Nitrum*, & *Vitriolum*, & fit *Aqua pro solvendis omnibus Metallis, excepto Auro*: si acuatur cum *Sale*, seu Principio salino, sive *Sale communi*, sive *Sale Ammoniaco*, fit *Menstruum appropriatum*, quod solvit *Aurum*, non verò Argentum. Sunt qui faciunt talia *Menstrua Composita* pro Metallis ex *Vitriolo*, & *Tartaro* invicem destillando, quæ Menstrua magni æstimantur à quibusdam, CNOEFFELIUS singulare habet *Menstruum ex Aceto destillato*, & *Nitro* paratum: scilicet destillando *Spiritum Nitri*, in Recipiente habet certam quantitatem *Aceti destillati*, & in hanc pellit *Spiritum Nitri*; rectificat postmodùm *Spiritum* unà, & ita egregium ac singulare acquirit Menstruum. Alia taceo, quoniam satis erunt clara ex lectione Chymicorum, imprimis eorum, quæ habet WILLISIUS *in Tract. de Aqua, & Igne*, item *de Fermentatione*.

Menstrua Urinosa, quia in radice sunt *sulphurea*, imprimis *Sulphura* eliciunt; unde *Spiritus Vini*, *acuatus cum Sale Ammoniaco* promptiùs solvit *Resinas*, quàm solus: sic & *Sal Tartari*, aliaque fixa Salia conveniunt in Metallis volatilisandis, & potabilibus reddendis. Notum namque est, quòd illorum *Lixivio forti* solvatur *Sulphur commune*, & *aliarum Metallorum*; ratio declaratur à POLEMANNO *Tr. de Sulphure Philosophorum*, ubi dicit: quòd *Salia fixa sint Corpora artificialia facta in Calcinatione Corporum ex Sale volatili & Acido seu Sulphure Corporum*: quæ duo invicem sub Ignis tortura liquescendo abeunt in tale *Sal tertium* seu fixum Alcalicum, uti *infrà* patebit *de Salibus in genere*. Et propter hanc affinitatem, qua Salia fixa fiunt ab Acido sulphureo, possunt solvere Sulphura metallica: vid. *citatus* POLEMANNUS *in citato parvo*, eleganti tamen, & lectu digno, *Tractatu*.

a. 2. Inter *Menstrua Spirituosa* valdè usitatus est *Spiritus Vini*, sive sit *simplex* tantummodo *rectificatus*, sive sit *acuatus cum Sale Tartari*, & vocatur *Spiritus Vini tartarisatus*. Hic Spiritus Vini, ceu Subjectum naturæ oleosæ seu sulphureo-spirituosæ, aptus natus est solvere *Subjecta resinosa* & ex iis extrahere *Tincturas sulphureas, & oleosas*. Propterea *Resinæ* & *Radices resinosæ*, in specie *Vegetabilium purgantium*, commodissimè extrahuntur per *Spiritum Vini*, imprimis *tartarisatum*, ceu optimum Menstruum solutivum. Dabo Exemplum. *Radix Jalappa* est talis Radix resinosa, quæ si infunditur in *Aquam* vel *Vinum*, nullo modo Infusa hæc purgant, quoniam vis purgans consistit in parte resinosa, quæ cùm sit pinguis & sulphurea, non permittit se solvi à Subjecto aquoso vel vinoso: econtrà si infundatur in *Spiritum Vini*, dicto citiùs in leni calore extrahitur *Tinctura rubicunda ex Radice Jalappa*, ita quidem, ut omnem virtutem purgantem extrahat ex Radice, & Radix, quæ remanet post Extractionem Tincturæ vel Essentiæ, omni virtute laxativa est spoliata. Ista *Tinctura per Spiritum Vini facta*, affusione *Aquæ simplicis* præcipitatur in *Magisterium*, quod est perfecta *Resina Jalappæ*, ita ut Spiritus, ut dixi, solvat tantùm Subjecta sulphurea ac resinosa, relinquat autem *Saccarum*. Propterea adhibetur etiam *Spiritus Vini* pro extrahendis, & resolvendis *Aromatibus*, aut *Plantis aromaticis*, iis scilicet, quæ suaviter olent ac spirant, & saporem subtilem ac penetrantem obtinent, quales sunt omnes *Cephalica*, & quamplurimæ tantùmnon omnes *Uterina* dictæ. Horum enim Simplicium vis cùm consistat in Sale volatili oleoso, & ita quasi in Subjecto sulphureo & urinoso, propterea commodum est Menstruum *Spiritus Vini* pro eorum *Essentiis* aut *Extractis* parandis. *Spiritus Vini* etiam extrahit ex *Animalibus* quibuscunque, sicut ex *Mumia* per *Spiritum Vini* extrahitur *Essentia Mumiæ*, utut raro adhibeatur pro talibus operationibus Spiritus Vini, nisi anteà per aliud Menstruum fuerint corrosa & soluta, & ita præparata, ut à Spiritu Vini postmodùm possint extrahi in quandam *Tincturam rubram*; v. g. in *Tincturis Metallorum*, item *Tinctura Antimonii*, tandem recipitur *Spiritus Vini*: pro quo usu *Spiritus Vini* interdum acuatur cum *Sale volatili Urinæ*, & tunc vocant *Spiritum Vini microcosmicum*, egregium præbens Menstruum tam pro Vegetabilibus, quàm pro Animalibus & Mineralibus, uti fit imprimis in *Tincturis Solis*.
Quidam faciunt *Menstruum Compositum* miræ laudis;

℞. *Spiritum Roris Majalis*. Huic addunt
Spiritus Vini optimè rectif. an. part. æqual.
Et cum *Spiritu Urinæ* hæc mutuò uniunt digerendo & cohobando; sic beneficio hujus possunt multa & varia extrahi.

Quod dico de Spiritu Vini, dictum quoque volo de *Spiritibus Vegetabilium ardentibus*, de *Spiritu Baccarum Juniperi*, &c.

Ad-

4. Acetum Philosophicum Quercetani.

Aceti sol *Philosophici* crebrò meminit *Quercetanus*, eique primas inter Aceta tribuit. Verum adeò ænigmaticas illius reliqoit Descriptiones, ut mentem genuinam via assequi liceat. Acetum Philosophicom, inquit (in *Tetrad. de Antidot.* ζυνφιλω) *ex acido liquore* Roris *seu* Mannæ cœlestis, *cum eaammet Minera, per digestiones, & fermentationes Philosophicas sit & præparatur*: & paulò post, *Componimus & conficimus*, inquit, (Acetum Philosophicom) *ex mixtione & convenienti proportione, fermentatione ac unione aereæ* Aciditatis animalis, & mercurialis Acoris aquei, *cum* Vegetabili terrestri. Hæ sunt Descriptiones à *Quercetano* relictæ, quarum obscuritas diversas peperit Interpretationes, adeòque *diversas Aceti illius Præparationes. Libavio* fit ea *Rore Maris* & *Manna*: aliis fit ex *Mellis* & *Salis liquefacti* an. ℔ı. *Aceti distillati* ℔ij. quæ digesta simul destillaotur, eum rectificatione aliquoties reiterata. Modum utrumque etsi non peoitus rejiciam, attamen neuter mentem Anthoris satis eaplicasse videtur. Nimirum secundùm hunc, *Acetum Philosophicum* fieri colligitur ex *Aceto Hydromelitis vinosi*, & *Sale Tartari*, vel proprio *Sale*. Etenim *Mel*, quid aliud est, quam *Ros* seu *Manna cœlestis*, industria Apnm (unde & *animale* audit) congestum? Hine ipsemet *Quercetanus*, rejectis aliis Acetis, verbi gratia è Vino & similibus utpote quæ ad solutiooem & extractionem rerom metallicarum inidonea sint; præfert *Aceta Hydromelitum vinosorum*, scilicet quæ eum Manoa cœlesti naturam noimalem percurrerunt, & præter vegetabilem induerunt. Vide *Tetrad. pag. mihi* 406. Idem *Quercetanus in Phamacop. restit.* obi io descriptione Theriacæ, *de Melle* agit, Mel produci & elaborari ait ab Apibus, quæ solummodò pascuotur Manna cœlesti, & ea Floribus odoriferis suavissimis, & delicatissimis succis alimentum exsugunt.

Per *terrestre Vegetabile*, *Vini Tartarum* iotelligi ex eo liquet, quòd Vinum omniom vegetabilium nobilissimum facit, adeòque κατ' ἐξοχὴν *vegetabile* vocari ait.

5. Menstruum Universale.

De *Menstruo Universale*. satius esse duco taeuisse, quàm aliquid incerti tradidisse. Verumtamen non possum quin moneam, posthabitis rebus particularibus, ad *Subjectum universale* esse aspirandum, idque quærendum, non quale pedibus caleatur, sed quatenus *Vesta* ea est nitidissima, id est, *tartarea veste* involuta.

Modus parandi EXTRACTA.

℞. *Materia, ex qua Extractum parare libet*, q. v. para ad Iofusiooem, grossè pulverisando, scilicet incideodo, radendo, & simil. hinc affunde *Menstruum* (e. gr. *Spiritum Vini*) ut supereminear digit. (2. 3. 4.) repooe in teporem (MB. Cioeris, Fimi, &c.) Extraheque. l. a. Tandem depletiooes omoes confunde & abstrahe l. Igne, (e. g. MB.) ad consistentiam debitam.

N. 1. Extracta eum Meostruis oondum abstractis confusa, *Tincturæ* dicuotur.

N. 2. Crebriora fiunt hujusce *Extracta ex Purgantibus*, rariora *ex Alterantibus*, quippe horum *Succi* loco ac titulo *Extractorum*, Essentiarumve ferè asservari soleot. Sic paraotur Eatracta

EX MINERALIBUS, modo jam descripto, uti patet *lib.* 3.

N. *Extracta Mineralium* pleraque *Tincturæ* nomen retinent, de quibus *infrà*.

EX VEGETABILIBUS, scilicet 1. *Ex Herbis*. 2. *Floribus*. 3. *Seminibus*. 4. *Fructibus*. 5. *Radicibus*. 6. *Lignis & Corticibus*. 7. *Aromatibus*. Hioc 8. ex *Resinis* 9. ea *Gummatis*.

I. *Herbarum Extracta* sunt rara, quippe (uti dictum,) *Succi* eorum loco prostant, Fieri tamen possunt

1. Modo generaliter dato, ea *Herbis* scilicet *siccis*.

2. Ea *Succis inspissatis* (si subtiliora Eatracta expetis) cum *Aqua sua propria dephlegmata* (*Spiritu*), quod Eatractum deio filtrandum, & ad consistentiam redigendum.

3. *Quercetanus* ℞. *Herbas virides*, conquassat, elieitqoe *Aquam* leniter destillaodo Vapor. Baln. Fæcibus omniò siceis, (nihil tamen adustioois redolentibus,) & in pulverem grossum redactis, affundit *Aquam illam destillatam*, extrahitque l. a.

II. *Florum Extracta* in specie sic dicta, rara itidem sunt, *Succi* econtra *expressi inspissatique* (qui communiter *Extractorum*, *&c Essentiarum* nomine veniunt.) erebriores, de quibus in *Succis* agitur.

Ex-

Adhue loquendom de *Spiritu Terebinthinæ*, seu *Oleo rectificato Terebinthinæ*. Hoc ipsum, eeu naturæ sulphureo-oleosæ, vim habet noo contemnendam in extraheodis & resolvendis Sulphuribus mioeralium, tam in *Sulphure communi*, eum quo eoit io *Balsamum Sulphuris*, quàm etiam in *Sulphure Antimonii*, quod ipsum similirer potest extrahere vel resolvere. Jam io geoere inter *Olea Vegetabilium destillata*, & inter *Sulphura Mineralium*, talis est amica coovenientia, ut se mutuò ingrediantur, vel se mutuò blandè ac placidè solvant.

His ita *de Menstruis*, eeu *solvendi & extrahendi Mediis* præmissis, consideremus ipsas eainde paratas SOLUTIONES & EXTRACTIONES, sub nomine ESSENTIARUM. TINCTURARUM, EXTRACTORUM, ELIXIRUM, &c. vulgo notas: utut longè latiùs campus earum sub consideratiooe Pharmaceutica se extendat, eùm etiam *Decocta*, *Infusa*, *Aceta medicata*, & alia plura sub se compreheodat; quia tamen Remedia quædam, speciatim *Essentiarum* & *Extractorum* nomine veoiuat, deque iis agere AUTHORI placuit, etiam de iis ordiamur; præmonendo *Essentiam* seu *Tincturam*, & *Extractum*, *nonnisi consistentia ratione differre*, ita ut liquidius si quid sit, & Menstruo plùs minùs junctum, *Essentia*; si coloratum foerit, *Tinctura* nomioe veniat; quod vero, sepatato maximam partem Meostruo, io spissiore relinqoitor coosisteotia, *Extractum* appellari solet, ab extrahendo, quòd virtutem Concreti extrahat, vel illam eatractam cootineat: nam *Essentia* suot tantùm *Extracta liquida*, & *Extracta* suot *Essentia inspissata*.

Parantur *Essentia* & *Extracta* ex omnibus *trium Regnorum* Subjectis.

MINERALIUM *Extracta* meræ sunt *Solutiones*, de quibus in specie sob unoquoque Simplici actum fuit.

Quoad *Regnum* VEGETABILE; de parandis ex ejus Subjectis *Essentiis* & *Extractis* satis accuratè agit AUTHOR: ita ut pauca quædam ulteriùs monenda videantur. Interim tamen noo quælibet Vegetabilia ad Extractionem apta sunt, nempe volatiliora, item magis aromatica. Attendendum igitur: *an Vegetabile sit fixum? an volatile? an verò mediæ naturæ?* Si est naturæ volatilioris, potiùs *Destillationi* inservit; sin fixioris oaturæ, magis *Infusis*, *Decoctis*, & *Extractis*; sin verò quasi mediæ oaturæ est, *Essentiæ* inde parandæ conveoientissima talia sunt. Sic e. g. Cinoamomum inservit Destillatiooi vel in Oleum, vel mediaote Spiritu Vini in Spiritum Cionamomi, & relinquit Caput mortuum: sic Herbæ Scorbuticæ, item Aromata & Herbæ Aromaticæ, minùs commodè pro Extractis, meliùs pro Essentiis inde parandis inserviunt, Spiritus Vini enim, cum quo commuoiter eatrahuntur, substaotiam oleosam volatilem, in quo omois earum vis consistit, secum rapit sub inspissatione: conf. ZWELFERUS *Pharm. Reg.* 74. ubi talismodi *Extractis* aliquot guttas *Olei destillati proprii* addit. Plantæ Diureticæ, Vulnerariæ, &c. ioserviunt Decoctis & Extractis, Castoreum autem & Crocus io Essentiam rectiùs rediguntur, quia Abstractiooe potiùs, & Eatractione non levem virium jactoram patiuotur, Destillatione verò tota erasis non eahauritur; hinc melior est eorum Esseotia.

Herbarum in geuere *notatur Differentia*, quòd quædam sint *magis resinosæ*, vel *magis mucilaginosa ac succulentæ*. *Illæ* commodè *Spiritu Vini* & *Spiritu proprio*, priùs quasi tartarisato, eatrahuntur. *Hæ* vero *Succos* præbent *inspissandos*, quæ ferè *Extractorum* nomine veniunt, vel *Essentiarum*. vid. ANGELUS SALA *Tract. de Essent. vegetabilibus*. Sed *elegantior parandi hujusmodi Essentias Vegetabilium succosas Modus* est LUDOVICI, quem iosinuat *Pharm. pag.* 246. scilicet additiooe *Alcali Tartari*, vel *Nitri alcalisati*, penetratur Substantia gummosa Essentiæ extrahendæ, eaqoe postmodùm quocunque modo olteriùs præparata in quovis Liquido solubilis redditur. *Abstractis Phlegmatis ante Menstrui pro Extracto spisso* optimè iostituitur in Balneo Mariæ vel Baloeo Vaporis, eùm Igne nudo facilè empyreuma contrahat, frequeoter tameu in fine agitetur.

Quòd si ex ejusmodi *Essentiis succosis* vel *Extractis* ulteriùs cum *Spiritu inflammabili Essentia liquida* paranda veniat, commodissimè *Spiritus proprius*, *Sale alcalino fixo proprio acuatus*, recipitur, ut Remedium sic evadat eò efficacius: qua ratione *ex Rob* seu *Succo Sambuci inspissato*, v. g.

Extracta prioris generis fiunt.

℞. *Flores* vel *Gemmas* (e. gr. *Hyperici*) incide ac affunde *Spirit. Vin. rectif.* ut undique madefiant, macera (per dies 8.) dein exprime. *Expressionem* purifica per digestionem ac subsidentiam (non cum *Albumine Ovi*, quod in omnibus Tincturis, in quibus aliquid Resinæ latitat, benè notandum). *Partem puriorem* à Fæcibus decanta, *Spirit. Vini* destillando abstrahe, remanentemque *Tincturam* coagula ac serva. Sic paratum usuale est *Extractum*, seu *Essentia Croci*, quæ nonnunquam *Tinctura* titulo venit.

N. Fieri itidem possunt cum *Aquis propriis*, vel *alienis*, convenientibus tamen, præcipuè si acidulæ eæ fuerint redditæ guttulis aliquot *Spiritus Tartari*, vel *Vitrioli*.

III. Seminum Extracta eodem cum reliquis parantur modo, beneficio *Spiritus Vini*.

IV. Fructuum Extracta (propriè sic dicta) rariora itidem sunt, crebriores *Succi inspissati*, qui veniunt nomine *Saparum*, *Rob*, *Mellium* & *Succorum*. Fieri nihilominùs quoque possunt ex *Fructibus siccatis* per *Spirit. Vin.* vel quod melius, cum *sua propria Aqua Vitæ (Spiritu)*, quæ postmodùm abstrahitur relicto *Extracto* in consistentia Mellis. *Quercetanus in Pharmacop. rest.* Sic fiunt *Extractum Baccar. Juniperi*, *Baccar. Lauri*. Vide & *Tincturas*.

V. Radicum Extracta usualia pleraque sunt *Succi*: sufficit enim si succulentæ eæ sunt, faciliorisque expressionis, (non mucilaginosæ) solummodò coquere exprimere, ac inspissare. Nihilominus tamen parari quoque possunt *Extracta subtiliora*: nimirum

1. Ex *Radicibus minùs succulentis*, modo generaliter dato cum *Spirit. Vin.* parantur.

N. *Quercetanus* in *Extractis Bezoardicis* parandis adhibet *Spiritum Juniperi*, *abstractamque Aquam* (inspissatione) reservat pro usu itidem bezoardico.

Sic fiunt *Extracta Angelicæ*, *Aristoloch. Enulæ*, *Gentian.* (cujus *Succus* magis usualis est) *Imperatoriæ*, *Pæoniæ*, *Tormentillæ*, *Zedoariæ*.

2. *Ex Radicibus succulentis ac mucilaginosis*, fit primò *Succus inspissatus*: hinc ex *Succo* seu *Mucilagine inspissata*, l. a. cum *Spirit. Vin. Extractum* confice. Sic paratur *Extractum Symphyti*.

Huc referre licet & *Succos*, qui digestione rubicundiores evaserunt, ideòque *Sanguinis* titulum nacti sunt, vel *Mumiæ*

℞. *Radicem succulentam* quamcunque vis, purifica optimè, contunde ac exprime *Succum*; hinc Phiala digere calore MB. donec in rubeum convertatur colorem. Materia in rubedinem conversa, omnique hypostasi sive crassamento ab ea separato, separetur *Liquor*, qui colore albo inde destillabitur, *Extracto* in fundo remanente sub forma *Sapæ rubicundæ*. *Quercetanus in Pharmac. restitut. c.* 26. Sic fit *Extractum ex Radice Hyoscyami*, cujus usus est in *Anodyni* cujusdam & *Laudani* compositione. Sic paratur & *Extractum Esulæ*.

N. Ex *Radice Symphyti & Satyrii* simili ferè modo *Extracta Sanguinea* seu *Sanguines* eliciuntur. Nimirum *Pulpa* illarum cum *Pane* ac *Vino* vel *Sp. Vini* digerantur, defæcentur ac inspissentur. Verùm enimverò non Extracta, sed *Succi* scilicet propriè dicendi sunt. Vide *suis locis lib.* 4.

VI. Lignorum & Corticum lignosorum Extracta, duplicis generis ferè acquiri possunt, *Viscosum* scilicet ac *Resinosum*.

Viscosum, quia naturæ est aqueæ, nihil aliud est, quàm *Succus inspissatus*, eapropter & *Menstruo* paret *aqueo*, coctioneque interveniente facillimè elicitur.

Resinosum (*Resina*, *Gummi* aliàs) *sulphureo* feliciùs obedit *Menstruo*, in quo excellit *Spirit. Vin.* quem *Aqua* admiscere fas est.

Modus eliciendi Extracta resinosa, seu Gummata.

℞. *Rasur. Ligni* (v. g. *Guajaci*) q. v. (℔. 7. 8.) affunde *Spirit. Vin. optimum*, (ex *Vino*, *Fæcibus Vini*, vel *Hydromelite vinoso*,) digere Vitro clauso VB. dies (12. 15.) & rubescet; deinde exprime fortissimè, ut egrediatur quoque *Liquor* spissus rubicondus & oleaginosus. Hinc fiat abstractio, donec *Materia* in fundo maneat in consistentia Mellis, bulliendoque bullas emittat, non secus ac Mel ipsum. Tunc *calentem Materiam* effunde in *Aquam frigidam*, & coagulabitur instar Aloes, aut Gummi rubei. *Quercetanus Pharmacop. restit. c.* 26.

N. 2. In conficiendis hujusce generis *Extractis*, non incongruè loco *Spirit. Vin.* adhibere quoque licet *Hydromel quoddam vinosum*, aut *Aquas stillatitias* convenientes, v. gr. *Ulmariæ*, *Cardui benedicti*, *Fumariæ*, & similium, quas tamen acidulas reddere oportet cum *Succo Limonum* aut simili. Quinimò & sola *fontana*, interveniente sufficienti coctione, *resinosum Extractum* elicere potis est.

N. 3. Idem *Extractum cum Spirit. Vini rectificatiss.* allectum, præcipitatur nonnunquam affusione *Aquæ*, diciturque *Magisterium*: ut *Magisterium Cinnamomi*, *Jalappæ*, *&c.*

Modus eliciendi Extracta Viscosa.

℞. *Rasurum Ligni* q. v. coque cum *Aqua* quant. sufficiente, hinc exprime, clarifica & inspissa q. s.

VII. Aromatum Extracta, ut eò promptiùs obediant, *Spirit. Vini* nonnihil addere convenit, v. gr. ℞. *Caryophyllor. grossè contus.* ℥ii. *Aquæ still.* ℥a i r. *Spirit. Vin.* ℥iv. macera Vase clauso. Dein exprime, clarifica per digestionem, abstrahe aliquantulùm in M.B. (ob *Spiritum*, qui primùm destillat) reliquum in evaporatione sine ad consistentiam debitam. Eodem modo fieri possunt & *Extracta ex aliis Aromatibus*, v. gr. ex *Calamo aromatico*, *Cardamomo*, *Cubebis*, *Cinamomo*, &c.

VIII. Resinarum Extractio nonnisi *depuratio* est, qua *Resinæ* in *Spirit. Vin. rectificatissimo* solvuntur, colantur, ac demum abstracto *Spirit. Vin.* inspissantur, vel affusa *Aqua*, qua sulphurea Spiritus Vini natura diluitur ac debilitatur, præcipitantur. Et hæc nonnunquam titulo *Magisterii* veniunt, aut *Resinæ*, e. g. *Resina* vel *Magisterium Scammonii*, & simil.

IX. Gummatum Extracta sunt portiones Gummatum tum viscosæ, tum resinosæ, ab invicem scilicet separatæ. Convenit igitur hæc separatio iis solum, quæ parte viscosa ac mucilaginosa simul constant, ut *Ferulacea*; sicque, ℞. *Gummi aliquod ferulaceum*, solve lento calore (præstat in Cucurbita cæca Alembico occlusa, vel Vase simili) solutum ac depura-

---

tanquam *Extracto Baccarum*, optimè cum *Spiritu Florum Sambuci*, vel cum *Spiritu ex Baccis fermentatis parato*, *Essentia* extrahitur, egregiè diaphoretica, & contra Erysipelata; quali ratione etiam *Malvaticum Juniperinum* concinnatur. Sic ex *Succo inspissato* per coctionem elicito ex *Strobilis Pini* per *Spiritum Strobilorum proprium* fit elegans *Essentia Pini antiscorbutica*, uti monui *de Abiete*. Sic pro *Essentia Menthæ* vel *Absinthii* recipiatur horum *Succus* in *Extractum redactus*, affundatur *Spiritus Menthæ* vel *Absinthii* per fermentationem paratus, & à Sale suo fixo aliquoties cohobando abstractus, ita hic *Essentiam* egregiam extrahet: conf. ZWELFERUS *Pharm. Reg. p.* 218. Certè Spiritus talis à Sale fixo proprio abstractus, & cohobatus, Oleum proprium promptè absorbet & deglutit, quod aliàs Spiritus talis simplex non facit. Imò ipsis Vegetabilibus extrahendis, v. g. *Flor. Lilior. convallium*, affunditur *Spiritus proprius*, qui modus est communissimus; & sic fiunt hodiernæ *Essentiæ per Spiritum proprium*, quæ sunt cæteris efficaciores, & fortiores.

Vulgares Essentiæ parùm valent, quia non obtinent totam Concreti *κρᾶσιν* medicamentosam, cùm ab adjunctis vulgaribus Menstruis plùs minùs sint alteratæ: v. g. Vegetabilia Purgantia cum Spiritu Vini extracta laudem merentur; altè tamen nocivæ virtutes intactæ relinquuntur: in aliis verò, ut Salvia, &c. Spiritus Vini totam crasin non extrahit; salina enim intacta relinquitur.

VI. *Lignorum & Corticum Extracta* rectè in *Resinosa* & *Viscosa* seu *Mucilaginosa* dividit AUTHOR. *Viscosa* sunt naturæ aqueæ, & eliciuntur vel cum *Aqua simplici*, vel cum *Aqua Aceto destillata*. *Extracta* verò *Resinosa* fiunt cum *Spiritu Vini*; ita ex uno Subjecto possunt fieri duo Extracta. Utriusque præparationem docet AUTHOR, sed conf. hic simul KESLERUS *suprà citato loco*, ubi alius, isque concinnior, habetur modus. Sic fit *Essentia Lignorum* ex *Ligno Guajaco*, *Sassafras*, *Rhodio* & similibus per *Spiritum Fumariæ*; quæ Essentia Lignorum est egregia sudorifera, conveniens in Catarrhis, in specie in Lue Venerea, in Scabie, & similibus Affectibus. Observandum tamen, quòd ex Lignis istis, è quibus mediantibus Menstruis elicita Essentia, Tinctura, Extractum, &c. nihilominùs ex *Capite mortuo* commodè adhuc destilletur *Spiritus acidulus*.

VII. *Aromatum* quod attinet *Extracta* cum *Spiritu Vini* parata hæc facilè affusione *Aquæ* præcipitari possunt in *Magisterium* seu *Resinam*, seu substantiam, quæ nucleum Aromatis continet, & quæ ulteriùs destillati *Olei proprii* imbibitione in viribus suis exaltari potest.

IX. Quoad *Gummata*, itidem in duplicem, *resinosam* & *mucilaginosam Substantiam*, distinguit AUTHOR, & utriusque Præparationem docet; quam tamen videbitis in SALA *c. l. pag.* 39. Interim obiter notetur quòd Gummatum substantia medicamentosa pro usu interno in specie in resinosis

puratum, repone aliquot diebus, & subsidebit *pars resinosa*. Hinc decantetur *Liquor* turbidus à resinosa parte subsidente (clarificeturque si opus) depurando cum *Albumine Ovi*, vel per Linteum colando, ut clarus evadat: dehinc inspissetur lentissimo calore VB. Sic habes *Viscum*, i. e. *Extractum viscosum*.

Resinosa illa *subsidentia* lento quoque calore exsiccata exhibet *Resinam*, i. e. *resinosum Extractum*.

N. Extrahit quoque *Resinam Spiritus Vini rectificatissimus*.

In ANIMALIUM familia *Extracta* suppeditare possunt *Partes carnosa*, quæque his assimilatæ, membranosæ, v. g. *Matrix*. Hinc *Stercora*, *Fella*, *Ossa*, *Cornua*.

Ex *Carnibus*, *carnosisque partibus* fieri possunt *Extracta*, si loræ exsiccentur, atque cum *Spiritu Vini* vel simili *appropriato Spiritu* extrahantur, postmodùmque ad consistentiam debitam inspissentur.

N. 1. Præstat, si primùm antequàm exsiccentur, in *Spiritu Vini Myrrha essentificato* aliquot diebus macerentur. Vide *Extractum Splenis Bovis*, *libr.* 5. Item *Extractum Mumia humana*, *lib.* 5.

N. 2. *Quercetanus Pharmacop. rest. cap.* 26. inspissat *Decocta*, additque *appropriata* (vide *suprà in Decoctis*,) atque ita *Extracta carnosa* parat.

Ex Stercoribus Animalium, si qua *Extracta* parare animus sit, per *Spiritum Vini* id optimè perficies, quippe hic fœtorem corrigit.

Ex Fellibus. ℞. *Fella exsiccata*, extrahe cum *Spirit. Vini*. Vide *in Bove lib.* 5.

Ex Ossibus. ℞. *Ossa* (v. gr. 2. vel 3. *Crania recentia*) tere crasso modo, affundeque *Aquam Vita* (*Juniperi* seu *Salvia*,) ut (dig. 4. 5.) supernatet: digere Vase accuratissimè clauso, (per dies 12.) pòst coletur & exprimatur fortissimè. Sic *Liquor* exibit rubicundus instar Sanguinis, qui oleosus & resinosus erit. Item affundatur *Facibus novum Menstruum*, digerendo, (per dies 4. vel 5.) cola & exprime. *Expressos Liquores* destilla in Alembico, donec remaneat *Extractum* in forma *Sapa*. *Quercetanus*.

N. Digeri & depurari poterit.

E Cornibus. *Extracta Cornuum* fiunt è *teneris* (*Cervorum*) *Cornibus*, vel è *Cornibus etiam induratis*, sed adhuc recentibus, mediante itidem *Aqua Vita appropriata*, quæ acidula priùs reddita sit cum *Liquore Sulph. acidulo*. *Quercetanus Pharmacop. restit. cap.* 26.

N. *Extracta* in *Syrupos* rediguntur, addendo post clarificationem *Syrup. Pomor. redolent.* vel *Rosar. pallidar.* vel *Cinnamom.* In *Pulverem* verò per frequentem cohobationem cum *Aqua propria* & lentam exsiccationem.

EXTRACTA usitatiora ALTERANTIA.

1. Alterantia Simplicia.

Absynthii.
Acori.
Agallochi, *s. Ligni Aloes.*
Angelica, *Radicum.*
Aristolochia rot. Radicum.
Cardui benedicti.
Caryophyllorum.
Castorei.
Centaurii minoris.
Chalybis.
Chelidonii majoris.
Croci.
Cubebarum.
Dictamni, *s. Fraxinella.*
Enula Campana.
Galanga.
Gentiana.
Guajaci.
Imperatoria, *Radicum.*
Ireos Flor.
Liquiritia.
Melissa.
Mentha.
Majorana.
Myrrha.
Papaveris errat.
Petasitidis.
Paonia.
Ruta.
Sabina.
Satyrii, *Radicum.*
Scabiosa.
Scordii.
Scorzonera.
Symphyti.
Tormentilla.
Valeriana.
Zedoaria.
Zingiberis.

2. Alterantia Composita.

Laudani opiati, *cum & sine Moscho & Ambra Vid. lib.* 4.
Bezoardicum Querc. N. 1.
Chalybeatum. 2.
Hystericum. 3.
Matricale S. Closs. 4.
Pestilentiale. 5. 6.
Pulmonum. 7.
Satyrii. compos. 8.
Theriaca. 9.
Theriaca benedicta. 10.
Theriaca coelestis. 11.
Unctinum Mynsichti. 12.

1. Extractum Bezoardicum Quercetani, pro Laudano suo.

℞. *Rad. Angelic. Zedoar. Galang. Tormentill.*
Cort. Citri. Lign. Aloes. Santal. rubr. & citrin. an. ℥j.
Gran. Alkerm. Dictamn. Spic. Nard. Caryophyll. Nuc. moschata, Macis, Cinamom. Been. alb. & rubr. an. ʒiß.
Camphor. ʒj.

F. Ex-

---

sis particulis consistat; unde commodè v. g. ex *Gummi Ammoniaco* vel *Galbano*, cum *Spiritu Vini tartarisato*, aut *Tinctura Tartari*, *Essentia* elici potest: sicuti *Gummata* talia *resinosa* pro usu externo meliùs solvuntur in *Terebinthina*, quàm *Aceto*; qua ratione *Tacamahaca* v. g. facilè cum *Terebinthina* subigi & sub *Emplastri* forma applicari potest: conf. ZWELFERUS *Animadv. p.* 129. & 385. & in *Append. p.* 26. *Gummata* alia extrahuntur, & solvuntur per *Menstrua aquea blandè acida*, ut *Vinum*, *Acetum destillatum*, &c.

QUINTÆ ESSENTIÆ.

In specie circa *Quintas Essentias* ex Vegetabilibus & Animalibus parandas solliciti sunt nonnulli, quo nomine aliàs conjunctio *Spiritus*, & *Olei*, & *Salis fixi & volatilis*, tanquam *Mercurii*, *Sulphuris*, & *Salis*, intelligi solet. *Modus* consistit in *Fermentatione* & *Putrefactione*. De hujusmodi Quintis Essentiis parandis vid. BARTHOLINUS *in Act. Medic. Hafniens. Volum.* 1. *Obs.* 134. *p.* 267. *seqq.* ubi simul curiosiora, quoad Antiscorbuticorum Præparationem, videri poterunt; & ZWELFERUS *in Phar. Reg. p.* 217. utut hoc modo totum negotium non absolvatur; cùm ista Quinta Essentia sub sui in Liquoribus aquosis Solutione lactescat, & ita Olei ac Salis à Spiritu separationem & præcipitationem ostendat; cùm tamen genuinæ Quintæ Essentiæ in quovis liquido solubiles & undique diffusibiles existant. Certè *in Vegetabilibus tota eorum crasis in Oleo destillato consistit*, unde ad hoc annitendum est, ut Oleum cum Spiritu proprio, mediante Sale proprio ritè invicem uniantur, ut sine separatione promptissimè cuivis Liquido miscibiles sint, sicque vim totius medicamentosam nobis promptissimè communicent. Nam utut Olea destillata sufficere videantur, attamen concentrata eorundem textura reluctatur multùm Stomacho, unde ab eorum usu crebri ac diuturni Ructus subsequuntur, adeòque nec diffusibilia undique, aut cum Fluidis Corporis nostri æquè miscibilia existunt. Potiùs ergò cum *Spiritu Vini exactè tartarisato*, aut cum *Tinctura Tartari* mediante digestione *Olea destillata* ita dissolvenda, & invicem hæc ipsa unienda sunt, ut faciliùs nobis communicabilia reddantur. Quòd si loco Spiritus Vini *Spiritus proprius*, *Salque proprium* ita cum *Oleo destillato* ritè uniantur, non incommodè *Quinta Essentia* locum supplere suo modo poterunt. *Spiritus* probè rectificatus: si à *Sale vegetabili fixo* probè alcalisato aliquoties abstrahatur, relinquit *Humidum* in Sale fixo, & sub forti Destillatione hujus prodit *Aqua insipida*: hæc asservata in superficie continet *Oleum*, quod nihil aliud est, quam *Spiritus* inflammabilis in Alcali fixo concentratus. Huic *Spiritus Oleum destillatum* addatur, & ab Alcali exhaustum istud promptè absorbet, & in Spiritum resolvit, qui novæ Plantæ affusus Quintam Essentiam penetrantissimam constituit.

Circa *Animalium* hujusmodi *Quintas Essentias* notandum, quòd sicut Oleum Vegetabilis debitè elaboratum crasin Mixti satis benè referat, ita sanè de *simplici Animalium Gelatina* hoc non minùs intelligendum venit, hæc nempè *Essentiæ* loco *Animalium* habenda est.

In specie autem AUTHOR varia EXTRACTA OFFICINALIA recenset, quæ omnia sunt cognita ex Simplicibus; sed monenda quædam: scilicet Extracta multa parantur inconvenienter, ut *Extractum Acori*. *Agallochi*, &c. si enim inspissentur. Potiùs igitur in *Essentias* redigantur; quod & de *Aromaticis omnibus* intelligendum, quo maneant in forma *Essentia*.

Extractum Aristolochia rotunda Radicis optimè cum *Spiritu Vini* paratur.

Extracta Composita ab AUTHORE recensita quod attinet, occurrit *Extractum Laudani opiati*, quod *suprà* habuimus ubi *de Opio*.

2. Ex-

F. Extractio cum *Aqua Vitæ juniperina.*

Vires. Eximiarum est virium in arcendo Veneno, Morbisque contagiosis, quales Pestis, Febres malignæ.

2. Extractum Chalybeatum magnum.

℞. *Limat. Chalyb. prep.* ℥iij.
Rad. Ireos Fl. ʒj. *Bugloss. sylv. Cyclamin. Eryng. Bryon. Zinzib.* an. ʒß.
Fol. Ceterach, Lingu. cervin. Betonic. Rut. Chamædr. Chamæpit. Agrimon. Calamint. an. g. xv.
Spic. Indic. Croc. Or. an. g. v.
Cort. Fraxin. Rad. Capp. Fag. Salic. Cost. dulc. an. ℈j.
Visc. quern. ʒj.
Cinamom. ʒß.
Sem. Ameos, Cardamom. Cumini Acet. macer. Coriandr. Agni cast. Melanth. Petroselin. Portulac. Siler. mont. an. ʒß.
Galang. Caryophyll. Macis, Xylaloes, Zedoar. Doronic. Gentian. an. gr. xv.

Incisa & contusa grosso modo infundantur in s. q. *Spirit. Vin.* &c. f. s. a. *Extractum.*

Vires. Magnas vires obtinet in reserandis Obstructionibus, præsertim Lienis, Epatis, Uteri ac Mesenterii, adeòque Morbis inde natis subvenit.

3. Extractum Hystericum.

℞. *Succi Sabin. Centaur. min. Matricar. Artemis. Fol. Meliss. Flor. Calendul.* an. Mß.
Rad. Angelic. Filicis, Aristoloch. rot. an. ℥ß.

F. *Extractio* cum *Aqua Meliss.* ac *Sabina* addendo *Sal. Tart.* tantillum. *Tinctura* inspissetur.

℞. *Hujus Extracti* ℥ii. *Extract. Myrrh.* ʒj. *Croc.* ℥ß. *Castor.* ℈jß.
Borrac. ʒij.
Fecul. Bryon. ʒiiß.

F. Massa.

Vires. Menses obstructos reserat, uterinasque Passiones discutit.

Dosis à ℈ß. ad ℈iß.

M. *Aqua* illa *abstracta* itidem magnas suppetias ferre potis est in iisdem Affectibus.

4. Extractum Matricale S. Clossei.

♃. *Extracti Lienis Bovis,*
Pu eg. regal. &
Croci cum Spirit. Vin. parati an. ℥ij.
Myrrh. in Aq. Cnut. murar. cum Spirit. Vitriol. acido dissol. ℥iij.
Extract. Cort. Arant. & Citri ℥iij.
Fecul. Bryon. ℥ß.
Camphor. sublimata cum Spirit. Vin. præmissa digestione ejusdemque abstractione in Ciner. Igne ℈j. M.

Vires. Hujus portio ad Pisi magnitudinem dissolvatur in *Aqua aliqua Hysterica*, & exhibeatur.

5. Extractum Pestilentiale.

℞. *Rad. Angelic. Ostruthii, Imperator. Zedoar. Vincetoxic.* an. ℥iß. *Tormentill. Gentian. Petasit. Succis. Pimpinell.* an. ℥j.
Sem. Levistic. ʒiij. *Angelic. Meliss.* an. ʒij. *Citr.* ʒj.
Gran. Juniper. Mii.
Fol. Veronic. Meliss. Artemis. Scord. Galeg. Scabios. Card. bened. an. Miß.
Fl. Hyperic. Mi.

F. *Extractum* cum *Spirit. Vini*, & inspissetur.

Vires. Maximarum est virtutum in arcendo Aere pestilentiali, eodemque Morbo & similibus malignis Affectibus curandis & præcavendis. Sudorem movet.

Dosis à ℈j. ad ℈ij. &c.

6. Extractum Pestilentiale Tychonis de Brahe.

1. ℞. *Theriac. Androm. veter.* ℔i. Extrahe *Tincturam* cum *Spirit. Vin. rectificatiss.* ad superemin. palmæ affuso, Vase benè clauso. *Effusionem* filtra & abstrahe l. Igne, ad consistentiam Mellis.

2. Fiant *Flores Sulph. simplices* ter per se, & quartò ex *Aloe Myrrha & Croco*, semel leni ter elevati.

℞. *Horum* ℥iv.
Ol. Juniper. è Bacc. rectific. ad eminent. digit. 4.

N. Potest etiam addi *Olei Succini rectificati* pars quarta, sic melius.

Stent in Digestione tepida, & imprægnabitur *Oleum* tinctura Sulphuris rubicunda: effunde, ac si libet, filtra. Itaque

℞. *Extract. Theriac.* part. 211.
Bals. illius Sulph. part. 1.

Addendo si libet nonnihil *Extract. Rad. Angelic. Mag. Succin. alb.* & *Sal. Absinth.* ut & aliquantulum de *Spiritu illo theriacali* abstracto: digerantur (per dies 8.) Hinc fiat separatio ad consistentiam Mellis.

Summum est curativum Pestis. *Dosis* gr. viij. x. xij. &c. *In Aqua appropriata* statim ab initio Morbi assumpta, ut Sudorem cieat. Præservationis vice assumi poterunt quotidie mane g. ij. vel iij.

N. Potest ulteriùs exaltari per additionem *Tincturæ Corallorum, Sapphir. Hyacinth.* & *Margarit.*

Quinimò ut universalius inde Medicamen exurgat, acui potest tantillo *Florum Regali Antimonialis* per diuturnam reverberationem rubificatorum. Vide *Librum Theophr.*

Descriptionem hanc *Rudolpho Imperatori* submissè communicavit *Tycho Brahe.*

Ex communicatione *D. Joh. Waltheri Held.*

7. Extractum Pulmonum.

℞. *Pulmon. Vulpis*, incide in frusta minutissima, ac adde
Herb. Veronic. Hyssop. Scabios. ana Mß.
Sem. Anis. Fænic. ana ʒj.

Coque in Phiala capaci benè occlusa in MB. fervente horas 7. vel 8. donec Pulmones in *Liquorem* redacti fuerint. Hinc cola *Colaturamque* inspissa, addendo *Sacchari* q. libet, ad consistentiam *Extracti.*

Vires. Imbecillitati ac Affectibus Pulmonum confert.

N. 1. Eodem modo fieri quoque possunt *Extracta Epatis, Splenis*, & similium, ex *Decoctis suprà à Quercetano* allatis.

N. 2. Præstat modus, quem suprà generaliter dedimus.

8. Extractum Satyrii compositum.

℞. *Extract. Satyr. simpl.* ℔ß.
Sal. Margarit. ℥ß.
Ol. Nucist. still. Anis. Cinnamom. an. ℥ß.

Vires. Impotentibus succurrit. *Dosis* gutt. aliquot, ad 20.

N. *Extractum simplex* V. *lib.* 4.

9. Extractum Theriacæ,

seu Essentia Theriacæ Simplex & Alcolisata.

℞. *Theriac. Androm. opt.* extrahe s. a. *Tincturam* cum *Aquæ Vitæ juniperina*, vel *Aq. ex Typhis cervinis*, vel simili *Aqua.* Be-

---

2. *Extracti Chalybeati magni Num.* 2. *Basis* est *Limatura Chalybis præparata*, è qua *Spiritus Vini* nihil extrahet. Potiùs *Extractum Martis cum Succo Pomorum Borsdorffianorum* cætero *Extracto aromatico composito*, cum *Spiritu Vini* extracto, sociandum venit, ut obtineatur scopus: vel *Extractum Martis Succo Pomorum* cum *Succis Vegetabilium* subigi posset, sicque fiunt optimè Extracta Composita; qui labor melior esset, quàm AUTHORIS: vel conf. *Correctio* HOFFMANNI *in Clave pag.* 83.

3. Pro *Extracto Hysterico Num.* 3. Ingredientia rectiùs extrahuntur beneficio *Aquæ Melissæ, cum Sale Tartari acuatæ*, ubi Sal hoc reserat claustra Vegetabilium, & facit Extractiones faciliores: pòst adduntur *Myrrha, Crocus*; & rectè, quia in substantiis optimè conveniunt ad Affectus menstruos.

4. In *Extracto Matricali Num.* 4. observandum, quòd *Extractum Croci* non possit haberi citra jacturam. *Fecula Bryoniæ* nullius est usus. *Camphora cum Spiritu Vini sublimata* nulla est, reviviscit enim iterum.

6. *Extractum Pestilentiale Tychonis de Brahe* nil aliud est, quam *Balsamus Sulphuris juniperinus.* Moneo autem hìc, quòd malè omissa sit *Camphora*, quæ in Peste primariam habet considerationem. Dehinc hujusmodi Extracta oleosa aromatica pro Peste præservanda non æquè conveniunt, potiùs acida & paulò fixiora locum habent. Volatiliora autem in Curatione optima sunt, in Præservatione verò potiùs utuntur Acidis fixioribus convenientibus.

7. *Extractum Pulmonum* reverà nil valet: sufficiant ergò *Sal volatile* & *Oleum*,

8. *Extractum Theriacæ seu Essentia. Num.* 9. Quando *Theriaca* beneficio *Spiritus Vini* in *Essentiam* aut *Extractum* redigi-

Bezoardica sive Theriacali. Decantatas Tincturas destilla ad remanentiam Essentia Theriaca in consistentiam Mellis, quam serva pro usu, titulo Extracti Theriaca Simplicis, vel adde Sal ex incinerata remanentia elixiviatum, sub nomine Extracti, s. Essentia Alcolisata.

N. De hoc Theriaca & similibus Extractis, duo quæ moneam, habeo.

Primum suggerit Ingredientium diversitas, qua via credibile est, singulorum Essentias æquè uni soli Menstruo parere. Nec est quod oggerant, fermentando cuncta in unam naturam coaluisse. Dubium enim haud leve, utrum fermentando natura rerum adeò immutari possit, ut quæ anteà Menstruum Tartareum prorsus respuebant, facta Fermentatione idipsum amicè amplectantur.

Secundum, quod monere duxi, ipsamet præbet Fermentatio, quippe quæ potissimùm rerum fermentabilium partem in Quintam Essentiam exaltat, id est, volatilisat, spiritualem ac volatilem reddit. Exemplo sunt Vinum, Cerevisia, Succi Fructuum fermentati, & similia. Expropter cùm Tinctura destillationi submittatur, qua volatilior pars abstrahitur, quis infinget Extractum in fundo Destillatorii remanens, potissima sua parte esse exutum.

Ut has difficultates evitent, sunt qui Species seorsim Menstruis idoneis extrahunt, itaque Extracta postmodùm conjungunt. Verùm enimverò, nec hi ad metam, ad quam collimant, pertingere videntur. Etenim compositionem Theriacæ subeunt non pauca naturæ aromaticæ, subtilioris, tenuioris, volatilioris, &c. Quæ facultates ad Theriacæ constitutionem non minùs necessariæ sunt, quàm reliquæ in substantia minùs volatili residentes. Idcircò, cùm volatiles illi Spiritus à fixioribus in inspissatione separentur, operationem Theriacæ integram in Extracto hoc quis sibi spondebit? Adde quòd hac ratione nonnullorum Ingredientium ferocia, quæ aliàs fermentando in Theriaca cicuratur, indomita maneat, imò vires suas exercere aptior evadat. Præstat itaque Theriacam in sua propria substantia adhibere, quàm laboriosa hac extractione operam perdere. Id quod de aliis quoque; exempli gratia Pilularum quarundam Extractis, censendum.

Verùm enimverò, non simpliciter Theriaca Extracta improbata velim, præcipuè si spirituosiores seu oleosiores partes interveniente præcipitatione sint reservatæ. Qua in re non possum, quin industriam commendem Chymici solertissimi Friderici Greiffen, Pharmacopœi apud Tubingenses celeberrimi, Amici mei honorandi, qui imperfectionem Præparationum harundem perpendens, perfectiorem, non ita pridem in Decade sua nobilissimorum Medicamentorum, juris publici fecit, unde

10. Theriaca Benedicta Quercetani aucta & correcta.

1. Solvenda.

℞. Troch. scillit. Quercetan. ʒvi. de Viper. Venetian.
Ess. (Extr.) Opii cum Aceto destillato fact. ana ℥iij.
Succ. Glycyrr. in Aqu. still. solut. & inspiss. ℥iß.
Ess. Croci (cum Spirit. Vin. ʒi.)
Myrrh. in Aceto destillato sol. & inspiss. Oliban. in gran. ana ʒvi.
Gran. Styrac. cal. in Spirit. Vin. sol. & express. Gum. Arab. albiss. Sandarach. in gran. Sagapen. in gran.
Succ. Acac. in Aceto destillato sol. & insp. Hypocist. in Aceto destillato s. & insp. ana ℥ß.
Asphalt. ol. Galban. Mastich. Opopanac. (singul. in gran.) ana ʒij.
Essent. Castor. ʒi.

2. Extrahenda Aromata.

Piper. long. ʒiij.
Cinnam. ac ℥iß.
Acori, s. Calami, Cass. lign. vera. Costi ver. Pip. albi, & nigri, Schœnanth. Spic. Indic. Stœchad. Arab. Zedoar. Zingib. alb. an. ʒvi.
Cardam. min. Carpobals. veri. Cubebar. Polii, Galang. Caryophyllor. Macer. Spic. Celtic. an. ℥ß.
Lign. Aloes ʒij.

Extrahenda reliqua.

Myrobalan. Chebul. ʒvi.
Baccar. Juniper. ℥ß. Laur. ʒij.
Fl. Rosar. rubr. ℥iß. Hyperic. Centaur. min. ana ʒij.
Herb. Card. bened. Scord. Cret. an. ℥iß. Calamenth. mont. Dictamn. Cret. Marrub. an. ʒvi. Abrotani, Chamædr. Chamæpit. Orig. Cret. Polii Cret. Rorismar. Salv. min. Scabios. an. ℥ß. Majoran. Mari,
Lign. Asphalt. Santal. Agaric. ana ℥iß.
Rad. Ird. Flor. Angelic. Pentaphyll. Rhabarb. Tormentil. an. ʒvi. Aristoloch. rot. Asar. Cyper. rotund. Diptamn. alb. Enula Camp. Gentian. Imperator. Meu, Pimpinell. Phu Pontic. Serpentar. Succis. Valerian. Vincetoxic. an. ℥ß. Aristoloch. long. Cruciat. an. ʒij.
Sem. Buniad. seu Napi agrest. ℥iß. Petrosel. Maced. ʒvi. Ammeos, Amomi racemos. Anis. torrefact. Citri, Fœnic. Cret. Hyperic. Sesel. seu Siler. mont. Thlaspi seu Nasturt. alb. ana ℥ß. Dauci Cretic. ʒij.

3. Pulverisanda.

Confect. Serpentum juniperina Quercet. ℥iij.
Terr. Sigillat. ʒvi. Lemn.
C. C. usti an. ℥ß.

4. Liquida.

Balsam. Indici.
Ol. Nucis moschat. expr. an. ℥iß. Caryophyllor. ʒj. Succin. camphorat. ʒiß.
Spirit. Vitriol. ℥ß.

1. F. Extractio, seorsim medietatis Aromatum & reliquorum extrahendorum, singulorum sc. primo Spirit. Vin. rectific. secundò cum Aqua still. pluvial. Essentiam cum Spirit. Vin. extractam præcipita cum Extractione in Aqua still. Hinc abstrahe in MB. ac colligo seorsim Spiritum Theriacalem primo egredientem, seorsim etiam Aquam Theriacalem subsequentem ad consistentiam Mellis: residuam medietatem in Pulverem redige.

2. Ex Remanentia incinerata elixivia Sal. com. cum Aqua Pluviali.

3. In Spir. Theriacali solve Sandarach. Olib. Mastich. Storat. omnesque Essentias non satis liquidas eo dilue.

4. Cum Aqua Theriac. in pulverem redige Trochisc. de Scillis & Vip. solve in eodem Succum Glycyrrhiza, G. Arabic. & Sal. com. proprium.

5. In Spir. Terebinth. ʒvi. solve Asphaltum.

6. Reliqua omnia, ut Ess. Opii & Hypocist. Acac. Myrrh. Sagapen. Galban. & Opopanac. solve in Aceto destillato.

7. Omnes Extractiones, Solutiones, Pulveres, Balsama, Olea, expr. & destill. Spiritus & Sal com. l. a. commisce quàm optimè, & redige in Massam Pilularem. Hinc

11. Theriaca Cœlestis.

℞. Theriac. Benedict. prior. ℔iß.

Extrahe cum Sp. Theriacali, affunde & abstrahe ad consisten. Mellis. Abstractum Spir. (Essentia seorsim asservata) reaffunde Remanentia priori, extrahe denuò, & decanta. Remanentia affunde Spirit. Vin. rectific. ac extrahe residuam Essentiam ejus, decanta iterum, & confunde cum priori. Residuam Remanentiam in Aqua Theriacali, & tandem in Aceto destillato, Spiritu Salis bal-amici (Sal. Nit.) fortificato extrahe, Et his ultimis Extractionibus priores præcipita, & ad consist. Mellis coagula, tandem permisce

Magist. Corallor. Perlar. an. ʒj. Hyacinthi, Rubin. Smaragd. ana ʒvi.
Bezoart. Animal. Mineral.
Sal. Corallor. Perlar. an. ʒß.
Bezoar. Oriental. Terr. Sigillat. Unicorn. veri. Off. de C. C. ana ʒiij.

Ambr.

gitur, habetur uno nomine Extractum aromatico-opiatum; quò & conferenda sunt ea, quæ suprà de Spiritu Theriacali monui: sicut & rectè monet AUTHOR, quod propter varietatem Ingredientium Spiritus Vini affusus non possit ex omnibus extrahere virtutes, sed vix ex dimidia parte, reliquis relictis intactis. Paucioribus negotium potest expediri. Species Theriacales selectiores cum addito Opio & debita proportione Salis Tartari, mediante Spiritu Vini extrahere in Tincturam seu Essentiam, quæ inspissatione promptè Extractum suggerit. Quæ habet de Fermentatione AUTHOR, merentur, quæ legantur.

Usus est anodynus sudoriferus; hinc in Agrypniis, Febribus malignis, Dysenteriis malignis & epidemicis Extractum hoc est egregium, & satis usitatum Medicamentum; ubi tamen ejus loco & in substantia exhiberi potest Theriaca.

10. Theriaca Benedicta Quercetani. Num. 10. propter varietatem Ingredientium ita est dispensata, ut diversa Ingredientia extrahantur à variis Menstruis, &c. Sed vix decima pars hic quid suggerit. Volatilia sunt mixta fixioribus: imò pro dosi una vix hæc Ingredientia omnia aliquid conferre poterunt de concretis suis. Loco ergo hujus Theriaca Diatessaron substituatur.

Hæc de Extractis Alterantibus; sequuntur

EX-

Ambr. gris. ʒij.

Inspissa in Vase duplici ad formam *Extracti*, vel *Massæ Pilularis*.

Vires. Vires *Quercetanus* huic attribuit admirabiles in Venenis & Contagiis arcendis, in exagitatione Spirituum, Humorumque sedanda, in Catarrhis, Doloribus & Vigiliis mitigandis. In Balsamo nativo corroborando; Putredine præservanda, &c.

N. Rationem utriusque hujus Compositionis videsis *Decade Superiùs allegata*.

(Loco *Salis Margaritarum*, quod pretium Compositionis auget, & *Non Ens Hofmannus* appellat, præstat *alia Bezoartica* addere, sive *Extracta* sint, sive *Olea*, aut *Salia*, &c.)

12. *Extractum Uterinum Mynsichti*.

℞. *Bacc. Sambuci, Ebuli*, ana ℥iv.
Rad. Paeon. debitè collect. Artemis. rub. Dictamn. alb. Bryon. ana ℥ß.
Visc. quern. Summ. Ammeos,
Herb. Puleg. Meliss.
Cass. lign. Croc. Or. Castor. veri. ana ℥ß.

Extrahe cum *Spirit. Vin.* eumque separa ad remanentiam *Extracti*. Posteà adde
Sang. Porca in clibano exsiccat. & cum Aqua Hysteric. præpar. ℥ß.
Bezoart. Jovial.
Mag. Jovis Anglic. Matr. perlar. Coralior.
Ol. Anthophyllor. Angelic. Succin. alb. Arantior. an. ʒi.

Denuò misce & f. *Extractum* pro usu.

Vires. Medicina est saluberrima in Affectibus Uterinis etiam deploratissimis. *Dosis* ℈j. ad ʒß. tribus aut 4. diluculis continuis in *Aq. aliqua convenienti*.

EXTRACTA PURGANTIA.

Extracta Purgantia Simplicia, ut & quæ sub nomine alicujus Simplicis veniunt. Vide *lib.* 4.

Extracta Purgantia Composita.

Benedictum. Vide infrà N. 1.
Diacarthamum, *f. Cnicopharmacum Aug.*
Catholicum Francofurtensium. 2.
Sennerti. 3.
Arnoldi Weickhardi. 4.
Cholagogum Querc. A.
Hologogum Andernaci. A.
Melampodis, *f. Ellebori nigri Minderori*. A.
Melanagogum Querc. A.
Panchymagogum Crollii. 5. 6.
Hartmanni. 7.
Augustanorum.
Phlegmagogum Querc. A.
Pilularum Aggregativ. A.
Aurear. A.
Cochiar. A.
Fœtid. maj.
Lucis major. A.

1. *Extractum Benedictum*.

℞. *Fol. Sen. el.*
Rhabarb. ana ℥ij.
Agaric. ℥j.
F. *Extractum*.
Vires. Purgat biliosos ac mucilaginosos Humores.
Dosis à ℈ß. ad ʒi.

2. *Extractum Catholicum Francofurtense*.

℞. *Aloes succotrin.* ℥j.
Turbith el. ℥ß.
Colocynth. ℥vi.
Agaric. albiss.
Diagrid.
Rad. Ellebor. an. ℥ß.
Spec. Diarrhod. Abbat. ℥j.
Macis, Stœchad. Ar. Galang. Cardamom. Zedoar. Caryophyll. Cinnamom. Fl. Anth. Lign. Aloes. Visc. querc. an. ʒß.
Ambr. gris. ℈i.

Infunde omnia in *Spir. Vin.* per dies (8.) exceptis *Speciebus Diarrhod. & Ambra*, fiatque *Extractum*, cui adde *Extractum Specierum Diarrh. itidem per Spirit. Vin. factum & Ambram*.

Vires. Omnes Humores blandè purgat. *Dosis* à ℈i. ad ℈ii.

3. *Extractum Catholicum Sennerti*.

1. ℞. *Diagrid.*
Trochisc. Alhand.
Gumm. de Peru, ana ℥ß.
Aloes ℥j.
F. *Extractum* cum *Spirit. Vin.* seorsim.
Itidem *f. Extractum*
2. ℞. *Turbith el.*
Rad. Elleb. nigr. an. ℥ß.
Rhabarb. ℥j.
Spec. Diarrhod. Abb. Aromat. rosat. ana ʒij.

Utrumque *Extractum* conjungatur ad *Massam Pilularem* constituendam.

Dosis à ℈j. ad ℈ij.

N. Feliciùs forsan procederetur, si *Resina Diagridii*, *Magister. Gummi de Peru*, *Extract. Aloes per se fierent*, ut *lib.* 4. docebimus, atque *Trochisci Alhandali* cum reliquis infunderentur.

4. *Extractum Catholicum*, *D. D. Arnoldi Weickhardi*.

℞. *Aloes succotr.* ℔ß.
Rhabarb. opt. ℥v.
Fol. Senn. s. st. ℥iv.
Rad. Mechoac. ℥ii.
Colocynth.
Turpethi el. ℥iiß.
Esul. præparat. ℥ß.
Gener. 5. Myrobalan. an. ʒii.
Cinnamom. Zinzib. Macis, Galang. Zedoar. Caryophyllor. Cardamom. Cort. Citr. Schœnanth. an. ʒi.
Spec. Diambr. ʒij. *Diarrh. Abb.* ʒiij.

F. *Extractio* f. a. cum *Spirit. Vin.* & *Aqu. Fœnic.* exprimatur & inspissetur.

Dosis

EXTRACTA PURGANTIA.

Quoad *Extracta Purgantia*, in his omnibus attendum

1. *Subjectum extrahendum an sit resinosum? an mucilaginosum?* ubi resinosa, v. g. Scammonium, Colocynthis, &c. per Spiritum Vini aut alium sulphureum; sed mucilaginosa cum Aqua vel Menstruis homogeneis aqueis extrahenda sunt, v. g. Senna, Rhabarbarum, Elleborus niger, &c.
2. Ut semper vel *Menstruum acuatur cum Sale Tartari*, aut *Nitrum alcalisatum sit addendum*, ut partim corrigat Virulentiam & saporia Nauseam Purgantibus, simulque penetret ac dissolvat Concretum viscidum Resinæ laxativæ, Hypercatharseos authorem. Unde Extracta Purgantia propter resinosam substantiam nonnihil suspecta sunt ZWELFERO *Pharm. Reg. pag.* 55.
3. *Aloe*, si ea pro scopo laxativo Extractis addenda, *extrahatur Menstruo aqueo*, v. g. Aqua Cichorii cum Sale Tartari acuata; pro scopo verò stomachico cum Spiritu Vini tartarisato eliciatur.

Ex dictis patet, malè in subsequentibus Extractis AUTHORIS plura, eaque diversa Ingredientia tam Purgantia, quàm Alterantia, malè uno eodemque Spiritu Vini subinde extrahi, idque sine debita cum addito alcalisato correctela. Ritè autem parata meliora sunt, quam *crudæ Pilulæ*, inter quæ est *Extractum Catholicum Andernaci*, & *Extractum Panchymagogum Crollii*. Hæc ex *Radicibus Vegetabilium* per *Spiritum Vini* parata propinantur ad ℈j. addito convenienti Stimulo, & sic possunt propinari pro *Pilulis*.

Usus Extractorum est, ut

1. Ex iis fiant *Pilulæ* pro scopo laxativo seu purgante.
2. Ut dissolvantur in *Liquoribus appropriatis*, & ingrediantur *Potiones*, *Mixturas*, &c.

1. *Extractum Benedictum*. Hic error patet, quòd nempe *Senna*, *Agaricus*, & *Rhabarbarum uno Menstruo* extrahi non possint. Senna enim & Rhabarbarum Menstruum aqueum; Agaricus verò Menstruum spirituosum requirunt.

2. *Extractum Catholicum Francofurtense*. *Num.* 2. Malè hic omnia cum *Spiritu Vini* extrahuntur, cùm Aloe hìc se offerat, quæ non cum Spiritu Vini, sed Aqua tartarisata extrahi debet pro scopo purgatorio. Qui ergò voluerit tale *Extractum Catholicum*, *Scammonium*, *Colocynthidem*, & *Jalappam* extrahat cum *Spiritu Vini probè tartarisato*: pòst *Radicem Hellebori nigri recentem* extrahat cum *Aqua destillata spirituosa Anisi*, *acuata cum Sale Tartari*: pòst conjungantur, & addito *Oleo Anisi destillato* in *Massam* uniformem compingantur.

5. 6. *Ex-*

Dosis ad ʒß. vel ℈ii.

5. *Extractum Panchymagogum Crollii, primum.*

℞. *Spec. Diarrhod. Abbat. Diambr.* ana ℥j.
Eatrahatur *Tincturn* cum *Spiritu Vin.* f.a. Vitrum crebrò mnvendo,
Deinde
℞. *Pulp. Colocynth.* ʒvii.
Turpeth. gummos. ʒv.
Agaric. opt.
Rad. Elleb. nigr. veri ana ℥j.
Scammon. elect. ʒvi.
Fol. Sen. ℥iv.
Rhabarb. el. ʒiii.
Elater. ʒii.
Sem. Ebul. trit. ℥iij.
Hermodact. ʒiij.
Incidenda incidantur, terenda terantur; affunde *Tincturam illam Specierum*, extrahaturque *Tinctura* f.a. decantatas *Extractiones* inspissa leni calore MB. ad consistentiam Mellis; postmodùm adde
Ol. Cinnam. Caryophyllor. Nucist. ana gutt. x.
Sal. Perlar. Corall. an. ʒii.
Salem è Fæcibus superioribus calcinatis extractum.
Rasur. Cranii humani. (vel *Oss. calcinat.*) ℥ß.
F. *Massa.*
Vires. Non datur melius Catholicum, quod minori molestia omnes Humores noxios expurgat.
Dosis à ℈i. ad ʒii. & *Vino Malvatico*, vel alio generoso, *Jusculo*, vel aliis *Cum potius aggregativus* admixtis: datur & in forma *Pilulari.*

6. *Extractum Panchymagogum Crollii, secundum.*

♃. *Pulp. Colocynth.* ʒv.
Agarici,
Scammon. el. ana ℥ß.
Hellebor. nigr.
Spec. Diarrhod. Abbat.
Aloes succotr. ana ʒi.
Eatrahe f.a. cum *Spir. Vin.* enmqne iterum abstrahe. Et quia in Extractione sæpè virtus purgatrix solet debilitari; ideò quidam solent ad unam partem *Extractorum* addere *crudorum Purgantium* partem alteram: adde ergò superioribus, antequàm Eatractum in fundo remanens planè inspissetur,
Trochisc. Alhand. ℥vi.
Diagrid. preparat.
Agaric. troch. ana ℥ß. *Aloes epatic.* ℥i.
Pulverisata redigantur in *Massam* Justæ consistentiæ.
Dosis à gr. 20. ad 25. & 30. & ultra.
N. Aliud vide in *Pharmacop. Augustana.*

7. *Extractum Panchymagogum Hartmanni.*

♃. *Fol. Senn. s. stip.* ℥ij.
Rhabarb. el. ℥iß.
Rad. Hellebor. nigr. ℥i.
Turpeth. alb. gummos.
Polyped. quern.
Trochiscor. Alhand.
Agaric. trochisc. ana ℥ß.
Medull. Sem. Carthum.
Myrrh. rubr. el. ana ʒiij.
Spec. Aromat. Caryoph. de Ambr. ana ʒi.
Cortic. Citr. ℥i.
Concisa & contusa extrahantur simul omnia cum *Spiritu Vini* & *Aqua Cinamom.* ana ℔iß.
F. *Expressio.* Fæces denuò extrahantur cum sola *Aqua Cinamom. tenuiori*, percoletur posteà. *Extracto* adde
Extract. Aloes cum Aqua Betonica, vel Veronic. facti. ℥iij.
F. *Mistio*, & *Inspissatio* ad justam consistentiam, addendo *Ol. Caryophyllor.* gut. 10.
Dosis à ℈ß. ad ℈iß. *Hartmannus in Croll.* Alias insuper Descriptiones videre poteris *dicto libro.*

SCHROEDERI CAPUT LVIII.

DE FARINIS.

F*arinarum* conficiendarum *Modus vulgaris* est.

Sunt usitatiores in Officinis

FARINA

Amyli, Amydi. Germ. *Krafft-Meel*, Gall. *Farine d'Amydon.*
Avena.
Fabarum.
Fœni Græci.
Glandium.
Hordei.
Lentium.
Lini.
Lupinorum.
Oryza.
Pisorum.
Siliginis.
Tritici.
Volatilis. Germ. *Staubmeel.* Gall. *De la Folle Farine.*

SCHROEDERI CAPUT LIX.

DE FÆCULIS.

F*Æcula* ex *Radicibus* nonnullis, iisque viridibus eliciuntur, rarissimè ex *Foliis.*

Modus fiendi.

℞. *Rad.* (v.g. *Ari*) q.v. lotam vel rasam conquassa optimè in Mortario, affundendo *Aquam* subinde, ut fiat *Pulpa liquidiuscula*, hanc fortiter exprime, *Expressionem* liquidam repone, ut subsideat *Facula*, *Faculam* subsidentem exsicca. Sic sunt

FÆCULA

Ari.
Bryonia.
Iridis nostratis.
Liliorum alborum.
Pœonia.
Raphani marini.
Scilla.
Serpentaria.

5. 6. *Extractum Panchymagogum Crollii.* Rectè paratur *Compositio posterior*, modò *Aloe & Helleborus niger* ritè extrahantur.

CAPUT XXVIII.

DE FÆCULIS.

F*Æcula* ita sunt dictæ, quia sunt *Faces* seu residuum iners Corporum. Planè nihil valent, unde etiam ferè in desuetudinem abierunt. Nam quæ præparantur ex *Subjectis atrioribus volatilibus*, quorum agendi ratio speciatim in *Sale volatili* consistit, ex horum Fæculis nihil opis expectari potest: hinc *Facula Ari*, *Iridis nostratis*, *Raphani marini*, *Scilla*, *Serpentaria*, &c. nullius penitus erunt usus.
Modum parandi habet AUTHOR *noster*. Nempe
♃. *Radices* quædam, quæ *Farinam* absconditam gerunt: v.g. *Ari*, *Bryonia*, *Ireos nostratis*, &c.
Ex concisis illis minutissimè, & cum *Aqua communi* contusis, exprimitur *Succus* per linteum fortissimè: Quod verò *per residentiam* de Succo decantato relinquitur, Calore leni easiccatur, *Pulvis* in fundo remanens dicitur *Facula*, quæ sanè est fæculentum Remedium.
Ex isto enim Succo Sal volatile (in quo tota Radicis crasis consistit) in expressione & exsiccatione necessariò avolar, hinc Fæcula est insipida, & omnis odoris & virtutis activæ expers, ita ut relicta ab expressione Radix majoribus longè virtutibus adhuc polleat, quam tamen tanquam inutile Caput mortuum communiter rejiciunt. Imò ipsa Radix Ari, Sale alcali acerrimo prædita, si integra de filo in loco umbroso exsiccetur, parum retinet; unde colligi potest, quid de ejus Fæcula sperandum? LUDOVICI quidem in *Pharm.* & SCHROECKIUS *in Defens. Pharm. August. pag.* 502. docent: *non in universum omnes abjiciendas esse, nec Succos suos adeò orbatos esse*: cùm tamen earum ℔j. tantam vim non habet, quàm ℥j. Radicis earundem crudæ; quicquid enim virium subest, evolat in auras, & Cadaver mortuum inerme remanet.

N. *Scilla* operationem habet peculiarem. Vide *lib.* 4.
Ononidis Radix cocta in s q. *Aqua* (hor. 3. 4.) si *Decoctum* illud clarificatum priùs & aliquantulùm inspissatum reponatur, *Tartarum* itidem ad fundum mittit.

SCHROEDERI CAPUT LX.

DE FLORIBUS.

FLores in Chymia sunt subtiliores Corporis partes, per sublimationem à crassioribus particulis, sub forma sicca separatæ.

Modus: ut singulis ferè diversus est, ita & in singulis describi postulat.

FLORES usitatiores sunt.

Antimonii.
Cinnabarii Antimonii.
Arsenici, Auripigmentum sublimatum.
Benzoin.
Mercurii varii, hoc est, *Mercurii dulcis.*
Salis Ammoniaci.
Sulphuris varii.

MORELLI CAPUT III.

DE FOTU.

Lib. 2. Sect. 2.

FOmentum aliàs, eo quòd suo Calore Partes, quibus admovetur, *foveat*, sic dicitur: omnia enim *Fomenta* ferè *calida* sunt effectu, ratò autem *frigida*.

Est autem *duplex*. *Humidus* & *Siccus*.

FOTUS HUMIDUS.

Humidus Liquor est, Partibus variis, *Lintei*, *Filtri*, *Spongiæ*, *Vesica bubula* beneficio, applicandus ad varias intentiones. Est rursùm *duplex*. *Simplex & magis Compositus*.

1. *Simplex Liquor*, pro Fotu aliquando usitatè præscribi solitus, ratione *Qualitatis*, est *Aqua calida* vel *tepida*, ubi relaxandum, in Doloribus à tensione. *Vinum*, ubi discutiendum, roborandum. *Aqua & Vinum*, ubi utrumque simul, vel temperatè agendum. *Lac* in Doloribus. *Oleum commune* vel aliud, ubi emolliendum, ad dolores, digerendum pro scopo; *Hydrelaum*, *Oxycratum*; quo referri potest & *Oxyrrhodinum* in calidis Affectibus. *Lixivium Sarmentorum* in frigidis, ubi digerendum, siccandum fortiter.

Quod ad *Quantitatem*, usus longitudine, vel partis amplitudine definienda: sic *pro Oculo* ℥iiij. v. g. sufficiunt, *pro Ventriculo* ℔j. ℔iß. *pro Hypochondriis*, & *Abdomine*, ut in Obstructionibus, ℔iii.

2. *Compositus* fit ex *Decocto variarum partium Plantarum*, & *Liquore idoneo*, in quibus consideratur *Qualitas* & *Quantitas*.

Quod ad *Qualitatem Materia*, præscribuntur *Rad. Fol. Fruct. Sem. Flor.* modò omnia simul, ubi major quantitas paranda; modò quædam tantùm.

Quod ad *Quantitatem*, varia pro partium diversitate: *pro Oculis* verbi gratia, præscribatur Dosi Potionum, seu quarta parte Apozematis: *pro Ventriculo* Dosi media Apozematis, aut paulò majore: *pro Abdomine* integra Dosi Apozematis.

Liquor, in quo Decoctio facienda, ratione *Qualitatis*, est *Aqua simplex*, *Aqua & Vinum* simul, *Lac* aliquando, ubi leniendum, *Lixivium*, ubi digerendum, *Aqua Fabrorum*, ubi ad-

---

Quoad *cæteras Fæculas*, *Bryonia*, *Ireos* & *Pæonia*, etiam *Fæcula* Ari, utut aliqua Salis acris pars gustu perceptibilis remaneat, adeòque aliquantum de Concreti crasi retineant, tamen reverà pauxillum est; unde Radicibus suis pulverisatis non præferendæ sunt, quasi illarum virtutem concentratam magis continerent, ut ideò in minori *Dosi* præscribendæ essent, cùm contrarium in *Fæcula Bryoniæ*, vi cathartica spoliata, aliisque jam dictis manifestum sit. Nam *Radix Bryonia* purgat, & quando expressa est in Fæculam, nihil operatur; propterea, quoniam partes volatiles activæ facilè exhalant, & Terra mortua residet in fundo: conf. hic contra Fæculas agens ZWELFERUS *in Animadvers. in Pharm. Aug. p.* 446. & in *Append. pag.* 64. & ANGELUS SALA *ubi de Essent. Vegetabilium*. Est ergò *Fæcula* nullius usus, utut à multis Medicis præscribatur.

CAPUT XXIX.

DE FLORIBUS.

FLores sunt nihil aliud, nisi *Sublimata in forma sicca*: nam in Operationibus chymicis, quando aliquid sublimatur, in forma humida dicitur *Destillatum*: si in forma sicca, dicitur in specie *Flos*. Sunt ergò *Flores partes subtiliores, qua Igne lente separantur à crassioribus & terrestrioribus, & sublimantur*. *Modus* in singulis Subjectis variat, & alio modo fiunt *Flores Benzoes*, alio *Flores Sulphuris*, alio alii sublimantur: vel *per se*, uti videre est in *Floribus Antimonii* vel *Sulphuris*; vel *cum addito*, v. g. *Sale communi*, mediante quo etiam *Mercurius* sublimatur: & in specie cum *Sale Ammoniaco*. Sed de his *suis in locis*.

CAPUT XXX.

DE FOTU.

IN genere rectè dicit AUTHOR, quòd *Fotus* sit vel *Humidus* vel *Siccus*, qui dicitur *Sacculus*, de quo *suo loco*. Hac vice considerabimus *Fotum Humidum*.

In omni FOTU HUMIDO consideranda *duo*: 1. *Liquor* in quo fit Decoctio, & 2. *Res* seu *Materia in Liquore decoquenda*.

Liquor interdum est *Simplex*, ut nihil in illo decoquatur, interdum *aliquid decoquitur*. Estque primò *Aqua calida*, quando quædam pars dolens, aut pars quædam quasi contracta aut corrugata fovetur cum Aqua calida, ut fiat denuò laxa & flaccida. Talis Fotus cum Aqua simplici cum *Linteis* duplicatis, triplicatis aut quadruplicatis, vel cum *Spongia*, vel cum *Vesica*, Aqua calida repleta, applicatus, usitatus est in Affectibus Abdominis flatulentis: cùm Aqua calida soleat discutere Flatus, & fovere Calidum insitum, quo discutiantur Flatus.

Interdum cum *Aqua* permiscetur *Vinum*; ubi opus est, ut pars corroboretur unà cum Fotu: dum enim Aqua blandè laxas efficit partes duras, Vinum, seu partes Vini subtiliores, sese insinuant & partes confortant.

In Doloribus partium quibuscunque usitatissimum est ut foveantur partes cum *Lacte*, imprimis, si haberi potest, cum *muliebri*. In genere, omne *Lac vim habet anodynam* & Dolorum sedativam: propereà tale Lac calefactum, usitatè cum Linteis duplicatis aut triplicatis applicatur, & sic partes dolentes foventur. Et Lac vel solum sufficiens est in Doloribus Artuum, in quibus instar Fomenti applicatum solet compescere Dolorem.

In Doloribus Capitis scorbuticis *Fotus ex Lacte caprino* & *muliebri* præscribitur, ut subinde singulis dimidiis horis admoveatur Capiti. In talibus enim casibus non tantùm Cephalalgia & acrimonia Seri scorbutici temperatur, sed præterea à Lacte muliebri suavis Somnus inducitur. Et cùm aliàs Cephalalgiæ soleant intendi ab usu Lactis, in talibus tamen scorbuticis compescitur Dolor & è contrario sistitur.

Ubi pars tensa est & indurata & quasi contracta, tunc usurpatur *Oleum* pro *Fotu*, sive *simplex*, sive *permistum cum Aqua*, & tunc vocatur *Hydrelæum*.

Non rarò pro Fotu usurpatur *Lixivium*, externè, ubi fortiter discutiendum & attenuandum est. Hoc enim cùm constet ex Salibus alcalibus fixis, ratione istorum Salium facilè penetrat & collectos Humores reserat, reseratos dissipat & fortiter discutit. Talia Lixivia commodè usurpantur in Tumoribus serosis & œdematosis discutiendis: in Tumore Scroti aquoso: item etiam Hernia aquosa. Tale Lixivium commodè applicatur Abdomini in Ascite Tympanitide, in qua potenter discutit Flatus. In specie autem usurpantur Lixivia pro *Fotu* aut *Lotionibus Capitis*, de quibus postmodùm. Et fiunt talia *Lixivia* communiter ex *Cineribus Sarmentorum Vitis*, ex *Cineribus Genista*, ex *Cineribus Stipitum Fabarum*, ex *Fimo columbino calcinato* & similibus aliis.

Quoad *Quantitatem* consideranda est *Pars* fomentanda, & deinde considerandum *Tempus* pro Fotu, an crebrò an rarò Fomentatio instituenda. Sic in Oculo non tanta requiritur Quantitas Liquoris pro Fotu quàm in Ventriculo aut Abdomine: item major requiritur Quantitas pro Fotu sæpiùs reiterando, quàm quando de die semel vel bis repetitur applicatio. Pro *Fotu Oculi* usitatè potest præscribi ℥i. ℥ij. ℥iij. ℥iv. ad ℥vj. Pro *Fotu Ventriculi*, *Abdominis* & similium partium ma-

adstringendum, &c. pro scopo; quod ad *Quantitatem*, præscribitur q. s.

Nota, aliquando *Decocto facto, colatoque* varia addi, ut *Vinum album* in Obstructionibus Viscerum, ad ℔ij. ℔iß. *Acetum* aliquando in Lienis Affectibus ad ℥vi. vii. viii. ad penetrationem. *Aqua vitæ*, pro Ventriculo ad ℥ii. ℥iii. ad roborandum simul. *Oleum idoneum* ad ℥iv. ℔ß. &c. Passim etiam in usu practica, in Obstructionibus Viscerum, post usum *præscripti Apozematis* statim præscribi, ℞. *Decocti Apozematis præscripti* ℔iii. iv. adde *Vini*, &c. fiat *Fotus Abdominis*.

Usus & Formula. ℞. *fiat Decoctio pro Fotu*, quo foveatur locus affectus, Linteo duplicato, Filtris, Spongia imbutis, & leviter expressis, vel etiam Vesica suilla semiplena, mane & serò, vel urgente necessitate, calidè per horam dimidiam, unam: vicissim ubi refrixerit applicandum.

Nota, in *Fotu Hypochondriorum* dici, *foveatur Regio hypochondriaca*, *mane* 2. 3. *horis ante prandium*, *vel etiam ante cœnam per triduum*, *aut quatriduum*, *frequenter mutando*, *ne frigefiant*: præcipitur autem passim post Fotum, *pars deinde ungatur tali Oleo*, *Linimento*, *Unguento calidè*. *Usus* autem post Purgationes universales, aliàs urgente necessitate.

Utilitas latè patens, ùt nulla ferè pars, quæ ùt foveri potest, sic & fructum inde non percipiat, ut & Oculis affectis præscribatur horum Dolori, Inflammationi, Obstructionibus variarum partium, ad movendos Menses, &c. laxandum, emolliendum, digerendum, siccandum, adstringendum, roborandum, calefaciendum, aliquando & ad refrigerandum, sed tunc potiùs usus est *Epithematum*, ut in Inflammatione biliosa.

FOTUS SICCUS.

Sic appello ab effectu *Sacculos*, qui ad resolvendum maximè præscribuntur; unde & *Sacculi Discutientes* vulgò dicuntur, de quibus *postrà*.

MORELLI CAPUT I.

DE FRONTALI.

Lib. 2. Sect. 2.

IN genere vocari potest quævis Forma Medicamenti externè *Fronti applicata*, privatim tamen significat *Topicum refrigerans & hypnoticum*, *ex Cephalicis frigidis contusis*, *Sacculo lineo*, *lato* 4. 5. *digitis*, *exceptis*, Græci vocant ἀναπόλλημα etsi hoc propriè notet *Medicamentum*, *quod ex Emplasticis*, ut Farina volatili, *& Adstringentibus*, ut Bolo, Sanguine Draconis, Acacia, Aceto & Ovi albumine *exceptis Fronti applicatur*, *ad Hæmorrhagiam*, *Humorumve impetum*, *& Fluxiones in Oculos sistendos*.

No-

majorum præscribitur ℔j. ℔iß. interdum ℔ij. usque ad ℔iij. quoniam in talibus partibus majoribus sæpius reiterandus est Fotus.

Cæterùm præter hos Liquores simplices usitatissimè accipitur *Liquor compositus*, sive certum *Decoctum*, quando v. gr. in *Aqua*, *Vino*, *Aceto*, *Lacte*, *Lixiviis* & simili alio decoquuntur *certa Vegetabilia composita*.

Modus præscribendi est idem atque in *Decoctis*, nisi quòd in talibus, quando præscribuntur ad ℔iij. tantùm augmentetur Dosis Ingredientium: aliàs eodem modò atque *Decocta* usu interno præscribuntur usurpanda. Ut pateat modus, sit v. g. *Fotus in Colica*:

℞. *Herb. Rut.*
Fulior. Lauri,
Flor. Chamæmill. Roman.
Centaur. minor.
Sambuci,
Summitat. Anethi.
(ita enim præscribitur Anethum) ana Mj.
Rad. Angelic.
Levistic. ana ℥iß.
Baccar. Laur. ℥j. (pro discutiendis Flatibus.)
Juniperi ℥ij.
Sem. Cumin.
Carvi,
Anethi ana ʒiij.
Concisa & contusa M. D. S.
Species pro Fotu.

Tales *Species* coquendæ postmodùm sunt in *Aqua simplici*, aut addendum est ipsis aliquid *Vini*, in fine præprimis Decoctionis.

In acrioribus Doloribus additur tertia vel quarta pars *Olei Decocto*. Postmodùm in *Decoctionem* factam intingenda sunt Lintea duplicata aut quadruplicata, & sic singulis horæ quadrantibus, aut singulis dimidiis horis applicanda Abdomini & subitò applicatio reiteranda.

Commodè autem in Doloribus gravioribus: in specie Dysentericis, tales *Species* decoquuntur in *Lacte*, & applicantur externè, v. g. *Exemplum* talis *Fomenti in Dysenteria* sit hoc:

℞. *Herb. Centumnod.* seu *Polygoni*,
Equiseti,
Anserina,
Folior. Symphyti majoris,
Plantaginis an. Mj.
Sem. Plantagin.
Sanguisorb. an. ℥iij.
Coquantur in s. q. *Lactis Colat.* s. *Fotus* pro Doloribus. Vel si non volumus, ut coquantur in Pharmacopolio,
D. S. Species pro Fotu.

Et coquendæ sunt à domesticis Ægri. Commodè etiam talia fiunt Fomenta decoquendo in *Aqua & Aceto*, ana, & talis *Mistura Aquæ & Aceti* anatica dicitur POSCA communiter. Et quidem *Aqua cum Aceto* usurpatur in Affectibus Splenis & Stomachi: in Affectibus Stomachi, quoniam Aciditas grata Stomacho eundem roborat, & blandè adstringit: unde in Nausea, Vomitu, *Cholera* & similibus Ventriculi Morbis convenienter instituuntur tales Fotus: item Inflationibus Splenis in Infarctu & Dolore ejus gravativo. Et in Splenis intumescentis, ubi & alia Symptomata concurrunt, possumus usurpare tale Fomentum.

Exemplum talis *Fotus in Affectibus Ventriculi* sit hoc:

℞. *Herb. Menth. crisp.*
Puleg.
Meliss.
Comar. Absinthii ana Mj.
Flor. Chamæmill. Roman.
Rosarum ana p. iii.
Rad. Calami aromatici ℥ß.
Angelic.
Levistic. ana ʒii.
(in primis ubi adsunt Flatulentiæ)
Mastiches ʒiij. (quod est egregium)
Incisa & contusa D. S.
Species pro Foto.

Vel incisa & contusa coquantur in s. q. *Posca* pro Fomento Ventriculi. In tale *Decoctum* intinguntur vel Spongia vel Linteum duplicatum, calidè applicatur regioni Stomachi & singulis dimidiis horis repetitur. Valdè conveniens est talis Fotus in talibus Stomachi Morbis.

Interdum *determinatur Quantitas Liquoris* & præscribitur ita. Coquantur in s. q. *Posca*. *Colatura* ℞. ℔j. ℔ij. &c.

Tale *Exemplum* sit *Fotus in Affectibus Splenis*:

℞. *Herb. Scolopendr.*
Ceterach. ana Mj.
Cort. Tamarisc.
Fraxini ana ℥ß.
Flor. Genist.
Tamarisc. ana pij.
Rad. Filicis ℥ij. (quæ est Basis)
Coquuntur in s. q. Aquæ communis. Colaturæ ℞. ℔j. cui adde *Aceti Cappar.* ℥iij. m. s. *Fotus externus* pro Splene affecto.

Applicatur vel cum Spongia, vel cum Linteis in se invicem convolutis.

Fomenta talia in Affectibus Hypochondriorum flatulentis sunt satis usitata, & tunc cum Linteis oblongis applicantur utrique lateri sub Hypochondriis, & præscribuntur ad ℔ij. vel iij. ut sufficiant pro convenienti tempore à Medico proposito.

De FOTU SICCO habebimus suo loco.

CAPUT XXXI.

DE FRONTALI.

HOc nomine nominantur omnia illa, *quæ Fronti applicantur* quocumque modo. Ex quo patet, quòd *non sit specialis Remedii formula*, sed vario modo, cùm Remedia possint Fronti applicari, etiam *Frontalia* possunt fieri *varia*: adeòque non opus esset peculiari Capite: insistendum tantum vestigiis AUTHORIS.

Nostrum *Frontale*

Componitur Vel 1. forma *Sicciore*, quæ propriè *Frontale* est, ratione *Qualitatis*, passim ex *Floribus* & *Semin. Cephal. frigidis*, ut *Flor. Viol. Rof. Nymph. Sem. Pap. albi, Lactuca*.

Ratione *Quantitatis*, *Flor.* pugilli. 3. 4. *Semin.* ʒß. præscribuntur.

Nota, his addi aliquando ad robor & discutiendum, *Flor. Chamom. Melilot.* an. P. ß. *Semin. Coriandr. Anethi.* an. ʒß.

Etiam utilissimè ex solis *Foliis Lactuca, Hyoscyami* ad Mi. iij. contusis, *Oleo Violar.* & *Aceto* imbutis fieri ejusmodi Frontale, ut & aliquando priori modo *horum* Mi. addi.

Vel 2. forma *Humidiore*, idque aut instar *Linimenti*, ex *Unguenti Populei* verbi gratia aut *Rosar.* ℥vi. *Ol. Vini &c.* ℥ß. aut solo *Unguento Populeo*, aut forma *Cataplasmatis* ex *Foliis, Flor. Seminib.* dictis, contusis, addito pauco *Oleo* & *Aceto*.

Usus & *Formula Sicciores*. ℞. *&c. Contundantur, & includantur Panno lineo raro, fiat Frontale*, quod *vapore Aceti* perfusum aut irroratum, Fronti & Temporibus admoveatur, hora somni.

Linimenti. ℞. *&c.* illinantur Frons, & Tempora hora somni, atque 4. 5. horis elapsis abstergatur, renoveturque.

Cataplasmatis. ℞. *&c. Fiat instar Cataplasmatis*, quod duplici Linteo exceptum Fronti & Temporibus applicetur.

Utilitas præcipuè ad refrigerandum, ad Capitis ardores, ut per Febres, Phrenitidem, ad Somnum conciliandum, in Vigiliis, quæ per istos Affectus vires admodùm dejiciunt, & Mentem exagitant; ad Vapores compescendos in Febribus, ad repellendum aliquando, ut & ad Capitis Dolores, &c.

MORELLI CAPUT V.

DE GARGARISMATE,

Lib. 2. *Sect.* 2.

M*Edicamentum liquidum est, Affectibus Oris, Gingivarum, Faucium, Laryngis, aliquando & Capitis dicatum, gargarisando*, ut vocant, *Fauces colluens, sine deglutitione*.

Componitur 1. ex *Aquis* & *Dissolvendis* idoneis.

Aqua sunt *Aqua destillata*, quæ ferè ad ℔j. ℔iß. usurpantur.

Dissolvenda, semper *Syrupus* idoneus ad ℥iij. iiij. aliquando, pro scopo, *Diamoron, Dianucum, Mel, Succus idoneus*, ut & *Acetum, Omphacium*, in Repellentibus: ad ℥ij. ℥iij.

2. *Vel* ex *Aquis* & *Succis* maximè frigidis: *illarum* ℥viii. x. *horum* ℥iiij. cum *dissolvendis* dictis.

3. *Vel* quod passim, ex *Decocto* variarum partium *Stirpium* pro scopo, paucarum, plurium, *Dosi* ferè *Clysteris*, facta in *Liquore idoneo*, in cujus *Colatura* ℔j. ℔iß. jam dicta dissolvuntur.

Usus & *Formula*. ℞. *&c. Fiat Gargarisma*, quo colluat Os sæpè, per horam ante prandium & cœnam, vel etiam omni hora si opus, frigidè si repellamus, tepidè si digeramus.

Utilitas varia pro Affectuum varietate, ad repellendum initio Inflammationem, ad omnem Intemperiem calidam oris, ad Defluxiones, ad detergendum, ad digerendum in Inflammationibus, Oris fœtorem, & varios ipsius & Faucium affectus. Aliquando (etsi rariùs) fit ad Pituitam è Capite purgandam, ex *Decocto* incidentium, detergentium & tenuium cephalicorum; sed *Masticatoria* præstant.

MORELLI CAPUT VII.

DE DENTIFRICIO.

Lib. 2. *Sect.* 2.

R*Emedium* hoc, etsi videatur tantùm *Cosmeticum*: tamen & sæpiùs à Medicis ad alios eorum Affectus præscribitur.

Componitur 1. *Vel Aqua* forma, qua aut abluuntur Dentes, aut Linteo imbuto confricantur. Huc pertinet *Liquor Vitrioli, Sulphuris*, paucus, *Aqua* pauca dilutus, quo Dentes fricantur. Mirè detergit, dealbat, vindicat à Carie: cautè tamen, quia fragiles reddit.

2. *Vel* forma *Pulveris* præscripti ad ℥j. ℥iß. &c.

3. *Vel* forma *Linimenti*, ex *Pulveris* ʒvj. ℥j. cum *Mellis rosat.* q. f. fiat instar *Opiata*, pro *Litu*.

4. *Vel* forma *Trochiscorum*, Suppositorii instar, quibus resiccatis, & induratis Dentes fricantur. Fiunt autem ex *Pulver.* ℥iß. ℥ij. cum *Mucilaginis Gummi Traganth.* q. s. fiant *Trochisci*, Suppositorii instar, exsiccentur.

Usus & *Formula*. ℞. *Fiat &c.* quo vel abluatur Os sæpiùs, &c. vel illinantur aut fricentur Dentes; posteà Os abluatur *Liquore* idoneo, *Aqua, Vino, &c.*

Utilitas præscribitur maximè ad Dentes dealbandos, detergendos, stabiliendos, vindicandos à Carie, Gingivas etiam firmandas, incarnandas, à Fluxione defendendas.

Nota obiter *circa Materiam*, usitatissimè, & utiliter, ad detergendum præscribi *Tartarum, Corallia, Crustum Panis ustam, Sal, Os Sepia, Pumicem*, &c. quibus *Odorata* pro ditioribus, *Moschus, Ambra*, possunt addi.

SCHROEDERI CAPUT LXI.

DE GARGARISMIS, DIACLYSMATIS ET DENTIFRICIIS LIQUIDIS.

D*iaclysmata*, (*Collutiones Oris*) sunt *Liquores*, qui in Ore detinentur, iterumque exspuuntur. Hi si *gargarisando* adhibeantur, dicuntur *Gargarismi* seu *Gargarismata*, quod tamen vocabulum etiam generaliter pro *Diaclysmate* non raro

---

Rectè hic in principio removet vocem ANACOLLEMATIS, quod Græcis idem est atque Germanis, *ein Derbandt, Cataplasmata valdè adstringens*, quod applicatur à Chirurgia in principio Luxationum, & Fracturarum: nihilominùs uti Græci Anacollemata Fracturis, ita eodem usu applicant etiam Germani Fronti. Applicantur varia Remedia Fronti imprimis tantùm in forma *Sacculorum*. Et quidem fiunt tales *Sacculi ex Vegetabilibus* instar aliorum Sacculorum, moderata tamen dosi, ne nimis aucta impediat convenientem applicationem. *Formula* sit talis in *Agrypnia*.

♃. *Herb. Lactuc.*
Nymphaa ana Mß.
Flor. Nymph.
Papav. rhœad. ana pij.
Sem. Papaveris albi,
Lactuc. ana ʒij.

Ex contusis fiat *Sacculus* irrorandus *Aqua Hypnotica Dornerelli*,

Ex quo patet, quòd non sit singularis Formula Frontale. Talia *Frontalia* etiam sunt Remedia, quæ sub forma *Unguenti* & *Linimenti* applicantur Fronti. Tale *Linimentum contra Dolorem Capitis & Vigilias* est hoc:

♃. *Unguent. Somniferi aṡitat.* ʒij.
Ol. Papaveris expressi ʒß.
Seminis Hyoscyami expressi. ℈ß.

M. F. *Linimentum* hypnoticum Capiti applicandum. Hoc inungantur Tempora & Frons. Item solum *Unguentum Populeum*: item *Unguentum Alabastrinum* cum *Ol. Anethino*, aut etiam cum *Ol. Papaveris*, applicantur eodem modo Fronti, & vocantur Frontalia: interdum sub forma *Cataplasmatis* applicantur Remedia Fronti, & vocantur Frontalia, quoniam Fronti applicantur.

Formula sit talis:

♃. *Nucleor. Persicor.* ℥ß.
Sem. Papaveris albi ʒij.

c. q. f. *Lactis muliebris* fiat *Cataplasma* contundendo & miscendo. Capiti externè applicandum in Dolore Capitis.

Tale *Cataplasma* duplici excipitur Linteo, admovetur & applicatur Fronti pro varietate Subjecti. Ut ita appareat, quòd omnia Medicamenta applicanda Fronti dicantur Frontalia, ut non opus habuissemus peculiari Capite.

C A P U T XXXII.

DE GARGARISMATIS, DIACLYSMATIS, & DENTIFRICIIS LIQUIDIS.

S*Equuntur nunc Injectiones, qua in Os infunduntur*. Et quidem, quæ vel simpliciter *detinentur in Ore*, vocantur *Diaclysmata*; sin verò non simpliciter detineantur, sed beneficio Aeris, ex aspera Arteria exspirati, agitentur, & moveantur, & ita *gargarisando* usurpentur, tunc vocantur *Gargarismata*. Differentiæ hujus ratio est, quòd in *Angina* & similibus Faucium, inflammatoriis Affectibus, *Gargarisationes non semper sint proficua*, imò interdum periculosæ, ne scilicet per mo-

rò usurpatur. Eadem si *Phlegmati* è Cerebro eliciendo destinantur, *Apophlegmatismi* nomen assumunt.

Liquores hi in *Officinis* pro usu nulli extant, sed extemporè, ad Præscriptiones datas, dispensantur. Fiunt utplurimùm ex *Aquis* (*simplici* vel *destillata*, *Succis*, *Decoctisve* convenientibus, in quibus pro libitu diluuntur *Syrupi*, *Mella*, *Sapa* (℥ii. iij. iiij. ad ℔i. *Aquæ*) tantillum *Aceti*, *Aluminis usti*, *Sal. Nit. crudi*, *præparati*, *Spiritus Sal. Nitr. Vitrioli*; & simil. In summa, omnis generis Liquores, & quicquid in his dissolubile est, *Diaclysmata* ingredi non nequeunt.

Exempla sint

1. Diaclysma Odontalgicum & Apophlegmatizans.

℞. *Piper. alb. & long. Cubeb. Staphisagr. Cort. Mori, Mandrag.* ana ʒj.
Rad. Pyrethr. ʒij.
Contundantur, & ex *Vino albo* f. *Decoctum* ad ℔i. In *Colatura* dissolvatur tantillum *Aceti*.
F. *Diaclysma*.

2. Diaclysma Refrigerans.

℞. *Canceros viv.* N. v. vj. vel vlij.
Sedi major M. iij. vel iv.
Contunde & exprime *Succum*.

Vires. Maximè prodest in Inflammatione Oris & Faucium.

3. Diaclysma ad Gingivas.

℞. *Aqu. Chelidon. min. bis destillat.* ℥iv.
Aluminis usti ʒj.
M. & si libet f. *Filtratura*.
Vires. Insignium virium est in Gingivarum Putredine.

4. Aliud.

℞. *Aq. Chelidon. min. Plantag.* an. ℥iß. *Cochlear.* ℥j.
Extr. Chelid. min. ʒj.
Mell. rosat. ℥ß.
Spirit. Vitrioli g. vr. M.
Vires. Vires easdem cum præcedenti obtinet, sed feliciores, præsertim in Gingivarum Putredine scorbutica.

5. Diaclysma seu Gargarismus Antiscorbuticus, S. Clossæi.

♃. *Herb. Cochlear. Pyrol. Beccabung. Nasturt. aquat.* an. Mj.
Rad. Aristol. rot. Enul. Camp. an. ℥j.
Rhabarb. opt. ℥ß.
Baccar. Laur. ℥vs.
Croci ℈j.
Zinzib. alb. ℥ij.

F. *Pul-*

morum Faucium Inflammatio ex stagnante ibidem Sanguine augeatur & intendatur. Convenientius ergò est, si possumus continere tale Decoctum tepidè in Ore Corpore supino, & deinde exspuere, & interdum beneficio Syringæ, aut per aliud Instrumentum, instituere talem Gargarisationem; non verò adeò frequenter.

Hæc raro prostant *Officinalia*, sed *Magistralia* ordinantur a Medicis. Gingivarum & Faucium Affectibus sunt dicata, idque pro scopo vel adstringendi, vel mundificandi, vel consolidandi, vel resolvendi & attenuandi; frequentiùs ex *Decocto Herbarum* seu *Foliorum*, *Radicum* & *Seminum*, raro ex aliis Mixturis conficiuntur. In Inflammatione Faucium & Tonsillarum, & in principio Anginæ, recipiuntur *Aqua Prunellæ*, *Sempervivi*, *Plantaginis*, & similes. Præter Aquas interdum cum iis sumitur *Succus* quidam, qui cum *Aquis* dissolvitur, & ad Os vel gargarisandum, vel simpliciter abluendum adhibetur; ut quando recipitur in Inflammatione Faucium, unà cum *Aqua Prunellæ*, *Succus Cancrorum fluviatilium* & *Sedi majoris*, ita quidem, ut ad ℔ß. *Aquæ*, ℥iij. vel ℥iv. *Succorum* possint assumi: in Scorbuto Oris pro detergendis Gingivis & Dentibus, & curandis earundem Exulcerationibus, & firmandis Dentibus vacillantibus, recipiuntur *Aquæ antiscorbuticæ*. Interdum etiam recipi solet *Lac* pro Gargarismate in eluendis Oris Ulceribus cum Inflammatione conjunctis, item in Scorbuto Oris, qui aliàs frequens Malum est, & Cruentationes in specie vel Exulcerationes Gingivarum infert.

Talia *Decocta* fiunt ex *Appropriatis*, ut v. g. in principio & progressu Anginæ & Inflammatione Tonsillarum ex *Resolventibus* & *Discutientibus*; in statu vel suppuratione Anginæ, aut statu Inflammationis Tonsillarum, ex *Emollientibus & Suppurantibus*; in Ulceribus Oris & Faucium, Ulceribus Columellæ, ex *Detergentibus* & *Consolidantibus*, & similibus aliis.

In his *Liquoribus*, sive sint *Aquæ*, sive *Succi*, sive *Decocta*, *dissolvenda* etiam veniunt *Appropriata*: sic v. g. in Inflammmatione Faucium convenienter dissolvitur vel *Nitrum antimoniatum*, vel *Nitrum benè depuratum*, ita quidem, ut in ℔j. *Decocti* vel *Liquoris* dissolvatur ʒß. ad ʒj. & raro plus: sæpiùs etiam dissolvitur *Rob Nucum* & *Rob Diamoron*, uti superiùs monui, in ℥viij. vel ℔j. istorum *Liquorum*, horum *Rob* ℥j. ad ℥ij. interdum etiam dissolvitur *Alumen ustum* in talibus *Liquoribus* appropriatis, sed in parva admodùm dosi, propter vim nimis adstrictoriam, ita ut ad ℔j. *Liquoris* vix ultra ℈j. adsurgere liceat. In talibus *Liquoribus* in Inflammatione Faucium & ariditate Linguæ, & cum iisdem conjunctis Febribus malignis, convenientiùs dissolvitur *Sal ammoniacum*, ita tamen, ut ad ℔j. *Liquoris* injiciendi vix ultra ʒj. adscendere liceat. Non raro etiam *Mel* solet dissolvi in talibus *Liquoribus*, imprimis in Exulceratione Faucium, ubi opus est detersione Ulceris, ut in Aphthis & similibus. *Hujus* in ℔j. *Liquoris* commodè ℥ij. vel ℥iij. possunt dissolvi: cum *Melle* interdum aliquot guttulæ *Spiritus Salis* sunt addendæ *Liquori* in Os injiciendo, idque imprimis in Ulceribus Oris & Faucium scorbuticis.

Exempla talium *Injectionum in Os* habuimus in *Colleg. Formular. Præscriptiones* in AUTHORE non sunt inelegantes, sed satis clarè, ac accuratè descriptæ: & merentur, quæ videantur.

Num. 1. Diaclysma Apophlegmatizans habet, quod est egregium in Dolore Dentium; loco cujus

♃. *Fol. Nicot.* Mj.
Herb. Beton.
Majoranæ ana Mß.
Rad. Pyrethri ʒij.
Zedoar. ʒj.
Sem. Sinapi ʒiß.
Coqu. in f. q. *Aquæ* & *Vini* in Vase clauso. *Colatura* ℥ix. adde
Syrupi Nicot. ℥iß.
M. D. S.
Gargarisma Apophlegmatizans.

Dosis est tantum, quantum Os capit, & in Affectibus Capitis à Lympha oriundis egregiè convenit.

2. Habet etiam AUTHOR *Num. 2. Diaclysma Refrigerans* ex *Cancris vivis*, & *Sedo majori*; quod est egregium in Prunella, Febrium ardore, & squalore Faucium ac Linguæ, & similibus in Febribus acutis contingentibus Pathematis. Exprimitur ex his *Succus*, qui in Ore detinetur & gargarisatur. Adhibere etiam possumus in Inflammatione & Exulceratione in Febribus malignis.

3. 4. Loco *Diaclysmatum ad Gingivas Num. 3. & 4.* expertum in Putredine aut etiam Gangrena incipiente Gingivarum scorbutica est hoc, quod sequitur, factum ad imitationem *Tincturæ Laccæ Mynsicht*:

♃. *Lap. Medicament. Croll.* ℥j.
Aquæ Cochlear.
Sedi min. an. ℔j. ad ℔iß.
Coqu. & col. *Colatura* infund.
Flor. Aquileg. p. iij.
Gumm. Laccæ ʒiß.
Alum. usti ℈j.
Stent in *Infusis* per 24. horas, postmodùm filtrentur.
D. S.
Aqua in Dolore Dentium.

Commendatur valdè, & singularis est effectus in Affectibus Gingivarum, & Dentium scorbuticis.

5. Loco *Diaclysmatis* seu *Gargarismi Antiscorbutici Sam. Clossæi Num. 5.* simplicius *contra Scorbutum Oris* potest fieri:

♃. *Aquæ Cochlear.*
Nasturt.
Sedi minor. an. ℥iij.
Tincturæ Laccæ ℥ß.
Flor. Aquileg. ʒij.
Syrupi Flor. Aquileg. ℥iij.

M S.

Aqua contra Scorbutum Oris.

Hoc in casu etiam solum *Lac* sufficere potest pro eluendo Ore, ubi tamen & *Lac medicatum* paratur: v. g.

♃. *Hor.*

F. *Pulvis grossus*. Maceretur per biduum in ℔ij. *Cerevis. veter.* idque in Diplomate. *Decoctum* coletur.
Vires. Valet ad Gingivas scorbuticas & sanguinifluas. Patiens eo Os colluat, ac mane & vesperi ℥ij. de eodem hauriat.

6. *Diaclysma ad Faucium Inflammationem.*

℞. *Aq. Plantag.* ℥ij. *Rosar. Acetos.* ana ℥j. *Prunell.* ℥ij.
Rob Diamor. ℥ß.
Sal. Nitr. preparat. ʒß.
M. F. *Gargarisma*.

7. *Diaclysma Apophlegmatizans.*

℞. *Cort. Rad. Sambuc.* ℥j.
Rad. Galang. ʒiß. *Pyretri* ℈ij.
Fol. Betonic. Origan. Majoran. Melis. ana M. j.
Cubebar. ʒiß.
Sem. Sinap ʒj.
Uvar. passar. M. j.
Coquantur in *Vino* vel *Aqua*.
℞. *Colatur.* ℔iß. præter propter.
Oxymel. scillicet. ℥iij.
M. F. *Gargarismus*.
Vires. Phlegma è Cerebro elicit.

8. *Huc referendi sunt* LIQUORES *fricandis Dentibus, Gingivisque destinati.*

℞. *Aqu. Prunell.*
Plantag. ana ℥iij.
Rob. Diamor. Syr. Rosar. siccat. ℥ß. vel ℥j.
Spir. Vitrioli ʒß. M.
Inservit ad Dentes dealbandos, extergendos, stabiliendos.
N. *Spiritus acidi* prosunt maximè ad Dentes dealbandos, sed & stuporem eorum inducunt.

SCHROE-

♃. *Herba Cochlear.*
Salv. an. M. iij.
Coqu. in f. q. *Lactis* vel *Seri Lactis*. *Colat.* ℔ij. adde
Succi Cochlear. rec. ℥ij.
Syrupi Flor. Aquileg. ℥iv.
Misc. pro *Gargarismate*.
Quod assumptum aliquamdiu retineatur in Ore.
Similes effectus habet *Nasturtium*, si coquatur in *Vino*, una cum *Floribus Ligustri*, addito vel etiam admisto tantillo *Aluminis*: tale enim *Decoctum* Dentes mirabiliter juvare dicitur.
6. In Inflammatione Faucium, item in Aphthis Faucium, in Prolapsu & Affectibus Uvulæ: in incipientibus Anginis & Inflammationibus Tonsillarum & ferè gangrænosis catholicum, si non in omnibus, tamen in quamplurimis Affectibus Faucium, potest esse tale:
♃. *Herba Prunella*,
Salv.
Veronica,
Flor. Rosar. rubr. an. M. ß.
Malva arbor. Mj.
Rad. Polypod. querc.
Sem. Sinapi cont. an. ʒij.
Coqu. in
Aqua simpl. ℔iiß.
Aceti Vini ℔ß.
ad casum transversi pollicis: cola cum levi expressione.
Colat. adde
Sacch. vel *Mell.* ℥iij.
vel horum loco,
Rob. Dianuc. ℥ij.
Diamor ℥j. M.
Prodest in omnibus Affectibus Faucium, imò in Ulceribus Faucium, & Tonsillarum, ubi opus est consolidatione.
7. *Diaclysma Apophlegmatizans. Num.* 7. (*D*)
APOPHLEGMATISMUS est Remedii formula, destinata ad derivanda *Phlegmata* ex Glandulis Oris, aut certè iis, quæ sese in Os exonerant, unde in genere dicuntur *Apophlegmatismi*. Quando enim vel Glandulæ Palatinæ in summitate Palati, vel Glandulæ Sublinguales in radice & lateribus Linguæ, vel etiam Glandulæ Parotides juxta Aures, Succum salivalem non sufficienter in Os infundunt, fit, ut Lympha restagnans in partibus Capiti vicinis, aut etiam in ipso Capite corrumpatur variè, ac varios Affectus inducat. Ne ergò vel talis Lymphæ salivalis fiat stagnatio, vel ut Lympha ista promptiùs & copiosiùs eliciatur, propterea inventa est Remedii Formula, quam vocant *Apophlegmatismum*; aliàs in specie ferè *Caputpurgium* vocari solet.
Hinc *Apophlegmatismus* in genere vel est *Siccus*, vel *Liquidus*. *Siccus* in specie vocatur *Masticatorium*, de quo *juxta ordinem* AUTHORIS *Capite peculiari suo loco* dicendum; & usurpatur, ubi ex partibus tantummodò Oris eliciend a est Lympha. *Apophlegmatismus* verò *Liquidus* seu *Gargarisma Apophlegmatizans* est nil aliud, quàm Decoctum seu *Gargarisma*, paratum ex paulò acrioribus irritantibus, vellicantibus & stimolantibus Palatum & partes vicinas, unde etiam adhibetur pro Faucibus & Uvulæ Glandula (nam Uvula est Glandula membrana obducta), vel in Tonsillis aut vicinis Glandulis expurgandis & irritandis. Utérque operatur, quatenus Ingredientia sunt acria penetrantia, & ita irritantia: quando enim talia in Ore detinentur, tunc fit, ut eorum Sal volatile acre hinc inde Palatum pungat, vellicet & irritet, aut etiam partes vicinas: unde fit, ut ex tali irritatione copiosiùs Lymphæ derivetur affluxus ad Os in Fauces. Unde iis, in quibus Caput, Fauces, aut etiam partes Colli teneriores, in specie Tonsillæ, sunt gravatæ copiosa Lympha crassa ac spissa, aut etiam alio quodam Liquore aquoso & seroso, in iis conveniens est maximè Apophlegmatismus ad derivandam in Os Humorem istum lymphaticum. Hinc non tantùm præservant Odontalgias, Tonsillarum Inflammationes, Oris aut etiam Uvulæ Exulcerationes, sed præterea etiam valdè commendari solent in Apoplexia, præmissis Universalibus, in Affectibus Senum catarrhalibus, & aliis.
Huc referendi sunt,

Liquores fricandis Dentibus Gingivisque destinati, *seu* DENTIFRICIA LIQUIDA. *No.* 8. Pro *Dentifriciis in forma liquida* sunt *Aqua*. Usitatè accipitur *Aqua* quædam *appropriata*, v. g. *Aqua Ligustri* & *Aqua Cochlearia*, *Prunella*, *Plantaginis*, vel *Bursa Pastoris*, &c. & talis *Aqua* acidulatur cum sufficienti quantitate *Spiritus* cujusdam *Mineralis acidi*, v. g. *Spiritus Sulphuris*, *Nitri*, *Salis*, &c. Quod si adhuc requiritur gratia Coloris, tingenda est *Aqua* cum *Tinctura Aquilegia*, quæ in specie in Scorbuto Oris est appropriata, aut *Tinctura Rosarum*. Tali Aqua fricantur & abluuntur Dentes, quæ fricatio & ablutio non tantùm adjuvat, ut sordes detergantur beneficio Spiritus acidi detersivi, sed adhuc tales quoque Aquæ acidulatæ adstringunt valdè ac firmant Dentes, & eorum vacillationem aut casum præcavent. Quidam *Spiritus Vitrioli* commendant, sed cautè, imò rarissimè, est usurpandus, propterea, quoniam demonstrante TACHENIO *in Hipp. Chymico*, potiùs denigrat Dentes, quàm dealbat: ratio, quoniam in omni Spiritu Vitrioli est adhuc aliquantulum de Metallo, quod tantillum præcipitatur circa Dentes, ubi admovetur, & ita denigrat illos. Subsistendum potiùs est in *Spiritu Salis*, quo acidulanda est *Aqua appropriata*, quoniam valdè convenit; sed lenissimè necesse est ut acidulentur tales, propterea quoniam nimio usu, Stuporem Dentibus inducunt, aut etiam eos corrodere possunt. Pertinet huc etiam *Sal Ammoniacum* in tali *Aqua appropriata* dissolutum pro *Dentifricio liquido*, quæ Aqua dissolutionis Salis Ammoniaci valdè confert in fœtore Oris ex fœtore Dentium, si tali Aqua Dentes abluantur post cœnam & prandium, & est valdè egregium Remedium.
Ulteriùs ad talia Dentifricia liquida pertinet imprimis *Tinctura Lacca Mynsichti* expertissima contra Scorbutum Oris, etiam in Gangrænam degenerantem. Ubi non semper haberi potest talis Tinctura, tantummodò recipiatur *Sal alcali*, v. g. *Sal Tartari*, vel *Cineres clavellati*: dissolvatur tale Sal in *Aqua appropriata*, & fiat instar *Lixivii liquidioris*: in hoc *Lixivium* debitè infundatur *Gum. Lacca*, & exinde Lixivium apparebit eleganter rubicundum; addatur tantillum *Aluminis*, & postmodùm filtretur, qui *Liquor filtratus* est elegantissimus in quamplurimis Dentium Affectibus, in specie in Scorbuto Oris, in quo non habetur par ipsi Remedium.
Non raro etiam nudi *Succi Vegetabilium expressi* usurpantur pro *Dentifriciis liquidis*: sic v. g. usitatissimum est in Scorbuto Oris accipere *Succum Nasturtii*, & *Cochlearie*, & eosdem diluere cum *Succo Beccabunga*; & bis invicem mistis solent fricari & abstergi Dentes.

Imò

(D) *Hæc referri possunt ad ea, quæ de* Apophlegmatismis, *suprà suo loco habuit* Morellus: *atque ad ea quæ infrà* Schrœderus de Masticatoriis *habebit*.

SCHOEDERI CAPUT LXII.

DE GELATINIS.

Gelatina est *Succus inspissatus*, purior, clariusculus, cum *Sacchare* in Scatulas effusus & *congelatus*. Et hinc *Gelatina* dicitur.

Paratur è *Fructibus* nonnullis succulentis, tum è *Cornibus*, ac *Ossibus* tenerioribus.

E Fructibus.

♃. *Fructus*, Exprime *Succum*, expressum coque & clarifica (cum *Albumine Ovi*;) hinc addito *Sacchare* inspissa sensim, & affunde in *Scatulas*.

Aliter.

♃. *Fructus*, coque in *Aqua*, *Decoctionem* citra expressionem decanta, vel filtra, *Saccharumque* addendo inspissa.

E Cornubus ac Ossibus tenuioribus fit sine Sacchare.

♃. *Rasur. Cornuum*, *Ossiumve* (vel eadem in fragmenta minutiora redacta): coque vel digere aliquamdiu in *Aqua* (*communi*, *stillatitiave* appropriata): hinc coque & filtra calidè, coagulaque.

N. Quòd si *Ossa* & *Cornua* nimis dura sint, acuari *Aqua* poterit *Liquore aliquo acido*: v. gr. *Spiritu Vitrioli*, *Aceto destillato* & simil. Exemplo sit

Gelatina Ossium de Corde Cervi.

♃. *Rasur. Ossium Cord. Cervi* ℥iij. coque in *Aqua* & *Vini albi* ana ℔iß. per horas 6. aut ad medias, deinde colentur, in *Colatura* dissolve *Sacchr. optimi* ℥vi. agitentur simul cum *Succi Limonum* ℥ij. *Aqu. Rosar.* ℥i. dein recoquantur ad medias, addendo sub finem *Ambr. grisea seorsim in Aqu. Rosar. infus.* ʒiß. *Tinctur. Cinnamom. in Vino fact.* ʒi. colentur & refrigerentur.

Sic

Imò fiunt etiam *Destillata* pro *Dentifriciis liquidis*, v. g. ex *Salvia* & *Floribus Ligustri* fit egregium dictum *Dentifricium*, cui si adsit Scorbutus, permiscendus est *Spiritus Cochlearia*, ad debilem acrimoniam: si adsunt Ulcera Oris & Gingivarum, miscendum aliquid *Mellis rosati* pro detersione: si adsunt Ulcera rebellia in Ore, tunc dicto huic addenda veniunt *Folia Plantaginis*, & postmodùm cum *Melle rosaceo* dissolvendæ aliquot guttulæ *Spiritus Vitrioli* vel *Salis* ad subtilissimam aciditatem; quoniam hæc valdè abstergunt, & detergunt Ulcera, eademque mundificant.

Talia *liquida Dentifricia* etiam non rarò sunt *Acetum*, scilicet non adeo acre, *infusione Herbarum appropriatarum impregnatum*; & sæpiùs usurpatur Acetum tale in Dolore Dentium, si scilicet *Aceto* infundatur *Radix Bistorte*, *Lapathi acuti*, *Iridis Florent.* cum *Cypero* aut *Floribus Rosarum*, cum *Persicaria* & similibus. *Acetum* tale detinetur in Ore, & fricantur Dentes ad detergendas aut abstergendas sordes, & Dolorem sedandum.

Phlegma Aluminis vel solum vel affusione cujusdam *Liquoris appropriati* imprægnatum, elegans est ad firmandos Dentes vacillantes. *Nasturtium* decoctum in *Vino* & gargarisatum Dentes vacillantes firmat, & etiam fætorem corrigit. *Ruta* in *Vino* cocta similiter convenit contra Cariem Dentium, etiam si ea sit ea Scorbuto.

CAPUT XXXIII.

DE GELATINIS.

Gelatina parantur vel ea *Fructibus* non nimis succulentis, vel ea *Partibus Animalium durioribus*.

Quoad *prius*, *Fructuum* nempe *Gelatinas*: exprimitur *Succus*, clarificatur & coquitur: quales sunt v. g. *Gelatina Cydoniorum*, *Pomorum*, *Pyrorum*, *Ribium*, &c. & quæ per se sine *Sacchari* additione non consistunt: reliquis Fructibus non necessario addendum est Saccharum: si his addantur *Pulveres laxativi*, fiunt *Gelatina laxativa*.

Quoad *posterius*, ea *Partibus Animalium durioribus*, *Cornubus* atque *Ossibus* raspatis, Substantia mucilaginosa cum *Aqua simplici* decoquendo elicitur; quæ quia in loco frigido sponte *congelascit*, nomen *Gelatina* accepit; & hoc modo fit *Gelatina Cornu Cervi*, *Cranii humani*, *Priapi Cervi*, &c.

Duplex autem *Gelatina* in *Officinis* prostat, vel *Simplex*, vel *Acida*. Posterioris ratio est, quòd Gelatinæ per se facilè corrumpantur & mucescant: ne ergò hoc fiat, *Aceto* imprægnant, vel in eodem ipso coquunt, vel *Liquor* nunc in decoctione, nunc post colaturam imprægnatur s. q. *Spiritus Vitrioli*; sic enim Gelatina acquirit saporem acidulum; sed malè, quia ratione Acidi substantia ejus alteratur & invertitur, atque effectus impeditur. Usurpetur ergo *Gelatina recens per se parata*. Si tamen *Gelatinas Acidas* reddere placuerit, modus sequens est elegans. Sit v. g. *Gelatina Cornu Cervi composita acida*:

♃. *Ras. Cornu Cervi* ℔ß.
Sem. Anisi ʒiij.
Cinnam. opt.
Macis,
Nuc. Moschatu an. ʒij.
Cardamomi,
Caryophyll. an. ʒiß.

Contund. & misc. in Mortario, indantur Cucurbitæ Alembico suo munitæ, affundendo
Aceti destillati,
Succi Citri rec. dep. an. ℥j.

Coquantur ad quadrantem horæ: colетur per Linteum & purgetur ab excrementis: pòst addantur
Succhari albi ℥iv.

Colatura congelata erit *Gelatina acidula aromatica* suavis pro usu stomachico in Febribus.

Huc etiam pertinet ZWELFERI *Gelatina Caponis & Antiphtisica*: de quibus vid. *Pharm. Reg. pag.* 80. & 239.

Interdum *Liquori* post Colaturam additur *Tinctura Santali rubri*, *Tornasolis*, *Tinctura Florum Bellidis*, &c. & sic Gelatina cuagulata apparebit rubra, & dissecta in frustula, imposita in Scatulam ligneam, transparebit instar Rubini.

Gelatina hæ *Animalium* videntur maximam partem eadem substantia, quæ aliàs in Destillatione sub forma larvata *Spiritus*, *Salis volatilis*, & *Olei* prodit, quæ tunc coquenda in *Aqua* soluta, Frigore denuò concrescunt in formam & consistentiam spissam. Constant adeòque Gelatinæ Rore seu Succo glutinoso nutritivo, copioso Sale volatili imprægnato, hinc sunt adeò analepticæ & nutritivæ. Unde etiam cum *Cineribus Ossium* vel *Cornu Cervi asto* mistæ *Gelatina* per Retortam destillatæ, *Sal volatile* & *Oleum* præbent: hinc etiam *Ossa* & *Cornua*, ex quibus *Gelatina* fuerunt extractæ, si destillentur, parum vel nihil Salis volatilis suppeditare dicuntur. Par ratio etiam est de *Cornu Cervi*, aliisque *Ossibus Animalium*, sine Igne seu philosophicè calcinatis, quod multum de viribus amittant, quantum scilicet Aqua elicere potuit; adeòque vix quartam partem Salis volatilis, ac ante Calcinationem, exhibere solent; unde optimè sub usu iisdem *Sal volatile Cornu Cervi* additur, ut quasi denuò animentur.

Quoad *Usum Gelatinarum*, sanè sunt egregiè nutritivæ seu analepticæ, temperativæ acrium quorumvis Humorum, & propter Sal abundans volatile refrigerativæ. Diu asservari nequeunt, quin fœtidæ fiant, unde recentes usurpandæ, vel additione Aceti plùs minùs à facili corruptione præservandæ, quæ tamen acidæ Gelatinæ, ut suprà dictum, minùs valent.

Sub usu priùs in Cochleari ad Candelam diffluat, ut ita liquefacta *Potui ordinario* infundi possit pro suis operationibus, ad quas conferunt. *Dosis* est ab ℥j. ad ℥ij. vel ℥iij. Non rarò etiam solent permisceri *Julepis* & *Potionibus*. E. g. sit *Julepus* præscribendus *in Febre maligna cum convulsionibus*:

♃. *Decocti Rad. Scorzon.* ℥viij.
In quo dissolv.
Gelatina Cran. humani ℥ß. vel ʒvj.
Tinctura Flor. Paon. ʒii.
(vel *hujus* & *Aquileg.* ana ʒj.)
Spiritus Vitrioli philosoph. (vel quod melius *Spiritus Vitrioli volat.* seu *cephal.*) parum.

Misce pro Julepo.

In specie

Gelatina Cydoniorum convenit in Affectibus Intestinorum & Stomachi: imprimis post pastum usurpata conveniens est ad roborandum Stomachum, & impediendas Phlogoses, quæ solent interdum Faciem rubificare.

Gelatina Pomorum convenit pro dissolutione in *Potu appropriato* in Affectibus melancholicis.

Gelatina Pyrorum convenit ferè cum *Gelatina Cydoniorum* in Affectibus Ventriculi & Intestinorum.

Gelatina Cornu Cervi diaphoretica; est in Febribus ardentibus, Infantum præprimis: convenit, & Morbis, ubi opus est expulsione, & blanda Corporis ad Diaphoresin dispositione. Prætcrea valdè convenit hæc Gelatina in Diarrhœa & Dysenteria epidemica maligna, in *Potu* dissoluta; imprimis in

Diar-

Sic sunt

GELATINA Cranii humani,
Cornu Cervi,
Cydoniorum,
Eboris,
Pomorum,
Pyrorum,
Ribium,
Ungulæ Alcis,

N. 1. His immiscentur nonnunquam *Pulveres*, vel *Extracta*, & simil. Unde *Gelatina Composita*, tum *alterantes*, tum *purgantes*. v. g. *Gelatina Cydoniorum purgans*.

N. 2. Sunt qui *Gelatinas Cydoniorum Marmelatas* vocant, easque, tum *simplices*, tum *aromatisatas* pro usu domestico parant variis coloris.

MORELLI CAPUT IX.

DE HORDEATO.

Lib. 5. Sect. 5.

QUod nos hodie à *Materia Hordeatum*, Veteres, à modo parandi Hordeum, *Ptisanam* vocabant, qui *Cibus erat ex Hordeo pinsendo ab exteriore cortice mundato* (πτίσσω enim, *pinso, decortico*) *& Aqua confectus*; vulgò *Cremor Hordei*: *nostra* autem *Ptisana Potus* est.

Etsi autem vix præscribatur, *Componitur* tamen *vel* crassiore modo, ex cocto *Hordeo* mundato, quod unà cum *Jusculo* exhibetur, addito *Sacchare* ad lubitum: sed sanis tantùm sale convenit. *Vel*, quod severà *Hordeatum*, ea *Hordei mundati* ℥ij. decoquantur Igne lento, in *Aqua limpidissima*, quæ fervefacta abjiciatur, nova addatur, coquatur per 4. vel 5. horas Igne blando; *Hordeum* deinde Colo trajiciatur, *Colato Sacchari* ℥j. ℥iß. ℥ij. addantur, parùm deinde rursum coquatur.

Usus. Olim Cibus erat Febrientium; hodie datur ferè circa horam Somni, & tunc si Vigiliæ urgeant, additur simul parum *Emulsionis*, cum *Papav. albe* præparatæ.

Utilitas summa in Febribus, in quibus Medicamentum alimentosum, refrigerans, detergens, multum nutrit, euchymum; humectat, Pectoris Affectibus & Hecticis optimum.

MORELLI CAPUT XI.

DE HYDROMELLITE.

Lib. 5. Sect. 5.

POtus Mellitus est, Veteribus celeberrimus, *Melleratum*, aliàs *Mulsa* dictus, hodie etiam usitatissimus in abstemiis, aut quibus nocet Vinum.

Est autem *duplex*. *Vulgare & Medicatum*, (sive *Simplex*, sive *Compositum*.)

Vulgare duplex est, *Aquosum* seu *Dilutius* & *Vinosum*.

Aquosum componitur quidem apud *Mesuaeum*, ea *Mellis* una parte, *Aqua* 8. hodie *Dilutius* ex *Aquæ* 10. vel 12. partibus. Coquitur, usque dum non spumescat ampliùs, ad quartæ sc. vel quintæ partis consumptionem; colatur, servatur, conditur etiamnum ad gratiam, si voluerit assumens, *Cinamomo* pauco ʒij. iii. ℥ß. &c.

Vinosum est meracius, sic dictum, quòd *Vini generosi* saporem, & calidam vim æmuletur, sitque veluti *Nectar Malvaticum*. Fit autem ex *Mellis* parte una, *Aqua* partibus iiij. alii viij. (perinde tamen, quandoquidem coqui debet, usque dum Ovum crudum innatet): reconde in Vase, præsertim vitreo, occludatur, insoletur, vel in calido teneatur per mensem aut 14. dies. Tale ferè Anglorum *Meteglin*, nisi quòd posteà Fermentum in Nodulo ligatum suspendant in Vase, ad ʒij. v. g. & addant *Aromata* ad ʒß. ℈ij. pro quantitate Mellis jam definita, hoc est ad ℔j.

Usus & Utilitas. Pro *Potu ordinario* præscribitur, in Affectibus frigidis & pituitosis præsertim, & ubi Vini abstinentia juvat, vel usus noxius, ut in Paralysi: vel ubi vires eximias, & in frigidis Humoribus alterandis potentes, corroborando Calori nativo quærimus, mirè conservat à Putredine. Ut autem Frigidis & Senibus eximiè confert, sic noxius in Febrientibus, Biliosis, & Calidis; quia citò bilescit, & amarescit, quemadmodùm Coctione nimia & vetustate lices experiri. Hinc & *Hippocrates* io ἀκροχόλοις prohibet, & μεγαλοσπλάγχνοις

io

Diarrhœa epidemica, in qua valdè conducit.

Post Gelatinam Cornu Cervi solet etiam prostare in Officinis

Gelatina Cranii humani, eodem modo præparata, atque Gelatina Cornu Cervi. Hæc valdè convenit in Febribus malignis cum Convulsionibus epilepticis, aut ipsa Epilepsia conjunctis, quales sunt Variolæ in principio ante eruptionem. Convenit etiam in aliis Capitis Affectibus; in specie in Dysenteria prodest, utpote in qua *Rasura Cranii humani*, violenta morte interempti, singulare est Experimentum ad sistendum Fluxum dysentericum.

In quibusdam Officinis solet prostare

Gelatina Eboris, quæ convenit ubi opus est corroboratione, & Sanguinis craseos restitutione. Item dissolvitur in *Potu ordinario* Mulierum, Fluxu albo laborantium, uti etiam dissolvitur in *Potu* eorum, qui laborant Fluxu Sanguinis hepatico.

CAPUT XXXIV.

DE HORDEATO, ITEM DE PTISANA.

EST scilicet jam apud nos nihil aliud *Hordeatum & Ptisana* quàm *Decoctum Hordei* in *Aqua simplici*, donec Hordeum intumescas vel incipias crepare. Unde quidam præscribunt:

♃. *Decocti Hordei ad crepaturam.*

Et hoc *Decoctum Hordei* apud Modernos vocatur *Ptisana*. Nam apud Veteres *Ptisana* erat aliud quid: nempe *Ptisana Veterum est Modernorum Cremor Hordei*. Pulpa quædam mollior & fluida, ex Hordeo pisto & decocto profecta. Unde dicunt, quòd Alimensa in Ventriculo coquantur & mutentur in Cremorem Ptisanæ similem. Hæc est Veterum Ptisana. *Modernorum* verò *Hordeatum*, scilicet *Modernorum Ptisana*, est tantùm *Decoctum Hordei*, donec intumescat vel donec crepet.

Huic *Decocto Hordei*, quod, usi superiùs monui, est *Basis Juleporum*, in Morbis & Febribus malignis, non raro *infunduntur Alterantia* aut *Purgantia Vegetabilia* suo scopo destinata, imprimis ubi opus est ut temperetur Effervescentia à nimia acrimonia Humorum inducta. Hocce enim quoniam maximè est temperatum, & quasi oleosum, & mucilaginosum, propterea temperat acrimoniam nimiam Salium, & ex eorum acrimonia ortam Effervescentiam compescit. Ubi ergò opus est temperatione tali præscribitur usitatè. Item *Decoctum Hordei* habet vim leniter detersivam, & abstersivam, unde ubi opus est detersione primarum viarum, item Pectoris in Empyemate, Pleuritide, & Peripneumonia: à similibus, convenientes pro *Liquore* accipitur *Decoctum Hordei*.

CAPUT XXXV.

DE HYDROMELITE.

HYdromel Potus est quidam parasus ex *Aqua & Melle*. *Hydromel* hoc est *duplex*: nunc *Aquosum*, nunc *Vinosum*: differentiam satis describit MORELLUS. Et quidem tam Aquosum, quàm Vinosum commodè recipitur *pro Infusione* aut *Decoctione*, in Affectibus Pectoris, Tussi, Asthmate ac Raucedine Faucium: quoniam *Mel* omnem istam acrimoniam ac aciditatem Lymphæ solet corrigere & temperare; præterea etiam ad Phlegmata crassa, viscida & tenacia incidenda, attenuanda, & resolvenda, sive in Pituitosis curandis, quales sunt Senes, & etiam non rarò Mulieres. In talibus commodè pro *Menstruo Infusionis* aut *Decoctionis* assumitur ipsum. Nam *Mel* per se & *Hydromel* in Asthmate & Tussi, uti etiam in Ventriculo, uti vocant, frigido, à Mucilagine crassa, tenaci ac viscida infarcto, & impleto, valdè est elegans Remedium. In Morbis frigidis *Senum*, quales sunt Tremores, Paralysis Artuum, item in Arthriticis Affectionibus Senum, commodè prodest *Hydromel* pro *Menstruo*, in genere in iis, ubi est Coctio læsa, & *Vinum* non commodè potest præscribi. Nam propter certas rationes & circumstantias, commodè præscribitur *Hydromel*, sive *Vinosum*, sive *Aquosum*, tam pro *Potu ordinario*, quàm pro *Menstruo Infusionum* aut *Decoctionum*. Habeatur tamen ratio etiam Subjectorum: nam Junioribus calidioribus, biliosis, item iis, quibus nocent dulcia, uti sunt Scorbutici, Hystericæ & similes, vel non, vel rarò præscribatur sale Hydromel.

Visci-

in quibus avidiùs rapitur & confestim: unde Cruditates & Flatus incredibiles progignit. Est etiam *Hippocrati* diureticum, Arenulas mirè detergens & expurgans.

Vinosum ista elegantiùs præstat, & instar Malvatici potenter coquit Humores frigidos, expectorat, roborat Stomachum, discutit Flatus, & Cruditates coquit, quemadmodùm vulgare apud *Galenum*, *ἀναπνόην* mirè promovet, efficax in Asthmaticis.

Medicatum componitur facilè ex *Hydromellite simplici* cui incoquantur *Simplicia sicca*, Partem cui destinatur respicientia, & ea quæ pro *Potu* suaviora. Decoquantur autem postquam despumatum fuerit: sint v. g. *Herbarum* Miiij. coque: in *Colatura* infundantur per 2. 3. horas *Aromatum* ℥ß. ʒvj.

Utilitas efficacissima, & specifica vis, præter suprà dicta, in Morbis tollendis frigidis inveteratis, ut Paralysi, &c.

MORELLI CAPUT XII.

DE HYDROSACCHARO, ET PTISANA.

Lib. 5. Sect. 1.

HYdrosaccharum *Potus* suavior est & delicatior quàm *Hydromel*, & in quibus Hydromellitis usum ob calorem formidamus, ad eadem ferè efficax, & abstemiis maximè conveniens.

Fit ex *Aqua fontana*, quæ fervore repurgata fuerit, partibus 12. & *Sacchari albi* parte una, plus minùs.

Poteris aromatizare *Cinamomo*, vel *Santalis* in Febribus, ad ʒiij. ℥ß. *Utatur* pro Potu.

PTISANA Veterum cibus fuit, qui hodie vocatur *Hordeatum*. Nostra *Potus* est, tum sanis tum febricitantibus, & ubi æstus præsens aut imminens, neque locus Vino idoneus.

Fit autem variè pro sumentium libitu.

Vel enim simpliciter ex *Hordeo integro*, & *Aqua fontana*, fit, ut *illius* pars una sit, *hujus* partes 10. 15. meliùs 20. ut passim in Officinis: coque ad consumptionem ℔v. & usque Hordeum intumescat (malè *Nicolaus* ad consumptionem ℔xv. nisi id pro cibo) & ejusmodi *Decoctum* vulgò in Officiis vocatur *Aqua Hordei*, vel *Decoctum Hordei*. Vel *Liquiritia*, *Passula*, *Gramen*, *Radix Acetosa*, & alia pro lubitu Ægrotantis simul decoquuntur, parca manu: sed via hodie a Medico præscribitur.

Utilitas. Humectat, refrigerat, detergit, Alimentum præbet paucissimum, Biliosis & Sanguineis accommodatissimum: hinc & Febricitantibus, Affectibus calidis Hepatis, Ventriculi, Renum.

SCHROEDERI CAPUT LXIII.

DE INFUSIONIBUS.

INfusionis (*Infusi*) nomen *Potioribus* potissimùm imponi, iisque *purgantibus*, *lib. 1.* diximus: harum rationem hic loci exhibemus.

Liquorem exhibent *Aqua stillatitia* (tum & *fontana*), *Serum*, *Mulsum*, *Hydromel vinosum*, *Vinum*, & similia.

Materia Infusioni apta, etsi & ex *Mineralibus* & *Animalibus* sumi queat, tamen hujus loci imprimis sunt *Vegetabilia*, & maximè *Purgantia*, cum *Corrigentibus*.

Modus parandi.

Recipiuntur *Res medicamentales*, præparatæ ad Infusionem incidendo, contundendo, limando, &c. prout in *Decoctorum* doctrina traditum: immerguntur, *Liquori*, *Quantitate* & *Qualitate* intentioni medicæ respondenti, reponunturque: si *Extractio* maturanda, loco calido, (in Cineres, vel juxta Fornacem). Hinc decantetur *Liquor*, exprimaturve pro usu.

Proportio Liquoris præscribitur ferè q. s. id est, ut Materia cooperiatur, Liquorque supereminea digitus versos 1. 2. 3. &c.

Exempla sint.

1. *Infusio Cholophlegmagoga.*

℞. *Agaric. elect.* ʒiß.
Rhabarb. opt. ℈ij.
Zinzib. ℈ß.
Spic. Nard. gran. v.
Sal. Gemm. gran. iij.
Pulverisentur grossè & infundantur per noctem in
Aq. Eupator Cichor. an. ℥iß.
Hinc calefiant & colentur cum expressione. F. *Potus*.
Vires. Purgat Bilem & Phlegma.

N. *Sal Gemmæ* additur ad facilitandam extractionem: cujus rei gratia & *Sal Tartari* addi poterit.

Hujus generis sunt *Vina medicata* (ut & *Cerevisia medicata*) tum *Alterantia*, tum *Purgantia*, v. g.

2. *Vinum Arthriticum.*

℞. *Fol. Chamedr. Chamapit. Sum. Salv.* ana ℔iß.
Flor. Primul. Ver. Anth. Lil. convall. ana ℔ß.
Ras. Lign. Guajac. ℥viii. *Visci quern.* ℔ß.
Rad. Chin. ℥iij. *Caryophyllat.* ℥vi.
Vini musti Mensur. iaax.
Ponantur ad fervescentiam, ut deferveant.

3. *Vinum Medicatum Cephalico-Spleneticum.*

℞. *Rad. Caryophyllat.* ℥iiß. *Cichor.* ℥iß. *Enul.* ℥i.
Herb. Ceterach. Veronic. c. fl. Card. bened. c. florib. Epatic. stellat. c. flor. Summit. Centaur. min. ana Miß.
Cort. Arant. sicc. ℥ß. ʒii.
Incidantur *Herbæ*, contundanturque grossè *Radices* & *Cortices*, infundanturque in *Vini* Mensur. viij.

Vires. Catarrhis insigniter opitulatur, Caputque, Epar & Lienem corroborat.

4. *Vinum Matricale.*

℞. *Herb. Meliss. Puleg. Capill. Veneris, Salv. Calamenth. Artemis.* ana Mß.
Fl. Schœnanth. ℥iß. *Calendul. Cheir.* ana p. ij.
Nucist. Macer. Cubebar. Cardamom. Granor. Paradis. Zedoar. ana ʒj.
Vini generosi Mensur. xv. addendo *Saccharum* pro lubitu.

5. *Vinum Purgans.*

℞. *Fol. Sen. s. st.* (*sine stipitib.*) ʒa.
Folliculi Sen. ʒiß.

Epi-

Vicinum est Hydromeliti MULSUM. *Potus* usitatus in Regionibus Septentrionalibus, ubi est defectus Vini & abundantia Mellis, in iis etiam solet fieri tale *Mulsum ex Melle permisto* cum *Aqua & fermentato*: sic enim fit per Fermentationem Liquor vinosus, qui non minùs inebriat, quàm perfectum Vinum; imò non rarò fortiùs: adduntur interdum *Aromata* convenientia, ut fiat Aquis gratius & potentius.

Potus est Livonis, Lituanis & etiam Moscovitis usitatus, quibus deest Vinum, econtrà Mel in sylvis & arboretis copiosum reperitur.

Interdum etiam in tali *Mulso* decoquuntur *Simplicia* pro suo scopo convenienti ac debito.

CAPUT XXXVI.

DE INFUSIONIBUS.

DE his sufficienter *Cap. 27. de Decoctis*. Nunc post Decocta Officinalia sequuntur *Infusa Officinalia*, in quibus

Infusis *Species infundendæ* adsperguntur non rarò, uti superiùs monui, cum *Spiritu appropriato* item *Tinctura appropriata*, pro affectu à Medico destinato.

Quoad *Infusa* AUTHORIS *nostri*, parum monendum restat.

Num. 1. Infusio Cholophlegmagoga se offert, ubi *Agaricus* malè in *Aquis destillatis* infunditur, quia substantia ejus est resinosa, quæ in *Spiritu Vini*, aut alio *Menstruo Spirituoso*, *Sale Tartari acuato* infundenda est.

2. *Vinum Arthriticum*. Porrò *Vinum Arthriticum*, præter *Plantas appropriatas*, *Lignum Guajacum*, & *Viscum quercinum* continet, quæ certissimè per fermentationem vim exerunt: sic *Vinum Infusionis Guajaci* in Morbis Venereis chronicis & vitiis Lymphæ multùm valet.

5. 7. *Vinum Purgans*. *Num. 5. & Claretum Laxativum*. *Num. 7.* Malè *Semen Carthami*, *Jalappa*, *Turpethum* & *Mechoacanna*, infunduntur cum aliis in *Vinum*, ceu *Menstruum aquosum*: quod ipsum ex his Subjectis resinosis nihil extrahere solet.

Epithym. ʒvi.
Sem. Chartham. congu. ʒß.
Gialapp. ʒiij.
Cort. Helleb. nigr. ʒß.
Cinamom. ʒj. *Galang.* ʒß. *Zingib.* ℈ß. *Cort. Citr.* ʒij.
Vini Mensur. i.

Vires. Purgat Humorem melancholicum & serosum, *Dosis* ℥iij. iiij.

N. Plura *Exempla* aliunde petere licet, & vel ea *Decoctis*, vel *Aquis destillatis compositis* huc accersere, Nimirum *Species dictorum Medicamentorum* non minùs & hîc adhiberi poterunt.

6. *Vinum Sanctum*.

℞. *Vini alb. opt.* ℔av.
Lign. Guajac.
Sarf. Parill. an. ℥iiß.
Fol. Sen. s. st. ℥iij.
Polypod. q. ℥ij.

Conquassata infundantur, digeranturque hor. 24.

Vires. Valet ad Morbos frigidos, paralyticos, cacochymicos, & maximè Luem Veneream inveteratam. Singulis diebus mane ℥viij. & sero ante ingressum lecti tantundem Patiens capiat. Exerceatur validè, nec opus, ut semper domi in claustro maneat. *Philipp. Mull. in Mirac.*

Huc pertinent *Vina Hippocratica* seu *Clareta*, v. gr.

7. *Claretum Laxativum*.

℞. *Cinamom. Galang. Caryophyllor, Macis, Zinzib.* ao. ʒj.
Turbith. alb. ʒvi.
Fol. Sen. el. ʒj.
Mechoacan. ʒiij.
Sacchar. ℥iij.
Vini generosi ℥xvi.
Aqu. fontan. ℥viii.
Cremor. Tart. ʒij.

Stent in infusione per noctem, dein colentur per Manicam Hippocraticam.

Vires. Purgat Humores melancholicos & pituitosos, *Dosis* ℥iij., vel iiij.

8. *Claretum Purgatorium, scilicet Vinum Hippocraticum Antimoniale*.

℞. *Vitri Antim. subtilis. pulveris.* ʒj. ℈ij. *Vin. alb. opt.* ℥viiiß.

Digerantur Vase vitreo benè clauso, in MB. per dies, ac noct. (6.) dein cola, *Colaturaque* adde
Sacchar. albiss. pulverisat. ʒiij. vel ℥ß.

Aromatizetur cum *opt. Aqua Cinam.* & servetur. *Dosis* ʒij.

Vires. Satis leniter suaviterque operationem suam infra & suprà exercet. *Sala*.

MORELLI CAPUT XV.

DE INJECTIONIBUS VARIIS.

Lib. 2. Sect. 2.

PRæter *Injectiones*, quæ in Anum fiunt, aliæ etiam in varias Corporis nostri Partes præscribuntur. In *Aures*, *Uterum*,

---

Ad *Infusa* hæc, sed mediæ quasi texturæ, inter *Decocta* & *Infusa* sunt FERMENTATA, cùm *Fermentationis* motu penitùs reseretur Concretum illud, & quasi occultè decoquatur, absque tanta volatiliorum sulphurearum particularum jactura, unde & CEREVISIÆ & VINA MEDICATA exsurgunt. Parantur tunc *Species medicamentosa*, vel sumantur *Simplicia*, quorum virtutibus volumus impraegnare *Vinum*, partim eadem incisa injiciuntur, partim in *Nodulo* laxiore inclusa in *Mustum* infunduntur, *Musto fermentanti*, aut, in nostris Regionibus septentrionalibus, *Cerevisia*, vel sub decoctione adduntur, vel eidem decoctæ, dum ad Fermentationem se disponit, infunduntur, ut ita beneficio *Fermentationis*, ipsorum Simplicium mistionis vinculo soluto, eorum virtutes medicinales imprægnent *Vinum*, & cum eodem intimè & arctissimè se uniant, uti notum est in *Vino Absinthito*, in *Vino Cochlearia*, & aliis *Vinis Medicatis* tam *Simplicibus*, quàm *Compositis*.

Pro paranda *Cerevisia Medicata* convenientissimum est, unà cum *Lupulo* recipiantur *Planta medicamentosa*, eæque *Lupulo* commistæ, unà coquantur: & ita postmodùm istud *Decoctum* per Fermentationem, dum fit *Cerevisia*, habebit simul Ingredientium virtutes medicinales; sicut communis Cerevisia in se complectitur virtutes Lupuli. Quòd si adhuc *fortiorem* volumus parare *Cerevisiam Medicatam*, præter talem *Decoctionem* etiam tunc temporis, quando jam Cerevisia incipit fermentare in Cadis majoribus, vel quando jam Cerevisia inclusa est suis Vasis, possumus infundere adhuc vel simpliciter, vel *Nodulo* ligatas *Species medicinales*, dum fermentatur Cerevisia, ut ita generosior & efficacior fiat *Cerevisia Medicata*.

Tales *Potus medicati* sunt convenientissimi pro usu quotidiano in Morbis chronicis contumacioribus: sic *Vinum Absinthites* & *Cerevisia Absinthiata* conveniunt in Scorbuto, Cachexiis, Malo hypochondriaco, & similibus Affectibus, quorum radix solet esse in Stomacho & primis viis; & observatum, Vinum & Cerevisiam Absinthiacam simul blandum suavem inducere Somnum.

Cerevisia Rorismarinata convenit Mulieribus in earum Affectibus. *Vinum Florum Acacia* valdè convenit in purificanda & depuranda Massa sanguinea. *Vinum Cochlearia* convenit iis, qui laborant Scorbuto, aut Affectibus propiùs ad Scorbutum accedentibus, quales sunt Hypochondriaci. *Cerevisia Scolopendriata* Germ. *das Hirsch. Zungenbier* conducit Morbis chronicis Spleni vulgò attributis, Quartanæ, Ictero nigro, hypochondriaco Affectui, & similibus aliis.

In hoc ipso negotio omnes reliquias Nationes superant *Angli* in conficiendis *Cerevisiis Medicatis*: hi ipsi enim habent *Cerevisiam Cochlearia* egregii saporis, & elegantem in Scorbuto, quo aliàs eorum regio epidemicè est infecta: item habent *Cerevisiam paratam cum Radice China*, quæ est *Potus usitatus* iis, qui laborant Lue Venerea & Catarrhis, ratione ingredientis *Ligni Sassafras*: habent *Cerevisiam medicatam cum Corticibus Citri & Limonum*, quam usurpant in Morbis malignis, & similibus, ubi vires sunt deperditæ, & prostratæ.

HELMONT *in suis Scriptis* præcipit, ut fiat *Nodulus* ex *Cinnabari Antimonii vera*, ista scilicet, quæ paratur ex *vero Sulphure Antimonii* (præparationem docet TACHENIUS *in Hipp. Chymico*) cum *Mercurio verè antimoniali*. Hæc Nodulo inclusa si infundatur in Cadum *Vini* vel *Cerevisia*, singularem virtutem & efficaciam medicinalem communicari illi ea iisdem asserit, uti videri potest *in Scriptis*.

Faciunt huc & alia *Fermentata Artificialia*, in quibus speciatim excellit SALA *in Saccharol. p.* 168. ubi speciatim *Liquores Fiorum fermentatos medicinales* elegantes *P. 1. c. 7. 8. & 11.* Sic pariter ex aliis *Vegetabilibus* fermentando *Potus Vinosi* fieri possunt. Sic ex *Passulis*, & *Succo Pomorum Borsdorffianorum* invicem fermentatis fit elegans *Potus Vinosus alterans* instar *Vini Malvatici*, ad compescendum æstum in Febribus continuis.

♃. *Passul. min.* ℥av.

Hæ ipsæ benè abluuntur, contunduntur, & infunduntur in *Aqua fontana pura* ℔iv. adde *Tartar. albiss.* ℔ß.

In Cucurbita vel Vase terreo, vel stanneo immittuntur Balneo Mariæ, & per horas tres blandæ Macerationi committuntur ad dissolutionem *Tartari*, pòst removeantur ab Igne, & in *Nodulo* infundatur *Fermenti pistorii* quantitas Castaneæ: in loco moderatè calido per diem & noctem, fermentet, & pòst exponatur in Cellam, vel alium locum frigidum, & intra tres vel quatuor dies est *Potus* gratus instar Musti.

Usus est in Febribus ardentibus, in Æstu Corporis alterando, Tabidis & Phthisicis, aliisque Morbis chronicis & contumacioribus, uti dixi de *Succo Pomorum Borsdorffianorum*. *Potio* magis medicamentosa fit, si infunduntur sub Fermentatione Hydropi, Phthisi, Mensibus, aliisque Affectibus Mulierum magis specifica.

Sic *ex Passulis & Sacchara* affusa s. q. *Aqua* per Fermentationem fit suavissimum *Vinum* instar *Petri Simonis*.

Cæterùm talia *Vina* & tales *Cerevisia Medicata* non possunt fieri, nisi ab iis, qui habent occasionem hæc ipsa parandi; propterea usitatum jam est, ut *extempore fiant Vina Medicata*, infundendo *Simplicia Vegetabilia* super *Vinum*, ut per digestionem Vinum imprægnetur his ex *Simplicibus*, & ut quotidie semel vel bis accipiatur bonus haustus: de quibus *plura in Colleg. Form.*

CAPUT XXXVII.

DE INJECTIONIBUS.

INter *Injectiones* præcipuum merentur locum *Injectiones in Uterum*, quæ pro varietate scopi vel maximè variant: sic verbi

rum, *Vesicam*, *Penem*, *Sinus*, *Fistulas* maximè, quæ generis nomine *Clysteres* etiam appellantur.

In Aures.

Componuntur, ratione *Qualitatis*, *Vel* ex solis *Oleis*, *Succis*, *Aquis*, *Decoctis* idoneis, pro varietate Affectionum.

Vel ex horum duobus, tribus, simul mixtis, in quibus aliquando varia scopo inservientia *dissolvuntur*; sed *parca Dosi*, quæ ferè etiam sunt liquida.

Quod ad *Quantitatem Liquidorum*, *Oleor.* ℥ß. ℥j. ʒvij. sufficiunt, pro ejus efficacia & usus longitudine. *Succi*, *Aquar. Decoct.* ℥j. ℥ij. sive sola, sive mixta, sat erunt, pro usu & efficacia.

Quod ad *Quantitatem* solvendorum parca est, propter exquisitum sensum & parvitatem Partis, & si sint *Pulveres*, ad ℈ß. ℈j. si *Pinguia*, ʒij. *Mel* ad ℥ß. &c.

Usus & Formula. ℞. *&c.* instillentur in Aurem gutt. 2. 3. plures, pro Medicamenti facultate, aliquando & Liquore Auris poterit adimpleri; sed paulò pòst reclinato Capite expurgari, ut maximè, cùm Decocto utimur: si *Oleum* sit solum, guttæ quædam infunduntur: obturatur dein Auris *Cotone muscatellino*, maximè si Affectus frigidus.

Utilitas maximè ad Inflammationes, Dolores, Ulcera, Tinnitum, Surditatem, Vermes, & alios Aurium particulares Affectus: vide *Materiam*.

In Uterum.

Vocantur aliàs *Clysteres Uterini*, *Syringa* verò per quam *Liquor* in Uterum infunditur, Græcis dicitur *μητρεγχύτης*: unde & ipsa Medicamenta *Metrenchytica*.

Componuntur, ratione *Qualitatis*, ex *Decocto Radic. Fo-lior.* &c. *Dosi Clysteris*, de cujus *Colatura* cape ℥iij. iv. fiat *Injectio*: servatur tamen ℔j. pro pluribus Injectionibus, aliàs verò etiam huic *Liquori* usitatè addi possunt varia pro scopo, ut dictum in *Alterante Clystere*, eaque *dosi* dimidia vel potiùs subtripla.

Vel ex *Succis Herbarum depuratis*.

Vel ex *Aquis destillatis*.

Vel alio *simplici Liquore*: vide *Clysterem*.

Vel ex iis mixtis, ita ut ℥iij. iv. pro Injectione sufficiant, in quibus, ut dictum, si quæ faciant ad intentionem, dosi dicta poteris dissolvere.

Usus & Formula. ℞. *&c. fiat Injectio* in Uterum tepidè per Metrenchytem.

Utilitas. Ad varios Uteri Affectus, ad Inflammationes, Ulcera, Dolores, Fluxus, calefaciendum, refrigerandum, Menses movendos, sistendos, Secundinas, Uteri prolapsum, Impuritates varias detergendas. *Materiam* vide in *Hystericis* & aliis *Tabulis*.

In Vesicam & Penem.

Componuntur ratione *Qualitatis* ex *Liquore idoneo*, ut sæpiùs dictum, *simplici*, *composito*: vide *Clysterem Alterantem*: fiunt & ex *Emulsionibus*, ut passim in Gonorrhœa, ad Ardores.

Quod ad *Quantitatem*, ℥iij. ℥iv. sufficiunt.

Nota, in hoc alias aliquando dissolvi *Mel* præsertim, vel *Syrupum idoneum* ad ℥j. nonnunquam rerum variarum *Pulverem*, sed lævigatum in Alcool, ad ʒj. ʒiß. ʒij.

Usus. ℞. *&c. fiat Injectio* per Syringam: aliquando, ubi via in Vesicam præpedita, illud cum Cathetere perficiendum imperatur.

Utilitas maximè ad detergendum tum Mucum Vesicæ orificio adhærentem, tum Ulcerum sordes, ad Dolores, Exulcerationem, Carnis excrescentiam, &c. ad Ardorem & Inflammationem, ut passim in Gonorrhœa virulenta, ac Ulcera exsiccanda, &c.

In

---

verbi gratia in Excoriationibus & Exulcerationibus Uteri, vel etiam ejus Colli tales Injectiones non sine fructu instituuntur imprimis quidem ubi tales Excoriationes fiunt ex acrimonia nimia Humoris, in Fluxu albo per istam Vaginam transeuntis, tunc fiunt *Injectiones ex Vulnerariis detergentibus & consolidantibus* decoctis *in Lacte*, ubi est simul Inflammatio; item decoctis in *Decocto Hordei*, ubi scopus est blandè detergendi & demulcendi Humorum acrimoniam. Imprimis autem in talibus *Decoctis* vel *Aquis appropriatis destillatis* dissolvitur *Succus Mercurialis*, qui est appropriatus pro purificando & detergendo Utero: item *Mel Mercurialis* & *Syrupus ex Mercuriali* paratus. In Exulcerationibus Uteri Gallicis in Vagina Uteri, conveniens est, ut cum *Decocto appropriato*, *Plantaginis*, *Mercurialis*, *Decocto Ligni Sassafras*, vel *Ligni Sancti* admisceatur simul, unà cum *Melle Mercurialis* aliquantulum *Mercurii dulcis*, ceu Medicamentum appropriatum contra Exulcerationes Gallicas.

Tales *Injectiones in Uterum* una vice ad ℥iij. ad summum ℥iv. sufficiunt, in quibus *Appropriata* dissolvuntur. Sic in Inflammatione Uteri, in Inflammatione Vaginæ Uteri, quæ interdum solent fieri post Partum, ex stagnantibus in iisdem locis Lochiis, commodè injicitur *Decoctum Flor. Chamomillæ*, *Decoctum Sempervivi*, *Flor. Sambuci*, in *Aqua appropriata*, in quo *Decocto* aliquantulum *Sacchari Saturni* dissolvitur, pro dissolvendo Sanguine congrumato & discutienda Inflammatione istius partis, datis simul internè Menses & Lochia promoventibus.

In prolapsu Uteri, scilicet potiùs Prolapsu Sinus pudoris, Uterus enim nunquam prolabitur, ex laxitate Nympharum, scilicet Alarum, commodè injicitur post repositionem *Injectio adstringens* parata ex *Decocto Rad. Bistorta*, cum *Rad. Tormentill. Fol. Plantaginis*, *Florum Balaustiorum*, *Corticum Granatorum*, *Seminis Sumach & Mirtillorum* in *Aqua Ferrariorum*, scilicet *extinctionis Chalybis*. Quibus *Decoctis* interdum aliquantulum *Aluminis* potest addi, cum *Syrupo de Rosis siccis*, & ita per vices injiciantur.

Præscribuntur talia *Decocta* ad ℔j. vel ℔iß. Cujus *Decocti* singulis vicibus calefacti ℥iij. vel ℥iv. injiciuntur, nunc sæpiùs, nunc rariùs, prout necessitas urgebit.

Non omittendum nec reticendum hic singulare *Inventum* GLAUBERI, qui habet *Instrumentum quoddam ligneum*: quod est Canalis quidam oblongus, interius cavus, in anteriore parte cum foramine angusto, ita ut possit in cavitatem Uteri commodè immitti. Huic Canali applicatur Corpus rotundum pomiforme, quod aperiri & claudi potest: quique tali Instrumento in Corpore anteriore rotundo intrudit *Spongiam* plenam *Spiritus Salis Ammoniaci*, vel in Corpus rotundum indit *Mixturam ex Sale* quodam *alcali*, verbi gratia *ex Cineribus clavellatis* cum *Sale Ammoniaco*, & ita applicat Instrumentum ad Uterum, ut beneficio Salis volatilis ex Sale Ammoniaco penetrantis in Uterum, subtili sua penetratione Menses remoratos & subsidentes promoveat. Est inventum GLAUBERO proprium, & illi multi usus in Affectibus Mulierum.

Injici etiam possunt tales *Spiritus vel. ex C. C. Urina*, vel etiam *Salia* hujusmodi, ut ex effervescentia orta subintrent Uterum, & Menses provocent.

Post Uterum non raræ sunt *Injectiones in Penem & Vesicam*.

In Vesicam in ejus Excoriatione vel Colli Exulceratione, facta vel ab internis, ab acrimonia Urinæ acida, ut in Stranguria; vel facta ab externis, qualia sunt applicatio *Cantharidum*: sive enim hæ applicentur, sive assumantur, non rarò solent inducere, aliis partibus illæsis, Excoriationem Vesicæ. In talibus fiunt *Injectiones* in Vesicam ex Remediis, quæ partim dolorem leniunt, partim consolidant & detergunt: quæ Dolorem leniunt, sunt imprimis *Lac*, vel propriè sic dictum, vel *Emulsiones* ex *Papavere* & similibus *Seminibus anodynis* & Dolorem lenientibus. Item *Decoctum Hordei* commistum cum *Lacte* aut cum *Emulsionibus lacteis* commodè potest injici. Ad consolidandum & detergendum injiciuntur *Decocta ex Vulnerariis*, ex *Agrimonia*, *Hedera terrestri*, ex *Summitatibus Hyperici*, quæ decoquendæ sunt ab ℥viii. ad ℔j. Additur his vel *Mel rosaceum* pro detersione, vel *Syrupus de Symphyto Fernelii* pro acrimoniæ attemperatione. Et quidem in ℥viii. ad ℔j. dissolvitur *talium* ℥j. ad ℥iß. plùs minùs, prout sunt efficaces vel minùs efficaces.

Adduntur non rarò *Trochisci de Alkekengi cum Opio & sine Opio*. *Cum Opio* injiciuntur in Dolore excedente, ubi opus est unda attemperatione acrimoniæ Humorum & detersione Excoriationum & Exulcerationum.

Commodè etiam potest institui *Injectio Emulsionis ex Terebinthina*, vel etiam *Decoctum* appropriatum cum aliquot guttis *Ol. Terebinthinæ destillati & optimè rectificati* potest injici.

Et ubi suspicio est Inflammationis Vesicæ concurrentis, etiam *Lacti* vel *Sero Lactis Sacchari Saturni* aliquantulum potest addi. Item *Aqua Ferrariorum*, seu *extinctionis Chalybis*, in qua *Radix Symphyti*, *Myrrha*, & aliquantulum *Aluminis* decocta fuerunt commodissimè injicitur.

Ut res pateat, *Exemplo* me declarabo: sit nempe talis *Injectio Abstersiva in Exulceratione Vesicæ*.

In Sinus & Fistulas.

Componuntur ex *Liquore idoneo*, cujus *Dosis* pro Fistulæ amplitudine, in quo dissolvuntur idonea, idque Dosi liberaliore: ubi Injectiones alias privatas imitare, quod ad *Quantitatem Liquoris & dissolvendorum* scilicet.

Usus. Fiat *Injectio per Syringam*.

Utilitas. Ad Callorum obscurationem, maximè detersionem, Carnis generationem, ad cicatrizandum, quorum *Materiam* vide *suo loco*.

MORELLI CAPUT IV.

DE INSESSU ET SEMICUPIO.

Lib. 2. Sect. 1.

INter *Fotum*, & *Balneum* medium est, hoc minus, illo majus, cujus usus, quando Fotu tota Pars tegi nequit, à quo aliàs materia & utilitate non differt: ita ut sit *dimidium Balneum*, cui Ægri insident à Feminibus, Cruribus ac Tibiis extrà porrectis, vel etiam ab imis Pedibus, usque ad Umbilicum vel Ventriculum; unde Græcis, ἐγκάθισμα. Latinis *Insessio* dicitur; & si Insessio fiat in Sella perforata, hanc quidam *Vaporarium* vocant, Affectibus Ventris inferioris aut Partium infernarum dicatum.

Duplex strui potest. *Semicupium propriè dictum*, & *Insessio*, quam vocant *Vaporarium*.

SEMICUPIUM, quòd non sit integrum Balneum, sed *dimidia* veluti *Cupa*, sic dictum, *Componitur* ex iisdem, quibus *Fotus*, *Dosi* Apozematis summa duplicata, vel *Balnei* dimidia: ut nihil advertendum prætereà,

Usus & Formula. ℞. *&c. Fiat Decoctio pro Semicupio*, ubi Æger insideat à Pedibus ad Umbilicum, mane & vespori, longè à pastu, exonerata Alvo, per biduum aut triduum, prout opus, tepidè, sine sudore. *Mora* autem sit in eo per duas horas, & deterso Madore lecto se componat, uncto deinde loco affecto, si volueris, *Linimento idoneo*.

No-

♃. *Rad. Liquirit.* ℥ij.
Cort. Fabar. ℥j.
Cicer. rubror. p. ij.
Fol. Plantag. Mj.

F. *Decoctio* in Aqua simplici, addendo parum *Lixivii*, ne nimis fiat acris, & in ℔j. *Decocti*, dissolve
Terebinth. Laricea cum Melle in Mortario dissolut. ℥ij.
& adservetur pro usu Injectionis.

Sin Ulcus sit contumax, aut inveteratum, aut etiam sordidum: simul in hoc *Decocto* potest dissolvi aliquantulum de *Unguento Ægyptiaco*, quod est acre; tantum scilicet quantum ferre potest Æger.

Post hanc Injectionem abstersivam fit hæc *Consolidativa in Ulceribus Vesicæ*:

♃. *Ramulor. Equiset.*
Folior. Plantaginis,
Summitatum Hyperici, an. Mj.
Rad. Consolid. major.
Bistort. an. ℥iß.
Cort. Granator. ʒiij.

Coquantur in s. q. *Aquæ ferratæ*, & in *Colatura* ℔j. dissolvatur
Trochiscor. Albor. Rhasis s. Opio ℥ß.
Boli Armena ʒj.
M. pro *Injectione Consolidativa*.

Post Injectiones in Vesicam commodè etiam fiunt *Injectiones in Penem*, ubi urget Gonorrhœa Gallica, & incipit fieri in Pene propè Prostatas Ulcus, vel quando Meatus urinarius in incipiente Gonorrhœa excoriatur & exulceratur, ita ut metus sit, ne in tali Exulceratione exedatur, & in medio perforetur Meatus urinarius, vel etiam ex tali Ulcere excrescat Caruncula. In talibus casibus fiunt *Injectiones in Penem*, pro detergendo tali Ulcere tam Prostatarum, quàm Meatus Urinarii, uti etiam pro destruenda virulentia Veneni Gallici.

Tales *Injectiones* fiunt ex *Plantis Vulnerariis* decoctis cum *Aloe* in *Aqua appropriata*, in quo *Decocto* dissolvuntur nonnulla (*Mel* verbi gratia) appropriata. Et quidem una vice ℥j. vel ℥iß. injecta sufficit (in Vesicam injiciuntur ℥iij. vel ℥iv.) Vel fit *Mixtura*, ex *Succo Plantaginis* & *Aqua Plantaginis*, quibus additur *Aloe rosata*, & dissolvitur aliquantulum *Mercurii dulcis* pro Injectione in Penem, etiam in Prostatarum Exulceratione in virulentia Gallica: qualem misturam habet SCULTETUS *in Obs. Chirurgicis Obs.* 79. ubi periculum est Exulcerationis, aut malignum est Ulcus ibi simul potest injici aliquantulum de *Mercurio sublimato*, qui est acrior & magis corrosivus, quàm *Mercurius dulcis*.

Post Injectiones in Cavitates naturales, sequuntur *Injectiones in Cavitates præternaturales*, quæ sunt *Sinus & Fistula*.

Quantitas Liquoris injiciendi, pro ratione Ulcerum & aliarum circumstantiarum, potest esse nunc fusior, nunc parcior.

Injectiones hæ fiunt ex *Decoctis Vulnerariis*, in specie ex *Decocto Nicotiana*, *Aristolochia rotunda*, *Hyperici cum Myrrha*, *Aloe* & similibus; talia enim Decocta mirificè depurant Sinus & Fistulas: iisdem commodè admiscetur *Aqua Calc. viva*, quæ est singularis & experta in talibus casibus. *Decoctum Hedera terrestris* cum *Vulnerariis*, in quibus dissolvitur *Mel rosatum*, vel aliquantulum *Aluminis*, singulare est in talibus casibus.

Injectio est vel frequentior vel rarior, prout urget Affectus: & hæc ex speciali Chirurgia discenda sunt.

CAPUT XXXVIII.

DE INSESSU ET SEMICUPIO.

IN *Balneo* totum Corpus intingitur, & in *Semicupio* dimidium Corpus à Pedibus usque ad Umbilicum præterpropter.

Rectè etiam dicit *Author* MORELLUS quòd *Semicupium* sit *medium inter Balneum & Fotum*. Nam quando non opus est, ut totum Corpus intingatur, *Fotus* autem non sufficit; tunc præscribuntur *Semicupia*, ut iisdem insideamus usque ad Umbilicum & regionem Stomachi.

Instituuntur *Insessus* ex *Decoctis* variis vario scopo destinatis: imprimis quidem ad Affectus Abdominis, in specie ad Affectus nephriticos, ad Affectus colicos, & ad Affectus uterinos, ad hos tres Affectus usurpantur imprimis *Insessus*.

Usus est ut beneficio *Plantarum decoctarum* in ista *Aqua*, cui insidet Patiens, Partes vel blandè laxentur: unde incoquuntur *Emollientia* & *Attenuantia*: usurpantur aliquot dies vel septimanas ante Partum, ut laxentur partes Uteri pro facilitando Partu. Similis laxatio est in usu in Alvo contumaciter obstructa & in metu Volvuli s. *Miserere mei*, ut blandè laxentur Intestina, & in legitimum positum redeant, ut molliantur Fæces, & per inferiora debitum exitum inveniant. Instituuntur *Balnea emollientia* in Herniis tam Intestinalibus, quàm Umbilicalibus, in quibus scilicet Intestina sunt prolapsa vel in Scrotum, vel foràs propendent in Umbilicum: in talibus casibus Intestina fiunt mollia & facilè flexibilia, ut iterum possint reponi in suum naturalem ac debitum locum. Usurpantur etiam talia *Laxantia Semicupia* in Doloribus nephriticis quando scilicet Calculus hæret in Renibus & Ureteribus, & nimios inducit Dolores; magni enim sunt usus quoniam leniunt Dolorem, laxant fibras & promovent motum & protrusionem Calculi. In colicis Doloribus contumacioribus & sæpiùs recurrentibus commodissimè instituuntur talia *Semicupia* ex *Carminantibus*, & *Specificis* Intestina respicientibus.

In Dysenteria contumaci cum Tenesmo conjuncta etiam fiunt talia *Semicupia* ex *Adstringentibus* & *Anodynis*.

Modus præscribendi est tantùm ut *Simplicia* præscribantur in s. q. *Aqua* decoquenda: postmodùm veniunt in *Aqua simpl.* s. q. & in isto *Decocto* ponatur Æger usque ad Umbilicum vel regionem Stomachi. In tali Semicupio quando insidet Æger, non rarò recipiuntur *Species decocta*, & vel nudè applicantur Parti affectæ, v. gr. Vulvæ, quando ante Partum instituuntur; vel inclusæ *Sacculo* Parti affectæ admoventur, ut in Dolore Abdominis. Sic ergò *Exemplum* instituendi talis Semicupii in Doloribus nephriticis, & Calculo Renum, in quo & Dolor sistendus, Viæ laxandæ, & Calculus blandè promovendus est:

♃. *Herba Saxifrag.*
Fragar.
Parietaria,
Malva ana Mj.
Hedera terrestr.
Mercurialis ana Mij.

Flor.

Nota, in Affectibus Ani, Uteri, Vesicæ maximè. *Materiam Sacculo*, cui insideat, commodè includi.

Utilitas eadem, quæ Fotus, maximè autem in Affectibus Partium Abdomine contentarum, aut etiam Inferiorum, cum balneare non audemus Corpus universum, ob varias causas: ferè autem & utiliter ad Dolores sedandos colicos, &c. (quod usitatissimum in Nephriticis, ex *Emollientibus* idoneis), Hæmorrhoides tumidas cum Dolore, Dysuriam, Tibiarum etiam, & Coxendicum Dolore, Uteri intemperie, Menses movendos, sistendos, Alvum emolliendam.

VAPORARIUM, quod aliàs *Insessum* etiam vocant, Paratur, cùm non in Liquore sedet Æger, sed *Vapor* (unde *Vaporarium* vel *Suffitus* dici potest) ex Sella perforata exhibetur, Olla subdita, *Decocto calente idoneo* plena, quo frigido aliud inditur.

Materia & *Dosis* ipsius pro *Decocto*, ut in *Fotu Quantitate Clysteris*, aut paulò majore, præscribenda.

Usus & *Formula*. ℞. *&c. fiat Decoctio*, cujus Vaporem excipiat ex *Sella* perforata, Olla subdita Decocto isto plena, &c.

Utilitas. Tantùm ferè ad Uteri & Ani Affectus, Dolores, Intemperies varias, Hæmorrhoides, Menses movendos utilissimum. Possunt & ad Vesicæ varia vitia præscribi. Vide *Suffitum humidum*.

MORELLI CAPUT II.

DE JULEPO.

Lib. 2. Sect. 2.

MEdicamentum dicatum *Alterationi*, veteribus Græcis ignotum, Arabum inventum est, ex eo, quòd è delicatis & suavibus ferè fiebat, aut *Sacchara* saltem, *Nomen* adeptum, voce *Julep*, vel *Juleb*, apud Persas *Potionem dulcem* significante. Juniores Græci, Arabum imitatione, Ἰουλάπιον, alii verò Ἰουλάβιον nuncuparunt, quæ Nomina apud Medicos hodie adhuc usitata, etsi res ipsa jam obsoleta.

Duplex autem reperitur apud Authores, alius *Veterum* appellandus, alius verò *Recentiorum*.

Julepus Veterum, à nostro tota facie diversus, *Syrupus* est, sed *simplex*, ex *Succo*, *Aqua destillata*, *infusione Hordei*, *Decocto unius rei* tantùm propriè, & *Sacchara*, constans, utendi tempore etiam plerumque conficiendus, qualis olim usitatissimus *Julep Rosatus*, aliàs dictus *Alexandrinus*, & *Regius*, ad sitim, & æstum elegantissimus.

Julepus verò *Recentiorum*, qui hodie passim præscribitur, Veterum quidem nomen retinuit, non formam, & vocatur passim *Julepus*, vel *Julep*, licèt qui nuperrimis annis scripserunt, *Syrapum*, & *Serapium* nuncuparint; quemadmodùm & hodie adhuc sæpiùs Itali, quod fortè Juleporum basis *Syrupus*, Menspelii *Julepum* jam appellant.

Est autem JULEPUS autem *Medicamentum fluidum instar Aquæ, ex Liquore idoneo, & Syrupo, (vel Sacchara aliquando) simul extemporè, sine coctione, paratum, in tres aut quatuor Doses, ad Humores coquendos, vel alterandum quovis modo, aut roborandum, comparatum.*

Hinc *duplex* statui potest hoc *Medicamentum Alterans*. *Vel* enim Humores *præparat* ad πέπανσιν, seu coquit, veterum Græcorum προποτισμός, Purgationum universalium *Potio* veluti *præcursoria*, qui *Coquens* ideo rectè appellatur. *Vel* extra ullum purgandi scopum, aut consilium *alterat* Humores, Spiritus, Corporis partes alias: quo pertinet *Roborans*, *Cordiacus*.

In *Compositione* ejus duo perpendenda, *Liquor* idoneus, ex quo, & *Dissolvenda* in ipso.

1. In *Liquore duo* attenduntur *Qualitas* & *Quantitas*.

Ratione *Qualitatis*, *Vel* præscribitur 1. *sola Aqua stillatitia*, Affectum, & affectam Partem respiciens, quod usu frequentissimum pro Julepo Humores præparante, hyemis tempore maximè, Herbarum defectu: tum etiam alterante alio quovis modo, atque roborante.

2. *Vel Aqua destillata*, & *Succus simul*, quod passim usitatissimum pro *Julepo Cordiaco*, & *Roborante*.

3. *Vel Decoctum Potionum simplicium*, *Dosi* ferè media *Apozematis*, & eadem ratione præscribendum, quod in Humorum coctione, aut alteratione, sæpiùs faciendum.

Ratione verò *Quantitatis*, pro qualibet *Dosi Liquoris* præscribendæ ℥iij. ℥iv. ac proinde cùm Julepus in *tres Doses* passim, aut etiam *quatuor* imperetur, Quantitas totius *Liquoris* pro Julepo erit ℥viij. vel xij. si pro *tribus Dosibus*; xij. avj.

Flor. Chamomill.
Melitot. ana M℞.
Rad. Lil. alborum ℥ij.
Ononidis ℥j. (propter Calculum)
Baccar. Juniper. Mij. vel potiùs ℥ij.

incisa & contusa D. S. *Species*: quæ coquantur in *Aqua*, & insideat Æger: vel etiam *Species* possunt applicari regioni Renum, vel insui *Sacculo* oblongo, & applicari Dorso ac regioni Renum.

Insessus talis *Semicupii semel* interdum instituitur indies, interdum, ubi Dolor urget, instituitur singulis diebus *bis*, mane & vesperi ante cœnam, & continuatur interdum ad *biduum*, interdum ad *triduum*. *Mora* in illo est ab hora 1. ad 2. hinc detergatur Corpus benè: post detersionem solet inungi *Oleo appropriato*.

Sic commodè post modo dictum *Semicupium* potest Corpus illini cum *Unguento Dialthææ* & *Ol. Scorpionum*, ponatur hinc in lectum Æger, ut quiescat. In *Insessu Uterino* pro facilitando Partu coquuntur *Uterina*, & inungitur Vulva cum *Unguento Dialthææ*, cum *Ol. Lilior. alborum*, *Ol. Amygdalarum dulcium*.

Pertinet huc *Semicupium* quasi; quando scilicet in Dolore Ischiadico & similibus, Ægri insident VINACEIS, quod etiam commodè fit in Dolore calico, sæpiùs repetendo; item in Doloribus arthriticis Pedum: singulare enim quid latet in Aciditate volatili *Vinaceorum* ad tales Dolores compescendos: vid. quæ *de Vite* diximus. In Mensibus movendis solent usurpari talia *Semicupia* ex *Plantis* Uterinis & Menses provocantibus.

Ad *Semicupium* pertinere etiam videtur

VAPORARIUM.

quando scilicet non ipso *Decocto* fovetur Pars, sed quando *Vapore* sublimato aut elicito ex *Decocto appropriato*, Pars malè affecta fovetur. Talis *Fotus* ex *Decocto appropriato* quidem fit ex *Liquore* & hinc *Speciebus appropriatis* Affectui, uti reliqui Fotus & Decocta, & usitatissimè instituitur in Uteri & Ani Affectibus: v. gr. in Uteri Affectibus, in Dolore Uteri, in Mensibus obstructis & similibus: in Ani Affectibus, in Tenesmo, in Dolore Ani, in Hæmorrhoidibus cæcis, tumentibus & dolentibus, & similibus aliis, fit tale *Decoctum* quod calidum ponitur in Sellam probè tectam, & Æger

Vapori istius *Decocti* insidet, ut Ano insidentis recipiatur Vapor qui exhalat.

Sit v. gr. tale *Vaporarium* præscribendum *in Dolore Hæmorrhoidum*.

♃. *Herb. Linaria* (est appropriata in tali casu) Mij,
Flor. Verbasci Mij.
Sem. Lini,
Fœnu Græc. ana ℥j.
M. D. S. *Species pro Fotu*.

Coquantur in f. q. *Aquæ Fabrorum*, & *Vapor* excipiatur per Sellam: fit scilicet tale *Decoctum*, quod calidum imponitur Sellæ, & *Vapor* recipitur in Partem affectam.

Quòd si velimus, possumus recipere *Species decoctas*, eas includere *Sacculo*, & post *Vaporem* Parti affectæ admovere: sic enim est eò melius & efficacius.

Interdum ut eò meliùs exhalent *Vapores*, quando incipit frigefieri, injiciuntur *frustula Silicum ignitorum* videlicet *candefactorum*, vel *frustula Ferri ignita*, sic enim copiosissimi exhalant *Vapores*, & efficacius ac diutius est *Vaporarium*, imprimis si applicetur *Sacculus* cum *Speciebus*. Sit *Exemplum Vaporarium in Tenesmo dysenterico*, qui Affectus est horrendus:

♃. *Herb. Plantag.*
Fol. Quercus,
Flor. Verbasc. ana Mj.
Sem. Plantag. ʒiij.
Thuris ʒij.

Coquantur in f. q. *Aquæ Ferrariorum*, vel coquantur in *Lacte*, & excipiatur *Vapor* per Sellam perforatam; istæ *Species* postmodùm insuantur *Sacculo*, qui adspergatur *Aceto*, & applicetur Ano post exceptum *Vaporem*.

Ubi talia *Vaporaria* instituuntur, pro usu Mulierum, præcipitur semper, ut *Vapor* excipiatur per *Infundibulum in Partes genitales*. V. gr. fit tale *Vaporarium*, efficacissimum *pro promovendis Mensibus*:

♃. *Scoriarum Reguli Antimonii* ℥iv.

Coquantur in *Aquæ simplic.* ℔j. *Vapor Decocti* excipiatur per Infundibulum pro stimulandis Mensibus.

Commodè possunt simul addi *Vegetabilia* v. gr. *Sabina*, *Matricaria*, *Nepeta*, *Pulegium*, *Radix Bryoniæ*, *Levistici* & similes aliæ Plantæ.

CA-

xvj. si pro *quatuor*: habito interim ad Ætatem & Corporis magnitudinem respectu: magnis enim Corporibus ℥iv. via sufficient, nisi Liquor virtute aut sapore efficax extiterit.

Advertendum, quòd ubi *Aqua destillata*, & *Succus* simul præscribuntur, eorum modò ana part. æqu. imperari, modò ut unum alterum unciis duabus, tribus, quatuorve superet. Obiter tamen *notandum*, ubi *Succi acidiores* ingrediuntur, sat esse, si pro *Julepo trium Dosium*, ℥ii. vel ℥iii. *eorum* præscripseris.

II. *Dissolvenda* in Liquore jam dicto sunt

Ratione *Qualitatis*, *Vel Saccharum solum*, quod rariùs. *Vel*, quod usu ferè tantùm receptum, *Syrupus idoneus*, Partem affectam, & Affectum respiciens.

Præter horum Dulcorantium aliquod, perpetuò in omni Julepo dissolvendum, etiam aliquando dissolvuntur

1. *In Julepo* quidem *Humores præparante*, si ipsum ex *Decocto* præscripseris, instar Apozematum, eadem, quæ *in Apozemate Alterante* dissolvenda, suprà diximus, quandoquidem ejusmodi Julep veluti *minus Apozema* est.

2. *In Cardiaco* verò *Julepo*, & *Roborante*

Vel Confectio Cardiaca dissolvenda præscribitur, eaque sola, ut *Confectio Alkermes*, & *de Hyacintho*, maximè ubi roborandum, Alvi diluvio præsente, in Variolis etiam, & Vermibus. Poterit & *Theriaca* in statu contagioso.

Vel Pulvis Cardiacus solus, isque aut *Simplex*, & hic rursum vel *Aromaticus*, ut *Santulorum*, vel non *Aromaticus*, ut passim in Variolis, *Rasura Cornu Cervi*, *Eboris*, *Corallorum*, *Perlarum*, *Unicornu*, *Lapidis bezoardici*, ut & in malignis Humoribus, in Lumbricis etiamnum, ut & *Corallina* in iisdem, &c. Aut *Compositus*, *Electuarii* alicujus *Officinalis*, ut *Diamargariti frigidi*, &c. prout ferunt Indicationes.

Vel Confectio, & Pulvis simul; sed quia ratione hac *Julepus Cardiacus* ex iisdem, ex quibus *Potio Corroborans* conficitur, illius loco sæpiùs solet præscribi ejusmodi *Potus* in unam Dosin, & pro usus necessitate reiterari; utrumvis tamen feceris, non peccabis.

Præscribitur etiamnum hodie frequentissimè dissolvendus *Vitrioli Spiritus*, in magno præsertim Humorum, & Partium incendio restinguendo, Contagionis etiam, aut Putredinis labe arcenda, contemperandave. Poterit & utiliter permisceri, ubi Humores crassi erunt attenuandi sive calidi, sive frigidi, aut aperiendæ Obstructiones.

Ratione verò *Quantitatis*, pro *una* quidem *Dosi* usitatè præscribuntur

Dulcorantia ab ℥i. ad ℥iß. ad summum.

Succi depurati, vel *Liquores*, in *Julepo* ex *Decocto* conflato, si quidem validiores, ut sunt acidi, ad ℥ß. sin contra, ad ℥i.

Confectiones à ℈i. ad ℈ii. ad summum.

Pulveres à ℈i. ad ℈ij. ad summum, si tamen rariores, parciore dosi, ut *Lapis Bezoar* ad gr. iv. vj. *Unicornu* ad ℈ß. *Perlæ* à ℈ß. ad ℈i. pro ditioribus.

Ex iis erit facile, *Quantitatem Dissolvendorum* pro *Julepo* 3. aut 4. Dosium colligere: & quia *Confectiones*, ac *Pulveres Cardiaci* unum æstimantur, si una præscribantur, non erit arduum, eorum Dosin simul junctorum limitare.

Spiritus verò *Vitrioli* si vocetur in usum, *Dosis* hac ratione præscribetur legitimè; ipsius nempe *q. s. ad gratam aciditatem conciliandam*, (quæ scilicet linguam non feriat acriùs aut stuporem dentibus conciliet) imperando.

Usus & Formula Præscribendi. ♃. &c. (id est *Liquorem & Dissolvenda idonea*) *fiat Julepus pro* 3. *aut* 4. *Dosibus matutinis* (potest & circa vesperam assumi, & pro unica Dosi aliquando præscribi, in Cardiaco maximè.)

2. Quòd si *Julepus ex Decocto* extiterit, ratio præscribendi eadem, quæ *Apozematis*.

3. Si præter *Liquorem & Syrupos idoneos*, (ex quibus solis simpliciùs, & usitatius *Alterans Julepus*, & *Præparans* componitur) *Pulverem roborantem simplicem*, vel *compositum* admiscere consilium fuerit, gratis *Aromatizationis*, præscribetur. *Fiat Julepus, qui talis Pulveris* ʒi. ʒiß. *aromatizetur pro* 3. 4. *dosibus*.

4. Infantulorum *Julepi* præscribuntur *ex Cochleari*, *bis*, *ter in die assumendi*.

Utilitas. *Julepi* fructus uberrimus, & celebris hodie usus est. 1. Ubi *Præparatio ad κάθαρσιν* prævia desideratur; hac enim forma duplici Humorum concoctio ferè perficitur, *Julepo*, vel *Apozemate*: & ut hoc Vere potissimùm, ac Autumno in istum finem præscribitur, ita *Julepus Concoquens* Hyemis tempore, maximè *Simplicium*, aut *viventium Herbarum* defectu, aut *siccarum*, vel minore colligendâ opportunitate *loco Apozematis*, in eundem scopum usurpatur: vel etiam ubi per temporis angustias, aut urgentiam Affectus, Apozema, aut aliud Alterans majoris operis, non licèt apparare; tunc ad extemporaneam *Aquarum destillatarum*, & *Syruporum* misceIam, & confectionem confugitur, Pauperum inopiæ simul consulendo: ita ut *Julepus Concoquens Apozematis Alterantis sit veluti succedaneum*. Licèt verò hac ratione Morbis citò occuratur, tutò atque jucundè, non tamen id fit eadem efficacia; vires enim Apozemati longè vegetiores.

2. Ubi quovis alio, quàm Purgationis consecuturæ consilio, animus est *alterare* tum *Corpus*, tum *Humores*, tum *Spiritus*; extinguere præsertim Fervorem ipsorum quemvis, atque Motum indebitum compescere, aut Malignitatem refrænare. Sic passim ad calidas Intemperies maximè, quibus privato jure ferè consecratur, Febres ardentes quasvis, Sitim leniendam, Cor corroborandum, & arcendam quamvis labem Malitiæ, Hæmorrhagiam sistendam, Vigilias exuperantes tollendas.

SCHROEDERI CAPUT LXIV.

DE JULEBIS ET MORETIS.

JUlebi (*Julepi*) in Praxi usitatissimum *Potionis genus* constituunt, quod ob saporem gratum, pro *Potu ordinario* Ægris præscribi utplurimùm solet.

Parati autem *in Officina* nulli extant, sed *extemporè* parantur.

N. *Ju-*

CAPUT XXXIX.

DE JULEBIS & MORETIS.

SEquuntur *Julebi*, quando scilicet *Mistura dilutior sublevandæ* præscribitur pro usu continuando, in specie in Febribus ardentibus, benignis & malignis. Scopus est *temperandi Sitim & Æstum*. Loco *Potus ordinarii* sæpè præscribuntur; in alium tamen usum apud Veteres. Cùm enim in locis meridionalibus Potus ordinarius sit *Vinum*, in Septentrionalibus *Cerevisia*; uterque verò cùm (1.) in malignis Morbis sit fermentativus, & augeat Ebullitiones, (2.) sit gravis Stomacho, ut non facilè possit concoqui, & Stomachi insuper vis debilitetur; propterea loco Potus ordinarii præscribitur *Julepus* ad hoc, ut Sitim compescat, Ebullitiones sedet, & blandè refrigeret. Est itaque *Julepus genus Potionis*, quod præscribi solet pro aliquot Dosibus, ut non seu rarò mensuretur Dosis certa, sed ad ℔j. vel ℔iß. præscribuntur, ut exinde hauriat Æger quantum placet. Unde quoniam debet propinari Ægris, ut exinde reficiantur, propterea nihil admiscendum est, quod sit ingratum gustui, sed ex gratioribus & suavioribus debet componi. *Exemplum* esto *Julepi in Febribus malignis pro temperando Æstu, atque Siti:*

♃. *Aquæ simpl.* ℔iß.
Vini Rhenani ℥ix.

Mistis his adde

Pomum Citri dissect. & nonnihil expressum,
Gelatin. Cornu Cervi rec. parat. ℥ij.

M. f. *Julepus*.

Observandum hic:

1. *Vinum omnibus Febricitantibus* necessariò dari:
2. *Gelatinam* hic per se misceri non posse, nisi *super Carbones* in Cochleari teneatur; ita enim dissolvi, & Misturæ addi potest.

Talis Julepus servat Corpus in diaphoresi, nec Stomacho nocet propter Vinum, & Gelatina est appropriata.

Julepis autem pro *Corpore* ordinario inservit *Aqua*, vel *vulgaris*, vel *appropriata medicata*, nunc *Decoctum* vel *Alterans* usitatum, vel *Decoctum Hordei*, vel *simplex* vel *cum Cornu Cervi*, &c. His postmodùm *Saporis* & *Coloris* gratia ordinariò adduntur *Dissolvenda*, ut *Syrupi* & *Succi*, nunc conjunctim, nunc verò separatim: deinde adduntur ratione *Coloris Tinctura Officinales* usitatæ, & in fine *Spiritus* imprimis *minerales*, sive sit *Salis*, sive *Nitri*, sive *Vitrioli*, *Dosi* indeterminata, sed additur tantum q. s. pro grato acore vel sapore plùs minùs, prout jam dissoluta Ingredientia fuerunt vel magis vel minùs acida. Et hi *Spiritus* interdum sumuntur absolutè *acidi*, interdum præscribuntur cum *Spiritu Vini dulcificati*, qui modus posterior præferendus priori: quoniam non excedunt tales Spiritus dulces, sed sunt temperati, hique adduntur propter majorem alterationem. *Proportio* est talis, ut ℔j. *Corporis aquei* respondeant *Syrupi* ℥ij. & *Succorum* ℥ij. *Tinctura* ʒij. vel ad

N. *Julepi Violaceus* & *Rosaceus* (ut & *Gemmatus*) *Officinarum*, *Syrupi* ferè consistentiam obtinent.

Parantur ex *Liquore potulento*, in quo *Syrupi*, *Saccharumve* dissolvuntur, additis, prout visum fuerit, & *aliis* in Liquore illo *dissolvi aptis*, qualia *Succi*, *Spiritus* & similia.

N. *Syrupi* vices & *Conserva* supplere potest, accedente colatura.

Liquor ille *potulentus* adhibetus varius. *Aqua destillata*, *fontana*, (*correcta Pane tosto*) *Decoctum* verbi gratia C. C. *Glycyrrhiza*, *Hordei* & simil.

Proportio, *Liquoris* ℔i. *Syrupi* ℥i. ℥ii. vel prout palato placuerit.

Acidiusculi, adeòque gratiores non rarò reddi solent, *Spiritu Vitrioli* ad saporem gratum usque instillato.

Exemplo sint

I.

℞. *Decoct. C. C. usi*, id est, *in quo C. C.* (v. gr. ℥j. vel ii.) *sit coctum*, ℔i.
Syrup. Papav. err. ℥j. *Corallor.*
Succ. Berberor. ana ℥ß.
M. F. *juleb.*

Confert in Febribus, aliisque Sanguinis ebullitionibus, quas Vigiliæ, Alvique fluxus comitantur.

II.

℞. *Aqu. fontan. Pane correct.* ℥x.
Juleb. Rosar. ℥iß.
Syr. Cinam. ℥ß.
Aqu. Rosar. ℥iv.
Spirit. Vitrioli, q. f. ad gratum saporem, videlicet ℈ß. vel ʒß.
F. *Juleb.*

Vires. Refrigerat, roborat, *Potusque gratus* est Ægrotis.

III.

℞. *Aq. Hordei*, id est, *Decoct.* ℔iß.
Conserv. Rosar. ℥iii.

Conquassetur *Conserva*, tantillum subinde *Decocti* affundendo, hinc coletur, &, si placuerit, filtretur.

N. 1. *Acida* si *Decocto C. C.* (imprimis è *crudo C. C.*) instillaris, turbidum id redditur.

N. 2. Poterit itidem *Santalo rubro* aromatizari, *Santali* scilicet ʒß. simul conquassando.

Hujus quoque loci est MORETUS nostratibus dictus. *Potionis genus* ex *Aromaticis*, aliisve *Confortantibus* commixtum, addito ad gratum saporem *Sacchare* vel *Syrupo*.

N. *Moretus* dicitur à *Moris* seu *Diamoro* ingrediente. Estque Mulierculis nostratibus *Potionis genus* usitatissimum, quo veram Impraegnationem confortari, falsam exturbari, persuasum sibi habent.

1. Moretus usualis pro Ditioribus.

℞. *Diamor. c. Sacchar.* ℥ii.
Juleb. Rosar.
Aqu. Cinamom. an. ℥j.
Spec. Diamb. ʒ.
Trag. Stomach. ʒiß.
Vini optimi ℔i. M.

Bibatur mane bonus haustus, idque diebus continuis tribus.

2. Moretus pro Pauperibus.

℞. *Diamor. c. Sacchar.* ℥ii.
Juleb. Rosar. ℥i.
Trag. comm. ʒiß.
Vini ℔i. M.

3. Moretus absque Speciebus.

℞. *Diamor. c. Sacchar.* ℥ii.
Julep. Rosar. ℥iß.
Aqu. Cinamom. ℥i.
Vini generosi ℔i. M.

N. *Species* quæ adduntur post infusionem, colando iterum separantur.

4. Nodulus pro Puerperis.

℞. *Croc. integer.* g. vi. *Galang. Macis* ana ℈j.
Anthophyllor. N. iv. *Cardamom.* ℈j.
Baccar. Laur. decort. N. vi.

Detur mixta.

MORELLI CAPUT XVI.

DE JUSCULIS.

Lib. 1. Sect. 1.

SÆpiùs etiam Medicis JUSCULA præscribenda, hoc fine, ut *alterando simul nutriamus*, & vis *Medicamentorum* hac ratione hauriatur avidiùs à Partibus ipsis, sub specie *Alimenti*, atque ipsis minùs sint molesta.

Sunt autem *Alterantia*, vel *Restaurantia*.

Alterantia variè fiunt pro scopo Medici, cum *Pullo* sæpiùs, ut

---

ad summum ʒiij. *Spiritus* q. s. pro grato sapore; & hæc Proportio valet, si conjunctim misceantur cum *Syrupo*; sin verò seorsim, augeatur eorum Dosis.

Ut rem declarem per *Exemplum*: sit v. g. præscribendus *Julepus in Febre ardenti simplici* hoc modo:

♃. *Aqua font.* vel etiam *Decocti alterant. usit.* (quod cunque libuerit) ℔j.
Succi Berber.
Ribium an. ℥j.
Tinctura Flor. Rosar.
Violar. an. ʒj.
Syrupi acetos. Citri ℥ij.
Spiritus Salis vel *Vitrioli* q. s. pro grato sapore.
M. D. S.
Julepus Refrigerans pro aliquot Dosibus.

Aliud *Exemplum Julepoum* præscribendorum *in Febre maligna*, in qua Corpus est disponendum ad lenem Sudorem vel Diaphoresin, & etiam interna Malignitas Appropriatis compescenda: v. g.

♃. *Decocti Cornu Cervi* vel *simpl.* vel *cum Rad. Scorz.* ℔j.
Succi Citri rec. expr. ʒij.
Syrupi Rub. Idei,
acetos. Citri an. ʒvj.
Spiritus Nitri dulc. q. s. pro grato sapore,
M. f. *Julepus.*

D. S.

Julepus Confortans & Evacuans pro aliquot Dosibus.

Plures *Formulas*, earumque pro varietate Morborum variandi modos, videbitis in *Colleg. Formular.*

Hoc loco examinandi veniunt *Julebi* AUTHORIS, in quibus in genere parùm monendum; saltim addendæ *Tincturæ Florum*, sic fiunt elegantiores, & magis grati.

I. In specie *Num.* 1. Malè *Decoctum Cornu Cervi usti* recipitur, cùm ex hoc nil possit elici: potiùs *Rasura Cornu Cervi Decoctum* sumatur, hoc enim Gelatina ejus impraegnatum, egregium est Corpus pro pluribus Julepis.

II. *Aqua* seu *Decoctum Hordei* Veteribus frequentissima In usu, non adeò crebrò ampliùs adhibetur, propter sui enim cruditatem Stomachum turbat, Flatus generat, ejusque tonum non leviter laxat.

Prostant nonnunquam in Officinis quidam *Julepi extemporanei*, qui vocantur *Julepus Violaceus*, *Rosaceus*, *Sambucinus*, &c. qui sunt *Aqua* istorum *Simplicium* s. q. *Sacchari* edulcoratæ: & usurpantur tales Julepi in Officinis prostantes loco edulcurationis aliarum *Potionum*.

Quod attinet MORETOS apud nos non sunt in usu, ut apud Francofurtenses & in Suevia. Sunt *Potus Vinosi compositi*, seu *Vinum*, in quo pro *Basi* dissolutum *Rob Diamoron*, *cum vel sine Sacchare paratum*: cui & *Species aromatica* solent addi. In usu sunt Gravidis ad roborandum Fœtum & Uterum, ne Abortus sequatur. Nos præscribimus *Vina aromatica*.

CAPUT XL.

DE JUSCULIS.

JUscula *Alterantia*, quæ vocant *Consummata*, scilicet coquunt *Pullum* vel *Gallum*, unà cum quibusdam *Plantis alterantibus*, & talia *Juscula* postmodùm propinant. Et quidem præ-

ut Monspelii usitatissimè *Jusculam Pulli, alteratum Foliis Hepaticis*, & *Radicibus* etiam *frigidis* io Febribus. A Medieis minutim non præscribuntur, imperantur tantùm: *utatur Jusculo Pulli alterato Foliis talibus, &c. duobus, tribus, quatuor mane vel etiam circa vesperam*: in calidis Morbis maximè usitata,

Restaurantia, ad Vires Instaurandas comparata, quæ aliàs ab actioois modo, & *consumptione*, *Consummata* appellantur, *Fiunt ex Gallina pingui* (*vel Capone exenterato,*) *quæ in partes minutas concisa, in Olla vernisata, vel Alembico conclusa accuratè, ne quid expiret, coquitur in Mariæ Balneo ad putrilaginem: colantur omnia, Succus exprimitur, ab eo Pinguedo separatur, asservaturque in Ampulla vitrea ad usum, in loco frigido*. In hoc *Jure* aliquando & passim alia *dissolvuntur*, in ejus nempe libris singulis, *Vini albi*, si scopus ferat, vel *Succi Cardiaci*, aut *Liquoris idonei* ℥iij. *Sacchari* ℥ij. *Cinamom. & Confect. Alkermes* ʒj. *Fervent omnia, dum Saccharum dissolutum fuerit, colantur, servantur ad usum*. Frustrà qui *Auri Folia*, & ad pompam sine fructu, in ejusmodi consummatis Jusculis usurpant.

Usus, qui *Destillati*. *Utilitas* eadem, nisi quòd ejusmodi Consummata sint πολύτροφα, & solidam ipsam substantiam copiosè resarciant, nutiiantque.

MORELLI CAPUT X.

DE LACTE, ET SERO LACTIS.

Lib. 5. Sect. 5.

LAC etiam sæpissimè venir præscribendum, in Phthisicis & Dysenteria masimè, idque cum cautela, tum in *Lactis specie*, tum io *modo* ipso exhibendi. *Asininum* laudatur maximè in Hecticis, quia restituat genuinam humiditatem, sitque εὔπεπτον. *Bubulum* pinguissimum, butyrosum magis. *Ovilum* caseosum. *Caprinum* medium, extenuatis utile.

Quod ad *Usum*, *Dosin* & *Modum præscribendi*, hic est. ℞. *Lactis Asinini* (nbi vis refrigerare, detergere; nbi verò magis nutrire, *Lactis Caprini*) ℥iiij. *Sacchar.* vel *Mellis*, (ne corrumpatur aut acescat) ʒj. idque pro *prima Dosi*, pro *secunda* augendo ʒj. ad ℥v. donec venerit ad ℥x. vel xij. deinde retrogradieodo ad primam quantitatem redeundo; sumatur autem 4. horis ante cibum, & ab ipso assumpto neque dormiat, neque Corpus agitet validius. Nuoquam autem nisi Corpore repurgato usus ipsius ineundus.

Utilitas Hecticis maximè dicatur, impinguat, citò reficit: in usu ipsius cavendum à Corporibus impuris, quia in Ventriculo frigido acescit, in calido æstuante Nidorem inducit, unde Capitis Dolor; hinc nec Febrientibus, nec Hypochondriis inflatis utile: in Dysenteria etiam valdè proficuum, tum ad leniendum, detergendum simul, & Ulcus solidandum, maximè si *Chalybeatum* cum *Terra sigillata* ℈j. ad scutellam exhibueris, mane & vesperi, 4. horis ante ullum cibum.

SERUM LACTIS. Non est alimentosum, sed medicamentosum: vacuat serosos Humores & adustos: liberaliùs sumptum refrigerat, Febrientibus utile, Hepatis, Renum ardori, per Æstatis decursum: in Melancholia utilissimum, & Affectibus ab ipsa profectis, Lepra, Scabie, &c. masimè, si *Fumaria* in eo fuerit macerata.

Hic autem *Usus* & *Formula Præscribendi*. ℞. *Serum Lactis*, coletur, deinde bulliat (tum quia flatulentum, tum ut qnicquid inest Casei subsideat): tunc in eo per noctem maceretur, in ℔ij. sc. ejus, *Fumaria* Mj. *Cichor.* Mß. colato adde *Sacchar.* ℥i. ℥iß. secundo autem die huic *Dosi* ℥ii. addendæ, donec veneris ad ℔iij. deinde seriè præpostera sensim ad ℔i. redeundo. Aliàs ℔i. sufficit singulis diebus assumenda per mensem, iofundendo eandem *Fumariam*, addendo in *Colatura Sacchar.* ℥i. & efficaciter in Melancholicis, *Succi Pomorum redolentium* tantundem: aliàs etiam ad Febres & Ardores simpliciter usurpatur, *Acetosa* in ipsius ℥viij. macerata, & aliis *Refrigerantibus*: idque mane hora v. vel vj. quatuor nempe horis ante cibum.

SCHROEDERI CAPUT XXIX.

DE LACTE, ET SERO LACTIS.

L*Ac* est Sanguis vi Mammarum pro Fœtus nutrimento elaborator redditus. Ex variis *Lactis generibus* præ reliquis inservinnt Medicinæ

Lac Asininum, (quod tamen nostratibus minùs usitatum.)
Caprinum.
Humanum.
Ovillum.
Vaccinum.

Optimum est ea Animali sano non nimis pingui. Ætatis mediæ, recens mulctum, Colore candidum, quòd Ungui instillatum cogitur.

Vires. Refrigerat, humectat, mollit, paregoricum est, acrimoniam mitigat. Hinc *Usus insignis* in Dysenteria (clysmatisatum) in Phthisi, &c. extrinsecùs in Oculorum destillationibus, Capitis Dolore: (excellit *Cremor*.)

N. *Lac* etsi optimè nutriat, tamen non omnibus æquè commodum est. *Nocet* enim in Viscerum intemperie & Febri, quia facilè corrumpitur, Malumque adaugere aptum est. Capiti itidem & nervoso generi minùs coovenit.

Præparata ex Lacte, *Butyrum* scilitet, *Lac coagulatum*, *Serum & Caseus*, inter *Nativa* merito recenseotur.

Vires. *Butyrum* convenit, ut consistentia, ita & viribus generalibus, cum Axungiis.

Lac coagulatum vim habet refrigerantem ac anodynam.

Caseus in Medicina rarissimi est usus. Recentem imponunt nonnulli Epari ad Æstum febrilem comprimendum; vetustum, sunt qui commeodaot ad resolvendos Tophos podagricos.

SERUM LACTIS, *seu* AQUA LACTIS fit duplici modo, *per se & per admistionem rei*, separationem juvantia. *Per se* secernitur caseosa Substantia à serosa, si Lac (non nimis recens) Calori exponatur. *Admiscentur*, quæ separationem juvant. *Coagulum v. gr. Vituli*, *Agni*, &c. *Liquor acidulus*, *Herba acidula*, *v. gr. Acetum*, *Spir. Vitrioli*, *Acetosa*.

N. Sunt qui *Serum cum Petroselino factum*, *Poseam Italicam* appellant.

Vires. Calefacit & siccat, abstergit, Alvum subducit, Urinam ciet. Hinc usus crebri in *Infusionibus Purgantibus*, *Abstergentibus*, &c. *Extrinsecùs* estergit Scabiem, datur per se ab ℥ij. ad ℔j.

N. *Integrum Tractatum, de facili Medicina per Seri & Lactis usum*, conscripsit *Joannes Costaus*.

SCHROE-

præscribuntur talia Juscula imprimis in declinatione Morborum chronicorum, in quibus Ægri valdè sunt debilitati, pro rectificanda Massæ saoguineæ crasi, & naturali temperie sensim sensimque restituenda.

Modernis est in usu ut præscribant Ægris *Species decoquendas* cum tali *Gallina* vel *Pullo*. Sit verbi gratia, parandum tale *Jusculum post declinationem Febris Tertianæ curatæ*, ex cujus diuturoitate & contumacia incipiat fieri Æger cachecticus h. m.

♃. *Herb. Endiv.*
Cichorii,
Lactuc. ana Mß.
Rad. Cichor. ʒvj.
Sem. Anis.
Fœnicul. ana ʒj.
Flor. Cordial. ana p. j.
M. D. S. *Species pro Juscul. gallinae.*

Coquaotur cum *Pullo*, & Jusculum commodè in pastu ab Ægro assumatur pro leni ac blando *Alterante*.

Pertinent huc *Juscula Consummata*, aut etiam *Juscula Restaurantia*, ita dicta à *restaurandis Viribus*, & à *consummata* virtute nutriendi.

Fiuot hæc Juscula apud nos *ex Gallinis pinguibus* & benè nutritis: in aliis Regionibns fiunt ex *Caponibus*. Has *Gallinas* aut *Capones* exenteranr, & postmodùm contundunt omnia *Ossa & Carnem*, & ita coquunt in BM. aut more consueto alio in *Aqua*, tamdiu, donec Caro abscedat ab Ossibus, & virtus nutritiva ac restaurativa Gallinæ omninò sit deposita io Aqua in qua coquitur: postmodùm addunt vel uncias aliquot *Vini*, vel *Saccharum*, imò sub finem interdum *Cinnamomum*, aut *Caryophyllos* alisve *Aromata*, postmodùm colant ac servant ad usum. Hujus *Jusculi consummati* aut *restaurativi Usus* est in Ægris debilibus, & qui non possunt coquere solidiores Cibos pro nutriendo Corpore, resocillandis Viribus, & ne Stomacho nimius fiat labor in coocoquendis Alimentis solidioribus, Raro parantur talia Juscula nisi à Mulieribus.

CA-

SCHROEDERI CAPUT LXV.

DE LAPIDIBUS.

LAPIDIS nomen hìc ſume non pro *Lapidibus nativis*, ſed pro *Medicamentis præparatis*, quæ veniunt nomine *Lapidis*, ut ſunt 1. *Lapis Vegetabilis* dictus, 2. *Medicamenta in duritiem terream, ac lapideam* excocta.

Lapis Vegetabilis nihil aliud eſt, quàm eſſentiales alicujus Vegetabilis partes conjunctæ, ac in *Lapidem* quaſi coagulatæ. Fitque

℞. *Plantam ſiccam*, digere cum *Menſtruo proprio* (*Aqua propria ſtillat.*) deſtilla, ut habeas *Phlegma*, *Spiritum ac Oleum*. Ex remanente ac *ſuperſtite Materia* incinerata extrahe *Sal* beneficio *Phlegmatis*. Ex *eadem* (ſeu ejuſdem ſpeciei *Plantæ*) extrahe *Tincturam* cum *Spiritu* illo. Hinc impregna *Sal com. Tinctura ſua* ſ. a. ad ſufficientiam. Poſteà adde *Olei* quantum impregnatum illud *Sal* imbibere poteſt, & in *Lapidem* quaſi coagulantur.

N. Hujuſce *Medicamenti genus* etſi in Officinis paratum non extat, operæ pretium tamen eſſet introducere; in quo autem notandum, quòd *lentiſſimo Igne* in *Lapidem* paulatim convertere id oporteat.

Aliàs *Lapidis* nomine veniunt *Lapis Septicus*, ſeu *Cauterium potentiale*, tum quoque *Lapis Philoſophorum* (de quibus *Auguſtani*,) & præter hos

1. *Lapis Corroſivus.*

℞. *Lixivium, à quo Sapo niger coquitur*. Id Sartagine exceptum coquatur in *Lapidem*, qui Teſſerarum in formam ſcindatur, eùm refrixerit, ac Vitro rectè obturato ſervetur.

Vires. *Cauterium* inſigne eſt, dimidiæ horæ ſpatio *Fonticulum* inducere ſufficiens. *Heurnius in Meth. pract.*

2. *Lapis, ſeu Magnes Arſenicalis.*

℞. *Antimon. crudi*,
Sulph. flavi,
Arſenic. albi,

Pulv. ſubtiliſſimè, lentoque Igne liquefac. Vaſe refrigerato eximitor *Materia*, quæ Frigore induteſcit.

Vires. *Uſus* ejus eſt in Peſte, ubi in forma *Periapti* de Collo ſuſpenditur: ingreditur inſuper *Emplaſtrum Magneticum Hart.*

3. *Lapis Medicamentoſus Crollii, ſeu Lapis Salutis.*

℞. *Vitrioli virid.* ℔i. *alb.* ℔ß.
Alumin. ℔iß.
Anatron, id eſt, *Fel Vitri*. *Sal. commun.* ana ℥iij.
Sal. Tart. Abſynth. Artemiſ. Cichor. Perſicar. Plantag. ana ℥ß.

Ponantur in Olla vitreata, affunde parum *Aceti roſacei*, ac coque Igne l. ſæpiùs agitando: ubi incipit ſpiſſeſcere, adde

Ceruſſ. ℔ß.
Boli Armen. ℥iv.

Diligenter miſceantur omnia, donec vi Ignis mediocris in *Lapidis* duritiem *Maſſa* concreverit, quæ poſtea, fracta Olla, eximenda, & ad uſus reſervanda.

N. Si *Gummata*, *Myrrham* videlicet & *Thus*, addere voles, inſtituatur Coctio lenta, ne comburantur, nec vis illorum in Igne evaneſcat.

Vires. Virtutes ejus variæ ſunt. Tollit Ulcera, & Defluxiones: deſiccat Vulnera inveterata, curat Eryſipelas, Scabiem, Tineam, Serpigines.

Modus utendi.

Liqueſcat ejus ℥j. in *Aqua pluvial.* Menſura 1. filtretur. *Filtratura hac* utere tum lavando, tum Linteolum imbuendo ac imponendo.

4. *Alia deſcriptio Johannis Greiff.*

℞. *Alumin.* ℥iv.
Vitrioli Ungar. vir. ℥ij. *alb.*
Tartari. Borrac. Maſtich. Thur. Sal. Ammoniac. ana ℥j.
Ceruſſ. ℥vj. *Boli Arm.* ℥iij.

Craſſo modo contuſa coquantur in Olla vitreata capaci, cum *Aceto fortiſſimo*, ut ſuprà. *Hartmannus in pract.*

5. *Alia.*

℞. *Vitrioli* ℔i.
Sal. Nit. ℔ß.
Ceruſſ. Alumin. Bol. Armen. ana ℥iv.
Sal. Ammoniac. ℥ij.

Omnia benè trita coque l. Igne cum *Aceto* ad eminentiam digit. 2. affuſo in Olla ſatis capaci, donec omnia redigantur in *Lapidem durum*.

6. *Alius Lapis Salutis.*

℞. *Alumin. Myrrh.* ana ℥iij.
Vitrioli alb. Anatron, Ceruſſ. ana ℥ij.
Thur. ℥.
Bol. Armen. Ærugin. an. ℥iv.

Tere ſimul, & cum *Aceto* q. ſ. coque ac coagula in *Lapidem*.

7. *Lapis Mirabilis.*

℞. *Vitrioli alb. virid. Sacchar. fin. Sal. Nit.* ana ℔iß.
Sal. Ammoniac. ℥iß.
Alumin. crud. ℥iv.
Camphor. ℥i.

Mi-

CAPUT XLI.

DE LAPIDIBUS.

L*Apidis* vox plurium ſignificationum eſt: in genere, quoad ſenſum Chymicum, eſt *omnis res fixa, ſicca, non evaporabilis*: ſic excellit in ſpecie *Lapis Mineralis Philoſophorum*, ad cujus imitationem & aliæ particulares *Tincturæ*, *Lapides* ſubinde dicuntur, ut v. g. *Lapis Ignis Baſilii Valentini*.

Lapis Vegetabilis clarè ſatis ab AUTHORE eſt definitus: eſt nempe *Quinta ejus Eſſentia in forma ſicca*. Par ratio eſt *Lapidis Animalis* ex principiis Animalium in ſicca forma conjunctis.

1. *Lapis Corroſivus*. *Num.* 1. Conficiuntur *Lapides Corroſivi* nunc ex *Alcalibus fixis*, nunc ex *Acidis*. Illa minus tuta ſunt; diffluunt enim facilè, ab Humore per Cutim tranſpirante diſſoluta, ac ita inæqualiter corrodunt, nec ſemper in loco debito *Eſcharam* inducunt. *Acida* ergò hodie ſunt uſitatiora, quæ inter excellit *Lapis Infernalis* dictus, ex *Luna* nempe paratus.

2. *Lapis, ſeu Magnes Arſenicalis*. *Num.* 2. Nobilis hic admodùm eſt propter *Arſenici correctionem*, ac nobilem ejus *uſum*. Primus *author* eſt ANGELUS SALA in *Anat. Vitrioli pag.* 381.

♃. *Arſen. albi*,
Antimonii,
Sulphur. an. part. æqual.

Sulphur liqueſcat ſponte in Tigillo, cui addantur *Arſenicum*, & *Antimonium* pulveriſata, & agitentur probè donec conſiſtentiam inſtar Terebinthinæ acquirant.

Sed obſervanda probè eſt Encheireſis in ejus Præparatione: ut nempe, ubi omnia liquefacta fuerint, paulò diutiùs in Igne aſſerventur; ſic enim elegantior & inſtar Vitri tincti apparebit Magnes. Convenit egregiè in Tumoribus malignis, Bubonibus & Anthracibus peſtilentialibus, pro eliciendo Veneno, adeò ut pars nigreſcat, & cruſta decidat, quo facto illius reſiduum faciliimè conſolidatur per *Balſamum Sulphuris*: hinc *Baſin* conſtituit nobiliſſimi *Emplaſtri Magnetici Arſenicalis* contra Tumores peſtilentiales ANGELI SALÆ, cujus uſum per Experientiam comprobatum videbitis in BARBETTE *Deſcriptione Peſtis, ubi de Bubonibus*. Egregius pariter hic *Lapis pulveriſatus* eſt *Amuleti* inſtar appenſus in Morbis contagioſis ac Peſte ipſa pro Præſervatione Corporis. Sic pariter pro *Fonticulis* abſque dolore inurendis egregius eſt hic Lapis. Hic ſcilicet ſolus, vel cum dimidio *Terræ Vitrioli dulcis*, *Terebinthina* exceptus, applicatus loco: ſic Eſcharam ſine dolore excitabit. *Author* eſt ANGELUS SALA: conſ. etiam *Exegeſis* TENZELII *ſuper Salam pag.* 680. *Num.* 3. 4. *ſeqq.* Idem *Magnes Arſenicalis* eſt mirabilis in Sphacelo & Gangræna in ſeparanda parte putrida & corrupta à ſana ſine Dolore & ſine Ferro & Igne.

3. 4. Sequuntur plures *Lapides Medicamentoſi*, &c. Sed in omnibus ferè res eò recidit, ſaltim quod variata ſit Ingredientium proportio, Nempe *Baſin* conſtituunt *Nitrum*, *Alumen*, *Ceruſſa*; quibus ſubinde alia adduntur; hine *compendioſam hujus Lapidis Medicamentoſi Præparationem* vid. in LUDOVICI *Pharm. pag.* 793. Sed elegantem Compoſitionem videbitis in *du* HAMEL *de Affect. Corporum pag.* 408.

Uſus in genere eſt ſaltim chirurgicus, ſiquidem exſiccant & aſt-

Minutissimè pulverisata misceantur cum *Muria*, sive *Brodio Olivarum conditarum*, ut fiat instar Mellis. Coque dein lentè, & coagula in *Lapidem*.

Vires. Easdem vires obtinet cum prioribus *Lapidibus Sanitatis*.

8. *Aliter. Lapis Rubeus dictus*.

℞. *Vitriol. Roman. & alb.* ana ℔ iß.
Alumin. Lithargyr. Lap. Calamin. ana ℥ iv.
Tart. albi puri. Sal. Ammoniac. & commun. ana ℥ ß.

Affuso *Aceto* coque l. Igne semper agitando, & cum incipit spissescere, adde
Cerus. Venet. ℔ ß.
Bol. Arm. ℥ iv.
M. diligenter, & coque in duritiem *Lapidis*.

(De *Lapide Butleri*, variorum Morborum cura famoso, ex *Vitriolo Veneris*, cui *Usneam* etiam addunt, legatur *Hofmannus in Clav. ad Pharmacopœam hanc*.)

SCHROEDERI CAPUT LXVI.

DE LIQUORIBUS.

LIQUORES hìc voco *Humores per deliquium*, aut similiter paratos.

N. In his excellunt *Salia resoluta*, quæ *Balsami*, vel interdum *Olei* nomen, licèt minùs accuratè, sibi vendicatunt.

Resolvuntur Salia per deliquium, si Aeri humido exponantur, vel & Humore aqueo imbibantur: reliqua quia peculiarem modum obtinent, quo in Liquorem redigantur, specialiter suis locis innotescent.

LIQUORES USITATIORES sunt

Salis Ammoniaci.
Arsenici.
Corallorum.
Crystallorum.
Salis Gemmæ,
Lapidis Judaici.
Ludi, s. Calculi humani.
Oculrum Cancri.
Perlarum.
Saturni.
Talci.
Tartari, i. e. *Oleum Tartari*.

Huc

Liquor Lumbricorum.
Myrrha.

Commendatur itidem maximoperè

Liquor Lithontripticus compositus.

℞. *Ocul. Cancr.*
Lapid. Judaic. Lyncur.
Spongia,
Æris, ana q. v.

Pulverisatis affunde *Spiritum Salis* ad digit. 3. stent in Solutione per dies aliquot, hinc depleatur Solutio, *restitansque Materia* novo *Spiritu Salis* affuso, denuò Solutioni submittatur, donec tota ferè soluta sit. *Solutiones* confusas coagula evaporando vel abstrahendo. *Coagulatum* tritum solve per deliquium. *Liquorem* hunc coagula iterum, ac solve; idque repete donec Coagulationem ulteriorem admittere nolit.

Vires. Maximarum censetur virium in Calculo resolvendo.

Dosis guttæ 4. 5. &c. in dies propinatæ. Vide *Medull. dest. part. 1. tract. 20.*

Liquor ad Ulcera.

℞. *Calc. viv.*
Sal. Ammoniac. ana.

Læviga simul, & funde ad Follem Fusione maturata, ut confluat *Aqua*, quam effunde. *Massæ* huic tritæ adde *Sal. Tart.* tantundem ac fuit alterius, reponeque in Cellam ad liquescendum.

Vires. Sanat Impetigines, Ulcera fistulosa, aliaque maligna & inveterata mundificat, & ad sanationem disponit, proin confert in Cancro, Serpigine, Lue Venerea, & simil.

(*LOOCH*. Vide *suprà ECLEGMA*.)

MO-

& adstringunt validè: hinc in Ulceribus manantibus, Excoriationibus partium profundioribus, in Erysipelate, Serpiginibus, &c. applicatum pars talis *Lapidis in Aqua communi* soluta cum Linteo multiplicato. Absorbet nempe Acidum, talium Pathematum authorem, firmat Fibras, ut roboretur Pars, adstringit poros, ut ita successivè curentur tales Affectus.

C A P U T XLII.

DE LIQUORIBUS PER DELIQUIUM.

L*iquores* dicti in Officinis, uti sunt *Liquor Coralliorum*, *Perlarum*, *Crystallorum*, &c. ex *Concretis* terreis, & quasi alcalinis, in *Aceto* solutis, evaporando ad siccitatem redactis, & hinc in Aere frigido, & humido, v. g. Cella, *per deliquium* in *Liquorem* solutis parantur quali ratione dixi de *Terra sigillata*, quòd præparetur *Liquor Stypticus Praevotii*. Solent etiam à quibusdam vocari hi *Liquores Olea per deliquium*, quo nomine specialiter venit *Oleum Tartari per deliquium*, seu *Sal fixum in Liquorem dissolutum in loco frigido & humido*. *Liquores Coralliorum*, *Perlarum*, *Lapillorum Cancrorum*, &c. Remedia sunt unius ejusdemque naturæ & essentiæ: unus valet tantum quantum valet alter; & tantum valet Liquor Lapillurum Caoetorum, quantum valet Liquor Perlarum. Non ergò tanti sunt pretii, quin extemporanea mixtura longè commodiùs præparentur ac dispensentur. Conveniunt aliàs in Sanguine coagrumato dissolvendo, unde conducunt in Casu ab alto, & similibus. In specie *Liquor Coralliorum* valdè convenit pro compescenda ebullitione Variolarum, & promovet earum expulsionem: pro quo usu hujus *Liquoris Coralliorum* guttæ 20. ad 30. propinantur Infantibus in *Liquore appropriato*, vel etiam instillatur s. q. hujus *Liquoris* in *Potum* Infantum: in principio Variolarum sedat ebullitionem, uti dixi, & etiam excretionem promovet.

Liquor Arsenici. Commendatur in Cancro, & Exulceratione imprimis Mammarum, in qua ipsa tamen cautè necesse est, ut applicetur: in quo casu ipsi à quibusdam præfertur *Liquor Calcis vivæ*; qui Liquor alias vocatur *Liquor ad Ulcera*, & describitur ab AUTHORE *nostro*. Hic *Liquor ad Ulcera* egregiè convenit contra Serpigines & contra Lichenes. Potest priùs ante Fusionem in Cella elici *Spiritus Salis ammoniaci volatilis*, qui cum *Calce viva* paratus admodùm est elegans; ex *Capite mortuo* postmodùm potest extrahi *Sal*, quod liquescit in Cella in *Liquorem*.

Liquor Crystallorum commendatur in Calculo, & Morbis nephriticis, & urinariis.

Liquor Saturni. Est *Saccharum Saturni resolutum* seu *Oleum Saturni*. Convenit imprimis ad Usus externos, tam Ulcera inflammata, vel Inflammatione Ulcerum, quàm in Usum cosmeticum pro tollendis Nævis & Maculis.

Oleum Talci. *De Oleo Talci* suo loco dixi, quòd nondum verum sit repertum. Huc pertinet.

Liquor Lumbricorum, ex *Lumbricis* longa digestione in *Liquorem* resolutis: tota enim substantia Lumbricorum in Liquorem dissolvitur, solis relictis Pellibus vacuis, qui *Liquor destillatus* dat egregium *Spiritum*, uti *suo loco* dixi.

Pelles vero istæ, si dejiciantur in locum fœcundum in Hortum vel Pratum, ibi copiosus abeunt *Lumbricos*.

Liquor Myrrha. *Liquor Myrrhatus* fit ex *Myrrha*, *Ovo elixato*, *exempto Vitello*, indita; sic enim liquescit in *Oleum* in Cella. Est egregium *Cosmeticum* contra Rugas seniles, item quòd impleat Foveas post Morbillos & Variolas.

Liquor Lithontripticus compositus. *Liquores Nephritici* dicti non rejiciendi, quin vi egregia polleant. Aliquot horum *Præparationes* dedi superiùs, ubi *de Lapidibus non pretiosis*. Præ aliis elegans & non minùs efficax fit *Oleum Lithontripticum* ex *Calce viva Spiritu Salis*; sic enim fit *Liquor per deliquium*: si nimirum liquefacta & coagulata in Crucibulo Igne forti ponantur in Cellam; ibidem enim dissolvitur in *Liquorem* magnæ laudis in Calculo.

CA-

MORELLI CAPUT II.

DE LOTIONE.

Lib. 2. Sect. 1.

NOminis ratio & *Definitio* patet. *Est privatum veluti quoddam Balneum, Capiti, Pedibus, maximè dicatum*: unde & *duplicem* facio, *Cephalicam*, & *pro Pedibus*.

LOTIO CEPHALICA.

Componitur ex *Decocto Cephalicorum*, in quodnn considerantur, *Materia* & *Liquor*.

1. *Materia* ratione *Qualitatis* & *Quantitatis*. *Radic.* ad ℥ij. iij. *Fol.* à M. iv. ad viij. *Sem.* ℥j. ℥ij. *Flor.* P. iv.

Nota, addi aliquando *Aromatica*, ad ℥ß. ʒvj. ubi siccandum valde est, *Sulphur vivum* ad ℥ß. item & usitatè, ubi Caput purgandum privatim, post Universalia, *Folior. Senn.* ℥j. *Agar. albi* ℥ß.

2. *Liquor* ratione *Qualitatis Lixivium Sarmentorum*, vel *Barbitonsorum vulgare*, addito *Vino albo*, si volueris, & ad *Vinum* etiamnum *Aqua*, ad ℥iiij. Quod ad *Quantitatem* sumitur q. s. *Vini* verò una pars, vel ana part. æquales.

Usus. Quod ad *Modum*, hoc *Decocto* Caput ex alto irrigatur sub Radiis solaribus, sereno & tranquillo cœlo, vel loco calidiore. Caput deinde probè exsiccandum cum Spongiis *Aquæ vitæ* maceratis, & Stupis cannabinis obtegendum, *Suffimine* aliquo priùs suffitis.

Tempus, mane lavatur, duabus horis ante prandium, Alvo priùs exonerata.

Formula. ℞. &c. *Fiat Decoctio*, &c. *lavetur Caput*, &c.

Utilitas. Post Purgationes maxima, ad Materiæ conjunctæ dissipationem, & absumendas reliquias, ut passim, Caput simul corroborandum, Affectibus ipsius, frigidis ferè, tantùm dicata, fieri etiam ad alios usus possunt, ut ad Capitis Affectus externos. Tineam, Furfures, Pediculos, Sordes, ex detergentibus acrioribus cum *Urina* & *Lixivio*, additis semper *Cephalicis*.

LOTIO PRO PEDIBUS.

Componitur ex *Decocto Simplicium calidorum*, *frigidorum*, in *Aqua* vel *Lixivio* facto, per intentione. *Ingredientia Decoctum* eadem *Dosi*, qua in Lotione Cephalica.

Nota obiter, quod ad *Qualitatem Materiæ*, quandoquidem ejusmodi Lotio usitatè fit ad Somnum conciliandum, *Cephalica frigida* esse præscribenda, commodè addi *Capita Papav. albi* Numero iiij.

Nota etiam, ubi siccandum, calefaciendum, roborandum, ut in Affectibus Tibiarum œdematosis, utiliter *Sal*, *Alumen*, *Sulphur vivum*, misceri.

Usus & *Formula*. ℞. &c. *Fat Decoctio pro Lotione Pedum, mane vel vesperi, ante cibum, vel etiam ante somnum*, si fiant ad ipsum conciliandum.

Utilitas vel ad proprios Affectus ipsorum emendandos, Tremorem ipsum, Humores ex superis evocandos, ex *Cephalicis calefacientibus*: ad Lassitudinem discutiendam, vel quod passim, in Febribus, & æstuantibus quibusvis Affectibus Capitis, ad Somnum conciliandum.

SCHROE-

CAPUT XLIII.

DE LOTIONIBUS.

QUando scilicet *lavatur Caput*, aut etiam quando *lavantur Pedes*, ut fit in *Pediluviis*.

LOTIONES CAPITUM

Fiunt *ex Decocto*, quando v. gr. coquuntur *Appropriata* pro scopo *in Aqua simplici*, vel, quod usitatius, in *Lixivio*, quo Lixivio postmodùm lavatur Caput, & quando sufficienter fuit lotum, tunc detergendum est benè *Linteis calefactis*, debito *Suffitu* suffitis.

Lotiones tales Capitis instituuntur tempore matutino, & destinatæ sunt pro Affectibus Capitis tam internis, quàm externis: internis pro roboranda Memoria: quò pertinet *Lotio Capitis* LAURENBERGII, quam habuimus ubi *de Aqua Magnanimitatis*. Et talia *Lixivia* vocantur *Lixivia Sapientia*, uti videri potest in MYNSICHT, qui habet aliquot talia Lixivia. In comatosis Affectibus, præmissis Universalibus, instituuntur tales Lotiones Capitis: deinde externos Capitis Affectus, ad Tineas Capitis ad Furfures Capitis: item ad Gravedinem Capitis ex poris obstructis, ad Sordes Capitis detergendas, & similes alias.

Et quidem talibus *Lixiviis* interdum additur *Senna*, aut *Agaricum album*, aut *Helleborus niger*, ubi simul purgandum est Caput: sicut pro usu externo similiter decoquitur *Sulphur*, pro purificando & detergendo Capite. Item in Pediculis Capitis convenienter fiunt *Decocta* s. *Lixivia ex Appropriatis*. V. gr. sit *Lixivium pro Lotione Capitis confortativa*:

℞. *Herb. Rorismarini*,
Majoran,
Meliss.
Origani,
Serpilli,
Betonic.
Fol. Lauri ana Mj.
Flor. Stœchad. Arab.
Anthos,
Lavendulæ,
Primul. Ver.
Lilior. convall.
Rosarum,
Betonic. ana p. ij.
Rad. Ireos Flor. ℥j. (propter gratum odorem)
Sem. Nigell. ℥ß. (quod est appropriatum in Catarrhis.)

Affundatur s. q. *Lixivii*, coquantur & cum *Colatura* lavetur Caput, quod postmodùm exsiccandum *Linteis*, *Succino*, *Thure* & *Mastiche suffitis*,

Tom. V.

Huic *Decocto* possumus etiam addere *Folia Sennæ* vel *Helleb. nigrum* & *Agaricum album*, quando volumus purgare Caput, quasi per Nares.

Aut *alia Lotio Capitis pro Tinea Capitis*:

℞. *Herb. Nicotianæ*,
Comar. Absinthii ana Mij.
Summitat. Hyperici.
Centaur. minori ana Mj.
Rad. Helleb. nigr. ℥ß.
Flor. Betonic.
Saponariæ ana p. iij.
Sulphur. vivi s. communis ℥ß. ad ʒvj.

Coquantur in s. q. *Lixivii* pro Lotione Capitis.

Ubi fortius est faciendum in Tineâ Capitis convenienter additur aliquid *Nitri*, aliquid *Calcis viv.* quæ solvit *Sulphur*, & detergit, & si quæ est Malignitas, illam corrigit.

Denique *Lotio* valdè necessaria *pro enecandis Pediculis* sit hæc:

℞. *Nicotianæ* Mij.
Sem. Staphisagriæ ʒvj.
Colocynth. ʒiij.

Coquantur in s. q. *Lixivii*, addendo in Coctione *Mercurii vivi* ℥ß. vel suspendendo in Coctione *Mercurii vivi in petia ligati* ℥ß. *Lixivio* lavetur Caput, quod abiget omnes Pediculos ratione Mercurii.

Post Lotiones etiam sunt

PEDILUVIA.

Ad varios usus destinata, quæ similiter fiunt ex *Decoctis appropriatis*: sive decoquantur *Ingredientia* in *Aqua*, sive in *Lixivio* quodam. Sic v. gr. post Paroxysmum arthriticum instituuntur commodè *Pediluvia* pro roborandis Pedibus. Post Morbos chronicos & periculosos exantlatos, pro roborandis Partibus tremulis commodè instituuntur *Pediluvia*. Instituuntur etiam non rarò *Pediluvia* in Affectibus Capitis, quoniam magnus est consensus plantarum Pedum cum Capite, de quo consensu vid. PAULI in *Digress. de Febr. malignis*. Unde instituuntur *Pediluvia* pro Agrypnia abigenda, & inducendo blando ac suavi Somno, & incoquuntur tunc temporis *Capita Papaveris cum Seminibus*.

Modus præscribendi est idem atque in Lotione Capitis, nisi quòd interdum loco Lixivii recipiatur *alius quidam Liquor*; sed parùm refert.

Exemplum talis *Pediluvii pro roborandis Articulis* in Tremore, vel pro roborandis Articulis post Paroxysmum arthriticum, potest esse tale:

℞. *Herb. Serpilli*,
Pulegii,
Chamomill.
Chamæpit. ana Mj.
Flor. Anthos,
Salviæ ana pij.

SCHROEDERI CAPUT LXVII.

DE MAGISTERIIS.

MAGISTERII nomen etsi æquivocum sit, uti *lib.* 1. dictum: attamen communiter usurpatur pro *Pulvere utplurimum candido, per Præcipitationem certis quibusdam rebus præparato. Res* illæ tum è *Mineralibus* sunt, ut *Terra* & *Lapides*; tum, *Vegetabilibus*, ut *Herba*, &c. tum ex *Animalibus*, ut *Ossa*, *Cornua*, *Crustacea*.

Modus fiendi.

℞. *Materiam*, ex qua *Magisterium* parare constitutum est: tere aut comminue grossè, hinc affunde *Liquorem convenientem*, acidum vel similem, ut solvatur, vel extrahatur. *Solutio* præcipitatur (affuso *Liquore* vel *Materia* cujus vi Solventis vis obtundatur): *præcipitatus Pulvis* abluatur, si opus sit, *Aqua communi*, hinc exsiccetur lentè, Sic fiunt

MA-

Baccar. Juniperi ℥ij.
Lauri ℥j.

Coquantur in *Aqua simpl.* sub finem addendo *Urinæ* ℔j. & in *Colatura* dissolve *Aluminis* ℥ij. pro adstrictione.

M. pro *Pediluvio*.

Possunt augeri ingredientia: possunt etiam imminui pro lubitu Medici.

Pertinent huc LOTIONES AXILLARUM in *Hirco* quales fiunt ex *Adstringentibus*, ex *Fol. Plantaginis*, *Foliis Quercus*, *Bistortæ*, *Equiseti*, & similibus, addendo *Lixivio Decoctioni Aluminis* vel *Nitri* parum: non rarò etiam *Sulphuris*, interdum Sulphuris, & Nitri simul pro Abstersione ac Lotione Axillarum, uti etiam Pedum olentium. Cæterùm de his vid. AUTHOR, qui est satis accuratus.

CAPUT XLIV.

DE MAGISTERIIS.

Magisterii vox multas habet significationes in Alchymiâ: datur enim *Magisterium magni Lapidis*; sicut etiam *Quintæ Essentiæ* vocantur *Magisteria*: olim in magno habita fuerunt pretio, quæ hodie maximè viluere, dum per *Magisteria* nil aliud insinuatur, quàm *Remedium in Pulveris forma* ex præmissa *Corrosione* aut *Solutione*, per subsequentem *Præcipitationem*, aut alium similem modum, separatum denuò, *in sicca consistentia* usurpandum: V. g. ut vulgare idem Exemplum: si recipiantur *Corallia* & solvantur in quocunque *Liquore acido*, *Solutum* filtretur & præcipitetur injectione cujusdam *Alcali*, v. g. *Olei Tartari per deliq.* vel injectione *Lixivii*, tunc enim Corallia à Menstruo soluta præcipitantur in fundum, & *Pulvis præcipitatus* dicitur *Magisterium*: quod separatur per Filtrum à Liquore supernatante, & postmodùm crebrioribus *Ablutionibus in Aqua communi* edulcoratur, & tandem exsiccatur. *Magisteria* ergò constant *duplici Præparatione*:

1. *Solutione Corporis.*
2. *Soluti Corporis Præcipitatione.*

Præcipitatio Solutioni videtur contraria: nam sicut *Solutio* est absorptio & imbibitio Objecti solvendi, facta à *Menstruo solvente*; ita *Præcipitatio* est separatio particularum solutarum Objecti soluti ex *Menstruo solvente*. Et quoniam ista separatione partes separatæ imprimis cum impetu *ad fundum* secedunt, propterea vocatur *Præcipitatio*, & quidem *Præcipitatio totalis*: sin verò partes solutæ non separantur ad fundum, sed tantummodò aliquantisper extruduntur è poruliis Menstrui solventis, cujus signum est, quando Liquor anteà perspicuus fit opacus vel coloratus, tunc vocatur *Præcipitatio particularis*. Dabo *Exemplum*: in *Solutione Perlarum* seu *Coralliorum* cum *Aceto destillato*, ex affusione vel *Spiritus Vitrioli* vel *Tartari per deliquium* præcipitantur *Perlæ* seu *Corallia* ad fundum, & est *perfecta* seu *totalis Præcipitatio*. Verùm si fiat *Solutio Radicis Jalappæ* in *Spiritu Vini*, & affundatur aliquantulum *Aquæ simplicis*, non verò sufficiens ejus quantitas, tunc *Liquor* rubicundus & perspicuus subitò pallescet & albescet, fitque opacus, quoniam *Præcipitatio aliqualis*, non vera perfecta seu totalis, sed tantummodò *partialis*.

Fundamentum omnis *Præcipitationis* consistit in *duobus*: nam Præcipitatio fit, *vel* quoniam Menstrui pori sunt nimis angusti, aut propter repletionem, aut propter constrictionem, ut non possint ampliùs continere particulas Corporis soluti; *vel* secundo modo fit Præcipitatio propter gravitatem particularum solutarum, quas non potest ampliùs in se continere Liquor. De singulis dabo *Exempla*. Nam scilicet v. g. quædam sunt *Essentiæ Vegetabilium* quæ in *Loco calido* eleganter sunt perspicuæ, tenues ac coloratæ: sin verò exponantur *Aeri frigido* fiunt turbidæ, crassæ & opacæ: propterea, quoniam Calor attenuaverat porus Menstrui, perfectè in se absorpserat particulas soluti Corporis: in Frigore verò subit adstrictio pororum, quibus adstrictis, particulæ solutæ aliquantisper extruduntur, & sic fit *Præcipitatio particularis*. *Aliud Exemplum* quoad *repletionem pororum*: si *Solutioni Veneris in Spiritu Nitri factæ* injiciatur *Lamina Martis*, tunc præcipitabuntur particulæ Venereæ ad fundum; propterea, quoniam *Spiritus Nitri*, dissolvens *Laminam Martis* injectam, imbibit particulas *Ferri* corrosas, quæ particulæ *Ferri* corrosæ replent porus *Spiritus Nitri*, & ita ista repletione extrudunt particulas Veneris metallicas. *Propter gravitatem Præcipitationis* dabo *Exemplum*: si *Lacti* injiciatur *Acetum*, tunc ex subita coagulatione ad fundum secedit *pars caseosa*: ratio, quoniam *Acetum* sese conjungit cum particulis caseosis, & facit, ut se invicem amplectantur, quo amplexu unitæ fiunt graviores, ut non ampliùs possint contineri in *Liquore antiquo*, vel in *Lacte*.

Hæc *in genere* de Præcipitatione. *In specie Solutio* facta per *Aquam* aut *Menstruum aquosum*, rarò præcipitatur, nisi sponte fiat Separatio per *Exhalationem Menstrui aquosi*.

Extractiones vel *Solutiones* factæ per *Spiritus inflammabiles*, v. g. *Spiritum Vini*, *Olea*, præcipitantur imprimis per injecta *Aquosa*: uniunt enim se promptè particulæ aquosæ cum Spiritu Vini, ut ex ista impletione pororum Spiritu Vini particulæ solutæ præcipitentur, sive partialiter. Multi addunt *Aquam*, vel *Acetum*, vel *Succum Citri*, vel aliquem *Liquorem* certum *acidum*, ut promptiùs procedat talis Præcipitatio Solutionum per Spiritum Vini factarum, & fiunt *Præcipitata resinosa*.

Possunt præterea *Solutiones per Spiritum Vini* factæ præcipitari per *Spiritum urinosum*, *Spiritum Urinæ*, *Spiritum Salis Ammoniaci*, quoniam partes aquosæ horum Spirituum se uniunt cum *Spiritu Vini*, & sic fit *Præcipitatio Essentiæ*.

Ea, quæ sunt *soluta per Alcalia*, *præcipitantur per Acida*: & contra omnia, quæ sunt *soluta per Acida*, *præcipitantur per Alcalia*, sive sint *volatilia*, sive *fixa*. V. g. esto *Solutio Perlarum* ex quocunque Liquore acido, sive vegetabili, sive minerali *ex Vitriolo*: huic Solutioni si instillentur quæcunque *Salia fixa*, vel in aere dissolutum *Oleum Tartari*, sive instilletur *Spiritus Urinæ*, sive *Spiritus Sanguinis humani*, tunc promptè præcipitabitur Solutio facta per Acida: contrà si per *Lixivium forte* extrahatur *Sulphur Antimonii*, vel solvatur *commune Sulphur* in tali *Lixivio forti*, tunc affusione cujuscunque *Acidi* promptè *Sulphur* extractum & solutum præcipitatur ad fundum. Et quidem tales *Præcipitationes* factæ ex Acido, v. g. Citri, &c. cum Oleo Tartari, similibusque Alcalicis, semper fiunt *cum Effervescentia*; quoniam ista Salia arctissimo amplexu se uniunt, & ista unione fit extrusio particularum solutarum cum tali Effervescentia.

Porrò istæ *Solutiones factæ per Acida debilia*, *præcipitantur per Acida fortiora* sic v. g. *Solutio Lapillorum Cancrorum* facta cum *Succo Citri*, cum *Aceto*, &c. præcipitabitur promptè per *Spiritum Vitrioli*, vel *Oleum Sulphuris destillatum per campanam*. Singularis est *Antipathia*, quam habet *Sal commune* cum Nitro; omnia enim, quæ sunt soluta à Nitro, præcipitabuntur à Sale: sic v. g. si solvatur *Argentum* in *Spiritu Nitri rectificato*, vel etiam in *Aqua Forti*, tunc in Solutionem injiciatur *Sal commune*, vel *Spiritus Salis*, confestim præcipitabitur ad fundum *Argentum*. Idem econtrà facit Nitrum Sali. Sic v. g. *Butyrum Antimonii*, quod est Solutio Antimonii cum Spiritu Salis, præcipitabitur infuso *Spiritu Nitri* in *Bezoardicum minerale*, sicque in similibus. Et nihilominùs tamen hoc singulare est, quòd Spiritus Nitri, si debeat solvere Aurum, necesse sit, ut rectificetur à Sale communi, ut fiat *Aqua Regia*: aliàs hic Spiritus Nitri nequaquàm potest solvere Aurum; & Spiritus Nitri ita fortificatus cum Spiritu Salis, ut solvat Aurum, ineptus postmodùm evadit ad solvendum Argentum, cùm tamen Spiritus Nitri, antequàm permisceatur cum Sale, optimè solvat Argentum. Plura qui cupit, videat ROLFINCIUM & WILLISIUM.

MA-

MAGISTERIA

I. E Mineralibus.

Tritis affunditur *Solvens*, folviturque f. a. *Solutio*, præcipitatur, eluitur & ficcatur.

N. 1. *Liquor solvens* vulgariter adhibetur *Acetum destillatum* tum per fe, tum acuatum per *Sp. Sal. Nit.* vel fimiles *Spiritus Minerales*, fc. *Vitrioli*, *Sal. com.* &c. vel peculiaris destillatur *Solutioni aptus Liquor*, de quo *suis locis*.

N. 2. *Præcipitatio* fit communiter *Oleo Tart. p. d.* nonnunquam *Spiritu Vitrioli*: illo modo grisea aliquatenus evaduat *Præcipitata*, hoc albefcunt magis.

N. 3. Quæ confiftentiæ funt durioris, ut *Lapides*, antè calcinari volunt. Vide fpecialiùs *Libr. 3.*

II. E Vegetabilibus.

1. Tritis grofsè, vel incifis affunde *Lixivium forte ex Sal. com. Tart. & Aqua pluviali paratum*: extrahatur, decantetur ac præcipitetur, affundendo *Aquam Aluminis* (*in qua Alumen solutum*) exficca lentè.

N. 1. Præftat adhibere *Herbas Mediocriter siccas*.

N. 2. Sic nobis in ufu funt tam ea *Alterantibus*, quàm *Purgantibus* v. g. *Magisterium Rhabarbari*, cujus *Dosis* ʒß.

2. *E Sulphureis*, i. e. quæ oleofa parte fcatent, extrahitur *Tinctura* beneficio *Spirit. Vini rectificatiss.* præcipitaturque affufa *Aq. com.* vel *Aqua Aluminis*.

N. 1. Sic fit *Magist. Resinarum*, *Succini*, *Corticum resinosorum*, e. gr. *Cinam. Turpeth. Ginlup. &c.*

N. 2. *Extractis* cæteris non immeritò annumerari poterunt.

III. Ex Animalibus.

Ossa, *Cornua*, *Crustacea* feu *Testacea* exhibent fua *Magisteria* modò, qui *de Lapidibus* traditur. Videlicet beneficio *Aceti destillati* vel *Spiritus* alicujus *mineralis acidi & acris*.

MA-

MAGISTERIA quod attinet, parantur ex *trium Regnorum Subjectis*, *Mineralis*, *Vegetabilis*, & *Animalis*.

I. Ex MINERALIBUS frequenter *Magisteria* in *Spiritu Nitri*, *Aqua Forti*, & *Aqua Regia*, aliuve fimili *Menstruo acido* folutis, & *Alcali* quodam contrario præcipitatis, conficiuntur: uti v. g. in *Auro Fulminante* evidens eft: vel in *Spiritu Salis* folutis cum *Spiritu Nitri* præcipitantur, ut *Bezoardicum minerale* ex *Butyro Antimonii* edocet: vel in *Aceto destillato*, aut *Spiritu Viridis Æris*, aut *Spiritu Salis* folutis, cum *Spiritu Vitrioli* præcipitatis, ut in *Magisterio butyraceo plumoso vel resolubili Coralliorum*.

Sed circa hæc *notandum*:

(1.) Plurima eorum obtinere *hinc vires suas medicamentosas* multiplices; ut in *Auro Fulminante*, v. g. quoad Epilepfiam Puerorum, in *Bezoardico minerali*, quoad vim alexiteriam, diaphoreticam, &c. manifeftum eft.

(2.) Plura eorum ex cohæfione Salium tam folventium, quàm præcipitantium, cum Corpore foluto, indeque nata nova textura, *novas operandi vires acquirere*, ut in *Auro Fulminante* apparet, cujus vis fulminandi fimpliciter Artis effectus eft.

(3.) Quædam illorum *effœta penitus*, & ceu Calces cum Salibus compofitæ, *nil operativa* exiftere, ut in *Magisteriis Coralliorum*, *Lapidum*, necnon *Animalium Magisteriis* &c. evidens eft. Ratio eft, quoniam Pulveribus femper adhærent Menftrua corrufiva, uti etiam Liquores, cum quibus præcipitantur, adeò ut nunquam, etiamfi centies repetatur edulcoratio, poffint Salia acida à Magifteriis feparari. Ab his in Præparatione Magifteriorum Simplicia à Menftruo omnino invertuntur, & aliam acquirunt naturam: v. g. fi confideremus Magifterium Coralliorum, Magifterium Perlatum, ac in genere omnia Mineralium ac Animalium Magifteria, tunc videbimus in Præparatione, quòd ex Effervefcentia Menftrui acidi ingens excitetur Ebullitio, & impetuofa Effervefcentia, eaque fit propterea, quòd Menftruum acidum concurrat cum particulis alcalibus, ac Sale volatili Simplicis folvendi: ex concurfu Menftrui cum Simplici fit Pulvis falfus, aut potius Calx quædam remanet infipida: & ex concurfu Salium in omni Liquore perfectè folutorum, conjungunt fe fortiter Acidum cum parte volatili Simplicis, & abeunt in tertium Salfum indigeftibile, ac indiffolubile in Corpore humano: aut fi folvantur, neque tamen abforbet, neque aliquid aliud operatur, propter combinationem Menftrui cum Simplici. Nec eft, quòd folubilibus aliquam hìc tribuere velimus prærogativam: faturata enim cùm fint Acido; adeòque fic Solutum cum Præcipitante in Concretum quafi falfum tertium coaluerit, manifeftum eft, non adeò infignem medicam energiam exinde expectari poffe.

(4.) *Magisteria solubilia abstractitia*, *per Spiritum Æruginis parata*, plus habent fub fe & in receffu: fic *Spiritus Æruginis* folvit *Perlas*, *Corallia*, &c. fine infigni reactione & Effervefcentia, imprimis in Perlis abftrahitur quoque Spiritus hìc in eodem acore & pondere à Perlis, ac fuit affufus, & fic in fundo refidebit *Magisterium* fine Præcipitatione, quod poftmodùm edulcorandum. Spiritus verò Æruginis abftractus, denuò poteft ufurpari pro pluribus aliis Solutionibus, quoniam parum aut nihil de ejus viribus folutivis petit: fecus fit in omnibus aliis Menftruis, quæ patiuntur jacturam, quoties aliquid folvunt. Ut tamen planè & in totum feparetur Menftruum; impoffibile eft; femper de Acido, quod Concreti naturam mutat, & Alcali volatile faturat, aliquid adhæret. Quod vero *Pondus* maneat, ratio eft, quia de Corpore folvente in tantum eft abforptum, quantum Acidi in eo remanfit. Poteft ergò *hæc Solutio* certo modo tolerari; ficut & ea, quæ cum *Succo Citri* parantur *Magisteria*, aliqualem ufum habent.

II. Quoad VEGETABILE *Regnum*: *duplicia* hujus funt *Magisteria*.

1. *Resinosa*, dum Extractiones & Solutiones cum *Spiritu Vini*, tanquam *Menstruo sulphureo*, ex Subjecto fimiliter fulphureo factæ & filtratæ, mediante *Aqua communi* præcipitantur in *Pulverem*: ratio eft hæc, quòd Aqua diluat Spiritum, & partes refinofæ cùm fint oleofæ, incommifcibiles funt cum Aqua, eaque propter in fundum fecedunt; qua ratione ex *Aromatibus*, item *Benzoe*, *Succino*, *Jalappa*, *Scammonio*, *Aloe*, & fimilibus *Magisteria* parabilia funt: quæ nil aliud funt, quam *Resinæ Subjectorum*, adeòque *Olea quasi ressiccata in formam sicca*; unde etiam Concretorum fuorum vires ferè æmulantur, ut in Jalappa, Benzoe, &c. manifeftum eft.

Quidam recipiunt *Aromatum Resinas*, imprægnant *Oleis destillatis propriis*: v. g. Magifterium Piperis Oleo proprio piperino, Magifterium ex Mace Oleo deftillato Macis, &c. imprægnant, & Magifteria hæc poffunt admitti in ufu medico.

Sed *rarior talium Magisteriorum apparatus & usus*, cùm commodiùs fub *Tinctura* feu *Essentia* forma exhiberi foleant, quàm in forma *Resinæ*. Nam longè plus operatur *Essentia Jalappæ* ʒj. quàm *Magisterii Jalappæ* ℈j. *Olei Cinnamomi* gutta j. plus operatur, quàm *Magisterii Cinnamomi* ℈j.

2. *Non Resinosa*, ad imitationem *Magisterii Petroselini Mynsichti pag. 41.* paranda ex *Rhabarbaro*, *Gratiola*, *Majorana*, *Rorismarino*, *Petroselino*, *Salvia*, *Mentha*, & fimilibus aliis Vegetabilibus oleofis, & fortiter olentibus. Nempe in *Lixivio*, facto ex *Sale Tartari*, *Herbæ* leniter exficcatæ infunduntur: pòft *Lixivium* filtratum præcipitatur injectione *Aluminis pulverisati*. Alcali enim folvens in Lixivio liquefacit refinofam Vegetabilis fubftantiam, quæ ab Acido Aluminis cum Alcali fe jungente denuò excuditur, & in *Pulverem Magisterii* præcipitatur. *Modum* quoque videbitis in ZWELFERI *Mantissa spagyr.* & ROLFINCII *Chymia*.

Sed hìc *observatur*: quòd fimul ab *Alcali* ex *Alumine* præcipitetur ejus terrea fubftantia, quæ cum *Magisterio vegetabili* fe jungens, illud non levi adulterio inquinat. Ad hæc, cùm Vegetabilia plurima inepta fint, ex quibus tale præparetur Magifterium, & fi quid ex iis præparatum fuerit, hoc via Concreti crafin perfectè feu integrè contineat, quin eadem vel decoquendo, vel alio modo extrahendo meliùs obtineri queat; ob id *nullius usus hactenus fuerunt hæc ipsa Magisteria*.

III. ANIMALIUM *Magisteria* funt vel *Præcipitata* vel *Abstractitia*. *Illa*, dum *Solutio per Acida* facta, præcipitatur vel *Alcali sive fixo*, *sive volatili*, vel ab *acido Spiritu Vitrioli*. Sed utraque funt *Calces terrea*; illa quidem fubfalfæ; hæc verò, ftypticæ, nullius pofitivæ, talibus fcilicet Concretis in receffu alcalinis propriè convenientis, efficaciæ. Sub Solutione enim Animalium Partes cum Menftruo effervefcunt, quod innuit pugnam Acidi cum Sale volatili, qua in aliam naturam mutatur & alteratur tota textura Concreti; pòft additur Alcali feparatim junctum; hinc impoffibile eft, ut Acidum folvens & Alcali præcipitans exactè poffint fe-

parari

MAGISTERIA usitatiora sunt

Cantharum.
Corallorum rubrorum.
alboram.
Corna Cervi.
Cranii humani.
Crystallorum.
Dentis Apri.
Granatoram.
Hyacinthoram.
Lapidis Judaici.
Magnetis.
Mandibularum Lucii.
Matris Perlarum.
Oculorum Cancri.
Ovorum Struthis.
Percarum Lapillorum.
Perlarum.
Rubinorum.
Saphirorum.
Smaragdoram.
Terra sigillata.
Tutia.
Vitri Venetiani.
Ungula Alcis.
Sic &
Jalappe.
Scammonii.
Succini.
Turpethi.

MORELLI CAPUT III.

DE MASSA PANIS, ET PINEOLATO.
Lib. 1. Sect. 3.

MARCIPANIS vel MASSA PANIS Junioribus *Confectio* gratissima, polytropha Macilentis, Pulmonum Affe-

paratl. Patet hoc ex *Pondare*: plùs enim pooderant Magisteria post eduleorationem, quam primò ipsnm Corpus ante corrosionem: a. g. si recipiat quis ℥iv. *Cornu Cervi*, præparando exinde *Magisterium*, hoc tunc aliquot draebmarum pondere excedet ℥iv. idque propter *Sala* tam *Menstrui solventis*, quam *Liquoris præcipitantis*, Magisterin pertinacissimè adhærentia. *Instar igitur Calcis mortuæ sese habent Magisteria hoc modo præparata*, quia Corpus alcalinum saturatur ab Acido, ac sub Præcipitatinne ex enncursu Acidi & Alcali Salsum tertium calciforme inde emergit, quod Fermentum Veotriculi oon ampliùs potest dissolvere: propterea licèt vel 100. ℔. assumantur Magisteriorum, sine nmni tamen efficacia excernuntur, sicut fuerunt assumpta. Nec est, quod objicitur, posse *ex ipsis Magisteriis*, *Cornu Cervi*, *Ungulæ Alcis*, *Cranii humani*, &c. deouò recuperari *Sal volatile*, si scilicet *Magisterio* tali cum *Spiritu Vitrioli* præcipitato & edulcorato addatur ana *Alcali cujuscunque fixi*, & destilletur per Retnrtam: sic enim sub Ignis concrematione Alcali se jungit cum particulis Menstroi acidis, & successivè adscendet *Sal volatile*. Verùm paucum est Salis volatilis, & aix decima pars, quàm ante Solutionem & Præcipitatinnem elici potuisset, cùm reliqua ejus pars ab Acido enervata atque fixata sit. Ad hæc, utut Arte hac ratinne possit recuperari aliquantillum Salis volatilis, requisita tamen ista, Alcali fixum & Ignis rigor, deficiunt in Corpore nostro, unde oec effectus speratus inde sequitur.

Abstractitia Magisteria sunt ea, quæ minùs propriè ita dicta: cum v. g. a *Coran Cervi*, *Dentibus Apri*, *Spiritu Nitri* solutis, idem *Spiritus* simplici abstractinne, & hinc sedula cum *Aqua communi* ednlcoratione, denuò separatur: conf. LUDOVICI *Pharm. pag.* 294. & 314. vel quando *Spiritus Æruginis* affusus *Mandibulis Lucii piscis*, aut *Lapidibus Marinorum*, corrosione facta dimittit *Pulverem*, ita ut Spiritus decantatinne, ac Pnlveris residni edulcoratione, obtineatur *Magisterium*. Sed ut taceam sob Snlntiooe ista ab Acido crasio & texturam Concreti ita immutatam esse, ot multum à nativa dote hinc necessariò deficiat; salrem impossibile est, penitus Menstruum acidom solvens adeò separare, qoin multum ejus, insensibiliter licèt, io Cnncreto remaneat, idque alienæ s vires acquirat, ut *magis diaphoretica sint Abstractitia hæc Magisteria*, quàm illæ Præcipitatæ.

p Qoibusvis ergò *Animalium Magisteriis longè anteferenda erunt Præparata simplicia*: sic *Dens Apri præparatus* potest in Pleuritide præferri *Magisterio Dentis Apri*. *Cranium humanum nudè præparatum* potest in Epilepsia præferri *Magisterio Cranii humani*, & sic porrò: uti hoc demonstrat GLAUBERUS *in Scriptis*, ZWELFERUS *in Append. ad Animadv. Pharm. Augustanam*.

C A P U T XLV.

DE MASSA PANIS ET PINEOLATO.

MASSAPANIS, fit ex *Amygdalis dulcibus* excorticatis & ex *Sacchare*. *Amygdala dulcis* excorticatæ &

ctibus, pro *Bellariis* conaeniens. *Componitur* ex *Amygdal. excortic.* ℥iij. *Pistacior. mundat.* ℥j. Contusis in Mortario marmnrco eum parum *Aq. Ros.* addita *Sacchar. albiss.* ℔ß. fiat *Pasta*, hinc *Placentula*, coquendæ leviter in Furno ad colorem flavescentem & duritiem mediocrem. Alia jucunda *addi* possunt ad gratiam, ut *Cinnamomum*.

PINEOLATUM io eudodem finem fit, & æquis partibus *Pineorum* & *Sacchari* soluti, ex quibus fiuor *Morselli*, addito *Moscho* ad grariam, si aolueris. Hæc autem ferè solent à Medico imperari, noo præscribi.
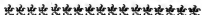
SCHROEDERI CAPUT LXVIII.

DE MASTICATORIIS.

MASTICATORIA, διαμαςήματα, sunt *Apophlegmatizantia* ita dispensatæ, ut Dentibus *masticentur*.

Fiunt Modis tribus:

1. *Simplicia*, vel *integra*, vel in *Pulveres* redacta, concisave mastieaotur, ut *Mastiche*, *Uva passa*, *Pyrethrum*. *Cubeba*, *Folia Salvia*, *Agaricus*, & simil.

2. Ea-

contusæ permisceentnr eum *Sacchuro*, adduntnr interdum *Pistacea* pro gratia sapnria. Et sicuti ex *Amygdalis* & *Sacchare Massa* vocatur *Massa Panis*; ita ex *Pineis* & *Sacchare Massa* vocatur PINEOLATUM. Tali *Pani Martio* interdum admisceentur quædam *Appropriata* pro fallendis Iofantibus, sed necesse est, ut sint talia ael colnris albi, vel insipida, vel saporis non nauseabnndi. Hac ratione solent fieri *Panes Martii purgantes* prn Infantibus, imprimis eum *Radice Mechoacanna*, quæ est alba, & ferè insipida, & Medicamentum bonum & blandum, valdè conveniens io abstergendis Intestinis Infantulorum.

Compositio *Panis Martii pro Infantibus* potest esse talia;
♃. *Amygdal. dulc.* ℥j.
Radic. Mechoacan. pulverisat. ʒß. vel ℈ij.
c. q. s. *Sacchar. in Aqua Rosar. dissolut.*
F. l. a. *Placentula* seu *Panis Martius purg.* pen duabus dosibus.

Io ditioribns potest loco *Sacchari communis* sumi *Saccharum rosatum tabulatum*, vel *Manus Christi perlata*, quoniam hæ suot gratioris saporis non tantùm, sed etiam carioris pretii: adspergi potest *Pulv. Cinamomi*, *Anisi*, &c. ad inhibenda Tormina Infantum pro re oata. Sed rari sunt usus, nisi in tali casu, ubi aolumus purgare Iofantulos nimis delicatos.

C A P U T XLVI.

DE MASTICATORIIS.

M*Asticatoria* itæ dieuntur, quoniam Deotibus conteruntur, & quasi *masticantur*, aocantur etiam *Apophlegmatismi* fict*e* qunrum primarius usus est ex Glandulis Oris copiosam derivare Salivam: quando enim Glandulæ Sublinguales in radice & lateribus Linguæ, vel etiam Glandulæ Parntides juxta Aures, Succum salivalem in Os non sufficienter infundunt, fit ut Lympha in partibus Capiti vicinis, aut etiam in ipso Capite restagnans, variè corrumpatur, ac Affectus varios inducat.

Ne ergò Lympha salivalis in Vasis, & Ductibus suis stagnet, pro promptiori & copiosiori ejus evacuatione ioventa suot *Masticatoria*, quæ operaotor, quatenus Acrimonia sua Glandulas dictas irritant, unde copiosos Lymphæ affluxus ad Os & Fauces derivatnr; præprimis si concurrat Motus Oris masticatorius per affrictinnem partium ad se invicem, quo per enotinuam agitationem Glandularum Parotidum per Maxillas, obi iosceruntur, unde promovetnr, & istius Lymphæ saliaalis valdoperè augetur affluxus. Monstrant hoc nobis Mulierculæ, quæ Linis dant operam; hæ enim ut proveotum habeant Lymphæ, prn irrigatinne Leoi Filorum, soleot masticare crustas Pania benè iodurataas, quæ cum sint duriores & renitentes, & hinc necesse sit ut vnlvantor in Ore, beneficio istius Motus copiosam soleor promovere Salivam.

Componuntur triplici imprimis ratinne ex AUTHORE, oti etiam *Experientia*, & *Consuetudine*.

1. Ex *Radicibus paulò acrioribus*, quales sunt v. g. *Radix Pyrethri*, quæ est primatia, *Radix Anglica*, *Acori*, *Cyperorum*,

Gra-

2. *Eadem* cum *Cera*, *Mastiche*, *Carne Passularum Fiscuum-ve*, *Terebinthina*, *Melle*, & similibus, in *Massam* subigun-tur, Dentibus submittenda.

V. gr.

℞. *Rad. Pyrethr.* ʒj. *Nucis. Zinzib.* ana ℈ii. *Mastich.* ℥i. Dissolvatur *Mastiche* in Pila calido cum Pistillo: hinc cæ-tera admisceantur subigendo in *Massam*, vel *Pastillos ma-sticabiles* pondere ʒß.

Item

℞. *Rad. Pyrethr. Mastich.* ana ʒß. subigantur cum *Cera* in *Morsulos* magnitudine Avellanæ.

3. Eadem contusa *Nodulo* includuntur, qui Ori inditus Dentibus subinde comprimitur.

MORELLI CAPUT IV.

DE TABELLIS, seu ROTULIS.

Lib. 1. Sect. 3.

QUod *Electuarium solidum* vocant, aliàs TABELLA di-citur à plana forma, & quia *Saccharum*, ea quo fi-unt, coctum & *tabulatum*, complanatumque scinditur in varias figuras, *quadratam*, hinc *Tessella*, & *Lozenga* vulgò Pharmacopœis; aut quia fieri solent in Manus Christi for-mam *rotundam*, hinc & *Rotula*, & *Orbiculi*, à rotundita-te etiam Figuræ, appellantur.

Medicamentum solidum est, è Pulvere maximè, & Sacchar-ro soluto, coctoque supra Syrupi consistentiam, atque tabulato, confectum, ad alterandum vel purgandum comparatum.

Hinc *Tabellæ duplices. Purgantes*, & *Alterantes*.

Tabellæ Purgantes.

Definitio & Differentia ut suprà. Sunt autem *duplices*, *Offi-cinales*, & *Magistrales*, de quibus hic potissimùm.

I. *Magistrales*.

Quod ad *Compositionem*, fiunt ex *Pulveribus*, & *Sacchar-ro soluto in Liquore* idoneo, coctoque suprà Syrupi consisten-tiam, aliquando & *Tabellæ purgantes*, vel *Species Electua-riorum purgantium*, adduntur.

Pulvis ratione *Qualitatis vel* est *purgans* simplex, *vel al-terans*, corrigens nempe idoneus, *Aroma*, aut *Species Ele-ctuarii* alicujus.

Quod ad *Quantitatem*, ut dictum suprà in *Opiata pur-gante*, *Doses Catharticorum* maximè supputandæ. Quicquid sit, quandoquidem *tota Massa Tabellarum* ℥iv. vel vj. non debet excedere, sat fuerit *Pulv.* ℥j. *Sacchari soluti* triplum, quadruplum, præscribere, licèt vulgò, sed malè, non definiant.

Usus, Quod ad *modum*, vel per se sumitur, vel diluta idoneo Liquore: vide *Potiones*.

Quod ad *Dosin*, vide *Opiatam purgantem*.

Quod ad *Tempus*, mane, ut alia Purgantia.

Formula. ℞. *&c. cum Sacchari soluti in Liquore idoneo, &c. fiant Tabellæ pondere* ℥iij. ʒß. *capiat, &c.*

II. Sed plerumque loco Magistralium solent præscribi *Officinales Tabellæ purgantes*, eodem *Modo*, *Dosi*, ac *Tempo-re* sumendæ.

Utilitas eadem quæ Opiatæ; ad purgandum scilicet.

Tabellæ Roborantes.

Quid sint, & *Differentias*, vide in *Potione Cardiaca*.

Quod ad *Compositionem* ex *Pulvere roborante* vario simpli-ci, *Aromatum*, & rerum idonearum, aut composito *Ele-ctuarii Officinalis*, & *Sacchare soluto in Liquore idoneo*, ut *Massa* ℥vj. non excedat, hac *Dosi* & *Proportione* singulo-rum, ut, *Pulveris* sit una pars, *Sacchari* vj. vel viij. &c. prout *Tabellas* validiores, vel debiliores volumus, aut *Pulveres* grati, ingrati, efficaces, plùs minùs existunt; licèt *Sacchari* passim q. s. dicatur, *Pulverum Dosis* tantùm exprimatur, ad ʒv. ʒvj. ferè.

Nota, *Pulveribus* hisce aliquando utiliter addi *Confectio-nem*, ut *Alkermes*, ad ʒij. ea qua sola etiamnum Mon-spelii *Tabellas* jucundissimas conficiunt, item & aliquan-do *Conservas* idoneas, ad ʒiij.

Ad *Roborantes* referri possunt, quæ sine Medicamentis Cardiacis, ex *variis rebus ad Alterandum*, pro scopo com-parantur, eodem modo pulverisatis, & *Sacchare* excep-tis, eadem dosi; licèt possint & majore, *Sacchare* triplo tantummodò præscripto, cujus generis in Officinis quam-plurimæ, ad varios Medici scopus ac intentiones, prostant.

Usus. Quod ad *Modum*, *per se* maximè usurpantur, vel *soluta Liquore* idoneo.

Quod ad *Quantitatem*, à ʒj. ad ʒiii. pro Ingredientium energia.

Quod

Gentiana, *Galanga*, *Zingiberis*: item *Cortices Aurantiorum*. Talismodi *Radicis Frustulum* præscribitur vel masticandum ad quadrantem vel dimidium horæ; vel præcipitur priùs, ut talis *Radix* infundatur & maceretur in *Aceto*, & ita macerata hoc modo masticetur pro augumentanda Saliva-tione. Ad has ipsas Radices commodè potest referri *Ni-cotiana* præparata eo modo, prout per Tubulos solet hau-riri: si enim *Frustulum* tali modo præparatæ *Nicotianæ* de-tineatur in Ore, masticetur aut conteratur Dentibus, mi-rum est, quantus soleat procedere affluxus, modò obser-vetur, ne tantillum deglutiatur de Saliva; quoniam aliàs propter Nicotianam graves Vomitus ac Sedes concitat: & tùm hæc Nicotiana præterea, uti notum est, sit nar-cotica, & Dolores potenter compescat, propterea in Do-lore Dentium talis *Nicotianæ Apophlegmatismus* est valdè conveniens, quoniam elicit Lympham acidam corrosivam, Dentium dolorem inferentem, & præterea virtute stu-pefactiva Dolorem sedat. Alio modo sola *Mastix* præcipi-tur, ut agitetur in Ore: hæc enim valdoperè convenit in elicienda tali Pituita salivali.

Hic usitatissimus est *Modus præscribendi & ordinandi Ma-sticatoria*.

Præterea tamen etiam

2. In usu est, ut *Res tales acriores* modo nominatæ pul-verisentur grosso modo, qui *Pulvis* ad ʒiij. vel ℥ß. præ-scriptus, excipitur *Mastiche* dissoluta in Vase calido, vel excipitur *Cera*, & fiunt *Pilulæ Majores*, & *Globuli*, aut etiam *Trochisci*, magnitudine & pondere Avellanæ: ex quibus unus præscribitur masticandus, in Ore benè volutandus, & Saliva deinde expuenda. Talis *Pulvis* etiam potest ex-cipi convenienter *Syrupo* aut *Melle*, & ita sub forma *Ele-ctuarii* præscribi: de quo *Electuario* contineatur in Ore quantitas dimidiæ Nucis Castaneæ, subinde hinc inde vo-lutando.

Vel denique

3. Tales *Pulveres* permisti cum *Pulvere Mastiches* invi-cem includuntur in *parvum Nodulum*, qui *Nodulus* masticandus postmodùm venit, & ista Masticatione Saliva promovenda.

Ut *Exemplis* res fiat clarior, sit

1. *Apophlegmatismus secundùm primum modum*:

♃. *Rad. Pyrethri in Aceto macer.* ℥j.
♃. *Radic. Zingib.* ℥j.

D. S.

Radix infumenda.

♃. *Cort. Aurant.* ℥j.

S. dicto modo.

Sed hæc rarò ita præscribuntur, potiùs præcipitur à Medico, ut excipiantur eorum Pulveres debito modo.

2. *Trochisci juxta secundum modum*.

♃. *Rad. Pyrethri* ʒj.
Lilior. convall.
Sem. Sinapi ana ʒß.
Cardamomi,
Cubebar. ana ℈ij.

Cum s. q. *Mastich.* & *Cera liquef.* f. *Pastilli* seu *Tro-chisci mansiles*:

S.

Trochisci mansiles.

Item

♃. *Mastich. el.* ʒij.
Rad. Pyrethri ʒj.
Sem. Sinapi,
Cardam.
Cubebar. ana ℈j.

Cum s. q. *Rob. Passul.* vel *Mell. anthos.* vel *Mellis Anacard.* (quod est valdè acre) f. *Electuar.*

D. S.

Electuarium in ore tenendum pro aliquot vicibus.

Tertio denique modo:

♃. *Rad. Angel.*
Pyrethri ana ʒj.
Cort. Aurant. ℈ij.
Mastich. el. ʒß.
Galanga,
Zingib. ana ℈j.

Excipiantur *Linteo forti*, f. *Nodulus* vel cum vel sine stylo.

D. S.

Nodulus ad masticandum.

CA-

Quod ad *Tempus*, *Roborantes* sumuntur tribus horis ante prandium, vel etiam cœnam, idque postridie Purgationis si præcesserit, vel si Pilulæ usuales fuerint præscriptæ, alternatim sumendæ diebus alternis, vel alias ubi simpliciter roborandum est, quovis tempore poterunt usurpari. *Alterantes* utiliter vacuo stomacho.

Usus Officinalium. Quod ad *Modum* & *Tempus*, idem, tum & *Quantitatem*.

Formula præscribendi. ℞. *&c. cum Sacchari soluti in &c. q. s. fiant Tabellæ ponderis* ʒj. ʒiij. *quarum unam capias, &c.*

Utilitatem Roborantis, vide *supra in Opiata confortante*, ut & *Alterantis* ibidem: quæ obiter etiam passim ad Defluxiones in Pectus sistendas præscribuntur, ex Adstringentibus & Incrassantibus, quarum etiam una quod ad usum præscribitur sæpius in Ore continenda.

SCHROEDERI CAPUT LXIX.

DE MORSELLIS, ET ROTULIS.

MORSELLI (*Morsuli*, *Tabulæ*) ex omnibus Medicamentorum generibus fieri possunt, quæ non respuunt cum *Saccharo soluto* commisceri, inque *Placentas* indurari. Talia sunt *Pulveres*, *Semina* (*minutiora*) *condita*, *Conservæ*, *Olea*, *Extracta*. Imprimis tamen ad *Morsellorum* compositionem cooptantur *Pulveres*, de quibus tamen notandum, quod non opus sit æquè subtiles eos recipi, ac in *Rotulis*.

Modus fiendi.

℞. *Sacchari* q. s. solve in *Liquore debito* super Ignem: hinc coque ad consistentiam, ut frigefactum induretur (probare id poteris tantillo in Orbiculum stanneum vel Lapidem effuso). Hinc immisce sensim *Pulveres*, optime agita, effundeque dum adhuc calore liquidum est, supra *Tabulam* cupream lapideamve, ut refrigescat & induretur, demum scinde in *Tabulas*.

N. 1. in *Purgantibus* loco *Sacchari* recipi potest *Manna*, cujus *Proportio* uti & *Sacchari* pro Medici voluntate adhibetur: utplurimùm recipitur *Sacchari* sextuplum, octuplum, &c. prout res immiscendæ fortiores vel ingratiores fuerint; e. gr. ad *Extracta* & *Olea destillata* major *Sacchari* quantitas expetitur.

N. 2. *Nuclei* ac *Semina Emulsioni* apti, si ad *Morsellorum* constitutionem concurrant; pro libitu in *Emulsionem* redigi poterunt, quò *Saccharum* dissolvatur.

N. 3. *Condita* duplici modo *Morsellos* subeunt, 1. *Conquassata*. 2. *In frustula incisa*.

N. 4. *Olea destillata* si occurrerint in fine, ea instillare oportet, vel paratis *Morsellis* illinere. Idem judicium sit de *Moscho* ac *Ambra*, quæ in *Aqua Rosar.* dissolvuntur, atque paratis *Tabulis* illinuntur.

MORSULI usitatiores ALTERANTES.

Bezoardici, è Pulv. Bezoardic.
Cephalici, è Speciebus Cephal.
à Succo & Corticibus Citri, s. de Citro, vid. *infrà*. N. 1.
è Confectione Alchermes.
Imperatoris, è Spec. Imper.
Pectorales. 2.
post Pastum. A.
Saccharum Rosatum tabulatum.
Saponea. A.
ad Vermes. A.
Zinziberis conditi. A.

MORSULI PURGANTES usitatiores.

Diacarthami. A.
Diaphœnic. A.
Diaturbith cum Rhabarb. è Speciebus.
de Diagrydio, s. Laxativi è Cremore Tartari. Vide *infrà* 3
de Manna Tartarisat. Vide *libr.* 4.
de Mechoaca. 4.
è Succo Rosarum.

1. Morselli de Citro.

℞. *Carn. Citr.*
Cort. Citr. condit. concis. an. ℥j.
Ol. Citr. gr. xij.
Succ. Citri puciss. q. s.
Sacchar. in Aqu. Citr. sol. ℥xvj.
F. s. a. *Morsuli.*

Sunt Cordiales, ut *Citrum*.

N. Fiunt & *Simplices* è *Succo*, *Corticibus* & *Saccharo*.

2. Morsuli Pectorales.

℞. *Pinear. rec. in Aqua Rosar. parat.* ℥ß.
Amygd. d. excort. ʒv.
Sem. Melon. cet. Cucum. Cucurb. an. ʒij.
Spec. Diarrhod. Abb. ℈xv.
Mag. Perlar. ℈j.
Sacchar. alb. in Aqua Rosar. & Scabios. sol. ℥xvj.
F. s. a. *Morsuli.*

Sunt nutritivi, refrigerantes, acrimoniam mitigantes, adeòque conveniunt in Hectica.

3. Morsuli de Diagrydio, seu Laxativi.

℞. *Crem. Tart.* ʒiij.
Resin. Scammon. ℥ß.
Sacchar. in Aqua Rosar. sol. ℔j.

F. *Mor-*

C A P U T XLVII.

DE MORSULIS ET ROTULIS.

MOrselli sunt *Electuaria solida*. Recentiores vocant *Morsulos*. AUTHOR cum Veteribus *Tabulas*, quoniam *Species* seu *Pulveres* tanquam *Basis* excipiuntur s. q. *Sacchari* soluti & coctione inspissati, quod in *figuram quadratam* scinditur, ita ut *Quantitas Morselli* sit ʒj. vel ʒij.

Cæterùm præter Pulveres etiam *alia Ingredientia* permiscentur, quæ in *Electuariis* præscripta fuerunt: sic adduntur etiam usitatè *Conservæ* ac *Condita*, uti etiam *Confectiones Officinales* appropriatæ. Commodè permiscentur *Amygdalæ dulces*, item *Nuces Pinearum*, & *Pistaciorum*: discinduntur minutim, & adduntur pro confortatione & nutritione in *Morsulis Analepticis*.

Pro scopo Medici fiunt vel *Alterantes*, vel *Purgantes*; & quidem *Purgantia* sunt supputanda secundùm *Doses*, & propter hanc Dosium rationem etiam præscribenda est *Quantitas Sacchari*. Observetur hic *Nota prima* AUTHORIS ubi rectè præcipit, ut *Purgantibus loco Sacchari recipiatur Manna*, quæ per se saporem dulcem habet; unde meritò substituitur Saccharo. Rarissimè autem præscribuntur Morsuli Purgantes, quia non adeò tutus est eorum usus, propter Pulveres laxantes non ita æqualiter divisibiles, quin unus Morsulus plus, alter minus participet de iisdem, adeòque diversimodè operentur. Potiùs *Boli* vel *Pilulæ* pro iis adhibentur: interdum tamen coactus Medicus aliquid tentare potest.

In *Proportione*, *Pulveris* ʒj. respondet *Conservæ* vel *Conditi* ʒij. Proportio *Sacchari* rarò aut nunquam præscribitur, sed tantùm, quantum sufficit, innuitur; nihilominùs tamen *Sacchari* quadruplum aut sextuplum solet præscribi.

Post *Præparationem* solent illini *Oleis*; aut adspergi *Spiritibus* & *Essentiis appropriatis*, juxta *Notam quartam* AUTHORIS, si enim hæc, ut & *Moschus*, in principio addantur, evaporat vis integra, unde saltem illinantur iis, vel ultimo permisceantur.

Inter MORSULOS ALTERANTES in Officinis usitati sunt

1. *Morselli de Citro*, quos describit AUTHOR. Elegans hæc compositio est, quæ propter gratum saporem & odorem omninò se commendat: possunt tamen his addi simul *Flores Citri conditi*, item *Oleum Citri destillatum*, & cum *Ambra* & *Moscho* acuari; nam sic magis confortativi erunt, & *Oleum* istud valdè confert in Peste.

2. *Morsuli Pectorales* F. F. Conveniunt in Tussi ex Lympha acri, in Raucedine & asperitate Faucium; item conveniunt in curandis Tabidis & Phthisicis.

Morsuli post Pastum. Hos describunt *Augustani*, & alia *Dispensatoria*: in usu sunt, ut assumantur pro provocanda Coctione, & etiam pro sistendis Ructibus.

Saccharum Rosatum tabulatum. Commisceri solet cum aliis *Pulveribus*; ratione *Rosarum*, Cor & Ventriculum roborare, & Appetitum excitare dicitur.

3. *Morsulis de Diagrydio, seu laxativi*, Num. 3. Hic repetenda, quæ de *Morsulis Purgantibus supra* dixi. Præ cæteris

F. *Morselli.*
Purgant Bilem.
Dosis Adulto ℥ß.

4. Morsuli de Mechoaca, F. F.

℞. *Conserv. Violar.* ℥j.
Spec. Diatragac. fr. ʒiß.
Turbith. gumm. Mechoac. alb. ana ℥ß.
Diagryd. prapar. ʒij.
Ol. Cinam. still. gran. vj. *Anis.* gran. iv.
Sacchar. in Aqua Fœnic. sol. ℥xiv.
F. f. a. *Confectio in Morsul.*
Purgant Bilem ac Phlegma.
Dosis ab ℥ß. ad ℥j.
Vide *part. 1. lib. 4. Observat. Cl. Gregor. Horstii.*

D E R O T U L I S.

ROTULARUM *parandarum modus* idem est, nisi quòd *Rotula*, quia Formulas *Morsulis* minores expetunt, Medicamenta requirant, quæ Rotularum formationem non impediant. *Pulveres* itaque subtiles esse oportet, *Dosique* minori.

Proportio Sacchari vulgatissima est octupla, decupla, plùs minùs. In *Purgantibus* verò quadrupla. In *Oleis stillatitiis* major.

N. Fiunt & *Rotula* è *Succo* & *Sacharo*, si scilicet hoc in illo solutum ad consistentiam justam coquatur & rotuletur. Veruntamen notatu hîc dignum, *Rotulas*, quæ ex *Succis acidulis* fiunt, verbi gr. è *Succo Citri* non admittere coctionem, sed sola parari mixtione. Videlicet, ℞. *Sacchari pulverisat.* ℔i. calescat ad Ignem lentum, hinc affunde *Succi*, verbi gratia *Berber.* ℥iij. Misce & effunde in *Rotulas*,

ROTULÆ usitatiores sunt

de Berber.
Manus Christi Simpl.
Perlat.
Diatragacanth.
Sulphuris Pectorales. 1.
Laxativa Infantiles. 2.

1. Rotula Pectorales.

♃. *Sacch. albiss.* ℥i.
Florum Sulph. benzoinat. (ut *Cap. de Sulph.* dicitur) ʒij.
Ambr. gris. gr. vi.
Mosch. Orient. gr. ij.
Ol. Fœnic. gutt. iij.
Gumm. Tragac. in Aq. Scabios. infus. q. s. F. *Massa.*

2. Rotula Infantiles Laxativa.

♃. *Cranii human. prapar.* ʒij.
Mercurii per sextam sublimationem dulcificat.
Rad. Jalap. an. ʒj.
Margar. prapar. ℈ij.
Ol. Cinnam. gutt. vi.
Sacch. in Aq. Scord. solut. ℥iiij.
F. *Rotula.*

Vermes necant, & inde genitam Epilepsiam arcent.
Quinimò ex singulis *Pulveribus* & *Speciebus*, tam alterantibus, quam purgantibus, addito *Sacharo in convenienti Aqua soluto*, *Rotula* pro rei exigentia fieri possunt.

MO-

ris tamen *Compositio hæc* AUTHORI, quò simplicior, eò melior & concinnior. Augeatur *Cremor Tartari* ad ℥j. & cum reliquis debitè misceatur; AUTHORIS enim *Dosis* nimia exilis est in respectu reliquorum. Pro delicatulis egregii sunt, & satis efficaciter purgant.

4. Morsuli de Mechoaca, F. F. Conveniunt pro expurgandis Humoribus crassis & pituitosis in Ventriculo ac Intestinis stabulantibus: supputanda est *Dosis Ingredientium purgantium*, & tunc facilè patebit, quantum sit de illis præscribendum.

Pertinent huc *Morsuli* satis famosi *Comitis* à PAPPENHEIM, qui valdè commendantur ad stimulandam Venerem, qui sunt tales:

♃. *Sem. Herniar.*
Urticæ,
Anisi,
Fœnic.
Pastinacæ ana ʒß.
Far. Cicer. alb. ℥ß.
Nucl. Pinear.
Amygd. dulc. ana ʒij.
Carn. Scinci mar.
Cinnam.
Galangæ,
Caryophyll.
Cardamomi,
Croci,
Piperis ana ʒiß.
Moschi Alexandr.
Ambræ gris.
Troch. Galliæ moschatæ ana ʒj.
Diasatyr. ʒiß.
Sacch. albi in Aqua Rosar. soluti ℔ij.
F. l. a. *Morsuli.*
Dosis ℥j.

ROTULÆ in specie sunt *parvi Orbiculi*, & simpliciter præscribuntur ex *Pulveribus* & *Extractis*, interdum etiam ex solis *Oleis*, *Sacchara, in Aqua appropriata dissoluto & rursus inspissato.* Vicinæ & cognatæ sunt *Morsulis*, nec ab his differunt, nisi *figura externa*: rarò quoque crassiora Ingredientia solent ingredi: unde rectè dicit AUTHOR, quòd *Pulveres pro Morsulis* sufficiant grossè pulverisati. *Pulveres* verò *pro Rotulis* subtilissimè sint pulverisandi.

Modus præscribendi hic est:

♃. *Pulv.* p. j.
Sacch. p. iij. vel iv.

Saccharum in Aqua appropriata dissolutum inspissatur in consistentiam *Rotularum*, hinc adduntur *Pulveres*, & effun-

duntur in *Rotulas*, pòst *Oleo appropriato* irrorantur. Dissolvitur etiam in *Succis acidulis*, pro *Rotulis* e. g. in *Succo Berberum*, vel in *Succo Citri*, vel *Ribium*, & sic fiunt *Rotula*, vel *Morsuli subacidi*, elegantis saporis & coloris: ubi observanda *Nota* AUTHORIS, quòd *Saccharum cum Succis acidulis non coquendum*, sed proportionata mixtione blando calore dissolvendum.

Paucæ prostant in *Officinis*, & parum habent in recessu.

Rotula Manus Christi Simplices & Perlata. Serviunt tantùm pro edulcoratione *Jaleporum* aut *Potionum perlaturum*: à quibusdam etiam solent permisceri inter *Pulveres* pro concilianda gratia saporis.

Rotula Diatragacanthi. Commendantur contra Tussim: sed necessum est, ut recenter sint præparatæ.

1. Rotula Sulphuris Pectorales, quas describit AUTHOR, sunt egregiæ in Affectibus Pectoris. Commendantur etiam in Peste, pro quo scopo possunt subigi cum *Extracto Angelica, Oleo* destillato *Angelica & Zedoaria*, & ita fiunt *Rotula Pectorales antipestilentiales.*

2. Rotula Infantiles Laxativa. Num. 2. Egregia & elegans est Compositio pro scopo purgandi, ad Affectibus Abdominis Infantum, imprimis si Lumbricis laborent iidem, ab Acido corrumpente Lac oriundis: imò pro Stomacho confortando ob *Confectionem Alchermes*; in specie autem propter *Jalappam & Mercurium dulcem*, in Verminatione conveniunt: & quoniam cum Vermibus sæpè conjuncta est Epilepsia, additur *Cranium humanum*, quod ab illa liberat: accedunt *Margarita praparata*, quibus tamen optimè alia substituuntur, quæ Acidum absorbent.

Rotula aliàs *Purgantes* rarò *præscribuntur*, quia sub distributione *Specierum* variat *Dosis.*

Pertinent huc *Rotula Bibitoria Dodonæi*, iis in usu, qui Potu delectantur:

♃. *Piper. longi,*
albi,
nigr. ana ʒß.
Zingib.
Galangæ,
Cardamomi,
Cubeb. ana ℈ij.
Nuc. mosch.
Macis ana ʒj.
Cinnam.
Caryophyll.
Rad. Ari,
Pimpinellæ ana ℈ij.
Sem. Anisi,
Fœnic.
Anethi,

MORELLI CAPUT IX.

DE SUFFIMENTO.

Lib. 2. Sect. 2.

SUFFITUS differt ab Odoramentis, quòd hæc sine Igne suum Odorem fundant, illi contrà nonnisi Ignis emtactu mediato, aut immediato.

Duplicem autem facio, alium Voluptatis, Sanitatis alterum. Utrumque Siccum, vel Humidum. Ille Suffimentum dicitur, & Θυμίαμα; hic Vapor potiùs appellandus.

SUFFITUS AD VOLUPTATEM.

Cultui Aulico & Deliciis dicatus, ex Rebus suaviter odoratis constans.

I. Siccus componitur Vel 1. forma Pulveris, cujus Materia tum Gummata odorata, Styrax, Benzoinum maximè; tum Radices, ut Acori; Ligna, Xyloaloe. Folia Majoran. &c. Cortices, Citri, Aurantiorum. Flores cephalicis. Aromata, Macis, Caryophyll. Cinam. item Caphura, Ambra, Moscus, Zibethum, &c. plura, pauciora.

Quantitate, ut ℥i. ℥ii. fit, prout ex pretiosis, (si tamen pro Suffitu operimentorum Capitis fiat, ad ℥iiij. ex minùs pretiosis imperetur) ita ut Gummatum sint ʒiiij. ʒvi. Pulver. ʒiii. vel ana part. æquales, Ambra, Moschus, Zibethum, pro lubitu.

2. Vel forma Trochiscorum, dicto Pulvere excepto cum eliquatione Gummi Tragacantha, facta cum Aqua idonea, fiant Trochisci, &c. ponderis ʒi. ficcentur.

3. Vel forma Avicularum Cyprearum, ut vocant ex Gummatis odoratis ad ℥iij. Pulveribus dictis ad ℥ß. ʒvj. Carbonib. Salicis ℥ii. ℥iii. cum eliquatione Gummi Tragacanth. &c. aut Ladani liquati q. s. fiant Avicula, vel Candela odorata per fumum. Moschus, Ambra additur pro lubitu, ad ℈ß. ℈j.

Usus & Formula. Pulveris. ℞. &c. fiat Pulvis, qui conjiciatur in Carbones ardentes, & Fumus excipiatur Cubiculo, vel Vestibus. Trochiscorum. ℞. &c. fiant, &c. conjiciatur unus, duo, in Carbones, &c. Avicularum. ℞. &c. accendantur una ad Odorem Cubiculi.

Utilitas. Etsi videatur ad voluptatem; tamen cùm constent ex Cephalicis, Cardiacis pretiosis, non possunt non Cerebrum, Cor, & eorum Spiritus reficere, recreare, vindicare simul à Malignitate.

II. Humidus hodie usitatissimus, Cassoleta dictus.

Componitur commodissimè ex Gummatum, ut Styracis, Benzoini, verbi gratia ℥ij. & si lubuerit, Pulver. ℥ii. ℥iii. Aqua odorata solutis & in Pastam redactis, hinc Cassoletæ, ut vocant, induuntur instar Pastæ, ad longum usum. Usus tempore conspergitur Cassoleta cum Aqua Rosar. verbi gratia. Igne subdito expirat Vapor jucundissimus, qui, ut placet, tunc commodissimè Mosch. gran. iii. iiii. adduntur.

Utilitas eadem quæ siccioris.

SUFFITUS AD SANITATEM.

Suffitus Sanitati dicatus ab effectu duplex statui potest. Roborans Partes principes, Spiritus reficiens, ex Rebus ferè iisdem quæ ad Voluptatem; & Alterans, ut Cerebrum exiccans, Pulmones expurgans, ad Menses movendos, Suffocationem, &c.

I. Siccus in genere fit ex Rebus, quæ vaporem exspirent, eumque suavem, ut Ladanum, Storax, Benzoinum, &c. suprà dicta, & aliquando δυσώδη, ut Galbanum, Asa fœtida, Castoreum, &c. quorum usus per inferiora, in Uteri variis Affectibus. Fit etiam ex Pulveribus Rerum scopo inservientium, & Radicum, Lignorum, &c. Ergo in genere fit ex Gummatibus & Pulveribus.

In specie verò Componitur 1. Vel forma Pulveris ex jam dictis, ab ℥j. ad ℥iij. prout usus debet esse diuturnus: privatim autem sint Gummatum partes 4. Pulver. 3. v. g. Gummat. ℥ij. Pulv. ℥iß. &c. plùs, minùs, pro lubitu.

Nota, in Uteri Affectibus inter Pulveres passim assumi Galliam & Alyptam moschatam ad ʒß. ʒj. ut & aliquando Pulveres Electuariorum roborantium ad ʒi.

Item, aliquando Suffitum fieri ex sola Nicotiana injecta in Carbones, vel Fumo Instrumento aut Infundibulo excepto. Cerebrum mirè expurgat, & Pectus à pituitosis & biliosis extrementis.

2. Vel forma Trochiscorum: vide suprà.

Usus & Formula. Pulveris. ℞. &c. fiat Pulvis, de quo conjiciatur in Carbones ardentes, Fumus excipiatur: si pro Capite, Ore hiante, vel suffitis ipsius Operimentis, quod passim

iu

Carvi,
Petrosel. ana ʒij.
Coriandri ℥ß. ad ʒvj.

Cum s. q. Sacchari albi, vel candi in Aqua carminat. Dornerellii, vel Aqua Menth. solut. q. s. f. Rotula.

D. S.

Rotula.

Quæ ante Potum deglutiuntur: mirè acuunt Sitim, & adjuvant hoc artificium, ut Vomitus facilè excitari possit.

Monendum hic est de Formulis ejusmodi Saccharatis, quòd eædem nimis frequentes fuerint apud Veteres sub tenebris ignorantiæ Pyrotechniæ. At verò suspecta admodùm hæ sunt propter abundantiam Sacchari, cujus nimia quantitas Ægris omnibus non æquè convenit: imprimis Scorbuticis, Cachecticis, Hypochondriacis, Hystericis, & Colicis admodùm hostile est. Ad hæc Saccharum nocivum Stomacho turbat Digestionem & Apepsiam infert. Cùm alia igitur elegantiora sint cognita, rariùs ejusmodi Rotulæ, Morselli, & alia Saccharata præscribi solent. Præferamus igitur iis Tincturas, Essentias, & Olea destillata, Salia item, tam volatilia quàm fixa, Spiritus & similia, quæ sunt puriora, efficaciora, minùs nauseosa & minùs nociva. V. g. loco Morsellorum Catarrhalium sumatur Elæosaccharum Succini, vel Tinctura Sassafrassata, vel Sal volatile è Succino paratum: loco Morsulorum Stomachalium recipiatur Elixir Proprietatis cum Spiritu Salis Ammoniaci paratum: In Affectibus catarrhalibus Pilulæ cum Opio è Styrace, quæ meliùs in parva dosi operantur.

CAPUT XLVIII.

DE ODORAMENTIS ET SUFFITIBUS.

Suffitus non solùm applicari soleant Naribus pro gratia Odoris; sed etiam pro aliarum Partium quasi Fotu præscribuntur. Quare cùm nonnisi usu differant Suffitus & Odoramentum, in genere de illo hic agemus.

Suffitus & Odoramentum inter se differunt in hoc, quòd Suffitus non spiret Odorem, nisi ab Igne excitetur: contrarium fit in Odoramento, quod sine Ignis actualis admotione suaveolentem Odorem suum exspirat,

Quod attinet SUFFITUM. Suffitus Igne excitandus, vel in forma sicca, vel humida solet præscribi. Suffitus in forma humida nihil aliud est, quam Fotus Humidus, de quo superiùs locuti sumus, sive Decoctum, sive alius Liquor, qui injectione Ferramentorum vel Lapidum ignitorum subministrat suum Vaporem.

Suffitus Siccus fit ex Simplicibus facilè combustibilibus, quæ dum comburuntur, exspirant suum Odorem. Præscribuntur usitatissimè in forma Pulverum, quorum Basis ferè est Benzoe, Styrax, Succinum, Gummi Juniperinum, Thus, Mastiche, &c. quibus adduntur Pulveres ex Vegetabilibus aliis, & irrorari possunt Oleo appropriato. Usurpantur vel ad Sanitatem, vel ad Voluptatem, vel ad utramque simul. Utrobique est eadem præscribendi ratio, & propterea non est de necessitate, ut divisim de illis agatur.

Talia Simplicia præscribuntur, ut pulverisentur grosso modo, & pulverisata dentur in Scatula. Modus v. gr. sit hic. Sit præscribendus Pulvis pro Suffitu in Catarrhis, quo Æger seipsum, aut etiam suum Conclave inficiat, aut etiam quo Suffitu Æger Tegmina Capitis imprægnet, & imponat, vel ut Ore & Naribus patulis excipiat in Catarrhis Faucium & Narium, & qui sunt alii modi usurpandi Suffitus: præscriberem hoc modo:

♃. Succini ℥ß.
Thuris,
Mastiches ana ʒij.
Benzoes,
Styracis calamit. ana ʒj.
Gumm. Juniperin. ʒß.
Flor. Lavendul.
Majoran. ana p. ij.
Rasur. Ligni Rhodii ʒij.

M. F. Pulvis grossus pro Suffitu in Catarrh. D. in Scatula.

Pro ditioribus addi possunt Caryophylli, Cinnamomum, Ambra, Moschus, &c. Quantitas variat pro usus ratione; scilicet vel crebriùs, vel rariùs sunt usurpandi, &c. Ingredientia etiam variant pro varietate Affectuum: sic v. g. contra Catarrhos sunt modò dicta: alia omninò Ingredientia in Suffocatione hysterica recipiuntur; sic in illa ordinaria sunt

Gal-

in Affectibus aliarum Partium ab eo pendentibus, Phthisi, &c. *si pro Pectore*, Ore patulo: *si pro Utero* & aliis cavitatibus, per Infundibulum, ut & cum Sella perforata in Utero: *si pro Doloribus Juncturarum* suffitatur Lana, Bombax apponatur.

Trochiscor. verò, ℞. *&c. fiant Trochisci.*

Utilitas vel ad roborandum, ut dictum, vel alterandum vario modo, passim ad Cerebrum exsiccandum, Catarrhos absumendos, ad Pituitam Pectore conceptam in variis Affectibus, ad Ulcera Pulmonum siccanda, ex *Nicotiana*, *Tussilag. Sulphur. &c.* ad Menses movendos, sistendos, ex idoneis: Alvi fluxus etiam, ut Dysenteriam, ad Suffocationem, ex graveolentibus per superiora, suavibus per inferiora: ad Uterum siccandum, roborandum. Ad Ulcera Aurium, Narium, Oris, Pulmonum, Uteri, &c. ad Luem ex *Cinnabari* ut passim (cujus Fumus toto corpore conceptus in Conclavi labem illam Ptyalismo excludit), & Affectus simul inde pendentes. Fit autem passim, forma *Pulveris*, *Trochiscorum*; *Cinnabaris* ℥iß. *Gummat.* ℥ß. ʒvi. *Pulver. roborantis* ʒij. ʒiii. fiat *Pulvis*, aut cum *Terebinth. Trochisci.*

II. *Humidus*, *Vapor* aliàs propriè appellatur, fitque *ex Liquore ad scopum idoneo*, *Vaporem vi Coctionis expirante.*

Componitur 1. *Vel* ex simplici *Liquore*, *Aceto*, *Vino*, *Aqua Vitæ*, *Rosar. &c.* ex Olla, &c.

Nota, aliquando *lapidem Pyritem* ardentem injici in *Acetum*, in Tumoribus duris, œdematosis discutiendis, ut & *Laterem ignitum Aceto* extingui, & Vaporem excipi, quod & tempore Pestis fieri solet.

2. *Vel ex Decocto* idoneorum, *Dosi Fotus* præscribendo, aut pro Partis amplitudine: hinc Auribus affectis tertia pars sufficiet.

Usus & Formula. ℞. *&c. fiat Decoctum*, cujus Vaporem sumat in Uteri & aliis Affectibus, per Sellam perforatam, & Fistulam plumbeam, aut Infundibulum. Vide *Dissessionem*. In Aurium Affectibus per Tubulum aut Infundibulum, quod *Embotum* vulgò vocant.

Utilitas maxima, in Uteri Affectibus, præsertim Mensibus sistendis, aut movendis, ex Emollientibus & Attenuantibus: in Dysenteria ex Adstringentibus: in Ani variis Affectibus, Procidentia, Hæmorrhoidibus sistendis, leniendis: in Affectibus Aurium & Oculorum etiam præscribuntur. In summa, ad siccandum, adstringendum, laxandum, emolliendum, discutiendum, aperiendum, &c.

MORELLI CAPUT X.

DE ODORAMENTIS.

Lib. 2. Sect. 2.

PArtim ad *Voluptatem*, partim ad *Sanitatem* præscribuntur, maximè vero Cerebri restaurandi gratia, Spiritus recreandi animalis, ad graves Odores fugandos, ad Auram pestilentem, ad Cordis etiam vires & spiritus, Vapore odorato per Nares in Fauces una cum Aere, deinde in Cor effuso.

Fiunt autem ex *suaviter Fragrantibus*: suntque *Sicca*, & *Humida*.

ODORAMENTA SICCA.

Componuntur 1. *Vel* forma *Pulveris*, vide *Suffitum*: hujus autem *Dosis* pro utendi modo: ferè sufficient *Pulver.* ℥ii. ℥iii. ita tamen, ut *Gummatum dosis* minuatur, vide *suprà*. Fiat *Pulvis*, qui Pyxide conclusus perforata, quoties videbitur, Naribus admoveatur, vel *Nodulo* aut *Sacculo serico* includatur ad usum.

2. *Vel* forma *Pomi odorati*, ex *Pulvere dicto* in *Suffita ad Voluptatem* ad ℥i. ℥iß. ʒij. addito *Moscho*, *Ambra*, *Zibetho* ad gr. vi. ℈iß. ℈i. ad lubitum: Excipitur autem vel *Gummi Tragacanth. soluto in Aqua Rosarum*, fiant *Poma odorata*, Numero duo, manibus gestanda, odoranda sæpiùs, vel, quod melius, *Ladano olaso* incorporetur, fiat *Pomum*, quod illinatur *Oleo odorato*. & Nota obiter, præstare *Ambram*, *Moschum*, *Zibethum* in Compositionem non vocare: sed his solutis superficiem Pomi illinere, ut & *Oleo Cinam. Caryoph.* solis, mixtis, ac sæpiùs renovare.

3. *Vel* forma *Globulorum*, ex eadem *Pasta*, ex qua *Pomum*; *Dosi* tamen pro eorum Quantitate, quibus Pharmacopœi addunt ad molem *Carbones Calcis*.

4. *Vel* forma *Saponis Odorati*, pro Manibus & Capite abluendis, ex *Saponis Veneti*, vel *alterius albi* ℥iiii. *Pulver. odor.* ʒvi. & si lubet *Mosch. Ambr.* gr. iii. iiii. cum *Aqua Rosarum* q. s. incorporentur, fiant *Globuli* seu *Pilæ majores*.

Usus. *Odoratorum* Vapor sæpiùs excipiatur; *Sapo* verò ad Manus abluendas aut caput a Sordibus.

ODORAMENTA HUMIDA.

Componuntur 1. *Vel* forma *Aquæ Odoratæ*, hæc autem vel *Sim-*

Galbanum, *Castoreum*, *Asa fœtida*, *Cornua combusta*, *Succinum*, &c. Item *Basis* ferè *Suffituum Hystericis convenientium* solent esse *Verrucæ equinæ*, de quibus in superioribus sub *Equo*. Sic *Suffitus* PARACELSI *in hysterica Passione* usitatus fuit talis.

♃. *Verrucar. Equæ* ʒj.
Ungulæ caprinæ ʒij.
Asæ fœtidæ ʒj.
M. F. *Pulvis grossus*

(*Verruca* & *Asa fœtida* contunduntur, *Ungula caprina* raditur) cujus ℈j. accendantur, & fiat *Suffitus* per Tubulum ad Uterum. Nulla est Suffocatio adeo pertinax, quæ ab hoc non exciretur: autore FONSECA.

Quòd si tales *Pulveres* excipiantur *Mucilag. Tragacanth.*, q. s. exinde formantur *Trochisci* irrorandi *Oleo appropriato*, quorum *Trochiscorum* unus injicitur in prunas, & ita excitatur *Suffitus*. Loco *Tragacanthæ* etiam possunt fieri commodè cum *Gummi Tacamahac* dissoluto in *Aqua appropriata*, cum qua postmodùm fiunt tales *Trochisci contra Catarrhos*. Sic tales *Trochisci pro Fumo* possunt præscribi hoc modo:

♃. *Succini pulverisat.* ʒij.
Thuris
Mastiches ana ʒj.
Gumm. Juniperini ℥ß.

M. & cum s. q. *Mucilag. Tragacanth.* vel cum s. q. *Tacamahac*, *in Aqua Lil. convalium & Majoranæ dissoluti aut extracti* F. *Trochisci*, qui irrorentur *Oleo still. Succini & Majoranæ*

Quod si tales *Pulveres* excipiantur à *Carbonibus Salicis* mistis cum *Gumm. Tragacanth.* aut cum *Ladano*, tunc exinde fiunt

Avicula Cypria, quas vocamus, *die Rauchor Rerklein*. *Modus præscribendi* est idem: præscribuntur *Pulveres*, & postmodùm cum s. q. *Carbonum Salicis* & *Gummi Tragacanthi*. F. *Candela pro Fumo*, vel F. *Aviculæ Cypriæ* D. s. Nulla est differentia hic in præscribendo.

Fiunt etiam in aliis Affectibus *Suffumigia* & *Fumi*; verbi gratia in Ozæna & Ulceribus Narium malignis fit *Suffitus ex Antimonio* aliis admistis, In Affectibus Pectoris & Phthisi valdè utiles sunt *Suffitus ex Nicotiana*, *Tussilagine*, *Sulphure*, *Benzoe*.

Pertinent huc *Fumus Tabaci haustus per Fistulam*, qui est quasi Suffitus contra Catarrhos, in specie quidem, si cum tali *Nicotiana* permistus fuerit *Pulvis Succini & Anisi*; aut si ista *Nicotiana* fuerit irrorata cum *Oleo destillato Succini & Anisi*, & ita hauriatur per Fistulam, erit *Suffitus* conveniens in Pectore & Capite contra Catarrhos, pro discussione & incisione Lymphæ acidæ. Nunc contra Ulcera Partium internarum pro detersione & abstersione Fermenti Ulcerum acidi. Nunc pro exsiccatione Humiditatum & earum absumptione. Nunc pro Affectibus Mulierum uterinis. Nunc pro aliis scopis, &c. *Fotum humidum* superiùs habuimus.

Post *Suffitus* sequuntur ODORAMEMTA, seu talia Remedia, quæ *sine Ignis ope ex se diffundunt Odorem suavem* & penetrantem, & parantur tam ad *Utilitatem*, quam *Voluptatem*. *Præscribendi modus* utrobique est idem, unde & nos eadem conjungemus. *Præscribuntur Odoramenta* vel *in forma humida*, vel *in forma sicca*. *In forma sicca* usualis est 1. quidem *Pulvis*, qui solet excipi *Nodulo*, & ita admoveri Naribus: vel etiam solet includi *Pyxidi perforatæ*, & ita admoveri, vel alio modo. Sic verbi gratia, *Nodulus contra Coryzam*, *contra læsum Olfactum*, *& contra Nares obstructas* fit hic:

♃. *Fol. Majoranæ* p. iij.
Sem. Nigellæ ʒij. (quæ quasi est *Basis*)
Oleo still. Majoranæ gutt. iv.
Succini gutt. ij.
Camphoræ gt. s.
M. f. l. a. *Nodulus*.

Item pro tali casu:

♃. *Herb. Serpill.*
Fol. Majoran. ana p. ij.
Sem. Nigellæ contus. ʒij.
F. l. a. *Nodulus cum filo*.

qui sæpiùs admovetur Naribus: interdum hic Nodulus, ut eo meliùs Odorem suum diffundat, solet humectari *Aqua* aut *Spiritu appropriato*, & tunc talis *Liquor* simul præscribi-tur,

MORELLI CAPUT IX.

DE SUFFIMENTO.

Lib. 2. Sect. 2.

SUFFITUS differt ab *Odoramentis*, quòd *hæc sine Igne* suum Odorem fundant, *illi* contrà *nonnisi* Ignis *contactu* mediato, aut immediato.

Duplicem autem facio, alium *Voluptatis*, *Sanitatis* alterum. Utrumque *Siccum*, vel *Humidum*. Ille *Suffimentum* dicitur, & Θυμίαμα; hic *Vapor* potiùs appellandus.

SUFFITUS AD VOLUPTATEM.

Cultui Aulico & Deliciis dicatus, ex *Rebus suaviter odoratis* constans.

I. *Siccus componitur Vel* 1. forma *Pulveris*, cujus *Materia* sunt *Gummata odorata*, *Styrax*, *Benzoinum* maximè; tum *Radices*, ut *Acori*; *Ligna*, *Xyloaloe*. *Folia Majoran. &c. Cortices*, *Citri*, *Arantiorum*. *Flores cephalicis*. *Aromata*, *Macis*, *Caryophyll. Cinnam.* item *Caphura*, *Ambra*, *Moscus*, *Zibethum*, *&c.* plura, pauciora.

Quantitate, ut ℥i. ℥ii. fit, prout ex pretiosis, (si tamen pro *Suffitu operimentorum Capitis* fiat, ad ℥iiij. ex minùs pretiosis imperetur) ita ut *Gummatum* sint ℨiiij. ℨvi. *Pulver.* ℨiii. vel ana part. æquales, *Ambra*, *Moschus*, *Zibethum*, pro lubitu.

2. *Vel* forma *Trochiscorum*, dicto *Pulvere* excepto cum eliquatione *Gummi Tragacantha*, facta cum *Aqua idonea*, fiant *Trochisci*, &c. ponderis ℨi. siccentur.

3. *Vel* forma *Avicularum Cypriarum*, ut vocant ex *Gummatis odoratis* ad ℥iij. *Pulveribus* dictis ad ℥ß. ℨvj. *Carbonib. Salicis* ℥ii. ℥iii. cum eliquatione *Gummi Tragacanth.* &c. aut *Ladani* liquati q. s. fiant *Avicula*, vel *Candela odorata* per fumum. *Moschus*, *Ambra* additur pro lubitu, ad ℈ß. ℈i.

Usus & Formula. Pulveris. ℞. *&c. fiat Pulvis*, qui conjiciatur in Carbones ardentes, & Fumus excipiatur Cubiculo, vel Vestibus. *Trochiscorum.* ℞. *&c. fiant*, &c. conjiciatur unus, duo, in Carbones, &c. *Avicularum.* ℞. &c. accendantur una ad Odorem Cubiculi.

Utilitas. Etsi videatur *ad voluptatem*; tamen cùm constent ex *Cephalicis*, *Cardiacis pretiosis*, non possunt non Cerebrum, Cor, & eorum Spiritus reficere, recreare, vindicare simul à Malignitate.

II. *Humidus* hodie usitatissimus, *Cassoleta* dictus.

Componitur commodissimè ex *Gummatum*, ut *Styracis*, *Benzoini*, verbi gratia ℥ij. & si lubuerit, *Pulver.* ℥ii. ℥iii. *Aqua odorata* solutis & in *Pastum* redactis, hinc *Cassoleta*, ut vocant, induntur instar Pastæ, ad longum usum. Usus tempore conspergitur *Cassoleta* cum *Aqua Rosar.* verbi gratia. Igne subdito expirat *Vapor* jucundissimus, qui, ut placet, tunc commodissimè *Mosch.* gran. iii. iiii. adduntur.

Utilitas eadem quæ siccioris.

SUFFITUS AD SANITATEM.

Suffitus Sanitati dicatus ab effectu *duplex* statui potest. *Roborans* Partes principes, Spiritus reficiens, ex Rebus ferè iisdem quæ ad Voluptatem; & *Alterans*, ut Cerebrum exiccans, Pulmones expurgans, ad Menses movendos, Suffocationem, &c.

I. *Siccus in genere* fit ex Rebus, quæ vaporem exspirent, eumque suavem, ut *Ladanum*, *Styrax*, *Benzoinum*, *&c.* suprà dicta, & aliquando δυσώδη, ut *Galbanum*, *Assa fœtida*, *Castoreum*, *&c.* quorum usus perinferiora, in Uteri variis Affectibus. Fit etiam ex *Pulveribus* Rerum scopo inservientium, & *Radicum*, *Lignorum*, &c. Ergo *in genere* fit ex *Gummatibus* & *Pulveribus*.

In specie verò *Componitur* 1. *Vel* forma *Pulveris* ex jam dictis, ab ℥j. ad ℥iij. prout usus debet esse diuturnus: privatim autem sint *Gummatum* partes 4. *Pulver.* 3. v. g. *Gummat.* ℥ij. *Pulv.* ℥iß. &c. plùs, minùs, pro lubitu.

Nota, in Uteri Affectibus inter *Pulveres* passim assumi *Gallium* & *Alypsum moschatum* ad ℨß. ℨj. ut & aliquando *Pulveres Electuariorum roborantium* ad ℨi.

Item, aliquando *Suffitum* fieri ex sola *Nicotiana* injecta in Carbones, vel *Fumo* Instrumento aut Infundibulo excepto. Cerebrum mirè expurgat, & Pectus à pituitosis & biliosis extrementis.

2. *Vel* forma *Trochiscorum*: vide *suprà*.

Usus & Formula. Pulveris. ℞. *&c. fiat Pulvis*, de quo conjiciatur in Carbones ardentes, Fumus excipiatur: *si pro Capite*, Ore hiante, vel suffitis ipsius Operimentis, quod passim in

---

Carvi,
Petrosel. ana ℨij.
Coriandri ℥ß. ad ℨvj.

Cum s. q. *Sacchari albi*, vel *candi in Aqua carminat. Dorncrellii*, vel *Aqua Menth. solut.* q. s. f. *Rotula*.

D. S.

Rotula.

Quæ ante Potum deglutiuntur: mirè acuunt Sitim, & adjuvant hoc artificium, ut Vomitus facilè excitari possit.

Monendum hîc est de *Formulis* ejusmodi *Saccharatis*, quòd eædem nimis frequentes fuerint apud Veteres sub tenebris ignorantiæ Pyrotechniæ. At verò *suspecta admodùm hæ sunt* propter abundantiam *Sacchari*, cujus nimia quantitas Ægris omnibus non æquè convenit: imprimis Scorbuticis, Cachecticis, Hypochondriacis, Hystericis, & Colicis admodùm hostile est. Ad hæc Saccharum nocivum Stomacho turbat Digestionem & Apepsiam infert. Cùm alia igitur elegantiora sint cognita, *rariùs* ejusmodi *Rotulæ*, *Morsolli*, & *alia Saccharata* præscribi solent. Præferamus igitur iis *Tincturas*, *Essentias*, & *Olea destillata*, *Salia* item, tam *volatilia* quàm *fixa*, *Spiritus* & similia, quæ sunt puriora, efficaciora, minùs nauseosa & minùs nociva. V. g. loco *Morsellorum Catarrhalium* formatur *Elæosaccharum Succini*, vel *Tinctura Sassafrassata*, vel *Sal volatile è Succino* paratum: loco *Morsulorum Stomachalium* recipiatur *Elixir Proprietatis cum Spiritu Salis Ammoniaci paratum*: in Affectibus catarrhalibus *Pilulæ cum Opio è Styrace*, quæ meliùs in parva dosi operantur.

CAPUT XLVIII.

DE ODORAMENTIS ET SUFFITIBUS.

SUffitus non solùm applicari soleant Naribus pro gratia *Odoris*; sed etiam pro aliarum Partium quasi *Fotu* præscribuntur. Quare cùm nonnisi *usu differant Suffitus* & *Odoramentum*, in genere de illis hîc agemus.

Suffitus & Odoramentum inter se differunt in hoc, quòd *Suffitus non spiret Odorem*, *nisi ab Igne* excitetur: contrarium fit *in Odoramento*, quod *sine Ignis actualis admotione* suaveolentem *Odorem suum exspirat*.

Quod attinet SUFFITUM. *Suffitus* Igne excitandus, *vel in forma sicca*, *vel humida* solet præscribi. *Suffitus in forma humida* nihil aliud est, quam *Fotus Humidus*, de quo superiùs locuti sumus, sive *Decoctum*, sive alius *Liquor*, qui injectione *Ferramentorum* vel *Lapidum ignitorum* subministrat suum *Vaporem*.

Suffitus Siccus fit *ex Simplicibus facilè combustibilibus*, quæ dum comburuntur, exspirant suum *Odorem*. Præscribuntur usitatissime *in forma Pulverum*, quorum *Basis* ferè est *Benzoe*, *Styrax*, *Succinum*, *Gummi Juniperinum*, *Thus*, *Mastiche*, &c. quibus adduntur *Pulveres ex Vegetabilibus* alii, & irrorari possunt *Oleo appropriato*. Usurpantur vel *ad Sanitatem*, vel *ad Voluptatem*, vel *ad utrumque simul*. Utrobique est *eadem præscribendi ratio*, & propterea non est de necessitate, ut divisim de illis agatur.

Talia Simplicia præscribuntur, ut *pulverisentur grosso modo*, & pulverisata dentur in *Scatula*. *Modus* v. gr. sit hic. Sit præscribendus *Pulvis pro Suffitu in Catarrhis*, quo Æger seipsum, aut etiam suum Conclave inficiat, aut etiam quo Suffitu Æger Tegmina Capitis imprægnet, & imponat, vel ut Ore & Naribus patulis excipiat in Catarrhis Faucium & Narium, & qui sunt alii modi usurpandi Suffitus: præscriberem hoc modo:

♃. *Succini* ℥ß.
Thuris,
Mastiches ana ℨij.
Benzoes,
Styracis calamit. ana ℨj.
Gumm. Juniperin. ℨß.
Flor. Lavendul.
Majoran. ana p. ij.
Rasur. Ligni Rhodii ℨij.

M. F. *Pulvis grossus* pro *Suffitu* in Catarrh. D. in Scatula.

Pro ditioribus addi possunt *Caryophylli*, *Cinnamomum*, *Ambra*, *Moschus*, &c. *Quantitas* variat pro usus ratione; scilicet vel crebriùs, vel rariùs sunt usurpandi, &c. *Ingredientia* etiam variant pro varietate Affectuum: sic v. g. contra Catarrhos sunt modò dicta: alia omnino Ingredientia in Suffocatione hysterica recipiuntur: sic in illa ordinaria sunt *Gal-*

in Affectibus aliarum Partium ab eo pendentibus, Phthisi, &c. *si pro Pectore*, Ore patulo: *si pro Utero* & aliis cavitatibus, per Infundibulum, ut & cum Sella perforata in Utero: *si pro Doloribus Juncturarum* suffitatur Lana, Bombaa apponatur.

Trochiscor. verò, ℞. *&c. fiant Trochisci.*

Utilitas vel ad roborandum, ut dictum, vel alterandum vario modo, passim ad Cerebrum exiccandum, Catarrhos absumendos, ad Pituitam Pectore conceptam in variis Affectibus, ad Ulcera Pulmonum siccanda, ex *Nicotiana*, *Tussilag. Sulphur. &c.* ad Menses movendos, sistendos, ea idoneis: Alvi fluxus etiam, ut Dysenteriam, ad Suffocationem, ex graveolentibus per superiora, suavibus per inferiora: ad Uterum siccandum, roborandum. Ad Ulcera Aurium, Narium, Oris, Pulmonum, Uteri, &c. ad Luem ex *Cinnabari* ut passim (cujus Fumus toto corpore conceptus in Conclavi labem illam Ptyalismo excludit), & Affectus simul inde pendentes. Fit autem passim, forma *Pulveris*, *Trochiscorum*; *Cinnabaris* ℥iß. *Gummat.* ℥ß. ʒvi. *Pulver. roborantis* ʒij. ʒiii. fiat *Pulvis*, aut cum *Terebinth. Trochisci*.

II. *Humidus*, *Vapor* aliàs propriè appellatur, fitque *ex Liquore ad scopum idoneo*, *Vaporem vi Coctionis expirante*.

Componitur 1. *Vel* ex simplici *Liquore*, *Aceto*, *Vino*, *Aqua Vita*, *Rosar. &c.* ex Olla, &c.

Nota, aliquando *Lapidem Pyritem* ardentem injici in *Acetum*, in Tumoribus duris, œdematosis discutiendis, ut & *Laterem ignitum Aceto* extingui, & Vaporem excipi, quod & tempore Pestis fieri solet.

2. *Vel ex Decocto* idoneorum, *Dosi Fetus* præscribendo, aut pro Partis amplitudine: hinc Auribus affectis tertia pars sufficit.

Usus & *Formula*. ℞. *&c. fiat Decoctum*, cujus Vaporem fumat in Uteri & aliis Affectibus, per Sellam perforatam, & Fistulam plumbeam, aut Infundibulum. Vide *Insessionem*. In Aurium Affectibus per Tubulum aut Infundibulum, quod *Embotum* vulgò vocant.

Utilitas maxima, in Uteri Affectibus, præsertim Mensibus sistendis, aut movendis, ex Emollientibus & Attenuantibus: in Dysenteria ex Adstringentibus: in Ani variis Affectibus, Procidentia, Hæmorrhoidibus sistendis, leniendis: in Affectibus Aurium & Oculorum etiam præscribantur. In summa, ad siccandum, adstringendum, laxandum, emolliendum, discutiendum, aperiendum, &c.

MORELLI CAPUT X.

DE ODORAMENTIS.

Lib. 2. Sect. 2.

P*Artim* ad *Voluptatem*, partim ad *Sanitatem* præscribuntur, maximè verò Cerebri restaurandi gratia, Spiritus recreandi animalis, ad graves Odores fugandos, ad Auram pestilentem, ad Cordis etiam vires & spiritus, Vapore odorato per Nares in Fauces una cum Aere, deinde in Cor effuso.

Fiunt autem ex *suaviter Fragrantibus*: suntque *Sicca*, & *Humida*.

ODORAMENTA SICCA.

Componuntur 1. *Vel* forma *Pulveris*, vide *Suffitum*: hujus autem *Dosis* pro utendi modo: ferè sufficient *Pulver.* ℥ii. ℥iii. ita tamen, ut *Gummatum dosis* minuatur, vide *suprà*. Fiat *Pulvis*, qui Pyxide conclusus perforata, quoties videbitur, Naribus admoveatur, vel *Nodulo* aut *Sacculo serico* includatur ad usum.

2. *Vel* forma *Pomi odorati*, ex *Pulvere dicto* in *Suffitu ad Voluptatem* ad ℥i. ℥iß. ℥ij. addito *Moscho*, *Ambra*, *Zibetho* ad gr. vi. ℈iß. ℈ii. ad lubitum: Excipitur autem vel *Gummi Tragacanth. soluto in Aqua Rosarum*, fiant *Poma odorata*, Numero duo, manibus gestanda, odoranda sæpius, vel, quod melius, *Ladano elute* incorporetur, fiat *Pomum*, quod illinatur *Oleo odorato*. & Nota obiter, præstare *Ambram*, *Moschum*, *Zibethum* in Compositionem non vocare: sed his solutis superficiem Pomi illinere, ut & *Oleo Cinam. Caryoph.* solis, mixtis, ac sæpiùs renovare.

3. *Vel* forma *Globulorum*, ex eadem *Pasta*, ea qua *Pomum*; *Dosi* tamen pro eorum Quantitate, quibus Pharmacopœi addunt ad molem *Carbones Salic.*

4. *Vel* forma *Saponis Odorati*, pro Manibus & Capite abluendis, ex *Saponis Veneti*, vel *alterius albi* ℥iiii. *Pulver. odor.* ʒvi. & si lubet *Mosch. Ambr.* gr. iii. iiii. cum *Aqua Rosarum* q. s. incorporentur, fiant *Globuli* seu *Pilæ majores*.

Usus. Odoratorum Vapor sæpiùs excipiatur; *Sapo* verò ad Manus abluendas aut caput a Sordibus.

ODORAMENTA HUMIDA.

Componuntur 1. *Vel* forma *Aquæ Odoratæ*, hæc autem vel *Sim-*

Galbanum, *Castoreum*, *Asa fœtida*, *Cornua combusta*, *Succinum*, &c. Item *Basis* ferè *Suffituum Hystericis convenientium* solent esse *Verrucæ equinæ*, de quibus in superioribus sub *Equo*. Sic *Suffitus* PARACELSI *in hysterica Passione* usitatus fuit talis.

> ♃. *Verrucar. Equa* ʒi.
> *Unguin caprinæ* ʒij.
> *Asæ fœtida* ʒi.
> M. F. *Pulvis grossus*

(*Verruca* & *Asa fœtida* contunduntur, *Ungula caprina* raditur) cujus ℈i. accendantur, & fiat *Suffitus* per Tubulum ad Uterum. Nulla est Suffocatio adeo pertinax, quæ ab hoc non excitetur: autore FONSECA.

Quòd si tales *Pulveres* excipiantur *Mucilag. Tragacanth.* q. s. exinde formantur *Trochisci* irrorandi *Oleo appropriato*, quorum *Trochiscorum* unus injicitur in prunas, & ita excitatur *Suffitus*. Loco *Tragacantha* etiam possunt fieri commodè cum *Gummi Tacamahac* dissoluto in *Aqua appropriata*, cum qua postmodùm fiunt tales *Trochisci contra Catarrhos*. Sic tales *Trochisci pro Fumo* possunt præscribi hoc modo:

> ♃. *Succini pulverisat.* ʒij.
> *Thuris*
> *Mastiches* ana ʒi.
> *Gumm. Juniperini* ℥ß.
> M. & cum s. q. *Mucilag. Tragacanth.* vel cum s. q. *Tacamahac*, *in Aqua Lil. convalium & Majoranæ dissoluti aut extracti* F. *Trochisci*, qui irrorentur *Oleo still. Succini & Majoranæ*

Quòd si tales *Pulveres* excipiantur à *Carbonibus Salicis* mistis cum *Gumm. Tragacanth.* aut cum *Ladano*, tunc exinde fiunt

Avicula Cypria, quas vocamus, *die Raucher Kerklein*. *Modus præscribendi* est idem: præscribuntur *Pulveres*, & postmodùm cum s. q. *Carbonum Salicis* & *Gummi Tragacanthi*. F. *Candela pro Fumo*, vel F. *Avicula Cypriæ* D. s. Nulla est differentia hic in præscribendo.

Fiunt etiam in aliis Affectibus *Suffumigia* & *Fumi*; verbi gratia in Ozæna & Ulceribus Narium malignis fit *Suffitus ex Antimonio* aliis admistis. In Affectibus Pectoris & Phthisi valdè utiles sunt *Suffitus ex Nicotiana*, *Tussilagine*, *Sulphure*, *Benzoe*.

Pertinet huc *Fumus Tabaci haustus per Fistulam*, qui est quasi Suffitus contra Catarrhos, in specie quidem, si cum tali *Nicotiana* permistus fuerit *Pulvis Succini & Anisi*; aut si ista *Nicotiana* fuerit irrorata cum *Oleo destillato Succini & Anisi*, & ita hauriatur per Fistulam, erit *Suffitus* conveniens in Pectore & Capite contra Catarrhos, pro discussione & incisione Lymphæ acidæ. Nunc contra Ulcera Partium internarum pro detersione & abstersione Fermenti Ulcerum acidi. Nunc pro exsiccatione Humiditatum & earum absumptione. Nunc pro Affectibus Mulierum uterinis. Nunc pro aliis scopis, &c. *Fumum humidum* superiùs habuimus.

Post *Suffitus* sequuntur ODORAMEMTA, seu talia Remedia, quæ *sine Ignis ope ex se diffundunt Odorem suavem* & penetrantem, & parantur tam ad *Utilitatem*, quam *Voluptatem*. *Præscribendi modus* utrobique est idem, unde & nos eadem conjungimus. *Præscribuntur Odoramenta* vel *in forma humida*, vel *in forma sicca*. *In forma sicca* usualis est 1. quidem *Pulvis*, qui solet excipi *Nodulo*. & ita admoveri Naribus: vel etiam solet includi *Pyxidi perforata*, & ita admoveri, vel alio modo. Sic verbi gratia, *Nodulus contra Coryzam*, *contra læsum Olfactum*, & *contra Nares obstructas* fit hic:

> ♃. *Fol. Majorana* p. iij.
> *Sem. Nigella* ʒij. (quæ quasi est *Basis*)
> *Oleo still. Majorana* gutt. iv.
> *Succini* gutt. ij.
> *Camphora* gr. i.
> M. f. l. a. *Nodulus*.

Item pro tali casu:

> ♃. *Herb. Serpill.*
> *Fol. Majoran.* ana p. ij.
> *Sem. Nigella contus.* ʒij.
> F. l. a. *Nodulus cum stylo*.

qui sæpiùs admovetur Naribus: interdum hic Nodulus, ut eo meliùs Odorem suum diffundat, solet humectari *Aqua* aut *Spiritu appropriato*, & tunc talis *Liquor* simul præscribi-tur.

Simplex, Aqua Naphæ, quam aliàs Practici Aquam Citrangulorum appellant, ad cujus verbi gratia ℥iij. Ambr. Mosch. maximè gr. ii. iii. addere potes. Composita fit ex Rebus odoratis liquidis, ut Aqua Rof. Naphæ ℥vj. Aq. Cinam. ℥j. Pul. odoratorum ʒii. iii. iiii. Mosch. Ambr. si vis, grana aliquot.

2. Vel forma Linimenti, Balsamum hodie vocant odoratum, ex Ceræ albæ, sæpiùs liquatæ, lotæ, ℥j. Olei idonei ℥i. & simul, si vis, Ambr. Zibethi, Moschi granis aliquot: vel crassiùs, ex Pulv. odor. ℥ß. Ceræ ʒiii. Olei de Been, vel Amygd. dulcium q. s. fiat Linimentum, addito Moscho, Ambr. &c. ad grana aliquot.

Usus Aquæ pro Lotione Manuum, Barbæ, Capillorum.

Balsami Usus idem, & Utilitas, quæ Odoramenti, possunt tum Manus leviter tum Narium interiora oblini, ad Fœtorem maximè fugandum, Cerebrum, Cor confortandum, & horum Spiritus.

SCHROEDERI CAPUT LXX.

DE OLEIS STILLATITIIS.

OLEA propriè sic dicta, triplicis generis in Officinis veniunt. 1. Destillata. 2. Expressa. 3. Infusa cocta.

OLEA DESTILLATA.

Olea stillatitia ex singulis Simplicium familiis parari possunt, Mineralium, Vegetabilium, ac Animalium.

MINERALIA, quæ Oleum fundunt, maximè sunt ex genere Sulphureorum, ut Succinum, Carbo Petra & similia.

Destillatio illorum eadem est, quæ Resinarum vel Gummatum.

VEGETABILIA Primaria, ex quibus Olea destillantur, sunt Herba, Flores, Fructus, Semina, Radices, Ligna, Cortices, Aromata.

Secundaria sunt Olea, Resina, Gummi.

Modus destillandi Olea ex Primariis eadem opera perficitur, qua Aquas ac Spiritus destillari diximus, & utplurimùm per Vesicam.

N. Feliciùs Oleum ascendit, 1. Si nonnihil Sal. com. vel Tart. immisceatur.

2. Si Digestio, Fermentatione præmittatur, cujus promovendæ gratia nonnihil Fæcum Cerevisiæ, vel & Sal. com. Tart. addi poterit.

3. Si Oleum præcipuè expetatur, statim auctiore Igne Destillatio incipi potest.

I. Ex

---

tur, cui subinde immergendus venit. Tali Nodulo, uti est proximè prægressus, interdum additur talis Liquor:

℞. Aqua Majoran. ℥j.
Lil. convall. cum Vino ℥ß.
Ess. Ambræ gutt. iij. vel iv.
M. S. D. Aq. pro Nodulo

qua nempe irrigandus est Nodulus, & applicandus Naribus, quòd si Nodulus includatur Pyxidi, vel eburnea, vel perforata lignea, perinde est.

Tales Pulveres si excipiantur cum Gummi Tragacanth & formentur Globuli rotundi, tunc fiunt Poma Odorata, quibus si ad gratiam Odoris, & non tam ad Sanitatem, quàm Voluptatem, addatur Ambra, Zibethum, Moschus, &c. tunc in specie vocantur Poma Ambra, quæ sæpiùs scilicet usurpantur pro Voluptate, non pro Sanitate.

Denique tales Pulveres si excipiantur Sapone Veneto dissoluto in Aqua appropriata fit Sapo Odoratus, de quo similiter vid. SCHROEDERUS, qui Sapo præparatur partim pro gratia Odoris, partim pro gratia Coloris Manibus, ac Faciei concilianda. Ita Saponi Veneto in Aqua appropriata dissoluto adduntur Pulveres, v. gr. Benzoe, Styrax, Ladanum, & si lubet etiam aliquot grana Ambra, Moschi, Zibethi, exsiccantur postmodùm lentè, & Sapo Venetus inspissatus & istis Odoriferis imprægnatus, formetur in Globulos Saponiformes, & fit Sapo odoratus. Sapo elegans odoratus, qui simul nitidas reddit Manus fit per Essentiam Benzoes: si scil. Benzoe dissolvatur in Spiritu Vini rectificatissimo, sicque emergit Tinctura rubicundissima. Huic Tincturæ infunditur Sapo Venetus in Aqua Rosarum odorata dissolutus, sic enim fit, ut ista Tinctura Benzoes subitò lactescat; hoc facto, benè invicem miscentur hæ duæ Solutiones, & leni evaporatione denuò (ne Odor exhalet) inspissantur, & fit Sapo odoratus, qui sub solutione & suavem Benzoes odorem spirat, & prætereà Cutim glabram, albam & nitidam reddit.

C A P U T XLIX.

DE OLEIS DESTILLATIS.

OLea destillata cùm & post Phlegma prodire solent, Subjecta, ex quibus eliciuntur, sunt singula tria Regna, utut non sine varietate.

REGNUM MINERALE suggerit pauca, uti sunt ex Bituminum Classe, v. g. Succinum, Carbo Petra, Sulphur, & similia, quæ destillantur per Arenam ex Retortas & hæc sunt propriè sic dicta Olea, utut Sulphur per addita saltem Olea destillabile in Oleum reddatur. Oleum quidem Vitrioli rectificatum (item Spiritus Sulphuris acidus per camp.) etiam vocantur Olea, sed impropriè & valdè abusivè talia, idque saltem ob aliqualem unctuositatis in digitis & consistentiæ rationem cùm Olea non sint acida. Uberiora Olea eliciuntur ex Vegetabilibus, & Animalibus.

Quod attinet VEGETABILIA dant Olea & per expressionem & per destillationem, suntque in genere nihil aliud quàm Resina Vegetabilium liquida, & e suo Concreto separata, Ut destillatis incipiamus, constant hæc ex Resina Vegetabilis; ita ut Resina tota in Oleum per Ignis debitam applicationem abeat, & Oleum destillatum totum fit materialiter Resina. Patet hoc ex eo, quòd si ex Lignis, v. g. Guajaco, cum Spiritu Vini Essentia eliciatur, quæ Menstrui abstractione Resina est, tunc tale Lignum destillatum nullum Oleum suggerit, propter Resinam per Spiritum Vini abstractam; hinc & Olea destillata facilè in Resinam coagulabilia sunt: mediante nempe Spiritu Vitrioli rectificato, aut Oleo Vitrioli. Fiat Experimentum cum Oleo destillato Anisi, Oleo Pinguedinis humanæ rectificato recenti, cum Oleo Terebinthinæ, Juniperi destillato, &c. Omnia hæc, ut instillatione Olei Vitrioli impensè incalescunt; ita mox in Resinam coagulantur, quæ ipsa tamen Resina in consistentia, colore & aliis proprietatibus variat, prout ipsa Olea destillata suas habent differentias, pro Concretorum, ex quibus eliciuntur, varietate multiplices.

Olea destillata sunt in duplici Differentia: vel subtilia seu volatiliora, facili Igne destillabilia, ut Baccarum Juniperi, Menthæ, Salviæ &c. vel crassiora, & respectivè minus volatilia, & quæ rigoroso saltem Vulcani auscultant examini, ut Oleum Tartari, Ligni Guajaci, &c. Illa omnia suo modo suaveolentia; hæc fœtida & empyreumatica. Differentia non essentialis, sed accidentalis intercedit: nempe ex Resina, ab Igne quidem liquefacta & resoluta, sed minùs concentrata, ut minùs ab eodem vel per se remissiori, vel ob aquearum particularum interpositionem infarcto, denuò colliquata, Olea destillata priora: econtrà si fiat posteriora fiunt. Hinc Lignum Sassafras, item Juniperinum, ex Vesica destillata nonnisi volatilia suaveolentia suggerunt. Olea; per Retortam destillata nonnisi empyreumatica suggerunt. Semen Anisi vel Fœniculi per Vesicam l. a. destillatum egregia volatilia dant Olea, quæ per Retortam sub rigorosiori Igne nonnisi empyreumatica exspirant.

Proximè ergò Olea destillata sunt Resina liquefacta; remotè verò, cùm sint penetrantissima, subtilissima, & valdè volatilia, sunt Salia volatilia Vegetabilium, ab Acido pingui subtili concentrata, seu mutuò congregata. Modus videtur hic:

Si Res talis, quæ dat Oleum per destillationem, subjicitur Vulcano chymico, tunc Salia volatilia incipiunt erumpere, sed sub isto motu accedunt partes acidæ subpingues, quæ partes Salis volatilis amplectuntur, coarctant, & ita figunt, adeòque isto mutuo amplexu se uniunt, ut conjuncta in Vas destillentur, atque in Corpus oleiforme abeant.

Et hinc etiam divisione sui Concreti per Salia fixa, Acidum imbibentia, Salia volatilia ex illis elevari valent, ut non tantùm de Oleo Tartari fœtido, vel etiam de Oleo destillato Cornu Cervi monitum fuit suo loco; sed ex Destillatis aromaticis: de quo vid. WEDELIUS de Sale volatili Plantarum, p. 235. & 258. item in Pharm. pag. 100. Mediante nempe Digestione diuturna in quo negotio imprimis observanda Encheiresis, ut Sal fixum duplum vel triplum probè calefactum, adeòque ab omni Phlegmate liberatum, illis addatur. Ut taceam Modum per Acida, nempe per Spiritum Salis ex Oleis Sal volatile elicere, si scilicet priùs in Concretum quasi ammoniacale redactum fuerit. Sunt nonnulli, qui volunt ex illis elicere Salia volatilia Modo sequenti:

Recipere jubent Oleum destillatum, v. g. Succini, vel Oleum destillatum Viperarum, aut Oleum destillatum Cornu Cervi, quod cum

I. Ex Herbis. ℞. Herbis virides, vel siccas, q. v. contunde ac affunde Aquam (additoque Sal. com. Manipul. uno ac altero, colloca ad putrescendum) hinc destilla per Vesicam.

N. Herbæ siccæ plus Olei suppeditant, quàm virides.

II. Ex Floribus (siccis præcipuè) Olea ad eundem modum destillantur, præcipuè si contusi dies aliquot (14.) adjecta parte Sal. com. soluta (vel hujus loco Sacchari) cum Aqua fuerint macerati. Sic fiunt Oleum Chamomillæ, Lavendulæ, Rosarum, &c.

III. Ex Seminibus. ℞. Sem. e. g. Fœniculi grossè contus. ℔ï. affunde Aqu. font. ferventem, q. s. addendo Sal. com. M. a. (vel insuper, si libet, Tart. ℥i. aut ij.) digere dies (8. 9. 10.) hinc destilla Igne mediocri per Vesicam.

IV. Ex Fructibus, e. g. Baccis Juniperi, Lauri, & similibus simili ratione, uti dictum, Oleum educitur.

N. Fermentatio promoveri potest addito tantillo Fœcum Cerevisiæ.

V. Ex Radicibus. ℞. Radices, conquassa ac digere cum Aqua aliquamdiu, hinc destilla per Vesicam.

N. 1. Præstant siccæ, uti & quæ collectæ fuerint, antequàm in stolones abierint.

2. Majorem Olei copiam si expetas, Destillationis residuum cum Aqua illa destillata macera, ac destilla iterum.

VI. Ex Corticibus non lignosis Oleum ad eundem cum Radicibus paratur modum, verbi gratia ex Cort. Aurantior. Citri.

N. Præstant Cortices nondum exsiccati.

VII. E Lignis, & Viscis. ℞. Segmenta Lignorum arida, q. v. imple Retortam terream (lutatam) ac destilla in Excipulum sat amplum, Igne nudo gradatim adhibito: sic exstillat primùm Liquor clarus, continuato hoc Igne post horas (4. 5.) sequentur Spiritus nebulosi, tandem auge Ignem, ut fundum Retortæ candescat, sic ascendit Oleum nigricans & fœtidum, quod à Liquore separa ac rectifica. Sic fiunt Olea è Ligno Guajaci, Agallochi, Buxi, Coryli, Ebeni, Juniperi, Santali, Serpentariæ: sic & Viscorum Coryli, Querni, & simil.

N. 1. Fieri quoque possunt per descensum; sed nostratibus insolitum est, Oleumque crassius exhibent.

2. Cautè procedas, nec nimiùm properes, Spiritus enim Impetuosi Receptaculum disjicere proclives sunt.

3. Elici quoque possunt Olea hujus fortis ex resinosis Lignorum Extractis, ad modum Resinarum aliarum destillacis. Keslerus cent. 86.

4. Sunt & Ligna, sed pauca, quæ Oleum suum (quod subtilius ac volatilius est) per Vesicam cum Aqua fontana destillata, tardè licet, profundunt: ut Sassafras, Lignum Rhodium, Cypressinum. Videlicet Lignum serratum vel minutim incisum, maceretur in Aqua aliquamdio, dein destilletur per Vesicam. Destillatione dies aliquot continuata, procedit tandem Oleum.

Recti-

cum Spirito unà prodit, & miscere cum Aqua simplici, benè invicem agitare, & confundere: postmodùm Aquam istam celeri manu ab Oleo supernatante separatam, per Phialam longam & altam destillare lentè: sic enim leni Igne ascendere dicunt Sal volatile, quod scilicet Aqua absorpsit in agitatione cum Oleo destillato. Sed res hæc adhuc per Experientiam ulteriùs est examinanda.

Porrò, quod Olea destillata sint Salia volatilia concentrata per subtile Acidum pingue, patet ex eo, quòd Vegetabilia v. g. in quibus parcum est tale Acidum pingue, non soleant dare Olea per Destillationem; qualia sunt Plantæ Refrigerantes dictæ, Lactuca, Endivia, Portulaca, Sempervivum, &c. Hæc enim destillata non dant Olea, propterea, quoniam constant tantùm ex subtili Sale volatili, eoque temperato & pauco, præsente paucissimo Acido pingui, quod non est sufficiens, ut concentret Sal volatile in Oleum. Econtrà verò tales Plantæ, in quibus est copiosum Sal volatile acre, & simul Acidum quoddam pingue, hæc levi Destillatione copiosum dant Oleum destillatum, propterea, quoniam sub Ignis tortura Acidum & Salinum volatile se mutuò amplectuntur, & ita transeunt in Corpus oleiforme: unde etiam tales Plantæ, quæ dant copiosum Oleum destillatum, per fortiorem Ignem & per fortiorem Cremationem copiosa dant Salia fixa, propterea quoniam, uti infra dicam, Salia fixa cineritia fiunt per Ignis vim ex colliquatione Acidi cum alcali volatili. Et tales Plantæ, quæ dant copiosum Oleum, & etiam copiosa Salia fixa, sunt, v. g. Absinthium, Salvia, Rosmarinus, & similes Plantæ acres & fortiter olentes, & quamplurimæ aromaticæ, v. g. Mentha, & similes.

Ut ulteriùs pateat Metamorphosis chymica: observetur, quòd hæ Plantæ, imprægnatæ copioso Sale volatili, & Acido copioso pingui, si sine Fermentatione præmissa destillantur, dent Oleum; & si concremantur, dent Sal fixum; sin verò præmissa Fermentatione destillentur, tunc dant Spiritum volatilem inflammabilem, paucum verò aut nullum Oleum, & Sal fixum.

Ex modò dictis sponte sua patet ratio: quarè Substantia resinosa, quæ destillando in Oleum abit, quod, uti dictum, Sal volatile ab Acido concentratum est, pro varia sui in textura mutatione, & quidem per Fermentationem attenuata, & resoluta in Spiritum volatilem sulphureum, seu inflammabilem, qualis est Spiritus Vini, Absinthii, Menthæ, &c. per Putrefactionem reserata in Spiritus urinosos volatiles abeat; per Colliquationem verò intimiorem per Ignem, primò Carbonem, & tandem per hujus Concremationem Sal fixum largiatur: ita ut omnia hæc, Oleum destillatum, Spiritus inflammabilis, Spiritus urinosus, Carbo, & Sal fixum, sint formaliter artificialia per Ignem Producta, materialiter sub corporis resinosi textura in Mixto præexistentis.

Olea ergò destillata subtilia, quia sunt Salia volatilia oleosa concentrata, in parva etiam Dosi paucarum guttarum, adeò efficacia sunt in Medicina, ac sub mole parva latissime diffusa, dùm extrinsecùs adhibita potenter penetrant, & interiùs sumpta Acidum destruunt, istudque temperant. Equidem nec Aqua, nec Spiritibus, nec aliis Subjectis, probè uniriaut misceri possunt; si verò subigantur cum Vitello Ovi, optimè cum quocunque Potu dilui, sicque misceri possunt, ut vis eorum diffusa planè mirabilis se exserat. Nempe Vitellum Ovi mediam quasi consistentiam obtinet inter Oleosa, & Aquosa, adeòque & Medium præbet, quo interveniente Resinas & Olea cum Aqua jungere possumus. Extenduntur autem ita hujus medio Olea, ut guttæ 8. Olei destillati Anisi, plus xv. libras Aquæ colore & saporo imbuere possint. Spiritus item Vini tartarisatus, vel Tinctura Tartari, ratione Alcali etiam dissolvit & secum unit Olea destillata; & quoniam Spiritus inflammabiles nihil aliud sunt, quam Olea destillata rarefacta, inde ob radicalem symbolizationem Spiritus talis Inflammabilis, sed rectificatissimi, ℔ij. vel iij. Olei destillati ʒvj. vel ℥j. facilè absorbent ac imbibunt.

Olea destillata empyreumatica sanè in se sunt efficacissima, in quo superant etiam Olea destillata volatiliora, quoniam præ his illa magis sunt concentrata, utut sint ingratissima ob horrendum fœtorem, & saporem nauseosissimum. Sic Oleo Oleum Ligni Guajaci est excellens Sudoriferum in Morbo Gallico, & etiam in Ulceribus & Tumoribus Gallicis valdè est conveniens, unde cum hoc Oleo malaxentur Emplastrum de Ranis Vigonis cum Mercurio, & ita imponitur postmodùm Bubonibus, & Gummatis Gallicis. Sic Oleum Coryli destillatum est, Oleum Heraclinum Rulandi, expertum Remedium in Epilepsia, Partu difficili, in pellendis Vermibus, & in sedando quocunque Dolore, & in specie Dentium: simile verò huic est Oleum Buxi.

Corriguntur ab Empyreumate, quod nihil aliud est, quàm Sal volatile nimis colliquatum cum acido Oleo seu pingui, non per Spiritum Salis modo Glauberiano in suis Scriptis, quia hoc modo castrantur; sed per Alcali, aut Corpus huic analogum, aut simpliciter mediante Aqua communi: v. g. Olea destillata Animalium, quæ omnia sunt fœtida empyreumatica, corriguntur cum Spiritu Vini tartarisato, rectificando ea cum hoc, vel à Calce viva, aut, quod melius, à Sale Tartari abstrahendo: hinc enim triplex Oleum, album, rubescens, & nigricans habebitur: vel à Cornu Cervi usto, aut Colcothare: sic enim etiam Empyreuma deponunt. Sic Spiritus & Salia volatilia Animalium, quæ Empyreuma spirant fœtidum, ab hoc via melius liberantur, quàm cum Aqua communi miscendo, & illa cum hac aliquoties rectificando per Alembicum: sic enim semper Materia fœtida spissa cum Aqua remanet: sic etiam Sal volatile Succini optimè depuratur, extrahendo aliquoties cum Spiritu Vini, & aliquoties hinc solvendo, filtrando, & blando calore evaporando & crystallisando.

I. II. III. IV. V. VI. VII. Quoad destillandi Modum. Vegetabilia quælibet, eorumque Partes & Producta, Igne aperto tractata Olea suggerunt empyreumatica, à Crasi Concreti multùm remota; plura verò, præsertim, quæ texturæ sunt mollioris, & Resinas volatiliores indeque utplurimùm benè olentes obtinent, ut Herbæ & Flores aromatici, ac Semina, etiam mitiori Igne destillabilia sunt in Olea volatilia. Ligna, Radices, & Visca, item Cortices lignosi, vel firmioris ac fixioris sunt texturæ, adeòque nonnisi rigorosiori Igni in Retorta subjicienda, ut Lignum Quercinum, Guajacum, Coryli, Fraxini, &c. nonnisi Spiritus acidos, & postmodùm empyreumatica Olea crassa & nigra suggerunt, sive ipsa cruda, sive Extracta eorum resinosa destillentur, quæ ipsa cautè tractata etiam Oleum volatile, & tandem empyreumaticum stillant: quæ verò ex parte voli-

Rectificantur Olea, tum ex Cucurbita, tum ex Vesica cum *Aqua*, copiosa quantitate destillando. Nonnunquam tamen, si ponderosiora sint, *Arena* immiata per Retortam rectificari opus habent.

VIII. Ex Aromatibus. ℞. *Aromata grossè contusa* (*Pulveres* minus Olei fundunt): macerentur cum *Menstruo idoneo*, per aliquot dies (4.5.6.) hinc destilla per Vesicam: sic prodit *Oleum* & *Aqua*.

N. 1. Poterit itidem & aliquid *Sal. com.* vel *Sal. Nit.* vel *Tart.* admisceri.

N. 2. Alii in ejusmodi *Oleis* eliciendis *Amygdalas* Rebus addunt, ut majorem copiam naneiscantur, sed fraudulenter; etenim partem majorem ejusce *Olei Amygdala* sibi meritò vendicant.

N. 3. Alii digerunt primò *Aromata* in *Spiritu Terebinthina cohobato aliquot vicibus supra Sal. com. calcinato*. Verùm nec hi *purum Oleum aromaticum* nanciscuntur.

N. 4. *Separatio Olei ab Aqua* fieri potest 1. *Subsidendo*. Nimirum si aliquandiu (dies 14.) destillatum immotum in Cella steterit, subsidet *Oleum*. 2. *Filtrando per Chartam*. 3. *Per Gossypium*. Vid. *lib. 1. cap. 14.*

IX. Ex Resinis. ℞. *Resinarum* ℔. 2. vel 3. affundantur *Aqua* quantitas copiosa, destillenturque per Vesicam.

Sic prodibit *Oleum*, quod primò *clarissimum* stillat *Aqua supernatans* (dicitur vulgò *Spiritus*.)

Hine incipit paulatim flavescere; muta itaque Receptaculum, & suscipe *flavum* hoc *Oleum* (si placet seorsim,) continuando Destillationem, donec nihil Olei ampliùs extillet (dicitur *Oleum*.)

Tandem eaime *Materiam* in Vesica restitantem, (quæ *Colophonia* dicitur) eamquæ destilla ex Retorta in Arena, & eastillabit *Oleum crassum rubrum*, (*Balsamus* vulgò.)

N. Possont quidem *Olea hac & Balsamus* una eademquæ Destillatione per Retortam eliel, Igne scilicet gradatim adhibito; verùm enimverò præstat per Vesicam priora ista elicere, tum ut præcaveatur ἐμπύρευμα, tum quoque ne eorum estu labor irritus reddatur, quod aliàs facilè accidit. Si nihilominùs volupe sit per Retortam ea simul destillare, exæstuatio præcaveri potest, si *Arenam Resina liquefacta* immiscueris.

Sunt autem *Resina ασitaru Lentisci* (*Terebinthina Cypria*), *Laricis*, (id est *Terebinthina vulgaris*), *Pini*.

X. Ex Gummi-Resinis. ℞. *Gummi-Resin.* ℔r. inde retortæ vitreæ (ventre capaci), ut saltem tertia pars impleatur, destilla per Arenam in Receptaculum, aliquota parte *Aqua* adimpletum, primò Igne lento, & prodibit *Oleum*, dein auctiori, & extillabit *Balsamus*.

N. 1. Ut *Fervescentiam* præcaveas, *Arena* aliquid admiscere poteris. Alii loco Arenæ addunt triplum *Silicum grossè contusorum*, vel *Salis* aliquid, quo ascensionem *Olei* promoveant.

N. 2. *Rectificari potest hoc Oleum* per *Cineres cum Aqua destillando*, vel & *Laterum fragmenta ignita eo* Imbibendo, atque ita Destillationem peragendo, non secus, ac destillatur *Oleum de Lateribus*.

Sic fit *Oleum è Gumm. Ammo. Elemi, Tacamahaca*.

XI. Ex Gummatis (præcipuè *fœtidis*) *Olea* elici possunt ad eundem modum quo ea *Resinis*. Nimirum *Oleum subtilius* per Vesicam cum *Aqua* destillando elicitur, *crassius* ac *ponderosius* per Retortam. Vel si mavis Destillatione una eademque utrumque per Retortam elicere, destilla initio Calore leniori, ac suscipe *Oleum subtilius* seorsim, dein collige *crassius* Igne auctiori. Præstat tamen per Vesicam, ut *de Resinis* dictum.

N. *Feliciùs eliciuntur hæc Olea ex Extractis resinosis*, ad modum quem *in Resinosis*, dedi.

Reliquorum Oleorum Preparationes, si qua ab hisce discrepant, specialiùs in singulis edocebimus.

EX ANIMALIUM familia exhibent *Oleum*, *Cornua*, *Medullæ*, *Cerebra*, *Ossa*, *Ungulæ*, *Pinguedines*, *Sanguis*, *Stercora*. (Vide *de Aquis*.)

Cornua, *Ossa*, *Ungulæ*, Igne nudo per Retortam (terra lutatam)

---

volatiliori ac puriori constant Substantia, primò *Oleum volatile* per Vesicam suppeditant, ut *Sassafras*, *Lignum Rhodium*, quod verò superest fixioris coalitus, *empyreumaticum* per Retortam post *Spiritum* prodit.

Enchireses in Oleorum destillatione observandas, videbitis in AUTHORE. His addo. *Herbas*, quarum *Olea* expetuntur, *debito tempore esse colligendas*, dum maximè vigent, *adeoque balsamica suo tempore*, quod est v. g. in *Radice*, dum adhuc Succo turget, nec in Plantam aut Florem abiit; sic enim plus Olei continet: in quibusdam Plantis tempus hoc est, dum ad Florem se disponunt; quibusdam, ubi jam deflorescunt, & earum vis in Semine jam nonnihil concentrare se incipit, v. v. *Cochlearia*, ex qua non alio, quàm hoc tempore, *Oleum* elici potest.

Instrumentum pro Oleis volatilioribus optimum est *Vesica cum affusa Aqua*, qua ratione *Herba*, *Flores* & *Semina*, *Fructus* item; *Radices*, ac *Cortices aromatici*, v. g. *Aurantiorum*, *Citri* &c. destillantur. Contusis nempe his *Simplicibus*, affunditur s. q. *Aqua*, una cum tantillo *Salis communis* M. j. vel ij. & pluribus, pro quantitate Herbarum destillandarum: alii addunt loco Salis communis *Saccharum*, sed minùs aptè, propter Fermentationem, qua Oleum in Spiritum resolvitur: alii addunt aliquantulum *Tartari crudi* & ita aliquandiu ponunt in locum calidum, ut beneficio Macerationis ab Aqua; & penetrationis ab adjuncto salino Corpore, sensim sensimque resolvatur mistionis vinculum, quo postmodùm facilior succedat Olei destillatio. Hinc destillant per Vesicam, uti dixi, & prodit *Oleum cum Aqua*, quod per *Gossypium*, vel hypoclepticum Vitrum, ab *Aqua* separant: in Oleis enim volatilioribus, & Aquæ commistio in Vesica, & intercedens Refrigeratio, Ignis nimium impetum sistit; indeque Empyreuma arcet. Ponunt, uti dixi, in Digestionem, ut aperto magis vinculo in majori destilletur copia Oleum: non tamen perfectæ Fermentationi permittunt, quoniam tantùm *Spiritus Fermentatione*, *paucum* verò *vel nullum Oleum*, habetur.

In quibusdam tamen Subjectis *Olea per infusionem volatilia*, item *per expressionem* obtineri possunt: v. g. *Spiritus Vini alcoholisatus* affunditur *Semini Anisi*, vel *Corticibus Aurantiorum*, vel alii simili, stet in Digestione, hinc decantetur, & post Filtrationem *Aqua infusa* seponatur, sic *Oleum* extractum subtile separatum supernatabit.

Vel

♃. *Flaved. Cort. Citri*:

Contundantur cum *Sacharo* probè in Mortario: sic Saccharum cum succosis simul oleosas particulas imbibit: *Saccharum* hoc aliquamdiu asservatum solvatur *Aqua communi*, & successu temporis *Oleum Citri* elegantissimum supernatabit.

VIII. Ex *Aromatibus* commodè *per Vesicam*, idq; Igne nunc intensiori, nunc remissiori, prout levius aut gravius fuerit destillandum *Oleum*: sed pro usu Medico optima videtur *Destillatio* illa cum *Spiritu Vini*, quam habet DIGBY, idq; per Arenam: vid. *Exterim. P. 2. pag. 349.* minùs concentrata, sed subtiliora & penetrantiora se fiunt Olea, nec quæ ideò Digestioni Stomachi reluctantur. Possunt etiam *Igne Arena* destillari *Aromata* pro parando *Sale volatili* ex tali *Oleo*, cum *Spiritu Salis* sed modus curiosior nec omnibus cognitus est. In Destillatione horum Oleorum observetur: quòd *Aromata*, *si subtilissimè pulverisentur*, parum admodùm soleant præbere *Olei destillati*; plus verò, si *crassè contusa*, cum tantillo *Salis* misceantur, & postmodùm l. a. destillentur. Ulteriùs quidam non sine ratione præcipiunt, quòd *omnia Aromata*, *in Plenilunio debeant destillari*, ex eo, quoniam copiosiora tunc dent *Olea*, & etiam Aromata tunc temporis astralium quasi sint virtutum.

IX. Ulteriùs destillantur *Olea ex Resinis*, quarum legitimam destillandi rationem suprà exemplo *Terebinthina* insinuavi: sic acquiritur *Oleum in duplici differentia*, seu consistentia: primò quidem per Vesicam *Oleum clarius & subtilius*, quod dicitur *Oleum destillatum*, à quibusdam etiam dicitur *Spiritus*: postmodùm verò aucto Igne, si destillentur per Arenam, ex Retorta, prodit *Oleum crassum & graveolens*, quod vocatur tunc *Balsamus*. *Resina* tales sunt *Terebinthina*, *Resina Pini*, *Resina Laricis*, & similes.

X. XI. Quod attinet *Gummata*: *Gummata omnia sicciora*, ut *Mastix*, *Myrrha*, & similia, destillantur, si prius in *Aceto* vel *Vino* soluta & digesta, cum ana *Arena*, vel *Silicum*, aut *Laterum calcinatorum* misceantur, & sic per Retortam destillentur. Arena & Silices adduntur, ne nimis effervescant, vel Vitra diffringantur, vel sub antiqua forma in Receptaculum penetrent. *Oleum* quod prodit, si est *turbidum rectificatur* per Retortam; vel injectione pauxilli *Salis communis* mox depuratur. Hæc sunt Gummata sicciora, *Gummata* verò *liquidiora* uti sunt *Styrax* & reliqua similia, sive prævia solutione, adjectione solius *Arena* vel *Sabuli* destillantur, & dant *triplex Oleum* si rectè procedatur per legitimum Ignis regimen, adscendendo sensim sensimque, 1. *album*, 2. *flavum* & 3. *rubrum*.

EX ANIMALIUM FAMILIA similiter destillantur *Olea concentrata*: quando enim *Animalia*, vel *Partes Animalium*, v. g. *Sanguis*, *Cornua*, *Ossa* &c. destillantur, primò prodit *Spiritus phleg.*

tatam) pelluntus, funduotqne uno ac eodem labore *Liquorum* feu *Spiritum acidum* (*Phlegmate* commixtum), *Oleum* ac *Sal volatile*. *Oleum* id rectifica.

Medulla Cerebri ac Spina fundit *Oleum*, fi admifto *Sal. com.* per Retortam vitseam ex Arena deftilletur.

Pinguedine (*exungia*, *Sevum Butyrum*, *Cera*) deftillantnr aliis rebus commiatæ, ex Cucurbita vel Retorta vitrea, idque per Cineres aot arenam; commifcentur autem, vel cum *Lateribus pulverifatis*, vel cum *Silicibus calcinatis*, vel cum *Cinere Arenave*, ut eo faciliùs *Oleum* afcendat.

N. *Quantitatem rei adjiciende* edocebit *Pinguedinis deftillanda confiftentia*, quæ in aliis mollior, in aliis durior: plerumque aotem fumitur *pars tertia* vel *quarta*, interlum *pondus aquale*.

Sanguis deftillatur Igoc uudo ea Cucutbita figulina alta c fpatiofa, ad remaoentiam *Terra nigra*, levis ac fponofæ. *Deftillatum Liquorem* filtra per Chattam, & tranbit *Liquor*, semanenic in Charta *Oleo fœtente* (in parva uantitatc). *Liquor* hic exhibet *Spiritum*: *Salque volatile* inc inde Vafis deftillatoris adhærefcit.

N. Præftat *Sanguinem Calentem* tecipere (Metretas fcil. 2. vel 3.) eomque in MB. claufo Vitro digerete (dies 9. vel plures): hinc per gradus deftillare.

OLEA DESTILLATA ufitatiora.

Abfynthii.
Anethi.
Angelica.
Anifi.
Aurantiorum.
Benzoini.
Butyri Majalis.
Calami aromatici.
Camphora.
Cardamomi.
Carvi.
Caryophyllorum.
Cera rectificatam.
Chamameli.
Charofolii.
Cinamomi.
Citri Corticum.
Coriandri.
Cornu Cervi.
Cranii humani.
Cubebarum.
Cymini.
Euphorbii.
Fœniculi.
Fuliginis.
Galbani.
Guajaci.
Hyffopi.
Juniperi, è Baccis.
ex Ligno August.
Laterinum Philofophorum. A.
Lavendula.
Lauri ex Baccis.
Levifitici.
Macis.
Majorana.
Maftiches.
Meliffa.
Mentha.
Myrrha rectificatum.
Nucis mofchata.
Origani.
Piperis.
Pulegii.
Rorifmarini.
Rofarum.
Ruta.
Salvia.
Saponis.
Sabina.
Serpilli.
Smegmatis.
Spica.
Styracis calamita.
Succini albi.
flavi.
Tartari.
Terebinthina.
Thymi.
Zedoaria.
Zopiffa.

SCHROE-

phlegmaticus, fecundò *Sal volatile*, tettiò *Oleum craffum fubnigrum*. *Olea* hæc omoia hactenus cognita funt *empyreumatica*, & nonnifi Rectificatioue fcdulam ad gratiam cum fenfious noftris redcunt, & volatiliora fiunt. *Deftillandi modum* docet AUTHOR *nofter*.

Olea hæc ex Animalium partibus deftillata propter fœtorem & graveoleutiam, noo tarò, imò commuoiter, *folent rejici*, fed perperam quoniam in his adhuc magna latitant Arcana. Nam hæc *Olea deftillata animalium*, five *Offium*, *Cornuum*, *Cranii*, &c. non minùs quam *Oleum Tartari deftillatum*; funt excellentiffima Sudorifera, quæ ad gutt. iij. vel iv. copiofiffimum & fœtidiffimum proliciunt Sudorem Deinde eaterne hæc Olea impofita Bubonibus & Carbuoculis peftilentialibus valdoperè conveniuot pro Maturatione; ficut etiam pofmodùm Abfceffus maiuratos egregiè purificant; feu Ulcera etiam maligoa ac fœtida mundificant.

Adipes & Pinguedines Animalium fuggerunt *Oleum*, vel *per Liquefactionem* fucceffivam, vel *per Deftilationem* ordinariam Quoad *Liquefactionem*: includuntur *Adipes* Sacculo lineo raro, fufpenduntur io Alembicum, & leniffimo Igne deftillantur in Receptaculum: quæ tenniores funt, ad Solem deftillantur in Receptaculum: vel poffunt etiam tempore hyberno circa Foroacem leniter ac blandè deftillari Adipes, ficque acquiruot colorem aurcum, teftitante craffamento turbido ac fœtido; item ad Solem poffunt deftillari per Infandibulum chattaceum in Subjectum Alembicum. Quoad *Deftilationem*: deftillantut *Adipes*, *Pinguedines* & *Seva* per Retortam vitream, cum *Arenulis* permifta, vel optimè cum additis *Cineribus clavellaris*, vel etiam *Cineribus ordinariis*, modo quem docet LUDOVICI *in Phar. p.* 104. & acquiritur *Oleum admodùm fœtidum*.

Pertinet huc *Oleum Saponis*, dum nempe *hujus* p. ij. cum *Arena* p. 3. miftæ, deftillantut; quod prodit *Oleum* à *Mineo* sectificari poteft. Sic eodem modo ea *Spermate Ceti* p. l. & p. iij. *Arena* miftis, *Oleum* pcs Retottam deftillari poteft.

Quod atrinet *Vires* OLEORUM DESTILLATORUM *ufitatiorum*.

Oleum Abfinthii deftillatum eft egregium Stomachicum, fi inungatur regioni Stomachi & fcrobiculo Cordis.

Oleum Anethi eft egregium Carminativum, & Flatus difcutiens.

Oleum Anifi eft fimiliter Carminativom, & in fpecie convenit in Affectibus Pectoris, Tuffi, Raucedinc, Afthmate & fimilibus: unde quidam *Balfamum Sulphuris* pro ufu pectorali præparant beneficio *Olei deftillati Anifi*, loco *Olei Terebinthina*.

Oleum deftillatum Aurantiorum eft egregium in Stranguria, quoniam mortificat Acidum: quod Urinam impræguat & Dolorem producit; item egregium eft in Suffocatione uterina, & in Colica interno ufu.

Oleum Carvi eft egregium in Cardialgia feu Dolore Stomachi: item id Inflatione Stomachi, tefte hujus rei THONERO.

Oleum Juniperi ex Baccis eft fingulare Diureticum, quodque præftat mirabilia in præcaveudu Calculo; prætereà *Balfamus Sulphuris*, *paratus cum hoc Oleo*, egregius eft in Affectibus & Ulceribus Reuum & Veficæ.

Oleum Majorana deftillatum valdè couvenit in Affectibus Narium, Coryza, Olfactus la fione, obftrnctione Narium, &c. *Oleum Mafticinum deftillatum* prodeft in Affectibus Stomachi ma refoluto Tono, in Lienteria, Cholera, & Vomitu.

Oleum Meliffe extrinfecùs permiftum *Oleo Citri & Ruta*, fit *Balfamus cum f. q. Corporis pro Balfamo*, qui illinitur fcrobiculo Cordis, Pulfibus & Temporibus in Morbis malignis.

Oleum deftillatum Origani Cretici eft Specificum fummum in Odontalgia.

Oleum Sabina eft onum ex potentiffimis Menfes cientibus, & Abortum procurantibus; affumuntur aliquot guttæ, vel fiunt eainde *Pilulæ*.

Oleum Spica conveuit ad pellendos Pediculos Capitis, vel aliarum partium, fub Alis, vel regione Pubis.

Obitet hic *note*: quòd *Olea deftillata rarò fic poffint ufurpari nudè*, quoniam difficulter permifcentur cum Liquore Propterea fiunt ELÆOSACCHARA; fcilicet *Olea deftillata*, vel quodcumque *fimplex* vel *compofitum*, cum fufficiente quantitate *Sacchari minutiffimè pulverifati* excipiuntus, ita quidem, ut gutt. ij. vel iij. *Olei*, ℈j. *Sacchari fubtiliter pulverifati* sefpondeat: ut quando v. g. volo præfcribere gutt. ij. vel iij. *Olei deftillati*, præfcribo ℈ß. vel gran. xvij. ad ℈j. *Elaofacchari*. Optimè fanè conducunt & præferenda funt gratitudine *Speciebus aromaticis*:

Huc etiam pertinet

Pulvis Pectoralis Balfamicus D. Rolfincii, Æfculapii Jenenfis.

♃. *Balf. Sulphuris cum Oleo Fœnic. parati* ℥iij.
Sacch. candi albiff. ℔j.

Mifc. fuper igne: adde
Olei deftillati Anifi ℈ij.

Incorporentur omnia.

Hic utut *Balf. Sulphuris* fit liquidus, nihilominùs reperit Corpus in *Saccharo*, & abit in *Elaofaccharum*.

Dofis gran. xv. ad ℈j.

Ad hæc *Elaofacchara* pertinent etiam MAGISTERIA SACCHARATA *Antifcorbutica*: verbi gratia *Magifterium Cochlearia*.

♃. *Succi Cochlear. expr.*

Servetur in Vafe claufo ad feceffum Fæcum: hic Succus imbuatur *Saccharo* fuper Lapidem marmoreum pofito, leniter exficcetur, & iterum imbuatur, & hoc aliquoties, femper leniffimè exficcando. Sic habetur *viride Saccharum*, afervandum in Phiala angufti colli, quod irroretur fæpè cum *Spiritu & Oleo deftillato Cochleario*; fic habetur *Magifterium* egregium.

Pro *Dofi* cofpis Cultelli in *Vino* diffolvitur, inde fit *Hauftus* gratiffimus antifcorbuticus: & hoc modo cum *Abfinthio* quoque & aliis procedendum eft.

CA-

SCHROEDERI CAPUT LXXI.

DE OLEIS EXPRESSIS.

Exprimuntur *Olea* ex *Seminibus* ac *Nucleis* nonnullis oleosis.

Modus.

℞. *Nucleos siccos* (e. gr. *Amygdal.*) *non rancidos*, excortica ac contunde in Mortario lapideo minutissimè, hinc inde Sacculo, ac exprime fortiter sub Prælo.

N. 1. Præstat utplurimùm *Massam illam tritam in Sartagine torrere*, vel *Vapore Aquæ calidæ tepefacere*. Exemplo sit vulgaris ille Modus *exprimendi Olea ex Semine Lini*, *Papaveris*, & simil.

N. 2. Eliciuntur quoque *Olea*, sed pauca, *per Decoctionem Rei in Aqua*, qua Decoctione pars oleosa supernatat : sic fit *Balsamus Peruvianus*, *Oleum Lauri*, & similia.

N. 3. *Olea sine Aqua expressa* sunt saporis gratiotis.

OLEA EXPRESSA usitatiora sunt

Amygdalarum amararum, *dulcium*.
Avellanorum. A.
Balaninum è Balano Myrepsica.
Cannabis.
Carthami. A.
Cerasorum, *ex Nucleis*. A.
Citri, *è Granis*. A.
Erucæ Seminum.
Hyoscyami, *ex Seminibus*.
Juglandium, *ex Nucleis*.
Lauri. A.
Lini Seminum. A.
Macis.
Nigellæ, *ex Seminibus*.
Nucis moschatæ. A.
Olivarum, *ex Olivis maturis*.
N. *Hoc Oleum* intelligitur, quoties *Olei simpliciter* mentio fit.
Omphacinum, *ex Olivis immaturis*.
Ovorum, *ex Vitellis*.
de Palma, *f. de Palla*.
Papaveris.
Persicorum Nucleorum.
Pinearum.
Pistaciorum. A.
Raparum Seminum.
Ricinum, *f. de Cherva*.
Sesaminum. A.
Sinapios.

SCHROEDERI CAPUT LXXII.

DE OLEIS PER INFUSIONEM ET COCTIONEM, &c.

OLEA hæc tum *Simplicia*, tum *Composita* Officinis usitatissima sunt.

Modus parandi.

1. *Simplicia recentia* incisa coquuntur *Oleo* mixto Aquæ, *Vino*, aliive *Liquori* convenienti, idque tantisper donec Humiditas aquea exhalarit.

2. *Sicca Simplicia* in *Oleo mero* macerantur.

Commodior Modus hicce est :

Herbis exsiccatis ac pulverisatis affunde Oleum, digereque in MB. horas (12.) dein exprime fortiter : *Expressionem* expone Calori leni, ut Fæces subsidant, quas separa.

N. *Oleum* communiter adhibetur *Olivarum*, interdum *Omphacinum*, vel aliud, de quo peculiaris semper occurrit admonitio.

USI-

C A P U T L.

DE OLEIS EXPRESSIS.

OLea *expressa* ex *Seminibus* vel *Nucleis* mucilaginosis, oleosis & pinguibus, qualia sunt v. g. *Amygdalæ*, *Nuclei Persicorum*, *Semen Hyoscyami*, *Avellanæ*, *Semen Lini*, *Nux moschata*, *Pinea*, &c. eliciuntur forti pressura : imò ipsum *Oleum commune nostrum Olivarum* ad hoc pertinet *Caput*; *expressum* scilicet est ex *Fructibus Oleæ*.

Talia Simplicia in Mortario, vel *Mola olearia* benè contusa, postmodùm cum Torculari in Sacculo exprimuntur, ut tandem suum concedant *Oleum*.

Sunt *Olea hæc* nihil aliud, quàm *fluidior Resina*, & suo modo quasi mucilaginosior, parte aliqua *Phlegmatis* essentialis subacta, & ita in fluidum corpus redacta : & sanè cum Semina quælibet plùs minùs oleosa esse soleant, etiam ex *Acinis* & *Arillis*, v. g. *Sambuci*, *Uvarum*, *Cynosbati*, &c. *Olea* communi Olivarum Oleo non dissimilia, exprimi possunt.

Constant *Olea hæc Substantia pingui occultè acida*, utot prima fronte Dulcedinem quandam repræsentent, Alcali volatili secum concentrante, unde invicem in Concretum tale oleosum coeunt: hinc *Rasuræ Saturni* infusione liberantur non tantùm à superfluo Acido, *ut suprà de Oleo Olivarum* monitum; sed & *Emulsiones oleosæ*, ex illis *Seminibus* vel *Nucleis* paratæ, tam facilè acescunt, quod Acidum tamen à pinguedine blanda aquosa palliatur, quominùs gusto percipiatur. Argumentum hujus rei satis evidens est, quòd *Oleum commune Olivarum omnia Metalla*, *excepto Auro*, *corrodat*, & Ferrum in eo positum, vel Oleum in Vasculis argenteis adservatum, sensim sensimque illud in *Rubiginem* exedat. Hinc etiam est, quòd Serræ & Claostra illita Oleo communi, ut fiant tractabiliora, progressu temporis Nigredinem contrahant, quoniam Acidum occultum Olei corridit Ferrum in talem *Oleum* suboigrum: & *Oleum* istud *nigricans à Ferris desumptum*, egregium est Anodynum & Dolorum sedativum : Ratio, quoniam Acido ejus à Marte absumpto, para superans pinguis temperata & forsan Sale volatili alcali non destituta, temperat acrimoniam Humorum, unde Dolores solent oriri in Corpore. Sed hæc TACHENIUS. Sunt tamen hæc Olea unum plùs, alterum minùs acidum: *Oleum Olivarum est satis acidum*. Aliàs expressa talia Olea de crasi ejus Concreti, & vi specifica multum obtinent, simulque communi potestate leniendi, temperandi, emolliendi, lubricandi, &c. instructa sunt.

Oleum Amygdalarum dulcium non adeò copiosum Acidum habet, sed plus Olei; quòd tamen & hoc non sit destitutum simili Acido, patet ex eo, quòd *Emulsiones ex his Seminibus paratæ* tamen facilè acescant & in loco calido Acorem contrahant.

Inter hæc Olea expressa est etiam *Oleum Balaninum* seu *de Been*, è cujus *Nucleo* parantur per *Stratificationem Olea* quorundam *Florum odorifera*, v. gr. *Oleum Jasmini*, *Oleum Florum Aurantiorum*, *Oleum Florum Cassi* &c. stratificando nempe *Flores* cum *Fructibus Been*, donec Fructus sufficienter imbiberunt atomos odoriferas istorum Florum : postmodùm fit *Expressio*, & ita hoc modo *Oleum odoriferum ex Fructibus Been* elicitur. *Modus* videri potest *in Horto Farnesiano* TOBIÆ ALDINI.

Oleum Hyoscyami expressum ex Semine est fortiter narcoticum, & hypnoticum: nihilominùs tamen interdùm urgente necessitate ad ejus usum progrediendum est, in atrocissimis scorbuticis Doloribus, cùm via sit aliud Simplex, quod promptiùs compescat Dolores scorbuticos.

Oleum Seminis Lini est egregium in Combustionibus, si misceatur cum *Vitello Ovi*, vel si *Oleo Lini expresso* infundantur *Fructus Momordicæ maturi*; tunc enim fit *Oleum* elegantissimum, vel *Linimentum ad Ambusta*.

Oleum Nucis moschatæ est stomachicum.

C A P U T LI.

DE OLEIS PER INFUSIONEM ET COCTIONEM, &c.

OLea etiam pro *Menstruis* inserviunt tam *destillata*, quàm *expressa*: Speciatim *Olea expressa* inserviunt, in Regno præsertim Vegetabili, ad *Solutiones* & *Extractiones* nunc mediante *Simplici Digestione* in Subjectis rarioris texturæ, aut quorum particulæ volatiliores faciliùs exhalent ; nunc accedente insuper *intensiore Coctione* in Subjectis texturæ firmioris; & dictis modis *Olea per Infusionem* & *Coctionem* dicta communiter parari solent.

Olea inter, quæ pro hoc scopo recipiuntur, sunt in specie *Oleum Olivarum*, & hinc *Oleum Lini*; scilicet *in Oleo Olivarum est occultum Acidum*, sed delitescens sub *Pinguedine sulphurea*; hinc ratione illius Acidi dissolvit & penetrat Subjecta vegetabilia, & speciatim eorundem Alcali se saturat, ut in tertium Salsum cum eodem coeat; ratione verò Substantiæ sulphureæ imprimis Resinam dissolvit, sicque volatilem sulphureum Odorem ex Aromaticis imprimis rapit. Cùm verò in hujus-

USITATIORA OLEA INSOLATA Simplicia.

Absinthii, cum Oleo Omphacino.
Abrotani.
Anethi.
Chamæmelinum.
Cheirinum.
Cydoniorum, cum Omphacino.
Enula, cum Oleo Sesamino.
Euphorbii, cum Oleo Cheirino.
Febrifugum. 1.
Formicarum.
Hederæ terrestris.
Hyperici compositum Goleri. 2.
Ellembergii. 3.
Jasminum.
Irinum.
Ligustrinum, Cyprinum de Alcanna.
Lilinum.
Liliorum convallium.
Lumbricorum, cum Oleo Omphacino.
Mastichinum, cum Oleo Omphacino.
Menthæ, cum Omphacino.
Meliloti, ex Floribus.
Momordica, ex Fructibus.
Myrtillorum, cum Oleo Omphacino.
Myrtinum, cum Oleo Omphacino.
Nardinum simplex.
Nicotiana.
Nymphæa albæ cum Omphacino.
Pestilentiale, Bartol. Bonacursii. 4.
Populeum.
Purgans compositum. 5.
Ranarum.
Rosaceum Vulgare.
Omphacinum.
Rutæ.
Sambucinum.
Scorpionum simplex.
à Styrace.
Verbasci.
Vernisum (Vernis), ex Oleo Lini. Vide *lib.* 4. *Juniper.*
Violarum ex Floribus.

N. Huc pertinet & *Balsamus Sulphuris Lithargyrii*, & simil. quæ nihil aliud sunt quàm *Oleum*, scilicet *Spiritus Terebinthina Mineralibus illis impragnatus.*

OLEA COCTA Composita.

de Capparibus.
Castorei.
Costinum.
Croci.
Hyperici.
Liliorum.
Majoranæ, s. Sampsuchinum.
Mandragora.
Moschellinum.
Nardinum compositum.
Papaverinum.
de Piperibus.
Resolutivum.
Rosatum Mesue.
Scorpionum compositum magnum.
Stomachale Cratonis.
Vulpinum.
Zanetianum Melichii. Cordus in Append.

1. *Oleum Febrifugum Strobelbergeri.*

℞. Ol. *Nymphææ unius saltem anni, Lumbricor. Rosar. Hyperic. Amygdal. am.* ao. ℥j.
Mixtis impone *Scorpiones vivos* N. IX. Exponantur Soli (paretur si possibile in ingressu Solis in Signum Scorpionis vel Cancri) donec moriantur Scorpiones, tunc etiam adde
Theriac. Andr. opt. ℥ß.
Relinquantur insolari per dies 14.
Vires. Easdem vires cum aliis *Scorpionum Oleis lib.* 5. descriptis obtinet. Imprimis tamen inservit *Emplastro Febrifugo* conficiendo.

2. *Oleum Hyperici compositum. s. Balsamus Hyperici, Nobiliss. Georg. Goleri a Rabenstein. Balsamus Magnus etiam dictus.*

℞. *Olei Hyperic. opt.* ℔j.
Vini generos. Sextar. tres.
Ol. Terebinth. Laterin. Lumbricor. an. ℥ij. *Ceræ* ℥j.
Pinguedin. human. destillat.
Ol. de Medulla (Hum. vel *Cerv.) destill.* an. ℥iij.
Theriac. Andr. Mithridat. an. ʒj.
Visc. querc. vel *Coryl.* an. Mj.
Fol. Persicar. Rut. murar. Pyrol. an. Miij.
Flor. Antirrhin. M. VIII. *Hyperic.* M. 1. *Verbasc.* Mij. *Betonic. Centaur. min. Prunell. Consolid. aureæ. Ptarmic. Austriacæ. Chelidon.* an. M1.
Sem. Antirrhin. ℥ß. *Hyperic.* ℥iß.
Rad. Dracuncul. maculat. Aristoloch. rot. Symphyt. ana Mß. *Scrophular. Fabaria, s. Crassul. maj.* ana Mj.
Bulliant, sive coq. in Diplomate, Vase optimè clauso, ad con-

---

hujusmodi Oleis subinde *Humiditas* quædam subsidere soleat, à qua à Rancore præservantur, hujus præparandi rationem videbis in ZWELFERI *Pharm. Reg. pag.* 159. Dictis modis imprimis *sicciores Plantæ*, & hinc *Subjecta aromatica*, vires suas etiam odoriferas deponunt in *Olea*: sed quoad Subjecta odorifera precisè non aromatica, humidioris tamen texturæ, ut sunt *Flores Jasmini, Rosarum*, &c. in hisce alius procedendi est modus; faciendo nempe *Stratum supra Stratum cum Oleo expresso*, aut etiam cum *Oleo expresso Amygdalarum dulcium*: conf. ZWELFERUS *Animadvers. pag.* 331. & speciatim ALDINUS *in Horto Farnesiano.*

Vires OLEORUM hujusmodi PER DECOCTIONEM aut INFUSIONEM paratorum sequuntur *Simplicium*, quæ aliàs notæ. Unde

Oleum Absinthii in Affectibus Stomachi, imprimis in Vomitu & Cholera confert: in quo casu commodè permiscetur cum *Oleo Mastichino*, vel etiam cum his *Oleis* in tali casu subiguntur & malaxantur *Emplastra Stomachica.*

Oleum Anethi est carminativum, & Temporibus illitum ad Somnum disponit.

Oleum Cheirinum in usu est Mulierculis, cum *Oleo Liliorum alborum*, quibus illinunt Abdomen & Vulvam, pro facilitando Partu futuro, & pro laxandis viis.

Oleum Mastichinum egregium est in Dysenteria, Diarrhœa, Cholera, & Vomitu externè illitum.

Oleum Momordica excellens est Vulnerarium, uti notum est, cujus vim superiùs fusiùs decantavi, ubi *de Momordica.*

Oleum Myrtinum in Fluxibus Alvi illinitur. Mulieres solent illinere ad præcavendum Abortum.

Oleum Populeum inungitur Temporibus pro temperando Æstu in Febribus, & sedanda hinc orta Cephalalgia; moderatè etiam disponit ad Somnum.

Oleum Scorpionum simplex, ex Infusione *Scorpionum vivorum* in *Oleum commune*, usurpatur pro pellenda Urina remorata, si inungatur regioni Pubis cum *Unguento Dialthææ*: item usurpatur cum *Cataplasmatis ex Parietaria & Cepis* hoc *Oleum*, contra eandem Urinæ suppressionem: regioni Renum illitum *Oleum Scorpionum*, promovet Calculum.

Oleum Verbasci anodynum est & Dolores sedans: item est Specificum in Tenesmo.

OLEA COCTA composita.

Oleum de Capparibus usurpatur pro Malaxatione *Emplastrorum Spleneticorum*, item pro subigendis & malaxandis *Emplastris* ad emolliendos Scirrhos destinatis.

Oleum Castorei convenientes illinitur externè in Passione hysterica, in Doloribus colicis tam veris, quàm per consensum, nephriticis, & etiam in aliis spasmodicis Abdominis Affectibus. Etiam solet commendari contra Tremores, Paralysin, & etiam Convulsiones: in quibus tamen casibus potiùs *Spirituosa* præferuntur, quàm talia *Olea spissa.*

Oleum Liliorum alborum valdè est emollitivum & Dolorem sedativum, præterea egregium est Vulnerarium, quod recentia Vulnera ad promptam Consolidationem disponit.

Oleum Stomachicum Cratonis est egregium in quibuscunque Affectibus Stomachi, si malaxetur cum eo *Tacamahaca* & fit egregium Stomachale.

1. *Oleum Febrifugum Strobelbergeri. Oleum* hoc, quod habet AUTHOR non est inconveniens, imprimis si cum *Scorpionibus* infundantur etiam *Aranea*, quarum vis antifebrilis est su-

consumptionem Vini, Exprimantur fortiter; posteà imponantur

Croc. Martis, Mumiæ, Mastich. Thur. Myrrh. an. ʒij.

Denuò coq. leviter, dein pro Circulatione ponantur ad Solem, hyeme ad Fornacem.

N. Non opus est prædictum *Oleum vel Balsamum de novo sæpiùs conficere*, siquidem *Balsamus* iste ad Solem collocatus facilè ex *novis Floribus* superiùs annotatis & *Foliis Persicariæ & Pyrolæ*, necnon *de Semine Hyperici* augeri potest, & de novo restaurari, & tantùm injiciendo, & ad tempus aliquod in Sole digerendo, postmodùm hyeme colando & ad Fornacem collocando. Quò enim *vetustius hoc Oleum* fuerit, eò efficacius & nobilius evadet.

Usus & Applicatio: i. e. 1. Hoc *Oleum* sive *Balsamum* excellentissimus existit contra hausta Venena, intrò sumptus. Hac tamen conditione, ut priùs conciteur Vomitus per *Lixivium* vel *Oleum Olivarum* calidè bibitum, vel quod melius, per *Aquam Nicotianæ seu Tabaci*.

2. Calculum & Arenas pellit, sæpiùs in *Ovo cocto* assumptum.

3. In magna quantitate exhibitum Vermes Ventris necat & expellit, præsertim si in *Aqua Persicariæ* exhibeatur.

4. Prædicto modo usurpatum, Corpus ab omni corruptione & omnis Ulceribus præservat, ut planè nulla in Corpore humano sive interiùs, sive exteriùs nasci queant.

5. 6. Auriginem quoque & Hydropisin discutit.

7. Interna itidem Vulnera, & quæ contusa sunt, mirabili effectu curat.

8. Vomitum Sanguinis & Dysenteriam vi compescit atque constringit.

9. Vulnera omnia externa, qualiacumque sint, etiam ea, quæ venenatis Armis inflicta fuerunt, mira celeritate balsamica vi contrahit atque conglutinat, omnia alia Vulnerum Symptomata prohibens ac tollens, si *Linteola rasa* in eo madefiant & Vulneribus imponantur, illa sæpiùs lavando & extergendo. Possunt insuper hoc *Oleo* omnia *Emplastra Stiptica*, quemadmodùm & reliqua, in sua virtute & efficacia, sola Malaxatione confortari, ut majoris inde virtutis & energiæ sint.

10. In Capitis verò Vulneribus ubi Cranium usque ad duram vel piam Matrem læsum fuerit, optimè & studiosè cavendum, ne prædicta *Linteola nimis humida* Vulneribus supponantur, sed anteà perquàm benè expressa sint. Si vel una gutta sola super duas illas Membranas caderet, jam de vulnerato actum esset & Insaniam incurreret.

11. Præterea omnes impressiones Magicas, ab Imaginatione, Jaculatione, Imprecationibus & Lamiarum præstigiis inflictas stupendo planè modo irritas facit, & persanat tam interiùs assumptum, quàm exteriùs illitum, applicatumve.

12. Quòd si alicui *Cultri, Ligna, Vitra, Setæ, Panni lacerati, Fila, Acus, Crines, Testa*, & quæcunque alia intra Corpus & Stomachum vel & Gulam, unde Suffocationis periculum incurrat, per *Incantamenta & Præstigias* impacta fuerint, sique nullis aliis Medicamentis cedere velint, hoc *Oleo* inungantur, ac ipsis quoque ad bibendum exhibeatur, quantitate *trium Cochlearium*, admirabilem vim experieris. Vel enim prædicta omnia per aliquod magnum Ulcus exsiccatum, tanquam aliquod Emunctorium protrudet, vel per Vomitum rejiciet, aut tandem per inferiora coget, ac tandem Æger penitus incolumis citra omnem perditionem evadet. *Balsamum hunc* mecum communicavit *Clariss. Dn. D. Johan. Cristophorus Eisenmenger, Physicus Imperialis, Reip. Heilbrennensis, Amicus ac Fautor meus honoratissimus*. (O)

3. *Oleum Hyperici compositum, D. D. Erhardi, Ellembergii*.

℞. *Fol. Hyperic. recent.* Miij.

Contunde modicè, deinde superfunde

Ol. de Scorpion. simpl. ℔iij.

Ponantur in Sole per dies 4. posteà in MB. per menses 24. coque & fortiter exprime. Cola *Oleum* per *Colatorium Vino albo lotum*. Deinde adde

Flor. Hyperic. recent. contus. M. iij.

Relinquitur denuò ad Solem per dies 4. & nova coquito in MB. cola, ut antè. Idem repetendum cum *Florib. semper recent.* bis, terve, donec *Oleum sanguineum* acquisiverit colorem. Hinc

℞. *Cymar. (Semin.) Hyperic. immaturarum, modico Vino albo generoso madefactarum* ℔iij.

Coque in MB. per dies 3. posteà exprime ut antè, & hoc reiterandum quater, semper cum *Cymis recentib.* Post hæc

℞. *Card. sancti (benedict.) Meliss. Verben. Scabiosa, Betonic. Camædr.* an. Mß.

Contunde modicè & coq. in MB. per triduum: deinde cola. *Colatura* injiciantur

Summ. Galeg. Scord. rec. M. 1. *Centaur. min. Diptamn. Cret. Rorismaria.* an. Mß.

Coq. in *Oleo* priùs Herbis contusis per dies 3. in MB. F. *Colatura*. Deinde

℞. *Rad. Zedoar. Diptamn. alb. Angelic. gammes. Aristoloch. utriusque, Carlin. Valerian. Gentian. Tormentill. Vincetoxic. Cort. Citr.* ana ʒiß.

Contusa infundantur & coq. per dies 4. in MB. exprim. fortiter ac interim injiciantur

Caryophyllor. Macis, Schœnanth. an. ʒiß.

Santal. rubr. ℥ß.

Bacc. Junip. Laur. an. ℥ij.

Cinam. ac. ℥j.

Benzoin. Sterac. cal. an. ʒvj.

Contusa & hæc ponantur in MB. per dies 3. dein colentur. Posteà

℞. *Bufon.* N. ij.

Natricem N. 1. (*Serpentem*, nobis *Unck* dictam, seu *Boam*, Gall. *Une maniere de Serpent d'eau, ou une espece de Serpent venimeux. V. infrà.*)

Aranear. viv. N. CC.

Injiciantur in *Oleum prædictum*, & coque per dies 2. posteà abjiciantur & imponantur.

Rhabarb. el. Myrrh. fin. Aloes epat. an. ℥iij.

Croc. ʒj.

Spic. Nard. ʒiß.

Theriac. Andr. Mithridat. an. ʒvj.

Coque in Diplomate per dies 4. nec ampliùs coletur, sed conservetur pro usu.

Usus. Valet præcipuè contra omnia Venena. Illinitur Arteriis Manuum, Pedum & Cordis, repetitur illitio tribus alternis horis. Pestem tam curat, quam præservat. Febriles insultus arcet (inunctum Dorso, & metacarpis Manuum, Pedumque plantis.) Dolores colicos demulcet. Urinam provocat. Vermes per secessum expellit (illitum Umbilico.) Valet ad Vulnera venenata, quæ vel ab Animali venenato, vel Ferro infecto sunt inflicta. In Paronychia nihil præstantius, si statim ab initio, antequàm inflammatio venenosa supervenerit, facta fuerit *Inunctio*.

Hoc Oleo fruere ex communicatione *Jacobi Hertzaffel Pharmacopœi nostratis diligentissimi, Affinis mihi dilectissimi*.

4. *Oleum Antipestilentiale Bartol. Bonacursi Itali*.

℞. *Flor. Hyperic.* ℔j.

Rad. Tormentill, Carlina, Aristol. rot. Centaur. maj. ana ʒvj.

Santal. omnium, Spic. Nard. & Colt. Dictamn. Bacc. Juniperi. Zedoar. Gentian. Imperat. Card. ben. an. ℥ß.

Carpobals. Doronic. Corr. Citri,

Fol. Persic. Artemis. Ruta, Beton. Scord. Chamadr. ana ʒiiij.

Rad. Pimpin. Valerian. major. Vincetox. Bene utr. ana ʒiiß. *Anthor. Scorzon. Bistort.* an. ʒvj.

Mi-

---

singularis, ut postmodùm habebimus.

3. *Oleum Hyperici compositum Ellenbergii*. *Oleum Hyperici compositum*, quod habet AUTHOR noster *N.* 3. est Compositio theriacalis, & est dubio procul in multis Affectibus proficuum; uti apparebit examinanti Ingredientia, & legenti ea, quæ habet AUTHOR. Simile elegans ex *Hyperico Oleum vulnerarium* videbitis in HEINRICI *ab* HEER *Observat.* Sed paucis, hujusmodi efficacissimum Oleum, omnibus scopis vulnerariis & chirurgicis conveniens, parari potest ad Imitationem PARACELSI *in Herbario*:

♃. *Oleum Sem. Hyperici* expressum:

Affunde *propriis Floribus*, & ita digestione procedatur: Habetur nobile *Balsamum*, seu *Oleum*, additione pauci *Sulpharis*, & cum hoc ebullitione in concinnum *Balsamum vulnerarium* exaltandum.

4. *Oleum Antipestilentiale Bonacursi*. *Num.* 4. Pauca sufficiunt pro hoc scopo, nec opus est tanta farragine: qua ratione *Oleum Pestilentiale Heinsii* idem præstat, si non elegantius est,

---

(O) *Quàm vana, imò quàm superstitiosa sint Autoris de hoc Oleo promissa, facilè deprehendet, qui sciverit hujusmodi Incantamenta & Dæmonis præstigias nullis Medicamentis, sed nonnisi assiduis ad Deum porrectis precibus, devinci posse-*

Moschi, *Macetis* an. ʒij. *Caryophyllor.* ʒiß.
Macerentur per 3. dies in *Vini Malv.* ℔v. coq. exprim. *Expresso* adde *recentes Species* supradictas, ac
Bufonem magn. vivum,
Viperam vivam,
Ranam,
Lacertas,
Cochleas an. N. v.
Scorpion. L.
Ligni Aloes ʒß.
Theriac. Mithrid. an. ℥ij.
Benzoin. Galbani an. ℥iß. *Laudani*, *Succini*, *Myrrh.* an. ʒj.
Ol. Hyperic. ℔ij. *Oliv. vet.* ℔v.
E Cineribus destillentur omnia, fiatque ter Cohobatio, tandem *Oleum* decantetur, quo inungitur Cordis regio, sub Axillis, & Inguine ad arcendam Pestem.

5. Oleum Purgans compositum S. Closs.

℞. *Ricini American.* & *vulgar.* an. ℥iij.
Sem. Cataput. minor. Ebuli mundat. an. ℥ß.
Rhabarb. pulveris. ℥i.
Santal. citrin. ℥ß.
Contund. fortiter, donec abeant in *Pastam*, ea qua per expressionem fortem eliciatur *Oleum*.
Dosis gut. vj. in *Jusculo prapingui*, aliàs Ardorem in Gutture excitat: quamobrem a nonnullis, *Pilula unica ex Mica Panis*, duabus guttulis *hujus Olei* inebriata fingitur, vel inter duas *Oblatas* concluditur. Purgat *ano & utero* Hydrope affectos.

✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿✿

MORELLI CAPUT II.

DE OPIATA.

Lib. 1. Sect. 2.

VEteres *Medicamenta*, quæ *Opium* aut alia *Narcotica* in sui compositionem admittebant, proprio vocabulo jure OPIATA vocabant, hodie abusivè Medicamenta, quæ etiam *sine Opio* comparantur, ad roborandum, alterandum, purgandum, *Opiatas* vocant impropriè, idque solùm *propter consistentiam* qua efformantur, *Theriaca*, & aliis ejusmodi *Opiatis* similem.

Vocant aliàs rectius *Electuaria*, quod cùm hodie, usu recepto, sit *duplex*, *solidum*, quod alias *Tabellam* seu *Tabellas* vocant, & *molle*, hoc aliàs *Opiatam* nuncupant, utrumque Græci *Antidotum*, licèt hoc nomen ad Purgationem non extendatur, ut *Opiata nostra* appellatio.

Est autem *Opiata Medicamentum consistentia Syrupo crassiore, & difficulter fluida*, (*Theriaca vera opiata simili*), *ex rebus, variis, Melle aut Syrupo exceptis, in usum diuturniorem, ad purgandum, alterandum, roborandum, comparatam.*

Hinc *duplex* existit. *Purgans*, & *Alterans*, seu *Roborans*.

OPIATA PURGANS.

Quid sit & ipsius *Differentia* ex *Apozemate*, & *Potione purgante* repetendum.

Duplex in præsentia recensenda, *Magistralis*, & *Officinalis*.

I. MAGISTRALIS quid sit, vide in *Syrupo purgante*. Hæc quod ad *Compositionem*, comparatur

1. *Vel* ex *Pulveribus* solis, exceptis solo *Melle* vel *Syrupo*, aut *utroque* simul.

Pulveres autem quoad *Qualitatem* passim usitatè desumuntur ex *Catharticis Simplicibus*, (aliquando, & si sint in usu ex *Speciebus Electuariorum purgantium*) cum suis *Corrigentibus* idoneis, simplicibus, compositis, ut & digerentibus.

Quod ad *Quantitatem*, *Pulveres* ejusmodi *purgantes* debent præscribi pro numero *Dosium* & *Usus*, in quem Opiatam purgantem exoptas, ut si pro sex vicibus Opiatam exoptes, sex Doses purgantes in substantia præscribas, additis Correctivis. Quod ad *Quantitatem* verò excipientis *Mellis* vel *Syrupi*, vulgo malè q. s. præscribunt, ut notatum in *Syrupo purgante*: ut enim ibidem dictum, horum Quantitas definienda. *Proportio* autem *ad Pulverem* debet esse tripla vel quadrupla, eaque expressè est definienda, ut sis certus de *Dosi*.

Nota obiter, quòd ubi *Cassia*, & alia quæ habent consistentiam Mellis admittantur, pro Melle excipiente haberi, E. g.

℞. *Aloes succotr. lucid.* ℔ß.
Cinnamom. Ligni Aloes, *Rad. Asari*, *Spic. Nardi*, *Indic. Croci*, *Mastich.* an. ʒiij. *Mellis despumati* triplum. f. l. a. *Opiata*.

2. *Vel* cum hodie rarò ex Pulveribus solis præscribantur, usitatè jam conficiuntur ex Opiatis *Officinalibus purgantibus*, addita simul *Cassia*, ubi levius agendum est, vel etiam simul addito *Electuario solido purgante Officinali*, ut & si volueris, *Pulvere simplici cathartico* cum *Correctivis* jam sæpiùs dictis, quæ omnia *Syrupo idoneo* excipienda. Hæc autem totum *Proportio*. *Opiata* ℥j. habeat *Pulveris* a ʒi. ad ʒij. ferè autem *Opiatarum* ejusmodi ℥iv. præscribuntur. *Syrupi dosis* relinquitur indefinita, paucus enim requiritur. E. g.

℞. *Elect. laxativ.* ℥j.
Cass. rec. extract. ℥ß.
Diacathol. ʒij.
Turbith. optim. ʒi.
Syrup. Ros. laxativ. q. s. F. *Opiata*.

3. *Vel* ex *Purgantibus simplicibus mollioribus solis*, ut *Cassia*, *Manna*, *Pulpa Prunorum*, *Passulis*, *Sebesten*, additis *Correctivis*, cùm tantùm lenire volueris, vel insuper purgare magis, additis *Pulveribus purgantibus simplicibus*, proportione jam dicta.

℞. *Man-*

---

est, atque hoc AUTHORIS compositum; vel *Oleum Pestilentiale Crollii* minùs compositum, quod valdè convenit, vel solum, vel cum *Oleo Succini* illinatur carpis Manuum, Temporibus, & Naribus.

5. *Oleum Purgans compositum Closs.* *Num.* 5. Sufficit simpliciter *Ricini Semen* & *Cataputiæ minoris*. Hæc duo expressa *Oleum* suggerunt, quod sui ad Umbilicum illitu Alvum sufficienter stimulare solet.

CAPUT LII.

DE OPIATIS.

OPiata & *Electuarii* vocabula sępè confunduntur, ut priùs monitum. Præscribuntur pro *multis Dosibus*, ut possit ad tempus continuari eorum usus. Hinc facilè patet, quòd *non rectè præscribantur in Morbis acutis*, potiùs in Morbis chronicis, ubi tardiùs procedit Natura. Nam in acutis, ubi intereſt Naturæ motus, non solent præscribi. *Opiata* sunt *duplicia* vel *Purgantia*, vel *Alterantia*.

Alterantia dicuntur in genere cuicunque scopo inserviant, cuicunque ætati & conditioni præscribantur.

Purgantia ita dicuntur, quæ lentè ac sensim & quasi per epicrasin, uti vocant, evacuare debent: quæ Purgatio cùm debeat fieri sensim, & nihilominùs non pro una vice præscribuntur Opiata, propterea observetur accuratè *Dosis Ingredientium* in præscribendis *Opiatis Purgantibus*. Si v. gr. sit præscribendum *Electuarium Purgans* pro decem dosibus, accuratè supputanda sunt Ingredientia, ne vel deficiamus vel excedamus in Dosi.

Cæterùm cùm *Opiata Purgantes* ex Modernorum præscripto constent ea certis *Pulveribus*, qui permiscentur cum aliis *Alterantibus*, & periculum sit ut in ista Mistura inæqualiter dispergatur Pulvis, ne in uno loco sit plus de Pulvere purgante, in altero minus, adeò ut una vice assumatur Medicamentum alterans, pro purgante, & sic nihil perficiatur; propterea ferè *in desuetudinem abierunt Opiata* seu *Electuaria Purgantia Magistralia*, & apud nos in usu solent esse *Pilulę usuales*, quæ sufficienti numero præscribuntur, ne talis defraudatio sit metuenda.

Nihilominùs cùm Ægri delicatuli requirant sæpius *Electuaria* vel *Opiatas*, de his solliciti simus necessum est.

OPIATÆ PURGANTES.

Rarò hoc tempore solent præscribi, sed utimur *Pilulis usualibus*. Nihilominùs cùm postulentur ab Ægris interdum *Opiatę*, propterea vario modo præscripserunt Veteres. Itali & Galli utuntur *Electuariis Officinalibus*, propter quos etiam AUTHOR apposuit Dosin. Sin verò ex nostro modo præscribantur *Electuaria Purgantia*, fiunt ista ex præscripto nostro simul additis *Conservis*, *Pulveribus purgantibus*. Imprimis loco *Conservę* assumitur *Pulpa Tamarindorum*, vel delicatulis *Pulpa Passularum*, quæ est elegantis gustus, & suaviter laxat.

Sit *Formula Opiata purgantis* pro 4. dosibus talis:
℞. *Conserv. Menth.* ℥j. (ne noceat Stomacho.)
Pulp. Tamarind.
Rob. Passular. ana ℥ß.
(quando volo, ut purgare debeat blandè sine torminibus & motu magno, adderem *Theriacam*, quia vis *Opii* sisteret effrænem purgandi vim, vel adderem *Diascor-*

♃. *Manna granul.* ℥i.
Cassia ℥ß. M. f. *Opiata*.

Vel

♃. *Pulp. Caff.* ℥ii.
Tamarind. Mann. gran. ana ℥i.
Fol. Senn. tenuiss. pulv. ℥ß.
Cremor. Tartar. ʒii.
Syrup. Rosar. sol. q. f. M. f. *Opiata*.

4. *Vel ea Simplicibus illis lenientibus, Opiatis Officinalibus, Pulveribus purgantibus*, cum *Syrupo* proportione jam dicta. E. g.

♃. *Tamarind.* ℥i.
Elect. Diapruu. sol. ℥iß.
Rhabarb. Elect. Cremor. Tart. ana ʒß.
Diagrid. ℈j.
Syrup. Ros. solat. q. f. M. f. *Opiata*.

II. OPIATÆ OFFICINALES *usitatiores sunt*

Catholicon.	*Diaprunum solutivum.*
Diacassia.	*Electuarium de Psyllio.*
Diaprunum simplex.	*Diaphænicon.*
Diasenna.	*Benedicta laxativa.*
Electuarium lenitivum.	*Confectio Hamech.*
Hiera picra.	

Minùs usitatæ.

Electuarium Mesuai.	*Indum minus.*
Tryphera Persica.	*Hiera Pacchii.*

Usus Officinalis quod ad *Modum*, vel per se sumitur forma *Boli*, vel *Liquore idoneo* forma *Potionis*, quam *suprà* vide.

Quod ad *Tempus*, mane, more Catharticorum.

Quod ad *Quantitatem*, seu *Dosim*, res sic se habet; in Officinalibus enarratis.

DOSIS.	Infima.	Media.	Summa.
Diasebesten.	ʒvi.	℥iß.	℥ii.
Diaprunum simplex.	℥i.	℥iß.	℥ii.
Diaprunum solutivum.	℥ß.	ʒii.	℥i.
Electuarium Rosatum Mesuai.	℥ß.	ʒvi.	℥i.
Electuarium de Psyllio.	℥ß.	ʒvi.	℥i.
Diacatholicum.	ʒvi.	ʒx.	℥ii.
Tryphera Persica.	℥i.	℥iß.	℥ii.
Diaphœnicum.	ʒii.	ʒiiiß.	ʒv.
Indum minus.	ʒii.	ʒiij.	ʒv. ℈ij.
Hiera picra, vel *Hiera Pacchii.*	ʒii. ℈ij.	ʒvii.	ʒviii.
Benedicta laxativa.	℈iiii.	ʒiiß.	℥ß. ℈ß. vel ʒvi.

Magistralis quod ad *Modum* & *Tempus* utendi, ut Officinalis.

Quantitas Magistralium in genere eadem, quæ Officinalium, in specie vero non potest definiri, nisi *supputatis Dosibus catharticis*, ut diximus alias, perpenso deinde totius *Opiata purgantis* pondere, tota enim tandem moles ipsius in tot partes, quot sunt Doses catharticæ dividenda.

Formula Præscribendi. Recip. &c. cum Syrup. aut Mellis s. q. (quæ tamen definienda, ut sis certus de Dosi, tripla nempe vel quadrupla) *fiat Opiata, de qua sumat &c. per se in forma Boli, vel diluat eam Jusculo, Decocto*, vel *quovis Liquore, idque singulis quindecim diebus, præmisso Clystere pridie.*

Utilitas eademque *Syrupi purgantis*, & ut hic æstatis tempore, sic illa hyemis magis exoptatur: fructus autem præcipuus est, ut collectos in nobis vitiosos Humores sensim, per certa temporis intervalla, repurgemus, neque Cacochymiam eo usque excrescere patiamur, ut jam Morbum parere posset: utilissima idcircò in Naturis cacochymicis, & quæ mala complexione Viscerum multos excrementitios Humores solent acervare, unde Morborum propago, quæ hac arte præcavetur.

Cæterùm cum alia sit *leniens*, alia *purgans* electivè, *illa* utendum maximè in Affectibus Renum, Vesicæ, Thoracis usitatè, & ad Alvum movendam etiam in Hepatis ardoribus, constatque ferè ex *Pulpa Cassia, Tamarindorum, Prunorum, Sebesten, Manna*, & *Pulveribus alterantibus* idoneis: notandum insuper hac forma Medicamenti utendum maximè in iis, quibus æstuat Hæpar, quod *Pilularum* usu magis incandescit.

OPIATA ROBORANS, ET ALTERANS.

Præter Opiatas lenientes & purgantes præscribuntur etiam aliæ recenter in rem præsentem à Medico, non *ad corroborandum* solummodò, & Vires instaurandas, confirmandasque, quas hoc nomine *Roborantes* appellamus, ut suprà dictum est, in *corroborante Potione*; sed & *ad alterandum* alio modo in primis, secundis, tertiisque Qualitatibus.

Considetanda in *Compositione duo* maximè. *Materia*, & *Informans*.

1. *Materia* ratione *Qualitatis* vel *humidior*, vel *siccior* est.

Humidior, Conserva Officinalis, ex qua ut *Basi Opiata Roborans* componitur. Huic aliquando additur, pro scopo, *Conditura* etiam Officinalis, eaque *Radicum, Caulium, Fructuum, Corticum*. Item, & si scopus ferat, *Confectiones* dictæ, ut

---

dium Fracastori, vel potiùs *Theriacam*.)

Pulv. Cathol. purgant. ℈j.
Rhabarb. c. ect.
Mechoacana. alb. ʒß.
Crem. Tartari ʒi. vel
Tartar. vitriolat. ʒß.

(propter gravitatem enim gustus & nauseabundum saporem non possumus tantum præscribere *de Tartaro vitriolato*, quantum *de Cremore Tartari*.)

Cinam.
Macis,
Galang. ana ℈j.

c. s. q. *Syrup. Cichor. s. Rhabarb.* vel.
Syrup. de Pomis Reg. Sapor. F. l. a. *Electuar. purg.* pro iv. *Dosibus.*

Basin constituunt *Purgantia, Pulveres Cathol.* &c. *Rhabarb. elect. Mechoacana*, cum *Pulpa Tamarindorum* & *Rob Passularum*. *Cremor Tartari* seu *Tartarus vitriolatus* est *Digestivum*. *Corrigentia* sunt *Conserva, Mistura, Cinamomum, Galanga, Macis*, (*Adjuvans* est *Syrupus de Cichorio cum Rhabarbaro*, uti etiam *Conserva*) ne noceant Pulveres, aut si noceant, ut possint nocumenta resarcire.

Dabo *aliam Formulam*. Ponam *Infantem* delicatulum 4. annorum *laborare Vermibus*. Huic ego præscriberem *Opiatam* pro 4. *Dosibus*;

♃. *Conserv. Flor. Persicor.*
Scord. ana ʒiij. propter gratiam saporis.
Nuc. Jugland. condit. ʒj. vel ʒiß.
Specier. Diaturb. c. Rhabarb. ʒß. vel ℈ij.
Mercurii dulc. gr. xv.

(Amara, aliàs Vermibus inimica, non possunt addi, propterea quoniam, uti præsuppono, Infans est delicatulus.)

Pulv. Sem. Santonic.
Cern. Cerv. ust. an. ʒß.

c. s. q. *Syrup. Flor. Persicor.* F. l. a. *Electuarium*.

Basin hujus constituunt *Species Diaturbith cum Rhabarbaro* ad ℈ij. *Dosis* in Adultis, est à ʒß. ad ℈ij. in Infantibus ad 4. Doses sufficiunt.

Moneo hic 1. assumendum esse hoc Electuarium *in Cochleari ligno*, propter *Mercurium*, qui aliis adhæret.

2. *Eluendum est Os Infantis* post usum, quoniam Mercurius est inimicus Dentibus & Gingivis, quibus solet inducere Cariem & Exulcerationem, ut atomi Mercuriales, si quæ restitant, eluantur & abstergantur.

Interdum etiam *Electuariis Purgantibus* commodè solent permisceri *Extracta Purgantia*. Ut ergo pateat modus. Ponam me velle præscribere *Purgationem* laboranti *Febri Tertiana intermittente*. Quoniam vero Æger sit delicatulus, nec adsuetus Purgantibus fortioribus, propterea per epicrasin tribus vicibus purgandus, idque semper die intermissionis. Præscriberem ergò talem *Formulam*:

♃. *Conserv. Flor. Cichor.* ℥j.
Pulp. Tamarindor. ℥ß.

(est acida & suavis saporis, & benè permiscetur aliis Purgantibus, ut obtundat eorum acrimoniam, sed non est integra *Dosis*, potest enim ferè dari ad ℥j.)

Pulv. Catholic. purgant. gr. xv.
Extract. Cholagog. Quercet. ℈j.
Panchymag. Croll. gr. xv.
Scamm. rosat. gr. iij.

c. s. q. *Syrup. acetosit. Citri.* pro gratia saporis.
F. l. a. *Electuar. Tinct. Flor. Bellid.* aliquot gut.

Potuissem addere *Cremor. Tart.* ʒß. pro *Digestivo*, sed præsuppono jam præcessisse *Digestivum*.

OPIATÆ ALTERANTES.

Opiata Alterantes, seu *Roborantes*, uti vocantur ab AUTHORE, ad varios scopos præscribuntur. Sic v. gr. præmissis Universalibus præscribuntur *ad alterandum* Massam sanguineam cachecticis Senibus, præmissis Universalibus ad curandam vel præservandum Apoplexiam. Præmissis Universalibus præscribuntur in Scirrho Hepatis vel Lienis & horum Obstructione, vel infarctu, ad aperiendam Obstructionem, & discutiendam Inflationem.

Sic

ut *Confectio Alkermes*, de *Hyacintho*, item *Theriaca*, *Mithridatium*, &c.

Siccior, quæ perpetuò ingreditur eum *Conserva*, est *Pulvis corroborans*, isque vel *Simplex Aromatum*, & rerum corroboraodo idonearum, vel *Compositus*, *Electuariorum* eorroborantium, ut *Aromatici rosati*, &c.

Ratione verò *Quantitatis* quandoqnidem torius *Opiata Roborantis moles* ℥vi. vsr. viii. non debet eacedere, jam dictorum hæc ferè est *Proportio*, ut *Conservarum* sint ℥iv. *Conditurarum*, si admittantur, ℥iß. ℥ii. *Confectionum*, si admittantur, ʒii. iii. ℥ß. *Pulverum* verò ad jam dicta hæc proportio, ut *illorum* ℥i. *Pulverum* habeat ʒi. ʒiß. ʒii. ad summum, prout eorum qualitas efficacior, aut Opiata plùs mioùs fuerit efficaa, vel prout Pulvis rarus aut pretiosus existit.

2. *Informans* ratione *Qualitatis*, *Syrupus* est Officinalis Idonaus, vel *Syrupus* conteavationis Conditurae alieujua appropriatus.

Quod ad *Quantitatem*, non exprimitur, dicitur q. s. tamen cùm (ut suprà dictum fuit in Opiata Purgaote) debeat esse triplus aut quadruplus ad Pulverem, definiri facilè poterit.

Obiter *Advertendum* ubi *Materia* recensita universim præscribitur, huoc *Ordinem* observari, & 1. *Conserv.* 2. *Conditur.* 3. *Confect.* 4. *Pulveres.* 5. demum *Syrupus* præscribatur. Item passim *Ambram*, *Moschum* addi ad grana aliquot.

Usus. Quod ad *Modum*, forma *Boli* assomitur, idque si lubeat, & scopus ferat, superbibendo momentum vel *Vini puri*, aut *diluti*, vel alterius *Liquoris* pro intentione, quo nihil hæreat io faucibus aut œsophago, & deducatur in ventriculum.

Quod ad *Quantitatem*, *Dosi* ʒii. iir. ℥ß. plùs minùs, prout à *Pulverum* qualitate, & quaoritate, ut & *Confectionis*, Opiata validior existit, aliàs peculiariter præscribitur: *de Opiata ad magnitudinem Avellana aut Castanea*, pro ipsius facultate, *capiatur*.

Quod ad *Tempus*, per horam aut duas ante prandium passim præscribitur, si Ventriculus aut alia Viscera inferiora siot roboranda, idque diebus alternis, qoibus à *Pilulis usualibus* abstinebit, ut passim: hæc enim duo, Pilulæ usuales & Opiatæ Corroborantes, io Corporibus, valdè caeochymis, aut Visceribus admodùm intemperatis, alternatim utilissimè imperantur. Poterit & ante cœnam bis in die usurpari, ubi eonfortatione majore opus erit. In Affectibus eephalieis post praodium, aut cœnam inntiliter non assumentur: sie enim cum Ciborum ἀναθυμιάσει via seu Spiritus Medicamentorum unà facillimè elevarur: quud si non Corroboraus, sed simpliciter Alterans, vel Vacuans per Urinas, aut Uterum, vel ad Obstructiones aut alias intentiones, præscribatur, jejuno stomacho, quo vis ipsius non obtundatur, ante eibum longè utilius præscribitur.

For-

Sic præmissis Universalibus præseribuntur Mulieribus Mensibus obstructis laborantibus, ut eorrigantur sensim Massæ Sanguineæ & Uteri viria, à quibus dependent Obstructiones, &e.

Ingredientia sunt multa & varia, descripta sufficienter à MORELLO, in quo descriptio satis est elegans & accurata. Nihilominùs tameo ea Modernorum præscripto sunt *immutanda Doses*: sie v. gr. sit præscribendum *Electuarium*, seu *Opiata*, una viee ad 5. vel 6. Doses, raró ad plures, tunc observetur, quòd semper *Basis* soleat esse *Conserva*, ita ut *Conserva* ℥ß. respondear ea addendis de *Conditis* quidem ʒij. de *Confectionibus* respoodeat ℥ß. *Conserva* ʒiß. ad ʒj. loco Confectionum inrerdum eriam assumuntur *Opiata Officinalia* v. g. *Theriaca*. Porrò ℥ß. *Conserva* respondeant ei *Pulveribus* ℈ij. ad ʒj. respondeant porrò *Conserva* ℥ß. *Spirit.* seilicet *Essent. liquid.* ℈ß. Interdum adsperguntur convenienti *Oleo*, idqne vel guttatim, vel q. s. eligendum. Omnia hæc mista eacipiuntur eum *Syrupo* in s. q. & ita fit *Electuarium*.

Observetur hæc *Proportio Ingredientium*. Nam Proportio ab AUTHORE non ita observarur, sicuti præscribit magnam Dosin Conservarum, & imminnit Dosin aliorum Ingredientium. Et quidem sub se invicem præscribuntur Ingredientia, sicuti Proportionem exhibui. Primo loco ponuntur *Conserva*, hine *Condita*, postmodùm *Confectiones* seu *Electuaria Officinalia*, porrò *Pulveres*, tandem *Essentia* seu *Spiritus* cum *Oleis* & *Syrupis*.

Paret ex his, quòd *pracipua Ingredientia* sint *Conserva*, *Confectiones*, *Condita*, *Syrupi*: & cum omoia hæc copiosissimo constent *Saccharo*, *Saccharum* verò quamplurimis Subjectis sit *nocivum* & cootrarium, propterea *talia Opiata non debent prascribi iis*, qui sunt *affecti Malo hypochondriaco*; noo debent præscribi iis, qui laborant *Scorbuto*; propterea, quoniam ralia Subjecta ea usu Sacchari in mulra gravia iocurrunt Symptomata; propter effervescentiam, quam facit Saccharum concurrens cum Aeido vitioso Stomachi, io talibus Subjectis, uti monui, superiùs ubi *de Saccharo*. Neque possunt præscribi talia *Electuaria Mulieribus Suffocatione uterina* laborantibus, aut saltem obnoaiis, quoniam tunc temporis Dulcia talia oon possunt ferri à Mulieribus, & ego novi, quæ solam non potnerunt *Aquam subdulcem*, imò ne *Passulam* assumere, sine eo, ut non ineiderint in Suffocationem uterinam: unde talia nocent iis, qui non possunt perferre Saccharum & Dulcia, ut adeò probè sit dispiciendum, cuinam præscribat Medicus. Et loco horum potiùs insistendum *Pulveribus Alterantibus* ad multas Doses præscriptis. Id quod observetur in *Pulveribus*, quòd non semper præseribantur *ad unam Dosin*, quippe qui sunt *succedaneum* optimum *Opiatarum*.

Observetur etiam quòd *ad multas Doses* præscribantur *Opiata*, & tamen ad magnitudinem Juglandis Castaneæ assumantur in die ter tempore matutino, jejuno stomacho, hora una ante prandium, hora ona ante cœnam, aut post cœnam sub introitum lecti, & sic ter de die, idque in Affectibus chronieis, aut iis, qui convaluere ex Morbis chronieis.

Post assumptionem istius Electuarii conveniens est, si hauriatur parvus *Potus Vini*, vel aliquot Cochlearia *Jusculi* assumantur, ut eluatur ea Faucibus, & promptiùs dissolvatur in Stomacho, & subigatur ab eodem, feliciusque promoveatur. Res ut pateat dabo *Exemplum*.

Ponam *Senem decrepitum* conqueri de debilitate Ventrieuli, & Dolore compressivo Stomachi post assumptum Cibum; secundo eundem conqueri, quod laboret Ructibus acidis, Inflatiooe Stomachi & Murmure Intestinorum, adeò ut mane surgens etiam laboret Vertigine, nee erectus stare possit, nisi adsit Vertigo; metuat propterea Apoplexiam & Epilepsiam, aeeedente simul Cataracta & Suffusione notha. Huic ego præseriberem talem *Opiatam*, præmissis tamen *Universalibus*, quod semper observandum est:

℞. *Conserv. Menth.*
Flor. Anthos,
Eubras.
Lavendul. an. ℥j.
Nuc. moschata, in India condit.
Zingib. in India condit. an. ʒvj.
Confect. Alcherm. ʒiiß.
Anacard. ʒiß.
Pulv. Sem. Anis.
Fœnicul.
Cardam.
Cubebar. an. ʒj.
Specier. Diatr. Piper.
Cinamom. mors. elect.
Galang.
Nuc. moschat. an. ʒß.
Sacch. praparat. ʒij.
Essent. Meliss.
Spirit. Ceras. nigr. an. ʒß.
Ol. Nuc. moschat. dest. gut. xv.
Syrup. conservativi Rad. Helen.
F. l. a. *Electuarium*

Dosis mane jejuno stomacho, hora una ante prandium, & sub introitum lecti quantitas Nucis Juglandis, ter in die.

Scopus est succurrere Stomacho, Capiti ratione Vertiginis & imminentis Apoplexiæ, cujus prodromus solet esse Vertigo, & Oculis io incipiente Cataracta & Suffusione notha. Unde *Conserva* partim sunt *Stomachica*, ut *Conserva Mentha*, partim *Cephalica*, ut *Conserva Anthos*; partim *Ophtalmica*, *Euphrasię*, &c. *Proportio*: ℥j. *Conserv.* respondent ʒiij. *Conditorum*, & sic porrò ℥ß. *Conservarum* respondent ʒß. *Confectionum*, &c.

Dabo *Virginem Cachexia laborantem*, adeò ut etiam Menses siot suppressi, cum accedentibus non rarò Passiooibus & Torminibus quasi colicis. Huic sit *Electuarium* ita præscriptum:

℞. *Conserv. Flor. Anth.*
Calendul.
Meliss.
Salvię. an. ʒvj.
Zingib. in India condit. ℥ß.
Cortic. Citr. condit.

Certis.

Formula Praescribendi. ♃. *&c. cum Syrupo, &c. fiat Opiata, de qua sumat, &c. hoc est*, ʒii. ʒiii. *vel ad magnitudinem Avellanae, aut Castaneae, per horam ante prandium, &c. superbibendo momentum, &c.*

Utilitas summa est ad Robur partibus debilibus affectis restituendum conservandumque, & ubi diutina Corroboratione opus est in Morbis prolixis & chronicis, in quibus una *Pilula usuales* praescribuntur, horum alternus usus imperatur. Fiunt & *ad alterandum* vario modo, ut diximus, varias Partes, diversos Affectus, à dissimilibus Humoribus, in primis, secundis, tertiis Qualitatibus. Item ubi vacuandum sive purgandum, expediendae Obstructiones, Menses movendi, Calculi enterendi, excludendi, eliminandi, &c.

MORELLI CAPUT II.

DE OXYRHODINO.

Lib. 2. Sect. 2.

ALII ad *Epithema*, alii ad *Embrochationes*, referunt, ex *Aceto* & *Oleo rosato* nomen habent, tamen cùm sit forma Medicamenti, quae videtur Capiti propriè dicata, *frontali liquidiori* subnecto.

Componitur 1. *Vel* simpliciùs ex *Olei rosati* partibus tribus, *Aceti* parte quarta, simulagitatis, ita ut tota Compositio ℥ix. vel ℔j. ad summum non excedat.

2. *Vel* compositiùs, ex *Oleo Rosato*, & aliis *cephalicis Oleis*, *Aceto Rosato*, & *Aquis cephalicis frigidis*, hac proportione. *Oleor.* ℥j. ʒvj. *Aceti* ℥ij. iij. *Aquae* ℥iiij.

3. *Vel* Aquarum loco ex *Succis*, cum iisdem, eadem Dosi praescribitur.

Usus & *Formula*. ℞. *&c. agitentur omnia fortiter simul, & huic Mixturae Linteola immersa imbutaque admoveantur Capiti, Fronti, & Temporibus, mutando saepiùs.*

Utilitas. Insignis in Phrenitide & Deliriis, ad repellendum Humores tenues, & Fumos a Capite arcendos in Febribus etiam ardentibus, ubi metus Delirii.

MORELLI CAPUT II.

DE PANDALEONE.

Lib. 1. Sect. 3.

ARabum, & Juniorum inventum, *Medicamentum est Pectori & Pulmoni dicatum*, Materia suave, sive cum *Eclegmate* omnino conveniens, forma tantùm differens, qua consentit cum *Tabellis*, à quibus tamen in hoc differt, quòd illae in figuram certam effingantur, hoc verò ubi *Saccharum* ritè coctum est, *permixtis Ingredientibus* infunditur *Pyxidi*, & ibi solidescere permittitur, ac usus tempore *frustum* aliquod Cultro, Cochleari, demitur, &c.

Est igitur *Medicamentum solidum, Tabularum more, Pyxide instar Placentae conceptum, ex Pulveribus, Conservis bechicis, & Sacchare solato tabulatoque, confectum: ad eosdem usus, in quos Eclegma, institutum.*

Compositio bifariam fit:

1. *Vel ex Pulveribus bechicis*, simplicibus, compositis, solis, mistis, & *Sacchare Liquore idoneo soluto*, coctu, hac *Dosi* & *Proportione*, ut sint *Pulver.* ℥ß. plùs minùs, *Sacchari solati* ℥iv. vel q. s.

2. *Vel ex Fructibus, Seminibus thoracicis, Pulveribus Electuariorum, Sacchare solato*: hac *Proportione*, ut *Fructuum* ℥ij. *Sem.* ℥j. *Pulveris* ʒiij. *Sacchari* q. s. sumatur.

Nota, *Conservas* aliquando addi, ad ʒiij. ℥ß.

Usus, *Modus*. Ore continetur, ut sensim eliquetur, & instar *Looch* sensim deglutiatur, utaturque frequentiùs.

Quantitas, de hoc cum Cochleari vel Cultro frustum modicum desumitur.

Tempus idem quod *Eclegmatum*.

Formula. ℞. *&c. fiat Pandaleon in Pyxide idonea: de qua, &c.*

Utilitas eadem, quae *Eclegmatum*, à quibus forma tantùm differunt, & quod ferè haec constent ex jucundissimis. (A)

MO-

Cortic. Aurant. condit. an. ʒj.
Pulv. Castor.
Asae foetid. an. ʒj.
Succin. praeparati.
Borac. an. ℈ij.
Cinamom.
Zedoar.
Galang. an. ʒß.
Species. Diasabinae Mynsicht. ʒj.
Sal. volat. Succin.
C. C. an. ℈j.
Ol. destill. Sabinae. ℈ß.
c. q. s. *Syrup. de Hyssopo*. F. l. a. *Electuarium*.

Nota *Salia volatilia solent rarò ingredi Electuaria*, propterea quoniam facilè avolant; sed loco eorum assumuntur *Essentiae* vel *Spiritus*.

Dabo adhuc unum *Exemplum* Electuarii assumendi semper *post Sudorem* prolectum *in Febribus malignis & pestilentialibus*, *pro corroborandis viribus*, & pro restituenda certa consistentia Massae Sanguinis, à Sudore nimio nimis dissolutae. Hic attendenda est Malignitas, & conservanda Massae sanguineae Consistentia.

♃. *Conserv. Acetos.*
Acetosell. an. ℥ß.
Pulp. Citr. ℥j.
Theriac. ʒij.
Diascord. Fracastor. ʒiß.
Species. Diatr. Santal.
Ebor. s. Igne,
Antimonii Diaphoretic. an. ʒj.
Syrup. Acetos. Citri q. s. F. l. a. *Electuar.*

Adspergatur cum *Tinct. Flor. Aquileg.* ad gratam & subtilem aciditatem.

Ingredientia partim sunt *Alexipharmaca*, ut *Theriaca*, *Diascordium Fracastor. Antimonium diaphor.* partim quidem *Aciditate subtili* coagulando Massam Sanguinis, eidem naturalem Consistentiam restituunt, ut sunt *Conserva*, *Diascordium Fracastorii*, *Syrupus acetositatis Citri*, quaedam modice *praecipitant*, ut *Species Diatrion Santalorum*, *Ebur sine Igne*. *Tinctura Aquilegiae* adspersa, partim expellit *Malignitatem*, partim ratione Acoris Massam sanguineam *coagulat*. Potuissem *Species* & *Ebur* ad ʒij. & *Antimonium diaphoreticum* ad ʒß. sumere ne nimis fieret *Diaphoreticum*: item potuissem addere *Ambram* in substantia, vel *Essentiam Ambrae* pro Virium corroboratione.

Hoc modo praescribuntur Opiatae Alterantes scilicet Roborantes pro varietate scoporum variae.

CAPUT LIII.

DE OXYRHODINO.

AQuibusdam ad *Epithemata* refertur, & est similiter *Medicamentum ex Aceto & Oleo* ceu *Basi* compositum, *Fronti & Temporibus applicatum*, Medicamentum Veteribus admodùm usitatum, quod verò apud Modernos ferè in desuetudinem abiit.

Componitur ceu ex Basi ex *Aceto Rosaceo* & *Oleo Rosaceo*, applicatur cum *Linteolis* Capiti & Temporibus contra Deliria, contra Cephalalgias & similia Mala, in Febribus, in specie ardentibus, aut etiam in aliis Affectibus, in quibus per consensum hoc modo afficitur Caput: *simplicissima* talis *Oxyrhodini Formula* est haec:

♃. *Aceti rosacei* ℥j.
Ol. rosacei ℥v. vel vi.
M. simul pro *Oxyrhodino*.

Interdum hisce duobus primariis Ingredientibus *addi* solent *Aqua appropriata*, &c. *Succi expressi* appropriati; imprimis quando Moderni tale Medicamentum, sed rarò in usum vocant, atque tunc temporis *Dosi* ac *Modo Epithematis* solent praescribere, iis ut *Aquis* ac *Succis appropriatis* admisceatur postmodùm *Acetum* & *Oleum*. Fiunt talia in Cephalalgiis delendis & imminuendo Delirio, sed rarò. Obiter noto. AUTHOR dicit, quod ℥iv. vel vi. sint assumendae *de Aquis*, quod tamen non fit, uti apparet ex hac *Formula*:

♃. *Aquae Verbenae.*
Flor. Persicor. an. ℥iij.
Ol. Chamomill.
Anethi ana ℥ß.
Aceti rosacei ℥ß. vel ʒvj.
M. pro *Oxyrhodino*.

Potentius Oxyrhodinum cum Succis est hoc:

♃. *Succi Semperviv.*
Portulac. recent. expr. ana ℥iij.
Ol. Nymphaeae.
Rosarum ana ℥iß.
Aceti rosacei ℥j.
M. pro *Oxyrhodino*.

CA-

(A) *V. quae de* Rotulis & Tabellis *habet* Ettmullerus hic.

MORELLI CAPUT I.

DE PASTA REGIA, ET MORSELLIS.
Lib. 1. Sect. 3.

R*Ecentiorum* etiam inventum est *Medicamentum illud, quod consistentia Pineolato simile, ex variis simul subactis instar Pastę*, (unde *Nomen*) *& Sacchare soluto Liquore idoneo tabulatoque exceptis, conficitur in Boles* (unde *Morselli* appellatio) *qui sensim exsiccati conservantur ad usum, Auro aliquando obducti*: dicitur autem *Pasta Regia*, ob eximias vires in Affectibus Pectoris, Pulmonum, & Corporibus extenuatis.

Quod ad *Compositionem*, *bifariam* fit.

1. *Vel sine Pulpa Animalium*, ut jam dicetur, ex *Fructibus*, *Seminibus bechicis* & *Sacchare*.

Fructus autem isti ferè sunt *Amygdalę excorticatę*, lotæ, maceratæ, contusæ, *Pinei*, *Pistacia*, etiam lota *Aqua idonea*, quæ ad ℥iiij. præscribuntur.

Semina ratione *Qualitatis* sunt *quatuor Frigida majora* usitata, incisa, contusa, quibus, ubi Somnus conciliandus & *Semin. Papav. alb. Lactucę*, adduntur. Ratione *Quantitatis*, ℥ij. ℥iiß. præscribantur.

Saccharum seligitur album, solutum Liquore idoneo: quod ad *Quantitatem*, dicitur q. s. ferè tamen debet esse duplum.

2. *Vel* fit ista *Pasta analeptica* ex *carne Testudinum nemoralium* lota, cocta in *Aqua Hordei*, Capite & Cauda ablatis: hinc postea vocatur *Testudinatum*: aut *Carne Cancrorum fluviatilium*, *Caponis*, *Perdicis*, solis, vel simul additis *Fructibus* dictis, *Seminibus*, *Pulveribus*, etiam in *Condito* dictis, & *Sacchare soluto in Aqua Rosarum*, hac dosi & proportione. *Carnis* ℥iij. iv. *Fructuum* ℥iij. *Semin.* ℥j. ijß. *Pulverum* verò ʒj. respondeat dictarum ℥j. minore tamen quantitate pretiosiores. *Sacchari* autem dicitur q. s. Additur aliquando *Ambra*, *Moschus* parca dosi, ad gr. aliquot, & *Auro* etiam alias *Pasta* obducitur.

Usus. Modus per se, vel *ex Jusculis*.

Quantitas continua, seu *Dosis* ad ℥ß. ℥j. *Morsellus*, Numer. j. ij. *Discreta*, sæpiùs cum Cibo. inter Pastas.

Tempus expressum.

Formula. ℞. *&c. fiat Confectio in Morsellis*: additur aliquando, *instar Pineolati*. *Utatur*.

Utilitas. *Pasta non Analeptica* utilis in Affectibus Pulmonum, Pectoris variis, ad incrassandum, leniendum, detergendum, expectorandum, &c. *Analeptica* verò in iisdem, in extenuatis, & debilibus: nutrit, exsiccat, fluxiones incrassat.

MORELLI CAPUT V.

DE PILULIS.

Lib. 1. Sect. 3.

L*Atinis à parvæ Pilę* similitudine dictæ, Græcis, ex eo quòd non dilutæ, sed integræ devorentur, à καταπίνω, *deglutio*. *Catapotia*, appellantur. *Medicamenti est forma solida, Globuli effigie sphærica; ex Pulveribus, aliquando & Gummatibus, Succis, Liquore glutinoso exceptis, efformata, ad purgandum maximè, vel etiam aliquando ad alterandum, vel corroborandum temperata*.

In præsentia clarioris explicationis gratia *triplices* statui possunt, *Purgantes*, *Usuales* dictæ, *Alterantes*.

PILULÆ PURGANTES.

Etsi *Pilulę* propriè loquendo sint *catbartica*, quia tamen in varios usus comparari possunt, & quia quæ purgant, faciunt id vel efficaciter, vel debiliter, ac corroborando potiùs: has *Usuales* cum vulgò, illas *Purgantes* appellamus: quæ à Medico rariùs præscribuntur, cùm *Officinalibus* harum loco uti soleant; tamen earum conficiendi ratio postea patebit.

Sunt autem vel *Officinales* vel *Magistrales*.

Officinales, vel sunt *Usitatiores*, vel non.

Usitatiores sunt *Aurea*, *Aloephangina*, *Aggregativa*. *sine Quibus*, *Agarici*, *Cochia*, *Lucis majores*, *Hermodactilorum*, *Indę*, *Fœtida majores*.

Minùs usitatæ sunt *de Rhabarbaro*, *Assajereth*, *Eupatorio*, *Imperiales*, *Rufi*, *de Hiera*, *Arthritica*, *de quinque Myrobalanis*, *Mastichinę*, *de Aloe*, *Sagapeni*, *Sarcocollę*, *ante Cibum*, *Stomachicę*, *de Fumaria*, *Lapide Lazuli*.

Magistrales quod ad *Compositionem* conficiuntur.

1. *Vel* ex *Pulvere* idoneo, *Liquore* etiam idoneo excepto *Pulvis* est ratione *Qualitatis* tum *Catharticum simplex*. ita tamen ut *Aloe* (quæ *Basis omnium Pilularum est*) semper ingrediatur, tum *Corrigens* idoneum atque *Dirigens*, ut in *Opiata purgante*.

Nota, *Lacrymas*, *Gummi*, ut *Ammoniacum*, *Opopanax*, addi posse.

Quod ad *Quantitatem*, *Pulveris* ℥j. sufficiet, rarò ℥iß. quia quandoquidem *Dosis* Pilularum sit ʒi. in viii. vices purgando, atque in semestre sufficiet: hujus verò *Pulveris* duæ partes sint veluti purgantes, una corrigentium.

Liquor excipiens ratione *Qualitatis* potest esse *Sapa*, *Succus* idoneus, *Mucilago*, sæpiùs *Mel* decoctum despumatumque, passim vero & usitatè *Syrupus* aliquis idoneus.

Quod ad *Quantitatem* dicitur q. s.

2. *Vel*, quod erit efficacissimum, *Extractorum* more decoquantur *Purgantia*, præscribunturque ad ℥iv. vi. cum suis *Corrigentibus*, in *Liquore* vel *Succo* idoneo more *Apozematis*: facta deinde forti expressione & *Colatura*, in hujus ℥vi. vii. viii. dissolve in Balneo Mariæ, *Aloes succotrina* ʒvi. ℥i. pro diutino usu, deinde coagula ad Mellis consistentiam, addatur posteà *Pulvis* idoneus corroborans, ad ʒii. *Scammonium*, si sceptis ferat, quandoquidem non decoquitur, ad ʒi. ʒii. ʒiii.

Usus Officinalium: quod ad *Modum*, devorantur.

Quod ad *Quantitatem* Validiores ad ℈j. Pueris, ad ʒj. Viris & Adultis: ut sunt *Aurea*, *Cochia*, *Fœtida majores*, *Arthritica*, *Inda*, *de Lapide Lazuli*, *de Hermodactilis*.

Mediocres à ℈ii. ad ℈iv. *Aggregativa*, *sine Quibus*, *de Agarico*, *de Aloe*, *de Succo Myrobalanorum*, *de Fumaria*.

Leviores à ʒi. ad ʒii. de *Rhabarbaro*, *Assaereth*, *Aloephangine*, *ante Cibum*, *Mastichina*, *de Eupatorio*, *Rufi*, *de Hiera*.

Sin verò more *Usualium* usurpentur, ℈i. ʒß. sufficiet duabus horis ante cibum, prandium & cœnam.

Quod ad *Tempus*: mane ut alia Cathartica:

Magistralium Usus, quod ad *Modum* & *Tempus* idem.

Ad *Quantitatem*, vide *Opiatam purgantem*.

Formula præscribendi Officinales. ♃. *&c. i. e. Massa Pilularum aliarum &c. Diagridii* gr. iv. v. in Biliosis & frigidis stimuli loco, ut & aliquando *Trochisc. Albandal* gr. iv. v. pro Pituitosis, *Castorei* etiamnum gr. v. in Affectibus Capitis frigidis: *cum Aqua tali formentur Pilula* vi. vii. viii. *quæ de Aqua tali*, *sumantur summo mane vel etiam post mediam noctem*, (si à Cerebro debeant trahere) *cum custodia*, *levi cœna præcedente*: *vel hora somni*, si pro Capite, ut cum benigno levioris cœnæ halitu, vis cathartica ad Cerebrum feratur.

Magistrales. ♃. *&c. cum &c. f. Massa Pilularum*, *quæ Oleo Amygdalarum dulcium vel Anisi*, *&c. obtita*, *Aluta obvolvatur*, repo-

CAPUT LIV.

DE PASTA REGIA.

P*Asta Regia*, quam quidam vocant *Pineolatam* (vocat Author *Morsulos*) est nihil aliud nisi *Electuarium* quoddam confectum *ex Pulpa Animalium*, aut ex *Seminibus* benè nutrientibus, ex *Amygdalis*, *Pineis*, *Pistaciis*, & similibus. Hæc enim inter se invicem benè mista, & *Sacchare* excepta, dant *Massam*, quam vocamus *Pastam Regiam*: vocatur etiam aliàs *Pasta Analeptica*.

Ex *Carnibus* verò *Animalium* usitatè sumuntur *Carnes Cancrorum fluviatilium*: item interdum *Carnes Caponum* & *Perdicum*: his additur interdem *Electuarium resumptivum Officinale*, aut *Species pro Electuario resumptivo*.

Usus horum est in emaciatis, quoniam *Semina*, item *Amygdala*, *Pineę*, *Pistacia* benè nutriunt. Conveniunt etiam in Hecticis, item in Phthisicis & similibus aliis Affectibus.

Exemplum talis *Pastę Regię*, jam verò non ampliùs usitatæ, rariùs enim præscribuntur, sit tale:

♃. *Amygdal. dulc. Ambros.* ℥ß.
Nucleor. Pistac.
Pineor. an. ʒij.
Sem. Papav. alb. ʒiij.
Carn. Cancr. fluviat. ℥j.
Sem. 4. frigid. major. ana ʒß.
c. s. q. *Sacchar.* in *Decoct. Liquirit.* solut.
F. l. a. *Pasta* seu *Elect. corrobor.*
D. S.

Dosis ℥ß. ℥j. vel ℥iß. pro ratione circumstantiarum.

CA-

reponaturque in Pyxide idonea: capiat de hoc Massa, &c. formentur, &c.

Utilitas insignis in purgando ab habitu Corporis & tertia reginne est: hæc forma tunc eligenda maaimè, quia diutiùs moratur vis purgans in Ventriculo, nec confestim prolabitur in Intestina, hinc per illam moram uberrimè effunditur in peripheriam cum fructu.

Usus autem earum præcipuè in Pituitosis, minùs in Biliosis, Hyemis etiam tempore potiùs, quàm Æstatis, valent etiam in Obstructionibus expediendis ad rationem dictam, præsertim si *Ammoniacum* etiam habeant, atque tum utiliter *Jusculi* parum superbibitur.

PILULÆ USUALES.

Purgant quidem, sed sensim admodùm & potiùs sunt corroborantes, quarum usus quandoquidem frequens in hebdomada est, iique sine custodia, *Usuales* dicuntur.

Quod ad *Compositionem*, ea *Aloe succotrina*, ut *Basi* fiunt ad ℥ß. ʒvi. additis *levioribus Purgantibus*, *Rhabarbaro*, *Agarico* ad ʒi. ʒii. & *Corroborantibus simplicibus*, ut *Cinamomo*, *Caryophyllis*, *Mastiche*, *compositis Electuariis* ad ʒi. ʒii. cum *Syrupo Absynthii*, &c. q. s.

Nota, *Ammoniacum* solutum passim utiliter addi in Obstructionibus, ad ʒi. ʒii. ut & *Myrrham*. Item in *Formula* utiliter præscribi *Aloem Succo Absynthii nutritam*; item *Rhabarbarum Liquore idoneo, donec mollescat, irroratum*.

Usus quod ad *Modum*, ut *suprà*.

Quod ad *Quantitatem* & *Tempus* de *Massa præscripta* sumitur ʒß. ea qua formantur *Pilulæ* quatuor, quarum duas sumat mane, duas aliàs duabus horis ante cœnam, bis vel ter in hebdomadæ diebus, quibus abstinebit ab *Opiata corroborante*, si fuerit præscripta, aliàs sine hac admonitione: passim enim, ut & *suprà*, unà præscribuntur.

Hæc autem *Formula*. ℞. *cam*, *&c. fiat Massa Pilular. de qua*, *&c.*

Utilitas summa Corporibus valdè cacochymicis, pituitosis maximè, quibus Ventriculus scatet perenni Phlegmatis illuvie, unde manat in universum varia Morborum series: valdè enim corroborant Ventriculum, Coctionem juvant, si quidem excrementitium in eo expurgant, nec sinunt noxia ulla accumulari: hinc utilissimè, in omnibus Affectibus inde oriundis, Mesenterii, Capitis, Hepatis, Articulorum, &c.

PILULÆ CORROBORANTES, ET ALTERANTES.

Licèt *omnes Pilulæ Purgantes* propriè esse debeant, tamen ad alios scopos hac forma solida Medicamenta solent & possunt componi, ad *roborandum* & *alterandum* vario modo in primis, secundis, tertiis Qualitatibus, ubi Medicamentum si volumus, diutiùs hærere vel morari, nec transire subitò, ut vis medica agat efficaciùs in parte, in qua est, vel propter eandem moram diffundi etiam liberaliùs possit ad alias consentientes, & distribui per occultos & patentes meatus.

Hæ autem vel *ore continentur*, neque deglutiuntur, vel *devorantur*.

Ore continentur Pilulæ Bechicæ à sphærica forma: (Σ) (vel etiam lupinari, unde & has ad *Trochiscos* passim referunt) & vi insigni in sedanda Tussi, sic dictæ, ut & abutendi modo *Hypoglottides*, vulgò *Sublinguales*, quòd sub *Lingua* vel supra potiùs contineantur, donec sensim hoc pacto liquescant, Tussi & Affectibus asperæ Arteriæ, & Pectoris dicatæ.

Componuntur autem ex *Pulvere Thoracicorum* lenientium, ut *Succo Liquiritiæ*, *Gummi Tragacanthi*, *Arabici*, *Amyli*, *Sacchari*, *Sem. Papaveris albi*, *&c.* ad ℥iß. ℥i. pro usus necessitate & longitudine.

Excipitur autem iste *Pulvis* sufficiente quantitate *Mucilag. Gumm. Tragacanthæ extracta in Aqua Rosarum*, vel *Cydoniorum*, &c. vel etiam cum *Syrupo pectorali*.

Usus & *Formula*. ℞. *&c. cum Mucilag. &c. fiat Massa*, *ex qua formentur Pilulæ Hypoglottides*, quarum unam passim & sæpiùs contineatur sub Lingua, donec liquescat, & sensim deglutiatur.

Utilitas, ut dictum est, ad sedandam Tussim, leniendam asperæ Arteriæ & Faucium asperitatem, Vocis raucedinem, & Expectorationem difficilem.

Huc possunt referri *Trochisci lupinares*, ad Fluxiones sistendas Ore continendi.

Deglutiuntur autem *Pilulæ Roborantes*, vel vario modo *Alterantes*, utiliter in Affectibus Ventriculi à Cruditate Flatuum, & Partium consentientium, Capitis maximè, Oculorum, ac vicinarum, Hepatis, &c. ex Roborantibus idoneis, in Affectibus Capitis idiopathicis idoneæ, ob moram, quam trahunt in Ventriculo, maximè si post cibum sumantur.

Tales etiam sunt *Hypnoticæ* Officinales, *Pilulæ de Cynoglossa*, quales & passim præscribuntur ad Fluxiones sistendas, simul & absorbendas, Somnum etiam conciliandum: huc & *Laudanum* jam receptissimum referri potest, ad gran. ii. ad summum præscribendum, præscribuntur etiam ad Fluxum Alvi ex Corroborantibus & Adstringentibus, ante, & cum cibo sumendæ, ad Hepatis atoniam, Gonorrhœam, Renum & Vesicæ Ulcera, ad Calculum, Uteri varios Affectus, &c.

Componuntur autem ex *Pulvere* idoneo, faciente ad scopum & intentiones, quas suggerent Affectus propositi, eoque ad ℥ß. ʒv. ʒvi. præscripto, qui excipiatur *Syrupo convenienti*.

Usus, quod ad *Quantitatem*, ex *Massæ* ʒj. formantur *Pilulæ* vi. quarum duæ semel, bis, in die assumuntur.

Quod ad *Tempus*, mane, vesperi ante, post, cum cibo, ut supra dictum in *Condito*.

Quod ad *Modum* devorantur, & si ad Partium inferiorum, Hepatis, Viscerum, Renum, Vesicæ, Uteri affectus præscribantur: utiliter parum *Liquoris idonei* appropriati superbibitur, quo ad istas partes vis medica citiùs perferatur cum fructu.

Utilitas suprà satis fuit explicata.

SCHROEDERI CAPUT LXXIII.

DE PILULIS.

Pilulæ fieri possunt 1. ex *Rebus* quibuscunque *siccis*, beneficio viscidi ac glutinosi alicuius *Liquoris* (*Syrupi*, *Mucilaginis*, *Succi* aliquantulùm inspissati, *Extracti*, & simil.) incorporatis.

2. Ex solis *Succis Extractisve* inspissatis.

N. 1. *Salia* liquefactioni fermentationique apta sunt, idcirco si qua admiscenda, *in minima Dosi* admisceri volunt.

N. 2. *Extracta* vel *Succi inspissati* rediguntur commodiùs in *Pilulas*, si addatur nonnihil *Pulveris appropriati*, quàm si sola inspissatione incrassentur.

N. 3. Potest & *Oleigutta una, ac altera* instillari. Me-

CAPUT LV.

DE PILULIS.

Pilulæ sunt ita dictæ à *figura*, quæ repræsentent *parvam Pilam*. Græcè dicunt *Catapotia*; quæ duo nomina in Pharmacopoliis sunt notissima. Omnibus nota est Remedii hæc *Formula*, estque nullus ferè Empiricus, qui non habeat suas *Pilulas*. Sic D. GLASSIUS, D. H. *Wilde-Gans*, &c. habent suas *Pilulas*.

Pro vario autem *Usu* adhibentur tam *purgandi*, quàm *alterandi* gratia, & sunt vel

1. *Pilulæ Magistrales*. Vel
2. *Officinales*. Uti rectè eas dividit MORELLUS.

Officinales semper prostant in Officinis, & præscribuntur tantùm, *Magistrales* sunt, quæ ex præscripto Medici ut parentur, præscribuntur: de quibus *in Colleg. Formular.*

Veterum Compositiones pilulares Officinales non æquè conveniunt, nec ampliùs aut rarò in usu sunt, partim propter inconditam illarum *Dosin*, partim quod *purgantia Ingredientia* earum ut plurimum cruda, & simpliciter tantùm pulverisata, absque genuina vel *Præparatione* vel *Correctione* sunt permista, unde propter adjunctam Malignitatem minùs conveniunt: ut taceam, quòd *Melle* vel *Succo* quodam *inspissato* communiter excipiantur, quod *Dosin* earum adhuc magis adauget, adeò ut ad ʒi. vel ratione Numeri ad 70. vel 80. sæpè extendantur pro una Dosi. Raro igitur vel numquam hasce *Pilulas solas* usurpamus, sed *Stimulum* subinde addimus generosum, ut sub minori Dosi optatus sequatur effectus, qui tamen non tam quantitate, quàm qualitate judicandus. Veteres enim Purgantium vim *Secessuum numero* determinarunt, propterea præscripserunt *Pilulas* ad ʒi. vel ad ʒii quod tamen impostura est; legitima enim Purgatio *ultra sex vices* non purgabit; quod excedit, fit cum Ægri detrimento. *Pilulæ Alterantes cum Opio*, v. g. *de Cynoglossa*, *de Castoreo*, &c. *Narcotica* talia *cruda* itidem recipiunt. Ergò potiùs *Extractis* osimus

(Σ) *Potiùs* Bechicæ *dicuntur à* βήξ Tussis, *quòd ore contentæ* Tussim *refrænent: quemadmodùm mox A. advertit.*

Modus fiendi.

℞. *Medicamenta convenientia* (*Pulveres*), atque cum *Liquore* viscido conveoiente, contunde quàm nptimè io Mortario, ut exactè cuncta misceantur ac cohæreant.

N. *Pilula* etsi de omnis generis Medicamentis parari possint, rariores tamen sunt *Alterantes*, crebriores *Purgantes*.

PILULÆ ALTERANTES usitatiores.

de Bdellio. August.
Bechica. Cosd.
Bechica alba. } conveniuot cum *Trochiscis*, à quibus
nigra. } sola forma diffatunt.
de Castoreo. A.
de Cynoglossa. A. C. *Renod.*
Diaphoretica. Vide *infrà*. N. 1.
Diuretica. 2.
Antepileptica. 3.
Febriles. 4.
Narcotica Plateri. 5.
de Styrace S. Closs. 6.
contra Tussim. 7.

PILULÆ PURGANTES.

de Agarico Mesua. A. C. R.
Aggregativa majores Mesua, seu *Polychresta*. A. C. R.
Aggregativa minores Mesua. A.
Alophangina, seu *Aromatica*, *Pilula Solis Mes.* A. C.
Alephangina Valerii Cordi.
de Aloe lota, A. & C.
rosata, A.
de Mastiche. A. C.
de Ammoniaco Querc. *infrà* 1.
Arabica Nicolai. A. C.
Arthritica, seu *Arthetica*. A. C.
Arthriticę Scheffer. 2.
Assaieret Avicennę, A. C. R.
Aureę Nicolai, A. C. R.

N. Alias *Pilulas hujus nominis* conscripsit *Marsilius Ficinus*, quas & *Magicas* vocat, de qoibus vide *Wecker.*

Benedictę. A. C. 3.
Cholagogę Querc. 4.
ante Cibum.

N. *Pilularum*, quas *ante Cibum* appellant, variæ occurrunt *Descriptiones*. Suot enim qui omnibus *Pilulis Stomachicis* id nominis impouunt. *Renodeus*, *Stomachicas Galeni* ita communiter appellari ait. *Weckerus* diversas exhibet descriptiones *Pilularum ante Cibum*, tum & *Pilularum ante & post Cibum* dictarum.

Cochia.
de Colocynthide Damasceni. A. C.

Dicuntur & hoc nomine *Pilulę de Nitro Tralliani*.

de Esula Fernelii. 5.
de Eupatorio majores Mesua. A. C. R.

N. Potiùs *Pilula de Rhabarbaro* dicendæ suot.

de Euphorbio Mesua. A. C.
de Euphorbio Quercetam. 6.
Febriles. 7. 8.
Febrifuga Scheffer. 9.
Fœtidę Mesuę. A. C. R.
de Fumaria Avicennę. A. C. R.
Gummosa. 10.
de Hermodactylis. A. C. R.
de Hiera picra. A. C.
Hiera simpl. A. C.
de Hiera cum Agarico. A. C.
composita. A. C.
Hydratica. A.
Hydropica Bontii. 11.
Iliaca Rhasis. 12.
Imperiales. C. A.

N. *Renodaus* alias exhibet, quas & *Catholicas* indigitat.

Indę Haly. A. C.
de Lapide Armeno. C.
Lazuli Mesua. A. C. R.
de Ladano. 13.
Lucis majores Mes. A. C.
minores Cordi.
Marocostinę Mindereri. 14.
Mastichina Conciliatoris. A. C. R.
Matricales Scheffer. 15.
de Mechoacnana Renodai.
de Mezereo Damasceni. A. C.
de quinque generibus Myrobalanorum, *Tralliani*. A. C.
de Nitro, seu *Diacolocynthidos*. A. R.
Octomera, seu *de octo Rebus*, *Nicolai*. A. C.
de Opopanace Mesua, A. C.
Panchymagogę Quercet. 16.
Pestilentiales Avicenna, scilicet *communes*. A. R.

N. *Cordo* dicuntur *Pestilentiales Rufi*, seu *de Tribus*.

Pestilentiales composita. 17.
Anti-Podagrica. 18.
Polychresta S. Closs. 19.
de Rhabarbaro Mesua. A. C.
de Sagapeno, seu *Serapino*, *Mesua*. A. C.
de Sagapeno Quercetani. 20.
de Sarcocolla Mesuę. A. C.

Sine cura D. Weberi, Alœphaoginis ferè æquales facultate. Vid. D. Aug.

Sine quibus Nicolai. C. R.
Stomachicę Alkindi. A. C.
Stomachicę Mesuę. C.
de Succino. 21.
Tartareę Melanagogę, *Querc.* 22.
Tartareę Bontii. 23.
Tartareę meę descriptionis. 24.

ALTE-

---

mur pro *Pilulis Purgantibus*, in quibus per Extractiooem, Digestionem & Præparationem, Purgantium cruditas & malignitas infringitur & temperatur, & ita corrigitur: unde etiam non talia Tormina & Symptomata sequuntur Pilulas ex Extractis paratas, qualia sequi solent eas, quæ fiunt ex Massa Pilolarum Officinalium. Cùm autem omnia ferè *Extracta Purgantia sint resinosa*, & in Stomacho facilè præcipitentur, vel ejus, vel Intestinorum parietibus adhæreant, adeòque *Hypercatharses* aliave gravia Mala excitent, uti hoc rectè attendit ZWELFERUS in *Pharm. Reg. pag.* 85. quapropter hora una vel altera post haostum *Pilularum purgantium ex Extractis*, vel *Extracti purgantis resinosi*, commodè dabitur *Jusculum* non *salitum*, vel etiam *Jusculum Avenaceum*, item *Jusculum Pisorum*, quoniam bæc absterguot Intestina; vel assumitur cum *Jusculo* quocuoque aliquantulum *Cremoris Tartari*, qui simul stimulat, ut promptiùs postmodùm fiat Ægri Purgatio. Et qnid opus est tanta Pilularum varietate? cùm duæ vel tres compositiones omninò sufficiant, sive *Usuales*, sive propriè dictæ *Laxativa* suerlot.

Ut *Sacchara* incrustentur, quod qnidam facere solent pro saporis gratia, & facilinri assumptione, solvatur *Saccharum* in *Aqua conveniente*, admisceatur *Amylum* (Germ. *das Kraffet-Mehl*), ut fiat *Pasta mollis*, ea obducantur *Pilula* & Soli exponantur, aut leoi calore ad exficcandum. Vel

♃. *Sacchari* ℔ß.
Album. Ovi No. j.
Gum. Arabic. optimè in Album. dissol. ℥j.

Subigantur, & hisce *Pilula* obducantur.

Pilulę, quæ *in Officinis* prostant, ab AUTHORE *nostro* consignatæ, jam porrò considerandæ sunt: ubi primò occurrunt PILULÆ ALTERANTES, quæ partim continentur *in Ore*, ut *Pilulę Bechicę*, partim *deglutiuntur*.

Pilulę de Bdellio Augustanorum. Speciatim conveniunt in nimio Hæmorrhoidum fluxn.

Pilulę Bechicę. Harum aliàs variæ sunt Præparationes: io genere tamen *Subtecta* continent *mucilaginosa*, binc pro lubitu præscribi possunt. Aliàs *Sublinguales* vocantur, quoniam pononrur *sub Lingua*, ut sensim sensimque liquescant, & liquefactæ per Fauces cum Lympha delabantur, ut bujus acrimoniam temperent: unde conducunt in Tussi, Asperitate & Raucedine Faucinm, similibusque Faucinm Affectibus à Lympha nimis acri obortis. Nihilominùs hæ Pilulæ non ampliùs io frequenti sunt usu.

Pilula de Castoreo. Loco *Pilularum de Castoreo Laudanum Hystericum* sufficit.

Pilula de Cynoglossa. *Pilulas de Cynoglossa* in Tussi aut Lympha acri, nocturno tempore affligente, Veterea usurparunt; sed apud nos non ampliùs in usn sunt: crudis enim Narcoticis constant. Loco harum igitur *Laudanum opiatum* sufficit, permixtum cum *Succino*, *Myrrha*, & aliis pro Catarrhis destinatis. Nibilominùt tamen solent hæ Pilulæ præscribi hoc tempore in Belgio, & ad gr. viij. vel x. assumuntur. BENEDICTUS FAVENTINUS habet *Pilulas in Catarrhis*, quas videmus descriptas in *Pharmaceut. Augustana*. *Basis* sunt *Pilula de Cynoglossa*, quibus additur *Succus Glycyrrhiza*, & *Aloe*. LINDANUS solet usurpare *Pilulas de Cy-*

A L T E R A N T E S.

1. Pilula Diaphoretica S. Clossei.

♃. *Cinnabar. Antimonii rectificat.* ℈j.
Præservativi ex Croco, Myrrha, & *Aloe* ʒß.
Cryſtall. Sulph. ℈j.
Ol. Guajac. q. ſ. ad corporationem.
F. *Pil.* duæ, exhibeantur ſuperbibendo Cochl. 1. *Acidi Guajac.* mixti cum tribus partibus *Vini albi*.

2. Pilulæ Diureticæ S. Clossei.

♃. *Terebinth. Venet.*
Vitrioli albi ana part. æq.
M. in Mortario marmoreo terendo diutiſſimè, uſquedum ſimul incorporentur, quod difficultate non caret. *Doſis* eſt à ʒj. ad ʒij. *Terebinthina Vitriolo* addita vim ejus vomitivam refrænat, & diureticam conciliat.

3. Pilulæ Anti-Epilepticæ S. Clossei.

℞. *Præcipitati Solaris per ſe in Matracio Ign. fabrili continuo parati* ʒj.
Cinnabar. mineralis ℈iv.
Ol. Antimon. febrifugi (ut dicetur *Cap. de Mercur.*) gut. xx.
Extracti Caſtor. per Spirit. Vin. evaporando facti. Succin. ana ʒj. *de Pæon. mari cum Spirit. Vin. fact. Pæon. fœmin. Bryon.* ana ʒiß.
Fol. Hell. nigr. ſubtiliſſ. triturat. ℈ij.
F. *Pulvis*, & cum *Succo Porri Maſſa Pilularum*, cui admiſce *Ol. Angelic. ſativ. Spiritus Vitrioli* ana gutt. x.
Uſus. Cape ante Paroxyſmos aut poſt quadram Lunæ *Pilulas duas* ℈i. ponderantes, ſumendo poſteà *Juſculum Carnium Acido Vitrioli* conditum.

4. Pilulæ Febriles.

℞. *Extr. Card. bened.* ʒß. *Centaur. min.* ℈j.
C. C. uſt. præparat.
Sal. Abſynth. an. ℈ß.
Cum *Syrupo de Card. benedict.* F. *Pilulæ* Nom. 20.
Uſus. Exhibeantur ante Paroxyſmum, expectetturque Sudor.

5. Pilulæ Narcoticæ Plateri.

℞. *Opii puriſſ.* ʒi.
Infunde *Aqua Vitæ* ℥ß. diſſolv. lento Calore, eodemque exſicca.
Deinde alia affuſa *Aqua Vitæ* molleſcat, additis *Ol. Cinam.* gutt. ij.

Poſteà

℞. *Cinam.*
Sacchar. cand. ℥i.
Piper. ʒv.
Sem. Coriandr. ℈ij.
Croci ʒß.
Subtiliſſimè pulveriſatis adde *Opium* diſſolutum, ſeorſim Opio *Pulveres* miſcendo.
Poſtea cum *Syr. de Papaver.* redigantur in *Maſſam Pilularum*, addendo *Moſchi* ℈ß.
Maſſa hæc diu in Mortario agitetur, & ne exſiccetur, *Ol. de Been* parum ſubigatur. Servetur in loco humido.
Vires. Dolores ſopiunt, Somnum conciliant.
Doſis gran. 5. 6. *Sennertus in Inſtit.*

6. Pilula de Styrace, ſive Laudanum Pectorale.

℞. *Styrac. calamit.* ʒij.
Laudan. Olib. Myrrh. an. ʒj.
Succi Glycyrrh. ʒiß.
Ambr. griſ. ℈j.
Extract. Opii per Acetum deſtill. parati ʒj. *Croci cum Spiritu Vin. facti* ℈iiij.
M. cum
Syr. de Cort. Citri ʒij.
F. *Maſſa Pilul.*
Doſis gran. x. Siſtit pertinaciſſimam Tuſſim & Catarrhum ſerioſum. Prægnantibus non ſine Abortus diſcrimine tuſſientibus multoties cum ſucceſſu dedit *S. Cloſſæus Archiater apud Metenſes.*

7. Pilula ad Tuſſim.

℞. *Succ. Glycyrrhiz.*
Thur. an. ʒj.
Myrrh.
Croc.
Opii ana ℈j.
Cum *Syr. Pap. errat.* q. ſ.
F. *Maſſa*.
Vires. Catarrho, ſubtiles & ſalſos à Capite ad Pectus incraſſant, ebullitiones Humorum ſiſtunt, Tuſſimque ſedant.
Doſis à gran. vij. ad ℈ß.

PUR-

---

noglossa in Phthiſi cum Catarrhis ſalſis & acribus conjuncta, item in aliis Affectibus catarrhalibus, Tuſſi, aſperitate Faucium, & ſæpè Suffocationis metu tempore nocturno ingruente. Compoſitio eſt hæc:

♃. *Maſſ. Pilular. de Cynogloſſa* ʒj.
Laud. opiati gr. iij.
Succi Liquirit. in Aqua Hyſſopi ſolut. & inſpiſ. ʒiij.

M. f. *Pilulæ* magnitudine Piſorum.
Sumuntur ſub introitum lecti Num. ij. uſque ad iv. Valdè commodat in Affectibus catarrhalibus, & dicit, quòd ſoleat ex earum uſu induci Stranguria, certo Experimento, quod expurgent Lympham acrem ex Sanguine, quæ delata ad vias urinarias, acrimonia ſua concitet iſtam Stranguriam.

1. *Pilula Diaphoretica*. Hæc elegans eſt Compoſitio, & propter *Cinnabarim Antimonii* in Febribus malignis non contemnendæ.

2. *Pilula Diuretica*. Hic obſervanda *Nota Authoris*, quæ curioſa eſt.

3. *Pilula Antepileptica*. Hic Materia medica eſt ſelecta, ſed Compoſitio confuſa. Eligatur *Cinnabaris Antimonii* cum *Caſtoreo*, quæ ſufficiunt.

6. 7. *Pilula de Styrace. Num. 6. & Pilula ad Tuſſim. No.* 7. Compoſitiones hæ ſunt ſuccinctæ, & perquàm convenientes pro Tuſſi nocturna ferina, ex Lymphæ vitio Phthiſin minitante, aut ex inclementiori Aere tempore hyberno excitata; incraſſant enim, & ante cœnam aſſumptæ multum conferunt: propinari quoque poſſunt in Tuſſi gravidarum ſicca. Similem ferè compoſitionem habet SYLVIUS *lib. 1. Prax. c. 20. §. 36.* Loco harum uſurpari poſſunt *ſequentes Pilulæ*.

♃. *Extr. Sulphuris pulveriſ.* gr. xij.
Myrrhæ gr. iv.
Laud. opiati gr. j.

Cum *Eſſent. Myrrh.* f. *Pilulæ* pro una Doſi, veſperi capiendæ.

Ad *Pilulas Alterantes* pertinent etiam *Pilulæ Wildeganſianæ*, quas videb. in M. A. N. C. *Anno 3. Obſerv.* 232. *pag.* 444. Egregiè ſunt ſudoriferæ; ſed propter ingrediens *Opium* cautè uſurpandæ.

Quoad PILULAS OFFICINARUM PURGANTES. Hæ ob *Ingredientia cruda* non ampliùs uſurpantur, vel ſaltim in *parva Doſi* addito *Stimulo* præſcribuntur: ſaltem *Pilulæ de Hiera cum Agarico* inter antiquas Compoſitiones in uſu ſunt *Doſi* ℈j. cum debitis *Stimulis*, nam pro purgandi ſcopo *Extractum Catholicum* pluribus additis diverſimodè determinandum ſufficit: vel formentur *Pilulæ Catholicæ D. Mülleri, Archiatri Electoris Brandenburgici*:

♃. *Extracti Elleb. nigri,*
Panchym. Croll. aon ℈j.
Aloes ʒß.
Tartari vitriolati cryſtall. ℈ij.
Mercurii vitæ ℈j.
Dulcis ℈ij.

Cum *Elixir Propriet.* f. *Maſſa Pilul.*
Doſis ℈ß. gr. xv. vel ʒß. ad ſummum.
Singularis eſt Deſcriptio, ſicuti & Compoſitio *Pilularum Mercurialium D. Leonhardi Bauſchii*: conſiderentur omnia benè.

♃. *Aqua vol. & fixa* (i. e. *Mercurii vivi*) ʒij.
Injiciatur in ferventiſſimum *Lixivium*, ad labrum benè agitetur Scopula, exempta diligentiſſimè ſuper Marmor ſolidum cum *Succo Limonum* aut *Aurantiorum* euſque teratur, donec fixa agnoſcatur: adde
Phlegmagogi & Cholagogi benigniſſimi, ſeu *Philocholi ſimpl.* (i. e. *Fol. Sennæ*) ʒj.
Phlegmagogi arbor. præpar. (i. e. *Agarici trochiſc.*) ʒiß.
Hydragogi vegetab. fortiſſ. (i. e. *Elaterii*) ℈j.
Extr. Melanag. veget. primar. (i. e. *Elleb. nigri*) ℈ij.
Aurea rad. Chinenſ. aut Ormuzinſ. (i. e. *Rhabarb.*) ʒiß.
Lunar. Ægyptiac. (*Follicul. Sennæ*) ℈j.
Lacryma rubr. Arbor. Ægyptiaca aut Arabic. (*Myrrha*)

Reſi-

P U R G A N T E S.

a. *Pilula de Ammoniaco Quercetani,*

℞. *Aloe cum Aqua Endiviæ solutæ & purificatæ* ℥iv.
Gumm. Ammoniac. in Aceto scillit. soluti & colati,

Myrrha in Vino Igne MB. dissoluta, & dum calet adhuc transcolata, an. ℥ß.
Mastiches,
Spec. Diatr. Santal. an. ʒß.
Croc. ℈ij.
Sal. Fraxini vel Absynth. ℈iv.

Cum

Resina Melissina crystall. s. a. extr. (Terebinth. Cyp.) an. ʒß.
Rad. lact. & caust. (Rad. Esula) gr. aliij.
Cort. inter. Zeilan. Arbor. acuti (Cinnam.) ℈i.
Ligni aromat. Ind. succoter. (i. e. Xyloaloes) gr. xiij.
Sulphuris nat. fragr. ardent. (Ambræ) gr. iij.
Excrem. famos. odorif. (Moschi) gr. viij.
Diagryd. ℈ß.
Anthophyll. ℈i.
Spiritus Guajaci,
Vitrioli ana ℈ß.
Fol. Auri puriss. Num. vj.
F. l. a. *Mass. Pilul.* cum *Resina Melissina crystallina* cui aliquot gutt. *Olei Sulphuris* adduntur, aut *Olei Caryophyllorum*; ad usum servetur.

BARTHOLETUS *in Tract. de Respiratione lib. 5. cap. 8.* etiam describit eleganres *Pilulas Catholicas* ea *Extract. Ellebori glycyrrhizate*, ea *Mercurio dulci philosophicè ritè preparato*, i. e. *benè sublimato*, & *Extracto Colocynth.* cum *Oleo Nucis moschatæ*. Vid. *in elegantissimus Scriptis*, quæ digna sunt, ut à quolibet legantur.

Pro PILULIS USUALIBUS, quæ aliàs vocaotur Germ. *Haus pillen*, abunde ufficiunt vel *Pilulæ Angelicæ* seu *Francofortenses*, quarum Compositionem videbitis in HOFFMANNI *Clave pag.* 105. vel *Pilulæ Glassianæ*, quæ itidem cit. loco videantur; vel *Pilulæ Balsamicæ universales Caafselli*, quas videb. in M. A. N. C. *Anno* 6. *pag.* 19. vel *Pilulæ Aperientes Tilemanni*, quarum *Basis* est *Aloe* & *Gummi Ammoniacum*. Aloe quidem pro scopo detergendi & evacuandi, & Gummi Ammoniacum pro scopo resolvendi Mucum acidum viscidum & tenacem, additur: quibus & pro *Stimulo Tartarus vitriolatus* jungitur. *Compositio* est sequens.

♃. *Aloes lucidæ,*
Gumm. Ammoniaci in Aceto squillit. soluti an. ℥j.
Tartari vitriolati ʒiij.
Cum *Tinctura Tartari* f. *Pilulæ*.

Dosis gr. ia. xi. vel xiij. ità blandè laxant, stomachum evacuant, & fomitem successivè subtrahunt.

Elegantes quoque sunt *Pilulæ Usuales Bartholeti*, quæ instar Formulæ præ aliis esse possunt, quasque describit in *Encyclopedia*, & præscribit in latitudine Sanitatis, seu statu Convalescentiæ, ubi quidem non valdoperè quis ægrotat, interim tamen propter Viscus aliquod læsum facilè labi potest in Morbum, *Pilulæ* tales *Usuales* sunt hæ:

♃. *Aloes luc.* ℥j.
Myrrha electæ ʒj.
Mastich.
Croci ana ʒß.
Rosar. ʒj.
Santali rubri ʒij.
Cum f. q. *Aqua Endivia* formentur in forma Cicerum *Pilula*, usurpandæ omni tempore, quando necessitas postulat.

De his dicit BARTHOLETUS, quod hic, qui illis utatur, non sit visurus in Corpore suo Infirmitatem, quæ non sit facilè curabilis: item quòd istæ Pilulæ præservent Hominem à Pestilentia, item præservent eundem si versetur in locis uliginosis & corruptis. Imprimis quidem pro Stomacho mundificando, & Intestinis à superfluitatibus corruptis suaviter laxando conducunt; præservant itidem à Doloribus arthriticis; item valent contra Catarrhos tam antiqnos, qoàm recentes. Pectus itidem muodificant ratione *Croci* & *Myrrha*, & Dolorem Costarum removent, unde & Asthmaticis conveniunt.

Sumuntur utplurimùm *tres* una vice in *haustu Vini*. Hæ sunt Pilulæ, quæ conveniut omnis seaus & generis Personis, & possunt præscribi iis, qui dicuntur Cachectici. Pro Cachecticis & Hypochondriacis BARTHOLETUS non inconvenienter addit *Gummi Ammoniacum*, utpote cum hujus vis sit experta in talibus Affectibus. Sit ergò *Forma Pilularum Usualium* iis, qui laborant Malo hypochondriaco, item Suffocatione hysterica, atque Scorbuto, ita præscribenda.

♃. *Gumm. Ammoniaci Aceto squill. sol.* ℥j.
Aloes succoter. ℥ß.
Myrrha electæ ʒij.
Extr. Helleb. nigri ʒj.

Mastich.
Croci ana ℈ij.
Cum f. q. *Essent. Fumar.* f. *Pilula* instar Pisorum, quarum *Dosis* Num. vj. vel viij.

Vel

♃. *Gummi Ammoniaci in Aceto sol.* ℥ß.
Aloes luc. ʒij.
Mastich.
Myrrhæ ana ℈ij.
Extracti Troch. Alband. gr. xv.
Cum *Ess. Absinth.* f. *Pil. minores*.

Quæ *Dosi* gr. xv. ad summum ℈j. usurpatæ, evacuant blandè sordes in primis viis stabulantes.

Si eas *magis laxativas* reddere voluerimus, imminuitur *Dosis Gummi Ammoniaci*, & augetur *Aloes*.

Hæ & similes Pilulæ solent usurpari in Morbis chronicis inveteratis, qui via radicitùs evelli possunt; & in Stomacho vitiato sedem figunt in Muco viscido, & plùs minùs acido. Ut ergò hæce successivè eliminetur, eapropter illæ in usu sunt, & singulis septimanis, vel singulis 14. diebus, vel singulis mensibus usurpantur; ita tamen, ut simul respiciatur ad *motum Luna*: uno aut altero die ante Novilunium & Plenilunium; tunc enim temporis Morbi contumaciores in Senibus utplurimùm solent evigilare; ita Alvum laxant, Sordes excrementitias exterminant, & loca pura sustinent, ne tales Morbi chronici in graviores Paroxysmos exacerbari possint, & Corpus conservetur in statu sano & florido: quales v. g. sunt, qui Torminibus colicis obnoxii, qui laborant Malo hypocondriaco, Cachexia, & inclinant ad Hydropem. Pertinent huc Senes, qui non raro laborant Apepsia & Bradypepsia, aliisque Stomachi Affectibus; unde vocantur etiam ab aliis *Pilula Stomachales*: nam sicut notum est, quòd *Elixir Proprietatis* soleant ingredi ista tria, *Crocus*, *Aloe*, & *Myrrha*, & adhiberi pro Stomacho roborando. ita *Elixir Proprietatis* loco possint assumi hæ *Pilula*, vel loco *Pilularum Elixir Proprietatis* pro lubitu.

Ad has Pilulas pertinent *Pilula*, quæ ab aliis pro *Pilulis Glassianis*, sed falsò, venduntur.

♃. *Extracti Card. bened.*
Gummi Ammoniaci ana ʒij.
Mastich.
Succini albi ana ʒj.
Aloes succoter. ℥iß.
M. f. *Mass. Pilul.*

Cui tantillum de *Antimonio per inferiora purgante* addi potest.

Convenientissimæ sanè sunt pro *Usu domestico* in Affectibus chronicis. Observetur tamen, quòd si in majori paulò Dosi usurpentur, Passiones hystericas causentur.

Dosis autem est à gr. vj. ad viij. vel ℈ß.

Pilula Riverii Polychresta ad Morbos deploratos:

♃. *Mass. Pilul. Rufi,*
Antimonii diaph.
Gummi Guajaci an. ℥ß.
Cum *Bals. Peruv.* q. f. f. *Massa pro Pilulis*.

Dosis harum Pilularum est ℈j. quibus pro ulteriori *Stimulo* ad Alvum solvendam, si lubet, addatur *Scammoniam sulphuratam* ad grana ij. Hæ continuentur per 30. dies, & aliis irritis in Morbis desperatis summum erunt Remedium.

Pilula Rufi è *Croco*, *Myrrha* & *Aloe* constant, & sunt quasi *Elixir Proprietatis siccum*.

Quoad *Usum* ergò legitimum harum *Pilularum Usualium*: notetur, quòd constent ea Remediis ingratioribus, & propterea formantur Pilulæ, ut Remedia ingrata delicatis propinari possint. Cùm ergò *Aloe* & reliqua Ingredientia sint amarissima & ingrata; hinc sub forma *Pilularum* propinantur: quo & id accedit, quòd quæ aliàs sub magna Dosi propinantur, in Pilulis parva potiùs satisfaciant: plerumque enim ad ℈ß. vel ad summum ℈i. rarissimè ad 30. grana pro una Dosi dantur: hinc Remedia illas efficaciora intrant, unde Aloe utplurimum est *Basis Pilularum Laxativarum*, cui pro *Stimulo* additur *Colocynthis* vel *Scammoniam*.

Conveniunt autem *Pilula*

1. *Subjectis* magis *succulentis*, sive phlegmaticis, sive magis chylosis; *minùs* verò *conveniunt Subjectis siccis*, scili-

Cum Syrupo de Stœchade, vel *de Succ. Rosarum*
F. Massa Pilularum.

Vires. Purgant insigniter Tartarum, omnemque fæculentam Corporis Materiam, magnoperè conferuns adversùs omnes Defluxiones, Cachexias, oppilationes Lienis, ejusdemque duritiem & Scirrhum, febres Quartanas inveteratas: præstantissimæ sunt ad Homines corpulentos evacuandos.

Dosis à ℈ß. ad ℈j. ad laxationem Alvi, aliàs ascendi poterit ulteriùs,

2. Pilulæ Arthriticæ Gulielmi Ernesti Scheffers Medici Francofurtensis,

℞. *Resin. Jalap.* ʒß.
Essent. Rhabar. ℈j.
Aristoloch. rot. ℈iv,
Gentian.

Tartar. vitriolat. an. ℈j.
Diagrid. rosat. ℈iv.
Mag. Chalyb. ℈j.

M. F. cum *Essent. Fol. Senn. Pilulæ* Numero xxx. pro ʒj. & deaurentur.

Hæ *Pilulæ* apprimè conveniunt in catarrhosis Defluxionibus, imprimis iis, quæ ad Artus decumbunt, Pituitam & serosos Humores blandè educunt, & Viscera Obstructionibus liberant.

Dosis v. vj. vij. vel ix.

Acuuntur interdum *Troch. Alhandal*, *Mag. Gutt. Gumm.* &c.

3. Pilulæ Benedictæ,

℞. *Aloes rosat.* ℔ß.
Gumm. Ammoniac. in guttis, s. purissimi, ℥ij.
Succ. Card. benedict. inspissat. ℥j.
M. cum *Vino albo*, vel *Aqua Card. benedict. rectificata*,
F. *Massa*.

N. *Aloe*

cet Melancholicis, & Biliosis: hos enim parùm vel nihil laxant, qui econtrà *Potionibus* sufficienter moventur: hinc in Hypocondriacis, Melancholicis, & Quartanariis parùm vel non conveniunt.

3. *Pilulæ tempore verno* potiùs & *æstivo*, minùs verò hyberno, & autumnali usurpandæ; cùm hisce temporibus *Potiones* potiùs conveniant: quibus Succi evacuandi crudiores, illis Pilulæ gravia inferunt Symptomata.

Ratione Temporis porrò quæritur, *an matutino* potiùs, *quàm vespertino tempore Pilulæ usurpandæ sint*? Dico: omnia Laxativa & hinc Pilulæ quoque usurpentur mane jejuno stomacho: brevi pòst capiatur *Vehiculum calidum*, ut nonnihil diluatur Remedium, & sic cum Vehiculo calido adjuncto faciliùs operetur: subsequatur lenis Deambulatio, quæ Operationem promovet: cane verò pejus & angue fugiatur gravior Cura seu profundior Meditatio, quia hæc Operationem Pilularum retardat, ut parùm vel nihil operentur, quin potiùs sæpè blandus Sudor sequatur.

Dictum de Pilulis, quæ assumi debeant jejuno stomacho. *Quid* verò de eorum sententia *dicendum*, *qui Pilulas vel ante cœnam*, *vel post cœnam* vesperi ante introitum lecti, & quidem *numero impari sumendas censent*? Credunt enim haud pauci, Pilulas in Affectibus Capitis, catarrhalibus præprimis, vesperi sumptas faciliùs operari, quatenus Ægro dormiente sub media Ciborum Coctione halitus suos in Caput emitterent, &c. Verùm hoc *nihil est*, & *vana persuasio*. Secessus enim isti, qui mane Pilulas subsequuntur, sunt Liquamen Chyli corrupti. Omnes ergò mane jejuno Stomacho usurpentur, aut vesperi à Cibo abstineatur, tumque sumantur Pilulæ.

Inter PILULAS PURGANTES OFFICINALES sunt

Pilulæ de Agarico. Hæ *Pilulæ* conveniunt valdè in Affectibus Pectoris & Pulmonum, quando Pulmones infarcti sunt copiosa Mucilagine viscida, & crassa, in Tussi, Asthmate & similibus: cùm dixerim superiùs *de Agarico*, quòd sit appropriatum Purgans in Affectibus Pectoris.

Pilulæ Aggregativæ, *Majores & Minores*. Hæ *Pilulæ* præscribuntur tanquam catholicum seu universale Purgans quoscunque Humores.

Pilulæ Alophanginæ constant ex *Speciebus* plurimis *aromaticis*, unde etiam vocantur *Pilulæ Aromaticæ* & in quibusdam *Scammonium sulphuratum* habetur, in quibusdam verò non; & propterea præscribuntur:

♃. *Mass. Pilulas. Aloephang. cum Scammon, seu Diagrydio*; &
♃. *Mass. Pilular. Aloephang. sine Scammon.*

Stomacho sunt dicatæ, cujus Cruditates vi aromatica resolvunt, digerunt & absumunt, imprimis si Ventriculus & Intestina sint læsa ex Frigore externo, ex Potu crudo non ritè fermentato: item si sint obsessa Materia viscida, imprimis pituitosa, acida, unde oriuntur Dolores & Tormina; in tali casu sunt optimæ: quando oritur Colica à Pituita tali, optimæ & instar Secreti habendæ *in hac forma*:

♃. *Mass. Pilul. Aloephang. sine Scammon.* ℈j.
Laud. opiati gr. ij.
Cum s. *Essent. Cort. Aurant.* f. *Pilulæ*,
D. S.
Pilulæ Dolorem sedantes.

Subitò leniunt Dolores, & intra 4. horas leniter purgant per inferiora.

Similes sunt *Pilulæ* ex hoc fundamento factæ *contra Arthritidem Rhumelii*, de quibus *suprà* dixi, quod vocitentur, *Vade Amice surge & ambula*. Descriptio est hæc:

♃. *Mass. Pilul. Aloephang.* ʒij.
Laud. opiati ʒß.
M. f. *Pilulæ* pro 4. Dosibus.

Hic obiter noto: quòd ʒß. *Laudani opiati* describatur pro *quatuor Dosibus*, quoniam singularem habuit RHUMELIUS Præparationem: pro varietate enim Præparationum nunc præscribitur ad grana ij. iij. jv. nunc ℈ß. quod probè notandum.

Præterea sunt singulares hæ *Pilulæ Aloephanginæ*, si singulis mensibus ℈j. ad ʒß. assumatur ad præservandos Oculos: prosunt in Suffusionibus, in imbecillitate Visus, in Suffusione notha, & similibus aliis Oculorum Affectibus per consensum Stomachi: imò ad præservandum Ebrietatem egregiæ sunt, ubi necesse est, ut benè potemus, referente SALMUTH *in Obser. Med. Cent.* 3. *Observ.* 44. Sic enim dicit de his. *Quidam respuebat Amygdalas amaras, & aliquot Pilulas de his deglutiebat, unde mane nequicquam molestia ex Potu percipiebat*.

Dosis est ʒß. pro Ebrietate arcenda, vel ante, vel post Potum usurpantur: & observatum fuit, quòd soleant stimulare Venerem

Pilulæ de Aloe & Mastiche. Valdè conveniunt in Affectibus Capitis, aliisque, in specie in Dolore Capitis per consensum Uteri valdè commendantur à FORESTO. *Descriptio* est in *Dispens. Augustana*. Valdoperè quoque in Cruditate Stomachi sunt egregia, cùm *Mastix* sit appropriatum Stomachicum.

1. *Pilulæ de Ammoniaco Quercetani*. Hæ *Pilulæ* egregiè conducunt in Morbis chronicis quibusvis, quos Veteres dicunt oriri ex Obstructione Mesenterii & Lienis: v. g. In Affectibus hypochondriacis, scorbuticis, cachecticis & melancholicis, Quartana, Podagra, & similibus; quam Podagram imprimis præservare dicuntur: blandè laxant, adeòque, quoniam non sunt nimis purgantes, Stimulo *Scammonii* & *Colocynthide* subinde acuendæ. Possunt etiam subinde specificari cum debitis *Extractis*, v. g. cum *Extr. Martis* ad Malum hypochondriacum; cum *Extr. Absinthii* ad Febres intermittentes; cum *Extract. Croci* ad Morbos Mulierum; cum *Extr. Castorei* ad Passionem hystericam.

Dosis est a ℈ß. ad ℈j. cui gr. j. vel duo *Scammonii præparati*, cum gr. ß. vel gr. j. *Extracti Alhandal*, pro Stimulo additur. *Salia Fraxini* vel *Absinthii* cautè addantur, aliàs liquescunt.

Pilulæ Arthriticæ. Ita dicuntur, quoniam in principio insultus *Paroxysmi podagrici* solent convenienter præscribi: item singulis quatuor Anni partibus pro præservanda *Arthritide*.

Concinniores sunt

2. *Pilulæ Arthriticæ Scheffers*, quæ valdè commendantur in Arthritide. Præter Arthritidem commendantur in Paralysi, in Tremore, & similibus Articulorum Affectibus.

Pilulæ Aureæ Nicolai. Hæ sunt satis fortes, & solent præscribi in Affectibus Stomachi, & Capitis invicem consentientium: in quo usu etiam *Pilulæ Cochiæ* solent præscribi: imò sæpiùs fit, ut *Pilulæ Aureæ* & *Pilulæ Cochiæ* præscribantur simul in talibus Morbis, imprimis Capitis contumacioribus.

3. *Pilulæ Benedictæ*. *Num.* 3. *Pilulæ Benedictæ* egregiè sunt *Usuales*, & in Affectibus chronicis, item pro præservatione Morborum imprimis putridorum, conducunt: quoniam *Aloe est Basis* & Balsamum præservativum ab omni putredine ac corruptione. Huic additur *Gummi Ammoniacum*, cujus usus est satis cognitus in tono Viscerum conservando, & Obstructionibus præcavendis: quibus etiam accedit *Succus Cardui benedicti*, qui non minùs est elegans præservativum.

Pos-

N. *Aloe succotrina purissima* subtilissimè teritur, *Succus Rosarum incarnatarum* ad Pultis consistentiam permiscetur, siccatur, teritur.

Usus ante, & post pastum, imò ejus initio ac fine.

Dosis gran. xv. ℈j. &c.

4. Pilula Chologoga de Centaurio, Quercetani.

℞. *Succor. optimè depuratorum Centaurii minor. Rosar. pallidar. Eupator. Mesue, Rad. Oxylapathi*, an. ℥iv.

Quibus adde *Aloes praparat.* (*ad modum Quercet.* Vide libr. 4.) ℥vi.

Digerantur MB. hor. duodecim, ut fiat perfecta dissolutio, & mistio, dein omnia coagulentur ad Mellis consistentiam.

Cui adde

Pulv. Rhabarb. ℥i. *Xyloaloes, Myrrha* an. ʒij. *Croci, Cinamom.* an. ʒiß.
Spec. Diatr. Santal.
Trochisc. Diarrhod. an. ʒs.
M. F. *Massa*.

Vires. Prosunt in omnibus Febribus biliosis, arcuato Morbo, & Cachexia. Jecoris itidem, cæterarumque partium Nutritioni dicatarum Obstructionibus mirificè auxiliantur.

Dosis à ʒß. ad ʒj.

5. Pilula de Esula Fernelii.

℞. *Cortic. Rad. Esula minor. macerata hor. 20. in Aceto & Succo Portulaca* ʒij.
Grana Ricini expurgata & torrefacta Numero XL.
Myrobalanor. citrinor. ʒiß.
Chamadryos, Chamapityos, Spica Nardi, Cinamomi an. ℈ij.

Omnia tenuissimè trita excipiantur *Tragacanth. Aqu. Rosar. solut.* ℥i.
F. *Massa*.

N. *Esula* non sit recens, sed saltem ante menses octo collecta.

Vires. Valdè turbant, sed sunt efficaces in Corporibus robustis.

N. Minùs exsiccabuntur, sed & minùs efficaces erunt si excipiantur *Syrupo Rosarum solutivo*, non *Mucilagine Tragacanthi*.

Dosis à ℈j. ad ℈iß. &c.

6. Pilula de Euphorbio, Quercetani.

℞. *Euphorb. praparat.* (*ad modum Quercetan.* Vide libr. 4.) ℥i.
Spic. Nardi, Mastiches, an. ʒvi.
Opopanac. Sagapeni praparat. Bdell. ana ℥ß.
Agaric. troch. Troch. Alhandal, an. ʒiij.
Syrup. violati aciduli q. s.
F. *Massa*.

Vires. Mirabiles sunt contra omnis generis Febres chronicas, intermittentes, atque quartanas, necnon contra omnes Cachexias, Hydropisin & colicos Dolores.

Dosis à ℈j. ad ℈ij.

N. Habet *Quercetanus* & *Pilulas Pestilentiales de Euphorbio*.

7. Pilula Febriles, seu Antimoniales ad Febres, Hartmanni.

℞. *Vitri Antimonii* (justo tempore, si fieri potest, & diligentissimè) *praparati, praterea que cum Spiritu Vitrioli albificati & tenuissimè pulverisat.* ℥ß.
Sacchar. Candi ℥iij.
Farin. Tritic. ℥iv.
Croc. elect. ℈j.

Coque cum *Aqua communi* l. Ign. ad consistentiam Pultis: cavendum tamen studiosè, ne in fine Massa aduratur, sed ferè Panis formam habeat. Asservantur in integritate sua quadriennium: posteà tandem scabritiem contrahunt, minùs deinde utiles.

Vires. Mirificè febriles Mineras, aliaque Symptomata exhauriunt. Exhibentur ante Paroxysmi insultum, cùm vestigia Horroris gliscunt.

Dosis à ℈ß. in Pueris, ad ʒj. in Adultis fortioribus.

8. Pilula Febriles ad Quartanam Sennerti.

℞. *Ol. Antimonii saccharati* ℥j.
Aloes succotr. ℥ß.
Ambr. gris. ʒij.
Croc. ʒiß. (vel *Essent. Croc.* ʒi.)
F. *Massa Pilularum*.

Vires. Purgant per inferiora; nonnunquam per Sudorem.

Dosis ℈ß. ante Paroxysmum, cum *Conserva* v. g. *Rosarum*, &c.

N. Dicitur *Laudanum Mercuriale*.

9. Pilula Febrifuga D. D. Scheffri.

℞. *Spec. Hier. picr.*
Resin. Jalap. an. ʒij.
Facul. Aron.
Essent. Rhabarb. Lig. Colubr. Gentian. Centaur. min. Rosar. rub.
Diagryd. rosat.
Tartar. vitriolat. an. ℈j.
Ol. Citr. g. vi.

M. F. cum *Essent. Fol. Sen. Pilula* Num. xxx. pro ʒj.

In omnibus Febribus intermittentibus admodùm utiles sunt, & in Ventriculi compressionibus, ejusque Cruditatibus à Bile & Pituita ortis. Vermes quoque expellunt.

Dosis iij. iv. v. vj. vij.

(*Pilula Glassii Archiatri Gothani*, quæ cum *Angelicis* certare putantur, ex *Aloe succotrina Aqua simpl.* extracta & depurata, inque MB. vaporoso coagulata, & *Succo Violarum* sæpiùs nutrita, adjecta inter extrahendum *Art. non praparati*, vel *Scilla* particula, & cum *Elixir Proprietatis*, vel *Essent. Absinth. alkalisata*, constant: secundùm *Hofmannum*. *Dosis* 5. 7. 9. ante vel post cœnam formatæ instar *Angelicarum*.)

Celebrantur in Ventriculi Cruditatibus, Affectibus hypochondriacis, & pro præservatione ab Arthritide.

10. Pilula Gummosa. S. Clossai.

℞. *Gumm. Ammon. Galban. in Aceto* scillit. liquat. & per linteum traject. an. ʒiij.
Aloes in Vesica, Myrrh. ana ʒij.
Mastich. Croci Orient. an. ℈ij.
Turbith, Agar. trochisc. an. ℈iv.
Trochisc. Alhand. ʒj.
Scammon. prepar. in Spirit. Vini ʒiß.
Balsam. Peruv. tepidi ʒiii.

M. omnia simul, & adde *Mercur. cum Auro pracipit.* ʒij. F. *Mas-*

Possunt singulis octo diebus 5, vel 6. vel 8. assumi, ut Alvus bis vel ter deponatur, & ita Corpus in vigore conservatur.

4. *Pilula Chologoga Quercetani*. In Febribus dictis Biliosis, in specie Tertianis, conveniunt: sunt tamen rari usus, neut à QUERCETANO tanquam *catholicam Purgans* soleant præscribi, & in Affectibus tam chronicis, quàm acutis usurpari.

5. *Pilula de Esula Fernelii*. Sunt nimis validæ, & apud nos non ampliùs in usu.

Pilula de Eupatorio Mesue. Hæ magis corrobòrant & confortant, quàm quòd purgent; unde *Stimuli* paulò fortiores sunt admiscendi.

7. *Pilula Febriles, Hartmanni*. *Num.* 7. *Pilula* ex *Vitro Antimonii praparato* componuntur, & credo, quòd propter *Vitrum Antimonii* conducant in Febribus, cùm certum sit quod dicit POTERIUS; quòd Febrium chronicarum appropriatum Purgans sit *Antimonium*. Item erunt convenientes in Affectibus melancholicis, in Melancholia hypochondriaca, in Mania, cùm Affectuum melancholicorum appropriatum Purgans sit *Antimonium*.

8. *Pilula Febriles ad Quartanam Sennerti*. *Num.* 8. Quicquid operantur, habent ab *Aloe*.

Pilula Fœtida Mesue. *Pilula* hæ vocantur *Fœtida* ratione *odoris*, quoniam constant ex *Castoreo*, ex *Asa fœtida*, & similibus: conducunt Mulieribus uterinæ Suffocationi obnoxiis, quibus commodè præscribuntur; item conveniunt, ubi Menses sunt remorati, pro iis ciendis, quoniam *Ingredientia* simul sunt *emmenagoga*.

Pilula de Fumaria Avicenna. Sunt *Pilula Catholica*, & valdè conducunt in Affectibus melancholicis, & ubi opus est purificatione Sanguinis, imprimis Scabie, aliisque Affectibus cutaneis.

10. *Pilula Gummosa*. *No.* 10. *Pilula* hæ pro usu medico tanquam *Usuales* sunt optimæ, & valdè conveniunt in quamplurimis Morbis: in specie quidem ratione *Gummi Ammoniaci* & *Galbani* insigniter prosunt in Affectibus Intestinorum, è Mucilagine vel Pituita acida ortis: unde in colicis Torminibus, ex eadem Mucilagine vel Pituita acida oriundis,

F. *Massa Pilul.* in Aluta *Ol. Amygdal. dulc.* involvenda: eoquenda sunt lento Igne *Aceto* paulatim evaporato (Spatula semper agitando). Materia in *Massam* reducatur.

Dosis ij. aut iij. instar *Baccarum Juniperi* hora una ante cœnam, & in ingressu lecti.

Vires. Dupliciter agunt in Morbis quartanarii, Hydrope, Cachexia, Chlorosi, Menstruis provocandis, Ictero utroque; primo per vim suam attenuantem & emollientem Materiam præparant Catharticis expellendam; secundò Humores liquatos fluxilesque redditos blandè expurgant.

11. *Pilulæ Hydropicæ Bontii, Medici apud Hollandos quondam celeberrimi.*

℞. *Aloes opt.* ʒiiß.
Gumm. Gutt. Gamb. subtiliter. pulver. & cum Malvatico dissoluti & lævigati, ʒiß.
Diagrid. eodem modo parat. ʒj.
Gumm. Ammoniac. ʒiß.
Tart. Vitriolat. ʒß.
Cum *Syrup. Ros. sol.*
F. *Massa*.

N. Hæ sunt illæ *Pilulæ*, ex quibus unà cùm *Tartareis*, infrà descriptis, *Bontius Principis Auriaci Medicus* maximam sibi famam acquisivit.

Vires. Educunt Aquas potenter.

Dosis ℈ß. ad ℈j.

(*Pilulæ Hystericæ Gregorii Horstii, quas Author Libri II. fini apposuit, & huc referri dignas duxit, in Editionibus prioribus, sunt hæ:*)

℞. *Aloes succotr.* ʒiij.
Myrrh. opt. ℈j.
Extr. Calami arom. Card. bened. an. ℈ß. *Croc.* g. iii.
Rad. Gentian. Aristol. long. Dictamn. an. g. v.
Cum *Rob Sambuc.* f. *Massa*.

Vires. In Impuritate Uteri, & Mensium obstructione à crassis & pituosis Humoribus proveniente, cum successu exhibentur.

Dosis ʒß. per dies aliquot continuando.

12. *Pilula Iliaca Rhasis.*

℞. *Colocynthid.*
Sagapen. an. ʒvi.
Diagrid. ʒij.
Cum *Succo Porri*
F. *Massa*.

N. Alii omisso *Succo Porri*, solvunt *Sagapenum* in *Vino*, eoque reliqua suscipiunt.

Vires. Solvunt Passionem Iliacam ac Colicam, Cephalalgicis Hemicranicis salubres sunt. Verùm cum judicio usurpandæ.

Dantur à ℈ß. ad ʒß.

13. *Pilula de Laudano.*

℞. *Laudan.* ℥ß.
Mastich. ʒj.
Calefiant in Mortario, & dissolutis addo
Troch. Alhand. ʒiij.
El. de Succ. Rosar. ℥ß.
Cum *Syr. Ros. sol.* q. s.
F. *Massa*.

Vires. Subducunt Alvum, Mucilaginemque tartaream emolliunt & expurgant, ususque sunt insignis in Dolore Colico.

Dosis à ℈j. ad ʒj.
Greg. Horstius Obs. part. 2. lib. 4. Obs. 11.

14. *Pilulæ Marocostinæ Mindereri.*

℞. *Mari veri, Croc. Orient.* ana ʒj.
Agar. trochis. Costi veri Indici, Myrrh. elect. an. ʒiß.
Ammoniac. thym. ʒiij.
Rhabarb. el. ʒvi.

Lign.

---

dis, insigniter conducunt. Deinde valdè conveniunt in Affectibus Stomachi, Apepsia & Bradypepsia, quos Affectus corrigunt: in Affectibus chronicis, Quartana, Cachexia, Menstruorum vitiis & similibus insigniter conducunt; sicuti facilè patet examine Ingredientium, & quæ postmodùm de earum virtutibus subjicit AUTHOR. Nam *Gummata*, uti notum est, conveniunt specificè in evacuanda Pituita crassa ac viscida, unde etiam *Pilulæ de Sagapeno Quercetani* in hoc ipso conveniunt. Loco harum Pilularum substitui etiam possunt *Pilulæ Aperientes Tilemanni suprà* descriptæ, & *Tartareæ Bontii*, item quas habet SYLVIUS *in Praxi Lib. 1. cap. 9. §. 34. cap. 7. §. 52. cap. 14. §. 50. cap. 30. §. 138. cap. 34. §. 110. & cap. 35. §. 26.*

Pilulæ de Hermodactylis. Harum descriptio prostat in *Dispensatoriis Augustanorum, Cordi, & Renodæi*: nam hoc significant *Literæ* A. C. R. Usurpantur ab Arthriticis; item in Tumoribus Pedum ac Manuum œdematosis, qui sæpè subsequuntur Morbos chronicos diuturnos: hodie vero rarò præscribuntur.

Pilula de Hiera picra. Parantur ex *Aloe, Myrrha, Scammonio*, & similibus: vid. *Dispens. Augustan.* Dispensantur vel *cum* vel *sine Agarico*. Ex his priores *cum Agarico* sunt in usu, ubi scilicet opus est, ut evacuentur Sordes viscidiores, seu Pituita acida, ex primis viis, uti etiam ex Pectore: unde sufficere possunt ad *Pilulas Catholicas* præprimis in Affectibus Abdominis & Pectoris. Pro meliori autem operatione variis modis possunt specificari: e. g. cum *Extracto Absinthii*, & sic fiunt appropriatæ pro Affectibus Ventriculi & Intestinorum: cum *Extracto* quodam *Pectorali* ad *Affectus Pectoris*: cum *Gummi Ammoniaco* in Affectibus Splenis, Mesenterii, Hepatis: e. g. possunt esse *Pilulæ Hypochondriacæ* hoc modo:

♃. *Mass. Pilul. de Hiera picra cum Agar.* gr. xv. (rarò ad ℈j. præscribuntur)
Gummi Ammoniaci in Aceto Vini vel squillit. sol. ℈ß.
Extracti Martis gr. v.
Troch. Alhandal. gr. j. ad ij.
Cum *Ess. Fumar.* vel *Tinct. Tartari* f. *Pilulæ* pro *Dosi*
S.

Pilulæ Laxativæ.

Evacuant Succos nidorosos, Mucilaginem viscidam & similia alia Excrementa.

Pilulæ Hydroticæ. Extemporè possunt fieri *Pilulæ Hydroticæ*, quæ Serum & Aquam expurgant: ex *Extracto Elaterii*, *Colocynthidis, Gummi de Peru*, seu *Fummi Guttæ*, & similibus, quæ satis potenter evacuant Serum, & Aquas per inferius guttur.

Compositio v. g. potest esse talis:

♃. *Extr. Elater.* ℈ß.
Mag. Gumm. de Peru gr. vj.
Extr. Troch. Alhand. gr. ij.
Cum f. q. *Essent. Absinth.* vel *Succi Absinth. inspiss.*
F. *Pilulæ*: D. S.

Pilulæ Purgantes.

Quæ conveniunt in Hydrope, & similibus Affectibus.

11. *Pilulæ Hydropicæ Bontii. Num. 11.* Sunt adhuc decantatæ. *Basis* est *Gummi Guttæ*, cujus loco substituitur *Resina Jalappæ*. *Stimulans* est *Diagrydium*: & *Digerentia & Præparantia* sunt *Gummi Ammoniacum* & *Tartarus vitriolatus*. Descriptio est elegans, & valdè conveniunt in Hydrope: singulis septimanis semel sunt reiterandæ.

Pilulæ Indæ Haly. Rari sunt usus, nihilominùs tamen In Scabie & Tumoribus melancholicis conveniunt, uti etiam in Quartana. Observetur hic simul, quod superiùs dixi, Pilulas nimirum in Affectibus melancholicis non adeo esse convenientes, quoniam non ita solent operari, ut in reliquis Subjectis. Cæterùm corrigitur hic defectus, quando post *Pilulas* hauritur haustus *Seri Lactis*, hora una vel altera interjecta: sic enim faciliùs dissolvuntur Pilulæ, & distribuuntur in Corpus, & felicius ac promptiùs purgantur Melancholici.

13. *Pilulæ de Ladano. Num. 13.* Compositio est satis simplex, nihilominùs tamen potenter operantur. Conveniunt in Colica & quibuscunque Affectibus Intestinorum, ab Acidulo viscido oriundis; item ubi Caput dolet per consensum Ventriculi.

Ladanum est *Basis*, *Trochisci Alhandal* sunt *Stimulans*, *Mastix* verò & *Elect. de Succo Rosarum* sunt *Corrigens* virulentiam Trochiscorum Alhandal.

Pilulæ Luciæ majores Mesuæ, & Pilulæ Luciæ minores Cordi. *Pilulæ* hæ vocantur *Luciæ*, quia in Affectibus *Oculorum* olim adhibitæ sunt. Possunt specificari cum *Extracto Fœniculi*, aut etiam *Oleo destillato*. Verùm Cautela hæc observetur, ne *Scammoniata* aut alia *Purgantia acriora*, *Oculis inimica*, addantur; unde sunt qui rejiciunt has Pilulas, & *mitiores* exoptant, faciendo *ex Extracto Cephalico cum Oleo Fœniculi*.

14. *Pilulæ Marocostinæ Mindereri. Num. 14.* Vetus est Compositio, de qua MINDERERUS *integrum Tractatum* conscripsit, quem vocant *Aloedarium*, ubi Ingredientia sunt exami-

Lign. Aloe ʒß.
Aloes succotrin &c.
1. solvatur *Ammoniacum* in *Aceto scillitico*.
2. Diluatur *Myrrha* lævigata, in *Aceto rutaceo*.
3. Diluatur *Aloe* lævigata in *Saccharo Rosar.* ℥vi. defæcetur, coleturque.

Hinc mistis his tribus, affunde *Succ. Limon.* aut *Citri* ℥iv. addeque *Agaricum* cum *Succis Apii*, *Fœnic.* & *Absynth.* in pulticulam subactum, accedente modica irroratione *Aqua Cinamomi*, ut & *Rhabarbarum* simili modo cum *Succis Cichor. Pimpinella* ac *Fumaria* subactum.

His ita mistis terantur *Crocus*, *Costus* & *Lignum Aloes*, diluanturque cum *Aq. Rosar. fragr.* & *Succ. Citr.* ana.

Tandem confunde utrumque & affunde
Aq. Lupul. Borrag. Betonic. Card. bened. Agrimon. Iva arthetic. Centaur. min. Rorismarin. Ceras. nigr. an. ℥iv.

Digerantur in MB. per dies ac noct. 3. dein decantetur, filtretur & abstrahatur in MB. postmodùm inspissetur ad consistentiam *Pilularum*.

Ex *Facibus residuis* fiat de novo *Extractio* cum extillata illa & abstracta *Aqua* s. a. exprimatur leviter, coletur, & inspissetur pro *Pilulis*.

Vires. Mucilaginem tartaream in Ventriculo, Meseraterio, Liene, Epate collectam incidunt, paulatim educunt, Viscera eadem, ut & Caput simul roborant, adeòque Morbis quamplurimis inde ortum trahentibus succurrunt. Vide & *Pilulas Tartareas Quercetani*.

Dosis à ℈ß. ad ℈j. *Extracti prioris*; *posterius* enim *Dosi* exhiberi potest majori.

15. *Pilulæ Matriculæ DD. Schefferi.*

℞. *Spec. Hier. picr.* ℥ß.
Extr. Asar. Gentian. Aristoloch. Helen. Myrrh. Dictamn. alb. Rub. Tinct. Croc. an. ʒß.
M. F. *Pil.* cum *Syr. Artemis.* instar Pisorum.

Menses cient & Puerperia promovent, Uterum ab impuritatibus liberant.

16. *Pilula Panchymagoga Quercetani.*

℞. *Aloes optimè praeparat.* (*modo Quercetani*: vide *lib.* 4.) ℔ß. affunde *Succum Violarum optime per digestionem depuratum, atque ad Mellis consistentiam inspissatum*: eapone Calori Solis vel simili; singulis diebus Radicula lignea agitando, sic exactè paucis diebus commiscebuntur. *Mixtioni* suo tempore (prout habere recenter poteris) adde
Succorum (*optimè per digestionem depuratorum, & ad Mellis consistentiam inspissatorum*) scilicet *Florum Primula Veris*, *Persica arboris*, *Rosar. pallidar. Cichorii*, *Buglossi*. *Hiperic.* ana ℥iv.

His cum *Aloe* perfectè mistis (erit *Massa* ℔ij.) adde
Extract. Sennæ, *Agaric. Rhabarb.* an. ℥ij.
Pulv. Cinnamomi, *Fœnic. Anis.* ana ʒi.

Spec. Diatr. Santal. ℈iv.
F. *Massa*.

(*Pilula Papales* Italis dictæ, conveniunt cum *Imperialibus*. Usurpantur à cœna vel ante, Numero 3. 4. 5. 6. 7. 8. ad x. & ultrà, quotidie, vel alternis diebus, continuando dies aliquot summam *Dosin*, hinc quotidie descendendo formantur pondere granorum 2. paulove majores.)

17. *Pilula Pestilentiales composita.*

℞. *Aloes hepatic. puriss.* ℥j.
Croc. Myrrh. ao. ʒj.
Zedoar. Gentian. an. ℈j.
Rhabarb. el. ʒij.
Agaric. alb. ʒj.
Theriac. Andr. Nucis Jugland. quantit.

Species pulverisentur seorsim, dein Misc. in Mortario. Ea *Massa* f. *Pilula* instar Pisorum.

Vires. Memoriam roborant, Visum acuunt, omnia Membra confortant, tormina Ventris sedant, Alvum laxant, Cruditates tollunt, Putredinem, Pestilentialesque Morbos arcent. Quin & Sudorem cient, adeòque *Panacea instar* nonnullis habentur.

Prophylaxeos causa *Pil. N.* 1. singulis diebus. Curationis vero viij. vel x. cum *Aq. conven.* Ægerque benè tectus sudet.

18. *Pilulæ Antipodagricæ Doringii.*

℞. *Pulv. Chamæpit. Chamædr. ver.* an. ʒij. *Centaur. minor.*
Rad. Aristoloch. rot. Rhapont. ver. Gentian.
Sem. Hyperic.
Cran. human. præpar. an. ʒiß.
Rad. Cichor.
Santal. rub. an. ʒi.

Incorporentur cum s. q. *Succi Chamæpit.* addendo nonnihil *Terebinth. Cypr.* pro meliore unione, f. *Pil.* pro lubitu.

Usus: assumentur per 30. dies, singulo trimestri pondere ʒiß. *Horstius Observ. lib.* 3. *Observ.* 3. *pag.* 258.

19. *Pilula Polychrestæ S. Cieffei.*

℞. *Extract. Aloes cum Cichor. præpar.* ℈iv. *Colocynth. per. Aquam Fumar. parat. Resin. Scammon. subtil. pulverisat.* an. ℈ii.
Croci Angl. pulver. Salis Tart. Myrrh. Troglod. Flor. Sulphur. benzoinat. ana ℈j.
F. *Massa* s. a.

Dosis ℈i. jejuno stomacho mane sumenda, aut tribus post cœnam horis. Omnis generis Humores purgant.

20. *Pilulæ de Sagapeno Quercetani.*

℞. *Sagapen. gummos. depurat.* ℥vi.

Am-

---

examinata, Vires exploratæ, & invicem collatæ. In præservando Corpore à quibuscunque Affectibus chronicis imminentibus instar Purgantis catholici olim usitatæ erant. *Dosis* est à ℈ß. ad ℈i. Possunt describi & determinari ad varias partes, & varios Affectus, additione *Extractorum specificorum*. Vires satis prolixè descriptas videbitis in MINDERERO, & AUTHORE *nostro*.

Pilula Mastichina. *Pilulæ* hæ in Affectibus Stomachi & Capitis, à frigida Causa obortis, necnon in Affectibus Uteri, prosunt, imprimis quando ex Stomachi vitio Fluxus menstruus deest, uti in hoc passu eas valdè deprædicat FORESTUS *Lib.* 9. *Observat.* 51. Dicit enim: *qui sæpè iis utuntur, præservantur à Doloribus Stomachi, Capitis & Uteri. Mastix enim est Simplex in quamplurimis Stomachi & Uteri Affectibus egregium. Conferunt tristibus & melancholicis.*

15. *Pilulæ Matriculæ Schefferi*, *Num.* 15. Prosunt in Affectibus Uteri & chronicis ex Mensium vitiis obortis; facilè enim Menses & Lochia seu Puerperium promovent, uti patet iis, qui Ingredientia examinant, & cognitas habent vires Simplicium.

16. *Pilulæ Panchymagoga Quercetani*. *Num.* 16. *Pilula* hæ dicuntur *Panchymagoga*, quod ex Veterum hypothesi *omnes Humores* indiscriminatim *evacuent*. Sunt lenes & non adeò potentes, satis tamen tutæ, & valdè conveniunt, ubi opus est catholica Purgatione. Præservationis gratia tempore vernali & autumnali præscribendæ. Pro *Basi* ad ℈j. sumi possunt, *Stimulo* convenienti addito.

Pilula Pestilentiales Avicenna seu communes, & Pilulæ Pestilentiales Rufi. *Pilulæ* hæ abusivè dicuntur *Pestilentiales*, cùm via illatum aliquis *in Peste* usus sit: adhuc autem in usu sunt pro Puerperis ad laxandam Alvum, & promovendos Menses, & Lochiorum fluxum, ratione *Myrrha* & *Croci*, quæ Simplicia hoc in passu satis sunt convenientia; sunt enim nil aliud, quàm quasi *Elixir Proprietatis in forma sicca*: sicut & eadem, ferè habent Ingredientia, quæ *Elixir Proprietatis*, *Aloen* scilicet, *Myrrham*, & *Crocum*. Interim etiam loco *Pilularum Usualium* possunt usurpari, ita ut singulis septimanis vel 14. diebus assumatur *Dosis*, quoniam una tantùm, aut duabus vel tribus vicibus evacuant. *Dosis* gr. xij. ad xv.

17. *Pilula Pestilentiales composita*. *Num.* 17. *Pilula* hæ meliùs ad alios Affectus, quàm ipsam Pestem conveniunt; & ad omnes, quos ipsis AUTHOR effectus tribuit, conducunt, non verò ad Pestem.

18. *Pilulæ Antipodagrica Doringii*. Pilulæ hæ *non sunt purgantes*, sed *alterantes* tantùm; nihilominùs tamen iisdem DORINGIUS se præservavit à Podagra: vid. HOSTIUS *in loco ab Authore nostro citato*, obi est *Epistola* DORINGII *ad Horstium*, in qua testatur, quomodò se illis à Podagra præservaverit.

19. *Pilulæ Polychrestæ*. *Num.* 19. Elegans harum Compositio est, cujus ℈i. blandè laxat.

Pilulæ de Rhabarbaro. Conveniunt pro evacuanda Cruditate viscosa, & ab hac derivatis Affectibus, Febribus tertianis, & similibus.

20. *Pilulæ de Sagapeno*. Commendantur in Quartana, Malo hypochondriaco, & similibus. In Quartana ante Paroxys-

Ammoniat. depurat. ʒiij.
Extract. Trochisc. Alband. ℥i,
Diagryd. ℥ß.
Salis Gemm. ʒiß.

Cum *Syrupo violaeo acidulo & tincto*, f. *Massa*, ex qua conficiantur *Pilula* in Pisi vel Ciceris formam.

Vires. Admirandi sunt effectus in Febribus quartanis, dissolvunt nimirum Fæces gummosas, & tenaciter Corpori nostro adhærentes.

Dosis, unica *Pilula* initio Paroxysmi, continuando aliquot dies. Sed usum earum præcedat *Preparatio*, v. gr. cum *Decoctis preparantibus melanagogis*, & similibus.

21. *Pilulę de Succino Cratonis*,

℞. *Pulv. Succin. Mastich.* an. ℥ß.
Aloes ʒx.
Agaric. ʒiij.
Aristoloch. rot. verę ʒi.
Cum *Syrup. de Betonic.* q. f.
F. *Massa*.

Vires. Alvum leniter solvunt, Caput roborant, adeòque Catarrhis præservant. Præscribit *Author* bis in mense, sume reque jubet post primum Somnum.

Dosis ℈j. *Crato*.

22. *Pilulę Tartareę, seu Melanagogę, Quercetani*.

℞. *Crystall.* vel *Cremor. Tart.* ℥iij.
Polypod. quern. ℥ij.
Passul. Corinthiac. ℥iß.
Myrobalan. omnium ana ℥ß.
Flor. Bugloss. Borragin. Nymph. ana p. i.

Coquantur in f. q. *Aquarum Fumaria & Scolopendrię* ad medietatis consumptionem. Hinc

℞. *Decocti hujus depurati et clarificati* ℔ij.
Succi Pomorum redolentium depurat. ℔i.
Adde
Folliculorum Senę mundat. ʒiij.
Turbith. Rad. Helleb. nigr. veri, an. ℥iß.
Macis. *Myrrh. el.* an ℥j. *Caryophyll. Cinamom. Epithym.* an. ℥ß.

Macerentur & digerantur ad ignem MB. (dies 4.) Vase vitreo clauso, dein dum Materia adhuc fervet, fiat expressio, vel per Setaceum trajectio, cui adde *Aloes depurat.* ℥iij. omnia sufficienter coagulentur ad Ignem lentum: addendo sub finem dum ferè refrigerata erit Materia

Spec. Diarrhod. Abb. Latific. Gal.
Troch. Dialac. an. ʒi,
Sal. Absynth. Fraxin. an. ʒij.

Essent. (*Tinctur.*) *Croci* ℈ii.
Ol. Anis. aliquot guttul.

Reducantur in bonam *Pilularum* consistentiam.

N. His *Pilulis* adjicit interdum *Essentias Aloes*, & *Scammon.* *Essent* (*Extract.*) *Rhabarb.* ana ℥iß. *Essent.* (*Extr.*) *Sen.* ℥j. & *Essent.* (*Extract.*) *Trochisc. Alband.* ℥ß. plùs minùs, vocatque *Polychrestas*.

Vires. *Admiranda illarum virtus* (inquit *Quercetanus*) *nunquam satis laudari potest, purgant utramque Bilem, omnes Humores crassos, tartareos, salsos, & mucilagine os radicitùs eliciunt, vel è partibus etiam profundissimis: succurrunt diversis maniacis & melancholicis Affectibus, Febribus quartanis opitulantur, & conducunt adversus Psoram, Cancrum, Lepram, & Luem Veneream, eo quòd purificent totam Massam Sanguinis à variis corruptionibus, diversorum effectuum effectricibus causis. Sumi possunt mane ac vesperi post cœnam parciorem, & ante somnum.*

Dosis ℈j. vel ℈iß. ad summum.

23. *Pilula Tartarea Bontii*.

℞. *Aloes succotr. el.* ʒiij.
Gumm. Ammoniac. (*cum Aceto scill.*) *depur.* ℥iß.
Tart. vitriolat. ℈iß.
F. f. a. *Massa*.

Vires. Prioribus substitui possunt, maximi enim sunt levaminis in Morbis Tartareis, quales sunt affectus hypochondriacus, Obstructio Lienis, Mesenterii, &c. Incidunt enim tartaream Mucilaginem, imprimis quæ in prima Ventris regione collecta est, eamque per Dejectionem expurgant.

Dosis à ℈j. ad ʒi. mane vel ante cœnam.

N. 1. Tantæ sunt apud *Hollandos* æstimationis, ut piaculum habeant communes eas reddere.

Duplicis autem circumferuntur ibidem *sortis*.

1. Parantur uti jam dedimus.

2. Recipiunt *Extractum Rhabarbari, paratum ex Rhabarb. elect.* ʒiß. & Corrigentibus, *Spec. Diamarg. frigid. & Diarrhod. Abbat. an.* ʒi. In *Succo Citri* per noctem maceratis, in quorum *Colatura* dissolvuntur *Species superiores*, fitque f. a. *Massa*, & sic respiciunt magis Epar, regionemque secundam Bile levant.

N. 2. Eædem illæ *priores Pilula* addito *Styracis* ℈i. nostratibus in usu sunt, ex ordinatione *D. D. Petri de Spina*, Medici ut celeberrimi, ita dexterrimi.

24. *Pilula Tartarea mea descriptionis*.

♃. *Aloes lucida frag.* id est *cum Succo Fragorum insuccata*. ʒi.
Resin. Ammoniat. ʒiiiß.

Sal.

---

roxysmum propinantur. Necesse autem est, ut præmissa sint convenientia, imprimis *Martialia*.

Pilulę, Sine quibus esse nolo, Nicolai, Pilulę hæ sunt rari usus: nihilominùs tamen pro Purgatione catholica interdum præscribuntur.

21. *Pilula de Succino, Cratonis. Num.* 21. Conveniunt valdè in Affectibus catarrhalibus, & ubi opus est purgatione Seri: unde etiam vocantur *Pilula Catarrhales*: sicut etiam in Affectibus Capitis, & Defluxionibus ad Oculos, Nares, & Fauces, item pro purgandis Senibus Affectibus catarrhalibus specia:im obnoxiis, sunt egregiæ.

Dosis ad ℈j. cum mediocri *Stimulo*, vel ex *Scammonio*, vel ex *Colocynthide*, &c.

22. *Pilula Tartarea seu Melanagoga Quercetani. Nro.* 22. Dicuntur *Pilulę Tartarea*, quoniam *Adjuvans* est *Cremor Tartari*. Laboriosa harum Compositio est, & paucis parari posset. Valdè conveniunt in Affectibus melancholicis, Scorbuto, Malo hypochondriaco, in Quartana, in genere in omnibus Affectibus chronicis, in specie Scorbuto valdè commendantur, sic in Affectione hypochondriaca, Cachexia, & aliis Affectibus chronicis, potest præscribi talis *Formula*:

♃. *Mass. Pilul. Tartarear. Querc.* ℈j.
Extr. Martis aperit. cum Succo Pomor. Borsdorff. parati ℈ß. vel gr. xlj.
Trochisc. Alband. gr. iß.
Cum *Tinctura Antimonii* f. *Pilula*.
S.
Pilula Laxativę.

Interdum præscribuntur simul loco *Basees Mass. Pilul. de Ammoniaco*, & *Mass. Pilul. Tartarearum Quercetani* hoc modo:

♃. *Mass. Pilul. de Ammon.*

Tartarear. Quert. an. ℈ß. &c.

In Scorbuto possunt fieri cum *Spiritu Cochlearia*, vel possunt irrorari cum *Oleo Cochlearia destillato*, otut hoc fiat tariùs: nam Extracta Herbarum scorbuticarum non dantur propter Sal volatile.

23. *Pilula Tartarea Bontii, Num.* 23. *Compositio Pilularum* harum *Tartarearum* est simplex, sed valdè elegans & non minùs potens, quàm *Pilula Tartarea Quercetani*. Dicuntur, ita, quoniam *Tartarus* est *Stimulans*. Sunt egregiæ in Morbis chronicis, etiam magis pro scopo primas vias abstergendi, adeòque tanquam *Pilula Usuales*, quam pro scopo fortiter purgandi conveniunt; quia leniter & suaviter purgant. Nam observetur in Purgatione Scorbuticorum, Hypochondriacorum, Melancholicorum, & Affectione Hysterica laborantium, quòd nullo modo ferant fortiora Purgantia: id quod etiam intelligendum est de aliis Affectibus chronicis: nec una vice multùm; sed multis vicibus parùm est evacuandum; nam Materia est valdè crassa, & longum requirit moram ad Coctionem. Potiùs singulis 14. diebus, vel singulis mensibus, semel talis instituenda lenis Evacuatio, quæ fit per epicrasin, & quidem si una vice bis vel ter purgentur Ægri, sufficit: nam propter concurrentia Symptomata, & Tormina Ventris nimia, nullo modo possunt ferre Purgantia vehementiora. Propterea *tales Pilula sunt cæteris praferenda*. Id quòd etiam intellectum volo de Hystericis; vidi enim aliquot Mulieres, quæ afflictæ Scorbuto, propinatis Pilulis paulisper fortioribus, inciderunt in graves hystericas Passiones; quod benè observetur, quoniam est magni momenti in Praxi.

Hæ fuerunt *Pilula Purgantes* ab AUTHORE *nostro* descriptæ.

CA-

Sal. Martis subdulc.
Essent. Caeci Orient., an. ℥i.
Magister. Tartar. purg. in Aqua Buglossa aliquoties soluti, & coagulat. ℥ii.
Extract. Gentian. ℥iß.
Cum *Tinctura Tartar.* f. *Massa*.

Vires. Saburram tartaream, & mucilaginosam ex infimo Ventre imprimis educit, Lienem, Uterum, & Epar infarctu liberat, Morbosque inde prognatos felicissimè curat.

Dosis ℈ß. vesperi ante cœnam assumpta, quippe die subsequenti leniter Dejectiones aliquot causantur.

N. Constitueram *Pilulas has*, utpote quarum operationes optatas multoties expertus sum, *mihi soli reservare*: at vincit candor & amor in proximum, cujus Saluti non prodesse vetat Conscientia.

N. Desideratas forsan, amice Lector, in numero *Pilularum*, *Angelicas* vulgo dictas, quas *Clariss. D. D. Hartmanno Beyaro p. m.* Officinæ nostræ acceptas referunt, has libentissimè inseruissem, nisi cautum esset illa propalare: eapropter excusatum me habeas, certoque tibi persuadeas, Descriptiones multorum Ingredientium, quas pro *Angelicis* venditari videris, *nec esse genuinas*: ipsæ enim *duobus* solis nituntur *Vegetabilibus*, suntque *Extractum propriè dictum*, *Extracto impropriè dicto* commixtum, &c.

N. *Pilulæ Weibelii* in frequenti usu sunt Mosellæ Rhenique accolis, necnon nostratibus laudem merentur ob accuratam compositionem, & efficaciam in Asthmate, Cruditatibus Ventriculi, Affectu hypochondriaco, Cachexia, &c. Constant ex *Radicibus aperitivis*, *Herbis hepaticis*, *& splenericis*, *Fructibus*, *Gummi diversis*, *Rhabarbaro*, *Agarico*, *Aloe*, *Saccharo*, Infusionibus, sive Extractionibus repetitis, labore ferè æquali illi, quem *Zuvelferus*, *in Emendatione Pilularum Tartarearum Quercetani* impendit.

MORELLI CAPUT III.

DE POTIONE.

Lib. 1. Sect. 1.

POTIO *Medicamenti Forma est liquida ex Rebus facientibus ad scopum*, *Laxativis*, *Cardiacis*, *aut aliis dissolutis in Liquore idoneo*, *conflata*, *sed in unicam Dosin præscribenda*, *sumendaque forma Potus*, (hinc *Nomen*,) *ad purgandum*, *vel roborandum*, *aut alterandum*, *quovis alio modo comparata*. Unde *Potio* hodie *triplex* existit. *Purgans*, *Cardiaca*, seu *Roborans*, & *Alterans* alio modo.

POTIO PURGANS.

Potio Cathartica, generis nomine, *Potio* sæpiùs *simpliciter* dicitur, ut hujus appellatio absolutè pro Purgante usu recepta ferè habeatur. Quidam nuperrimè *Dosin* nuncupabant, quòd nonnisi unica vice, nec pluribus continuò, nisi interjecto aliquot dierum, & temporis intervallo, privato jure esset propinanda.

Est autem *Forma Remedii liquida*, *ex Medicamento laxante*, *decocto*, *vel infuso*, *aut cum alio Liquore dissoluto*, *& Syrupo*, *passim conflata*, *unica vice exhibenda*, *certum Numerum vel plures*, *vi cathartica*, *electivè per Alvum ducens*.

Hinc *Potionis Catharticæ Differentiæ* constitui possunt pro *Humorum purgandorum* vario discrimine, ut *Cholagoga*, *Phlegmagoga*, *Melanagoga*, *Hydragoga*, vel *ex his Mixta* existat.

In *Compositione* ejus *duo* maximè perpendenda, *Liquor idoneus*, ex quo, & *Dissolvenda* in eo.

LIQUOR dissolvendis Potionis Catharticæ Medicamentis idoneus.

Ratione *Quantitatis*, præscribitur *in genere*. *Vel* 1. *Decoctum* aliquod; *Vel* 2. *Infusio*, seu *Infusum*. *Vel* 3. *utrumque Decoctum & Infusum* simul. *Vel* 4. *Liquor alius*, ad scopum Medici & intentionem faciens.

I. *In specie* verò DECOCTUM, quod pro *Potione Purgante* conflanda usitatè præscribitur, *triplex* est, *Purgans*, & *Alterans*, vel *Utrumque simul*.

1. *Decoctum Purgans*, usitatè componitur præscripta sola *Senna*, pro *Liquore Potionis Melanagogæ*, *& Phlegmagogæ*, ad ℥ß. ℥vi. ℥j. (prout purgare consilium, aut alterius *Cathartici Officinalis*, *Electuarii* puta, vel *Syrupi purgantis* plùs minùs, in *Liquore* jam colato dissolvere propositum) additis *Correctivis* propriis, ut *Aniso*, *Caryophyllo*, ad ℨj. vel etiam insuper *Floribus Cordialibus*, *Borrag. Bugloss*, vel *Violar.* ad P. j. Et hujusmodi Decoctum Monspelii usitatè etiam *Decoctum Purgans* simpliciter appellant, audiuntque de ipso absolutè, quando *Catharticum* aliquod, *Diacarthamum*. V. G. cum *Decocto Purgante* præscribitur exhibendum.

Posset conflari etiamnum hujusmodi *Decoctum*, præscriptis aliis *Catharticis*, quantitate qua sufficerent in unam Dosin, pro specie Humorum diversis, additis propriis *Correctivis*, ut *Carthamo*, *Turpetho*, *Hermodactylis*, pro Phlegmagoga Potione, *Polypodio*, *Epithymo*, *Senna*, pro Melanagoga, sed illud minùs usitatum: cùm præterea Liquorem *Sennæ* catharticum possit suppeditare, qui ipsorum naturæ, & indicationibus variis respondeat. Cæterùm necessariò aliquando, & utiliter præscribuntur hujusmodi Decocta purgantia, quando Electuario Officinali purgante caremus, proprio, seu quod Humori purgando soli approprietur, quod in Potione Phlegmagoga, & Melanagoga passim accidit: cùm enim nullum sit *Electuarium* merè *Phlegmagogum*, si tale tamen exoptet, & exigat Indicatio. *Decoctum* præscribas ex *Senna* ut basi, addito *Carthamo*, & si agendum valentiùs, aut trahendum à remotis, *Turpetho*, *Hermodactylis*, quarta parte *Doseos Apozematis purgantis*, additis *Correctivis*. Sic quia nullum in Officinis *efficax Melanagogum* (*Diasenna* enim debilis) vel tutum, *Confectio* namque *Hamech major* periculosa Dosi, effectu purgandi anceps admodùm, ideò rariùs usitata: *minor* verò ad Melancholiam ita decantata, Bili potiùs competit: nam obiter neque Scenam admittit præcipuum Melanagogum, & tota compositio Melanagogorum, eorumque benigniorum, partes decem habet tantummodo, Cholagogorum verò, hoc est *Scammonei* partes seu doses summas 48. ita ut Cholagoga partibus tribus superent Melanagoga: tunc ob has causas, ubi *Purganda Melancholia sola*, rectè præscribemus *Decoctum ex Senna*, *Epithymo*, *Polypodio*, *Fumaria*, *&c.* Hæc de *Decocto Purgante*.

2. *Decoctum Alterans*, usu hodie passim receptum, *duplex* rectè statui potest. *Officinale*, seu *Usuale*, quod ubique apud Pharmacopœos sine Medici præscriptione prostat, paraturque. Aliud quod in rem præsentem recenter præscribitur, quod *Magistrale*, si vis, appelles.

Officinale triplex est, *Decoctum commune Medicinæ*, *Decoctum Florum*, & *Fructuum Cordialium*, & *Decoctum Pectorale*.

1. *Decoctum* seu *Decoctio communis Medicinæ* (quod ea communiter ad *Medicinas*, seu *Potiones Purgantes* conficiendas usurpetur, omni Parti & Humori conveniens, sic dicta) obiter componitur ex *Hordei* P. j. *Prunor. dulc.* par. iiij. vj. *Passul. Liquir. rasæ*, *parùm contusæ* an. ℥ß. *Anis. Fœnicul.* (hyemis tempore) *Quatuor Sem. Frig. major.* (æstatis) an. ℨij. *Trium Flor. Cord.* an. P. j. fiat *Decoctio*.

Cæterùm, sic particulatim non solet usitatè præscribi à Medico, quia passim prostat, sed simpliciter in *Formula* connotati solet, quod etiam audiendum est de *Decocto Florum*, & *Fructuum*, & in *Decoctione Pectorali*.

Hujus autem *Decocti Usus triplex* est, inservit enim *vel dissolvendis Purgantibus* simplicibus, sed maximè compositis, *Electuariis*, *Syrupis*, pro Potionibus, quod receptissimum, *vel infundendis* Simplicibus catharticis; *vel decoquendis* denique in eundem scopum.

11. *Decoctum Florum*, & *Fructuum Cordialium* fit ex *Liquiritia rasa*, &c. *Tamarind.* an. ℨij. *Passul. mundat.* ℥ß. *Jujub. Sebest. Prunor. dulcium* ana part. 4. *Flor. Borrag. Bugloss.*

CAPUT LVI.

DE POTIONIBUS.

POtio frequentissima est præscribendi *Formula*, & varia complectitur Remedia. Præscribitur ex *variis Ingredientibus*, tam *liquidis*, quàm *siccis*, certa Proportione & Dosi coordinatis, & inter se invicem mistis, nunc pro una, nunc pro pluribus Dosibus, idque scopo vario, habita ratione odoris & saporis: propterea alio nomine etiam vocari solent *Misturæ* communiter.

In harum *Compositione duo* attendenda, *Materiale*, & *Formale*.

Quoad *Materialia* sunt vel *liquida*, vel *sicca*, vel *fixa*, vel *volatilia*, & sic porrò.

Formale vero quod concernit: hic observetur primò *Dosis*

gloss. an. P. j. &c. F. *Decoctio.*

In Italia, apud quos in usu frequentissimum, hoc ipsum passim reddere solent *catharticum*, addita *Senna* ad ℥ß. ʒvj. & usurpare ad *Potiones Purgantes*, dissolvendis aliis Medicamentis, Biliosis, Pectori, Renibusque maximè dicatum.

111. *Decoctum*, seu *Decoctio Pectoralis Mesuai*, Affectibus Pectoris privatim mancipata; constat ex *Hordei integri* P. j. *Liquirit*, *Passular.* an. ℥ß, *Capill. Veneris* M. j. *Hyssopi sicci* Mß. *Caricar. ping. Jujubar. Sebest.* an. part. iij. vel Numero vj. Fiat *Decoctio*.

Hujus *Usus* præcipuus in Affectibus Pectoris frigidis, *dissolvendis* puta *Medicamentis*, quæ Pituitam expurgant, vel iisdem *infundendis*, *decoquendisque*.

Aliquando *Purgans* ipsum efficitur, addita *Senna*, ut dictum in *Decoctione Cordiali*.

Magistrale, seu *Decoctum Alterans*, quod *in rem præsentem* a Medico recenter *præscribitur*, neque prostat apud Pharmacopœos, componitur ex variis partibus *Stirpium*; præscribendis hac *Dosi*, ut quartam partem *Apozematis alterantis* adimpleant (ut enim hoc in quatuor Doses, ita *Potio* in unam tantùm instituitur); licèt ob molestiam Dispensationis sæpiùs possis non omnes Plantarum partes dictas in Apozemate, simul congerere; sed aliquas tantùm pro lubitu, & privatim *Folior.* duorum, trium an. P. j. aliquando præscribere.

Cæterùm Decocti hujusmodi præscriptio, cùm ad *Partes* sæpiùs indifferenter se habeat, ipsis approprietur; aut si *Humori* vacuando non sit omninò consentaneum, hac ratione ipsi respondeat: unde seligi debent ad ejusmodi Decocta, *Simplicia*, quæ *proprietate Partes laborantes* affectent, ut ad ipsas Catharticum manu veluti ducatur, dirigaturque, aut *Humorem* purgandum privata indole respiciant; hinc enim demum Medicamenti Purgantis propinati fructus uberrimus affloreseit,

Hujus autem *Usus* maxime est, *Catharticis* idoneis *decoquendis*, vel *infundendis*, aut etiam *dissolvendis* aliquando,

Nonnunquam pro *Decocto Alterante*, in eundem finem, usurpatur *Jusculum Pulli*, *alterati Foliis Endiviæ*, *Acetosæ*, *Capill. Vener. Borrag.* &c. Cujus *Usus* maximè est in calidis Affectibus, & Æstatis tempore præcipuè, Catharticis dissolvendis.

3. *Decoctum Alterans & Purgans* frequentissimè imperatur, ob rationes jam dictas, idque *bifariam*:

Vel præscripta sola *Senna*, decoctaque cum *decocto communi Officinæ* supra dicto, aut *Decocto Magistrali*, pro Potione Melancholiam aut Pituitam educente, quod usitatissimum hodie est.

Vel etiam aliis aliquando *Catharticis decoctis* cum iisdem, ut jam dictum est in *Decocto Purgante*, quod etiam receptum.

Hujus autem *Usus* idem est, qui superiorum, ad *infundenda* nempe, *decoquenda*, *dissolvenda Cathartica*.

II. Quod ad INFUSIONEM, per eam hoc loco audio *Catharticorum macerationem*, *factam in Liquore idoneo*, *quo vis ipsorum à terrena mole soluta*, *Tincturarum more*, *trajiciatur in Liquorem*, *qui ista vi impragnatus*, Infusum, *ac etiam* Dilutum *appellatur*:

In illa *duo* considerantur, *Infundenda Cathartica*, & *Liquor*, in quo macerantur.

1. *Infundenda*, ratione *Qualitatis*, possunt esse omnia *Cathartica*, ut *Senna*, *Agaricus* &c. (*Mannam* excipe, *Aloen* & *Colocynthida* ob amarorem); *Cassiam* enim Parisiis jam etiam quidam infundunt.

Ratione verò *Quantitatis*, si ipsorum Infusio sola debeat purgare, absque alio Cathartico simplici, vel composito, in Colatura, aut Expressione dissolvendo, *Dosi majore* præscribenda, quàm si dentur in substantia, proportione scilicet dupla, si validiora; aut tripla, si leviora; additis *Correctivis* in proportione subquadrupla in validioribus, in levioribus subsextupla.

1. *Liquor*, ratione *Qualitatis*, *vel simplex* est, ut *Aqua communis*, quæ segniter rerum facultatem elicit, *Aqua destillata quædam*, in Affectibus calidis maximè, *Serum Lactis* in Melancholicis, *Jusculum Carnis*, *Aqua Vitæ*, quæ eximia facultate attrahendi rerum vim, seu dissolvendi Spiritus, & substantiam rerum energeticam, ac in se infundendi, omnes alios Liquores superat: ideò utiliter usurpanda in Affectibus frigidis, & Infusionibus ad Pituitam, & Melancholiam naturalem. *Vinum album* huic proximè succedit, vim rerum, quæ infunderis, totam ebibens, Affectibus frigidis idoneum, in ejus & *Aquæ* partibus æqualibus infusione facta. *Vel compositus*, *Decoctum* aliquod, ex superioribus nempe.

Ratione vero *Quantitatis*, hæc non definitur, relinquitur arbitrio Pharmacopœi, præscribitur à Medico *q. s.* vel *sufficiente quantitate*.

Licèt autem *in genere* sic se habeat *Catharticorum Infusio*, & omnium, ut dictum, legitimè fieri possit, in Purgationis usum, & majore cum emolumento, quàm cùm decoquuntur, ut dictum in *Apozemate*: tamen *in specie* hodie ferè invaluit, *duo* tantùm *Infusionis genera* usurpare pro Liquore Potionis Catharticæ, quæ usitatissima, & passim præscribi solita.

Infusum (nempe) *Vel Rhabarbari solius* ad ʒj. ʒiß. addito pro Correctivo *Cinamomo*, vel *Spica* in frigidis ad gr. vj. ℈ß. vel in calidis *Santalo citrino* ad ℈ß. pro Liquore Potionis Cholagogæ, ut receptissimum, aut etiam Phlegmagogæ.

Vel Infusum Rhabarbari ad ʒj. ʒiß. addito *Agarico recenter trochiscato*, ad ℈ij. cum Corrigentibus, pro Potione Phlegmagoga, aut ubi Pituita Bili admixta.

Fit autem *Infusio* passim in *Aquis Endiviæ*, *Cichorii*, ut in Biliosis, *Plantaginis*, ubi Fluxus Alvi. Potest & in *Decocto Alterante*, aut etiam *Purgante*, vel aliquo superiorum vel alio idoneo *Liquore*,

III. DECOCTIO & INFUSIO *simul*, passim etiam usitatissima, dum præscribitur, *in aliquas Decocti superioris Purgantis*, *& Alterantis q. s. infundatur aliquod Catharticum cum suis Correctivis*: in quem usum ferè tantùm, ex recepto more, admittuntur *Agaricus*, & *Rhabarbarum*: sic usu receptissimum *Decoctum Sennæ*, & *Infusione Rhabarbari* solius, aut *Agarici* simul præscribere, prout ferunt Indicationes, pro Potione Phlegmagoga, Melanagoga, aut Bilem adustam vacuante.

IV. LIQUOR etiam ALIUS quilibet, qui satisfaciat intento Medici, aliquando assumitur, pro *Potione Purgatoria*, dissolvendisque Catharticis, dum præscripto botum aliquot, *Diacarthamo*. v. g. ad ℥ß. ʒvj. imperatur, *cum Aqua tal. Jusculo*, *&c. dissolvatur*, *& fiat Potio*; hoc autem usitatum maximè est, ubi aliquando (ut in casu præcipiti per urgentiam Affectus, per temporis brevitatem, vel otium, aut alia incommoda) non licet Decocta, vel Infusa parare.

Seligitur autem *Aqua destillata quædam*, affectam Partem, & Humorem evacuandum respiciens. *Jusculum* (sic passim *Manna* cum *Jusculo Carnium* præscribitur sumenda, *simplici*, aut *alterato* cum *Foliis refrigerantibus*, pro Biliosis): *Vinum* aliquando *album*, cum quo passim *Mechoacanna*, & *Radix Jalappæ* (quæ nuper venit in usum ad eadem, ad quæ Mechoaca): *Serum Lactis*, *Hydromel*. &c. sed res præscripto triplici superiori modo usitatiùs peragitur,

Quantitas Dosis ejus varia existat, pro ratione *Ætatum* maximè. *Pueris* enim ℥ij. sufficiunt: *Adultis* ℥iij. *Grandibus*, iiij. v. ad summum, quod, cùm majorem Quantitatem Catharticorum postulent, ut purgentur, nisi ipsa copiosiore Humore diluas, Potiones nimia inspissantur, & fiunt ingratiores,

DISSOLVENDA in Liquore præscripta.

Ratione *Qualitatis*, sunt *vel Purgantia*, quando scilicet Liquor Potionis vel nihil, vel non satis catharticus extiterit: quod cùm passim accidat, ferè semper *Cathartica* dissolvuntur. *Vel Alterantia*, *Dulcorantia* scilicet Saporis dulcioris, & gratioris causa, perpetuo dissolvenda.

I. PURGANTIA DISSOLVENDA sunt *Vel Simplicia*, *Vel Composita*.

1. *Simplicia* sunt *Vel Mollia*, *Manna*, & *Cassia*, quæ usitatissima in Biliosis leviter purgandis, & leniendis Affectibus Pectoris, & Renum. *Vel Dura* aut *Sicca*, forma *Pulveris* scilicet ut passim *Pulvis Rhabarbari*, in Hæmoptoe, Dysenteria, & quovis Alvi diluvio, &c. *Mechoacæ* pro pituitosis & serosis Humoribus usitatissimè: *Radicis Jalapa*, quæ jam recenter in usum

---

Ingredientium tam *Generalis*, quàm *Specialis*. Hæc, *Specialis* scilicet, variat, pro varietate *Remediorum simplicium*, sic v. g. alia *Volatilia* in forma sicca præscribuntur ad grana xv. vel ℈j. *Jalappa* ad ℈j. *Pulvis Stomachalis* ad ℈j. *Specificum Febrile Crollii* ad ʒj. *Elixir Proprietatis* ad ʒß.

Cæterùm attendatur quoque *Dosis Generalis*, qua nempe ratione & Proportione Ingredientia Misturæ debeant ingredi, ut sequatur genuina *Proportio* & elegans *Mistela*, ut conjunctim tot Doses efficiant, quot requiruntur.

Annotetur autem hic

1. *Liquor constituens Misturam*, &
2. *Addenda & Dissolvenda* in Liquore,

1. *Liquor* est multiplex; ordinariè est *Aqua* quædam *destillata*, una vel plures, sive *Simplex*, sive *Aqua* quædam *destillata Composita*. Interdum loco Aquæ cujusdam destillatæ assumitur *Decoctum* aliquod *Simplex*, vel etiam aliquantisper Com-

usum venit in locum Mechoacannæ.

2. *Composita* sunt *Vel Officinalia*, *Vel Magistralia*.

α. *Officinalia* sunt *Vel Syrupi*, ut *Syrupus Rosar. solutiv.* de *Cichoreo compositus cum Rheo*, de *Fumar. compos.* de *Pomis Regis Sabor. Mel rosatum colatum*, &c.

Vel Electuaria, quæ vel *Mollia*, *Opiata* scilicet; vel *Solida*, *Tabellæ* aliàs.

Opiata conveniunt *vel* Humoribus omnibus, *Catholicum*: vel singulis, ut Pituitæ, *Diaphœnicum Indum minus*, *Benedictu laxativu*, *Hiera picra*, Bili, *Diaprun. simplex*, *Diacassia*, *Tryphera Persica*, *Diapran. solutiv. Elect. rosat. Mesuei. Elect. de Psyllio*; Pituitæ & Bili simul, *Diaphœnicum*, *Indum minus*; Melancholiæ, *Catholicum*, *Diasenna solutivu*, *Confectio Hamech minor*: Serosis humoribus, *Benedicta laxativa*.

Electuaria solida respiciunt *Vel* Bilem, ut *Elect. de Succo Rosar.* Pituitam, *Diacthortum*, *Elect. de Citro solutivum*, Bilem & Pituitam, *Elect. de Citro solutivum*, *Diacartamum*.

Vel Pulvis aliquis in Officinis estans, ut *Diaturbith* pro Pituitosis, & Serosis.

β. *Magistralia*, à Medico præscribi solita, in usum præsentem, sunt *Infusio Rhabarbari* semper, pro Biliosis maximè, dum usitatè & frequentissimè præscribitur. *Dissolvatur Infusio* ʒj. ʒiſs. *Rhabarb. electi, facta in Aquis Endiv. Cichor.* vel *Expressionis Rhabarb. facta in Aquis iisdem* ʒj. ʒiſs. vel *Rhabarb. infusi* ʒj. ʒiſs. idem enim sunt.

II. ALTERANTIA, seu DULCORANTIA perpetuò, præter jam dicta, (*Manna* tamen sæpè sola cum Jusculo, *Diacthartamum* etiam. *Rhabarbarum* & *Mechoachanna*, cum *Vino albo*, præscribuntur sumenda) & usitatè sunt *Syrupi*.

Hi autem ratione *Qualitatis*, *Vel Alterantes tantùm* usurpantur, si Decoctum, vel Infusio satis purgans extiterit; aut etiam, si satis Purgantium in Decocto colato, vel Infusione expressa fuerit dissolutum, iique partem affectam, & humorem respicientes, unde fructus Purgationis uberrimus. *Vel Purgantes simul*, quando contrà se res habet, talis autem receptissimus in omni ferè Potione, *Rosarum solutivus*.

Ratione verò *Quantitatis*, *Dosis Purgantium dissolvendorum in genere* quidem erit *major*, vel *minor*, prout Decoctum, vel Infusio, vel utrumque simul, aut nihil, vel magis aut minùs purgans extiterit. *Cathartica* enim hac Quantitate dissolvenda, ut cum Simplicibus purgantibus, (si fuerint decocta vel infusa) unam Dosin integram, legitimamque constituant: quod facilè est ex Simplicium, & compositorum Purgantium Dosibus cognitis colligere, v. g. *Dosis Sennæ in Decocto*, ut sola mediocriter purget, est ʒj. ʒiſs. *Rhabarb. in Infusione*, ut etiam mediocriter purget, ʒiſs. ʒß. Jam si *Decoctum* præscribas ex *Senna* ʒß. in quo infusa fuerit deinde *Rhabarbari* ʒj. pro Pituitoso purgando; quandoquidem *Sennæ decoctæ* ʒß. est tantùm una tertia Doseos integræ, id est ʒiſs. qua purgat demum mediocriter. *Rhabarbari* verò *infusi* ʒj. est etiam tantùm quarta pars Doseos ejusdem Rhabarbari integræ, fit, ut simul hæc juncta conficiant tantùm septem duodecimas, quæ nondum sunt *Dosis integra mediocris*; desunt enim adhuc quinque duodecimæ *Doseos perfectæ*: ad quam complendam, tantundem dissolvendum erit *Electuarii idonei*, v. g. *Diacarthami*: cujus *Dosis* cùm sit ʒvı. si ab ipsis quinque duodecimas mutuetis, hoc est ʒiiſs. habebis *Dosin*, qua legitimè solvitur, ut cum aliis *Potio mediocriter Corpus evacuet*, in omnibus etiam mediocriter se habens. Atque hac ratione *Dosis dissolvendorum* examinanda, ut omnis exactè, tutò, non fortuitò, periculosè peragantur.

In specie verò, quando Liquor Potionis nihil, vel leviter purgans extiterit, solvi poterit Monspelii, in Corpore mediocriter se habente, *Manna* ad ℥ij. ℥iij. *Cassia*, parca dosi solvenda, & nonnisi summa exigente Indicatione (ut sæpè in Affectibus Renum, & Pectoris leniendis) eo quod Potiones admodùm inspisset, & ingratas reddat, si sua Dosi legitima dissolvenda: ideò ipsius sat erit ʒiij. ʒiiij. & ut quantitas diminuta compensetur, addendo *fortiora Electuaria* ad ʒiij. ℥ß. unde & obiter, ut Potionibus sit acceptior, potiùs infundenda, ut jam Parisiis. *Rhabarbarum* in substantia si dissolvatur, ad Dysenteriam, Alvi fluxum, &c. id fit à ℈j. ad ʒß. ʒj. *Pulvis enim purgans* ʒj. multùm non excedet, Potio enim aliàs crassior inde & ingratior evadet. *Mechoaca* ad ʒj. ʒiſs. *Radix Jalap.* ad ʒj. ℈iiij. *Syrupus Rosar. solutivus recens*, ad ℥iij. ℥iiij. *vetus* enim vix solvitur. *Alii* ad purgandum raro soli usurpantur, dissolvunturque, ut neque *Rosar. solutiv.* nisi aliquando in delicatioribus, & qui facilè purgantur; vel etiam aliquando, ubi Decoctum valdè purgans existit. *Electuaria* Officinarum *Opiata* forma, si leviora, ut *Diaprun. simpl. Diacass. Tryphera Persica*, *Diasebest. Catholicum* (licèt rarissimè,) ad ℥j. majore enim copia incrassant; si validiora ut *Diapran. solutiv. Elect. de Psyll. Indum minus*, *Diaphœnic. Benedict. laxativ.* à ʒij. ad ʒvj. Quæ itidem forma *Tabellarum*, ut *Diacartham. De Citro solutiv. De Succo Rosar.* à ʒiij. ad ʒvj. ad summum, pro robustioribus. *Infusionis Rhabarbari Dosis* suprà expressa.

Dulcorantes Syrupi, ubi *Alterantes*, (licèt usitatè tantùm *Purgantes* dissolvantur) ad ℥j. ℥iſs. ubi *Purgantes* similiter ad ℥j. ℥iſs. ad summum, nisi solis ipsis solutis velis purgare, quod rariùs fit.

USUS & FORMULA PRÆSCRIBENDI. *Formula* varia existit pro *Liquoris* varietate.

I. Si *Liquor* ex *Decocto superiorum* aliquo constiterit, præscribitur. ℞. *&c.* (id est *Materiam dictam*) *fiat Decoctio in Liquoris idonei s. q.* ad ℥iij. vel ℥iiij. vel sine hac expressione, *fiat Decoctio in &c. q. s. cape de Colatura* ℥iij. ℥iiij. (utrumque enim usitatissimum) *in quibus dissolve, &c. fiat Potio, quam sumat cras mane, cum custodia, horis quinque præcedente*. Quod si nolueris Decocti Formulam ad longum præscribere, sat fuerit definitis Laxantibus, & Propositis, præscribere *Decocti*, verbi gratia. *Endiv. Agrimon. Capillor. Veneris q. s. fiat Potio*, &c.

II. Si ex *Decocto Officinali*. ℞. *&c.* (*dissolvenda*) *cum Decocti talis q. s. fiat Potio*, &c. aut inverso ordine. ℞. *&c.* (id est *Decocti talis* ℥iij.) *in quibus dissolve, &c. fiat Potio.* Hoc idem etiam usurpatur passim, cum *Decocto Purgante communi Officinarum*.

III. Si ex *Infusione*. ℞. *&c.* (id est, *infundenda*,) *fiat Infusio in Liquoris dicti, q. s.* supra Cineres calidos, per horas 12. vel per noctem, si lubeat, vel sine hac temporis notatione) *Expressione facta, dissolve, &c. fiat Potio.* Aliàs breviùs præscribitur. ℞. *Expressionem* ʒj. ʒiſs. *Rhabarbari*, *factam in Aqua idonea, in qua dissolve, &c. fiat Potio.*

Notandum etiam, ubi infunditur *Mechoaca*, & *Radix Jalapa*, præscribi speciatim, *in Vino albo infunditur, exhibeaturque mane cum custodia* (*sine facta Expression.*) ad ʒj. ʒiſs.

IV. Si ex *Decocto & Infuso*. ℞. *&c.* (id est, *necessaria decoquenda*,) *fiat Decoctio in Liquoris idonei q. s. in Colatura sufficienti quantitate infunde, &c.* (id est,) *suprà dicta* (*in infusione*) *Expressione facta dissolve, &c. fiat Potio*, quæ ratio hodie usitatissima.

V. Si absque his, *cum alio Liquore* Potio præscribatur. ℞. *&c. Catharticum dissolvendum v. gr. Diacarthami* ʒvı. *cum talis Liquoris s. q. fiat Potio.*

UTILITAS. *Potio* talis *in genere* quidem utilis, ubi adest purgandi Indicatio, & Humores morbifici, vel ante Coctionem minuendi (*minorare*, & *Medicamentum Minorativum* vocant), vel jam cocti, præparatique ad Evacuationem, Corpore libero ac meabili, eradicandi, aut alias excludendi, sine hoc apparatu. Quod cum triplici Medicamenti forma soleat fieri, *Potione*, *Bolo*, *Pilulis*, (Pulvis enim & Tabellæ purgantes, ut & Syrupi nonnisi Liquore soluta, forma Potionis, in usum commodè veniunt) *Potio in specie* præferenda, præsertim ubi *Humores, ratione Situs*, in prima regione maximè stabulantur, & illic citra ullam Corporis perturbationem educendi, neque trahendi à longinquis. Hac enim forma liquida, quandoquidem vis purgatrix, cum Liquore in Alvum illicò prolapsa, eam cum ipso confestim permeat, egrediturque; non potest vis purgatrix in Ventriculo, & Alvo, per exiguam moram, Spiritum suum catharticum copiosiùs, vel altiùs in remotiora diffundere (licèt ab ipsis etiam, per consecutionem, quædam evacuatio consequatur), nisi validiora Medicamenta decoquas, vel dissolvas, ac majore copia,

---

Compositum. Loco Decocti interdum assumitur *Infusum* quoddam appropriatum in conveniente quantitate, quod conciliat *Corpus* ipsi *Potioni*.

2. *Addenda* reliqua sunt varia appropriata, ut *Aqua appropriata spirituosa* (hæ enim, quoniam sunt nimis penetrantes, Corpus non possunt substituere, & propterea in minori quantitate sunt præscribendæ) *Succi*, *Spiritus Vegetabilium & Animalium essentificati*, id est, *Sale suo volatili acuati*, *Olea destillata*, *Salia*, *Essentiæ*, *Extracta*, *Elixir*, *Tincturas* &c. dissolvuntur etiam non rarò *Confectiones*, item *Electuaria* quædam *Officinalia* appropriata. Ulteriùs sæpiùs etiam adduntur *Pulveres* Affectui & Scopo à Medico intento appropriati, & denique, propter gratiam saporis *Syrupus* quidam appropriatus additur, ne nimium nauseosa sit *Potio*.

Hæc verò *uniuscujusque Ingredientis* præterpropter *Proportio* esse debet, *ut Aqua destillata*, sive *alius liquoris* ʒj. ad-

pia, quod ita tutò minimè perficitur: quo in casu *Pilula* ideò meliores, quibus diutiùs cunctantibus, viscorum tandem, etiam in habitum diffunditur. Ergò *Potio* in affecto Ventriculo, partibus vicinia, Pancreate, Mesenterio, Liene, Hepate, &c. utilissima.

Ratione verò *Speciei Humorum evacuandorum*, forma *Potionis* (ut etiam *Boli*) meliùs convenit Temperamentu, Naturia, Affectibus biliosis, quàm Pilularum solida forma: quia ad humectandum; leniendum, refrigerandum etiam (qualia postulat ista Constirutio calida, & sicca) Sorbilia, & actu Liquida aptiora, nisi Ventrieuli summa adsit imbecillitaa, tunc enim Solidioribus utendum, Utilissima etiam Melancholiæ purgandæ, quòd hic Humor siccitate squalidus, madore etiam actuali velit perfundi, viæ simul per quas evacuandus, lubricari, omnia laxari, humectari, Pituitosis etiam utilis, nisi Ventriculus admodùm infirmus, & modo Pituita in regione prima, vel etiam secunda reperiatur: ubi enim in tertia consistit, & partibus remotis, vix frugifera, nisi ex validioribus, & copiosis Catharricis, à quibus periculum.

Confert etiam, præsentibus Obstructionibus à dictis Humoribus, æstatis tempore, ut hyeme *Pilulę*,

POTIO CORROBORANS,

Potio Corroborans, quæ aliquando & *Julep*, & *Potus*, aliàs etiam *Potio Cardiaca* appellatur, *est Forma Remedii liquida ex Confectione, vel Pulvere Cardiaco, ac Syrupo, dissolutis in Liquore idoneo, ad Partium principum robur confirmandum, Vires infirmas instaurandas, & proprios Cordis Affectus.*

In *Compositione* ejus *duo* consideranda, *Liquor idoneus*, ex quo, & *Dissolvenda* in eo.

1. *Liquor* Ratione *Qualitatis*, præscribitur

Vel Aqua stillatitia Cardiaca sola, *Borraginis*, &c.

Vel Aqua destillata, & Succus simul, quod usitatissimum; rarissime enim solus *Succus*, ut & rarò, & innsitatè, *Decocta* vel *Infusa* assumuntur.

Ratione *Quantitatis*, *Dosis* eadem, quæ *Potionis purgantis*, & *Julepi*, ℥iij. vel ℥iiij. existit, licet æstate, vigente calore per Febres: & calidos Affectua, major ipsius Quantitas possit præscribi.

2. *Dissolvendum* Ratione *Qualitatis* perpetuò *Syrupus est Cardiacus* idoneus. Præter hunc dissolvuntur etiam semper

Vel Confectio Cardiaca sola, ut passim, & usitatissimè, *Confectio Alkermes, de Hyacintho*, &c. vide *Julepum*.

Vel Pulvis Cardiacus solus, isque *Vel Simplex*, ut *Rasura Cornu Cervini, Corallium, Bolus Armena, Terra sigillata, Perla, Fragmenta pretiosa, Unicornu, Lapis Bezaar, &c.* pro urgentia, & varietate Affectuum, ac Indicationum seligenda. *Vel Compositus*, *Pulvis* scil. *Electuarii alicujus Officinalis*, (ut *Diamargar. frigidi*, &c.) passim usitatissimus, & præscribi solitus.

Vel Confectio, & Pulvis simul.

Ratione *Quantitatis*, præscribitur *Syrupus* ad ℥j. ℥iß. *Confectio Cardiaca* à ʒß. ad ʒj. ʒiß. *Pulvis Cardiacus* à ℈j. ad ℈ij. vel ʒj. Quòd si tamen rarior fuerit, & pretiosior, ℈j. non excedat, sic fermè à ℈ß. ad ℈j. *Fragmenta* etiam *pretiosa*, & *Unicornu*, à gr. v. ad ℈ß. *Lapis Bezoar*, ad gr. iv. vj. *Confectio*, & *Pulvis simul*, ita præscribuntur, ut dictam Dosin compleant, modò hujus, illiusve, pro lubitu, majorem quantitatem assumendo, vel partes æquales.

Usus est in *unam Dosin*, urgente necessitate, quacunque diei hora, vel Morbi tempore.

Hæc autem *Formula Præscriptionis*. Recip. &c. (id est *Liquorem*) *in quo dissolve*, &c. *fiat Potio*, vel *Potus*, *quem sumat tali hora*.

Adverte, quia quædam dissolvuntur in Potione Cardiaca, posse Formula jam dicta præscribi, vel sine hac expressione Dissolutionis, usitatissimè omnia ingredientia præscribi, addi tantùm; *fiat Potio*.

Utilitas insignis est ad proprios Cordis Affectus varios, Syncopen, Palpitationem, ubi Robur ipsi afferendum, à quocunque Morborum maximè malignorum impetu debili, Vires ejusdem, ac Partium principium, & totius, præsentes fovendæ, deperditæ instaurandæ, debilea confirmandæ, & reponendi exhausti Spiritus.

POTIO ALTERANTES.

Potionem Alterantem appello *Formam Medicamenti liquidam quamlibet, quę neque purgandis Humoribus noxiis, neque confirmandis Viribus afflictis, dicata ad alterandum vario modo, aut etiam vacuandum, sine Purgantis tamen*, (ut ad Calculum Renum excludendum, &c.) *in unum vicem ac Dosin, ore sumenda præscribitur.*

Compositio ipsius eadem, quæ *Corroborantis* est, ex *Liquore* scilicet ad scopum idoneo, *Aqua destillata sola*, vel addito ipsi *Succo*, aliquando *Decocto*, *Pulvere* & *Syrupo* ad intentionem: quæ omnia præscribuntur *Dosi*, & *Formula Potionis Corroborantis*, ut ex uno alterove *Exemplo* sequenti patebit.

Potio Somnifera, Vires à Vigiliis exhaustas instaurans, ac roborans,

♃. *Aq. Papav. rhœad.* vel *Nenuphar.* & *Lactuc.* an. ℥ij. *Syrup. Papav. albi* ℥j. *Syrup. Violac.* ℥ß. *Conf. Alkerm.* ʒß. fiat *Potio*, quam sumat hora somni.

Potio ad Lumbricos, quę simul Cardiaca.

♃. *Aq. Portulac. Gram.* an. ℥j. *Conf. de Hyacinth.* ʒß. *Pulver. Lumbr. terrest. siccator.* ℈j. *Corallina*, & *Rasur. Cornu Cervi*, an. ℈iß. *Syrup. de Limonib.* ℥j. fiat *Potus*.

Potio ad Partum promovendum.

♃. *Vini Hippocr. ex infusione Cinam. & Dictamni cum Vino albo facta*, ℥iv. vel v. *Cinamom.* ℥ß. *Confect. Alkerm.* ʒi. *Croci* ℥ß. *C. Syrup. de Artemis.* ℥i. *f. Potus.*

SCHROEDERI CAPUT LXXIV.

DE POTIONIBUS.

POtulentorum genera in Praxi usitatiora diximus esse *Apozemata* seu *Decocta*, *Aquas*, *Emulsiones*, *Infusiones*, *Potionesque* alias. De prioribus alias dictum, de posteriori hic loci agendum.

Est *Potio*, de qua hic agimus, *Liquor, in quo alia Medicamenta crassiora diluta sunt, & præcipuè Purgantia.* Quin & *sola Infusiones* nonnunquam sufficiunt.

Modus ergò *parandi*, sola ferè *Mixtio* est, quam, si res diluenda seu dissolvenda, viscosa, & tenax fuerit, in Mortario absolvere convenit.

Liquor adhiberi potest varius, usitatiùs tamen recipiuntur *Decoctiones*, *Infusiones*, & maximè *Aqua destillata*.

Res dissolvendo sunt *Syrupi*, *Electuaria*, *Extracta*, *Manna*, *Pulveres*, & similia.

Exem-

---

dantur *Aqua minùs spirituosa* ℥ß. *Aqua* verò *spirituosa composita* ʒij. ad ℥ß. ex *Succis* ʒij. vel iij. *Elixir* ʒj. interdum ʒij. *Spirituum volatilium inflammabilium* ʒj. *Spirituum salinorum volatilium*, si sunt probè rectificati & acres ʒj. *Electuarii* ℈ij. vel ʒj. *Confectionis* cujusdam *analeptica*, e. g. *Alchermes*, &c. ℈j. ad ʒß. *Extracti* ℈j. ad summum ʒß. *Pulverum* ℈j. ad ʒß. *Essentia* ʒj. præterpropter. *Tincturarum* à ʒß. ad ʒj. Ubi tamen notandum, quod Essentiæ & Tincturæ rariùs misceantur cum Aquis, quia præcipitantur, *Salium volatilium* grana xv. ad summum ℈j. *Olei destillati* gutt. v. vel vj. *Syrupi* ʒij. vel ʒiij. ad summum ℥ß. Rarò solemus progredi ad majorem Syruporum quantitatem, sicuti Veteribus fuit in usu, ne Saccharum inducat noxam, uti sæpiùs monui. *Omnia* autem *Ingredientia* simul sumpta non excedant ℥v. & ad summum ℥vj.

Quoad *Modum assumendi*: hauriuntur tales *Potiones* & *Mixtura*, vel una vice, quando v. g. purgare aut Sudorem movere volumus, vel pluribus vicibus, quando scopus est indeterminatus & successivè intentus: unde *Mixtura* tales, quæ *pro pluribus dosibus* præscribuntur, vel determinantur quot vicibus assumi debeant; v. g. si præscribuntur pro 4. vicibus, nunc postulat Medicus & jubet, ut *quatuor vicibus assumatur*, & *dividatur in quatuor partes æquales*: vel indeterminatè ordinantur, ut scilicet *Æger singulis horis capiat* Cochl. j. vel ij. ad iij. pro ratione circumstantiarum. *Sapor* & *Odor* attendatur etiam, ne sint nauseosæ & ingratæ tales *Mixtura*.

Differentia earum *ratione Effectus* sunt, quod aliæ sint *Alterantes*, aliæ *Purgantes*; item quod aliæ *internè*, aliæ *externè* applicentur: quæ cùm multiformes sint, & saltim ordinentur à Medico; ut extemporè præparentur, harum Exempla habuimus *in Collegio Formularum*.

Superest, ut examinemus POTIONES quasdam, quæ in AUTHORE *nostro* occurrunt: quas inter est

1. Po-

Exemplo sint

1. *Potio purgans.*

℞. *Extr. Fol. Sen.* ʒß. *Rhabarb.* ℈ß. *Cnicophbarm.* ʒß.
Syr. Diaseros ℥ß. *Rosat. solut.* ʒv.
Aq. Cinam. ʒi. (ad saporem , &c.) *Fl. Acac.* ℥i.
M. F. *Potio* pro una vice.
Vires. Educit Humores biliosos & pituitosos.

2. *Alia.*

℞. *Folior. Sen.* ʒiiß.
Epithym. ʒij.
Rhabarb. el. ʒiß.
Spic. Celt. ℈j.
Infundantur in *Decoctione Pectorali*, q. s. per noctem.
In *Colatura* dissolve
Syrup. Rosat. sol. ℥iß.
Confect. Hamech. ℥ß.
F. *Potio.*
Purgat Humorem malancholicum.

3. *Potio Sudorifera.*

℞. *Diascord. Fracastor.* ℈iij.
Aq. Sal. Nit. sulph. ʒij.
Mell. gran. Juniper. ℈j.
Extr. Card. bened. ℈ß.
Aq. Card. bened. ℥ii.
M. F. *Potus.*
Vires. Sudorem movet, viriumque insignium est in Febribus maliguis.

4. *Alia Sudorifera,*

℞. *Liquor. Lumbric.* ʒiii.
Theriac. Andromach. ʒj.
Spir. Tart. ℈j.
Aqu. Cinam. ʒi.
Mixtur. simpl. ℈i.
Aq. Veronic. ℥iß.

M. F. *Potus.*
Vires. Admirandarum virium est in Arthritide vaga, si semel ac iterum repetatur.

5. *Potio Vulneraria.*

℞. *Herb. Sanicul. Veronic. Pyrol.* an. Mij. *Consol. Sarac. Trichoman.* ana M i.
Flor. Borrag. Bugloss. an. p. i.
Sem. Anis. Fænic. ana ʒii.
Cinnam. ʒiij.
Jujub. N. vi.
Dactyl. N. iii.
Bulliant in s. q. *Aq. Hord.* s. a.
Vires. Convenit in Vulneribus præcipuè Pectoris, ubi & Expectoratio necessaria est. Sumantur de die ℥iij. cum ℈ij. *Ocul. Cancri.* *Glandorpius.*
N. Plures vide apud *Quercetanum*, & alios.

6. *Alia Potio Vulneraria.*

℞. *Herb. Vinc. pervinc. Millefol. Betonic. Alchimill.* an. M. i.
Rad. Zedoar. ʒij. *Vincetoxic.* ℥i.
Nuc. vomic. ʒii. *Macis* ʒß. *Nucist.* ʒi. *Galang.* ʒii.
Coq. in *Aq.* & *Vini* ana Mens. ß. ad casum digitur. 2. transversorum. *Colatura* exhibeantur ℥iv. mane, ac totidem post meridiem.
N. *Formulas plures* habes in *Quercetano Rediv. tom.* 2. *pag.* 853. & alibi.

MORELLI CAPUT V.

DE VOMITORIIS.

& præcipuè

DE POTIONIBUS VOMITIVIS.

Lib. 3. *Sect.* 1.

HUmores excrementitii , sive naturales copiosi , sive p. n. quacumque demum quantitate, cum Sanguine in Venis permixti, aut extra Venas ubicunque stabulantes, *Cacochymiæ* Ideam constituunt, & *Evacuationem*, quo maximè vergunt, per conferentia loca postulant , & volunt evacuari, sive *Purgationem particularem* species , sive *universalem*, Urina, Sudore, Transpiratione insensili, Alvo, Vomitu , celebrandam.

Licèt autem *Medicamenta*, quæ id præstant, in genere *Purgantia* dici possint , in specie tamen talia censentur , quæ *per Alvum* , & *Vomitum* Excrementa Corporis educunt , & quæ per inferiora , absolutè adhuc generis nomine , per excellentiam *Cathartica* dicta , & eorum operatio , *Purgatio* : quæ per superiora verò movent , *Vomitoria*.

Est autem *Vomitorium* non tam *Forma* Medicamenti liquida, quàm *Facultatis* vocabulum , *ab ipsa operatione* nomen habens : utrumque tamen usitatè significat , *Medicamentum nempe motum illum , seu excretionem per superiora concitans*; & *Formam ipsam , qua præscribitur* , de qua hic agere propositum.

VOMITORIUM itaque est *Remedii Forma ferè liquida , ex Medicamento Emetico simplici, Decocto , vel Infuso , aut Dissoluto, comparata , noxia quæque Ventriculi , redundantiam Cibi, Humores excrementitios aliarum etiam Partium vicinarum , vi & impetu per Os evacuans, derivans, atque revellens.*

Ab Effectu hinc *triplex* statui potest. *Vacuatorium* , *Revulsorium* , & *Derivatorium*. *A modo* verò *operandi* , aliud *Levius* existit , Carthartico emollienti , malactico , & eccoprotico , analogum , quantitate ferè sua operans ; aliud *Mediocre*, qualitate magis; aliud *Validum*, Catharticis propriè dictis respondens, vi specifica , & interna , motum istum per superiora concitans.

Est etiam *Vomitorium* aliud *Simplex* , aliud *magis Compositum*.

I. *SIMPLICIUS* constat ex *Aqua simplici* aut *hordeata tepida* , affatim ad Cyathum seu Poculum unum hausta. *Jusculo Carnium pingui* , aut *Hydromellite* largiter etiam sumpto , *Potu quovis copioso* , subito & confectu . *Hydrelæo ad* ℥viij.

---

1. *Potio Purgans* , *Num.* 1. *Potio* hæc præparata *ex Extractis* , est horrida ; loco hujus commendo quoddam *Extractum catholicum* , dissolutum in *Aqua appropriata*.

2. *Alia* . *Num.* 2. *Potio* hæc corrigenda est . *Epithymum* & *Spica Celtica* nihil valent . *Sal Tartari* addi debuisset ad ʒß. meliorem enim sic operatio successisset, *Aliter* ergò , & quidem *sequenti modo*, parari potest:

♃. *Fol. Senna* ʒiiß.
Rhabarb. electi ʒi.
Zingib. ℈ß.
Sal. Tartari ℈j. ad ʒß.
Infund. in s. q. *Aqua Fumar.* per diem & noctem: in *Colatura* dissolvatur
Syr. Rosat. solut. ℥j. M.
Non opus est *Confectione Hamech.*

3. *Potio Sudorifera* , *Num.* 3. Efficax admodùm est hæc *Potio Sudorifera*, quæ concinniùs ita præscribitur:

♃. *Aquæ Card. bened.* ℥ij.
Chyli ʒij.
El. Diascord. Fr. ʒi.
Syr. Card. bened. ℥ß.

M. S.

Potio Sudorifera,

Vel

♃. *Aqua Card. bened.* ℥iß.
Chyli, vel hujus loco *Aceti sambuc.* ʒij.
El. Diascord. Frac. ʒj.
Rob Junip. ℈j.
Extract. Card. bened. ℈ß. M.

Vel

♃. *Aqua Card. bened.* ℥ij.
Mell. Juniperin. ℈j.
Extr. Card. bened. gr. xv.
Syrupi Card. bened. ℥ß. M.

4. *Alia Sudorifera* , *Num.* 4. Pro hac *inconcinna Mixtura* , sufficit *Mixtura Simplex* ad ʒj. usurpata.

5. 6. *Potiones Vulnerariæ Num.* 5. & 6. sunt *Decocta*.

C A P U T LVII.

DE POTIONIBUS VOMITIVIS.

HÆ satis frequenter & imprimis sub forma *Vini* solent præscribi . Cæterùm cum Experientia docuerit Practicos , quòd omnia *Vomitoria Vegetabilium* longè *difficilioris* sint *operationis* , & magis excrucient Ægros , quàm *Vomitoria*

℥viij. x. *Oleo communi*, ad ℥viii. vj. tepidè, *Butyro liquato calidè*.

Quibus & aliis similibus *Vomitoriis levissimis*, impropriè admodùm talibus, utimur maximè, ubi, quæ hac via sunt excernenda, sive assumpta, sive diversa impuritatum, & vitiosorum Humorum genera, in Ventriculo continentur: suntque ita in procinctu ad Excretionem, ut vel minima data occasione, facilè, sine negotio, vel perturbatione, possint extrudi: sive Natura id molimініs non aggrediatur, sive sponte quidem insurgat ad ipsa excutienda, sed vel minùs celeriter, vel minùs sufficienter; tunc levioribus hisce Excretrici, si quiescat, occasionem motus, & veluti principium damus: aut si imperfectiùs moveat, conatum ipsiùs faciliorem reddimus, quod etiam sæpiùs, nullo exhibito Vomitorio procuramus *Digito* in Gulam altiùs immisso, *Penna* Oleo intincta, & Gulæ immissa. Sed hæc, quæ quantitate tantum sua, & humiditate tepida, aut pinguedine Excretricem movent, minùs proficua, ubi excernenda per Vomitum, vel non sunt in Ventriculo, sed in vicinis, aut remotioribus etiam Partibus concepta; vel si sint in ipso, altiùs Tunicis impacta hærent, vel minùs præparata, nonnisi majore labore, & conatu eliminari possunt: tunc enim utiliùs venitur ad *Composita*.

II. In COMPOSITO Vomitorio duo perpendenda. *Materia*, ex qua, & *Dissolvenda*.

Materia hìc duplex *Liquida*, & *Solida*, seu *Coacta*.

Materia Liquida, (seu *Liquor*,) qua Vomitorium definimus, quæque ferè tantùm usitata, est VEL *Vomitoria*, vel *non Vomitoria*.

Materia Vomitoria seu *Liquor Emeticus*, ferè triplex est, *Decoctum*, *Infusum*, *Liquor alius*.

1. Quod ad *Decoctum Vomitorium*, in eo duo considerantur, *Materia*, ex qua fiat Emeticum, & *Liquor*, in quo decoquatur.

Materia ex qua, ratione *Qualitatis*, sunt *Vomitoriorum simplicium*, eorumque *mediocrium*, (valida enim rariùs ad Decoctum assumuntur) variæ partes, *Radices*, *Cortices*, *Folia*: aliquando, *Semina*, *Flores*, quorum 2. 3. simul, præscribenda.

Ratione verò *Quantitatis*, Vomitoria ista mediocria *Potionum pondere* ferè præscribuntur, ut summatim ad ʒj. ʒij. ʒiij. ad summum ingrediantur, & privatim, si jam dicenda aliis addantur, unum, duo, vel usurpentur sola, *hac Dosi* ferè præscribas.

Radix Asari, ad ʒj. ʒij. ʒiij.
Cortex median. Jugland. ad ʒj. vel ʒij.
Radix Pepon. sicc. ad ʒij. ℥ß.
Flor. Genist. ʒij. ʒiij. vel pugillos totidem.

Pro *Liquore*, quo ista decoquantur, ratione *Qualitatis*, assumes commodissimè *Aquam simplicem*; vel, ubi simul Humores vitiosi à Ventriculo detergendi, *Aquam Hordei* utiliter, maximè ubi sicci, acres, calidi. *Hydromel*, ubi crassi, lenti, frigidi, attenuandi, incidendi, detergendi. *Oxymel aquosum*, in utroque casu. *Jusculum pingue & leniens*, ubi temperanda acrimonia, sive Humorum, sive assumptorum Venenorum, sive etiam Vomitoriorum acrium. *Hydroleum*; quæ ideò maximè conveniunt, quod etiam vulgò recensentur inter *Vomitoria benigna*.

Ratione *Quantitatis*, relinquitur Pharmacopœi arbitrio, tamen ex suprà dictis *in Apozemata & Potione*, poteris definire, modò observes, quandoquidem pro *Vomitorio Liquoris* debentur ℥viij. ferè, etiam dupla quantitate *Vomitoria* illa *mediocria* esse præscribenda.

2. *Infusum Vomitivum*, ratione *Qualitatis* infundendorum, paratur maximè ex *Vomitoriis* illis *validioribus*, quæ rectiùs sola infunduntur, quam dentur in substantia, vel etiam decoquantur. Illa duo maximè agendi vehementia nobilissima, *Helleborus albus*, Majoribus, *Antimonium*, Neotericis celeberrimum. Et licèt ad illud negotium assumi ritè possint mediocria, *Asarum*, *Raphanus*, *Radix Peponis sicca*, *Cortex medianus Juglandis*; tamen quia ab ipsis in substantia datis, aut decoctis nullum discrimen ferè; ideo tantùm decoquenda præscribuntur. His verò *validioribus Infusio* omnino benè convenit, vi spirituali tantùm communicata, nulla verò Substantiæ portione relicta, quæ Purgationem diuturniorem faciat, aut Excreticem diutiùs lacessat.

Igitur *duo* maximè Inserviunt comparando *Infuso*, *Helleborus albus*, olim longè nobilissimus, non solùm in contumacibus Affectibus & desperatis, sed & levioribus, hodie vix dum in illis, & non nisi prudente Cautela usurpandus, qua duce ad ʒß. ʒj. ʒiß. ad summum poteris, in *Jusculo* maximè, infundere, additis *Cardiacis* ad ℈j. Hujus veloti succedaneum *Pomum excavatum Radice Hellebori albi* repletum, coctum, illa exempta comestum, ut & *Radix Raphani*, eadem transfixa, cocta, esta.

In Hellebori locum, (quod & hodie passim usurpatur) rectiùs *Antimonium* admittas, illo exulante: neque horrorem incutiat, quod hactenus ab inexpertis fuerit rejectum, cùm illo longè tutiùs, sine ullo omninò Suffocationis, Convulsionis, aut Symptomatum ingentium periculo, suam operationem producat. In illum finem alii ipsum *crudum* usurpant, alii *Vitrum* ejusdem varium infundunt, alii *Regulum*. Præstabit in istum finem, istam Antimonii præperationem eligere, quam vocant *Crocum Metallorum*; quandoquidem sic paratum Sulphur quoddam fœtidum exuit, quod alias sæpiùs causa graviorum Symptomatum. In istum finem. ℞. *Antimon. sic praparati* ℈j. ʒß. *infunde in Vini albi* ℥iij. ℥iv. *supra cineres calidos*, *trajiciatur Liquor per Chartam emporeticam*. *Detur*. Ex eodem fit, *Aqua* illa *Benedicta*, vulgò *spey Wassel*, Loco Croci dicti *Vitrum quodvis*, infundere poteris ad ℈j. in *Liquore idoneo*.

Quod ad *Quantitatem Infundendorum*, jam expressa pro his *validioribus* definita fuit. Si alia *mediocria* volueritis usurpare, præscribi poterunt *Radix Asari* à ʒiß. ad ʒiij. ℥ß. *Radic. Pepon. sicc.* à ʒj. ad ʒiij. *Semen. Urtic.* à ʒj. ad ʒß. *Cortex Jugland.* ad ʒij. ℥ß.

Sed jam dicto Antimonio præstabit uti.

3. Quod ad *Liquorem Destillatum*, rariùs à Medico præscribitur, si excipias, à Vulgo in usum medicum translatum, *Acetum destillatum*, operandi effectu violentissimum, cautè usurpandum, & in robustissimis. Præscribitur autem bifariam. *Vel* enim solùm *ex Alembico plumbeo* Liquor ipsius destillatur. *Vel*, ut Monspelii Mulierculis usitatum, *Panis albus*, è Furno recenter extractus, conscinditur, in ℔ii. iij. *Aceti* infunditur, fiat Destillatio. *Liquoris hujus*, ut & superioris, ℥iii. ℥iv. in Febribus maximè intermittentibus, diuturnis, ante & in ipso Paroxysmo, exhibentur. Hactenus de *Liquore Vomitivo*.

Liquor non Vomitivus etiam passim assumitur sine ullius Vomitorii facta in ipso Decoctione, vel Infusione, in quo posteà vel *juvantia* Vomitum, atque *præparantia* tantùm pro leviore Vomitorio; vel *Pulvis Emetici* alicujus simplicis, statim, Julepi instar, dissolvuntur.

Qualis autem sit, vide *suprà in Qualitate Liquoris*, *pro Decocto vomitorio*.

Ratione verò *Quantitatis*, ad ℥viii. vel x. rectè præscribitur.

Hactenus *de Materia Vomitoriorum liquida*, ex qua ut diximus, hodie usitatè tantùm ipsa formantur, quæque ideò *Vomitorium* suprà definivimus, ut quæ esset Forma exhibendi magis recepta. Possunt quidem & FORMA NON FLUIDA exhiberi, *Pulveris* nempe, vel *Boli*, *Emetico* aliquo pulverisato, cum *Conserva* incorporato (sic certè sæpiùs Recentiores *Antimonii Vitrum*, *Crocum Metallorum*, *Mercurium Vitæ* usurpant) : quod idem fieri poterit cum aliis Vomitoriis, quæ aliquot majore quantitate, ut *Asaro*, *Radice Peponis*, &c. si *Hellebo-*

Mineralium ex Antimonio petita, & quoniam experti sunt Practici, quòd Antimonium longè feliciùs exhauriat Excrementa per vomitum ipsis Vegetabilibus; propterea percommodè solent præscribi tales *Potiones Vomitiva ex Infusis Antimonialibus*. In hunc finem solet prostare in Officinis *Syrupus Emeticus*, seu uti aliàs vocatur *Saccharum Emeticum Angeli Sala*, factum ex Infusione *Vitri Antimonii* cum *Aceto* & edulcoratum cum *Sacchari*. Commodè potest præscribi à ʒiij. ad ℥ß. in robustioribus etiam potest præscribi ad ʒvi. utut rarò: in delicatioribus rarò solet transcendere *Dosin* ʒiiß.

Hic *Syrupus Emeticus* dissolvitur in *Liquore appropriato*, & propinatur: v. g. In Mucilagine crassa & viscida Ventriculi, inanem vomendi conatum excitante, præscribi potest talis *Potiuncula*, *quæ incidit Mucilaginem crassam & viscidam*, & liquefacit, liquefactam etiam per Vomitum evacuat hoc modo:

℞. *Aq. Hyssop.* ℥j.
Oxymell. scill.
Syr. Emetic. A. Sala ana ℥ß.

Vel

℞. *Oxymell. scillit.* ℥ß.
Syr. Emetic. A. Sala. ʒiij.
Spir. Gummi. Ammon. cum Virid. Æris destill. ʒß.

M. F. *Potio. Emetica pro Dosi*.

Hic *Spiritus Gummi Ammoniaci* ex se inservit pro attenuatione, incisione & liquefactione Pituitæ crassæ & viscidæ, quod facit etiam adjecta *Aqua Hyssopi*. *Syrupus Emeticus* facit Vomitum. Talia Ingredientia omittuntur, ubi non est Pituita viscida, verbi gratia in Biliosis, ubi non licet tale quid propinare.

Alio modo Potiones Vomitivæ solent præscribi ex *Infusis Anti-*

leborum album excipias, à quo in substantia exhibendo abstinendum, Infusione vis ipsius cathartica elicienda.

Forma liquida videtur commodior: quod Humiditate Ventriculus persundatur, laxetur, minore vi excernenda isto motu ad exteriora excutiantur, & faciliùs, quòd simul omnia diluantur, nec ita ad hærere possint, quod aliàs sæpiùs fit. Item, quòd Ventriculus repleatur, & sic faciliùs excernat. Alias enim inanior, toto fundo ab Os superum adduci debet, & inverti, ad eorum excussionem.

Quicquid sit, etsi *Formam* istam *solidiorem* volueritis usurpare id facietis *Pulvere sequente*, sumpto vel per se ea Cochleari, cum pauco *Liquore*, vel mixto cum *Conserva* idoneæ ʒii. ʒiii. forma *Boli*: sic autem præscribentur hactenus quidem usitata. *Radix Asari* à ℈j. ad ℈iv. *Radix Pepon. sicc.* à ℈ii. ad ʒi. *Semen Urtic.* à ʒß. ad ʒi. *Semen Raphan.* à ʒiii. ad ʒß. *Cortex Jugland.* ad ʒj.

Sin autem Recentioribus usitata, ea *Mineralibus* Vomitoria, assumas. *Antimonii Vitrum* ad gr. vj. viij. a. præscribes pro robustis. *Crocum Metallorum* ad gr. vj. viij. *Sal Vitriol.* ad ℈j. ʒß. *Vitriolum Roman.* vel *album præparatum*, à ℈ß. ad ℈j.

Dissolvenda vel nulla usurpantur, ubi propositum agere admodum levissimè, & occasionem tantùm motus Excretrici dare, ut supra: item ubi Liquor sat vomitorius fuerit, sed maximè, si excernenda ad evacuationem illam per superiora sint præparata; sin contrà res se habeat, alia *dissolvuntur* in *Liquore* jam dicto, quæ statui possunt duplicia, *Vomitoria*, & *non Vomitoria*.

Non Vomitoria in *Decocto Vomitivo* sæpiùs & usitatiùs usurpanda, ut & in *Liquore non Vomitivo*, ratione *Qualitatis*, triplicem finem maximè respiciunt. *Excretricis* impulsionem, excernendi *Humoris* Præparationem, & correctionem *Symptomatum*, quæ ab eo, aut Vomitorio evenire possent.

Alia enim *Oleaginosa*, pinguia, quæ Ventriculum subvertendo, Excretrici licèt irritatæ, difficulter tamen agenti, occasionem dant, ideò ferè tantùm usurpantur in levibus Vomitoriis, ubi Ventriculus facilè est vomiturus aliàs minùs prosunt; utilia etiam ad Humorum, vel Assumptorum, & Venenorum acrimoniam compescendam; talia sunt *Oleum commune*, *Oleum Seminum Lini*, *Butyrum*.

Alia usurpantur ad frangendam vim Succorum biliosorum, mordacium, ut *Acetum*, *Oxymel simplex*, *Syrupus acetosus*.

Alia, (qui etiam præcipuus Dissolvendorum scopus) Humoris excernendi præparationem respiciunt: suntque *Vel* detergentia, ubi Humores vitiosi eluendi à Ventriculo. *Vel* quando lenti, viscidi, pertinaciter adhærentes, qualis passim Pituita: talia sunt *Oxymel simplex*, *Oxymel scilliticum*, *Saccharum*, *Mel*. *Vel* incidentia, & attenuantia Humores crassos, *Oxymel simplex*, *Syrupus acetosus*.

Notare obiter, malè quosdam *Oxymel*, *Syrupum acetosum* recensere inter Vomitora, contra Experientiam, cùm Acetum, (odoratum, sive sumptum) à quo præcipua ipsorum vis, adstringere videamus, Sanguinis eruptiones ab isto sisti, Alvi fluxus, Vomitus: ita ut forsan ipsorum sit usus ad Humores præparandos, quò faciliùs sine labore possint excerni.

Ratione *Quantitatis*, ab ℥j. ad ℥iß. præscribuntur. Cæterùm ista in Vomitorio ex Infusione, vel Liquore alio destillato, non dissolvuntur, cùm ante illorum exhibitionem Præparatio ferè præcedere soleat, tum etiam, quòd Liquor ille Aceti isti scopo satisfaciat, tamen neque errabis, si dissolvas.

Vomitoria verò usurpanda (ubi *Liquor nullo modo est vomitorius*) sunt aliquot ex suprà dictis, *Dosi* etiam ibidem relata.

In USU tria consideranda, *Modus*, *Quantum*, *Quando*.

1. Quod ad *Modum*, ut Vomitoria usitatè, & commodiùs *Liquida* usurpantur, sic & *tepida* sumi debent. Nauseam enim sic faciliùs concitant, & Excretricem ad expulsionem molestant: quòd si forma *Boli* exhibeantur, sumenda erunt, ut & ipsi solent. Sed commodum erit, post dimidiam horam, vel integram elapsam, *Liquorem* aliquem *tepidum* exhibere, ad ejectionem faciliorem.

2. Quod ad *Quantitatem*, seu *Dosin*. *Simplex Vomitorium* ad ℔j. ritè sumi potest, ab Adultis & grandioribus: sic enim Ventriculi Excretrix gravatur magis. *Compositum* ex *Decocto*, idque mediocre, ad ℥viii. a. *Dosis Infusi* (*Liquoris etiam vomitivi*) & ubi dantur in *substantia*, suprà expressa: Quantitas etiam *Liquoris non vomitorii*, ad ℥viii. ℥a.

3. Quod ad *Horam exhibendi*, in Morbis chronicis mane, jejuno ventriculo, Purgantium aliorum instar, ritè poterunt assumi, maximè, si Humores nauseam facientes sint tenuiores: sic enim facilis sequitur Vomitio; si contrà lenti, crassi, viscidi, post cibum sumptum erit expeditius, & cum minore labore; in Morbis periodicis, Febribus intermittentibus maximè, hora Paroxysmi, quandoquidem & Naturam videamus passim tunc temporis hac via evacuationem moliri: quavis autem hora sumuntur, imò a quavis re (ut Veneno) assumpta.

Hæc autem erit FORMULA PRÆSCRIBENDI.

1. Si *ex Decocto*. ♃. *&c. fiat Decoctio in &c. q. s. cape de Colatura, &c. fiat Vomitorium, quod sumat tepidè, tali hora, & si paulò pòst non rejecerit, vomat Digito in Fauces immisso*: *si* quædam volueris dissolvere, addes, *cape de Colatura, &c. in quibus dissolve, &c.*

2. Si *ex Infuso* ♃. *&c. fiat Infusio in &c. colentur omnia, & filtrentur per Chartam emporeticum* (quandoquidem enim ex validioribus constat ferè Infusum, si sola Colatura esses contentus, metus esset, ne quid crassioris substantiæ unà effunderetur, quæ posteà Ventriculi tonicis diutiùs adhærens, ad Vomitum diuturniorem, & molestum ipsum concitaret,) *fiat Vomitorium, &c.*

3. *Si ex Liquore destillato*. ♃. *Liquoris talis &c. sumat, & paulò pòst vomat*.

4. Si *ex Liquore non vomitorio*. ♃. *&c. in quibus dissolve, &c. fiat Vomitorium*.

5. Si *forma solidiore*, & *Pulveris* quidem, ♃. *&c. sumat ex Cochleari, cum Liquore idoneo*. *Boli* vero. ♃. *Pulver. &c. misce cum Conserva tali, fiat Bolus, quem sumat, & paulo post vomat*.

UTILITAS. *Vomitus*, sive *Vomitoria* olim apud antiquos, tum ad προφύλαξιν, & Morbos præcavendos, cum ad θεραπείαν fuere usitatissima; in more siquidem majoribus fuit, Sanitatis tuendæ gratia singulis mensibus vomere, ut passim apud *Hippocratem*; unde & ob hanc consuetudinem Vomitoria vehementiora facilè ferebant.

Hodie ferè tantùm ad θεραπείαν, & minùs frequentes sunt, qui ad Morborum *Præservationem* in statu sano usurpent, nisi Intemperantiæ admodùm dediti, neque etiam ævo nostro in Morbis ipsis passim indifferenter usurpantur, sed contumacibus ferè & chronicis.

Vomitorii autem in *genere Utilitas* alia est *Particularis*, Ventriculum respiciens, alia *Universalis*, Regionem publicam, aut Partem aliquam Regionis alicujus, Humorem peccantem ipsarum evacuans aut derivans, vel si aliunde in ipsas altiùs influat, revellens, conferente ad illum motum Naturæ, & Humoris inclinatione, seu vergentia Partium, seu Locorum, in quibus restagnat, aut in quas illabitur, & Viarum, per quas fieri debet illa derivatio ac revulsio, cum illis & Ventriculo proximitate, & vicinia, aut continuitate, & communione, meatibus patentibus, & omnibus naturaliter dispositis. Ita ut *Vomitorium* in genere Remedium sit *vacuans*, seu *catharticum*, tum *Particulare* Ventriculi, tum *Universale*, derivans, atque revellens.

Vacuat autem *in specie*, *primò* quidem *Ventriculum*, ab omni-

---

Antimoniatis in Vino factis, in quibus præscribendis observetur, non tam *Quantitas Purgantium Antimonialium* infundendorum, quàm potiùs mensuranda est *Quantitas Liquoris* in quem debet fieri talis infusio; quoniam Antimonii virtutes sunt indeterminatæ, & gr. v. vel vj. *Vomitivi Antimonialis* tam possunt impprægnare ℥iv. *Liquoris*, quàm imprægnant ℥j. Unde quò copiosior est Liquor, eò etiam fortior post modùm erit Evacuatio; quò paucior est Liquor; eò minor solet esse Vomitus. Id quod rectè observat WALÆUS in *Methodo medendi*, quæ meretur, ut videatur.

Cæterùm *Exempli loco* possit esse *Vomitivum Antimoniale* tale:

♃. *Mercurii Vitæ* gr. vi. vel
Croci Metallorum communis gr. vi. vel
absinthiaci gr. v. vel vi.

Infundantur in *Vini Rhenani* ℥j. ad summum ℥iß. stent in loco calido per noctem, mane filtretur benè per Chartam bibulam duplicatam.

Dico *filtretur benè per Chartam bibulam duplicatam*, ne aliquid de substantia Antimonii transeat, quod adhæsu suo in Intestinis soleat inducere Tormina, Hypercatharsea & Diarrhœas. Observetur & hoc, *quò minùs fixus est Pulvis Antimonialis*, *eò minùs* præscribendum *Liquoris*, quò *fixior*, eò *major* potest præscribi *Liquoris quantitas*.

Vel etiam potest usitatè præscribi in Officinas *Potio Vomitiva* hoc modò:

♃. *Vini Emetici ex infusione Croci metallorum*. ʒvi. vel ℥j.

Solent etiam fieri *Decocta & Infusa Vomitiva ex Atriplice*, sed quoniam hoc minùs est usitatum, propterea transeat. Solent etiam fieri *ex Pulvere Ellebori albi*, idque ex Veterum, sci-

omnibus Humoribus exerementitiis, biliosis, pitoitosis, maaimè tenuibus, crassis, viscidis, vitio proprio congestis, vel è toto Corpore, Capite, Visceribus, Veois, eo delatis, quos sincerns ea ipso fonte, sive in Ventriculi capacitate innundent, sive tunicis illius impacti, eacludit: hinc Affectibua Ventriculi idinpathicis coofert, præsertim Appetentiæ languenti, Nauseæ, Vnmitui crebro, Ventriculi Doloribus, Cardialgiæ, &c. unde & per consequens prodest aliarum Partium Morbis, per *συμπαθείαν*, quam illæ habent cum Ventriculn, contractis: ea hausta enim ipsa scaturigioe, unde manabant, statim evaoescuot. Hinc *Galenus* dicebat Pericranio opitulari, Epilepsiæ, Vertigini, Suffusioni etiamnum, omnibusque aliis Capitis Affectibus, per consensum Ventriculi genitis, translato illuc Humore morbifica, vel Vapore tantùm eapirante ab illuvie. Ventriculum etiam statim, & commodè hac via ab Assumptis eapurgat, nimin nempe, vel pravo Cibo, Putu, Crapula, Cruditate, Veoeno.

Vacuat *deinde*, ea *Galeno*, & *primam Regionem* à varia impuritate, & ipsam illuviem, ea cavis Hepatis, Lieoe, Pancreate, Mesenterin, Venis Mesaraicis, atque vicinis aliis Ventriculn partibus sinceram eapurgat, & ut ipse notavit, quam aliud vehemens Catharticum sæpiùs noo potuerat eaturbare, eacludit: qua ratione Morbi istarum Partium ad miraculum contumaces fuere sanati. In Ventriculum enim ea iis Incia Viæ breves, & expeditæ, hinc & istarum Partium Affectibus variis confert, non tantùm idinpathicis, Cacheaiæ, Ictern, Hydropi, Lienis & Hepatis Obstructinnibus, Febribus intermittentibus, quæ ibidem habent suum fomitem, &c. sed etiam prodest, ut dicebamus, Ventriculo, aliarum Partium Morbis ex consensu jam dictarum oriundis, quarum Impuritates, Causæ antecedentes istorum Affectuum sympathicorum, hac via, ea *Galeno*, commodissimè evacuantur.

Postremò ea eodem *Galeno lib. 1. de Febribus*, *secundam* etiam *Regionem* expurgat, & *tertiam*, sed per consecutionem quandam, nisi utaris *Validioribus*, ut Veteres olim suo *Helleborismo*, qui etiam ea Partibus remotissimis eacrementitios Succos in Ventriculum alliciebant, cadem ratinne, qua Cathartica valida videmos attrahere. Unde quandoquidem non est tutum uti validioribus ad *vacuandum*, ratione istarum regionum *revellens* censetur Remedium.

Revellit etiam Humorum impetum in varias Partes, sive Fluxionis origo sit Ventriculus, sive Partes prima Reginne cootentæ, & vitiosos Succos, eas illabentes, ad Ventriculum revocat, unde eatrudit per Vomitum. Unde ut *suprà* Affectibus Capitis per sympathiam confert, Alvi fluxionibus, Ischiadica & Articulorum Dolori. Ita ut *Galenus* concludat *Vomitum esse omnium Purgationum saluberrimum, modo facilè fiat, & moderatè:* quæ autem in eo provocando sint observandæ *Cautelæ*, vide apud *Hippocratem in Aphorismis*.

SCHROEDERI CAPUT LXXV.

DE POMIS AMBRÆ.

POma *Ambræ* fiont ea *odoratis Pulveribus* (addi & *Olea* possunt), qui *Cera*, *Styrace liquida*, *Balsamo Indico*, *Mucilagine Tragacanthi*, cum tantilln *Terebinthina* ad tenacitatem, si opus sit, suscepti, additaque *Aqua Rosarum* vel simili, optimè incorporati, in *Globulos*, prout visum fuerit, rediguntur.

N. *Nomen* mutuaotur ab *Ambra*, noo quòd ea necessariò & semper ingrediatur, sed quia odorem suavem spirant, adeòque *Ambram* æmulantur.

Exemplo sint

1. Odoriferum Crollianum.

℞. *Macis*, *Caryophyll. Cinnamom.* vel *Cass. lign. odorat.* ana ʒii.
Moschi ʒß.
Zibeth. ʒii.
Gumm. Arab. ʒi.
Tragacanthi prius supra fornacem siccati ʒii.

Hæc duo *Gummata* cum *Moscho* terantur.

Omuibus diligenter tritis, misce *Zibethum*, & affunde *Aquam Napha* (idest, *à Floribus Aurantiorum*) seu *Damascena odorifera*, pro libitu (*ex odoratis Speciebus & Aqua Rosarum preparata*, in qua prius per 8. dies in digestione modicum de *Paracelsi Carbone* vel *Zibetta occidentali* admiatum sit) atque incorpora.

N. 1. *Carbo* seu *Zibetta Occidentalis*, quantum ex *Paracelsi Archidox.* conjecturari potest, nihil est aliud, quàm *Stercus* seu *Sulphur humanum*, io digestione aliquamdiu positum, & ex fœtidissimo illo odore, sponte sua longa digestione summam suaveolentiam nactum. *Vide Hartmannum in Croll.* ut & *lib. 5. Class. 1.* ot & *Agricolam in comm. Popp.*

N. 2. Poterùnt & parari, si pulverisata illa *Mucilagine Tragacanthi* (in Aqua odorifera soluti) *suscipiantur*.

Vires ac Usus. Adhibitum Naribus Odore suo Sanguinem movet (quod *Moschum* efficere putant) & Cor supra modum refocillat, in Apopleaia, Epilepsia, Colica, Suffocatione Matricis, pestileotiali aura.

N. Misceri potest taotillum com *Oleo Nucista expresso*, ut fiat quasi *Linimentum*, & io supradictis Morbis debito modu adhiberi. *Crollius*.

2. Aliud Pomum Ambra.

℞. *Storac. calamit.* ℥iß. *Benzoin. Laudan.* ana ℥ß.
Caryophyllor. ʒii. *Nucist. Macis*, ana ʒi.
Rad. Ireos Flor. Cyper. rot. ao. ʒiß.
Flor. Rosar. ʒi. *Lavendul. Majoran.* ana ℈ß.
Storac. liquid. ʒi.
Zibett. ʒß. *Mosch.* ℈j.
Cum *Balsamo Indico* & *Aqua Rosar.* ana q. s.
F. *Massa*.

3. Aliud.

℞. *Laudani pur.* ℥i. *Sytrac. calam.* ʒij. *Benzoin.* ʒi.
Nucis moschat. Cinnamom. Macis ana ʒß.
Coriandr. Caryophyllor. ana ℈j.
Mastich. Oliban. ana ʒj.
Lign. Aloes ʒß.
Ambr. gran. v. *Mosch.* gran. x.
F. *Massa*.

4. Aliud.

℞. *Styrac. calam.* ʒij.
Mastich. Thur. masc. Sandarach. an. ʒiß.
Cassi, Spic. an. ʒi.
Lign. Aloes ping. ʒiij.
Mosch. Ambr. ao. gr. aliquot.
Terebinth. parum.
F. *Pomum*.
Fluaus inhibet.

N. Videsis & apud *August. Pom. Ambra*, 1. 2.

SCHROE-

---

scilicet HIPPOCRATIS, imitatinne, qui sæpiùs usus fuit *Vomitoriis ex Elleboro albo*, qui adhuc etiam apud quosdam Modernos solet esse in usu, in cura Maniæ; in qua curaoda generosiora & vehementiora Vomitoria primatum obtinent. Cæterùm, quooiam rarò usurpaotur, & non ab omnibus, propterea etiam eadem missa facio.

Non rarò quoque permiscentur *Tinctura appropriatæ ex Vegetabilibus*, item *Succi appropriati Vegetabilium* in *Liquoribus* dissolvuotur. *Tinct.* ʒß. ad ʒj. *Liquoris*, & *Succorum* ʒij. ad ℥j. *Liquoris*.

C A P U T LVIII.

DE POMIS AMBRÆ.

PUlveres ex *Subjectis*, *Odorem* suavem & penetrantem, sine Ignis ope ea se diffundentibus, cum *Mucilagine Tragacantha* excepti, & in *Globulos rotundos* formati, coostituunt *Poma Odorata*: quibus, si ad gratiam Odoris, & non tam ad Sanitatem, quàm Volùptatem, addatur *Ambra*, *Zibethum*, *Moschus*, &c. tunc in specie vocaotur *Poma Ambra*, quæ sepiùs scilicet usurpantur pro Voluptate, noo pro Sanitate.

CA-

SCHROEDERI CAPUT LXXVI.

DE PRÆPARATIS.

PReparata *Officinarum* communiter & in specie sic dicta, nihil aliud sunt, quàm *Simplicia* nonnulla duriuscula in *tenuissimum Pulverem*, accedente *Aqua aliqua Cordiali*, redacta.

Talia sunt. *Terra*, *Lapides*, *Perla*, *Corallia*, *Ungula*, *Crustacea* (*Testacea*.)

Modus.

℞. *Rem præparandam* lævigà super Porphyrite, Lapide versatili quàm minutissimè: inter lævigandum asperge *Aquam* aliquam *Cordialem* (utplurimùm *Aqua Rosarum* adhibetur) ut fiat instar *Pultis*: hanc expone loco tepido vel Aeri, ut in umbra exsiccetur.

N. Quæ *solidiora & duriora*, adeòque minùs lævigabilia sunt, *Ustione antegressa calcinari*, friabiliaque reddi solent, ut *Cornua*, *Ossa*, *Crustacea*, & similia.

PRÆPARATA USITATIORA sunt

Cinnabaris.	*Magnes*.
Concha marina.	*Mandibula Lucii piscis*.
Corallia alba.	*Margarita*.
rubra.	*Mater Perlarum*.
Cornu Cervi ustum.	*Oculi Cancrorum*.
Cranium humanum.	*Ova Struthii*.
Crystalli.	*Percarum Lapides*.
Granati.	*Rubinus*.
Hematites.	*Sapphirus*.
Hyacinthus.	*Smaragdus*.
Lapis Armenus.	*Succinum*.
Judaicus.	*Tutia*.
Lazuli.	*Ungula Alcis*.

MORELLI CAPUT VII.

DE PULVERE.

Lib. 2. Sect. 3.

PUlverum *Usus* admodùm necessarius, tum ut Medicamenta solida vel integra in usum commodiùs venire possint; tum, ut aliis Remediorum Formis faciliùs misceantur; quod autem in genere Latini *Pulverem* appellant, Arabes *trifariam* nuncupant. *Sussuf.* Pulverem quemlibet crassum. *Alkool*, tenuissimum. *Sief*, quorumdam *Trochiscorum* attritionem, quæ fit in Cote, cum *Aqua idonea* ad Affectus Oculorum.

Est autem *Pulvis* vel *Officinalis*, vel *Magistralis*: de quo nobis sermo.

Hic est *Internus*, vel *Externus*.

INTERNUS. *Purgans*, *Corroborans*, aut *Alterans* existit.

PULVIS PURGANS

Quid sit, quæve *ejus Differentia*, ex superioribus petendum. *Componitur* ratione *Qualitatis*, ex *Simplicibus catharticis*, ferè suavioribus, additis propriis *Correctivis*, *Proportione* sæpiùs jam dicta. Quoad *Quantitatem*, ad ʒj. ʒiß. ad summum præscribitur: & nota, *Saccharum* aliquando, pro delicatioribus, adjungi, sed *Dosi parca*, vel *Pondere pari*, eoque definito.

Usus. Quoad *Modum*, cum *Jusculo* vel alio *Liquore convenienti* sumitur. Quod ad *Quantitatem*, *Doses Catharticorum* supputandæ.

Tempus; mane cum custodia.

Formula. ℞. *&c. fiat Pulvis*, *de quo*, *&c.*

Utilitas: ad purgandum.

PULVIS ROBORANS.

Licèt ad varias Partes *corroborandas* præscribi possit, pro medentis scopo, tamen ferè Ventriculo confirmando dicatur, vocaturque vulgò *Digestivus*, vel Cordi, & *Cardiacus* dicitur, aut *Alexiterius*: licebit & ad alios usus, Hepar roborandum, Intestina, &c.

I. *Componitur Digestivus in genere* ex *Rebus stomachicis*, Coctionem juvantibus, Flatus discutientibus, Adstringentibus. *In specie* verò *Coriandrum præparatum* ad ℥j. *Bajsell*, addanturque Flatus discutientia, ut *Anisum*, ad ʒiß. ʒvj. *Corroborantia* deinde *Stomachica*, simplicia, composita, ad ʒij. ad summum, cum *Sacchar. Rosat. tabulat. q. s.*

℞. *Semin. Anis. Fœnicul. Carvi* ana ʒj.
Coriandri Cinamom. an. ʒiß.
Cortic. Arant. ℈ij.
Sacch. albiss. ad pondus omnium.

M. F. *Pulvis Digestivus*, cujus sumat ʒij. post singulos pastus.

II. *Cardiacus*, vel etiam alias Partes roborans, componitur ex simplicibus & compositis *Pulveribus* idoneis ac specificis, ad ʒiß. ʒvj. ℥j. prout usus debet esse longus, ita tamen ut Cardiaca pretiosiora minore quantitate, subseatupla, ingrediantur, & ii vel soli præscribuntur, vel ad gratiam *Sacchari tabulati* triplum aut quadruplum adjungitur.

℞. *Flor. Ros. rubr. Rorismar.* an. ʒij. *Lavendul.* ʒj.
Sem. Angel. Cortic. Citri, *Cinnam. Caryophyll. Macis*, an. ʒß.
Croci ℈j. *Moschi* gr. ii.
Specier. Diambr. Dia-Mosch. dulc. an. ℈j.

M. F. *Pulvis Cardiacus*.

Usus & Formula Digestivi quidem. ℞. *&c. f. Pulvis*, de quo sumat Cochleare unum, post singulos pastus, nihil superedendo, vel bibendo.

Cardiaci verò vel *alterius Roborantis*, ut *Hepatici*, &c. ℞. *fiat Pulvis* de quo sumat ʒj. ʒij. cum *Aqua*, *Jusculo*, vel *Liquore* idoneo, idque mane jejuno ventriculo, vel aliàs urgente necessitate, maximè si fuerit *Alexiterius*.

Utilitas expressa, ad robur Partium principum, & aliarum etiamnum, Ventriculi, Intestinorum, constantque ferè ex Calidis, tamen eodem roborandi fine ex Frigidis appropriatis comparari poterunt.

Huc pertinet *Alterans vario modo* in Qualitatibus primis, secundis, pro scopo, ex rebus idoneis, ut qui passim præscribitur ad Obstructiones ex *Chalybe*, additis *Aperientibus* ad ℥iß. ℥ij. cum *Sacchari* portione pari, de quo mane Cochleare unum, superbibendo parum *Vini* aut *Liquoris* idonei, assumitur. Sic ad Calculum & Arenulas ex *Lithontripticis*, ad ℥j. ℥iß. & *Sacchari* q. s. de quo ʒj. ʒiß. cum *Liquore diuretico*. Sic ad Partum & Menses, ad astringendum, Sanguinis dejectiones per Alvum, Uterum, Vesicam: ad Fluxus omnes, & alterandum vario modo, ubi Humiditas adjuncta fuerit. Hæc *de pulvere interno*.

EX-

CAPUT LIX.

DE PRÆPARATIS.

SOlidius *Concretum* terendo, contundendo, aut alio modo in minutiores sui particulas redactum, constituit *Pulverem*, qui *Pulvis ex Seminibus* paratus, dicitur *Farina*. Sin verò, præter simplicem Contusionem, *Simplicia* exactè teruntur, durioris præsertim substantiæ, *ex Minerali & Animali Regno*, v. g. *Lapilli Cancrorum*, *Cornu Cervi ustum*, *Corallia*, &c. super Porphyrite, *Præparata* dicuntur; quæ à *Pulveribus* contundendo saltem paratis non differunt, nisi quòd per *Tritum* illum *accuratiorem* in minutissimum *Alcohol* redacta sunt. *Catalogum horum Præparatorum*, ut & *Modum præparandi*, habet AUTHOR.

Observandum autem, quòd in Præparatione communiter affundatur *Aqua appropriata spirituosa* scopo conveniens: v. g. quando *Tutia* præparatur cum *Aqua Euphrasiæ* pro Oculis *Cinnabaris Antimonii cum Spiritu Liliorum convallium* pro Capite, *Cranium humanum cum Aqua Florum Tiliæ*, *Cerasorum nigrorum*, *Aqua spirituosa Liliorum convallium* in Epilepsia *Lapides percarum* cum *Aqua spirituosa Alkekengi* pro usu nephritico, *Succinum* cum *Aqua spirituosa Serpilli*, &c. Verum, quia post exsiccationem Spiritus avolant, parum virtutis *præparatis* accedit. Sufficiet ergò *Aqua simplex*, aut loco Spirituum, *Præparata* jam exsiccata lævigando adhuc imbibantur cum *Essentiis appropriatis*. Deinde *præparata* non debere esse duriora ipso Lapide, super quem fit iste Tritus, aliàs nimis de hoc simul abraditur. Denique *Animalium partes* communiter vel *philosophicè*, vel *communi modo* calcinatas præpari; sed quoniam sub istis Calcinationibus plùs minùs castrantur, aut enervantur ipsa Concreta, propterea elegantior modus præparandi *Ossa*, & *Cornua cruda*, quem usurpavit CNOEFELIUS & prostat *in Append. M. A. N. C. Ann. 6. pag. 48.*

Præparata hæc *longè sunt præferenda Magisteriis*; quoniam nudè tantùm prosunt Simplicia, dum præparantur: ut ideò qui sciunt virtutes Simplicium, etiam Præparatorum usum non ignorent.

EXTERNUS PULUIS etiamnum aliquando præscribitur. Estque *Medicus* vel *Chirurgus*.

I. *Medicus Roborans* sere est, qualis etiam ferè tantùm Cerebro confortando eficcandoque destinatur, ex Rebus idoneis, *Radicibus*, *Foliis* &c. *cephalicis* ad ℥ii. præscriptis, addito sepe *Pulvere Violaceo*, *Cyprio*, ad ℥i. ℥iß. plùs minùs. Ferè autem sumuntur *Rad.* ℥i. *Sem.* ʒvi. *Flor.* ʒiii. *Aromat.* ʒii.

Usus & Formula ♃. *fiat Pulv. paulò crassior, quo exiccetur Caput mane, quod usitatissimum post Lotiones ipsius.*

Utilitas ad Cerebrum corroborandum, pituitosum exficcandum, absumendas Humiditates ipsius Capitis & Pilorum excrementitias.

II. *Chirurgicus* varius ferè, à Chirurgo tantùm præscribendus, ad Ulcera detergenda, explenda, glutinanda, ad Vulnera, Hæmorrhagiam, *&c.* quorum *Dosis* & *Quantitas* præscribendi pro usus necessitate est.

SCHROEDERI CAPUT LXXII.

DE PULVERIBUS ET SPECIEBUS.

PUlveres ac *Species* fiunt *Tritura Levigationeve*, quarum apparatum nonnunquam *Exsiccatio*, *Calcinatioque* sunt antegressæ.

N. 1. Res si subtilioris volatiliorisque fuerint substantiæ, *Trituram minùs fortem* expetunt.

N. 2. Res pulverisandæ, etiamsi commisceri debeant, si sint diversæ duritiei, *seorsim terantur*.

N. 3. Quia virtutes Pulverum facilè evanescunt, præstas quorum Pulverisatio sine mora perfici potest, nisi crebrioria sint usus, *integra asservare*.

Pulveres sunt tum *Simplices*, tum *Compositi*.

PULVERES SIMPLICES magis usuales sunt

Agarici,
Asari.
Aurantiorum Corticum.
Caryophyllorum.
Cinnamomi.
Croci.
Cubebarum.
Concharum febrilis, V. lib. 5.
Glycyrrhizæ.
Hellebori albi,
Jalappæ.
Lumbricorum,
Mechoacannæ,
Rhabarbari,
Santalorum cunctorum,
Sena.
Serpentum. Vide *lib.* 4.
Tormentillæ.
Ventriculi Gallinarum,
Zingiberis,

Pulveres Compositi prostans sub titulo, *PULVERUM* vel *SPECIERUM*.

Usuales PULVERES ALTERANTES.

contra Abortum. August.
Adstringens Galeni. A.
Alexiterius Salę. Infrà N. 1.
Anonymi contra Phthisin. A.
Bezoarditus Nicol. A.
N. B. Alium habet *Renodaus*,
Bezoarticus sine pretiosis. 2.
cum pretiosis. 3.
Electuarii de Bolo. A.
Cachecticus Quercetani, 4.
Cæsaris grisens. A.
rubeus. A.
contra Calculum. A.
ad Casum. A.
Catharticus pro Ossibus, S. Cless. 5.
de Cineribus, Avicen. A.
de Cypero. 6.
Cypheos. A
ad Dentifricia. A.
Dentifricius. 7.
Alius S. Cless.
contra Defluxiones. 8.
Dysentericus. 9.
Epilepticus Marchionis, cum & sine Unicornu. A.
Aut Epilepticus de Secundina. 10.
Aut Epilepticus diaphoreticus, 11.
Epilepticus. 12.
pro Epithemate Cordis. A.
Epatis. A.
Febrilis. 13.
Fortis, Tragea Fortis. 14.

Gry-

C A P U T LX.

DE PULVERIBUS & SPECIEBUS.

PUlveres quid sint? notum est. Vocantur interdum *Alcohol*, *Sief*, *Tragea*. *Alcohol* duo significat: in Scholis enim Chymicorum primò notat *Spiritum Vini rectificatissimum*: deinde in Pharmaceuticis eo intelligitur *Pulvis subtilissimus*, qui ferè palpari, & magis attenuari non potest. *Sief* est vocabulum Arabicum, quo intelliguntur *Pulveres, qui Oculis inflantur*. In specie *Tragea* est *Pulvis non adeò exactè contritus*, ut *Tragea Stomachales*.

Compositi Pulveres ex pluribus præsertim *aromaticis Ingredientibus* dicuntur, voce in Pharmaceuticis recepta, *Species*.

Pulvis aliàs est vel *Officinalis*, vel *Magistralis*. *Officinalis* est qui semper reperitur in *Officinis*, & hoc differt à Magistrali: sic *Pulvis Officinalis* sunt *Species Diagalanga*, item *Pulvis contra Casum*. *Magistralis* est, qui præscribitur à *Medico* pro usu necessario, v. g. in Febre ex variis *Simplicibus febrifugis*.

Pulveres in *Dosi* sufficiunt à ℈i. ad ʒß. rarissimè ad ʒi. si sunt grati: alias enim nauseosi sunt. Sunt etiam quandoque solubiles in *Vehiculo*, ubi excellunt *Salia*.

Pulveres autem dispensantur vel *pro usu interno*, vel *externo*.

Pro *interno Usu* est vel *Pulvis Purgans*, vel *Alterans*. *Purgans* ex *Simplicibus catharticis*, ex *Scammonio* & aliis, tam ex Regno Vegetabili, quàm Minerali desumptis, constant. Inter *Pulveres Alterantes* sunt Acidum absorbentes, Fermentationem & Effervescentiam Sanguinis compescentes, Menses provocantes, seu Stomachici, seu alii pro varietate scopi & Intentione Medici. *Externus Pulverem Usus* pariter est varius: sic *Pulveres Ulceribus* inspergunt; pro *Dentifriciis* item, ut & pro *Suffitibus Catarrhalibus* adhibentur.

Cæterùm plures PULVERES OFFICINALES ab AUTHORE recensentur: quos *litera A.* consignavit, habentur in *Dispens. Augustano*, cujus correctior fuit ZWELFERUS: quos verò *Numero* notavit, ab AUTHORE describuntur.

Nota autem *prima* AUTHORIS de *Aromaticis* probè observanda est, quòd scilicet *non minutissimè sint pulverisanda*, ne maxima, eaque volatilior pars, exhalet.

Pulvis Asari est Vomitivus.

Inter PULVERES ALTERANTES *usuales* occurit *Pulvis contra Abortum*, cujus descriptio, prout in *Dispensatoriis* est, admitti potest; addatur tamen *Ebur sine igne*, *Coralia rata*, *Magisterium Corallinum cum Succo Citri*, &c. & ita ad ʒß. in *Jusculo* vel haustu *Vini generosi* dari potest. Confert sufficienter in imminente Abortu; sed hujus loco laudarem sequentem:

♃. *Pulv. Cancr. in Balneo Mariæ exsicc.* ʒß.
Cancr. calcin. ʒi.
Ebor. sine igne,
Corall. rubr. præpar. ana ℈ij. M.

Dosis sit ℈j. ad ʒß. ad præcavendum Abortum in Vehiculo *Aqua Liliorum alborum*, *Verbena*, aliove simili.

Pulvis Anonymi contra Phthisin. *Pulvis* hic simillimus est *Pulveri Haly contra Phthisin*. *Ingredientia* sunt partim *Semina oleosa*, partim *Gummata mucilaginosa*, ut corrigant Lympham nimis acrem, Tussim ex eadem causa nocturnam, asperitatem Faucium, & similia. *Dosis* ʒi. tempore vespertino solet præscribi, partim per se, partim in *Electuariis* & *Rotulis* contra dictos Affectus; sit tamen recens præparatus, non rancidus.

Pulveres Bezoardici. *Pulverum Bezoardicorum* tot prostant compositiones, quot capita. Instar omnium sufficit *Pulvis fixus*, ut *Antimonium diaphoreticum*, vel *Bezoardicum minerale*; *volatilis* verò *volatilis* instar omnium erit *Sal volatile Cornu Cervi*, vel *Sal volatile Viperarum*.

4. Pulv

Grossus, Tragea Grossa, seu Species incisa. 15.
Haly. A.
Hepaticus, Tragea Hepatica Quercet. 16.
Hystericus, Tragea Hysterica Quercet. 17.
Hystericus Augast.
Anti-Nephriticus, Tragea Antinephritica Quercet. 18.
Partum provocans, &
Helidei de Paduanis. A.
Rubeus Pannonicus. A.
Saxonicus. A.
Sperniola compositus. 19.
Stomachicus, Quercet. 20.
ad Strumas. A.
Trithemii. 21.
Violarum odoratus. A. C.
pro Ulceribus Gutturis. A.

SPECIES ALTERANTES.

DiAmbra cum Ambra & Moscho. A.
sine Ambra & Moscho. A.
DiAnisi. A.
DiAnthos. A.
contra Apoplexiam. A.
Aromatica caryophyllata, cum & sine Ambra & Moscho. A.
Aromatica rosata, cum & sine Ambra & Moscho. A.
DiaCalamenthes. A.
Cephalica. 22.
DiaCinnamomi. A.
DiaCoralli. A.
Confectionis Cordialis. A.
Contra Pestem Fed. Imp. A.
Cordiales, cum & sine Ambra & Moscho. A.
DiaCabebarum. 23.
DiaCurcama, scilicet DiaCrocu. A.
DiaGalanga. A.
de Gemmis calida, cum & sine Ambra & Moscho. A.
frigida. A.
Ducis, seu Electuarii Ducis. A.
de Hyacintho. A.
DiaHyssopa. A.
Imperatoris. A.
DiaIreos Salomon. A.
simpl. A.
usitata. ibid.
Justini, seu Electuarii Justini. A.
DiaLacca. A.
Lætificantes Galeni, cum & sine Ambra & Moscho. A.
Rhasis. A.
Liberantes, Confectionis Liberantis. A.
Lithontribon. A.
DiaMargariton calidæ, Avic. A.
frigidæ, Nic. A.
DiaMoschu amara. A.
dulcis, cum & sine Ambra & Moscho. A.
DiaPenidira. A.
DiatrionPipereon, 1. & 2. A.
DiaPleres Archonticon, cum & sine Moscho. A.
DiaPæonias, cum & sine Ambra & Moscho, Cord.
DiaPrassia Nicolai. A.
Electuarii Resumptivi. A.
DiaRhodon Abbatis, cum & sine Moscho. A.
Rosatæ novella. A.
Diospoliticon. A.
Diatrion. Santalon. A.
DiaThamaron, cum & sine Moscho. A.
DiaTragacanthi calida. A.
frigidæ. A.
ad Vermes, Confectio ad Vermes. A.
DiaXylo-Aloes, cum & sine Ambra & Moscho. A.
DiaZingiberis. A.
Huc Sal Philosophorum. 24.
Sacerdotale. 25.

PURGANTES PULVERES.

Arthriticus Paracelsi. Vide infrà 1.
Cholagogus Quercetani. 2.
Cornachini. 3.
Laxativus, Tragea Laxativa. C.
Melanagogus Quercetani. 4.
Nasalis, ad Nasalia. A.
Panchymagogus Quercetani. 5.
Passavanticus. 6.
Phlegmagogus Quercet. 7.
Salæ 8.
Sena præparat. Montagn. A.
Somtivus de Tribus. A.
Magistralis Stockstaldi. A.
Sternutatorius. A.
Sternutatorius Rulandi. 9.
Baumanni. 10.
ad Suppositoria communia. A.
acutiora. A.
sicca.
Tartari præparat. A.
ad Vermes.

SPECIES PURGANTES.

Benedicta laxativa, id est, Electuarii Benedicta laxativa.
Diaycarthama, id est Electuarii Diacarthami. A.
Caryocostini, i. e. Electuar. A.
Episcopi, seu Elescoph. A.
de Succo Rosarum, id est Electuarii.
DiaTurbith, cum Rhabarbaro.

PULVERES ALTERANTES.

1. Pulvis Alexiterius specificus ang. Sala.

♃. Pulv. Viperini ʒij.
Extr. Bezoardici pretiosi, Magisterii Margarit. an. ʒß.
Ol. Sem. Angel. destil. ℈ß. Cinnam. gut. vi.
M. in Mortario vitreo.
Dosis ℈j. ad ℈iß. cum Vehiculis appropriatis, singulis quadris Lunæ iis, qui Veneno infecti sunt danda est ʒj.

Extractum Bezoardicum sic fit:

♃. Ligni Aloes resinosi, Granor. Kerm. Santal. alb. odorif. Cass. lignea. Zedoar. Croci opt. Schœnanth.
Rad. Carlin. Vincetox. Doronic. Angel.
Fol. Dictamn. Cret. Scord. Cret. an. ʒij.
Spirit. Vin. q. s. F. Extractum s. a. cui adde Magisterii Lapid. pretiosorum cum Sal. Nitr. calcinat. ʒij.

2. Pulvis Bezoardicus sine pretiosis, F. F.

℞. Bol. Armen. ver. cum Aqu. Scabios. præparat.
Terr. sigillat. Silesiac.
Rad. Dictam. alb. Tormentill. ana ʒvi. Angelic. Gentian.
Petasit. Zedoar.
C. C. ust. præparat. Oss. de Corde C. Rasur. Ebor. Cort. Citr.
Corall. rubr. prep. an. ʒß.
M. F. Pulvis subtilissimus.
Dosis ad ʒj.

3. Pulvis Bezoardicus cum pretiosis.

℞. Pulv. modò præscripti ℥i.
Margar. præparat. gran. xvi. Hyacinth. præparat. Rubin. præparat. Granat. præpar. Lapid. Bezoar. Or. an. gr. viii.
Fol. Argenti, & Auri ana Num. i.
F. Pulvis subtilissimus.
Vires. Cordialis ac diaphoreticus insignis est, ususque præcipui in Morbis malignis.
Dosis à ℈j. ad ℈ij.

4. Pulvis Cachecticus Quercetani.

℞. Limatur. Chalyb. in tenuissimam alcohol per Aquam simplicem redacta, vel cum Sulph. calcinata. ℥i.
Fac.

---

4. Pulvis Cachecticus. Quercetani. Num. 4. Hujus Basis est Crocus Martis cattharinus, seu Limatura Chalybis cum Sulphure calcinata, vel cum Aqua simplici in Crocum redacta. Præparationes AUTHORIS nihil valent; fit enim certè Crocus indissolubilis; & potiùs præferenda est cruda Limatura, vel cum Salibus præparata. Loco hujus
♃. Limat. Martis crud.
Tartari ao. part. æqual.
Affundatur Aqua fervida, ut instar Pultis fiat: tandem in Pulverem subtilem obscuri coloris abit.

Fac. Rad. Ari ʒiß.
Ambr. grif. ʒß.
Effent. Corall. (Magist.) Margarit. Cinnamom. an. ℈xv.
Sacchari q. s. ut fiat *Pulvis* gustui gratus.

Vires. Est summum Remedium ad Cachexias, tam Virginum, Mulierum, quàm Virorum, Juvenum ac Senum.

Dosis Cochlear. ß. mane continuando ad dies aliquot.

5. Pulvis Cathereticus pro Ossibus S. Clossai.

♃. *Rad. Irid. Aristol. rot.*
Euphorb. an. ℥ß.
Sabin. sicc.
Alumin. usti,
Mercurii pracipitati ana ʒj.
Ceruss. Myrrh. an. ʒii.
Ol. Caryoph. ℈j. M.

F. *Pulvis* quo aspergatur Os cariosum carne denudatum, & *Aq. Alumin.* priùs ablutum.

6. Pulvis de Cypero odoriferus.

℞. *Rad. Ireos Flor.* ℥iß. *Cyperi rot. Acor.* an. ʒij.
Lign. Santal. citr. ʒß. *Rhodii*, ʒi. ℈ii.
Spec. Diamer. ʒii.
Troch. Gall. moschat. ℈j.
Mosch. ℈ß. *Ambr.* gran. xxi.
F. *Pulvis*.

Vires. Pulvis est odoriferus, confortant Spiritus vitales & animales.

7. Pulvis dentifricius.

℞. *Silic. fluviatil. calcin.* ℥iii.
Lap. Pumic. praparat. ℥ß.
Rad. Ireos Fl. ʒii.
Ol. stillat. Ros. ℈ß. (vel *ex Lign. Rhod.*)
F. *Pulvis* subtilissimus.

Vires. Extergit Dentes, fœtorem Oris emendat.

N. 1. *Aliam* vide apud *August.*

N. 2. *Dentifricii Pulveres* fiunt potissimùm ex pulverisatis *Coraliis*, *calcinatis Ossibus*, *Cornibus*, *Lapidibus*, *Crustaceis*, *Radicibus*, *Ireos*; *Crusta Panis tosta*, *Salibus ustis*, *Cineribus*, & *similibus*.

Alius S. Clossai.

♃. *Farin. Laterum rubrorum* ℥ß.

Imbibatur per vices *Spiritus Sulph.* pari quantitate, & fiet *Pulvis*, cui addes.
Tart. Vini alb. ʒij.
Panis ad nigredinem usti ʒij.

M. F. *Pulvis*, quo Dentes nigrore aut viruse infecti confricentur, & *Vino calente* abluantur.

8. *Pul-*

Talis *Crocus Martialis* requiritur pro *Basi Pulverum Cachecticorum*. Vel præparetur *Crocus Martis aperitivus* ad manuductionem CNOEFELII: vid. M. A. N. C. *Anno 6. Append. pag.* 105. 111. & 112.

Corula inibi nil valent; sunt enim Caput mortuum, & Terra inanis. *Magisteria* pariter *Coralliorum* & *Perlarum* nil valent. Potest addi *Ebur sine igne*, item *Salia fixa aperitiva*, *Sal absinthii*, *Sal Artemisiæ*, & sic portò.

Vicinus Pulveri huic Cachectico est *Pulvis Cachecticus D. Beza*, cujus hæc est Compositio:

♃. *Crem. Tartari* ℥ß.
Croci Martis aperitivi,
Fl. Sulphuris an. ʒj.
Rhabarb. el. ℈ij.
Mag. Corall. ʒß.
Limatura Martis prapar. ʒj.
Succini albi prapar.
Facula Ari (potiùs *Rad. Ari prapar.*) an. ℈iiß.
Macis,
Cinnam.
Nucista an. ʒj.
Sacchari Rosati tabul. ℥iij.
Ambra grif. gr. ij.
Sem. Aquileg.
Nastart.
Violar.
Cochlear. an. ʒß.

M. f. l. a. *Pulvis*.

Sed potiùs loco horum Pulverum Cachecticorum fit talis;

♃. *Croci Martis dicto modo parati* ℥j.
Myrrha el.
Corall. rubr. prapar. an. ʒij.
Ambra grif. ʒß.
Oleosacch. Cinnam.
Caryophyllor. an. ʒj.

M. f. *Pulvis*.

Dosis ℈j. ad ʒß. ad summum ʒj.

Vel

♃. *Croci Martis aperitivi*, præsertim *Cnoeffel* vel hujus loco *Alius convenient prapar. Martial.* ℥j.
Corall. rubr. prapar.
Marr. Perlar. prapar. an. ʒj.
Caryophyll.
Cinnam.
Ambra grif. an. ʒß.
Olei destill. Macis gutt. xij.

M. f. *Pulvis*.

Dosis ʒß. ad ℈ij.

Egregium erit Medicamentum mane assumptum jejuno stomacho, pro usu in Chylosi & Sanguificatione imminuta, Affectibus melancholicis, Affectione hypochondriaca, Cachexia Virginum, aliisque Morbis chronicis cachecticis.

In Usu verò *Pulverum* horum *Cachecticorum* observetur, quòd *nunquam* sint sumendi priùs *sine pramisso Purgante*, ac leniter evacuante primas vias, hoc facto 10. vel 12. diebus, *Pulveres Cachectici* continuato usu adhibentur, ex quorum usu *Excrementa sunt nigra* propter Martem; interponendu omni septimana, imò post 3. vel 4. dies, *blandum Laxativum*, & simul post usum *Corpus movendo*.

Pulvis ad Casum Augustanorum. Pulverem hunc videbitis in *Dispensatorio Augustano*. Remedium est ubi Sanguinis congrumati metus, exempli gratia in Casu ab alto, Sputo cruento, &c. Usurpari potest in Vehiculo *Vini acidi*, aut Cochl. *Aceti Vini*, vel *destillati*, vel *sambucini*, mistî cum *Aqua Chærefolii*, & expectari postmodùm Sudor. Sed loco compositi talis Pulveris abundè sufficiunt *Lapilli Cancrorum* à ʒß. ad ℈ij. in Vehiculo pauci *Aceti* propinati.

5. Pulvis Cathereticus pro Ossibus S. Clossai. Compositio genuina est, optimè conveniens in Carie Ossium, si nempe ipsis adspergatur *Pulvis*; Remedium est revera præstant: addatur *Oleum Caryophyllorum*. Galli enim Chirurgi hisce *Oleum Caryophyllorum*. Galli enim Chirurgi hisce Oleum Caryophyllorum inspergere solent, tanquam *Specificum*.

6. Pulvis de Cypero. Num. 6. Pulvis de Cypero odoriferus vocatur Germ. *Puder*, & usurpatur externè, ut ille inspergatur Vestimentis & Capillis.

7. Pulvis Dentifricius. Num. 7. Pulveres Dentifricii sæpiùs præparantur ex *Pulveribus adstringentibus*, Acidum Gingivas corrodens & flaccidas reddens absorbentibus, & destruentibus Ulcera Gingivarum. *Horum Pulverum Basis* sæpiùs est *Pumex* & *Os Sepia*: quibus pro gratia additur *Pulvis Rad. Ireos Florent.* & pro gratia Coloris rubri, sub quo sæpiùs expetitur, permiscetur *Pulvis Sanguinis Draconis*, qui adstringit. Hæc tria ferè in omni Pulvere Dentifricio occurrunt: quibus adduntur reliqua à Medico præscripta & necessaria pro scopo.

Basis in *Pulvere* AUTHORIS est *Silex calcinatus*; *Pumex* est adjuvans, *Oleum Ligni Rhodii* additur ratione Odoris. *Pumex* pro Pulveribus Dentifriciis aliquoties *ignitur* & aliquoties *extinguitur* in *Vino rubro*; sic tandem contunditur & benè teritur: alii benè calefactum Pumicem extinguunt in *Lacte* aliquoties, & postmodùm benè contundendo pulverisant.

Ut autem *Pumex* pro Pulveribus dentifriciis *rubescat*, si non volumus addere *Santalum rubrum*, vel *Sanguinem Draconis*, tunc recipimus *Coccionellam*, eamque solvimus in *Aqua Aluminis*, & tali rubinea Solutione adspergimus *Pumices pulverisatos*, vel ipsos *Pulveris Dentifricios*, & ita suaviter rubescunt.

Quidam mirificè commendant *hunc Pulverem Dentifricium*, pro dealbandis & firmandis Dentibus præstantissimum: scilicet recipiunt duos *Pumices*, & mutuo attritu redigunt in Pulverem, quem infundunt in *Aquam*, *in qua Santalum rubeum fuit infusum*: addunt aliquid *Aluminis rochæ*, & *Pulvis* omnino fiet ruber, qui postmodùm exsiccetur, & adspergatur aliquot guttis *Aquæ Rosarum*, in qua fuit dissolutum tantillum *Zibethi*.

Meritò autem *ex his Pulveribus Silices* & *Pumices*, ceu durioris texturæ Lapides, & qui Gingivas absumere valent, *rejicit* ZWELFERUS, qui alium *Pulverem Dentifricium tartareum* ejus loco substituit *Pharm. Reg. pag.* 101.

Elegans quoque est *Pulvis Dentifricius contra Scorbutum Oris*, quem describit BARTHOLINUS, *Cent.* 6. *Histor. Anatom.* 54.

♃. *Fol.*

8. *Pulvis contra Defluxiones, F. F. Germ. Flußpulver, Kothlauffpulver.*

℞. *Mastich. alb. Succin. in fragm.*
Summ. Sabin. Rut.
Oliban.
Sem. Cannab. ana ℥iv.
Stœchad. citr. M. ij.
M. F. *Pulvis grossus.*

9. *Pulvis Dysentericus Crollii.*

℞. *Succin. Sang. Dracon. Lap. Hæmatit. Corall. rubr.*
Sem. Portulac. Planttag. Acetos.
Rad. Tormentill.
Terræ sigillat. an. ℥ij.
Balaustior. ℥i.
Nuciss. Num. iv.
Cinamom. ℥ß.
Croc. Martis adstring. Talc. calcinat. Matr. perlar calc. a. ℥i.

Lapides lævigentur, reliquisque minutissimè tritis addantur.
Vires. Valet in omnibus profluviis Alvi, Menstruorum, Narium, &c.
Dosis ʒj. ad ʒiß. vel ʒij.

10. *Pulvis Antiepilepticus de Secundina.*

℞. *Secundin. Puelli primogeniti exsiccat.* ℥ß.
Cranii Mavis calcina. ℥i.
Pulv. Pullorum Corvi ℥ij.
Coagul. Lepor. ʒi.
Rasur. C. C. ʒij.
Castor. ʒß.
Succin. albiss. ʒij
Visc. querc. Luna decresc. collecti, ʒß.
Granor. & Rad. Paeon. ante Novilunium in collect. an. ʒß.
Ambr. gris. Moschi ana ℈ß.
Spec. Dianth. Diapleres Archont. Lætific. Galen.
Margarit. praparat. Corall. praparat. an. ℈j.
F. *Pulvis subtilissimus.*

11. *Alius*

♃. *Fol. Aquileg.*
Sem. Coclear.
Cort. Rad. Cappar. an. ℥ß.
Rad. Ireos Florent.
Alum. usti an. ʒiij.
Maxilla Luc. pisc.
Corall. alb.
Cornu Cervi usti an. ʒii.
Pulverisentur subtilissimè, & irrorentur cum *Oleo Caryophyllor. destillato.*

D. S.

Pulvis Dentifricius

Potest perfici hic Pulvis, si irroretur aut imbibatur cum *Spiritu Cochlearia,* ubi Scorbutus Oris est contumacior, aut certè periculosior. Pro ditioribus possunt addi aliquot grana *Moschi* vel *Ambra* pro gratia odoris.

Sic v. g. talis *Pulvis pro Ditioribus* est *Pulvis Dentifricius Principissæ Altemburgensis.*

♃. *Oss. Sepiæ,*
Cornu Cervi usti,
Pumic. an. ℥iij.
Mosch. ℈j.
M. f. *Pulvis.* cui adspergatur
Spiritus Rosar. ℥ß.
& siccetur Interim
♃. *Gran. Chermes,*
Santali rub. an. ℥ß.
Spiritus Vini q. s. pro extrahenda *Tinctura:*
Qua irroretur aliquoties prædictus *Pulvis*, & resiccetur.

D. S.

Pretiosus Pulvis Dentifricius.

Talibus Pulveribus fricantur, uti notum est, Dentes, & post frictionem absterguntur vel *Aqua simplici;* vel quod melius, *Decocto* vel *Aqua appropriata*, seu post *Dentifricia sicca* sæpiùs debent usurpari *Dentifricia humida.*

Reliqua Ingredientia, quæ solent permisceri his *Pulveribus*, variantur pro varietate scopi: nam quando Gingivæ sunt tumefactæ, sunt flaccidæ propter copiosam Lympham acidam, quæ eas imprægnat, unde etiam sæpiùs sunt cruentæ; tunc recipiuntur commodè talia, quæ imbibunt istam Humiditatem, absorbent istud Acidum, & blandè adstringunt: quæ inter primum locum obtinent *Calcinata*, v. g. *Testæ Ovorum calcinatæ, Farina Virginea Mynsichti, Lapilli Cancrorum Osteocolla, Alumen ustum,* &c.

Tales *Pulveres* postmodùm, uti patet, permiscentur aliis *Dentifriciis liquidioribus:* nam si talis *Pulvis* excipiatur cum s. q. *Mellis rosati*, vel *anthosati*, fiunt exinde *Linimenta* valdè convenientia pro Gingivis: ubi præterea est abstergendum & detergendum, & ubi necesse est, ut interdum Dentifricium diutiùs hæreat in Dentibus, talibus *Pulveribus* cum *Melle* aliquot guttæ *Olei Ligni Rhodii* vel *Caryophyllorum* possunt addi, pro suavi activitate & conciliando suavi anhelitu. Loco Mellis non rarò sumitur Rob *Diamororum* vel *Dianucum*, utpote quæ per se potenter adstringunt: quòd si est Affectus scorbuticus gravior, tunc cum *Pulveribus* permiscetur *Oxymel* vel *simplex*, vel *scilliticum*

Imò vel solus *Cinis Rorismarini* vel *Nicotianæ*, nisi adest Scorbutus, paucis guttis *Olei destillati Caryophyllorum* irroratus, *Pulverem Dentifricium* constituit.

9. *Pulvis Dysentericus Crollii. Num.* 9. In hoc ipso *duo primaria* fortè *Specifica* deficiunt: *Hepata* nempe *Viperina*, & *Priapus Ceti, Tauri,* vel *Cervi*. Alias pro cognitione Materiæ Medicæ est admittendus. Sed quid opus est tanta farragine? præstat his ea paucioribus concinnatus *Pulvis Dysentericus D. Michaelis*, quem vid. in HOFFMANNI *Clave p.* 208. cui postmodùm D. MICHAELIS *Pulverem Hepatum Serpentum* addere consuevit. Certè in ejusmodi *Antidysentericis* primaria Ingredientia sunt *Corallia rubra præparata, Terra sigillata, Radix Tormentilla, Hepata Viperina, Priapi, Unicornu fossile,* & *Unicornu verum;* ea quibus pro circumstantiarum ratione mille Compositiones fieri possunt, addito simul, Stomachi ratione, vel *Oleo destillato Macis*, vel *Oleo destillato Cort. Citri*, aliove simili.

Pulvis Epilepticus Marchionis, cum & sine Unicornu. A. Anchora Mulierum sacra est contra Epilepsiam Infantum. *Ingredientia* sunt, quæ *absorbent Acidum*. In genere ergò vim habet absorbendi Acidum Infantum torminosum, quod inquinat Lac, & Pavores nocturnos causatur, *Dosi* ℈ß. ad ℈j. irroratus aliquot guttis *Olei destillati Anisi:* unde cum *Cinnabari Antimonii*, vel *Specifico Cephalico D. Michaelis*, aliisque Medicamentis Antiepilepticis & Alexipharmacis, Infantibus ante eruptionem Variolarum & Morbillorum, ut succurrantur Epilepsiæ, propinari solet. Sed non adeò efficiuna est Præparatio; & potiùs ejus loco *Pulverem Puerilem* in *Valetud. Infantili*, & *Colleg. Practico*, ubi *de Morbis Infantum*, necnon *Idea præscribendarum Formularum* præscriptum, commendarem; vel præscriberem talem:

♃. *Corrall. rubr. prap.* ʒij.
Margarit. præpar.
Unicorn. veri præparat.
Ebor. sine igne an. ℈j.
Sulphuris veget. ex Coralo ʒiß.
Olei destill. Anisi q. s. M.

Sub usus tempore pro circumstantiarum ratione, nunc addita *Cinnabari nativa*, vel addito *Sale volatili Cornu Cervi*, ulteriùs specificari & exaltari poterit.

10. *Pulvis Antiepilepticus de Secundinis. Num.* 10. hic nimiam farraginem Simplicium habet. *Basis* est *Secundina preparata*, & *Cranium calcinatum*, in quo tamen omnis vis activa evanuit. *Moschus* & *Ambra* possunt omitti, si forsan Mulieribus sint adversa. Si igitur delectus habeatur, prolixa hæc Compositio in pauca hoc modo *potest contrahi:*

♃. *Pulv. Secundin. ritè parati* ℥j.
Rasuræ Cran. humani violenter interempti, vel *sine igne*, vel *supra insinuato modo prep.* ʒvj.
Castor. puri ʒj.
Sal. vol. Succini ʒj. ad ʒij.
Cornu Cervi ʒß. ad ʒj.
Elæosacch. Macis vel *Succini* q. s. pro gratia,
M. f. *Pulvis.*

Hic Pulvis habet Materiam medicam selectam ex isto Composito: quod si Castoreum non æquè omnibus placeat, etiam omitti, & ejusdem loco *Succinum præparatum* commodè substitui potest.

Pulvis hic est egregius, cùm notum sit, quòd Secundina sit Specificum singulare in quamplurimis Affectibus, in specie in omni Epilepsia. Si ergò contingat Mulieribus, ut ex Secundina & Lochiis retentis oriantur horrenda Symptomata, præcipuè Epilepsia; in tali casu hic Pulvis valdè erit conveniens, præprimis cùm reliqua Ingredientia, Castoreum, &c. simul respondeant. Potest propinari in *Aqua Liliorum convallium*, in *Aqua Secundina*, in *Aqua Hirundinum cum Castoreo.*

11. *Pul-*

11. *Alius Antiepilepticus Diaphoreticus.*

℞. *Cinnabar. Antimon. purificat.*
Magist. Corallor. Perlar. Cran. human. ana.
F. *Pulvis subtilissimus.*
Dosis à gran. 10. ad 16. bis in septimana exhiberi potest.
Hartmannus in Pract. Sennertus Instit.

12. *Pulvis Epilepticus D. Arn. WeicKardi.*

℞. *Rad. Paeon. decrescente Luna collect.* ℥j.
Sem. Paeon. mar. excort. ℥ß.
Ung. Alcis ʒiij.
Succin. alb. C.C. ust. prep. an. ʒij.
Margar. prap. Corallor. rub. prap. ana ℥j.
Stercor. Pavon. ℈iv.
Lap. Bezoar. Or. ʒj.
Unicorn. veri ℈ij.
Limatur. Auri Ungar. ʒj.
Croc. ℈j.
Manus Chr. perlat. ℥ß.
F. *Pulvis subtilissimus* addendo *Ol. still. Macis* ℈ß.
Dosis à ℈ß. ad ʒß.

13. *Pulvis Febrilis.*

℞. *Rad. Diptamn. Petasit. Zedoar.*
Fol. Scord. ana ʒij.
Sem. Card. bened.
C. C. usti praparat. ana ℥ı.
Antimon. diaphoret. ʒiij.
F. *Pulvis subtilissimus.*
Vires. Est contra omnis generis Febres, quas per Diaphoresin capellit.
Dosis ʒj. *Grunlingius.*

14. *Tragea Fortis, Species Fortes.*

℞. *Piper. nigr.* ℥ij.
Zingib. ℥ı.
Croc. Or. ʒı.
Caryophyll.
Galang. ana ʒij.
F. *Pulvis.*
Vires. Usus esse potest in aromatisandis Cibis.

15. *Tragea Grossa. Species Grossa.*

℞. *Glycyrrhiz.* ℥ß.
Cinamom. ac. ʒv. *Zingib. alb. Calam. arom.* an. ʒiii.
Galang. Zedoar. an. ʒij.
Nucist. Caryophyll. Macis, Cubebar. an. ℈j.
Confect. Anis. Fœnic. Carv. Coriand. an. ʒvı.
Aromata incidantur grosso modo, *Confectionesque* admisceantur.
Vires. Confortat Ventriculum, adeòque Digestionem juvat.

16. *Tragea Hepatica Quercetani.*

℞. *Corall. rubr. praparat. Spod.*
Spec. Diatragac. an. ʒij.
Fl. Hepatic.
Sem. Acetos. Portulac. an. ʒj.
Croc. Martis optimè praparati, ʒiiß. (*cum Aqua simpl. vel cum Sulph.*)
Croc. Martis ex Ol. Sulph. parat. ℈ij. (vide *lib.* 3.)
Sacchar. rosat. pro libitu.
F. *Pulvis.*
Vires. Pulvis est admirabilis, contra omnes Obstructiones, imbecillitates, ac intemperies Hepatis, cui pristinum robur repa-

---

11. *Pulvis Antiepilepticus Diaphoreticus. No.* 11. *Pulvis* hic paratus ex *Cinnabari Antimonii* & *Magisteriis*, *Specificum Cephalicum* est *D. Hartmani*, quod reverà coincidit cum *Specifico Cephalico D. D. Michaelis*, saltim quòd loco Magisteriorum ab AUTHORE allegatorum, *Magisterium suum Epilepticum* & *Cordiale* cum *Fecula Paenia* addat. Sed Magisteria nil omninò valent, Fæcula est effœta, adeòque quicquid ex hoc Pulvere sperari potest, hoc simpliciter *Cinnabaris* tanquam *Basis*, præstat, quæ à CRATONE vocatur *Magnus Epilepsia*. Unde certè dictus Pulvis ratione hujus Cinnabaris egregiè convenit in Epilepsia Infantum, & Adultorum, item in Convulsionibus, junctis cum Variolis & Morbillis, aliisque Morbis malignis, Contracturis Artuum, Apoplexia, &c. Loco Magisteriorum substituantur *Praparata*, & erit longè melius. Admisceretur ergò commodè *Sal volatile Succini*, quod est egregium Cephalicum: unde si præparandus *Pulvis Cephalicus*, alium præpararem ita:

♃. *Cran. Hom. violenter interempti sine igne*,
Unicorn. veri vel *Pulv. Auricula Ceti* ana ʒj.
Cinnabar. Antimonii ʒj. ad ʒiß.
Sal volat. Succini probè purif. gr. xxiv. vel ʒß. ad ℈ij.
M. f. *Pulvis*, pro aliquot *Dosibus*.

Ad imitationem hujus possunt certè *multi Pulveres* adhuc præparari, modò observetur *Basis*, quæ est *Cinnabaris*, in qua multa latitant Arcana. Hæc si teratur cum *Salibus volatilibus*, color ejus mirè intenditur, & emergit summè diaphoretica; ac sanè verum est, in Epilepsia & Morbis convulsivis, etiam Febribus malignis, in quibus metus, ne Spiritus animales ac genus nervosum graviùs afficiantur, egregia est hæc Cinnabaris: v. g.

♃. *Cinnab. el.* vel *Cinnab. Antimonii ritè parata* gr. xv.
Sal volat. Viperar.
Cornu Cervi ana gr. iv.
Camph. gr. ij. vel iij.
M. f. *Pulvis.*

Cujus usum egregium & felicem in Febribus malignis aliquoties expertus sum.

Loco Salis volatilis Viperarum & Cornu Cervi conveniunt *Sal volatile Succini* & *Sal volatile Cranii humani*. Ego cum *Sale volatili Succini* in Epilepsia scorbutica *Pulverem* ferè similem nuperrimè præscripsi cum successu, præmisso priùs *Clystere*; quoniam erant Convulsiones Mesenterii & Intestinorum (*Epilepsia in Corpore*):

♃. *Cinnab. Antimonii* gr. xv.
Sal. vol. Succ. ℈ß.
Laud. opiati gr. ij.
Camph. gr. j.
M. f. *Pulvis.*

S.

Pulvis Cardiacus & Cephalicus

(non enim volunt interdum Patientes, ut fiat mentio Epilepsiæ.)

Hoc propinato semper ante Paroxysmum, qui singulo triduo recurrere solebat, iste impediebatur, & Æger perfectè curabatur.

12. *Pulvis Epilepticus Arnoldi Weikardi. No.* 12. Hic est farrago promiscua Ingredientium, nec non adeò elegans: nihilominùs tamen potest tolerari:

13. *Pulvis Febrilis. Num.* 13. Propinatur à ℈j. ad ʒß. vel ℈ij. ante Paroxysmum Febrium Intermittentium. Præterea in Febribus malignis convenit tanquam *Diaphoreticum*, propter Cornu Cervi & Antimonium diaphoreticum, quorum ratione Pulvis hic potest tolerari, si adsit Diarrhœa symptomatica, quoniam Cornu Cervi adstringit: ubi autem hæc non præsto est, non habet usum Cornu Cervi ustum, quoniam est spoliatum suo Spiritu, & omni Sale volatili, à quo dependet vis diaphoretica: potiùs assumendum est Cornu Cervi philosophicè calcinatum. Commodè etiam Pulvis hic potest propinari in Pleuritide, præmissa Venæsectione, si opus est, ad ʒß. ad ʒj. quam per Sudorem curat; in specie quoniam Ingrediens quoque est *Semen Cardui benedicti*, &c. In Febribus autem Intermittentibus præ talibus Pulveribus præstant *Salia fixa Vegetabilium* cum *Antimonio diaphoretico*, præsertim *Martiali*, mista, quæ certiora quàm *Pulvis China-china*: verbi g.

♃. *Salis Absinth.*
Card. bened.
Antimonii diaph. ana ℈j. vel gr. xxvj.
Olei destillati Macis, vel *Caryophyll.* gutt. vj.
M. f. *Pulvis* pro duabus *Dosibus*.

Qui potentissimum est *Remedium Febrifugum*.

14. *Tragea Fortis. No.* 14. *Tragea Fortis* nihil est aliud, quàm Pulvis grosso modo paratus; & quidem *Tragea* hæc constat ex *Aromatibus*, quæ uti *superiùs monui*, non debent valdè comminui propter partes volatiles oleosas facilè evanescibiles: quæ Tragea Fortis usurpatur post pastum, & propinatur Cachecticis, vel etiam Senibus, Hypochondriacis & iis qui Apepsia & Anorexia laborant.

15. *Tragea Grossa. Num* 15. Cum priori ejusdem est usus, quia similiter constat ex *Aromatibus*, similibusque *Carminantibus*, estque *Pulvis Stomachicus digestivus*.

16. *Tragea Hepatica Quercetani. No.* 16. In hoc *Pulvere* est *Basis Crocus Martis aperitivus*, qui etiam est *Basis Pulverum Anticachecticorum*. Jam verò, quoniam Veteres Cachexiam ab Hepatis Sanguificatione læsa derivarunt, vocarunt *Pul-*

reparat, singulari porrò adversus omnes Fluxus hepaticos, Cachexias, Hydropises, Icterum, &c.

17. Tragea Hysterica Quercetani.

℞. *Cass. lignea, Calam. aromat.*
Sem. Agni casti, Pastinac. Ruta, Peon. Anis. Fœnic, Cardamom. Macis, Cinamom. Caryophyllor. an. ʒi.
Fœnic. Bryon. ʒiß.
Sacchari anthosati ad pondus omnium.
M. F. *Pulvis.*
Vires. Prodest albo Mulierum Fluori, & Uteri Suffocationi.
Dosis ʒiß.

18. Tragea Antinephritica Quercetani.

℞. *Tunicæ interior. Ventriculi Gallinæ,*
Stercoris albi Gallin. an. ℥ß.
Pulveris Pelliculæ interioris, quæ in putaminibus Ovorum reperitur, ʒiiß.
Herniaria,
Cinnamomi, an. ℈iv.
Nucleor. Mespilor. ʒij.
Sem. Fœnicul. Anis. an. ʒj.
P. *Pulvis subtilissimus.*

Vires. Effectus *Pulveris* hujus efficacissimi sunt in atterendo, & expellendo Calculo. Valet itidem ad colicam Passionem.
Dosis à ʒß. ad ʒj.

19. Pulvis Sperniolæ compositus Crollii.

℞. *Myrrh. ol. Thur. masc.* an. ℥ij.
Croci orit. ʒß.
Camphor. ʒiij.
Tere omnia, & misce.

Pulverem hunc imbibe *Aqua stillat. Sperniola*, id est *Spermatis Ranarum*, vigesies vel trigesies, ita tamen, ut semper priùs sponte exsiccetur.
Hinc serva ad usum.

N. *Sperniola* colligenda est mense Martio, triduum circiter ante Novilunium (sic non fœtet) destillandaque M. B.

Vires. Summum est Remedium in Hæmorrhagia è Naribus, Gutture, Utero, quia frigiditate sua coagulat Sanguinem. Confert quoque; si solvatur cum *Aceto*, & Erysipelati, Doloribusve podagricis calidis applicetur. Hæmorrhagiam quoque Vulnerum impositione sistit, Paronychiam necat, &c.
Dosis gran. 4. 5. 6. 7. 8.

N. Si Hæmorrhagia è Sanguinis corruptione originem traxerit, non malum sanè Remedium, quippe Putredinem arcet. In uterinis verò Affectibus, ob *Myrrham*, ac *Crocum*, aliud adhibere mallem.

20. *Pul-*

Pulveres Hepaticos. Moderni dicunt, convenire in temperando Acido abundante, tam in Stomacho & primis viis, quàm Massa sanguinea & Hepate.

17. *Tragea Hysterica Quercetani, Nro 17. Pulvis Hystericus seu Tragea Hysterica Quercetani* in Passione Hysterica est egregia; habet enim in se *Aromata carminantia*, quæ Acidum convulsivum temperant. Cùm præterea notum sit, quòd omnia Anticolica, & quæ in Strangaria conveniunt, Stomachica, item & Carminantia, conveniunt in Passione Hysterica, potest dare occasionem ulteriùs inquirendi in naturam Passionis Hystericæ ignorantibus. Præterea convenit Tragea Hysterica in Fluore Mulierum, cùm fons & nidus istius sit in Stomacho, quem confortat, & radix Mali in Utero; hinc additur *Semen Agni casti*, quod in absumendo Semine laudatur. Ergò utrique scopo erit conveniens Tragea hæc.

Pulvis Hystericus A. Alium *Pulverem Hystericum* Officinis usitatum videbitis *Phar. Reg. Zwelferi*, & *Pharm. August.* qui datur Mulieribus Passione Hysterica correptis.

18. *Tragea Antinephritica Quercetani. Num. 18. Pulvis* hic est elegans, cujus *Basis* est desumpta ex *Gallinarum tunica Ventriculi*, &c. unde hic Pulvis erit conveniens in retentione Urinæ. Præterea convenit in præservando Calculo, ne scilicet generetur Sabulum aut Arenulæ. Præter hæc etiam ratione *Stercoris Gallinarum* convenit in colica Passione; cùm certum sit, quòd *omnia Stercora curent Colicam*, imprimis tamen *Album Græcum & Stercus gallinaceum album*. Ingreditur etiam *Herniaria*, quæ utut sit Specificum in Hernia, præterea quoque est egregium *Diureticum*, &, sicuti reliqua *Urinaria*; Urinam pellit.

Pulvis Partum provocans, & Helidæi de Paduanis. Pulvis Partum provocans, tam *prior*, quàm *Helidæi Paduani*, profectò est egregius: præsertim PADUANI Compositio propter *Borracem* est efficacissima, quæ ulteriùs specificetur cum *Pulvere Secundinæ*; Borrax enim per se Partum & secundinas pellit. Alium quoque *Pulverem ad Dystociam* videbitis in *Pharmacopœa Augustana*, quem ingrediuntur *Hipposorchides*, qui sunt *Testiculi Equi*; de quibus notum est, quòd specificè in pellendo Fœtu prosint. Compositionem quoque elegantem videbitis in ZWELFERI *Pharm. Regia*, quæ egregium præstat usum. Non opus est Compositionibus magis Officinalibus; sed contrà qui notitiam habet virium Simplicium, paucissimis possunt egregia præstare & efficere; quod etiam Arcanum fuit HELIDÆI PADUANI.

Pulvis Rubeus Pannonicus Aug. egregii usus est in Febribus malignis, in specie in Febre Ungarica & Febribus Puerperarum, cum Fluxibus Alvi & Sanguinis colliquativis conjunctis; cùm non solùm moveat Sudorem, sed Ingredientia simul quodammodo adstringant: unde & in Dysenteria & Diarrhœa epidemica maligna, Cholera aliisque malignis optimè conducit. In curandis Pueris, Variolis & Morbillis laborantibus, semper lenientis Adstringentia Appropriatis misceantur, cùm Diarrhœa his superveniens utplurimùm sit lethalis. *Dosis* est à ℈j. vel ʒß. ad ℈ij. & ʒj. cum *Syrupo Lymonum*, vel *Aqua Borraginis* aut *Acetosæ*. Sed quoniam Compositio paulò rudior est, eandem sic *corrigi posse* arbitror:

♃. *Rad. Tormentillæ* ℥viij. vel hujus loco *Extr. ejus* ʒiv.
Terra sigillata ℥iv.
Boli Arm.
Corall. rubr. præparat.
Cornu Cervi sine igne an. ℥ij.
Unic. fossil.
Marg. præpar. an. ℥j.
Camph. ʒij.
Olei destill. Cort. Citri ʒj.
M. f. *Pulvis*, asservandus pro usu.

Pulvis Saxonicus. Hujus Compositio quoque extat in *Dispensatorio Augustano*, & ex nudis Simplicibus vegetabilibus componitur. Fuit in usu in Saxonia superioribus seculis grassante Peste, & aliis Morbis epidemicis malignis.

19. *Pulvis Sperniola compositus Crollii. Num. 19.* Hic *Pulvis* dicitur *Spermola* ratione *Spermatis*.

Præstat, ut Compositio hæc loco *Aqua Spermatis Ranarum* imprægnetur cum ipso *Spermate*, & ita asservetur. Unum adhuc notandum: quòd *Camphora* ipsis Ingredientibus primitus non sit immiscenda, aliàs evolat: tantùm *Pulveri* parato addatur & tunc erit Pulvis egregius, qui multos habet usus internè & externè.

Internè summum Remedium est contra Hæmorrhagias quascunque, vel sub forma *Pulveris* propinatus, vel sub forma *Potionis*, aliis Sanguinem sistentibus additus: sub *forma Pulveris* hoc modo:

♃. *Boli Armenæ præpar.*
Hæmat. præpar. an. ℈ß.
Sperniola Croll. g. vi.
Laud. opiati gr. i.
M. f. *Pulvis.*

S.
Pulvis Adstringens.

In Hæmorrhagia Narium, Uteri, Pectoris & aliarum Partium prodest.

Vel

♃. *Hæmat. præpar.* ʒß.
Sperniolæ Crollii gr. xv.
Laud. opiati gr. iij.
M. pro duab. Dosib. in *Aqua Portulacæ*, subigenda cum proprio *Syrupo*.

Item sub *forma Potionis* hoc modo:

♃. *Aquæ Bursæ pastor.*
Plantag.
Portulacæ an. ℥ß.
Sperniolæ Croll. ʒß.
Laud. opiati gr. ij.
Syrup. Portul. ʒiij.

M. D. S.
Potio contra Hæmorrhagiam, benè circumagitanda,
pro 2. vel 3. dosibus.

Non tamen æquè tutus Sperniolæ videtur usus, ut rectè monet AUTHOR *in Nota*, propter *Myrrham & Crocum*; quæ non uterinas tantùm Fluxiones promovent, sed specialim etiam Menses & Lochia cient, & ad alias Hæmorrhagias dispo-

20. *Pulvis Stomachicus Quercetani, seu Brickmanni.*

℞. *Rad. Ari praparat.* ℥ij.
Acori vulg. Pimpinell. an. ℥r.
Ocul. Cancr. ℥ß.
Cinnamom. ℥iij.
Sal. Absynth. Juniper. an. ʒj.
Sacchari rosati q. s.
F. *Pulvis.*

Vires. Exhibetur non tantùm ad Ventriculum corroborandum, cui propriè convenit, sed etiam ad Capitis Affectibus, Hemicraniam, Vertiginem, Melancholiam hypochondriacam, Cachexiam, ad Calculum, ac Febrem quartanam; habet enim facultatem deoppilandi, Tartarum resolvendi, &c.

Dosis ʒß. ad ℈ij.

Preparatio Radicis Aronis fit macerando, cum *Vino albo*, horis 12. hinc decantatur Vinum, *novumque* affunditur, denuoque anteà maceratur, qua maceratione Acrimonia extrahitur. Hinc *Radix* lenè siccanda.

21. *Pulvis Tritkemii.*

℞. *Calam. arom. Gentian.*
Sem. Cymin. Siler. montan. Anisi, Carvi, Levist. Petroselin.
Spic. Nard. an. ℥ß.
Zinzib. albi,
Chamaepit.
Fol. Sen. al.
Cryst. Tart. an. ʒvj.
Macis, Cubeb. an. ʒij. *Caryoph.* ʒvij.
M. F. *Pulvis subtilissimus.*

Vires. Sunt qui hujus laudes summè commendant, ad Memoriam confortandam. Videlicet post Purgationem convenientem ℞. *hujus Pulveris* ʒj. *Aqua Magnanimitatis* gut. xij. & *Vini* nonnihil, sumuntque mane & vesperi per totum mensem; altero mense mane solùm; tertio bis vel ter singulis septimanis, idque mane; quarto mense bis qualibet septimana; & posteà ad dies vitæ singulis mensibus semel, crescente Luna. Sed Crapulam vitasse monent, Ebrietatemque.

SPE-

disponunt. Loco hujus Sperniolæ eleganter potest propinari *Tinctura Sulphuris Vitrioli*, cujus descriptionem & præparationem communicavi in *Capite de Vitriolo*.

Externè itidem locum habet contra Hæmorrhagias, pro quò usu dissolvitur in s. q. *Spermatis Ranarum*, & ita cum Linteis applicatur in quibusvis Hæmorrhagiis; conferatur HORSTIUS *Lib.* 9. *Observ. pag.* 430. 436. & 437. qui in Hæmorrhagiis Narium exteriùs applicavit Temporibus ac Fronti *Compositam* hoc *Sperniola* in *Aqua Spermatis Ranarum* dissolutum instar *Epithematis*, singulis horis repetendo. In iisdem Hæmorrhagiis & Ebullitione Sanguinis nimia applicari solet regioni Hepatis, dissolutum in *Aqua appropriata*, pro compescenda Ebullitione Sanguinis, & orta inde Hæmorrhagia. In Hæmorrhagia Uteri, Mensium vel Lochiorum nimia, dissolutum in *Aqua Plantaginis vel Portulacæ*, addito aliquantulo *Aceti rosacei*, cum Spongia regioni Pubis vel Vulvæ applicatur, & ita Hæmorrhagia compescitur. In specie utilis est in inepta Venæsectione, ubi Arteria læditur; hic enim Pulvis Arteriam citra Aneurisma consolidat, sicut etiam in ipso Aneurismate valdè conveniens est, si scilicet Aneurismatis Tumori pulsatili applicatur, dissolutus in *Aqua conveniente*. In Ambustione Partium externarum hæc *Sperniola Crolii* est egregium Remedium forinsecùs adhibita & applicata. In Erysipelate applicata cum *Aqua Florum Sambuci* egregiè convenit, in quo AUTHOR etiam rectè commendat: ubi tamen notandum, quod *Acetum* sit suspectum, & loco ejus cum *Spiritu Vini*, vel tantùm cum *Vino calcuta*, quò meliùs subigatur, paretur: & egregium erit Remedium propter *Campheram*, *Myrrham* & *Crocum*. Sperniola si non sit in promptu, commodè potest substitui *Albumen Ovi* benè dissolutum, cum *Camphora* permistum, & cum *Lixivio Cinerum Fagi* logo Erysipelate affecto applicari. Vel

♃. *Olibani,*
Myrrhe an. ℥ß.
Camphore ʒij.
Croci ʒß.
Vini ℔j.

Coquantur in Vase clauso. Decocto postmodùm addatur
Spirit. Vini ℔ß.

In hoc postmodùm humectentur Lintea, quæ applicentur Erysipelati, idque in defectu Sperniolæ. In Dolore podagrico dissoluta in *Aqua Spermati Ranarum*, & applicata Parti dolenti confert.

20. *Pulvis Stomachicus Quercetani seu Birckmanni. Num.* 20. *Pulvis* hic est egregius illis, qui laborant Apepsia ex Cruditate acida, & pituitosa; idque propter *Basin Radicis Ari*, quæ egregiè abstergit Ventriculum à crassa & viscida Pituita, & propterea vocatur etiam Ger. *Zehr Wurtzel*, idest, *Radix consumens*, uti monui superiùs sub *Aro*; unde etiam confert in Vertigine per consensum Ventriculi oborta, uti & in Cachexia. Commodè permiscentur cum hoc *Pulvere Pulvis rubens Hepaticus* hoc modo:

♃. *Pulv. Stomach. Querc.* ʒij.
Hepat. rub. ℥ß.
M. f. *Pulvis.*
divid. in 4. part. æqual.
S.
Pulvis Stomachalis.

Compositiones autem *Pulveris Stomachici corrigerem* ita:

♃. *Rad. Ari acris non prap.* ℥ij.
Acori nostr. ʒvj.
Lapiller. Cancr. prepar.
Extr. Torment, an. ℥ß.
Cinnam. ʒiij.
Salis Absinth. ʒiß.
M. f. *Pulvis.*

Pertinet huc *Tragea Aromatica*, cujus delicatæ talis est *Compositio*:

♃. *Cinnam.* p. iij.
Cardam. p. ij.
Caryophyll. part. j. M.

Hæc addito *Sacchare* dant *Trageam* perquam concinnam, variis rebus *Condimenti* loco inspergendam.

Pulvis ad Strumas, Pulvis contra Strumas Villanovani prostat in *Pharm. August.* & utilis admodùm est, tam ad præservationem, quam curationem Strumarum in principio. *Dosis* est ʒß. ad ℈ij. vel ʒj. assumendo singulis matutinis horis jejuno stomacho, ut absumat Materiam glutinosam, Glandulas Gutturis infarcientem. Ubi est suspicio Scirrhorum in Glandulis Mesenterii, etiam est egregius. In specie autem ad Strumas usurpatur, non neglectis Exteriis. Vel

♃. *Hujus Pulv.* p. ij.
Arcani duplic. Mynf. p. j. M.

Dosis ℈j. ad ʒß. vel ℈ij. Sic quasi appropriatum est contra Strumas.

21. *Pulvis Trithemii, Num.* 21. *Pulvis Trithemii* planè aromaticus est, & a multis multùm commendatur ad confortandam Memoriam. Spiritus, cum animales volatiliores reddit. Modum assumendi cum *Aqua Magnanimitatis* subministrat AUTHOR. Convenit imprimis Senibus, quoniam Vertigini resistit Senibus familiari, & Apoplexiam præservat. In Affectibus Capitis & Stomachi erit egregius, imprimis si sint Senes, vel Affectibus catarrhalibus obnoxii.

Post Pulveres sequuntur SPECIES, quæ κατ' ἐξοχὴν sunt *Pulveres ex Aromaticis compositi*, ut *Species Diagalangæ*, *Diamoschi*, &c. quæ semper denominantur à *Basi*: sicuti *Pulveres grossi* vocantur *Tragea*: & *Pulveres subtiles* vocantur *Pulveres in specie* sic dicti. Omnes autem *Species* conveniunt, quatenus sunt *Aromata*, & *Aromatica* pulverisata, quæ terendo in *Pulverem* successivè abeunt. Præterea dantur etiam *Species ex Seminibus electis*, ut *Species Diatragacanthi frigidæ & calida*, &c. Jam quia hæ & similes sunt rancidæ, qui Rancor est coageries copiosorum Vermiculorum, inutiles ferè sunt, & si præscribuntur ita:

♃. *Spec. Diatragac. recent. dispens.*

Species Diambræ cum Ambra & Moscho. Compositum videbitis *in Pharm. Augustana*. Valdè conveniunt in corroboranda Memoria ac Spiritibus animalibus & vitalibus; unde solent hæ ipsæ *Species* ingredi *Morsules* & *Rotulas refectivas*. Constant ea *Aromatibus*; & quidem *Species Diambræ cum Ambra & Moscho* destinatæ sunt Viris; sine illis usurpantur tantùm pro Mulieribus.

Species Dianisi. Prosunt in Stomachi inflationibus & copiosis Ructibus, item convenientes sunt in Malo hypochondriaco ex Stomacho oborto, & in genere ubi opus est Carminatione, vel Flatuum discussione.

Species Diacurcuma, seu Diacrocu. Conveniunt valdè in Ictero, item ubi Obstructio est vel Lienis vel Hepatis; unde etiam in Cachexiis convenienter permiscentur cum *Medicamentis Martialibus*, item, cum *Pulvere Rhabarbari* in Ictero flavo vel nigro. In iis in genere conveniunt Affectibus, quos Veteres Sanguificationi læsæ ex vitio Hepatis, Moderni Sanguinis crasi turbatæ attribuunt.

Spe-

SPECIES ALTERANTES.

22. *Species Cephalica*, *PF.*

℞. *Cinamom.* ℥ij.
Rad. Paon.
Sem. Paon. excort. Citr. excort. ana ʒi. ℈ij.
Zinzib. Cubebar. Caryophyllor. Macis ana ʒv. ℈ij.
Spec. Cordial. Arom. Caryoph. an. ℈viij. *Diamosch. dulc.*
Spec. Diambr. ana ʒiß. gran. vi.
Nucist. Num. ij.
F. *Pulvis.*

Vires. Calefacit Caput, esiccat Catarrhos, Spiritus onimales & vitales purificat, corroborat, adeòque Balsamo nativo insigniter confert.
Dosis ʒß. ad ℈ij. vel ʒj.

x3. *Species Diacubebarum.*

℞. *Santal. trium* ana ʒß.
Spod. praparat. Ras. Ebor. ana ʒiij.
Sem. Amomi, Cubebar. ana ℥i.
F. *Pulvis.*

Vires. Aperit & confortat Epar.

24. *Sal Philosophorum.*

℞. *Sal. comm. fusi. Sal. Gem.* ana ʒi.
Galang. Macis, Cubebar. ana ℈j.
F. *Pulvis.*

Vires. Juvat Concoctionem Ventriculi, Cruditatesque consumit.
Dosis gran. 4. mane jejuno stomacho.

25. *Sal Sacerdotale.*

℞. *Sal. commun. torref.* ℥iij.
Piper ʒj. *Cinamom.* ʒß. *Zedoar. Zinzib.* ana ʒß.
Sem. Cumin. Carv. ana ʒi.
F. *Pulvis subtilissimus.*

Vires. Dolori Capitis medetur, Ventriculum calefacit, Cruditatesque & Flatus consumit, Concoctionem juvat, colicum Dolorem Profligat.
Dosis gran. viij. ad xv. &c.

Idem aliter.

℞. *Sal. commun.* ℥j.
Cinamom. Cumin. ana ʒiij.
Zinzib. Amom. Silv. mont. Piper. Saturela, Hyssop.
Origan. Puleg. ana ʒi.
F. *Pulvis subtilissimus.*

Vires. Easdem cum priori obtinet.
N. Dicitur *Sal Sacerdotale*, quia *Sacerdotibus* olim (tempore *Elia*) ad Dolorem Capitis & Oculorum caliginem in usu fuisse statuitur.

PULVERES PURGANTES.

1. *Pulvis Arthriticus Paracelsi.*

℞. *Hermodactyl.*
Turpeth. opt.
Diagryd.
Fol. Senn. el.
Rasur. Cran. vel Ossium human.

Sac-

Species Diagalange. Conveniunt in Affectibus Stomachi, in quibus possunt usurpari loco *Digestivi Pulveris.*

Species Diaireos tam *Simplices*, quàm *Compositæ*, conveniunt in Affectibus Pectoris, in Tussi, asperitate Faucium & Gulæ, in Raucedine, & similibus Pectoris Affectibus à Lympha acri: permiscentur cum *Magisterio* vel *Floribus Benzoes*, item cum *Floribus Sulphuris*. Loco harum Specierum possunt etiam commodè fieri *Pulveres Pectorales*, quibus tamen permiscetur *Iris Florentina*, quæ est *Basis*.

Species Lætificantes Galeni. Solent dari post Affectus melancholicos, Melancholiam hypochondriacam & uterinam. Constant ex *Aromatibus*, quæ mobiles & vegetos reddunt Spiritus, unde etiam dicuntur *Lætificantes*.

Species Lithontribon. Dicuntur ita ob vim, quam habere putantur, pellendi *Calculum*. Cæterùm est insulsa ac miseranda Compositio, & vix est miserabilior & insulsior in omnibus *Dispensatoriis*; paucissima enim *Antinephritica* adsunt.

Species Diatrion Piperon. Harum duæ Compositiones in *Pharm. Augustana* prostant. Conveniunt in Affectibus Stomachi, in specie in Cruditate acida, complicata cum copioso Muco crasso ac viscido. Permiscentur cum *Radice Ari preparata*, *Hepatico rubro*, *Cremore Tartari* & similibus, pro præcavenda & absumenda Cruditate acida. *Formula* potest esse talis:

♃. *Spec. Diatrion Piper.*
Crem. Tartari an. ʒiß.
Rad. Ari prap.
Pulv. Hepat. rub. an. ʒß.
M. f. *Pulvis.*
div. in 7. vel 8. part. æquales. S.
Pulvis Stomachalis.

Possunt irrorari aliquot guttis *Olei destillati Anisi*, vel misceri cum *Elaosacch. Anisi*, hujus assumendo ʒß.

Species pro Electuario Resumptivo. *Compositionem harum Specierum* videbitis in *Pharm. August.* Conveniunt in Hectica, Tabe, Atrophia, & similibus Affectibus; vel cum *Sacchare*, & fiunt *Morsuli*, vel cum *Melle Electuarium*, vel tantùm sub forma *Pulveris* præscribuntur. Cæterùm semper debent esse recenter dispensatæ propter admissa Semina, quæ facilè corrumpuntur. In Catarrhis nimis salsis à Lympha salsa obortis, in Raucedine ab eadem causa oborta conveniunt.

Species Diarrhodon Abbatis, *cum & sine Moscho*, & *Species Rosata Novella*. Prostant Descriptiones in *Pharmacopœa Augustana*: & quidem solent præscribi post Febres acutas in declinatione ad firmandam Sanguinis crasin & mixturam. Præscribuntur etiam post Purgationes pro corrigendo Sanguine, in Purgatione nimis perturbato.

Species Diospoliticon Galeni parantur ex *Nitro* & *Oleo destillato Cumini*, quæ egregium Remedium in Affectibus hypochondriacis, ubi nimii Flatus & Phlogoses adsunt: non melius tunc Remedium, quam hoc. *Dosis* à ʒß. ad ʒj.

Tum. V.

Species Diatrion Santalon videbitis in *Dispensatorio Augustano*. Conferunt in Inflammatione Heparis; item in Febribus, quas vocant biliosas. In Febribus tertianis, & in Febribus continuis permiscentur cum *Conservis acidulis*, ut fiant exinde *Electuaria*. Permiscentur etiam commodè cum *Ebore sine igne*, item cum *Pulvere Hepatico rubeo* in Febribus tertianis, item in Morbis post Potum nimium, uti etiam ante Potum: ne nimis generosum *Vinum* possit nocere Visceribus.

Species Diatragacanthi tam *frigida*, quàm *calida*, prostant in Officinis, & usurpantur in Tussi, Raucedine, Asperitate, & aliis Affectibus Faucium à Lympha acri. Cum *Sacchare* fiunt exinde *Rotula*, quæ sensim sensimque liquescunt in Ore, ut corrigatur Asperitas Faucium.

Speciebus autem dictis *compositis* sanè longè præstant *Elaosacchara* ex *Oleis destillatis*; vel *simplici* vel *composito*, & *Sacchare* confecta: vel *Quinta Essentia* ex *Oleis destillatis*, cum *Spiritu Vini tartarisato*, aut *Tinctura Tartari* solutis, paratæ, & dispensatæ. Et cum in plurimis Speciebus eadem ferè sint essentialiter Ingredientia, variata saltim Dosi & Proportione; propterea ex pluribus pauca sufficiunt, v. gr. *Species Dia-Cinnamomi Mesua*, item *Diacumini Nicolai*, vel *Species Diatrion Piperon*, vel *Diagalangà*, vel *Species Imperatoris*; item *Species Diaireos usitate*, item *Species Dia-Tragacanthi frigida*. Priores istæ *aromatica Species*, Ventriculo & primis viis Muco obsessis, Flatulentiis & Cruditatibus onustis, hincque vi & efficacia Aromatibus communi, qua calefaciunt, Sanguinem volatilisant, & Bilem acuunt, hinc cephalicæ & uterinæ esse solent, sub usu Medico conducunt. Verùm propter *Dosin excessivam* minimè sunt usurpandæ, & in desuetudinem ferè abiere. Posteriores duæ Affectibus Faucium & Pectoris catarrhalibus, pro temperanda Lympha acri, & mitigando Dolore partium dictarum plùs minùs excoriatarum, & hinc, ut vocant, pro incrassando Catarrho, conducunt.

24. 25. *Sal Philosophorum*, & *Sacerdotale*. *Num.* 24. & 25. Quibusdam in usu sunt, & usurpant talia Salis in Alimentis *loco Salis communis* esculenti. Verùm non multum faciunt, saltim ratione *Aromatum* agunt, quicquid agunt.

Sequuntur jam PULVERES PURGANTES. Inter quos est

Num. 1. *Pulvis Arthriticus Paracelsi.* In Affectibus Articulorum adhibetur, *Dosi* ʒß. ad ʒi. nam *Hermodactyli* dicuntur *Anima Articulorum*, qui sunt Basis. Ingredientia purgantia sunt cruda, & nonnihil virulenta: ut tamen tutior & magis convenientior fiat, huic & sequentibus semper vel *Sal Tartari* addendum, vel *Species* jam mistæ *Oleo Tartari per*

V deli-

Sacchari, ana.

Vires. Purgat securè & blandè omnes Defluxiones podagricas.

Dosis ʒß. ℈ij. ex *Aqua Iva arthetica*, *Fragariæ*, &c.

2. Pulvis Chologogus Quercetani,

℞. *Rhabarb. elect.* ℥iij.
Fl. Violar. ʒij. *Rosar. pallid. Hyperic.* an. ʒi.
Spec. Diatrion. Santal. Masliches, *Cinnamomi* an. ℈ß.
Diagryd. ℈j.
Sacchar. Violar. ℥ß.
M. F. *Pulvis*.
Dosis ʒß.

3. Pulvis Cornachini,

Fit ex mixtione *Diagrydii*, & *Antimonii diaphoretici* cum *Cremore Tartari* commistorum, proportione invicem pro re nata variante: verbi gratia, *Diagryd. sulph.* gran. vii. viii. vel ℈ß. *Antimon. diaph.* gran. v. vii. viii. &c. *Crem. Tart.* ℈j.

Vires, Tantum *Pulveris huic* attribuit *Author*, ut peculiarem de eo conscripserit Librum, commendatque ad omnes ferè Morbos, qui Purgatione opus habent.

4. Pulvis Melanagogus Quercetani,

℞. *Fol. Sen.* ℥i.
Sem. Anis. Fœnic. an. ʒi.
Cinnamom. ℈ij.
Crystall. Tart. ʒvi.
Sacchari ℥iß. M.
Dosis à ʒj. ad ʒij.

5. Pulvis Panchymagogus Quercetani,

℞. *Crystall. Tart.* ℥j.
Sena gl. ʒx.
Hermodactyl. Turbith. an. ℥ß.
Rhabarbari, *Agaric. troch.* ana ʒiij.
Scammon. praparat. ʒii.
Macis, *Cinnamomi*, *Galang.* ana ℥iß.
Sacchari violati, ad pondus omnium,
Dosis ʒj.

6. Pulvis Passavantianus,

℞. *Flor. Borrag. Violar.* ana ℈ij.
Zinziber. Spic. Nard. ana ʒi.
Glycyrrhiz. Sem. Anis. an. ʒij.
Diagryd. ʒiij.
Rhabarb. el. ʒvi.
Turbith. gumm. ℥i.
Sena ℥ij.
M. F. *Pulvis*.

Vires. Purgat omnes Humores noxios, maximè Bilem.

7. Pulvis Phlegmagogus Quercetani.

℞. *Spec. Diacartham.* ʒij.
Agaric. trochisc. ʒß.
Turbith, *Hermodactyl.* ana ʒj. M.
Dosis ʒj.

8. Pulvis Phlegmagogus Sala,

℞. *Cryst. Tart.*
Hermodactyl. mund. an. ℥i.
Turbith albi ʒvi.
Resin. Scammon. ʒii.
Olei Caryophyll. cum Sacchare mist. ℈ß. M.

Vires. Purgat serosos ac phlegmaticos Humores, sine molestia.

Dosis ʒß. ad ʒj.

9. Pul.

---

deliquium sufficienti quantitate irrorandæ, & hinc exsiccandæ, iterumque irrorandæ. Sic destruitur nimia vis, & tollitur Cruditas virulenta. Item addendum est *Oleum Nucis moschatæ* vel *Cinnamomi*, quò minùs noceat Stomacho & Intestinis. *Ossa humana* ingrediuntur etiam hunc Pulverem; nam Ossa humana ad ʒß. adhibita, uti *superiùs* monui solent interdum Alvum laxare. Non addendum est tantum *Sacchari*, quantum AUTHOR adscribit, sed saltem paululum pro gratia saporis.

Ex hoc *Pulvere* enatum est *Electuarium Caryocostinum* seu *Marocostinum*, quod etiam singularis laudatur usus in præservanda & curanda Podagra.

2. *Pulvis Chologogus Quercetani*. *Num.* 2. Datur ad ʒß. & valdè convenit in evacuandis Humoribus nidnrosia, ad Bilis naturam accedentibus. *Rhabarbarum* Excreta colore flavo tingit, unde patet fraus, qua Veteres decepti, quòd evacuetur Bilis. Pro *Stimulo* potest addi *Tartari Cremor*, vel *Hepaticum rubrum*, vel *Tartarus vitriolatus*, in forma *Pulveris*; potest etiam misceri cum *Conserva Florum Cichorii*, ut fiat instar *Boli*.

3. *Pulvis Cornachini*. *Num.* 3. *Pulvis Cornachini*, aliàs *Comitis de Warwick*, & *Cerberus triceps febrifugus*, ex tribus constat: nempe *Cremore Tartari*, *Scamonio præparato*, & *Antimonio diaphoretico*; quæ miscentur sequenti proportione:

♃. *Crem. Tartari* gr. xv.
Scamm. sulphurati ℈ß.
Antimonii diaph. gr. vj.
M. f. *Pulvis* pro dosi.

Confer. ZWELFERUS, *Pharm. Regia pag.* 96. Observetur, quòd vis purgans oriatur ex *Scammonio sulphurato*, Antimonium diaphoreticum & Cremor Tartari ceu Digestiva adduntur, *Antimonium diaphoreticum* ceu digerens & præparans Acidum. *Cremor Tartari* ceu corrigens Mucilaginem crassam & viscidam, Intestinis adhærentem & vias obstruentem; & proinde meritò commendatur propter hos duos scopos; confer. ZWELFERUS *Pharm. Reg. pag.* 96. *Dosis* ʒß. ad ʒj. Ast concinnior longè fit Præparatio, si loco Antimonii diaphoretici simplicis recipiatur *Antimonium diaphoreticum Martiale*;

♃. *Antimonii crudi pulverif.*
Nitri pulverif. an. ℔ß.
Lim. Martis rec. ℥j.

Detonentur l. a. in Mortario ferreo. *Massa* exempta pulverisetur, & cum triplo *Nitri* in Crucibulo calcinetur, donec fundi incipiat: hinc successivè infundatur in *Aquam simplicem*, edulcoretur probè & abluatur *Nitrum*, & *Pulvis* edulcoratus relitans flavus ex *Antimonio & Marte* compositus recipiatur,

♃. *Hujus Pulv.*
Mag. Scamon. an. gr. xv. ad ℈j.
Crem. Tartari gr. vj. vel vij.
M. pro *Dosi* una in quocunque *Vehiculo*.

Sanè est nulla Febris intermittens, quæ non hujus usu, imminente Paroxysmo, cedere cogatur: item in Pleuritide, Cholera, Obstructione Mensium, Variolis & similibus egregiè prodest.

4. *Pulvis Melanagogus Quercetani*. *Num.* 4. *Pulvis* hic convenit cum *Pulvere Laxativo Sennæ Montagnane*. *Basis* est *Senna*; & est egregius in Affectibus melancholicis, Melancholia hypochondriaca, Cachexia, & similibus Affectibus. Pro ratione *Sacchari* additi præscribitur nunc in majori, nunc minori Dosi; non enim laudandum est, quòd tantum ingrediatur Sacchari, quò enim minus additur Sacchari, eò minori in Dosi est præscribendus.

5. *Pulvis Panchymagogus Quercetani*. *Pulvis* hic ita dicitur, quòd *omnes evacuet Humores* In frequenti usu est, ubi opus est Purgatione prophylactica seu præservatoria tempore vernali & autumnali.

6. *Pulvis Passavanticus*. *Pulvis Passavanticus* est inusitatus: aliàs in moderata Alvi solutione vel solum *Diagrydium* sufficit, sive in præservandis sive curandis Morbis, ad gr. vj. vel viij. v. g.

♃. *Diagryd.* gr. viij.
Crem. Tartari ℈ß. vel ℈j.
M. pro Dosi una.

Quidam commendant hunc *Pulverem purgantem*, 4. vel 5. vicibus absque torminibus evacuantem:

♃. *Pulv. Rad. Jalappæ* ℈ß. vel gr. xv.
Nitri puriss. gr. vj.
M. f. *Pulvis*, qui leniter & sine molestia purgat.

Pulvis Sennæ preparatus Montagnane. Potest præscribi à ℈j. ad ʒß. Constat ex *Cremore Tartari*, *Coriandro*, *Senna*, &c. Ex *Pulvere* hoc natum est *Infusum elegans Laxativum Maanagetti* cujus formula prostat in *Phar. Reg.* ZWELFERI *p.* 20. Datur ad ℥j. ad ℥iß. Usitatum est valdoperè Augustæ Vindelicorum & Viennæ pro laxanda Alvo. Ad hujus normam commodè possunt præscribi *Infusa Laxativa Sennæ* elegantia & nitida,

9. Pul-

9. *Pulvis Sternutatorius Martini Rulandi.*

℞. *Sem. Nigell.*
Hellebor. alb. ana ℈j.
Majoran. Rorismar. Salvie, ana ʒß.
Mosch. gran. ij. M.
Caput roborat, Pituitam elicit.

Pulvis Sternutatorius, alius.

℞. *Fl. Anthos, Lavendul. Salv. Betonic. Fol. Majoran*, an. ℈j.
Macis,
Glycyrrhiz.
Ellebor. alb. prep. an. ℈j.
Tabac. opt. ℥1.
Omnibus pulverisatis & probè mistis adde
Olei still. Anis. Caryophyll. Macis, Majoran. ana gr. iv. M.

10. *Alius Johan. Nicolai Baumanni M. D.*

℞. *Fol. Tabac. Indic.* ʒ1. ℈j.
Rad. Ireos Flor. ʒiß.
Lap. Pumic.
Moschi gran. ij.
F. *Pulvis*.
N. *Moschus* omittendus erit, si Mulieri adhiberi debeat.

MORELLI CAPUT XIV.

DE RUBIFICANTIBUS.

Lib. 2. Sect. 1.

A *Ceratis, Emplastris, Cataplasmatis, forma* quidem vix differunt *Dropax, Sinapismus, Vesicatoria, Phœnigmus*: discrepant tantùm *effectu*. Quæ omnia in genere *Rubificantia* dici possunt; licèt hoc nomen sit privatum *Phœnigmorum*, de quibus breviter sic habe.

D R O P A X.

Dropax, Picatio propriè Veteribus usitatissima. *Topicum est, forma Emplastri, rarò Cataplasmatis, ad alimoniam Partibus ac vitam conciliandum, vel etiam ad Vitia antiquata, & contumaciora educenda comparatum.*

Componitur autem,

1. *Vel* simpliciùs ex *Picis* ℥j. ℥iß. *Olei* ℥ß. ʒvj. liquatis simul & in Alutam extensis.

2. *Vel* compositiùs, simplici additis *Pulveribus* calidis gradus 2. 3. *Pipere, Pyrethro, Zingibere, Stercoribus Animalium*, &c. ad ℥ß. ʒvi.

3. *Vel*, ut hodie in usu est, ad attractionem Humorum & discussionem, bifariam: 1. ex *Pulvere seram calidarum, Aromatum* tenuium partium, ad ʒvj. *Semine Sinapi, Stercore columbino* ad ℥j. qui excipiatur *Picis & Terebinth.* q. s. fiat *Emplastrum* pro Syncipite. 2. Ad eundem finem ex *Emplastr. de Mucilaginib.* ℥iij. cum jam dictorum *Pulverum* ℥i. & *Olei Irini* q. s. formetur *Emplastrum*, instar literæ T pro Syncipite, aut incorporentur cum *Terebinthin.* & fiat *Emplastrum*, &c.

Malè vulgò *Vesicantia* vocant, cùm *sine Vesicis* operentur, & fiant ante Vesicatoria ferè, & post eadem aliquando, in Affectibus Capitis, maximè contumacibus, ad Causas morbificas ex alto hauriendas, digerendas vacuandas: quæ *Dropacis* ratio in praxi hodie est usitatissima, & utilissima simul.

Usus Dropacis Veterum erat, ut applicaretur Parti calidè, derasis Capillis, repeteretur antequàm fieret frigidus, idque sæpiùs, dum *Rubor* in parte effloresceret, qui terminus *Dropacis*; tum removendus, quo remoto, si ad Alimentum attrahendum fuerit admotus, aut Calorem neutrumque expiret, Pars *Oleo Chamemille*, &c. illinitur, quo claudantur pori.

Dropacis nostri Usus ferè in Affectibus Capitis contumacibus, extenditurque super Alutam, ut *Emplastrum*, instar literæ T Syncipiti admovendum, abraso priùs Capillitio, ex quibus *Formula* ipsius *præscribendi* etiam patet. Potest & ad alias partes forma idonea applicari.

Utilitas Dropacis Veterum, ad Partes extenuatas, languidas nutriendas, vivificandas, Alimento, Calore, Spiritu ad ipsas evocato: idem & hodie nos in Partibus refrigeratis resolutisque utiliter imitamur.

Usurpabant & ad Corpora humidiora exiccanda, Affectus frigidos contumaces, Paralysin, Catarrhos, Affectusque hinc oriundos, Phthisin, Epilepsiam, Cephalæam, &c. ubi Humores discussione indigent.

Nostri Utilitas his posterioribus respondet, usurpaturque maximè in Affectibus Capitis frigidis diuturnis, vel Partium inferiorum, quæ inde scaturiunt, expugnandis. Discutit enim & exhaurit potenter, ut suprà, stabulantes in Cerebro Causas morbificas.

V E S I C A T O R I U M.

Veteres olim habebant in usu *Sinapismum*, forma *Cataplasmatis* ferè ex *Sinapi* maximè, (unde nomen,) qui si mitior esset, & *rubificaret* tantùm Cutim, propriè *Phœnigmus* dicebatur; fortior verò & *Vesicas* excitans, *Vesicatorium*.

Sinapismus obiter *fiebat* olim ex *Caricarum maceratarum Pulpa*, & *Pulvere Sinapis*, hac proportione: *pro Forti, Ficuum* pars una, *Sinapi* duæ; *pro Medioeri* ana part. æquales: *pro Debili Ficuum* duæ, *Sinapi* una: admovebatur usque dum Pars ruberet; unde nomen *Phœnigmi*; ut *Sinapismi* à compositione.

Hodie loco istorum Sinapismorum usitata sunt *Vesicatoria*, dicta ab effectu, quæ & quidam *Phœnigmos* appellant.

Componitur autem *hodiernum Vesicatorium* in praxi usitatum,

1. *Vel* forma *Emplastri*, idque bifariam. *Vel* ex *Emplastro Officinali Vesicatorio*, si extet, ad ℥1. ℥iß. pro Partis amplitudine. *Vel* sumuntur *Emplastri de Mucilagin.* ℥ji. ℥iij. *Canthar.* ʒij. ʒiij. incorporentur cum *Terebinth.* & super Alutam fiat *Emplastrum Vesicatorium*.

2. *Vel* forma *Cataplasmatis*, quod usitatissimum, ex *Fermenti veter.* ℥ij. *Cantharid.* ʒij. cum *Aq. Vite* vel *Aceto* malaxatis, fiat *Vesicatorium*.

Dosis tamen hæc mediocrem respicit magnitudinem Partis, quæ aliàs minuenda: si enim v. g. pone Aures admovendum ʒi. sufficiet ad summum.

Nota, aliquando addi prætereà *Pulverum acriorum*, ut *Piperis, Zingib. Euphorb.* ʒj. ʒiß. *Sem. Sinap.* ℥ß.

Usus & Formula. ℞. &c. *fiat Vesicatorium magnitudinis debita, applicetur, &c. donec Vesicæ excitentur*, quæ Acu aperiantur, & sinantur diu fluere; imponendum *Folium Brassice* torrefactum leviter, & *Oleo* illitum (ne exsiccentur), sinantur autem apertæ, donec Humor totus effluxerit.

Utilitas. In genere ad Humores varios vacuandos, revellendos, derivandos, ad Humores infixos etiam valent tenaces, qui neque Mollientibus, Attenuantibus poterunt discuti, sic enim liquati trahuntur resolvunturque: sic conferunt Hydropicis, Ischiadicis, Capitis, Articulorum contumacibus Doloribus, omnibus frigidis Affectibus pertinacibus, ac veluti deploratis. Revellens insigne Remedium est Catharris nimium in varias Partes, Soporosis excitandis, Lethargicis apprimè utile, venenatis Puncturis, Morsibus, Carbunculis, Bubonibus malignis volunt conferre: pituitosorum Morborum Remedium potiùs, quàm Biliosorum. (✱)

MORELLI CAPUT XV.

DE SACCULIS.

Lib. 2. Sect. 1.

AB effectu varii, & multiplices statui possunt. *Distentientes* videlicet, sive *Resolventes, Corroborantes, Anodyni, Emollientes, &c.*

In *Compositione*, considetanda *Materia ex qua* usitatè Sacculi parantur, & *Excipiens* Materiam seu *Continens*.

1. Ma-

9. *Pulvis Sternutatorius Rulandi. Num.* 9. Facit huc succincta, sed elegans, Compositio *Sternutatorii Rolfincii*.
♃. *Pulv. Tabaci Ind.* ℥ß.
Majorane ℥j.
Olei destill. Majorane,
Rorismar. an. ℈ß.
Ambra gr. iv.
Moschi gr. viij.
M. pro *Pulvere*.

(✱) *Quamplurima ad* Rubificantia *pertinentia habet* Ettmullerus, *ubi de* Cataplasmatis, & Emplastris.

1. *Materia ex qua*, ratione *Qualitatis*, sunt varia *Simplicia* scopo præseoti convenientia, concisa & conclusa. *Radices Cortices*, *Ligna*, *Folia*, *Flores*, *Semina*, *Aromata*, *Gummi*: unum, duo, plura pro scopo.

Ratione *Quantitatis*, Mensuram ac Pondus totius Materia defioict Partia, cui applicaodus Sacculua, magnitudo & moles. *Pro Corde* enim v. g. ℥j. ℥iß. sufficit: *pro Capite* ℥ii. *pro Ventriculo* ℥ii. ℥iiij. *pro toto Abdomine* major copia requiritur. Singulorum ergò *Doses* ita moderandæ, ut tota Compositio non excedat molem Parti affectæ convenientem.

2. *Excipiens* seu *Continens* hanc Materiam est, *Pannus lineus*, vel *sericus*, præsertim pro Partibus nobilioribus, Ex quo posteà effinguntur *Sacculi* variis formis, quadrati, oblongi, vel alterius figuræ, pro Partium idea. Qui Capiti imponeudi, *Pilei* formam debent; qui pro Veotriculo paraotur, *Scutiformes* suut; qui pro Hepate, *Luna crescentes*; qui pro Liene, *Linguæ bubulæ* figuram exprimunt.

Nota, *Materiam* nonnunquam antequam iocludatur Sacculo, *torrefieri* in Sartagine, sensim affuodendo *Vini generosi*, vel *Aqua Vita* q. s. præsertim ubi discutiendum. *Pulveres pretiosiores* & teouiores; aut pro Partibua nobilioribus præscriptos, *Bombaci*, aut *Cotoni* expansio inspergi, ut molliùs Corpori insideant. Ne Materia in unum locum labatur & cooglomeretur, *Acu interpungi* atque iotersui.

Usus. Quod ad *Modum*, Sacculi aliquaodo ita *aridi* & *sicci* Parti adhibentur, ut qui Capiti vel Cordi impoountur; aliquando verò priùs *Humore perfusi*, idque duobus modis. *Vel* enim *Vino*, *Aceto*, ant alio Liquore idoneo irrigati, ad eorum operationem accelerandam, Lapidi vel Lateri ab Igne calefacto imponuntur, ac subinde calore contracto Parti admoventur. *Vel* in *Liquore idoneo* parùm *decoquuntur*, & postmodùm compressi loco admoventur. Sæpiùs *duo* paraotur *Sacculi*, ut alternatim calentes adhiberi possiot.

Quod ad *Tempus*, quando & quamdiu gestandi Sacculi aut usurpandi, ipsa Affectus ratio docebit.

Formula ea præcedentibus patet.

Utilitas. Io *genere* ad calefaciendum prosuot, siccandum, exteouandum, discutiendum, attrahendum, & corroborandum, Dolorea minuendos, Humores evacuandos, & absorbeodos, Flatuumque eopiam consumendam.

Io *specie Sacculi Cephalici* usurpantur ad varios Capitis affectus, imprimis frigidos & diuturnos, ac flatuosos, Destillationes inhibendas, &c. *Pectori* admoventur io Pleoritide notha & Flatulenta, ac aliis Thoracis Doloribus, *Hypochondriis* in Obstructionibus ac Tumoribus Hepatis, Lienis. *Regionis Renum* in Cruciatu nephritico. *Abdomini* in Passione colica, iliaca, &c. *Partibus* denique quibusvis applicantur Sacculi, ad Tumores earundem scirrhosos. œdematosos, flatulentos, & ad Dolorem, ut in Arthritide.

SCHROEDERI CAP. LXXVIII.

DE SACCULIS.

Sacculus fomentarius fieri potest ex *Vegetabilibus* quibuscunque, incisis scilicet, crassiusculeve contusis, Sacculoque iosutis.

Applicatur tepidè, sive *siccum Sacculum* velis, sive *humidum*, id est, in Liquore aliquo coctum & expressum.

Exempla sint

1. *Sacculus Stomachalis*;

℞. *Herb. Menth. crisp. Calament. Origan. Betonic. Absinth.* ana M. 1. *Majoran.*
Fl. Rosar. rubr. an. M. ß. *Chamomill. odorat.* p. j.
Rad. Calam. arom. ʒiij.
Nucis moschat. Num. 1.
Baccar. Laur. ʒiß.
Sem. Anis. Carv. Cymin. an. ʒj.

Ea conquassatis & incisis F. *Sacculus Stomachalis* cancellatim intersutus.

Vires, Confortat mirè Ventriculum, *Cerato*.

2. *Sac-*

CAPUT LXI.

DE SACCULIS.

Sacculi sunt nibil aliud, quàm *Vegetabilia* cootusa & concisa, in *Sacculos lineos* conclusa, qui vel ita *sicci* applicantur Parti affectæ, vel priùs *humectati*, aut *decocti* in *Liquore convenienti*, applicantur convenienter.

Materia, *ex qua* fiunt *Sacculi*, suot *Vegetabilia quæcunque*: quæ incisa & contusa præscribuntur, & quidem *Quantitas* Vegetabilium pro quantitate Sacculorum majori vel minori variat.

Materia hæc inditur in *Sacculum interpassatum*, seu *interpastatum*, sive, quod hìc idem est, *intersutum*, ne Species in Sacculo mobiles binc inde possint delabi, sed sit æqualiter repletus Sacculus.

Sacculi hi variæ sunt *Figuræ*, non tam in Quantitate, quam in Figura. Quidam Sacculi sunt *Quadrati*, qui applicantur Ano in Tenesmo; quidam *Rotundi*, qui applicantur Abdomini in Colica, Dysenteria, & aliis Intestinorum Affectibus, quidam *Triangulares* in Stomachi Affectibus, & sic pro aliis Partibus applicandi.

Sacculi hi interpassati, & consuti applicantur vel *Sicci* vel *Humidi*. *Sicci* applicantur Fascia convenienti. *Sacculi Humidi* priùs irrorantur, vel irrigantur in *Liquore appropriato*, aut in *Aqua calida*, ubi opus est, ut emolliatur & discutiatur; vel in *Aqua Aceto* mista, ubi opus est penetratinoe & adstrictione. *Sacculi Stomachales*, *Antidysenterici*, *contra Tenesmum*, &c. non rarò nudi in *Acetum* immerguntur calidum, aut cum *Aceto* coquuntur, ut ebulliat Liquor, & ita Sacculi applicantur calidè Stomacho affecto. Non rarò Sacculi nudè à *calore Ignis* iocalescunt, & *sicci* applicantur Partibus affectis, uti fit in Sacculo applicato Capiti in Cephalalgia.

Usus Sacculorum est varius; pro varietate enim Ingredientium variat. In genere adhibentur pro usu calefaciendi Partes, pro usu alterandi, resolvendi & dissipandi Flatus; item ad Robur Parti conciliandum, ad leniendos Dolores, & similes alios usus. Sacculi, qui applicantur Capiti, convenientes sunt io Affectibus catarrhalibus, in Dolore Capitis à causa frigida, imprimis in Senibus, in inundatiooe Cerebri à copiosa Lympha, & inde orto Torpore, & Operationum animalium cessatione. Sic applicaotur lateri Pleuritide affecto Sacculi emollientes & discutientes, & quantum fieri potest, Sanguinem congrumatum resolvantes. In Affectibus flatulentis Hypochoodriacorum, item in Colica, & similibus Morbis, convenientissimè applicatur. In Dysenteria applicaotur Sacculi cum appropriatis Adstringentibus, coctis in Aceto, item in Tenesmo dysenterico fructuosè applicantur Sacculi.

Quantitatem Sacculi præscribit magnitudo Partis, sicque Quantitas Sacculi *Quantitatem Ingredientium*; vid. MORELLUS.

Sacculi Officinales pauci sunt, nisi *Sacculi ad Pulsus*: sed utplurimùm extemporè præscribuntur, uti rectè monet MORELLUS.

1. *Sacculus Stomachalis Num.* 1. Sacculus hic non rejiciendus est, sive calidus siccus applicetur, sive in *Vino calido* ceratatus imponatur Regioni stomachali.

Vel

℞. *Com. Absinth.*
Herba Mentha,
Flor. Rosar. an. M. j.
Rad. Acori veri,
Levist. an. ʒiij.
Cyperi rotundi,
Galangæ an. ʒj.
Caryophyll.
Macis,
Nuc. Mosch. ao. ℈j.
Flav. Cort. Citri ʒij.
Mastich. ʒiij.

F. l. a. *Sacculus interpassatus* in forma triangulari vel oblonga.

Qui Sacculus applicetor vel per se calidus, vel calefactus cum *Vino* irroratur, & applicatur in Affectibus Stomachi.

Sacculi hi pro faciliori operatione, quando sicci applicantur, possunt aspergi cum *Oleo destillato Mentha*, *Oleo Anisi*, *Fœniculi*, *acori veri*, &c.

Sed *observandum*: quòd *Sacculis Stomachicis*, etiam in *Vino* q. s. ebullitis, præferaotur longè *Spiritus aromatici*, applicati cum Panno crasso vel Linteis multiplicatis: v. g. *Spiritus Menthæ* & *Elixir Mentha*, item *Spiritus Juniperi*, *Spiritus Vini camphoratus*, calidè cum Panno scarlatino vel Linteo multiplicato applicantur in Stomachi Affectibus egregio cum successu.

2. *Sac-*

2. Sacculus Cordialis.

℞. *Fol. Meliss.* M. j. *Basilic. Card. bened.* an. Mß.
Santal. citrin. ʒij.
Cort. Citri. Arantior. an. ʒiß.
Filior. Laur. ℥i.
Cinamom. Galang. Nucis Moschat. Macis ana ℈j.
Lign. Aloes ℈ß.
Sem. Citri. Meliss. ana ʒß.
Fl. Borrag. Bugloss. Anthos, Meliss. an. p. 1. *Rosar.* p. ß.
Ex his crassiusculè contusis F. *Sacculus* Interceptus Serico.
Vires, Confert in Palpitatione. *Crato*.

3. Sacculus Nephriticus, seu Paregoricus.

℞. *Herb. Malv. Heder. terr. Bismalv. Cerefol. Parietar.* an. Mß.
Rad. Alth. Lil. alb. an. ℥i.
Sem. Fœnugr.
Fl. Camomill. Melitot. Saxifrag. an. p. 1.
Contusis & incisis, F. *Sacculus*.
Incoctus *Aqua pluvia, Lactive*, applicetur Renibus in Dolore nephritico.
Huc pertinent & *Cucupha*, cujus *Exemplum* sint

4. Species pro Cucupha, F. F.

℞. *Rad. Ireos. Fl.* ℥ß. *Cyper. rot.* ʒiij.
Fl. Lavendul. Anthos, an. ℥iij.
Fol. Menth. Majoran. Ocym. an. ʒij.
Storac. cal. Benzoin. an. ʒiiß.
Sem. Nigell. Coriandr. prep.
Summ. Thymi, Stœch. Arab. an. ʒi.
Mosch. gran. iij.
Ambr. gris. gran. ij.
F. *Pulvis grossus*, qui in *Gossypio* susceptus insuator *Pileolo serico*, interpassando.

SCHROEDERI CAPUT LXXIX.

DE SALIBUS PRÆPARATIS.

SAlia tum *Nativa* in Officinis extant, tum *Artificialia*: de Nativis alibi, de Artificialibus hìc loci agere fas est.

Artificialia Salia, vel sunt *Simplicia*, vel *Composita*, seu *Mixta*.

Simplicia (propriè sic dicta) totuplicia sunt, quotuplices Res naturales; quippe res nulla est, quæ Salis prorsus expers sit: imò constitutio Rerum naturalium primitus ea Sale dependet.

Medium, quo Salia eliciuntur, *Liquor* quilibet *aqueus* est, in quo Salia ùt solvuntur, ita & eidem sese immiscent. Quia tamen Res naturales pleræque validè compactæ sunt, præmistumque requirunt apparatum, quo compedes, quibus Sal impeditum est, aperiuntur: pro diversitate compactionis, diversi quoque *Apparatus* inventi sunt.

Creberrima tamen præ reliquis est *Incineratio*, quia partes mixtæ disgregantur, *Salque fixum* in *Cinere* remanente aptum redditur in *Aqua* liquescere, *Muriamque* constituere, maximè si *Maceratio, Transcolatioque* repetita intervenerit.

Exempli gratia:

℞. *Cinerem (Absinthii) à Carbonibus Aceto destillato purificatum*: eoque cum *Aqua* in *Lixivium*, vel transcola *Aquam fervidam* aliquoties; sic imprægnabitur *Sale*, nomenque sortietur *Lixivii*. Hoc purifica filtrando, inspissaque lenta *Evaporatione*, aut *Crystallisatione*.

N. 1. *Salia hac ratione calcinata*, quia *Lixivium* sapiunt, nec satis albicant, *calcinentur*, id est, *comburantur, fundanturve* communiter ad Ignem, ut *Albedinem* acquirant. Verùm potior videtur ratio albificandi per iteratas *Solutiones, Filtrationes*, ac *Inspissationes*; hac tamen admonitione, *in ma-*

2. *Sacculus Cordialis. Sacculi Cordiales* rari sunt: si qui in usu sunt, ad Vulgi fit imitationem, cùm Cor ceu Musculus rarissimè aliquid patiatur in Morbis; ac loco talium *Olea destillata* penetrantiora, *Citri, Camphora, Lavendula*, & sic porrò longè meliùs illinuntur.

3. *Sacculus Nephriticus seu Paregoricus. Sacculi Nephritici* usurpantur, quando Æger nephriticus insidet *Semicupio*, in quo Sacculus Antinephriticus, & benè calefactus, applicatur Parti affectæ, ut unà cum Balneo vis Sacculi penetrans Dolorem demulceat & compescat. Vel *Sacculus* talis coquitur in *Lacte* vel *Aqua simplici*: tepidè semper applicetur in summitate Ossis Sacri vel Regioni lumbari.

Huc pertinent *Cucupha*, de quibus vide *suo loco*.

C A P U T LXII.

DE SALIBUS PRÆPARATIS.

SAlia constituunt *Ingrediens* quoddam *Pulverum*: de quibus in genere observetur, quòd in Officinis usitata sint vel *Artificialia*, vel *Nativa*. *Artificialia* sunt vel *Simplicia*, vel *Composita*. *Simplicia* sunt vel *Acida*, vel *Urinosa* & *Urinosa*, vel *Volatilia* vel *Fixa*. *Volatilia* sunt opera Naturæ. *Fixa* autem sunt opera Artis, & Ignis producta.

Hæc *duo Salia*, *Acida & Alcalia*, *in omnibus Regnis* reperiuntur, & diversam scenam ludunt: mutuo concursu resoluta producunt Effervescentiam, vel induunt fortem & impetuosum Motum, sub quo coeunt in Concretum novum, nempe *Salsum tertium*. *Motus* autem ille vel *sedatus* est & temperatus, vel *impetuosus*.

Sedatus est, quando Salia additis aliis particulis coeunt, & vocatur *Fermentatio*, quæ & *Purificationem* sub se continet. Quæ impetuosè coeunt, sunt *Salia acria*, & dicitur *Effervescentia*.

In *Regno Minerali* reperiuntur *Salia Acida*: sicut mediante Acido ex Metallis, Mineralibus, eorumque cognatis *Concreta saliformia*, nova nempe decomposita, ad *Vitriolorum* naturam plùs minùs accedentia, habentur, ut patet ex *Saturno*, & *Concretis vitriolaceis*. *Salia* aliàs *Fixa* propriè dicta, uti & *Volatilia*, *Regni Mineralis propriè dicta sunt nulla*; quod enim *Succinum* attinet, obscuri perquàm sunt ejus natales.

Animale Regnum promptè & copiosè suggerit *Salia volatilia*, quæ ex *Solidis*, simplici rigorosiori paulò per Retortam *Destillatione*, Igne nonnihil fortiori, eliciuntur: ex *Mollioribus* verò & *Fluidis*, nonnisi vel prævia aliquali *Putrefactione*, vel aliquali *Salis* cujusdam *fixi* absorbentis *additione*, vel *Nitri detonati* commixtione. Rationes harum Operationum infra, ubi *de Spiritibus*, explicabuntur; hi quippe sunt *Salium* saltim *Flores*.

Salia volatilia Animalium ordinariò, propter pertinaciorem *Olei empyreumatici* adhæsionem, fœtida ac nauseosissima sunt. *Depurantur* autem optimè ab hoc Contagio oleoso mediante *Spiritu Vini*. Scilicet postquam semel *Sal Volatile* post primam Destillationem fuerit sublimatum, cum *Spiritu Vini* illud lavant, sicque potissimas & exteriùs magis adhærentes Oleositates Spiritu Vini imbibitas abluunt. Quo facto, *alius* affunditur *Spiritus Vini*, digeruntur per unum alterumve diem, hinc Calore leni ex Cucurbita vel Vase altiori sublimantur, & adscendit *Sal volatile albissimum*, remanente *Spiritu Vini* particulis oleosis imprægnato. *Sal* hoc ulteriùs exactè *depurari potest*, si porrò in *Aqua communi* solvatur; & aliquamdiu digeratur, hinc sublimatur; sic enim eò purius obtinebitur illud. Salia hæc volatilia Animalium non depurantur saltem à Spiritu Vini, sed aliqualiter ab eodem figuntur: v. g.

♃. *Spir. Vini tartarisatus, seu maximè rectificatus.*
Affundatur *Salis volatili depurato*.
Ponuntur in loco calido ad Digestionem, & aliqualem unionem: hinc per aliquot dies ponuntur in loco frigido, & sic figuntur in *Crystallos*, seu coagulantur.

Sed hæc potiùs *Salia* sunt nonnihil *coagulata*, quàm *fixata*: in loco enim calido adhuc facilè evolant; non enim nisi per Acida concentrari & figi possunt. Aliàs, ut *Salia volatilia* absque fœtore & nigrore asserventur, *Spiritus Vini tartarisatus* affunditur; hic enim imbibit Oleum, redditur rubicundus, & Sal sine sensili alteratione ita subsistit.

An *Animalia* etiam *Sal Fixum* obtineant cum copioso suo, quo instructa sunt, Sale volatili? quæritur. Equidem *paucum* illud admodùm est, ex iisdem quod elici valet, ex liquidis quidem partibus promptiùs, ex solidis difficiliùs & parciùs. Sic ex *Sanguine bubulo* post Destillationem ex lcinatoriam ex *Capite mortuo Sal fixum* præparavi, quod tamen reverà magis salsum, indeque in cubicam figuram coagulabile erat, quàm alcalisatum, utut Aeri libero expositum facilè diffluerent: conf. BARTHOLINI *Acta Med. Hass. Volum.* 2. *pag.* 284. Quoad Fixa talia ex partibus solidis, *Ossibus* & *Cornubus* ac *Carnibus*, &c. equidem pauca horum deprehenduntur post dictarum harum partium Calcinationem vestigia, obruta nempe & quasi infixa nimis terrearum particularum compedibus. Experimentum tamen fieri potest per *Extinctionem*, dum Cornu Cervi ustum adhuc ignitum aliquoties in Aqua extinctum salsedine aliquali imbuerit. *Ratio* quarè in minima quantita-
te

majori Dosi hæc Salia esse eshibenda. *Saporem lixiviosum* quod attinet, optimè is aboletur, si *Cineres* eum *Sulphuris* ana circiter mixti, accenso *Sulphure* calcinentur, atque hinc *Elixiviationi* submittantur.

N. a. *Salia hæc* suoduot *Spiritum penetrantissimum*, si xd modom, quo *Sal commune*, destillentur.

Salia volatilia, *Essentialia* nonnulla dicta, nihil aliud esse videntur, quàm portio Salis aliquaotulùm elaborata, Humori nutritivo immista, necdum Substantiæ crassæ insinnata.

Modus fiendi ex Plantis.

℞. *Plantam convenientem*: coque eam magna quantitate *Aqua*, hinc exprime *Succum*, eumque optimè purificatum iospissa aliquantulùm, reponeque ad crystallisandum s.a.

N. *Si Succum purificatum recenti Herba* affunderis, intereveniente *Digestione*, *Coctione ac Expressione*, ut priùs, *majorem Salis copiam* naneiſceris.

Exhibent itidem *Ligna*, *Ossa*, *Cornua*, *Sanguis*, &c. *Salia* vola-

---

te elici queant Salia Fixa es Animalibus, est, quia destituuntor Acido. Cùm namque Plantarum Salia alcalisata ex colliquatione Acidi & Alcali fiant, ut infrà patebit, in Animalibus verò Principium istud coagulans Acidum ferè deficiat, seu parcius sit, Salis Fixi proventus parcissimus erit. Utut autem *Oleo* constent Animalia, In Oleo verò occultum Acidum sit, & Alcali urinosum volatile adsit; tamen propter insufficientiam Acidi coagulaotis, quale in Aoimalibus oon est, prout in Vegetabilibus, minus copiosum Sal fixum producitur. Sic inter Plantas etiam aquosiores, quibuscum Partes ac Humore nostri non ineptè conferri possuot, in minima quantitate Sal fixum itidem elicitur. Non detentæ itaque Animalium partes volatiles, ob Acidi peouriam, copiosum Phlegma nimis illud diluens, antequàm Igne colliqoari aut uoiri possont, in auras abeunt.

In *Regno Vegetabili* sunt *Salia Acida* & *Urinosa*: si enim fermentaodo tractantur Vegetabilia, extravertitur Sal acidum: imò res, quæ apparenter insipidæ sunt, fermentaodo Acorem contrahunt, ut sunt *Flores Cyani*; in putrefactione ecootrà manifestat se Sal alcali volatile: quod si recentia torturæ Vulcaoi committaotur, se exeruot Salia fixa in Cineribus. Pro varia igitur tractatiooe, varia oriuntur Salia.

In specie quoad *Vegetabilium Salia in forma sicca parabilia*, *triplicem* horum depreheodimus *Differentiam*: sunt enim vel *Volatilia*, vel *Fixa*, vel *Media* quasi *natura*, *Essentialia* dicta; reverà in sua crasi *Enixa* seu *Salsa*, eaque & Volatilium & Fixotum primæ matres.

Quoad SALIA URINOSA VOLATILIA: observandum ante omnia, quod reperiatur Animale & Vegetabile inter Regna in puncto Saliom Volatiliom ex utrisque parabiliom, hæc Differentia, quòd *Vegetabilia* per se, Ignis etiam ope, oihil Salis Volatilis, multom verò Salis Fixi. *Animalium* verò per se multum Salis Volatilis, parum Fixi, & hujus non Urinosi, sed Salsi suggeroot. *Ratio* videtur esse, quòd Salia Volatilia in Vegetabilibus à Sulphure eorum (in recessu magis acido quam Aoimalium) nimis concentrata sint, ita ut sub primo etiam Ignis insultu colliquescant magis Sulphura eum Salibus, adeoque saltim Oleum & Sal fixum suggerunt. Quòd insint Salia volatilia Vegerabilibus, testatur *Sapor acris* penetrans & punctivus, uti testantur *Plantæ Scorbuticæ*; qui reverà nihil est aliud nisi eorum Sal volatile: & quidem scio, quòd ex *Pane* quidam destillarit *Spiritum* eum *Sale volatili*; jam verò Panis est ex Farina Vegetabilium: ita novi quendam, qui insuodendo in *Spiritum Vini rectificatum* grana *Piperis* coutusa, louga digestione acquisivit *Sal volatile ex Pipere in Spiritu Vini*: item qui legitimè destillare noroot *Absinthium*, eom *Spiritu* possunt acquirere *Sal volatile Absinthii* amarissimi & peoetrantissimi saporis: sicuti noster MATTHÆUS aliquando acquisivit hic *Spiritum Absinthii* eum *Sale volatili* in forma sicca; adeò ut *non sit impossibile*, *habere Sal volatile ex Vegetabilibus*.

Necesse est ergò pro acqoirendis Salibus volatilibus ex Vegerabilibus, ut *Sulphuris ligantis textura dissolvatur*, ut ita Salia volatilia, quasi sui juris facta, possint resistere, Fit hoc *tribus modis*:

1. Per *Putrefactionem*, qua satiscit Sulphur, enervatur Acidum, & magis magisque emergit Sal volatile.
2. Per *Concremationem*: hac enim Pingue deflagrando maximam partem absumitur, & emergit Sal volatile: v.g. in Fuligine, quæ destillata Sal volatile & Spiritum urinosum, cum aliis Productis Ignis, simul fundit.
3. Per *Digestionem* cum Alcalisatis seu Alcalibus fixis: his enim dissolvitur Pinguedinis sulphureæ compages destruitor plùs minùs Acidum, adeoque emergit Sal volatile liberum; uti fit, dum per Salia fixa ex Oleis destillatis intercedente Digestiooe fiunt Salia volatilia.

Ratio verò, *quare in Vegetabili Regno tam firmiter coalescant Salia volatilia*? esse videtur intensius *Acidum*, quo Vegetabilia eorumque Sulphura pollent, præ Aoimalibus; unde & omnia Fermaotationis motu ad Acescentiam disponi possunt, sicut Ligna actu manifestum Acidum possident.

Hujus itaque præsentia, uti in Vegetabilibus ligat & magis concentrat Sal volatile, unde tam promptè arctiori colliquatione io Salia fixa abeuot; ita ejus absentia in Animalibus libera magis & sui juris esse quasi permittit Salia volatilia.

Quoad *Usum Salium volatilium ex Animalibus*: sanè omnia sunt penetrativa, viscidi attenuativa, glutinosi incisiva, Acidi destructiva, diuretica, sudorifera, Scorbuti, Mali hypochondriaci, intermittentium ac similium Morborum chrooicorum curativa. Sed cùm hæ sint proprietates quæ ipsis, tanquam Salibus volatilibus & singulis aliqualiter competant, dubium emergit: *an Salia volatilia Vegetabilium inter se differant? an verò non? adeòque de Crasi specifica seminali aliquid aut nihil obtineant?* Res potest expediri *distinctione*: nempe vel plus minus de Sulphure concreti nondum penitus destructo participant Salia volatilia, vel de eodem penitùs fatiscente, oihil obtinent: si prius, aliqualis subest Differentia; si posterius, reverà inter se coincidunt. Quòd si suprà dictos Præparationum modos consideremus, manifestum evadit: nullam singularem Differentiam ioter ea intercedere, quia Experientia constat, Salem volatilem non secus ac Spiritum volatilem urinosum Fumariæ, Chelidonii majoris, Absinthii, Meothæ, &c. nullam, ne minimam quidem sensibilem obtioere Differentiam, ita ut revera promiscuus eorum videatur usus. Conf. SYLVIUS *lib. 3. Prax. pag. 136.* BECKIUS *Exper. circa Rer. natural. Princip. p. 148.* BOYLE *Chymist. scept. pag. 157.* BARTHOLINUS *Act. Med. Hafn. Volum. 2. pag. 177.* Nec est, quod obiiciatur singularis illa Differentia, eaque multiplex Salium volatilium, cujus mentionem facit TACHENIUS *Hippocr. Chym. cap. 19.* Alia ratio est dictorum Salium in naturali statu consideratorum, alia ratio est eorundem sub artificiali opera multipliciter alteratorum. Interim singolare quid obtineot quædam Vegetabilia, v. g. destillata cum Piperitide, item Spiritus Sinapi cum Calce viva, item Spiritus ac Sal volatile Absinthii, item Cochleariæ, aliquantulùm saltim & inchoativè putrefactorum, quæ iotegram Concreti crasin reverà obtinent.

Ulteriùs quæritur: *an Salia volatilia Vegetabilium & Animalium inter se differant?* Sanè ritè parata, probè depurata & rectificata, sibi invicem simillima sunt, ita tamen, ut Vegetabilium Salia volatilia subtiliora adeòque penetrantiora videantur, ac delicatiora Animalium Salibus: unde dum Salia hæc à suis Sulphuribus penitus ferè separata suot, aut exile illud, quod participant de sulphureo Contagio, nullam sensibilem alterationem efficere queat, propterea statuendum videtur, *exilem inter Salia intercedere Differentiam*.

Ulteriùs disquiritur, neque id immeritò, à Modernis: *an Salia hæc volatilia tam Animalium, quam in specie Vegetabilium, formaliter in Concretis præexistant?* Reverà de *materiali præexistentia* nullum est dubium: sed de *formali* multùm disquiritur; idque ex eo, quoniam nonnisi prævia insigni totius Concreti alteratiooe, & plùs minùs destructione, adeoque in oovam texturam particularum permutatione, Salia volatilia hæc obtineri queant. Nam in *Animalibus*, quicquid ex iis mitiori sub examine elicitur, *Gelatina* est; ex *Vegetabilibus* verò est *Succus*, & in hoc *Sal essentiale*. Unde dubium emergit; *an secondùm quosdam ex Pingui seu Oleo oriantur, dum nempe Acidum hujus occultum cum particulis pinguibus in novum Concretum contexatur*, quod Sal volatile constituat? *an verò ex Sale essentiali nascantur, Acido hujus volatili occulte subtilem terream substantiam arripiente*, & in tale Sal volatile abeunt? Sanè omnia Salia volatilia, quæ adhuc in forma sicca coagulabilia existunt, de Acido participant. Sed de iis, quæ non sunt coagulabilia, nempe quæ à Calce viva fuerunt rectificata, de his res magis dubia videtur: *an & hæc de Acido adhuc participare queant?*

Cæterùm cùm *rara sit avis Sal volatile in forma sicca ex Plantis*, propterea Moderni *Sal volatile compositum Vegetabilium*, beneficio *Spiritus Vini*, *Salis Ammoniaci*, & *Olei destillati*, ex Plantis eliciunt, & vocant *Salia volatilia oleosa*, vel *Spiritus salino-volatiles oleosos*. Superiùs enim monui: quod *Olea destillata Vegetabilium* nihil sint aliud, nisi *Sal volatile concentra-*

volatilia; sed nonnisi interveniente *Destillatione*, qua parietibus Vasorum destillatorium ea adhærescunt. Vide *in Oleis destillatis*.

Salia impropriè sic dicta parantur ex *Lapidibus*, *Metallis*, *Cornibus*, *Ossibus*, *Crustaceis*, quæ beneficio *acidi* cujusdam *Spiritus* solvuntur (communiter recipitur, *Acetum destillatum*; vide *Magisterium*) filtrantur, & Evaporatione in *Pulverem* rediguntur, quem *Sal* vocant.

Hunc *Salem* abluunt aliquoties, ne Acidum sapiat, & servant pro usu, vel edulcoratum in *Liquorem per deliquium* in Cella resolvunt. Vide *Liquor*.

SALIA SIMPLICIA usitatiora.

Absynthii Fixum.	*Borraginis.*
Essentiale.	*Cancrorum.*
Acetosella.	*Cardui benedicti Fixum,*
Agrimonia.	*Essentiale.*
Aluminis, Saccharum Aluminis.	*Centaurii minoris.*
Angelica.	*Corefolii.*
Artemisia.	*Chamæmeli.*
	Cichorei.

Cin-

---

ratum. Huc ergò respexerunt Authores, & voluerunt denuò separare, & in Sal volatile sublimare: quoniam verò non processit, propterea adjunxerunt Spiritum Vini & Salis Ammoniaci, ut Spiritus Vini dissolvat Oleum destillatum, & Spiritus Salis Ammoniaci conjungatur cum Spiritu Vini. Hæc tria invicem mixta destillant in unum tertium *Sal volatile oleosum*. Horum verò parandorum ferè mille modi sunt. *Primus*, qui hæc Salia volatilia oleosa paravit, est BOYLE *in Phil. Experimentali P. 2. S. 1. p.* 382. Talis e. g. est, si *Spiritus Vini rectificatissimus* infusione supra *Subjecta oleosa*: v. g. *Aromata*, & digestione probè imprægnetur, & huic *Calx viva* & *Sal Ammoniacum*, aut ipse *Spiritus Salis Ammoniaci*, addatur, blando Igne destilletur, & cohobetur, prodit *Spiritus urinosus oleosus aromaticus*. Præprimis autem procedit hoc in *Caryophyllis & Cinnamomo* ubi Spiritus coloris aurei urinosus aromaticus habetur: item si *Spiritus Urinæ per fermentationem*, vel *Spiritus Salis Ammoniaci cum Sale Tartari*, affundatur *Oleo destillato*, cum eodem coit, & ita semel mutuò coagulant; sic istud *Coagulum* destillatum prodit in forma *Salis volatilis* elegantis: vel miscetur *Sal volatile animale* cum *Oleo quodam vegetabili destillato*, sic sublimando aliquoties certè Sal volatile aliquid de Oleo secum rapit, & in forma *Salis volatilis oleosi aromatici* adscendet. Probari id poterit v. g. cum *Oleo Ligni Rhodii*; vel *Mistura* fiat ex *Calce viva*, *Sale Ammoniaco*, & *Oleo destillato*: affundatur *Spiritus Vini rectificatissimus*, stent diu in digestione, pòst destillentur per Alembicum, & habebitur *Sal volatile oleosum*, elegantis saporis, & odoris; e. g.

℞. *Spiritus Vini aromat.* cum *Spiritu Vini tartarisat*, *par.* p. iij.
Sal. Ammon. Sal. Tartari seu *Ciner. clavell. par.* p. j.
M. & destillentur lento Igne.

Vel

℞. *Spiritus Vini tartarisati* part. iij.
Olei destillati cujusd. Aromat. quantum imbibere possit,
Spiritus Sal. Ammoniaci part. j.
M. destillentur lento Igne.

Quod ad SALIA FIXA: horum præsentiam manifesto quælibet *Cineres* eorumque *Lixivia* loquuntur: fiunt enim hæc, quando calcinantur Vegetabilia, & rediguntur in Cineres; è quibus post *Elixiviationem* & *Filtrationem* per *Exhalationem*, in fundo remanent *Salia fixa*, id est, talia Salia, quæ Igne fortissimo calcinata non mutant naturam sed semper fixa permanent.

Quæstio *de origine eorum prima* oritur; *An materialiter tantùm, an formaliter in Plantis præexistant?* Dubium hoc paucis resolvendum: nempe de formali eorum nil deprehenditur in Concreto, sed saltem materialiter. Sufficienter hoc declarat TACHENIUS *in Hippocr. Chym.* & HELMONTIUS *in Scriptis*, qui demonstrant sufficienter, quòd *Salia* hæc tantùm sint *Artificialia*, per se in nullo Vegetabili reperiantur; sed fiant de novo per σύγκρισιν ab Igne factam sub Calcinatione per colliquationem Sulphuris, seu Pinguedinis, in recessu acidæ, cum Sale volatili. Dum enim Ignis agit in Concretum, colliquefacit Pingue seu Sulphurque in hoc per minima sui moto agit Alcali in motum concitatum: agunt sic in se mutuò, & invicem coeunt in tertium primò *Salsum*: tandem ulteriori in Igne actione perfectiùs destruitur Pingue, & cum Alcali intimiùs unitum emergit *Fixum Alcali*: sub ista tamen societate & aliquas terreas particulas plùs minùs simul arripiunt. Hinc in *Salibus Fixis* seu *artefactis* consideretur

1. *Materia*, quæ sunt Salia Concreti volatilia.
2. *Efficiens*, quod est Ignis.
3. *Modus fiendi*, qui est Colliquatio eorum cum particulis terreis.
4. *Forma Salis*, seu *specialis* novi Concreti emergentis *Textura*, quæ est, quòd sint Corpora instar Calcis vivæ cujusdam salsioris.

Quòd verò sint *Fixa hæc Salia Artificialia*, patet ex eo: quòd

1. E Vegetabilius putrefactis non possit Sal fixum præparari, quia *deest Sal*, sub colliquatione *figendum in Sal fixum*; non secus ac Ligna cariosa calcinata nil ferè Salis fixi suggerunt.
2. Quia parili ratione ex *Nitro* (Concreto nempe ex Sale urinoso volatili oleoso Excrementorum Animalium, quod cum Acido aëreo in Nitrum, & hoc per se totum in Ignem abit) cum *Subjectis sulphureis* tractato, *Sal fixum alcali* parari potest, quale propriè dictum in eo non habebatur.
3. Quia nulla alia vi *nisi per Ignem*, & quidem apertum, obtineri possunt: nullum enim Vegetabile in Cinerem redigitur, nisi in Igne nudo; cùm clauso Vase in Carbones abeat.
4. Si *per Fermentationem* recludatur Mistum, talia Vegetabilia paucum admodùm vel nullum suggerunt Sal fixum post Calcinationem, quia sub reclusione Sal volatile evolavit.

HELMONTIUS dicit: quòd fiant ex colliquatione Sulphuris Plantæ cum Sale volatili; quod perinde est, ac si dicat cum TACHENIO, quòd fiant ex Acido Plantæ cum Sale volatili urinoso: nam sulphureum Plantæ Principium est Acidum, & omnia Suphlura Acidum in se continent: adeòque Sulphur & Sal volatile sub Concrematione colliquescendo partim avolant & condensantur in Fuliginem, partim colliquefacta cum Substantia terrea concrescunt in *Alcali fixum*.

Quò temperatiora sunt hæc Salia, eò magis conducunt. Hæc Salia fixa in principio sunt minùs pura, interdum & obscura, & quasi nigricantia. *Purificantur* autem *vario modo*. *Modus optimus* est, qui fit per *Calcinationem* in Crucibulo, ut partes heterogeneæ comburantur, hinc per crebras *Solutiones in Aqua simplici*, & repetitas *Coagulationes*. Quidam ex Chymicis Salia fixa alcalia depurare volunt beneficio *Sulphuris*: nempe vel incendunt *Sulphur* cum *Cineribus*, vel miscent ipsa *Salia* jam inspissata cum *Sulphuris* ana, in Ignem seponunt, ut Sulphur inflammetur, & acquirunt *Sal* elegans. Cæterùm *hæc Purificatio est sophistica*. Nam hæc Salia fixa Plantarum sunt de natura Alcalium fixorum. Quando itaque inflammantur, deflagrat ea Sulphure substantia pinguis, ejusdemque pars acida se jungit cum Alcali fixo Plantæ, & ita se uniunt; unde novum Concretum & Sal salsum tertium oritur, compositum ea Acido Sulphuris, & Sale fixo alcalino Plantæ. Meritò ergò à ZWELFERO *in Animadversion. ad Pharm. August. p.* 435. & quamplurimis aliis, rejicitur hæc *Depuratio*.

Varia autem sunt *Salia fixa* pro varietate Vegetabilium & Calcinationis, nunc *Salsa*, nunc *Urinosa*: v. g. in Absinthio, si cautè & leni Igne comburatur invenitur Sal salsum; sin verò Cineres nimis diu calcinentur, abeunt in Lixivialia & purè Alcalia. Nam Subjecta temperata, in quibus Acidum pingue æquiponderat Alcali volatili, in Incineratione moderato Igne tractata, abeunt in Sal salsum. Forti ergò Calcinatione Acidum pingue abit in auras; unde ex *Salibus* mediocriter calcinatis, adeòque quodammodò salsis, mistis cum *Bolo*, adhuc *Spiritus subtilis acidulus* per Retortam, at in pauca quantitate, destillari potest; sicut ex *Sale communi*, qui ea Salibus perfectè lixivialibus nullo modo acquiritur, quod notandum.

Usus & effectus Salium hujusmodi *fixorum alcalinorum* in genere est:

1. *Absorbere* & destruere *Acida* in Corpore nostro.
2. *Resolvere Sordes*, ac Mucilaginem crassam & viscidam in Ventriculo, Intestis, & Abdominis meatibus stagnantem.
3. *Per Urinam*, interdum *per Sudorem*, Excretiones movere.
4. *Febres intermittentes* curare.

In *Usu* autem eorum *observandum* est:

1. Quòd, dum exhibentur, debeant solvi in *Brodio Carnis calente*; sic enim majorem vim habent: sin verò priùs non solvantur in Vehiculo calente, lædunt Ventri-

Cinnamomi.
C. C. volatile.
Cranii humani volatile.
Euphragia.
Fabarum è Stramine & Corticibus.
Fœniculi.
Fragaria.
Fraxini è Ligno.
Fumaria.

Genistæ.
Guajaci volatile.
Hederæ terrestris.
Hyperici.
Hyssopi.
Juniperi è Baccis.
ex Ligno.
Lavendulæ.
Majoranæ.
Matricaria.

Melissæ.
Menthæ.
Nitri crystallini fixi, Lapis Prunella.
Ononidis.
Persicariæ.
Pimpinella.
Plantaginis.
Ruta.
Salviæ.

Sanguinis humani.
Scordii.
Succini volatile.
Tamarisci.
Tartari.
Vitrioli vomitivum.
Urinæ.
Urtica.
Zedoaria.

S A-

---

triculum, facilèque Nauseam faciunt.

2. Omnia Salia debent sumi *jejuno stomacho*, & hinc aliquot horarum Jejunium institui.

Sed cùm modò recensiti Effectus & Proprietates sint communes iis omnibus, quæstio adhuc est: *annon & proprias habeant ex speciali Concreti crasi oriundas?* adeoque *an omnia eadem sint essentia, & non differant inter se?* ita ut verbi gratia Sal Absinthii fixum differat à Sale Cardui benedicti, & hoc à Sale Plantaginis, vel Artemisiæ, aut Salviæ non differat. Quidam affirmant, quidam negant.

Ex *Geneseos illorum ratione* res decidi facilè potest: scilicet in Incineratione rerum vis earum seminalis perit, *adeòque specificè vix differunt Salia*: nihilominùs tamen in ipsa illa colliquatione Salis volatilis & Sulphuris aliquantum seminalis virtutis adhuc absconditur; adeòque tam ratione virtutis seminalis specificæ, quàm ratione constitutionis propriæ Salium lixivialium, aliqualis eorum est Differentia: & hæc habet originem solùm à partibus sui pinguibus, Sulphure nempe, majori denique & minori colliquatione. *Alcalisata* HELMONTIUS appellat *pinguia*; nec immeritò; quia ex Pinguedinis & oleosæ partis colliquatione ortum habent: quo itaque plus ejus colliquatum est, eò pinguius alcalisatum existit, ut in Sale Tartari, item in Alcali Tartari & Nitri, quod ferè instar Saponis existit, evidens est. Nempe in Calcinationis ratione res omnis sola est, prout vulgari modo præparata sunt, non differunt essentia, sed omnia inter se conveniunt, sicuti Salia volatilia Animalium. Nam hæc omnia, uti sunt ejusdem ferè naturæ, ut Sal volatile Urinæ, ita Sal Artemisiæ, Salviæ, Absinthii, Tartari, Cardui benedicti, &c. fixa, prout communiter præparantur, non multùm differunt. Si verò accuratè præparentur, ita ut Pingue colliquefactum non destruatur penitus, nec adeò intimè concentretur; etiam essentialis ferè Differentia in Medico Foro concedenda erit; confer. hic BORRICHIUS *Herm. Sap.* 352. Omnibus hic est Magister TACHENIUS *Hippocrate Chym. cap.* 21. & *Clav. cap.* 5. qui docet, qua ratione ritè calcinanda sint, ut alcalisata Salia de vi seminali Concreti plùs minùs participent; præprimis cùm BORELLUS *Cent.* 2. *Observat.* 21. in *Lixiviis congelatis diversas Vegetabilium figuras* annotarit: quod & in Urticarum Lixivio QUERCETANUS, MULLERUS *in Mirac. chymicis*, atque ROSENBERGIUS *in Rhodolog.* observarunt. Huc etiam facit, quod BORELLUS *Cent.* 4. *Obs.* 34. *de Cancrorum incineratorum revivificatione* refert. Et exinde *Paliagenesia Vegetabilium ex eorum Salibus fixis* deducenda est, dum verbi gratia Sal Menthæ in Mentham denuò in Terra fœcunda excrevisse observavit curiosus quidam Medicus. Sic etiam notatu digna est Observatio *le* FEBURE *in sua Chymia*, qui *ex Cineribus Fœniculi* elixiviatis Fimo damnatis & conjectis, subsequenti anno *Fœniculum* ubertimè germinatum observavit; quod etiam de *Sale fixo Urtica* Terræ congruæ commisso ROCHAS *de Aquis mineral.* testatur: videatur BORRICHIUS *in Herm. Sapient. Præfat.* Maximè ad Salium fixorum alcalisatorum virtutes specificas probandas huc facit, quod BARNERUS in M. A. N. C. *Anno* 6. & 7. *Observat.* 199. testatur de Cive Numburgensi, qui Absinthium planè abhorrens, à Sale Absinthii insciè assumpto in Animi deliquium & Vomitus incidit. Nempe quæ simpliciter saltim in salsa colliquata sunt, illa Salis, præsertim ex Aromaticis parata, vim aliqualem seminalem omninò plùs minùs obtinere videntur, & ex hoc fundamento etiam *Spirituum acidorum ex Salibus fixis Destillatio* expediri potest: de quibus *suprà* dixi.

Interim utut Alcalisata perfectè, vi specifica seminali ad usum Medicum destinata orbata non differant, quin tamen ex particularum colliquatarum ratione aliqualem in sua textura differentiam, & hinc in mechanicis proprietates nonnihil distinctas obtinere valeant, negari non potest: exempli gratia si hisce Salibus Vitriola præcipitantur, fit ut unum Sal hoc promptiùs, alterum autem tardiùs præcipitet; sicut Sal Tartari præ aliis prærogativam habet in resuscitando Mercurio; quod etiam illustrant *Experimenta præcipitatoria* TACHENII *Hipp. Chym. cap.* 7. & 16. Virtutes ergò specificæ suis Simplicibus in Salibus fixis ritè paratis absolutè denegari non possunt.

Salia hæc Vegetabilium præmittuntur crebrò loco *Digestivorum ante Purgantia*; item in Febribus intermittentibus die Remissionis, aut etiam ante Paroxysmum pro Sudore & Curatione Febris. Tale *Sal Digestivum* potest haberi hoc modo:

℞. *Tartari vitriolati* ℈ij.
Salis Absinth.
Cent. min.
Cichor. an. ℈j.
Div. in 4. part. æqu. S.
Sal Digestivum pro aliquot vicibus:

Capitur diebus Intermissionis in Febribus intermittentibus, vel etiam ante Paroxysmum.

Quando volumus habere *Sal Diureticum*, præscribimus hoc modo:

℞. *Salis fixi. Fabar.*
Tartari an. ℥ß.
vol. Succ. ℈j.
M. div. in 3. part. æqu. S.
Sal Diureticum.

Est egregium Diureticum in Calculo, Nephritide, Hydrope & similibus Affectibus.

Tangenda venit adhuc obiter *Salium fixorum*, specia tim *Vegetabilium*, tantoperè desiderata *Volatilisatio*, authore HELMONTIO primitus insinuata, & hinc à posterioribus Chymicis tanto studio prosecuta. Consistit totum Artificium in eo, ut saltem Substantia seu Cals figens separetur ex consortio colliquatarum particularum sulphurearum & alcalium volatilium, quo impetrato, habebitur *Concretum salinum*, quod *in usu Medico* habet potestatem resolutivam contumaciorum in corpore Obstructionum, abstersivam quarumvis sordium, & penetrativam ad quartam usque Corporis Digestionem: *in usu verò Alchymistico* vim Aperiendi Coagulationem metallicam, & claustra adhærentis & figentis Sulphuris Corporum metallicorum reserandi, solvendi itidem in primum sui Liquorem duriora quædam Concreta, ut Perlas, Lapillos Cancrorum; adeò ut ceu *Succedaneum Liquoris Alcahest* hæc ipsa commendet HELMONTIUS *de Febr. cap.* 15. §. 26. Siquidem talia volatilisata Salia fixa præ volgò notis Salibus volatilibus, ob colliquationem particularum salinarum per ignis vim præviam, magis ignea, acriora, penetrantioraque facta fuerint. Sed quanti laboris sit Salia fixa hæc volatilisare, præ cæteris BECK *in Experim. circa Rerum Natural. Princip. Epist. & Vindic.* BARNERI *in* BECKIUM, consulendi sunt; non minùs quam BECHERUS *Suppl.* 2. *pag.* 81. *seqq.* Sanè BECKII *Experimenta* hoc in puncto non sufficiunt, ut præter BARNERUM *in Vindiciis*, ipsa Præparationum ratio ostendit. Quantum LUDOVICI in hoc puncto laboraverit, *Scriptum* ejus *de Sale volatili Tartari* docet. Res mihi adhuc intentata, inde intricata videtur; unde negotium hoc curiosioribus & felicioribus relinquo.

Restant adhuc *Salia Vegetabilium essentialia* seu succulenta, quæ sunt *Concreta salsiformia*, ex *Succis Vegetabilium* expressis, vel etiam ex *Plantis* in s. q. *Aqua* coctis, & postmodùm expressis enata; suntque vel *propriè* talia, vel *impropriè*. *Hæc* sunt Sedimenta impura, bolaria, &c. qualia ex Lupulo, Carduo benedicto, Salvia, &c. educuntur. *Propriè* dicta *Salia essentialia* sunt vel *Tartarea*, vel *Nitrosa*. Parantur ex Succis vel simplici *Expressione*, vel præviâ cum *Aqua Coctione*, elicitis, depuratis, & ad Syrupi consistentiam sensim evaporatis; ubi spontanea *Coagulatione* in frigido loco in *Crystallos* concrescunt, quæ vocantur *Salia essentialia Tartarea*, ex Acidis aut his cognatis, Acetosæ, Succo Citri, Ribium, Berberum, Tamarindis, &c. præparantur. Reverà autem nihil sunt aliud, nisi *Tartarus Plantarum*: sicut enim Tartarus ex Uvarum Succo expresso & fermentato in loco frigido concrescit; ita Succi Plantarum dant talem Tartarum in loco frigido post Fermentationem, qui est Principium salinum cum Suc-

co

SALIA IMPROPRIE sic dicta rectiùs CALCES diceres: usitatoria sunt

Jovis. *Corallorum.*
Saturni. *Perlarum, &c.*

SALIA COMPOSITA.

1. *Sal Alkali.*

℞. *Calc. viv.* ℔i.
Ciner. Isatidis ℔ß.
Tart. & Sal. Nit. ana ℥i.
Coque in *Aqua* ut fiat *Lixivium*: filtra ac inspissa ad siccitatem.

N. 1. *Theophrastus* ℞. *Cineres clavell. Calc. viv. & Cineres Fabarum*, extrahit *Lixivium*, coagulatque.

N. 2. *Veneti* ℞. *Calc. vivæ* ℔i. *Cineris Fagi*, vel *Quercus* ℔ij. *Fellis Vitri*, *Vitrioli calcinati*, *Tart.* an. ℥ij. Faciunt *Lixivium*, atque exinde *Sal*.

N. 3. *Alkali æquivocationem* Vide *lib.* i.

Usus hujus *Salis* solus chymicus est, inservitque 1. *Separationi Solis à Venere*, si Influxui injiciatur. 2. Facit ad fluxionem Lunæ facilitandam.

2. *Sal Alembrot.*

℞. *Sal. com. præparat. Salis Gemmæ, Salis Alkali*, ana ℥i.
F. *Lixivium* cum *Succi Menthæ* ac *Caryophyllat.* ao. ℥ij. *Aquæ fontan.* ℔ii. Filtra & coagula.

N. 1. Dicitur & *Sal Ellebrot*, *Sal Taberi*, *Sal Alkitsan*.

N. 2. Est & *Sal Alembrot nativum*, quod in Cypro, *ex certa Terra* in Monte Olympo extrahitur, formamque & colorem Sanguinis concreti habet, sed nostratibus incognitum.

---

cu suo in Crystallos redactum. Elegantior est *Modus* ZWELFERI parandi *Sal essentiale Vini*, ex *Spiritu Vini*, *Spiritu Aceti & Sale Tartari fixo*, quæ jungit per modum *Terræ foliatæ* in *Crystallos* elegantes: cujus Præparatio habet aliquid in recessu, & videri potest in ZWELFERI *Apologia contra Tachenium*.

Salia Essentialia Nitrosa verò, qualia ferè ex *Amaris* fiunt, aut saltem quæ *nec Acida*, *nec Amara* sunt, sed saporis ex acerbo, acido & amaro mixti, atque Nitri sapori similes sunt; item ex *Borragine*, *Buglossa*, *Fumaria*, *Absinthio*, *Mercuriali*, &c. præparari solent. hæc post primam sui Crystallisationem Pinguedine plùs minùs limosa adhuc sunt imprægnata, unde *Salia* hæc in *Aqua* denuò solvuntur, & bis vel ter super *Cineres Alcali fixo præditos* colantur, *Colatura* ad mediæ vel tertiæ partis absumptionem evaporata crystallisatur. Quòd si nec sic puræ satis videantur nitrosæ Crystalli, funduntur in Crucibulo, quo omnes heterogeneitates per Ignem deleantur, hinc in Aqua solvuntur, & in loco frigido in perfectas Crystallos nitrosas abeunt.

Observandum hic, quòd illa Vegetabilia, quæ Sale nitroso pollent, si Incinerationi exponantur, parum aut nihil Salis fixi suppeditent, cujus defectus rationem videtur constituere deflagratio Salis nitrosi unà cum Oleo; unde parum Salis fixi potest restitare: non secus ac Nitrum, si cum debito sulphureo addito Subjecto deflagret, parum Alcali fixi suppeditat.

Media quasi *consistentia & natura* inter dicta essentialia Salia sunt illa, quæ *dulci* gaudent *Sapore*, verbi gratia *Saccharum*, *Sal in Succo Uvarum maturarum* seu *Musto concentrato* sponte concrescens, &c. Nam quòd Saccharum Sal tale sit essentiale, quod & suum habet Acidum, quod cætera Pinguia, Oleum, & Alcali cogit in tales Crystallos; item quod sit Succus expressione ex Cannis elicitus, ac sui inspissatione in tale Sal redactus, notum est.

Pertinet ad hæc Salia etiam illud Sal essentiale, quod alioquin etiam *Vitriolum vegetabile* dicitur, & ex *Succo Corticum Juglandium viridium* paratur, de quo *suprà*.

Conferatur, quoad hæc Salia essentialia, SALA *in Tartarologia*, & etiam ROLFINCIUS *in sua Chymia*.

Hæc sunt *Salia Simplicia Artificialia*: sequuntur

SALIA COMPOSITA ARTIFICIALIA.

Verbi gratia *Tartarus Vitriolatus*, *Panacea Holsatica*, &c. Item talia Salia Composita Artificialia, quæ eliciuntur ex *Capite mortuo Spiritus Aperitivi Penotti*, ex *Capite mortuo Spiritus Salis Ammoniaci*: & sunt hæc Salia fixa digestiva in Cachexiis, in Febribus, ante Purgationes, &c.

Sunt quidam, qui parant *Sal* quoddam *Purgans* hoc modo: fides tamen sit penes Experientiam:

3. *Sal Anatron.*

℞. *Calcis viv.* ℔iv.
Alumin. ℔ij.
Vitriol. ℔ij.
Salis commun. ℔iij.
F. *Lixivium* cum *Vino albo*: digere per dies aliquot (9.)

Posteà

℞. *Striar. Salis Petræ* ℔x. affunde *Lixivii* tantum, ut operiatur Sal in Aheno. Misce benè ac solve, coque ad media, cola ac repone ad concrescendum.

Vires. Metallici hoc Sale utuntur ad purgationem, fusionemque Metallorum.

Sumitur & *Anatron*, 1. pro *Felle Vitri*, id est, *Spuma Materiæ, ex qua Vitrum fit*, *Cinerum*, *Arenæ*, &c. Exhibent in Hydrope Ascite à ℥ß. ad ℈ij. ut & in Calculo. 2. pro *Terra Sarracenica*, cujus sunt *Species nigra*, *rubra*, & *cærulea*. 3. pro *Excrescentia alba ac lapidea*, *quæ in Petris crescit*, *in modum Usneæ albæ*, à quibusdam *Sal Nitrum vocata*. Vide *Unzerum de Sale*.

4. *Borrax.*

℞. *Sal. Ammoniac.*
Nitri,
Tartari calcinat.
Gummi Arabic.
Sal. commun. ana ℥j.
Mastich.
Alumin. roch. an. ℥ß.
Pulverisatis affunde *Urinam*, filtra, ac coque, donec *Materia* in *Salem* concrescat.

N. Alii conficiunt ex *Sal. Nit.* & *Urina Puerorum* invicem com-

---

♃. *Pulv. Sennæ* ℥ß.
Turbith. ʒij.
Rhabarb. opt.
Hermodact. an. ʒi.
Agar. trochiscati ℈iv.
Sal. Tartari crystall.
Macis,
Cinnam.
Galangæ an. ℈ii.
Sacc. candi albiss. ℥j. vel ʒvi.
Salis comm.
Aceti rosac. ana ℔ß.
Aquæ Absinth.
Rosar. ana ℥iv. M.

Digerantur in Balneo Mariæ per noctem & colentur. Ex *Colatura* per exhalationem & evaporationem fiat *Sal Purgans*: quod à gr. iii. vel v. ad viij. vel etiam ad plura *pro Stimulo* permiscetur aliis. Sic per se solet dari ad ℈ß. & gr. xv.

Sed dubito, ex hac Compositione posse fieri tale Sal Purgans, quod in tam exili Dosi Alvum laxet.

Inter ARTIFICIALIA COMPOSITA AUTHORIS est

1. *Sal Alcali. Num.* 1. *Sal Alcali* in specie sic dictum, non habet usum in Medicina: adhibetur tamen in Laboribus metallicis, in Separatione Metallorum à se invicem.

2. *Sal Alembrot. Num.* 2. *Sal* hoc tantùm est in *Usu Alchymistico* pro calcinandis aut cementandis Metallis.

Facit quoque AUTHOR mentionem *Salis Alembrot nativi*, sed est rara avis, & non in usu.

3. *Sal Anatron. Num.* 3. Hoc similiter in usu medico non valet; sed tantùm in *Alchymistico*, in Metallis purificandis & separandis.

4. *Borrax. Num.* 4. AUTHOR *noster* aliis Salibus quoque adseruit *Borracem*, qui est vel *Nativus*, vel *Factitius*. *Nativus* in India Orientali reperitur, & adfertur exinde in Belgium, in quo, imprimis Amstelodami, per *Alcalia* purificatur, *Artificialis* est, qui describitur Ab AUTHORE. Nobis *in usu est Natrum*, qui Sal elegans est, valdè urinosum de natura *Alcalium*, perspicuum, atque calidum, & tum in Alchymia tum Medicina proficuum: in Alchymia pro fusione & reductione Metallorum in usu est; in Medicina prodest ad Partum difficilem & Secundinas promovendas, ubi fortissimum est Remedium; hinc est *Basis Pulveris Partum promoventis Hobdei Paduani*. Præterea Menses ciet insigniter, eosque potenter promovet. *Dosis* grana xv. ad ℈i. imò ad ʒiß. & miscetur cum *Cinnamomo*, *Myrrha*: e. g. *Pulvis in Partu difficili* potest esse talis:

commixtis & coagulatis. Alii *Borracem nostratem* ex peculiari *Lapide* (*Borracis* nomine) eoque calcinato extrahi volunt, monente *Tholdio in Halographia*.

Vires. In medico Usu facit ad Menstrua, ac Partum provocandum, Fœtum mortuum pellendum, Veneremque stimulandam.

SCHROEDERI CAPUT LXXX.

DE SAPONE ODORATO.

SApo odoratus, *Smegma odoratum*, *Odoramenti* Formula est, constatque ex *Sapone* (potissimùm *Veneto*) cui tea ευώδες subtilissimè pulverisatæ immisceotur, adhibita, *Aqua fragrantis*, v. gr. *Rosarum*.

Formula sint ex DD. Welkhardo.

1. *Sapo Moschatus*.

℞. *Sapon. Venet.* ℥ij.
Styrac. calam. ʒij.
Rad. Ireos Fl. ʒj.
Nuc. moschat. Cinnamom. ana ʒß.
Santal. alb. ʒj.
As. dulc. ℈ij.
Caryophyll. ℈j.
Mosch. gran. vi.

Incorporentur in Mortario cum *Aqua Rosarum*.

Vires. Habet vim abstergendi & conciliaodi gratum Odorem, simulque confortandi Nervos.

N. Loco *Cinnamomi Nucisque* licet *Olea stillatitia* adhibere.

2. *Alius*.

℞. *Caryophyll. Nucis* ana ʒi. *Benz. Rad. Ireos Fl.* ana ʒß.
Mosch. gran. x. *Ambr. Zibeth.* ana gr. v.
Sapon. Venet. ℔ij.

Distemperentur cum *Aqua Rosarum*, adjiciendo *Ol. stillat. Cinam*.

3. *Sapo ad Impetigines*.

℞. *Tart. calcinat.* ℥ß.
Alum. calcinat. ʒj.
Flor. Sulph. ℈ij.
Mercur. gr. v.
Asa dulc. Storac. liquid. an. ʒj. *calamit. Lithargyr.* an. ʒß.
Rad. Lapath. acut. ℈j.
Ol. Caryophyll. gr. iij.
Saponis Veneti q. s.
F. *Globuli*.

MORELLI CAPUT XI.

DE SCUTO.

Lib. 2. Sect. 2.

IN genere *Topicum stomachicum est*, *solidus*, *Scuti forma effigiatum*, quod cùm *Emplastri* effigie, & *Sacculi*, formari soleat, usus ferè invaluit, ut & *Sacculus roborans* sæpiùs *pro Scuto* usurpetur.

Componitur igitur 1. *Vel* formula *Sacculi*, ea *Pulveribus Stomachicorum solidiorum*, iis observatis omninò, quæ in *Cucupha*, à qua etiam forma tantùm differt, in usu: ita ut *Dosis Pulveris* sit ℥ij.

2. *Vel*

♃. *Borrac. Veneti* ʒß.
Myrrha electæ ℈j.
Croci ℈ß.
M. pro duab. *Dosibus*,

In Mensibus promovendis;

♃. *Borrac.* ℈j.
Cinnam. ℈ß. M.

Propinetur cum *Decocto Pulegii*, vel *Rorismarini*, vel simili.

Vel

♃. *Borrac.* ʒß.
Myrrha gr. xv.
Cinnam. ℈j.
Misc. pro duab. *Dosibus*.

Item

♃. *Castor.*
Flor. Sulphuris ana ʒß.
Borrac. ℈ß.
Myrrha el. gr. vj.
Cinnam.
Zedoar. ana gr. iv.
M. f. *Pulvis*.
Div. in 2. part. æq. S.

Pulvis Stimulans.

Ad Partum, Secundinas & Menses promovendos prodest.

Sunt qui *Borracem* valdè commendant pro *stimulanda Venere*: pro quo usu sumuntur ejus aliquot grana in *Ovo sorbili*. Egregium quoque est Remedium ad Stranguriam confirmatam. Quòd si autem *Borrax calcinetur* instar Aluminis, tunc remanet *Terra fixa adstrictiora*, quæ Menses & Gonorrhœas sistit.

C A P U T LXIII.

DE SAPONE ODORATO.

SApo odoratus præparatur partim pro gratia *Odoris* partim pro gratia *Coloris*, Manibus ac Faciei concilianda. Ita *Saponi Veneto* in *Aqua appropriata* dissoluto addontur *Pulveres odorati*, verbi gratia *Benzoe*, *Styrax*, *Ladanum*, & si lubet, etiam aliquot grana *Ambræ*, *Moschi* & *Zybethi*: exsiccantur postmodùm lentè, & *Sapo Venetus* inspissatus, & istis Odoriferis imprægnatus, formetur in *Globulos Saponiformes*, & fit *Sapo odoratus*. *Sapo elegans odoratus*, qui simul nitidas reddit Manus, fit per *Essentiam Benzoes*, si scilicet *Benzoe* dissolvatur in *Spiritu Vini rectificatissimo*, sicque emergit *Tinctura rubicundissima*. Huic *Tincturæ* infunditur *Sapo Venetus in Aqua Rosarum odorata dissolutus*; sic enim fit ut ista *Tinctura Benzoes* subitò lactescat: hoc facto benè invicem miscentur hæ duæ Solutiones, & leni Evaporatione deonò (ne Odor exhalet) inspissantur, & fit *Sapo odoratus*: qui sub solutione & suavem Benzoes Odorem spirat, & prætereà Cutim glabrsm albam & nitidam reddit.

C A P U T LXIV.

DE SCUTO.

JAm verò cùm hoc *Scutum non sit peculiaris quædam Formula Medicamenti*, sed tantum *Cataplasma*, vel *Emplastrum*, vel *Sacculus* applicatus Stomacho; nihilominùs tamen AUTHORI placuit singolare de hoc conscribere *Caput*, sicut suprà de *Frontali* sine necessitate factum fuit.

Scutum dicitur *à figura*: applicatur anteriùs Pectori circa scorbiculum Cordis, ubi ad Abdomen descendit Gula, & residet Stomachi Orificium superius.

Usitatissima Formula est Emplastri: & præscribitur *F. l. a. Emplastrum in forma Scuti Stomachalis*: quale Scutum Stomachale interdum solet fieri *rotundum*, interdom vero, quod usitatius est, solet fieri quasi *triangulare*: alio modo præscribitor, ut *fiat Sacculus* hoc modo, F. *Sacculus oblongus interpunctatus*, applicetur Stomacho.

Utriusque *Formulam* dedi superiùs, ita ut non sit opus, singulare conscribere *Caput*.

Talium *Usus* satis erit cognitus in Affectibus Stomachi, quando quasi furibundus, modò per Lienteriam, modò per *Cœliacam*, modò per Vomitum & Choleram expellit Contenta. Et in talibus casibus paratur *Scutum* ordinariò ex *Emplastro de crusta Panis Montagnana*, vel ex *Emplastro de Masliche*, quibus adduntur *Pulveres appropriati*. Si simul adsit Cardialgia, additur etiam *Gumm. Tacamahac*: & hæc excipiuntur *Oleo appropriato*, & fit *Emplastrum*: nihilominùs tamen dabo *Formulam*.

♃. *Empl. de crust. Pan. Montagnan.* q. s.
Caryophyllor.
Galanga ana ʒj.
Semin. Anis.
Gumm. Tacamahac. in Aceto Menth. solut. ʒiij.

Misceantur invicem & malaxentur *Balsamo Peruviano*, inducatur super Alutam, & obduc Syndone rubro, & fiat *Scutum Stomachale*, irrorandom cum *Oleo Macis destillato*. D. S.

Emplastrum Stomachale.

Quando debet adhærere, præscribitur sine Syndone.

Hic vel maximè *notandum* duco, quòd talia Remedia imprimis applicanda Stomacho *debeant esse suaveolentia* & suaviter odora, propterea quòd Stomachus admodùm consolerur benè & suaviter olentibus, adeò ut hoc ipsum non sine cura inculcet HELMONTIUS *in suis Scriptis*, qui refert, se aliquan-

2. *Vel* forma *Emplastri*, ex *Massa Emplastri Stomachici*, ut *de Mastiche* ℥ii. *Pulver. Stomachic.* ℥ß. cui aliquando *Gammoniu odorata* ad ℥ii. adduntur, excipiunturque *Terebinth.* q. s.

Usus & Formula, *Sacculi*. ℞. *&c. fiat Pulvis crassiusculus*, qui excipiatur *Cotone muscatellino*, vel *floccis Panni coccinei*, & cum *Panno serico* fiat *Sacculus scutiformis*, interpunctus, vel interpassatus, qui Collo appensus gestetur supra regionem Ventriculi, irroratus aliquando si lubeat, pauca *Aqua Vitæ*.

Emplastri. ℞. *&c. fiat Emplastr. Scutiforme super Alutum*. Ventriculo applicetur, illitum, si vis, *Oleo*, aut *Pulvere* conspersum ne adhæreat.

Utilitas. Insignis post Purgationes ad Ventriculum roborandum, Intemperiem frigidam, Robur, Coctionem, Vomitum, &c.

SCHROEDERI CAPUT LXXXI.

DE SPIRITIBUS.

SPiritus ut diversi sunt volatilitate ac fixitate, ita & diverso Caloris gradu, diversisque Destillatoriis destillantur. *Fixiores* scilicet Retorta, Igneque fortiori, Arenæ scilicet, vel nudo. *Volatiliores* Alembico atque Igne blandiori, scilicet VB, MB. vel Cinerum.

Fieri possunt *Spiritus* ex *Mineralibus*, *Vegetabilibus* ac *Animalibus*.

Spiritus MINERALES singuli ferè peculiares sibi vendicant *Modos*, quos vide suis locis.

N. Qua

---

quando contumacissimam & periculosissimam Cardialgiam vidisse sedatam solummodò *Oleo quodam suaveolente*: & hoc communis quoque testatur Experientia, quòd graveolentia non rarò soleant excitare Nauseam, sicut contrà Nausea & Vomitus per suaveolentia facilè compescitur: inter quæ suaveolentia vel primum locum obtinet *Cinnamomum*, cujus vel *Aqua* vel *Oleum destillatum* internè sumptum multum solet corrigere & emendare Stomachum. Externè verò *Oleum Nucista* sive *Ol. Nucis moschat. expressum*. *Macis Ol. destillat. Ol. Caryophyller. Ol. Cinnam. Balsam. Peruv.* & similia suaveolentia, nunquam omittenda in Affectibus Stomachi. Nam sinè interdum vel odore tenuis penetrare talia videntur & corrigere maximas exorbitantias in Stomacho non rarò obvias.

Multa dicenda essent *de modo agendi Externorum*: cum hic non levem injiciat scrupulum D. MAJOR in *Scripto de inunctione Ventriculi*. Et verum ut fatear, non caret scrupulo, quo modo Externa operentur per Cutim, Pinguedinem, Musculos & per omnia talia interjecta impedimenta, adeò ut propterea MAJOR rejiciat ferè Externa, nisi forsan ea, quæ inunguntur Vertici, aliquid præstent, utpote quorum virtus in totum ferè Corpus beneficio Sanguinis circuli, dispergatur. Nihilominùs *Experientia salutarem Externorum usum egregiè confirmat*, & cùm talia Externa applicentur calida, &, uti jam superiùs monui, applicato desuper Latere calefacto; hinc fit, ut aperiantur pori, laxentur fibræ, & meatus anteà ferè occlusi fiant admodùm patuli & aperti, ut ita Spirituosa, atque solummodò Odoris ratione Medicamentum applicatum, promptè penetrare, ac interna subire possit. Vide *citat. Tr.* MAJORIS.

Deinde ut Scutum Stomachale applicantur *Sacculi*, qui applicantur Stomacho: quorum *Sacculorum ex Vegetabilibus stomachicis* præparatorum, adjectis *Aromatis* benè olentibus, jam suprà dedi *Formulas*: ut non opus sit repetere.

Potest *Cataplasma* etiam cum *Fermento* applicari cum *Pulvere appropriato* Stomacho, & appellari *Scutum Stomachale*, de quo tamen superiùs sufficienter actum fuit.

C A P U T LXV.

D E S P I R I T I B U S.

SPiritus sunt *Liquores subtiles destillati*, sapidi, volatiles, cum Aqua miscibiles, summè activi, & insigniter penetrantes. Usus namque obtinuit, ut in tota Philosophia & Medicina id, quod est valdè volatile, penetrans, & statui volatilitatis proximum, dicatur *Spiritus*: cùm enim istæ partes in Pharmacopœa sint volatiliores & subtiliores quàm Aquæ, propterea aptius Vocabulum imponere nequiverunt, quàm *Spiritus*. Inertes sunt Aquæ respectu Spirituum sicuti hi sunt Liquores resoluti respectu Oleorum: nam reverà in Vegetabili & Animali Regno resoluta Olea & extraversa eorum Salia, Spiritus constituunt, & Minerali in Regno concentrari Spiritus communiter Olea, utut abusivè, dici solent. Ex quo patet, *propriè Spiritus dici Vegetabilium per Fermentationem elicitos*; qui verò sunt fixioris naturæ, & per Retortam Igne fortiori destillantur ex Mineralibus & Animalibus, quique post Phlegmata denuo solent adscendere, sunt impropriè dicti Spititus, utut etiam communiter hoc nomine appellari soleant. Hinc ex dictis, & ex eo simul, quòd Aquæ commiscibiles sint, constat, quòd *Salium* saltim sint larvæ; adeòque rectè Spiritus omnes Salium fluores, dicuntur: vel solo fluore, quo Phlegmatis ope soluti sunt, à Salibus differunt.

In Minerali Regno hoc clarum est, *Spiritu* nempe *Vitrioli* vel *Nitri*. Acidum horum est in Phlegmate ex Aere arrepto solutum, *Spiritus Cornu Cervi* ex Sale volatili plùs minùs oleoso, in Phlegmate soluto constat, *Spiritus* verò *urinosi Vegetabilium* sunt Sal volatile in Phlegmate dilutum; & *Spiritus vinosi* seu *inflammabiles* eorum, cùm sint Olea destillata fermentando saltem attenuata & resoluta. Illa verò in recessu sint Salia volatilia oleosa, meritò etiam eandem censuram subeunt.

Ex tribus ergò Regnis, Animali, Minerali, atque Vegetabili, eliciuntur Spiritus. ANIMALIUM SPIRITUS vel *ex duris*, vel *ex mollibus* eorum partibus elaborantur. *Ex duris*, v. g. *Cornubus*, *Ossibus*, *Ungulis*, *Pilis*, &c. *Spiritus urinosus*, in forma Nebulæ cum Sale volatili, fortiter adhærente lateribus Recipientis, & *Oleum* crassum fœtidum, post *Phlegma spirituosum* prodit; vel simplici Destillatione per Retortam Igne aperto, aut intensiore Arenæ; vel *bu-rum partium Rasura*, verbi gratia *Cornu Cervi* cum ana seu duplo *Nitri*, eleganti encheiresi per Retortam candefactam Detonationis beneficio in amplissimum Receptaculum destillantur: in quo casu *Oleum* maximam partem, destructo Pingui Ignis beneficio, in Spiritus urinosi & Salis volatilis forma prodit. *Rasura Cornu Cervi* sub Destillatione addi potest aliquid de *Succino* & prodit *Spiritus Cornu Cervi succinatus*, qui à Ʒß. imò ad ℈ij. etiam sine Succino potenter Sudorem movet. *Caput mortuum* in Retorta remanens, est Calx nuda & terrea, omni virtute & potentia agendi destituta: coloris est nigri, quod tamen ulteriùs in Igne aperto calcinatum evadit album, quale est v. g. *Cornu Cervi ustum*.

Ex partibus verò *mollioribus*, verbi gratia *Sanguine*, *Carnibus*, item *Animalia integra mollia*, ut *Lumbrici*, &c. similes *Spiritus & Sal volatile* suggerunt: vel prævia Fermentatione aut Putrefactione copiosiores & Sale volatili saturatiores, eodem Ignis regimine; vel absque Putrefactione sui cum *Tartaro calcinato* mistione, dicto Ignis gradu proliciuntur, ut *de Lumbricis suprà* monitum: nam sine his encheiresibus dictæ Animalium partes parum Spiritus & Salis volatilis, multum verò Olei empyreumatici reddunt. Nempe in Partibus talibus mollioribus Acidum est, occultum licèt, quod adhuc Salis volatilis & Spiritus separationem impedit. Unde etiam *ex Sanguine Animalium Sal fixum* parari poterit; secùs ac ex durioribus illorum partibus, in quibus omne Acidum vitale penitus saturatum, facilè Sal & Spiritum dimittit. Hinc in istis mollioribus: vel Putredinis inchoamento, vel Salis fixi additamento, Acidum istud plùs minùs infringendum, ut separentur volatiliores particulæ, & copiosior Spiritus ac Sal volatile, parcius contrà, nec adeò desideratum, eliciatur Oleum. *An etiam ex his Animalium partibus mollioribus*, priùs ritè *exsiccatis*, *cum Nitro detonando* per Retortam *possit elici Spiritus?* nondum expertum est. de possibilitate sanè nullus dubitarem, siquidem Sanguis bovinus siccus Nitro in Crucibulo additus cum insigni Detonatione hoc figit, quo labore in Retortam instituto, Spiritus & Sal volatile aliàs evolans obtineri possunt.

Illa tria ex Animalium partibus producta beneficio *Rectificationis* sunt separanda. Primò quidem per *Filtrum*, seu *Tritoriam*, ut vocant, separatur Phlegma spirituosum ab Oleo, quod semper supernatat; unde quando per Filtri orificium transit Phlegma spirituosum, Oleum separatim potest abstergi. Phlegmate spirituoso separato remanet Sal volatile, vel solum sub forma Salis volatilis sicci, vel conjungatur cum Phlegmate spirituoso, ut habeatur Spiritus volatilis: sic fit *Spiritus Cornu Cervi volatilis*; sic fit *Spiritus Sanguinis volatilis*, &c. *Phlegma spirituosum* constat ex subtili Acido volatili, temperato à particulis salinis volatilibus. *Oleum destillatum* constat ex copiosis Salibus volatilibus, beneficio Pinguedinis cujusdam acidæ concentratis; ipsum *Sal volatile* primò constat ex Sale volatili urinoso, seu Alcali quodam volatili, cui tamen intimè admistum est subtilissimum quoddam volatile Acidum, sed parum.

SPIRITUS MINERALES pariter etiam *Salium acidorum fluores* sunt, seu, ut magis propriè loquar, *Sulphuris volatilis*, dum, Pingui Sulphuris embryonati quacunque ratione

N. Qua ratione sine Vasis destillatoriis Spiritus Minerales destillari queant, *libr.* 1. *cap.* 20. declaravimus. Conscripsit & de eodem peculiarem quendam *Tractatulum Johan. Glauberus, Titulo Furni Philosophici.*

Spiritus VEGETABILES eliciuntur naturæ *volatilioris*, è *Foliis*, *Floribus*, *Fructibus*, *Seminibus*, *Aromatibus*: *fixioris*, è *Lignis*, *Corticibus*, *Viscis*.

Modus eliciendi Spiritus volatiliores non discrepat à Destillatione Aquarum stillatitiarum, quippe inter has & Spiritus hoc solùm discriminis intercedit, quod Aquæ dictæ maximam partem Phlegmatis contineant, Spiritus minorem, unde & rectificando Spiritus ab Aquis sequestrantur.

N. 5. *Res fermentata* siquidem promptiùs ac copiosiùs *Spiritum* halant, si Res destillanda fermentari apta fuerit, *Fermen-*

---

resoluto Acidum ejus, quod *Spiritus* vocatur, Phlegmate dilutum prodit: verbi gratia, *Spiritus Salis* sunt partes Salis acidæ resolutæ & dissolutæ *Spiritus Nitri* sunt partes acidæ Nitri resolutæ; id quod imprimis de Simplicibus obtinet. Nam quod magis *Compositos* attinet, *Clyssos* dictos, nonnisi Sulphuris ac Nitri deflagratione atque detonatione parabiles, solent hi esse vel *acidi* vel *urinosi*. *Illi* ex Mineralibus sulphureis solis, speciatim Sulphure, Antimonio, & Nitro; *hi* ex addito Tartaro cum Nitro, aliisque pro lubitu; qui tamen reverà eo ipso, quò urinosi sunt, minùs Minerale Regnum sapiunt, sed ad Vegetabile potiùs pertinent, de Tartaro maximam partem participantes; nam de Nitri Alcali volatili hoc modo separabili adhuc sub judice lis est. Retortis tubulatis multum tribuendum pro destillandis Spiritibus Mineralium, aliorumque Subjectorum, quæ sine Fulmine non possunt destillari; hinc & *Pulvis pyrius* hac ratione etiam destillatur, si successivè ingeritur in Cucurbitam terream tubulatam, vel Retortam similem, prodit *Spiritus* acidus nitrosus, & *Flores* grisei sublimantur.

Spiritus autem *Minerales Simplices* ordinariè per Retortam terream Igne aperto destillantur: loco cujus quidam *Furnum pressorium* GLAUBERI commendant, quem describit *de Furn. Philos. cap.* 2. ubi Materia destillanda sine Vase destillatorio immediatè supra Prunas, per ostiolum Furni mox occludendum injicitur, cujus Fumus seu Vapor ab Igne elevatus in rostris longis, lateri aut summitati Furni insitis, & Vasis recipientibus muniti, in *Liquorem* sensim condensatur; quod etiam præstat Furnus, quem *Londini apud* DREBBELIUM AUTHOR *noster lib.* 2. *cap.* 20. *pag.* 51. se vidisse scribit *nihil valet hic destillandi Modus*: nam

1. *Fuligines* Carbonum sulphureæ cum spiritu simul adscendunt, & Spirituum inquinant.
2. *Salia Mineralia* partim colliquescunt, partim alcalisantur, ut Nitrum, & sic pauci acquiruntur Spiritus.
3. Maxima *Spirituum* pars à Carbonum Cineribus, Lateribus & Luto destruuntur,

Optimus ergò est *Modus*, qui fit per Retortam Igne aperto, ubi prodit primo *Phlegma*, deinde sequuntur *Spiritus acidi*, pro varietate Mineralium varii coloris & saporis. Retorta quò amplioris est colli, eò melius est; quoniam aliàs Spiritus in Retorta angustioris colli conclusi, cùm non possint invenire exitum, cum impetu propulsi, circulantur in Retorta, & subeunt denuò Caput suum mortuum, & cum eo figuntur, ut ita minus Spiritus possit acquiri.

De *Spiritibus Mineralium* ipsis in genere notandum, pro diversitate Materiæ eorum, simul & Operationis varietate, diversimodè etiam se habere Spiritus, vel in majore vel minore quantitate; vel fixi, vel volatiles magis sunt. Nam cùm *Vitriolum Hungaricum* minùs Liquaminis metallici contineat, embryonatum verò Acidum liberum contineat, plus etiam Spiritus suppeditat, residuo manente Capite mortuo satis levi. Cum *Sale communi* itidem se res habet. Hispalense, quod Germanicè *das Meer Saltz* dicimus, plus Spiritus præbet: & in *Sale Gemmæ* simul distinctio observetur, quò plus vel minus de terrestreitate participet. Multum quoque interest, *quomodò Operatio instituenda?* imprimis lentè festinandum; neque enim Ignis unquam intermitti debet, neque intendi. Prius si fiat, in motu qui fuerunt Spiritu, progredi desinunt, & expelli denuò difficulter possunt: posterius nisi attendatur, à fortiori Igne colliquatur facilè Materia, nec Sal sic fluorem adeò præbet. Sic etiam, quò minus dictæ Materiæ recipiatur, eò meliùs destillatio succedit; sufficiunt 4. 5. vel 6. libræ pro una Retorta: nam si nimia fuerit Materia colliquata, plùs minùs exitum Spiritibus denegat. Consultum quoque est, ut finita Destillatione, dum Retorta adhuc candet, & omnia intensiùs calent, Receptaculum removeatur, ne subtiliores Spiritus suum Caput mortuum repetant, & in eodem se denuò figant, & ita loco Spiritus penetrantis, remaneat tantùm in Recipiente Phlegma quoddam spirituosum. Notandum quoque in Spirituum horum Destillatione, quòd Phlegma non separandum, sed proportionato Ignis gradu totum cum Spiritu evacuandum, à Liquamine autem metallico vel particulis terrestribus per Capellam vacuam rectificando liberandum. Nimia enim Rectificatio magis obest, quàm prodest, Spiritus nimis corrosivi evadunt, & pro Corporum solutione inepti, nisi priùs cum Aqua iterum solvantur. ut videre est in *Oleo Vitrioli*, quod nisi cum partib. ij. *Aqua* dilutum, *Martem in Vitriolum* via corrodit.

Et hic est ordinarius Modus destillandi Spiritus Mineralium. *Modum alium & Artificialem*, præter *Furnum pressorium* suprà allegatum, monstrat GLAUBERUS, dum destillat Spiritus Minerales Igne aperto in Vase candente ferreo, quem videbitis *loco alleg.* ubi sunt quædam lectu & notatu digna, quæ instruunt Chymiæ solertem Medicum.

Spiritus Minerales etiam *concentrare* quidam satagunt; quæ *Concentratio* propriè dicta alia non datur, quàm quæ fit per *Crystallisationem*, & *Dephlegmationem*. Illa præsertim est spontanea illorum Concentratio, in cujus locum succedit Dephlegmatio; sic enim Spiritus concentratur in Oleum; sic *Oleum Vitrioli* sponte crystallisatum videb. in BOYLE *Histor. Fluid. & Firm. pag.* 126. Quæ per *Lapidem Calaminarem* fit *Spirituum concentratio Glauberiana*, dum rodendo illum coagulantur cum eo particulæ salinæ, non est genuina, cùm sine jactura elici denuò non possint.

Consideranda etiam venit *Regeneratio Spirituum Mineralium*, quæ non solum in *Capite mortuo Vitrioli* procedit, sed etiam *Alumen* calcinatum, & Spiritu suo orbatum, si Aeri exponatur, illud reassumere eundem dicitur. *Terra nitrosa* Aeri exposita denuò effloreścit, seu *Caput mortuum Nitri*, residua nempe à Destillatione Spiritus Terra, successu temporis & Aeris beneficio in elegans Nitrum effloreścit. Verùm sciendum est: necessarium esse in talibus Corporibus quasi *residuum Magnetem*, qui iterum attrahat ex Aere, & de novo saturetur; qui Magnes consistit in simili Acido, sed per Destillationem in Capite mortuo concentrato, hujus præsertim ab Aere facta resolutione Regeneratio ista fieri videtur.

Post Spiritus Minerales sequuntur SPIRITUS VEGETABILES, & cùm jam ipsa Vegetabilia sint distinctæ naturæ, & etiam Vegetabilium partes heterogeneæ sint diversarum constitutionum; propterea etiam *diversimodè eliciendi sunt Spiritus ex Regno Vegetabili*: hinc *Spiritus Vegetales in triplici sunt differentia*: vel *Oleosi*, & sic inflammabiles; vel *Urinosi*; vel *Acidi*, adeòque non inflammabiles. Illi vel per *Fermentationem* fiunt, vel per additionem *Spiritus Vini*. *Spiritus Oleosi* autem seu inflammabiles per *Fermentationem* profecti, verbi gratia *Spiritus Vini*, *Menthæ*, *Cochleariæ*, *Anisi*, &c. propriè Spiritus sunt. *Hi* verò per *Spiritum Vini* impropriè tales, & fiunt, quando volatilioribus Subjectis non tam facilè fermentescibilibus, ut *Aromatis* propriè dictis, *Radicibus*, & *Corticibus aromaticis*, verbi gratia *Semini Anisi*, *Fœniculi*, *Corticibus Citri*, *Absinthio*, *Radici Angelicæ*, *Nuci moschatæ*, &c. *Spiritus Vini* affunditur, & inde destillatur: suntque *Spiritus* hi *abstractitii* nil aliud quàm *Spiritus Vini*, oleosis Specierum infusarum partibus imprægnatus; adeòque non tam *Spiritus*, quàm *Spiritus Vini*, verbi gratia, *anisatus*, *fœniculatus*, &c. nominandi; vid. ZWELFERUS: hinc fit, ut quando propter insufficientem quantitatem Spiritus Vini Oleum Simplicis non totum absorbetur, ut Oleum superfluum cum Aqua lactescat, quod tamen à novo affuso Spiritu Vini cum illo jungitur.

Spiritus per Fermentationem sunt nihil aliud, quàm *Oleum Plantæ Fermentatione mediante resolutum*. *Materialiter* ergò Spiritus inflammabilis est para salino-oleosa aut resinosa, seu ipsum Oleum Plantæ volatilisatum, & rarefactum, & in proprio suo Phlegmate solutum, & in Liquore homogeneo unitum; sicut & *Spiritus* ille inflammabilis, qui ex *Sacchare Saturni* destillatur, non à Saturno, sed oleosa & pingui Aceti substantia, in Saturno regeneratio oritur *Efficienter* fiunt per modum Fermentationis, ita ut non præexistant formaliter in Concreto ante Fermentationem, sed hujus saltem medio, aut simili ratione atque Mustum, nonnisi post Fermentationem Spiritum inflammabilem dat. Utut autem particulæ oleosæ aromaticorum Simplicium attenuatæ & resolutæ ab Igne, ac Phlegmate aliquali dilutæ, mentiantur Spiritus, de quo videbitis Experientiam BORRICHII *in Sap. Herm. p.* 370. conf. etiam simul WEDELIUS *de Sale volatili Plantarum pag.* 273. formaliter tamen adeò propriè Spiritus di-
ci

mentationem præmittere suadeo, quippe qua, præter dictam faciliorem exhalationem, *Spiritus in Quintam Essentiam exaltantur*: persuasum autem tibi habeto, *Fermentationem felicius in Vasis ligneis*; v. gr. quernis procedere, quam in Vasis aliis.

N. 2. Fiunt quoque *Spiritus quorundam Vegetabilium cum Vino*, ut *Spiritus Liliorum convallium*, &c. Verùm cùm pars maxima *Spiritui Vini* debeatur, præstat hujusce generis cognominare *Spiritum Vini* cum adjectione dati *Vegetabilis*; e. gr. *Vini Spiritum liliatum*, vel *Aquam Vitæ liliatam*.

I. Sic fiunt ex *Herbis* & *Floribus*.

℞. *Herbas* aut *Flores recenter* (tempore sicco) *collectos*: contunde atque in Vas terreum vitreatum, vel Dolium quernum, (præstant enim ad Fermentationem Vasa lignea) intermisto *Sale* comprime, clausoque Vase in Cellam repone (per mensem unum vel plures) donec fermentando acidiusculum ac vinosum acquirant odorem. Hinc destilla per Vesicam (aut MB.) usque ad siccitatem. *Destillatum* affunde, si libet, parti destillandæ residuæ, ac destilla denuò. Tandem rectifica.

Aliter.

Exprime *Succum*, eumque cum contusis *Herbis recentibus* mistum ad fermentandum colloca.

N. 1. Si minùs succulentæ res fuerint, *Aqua fervente* Irrorari ac perfundi volunt.

2. *Fermentatio promovetur* adjecta aliqua portione *Sal. com.* (quæ & Putrefactionem præcavet) *Tart. Fæcum Cerevisiæ, Vini, Fermenti dissoluti (in Aqua)* vel *Sacchari*.

3. Poterit & *ex fermentatis Succus* exprimi, atque cùm *novis Herbis* denuo fermentari: sic copiosior eastillat *Spiritus*.

II. Ex

---

ci non possunt. *Fermentatione* igitur producuntur Spiritus ardentes inflammabiles seu sulphurei; unde omnes *sales Spiritus* funt *Productum Artis, non Naturæ*; quod facilè per Mechanicam probatur. Nam Plantæ oleosæ aromaticæ, saporis amaricantis, & fortioris odoris, v. g. *Salvia, Absinthium, Rosmarinus* & similes, recentes concisæ per se ex *Aqua* cum *Sale communi* destillatæ, dant *Aquam spirituosam* cum supernatante *Oleo*, in quo sanè magna pars Concreti crasens consistit, nullus autem Spiritus habetur quòd si fermententur eædem Plantæ & destillentur, dant *Spiritum volatilem* oleosum ardentem, cum pauco vel nullo planè *Oleo*. Ratio enim, quia Oleum hoc volatilis fatum per Fermentationem, dat Spiritum: sic ex Absinthio recenter expresso non habetur Spiritus, sed Phlegma; post Fermentationem verò Spiritus elegans inde destillatur. Hoc igitur factum est per Artem, adeòque Spiritus Vegetabilium sunt Olea fermentando volatilisata & rarefacta; sicut contrà Olea eorum sunt Spiritus inflammabiles condensati; unde eædem Plantæ post Olei abstractionem fermentatæ nullum Spiritum ardentem fundunt: accedit & hoc, quòd Olea rebus fermentantibus in proportionata quantitate adjecta, simul in Spiritum resolvantur, nec sub forma naturali sive pristina per Destillationem prodeant.

Rursus *Planta recens* calcinata dat *Sal fixum* in Cineribus: sin verò fermentetur, & destilletur Spiritus, paucum vel nullum Sal fixum post calcinationem relinquit; cùm Salia fixa fiant è colliquatione Sulphuris. Sub tortura enim Ignis, Acidum volatile pingue coit cum Alcali volatili, & ita simul coeunt vel in formam Olei, vel in Salia fixa, quæ antea fermentata abierunt in Spiritus. *Spiritus Vini* probè rectificatus, si juxta BASILII VALENTINI *Testam. pag.* 260. à Sale Tartari, Cineribus clavellatis, aut à Sale vegetabili fixo probè alcalisato, item à Calce viva aliquoties abstrahatur, relinquit Humidum in Sale fixo: hoc Sal si destillatur Igne forti, prodit Aqua insipida: hac asservata, in superficie supernatat Oleum, quod nihil est aliud, quam Spiritus inflammabilis in Alcali fixo concentratus: isti Spiritui si addatur parum Olei destillati Vegetabilis cujusdam, tunc Spiritus iste ab Alcali exhaustus promptè absorbet Oleum, & resolvit in Spiritum: contrà Spiritus hic Aeri diutiùs & frequentiùs expositus, Oleum quasi præcipitatur, & supernatat. *Olei* seu *Resinæ* denique *in Spiritibus* per Fermentationem factia*præsentiam*, demonstrat Experimentum HELMONTII *Tr. de Lithiasi*: quando nempe *Spiritus Urinæ* per Fermentationem paratus injicitur *Spiritui Vegetabili* tali benè rectificato, quorum miscela fit Coagulum crassum & quasi butyraceum. Phænomenon hoc quidem fieri putat per particulas Spirituum Vegetabilium subacidas, quæ cum partibus salinis volatilibus seu partibus alcalisatis Spiritus Urinæ conjungantur, & in talia crassioris consistentiæ Corpus coagulentur. Verùm nihil est aliud, quàm Pinguedinis seu Resinæ ex Spiritu inflammabili præcipitatio; Phlegma enim Spiritus Urinæ statim assumit Phlegma Spiritus inflammabilis, unde vinculo laxato, particulæ salino-oleosæ Coaguli Butyriformi forma fundum petunt.

Quoad *Usum*: disceptatur, *an Spiritus hi omnes sint ejusdem naturæ & essentiæ*? Negatur: utut enim integram Concreti crasin non possideant, sed plùs minùs saltem de eadem in Oleo rarefacta obtineant, tamen eo ipso, quo ex Oleo destillato constant quasi materialiter, hæc verò essentialiter ad invicem differunt; etiam de Spiritibus nullum dubium: hinc *Spiritum Vini, Anisi, Cochleariæ, Liliorum convallium, Rosarum*, &c. multum differre, manifestum est. Conveniunt quidem omnes, quatenus augmentando nostros Spiritus exaltant; tamen *Spiritus Baccarum Juniperi* e. g. est huic Affectui magis appropriatus, alter alii.

Fiunt ergò omnia originaliter *per Fermentationem* vel *immediatè*, vel *mediante Abstractione* cum Spiritu per Fermentationem jam parato; unde & illi *Spiritus Fermentati*, hi *Abstractitii* dicuntur, de quibus suprà dixi. Nam in his particulæ oleosæ sulphureæ simplices ab affuso Spiritu sulphureo-salino absorbentur, & per Destillationem intimè uniuntur. Hac ratione v. g. ex *Cochlearia, Salvia, Floribus Liliorum convallium*, tam fermentando *Spiritus*, quàm abstrahendo cum *Spiritu Vini* & aliquoties cohobando, similes *Spiritus* parari possunt; qua ratione *Spiritus compositi*, *Aqua composita, Apoplectica*, &c. parari solent. MARCUS MARCI *Menstruo ex Sale Tartari* cum *Sale Ammoniaco* parato, *Spiritus Vegetabilium Cephalicos*, e. g. *Lavendulæ, Liliorum convallium*, &c. singulari artificio præparat, & etiam Vegetabilia multùm exaltat in vigore: de quo vid. SACHSIUS *in Ampel. pag.* 647.

Parantur *Spiritus* hujusmodi *ex omnibus Vegetabilium partibus*, vel ex *Herbis* succulentis recentibus, contusis, vel si non succulentæ fuerint, *Aqua* moderatè calida ad eminentiam 3. vel 4. digitorum transversorum dilutis, *Floribus Aromaticorum* præsertim, *Fructibus* maturis ac eorum succulentorum *Succis* expressis, (qui per se & naturaliter fermentant, imò sæpè aliis rebus ad Fermentationem ineptis, *Fermenti* loco adduntur) vel ex *Seminibus* subtilioribus, uti & *Cerealibus*, propter reconditam Pinguedinem, unde *vulgare Vinum adustum*, sive *Aqua Vitæ*, quam *Unguentum* vocant *Meretricum*, item ex illorum *Decoctis*, v. g. *Cerevisia*, fermentando Spiritus parati possunt. Uno nomine: quæcunque Vegetabilia vel per se, vel quacunque ratione fermentabilia existunt; fermentando Spiritus suppeditant. *Acetosa* enim, *Sempervivum, Parietaria, Beta, Brassica*, &c. nullum suggerunt Spiritum propter defectum particularum: in Fermentatione acescunt, & *Spiritus*, si qui à Nitro volatilisato, finguntur. Ex *Lignis* non potest parari talis *Spiritus*: utut sint qui volunt, quòd etiam ex *Ligno Sassafras* possit fieri fermentando *Spiritus*; qui modus tamen non est adeò vulgaris.

Fermentatio instituitur in loco tepido, ut ibidem sensim sensimque fermentent, donec incipiant *Acidum* spirare: hæc enim est norma sufficientis Fermentationis, ita ut subitò atque percipitur Acor subtilis odoratu, destillentur Vegetabilia fermentata; quoniam aliàs loco Spiritus acquiritur *Acetum*.

Rebus his fermentandis, ut faciliùs fermententur, solent apponi quædam *Fermenta*: ita sunt, qui admiscent *Fæces Vini recentes*, quæ non sine magna acceleratione Fermentationis adjiciuntur, & maximè congruæ sunt huic usui; vel additur aliquid *Fæcis Cerevisiæ minus lupulatæ*, aut *Fermenti Pistorii Spiritu Vini irrorati*, quod in *Aqua calida* proportionata quantitate dissolvitur. Fermenta hæc quidem frequentissima sunt illis tamen nonnunquam alia substituuntur, quorum particulæ salinæ jam in motu existunt, ut sunt *Mustum, Saccharum*, cum quo, ceu Succo valdè fermentativo, optimè promovent successum Fermentationis, *Mel, Tartarus*, &c. quæ rebus fermentandis addita, eas ad motum fermentativum concitant. Rejicit quidem GLAUBERUS *Fura. Philos.* P. 3. *cap.* 24. *Saccharum* & *Mel*, similiaque, tanquam ad Fermentationem inepta. Verùm hoc refellit *Fermentatio Theriacæ & Conservarum*. Quidam Vegetabilibus fermentandis addunt *Urinam*, quæ Fermentationem facilitare, & Fiorum quoque Colores cum Aqua earum per Alembicum trasportare dicitur.

Hic est *communis Modus parandi Spiritus ex Vegetabilibus*. Cum *Succis Vegetabilium expressis* eodem modo succedere, suprà dixi; nam sic Succi fermentantur instar Vini, & sic adservientur pro *Vinaceis*. Sic est *Pomaceum*, paratum ex *Succo Pomorum expresso* per Fermentationem. Sic habemus *Vinum*

Py-

II. Ex Fructibus & Baccis succulentis.

℞. *Succum expressum*, eumque clauso Vase debitè defervere sine, ac destilla: sic fiunt *Spiritus Pomorum*, *Pyrorum*, *Mespilorum*, *Cydoniorum*, &c.

III. Ex Fructibus & Baccis minùs succulentis.

℞. *Fructus* vel *Baccas*, conquassa ac affunde *Aquam ferventem*, vel ebullire parùm permitte, hinc colloca, Vase clauso, in Fermentationem, addendo, si placet, nonnihil *Faecam Vini* vel *Cerevisiæ*, & simil. sic fiunt *Spiritus Baccarum Juniperi*.

IV. Ex Fructibus carnosis i. e. qui Pulpam exprimendo prabent.

℞. *Expressam carnosam Substantiam*, v. gr. *Cerasorum nigrorum* (*exemptis Nucleis*) repone per dies (14.) ad fermentandum cum *Sal. com.* &c. destilla: sic fiunt *Spiritus* seu *Quinta Essentia Baccarum Sambuci*, & *Fragorum*.

N. Licet initio, si ita visum fuerit, aliquid *Aqua ferventis* addere.

V. E Seminibus calidioribus.

Aqua cum *Oleo* ascendit, quæ rectificando exhibet *Spiritum*, præcipuè si Fermentatio fuerit præmissa. Vide *suprà de Oleis*.

N. 1. *Spiritus hi Aquarum nomine* utplurimùm *veniunt*.

N. 2. Si loco Aquæ *Vinum* in maceratione adhibueris, *Spiritum* itidem nancisceris, sed compositum ex *Spiritu Vini*, *Seminisque dati Spiritu*: præstat itaque hunc ad differentiam Spiritus simplicis, scilicet cum Aqua destillati, appellare *Spiritum compositum*, seu *Spiritum Vini* cum adjectione *destillati Seminis* (e. gr. *anisatum*, vel *Aquam Vita anisatum*, vide *suprà*.)

VI. E Frumentis

Parari possunt *Quintæ Essentia*, si in *Cerevisiam* reducta ea fuerint; qua ratione magnam Spirituum copiam exhibent.

VII. Ex Aromatibus

Spiritus quomodò eliciantur, vide *cap.* 38.

VIII. E Lignis

Prodit una cum *Oleo* per destillationem *Liquor acidulus*, (vide *suprà cap.* 70.) qui rectificatus *Spiritum* refert.

N. *Rectificatio* fieri potest super *Colchotare* aut *Sale marino*, vel *Cineribus propriis*: sic exit primò *Phlegma insipidum*, hinc *Spiritus acidus* seorsim colligendus.

EX

Pyraceum paratum ex *Succo Pyrorum expresso* per Fermentationem; sicut fit propriè ex *Succo Uvarum* per Fermentationem. Hi *Succi destillati* dant *Spiritus*.

Et quidem hæc *Fermentatio Vegetabilium* facilè *succedit in Vase quarto*, quod eam valdè promovet. Quando Fermentatio est peracta, & Fermentata incipiunt spirare Acorem, includuntur Vesicæ, & destillantur. *Liquor destillatus rectificatur* semel aut bis, vel Balneo Mariæ in Cucurbita, vel Vesica, modò observetur Ignis regimen; sic prodit *Spiritus*, qui adscendit per Alembicum *sub forma Striarum*; quæ *Stria* sunt signum appropriatum Spirituum: quòd si cessent Striæ, incipiunt apparere *Gutta*; quæ constituunt *Phlegma*.

Rectificatio aliquoties non reiteranda: quidam una Rectificatione possunt penetrantissimum efficere Spiritum ex Vesica, destillando eundem per Canales ferreos in altum ad longitudinem erectos, quibus superimponitur Alembicus: nam tales Canales facilè possunt transcendere Spiritus, relicto Phlegmate à Calore propulsi: vid. FEBURE *in sua Chymia*, qui exhibet Systema talium Canalium, & vidi ego in *Laboratorio Reg. Londinensi*.

Quidam, ut *Spiritus ex Succis Vegetabilium* copiosiores destillentur, ipsis expressis addunt aliquid *Spiritus Vini* cum bona *Fermenti* quantitate, sic enim citiùs & copiosiùs adscendere dicuntur *Spiritus*.

Cùm igitur Spiritus per Fermentationem fiant, quæsitur: *an Simplicia Antiscorbutica quoque fermentari debeant, ut exinde acquiratur Spiritus inflammabilis?* Sunt qui affirmant, sunt qui negant. Hi *qui negant*, dicunt, quòd in Fermentatione Plantarum Antiscorbuticarum recludatur vinculum mistionis, & soleant exhalare copiosè Salia volatilia earum, in quibus tamen optima earum virtus ac energia antiscorbutica resideat: id quod satis loquitur Experientia. Nam Antiscorbuticarum Plantarum, cum fermentantur, Odor ad aliquot ædes potest percipi, propter copiosa Salia volatilia turmatim exhalantia. Et præterea, qui hoc afferunt, solent præparare *Spiritum ex Vegetabilibus Antiscorbuticis*, affundendo *Spiritum Vini benè rectificatum* Plantis Antiscorbuticis, eumque sæpiùs cohobant à recentibus Plantis, donec Spiritus Vini copiosè & fortiter sit imprægnatus Salibus volatilibus istorum Simplicium Antiscorbuticorum. Sic quidam præparant *Spiritum Cochlearia*, *Spiritum Nasturtii*, &c. qui Spiritus non sunt inefficaces, nec segens in operando.

Alii *contradicunt* priori Opinioni, quoad Antiscorbutica, & dicunt: si destilletur *Aqua*, v. g. *Cochlearia*, in *Succo post Destillationem* residuo inspissato, aut *Succo* ejus *expresso*, percipi adhuc præsentiam copiosi Salis ejusdem saporis, aut certò talis, quod implicatum aliarum partium connexarum vinculo non potuerit sese extricare. Ne ergò hujus Salis Cochleariæ appropriati fiat jactura, propterea optimum esse fermentando recludere Mistum, & volatilisare ea, quæ paulò sunt fixiora, ut ita perfectus totus habeatur Spiritus.

Et hanc *posteriorem Opinionem* ego quoque *veriorem* arbitrior, quòd scilicet *Plantæ Antiscorbuticæ non inconcinnè possint subjici Fermentationi*. Nam utut crasis earum consistat in anomalo quodam Sale volatili penetranti, quod in superficie quasi hærere videtur; reverà tamen sunt Concretum clausum, ut exinde vix sine Fermentatione Spiritus haberi possit, Nam

1. Omnia Antiscorbutica expressa inspissata relinquunt *Extractum fortissimi odoris & acris*.
2. Omnia Antiscorbutica, si assumantur *cruda*, *diutissimè hæreat in stomacho*, & difficulter digeruntur.

Habent ergo Antiscorbutica Mistum firmum, in quo quidem Volatilitas ludit, cui tamen fixissimum etiam Corpus conjunctum est. Optimè igitur & per Fermentationem tractantur; nam istud, quod aliàs exhalat, utut fortiter Nares feriat, pauculum tamen est, & admodùm parvum; quoniam *Aqua destillata* à crudis Antiscorbuticis, quæ est *Phlegma* imprægnatum illis particulis adeò facilè exhalantibus est admodùm debilis, & non valdè potens, ita ut non magna sit jactura partium volatilium in Fermentatione exhalantium. Ne tamen Sal volatile exhalet, vel ejus jactura fiat, *Spiritus fermentando* elicitus, deinde *recentibus Herbis Antiscorbuticis* affundatur, & post Digestionem aliquoties ab iis cohobetur. Sin verò quendam tædeat Fermentationis labor, potest accipere *Spiritum Vini Antiscorbuticum appropriatum*, eumque affundere *recenti Plantæ*, & aliquoties cohobare; sic enim efficacissimum & penetrantissimum acquiret *Spiritum*.

Hi sunt Spiritus Vegetabilium per Fermentationem parati.

Spiritus Vegetabilium Urinosos quod attinet, & ex his parata *Sales volatiles*: etiam hæc sunt *Productum artificiale* per Putredinis motum, in quo subjugatur Acidum, & nova Concreti textura emergit, adeò ut suspicer, etiam ex immutato oleoso seu resinoso Salia volatilia hæc manifestari. Parantur ex omnibus Vegetabilibus, & quibusvis horum partibus Putrefactioni aptis. Sunt naturæ urinosæ, & omnes partes Alcali volatilis explent: adeòque si per absolutam Putrefactionem parati sint, de specifica virtute Concreti nil retineant, & omnes ejusdem naturæ, usus, & operationis sunt: & si quid specialis virtutis obtineant, eam ab *Oleo adjuncto* per Putredinem nondum resoluto habent; vid. WEDELIUS *de Sale volatili Plantarum*.

Spiritus Vegetabilium subacidi ex durioribus, *Radicibus*, *Lignis*, & *Corticibus* distillabiles, post *Phlegma* prodeunt, & per Retortam igne aperto destillantur, v. g. *Visci*, *Lignum Juniperinum*, *Quercinum*, *Guajacum*, *Sassafras*, *Buxi*, *Coryli*, &c. nam illud, quod aliàs sub forma Fumi in combustione Lignorum adscendit, & instar *Fuliginis* corpus adhæret Camino, in hoc copia magna *Salis volatilis* & *Olei penetrantis* hæret, uti dixi, ubi *de Fuligine*: ita hoc ipsum ex Ligno Retortæ incluso acquirimus in Recipiente sub forma *Spiritus acidi volatilis*. *Natura sunt duplicatæ*, compositi nimirum ex Acido & Volatili sulphureo, qui mediante Infusione super *Corallia* vel *Lapillos Cancrorum*, *Cornu Cervi ustum*, &c. à se invicem separari possunt. Sic enim Spiritus Lignorum acidus si rodit Corallia, vel similia Concreta terrea, Acidum destruitur, & per Coagulationem cum iisdem concentratur: hinc absorpto Acido, facta levi Abstractione, Spiritus oleoso-subtilis inflammabilis, instar cujusdam Spiritus Vini prodit, remanente parte acidula cum Coralliis in fundo: quam encheiresin videbitis in BOYLE *Chym. sceptico*: & ita duplex natura istius Spiritus est, quasi divisa & separata.

Oleum autem illud, quod cum Spiritu prodit, est horridum: super *Caput mortuum* tamen aliquoties rectificatum, fit *Oleum penetrantissimum* aurei coloris, & convenit cum Oleo foeti-

EX ANIMALIUM familia exhibent *Spiritus Cornua*, *Ossa*, *Sanguis*, *Urinę*;

Cornua, *Ossa*, *Ungulę*, fundunt *Spiritum acidulum* mediante Destillatione (vide *de Oleis*:) hunc rectifica in MB.

Sanguinis itidem *Spiritus* beneficio Destillationis elicitur, (vide in *Oleis* & *Aquis*, estque *Liquor ab Oleo separatus* & *denuò rectificatus*.

N. Coronidis loco addo, si *Oleum aliquod sit latitium* cum *Spiritu Vini rectificatissimo* digeratur, *Oleum* illud à *Spiritu absorberi*, ut sub forma *Spiritus* deliteat.

SPIRITUS MINERALES usitatiores.

Corallorum.
Mercurii.
Salis Ammoniaci.
Communis.
Gemmæ.
Nitri.
Saturni.
Succini.
Sulphuris.
Tartari.
Vitrioli.

Huc *Aqua spirituosę compositę*, *Aqua Fortis*, *Aqua Regia*, *Salis Nitri Sulphurea*. V. *lib.* 3.

SPIRITUS VEGETABILES.

Absinthii.
Acaciæ Florum.
Acori.
Aceti Vini.
Alkekengi.
Angelicę.
Anisi, id est, *Aqua cum Vino destillati.*
Cardui benedicti.
Centaurii minoris.
Cerasorum nigrorum.
Citri.
Cochleariæ.
Cornu Cervi.
Cranii humani.
Cydoniorum.
Ebuli, *ex Granis.*
Filicis.
Fœniculi.
Fragorum.
Guajaci.
Juniperi.
Liliorum convallium.
Mannæ.
Melissæ.
Nasturtii aquatici.
Rorismarini.
Rosarum.
Sabinæ.
Salviæ.
Sambuci.
Thymi.
Tiliæ Florum.
Veronicæ.
Vini.

N. 1. *Compositi Spiritus* fermè sub titulo *Aquarum* recensentur. ut *Spiritus Theriacalis*, id est, *Aqua Theriacalis*, &c.

N. 2. *Spiritus oleacios* quære sub *Oleis*, ut *Spiritum Terebinthinę*, & similia.

Huc

1. *Spiritus Antapoplecticus S. Clossæi.*

♃. *Spir. Sang. cervini* ℔ß.
Infusionis Florum Lavend. in Aq. Pæon. fact. ℥v.

M. & destilla ad medias per MB. *Spiritui* exstillato adde *Infusionis nova Florum Lavend.* eandem quantit. destilla denuo, idque tertiùm repete, tandem adde huic *Sublimato Spirit. Vin. rectificat.* ℥ii.

Dosis à gutt. vj. ad xij. & xx. in *Jusculo* aut *Aq. appropr.* Juvat Paralyticos, Apoplecticos, Pleuriticos, Asthmaticos, omnea eos quorum Pectus Sanie aut Pure occupatur, Anacatharsin enim promovet egregiè.

2. *Spiritus Nephriticus.*

♃. *Ovum Struthionis*, pulver. affunde *Spir. Sal. com.* & in digestione relinque, donec probè soluta appareat Corticum Ovorum substantia, atque tum per Chartam filtretur, serveturque.

Vires. Est ἰσχυρικὸν nulli ferè secundum à *Cæsareis Medicis S. Clossæo* communicatum.

Dosis gutt. vj. viij. ex *Vino opt.* vel *Aq. Florum Fabar. Florum Acac. Malv. Veron.* addito *Syr. Dialth. Fernel.* Insigniter aperit, incidit & commovet Arenulas, Calculum, Urinam, nonnunquam etiam Menses & Sedes, atque etiam Serum in Hydropicis.

N. Fit

---

fœtido rectificato. Si tamen ex *Lignis* per *Spiritum Vini Resina* extrahatur, *paucum* vel *nullum Oleum* per Destillationem suggerunt: manifesto indicio, Olea nihil aliud esse, quàm Resinam dissolutam. Confirmat hoc NEHEMIAS GREW *Tract. de Mixt.* quando Olea destillata appropriatis Acidis in substantiam resinosam præcipitant, v. g. *Oleum Anisi* cum *Oleo Vitrioli* vel *Sulphuris per campanam*.

Quoad USUM SPIRITUUM, & quidem *ex Partibus Animalium*: hi in genere ratione copiosi Salis volatilis sunt sudoriferi, dissolvunt Massam sanguineam congrumatam, aut etiam coagulatam, eandemque fundunt; quoscumque meatus penetrabilitate sua penetrant atque reserant, Obstructiones feliciter resolvunt, Urinam promovent, &c.

Spiritus Mineralium acidi in genere quodcunque volatile urinosum in Corpore nostro & Massa sanguinea temperant, figunt, agitationes & ebullitiones immodicas Massæ sanguineæ sistunt, & hinc per accidens refrigerare dicuntur. Spiritus fetocientes & nimis volatiles moderatè figunt & coercent, Appetitum deperditum leniter revocant, & qui alii sunt effectus speciales: de quibus *superiùs* sufficienter dictum.

Spiritus verò *Vegetabile inflammabile* in genere augent Spiritus animales, temperant blandè Acidum quodcunque, temperant etiam Acrimoniam nimiam Bilis, seu Acidum ejus volatile excedens, Flatus discutiunt, Stomacho prosunt, Affectibus Capitis frigidis, quos vocant, conducunt, & qui alii speciales uniuscujusque suntusus. *Dosis* eorum in *Potionibus* est, ad *Aqua* ℥j. *Spiritus* ʒj. v. g. *Spiritus Rorismarini*, *Salviæ*, &c. præ reliquis sunt oleosi & pinguia, *Cochleariæ* est magis salinus.

Usus Spirituum Vegetabilium acidorum non saltem est *Mechanicus* pro Solutionibus & aliorum Remediorum Præparationibus, sed & *Medicus*: nam penetrant, incidunt, Sudores movent, ac simul specificæ virtutis aliquid possident, in quantum de Oleo adhuc aliquid participant.

Inter SPIRITUS MINERALES, ab AUTHORE tanquam usitatiores recensitos, in specie adhuc noto de *Spiritu Salis Ammoniaci*, quòd vocetur à quibusdam *Spiritus Antiquartius* ex eo, quod singulare sit Specificum in cura Quartanarum, & non tantùm in Quartana, sed in genere, legitimo usu, omnium Febrium intermittentium certissimum est eradicativum, quod nunquam fallet, præmissis Universalibus, si propinetur ante Paroxysmum.

Inter SPIRITUS VEGETABILES, *Spiritus Angelicę* commendatur valdè contra Colicam, & elegantem admodùm habet Saporem.

Spiritus Cardui benedicti commodè permiscetur cum *Spiritu Nitri*, observata proportione, & aliquoties cohobantur: & sic fit *Spiritus Nitri dulcis antipleuriticus*.

Spiritus Ligni Guajaci in usu est contra Epilepsiam, contra Morbum Gallicum, & similes.

Spiritus Juniperinus convenit in Colica, & imprimis in Calculo.

Spiritus Liliorum convallium contra Epilepsiam convenit, item contra imbecillitatem Memoriæ. Cum hoc *Spiritu* quidam faciunt elegans *Sudoriferum* hoc modo:

♃. *Spiritus Lil. convall.* ℔ß.
Salis volat. Cornu Cervi ʒiij.

Indantur Phialæ altæ, & Alembico superimposito destillentur.

Dosis ℈ß. ad ℈j. in *Syrupo acetositatis Citri*: egregium est Sudoriferum: cui si addatur *Camphora*, erit eò melius & eò penetrantius.

Spiritus Melissæ est corroborativus cephalicus, & insigniter uterinus uti etiam *Spiritus Rorismarini*.

Sequuntur nunc

SPIRITUS COMPOSITI. Illi, qui vult parare tales Spiritus beneficio affusionis Spiritus Vini, sit exempli loco *Spiritus Anticolicus Dravvizi*, cujus hæc est Compositio:

♃. *Rad. Angel.*
Levist. an. ℥ij.
Cal. arom. ℥ß.
Herbæ Menthæ Miij.
Flor. Chamomill. Rom. M. ix.
Cent. min. M. iij.
Sambuci M. ij.
Cort. Aurant. ℥iiß.
Zedoar. ℥iß.
Galangæ ℥ß.
Sem. Fœnic.
Anisi,
Carvi an. ℥j.
Bacc. Lauri ℥ij.
Cinnam. ℥iij. vel iv.
Castor. ℥j.

M. digerantur cum *Spiritu Vini*, & destillentur.

Pertinet huc *Spiritus Anodynus*, quem quidam hoc modo parant:

♃. *Spi-*

N. Fit & *insignis Spiritus Nephriticus Urinæ*, *Spiritum à Vitriolo* destillando. Vid. *I. Agricol. in Popp. p. 1. pag.* 585. *Loffelium in Scrutinio*. Confer. cum *Quercetano in Querc. Rediv. tom.* 3. *pag.* 704.

(Huc etiam refert *Spiritum Regium*, quem invenies apud *Hofmannum in Clav. Schrod.* ex *Spir. Salis rectif.* ℥iij. *Spir. Ros.* ℥ia. ex Cucurbita vitrea, rostro Alembici imponendo *Ambræ* ℈ß. *Moschi* ℈j. in Petia, in quo insigne Cordis & Cerebri habes Confortans.)

MORELLI CAPUT VI.

DE STUPHA, VEL SUDATORIO.

Lib. 2. *Sect.* 1.

A*Liàs* appellant *Laconicum* quòd ea *Lacones* maximè uterentur, ut *Balneo* Romani, alii *Vaporarium* appellant: hic Æger nullo Liquori immergitur, sed *solo Vapore calido sicco*, vel *calido humido*, incalescit, unde nomen.

Stupham autem *duplicem* statuo, *Humidam*, & *Siccam*.

H U M I D A.

Fit cum *Vapore alicujus Decocti*, quo Conopeum incalescit.

Componitur autem erecto cum Cupa Conopeo, Orbe ligneo imposito, & huic Linteis aut Stragulis.

A *Vapore* autem vario modo incalescit.

1. *Vel* enim super *Lamina Ferri* disponuntur 10. 12. *Lapides fluviatiles* candentes, in quos *Decoctum* dicendum conjiciatur.

2. *Vel Decoctum* priùs infunditur: ita tamen, ut Æger non tangit, & in hoc *Silices candentes* injiciuntur.

3. *Vel*, quod commodius, paratur *Decoctum* in duobus Lebetibus, qui vicissim calentes cum Materia Decocti in Cupam immittuntur.

Decoctum autem paratur ex *Radicibus*, *Foliis*, *Seminibus*, *Floribus* idoneis, calidis ferè, *Cephalicis odoratis*, tenuium partium. *Dosi* summa Apozematum, præscribendis cum *Aqua* q. s.

Usus & Formula. ℞. *&c. fiat Decoctum*, *cujus Vaporem capiat Æger sub Conopeo benè clauso sudet ad placitum*: bis ingrediatur in die longè a pastu, Alvo exonerata, idque per biduum. *Mora* autem sit in Balneo pro viribus: post egressum detergatur Sudor, Lecto se componat, &c. Hujus autem *Usus* Hyeme, & Vere, ut Balnei Æstate.

S I C C A.

Talis appellatur, *quæ Ignis solo Calore incalescit*.

Componitur autem, seu fit

1. *Vel* per viam *Hypocausti* & *Fornaculi*, ut in Germania, & *Laconicum* vocatur propriè.

2. *Vel Silices candentes* sub Conopeo jam dicto super *Laminam ferream* disponuntur.

3. *Vel*, ut hodie usitatum, pro Lue Venerea, ex *Textura lignea* fit, instar Caveæ cujusdam, qua Ægri obducuntur, Stragulæ imponuntur, subditis *Lapillis* aliquot *igneis*, donec Sudor eliciatur copiosissimus, exhibito *Guajaci* aut *alterius Sudorifici Decocto*.

Usus ut aliorum est. Mora pro viribus, quæ maximè dissipantur, & vix horæ quartam partem ferè, vel dimidiam sustinere valent.

Utilitas. Materiam diffusam per Corpus calefacit, attenuat, absumit per Sudores, obesis proficua valdè, cacochymis maximè, si Humorum illuvies circa Habitum vel in Venis. In Lue Venerea passim usurpatur Sicca, non interdum nisi vacuato Corpore, sic enim reliquiæ faciliùs per Sudores eliminantur.

SCHROEDERI CAPUT LXXXII.

DE SUCCIS.

S*Ucci* ex *Vegetabilibus* potissimùm depromuntur, rarò ex Animalibus. E Vegetabilibus pura non omnibus.

Inidonea enim sunt 1. *Nuclei*, *Semina*, & reliqua *Oleosa*, qualia sunt *Amygdala*, *Pistacia*, *Semina Lini*, de quibus egimus in *Oleis expressis*.

2. *Minùs apta* sunt *aridiora*, ut *Fruges*, nisi *Decocta* harum *Succos* appellare libuerit.

Modus fiendi.

℞. *Vegetabilia succulenta* (minùs succulenta macerari, insolari,

---

♃. *Spiritus Vini opt.* ℥iv.
Opii Spiritu Vini solut. ℈j.
Croci,
Styrac. liquid. ana ʒß.
Olei destill. Spicæ ℈j.
Castorei ℈ß.
M. digerantur, & vel filtrata, vel destillata serventur ad usum.

C A P U T LXVI.

DE STUPHA seu SUDATORIO.

S*Tupha* est vel *Humida*, uti rectè habet AUTHOR, vel *Sicca*.

HUMIDA est, quæ ex *Vaporibus* ex quodam *Liquore* simplici vel quodam *Decocto* elevatis incalescit: ipsa *Stupha* & Ægri, in ea positi, beneficio talis Vaporis copiosè incipiunt sudare.

Talis *Vapor* humidus excitatur irrigando quodam *Decocto* vel *Aqua calida Lapides Silicum igneos* in Stupha positos. *Vel Decoctum* infunditur in Stupham, & in istud injiciuntur *Lapides* & *Ferramenta ignita*. *Vel Decoctum in duobus Ollis* præparatur, ita ut hoc Decoctum fervens imponatur, quando autem refrigerari incipit, subitò altera Olla cum fervente Decocto immittitur, & hæc denuò Igni admovetur, ut incalescat, pro ulteriori usu: idque tamdiu reiteratur donec sufficiens tempus sudaverit Æger, ut ita Vapores intrent poros Corporis, & copiosus exhalet Sudor, idque eò promptiùs, si ante ingressum hauserit *Decoctum ex Lignis*, vel Medicamentum aliud Chymicum vel Galenicum, ut copiosus sequatur Sudor.

Decocta Lignorum hic sunt usitatissima.

Decocta, quæ usurpantur pro exhalandis *Vaporibus* in Stupha, sunt illa varia pro varietate Morborum præscribenda: alia sunt in Lue Gallica, alia sunt in Scabie, &c. *Dosis* est tantùm Apozematis cujusdam; quoniam non tam Liquor quàm Vapores expetuntur. Ingreditur hanc Stupham Æger semel vel bis in die, pro varietate Morbi & necessitate, semper longè ante & post pastum, ut Ventriculus sit vacuus: detergitur Corpus post egressum, & ante ingressum in *Balneum*, benè una vel altera *Inunctione* inungendum.

Hæc est Stupha, quæ est Humida. *Sudatorium* est SICCUM, quando non Vaporibus, sed nudis *Exhalationibus calidis ignitis* disponitur Corpus, ut sequatur Sudor. *Modi* sunt *tres*. *Primus* est in *Hypocausto*. *Secundus* est, quando *nudi Silices* ponuntur *in Stupha*: ita enim ex Calore talium Silicum exhalante copiosè incipiunt Ægri sudare, in Sudorem prorumpere. Vel *denique* injiciuntur tales *Silices candentes in Conopeum*; ita tamen, ut priùs hauserit Æger *Decoctum* appropriatum ex *Lignis*, uti rectè instituitur in Cura Luis Venereæ ab Italis & Belgis. In tali tamen Sudatorio *ad horam dimidiam* vix possunt perdurare Ægri, cùm in Humido diutiùs possint subsistere: valdè enim exhalant Spiritus, & exinde deficiuntur Vires.

Usus horum videantur in AUTHORE, qui eos sufficienter declarat.

C A P U T LXVII.

DE SUCCIS.

S*Ucci* sunt quasi *Aquæ à Natura destillatæ*. Hi autem facilè vel acescunt, vel putrescendo marcescunt, *recentes* igitur semper haberi debent pro usu medico. Ad hos eliciendos ipsa *Vegetabilia* apta sunt:

1. *Flores*,
2. *Fructus*,
3. *Arbores*; horum nempe *Radices* & *Ligna*; &
4. Etiam *Herba*.

Ex *Mineralibus* enim non possunt exprimi propter ineptitudinem eorum: sicuti Succi ex *Animalibus* propter facilem corruptionem non possunt asservari.

Nec omnia Subjecta ex Vegetabilibus sunt apta, ut subministrent Succos, quæ enim sunt *pinguia & oleosa*, non dant Suc-

solati, elixarive anteà volunt *Aqua*) conquassa & exprime, hinc clarifica (cum *Albumine Ovi*, Filtratioeque vel Digestiooe, quod melius), si opus est Igne L. inspissa, atque, ne Empyreuma contrahat, continuò agita: sic fiunt Succi

I. *Ex Floribus*. ℞. *Flores virides*, imple Alembicum premendo, collocenturque ad digerendum, seu putrescendum in MB. satis profundè, donec in Mucilaginem abiisse videantur. Hinc exprime *Succum*, clarifica cum *Alb. Ovi*, & inspissa lentè ad consisteotiam Mellis; sic fiuot *Succi* (*Essentia* dictæ) *Borraginis*, *Buglossi*, *Paeonia*, *Verbasci*, *Violarum*, & similium.

N. 1. *Si Flores minùs succulenti* fuerint, affundatur parum *Aqua*: sic fit *Extractum*, seu *Succus inspissat. Flor. Tunica, Calendula, Keyri, Cyani, Rorismar. Rhœad. Salv.* & similium.

N. 2. Præstant *Flores primùm erumpentes*.

N. 3. *Expressum Succum* si *recentibus Floribus* affuderis, majorem Succi copiam colliges.

II. Ex Fructibus. ℞. *Succulentos*, exprime, vel coque anteà; hinc exprime, trajiceque per Setaceum, liquidioresque ad Mellis consistentiam inspissa.

N. *Succi è Fructibus* alio ferè nomine gaudent; *Mellis*, scilicet, si dulce sapiant, ut *Mel Juniperinum*, *Passularum*, & similium; aliàs *Roob*, *Sapa*, ut *Roob de Berberis*, *de Ribibus*.

III. Ex Radicibus & Lignis, interveniente Coctione (in *Aqua*) & expressione *Succi* eliciuntur, adsciscuntque nomen *Extractorum*, vide *suprà cap.* 57.

SUCCI OFFICINALES, tum *Liquidi* prostant, tum *Inspissati*.

LIQUIDI, qui per se conservantur pauci sunt, quippe præter *Succos acidulos* & fermentatos illos potulentos (qualis *Vinum*, *Vinum Pomorum*, *Pyrorum*, & similia), nulli ad tempus durabiles sunt: hinc fit ut addito *Saccharo*, *Melleve*, in *Syrupum* coquantur: vide *de Syrupis c.* 48.

Quin imò vel ipsis *Succi acidulis* oonnihil *Sacchari* ferè additur, cujus vi tum parùm fermentaotur, tum ab injuria corruptioois conservantur.

N. Dantur & *Succi è Vegetabilibus*, tum *per se ruptis*, tum *incisis* sponte stillantes (*Lacrymas* vocare expedit). Verùm hi partim *Nativis* accensentur partim *non usuales* sunt.

Talis est *Succus Betulæ*, qui in Succia & Finlandia, mensibus Martio & Aprili collectus & fermentatus, Mulierculis nobilibus *Potul* suppetit: *Succus Juglandis arboris*, *Liquor* scilicet, *qui in Quercuum stipitibus* coacervatur, *Lacryma Vitis amputata*. Huc *Opium* & similia.

SUCCI OFFICINALES LIQUIDI, qui & *Vina* dicuntur, *sunt*.

Berberum.	*Limonum.*
Citri,	*Myrtillorum.*
Cydoniorum.	*Ribium.*
Granatorum acidorum.	*Rubi Idæi.*

N. *Succi recentes* tot extempore parari queunt, quot *Vegetabilia viridia succulenta* exhibeotur. Verùm quia gramineum sapiunt saporem, minùs in usum veniunt, licèt Sapor ille *Saccharo* corrigi queat.

SUCCI INSPISSATI.

Absynthii communis.	*Gratiola.*
Acacia nostratis.	*Hyperici.*
N. *Verus* Officinis habetur inter *Nativa*.	*Hyoscyami.*
Agrimonia.	*Ireos nostratis cœrulea.*
Aloes.	*Liquiritia.*
Cardui benedicti.	*Mercurialis.*
Chermes Granorum.	*Myrtyllorum Germanicorũ.*
Centaurii minoris.	*Nicotiana.*
Cichorii.	*Papaveris domestici.*
	erratici.
Cydoniorum.	*Plantaginis.*
Enula.	*Portulaca.*
Fumaria.	*Rosarum incarnatarum.*
Gentiana.	*rubrarum.*
Glycyrrhiza.	*Scrophulariæ.*
	Solatri.

Hue

Succos, quoniam ratiooe Olei fiunt acres, rancescunt, & Vermium progeniem producunt.

I. Ex *Floribus* eliciuntur Succi, vel *communi modo*, quem habet AUTHOR *Num. I.* ubi rectè monet, quòd dicaotur *Florum Essentia*, abusivè ab ANGELO SALA *in Anat. Essent. Vegetab.* ita dictæ; vel *per deliquium*, qui Succis communi modo expressis præferendis. Isti nempe, qui fiunt per Colliquefactionem Caloris Solis & Furni pistorii ex Floribus, accedeote simul aliquali Putrefactione; v. g. *Liquor Florum Cichorii*, de quo vid. AUTHOR *lib.* 4. ubi *de Cichorio*, item HARTMANNUS *Prax. pag.* 67. *Liquor Florum Cyani* pro Oculorum Affectibus, *Liquor Florum Verbasci*, item *Sambuci* pro Doloribus, speciatim arthriticis. Quin etiam ex *Floribus Tanaci* & aliis similes possint fieri *Liquores succosi*, nullus dubito. Liquores tales non solum crasin totius Coocreti specificam seu seminalem magnam partem adhuc continent; sed & Alcali volatili pollere per Putrefactinoem exaltato, videntur, hinc & Affectibus ab Acido ortis egregiam conferunt operam.

II. *Fructuum Succi*, sunt, qui ex concisis & contusis *Fructibus succulentioribus* eliciuntur, ac pro usu medico ita asservantur: idque *tribus* imprimis *Modis*, vel affuso *Oleo Olivarum*, mediante quo à Mucilagine quidem per tempus præservantur, sed hoc nihil est; vel post aliqualem *Phlegmatis exhalationem* & despumationem, nempe ad quartæ partis consumptionem, cum *Spiritu Vini*, addendo hujus ℥ij. vel iij. ad ℔j. *Succi* ita præparati & depurati; vel, qui modus omnium optimus, per *Residentiam spontaneam depurati Succi*, *Sulphuris*, halitu seu *Gas*, à Fermentatione aliisve alterationibus ad longum tempus sine corruptione adservantur: simili ratione Œnopolæ *Sulphure incenso* (Germ. *durch. den Einschlag.*) præservant *Vina* ab alteratione. Occasionem subministrat HELMONTIUS, qui in quibusdam locis, obscurè tamen, *conservationem Succorum cum Sulphure* innuit.

Modus hic est:

♃. *Lagena* angusto orificio instructa:

Huic

Immittatur *Tæda sulphurea incensa*, sic Nebula alba totam Lagenam implet: hoc fiat tamdiu, donec à Fumo Sulphuris extinguatur: hinc *filtratus* immittatur *Succus*, & probè claudatur Vitrum; ita per longum temporis spatium commodè conservari possunt. Hoc procedit etiam in *Succis Florum* & *Plantarum*.

III. *Arborum* pariter *Succi*, aliàs *prima Entia* dicti, commendantur; & sunt, qui ex Arboribus denuò se ad germinationem disponentibus, verno vel declinante hyemali tempore colliguntur, ex *Arboribus* earumque *Radicibus*: vel incisis vel terebratis, spontanea emanatione colliguntur, ut *Liquor Sambuci*, *Fraxini*, *Coryli*, &c. Sic de *Lacrymis Vitis* res nota est: de *Liquore Betula* vid. *Acta Societ. Reg. Volum.* 1. *pag.* 717. de *Liquore Tilia* ex trunco prope terram collecto vid. M. A. N. C. *Anno* 6. *Append. pag.* 50. vel ex ipsa Radice incisa effluente ceu nobili Antiepileptico: conf. TILEMANN. *In Appen. Mater. Med. p.* 308. item *Succus Radicis Juglandis* ad Cephalalgiam laudatus vid. in BARTHOLINI *Cent.* 3. *Histor.* 97 Sic *Liquor Salicis* ex tenellis surculis defluens contra nimiam Salacitatem Mulierum egregius est. *Asservandi horum Succorum ratio* est vel *Sulphuris Fumus* suprà laudatus, vel *Caryophyllata Radix*, vel levis *Fermentatio*: conf. *Acta Societ. Reg. pag.* 772. Diu certè asservari possunt, & planè mirabiles sunt Aquæ pro usu Medico.

Herbarum Succi vel simplici *Expressione*, vel prævia cum *Aqua simplici Coctione*, & hinc facta *Expressione* parantur. *Sine Coctione* exprimuntur, ubi sunt succulentæ: *cum Coctione*, ubi necesse est, ut adjuventur quasi decoquendo, cùm aliàs sint ineptæ, ut subministrent suos Humores seu Humiditates.

In OFFICINIS SUCCI quidam inspissantur, qui *Extracta* aliàs dicuntur; ac sanè haud inferiores videntur *Extractis cum Spiritu Vini paratis*: conf. ANGELUS SALA *de Essent. Vegetab. pag.* 8. & 9. Commodè ex hujusmodi *Succis inspissatis* cum *Spiritu proprio Essentia* extrahi potest, ad imitationem nempe *Essentia Absinthii*, quam habet DRAWIZIUS *Tract. de Scorbuto doloriſico pag.* 164. vel per *Spiritum proprium* in *Essentiam* extrahitur *Absinthium* vel aliud Vegetabile: cui *Essentia* extractæ postmodùm addatur *Succi inspissati* tantum, quantum potest Essentia imbibere, sic enim fit potentior longè quàm communis: quæ postmodùm filtretur.

SUCCI INSPISSATI, si sint *dulces*, vocantur *Mella*, uti est *Mel Juniperinum*, *Passularum*, &c. vid. AUTHOR, sin *crassiores*, vocantur *Sapa*, vel *Rob*, v. g. *Rob Sambuci*, &c.

Usus Succorum inspissatorum est, partim ut ex iis certæ fiant *Pilula*, quibus largiuntur *Corpus*; partim solent usurpari, ut dissolvantur in *Liquoribus appropriatis*, & ita fiant ex iis *Potiones*. In specie

Succus Acacia nostratis, de quo *suprà* dixi, convenit in

Dys-

Huc pertinent

Rob de Berberis simplex.
de Ribibus.
Mel Ebulinum.)
Sambucinum.)
Juniperinum.) Consistentiam *Electuarii* ferè obtinent.
Passularum.)

MORELLI CAPUT XIII.

DE SUPPOSITORIO.

Lib. 2. Sect. 2.

T*Opicum Ano dicatam, Medicamentum oblongam tres, quatuor digitor, Figura tereti & rotunda, Candela instar,* olim *Glandis* forma, unde Grecis *βάλανος*, hodie vulgò *Suppositoriam, ad Alvum sollicitandam maximè, & ad alios Affectus, comparatum.*

Est autem vel *Simplex*, vel *Compositum*.

S I M P L E X.

Fit vel ex *Caule* ac *Radice Betæ, Brassicæ, Althææ*, detracto Cortice externo, quibus aliquando, ad augendam vim irritandi, *Sal* aspergitur, & *Oleo* illita induntur: ex *Caule* etiam *Porri, Butyro* inuncto, *Sapone albo* in formam *Glandis* acuminato, ut etiam *Mel solum* coctum in duritiem: sic enim acre evadit.

C O M P O S I T U M.

Fit ex *Melle*, ut Basi, cocto, & indurato, quousque digitos ampliùs non inquinet, ac *Pulveribus* ipsi cocto additis, hac *Dosi*, ut *Mellis* ℥j. excipiat *Pulver.* ℈iv. ad summum, prout Pulvis levior, aut etiam fortiùs agere volumus, quæ Compositionis quantitas pro duobus, tribus, *Suppositoriis* sufficict.

Mel autem per se coquitur, vel cum *Succis* ad irritandum, aut alios scopos, idoneis; sit autem *Succi* ℥j. ℥iß.

Usus & Formula. ℞. *&c. fiant Suppositoria*, quorum unum *Oleo* vel *Butyro* illitum indatur, urgente necessitate, ita ut, si sint

---

Dysenteria & Fluxibus Alvi similibus.

Succus Sydoniorum. Valdè commendatur in Dysenteria, Vomitu, item Ructibus, Nausea, & similibus Affectibus.

Succus Enulæ. Convenit in Affectibus Pectoris, in purificando Sanguine, item in Scabie.

Succus Mercurialis. Non solet usurpari, nisi in *Pessariis*, Fœminis præscriptis, pro scopo purificandi Uterum, & eliciendi sordes ac mucilaginem eundem conspurcantes.

Ex Succo Nicotianæ solent fieri *Pilulæ contra Dolorem dentium*: aliàs non solet usurpari propter nimiam & generosam vim catharticam & vomitivam. (*E*)

C A P U T LXVIII.

DE SUPPOSITORIIS & PESSIS.

SUPPOSITORIA quid sint? omnibus notum est. Est scilicet *Suppositorium Medicamenti forma in acumen desinens, qua Ano intruditur.* Tale Suppositorium pro quantitate Subjecti recipientis debet esse diversæ magnitudinis, nam Pueris parva conveniunt Suppositoria; in Adultis vero 3. vel 4. digitorum transversorum longitudinem attingunt, crassities quoque in Adultis debet esse major, quam in Junioribus.

Usus horum est, ut applicentur Intestino Recto, quo mediante sui stimulo proritent excretionem Alvi. Siquidem cùm continuus Intestinorum sit tractus, facilè per consensum Recto irritato, vellicatur & Colon, & ita Alvi retentio solvitur: propterea non raro, quando *Clysteres* applicantur irrito usu, v. g. in colica, in iliaca Passione &c. & fit, ut unà cum Fæcibus pertinaciter retineantur, lenè vel fortiter stimulans post Clysterem applicatur Suppositorium: sic enim fit, ut Clysma in superiori loco emolliat, Suppositorium verò in inferiore viam aperiat, & motum concitet.

Quod dixi de Clysteribus retentis, etiam valet de *Purgantibus*, quæ quando operantur nimis tardè aut blandè, tunc ut Anus irritetur, præter *Pulverem salinum stimulantem*, v. g. ex *Tartaro*, non raro inferiùs applicantur *Suppositoria* pro adjuvanda Medicamenti purgantis evacuatione. Item quando Clysteres, non possunt admitti propter *copiosos Flatus* distendentes Colon, ejusque cellulas, quod sæpiùs fit, tunc commodè *Suppositoria* intruduntur pro admonenda Alvo sui officii. In genere est *succedaneum Suppositorium Clysmatis*, imprimis in iis, qui non libenter admittunt Clysteres, ut sunt Virgines nostrates & Pueruli, qui subitò rejiciunt Clysteres, aut etiam alia Subjecta, quæ Clysmata non admittere volunt.

Præter has ipsas virtutes stimulandi Alvum, interdum etiam in aliis conveniunt Affectibus, præprimis ex irritatione Alvi solent habere fructum in Lethargo, Catalepsi, Comate, &c. in quibus & similibus soporosis Affectibus cum aliis Medicamentis applicantur *acria* admodùm *Suppositoria*, ad stimulandam & excitandam ejus Naturam, ut faciliùs se colligat; quod fieri solet in Catarrho sic dicto suffocativo ad derivandum ad inferiora, item quando in Malignis morbis non sine suspicione applicantur *Clysteres*, in specie in Variolis & Morbillis, ubi urgente necessitate unum alterumve applicatur *Suppositoriam*, lenissimum tamen. Puerulis etiam convenientissima sunt Suppositoria, cùm non semper commodè possint purgari per inferiora.

Hi quidem sunt *Usus Suppositoriorum*. Cæterùm *Gravidæ* non sine ratione *caveant sibi à Suppositoriis*, ne irritato Ano, ipsi connexus Uterus simul irritetur, & ita stimulus ad Abortum injiciatur: id quod cautè & sedulò observandum est ab iis, qui obnoxii sunt *Tumori & Dolori Hæmorrhoidum* cæcarum similibusve, ut parciùs utantur Suppositoriis, quoniam talia valdè solent irritare Alvum, & provocare ista Mala.

Denique ii, qui sunt obnoxii *Procidentiæ Ani*, similiter sibi caveant à Suppositoriis, cùm periculum sit, ne Anus irritatus foràs elabatur & procidat.

Rectè dicit MORELLUS: quòd *Suppositoria* sint vel *Simplicia*, vel *Composita*.

Quoad SIMPLICIA: fiunt hæc ex variis rebus pro vario scopo, uti AUTHOR insinuat. Recipitur *Radix* vel *Caulis* cujusdam *Plantæ emollientis*, quæ ita intruditur Ano, ut blandè laxet & emolliat Alvum obstructam; quòd si opus sit *Stimulo*, adspergendus *Caulis* vel *Radix*, v. g. *Betæ, Malvæ, Althææ*, &c. *Salis communis* tantillo, quo stimuletur Anus, si *fortiori* opus est *Stimulo*, recipiatur *Sal Gemmæ*, quod ipsum satis stimulat. Ut autem *Sal* meliùs hæreat, illiniri potest priùs *Radix Oleo* emollitivo aut discussivo.

Fiunt item *Suppositoria* ex *Lardo*, vel ex *Caseo Hollandico*, contra Ascarides in Intestino Recto, quæ ipsis adhærent, sic extracto Suppositorio, simul extrahuntur. Talia Suppositoria ex Lardo aut Caseo Hollandico illinuntur interdum cum *Lacte*, quod valdè allicit Vermes, interdum *Melle*, quoniam omnia Dulcia Vermibus sunt amica, atque ita applicatis Vermes adhærent, ut unà foràs extrahantur.

De Lardo adhuc moneo: quòd desumatur vel ex *Carne porcina salita*, & fumo indurata, vel ex *Porco* recenter mactato, & *nondum Sale* adsperso. *Si prius*, cùm tale Lardum imbiberit copiosum Sal, necessum est, ut maceretur in *Aqua calida*, quo Salsedo extrahatur; nisi enim hoc fiat, periculum est, ne fortiùs stimulet, & non diu possit permanere in Ano: imò periculum est, ne Ascarides propter acrimoniam Salis non adhæreant, sed remaneant in Intestino Recto. *Si posterius*, scilicet ex Lardo nondum salito, seu Sale permisto, possunt ex tali sine maceratione fieri Suppositoria.

Sapo communis etiam *extemporaneum* dat *Suppositorium*, quod Mulieribus nostratibus ferè usitatum est, imprimis pro usu Infantum pro emollienda Alvo eorum: quòd si debeat aliquantisper esse *acrius* tale *Suppositorium*, potest illiniri *Oleum Amygdalarum amararum*, cui etiam pro varietate circumstantiarum potest aliquid admisceri de *Oleo Colocynthidis Quercetani*, quod per se etiam potenter stimulat.

Aliàs ordinariò solum *Mel* ad debitam consistentiam coctum, *Suppositorium simplex* satis crassum & satis tenax, uti & *Corpus Suppositoriorum compositorum*, constituit; in ista enim coctione, cùm Mel contrahat empyreuma, simul acquirit aliqualem acredinem, qua talia Suppositoria vel solo ex Melle parata stimulant promptè Anum.

Hæc sunt *Suppositoria Simplicia*: sequuntur COMPOSITA, quæ quoniam pro varietate scoporum etiam sunt varia, usitatissimè & ferè semper usurpatur *Suppositorium stimulandæ* Alvi gratia: deinde pro usu *consolidandi* aut *adstringendi*.

Modus parandi Suppositoria Composita pro varietate scoporum

(E) De Suffitibus, *Vide* de Odoramentis.

sint *Purgantia*, semel, bis, in die sufficiat: si *ad alterandum*, sæpiùs possint admoveri: si ea *Narcoticis*, ad Dolores, diutiùs ne morentur, ne Paralysin inducant, (hinc & *Fila alligari solent*, ut retrahantur pro lubitu) nec sæpiùs immitti.

Utilitas. In genere *duplex*, vel ad Alvum & Expultricem irritandam, vel ad proprios Ani & Recti Intestini Affectus.

Suppositorio autem Alvus sollicitatur, quòd sic ferat Ægras, quæ *Clysterem* facilè saltem non admittat, ut passim in Lactentibus & Puerilis: qui etiam consuetudo, & morositas quorundam Clysterem renuit, ut Virgines. Item ubi Clysteres tardiùs operantur, ut in Colica sæpè: vel ubi Medicamenta assumpta non operantur: ubi Fæces in Alvo hærent: ubi Rectum ob Fæces induratas Clysterem non admittit: ubi Facultas Expultrix immemor officii.

Item *ad revellendum*, ubi Humores ad superiora vergunt, ad Caput, Præcordia, aut aliàs, ubi Revulsionis gratia à superioribus revellendi purgandique, ut passim in Affectibus Capitis frigidis & soporosis, quibus hac ratione simul Facultas sopita excitatur: ubi etiam a Clysteribus offenduntur Ægri, &c. præter illum laxandi scopum, fiunt etiam ad propria Ani atque Recti Intestini Affectus, ea *Melle*, ut *Basi*, atque Materia ad intentionem idonea modo suprà dicto: sic ad Hæmorrhoides aperiendas cum acribus, ad sistendas cum idoneis, ad Tenesmum, ad Ascarides, Ulcera, Sphincteris laxitatem, & Paralysin, Dolores.

Adverte obiter circa *Materiam Suppositoriorum*, alia esse *Leviora*, *Simplicia*, suprà recensita pro Infantibus, alia *Fortiora*, quæ constant ex *Sale*, *Pulveribus purgantibus simplicibus*, *Aloes*, *Agar. Senna*, compositis, *Hiera picra* passim. Alia insuper *Valida*, quorum usus maximè in soporosis, *Sal. Gemm. Sal. Ammon. Nitrum*, *Purgantia simplicia*, *Colocynth. Composita*, *Hiera*, *Diacoloc ynth.* ad ℈ß. ℈j. Item si ad Dolores *Opium* admittatur, cautè ob metum Paralysis & vix ad ℈ß.

MORELLI CAPUT XII.

DE PESSARIO, ET NASCALI.

Lib. 2. Sect. 2.

M*Edicamentum Sinui pudoris indendum*, *variis Uteri Affectibus expugnandis*, a *varia forma* variè olim nominatum.

PESSARIUM dicitur, quòd Figuram habeat longam Digitum Indicem, crassam Pollicem, teretem, alias *Pessus*, quidam πρoσθετὸν; quod vero rotundum instar Noduli, *NASCALE*.

P E S S A R I U M.

Duplex statuo ab effecto: *Purgans*, & *Alterans*.

Pur-

rum variat: in genere tamen observetur imprimis *Corpus Suppositorii*, & ea, *quæ adduntur*. *Corpus Suppositoriorum* constituit *Mel* ad debitam crassitiem coctum, cui postmodùm *Pulveres appropriati* stimulantes, plùs minùs acres, ex *Scammonio*, *Helleboro*, *Esula*, &c. item *Muscerda*, quæ est usitatissima, *Sal*, &c. addi possunt, ita quidem ut ℥j. *Mellis* utplurimùm sufficiat pro uno Suppositorio, cui postmodùm adduntur *Pulveres* a ℈j. ad ʒj. plùs minùs, prout Pulveres sunt fortiores, vel sunt debiliores, & ita prout vel fortiùs vel debiliùs agere debent. interdum *Mel* istud miscetur cum *Succis appropriatis*, v. g. cum *Succo Mercurialis*, *Succo Bryoniæ*, *Succo Althææ*, &c. & invicem mista coquuntur ad spissitudinem Mellis pro Suppositoriis. Interdum etiam sumuntur *Pulveres purgantes* & stimulantes, verb. g. *Species Hiera*, item *Pulvis Agarici* & *Sennæ*: interdum in specie *Species Diacolocynth.* seu *Hiera cum Colocynth.* aut etiam *Pulvis ipsius Colocynthidis*; quæ cùm sint fortiora, vel sola a ℈ß. ad ℈j. sufficiunt; item interdum additur *Pulvis Hellebori albi*, aut etiam *Pulvis Hellebori nigri*, aut etiam *Pulvis Esulæ*, imò in Affectibus soporosis. & ubi opus est forti *Stimulo*, nonnulli addunt aliquot grana *Scammonii*.

Talia *Suppositoria* semper prostant in *Officinis* parata: tam pro Adultis, quam pro Infantibus: eaque duplicia, *lenia* & *acria*.

Quando ergò præscribuntur talia *Officinalia*, præscribuntur hoc modo:

℞. *Suppos. commun.* Num. ij.
Illinantur *Ol. Lilior. albor.*
D. S.
Suppositoria lenia.

Si verò volumus præscribere *Suppositorium acrius*, præscribimus hoc modo:

℞. *Suppos. acre* Num. j.
Illinatur cum *Oleo Diacolocynth. Querc.*
D. S.
Suppositorium acre.

Talia Suppositoria quando applicantur, necessum est, ut in parte ultima crassiore iis *alligetur Filum*, quo Filo forâs propendente commodè possint extrahi: quoniam interdum Ægri nimis profundè solent intrudere Suppositoria, adeò ut sæpè sursum repant, ut non possint denuò eximi, imprimis si sint lenia: unde si postmodùm volumus applicare *Clysma*, hoc ipsum propter remanentiam Suppositorii potiùs non tentandum; non enim immitti potest. Tale quidem contingit non raro in contumaciori Alvi Obstructione, in Colica, uti etiam in Malo Iliaco; in quo testatur Experientia, quod non rarò ipsa Suppositoria fuerint per os rejecta Talia & majora Mala ut præcaveantur, alligentur Filo, quo ipso Suppositorium, si diutius subsistat, potest extrahi.

Præscribuntur usitatè *Suppositoria* Num. ij. ut scilicet, si prius nimis citò rejiciatur; & nihil operetur, alterum possit applicari; id quod usu venit in casibus, ubi opus est forti Stimulo, in specie in Affectibus soporosis. Alias non opus est, ut sint duo.

Quidam in *cuspide Suppositoriorum* addunt aliquot grana *Croci Metallorum*, aut etiam *Mercurii Vitæ* pro forti *Stimulo*. Cæterùm observatum fuit, quòd non raro *ex talibus Antimonialibus* cum Suppositoriis applicatis concitatus fuerit *gravis Vomitus* (quod etiam dicitur de *Helleboro albo*, cujus *Pulvis* in summitate Suppositorii pro Stimulo fortiori recundiens dedit Vomitus), adeò ut talia etiam Ano applicata, non possint oblivisci suam Malignitatem vomitoriam.

Fel Tauri inspissatum etiam *Suppositoria* ingreditur, ex quo solo cum *Muscerda* & s. q. *Mellis* elegantia fiunt Suppositoria. Nonnulli in contumacissimis Alvi Obstructionibus pro emolliendo & laxando faciunt *Linimentum* ex *Butyro*, *Sale* & *Vitello Ovorum*, & hoc illinunt *Lintea* in formam *Suppositorii* complicata, & ita applicant.

Alumen item *rocha*, rasione & incisione in debitam figuram redactum. dat *Suppositorium acre*, pro pluribus vicibus sufficiens: post operationem foras exaractum abluitur, & denuo potest in aliis Subjectis usurpari: idque ad longum tempus: nam Alumen tali intrusione non absumitur, de quo vid. ANGELUS SALA *in suis Scriptis Chymiatr. p.* 840.

Hæc sunt Suppositoria Stimulantia.

Sunt qui etiam *Suppositoria Anodyna* parare volunt, in Tenesmo, Dysenteriis, Ulceribus Ani, gravi Dolore Hæmorrhidum, Prurito Ani a Charta piperata, & aliis rebus acrioribus, cum *Opio* scilicet permista. Nam observetur in genere: quod Anus propter acutum sensum, quem habet à Musculo Sphinctere, irrigato quamplurimis Nervis, facillimè irritetur, adeo ut Charta Pulvere stimulante adspersa si abstergatur Anus statim sentiatur Stimulus ab irritatione; unde joci gratia *Charta* adsperguntur *Pulvere Piperis*, ut abstergentes iis Anum sentiant Stimulum: quod etiam faciunt *Charta*, si illinantur cum *Succo Cucumeris asinini*, & exsiccentur, hinc postmodùm, quando illis detergitus Anus est adeò sensilis orificii, ex hoc facilè patet, quæcunque Suppositoria applicata semper stimulare Alvum: unde etiam ea ipsa Suppositoria, quæ tanquam consolidantia, abstergentia & anodyna applicantur, semper irritabunt. Nam utut Opium Dolorem sistat, præsentia tamen Corporis inconsueti in Podice sine irritatione esse nequit: prætereà metus est, ne ea Stupore, per Opium Sphincteri inducto, oriatur Paralysis Ani, & ita semper habeat os patulum, & nihil retinere aut etiam nihil excernere possit; quoniam laxatio & constrictio propter Stuporem omnino impeditetur: sic v. g. in Tenesmo aut Exulceratione Ani solent applicari *Lintea* illita cum *Balsamo Sulphuris*, quæ sunt egregia; nihilominùs tamen non intermittunt Stimulationem. Quidam recipiunt *Emplastra Consolidantia*, eademque induunt *Linteis* in forma *Suppositorii*, & applicant in talibus casibus.

Talia Suppositoria ut faciliùs operentur, & ut aliquantisper leniamus intensionem, illinuntur cum *Oleis appropriatis*; ubi volumus, emollire, cum *Oleo Amygdalarum dulcium*, *Oleo Liliorum albortum*, *Oleo Chamomillæ*, &c. ubi fortiùs agendum, cum *Diacolocynthidis Quercetani*, cum *Oleo Amygdalarum amararum*, & similibus.

Purgans.

Componitur 1. *Vel* ea *Opiata laxante sola*, ad ℥iss. ℥ij. pro duobus nempe: (*bina* enim semper præscribenda, ut altero extracto, alterum indatur) incorporetur cum *Succo* aliquo v. g. *Mercurialis*.

Nota, huic *Opiatæ* adde aliquando *Pulveres* vel *Aperientes* acres uterinos, vel *Purgantium* simplicium, aut compositorum, ad ʒij. item horum loco, *Gummi Ammoniacum*, & *Myrrha*, adduntur, sæpiùs, ad ʒij.

2. *Vel ex Pulvere Simplicium catharticorum aut compositorum Electuariorum*, ut *Hierapicra* ad ʒvj. ℥j. una cum *Alterantium uterinorum* ʒiss. ʒij. cum *Mellis*, vel *Succi*, vel utriusque q. s. incorporentur.

3. *Vel ex Succis cum Melle coctis* ad Opiatæ consistentiam, additis *Pulveribus cathartiis*, hac proportione. *Succi* ℥ij. ℥iij. *Mell.* ℥iss. *Pulv.* ℥iss.

Usus & Formula ℞. *&c. cum Sindone rubra, vel Panno serico fiat Pessus*, vel *cum Cotone excipiatur, obvolvaturque Panno serico rubro, fiat Pessus, magnitudinis debitæ*, qui Filo Coxæ alligatus (ut extrahi possit pro libitu, quod fit post 4. 6. horas, quò sordes eluantur, posteà iterum idem vel alius immittitur, ideò duplex solet effingi) indatur, vesperi maximè hora somni.

Nota, antequàm indatur, dici passim, *ipse vel interiora Vulva illinantur Oleo idoneo*, *Usus* autem per triduum, quatriduum est.

Utilitas. Post Purgationes, maximè autem in Intemperie frigida, qua accumulantur Excrementa pituitosa, & sordes, unde sæpiùs Sterilitas, &c. item aliquando ubi instituta Diæta, atque tunc toto ipsius decursu usurpantur: estque optimum, ut componantur ex *Purgantium & Corroborantium* ana part. æqual. Valent etiam ad Menses movendos; mirè enim alliciunt, si *Moschum* maximè & *Zibethum* addas. Utilissimum etiam, & usitatum, conficere *Purgantia & Roborantia simul*, ut jam dictum, pro Conceptione juvanda, quorum unum ante Viri congressum indat, alterum posteà, ex solis Roborantibus, Adstringentibus.

Alterans & Roborans.

Pessaria quæ *non purgant*, bifariam præscribuntur, *vel* ad *roborandum Uterum*, *vel* ad *alterandum vario modo*.

Componitur 1. *Vel* forma *Opiatæ*, ex *Pulvere idoneorum Uterinorum, Radicum, Foliorum, Aromatum* &c. quæ incorporantur idoneis, *Dosis* autem *Pulverum* ʒvj. ℥j. aliquando ℥iss. Incorporans *vel Mel*, q. s. *vel Succus*, q. s. atque tunc usitatè *Coto* ista Mixtura imbuitur, fiet *Pessulus* obvolutus; &c. nam ubi cum Melle excipitur, quandoquidem consistentia crassior, non opus Cotone, sed fit Pessus, cum *Panno serico*. Potest & *Syrupo* excipi idoneo.

Nota, utiliter etiam fieri cum *Succis*, coctis cum *Melle*, in formam *Opiatæ*. Aliquando præscribi *Opiatum Officinalem*, ut *Trypheram Persicam sine Opio*, ad ℥ss. *Pulv.* ʒij. ℥ss. more Opiatarum.

2. *Vel* forma *Linimenti*, ex *Pulver.* ʒvj. ℥j. cum *Olei Nardini*, & *Cera* q. s. fiat instar *Linimenti*, quo imbuitur *Coto*, vel *Lana carminata*, formatur *Pessarium*, tenui *Panno serico* obvolvendum.

3. *Vel* forma *Suppositorii*, ex *Mellis* ℥iss. ℥ij. cocti cum *Succi* idonei ℥ij. ℥iij. addendo, si vis, *Pulveris* ℥ss.

4. *Vel* ex *solis Unguentis* idoneis, qui Cotone excipiantur, vel aliàs, ubi adstringendum, ex *Unguent. Comitissæ*, & *Pulver.* idoneorum ana ℥j.

5. *Vel* ex *Herbis viridibus* ad M. j. contusis, cum *Melle* vel *Succo* incorporatis, addito, si lubet, *Pulvere* ad ʒvj. ℥ss.

6. *Vel ex Cotone solo*, maximè in Uteri suffocatione, *Zibeti* ʒss. imbuto, aut *Moscho* soluto, & aliis odoratis, statim indito.

Item, *Coto* pro Pessario utiliter, ad alios scopos imbuitur *Succis* idoneis, ad ℥ij. ℥iij. quod efficax ubi adstringendum, quibus, & passim *Pulveres* addi possunt ad ℥ss. ʒvj. ut suprà, vel alia idonea, ut *Butyrum*, *Axungia*, *Pinguedo*, ad molliendum, &c.

Usus & Formula. Vide *Purgans*. Pessarium solidum præstat etiam semper Panno serico rarissimo involvere, ut commodiùs possit extrahi, liquatur enim: tum quia adstringendum, siccandum sæpiùs renovari.

Utilitas. Ad roborandum Uterum, ut dixi, tum etiam alterandum vario modo ad ipsius Inflammationes, Duritiem. Intemperies varias, ad omnes Fluxum uterinum, Prolapsum, Suffocationem, Fœtum excludendum, ad Secundinas, Menses movendos, sed talia ferè simul sunt Purgantia. quibus non utendum, nisi post Purgationes universales: ad Ulcera Cervicis, ut ad Uteri *Suffitus*.

Hac de Pessario, sequitur

N A S C A L E.

Alii idem quod *Pessarium* statuunt: alii habent pro *Nodulo*, ut vocant, vel *Penicillo*. Inventum vel propter Virgines præ pudore Pessaria recusantes, vel etiam cùm Mulieres Pessaria admittere nequeunt, ut quando adsunt Ulcera, &c.

Quidquid sit, *Componantur Penicilli* in *Nodi* effigiem, suntque mollissimi ex *Cotone* vel *Lanæ Flocculo aut Xylo*, qui insuccatur vel *Succo* idoneo, vel *Unguento*, vel aliis supra dictis, quorum *Dosis* via definitur. *Hoffius Lanæ* ferè v. g. præscribitur, qui imbuatur rei talis s. q.

Tales etiam fiunt ad Suffocationem, *Cotonis Flocculo Zibeto* leviter imbuto, vel *Moscho*, *Oleo Nardino* soluto v. g. ut suprà.

Usus, *Pessariorum*,

Utilitas, in Virginibus eadem quæ Pessariorum, fiunt ad Ulcera Cervicis, ad Dolores, &c.

SCHROEDERI CAP. LXXXIII.

DE SUPPOSITORIIS ET PESSIS.

SUPPOSITORIORUM formandorum ratio in hoc sita est, ut fiant ex *Materia* duriuscula, glabra, adeòque in Anum intrudi apta, sive illa aptitudo per se rebus insit, sive mixtione, coctioneve conciliertur.

Prout igitur Indicatio fuerit, ita *Suppositoriis Materia* eligenda, anodyna scilicet detergens, consolidans, exsiccans, Alvum irritans, &c.

Usitatissima tamen sunt *Suppositoria Dejectoria*, eaque pro ratione operationis *triplicia*.

1. *Lenia*, quæ solo ferè tactu materiali movent. Talia fiunt ex *Lardo*, *Ficu inversa*, *Sevo hircino*, *bubulo*, (*Candela sevina*) *Cera*, *Farina Aqua intincta*, (ex qua fiunt *Suppositoria* in Sole exsiccanda) *Caulibus*, & *Radicibus*, v. gr. *Betæ*, *Brassicæ*, *Bliti*, *Mercurialis*, *Petroselini* & similibus.

2. *Mediocria*, quæ aliquali acrimonia stimulant. Talia parantur ex *Melle* ad crassitiem cocto, *Sapone*, *Terebinthina* cocta. Quibus adduntur interdum & alia, v. g. *Mascedo*, *Sal*, *Saccharum*.

3. *Fortiora*, quæ vi purgante lacessunt. Talia fiunt ex *Purgantibus* lenioribus ac fortioribus, *Agarico*, *Aloe*, *Hierapicra*, *Pulvere ad Suppositoria*, *Helleboro*, *Scammonio*, & similibus.

Modus parandi.

Mel coquitur lentè ad spissitudinem, ut digitis tractari possit sine inquinatione: experiri id licet guttula in Laminam frigidam, vel stanneam effusa, hinc effunduntur in dictam *Laminam Oleo illitam*, dumque frigescit, formantur *Suppositoria*, *Oleoque* illinuntur.

Si qua *addenda* fuerint, ante effusionem ea pulverisata admiscere oportet, vel & formatos *Cylindros* iisdem involvere, ut obducantur.

Potiùs *Mellis* ℥j. *Pulver.* (ad Purgantia mitiora) ʒj. præterpropter (ad fortiora) ℈ss. ʒss. vel ʒj. *Sal. com.* aut *Gemm.*

Ut ℞. *Mellis* q. s. (℥j.) *Salis Gemm.* ℥ss. aut *Sal. com.* ℈j. *Muscord.* ℈ss. F. *Suppositorium*.

℞. *Agaric.* ℈j. *Sal. Gemm.* ℈ss. *Mellis* q. s. F. *Suppositorium*.

℞. *Pulv. ad Suppositor. commun.* ʒj. *Mellis* q. s. F. *Suppositorium*.

D E P E S S A R I I S.

Pessaria, *Pessi*, *Nascalia*, ad Digiti formam ferè formari consueverunt, fiuntque ex Rebus medicamentalibus uterinis quæ

P E S S I.

Sequitur jam ex adversa parte in Mulieribus applicandum *Pessarium*, in Virginibus verò *Nascale*.

PESSARIUM est Medicamenti forma, intrudenda Vulvæ muliebri, unde fabricatur ferè ad imitationem Membri virilis. Est scilicet *Pessus* seu *Pessarium* Medicamentum longum ad 3. vel 4. digitos transversos, crassitie Pollicis, quod obda-

quæ vel suscipiuntur *Sacculo lineo* oblongo, *Lana* concerpta, *Gossypio*; vel incorporantur cum *Melle*, *Ladano*, *Galbano*, *Cera*, *Succo*, similive re, formanturque ad dictam formam Digiti.

N. *Figura Suppositoriis* similia sunt, nisi quòd longiora & crassiora.

Exemplo sint:

℞. *Myrrh.* ʒiß.
Succ. Hier. picr. compos.
Benedict. laxat. ana ʒi.

Cum *Melle* cocto: F. *Pessarium*, quod Panno raro obductum, immittatur Utero ad Menses ciendos. *Weickhard.*

℞. *Stercoris asinini* q. s. desicca & pulverisa, involvaturque *Pulvis* Panno de Serico, pro Pessario Hæmorrhagiam Uteri sistente, &c.

℞. *Bursæ Pastor.* Mß. contunde & inde Panno pro *Suppositorio* Menses sistente, &c.

N. Possunt itidem *Radices certæ*, v. g. *Rubia Tinctorum*, *Cyperi*, *Iridis*, & similia, loco *Pessarii* adhiberi.

MO-

---

obducitur Sindone rubra, & immittitur Sinui pudoris muliebris.

Pro variis Uteri Affectibus commendantur & destinantur.

Hujusmodi *Pessaria* apud nos *rarioris sunt usus*. Nihilominùs cùm in quibusdam casibus sit necessum, ut præscribantur, notetur eorum *Compositio*. Imprimis usurpantur pro *Purgatione*, pro *Alteratione*, pro *aliis usibus* quibuscunque, utut pro Purgatione res sit rara.

Præparantur ferè ex *Pulveribus Panno serico* inclusis, vel excipiuntur *Pulveres Bombace*, & ita involuti applicantur Vulvæ: vel etiam cum *Melle* ad debitam consistentiam cocto, uti factum fuit in Suppositoriis, rediguntur in forma *Pessi Sindone* obducendi; vel *Pulveres Succo* appropriato seu inspissato excepti in formam *Pessarii* formantur; vel *Planta* quædam recens contusa *Sindone* inclusa in *Pessum* formatur; vel *Bombax Succo* appropriato cum *Sindone* in *Pessi* formam redigitur.

Hæc sunt *in genere Pessariorum Formulæ*, *in specie* tamen variant.

Pulverum Quantitas rarò excedit ʒß. plùs tamen minùs, pro quantitate in *Dosi*: reliquum complent *Succi* vel *Mel*, quibus permiscentur. Interdum quando Pulveres sunt mitiores, vel quando fortiùs agendum, tunc etiam *Pulveres* ad ℥j. possunt præscribi.

Pessus AUTHORIS *pro stimulandis Mensibus* est egregius: nam in tali casu usitatè applicantur. Ratio, quoniam cùm Menses non exeant per Uterum, sed tantùm per Vaginam Uteri, irritet oscula Venarum, & promoveat Mensium fluxum.

Vel

♃. *Aloes* ʒß.
Myrrhæ ʒij.
Agar. albi,
Sem. Nigellæ ana ʒß.
Troch. de Myrrh. ʒß.

Cum *Succo Mercurialis* & *Melle*, inspissando, miscendo & obducendo cum *Sindone rubra*, F. *Pessarium cum Filo*.

S.

Singulare Pessarium.

Succus Mercurialis egregius est in Uteri Affectibus: unde ex solo *Succo*, excepto *Cotone*, fit *Pessus cum Sindone*, qui intruditur in Vulvam pro putrificando: & certè valdoperè commendatur in quibuscunque Uteri Affectibus, & à quibusdam habetur pro Secreto. Interdum cum *Succo Mercurialis* imprægnatur *Bombax*, & sic fit *Pessus*. interdum *Mercurialis viridis* contunditur, & ita cum *Sindone* in formam *Pessi* fingitur.

Dabo alium *Pessum* in tali casu *minùs acrem*, non tamen minùs efficacem:

♃. *Herba Puleg.*
Rad. Gentianæ ana ʒij.
Sem. Nigellæ ʒi.
Pulpa seu *Carnis Ficuum* q. s. ad incorporationem,

Et cum *Succo Mercurialis* f. *Pessus*, obducendos Sindone rubra cum Filo, & applicandos.

Sic etiam ANGELUS SALA *Nodum* instar *Pessi* ex *Radice Hellebori nigri* describit *pag.* 29. item *pag.* 579. qui perquàm est egregius ad stimulandos Menses. Cæterùm quoniam Helleborus est acris, non diu relinquendus est in Utero, quoniam metus est, ne inducantur Exulcerationes & Excoriationes Uteri. Fit talis *Pessus ex Helleboro*, primò quidem in substantia, quando *Helleborus niger pulverisatus* ad ℈j. cum pauco *Cotone* excipitur & applicatur Utero: vel tantùm fit *Nodulus* ex ℈j. *Hellebori nigri*, qui Nodulus cum Filo munitus intruditur in Vulvam, & potenter admodùm ac acriter stimulat; vel fit *Pessus* ex *Floribus Persicorum* & *Radice Hellebori pulverisata*, si excipiantur cum *Gummi Tragacanthi*, soluto cum *Succo Mercurialis*, & in *Pessum* compinguntur, *Sindone rubra* obducendum: vel denique *Extractum Hellebori nigri* permiscetur cum *Melle* & *Succo Mercurialis*, & compinguntur in Pessum elegantem in Uterum. His *Pessis stimulantibus* Uterum convenienter additur *Crocus*, qui singulariter in stimulando Utero convenit: unde post *Balneum emollitivum aut aperitivum* valdoperè commendat HELIDÆUS PADUANUS *Pessum* ex ʒß. *Croci* paratum pro Mensibus ciendis hoc modo:

♃. *Fell. Tauri insp.* ʒj.
Croci ʒß.

Misceantur & subigantur cum *Succo Mercurialis*, *in quo cocta sint Colocynthis*, f. *Pessus*, obducendum *Sindone rubra* cum Filo, & applicandus.

Loco Fellis Bovini etiam usitatè admodum potest sumi *Fel Hircinum*, vel *Vaccinum*, & fit talis *Pessus*:

♃. *Fel. Hircini* ʒiij. vel ℥ß.
Rad. Asari,
Agar.
Cinnam. ana ʒj.
Succi Mercurial. ℥j.

M. & inspiss. cum *Mellis* f. q. & f. *Pessus*.

De *Instrumento Glauberiano*, sicuti Pessus formato, superiùs diximus; quòd sit ex Ligno confectum, & quòd in superiori parte habeat aliquot Foramina, ut possint exhalare *Salia volatilia* in Uterum: inditur enim *Sal fixum* & *Sal volatile*, v. g. *Sal Tartari* cum *Sale Ammoniaco*: ex quorum mutua actione exhalant Salia volatilia ex parte, quæ intrant Uterum. Adhiberi potest pro ciendis Mensibus, purgando Utero, & pro fœcundandis Mulieribus.

Et solo Cotone cum Pulveribus fit *Pessus*. Sit v. g. supprimendus Sanguis nimiùm fluens in nimio Mensium fluxu, vel ante Partum, vel post Partum: tunc

♃. *Sterc. Asinini*,
Suill. ana ʒiij. vel q. s.
Pulv. Spermola Croll. ℈j.
Laud. opiati gr. ij.

M. f. *Pulvis*

Qui excipiatur *Cotone*, & obducatur *Sindone rubra* pro *Pesso*, & applicetur.

Adhuc unum sit Exemplum *Pessi in nimia Uteri Hæmorrhagia*.

♃. *Sterc. Asinini* ʒvj.
Succi Acacia ʒiß.

Cum f. q. *Mellis F. Pessus adstringens*, *Sindone* obducendus & applicandus Utero.

AUTHOR habet *Pessum ex Bursa Pastoris* contusa, qui est elegantissimus in nimia Hæmorrhagia Uteri. In Inflammatione Uteri aut Colli Uteri post Partum, aut etiam alia ex Causa, applicantur *Pessi* ex *Succo Sempervivi*, ex *Succo Beccabungæ*, &c. qui excipiuntur *Cotone*, & ita applicantur: possunt etiam addi *Flores Chamomillæ*, vel *Succus ex Floribus Sambuci* pro discussione. In *Prolapsu Uteri*, qui nihil aliud est, nisi nimia Laxitas Vaginæ Uteri: in tali Laxitate etiam convenienter applicatur *Pessus* ex fortiter adstringentibus paratus, ex quibus Vagina denuò adstricta non potest prolabi in Sinum, ex *Hypocistide*, vel ex *Acacia*, ex *Succo Acaciæ nostratis immatura*, ex *Radice Bistorta*, quæ irrigantur, modicè tamen, *Aceto forti*, & ita cum *Cotone* excipiuntur, & fit *Pessus*.

In Suffocatione uterina fiunt quoque tales *Pessi* ex *Zibetho*, vel *Moscho*, aut aliis suaveolentibus, exceptis nudè *Cotone* & *Bombace*. item potest *Coto* imbui *Oleo suaveolente destillato*, v. g. *Oleo Caryophyllorum*, *Oleo Ligni Rhodii*, aut *Oleo Macis*, & unum alterumve granum *Zibethi* addi, & excipi *Cotone*, & applicari in forma *Pessi*.

Hæc Pessaria usurpantur tantùm in *Mulieribus*, in quibus via est aperta; in *Virginibus* autem applicantur NASCALIA. Sicuti enim Pessus factus fuit in forma oblonga, ita *Naschalia* fiunt in rotunda, instar parvorum *Nodulorum*, ut applicentur orificio Vulvæ; & ad eosdem usus possunt præscribi *Nascalia* in Virginibus, ad quos *Pessi* in Mulieribus. Fiunt ergò *Nascalia* instar *Nodulorum* hoc modo:

♃. *Rad. Helleb. nigri pulverif.* ℈j.

Excipiatur *Cotone*, irroretur *Spiritu Urinæ*, & cum *Sindone rubra* f. *Nascale*, seu *Nodulus parvus* applicandus.

Ulteriùs in nimio Fluxu Mensium etiam fieri possunt *Nascalia ex Adstringentibus*, item in nimia Laxitate Vulvæ, ex

MORELLI CAPUT IV.

DE SYRUPO.

Lib. 1, Sect. 1.

Simplicia varia, *Herbæ*, *Radices*, *Semina*, *Fructus*, *Flores*, & cætera, aut horum *Succi*, urgente necessitate, semper quovis tempore, Hyemis & Autumni præsertim, non prostant, ex quibus *Decocta*, *Infusa*, aut alia Medicamenta parentur, aut etiam satis integra, vel viribus indelibatis semper asservari diutiùs non possunt, sine labe, vel si suppetunt intemerata, Affectus urgentia, aut alia incommoda non dant perpetuò illas inducias, quibus facilè aut promptè apparari possint utiliter in varias Formas, aut facultates eorundem elici; SYRUPORUM occasio hinc & necessitas. Vires *Stirpium* namque diversæ sic asservatæ, reconditæque, *Sacchari* vel *Mellis* beneficio, forma *Syrupi*, premente necessitate in promptu ad usum præstò sunt, explendis Indicationibus variis, exque integræ sine vitio conservantur, *Saporis* gratiam habentes sibi comitem, ita ut *Syrupi* sint *Conditura veluti quædam Liquoris medicatis*, *Succis*, *Decocti*, *Infusionis*, *in quorum sinu latent Medicamentorum facultates*.

Syrupus autem *Arabum* Medicorum inventum est, & Græcis veteribus via innotuit; *Oxymellitis* solius, & *Mulsæ* mentio apud *Galenum*, & *Hippocratem*, quorum exemplo Mauritiani suam Pharmaceuticam Syruporum supellectile varia exornarunt. Recentiores Græci, ut *Actuarius*, *Serapium* vocant eum.

Nominis vero rationem, alii Græcam faciunt, quasi τῆς Συρίας ὀπὸν, alii Arbicam; sed res est non magni momenti.

Quicquid sit, sumitur hodie etiamnum *Syrupi* nomen, vel *propriè*, pro eo, quem describemus, & qualis passim varius extat in Officinis; vel *impropriè*, pro *Decocto* Humores coquente, seu *Apozemate*, ut *Rondeletius* & *Joubertus* scripserunt, vel pro *Julepo* etiam *alterante*, ut & hodie passim in Italia *Serapium* appellant, quod fortè *Juleporum Basis Syrupus*. Monspelii vero jam

SYRUPUS est Medicamenti forma fluida, ex Decocto, vel Succo, aut Infusione conflata, Sacchoro, vel Melle condita, atque in eam consistentiam cocta: ut gutta in Marmore non diffluat, ad alterandum, vel purgandum comparata.

Duplex statuitur impræsentiarum: *Alterans*, qualem Veteres, & nuperrimi ævi Medici maximè usurparunt, & *Purgans*.

SYRUPUS ALTERANS.

Alterantis Syrupi Definitio repetenda ex iis, quæ suprà diximus in *Apozemate Alterante*, ut & *Differentia* ibidem relata.

Est autem lucidioris Methodi *Usus*, Præscriptionis gratia *Officinalis & Magistralis*.

OFFICINALIS *seu* USUALIS est, qui passim prostat apud Pharmacopœos, cujus hic mentionem faciemus, quia in ejus usu, & ratione præscribendi, multa occurrunt scitu necessaria, pòst deinde enumeranda.

Hic autem variè dividitur, tum ratione *Virium*, tum ratione *Compositionis*.

Differentiæ sumtæ à *Viribus*, considerantur *Vel in genere*, quod alius sit *Calidus*, *Frigidus*, *Humectans*, & *Siccans*, *Temperatus*; *Vel in specie*, respectu ad *Humores*, aut *Corporis alias partes*.

Ratione Humorum, nos alterat *Vel in Primis*, quo, pro ipsorum specie varia, pertinet *Alterans*, *Coquens Digerens*, *Præparans* Bilem, Pituitam, Melancholiam, Sanguinem; *Vel in Secundis*, quo sensu continetur *Incidens*, *Attenuans*, *Ingrassans*, *Detergens*, *Adstringens*; *Vel in Tertiis*, quo referuntur *Bechici*, *Lenientes*, *Expectorantes*, *Diuretici*, *Sudoriferi*, *Saxifragi*, *Menagogi*, *Pycnotici*, *Alexiterii*, *Corroborantes*.

Ratione Partium, quas proprietates magis affectant, alii *Cephalici*, *Cardiaci*, &c. quos in Materiæ medicæ penu licebit inquirere.

Officinalium Divisionem proponemus jam secundùm *Compositionem & Facultates*, secundùm Genera solummodo considerata: quia reliqua ad Materiam medicam spectant magis: *usitatiorum Catalogum* simul exhibituri. Et quia aliâ hic in usu sunt, qui alibi obsoleti, & contrà, hæc idem apud omnes in usu numerus; notandum erit obiter, quibus affixus erit Asteriscus, illos Monspelii ex recepto more usitatiores esse.

Syrupus Officinalis Alterans, componitur vel I. Ex *Succis* solis, & hic vel est

Temperatus, *de Succo Borraginis h.* * *de Buglossa*, * *Byzantinus Mesuæ*, *de Fumaria simplex*, *Oxymel simplex*.

Refrigerans, * *Acetosus simplex*, seu *Oxysaccharum*, * *de Agresta*, seu *de Omphacio*, *Acetosa Succo*, * *Alexandrinus*, seu *Julep Rosatus*, *de Acetositate Citri*, *Berberis*, id est *Oxyacantha*, * *Cydoniorum*, *Cichorii Succo*, *Endiviæ Succo*, * *Granatis acidis*, *Granatis dulcibus*, * *Limonibus*, * *Pomis redolentibus*, *Ribes*, *Violarum*.

Calefaciens, *de Betonica simplex*, *Miva Cydoniorum* moderatè, *Miva Cydoniorum aromatica*, *Oxymel scylliticum* moderatè.

II. *Infusione*, estque Refrigerans, *de Nymph. simpl. Papaveris rhœad. de Rosis siccis*.

III. *Decocto*, estque Refrigerans, *de Cichorio compos.* * *de Jujubis* moderatè, *h.* * *Papaveris albi*, *h.* Calefaciens, *de Althæa Fernelii*, *de Betonica compositus*, *de Corticibus Citri*, *de Calamintha*, *Hyssopo*, *Prassio*, *duabus Radicibus*, *quinque Radicibus*, *de Stœchade*, *de Tussilagine*, *h.*

IV. *Infusione facta in Succis & Decoctione simul*, estque Refrigerans, *Oxyacanth. compos. de Portulaca*. Calefaciens, * *de Absinth.* * *Mentha*, *Oxymel comp.*

Liquore alio & Decoctione, estque Temperatus, * *Capillorum Veneris*. Calefaciens, *de Artemisia*.

V. *Decocto & Succo*, estque Temperatus, *Byzantinus compositus*. Refrigerans, *Acetos. comp. de Endivia compositus*, * *Myrtinus*, *de Nymph. compositus*, Calefaciens, *de Eupat. de Fumar. compos.*

Cæterùm, ut ea his simul elucescit, quomodo se habeant *Syrupi* alterantes in *primis Qualitatibus activis*, ita & notea obiter, ratione *passivarum omnes exsiccare* simul, paucos, vero quibus affixa litera *h. humectare*; quàm autem ea his *Partes* varias respiciant, aut *Humores* diversos concoquant, ex Materia medica repetendum.

MAGISTRALIS est, *qui in rem præsentem*, *ex paucioribus*, *aut pluribus simul*, *pro Indicationum varietate*, *quibus satisfaciant*, *à Medico recenter præscribitur*.

Hujus *Divisio*, ac *Differentiæ*, ea illis quæ in *Syrupo Officinali*, tum suprà in *Apozemate alterante*, diximus, petenda.

In *Compositione* ejus quatuor consideranda 1. *Materia ex qua*, seu *Liquor*. 2. *Dissolvenda*. 3. *Clarificatio*. 4. & *Aromatizatio*.

I. *Materia ex qua* ratione *Qualitatis* duplex est, *Remota*, Simplicium scilicet variæ partes, dictæ in *Apozemate* & *Propinqua* triplex, *Decoctum*, *Succus*, *Infusum* aliquando, ex priore vario modo comparata, de qua agendum in præsentia.

1. *Decoctum* hic idem est, quod *Apozematis alterantis*, ratione eadem, ex iisdem, eodem modo, ac formula conflandum, atque præscribendum, de quo plura hoc loco non disseremus.

2. *Succus* ex *Foliis*, *Fructibus*, & *Floribus* contusis, expressis, elicitur, isque depuratus efficaciter, & utilissimè assumitur, ac uberiore cum fructu, quàm Decoctum, sive sit roborandum, sive alterandum vario modo.

Trifariam autem pro *Syrupo* conficiendo venit in usum.

Vel enim *merus* assumitur, sive *solus*, sive *ex variis* depromptus, idque aut *ex Foliis*, (*Borrag. Bugloss. Lupul.* in Melancholicis, *Acetos. Cichor. Endiv.* in Biliosis, &c. & aliis, pro varietate quorumvis Indicantium,) aut *ex Fructibus*, ut ex *Limonibus* in Biliosis, *Pomorum*, in Melancholicis, estque Calore blando, ac residentia accuratè depurandus à Fæcibus, à quibus occasio corruptionis.

Vel in eo, ad majorem efficaciam, aut alium scopum, *alia decoquuntur*, & usitatè ferè *Succorum depuratorum* ℔iii. ℔iv. pro quantitate Syrupi comparandi, assumuntur. Decoquenda verò, Partem, Affectum, Humorem respicientia, dimidia *Dosi* Apozematis.

Vel commodiùs, in eundem finem, *Specifica idonea* in eo tantùm infunduntur, *Radic. Sem. Flor. Aromat.* maximè, & ferè

---

na *Succo Symphyti majoris* expresso cum *Cotone* vel *Bombace* in *Linteo* rotundo & conglobato, & ita applicatur externè uti Nascale in forma Noduli.

Virginibus uterinæ Suffocationi obnoxiis, præscribantur *Suaveolentia* hoc modo:

℞. *Balsami Apoplect.* q. s.

Excipiatur *Cotone*, & f. cum *Sindone rubra Nascale*, seu *Nodulus parvus*, applicandus Vulvæ, sive extremitati Uteri: vel aliquot granis *Zibethi* aut *Moschi* impregnatus talis *Coton*, & cum *Sindone* obductus applicatur externè Utero.

Cæterùm, uti dixi, rarius applicare permittunt *Pessaria*, & *Nascalia*; nihilominùs, ut pateat præscribendi modus, dicta observentur.

CA-

ferè (pro Syrupi quantitate) *Succi* ℔iß. sive ii. præscribuntur, *Infundendorum* verò pro eorum efficacia, ℥ij. ℥iiij.

3. *Infusum*, aliquando, pro Materia liquida Syrupi assumitur, comparandum ex idoneis, agendi vi insignibus, *Aromatis* ferè, (cujus ratio ex superioribus, in *Potione purgante*, petenda.)

Ratione *Quantitatis Materiæ*, *Dosis Decocti* colati, ac *Succi* depurati, vel infusi, est ℔j. ℔iß. prout usum Syrupi volumus esse brevem, diuturnum, rariorem, & frequentiorem.

II. *Dissolvenda* in jam dictis, ad eorum Conservationem, adde & Saporis gratiam.

Ratione *Qualitatis*, sunt *Vel Saccharum solum*, quod quidem omnibus Affectibus aptius, & Ægrotantibus acceptius efficitur. *Vel Mel*, in Affectibus frigidis Capitis maximè & Thoracis, ubi magis calefaciendum, incidendum, detergendum, recreandus languens Calor nativus.

Vel, simul *cum Saccharo*, *Syrupus Officinalis*, sed tum minuendum Saccharum. Syrupus enim Saccharum solutum est, præscribiturque tunc *Sacchari* q. s.

Quibus Dulcorantibus eadem ratione ut in *Apozemate alterante*, adduntur quandoque & *Succi depurati Folior. Fructuumve*, necnon *Liquores* alii, *Acetum*, *Vinum*, &c. quæ omnia ibidem videre licet.

Ratione *Quantitatis*, *Saccharum* dissolvitur pari cum *Liquore* quantitate, *Mel* etiamnum, ubi assumitur, aut *Syrupus* ad ℥v. ℥vj. *Sacchari* vero q. s. *Succi* ad ℥vj. plùs minùs pro Decocti vel Infusi quantitate.

III. IV. De *Clarificatione* & *Aromatizatione* vide quæ in *Apozemate* diximus.

USUS & FORMULA PRÆSCRIBENDI.

In *Usu Syrupi* tum *Officinalis*, tum *Magistralis*, *tria* methodicè considerabimus. 1. *Quomodo*, sive quanam *Consistentia*, an *per se*, an verò *Liquore diluti*. 2. *Qua Quantitate*, seu *Dosi*, & 3. *Quo Tempore* præscribi debeant, & exhiberi.

Quod ad *Modum*, quandoquidem *Syrupus per se* sumptus, nec ullo Liquore solutus, minùs altè penetrat, nec subitò aut facilè, etiam virium eodem servato tenore, vel in Partes affectas, aut Humores alterandos tardiùs agat, *Syrupus* vero *forma Julepi dilutus*, contrà altius, faciliùs ac promptiùs se insinuat ad Partes, & Humores noxios, viscidirare nil moratur, atque viribus integrioribus ad distantiores recessus perveniat, ac penetret, pro Partium affectarum, Affectuum, Causarum alterandarum vicinia, ac distantia, & discrimine, hac vel illa forma præsertim erit utendum.

Hinc *Syrupi synceri per se præscribuntur* passim, sumunturque

1. Ad intercipiendas, inbibendasque crassando Fluxiones, impetu in Fauces, Pulmonem, Ventriculum irruentes: lentoris enim ope diutiùs in ore cunctantes, nec prætérlabentes, subitò Humorem illapsum facilè sistunt.

2. Ubi Gutturis Raucedo, & lenienda Tracheæ asperitas: quod lentore suo oblinente commodissimè præstant.

3. Ad Expectorationem, & Materiæ in Pulmonibus infarctæ, ac collectæ ἀνακάθαρσιν.

4. Ad Tussim mitigandam.

5. In Ventriculi Morbis, frigidis maximè, licèt & usitatiùs soleat dissolvi Liquore parciore, si *Syrupum de Absynthio* ferè excipias, & ubi præsertim adest roborandi, & adstringendi consilium.

6. In Partibus etiam Ventriculo vicinis, ad quas sine Vehiculo facilè perveniunt.

Dilutus verò, *solutusque forma Julepi* adhibetur ad omnis generis vitia Partium à Ventriculo magis remotarum, ut sunt Hepar, Lien, Mesenterium, Capur, Cor, Pulmones, Renes, Vesica, Uterus, Habitus Corporis, Artus; ad quæ Syrupi virtus vel vix, vel tardiùs, vel admodùm refracta aliàs perveniret.

Præscribitur autem *dissolvendus cum Liquore* idoneo, & appropriato, qui vel Humorem, vel Affectum, vel Partem, vel omnia simul respiciat. Usitatè verò cum *Aqua stillatitia* idonea; cum *Decocto* appropriato, quod Aqua longè efficacius. cum *Jusculo Carnium Pulli*, eoque *simplici*, vel ad majorem vim & effectum, *Radicibus*, *Foliis* aliisve convenientibus *alteratum*, ut infrà.

Quod ad *Quantitatem*, considerari poterit tum *Continua*, tum *Discreta*.

Quod ad *Continuam*, seu *Dosin*, *Syrupus omnis Alterans* præscribitur ad ℥ß. ad ℥iß. ad summum, circa quam Dosin strictiùs definiendam, hæc sequentia maximè perpenduntur.

1. *Partis affectæ*, & *alterandæ Situs*, atque *Distantia*: ubi enim Syrupi vis ad dissita remotaque meare debet, Dosi majore erit præscribenda: aliàs vix fructum ullum ea operatione percipies, quòd itinere longo vires ipsius admodùm frangantur, nisi Liquor, cum quo dissolvitur, efficax.

2. *Affectus ipsius*, *Causarumque* morbificarum *Actio*, *Qualitas* intensa, vel remissa, illa mediam vel summam Dosin postulat, hæc minorem.

3. *Ætas*, Infantulis enim minima ℥ß. Pueris minor ℥j. erit pro summa.

4. *Syrupi* ipsius *efficacia*, & vis agendi insignis: hinc *Syrupum de Papavere* ab ℥iß. ad ℥j. satis fuerit præscribere, ob vim ipsius narcoticam. *Insuavitas* etiam minorem postulat, ut passim in *Syrupo de Absynthio*, ad ℥j.

5. *Modus utendi*: qui enim sensim lambendo, ad varios Asperæ Arteriæ, Pulmonum Affectus deglutiendus, quia majore quantitate non possunt assumi, & illicò prætérlabuntur, sine multo effectu ideòque sæpiùs iterandi; in frequentem usum, sæpiùs repetendum, ad ℥iv. v. vj. præscribuntur, ita ut non contineantur tunc sub ista Regula tradita. Idem dicendum de iis, qui ad Sitim, per Morborum æstum, extinguendum, quia eorum usus frequens, ideò & ad ℥iv. v. vj. præscribuntur.

Liquoris vero *Quantitas*, pro iis dissolvendus, se habet ad instar *Juleporum*, ad ℥iij. ℥iv. *Minus* tamen præscribere poteris in Ventriculo affecto, & partibus vicinis; *plus* verò ad Sitim moderandam, ut per Febres, & in calidis quibusvis Morbis, Æstate maximè.

Quod ad *Quantitatem Discretam*, *Digestivi* possunt assumi, mane & vesperi; qui vero ad Sitim, ad Tussim, ἀνακάθαρσιν sæpiùs & frequenter; qui ad Somnum, semel horâ somni, neque, nisi urgente necessitate, repetendi. Cæteri rariùs sæpiùs assumuntur, prout Indicantia ferunt.

Quod ad *Sumendi Tempus*, *Syrupi Præparantes*, & ad *Humorum Digestionem* compositi, mane 4. vel 5. horis ante Cibum sumuntur, ne ipsorum vis à Cibo recenter assumpto, vel nondum confecto, obtundatur: possunt & circa vesperam sumi, ubi Humorum Digestio acceleranda, sed longè à pastu, Ventriculo inani; qui ad Tussim, quavis hora ipsa molestat; qui ad Somnum, & sistendas Fluxiones, hora Somni; qui ad ἀνακάθαρσιν sive *Expectorationem* mane; qui ad Sitim, ipsa urgente; cæteri quivis, quantum fieri poterit, vacuo Ventriculo exhibeantur.

Hæc autem *Formula Præscriptionis*.

1. Si ex *Decocto*. ℞. *Materiam Apozematis alterantis*, *fiat Decoctio in &c. q. s. cape de Colatura*, *&c. in quibus dissolve*, *&c. fiat Syrupus perfectè coctus*, *clarificatus*, & *aromatizatus*, *cum &c. reponatur in Ampulla vitrea*, *in loco tuto*. *Capiat de eo Syrupo* ℥j. ℥iß. ℥iij. *per se*, *vel cum &c. tali hora*, *toties in die*, *&c.* Vide *suprà*.

2. Si ex *Succo*, eoque *mero*, ℞. *Succi de tali recontusa*, *recenter expressi*, *rectè depurati*, *&c. in quibus dissolve*, *&c. fiat Syrupus*.

3. Si ex *Succo*, cui *alia decoquuntur*, vel *infunduntur*. ℞. *Succi recenter expressi*, *ut depurati*, *&c. in quibus decoque vel infunde*, *&c. cape de Colatura*, *&c. in quib. dissolv. &c. fiat Syrupus*.

4. Si ex *Infuso*. ℞. *&c. Infundantur*, *in talis Liquoris q. s. cape de Colatura*, *levi expressione adhibita*, *&c. dissolve*.

UTILITAS *Syrupi* jam *in genere* satis suprà declarata, sive *Officinalis* existat, sive *Magistralis*: universim enim institutus ad conservandas varias vires *Stirpium*, quibus *Decocta* ex iis parata, *Succi* expressi, *Infusiones* fuerint impregnatæ, quò ad manus esse possint, urgente necessitate, integræ, & efficaces, ad varios usus.

Officinalis etiam *in specie* inservit variis Medicamentorum Formis effingendis, constituendisque; sic & *Apozemata* ingreditur, & *Julepos*, ac *Potiones*, ad dulcorem, gratiam, & vires etiamnum, sic & ad *Opiatas*, *Pilulas*, *Condita*, *Eclegmata*, *Trochiscos* assumitur, ad formam, consistentiam, & unionem compositi Medicamenti, atque ejusdem conservationem.

Magistralis verò, ut olim, sic & hodie, & in usu maximè, ad Præ-

C A P U T LXIX.

DE SYRUPIS, MELLIBUS, & ROBIS SYRUPISATIS.

QUod *Salia* sunt in *Culinis*, hoc *Saccharum* est in *Officinis*. Nempe quæ Veteres conservare aptè sint fermentatione & corruptione non poterant, *Sacchara* addito condiebant in liquidiori consistentia, & *Serapium* appellabant: quod verò in solidiore paulò aut minùs fluida consistentia miscere vel asservare studebant, cum *Melle* miscebant, & ab *Opio* ordinario Ingrediente *Opiatam*, Moderni *Electuarium*, vocant. Arabum hæc sunt inventa, qui magis quàm Græci Rem pharmaceuticam, tam quoad Simplicia, quam Composita, augere fategerunt; cùm Græci vix ultra *Mel*, inde-

Præparationem Humorum, & Corporis, pro καθάρσει felici necessariam; ad Alterationem itidem variam tum Corporis, ipsarum Intemperies varias partium emendando, tum Humores vario modo peccantium. De utroque vide *Alterans Apozema*.

In summa, ad omnes internos Affectus, ad Causas eorum procreatrices, ad Partes ab ipsis vario modo afflictas alterandas, & roborandas, idonea & specifica quævis Medicamenta, ab Indicantibus suggesta, in *Syrupi formam* reduci possunt: ita ut ipsius Utilitas quàm latissimè se extendat. Præscribi autem maximè potest ubi diutiùs alterandum, vel vires fovendæ perenniter, cùm aliàs iste labor nova Apozematis, Julepi, Potionis præscriptione, sæpiùs esset, cum molestia, repetendus. Hinc in Affectibus chronicis, qui jam altè radices egere, ita ut continuò sit alterandum, utilissimus. Tamen, quia *Usualis* ferè prostat in eum finem, nisi putaveris vel minùs efficacem esse in ea vim, aut esoletam, vel non constet ea iis, quas specificæ Indicationes postulant, vel speres posse haberi efficaciorem; rariùs præscribendus novus, *Magistralis*.

SYRUPUS PURGANS.

Syrupi Purgantis Definitio, ac *Divisio*, pro Humorum varietate, etiam ex *Apozemate* repetenda.

Est autem *Syrupus Purgans* duplex in præsentia, *Officinalis*, & *Magistralis*.

OFFICINALIS dividitur hic maximè, ratione tum *Compositionis*, tum *Virium præcipuarum*, ut patet ex hac *Tabula*.

Syrupus Officinalis Purgans componitur vel ex
- *Decocto* facto in
  - *Succo*, & purgat Melancholiam, ut *Syrupus de Fumaria comp.* *
  - *Aqua*, & purgat
    - Melancholiam: *de Epithymo*.
    - Bilem: * *de Cichor. composit.*
    - mixtos Humores, *Diaferees*,
- *Infusione*, in
  - *Succo*, & purgat Melancholiam: *de Pomis Regis Sabor*.
  - *Aqua*, & purgat
    - Bilem: *Rosar. solut.* * *Violatus*, *ex novem infusionibus*. *de Florib. Persicor.*
    - Pituitam, *Mel rosat. colat.*

MAGISTRALIS in *Compositione* quatuor consideranda. 1. *Materia*, ex qua fiat catharticus. 2. *Dissolvenda*. 3. *Clarificatio*, & 4. *Aromatizatio*.

I. *Materia ex qua Remotior*, ratione *Qualitatis*, sunt *Cathartica simplicia*, *cum suis Correctivis*, eaque *Decocta*, vel *Infusa* unde *Propinqua duplex* statui potest, *Decoctum Purgans*, & *Infusum simile*.

1. *Decoctum Purgans* nihil aliud est quàm *Decoctum cathartici Apozematis*, ex iisdem tum *Alterantibus*, tum *Purgantibus*, pro scopo diversis, eodem modo, & ordine præscribendis, adhibitis conditionibus ibidem recensitis.

Hoc *Advertendum* solummodò, circa *Dosin Catharticorum decoquendorum*, Monspelienses pro Syrupo Purgantia Apozematis ferè duplicare: sat fuerit apud nos quantitatem illam simplicem assumere, vel me suadente etiam duplicem, perinde namque est, sivel etiam triplicem: sic enim minore Dosi erit exhibendum, & minore cum fastidio Ægrotantium, modò Dosin ea arte & legitimè, & accuratè definias, non dubitanter, ut passim. Vide *Usum*.

Quin & *Notandum*, ubi *Succi idonei* suppetunt, efficaciter etiam in eorum ℥av. v. vj. decoqui ista *Cathartica*, cum suis *Correctivis*.

2. *Infusum Purgans* quomodò sit parandum, ex iis, quæ suprà diximus in *Potione purgante*, facilè erit colligere: quomodo autem Decocto sit præferendum, vide *in Animadversionibus*.

II. *Dissolvenda* in *Decocto*, vel *Infuso*, ratione *Qualitatis* sunt in *Decocto* quidem, *Vel Saccarum*, *Vel Mel* aliquando, vide *alterans Apozema*, *Vel unà cum Sacchare*, *Syrupus aliquis Officinalis*, isque aut *Alterans*, aut *Catharticus*.

Præter quæ *Dalterantia*, perpetuò ad conservationem dissolvenda, etiam aliquando, in finem suprà dictam, adduntur

1. *Succus* idoneus, *Herbarum*, *Florum*, & *Fructuum* depuratus *alterans*, aut *purgans*.

2. *Infusio Rosarum pallidarum completa*, Veris tempore maximè, quo suppetit & efficax est.

3. Aliquando *Infusio* ipsius *Rhabarbari*, si ferat Indicatio, seorsim facta, ad finem tantùm addenda, aliàs si initio, antequàm Syrupus perveniat ad consistentiam, vis ipsis exhalat, Coctione diutina.

In *Infuso* verò, eadem, si Succos jam dictos excipias, quos præstabit, pro Infusione facienda; stat im præscribere ab initio.

Ratione *Quantitatis*, *Saccharum*, *Mel* æquali cum *Colatura* quantitate, quæ ad ℔i. ℔iß. sæpiùs præscribenda.

Hoc *Advertendum* sollummodò, *Sacchari* vel *Mellis Quantitatem* exactè esse definiendam, contrà quàm vulgò Medici malè faciunt, neque relinquendam arbitrio Pharmacopœi, alias de *Dosi* certò nunquam poteris decernere, quæ alia, ubi parum *Sacchari*, alia verò, ubi multum. Hinc titubant passim Practici, ubi Dosis præscripta à se Cathartici definienda, & jubent à minore semper quantitate esse inchoandum, ut experiaris sine errore.

Si *Syrupus* admittitur, id ferè ad ℥v. ℥vi. viij. & quia hic *pro Sacchare* habetur, subtractione ab hujus Quantitate facta, facilè erit tunc *Dosin Sacchari* definire. Perinde autem est, sive *alterans*, aut *purgans* existat, modo hujus rationem, pro Dosi invenienda habeas in supputatione.

Succi ad ℥iij. vel vj. si Cathartici memineris, in Dosi constituenda.

III. IV. De *Clarificatione* & *Aromatizatione* vide in *Apozemate*.

USUS & FORMULA PRÆSCRIBENDI. In *Usu Syrupi Purgantis* tum *Officinalis*, tum *Magistralis*, etiam tria breviter considerabuntur, *Quomodo* præscribi, & exhiberi debeat: *qua Dosi* & *quo Tempore*.

Officinalis quod ad *Modum*, *Vel per se* ex Cochleari, vel *dilutus* præscribitur; illud rariùs, omnis enim ferè dissolvitur, idque *Liquore idoneo*, ut suprà dictum.

Quod ad *Dosin*, in universum hæc constituitur ab ℥i. pro minima, ad ℥ii. ℥iij. ℥iv. quæ summa, consultis interim circumstantiis illis, quæ *in Apozemate purgante* Dosin catharticorum diximus legitimè limitaro.

Tempus autem exhibendi idem, quod aliorum Purgantium, matutinum, Ventriculo inani, ne vis ipsorum obtundatur, Cibo vel Chylo præsente, vel tardetur eorundem operatio.

Magistralis quod ad *Modum* usurpatur etiam *vel per se*, ex Cochleari, *vel*, quod usitatius, cùm *Liquore idoneo* dilutus. Vide *suprà*.

Quod ad *Quantitatem*, eamque *Continuam*, *Dosin* ipsius vulgò ab ℥ij. ad ℥iij. malè definiunt. *Catharticorum* quidem *Quantitatem* inspiciunt, sed per transennam, nescii forsan interim, quo pondere Saccharum Pharmacopœus addiderit; hinc & circa Dosin incerti. Ego in genere statuo, istam esse posse, ℥ß. ℥i. ℥iß. ij. iij. vj. prout Catharticis copiosis vel validis, Liquor, cum quo Saccharum in Syrupi consistentiam coquitur, fuerit impregnatus; sic autem se res habet. *Purgantium Decoctorum*, *Infusorum*, *Dissolutorum Doses* numerandæ, & notandum, quot vicibus sint purgando ista omnia Cathartica simul: v. g. suffecerint pro octo vicibus; jam verò *Liquoris* illorum Catharticorum vi imbuti ℔j. addas *Sacchari puri* ℔i. decoquas in *Syrupum*; si illas ℥xii. in viij. partes divisens (nam sunt viij. *Doses purgatrices*) habebis pro *Dosi* ℥iß. addideris tantùm *Sacchari* ℥viij. pro *Syrupo* conficiendo, habebis pro Dosi ℥j. &c.

Quod ad *Discretum*, semel vel bis in mense usitatè exhibetur, ut sic sensim illuvies, quæ cumulari solet, evacuetur, neque aggeri in molem morbificam possit.

Tempus verò sumendi matutinum, ut suprà.

UTILITAS in Morbis chronicis maxima est in quibus præcautio perennis, vel Evacuatio sensim per ἐπίκρασιν facta necessi-

Indeque *Mulsam* & *Hydromel*, pervenerit: adeòque cùm iis ignotæ fuerint elegantiores & efficaciores Spagyricorum Operationes, *Essentiarum*, *Tincturarum*, &c. & nihilominùs tamen *Plantas* non semper habuerint virides, & similiter in exsiccatis magnam jacturam virium deprehenderint, & ipsas exsiccatas etiam non commodè dio ad *Potiones* adhibuerint. *Succos*, *Decocta* & *Infusa*, quæ asservare non poterant, *Sacchare* seu *Sale* impregnabant, hinc Humiditatis sufficienti evaporatione seu abstractione, ad consistentiam non fermentescibilem, adeòque meliùs asservabilem, redigebant, & *Syrupum* concinnabant.

cessaria, ne aliàs in intemperatis illis Corporibus, & cachecticis Visceribus, Humores excrementitii congerantur, parituri varios Affectus; quibus hac ratione obviam itur, & rescinditur occasio futurorum Affectuum.

ANIMADVERSIONES.

Circa Sacchari Quantitatem passim controvertunt admodùm, & vix ullum Præceptum reperias firmum, ac rei naturæ consentaneum. *Mesnaus* ipse Artis parens varius: aliàs enim *ex Syrupis frigidis*, ex *Succis* maximè, pro *Liquoris* ℔j. *Sacchari* præscribit ℥viij. ut in *Syrupo de Agresta*, ut *Saccharum* tertia parte *Liquor* superet: aliàs *Liquor* duplus ad *Saccharum*, in *Syrupo de Pomis Sabor*: aliàs triplus in *Syr. acido ex Prunis*: quadruplus, *in acido de Pomis*, &, quod mirum, vulgò sextuplus, in *acido ex Cydonis*: aliàs etiam Saccharum Liquorem superat, dupla ferè parte: ut *Liquoris* sint ℥vj. pro *Sacch.* ℔i. aliàs *Liquoris* ℥ix. *Sacchari* xii. aliàs *Liquoris* & *Sacchari* ana partes æquales præscribit. *In calidis* autem *Syrupis*. *Mesnaus* sæpiùs *Sacchari* & *Liquoris* ana partes æquales, paulò minus, paulò plus, præscribit.

Recentiores rixantur valdè inter se, modò enim *Liquoris* & *Sacchari* ana constituunt, pro *Regula Syruporum*, modò verò *Sacchari* vel *Liquoris* plus, quantitate diversa præscribunt, præcipui Pharmaciæ Authores, *Sylvius*, *Fernelius*, *Joubertus*, *Rondeletius*.

In *Syrupis* enim *ex Succis*, in genere *Liquor Saccharum* superat: in speciè verò pro *Liquoris* ℔j. aliàs ponuntur *Sacchari* ℥vij. viijß. viij. viiijß. ix. aliàs eorundem *ana*.

In *Syrupis* ex *Infusione*, passim *Infusi* & *Sacchari ana*. In *Syrupis* verò *ex Decoctione*, eorum passim *ana*, vel etiam usitatissimè, ut semper *Liquor* una parte *Saccharum* superet.

Mihi verò negotium habere videtur se indifferenter. *Syrupi* natura accuratiùs solummodò perpendenda, in qua *duo* maximè consideranda. 1. *Saccharum*, (aliquando & *Mel*) quod in Syrupo se habet tantummodò ut Subjectum, essentiam Simplicium ad vires conservandas excipiens. 2. *Vis* illa, seu *Essentia* in *Succo*, *Infuso*, & *Decocto* delitescens, à qua *Syrupi* vis & ἐνέργεια, ut à *Sacchara Essentia* in *Syrupo* conservatio, ab utroque *Syrupus*, ex eorum unione, resultans, aquositatis evaporatione.

Jam verò norunt omnes, *Sacchari* ℔j. verbi gratia, quacunque *Humoris* copia ℔ij. iij. pluribus (ut *Joubertus* pro suo *Julepo* in *Syrupo de Agresta*) dissolveris, in illam consistentiam Syrupi coctione facilè esse abituram. Illud etiam conspicuum, & apud eos, qui *Extractorum* rationem norunt, expertum, *Menstruum* ut vocant Spagyrici, seu *Liquorem*, per quem Essentia diffusa, aut in quo fuit elicita, (cuique respondent *Succi*) sive sint ipsius ℔ij. iij. sive vj. viij. &c. Balneo Mariæ, vel Cinere calido, evocari posse totum, Essentia paulatim crassescente in consistentiam, quam volueris, Syrupi puta, vel solidiorem: quæ cùm ita se habeant, *de utriusque Proportione* frustrà tam anxiè disceptant; quandoquidem ex quacunque Syrupi forma facilè resultet, namque si *Syrupum componentia*, *Saccharum* nempe *Liquore solutum*, *Succi*, *Infusa*, *Decocta*, quæcunque demum eorum fuerit quantitas, coctione & evaporatione partium aquearum in illam Syrupi vulgarem consistentiam sola & seorsim deduci possunt, quidni hæc simul juncta sub quavis demùm quantitate? Si *Jouberto*, & *Sylvio* ℔j. *Sacchari* cum *Liquoris* tribus in *Syrupum* rectè decoquitur, quidni & cum *Liquoris medicati*, *Succi infusi*, *Decocti* tantundem, illud idem fieri poterit; & contra, si *Sacchari* ℔iij. cum ℔j. *Liquoris*, ut *Rondeletius* in *Syrupo de Limonibus*, quidni & illud idem fieri poterit? Ita ut in *Sacchara* pro *Syrupo* definiendo, non tam *Liquoris* quantitas sit æstimanda, quàm ipsius vis, & Medici propositum ac intentio; virtutis enim seu *Essentia*, *verbi gratia* ʒiij. ʒiv. quas *Simplicium decoctorum vel infusorum* ℔j. prosuderit, si in *Decocti*, vel *Infusi colati* ℔iiij. v. gr. diffundantur, & istius *Liquoris* & *Sacchari* ana ℔j. præscripseris, ut vulgò pro *Syrupo*, *Syrupum* quidem conficies, sed virtutis exiguæ, & in cujus ℔j. sit tantùm *Essentia* ʒj. ad summum, & in ℥j. tantùm gran. xv. sin verò ista ℥ß. *Essentia* per *Liquoris* ℔ij. tantùm diffundatur, & ex *hujus* & *Sacchari* ℔j. *Syrupum* præscribas; conficies etiamnum, sed efficacem, & in quo sint *Essentia* ʒij. & in quaque uncia ℈ß. Si *Liquoris* istas ℔ij. in quibus latent ʒiv. istius *Essentia*, cum *Sacchari* ℔j. dissolveris, habebis efficacissimum, in quo nempe sint *Essentia* ʒiij. ℥ß. in quavis uncia ℈j. & efficaciorem adhuc, si pro *Liquoris istius* ℔ij. *Sacchari* tantùm ℔ß. in hoc enim etiam erunt *Essentia* ʒij. ℥ß. sed in qualibet uncia erunt ipsius ʒß. ℈j.

Ergò non tam inspicienda *Liquoris Quantitas* major minorve, quàm *virtutis*, seu *Essentia* in ipsum trajecta, aut in eo delitescentis moles, quæ à pauca Materiæ quantitate, quocumque demum Humoris pondere decoxeris, insuderisve ℔i. ℔ij. ℔iv. &c. Hoc advertendum sedulò, quò certior de Syrupi viribus & efficacia esse possis, & pro scopo debiliores efficacioresve præscribere, semper vim & quantitatem ipsius *Facultatis* considerandum potiùs, quàm ipsum *Liquorem*: sequere rationem jam dictam, vel viam communem, qua ferè *Liquoris* & *Sacchari* ana partes æquales præscribuntur.

SCHROEDERI CAP. LXXXIV.

DE SYRUPIS, MELLIBUS, ET ROBIS SYRUPISATIS.

SYRUPORUM *Materia Principalis* est *Liquor* quidam medicamentosus, *Decoctum*, *Infusum*, *Succus*, *Aqua stillatitia*, *Acetumve*. *Servilis*, est *Saccharum clarificatum*, *Mel depuratum*, cum quibus Liquor ad consistentiam Mellis liquidiusculi coquitur.

N. *Saccharum* & *Mel* adduntur præcipuè, *ut Liquorum corruptibilitatem arceant*, tum quoque *ut Qualitatem ingratam mitigent*, *Saporemque Medicamento gratiorem* concilient. Hinc non abs re foret, loco *Sacchari* aut *Mellis* aliquando gratiores alias adhibere *Melligines*, cum Liquore syrupisando qualitatibus conspirantes, quales sunt, verbi gratia, *Mel Passularum*, *Rob Pomorum redolentium*, *Succus Glycyrrhiza depuratus*, &c.

Syrupi sunt *Simplices*, vel *Compositi*.

Simplices, qui utplurimùm ex *Simplici*, unaque *Re medicamentosa* cum *Sacchara* aut *Melle* parantur.

Compositi, qui ex pluribus.

Modus fiendi.

℞. *Liquorem clarificatam* (*Decoctam*, *Infusum*, *Succum expressum*, *Acetum*): adde *Saccharum*, vel *Mel*, & similia: coque, clarifica (si opus), inspissa ad Mellis consistentiam, ac repone pro usu.

N. *Gut-*

Syrupi sunt vel *Simplices*, vel *Compositi*. *Simplices* sunt, qui constant ex uno vel duobus Ingredientibus, *Compositi* qui ex pluribus Ingredientibus fiunt. *Hi* sunt vel *Alterantes* vel *Purgantes*: uterque, *Officinalis*, qui semper in Officinis prostat; vel *Magistralis* qui extempore à Medico præscribitur: de quo in *Colleg. Formular.*

In omni autem *Syrupo duo* suo sunt consideranda. *Liquor* in Syrupi formam redigendus, & additum *Saccharum*, quod coquendo dat consistentiam.

Liquor est vel *Decoctum*, vel *Infusum*, vel aliquis *Succus*, interdum horum unum solum, interdum hæc invicem mista; quando scilicet confusa cum aliis decoquuntur, antequàm in *Succum* redigantur, qui ex additione *Sacchari* fit *Syrupus*.

Præscriptio Syrupi Ingredientium est eadem, quæ in *Decoctis* & *Infusis* solet obvenire: utut, quoniam Syrupi pro longiore tempore præscribi solent, etiam *major copia & Liquoris & Addendorum* præscribenda sit.

Differentiam magnam non habent: sive recipiatur *Succus depuratus*, sive *Infusum*, sive *Decoctum*, semper postmodùm additur *Saccharum* usque ad consistentiam *Syrupi*: & quidem prout volunt vel crassiorem, vel fluidiorem Syrupum, eò plùs vel minùs addimus Sacchari: ordinariò *Proportio* solet esse, ut dimidium *Sacchari* recipiatur ad *Liquorem*, v. g. si *Liquoris* sint ℔iij. additur ℔iß. quæ invicem coquuntur ad spissitudinem *Sacchari*. Aliàs parandi sunt secundùm *Correctionem Zwelferianam*. *Sacchari* loco aut *Mel*, aut *Rob* quoddam, aliudque simile, substitui commodè potest. *Signum sufficientis Decoctionis* habet AUTHOR: si nempe guttula in Tabulam frigidam effundatur, & habeat consistentiam debitam, ita ut non diffluat.

Quoad *Vires Syruporum*, imitantur hi suorum Simplicium dotes; Sed in *Usu eorum observandum*,

1. Suspectam esse facilem eorum in primiis viis *Fermentescibilitatem*, tam ex parte *Sacchari*, quàm ex parte *Succi*, aut *Decocti* adhuc crudi.
2. Hinc suspectum esse eorum Usum in *Morbis acutis*, ne Fermentationem & agitationem contentorum Liquidorum plùs minùs intendant; adeòque in Febribus meritò rejiciuntur a PANAROLLO & HENRICO *ab* HEER.
3. In *Morbis chronicis*, ex Stomachi & Hypocondriorum

vitio

N. Guttula in Tabulam frigidam effusa Consistentiam experiri licet.

Proportio Liquoris ad Saccharum aut Mel est ferò dupla vel tripla. Verbi gratia:

℞. Decocti ℔iij. Sacchari ℔iß. vel ï.

Prout crassior, vel dilutior Syrupus expetitur, vel prout durationi longiori, breviorive destinatur.

Virium ratione sunt Syrupi Alterantes & Purgantes.

SYRUPI ALTERANTES usitatiores.

de Absinthio major. A. C.
Acetositatis Citri, s. è Succo Citri. A. C.
de Succo Acetosæ.
Acetosellæ.
Acetosus Simplex, id est, ex Aceto & Aqua. A.
Acetosus compositus (è Radicibus, Aceto & Aqua.) A.
Acetosus Diarrhodon. A.
Adiantinus Fernelii. A.
de Agresta. A. C.
de Althæa Fernelii. A.
Renodæi.
Aceti Simplex, Querc. inf. ï.
Antepilepticus Querc. 2.
Aquilegiæ Florum.
Arantiorum è Succo.
è Corticibus.
è Floribus.
de Artemisia Fernelii. 3.
è Succo Betonicæ.
de Betonica Compositus.
de Succo Berberum.
Bizantinus Simplex. s. Dynari. è Suc. Endiv. Aqu. Lupul. Bugloss.
Bizantinus Compositus. A. C.
de Borragine, s. Infusionis.
de Buglossa è Floribus.
de Calamentha Mesue. A. C.
Calendulæ Quercetani, fit Succ. vel Infus. Flor.
è Succo Chamæmeli.
Capillorum Veneris Simplex, ex Decoctione.
Capillorum Veneris Compositus.
Cardiacus. 4.
de Cardui benedicti Succo.
(Catarrhalis cum Herba Thee D. Wetzelii.)
Cerasorum acidorum è Succo.
Cichorii Simplex è Succo.
de Cinamomo. A.
N. Quercetanus parat cum Vino Malvatico. Augustani cum Aqua Cinamomi.
de Cortice Citri.
N. E Succo Citri dicitur Syrupus acetositatis Citri.
Corallorum. V. lib. 3. c. 6.
Cydoniorum è Succo.
Cydoniorum Vinosus Simplex, s. Miva Cydoniorum, quæ simplex & aromatica.
de Endivia Simplex,
Compositus.
(Epilepticus ex Stercore Pavonis. D. Wetzelii.)
de Erysimo Lobelii. 5.
de Eupatorio Mesue. A. C.
de Farfara, è Succo.
N. Renodæus Compositum exhibet.
de Fragis è Succo.
de Fumaria Simplex, è Succo.
(Gemmatus.)
de Glycyrrhiza Mesue. A. C.
Granatorum dulcium, è Succo.
Granatorum acidorum: è Succo cum Aceto.
Oxysaccharum compositum.
Anti Hecticus 6.
de Succo Hederæ terrestris.
de Succo Hyperici.
de Hyssopo Mesue. A. C.
de Jujubis Mesue. A. C.
de Limonibus, ex Succo.
de Lupulo, è Succo.
(Masticbinus.)
de Succo Melissophylli.
de Mentha minor: è Succo Menth. Granat. dulc. vel acid.
de Mentha major Mesue. A. C.
de Succo Mercurialis.
Myrtinus compositus Mesue.
Nephrocatharticus Jouberti. A.
Nicotianæ seu de Peto Simplex, Querc. 7.
Nicotianæ Compositus 8.
de Nymphæa: è Florum infusione. A.
de Nymphæa Compositus, Pedemontani. A.
de Papavere albo Simplex. A.
de Papavere albo Compositus. A.
de Papavere erratico, è Florum infusione. A.
de Floribus Paralysis.
de Pede Cati, s. Hispidula: sive de Æluropo Simplex: fit ex infusione Summitatum.
de Æluropo Compositus. 9.
Florum Pæoniæ.
de Pilosella: ex infusione Hujus loci sunt &
Summitatum floridarum.
de Succo Plantaginis.
de Pomis, è Succo.
de Portulaca Mesue.
de Prassio Mesue.
de duabus Radicibus.
de quinque Radicibus.
Refectivus Cordis.
Ribium è Succo.
Rosatus Regius, seu Julepus Rosatus.
de Rosis siccis.
de Rubo Idæo.
de Scabiosa.
de Scordio, è Succo.
Compositus Mercurialis. A.
de Scolopendrio Fernelii. A. C.
de Sempervivo è Succo Compositus.
Siliquarum.
de Stœchade Simplex. A.
Compositus. A.
Fernelii. A.
de Symphyto Fernelii. A.
de Testudinibus. 10.
Florum Tunicæ.
de Succo Veronicæ.
Violatus Simplex.
Compositus. Mesue Regius, s. Julepus Violatus ex Succo.

SYRUPI MELLITI, MELLA vulgò dicti.

Anthosatum.
Emblicorum, id est, Mel in quo Emblici Myrob. conditi, vel Decoctum Emblicorum inspissatum.
Menthæ è Succo & Mell. ana.
Mercuriale, è Succo & Mell. semiss.
Rosarum Simplex, ex infusione triplici, & Mell. quart.
Rosarum Citratum.
Mesue, ex Gemmis & Melle.
Violatum Simplex ex infusione triplici & Mell. quinta parte
Sic Oxymel, Simplex, Compositum, Diureticum, Scilliticum Simplex, Compositum.
Huc pertinent &

V. Disp.

ROB

---

vitio natis, etiam minùs conveniunt: cùm Dulcia talia & Acidum intendant, & Viscidum tenacius reddant, & Bilem vitiosè alterent: hinc est, quòd ne millesimus nostrum in nostro Climate & sub nostra Diæta ferre queat Saccharata, &c. citra vel Tormina vel Borborygmos Abdominis, vel hypochondriacas Suffocationes, vel Ructus, vel Appetitus prostrationes, vel intumescentias & infarctus Viscerum Abdominis, &c. Ob id

4. Meliores ac tutiores sunt Syrupi, si non nimium Sacchari additur. Et
5. Hi ipsi Syrupi, propter Saccharum copiosum non sunt adeò magnarum virium, & si volumus, ut aliquid operentur, necessum sit, ut præscribantur ad ℥iv. v. vel vj. pro una Dosi: unde via alius apud nos Syruporum usus, quàm ad gratiam aliqualem Potionibus aut Mixturis variis conciliandam; adeòque non in tanto usu soleot apud nos usurpari, atque Veteribus fuerunt; utut ab Italis adhuc interdum soleant nimis excessivè præscribi, quibus tamen morem suum relinquimus.

SYRUPOS ALTERANTES OFFICINALES Simplices & Compositos fusè enumerat AUTHOR, è quibus

Syrupus de Absinthio. Usitatus est in Affectibus Ventriculi & Intestinorum. Descriptionem videbitis in Pharmac. Augustana.

Syrupus Acetositatis Citri. Ex Succo Citri cum Sacchare paratus, frequenter adhibetur in Julepis, ad Febres ardentes & malignas destinatis. Sitim enim & ebullitiones Humorum compescit, suavem babet Acorem, cùm Succus Citri unà resistat Malignitatis. In Potionibus interdum vel Decoctis solet admisceri pro gratia Saporis.

Syrupus de Succo Acetosæ & Acetosellæ. In Febribus ardentibus benignis conveniunt. Preparationem videbitis in Pharmac. Augustana.

Syrupus Adiantinus Fernelii. Convenit in Affectibus arthriticis, Pectoris & Stomachi, ubi tam Partes in Pectore, quàm ipse Stomachus, sunt infarctæ & refertæ copiosa Mucilagine crassa & viscida: hanc enim incidit & attenuat, & incisam expectorare vel expurgare facit. Sed possumus Syrupo hoc tutò carere.

Syrupus de Althæa Fernelii. Paratur ex Radice Althææ, & convenit valdè, ubi lenienda est Acrimonia Humorum, & temperanda eorum Salsedo: unde hic Syrupus de Althæa in Affectibus urinariis est usitatissimus, v. g. in Dysuria, in Stranguria, in Exulceratione aut etiam Corrosione Renum & Vesicæ, item in Mictu cruento, & spilibus dolorificis Partium urinariarum Affectibus; potenter enim confert ad emendandam Acrimoniam Humorum, & pro tali usu convenienter miscetur cum Oleo Amygdalarum dulcium recenter expresso, item cum Lapillis Cancrorum præparatis; quoniam hi nimium Acidum absorbent & præcipitant. Optimè hinc potest propinari in Decocto Cicerum rubrorum, qui & diuretici sunt. Formula sit hæc:

℞. Decocti Cicer. rubr. in Aqua Petrosel. ℥iv.
Ol. Amygd. dulc. rec. expressi ℥ß.
Lapill. Cancr. præpar. ʒj.
Laud. opiati gr. ij.
Syr. de Althæa Fernel ℥iß. vel ij.
M. f. Potio.

Quæ & leniter abstergit Vias urinarias, & temperat Acrimoniam Urinæ & Humorum.

Convenienter Syrupus hic potest misceri cum Emulsione ex Terebinthina, & Vitello Ovi, de qua in Colleg. Formularum, ubi de Emulsionibus: corrigitur enim sic Sapor Terebinthinæ nauseabundus, & introducuntur vires,

a. Sy-

R O B   C O M P O S I T A.

de Agrestu)
de Berberis } *ex Succo & Saccharo.*
de Cornis.)
de Ribibus.)
Diamoron Simplex, ex *Succ. & Mell.*
Compositum.
Usitatum Gal.
Nucum, *è Succo Cort. virid. Jugl. & Mell.* semiss.

S T R U P I   P U R G A N T E S usitatiores.

Florum Atacla. Aug.
de Carthamo. A.
de Cichoreo cum Rhabarbaro. A. C.
Dia,ereos, Audern. A.
de Epithymo.
de Fumaria Compositus, s. major.
Helleboratus minor, Querc. 1.
Helleboratus major.
Cholagogus. 2.
(*de Lignis Laxativus D. Witzelii.*)
Florum Persicorum.
de Polypodio. A. C.
de Pomis Regis Sabor. A.
cum Sena Querc.
de Rhabarbaro solativus. Aug.
Rosatus solutivus Simplex, s. Muscharum, è Damascenarum tribus infusionibus.
Rosatus laxativus Compositus, scilicet *Helleboratus.*
Rosatus Compositus, sine Helleboro.
de Senna.
Violatus solativus s. infusionis.
Vomitivus. 3.
Mel Rosatum laxativum, } *ex infus.*
Violatum laxativum. } *& Mell.* semiss.
Oxymel Helleboratum Gesner. A. C.
Oxysaccharum vomitivum. 4.

S Y R U P I   A L T E R A N T E S.

1. *Syrupus Anisi, cum Vino, Quercetani.*

℞. *Anisi conquassati* ℥ iv. macerentur in *Vini generosi* ℔ ij. per tres dies, colentur, *Colatura* adde *Sacchari* ℔ ii. & coque ad *Syrupum.*

N. Eodem modo concinnari possunt *Syrupi & ex aliis Seminibus*, veluti *ex Semin. Fœniculi, Pæonia, ex Baccis Lauri, Juniperi*, & simil.

2. *Syrupus Antiepilepticus Quercetani.*

℞. *Rad. Pæoniæ.*
Visci querni, ana ℥ ß.
Cinamomi opt. ʒ ii.
Flor. Calendula, Lilii convall. Tiliæ, Lavendul. an. p. 1.
Rosar. rubr. p. ij.
F. *Extractio* cum *Spiritu Juniperi*, vel *Spiritu Vini*, ad eminentiam digit. 4. Decantetur.
℞. *Tinctura* ℥ x.
Sacchari candi pulverif. ℥ iij. aut iv.
M. & accendantur, flagrentque continuò agitando, donec *Syrupus* satis coctus, aut plùs minusve fortis videatur. Tum enim extinguendum erit incendium.
Vires. Præstantissimus est *Syrupus* tam præcautioni, quàm curationi inserviens.
Dosis Cochleat. ß.

(*Syrupus Antiepilepticus è Stercore Pavonis D. Joh. Lud. Witzelii.*)

℞. *Rad. Scorzoner.* ℥ iß. *Fraxinella* ʒ ij.
Herb. Galeg. Mj. *Thee* p. ij.
Visc. Corylin. ʒ ß.
Fl. Cheyri Mj.
Gran. Chermes ʒ ß. ℈ j.
Stercoris Pavonis ℥ iß.
Coq. leviter in *Aqua Flor. Cheyri* s. q. hanc *Colaturam* cum *Sacchari* ℔ j. redige in *Syrupum.*)
(*Vires.* Proficuus admodùm in Epilepsia Infantum competens.)

3. *Syrupus de Artemisia Fernelii.*

℞. *Summit. Artemis.* M. ij.
Rad. Iridis, Helenii, Rubia, Pæonia, Levistici, Fœniculi ana ℥ ß.
Herb. Pulegii, Origani, Calaminth. Nepet. Melissophyll. Sabina, Saxifrachi, Hyssopi, Prassii, Chamædryos, Chamæpityos, Parthenii, Betonica, ana Mj.
Sem. Anis. Petrosel. Fœnicul. Ocymi, Dauci, Ruta, Nigella, ana ʒ iij.
Contusa macerentur horis 24. in *Hydromelis.* ℔ viij. Coquantur ad ℔ v. cum *Sacchari* ℔ v. F. *Syrupus*, qui condiatur *Cinam.* ℥ 1. *Spic.* ʒ iij.
Vires. Insignum est virium in Uteri Affectibus à viscida Mucilagine subortis, promovet Menstrua, Uterumque repurgat.

4. *Syrupus Cardiacus, F. F.*

℞. *Vini albi generos.* ℔ ij.
Aqu. Rosar. ℥ iiß.
Cinnamom. ʒ ß. *Zinziber. Caryophyll.* ana ℈ ij.
Ligeotur omnia in Petia, addaoturque *Sacchar.* ℥ ivß.
Coque ad consistentiam *Syrupi*, posteà adde
Ambr. gris. gran. iij.
Mosch. gr. 1. in Sindone.
Vires. Convenit in Lipothymia, aliisque Cordis Affectibus.
N. Præstat *sola Infusione*, vel *in MB.* parare.

(*Syrupus Catarrhalis cum Herba Thee, D. Witzelii.*)

℞. *Rad. Chin. Orient.* ℥ j. *Fœnic. Pæon. Ireos Florentin.* ana ℥ ß.

Herb.

---

1. *Syrupus Anisi cum Vino Quercetani.* *Syrupus* hic est gratus, & in Affectibus Pectoris in specie conveniens.

2. *Syrupus Antiepilepticus Quercetani. Num.* 2. Examinanti Ingredientia facilè patet, quòd Syrupus hic non fit inelegans in Affectibus epilepticis; & quidem *Præparatio* ejusdem singularis. Paratur beneficio *Spiritus Vini* vel *Baccarum Juniperi*, extracta priùs ex Ingredientibus *Tinctura*, quæ *Saccharo pulverisato* affusa & accensa, deflagrando redigitur in consistentiam *Syrupi*. Hic *Modus parandi Syrupos* singularis, uti diai, & convenientior est reliquis Syruporum Præparationibus, & fit *Oleum Sacchari compositum* ad eundem modum, de quo *superiùs*, ubi *de Saccharo*, habui.

Syrupus è Succo Aurantiorum. *Syrupus* hic non ubivis prostat: conveniens est in Affectibus Intestinorum colicis.

Syrupus Aurantiorum è Corticibus. Convenit pro usu carminativo in Colica flatulentia, aliisque Intestinorum torminibus.

3. *Syrupus de Artemisia Fernelii. Nro.* 3. Valdè commendatur in Affectibus Uteri, tam veris Mensium vitiis, quàm putatitiis, & Suffocatione uterina, utut inconcinna ejus sit Præparatio, demonstrante ZWELFERO: nihilominùs, si ex his Ingredientibus fiat *Decoctum sine Saccharo*, non erit inconveniens.

Syrupus è Succo Betonicæ. Convenit in Contusionibus, aliisque Affectibus Capitis, dissolutus in *Potionibus Vulnerariis.*

Syrupus de Succo Berberum. Est subacidus, & ingredi solet *Julepos & Potiones* in Febribus continuis & intermittentibus, etiam malignis, propter gratiam Aciditatem, quam obtinet.

Syrupus Capillorum Veneris. Solet usitatè præscribi in Affectibus Pectoris & Renum, ubi scilicet hæ Partes sunt infarctæ Mucilagine, & Pituita crassa & viscida; hanc enim extergit & mollefacit, ut possit faciliùs expurgari: permiscetur commodè *Potionibus & Decoctis Pectoralibus* atque *Nephriticis.*

Syrupus de Carduo benedicto. In Pleuritide obtinet suum usum, uti etiam in Febribus ardentibus.

Syrupus Coralliorum. *Syrupus Coralliorum*, tam *modo communi* præparatus, quàm *modo Zwelferiano*, ex *Sale Coralliorum*, convenit ubi opus est Adstrictione, & imprimis ubi adest Hæmorrhagia cujusdam partis; v. g. in Dysenteria, in Fluxu Hepatico, & Uterino, non sine usu solet præscribi: imprimis si origo Mali sit ex Acido corrodente oscula Vasorum, absorbendo Acidum, & oscula adstringendo & claudendo: in Dysenteria, Diarrhœa, & aliis Affectibus scorbuticis, valdè convenit.

Syrupus Cydoniorum: Est Stomachicus, convenit in roborando Stomachi tono, quoniam valdè adstringit, & tonum naturalem Ventriculo restituit.

Herb. Thee, ℥j.
Flor. Beton. Trinitat. ana Mj.
Gran. Chermes ℥ß.
Infund. in f. q. *Aqu. Betonic.* hor. xij. & cola. Hinc coq. addit. *Sacch.* ℔iiß. in formam *Syrupi*.)

5. Syrupus de Erysimo Lobelii.

℞. *Erysim. totius recent.* M. vi.
Rad. Enul. Tussilag. succo adhuc prægnantium, Glycyrrhiz. ana ℥ij.
Herb. Borrag. Cichor. Capill. Veneris ana Miß.
Flor. Cordial. Anthos, Stæchad. vel *Betonic.* ana Mß.
Sem. Anis. ʒvi.
Passular. mundatar. ℥ij.
Incisis & contusis f. omnium Decoctio f. a. in f. q. *Aqua Hordei, Hydromelitis*, & ℥vi. *Succi Erysimi*, ad ℔ij. vel iij. exprime, inque *Colatura* dissolve *Sacchar.* q. f. F. *Syrupus*.

Vires. Efficacissimus est ad Mucilaginem Pulmonum incidendam, & educendam, adeòque ut beneficio ejus Juvenculas decennio Raucedine laborantes, se percuravisse testetur *Author lib. Observat.*

(Syrupus, vel potiùs Julepus Gemmatus Magni Ducis Hetruriæ, paratur ita:

℞. *Sach. fin.* ℔i. dissolv. in f. q. *Aq. Flor. Aurant.* f. *Julepus*, cui adde *El. de Gemmis, Conf. Alcherm.* ana ℥j. stent in MB. hinc trajice per Manicam Hipp. sine expressione, aromatizetur *Ambr. gris.* ʒi. *Moschi* gr. xij.)

(Quidam *Lapides pretiosos calcinatos* infundunt in *Vini Spiritu*, & *Julepo Extractum* sive *Mellaginem* jungunt: quidam *Mali Citri Succum Julepo* addunt.)

(Nostrates parant ita ℞. *Spec. de Gemmis frig.* ℥ß. *Hyacinth.* ʒj. *Succi Citri* ℥viij. F. Infusio per triduum in Vase Vitreo, addita *Aqua Melissæ*, filtr. per Chartam, add. *Sacchar.* ℥asiv. *Mosch. Ambr.* ana gran. v. M. f. *Syrupus*.

6. Syrupus Antihecticus Riverii Med. Regii.

℞. *Testud. lacustr.* aut *fluviat. in frusta dissect.* ℔ij.
Cancror. fluviat. vivorum confract. ℔iß.
Sem. quat. Frig. major. ℥iv.
Limacum per medium sectarum Mij.
Succi Veron. mar. Melon. ana ℔j.
Vini alb. ℔vi.
Succi Nicot. ℔ij.
Uvarum Corinth. Passul. ana q. f.
Ponantur omnia in magno Matracio benè obturato, & sinantur digeri per dies 2. posteà destillentur ex Cineribus, ex *Liquore destillato* & *Sacch. cand.* ℔iv. F. *Syrupus*. Capiatur ℥j. pro *Dosi* paulò ante pastum, bis aut ter in die: adde usus tempore
Lactis Sulph. Perlarum an. gutt. vij.
M. & exhibe.

Lac Perlarum fit terendo eas super Marmor in Alcool, irrorando *Aqu. Rosar.* paulatim, deinde iterum terendo in Mortario marmoreo cum *Succo Limonum*: statim *Perlæ* dissolventur, filtra. *Colatura* servetur.

7. Syrupus Nicotianæ, f. de Peto Simplex, Quercetani.

℞. *Succi Peti* ℔iv.
Hydromelit. simpl. ℔i.
Oxymelit. simpl. ℥iv.
Omnibus simul mixtis, fiat Digestio in MB. per dies 2. vel 3. ut defæcetur; hinc decanta, ac digere iterum ut suprà, donec Materia ab omni fæculentia depurata fuerit, adde posteà *Sacchari* ℔ij. & coque in *Syrupum*.

N. *Succus Peti* opus habet perexquisita & ingeniosa Digestione, qua vis vomitiva, ac dejectiva corrigitur, atque in *Syrupum* abit *præstantissimum*, adversùs omnes Affectus asthmaticos, in quibus Pulmonum Bronchia Pituita crassa ac viscosa adeò infarciuntur, ut intercepta Respiratione Suffocationis periculum immineat, in quo casu *Syrupus hic* ritè præparatus, & administratus mira præstat. Cerebrum insuper à Catar-

---

5. Syrupus de Erysimo Lobellii Num. 5. Aliàs κατ' ἐξοχὴν *contra Raucedinem* dictus, ad Affectus Pectoris, in specie ad Raucedinem, à Materia viscidiore, Fauces & Arteriam asperam oblinente, in usu est & valdè convenit; imprimis si hauriatur cum *Decocto Passularum* & *Radicis Glycyrrhizæ*, cùm & hoc valdoperè conveniat in Raucedine. LOBELIUS dicit, se curasse Puellam, quæ decem annos laboraverat Raucedine, hoc ipso Syrupo: convenit in Asthmate & Affectibus Respirationis, item in Tussi, & similibus Pulmonum Affectibus ex infarctu Bronchiorum asperæ Arteriæ, facto à Materia viscida ac tenaci; hanc enim attenuat, resolvit, & incidit ratione *Erysimi*, quod abundat Sale volatili acri, incidente, attenuante & resolvente ista mucilaginosa excrementa; quod ipsum etiam præstant reliqua Ingredientia, *Capillus Veneris*, & *Stæchas Arabica*. *Potest meliorari* hic *Syrupus*, si scilicet *Decocto* adhuc infundatur *recens Herba Erysimi*, & imprimis ejus *Semen* contusum, & huic *Infuso* colato addatur *Succus Erysimi Saccharatus*, & in Cucurbita, sua Alembico munita, decoquantur ad consistentiam Syrupi: qui Syrupus potest convenienter in *Vehiculo ipsius Aquæ*, quæ in Coctione per Alembicum descendit, hauriri; quoniam erit imprægnata Succi & Seminis Erysimi Sale volatili. Ubi opus est Expectoratione, tam in Tussi & Asthmate, quàm in Pleuritide exulcerata & Empyemate, permiscetur cum *Syrupo de Nicotiana*, qui est expertus in tali casu, ut postmodùm audietis.

Syrupus de Farfara, seu Tussilagine. Similiter solet adhiberi in Pectoris Affectibus

Syrupus Granatorum, tam dulcium, quàm in specie acidorum. Usurpantur hi, ut diluantur in *Julepis* & *Potionibus* ad gratiam Saporis in Febribus, & ubi Stomachus est affectus; item in *Potionibus* dictis *Cordialibus*: impedit enim Sanguinis effervescentiam, roborat Stomachum; & nimiam illius dissolutionem corrigit.

6. Syrupus Antihecticus Riverii. Num. 6. Syrupus hic ex *Testudinibus*, *Cancris*, & similibus non est inelegans in defectu meliorum Remediorum; quoniam subministrant Succum Sale alcali occulto imprægnatum, cujus ratione absorbet subtile Acidum, in Hecticis prædominans.

Syrupus de Succo Hederæ Terrestris. Est *vulnerarius*, valdè conveniens in *Potionibus Traumaticis*: in specie in Affectibus Pectoris & Sputo Sanguinis, in Phthisi & ruptione Vasculorum Pulmonum à nimio Clamore, in Casu ab alto, in Pleuritide suppurata, & similibus convenit non minùs, quàm in Exulceratione Renum & Mictu cruento, in quibus Affectibus Hederæ terrestris Plantula nunquam satis laudanda.

Syrupus de Summitatibus Hyperici. Est similiter *vulnerarius* & *antinephriticus*: propterea optimè possumus hos invicem permiscere in talibus casibus.

Syrupus de Hyssopo. Convenit in incidenda crassa & viscida Materia, qualis non rarò in Stomacho & Pectore stabulatur, imprimis cùm *Hyssopus* sit Planta Pectoralis.

Syrupus de Jujubis. Solet dissolvi in *Liquoris* & *Potionibus*, ubi opus est temperare Urinæ & Humorum Salsedinem, interdum etiam Aciditatem: in Catarrhis salsis ad Fauces & Pectus ex Glandulis decidentibus: ad excoriationem Faucium, & Aphthas, & Affectus urinarios ex Urinæ acrimonia ortos, & ad similes, ubi opus est temperare acrimoniam Humorum.

Syrupus Myrtinus. Est *adstrictivus*, & solet præscribi, ubi opus est Adstrictione, in Vomitu, Diarrhœa, Dysenteria, Cholera: item in Hæmorrhagiis: dissolvitur in *Potionibus* contra Hæmorrhagias Partium.

7. Syrupus de Nicotiana Simplex. Num. 7. Syrupus hic excellentissimus est in Affectibus Respirationem lædentibus, quoniam *Sal volatile Nicotianæ* mira facit in Asthmate, & similibus Affectibus. Cæterùm quoniam notum est, quod Nicotiana soleat inducere Vomitum & non levem Diarrhœam; propterea vis ejus emetica per exquisitam Digestionem corrigatur, ut ad fundum secedant partes vomitoriæ, uti rectè dicit AUTHOR *in Nota*: & ubi Syrupus hic legitima Digestione est præparatus, in Asthmate certè, Tussi, & similibus Affectibus difficilis Respirationis, planè singularis est. In Empyemate, in specie post Pleuritidem suppuratam, Vomica item Pulmonum, vix satis potest commendari ab EPIPHANIO FERDINANDO *in Consiliis*, qui in expurgando Pure Empyematicorum, & quocunque alio, mira præstitit hoc ipso. Rectè igitur *Oxymel* additur, quo vis ejus maligna corrigitur eò citiùs: si verò *Sal Tartari* adjiciatur, vis emetica remittit. In Empyemate, præter hoc quod expurgat, etiam consolidat *virtute vulneraria* Ulcus & Abscessum Pulmonum Convenienter dissolvitur cum *Syrupo appropriato*, vel solus in *Decocto Hederæ terrestris*, *Scabiosæ* & similibus; & tale *Decoctum* in expurgando Pure Empyematicorum & Pleuriticorum est egregium. Præterea in Morbis Infantum est egregius, in Dyspnœa & Asthmate Infantum, imprimis ubi metus est Suffocationis in tenellis Infantibus, item

Catarrhis, five Fluxionibus serosis & frigidis liberat, simulque per inferiora educit.

Dosis Cochlear ß. ubi tamen à principio summa opus est circumspectione, posteà verò *Dosis augenda* erit.

(*Syrupus Mastichinus C. Praec.*)

(℞. *Uvar. passar. enucleatar.* ℥v. ʒij.
Sem. Anisi, Fœnic. ana ʒvi.
Mastich. ℥ij. ʒij.
Aqu. fontan. q. s.
Coq. & Colat. *Colat.* adde
Sacchar. ℔iij.
F. *Syrupus.*

Vires. Insignium est virium in Sputo Sanguinis, & Fluxibus Alvi.

8. *Syrupus de Nicotiana Compositus Quercetani.*

℞. *Succi Peti (Nicotianæ) depurati (ut suprà)* ℔iiß.
Hydromelitis simpl. ℔i.
In quibus macera per dies 2. vel 3. MB.
Fol. Hyssop. Polytrich. Adiant.
Flor. Tussilagin. Stœchad. Violar. Bugloss. ana p. ij.
Sem. Bombac. Urtic. Card. bened. ao. ℥i.
Follicul. Senæ ℥iij.
Agaric. rec. trochisc. ℥i.
Cinnamom. Macis, Caryophyllor. an. ʒi.

Dein fortiter exprimantur, digerantur denuò ad perfectam Fæcum depurationem. *Colatura* ℔iß. adde tantundem *Sacchari*, coquantur in *Syrupum*.

Vires. Ad Anhelosos & Asthmaticos, aliosque Affectus omnes Pulmonum a frigidis & crassis Humoribus subortos, qui Pulmonum bronchiis inhærentes, vel Tussim antiquam, vel ipsam Dyspnœam pariunt, excellentissimum est Remedium, Alvum leniter solvendo,

Dosis ℥iß. vel ℥ij. ad summum.

9. *Syrupus de Pede Cati Compositus.*

℞. *Dactylor. mundat. Jujubar. Sebesten, Ficuum recent. Passul. major. enucl.* an. ℥iv.
Ungul. caballin. c. toto. Pulmonar. maculos. c. Flor. an. Mij.
Pedis Cati, Ceterach, an. M. i.
Glycyrrhiz. ras. ℥i.

F. Decoctio, & exinde cum *Sacchari* ℔ij. F. *Syrupus* perfectè coctus.

Vires. Pectoralis est ac nutritivus, unde his qui Phthisi laborant, solamini magno esse poterit.

10. *Syrupus de Testudinibus διαχελώνων Resumptivus, Renodæi.*

℞. *Carnis Testudinum* ℥iv. (*abjectis cauda, collo & pedibus,*)
Hordei mundat. ℥ij.
Carnis Dactylorum, ℥i. *Passularum Damascenarum.*
Glycyrrhiz. rasæ, ʒvi.
Sebesten. Jujub. ana Num. xiii.
Sem. Bombac. Melonum, Cucum. Citrull. an. ℥ß.
Sem. Lactuc. Papav. alb. ana ʒij.
Herb. Ungul. caballin. Pulmonaria ana M. s.
Flor. Violar. Nenuphar. ana ℥ß.

F. Decoctio. In *Colatura clarific.* ad ℔iv. adde *Sacchar. alb.* ℔ij. *Sacchar. rosati & Diatragacanth. frig.* ana ℥v. F. *Syrupus.*

Vires. Confert his, qui à Morbo chronico resurgunt, Macie confectis, Tabidis, Phthisicis, & similibus.

SYRUPI PURGANTES.

1. *Syrupus Helleboratus minor, Quercetani.*

℞. *Fibrarum Hellebori nigri* ʒij.
Agaric. rec. trochisc. ℥ij.
Fol. Sen. mundat. ℥iij.
Turbith,

Her-

---

item quando auditur Sonitus in bronchiis Pulmonum: In tali casu legitimè præparatus est omnibus reliquis præferendus.

8. *Syrupus de Nicotiana Compositus. Num.* 8. Quod jam dixi de *Syrupo Simplici*, etiam intelligendum est de *Composito*. Feliciter Infantibus propinatur in difficili Respiratione: vix melius Compositum Officinale datur pro Infantibus hoc in casu, quia interdum Vomitus causatur, si non sufficienter resolvit Mucum viscidum.

Syrupus de Papavere Simplex. Virtutem habet *somniferam*, *anodynam* & Dolorum sedativam: unde loco *Laudani opiati* ab ℥ß. ad ℥j. commodè potest dissolvi tam in *Potionibus*, quàm in *Julepis* in Febribus, ubi adest Agrypnia, vel in specie in Cephalalgia. Nam in talibus casibus, quoniam disponit ad Somnum, est egregius, & in Febrium principio Humorum ebullitionem compescit, & simul Materiæ morbificæ Coctionem adjuvat; & ubi præscribitur hic Syrupus, non opus est, ut præscribatur Laudanum opiatum, & contrà.

Syrupus de Papavere erratico ex infusione Florum. Notum est, quòd conveniat in Pleuritide, Sanguine congrumato, & similibus Partium internarum & externarum Affectibus, cum Inflammationibus erysipelaceis conjunctis.

Syrupus de Succo Plantaginis. Est *adstrictivus & vulnerarius*.

Syrupus de quinque Radicibus Aperientibus. Convenit in Affectibus chronicis, cachecticis, & hypochondriacis. Cùm autem *Præparatio* communis sit ridicula, videatur *Correctio* in ZWELFERI *Animadvers.* In digestivis Medicamentis Febrium intermittentium conducit, in Cachexiis, Scorbuto, & similibus Morbis.

Syrupus de Rosis siccis. Est *adstrictivus*, & convenit in Sputo cruento, Mictu cruento, Dysenteria, & similibus.

Syrupus de Rubo Idæo. Præscribitur usitatè in *Julepis* contra Febres malignas: in his enim præfertur *Gemmis & Perlis* omnibus à GESNERO in resistendo Malignitati.

Syrupus de Scabiosa. *Syrupus* hic *traumaticus* est, & in specie convenit in Abscessibus & Ulceribus partium internarum, Pulmonum & Renum: solet interdum adhiberi in Inflammatione suppurata Stomachi, pro rumpenda, abstergenda & consolidanda eadem. Convenit in Variolis & Morbillis dum præservat, ne ex Variolis in partibus internis oriatur Abscessus & Ulcus, in quibus etiam jam factis *Decoctum Scabiosæ* adhibetur: vel exinde paratus *Syrupus* dissolvitur in *eodem*, vel usitatè dissolvitur in *Decocto Ficuum* vel *Milii*.

Syrupus de Succo Scordii. Resistit Malignitati, Venenis, & imprimis Vermibus & Lumbricis Intestinorum.

Syrupus de Succo Sempervivi. Convenit valdè in Ardore Faucium, in Inflammatione Faucium & Linguæ, uti etiam in Prunella, & principio Anginæ: dissolvitur in *Aqua Prunellæ*, & additur aliquid *Nitri depurati*; estque egregius in Affectibus Faucium.

Syrupus de Symphyto Fernelii. De *Syrupo* hoc notum est: quòd sit *vulnerarius*, & conveniat egregiè in *Potionibus Vulnerariis*.

Syrupus Florum Tunicæ. Convenit in Affectibus Capitis, unde & permiscetur *Potionibus & Electuariis Analepticis*.

Syrupus de Succo Veronicæ. Est *vulnerarius*.

Sequuntur SYRUPI vel SUCCI MELLITI. Hæc ipsa *Mella* rarò usurpantur, nisi quod interdum *loco Syruporum* in *Decoctis Pectoralibus* soleant dissolvi.

Mel Mercuriale, Rosaceum, & Violaceum. Solent dissolvi in *Clysteribus* pro abstergendis Intestinis: reliqua non item.

Oxymel est, si *Melli Acetum* addatur; quod non fit, nisi validiùs incidendum & attenuandum sit. *Oxymelita* hæc omnia, in specie *Scilliticum*, conveniunt, ubi Mucilago est crassa, ut in Intestinis & Ventriculo, unde solent permisceri cum *Potionibus Vomitoriis* ad incidendam Pituitam, item in Affectibus Pectus infarcientibus, in quibus *Oxymel scilliticum* est egregium.

Post SYRUPOS *Alterantes* sequuntur PURGANTES: è quibus est

Syrupus Florum Acaciæ. *Syrupus* hic egregius est in expurganda Colluvie serosa, tam in Morbis catarrhalibus, quàm Hydrope, in depuranda Massa sanguinea ab excrementis hinc inde collectis; unde in *Potionibus Majalibus* seu *Præservativis* non rarò solet præscribi.

Syrupus de Carthamo. Convenit in expurgando Pectore à Mucilagine crassa in eodem collecta & congesta, cùm *Carthamum* sit pectorale.

Syrupus de Cichorio cum Rhabarbaro. Est *blandum & lenè purgans*, unde in Infantibus recèns natis pro purgando Meconio, ut præserventur ab Epilepsia, præprimis convenit; in quo usu à quibusdam pro Secreto habetur.

Syrupus de Fumaria Compositus seu Major. Pariter Infantibus est dicatus, quando Tinea & Achoribus laborant; valdè etiam convenit in Morbis melancholicis.

Syrupus

Hermodactylor. ana ℥i.
Sem. Anisi. Fœnicul.
Cort. Citri an. ℥iß.
Caryophyll. Macis, Cinamom. an. ʒij.

Macerentur in Oxymelitis simplicis, Vini Malvatici, & Aquarum Melissæ, ac Fumariæ ana q. s. Vase Vitreo clauso, hinc leviter bulliant, ac exprimantur. Depuratæ per Digestionem Colatura addantur

Syrupi de Pomis redolentibus solutivi, de Succis Rosarum pallidarum,
Sacchari Rosati, & Violati ana ℥iv.

F. Syrupus.

Vires. Omnibus Morbis à Materia tartarea, crassa ac tenaci, à Phlegmate adusto, Bile aut Melancholia dependentibus, in Capite, Thorace, Ventriculo, Hepate, Utero, ipsisque Articulis mirum in modum confert.

N. Habet & idem Quercetanus Syrupum Helleboratum majorem; sed sufficit hunc in Officinis paratum asservare.

2. Sirupus Cholagogus F. F.

℞. Rad. Polyped. querc. rec. Cappar. ana ℥i.
Fol. Scolopender. Ceterach. Meliss. Betonic. Ruta murar. an. M. i.
Flor. trium Cordial. Cuscut. ana Mß.
Sem. Limon. Fœnic. Anis. ana ʒij. Carthami contus. ℥i.

F. Decoctio in s. q. Aqua, ad remanentiam quantitatis, cui Species infrà scriptæ infundi queant. Decoctio hæc ita stet hor. s 24. tum fiat Colatura, & in hac infundantur

Fol. Senn. mundat. ℥vi.
Agaric. albiss. ʒij.
Hermodactyl. alb. ʒvi.
Rad. Hellebor. nigr. in Aceto præparat. ℥i.
Epithymi, Zinzib. alb. ana ʒij.
Caryophyllor. ℈ij. Macis ℈i.

Bulliant parùm, & stent in infusione horis 24. hinc exprimantur.

℞. Expressionem integram (ad ℔j. & ℥iij.)
Succi Rosar. incarnatar. ℥iv.
Sacchari albiss. ℔iij.

Coque ad ℔iv. circiter.

Vires. Convenit omnibus Humoribus expurgandis, præcipuè atræ Bili, ac exinde Morbis oriundis.

(Syrupus è Lignis laxativus D. Witzelii.)

℞. Limatur. Lign. Sancti ℔ß.
Sarsæ parill. ℥iij.
Cortic. L. Sanct. ℥iß.

Infund. hor. 24. loco calido in s. q. Aqu. hinc coque & cola. In Colatura q. s. infunde per noctem

Rad. Polyped. qu. ʒvj.
Fol. Senn. s. stip. ʒa.
Sem. Carthami conquass. ℥iß.
Epithym. ʒiij.
Passul. min. select. ℥iv.
Sem. Fœnic. ʒiiß.
Ligni Sassaf. cler. ʒj.

Mane coq. denuò ad consumptionem medietatis. Adde Colat. Sacchari ℥aij. f. s. a. Syrupus.

(Vires. Sanguinem mundificat in Catarrhis, & Scabie. Pueris etiam utilis.)

3. Syrupus Vomitivus.

℞. Aqu. Vomitoria, s. Benedicta (sive illa ex Croco fit, sive ex Vitro Antimonii) ℥vj.
Aq. Rosar. fragrant. ℥iß.
Pulv. Cinamom. ʒi.

Digerantur Vase clauso horis 24. posteà cola. In Colatura dissolve Sacchari ℥viij. coque ad consistentiam Syrupi.

Dosis à ʒj. ad ʒiij.

4. Oxysaccharum Vomitivum.

℞. Vitri Antimonii pulver. ʒß.
Acet. Vini albiss. ℥viij.

Infundantur in MB. l. Ign. per horas xv. Colatura adde Sacchari albiss. ℥iv. reduc in Patina vitrea ad consistentiam.

Vires. Uti eo possumus pro Vomitorio adversus Febres continuas, pestilentes & intermittentes, paulò ante Paroxysmum: item contra Venena, Exanthemata, antequàm scilicet prodierint.

Dosis à ʒij. ad vj. Sola.

N. Loco Vitri Antimonii in his Compositionibus sumere quoque licet Crocum Metallorum, vel etiam Flores Antimonii.

SCHROEDERI CAPUT LXXXV.

DE TINCTURIS.

TINCTURÆ, tum liquidioris, tum solidioris consistentia in usu sunt.

Liquidioris consistentiæ Tincturæ nihil aliud sunt, quàm Extractiones sine abstracto Menstruo.

Solidioris consistentiæ Tinctura sunt Pulveres sine combustione ex liquidioribus Tincturis abstracto Menstruo residui. Et hoc juris sola Mineralia sibi vendicare videntur.

Modus fiendi est is, quem de Extractis dedimus. Conveniunt

Syrupus Helleboratus minor. Valdè convenit pro expurgandis Melancholia affictis.

Syrupus Florum Persicorum. Convenit expurgando Sero abundante: item in Lumbricis abigendis.

3. Syrupus Vomitivus. Huc & Syrupi Emetici pertinent, qui optimi sunt; sed Dosis eorum incerta est ex duplici causa, prout nempe vel cum Aceto vel cum Vino extrahuntur; cum hoc enim fortiores, cum illo debiliores sunt, quia Acetum Antimonii virtutes obtundit. Ut ergò sitè parentur, fiant modo sequenti:

♃. Croci Metallor. ℈x.

Infunde in
Acetum Vini ℔iß.
Post Digestionem filtretur, & addatur
Sacchari ℔iß.

Sic blando calore Saccharum dissolutum dat consistentiam Syrupi.

Dosis ʒiij. ad ℥ß. imò ad ʒvj. in Infantibus autem gutt. v. ℈iß. ad ʒß. pro Ætatis ratione. Dissolvitur in conveniente Aqua simplici, v. g. Hyssopi, Centaurii minoris, &c.

Hic Syrupus Vomitivus, & Tartarus Emeticus Mynsichti instar catholici Vomitivi possunt inservire: nam uti notum est ex superioribus, Vomitoria Antimonialia omnibus reliquis sunt præferenda.

Tandem bis Oxymel Pectorale cum Agarico Altenburgensium annumero, in incidenda, attenuanda, & expurganda Mucilagine crassa pituitosa egregium; cum notum sit, quòd Agaricus præ cæteris sit dicatus Pectori.

Compositio est talis:

♃. Herba Hyssopi,
Prassii,
Origani,
Card. bened.
Puleg.
Veron.
Scabiosæ ana Mj.
Rad. Ireos Florent. ℥j.
Agar. albi. ʒx.
Zingib. ʒij.

Infund. in Aceti ℔iß.
Aqua Veron.
Card. bened. ana ℔ß.

Digerantur per tres dies, tunc coquantur & exprimantur.

Colatura
♃. ℔iß. addde
Mell. depum. ℔i.

M. f. Oxymel, cui injiciatur Nodulus continens
Pulv. Cinnam.
Caryoph.
Calami arom. vel Cubeb. ana ℈j.

CAPUT LXX.

DE TINCTURIS.

Tincturæ nomen ab Antiquitate speciatim Arcano transmutationis metallicæ tributum fuit: hodie verò nihil aliud sunt, quàm Essentia cum proprio suo colore extracta: adeòque cognatæ sunt Essentiis & Elixiriis, & vix realiter inter se differunt, cùm in genere quæcunque Essentiæ vel quæcunque Extractiones, si in operatione suavem & jucundum acquirunt colorem, imprimis rubeum, possunt vocari Tincturæ.

niunt nimirum Tincturæ cum Extractis in plurimis, adeòque non raròconfunduntur, quam confusionem ut in aliis, ita & hocce in loco removere, non absque commodo foret, Hinc fiunt *Tinctura*

I. Ex Fructibus.

℞. *Rob.* affunde *Vin. Spirit.* ac extrahe.
Vel ℞. *Baccas* seu *Fructus exsiccatos*, affunde *Aquam convenientem stillatitiam*, ac extrahe, &c.
N. *Si Tinctura lentè inspissetur*, *Extractum* dicitur *Quercetano P. R. cap. 26. Sic* fiunt *Tinctura Cerasorum*, *Baccarum Sambuci*, *Ebuli*, & simil.
℞. *Flores siccos*, infunde in *Aqua appropriata*. (*propria*) vel *fontana tepida*, additis guttulis aliquot *Spirit. Vitrioli*, vel *Sulphuris*.
Famosiores Tinctura sunt

II. E Mineralibus.

Auri.
Luna.)
Mercurii.)
Martis.) Vide *Libro*
Saturni.) *tertio.*
Veneris.)
Antimonii.)
Vitrioli.)
Sulphuris.
Sapphiri.
Smaragdi,

III. E Marinis.

Corallorum.
Succini.

IV. Ex Vegetabilibus, & maximè ex Floribus.

Alkekengi è Baccis. — *Rosarum.*
Essentia Croci. Vid. *lib. 4.* — *Violarum.*
Cerasorum nigrorum. — *Jalappa.*
Fragorum. — *Rhabarbari.*
Hypericonis. Vide *c. 57.* — *Roris Solis.*
Florum Bellidis. — *Granorum Sambuci.*
Papaveris rhœados. — *Ebuli.*
Paonia. — *Tartari.*

V. Ex Animalibus.

Fellis Tauri. Vide *lib. 5.*

(*1. Tinctura Anodyna D. Joan. Dan. Horstii.*)

(℞. *Salis Tart*, *Salis Ammoniaci*, ana q. v. sublim. quinquies.
℞. *Hujus sublimati pulv.* ℥j. *Opii* ℈ß. g. ij. *Benzoin.* ℈i. *Castor.* g. iij. *Croci* ℈ß. *Spir. Vini* ℔ß. diger. per horas 48. filtr.)

2. Tinctura Paracelsi Diaphoretica, correcta à S. Clossao.

℞. *Zedoar. Angelic. Calam. arom. Galang. Macis*, *Zinzib. Cinam.*

---

ræ. Hinc in Mineralibus ac Metallicis res manifesta est, quorum Tincturæ genuinæ meritò hoc nominis obtinent; sunt enim tales *Tinctura Metallica Sulphura gloriosa* HELMONTIO dicta, & BASILIO VALENTINO notanter Germ. *gludische Tincturen* appellantur, quas *Vitriolo*, *Metallisque* aliis æquè ac *Soli* inesse asserit. *Vegetabilium* verò *Tinctura* sunt Corporum coloratæ particulæ, à subtiliore Sulphure seu Oleo simul dependentes. Sed hæ raro sine vel alteratione sub Præparatione, vel craseos immutatione, obtineri possunt. Ex *Animalibus*, eorumque Partibus, paucæ vel nullæ eliciuntur.

II. *Tinctura Mineralium* sunt vel *sicca*, vel *humida*; utrobique est substantia Corporis metallici soluta; sic è *Croco Martis* est *Tinctura Martis* seu *Tinctura Sulphuris Vitrioli*. Non raro enim magna est *Sophisticatio in Tincturis Metallicis*, dum scilicet Colores non tam sunt ex re extracta, quàm potiùs ex Menstruo, quod Digestione longa super Subjectum, non raro solet mutare Colorem, aliumque induere, cùm imprimis omnia ferè Menstrua, imprimis salina, diuturna coctione & digestione soleant fieri rubra.

III. Ex *Fructibus & Baccis*, v. g. ex *Baccis Sambuci*, *Granis Coccionella*, *Fragis*, *Fructibus Alkekengi*, &c. vel exsiccatis, vel ex earum *Rob*, *Tinctura* extrahi solent cum *Aqua appropriata*, aut *Spiritu Vini*, parùm tamen acidulatis: sic e. g. ex *Rob Sambuci* secundùm AUTHOREM cum *Spiritu Vini* fit *Tinctura*, quæ potiùs est *Essentia*: quòd si loco Spiritus Vini accipiatur *Spiritus Flor. Sambuci per fermentationem*, & beneficio hujus Spiritus ex *Rob Sambuci* fiat *Essentia*, erit expertissimum Remedium in Erysipelate pro expulsione. Nobilius erit, si *Spiritus per fermentationem Baccarum Sambuci* affundatur *Floribus Sambuci*, & cohobetur, qui *Spiritus* postmodùm *Rob* affundantur, & ita fiat extractum *Essentia*.

IV. Ex *Floribus Vegetabilium* aliàs frequenter eliciuntur *Tinctura*. *Menstrua* sunt varia: vel *Aqua communis*, vel *appropriata destillata*, cum *Spiritu* vel *Vitrioli*, vel *Salis*, vel *quocunque Acido* acidulata: eligatur tamen loco aquosi Liquoris *Phlegma Vitrioli acidulum*, quod ipsum non est Medicina contemnenda, quo v. g. *Flores Rosarum*, *Violarum*, *Tunica*, &c. infunduntur, leni calore per aliquot horas digeruntur, donec Menstruum tingatur, posteà exprimitur & filtratur.

Sunt autem Tincturæ tales in usu, ut misceantur cum *Potionibus & Julepis* pro colore & grato sapore; item præscribuntur instillandæ *Cerevisia* ad aliquot guttas pro *Potu communi*. Quòd autem multum de crasi & vi Vegetabilium participent, non est: certè Flores tales parum habent in recessu; quicquid operantur, fit saltim beneficio Menstrui. Ergò perinde est, sive Tincturam Florum Bellidis, sive Betonicæ, sive Tunicæ, præscribam. Pro variis tamen Affectibus variè specificari possunt, tam ratione Florum, quàm Menstruorum appropriatorum: sic v. g. pro expulsione in Variolis commodè instillatur *Tinctura Expulsiva* in Mens. ß. *Cerevisia* ad 50. guttulas, parata ex *Floribus Aquilegia*, *Fumaria* & *Scabiosa* cum *Spiritu Vitrioli regenerato*: in nimio æstu Massæ sanguineæ tempore æstivo commodè instillatur Potui *Tinctura Hepatica*, uti vocant, parata ex *Floribus Bellidis*, *Cichoris*, *Papaveris rhœados*, & *Hepatica nobilis* cum *Spiritu Vitrioli Martis*. Hæ Tincturæ commodè etiam possunt usurpari post nimium Potum Liquorum spirituosorum aut generosorum. Ubi opus est provocatione Urinæ, potest instillari *Potui* vel *Julepis Tinctura Nephritica*, parata ex *Floribus Calcatrippa*, *Cyani*, & *Resta Bovis* beneficio *Spiritus Salis*.

Observetur etiam, quòd *Colores Tincturarum Vegetabilium*, præsertim Menstruis acidis elicitarum, *non semper fiant genuini*, sed ab his diversimodè immutentur: si enim *Floribus* etiam cœruleis, exempli gratia *Borraginis*, *Violarum*, &c. affundatur *Spiritus acidus* vel *Phlegma acidulum*, tunc intensissimum Colorem rubrum acquirunt: imò hoc fit, si *Aceto* tantùm irrorentur *destillato*, ut cœruleus Color ab Acidis mutetur in rubicundum, adeò ut Tinctura Florum Cyani non minùs sit rubra, quam Tincturæ Florum Bellidis & Pæoniæ. Dehinc Rubedo hæc ab Alcali Calcis vivæ, vel Tartari, vel aliorum Salium alcalium fixorum solutorum in Aqua, attacta mutatur in Viriditatem: sin verò his Tincturis rubris cum Acido paratis affundatur Sal volatile, aut Spiritus urinosus volatilis, v. g. Spiritus Salis ammoniaci, tunc egregium cœruleum & purpureum Colorem acquirunt: de quo videri potest BOYLE in elegantissimo *Tractatu de Coloribus*.

Aliàs notissima est *Tinctura Aperitiva* D. MOEBII secretissima, & nemini adhuc satis nota; suspicor tamen sequenti modo parari:

♃. *Spiritus Salis.*
Qui quater rectificetur super *Caput mortuum proprium*, & sic fit *Spiritus Salis quodammodò volatilis*. Hic *Spiritus* bis vel ter cohobetur ab *Aphronitro*; & pòst tingatur cum *Tornasoli*.

Spiritus hic ita tinctus vocatur *Tinctura Aperitiva*, quæ est egregiè diuretica & stomachica in Morbis chronicis, Appetitu dejecto, Suppressione Urinæ, &c.

Aphronitrum sunt *Flores Nitri*, qui reperiuntur *Jenæ* in Montibus, efflorescunt è Lapidibus instar Lanuginis.

Ex *Saturno* & *Marte* fit elegans *Tinctura Antiphthisica*, *antidysenterica*, & in genere ubicunque opus est valida adstrictione & consolidatione. Modus est, ut *Solutio Saturni in Aceto* (de qua *suprà de Saturno*) affundatur *Vitriolo Martis leniter calcinato*; sic enim mox emergit *Tinctura ruberrima*, quæ vel simpliciter usurpanda, vel cum *Spiritu Vini* exaltanda, in quamplurimis Affectibus cum Sanguinis excretione, Exulceratione, &c. multùm proficua, etiam à multis in Secretis habita.

2. *Tinctura Paracelsi Diaphoretica correcta* à CLOSSÆO, est nihil aliud, quàm *Elixir Aromaticum compositum*.

4. Tin-

nam. Gran. Parad. Piper. nigr. Caryoph. Sassafr. Sarsepar. Ulmar. an. ℥j.
Aloes, Mastich. Myrrh. Thur. Camph. an. ℥ß.
Mosch. ℈j.
Infunde in *Spiritu Vini* & *Aq. Ros. moschat.* an. q. s. ut supereminceant digitos 4. Adde ad maturandam putrefactionem
Spir. Sulph. per camp. ℥ß.
Salis Juniperi ʒij.
Stent in loco calido per 14. dies.
Dosis ℈j. in forma qualibet. *Eliquat glutiata, resinosa diffundit, fuliginosa efflat, balsamica sua vi Putredinem arcet, & soporiferis Morbis auxiliatur.*

(3. *Tinctura Bezoartica D. Joan. Michaelis.*)

(Hæc ferè ex omnibus *Radicibus, Herbis, Floribus* & *Seminibus alexipharmacis, Baccis Herba Paris, Cortic. Citri, Costo, Gran. Chermes, Agallocho, Croco,* & *Camphora* paratur, infundendo *Spiritum Juniperi* & *Sambuci* & *Destillato Spiritum Theriacalem* addendo, necnon *Spiritum Tartari* & *Vitrioli*; tingitur *Santalo rubro*.
Dosis à guttis x. ad xx. xxx. al. *vitriolata* datur ubi Æstus major in Febribus malignis.
Quæ cum *Spiritu Salis Tartari volatilis* parata, ubi Malignitas major.)
(Præter vim alexipharmacam etiam commendatur in Atonia Viscerum, Cachexia, Melancholia hypochondriaca, imò & in Epilepsia.)

4. *Tinctura Cathartica S. Cloffai Arch. Mediomatricum.*

♃. *Scammon.* ℥j.
Turbith. Agar. Hermodact. Rhabarb. ana ʒiij.
Pulverisata indatur Lagenæ vitreæ, addendo
Vini Spiritus per 40. dies circulati, ut acrimoniam deponat (vel ejus loco *Aq. Cinnam. alb. exstillat.*) ℔ß.
Infundantur per 8. dies in Cinere, & agitentur bis aut ter singulis diebus, *tinctus Spiritus* aureo colore depleatur, serveturque. Ejus Cochl. j. M. cum ℥ß. *Syr. Ros. pallid. Viol.* aut *Limon- acetosi cum Spiritu Vitrioli*.
Benignè admodùm Corpus à saburra phlegmatica aut serosa vindicat & repurgat.

MORELLI CAPUT VI.

DE TROCHISCIS.

Lib. 1. Sect. 3.

A*Liàs* etiam à *forma* Græcè κυκλίσκοι & ἀρτίσκοι. Latinis *Pastilli, Orbiculi, & Formæ lupinares.*
Medicamenti Forma solida duraque, Lupinorum figura similis, ex Pulveribus variis Liquore exceptis, in Pastam, quæ deinde in Orbiculos effigiata, exsiccata, asservataque.
Sunt autem *Officinales*, vel *Magistrales*.
Utrique *Interni* vel *Externi*.
I. *Officinales interni* vel sunt *Purgantes*; *Agaricus trochiscatus, Alhandal, de Violis.* Vel *Alterantes*; sine Opio theriacali, ut *de Viperis, Scilliticè, Cyphoeos, Hedychroi*, vel cum Opio, *ut Alkekengi, Carabe*. Cardiaci, *de Gallia moschat. Alipta moschat.* Bechici seu Pectorales, *Albi, Nigri*: Aperientes, quales sunt *Diarrhod. de Rheo, de Eupat., Absynth. de Lacca, Myrrha.*
II. *Magistrales* ut olim fuere usitatissimi, sic hodie via præscribuntur, nisi ad *Suffitus*, ad quos receptissimi, ut postea, ut & ad Tussim & Defluxionem, quales *Pilulæ Sublinguales*, de quibus *suprà*. Fiunt & usitatè ad Ulcera Vesicæ, & Renum, Ardorem Urinæ, fluxum Sanguinis, Seminis, & Alvi, ad astringendum aperiendumque: possunt & ad corroborandum. In summa loco Pulverum efficaciores præscribi possunt, quia vis medica non evanescit, sed asservatur hac ratione commodissimè.
Componuntur autem ex *Pulvere* rerum variarum idoneo *Liquore* etiam convenienti excepto, permixto, donec *Pilularum* & *Pastæ* formam acquirat, ex qua deinde *Orbiculi* effinguntur, in umbra siccandi, reponendique, *Charactere* sæpiùs impresso: fiuntque *Ponderis* ℈j. ʒiß. ʒij. ʒiij. ad summum, pro Ingredientium vi & summa efficacia.
Ratione *Qualitatis*, *Pulvis* assumitur à *Vegetabilium* singulis partibus, quæ pulverisari possunt.
Quod ad *Quantitatem*, ad ℥j. iß. ij. pro usus necessitate & longitudine præscribetur.
Excipiens ejusmodi Pulverem, vel est tenue, *Aqua, Vinum, Aqua destillata, Succi Herbarum*: vel viscidum, *Mucilago Gummi Tragacanthæ, Arabici*, extracta cum *Aqua idonea*.
Quod ad *Quantitatem*, præscribitur q. s.
Usus & *Formula*. ℞. *&c. fiant Trochisci lupinares, vel Pastilli, Ponderis, &c. siccentur in umbra: usus tempore terantur unus, duo, pro Ponderis ratione, & efficacia, solvatur Liquore idoneo.* Utatur & intrà, & extrà: fiunt enim, ut dixi, *Trochisci* ad usus tum *internos*, tum *externos*.
Nota tamen obiter, qui fiunt ad *Suffitum* non dissolvi, ut neque *Hypoglottides* appellati: de quibus *suprà*.
Utilitas jam satis expressa: hac enim forma aptari possunt alterantia vario modo, corroborantia. Trochisci enim potiùs inventi sunt ad conservandam vim Pulverum infractam, quàm quòd sint privata quædam Medicamenti forma. Integris enim non utimur, sed solutis priùs Liquore idoneo, si Hypoglottides, & quæ ad Suffitum, excipias.
Ad *Trochiscos* referendi sunt

MUSCARDINI.

Pastilluli enim sunt, *ab Odore*, quem *à Moscho habent*, sic dicti, *ad Halitus maximè comparati, suavitatem, & Venereos complexus*. Tales extant *Trochisci de Gallia* efficacissimi.
Componuntur autem, *Vel* simpliciter ex *Ambra, Moschi*, gran. iij. iv. &c. ut volueris, & *Sacchari soluti in Aqua Ros.* q. s. cum *Amyli* tantillo.
Vel fiunt compositiùs, ex *Pulvere rerum aromaticarum* suavis odoris, ut *Cinnamomi, Santal.* ℈j. *Moschi, Ambr.* gran. iij. iv. pro lubitu, *Sacch.* &c. fiant *Trochisci*: quorum unum teneat sæpiùs in ore.

SCHROEDERI CAP. LXXXVI.

DE TROCHISCIS.

M*Ateria Trochiscorum* sunt omnis generis Medicamenta, quæ pulverisata *Liquore convenienti* (viscoso,) suscipi, compilari ac impastari queunt.
Parantur autem in *Officinis Trochisci*, partim ut *Pulveres* viscoso aliquo liquore compacti ab injuria Aeris eò meliùs asserventur, exigenteque necessitate adhiberi queant; partim quoque, ut per se applicentur, e. gr. *Trochisci Bechici, Sublinguales, Prophylactici, Trochisci pro Fumo*, & similes.

Modus fiendi.

℞. *Medicamenta subtiliter pulverisata*, redige in Massam cum *Liquore convenienti mucilaginoso*, e. gr. cum *Mucilagine aliqua (Tragacanthæ)* cum *Succo, Syrupo*, & simil.
Ex *Massa* impastata formantur *Trochisci*, seu *parvi Pastilli*, (quibus *Character* pro libitu imprimitur) vel fiunt inde *Bacilli oblongi*.

TRO-

4. *Tinctura Cathartica S. Cloffai, Archiatri Mediomatricum*, nihil aliud est, quam *Essentia Cathòlica purgans*. Nempe beneficio Spiritus Vini ex Purgantibus resinosis elicitur Essentia rubra. Observetur autem, ut pro tali Essentia recipiatur *Spiritus Vini tartarisatus*, eum in finem ut corrigatur Purgantium virulentia. Sic ex omnibus *resinosis Purgantibus* cum *Spiritu Vini* extrahi potest *Tinctura*.
Dosis ʒj. ad ʒij. in *Syrupi Rosarum solutivi* ℥ij. vel ℥iij. AUTHOR cum *Spiritu Vitrioli* propinat, sed malè; quia omnis vis purgandi per Acidum destruitur.

CAPUT LXXI.

DE TROCHISCIS.

T*Rochisci* rarioris hodie sunt usus, qui apud Veteres frequentiùs usurpabantur. Conficiebantur ex *Pulveribus* variis, *Mucilagine Tragacanthæ*, aliisve similì, exceptis, ita in *Pastillos siccos* sive *Trochiscos* formatis. Sic etiam *Pulveres dentifricii* excipiuntur non rarò *Mucilagine Tragacanthæ*, exinde fiunt *Trochisci* oblongi, quibus exsiccatis postmodùm fricentur Dentes & Gingivæ: quæ Formula tamen est rarior.

Inter

TROCHISCI *usitatiores* ALTERANTES.

de Absynthio, Mesua. August.
de Agnocasto, Rhasis. Aug.
Alexiterii, seu *contra Pestil.* 1.
Alipta moschata, cum Ambra ac Moscho. A.
sine Ambra & Moscho.
de Alkekengi, cum Opio. A.
sine Opio.
de Aniso, Mesua. A.
Bechici Albi, cum Moscho. A.
sine Moscho.
Nigri.
Rubri. sive *à Bolo.*
de Benzoin.
de Berberibus.
de Camphora, Mesue.
N. *Renodeus* alios *è Myrepso* substituit.
de Capparibus, Mesue.
de Carabe, seu *Succino, Mesue*
de Corallio, Nicol.
Diacorall. Gal.
Cypheos, Diamorsitis.
de Eupatorio, Mesue.
pro Fumo Vulgares. 2.
Optimi, s. cum Moscho. 3.
de Gallia moschata.
Gordonis.
Hedychroi.
de Violis, Nicol.
de Lacca, Mesue.
Moschardini. 4.
de Myrrha, Rhas.
Pectorales. Baculi Pectorales. 5.
Prophylactici, cum Mithridat. 6.
Ramich, Mesue.
Diarrhodon, Nicol.
de Santalis, Mesue.
Diaspermaton, Gal.
de Spodio,
de Terra sigillata, Mes.
de Vipera, Gal.
de Xyloaloe, Mesue.

Huc referendi sunt

1. *Trochisci Ophthalmici*, quibus imponitur nomen *Sief.*
2. *Candelæ pro Fumo.*
3. *Sapo odoratus.*
4. *Poma Ambræ*,

de quibus partim suis locis, partim hoc loco.

(*Trochisci de Catechu* (*Muscerda* minimæ forma) *moschati*, qui sub lingua pro fragrantia & *Apophlegmatismo* tenentur.)

COLLYRIA *sunt usitatiora.*

Sief. Album cum & sine Opio.	}	
Album Galeni.	}	
Citrum Mesue.	}	Vide *Dispensator.*
de Plumbo Mesue.	}	
de Rosis siccis.	}	
de Thure Rhasis.	}	

TROCHISCI PURGANTE

de Agarico, Mesue.
Agaricus Trochiscatus.
Alhandal seu *de Colocynthide.*
de Rhabarbaro.
de Violis solutivi

1. *Trochisci Alexiterii Renodei.*

℞. *Rad. Zedoariæ, Gentianæ, Tormentillæ, Ireos Flor.* an. ʒj. *Angelic.* *Cinamomi. Caryophyllor. Macis*, ana ʒß. *Zinziber.* ʒj. *Coriandri præp. Rosar.* ana ʒj. *Cort. Citri sicc.* ʒij.

F. *Pulvis* subtilissimus: & cum *Succi Glycyrrhizæ* ℥vi. f. *Pasta Mollis*, de qua formentur *Trochisci*, vel potiùs *Bacilli* oblongi.

Vires. Pesti præcavendæ multùm conferunt, si in Ore detineantur, vel & in Ventriculum demittantur.

2. *Trochisci pro Fumo vulgares*, F. F.

℞. *Santal. citrin. Rosar. rubr. Caryophyll. Cinam.* an. ʒvj.
Benzoin. ℥iß. *Styrac. calamit.* ℥i.
Sacchar. pulv. ℥xxi.
Mucilag. Tragac. in Aqua Ros. fact. f. Trochisci.

3. *Trochisci pro Fumo cum Moscho*, F. F.

℞. *Benzoin.* ℔i.
Styrac. calamit. ℥vij.
Rosar. rubr. ℥i.
Ligni Aloes ʒß.
Caryophyll.
Santal. citr. ana ʒij.
Sacchar. alb. ℥viij.
Mosch. Zibeth. ana ʒß.

M. & cum *Infusione Tragacanth. in Aqua Rosar.* formentur *Trochisci.*

4. *Trochisci Moschardini, aliàs Confectio Moschardinæ: Corpus sine Anima.*

℞. *Moschi ex Aqua Rosar dissolut.* ℈j.
Sacchari albiss. ℥vi. *Amyli* ℥ß.

Atterantur Pistillo & cum *Mucilagine Tragacanth.* (ex ℥i.) *in Aqua Rosar. fact.* f. *Grana* instar hordeaceorum, quæ exsiccentur in umbra, pro usu.

N. Sunt qui *Sanguinis Draconis* ʒij. addunt.

Vires. Graveolentiam Oris emendant, si Pastillus unus ac alter in Ore detineantur.

5. *Baculi Pectorales* F. F.

℞. *Spec. Diatragac. frigid. Diaireos simpl.* ana ʒi.
Rad. Liquirit. ʒß.
Sacchar. albiss. ℥vi.
Cum *Mucilagin. Tragacanth.* F. *Bacull.*

Vires. Tussim leniunt, Asperitatem demulcent.

6. *Trochisci Prophylactici cum Mithridatio*, F. F.

℞. *Boli Armen. in Succo Citri infus. & exsiccat.* ʒi.
Coral. rubr. præpar. ℥ij.

Ra-

Inter Compositiones, quæ in Dispensatoriis prostant, & ab AUTHORE recensentur, usitatiores sunt

Trochisci de Alkekengi cum & sine Opio. In Affectibus urinariis, Ardore, Excoriatione & Exulceratione partium urinariarum.

Trochisci de Carabe, seu Succino. Egregii sunt in temperando acri Sero seu Lympha, Exulcerationibus & Excoriationibus partium, item in Hæmorrhagiis nimiis Uteri, Vomitu cruento, præsertim Sputo cruento.

Trochisci pro Fumo. Fiunt ex *Simplicibus facilè combustibilibus*, quæ dum comburuntur, expirant suum Odorem. Componuntur usitatissimé ex *Benzoe, Styrace, Succino, Gummi Juniperino, Thure, Masticho*, &c. quorum *Pulveres* excipiantur *Mucilagine Tragacanthi*, exinde formantur *Trochisci*, irrorandi *Oleis appropriatis*. Horum unus injicitur in prunas, & ita excitatur *Suffitus*. Loco Tragacanthi etiam possunt fieri commodè cum *Tacamahaca* dissoluta cum *Balsamo Peruviano* in Mortario calido.

Trochisci de Myrrha. Prosunt in Affectibus Mulierum pro stimulandis Mensibus, Fœtu, Secundinis, & Lochiis. *Dosis* ʒß. ad ʒj.

Trochisci de Vipera. Nil valent: sufficienter à ZWELFERO examinati sunt *Animadv. p.* 209. loco quorum potiùs *Pulveres Viperini* usurpantur.

Trochisci Ophthalmici. Sunt *Pulveres pro Oculorum morbis* destinati, qui Pulveres minutissimi appellantur *Collyria sicca*, ub Arabibus *Sief*, & tali nomine prostant etiam in Officinis pro Oculorum usibus. Hi ipsi *Pulveres* sæpiùs ex *Tutia* seu basi constant, quibus imprimis modò *Saccharum Saturni*, modò tantillum *Camphora*, modò aliquid *Vitrioli*, &c. additur. Applicantur duplici ratione; vel enim sufflantur per Calamum in Oculos, vel tales *Pulveres* permiscentur cum *Aqua appropriata*, motuo agitantur, & ita in Oculos instillantur. Hi Pulveres quocunq; modo applicati necesse est, ut minutissimè sint triti, ne Dolorem aut Pruritum inducant Oculis.

Ad hos *Pulveres* etiam paratus *Pulvis ex Lapillis Cancrorum*, & *Exuviis Serpentum* pertinet, qui Pulvis fuit *Secretum* CNOEFELII *in Oculorum Vulneribus*: insufflatur Oculis, & postmodùm cum Linteis duplicatis applicatus vel *Succus vesicularum Ulmi*; vel *Aqua Minsichti Ophthalmica ex Cancris destillata*, aut *Aqua Ovorum destillata cum Succino*, quam describit KESLERUS *in suis* 500. *Processibus*, quæ Aqua similiter egregia est.

Hi *Pulveres* in Officinis prostantes solent formari in *Trochiscos*. excipiuntur nimirum *Mucilagine Tragachanti*, & ita formantur *Trochisci*, qui usus tempore dissolvuntur in *Aquis appropriatis*, & applicantur.

Candela pro Fumo. Si *Pulveres* pro Trochiscis pro Fumo excipiuntur à *Carbonibus Salicis*, *Laudano* &c. & misceantur cum *Mucilagine Tragacanthi*, formuntur exinde *Candelæ pro Fumo*.

Inter *Trochiscos Purgantes* in usu sunt

Trochisci Albandal seu de Colocynthide. Hi, horumque *Extractum*, subinde tanquam *Stimulus* Purgantibus additur.

Aliàs rari sunt usus.

Rasur. C. C. ℨi.
Succin. alb. ℈ij.
Rad. Tormentill. Pimpinell. Imperator, Angelic. Zedoar,
Cinamom. an. ℨij.
Croc. ℈i.
F. *Pulvis* subtilissimus,
℞. *hujus Pulveris* ℨij.
Mithridati opt. ℨi.
Ol. Cinamom. Angelic. ana gut. 3.
Sacchar. albiss. ℥iij.

Cum *Infusione Gumm. Tragac. in Aqua Angelica facta*, F. *Trochisci.*

Vires. Frequenti hic in usu sunt ad Pestem præcavendam.

Hujus quoque loci sunt *Candelæ* & *Baculi Fumales*, qui fiunt ex *Pulveribus odoriferis*, impastatis *Mucilagine Tragacanth. Styrac.* & simil. uti *Trochisci pro Fumo*, à quo non differunt quoad modum fiendi. Sic sunt

7. *Candelæ Fumales*, F. F.

℞. *Benzoin.* ℥xvi.
Lign. Aloes, Rhod. Santal. citrin,
Ladan. ana ℥iv,
Oliban. Mastich. Caryophyll. an. ℨiij.
Sacchar. alb. ℔ij.
Carbon. Tiliæ ℔ivß.

F. Omnium *Pulvis* subtilissimus, & cum *Mucilagine Tragacanth. in Aqua Rosar. Majoran. & Cort. Citri facta*, formentur Candelæ, addendo parum *Styracis liquid.* & *Terebinth.*

8. *Massa, seu Baculi pro Fornace.*

℞. *Benzoin. Storac. cal.* an. ℥vi.
Landan. opt. ℨvi.
Balsam. Indic. ℨiij.
Lign. Aloes ℨiij. (præstat. *Extract.*)
Mosch. Alexandr. Zibett. ana ℈i.

M. f. a. f. *Massa.*

Formenturque instar Ceræ Hispanicæ *Baculi* Fornaci affricandi.

MORELLI CAPUT VI.

DE VINIS MEDICATIS.

Lib. 1. Sect. 2.

Vinum medicatum, ut in usu fuit etiamnum apud Veteres, quemadmodùm videre licet apud *Dioscoridem*; ita hodie frequentissimum, maximè apud Septentrionales, & delicatos plurimos passim, qui ab alterantibus, & purgantibus Decoctis, Syrupis, Infusionibus, Potionibus vulgaribus, abhorrentes, ob injucunditatem, avidiùs ejusmodi Vina, Simplicium eorundem virtutibus imbuta, amplexantur, nec sine fructu, qui inde oberrimus emergat: tum quòd Vinum vires medicatas rerum bibat penetissimè, ac eliciat, tum quod easdem. Spiritu suo tenuissimo ducente, altè trajiciat in profundissimos quosque recessus. Adde quod, cùm *Vino Absinthite* plerique, probante gustu, familiariter utantur, ut & *Hippocratico* dicto; occultis sub horum sapore variis purgantibus, falli possint ad purgationem difficiliores, ut non deprehendant.

Est autem VINUM MEDICATUM, *quod vires variorum Medicamentorum simplicium, in se infusorum, ebiberit, ad purgandum, vel alterandum comparatum.*

Hinc *duplex* statui potest in rem præsentem: aliud *Purgans*, aliud *Alterans.*

Componitur autem utrumque *in genere*, *Vel ex Musto*, quale Vindemiarum tempore tantùm, ideò & majore copia, parandum est, ad usum diuturnum scilicet, quem requirunt chronici Affectus.

Hac autem ratione conficitur. *Medicamenta sicca* mundata crassiusculè contundantur, &, *Sacculo lineo variorum* inclusa, indantur in *Dolium*, (majus, minus, pro Vini parandi quantitate majore, minore, & usu brevi, diuturno) *Musto recenti* plenum: ita ut medio Musto innatent: bulliant simul, ac fermententur per aliquot dies. *Mustum* ubi decrevit, *novum* subinde affundendum, ubi verò deferbuerit, macerentur omnia Vase clauso, per 15. 20. dies. *Vinum sic defæcatum* transvasetur, (ne longiore maceratione Ingredientia corruptelam, situm, ingratum quid ac nosium trahant, idque vitium Vino concilient) ac in usum recondе.

Vel ex Vino jam defæcato ac reposito, quale quovis tempore parabitur; ideò & minore, si lubeat, quantitate conficiendum, pro usus necessitate hoc modo. *Medicamenta sicca*, mundata, contundantur crassiusculè, conjiciantur in *Vas vitreum*, (majus, minus, pro usu, & quantitate quam exoptas) affundendo *Vini albi optimi*, vel *alterius generosi*, triplum, quadruplum, sextuplum, octuplum (vel etiam plus, prout illius Dosin largam, parcam, usum diuturnum, vel brevem esse volueris:) omnia Vase obsignato macerentur per 8. 12. 15. 20. dies, (si major copia paretur) aliàs per 3. 4. (si minor & maximè si usum proximum desideres): coletur deinde & transvasatum reponatur ad usum. Vel (ad odorem, & saporem gratissimum, delicias) transcoletur sæpiùs per Manicam Hippocratis, (si minor paretur quantitas, alias præstabit jam dicenda in illud transcolatum immittere) dulcoretur, & aromatizetur, cum *Sacchar.* q. s. sic fiet, quò *Claretum*, vel *Claretum*, vel *Vinum Hippocraticum Purgans*, aut *Alterans* possis appellare, maximè si Aromata sat copiosa simul insuderis.

In specie verò, quia quædam in utroque observanda, speciatim etiam de utroque agemus, exorsi à *Purgante*.

VINUM MEDICATUM PURGANS.

Vinum Medicatum Purgans dicitur, *quod variorum Simplicium purgantium infusorum vi imbutum est, ad unum, vel plures Humores vacuandos comparatum.*

Est autem illud ratione *Compositionis*. *Vel Simplex*, ex uno tantùm Simplici Cathartico constans, additis tamen propriis Correctivi. *Vel Compositum*, quod vel ex pluribus Purgantibus, solis tantùm cum suis Correctivis, est concinnatum, vel cui infusa sunt simul alia *Alterantia*, Partem, Humoremve respicientia,

Ratione verò *Qualitatis* ipsorum Purgantium, & Humorum vacuandorum, aliud est *Catholicum*, &c.

Denique *Vel sine Dulcoratione, & Aromatizatione*, ex jam dictis solis conflatur, & *Vinum Medicatum Purgans simpliciter* dicitur. *Vel* insuper *Sacchara conditur, & aromatizatur cum Cinamomo*, colaturque sæpiùs per Manicam Hippocratis, & *Clareta*, vel *Claretum*, ac *Vinum Hippocraticum Purgans* appellatur; (absolutè enim sonat Vinum illud, quod ad delicias,)

In *Compositione* ejus *tria* examinanda, *Vinum* ex quo, *Infundenda* in eo, & *Dissolvenda* aliquando.

1. *Vinum* ratione *Qualitatis*,

Vel nondum defæcatum est, ac *recens*, quod aliàs *Mustum* appellatur: quod ad hoc opus laudatur maximè: quandoquidem hujus beneficio, ac fervore Color meliùs occultatur, & Sapor alienus infundendorum. *Vel Vinum jam defæcatum*, & jam in usum repositum, *rubrum*, vel *album*.

Ratione verò *Quantitatis*, hanc *in genere* quidem sic limitabunt Usus, Dosis, & Infundenda: ut si Usus diuturnus esse debeat, vel brevis, Dosis major, vel minor, largius Vinum, parciusve, sit assumendum: ut habito simul respectu ad Infundenda sit octuplum, sextuplum, quadruplum, triplum; qui namque duodecuplum affundere, & plus etiamnum, id faciunt forsan in gratiam Bibulorum: præstabit semper pro Vino Purgante quantitatem minorem adhibere, ut Dosis ipsius minor existat, & acceptior.

Speciatim verò, Cathartica infundenda, & Vini Dosis futura major minorve, Vini Quantitatem sic accuratè definient. Vinum Purgans præscribendum v. g. in 12. dies continuos, vel alternos usurpandum, (ex levioribus ad Humores morbificos sensim expurgandos) præscribantur Catharticorum Doses in infusione 12. addantur *Corrigentia* propria, & si opus fuerit, *Alterantia* etiam idonea: horum omnium Quantitas posteà supputetur, sintque v. g. eorum ℥viij. jam si Vini futuram Dosin velis esse ℥iß. ℥ij. circiter ipsum triplum præscribas, etsi deinceps pro libitu, eadem via, eadem ratione procedendum, ubi Vinum paratur verè catharticum, ex Purgantibus levioribus, & facilioribus, 4. 5. 6. vicibus assumendum, per debita intervalla, more Syruporum Magistralium.

2. *Infundenda* ratione *Qualitatis*, sunt *Vel Cathartica sola, cum suis Correctivis* (inter quæ *Cinnamomum* maximè admittitur, ob Aromatis gratiam & saporem; tum etiam *Calamus Officinarum aromaticus*, ob odorem jucundissimum) unum, plura seligenda maximè, quæ non sint alieni omninò, & ingrati saporis, qualia sunt *Senna, Polypod. Epithym. Hellebor. niger*, (pro Melancholicis maximè,) *Cartham. Turbith, Hermodact.* (pro Pituitosis) *Scammon. Cassia, Manna* aliquando, (pro Biliosis delicatis, licèt rarò,) *Mechoac. Sem. Ebuli*, (pro

(pro *Serosis* Humoribus expurgandis) ex quibus ad Humores quosvis purgandos Vina commodè parari poteruot, iisque solis, vel pro Humorum & Indicationum complicatione, mistis.

Vel etiam *simul cum iis* iosunduntur *Alterantia* varia sicca ; *Ligna*, *Radices*, *Cortices*, *Folia*, *Semina*, *Flores*, *Aromata*, pauciora, plura simul, quæ Humorem, Partem, respiciunt, quo ipsa Vina reddantur magis appropriata : passim autem Germani, quibus placet, *Absynthium* admiscent.

Ratiooe *Quantitatis* (sive sit uoum tantùm Simplex Purgans, sive plura simul), eam definiet numerus Dosium, in quas Vinum parare consuetum est : v. g. *Vinum Sennatum* desideratur in 20. Doses. *Senna* autem Dosis in Iususione rectè facta ℥ß. ʒvj. ergò ipsiua ℥x. xv. erunt præscribendæ, & addenda *Correctiva*, proportione supra dicta.

Si Vioum ex *Pulveribus*, levioribus, fortioribus, *purgantibus*, simal & *alterantibus*, etiam præparetur ; hæc Proportio ferè observanda. *Catharticorum leviorum*, pro basi scilicet sit pars una ; *Catharticorum validiorum* subquadruplum, ut vulgò (licèt etiam sobtriplum, subduplum adderes, perinde esset, modò Dosin Vioi rectè definias.) *Correctiva* subquadrupla proportione ad Cathartica, vel etiam subtripla, ubi validiora. *Alterantia* subdupla ad Catharrica, neque obstabit si subtripla (ubi efficaciora, *Radices sicca*, *Semina*, *Aromata* maximè): advertendo obiter, *Folia sicca* Manipulis, Unciis & Drachmis præscribi, ut & *Flores* Pugillis, Unciis etiam, Drachmisque.

3. *Dissolvenda* ratione *Qualitatis* (si aliquando sapor, vel odor, delicatiorum palato minùs arrideat) sunt *Saccharum*, & *Aromata* aliquot, præsertim *Cinamomum*, quæ vel in *Vinum* conjiciuntur, (si copiosius) vel (si contra paucius) io Manicam Hippocratis, & *Vinum* sæpiùs super ipsa colatur, fitque *Hippocraticum Purgans*.

Ratione verò *Quantitatis*, pro ℔j. *Vini Cathartici*, *Sacchari* sioe ℥iij. vel ℥iv. *Cinamom.* ʒij. quemadmodùm etiam *Apozemata Julepi*, & *Vinum Hippocraticum* vulgo fieri solent, & aromatizari.

In *Usu* duo maximè consideranda, *Quantum* & *Quando*.

1. Quod ad *Quantitatem*, seu propinandi Vini *Dosin*, hæc universim noo ooa est, sed diversa admodùm, quam, cum quacunque tandem quantitate Catharticorum, vel Vini, Vinum composueris, ex Arte hac ratione sic investigabis, ac legitimè definies.

Vinum medicatum, cùm transvasatur, vel colatur, meosures, & ex Mensura Pondus collige, vel alia ratione id facias : sint ipsius v. g. ℔iij. hoc autem factum fuerit Purgans ad Melancholiam, cum *Senna* ℥iv. *Polypod.* ℥ij. *Epithym.* & *Hellebor. nigr.* an. ℥iß. additis *Correctivis* ad ℥i. ℥iß. Hæc omnia insusa, quandoquidem Doses purgantes xvij. quæ in xvij. vices sufficiunt, si Vinum in totidem diviseris, habebis inventum sine errore, eritque *Dosis* ipsius ℥ij. si purgandum una vice fortiùs, sin eodem uti consilium est ad purgandum per *ἐπίκρασιν*, per aliquot dies, Dosis dimidia sufficiet.

2. Quod ad *Tempus*, quandoquidem Vinum medicatum Affectibus chronicis, & contumacibus, frigidis masimè, destinatur, (quales ab Humore mucilaginoso, & fæculento plurimi inveterascunt) quorum causas non confestim, sed non oisi paulatim exscindas ; Usus ipsius erit diuturnior, ad plures dies, (hyemis tempore præsertim) 10. 15. 20 continuos vel etiam alternos tantùm, instar *Pilularum usualium*, sic mane, vel duabus horis ante prandium poterit propinari ; quòd si non instituatur, in Purgationem hujusmodi, quæ fit per [illegible], sed ad evacuationem ona vice validiùs. Usus erit qui aliorum eradicantium, mane, præsente purgandi Indicatione : aut si Syrupi Magistralis loco præscribatur, Usus ipsius idem erit, semel vel bis in mense, mane aliorum Catharticorum more.

Formula aotem *Præscribendi* ex componendi ratione satis elucescit.

Utilitas. Quod ad Utilitatem, *in genere* quidem, sive respicias Simplicia quæ infundantur ad prolectandas vires, quas Vinum in se copiosè resolvit, elicit ac effondit ; sive attendas trajectionem earuodem io penitissima quæque Corporis, Spiritu tenuissimo ducente : vel consideres ipsius cum Naturæ genio familiaritatem, ob qoam ab ea amicissimè excipitur : aut advertas Indolis propriæ symbolum, quo substantia sua aerea cognatum est symphyto Partium solidarum Humido, Calori, ac Spiritui, propter quod in ipsa sine negotio facessit, iis unitur intimè, & simul cum ipso vis rerum energetica, quam maceratione biberit altissimè, in Cootinentia & Contenta ducitur ; fructus certe Vini Medicati non potest esse nisi uberrimus. Ita ut sive sit purgaodum, & secernenda illuvies, Humoribus, Spiritibus, Partibus solidis confusa ; sive sit alterandum vario modo, reliquiæ impuritatum acerbarum absumendæ, pristinus vigor restituendus Appropriatis, ac Partium robur confirmandum ; id fiet hac eadem ratione efficaciter, ob Naturæ sympathiam, qua illis anitur eam virtute medica penitissimè. Licèt autem tanta sint Vini Medicati beneficia, tamen oon ita passim apud quasvis gentes, & regiones io usu, neque quovis anni tempore ; frequentiùs enim ab iis usurpatur, qui solum algidum inhabitaut, per Hyemem maximè, Vere, & Autumno, ut *speciatim* Vinum Purgans sit utilissimum in Affectibus chronicis, frigidiore Anni tempore : delicatis passim, ad pallidos Colores præscribitur, ad Asthma, Obstructiooes Viscerum pertinaces, & diuturnas, Paralyticis etiamnum ; licèt Vinum iis interdicatur, cujus certè loco *OEnomel* excellentiùs existit : in Ventriculi Affectibus, à crudis frigidisque Humoribus, *Vinum Absynthites purgans* esimium.

ALTERANS VINUM MEDICATUM.

Vini Alterantis ambitu continentur *Vina variis facultatibus imbuta*, quæ tum *Partes* quasdam proprietate respiciuot, *Humorum* morbificorum reliquias in iis atterunt, & delent *vestigia Morborum*, & simul *specificè* corroborant (qualia es Simplicibus, *Vinum Salviatum*, Affectibus Cerebri frigidis ; *Enulatum*, *Hyssopi*, Pectoria ; *Absynthites*, Ventriculo familiare) cum *qua vacuant*, *sine Catharticis tamen*, (ut *Vina Diuretica*, *Sudorifica*, quæ ad Calculum, Menses movendos præscribuntur :) tum etiam, quæ vires *Partium Principum* excitant, fovent, confirmant, qualia quæ ex *Aromatibus*, ad corroborandum, conficiuntur.

Est autem, ut Purgans, ratione *Compositionis*, vel *Simplex*, vel *Compositum*.

Ratione *Operationis*, vel *Alterans* in primis, secundis, tertiis Qualitatibus, Corpus, Humores, Spiritus ; vel *Corroborans*.

Insuper, vel *sine Dulcoratione*, & *Aromatizatione conficitur*, & simpliciter *Vinum Medicatum Alterans* ; vel *unà iis conditur*, trajiciturque sæpiùs per Manicam Hippocraticam, ut suprà, & *Clareta* vel *Vinum Hippocraticum* dicitur, licèt tale, ut suprà, quod ad delicias.

Compositio eadem, quæ *Vini Purgantis* est. *Vel* enim cum *Musto*, (quando Usus debet esse longus, in Affectibus chronicis contumacibus alterandis) ex uoo simplici Medicamento sicco ; *Vel* pluribus, Affectum, Humorem, & Partem proprietate respicientibus ; *Vel* cum *Vino jam reposito*.

Quæ autem *Proportio* esse debeat *Musti*, *Vini*, & *Ingredientium siccorum*, suprà in *Vino Purgante*, declaratum ; addas tamen obiter, quia Vina Alterantia majore Dosi propinari possuot, ac debent ; Vinum etiam majore Quantitate, decupla, undecuplaque posse affundi.

Quantitatem verò *Vini*, & *Ingredientium* definiet *Dosis* futura major, minor, *Usus* brevitas, longitudo, *Simplicium* etiam qualitas debilior, efficacior, qualem vim Aromata profunduot.

Ejusmodi Vina si trajiciantur per Manicam Hippocratis, & dulcorentur, diximus suprà appellari *Claretum*.

Huc etiam pertinet, quod aliàs *Hippocraticum* simpliciter appellant, quod est corroborans, ex variis *Aromatibus*, odore, & sapore gratioribus, *Cinamom. Zingib. Granis Paradis. Cardamom. Piper*, Infusis ad ʒij. in *Vini rubri* ℔j. per horas aliquot, colatis deoique per Manicam, addendo *Sacchari* q. s. vel ℥ij. ℥iij. passim vero fit simpliciùs, & usitatiùs ea solo *Cinamomo*.

Cæterùm, si loco Sacchari *Vinum Medicatum Melle* condiatur, non erit inutile ; imò frugiferum io Affectibus frigidis, quibus Vinum meracum nocentius aliquando est, ut in Paralysis, &c. Melle eximiè operante, vocarique poterit *OEnomel*, seu *Mulsum*, aut *Vinum mulsum*, quale etiam olim Veteres usurpabant ex *Mellis* parte 1. & *Vini* 2. 3. additis *Aromatibus*, si opus, proportione subdupla, subqoadrupla, subquiotupla.

Usus Quando, & *Quantum* continebit.

Quod ad *Tempus* exhiberi poterit singulis vel alterois diebus, vel etiam longiore Temporis interstitio, preut Morbus requiret, per horam 1. 2. 3. ante prandium.

Quod ad *Quantitatem*, *Dosis* ipsius pro quantitate, & qualitate *Ingredientium*, ac *Vini* proportione, varia existit : ubi enim ex paucioribus & minùs efficacibus rebus iosusis, ac Vino copioso, sextuplo, decuplo fit, eò major semper *Dosis* exhiberi poterit, & contrà. In genere verò, ab ℥j. ad ℥iv.

Formula autem *Praescribendi* patet ex superioribus.

Utilitas etiam ex superioribus elucescit. Efficacissimè operatur in reliquis Morborum alterandis, discutiendis, abstergendis; Partibus per Affectus chronicos languidis confirmandis, corroborandisque, Sudoribus etiam, Urinis, Mensibus movendis, & nullus ferè Affectus, modò chronicus, frigidus, qui ab eo fructum non percipiat. (♆)

MORELLI CAPUT VIII.

DE LINIMENTO,

Lib. 2. Sect. 1.

L*inimentum*, aliàs *Litus*, *Medicamentum liquidum est, quod extrà illinitur, consistentia Oleo crassius, Unguento verò liquidius, ad varios usus comparatur, cujus Basis Oleum est.*

Quod ad *Compositionem*, conficitur

1. *Vel* ex *Oleis* & *Butyro* liquatis simul sine Cera ulla, (quam quidam Linimentum non ingredi malè volunt.) *Dosis* autem *totius Linimenti* ℥ iiij. vi. viij. pro Partis & Usus amplitudine. Hæc autem *Ingredientium Proportio*. *Olei* sint tres partes vel duæ. *Butyri* una, rarò pondere pari,

Nota, His aliquando, si ferat scopus, *Axungias* addi, & *Pinguedines* recentes, veteres *Medullas*, *Mucilagines*, unum, duo, plura simul, quæ cùm habeantur pro Butyro, Proportione etiam ipsius præscribenda,

Etiam, licet rariùs, *Pulveres* addi ad ʒ ß. pro *Olei* ℥ j.

2. *Vel*, contra opinionem plurium, qui Ceram non admittunt, cum qua commodissimè conficitur, fit ex *Oleo* idoneo, & *Cera*: ut *Olei* ℥ j. *Ceræ* ʒ j. habeat, vel, quod vulgò, q. s. passim autem *Oleor.* ℥ iiij. vi. præscribentur, *Cera* q. s. fiat *Linimentum*, cui & *Pulvis*, ut dictum, usitatissimè addi potest.

3. *Vel* præscribitur *Unguentum Officinale*, duplum ad Oleum; addito etiam *Pulvere*, si vis, ut dictum. In summa *Linimentum* ℥ iv. vi. vij. non excedit.

Usus & *Formula* ℞. *&c. fiat Linimentum*, quo illinatur Pars affecta, post Fotum, si præcesserit ut sæpè fit, vel aliàs.

Utilitas. Ferè categorica ad Dolores sedandos, ex Intemperie frigida aut calida: ad laxandum densa, dura emolliendum, Tumores, Lassitudinem, unde ἄκοπα Veteribus dicta, ad duritiem Splenis, Hepatis, Partum difficilem, Calculum,

MORELLI CAPUT IX.

DE UNGUENTO.

Lib. 2. Sect. 1.

A*Rabes Cerata* & *Unguenta*, sæpè eodem nomine vocant *Unguenta*, & hodie etiam sæpè *Linimenta & Unguenta* confunduntur: licèt propriè *Unguentum*, *Topicum sit inter Linimentum & Ceratum medium, consistentia Mellis, ex Oleo, Pulvere, Cera, ad varios usus confectum.*

Quod ad *Compositionem* in genere, ex *tribus* maximè comparari volunt, *Oleo*, *Cera*, *Pulvere*, hac *Quantitate*, ut *tota Massa* ℥ iiij. ℔ ß. ℔ j. contineat, pro Partis amplitudine, & longitudine Usus. Hanc autem Proportionem statuunt, ut *in genere* quidem *Olei* sit ℥ j. *Ceræ* ʒ ij. *Pulv.* ʒ j.

In specie verò, conficitur

1. *Vel sine Igne*, *ac Cera*, contra opinionem, *sola Nutritione*, ac subactione, ut *Unguentum de Lithargyrio*, vel *de Bolo*, vocantque *Nutritum*.

Fit autem *Nutritum* ejusmodi ex *Oleo*, *Liquore* & *Pulvere*.

Oleum vel solum sumitur, pro scopo varium, vel simul *Olei Analoga*, unum, duo, plura simul adjunguntur.

Pulvis ferè & passim *mineralis* ustus, lotus, &c. de quo posteà.

Liquor, *Succus Foliorum* aliquis, *Acetum*, si ferat intentio.

Ex illis tribus constat *Nutritum*, quorum *Dosis* aut *Proportio* reticetur sæpiùs; ferè tantùm exprimitur *Dosis Pulverum*, v. gr. ad ℥ i. ii. *Olei* verò & *Liquoris* q. s. quantum sc. Pulveres possint absumere.

Hæc autem *Formula Nutriti* obiter. ℞. *&c. h. e. Pulver. cum Olei aut Analogorum uno, duobus, &c. q. s. agitentur fortiter in Mortario marmoreo, cum Pistillo plumbeo, sensim affundendo Liquorem donec; fiat Nutritum.*

2. *Vel cum Igne*, quod usitatissimum in Praxi, ex *Oleo* (solo aut etiam addito *Analogo*) & *Cera*, *illo* definito ad ℥ ii. iii. iiii. &c. *hujus* verò q. s.

3. *Vel*,

C A P U T LXXII.

DE BALSAMIS INUNCTORIIS, LINIMENTIS, UNGUENTIS

B*Alsami* tandem *inunctorii*, seu *Linimenta* & *Unguenta* quod attinet: *Linimenta* dicuntur *ab illinendo*, quoniam illinuntur Parti, atque dum ita illinuntur, suo fotu aut ictu confortant aut alterant Partem; hinc facilè patet, in quanam consistentia sit præscribenda. Ab his non admodùm distincta sunt *Emplastra* & *Cerota*.

In his consideretur primò *Corpus* seu *Basis*, quod in *Unguento* quidem formam unguinosam dat; estque non durum & spissum, sed fluidum & molle, nempe vel *Oleum*, vel *Butyrum*, vel *Pinguedo* quædam, vel *Medulla Animalium*, vel *Mucilago*, vel *Mel* &c. etsi etiam ex *Succis* fiant, vel *Decoctis inspissatis*, non tamen absque *Olei* vel *Pinguedinis* cujusdam additione fieri possunt. Plurimis in casibus *Butyrum Majale* non falitum præfertur ad Linimenta & Unguenta Oleo aliisve similibus: tale enim Butyrum Concretum magis alcalinum est, subtilius itidem & penetrantius, atque pluribus Affectibus externis, ex Acido vitioso originem habentibus, conducibilius existit. Nihilominùs ex Oleis si parare Linimenta animus sit, solet ipsis *addi aliquid*, quod det aliqualem consistentiam, atque ita in crassiorem aliquo modo Linimenti consistentiam abeant. Id quod additur, sæpiùs solet esse parum *Ceræ*, ita quidam, ut ad ℥ j. *Oleorum* addatur ʒ j. *Ceræ*, & hæc subacta dant Medicamento consistentiam debitam, non nimis fluidam sicut Oleorum, non nimis crassam, ut Emplastrorum; usitatè enim ita præscribuntur:

Cum s. q. *Ceræ f. Linimentum*.

Hæc duo ingrediuntur Linimenta; nam quando *sola Olea præscribuntur*, tunc *vocantur Olea*, & signantur:

Oleum externum.

Pro varietate autem *Oleorum*, *Nomina* eorum rursus variant. Si enim *Olea* sunt *destillata*, mutato nomine vocantur *Balsama*; sin *decocta*, vel *infusa* & *expressa*, vel *Oleis conformia*, vocantur *Linimenta*.

Balsama hæc *inunctoria* rursus sunt *duplicia*, vel *Simplicia*, vel *Composita*; sive per Mixtionè extemporaneam, sive Destillationem invicem combinentur.

Quod si verò Inunctionum Consistentia media quasi sit inter Ceram & Oleum, vocantur *Unguenta*.

Cæterùm in *Compositione Linimentorum* pro majori efficacia nonnunquam etiam aliquid *Pulverum*, vel *pulverisandorum* solet admisceri: modò observetur, quòd talia *Addenda* in Linimentis sint penetrantia & subtilia, quoniam Linimenta debent penetrare, & propterea subtilia & penetrantia eorum debent esse Ingredientia, ne infarciantur pori, atque sic impetus Olei & ejus penetratio impediatur: in tali enim casu ad ℥ j. *Oleorum* via ʒ ß *Pulverum* potest admisceri.

Porrò cùm *Corpus Linimentorum* sit *Oleum*, ut dixi; *Oleorum* verò non levis sit *differentia*, cùm *triplicia* aliàs reperiantur *Olea*:

1. *Olea decocta & infusa*, quæ maximè imbecillia.
2. *Olea expressa*, quæ mediæ quasi naturæ,
3. *Olea destillata*, quæ sunt efficacissima.

Adeoque horum Oleorum in operando diversa admodùm fit efficacia & ἐνέργεια; proptereà etiam *præscribendi Modus* quoad *Dosin* in his Oleis variat; hic tamen ut plurimùm habetur respectus, ut e. g. ʒ j. *Olei per decoctionem*, vel *infusionem parati* respondeat ʒ ß. vel ℈ ii. *Olei expressi*, horum verò Proportio tripla vel quadrupla respondeat *Oleis destillatis*.

Hoc autem observetur: quòd interdum *specialis Olei alicujus Dosis* hanc Proportionem observare prohibeat; sic v. g. in *Oleo Hyoscyami expresso* specialis omnium pensitanda est *Dosis*, & sic in aliis.

In *Emplastris* verò *Corpus* est *Cera*, utplurimùm cum *resinoso* quodam *Concreto*, v. g. *Terebinthina* plùs minùs commista, & cum *Oleo* plùs minùs subacta, donec consistentia & textura talis spissior ac tenacior inde fiat; unde pro *Cera* varia Proportione nunc ad *Unguenta*, nunc ad *Emplastra*, nunc ad *Cerota*, magis pertinent Composita.

Corporibus his adduntur varia *Gummata*, *Mineralia*, *Vegetabilium Pulveres* pro intentione & scopo. Totum Artificium componendi Unguenta & Emplastra consistit in effato HELMONTII *Tr. Dispens. Modern.* §. 57. *Nihil Oleis, Unguentis, vel Emplastris miscendum esse, quod in iis nequeat per totum homogeneè aliter resolvi*, id est quæ non commodè tanquam Solvens

(♆) *Commentarii loco sint quæ habet* Ettmullerus *hic* Cap. de Infusis, *quæ vide.*

3. *Vel*, quod erit compositius, & more receptissimum, & statim initio indicatum, ex *Oleo*, *Cera*, *Pulvere*, Proportione dicta, quæ in *calidis Unguentis* valet, in quibus etiam aliquando *Pulveris* ʒiiß. pro *Olei* ℥j. præscribi poterit. In *frigidis* verò, ut & in *Unguento de Tutia*, & *Desiccativo rubro* videre est, ℥i. *Olei*, *Pulv.* ℥ß. contra regulam adsumit.

Nota, huic rationi *Unguenta* aliquando *Officinalia* admisceri ad ℥i. ii.

4. *Vel*, quod etiam usitatissimum & efficax admodùm, ex *Oleo* & *Succis*, quæ simul ad Succorum consumptionem bullierint, hac ferè *Dosi*, ut *Olei* sint ℥iv. vj. viij. pro Usu & Parte, *Succorum* tantundem vel minùs, quibus additur postea vel *Cera sola* q. s. vel unà cum hac *Pulvis* idoneus, Proportione ad Oleum dicta, vel insuper aliquando & *Unguentum Officinale* ad ℥ij.

5. *Vel*, quod etiam usitatissimum, ex *Unguento Officinali*, *Pulvere*, *Oleo*, *Cera*: *Unguenti* ℥ij. iii. iiii. *Pulv.* ℥ß. ʒvi. *Olei* & *Cera* q. s. proportione ad Pulverem.

6. *Vel*, quod usitatum quandoque, *sine ulla alia additione Unguentum Officinale* solum ad ℥iiij. vi. &c. præscribitur.

Usus & *Formula*, ut *Linimenti*: quod ad *Modum* tamen tepidè, calidè, frigidè, pro Intentione, administratur, & sæpiùs præscribitur, *addatur Unctionis tempore Aceti parum*, in frigidis maximè ad penetrationem, ut & potest in calidis *Aqua Vita* etiam parum addi.

Tempus utendi varium omninò pro Indicationibus existit.

Utilitas patens latissimè est, ut àd omnes Partes & Affectus se extendat, qui alia Remedia non ferunt facilè, vel ubi etiam efficaciùs operari volumus, quam cum Oleo fieri possit. Ad alterandum vario modo in primis & secundis Qualitatibus, emolliendum, digerendum, detergendum, &c.

ANIMADVERSIONES.

Nota, circa communem illam Regulam, qua pro *Olei* ℥j. sumuntur *Cera* ʒij. *Pulv.* ℥j. ut & *Galenus* statuit valere eam in *Unguentis calidis*, ut suprà, in quibus etiam *Pulveres* ad ℥iiß. excurrunt; in *frigidis* verò *Unguentis* non observatur in *Antidotariis*, quod pauci adverterunt, ut & in *Unguentis*, quæ ad Ulcera detergenda, exsiccanda, ad σάρκωσιν ἐπούλωσιν, quæ constant ferè tantùm ex *Mineralibus*, in quibus si examinex, reperias pro *Pulver.* verbi gratia ℥i. *Olei.* ℥ii. *Ceræ* ℥ß. ʒß. ʒvi. Ejusmodi autem *Pulveres Minerales* passim, *Minium*, *Tutia*, *Plumbum*, *Terra sigillata*, *Bolus*, *Lapis Calaminaris*, *Cerussa*, *Lithargyrum*, quæ duo postrema *Basin* veluti constituentia *Dosi ferè tripla* ad alia præscribuntur.

Cæterùm, in *Unguenti Compositione* pro *Oleo* censentur, suntque ipsi *Analoga Pinguia varia*, ut *Axungia*, *Medulla*, *Butyrum*, *Oesypus*, *Mucilago*, *Mel*, *Terebinthina*, & similia: noda & ad ea cæterorum *Dosis* proportione mensuranda, quòd si *Oleum & Analoga simul* præscribas, id fit pondere pari, majore vel minore, si volueris.

Cera in calidis *flava*, in frigidis *alba* seligatur. *Illi Analoga* censentur *Gummata*, ut *Ammoniacum*, *Bdellium*, *Myrrha*, &c. atque eorum in Compositione ratio ideo habenda; & obiter adverte, Æstate *plus*, Hyeme *minus Cera* præscribendum esse, quàm ferat Regula.

Quod ad *Pulveres*, ex omni rerum genere, frequentiùs tamen ex *Vegetabilibus*, desumuntur, *Radicibus*, *Lignis*, *Herbis siccis*, *Succis densatis*, *Resinis*, & *Gummatibus* pulverabilibus: rariùs ex *Mineralibus*, nisi in *frigidis Unguentis*, ubi siccandum, detergendum, in exteris maximè, &c. ut Ulceribus: *in calidis* forsan nunquam. Rarissimè ex *Animalibus*, quia vix pulverabilia: quæ enim ex illis desumuntur, potiùs liquabilia: ut *Axungia*, *Medulla*, &c.

SCHROEDERI CAP. LXXXII.

DE BALSAMIS INUNCTORIIS, LINIMENTIS, UNGUENTIS.

B*Alsami inunctorii*, *Linimenta* & *Unguenta*, vix præparatione, & ferè nonnisi consistentia inter se differunt, quam illi liquidiorem habent instar Mellis, ista paulò duriorem, ac vix fluidam, hæc crassiorem adhuc, minusque fluidam: ubi tamen notari velim, in Praxi plerumque *Linimenti ac Unguenti nomina confundi*.

Materiæ, ex quibus parantur, sunt *Olea*, *Butyrum*, *Adipes*, *Seva*, *Medulla*, *Resina*, *Mucilagines*, *Succi*, ut & res aliæ, quæ aptæ sunt dictis Materiis, vel sub forma *Pulverum* immisceri, vel in iisdem colliquari, &c.

N. 1.

vens & Solutum se mutuò ingredi, & ita novam quandam undique homogeneam texturam ac mistam efficere queunt: unde in genere, quæ vel misceri nequeunt, ut *Aquosa* & *Oleosa*, vel quæ mista se invicem obtundunt, ut *Pulveres Vegetabilium* & *Mineralium*, *Cera ac Oleis* vulgari modo subacti & inviscati, frustra compinguntur, cùm Ingredientia vires debitas exerere nequeant. Hinc sanè *vulgaria Unguenta & Emplastra magna indigent correctione*, utut non omnis efficacia iis deneganda sit: saltim non tantum præstant, quantum de iis putatur ex Ingredientium ratione, vel quantum per se sola præstare valent Ingredientia; unde etiam quædam simplicia minusve composita præstant subinde in Praxi maximè compositis, v. g. *Balsamus Peruvianus*, *Balsamus Sulphuris*, *Emplastrum Diasulphuris Rulandi*, &c.

Corpus Unguentorum, *Ceratorum*, & *Emplastrorum*, *tria primariò constituunt*, *Oleum*, *Mel*, & *Cera*.

1. *Oleo* respondet ceu congener, & miscibile est *Butyrum*, *Pinguedines*, *Medulla*, *Terebinthina*; quæ usitatum est Ingrediens *Emplastrorum Vulnerariorum & Ulcerariorum*, quoniam est *Balsamum* quasi *nostras*, quæ valdoperè consolidat, & quamcunque corruptionem & alterationem arcet. Post hanc Oleo miscibiles sunt *Resinæ* propriè dictæ: in specie molliores, item *Sapones*. *Olea destillata* optimè sui generis Oleis miscentur & subiguntur, interea reliquis substantiis jam liquefactis nonnihil, meliùs permiscentur: quin in his compositis primatum obtinent destillata Olea ob penetrantiam suam volatilem.

2. *Ceræ* respondent omnia ea, quæ sunt ejusdem consistentiæ; uti sunt omnia *Gummata*, *Galbanum*, *Ammoniacum*, *Bdellium*, & *Resinæ spissiores*, *Colophonia*, *Pix*, *Myrrha*, *Mastix*, *Benzoe*, similia, &c. in quibus ipsis tamen non levis differentia, in specie in *Ferulaceis* simul *gummosis ac resinosis*, unde hæc malè in *Aceto* vel *Vino* soluta permiscentur *Oleo*; cùm *Terebinthina* verò subacta *Methodo Zwelferiana* commodiùs cum *Oleo* misceri queunt. Quanto plus accipitur Ceræ, tanto crassiorem habet consistentiam, & erit Emplastrum vel Ceratum: ubi verò minùs accipitur Ceræ, mistura erit mollior, instar Unguenti.

3. *Mel* quasi corpus est medium, aquosum tamen, & ob id *Vegetabilium Succis*, eorumque *Productis* optimè miscibile: hinc ex *Vegetabilium Succis*, aut *Decoctis inspissatis*, aut *Extractis*, *aceto*, cum *Melle* optima parantur *Balsama*; minùs cum *Oleo* vel *Cera*. Hinc HELMONTIUS *citato loco* in *Melle Balsamos Florum* cogit. Ipsi tamen etiam cum *Terebinthina* & *Gummatibus* coeunt, quia Vegetabilium vis in simili Succo gummoso ferè fundatur.

Ex dictis patet, quòd *Olea per infusionem* vel *decoctionem Vegetabilium*, tam recentium, quàm aridorum parata *minùs valeant*: cùm Oleum de aquosa substantia nihil, de aromatica parum capiat, adeoque *Mel* potiùs cum *eorum Succo* subigatur. Nam quæ destillando nil suggerunt oleosi, vix in Oleum commune quicquam fundunt. Verbi gratia *Cydonia* infunduntur in *Oleum commune* pro scopo adstrictorio, ridiculo conatu: nam de Cydoniorum substantia nihil ingreditur Oleum, & Olea semper laxant & emolliunt, unde impossibile est, eorum beneficio adstringentem virtutem applicare Corpori. *Chamomilla*, aromaticum Simplex, tantillum de suo odore particulisque resinosis fundit, de cætero nihil. Potiùs ergò *præferenda Olea destillata composita* seu *Balsama*, tam destillata quàm assata, vel *mista composita Olea cum Corpore pro Balsamo*: hinc *Balsamum Sulphuris* est egregium, cùm Sulphur solubile sit in Oleis: hinc *Oleum Rosarum* & *Aqua Calcis vivæ* mista dant *Unguentum butyraceum*, egregium, *ad Ambusta*, Alcali Calcis vivæ & Acido Olei invicem coeuntibus naturali mistura in Concretum homogeneum, quasi saponiforme.

Ex dictis etiam patet: quòd ex *Pulveribus Mineralium* ac *Vegetabilium* vulgari modo parata *Emplastra & Unguenta parùm valeant*, cùm *Oleo*, *Cera* ac *Pinguedinibus* inviscata & quasi mutuò conglutinata, parum vel nihil virtutis exercere valeant. Hinc v. gr. *Farina* in *Cataplasmatum* forma suo satisfaciunt scopo, quæ *Melle* vel *Oleo* alterata, ut cum *Cera* inviscata, parum vel nihil in *Unguentis*, minùs in *Emplastris* præstant. Confer. MAJOR *Dissert. de Lacte Lunæ c.* 12. §. 12. *seqq.* Hinc *Tutia*, *Calaminaris*, *Cerussa*, vel *Lithargyrium*, ac similia frequentissima Emplastrorum Ingredientia, obruta, minùs activa existunt; quia difficulter & non benè invicem uniuntur, sed unum impedit alterum, Pulveres impediunt Oleosa, & Oleosa impediunt efficaciam Pulverum.

Observandum tamen 1. Quòd in *Unguentis & Emplastris*, quæ ingreditur *Saturnus*, non sine consilio jubeatur, ut priùs

in

N. v.
Sumitur ad *Olei* ℥j. *Pinguedinis* ferè
(ʒj. vel iij. *in Linimentis*.
(ʒj. vel ijß. in *Balsamis*.
(ʒiiß vel ʒj. in *Vnguentis*, ad-
(dita insuper *Pulveris* ʒj. &c.

N. 2. *Balsami* ob molliusculam consistentiam *Cera* carent. *Linimenta* vel nihil, vel parum admittunt (scilicet ad *Olei* ℥j. *Cera* ʒj.). *Vnguenta* verò uti consistentiam requirunt crassiorem, ita & Materiam volunt puriorem, adeoque *Ceram copiosiorem*, & nonnunquam *Gummata*.

Modus parandi.

Recipiuntur *Olea*, hinc adduntur quæ crassiorem inducunt consistentiam, idque vel sola *Mistura*, vel si opus sit, *Liquefactione* interveniente.

N. 1. Fieri potest quoque *Linimentum Vnguentumve* ex *Pulveribus*, *Melle*, *Oxymelite*, *Syrupo*, & similibus susceptis, in forma scilicet *Electuarii*

N. 2. *Succi aquei* si addendi sint, coquendi illi sunt cum *Oleis* ad humiditatis illius aqueæ consumptionem, cujus indicium est, si instilletur guttula super prunas sine strepitu.

BAL-

---

in *Oleo ebulliat Saturnus*, & ita ab Olei Acido, quantum possibile, dissolvatur, atque sic cum Oleo ea partes dissolutus coeat, ac ipsum simul Oleum in texturam suam ita alteratum, correcto Acido alcalinum magis factum, meliùs Casibus chirurgicis conveniant. Reliqua substantia inviscata nihil operatur, & leviter saltem, quantum in extima superficie Emplastri hæret, Acidum vitiosum exactè odoretenus sorbere & imbibere valet.

Observandum 2. quod *Acetum addatur* subinde in *Vnguentis & Emplastris Saturninis*, *Martialibus*, item *Venereis*: ut *Vnguento Ægyptiaco*, *Apostolorum*, &c. propterea, ut hæc nonnihil rodendo illa Subjecta faciliùs hujus medio reliquis Succis, Decoctis aut Melli uniantur; quin & ut ista unione dulcorem aluminosum acquirant, porrò ab Acido Ulcerum saturandum. Confer. *Animadvers.* ZWELFERI. Superiùs enim dixi, quòd *Saturnus* sit quasi *Columna Chirurgiæ*, ex eo, quòd Ulcera, & Vulnera, quæque subsunt manui Chirurgi, peccent utplurimùm subtili Acido, quod subtile Acidum absorbetur promptè à Pulvere ex Saturno, aut ex Venere, cùm notum, sit, quòd eadem promptè ad se alliciant Acidum. Inter *Saturnina* hæc sunt *Saturnus ustus*, *Cerussa*, *Minium*, *Lithargyrium*, &c. Ex *Venere* sunt imprimis *Ærugo*, *Æs ustum*, *Crocus Veneris*, *Tutia*, *Pompholyx* &c. unde *Vnguentum Ægyptiacum*, cujus Basis est Ærugo, commune est refugium Chirurgorum in Ulceribus cacoethicis, & imminente jam Gangræna: quo pertinet etiam *Lapis Calaminaris*, qui Lapis, & ex eo ritè paratum *Emplastrum*, egregium est in consolidandis & incarnandis Ulceribus, & Vulneribus.

Emplastra ergò, vel *Vnguenta*, quæ propter laudabilem sui Compositionem merentur ad admittuntur, sunt v. g. *Emplastrum Diasulphuris Rulandi*, *Carminans Sylvii*, *Diaphoreticum Mynsichti*, *Vnguentum Ischiadicum Poterii*, *Vnguentum Aureum Zvvelferi*. In specie *Vnguenta ad Hæmorrhoides Zvvelferi in Animadvers. & Pharm. Reg. Linimentum Arcæi ad Vulnera Capitis*, *Balsamus Vulnerarius Crollii*, *Autoris Num. 6. Vnguentum Ægyptiacum*, *Emplastrum Noribergense*, &c.

Quoad *Ingredientium Proportionem*: in *Vnguentis Olei* ʒj. adduntur *Cera* ʒij. & *Pulveris* ʒj. quæ coeunt in consistentiam *Vnguenti*. In *Emplastris* vel *Ceratis* recipitur *Olei* ℥j. *Pulv.* ℥ß. ad ʒvj. & *Cera* ℥iß. ad ij.

Non rarò etiam permiscent *Succos Vegetabilium*, sive *expressione* sive *decoctione paratos*: hos & miscent cum *Vino* & *Terebinthina*, lentè coquendo, donec exhalent humiditates superfluæ, & ita mutuò se jungunt partes succulentæ cum pinguibus, & fiunt *Emplastra* & *Vnguenta* valdè efficacia & penetrantia. Imò non pauci sunt, qui destillant res destillandas in *Oleum*, & his *Oleis destillatis* postmodùm infundunt *Vegetabilia*, *sicciora* digerunt, & tandem filtrant: pòst cum *Terebinthina* redigunt in *Emplastra* & *Vnguenta*, valdè convenientia in usu chirurgico in Morbis externis: & tales Misturæ posteriores vocantur *Balsama Vnguentaria & Vulneraria*. Nam quò magis & meliùs sese uniunt Ingredientia Emplastrorum & Unguentorum, eò meliorem & efficaciorem habebunt usum.

Dabo *Exemplum unum alterumve Emplastri preparati cum Succis*: sit verbi gratia *Emplastrum* vel *Vnguentum Spleneticum D. Niemanni*:

℞. *Fol. Nicot. vere* ℔iß.
Cicuta M. ij.
Hyoscyami albi M. iß.

Infund. in s. q. *Vini*, in quo *Radix Filicis & Cortices Frangulæ* efferbuerint, stent in infuso per 24. horas, coque ad consumptionem Aquæ vel Vini: contusis & cribratis adde

Ol. de Capparib. ℥viii.
Amygdal. amar. ℥ii.
Irini. in quo Rad. Ari bullivit, ℥iiß.
Pingu. Anserina,
Gallin. an. ℥iß.
Succi depurati Nicot. ℥iii.

Bryon.
Cyclamin.
Pol. pod.
Verbena ana ℥j.

Coqu. iterum lento Igne, adde
Gumm. Ammoniaci ℥iij.
Galbani ℥ij.
Bdellii,
Opopanac. ana ℥j.
Pulv. Rad. Asari ℥ß.
Sem. Genista ʒij.
Urtica ʒiß.
Cumini ʒj.
Ruta,
Ceterach,
Tamarisci ana ʒij.

Cum s. q. *Cera* aut *Terebinth.* f. *Emplastrum*.

In *hoc Emplastro* adsumitur *pauca Cera*, quoniam adsunt *Gummata*; & *parum Olei* quoniam adsunt *Succi*: quando ex his volo *Vnguentum*, augeo *Dosin Oleorum & Succorum*, & minuo *Dosin Gummatum & Cera*.

Emplastrum de Cicuta Sennerti ad Scirrhos & Tumores Lienis est hoc:

℞. *Herb. Cicuta* M. ii.
Flor. Genist. M. i.
Gummi Ammoniaci ℔iß.

Subigantur in s. q. *Aceti* tamdiu, donec *Gumm. Ammoniacum* dissolutum sit: postmodùm coletur: adde
Succi Nicot. vera ℥vj.
Ebuli ℥iv.

Iterum bulliant: tandem adde
Resina Pini,
Terebinth. ana ℥iij.
Styrac. calam. ʒvj.
Myrrha ℥iß.
Olei de Cappar.
Cera an. q. s.

Hoc *Emplastrum* SENNERTI longè elegantius est priori, *Artificium* consistit in hoc, quòd Ingredientia optimè sese uniant, nam Acetum, uti solvit Gummi Ammoniacum, ita extrahit Cicutam & Genistam, &c. his solutis facilè sese jungunt Succi aquosi, & propter istam conjunctionem meliùs se apprehendunt, & ita meliùs in se invicem agunt.

Quoad operandi modum Vnguentorum & Emplastrorum: operantur hæc vel *mediatè*, vel *immediatè*: *Illi* per effluvia subtiliter penetrantia, seu, ut loquitur HELMONTIUS, per sui Odores: *Hic* per sui contactum materialem. *Illi* in Affectibus internis, ubi volatilia, v. g. Olea destillata, primatum ferunt. *Hic* in externis, ubi reliqua fixiora Concreta non minùs conducunt. Hinc prioribus in Casibus jubet BURRHUS, quòd Emplastra constare debeant ex Materia volatili, quæ nempe tota intra Cutis poros sese insinuet: vid. BARTHOLINUS *Cent.* 3. *Epistolar. pag.* 387. Specimen talis *volatilis Vnguenti* videtur exhibere DECKERS *in Praxi Barbetto pag.* 59. Sicuti etiam aliàs insinuavi, quòd ex *Spiritu Salis Ammoniaci & Terebinthina* invicem mistis *Vnguentum* quasi *emplasticum*, *volatile* tamen, fieri queat. Hinc observanda simul *Encheiresis* HELMONTII pro actuandis Unguentis & Emplastris, quam insinuat c. l. §. 58. *cum delecta* scilicet *applicanda esse Vnguenta & Emplastra* (nam horum eadem est ratio) & distinguendum, si fiat medicatio seu sanatio à centro foràs, uti est in Vulneribus, Puncturis, Contusionibus, Fracturis & similibus, ut in talibus casibus *tepidè applicetur Linimentum*, *Vnguentum*, *Emplastrum*, & similia. Cæterùm ubi Affectus internus externum petit subsidium: v. g. Dysenteria, Colica, Cardialgia, Spasmi nephritici & similes; tunc *Vnguenta*, &c. applicare, & foràs *Lapide calefacto*, vel *Sacculo*, *Arena calida pleno*, fovere jubet: quoniam tali potenti Lapidis vel Arenæ Calore super Unguento posito, Symptomata eadem minuantur, uti dicit, ita Malum foràs eliminatur, impulsionesque symptomaticæ sistuntur. Dicit

enim:

BALSAMI usitatiores sunt

Balsamina. 1.	*Mirabilis, seu Compositus*. 4.
Hispania. 2.	*Uterinus*. 5.
Hyperici Magistralis, 3.	*Vulnerarius*, 6. 7. 8. 9. 10.

LINIMENTA usitatiora sunt

Saturni, id est *Balsamus Saturni dictus*. 11.	*Dentifricium*. 13.
de Amianto. 12.	*Errhinum*. 14.

UNGUENTA usitatiora.

Agrippa Mesua. Aug.	*Jovis, seu de Verbena*,
Ægyptiacum. A.	*de Lithargyrio*.
Alabastrinum. A.	*Martiatum Magnum*.
Album Avicen.	*Parvum*.
Album Camphoratum. A.	*Mercuriale*;
Althæa Simplex, Dialthæa.	*de Minio camphoratum*,
Compositum. A.	*Narcoticum*, 21.
Anodynum, Cord.	*Nervinum*.
Anodynum, Guilhelmi Simon. 15.	*de Nicotiana*.
Anodynum Podagricum. Croll. 16.	*Nihili ad Oculos*.
Apostolicum Avicen. A.	*Ophthalmicum*, 22.
Aregon. A.	*Pectorale*.
Arthanita Majus.	*Pediculorum*.
Minus.	*ad Perniones*. 23.
Aureum Mesua,	*Pomatum*.
Basilicum.	*Diapompholyges, seu Nihili*,
de Bdellio.	*Nicolai*. A.
Butyraceum nervale, 17.	*Populeum*.
de Calce.	*Potabile*.
ad Carunculas Penis,	*Resumptivum*.
de Cerussa Avicen.	*Rosatum*.
Citrinum.	*Rubeum camphoratum*,
Cysmaticum.	*ad Scabiem*. 24.
Comitissæ.	*Somniferum*. 25.
Cardiacum. 18.	*Splenaticum*. 26.
Cordiale. 19. 20.	*de Sacco Arantii*.
de Cyclamine.	*Sympatheticum*. 27.
de Cynoglossa.	*Terebinthinæ*. 28.
Fuscum.	*ad Tineam*,
de Glycyrrhiza.	*de Tutia*.
ad Hæmorrhoides Norimbergense.	*ad Vermes*,
Infrigidans Galeni,	*Violatum*.
	Viride Regina.
	Viride potabile, Butyrum Viride. 29.

1. Balsamus Balsamina.

♃. *Fol. Florum & Fructuum Balsamin.* ana ℥iv.
Rad. Consolid. major. Ophiogloss. an. ℥ij. *Aristol. rot. Zedoar.* aa. ℥ß.
Visci in folliculis Ulmi reperti ℥iß.
Succi Afracor.
Fol. Pervinc. Sanic. an. ℥j.

Infund. in *Ol. Oliv.* q. s. & insolentur. Colato *Oleo* ad libr. sing. adde *Ol. Vernic. liquid.* ℥j.

Hic *Balsamus* inservit nervosis partibus vulneratis aut ambustis, Dolorem Hæmorrhoidum sedat & Mamillarum inflammatarum, addito *Camph.* tantillo, Cicatricibus delendis prodest cum *Ol. Ovorum* mixtus.

2. Balsamus Hispania.

℞. *Olei vetustiss.* ℥iv. *Hyperic.* ℥ij.
Terebinth. pura ℥viij.
Frumenti integr. ℥iß.
Rad. Card. bened. Valerian. an. ℥i.
Thur. pulverisat. ℥ii.

Radices & *Herba* crasso modo contusæ ponantur in Olla, infundanturque in *Vini albi generosi* q. s. ut omnia in Vino mergantur, per dies (2.) hinc adjiciantur *Oleum* & *Frumentum*, coquanturque omnia ad Vini consumptionem. Mox facta forti expressione, addatur *Terebinthina & Thus*, & iterum parùm ebulliant, serventurque in Vase vitreo.

Vires. Sanat Vulnera partium etiam nervosarum spatio, ut ajunt, viginti quatuor horarum:

Modus utendi talis est:

Abluto priùs Vulnere *Vino albo frigido*, statim Inungitur totum Vulnus *Oleo prædicto calente*: quod si hoc commodè fieri nequeat, per Siphonem intra Vulnus, tanquam per Clysterem immittitur, & confestim labia Vulneris ad mutuum contactum adducuntur Ligatura, aut Sutura, aut Glutine: deinde partes circumstantes prædicto Oleo similiter inunguntur. Supra verò Vulneris labia jam reducta, *Linteum* imponitur *prædicto Oleo* madens, & supra hoc aliud *Vino nigro*, expressum, mox alia *Lintea sicca*: deinde *Fascia* superligatur. Vide *Hieronymum Fabricium ab Aquapend. secundo Opere Chirurg. p. 2. c. 7.*

3. Balsamus Hyperici Magistralis, seu Oleum Hyperici Magistrale.

♃. *Ol. Oliv.* ℔j.

Vini

---

enim. *Later pellit, ut vires Emplastri intrent, attrahitque foras, qua aliàs pigriora hærent*, &c. vid. *citato loco*. Et hoc ipsum observetur in Praxi, & sæpiùs felix succedet successus, idque, si facienda medicatio foràs, uti dixi, cum Latere: sin verò à centro foràs in Vulneribus, Fracturis, &c. tunc Linimenta, Unguenta, & Emplastra sola sunt applicanda calida.

Necesse jam est, ut considerentur UNGUENTA OFFICINALIA, quæ ab AUTHORE Ordine alphabetico recensentur. His Unguentis affinia superiùs dixi BALSAMA UNGUENTARIA, seu BALSAMA INUNCTORIA, Germ. *die Wundbalsam*. Unde etiam de iis tractat AUTHOR in *hoc Capite*, & aliquot egregias subministrat *Formulas*.

Fiunt hæc *Balsama Vulneraria duplici modo*: vel ex *destillato* vel *infuso*. Uterque convenit in hoc, quòd sint sub forma liquida vel fluida instar Oleorum; ita ut possint applicari Vulneribus, iisque instillari. Quæcunque Vulnera sanant, & uniunt promptè citra Suppurationem, citra Dolorem & alia Symptomata, idque brevi tempore & tutò: id quod vocat HELMONTIUS *sanare Vulnera per primam Intentionem*.

Communis aliàs *Chirurgorum lucrosa, quia diuturna, Methodus* est talis: ut

1. Applicent *Digestiva*, quæ Pus promovent,
2. Applicant *Abstergentia*, quæ Pus factum abstergunt & Ulcus purificant.
3. Applicant *Incarnativa*, quæ Carnem generare faciunt.
4. Applicant *Cicatrisantia* & fortiter *Consolidantia*, quæ Partem ad Cicatricem perducunt.

Cæterùm qui habet *Balsamum Inunctorium*, is mox in principio, post sedatam Hæmorrhagiam, illud calidè applicat, aut instillat, quod aliquoties repetit, & ita Vulnera citò, tutò, & jucundè curat: interdum sine vestigio Cicatricis, cùm Labia promptè & subtiliter coeant.

Fiunt talia *Balsama*, uti dixi vel *Destillando*, vel *per Infusionem*. *Destillando*, quando recipiuntur *Gummata*, aut *Resina*, eaque mista per Destillationem dant *Oleum*; huic *Oleo* adduntur postmodùm convenientes *Pulveres* ex *Aloe Myrrha, Mastiche, Tutia, Sacchare Saturni*, & similibus, ac cum tantillo *Terebinthina*, vel *Olei Terebinthina* miscentur in formam liquidam *Balsami*. Vel fiunt *per Infusionem*, quando scilicet *Vulneraria Vegetabilia*, in specie *Hypericum*, ejusque *Summitates*, infunduntur in *Oleum*, post Infusionem exprimuntur, & *novorum Florum* infusio denuò repetitur; idque aliquoties, donec Oleum benè sit imprægnatum: huic *Oleo* postmodùm adduntur *Pulveres* appropriati, & post Digestionem & lenem Ebullitionem cum *Terebinthina* conjunguntur in consistentiam *Balsami cujusdam liquidi*, pro Vulneribus curandis exoptatissimi.

Talium BALSAMORUM aliquot habet *Descriptiones* AUTHOR, quas inter primo loco est

1. *Balsamus Balsamina*, *Num.* 1. Paratur hic *Balsamus* ex *Balsamina* seu *Momordica*: est Arcanum contra Vulnera & Ambusta, in specie, quod benè observetur, contra Ulcera Mammarum, quæ sunt corrosiva, & in Cancrum abeunt: Anodynum est prætereà Momordica, & propterea etiam balsamicam vim habet sistendi Dolorem: sicut & sola *Poma Momordica* seu *Balsamina*, *Oleo Lini* infusa, dant *Oleum Vulnerarium*. *Balsamum* hoc ingreditur simul *Viscus Ulmi*. Ulmus nempe fert Folliculos seu Vesiculas, in quarum cavitatibus tempore æstivo inest *Liquor limpidus*, leviter glutinosus, qui singularissimum est in omnibus recentibus Vulneribus, ac præprimis mirabile est in Oculorum Vulneribus. Cons. Observat. HEINRICI *ab* HEER, ubi prostat Exemplum cujusdam, cui ex læsione Oculi totus Humor aqueus effluxit, qui postmodùm fuit restitutus applicatione hujus Liquoris in Vesiculis Ulmi reperti.

3. *Bal-*

Vini rubr. odor. ℔ß.
Lumbricorum Sale commu aspersorum ʒiv.
Terebinth. Venet. ℥ij.
Cranorum mutur. Matrisylvæ, Septembri collect. Mij.
Florum Hyperic. p. iv.

Insolcatur per Solstitium æstivum, aut paulò post: colato *Liquori* adde

Spiritus Tereb. in quo Salis Saturni quantum capere poteris solutum sit. ℥ij.
Ol. Myrrh. ʒj. M.

Per se Volnera curat.

4. *Balsamus Mirabilis, sive Compositus.*

♃. *Balsam. Momord. seu Balsamin. super.* ℥iv. *Sulph. per Spiritum Tereb. extract.* ℥iß.
Ol. Hyperic. Magistral. super. ℥ij.
Tinctur. Martis,
Magnetis alb. pulverif. ana ℥ß.

Digerantur per mensem. Instillentur guttulæ aliquot in Vulnus calidè, apposito desuper *Empl. Diasulph. Rulandi.*

Ex commuoicatione *S. Cleffal.*

5. *Balsamum Uterinum.*

♃. *Galban. puriss. Serapin. elect.* ana ʒvi.
As. fœtid. ʒß.
Ammoniac. ʒj.

Dissolve in *Oleo destillato Juniper.* & *Terebinth.* addendo *Olei Lauri stillat.* ℈ß. *Succin.* ℥ß. M.

Vires. Uteri suffocationes iosigniter sistit, Menstrua ciet, si Umbilico inungatur, vel Abdomen deorsum eo confricetur.

6. *Balsamum Vulnerarium Crollii.*

℞. *Flor. Hyperic.* ℔i.

N. Colligantor cum Solis ortu, balsamico tempore, in Exaltatione, videlicet circa Festum S. Johaonis, aote Novilunium.

Flor. Cheiri, Centaur. min. Chelidonia, Prunell. Chamomill.
Rad. Aristoloch. Consolida media vel majoris, an. ℥iß.
Mumia transmar. Myrrh. Thuris ao. ℥iß. *Mastich.* ℥i.
Storac. liquid. ℥ij.

Inc sis incidendis, & teiris terendis F. Infusio io *Vini Spirit. boni* ℔viij. per dies aliquot, hinc decantetur cum forti expressiooe. *Spiritui* huic tincto (nisi velis majoris efficaciæ ergo reiterare iofusionem Florum) addatur *Olei Olivarum recentis, quod supra ramentum pinguia absetinu per octo dies in digestione steterit,* ℔v. *Terebinth. claru commun.* & *Resinu laricsu lotu in Aquu Hyperic.* ℔ß.

Iterum per dies 14. omois digerantur: ultimò abstrahatur *Spirit. Vin.* in MB. tunc *Balsamum* manebit in fundo rubeum, instar Sanguinis.

Vires. Balsamum est ad Vulnera & Puoctiones sanandas efficacissimum. Coofert in omnibus Tumoribus, Ioflammationibus, contractis & contusis Membris, ruptis Ossibus.

Usus idem qui præcedentis esse potest.

7. *Balsamus Vulnerarius.*

℞. *Galbani, Ammoniac. Bdell.* an. ℥ß.

Macerentur io *Aceto* per dies 3. hinc colentur & inspissentur ad consisteotiam Mellis.

Postcà

℞. *Myrrh. rubr. Mastich. el.* an. ℥ß. *Oliban.* ℥j.

Pulverisata solve coquendo Igne lento in *Ol. Olivar.* ℔i. Oleum sc. per vices affundendo, semperque agitando, donec posteriora hæc benè foerint eliquata.

Tandem *Gummata* illa priora iospissata (uti dictum) admisce simili modo agitando, & dein receos *Oleum Olivarum* per vices affundendo, donec & altera quoque ℔. *Olei* adjecta fuerit, & *Balsamus* aliquid flavedinis contraxerit.

Vulnera receotis punctim & cæsim facta citissimè curat.

Usus idem est qui præcedeotium.

N. Fortior erit in mundificatione Vulneris, si *Æruginis* ʒj. addideris, & per mensem insolaveris, qua ratione fæces subsidentes rejici queunt. *Hartmannus in Praxi.*

8. *Alius Balsamus Vulnerarius.*

℞. *Ol. Olivar.* ℥iv.
Terebinth. ʒvi.
Mastich. ʒv. *Thur.* ℥j. *Myrrh.* ʒvi. *Galban.* ʒj.
Ærugin. ʒiij.
Camphor. ʒj.
Acet. opt. ℥iiß.
Sp. Vini ℥ß.

Coq. ad coosumptionem Aceti. *Colatura* servetur pro usu.

9. *Balsamus Vulnerarius Metensium.*

♃. *Ol. Oliv. Sem. Lini purif.* an. ℔ß. *Laurini* ℥j.
Ol. Baccar. Junip. still. ℥ß. *Caryophyll.* ʒj.
Aloes succotr. ʒij.
Tereb. Venet. ℥ij.
Virid. Æris ʒiij.
Vitriol. alb. ʒiß.

Pulverisanda pulveriseotur & coquantur simul Igne lento dum virorem acquirat *Oleum*. F. *Balsamus.*

Lavetur Vulnus recens sive cæsim, sivè globulo sclopetico inflictum *Vino tepente*, deinde *Balsamus* ea tomento linco quantum fieri potest calidè iostilletur, & *Empl. Stiptico Croll.* obtegatur pars vulnerata. Brevi admodùm tempore curat, Symptomata Vuloerum, imprimis verò Synoviam arcet, Morsuum venenatorum malitiam corrigit.

Ex commuoicatione *S. Cleffal.*

10. *Balsamus Vulnerarius Samaritanus.*

℞. *Ol. Olivarum*, vel *Hyperic.*
Vini alb. generos. vel *rubri*, an.

Coquantur ad Ignem ad consumptionem Vini.

Vires. Insignis est ad Vulnera recentia mundificanda, & consolidanda.

11. Li-

---

3. *Balsamus Hyperici Magistralis*, seu *Oleum Hyperici Magistrale. Num.* 3. Succinctiùs præparatur tale *Balsamum* ex *Oleo Seminis Hyperici expresso, propriis Floribus* Infusu: coofer. PARACELSI *Herbar.* ubi *de Hyperico*; ibi enim aliquot Balsamorum & Oleorum descriptiones prostant.

5. *Balsamus Uterinus. Num.* 5. Compositio est egregia, submioistrat *Emplastrum* efficax in Affectibus Abdominis, hystericis, colicis, &c. convulsivis. Ejus loco

♃. *Galbanum*:

Malaxetur cum dictis *Oleis*, vel *Oleo Succini* & *Spicæ*, & Abdomini imponatur.

Balsama Vulneraria externa varia prostant; eorum tamen loco Simplicia quædam sufficiunt, v. g. *Balsamus Peruvianus*, Oleum *Hyperici expressum*, &c. In specie *Oleum Hyperici ex Seminis expressum* si affundator *Comis Florum Hyperici*, fit *Oleum rubicundum*, optimè curans recentia Vulnera. Quin & *Cerumen Aurium* nobilissimum est Vuinerarium pro Partibus nerveis æquè ac sanguineis: hine

♃. *Cerum. Aur.* ℥ß.

Misc. cum *Oleo Avell. expresso*, adde tantillum *Sacchari Saturni*, & habebitur optimum Vulnerarium.

Vel *Cerumen Aurium* misceatur cum *Balsamo Peruviano* & *Olo Sem. Hyperici Agricola.*

6. *Balsamum Vulnerarium Crollii. Num.* 6. *Compositio* hæc *Crolliana* & *Præparatio* est laude digna, propter Artificium Compositionis; dum Resioas Vegetabilium cum Terebinthina incorporare, & ita per homogeneorum onionem egregium Balsamom parare docet.

7. *Balsamus Vulnerarius. Num.* 7. Beoè quidem succedit in principio qoi tamen Balsamum hoc paulò acrius est; hinc noo ubique convenit. Melios est, si *Gummata* in Aceto maceranda cum *Terebinthina* malaxentur; meliùs sic unientur invicem Iogredientia, & efficacior *Balsamus* ac *Emplastrum* exinde fieri poterit.

10. *Balsamus Vulnerarius Samaritanus.* Ita vocatur, quia ex *Oleo* & *Vino* est paratus.

Pertinet huc *Balsamum Vulnerarium Heinrici ab Heer in Observ.* 10. quod mirè commendat tam ad Ulcera, quàm ad Vuinera; habet Observationem Hæmorrhoidum ulceratarum hoc ipso curatarum.

Fit ex *Flor. Verbasci,*
Hyperici,
Folior Prunella ana part. æqual.

Incoquontor in *Oleo Seminis Hyperici expresso*, & *Vini veter.* an. part. æqualibus ad Vini omnimodam exhalationem: quod si sæpiùs infuodantur & coquantur *novi Flores*, erit eò efficacius. His additur *Lapis Calaminaris sopitus in Vino, & demum in hoc Oleo post ignitionem extinctus,*

55. *Linimentum de Saturno, Balsamus Saturni.*

Solve *Sal Saturni* in *Aceto destillato*, ut optimè eo imprægnetur, hinc abstrahe aliquantulum *Aceti destillati*, misceque hujus ʒviiij. cum *Olei Rosat.* ℥iv. vi. &c. agitaque ut f. *Linimentum*.
Vires. Confert Inflammationibus, & Ambustis illitum.

12. *Linimentum Saturni compositum, seu Linimentum de Amiante.*

℞. *Amiant* ʒiv.
Plumb. ust. ℥sij.
Tut. præparat. ℥ij.
Calcinentur, deinde pulverisata macerentur cum *Aceto destillato*, ac quotidie per mensem Materia agitetur semel: post mensem ebullienda est unius horæ quadrante, ac quiescere sinitur donec clarescat.
Deinde
℞. *[illegible] hujus clari,*
Ol. Rosac. ana.
Misc. optimè, donec F. *Linimentum*.
Vires. Miraculosum est ad Tineam Puerorum, & ad Ulcera Tibiarum sananda. Inungitur scilicet Pueri caput totum ad Scabiem, Ulcera vesperi inunguntur. *Boethius de Boodt.*

53. *Linimentum Dentifricium.*

℞. *Rad. Ireos* ʒj.
Pamic. ʒiß.
Alum. ust. ℥ß.
Oc. Cancr.
Corallor. rubr. an. ʒj.
Pulverisata excipiantur *Melle rosato*. F. *Linimentum*.

54. *Linimentum Errhinum.*

℞. *Succ. Ireos, Cyclamin. Majoran. Betæ*, ana ℥ij.
Ol. Irin. ℥vi.
Elaterii gran. vij.
Cum Cera. F. *Linimentum. Crato.*

55. *Unguentum C. C. Anodynum Guilhelmi Simonidis.*

℞. C. C. dimidium minutim incisum, ponatur in Cacabo *Vino* pleno, addito semper *Vini* q. s. bulliant ad Vini consumptionem. Deinde abjecta crassiore C. C. parte, *Medulla* remanens fricetur manibus: adde postea
Ol. Abrotan. Hyperic. Aneth. Scorpion. Lumbricor. terr. Nucum. Laurin. Rut. Spic. Sabin. an. ℥ß.
Axung. human. ℥iß. *Castor.* ʒij.
Nitri ʒiß.
Euphorb. ʒß.
M. f. s. a. *Unguentum*.
Vires. Summè prodest in Doloribus scorbuto-colicis atrocissimis, tum & in pareticis & podagricis, aliisque Torminibus.

16. *Un-*

---

ctus, & ita in *Balsamum Vulnerarium* miscetur.
Cæterùm *perfici potest alteriùs hoc Balsamum*, si scilicet cum *Vino* & *Oleo* simul coquatur *Succus Nicotianæ, Millefolii*, & *Bistortæ*, & post talem Decoctionem loco Lapidis Calaminaris potiùs *Terra Vitrioli dulcis* accipiatur, & etiam simul addatur *Pulvis Aloes, Myrrhæ, & Cancri fluviatiles* cum *Gummi Elemi* & *Terebinthina*; quibus si simul addantur *Balsamus Peruvianus* & *Mucus Aureum*, erit *Balsamus Vulnerarius* magis efficax.

Quod attinet LINIMENTA, offert se
55. *Linimentum de Saturno. Num.* 11. Extemporaneum hoc *Linimentum de Saturno* præstat tantum, quantum omnes Veterum Compositiones, quas Saturnus ingreditur. Apud nos non est in usu, cùm illi substitui possit *Unguentum de Cerussa*, & quidem *camphoratum*. Convenit hoc valdè in Vulneribus, & Ulceribus cum Inflammatione conjunctis, & cum Dolore, Ratio est, quoniam omnia Ulcera inflammata & valdè dolorifica oriuntur ea Fermento subtili acido, quo fit, ut Alimentum Ulceris proprium degeneret in Succum acidum & acrem, qui reddit Ulcera dolorifica; deinde dum coagulat Sanguinem Parti læsæ vicinum, inducit Inflammationem erysipelaceam, In tali casu optimum est hoc Linimentum: quoniam Saturnina absorbent subtile Acidum, & imbibunt, ut sic remoto Fermento acido, citò & jucundè subsequatur curatio. Speciatim exaltari potest, si in fine mistionis addatur *Camphora in Oleo illo Rosato soluta*: quin etiam *Pulvis Oculorum Ranarum proprio Spermate infuccatorum* addi, & ita simul *Emplastrum de Spermate Ranarum* fieri potest, ad imitationem nempe elegantis *Emplastri Spermatis Ranarum*, quod habet CNOEFELIUS *in Append. ad* M. A. N. C. *A. Anno* 6. *pag.* 186.
52. *Linimentum Compositum, seu Linimentum de Amianto*. Primus, qui Linimentum hoc descripsit, fuit BOTIUS *in Tr. de Gemm. & Lapidibus*, & post hunc WORMIUS *in Musæo*, ubi de *Amianto*. Est egregium in Tinea Capitis Puerorum, si misceatur cum *Oleo Tartari per deliquium*, & subigatur cum *Oleo Nicotianæ*. Nam Oleum Tartari per deliquium valdè conveniens est in Ulceribus & Morbis externis ex Acido oriundis; quoniam est Sal alcali Tartari dissolutum. Expertum quoque est in Ulceribus Tibiarum, idque propter Tutiam & Saturnum. De Amianto autem nihil participat.
53. *Linimentum Dentifricium*. In Scorbuto Oris egregium est. Pro gratia autem *Odoris* imprægnetur aliquot guttis *Olei destillati Caryophyllorum*, & facit ita, ut gratum halitum spirent Ægri.
14. *Linimentum Errhinum. Num.* 14. In quibusdam Officinis est in usu. Usus tempore potest misceri cum *Oleo Iridis*, & addi aliquot guttæ *Olei Majoranæ destillati*. Sic enim valdè convenit in Affectibus Narium.

Quod UNGUENTA *Officinalia* ab AUTHORE pariter recensita attinet, illa paucis adhuc considerabo.
Unguentum Ægyptiacum. Describitur *in Pharm. Augustana* Tom. V.

na, de quo suprà dixi, quòd sit commune refugium Chirurgorum in Ulceribus & Vulneribus malignis, putridis & sordidis, Gangræna, Sphacelo, &c. pro Carne corrupta separanda; Putredinem enim corrigit, & postmodùm ulteriorem Corruptionem inhibet.
Unguentum Alabastrinum. *Unguentum* hoc videbitis *in Pharm. Augustana*. Commendatur in Affectibus Capitis, speciatim ejus Doloribus nimiis, in Morbo Hungarico, qui ipse propter exquisitissimum Dolorem vocatur Germ. *der hirn Wurn*, aliisque Morbis acutis: in quo puncto frequentissimo est in usu Temporibus illitum. Malaxari potest pro varietate circumstantiarum cum *Oleo Liliorum alborum*, *Oleo Papaveris expresso*, *Oleo Chamomillæ*, *Oleo Anethi*, *Anisi*, &c. partim discutientibus, partim anodynis ac dolorem sistentibus, seu sopientibus. Admodùm laudatur à FORESTO singulariter in Dolore Dentium extrinsecùs applicatum: ad quoscunque Dolores in specie ex Contusione, Compressione vel Casu obortos, usurpat. Vid. *lib.* 9. *Obs.* 36. *&* 61.
Unguentum Album camphoratum. Paratur ex *Cerussa* cum *Camphora*, & prodest in Inflammationibus. Nam Cerussa, & omnia ex Saturno parata Remedia, dicuntur refrigerare. Rationem subministrat TACHENIUS, quoniam scilicet omnia ex Plumbo absorbent Acidum, omnium Inflammationum authorem. Camphora potenter penetrat, coagulata dissolvit & discutit. *Post coctionem Unguenti Camphora additur*, vel *tempore usus* aliquot grana adduntur; quia est substantia volatilissima, adeoque sub præparatione multùm deperditur: cum Camphora enim auctum est egregium in rubore, calore & ardore quocunque. Plura aliàs prostant *Unguenta ex Saturno* in Officinis, ut *de Cerussa, Lithargyrio, Minio*, &c. Omnia autem hæc essentia conveniunt, & basi Saturni superstructa sunt; unde unicum selectius plurium loco sufficiat. *Unguentum Album camphoratum* optimè sequenti modo parari posset:
♃. *Saturni calcin.* q. v.
Coqu. in *Aceto*: *Mistura* subigatur cum *Oleo Amygdalarum dulcium*, terendo in Mortario plumbeo ad consistentiam debitam, in fine addendo *Camph.* q. s. & hoc omnibus reliquis præferendum.
Conferunt dicta Unguenta in Prurigine, Scabie, Rubore, Ardore, Excoriatione &c. Partium externarum; item contra Ambustiones & Pustulas: Saturnus nempe absorbet Acidum in talibus casibus, in Partium solidarum superficie peccans: e. g.
♃. *Vngu. Albi camphor.* ʒvj.
Flor. Sulphuris ʒij.
Olei Tartar. per deliq. ʒj.
Nicot. q. s.
M. pro *Vnguento*.
D. S.
Vnguentum contra Scabiem.
Hoc obiter quoad *Vnguenta contra Scabiem*, noto: quòd nempe *Oleum Tartari per deliquium* sit egregium in Scabie, & aliis Affectibus Cutis, in Serpiginibus, Gutta rosacea &

56. Unguentum Anodynum in Podagra,

℞. *Flor. Rosar. Sylvest.* M. x.
Herb. & Cortic. exterior. Hyoscyam. recent. M. vi.
Concisa coquantur in *Vini* Mensur. ß. hinc exprimantur & coleontur. *Colatura* l. Igne ad Mellis consistentiam inspissatæ, adde *Pingued. Suis castrat.* ℔ij. misce optimè ad Ignem, tandem ubi parùm refrigerata fuerint, admisce
Opii in Vino solut. ℨi.
Croci pulv. ad magnitudinem Avellanar. duarum,
Extract. Flor. Verbasci ℥ß.
F. Unguentum.
Vires. Singulare est in sistendo Dolore podagrico & nephritico, si calidè affectus illo inungatur,
N. Ubi Dolori nephritico velis applicare, operæpretium feceris, si Manipul. duos vel tres *Baccarum Juniperi*, ab Initio compositionis, cum *Hyoscyamo* teras & exprimas. *Crollius,*

57. Unguentum Butyraceum Nervale S. Classi,

℞. *Herb. Absynth. virid. Majoran. Sisymbr. Hyssop. Meliss. Calamenth. Origan. Basilic. Hyperic. Rut. Calend. Sabin. Tanac. Artemis. Abrotan.*
Flor. Chamam. Melil. Hyperic. Beton. Agrimon. Centaur. min. an. M. s.
Concidantur minutim & in magno Fictili bull. in
Butyr. Majal. ℔vii.
Vini Spir. ℔vi.
Percoctis Herbis & consumpto Vini Spiritu, exprimantur per Torcular, & coquantur simul cum Butyro, admiscendo
Succi Nicot. depurat. ℔ij.
Tereb. lot. ℔i.
Cera ℥vi. *F. Unguentum.*
Vires. Valet ad omnes Affectus frigidos Nervorum, Spasmum cynicum, præsertim si Spondyli Cervicis & partes illæ quæ movent Musculos Faciei eo inungantur: si verò totum Pectus & Cartilago Xiphoides, tunc sedat Singultum, tuncque sic præscribitur:
♃. *Bals. Peruvian.* ℨi.
Butyrosi nostri ℨij.
Vini Spirit. ℥i.
M. omnia ad exhalationem usque *Vini Spiritus.*

58. Unguentum Cardiacum,
Hertzgespan-Salb.

℞. *Herb. Cardiac. Chamædr. Malv. Staecii, Jacea, Amaranthi. Scabios. Semperviv. Morsus Gallin.* ana Mij.
Incidantur & coquantur in ℔viij. *Butyri recentis* ad consumptionem aquositatis: dein exprimantur, & F. *Unguentum.*
Vires. Frequentis usus est in Affectu Infantium, quem Cardiacam appellant, Fricant eo Hypochondria & locum Cardiæ, &c.

59. Unguentum Cordiale, D. D. Arnoldi Weickhardi, pro Officinis F. F.

℞. *Ung. Rosat. Mes.* ℥iij.
Ol. Scorpion. simpl. ℥iß.
Nucist. express.
stillat. Cort. Citri,
Camphor, ana ℨi.

Anti-

---

omnibus Affectibus cutaneis. Deinde etiam *Mercurius dulcis* est egregius in Scabie, contagiosa imprimis, & aliquo modo maligna: aut etiam si sapiat quodammodò naturam Luis Venereæ,

Observetur autem, quòd *Oleum Tartari per deliquium & Mercurius dulcis non possint simul in uno eodemque Unguento* præscribi: ratio, quoniam se invicem præcipitant; nam cum Mercurius dulcis, vel etiam Mercurius sublimatus sit coagulatus à Salibus acidis, fit, ut ex adjectione Olei Tartari per deliquium ista Salia acida imbibant Sal alcali lixiviale ex Sale Tartari, & ita dimittant Mercurium vivum. Hoc ne fiat, unum tantùm sine altero est præscribendum.

Unguentum Althæa Simplex & Compositum, In frequenti est usu leniendi, temperandi, emolliendi, Dolorem sistendi; hinc usitatissimum est in Affectibus Renum & Vesicæ, Dolore scilicet nephritico, suppressione Urinæ, &c. Subigatur autem cum *Oleo Scorpionum*, & regioni Renum vel Pubis, & in Perinæo applicetur. Ad Dolorem pleuriticum in specie quoque fiat euporiston RULANDI: *hujus* enim par. ij. cum *Olei Amygd. dulc.* parte miscet, & crebriùs Lateri dolenti illinit: quin & exaltari potest, si addatur *Oleum destillatum Cumini cum Camphora*,

16. *Unguentum Anodynum.* In *Dispens. Cordi* obvium, prodest in Doloribus podagricis. Varii modi sunt: cæterùm meliùs substituitur huic *Unguentum Anodynum Mynsichti*, cujus compositio est elegantior; vel potest extemporè fieri *Unguentum Anodynum* ex *Oleo Verbasci*, *Oleo Hyoscyami & Opio*; vel sufficit solus *Liquor Verbasci*, vel *Liquor Florum Sambuci*, cum quibus subactum sit *Opium*, vel *Semen Papaveris*. Loco plurium talium sufficiat *Emplastrum & Unguentum Polychrestum ex Hyoscyamo* LUDOVICI in *Pharm. pag.* 628. & 671.

Unguentum Apostolicum Avicenna, *Unguentum Apostolorum* convenit ad Vulnera & Ulcera sordida, etiam in casibus desperatis: Corrodit enim potenter, uti facit *Unguentum Ægyptiacum ex Viridi Æris*, in Partibus sordidis & putridis.

Unguentum Arthanita majus & minus In usu est externo ad solutionem Alvi, Abdomini vel regioni Umbilici illitum. In contumacioribus ergò Alvi obstructionibus toti Abdomini illinatur; item Hydropicorum Ventri tumenti subinde applicatur ad movendam Alvum, & evacuandum Serum ex Alvo, imprimis, si malaxetur cum *Oleo Sambuci, & Ebuli.*

Talia *Unguenta Purgantia* vocantur etiam *Omphalica*, cujus non inelegans descriptio aliàs est hæc:
♃. *Aloes* ℨij.
Fell. Tauri ℨi.
Scamm. ℈i.
Butyri q. s. M.
Umbilico imponitur ad laxandam Alvum, imprimis quidem Infantum.

Aliud *Unguentum Purgans* fortius sit hoc:
♃. *Rad. Helleb. albi,*
nigri,
Aloes epat.
Sem. Cataput. min.
Colocinth. an. q. s.
Pulverisetur subtilissimè, & adde
Axung. Porcina q. s.
M. f. *Unguentum.*
Si hoc inunguntur Manus, purgare dicunt per Vomitum; si verò plantæ Pedum, per Secessum. Sit fides penes Experientiam,

Unguentum Aureum. Unguentum Aureum dicitur ità à Colore & Effectu: Vulnera recentia certè citò curat.

Unguentum de Calce. Calce viva quidem optimum est Remedium; sovilicatum tamen ab *Oleis* nil valet. Quod si tamen *Unguentum* aliquod exinde parare voluerimus, duplici fieri potest modo, vel ex *Aqua Calcis vivæ* cum *Oleo Amygdalarum dulcium*, vel *alio appropriato*, uti superiùs monui; vel etiam ex *Calce lota* cum *Oleo appropriato, Rosarum*, vel *Amygdalarum dulcium* nempe mixta. Quicquid sit, conducit hoc Ungentum ex Calce viva contra Scabiem contumacissimam, item contra Ambustiones; item contra Carunculam Penis. In talibus casibus, imprimis in Scabie; malaxetur cum *Oleo Nicotianæ*, & valdè convenit,

Unguentum de Cerussa Avicenna. Quæ dicta sunt de *Unguento Albo camphorato*, omnia dicenda veniunt de hoc: paratur enim illud ex *Cerussa.*

Unguentum Citrinum. Unguentum Citrinum externè dictum est Furunculis, Germ. *den SchWaren*, pro extractione & maturatione.

Unguentum Clysmaticum, Ita dicitur, quia à Veteribus Clysteribus addebatur pro blanda Alvi reclusione; dissolvebant scilicet in *Decocto appropriato*, v. g. *Decocto emollienti*, ad blandè laxandam Alvum. Hodie tamen minus in usu est, quia temperatum admodùm; hinc nonnisi in Infantibus locum habet.

Unguentum Comitissa. Constat ex *Infuso & Decocto variorum Adstringentium*, unde ad præservationem Abortus, nimium Mensium fluxum, Fluorem album, Dysenteriam, &c. applicatur Lumbis vel Abdomini; mistum cum *Oleo Mastichino*, *Oleo Cydoniorum*, *Oleo Nucistæ* & alio simili. Quidam ita præscribunt;
♃. *Ungu. Comitissæ* ℥i.
Croci Martis adstring. ℨij.
Cum *Oleo Myrt.* F. *Unguentum.*
Sed *vano usu præscribitur*, cùm effectus adstrictorius inde speratus à Pinguedinibus & Oleis omninò impediatur; sicuti etiam Croci Martis usus externus nullus est.

18. *Unguentum Cardiacum. Unguentum Cardiacum* parùm valet; unde ejus loco *Oleum destillatum Cumini* Hypochondriis illini poterit,

20. Un-

Antidot. Matthiol.
Theriac. Andr. ana ℥iß.
Aloes rosat. ʒij.
M. F. *Linimentum.*
Vires. Corroborat Balsamum Vitæ, languidisque viribus subvenit, Cordi Inunctum.

20. *Unguentum Cordiale Cl. Ludovic. ab Horning.*

℞. *Ung. Rosat. opt. lot.* ℥iij.
Balsam. Apoplect. ℈j.
Ol. Nucist. express. ʒj.
destill. Cort. Citri ℈ß.
Cinam. g. v.
Rosar. g. vi.
M. optimè.
Usus idem qui prioris.

21. *Unguentum Narcoticum.*

♃. *Sacchar. Saturni* ʒij.
Opii ʒj.
Camphor. ℈j.
Olei express. Nuc. mosch. ℥j. *Nucleorum Persic.* ʒii.
Ambr. Mosch. an. ℈j.
F. s. a. *Unguentum.*
Vires. Non tantùm tolluntur Ardores & Dolores Capitis, sed etiam suaviter conciliatur Somnus, si utraque Tempora eo illinantur.

22. *Unguentum Ophthalmicum F.F. D.D. Spina.*

℞. *Tut. præparat.* ℥ß.
Camphor. ℈j.
Aq. Rosar. alb. ʒi.
Butyr. rec. ℥i.
Virid. Æris parum.
M. F. *Unguentum.*
Usus. Applicatur Ciliis, in Inflammatione ac rubedine Oculorum.

23. *Unguentum ad Perniones mirandum.*

℞. *Cer. flav.*
Picis,
Resin. alb.
Ol. Olivar. Sem. Lin. an. ℔ß.
Sevi Bovini, Vervec. liquat. ana quart. iij.
Thur. albiss. ℥ii.
Minii Saturnii Officinarum ℥iv.
F. *Unguentum.*
De quo illinatur calidè cum Pluma Pernio ulceratus, supposito Linteolo mundo. Non ulceratus verò fortiter *Porreolo* ante Ignem confricetur. Tantæ utilitatis est, ut quotannis plures istius *Unguenti* libras in Pauperes eroget *S. C'essans.* Fissuras insuper Mammillarum & Erysipelata leviora sanat, præcedente *Fotu cum Vini Spiritu.*

24. *Unguentum contra Scabiem.*

℞. *Lithargyr. Cerus. alb.* an. ℥iß.
Acet. rosac. ℥iß.
Ol. Rosar. ℥vi.
Sulphuris viv. ʒvi.
Sal. comm. ʒiij.
Butyr. ℥iij.
Terebinth. ℥iß.
M. s. a.

25. *Unguentum Somniferum, F. F.*

℞. *Opii Thebaic.* ℈ij.

Croc.

---

20. *Unguentum Cordiale Ludovici ab Hornig.* *Unguentum* hoc contra Morbos malignos adhibetur; & addi posset *Oleum Camphoræ*, quod cum *Oleo Amygdalarum dulcium* paratum sit: ita enim omnibus aliis præstaret, acuatum cum *Oleo destillato Cumini.*

Unguentum de Glycyrrhiza. Contra Inflammationes, Erysipelata, Hæmorrhoides dolentes, &c. est usitatum.

Unguentum ad Hæmorrhoides Norimbergense. In Tumoribus & Doloribus Hæmorrhoidum cæcatum in usu est, quorum Symptomata mitigat: quod tamen præstat solum *Unguentum de Linaria*, cum *Butyro Majali non salito* subacta: cui *Oleum Momordicæ* si adderetur, Remedium magis specificum haberetur.

Unguentum Infrigidans Galeni. Veteribus, & adhuc Italis & Gallis, in usu est, ad Inunctionem Dorsi in Hectica, item in Inflammationibus Renum: additur *Oleum Nymphææ*, & tantillum *Sacchari Saturni.*

Unguentum Jovis, seu de Verbena. Commendatur in Inflammationibus & Tumoribus calidis: aliàs commendatur *Succus Verbenæ inspissatus*, & cum *Oleo Hyoscyami* in parva quantitate in *Unguentum* mistus: estque expertus in Doloribus Capitis contumacissimis, in specie scorbuticis.

Unguentum de Lithargyrio. Convenit in Scabie & Pruritu, imprimis si cum *Floribus Sulphuris* misceatur, vel etiam cum *Unguento Enulato*: in quo casu & usu etiam contra Serpigines commendari solet.

Unguentum Mercuriale. *Unguenta Mercurialia* admodùm variant. Quædam enim ingreditur *Mercurius vivus*, quædam *Mercurius dulcis*, quædam *Mercurius præcipitatus*, non autem *vulgaris*, sed magis iste, qui ab AUTHORE nostro *Arcanum Corallinum* vocatur, seu *Mercurius cum Spiritu Nitri fixatus*, item *Mercurius cum Spiritu Vitrioli fixatus*. Prosunt in specie in Symptomatis Luis Venereæ partium externarum, unde etiam à quibusdam appellatur *Unguentum Neapolitanum*, in Doloribus, Ulceribus sordidis Venereis, ac similibus; item in Pustulis externis durioribus, item in Scabie. Quæ verò cum *Mercurio vivo* parantur, ultimum ferè refugium sunt in Tumoribus Gallicis Venereis emolliendis, item contra Ganglia seu Nodos, Germ. *die Oberbeine*, contra Scirrhos, &c. v. g.

♃. *Pinguedo suilla:*
Cum *Oleo Laurino & Mercurio vivo* in Mortario lapideo cum Pistillo ligneo subigatur, donec fiat *Unguentum* contra Scrophulas resolvendas optimum.

Pertinent huc omnia *Unguenta ex Mercurio vivo parata*, quæ extrinsecùs inunguntur, vel Articulis, vel etiam Spinæ Dorsi, pro excitanda *Salivatione* in Cura Luis Gallicæ. Sed observetur, quòd semper debeant esse præmissa Universalia seu talia, quæ servant Corpus spirabile & poros apertos.

Unguentum de Nicotiana. *Unguentum de Nicotiana* ritè paratum multi usus est. In omnibus Vulneribus mira præstat, quæ ipsa valdè consolidat. Nam notum est, quòd solum *Decoctum Nicotianæ* Vulneribus infusum, vel si cum eo Vulnera fuerint abluta, valdè conveniat in eorum consolidatione. Optimum fit, si *Nicotiana* coquatur cum *Ligno Guajaco*, & *Decoctum* iterum de novo cum *Nicotiana* coquatur. Tale *Decoctum* est valdè proficuum in Fistulis. Contra Tineam Capitis & Pediculos valdè prodest Unguentum hoc, in Infantibus præprimis, ubi tamen cautè agendum est. Addatur autem hic *Oleum Spicæ*; imò si *Radix Gentianæ* pulverisata cum *Oleo Nicotianæ* subigatur, & aliquot guttulæ *Olei Spicæ* addantur, mirè fugantur Pediculi. Alias verò optimum est *Linteum* illud, quo Aurifabri Vasa inaurata abstergunt, cui fricando Pediculi adhærent vita privati.

Unguentum Nihili. Convenit ad Oculos, imprimis in eorum Tumore & Rubedine.

Unguentum Pectorale. A quibusdam commendatur ad Dolorem Pectoris; ad Expectorationem, quam promovere dicitur, item in Tussi sedanda; subigitur cum *Oleo Liliorum alborum*, & inungitur Pectori:

Unguentum Pediculorum. *Compositionem* videbitis in *Pharm. Augustana.* Convenit ad abigendos Pediculos. Alias, quod suprà dixi, præstat hic *Linteum* vel *Pannus*, quo Aurifabri solent abstergere Vasa argentea post inaurationem; quo Panno probè fricentur Capilli & Caput.

23. *Unguentum ad Perniones.* Compositionem habet AUTHOR hic.

Unguentum Pomatum. Dicitur ita, quòd fiat ex *Pomis.*

Unguentum Diapompholygos seu Nihili Nicolai. Ad consolidanda Ulcera convenit.

Unguentum Populeum. Externè contra Agrypnias adhibetur.

Unguentum Potabile. *Unguentum Potabile* variè conficitur: optimum est, quod *Sperma Ceti* recipit. *Dosis* est ℥j. Præstat tamen *Sperma Ceti* crebriùs sumptum.

Unguentum Resumptivum. Ita dicitur, quoniam adjuvare dicitur Corpus, ut resumat denuò Carnem & crassescat. Propterea in usu est in Atrophia, in Hectica, item post Febres, si eodem illinatur Spina Dorsi.

24. *Unguentum ad Scabiem*, *Unguenti* hujus loco sufficit *Balsamum Sulphuris.*

26. *Un-*

Croc. ʒß.
Ung. Rosat. Alabastr. ana ℥ij.
Ol. Nucist. ʒv. ℈j.
Acet. Sambuc. parum.
F. f. a. *Unguentum*.
Vires. Inungitur Temporibus, Fronti, & Cervici pone Aures, ad conciliandum Somnum.

26. *Unguentum Splenicum*.

℞. *Ol. Amygdal. amar.* ℥i. *Cappar.* ℥ij. *Nucl. Persic. expressi* ʒiß.
Succ. Rad. Bryon. Cyclamin. Cicut. ana ℥ij.
Gumm. Ammoniac. in Aceto dissolut. Bdell. ana ℥iß.
Pulv. Cort. Cappar. Tamarisc. an. ℥iß. *Fraxin.* ʒvi.
Ceterach, Summ. Centaur. min. an. ℥ß.
Sem. Cymin. Aceto macerati, & iterum exsiccati, ʒij.
Cera nova q. f.
F. *Unguentum*.
Vires. Vim habet calefacientem, emollientem, resolventem, aperientem, roborantem.
N. Penetrandi gratia potest addi ʒj. vel ij. *Ol. Spic.* vel *Ol. stillatit. Absynth.* ℈iß.

27. *Unguentum Sympatheticum Crollii*.

℞. *Adip. Veteris Aprugn. Ursin.* ana ℥iv.
Bulliant per horæ dimidiam in *Vino rubro*, fundanturque super *Aquam frigidam*, colligaturque *Pinguedo* supernatans.
Dein
℞. *Lumbricorum lotorum pulverif.*
Cerebri Aprugni,
Santal. rubr.
Mumia,
Hæmatit. ana ℥i.
Usnea à Cranio Hominis interempti. ʒi.
F. f. a. *Unguentum* cum Pinguedinibus illis.
N. 1. Animalia illa quò seniora, eò Adeps melior.
N. 2. *Usnea* colligenda Luna crescente, & in bona Domo existente, Veneris scilicet, si fieri possit, non Martis, aut Saturni: parandumque *Unguentum* Sole in Libra existente.
N. 3. Sunt qui omittunt *Usneam* & *Mumiam*.
Usus. Hoc *Unguento* sanantur omnia Vulnera (modò Nervi, Arteriæ, &c. non sint læsæ.) Ungatur Telum, quo Vulnus inflictum, quotidie semel, si necessitas urgeat, & Vulnus sit ingens, alioquin secundo, vel tertio die inunxisse sufficit.

N. 1. Telum servetur in Linteolo mundo, & loco non nimis calido, ne damnum inferatur Patienti. Cavendum etiam ne Pulvis super Telum cadat, nec Ventus afflet in loco frigido, alioquin Patiens mirè affligeretur.
N. 2. Si Vulnus punctim inflictum, ungatur Telum versus mucronem descendendo.
N. 3. Si Telum desit, Sanguis ex Vulnere Lignello suscipiendus, quod dein, ut de Telo dictum, tractandum. Hac ratione Dolor Dentium mitigari quoque potest, si nimirum Lignellum Sanguine Gingivarum imbutum, *eodem Unguento* inungatur.
Operatio hujus Unguenti perficitur *Identitate Balsami*, sive Spiritus illius Balsamici, qui in Homine & Cruore idem est, Inter hos enim Spiritus non alia est differentia, quàm quòd in Homine Spiritus ille adhuc vitaliactu vigeat, in Cruore autem coagulatus sit. Quare cùm experiamur affinitatem Sanguinis tantum posse, ut uno Fratre, vel Consanguineo proximo Peste correpto, & alter etsi longo viæ intervallo absit eadem afficiatur; quid non fieri posse autumabimus Sanguinis identitate? (Ω)

28. *Unguentum Terebinthina*.

Germ. *Einterfälbichen*. Gall. *Onguent qui facilite, ou qui ayde la suppuration des Ulceres*.

℞. *Terebinth.* ℔i.
Vitell. Ovor. Num. vi.
Mastich. Myrrh. Oliban. an. ℥i.
F. *Unguentum*.
Vires. In Vulneribus generationem Puris promovet.

29. *Unguentum Viride potabile: Butyrum viride F. F.*

♃. *Herb. Salv. Hyssop. Prassii, Menth. Betonic. Scolopendr. Scabios. Cichor. Fœnicul. Meliss. Veronic. Matrisylv. Aquileg. Rut. Petrosel. Millefol. Cent. min. Agrimon. Aristoloch. rot. Plantag. c. toto*, M. ij.
Butyri Majalis ℔viij.
Infunde *Herbas* omnes recentes, suo quamlibet collectionis tempore, in *Butyro*, itemque donec omnes collegeris & infuderis, postea exprime, expressam coque ad consumptionem aquositatis. F. s. a. *Unguentum*.
Vires. Expetitur a vulgo, assumiturque ad Sanguinem coagulatum resolvendum, Dolores leniendos, Pulmonum Mucilaginem demulcendam & expellendam. Quin & extrinsecus ad dictos Affectus adhibetur.

---

26. *Unguentum Splenicum*. De hoc *Unguento* notum est, quòd valdopere commendet HILDANUS *in Observationibus* in Scorbuto & Affectibus Splenis, ortis ex Malo hypochondriaco. Miscendum est cum *Oleo Cochleariæ*.
27. *Unguentum Sympatheticum Crollii*. Pro *Basi* agnoscit *Usneam Cranii humani*, & *Mumiam*. Vocatur aliàs etiam *Unguentum Armarium*. Descriptio potest videri in AUTHORE: conf. quoad Compositionem HOFFMANNUS *Clav. pag.* 112 & quoad Experimenta hujus Unguenti vid. BARTHOLINI *Acta Med. Haff. volum.* 2. *pag.* 266.
28. *Unguentum Terebinthinæ*. *Num.* 28. Hoc est quod vulgò vocant Germani *Unguentum Digestivum*. Compositio simplex est, & optimè convenit loco *Digestivi* pro Suppuratione, Vulneribus, Abscessibus apertis & Ulceribus, & Mundificationem optimè promovet.
Unguentum de Turia. Ad Crura ulcerata inveterata, aliaque Ulcera difficulter cicatrisantia, ad consolidationem perducenda, applicatum est egregium: de quo vid. GABELCHOVERUS C. 3. *Cur.* 69.
Unguentum ad Vermes. A me expertum est sequens:
♃. *Aloes hepat.* ʒij.
Fell. Tauri insp. ʒj.
Olei Colocynth. ℈j.
Absinth. q. f.
M. f. *Unguentum*.
Quod parti Vesicæ magnitudinis palmæ illitum, applicatur Umbilico. Si fortiùs adhæret, Vermes adsunt, iis verò absentibus, non adhæret: & dum adhæret, relinquendum est tamdiu, donec decidat sponte, & interdum solet expellere Vermes, interdum instar Mucilaginis liquefacti Vermes exeunt.
29. *Unguentum Viride Potabile seu Butyrum Viride*. Convenit internè in Casu ab alto, in Sanguine congrumato, & similibus casibus.

(Ω) *Vide quæ de Sympatheticarum Curationum vanitate alibi: & non semel diximus.*

F I N I S.

SE-

SECTIO SECUNDA.

IN

DANIELIS LUDOVICI
MEDICI DUCAL. SAXO-GOTHANI

PHARMACIAM

Moderno Seculo applicandam.

CUM COMMENTARIIS

WOLFFGANGI WEDELII.

LUDOVICI
PRÆFATIO AD LECTOREM. (A)

SIMUL ac paulò contentiùs & ex conducto quasi Praxim medicam adoriremur; præsertim iis tum in locis, ubi *Pharmacopoliorum* apparatu plerumque, *Chirurgorum* adminiculo perfrequenter, frequentiùs autem adhuc sufficientibus *Clinicorum* impensis (pro Curialium consueto cum complemento requisitis) ferè penitus destituebamur; atque adeò sæpissimè (quò in exemplum quædam referamus) nec continuè Febricitantibus, Pleuriticis, Apoplecticis, Puerperis in Suppressionibus, &c. (etiam Plethora præsente, & Morbi tempore adhuc commodo) *Venam secare*; nec Colicis, Dysentericis, Apoplecticis, Nephriticis &c. *Clysteres* præscribere poteramus: nec ob externos illos defectus facultas suppeditabat; ut Clientes nostros in languoribus querelisque suis, *eutùs* quidem, tot totiesque ((* a) pro satagentium quorundam more) variatis *Topicis* hinc inde perungeremus, aut involveremus: *intus* verò tot *Remediorum Generibus* ac *Formulis* (etiam ad minoris momenti Symptomata, præter realem tamen necessitatem directis) quotidie tractaremus; aut ne nihil non egisse videremur, disposita saltem circa Lectulum Phalange minus morigeros obvallaremus; id est (quò compendio methodiceque loquamur) postquàm hic non dabatur locus, ut longas in præviis *Præparantibus*, & pro primarum viarum saburra, subsequis internis vel externis *Laxativis* aut *Purgantibus* (pro disponendo scilicet Subjecto) moras secundùm consuetudinem magis,

VVEDELII NOTÆ.

(a) *Pro satagentium quorundam more) variatis Topicis hinc inde perungeremus aut involveremus, &c.*

Haut adeò de iis nobis nunc sermo est, qui *Detuthbentium* dignitate, singularitate, austeritate, impatientia, inconstantiave hodieque nonnunquam confusi, licèt aliàs rerum suarum satis gnari; nihilominùs tamen sub ea nunc temporum iniquitate, salariorum parcitate, conditionum inter tot competitores raritate, existimationisque medicæ potissimo ferè hinc decremento, nil non teneantur, aut indies *Remedia accumulare* coguntur: saltem quo *Impatienti Patienti* satisfiat; ipsi verò non deferantur, præjudiciisve postmodùm aggraventur. Verùm cum *Authoritate* (vel olim, privatisque utplurimùm de caussis) perdita aut labante, nil tunc habetur reliqui, quo primitùs alliciantur aliquandiu, aut *obsequentiores* serventur *Ægroti*. Vel ob penitioris ad Praxin Medicam Manuductionis ab initio defectum, & surgentem hinc circa *Morborum* complicationes, eorumve *Exoterica* accessoria, *Symptomataque* urgentia, *Criticorum dierum* motiones, *Prognosticorum* applicationes &c. hæsitationem, ad quævis postmodùm lamenta vel incommoda superficialia, *quavis quasi hora*, *Medicamentum* præscribitur: quo fieri sanè nequit, quin Stomachus ampliùs aggravetur, Pharmacorum operatio impediatur, aut in ea miscella sumptus multiplicentur, Pharmacopola ditetur, præscribens tandem si versatior supervenerit, vel tacitè derideatur, fideque demum excidat. Nam qui recensita nunc, cum Medicamentorum agendi (quousque quidem penetrari potest) modo noverit; sua semper eum Medica prudentia (utpote quæ æquè ac oratoria *Demosthenis* hypocrisis, primum, secundum atque tertium in Praxi est) exhibuerit, Existimationi suæ, quomodocunque tandem, ac privatim quoque caverit: (ubi diligentissimus *D. J. Jonstonus in Idea Med. Pract. fine* legi meretur); eidemque porrò per circumspecta Prognostica curatioresque Medelas confidentiam, inter divinæ Benedictionis serias sollicitationes, successivè per gradus, aut semel tantùm apud eminentiorum quendam pararit; haud adeò difficulter (cæteris paribus) conciliabit sibi, etiam in aliorum medio, superiorive Conclavi decumbentium obsequium. Picam quorum-

---

(A) *Meruisset sanè hæc de* Selectu Remediorum *tractatio ut clariorem & distinctiorem, quàm* Ludovicus *est, Scriptorem nacta esse:. Materia enim ad medicam Praxim exercendam apprimè necessaria, adeò frequentibus Parenthesibus, prolixisque Periodis ad nauseam usque productis, est pertractata, ut maxima animi constantia & scientiæ perquirendæ studio opus sit, vel ad unius paginæ absq; tædii, ne dicam rabiei, periculum, lectionem absolvendum. Neque in tanta Autoris obscuritate aliquam speres ex* Wedelii Notis *accessuram lucem; simillimo enim incomposito stylo, tantùm abest ut aliquam rei claritatem, quin potiùs crassiores tenebras profundit: ut prorsùs illud aptari possit,* Dignum patella operculum. *Nos in adeò molesto negotio, eo tantùm contenti erimus, si tractationis fastidiosam & semper æquabilem prolixitatem* Titulis *quibusdam interpositis aliqua ratione abrumpamus; sique typorum sphalmata, quæ innumera sunt, & sensum sæpenumerò turbantia, quoad fieri poterit emendemus & corrigamus.*

gis, quàm specialem Affectus exigentiam necteremus; aut post has vel illas *Venæsectiones*, & inter unum alterumve *Appropriatum* (*b) tot insuper *Exoterica* ac (genuinarum Indicationum respectu) reverà supervacanea, sæpeque magis noxia, *Julebos*, *Emulsiones*, *Condita*, *Mixturas*, consimilesque *Trageas*, *Morsulos*, &c. seu liberalioris alterationis, seu corroborationis, aliarumque intentionum (ac directè haut quaquàm tum necessariarum) gratia, in aciem aut pro colophone tandem produceremus; vel demum in urgentiorum Indicationum complementum diffusos in *Solaria*, quoque *Lunaria Bezoardica*, *Gemmea*, aut in *Analeptica Margaritis*, *Gallia*, *Alchermes*, *preciosioribusve Oleis* præter rem turgentia, sumptus faceremus: Breviter, postquàm sic quamplurima, quæ vel nonnullarum singularitas extulit, (*c) vel Practicæ passim è Gallorum, Hispanorum, Italorum recensitis collatisque sententiis natæ, nobis Germanis imitanda imperant, insuper habere cogeremur; ex adverso verò *Magnum* illud *Oportet*, Necessitas nos ad *Necessaria* tantùm atque paucissima quædam, præsentiora parabilioraque compelleret, identidemque juberet, ut (si quidem officio pariter atque expectationi miserorum satisfacere vellemus) non solum *citò*, *tutò ac jucundè*, verùm etiam *parvo compendiosoque* curaremus; atque viam hanc (quam ab initio tot externæ difficultates ingratiis muniebant) incedentibus, & quæ *Necessitas* (licèt ob tot omissionis peccata trepidantes) docuerat, in *Regulas* vertentibus, res nihilominùs ex sententia (divina benedictione) cederet, paucisque aliquot *Specificis*, ac consimilibus, Affectui mechanicè quasi, debitoque tempore oppositis *Remediis* (etiam *simplicissimis*) idem efficeremus, quod alibi per multas circuitiones, aut varias Pharmacorum accumulationes (sæpè minùs feliciter quærebatur: Observavimus tum, & satis intelleximus, quamplurima in Actionibus nostris (varia quidem de causa varioque prætextu) communiter imperari vel adhiberi, quæ tamen in rei veritate, planè sint frustranea vel superflua; quæque Natura tantùm toleret, dum postmodùm egregiè contulisse creduntur (ceu in permultis Venæsectionibus, Purgationibus, Alterationibusque videmus) quæque Curationis felicitatem aut celeritatem potiùs protelent, aut saltem instar *Adiaphororum* semet habeant, non noceant omissa, non juvent adhibita. Hæc tamen omnia cùm nihilominùs multis impensis, majoribusque *Palati Sanitatisve* sæpè (si ita loqui licet) *vexationibus* redimi passim cerneremus; commodè verò lustrari vel concentrari posse, imò magno decumbentium emolumento debere viderentur: Conjecimus tunc temporis *Observationes & Cogitata* nostra in chartas, edituri fortassè, ceu juvenes solemus. At cùm eodem tempore *Helmontii* (desidium nunquam satis laudati flagelli vel suscitabuli) lectio increbesceret: *Glauberus* porrò in prioribus suis de quibusdam similiter haut inconvenienter moneret; ac postmodùm *Zuvvolferianæ Animadversiones* locupletissimæ in publico sequerentur; abjecimus Curam istam. Donec paucis ab hinc annis nos nonnemo denuò ad *Operis* (tanquam ex alio capite, aliumque in finem sua transfingentis) *revisionem* excitaret. Unde horis succesivis reassumsimus laborem, & cum recentioribus Scriptis ampliùs eadem Opera conferendo, hoc quod inde (pro parte quidem *Pharmaceutica*) natum est, divul-

---

eumdem deliuet, aut (postliminio sæpè revocandus (tantisper contemnet. *Medicamenta* interea non secundùm seriem, sed necessitatem (uti quotidie unum è reverà activis, Morboque legitimè oppositis, duove, rarò tria discrimus, sufficiunt, & interdum planè nullum, utinam Habitiores hoc crederent! oppidò magna similiter est Medicina) disponet: *Resolventibus*, *Figentibus*, *Detergentibus*, *Invertentibus*, *Absorbentibus*, *Anodynisque* suis, & si quæ sunt præterea minùs adhucdum explicatæ operationis, securè confidat; *Purgantibus*, *Emeticisque* haud difficulter moderabitur; *Confortantia* ac *Suscitantia* Pro re nata facilè interponet, &c. Utinam vere exurgeret alterius Professionis eruditus aliquis, dum Medici (ordinarii præcipuè) citra arrogantiæ cujusdam, vel ad consultationes insufficientis notam, sinisteriorisve tandem eventus imputationem, tangere hæc privatim nequeunt, qui Magnatibus saltem dum alii oppidò consulunt, *Cæsaris Episaphium* paulò diffusiùs explicaret, & incommoda ostenderet, quæ in ipsos tandem è parili diffusiorum *Consultationum*, *Congregationum*, *Consiliorum*, & consequenter etiam *Remediorum* conservatione dum intimioris admissionis unus aut alter (utpote constitutionis eorum, aliarumque externarum, potissimùm quandoque conferentium *Circumstantiarum* magis, Artis suæ de cætero sat ignari) sem æquè transigerent, redundant. Sæpè sub ejuscemodi Morborum æstimationibus, Remediorum collationibus, anteactorum pensitationibus aut (nec rarò) Taxationibus, notabiles quidem dissensus, contentiones, præjudicia, animorum) ob *vile Systrum*, vel penitioris cognitionis aut accommodatioris *Curationis præsumptionem*) alienationes, rancorem, invidiam, arrogantiam, aut si sinisteriùs res cedat, ἐπιχαιρεκακίαν. Quod autem Patientem in ampla hinc concepta spe attinet, circa executionem agendorum, procrastinationes lentioresve tractationes, circa delectum (ceu inter cœnam dubiam) hæsitationes, competentis Methodi confusiones, &c. fortè plùs vice simplici notavimus: singulariorem verò feliciorem, facilioremve Curationem profectò rariùs: ut Hæredibus sæpè id genus Collectanea nauseam postmodùm, Authoribus præjudicio vel despicatui fuerint Forsan vero totum hoc (præter meritò quidem expetitam homini Sanitatem) *ab Ægrotantium parte* potissimùm inde contingit, quòd plerisque istorum Medicus tantummodò quasi quoddam fit *Experimentorum Inventarium*, quorum aliud alio existat uberius: non autem, quòd sub *Rationis* insuper directorio Experimenta consequendo fini applicet, vel ubi id genus *Media* deesse videntur, nihilominùs invenire queat. Quod alteram vero partem concernit, *D. Jonsthonus* causas fortè *allegato loco* satis recensuit.

(b) TOT *insuper* Exoterica, *ac reverà*, &c.) *Remediorum*

hic & sequentibus recensitorum, suo modo, loco atque tempore circumspectè adhibitorum *efficaciam*, absit, ut indistinctè elevemus. Complurium saltem secundùm ordinem solummodò (quo in generali Methodi designatione se invicem consequuntur), aut ob succedentium sibi seculorum consuetudinem, *Singulariora* hactenus promissa (ponamus ab Antecessoribus tantùm), Imperatorum necessitatem) formato præsertim individuali casu) superlativumque adeò effectu, seu negativè, seu ulteriori considerationi reliquimus: eoque magis, quòd si solida (non Dialectica) sæpè quæratur *Ratio*, cur hoc vel illud, quove fine, compendio, præeminentiave commodetur, dari pluries tum nequeat; intereaque *Curatio*, si non invertatur, saltem (nec rarò sic) protrahatur aut aggravetur. Indeque forsan est, quòd dum ipsimet ægrotamus, adeò sæpè, circa *selectum adæquati Remedii* luctemur, ipsisque in subsidium vocatis (dum *Aristoteles equidem ut Philosophus curari vult*) pariles hæsitationes injiciamus.

(c) *Vel Practicæ passim è Gallorum*, &c.) Absit, ut in cujusquam Præjudicium hæc dicta sint, aut ceu absolutè dicta accipiantur. Cùm cultissimæ Nationes sub præcedentis potissimùm inclinatione, & toto nunc Seculi nostri decursu, cultissima similiter habuerint ingenia, quæ neutiquam repetitis solùm *Venæsectionibus*, *Clysteribus*, *Purgantibus*, *Alchermes*, aliisque dilutis, secundùm vulgares aliorum (ceu alibi quoque invenias) abusus, Morbos tollere conata sunt: sed longè circumspectiùs per genuinæ Methodi accommodatiora, etiam selectiora postmodùm Chymica, cum propagationis quoque zelo (uti de *Laz. Riverio*, *in Editionis Arcanorum ejus Præfatione*, priùs istius discipulus, nunc Religiosus Venetus *P. Christini* memorat) incesserunt; idque eò nunc liberiùs, vel *manumissi nunc Antimonii* exemplo) quo præsentiora innocentioraque hucusque ista viderunt; totaque cultior Europa circa hæc quoque hactenus est occupatior.

Ita porrò nec liberaliores v. g. complurium ibi *Venæsectiones* indistinctè hic taxaverimus, &c. cum præ Septentrionalioribus nostris nonnullibi faciliùs ferre vel superare possint, æstuantior nonnunquam Sanguis eas queat exigere, & jam post *Poterium l. 2. de Feb.* usquedum exstiterint, inibi moderatiores. Saltem, quòd ex *Exterorum Observationibus*, *Adsertis ac Consuetudinibus*, suæ Genti applicatis, nobis quoque *Formam* atque *Leges* eadem expectatione tenendas condiderimus, id quidem visum fuit inconvenientius; utut v. g. in *Astrologicis* circa Tempestates longè certius quid prædicare deprehenditur, qui ad privatas quasdam, è locorum suorum planitierum conditione, saltuum situatione, Fluentorum Paludumque, Acris, periodicorum Ventorum, *Pa-*
palo-

divulgari nunc passi sumus; idque eò tandem lubentiùs, quòd post laudati modò (& licèt suppressis *Secretis* ejus destituamur, in plerisque tamen *Consiliis suis practicis*, sub accuratiore Affectuum pensitatione nihilominùs imitabilis) *Helmontii*, *F. Sylvii*, *Knoefelii*, aliorumque versatiorum *Monita*, ad compendiosiores *Curationes*, aut magis fundatam *Praxin* (quamvis diversimode pro locorum aut intentionum ratione) ducentia, nihilominùs videamus, diffusissimos illos *in Curationibus Processus*, antiquarias sine probabili ratione *Traditiones*, & ambages sæpe plùs quàm gladiatorias, adhuedum hinc inde, non sine multa decumbentium maceratione observari. Dum interim *Empiricus* fortè superveniens, simplici *Specifico* vel *Drastico* (ceu hodieque *Emetica* & *Opiata* timidiusculis adeò exosa sunt) Affectum diu methodiceque sed incassum tractatum tollit; aut eundem alius Medicus, qui agendi modum, adhibendi tempus, &c. in Remediis consideratiùs attendit, & *Naturam Morborum curatricem*, tunc tantùm ubi deficit, juvat; neutiquam verò accumulatis indies *Pharmacis* in lucta sua turbat, vel impedit, paucissimis, & sæpè vulgatissimis percurat; atque hinc *Artis ignaris* vel *Tyronibus* nonnisi secretissimis sua perficere haut infrequenter creditur; quod proculdubiò ansam postmodùm dedit, ut isti (morbo hodie frequentissimo) (*d) tunc demum se consummatos fore credant, si hujus vel illius famigeratioris Practici (præsertim suæ domi didentis) *Spiritus*, *Tincturas*, *Pulveres*, *Pilulas*, & cæteras *Formularum* descriptiones, sub speciali *Singularitatum* expectatione collegerint, & *Empiricas* tantùm, neglecta consummatiori *Theoria*, curatiorique *Methodo* postmodùm præscripserint. Suscepti laboris nos non pœnitebit, si vel horum saltem aliqui perniciosam istam persuasionem inde exuant; & vel incidenter comprehendant, *Morbos etiam simplicissimis ac vulgaribus*, *æquè feliciter curari*, dummodò cum judicio, secundùm Subjecti naturam atque conditionem adhibeantur. De quibus alibi (quasi *altera Tractationis hujus parte*) in *Observationibus* fortè nostris, si tempus & valetudo suppeditabit, diffusiùs dicemus. De cætero, quæ in *Libello de volatilitate Salis Tartari*, ante triennium publicato, in interlinearibus fortassè, nonnullibi obscuriora visa sunt, *Dissertatio* hæc hinc inde similiter dilucidabit: Quæ verò *de Taxis & privata Dispensatione* (materia equidem odiosissima) ingenuè tamen, & in nullius præjudicium hic proposuimus, obnixè rogamus, ne unquam à quoquam sinistrè accipiantur. Nemini suum invidemus commodum; nemini opinionem nostram obtrudimus. Nemo tamen nobis ex adverso exprobabit, si Medici Medicis majus nonnullibi emolumentum Ægrotisque levamen (tanquam proximiùs nobis obstrictis) hac tempestate voverimus. Et benè sit omnibus, qui forsitan Consiliis hisce non indigent; optimè autem, qui singula dextrè interpretabuntur. Nec enim cum ullo temerè super hac re unquam litigabimus, bonas horas meliùs locare gnari, & sufficientium *Responsionum* (sub singularum pagellarum inter se, & cum instituto hoc nostro collatione) probè memores. Si quæ verò concisiùs dicta, vel invicem minùs contexta videbuntur, attendere talia (speramus) desinet, quicquid vix binas sæpè lineas citra interruptionem (pro conditionis nostræ ratione) exaratas benevolè intelliget. Quòd aliena quædam, sive ad singulas *Classes* indirectè

---

voledorum Helmont, &c. conditione firmatas observationes (inter conjecturandum) potiùs, quàm ad externorum, vel à Chaldæis petitas traditiones respexerit. Ita, eum Viris hujus ævi versatissimis similiter asserimus operæ pretia longe majora facturum esse Medicum, si (ceu in ea nunc Artis, quotidianæ inspectioni directionique coram expositæ, dilucidatione, promptè confidentiùsque poterit) actiones suas, quoad ejus fieri queat, Regionum districtuumque suorum naturæ atque requisitis, etiam Antiquissimorum exemplo penitiùs accommodaverit: dum vel sola Victus Aerisque ratio ingentem aliàs hic mutationem infert. Notum est, Capitis Vulnera, Contusiones, Sedes & si quid ampliùs ad Trepanum usque illic extenditur, Germanos nostros haud difficulter superare; sique Oleosis non Balsamicis secundum famigeratiorum ibi quoque præscripta tractarentur, pellinerentur, deligarentur, Contusiones (etiam Cruore turgentiores) extra peculiarem necessitatem aperirentur, terebrarentur, rectè urgerentur, officiosè saltem Morti dubiæve Curationi dedi. An Tibiarum Ulcera alicubi, forsitan ob inconvenientiorem quoque tractationem chirurgicam adeò sint dysepulotica, è vulgatis olim ibi locorum Scriptis nunc non judicabimus? Erysipelatis curam atque Topica, in tædiosa Ulcera plerumque ducentia, jam ante *Sennertum* nostrum, (qui haud inconsideratè *de Venæsectione in Febribus Catarrhalibus* parili abusu monuit,) notarunt alii. Comitem cum Plica scorbuticum, ad Virum hunc sui temporis consummatissimum, tanquam in talibus versatiorem Patavio missum, è *l. 3. Pract.* constat. Morbos alios, eorumque penes nostrates conditiones suo adducemus loco.

Similiter & hæc pro supina inconsiderataque cujuscunque *Probatum est*, seu *Specifici* (ita habiti) exhibitione dicta nolumus: utut quidem Empiricis vulgoque non adeo infeliciter nonnunquam cedere videantur; superflua tantùm ab adæquata Methodo excesse voluimus. Utque bonus familiæ Pater protinus non omnia quæ utilia forent, comparat, sed tantùm necessaria; ita multo magis accuratiorem Medicum putavimus selecturum, quæ exactiori Methodo adæquata & quasi consanguinea sunt, ubi iis, quæ in linea tantùm collaterali affinia existunt, omitti que citra omnem istius truncationem queunt; quamvis etiam aliquam necessitatis speciem præ se ferant. Sanè paulò versatior dimidiæ quoque *Selectorum nostrorum* parti securè acquiescere poterit, pro quarumvis Intentionum suarum complemento; sive reverà curativo quopiam, sive palliativo saltem terminetur. Nam cùm *Viscus principale* quodpiam penitus & chronicè à tono suo dejectum pessundatumque fuerit, quanta perfectæ restitutionis spes queat, etiam ex *Universalibus* (ita dictis), *Acidulis*, *Thermisve* concipi, quotidiana docet Experientia. Quod autem *mechanicam Remediorum applicationem* attinet, similiter cum accuratione sua, & citra alienæ Morborum causæ, alienæque Partium functiona suppositione instituenda videbatur. Nam exempli gratia *Stomachi* quasi salivalis liquatio, & oleosarum a salinis terrestribusque particulis quasi Alcahestina separatio, forsitan à vulgaribus Menstruis ac Instrumentis haut parùm differre poterit. Nec mirum, si v. e. accusatur ponticum istud Acidum in Affectu hypochondriaco, neque insipidis (etiam Martialibus) Pulveribus, neque urinosis volatilibus (etiam oleositati quidam, picrocholis nostris haut adeò sæpè convenienti combinatis) fixisque ciccurari semper queat; dum extrema potiùs Ventriculi (per Poculorum, Veneris &c. excessum) flacciditas aut Fermenti mucilaginosa singulariorve corruptio peccat. Sed hæc in transitu. *Fr. Sylvii*.

Tum temporis, cum ea chartæ mandaremus, Practici sua tempestate famigeratissimi editum, nil, quod quidem vidissemus, erat, præter privatum quoddam ab Auditorum aliquo exceptum *Collegium*, *D. C. Hoffmanni libello de Ichoribus*, Francofurti annexum. Ubi cumprimis *contractior* quædam *Remediorum applicatio*, præ omnibus autem insolita ferè tritioribus, *Opiatorum frequentatio* complacebat. *Triumviratus* enim illa postmodùm extensio in acerrimas tandem contentiones desinens nondum adeò tunc advertebatur. *Knoeffelio* vero in genuina *Febrium curandarum Methodo* defendenda eodem tempore libertatum quis non laudaverit? Viri sanè vel è posthumis suis Excellentissimorum *Naturæ Curiosorum Ephemeridibus* insertis æstimandi. Reliqui deinceps parili in negotio usquedum satagentes aliàs erudito Orbi noti sunt.

(d) *Tunc demum se consummatos fore credant, &c.*) In exemplum superioribus annis, quò recentiora prætereamus, esse poterat *privatorum Medicamentorum D. J. Michaelis*, absolutissimi illius Medici ac Chymici, *Catalogus seu Descriptio*. Haut paucos scimus, qui eam (nec tamen una Viri genium ac consummationem) nacti, post quandam *Institutionum Epitomes* evolutionem, se totum Medicinæ ambitum emensos asserebantur, confidenter *Praxin medicam* adoriendo, qua sufficientia! (dùm simplex vulgus, ritè secum cuncta agi putans, id non intelligit) supervenientes, ejusccemodi Curationibus alii haud rarò deprehendunt. Quot etiam sub primis studiorum annis *Universalibus* (vel quasi) dictis, & inde exculptis abripiuntur; ut relictis sæpè Manuductoribus meritissimis jactabundos ejusccemodi possessores, saltem quo *Homeri Opera in Nuce* compendioque cuncta habeant, sectantur: *Lege meam Methodum, & habebis mea Secreta*, rectè olim retulit *Capivaccius*.

(e) *ATQUE sic præter confusam notitiam, &c.*) Quantum

rectè profectò pertinentia, in luſtrationis decurſu hinc inde inſeruerimus, ſimiliter ne *Lectorem* offendat, obnixè rogamus; cùm ob *Materiæ*, *Laborum*, *Proceſſuumve* convenientiam, vel ob polychreſtas talium vires aliter ferè fieri non poterit. Principio totam *Materiæ medicæ* conſiderationem per *tria* illa, vulgò ſic dicta *Regna* inſtitueramus. Cum autem in *Purgantium* cenſu, cunctorum ſimultanea relatio, ſub *Pagellarum* harum recenſione nuper benè ſucceeeret, in reliquis *Titulis* idem, quamvis minori ſucceſſu, tentantes, ſemel inſtitutam *Tractationem* de novo revocare per temporis brevitatem noluimus. Si quædam prætermiſſa fuerint, uti non dubitamus, Materiæ vaſtitas procul dubio excuſabit, quod de ſingulis & inſtituto dicturi, quorundam obliti ſimus. De cætero qui mediocriter tantùm (ceu incipientem quoque Practicum decet) uſitatiora *Diſpenſatoria*, *Pharmacopœas*, *Chymias*, *Tyrocinia*, *Baſilicas*, *Armamentaria*, *Antidotaria*, &c. hactenus edita percurrerit; *Taxas* uſitatiores paulùm luſtrarit; *manuali* prætereà *exercitio* ſingula, vel potiora ſaltem, *Vulcano*, *Experientiæque* ſucceſſivè ſubjecerit, (* e) atque ſic præter confuſam notitiam, etiam *Odorem*, *Saporem*: *Colorem*, *Pondus*, atque *Molem*, realem inſuper (non accidentarium aut putatitium è *Libellis* vel *Traditionibus*) *Effectum* cujuslibet ſibi indies magis magiſque familiarem reddiderit; defectus iſtos promptè ſupplebit, & ſimul Sententiam noſtram non ſolum in complicatioribus haut difficulter aſſequetur, verùm etiam in nonnullis forſitan, pro tractuum ac circumſtantiarum ratione comprobabit. Nec enim *Opinione* tenùs, ſe diutina *Experientia* (hic locorum aliàs liberiori) fortè ſatis (in tantum) confirmati, quicquid horum eſt, ſcripſimus. Gaudemuſque hinc apprimè quòd in recentioribus quoque verſatiſſimorum quorumdam Virorum *Libellis* haud pauca (* f) (ceu in eandem Obſervationem in Chymicis, Anatomicis, atque Mathematicis plures incidere poſſe, novum nunc non eſt) ſimiliter relata reperiantur: ſiquidem aliàs nocentiùs nil exiſtimamus, quàm ex unica tumultuaria vel accidentaria *Annotatione*, citra repetitu neceſſarias *Animadverſiones* & *Circumſtantiarum* penſitationes quidpiam (à particulari quaſi ad univerſale) concludere, (* g) cùm uni ſæpè nulloque in negotio ſuccedere ſoleat, quod alteri nullatenus; aut non niſi poſt complures repetitiones. Sed hæc *de Inſtituti noſtri ratione* hactenus ſufficiant,

IN-

tum in eo ſitum ſit, quo quis *gratiora Remedia* præſcribat, vel aliorum ſecretiùs habita detegat & explicetur, experienti haut difficulter conſtabit. Sanè, omnes fere hinc ingratiæ, inconvenientiæque, quæ internis pariter atque externis accidunt. Impreſſo vero Memoriæ potiorum *odore*, *ſapore*, *colore*, nonnunquam etiam *conſiſtentia*, cuncta promptè moderabitur, nec portò, facta collatione, & circumſpecta poſtmodùm *Experimentatione*, in occultatorum iſtorum conjectatione adeo fallitur. Ita verbi gratia cùm ſub primia Praxeos annis plerique, quos miramus Practicorum, circa *Opiata*, perquàm eſſent timidi, alium vero famigeratiſſimum *Tinctura Pulvereque* ſecretè habitis plurimum præſtare reſciremus, utrumque nacti, *Opium* facilè deprehendimus, eoque exemplo, accedente *Med. Ind. J. Bontii* lectione, Veterumque tam liberalium collatione confidentiores facti, polychreſto huic Medicamini magis tum adſueſcere didicimus. Ut proin Medicinæ Studioſus equidem haut malè ſibi conſulat, qui domicilium apud Pharmacopœum, Chirurgum hinc & Aurifabrum, in Academiis legit, materiam eorum & encheireſes, ceu aliud agendo cognituras. Quàm verò Publicum demereretur, qui dum *Carteſium Boyleumque*, Illuſtres Viros, ſubſequiſque aliquis conceptui aliquantò manifeſtior *Colorum* eſt data ratio, *Odorum* quoque, forſan & *Saporum* (tanquam ſimiliter quarundam *Tactus*, vel *Ariſtotele* advertente, *Specierum*,) naturam explicatiorem per Obſervationes redderet. Ut vulgatiſſima tantùm allegemus, quot inter *Deſtillationes*, aliis innoxias, gratiam nativam perdunt, *Cheiri*, *Hyſſopus*, *Ocimum*, *Salvia*; ipſa *convallium Lilia* vix dimidium referunt ſui, ceu quoque *Spiritus Roſarum abſtractitius*, dum *fermentatitius* ipſaque *Aqua ſimplex* adeò fragat; *Roſmarinum* per ſuperabundantes tantùm aliquot pugillos ingratè herbidas reddit: multaque inter ſe miſta tertiùm planè ſiſtunt Odorem; uti verbi gratia manifeſtè *Sambucinum*, ſi *Aq. Roſ.* unciæ tres cum ſcrup *Opii* aliquandiu reponatur, Cinnamomeum ferè, ſi *Malum Cydonium* cum aliquot *Spicæ auſtra* ſpicis, vel in ſtrophiolo geſtetur, eùm tamen Fructus in conclavi jam putidum per ſe oleant, ceu quoque *Myrtilli* noſtri comeſti: *Buxus* in reſtagnantibus aquis putreſcens, *Cinnamomum* in acidorum liquorum miſcella ſatiſcere alibi notavimus; forſanque plura alio tempore adducemus. Ut profectò verſatioris Practici nota non ſit poſtrema, ſi guſtui odoratuique acceptiorem extempore (dum domi certiùs miſcere forſan non licuerit) præſcribat *Formulam*; adeòque hac in parte *H. à Mynſicht* laudem ſuam circa exquiſitiorem Proportionis Ingredientium obſervantia (utpote citra quam vel drachmam aut granum pervertere deprehendimus) oppidò vel à ditioribus ſaltem meretur. Licèt intereà paſſim in ipſo Ingredientium delectu, pro more tunc, aut forſean etiam affectatione quadam, oppidò titubarit: quod qui nunc evolveret, fortaſſis poſt *Zwelferi* talium Taxationes, actum ageret.

(f) *CEU in eandem obſervationem, &c.*) Simul ac *Verulamius*, ſpecialiùſque poſtmodùm *Helmontius*, generoſiſſimorum Virorum par, augmenta Artis noſtræ paulò preſſiùs urſerunt, increvit una denuò ſeverior, illa *de prioratu Inventionis* contentio. *Suum equidem Deo*, *ſuum Cæſari*, *ſuum cuique*. An autem vegeta, occaſione ſumptibuſque quin etiam haut deſtituta Ingenia, interdum quoque per accidens in idem incidere nequeant, id forſan pauci temerè crediderint. Quod anſam è peregrinantium, præſertim aditum aut commendationem quærentium, relatione, primiſve quorundam inventis nonnunquam capere poſſint capiantque, nemo negaverit. Et jam ante *Columbum*, confuſum quidpiam de Occidentalibus dictum atque ſcriptum eſt: nec tamen ante eum, *Ovum in menſa directum* ſiſtere quis poterat. Et dubitare forſan poſſet aliquis, an *Hippocrates*, *Eraſiſtratus*, *Ariſtoteles*, *P. Servitus*, *Euſt. Rudius* aliique, ſemper dilucidationis ſaltem gratia recentiorum Inventorum Authoribus fuerint ſuperallegari. *Aſellius* ſanè ipſemet ingenuè *Eraſiſtrati* mentionem facit. *Pecquetus* inter accidentariam ſimiliter inventionem, uti de re ipſa, ita de *Radio* quoque (aliàs rariore) haut adeò tum cogitaſſe videtur. *Fabricius ab Aquapendente* (dum de *P. Servita* tertiura neſcimus) Valvulas ſuas Circulationi nondum applicuit; & iſtæ uni ſolum argumento poſtmodò fundamentum præſtiterunt. An verò ex obſcuriſſimis *Hippocratis* ipſiuſque *Ariſtotelis* Phyſiologicis adiertis præ *Harvejo* ſeriò quid præſtendi queat, adhucdum ferè hæſitamus *A. Cæſalpinus* acutiſſimus poſterioris interpres, at, maximo genuinæ Philoſophiæ Peripateticæ damno, minùs nunc (cum *L. Bonemico*, *Feder. Pendaſio*, *J. Cæſare Cremonino*, ſuperiorumque annorum *Scherbio*, *Soanerio*, *Piccarto*, & ſi qui ampliùs, præter conſummatiſſimum in hiſce *Conringium* ſuperſunt) tritus, certè cum *Carteſio* in quamplurimis conciliabilis etiam huc accitus, longè aliud in *Quæſtionibus ſuis* conjecturando egiſſe videbitur. Sique porro pari paſſu recentiora quatuor vel quinque hactenus luſtrorum Inventa per præcedentiam metiri vellet quiſpiam, eorum quæ *de Affectu Hyſterico* diſputavit cultiſſimum Anglorum par, maximam partem jam ante 40. annos Jenæ pro *Loco* aſſeruit curioſiſſimus *P. M. Sleghius*: uti quoque eodem tempore *de Lacteis orta*, è rariſſimo tum *Profeſſ. Martiano de uſu* ... nobiliori, forſan ex *Helmontii* particulatim anteà editis, &c. Sanctè teſtari poſſumus, quod duodecennium haut adeò excedentes, fortuitò notaverimus in Fabis, Phaſeolis, Pyrorumque majorum Seminibus &c. quam poſtmodùm in Academia apud benevolentiſſimum Præceptorem *D. G. Rolfincium* in *Joſ. ab Aromatariis de Hydrophobia Tractatu* legimus, tenellam Plantulam. Quæ ante *Zwelferi* auſteriores ſæpè Taxationes in eadem materia conceperamus, viderunt Amicorum aliqui. Recentiora exempla, quia notiora data opera præterimus. Et cur alter eo, quo alius, deferri nequeat; cùm plures hodie credantur *Adepti*; & tamen plerique à ſola ſingulariſſimaque Divina gratia (ni fortè communicationem faventiorem aliumve modum ſubintelligant) ſua ſibi contigiſſe dicant. Nec tamen, quæ hactenus incipientium, multorum ſuperioris ævi ignarorum cauſa diximus, in *Excellentiſſimi Thomaſii* elegantiſſimæ *Diſſertationis de Plagio literario* Argumenti (oppido forſan continuandi) conſummationem dicta voluerimus.

(g) *CUM uni ſæpè, &c.*) Reverà hoc complurium meritiſſi-

INTRODUCTIO.

QUòd permulta *Pharmaceutices* Instituta medendique Consuetudioes, suis equidem de causis pedetentim superioribus seculis invectæ, moderoo nunc Germaniæque nostræ quamplurimis, præsertim interioribus tractibus, amplius haud admodùm conveniant, adeò quidem in propatulo est; ut quotidiana *Practicorum* (eas vel ingratiis interdum observantium, aut subductiori medendi ratione nonnullibi declinantium) *Exempla*, totiesque hactenus desuper quæsitas interpolationes diffusiùs adducere, planè sit supervacaneum.

Quòd autem nec istæ immutationes sub diversis *Pharmacopœarum*, *Dispensatoriorum*, &c. item *Constitutionum Taxarumve* titulis ac variationibus hincinde usquedum propositæ, requisitis illis (præsertim nos, Clientesque nostros intimiùs concernentibus) adcò satisfaciant, aut tot desideria sufficienter undiquaque levent, similiter profectò diffiteri nequimus: (* *h*) & in proclivi, ni fodiosissimum (adeoque præter institutum nostrum) foret, id per specialiorum quorundam recensionem & collationem ostendere.

Breviter proinde solùm & generaliori, quasi in re liquida, pertractatione (de cætero ingenuè ac citra cujuspiam vellicationem) impræsentiarum perquiremus, numne insuper alia quoque accessoria, *Cautelæ* vel *Compendia* dentur, quorum (ad prædicta exercitatissimorum Virorum consilia) accessu & observatione, totum hoc negotium cum traditionibus consuetudinibusque suis, hodierno rerum statui, complurium Districtuum exigentiæ, ac specialioribus proximiùs subterversantium couditionibus ac commodis forsitan adhuc aliquantò magis atque penititiùs applicari, seu ita (quoad ejus fieri posset) informari queat; ut (si compendio singula conjunctim eloqui voluerimus) *deinceps non solis saltem Urbium Emporiorumque affluentiis, aut Confiniorum maritimorumque commoditatibus, vel Aularum tantùm opulentiis, ditiorumve crumenis passivè respondeat: sed minorum quoque gentium Oppidis, interioribus (pauciorumque hinc commerciorum redituumque) tractibus, & gregariorum facultatibus (suo quodvis in genere) quadret. Ne porrò adhucdum tot Antiquiorum placita, modos ac media (nostratibus nunc oppidò inconvenientiora) quasi præsupponere, aut tenebrarum superioris ævi reliquias, (* i) & quæ ampliùs nunc (è simplici quorundam assensu, vel invalescente postmodùm componendi cacoethe, nimiave Chymicorum laborum extensione) nata sunt, preter ullam necessitatem adhucdum hinc inde retinere videatur, aut ex adverso Exterorum nunc consuetudines & topica adserta, in mediam quoque Germaniam indifferenter (quamvis more morbove multis hodieque sat frequenti) simul introducat, vel Correctiones (compluribus equidem necessarias) ultra modum tamen, & ad minutissima quoque, non sine frustranea laborum sumptuumque multiplicatione, & sæpè, gratiarum perditione, tantoperè extendat; sicque vel accidentariò in causa sit, ut per tot tædiosorum, cariorum, ingratiorum, languidiorum, in summa, tot supervacaneorum coacervationem, his vel illis de causis institutam decumbentium (alias satis afflictorum) fortunæ vel palatum ampliùs præter rem affligantur; ipsæve Curationes (magno Medicorum opprobrio & Ægro-*

titissimorum Virorum est fuitque Purgatorium, quo ad fidei usque & autoritatis elevationem Asserta eorum Processuumque veritas elevarentur, ab iis præcipuè, qui uno sæpè die *tot*, uti vocant; *Probas* conficere noeunt. *Repete*, olim Gladiatoribus acclamabatur: idque sub Laborum Chymicorum exordiis eò magis est necessarium, quò versatiores quoque, præsertim post intermissionem aliquam, aut memoriæ decrementum consequi sæpè nequeunt, quod anteà levi brachio præstabant. Ceu minima nonnunquam circumstantia, neglectim habita, totum perdit aut pervertit. Imò Processus quidam ita ferè comparati videntur, ut propter variabiles fortuitoque cuidam simul capositas tot minutias, satis quasi describi nequeant, quo semper & cuivis adorienti protinus succedant. Exemplum, ut secundùm institutum quædam adducamus, sit in *Cinnabaris Antimonialis* quantitate, olim etiam *D. Sennerto*, *D. Rolfincio*, quandiu ipsi adstitimus, *Deshardingie* (contra *D. Agricolam*,) alisque drachmis tantùm, postmodùm nunc unciis computata. Variante tamen nihilominùs in singulis destillationibus hodieque producti pondere: idque plerunque magis ipsius Tractationis, quam solius fortè Materiæ defectu: siquidem è viliori quoque Antimonio aliquando, quod satis erat, accepimus.

In *Tinctura Martis tartarizata nostra* confectione ipsimet nonnunquam punctum istud, quo pauco residuo reliquum plenariè transeat, attingere nequivimus: sæpiusque quod Filtrum permeare debebat & in fundo hinc (ceu nimium) in salinum, efficaa sanè Coagulum concrescere solet, bonam partem remansit; Liquore tamen transeunte nihilominùs satis adhuc saturato validoque. Nota est *Mercurii cum Ærugine & Sale com.* vel solo saltem *Vitriolo* fixato, & per *Tutiam* atque *Curcumam*, (hæc an omitti queat, necdum sufficienter experiri potuimus) auriformis coloratio. (Nam quòd residua hic sola *Venus* sit, eapresso eapulsoque *Mercurio*, præter pondus artuumque è gestatis Annulis denigrationes, ipsa Reductio docet.) De veritate interim Processus contendebant in vicinia superioribus annis Chymici duo famigeratissimi, fato nunc functi; quorum alter, quamvis aliàs adhuc versatior, negativam nihilominùs sustinebat, donec coram elaborato negotio convinceretur. Quid *Aurum fulminans* anteactis lustris non concitavit, ut diabolicis tandem Præstigiis adscriberet, in *Freitagii Anti-Sennertianis* cespitans hic, ut homines sumus, tum temporis *A. Luchtenius*, &c.

tum recentiores correctiones vel substitutiones attinet, haut paucæ sint superfluæ, nimisve curiosæ ceu in peculiari causa circa permulta similiter ostendit diligentissimus *D. L. Schrœtius*, inque aliis pariter, si opus foret, eum de similibus idem sit (ut labor hic, ita &) judicium, ostendi queat. Superflua præterea, non citra sumptus atque tædia sæpiùs, quin etiam alterius utriusve jacturam, exsurgat hinc *eorundem Remediorum duplicatio*, dum adhuc multi, sua quisque de caussa vel experientia, usitatorum hactenus plerisque passim acquiescunt.

Constitutiones seu *Ordinationes* in rebus Pharmaceuticis generales, quales etiam *D. L. Hornicous* superioribus annis edidit, oppidò priùs ad cujusvis loci conditionem restringendæ veniunt. Et postquàm id est præstitum, rari profectò inveniuntur, qui eas debitè observent; aut nemini magis (quem stringant) quàm Medicis (dum *Pharmacopola Chirurgique* & quod eo pertinet, sub severioribus quoque Constitutionibus, Medicationibus tamen suis abstinere nequeunt; *Empirici* verò in ildis suis ipsove foro tolerantur (dictatæ putantur: etiam boni Publici, quod tamen pluriumque in privatos quosdam denuò recidit, prætensionem.

De *Consultationum collegialiumque Conventuum* præstantia, nihilominùs quæsitum haut semper adeò exhauriente, paulò antè diximus. Uti inferiùs *de institutis Taxarum moderationibus*, raro tamen semet tales ostendentibus: & quanta hinc incommoda miserrimi hoc in passu patiantur Subditi, cùm propter incongruam nunc consuetudinem (sensim nec sine contradictione tamen invectarum) observantiam, aut quosdam in publicum quidem quadantenus redeuntes; consequentia verò incommoda profectò haut exæquantes reditus, vel privatissimas demum (sed non *Medicinales*, verùm *Culinarias*) *Dispensationes* à saluberrimo hoc, compendiosissimo atque adeò parabili medicandi (per manualem *Medicorum ordinariorum Dispensationum*) genere arceantur. Exempla, ut qui solvendo non sunt, inter istas arctationes luctentur atque crepent, hinc inde obvia, sed odiosa, habentur.

(h) *Et in proclivi, ni odiosissimum foret, &c.*) SI quis, quæ superiùs & hucusque dicta sunt paulò distinctiùs expendere voluerit, equidem deprehendet, quòd quan-

(i) *ET quæ ampliùs nunc, &c.*) Sufficienter hæc post *Helmontium*, *Sennertum*, aliosque, persecuti sunt *D. Zwelferus*, *D. F. Hofmannus*, & nuper *D. Wedelius* noster. Inferiusque fusiùs attigimus tam præcipitem illam diligentiam, quidvis è quovis vel ingratiis petentem; quam nimiam alicubi singularitatem, se citra propriæ inventionis *Formulas* officio haut satisfacere posse putantem. Quot vero hinc verbi gratia natæ sunt *Aqua Apoplectica*, *Hysterica*, &c.?

Ægrotorum damno) haud rarò hinc protrahantur. (* *l*) *Ne denique passivis quorumlibet Empiricorum abusibus indifferenter adeò pateat ;* (* *m*) *vel Exotericorum privatos solùm reditus nequiquam augeat, aut præconceptis istorum Opinionibus nimium favere vel inaiti deprehendatur. Sed (sub salubri nonnullibique laudabiliter cœpta permutatione) Recentiorum potiùs Observationibus, cultiori Methodo contractiorique Medicationi imposterum aliquantò intimiùs respondeat : sobriæ præterea, nec luxurianti Chymiæ, Polychrestorum & Euporistorum sufficientiæ, nostratium denique constitutioni, specialioribusque eorum (pro territoriorum ratione) requisitis, ac teneriorum suspiriis, miserorum necessitatibus, Professionisque nostræ gratiosissimis promissis proximiùs e & ua adaptetur, ut quod rei caput atque summa est,* Seculi moderni, *& immediatè magis hic implicitarum personarum (curantium aut curandarum) majorem aliquantò, quam alienigenarum hic consuetudinum vel persuasionum rationem habitam fuisse, indies magis magisque compareat.*

Magna equidem ea sunt *Postulata*: nec adeò absurdi sumus, ut vota unquam perfectè consummari posse credamus; tantum abest ut accessoriis hisce Cogitationibus vel Observationibus simpliciter sic & insolidum responsura putemus: qui probè gnari sumus desultoriæ vulgarium, vel terrenis nimis adhærentium Animarum, variationis seu circumsitationis, & quomodò communiter partim eant, qua (vel cum dispendio bursæ vel sanitatis) itur; partim verò salvatorem sibi unde unde quærant, qui pro concepta opinione seu citiùs, seu jucundiùs, minutiorive precio curet, aut se curare posse strenuè tantùm mentiatur. (* *n*) Nec impunitam, & à nobismetipsis sæpè per publicatos nostro idiomate *Libellos Practicos* atque *Chymicos* (egregio caritatis zelo) fomentatam licentiam, unquam (etiam ubi maximè caveture) insolidum cessaturam speramus. Sufficiet nobis, dum ad exhauriendum tot requisitorum ambitum *Typus* hic noster plenariè vix sufficiet, *si aliqua saltem è residuis incommoda hinc nonnullibi ampliùs impediantur vel detruncentur; & Medicis Ægrotisque tantùm aliquot emolumentorum quæsitorum manipuli ulteriùs accrescant : vel si tertius quispiam (uti dies diem docet, & quæ nostro nunc quadrant, sequiori forsan seculo, haut adeò convenient) instituta cujuslibet (publico beat volentes) Cogitationum collatione, perfectius aut accommodatius quidpiam, pro temporum ac tractuum ratione, deinceps eruat: aut tandem si modo (ab una quidem parte) Incipientes solùm aliqui (in vastâ tot Remediorum confuge, hyperbolicaque complurium commendatione, circa potiorum aut contractiori Praxi aptiorum delectum perfrequenter hæsitantes) modum hinc qualitercunque saltem invenerint, qui per* Euporista Polychresta *debitè securiusve incedere, vulgatissimas* Secretorum *jactitationes aut venaturas contemnere,* (* *o*) *aut* Myrothecium *quoddam privatum parvo constans, & compendiosum, ac sufficientissimum tantisper ordinare, aliisque præterea Eupraxias adminiculis actiones suas, sæpiùs notatis Districtuum ac Clientum circumstantiis aut desideriis, paulò penitiùs applicare queant : sique demum (& ab altera parte) secus sentientes, & vulgaribus medicandi modis consuetudinibusque nimium ferè adhucdum nonnullibi dantes, inde quavis ratione videant, eam nondum esse, aut unquam fuisse rerum ac traditionum Pharmaceuticarum perfectionem, aut absolutam quasi necessitatem, ut (licèt istis hactenus authoritas penè authentica, cum ficta temporis præscriptione, nonnullibi præsertim ab alterius ordinis aut professionis hominibus fuerit attributa) immutari tamen tutbi quidpiam, vel interpolari, detrahi aut (speciosiorum quoque) quædam penitus omitti nequeant, neve debeant,*

(l) *NE denique passivis quorumlibet &c.*) Ita, qun superiorum annorum inventa *Polychresta* protinus *Officinis*, indeque *Taxis* quasi ex condicto illata prætereamus, non sine animi turbatione quispiam nunc viderit, comptiores quoque *Vomitoriorum*, *Opiatorum Martialium*, *Cinnabarinorum*, &c. recentioris inventionis & observationis *Modos* atque *Formulas* indifferenter eo passim conferri, eademque opera *cultioris Medicationis Compendia* cuivis attentiori Observatori in subsequos postmodùm abusus inconsideratè propalari, saltem ut Medici, præsertim minorum gentium in locis nil habeant reliqui, quo emergente ibi Polypragmone quodam semet tueantur, aut super eas jactantias efferant.

(m) *VEL Exotericorum privatos, &c.*) Quotus est, qui ipsemet non sentiat, præsertim interioribus hisce tractibus, quantum inde nunc habeat Medicus, quòd in malignis aliisque improvisis perculsionibus tota die venalem circumferat animam, aliorumve præjudiciis semet haut rarò exponat, vel in Consultationibus cum alio in perpetua sæpè animorum alienatione, sub vili forsan Imperiali ejusve parte, enuncietur : dum interea nihilominùs per quotidiana sua Præscripta aliorum censum, quasi conductitius auget.

(n) *NEC Impunitam, &c.*) Quanta hinc in Rempublicam redundarint damna, utut ejus commodum pietasque quædam prætendatur, Practici non sine tædio notant. Nec satis erat, præter tot *Manualia Receptis* (suspectis quoque periculosisque) indifferenter. facta, *Conradum Khunrad*, *Keslerum*, *Glauberum*, aliosque Germanicè legi; etiam recentiores, Angli quoque, Galli (obi obiter monemus, *Glaseri* versionem *in duodec.* titulo *Chimischer Wegweiser*, longè accuratiorem videri altera, fusiori licèt, *in octav. Chimische bereued and Dorch Sthul*) Italique eo traducendi fuerunt. Cùm cuncta hæc (ni abusui totque consecuturis noxis cedere debeant) omninò Medici directione indigeant, cur Medicorum manibus, Eruditorumque saltem linguæ non relinquuntur? Exterorum exemplum eadem ibi incommoda post se trahere videas. Et putare fortè posset quispiam, ejuscemodi laboribus, ni à habitioribus vel animi gratia suscipiantur, domesticas utplurimùm subesse causas.

(o) *AUT Myrothecium quoddam privatam, &c.*) plura hujus generis *Myrothecia*, labente præcipuè hoc seculo, *Peregrinantium*, *Militantium* aut *Magnatum* usui seorsim, designata habentur. Quædam tamen nimis exuberantia; ex adverso alia curta nimis, nec (ut circumstantiæ variant rem) singulis in necessitatis tempore debitè satisfacientia; alia nonnisi *Secretis* vel *Quintessentialibus* circumscripta, multa de cætero inter hæc, libello saltem, (ubi *Turnheuserianam*, olim publicatum, profectò inexcusabile fuerit) aut Patrono quoque conquirendo destinata. Qui portatu facile, plerisque tamen requisitis in excursiones peregrinationesque obvenientes sufficiens voluerit, Personarum naturam (modo hoc modo illud magis admittentem) numerumque (nec tamen omnes statim ægrotaverint) Tempus hinc præterpropter præfisum, Loci conditionem, Medicamentorum denique destinationes, continuationes vel reiterationes (quandoque necessarias) expendens & inter se conferens, haut difficulter è *Polychrestis* aliquot, debitâ nec frustanea quantitate selegerit. Exempli denuò & Incipientium gratia, pro *Vomitorio Tartari Emetici* quid piam; *Pilulas* porrò *Laxativas Aloeticas*; item *Purgantes*, ex electivis quibusdam Naturæ convenientioribus, aut tantùm ad *Panchymagogi* modum compositas. *Pulverem* porro pro Adultis *Laxativum*, è quo, *Fructuum vulgarium Succis* aut *Syrupis* (uti passim obvii sunt) diluto, breves nec ingratæ (cum *rosatea* similisve *Aqua* portioncola) *Potiones*: sique *Magisterii Jalapii* quidpiam in angulo seorsim servare placuerit, dum omnes indifferenter non ferunt omnia: cum *Amygdalis* diluendo, vel in *Vini spiritu* (cum edulcoratione) solvendo. *Liquores* haut inaccepti provenient. *Pulverem* denique *Laxativum* pro Infantibus, qualem vel infrà descripsimus. Et cum *Vomitoriis* his nil sæpè magis necessarium proficuumque. *Oxysacchari Emetici* nostri *Mynsichti* quidpiam pro Ætatis ratione, ut hæc persequemur alibi, dicendum. Nec *Mercurius dulcificatus* commodè semper his defuerit, Ex *Opiatis*, quandoquidem non solùm Naturarum, verùm etiam Symptomatum, præcipue Vomitus gratia variatio quædam est necessaria; suffecerint tamen *Massa Laudani Pilularis*, *Pulvis* & *Tinctura* aliqua *Anodyna*: postremaque hæc (ni eatemporè placuerit) in *Liquore* quodam non præcipitante, nec nimiùm acido, (*Tinctura Bezoartica armoniacali*, *Tinctura Theriacali*, *Spirituve Epileptico*) proportionaliter diluta pro Infantibus; quemadmodùm etiam *Pulvis* pro iis similis, seu inferiùs designatur. E *Sudoriferis* ponamus *Tincturam Bezoarticam*, *Mixturamve Simplicem*; alterutram vel cum *Tartari* vel *Armoniaci Spiritu*. *Spiritum* porrò *Salis Armoniaci simplicem*, aut *Oleo-*

Proinde (quo *Opinionem* nostram aut *Postulata*, Experientia diutina haud destituta, pro qualicunque potiorum adhuc desideriorum complemento, quasi, tantisper prosequamur) si primo *vasta illa* Officinalium, *per ævorum aliquot decursu congestorum, aut hoc ipso Seculo (variationis correctionisve causa) Pharmacopoliis ampliùs propositorum, & adhucdum indefinitorum Sylva, tantùm pauca quædam, at in quavis Classe potiora efficacioraque, quousque licèt gratiora, & vernacula, aliasve parabiliora* Simplicia, *Simplicibusque propinquiora* Polychresta *seligerentur*: secundò, *si (inter hæc)* Composita (*quæ revera certos in Affectus aut circumstantias necessaria videbuntur) ut numero haud adeò magna sunt, ita seriò deinceps secundùm compendiosiores nunc, & Naturæ Artique magis conformes modos atque processus, circa consuetas ambages & vanas sumptuum profusiones præpararentur*: ac tertiò, *cuncta hæc tolerabiliori, quàm hactenus passivè factum est*, Taxa *seu pretio venundarentur*: *sique* quartò *demum ista Medicaminum (propriè dictorum, & pro Curationis decursu revera requisitorum)* Præparatio ac Dispensatio, *oculatis ipsius Medici manibus ac præsentaneæ pertractationi (ni forsitan vulgaribus prægnantiores ab utraque parte rationes alicubi obstent) insolidum relinqueretur*, atque adeò in paucis tantùm hisce quædam immutatio (publico tam proficua quàm necessaria) pro cujuslibet territorii ratione institueretur (*æque ac tota nunc die* Theoretica *nostra, imo ipsa specialis* Methodi medendi Præcepta *sub novis indies Experimentis & Observationibus), interpolationi necdum finita similiter subjicimus*; & Politicæ (*Pharmaceuticis illis sane longè consummatiores, antiquiores, sanctioresque)* Constitutiones *tempori publicæque saluti, superioribus annis immane quantum cesserunt, ampliusque cedunt*: Omninò tum putamus, quòd paucis hisce sic transactis (simul tamen *quæ* Medicum. Christiano-Politicum *decent, & ab aliis fusiùs, præsertim de fugienda morositate, negligentia, avaritia, & jactantia, in fine claudicante, traduntur, observatis*), totum hoc negotium cum difficultatibus suis (adhucdum per quasvis Constitutiones passi inemendabilibus) insigne planè sensurum sit levamen: quodque per isthoc medicandi genus quamplurimis (hujusmodi accommodationis perquàm indigentibus) tractibus, plerisque similiter ac potioribus *Temporum* nunc, ac *Clinicorum* requisitis admodùm hinc satisfieri queat. Nam (quò potiora saltem expendenda proponamus) *principio Ægrotantibus (in notoria hodie Rei pecuniariæ angustia ac tantumnon omnium hinc plusquam quotidianis querelis) complures* excessivæ supervacuæque Expensæ *reduci sic, seu compendifieri, eademque simul ratione permulti* Procrastinatores *aut* Medicorum aversatores, *qui vel sola sumptuum communiter impendendorum, aut angustiorum facultatum causa, quidvis inde patiuntur, aut* Detonsoris, Pharmacopolæ, Vetularumve *consilio experiuntur, priùs, quàm* Medicum (*re non rarò demum desperata) adeant haud infrequenter magis allici ac devinciri possent. Enumerentur porrò miseri tot ac tantorum Amstidum, Embammatum, Cuculorumque turgentissimorum, aliorumque (præter ullam necessitatem) ingratiorum concursu plusquam creditorio, è nimia Præscriptionum antiquorum observantia hodieque nonnullibi frequenti: quemadmodùm & frustranea illa* Maceratione, *quæ per Curationem (vulgatioribusque Formulis ac Modis, ad renitentiores quoque erraticos, complicatioresque sæpè nunc Affectus, secundum Practicorum decreta tractis) nequicquam attentatam, passim adhucdum observatur, & decumbentibus tot nauseas, aversationes, planctus, aut planè conditionata (de non gravando) Postulata exprimit; vel admodum* (* p) *insuper in causa est ut Medicos modò penitus negligant, modò re demum desperata vocent, aut tumultuariè alternent; vel in quavis Civisonum, Chymi-*

Obsfis vel *Cornu Cervi rectificato* combinatum; undique, etiamsi vel *Florum* aliquid simul adservetur, polychrestum. *Bezoarticum simplicem è Præcipitantibus* vel *Absorbentibus* (extra *Antimonialia* pro lubitu adjicienda) *Pulverem*. *Bezoarticum Minerale*, vel prout quis adsueverit, *Antimonium diaphoreticum*, sive aut ejus loco, vel pro superpondio *Martiale Cachecticum*. Præterea vel *Sudoriferum maximum Fabri*, vel *Antihecticum Poterii*, præcipuè pro Plethoricorum Muli reculatumque teneriorum bullitionibus. Accedat insuper *Sal* aliquod *Antifebrile*, quasi *Mynsichtianum*, aut ejus loco *Arcanum duplicatum*, cotumve ferè nunc recidens *Sal Polychrestum*: & cum *Theriacalis* quapiam *Mixtura* nullibi ferè non habeatur. *Camphora* randem polychresta *Essentia*; proque Puerulis interdum haut inconveniens *Cornu Cervi Magisterium cum Spiritu Nitri paratum*. Ea *Aperientibus* ac *Diureticis* satisfecerint *Arcanum Tartari*, æquè polychrestum; *Tinctura Martis aperitiva* convenientior, pro cujusvis consuetudine; *Limatura Martis sulphurata* aliterve ad aperiendum præparata; *Nitrum vitriolatum M.* quod etiam ipsius Spiritus loco esse posset, sed non incongruè seorsim servabitur ejus quidpiam, cum *Elixirio Proprietatis* vel *communi* saltem *Oleo Carvi*, & *Essentia Absinthii*. Porrò verò illa multi usus *Præparata*, *Oculi Cancri*, *Conchæ*, vel consimile quid, atque *Corallia rubra*, eisque plumosum solubileve (in *Tincturæformem Liquorem* facilè redigendum) *Magisterium*. *Hæmatites præp. Essentia Tormentillæ*, ac quædam *Vulneraria*, *Tinct. Martis adstringens*. Hinc *Pulvis* aliquis *Pectoralis Sulphuratus*, vel etiam *Benzoinatus*; *Pulvis specif. Pleuriticus*; *Essentia Florum Pectoralium epicerasticorum saccharata*, sed ne fermentet spissior; imò forsan quidpiam de *Oxysaccharo scillitico*, *Oleoque Fœniculi* aut *Eleosaccharo* simili. Ampliùs, polychresta *Succini Essentia*, *Cinnabaris nativa* vel *Antimonialis*, & inde *Pulvis* aliquis *Antepilepticus*, Infantibus etiam proportionatus. (*Magisterium Lunæ* cujusvis arbitratui cedat.) Sequatur autem *Essentia Castorei*, & propter occurrentia sæpè subitanea, una alteráve dosis *Specifici ad Partum ex Anguilla Hepate*; *Sief Ophthalmicum* attemperans, cum *Vitrioli albi* & polychrestæ *Pinguedinis viperinæ* particula. Demum de *Aqua Cinamomi*, *Hysterica*, *Apoplectica* vel *Carbunculi*, *Menthæ*, similive stomachica, & ad diluendum *Rosarum* aut insuper *Flor. Acaciæ* aliquantum: *Vivitur parvo benè*. Absit tamen, ut *Lexicon* hic quasi *Medico-practicum* condere voluerimus. Saltem è *Parabilioribus* potiora, æquivalentibus *Singularioribus* oppidò permutanda, quin etiam ab altera parte, si (pro circumstantiarum ratione) succenturianda in vicinia præsto fuerint, præcidenda desi-

gnavimus, quibus sub curatiori adhibendi Methodo, & domesticorum Euporistorum Chirurgicorumque (si opus fuerit) accessum, peregrè degens facilè forsan acquiescere posset. Sed hæc in transitu.

(p) *Insuper in causa est, &c.*) Invitat huc salutis avidos moderna quoque illa *Medicorum*, non in Civitatibus solùm, sed etiam in neglectioribus sæpè Oppidis *frequentia* seu affluentia. Unde, præsertim si de faciliori feliciorique Curatione rumor, privata nonnunquam de causa increbuit, alterum in medio conceptæ sibi Curationis decursu deserunt, quid alter possit experturi, quo plerumque damno; palam est: commodumque foret, si isti præcavendo, exorientique hinc Medicorum tædio, Animorumve sæpiùs insuper collisionibusque præcidendis, præter alia, vel Opificum (semet aut sua, sub numero excessivo perdentium) exemplo, certus fortè inter ingenuum præcipuè Selectum determinaretur *Numerus*, ne tot in uno loco Practici ab omnibus quidem *Aliquid*, in toto tamen tandem habeant *Nihil*. Quàm vero similiter deinceps si consulerent, qui animum Arti primitus applicaturi, eam ex *Anatomicis* quibusdam *Botanicisque* deliciis, conceptave nescio-qua majorum redituum facilitate æstimant; si ampliùs etiam expenderent molestissimos illos & simul periculosissimos labores, qui inter eam passim Ægrotorum ingratitudinem eaque præjudicia, satagenti hodie Practico postmodùm indies nec nocte quieta obveniant; qui tum reverà servorum servi fiant, Praxisque eorum quotidie circa *quintum severi Judicis Præceptum* versetur. Ut necessarios non in unum, sed *plures Studiorum annos*, in *Libros* ferè cariores, *Peregrinationes* quoque &c. sumptus, (cùm Deus pauciores etiam hic allevet) *Animam* vero patientem & ad quævis obfirmatum, cum agilitate *Judicii*, *Memoriaque* præsertim, in ea Rei Medicæ vastitate, vigore præsupponamus. Ne postmodò susceptam telam, privatissimo cum damno, vel non, vel perfunctoriè saltem absolvant; aut cunctis licèt ritè peractis, nihilominùs tamen passivè nunc deficiente promotione; Salario, Sostro, inter supradicta tædia erogatos sumptus exantlatosque labores (ceu à permultis non sine dolore audivimus) ferè detestentur. Et sanè mage hac tempestate *vilescentis ferè Existimationis medicæ* inibi causa hæret inter alias haut ultima. Siquidem qui in illa paucitate olim rogabantur & invitabantur, hodie sollicitare coguntur & diu satis expectare, Salaria quoque, quæ consultiùs reticentur. Usque adeò ut nonnullibi eo, quod joco nuper (exceptis tamen *excipiendis*) invertimus, similiter jocabundus querelas suas for-

micastrorum, Ardelionumve Consilia venaliave Pharmaca, (* q) *imò nonnunquam in Remedia planè prohibita præcipitentur. Prætaverentur sic permulti, sæpè funesti Pharmacopoliorum errores, per confusionem, permutationem; aut insufficientem, inversam, vel alias negligentiorem* Remediorum Præparationem, *&c. non solùm Ægrotorum sanitatem, sed Medici quoque famam ut plurimùm simul haud perfunctoriè affingentes. Præcideretur admodum occasio, qua Empirici (alias minùs plerisque in locis coerciti)* (* r) *imprimis autem* polypragmones Pharmacopolæ, *divulgatis & arreptis per* vulgarem Receptismum *elegantioribus aut præseatioribas* Specificis, Polychrestis, *eorumque* Formulis *vel adhibeadi modis (quasi patentiorem adhuc fenestram nacti), eo elatiùs ac impudentiùs, per æstimationis nostræ stragem, ad plebejoram plausus nummorumque capturas magis magisque impòsterum grassari possent,* Pharmaceutici apparatus possessores, Provisores, *aut (quiqui tandem)* Dispensatores, *tot supervacaneis expensis atque laboribus (quas tædium tandem, negligentia atque confusio imò nonnunquam damnum non unum sectatur) admodùm sic eximerentur. Ipsi tandem* Medici *magnam antiquæ autoritatis ac libertatis partem hinc recuperarent: ac ampliùs adeò* Dispensatoriorum *arbitrio* Formulisque *inibi authentisatis (sæpè non sine multis Curationis incommodis) alligarentur; sed ad* Singularia *quoque seu selectiora quædam) ex alio capite petita, nec Exotericorum præjudiciis vel abusui indifferenter exponenda) campo hic longè liberiori excurrere possent. Prætereà patentissimam nanciscerentur viam ulteriùs in* compriorem Methodum, convenientioresque Remediorum modos *inquirendi, propriis non alienis hactenus oculis viderent, idque securiùs quàm alienis manibus transigerent, quod caput rei saniorisque Practices,* (* s) & *(in Præparatione sua) indicibili sæpè accessoriorum proportioni vel tractationi (non sine dubiis indoctoram aberrationibus) expositum est. Præterea haud adeò sic (vulgari exprobratione) lucrent, tanquam acceptum aut paratum, quod cùm vix obolos aliquot inde habuere, Pharmacopolia absumserunt, aut peccarunt, Medicis itidem tum insontibus. Nec opus foret permultis, doctissimis quoque (quod non fiat cordolio scribimus), ut dum* Sostra *hodie quasi ulla vel parcissima,* Stipendia vera *rarò (quo antiquæ authoritatis tantùm quandam quasi umbram tueantur) sufficientia sunt; de privatis interdum quotis cum iis, qui olim pro Servis, nunc pro dextra habentur, indecenter transigerent; aut (contra propriæ Conscientiæ testimonium) è* maledicta illa Uromantia *lucellum quærere, vel quò nihil non egisse, videantur, adhuc inconvenientioria nonnullibi tractare, de misso Sanguine quidpiam prædicere, aut supervacaneis Visitationibus semet & Ægrotos tegerentur, ni fortè eos, paterna hæreditas, aut exoterica rei familiaris ratio Professionis sustentationem levet, &c.* Quæ tertia *Dissertatione* fusiùs expendemus.

Sunt equidem nonnulla quæ nobis quæsitoque hic nostro *Compendio* opponi queant: sed istis seu Exemplis, seu minoris momenti inconvenientiis, in speciali nunc singulorum *Postulatorum* pertractatione convenientiùs respondebimus. *De cætera, quantum ea Medicos quidem concernunt, is qui gratiosi saltem titulum expetit, sic in omnibus promptè se gerit geretque semper, ne dissentientes quandocunque tandem inveniant de quo in uno forsan alterove commate, quæ magno numero vulgatis in consuetudinibus meritò taxavimus, jure & citra calumniam conqueri possint.* Persequamur itaque institutum nostrum, & quid circa singula hactenus observaverimus aut opinemur ingenuè proponamus. Hauriat inde suo vase quilibet, quantum placuerit, aut ex usu Conditioni Districtuique suo fore putarit: nam ut Theologi (sed alio in sensu) loquuntur: *Consilia saltem sunt, non Præcepta.*

PRO-

---

fortè posset concludere:

Nunc dat Baldus opes; dat Justinianus honores:
Æris & assumii nil habet Hippocrates.

(q) *IMO nonnunquam, &c.*) Quæ & olim & superioribus annis (inter quæ tamen *D. Merreti* insignis viri, labores, Anglicæ linguæ peritia destituti nondum vidimus) de hisce edita sunt, supervacuè repetere, ingenuisve per alienæ culpæ recensionem ægrè facere noluimus: siquidem res alias in propatulo, diuque est ex quo vel *Opium* saltem cum *Apio* in *Proverbium* abiere. Sicubi verò, quod aliquando objectum scimus, improvisi vel humani quidpiam, etiam in privata Dispensatione nonnemo passus fuerit, re cum circumstantiis suis penitiùs excussa, longè alio ex capite id plerumque prodiisse deprehendetur; dummodò actionibus Natura accidentarium quidpiam interseruit, & hinc v. g. dato reverà Sudorifero Alvus fluere, à Laxativi consueta alias dosi, per Humorum copiam vel acrimoniam, planè diffluere cœpit; huic vel illi Pulveri Epilepsia, Arthritis, externusve Tumor supervenit, aut æquè ac Dysenteria, Affectus Uterini, Nephritis, &c. exacerbari visi fuerunt; & si quæ insuper per Præjudicia, præcipuè confidentium, & superciliosè grandem adeo parecphasin exigentium Mulierculaurum exaggerantur aut differuntur; Medicus vero generosius oppidò contemnit, aut, quod factu apud ejusmodi Sirones haut inconsultum erit, dupla vel diffusiori, pro re nata in collationem data *Dosi*, promptè diluit. Dum porrò hujuscemodi exoterica Symptomata, vel si quid amplius, è Vomitoriis præcipuè, Purgantibusque, ad grani dodrantem (præsertim in minùs ab initio familiaribus Subjectis) haut adeo semper (etiamsi Pharmacopoliis quoque præscribas) dimetiendis, ex improviso nonnunquam, imprimis latitante Febrili dispositione, instantibus Mensibus, similibusque etiam curationem haud rarò fallentibus exurgit, simplices quidem spontaneæ remissioni permiserunt, malitiosi verò vel refractarii apud alios extulerunt, implicitum autem Medicum ritè de iis certiorem reddere, quo exortas forte turbas sistat, noluerunt, &c. Vel demum, quod ut aliàs rarissimum, ita institutum hoc nostrum haud æquè tangit, dum aliis negotiis laboribusque distracti; tertio cuidam nec semper satis versato) in Pharmacopoliis tamen idem similiter sæpiùs, eadem de caussa evenisse constat) demandarunt, quod ipsimet coram oculatisque manibus expedire debuissent. Nam impræsentiarum hoc ipsum est nostrum *Postulatum*. Quod autem Practicus, frequentatissimus quoque, ejuscemodi *Dispensationi, Ponderationi, Obsignationique*, etiam citra adstantem, aut (extra necessitatis casum, præsenti nihilominùs directioni tunc subjectum) viliora saltem curantem aliquem) utrobique sic securè satis) sufficiat, operti nobiscum, qui vel hic solùm, anno non uno, sub extremo famigeratissimi felicissimique Practici *D. Balthas. Glassii*, Antecessoris nostri Morbo, solitarii) vel quasi saltem) viximus, affirmabunt. Quam verò Publico hic in parte conduceret si Superiores *Medicos Practicos ordinarios aliis Officiorum generibus* (ob causas sæpè haud adeò graves, Salariisve aliunde sanè emendabilem paucitatem) *intricari non sinerent*: dum aliàs vasta sua Professione sat sint obruti: & reverà, quod expertissimus *Crato* ad suum *Monavium* alicubi scripsit: *Nemo multa simul agat, eademque rectè.*

(r) *Imprimis autem polypragmones, &c.*) Hic nil addemus, nisi è *Sacris* illud: quod *Oculus Domini pascat Equum*: (Nam in materia ea lontica nimium putamus: *Mercenarium non curare oves.*) Et tamen plerisque *Pharmacopolias*, quæ publicè Publico præcipuè destinata dicuntur, ejuscemodi *Administrationis* adsignatam cernimus rationem.

(s) *ET (in præparatione sua) &c.*) Hic vexatissimi istius ℞. q. s. fundamentum est. Et reverà, ceu suprà jam *de Odoribus* ex parte notavimus, rariùs per solam simplicemque extemporaneæ nec antea tritæ *Formulæ Præscriptionem* obtinentur, ut quæsita in *Sapore, Odore, Colore*, vel *Consistentia* gratia semper & exquisitè respondeat: cùm *Drachma* sæpè, *Granum* aut *Gutta*, excedens aut deficiens, totum notabiliter immutet, utut ingredientia Methodo de cætero satis conveniant. Aliter verò longè res se habet, cùm ista, & quidem a nobismetipsis parata coram, per additionem, subtractionem, gustando, odorando, &c. moderari possumus. In simplicioribus eorundem *Vegetabilium destillatis Succis* &c. pro temporum tractationisque diversitate multa passim notatur diversitas; *Spiritus* eorum modò ardentiores modò temperatiores; *Minerales* jam acidiores jam remissiores habentur; & si quæ ampliùs sunt plurima, quæ non tam gratiam, quàm ipsum effectum operationemque, hinc justo sæpè intensiorem vel remissiorem concernunt: v. g. *validiorum Purgantium Opiatorumque Extracta liquidiora* vel (& tractu quoque temporis) spissiora; *Essentia Liquoresque Antimoniati, Opiati* &c. modò magis diluti, modò concentratiores &c. in menses sæpe mutabilia, aut repetita vice rariùs vel difficillimè eodem planè pondere, odore, sapore, vigore, consistentiave habenda.

WE-

PROLEGOMENA ETTMULLERI.

IN *Praxi Ordinaria* laboramus partim *Generaliorum Remediorum luxuria*, partim *Specificorum penuria*. Hinc illa specialibus in Casibus non sufficiunt, sicut contrà Specifica nobis incognita ferè Medicos deserunt. Cæterùm sub *Specificorum* nomine prodeunt *Arcana* nominetenùs talia, in recessu verò minimè arcana; unde utrumque defectum AUTHOR resarcire satagit, quoad *generaliora Selectum* concinniorem, & quoad *specialia* horum applicationem ad Casus speciales monstraturus. Rem *Exemplo* declarabimus. Vocatur Medicus ad *Ægrum Epilepticum extra Morbum malignum Epilepsia affectum*, sanè pro hujus Cura ex *Universalibus* occurrunt *Aromatica nervina*, sicut ex *Specialibus Cinnabaris nativa* & *Antimonii*, *Sulphura Antimonialia*, *Tinctura Lunæ*, *Radix Pæoniæ maris*, *Viscus corylinus*, *Castoreum*, *Spiritus Vitrioli volatilis* vel *Recrementa Pavonum*: ex quibus omnibus *Selectum* instituere, hoc opus, hic labor. Sub Remediorum ergò farragine fluctuat Medicus, & dubitat quid eligere debeat: Interim hanc fluctuationem removemus *Selectu & genuino Examine Remediorum*. Similiter vocatur Medicus ad *Hystericam*, pro qua curanda partim *Generalia Aromatica Carminativa*, *partim Specialia*, ut *Castoreum*, *Asa fœtida*, *Sulphur*, *Fuligo cum Aceto* assumpta, *Theriaca*, *Tinctura Granorum Actes*, *Gentiana*, *Succinum* &c. At verò ex his *Selectum* instituere, & quodnam horum huic Ægræ conveniat, turbat multos.

DISSERTATIO I.

DE REMEDIORUM SELECTU, SELECTORUM SUFFICIENTE PRÆPARATIONE, AC MYROTHECII CONTRACTIORIS CONSTITUTIONE.

PAulò antè notavimus, quòd *Materia Medica*, Pharmacopoliis (per invectas *Consuetudines*, ac toties variata *Dispensatoria*) hodieque injuncta seu proposita, *indefinitè ferè supervacaneis* (ut compendiosè loquamur) exundet: exuberantia quoque illa, citra ullam realem commodum, quamplurima incommoda, *Comparantibus* scilicet superfluos labores & expensas, *Medicis* in delectu penè confusionem, *Ægrotis* (seu in quos faba tandem cuditur) quo expensæ redeant, mercimoniaque (qualia qualia) denuò distrahantur, damnum non unum in Bursa vel Sanitate, præter ullam necessitatem erect. Advertimus præterea illam superfluitatem non solùm in antiquiori congerie, è *Græcorum Arabumque* commendationibus, subsequorum credulitate, vel negotiositate, *Mercatorum* relationibus, *Magnatum* affluentia, &c. natam; verùm etiam in plerisque recentioribus *Permutationibus*, *Substitutionibus*, *Correctionibus*, *Abbreviationibus*, & aliis (excessivis sæpe circa hæc) curiositatibus undiquaque inveniri. Notavimus similiter, quod ejuscemodi Cumulus, seu laudabiliter alicubi decurtari cœptus est, ita penitiùs adhuc præcidi, sique verum fateri voluerimus, *duo*, *tria* vel plura adhuc (in instructiori scilicet Pharmacopolio) *Millia* illa, ad *Centenarium* fortè vel unicum, aut ad singulorum duodecimam vigesimamve partem commodè reduci possint, ac jure merito (tanto subterversantium emolumento) debeant.

Dum autem isti *Contractioni* studemus, & qui per *paucissima* quidem, at *selectiora Euporista* (circumspectè solùm exhibita) curabile quodvis facillimè, & æquè feliciter ac per passivam (in *Pharmacopoliis* aut *Formalis*) Remediorum confugnm, profusosque alios pro more *Modos*, aut abstrusissima nonnullorum *Secreta*, curari quest ostendimus; ¶ t) neutiquam hinc *Polychrestorum* empirico penitus abusui patrocinamur. Nec dum tot (in eadem *Appropriatorum* vel *Symbolizantium* classe) Decades, tantùm pro theoreticis nonnullis (in Museo natis) *Compositionum legiones* conquisitas, aut intra latitiarum *Formularum*, ¶ v) sesquipedaliumve quorundam *Receptarum* complementum imperatas expungimus; unicum saltem aliquod (simplex aut compositum) in quovis genere statum innatum sceuanoniaatum volumus: una quasi fidelia omnes parietes dealbaturi. Qui pro notabiliorum (in Affectibus ac Individuis) circumstantiarum ratione, variatione quadam Medicamentorum opus esse oppido scimus: eam ipsam tamen in potioribus aliquot (citra Catalogum à tergo quoque scriptum) nihilominùs (quantum quidem hæc rerum naturalium obscuritas permittit) largiterque inveniri, Experientia diuturna confirmati scimus. ¶ a) Nam qui præterea, ad neglectas quoque vel indicibiles istorum Circumstantias, in Museo se ad superstitionem usque extendit; videat, ne eùm ad executionem ratiociniorum veniendum, & imprimis absentibus, minùs notis, delicatis aut teocrinribus Medicina facienda est, tota speculationum strues in Praxi collabatur; vel ne quidem in Myriade Medicaminum respondentem sufficientiam inveniat.

VVEDELLIUS.

¶ t) *Neutiquam hinc Polychrestorum, &c.*)

TAlis ferè (*seu olim in* Theriaca) erat sub studiorum nostrorum exordio, circa *Vitrioli Salisque Spiritum*, *Elixir Prop. Balf. Sulphuris* similiaque, magno sæpiùs æstuantium Hypochondriacorum Phthisicorumve damno. Postmodùm septentrionalioribus præcipuè in locis, circa *Sal* (*vel quasi*) *Viperinum*, *Tincturas Solares*, *Balsamum Vitæ*, *Emplastrum Norimbergense*, &c. Et nunc passim (*interdumque saltem ne nihil agatur*) circa *Tincturam Bezoarticam Anti Tartaream*, *Solarem*, *Nephriticam*, *Pulverem Nephriticum*, *Sulphura Solaria*, *Cinnabarim nativam*, *Spiritum Salis Ammoniaci oleosum*, præterque *Thee* nunc & *Chocolatam*, alia.

¶ u) *Sesquipedaliumve quorundam, &c.*) Quo similiter præcipueque pertinent illa aliàs insolita seu supervacua Officinis saltem, eo quòd semel aliquando *Composito* cuidam, *Pulveri*, *Electuario*, *Syrupo*, *Unguento*, *Emplastro*, eorum præterpropter drachma una vel altera (*è paucis plusculum*) insumatur, pro complemento quasi illata, v. gr. *Concha Venerea usta*, *Entali*, *Dentali*, *Umbilicus Veneris*, *Vitrum ustum*, *Rusci*, *Orobique* (*dum* Scillinis Trochiscis *jampridem aliud adsignatum est*) *Semen*, *Tribuli aquatici*, *Similacis aspera Bacca*, *Anguria Succus*, *Elaterii Folia*, *Pes Columbinus*, *Millefolii Genistaque Radix*, & quid non amplius? Deficientibus sanè *Asphalti* drachmis quatuor cum semisse, nemo *Theriacam* & *Trochiscos* pro *Mithridatio Cyphos* hodie debiliores credet. De Speciosioribus inferiùs agetur.

¶ x) *Nam qui* præterea &c.) Ut in *Anatomicis* ejuscemodi conjecturæ rem, donec severiùs ad Novaculæ aciem revocaretur, non expedieruot; ita si sufficiens & per præviam priùs manuductionem firmata *Experientia*, cum quadam in recensitis hic circumstantiis (*quasi Symptomatibus practicis*) tolerantia defuerit, Practicarum collationes, institutæ desuper Speculationes Causarum, è rariori quodam Casu venaturæ, præcisæ Temporum dimensiones, severiores Exotericorum directiones, & si quæ sunt ampliùs, quibus Naturam sibi, non se Naturæ Ægrotantiumque conditionibus accommodare instituunt (*quaque à necessaria Morbi potiorumq; Circumstantiarum perquisitione ac ponderatione, præsertim in Absentibus, confusa alias sæpenumerò Narratione referentium, oppidò differunt*); Medicationes profectò haud reddiderint feliciores, difficiliores potiùs utplurimùm, habitioribus raro obtemperantibus, plebejis etiamsi velint, non sufficientibus. Atque hinc haud infrequenter videmus, ut sæpè frigeant, vel à scopo declinent *eruditissimorum* quoque de cætero *Virorum*, solida tamen continuataque Praxi non confirmatorum de hisce *Judicia* vel *Consilia*. Imò exercitatissim.

quo-

Sic porrò, dum *parabiliorum notiorumque* tantùm *Syllogen* hic sistimus, *Arcana* versatiorum neutiquam hinc præcipitanter elevamus; qui hujuscemodi (incipientium saltem aut hæsitantium causa) *Selectis*, alia quoque ipsimet, pro re nata domi nonnunquam substituimus; & adhuc commodiora ab aliis, pro *Consuetudinis*, *Experientiæ*, vel *Locorum* ratione, secundùm intentiones nostras, pati libertate nunc aut olim surrogata suspiciemus. *Schema* saltem hic proponitur, cui securè quidem aliquis rantisper acquiescere, hinc inde tamen nihilominùs quidpiam, pro re nata, detrahere vel immutare poterit. Quanquam profectò Secretorum sat & super habeat, quisquis vulgatiora quoque Experientia confirmata (prudenter tantum & circumspectè) *privatim exhibet*. Et detecta tandem ista Eleusinia Sacra, plerumque postmodùm idem, aut æque notum, sæpè deterius aut infidum (cum divulgatione famam atque fidem perdens), vel levem saltem Processus variationem (sub fundamentali nihilominus convenientia) ostenduut.

De cætero singula, quæ nostræ nunc considerationis sunt, bona fide perpendemus: non per *Conjecturas*, verùm certa circa quævis *Experientia*: liberè tamen in Republ. libera; sed ingenuè & citra cujuspiam traductionem.

At

quandoque per nimias super contumacioribus singulariorive cuidam complicatis chronicis Affectibus Speculationes alioversùm abripiuntur, ut relicta ordinaria causacurandique via, aliam ceu è *Schenckii Observationibus*, aut si rari quid ulteriùs semel in vita contigit, conquirant, *Medicamentisque* eo directis (at incassum) persequantur, aut penitus incurabiles, contrario sæpè eventu, judicent. Exempla de præsupposito sic circa Meninges Calculo, infixove, uti *Dn. D. Schneiderus* aliquando observavit, Ossiculo, de Polypo Cordis, Stomachi Ulcere, Uteri Scirrho &c. adducere longum foret. Ita porrò, cùm ab Anno 1635. Germaniam nostram usquedum ab *universali Peste* Divina gratia clementer servaverit, quousque complures eorum, qui illius Curæ interea haud præfuere, Cognitiones, Dissertationes, Methodique ordinationes pertigerint, experti procul dubio erunt, quos particularium quorundam Emporiorum miseria ejuscemodi labori involvit. Sic quid non de *Dysenteria*, saltem ab 1634. Anno, quo desæviebat tum Epidemia, usque ad 1666. à plurimis adsertum aut conjecturarum est? Quod si quis absque *Opiatis & Theriacalibus*, per *Clysteres* saltem, aut præcipuè *Laxativa*, internaque *Abstergentia* pureque *Stringentia* persequi voluisset, ne Ægrum, quinquagies sæpè una nocte surgentem, letho officiosè tum dedisset. Quam damnata fuerint usque ad propiores hosce Annos, *D. C.* forsan in *Apoplexia Vomitoria*, notum est: & tamen quantum in plerisque circumstantiis, præsertim Stomacho Hypochondriisque debitis, imo in ipsis Capitis (citra Fracturas, pungentiaque harum ad Meninges Spicula, ac Contrafissuras, spontaneos alias cum periculo Vomitus concitantes) Concussionibus (cæteris tamen pro Subjecti ratione semper paribus) valeant, Esperientia ostendit, & olim, cùm alterius generis in ejuscemodi Affectu Remedium adhibitum Ægrotos, evidenti angustationis præcordialis allevatione, sensuumque recollectione, revomuisse observavimus, Exemplo hinc dicto; præsertim dum si Scotomias è Ventriculo, obtusumque ac ferè commatolum in Grapula, post deglutitum è Furno recèns calentis Panis aut Placentæ Bolum, Pyrumve adstringentius &c. conferremus. Plura deinceps alibi.

Occulta enim, aut sanè minùs pervia, etiam in albedine sua (Compositum aliquod præseferente) magisque adhuc per diversas *Tincturas*, præcipuè *Rubificationes* (ex. gr. *Santalo*, *Papavere erratico*, *Cochinillis*, *Terna Solis &c.*) colorata permanent, quæ si è Pharmacopoliis nonnullibi petenda jusserimus, v. gr. *Coralliorum*, *Oculorum Cancr.* *Cantharum* &c. præparatorum Simplicium, aut *Martis*, *Antimonii*, *Cinnabaris*, *Anodynive Pulveris* aliquantillo sociato unam dosin, de *Spiritibus acidulis*, *Tincturis* vel *Essentiis* contractioribus drachmam, r derentur, & tanquam præ aliis (hue longè magis conferentibus, tot Ingredientibus constantibus adeoque hinc non *Nummis* saltem, sed *Imperiali* ejusve partibus aliquot redimendis) *Formulis* elevarentur; eius generis quinimò aliquo, cùm plerisque in numerato sint, etiam sub fide silentii quandoque, substituto.

De horum Perquisitionibus superiùs ex parte egimus: Revera autem, res hactenus tulere, (& dum *Helmontiana gemma* parilisve generis *Secreta* pauci usquedum videre) præter (*è Vegetabilibus* quidem) *Opiatum* aliquod, *Arcanum Tartari* scilicet, aut *Corallinis*, *Martialibus* &c. sociatum, *Myrrham essentificatam*, *Essentias Tincturasve* accessoriis *Alkalinis* vel *Acidulis* sua potiùs debentes, è Museo elevato, *Lunaria botryoide*, *Fungo saligneo*, *Dentaria pulvisculum*; (ex *Animalibus*) *Sal aut Spiritum vel urinosum*, solitarium, vel sulphureo acidove volatili combinatum: præterve demum (è *Mineralium* censu) *Antimoniale*, præsertim sulphureum, aut *Mercuriale* diversimodè (& vel seorsim vel invicem) fixatum, aut *Martiale*, vel tandem (ac sæpè nominetenùs saltem) *Solare* aliquod, rariùs insuper inventum est, quod *Materia*, *Menstrui*, singulariorisve *Elaborationis* ratione potiùs, quam per solam occultationem, extravagantisve nominis cujusdam impositionem, ejuscemodi titulum jure suo tueatur; nec demum à curiosioribus talium Indagatoribus tractu temporis sit exsculptum. Exempla, ut instituimus, è Recentioribus adderemus, ni & odiosum id foret, & talium æquè, ac v. g. *Glauberianorum* olim, tam Medici quàm Magnatum non pauci, nec sine damno sæpè, adhuc probè recordentur. Haud infrequenter enim concepta primùm de tantis (*Medicis* ac *Metallurgicis*) *Secretis*, eorumque jactatoribus spe, inter frustraneos sumptus, Aulas nonnullibi ditioresque alias nihilominùs postea excidisse, hactenus vidimus, Authoribus sæpè longè resarctiore, quam ante adventum erat, Experimentis Mantica, dum pro inaudiendo eorum judicio quævis Bibliothecæ secretissimaque Collectanea ipsis patuerint, semet subducentibus; quod *Serenissimi* nunc beatissimi *Principis nostri* de Extero quodam, Aulis hinc inde perquam superioribus annis familiari, sincerum tum erat judicium. Quod autem generosissimus *Van-Helmont*, Vir nobis de cætero æstimatissimus, tantum suo tempore (ut hæc quoque attingamus) præstiterit, forsan idem non semper *Alcahestinis* saltem similibusque *Quintessentialibus Secretis* factum fuisse colliget, qui vulgatiora quoque è *Sulphure*, *Sale*, *Vitriolo*, *Marte* &c. passim legit adhibita, contuleritque simul passivum ibi locorum ea tempestate medicandi modum, plerumque *Clysteribus*, *Purgantibus*, *Venæsectionibus*, *Alchermes* &c. (vid. *Præfationem Libri de Febb.*) tandemque *Aquis Spadanis* circumscriptum: unde singulariorem & effectum & æstimationem *Polychrestorum* talium paucas quoque guttulas tum fuisse infecutum nemo mirabitur. Nec tamen, quoquo etiam intereà usus fuerit, præfisum sibi finem semper hinc obtinuisse, vel è *Tractatu de Asthmate*, (præter *D. Franchipani ad D. O. Grembsium Literas*, *hujus Operi præfixus*) deprehendetur. Quod autem specialiora pleraque inter eas contestationes, Publico nihilominùs (ni Editori quidpiam hic *è Tractatu in Verbis*, *Herbis*, *&c.* item *Indigestu in Scripto* imputare voluerit aliquis) negatit, tot inde utplurimùm frustrà deperditis sumptibus ac laboribus, id quidem, ut per *Cardani Decretum c. 7. De Lithiasi* relatum decidamus, absit. Potiùs persecutionibus suis fracto, à revisione Operum (ut è nonnullorum *Tractatuum*, eodem recidentium, mutilorum, aut secundùm ejus stylum non satis exasciatorum collatione patet) impedito, vel sublimiori inter inæquales Antagonistas animo, humani quidpiam sic forte passo, adscribentes. *Harveiana* enim, *Aselliana*, *Sennertiana*, imo *Gallorum contra Scholasticum Philosophiam* aliqua (cùm jam *Anno* 1621. *Libros* ediderit) legere potuisset; multa proculdubio in Theoria ipsaque scribendi vehementia (*Theologica* enim reliqua, forsan magnam partem Teutonico isti *Jacobo Bohemo* debita, huc non pertinent) mutaturus. Hæc ingenuè de *Helmontio*. Fuerint autem *Arcana* ejus potiora Incipientium compendio ac præterpropter *Liquor Alcahest*, *Mercurius Corallatus*, & *Diaphoreticus*, *Ignis Veneris*, *Aroph* (*cum Mixtura Panis secalini*, *Lithiasis cap.* 7. sumptuosum tamen *cap.* 8. de quibus inferiùs), & quæ insuper vel è *Paracelso* laudavit: *Tinctura Lilii Antimonialis*, (*Tr. Potestas Medic. & Arcan. Parac.*) *Mercurius Vitæ Stibii proles*, (*Tr. Potestas Medicamen.*) eodemque *Tractatu Lac Perlarum* antihecticum & antiparalyticum: Vel è propriis laboribus aut observationibus istis intermiscuit, *Arbor Vitæ Tr. propria*, *Substantium Lapidis Butleriani* (cujus tamen Ingredientia longè aliter hunc intellexisse, nec quæ nobilissimus *Filius* coram *de Minera Vitrioli cum Ammoniaco Sale sublimanda*, *cum Spiritu Vini coelificanda*, *& hinc in Sulphur Philosophorum Olei forma per Retortam destillanda*, *postmodùm cum Sale Vitrioli depuratissimo jungenda*; *& per Arsenicum semel sublimatum mortificanda*, *perque Ignis gradus denuò glorificanda*, Venetiis communicaverat, sufficere sibi visa refert ad curiosissimum, ea tempestate, *Principem F. H. D. Anonymus*, tum inde *Alcahest Epistola*.) Porrò *Opii* (ut lethalia *a Papavere* separentur, *tract. de Duumviratu*) Præparatio; (quam per *Cydoniorum Succum* æquè ac si cum *Alcahest* instituta foret) transigi idem *dicta Epistola Authorem* docuit, ac citra controversiam Fermentatoria fuit; via tamen majora

hujus

¶ y) Atque hinc nec *Authorum nomen Libellosque* speciatim allegabimus: ne sicobi horum quidpiam (uti homines sumus) minùs proposito nostro commodum, vel ea adverso præ aliis aptioa visum fuerit, hic (more nunc perfrequenti) laudare alios quo similiter laudemur : illic verò contentiones & laureolam vel è mustaceo quærere videamur: ab utroque profectò alienissimi. Qui parùm in Authorum lectione versatus fuerit, Sententiam nostram, & quo (cum venia *tamen honorisque perpetua præfatione*) collimemus, haud difficulter assequetor. ¶ 1.)

T I T U L U S I.

DE SELECTU REMEDIORUM IN GENERE.

UT itaque propositum nobis lustrum, à *Generalioribus* ad *Specialia* ritè pergentes, persequamur : cui bono primùm tot ¶ 2.) *Exotica?* quorum *Æquipollentia* (ni validiora sæpè) passim nobis præ foribus nascuntur: viribus integris facilisque precio ubivis habeoda; *Artis* iosuper beneficio (sicubi heterogeoei quid inibi, vel vis dispersa reperitur) hujus in Praxi satisfactione: sed de his alibi egimus; & infrà similiter.) *Arcanum Sedativum in Hydrope*; cujus in *fine Tractatus proprii* meminit, ut primus revelaturus, & tamen (ni *Mercurius Corallatus*, *Bryonia Colocynthisque inversa* intelligantur (non persequitur Vir laboriosissimus. *Bryonia* proin, virulentia solutiva exuta, *Tr. de Hydrope*: & *Colocynthis*, cujus (secundùm *Tr.Dispensatorium* inscriptum) vix laxativa ac deleteria intrò, quò resolutiva, emergas, versa. An Alcahestinè hæc sint accipienda, nescimus *Fermentatio*, in quam, dum circa *Paracelsi Anodynum* illud cum *Succo Cydoniorum* occuparemur, olim accidentariò incidimus, singularius nobis hic non contulit, *Ludi Paracelsici* solutio, *Libro de Lithiasi*. Cujus expectationes an exolvant constantia notioribus Acidis aut Alcalinis Liquoribus *Dilutæ*, vim talium perquàm adhuc (vel secundùm ipsius *Helmontii Catalogum*) modificandam & plerumque coincidentem quadantenus experti, suo loco relinquimus. Est demum *Emplastrum Antiquartanarium Febb. c. 14. & 17.* è *Tabaci cum Vino infuso* atque *Melle*; laboriosissimo tamen *D.Takenio* in allegata sæpiùs *Epistola* pariter haud satisfaciens; & *Annulus contra Hæmorrhoides ac Suffocationem Uteri*; id est, secundum factam communicationem, *Clavus Equo ad vivum usque per Ungulam adactus*; ubi tamen æquè Experientiam quàm Equum claudicasse dicit : & si quæ fortè alia superesse poteruot. De cætero alia iosuper hactenus à diversis Locis & Inventoribus, Scripto quoque Schedulisque commendata vidimus *Singularia*, præcipuè *Antarthritica* & *Lithontriptica*, *Spiritus*, *Tincturas*, *Pulveres*. Mirari fortè quispiam cur isti Bohemiæ, Austriæ, Moraviæque tractua adeò non frequenteot; millia à tot Contractis Calculosisque lucraturi; sique perfectè siliceum *Dualech* totaliter eliquaverint, ocmioem non (dum tandiu talia; à Fœminis quoque, sumptuosè quidem, at frustra sumpta vidimus) inter admiratores habituri. Sed hæc tantùm in genere dilucidationis gratia.

¶ y) *Atque hinc nec Authorum nomen, &c.*) Cùm haud parum obscuritatis *è Nominum subintellectorum Authorum* omissione legentibus, *Loco* ac *Materia* Memoriæ non semper protinus succurrente, equidem oriri queat, addemus ea imposterum ubicumque pro majori dilucidatione seu distinctione opus erit: ingenuè tamen, & *Explicandi tantùm animo*, non traducendi, à litigiis cavillisque inerescentibus nunc annis eò magis alieni.

E T T M U L L E R U S.

¶ 1.) (D) TRia in nostro AUTHORE sunt extollenda. 1. Ejusdem *Ingenuitas* & *Candor*, dum nullum *Authorem* nominat ea eo, ne alicujus encomio sibi benevolentiam captare videatur econtrà alterius vituperio laureolam in mustaceo quærere. 2. Ejusdem in judicando *Libertas*, dum liberè suam Sententiam rationibus monitam proponit. 3. In *Selectu Medicamentorum*, dum ex pluribus symbolizantibus Selectum instituit. Hoc adeoque AUTHORIS instituto consulitur & *Medico* & *Ægro*. *Illi* quidem, dum occasione succinctioris Supellectilis Materiæ Medicæ minùs fluctuat in seligendis Remediis, sicque ad solidiorum Experientiam pertingit: ad hoc longè pacatiori conscientia hoc modo suam Praxin exercere potest. *Ægro* verò consulitur, dum Sumptibus parator modus, & internæ ejus viæ non adeò gravantur, quin imò *tutiùs* & *jucundiùs*, utut non semper *citiùs*: sic curatur. Etenim putamus verissimum esse illud ARNOLDI VILLANOVANI, *dolum esse* (inquientis) *uti Compositis, ubi Simplicia sufficiant*: cui assentitur HELMONTIUS. Et sanè certum est signum vel *Ignorationis*, vel *Animi fluctuantis* in Medico, quando crebriùs in eodem Morbo atque eodem Statu *mutat Remedia*, comque plura *Subcontraria* & *Contradictoria* in qualitate ordinat. In quo casu ordinario sumus dubii io natura Morborum, aut quaqire Remediorum efficacia. Etenim verum est, modò cognoscatur Morbus, agendi modus, & perfectus sit Remediorum vigor, omnia facilè fore ordinatu.

¶ 2.) *Exotica &c.*

LUxum perstringit AUTHOR & quorundam in his tenacitatem. Et quidem *Exoticorum usus suspectus est*. I. quia plura eorum nobis sunt penitus quoad *Originem ignota*, unde nec *Efficacia* potest esse perspecta, nec *Usus* tutus. Sic natura *Ambræ* adhucdum latet, quicquid & sentiat de hoc KLOBIUS. Pariter *Succini* natales sunt obscuri, utut id probabiliùs ad Vegetabilia pertineat. Similiter *Sperma Ceti* ignotum est quodammodò, quamvis curiositas nonnulliorum eruat, id ex Capite Balænarum elaborari. Porrò *Terra Catechu* sive *Japonica* quid sit, ignoratur. Nativum quid non est, sed Artificiale, & utut ejus ortus lateat, tamen paratur inde *Tinctura Styptica*, quam tutiores ex *Martialibus* parare possunt. Sic *Lignum Aloes* Alexipharmacis annumeratur, quid sit, nescitur: nescitur non secus *Contrayerva*.

II. Cautiùs usurpanda sunt Exotica, quia *adulterata ferè omnia* prostant. Ita namque *Scammonium* genuinum rarum est, quod non Succo vel tithymalino, vel esulino adulteratum sit; ut dubium enascatur, an MESUES verum Scammonium adhuc prostet uspiam. Par judicium esto de *Meconio*, quod loco Opii nobis protruditur. Similiter *Lapides Bezoar* apud nos reperiuntur in majori copia, quàm apud ipsos Indos, unde eorum æstimationem rectè perstringit ZWELFERUS. Præterea *Caryophylli aromatici* nunquam genuini nobis offeruntur, sed ex ipsis vel in India priùs elicitur Oleum, quo sic nobis spes eos propagandi hic locorum præscindatur, vel ætate consumpti imbibitione Vini decoctionis recentium, Caryophyllorum renovantur. Inter centum pondo *Chocolata* vix unum genuinum continetur, sed quæ in Scatulis & Placentis offertur, est adulterata à Batavis, Piper & Saccharum eidem addentibus, cùm econtrà vera ex Anglia aut Lusitania petenda sit.

III. Subinde Exotica sunt *corrupta*. Etenim cogitemus Spatia locorum dissitorum & Tempestates, quibus exposita sunt illa, antequàm ad nos transportantur; hinc etiam est, quòd *Radix Rhabarbari* ferè cariosa, & *Radix China* instar ligni putridi omni virtute spoliata deprehendatur. Item *Lignum Sassafras* suavi suo odore fœniculato se vix probat.

IV. Exotica sunt *suspecta*, quia nostratia subinde appareant vel æquè valida, si non validiora, ad minimum nobis convenientiora: unde loco *Balsami* cujuscunque, sive *Peruviani* sive *Tolutani* sufficere potest pro interno usu *Terebinthina nostras*, sicut pro externo usu *Oleum Hyperici*, imprimis ex ejus *Semine expressum*. Sic loco *Ligni Nephritici* ex India Occidentali petendi, prostat nostra *Betula*, ejusque *Aqua* præservativa & curativa Calculi. Item loco *Sassafras Juniperus nostras*, quæ melior. Pari ratione loco *Aromatum*, quorum Acrimonia caustica non omnibus internè æquè confert, tutiora sunt *Cumini*, *Carvi* & *Fœniculi Semina*: Item Plantæ aromaticæ *Mentha*, *Fœniculum*. Quòd si acriora exoptas, loco *Zingiberis* esse potest noster *Acorus verus*, sicut loco *Radicis Chinæ nostra Tormentilla*, vi sudorifera & alexipharmaca æquè insignita, cùm Extractum Tormentillæ, ex Succo inspissato cum Spiritu Vini in Resinam siccam redactum, potens sit Sudoriferum. Sic loco *Guajaci* prostat nobis *Lignum Fraxini*, cujus efficaciam vid. in AGRICOLÆ *Chirurgia parva*. Imò *Lignum Buxi*, ex Italia transferen-

(D) *Hic incipiunt* Ettmulleri Notæ, *quas Numeris Arabicis signavimus, ut à* Notis VVedelii *secerneremus, quæ literulis appositis distinguuntur.*

tur) diversimodè depuranda, exaltanda, concentranda. Tot porrò peregrini hujus generis, nominetenùs saltem nota, in rei vero veritate, quamvis Orbe probè perlustrato, * z) adhucdum incerta, prosapiam mentita, suspecta, mangoniis diversimodè, nec raro situ sentinsque corrupta, &c. quibus tamen *Sumtus* atque *Sanitas*, imprimis Ditiorum (ita volentium), aut per nonnullorum ostentationem, indies (nec impunè semper) exponuntur.

Sunt equidem aliquot, v. g. *Purgantia* quædam (ratione *Soli* mitiora, vel respectu *Molis* commodiora); *Aromatica* nonnulla (nunc alias vulgatissima, & quasi culinaria); aliqua insuper (re effectuque) *Singularia*, quæ suum (in contractiori quoque Praxi) locum meritò, sed citra consuetam hactenus dilapidationem, tuentur. & qui nuper in universum omnibus *Domestica sua* substituere conati sunt, *Ingenii* potiùs acumen aut conjecturas, quàm seriam *Experientiam practicam* ostenderunt.

Quæ

¶ z) *Adhucdum incerta, &c.*) Exempla, cùm inter eos, qui à *J. Pravotio* usque ad *D. Derebeque* nuper, pro *Medicina domestica* scripsere, præcipuè *J. Beverovicius* in *Autarkia sua* compendiosè ea Antiquorum (*Dioscoridis*, *Pliniique* (æquè ac Recentiorum admonitionibus & desideriis super usitatiora famosioraque pleraque contulisse videatur, pauca saltem in Recentiorum lectione observata, vel sub manuali tractatione magis obvia adjiciemus. *P. à S. T. Carmelita*, *Itinerario paucis adhinc annis edito*, Lusitanos refert, *Piper* (aliàs in Sole jam ambustum) operariarum sudatum seu Caraccatum, uti vocant fundo (quasi ad sentinam (condidisse; *Cinamomum* extùs in saccis, per 20. pluresve dies, donec evacuatis Aquæ asservandæ destinatis compluribus Doliis locum intùs inveniat, appendisse: ut debiliores hujus è Malabar, China, ac Cochinchina species, evehi jam *Linschotti* tempore prohibitas quidem, nihilominùs tamen (telonio quoque eodem, quod pro *Zeilano* datur, soluto) passivè evectas taceamus. *Cubebas* in Java, ne alibi plantentur, priùs decoqui insignis ille vir, O. *Wormius Musæi p.* 197. monet: mirum quod *Jac. Bontius* in suis *de Indorum Medicina Opusculis* præterierit! Quid non hodieque pro *Rhapontico*, *Draconis Sanguine*, *Amomo*, *Behen*, *Pinguedine ac Trochiscis Viperinis* passim divenditur? Quantum arenularum *Ladano*, Exotericorumque aliorum *Aloe*, *Galbano*, *Opio* intermixtum est? *Olea Aromatica*, si vel Indiis Rhodoque petas, rarissimè planè sua sunt: & quantum ipsa *Aromata* in illis quoque Emporiorum horreis persæpenter alterentur, nemo non novit. Sicque centum alia aliis notats, in permultis tamen, cùm via declinari queant, toleranda; vel Artis ope nonnunquam postmodùm emendanda.

Nam ut per *Exempla* denuò eamus, adhucdum nobis, Experimentis circa talia forsan sat confirmatis, nemo facilè persuaserit, aut cùm ad executionem ventum est, reipsa tum ostenderit, quod *Jalapa* v. g. effectu saltem & operandi modo, ut de sapore moleque nil dicamus, *Iris nostras* ejusque *Succus*, aut *Semen Ebuli* vel *Sambuci* æquipolleat. Quæ prioris sit violentia, duriora quoque Melforum ilia sentiunt: ipsaque *Fæcula* (quod in modica *Pectoralium* quantitate equidem non percipitur) paulo liberaliùs (ipsis Lactentibus ad grana quatuor) data, est emetica. Ut *Ebulina*, præcipuè vero *Sambucina* aliquantillùm mitiora sint, plerisque tamen omnibus adhæret vis vomitoria ac longe turbulentior operatio; sive *Corticem Decoctum*, sive *Semen concisum*, aut in *Emulsionem* (ferino isti *Oleo expresso* haud parùm accedentem), vel etiam *Electuarium* cum *Sale* (oppido robustioribus hæc destinante) *Anat. Essentiarum Veget.* redactum detur. *Gemmæ* in *Acetariis* quoque, Alvum quidem turbant, sed nulla cum *Jalapa Senave* comparatione, nec in paulò tenerioribus citra nauseam; quam etiam ex *Aceto eandem* (antequam Flosculi expandantur) *Corymbis*, ipsoque *Vino Floribus*, pro conciliando sapore moschatellino, *haud raro infecto*, per paulò liberaliorem haustum experiuntur. Et ne à *Transplantatione* (tantisper hic supposita, per Orientaliorumque Exempla, quasi possibili) probabilius quid expectetur; cum adhuc superioribus annis *Mirabilis Peruana* idem cum isto crederetur, dedimus non cum *Classao*, singulari viro, apud *D. G. Horstium* duas drachmas, sed pro tractus nostri conditione saltem dimidiam. Movit aliquid, sed parum in plerisque promovit. Quis vero hic excessivam molem istam suaderet? Atque eadem est *Hortorum nostrorum Rhabarbari*, quod nunc pro vero habent curiosiores natalium ejus perscrutatores, seu operandi seu naturalisandi ratio-

Multò minùs autem *vulgaria Lapathi genera* in notoria ea latitudine seu imbecillitate id exæquarint, aut *Frangulæ Cortex* sustulerit. Nec in adversa ac turbatrice *Bryonia* invenerimus, quod in *Mechoacana*, utut congeneri æstimata, quotidiana Praxis ostendit. *Sennam* substituta è *Sambucino Cortice*, *Ebulino Semine*, *Bryonia*, *Soldanella*, &c. (è libro plerumque commendato) *Polygonato*, similiaque (Febricitantibus debilioribusque aliis, quo animo hic proponenda?) manifestè excedunt *Epithymum*, *Fumaria*, *Polipodium* ne quidem attingunt. *Coluteam* semper debilem invenimus. Sique per tot secula Civitate quasi donata, planè nunc Excellentissimorum Virorum voto non uno, domestica fieri desideraretur, testari possumus, sub initia Belli primi Germano Suecici in pago Vinariæ (Patriæ) propinquo, adhuc fuisse cultam, Patrique hinc venditam, sed extera longè languidiorem; ceu quam ea isto postmodùm, imò exoticæ interdum etiam Semine produxeramus, parilem similiter (cum *Croco* ibi collecto *Austriaco* perquàm inferiorem) invenimus. Sororia, ut de *nostratibus Purgantibus* ampliùs aliquid addamus, collegerat olim pro *Acetario Rapistri arvorum sylvestris* (*hederich* vulgo) *Folia*, loco sativi illius (*Rube Baat*), cujus *Semen Oleo Herbam Lactucæ* loco mensis nostrates destinant. Ut come dentes per noctem exercuerit, referre hìc non attinet. Ita cùm noti nobis Nobilis Servus Dominum Coryza similibusque superfluitatibus extremè confectos Equos *Cardui pratensis lanceolati Radice* successivè data feliciter expurgando curare videret, eandem & cum successu (inter hypochondriacas Præfocationes penitus ferè consumptus) sumpsit ipse, & aliis aliquandum haud frustrà propinat. Sed ejus generis *Sennam* ego nolim: uti nec pro *Scammonio*, adeo rodentia ac (Præparantiumque quoque Manus atque Faciem) urentia *Esulina*. Adulterasiis superiori jam seculo è copiosissimo proventu confecit diligentissimus *L. Rauwolf. Itin. p. 2. c. 8.* Verùm eo ipso colligi poterit, vel Soli saltem ratione, ibi mitiora existere *Tithymallina*, nostris in Regionibus sub tertiata quoque Dosi haud æquè torpida. Sicque *Gutta* etiam *Camboja*, ejusdem (ceu *Bontius c. 9. M. M. Indica* refert) prosapiæ, incorrecta quoque, nihilominùs nostratibus (nisi fortè longè sumptuosioribus laboriosioribus *Extractionibus* variè repetit penitus exhausta, vel excessivis *Acidis* quasi combusta fuerit) tenuissior deprehenditur, liberaliorique hinc procul dubio pariter ibi ac alia ejus generis *Esula Elateriumque Javanum*, in locis tamen Alvi fluoribus adeò expositis, datur. Certum ipsum *Turbith* Esulinis vulgaribus est mitius. Nec invenire possumus, quid *Aloe* demum, adeò polychrestæ substituatur: cùm *Manna Cassiaque Succedanea* tanta opera collecta deficiant, conjunctimque via ea commoditate effectuque eò præstent, quod istius duo vel tria, imò unicum sæpè granum. Ita quod *Aromatica*, exæstuationis in Sanguine hic continuatæ (sub *Porri* tamen, *Ceparum*, *Allii*, *Sinapi*, *Raphanorum &c.* pro Condimentis commendationem) accusata, *Caryophyllorum* sub ea oleositate fragrantiam *Caryophyllata*, quandocunque etiam effoßa, perfectò non æquabit. Multo minùs *Cnicus noster Crocum*, aut *Juglans Moschatam Nucem*. Ut *Pipercum Zingibere* per *Sinapi*, *Raphanumque* existit, quid tenerrimi penetrantisque dulcoris refectivo *Cinamomo* succedere queat, non videmus: non quid aromaticorato *Cardamomo*; utut *Carvi* effectus partem fortè præstet; æquè ac *Juniperi Bacca Laurinarum*. *Saccharum* si ad mellaginem simplicissimè redigatur, *Melle* hodie, præsertim iniquiori aeris constitutione, plerumque minori pretio comparari potest: & reve-

rendum, donatum est vi sudorifera & specialiter anodyna, unde & Oleum ejus Odontalgiam sistere solet. Non secùs egregii usus est *Lignum Corylinum*. Porrò lauditur tantoperè *Herba Thee* ob vim stomachicam, nephriticam, & cephalicam; loco tamen ejus nobis sufficere potest *Rosmarinus*, *Folia* nempe *hujus*, vel, quod Chinenses, testantibus *Ephemerid. Gal.* facere solent, *Folia Salvia* similiter præparata.

V Suspecta sunt Exotica, quia *Nostratia sunt nobis convenientiora*, siquidem notum est, quod pro ratione Soli & Climatum varient Plantæ; quod apparet exinde, quia nobis Septentrionalibus Scorbuto affectis copiosè procrescit *Cochlearia*, quæ tamen in Italia nullo culturæ artificio progerminare solet. *Conf.* AMMELUNGIUS *in Apol. pro Chymia c. 2.*

Non tamen penitùs AUTHOR rejicit *Exotica*, sed suggillare quadamtenùs videtur D. SIMON PAULI hostem Exoticorum infensissimum, hujusque *Commentar. de abusu Thee*; unde laudat inter Purgantia *Jalapium*, *Rhabarbarum*, *Aloen*, ceu quibus *Esulina* & *Tithymalina* minùs respondent, cùm minùs temperata hæc sint. Sic eligit *Cinamomum* pro Cordiali, & *Corticem Febrifugam Peruvianum* pro Quartanis fugandis.

Sym-

Quæ verò præterea seu superioribus Seculis Exterorum exemplum, aut Meliorum defectus, seu sequioribus hisce nimia quorundam Curiositas, Credulitas, Peregrinitatis studium, Chymiæ neglectus, &c. superinduxit, & incircumciso quoque Selectu adhucdum servat; ea longè convenientiùs Regionibus Authoribusque suis, aut Doctorum Museis, relinquerentur, quàm publicis statim aut imposterùm destinarentur usibus.

¶ a) Sic in *Vernaculorum* hodieque (per quotidianos *Experimentorum* accessus) infinito cumulo, cui bono tot sub uno genere ¶ 3.) *Symbolizantia*? cùm pauca vel inter aliquot imbellia unicum alterumve generosius sufficeret. ¶ b) Tot hac tempestate ferè ¶ 4.) *Exoleta*, quamvis viribus quibusdam haud adeò destituta. ¶ c) Tot planè (in sua Classe) ¶ 5) *Inefficacia*, vel moderoarum nonnunquam (in diversis Affectibus) Circumstantiarum respectu, nimis imbecillia. Tot *Odore*, *Sapore*, ¶ d) *Molevè* præter rem ¶ 6.) *Abominabilia*. Tot jactata ¶ 7.) *Specifica*, *& planè singularia*; notissimis tamen, cùm ad exa-

reverà in Sapidis nunc per tot annorum decursum invectis, Ventrem oppidò auribus carere, frustraque inter eos Subditorum hinc, & inde ad Magnates reditus, de eo, quod endemium est, & mercium permutatione utplurimùm parvo comparatur, disputari videtur. *Chermes grana*, magni quoque *Bartholini* judicio, *Vermicalis Auricula Muris*, vel *Polygono* adnatis potiùs, *Rosarum rubrarum Essentia* (similiter aliquantùm stringente) faciliùs quàm mage diureticis *Cochionillus*, alteriusque destinationis *Sambuci Rubive Idæi Rob* supplenda, cum aliis quamplurimis infra dimisimus. Nec tamen *Lignum A'oes* ex hoc capite suspectum; quod cum *Santalo citrino* cariùs in China Japoniaque, quàm apud nos (teste *Mullero in Cataja sua*) veniat, tanto ardore & forsitan non minoribus imposturis Idololatriæ ibi destinatum. Siquidem, ut diversas species, crescendi ac colligendi modos, mercantiumque invicem differentiam taceamus, *Vina v. gr. Franconica Rhenanaque* hisce in districtibus pluries minori, quàm in natalibus suis pretio bibimus; dum rei familiaris causa generosiora per Dolia exteris mittuntur, oligophora verò retinentur (vel tandem quoque ista, non sine multis gravaminibus) domi: *Asam fœtidam* pariter expunctam, nemo tamen riserit, quòd Indi Piscibus præcipuè, pro condimento, *Bontio* referente, addant: nam & *Allium* nos Vervecinæ assæ, Suillæ in Farciminibus, *Passeribus* seu, ut *Ausonius* vocat, *Platessis Piscibus* passim nec sine multorum delectatione adjicimus: at *Caparum*, *Porri*, *Raphanique rustici* matutinos quoque (ut *Asa Avena intermixta* totum Equi corpus penetrat) Fœtores prætereamus. Sed extra jocum, quodnam foret *Camphora Succedaneum*? quod *Opii*? dum eo fine adducta, aut eo non adscenduot, aut quod *D. Zwelferus* huic immeritò impegit, verè dementaatia sunt. *Hyoscyami Semen* ad pauca grana, in Hæmoptysi potest aliquid. Quid paulò largius pondus, *Radicisve* comestæ, aliquoties hic experti sumus; Comatosos hinc, & circa Præcordia summè angustos, *Vomitorio* (mucilaginosissima epietote) indeque *Tinctura Bezoartica Ammoniacali* non sine labore restituentes. *Daturam Turcarum*, præcedente anno dedit Ancilla duabus, è Pharmacopolio quodam, nequam; optimè quòd ipsemet fuerat ebrius: nam secundùm *Itinerarium Mandelsl*, & *Olearii* consequentiam mirè se devellicarant, obdormescentes tandem, sed ob parciorem Dosin non adeò protracto (quem *D. Dapperius Africa sua p.* III. ponit) termino. *Guajaco Fraxinus*, *Saxus*, aliaque secretiùs adhuc habita, in remissiori Lue haud adeo interdum infeliciter fiot (ut ex parte novimus) substituta. Cur tamen vile hoc, intereà tamdiu Experimentis mage confirmatum, ac Caduceatori tandem adolescentis Veneris Mercurio æquè oppidoque cedens, penitus hinc exterminemus, in Causa nondum liquente haud paucis adhuc dubia, vix videmus. Ita *Theriaca Andromachi* loco equidem quandoque sufficerit *Electuarium* aliquod è præsentioribus nonnullis *Alexipharmacis*; etiam sine *Viperis*, sine *Opio* &c. ceu *Diatessaron* quoddam; uti *Zwelferus* quoque advertit. At cùm ad maligniora ventum erit, *Calendula Conserva*, & (quò Vulgus æquè ac suo *Carduì benedicti Pulvere Allioque* miseros hic incassum saltem tunc debilitat) *Rob Sambaci* vix satisfecerit.

Plura supervacuè adduceremus; cum *D. Primerosius* jam *l. 4. c. 7. alii que*, ista sufficienter ostenderit; & quæ (è tot *Polychrestis*) Civitate Medica tamdiu donata sunt, Indigenarum confidentiæ, adsuetudini imò (demus nonnunquam) persuasioni, nemo temerè per Conjecturas novasque Experimentationes exemerit: nec *Sulphure Magnetevè* districtùs carere hinc velle putaverimus, quod penes eos non inveniantur. Multiplicarentur insuper denuò, ferè pro Ducatuum numero, sub Domesticorum cujuslibet districtus particulari substitutione, cum *Dispensatoriis* suis Composita; proculdubio non sine multa (hoc vel illud expetentium, ac citra ignota propriave Experientia minùs confirmata hæsitantium) perturbatione, dum noster hic Delectus, siquidem id opponatur, utrisque fori communia sit, notoriisque constet.

¶ a] *Sic in Vernaculorum hodieque infinito cumulo, &c.*] Ita v. g *Vulnerariis* saltem, iisque internis, ac Vegetabilibus tantùm, præ *Alchimilla*, *Pyrola*, *Bellide*, *Sanicula*, *Vincapervinca*, *Hyperico*, *Consolidis*, &c. directius agere creditis [ut collateralia prætereamus] videmus numerum plus quam *tricenarium*; dum circumspectiores Chirurgi vel *tribus* acquiescunt.

¶ b) *Tot hac tempestate ferè exoleta, &c.*) Ita habemus *Ruei*, *Asparagi*, *Solanique Baccas*, *Cicer*, etiam *album*, *Ervum*, *Juglandes*, *Avellanas*, *Longobardicas* quoque seorsim, *Tribulos aquaticos*, *Castanearum*, *Avellanarum*, *Mori*, *Sambaci*, *Juglandis Cortices*, *Propolin*, *Oesypum*, *Volatilia Reptiliaque* aliquot *assa*, *Nidos Hirundinum*, *Album Græcum*, & quid non? peculiaris effectus antiquariæve cujusdam Compositionis gratia.

¶ c) *Tot planè Inefficacia, &c.*) Quo fine lustremus saltem *Antipodagrica*, *Antepileptica*, aut *Menses moventia*: Quid enim ipsa *Iva*, *Chamædrys*, *Sarsa* atque *Sassafras*, ultra illa en tracta *Stomachica*, *Hydrotica* ac *Diuretica*, usquedum seriò præstiterint, notum est. Sic quid in Epilepsia, Puerorum quoque, ipsa plerumque *Pæonia*, *Viscum*, *Cranium*: ot eò magis secundaria hinc exesse possint. In Retentione [ut parcè fluentes faciliùs quandoque sollicitentur] Mensium atque Lochiorum, quid illuc relatorum pleraque ab *Artemisia* usque ad *Sabinam* queant, cum rubore sæpè experimur; & quod alia eorum ac Purgantium sit operatio; præsentanea hic, cæterisque paribus certa brevisque periodi; dum per menses illic annosque incassum passim allaboramus. Sic *Alimentaria*, præsertim temperatiores, indeque *Hepatica* dictæ *Herba*, à *Lactuca* genere ad usque pecorum *Gramina*, haud exiguo in Officinis numero siccatæ, profectò medicamentosi parum, intùs præcipuè relinquunt, &c. In respectivè verò [seu peculiaria Morborum Locorumve respectu] remissioribus *Antiscorbutica* tantùm nota in exemplum esse queunt, & quàm à superioris ævi præstantissimis Medicis commendata plurima, nunc [invalescente passim quasi per traducem illa Sanguineæ massæ corruptione] promissis stare partim nolint; partim vel ob domesticam debilitatem [ut apud nos ex. g. penè fatuum est *Chelidonium minus*] vel adfumentium (ad plebejos quoque nunc extensas) adversationea [uti in expressis talium *Succi*, similibusque fat tunc commendatis *Miscellis* cernimus] nequeant.

¶ d] *Molevè præter rem abominabilia, &c.*] Molem incassum utplurimùm in *Pulveribus compositis*, *Trageis*, *Pilulis* &c. augent plerarumque *Foliorum*, *Summitatum*, *Florum*, *Julo-*

¶ 3] *Symbolizantia, &c.*] In Praxi selectiori observatur, quòd inter *Vernacula* tot *Symbolizantia* inveniantur, cùm tamen ex omnibus his pauca sufficere quidem queant. Sic inter mille *Carminantia* vel sola *Chamomilla*, vel *Cortices Aurantiorum*, vel *Anisum*, vel *Castoreum* usurpari Potest. Atque inter *Emollientia*, vel *Lac*, vel *Ficus in Aqua cocta*, & loco *Cataplasmatis* impositæ; non secùs ac inter *Vulneraria* exterioè *Hypericum*, internè verò *Hedera terrestris* excellit.

¶ 4) *Exoleta*) Viribus tamen non destitutum dat *Radix Ari cruda*, quæ Sale volatili acriore prædita est, & inter *Stomachica* non ultimum locum obtinet. Sic & *Semen Sinapi* ob Salsum volatile egregium est; & *Acorus adulterinus* quoque est inusitatus, cujus *Succus* tamen cum *Sacchara* in *Syrupum* redactus *Liquorem* dat adstrictorium & polychrestum.

¶ 5.) *Inefficacia*) Talia sunt in usu, verbi gratia *Stinci marini* in Venere stimolanda, quorum vis nulla: non secus *Radix Eryngii* pro eodem usu, & *Cichorii condita* pro intemperatura Viscerum, ut & *Ungula Alcis* ad Epilepsiam, sed frustrà: *Lepores juniores* mense Martio capti pro Lithontriptico à SCHROEDERO commendantur, sed vanè: *Hirundines* ad Epilepsiam, sed frustrà: *Talus Leporis* ad Colicam sistendam, & Partum promovendum; sed frustrà & sine efficacia laudantur: imò *Nidus Hirundinum* ad Anginam, cùm tamen *Stercus* nitrosum saltem vires speratas obtineat.

¶ 6.] *Abominabilia*). Talia sunt *Syrupi Veterum compositi*, ad quorum aspectum labium tremit.

¶ 7.) *Specifica*). Sic *Perla* laudantur pro Confortativo ex nulla ratione, cùm *Lapilli Cancrorum* idem præstent: *Mater*

eaamen ventum est, cedentia. ¶ e] Tot curiosiorum vel Præjudiciis occupatorum ¶ 8.] Minutia : ejusdem Simplicis tres, quatuor, quinque Species supervacaneæ; vel Colore tantùm Figurave cxtùs, intus parum aut nihil differentes: ejusdem Simplicis singula Partes (Folia, Flores, Semina, Radices, &c.) sub specie ac spe parilis effectus, qui tamen sæpè diversissimus est, aut penitus contrarius. ¶ f] Tot Exsiccata quorum vires recentibus tantùm constant, &c.

¶ g] Et quò utriusque generis Præparata (vulgò speciosiùs quàm veriùs sic dicta, & pridem ab aliis ex parte satis traducta (similiter excutiamus: ¶ h] cui bono adhucdum hinc inde servantur, & à scientibus etiam, saltem Consuetudinis complendæ causa, nonnunquam imperantur ? ¶ 9.] Tot Lota, ¶ 10.] Nutrita, ¶ 1.] Usta, ¶ 2.] Tosta, Cocta, ¶ 3.] Macerata ? quæ mu-

Julorumque, imò Radicum minùs resinosarum mucilaginosiorumve Pulveres. Et ipsa paulo antedictorum Succorum quantitas reddit eos ferè abominabiles. Addimus quidem nostro quoque Selectui Graveolentia quædam & minùs Sapida. Sed præter Hystericum, aut Americani Adstringentiusve unum alterumque pauca : eaque per aliorum Accessum (ut in Electuario Theriacali), Extractionem (ut in Oleo), Condensationem (ut in Extractis Pilularibus) : Vehicula demum domestica mitigata, obnupta, commendatave : ut insuper nulla fortè necessitas adeò imperet Gratiolam v. g. Chelidonium (utut aliàs satis efficax) majus, Imperatoriam, Cuminum, &c. vel inter Graveolentiora Matricariam, Nepetam, Horminum, Calendulam, Valerianam, Allium, &c. ne Cotulam, aut in fœminini Sexus contumeliam alicubi superadditam attingamus.

¶ e] Tot curiosiorum vel Præjudiciis occupatorum Minutia, &c.] Hic denuò in exemplum sint à Talpa ad Sciuros & Ciconias usque extensa tot Antepileptica. Paucis abhinc annis in vicinia perquàm se efferebat aliquis Lunaria botryoide, in somno sibi (ut olim isti contra Hydrophobiam Cynorrhodi Radix) ostensa : alius nostras, Granulis quibusdam (uti vulgus vocabat) Corallinis. Cùm nacti essemus aliqua, Fumaria bulbosa Semen, effectus autem in Epilepticis (quibus præcipuè dicabatur) Pusionibus nihili erat. Plura inferius persequemur. Intereà in hujuscemodi Singularium Sylloge, cui bono Orobanche insuper, Pulsatilla vel Asphodelus, Umbilicus Veneris, Ornithogalum, Amaranthus, Æthiopis &c. Hortulanis convenientiora : item Flammula atque Ranunculi (vilibus tamen adeò Cantharidibus) & quorum nil aut tantillum aliquando usui publico cedit, Aparine, Dulcamara, Convolvulus, Galium (etiam usrumque seorsim) cum Lacryma Cervi, Scarabæorum Cornu, Dentibus humanis, Tauri Vulpisque Priapo, Pilis hircinis, Pinguedine Ursi separatim, Lapide Ceraunio, &c.

¶ f.] Tot Exsiccata, &c.] Exemplo sint 1. tot Consolidarum, Granatorum, Terrarumque hinc inde sigillatarum genera. Rosarum cum sylvestribus & centifoliis nunc, quinque ad minimum numeramus species: & tamen alicubi luteas quoque superadditas vidimus. Item 2. in frustraneam saltem multiplicationem adservantur Cydoniorum quoque, Citrulli, Calendulæ, Enulæ, Caryophyllatæ, Tormentillæ, Ellebori albi, &c. Folia. Papaveris hortensis, Chelidonii minoris, Enula, duplicesque Meliloti Melissæque, &c. Flores: Ericæ, Agrimonia, Verbena, Artemisia, &c. Radices. 3. Perperam Siccata, v. g. Antiscorbutica pleraque Aquosioraque alia pridem aliis notata sunt, eodemque referri possent Fabaria, Sedum minimum, ipsaque Ruta hortensis, antiquarum quarundam Compositionum Berberes, imo Fraga nonnullibi, Idæique Rubi Bacca, &c.

¶ g] Et quò utriusque generis Præparata, &c.] Huic enim Titulo inserta quoque videmus simpliciter tantum Exsiccata, v. g. Elaterium, Scillam ferè, Lumbricos, membranosas Animalium partes, Crateres, ac Parenchymata, Vino saltem priùs simpl. vel myrrhato lota. Item Marina, Lapides, duriores Animalium partes, & excrescentias, pulverata saltem vel lævigata : nomen hoc in specie præ aliorum Simplicium Pulveribus nacta:

¶ h] Cui bono adhuc dum hinc inde servantur, &c.] Nec enim indifferenter ejuscemodi Tractationes rejecerimus: & ut equidem hodie superflua habetur v. g. illa Sulphuris (selectiore siquidem pulverisato tantùm, tamdiu, Florum quoque loco securè usi sumus) Infusio, Magnetis Cohobatio, Asellorum Imbibitio, (dum in crudo, æquè ac ipso Lauremberg
giano Pulvere, effectus differentiam via aliquam, ob utroque verò pariter præcordiales quasdam in tenerioribus anxietates observavimus) Myrrha (Cribro a quisquiliis securè separabilis) Aloesque simultanea (cùm, Experientia nunc teste, gummea pars, etiam in exigua quantitate, præsentior sit minusque vellicet) Expressio : Sarcocolla olim Nutritio, Olivi, Adipum, Lapidis Lazuli (centies post simplicem saltem Lævigationem, Emplastratione, jam olim à Libavio Boetioque diffusissimè descripta, Pictoribus selicta, à nobis citra aliquod incommodum exhibiti), imò paucarum (in Collyriis sponte semet separantium, in Emplastris Unguentisque exiguæ profectò, considerationis) impuritatum Cerussa, ipsiusve (aliàs rectificatissimum Vini Spiritum exigentis) Lacca (dum grossa priùs Contusio, Selectus hinc, & tandem, æque ac in Terris sigillatis Cribrum plerumque satisfaciunt) Lotio; Salis Decrepitatio; Serici, Avellanarum, &c. Tostio; Æris (si quis in usus Chirurgicos Terra Vitrioli dulcificata confidere voluerit); Tutia porro (Experientia teste), Vitri (quando præcipuè è negligentiùs fictis Lagenulis elegans securiorque, post diuturniorem inibi Spiritus Vitrioli vel Salis asservationem, exurgit Pulvis), Eboris (sive interni, sive externi, dum longè minori ex Ossibus Cornibusque Exsiccativum aliquod habetur, usus gratia) Ustio; Scilla in Pane, (qua cruda tamen, ut hic locorum venundatur, tandiu in Aceto Oxysacharoque usi sumus) Coctio; Anacardiorum, Coriandri, Cumini, &c. olim Macerario, &c. Ita ex adverso Labores isti circa permulta sive Simplicia, vel accuratioris saltem Medicationis causa, omitti profectò nequeunt: v. g. Nihili (uti conglomeratæ massæ prostant) in Ophthalmicorum excoriatorumque convenientiorem tractationem Lotio: Colcotharis vulgaris (cùm omnes collectioni tantisper insipidi per protractissimas illas Destillationes vacare nequeant,) pro polychresto (stringentissimoque cuivis inde circumstantiæ haud æquè apto, Vitriolo Venerio calcinato commodiori) Vitrioli Terra, Edulcoratio. Sat enim efficax in suo genere deprehenditur, pariter atque Æs ustum, Crocus Martis & Veneris similiter ferè quandoque tractata, inque salinis istis adhærentibus particulis in tantum & aliquandiu (siquidem ejusmodi Martis sulphurati Pulvis nihilominùs post diuturniorem in Pyxide asservationem, denuò semi-vitrioliter concrescere occipit) quasi mulcata; dum proculdubiò acidosal-

Mater Perlarum ad Abortum pro roborando Fœtu esse dicitur, ideò, quòd Perlas generet: verùm frustrà, & illi substitui possunt Lapilli Cancrorum, & similia Testacea, sed non ejusdem naturæ. Pari ratione Cranium humanum, ceu Specificum ad Epilepsiam & Affectus arthriticos extollitur, cùm tamen aliorum quoque Animalium Ossa, vi absorbendi Acidum pariter Arthritidi medeantur. Sic prostant in Officinis tot Salia Fixa, Cardui benedicti, Absinthii, &c. quæ tamen omnia sunt ejusdem naturæ; idem esto judicium de Salibus volatilibus Animalium.

¶ 8.] Minutia] Talia sunt, quando v. g. plura usurpantur Simplicia ejusdem naturæ, puta omnes Piperum species, quarum tamen una sufficere potest; item omnes Petroselini species, ex quibus tamen vulgaris excellit. Sic sufficit Abrotanum unum, &c. Gallina mediocris pro Gallo decrepito, necnon ex Gummatibus Gummi Ammoniacum.

¶ 9.] Lota] Quomodo Lotio, Nutritio, &c. in genere fiat, vid. Dispensat. HORSTII. Cæterùm si Lotio sit sordium superficialium ablatio, laudanda venit; contrà si Concretum sæpiùs lavetur, Lotio est nociva & frustranea. Sic Saturnus ustus, Æs ustum, Ossa calcinata, Cerussa, &c. frustrà lavantur, quippe hac ratione nihil aufertur de iis, sed Ignis alterationem introductam non potest Aqua eluere. Porrò nociva est Lotio, quando Aloe lavatur; quippe ita demitur vis ejus laxativa in Aqua solubilis, nec Terram sigillatam lavandam jubeam, cùm ex Sale quodam concentrato seu nitroso imbuta sit, & sic extrahatur, & Terra mortua remaneat; cùm dictum Sal & Vires cum Liquore solvantur & decantentur.

¶ 10.] Nutrita] Sunt frustranea; exinde enim nihil habetur, quam quòd mucilaginosa quadam agglutinatione superficietenùs incrustentur. Ita quidem nutritur Aloe rosata & violata, qualis tamen nullam prærogativam præ Aloe simplici habet: Sic Sarcocolla Nutritio cum Lacte est frustranea, cùm cruda vi glutinandi & incrassandi satisfaciat expectationi. Pariter Unguentum Nutritum Chirurgis dictum fit, quando Lithargyrium teritur cum triplo Aceti, & quintuplo Olei, successivè affundendo; cùm tamen compendiosiùs procedatur, si Solutioni Saturni usti in Aceto factæ addatur Oleum Rapa, & terantur invicem in Mortario paulatim.

¶ 1.] Usta) Animalium partes ustæ, ut Cornua & Ungula, sunt cadavera mortua omni Sale & Oleo destituta; adeòque sufficit unicum horum, nempe Cornu Cervi ustum, pro mille talibus.

¶ 2.) Tosta) Rhabarbarum tostum spoliatum vi laxativa, sicut Scilla Tostione suo Sale volatili incisivo defraudatur.

¶ 3.) Macerata] Maceratio etiam subinde frustranea est, & Liquor

mitissima innoxiaque Vulgus quoque novit; quæ per se & nil passa, satis efficacia deprehendentur; ¶ i) per istas autem Vexationes Vires magnam partem exuunt; aut si quidpiam fuerit reliqui (uti quibusdam denegari nequit) usitatioribus tamen hodie, gratioribus præsentioribusque meritò cedunt: quæ res, *per Infusiones* exhausta potiori parte, *solùm debilitantur*, ¶ l) aut simplici saltem *Pulverisatione*, vel *Mucilaginis* cujusdam agglutinatione superficietenus, aut nil minùs quàm corriguntur: ¶ m) quæ *per Insolationes* frustrà debilitantur, ¶ n) vel *per Injaccationes* accessoriis (extemporè plerumque commodiùs adjiciendis) nequiquam obtunduntur, &c.

¶ 4.) *Ostracoderma*, *Marina*, aliaque his affinia (communissimè *Præcipitantia*, id est, absorbendo vel invertendo diversimodè, quasi mechanicè conferentia) ¶ o) *Præparata*, equidem sunt præstantissima; & quicquid superioribus annis nimium Chymici jactitarint, cunctis horum (plumosis etiam, squammeis, butyraceis, aliisque solubilioribus) *Magisteriis* evidenter in suo genere præpollent: sanè complurium Morborum causas paulò penitiùs exigentibus, ¶ q) & diversam istorum

falsus Ulcerum Vulnerumque Latex sive Ichor ea postliminiò aggreditur, &c. ceu præter effectum, vel ipse mutatus hinc in *Emplastris* Color ostendere poterit. Pertinet porrò huc *Aluminis* (si semiphlegmatici *Spiritus Caput mortuum* desuetit) *Ustio*. *Limatura Martis* (quò magis attenuetur & splendor ejus obnubatur) *Præparatio*; per *Deflagrationem* anatici vel plusculi *Sulphuris*, de cætero præ *Magdalenibus* (*Ferrum* nonnisi extremè candens, ac subsequam nihilominùs *Deflagrationem* residui exigentibus) præque protractiore per *Acetum destillatum fortissimum* (sat laboriosum) attenuatione facilior; præ urinosis *Quercetani Rubificationibus* naturæ rei, convenientior, effectuque præsentior. Item *Radicis Ari* in *Vino Acetove Maceratio*. Secedit equidem proculdubium sic aliquid; figitur tamen etiam eo ipso, in ipsa, pungens urensque illa substantia ceu in (ad tactum conformis) *Scilla Aceto*, si *Succo* conferas inque *Radicis Pulvere*, guttis aliquot *Spiritus Vitrioli* consperso cernimus; nemoque temerè, præsertim tenerior, eam simpliciter siccatam deglutiverit; cùm post quadriennium etiam Fauces satis impetat: ut hic quoque quod in loco negligetur, quo lucro habendum videatur.

¶ i) *Per istas autem Vexationes Vires magnam partem exuunt*, &c.) Ostendunt passim hoc in Strumosis *Spongia Pilaque marina*, interdum à vulgo plusquàm tostæ: item vegetiora quædam *Animalia*, *Cornu Cervi ustum*, *Concha*, &c. de quibus inferiùs.

V. g. *Radices quinque Aperitivæ majores*, aliaque jam anteà notata *Temperatoria* (hactenus innoxia), liberaliùs præcipuè *Aceto* mersa. à pungentibus illis (*Scilla* atque *Aro*) in adhibitione practica perquàm differentia. Et forsitan hinc pro diffusiori Apparatu) dum nostro nunc sic non conveniunt) deducere posset aliquis *Hellebori*, *Esulæ*, *Mezerei*, &c. ita maceratorum, plerumque tamen cum aliis potiùs, quam solitariè exhibitorum, (fortè etiam ab *Ari Scillæque* particulis aliquantùm insuper differentium) tolerabilis tantisper exhibitio.

¶ l) *Aut simplici saltem pulverisatione*; &c.) *De Pulverisatione* antè diximus; ut autem *Sirectis* quoque nostris pariter equidem in suo genere est necessaria: ita nihilominùs ea v. g. *Agarici* ac *Colocynthidis* accommodatio abesse facilè hinc poterit: licèt pro diffusiori & in substantia usu, proque heterogeneorum ibi separatione, promptiore verò hic attenuatione, Radula tum aut Gummi quoddam abesse fortè nequeat.

¶ m) *Quæ per Insolationes frustra debilitantur*, &c.) *Aloe* cum conterraneis suis equidem ardentis Solis radios; sed breviori periodo perpessa est. Annon sine alteratione aliqua (ceu de *Aromaticis* diutiùs negligentiusque ibi expositis supra notavimus, & in *Vegetabilibus nostris*, fixioribus quoque præ culinarii ignis competente minùsque sic suffurante Calore passim experimur) facta in loco proportionalibusque subjectis collatio ostenderit. Interea protractioris apud nos *Insolationis* vice, convenientius videtur mite illud, suum tamen brevi absolvens *vaporosum Balneum*, Aeris mutationibus sordibusque minùs subjectum.

¶ n) *Vel per Injaccationes*; &c.) In exemplum huc adduci poterit non tam *Aloe* denuò, utpotè inde haud quidem (præsertim si *Gummea* tanquam potior pars, & *Sacri laxativi* vel *amaricantes* magis, quam *adstringentes* aut *diuretici* adhibeantur) deterior; incertioris tamen determinationis, diffusiorisque *Dosis*: quam *Scammonium Cydoniorum Succo* aliisque accessoriis (pro *Diagrydio*) *Euphorbiumque Amygdalarum dulcium Oleo* (cùm desuper potum auxilio sit) olim præparatum; item *Radices* illæ *purgantes*, &c. vegetiores *Ari*, &c. cum superfuso *Aceto* (*Zuvelferiano*, per *Animadversionem* tamen ad *Gummi Gamandra* ferè dubio instituto) exsiccatæ. Siquidem si parum hujus fuerit, parva quoque hinc videatur exitura Correctio. Sin copiosius, evaporati Magma, non sine exerente sedennò postmodùm madore, frustrà istis appingetur: guttæque aliquot *Spiritus Vitrioli*, ut in *Gutta Cambodia* ipsius *D. Zuvelferi*, *Scammonioque rosato Mynsichti* (quandoquidem omnino acidum hic quippiam exegerit) totum compendiosius expediverint.

¶ o) *Præparata*, &c.) Quia magis hìc absorbere vel invertere posse videntur. Licèt intereà *Magisteria plumosa ac solubilia Zuvelferi*, quod suum est (quamvis ex alio quasi capite adhærentiumve Menstruorum copula) nihilominùs agant

¶ p) *Et diversam istorum Solubilitatem*, &c.) De ejuscemodi diversitate, in *Solutionibus* etiam *Aceto non destillato* factis manifestè perceptibili, satisque (in *Oculis Cancri*, *Corallis*, *Conchis*, &c.) distinguenda alibi egimus. Indeque for-

Liquor abjiciendus melior *Remanentia*; unde *Radices 5. aperientes*, *Coriandrum* & *Cuminum præparata* pro *Speciebus Diacumini* nullius usus sunt.

¶ 4.) *Ostracoderma*) Denotant Latinè *Testacea*, qualia sunt *Conchylia*, omnia *Testacea marina*, ut *Cochlea*, *Ostrea*, *Cancri fluviatiles*, *horum Lapilli*, item *Entali*, *Dentali*, &c. Sic spectant huc *Lapilli Percarum*, & *Carpionum*, item *Testa*, *putamina Ovorum*, tam *Gallinarum* quam *Strathionum*: quibus annumerantur *Corallia*. Hæc omnia denotantur ab AUTHORE *nostro* voce *Ostracodermatis*, eaque AUTHOR præfert omnibus *Magisteriis vulgaribus*, & rectè quidem. Cæterùm inter allegata omnia sufficere possunt *Lapilli Cancrorum*, & *Corallia rubra*, quæ & usitatissima sunt pro absorbendo Acido primarum viarum, idque per vias urinarias abducendo. Equidem omnes *Animalium duræ partes* sunt absorbentes Acidum; interim *Marina* præter hoc Saporem urinosum acquirunt, atque ita evadunt insigniter diuretica, & sic simul & Acidorum correctiva, & per diuresin evacuantia. Jam verò notum est, quod Morbi hypochondriaci & chronici, utplurimùm qui Obstructionibus dedicantur, oriantur ab Acido vitioso è Cruditatibus enato; unde pro eodem auferendo *Ostracodermata* prostant, quæ Acidum destruunt, & vi diuretica per Urinam evacuant. Contrà *Cornua Animalium* absorbent quoque id, sed tardiùs & non evadunt diuretica: idque ideò, quia in se continent copiosam *Gelatinam*, quemadmodùm in *Cornu Cervi* videre est, impedientem, quò minùs id rodere queat Acidum peccans. Aliàs *Marina*, ut *Lapilli Cancrorum*, *Vino Rhenano* seu *Aceto* infusi, sub sui solutione ebullitionem concitant, & postmodùm quoque Saporem urinosum contrahunt, hincque in Sanguine congrumato prosunt. Sic aliquando Experimentum feci cum *Concha majore* in Pleissa reperta (ex quibus potest fieri *Febrifugum*), quam infundebam in *Spiritum Salis acidissimum*, qui tamen magna copia parum illius potuit arrodere, utut saporem instar Urinæ acquireret: atque dicto modo fiunt *Liquores* illi *Nephritici* dicti ex *Lapide Lyncis*, *Calculo humano*, *Lapide Percarum*, & quæ solvuntur in *Spiritu Salis*, vel *Simplici*, vel *Composito*, hinc *Solutio* abstrahitur, & *Sal* liquatur in loco frigido: interim ex dictis Liquoribus sufficere potest *Solutio Concharum* vel *Ostrearum in Spiritu Salis facta*. Cæterùm ratio, quòd *Ostracoderma* invertendo Acidum, mutent Saporem, & fiant diuretica, *est*, quia illorum Crustæ dum calcinantur, relinquunt Caput mortuum instar Calcis vivæ (cum contrà Animales partes instar Cretæ post Calcinationem se habet), eoi, si affunditur Aqua, ebullit; acria nempe sunt in his Marinis Salia acida, & præprimis urinosa. Vocantur autem illa ab AUTHORE *Præcipitantia*, quia Effervescentias in primis viis sua miscela sistunt, absorbendo Acidum, unde cessat Effervescentia: pari ratione, atque Cerevisiæ necescenti, si additur *Creta*, *Testa Ovorum*, &c. Ita ab hujus Præcipitatione similitudine denominatur illa, utut rectiùs ab AUTHORE nostro vocentur *Invertentia*; nam invertunt Acidum vel in Insipidum, vel in Urinosum. Alias & dicuntur *Febrifuga*, ob vim absorbendi Acida & ad vias urinarias deducendi. Hæc ergò *Marina* vel pulverisata saltem sufficiunt, vel lævigata super Porphyrite, qua ratione quidem aliquantulum de Lapide iisdem accedit: Interim verò à mollioribus corporibus parum deteritur,

rum solubilitatem, salutorumque diversos similiter sapores attendentibus, sub accuratiori *Methodo*, ¶ q) privataque præsertim *Dispensatione*, fortè quartam Indicationum partem compendiosè explent: non tamen protinus numerosa illa Officinarum serie. Sufficiunt perpauca quædam, & omissis pretiosioribus, parabilinra: sive *Solitariæ* dentur, sive *Cinnabarinis*, *Antimonialibus*, *Martialibus*, *Opiatis*, &c. exaltata. Prodigas cum *Aquis destillatis* ¶ 5.) *Lævigationes* (nam quod de Marmore sensim accedit, parum & innoxium est) alii notarunt. ¶ r) Cui verò subtilior Pulverisatio non satisfacit, *Elutriatio* (Metallicorum instar cum Aqua simplici instituta) teneriores particulas (alii è Conchis radendo quærunt) faciliùs præstabit. ¶ s) *Calcinationes* horum, ut & lapidosorum duriorumque Fossilium (utplurimùm destructoriæ); Terrarum præterea ac Mineralium quorundam vulgares seu deprædatoriæ *Lotiones*, alias pridem hinc, sed hodiedum ¶ t) (citra constantem sequiorem observantiam) sunt expunctæ. Et quamvis talium *Insuccatio* non inconsultum hodie (pro Extractorum sic exsiccatione & pulverisatione) sit inventum: cùm tamen in aliis Molem, in aliis Colorem cum Sapore mutet, & accessoria alicubi faciliùs superaddantur, alicubi interponantur; ¶ v) contractior Apparatus istis pariter in tantum carere poterit. Nec ipsæ (cum affinibus suis) ¶ 6.) *Gemmæ* cur huc tantis impensis trahantur, videmus: non quidem ob *Porphyrii*

forsan ex parte provenire posset, quòd Lactentes adhuc *Corallis præparatis* exhibitis (utpote quorum solutio aliis acerbius quid sapit) alterationem aliquam circa Præcordia plerumque pati videantur: dum satis commodè *Conchas*, *Oculos Cancri*, *Unicornu fossile* &c. ferant.

¶ q) *Privataque præsertim Dispensatione*, &c.) Ita enim multa Ægrotorum cum confidentia, minori vero nausea, effectu de cætero præsentaneo exhiberentur accisæ istæ, at polychrestæ talium *Doses*; quæ in *Schedulis* designatæ (℞. *Concharum præp. drachmam dimidiam*; ℞. *Corallorum præp. scrupulum unum*; vel *Oculorum Cancri scrupulum*, *Limatura Martis sulphurata grana quinque*, &c.) ab aliis non adsuetis aut diffusiores cariores que hinc *Mixturas* præsferentibus, vilipendio sæpiùs aut risu exciperentur.

¶ r) *Cui vero subtilior Pulverisatio non satisfacit*, &c.) Ceu meritissimus *D. Rolfincius* olim solebat (splendentem *Margaritiferarum Pulverem* vulgari *Perlarum Magisterio* æquiparans), dum *D. P. Mullerus* in *Miraculis Chymicis* per Linteolum indita & Aqua mersa excussit.

¶ s) *Calcinationes horum*, &c.) Cùm nil videremus seu necessarii (cùm facillimè, secus ac vulgò de plerisque traditur, pulverisentur), seu adeò specialis, quod inde hodie expecteremus, ab ipsis Praxis primordiis *non Calcinatis* eadem effectu usi sumus, exutis verbi gratia *Tutia*, *Pumice*, (quem insuper in *vaccino Lacte*) *Silicibus*, (quos *Aqua Ammoniaco Sale acuata* extingui jussit *Mynsichtius*,) &c. *Crystallis* intùs, *Lapide Lazuli*, *Speculari* (contra Epilepsiam Infantum quorundam Experimento, ceu alii pro Antifebrili: Chinenses referente *Nicholsio*, *Athanasia* loco habuere) & si qui sunt præterea. Sic jam ante hos 60. annos *Tenzelius in Exegesi Commentatoris Beguini*, *Mynsicht S. 4. Helmont. c. 3. de Lithiasi & Tractata 6n.* &c. *Corallorum*, *Margaritarum*, *Eboris*, *Concharum*, *Coralli*, *Cornu Cervi & Calcinationes* noluerunt, antea, quàm superioribus annis mage confertim impugnari occiperent. Quod autem *Terrarum Lotiones* attinet, decedere proculdubio hinc quidpiam, non Potulenta solùm Ægrotantium, dum Sigillata Strigoniis inficitur; sed (cùm internior Solutio hinc aliqua, æquè ac mersis inibi Lapidibus *Cancrorum*, *Creta*, *Testis Ovorum*, *Ovis integris* &c. plùs, quàm absorbendo solùm forsitan agentibus, contingit, adduci queat) ipsa *Aqua simplex*, parcè quoque ac citra externum calorem superinfusa ostendere videtur. Siquidem præter Odorem, siccatorum *Argillacearum* denuò madefactorum ex parte quidem æmulum, simul tamen singulariorem & quasi medicinalem, Sapor ejus deprehenditur, ut in *Agallocho* ferè ut *Absinthii Rom. Extracto*, amaritie quadam satis adstringens; Color aliquanto obtusior, ac postquam maxima filtrati prius Liquoris pars in Patella vitrea lentè exhalata est, spiceus, innatantibus atomis è flavo rubentibus, Remanentia post perfectam evaporationem, quasi viscosa, salinis particulis intermixta subrubens, linguam concentrato quasi prædicto sapore vellicans, pondere è libra una, cum fontanæ quadruplo, ad scrupolum unum accedens, alia vice eum excedens, cùm si ab ipsius Aquæ contentis deducatur, ejus ad prænotatam quantitatem triplum (ni *Sal commune* tophaceive quidpiam liberaliùs admixtum fuerit) vix ac ne vix quidem grana duo Concrementi pulverulenti, Salis Sulphureitatisque tamen notas aliquas simul præ se ferentis communiter simplicique sub exhalatione relinquat. Terra demum residua à pristino Sapore longè recedit, compactaque licet denuò, ægriùs cohæret: æque ac in venalibus illis, ex *alba rubraque Sigillata* paratis *Urceolis* (utpote haud adeò, atque præstantiores *Argillæ* solent, vitrificandis) cernimus.

Ulteriùs de cætero in ejuscemodi superiorum annorum Experimentationibus non perreximus, quo salinas quoque particulas, ceu laboriosissimus *D. D. Schockius*, nuper seorsim colligeremus: cùm equidem illarum tantillo, imò ferè nec nostro, ex iis, & (cujate etiam) Accessorio composito Coagulo totalis aut præcipuus effectus, (siquidem fieri sanè vix poterit, quin sub prima quoque præparatione ac efformatione, talium quidpiam quandoque subtraharur; integræ porrò *Terræ* alio insuper modo in Stomacho ulteriùs, seu resolutæ seu saturatæ agere queant) simpliciter & insolidum adscribi forsitan vix possit: licèt ut prius simplici solum *Trochiscorum selectiorum* contritione ac percribatione tantisper acquieverimus. Ceu etiam in *Argilla cruda Coburgensi* eandem diaphoresin absorbendique facultatem Amicus noster aliquis observavit; & in *Terra semiargillacea* è vicino nobis, famosissimo alias Monte Horrinno (*dem B. elberg*) elata, item inter Fortalitiorum hìc reparationes nonnullibi effossa ferè Margæformi ubiscum notarunt alii.

¶ t) *Citra constantem sequiorum observantiam*, &c.) Exempla forsan talium etiam in recentioribus adhuc (post superiorum annorum lustrationes) *Pharmacopœorum Dispensatoriis* inveniri possent: ea vero hìc adducere nostri non est instituti. Ita porro pro Chymicis destinationibus videmus aliquas triduanas illas, *D. Hafero l. 8. c. 4.* relatas *Calcinationes*, ab *Antimonio*, sanè (si compendia vel è *Sale* deforent) convenientiore, ad *Corallia rubra* tractas: an cum *Vegetabilis* illius *Helmontiani* (*tr. de Conceptis*) conservatione, aut effluviorum igneorum potiùs congregatione (haud sæpè consimilium extractionibus deside) vel prætensa quadam extraversione, nunc quidem non determinaverimus.

¶ u) *Contractior Apparatus istis pariter in tantum carere poterit*, &c. (Ita jam olim *Pulveribus*, verbi gratia *Griseo* & *Rubro Cæsaris contra Pestem*, *Theriacam ac Mithridatium*; *Bezoartico N. Species Diamargariti frig. Confectioni Pectorali D. Zwelf. Species Diairees*; & *Pastillis pectoralibus facundis*, *Iridem* denuò intermixta cernimus. Intereà verò, teneriores præcipuè, lubentiùs admittunt hujus generis Pulveres in Natura, quàm accessoris in Cochleari turgescentibus obnupta.

¶ 5.) *Lævigationes*) Hæ cum *Aquis destillatis* factæ sunt prodigæ, quia pòst exsiccari solent, adeoq; Aquæ illius odorosum avolat: vel affusa *Aqua* agitatur *Liquor* & Lacteus redditur, per Filtrum transcolatur, hinc demùm crassior pars remanens teri & elutriari potest. A quibusdam ejusmodi *Marina* quoque calcinari solent, ad quem modum conficiunt quoque *Specificum Antifebrile Strobelbergeri* & *Crollii*: verùm istæ Calcinationes sunt superficiariæ, nec necessariæ. Præterea *Terræ* quoque lævigantur sæpè & abluuntur: verùm labor is nocivus est, sicut & *Insuccatio* earum cum *Decocto Cornu Cervi*, vel Irroratio cum *Succo appropriato* frustranea est in *Mixturis*; quia in Praxi commodè *Succi* addi possunt; hac enim ratione inviscantur, & in efficacia sua impediuntur, Nam cùm Terræ illæ in Corpore naturam Aluminis acquirere debeant, hinc ex dicta Insuccatione invertuntur: adeò ergò *crudæ & puræ* saltem in usum vocentur *Terræ*.

¶ 6.) *Gemmæ*) rectè hæ ab AUTHORE *rejiciuntur*, & quidem in illis duo consideranda veniunt,

1. *Corpus* earum.
2. Corpori superveniens *Tinctura*.

Quoad *Corpus*: sunt eæ *Crystallus*, quæ prout variat ratione duritiei, & multiplicitate Fluoris metallici imbuta est, exteous acquirit diversa Gemmarum nomina. Jam ergò cùm *Crystallus* sit omnium Gemmarum mollissima: sola ea inter omnes Gemmas sufficiet pro usu Practico: & usus quidem ejusdem est temperare quodvis Acidum acrius, ratione cujus & *Corrigens* audit *Bilis æruginosæ*: adeòque in atrocibus Infantum Torminibus proficua est; non secus ac in Pavoribus eorum nocturnis per consensum Abdominis enatis. Reliquæ verò Gemmæ; cùm longè sint duriores, quàm ut alterationem in Corpore nostro pati queant, hinc eadem ferè, qua ingeruntur, egrediuntur forma: quinimò *nisi exactè pulverisentur*, metus est, ne ad instar *Pulveris Adamantis*, teste ZACUTO LUSITANO, vel pulverisati *Vitri*, Intestina

vis accessum, ¶ s) aut (evitabile sanè) *Æris* inter tundendum consortium; vel ob *adulterium falsationesque*; ¶ y) aut *insolubilitatem* (è Chymicis Observationibus ad Stomachi liquationem tractam); sed quia parabilioribus, e. g. *Corallis*, *Conchis*, *Terra Sigillata*, *Succino*, *Cervinis*, *Martialibus*, *Opiatis*, &c. idem quod cariora illa spondent, securius efficimus.

In *Compositis* eadem, ni major, ferè deprehenditur exundantia permultis adhucdum inconvenientiis hinc inde complicata: seu ea spectamus, quæ *Simplicibus accedunt propiùs* & iis vel resolutis vel exaltatis parantur: seu alterum istorum genus, reverà *Compositis* (i. e. invicem commixtis) ac sepè *Decompositis* constans. *Ex priorum numero*, quidni deinceps undiquaque deleantur omnia *Principia*, quæ è prædictis supervacaneis, æquivalentibus, incertis, imbellibus, &c. quamvis legitimo aliàs processo, inconsideratè tamen (saltem ne Vasculorum & Variationum finis sit) numerosissimeque consiunt aut proponuntur? ¶ z) Et quidni coque magis facessant hinc, quæ (numerosiùs adhuc) ob solam peculiaris cujusdam subtilitatis, gratiæ vel efficaciæ persuasionem è Simplicibus alias haud inutilibus, præposterè nihilominùs, tædiosissimè, sumtuosissimè, citra debitam Principiorum æstimationem, aut præviam singulorum Experientiam, vel Necessitatem quandam, seu pridem inter notorios Chymicorum nonnullorum excessus ficta sunt, ¶ a) seu hodieque nonnullibi finguntur; ¶ b) Effectu postmodùm naturæ prædestinationique Simplicis reluctante, vel in eundem scopum vulgatissimis quibusque tandem, ¶ c) (ceu manifestissima habemus in *Antimonialibus*, *Mercurialibus*, &c. exempla) recidente, ¶ d) aut præter rem carè satis, inter tot Euporista redimendo, nec tanto, nec novo.

Sic porrò in *altero* fecundiorique (manifestius scilicet) *Compositorum* seu *Commixtorum genere*, cui bono tanta eorum series, quæ licèt genuinis Compositionis legibus conformia videantur, ¶ e) redundant tamen æquipollentium Simpliciorum familiariorumque respectu? Ceu pura puta Simplicia, vilia quoque nil passa, vel mediocriter saltem ad sanioris Chymiæ du-

¶ x) *Aut Æris inter tundendum consortium; &c.*) In antiquioribus purioris Metalli, ceu passim adhuc habentur, *Mortariis* illis tale quid olim peragentes, per Helmontiam *Aquæ Fortis* affusionem, *Veneris* nil evidenter deprehendimus; quod fortè è mage nunc confusanea Æris caldarii (quo passim longè ponderosiora cedentiaque fingunt) massa facilius contingere, *Aceto* tamen etiam citra reliquorum dispendium separari posset (*Gutta cavat Lapidem*); & ut tantillum *Veneris* (nec putè tamen talis) sit adeò noxium, vel è ferreo decedens *Martiale* aliquid, insons erit &c. Obsequentiorem hic esse, etiam selectissimum *porphyrium* pro Præparandorum Levigatione *Lapidum*, passim in durissimorum quoque medio, circumcirca sat attrito cernimus. Sed & hoc accessorium equidem est innoxium, vidimusque aliquando non sine risu Fœminam, quæ Silices exiguos similesque Lapillos, quasi Gallinarum Indicarum more, integrè deglutiret, magno (ut post semiconsumptorum excretionem notarat & asservabat) languenti Stomachi solatio.

¶ y) *Aut insolubilitatem*) Forsan ne quispiam efficaciæ talium seorsim exhibitorum contestationibus ductus, *Irradiationem* autem *Helmontianam* haud adeo concipiens, per membranosorum saltem (in grandioribus ac quidvis sæpè concoquentibus *Piscibus*) Ventriculorum collationem colligere hinc posset Solutionem aliquam, vel aliquantilli solùm, & quale forsitan *Cinnabari*, *Antimonio diaphoretico*, aut in quibusdam *Infusis* (tractu temporis nihilominùs corporale quidpiam tandem dimittentibus) ejus *Vitro Crocoque Metallorum* decedere nonnemo crederet, sat de cætero efficax.

¶ z) *Et quidni coque magis facessant hinc, &c.*) Exemplo sint ex ejus fortis Simplicibus tot *Aquæ scilicet Cephalicæ*, & *Refrigerantes Hepaticæ*, ad *Geamen* usque & *Cucurbitas*; Item *Herniaria*, *Nigella*, *Melissa Turcica*, & adversissimæ pro Vehiculo, de cætero insufficientes graveolentium Alexipharmacorum *Aquæ*: tot *Nervina* infusa, & (è *Plantis* & *Pinguedinibus*) destillata *Olea*; forsan etiam *Rosarum* verum, dum *Rhodinum* tantisper sat facit: *Essentiæ Vegetabilium Antarthriticorum* ; eo tamen non pertingentium, &c.

¶ a) *seu hodieque nonnullibi finguntur? &c.*) Adducamus saltem *Essentias* & *Quintessentias* illas, quæ v. g. è *Tincturis Plantarum* cum *Sero-ve Salis fortissimo*, vel vice versa c *Solutionibus Mineralium* (per eum factis) cum *Spiritu Vini* digestis, Glaub. P. 5. r. 9. (genimen tamen *Vitis*, ibidem P. 2. c. 82. agnoscente) proponuntur. Quæ cum *Oleis* è Retorta (ipsisque *Rosis*) destillatis, Empyreuma post quasvis etiam Rectificationes penitus non exuentibus, & *Sale volatili* hodieque in *Aurora Chimica Bolnesii*, ceu olim in *Myrothecio Spagyrico Fabri* parantur: quæ *Extractis Vegetabilium*, sua tamen penitus sub exhalatione dissipidentium (qualis *Melissa*, *Ruta*, *Mentha*, &c.) sociantur *Olea Carminativa*, *Antepileptica*, *Stomachalia*, *Nephritica D. Zw.* dum oleosæ basi destillatorum aliquid facilè adjicitur. *Pulvis ad generationem Lactis cum ubere Vaccæ*, *Aqua vitæ tam Volucrium ac Catellorum*, &c. suo loco amplius expendenda.

¶ b) *Effectu postmodum naturæ prædestinationique Simplicis reluctante &c.* (Uti ferè videntur *Tinctura* & *Essentia* cum *Alcahestino* illo Glaub. *Nitri fixo*, *Menstruisve* volatilioribus, nimisve incidentibus) interea equidem quod suum est agentibus (è *Vegetabilibus Marinisque*, adstrictioni potiùs destinatis (uti v. g. sunt Corallia.) præparatæ.

¶ c) *Ceu manifestissima habemus in Antimonialibus, &c.*) Ex *Antimonio* fit tota *Diaphoreticis vulgaris* confraternitas: ut crudum modo simultaneè, modo per vices, cum & sine (eoque vasile addito) *Tartaro*, inde cum *Perlis* atque *Corallis* (l. 3. *Sapient univer* ... P. J. Fabri aliisque) calcinatur: Dilutum cum *Aceto* vel *Vitriol Spiritu* in *Flores Diaphoreticos fixos* præcipitatur: ut crudi loco *Regulus*, (qui *Mortarium Vitæ*, *Sulphur Antimonii vulgare*, *Flores*, *Crocum Metallorum*, variè similiter fixata prætereamus) pro *Cerusa Antimonii* ... &c. recipitur, &c.

¶ d) *Aut præter rem carè satis, &c.*) Ceu tam in Aularum nonnullibi, hominumque (... passim proficua, longè infra dignitatem suam æstimantium) affluentiis, quàm in Confidentium quoque (præconceptæ Opinioni Reditibusque suis, hac Temporum præcipuè iniquitate Ægrotantiumque tenacitate) sæpè ingratus invigilantium commendationibus advertere qui volet, hinc inde poterit.

¶ e) *Redundant tamen æquipollentium Simpliciorum familiariorumque respectu &c.*) V. g. *Species*, *Pulveres* atque *Trochisci Officinarum* plerique, recentiusque *Substitutorum* haud pauci; ob *Vegetabilium* (sæpenumerò parùm consentientium) accessum, magnè molis ingrativè saporis, perfunctorię insuper haud raro (si accuratiùs quędam considerantur) Compositionis. Dum interea ponderosioribus è *Cornu Cerv.*, *Conchis*, *Terra sigillata*, *Corallis*, & solitaris, aut *Minerali* quodam *diaphoretico specificove* sociatis, idem profecto tandiu (præmissis tamen præmittendis, interpositis pro re nata interponendis) præstiterimus, quod alias in famosissimis quoque *Pulveribus Pannonicis*, *Bezoarticis Officinalibus*, *Senna*, *Speciebus* atque *Confectionibus de Hyacintho*, *Cordialibus*, *de Gemmis*, *Diamargaritis* frig. &c. (in quibus eque ac in *Marchionis Pulvere*, collatis invicem Ingredientibus, ejusmodi preparata precipitantia vel invertentia alias prevalent) querebatur.

---

testina rodendo & excoriando, ad cruenta & dolorosa Pathemata Abdominis disponant. Et utut juxta BORRICHII mentem *pag.* 322. *Hermet. Ægypt. Sapient.* minutissima Gemmarum tritura aliquid commodi promittat, ea tamen non sola sufficit.

Quoad *Colorem* vero & *Tincturam Gemmarum* originaliter is est, a quodam *Metallo*, seu, ut VELSCHIUS dicit, à *Fluore* quodam *metallico*, qui ad Corpus Crystalli adhuc fluidum impingens *Gemmam coloratam* dat: atque hæc Tinctura Gemmarum de Sulphure Metallorum participans tam pauca est, ut vix mereatur nomen, & ℔j. *Gemmarum* vix ℥ß. *Tinctura Solaris* contineat. Insuper Fluor hic metallicus tam arctè combinatus est Gemmis, ut non, nisi sublimiore Mechanica separari queat. Ut itaque *Species Pulveres* & *Tincturæ Gemmarum* ex Praxi selectiore præscribi debeant: conferatur interim *de Tincturis Gemmarum* BORRICHIUS *l. c. pag.* 322. qui eandem per *Helmontii Alcahest*. *Acetum* nempe *radicatum*, paratam ex PARACELSO allegat. Interim ad hanc pertingere Phyllida paucis datur; hinc ejus defectu exulant omnia Remedia ex Gemmis. Cæterùm *de externo Gemmarum usu: an Amuleti instar se habeant?* nihil de eo experti judicium suspendimus. Adeoque AUTHOR rejicit *Tincturam Gemmarum*, respiciendo *Tincturam Smaragdi*, paratam ex *Smaragdo*, in Mortario ferreo vel æneo contundendo, & per *Spiritum Salis Ammoniaci* extrahendo viridiusculam, quia Color viridis, quem deducunt a Smaragdo, est ab æneo vel ferreo Mortario. Deinde & rejicit eas Gemmas non tantùm ob sui in Ventriculo insolubilitatem, quia, nisi calcinatæ priùs fuerint, vix à fortissimo Menstruo solvi queunt, & quia parabiliora longè prostant, quæ vid. in AUTHORE, v. g. simplicia *Corallia*, *Concha*, *Terra sigillata*, *Cervina*, *Martialia*, *Opiata*, &c.

Tatu-

ductum præparata, indefinitis (utut pomposis) hujus generis Compositis longissimè præstare, & in ejuscemodi Mixturis, ¶ f) utplurimùm unicum saltem aut duo, perceptæ Operationis fundamentum substinere, ideoque solitariè quoque data idem sæpenumerò efficere, reliqua vero pro forma saltem superaddi, passivè cernimus. ¶ g) Cui bono toto *Compositiones actu in promptu continuò servuntur*, quę longè consultiùs, & magno Sumptuum, Laborum, Vasculorumque compendio, secundùm diversam circumstantiarum rationem eatempotè conficerent? Cui bono tot *ejusdem plane speciei, consistentiæ, intentionis & effectus Remedia*, Titolo saltem, vel Authoris nomine, aut parùm per solùm variato Ingredientium ordine vel pondere, aut vili quodam supervacaneoque accessorio inter se differentia? Quò scilicet tot *Apoplecticis*, tot *Stilticis*, &c. in eadem Officina prostantibus, ea instructior videatur? ¶ h) Cui bono hodieque reponuntur aut proponuntur tot *ingratissima Miscella* è Sapore Odoreque confusaneo & nauseabundo, ¶ i) imprimis autem abominabili Mole (pręter omnem necessitatem) alias laogoentem Stomachum ampliùs molestantes, & in lucta sua Naturam perturbantes. Sunt equidem in Selectioribus quoque *Tinctura*, *Spiritus*, *Salia*, &c. adversi quid olentia vel sapientia. Verùm exiguas horum Doses facilè commendat insuper domesticum *Vehiculum*: in quo profectò libentiùs assumontur guttę quędam, quam ignoti Liquaminis (desidea sępè) Cyathi. Et si *Decoctis* vel *Infusis* omninò nonnunquam opus est, ¶ l) (uti pro certis interdum circumstantiis in *Pectoralibus* & *Vulnerariis* dilutiora hęc contractioribus Dosibus commodiora deprehenduntur) sic quoque ita se gerit exercitatus, & non solum Nominis adscriptique Effectus, sed etiam Odoris, Saporis, Ponderis, Colorisque suorum Simplicium probè gnarus Medicus, ¶ m) ne per inconsideratam minùs convenientium consarcinationem, Remedium ipsa Ægritudine molestius proveniat. ¶ n) Qui verò adhucdum alicubi, seu Simplicitate, seu Misochymicorum, aut Galenismum quasi quemdam dara opera affectantium persuasione ducti, *Miscelas* quales quales lubentius, quam *compitiorem* quandam *Medicinam* (Venenum chymicum veriti) sumunt, iis, donec frugibus repertis glandes fastidire incipiant, hęc & sequentia tantisper scripta nolumus. Nam summatim, omnia hinc meritò delenda, aliterve complenda putamus, quę vel nulla vel exigua Ingredientium proportione, genuinorumve componendi Pręceptorum ratione habita, cœlum terræ, frigida calidis, humentia siccis, stringentia aperientibus, aperitiva obstruentibus, incerta vel imbellia (*Specifici* sępè vel *varietatis* titulo), probatis & pręsentaneis, culinaria medicamentosis, feta drasticaque (pari vel liberaliori nonnunquam pondere) debilibus atque benignis, preciosa vilissimis, durabilia horariis, & brevi fatiscentibus, vel corruptionem suam sentientibus, amarissima præ dulcibus, sapores & odores nequicquam viriantia gustui olfactuique gratis, &c. citra solidam quandam (licet alicubi fictam) rationem, ¶ o) & citra necessitatem aliquam) sæpenumerò non sine tacita vel manifestaquoque repugnantia) invicem commixta hodieque perfrequenter ostendunt: sive per manus hactenus tradita, & ob urentiam consuetudinem tantumnon quasi naturalisata fuerint: sive passim adhucdum *Immutationis*, *Correctionis*, *Variationis*ve titulo è *recentioribus Analectis* superaddita vel substituta.

Atque quo generatim sic hucusque recensita magis illustrentur, *singulas potiorum Remediorum Formulas* similiter, annexa breviter (repetitionis hic vel maximi fugiendæ causa) *una alterave* simul è propriis *Observationibus Nota* persequimur.

§. I.

¶ f) *Ut plurimùm unicum saltem aut duo, &c.*) Ita *Trochisci de Alkekengi*, *Diacorallio Gal. Philonia*, *omnia*, *Requies N. Electuarium D. Zvv. mitigativum*, ipsa *Tryphera magna*, ac *Confectio Archigenis*, supputatione instituta, *Opio*, alicubi quoque *Hyoscyamo* simul, quod agunt, debent, vel potissimùm saltem. æquè ac si alius *Laudano*, *Pulverisve Anodyni* debitam Dosin vel 10 *Oculis Cancri* exhibuisset.

¶ g) *Cui bono tot Compositiones actu, & in promptu continuò servantur, &c.*) Pertinent huc pleræque pro misturationibus substitutisque *Decoctis Species*; præsertim *Dactylos*, *Caricas*, *Passulas*, &c. *Fructus pectorales* (alias suo asservandi modo corruptionem adhuc faciliùs eo tendentes) in se continentes, usus tempore secundùm proportionem haud difficulter confundendæ. *Species* sensim pro *Cucuphis*, *Sacculisque Cordialibus*; *Pessi Uterini D. Zvv.* post indurationem incommodiores, *In apiu è Violis*, *Sambuco*, *Rosis*, etiam laboriosissimi in cunctis hisce Viri, *D. Zvv.* salutatius.

¶ h) *Cui bono hodieque reponuntur aut proponuntur tot ingratissima Miscella?*) Sic quantum inter se differunt *Electuarium de Gemmis frig. Confectio Cordialis N.* & ferè *de Hyacintho?* multa intereà *Gemmarum Margaritarumque* consumptione. Item tot *Syrupi Fructuum acidulis & acetosi*, cum suis variationibus: cum istorum saltem (præsertim ejusdem coloris) aliquod conjunctim faciliùs dispensaretur.

¶ i) *Imprimis autem abominabili Mole languentem Stomachum molestantes, & in luctu sua Naturam perturbantes.*) In Exemplum sint vulgatiora *Electuaria*, & *Boli* hinc cum accessoriis sæpè unciales; *Looch* viscidioribus *Porro*, *Cepisque* (utut subtiliorem partem inter præparationem perdant) hodieq; constantia, *Allium*; *Pulveres* atque *Species*, præsertim mage vegetabiles, ad unam alteramve drachmam pro Dosi excurrentes, graveolentibusve vel amaris (alia ratione exhibendis) haud adeò sociatæ. Forsan etiam *Epileptica* aut *Antarthritica* è *Vulneribus Catellisque* per Retortam *destillata D. Zvv. Aqua*: dum utrobique *Salis Ammoniaci*, *Urina*, *Cornu Cervi*, *Fuliginis*, &c. *rectificati Spiritus*, idem, & quod hoc in genere obtineri potest, in æquivalentibus *Aquis* domesticisve *Vehiculis* agunt: ceu paulò antè, & in superioribus quoque talia notavimus.

¶ l) *Uti pro certis interdum circumstantiis in Pectoralibus & Vulnerariis, &c.*) In Phthisi (vera, nec sicca Hypochondriacorum teneriorum Tussicula, collectionibusve matutinis circa excretoria Faucium Vasa, vel aliquandin tantùm deludente) sunt equidem *Chymica* nonnulla, *Opiata* præcipuè, & quandoque *Tinctura* illa (è *Saturno Martoque*, pro Hypochondriacis præsertim) *Antiphthisica*. In Hecticis *Corallina* & *Margaritifera* rarò tamen ad radicem Mali pertingentia. Natora intereà nihilominùs pro *Essentiis Extractisque Pectoralibus*, præque Fauces in internis sibi ardoribus tantisper lenientibus (aut magis sæpè inviscantibus) *Morsulis*, *Trochiscis* atque *Mixturis Antihecticis*, *Antiphthisicis* (Recentioribus quoque) diffusius quidpiam & ad remotiora (qui qui etiam) pervenientes ima utplurimùm velle videtur: modò Stomachus semper in hisce, palliativa quoque ferre posset. Sic in inveterata Tussi (cum *Sulphureis*, &c. desinunt) & circa Empyematum declinationem parili est ratio. *Vulnerariaque*, licèt *Essentia*, *Extractaque Traumatica*, *Oculi Cancri Vino infusi*, *Osteocolla*, &c. quod suum est præstent; nemo tamen in ea Praxi variabilitate simpliciter rejecerit. Quid *Laxativa* parva quoque dosi in durioris, nec (repetitis etiam) electisve una vice *Purgantibus*, obtemperantis Alvi Subjectis præstent, notum est, & veteranus tunc Practicus *D. Timmermus in Observationum fine* inter alios jam pridem monuit.

¶ m) *Ne per inconsideratam minùs convenientium consarcinationem, &c.*) Ceu in ejus *Generis Formulis*, utut aliis sumptuosior, & circa Ingredientium coacervationem vel delectum (pro temporis tum more, & ante *Helmontiana fulmina*) inconsideratior, jampridem tamen Selectum sibi quendam servasse cernitur *Mynsichtius*.

¶ n) *Qui vero, &c.*) Hodieque forsitan nonnullibi inveniuntur, præsertim circa *Chymicorum Polychrestorumque* aliorum specialiorem accommodationem minùs versati, qui majoris quoque Abollæ Hominibus confidentiam, (etiam in securissimis longeque convenientioribus) magno sæpè horum damno, nec si tertius quandoque supervenit, sine propria confusione, ejus generis persuasionibus exutiunt.

¶ o) *Et citra necessitatem aliquam sæpenumerò non sine repugnantia, &c.*) Exempla ante specialiorem recensionem præstare possent usitatiores, seu superioribus annis seu nunc quoque, *Species* ac *Pulveres*: ubi *Myrrha* cum *Amygdalis*, *Dactylis*, *Liquiritia*; *Galbanum*, *Valeriana* cum *Ambra* & *Moscho*; *Pyrethrum* æquali pondere cum *Orobo*; *Pyrethrum*, *Capsicum* atque *Piper longum* cum *Margaritis*, *Flores Nymphea*, *Buglossa*, *Semen Papaveris* (ad scrupulos quoque expensum) aliaque *Oleosa* cum iisdem reliquisque *Gemmis* sociata; *hæque ipse* cum *Auri Foliis*, *Ambra* & *Moscho* nimis largiter (ceu alibi notavimus) hinc inde erogatæ deprehendentur; etiam in *Mynsichtianis* hujus generis, *Rotulis* insuper atque *Morsulis*, *Trochisci Moschati Olearque fumati vulgares*, & *Mynsichtio Cordiales Viraque dicti*, *Pulveribus suis* debitè asservatis plerumque remissiores sunt. De *Camphoratis* dicere supervacaneum putamus, &c. Omnes vero hujuscemodi Compositionis modi nihilominùs excusabantur olim, & quo omnium (hic saltem) daretur ratio, Ingredientium unum alterum attemperabat, conservabat, obnubebat, &c.

Fa-

§. I.

DE FÆCULIS ET MAGISTERIIS.

QUod itaque inter *Sicca* ¶ p) principiò ¶ 7.] *Faeculas* concernit; eas equidem haud eaiger *Apparatus constratior*. Non quod in universum omnes simpliciter sint effœtæ: ¶ q] (nam *acriorum Radicum* suæ, superstites quasque vires eaperienti monstrant:) ¶ r] sed quis aliquæ quidem justo sunt curiosiores: plersrumque verò loco præsentiors (fique diffusam istarum molem spectes) commodiora dantur *Succedanea*: & sic præcisè quidpiam hujus sortis Vegetabilium requireretur, ¶ ſ] simplex *mitiorum Pulvis* efficacior, *acriorum* verò (necessariò priùs hinc parùm alternandorum) parabilior est.

Ita nec ¶ 8] *Magisteria Vegetabilium non Resinosa* necessitas quædam hic requirit. Simplicibus sanè suis utplurimùm inferiora, mole nihilominùs diffusissima, nec si cum *Alumine* præcipitata fuerint (ceu alibi notavimus) ¶ t] *Terra* ejus adeò expertia deprehendeutur. *Resinosorum* autem è *Fixioribus* (*Purgantibus* vel etiam *Alterantibus* convenientioribus) sim-

¶ p] *Principio Faeculas quod concernit; &c.*]

UTi *Nomen* illud ab *Amylo* (quà recentior expressitia *Brasilianorum quorundam Yucca Farina*, ac semispontanea *è Segumante Indorum Arbore* excussa, similiterque postmodùm secundùm *Iversens Bitterartic.* 4 tractata pertinet) & à *Serpentaria* seu *Dracunculi bulbosi* (cujus loco quidam cognominem, at inconvenientem *Bistortam* posuere) *Gersa*, sd sequiorum annorum amyliformes *Peonia*, *Bryonia*, *Ari*, &c. *Feculas* proculdubiò traductum; & curiosioribus postmodùm, semimucilaginosis bolaribusque, minùs plerumque albicantibus *Sedimentis*, *Liliorum alborum* scilicet *Scilla*, à *Quercetano in Pharm. Ref.* cum *Spiritu Vini* digestæ, *Raphani rusticani*, *Iridis vulgaris*, &c. applicatum est. Ceu hujus sortis plura sed vegetiora è *Syrupiformibus Palmonaria arborea* ac *maculosa*, *Tussilaginis*, *Ononidis* (si novellæ fuesint, in Arthritide vaga Paresique aliàs haud evanidis) *Plantaginisve Extractis*; vel è *Cochlearia*, *Nasturtii Aquis* & *Succis*, pro conservatione majori, cum quarta *Spiritus Vini* parte (*D. Brendeli in Chym. in art. for. redact.* modo) digestis, colligere quis poterit.

¶ q] *Nam acriorum Radicum, &c.*] V. g. Si emplastica *Amyli* vis hìc nil valuerit, *Aro* tamen id, *Bryonia* & *Iridi* (uti potissima ejus violentia in succulenta parte stabulatur) denegari nequit. Cæterùm cum sub *Specifici Anodyni Parac.* (*l. 7. Archidox. alibique*, hinc descripti) digestione fortuitò in Fermentationem aliquando incideremus, eamque non solùm in *Opio*, sed sub Helmontiani tum vori (*tractatu Duumviratus*, *Ignoti Hydropis*, *Dispensatoriique moder.* ad *Sal circulatum* ubique forsitan directi) succedanea expectatione, in *Helleboro* quoque, *Colocynthide* ac restante hìc *Bryonia Succo* persequeremur; inde usitatis eorum (sed tamen secundùm cujuslibet naturam institutis) *Extractis* nil adeò singularius aut in catharsi mitius habuimus; è *Bryonia* verò turbatorium potiùs hinc quidpiam: uti quoque est ingratum è prædicto *Succo* (simpliciter cum *Saccharo* confectum) *melliforme* Extractum.

¶ r] *Sed quia aliqua quidem justo sunt curiosiores, pleraque verò loco præsentiora, &c.*] *Scilla*, *Raphani &c.* Et quis vel *Jalapæ* saltem *Iridis Feculam* certiù atque securiùs, in *Unguento Basilico*, *Gersam Amyli* vel *Ari Facula* non suppleat? *Stomachica*, *Pectoralia*, *Uterina* & præsentiors vel æquivalentia, ceu nots, prætereimus.

¶ ſ] *Simplex mitiorum Pulvis efficacior, &c.*] Ponsmus in priorum Eremplum, sed in sua tantùm hìc comparatione, *Paonia Radicem* cum *Corticibus*, aut *Semen* pulveratum: inter posteriora *Arum* saltem supradicto modo mitigatum, aut cum *Spiritus Vitrioli* tantillo per *Papaver erraticum*, vel *Santalum rubrum* incarnatum, totum sic usibus suis aptum; dum è libra recentis verno tempore (uti è *Bryonia autumnali*, alias via dimidium datura) parum ultra tres *Facula* uncias provenit.

¶ t] *Terra ejus adeò expertia deprehendentur.*] Sunt enim & alii talium colligendorum modi, *Simplicia* sua interea equidem diversimodè referentes; quidam vix ampliùs, quidam aliquanta, alii (ut *Gummi Gutta &c.* vegetiora eamque luctam faciliùs perferentia *Purgantia*, quis enim innocens Imbelleque *Rhabarbarum* huc cum nonnullis traxerit?) evidentiùs. Ita inter remissiora quoque, ex istiusmodi *Lixivio* vel *Oleo Tartari* cum *Santalo rubro* digesto, præcipitavimus, per *Vitrioli Spiritum*, *Magisterium* brunnum quidem & originale suum, æquè ac *Liquor* residuus, satis resipiens. Nec tamen proin quispiam tam carè temerè mercabitur, licèt è dicto *Liquore Tartari Vitriolatus* queat colligi; præsertim cùm ipsius *Magisterii* exigua sit quantitas. Sic cum semiresinosum quid per *Alcalia* omnino simul videretur eatrahi. *Acrium* alia vice cum *Rosis rubris* tentavimus, pessundatumque post filtraturam est per *Oleum Tartari* Sedimenti rubicundi, secundùm proportionem plusculum rosaceum quandiu madebat,

¶. 7.] *Faeculas*]

HArum præparationem videb. in ZWELFFERI *Animadversion. pag.* 446. & in *Appendice pag.* 64. item apud ANGELUM SALAM *de Essentiis Vegetabilium*. Scilicet dantur *Radices* quædam, quarum *Succus Farinam* quandam absconditam gerat; quales sunt *Radix Ari*, *Serpentaria*, *Bryonia*, *Iridis nostratis*, *Paonia*, &c. Harum *Succus* exprimitur, qui evaporatione facta relinquit *Pulverem* candidum. *Faeculam* dictum, quæ sanè est fæculentum Remedium, cùm, quicquid virium habuerit Succus, eæ omnes in Fæculis evaporatione evanuerit: acquidem *Radix Ari* Sale volatili acerrimo prædita, hinc stomachica & scorbutica, integra sila in loco umbroso suspensa & exsiccata parum retinebit virium. Unde colligi potest, si hoc facit integra Radix, quid sperandum sit de ejus Fæcula. Rectè ergò à ZWELFFERO *Facula rejiciuntur*, & miramur AUTHOREM *nostrum* docere, non in universum omnes esse effœtas & abjiciendas; cùm ea integra ℔j. *Facula* non tantum, quantum efficaciæ ex ℥j. Radicis cujusdam crudæ sperari queat; adeòque vel alia, vel *Pulvere Radicis*, vel *Succi earundem*, commodiùs longè Fæculis substituuntur.

¶ 8.] *Magisteria*] Quid sint: vid. in ROLFINCII *Chym. ubi de Magisteriis*. Hodie denotant *Formam Remedii siccioris*, nempe *Pulverem*, *factum per Concreti Solutionem*, & *soluti Pracipitationem*; atque talia *Magisteria* ex *Simplicibus omnium Regnorum* parari soleut. Cæterùm *Vegetabilium Magisteria* jam consideranda. Quoad *preparandi modum*, sunt in duplici differentia: vel enim ea ex *Resinosis*, vel ex *non Resinosis* fiunt.

Ex *Resinosis* quidem, v. g. ex *Radice Jalappa*, *Turpethi*, *Scammonio*, item ex *Aromatibus*, cum *Spiritu Vini*; qui affusus tingitur a Resina imbibita, hincque *Tinctura* illa affusa *Aqua simplici* lactescit, & dimittit *Pulverem* colligibilem in Vasis fundo, *Magisterium Vegetabilium* dicendum. Hac ratione ex *Ligno Guajaci*, ex *Caryophyllis*, *Cinnamomo* seu *Canella*, per *Spiritum Vini Tinctura* elicitur, & cum *Aqua simplici Resina* inde præcipitari solent. Conf. ROLFINCII *Chymia pag.* 329. & 330. *Ratio fiendi* hæc est: Nempe Spiritus Vini imbibit dictas Resinas (quæ sunt Olea destillata concentrata, quod probatur: dum enim Guaiacum, Sassafras, Juniperus, &c. destillantur, suggerunt Spiritum acidum & Oleum empyreumaticum: quòd si ramenta horum Lignorum ante destillationem eatrahantur, tunc destillata, dant quidem Spiritum acidum, non verò Oleum: ratio est quia Materia Olei jam à Spiritu Vini est extracta), quæ confusæ cum Aqua non sunt sociabiles, dimittuntur ad fundum Vasis sub *Magisterii* nomine.

Altera Classis Magisteriorum venit è *Vegetabilibus non Resinosis*, ut *Petroselino*, *Nasturtio*, *Granis Chermes*, *Senna*, *Rhabarbaro*. Nempe infunduntur hæc in *Lixivio Salis Tartari*, vel *Lixivio Cinerum clavellatorum*: hinc *Lixivium* filtratur, & præcipitatur beneficio *Solutionis Aluminis in Aqua simplici facta*, sicque cadit *Magisterium* dictum. Modum talia præparandi Magisteria invenit MYNSICHTIUS; sicut posteà eundem descripsit quoque ROLFINCIUS *pag.* 319. 320. *in Chymia*, & ea simili ratione ZWELFFERUS *Magisterium ex Granis Chermes* ita parant, testante ejusdem *Pharmacopœa Reg. pag.* 119. Ceterùm ea his omnibus, *Resinarum purgantium Vegetabilium Magisteria*, quale est *Jalapa*, *laudem merentur*; reliqua autem *ex Vegetabilibus non Resinosis nil valent*; parum enim virtutis Concreti retinetur. Cui accedit, quòd ea Terræ aluminosæ non sint expertia; Nam *Aluminis* Concretum constat ex *Spiritu Sulphuris* acido, rodente *Terram mineralem* quasi cretaceam. Quando ergò Solutioni Vegetabilium per Lixivium, instillatur Solutio Aluminis, Alcali Lixivii agit in Acidum Aluminis, hoc demittit ea se Terram, quæ hìc unà in Magisteriis præcipitatur, adeòque *ejusmodi Magisteria semper de Terra Aluminis* participant, & ita adulterata fiunt.

9. Pur-

simpliciter saltem paratorum, noum alternmve sufficiet. ¶ v] Nam qui pro *majori Magisterii copia*, *Spiritui Vini Sal* vel *Oleum Tartari* addiderit; ¶ a] magnam partem aut totum disperdet, ¶ y] etiam *cum Acidis* instituta postmodùm *Præcipitatione*. Modus eabibendi notus: & in sicciori forma competentibus equidem priùs probè dilatanda sunt; In ardenti verò Spiritu (instar Essentiæ) ritè dissoluta dataque *Purgantia*, ferè duplo plus operantur. Ea *Aromaticis consimilibusque volatilioribus* (plerumque parcè satis, nec citra gummeæ subtilioris ve partis elutriationem) ¶ z] collecta ejuscemodi *Magisteria resinosa*, quidni curiosioribus (spirituosa talium vel sulphurea parte, siquidem omnino opus fuerit, contenti) hinc re mittamus? ¶ 9.]

Et

bat; eaiccatum nullius momenti. Perparùm verò, ut adstrictorium quid ioibi distinguere via potuerimus, eùm alteri *Aceti* saturati parte *Vitrioli Spiritum* instillaremus, *Magisterium* mage confertim (ceu in similibus *Coralliorum*, *Oculorum Cancri*, *&c. Solutionibus acetosis* solet) secessurum expectantes. Quod autem nunc *Aluminosa* attinet, proculdubiò *Lacca pictoria*, jam olim ita paratæ, debent originem, primusque forsitan *Mynsichtius*, (siquidem pariles *Balsamorum Tinctura* ante primam Armameotarii ejus editiooem haud ionotuere) ea proposuisse videtur. De *Aluminis* verò complicata, ionoaia licèt, terrestreitate in *Dissert. de Volatil. Salis Tartari* jam diaimus. Superpoodiumque istud pro *Aluminis* accedentis quantitate haud difficulter fortè computaverit aliquis, cùm ejus unciæ duodecim parum ultra uncias duas cum dimidia dent *Terra*, primitus & antequàm eaiccetur, levissimæ, diffusissimæ, nisuperiusus *Aceti Solutio*, sapor, odor & coagulum planè sallat, simul Saturninæ. E *Chermes* autem *Granis*, ut eaemplo sint, secedat per liaivialem coctionem eorum dimidium (ceu *Excell.* quoque *D. Schrockius* notavit, & per simplicem quatuur unciarum extractionem, cum superaddit uncia una *Sacchari*, *Extracti* spissi melliformis tantùm tres unicæ habeotur); *Lacca* verò denique inde coofectæ poodus, ceu diligentissimus *D. Zvvelferus* advertit, duplo ipsis *Granis* assumptis fit auctius. Quòd autem indistinctiùs, etiam in majori Apparatu huic labori subjiciantur *Cochlearia* quoque, *Nasturtium* atque *Chelidonium minus*, *Salvia*, *Majorana*, *Mentha* &c. Eaperientia postmodùm ostendit, ipseque *B. D. Rolfincius* de partium volatilium tum conservatione dubitat, *L. 5. f. 2. c. 3.*

¶ v] *Nam qui pro majori Magisterii copia Spiritui Vini Sal vel Oleum Tartari addiderit, &c.*] Assiuia bis sunt *Sedimenta* illa *resinosa*, fortuita, *Scammonii* scilicet *nigrum*: dum secundùm *D. Brendelii* modum *Chym. in Art. form. red. c. 4.* cum *Aqua frigida* parte teritur, majoris istius ehementiæ, ceu diligentissimus Vir ibi colligere videtur, caussa, in se tamen nil nisi resinosa substantia: uti manifestè si *Spiritu Vini* digereoda dissolvatur, indeque præcipitetur deprehenditur. Sic alterum *Gummi Gutta*, in *Magisterii* hujus confectione subsideos *subfulvum* Colophoniæ simile, ejusdem sortis est, & *Spiritu Vini*, rectificatiori tamen, integrè ferè hinc solvitur. licèt card dissimus *Sala Essen. veg. f. 5. cap. 7.* diffidat. Alias autem, quod *ardentis Spiritus* ad ordinariam *Magisteriorum resinosorum* confectionem selectum attinet, eùm secum iste, quem *Vini* vulgò dicunt, etiam post rectificationem graveoleotis quidpiam *resinis* afficeet, semper fermentato hìc locorum venali, nec denuo interdum rectificato usi sumus; Odore si quis post elotionem superfuerit, brevi dispareote, quoad Quantitatem verò pro *Succorum* condeosatorum exempli gratia *Scammonii*, *Gummi Gutta* &c. *Extractione* sextuplo vel septuplo, *Radicibus pulveratis* ad summum decuplo (citra supervacuas ulteriùs repetitarum affusionum insumptiones istas) sufficiente; ceu alibi ac infra notavimus.

¶ a] *Magnam partem aut totum disperdet, &c.*] Accidit id aliquando nobis io *Jalapio* & *Ligni Guajaci Cortice*, ut resioosis particulis, per alcalinas semiassines assumptis ac dilatatis (quemadmodùm in *saponariis Massis* vidimus) nobis nil esset reliqui. De cætero ipsa *Filtratio*, cùm calidior quoque *Liquor* intra manus sensim refrigescat, multum quoque, præsertim in semigummeis (poros obstruentibus) superabit, *Lotione*, quod extraneum est, satis separante. Ita cum *Aceto* vel ipsa *Aluminis* dilutiori *Solutione*, albicantius interdum provenit *Magisterium*.

¶ y] *Etiam cum Acidis instituta, &c.*] Usque adeò, ut *Hypercatharses* sæpè via compescibiles insequantur, præsertim si quis hìc paulò fuerit, pro cujusvis regionis ratione, liberalior: oti de *Magisterio Jalapii* à 17. usque ad 30. grana temerè eatenso, supralaudatus *D. Thonnerus* Eaemplum in *Observationum Appendice* retulit. Aliàs verò sub considerata exhibitione noo solùm *Jalapii*, sed etiam (adeo tamen rodere crediti] *Scammonii* ipsiusve *Gummi Gutta* pro more tincti, breves equideoi tutæ & jucuodæ (passive nunc] habeotur *Doses*; ultra drachmam unam usque ad duas necessariò non excutrentes; *Spiritu Vini* non tam *Syrupis* (post paulò protractiorem moram totum præcipitantibus) quam *Essentia Glycyrrhiza*, *Violarum*, *Papaveris ve erratici saccharata* taotillo edulcato. *Emulsiones* cum *Amygdalarum dulcium*, aut *Seminis Cucurbita* vel *Melonum excorticatis* drachma una, *Magisterii Jalapii* vel *Scamonii*, grana hìc locorum octo vel decem, & *Aqua Cinamomi* tenuioris portiuncula aliuode notæ; Colore tamen jejunis quandoque nauseabundæ suot. *Sicca* vero *Forma* a convenies *Tartarus* selectior aut depuratus, *Arcanum duplicatum*, ipsius *Jalapii Pulvis* &c. uti passim constat. An autem separatarum sic *Resinarum purgantium* Residuo evidentior quædam vis cathartica insit, occasione *Observationis 34. Hecatost. 2.* Celeberrimo *D. Velschio* aliquando relatæ quæsitum est. De gummea *Succorum* seorsim condensatorum parte, *Scammonii* scilicet *Gutt. Cambodia* &c. res videtur planior; eoque pertinet *Scamonii* quoque in *Aqua* simplici vel phlegmatica quadam (citra suprà notatum *D. Brendelii* Tritum, tenuiorem gummosisque particulis mage implicatam *Resinam* ex parte simul abripientem) *Infusio*, *Aloesque* notoria illa *Extractio*. Nec ipsarum *Plantarum* partiumque earum, simili separationi subjectarum (postquàm *Resina* hinc consueta *Præcipitatione* separata fuerit) aestans *Liquor*, per se, vel cum *Saccharo*, in melliforme *Coagulum* aedactus, in *Jalapio* verbi gratia ac *Turbith* planè deies deprehenditur: movet aliquid non tamen ut ipsæ *Radices* in substantia. An autem idem etiam agat residua (præsertim suo modo insipidorum) *Lignositas Spiritu Vini* sufficienter exhausta, hæsitare fortè queat quispiam. Superiori anno faceius quispiam *Expressioni* prædicti *Jalapii* superveniens, & nunquid *Remanentia* adhuc posset aliquid, rogitans, abstulit aliquid, periculum facturus. A drachma dimidia quædam inde Tormina, alii duo (alias tamen uno *Radicis* scrupulo facilè movendi) nihil senfere. De *Turbith*, *Mechoacana*, similibusque idem conjecturare posset quispiam, vel gustu nonnullibi eò ducente; & quòd non solùm *Resinosas*, verùm etiam *Gummosas* simul (vel magna ex parte tantùm] inde separari notatus post *Magisterii* præcipitationem ostendat *Liquor*. *Rhabarbarum* post *Spiritus Vini* extractionem fatiscere constat, ut Adstringentibus penè associetur. *Agarici* aut *Colocynthidis Remanentiam* de pristino amarore quidpiam plerumque adhuc præ se ferentem, ulterioribus Experimentis reliquimus: siquidem & in nonnullis sensibilioribus *Alterantibus* vestigia quasi quadam nonnuoquam similiter relicta videntur, verbi gr. in *Sabina*, *Hyperico*, *Angelica* &c. *Succinique* hìc reliquiæ aliquid adhuc olent: dum ex adverso *Cinamomum*, *Lignum Aloes*, *Guajacum* &c. exhausta deprebeoduntur: ceu post talismodi tractionem Destillationi per Retortam subjecta, nec *Oleum* (utut qualemcumque *Spiritum*) dare solertissimi quidam viri dudum observaruot; loogeque parciùs ex *Incineratis Sal* provenire alias constat. Quod autem *Remanentia Jalapii* duo scrupuli sat valide tum purgarint, forsitan ob imperfectam *Resina* extractionem contingit: uti plures (propter *Menstrui* paucitatem, *Digestionis* insufficientiam, calentissimæve *Expressionis* intermissionem) de multo minori quantitate unciave questos scimus, cum è libera nobis ad minimum tres unciæ provenirent.

¶ z] *Collecta ejuscemodi Magisteria resinosa, &c.*] Exempla quorundam paulo antè adduaimus: & verbi gratia *Extractum Ligni Aloes*, *Rad. Angelica*, *Enula &c.* longè hìc foret convenientiùs; siquidem cum gummosa parte etiam resinosi aliquid, (ceu de *Diagrydio Brendeliano* superiùs notavimus, institutaque desuper cum *Spiritu Vini Extractio* ostendit] eluitur. Ita porrò *Tinctura Succini*, *Oleum Cinamomi*, *Juniperi*, *Sabina*, &c. præ operosioribus, carioribus, parcioribus aut semiexhaustis talium Resinositatibus oppido commodiora videbuntur.

¶ 9] Porrò circa *Preparationem Magisteriorum ex Vegetabilibus resinosis*, *Cautelam* monet AUTHOR; nempe *Vegetabilia* cum *Spiritu Vini simpliciter rectificato*, non verò *Sale* vel *Oleo Tartari acuato*, esse extrahenda: ubi quæritur quare? quia solus Spiritus Vini nihil assumit de Sale Tartari, quippe hoc aqueum quid poscit; hinc quicquid imbibit de Spiritu Vini, est pręprimis Phlegma. Unde quando Spiritus Vini Sale Tartari acuatur, nou adeò beoè Resinę & Phlegma

¶ a] Et cui bono cuncta *Animatorum Marinorumque Magisteria*? ¶ 10.] *Vulgaria* sanè, per *Oleum Tartari* præcipitata; ¶ b] quamvis non quidem in acidis, in urinosis tamen Spiritibus quadantenus iterum sint solubilia; & quamvis seu ob solventis ac præcipitantis combinationem [ut in Metallicis nonnullis], seu ob singularem, nec vulgaribus Solutionibus comparandam Stomachi liquationem, nativæ virtutis quidpiam exerant, & præcipuè quæsitam inibi *Diaphoresin* vel *Diuresin* alilata deponit. Quis enim usquedum determinaverit, quid & quantum [ut *An* & *Qui*, circa talem *Liquationem* & *Dispensationem*; tanquam conceptu profectò, difficillima prætereamus] de istis in Stomacho resolvatur? Siquidem poræ suorum non sunt *Calces*; sed uti *Helmontius* (*Solutiones* tantùm ejuscemodi Simplicium *in Acido* vulgariter factas, ante *artificialem* eorum *Præcipitationem* in tua in *Tractatu Dispensatorium Modern.* inscripto rejiciens] pridem monuisse videtur, apertis iis [etiam cum Fæcum quandoque rejectione] *Archeus seminalis ibi adhuc præsidet, servatque aliquam Concreti Crasin*: (*Tr. Natura contrar. nescia*; & *Tr. Sextuplex Digestio*) licèt in lucta illa equidem quid patiantur, aut per *Solventis Præcipitantisve*, qualem qualem quoque associationem [etiam *A. Sula* allegatæ *Tartar.* loco agnitam, Medicique judicio permissam] simul aliter modificentur, evidentioremve absorbendi invertendique vim pristinam tantisper tum semi quasi deponant. Interea tamen haud sunt penitùs inertia; cen vel in *Corvino*, *Corallino Cancrinoque* per seculi decursum notatum est, hodie notatur: sique [actioni *Solventis* ac *Præcipitantis*] renitentiora hæc fortè putarentur, etiam in tenerioribus *Asellis*, *Cantharidibus*, *Lumbricis*, *Viperis*, &c. in *Spiritu Nitri* Glauberiano more solutis, ac cum *Nitro alcalisato* præcipitatis, nativarum facultatum partem in Praxi deprehendimus. Ut *Salis volatilis* illud, quod [secundùm Recentiorum solertiam] addito saturatioribus *Animatorum Magisteriis* non, *Alcali* surgit, hic [dum de *Tartareis* agimus] prætereamus. Quòd autem talia quippiam perdiu accumulata retinuerit, singulari forsan conductuum Vasorum auferentium, Muci intestinalis, &c. constitutione similive de causa factum esse potuit; cùm passim apud Magnates ista copiosissimè variis sub Formulis assumentes, id haud adeo observatum sit; deglutitaque *Marina* ac *Metallica* post diutinam retentionem alios arrosa, alios illæso superficini lævore reddidisse videamus.

¶ a] *Et cui bono cuncta Animatorum Marinorumque Magisteria?*] Etiam è *Lapide Manati*, *Bezoar Mysl.* *Dente Cacoris*, *Hippopotami*, *Ossiculis*, *Osse Sepiæ*, adeò aliàs solubili, *Testis Ovorum Struthionis*, *Cornu Alcis*, dum hìc *Cervina*, illic *Culinaria nostra* sufficerent; è *Lapidibus Percarum*, *Lunari*, non *triangulari* solùm *Carpionum Lapide*, *Testis Cochlearum*, &c. Jam autem ante *Glauberum* quoque ex, licèt & alio fortè capite agentem *Helmontium*, hisce Præparata prætulit *D. Sennertus*, & subtilitatis præcipuè intuitu *Ang. Sula Tartarologia s. 1. c. 2. & Synops. Aphorismorum num. 36.*

¶ b] *Quamvis non quidem in acidis, &c.*] Quod tamen non absolutè nec de omnibus indifferenter intelligendum esse, talium *Digestiones*, Solutioni tamen ac Retentioni sufficientes seu respondentes satis ostendunt: utut jam ante *D. D. Zwelferum Glauberus F. 2. c. 9.* pro *Magisteriorum per Oleum Tartari præcipitatorum* [equidem præ *Vitriolicis Præcipitationibus* minùs albentium] elevatione potissimùm id ferè urgeat: nihilominùs tamen, cùm ejus è *Nitro fixo Alcahest* omnibus Subjectis non sufficeret, adeòque & *Nitrum crudum illiusque Spiritum*, in Pharmaceuticis suis adjungere cogeretur, *Animalia* aliaque in prædicto *Spiritu* soluta, & inde per *Nitrum alcalisatum* præcipitata, perquàm postmodùm commendet. Subigit autem talia, imò [quod *D. D. Schrockius* insuper observavit] *Plumosa* quoque, seu per *Vitrioli Spiritum ex Aceto* pessumdata non solùm modò adductus *Nitri Spiritus*; verùm [si paulò videretur respectu nostri Corporis violentior] pro quadam sui parte obsecundant etiam mitioribus adhuc *Menstruis*, *Spiritum Salis*, *Vitrioli philosophico*, *Veneris Zwelferi* &c. cen [in exemplum] præcipitatum per Alcalia *Magisterium Oculorum Cancri* in istis, item *plumosum Corallorum Magisterium* in *Spiritu Vitrioli philosophico* digestum, instillato denuò *Tartari Oleo* ostendit; æquè ac verbi gratia *Spiritus Salis ammon.* super *Cancrinum* illud *Præcipitatum* similiter leniterque saltem digestum, quidpiam per *Alcalia* instil-

---

ma enim seu Aqua non extrahit Resinas) extrahuntur.

Quoad Modum usurpandi resinosorum Magisteriorum Vegetabilium, is est duplex: nempe *in sicca* vel *in humida forma*. *In sicca* quidem, quando junguntur aliis *Salibus*. Etenim cùm sint viscosa, adhætendo Intestinis, facilè Hypercatharses excitant, unde optimè eadem sociantur *Cremori Tartari*, aut *Tartaro vitriolato*: v. g.

♃. *Tartari vitriolati* gr. vi. ad xii.
Resinæ Jalappæ aut *Mag. Scammon.* gr. vi. vel xij.
M. Dentur pro Dosi.

Vel concinniùs exhibetur in forma *Boli*:

♃. *Conserv. Rosar.* ℈j.
Resin. Scammon. aut *Jalappæ*, aut *Turpethi* ℈ß.
Tartari vitriolati gr. vj.
M. pro *Bolo* unius Doseos.

Quòd si verò *in forma liquida* usurpari debeant *Magisteria* hæc, tunc juxta AUTHORIS monitum ea *dilatanda sunt*, hoc est, *diluenda*, & fluxibilia vel resolubilia & penetrantiora reddenda. *Modus* hic est: Propinantur nempe cum *Vitello Ovi*, vel cum alio Subjecto oleoso, *Semine Melonum Spiritu Vini* dissoluta ad ℈ß. uti, si cum *Vitello Ovi* exhibeantur, adjecta pauxilla *Aqua Rosarum*, duplò plùs, quàm alias Resinæ solæ in antiqua sua forma, faciliùs operantur; unde si cum *Semine Melonum* oleoso, quod *Oleum* dissolvit, combinare quis gestiat:

♃. *Sem. Melon.* ℥j.
Resin. Jalappæ vel *Scammon.* ℈ß.
Cum s. q. *Aqua Menthæ* fiat *Emulsio* leniter purgans
Vel
♃. *Resin. Scammon.* vel *Jalapp.* ℈ß.
Vitell. Ovi q. s.
Cum *Aqua Rosarum* vel *Cinnam.* fiat *Emulsio*.

Est gratissima & purgat valdè: Sic in *ardente Spiritu* ferè duplò plùs operantur. Prætereà huc spectant omnes *Essentiæ Purgantes*, quibus tamen omnibus præstat *Essentia Jalappæ*, extracta beneficio *Spiritus Vini*, additis *Corticibus Aurantiorum* vel *Citri*; ita prodit *Essentia Jalappæ* suavissima & egregii usùs, sine ulla molestia operans; cùm præsertim adjunctorum Corticum vis aromatica Intestinorum pathemata arcere soleat: confer. BARTHOLINUS *Cent. 3. Epistol. 36.*

Quoad tamen *Aromatum Magisteria*: iis carere possumus, ex eo, quòd *Olea eorum destillata* vel *Spiritus* quoque meliora sint sic enim gutta una vel iij. *Olei destillati Caryophyllorum* præstat ℥j. *Magisterii eorum cum Spiritu Vini extractorum*, & *per Aquam simplicem præcipitatorum*. Adeò ergò nulla Vegetabilium Magisteria, nisi Purgantium quorundam, in Praxi selectiore locum inveniunt.

¶ 10] Ad *Animatorum Marinorumque Magisteria* AUTHOR pergit, quæ *triplici modo* præparari solent: nempe Solvuntur v. g. *Lapilli Cancrorum*, *Corallia*, *Cornu Cervi*, vel similium Animalium *Ossa* in *Aceto* vel alio *Spiritu acido*, *Vitrioli*, *Salis*, *Aluminis*, &c. hæc *Solutio* præcipitatur cum *Sale Tartari*. Etenim universale Axioma Chymicum est: *Omnis Solutio facta per Acida præcipitatur per Alcalia*, *ut Sal Tartari*, *Nitrum fixatum*, *Sal Cinerum clavellatorum*, & contrà. Facta ergò tali modo *Præcipitatione*, *Pulvis* candens edulcoratus dicitur *Magisterium*.

Secundum modus est, quando *Magisteria Animalium butyracea* fiunt; de quibus conferatur ROLFINCIUS *pag. 348. Chym.* E. g. hæ dictæ *Animalium Partes* solvuntur in *Spiritu Vitrioli philosophico*, *remanente per abstractionem a præcipitatione Butyri Antimonii*, vel & in *Spiritu Salis communis*, hincque præcipitantur cum *Spiritu Vitrioli probè rectificato*, ita cadit *Pulvis*, qui edulcoratus cum *Aqua* dat *Magisterium candidum*, facilè resolubile in *Aqua simplici*.

Tertius modus est ZWELFFERI, & optimus in *Magisteriis Marinorum*, parantis *Magisteria Perlarum & Corallorum* per *Spiritum Æruginis*, *ex Crystallis Æruginis cum Aceto factis prodeuntem*: nempe solvit is *Subjecta Animalia* in dicto *Spiritu*, & postmodùm abstrahit *Acorem proprium*, ita quippe parum hujus *Solutis* adhæret: tunc ulteriùs Aqua edulcoranda sunt: vid. ZWELFFERUS *pag. 449. Animadvers. & Append. pag. 66.*

Cæterùm *Magisteria primi modi* cum Sale Tartari præcipitata *nil valent*: Calces enim sunt inertes, corrosæ ab Acido, & concentratæ per Alcali: sic namque emergit Terra mortua insolubilis, & quæ assumpta eadem facie excernitur. Hoc probamus exinde: Nam Magisteria hæc suis Simplicibus sunt ponderosiora, adeòque ita *insolubilia*, ut neque Aqua Fortis, neque Aqua Regia, denuò ea solvere possit; unde assumpta dealbant saltem Stomachi parietes. Equidem dicit AUTHOR *noster*, *Magisteria hæc per Oleum Tartari præcipitata*, *licèt non quidem ab acidis*, *in urinosis tamen Spiritibus quadantenus esse solubilia*: interim, dum dicit *quadantenus*, dubitat adhuc de facto; Nos contrà putamus, ea-

aliqualiter adhuc moliantur: nihilominùs suorum ¶ c] Simplicium vires maximam partem neutiquam attingunt: tantum abest, ut alia parabiliora Polychresta superent. ¶ d] *Nitrosa* Animatorum nonnullorum [per abstractionem] speciosiora, & in se bona sunt; Diaphoretica utplurimùm, vel etiam [pro Subjecti ratione] Diuretica, levissima tamen & ingentis molis: ut contractiores, æquipollentes vel prævalentes *Doses* insià in originalibus suis, aliisque præsentioribus quivis facilè inveniat, ¶ e] [ni forte pro Infantibus unum, ad granulares Doses, vel in Emulsionem similes Liquores servare potuerit] ¶ f] *Secretiora* tandem pleraque licèt per diversa Menstrua modosque variè splendeat, promptiusque liquescant; erudorum

¶ c] *Simplicium vires maximam partem neutiquam attingunt, &c.*) *Antepileptica* enim, verbi gr. *proprietas* in talibus è *Cranio*, *Alcis Ungula & Cornu*, &c. paratis perquam exigua deprehenditur; fortè quia nec in erudis semper tanta est. Evidentior in *Mandibularum Lucii*, *Dentis Apri*, &c. *Antipleuriticis Magisteriis*, forsan quia Diaphoresis hic aliàs magis necessaria.

¶ d] *Nitrosa Animatorum nonnullorum speciosiora*,) Ex. gratia è *Talis Leporinis*, *Suillis*, item è *triangulari Carpionum Lapide cartilagineo*, *Spiritus Salis & Vitrioli philosophico* aliàs non obedientm. Sed mediocria saltem hæc inveniuntur eo in genere.

¶ e] *Ni forte pro Infantibus unum, ad granulares Doses, &c.*] Sufficeret fortè loco omnium *Cervinum* Eborino præsentius, Viperino parabilius: de cætero in Malignitatibus eorum, procedentibus præcipuè diebus, haut incommodum. Quod autem ipsa *Cornu Solutio* sub abstractionis vel exhalationis ferè finem, dum posterior Spiritus Nitri rubedo prodire incipit, totumque adhucdum satis est liquidum, *Flammam in Cucurbita* sponte facileque concipiat, & in cineres hinc fatiscat, notum est. Sed & *Bacillus*, experiundi vel circumagitationis caussa immissus, ardere occipit: idemque nobis aliquando cum recentiori *Cervi Cranio* contigit: ut oleosiora proin talia imò minùs quoque medullosa, verbi gratia *Ebur*, *Apri Dentes*, &c. abstractioni ad perfectam siccitatem postmodùm haut adeò exposuerimus: præsertim cùm ea in durioribus illis secusiùs quandoque obtenta, inter necessariam *Magisterii edulcorationem* nihilominùs tertia sæpè hujus pars unà eluatur, per instillatum *Tartari Oleum*, vel (quò magis candicet) *Spiritum Vitrioli* denuò hinc separanda. Per quandam itaque quasi præventiorem, dum Crassamentum aliquod in fundo cum prædicto rubore sensimus, (quod v. gratia in *Cornu Cervi* citiùs, in *Ebore* tardiùs contingit) plerumque exemptum protinus, & frigidæ immissum Vitrum, quàm totum tum perdere maluimus: quod *Aqua* solutum adhuc inhæret, & sæpè tertia soluti pars est, relato modo (*Magisterio* interea in operatione sua satis adhuc valido) præcipitando. Nam cum solitaria *Aqua* (etjam maxima copia affusa, & tribus quoque *Spiritus Nitri* partibus subtractis) tædiosissimè tamen quædam obtinetur *Præcipitatio*: atque verbi gratia ex *Eboris soluti* quatuor unciis, post eam abstractionem & refrigerationem, *Gelatinam* potiùs quandam exhibentibus, vix drachmæ duæ subsident; dum talia præcipuè solidiora, sub priori suo pondere denuò aliàs redeunt. Quòd autem *Branchiarum Balena* (*Sartorum Fischbein*, alia intentione huc tractarunt) *Solutio* planè per Retortam transierit, inferiùs notavimus: idemque cum *Insecto* quodam minori (quod tamen memoriæ excidit) nobis aliquando contigisse recordamur.

¶ f] *Secretiora tandem pleraque licèt per diversa Menstrua modosque variè splendeant &c.*) Quo fine diversa sunt observata, & à *D. Schrodero* ea parte proposita, jam verò *D. Michaelis & D. Rolfincii* usitata *Menstrua*. Istius *Plumosum*, ex ana *Nitri*, *Salis* & *Aluminis* cum *Bolo* destillatum: cui alii *simplicem*, vel *cum Alumine Vitriolove destillatum Nitri Spiritum* (exigua scilicet, cùm *Sal Petra* ubique prævaleat, differentia) substituere; *D. D. Rolfincius* autem eligebat tum *Gobob* illud *Antimonii*, seu *Spiritum Vitrioli philosophicum*, uti communiter post *Mercurii Vitæ* præcipitationem remanet; item *Phlegma Vitrioli* toridum acidulum; sed parum id hic agit, instabileque deprehenditur: æque ac ipse *Spiritus*, *Clyssus nitratus*, *Succus Citri*, *Betulæ*, *Berberum*, &c. præsertim diutiùs cum *Soluto* suo repositi; aggrediuntur hoc [quodvis pro sua natura] satis validè; at simul vel postmodò totum aut potissimum dimittunt, exiguo retento. De cætero *Amiantina* talium è *Spiritibus nitrosis* aut *salinis*, per *Vitrioli* [præcipuè benè dephlegmatum] aut *Sulphuris Spiritum* præcipitatorum facies & candor, è vitriolicorum horum accessu proculdubiò provenit: siquidem si loco Spiritus Vitrioli *Oleum Tartari* recipiatur, idem in substantia coloreque cum vulgaribus subsidet. Ex *Aceto* quin etiam *simplici* quoque [ceu inferiùs notavimus] æquè *plumosum* elegansque per sæpè dictum *Vitrioli Spiritum* habetur; superstante Liquore, & intus polychresto, & Ostracodesma similiaque denuò (quæ *L. Grangeri in vero Chymico o. 5. & 6. fuit Observatio*) solvente: *Magisterium* sane adhuc elegantius & *flocciforme* iterum per instillatum *Spiritum Vitrioli* reddente. Uti quoque ampliùs eleganter *lanuginosum* è *Corallis* (quæ hactenus nobis exemplo sint) in *Clysso Antimonii nitrato*, cessante fervore subsidet, à Corpulentia reliqua facilè eluendum. *Incarnatum* jucundè acidum è *Berberum* (sed ultra biduum cum *Soluto suo*, ne sponte cedat, haud asservando) *Sacra* per præcipitationem cum *Spiritu Vitrioli* colligitur (ne tamen *Acor* cum Colore pereat, non edulcorandum): *squammosum* elegantissimum eadem ratione è *Magisteriis* hujus generis *solubilibus Zwelferi*, *Aqua simplici* diluto, &c. Sed enim & *nitrosum Glauberi Alcahest* in hanc classem ab aliquibus tractum est: & licèt sicca forma liquandoque, *Marinorum Lapidumque animatorum* quædam solvat; via tamen homida, v. g. *Oculos Cancri* nec digerendo nec coquendo seriò aggreditur. Et quid tandem primitus circa secretum *Zwelferi Menstruum* in *Aceto*, *Agresta*, *Tartaro*, &c. non tentabatur, donec altera Editio *V. Basilii Denique Schroderi* illud publico explicatiùs sisteret? Ceterùm, si sibi de *Lactis* quoque constat *Helmontii* [*tr. Dispens. Mod.*) assertio: quod (etiam eo loci) superata & transmutata peregrina illa Venisque hostili dissolventium acididate, soluti *Lapides* Pulvis maneant ut antè, &c. adeò magna præ aliis utirationibus gaudere vix poterunt prærogativa ejusmodi *solubilia* hinc *Magisteria*. Quod verò *Spiritum* ipsum seu *simplicem* seu *sulphuratum* attinet, reverà post aliquot adhibitiones debilitatus deprehenditur; imò in confectione *Tincturæ Martis adstringentis Zwelf.* sub prima abstractione perquam satiscit: ceu alibi notavimus. Et sanè, quò solubilia existant, salinas Menstrui particulas (sive acetosæ sint, sive simul tartareæ volatiliores ex acidis inversæ, utrobique intereà hic concentratissimæ) Soluto proportionaliter adhærere oppidò necessum est. Si porrò *Aceti destillati* loco *simplex* recipitur, *Vini*, *Pomacei*, *Hydromelitis*; procedit quidem etiam aliquousque: & dum v. gratia libra una semis *Æruginis* in duodecim istius libris coquendo soluta, viridissimus *Liquor* (remanentibus ineiis novem *Fæculentiæ*,] per filtrum trajectus, & (ne penetrans Aciditas simplici evaporatione frustrà disperdatur) ad trium ferè librarum remanentiam per Retortam leu-

dem nullo modo esse solubilia, sed potiùs *Calces inertes* vocandas esse. *Secunda* verò *Classis Magisteria* per solutionem cum Acido, præcipitationem cum Spiritu Vitrioli, utut non adeò sint intractabilia, verbi gratia quale est *Magisterium Perlarum*, Epilepticum, Cordiale, Nephriticum; & longè tamen ea à viribus Simplicium suorum recedunt, & dum saturantur ab Acidis extra Corpus, non alterantur intra Corpus assumpta. Equidem dicit: elici posse ex his Magisteriis per Acida præcipitatis Salia volatilia, commiscendo ea cum ana Alcali fixi; ita namque Sal volatile emergit, dum Alcali absorbet, Acidum, quo absorpto Sal volatile fit sui juris: interim hoc non procedit in Corpore humano, in quo nullum Alcali adeò fixum reperibile est. Porrò cùm *leviora* sint ejusmodi *Magisteria* quoad pondus, adeòque in maiori copia pro Dosi una propinari debeant; proinde & hujus intuitu aliâ *Succedanea* iisdem poterunt præferri. Cæterùm sunt, qui varia *Menstrua* pro hisce Magisteriis conficiendis ex *Sale marino*, adjecto *Bolo* & *Alumine*, destillant; sed & hæc minùs quadrant, cùm talia Magisteria vim suam invertendi amittant, per quæcunque Salia acida solvantur: pariter in *Magisteriis plumosis vitriolatis*, emergit Sapor ingratè stypticus, licèt edulcorentur; non secus ac *Magisteriis cum Spiritu Æruginis*, vel *simplici* vel *sulphurato* h. e. ex *Ærugine & Sulphure parato*, confectis, remanet post abstractionem Menstrui Sapor semivenereus: etiam dum solvuntur Concreta ab Acido, destruitur eorum Sal volatile, ac quoque omni vi medicamentosa spoliantur penitus. Ut itaque *Magisteria hæc Animalium planè exulare debeant ex Officinis*, & potiùs, si volumus habere luxum, *Magisteria Perlarum & Coralliorum cum Succo Citri parata* eligi, quippe Succus rodit, non verò corrodit Simplicia, neque vim invertendi saturat, vel parentur *Mistura* ex *Aqua appropriata* & *Aceto*, quibus addantur vel *Corallia*, vel *Mater Perlarum*, vel *Lapilli Cancrorum*, sanè hæ Misturæ plus præstant, quàm cara illa Magisteria.

a, Tap

rum tamen suorum Simplicium invertendi vel absorbendi vim nullatenus attingunt: quod autem in suis generis alteratione, adstrictione, detersione, vel resolutione (per Accessoriorum combinationem ita disposita vel fortificata) præstant; id forsitan consultiùs *Tincturarum* vel *Essentiarum* forma habebitur; citra tanta Pulverum multiplicationem; ¶ g) quandoquidem alias compluribus Sapor præter necessitatem adversior, & via declinabilis (vel in futuro tandem) hinc exurgit: e. g. *Magisteriis plumosis vitriolatis*, ingratè stipticus; *Solutionibus cum Spiritu Æruginis simplici vel inphorato*, semivenereus. Ut taceamus pervulgatissimos Processus utplurimùm soluto præcipitatoque Simplici, contraria planè naturæ ac prædestinationi ejus inconsideratè affricari: ¶ h) v. g. Diaphoretico adstringentes particulas, stringendo, Roborantibus aperientes, &c.

¶ i) Cui bono tandem ¶ 1.) *tot Mineralium ac Metallicorum Magisteria*; ¶ l) imprimis autem tot ac tantæ eorum *Variationes?* Licet enim usitatiorum Menstruorum subactionibus minùs in suo genere subjecta videantur; ¶ m) & varias solùm, sæpeque mirandas mutationes inde subeant, quo permultorum præsentaneus, cum exigua simul jucundaque Dosi, oboritur effectus; Is ipse tamen paulò hic versatioribus etiam in paucissimis ¶ n) (ad summum forsitan quinque vel sex hujus generis *Pulveribus*, affinibusque *Præcipitatis*, *Crocis*, *Calcibus*, &c. simplicissimè tantùm præparatis) reperitur largiter: ¶ o) nec opus est, ut ejuscemodi *Producta*, eorumque æquè ac tot *Florum Sublimatorumque* Variationes, utplurimùm ab

lento Cinerumve Igne priùs abstractus est, intensiori tandem libræ duæ unciæque tres vel quatuor *Spiritus* unà cum *Olei* præterpropter drachma è *Vini Pomaceique* (dum melleum hic nihil dat) *Aceto* proveniunt, *Aceto destill. comm.* longè validioris, quæque *Spiritui Veneris* quadrant, equidem solventis, sed longè parcius, ac via (hujus respectu) dimidium post abstractionem demum debilissimæ, ac quendam *Mellis Mannave Spiritum* tunc resipientis.

¶ g) *Quandoquidem alias compluribus Sapor præter necessitatem adversior & vix declinabilis, &c.*) Atque hoc etiam, v. g. *Magisterio Corallorum rosato Myns.* similibusque contingit, ut aut adversus (nec jucundè acidus) Sapor relinquendus; aut Color, qui etiam *Floribus Papaveris erratici* conciliari poterit, eluendus sit. Pariter se habet cum *Magisteriis Spiritu Veneris*, rectificato quoque, confectis, &c.

¶ h) *V. gr. Diaphoretico adstringentes particulas, stringendo, Roborantibus aperientes, &c.*) Atque hinc proculdubio exemp. gr. *Magisterium Cornu Cervi* per *Spiritus Nitri* abstractionem purè vel maximam partem suprà dicto modo paratum præ alia, simpliciter tantùm ac totaliter per *Vitrioli Spiritum* præcipitato; item *Magisterium Corallorum plumosum* præ vulgari, in competentis adhuc sibi operationis consecutione, præsentiora deprehendimus.

¶ i) *Cui bono tandem tot Mineralium, &c.*) Etiam hodieque è *Magnete*, [inter tot *Martiales*] *Lapide Calaminari*, [dum *Antimonialia Emetica* securiùs satisfaciunt] *Pissolitho*, *Thermarum Concremento*, contumaci illo *Talco*, *Tutia*, *Lithargyris*, [inter puriora *Saturnina* alia] &c. proposita.

¶ l) *Imprimis autem tot ac tanta, &c.*) Cùm suprà de *Antimonio diaphoretico* ejusque affinibus Exemplum adduximus. *Mercurius*, saltem ex *Aqua Forti* [ut alios modos prætereamus] *præcipitatus*, apud laboriosissimum *D. Schroderum* alibique proponitur *albus*, *flavus*, *incarnatus*, *ruber*; *Turbith minerale Crolli*, *Mynsichti*, cum *Liquore Silicum Glauberi*, &c. Pluresque talium secundùm Præcipitantium diversitatem in Colore variationes curiosas superaddidit in *Hippocr. Chymic. D. Tachenius*. Hucque diversi *Martis Metallorumque Croci* pertinent. Ceu de extero hos, *Præcipitatorumque* seriem, alii pridem ad hanc Classem meritò reduxerunt: *D. Libavius* autem, *Logica Ramistica* tum deditus, diffusioribus Distinctionibus Exotericorumque per eas insertionibus nimium in *Alchymia sua* auxisse videtur. Quod verò & hujus demum fortis *Solubilitatem* attinet, *Antimonium diaphoreticum* ea. gr. in *Spirit. Salis*, *Magisterium Saturni*, etiam *Sale communi* [*Luna cornua* modo] præcipitatum in *Aqua Forti*, in eadem porrò aliquantum, largiùs verò in *Spiritu Nitri* [cum *Sale*] *composito*, *Joviale* illud, à *Febro sudoriferum maximum* dictum, *Crocus Metallorum vulgaris* ipso *Aceto simplici* [uti parati hinc *Oxysaccharis Emetici Subsidentia* aliquandiu post testatur] *Crocus Martis sulphuratus* in quibuslibet *acidis Menstruis* solvitur: & quod etiam in Ventriculo [licèt pro ejus elevatione *insolubiliorem* quoque *Glauberus P. 2. c. 9.* dicat] vel Excrementa in plerisque inde nigricantia testantur.

¶ m) *Et varias solùm, sæpeque mirandas mutationes inde subeunt.*) De prædicto *Antimonio* notorium hoc est; & ut per simplicissimas *Præparationes*, modò *emeticum* modò *diaphoreticum* prodeat.

¶ n) *Ad summam forsitan quinque vel sex hujus generis Pulveribus, &c.*) In è diffusiori Apparatui duo triave per nos superaddantur, ut v. gr. internos in usus ex *Antimonio* hujus fortis *duo*, *duo Martialia*, *Joviale*. & [inter *Solaris* alicubi forsan optiones] *Lunare unum*, *unumque* [maximam partem *Topicum*] *Mercuriale* habeatur.

¶ o) *Nec opus est, ut hujuscemodi Producta, &c.*) Etiam hinc inde excessivas. Nam è *Coralliis* quoque atque *Margaritis Flores*, etiam cum *Sale ammoniaco* [neutrius destinationi adeò

¶ 1.) *Tot Mineralium & Metallorum Magisteria*) Sunt *multiplicia* pro multiplicitate ipsorum *Concretorum*, & *Solutione*, itemque *Præcipitatione* sua. Talia sunt quælibet *Bezoardica mineralia*, *Aurum fulminans*, *Lac Sulphuris*, *Magisterium Saturni*, *Cosmeticum ex Bismutho*, *Mercurius cum Alcali præcipitatus*, *Croci*, & similia. In his AUTHOR *noster* perstringit tantam & inutilem *Variationem*, cùm pauca eorum sufficiant, & omne punctum ferant, superflua verò eorundem est multitudo: scilicet Variationes occurrunt in mille modis illa præparandi. Sic *Auri fulminantis* conficiendi modum docet SCHROEDERUS, solvendo *Aurum* in *Aqua Regia*, & cum *Sale Tartari* præcipitando, ita cadit *Aurum fulminans*. Ejusdem Auri fulminantis centum aliæ prostant Præparationes, quæ tamen unicè in *Croco Auri* producendo conspirant. Hę verò Variationes rectè ab AUTHOR taxantur, & optimus est Auri fulminantis pręparandi modus, quando *Aurum* in *Aqua Regia* solutum pręcipitatur cum *Spiritu Salis ammoniaci*; [hic namque exactè ferit Sulphur Auri, illudque etiam magis extravertit; sicut & in Sulphura metallica potentiùs agit]. *Pulvis* hic non adeò pręsertim rigorosè, sit edulcoratus, & non inegregius est in Morbis Infantum. Aliàs & solvitur *Aurum* per *Salia in Aqua simplici soluta*, de quo vid. ZWELFFERUS *in Mantissa Spagyrica*, hincque *Solutio* hęc per *Sal Gemmæ* vel *Sal commune* parata pręcipitatur per *Sal Tartari*: item rediguntur *Salia* in *Spiritum*, hincque *Solutum* per Alcali pręcipitatur. Omnes Pręparationes in unum recedunt. Par ratio est cum *Sale mirabili Glauberi*, in quo solvitur *Aurum*, & solutum pręcipitatur cum *Mercurio vivo*. Ex omnibus hisce Pręparationibus unica sufficit. Sic & in Pręparatione *Antimonii Magisterii* & *Sulphuris Antimonii* occurrunt mille modi: ita ex *Mercurio præcipitato*, & *Antimonio crudo* conficitur *Butyrum*, quod præcipitatum cum *Aqua* dat *Magisterium*, *Mercurius Vitæ* dictum, *album*; vel loco Aquæ communis præcipitatum cum *Urina humana* dat *Magisterium flavum*, interdum *rubrum*; alii recipiunt *Regulum Antimonii Martialem*, cum *Mercurio sublimato*, destillant *Butyrum*, quod præcipitant cum *Aqua simplici*; alii *Antimonium crudum* solvunt in *Spiritu Salis*, hinc destillant *Butyrum*, cui infusa *Aqua communis* prodit *Magisterium*, quod est *Mercurius Vitæ*: Sic alium adhuc modum SCHROEDERUS *No. x.* item *No. xij.* ex *Floribus Antimonii* habet: verùm emergit semper idem *Mercurius Vitæ*, adeoque ergò ex his mille Præparationibus sufficiunt decem. Pari ratione multi dantur modi *Sulphura Epileptica ex Antimonio* præparandi: verùm, sive *Scoria Reguli Antimonii* præcipitentur per *Acetum*, sive *Solutio earundem* fiat in *Lixivio Tartari*, & præcipitetur cum *Aceto*, sive *Antimonium* solvatur in *Lixivio*, & præcipitetur per *Acetum*, seu alio modo procedatur; sanè idem *Sulphur Antimonii catharticum* prodit. Sic & huc facit *Antimonium* illud *purgans per inferiora* pro *Arcano* mihi ab Amico communicatum: v. g.

℞. *Antimonii*,
Tartari,
Nitri an. part. æqual.

Detona in Crucibulo, facta Detonatione separa *Regulum*; *Scorias* has solve in *Aqua communi*, & præcipita cum *Aqua calida*, in qua *Cremor Tartari solutus est*. *Solutio* hæc præcipitat *Sulphur Antimonii*, quod est *Antimonium purgans per inferiora*. *Dosis* esto granum j. pro Infante.

Verùm & hoc est *Sulphur auratum Antimonii*, sive cum *Aceto*, sive cum *Cremore Tartari* præcipitatum fit.

Origo autem harum *Variationum* est, quòd superiores Processuum Scriptores non habuerint cognitam naturam Simplicium, & modum eorum agendi unius in alterum; quem si scivissent, aliter sensissent: Unde rectè AUTHOR exclamat: *pauca sufficere*.

ab antiquiorum Monachorum aliorumque Destillatorum orco tacitè revocatæ, vel parùm saltem [inter frustaneas sæpenumerò ambages] interpolatæ, aliove solùm nomine, titulo coloreque [maximam partem adscititio] vestitæ, vel exotericis tantùm circumstantiis differentes, intùs verò penitus concidentes, tot laboribus atque impensis sic coacerventur, aut [instructiori scilicet inde Pharmacopolio] non sine maxima nostrorum, præsertim Tironum [alias nil nisi Secreta hodie conquirentium] confusione, statim obtrudantur.

§. II.

DE SALIBUS FIXIS ET VOLATILIBUS.

¶ P] CUi bono tanta ¶ 2.] Salium Vegetabilium Fixorum series, etiam Adstringentium, Refrigerantium, Aromaticorum, aliorumque [profectò hic ineptiorum] proventu nonnullibi aucta? Productionis modum [ex Essentialibus adeò quadrante] conquisiti, è Camphora porrò, quod tamen, secundùm recentissimam colligendi præsertim curiosissimi D. Bryni Tom. 4. Eph. Germ. relationem, tenerrimi jam sublimari repetita tantum Sublimatio est: ex Arsenico, & rubiniformes ex Auripigmento, exercitii Chymici potiùs quam serii usus Medici gratia. Tot diversicolores Antimonii, apud D. Schroderum, A. Salam, &c. & quos R. Glauberus majoribus plerumque impensis ac promissis quàm successibus in primo suo Furno, è Mineralibus atque Metallis, non sine multis Experientiis [inter eas effumationes, dispersiones, prunarum suffocationes, separationes difficiles] molestis conficere docebat; tandem etiam Furn. 2. cap. 26. ex ipso Ceraunochryso. Frustraneas nonnullorum Sublimationes repetitas, reliquorumque sublimatorum & crystallinorum Arcanorum seriem studio præterimus. Odiosum adeoque instituto superioribusque nostris de coincidentia in idem Medicamentum assertionibus contrarium foret, si à Basilio Valentino usque ad Conradi Medullam destill. Kesleri Centurias, Tenzelii Exegesin, Hartmanni Praxin. Chym. & Commentaria, &c. secretissimè hactenus denuò habitorum, plurima in ejuscemodi Scriptis jam designata ostendere quis voluerit. Saltem in hujus Classis exemplum sit Mercurius præcipitatus vitriolatus fixus dulcificatus, in recentissima Kesleri Editione bis, Numer. scil. 243. & 164. hinc à D. Schrodero c. 19. num. 54. descriptus. Cum eo, secundùm magni cujusdam Amici communicationem, planè idem est famigeratissimum illud celeberrimi notissimique hinc Medici Antipodagricum, nisi quòd ante Spiritus Vini cohobia, ter priùs Aqua Albuminis Ovorum abstrahatur de quo pluribus forsitan inferiùs. Sic in D. Hartmanni Notis ad Crollium alibique, & inde apud D. Schroderum c. l. Numero [inter Præcipitata cum Metallis] primo habetur D. Riverii Febrifugum; si sibi constat, meritissimi D. D. Rolfincii [antiquitatem hujus pariter notantis] Chymia L. 5. s. 6. cap. 12. descriptio. Nostris hic locorum, cùm in durioribus quoque experiri vellemus plerumque vehementior. Sin autem per tot contestationes certior deinceps fuerit superiùs laudati P. Christini Compositio, l. 3. Arcanorum Riverii p. 69. relata: Vitri hyacinthini, & Florum Antimonii cum Ammoniaco ter sublimatorum ana unciam dimidiam, in Aqua Forti dissolutam, Mercurii porrò è Cinnabari revificati uncias sex, similiter in Aqua Forti solutas, & Auri demum [è Cechinis Venetis aut Ungaricis] præterpropter unciam unam in Aqua Regia resolutam recipiens, ut à tribus hisce invicem mixtis Spiritus per Retortam cum duodecim Cohobiis abstrahatur, Pulvis Aquis Cordialibus aliquoties abluatur, sexies hinc desuper Spiritus Vini rectif. cohobetur, residuum per trihorium in Crucibulo igniatur, tandem abstractus Vini Spiritus super id deflagret: Dosi à granis sex ad 20. etiam cum 12. granis, usque ad 25. Magisterii vel Sulphurum Scammonii: larga sanè similiter Dosi, & quam nostratium quispiam temerè via aut, non, ii verò, qui in Chirurgicis quoque quidvis ibi sustinent, faciliùs fortè tulerint, aut post sinisteriorem eventum pro Chymicorum Remediorum indifferenti virolentia allegarint. Ut abstracti priùs, adeoque acidis particulis [quarum tamen separatio intenditur] via hinc destituti Spiritus Vini deflagrationem prætereamus. Cæterùm quod reliquorum hujus Classis circa Titulos, Colores, &c. Variationem attinet, Exempla passim in Chymicis nonnullorum designationibus inveniuntur; & generosiores quoque Medicos quandoque humani hic quidpiam passos cernimus, Calomelani cultissimi D. Riverii paulò antè facta fuit mentio. Antidotus Quercetani [perquàm hoc in genere liberalis] Lysiponos, Antimonium est diaphoreticum paulò protractiùs calcinatum, aut Cerussa Antimonii diaphoretica D. Schroderi Antidotus polychresta ejusdem, si secundùm laudatum modò D. Schroderum sicca forma adserventur, via aliquid ultra Mercurium Vitæ; Anima Vitrioli Mynsichti [per totum similiter hic nimii] Croco Vitrioli Martis usitata longè inferior. Candidissimus alias A. Sala, nihilominùs in Scriptorum suorum Appendice [de Erroribus in Præparatione Medic.] de duritate & materia Perlarum, Sale diaphoretico per Sanguinem Draconis chymicè præparato, Thyro ab Aquila rapto & à Tartaro liberato grandius quid loquitur. Quod tamen postmodùm D. L. Combach Quaternione de istius Antidoto pretioso pariter obscurata edito, intelligibilius fecit. Ut sequiorum seu nimis olim hic Paracelsizantium Arabicas magisve Barbaras Inscriptiones, seu alias è Titulis præter rem quid affectantium Compositiones taceamus: v. g. Fioravanta olim Lapidem Philosophorum; id est, Mercurium præcipitatum, particula Croci Martis [cùm Aurum additum Aqua ejus Fortis vix solidè attinget] sociatum: Bovii Herculem, Angelo Sala perquàm quidem commendatum, jam olim tamen notissimum, & à posterorum Auro Vitæ parùm differentem Azoth Heslingii, Parochi in vicinia officio depositi, adhucdum hic locorum & in Ducatu Wortembergico vel è mordaci Scripto noti Excellentiss. D. D. Michaelis in Prælectionibus pro Mercurio cum Sole & Luna præcipitato aliquando habuisse docebatur. Sed perquàm de accessoriis hisce dubitamus, nota nobis paupertate Hominis, in hoc quidem planè Apostolici: Aurum enim & Argentum non habebat. Alia hujus sortis suo loco adducemus. Sic quoad Colorationem, ejuscemodi Remediorum Tincturas non rejecimus: siquidem contra incompetentes & à Professione nostra alienos inquisitores ita obnubuntur, atque Ægrotantibus semetipsa eò magis commendant: sed nimia tantum hinc promissa, majoremve ob partis fortè gravis accessum, expectationem. Nam v. g. Rejn Vicemuntali A. Salæ peculiari Quaternione adeò commendatæ, à D. Tenzelio [circa Colorem interea ferè hæsitante] postmodùm in Exegesi protracta D. Rolfincio olim è Brendelii c. 7. in Prælectionibus, & tandem l. 5. Chymiæ, s. 6. c. 14. clariùs tradita, post abstractionem Additamenti quasi mentalem, in Essentialibus suis Mercurius Vitæ est, æquè ac Magisterium Corallorum rosatum, perlatum D. Mynsichti, Rolfincii, &c. ab ejus Processu plumoso; Pulvis Scammonii polychrestus, santalinus, Scammoniumque rosatum, Gummi Guttæ, santalinum aut rosatum. Eorundem ab ipsis Simplicibus depuratis illorumve Magisteriis parùm in effectu differe.

¶ p] Cui bono tanta Salium Vegetabilium Fixorum series, &c.]

NAm in recentissimis quoque Taxis & Dispensatoriis Sal Perfoliatæ, Plantaginis, Acetosellæ, Borraginis, Buglossi, Althææ, Malvæ, Satyrii [ad Conceptum], Cinamomi reliquorumque Aromatum, Liliorum convallium, ac consimilium Pilatilorum, Carminativorum, Scorbuticorum, &c. item Millefolii Chamæmelique atriasque Sal seorsim legimus. Et quanta porrò est cultissimi Mynsichti etiam in Compositis facilitas! dum præter Panis triticei Sal in Speciebus Diasaturni, Apoplecticum quoque [ex Eruca quoque, Cerasisque nigris], Epilepticum, [è Palma Christi, Cineribus Volatrium, &c.], Pectorale [è Liquiritia, Althæa, Consolida majori, &c.] Cordiale, Stomachale, ac Carminativum ex Aromaticis, Croco, Cydoniis, &c. proponit: ubi generalis vis incisoria in Subjectis quibusdam una requiratur, præmissis destinationibusque hic suis cer-

---

¶ 2.] Salis fixa Vegetabilium.]

SAlia Vegetabilium sunt in triplici Differentia. Nempe vel Fixa, vel mediæ naturæ, nempe Concreta saliformia vel Salia Essentialia dicta. Respectu Fixorum AUTHOR eorum luxum perstringit, loco trigiota, duo sufficere docens. Horum productionis Modus est artificialis per ignem; unde non præexistunt ea in Concreto, sed fiunt demum sub Calcinatione, in qua ab Igne Sulphur Vegetabilium, in occulto semper Acido existens, colliquescit, hinc eidem liquefacto occurrit Sal volatile in omnibus Vegetabilibus copiosum; itemque sub hac Colliquescentia simul aliquid terreæ substantiæ arripitur: adeoque ex his tribus novum Concretum, nempe Sal fixum, emergit, quod ipsum Corpus instar Calcis vivæ est, cùm in hac præsto sit major substantiæ terreæ abundantia.

Dr-

bus) equidem in suo precio ¶ 3.) donec Ignis natura clariùs detegatur, tantisper relinquimus: ¶ q] & multa inter se non certè longè inferiora. Num scilicet simultanea partium Simplicis sapidarum, præcipuè fixiorum (inter deflagrationem) colliquatione, unione, alia configuratione, &c. prodeant. Quæ recentior doctissimorum Virorum, & inter hos etiam *Wedelii* (E) (*Pharmac. in Art. fol. l. 2. s. 4. c. 4.*) videtur sententia. An verò (quod post *D. Takenium* aliis quoque pariter doctissimis, etiam è *Helmontii* quibusdam locis complacuit) ligato potiùs Sale volatili ab Acido quodam; diversimodè licèt, & quandoque forsitan profundiùs requisito; dum obscurior adhuc appareret talium proportio; & Producti per similem (falsi acidique) mixturam sapor foret alius; superficialiorque (uti vel *Tartari Oleo* passivè disjiciuntur) consociatio; manifestior denique post disjunctionem restantis Acidi deprehensio (ceu alibi *de collecto per Tartari Nitrique deflagrationem Alcali* denuò monebimus); ac Sulphuris insuper mineralis (in accessorio suo Acore) oleosarumque vegetabilium particularum, Salia sui generis volatilia promptiùs amplectentium, haut exigua fortassis disparitas. Ut *enim* experientissimi *D. Barneri Salis* Speciem quasi quandam tacitè hic supponi prætereamus. Aut demum & tertiò, num Alcalia ista, inter disgregantis Ignis turbas, è Salis volatilis parte, arrepto vicino sibi Sulphure (secundùm *Blas Humani Helmontiani* §. 43.) quasi ligata exurgant: perque sulphureas ibi particulas oleosæ qua tales tantùm intelligantur; quod è dicti *Tractatus* §. 38. (præter Alcalinorum cum illis intimiorem præ Acidis amicabilitatem) non sine specie quadam colligeret aliquis: etut intereà complicatæ Pinguedinis (ceu *l. c.* loquitur) proportio similiter indeterminata tantisper maneat; adeóque hinc nihilominùs per Destillationem multa residuæ Oleositatis pars prodire queat, æquè ac in Deflagrationibus cum alia Salis volatilis portione (mage forsan perfunctoria vel aliter proportionata his copula) in Fuliginem abit. Imò ulterius hæc *novi Luminis cap. 2.* videri posset extendere *Polemannus* (Helmontianorum aliàs satis gnarus) scilicet ad transmutationem usque sulphurearum in alcalinas particulas: ni paulò durius hic [si *Helmontii* loca, *Salisque è Resinis* consimilibusque paucitas conferantur] effatum *c. 5.* modificaret, & planè secundùm suprà allegati *Blas Humani* §. 38. explicaret.

¶ q] *Et multa inter se Copia, Coagulo, &c.*] Ita verò *Gramen*, *Borrago*, *Beccabunga*, acrioresque [forsitan liberioris sic Salis volatilis] *Herba Splenetica*, *Tilia*, *Fraxinus*, *Abies*, &c. respectivè parum dant. De *Ligno Sancto*, *Helleboro*, similibusque egit in *Mantissa* (deducta ratione è propellente particularum salinarum nitrositate) *Zwelferus*. Et cùm per unum alterumque annum animi gratia collegissemus hactenus è *Candelis pro fumo*, ad imitationem *Mynsichti* (sed simplicissimè tantùm), *è Styrace*, *Benzoe ac Ladano cum Mucilagine Tragacanthæ formatis Cinerum* duas tandem Uncias, vix habuimus inde *Crassamenti salini flavescentis* Scrupulum dimidium, odore tamen ac sapore, præsertim primitùs in *Lixivio*, Simplicia sua satis referentem. Ex adversu, ex *Absinthio*, *Carduo benedicto*, *Artemisia*, *Millefolio*, *Chelidonio*, *Ononide*, &c. equidem copiosè provenit; ut id genus *Cinerum* satis albentium (quo facit, si perfunctoriè saltem combusti, denuò Arenæ loco Capellæ in Destillationibus indantur) libra facilè præbeat *Salis* sat puri & albi uncias præterpropter quatuor: ceu circa talia versatis aliàs notum est. Ita quod ipsum *Coagulum* diversamque *Configurationem* concernit, *Ononidis* v. gr. quasi arenosius est, tenerrimum *Borraginis*, foliarum quasi *Chelidonii majoris*, unctuosius *Centaurii minoris*; quod insuper Pulveris Pyrii instar accensum strepere notavit *Hecatostes 2. Observatione 25.* Celeberrimus *D. Velschius*: ceu antea idem in *Extracto Ligni Guajaci D. Zwelferus in Append.* & nos aliquando in *Cardui benedicti Decocto inspissato* (post aliqualem asservationem nitrosis speculis affluentissimo) Igni similiter per Crucibulum postmodùm exposito. Dum autem isti *Carduus*, *Absinthium* ac consimilia, (intùs nitrosè salina, oleosis quoque particulis satis simul instructa) nihilominùs plurimum *Salis fixi* dant; circa universalitatem rationis, superiùs de paucitate aliorum à *D. Zwelfero* datæ, hæsitare forsitan hinc posset quispiam. Ideales verò illas Simplicium *in Congelato Lixivio Figuras*, à *Quercetano* (*Herm. Med. Defensionis c. 21.*) usque ad & ultra *Borellum* (*Cent. 2. Obs. 21.*) nonnullis hodieque traditas, invenire hactenus haut quivimus; Phantasia forte nostra non adeò extensibili. Ad ettit id pridem curiosissimus *Boyleus Dissert. 2. de Experim. frust.* nec aute eum *Helmontius*, Cineribus *Ens seminale figurativum*, Archeo (qui inter deflagrationes hic ablatus est) debitum denegans, concoquere potuit; toties (*in Tractatu Formarum Ortus*, ad *Dispensatorum mod.* inscripto) in *Quercetanum* invectus. Depinxit è Cellæ janua accidentarium hujusmodi Phænomenon diligentissimus *D. Regius Fundament. Phys. cap. 6.* Totaque die in *conglaciata aliquousque Urina* videmus *Filicis*, *Polypodii*, vel etiam *Abietis Folia*, picato tamen Vase pro potu, Lente haut usi. Et in *Aqua simpl.* superficie, cui non solùm *Tartarus pulverisatus*, verùm etiam *Corallia*, *Oculi Cancrorum*, *Concha*, &c. lævigata superinspersa (cum aliquali agitatione) fuerint; imò in ludicro illo *Puerorum Liquore pro Bullis saponario*, eosdem *Botros*, ac qui è *Tartaro cum proprio Sale cocto* (efflorali tum resolutione) provenire dicuntur. Ita nec *Alcalium Sementa* unquam frugifera deprehendimus; utut sat pura *Millefolii*, *Chelidonii* & *Artemisia* (tanquam Herbarum cujusvis forè soli) *Salia* Terræ, ad id quoque præparatæ, hactenus aliquoties crediderimus; præcipuè recentiorum *P. A. Kircheri in M. S.* authoritate, & curiosissimi *Dn. Rochas tract. de Aquis mineralibus*, bina de *Urtica simplici* saltem, vel inspissati combustique *Succi Sale* contestatione moti. Nam *P. J. Fabri Alcali*, *in Panchymici cap. 2.* ad Ignem

¶ 3] *Donec natura Ignis clariùs detegatur.*] Sanè *Ignis natura non est ampliùs ignota*, cùm sit motus concitatissimus & velocissimus particularum sulphurearum: itaetiam, ut *Materia Ignis sit Sulphur*, vel substantia pinguis in recessu acida: *Forma* verò est *Motus velocissimus* substantiæ pinguis: *Efficiens* est *Sal Aeris nitrosum* solvens pinguia; quæ Solutio si fit, concitatior Ignis adest, sicut *Flamma* est *Ignis*, cui multum Aeris est interspersum. Conferatur MAJOW *de Spiritu Nitri aereo*, & HOOCKIUS *in Micrographia*, qui habet egregia de Scintillis ex Silice projectis per Microscopium observata. His præsuppositis quæritur: *An Salia Fixa Vegetabilium differant inter se, ita, ut coincidant cum suorum Simplicium inter se differentibus viribus*, & v. g. *Absinthii* habeat vim stomachicam, *Cardui benedicti* sudoriferam, & *Sal Fraxini* habeat vim diureticam, *Fumaria* antiscorbuticam, *Plantaginis* adstrictoriam? *Resp.* in Salibus his communiter præparatis per intensiorem Calcinationem, *nullam esse essentialem differentiam*, sed quoad vires coincidere, utut in accidentalibus proprietatibus differant, demonstrante hoc TACHENIO, *Vitriolum & Mercurium sublimatum in Aqua simplici soluta* diversimodè per diversa *Alcalia* præcipitari; non secus ac WELSCHIUS *in Hecatost.* annotat, *Sal Fixum Centaurii minoris* Igni injectum crepitare instar Nitri; item se habere Salia Fixa Vegetabilium instar Pulveris pyrii strepitum excitare; ac BOYLE *Sal Fixum Nicotianæ* nitriforme esse scribit; cum tamen aliàs Alcalia figuram cubicam habeant. Sub ista autem communi Præparatione, ubi vis seminalis destruitur, omnia Salia fixa conveniunt cum suis virtutibus medicamentosis. Unde *tria* illorum, nempe *Absinthii*, *Cardui benedicti*, & *Fumaria*, Pharmaciæ selectiori satisfacient, reliquis spretis.

Ac quidem *Usus horum universalis*, est quo

1. Potentissimè *absorbeant* quæcunque *Acida*.
2. Vi saponaria instar Lixivii *viscidas Mucagines*, & sordes in Ventriculo primisque viis coacervatas *resolvant*.
3. *Evadant in Corpore falsa*; quia Acidum absorbent, & sic nunc Diuretica, nunc Sudorifera pro ambientis ratione: si corpus contegatur, Sudorem concitant; sin minùs, Urinam.
4. Omnia Alcalia fixa *in Cura Intermittentium Febrium & Morborum chronicorum* polychresta sunt.

Equidem virtutem horum specificam OLAUS BORRICHIUS *Hermet pag.* 349. indicare vult: sed hoc non sperandum de Salibus vulgò præparatis; sed *paulò accuratiùs præparentur* ad modum TACHENII *in Clavi*, quæ & *spem Palingenesias Vegetabilium* promittunt. Salia hoc modo præparata virtutem medicamentosam non inertem relinquunt, & virtutibus Specialibus differunt: Nam ubi pingue Acidum non penitus destruitur, aliquid de virtute seminali retinet, & sic ex iis Vegetabilia resuscitari possunt. Cæterùm loco horum Salium Fixorum communi modo præparatorum, sufficere etiam potest *Nitrum per Pulverem Carbonum in Alcali fixatum*; nam & hoc ejusdem cum illis naturæ est, aut in promptu etiam esse potest *Sal aliquod fixum catholicum*, ex aliquot Simplicibus calcinatis profectum.

Fu-

(E) *Adbuc semel, & sæpiùs infrà*, VVedelius VVedelium *citat: fortè has* in Ludovicum *Notas*, *suppresso suo nomine, in publicum prodire primùm voluit.*

non solum *Copia*, *Coagulo*, *Figuratione*, verum etiam *Effectu* quadantenus hinc differunt. ¶ r) Requisita tamen *Alcalium* adaptatio vel prædestinatio ¶ s) nihilominùs ultra *duo Diaphoretica & Diuretica* ¶ t] (præsertim in ea *Nitri*, eo variè facileque disponendi parabilitate) via ac ne via quidem requirit. Ceu aliàs laborum minùs prodigi solitariè cuidam ¶ v) *Catholico*, è *Symbolizantibus* aliquot *Aperitivis* ac *Sudoriferis* junctim confecto, æque feliciter acquiescunt. Porrò verò, qui hocce Remedii genus (secundùm encheireses, aliis hactenus sufficienter traditas paratum) ¶ x] *simpliciter sic*, *& citra repetitas* ¶ 4.) *Fusiones* (reverà depredatorias) asservare voluerit; haud inconsultè forsan (ob varior indicationum scopos) seco-

Ignem fluens, (indeque commodè à *D. D. Wendelio Phar. art. l. 2. s. 2. c. 4.* notatam) profectò singularius fuerit. Et quod *Serenissimo nostro* superioribus annis *Illustriss. Comes D. H.* referebat: *Cineres* scilicet *Radicum Graminis Offic.* aut *Filamentorum Turfis implicatorum* terræ inspersos, tenerrimum dare Gramen: æquè quispiam (dum in Pinetis fortuitò, aut Frutetis alibi data opera, Agrorum hinc foecundandorum causa combustis, tale *Resuscitatorum* temerè vix deprehendatur) ad primam quasi communemque Terræ (præsertim *Letamine* hoc, aliàs Pratis destinato, eoque penetrantiori fuscitatæ) inclinationem referre posset: ceu inter *penitus Accidentaria* (in notoria variaque talium ad distantiora quoque delatione) *Dn. le Fevre*, *mediam Helmontii Vitam*, Formarumque incorruptibilitatem pro se *part. 2. c. 9. Manud. Chym.* hìc adducentis, *Fœniculi* ex ipso elutriato jam *Cinere* germinationem. Cum diversissimorum Seminum, simpliciterque saltom destillatorum residuum toties hinc inde dispersimus, nulla tamen talium propullulante hinc Plantula; ut *D. Highmori D. Anat. l. 1. p. 4. c. 5.* & ante cum aliorum *Decocta* (præteritis inter ebullitionem nonnullis] superficialiora, & *Nucistarum* [postquam ab Avibus eum cortice devoratæ & iterum excretæ) nihilominus (*Saar c. 5. Milit. Indicar. Neuhoff. Leg. Tart. p. m. 360.*) reviviscentium ad instar fuerint. Sed hæc, ceu quoque Semina fortuita in *Aqua* scilicet vel *destill.* satis altè surgentia, teneriorésque *Menthæ*, *Melissa*, &c. stolones Radiculas tandem in ea agentes directè hic non pertinent.

¶ r) *Requisita tamen Alcalium adaptatio &c.*) Nam *Quercetani* aliorumque de indifferente, eminentiore, imo resuscitativa *specificarum virium possessione* Hyperbolen (*Spag. Med. def. c. 23.*) jampridem agnovit *A. Sala*, *Tartarol. s. 3. c. 2.* Quandam tamen nihilominùs participationem ibidem admittens. Nam è *Helmontii Tractatu Blas Human.* (ubi suam *Alcalibus* ponit *Rempublicam*, & §. 42. *Sal alcalisatum denuò volatilisari* dicit, manente Concreti proprietate) eadem similiter deduci quadantenus queat (cùm *Tractatu Potestas Medic.* alibique saponaria ac resolutiva, seminali verò virtute orba ponit) inquirere nostri non est instituti: id vero tot annorum veriatorumque in Praxi Virorum Experientia certum, quandam ibi circa effectum (Alcalium tam non nisi generalibusque proprietatibus conformem) in Diaphoresi, Diuresi, vi antifebrili, aperitiva &c. [pro variantium hic, eoque declinantium Simplicium ratione] differentiam deprehendi. Ulterior enim extensio utplurimùm ipsi eorum destinationi simul repugnat, & de proprè *Antepilepticis*, *Cordialibus* &c. superiùs modò dubitavimus, ceu jam olim, cum *Cichorii*, *Acetosa*, *Acetosella Sal simplex* [eminenter enim *Vitriolatorum*, ceu *D. D. Rolfincius l. c. c. 6* habet, aliatum esse potest ratio], nobis ut attemperans aut refrigerans *Hepaticum* commendaretur; quo titulo in *Manuali* quoque *Practico Materiæ Medica Schrone.* legebatur. *Purgantia*, speciosa licèt, pridem tamen alii, & novissimè curiosissimus *D. Redi tr. de Viperis* notavit, cum in *Adstringentium* etiam *Alcalibus* vim, ceu *D. D. Rolfincius l. 5. s. 1. art. 1. c. 3.* limitavit, abstersivam, si ad ℨij. darentur deprehendisset. Proculdubio autem [uti quoque *Excell. D. D. Dorrichius Sap. Ægypt. p. 2. c. 4.* advertit] assertæ hodiedum aliquibus uniformitati, ansam debere excessivæ talium [pro more acquirendoque majore candore] *Calcinationes*, quod è Simplicis sui prosapia absorptum quasi restitabat, teneriusve erat, sub indifferente Impuritatum nomine dissipantes, ut facilè quarta pars primo minusque albenti Coagulo, vel prima vice decedat, & diversa insuper particularum invicem hìc complicatio vel conformatio invertitur: quo equidem demum *vulgari Tartari Sali*, præcipuè in acredinis intentione, magis magisque accedant; ut tamen ne sic quidem disparitatem supradictam penitus exuisse videantur; ceu verbi gratia

Mercurii atque *Martis* [apud *D. Tachenium H. C. c. 7. & 16.*] per Vegetabilia satis (vel *Absinthii* ibi exemplo *alcalisata Salia* nihilominùs diversicolor *Præcipitatio* (proculdubiò pro variante adhuc residuarum, præsertim sulphurearum particularum participatione intentior vel remissior) persuadere posset; quemadmodùm & varians talium *Concretio*, seu *Configuratio* ac supradicta in *Gummatum* quorundam *Cineribus* observatio si forte supernatans, in *Tartari Vitriolati* confectione, qualiscunque sulphureitas accidentariæ retentioni, aut tantillum oleositatis, quod sub violentiori *Salis Tartari*, *Aceto destillato saturati* destillatione plerumque provenit, *Aceto* absorbenti æquè, ac ipsi *Sali* adscriberetur: licèt posterius in purè Acidis profectò difficiliùs ac tardiùs contingere videatur, præmixtis illis, urinosis volatili simul constitutibus *Spiritibus*, *Tartari* v. g. *Manna*, *Melli*, *Lignorum durorum* &c. post Destillationem & diligentissimam Filtrationem nihilominùs denuo [præcipuè tartareus] multum viscosæ oleositatis deponentibus. Experientia interea dictorum *Alcalium disparitatem*, quodque ex. g. *Sal Absinthii* evidentiùs, antifebrile ac diaphoreticum, quàm (quod alicubi opponitur) *Sal Tartari commune* sit, ostendente.

¶ s) *Nihilominùs ultra duo Diaphoretica & Diuretica &c.*) Siquidem *communes Alcalium proprietates* sunt incidere, abstergere &c. adeoque nec Affectus nec ipsa Medicatio, ubi qualitates istæ non quadrant, *Salia* ea appropriatis Simplicibus seorsim exigent: nec per istorum admistionem feliciùs tractabuntur: ut si v. g. *Opium*, in quo tamen vim incrassandi sistendi, ac demulcendi quærimus, stimulantibus hisce (præsertim in Vomitu, vel Diarrhoea symptomaticis, Dysenteria, &c.) pro usualium *Liquorum* vel *Tincturarum* confectione (quo *Glauberi Alcahestina Correctio 1. Parte Operis Miner.* referri quoque posset) indifferenter sociaretur.

¶ t) *Præsertim in ea Nitri, &c.*) Uti sunt *Nitrum fixum commune* ac *Glauberianum*, *Antimoniatum* è *Diaphoretico*, & *mage fixum e Croco Metallorum*, *Sal Polychrestum è Sulphure ac Nitri deflagratione Glaseri*, *Arcanum Duplicatum &c.* partim diaphoresin partim diuresin magis sollicitantia.

¶ v) *Catholico, è symbolizantibus &c.*) Dum alias *Tartari Sal*, *Nitrum fixum* similive polychresta nomini non suos in usus quasi parergos proveniunt. Id vero pro lubitu combustis invicem aliquot parabilioribus *Hydroticis* & *Aperitivis Spleneticis*, *Absinthio* sc. *Artemisia* vel *Millefolio* [*Sale* jam *Tartarol. c. l.* æquipollente) *Fumaria*, *Chamædry fœm. Chelidonio maj.* &c. facilè tum forteque instituto nostro convenientius, quàm si cum aliquibus indifferenter omnia, vel cariora quoque, parciorisve Salis Simplicia concremarentur; aut *Aquarum* spleneticarum, diureticarum, sudoriferarum, per Vesicam abstractarum *Remanentia*, ab affuso *Liquore* perquàm exhaustæ, (similiterque longè minùs hinc, ac competentium particularem haud exiguo sic destituti Salis danter) huc adaptatæ fuerint.

¶ x) *Simpliciter sic, &c.*) Vel si aliquanto minùs albens displicuerit, solutione tantom ac filtratione depuratum: utut hic quoque modus partem forsitan non adeò inutilem subtrahat; indeque eam candoris affectionem in privata Praxi semper neglexerimus: Ceu alii cum *Crugnero in Verè Chym.* post sufficientem exhalationem, planè hinc forma liquida *Tincturæve* instar asservare voluerant: cùm Salia ipsa aliàs in Vehiculo solvi debeant, ultimamque sui partem (communi via aut tandem effundendam, aut si non exiccetur, coagulum ad deliquium mage disponentem) ita perdant. Verùm ejuscemodi (*necessariò*) fusiores Doses reipsa ingratiores sunt, ipsaque residua, minùs coagulabilis pars, tanquam Sale longè magis alcalisato constans, tantisper forsan posset negligi; vel eorum exemplo, qui talia sponte reperitoque [faciliùs tecto statim Vaso, instillata *Spiritus Vini particula*, &c.) crystallisata colligunt.

¶ 4. *Fusiones*.] *Salia Fixa* hæc *Vegetabilium* à Pharmacopœis *purificari* solent *dupliciter*: nempe vel *solvendo* ea in *Aqua simplici* sæpius, & denuò *evaporando*, usque fiat candidum; vel repetitis *Fusionibus* in Crucibulo, & hinc *Solutionibus* itidem in *Aqua*. Verùm *iterata Fusiones nil valent*; quia, quò sæpiùs funduntur, toties vis seminalis [si quæ residua adhuc est] prorsus perit.

Liqua

fecerit. ¶ y) Nec tamen qui ad ¶ 5.] *Liquabilitatem* eò magis impediendam, ¶ z) *Sulphuris pulverisati* v. gr. Cochlearia aliquot flagrantibus *Herbis* inspergit potiùs, quàm super *Sal* jam confectum comburit, haud protinus *Diaphoreticam talium vim* (ceu alibi quoque monuimus,) *pervertet*: ¶ a) quamvis *Sal* oppidò hinc aliquantùm ligatum vel alteratum, adeoque (loco lixivialis saporis) potiùs amarescens, ¶ b) admixtosque *Salis Armeniaci Flores* [secus ac *purum Alcali* facit] preferens erat. ¶ c) Qui denique specialiùs, in certas circumstantias, *Alcali* suum ¶ 6.) *per sensibiliora Additamenta* determinare intendet, per nos equidem (v. g. aliquod *magis Diaphoreticum*] ¶ d) *Nitri Spiritu*, *vel* (profectò hic innocenti] *Aqua Forti*, pro more saturare poterit. Nec tamen *nitrosum hoc Coagulum* Indicationibus, ¶ e] purè lixiviosum Sal potiùs exigentibus, semper convenit: nec ex adverso cum nonnullis (*Regenerationes Nitri* tradentibus,] *communis* Nitri loco simpliciter æstimari potest; aliud vel solis *Vasis stanneis* (si diversus operandi in Medicina modos desorer) restantibus, *inter exhalandum enormiter hinc* (ab usuali verò *Nitro* neutiquam) *denigratis*. ¶ f) Nihilominùs facilior præsentiorque est hujusce modi *Ligatio* seu ¶ 7.) *Saturatio*, quàm quæ ¶ 8.) (*Oxysalis diaphoretici* cujusdam exemplo) cum *Aceto destillato* consit. Uti si (pro *Diuresi* quoque) similem, *Salis alcalini & Aceti destillati combinationem* quis quærit, solus *Terra foliata Liquor* (aliàs polychrestus,) instar omnium largiter satisfacit. ¶ g.) *Saturatio* verò cum *Salis Spiritu*, nonnullis eodem fine instituta, inter tot sceptiora *Diuretica* profectò nil singulare, & salinam solùm Massam promit, quovis culinario ceu

¶ y) *Nec tamen, &c.*) Nam etsi modò dicta, in Vasis desuper sat muniantur, humidiuscula tandem in udo fieri incipiunt; præsertim si è *Vitis* prosapia fuerint; v. g. quod è *Sarmentis* eruderatisve eorum *Candicibus* consit.

¶ z) *Pulverisati Sulphuris Cochlearia aliquot flagrantibus Herbis inspergit potiùs &c.*) Siquidem sub anatica quoque *Sulphuris* ac *Cinerum* proportione nihilominùs permultum non coagulabilis, aut in granulatum Sal redigendi *Liquoris* (quem dein *communi Tartari Oleo* citra perceptibilem hujus huic variationem addidimus) remanet, ut exiguo hoc Herbis tenuiter hinc inde insperso semper contenti fueramus; ceu olim *Hartmannus* aliique, inter secretiora tum habentes, aut penè hyperbolicè commendantes; *D. Zwelfero* quoque moderatiorem misturam in *Notis ad Mantissam p.* 453. tandem admittente. Uti sane consumpta usquedum haud exigua talium quantitate, vim diaphoreticam & antifebrilem inde remissiorem non deprehendimus: imo nec ipsum ejuscemodi *Sal*, è primo nigricantique incineratarum Herbarum *Coagulo* cum ana *Sulphuris* (inter erumpentes aliquas quasi nitrosas scintillulas) ustulato extractu è dicti primi Coaguli unciis duodecim, per præmissam hic Filtrationem, sæpè vix uncia dimidia, ad summum drachmis sex Crassamenti tunc secedentibus: quemadmodùm absorpti quoque & in *Lixivio* hærentis *Sulphuris* (alias innoxii) potissima pars inter hujus evaporationem (æquè ac *Nitri fixi*, è *Croco Metall.* vel *Antimonio diaph.* superstitis coagulatione contingit) sponte ac flocciformiter subsidet.

¶ a) *Quamvis Sal oppidò hinc aliquantùm ligatum vel alteratum &c.*) Ut ad *Enixorum* Classem sic pertingat. Sed horum saturatiora quoque nihilominùs videmus *Diaphoretica*: v. g. *Arcanum dupl.* *Sal* suprà dictum *Polychrestum*, aut *Glauberi F.* 2. *c.* 53. è *Pulveris Pyrii* remanentia separatum &c. quo longè profusioris mixturæ *Tartarum Vitriolatum*, *Crollio* aliisque, nec præter rem, expressè simul diaphoreticum, *volatilia* præterea *Salia*, per *Vitrioli* quoque *Spiritum Glaubero* jam fixata prætereamus; & quod, qui Alcalia per Acidorum concursum produci statuunt, modum hunc eò minùs rejicere posse videantur.

¶ b) *Admixtosque Salis Armoniaci, &c.*] V. g. in *Sale Antifebrili Mynf.* similive recentiùs alicubi proposito: ubi sive simpliciter mixta reponantur, sive novum solutorum Ingredientium coagulum tentetur, Sal volatile pro more perquam evaporare percipimus. dum inter sulphurata quiescit, præsentiori simul effectu.

¶ c) *Qui denique specialiùs, in certas circumstantias, &c.*) In evidentiorem sc. Diaphoresin, Diuresin, aut Aperientium attemperationem quandam in Ebullitionibus.

¶ d) *Nitri Spiritu, vel Aqua Forti &c.*) Ceu plus vice simplici *Sal Cardui bened.* vel *Absinthii*, sed eùm domi destillata, aliasve per innocentes abstractiones emerita ita paravimus; innoxium hinc sanè, uti si de Vitriolicis particulis quid non surgeret, accessio ejus pariter, vel *Nitri Vitriolati Mynf.* *Salisve Nitri compos. antifebrilis l.* 5. *sect.* 1. *artic.* a. *c.* 8. *Chymia Rolfinc.* exemplo foret innoxia. Licet indifferentem hinc, specialiorique destinationi seorsim non præscriptam Pharmacopolarum quorundam ejuscemodi combinationem meritò interea taxet *l. c. D. Zwelferus*. Requiruntur autem pro dimidia *Salis* libra (*in s. q. Aqua s. soluta*) *Spiritus Nitri levioris* unciæ præterpropter tres, fortiores duæ: atque sic de *Aqua Forti* quoque, & habentur inde Coaguli nitriformis sicci, (in charta tamen tractu temporis madentis) unciæ septem, aut pro puritatis ratione paulo amplius.

¶ e) *Purè lixiviosum Sal potiùs exigentibus, &c.*) Ita degeneres è Tertianis Quotidianæ *Alcalia simplicia* vel *sulphurata*, *Arcanum duplicatum* &c. faciliùs è salino genere ferre videntur. Nec in symptomaticis Malignarum Diarrhoeis ac Vomitibus *Nitrosa* hæc (licet alias sat efficacia) uti nec *Nitrum ipsum* in *Mixturis refrigerantibus*, adeò conveniunt.

¶ f] *Nihilominùs facilior præsentiorque est &c.*] Alis procul dubio, & ceu *Nobiliss. Boyleus* quoque *Tractatu de Nitro* advertit sortè superficialiori (qualem etiam inter *Tartarum Vitriolatum & Alcalia sulphurata* comparationem similiter instituere forsasse posset quispiam) *Nitrosorum* hic copula. De cætero quod prioratum inventionis hujus *Regenerati Nitri* attinet, jam ante *Glauberum* quoque, *D. D. Rolfincius* nobis in *Prælectionibus ac Manuductionibus Chymicis*, *Sal Cardui bened. Spiritu Nitri saturatum* ostendit. Utpote in Diaphoresi penetrantiore, sique laborinsi *Aceti destill.* pondus [ad octuplum sæpè, pro acoris ratione extensum] *Spiritui Nitri* saltem cum *Alumine destillato* conferas, parabiliore nitrato hoc Sale, præ allegato, ab *A. Sala in Essent. Vegetab. Appendice* descripto, & perquàm in deliquium prono *Oxysaccharo*. Vegetiora pro Diaphoresi sunt *Alcalia*, cum proprio vel analogi *Vegetabilis Spiritu acido* saturata, & à modò memorato *Glaubero F.* 1. *c.* 26. aliisque postmodò admodum commendata: ni propter Spiritus Empyreuma utplurimùm ingratiora existerent.

¶ g] *Saturatio verò cum Salis Spiritu, &c.*] Talia etiam è *Fraxino*, *Junipero*, *Mentha*, *Portulaca marina*, *Sarmentisque Vitium*, *Magisterii* titulo (*libr. & Sectione sæpiùs citatis c.* 7.) proposuit *D. D. Rolfinc.* ut *Aperitiva* in suo genere. Nimium vero tribuisse videtur ipsi *Salis Spiritui*, *super Sal Absinthii simi-*

---

5. *Liquabilitatem*.] Dicta *Salia facilè liquescunt* in Aere; unde pro hac Liquatione impedienda quidam sunt Authores, qui sub Calcinatione inspergunt *Pulverem Sulphuris*: sic acquirunt Sal minùs liquabile. Verùm hoc *Sulphur* inspersum sub deflagratione *Spiritum* suum *acidum* eructat, adeòque hinc emergit tertium *Salsum*, non Alcali, particulas aeris aqueas non ampliùs imbibens. Alii *Salia Vegetabilia* cum *Pulvere Sulphuris* miscendo denuò fundunt, de quo vid. *Basilica Chymica* CROLLII *Edit. Hartmanniana*: Verùm & hac ratione Salia Alcalia destruuntur, & *Sal Salsum* emergit. Unde quoque ejusmodi Salia nec diuretica nec diaphoretica ampliùs sunt; imò si *Solutioni Salis Ammoniaci* adduntur, omnis reactio evanescit, adeòque etiam *Sal volatile urinosum* non dimittitur.

¶ 6.] *Per sensibiliora Additamenta*,] Hæc *Salia Fixa* quibusdam videntur nimis generalia, unde illa *Acidorum additione*, ut *Spiritus Nitri*, *Aqua Forti*, quæ tutò adhiberi possunt, specificare solent; sicque in *Corpora saliformia* seu *Salia tertia* transmutare, adeò, ut & TACHENIUS dicat: *perfectum Nitrum hinc resuscitari posse*; ex *Spiritu Nitri* nempe & *Nitro fixo*. Interim aliqualis adhuc intercedit differentia inter *verum Nitrum* & *regeneratum* ejusmodi: cùm Nitrum verum in Aqua solutum in Vasis stanneis, post evaporationem nullam iisdem affricat *Maculam*; secus atque à Nitro regenerato conspicitur, ubi *Macula* solet remanere, & quidem nigra: *Ratio* diversi hujus Phænomeni est, quòd in regenerato Nitro adhuc aliquid Terræ lateat, Alcali adhærescens, hincque Maculam nigram relinquens; in Nitro autem vulgari nullum est Sal fixum, vel Terra cum eodem coagulabilis.

¶ 7.] *Saturatio*] Saturari & à quibusdam *Alcalia fixa* solent cum *Spiritu Salis*; sed ita simpliciter *Sal commune*, aut *idem* ac *Sal Antihypochondriacum* accipitur; quod in destillatione *Spiritus Salis Ammoniaci & Salis Tartari*, ubi Alcali Tartari agit in Acidum Salis Ammoniaci, relinquitur.

¶ 8.] *Oxysalis*] ANGELUS SALA *in Preparatione Essentiarum Oxysal Diaphoreticum ex Sale Cardui benedicti & Aceto destillato* habet; verùm hujus loco *Terra foliata Tartari*, vel ejus *Liquor* in frigido loco ex illa resolutus, sufficit. *Alca-*

[¶ h] ceu etiam de *Spiritus Salis Ammoniaci, cum Sale Tartari destillati Residuo* alibi notavimus) acriorem. ¶ 9.) *Alcali* denique quoddam, seorsim (alterationis ac roborationis causa) ¶ i) per *Vitrioli Spiritum*, sed copiosè ¶ l] (ne tantum *Tartari Vitriolati* simile quid exeat) affusum *acidulatum*, ¶ m) in contractiori hoc Apparatu, vel solum *Nitrum vitriolatum asperum* supplebit; aut extemporanea quasi nonnullorum, ¶ n) nec inefficax *Mixtura alterans*, quæ *Sale* quodam *diaphoretico*, v. g. *Absinthii*, *Cardui benedicti* &c. in *Aqua destillata* soluto, & ¶ o) *Spiritus Vitrioli* f. q. exasperato constat.

¶ p) ¶ 10.) Nec *Essentialia* porrò *Vegetabilium Salia* [¶ q] superioribus annis satis hyperbolicè deprædicata) ulla

militer coagulato Mynsichtius, nemoque forsitan tantum renovativum ac cordiale, præsentaneumve in Dysenteria, Apoplexia, Paralysi, Hernia, &c. auxilium facile invenerit. De cætero supradicta, moderata tamen, consociatio ac imitatio intereà quoque ad aliqualem constitutionis & naturæ *Salis communis* illustrationem facere fortasse posset; ac qui quantùmque extericæ quasi (cujacia etiam) corpulentiæ Aciditati volatiliori, hoc in genere, præterpropter copuletur seu adhæreat. Uti quoque *Glassianarum Mixturarum* occasione, ipsorum *Salium nativorum* aut *factitiorum* (ratione gravitatis) inter se differentiam, nonnunquam ad confusorum distinctionem, contentorumve [seu integrorum, seu Phlegmatis saltem aut terrestrioris corpulentiæ] quantitatem aliquousque determinandam, tunc conferentem hanc aliquando notavimus. Soluta scilicet in unciis quinque unà *Salis com. ad stratis siccissimi* uncia, Vitrum præcisè similiter quinque unciarum *Aqua simplicis* capax, *Muria* ista repletum, uncia dimidia duobusque scrupulis ad lancem invenimus gravius restantibus equidem, pro totius Mixturæ complemento *Aqua* ita *salita* drachmis tribus cum uno scrupulo. At *Nitri* uncia in eodem *Aqua simplicis* pondere soluta, idem Vitrum hinc repletum, tantùm uncia dimidia unoque scrupulo præponderabat; remanente residua *Solutione* præcisè drachmarum trium duorumque scrupulorum. *Salis Ammoniaci* verò eodem dissoluto pondere, dictum Vitrum solùm duabus drachmis erat gravius: restantibus extùs reliquis sex drachmis. Ex adverso *Sale Tartari siccissimo* eadem ratione tractato, è *Vitriolo com. Goslariensi* (ut hoc quoque addamus), ut & ex *Alumine* superpondium diversum à dictis fuit. Residuo intereà conjunctum pondus semper explente. Sed hæc obiter.

¶ h] *Ceu etiam de Spiritu Salis Ammoniaci, &c.*] Analytica adhuc passim tum temporis Ingredientium pondere [cùm postmodùm copiosius *Alkali* pro totali volatilitatis propulsione requiri oppidò observatum fuerit), *Sal* è prioris modi residuo, volatilis pluseulum sive [*Igne* simpliciter *sublimatorio*, sive adjecto insuper *Sale Tartari* denuò tentetur] adhucdum retinente: *D. D. Michaelem* olim; *Rolfincium* aliosque pro singulari *Aperitivo* atque *Nephritico* adhibuisse notum est. Eleganter autem priùs, & antequàm invicem in Coagulum striatum perfectè exiccentur, salinæ hic particulæ in Liquore suo primitùs plumarum instar, & earum quædam [de *Sale culinario*] ad latera Vasis figura cubica concrescunt.

¶ i] *Per Vitrioli Spiritum, &c.*] Uti talia laudatissimus *D. Rolfincius* l. c. c. 6. è *Cichorio* & *Absinthio* proposita intellexisse videtur.

¶ l) *Ne tantum Tartari vitriolati, &c.*) Cui accedit *V. C. D. Hoffmanni*, in *Thesauri Pharmaceutici* S. 25. Proportio è *Salis Absinthii* ℥ij. *Spiritus Vitrioli* ʒii.: *Aperitivo* interea non contemnendo; ac vulgatiori *Antifebrili Riverii Mixtura*, è *Salis Absinthii* ℈i. vel ʒß. *Spiritus Vitrioli* guttis sex vel decem, [cum *Aqua Cichorii* f. q.] simili.

¶ m) *In contractiori Apparatu, &c.*) Per *Mynsichtii* commendationem id magis tum freqoentari, noxæque suspicio, de *Nitrosorum cum Vitriolicis mixtura* [etiam ubi nitrositas ipsa abit, & fixa salina pars, quasi alcalisata remanet] eo tempore adhuc validior, sensim minui cœpit. Usurpavimus autem usquedum simplicissimè saltem & citra repetitam in *Spiritu Vitrioli Mynsichti* mersionem præparatum; sal interea acidum & efficax. Si sc. *Spiritus Vitrioli optimi* libra una, (aliàs *dimid.* ℔. requireretur) à *Nitri*, non tam in strias concreti, quàm corpulentioris libra dimidia, in Cucurbita cutta divaporetur Arenæ Igne, tandem sat valido, donec ampliùs nec *Nitrosi Spiritus* exire, nec Materia in fundo, per agitantem [sæpeque sic sponte inibi accensam] Rudiculam ligneam fluere percipiatur; *Coaguli* albissimi plerumque unciis septem usque addimidiam ferè remanentibus. Servari quidem poterit evolans alias [penè unciarum sexdecim cum dimidia) *Spiritus*, ad *Aqua Forti* tenuiorive *Nitri Spiritu*, odore, sapore, & inter procedendum colore, effectu denique nil differens. S. labor per Retortam instituatur: in tempore tamen (dum sub ultimo Nitri rubore Recipiens jam refrigerari incipit, & Materia in fundo quasi siccata apparet) Ignem remittendo: ne propulsa simol (quæ cum fixa Nitri parte coagulata persistere debebat) Aciditate Vitriolica, amarescens solum Nitroque fixo communi similis Massa tum proveniat. Quo ipso insuper alicui *Coaguli* ratio, qua secundum *D. D. Zwelferum Spiritus Vitrioli* cum *Nitro* propter affine Acidum faciliùs combiniri (*Mantissa pag.* 455.) dicitur, quadantenus fieri posset dubia.

¶ n) *Nec inefficax Mixtura alterans, &c.*) Convenientior, si herbacei saporis aut inodora fere, vel è *Plantis Maria Roreve* potius, quam sapidiorum odoratiorumve Vegetabilium fuerit, ex. g. *Ro acea*, *Rubi Idæi*, *Fragorum* &c. ordinaria postmodum *Vehicula*, *Jura*, *Cerevisiam* &c. ingratiora seu nauseabunda reddentes.

¶ o) *Et Spiritus Vitrioli f. q. &c.*) V. g. *Hujus* partem unam, *Alcali complacentis* duas recipiendo: unde Acor quidem remissior: quæsito verò per *acidi Spiritus* pluseulum, intensiore, potior pars cum concrescit.

¶ p) *Nec Essentialia porro Vegetabilium Salia, &c.*) Ita proculdubiò Antecessoribus dicta, quod extra violentiorem *Simplicis* sui *Analysim*, inhærentia jam, & Alcalium postmodùm fundamentalia spicula, hic (licèt uniformiter) concentrata seu coagmentata, *Spiritum* suum, *Oleum* atque *Sal fixum* ejusve [ut *Bolatia*] analogum *Cremorem*, præbeant. Indeque forsan etiam impositum olim *Volatilium* Nomen, a *Beguini* quoque *Commentatore* adhuc retentum est. Inter *Salium* verò censum suo modo sumque latitudine relata videntur, quasi secundum aliquam Attributionis Analogiam, dum *omne Sapidum à Salino deducitur Principio*. Quamvis intereà non purè salsa, nec in frigido (quod *Sala Tartarol. f. a. c.* 4. potissimùm urgebat) sint solubilia, oppidoque hinc infimum gradum constituant *Bolatia*, ipsa tamen salinis particulis (vel *Spiritu* teste) intimiùs haud planè destituta. Atque per dictum modo *Præsuppositum*, *Dulcia* quoque nonnulla à nonnullis huc relata sunt; utpote similiter in se *Essentialia*; sive spontanea de cætero fuerit (ceu de *Saccharo Indo* olim traditum, intereà tamen secundùm *Neuhofii Legat. Tartar. p.* 355. ad adultiores Bambustolones id quasi pumicosum saltem & nativo dulcore ferè destitutum est), sive mitiori tractatione conquisita: v. g. *Sacchari asiatici* species, & *Sapa*, *Rob Juniperi Mellisque* (si referri huc poterit) diutiùs adlevatorum (in *Append. Furn.*) *Concrementa*, *Sacchari* confectioni *Glaubero* superioribus annis destinata; nihilominùs configurationis ratione (uti in *Candisatorum Coagulo*, aliorumque ferè cubica, irregularia licèt, forma videmus) ad Tartaream naturam hoc in passu declinantia, eoque per competentem Fermentationem haud difficulter (quamvis nobis quidem non in promissa adeo copia) redigenda.

¶ q] *Superioribus annis, &c.*] Proculdubiò tam ob Novitatem, quam, ob notatam aliqualem adhuc Constitutivorum par-

---

¶ p.) *Alcalia cum Spiritu Vitrioli* *Alcalia fixa* cum *Spiritu Nitri* in *Salsum* tertium: quale est *Tartarus vitriolatus*, abeunt; loco cujus & *Nitrum vitriolatum* sufficere potest juxta LUDOVICI *Tract. de volatilitate Salis Tartar. pag.* 72. ex Solutione *Vitrioli* in *Aqua communi* facta, & cum *Nitro verò fixo* præcipitata, factum, coagulando hinc *Liquorem* filtratum in *Crystallos*, quæ dant *Arcanum duplicatum*, ejusdem usus atque *Tartarus vitriolatus*, juxta TACHENIUM ex solo *Vitriolo Martis* cum *Sale Tartari* paratus & præcipitatus. Tandem loco hujus Nitri vitriolati commendat AUTHOR *Mixturam extemporaneam alterantem* ex *Sale Absinthii*, *Spiritu Vitrioli*, & *Aqua destillata*, quæ ipsa est *Mixtura Febrifuga Crollii* & *Hartmanni*, ubi agit *de Febre Tertiana* reperienda; sicut ejus quoque usus prostat in RIVERII *Observ.* Nempe

♃. *Aqua Cichor.* ℥i. ad ℥iii.
Sal. Absinth. ℈i. ad ʒß.
Spiritus Vitrioli gutt. vi. ad x.

Hæc mixta duas horas ante Paroxysmum propinant, & sanè non contemnenda est hæc *Mixtura*.

¶ 10.] *Essentialia Salia.*) Hæc non sunt propriè dicta *Salia*, sed saltem *Concreta saliniformia*; & parantur ex *Decoctis* & *Succis Vegetabilium* depuratis & nonnihil inspissatis; sic enim in loco frigido concrescunt hæc in *Sal*: confer. ZWELFFERUS. Horum *parandi modum* proposuit primus ANGELUS SALA in *Tartarologia*; sicut post eum ROLFINCIUS in *Chymia*. Cæterùm hæc *Salia essentialia* Ve-

¶ r] ulla requirit necessitas. Nitriformibus sanè, non quidem [si ritè, quamvis tædiosiùs, ex uno pluribusve symbolisantibus Simplicibus parentur] inelegantibos, tot nihilominùs sudorifera & Detergentia parabiliora æquipollent. E Turturels autem acida illa crystallinu, sponte in condensatioribus sui generis Succis concreta, ¶ s] nulla specialis Observatio suprà communium Crystallorum Tartari contubernium usquedum magnoperè extulit. Nec in Beluribus vel Arenosis Sedimentis, uti talia in inspissatis quorundam Diaphoreticorum, ¶ t) Vulnerariorum, Diureticarumve Succis vel Decoctis, ¶ v] nonnunquam etiam per accidens [ob neglectas pro Nitriformium conquisitione enchireses] subsident, quippiam tantoperè Bezoarticum vel Diureticum ¶ x] [uti nos quidem aliqua tentavimus] invenire potuimus.

¶ y] ¶ r.] E Volatilium vere Vegetabilium Salium ecosn

suf-

participationem: unde etiam illa (verbi gratia apud Beguinum r. 17. & Mynsicht. S. 11.) pro Dosi adsignata paucitas. Interea, ut suorum Simplicium vires equidem exactè ac indifferenter haud referant, nec temerè quispiam in Tartaro, quem D. Zwelferus Append. p. 68. pro exemplo reponit, cuncta Vini essentialia quæsiverit; quasdam tamen ejuscemodi Coagulo competentes, ea istis hæc, & quidem evidentiùs retinere Experientia monstrat, etiam in Belaribus nonnullis; quod ipse A. Sala quoque (licèt in Arborisimis Alcalibus saltem æquipararit) l. c. conjectavit; Glauberus p. 2. Operis Mineral. & P. 3. cap. 23. generatim speciatimque agnovit nec ipse D. Zwelferus (in Pharmacop. Reg. tit. de Pulveribus ac Speciebus, alibique) Sal essentiale Acetosella è Stomachicis ac Hepaticis, Nasturtii è Spleneticis, & in prioribus Editionibus, Scordii, Centaurii min. Cardui bened. Absinthiique è Sale Theriacali (ubi tamen postmodùm p. 278. parabiliora, crystallisatuque faciliora istorum Alcalia substituit) &c. excesse voluit.

¶ r) Ulla requirit necessitas,) Nam ad Tartareum genus, nisi forsan analogicè (ob dictam Principiorum participationem) indifferenter (quod jam ante D. Zwelferum Append. p. 74. contra Laurembergium volebat Bilichius) cuncta referri commodè vix poterunt, vel evidenti Coagulationis differentia. Et in Cardui benedicti Decocto ritè inspissato (dum Succi ad sextæ tantùm partis remanentiam exhalati, & Bolare saltem aliquid, in Tartarolog. S. 2. c. 5. A. Sala sic dantis, alia est ratio) stiriolas oblongas diaphanas plùs vice simplici vidimus, quandoque tamen infeliciores, ut toto dissoluto post filtrationem, Sal illud postliminiò haud semper seorsim recuperare potuerimus; ceu quoque circa Rob Juniperi, Sapa, &c. (alterius licèt speciei) similiter plurica contingit. Pertinent autem huc, quæ Extractis Lignorum nonnullorum, Hellebori, Chelidonii &c. inhærere, supradicta Deflagratio ostendit: Absinthii porrò, Fumaria sociorumque Diaphoreticorum sua; quamvis interdum inæqualiter granulata potiùs quam in stiriolas concreta, nec tamen verè hinc Tartarea. Numne etiam D. D. Wedelii ex Opio: l. a. sæpiùs laudatæ Pharmacop. r. de Salibus? nobis enim in nostris quidem Extractionibus tale quid oblatum non est hactenus.

¶ s) Nulla specialis Observatio, &c.) Quidpiam enim nonnullis v. g. Acetosa, Acetosella &c. dari possit. Quod autem in Citri Succo nil tale concrescat, A. Sala jam l. c. r. 3. annotavit: ratione simul seu in subtilitate ejus (quo D. Zwelferi de frustranea, pro intensiori Acore, Concentratione Observatio pertinet), seu in aliqua Viscositate quæsita. Ex adverso Tamarindorum copiosum est ac elegans; singulare Melissa, Planta præsertim Citri æmula; vulgatiorè Ribium, Berberum, Cerasorum, Mororum, (quamvis etiam mucilaginosiorum) Succis ad quartæ vel sextæ partis remanentiam exhalatis (Cydoniorum verò, quò tandem quid concrescat, satis inspissato, diutiusque singulis ita repositis. Fallimur autem, aut ejus generis quoque fuit, quod in Terra Catechu (per Acetum dest.) extractione aliquando invenimus: siquidem è Vegetabili prosapia, (cùm Mineralem, potissimùm è Terrarum ibi natura, per Itinerariorum Relationes, tum crederemus) esse docuit peculiari Tractatu Cl. V. D. D. Hagendornen: quæque ea Anguriis, Asparagis &c. adduxit laudatiss. D. Velschius L. t. Hecatost. Obs. 78.

¶ t) Vulnerariorum Diureticorumve Succis vel Decoctis &c.] Ita A. S. Cardui benedict. Scordii, Ononidis, item Salvia ac Lupuli l. c. recenset: ac copiosè similiter ex Alkekengi, Hederæ terrestris, Pulmonaria arbor. Plantaginis, &c. spissamentis secedit.

¶ v] Nonnunquam etiam &c.] Dum v. g. Incrassatio Succorum est insufficientior; indeque proculdubiò bolare modo dictum A. Sala Concrementum, Succo ad sextæ tantùm partis remanentiam evaporato.

¶ x) Uti nos quidem aliqua tentavimus &c.) Nec tamen hinc planè fuit effœta; ceu in Ononide & Alkekengi deprehendimus. Item in Plantaginis sedimento simili, inter Hepatica &c.

¶ y) E Volatilium &c.) Dari enim (plùs minùs, pro cujusve Simplicis natura, seu aciditate forsan inibi prævalente, volatilesque sic particulas retinente) talia, & quidem citra (exceptionibus hìc forsan expositum) Fermentationem aut Incinerationem prævjam, per simpliciorem saltem Resolutionem, forsitan vel Fuligo ostenderit, & jam olim, circa Summitates & Semina non adeo aromaticè oleosa occuparemur, etiam simpliciter tantùm, & citra Calcis vivæ similiumve additionem ea Destillationi subjiciendo, disjecta (quasi per sylvestre quoddam Gas) sub Volatilis lanuginosi Salis eruptione, Retorta non una didicimus. Sic usitatum (sub Liquoris forma) tunc quoque erat famigeratissimo D. D. Glaserio, quod copiosissimè è siccatis Vini Facibus per Retortam provenit, imo expositis figulino Furno, in Olla tecta eorum frustis, desuper insigni quantitate sublimatum aliquando notavimus; alibi inter Salis Tartari Volatilis species relatum (quod qui Sal Tartari fixum hic præsupponunt, forsitan videbitur inconvenientius) alibi, quod etiam D. Schrokius refert, Vermiculis in Fæcibus sive ohsitis natis imputatum. Verùm, qui recentissimas, statim post primam Musti, seu novelli Vini (circa Quadragesimale tempus) separationem, & ardentis Spiritus abstractionem, ad Solem vel in Furno siccari sivimus, tale quid ea præcipuè copia, è compactis hujuscemodi thrombis concipere tantisper nequimus. Glauberianum modum per peculiarem Furnum prosecutus est D. D. Rolfincius Chymia l. 5. sect. r. Art. 1. cap. 11. Et in Retorta paulo capaciori procedit opus similiter, præcipuè in Plantis amarisantibus (præsertim post compressionem aliquotùm incalescentibus) acrioribusque. Sique violentiora hæc æstimemur, etiam mitiori calore salinæ Cochlearia, Nasturtii, Sinapi, Piperitidis, Urtica, &c. particulæ secedunt, gustu, ebullitione ad concentratiora Acida, ac Coagulo tandem perceptibiles. Et si quæ ampliùs in Exemplum & con-

Vegetabilium, quæ nonnullis volatilia, ad differentiam scilicet alcalisatorum, dicuntur, sunt vel propriè vel impropriè sic dicta: Propriè dicta sunt iterum vel Nitrosa, vel Tartarea. Impropriè dicta sunt saltem Sedimenta impura & bolaria: parantur talia ex Lupulo, Cardui benedicto, Salvia, &c. Unde his missis propriè dicta Salia essentialia considerabimus, quæ ipsa; ut dixi, sunt vel Tartarea, Saporem acidum habentia, ex Vegetabilibus Sapore acido præditis, uti est Tartarus Vini, Succus Acetosa, & Acetosella; item Tamarindorum Decoctum, quæ omnia post blandam inspirationem cocunt in Corpora ejusmodi saliniformia: vel Essentialia Nitrosa, qualia præparantur ex Succis & Decoctis Vegetabilium amarorum, & amarore penetrante præditorum, ut Absinthio, Centaurio minore, &c. Hæc Salia, si ex Amaris ritè parata sint, & cum proprio Alcali combinentur, fit inde Nitrum perfectum inflammabile, instar Nitri Mineralis, quod mirandum sanè. Porrò inter hæc media quasi natura sunt Salia Essentialia dulci Sapore prædita, uti est Saccharum, itemque ex Musto nonnihil inspissato concrescens, non secùs ac ea Passularum Succo expresso proveniens. Jam ergò Salia Essentialia Nitriformia & Tartariformia non sunt adeò in Praxi selectiore necessaria; quippe loco Nitrosorum, vi detersiva & sudorifera insignium, alia longe parabiliora prostant; Tartarea verò nullam prærogativam habent præ Tartaro communi; hinc & loco horum Cremor Tartari sufficere potest. Impropriè autem dicta Salia Essentialia nil valent; sed, quia Fæces sunt, aut parum aut nihil de vi medicata obtinent, nec aliquid bezoardicum inde sperandum.

¶ r.) Volatilia Vegetabilium Salia.) Notum est, quòd Salia Volatilia ex Animalibus promptissimè & simplici destillatione parentur: jam verò, cùm & Vegetabilia turgeant Salibus Volatilibus, mirum est, quòd illa non tam promptè, quàm quidem Animalia, suggerant hæc. Cæterùm ratio difficultatis hujus, quòd nempe difficiliùs Vegetabilium Salia acquirantur, consistit in eo, quòd in Animalibus adsit parum vel nullum Acidum ligans Sal volatile, sed hæc vel moderato adhibito Igne sponte avolant; contrà omnia Vegetabilia habent Acidum plùs minùs manifestum seu occultatum, quod, dum incipiunt fermentari, se prodit sociatum semper Sulphuri seu Pinguedini plùs minùs abundanti: hoc ergò Acidum pingue in Vegetabilibus quasi ligat & figit eorum Sal volatile.

¶ z] sufficerit intentioni nostræ vel unicum ac parabilius; sed congruè ¶ a] (inter tot hactenus Processus, parum vel nil, aut inversum potiùs quippiam, post varios labores tandem relinquentes) paratum, ¶ b] idque forsan commodissimè ¶ ☩] *liquida* seu *Spiritus* (uti vocant) consistentia, Nam *solitaria* quidem modò pro magna sui parte disparent, modo in

& contra *D. Zwelferi* (quod miretur aliquis) sub *Pharmac. Reg. p.* 216. negativam, (forsitan sub fervore *Disputationis contra fixorum Simplicium Aquas*) adduxit ante aliquot annos Nobiliss. *D. D. Wedelius*, in peculiari *Tractatu de Glasti Volatili Sale* : quod cùm per insignem *Evaporationum Acredinem*, Nares & Oculos perquam ferientem primus hic observasset ; amicè adhuc ante abitum nobiscum communicabat ; utrobique tamen non sine quadam circa universalitatem hæsitatione: quo, cùm de *Amaricantibus* jamdum ex parte constaret, alia quoque inconvenientiora præcipuè visa, ulteriori Experientiæ similiter subjicienda putabamus, *Serenissimo* sumptuum ac laborum subsidia gratiosè offerente. At interveniens ejus Morbus, cum Recidivis, impedimento erat, quominùs vel circa *Lilia convall.* (tanquam facillimæ post paulo duriores tractatione Putredinis) ea quidem ratione, & ceu in aprico, (dum secretior ferè tum temporis, *Liquor*, post diuturnam in Cella repositionem penetrantissimus *D. D. Wedelio* quoque *l. c.* 3. notatus, per encheiresis disparitatem æstimari forsan potuisset) quidquam tentare quiverimus ; uti nec circa vulgare *Gramen*: cùm *Fœnum* adhuc humidius, inconsideratè conditum & ad flammæ penè eruptionem incalescens, animi olim gratia cum aliis bina vice distrahentes, nil urinosi, sed mucidum saltem Vaporum odorem percepissemus. *Quercus* demum *Folia* (tanquam sub adstrictione sua quasi vitriolica ab ejuscemodi volatilitate perquàm remota) *Glasti* modo in Globos (faciliùs quàm *siccius Absinthium*) redacta, post justo quidem diuturniorem asservationem, in se accensa, expitarunt in superimpositum Instrumentum *Liquorem*, herbacei quid olentem, simul tamen, inter diffusius *Phlegma*, salini aliquid sapientem ; ut pro obscuratiorum expeditiori manifestatione, *Spiritum Vitrioli rectific. ac concentratiorem* (conjecturali nec adeò perceptibili proportione) instillaremus ; post lenissimam evaporationem *Coagulum* aliquod *salinum quasi ammoniacale* nacti : ac dubio procul plusculum, si recentiores Globos parili ratione tractare licuisset. Atque hæc sub Observationis istius initia, quæ pluribus Experimentis *c. l.* ampliavit ac dilucidavit postmodùm Vir curiosissimus.

¶ z [*Sufficerit nostra, &c.*] Aut in contractiori Praxi, sufficientiumque *Animalium* intuitu, quandoque fortè nullum : siquidem *Sal Tartari volatile* laboriosius *Fuliginis Fæcumve Vini* (citra tædiosas resuscitationes) graveolentia videbitur, aut uniformia sunt omnia ; quod de suis per extremam *Putrefactionem* peculiari modo præparatis, concessit in *Transactionibus Anglicis* curiosus *D. D. Cox*, Evaporationes autem *Glasti* imitatione collectas odoranti ac gustanti, sub percepta diversitate aliqua, quadantenus fieri posset dubium: ceu *D. Wedelii rectificatus* quoque *Spiritus* post annum non unum, *Isatidis* in areis suis odorem, & in sapore simile ferè quidpiam inter urinositatem suam præ se ferebat : Oleosique aliquid forsitan hic quoque salinis particulis, vel *Fuliginis* exemplo, sub prima præsertim separatione adhuc complicari posset ; cùm per artem hodie, alia licet encheiresi: tantisper tamen liberariusque sociari queant.

¶ a] *Inter tot hactenus Processus, &c.*] Exemplo sint tot circa *Sal Tartari volatile* conquirendum Processus, quorum haud paucos *Dissertatione peculiari* tum retulimus ; Materia inferiùs suo loco commodiùs consideranda.

¶ b] *Idque forsan commodissimè &c.*] Licèt & sub hoc adservandi modo *Salis Tartari volatilis Fæcumque Vini* æquè ac *Calcis vivæ urinosus Spiritus*, eo ipso fine mediocriter solùm rectificati, semet (quamvis Vitro sat obturato) tractu temporis tamen subduxerit, *Vappa* quasi tantillo relicto. In *Animalibus v. g. Cervino, Viperino, Ammoniacali* &c. rectificatioribus solitariis vel Corallisatis Solive sociatis, id aliàs quotidianum est.

Quæritur autem, *qua ratione Salia Vegetabilium volatilia sint parabilia?* Resp. Fundamentum Præparationis consistit in eo, ut destruatur Acidum illud plus minùs pingue, sicque liberatum Sal volatile sui juris fiat; & blando Igne comparabile est. Hoc fit triplici modo:

1. *Per Putrefactionem*: nam dum putrescunt Vegetabilia, sub ipso actu Sal volatile abit in Sulphur seu Pingue Concreti in recessu semper acidum, quod ipsum destruit; hoc destructo fit illud sui juris, sicque emergit Sal volatile perfectè urinosum. Et hic *Modus est* WEDELII.
2. *Per Combustionem* seu *Calcinationem*; quia ipsa destruitur (nempe mediante Igne) Sulphuris textura, hincque Salia volatilia libera fiunt, & cum parte Sulphuris, ab Igne intacti, avolant in Fuliginem concrescentia; quæ Fuligo destillata dat copiosum Sal volatile simile Animalium Sali volatili, quod est saltem ex Vegetabili sub Combustione Fumi forma elevatum.
3. *Tertius Modus* procedit *ex Oleis Vegetabilium destillatis*, quæ nihil aliud sunt, quàm Salia volatilia concentrata à Pinguedine in occulto Acido: nam *inesse Oleis omnibus Acidum*, probatur ex eo, quòd ea cum Alcalibus fixis combinata, invicem coagulentur in *Corpus saponiforme*; quia Alcali assumpsit Acidum : unde ex Oleis destillatis fiunt Salia volatilia, quando illis additur *Sal fixum*, quod, intercedente blanda *Digestione*, imbibit eorum Acidum, adeoque dissolvitur Oleum seu Pingue : quo dissoluto Sal volatile in Oleo contentum fit sui juris, potestque inde destillari. Atque hac ratione HELMONTIUS ex *Oleo destillato Cinnamomi Sal volatile* destillat: sicut itidem WEDELIUS ex *Oleo destillato Terebinthinæ* acquisivit ; & ex *Oleo destillato Tartari* HOFFMANNUS *in Clave Pharmac.* qui Processus est verus.

Jam *quæritur*: *An Salia Vegetabilium sint distincta, an verò ejusdem naturæ & efficaciæ*, ita, ut juxta HELMONTIUM Sal volatile Sanguinis humani Epilepsiæ, Sal volatile Cochleariæ Scorbuto, & Sal volatile Absinthii Stomacho conveniat? *Resp.* Quæ componuntur per *Putrefactionem*, vel etiam *Calcinationem*, omnia sunt ejusdem naturæ, neque pro usu medico differunt; cùm per Putrefactionem, pariter ac Ignis vim, destructa sit textura Vegetabilium seminalis, & Sulphur Concreti dissolutum, adeoque Salia omnia uniformia emergunt : econtrà, quæ ex *Oleis destillatis* prodeunt Salia volatilia, adhuc inter se differentiam aliqualem habent, & aliquantulum de Sulphure Concreti participant; interim & horum loco *Olea eorum destillata Simplicium* commodiùs usurpari poterunt, ceu in quibus Crasis seminalis est concentrata. Hinc observavi, Sal volatile ex Putrefacta Mentha a Sale volatili Absinthii & Chelidonii majoris per Putrefactionem parato, non fuisse distinctum.

¶ ☩] *Liquida seu Spiritus*] *Spiritus*, vel meliùs *Salia volatilia Vegetabilium* in forma *salini Spiritus* asservantur, cùm ita non adeò facilè evanescant & promptiùs dispensari queant : ut taceam eadem in forma sicca asservata facilè liquescere pro natura Alcalium omnium. Dicis: *atque ea possunt coerceri Fixatione*, nempe per *Spiritum Salis* vel *Vitrioli*? Ast quid inde aliud emergit, quàm Sal commune ammoniacum? adeoque ejusdem cum hoc homogeneæ, detergentis puta & de obstruentis efficaciæ. Unde in *Aqua liquida Spirituosa* possunt asservari. Cæterùm monuimus, per *Putrefactionem* & *Calcinationem* facta *Salia volatilia Vegetabilium esse ejusdem naturæ*: ut verò Crasin aliquam seminalem adhuc obtineant, alio modo præparanda sunt: nempe non penitus putrescant Vegetabilia, sed sub medio Putredinis sine motu, Igne forti, destillentur ; sic enim Spiritus & Sal volatile de Oleo participans, & Crasin adhunc quandam obtinens, prodit, utut minus *Spiritus* hac ratione acquiratur: V. g.

℞. *Absinthium* ;

Quod leviter exsiccatum reponatur ad Putredinem inchoantem; qua præsente exsiccetur iterum, & hinc in Retorta terrea forti Igne destilletur; sic *Sal volatile* & *Spiritus urinosus* prodit, odorem Absinthii, vim & crasin referens Simplicis.

Ad hunc modum præparat DOMINUS ZITTMANNUS. Conferatur etiam GLAUBERI *Prosessen*.

Prætereà in *Semine Sinapi* singulare quid latere videtur, quandoquidem mistum illud cum *Calce viva* & destillatum, exhibet *Spiritum urinosum*, saporem & odorem adeoque, & crasin Sinapi referentem. Huc spectat, quod tentavi, *Spiritus Piperitidis hortensis*, saporis accerrimi, quæ viridis, vel solitariè vel cum *Spiritu Vini*, per Arenam destillata, dat *Spiritum* adeò acrem, ut tota vis Simplicis in eo latere videatur: atque hoc unicum ferè Simplex novi, quod Sal volatile tam promptè dimittat, interim *Liquor* hic, utut sit accerrimus, *nullam Solutionem per Acida factam*, neque ipsam *Solutionem Saturni cum Aceto factam*, quæ aliàs facilè à quocunque alio Sale volatili alteratur, præcipitat, quod mirum.

Vola-

in seipsis saltem liquescunt; & ægrè utrinque dispensantur: ¶ c) per *Salis* autem vel *Vitrioli Spiritum* qualitercunque ligata (licèt insigni deobstruendi ac detergendi facultate sic quoque polleant) à nativa tamen & nonnunquam expetita hic simplicitate, ad *Ammoniacalem* quasi naturam & saturationem (ceu quoque in *Diss. de Volat. Salis Tart.* notavimus) vertuntur; ¶ d] nec adhærens *Empyreuma* insolidùm ita deponunt.

Inter ¶ 2] *Volatilia Regni Animalis Salia*, ¶ e] cùm specificas (quamvis nonnullis adhuc præsuppositas) vires Vulcanus oppidò præcidat vel alteret, nobis similiter satisfacient forsitan *duo* saltem, & præter propter, eaque pariter *liquida* potiùs, tanquam asservatu ac dispensatu commodiori, consistentia, ¶ f] *in proprio scilicet Spiritu sive Liquore*, cum aliquota *Spiritus Vini* parte [super Cineres vel Alcali quoddam pro more rectificato) dissoluta: missis sic tot tædiosis, nec parùm dispendentibus [pro rectificatione) *Sublimationibus* ¶ g] supervacaneisve *priùs Fixatorum* [per superadditum postmodò *Sal Tartari*) *Resuscitationibus*; imò [ni certis planè de causis compositum aut mage portatile quidpiam hinc expetatur] ipsis *Fixationibus*, ¶ h] diversimodè pridem per *Aceta*, tum *vegetabilia* tum *mineralia* institutis.

¶ c] *Per Salis autem vel Vitrioli Spiritum qualitercunque ligata, &c.*] Item per *Acetum destillatum*; quo famosissimum *Sal Viperarum volatile* figi superioribus lustris nonnulli judicabant. *Spiritus Salis* autem, vel *Vitrioli* (*Glaubero* etiam huuc in finem propositus) hîc quoque; secundùm *Zwelferianum*, circa *Sal Viperinum*, *modum*, p. 275. haud difficulter applicari poterit. Quod verò intereà dum hæc invicem saltem [citra notabiliorem inversionem] complicentur, per utriusque recuperationem [*Urinosæ* scilicet partis, adjectò *Alcali*, *Acida*, associato *Marino* vel *Minerali* aliquo solubiliori] satis nunc notum est: quemadmodùm & Experientia [præter faciliorem *Evaporationem*, Materiæque cujusdam quasi sulphureæ, sub Acidorum instillatione *Separationem*) constat; quandoque simplicia nilque sic passa hujus generis *Salia*, inter penetrantiam evidentiorem; in Cephalicis atque Malignis inventa fuisse præsentiora.

¶ d) *Nec adhærens Empyreuma, &c.*) Nisi per tædiosas fixationes ac repetitas resuscitationes [cum multa interim dispensatione] ab adhærente, præcipitationique tum cedenti sulphureitate, vel [remissiùs licèt] per simplicem solùm *Solutionem* atque *Coagulationem* magis liberentur.

¶ e) *Cùm specificas vires Vulcanus oppidò præcidat vel alteret &c.*] Deleri enim penitus similiter vix dixerimus simpliciter; dum *Sali fixo* disparitatem quandam hic suo pariter modo, absque tamen eminentia in certas destinationes tribuerimus: uniformem configurationem, complicationem, mobilitatem, &c. (per diversas præcipuè Caloris seu Ignis gradus atque species] deduci adeò credibile, vel differentiam istorum circa odorem, saporem, consistentiam &c. intuenti protinus probabile sit. Experientia ostendit, in Malignis *Spiritus Cornu Cervi* & *Urinæ* [utroque licèt penetrantissimo], diversitatem tamen aliquam in operatione reperiri, sicque forsitan *Helmontio* [*Tract. Sextupl. Digest. & Tr. Aura Vital.*) *Sal Urinæ* secundùm species Animalium differt: & *Sanguinis humani* ab Urinæ dicto Sale non differt, nisi quòd ille Epilepsiam curet. Plura pro more eleganter hunc in finem proponit *Excell. D. D. Borrichius, Sapient. Ægyptior. l. 2. c. 4.* Suffecerint nihilominus intereà in compendiosiores usus duo illa: *Cervinum* & *Ammoniacale*: cariore nec penetrantiore vel reipsa validiori, fœtentiore intereà *Viperino*, curiosiori *Eboraceo*, *Monocerotis marini*, *Ungulæ & Cornu Alcis*, *Cranii humani* &c. tantisper sepositis.

¶ f] *In proprio scilicet Spiritu sive Liquore, &c.*] Sic enim [pro ratione tamen *Volatilitatis*] constantior ac durabilior plerumque videtur unio, quam si solitarius, hic perquàm se unà subducens *Vini Spiritus* reciperetur.

¶ g] *Supervacaneisve priùs &c.*] De quibus in Exemplum *D. Zwelferi* & *D. Takenii* Concertationes, circa adeò superioribus lustris decantatum æstimatumque *Sal Viperinum*, vel primo saltem *Capite* super *Hippocrat. Chym.* legi queunt. Sanè ut laudatus modò *D. Zwelferus* vulgaris quoque *Salis* [per *commune* seu *marinum*) *Falsationes* p. 274. *Animad.* alibique detexit: ita isto etiam tempore nimiam secretioris copiam diffidentiorès quidam mirabantur, eaoteriei aliquid, urinosi, vel ammoniacalis inibi suspicati: ceu postmodò de *Sale Tartari Essentiali* id *e. l. Zwelferus* asseruit. De cætero semel ac considerate fixatum nacti, denò ac citra specialiorem rationem levare nollemus postliminiò sic pristinæ disparentiæ exposito sublimato; siquo major fuerit *Salis volatilis* figendi quantitas, perdito unà cum *Spiritu acido* figente; a pote cujus sextuplum aut amplius, aut acoris modo, facilè requiritur. Frustraneus circa *Sal volatile* supra *Cornu Cervi ustum* labor olim, alias notus est: & quantum *D. Zwelferus* (*Animadvers.* p. 276.] aliique cum *Sale Fixo* [infido sanè Volatilium socio] *Calce viva* similibusque profecerint.

¶ h] *Diversimodè per Aceta tum vegetabilia, &c.*] Ita *D. Zwelferus in manuali sua Communicatione Anti. Taken. c. 8.* coram hoc, *Vitrioli spiritum* adhibuit: in publicatis autem postmodùm *Animadversionibus*, *Salinum*. *Glauberus Parte 6. Pharm. Spag.* similiter *Vitriolicum* super *Sal Urinæ*; genuinum hinc *Alcahest*, etiam à quibusdam *F. M. Van Helmont* [qui tamen talium inquisitoribus haud adeò erat facilis] verbis sibi promittens; in exemplum *Elixir Propr. Essentias* &c. trium Regnorum separationes adducens. Sed & *D. Rumelinus* jam pridem in *Compend. Hermet.* ejusmodi coagula proposuit, ac in specie *Spiritum Urinæ volatilem*, reliquumque è *Capitis mortui Sale destillatum*, *Acido* cuidam conjunctum sociatum, salina forma ad grana aliquot commendavit. *Oleosa* demum (intereà temporis, postquàm hæc forent edita, partim commendatiora, partim vulgatiora] huc, quia ea *Animali familia* faciliùs copiosiùsque habentur, pertinent; fereque se ut subsidiarium aliquod aut incitamentum *Helmontianæ Volatilisationis* [de qua inferiùs] habere videntur. *Fixa* enim jam olim *C. Conrad. part. 1. Medul. dest. p. 13.* cum *Oleo* & *Spiritu ardente* [quibus post *Crollium in Elixirio Uterino*, etiam *Extracta propria*, ceu in *Zwelferianis* quoque, *Mantissa p. 423 Essentiis*, superaddita sunt] exhibuit: in *Sylvianis* verò *Mixturis* [quibus quasi præivere saturatissimæ *Glauberi, Part. 1. Pharm. Spag.* ex *Oleo* saltem & *Spiritu ardente tartarisato Essentiæ*] cùm adhuc secretiores essent, statim se prodebat *Spiritus Salis Ammoniaci*; & cùm post menses aliquot, etiam Vitro sat obturato, planè se omnis subduxisset Volatilitas, in fundo viscidam *Olei* citrini guttam relinquebat, Processu facilè postmodùm hinc exsculpendo; nec incommodo iis, qui *Olea Saliave Volatilia* ferre queunt, Medicamine, si prævalens utplurimùm urinosus

---

¶ 2.) *Volatilia Regni Animalis Salia.*] Hæc facilè parantur; & rectè notat AUTHOR, quòd *specificas virtutes Vulcanus præcidat vel alteret*. Nam quæcunque *Salia volatilia*, sive *Sanguinis humani*, sive *Cranii ejusdem*, sive *Sanguinis bubali*, reverà sunt ejusdem naturæ & coincidunt, cùm ab Igne crasis specifica alteretur & pervertatur; unde unum, nempe *Spiritus* aut *Sal volatile Cornu Cervi* vel *Urinæ*, sufficit pro contractiore Pharmacopœà & selectiore Praxi. Et hæc quidem *Salia volatilia* asserventur potiùs in *liquida*, quàm solida forma: sublimata nempe ea & rectificata solvuntur in proprio *Spiritu*, Filtratione *ab omni Oleo separato*, ita ad ℨß. vel ℨj. optimè poterunt propinari. Ceterùm addito *Spiritu Vini*, quam habet AUTHOR, est frustaneus, & sufficit proprius *Spiritus ab Oleo separatus*. *Salia* hæc *volatilia Animalium* polychresta sunt, & non sæpiùs sublimentur ea; nam quò magis sublimantur, eò magis separata vi specifica [si quæ superest adhuc] castrantur. Equidem *fœtent Salia* hæc, dum de Oleo adhuc participant; interim Fœtor hic non est contemnendus; quippe qui sudoriferarum, alexipharmacarum, & detersivarum virium est. *Fixationes* autem *horum Volatilium ex Animalibus* nihil valent: cùm ea non sint figenda neque per *Spiritum Salis*, ut fecit ZWELFFERUS, neque *Vitrioli*; secus enim, inde emergit Concretum instar Salis Ammoniaci, & præ hoc nullam prærogativam obtinens. Equidem possunt *Salia volatilia per acidos Spiritus fixata*, additione *Salis Tartari*, absorbentis Acidum figens resuscitari, dum hac ratione Sal volatile iterum prodit, qualem modum *le* FEBURE suppeditat: ast labor hic inanis est, cùm taliter non differant planè à *Spiritu Salis Ammoniaci*; loco igitur talis *Salis resuscitati Sal volatile Salis Ammoniaci* in usum vocetur. Alii tandem figunt dicta *Salia Animalium* per *Acetum minerale*, aut etiam *Acetum commune*, verùm sic æquè castrantur. Alii *Spiritu Æruginis* figere ea tentant, sed par ratio subest; adeò ergò potiùs in forma nativa asservari debent. *Optimus* autem *rectificandi modus* est, ut *Salia volatilia* post primam destillationem, cum *Spiritu Vini probè rectificato* per aliquot dies & noctes digerantur; sic *Oleum fœtidum* adhærens à *Spiritu Vini* dissolvitur & extrahitur, postmodùm cum *novo Spiritu* ex Phiala altiore blando calore sublimetur, & ascendit *Sal volatile candidissimum*, remanente in fundo *Spiritu Vini* particulis oleosis impregnato.

¶ 3.) *Fixa Animantium Salia* partim mediocris saltem è plerisque, non sine tædio (ni mangonium accedat) proventus; ¶ i) partim exiguus (si inter tot præsentiora Euporista specifici quid quæritur) effectus, eo magis à *Selectu nostro* secludit.

§. III.

DE CALCIBUS.

¶ l) ¶ 4.) NEc in *Marinorum ac Mineralium quorundam Cremore calciformi* [qui scilicet ex ustulatis & *Aqua simplici* postmodùm perfusis Simplicibus, æquè ac olim *è Calce viva communi*, nonnullis desuper colligitur) peculiare quidpiam invenimus, quod huc conferri mereatur. ¶ m) Certè, quoad ipsas (vulgò ita dictas) *Solutiones*, diffusiùs quoque Praxis *haud ultra duas* hac tempestate exigit; licèt omnis istarum series *planè conformi nobis simplicique Menstruo* pa-

nosus odor additione competentium *Tincturarum* vel *Essentiarum* (ubi præ *Aquis* quoque *Cordialibus Spiritus per infusionem Theriacales* plerumque aptiores invenimus) ulteriùs obnubatur; ejuscemodique *Formula*, sive magis *Nervina* sive magis *Alexipharmaca*, in ampliores Apparatus, dum intereà vel in *Tinctura Bezoartica Mixturave simplici* (loco *Spiritus Tartari* cum *Spiritu Armoniacali urinoso*, *Vitrioli* saltem *rorido*, *Theriacali urinoso*, *Theriacalique infuso* parata) compendium inveniri poterit, & in paulo diffusiori *Vehiculo* (aliàs *Salis* illa *Oleique* copula ex parte solvi occipit) complaceat; sive simplici (v. g. *Spiritus urinosi fortioris* unciis duabus, *Olei*, pro subtilitatis ratione, dimidia usque ad integram, *Spiritus ardentis rectif.* quinque vel sex præterpropter) constet; sive subsequa insuper horum Destillatione. Vel *Aromaticus* saltem *Salis Armoniaci Spiritus* per simultaneam abstractionem (qualem quoque *D. Deckerus in Exercitat. Pract. c. 5.* ex *Armoniaci Salisque Tartari* ana libra dimidia, *Spiritus Vini* quatuor, *Vini generosi* duodecim, & *Specierum Aromaticarum* affiniumque *Cordialium*, *Carminativarum* ac *Pectoralium* quinque terè unciis descripsit) præparatus substituatur. Ceu de *Theriacalibus* seu *Viperinis* vulgò venalibus, fereque sic *Salium* olim *Sacerdotalium* æmulis, paulò antè è *Zwelfero* notavimus. Remanere verò in plerorumque omnium *Cineribus* salsi quidpiam, ad minimum sapore (si propter parcitatem, oculis *Coaguli forma* nequeat) distinguendum, negari nequit: & huc ipsorum *Ossium* ac *Cornuum incineratorum* Elotiones apud accuratiores Metallicorum Probatores, præter *alteratum* sub prima talium extinctione *Liquorem*, fortè referre posset aliquis. Licèt ista ab ejuscemodi commercio, (æquè ac *Mel*, in quo tamen debitè incinerato vestigia quædam alcalina percipiuntur) penitus quasi absolverit. *Helmontius Tr. Tria prima &c. 3. Lithias.* Interea tamen evidentiorem virium in *Compositis Essentiisve* suis è tantillo intensionem (ceu vel inter Recentiores *P. J. Faber in Myrothecii libr. 1.* sæpè non sine aliquo excessu, & nuper *Bolnest. in Auror. Med. p. 5.* voluisse videntur) aut v. gr. vim sudoriferam hinc in *Cornu Cervi usto* (uti variè olim disputabatur (præcipuè haud expectaverimus publicisve usibus vel sola parcitatis causa id destinaverimus. Ut enim ex gr. è *Sanguine* (commodissimè citra laticis proprii effusionem) *destillato* proveniat plusculum, è *Carnosis* congeneribusque *Partibus* parcè satis colligitur, & *D. Zwelferus* è mille *Viperis* vix unciam Salis hujus promittit: è viginti quatuor successivè aliquando collectis, tandem fortè grana sex; è *Sciuris* quatuor, quorum *Sal* Formulis suis contra Vertiginem inserere solebat olim *D. D. Rolfincius*, vix totidem grana habuimus; curiosissimus & qui de his *Actorum Hafniens. Volumine 2. Observatione 60.* &c. ampliùs oppidò legi meretur, *D. D. Borrichius*, ex *Aquilina Carnis* unciis viginti, scrupulum unum. Ex *Urina* similiter paucissimum, communi penè simile nobis sæpiùs provenit, quod pridem etiam *Helmontius c. 3. de Lithiasi* notavit, & suo modo quasi duplicavit, &c.

¶ i) *Partim exiguus effectus, &c.*) Nec tamen planè nullus, præcipuè *diaphoreticus* aut *diureticus*. Remanere enim in iis quoque, vel quale quale quidpiam, è tot differentibus Subjectis, præter *Saporis Coagulique* diversitatem, haud penitus colligeret denuò forsan aliquis. Vanbstersivè *laxativa*, aliis *Alcalibus* in ea (v. g. ℥iß. *D. Redi tract. de Viperis*) quantitate (confertim sic aliorsùm eunte) communi, nihilominùs persistente. Nec porrò tamen hinc evidentiorem in *Compositis Essentiisve* quibusdam, (è volatilioribus Animalium partibus concinnatis) ab accessorio *Capitis mortui* tantillo (ceu vel inter Recentiores *J. P. Faber Myrothecii l. 5.* sæpè non sine excessu, ac nuper *Bolnestus in Aurora Med. p. 5.* voluisse videntur) Virium intensionem expectaverimus: aut ex. gr. vim *Cornu C. usti* (toties olim ex eo capite disputati) adeò deduxerimus; de promiscuo (ut speciales quædam *Sal Sanguinis humani* aut *Cancrorum* voluerint) Officinarum usu vel injunctione, per eam ipsam quoque parcitatem aliàs fortè securi.

¶ l) *Nec in Marinorum ac Mineralium quorundam Cremore calciformi, &c.*)

V. G. *Corallis* (cum specialiori nonnullibi expectatione), *Cochleis*, *Conchis* similibusque *Testaceis ustis*, *Batavis* (ceu notum) *Calcis vivæ saxatilis* loco passim usitatis. Et hujus quidem *Cremor* extùs in Ulceribus surdidis dysepuloticis &c. haud inefficax: in exulcerato vero Cancro, Spina ventosa, Natta &c. circumspectæ applicationis indigus, interque quæsitas separationes, Dolorem & Fluorem haud raro magis irritans. E *Residuo* autem *Corallorum* (peculiari *Tinctura* pridem à nonnullis sic destinatorum), *Crystalli*, *Silicum*, (cum *Sale Ammoniaco* Destillationi, usque ad urinosæ volatilitatis separationem subjectorum post qualecunque istius Deliquium sufficientemque Dilutionem, parile quoque Concrementum (sed in fundo, & ut integri tantùm solutio) provenit (ceu in *Schrœderianis* etiam *D. D. Hoffmannus* postmodùm *l. 3. c. 8.* notavit), æquè ac è *Glauberianis* (*Furn. 2. per Caput aliquot* sub *Liquoris Silicum* nomine adeò cum commendatis) *Salis Tartari*, *dictorumque Silicum*, vel *Arenæ* Colliquationibus, moderatè (aliùs affusa copiosiori *Aqua* quoddam potiùs *Magisterium* subsidet) dilutis aut deliquatis. E pulverato *Talco*, inter ejus cum *Aceto destillato* ebullitiones, tenuiores adscendunt eo apud *D. Schrœderum* nomine particulæ; coagulatur desuper (variegatum per actionem Aeris) *Vitriolum* in *affinem Mynsichtio* ita dictam *Animam*, & si quæ sunt ampliùs.

¶ m) *Certè quoad ipsas Solutiones, &c.*) V. gr. *Martialem* quandam *aperitivam*; ubi *Vitriolum Martis factitium* facilè præque aliis hujus generis salinis Concrementis suffecerit: & *Saturninam*, sive *Saccharum vulgare* cum *Aceto* solùm *destillato*,

---

¶ 3.) *Fixa Animantium Salia.*) Hic occurrunt parti proventus; hinc quidam negant, ea elici inde posse; ast malè: interim commodiùs ex *liquidis Animalium Partibus*, v. g. *Sanguine bubulo*, quàm ex *durioribus* istis, ut *Cornu Cervi*, eliciuntur; ex quibus paucissimum, & tantillum *Salis fixi* acquirere licet: ratio est, quia in Animalibus parum Acidi invenitur, à quo tamen intercedente Pingui aliàs emergit *Sal fixum*. Cæterùm cùm hæc Salia fixa non observata sint singularis fuisse effectus, propterea ea Praxi selectiori eadem exclusa volumus.

¶ 4.) *Marinorum ac Mineralium quorundam Cremore calciformes.*)

MOnuimus suprà, quod *Ostracodermata* post *Calcinationem* abeunt in perfectam *Calcem*, ex qua per *Decoctionem Cremor calciformis* colligi potest; par ratio est cum *Crystallo*, ex qua Calcinatione *Cremor* elicitur; verùm hic *Cremor* præ *Calcis vivæ Cremore* nullam prærogativam obtinet; unde in hoc cum AUTHORE *nostro* quiescamus. *Usus* ejus est magis *externus*, utut & *internè* pro Ulcerationibus Partium internarum, Phthisi &c. ordinari à nonnullis soleat. Porrò & aliæ dantur *Solutiones*, *Salium* nomine venientes, quando nempe *Corallia*, *Perla*, *Lapilli Cancrorum*, &c solvuntur in *Aceto*, & post aliqualem *Menstrui* abstractionem crystallisantur; quæ Crystalli *Salia* dicuntur; sed & hæ nullius sunt pretii, quin potiùs laudem merentur extemporaneæ istæ *Mistura* ex SYLVIO cognitæ, ex his *Subjectis* cum *Aceto* & *Aqua appropriata*, quarum intuitu illis carere possumus in Praxi selectiore. Tandem habet AUTHOR *noster* hæc verba: *Solutiones Marinorum & Ostracodermorum cum Aceto destillato factas*, quibus ipsis insultare videtur ZWELFFERO, eas *in Append. Animadv.* contemnenti, ideò quod essent noxiæ & corrosivæ; verùm benè simul respondent, quòd dictus ZWELFFERUS & *Solutiones cum Spiritu Viridis Æris factas*, & à se commendatas, noxias pronunciare debuisset.

Elæo-

parata fuerit: quo reliquos vulgatioresque Processus eorumque variationes ¶ n] per immerentiam *Torturas & Calcinationes, aut Menstrua penitus adversa* procuratas, pridemque satis traductas, eò confidentiùs tandem hinc expungemus. ¶ o] Quod autem his nonnulli superioribus annis *Solutiones Marinorum & Ostracodermorum cum Aceto destillato* factas tanquam corrosivas [ob abusus noxas] annumerarint, constat quidem; ¶ p] eo ipso tamen suasmet, & aliorum, eodem interveniente, præparatas *Tincturas* [hactenus innocentes] ¶ q] & ea parte ipsamet solubilia per *Spiritum Æruginis Magisteria*, eidem notæ immerenter involverunt.

§. IV.

DE ELÆOSACCHARIS.

¶ r] ¶ 5) Elæosacchara, ut portatilia, nec *Magnatum Myrothecis* interdum incommoda sint; nostræ tamen intentioni & reposituræ ¶ s) (nisi forsitan quasi pro superpondio unicum aliquod *Diaromaticum compositum* placuerit) parùm quadrant, Molem sanè tantùm (aliis *Pulveribus* adjecta) nequicquam augent: limpidis *Vehiculis* soluta, libera-

lato, sive *Zwelferianam* cum *Æruginis Spiritu* fuerit. Ni *Alumen* fortè dulcificatum, ac *Vitriolum Martis calcinatum adstrictorium* (dum *Ærugo crystallisata Spiritus* caussa potissimùm paratur, & in Chirurgicis ipsa *Ærugine* vel *vitriolica Veneris Solutione facilè* suppletur) superaddere placeat. *Corallina* enim, & siquidem placeat, *Oculorum Cancri* liquida forma ferè videtur aptior, reliquorum, *Margarita* (si licet), *Crystalli, Lapidis Lyncis, Judaici, Nephritici*, &c. adhibitio in substantia plerumque præsentior.

¶ n) *Per immerentiam Torturas, &c.*) Exempla saltem sint *Corallina*: & si talium quidpiam jamolim diversimodè quæsitum sit, per varias istas *Calcinationes, Solutiones* in *Spiritibus* etiam *salinis, nitrosis*, &c. præ *acetosis* vulgaribus, eorumque (è Vegetabilibus nonnullis) affinibus, longè ingratiora Coagula relinquentes, aut in *Succis vitriolico acidis*, Simplex arenosum tantummodò (vel maximam partem) dimittentibus: item per *alcalinas* (Silicum instar) *Glauberi Fusiones* aut ejusdem cum *Tartaro* (*F. 2. c. 77.*) *Coctiones, Nitro ac Nitro corallisato Associationes*; vel super *Saturnum*, cujus anima sic (in *Nitro anodyno Minerali Saturnino*) saturari, inque refrigerando intendi dicitur, *Deflagrationes*: processu tamen vel additamentis *Corallorum* naturæ seu destinationi plerumque parùm convenientibus.

¶ n) *Quod autem his nonnulli superioribus annis Solutiones, &c.*) *Sali* hoc *Perlarum* superiori seculo contigisse, multotiesque Chymicis Remediis à *Billichio* quoque (*Thessal. redivivo, c. 15.*) nonnullisque postmodùm objectum fuisse, notum est; observatione vel relatione de Episcopo quodam Uratislaviense, ac Matthiolissa aliqua in *Cratom. l. 1. Epist. 2.* ansam dante. Verùm *Aceto*, etiam plenariè *destillato* abstractivè Phlegmatis residuo, (alterutrum enim *Radicati* nomine intelligendum videtur) aut paratis inde *Solutionibus*, Vitra, etiam Abiegnæ tantum prosapiæ corrodi (quod ibi allegatur) hactenus quidem non observavimus. Et *Paracelsista* ejus temporis forsitan, aut proculdubio, alterius fortis *Menstruum* adhibuit: ceu inter recentiores quoque Variationes, v. gr. *Saturni Saccharum, Aceto Spiritu Nitri exasperato confectum*, à *simplici usuali*, vel extùs saltem & in *Topicis*, perquam differre haud difficulter deprehenditur; nulla verò ea adverso è *Coralliorum Solutionis acetosa* (*simplicis*, aut in *tincturaformem Liquorem* redactæ) considerata moderataque exhibitione noxa. At enim quid apud Magnates nonnullos frequentius, quàm ut ob exotericas utplurimùm commendationes singulariores've titulos, *Cordialibus* (ita landatis) *Stomachicis, Antihypochondriacis, Nephriticisque* quibusdam nimiùm adhæreant, & per abusus equidem Stomacho molestiam non unam, majores in Hypochondriis turbas, aut ad Renes Tartarum eo magis cieant (quo *Historia Zwelferiana de restantibus Magisteriis* fortè pertinet), Ne fervidius tum temporis in Chymica odium allegemus; & quod ab æruginosa quoque Bile vel Acido pontico pariles in ejuscemodi personis Maculæ aut Arrosiones (quales bis in Nobilibus vidimus), vel extremæ attenuationes Stomachi (ceu de *Imperatore Ferdinando III. D. Hœferus in Hercule suo* refert) oriri queant.

¶ p) *Eo ipso tamen suasmet & aliorum, &c.*) V. gr. *Martis, Saturni, Antimonii; Crystalli* porrò vel *Oculorum Cancri Liquores* ac *Coagula*; ipsamve ferè *Coralliorum cum Spiritu Salis proprii, Hartmanno in Croll.* paratam, aliisque postmodùm haut parùm æstimatam, *Tincturam*,

¶ q) *Et ex parte ipsamet solubilia, &c.*) Siquidem præcipuum *Aceti* quasi concentrati gremium habebitur. Cæterùm & *Salia volatilia Mineralium* huc pertinent; uti ex. gr. è *Sale com.* ac *Gemmeo* in Destillationibus suis levantur; commodissimè verò *Spiritibus* prolectis reducienda. *Ammoniacale* quasi quoddam, à Natura sublimatum, eruditissimo quoque *D. Wormio* notatum, & *Angelica Regia Societati*, secundùm *Actorum Philosoph. Annum* 1669. in frusto quodam missum, alterius considerationis atque classis est; nostræ verò potiùs *Succinum*, *Olei* parergon, adeoque cum pro lubitu destinationibus suis accommodandum. Nam ipsum quidem *Succinum* è Minerali esse familia, cùm hodieque haud pauci dubitarint, eoque luculentam quoque deflagrationem ejus negarint, post versatissimum in talibus (utinam haud adeò, vitio seculi, affectæ Latinitatis) *Agricolam* & *D. Aurifabrum*, Archiatrum Prussicum, *l. 4.* (*Cratoniar. Epist.*) & nuper (*in Ephemeridum Gallic Tom. 3.*) *D. Schefferum* atque *Heselium* recentissimè satis ostendit autoptes *N. Hartmannus* in sua *Succini Prussi Historia* lectu digna. Porrò verò & *Salia* quasi *essentialia* è *Marinis Mineralibusque* per Coctiones, &c. quibusdam posse colligi, interea nunc similiter magia innotuit, ac *D. D. Borrichius etiam p. 1. c. 4. Sapient. Ægypt.* quædam proposuit: quantitate in sa oppidò quidem exigua, quæ tamen rei demonstrandæ, ceu in permultis aliis, tantisper sufficiunt; ad *Tophaceam* autem aliquatum *Aquarum Materiam*, vel accidentariò nonnullis admixtum *Sal commune* vel *seminitrosum* reduci forsan nequeunt; uti similiter fortassè nec ad intimioris admissionis ipsius *Aquæ* scilicet salinas particulas, post digestiones seu putrefactiones demum, copiosissimasve exhalationes (quorum neutrum tamen hic contingit, & Sedimenti Simplicium divaporationum paucitatem supra jam notavimus) suo tunc modo deprehendendas. Explicatione intereà hujuscemodi Actionis aut Dissolutionis haut adeò prona; Incalescentiæque ac (in *Rubiginem*) concidentiæ *Limatura Ferri*, vel *Minerarum* quoque *salino sulphurearum* accumulatarum ferè simili; nec in exigua ea (præsertim pro *Burrhiano Experimento*) *Aqua* quantitate, seu a salinis istis specialiter, seu ab ipsa Aquæ intermixta (quod etiam curiosissimo *D. Tr. de Nitro c. 15.* placuit) aliterve hic intercedente *Aere* (tanquam aliàs separaturio, fermentation aut salsedinis promovendo quodam) citra multas adhuc difficultates adeò facilè deducenda.

¶ r) *Elæosacchara, &c.*)

EXcogitata ab *A. Sala* (*Essent. Vegetab. Appendice Num. 20.* & *Saccharologia p. 2. c. 15.*) cùm similes aliorum (ex *Oleo* & *Sale proprio*) *Mixturæ* superficialiores, nec congruæ invicem; *Saccharum* autem hunc in finem convenientius ac naturale quasi foret. Quod autem hujus unciæ *Olei destillati* scrupulus unus aut duo, pro expetitæ scilicet consistentiæ vel subtilitatis, *Oleorum* ratione plerumque sufficiant, aliunde notum est *Mynsicht. sect. 1.* quatuor (sed humidiore hinc *Mixtura*) de *Oleo Citri* posuit; annexu modo, quo gratiora è *Succo* hujuscemodi *Corticum expresso* (subtiliori adhuc, si digitis eos complicando in *Saccharum* explodatur) præparentur.

¶ s) *Ni forsitan unicum aliquod Diaromaticum, &c.*) Talis *A. S. l. c.* meminit, *Ambra, Moscho, Essentiisve* constante. Et aliquod *D. D. Rolfincius l. 4. s. 4. Chymia* proposuit, partim *Saccharo* ad imitationem *Magisterii Cochlearia D. D. Michaelis*, cum

---

¶ 5) *Elæosacchara.*)

E*Læosacchara* sunt *Olea destillata* cum s. q. *Sacchari* mista, ut *in forma solida* ita dispensari queant, & *Proportio* amborum est hæc:

℞. *Sacchari pulv.* ℈j.
Olei destillati aromat. gtt. ii. vel iij.
M. exactè.

Hic quidem obstat, quò minùs Olea destillata horum Simplicium adhibere queamus, cùm præsertim Elæosacchara pondus & molem augeant reliquis Remediis addenda; sicut contrà *in forma liquida*, si propinanda sint, dissoluto à *Liquore Saccharo*, *Oleum* iterum supernatat.

Spe-

ratum & utplurimùm instar telæ *supernatans Oleum* postliminiò ostendunt: per se incommodè dispensantur; si quibusdam *Remediorum Formulis* adjicienda fuerint, haud difficulter tunc confiunt *recentia*: & sanè *Oleum destillatum* quodvis parili facilitate permultis Compositia competentibus vel extempore miscetur; aut eodem Loculo, qui penetrantiores aut corrosivos Liquores servat, securè custoditur.

§. V.

DE SPECIEBUS ET PULVERIBUS.

¶ t) DE ¶ 6.] *Specierum ac Pulverum Officinalium* inconcinna profusissimaque [preciosorum cum vilissimis, durabiliorum cum satiscentibus, &c.] *Compositione*, aliorum quoque querelas. ¶ v] & quæ suprà de nimietate ipsa [per Substituta hodieque magis adhuc excrescente] adduximus, hic non repetemus. ¶ x] Fallimur autem an (uti Experientia confirmati non fallimur] totum hoc *octo* vel *decem* ad summum *Formulis*, pro *Dispensatione* scilicet facilitate, ¶ y) aut *Ætatis* vel *Affectuum* [eas omninò præcipitationis vel inversionis causa exigentium vel aliàs admittentium] ratione, securiscum *Succo proprio* (cui alii *Tritici* vel *Avenæ pubescentis* expressum substituere] vel *Tinctura* aliqua *aromatica*, *Magisteriove* quodam *vegetabili Mynsichtiano* tincto vel saturato constantia; partim insuper ad instar *Tragea Pulveribus Vegetabilibus* aut *Martialibus* sociata; quæ tamen, ut & *Moschardina*, turbidiora & dispersis inibi *Pulvisculis Vegetabilium* turbidiora, ingratiora reddunt *Vina* similiave *Vehicula*: haut adeò interrà difficili hujusmodi *Mixtura*, etiam citra *Moschum* atque *Ambram* fragrantissima, proportionali saltem, adeoque manuali, (tanquam in additione vel subtractione certiore] *Oleorum* competentium, (quo etiam spontanea *Aquarum Apoplecticarum*, *Carbunculi*, &c. sua pertinent] consociatione.

¶ t) *De Specierum ac Pulverum Officinalium, &c.*)

ITa qui v. gr. horum *Formulas* ad literam secundùm usitatissimum hactenus *Dispensatorium* parare voluerit, Supputatione facta, facilè *Margaritarum* tantum, ut (præter *Gemmas*, unciæ saltem *Formulæ* sufficientes) *Ambram* atque *Moschum* taceamus, uncias sex & amplius insumendas inveniat.

¶ u) *Et quæ suprà de nimietate ipsa, &c.*] Dum pro assuetudine vel confidentia, modò familiares & usitatæ hactenus nominatioribus *Dispensatoriis Compositiones* ac *Formulæ*, modò *Mynsichtiana*, *Zwelferiana* aliorumve expetuntur; aut privatæ superadduntur vel subordinantur: plerumque tamen, ceu alibi jam notavimus, ordine saltem aut pondere Ingredientium aliquantum, vel per grana quandoque variato; uti soli *Pulveres Bezoartici* [quasi pro singulis olim Scholis Logicæ atque Grammaticæ peculiares exemplo esse poterunt. Ut v. g. sit pro Infantibus quidem separatim *Pulvis* quidam *Laxativus*, *Antepilepticus* & *Anodynus*: pro Adultis autem similiter *Pulvis* quispiam *Purgans Catholicus*, *Bezoarticus*, *Anodynus*, *Pectoralis Pleuriticus*, *contra Vermes*, & in diffusiores usus fortè *Aromaticus Polychrestus*, *Ambra*, *Moscho*, *Oleorum destill.* vel *Essentia Castorei* guttis aliquot, *Radice Aronis præparata*, &c. ulterius *Cephalicis*, *Cardiacis*, *Stomachicis* [instar *Trageariorum*] *Uterinisve* applicandus. Quamvis & pro horum aliquibus simplicissimæ vel extemporaneæ *Mixtura* quædam Intentionibus quamplurimis in contractioribus Myrotheciis æquè vel utplurimùm satisfacere queant: magisque adhuc in reliquis nonnullis Affectibus ex. gr. Epilepsia, *Bezoartico* quodam per *Cinnabarim utramlibet*, *Antimonium*, aliave habita *Specifica*: in Febribus, *Specifico febrili* per *Antimonium diaphoret.* aut *Joviale* aliquod, &c. [præter *Salina*] haud difficulter alterando: *Hepatico* quodam roborante, ni in diffusiores usus seorsim placeat, per *Essentias Vegetabiles*, *Tincturasve Martis*, *Coralliorum*, &c. pariter supplendo: in Dysenteria Ingredientibus pro Malignitatis ratione oppidò variandis, nec tantoperè sufficientibus solis quasi *Adstringentibus*: in Cachexia *Martis præparati*, Dosi pro subjectorum natura haut uniformi: in Calculo, tot ejus [quousque quidem pertingere queunt] *Expertissis* solitariis aut *Opiatis*: in Partu difficili, vel *Anguillæ Hepate*, *Borrace*, &c. contra Abortum, saltem *Corallis* cum *Opiato*: in Casu præcipiti, vel *Oculis Cancri*, aliisve Tonsorum Experimentis sufficientibus: *Sternutatorii*, aliàs passim venalis, & contra Strumas eadem est ratio: ac *Cucupha Sacculique cordiales* longè commodiùs cuivis extemporè aptantur. *Cyprios* verò & *Dentifricios* Aulæ inter mundum suum aliàs satis norunt.

¶ x] *Fallimur autem, an &c.*] Tædiosum enim foret, v. g. *Magisteria* pro singulis *Purgantium* Dosibus *Oleose quodam* subigere: Pusiunt quodè *Diaphoreticis*, *Præcipitantibus*, *Epilepticis*, *Anodynisve* sumat granulatim aut grani particulis conquirere: in epidemiis Malignitatibus morari decumbentes, &c. Præterquàm quòd *Aromatica subtiliora* in Compositionibus nonnullis vegetiora, fore, quàm si seorsim pulverata reponantur, servari videantur.

¶ y] *Aut Ætatis vel affectuum &c.*] Pueris enim sua (quæ paulo antè posuimus) *Antepileptica*, *Opiata* atque *Purgantia* peculiarem componendi rationem exigunt, ut pro Annorum sorte, & novellis etiam sint divisibilia: quod *Anthelminthico* quoque cuidam *Pulveri Mercurii dulcificati* respectu competit. Sic ex adverso *Senes* exsucco minusque aptabili ore graviores & subsidentes *Pulveres* minùs commodè è Cochleari exhaurire cernimus. Quantum hac procedendi ratione, etiam in aliis extra Stomachum Affectibus, in Stomacho tamen nihilominùs præstetur, deducere hodie quidem est supervacaneum. Interea alios insuper agendi vel alterandi modos, ad præcedentem (citra nimiam subtilitatem] haud adeò reducendo, non exclusrimus. Et ut certum est (pauloque pòst notavimus] *Liquidis* semper aut satis commodè, vel citra factum Ægris fucum, omnia haud posse transigi, vel complurium Stomachi Affectuum, Alvi fluorum, Cacheticorum, Febricitantiumve exemplo: ita quoque *Volatiliorum Oleosorumque* nonnullorum partes etiam fixiores ipsave corpulentia quandoque requiri videntur, quo fugitivæ illæ, extiusque aliorsum [ceu vel *spirituosiores* taliam *Aqua*, in debiliorum Capite ostendunt] euntes, aliquandiu quasi sistantur, moram agant, aliudve insuper contribuant. Ita *Apoplecticis Epilepticis* & ferè *Hystericis*, in Paroxysmis suis seu *Specifica*, seu (illic] *Vomitoria* ex forma vix, aut non quadrant. In Vomitu sub Febrium malignarum initiis (ni *Volatile* quoddam, aliquatùm *opiatum* præmittatur) aliterve violentiora, quamvis similiter *Opiata*, nihilominus rejiciuntur. Et *Mercurius dulcis in Pulveribus* usquedum passim suspectus est; licèt in tenerioribus quoque, nihil inde damnific (cùm subitò deglutiatur) perceperimus.

¶ 6] *Specierum & Pulverum Officinalium.*]

HOrum ingens numerus [*Composit. vid. in* ZWELFERO] & commista sunt pretiosa vilissimis, adstrictoria & durabiliora satiscentibus: sed cui bono? cùm omnes ferè coincidant, constantes ex *Seminibus Carminativis*, additis *Aromatibus*, e. g. *Zingibere*, *Caryophyllis*, *Mace*, *Cinnamomo*, *Galanga*, & similibus, nisi quòd in una alterave horum *Pulverum* specie aliqualis sit *differentia*; unde potiùs consultum foret, ut *Specierum* harum *octo* vel *decem*, sine *Sacchari* tamen & *Pinguium* additione, asserventur, pro Praxi concinniore: vel misceantur, quod melius est, *Aromata* legitima compositione, cum *Sale Ammoniaco*, vel *Arcano duplicato Mynsichtii*; ita enim mille usibus sufficere possunt: e. g.

℞. *Rad. Arim umbra siccata & pulverif.* ℥iv.
Arcani duplicati Mynf. ℥ii.
Salis Absinthii ℥i.
Rad. Calami aromat. ʒiii.
Cinnam.
Caryophyll. an. ʒii.
Mac.
Piper. longi,
Zingib.
Cubeb.
Cardam.
Zedoar. an. ʒiß.

M. f. *Pulvis*, qui 20. imb 30. vel 40. Speciebus vulgaribus equipollet, & sufficit: ubi loco Salis Absinthii, aut Arcani dupl., *Sal Ammoniacum* recipi poterit.

Ro-

rissimè transfigitur: ¶ z) paucissima solummodò, semet inter se ferentia, durabilia, & quoad ejus fieri poterit, ¶ a] *Mole Saporeque* (tanquam potissimis vulgaris avetsationis causis) grata, proportionaliter miscendo; ¶ b) etiam citra præviarum *Extractionum Insuccationes*, aut *Pinguium* (*emulsorum vel contusorum*) accessus; ¶ c] *Saccharive* (intùs data opera corrumpendi) condituras. Reliqnum non sine magno *Sumptuum*, *Laborum*, *Pyxidum* & *Nausea* compendio, tota die, *simplicissimis* saltem [præsertim vulgò dictis] *Praparatis* aut *extemporaneis* (dum opus est) *Compositionibus*; vel (siquidem tum perinde fuerit, quod tamen in quamplurimis Morbis non semper est) *Liquidis* æquivalentibus, convenientioribus aut gratioribus expedimus.

§. VI.

DE ROTULIS ET TABELLIS.

¶ d) SIc è magna ¶ 7) *Rotularum ac Tabularum* (*usualium aut denuò variè propositarum*) serie, vix ultra *Arteriacas* fortè quasdam (variationis causa), comptior contractiorque Praxis quidquam exigit; in dies parili felicitate (sique quotidianas *Sacchari* corruptelas earumque fructus spectamus) majori securitate accisis genuinorum *Remediorum Dosibus*, Pueros fallens delicatulosque demulcens. ¶ e) Accedit in ¶ 8) *Purgantibus* & ¶ 9) *Anthelminticis drasticorum* inæqua-

parcius quantitas semper protinus consumitur) æquè rancescere dies docet.

¶ z) *Paucissima solummodo*, &c.) Ne *Theriacalis* quasi *Diaprassii Mixtura*, vel confusum *Olei Scorpionum* aut *Antidoti Matthioli* imitamentum exeat. Nec præter rem, quò sæpiùs delatus cernitur *Mynsichtus*, in inusitatioribus illis, *Oculis Lucii*, *Faba marina*, *Lapide Stellari*, *Bolo Norveg. Sale Panis*, *Carne Mamillarum cum Rapunculis*, &c. peculiare quidpiam ibi quæri videatur, *Sal Antifebrile Mynsichti* è *Floribus Ammoniaci Salis*, & *Alcalibus* superiùs adduximus. *Olei Cinamomi* gratia accedente *Vitrioli Spiritu* perditur; & hic *Pulveribus* (præparatis insolidum aut plusculum constantibus) instillatus ingratè perit; ceu *Moschi* fragrantia per paulò largiora *destillata Olea* etiam odorata; ut fœtida illa, v. g. *Cornu Cervi* & ferè *Succinenum*, cum *Castoreo*, isti in *Speciebus Dia-Luna Mynsichti*, *Oleum Lig. Corylini* in *Speciebus Dia-Mercurii ejusdem* (pro Puetis intereà) superaddita; *Nitrum* (stimulans, nec Alvi floribus unquam adeò conveniens) *Pulveri Dysenterico ejus* insertum; &c. prætereamus. Nec quantum energia *Ambra*, dum *Saccharo ad Tabulati consistentiam cocto* illiquatur, in *Speciebus Cordial. temperatis*, similibusque *Morsulis Confortantibus Zvvelferi* accedat (cùm nihil ita passa admisceri posset) tantisper deprehendimus.

¶ a) *Mole Saporeque*, &c.) Ne curiosior aut cultior quispiam temere inveniat, in quo hæsitet; si v. g. usitatiorum olim *Officinalium Specierum ac Pulverum*, (*Solativi magistralis*, *Diamargariti cal.*, *Diaprassii*, *El. Ducis*, *Diathamarum*) exemplo, *Diagrydium*, *Pyrethrum*, *Euphorbium*, *Anacardi*, &c. cum minoribus, *Sena*, *Iride*, *Aniso*, *Tragacantha*, *Margaritis*, &c. anatico pondere misceantur, vel remissiora quoque *Semina quat. frigida* : *Glycyrrhiza*, *Dactyli*, *Carvi*, *Anisum*, *Tragacantha*, &c. in allegatis modò Speciebus (quo *Ambra*, *Moschi*, *Camphoraque* granula, de *Hyacintho*, *Liberantes*, & *Pleres Archontici* in scriptis referri possent) per grana computentur. Licèt intereà ipse Compositi effectus equidem è granulari in quavis Dosi pondere simpliciter & indifferenter æstimari nequeat (quo *D. Zvvelferus Animadversione ad Officinales Species*, à *D. D. Schrockio* fusiùs excussa, inclinare videtur) concurrentibus hic, ac in unum quasi defluentibus (dummodo aliàs conspirent, & revera cujusdam vigoris sint) Ingredientibus. Nec tamen hinc prærogativam aliquam ob horum aliquod [sæpè satis exiguum, aut effectu non adeo excessivum] quævis sibi Compositio (quod *Theriaca Salique Viperino vulgari* contigisse alibi notavimus, & Inscriptiones quædam v. g. *Diabuglossa*, *Diajuccini*, *Diaplantaginis*, &c. *Mynsichtii* præ se ferre videntur) facilè vel indifferenter invenerit.

¶ b) *Etiam citra praviarum Extractionum*, &c.) De istis superiùs *Titulo de Praparatis* egimus; & quod nec novum nec difficile, intereà nec pro feliciori Praxi expeditius sit, *Electuaria*, *Extracta*, similiaque liquidiora *Pulveratis*, præsertim porosioribus aut siccioribus *Viperinorum ac Cervinorum Epilepticorum* & *Antipestilentialium Zvvelferianorum* imitatione incorporare. Emulsa contusaque *Infrigidantium oleosorum Semina* in *Speciebus Diaireos P. R.* similibusque ejusdem post paulò protractiorem asservationem [nec enim

¶ c) *Saccharive*, &c.) Quantum nullis non præter rem & modum passim affrictum [& jam pridem candidissimo *Sale Sacchar. p. 1. c. 6.* taxatum) Hypochondriacorum nostrorum picrocholorum aut Acido pontico vexatorum Stomacho conferat, Cardialgiæ hinc, Inflationes, Tormina, &c. testantur. Interimque de Hystericarum, Lactentium, Dysentericorum, &c. incommodis ampliùs agemus. In specie, ut *Pectoralia* (*Ireata* vel *Tragacanthina*) id sub lento ac moderato usu in tantùm exigant, & nonnullorum *Simplicium* (v. gr. *Tormentilla*, *Angelica*, *Pimpinella*, *Dauci*, *Eruca*, *Zingiberis*, *Piperis*, *Semenzina*, *Myrra*, &c. amaricantior] acrior, adstringentior, aliasve adversus Sapor, in *Ecl. de Bolo*, *Pulvere contra Calculum A. Stomachali Birckm.* aut *D. D. Zvvelferi*, *contra Vermes ejusdem*, &c. idem quadantenus equidem (cum excrescente hinc Dosi] exeusent: cur tamen ex. g. *Cachecticus Querc.* (pro Hypochondriacis) vel alicubi ipse *Marchionis* (pro Puetis ad Epilepsiam aliàs tum inclinantibus) *Pulveres* in se non ingrati ita condiantur, vel *Confectioni Liberanti Sacchari penidii* ac *canthi* ana scrupuli duo accesserint, solidiorem haut adeo invenimus rationem: uti forsitan nec pro usuali *Hysterico* ac *contra Abortum Pulvere*: sumentibus alias tum temporis in Tormina proclivibus.

¶ d] *Sic è magna Rotularum ac Tabularum*, &c.)

ALias de hac *Remediorum Formula*, præsertim inter privatas Dispensationes, & cùm *Ingredientia*, imprimis *Cordialia* ac *Cephalica*, tam usualium quàm *Mynsichtianorum* ac *Zvvelferianorum* in se satis grata sumptuque facilia sint, ferè nunc neglectiori. De *Saccharo* pro *Stomachalibus*, *Hepaticis*, &c. de talium commodioribus *Succedaneis* paulò antè diximus: Pluresque adhuc vidimus Studiis præcipuè, Curis, Venere, Ingurgitationibusve exhaustos, adeoque languidissimum pro more Stomachum circumferentes, qui *viriles Morsulos* atque *Mynsichti cantharisatas* quoque *Rotulas* ac consimilia quasi *Succolatina* noctu sumerent, mane verò multa [æquè ac perfrequenter post *Stomachales* ac *Hepaticos*] suborta Nausea, Cardialgia, & perturbatione Ventriculi, nil minus quam hoc tunc possent. *Ambra* illiquationes, *Olearumque* postmodùm admixtiones superiùs & alibi similiter notavimus. Revera semper sic aliquid mage disperit. *Pectorales* verò satisfecerint, si Fauces atque Larynx inde humectentur. Plusculum *Sulphurea* aliaque additamenta *Thoracica*, minutim hac ratione deglutita, in Phthisi, Hæmoptysi, Asthmate, &c. rarò præstant; præsentiori cæteris paribus integra talium Dosi, &c.

¶ e) *Accedit in Purgantibus*, &c.) De *Scammonii*, *Jalappis*, *Gummique Gutta Praparatis* ac *Magisteriis* nihil dicamus, & quòd *Mercurius dulcis* sic quoque suspectus sit. *Rotulas* sanè, v. g. *Zvvelferi* è *Mercurio vita simplici*, aut *correcto*, *P. R. p. 60.* æquè ac *Morsulos* olim è *Vitro Antimonii* indifferenter, hisce præsertim in regionibus [motu longè facilioribus) uti nollemus.

¶ 7.] *Rotularum ac Tabularum*,)

HÆc utplurimùm palato saltem inserviunt. Unde ex omnibus illis AUTHOR quasdam saltem, nempe *Arteriacas*, pro Faucium & Pectoris Affectu à Lympha acri, ut Tussi sicca, quò varietur Formula, eligit, reliquias removendo, ideo, quia *Saccharum*, quo copiosè ea condiri solent, utplurimùm nocivum est, & corrumpitur in Stomacho. Adeo ergò nobis sufficere possunt *Species Diatragacantha frigida*, vel *Diaireos*, quibus iij. vel iv. partes *Flor. Sulphuris* addantur, & cum *Saccharo* in *Rotulas* successivè deglutiendas cogantur. Vel ♃. simpliciter *species Diaireos usitata*, quibus cum *Saccharo* in *Rotulas* redactis aspergantur aliquot guttæ *Olei destillati Anisi*, aut *Citri*.

¶ 8.) *Purgantibus*.] Quibusdam in locis *Rotula* & *Morsuli Purgantes*, delicatis ex *Speciebus* cum *Resina Scammonii* mistis paratæ, in usu esse solent. Verùm hæc rejicere videtur *Drasticorum* inæqualis mistio, qua uni Rotulæ plus, quàm alii, de Purgante accedit.

¶ 9.) *Anthelminticas*.) *Morsuli Anthelmintici* parantur ex *Semine Cina contra Lumbricos*. Sic prostant & *Rotul.* ex *Mercurio dulci* & *Saccharo*, pro eodem scopo exturbandi Vermes. Interim in talibus *Cautela* opus est: nam (1.) *Mercurialia* sunt nocentissima *Gingivis*, (2.) Facilè eadem *Salivationem* excitant, cum & per *Cosmetica ex Mercurio Dentes* fue-

qualis interdom permiatio, ¶ f) *Mercurii dulcis* in certis quandoque circumstantiis suspecta masticatio. Numerus harum plerumque magnus, majusve Pondus, adversior Sapor, aliæque difficilioris ingestionis causæ. ¶ g) Circa ¶ 10.] *Aromaticas* verò alias notum est, quòd vulgatis quibusque ni superiores, certè pares, curiosioribus autem ¶ h] (*Extracta* talium *Simplicium*, utplurimùm effœta superaddentibos) neutiquam inferiores, quandocunque lubet [extemporanea solùm ac perfunctoria ¶ i) *Olei simplicis* vel *compositi*, super simplices Aromatariorum *Manus Christi* illitione) habeantur: ¶ l) siquidem omoinò res alia ratione compendiosiori modo transigi nequeat.

§. VII.

DE CONFECTIONIBUS ET CONDITIS.

¶ m] ¶ 1] CONfectiones communes & candisata, *Conserva recentiorum sicca* (Simplicis sui *Pulvere* plerumque debiliores), *Martii Panes*, *Panthalem*, & antiquariæ *Sapenea*, *Confecturaque* reliquæ, *Bellaria* sunt, hujus oec Loci, nec *Selectus*. Et væ ¶ a] Hecticis Tabidisque, quaodo taodem ad ejuscemodi *Refectiva*, *Sesamo* atque *Papavere* sparsa, *Pinea*, ¶ o) *Pistaciis* & *Amygdalis*, quoquo etiam modo comminutis, turgentia, ¶ o) vel ipsis *Ranarum*, *Testudinum*, *Cancrorumque Carnibus* farta damnantur. ¶ p) Arentes hinc Fauces (quamvis difficulter interdum) lenitas videbimus; curatum neminem; ¶ q) quin potiùs intensiores inde depascentes *Febres*, *dejectum* magis Appetitum, festinatosque Fluxus colliquativos.

§. VIII.

DE TRAGEIS GROSSIS, ODORAMENTIS &c.

¶ 3.) TRagea grossa, etiam nunc *operosiores*, similiter ex eorum numero sunt, quæ pro forma taotùm, aut superpon-

¶ f) *Mercurii dulcis, &c.*) Qualis oppidò non potest è *Rhabarbaro*, *Dauco*, *Filice*, *Cina*, *Tanaceto*, *Myrrha*, &c. *Officinalium Mynsichtianorum* Ingredientibus non exurgere? Vidimusque præterea haud semel, vel hac de causa, aut propter nimiam saltem [ceu per *id Sacchari pondus* aliter fieri nequit] quantitatem, integrè [à Pusionibus præcipuè, teneriotibusve) oon deglutita Dosi (adeoque mota tantùm, haud verò promota materia) solummodò aliqua incommoda [*Clysteribus* postmodò lenienda] suscitata.

¶ g) *Circa Aromaticas verò aliàs notum est, &c.*) *Ambra* sæpè, *Moscho*, *Confectione Alchermes*, exhaustorum Capita magis passim replentibus exuberantes, Palatumque potiùs delicatorum [ut ferè *Imperiales* es. g. *Cordiales* quæ *Mynsichti Rotula*, forsan etiam *Regia cephalica prima*, ac *Refectiva D. D. Zwelferi Confectio*] deliniri hinc visæ.

¶ h) *Extracta talium Simplicium, &c.*) Uti in singularibus, nonnullis Officinarum aut Consiliorum *Formulis*, circa *Cort. Citri*, *Aurantiorum*, *Cinamomi*, *Melissa*, *Mentha*, *Ruta*, *Salvia*, *Liliorum convall.* &c. composita quoque (ea eorum parte, aut *destillatarum Aquarum compos.* reliquiis coofecta) *Extracta*, languidiora aut penitus ferè exhausta deprehenduotur. Nec adeò similiter percipitur, cur loco ipsius *Theriaca* vel *Mitridatii* horum debilitata spiramenta haud ratò, etiam post *Mynsichtianas Sect. 7. Rotulas*, &c. [dum diffusioris molis adversiorisque saporis alia nihilominùs adduntur) in specie imperentur. Resinosiorum aut renitentiorum, v. g. *Ligni Aloes*, *Zedoaria*, *Angelica*, *Helenii*, *Scordii*, &c. si horum ejuscemodi Additamenta insuper in *Pestilentiales Confectiones*, tanquam magis portatiles, diffusioresque io Apparatus conferre placuerit, alia tum est ratio.

¶ i) *Olei simplicis vel compositi, &c.*) Eodem scopo, minori vero dispersione, quàm si *Olea* ipsa cum *Sacchare* recocto, usitato more miscerentur.

¶ l) *Siquidem omnino res &c.*] Nam & ipsa *Masticatio*, si Caput per Nervos aut Serum, subtilioremve Evaporationem pruximius [vel Potatorum, minutioribua Vitris

citiùs inebriatorum exemplo) afficere dicatur, per simplicissima nec ignota *Masticatoria* (ut *Bucellas Essentia Succini*, *Theriacal*, *Camphora*, *Spiritu C. Cervi*, *Aqua Carbunculi*, vel parili *Cordiali* humectatas, *Spiritum Cephalicum Hart. Ammoniaci simplicem & oleosum* taceamus) suppleri poterit; parili scilicet *Cordialium* & *Alexipharmacorum* ratione.

¶ m) *Confectiones communes & canthisata, &c.*)

GUstu a Simplicium vigore id facilè discernente: speciosæ de cætero, dum verbi gratia; *Primula Veris*, *Lilia convall.* &c. ita condiuntur: a *Quercetano Pharmacop. dogm. rest. l. 1. cap. 21.* jam olim descriptæ, vulgaribusque suum prælatæ.

¶ n) *Pineis, &c.*) Incisis potiùs, quàm contusis, in *Aquis appropriatis* per noctem præviam maceratis.

¶ o] *Ve ipsis Ranarum, &c*] Nam profectò, v. g. cuitissimus *Mynsichtius* nimium tribuere videtur *Morsulis* suis *Refectivis de Cancris*; aliàs *Sulphureis* huic scopo minùs forsan convenienter sociatis. Et quantum è renitentiorum istarum *Carnium*, vel etiam (uti pariter aliis additæ fuat) *Pulparum Perdicum* aut *Caponum* uno alterove scrupulo, cùm *Sacchare* comesto capectemus? ut cultiores talia (nec omnium locurum, temporum palatique) meritò antiquarint.

¶ p] *Arentes hinc Fauces, &c.*] Videmus id etiam in Febribus ardentibus, Variolis, &c. ubi consimilibus, *Syruporum Conditorumque* dulciotibus, ipsoque *Diamoron*, *Dianucum*, &c. Mellaginibus paulò post Fauces plerumque magis irritantur aut iovisc antur: ut si *Collutiones* cæteraque diloriora lenientia vel mundificantia (quovia tandem modo applicanda) non suffecerint, vel cooveoerint, *Olei Amygdalarum dulc.* tantillo per vices Linguæ iogesto, lenteque sic deglutito lenimen in Pusionum Variolis præsentius, inter alia quæsiverimus.

¶ q) *Quin potiùs intensiores, &c.*) A *Sacchari*, *oleosorum Fructuum*, ac *Carnium* in Stomacho, æquè tunc intùs, ac reliqua extùs, exhausto Corruptelis.

---

fuerint oigri redditi. Inde, qui ad Salivationem sunt dispositi, vel Excoriationes in Lingua habent, vitent Morsulorum usum cum Mercorio dulci paratorum; secus enim Salivatio dolorosa eos vexabit: quin potiùs exhibeatur pro scopo ejiciendi Vermes *Mercurius dulc.* cum pauco *Sacchara* mistus in Cochleari ligneo [metallico enim Mercurius facilè adhæret], vel etiam io forma *Boli* aut *Conserva* pro Infante, ita:

℞. *Conserv. Flor. Persic.* ℈ß.
Mercurio dulcis. gr. iij. vel iv. ad ℈ß. pro Ætatis ratione (nam Infantes ablactati oon melius cum euphoria *Purgans* iovenluni) M. f. *Bolus* pro *una Dosi* deglutiendus.
Vel loco *Tabellarum*,
℞. *Mercurium vivum*:
Qui terendo io Mortario vitreo subigatur cum *Sacchara*, donec *Pulvis* griseos emergat: de quo ℈j. ad ʒß. propinari poterit.

Atque hac ratione omnibus *Morsulis Anthelminticis* carere possumus.

¶ 10.) *Aromatica.*) Loco harum *Saccharum* liquefactum & in justam consistentiam redactum, addendo aliquot guttas *Olei destillati Aromatum*, quodcunque lubet, esse potest; *redacta* hinc invicem in *Morsulos* vel *Rotulas*: ita hæc tantum præstant, quantum Aromata io substantia exhibita.

¶ 1) *Confectiones communes.*)

OMnes hæ prostant quidem pro *Bellariis*, non autem pro *Medicamentis*. Cæterùm epiphonema AUTHORIS *nostri* est notatu dignum.

¶ 2.] *Hecticis*] Scilicet Veteres Hecticis *Amygdalata* & *Pineata* porrigebant, quando Fauces Siti affligebantur. interim dicta Remedia hoc incommodi habent, ut Muco viscido Stomachum per se debilem onerent, Appetitumque prosternant, Rancorem contrahendo: quod & præstaot *Emulsiones*, quæ Hecticis porriguntur. Ideoque rectiùs ad Culinas relegentur.

¶ 3.) *Tragea grossa.*)

TRagea grossa, Germ. *Pfaffenfutter*, sunt *Species* grosso modo contusæ & es *Aromaticis* paratæ, *Dosi* Cochlearia, ab omni pastu usurpandæ. Fiuot ea *Seminibus Carminativis* & *Aromaticis*. *Usus* harum dicitur esse promovere Di-

pondii loco, ne nihil non egisse videamur, præscribuntur: ¶ r) vel (si quis omnino *Ciborum & Aromatum saccharatorum* miscellæ magis, quam evidentiori debitoque tempore dato *Remedio* confidat) facili tunc negotio, *ad Recentiorum imitationem*, ¶ s) (at missis ambagibus supervacoisque sumptibus) quaodocunque libet, confiunt. ¶ t) Ita quoque ¶ 4.) *Moschardina*, vel eorom *Analoga*; si palliativum topici Mali *Masticatorium*, inter tot euporista Simplicia, delicatulus quispiam expetat. ¶ u) *Cosmeticos*, ¶ 5.) *moschati vel medicati Sapone Globulos*, præter passivè nunc venales, quænam Aula non novit? & quinam Medicus non novit commodiora salubrioraque sæpè *Succedanea*? ¶ x) Ejusdem fortis, &) inter tantum *Balsamorum*, aliorumque convenientiorum *Odoriferorum* congeriem) exolera præterea ferè sunt *Poma* ¶ 6.) *Ambra*. ¶ y) *Candelae pro fumo* institoribus hodie, & speciosiores contra substanea. *Ansal-Brizen*, etiam *Conchilis Corallisque* conspersas) Medicastris relinquamus. ¶ z) Uti quoque reliquorum *Sief* ac ¶ ✠) *Trochiscorum* (nisi *Sublinguales in Peste* forsitan excipiantur) pagmenta, jam pridem ab exercitatioribus inter supervacanea, ¶ a) (quo nec *Pastas pro Suffumigiis*, licèt inter comburendum aliquantò renitentiores, eximerimus) relata sunt.

¶ r) *Vel si quis omninò Ciborum, &c.*

AUcto v. gr. *Aromaticorum* pondere, vel vegetiori quodam *Stomachali* superaddito; ceu in *Zuvelferianis* nonnullis *Formulis* videmus. Omissis quin etiam prostantibus jam *usualium* hic *Seminum Confectionibus*; utpote (ni seorsim parentur) *Amylo* plerumque magis nunc, quàm *Sacchare* obductis.

¶ s) *At missis ambagibus, &c.*) Acciso *Moschi* ac *Ambra*, inter & post Cibos, nescio quas insuper Corruptelas (nam de Naturarum proprietate ipsoque pretio ipse *D. Zuvelferus Class. undecima Ph. Reg.* monuit) nonnunquam osteotantium Pondere. Reverà porrò, præsertim in largioribus talium Dispensationibus, nostræque intentionis intuitu, laboriosior videtur *Globulorum* cum *Tragacantha* (dum *vulgaris Confectionis Formula* ibidem, tanquam, uti sunt, æquivalentes proponuntur) efformatio; speciosior verò saltem cum *Sacchara* desuperobducto, seu crispatura.

¶ t) *Ita quoque Moschardina, &c.*) *Mynsichtiana*, *Zuvelferiana*, *Corpus sine Anima Schroederi*, *l. 2. cap. 86. &c.*

¶ v) *Cosmeticas moschati vel medicati Saponis Globulos, &c.*) Et *Sale Tartari*, *Aceto simplici*, vel *destillato* saturato, *Solutionibus Benzoes præcipitatis*, *Marcasitis*, *Saturninis* in *Liquores* medios vel extemporanecs redactis, & si quæ præter *Talci* sucos *Cosmetica Aulicarum*, Medicum generosum tantoperè haud semper attingentia continent.

¶ x) *Ejusdem sortis & exoleta, &c.*) Vel pro delicatioribus secundum *Mynsichti*, *Zuvelferi* aliorumque proportionales *Mixturae*, sed enim & citra *pretiosiorum Odoriferorum* nimium in his accessum, seorsim tunc fingi queunt; æquè ac sequentia *Suffimentorum* mage seriæ Medicationi supervacanea.

¶ y) *Candelas pro Fumo institoribus hodie, &c.*) Ceu jam olim à Negotiatoribus introductæ sunt, & in nominatioribus nonnullis Urbibus hodieque contra Defluxiones, &c. adhibentur, Ulcus quoque Vulnusve citra hanc in fine Persumationem ritè deligatum vix credatur. Directiùs quidem & minori adscendentia Fumi dissipatione locum feriunt; Sed brevior vagantis Candelæ mora, confertiora ex iisdem vel consimilibus, haud adeò sanè caris Ingredientibus (*Sebma* insuper, *Corticibus Baccharum Lauri*, *Colophonia*, *Sandaracha*, *&c.*) diversimodè accommodatia *Suffumigia* (suum aliàs inter lentam Concrematio-nem magis quàm per luculentam Flammam agentia) vix aut non (inter *Frictiones*, *Litus*, aliaque penetrantiora vel constantiora *Topica*) superat. Est verò istarum (*der Ansall Bertzen*, uti loquuntur) ea antiquitùs (in *Collectaneis* olim *Wurtembergensibus Euporistis*) *Descriptio*. ♃. *Thuris masculi* ℥iß. *Storaci* ℥ij. *Succini alb. citrin.* ana. ℥j. *Camphora* ℥ß. *Mastiches* ʒij. *Myrrh. rubr.* ℥j. *Benzoes*, *Angelica*, *Pimpinell.* ana ℥ß. *Cornu Cervi vito pro more casi oaspate* ℥iß. *Cera* libras duas. Pulverabilia pulverisentur, liquatæ *Cera* permisceantur, & è *Massa* cum tribus cannabinis, sericeis, aureis argenteisque totidem, invicem Ellychnii instar contortis *Filis*, *Candela* usualibus pares formentur e quibus postmodùm ornatus gratia *Corallorum rubr. Matrisperlarum*, *Entali*, *Dentali*, &c. frustula extus impressa videmus.

¶ x) *Uti quoque reliquorum Sief, &c.*) Horum communiter 45. ferè numeramus; in Antiquioribus nonnullis plures: cùm tamen subductaratione, non tam in nostros, quàm diffusissimos Apparatus, vel duo fortè (*Pectorales*, & *Rotularum* loco *Alexipharmaci*) sufficerent, supervacuam (plerumque dicamus) efformationem ac difficiliorem pulverisationem sub *Classe* 12. adduxit quoque *D. Zuvelferus* · addamus, quòd virium haud parum, præsertim in *Odoriferis*, frustra sub exsiccatione divaporet: nam *Tragacantham* in Adstringentibus, cùm ejuscemodi *Emplastica* in acrioribus Floribus haud rarò simul demulceant, hìc non elevabimus. *Sief* verò, dum octo passim eorum ponuntur *Formula*, polychresta autem *Vitrioli albi Solutio*, *Croci Metallorum Infusio*, *Pinguedo Viperarum*, *Colubrorum*, *Anguillarum*, *Mustelave Piscis*, inter alias extemporaneas ac simplicissimas siccantes vel detergentes *Mixturas*, plerisque Indicationibus satisfaciunt, unico sub Schemate, ad *Officinalis albi cum Opio*, vel *Pulveris Ophthalmici Mynsichti* (sed accisam hic) imitationem composito, pro attemperatione sufficerent: omissa singulari illa effiguratione, saltem quia frustranea est: nam prævia (& reverà indicto *Sief albo* tædiosa) Pulverisatione pagmentum tale non indiget, siquidem *Aquis* injecta, per aliàs necessariam circumagitationem, nihilominùs brevi dissolvuntur ac diffluunt.

¶ a) *Quo nec Pastas pro Suffumigiis, &c.*) Nec repetierimus hìc, quæ de *Vegetabilium Saccharique* additamentis ipsoque *Moscho* prunis unà ingesto monuit; si delicatum potiùs, quàm medicatum saltem *Suffitum* (ceu è *Laminis* etiam *Fidelisque Fornacum* plerumque fit) quærimus.

Digestionem primam in Ægris Stomacho frigido, h. e. Cruditate ejus acida, & hinc natis Flatulentiis laborantibus. Verùm variæ sont istæ *Tragea*, & *parum vel nihil commodi* habent: quandoquidem necesse est, ut vigor Stomachi vim eorundem Medicamentorum eliciat. Unde rectiùs SYLVIUS loco talium *Salia volatilia oleosa* propinat in *Potu*, quale & ipse in omni Pastu solitus fuit assumere: exempli gr. ♃. gutt. 30. vel 40. *Spiritus Salis ammoniaci anisati* vel *caryophyllati* vel *cinnamomisati*; qualis in fine Pastus assumptus tantum præstabit, quantum integra Scatula Trageæ grossæ.

¶ 4.) *Moschardina*.) *Moschardina* sunt *Trochisci* cum *Ambra* aut *Moscho* parati, pro refocillatione Capitis & Spirituum animalium, ac Fœtore Halitus inservientes, quorum Compositionem vid. in SCHROEDERO *pag.* 703. Cæterùm loco horum res longè succinctiùs absolvi potest, si fortè topicum Oris Malum, adeòque Halitus fœtidus palliandus sit: nempe formari potest *Globulus* ex *Tragacantha*, inungendus cum *Oleo* aliquo *destillato suaveolenti*, aut cum vel sine *Moscho* subacto.

¶ 5. *Saponis*.) Hujus loco longè elegantior est *Essentia Benzoes cum Spiritu Vini parata*, de qua infundatur nonnihil in parum *Aqua Rosarum* vel *Cinnamomi*; ita lactescit, hinc abluatur eadem Facies vel Manus, præter nitorem egregium odorem relatura.

¶ 6) *Poma Ambra*.) His ipsis longè præstantiora sunt & efficaciora ex *Oleis destillatis aromaticis* parata *Balsama*.

¶ ✠) *Trochiscorum*.) In his nihil habetur, quàm nova textura. Nempe *Pulveres* cum *Mucilagine Tragacantha* in novam *Trochiscorum* consistentiam incrustantur, qui labor vanus est. Interim AUTHOR excipit *Trochiscos Sublinguales* in Peste iis proficuos, qui cum Ægris talibus conversari necesse habent. *Sublinguales* hi *Trochisci* aut, ceu ex Anima, ex *Camphora*, aut quibus hæc ingratior videtur, ex *Myrrha*, tanquam ex primario Ingrediente, componuntur: v. g. soluta in *Aceto Myrrha* incrustatur cum s. q. *Sacchari* & *Mucilagine Tragacanthi*, hincque ex hac mixtura formentur *Trochisci Sublinguales*, pro usu præservandi in conversatione cum Ægris, Peste afflictis: vel impregnetur *Saccharum* cum *Succo Citri acido*; vel denique teratur *Saccharum* cum *Corticibus Citri* vel *Aurantiorum* tenuissimè incisis, sic illud sub tritura horum *Oleum* imbibit: dehine

♃. *Sacch. hujus* ℥j.
adde
Myrrha ʒj.
Camph. ℈j.

Cum *Mucil. Tragacanth.* formentur *Pastilli*, qui irrorentur cum

Olei destillat. Succ. gutt. x.
Citri gutt. vij.
Angel.
Zedoar. an. gutt. vj.

§. IX.

DE PILULARUM MASSIS.

¶ b) ET cui bono etiamnum tot ¶ 7.) *Pilularum Purgantium Maſſa* (tum ſecundùm conſuetas *Formulas*, tum ſecundùm ſuperinductas interpolationes, correctiones, & ſurrogationes) paſſim aſſervantur ¶ e) aut per inanes inter ſe commiationes, acceſſoriorumve ſupervacaneorum adjectiones imperantur, vel multiplicantur? ¶ d) dum *dua* præterpropter *Maſſa*, ¶ e) è vegetioribus (in ſuo genere) minoriſque molis aliquot Ingredientibus (ſimpliciſſima debita tamen Reſinoſorum dilatatione) compoſitæ, totum hoc negotium expediunt: ¶ f) & in rei veritate plerorumque *Chiragogorum*, ſeu *Dirigentium*, *Corrigentium*, &c. additiones (quo ſcilicet *Cephalica*, *Stomachica Arthritica*, *Lucis*, *Phlegmagoga*, *Cholagoga*, *Melanagoga*, *Catholico*, *Panchymagoga*, &c. exeant;) infirmo talo per ſuaſionibuſque nonnullis maximam partem innituntur; nequicquam nihilominùs hinc aucto non ſolùm *Maſſarum*, ſed etiam ipſarum *Pilularum* in quavis Doſi numero: ¶ g) ut è fruſtranea mole 20. ſæpè vel 30. majuſculæ quoque formentur; cùm ægrè tamen hodie via novem aut undecim etiam mediocres, deglutiantur, ¶ h) ¶ 8.) *E Laxativis* pariter per tot variationes, additiones, inventiones, æmul-

¶ b) *Et cui bono etiamnum, &c.*)

CEu ejuſcemodi variarum deſtinationum *Formulas* jam pridem apud *Quercetanum*, indeque *Mynſichtum*, *Zwelferum*, & paſſim in potiorum Civitatum Officinis privatas inſuper (ultra vulgatiores, ad 30. numerum ferè excurrentes) inveniri notum, idque cujuslibet delectus eſt.

¶ e) *Aut per inanes, &c.*) More, olim præcipuè & donec Purgantium operatio indeque adaptatio paulò clariùs proponeretur, haud adeò infrequenti: ut *tres* vel *plures* uſitatæ *Maſſa*) *Aggregativa*, verbi gratia *Aurea*) *Aſſaireth*, *Cochia*, *ſine Quibus*, &c. miſcerentur invicem, aut *Extractum* aliquod, *Pulvis*, *Magiſterium*, &c, ſuperadderetur; ceu in *Anthorum Conſilus* (inde tamen temerè nunc non æſtimandis) paſſim Exempla, item in *Mynſichtianis*, *Pilulis Catholicis* cernimus.

¶ d) *Dum dua præterpropter Maſſa, &c.*) V. g. *Vegetabilis* fortè *una* (vel pro robuſtioribus aut locorum ratione inſuper *altera*), *altera* ſimul (è *dulcificato*) *Mercurialis*. Uti *Jalapium* nunc eſt, *Magiſteriaque compactiora*, *Extractum Hellebori*, *Colocynthidis*, &c. minùs interea quadrantibus *Vegetabilium*, præcipuè remiſſiorum, *Pulveribus*, *Mechoacanna* imprimis, *Agarico* eorumque *Extractis*.

¶ e) *En vegetioribus minoriſque, &c.*) Per competentes, quo Jalapium ſimiliter) præter *Oleoſorum* hunc in finem adjectionem aliquam) potiſſimùm facere poterit, *Pulveres*: quod *Schroderus* jam *l. 2. c. 73.* notavit. De cætero pro totali *Maſſarum* incorporatione, ſi *gummoſa* vel *reſinoſa* aliterve *viſcidiora Simplicia*, vel *Extracta* recipiant, *Aquas* quoque, *Succos expreſſos*, *Cereviſiam*, *Vinum*, &c. ſufficere; minùs verò, ſi pulverulentis ſolùm conſtent, ea hinc inde habitis, v. gr. ſuper *Pilulas de Caſtoreo* adſertionibus haud adducemus. De *Succino Crat. de Bdellio* ſimileſque; item cum *Melle* quoque *Syrupiſque* (ut *Tragacantham* ibi prætereamus) ſubactæ *Maſſa* indureſcunt tandem: ægerrimeque citra nova *Acceſſoria* (*Opii* modo) in *Doſin* efformantur. *Extracta* verò *fermentata*, exempli gratia *Colocynthidis*, *Hellebori*, &c. molliores utplurimùm relinquunt *Paſtas*. Undequemadmodùm nec *Tartarum vitriol.* (aliàs hic in permultis Compoſitionibus frequentiſſimum) *Zwelferique Flores Martis ammoniacales*, *Vitriolum Martis factit.* &c. ita nec ipſa *Alcalia*, ſub moderato pondere, vel ea de cauſa excluſa optaverimus.

¶ f) *Et in rei veritate, &c.*) Quibus tamen (tanti olim habitæ, nec inertes) *Cochia*, *de Fumaria*, *Fœtida*, *de Colocynthide*, *de Hermodactylis*, *Nitro*, &c. admodùm, æquè ac recentiores *Menſichti Peruviana*, *Polychreſta*, *Hydragoga*, *Benedicta Zwelferi*, *Magiſtrales*, *Panchymagoga*, *Tartarea Bontii*, *Schroderiana*, *Extracta Catholica* ac *Panchymagoga Officinarum uſualia*, &c. pilularia, perquàm deſtituuntur: penitus verò ea. gr. *Extractum Pilulare Zwelferi P. R. cl. 7.* aliæque nominatiſſimorum Medicorum Formulæ; nihilominùs ſatis hucuſque in ſuo genere efficaces, & quod aliorſum ruit, vel incompetente loco colligitur, ſubducentes. De quibus inferiùs *peculiari loco*.

¶ g) *Ut è fruſtranea mole 20. &c.*) Olim præcipuè, ut *Sclopetorum* quandoque *Globulos* æmulari, deglutiri tamen, Pueri adhuc miraremur. Cur autem *impari* plerumque *Numero*, quaſi per traditionem, præcipuè *Laxativa* imperentur, aliquoties à curioſulis rogati, expedire commodiùs tantiſper nos nequivimus, quàm verſatiſſimi alias *Philandri hac Sittenmatum ſeptima*, (*Libri ſui Viſionum ſecundi*) *Relatione*: quod dum inter Milites egiſſet, ut furta latrociniaque ſua ſibi feliciter cederent, ſimiliter nonniſi *impari* ſemper *Numero* exierint.

¶ h) *E Laxativis pariter per tot variationes, &c.*) Ita, dum ad minimum 24. *Uſuales Aloetica ſimplices*, & aliis *Purgantibus* vel *Alterantibus* diverſimodè alteratæ in uſitatioribus *Diſpenſatoriis* habentur; apud *Mynſichtum* inſuper additæ ſunt *Familiares*, *Proprietatis*, *Aloephangina propria*: in *Phar. reg.* tres ad ſeptem uſque variationes; in *D. Schroderi l. 2. c. 73.* ferè plures. Et quod circumlatæ *Formula*, quibus *Francofurtenſes*, *Glaſſiana*, *Wurtembergenſes*, *Bavaria*, &c. nunc aut olim celebriores conſtare creduntur.

¶ 7) *Pilularum Maſſa.*

HArum mirabiles Compoſitiones proſtant, *numerum centeſimam* excedentes, erudis *Purgantibus* paratæ; ac quoque in Modernorum, puta ZWELFFERI *Pharmacop. Reg.* inveniendæ. Ex omnibus autem his *quæ* vel *tres* ſufficiant pro mille Hominibus purgandis. *Origo* autem hujus multiplicationis in Compoſitionibus fuit, quòd Veteres ſuppoſuerint tot *varios Succos* in Corpore *varia Remedia Purgantia* requirentes, quibus addiderunt ſua *Corrigentia*: imò, quia Humores nunc peccarent in Capite, ut in Apoplexia; nunc in Pedibus, ut in Podagra; nunc in Pectore, ut Aſthmate & Tuſſi; hinc addenda autumarunt *Specifica corrigentia*, quorum beneficio veheretur Purgans ad noxium Humorem in Parte. Aſt *in genere & ſine ſelectu operantur Purgantia*, promiſcuè colliquefaciendo, & noxium & utilem Humorem evacuando; unde *pauca Maſſa ſufficiant*. Quod autem attinet *Correctionem Veneni purgantis*: ea non fit per addita *Aromatica*; quin potiùs ita præparanda ſunt *Purgantia*, ut per ſe mitiora ſint: quod optimè fit per *Sal Tartari* & *Fermentationem cum Succo quodam vegetabili*, ad inſtar *Opii* inſtituendam, *modo* LANGELLOTTI. *Directio* tandem *Purgantium* eſt planè *fruſtranea*; potiùs ſi ea fuerint debilia, non penetrabunt ultra primas vias; ſin verò fortia, & totam Maſſam ſanguineam irritent, etiam in remotis Corporis locis colliquationem Humorum inducent, ſine ullis *Dirigentibus* additis. Adeò ergò *dua Pilularum Compoſitiones* ſufficere potuerunt: nempe ea Antiquis *Maſſa Pilularum de Hiera cum Agarico*; ea Modernis verò *Extractum Panchymagogum Crollii*. Hæ duæ generales Compoſitiones ſpecificari & acui poſſunt diverſis cum *Stimulis*, v. g. cum Stimulo *Scammonii*, ut & ejus *Reſina*, aut pro viſcido Humore expurgando cum *Extracto Trochiſcorum Alhandal*, aut denique pro ſeroſo, cum *Reſina Jalappa*. Quinimò certis in caſibus *Mercurius dulcis* addi poteſt, & in quibus Acidum viſcidum peccat, *Gummi Ammoniacum*, ut in Hypochondriacis & Scorbuticis. Sic ex. gr.

℞. *Maſſa Pilular. de Hiera cum Agar.* vel *Extr. Panchym. Croll.* gr. xv.
Gummi Ammoniaci in Aceto ſoluti ℈ß.
Extr. Trochiſc. Alhand. gr. j. vel ij.
Cum ſ. q. *Eſſ. Martis F. Pilula.*

Sic ponamus Lue Venerea correptum, ubi

℞. *Extr. Panchym. Crollii,*
Mercurii dulc. an. gr. xv.
Reſina Jalappa gr. ij.
Cum ſ. q. *Olei deſtillat. Terebinth. pro dilatanda Reſina*, f. *Pilula*.

¶ 8.) *Laxativis.*) Veteres *Pilulas Laxativas* uſurparunt *ſine Stimulorum additione*, adeòque *No.* 50. vel 60. ad Piſorum magnitudinem accedentes, & ʒß. pendentes: verùm Moderni conſultiùs *Stimulos illis addunt*. Cæterùm loco *Laxativarum Pilularum pauca ſufficiant*. Scilicet *Aloetica*, *Glaſſiana*, de quibus HOFFMANNUS *in Clave Pharmaceut.* harum unam vel alteram ante cœnam aſſumendo. Vel etiam *Pilula de Gummi Ammoniaco Quercetani*, vid. SCHROEDERUS, quæ à gr. xij. ad xv. vel ℈j. veſpertino tempore deglutitæ, ſuaviter laxabunt. Vel, cui volupe eſt ſingularem Compoſitionem obtinere, is imitetur TILEMANNUM, qui *Pilulas Aperientes* ſibi dictas loco Uſualium præſcripſit: v. g.

℞. *Aloes ſuccotr. lucid.* ℥j.
Gummi Ammon. in Aceto ſcill. ſoluti ℥ß.
Tartari vitriolati ʒiij.

Cum

æmulationes, &c. ad nauseam usque multiplicatis, ¶ l) vel unica forsan simplicissimaque Compositio, in omne quod inde quæritur, sufficerit: ceu infra *de Purgantibus* diffusiùs ostendemus ¶ 9.) *Alterantes, Martiales, Hysterica, Anodyna, &c.* quando certis de caussis exiguntur, nec res per (ejusdem generis) *Liquores, Pulveres*, &c. transigi poterit, ¶ l) aliàs facillimè vel extemporè, pro circumstantiarum ratione, citra vanam talium asservationem efformantur.

§. X.

D E E L E C T U A R I I S.

CUi porro bono tot ¶ 10.) *Electuaria?* cùm nostrates in plerisque tractibus, ¶ m) ni propter consuetudinem *Theriacale* quoddam excipias, reliquas hujus generis (utplurimùm vel mole saltem ingratas) Miscellas, *vulgares ac correctiores*, tanquam manducum horreant, ¶ n) cùm *Lenientium, Pulpis Saccharoque* turgentium incommoda (in permultis Affectibus, in Effectus tarditate vel frustratione, &c.) alias notoria sint; ¶ o) tutioribusque & acceptioribus idem nunc obtineatur. ¶ p] *Electivè* verò *Purgans*, seu *Bolus*, quandocunque libet, loco tot horribilium aut tantùm supervacuorum Ma-

¶ i) *Vel unica forsan simplicissimaque, &c.*) Ni fortè *Hypochondriaca* quædam pro Locorum, Subjectorum Apparatùsve ratione, seorsim insuper complacuerit, accessoriis, non tam *Purgantibus* semper (dum *gummosa Aloes pars*, citra mediocrium accessum, suum sæpenumerò feliciùs hic transigit, *Drastica* verò ante cibum haud raro quidpiam turbant) quàm *Alterantibus*, & quidem vegetioribus *Metallicis* ac *Vegetabilibus* nonnullis potiùs, quam remissiorum *Succorum Pulverumve* magmate tunc sociata. Et hue quoque quispiam *Terebinthinam coctam, simplicem*, aut (ad impediendam colliquationem, vegetiorumve abstersivorum incorporationem, *Cineram Tartari, Pilaiarumve Terebinth. Mynsichti* imitatione] *augmentatam*, speciaIiores nonnunquam in usus laborisque extemporanei compendium fortè referret. Dum *Pulveres Cinnabarinos, Martiales* (in substantia tum magis proficuos], *Opiatos*, &c. per addita *Præcipitantia* interea paulò diffusiores, perve *Hysterica* quædam adversiores deglutire nequeunt, aut inter continuatos Vomitus liquida quoque rejiciuntur, mora quædam in nonnullis Stomachi Intestinorumque vitiis vel in Odontalgia requiritur.

¶ l] *Aliàs facillimè vel extemporè, &c.*) Perquàm enim exiccantur, præsertim si *Tragacantha* (uti nonnullibi in *Pilulis de Castoreo*] accedat. Quò difficiliùs postmodùm nec si nausea interdum vel gravamine liquescentes: ceu in ipsa etiam *Laudani Pilulari Massa* tandem cernitur. Volatiliores insuper nonnullorum [oleosæ vel salinæ] partes successivè hinc exhalant: Continuatioque ipsa [uti si quis *Stomachales Hepaticus, Cephalicas* (præsertim mage vegetabiles, &c.] ad *D. Zwelferi Mynsichtive* imitationem, Magnatibus delicatioribusque præscribere voluerit) nauseam demum secum trahit. *Diaphoreticas* aut *Theriacales*, etiam *Cœlestes* (in ea *Pulvisculorum Liquorumve* exiguitate] reliquorumque *Specificorum* ad hanc formam nonnullibi reductionem, uti superioribus annis ejusccmodi [*portatilium* equidem *Medicamentorum*) *Theca* præcipuè in Ducatu Wurtembergico, aliisque inde Aulis haud infrequentes erant, privatis Authorum intentionibus oppidò relinquamus.

¶ m) *Ni propter consuetudinem, &c.*)

NAm speciosiùs præ aliis *Pectorale* quoddam *liquidis Mixturis* reverà cedit; per se inviseat, siccis (vel applicationis ratione) incommodius. *Satyriacum* inter *Æquivalentia* nostra minùs saccharata, aliaque *Analeptica*, etiam

simplicia, Delectus hic adeò non exigit.

¶ n] *Cum Lenientium, &c.*) Quod etiam *D. Zwelferus in Animadversionibus super Electuariam Diacassia*, ac postmodùm in *Præfatione Classis 4. Phar. Reg.* monuit. Quamvis in ejus quoque *Succedaneis Purgantibus Cl. 4. & Alterantibus, Splenticis, Hepaticis, &c. Cl. 15.* quædam similiter ad dimidiam & integram unciam adscendentia, adversioribusque nonnullis interdum una cunstantia invenire fortè posset curiosior. Interioribus vero hisce in districtibus *didrachmales* etiam *Bolos Purgantes* ægrè deglutiri passim Experientia docet.

¶ o) *Tutioribusque & acceptioribus, &c.*) Ceu superiori jam seculo vel *Fernelius* (à *Fœsio Pharmacopœa sua*), hic ferè tum liberiori attentior in *Methodi Med. l. 5. & 7.* eum perdocto *Commentatore* suo, *Gul. Plantio*, item *Crato* hinc inde, *Sennertus* postmodùm *l. 2. de feb.* & passim *in Praxi*, *P. Morellus in Materia med.* aliique curatiores Practici successivè usque dum circa Febres, Icterum, Flatulentias, Vermes, debilitates Stomachi, Pueros reconvalescentes, &c. monuerunt; acuereque hinc talia vel accisis vegetiorum Dosibus supplere, magis magisque cœperunt.

¶ p] *Electivè vero Purgans, seu Bolus, &c.*) Uti è *Rhabarbaro, Agarico, Senna* (ipsaque olim *Colocynthide*) cum *Levistico, Chelidonio, Cichorio sylv. Gratiola, Pimpinella*, &c. etiam in recens substitutis, ipso hinc *D. Zwelfero Rob Cerasorum purgans*,] *in Ph. Reg.*] *Ribium* ibidem (quo minùs adhuc reliquæ Compositiones eximi posse videntur) præsente, non potest non oriri. Ceu, dum *Juniperinum* quandoque hic est, fuerit inconvenientior, *Sambucina* vulgi, *Cerasorum, Prunorum*, in *Viniferis* quoque *Musti* est. Reverà tamen, v. g. *Limatura Martis cruda* vel *præparata* extemporè sic magisque adhuc in] diuturnioris asservationis, ingratioribusque hinc tandem] *Electuariis* obruta (quod etiam circa reliqua *Præcipitantia*, seu absorbendo vel inverrendo agentia, & interdum per id genus *Acidula*, non sine quadam suborta priùs effervescentia, jam semisaturata haud raro percipi poterit] utplurimùm aliquando remissiùs agere deprehenditur. Uti aliàs pulverati tantùm alius longè est actionis modus, præ substituto in *recentioribus Electuariis*, per *Martis* saltem *Vitriolum chalybeatis*. Gratiæ enim exiguæ usitatis plerisque omnibus, nonnullis quoque superadditis, (quo *Absinthiacum Mynsf. de Baccis Lauri. Hepaticum* ali-

---

Cum q. s. *Tinctura Martis* fiant *Pilulæ minores*.
Quarum Num. 12. vel x. xii. ad xvii. hora una ante cœnam in cursu Morborum chronicorum somendæ, & fomitem successivè extrahunt.

¶ 9.) *Alterantes.*) *Pilulæ Alterantes* interdum etiam requiruntur, quando nempe Patientes sunt delicatuli, & Remedia ingratioris saporis respuunt. Cæterùm hæ extemporè possunt præparari, nec opus est, eas mox habere in procinctu. Sic si desiderentur *Pilulæ Sudorifera*, tunc

℞. *Extracti Cardui ben.* ℈j.
Theriacal. gr. v.
Cum s. q. *Olei Succini* fiant *Pilulæ*.
Quarum effectus egregius, unà cum suavi Somno.
Si *Martiales* exoptantur Pilulæ,
℞. *Extract. Helleb. nigr.*
Vitriol. Martis ritè prep. an. ℈ß.
Extract. Trochisc. Alband. gr. i.
Cum s. q. *Syr. de Pomis* fiant *Pilulæ*.
Sin tandem *Hysterica* sint ordinandæ,
℞. *Extract. Castor.* ℈ß.
Asafœtid. gr. iv.
Sal. volat. Succin. gr. v.
Laudan. opiat. gr. i.
Cum s. q. *Olei destillat. Chamomill.* f. *Pilulæ Hysterica*.

¶ 10.) *Electuaria*]

HOrum seriem vid. *in Dispensat. Veterum* Cæteroquin *Electuaria Purgantia* sub forma *Bolorum* ab ℥ß. ad ℥i. porrigebant; quæ tamen apud nos exulare jubemus, & vix, nisi in *Clysteribus*, eadem usurpamus. Contra inter *Alexipharmaca Electuaria* pro Praxi contractiori commendo solam *Theriacam* & *Electuarium Diascordii Fracastorii*, à SYLVIO *lib. 1. Prax. cap. ult.* correctum, imò & *Theriacam Diatessaron*, cui tamen *Opium* addendum suadeo. Tria hæc instar omnium pro *Alterantibus* & *Alexipharmacis* sufficiunt. *Electuaria* verò *Stomachica, Pectoralia*, &c. extemporè meliùs fiunt, nempe ex *Conservis*, tanquam Corpore; quibus addantur *Pulveres* & *Extracta* pro lubitu. v. g. fit *Electuarium Stomachale*:

℞. *Conserv. Rosar. rubr.* ℥ii.
Menth. ℥i.
Rad. Zingib. in Ind. condit. ʒvj.
Acori veri condit. ʒiii.
Spec. Diatr. Piper. vel *Diamosch.* ʒiii. ad ℥ß.
Cum s. q. *Syrupi Flor. Tunica*, fiat *Electuarium Stomachicum*.

Interim loco horum, *Tinctura*, & *Essentia Stomachica*, & *Alexipharmaca* sufficere possunt, & commodiores sunt.

Magmatum, habeatur simultanea saltem gratioris cujusdam *Cathartici*, & *Conservæ* (Rosarum), aut domesticæ *Sapæ* inter se *Mixturæ*. Qua ratione quoque *Alterans* aliquod, *Hepaticum*, *Stomachicum*, *&c.* (siquidem præ *Tincturis* aliisque commodioribus Remediis, omnino delicatulus scilicet quispiam voluerit) nunquam non consequemur. Ut proin totam hanc congeriem (præter aliquod *Alexipharmacum*) non immeritò rem suam sibi habere jubeamus.

§. XI.

DE ECLEGMATIBUS.

¶ q) ITa nec ullo ¶ 1.) *Loch sano insanove*, nec alia *Eclegmatum antiquorum vel recentiorum* specie (seorsim reposita] *Selectus* noster indiget. Quippe, ceu lentæ moderatæque *Arteriacorum* deglutitiones, ad Vasorum excretoriorum orificia Laryngisque confinia demulcenda, humectanda vel extergenda, adeoque ad Tussim varieformiter hinc oriundam, aliave Defluxionum incommoda lenienda equidem sunt admodùm proficuæ ¶ r) (sive de cætero quidpiam inde profundiùs descendat, sive non] ; ¶ s] ita *Linctus* quoque hunc in finem præsentanei, jucundi facilesque, quandocunque opus fuerit, promptè confiunt, persunctoria solùm *Extractorum*, *Essentiarum*, *Tincturarum*, ¶ t) inter se & cum *Sacchari* (seorsim ac simplicissimè, complures tamen in usus) *syrupizati* mixtura: sine vel cum competentibus etiam acceptioribusque *Pulveribus*.

§. XII.

DE CONSERVIS.

¶ v) CUi bono tot ¶ 2.) *Conservæ*, & (effœta, vel si Muriam propriam reddas, maximam partem ingratiora hinc] ¶ 3.] *Condita* negotiosioribus Muliereolis aptiora? ¶ x) Efficax Medicina horum paucissimis, & vel soli fortè *Rosarum quarumlibet Conservæ*, pro *Vehiculo* vel Additamentorum *incorporatione*, securè acquiescit.

DE

calidum, *Pharm.Reg.* quispiam fortè retulerit) in ea tamen diffusiori Dosi insunt. Et quis *Stypticis* vel *Dysentericis* (horum, aut antiquiorum) eo in Affectu, item *Optico Mynf. Opiatis* insuper, *Mitigativis* aut *Narcoticis* Recentiorum allegatorum, æquè ac superiorum seculorum, *Confectioni Archig. Phlonii*, &c. ob inæqualitatem mixtionis (quam inter moderna contractiora non immeritò nunc veretur aliquis] simpliciter semperque confidat? *Marmeladas* intereà otiosioribus domi, vel negotiosioribus Aulicis relinquens.

¶ q) *Ita nec ullo Loch sano insanove, &c.*)

UTi usitatis in frequentatioribus *Dispensatoriis*, *Mynsichti* saltem, ac *Zwelferi*, seu *Formulas* seu *Variationes* ferè *sexdecim* super additas invenimus.

¶ r) *Sive de cætero quidpiam, &c.*) Quod penè videtur; diuturnisque, matutinis præcipue Exscreationibus (sive Materia è profundis, sive è præliminaribus, varia de causa provenerit) vexati, (probè priùs intereà ex inanitis circumcircà Faucium terminis ac plicaturis), haud rarò nihilominùs, evidenter tamen per Larygem tandem *Arteriaci* quidpiam (nam acriorum *Detergentium*, *Exsiccantium*, vel planè in *Diacodiis* v. g. *Dysenteriæ*, ac *contra Sputum Sanginis Zwelf. Adstringentium* equidem difficilior fuerit ratio) adscendere (post lentam priùs insinuationem) etiam nobiscum quandoque percipiunt.

¶ s) *Ita Linctus hunc in finem præsentanei, &c.*) *Arteriacorum*, & vel supernæ saltem Viscositatis, *Incisivorum* & *Detergentium* infrà relatorum. Quid enim è *Stypticorum*, ni fortè *Emplastica* simul vel *Oblinentia* simul fuerint, accessu, sibi quis hoc modo in Hæmoptysi, magisque adhuc in Dysenteria specialiter promittat?

¶ t] *Inter se & cum Sacchari* [*&c.* [Qua ratione plurima compendiosè, citra quoque Coloris, ubi opus est, jacturam edulcorari, dilui, ad consistentiam suam redigi, efformari, &c. queunt. De cætero & *Mel Passularum*, *Sala* modo Essentiarum instar paratum, ejuscemodi *Linctibus* similiter haud inconvenienter, tanquam mage leniens substituetur.

¶ v] *Cui bono tot Conservæ, &c.*)

ETiam per contradictionem quasi, ex *Amaris* illis, *Absinthio*, *Carduo bened.* *Centaurio min.* *Scordio*, &c. ita *Saccharatis* propositæ; aliterve *Mixturas*, præsertim sub paulò liberaliori accessu ingratas [quod *Anthos* quoque, *Lavendula*, *Ruta*, *Fumaria*, *Mentha*, *Botrys*, *Veronica*, *Hypericum*, *&c.* solent] reddentes; aut virium permultum sub ipsa *Præparatione* (ceu vel inter *Embammatum* è *Cochlearia*, *Pyrethro*, *Nasturtio*, *&c.* *Confectione* percipitur) perdentes. Uti secundùm laboriosissimi *D. Zwelferi super Classem* 14. accurationem, in *Enula*, *Calamo arom.* *Cichorio*, *Pimpinella*, *Mespilis* [*Juglandes* enim adducere nimium foret] deprehenditur. Quoque similiter simultanea ejusdem *Incoctio* haud semper quælibet; v. g. *Aurantiorum Citrique Cortices & Radices* minùs (ceu pleræque hic sunt) pulposas sufficienter & pro expetita teneritate emolliat: licèt etiam protractior (at non sine subtiliorum è nonnullis particularum dispersione] fuerit. Vase clauso enim eas excipere, Crassamento reddere, idque sub [plerumque necessaria (talium Recoctione seu Incrassatione repetere, vix aliquis circa ejuscemodi *Bellaria* voluerit.

¶ x] *Efficax Medicina horum paucissimis &c.*) Nam & hic revera negotiosior foret *Albarum*. *Incarnatarum*, *Rubrarum* delectus.

¶ 1.) *Loch.*)

LOch. Arabibus. Græcis *Eclegma*, Latinis *Linctus* audit, & ad Affectus Faucium & Pectoris vulgò commendatur. Verùm Faucibus quidem, Pectori verò & Asperæ Arteriæ parùm medentur, quippe ad quæ loca illorum per rimulam Laryngis nullus est, sine Tussi & Doloris exasperatione, accessus; adeoque saltem pro Faucium Affectibus *duplici scopo* præscribi solent. Scilicet *primo* ut Fauces lubricitent, & in iisdem aut Phlogosin & Inflammationem incipientem, vel conceptam Excoriationem a Lympha acri in Affectibus catarrhalibus oriundam, aut denique Dolorem harum partium temperent, & blandè corrigant: pro quo tamen Scopo *pauca Looch* sufficiunt, nempe ea, quæ fiunt ex *Papavere*, quæ incrassare vulgò dicuntur; quibus si addantur *Passula* vel *Liquiritia* res etiam proficua videbitur. Hinc sumendus erit *Syrupus Diacodion Montani*, qui gratissimus, & *Looch Passularum* à SCHROEDERO *pag.* 578. *lib.* 2. descriptum, vel misceatur *Syrupus Scabiosæ* cum *Syrupo Diacodion*: hique duo cum *Baculo Liquiritiæ* lambendo successivè deglutiantur. *Secundus Scopus* verò Looch præscriptorum est, ut interdum Lympha mucilaginosa & viscidior in isthmo Faucium hærens detergatur & abstergatur, hincque ejus rejectio per Sputum promoveatur: pro quo tamen scopo unum alterumve iterum sufficit, nempe *Looch de Squilla*, vel *ex Gummi Ammoniaco* ad imitationem RIVERII *Cent.* 3. *Observ.* 21. ita præscripti:

℞. *Gumm. Ammon. in Vino* vel *Spiritu Vini soluti* ℈iv.
Oxymell squillit. ℥i.
Syrup. de Marrub. vel *Helen.* q. s. pro reductione in *Loch consistentiam*. M. D. S.
Succus pro aliquot vicibus.

Addi pro lubitu potest *Aqua Hyssopi* ℥iii. vel iv. ad imitationem BRUNNEMANNI mista, item *Sperm. Ceti* ʒß. vel ultrà:

℞. *Pulv. Rad. Ari exsicc.* ʒiii.
Extract. Helen. ʒi.
Syr. de Marrub. q. s. pro reduct. in consist. *Loch.*

Adeò ergò rectè dicit AUTHOR, nos *neque in sano*, *neque in ægro indigere Loch*, cùm extemporè *Linctus* tales parari possint. (*F*)

¶ 2.) *Conservæ.*) Parantur hæ Mulieroolis ex *Simplicium* & horum *Florum Foliis* incisis, & cum *Sacchare* contusis. Cæterùm cùm hujusmodi *Conservæ* nulli alii usui inserviant, quàm ut sint *Vehicula aliorum Remediorum*, proptereà tantus eorundem cumulus non erit necessarius, sed pauca & pro usu aliquæ sufficient: sic v. g. ex omnium *Simplicium Conservis*, *Rosarum rubrarum*, *Florum Tunicæ*, *Borraginis*, *Buglossæ*, *Anthos*, *Hederæ terrestris* asserventur, quæ reliquis omnibus abundè æquipollent.

¶ 3.) *Condita.*) *Condita*, ut *Radices Cichorii condita*, La-

---

(F) *Haud videtur hic* Ettmullerus Ludovici *mentem assecutus: hic enim de* Officinarum Lohoc, Sano *appellato jocatur, aitque suum Selectum* Lohoc sana insanove nõ indigere, Ettmullerus *autem intelligit de* Corpore sano *vel ægro* *Lohoc non indigente.*

§. XIII.

DE SYRUPIS, MELLIBUS &c.

¶ y] NEc si rem paulò accuratiùs expendimus, ullo ¶ 4.] *Syruporum*, *Rob*, *Mivarum*, *Mellium medicatorum*, *Oxysaccharorum*, *Oxymelitum &c. usualium*, *vulgarium*, aut [pro majori virium conservatione vel speciositate] *correctiorum* tantoperè indiget; cùm tot non dicimus æquipollentia, sed præsentiora commodioraque passim nunc extent, semel parabilitate simul & contractioris Dosis gratia nemini se non commendantia: ¶ z] cùm porro [siquidem alicubi *syrupale Remedium* omninò requiritur] prompta seu extemporanea competentium *Extractorum*, *Essentiarum*, *Tincturarumque* dulcoratione vel dilatatione [per adjectum *Saccharum* seorsim ad *Syrupi* formam simplicissimè coctum, ¶ a] aut *Mel* purius vel pro lubitu ad odoris qualemcunque obliterationem recoctum, vel *Passularum Essentiam* &c.) ejusmodi consistentia, quandocunque libet, obtineatur: ¶ b) quæ denique (numero fortè *tria* vel *quatuor*, sub alia ferè forma, ¶ c) *condensatiora scilicet Colorem*, *liquidiora vero* (sub concepta Fermentatione) *Saporem aliquantùm* mutant, adeoque *syrupalem in specie*

¶ y] *Nec, si rem paulò curatiùs expendimus, &c.*)

EX *Amaris* insuper, aliisve sub *Sacchari* quoque tegmine ingratioribus, *Viscidis*, *Volatilioribus*, *Salinis* aut *Oleosis*, &c. (cùm commodior conservandi vel applicandi modus rum temporis vulgò nesciretur) paratorum. Chirurgis intereà suo *Melle rosato* [quod in *Clysteribus*, cum consimilibus, etiam *Syrupis* eo destinatis, simplici *Melle* vel *Sacchare* aliàs facilè suppletur] relicto.

Ad præcedentia adhuc referri queunt sequentia.

Dum v. g. *Mynsichtianorum* complurium *Compositio* (si *Ingredientia* haud pauca *aquoso Liquori* necessariæve *Exhalationi* conferimus, aut inutile *Vini magma* expendimus) ferè inconvenientior; *Destinatio*, ut in Dysentericis, infida; *Commendatio* sæpè, ut in Hydragogo, Panchymagogo, nimia est. Circa recentiores vero *Pharm. Reg.* variationes (*Mynsichtianis* nonnullis, *Perlato*, *Corallino*, *Nephritico*, *&c.* alicubi vicinas) adhuedum hæsitare posset aliquis, quòd *Volatiliorum* complurium, *Menthæ*, *Melissæ*, *Hyssopi*, *Cochleariæ*, *Fl. Tiliæ*, *Aromaticorum* affiniumque nonnullorum, *Nymphææ* (refrigerii causa) &c. seu *Extracta* seu *Spissamenta* è residuo ad *Tabulati* consistentiam cocta, reverà tamen exhausta vel debilitata nihilominùs insint: *Aromatica*, ac vicina quædam *Cephalica*, *Carminativa*, &c. simpliciter & in *Aqua* decoquantur; *Succi* non solùm humidiorum *Herbarum*, sed *Radicum* quoque sicciorum, *Centaurii minoris*, &c. seorsim & operosè collecti, minusque hunc in finem, (etiam secundùm *Annotationes ad Aperitivum Minderori*) habiles aliàs existimati novis *Extractionibus* destinentur; *Cochlearia*, *Fœniculum*, &c. *Acetosis* extrahatur, *Asthmatici* ac *Nephritici Cepis* teneriorum plerisque adversis imbuantur, &c.

¶ z] *Cum porrò, &c.*) Et sicca & liquida, *Aquarum*, *Mixturarum*, *Tincturarum*, *Essentiarumve* forma: quid enim *Syrupalis* in Cephalicis, Cardiacis calefacientibus, Diaphoreticis in specie conferat, tantisper non videmus; minusque adhuc in Spleneticis, Uterinis ac Dysentericis.

¶ a] *Aut Mel purius vel pro lubitu, &c.*) Ceu paulò antè notavimus. Circa *Mel* verò, quod jam ante *Helmontium* (*Tract. Nutritio Infant.* pro *Essentia Roris cœlestis* habeotem) *Quercetanus in Pharm. l. 5. t. 10. Sacchara* prætulit; si sponte, secundùm *C. Cunradi* pridem *tr. 6. p. 2.* traditum, in Apicolis passim ignotum, Processum stillans (equidem speciosiùs) desuerit, curiosiores esse nollemus; vulgari, unica tamen, albicantioris præcipuè *Eliquatione* contenti, ob planam usquedum (licèt heterogenei quidpiam, non fortassè tam ex ipsa *Cera* atque *Propoli*, quam inviscatis utplurimùm *Apibus* earumque amarissimis excrementis arripuerit) innocentiam; & inter subsequas ejus *Adaptationes*, vix tum evitabilem conservatarum prius tenuiorum particularum *Dissipationem*; quas imò *Glauberus* ex adverso & quasi contrarius, ne ingrato illo melleo odore, etiam stillatitio *Cunradi* adhærente, *Hydromel Spirituumque ejus* inficeret, data opera *Recoctione* aliqua, tantisper laboribus effectuique innocua (pluries enim repetitas ipsorum tandem *Mel*, quod etiam *D. Zwelferus S. t. P. R.* hac in materia annotavit, perquàm exhaurire certum est) detraxit, *F. 3. c. 12. & in sequioribus.*

¶ b] *Quæ denique, &c.*] V. g. *Viola purp. Glycyrrhiza*, *Citrus*, *Scilla*, si cruda recipitur; quibus addi forsan possent etiam *Cydonia*, inque diffusissimos Apparatus, Substitutionis aut Variationis in Refectivis caussa, *Rubi Idæi Bacca*, *Fragaria*.

¶ c) *Condensatiora scilicet Colorem, &c.*) Ita parata in Vapotoso Balneo *Essentiarum Sala* modo [*Saccharata* quoque] *Extracta*, *Violarum* quidem, post debitam inspissationem pristini Caloris equidem minimum, si *caliculi* unà [nec pro destinatione Remedii inconsultò) relicti fuerint, nil, quod nos [secus ac laudatus modò *A. Sala f. 2. c. 3.*) observare forsan potuerimus, retinet. *Liquiritia* fat spissum ægrè reliquis postmodò permiscetur; paulo liquidius aut mollius situm plerumque contrahit. *Citri Succus* (præter *Alborem*, in *Mixturarum* variationibus interdum nonnullis quæsitum) per nimiam exalationem de *Acore* suo (uti *D. Zwelferus S. t. Ph. Reg.* & jam ante eum *Helmontius de Lithias. c. 7.* non impertinenter monuit, & parile mitificationis exemplum in ipsi *Liquiritia Succoque ejus Extractis* inter se collatis habemus] notabiliter remittit: nec inspissato *Cydoniorum Succo* pristina adeò ferè gratia inest; uti quidem (tædiosæ tamen asser-

---

Lactuca, *Eryngii Radix condita*, &c. effœta sunt; quia eorundem vis medicamentosa sub sui Ebullitione maximam partem evanuit, adeòque reverà effœta sunt: quòd si autem propriam *Muriam* iis velimus superaddere, ingratum hinc emerget Remedium amaricans; adeo, ut *Condita omnia* ex Praxi penitus *relegari queant*. Par ratio est *de Confectis*: In *Aqua Radices ebullita & emollita Sacchare* obducuntur & asservantur.

¶ 4.] *Syruporum*, *Rob*, *Mivarum*, *Mellium medicatorum*)

DE his moneo. *Formulas* eorum *Sacchare* infectas originem duxisse è *Schola* GALENI, nec in *Scriptis* HIPPOCRATIS, contenti *Decoctis* & *Pulverisatis*; tales reperibiles esse; dehinc ex *Schola* GALENI ad *Arabes* & *Mauritanos* derivasse, à quibus in immensum auctæ omnes *Veterum Compositiones Saccharata* prodieruot. Sicut ab his ad *Europæos* pervenerunt eædem, ita à RENODÆO, QUERCETANO & RONDELETIO iterum ingens earum copia accessit, adeò ut hinc tandem eo usque excreverit moles Compositionum Galenicarum, ut ferè nesciamus, quam eligamus. Cæterùm in specie huc *Syrupi* pertinent, eam in gratiam inventi, ut partim *Decocta* & *Succi Vegetabilium melliùs conservari*, partim specioso *Sacchari* titulo *gustui consuli* queat. Interim, quot Hominum sunt hodie, qui ferre nequeunt *dulcia Saccharata?* ut Hypochondriaci, Scorbutici, & Cachectici, & qui Morbis ex Cruditate acida laborant, horrent *Mellita* ceu flatulenta; non secus ac Mulieribus Saccharata nocent, utplurimùm Passionem hystericam hinc incurrentibus. Similiter in Febribus ardentibus, tam acutis, & malignis, quàm intermittentibus, ceu fermentescibilia nociva sunt. Et innuit HENRICUS *ab* HEER, ex hac causa Febricitantes divites præ Pauperibus citiùs interire. Imò rejicit PANAROLLUS *Syrupos saccharatos* in Morbis acutis consuetos, ceu peregrinum saporem contrahentes, & in Febricitantibus ad putrilaginem tendentes. Insuper cùm ex Chymia hodie longè concinniora habeamus, proin Syrupi pro Scopo aliqualis saltem *Misturarum edulcorationis*, & præterea non usurpantur, adeòque *pauci eorum sufficiunt*, e. g. *Syrupus de Succo Acetosæ*, *de Corticibus Aurantiorum*, *Rubo Idæo*, *de Citro seu Sennerti*, *Cydoniorum*, *Flor. Tunicæ*, *Nicotiana*, & *Violarum*: Hi satisfaciunt abundè. Cæteroquin *Decocta* & *Succi* longè meliùs in Pharmacia correcta asservari possunt, si nempe *Sulphuris Gas* imprægnentur; & hinc pro usu competenti cum *Sacchare* misceantur. Alias & pro scopo laxandi Infantes esse potest *Syrupus de Spina cervina*, seu *Domesticus*, & *Syrupus Rosarum solutivus*. Similiter ex *Mellibus* & *Oxymellibus* loco omnium prostare potest *Oxymel Simplex* & *Squilliticum*. Quòd si autem propter *Saporis* gratiam indigeamus *Syrupis*, tunc facile erit *Extracto* & *Tinctura* imprægnare extemporè *Saccharum*. Interim paucos excipit *Succos* AUTHOR *noster*, qui propter sui Coloris facilem deperditionem in *Syruporum* consistentiam redigi debent: ejus generis sunt *Succus Violarum* & *Florum Tunica*, qui sub sui inspissationem Colorem perdunt, & turpes redduntur: sicut & ipse *Succus Fragorum* & *Rubi Idæi* sub redactione in *Extractum* fermentari incipiunt. Unde hi cum *Sacchare* condiuntur in *Syrupos*: contrà reliqui Succi non debent syrupisari.

§. Ex

specie Consistentiam hinc requirere videntur etiam citra hujuscemodi lenocinia nihilo deteriora sint, ¶ d) nec conservatoria talium euchiresi penitus destituantur, uti nec æquivalentibus suis *Succedaneis* ; tanquam alias *Selectiis* huic nostro haut absolute necessaria.

§. XIV.

DE EXTRACTIS, ET MENSTRUIS.

¶ e) SIc, ¶ 5)quamvis *Extracta* quædam, è Simplicibus aliquot polychrestis, extractioni reverà subjectis, ¶ f) ac parùm inter adæquati *Menstrui* divaporationem vel abstractionem (oppido plerisque quidpiam subtrahentem) depermotentur, obstare profectò serii nil deprehendimus, minusque adhuc peculiarem *Ruborum Fragorumve* pro intentione nostra necessitatem.

asservationis diffusiorisque dispensationis) *Vino*, vel ad tertias tantùm evaporatæ *Remanentia* ; gratiori quidem, at (*sine Sacchar*o quoque) facilè (cum induto aliquo *Amarore*) fermentanti. *Scilla cruda* porrò, nobis ramdiu innoxia, in *Aceto simplici* (cùm *destillatum acrius* modificante corpulentia destituatur) tandem mucilaginescit: & si *Fractuum* haud acidulorum *Succi* complacuerint, liquidiores similiter etiam sulphurati, tandem non sine Saporis immutatione aliqua fermentant; per se verò corpulentioris cujusdam *Rob* instar condensati, v. g. *Fragorum*, *Mori*, *Cerasorum nigrorum* situm vix effugiunt.

¶ d) *Nec conservatoria talium*, *&c.*] Nam in privata confirmatiorique Praxi *Color* primò plerumque tanti non est: nec per *Fermentationem* mutatus aliquantùm *Succi Cydoniorum* [ad tertias exhalati, & pro lubitu *Sacchari* quoque particula conditi] *Sapor* destinationi ejus officit, eatemporè insuper compendiosiusque in singulis *Dosibus* per supradictum *Syrupum* immutandus. *Ad præcavendum verò Situm*, servandam tamen intereà reliquorum Subdulcium aut Acidulorum fluiditatem, post peractam ad quartæ partis remanentiam largioremve Evaporationem, vel *Sacchari* saltem (at alia cum ratione) Additio (dum *Acidulatio per Vitrioli Salisve Spiritum* omnibus Subjectis Affectibusque haud semper convenit, & nonnullorum consistentiam denuò disturbat ; *Sulphuratio* verò *quasi Helmontiana*, cum Odoris adversitate quadam, expectationem hîc interdum destituit) tantisper sufficit: longè scilicet quàm in usitata ista Syruporum diffluentia, parcior, & ut *Mellago* tantùm aliqua seu Syrupalis consistentia (*A Sala*, *Saccharum* tamen in *Saccharol. p. 2. s. 14.* ferè nimis accidentia imitatione quadam) exeat: sicque *Fermentatio* etiam, cæteris interea (ratione repositionis, &c.) paribus, in condecorioribus ejus generis *Succis* impeditur: quemadmodùm & *Aceti scillitici* suprà noti corruptio, si vel dimidium saltem inibi dissolvatur. Acidi *Berberum*, *Ribium*, *Cerasorum*, &c. *Succi* ad tertias vel quartæ partis remanentiam exhalati alias per se, & citra hujuscemodi Conditura durant. Plura enim in ejuscemodi *Epicerasticorum*, *Incidentium*, ac *Roborantium temperatorum* genere, parabiliora quoque, suppetunt, quæ pro regionum tempestatumque ratione deficienti uni substituantur: v. g. tot *Arteriaca* è *Papavere utroque*, *Passulis*, *Tragacantha*, *Seminibus mucilaginosis*, vel (in *Emulsiones*) *oleaginosis*, *Malvaceis* &c. *E Brechicis Ammoniacala utraque*, *Arum*, *Nasturcina* cum affinibus, *Ireata*, *Hedera terrestris* &c. *Liquiritia* vili pretio è media Germania ubique habetur: *Cydonia* similiter ad Septentrionaliora usque ; aut sicubi defuerint, quia cum aliis nonnullis *Acidis*, hique inter se soli vel accessoriis magis accommodati, vel exasperati, invicem

¶ e) *Sic*, *quamvis Extracta quædam*, *&c.*

DE hisce primus egit distinctiùs ingenueque *A. Sala Anatomia Essentiarum veg. s. 2. c. 5. & s. 3. c. 3.* Cùm olim indifferenter tantùm non omnia huc (sive intereà *Vegetabilium*) traherentur, plane *Volatilia*, *Aquosiora*, *Mucilaginosiora*, *Farinacea*, *Fructus* ac *Semina* illa pinguia, culinariæ, nec singularius aliquid revera præstantea, *vescorum Animalium partes*, *Lapilli*, *Testa*, aliaque *Marina* (in *Speciebus aromaticis* diversimodè, *Anodynis Purgantibusque Extractis* destinatis, plùs minùs contenta), ac *Mineralia* ad *Martem* usque ejusque *Solutiones*. Ceu vel in *Quercetano* saltem, toto *Phar. dog. restituta c. 25.* exempla habentur plurima ; nec superioribus annis in *Mynsichtio*, *P. J. Fabro* aliisque desunt. Nec tamen proin nonnullorum inconvenientium è *Destillationis per Vesicam* collatione indifferenter æstimaverimus; siquidem ut oppidò satis valida est (*D. Zwelfero* quoque *Phar. Reg. cl. 15.* monente) *Vaporosi Balnei* actio; reipsa tamen per immediatam illam *Coctionem* magis exhauriri ac separari immersa *Simplicia* videntur: indeque *Caryophylli*, *Cinamomum*, *Flores Tunica*, &c. quæ prædicta, etiam remissior *Destillatio* effœta relinquit, de suo quidpiam *Vaporoso Balneo* impertiunt.

¶ f) *Ac parùm inter adæquati*, *&c.*) Tædiosiorem intereà, alienoque sæpè Sapore *Vini Spiritum*, indeque *Extractum* etiam subsequum ex parte inficientem, nonnulla insuper ita debilitatem ; ut nisi carissimus tunc fuerit, immorari istius collectioni nollemus. Idque non solùm, cum naturæ *Simplicis* inconvenientius fuerit *Menstruum*, indeque v. g. *Croci*, *Absinthii*, *Rhabarbari*, *Sena* similiumve cum *Vini Spiritu* parata *Extracta*, aliquantò magis debilitari partim *Sala l. c. s. 3. c. 3. & 4.* monuit, partim *Experientia* (utut *Purgantium* horum major hinc *Correctio* aut *Subtilisatio* hodieque prætendatur) ostendit. Verùm etiam, cùm adæquatius adhibitum est Menstruum, ceu collectæ inter Evaporationem humiditatis Sapor Odorque, ac tandem ipsum Coagulum, etiam in *Fixioribus* quamplurimis, *Vulnerariis*, *Adstringentibus*, &c. *D. Zwelfero* hinc restitutioni per *Oleum proprium*, difficillimè quoque per *M. B.* prius conquisitum, *Append. p. 17.* haud ita subjectis, (si parili ratione *liquidis* adhuc talium *Infusis* gustando odorandoque conferatur) quidpiam hic (non tamen rejiculis adeò *Extractis*) decessisse testatur. Indeque, præter magis sic expansum *Medicamen*, fortassis insuper est, quòd ejus generis *Infusa* aliquid validius sæpè præ *Extractis* suis, pro *Ingredientium* tamen ratione operentur.

¶ 5.) *Extracta.*)

IN *Extractis* consideratur *Crasis Medicamentosa* & *Concreti simplex*, seu separata à reliqua substantia Corporis concreti, qua anteà, tanquam Nucleus a reliquo Corpore ceu Cortice, involuta erat ; sic e. g. si *Cinnamomum* destillatur, *Oleum* ejus in se continet Crasin totius Concreti, adeò, ut separato hoc Oleo, Cortex omni medicamentosa virtute sit exhaustus: similiter, quando ex eodem *Cinnamomo* cum *Spiritu Vini* elicitur ista *Resina*, quæ aliàs sub Destillatione sub forma *Olei* prodit, tunc *Spiritus Vini* hinc rubicundus factus *Tinctura* vocatur: quòd si per *Spiritus Vini* aliqualem abstractionem ad consistentiam melliformem inspissetur, vocatur *Extractum*: imò, si ejusmodi *Tinctura* & *Essentia* ex Concretis pluribus simul eliciuntur, nominari solent *Elixir*.

Jam verò in *Extractis* bis *ritè parandis duo consideranda*:
1. *Substantia extrahenda*.
2. *Medium Extractionis*.

Substantia extrahenda est *Vis* Concreti medicamentosa, seu *Crasis* tota pariter, & nativa, h. e. quæ nullam à *Menstruo* vel etiam ab Igne alterationem passa sit. *Medium* autem *Extractionis* seu Separationis, cujus beneficio Crasis Subjecti elicitur, aliàs vocatur *Menstruum*, cujus etymi natura est ex Philosophia sublimiore: scilicet Veteres sub elaboratione *Elixiris Magni* seu *Alkahest duo Subjecta* & *Operationes* habuerunt, inter quæ *Agens fuit Sulphur* quoddam *Solare*, & *Patiens Liquor Mercurialis*, qui solvit Sulphur istud ; ita, ut Liquor hinc fixatus in Elixir transeat. Jam verò Sulphur istud Solare nomine *Maris*, Liquorem verò solventem Mercurialem nomine *Fœminæ* denominarunt, cujus hæc fuit ratio: Nempe dixerunt ; quod quemadmodùm in Generatione Animali requireretur congressus Maris & Fœminæ; ita quoque hoc in negotio Sulphur masculinum cum Semine fœminino esset conjungendum ; & sicut Mas suum Semen conferret, ita Fœmina suum Menstruum, quod hìc esset Liquor ille Mercurialis, adeòque ex hac analogia Liquorem illum Mercurialem vocarunt *Menstruum*, cujus usus est, ut solvat, & Color inde nascatur, *Caput Corvi* dictus ; atque sic factum, ut Vox illa *Menstrui* ad *omnia Solventia* fuerit adaptata per abusum: Conf. BECHERUS *in Oedipo Chym. pag. 132.*

Cæterùm in *Menstruo* maximum latet negotium *Extractionis*, cùm illud esse debeat appropriatum Crasi extrahendæ, secus enim fallit negotium, h. e. particulis suis minimis subintrare debet Menstruum particulas Concreti, easdem penetrando, hinc Crasin Medicamentorum separare, ac in poros suos recipere: adeò ergò requiritur, ut Menstruum sit simile rei extrahendæ: sic enim, quia vis *Jalappa* consistit in substantia oleosa resinosa, propterea pro hac extrahen-

¶ g) deperdentibus in *Vaporoso Balneo* confecta, locum sibi meritò hic vendicent, ¶ h) præsertim (quæ *liquida* sunt, idque aliàs ferunt, ¶ i) etiamsi *semiresinosa* & cum *Vini Spiritu* extracta fuerint) circa exhalationis finem (pro faciliori dilutione, impediendove situ, exsiccatione, vel condensatione nimia) plùs vel minùs, ¶ l) secundum Recentiorum inventum *saccharata* (plùs scilicet *Arteriaca*, confortantia odorata quandam mucilaginosiora, aliave de causa situm facilius, citra hujuscemodi conditturam concipientia, &c.); Cui bono tamen hinc *reliquorum eolore, è residuis symbolizantibus, æquipollentibus aut debilioribus nonnunquam, vel in effœtis* (saltem pro more, & de Catalogo vel Repositoriis desint) licèt *legitimo* cæteroquin *Processu* congesta? ¶ m) Et quidni magis hinc expungantur, quæ majori adhuc numero è *Simplicibus Extractioni planè non subjectis*: ¶ n) *viresve suas inibi disperdentibus adhucdum* nonnullibi proponuntur? quæve numerosiùa adhuc, propter inconvenientiorem procedendi modum *effœta, languidiora, aliena vel inversa deprehenduntur*: ¶ o) quæ scilicet nimiis *Clarificationibus*, aut longioribus *Digestionibus* debilitamus potiùs, quàm exaltamus; aut concepta tunc

¶ g) *Deperdentibus in Vaporoso, &c.*) *Vulgari* saltem, si *Galeatum* olim (*D. Brendelio* adhuc *Chym. c.* 3. commentum, tardissimum tamen, & *Coriandri Semen* aliquando nobis semet Empyreumate inficiens) displicuerit, aut recentiori imitatione *D. Zwelferi Clausum* præsentinsque desoerit. *Patina*, uti notum, purè *stannea*, vel pro acrioribus etiam *vitrea*, ceu satis commodè è Recipientium vitrorum diffissorum fundis babentur seu exscinduntur. *Evaporatione* (si Carbonum Laborumque compendium quandoque placeat) hyemali tempore super *Fornaca* in Hypocaustis (paulò amplioribus vel altioribus) *Vesicam aquariam*, æquè celeriter ac innoxiè (ut de *Opii Extracto* plùs vice simplicis fecimus) instituenda.

¶ h) *Præsertim quæ liquida forma danda sunt, &c.*) Uti circa *Syrupos* notata *Spissamenta Arteriaca*, *Refectiva* &c. V. g. modo dicta aliaque *Pectoralia*, *Epicerastica*, *saccalenta Acida & Acidula*, *Valarraria*, *moderatè Adstringentia*, *Diuretica* acceptiora quædam &c. Nam, ut *Syrupis* olim, nemo forsan nunc amara illa, aliterve adversa, *Absinthiaca* quasi, vel *Opiatici* saporis plurima ampliùs ita condierit, vel hinc è *Tincturarum*, *Pilularum*, similive competenti forma excluserit.

¶ i) *Etiamsi vel semiresinosa &c.*) Siquidem & hæc *Gummosis* vel *Mucilaginosis* pariter sociata, v. g. *Ligni aloes* (quamvis *D. Zwelferus Præfatione Cl.* 7. *Ph. Reg.* diversum referat) *Acori*, *Hyperici*, item *Consolidæ maj.* *Althææ* &c. *Saccharum* amplectuntur; licèt plerumque minùs inde diaphana, purpureis tamen (v. g. *Ess. Papav. errat. Succi Liquiritiæ &c.*) haud difficulter obnubenda; ut laudatissimi *A Sala Percolatione* (*c.* 4. *s.* 2. *de Polychresto Hyperico*) vel spirituosioris Liquoris nonnunquam minùs convenienti *Additione*, haud adeò hic opus sit. De cætero istius generis simul *Semiresinosa*, jampridem & prædecessorum exemplo, citra laudatissimi *D. Zwelferi* particulatim inibi dispensatarum *Resinarum* (intimiorem equidem, vix tamen undiquaque perfectam) *Separationem*, in *Vini Spiritu Solutionem*, vel cum *Amygdalis* aut *Melonum Semine* (quorum etiam rancorem subsequum *D. D. Schrokius Cl.* 7. *p.* 117. opposuit) *Subactionem*, ac reiteratam (quæ denuò nihilominùs inæqualior oriri poterit) *Conjunctionem*, (simultanea tantùm ac continuatiori, circa exhalationis finem permistione, vel *Pilularum Cordialium*, *Anodynarum*, ac *Stomachalium* ejusdem imitatione, contenti) securè nihilominùs & citra inæqualis hinc operationis perceptionem, etiam in *Purgantibus* (*Agarico*, *Mechoacanna*, *Turpetho*, *Gutta Chambodia* &c.) adhibuimus.

¶ l) *Secundùm Recentiorum &c.*) Præcipuè *A. Sala* jam lucta *Saccharol. s.* 2. *c.* 14. *Potestique l.* 3. *c.* 6. posteà commendatione *Papaverina*, *Rosacea*, *Violacea*, quæque è *Liquiritia*, *Consolidis* (si alluberit), *Satyrio* &c. superiùs sæpiùs allegatis habentur.

¶ m) *Et quidni magis hinc expungantur, &c.*) Ceu ipsa talium *Simplicia* inter superflua, in principio ex parte recensuimus: exemploque esse possent, alibi fortè, *Carlinæ*, *Angelicæ*, *Enulæ*, *Zedoariæ*, *Pimpinellæ*, *Imperatoriæ*, *Levistici*, *Dictamni albi*; alibi *Fumariæ*, *Linguæ Cervinæ*, *Polypodii*, *Filicis*, *Ceterach*, *Cuscutæ* reliquorumq; (quivis in genere minorum adhuc gentium) *Simplicium Extracta*. Et fallimur, an (si Experientiam specialemve Necessitatem conscrimus) singularitatis tantùm sunt quæ (ni accessoria quid nonnullis conferant) è *Bubulo Vitulinoque Hepate*, ac (*Vulpino* quoque diaerimus) *Pulmone Bovis*, *Splene*, *Matrice Leporis*, *Secundina Mulieris*, *Alcis Ungulis*, *Humanis Brutorumve Craniis* (gelatiniformia ferè), ipsoque *Marte*, sub longè latiori vocis significatione, pro Seculi tunc more huc relato, *Tinctarisque* forsan (cùm *Magisterium Martis aperitivum Mynsichti Armam. s.* 1. nihilominùs iterum dilui debeat, *Vitriolum* verò *Martis factit. D. D. Sennerti*, *L.* 3. *Prax. c.* 5. *de Affect. Hypochond.* imitatione, *Hellebori Extracto* facilè certiorique proportione permisceri eodem successu queat) parantur aut proponuntur.

¶ n) *Viresque suas inibi disperdentibus, &c.*) E *Pipere*, *Cochlearia* (cùm vegetior procnloratione viriditas, aliter aut aliunde, certiùs habentur) *Liliis convall.* *Mentha*, *Melissa*, &c. herbosum saltem, amaricans, aut remississimum magma (cujus intuitu, exemplorumque per singula persecutione, talia quoque teneriorum aliorum, nec tamen plenariè adeò volatiliorum, *Croci*, *Rosarum*, *Caryophyllorum hortensium* &c. *Extractis A. Sala l. c.* interposuisse videntur) præbentibus.

¶ o (*Quæ scilicet nimiis Clarificationibus*,) *&c.* Utrisque *Poterio* quoque *Phar. Spagyr. s.* 4. *l.* 1. ac *P. J. Fabro in Myrothecii p.* 1. frequentatissimis: at ab ingenuo *Sala s.* 2. *Essent. c.* 1. 4 *& s.* 3. *c.* 4. *Hydrelæolog. s.* 1. *c.* 5. haud sine ratione forsan im-

---

henda requiritur *Spiritus Vini*, qui similiter est Oleum resolutum: contrà cum *Aqua* res non procedit, cùm hæc sit inepta, nec possit penetrare Corpora oleosa; atque par est ratio in omnibus Solutionibus. Jam porrò *Similitudo illa mutua* consistit proximè in particularum Menstrui & Solvendi convenientia, ita, ut se invicem potuerit liquefacere: sicut remotè in densitate texturæ materialis, quæ intercedit Menstruum, & Rem extrahendam, etenim & similes particulas & particularum similem actionem probat hoc, quòd *Oleum* per *Spiritum Vini*, *Sulphur* optimè per *Olea*, contrà *Mucilagines* per *Aquosa* solvantur. Insuper contingit, ut *unum Subjectum* pro diversitate particularum *diversa requirat Menstrua*; sic enim *Lignum Sassafras* & *Guajacum duplicia Menstrua* poscit pro duplicitate suæ substantiæ; resinosa nempe *Spiritum Vini*, gummosa verò *Decoctum* cum *Aqua simplici*; cùm ambæ hæ substantiæ sint distinctæ naturæ. Smilem locum etiam invenit in *Colocynthide*, de qua conf. ZWELFFERUS *Ph. Reg. p.* 75.

Præterea in *Menstruis* consideranda est *debita Quantitas*, quæ sufficiat Extractioni, & *Qualitas*, quæ debeat extrahere: quibus adde, ut *Menstruum* debito modo *ab Extracto separetur*. *Vegetabilium Extracta* sunt mucilaginosa, sive gummea, sive resinosa, quorum illa *aqueo*, hæc *spirituoso* eliciuntur *Menstruo*. *Animalium* verò non dantur propriè dictæ sed saltem *Gelatina* cum *Aqua* extrahendæ, suntque hæ instar *Essentiarum ex Animalibus*. Decoquuntur nempe in *Aqua*, & reponuntur ad congelascendum. Tandem in *Mineralibus*, cùm se ut plurimùm gratia Coloris commendent, propterea *Tincturæ* nomine hæc venire solent.

Vegetabilium Extracta pauca sufficiunt: nempe ex omnibus *Extractum Absinthii*, *Centaurii minoris*, *Cardui benedicti Lignorum*, &c. Vel instar omnium *Extractum ex quibusdam compositum*; quibus annumerandum est *Extractum Opii*, vel *Laudanum opiatum*, ac tandem *Extractum* quoddam *Compositum purgans*. Cæterùm considerandum probè est, ne *Extracta* sub Menstrui abstractione *substantia subtiliore* nimis priventur: ideoque non benè *volatilia* extrahi possunt, quæ potiùs sub *Tinctura* seu *Essentia* titulo retineri debent, præsertim si in liquida forma ea dispensare animus sit; hinc pro *Extractis* sint *Subjecta fixiora*. Porrò *Extractis* his *addendum est Saccharum*, si ea Scopo arteriaco inservire debeant; *sine* tamen *Sacchara* etiam reponi possunt, si loco *Spiritus Vini simplicis Spiritus Vini tartarisatus*, vel *Tinctura Tartari* sumatur, qua ipsa *Essentia resinosa* elici debent: sic nempe commodè in forma liquida dispensari & omnibus admisceri poterunt, quod sine *Salis Tartari* commercio aliàs fieri nequit. Porrò contingit interdum, ut *Compositis Extractis* commisceantur quædam, quæ tamen *Extractis* ubi nihil communicant. Tale est *Extractum Calybis Schræderi*, *Limatura Martis* cum *Spiritu Vini* extrahitur; cùm tamen si, vel Tonna integra *Spiritus Vini* per annum *Chalybi* infusa permittatur, nihil hæc illi communicatura sit. Par ratio valet, quando *Perlarum*, *Corallorum*, &c. *Magisteria* pro *Extractione* adduntur *Elixiriis*. Sic in *Extractis Purgantibus* miscentur etiam *Purgantia Simplicium*, quæ diversa requirunt *Menstrua*. Pertinet huc *Extractum Theriacale*, in quo *Spiritus Vini*, propter Ingredientium nimiam copiam, ne dimidiam quidem partem extrahit,

Re-

(tunc, vel inter protractiorem evaporationem incompetenti *Fermentatione*, enormiter hinc alterari, vel penitus, pervetti finimus: ¶ p) quæ nimiis ¶ 6.) reperitisque *Menstrui* affusionibus (*dum unica simultanea Infusio in octuplo vel decuplo Liquoris sufficit*) obruimus, & hinc præter rem modò notatis incommodis exponimus: ¶ q) quæ ¶ 7.) ex *Aquarum* extremè *destillatarum* reliquiis admodùm jam infractis colligimus; ¶ r) vel vulgatissimo modo e magna Seplasiariorum trulla (igne violento) profecta toleramus: ¶ s) quæ diversimodo Menstruorum reatui inconsideratiùs, hodieque nonnunquam subjicimus: ¶ t) ut dum *Resinosa Aquosis*, & vice versa *Aquosum* saltem requirentia *Aqua simplici* infusa, tantùm debilitantur, alterantur, aut incassum tentantur: ¶ v) dum *Destillatis Officinalibus* (in suo genere sufficientissima) neglecta; ¶ x) *Destillatis Officinalibus*, ¶ ✠) vel *Sero destillato* precium solummodò, & labores nequicquam intenduntur, dum improbatis: dum multæ simul, æquè efficaces præsertim lenientes, item resinosæ, tartareæ, similesque finiores particulæ subtrahuntur, vinosi vel mucilaginosiores *Succi* quidam, v. g. *Fragorum*, *Mororum*, &c. *Infusa Lysimachia spicata* absorpto *Albuminis* tantillo sæpè turbidiores redduntur; *Castorinum*, in *Essentia* ejus, odor aut imminuitur: aut putido quopiam deturpatur, &c. Non tam ob copiosiorem Liquorem, Calorem remissiorem &c. equidem declinabilia (indeque *Sala l. c.* plures pro evaporatione Parellas recipit); quàm ipsam Liquorum eo declinantium, Epicerasticorum, Vinosorum &c. naturam: antequam tales debitam consistentiam (nam fluidorum *Saccharoque* conditorum *Succorum* aliam esse rationem tolerabilioremque mutationem, superiùs *Titulo de Syrupis* notavimus) nanciscantur, *Acerbo* vel *Acido*, destinationi *Simplicis* incompetente oborto (cum effectu perquam acciso) *Sapore*; præsertim in subdulcibus mucilaginosioribusque nonnullis; uti nobis circa *Sena Infusum Sambucique Succum* aliquando accidit.

¶ p) *Quæ nimiis repetitisque Menstrui affusionibus, &c.*) Quod ipsis *Zuvelferianis* quibusdam *Extractionibus* eorumque in *Agarico*, *Jalapia* &c. *Paradigmatibus* impingere fortassè posset quispiam. Cæterùm à primis manualis operæ exercitiis, hac in materia ad Planum *A. Sala* ductum institutis, post plures usquedum variationes, productorumque ponderationes, familiarem ipsi *Proportionem* planè adæquatam & sufficientissimam esse deprehendimus, pro *Radicibus* scilicet *Lignis*, &c. præcipuè compactioribus, octuplum; levioribus, spongiosioribus, mucilaginosioribus, ac *Herbis* plerisque concisis decuplum; *Floribus*, præsertim tenerioribus, levioribus, mucilaginosioribus, v. g. *Violis purp. Papaveris errat.* &c. à decuplo usque ad duodecuplum *Succis inspissatis*, *Resinis* ac *Gummi resinis* plerumque sextuplum, aut paulò plus. Ita *recentibus*, ni sponte succulenti quidam *Flores* (ut *Borraginis*) diffluant, *Fructusve* acidi aut vinosi copiam per se præstent, facilè, similiter tamen cum aliqua latitudique sufficerint, *Floribus* quidem anaticum pondus: ut & *Herbis* medio modo hic se habentibus, *Plantagini* scilicet *Cichorio*, &c. *Succo* enim abundantioribus, *Fumaria*; *Acetosa*, *Carduobened.* &c. (cùm accedente calore externo promptè in pauco humido concidant, immediata verò talium expressio sit tædiosior) tantùm hoc longè foret exsuperantius; *Siccioribus* autem *Veronica*, *Centaureo min.* *Hepatica nob.* (pro germinationis tamen & maturationis ratione) dimidium insuper aut duplum oppidò magis necessarium; præsertim levioribus mucilaginosioribusve, v. g. *Pulmonaria utrique*, &c. Sicque in *Radicibus* etiam *Liquiritia*, *Cichorii*, *Scorzonera* (semisiccæ enim *Sala f. 2. c. 13.* equidem addit pluscolum) *Tormentilla* &c. ulteriùs & prout natura exsuccæ fuerint, ulteriùs & ad triplum usque ascendendo: ceu *Recentium* & *Arefactorum* (debitè asservatorum) inter se collatorum *Proportia* (dum v. g. è *Liquiritia Bambergensis recentis* libris quatuor, *sicca* vix ultra unam, è *Florum Violarum purp. recentius collectarum* libris sex post ablatos petiolos & exsiccationem, parum supra unam similiter, & sic de aliis consequenter habentur) talia ampliùs determinaverit.

¶ q) *Quæ ex Aquarum, &c.*) Inducta jamolim, *Sala* tamen tum quoque (*S. 1. Hydrel. c. 5.*) improbata Consuetudine; etiam ad *Compositas*, postmodùm verò (inconvenientiam advertentibus) ad earum (*Cephalicarum* scilicet, *Cordialium*, *Alexipharmacarum*, *Aperitivarum*, *Hystericarum*, &c.) saltem *Species*, perquàm nihilominùs inde plerumque exhaustas extensa. ut ordinis tantùm exemplique causa, tale quid è *Liliis convall.* meritissimus quoque *D. D. Rolfincius* adjecisse videatur.

¶ r) *Vel vulgatissimo modo, &c.*) Sic inter studiorum decursum, plùs vice simplici in vestibulo jam, ejus generis quid confici *Odore* priùs percipimus, quàm ipsi *Furno Anemio*, similive Carbonum Conceptaculo appropinquaremus. Unde nec *Vesica A. Sala Ess. S. c.* Stanno intus hunc in finem obductæ temerè confiderimus: incrustatione scilicet pluries variabili, & per *Saturninum* sæpè, tandem ad *Venerem* contagium ducente.

¶ s) *Quæ diversimodo, &c.* Ceu in *Quercetanicis* passim olim factum est, & in *Poterio* quoque, *l. c. Schrodero l. 2. c. 57.* aliisque postmodò unum alterumve Exemplum inveniri posset. Ipse *D. Zuvelferus*, qui tamen *Extractum Querc. Phlegmagogum* resinosa *Turbith Agaricique* parte, ob *Cinamomi* (haud dubio intereà pro Officinarum more, spirituosiorem) *Aquam* adbibitam destitui in *Animadv.* asserit non ea solùm, sed plura insuper ejus generis, etiam *Aqua simplici*, *Succisque* (aliàs saturatioribus) pro *Pilularum Panchymagogarum*, *Pestilentialium*, *Spleneticarum* constituendis *Massis* in *Pharm. Reg.* subjicit: speciosiori ferè (dum *Rob* cujusdam, v. g *Juniperi*, ni corpulentia sua *Aqua simplici* transacti, alia est ratio) nec *Experientia* adeò destituto *A Sala Schroderique l. c.* modo, qui (licèt *communis* quoque *Vini Spiritus* gummosas etiam particulas haud parcè simul extrahat) pro faciliori tamen certiorive utriusque obtentione, hunc diversa interim *Proportione* cum *Aqua simplici* vel (pro more tum quorundam) *destillata* miscent, spirituosam quasi aliquam, *generosiorique Vino* (ut in *Mastichinis Zuv. Pilulis*) parem, sat nacti.

¶ t) *Ut dum Resinosa Aquosis, &c.*) Quemadmodùm superiùs (pro potiori saltem) *Absinthium*, *Crocum*, &c. è *Sala*, item *Rhabarbari* atque *Sena Debilitationem* retulimus; etiam cùm prima horum cum *Aqua simplici* confecta *Extractio Spiritu Vini* denuò, labore Drasticis, pro majori crassiorum seu (*Phar. Reg. tit. de Helleb.*) vehementiorum particularum separatione convenientiore, extrahitur. *Aloen* ita tractatam, longè diffusiori pondere (dum prætensa vis confortatrix aliunde commodiùs peti poterit) dandam, in gummosa verò sui parte, exigua quoque, adeò præsentem, esse nemo non novit. Non quòd cum *Beguini Commentatore*) *c. 9.*) *Spiritum Vini* penitus à *Purgantibus*, excepto *Scammonio* & (aquosiori tamen) *Colocynthide* adhucdum exesse velimus. Saltem & v. g. præter superiùs jam recensita, *Calendula* quoque, *Melissa*, *Mentha*, *Scordium*, *Ruta*, &c. in ipsius etiam laboriosissimi *D. Zuvelferi* binis illis *Abstractionibus*, & pro constituendis *Pilularibus Massis Detractionibus*, *Ph. cl. 6. atque 7.*) inconvenientior fortè curiosiori posset videri.

¶ u) *Dum Aqua simplici, &c.*) Pura quavis (siquidem & *tophacea* nonnullarum *materia* sub ipsa hic fervefactione digestioneque secedit: rigidior verò *montanarum*, &c. vel aliquali asservatione pro lubitu infringi, & ad copiosiorem *Extractionem* disponi poterit) non *Pluvia* solum, aut *Martia*, *Majali*, *Tonitruali*, ex alio capite hic quoque nimiùm aliquibus prælata.

¶ a) *Destillatis Officinalibus, &c.*) *Sala* quidem etiam (post *Quercetanum*, proprias præcipuè amplectentem) tum temporis, exemplo *Rhabarbari f. 4. c. 2.* adsumptia; ut circa *D. Zuvelferi* mentem, *Præfatione Classis 7.* inque *Rhabarbari* ac *Sena Extractis* eas admittentis, in *Marocostinis* tamen *D. D. Mindereri*, ac alibi rejicientis, hæsitare posset quispiam. Sapidiores intereà ac graviori Oleositate imbutæ equidem relinquunt aliquid (vel *Rosularum Manus Christi cum Aqua Rosarum aut Cinamomi* exemplo) respectivè tamen carius id est, & atomoides.

¶ ✠) *Vel Sero destillato, &c.*) Vel *Lacte* etiam. Talia verò, Acido suo Incisorio per quàm privata, moris similiter aut ordinis saltem gratia, *D. D. Brendelium* quoque, Virum suo tempore haud adeò innaccuratum *c. 4. Chym. in Art. Form. rad.* inseruisse, non immeritò suspicamur.

¶ 6.) *Repetitis.* (Vanus labor, est quando *Essentia* multoties *cohobantur*. Hinc AUTHOR consultum putat, una vice q. s. *Menstrui* Rei extrahendæ affundere unde Erratum hac in parte videb. ZWELFFERI *in Pharm. Reg.* ubi pro *Essentia Castorei* paranda toties hic affondendum jubet *Menstruum*; cùm tamen negotium in instanti possit peragi.

¶ 7.) *Ex Aquarum extremè destillatarum.*) Sic vanus est labor, quando quidam *Aquas* ex *Aromatibus compositas*, aliquoties eas cohobando, cum *Vino* destillant, ac ita *Aquas Vitæ* acquirunt; dehinc *Remanentia* affundere jubent *Spiritum Vini*; Ineptiæ: hæc enim Remanentia maximam partem viribus suis exhausta est, quia Sulphur Concretorum volatile unà per Alembicum ascendit.

Tar-

¶ y) dum Vinum seu (graveolem) secum *Vini Spiritus* simpliciter & præcisè exigitur, aut interdum præter necessitatem alcoolisatur, ¶ z) satisfacient (parabiliori alicubi) *frumentacei* quovis aut *hydromelino*, etiam pro quamplurimis Extractionibus, non vel haud adeo rectificato: dum *Saccarum expressorum* Magmate (extemporè sæpè proportionalius adjiciendo) quæsitum sic *Extractum* potius obruitur; calcosa *seri* parte pervertitur; aut *Vini*, innoxio quidem, at in plerisque supervacuo ¶ 8.) *Tartaro* aggravatur: dum ¶ 9. *Aceti simplicis*, vel etiam operosiùs *destillati* tod utibus particulis teneriora quamplurima (ut istas vegetiora quædam tollerent) penè corrumpuntur; aut incassum (ni singularis inde expectetur determinatio) prioris *Tartareo Sedimento* combinantur: dum ¶ 10.) singularissimis hodieque *Liquoribus* (quando curiosorum quisvis sibi nunc peculiare *Alcahest*, aut *secretum* aliquod, insipidum vel *Universale Menstruum* parat aut fingit) vexantur magis quam extrahuntur, expectatione plerumque inferius quidpiam postmodùm relinquentia, &c.

Atque utinam, qui tot sincerationibus nil nisi apertam veritatem profitentur, quique tot obtestationibus alios (proximi saltem æquè cogitantes) invitant, vel tot exprobrationibus æternarumque pœnarum comminationibus huc compellunt, tandem cùm ad rem & seriam expectorationem ventum est, scapham scapham dicerent: nec nisi ¶ 1.) Ænigmata Sibyllarum foliis obscuriora loquerentur, Secreta secretis servanda, nec Perlas porcis projiciendas prætendentes. Quasi verò quivis nostrum, pro ejuscemodi Eleusinorum evolutione, semet pomœriis suis per aliquot annorum lustra includere queat! nihilo hinc feliciori Republica, sub parili, (postquam *Adeptus* aliquid fuerit adeptus) silentio plusquam Pythagoreo. Negare non possumus, plures equidem hoc seculo apparuisse *Elias*, promissis graves veræ *Universalis Medicinæ Menstruique* possessoras fidelesque doctores; qui non unum solùm, sed aliquot etiam in numerato quasi habebant promittebantque *Universalia*, *Alcahestina*, ¶ 2.) *Mercurios Philosophicos*, *Sala mirabilia* & quid non? Verùm postquam (infeliciores forsan nos) permulta cir-

¶ y) *Dum Vinum, &c.*) *Vini* quidem tantis (etiam ad *Maritima*) è *Gallico Hispanico*, &c. ibi præ nostris *Rhenanis Franconicisque* equidem parabilioribus, & eo ultra quartam sæpè partem (de qua allegatus modo *D. Brendelius l. c. p.* 47. & ante eum *A. Sala* quoque *Hydrelaol. f.* 4. *c.* 7. videatur) affluentioribus, impensis tamen declinandis collectus. *Vinum* verò, utut in modò dictis Locis, benevolentioribus annis, oppidò parabilior, & octavam earum partem sæpè superans aut exæquans, nihilominùs tamen adulterinus, sæpe interaniatis (uti scimus) etiam *Cerevisiarius Tincturis* porrò, *Essentiis* atque *Extractis*, post rectificationem quoque, ingrati quid affricans: item super tantillum saltem, quo vinosi quid spiret (cùm nihilominùs tantùm frumentaceus sit) abstractis; aut è superioribus versus nos Regionibus pro purè *Rhenano* Inferioribus divenditus. De cætero *Abstractivium medicatum*, *Zwelferus* etiam, pro *Extracto Gummi Gutta*, sive *Juniperi Spiritum* (ceu diu ante *Sala* proprium *S.* 2. *Essent. c. de Hyperico*) recepit, forsitan non sine aliqua quorundam circa *Animadversiones* hic hæsitatione: præcipuè cùm passim & super *Extractum Diapœnia Mud.* totum hoc in auras abire monuerit: æquè ac *Cinnamomii Aquam* in *Extracto Helagigo A.* cujus tamen parem 10 *P. R. Cl.* 7. dispersionem *D. D. Schrokius* ei postmodùm opposuit: eoque quæ de *Aquis destillatis simplicibus* paulò ante diximus, referri possent. Ab omni tamen Phlegmate neutiquam hinc, licèt Lintea quoque seu Stuppam, dispersis tum simul restantibus aquosis particulis, combutar (id ut *A. Sala. f.* 4. *c.* 12. *Hydrel.* monente) liber; Gummosas interea, Mucilaginosas, Salinas Tartareasve particulas complurium *Simplicium* (ceu jam pridem quoque *Boyleus* curiosissimus, *Differt. de Experim. frustr.* advertit) satis una haud attingens.

¶ z) *Satisfaciente (parabiliori alicubi) &c.*) Sive *Triticeus*, generosus sanè, & cuivis *Faecum Vini Spiritui* (post competentem dephlegmationem, *A. Sala* olim similiter *c.* 9. *f.* 4. *Hydrel. Glauberoque Furno* 3. *c.* 10. annotante) in effectu par, præ aliis insuper uberior; sive communior *Secalinus*, aut (planè, super acceptioris tamen Simplicis particulam, si vetustius fuerit, rectificatus) *Hordeaceus*, *Maltio* saltem, sive omne *Frumentum* ejuscemodi Præparationi (quod *D. Kergero* quoque præ simpliciter contritorum Fermentatione *f.* 2. *c.* 2. complacuit), sive pars tantùm ejus vulgari passim more subjiciatur, ritè confecto, nec peregrino odore inquinato. Nam *Oryza* quidem Indis, eo in negotio (jam à *Part.* 3. *Navig. Indic.* tempore) versatissimis, inque ea tam *Semente*, quàm prodeuntis inde *Spiritus* affluentia præ nostratis caritate aptior; utut sive singularis Proprietas (*Bontius Dialogo* 2. & *F. Bernier pag.* 364.) sive redentia, Istique *Dialogo* 3. & *M. M. c.* 3. adeo accusata *Holothuria*, sive demum Abusus potiùs (profectò hinc in *Indostanis Interdicte*, vel modò allegatus *D. Bernier Mogolitorum parte* 3.) in causa sit, intereà haud adeò sic commoda. E *Pisis* etiam post negotiosam *Vesica* (*Tract. Testimonium veritatis inscripto*, *Articulo* 39.) *Glauberi* duplicaturam, Empyreumati nihilominùs expositus; *Avenaceus* vegetus quidem, ob farinaceæ tamen substantiæ paucitatem admodùm parcus est; & cùm e. g. è Modio nostrate, quod 256. libras *Secalis*, *Hordei* 220. præterpropter capit, subtractis per Molendinum subtrahendis, *Hordeacei* 65. aut paulò plures libræ, *Secalini* verò *Spiritus* ultra 90. sæpè habentur, hic ultra 18. se extendit rariùs: ceu alibi quoque *Tom.* 4. *Ephem. Germ.* retulimus. *Cerevisia* per se, huic simi, ni infortunium quoddam eatùs (adeòque saporem odoremve, ut in interna corruptela non mutans) accedat ceu duas post Coctorum lamentabilem submersionem clam ita insumptas meminimus), via a Patribus familiæ alias impenditur, curiositas minoris quantitatis robur ita probat potius; & nostra recentior atque vegetior ultrà octavam sæpè partem adscendit; uti *Sala Bernburgensis*, *Anhaltinaram* ac *Megapolitanorum Knisenack* sextam; *inferioris* verò potissimùm *Saxonia Breuhan* (cujus tamen magna est, sentiturque bibentibus in robore diversitas) vix 15. *Spiritus ardentis rectif.* partem *S.* 4. *Hydrel. c.* 7. dedit. Laboriosior insuper ob continuationem Ebullitionum talium obvenit *Destillatio*; ut Fæcibus potiùs, licèt haud minùs desidibus, plerumque tamen (quamvis pro Regionum *Frumenti*, tractus isque diversitate) ditioribus, & eas, quas *Mustum* (cæteris tamen paribus) deponit, in proventu ad minimum exequantibus, solis, aut denuò *Maltho* novove *Fermento* sociatis, hic in negotio occupati, præcipuè hisce in tractibus, acquieverint. E *Lentibus* sat bonum superioribus annis privatos in usus distillari curabat Medicus nominatissimus. Qui verò priori triennali bello sub ea rum Annonæ caritate, è *Loliacea rejectamentis*, *Viciis*, similive *Farragine* (æquè ac ex *Avenæ* quisquiliis pro *Spiritu Olcoque* hic locorum quibusdam solet) imò præter *Cynosbati* acceptiores *Fructus*, *Prunaque sylv.* autumnalia, è *Rhamno* insuper *cathartico*, *Virga sanguinea Math.* &c. parabatur, vulgoque nihilominùs bibebatur, ingratior erat & faucibus plerumque adversior; præsertim Si *Mezereo* (ut *Piper* quoque nunc, loco *Granorum Paradisi*) maliciosè nonnunquam acuissent. *Pomacei Pyra* complectentis *Spiritus*, dum ad *Fructus* quoque ita devenimus, è selectioribus (uti notum) satis vegetus ac copiosus est. Cæterùm ea expressorum quoque *Remanentia* (ceu *Succi* haud parum retinente) post Fermentationem haud incommodè colligi poterit; quemadmodùm & ex semiputridis; aut Gelu aliquousque tactis (per immersionem verò hinc pro more liberatis) confractis saltem aut concisis, Fermentationi per Fæcum partem in loco tepido, indeque Destillationi (adjectis etiam pro lubitu, & ad majorem facilitationem *Bovis Facibus*), submissis uti præcedente anno quispiam, nequid periret, Experimentum cum emolumento faciebat. Sed hæc diffusioris familiæ sunt. (G)

¶ 8.) *Tartaro.*) Faciunt quidam *Extractiones cum Vino, sed malè*; subinde namque Extractum sub sui inspissatione ab Acido Vini tartareo coagulato alteratur, adeòque novas vires acquirit.

¶ 9.) *Aceti.*) Nonnulli *Extractiones* instituunt *cum Aceto*; *sed iterum malè*; quod non quælibet Simplicia, ut *Flores*, sed duriora saltim, id ferre possint; unde si Menstruum abstrahitur, Tartarus Aceti remanens immutat vires Extracti

¶ 10.) *Singularissimis.*) Hic intelligit AUTHOR *Liquorem Alcahest*, qui est *singularissimum & Universale Menstruum*, quolibet trium Regnorum Concreta solvens & extrahens; servata tamen vi eorum seminali & crasi integra, Liquoreque sine ulla sua alteratione iterum separabili. Cæterùm hoc Alcahest non introduxit PARACELSUS, sed hoc Menstruum Universale exprimit per *Acetum radicatum*, item per *Circulatum majus*; contrà HELMONTIUS vocabulo *Alcahest* primùm usus fuit.

¶ 1.) *Ænigmata.*) Tangit hic AUTHOR *noster* HELMONTIUM, qui totam suam Praxin unico *Liquori Alcahest* superstruxit, nec tamen ejus Præparationem manifestavit, ut possit intelligi.

¶ 2.) *Universalia Alcahestina*, *Mercurius Philosophicos*, *Sa-*

(G) *Hic desinunt* Wedelii Notæ: *solus Authorem suis prosequitur* Ettmullerus.

¶. 3.) circa *Roris* quoque *ac Pluviarum æquinoctialium salinam substantiam*, circa *Nitri*, *Bismuthi*, *Antimonii*, *Saturnique Mineras*, &c. variè tentaveramus, atque hanc etiam Junonem amplecti volebamus, plerumque Nubes erat.

§. XV.

DE LIQUORE ALCAHEST.

ET sanè, quod *Alcahestinum Liquorem* attinet, qui ¶ 4.) parallela Authoris recentioris loca, paulò accuratiùs (licet quidem obscuritate) consideraverit: *quod scilicet sit Sal circulatus major, Ignis Gehenna, Corrosivum Sali Lactique Perlarum debitum: quod circa diminutionem sui, quodvis ferè Corpus in Sal aut Liquorem suo Simplici æquiponderantem, & in primam Ens, Vegetabilia certè admodùm, & ipsos Carbones in Liquores diaphanos, sine omni residentia destillabiles, solvat, quod à Sale suo impari subjugetur*, (æquè ac *Mercurius virgo omnia, excepto suo compari, consumere* in alio *Tractatu* dicitur:) *quod cujuslibet Simplicis figuram, item quantitatem adepti Solaris vel lunaris Luminis ostendat: quod agat (in Morbis æquè ac in chymicis Solutionibus absque reactione patientis; quod difficillima sit Preparationis, solisque Duplatis, Adeptis ac specialiter à Deo doctis detur, quod denique qui eò pertingere nequeat, saltem Sal Tartari volatile reddere, eoque Solutiones suas verbi g. Lunæ, Mercurii, Unicornu, Oculorum Cancri, &c. tantisper perficere jubeatur*, &c. qui inquam hæc inter se & cum Experimentis circa *Mercurium*, *Ludum*, *Carbones*, *Elixir Proprietatis*, &c. *ab Authore factis* contulerit, forsitan circa *Mercurium* quoque, secundum complurium nunc conjecturas, ex una alterave phrasi (aliis tamen eadem facilitate applicanda) desumptas, huic operi adhibendum non immeritò hodieque aliquandiu hæsitabit, aut saltem circa tam difficilem procedendi modum: ni *superstes adhuc generosissimus Filius* facem quandam hic caligantibus accenderit; aut recentiora solertioris cujusdam promissa, è ¶ 5.) *Terra Mercuriali similive Principio* expectantes salutarint. Interea virin forsan nobis non vertetur, si priusquam hæc propalentur, aut ¶ 6.) *Mercurii vivi Liquorem*, per duo tubulata Vasa successivè destillatum reiteratis denuò Experimentis recènt ac diversimodè subjecerimus, assensum de eo (alias non rejiciendo) tamdiu suspendamus: cùm ante dum præterpropter lustra alios tum in usus, sed eodem modo (ceu in *Chirurgia sujusdam Parva* alibique describitur) destillatus, æquè ac *alius cum Jovis Amalgamate* ¶ 7.) *collectus*, nuper prædictorum Subjectorum præparationibus, secundùm præscriptum adhibitus, expectationem fefellerit ¶ 8.) Multò minùs autem Arcani tanti titulum sustinent *Spiritus Vitrioli Philosophicus*, à quodam inconsideratiùs huc tractus; aut *Clyssiformis è Nitro cum Jovis Amalgamate* (tædiosè detonando) *destillatus Liquor*; *Æruginis vè crystallisata*, aliive *Aciduli* (quamvis in suo genere sat efficaces spectabilesque) *Liquores*. ¶ 9.) Nec ab altera parte *Salis Tartari Nitri fixi*, vel (affinis quidem, laboriosioris tamen & aliis usibus consultiùs aptandi) *Salis Terra concretatæ Deliquium*, ut ad quoeundam (non indifferenter omnium) Extractionem, Facilitationem, vel Exaltationem quidpiam conferat, hic tamen operæ precium facit. Uti nec ¶ 10.) *Sal Mirabile*, inter nonnullas Fusiones (evaporantibus aut scoriis adcitamentorum semet implicantibus acidis Salium particulis) quadantenus ad alcalinam quasi naturam transiens vel inclinans. Nec recentius adhuc ¶ 1. *Sal volatile Urinæ, Spiritu Vitrioli vel Salis fixatum*; quamvis sulphurea nonnulla secum (sed parcè satis) evehat, aliave singulariter solvat; egregium de cætero, nobisque diu jam usuale aperiens. Nec demum *Sal volatile* vel ¶ 2.) *Spiritus Fuliginis*, è concentrato per extremum Frigus potissimo Liquore, faciliotibusve modis collectus. Donec itaque felicior dies nos, aut feliciores alios hunc Sophiæ laborem clariùs docuerit, *Apparatus nostro* tantisper ad *Extractiones potiores* sufficiant *candidissimi istius Chymiatri duo* illa parabilia, *Aqua simplex & Spiritus ardens*; siccioribus *Vegetabilibus* octupla, levioribus nimirumque intumentibus *Floribus Herbisve* nonnullis decupla, ad summum duodecupla proportione (secundùm cujuslibet naturam) una saltem vice, citra accuratas illas repetitiones affusa: æquè ac reliquas *Tincturas & Essentias* sat adhucdum efficaces habemus, similiter *vulgariores saltem Spiritus atque Liquores* adhibentes, citra *Mineralium Cælestiumve Apospagmatum* tædiosos, quamvis in particulari de cætero curiosioribus non aspernendos Latices.

DE

lia mirabilia. His verbis GLAUBERI perfidiam rectè insimulat AUTHOR *noster*.

¶ 3.) *Circa Roris*.) Fatetur hic AUTHOR, se *frustrà Alcahest in Rore* quæsivisse. Scilicet varia pretendunt AUTHORES Subjecta pro Menstruo universali conficiendo: Sic enim sunt, qui in *Sale Aëris universali*, seu *Avicula Hermetis*, & *Filio Salis*; alii in *Rore Majali*: alii in *Nive*, alii in *Pluviis Martiis*; alii in *Nitro*, ut GLAUBERUS & BALDUINUS; id quærunt: non secus atque alii hujus gratia *Bismuthi*, *Saturni* & *Antimonii* Mineras vexarunt; ubi tamen ex horum radice eruendum id foret.

¶ 4.) *Parallela*.)

HÆc *Epitheta Alcahest* desumpta sunt ex HELMONTIO. Occasione autem mentionis Alcahest tria occurrunt investiganda: Nempe

1. Ex quo *Subjecto* ille præparari debeat?
2. *Quomodò* præparandus?
3. *Quo pacto asservandus* is sit? Cùm enim omnia solvat, dubitatur, in qua materia asservari possit?

Quoad *Subjectum*: AUTHOR *noster* dicit, HELMONTIUM præcipere, ut deficiente Liquore Alcahest saltem discamus *Sal Tartari* volatilisare, illi substituendum, quod tamen scopum non ferit: quin potiùs ipsæ proprietates injungunt suspicionem ex *Mercurio vivo* Alcahest præparari debere, quantumvis AUTHOR *noster* adhuc dubitet; an HELMONTIUS eum ex *Mercurio* præparaverit? denique de superstite generoso *Filio*, quem AUTHOR *noster* ita nominat, hoc est de HELMONTIO *Juniore*, nihil sperare hac in parte nobis licet, qui in Anglia degens *Enthusiastam* agit, nec est eruditi Patris Filius.

¶ 5.) *Terra Mercurialis*.) Innuit hic rectè BECHERUM AUTHOR *noster*, hanc Sententiam foventem: vid. ejus *Phys. subterran.* ubi est *Spiritus ex Terra Mercuriali*.

¶ 6.) *Mercurii vivi Liquorem*.) Modus insinuatur ab AGRICOLA *in Chirurgia parva pag.* 146. & ZWELFFERO *in Mantissa Spag.* ubi *de Mercurio* agit; sed & hunc esse frustaneum, AUTHOR conqueritur; unde dubitat, *an ex Mercurio Alcahest procedat*? Contrà tamen Ego dico, si ex ullo Subjecto parandus est Alcahest, ex Mercuriali id fieri debere: vid. TACHENIUS *in Scripto*, *Echo ad Vindicias*, similiter Mercurium pro subjecto Alcahest agnoscens.

¶ 7.) *Cum Jovis Amalgamate collectus*.) Hac ratione acquiritur simpliciter *Spiritus Vitrioli*.

¶ 8.) *Multò minùs Arcani*.) His ipsis ZWELFFERUM intelligit.

¶ 9.) *Nec ab altera parte*.) GLAUBERUS *Alcali* quoddam compositum commendat ex *Tartari Nitrique* detonatione, quod utut sit *Sal Alcali* non contemnendum, non tamen *Alcahest* titulum id sustinet. Pari ratione allegatur GLAUBERUS ex *Terra* quadam *pingui salcinata* eliciens *Sal nitriforme*, quod in *Liquorem* per deliquium solvitur: sed non sufficit.

¶ 10.) *Sal Mirabile*.) *Sal Mirabilis Glauberi* fit, quando *Oleum* vel *Spiritus Vitrioli* affusus *Sali communi* destillatur; sic prodit *Spiritus Salis*; ac in fundo manet *Sal Duplicatum* facilè solubile & Aurum solvens: pariter, si deinde *Spiritus Nitri* affundatur, prodit *Spiritus Salis*, *Remanentia* verò conducunt pro resolvenda *Luna*.

¶ 1.) *Sal volatile Urina*.) *Sal Ammoniacum secretum* ex *Sale volatili Urina* & *Oleo Vitrioli* GLAUBERUS parat, quod in *Sulphuribus* metallicis eliciendis, nullum præstare gloriosè dicit, utut saltem in Metalla calcinata efficaciam id habeat.

¶. 2.) *Spiritus Fuliginis*.) Hic GLAUBERUS intelligitur *Lib. 2. Furnor. Philosophicor. c.* 102. recipiens *Fuliginem Furni*: hanc coquit in *Aqua simplici* tamdiu, donec Aqua rubescat: deinde *Aquam* hanc filtratam Frigori rigorosissimo exponit, ita concentratur in medio ejus *Liquor salinus oleosus* per coagulationem: ex hoc elicit *Spiritum & Sal volatile Fuliginis*, quem putat singularem; qui tamen talis non est.

Su

§. XVI.

DE SUCCIS.

PОrrò verò, quod in Instro nostro *Fructuum* ¶ 3.] *Succos* attinet, cui bono tot præter rem *rariores & exotici*, satis ægrè nonnunquam vel non sine supervacaneis aut discordantibus additamentis conservandi? dum in parabilioribus nostratibus eadem plerumque gratia, idemque effectus reperitur. Cui pariter bono in borum quoque *Numero aliqualis adhuc excessus*? cùm istorum nonnulli Sapore, Colore, Viribusque concordantes [magno Vasculorum ac Dispensationis compendio] invicem mixti sic asservari, & cum paucis insuper aliquot, comparatu facilioribus, præsertim Vernaculis acceptioribus præsentioribusque sufficienter præstare possint, quod non solùm in reliquis, verùm aliis præterea Remediorum generibus operosè vel sumptuosè quæritur. Ita si *Acidi* quidem ad tertiæ vel quartæ partis remanentiam evaporant (uti hac consistentia, acore in nonnullis æquabili persistente, in aliis vero intensiori, perdiu sine omni vel exigua solùm *Sacchari conditura* durant) : si porro *subacidi, vinosi ac congeneres*, partim (post aliqualem in aquosioribus exhalationem) addita octava præterpropter *Sacchari* parte, in Fermentata haud injucunda per spontaneam effervescentiam rediguntur; partim verò [dum nova forsan aut ad summum duo primitivi saporis speciem aliqualiter istac ratione exuunt) paulò liberaliori *Sacchari* portione [post moderatam concentrationem) condiuntur; profectò compendiosè sufficienterque [sub longè breviori jucundiorique *Dosi* & faciliori adhuc *Edulcoratione*] habemus inde, quod longa *Syruporum*, *Rob*, *Mivarum*, *&c.* hujus prosapiæ series [cum tanta Sacchari dispersione] promittit. In contractiori quin etiam nec externis semper commoditatibus undiquaque instructo *Apparatu*, præ usualibus diffusioribusque *Fructuum Vinis*, istac ratione dispensatu & asservatu sunt commodiorea: præ *Succorum Conditis* [aliquibus per *Nitrum* crudum aut *Spirituum* acidorum associationem institotis] in] compluribus Affectibus (accessoria illa vix aut non ferentibus] convenientiores: sique *Refectivum* quoddam ex ejuscemodi Vegetabilibus, tanquam hoc in genere Naturæ nostræ propioribus quæritur [ceu perfrequenter in teneriorum languoribus opus est, nec totum semper *Potui* saltem instillatis aliquot *Clyssi*, *Spiritus Salis*, aliarumve polychrestarum *Aciditatum* guttis insolidum, quorundam more transigitur); compendiola, brevis diffusisque Julepis longè salubrior inde mixtura [talium vicaria] nullo non tempore conficitur; aut siquidem omninò longius harum *Poticum* genus exigeretur facillimè per competentes Liquores extenditur. *Aperientibus autem Herbarum Succis, cum tertia vel quarta Spiritus ardentis communis, proprii, vel analogi parte digestis, & aliquibus Essentificatorum nomine* propositis [dum parùm à fixioribus sui Simplicis particulis hoc in processu fortificantur, *Aquis* præterea *spirituosioribus* haud adeò præsentiores, certò ingratiores sunt] in *Selecta* nostro facilè carebimus; uti quoque consimilium *Aperientium & Resolventium Fermentatis*, prædictis Aquis utplurimùm adversioribus minusque vegetis.

§. XVII.

DE TINCTURIS, ESSENTIIS &c.

QUidni verò magis expungamus ¶ 4.) *Tincturas*, *Essentias*, ¶ 5.] *Quintessentias*, *Arcana*, *&c. purè tantùm nominalia*, & pridem ab aliis ea de caussa satis traducta, nec dum tamen passim neglecta? tot *Tincturarum & Essentiarum variationes* primitivis sæpenumerò deteriores aut nihilo validiores, saltem externi quidpiam aut vanam in se coincidentium *Menstruorum* variationem afferentes: tot inter se *Æquivalentes*, & citra necessitatem (dum una potiorque in sua fortè Classe sufficeret) numerosè multiplicatas; vel data opera *Compositas*, quibus *Simplex* quædam ni superior, par tamen existit: aut *è debilioribus Simplicibus paratas*, integra postmodum Cochlearia pro Dosi [præter talium morem) complentes: tot *Essentias atque Mixturas, ex Ingredientibus semet invicem destruentibus, inviscantibus, Filtro vel Magmati residuo magnam partem adhærentibus, inæqualiter semet amplexantibus aut inconvenienter supernatantibus, &c.* hodieque nonnullibi conditas: tot *Florum congenerumque languidiorum Vegetabilium Tincturas* [*simplices atque compositas*] *in rei veritate* parum hinc præter colorationem afferentes, effectum assumpto *Spiritui* vel *Mineralium Phlegmati acidulo* potissimùm debentes: *tot Tincturas adventitium tantummodò Ruborem*, sub dissolutione vel digestione accidentariò obortum, aut per Accessoria supervacanea, ante necessitatem aut specialem intentionem conciliatum adhucdum ostentantes: item *adhuc operosiores*, prævias *Metallicorum* [levi tamen Fusione sæpiùs ad pristinum statum denuò redeuntium] *Sublimationes* aut *Florificationes*, vel singularissima laboriosissimaque *Menstrua* præsupponentes; plerunque tamen inde nihilo singulariores, cariores saltem, vulgatioribusque rariùs præsentiores aut copiosiores: tot *Tincturas*, perdita per superfluas Abstractiones parte Simplicis volatili, aut subsidente non exigua Soluti portione, necessariò *languidiores*, vel ob supervacuè præmissas innocentium *Mineralium* ac *Marinorum Ustulationes* [etiamsi externi quid præter consuetas observationes Calcinaria sic accresceret, totum nihilominùs pervertentes], aut propter inconveniens, imò destinationi Simplicis sæpenumero penitus *contrarium Menstruum* adhibitum, *planè perversas, evanidas, vel ad minimum meritò suspectas*: *tot Elixiria*, sub ambitioso [etiam ad Purgantia nonnullibi extenso] vocabulo, postmodùm nil nisi *Vini Spiritum* ostendentia, proletariè saltem *Speciebus* quibusdam, interdum minùs consideratè, conglomeratis, tantùm [ut *Elixir Cephalicum*, *Ophthalmicum*, *Pneumonicum*, *&c. Calidum* atque *Frigidum* habeatur] superfusum; eumque vel *simplicem*, vel per accessorios Liquores *compositum*, aut acidis *Mineralium Spiritibus* [certè potissimis tunc perceptæ efficaciæ caussis] exasperatum.

¶ 3.) *Succos*.]

HIc AUTHOR considerat *Succos*; in Officinis *tripliciter* sunt *Succi* inservientes usui Medico.

1. *Ex Fructibus*, v. g. *Cydoniis* expressis.
2. *Ex Arboribus*: horum nempe Ramulis incisis, vel Radicibus perforatis exsudans; ut *Succus Betulæ*, *Radicis Juglandis*, *Tiliæ*; de cujus efficacia contra Epilepsiam notanda habet TILEMANNUS *de Materia Medica*.
3. *Ex Floribus liquefactis seu semiputrefactis*, extraverso scilicet eorum Alcali, confectis.

Succi ex Floribus præter vim specificam Simplicis, etiam Alcali extraverso pollere solent, propter Putrefactionem: *Succi vinosi* vel *Sacchoro* vel *Passulis* possunt meliùs ad Fermentationem disponi.

¶ 4.] *Tincturas*.]

IN *Tincturis* & *Essentiis* tria consideranda:

1. Ut *Tinctura & Essentia sint genuina*.
2. *An sint genuina Extractiones*, & non saltem superficiales *Corrosiones* & *Solutiones*?
3. *An crases & vires medicamentosas sui Simplicis referant*, & annon potiùs ratione *Præparationis & Menstrui* novas acquirant?

Scilicet *genuina Metallicarum Tincturarum docimasia est*, ut Quibæ, vel relictum *Caput mortuum*, nulla arte possint ampliùs in pristinum Corpus reduci. Quando enim in pristinum Corpus possunt reduci, vel ex Tinctura, vel ex Capite mortuo, est saltem *Succus*, non verò Tinctura. Unde quando *Spiritus Salis* extrahit *Solem* in *Tincturam* aurei coloris, tunc quidem in fundo remanet Corpus album omni colore spoliatum, neque per Alcalia reducibile; interim fraudem latentem retegit *Antimonium*, cum quo illud tractatum reddit *Aurum* in eodem pondere & consistentia, ut adeoque *Spiritus Salis* saltem incrustaverit, & intactum reliquerit Aurum: quòd si verò *Spiritui* illi *Salis* addatur *Spiritus Nitri*, mox cum strepitu totum *Corpus Auri* solvitur, & à *Menstruo* illo imbibitur.

¶ 5.) *Essentias Quintas*.) ♃. v. g. *Spiritum Absinthii rectificatissimum*, quem supra *Sal proprium* digerunt, & cohobant, postmodùm associant *Oleum destillatum proprium*. Sed hæc *Quinta Essentia* in *Liquore aqueo* est præcipitabilis. Potiùs ergò *genuinarum conficiendi modus* hic est: ♃. *Alcali Vegetabilium volatile per putrefactionem inchoatam paratum*, hocque jungatur *Spiritui proprio inflammabili per fermentationem elicito*; deinambo cohobatione finita jungantur *Oleo destillato*, sic emergit *genuina Quinta Essentia nullo Liquore præcipitabilis*, & hujus gutt. ij. vel iij. integram Mensuram *Cerevisiæ* vel *Vini* largiter impraegnant. Hæ Quintæ Essentiæ sunt genuinæ, & integram Crasin Simplicis retinent.

Quinimò quispiam [frustaneorum laborum atque sumptuum minùs prodigus] forsitan haud impœnitenter hoc retulerit *istas quoque Tincturas, pretiosissimas & operosissimas*, quæ absorptis aliquot guttulis, è fixioribus Corporibus, post tædiosissima cohobia tandem super Alembicum vel Retortæ rostrum evectis constant, & insumptum laborem sæpenumerò vix ac ne vix quidem (in ea parabiliorum paritate) effectu compensant. Item speciosas aliquorum *Essentias* aut *Quintessentias*, *Olei destillati parte una*, & *Spiritus ardentis alcalisati partibus duabus vel tribus* (delubito semet eleganter amplexantibus & absorbentibus] constantes, tanquam sub *Olei* ratione (licèt vel *Spiritus* propriùs suarit) potissimùm agentes, & soluta per Vehiculum istorum copula, facilè destructiles. *Olea* similiter subtiliora, *infusis Metallorum convenientiorum Solutionibus ipsisve Metallis* (ceu inibi qualitercunque solvi quædam pridem constitit) *alterata*, iisdem titulis, at majoribus promissis proposita; reverà tamen parùm ultra simile inalteratum Oleum agentia. Magisque adhuc *oleosum illud, quod infractio (per fortissimos aut concentratos Spiritus Minerales, aut Solutiones Metallicas) Vini Spiritui*, eique vel *simplici* vel *Aromatibus* quibusdam *oleosis priùs saturato* supernatat; utrobiqun parca satis quantitate, & parca pariter, si Metallici quid accesserit, ejus participatione; ¶ 6.) *Oleo Vini* [cujus potissimæ partes sunt] aliundè tolerabilius habendo, vel aliis *Aromaticis destillatis* (si placuerit) alterando. Et si præterea sunt, *curiosioribus, quàm nostro nunc intentioni aptiora; non quidem in suo genere contemnenda, nec nova tamen (uti quibusdam habentur) nec nimis extendenda; parabiliora sanè Æquivalentia ubique invenientia.*

Intereà nobis hic admodùm suffecerint *paucissima quædam hujus sortis*, è potioribus aliquot & pollentioribus, ne *pro forma tantùm guttula nonnulla sumantur, sed parca Dosi notabilis efficacia subsit*, iisque *specificis*, ejuscemodi separationi reverà subjectis, ac competentem [ubi opus] *Menstrui* (sun Simplici correspondentis) *abstractionem* ferentibus ritè præparata; *Simplicia potissimùm, aut tandem è Symbolizantibus* (at eidem Menstruo patentibus) *nonnulla composita*; sive postmodùm *Tincturæ* sive *Essentiæ* [apparentes tantùm aut reales] vocentur. Quo referri quoque poterit *Extractorum unum alterumve, per proprios aut analogos Spiritus ardentes, aliosve Liquores adæquatos dilutum, seu quasi exaltatum*; ulteriori de cætero talium Alteratione vel Conditura (cùm saporis aut odoris gratia sæpenumerò hoc parùm pervertatur, nec indifferenter omnibus conveniat) negotiosorum circa hæc lubentiæ, vel subterversantium judicio selectuique relicta; sive solùm *Salis proprii* particula, aut *Olei* insuper *proprii* (vel dum non omne simplex id æqualiter efficaciterque fundit) *Analogi* tantillo (post dissolutionem ac digestionem demum, ne Magmati vel Filtro inviscetur superadduo) instituatur. Refetimus huc quoque *Liquidorum inter se convenientium unam alteramve Mixturam* (dum ista extemporaneam conjunctionem, ob debitæ unionis, consistentiæ colorisve jacturam non ferunt) secundùm Artis ac Naturæ leges confectam atque selectam. De quibus omnibus inferiùs in specie commodiùs dicemus.

§. XVIII.

DE INFUSIS ET DECOCTIS.

PORrò verò nunc cui bono ¶ 7.] tot *Infusorum* ac ¶ 8.) *Decoctorum species*, *Antiquiores*, aut (Ingredientium Naturæ, Numeri Ordinisve respectu) *Correctiores*, vel *Nova* denuò hinc inde superadditæ ? cùm nostrates in plerisque tractibus talia valdoperè plerumque aversentur, & si necessitas diffusum hoc Remedii genus in nonnullis Affectibus nonnunquam exigat, simplicissima ac pergrata vix tunc admittant; atque ea quandocunque libet aut opus est, è selectiori quodam præsentiorique Simplici, aut aliquot concordantibus consociatis facillimè vel domi constant; reliquum autem tot acceptioribus contractioribusque Remediorum formis nunquam non transigatur. *Potus Hippocratici* hodie profectò sunt parùm Medici: & *Hydromel* quodvis etiam diversimodè purgans promptè supplent, aut (uti consuetudo fert) imitantur gratiora hujus ævi *Composita*.

§. XIX.

DE AQUIS DESTILLATIS.

SIc, cui bono longissima ¶ 9.) *Aquarum destillatarum* series, tantumnon ex omnibus ferè *Vegetabilibus Animalibusque* (quo scilicet Officina dicatur instructior) hodieque coagmentata ? tot natura sua, vel ob inconsiderationem destillandi modum *Imbecilliores*; quibus *Fontana* securè substituitur, aut unica quædam, alterave paulò *Vegetior*. *Imbecilliores* tantùm dicimus, quia reverà è quamplurimis *Vegetabilibus*, rationi seorsumque cuidam solitario (fixiorem talium naturam æstimanti) *ad Destillationem penitus ineptis* judicatis, elevati (inter illam Ignis præsertim intensioria actionem) de Subjecti disgregati particulis aliquid, quotidiana Observatio monstrat, indeque non solum Sedimentum inibi tractu temporis concrescens; verùm etiam Odor & Sapor aliquis proprius aut saltem herbaceus, vel aliàs anonymus, unà cum qualicunque nativarum quarundam proprietatum manifestatione: ceu passim in permultis *Inodoris* ferèque *Insipidis*, *Acerbis*, *Oleosis*, *Epicerasticis*, *Vulnerariis*, &c. cernimus; & hinc vulgaris quoque *Emulsio* (è *Seminibus Fructibusque* usitatis parata) per Alembicum simpliciter destillata, (uti Aulæ nostræ *Aqua Alterantis* titulo pridem usualis est) non solùm Odorem atque Saporem Emulsionis cujusdam haud injucundum [cum aliquali vi epicerastica] præ se fert; verùm etiam post menses aliquot manifestum *Rancorem* induit, ut *Amygdalas* vel *Semina frigida* [illegible] rancida te gustasse diceres. Nec proinde tamen propter efficaciæ [præsentioribus aliis commodiùs compensandæ] tantillum, in universum omnes istæ publicis usibus protinus erant destinandæ: multò minùs adhuc tot manifestario effœtæ, aut jam olim nullitatis convictæ. Ita cui bono tot *Æquipollentes*, è singulis symbolizantium Simplicium, imò *Floribus* sæpè *Colore tantùm* inter se differentibus, operosè *destillata*? cùm unica parabilior aut selectior sufficeret. Cui bono tot *Ingratissima*, Saporisque vel Odoris nonnunquam planè nauseabundi, in *Mixturis*, &c. gratiam & appetitum præter omnem necessitatem (in eo jucundiorum Aquarum aliorumve Liquorum polychrestorum proventu] enormiter pervertentes? Cui bono per tædiosissimum *Mariæ Balneum* solummodò & *præcisè destillata*, vel interdum frustrà saltem fatigatæ, quæ per intensiorem *Vesicæ* (refrigerio suo circa stanneum Alembicum instructæ] actionem, levatis copiosioribus Subjecti particulis vegetiores exeunt? Et minutiæ sunt [quotidiana Experientia facilè subvertendæ) dum *Refrigerantes*, *Ophthalmica*, *consimilesque Aquæ*, ab ejuscemodi destillandi modo compendiosissimo excluduntur; aut domestico tantùm Simplicis sui Latice constantibus, ob Aquæ scilicet additionem minùs præstantes creduntur. Cui bono ex *Herbarum Florumve Succis*, laboriosè priùs expressis collectæ? dum nihilo deteriores ex integris istis Vegetabilibus agentur, & quamplurima seipsis longè debiliores Succos fundant, in Magmate residuo evidentiùs, quod suum est, servantia, sæpè plurimum inter contundendum disperdentia; ceu in *Spleneticis*, item *Odoriferis* nonnullis, *Arteriacis*, &c. manife-

¶ 6.] *Oleo Vini*.] Quidam operosè *Oleum Vini* volunt parare ex *Spiritu Vini*, mediantibus *Spiritibus acidis*, v. g. *Spiritu Vitrioli rectificato*, &c. Sed hoc *Oleum* tam singulare non est: vid. WILLISII *Pharm. Rat. p.* 162.

¶ 7.) *Infusorum*.)

LOco horum nobis in usu sunt *Noduli extemporanei*.

¶ 8.) *Decoctorum*.]Si excipiamus unum vel alterum *Decoctum Vulnerarium*, *Pectorale*, *Lignorum*, reliquis omnibus possumus carere, adhæc, quia varia extemporè possunt parari.

¶ 9.] *Aquarum destillatarum*.]

VEgetabilia vel constant substantia *volatili* sulphurea facilè exhalabili, vel *fixiori*. *Priora* sunt *Aromata*, *Mentha*, *Salvia*, *Rosmarinus*, *Absinthium*; *Posteriora Vulneraria*, *Adstringentia*, &c. Istæ ergò *Aquæ*, quæ *ex volatilioribus* eliciuntur, habebunt aliqualem efficaciam; *ex posterioribus* verò elicitæ nuda sunt Phlegmata. Et v. g. *Aqua Menthæ*, *Salviæ*, *Fumariæ*, *Plantaginis*, *Florum Sambuci*, &c. loco omnium sufficiunt. Inesse autem quibusdam Aquis paunillum virtutis, constat ex ipsa *Nubecula*, quam tandem contrahunt, quæ est quædam substantia tartarea volatilis, seu Oleum à Sale volatili resolutum, & in hac Nubecula constat virtus, quæ tamen admodùm est exigua.

Ar-

nifestum est. Nec indigemus hic *Liquoribus*, magnis olim promissis, at tardè satis & exigua quantitate, per *Balneum Roris galeatum* conquisitis: essentialia competentium Simplicium faciliori Extractione vel Destillatione quoque comparantes. Et cùm parili protractione *Liquores* (aquei vel ardentes) etiam per *Vesicaeforme illud Instrumentum* (*seu Antiquius planè stanneum, seu recentius nunc aeneum*) in *Roris Balneo* ab inspissandis *Extractis* repetantur, aut è recentibus Simplicibus destillentur; nonnulla porrò Extracta inibi tum (inter moram istam) haud parùm alterentur; è Subjectis autem ejusmodi Destillationi (*pro residuo aliis usibus aptando*) commissis, alia quidem subtracta volatiliori parte nil aut perparùm de cætero retineant, internis necessitatibus notabiliter proficuum, alia verò in residuo potiorem efficaciam reservantes. *Aquas parvi momenti* suppeditent, aut aliàs exiguo precio recentia potiùs Simplicia ad Extractiones comparentur; cùm denique *Spiritus ardentes* hic locorum parvo plerumque veneant, & citra quandam impensarum jacturam, compendifactis laboribus divaporari saltem possint; hinc diu non adhibuimus *Stanneum illud* (*fundi plani*) *Instrumentum*; ut diffusiores Apparatus aliàs haud incommodum. Ampliùs autem cui bono *Aqua*, carè satis at præter realem quandam necessitatem, *cum Vino destillato*? cùm longè parabiliores, & nihilominùs (neglectis tantùm minutiis aliquot) ejusdem roboris & effectus promptè habeantur (præsertim in locis à Vinetis remotioribus) adjectis saltem sexta, octava vel decima *Spiritus ardentis* parte; *pro assumendi* scilicet *Vini proportione*. Cui bono *tot passim in eodem genere Composita? Instructiori* scilicet sic Pharmacopolio, si aliquot numero *Hystericas*, *Apoplecticas*, *Epilepticas*, *Cordiales*, *&c. hujus vel illius Inventoris ostendere queat*; dum vel *Simplex* quædam ritè destillata, vel adjectis extemporè *Tincturis* aut *Essentiis* competentibus alterata, plures istarum æquat aut præcellit; vel unica quædam consideratiùs *Composita*, similiterque si opus fuerit *exaltata*, sufficit; imò magno sumptuum, laborum quæsitæque gratiæ compendio, promptiùs certiusque è *Simplicibus Odoriferorum & Aromaticorum Aquis*, separatim priùs & vel per accidens quasi (verbi gratia inter *Oleorum* destillationem primitùs) collectis, ac postmodùm inter se proportionaliter confusis, pro lubitu, ceu aliud agendo (in premultis generibus) haberi potest. Cui bono adhucdum tot *inconsideratissimè per superiorum temporum tenebras Composita*, à Recentioribus satis traductæ ac correctæ, nihilominùs Officinis alicubi prætensa manifestario (sed ab uno duobusve saltem Ingredientibus, inter tot supervacanea proficiscente) quodam effectu occultiorisve conspirationis valore, hodieque à nonnullis injunctæ; tantùm ut Consuetudini vel Persuasionibus satisfiat, & Labores, Impensæ, Vitra ac Precium [per tot fictissima *Marina*, *Mineralia*, *Metallicaque*, nuper denuò satis ab aliis traducta additamenta, & tot indifferenter Destillatarum excessus] nequicquam augeantur. Nobis hic ex incondito horum omnium, *tricenarium sæpè excedente Numero*, *decem fortè aut duodecim sufficiente*; & reliquum vel polychresta *Mineralium* nonnullorum *Phlegmata subacida* (Chimico sub manibus quasi per accidens nascentia) item suprànotati gratiorum *Fructuum Succi*, *Infusa*, *Potulenta domestica*, imò nonnunquam *Aqua simplex* [etiam *non destillata*] pro re nata, & *Mixturarum Vehiculorum*, &c. ratione, jucundius aut æquè securè supplebunt.

§. XX.

DE SPIRITIBUS VEGETABILIUM.

Sic inter ¶ 10.] *Ardentes Vegetabilium Spiritus* [*Fermentatitios & Abstractitios*] cui bono tot *aequivalentes vel symbolizantes*? cùm *unicus* forsan, acceptior, præsentior aut parabilior instar omnium foret: *tot supervacanei*, respectu certorum [quibus promiscuè vel inconsideratiùs destinantur] Affectuum, nil minùs quam *igneos* hosce *Liquores* admittentium: tot præter rem *debiliores*, & *specifici perparum* [æquè ac si guttulas aliquot *Olei* saltem *Spiritui Vini* instillasses] *præ se ferentes*; seu propter *Simplicis* naturam, ejusmodi operationi non subjectam; seu ob *Præparantis* incuriam, *abstrahendo tantùm* [cùm intimior nonnullorum *per Fermentationem* reclusio requiratur] sibi quidpiam hinc conquirere conantis: tot [ex adverso) *justo curiosiores* [per operosam sæpeque simul in aliquibus dispersuriam] *Fermentationem* collecti; dum ipsum Simplex *Spiritum ardentem* quemvis, vel semel inde debiteque abstractum sufficientissimè volatilitate sua saturat: aut *negotiosissimè ad usque rectificati*, ut gutta hinc decidua inter terram atque vitrum quasi dispareat; cùm bona pars proficui adhuc Laticis, imò *proprii nonnunquam Olei particula* (residuo in phiala supernatante) sic subtrahatur atque aliàs *alcolisati* hac ratione *Spiritus*, ad internos usus *Liquore* denuò *diluente* indigeant. Sanè supputatione probè facta, *contractior Apparatus* vix ultra *tres quatuorve* requirit; eosque plerunque (saltem à Simplicibus volatilitate potissimùm pollentibus) *Abstractitios*; ab Odoratis verò compactioribus potiùs *Fermentatitios*; qui, obiter notando, eleganter & compendiosè tum parantur, *adjecto ad Herbas Floresve recentes subduplo vel subquadruplo, ad Aromatica sicca verò ana Sacchari vel Mellis*, *etiam cum aliquantillo Faecum Cerevisiæ recentis*, *&c. peracta præterpropter intra triduum vel quatriduum Fermentatione*, *sufficientem quantitatem destillando*, *& supra recentium Herbarum*, *&c. aliquot Manipulos*, *si libet*, *rectificando*. Cui verò bono tot *acidi Lignorum ac congenerum nostratium & exoticorum ingrati Spiritus*? cùm Vulcanus specificas istorum vires oppidò alteret, & nobis vel *unus è durioti*, etiam vernaculo Ligno destillatus sufficiat, aut nullus: multominùs autem operæ precium inveniamus in horum *aliquo*, *cum Oleo Saleque proprio prius* (secundùm nonnullos) *digesto*. *De Spiritibus volatilibus*, *seu Salis volatilis vegetabilis & animalis Liquoribus* suprà diximus; quodque talium præterpropter *tres* summatim aut *quatuor* præsentiores ac parabiliores meritò serventur, dimissis reliquis, quæsitæ variationis & curiositatis quàm specificarum *proprietatum* plerumque plenioribus.

§. XXI.

DE SPIRITIBUS MINERALIUM.

Ita jure merito quoque delemus hinc è fœcundissima ¶ 1.) *volatilium Spirituum Mineralium Classe*, tot frustraneis tædiosissimisque torturis, ægrè tandem, inter faciliores versatiorum encheireses expressos; tot incompetentibus, remorantibus,

aut

¶ 10.) *Ardentes Vegetabilium Spiritus.*)

Spiritus *Vegetabilium inflammabiles* sunt *Olea Vegetabilium resoluta*; Olea verò hæc nunc intimiùs sunt concentrata in Concreto, nunc verò non. Quando intimiùs sunt concentrata, *Fermentationis* beneficio dissolvitur Concretum: v. g. in *Absinthio*, *Rorismarino*; &c. hujus enim medio dissolvitur Oleum, & maritatur cum Phlegmate, sitque abit in Spiritum: In quibus verò Oleum magis in superficie quasi hæret, v. gr. in *Mentha*, *Spica*, *Liliis convallium*, &c. non opus est *Fermentatione*; sed sufficit simplex *Abstractio Spiritus* ejusdem *urinosi*, quia Olea hæc extrahit, imbibit, & secum per Alembicum rapit. *Vis Spirituum* essentialis eadem est, in accidentali verò virtute differunt. Omnes sunt Olea resoluta, hinc Olea sunt alterata in crasi nativa, & hinc *Spiritus non tam potentes sunt*, *quàm Olea*: pauci ergò sufficiunt. *Spiritus* autem *summè rectificati parùm valent*; quia sic infringitur Crasis specifica propter nimiam dissolutionem & rarefactionem Olei, & sic magis ad generalem proprietatem Spirituum redeunt. Ad hæc ita rectificati non possunt usurpari; sed necesse est, ut diluantur; hinc potiùs relinquitur *aliquid Phlegmatis pro eorum Vehiculo*. Omnia *Ligna & Radices*, tam nostratia, quàm exotica, dant *Spiritum acidum*, nonnihil empyreumaticum plùs minùs, pro regimine Ignis, & non differunt hi Spiritus: si quid specifici hauriri potest ex ejusmodi Lignis per Destillationem, hoc est ex *Oleo*. Dicis: nihilominùs *Spiritus Ligni Sassafras*, *Fœniculi*, &c. Sapore differt à *Spiritu Ligni Guajaci*. Respondeo: his subinde tantillum adhæret de *Oleo*, cujus ratione aliqualis specialis inest differentia; quæ tamen non diu durat; brevi enim post, Oleum supernatat, Spiritus verò iners, & cum omnibus aliis communis, se manifestat.

¶ 1.) *Volatilium Spirituum* Mineralium.)

Spiritus *Minerales* sunt vel *Simplices*, vel *Compositi*: *Simplices*, verbi gratia *Spiritus Vitrioli volatilis*; *Compositi*, *Clyssi*; qui sunt vel *sulphurei*, vel *tartarei*, vel *tartareo urinosi*. Quod attinet famosum illum *Spiritum Vitrioli*: reverà *Cohobatio Spiritus Vitrioli non dephlegmati* à proprio Capite mortuo ritè tractato, loco hujus Spiritus sufficit. Quoad *Clyssos*, ex his unicus, *Spiritus tartareo-urinosus*, sufficiat.

Olea

aut totum nonnunquam pervertentibus *Additamentis* præter rem sollicitatos; tot è Subjectis guttulas saltem aliquot (inter æquipollentium exuberantium) stillantibus, è Pumice quasi conquisitos: tot inter se quàmproximè (per sulphureo-salinæ, vel tartareo-nitrosæ Volatilitatis participationem) convenientes, aut penitus [si minutias quasdam demimus] æquipollentes, seorsim tamen repositos, vel specialissimè modùs versatis commendatos, aut aliàs excedente hyperbole præter reale meritum protrusos: tot *Metallici nomen* (ob talium qualemcunque additionem, aut *Florum* ura levatorum, at inibi plerumque insulubilium, speciem) præ se ferentes, reverà tamen postmodùm nil aut parum hinc, si digerendo, abstrahendo, confundendo, &c. tentantur, ostendentes. Quemadmodùm etiam ex *acidorum fixiorum* excessivo [per tot Processuum variationes, quæsitaque Compendia vel ostentatas Exaltationes] numero, Libellos passim & inde persuasorum Repositoria liberaliter interdum complente: non sine ratione tantisper hìc negligimus primò *Metallicos* (vulgò similiter habitos), è *factitiis Vitriolis* communi saltem more destillatos, & pridem ab aliis satis notatos, Metallici parum palato vel stomacho sumentium exhibentes: imò *speciosiores quoque complures hujus nominis*, per ambiguas enchireses & diverticula hoc fine conquisitos, in rei tamen veritate, cùm ad examen ventum est, & effectus metallicus, qua talis, inde speratur, facilioribus ac saturatioribus istorum *Tincturis* vel *Essentiis* longè cedentes: magis autem adhuc, supprimentium, absorbentium aut pervertentium Additamentorum *vitio debiliores illos* (& præter intentionem ac consimilium rationem) *parum de expensis salinorum particulis vehentes, aut juste parciores, radiosiores* (nihilo tamen hinc vulgatioribus præstantiores], *vel planè tertio cuidam incompetenti contrarieve Latici inconsideratiùs complicatos Spiritus*: item [& ex adverso] nimiis aquosiorum particularum subtractionibus, variè per Abstractiones usitatas, *in Gela, super Calaminarem*, &c. institutis [ad internos usus præter omnem necessitatem] *adeò concentratos*, ut sub difficili hinc Dispensatione, sæpè ne Vitra quidem ferant, & sumentibus ad minimum suspecti, corrosivique [*nonunquam non sine Medici nota*) videantur, aut per supervacaneas *Rectificationes* vel *Evaporationes*, *penetrantiori subtilioriqne parte* passivè, sed uplurimùm nequicquam (cum sulphureus odor, toties data opera quæsitus, aliàs sponte cesset) *orbatos*: tot insuper *Compositos*, extemporanea usualium mixtura (ceu in *Aqua Regia*, *Spiritu Nitri composito*, &c. videmus] facilè supplendos: tot *in eundem effectum* [si titulum tantùm & promissa demimus, & supervacaneas enchireses, additiones aut præjudicia seponimus) spertè *recedentes*, tot *dictu quidem singulariores secretioresque*, nihilo tamen vulgatioribus [sub accurata saltem Methodo Morborumque pensitatione exhibitis] præstantiores: *Ardelionum & laborantium* [uti semetvocant) *venales*; rarò mangoniorum expertes, vel *probi satis ac sufficientes*; & si quid ampliùs hujus censua est. Delectui nostro è prioribus fortè *tres vel quatuor*, è posterioribus etiam vulgatiores illi *è Vitriolo*, *Nitro Saleque usitati* (tantùm cum judicio, citra diverticula, protelationes & incompetentia additamenta, manibus oculatis ritè parati consideratèque dati] abundè adhucdum satisfaciunt, satisfacientque deinceps, quibuscunque propter operarum aliorumque requisitorum defectum, *Igni Veneris* similiumve Liquorum, operosissimas Vulcani continuationes requirentium, potestas nondum data est. Uti nec pro selectiorum nostrorum comparatione tantoperè exiguntur specialiores illi, *per fastigiata & sibimet invicem accommodata Receptacula surgentes Furni, aut retortiformia desuper operculata Vasa*, adeò pronuper commendata, *Retortave terrestres*, aut per *infernum Tubum Folle sollicitanda*; consimilisve [curiosioribus Experimentis, quàm simplici huic labori aptior) appararus. Sanè *directus iste Furnus* (cum affinibus] plerunque corpulentiores impurioresque *Spiritus acidos* fundit, subtiliores dissipat, aliisque incoovenientiis (ratione continuandi Ignis, separandorum Flotum, &c.] subjectus est, ut pro nostra quidem intentione tot impensis erigi vix mereatur. *Vasa operculata*, satis dextrè quoque conformata, præterquàm quòd *ferrea* difficiliora comparatu nec omnibus materiis apta sint; *terrea* verò vix Ignem repetitò ferant; *utraque* plurimum de volatilioribus particulis, etiam eliso nobis haud raro circumfluo Plumbo, transmittunt, *imbecillioresque* hinc *Liquores* linquunt. Et qui *vulgarem* quoque *Retortam*, paulò circumspectiùs perforatam & circumcirca lutatam, *Receptaculis* proportionaliter, usibusque suis pro colligendis volatilitatibus, ritè adaptaverit, variè tubulatis rostratisque, reliqui in tantum haud difficulter carebit: *Acidos* autem & vulgò hinc *radiosiores Spiritus* nihilominùs per antiquiores quoque modos, saltem inter viles aliquot enchireses [præcipuè subductam, proportionalis ponderis Materiæ situationisque Vasorum observationem, *Vehiculi*, ubi deficit, competentis associationem, &c.) sufficienti sibi quantitate per otium quasi nulloque penè negotio parabit aut reparabit. Præsertim cùm oculatioribus nunc Practicis ea hodie copia in Medicationes ampliùs non absumantur, ac superioribus quidem lustris, vel adhucdum nonnullibi inconsideratiùs factum est, *limitate talium effecta tandem in abusum indifferenter converso, indeque haud ano Hypochondriacis, Pulmoniacis, Hystericis, Arthriticis, &c. conciliato per istiusmodi Acores Malo.*

§. XXII.

DE MISTURIS.

SEd in recensione nostra pergamus: meritoque hinc similiter expungimus *Liquores* illos *mixtos* ad internos externosque usus *confusis Aquis, Succis, Solutionibus, Pulveribusque constantes*; magnam partem inconsultiùs compositos; & si genuinis Artis legibus quidam in certos affectus respondeant, commodiùs (citra Vitrorum multiplicationem, aut facilem nonnullorum corruptelam) extemporè certiorique proportione, *per debitam competentiam mixturam* conquirendos ac dispensandos.

§. XXIII.

DE LIXIVIIS.

L*Ixivia medicata*, eorumque causa servati seorsim *Cineres*, huc etiam non pertinent: cùm Matresfamilias quoque, è polychrestis nonnullis *Euporistis* (tot supervacanea & huic fini ineptiora Ingredientis meritò omittentes) *domi* talia passim parent; aut solutis ejus generis (in proportionali quantitate] *Salibus* nunquam non habeantur: seu alias quidam *Alcalia elixiviata* non sicca penitus, sed liquida potiùs consistentia, post debitam evaporationem servant; siquidem in residuo acriorique *Liquore*, qui post istorum *Coagulum* aut qualemcunque *Crystallisationem*, utplurimùm tandem effunditur, peculiare quid sperandum foret. *Deliquia fixorum Salium sub Astris & die uvido quærere*, ferè sublimius, in Cella verò [ni lentissima *Coagulorum* quasi *vitriolicorum* quorundam resolutio requiratur] equidem innoxium, attamen profectò supervacaneum est; *Alcali* quovis quandocunque libet, in exigua calidæ frigidæve proportione solubili.

§. XXIV.

DE OLEIS DESTILLATIS.

CUi bono tot in universum (a.) *Olea destillata?* Cùm pauci nostratium Hypochondriacorum Affectus hujuscemodi *Sulphurea*) ceu diligentiores proculdubio observabunt (ferant, aut inde] citra alia incommoda, in isto Remediorum, naturæ

(a.) *Olea destillata.*) NOstra Subjecta in Morbis chronicis non ferunt ejusmodi *Olea destillata*; præter enim Tædia, Ructus, & interdum Anxietates præcordiales, & Ructibus retentis enatas, quandoque Phlogoses excitant: loco horum ergò conveniunt *Essentia Vegetabilium cum Spiritu Vini parata*, quæ sunt Resinæ liquidæ à Spiritu Vini resolutæ. *Resinæ* autem sunt Olea condensata: quemadmodùm *Olea* Resinæ resolutæ. Pauca ergò Olea abundè sufficiant. GLAUBERUS recipit *Spiritum Salis*, affundit *Aromatibus*, post digestionem destillat, & dicit *copiosiora acquiri Olea*: dicit Olea esse nimis concentrata in Subjectis his, Spiritum Salis verò dissolvere Olea, & discontinuare; Olea autem Spiritui acido æquè non sunt commiscibilia, sed sic disperditur Spiritus peni-

turæ particularum morbificarum magis respondentium proventu) tantoperè leventur. Cui bono tot *invicem* intimò *convenientia* ? quorum unicum præsentius aut parabilius sufficeret tot tædiosissimè satisque sumptuosè *per guttas quasi collecta* ? dum æquipollens drachmas vel uncias largitur: tot natura sua *ingrauiora*, vel (per nimiam quodlibet è quolibet conquirentium curiositatem) *Empyreumate præter rem aggravata* aliisve, sæpenumero parùm quadrantibus Accessoriis (quo tandem *Oleum è Corpore* nil minùs interdum quàm tale quid stillante, vel ingratiis habeatur & prostet) scienter combinata & multiplicata ? dum *jucundiora*, *paratu faciliora genuinaque æquivalentia* præsto sunt. Etcur ingenuum *Salis Spiritum pro paulò majori aromaticorum resinosorumque* (nihilo de cætero hinc, secus ac quidam prodiderunt, deteriorum) *Oleorum copia obtinenda disperdamus* ? cùm superpondium via ac ne via quidem labores compenset *Spiritus* ipse (largiter sanè Simplicibus ad Empyreuma impediendum superfundendus) ægerrimè ad eandem gratiam vel puritatem (etiam quæsitis per plurima compendiis) redeat; & una magna *Aromaticarum Aquarum* quantitas frustra sic pessum eat. Cum *Arete acerrimo Alumini sive crudi Diluto* (si quis forsan eandem Destillationem minoribus impensis tentare voluerit) non procedit. Ita porrò supervacua sunt pleraque omnia *Olea Composita* (ni majoris fortè copiæ causa, quispiam Simplicia intimè concordantia receperit) & inanes istæ *Balsamorum destillatorum variationes*, inconsiderata Ingredientium consarcinatione, proportione parandique ratione plerumque insuper contaminatæ; dum *Simplex* aliquod selectius idem utplurimùm præstat, aut siquidem Composito præcisè opus est, extemporanea proportionalique competentium mixtura consultiùs, compendiosiùs certiusque coosit. Supervacua est plerumque *destillatorum Rectificatio*; cum *Graveolentium* quidem prior subtiliorque pars (quibusdam ob *Salis volatilis* combinationem aliisve de causis) plerumque æquè graveolens inde prodeat, sive per Vesicam, sive per Retortam super *Cineres*, *Colcothar*, *Sal commune*, &c. vel cum ipso *Salis Spiritu* (qui tamen frustrà sic disperit seu pervertitur & sæpenumerò inter ebulliendum *Olei* sibimet *supernatantis* particulam haud exiguam per Retortæ rostrum propellit, rectificatumque sic denuò inficit) res tentetur. *Crassiorum* verò (hinc requisita) *Clarificatio*, nonnullorum temperatam leniorem que vim præter rem exasperet, & in compluribus, facili quadam in encheiresi, subprima quoque Destillatione obtineri, si volupe fuerit, queat: ceu alibi *de Cera*, *Pinguedinibus*, *Butyro*, *Sapone*, *&c.* notavimus, quòd si horum, v. g. libra una, vel una semis, Retortæ indatur, hujusque venter penitus usque ad collum Cineribus desuper repleatur, subtilissimum per Arenam prima statim vice transeat *Oleum*, &c.

§. XXV.

DE BALSAMIS EXTERNIS.

B*Alsamorum externorum ista series & variatio*, uti exactionem Praxin nil juvat, ita nec *Selectus nostri* partem constituit. Sufficiet vel *unicum Compositum*; cujus scilicet pretiosiora Ingredientia, *Moschus* vel *Ambra* (ob disperditionem adhærentium particularum) haud adeò admittunt mixturam extemporaneam, quæ in reliquis, siquidem expetenti necessaria fuerint, non est difficilis. *Colorem* undeunde petitum oculos tantùm pascere aliàs constat: nec *Extracti Salisque proprii pauxillum* nonnullibi adjectum efficaciam qualitercunque adhibitorum tantoperè intendit. Cui vero bono *Nucistæ Oleum priùs extrahitur*? cùm nec per se ingratum spiret, nec Oleorum aliorumque Odoramentorum fragrantiam obscuret. *Saponiformes* aliquorum (*ex Oleo, Sale Spirituque invicem digestis*) *Massa*, superioris quoque seculi inventiones, nec inter *parabiliora Succedanea* nobis hic ullatenus necessaria sunt.

§. XXVI.

DE OLEIS OFFICINALIBUS.

A Tque ut in *reliquorum Topicorum* recensione lustrum nostrum tandem finiamus: dum ex *Oleorum Officinalium* diffusissima serie oppidò, & quidem *numero paucissima* sufficiunt, quæ natura ex *oleosioribus Subjectis* sponte quasi fundit; quæque (si per se adhibita id, quod ex hujus generis Remedii destinatione sperari potest non attingunt) competentium & inibi solubilium *Subjectorum Infusione* vel *Decoctione*, aut *Oleorum destillatorum* aliquali *Instillatione*, postmodùm haud difficulter exaltantur: cui bono tantus reliquorum numerus, tot æquipollentibus, tot, ob Vegetabilium (sulphurei parum, aut violentiori Vulcano reservatum possidentium) naturam, parùm inde medicatis, & expresso quovis via efficacioribus, tot ipsi Affectuum conditioni manifestò repugnantibus, tot, aliis euporistis non pinguibus apertè cedentibus constans? *Digestiva* sanè, *Sarcotica*, *Glutinantia*, (exceptis, cautelisque suis nihilominùs subjectis *Balsamicis*, *Resinosis*, *Mellitis*, *vel etiam Mineralium aliquo convenienter alteratis*) item *propriè Detergentia*, *Adstringentia*, (Sylvis tamen Remediorum Dispensatoriisque nonnullis inserta) ipsa sanioris *Methodi Lex* vetat, & *Experientia*, (si traditionibus magis, quàm præsentiorum tutiorumque acervo fidas) postmodùm vincit Vulgaris *Emollientibus*, *& Anodynis Olivum* sæpè solum paria facit, *expressa* quædam alia palmam præripiunt; præter *domesticas Pinguedines*, *Cataplasmata*, aliosque Dolori sedando vel Tumoribus emolliendis aptiores modos. *Infrigidantia*, sic dicta, quot Affectus tolerant, aut siquidem ex usu esse videantur, quotus è vulgò tum sibi non parabit? versatiori interim seu Medico seu Chirurgo reliquum; indirectè agentibus (*Liquoribus Sale volatili prægnantioribus*, *Pulveribus farinaceis*, *&c.*) securiùs expediente. *Resolventia*, *Discutientia*, *Carminativaque* longè efficaciora, & ejusmodi Liquaminibus acceptiora, eodem ferè pretio, compendiosè, citra tantam *Olivi* in singula profusionem habentur per paulò antè notatam *Oleorum destillatorum Instillationem*. Et quis temerè nunc *Alexipharmacis compositis externis*, utut admodùm deprædicatis, insolidùm confidat? aut *exoticis Plantis* vel etiam Insectis, ni vili prostent, *Vernacula* nostra non substituat? Tota horum tantumnon omnium Topicorum *in Cucurbitis*, *&c. Confectio* penè videtur curiosior; cùm plurima, pro *Olivi* calefacta more, gratiam sic quoque perdant, aut faciliori *Addamento* eam consequantur, certè Matrumfamilias *simplicissimas Præparationes* haud adeo superent.

§. XXVII.

DE UNGUENTIS.

U*Nguenta* licèt ob consistentiæ modum de competentibus *Additamentis* equidem plus quàm *Olea* ferant, adeoque scopo corpulentius Remedium exigenti magis sic inserviant; cui bono tamen tantus eorum numerus? cùm è tot *Emollientibus*, *Anodynis &c.* vel *unicum*, aut *simplex* nonnunquam *Pinguedo* (*solitaria* aut domi fingendo per convenientes *Herbas alterata*) sufficiat; & pariter unum fortè *Refrigerans & Siccans minerale*. *Sarcotica & Glutinantia* pleraque vulgaria (nec balsamica) sanior nunc Chirurgia rejicit; quemadmodùm & *Detergentia pinguia*. ¶ 3.) *Discutientia Nervinaque* vulgatis *Oleis Spiritibusque* utplurimùm cedunt, præterquàm quòd à sensibiliter *Resolventibus*, *Vesicatoriis*, *Fonticulis*, *Ptyalismo*, *&c.* in permultis Affectibus evidenter superentur; quinimò Mala quædam (generosioribus Internis solis longè feliciùs cedentia) sæpenumerò exasperent, Contracturas, Flacciditatem, Exulcerationes, &c. concitent. Reliquorum loco vel *unicum quoddam Polychrestum*, & Additamentorum debitorum quasi *Basis* esse poterit. Plurima extemporè commodiùs miscentur; multa nil minùs quàm ejuscemodi consistentiam aut formam admittunt; plura adhuc inconsideratissimè sunt composita; nec operosiorem *Correctionem*, multò minùs (cum aliis omnibus) adeò curiosam

penitus; & rejicit AUTHOR hunc modum. Idem GLAUBERUS rectificat hæc Olea, & adhæc Spiritus Salis jacturam patitur. Item GLAUBERUS *rectificat Olea super Spiritum Salis* propter Empyreuma, sed æquè sunt empyreumatica Olea; & adhæc Spiritus Salis jacturam patitur; rectificentur potiùs *cum Arena*, *Cineribus*, *Cornu Cervi usto*, &c. copiosa.

¶ 3.) *Discutientia*.)

U*Nguenta Discutientia* conveniunt in Tumoribus, item in Doloribus ea sententia Vulgi: sed cùm plerique sint Scorbutici apud nos, hinc non conveniunt.

Un-

sam recentiorem Præparationem merentur. ¶ 4.) *Oculis, pro Unguinum ea structure*, alterius generis Topica convenientiora, nonnunquam insuper securiora; *Potabilia* Mulieteularum & ferè Circumforaneorum sunt, &c. quæ in speciali recensione commodiùs notabimus.

§. XXVIII.

DE EMPLASTRIS ET CEROTIS.

EMplastra tandem & *Cerota* si hine inde pensitamus, vix ultra *sex* forsitan in Chirurgicos aliosque usus in rei veritate requiruntur, è reverà intimiùs miserabilibus legitimè *Composita*. Cui bono enim vulgatissimæ (satisque hactenus raaatæ) innocentium Ingredientium perversiones, ustulationes, superficiariæ inviscationes, Massæ (per præscribentium eacessus) gypseæ vel unguentariæ potiùs, huc trahantur? Cui bono tot *Æquivalentia* si minutiaa saltem aliquot, traditiones titulosve demumus (seu compositionis, seu effectus respectu) *intimè inconvenientia*? tot, præter omnem necessitatem (*Emplastro* aliud *Emplastrum*, *Unguentum*, *Gummi*, *Pulverem*, &c. superaddendo) in Officinarum aut quotidianos usus, *innovata vel multiplicata*? tot *Opercali* magis, quàm sufficientis Remedii locum (ceu vulgua quoque citts hujuscemodi Emplastrationes sibimet diversimodè lurcurere novir) complentia? tot *Exolsta hodie* vel Modernorum Euporistis longè posteriora: tot *Digestiva*, *Maturantia*, &c. unico saltem selectiori repræsentanda, vel vilissimo cuidam *Pulti* aut *Cataplasmati* cedentia: tot *Particularia pro Interaneorum robore*, citta penetrantiorum accessum, aut realem convenientiam, sæpenumerò pro forma tantùm, & citra memorabile quoddam commodum, multo ramen cum tædio gestata, secundùm Practicorum traditiones rantùm (*ad uncias interdum aliquot, dum drachma sufficiunt*) præscripta, grumescentis, semer eurrugantia, *Litu* competenti *spirituosisve Liquoribus* nullatenus consereuda? &c.

Atque hæc *in genere* quasi, *de usitatioribus servarique consuetis Officinarum Formulis*. *Extemporaneas reliquas Emulsiones*, *Fomenta*, *Cataplasmata*, *Clysteres*, &c. è præcedentium consideratione quivis hand difficulter judicabit, & nos quævis suo loco similiter expendemus.

TITULUS II.

DE UNIVERSALIBUS MEDICINIS.

COnvertamur itaque nune ad *specialissimum singulorum Simplicium & Compositorum*, Officinis aut olim imperatorum aut hactenus ulteriùs, majoris complementi vel correctionis caussa, diversiformiter oblatorum, censum; ea tamen (quoad ejus fieri per Instituti nostri rationem poterit) moderatione, ut *minùs etiam contractiori Medicationum generi hodiernum adsueti* habeant indè, quod variis Affectuum diversitatibus & circumstantiis oppidò sufficiat; nec rigidiores forsan queri possunt, nos Rem Pharmaceuticam pervertisse potiùs quàm accidisse, vel Empiricis Curationibus, per aliquot Polychrestorum abusum fores aperuisse, vel tandem incipientes, minùs versatos, nimis verò credulos ¶ 5.) *ad Universalium* præcipitia temerè sic deduxisse.

Sanè, quo multorum hoc diverticulum aut offensionis lapidem statim ab initio removeamus, equidem credimus dari posse *Arcanum aliquod*, *insigne totius Corroborativum vel Mundificativum*, *complurium Morborum solamen*: nec vires tot *Secretis*, quasi *Alcahestinis*, *maturis ac immaturis Electris*, ¶ 6.) *Panaceis*, *Azoth*, *Phalagiis*, *Arboribus Vitæ*, *Mercuriis Philosophorum*, *Quintessentiis Veneris*, *Auro potabili* &c. modestè assignatas, simpliciter hic & præcipitanter elevamus; si talia ritè præparata & circumspectè, suo quodvis in genere, data fuerint. Dum autem priùs quidem ultra modum extenditur, & ph-

¶ 4.) *Unguenta pro Oculis.*) His possumus carere, & potiùs *liquida Topica* pro Oculis conveniunt.

TITULUS II.

DE UNIVERSALIBUS MEDICINIS.

¶ 5.) *Ad Universalium.*

COncedit AUTHOR tale *totius Naturæ Corroborativum* & *Mundificativum*; quæ duo tamen distinguit.

¶ 6.) *Panaceis.*) Scilicet *Panacea* seu *Remedii Universalis*, omniumque Morborum, speciosum *Nomen* passim ob Vulgi ignorantiam, & ineptam applicationem sui, adeò malè audire solet, ut ad ejus mentionem nunc pluribus risus moveatur: & quidem illorum *Plebeiorum ignorantia* in Panaceis extollendis eainde nata suit, quod ipsi Remediorum vires non adeò latè æstimantes, nec eorum naturam à priori perscrutantes, hinc effectibus eorum singularibus in admirationem rapti, mox ejusmodi Remedium in Universalium apicem, seu Panacearum laudem elevarint. Sicut pariter *inepta Panacearum applicatio* inde nata fuit, quod Vulgus, saltem audito Panaceæ nomine, illam mox indistinctim quocunque tempore, sine ulla circumstantiarum consideratione & circumspectione, ad quosvis Morbos adhibuerit; ideò non rarò plus noxæ quàm emolumenti concitarit. Unde potiùs *Vox Panacea sobriè interpretanda est*, ita quidem, ut non dicamus, quasi eadem omnes morbosos Corporis defectus valeat tollere; cùm vitia, quæ manuali indigent operatione, v. g. luxata, fracta, & vulnerata Membra, malè per Panaceam curari præsumantur; quin potiùs Remedium ejusmodi universale maximæ Morborum parti subveniens; extendendum erit ad illos Affectus, quos HIPPOCRATES hoc pronunciato; *Natura Morborum medicatrix*; intelligit. Siquidem *cujusvis Panaceæ effectus*, vel in roborandis Naturæ viribus, vel in corrigendis Causis Morborum occasionalibus terminari solet. Unde sequitur, morbis ab internis Causis saltem natis succurrere posse Universale Remedium. Sic porrò, dum Universalis Remedii seu Panaceæ in Curatione fit mentio, non intelligendum venit id exclusivè, quasi cujusvis Remedii alius exhibitio excludatur; sed saltem inclusivè, ita quidem, ut præmittenda Generalia seu Universalia præmittantur, & regulæ Diætæ quoque secundùm sex Res Non-naturales, ritè observentur; *imò* ipsæ Panaceæ seu Universalia pro Individui, Ætatis, Sexusque ratione & additis Particularibus subinde quasi specificentur. Tandem ad mentionem Remedii Universalis non concipiendum sibi est, quasi illud *necessariò omnes Morbos curare debeat*, quod ipsum nemo sanus dixerit, cùm sic Homo immortalis redderetur; quin potiùs Panacearum efficacia intelligenda est ita, quòd positis debitis requisitis & circumstantiis, iisque non infringentibus Naturæ vires, nec Remedii vim invertentibus, curet quosvis Morbos. Non secus atque hoc testatur aliàs *Jalappa* purgans; quæ est Purgans quidem certum, præsupponit tamen quædam requisita & certas circumstantias, quibus negatis erit illa sine effectu, & non semper purgabit. Ut adeoque, quoad specialem virtutem Universalium, observandum sit, quòd *Morbus* omnis *gaudeat duplici Caussa*, *Efficiente* scilicet *Formali*, & *Materiali* seu *Occasionali*; quarum alterutra sublata, Affectus seu Morbus cessabit. Jam verò *Efficiens proximam* quorumvis Morborum sunt *Spiritus*, seu *Principium illud vitale*, tam Sanitatis quàm Morborum prima & proxima origo. Nam ejusdem rationis est, quæ actiones sanas perficit, etiam vitiosas perficere. Hinc destructo Principio vitali per Mortem, & Morbus & Sanitas cessant, nec utriusque horum particeps dici poterit Cadaver. Atque hoc Principium vitale rectè constitutum, in Œconomia animali benè constituta & ordinata, optimè omnia perficit; ast lacessitum & ex turbis Œconomiæ Corporis stimulatum ad præternaturales anomalias, morbosos insultus inducit. Pari ratione *Occasionalem Morborum Caussam* constituunt *Contentorum* vitia, nempe Acidum, Amarum, Dulce, Acerbum, & sexcenta alia *Potestatum Hippocraticarum* nomine venientia: quæ si temperata fuerint & permista, benè inde valet Corpus; sin intemperata & seorsim inveniantur, Œconomiam Corporis variis turbis turbant. Ex quo observari licet, *Panaceas* seu *Universalia* habito sic respectu ad duplex hoc Caussarum genus, *duplici modo operari solere*: nempe vel sedando morbosos *Spirituum* impetus, & roborando eosdem, sicque efficiendo, ut hi sponte sua corrigant Occasionales Morborum Caussas, ut sine tumultu præternaturali in ordinem redeant turbatæ Functiones, Spirituum vigore instaurato, corrigantur, & eliminentur Caussæ Occasionales, redeatque pacatus Oeconomiæ status, Qualis effectus illustrari potest per *Opium*, omnium

planè *catholicum* (inter tot tamen præmatura Magnatum, per haud ignota Hypochondriorum, Renum, Pectoris, Artuum, &c. vitia abreptorum Funera) *dicitur an fingitur*? reliquis verosimiliter nimium plerumque tribuitur, præsertim ab alterius Professionis Hominibus, in arrepto quodam generosiori ac polyebresso Remedio præcipitanter exultantibus, vel *Existimationis* alicujus culmen *Nummorumve* potiùs aucupium inibi constituentibus; dum mage porrò proficua ex his, ut plurimùm data opera obscurantur, vel cum *Elia artista* adventu demum expectantur; dum ulterior talium Inquisitio Tironi tædiosa & præter rem sumptuosa est; alia verò partim nihilo magis Catholica sunt, quam *Ptisana*, omnibus olim Morbis indifferenter apta; & si persuasiones hyperbolicasque demas, haud adeò notabiliter vel directè juvant; partim ad summum, commendatissimum quodque (detracta saltem per curiosiorem inquisitionem singularitatis larva) instar nudi tantùm *Diaphoretici*, *Aperientis* aut *Figentis* agit, cui paria sæpè in domesticorum vulgariorumque serie, nullo negotio (saltem sub circumspecta Methodo) invenias: proinde tantum abest, ut eam, per hujuscemodi quasi Catholica ad Morborum interitus grassandi viam cuiquam hic commendemus, certè paulò licentiosiùs tandem ingredientes manifestò deserentem, aut in præcipitia ducentem; ut potiùs hoc ipso *Euporistorum per varias Classes Selecta* ostendere voluerimus. Alia aliis (quò securiùs & cum ipsa Natura incedamus) omnino deberi: sique *istius Census quidpiam aliquis* adeptus foret, nihilominùs illud ipsum tum consideratissima exhibitione, tum quamplurimis etiam *Intercalaribus & Intersceniis*, reliquis totius Comœdiæ Actibus & Circumstantiis (quò istius generis Arcana profectò pertingere nequeunt) ritè satisfacientibus indigere.

Et quò *specialiùs nonnulla* secundùm aliqualem *Experientiam nostram* consideremus: Quod ad normam & præscriptum ¶ Δ) *Unicornu Mineralis* (toties anagrammaticè hieroglyphiceque descripti olim paraveramus, egregium profectò & efficax erat præsertim in primæ ac secundæ Coctionis, easque proximè sectantibus vitiis Remedium (nam ulteriùs & ad *Testamenti Hadrianei* executionem progredi nunquam ausi fuimus) : cùm autem superioribus annis nos tandem destitueret (vix aut ægerrimè nunc, ob tædiosissimos parandi labores repetendum), & ad antiquum hinc rediremus, in considerata parabiliorum *Vitriolatorum*, *Martialium*, *Corallinorum*, *Opiatorum*, &c. exhibitione denuò nihilo nos infeliciores, ceu anteà quoque observavimus. Qui autem hoc in genere ¶ Φ) *Arcanum Vitrioli*, tanquam pro compendiosiori supplemento parare voluerit, & ad literam tantum procedendo, *commune saltem Vitrioli Sal & Oleum condensatius* invicem combinare tentabit, loco proficui nec ingrati Medicaminis, profectò horribile Secretum (præmonitus) nanciscetur.

De ¶ 7.) *Alcahestino Liquore* Medicos etiam in usus haud uni saltem commendato, paulò ante diximus; meritoque donec ipsa *Clavis* aptiùs manifestetur, *Producta* ejus, variisque circumcirca (per *Spiritum Mercurii*, *Veneris*, *Roris*, &c.) *Tentamina* tantisper præterimur.

Mercurius post præviam (communem, aut super imperfectiora Metalla tædiosiùs institutam (*Purificationem, solitariè, vel etiam cum Salis Antimoniive parte, inter lentam continuamque Digestionem* (securiùs & consultiùs, quàm per *Spirituum nitrosorum* abstractiones) ¶ 8.) *Præcipitatus* seu qualitercunque *Fixatus* (sive sublimi transmutatorum nomine ¶ 9.) *Azoth*, sive modestiori titulo nominetur) ; bonum est *Remedium diaphoreticum* (nam, apage! adhuc *Empiricorum* quorundam *Vomitorium*) resolvens, mundificans; nec tamen protinus *Universale*, vel benè ponderatæ considerationis (si aliquantò plus exhibiti incommoda declinare velis) expers: sanè permultos Affectus (Experientia quotidiana teste) ne attingit quidem multos Empiricos datus pervertit: de cætero nimium quantum à vero Recentioris ¶ 10.) *Mercurio Diaphoretico*, seu *Auro Horizontali* differt.

Panacea (ut ¶ 1.) famosam sub Seculi initium è *Mercurii Minera* aliove *Coagulo*, *Argento rubro rudi*, aliterve conquisitam prætereamus) quot hactenus saltem propositæ, fictæ & per Emissarios quoque vicatim hic inde venundatæ sunt? Saniores & commendatiores si paulo penitiùs perquirimur, nihilominùs ¶ 2.) ut plurimùm nil nisi *Mercuriale vel Antimoniale* quidpiam (aliàs nec ignotum nec singulare) continent, eoque ipso prosapiam istorum benè noscentibus, quousque pertingere possint; monstrant. Speciosa, illa, quæ etiam *Mercurii fixati titulo* in Pharmacopœis repetitur, & *ex Argento vivo, Sulphure ac Sale Ammoniaco aliquoties sublimatis*, *&c.* (*H*) constat, *Cinnabarinæ* naturæ est, atque adeò effectus (in Nervorum omnium Symptomatum urgentium sedativum; quippe hujus debito usu, adeoque supervenientibus, superficialibus licet, halcyoniis, & roboratur subinde Natura, & consequenter hujus vigore cum Sudore aut Urina eliminatur nocivum: utut non sine noxa quadam stupefactiva, Spiritibus suo modo inimica, operetur Opium: hinc saltem palliatione solet tollere Morbos; nihilominus tamen lustrat primum Morbosarum Causarum genus. Sic quoque huc spectat virtus anodyna *Sulphuris Vitrioli Veneris* & illarum *Panacearum*, quarum basis est *Cinnabaris*, vel *nativa* vel *Antimonii*. Vel & *Universalia* operantur respectu *Causæ Materialis* temperando & corrigendo Causas istas Morborum Occasionales, & mitigando istas Hippocraticas exorbitantias salinas & Potentias excessivas, quæ quodvis *Acre temperando*, præternaturales *Contentorum intestinos Motus*, sicque *Præcipitationes*; *Coagulationes*, *Effervescentias* removendo, omnium ortorum Morborum erunt solamina: idque eò magis, si simul fuerit diaphoretica vi instructa, utpote cum *Diaphoresis* naturalissimum correctionum illarum genus esse soleat. Atque tale Remedium Universale ferè est *Sal* istud *volatile oleosum Sylvii*, ab ipso maximè laudatum, ceu temperans quodcunque Acre, & Humorum Corporis quosvis præternaturales Motus compescens, blandaque Diaphoresi Corpus mundificans. Sic quoque ejus generis sunt quælibet *Mercurialia fixata*, & temperantia ratione Sulphuris sui extraversi quodvis Acre, & diaphoretica ratione naturæ fixioris suæ. Tandem huc spectant *Salia Aeris universalia ex Rore, Nive, & Pluvia* parabilia. Quòd si autem utræque vires in uno Remedio reperiantur conjunctæ, tunc illud *Universalissimi* nomen merebitur; quale quidem sunt, ceu *genuina Panacea*, *Sulphura Metallorum fixa*, partim ratione sulphureæ naturæ, temperantia *Potentias* istas salinas; partim juncta vi anodyna, *Spirituum* impetus & motus exorbitantes compescentia: item spectat huc *Lapis Ignis Basilii Valentini*, qui ratione virtutis suæ in Cura Morborum, & tingendis Metallis, ad naturam Lapidis Philosophorum proximè accedit.

¶ Δ) *Unicornu Mineralis*.) *Unicornu Minerale* paratur ex *Sale Vitrioli Veneris*, quod laudat AUTHOR.

¶ Φ) *Arcanum Vitrioli*.) Digestio, aliæque encheireses a MYNSICHTIO sunt occultatæ.

¶ 7.) *Alkahestino Liquore*) *Liquor Helmontii* nomine *Salis circulati majoris* venit; contra *Alkahest Paracelsi* est Hepatis restaurativum universale sicut videre est in JONSONII *Lexico Chymico*.

¶ 8.) *Præcipitatus*.) *Mercurius* per se quidem bonum est Remedium: interim talis *Mercurius cum Auro fixatus*, diuriùs continuatus aliquali vi salivatoria similiter molestus est, quo se infamem reddit.

¶ 9.) *Azoth*.) PARACELSO est technicus terminus, varia denotans: & quidem intelligit

1. *Mercurium metallicum*, ex perfecto nempe Metallo resuscitatum.
2. *Mercurium Philosophorum duplicatum*, seu *Rebis* aliàs vocatum, Sulphure Auri & Mercurio universali constantem; de quo illud vulgare; *Ignis & Azoth sufficiunt*.
3. Denotat quibusdam *Remedium summum*, ex *Mercurio*, *Sole* & *Luna* paratum.
4. *Mercurium fixum*, in Igne destructibilem: quo dato dicunt, quod proximus habeatur gradus ad Philosophicum, & fuisse tale suum *Azoth*, HESLINGIUS olim affirmavit; sed falsò; cùm potiùs fuerit *Remedium Mercuriale drasticum*, supra & infra movens.
5. Tandem in sensu Paracelsistico *Azoth* denotat *summam Medicinam Paracelsi* in capulo Ensis gestatam, ob omni particulari determinatione separatam, & vim omnium Remediorum in se concentratam habentem: quod putarunt quidam constituisse ex *Mercurio ritè fixato*.

¶ 10.) *Mercurio diaphoretico*.) Hunc HELMONTIUS parat mediante *Sulphure Vitrioli Veneris fixo* & *Mercurio præcipitato Vigonis*: conf. *Tr. de Febr. cap.* 14. §. 9.

¶ 1.) *Famosam sub Seculi initium*. Intelligitur hic *Panacea Anhaltina*, ex *Mercurio Metallorum*, procedens: postmodùm verò adulterata est ex *Mercurio*, *Cinnabari*, & *Regulo Antimonii*, de cujus Præparatione conf. WELSCHIUS *Hecat.* 2.

¶ 2.) *Ut plurimum nil nisi*.) Scilicet quælibet *Panacea* ordinariò præparatur nunc ex *Subjecto magis universali*, v. g. ex *Rore*, *Aqua pluviali*, *Sale aereo*; nunc ex *Subjecto minùs universali*, ut *Mercurio* vel *Antimonio*, vel hujus medio, ex *Sole*.

(H) *Hic est* Mercurius Diaphoreticus Thomson, *vel* Panacea Cinnabarina, *de qua Nos alibi.*

rum Affectibus aliàs non contemnendus) *nativa* vel *antimoniali Cinnabari* facilè suppletur. Quæ nuper variè describebatur, ¶ II) *è Minerali* (*Primi Entis Auri*, ut aiebant, *saturatissime*) *diversimode parata*, Sulphur aliquod antimoniale, Alcali tartareo vel nitroso, Spiritibusve salsis volatilibus sociatum, atque hinc (pro talium more) sub largiori Dosi, *Emeticum* quoque erat; alias mundificans haud rejiculum æquè ac alia sunt puriora *mitificata hujus Mineralis Sulphura*, *Tinctura* selectiores *Regulique*, cum Metallicis etiam fixati, &c. circumspectè solùm exhibita: non tamen hinc protinus pro *Catholicis* venditanda, vel per omnes à capite ad calcem Affectus hyperbolicè ducenda videntur. Ita quoque haud ita pridem ¶) 3. *Panaceam Solarem in pilulari forma* accepimus, manifestè *opiatam*, tantillo forsan *Cinnabaris nativa* vel *Mercurii per se fixati*, *antimonialisve Sulphuris* (quæ exigua planè quantitas discernere non permittebat) sociatam; effectu cum *Regiis Pharmacopœa Regia Pilulis* suo modo coincidentem.

Circa *Rorem*, *Pluviasque Martias*, aut *cum Tonitru delapsas*, circa *Sal Terra profundioris*, aut *Cœmeteriorum*, *& circa ipsius Aeris collectanea*, *specioso* ¶ 4. *Avicula Hermetica* titulo allecti, totque Recentiorum contestationibus persuasi, forsitan haud adeò pauca tentavimus. Et sanè *Roris Pluviaeumque illarum pars spirituosior*, per notorium destillandi modum, minoribus primò guttis prodiens, tenerioribus Subjectis non adeò incommodum attemperans præstat (ceu pertunctoriè tinctam superioribus annis pro *Auro potabili* vendiram alicubi scimus, & adhuedum ad *Extenctiones* inde, uti putant, secretiores ab aliquibus adhibetur). *Putrefacti* (in Doliolis pro more) hujus generis *Latices*, aliquando *striati Spiritus* vestigia (sed utplurimùm cum ingratiori sulphureo odore) ostenderunt: ut nupera *fluvialium Aquarum concepta inter navigationes Americanas Spirituositas*, ut *Acetum Vini cujusdam ex Rhodano* credi quadantenus possit. Residuum post Exhalationes *Magma* verno tempore sponte fermentare, ac plùs vice simplici oras Vitri tum supergredi cœpit *Sulphureo* (inde nonnunquam secedens) substantia *Argentum* extùs adoritur stabili auriformique *Tinctura*. *Sal* ibidem plerumque cubicum subamaricans, rariùs striolis quasi nitrosis concretum, bonum est aperiens, detergens, & Viscerum hinc inferioris Ventris (In sano sensu) roborans, &c. Totum tamen hoc Chronicos nobis (fortassis infelicioribus (neutiquam restituit, vix aliquos in certis circumstantiis specialiter levavit, aut in Acutis præstitit, quòd certiùs è parabilioribus Experimentis non habeatur. Nec amplius quidpiam in ¶ 5.) *Terra quasi Virginea salina substantia* (quendam sublimius quidpiam haud impræmeditatò inibi quærentem, incassum superioribus lustris occupante) uti nec in decantatissimo illo ¶ 6. *Terra Sumine*, seu exigua illa *Oleositate*, in Medicina quidam (quo per nos integra fit aliorum aurifera instillatio) hactenus invenimus. Et licèt *sub Dio quoque* in competentibus nonnullis ¶ 7.) *Magneticis* (ceu vocant) *Subjectis*, præsertim per *Calcinationes* aliosve modos priùs debitè dispositis, quidpiam concreverit, aut potiùs in nonnullis (dum copiam cum exiguo temporis spatio aliisque in concluso similiter contingentibus conferimus) excreverit, & è quibusdam, interno usui aptioribus eluriatum, aliave ratione sub *Salis amaricantis nitriformis specie* sequestratum, medicis intentionibus diversimodè adaptatum fuerit: nihilominùs nec inde quidem majora operæ pretia hodieque facere potuimus: ut ejusce modi *Mercureorum & Phalajarum* promissa tantumnon catholica cogitantibus; facetus quispiam pro ¶ Σ) *Phalaja* forsan haud immerito *Ealalala* dixisse videatur. Fallimur autem an huc quoque referri possiet *Talciformis cujusdam Panacea*? Ut & ¶ 8.) *Perlata pro Hypocondriacis Materia*; si fortè præter *Preparata* (eluentibus aut Spiritus salinos superfundentibus haud obscura) & præter *Mineralis regulini* quidpiam (in Crubiculo restitaus) torrido quodam quovis etiam modo (ceu *Parallela* nonnullibi suadere videntur) saturetur.

¶ Ψ) *Electrum Minerale immaturum* (cui *G aurum & Metallum masculum* aliqui synonyma facere voluerunt) si conjecturaliter rariorem illam *Lunarem Mineram*, sub *Argenti cadis rubri* titulo Metallurgis propositam connotat, *uti Lili* vel consimile quoddam *Secretum inde ad Vitam seu longam seu sanam* certò habeatur; proculdubiò feliciorem hodieque tum *Menstruo* manum, & ulteriorem (interea qualiumque Possessorum fata) Experientiam exigit: in qua deinceps pariter, Recentiorum manuductu (post simpliciore olim nec rejiculam tunc adhibitionem) excrecibimur; haud tamen ignorantes, quòd superioribus lustris cùm non infimæ sortis quidam *Secretissimum illud* haud perfunctoriè inibi quæsivissent, concepta spes tandem decollarit. Sin autem parili sub conjectura quispiam *Mercurii splendentem saturateque tinctam Mineram* intelligeret, asse-

¶ II) *E Minerali &c.*) Intelligit *Panaceam Glauberi*, hoc est *Sulphur purum Antimonii*, & hoc non est contemnendum.

¶ 3.) *Panaceam Solarem*.) Intelliguntur hic *Pilulæ Wildegansis*, constantes ex *Opio*, & forsan *Cinnabari*, vel *Mercurio per se fixato*; ab Opio siquidem iisdem combinato, Mulier asthmatica ab illarum usu suffocata videbatur: cautè ergo ob Opium usurpentur: interim præter vim anodynam egregiè sunt sudoriferæ, & pluribus Morbis conferunt: Vid. *Misc. N. C. Anno* 3. ubi aliqualis earum descriptio.

¶ 4.) *Avicula Hermetis*.) Hæc est *Sal Universale* juxta SENDIVOGIUM ex *Rore* præparatum & colligendum: conf. *Miscellanea N. C. An.* 3. *pag.* 452. Sic & novi ex *Nive* singularia *Menstrua* fuisse parata: ac BECHERUS *Sal* suum *cœleste* in curanda Peste egregium inde habet, sicut videre est in ejus *Physica subterranea*, *pag.* 182. Eandem agnoscit originem *Panacea* illa WOLFGANGI DINHEIMII. Et cum *Ros & Pluvia Martia nesciant putrescere*; indicium est singularis Salis inibi latentis. *Aqua Martia* putrescere nescit: *Aqua Thamisis* successivè putrefacta in Doliis in naturam spirituosam degeneravit, in *Peregrin. Americanis*; vid. *Transact. Anglican. pag.* 401. *Aqua* autem *Martia* circa Æquinoctium vernum colligi debent: Nam salis *Aqua Magma* post abstractionem Phlegmatis & Spiritus, adhuc fermentat, & ex hoc videtur aliqualis analogia cum turgescentiâ & fermentatione Vegetabilium. Hoc Magma tinxit Cochlear argenteum tinctura purpurea: vid. M. A. N. C. *Ann.* 3. *pag.* 542. Ex *Magmate* potest colligi *Salcubicum*, non verò *nitriforme*, *pag.* 129. amaricans tamen.

¶ 5) *In Terra quasi Virginea*.) Scilicet dicunt vulgò: *Sal Aeris universale*, subjectum *Spiritus* (ni ipse sit) *Mundi*, nunc variè in *Aere* fluctuare, nunc verò *Terra* porosæ visceribus se insinuare. Illa dicitur *Terra Virginea*, nullo speciali Semine adulterata seu inquinata, sed indifferenter pro Matrice vel Vegetabilis, vel Mineralis, vel Animalis, hanc Terram fovendi, fœcundamque reddendi se habens, ut fiat *Mater omnium Regnorum*: atque tunc vocari *Sal centrale Terra*, item *Sal Natura*; conferatur ORTHELII *Commentar. in Sendivog in German. Idiomate seorsim prostans*; sicut in *Latino Theatro Chym. Argentinensis annexus*: Hic ORTHELIUS ex *Terra* vult parare *Sal pro Mercurio duplicate*.

¶ 6.) *Terra Sumine*.) Notat hic AUTHOR examina illius *Terra pinguiori*, sibi relictæ, quæ destillata daret præter *Phlegma* etiam *Sal volatile & Oleum* Confer. præter JOANNEM GEORGIUM ROSENCREUZERUM *Anat inferior.* (nempe quòd talia Terra pinguis sub Destillatione varia Schemata Pratorum, Florum, Herbarum &c. repræsentant) LOESELIUS *de Podagra Edit.* in 12. *pag.* 562. atque hujus originis est ille BECHERI *Spiritus*, cujus meminit *lib.* 2. *Phys. subt. pag.* 87. quod mirè vegetat & fœcundat.

¶ 7.) *Magneticis Subjectis*.) Tale est *Terra* illa *Magnetica* ROCHAS, quam habet *Cap.* 1. *Scrutinii sui Aquar. mineral. Theatro Chym. annexi*: Sic quoque *Sal Aeris in Nitro latet*, specificatum tamen ab hujus Semine, & quasi individuatum.

¶ Σ) *Phalaja*.) Hujus meminit BASILIUS VALENTINUS, insinuat Remedium contra quævis vitia interna.

¶ 8.) *Perlata Materia*.) Hujus *Author* est CRUGNERUS *in verò Chymico*, qui tamen reticet, quæ & qualis illa sit? at ex amiciore habeo, præparare illum hanc ex *Lapide* illo *violaceo*, ideo sic dictum, quia calefactus spirat odorem *Violarum*: est Lapis griseus, cui innascitur Muscus subtilis, ex quo Materia illa Perlarum prodiit. Tractata in *Aceto* relinquit Corpus fixum reguliforme; hinc forsan etiam ex addito *Antimoniali Subjecto* simul constabit.

¶ Ψ) *Electrum Minerale immaturum*.) Hujus primus mentionem fecit PARACELSUS, & post hunc HELMONTIUS *Tract. Hac qua sequuntur, reliquit imperfecta*; item *Tract. Arcana Paracelsi*: parans inde *Tincturam Lilii de Glaura*; videatur AUGURELLUS. Cæterùm illius *Metalli masculi* nomine varia intelligunt AUTHORES, & alii *Mineram Martis Solarem*, sed ineptè indigitatam, volunt: Alii, ut STARCHIUS, *Zinekam* sub nomine illo vendirant; qui tamen rectè à WEINSLERO *in Metallographia* refutatur: Alii aliud intelligunt, nempe *Mineram Cinnabaris nativa selectiorem*, in Hungaria reperibilem, & instar Rubini translucidam & coloratam, & vocant Germ. *die Gold. Blume*, i. e. *Florem aureum*: Sicut tandem Moderni intelligunt sub *Electri immaturi* nomine *das Rothegelbige Ertz*, seu *Mineram Argenti rubram*, cujus ZWELFFERUS meminit *Mantiss. pag.* 33. quodque Arte parari potest, miscendo certa propor-

severare possumus, eam simpliciter elutriando solùm præparatam nilque ampliùs passam, effectu (qui tamen similiter uti polychrestus equidem, ita saltem particularis est) longè præcessisse, tum *Sulphur* ejus solitarium, per *Alcalia* (licèt ægerrimè via humida siccave) citra destructionem extractum, tum ipsam *Panaceam Cinnabarinam*, sub *Præcipitati Diaphoretici* nomine Pharmacopœis propositam, & per (in speciem) sejuncta iterumque combinata Principia, secundùm præscripti Processus imitationem aliquando confectam. Quod vero *vicina nobis quadam Vitrioli Minera* (*Ligno fossili sulphureo* intermixta) pro *Tinctura* cujusdam (procul dubio clyssisormitèr paratæ) commendatione, hoc titulo Empiricorum nonnemini proponitur; id quidem fortè parùm est *Paracelsicum*.

Ipsum *Aurum potabile consimilinque Solaria*, secretiori quoque & amiciori *Menstruo* catholicos in usus constructa, quantum hactenus in gravioribus, inveteratis malignisve Morbis præ aliis singulariter præstiterint, quotidiana loquitur Observatio, & nemini non paulo citea hæc curiosiorum constat: nec asserere veremur Experientia sat confirmati, quod omne juvamen atque solatium, è *Solaribus* (ob nominis splendorem & precium) variè quæsitum, largiter & cum superpondio in longè parabilioribus *Martialibus*, *Antimonialibus*, *Cinnabarinis*, *Corallinis*, *Cervinis*, *Tartareis*, *alisque Vegetabilibus Analepticis*, *Alexipharmacus & Opiatis* (quodvis horum considerate saltem exhibendo) inveniatur: nihilque aliud hinc habemus ampliùs, quam ut habitiorum reconvalescentia, dimissis securioribus tot seculorum Experimentis, magis tantùm sit dubia, carior semper; ut istius in superiori Germania, cujus *Febris continua Lapide Bezoar* pro 60. *Florenis* hausto curabatur, quæ totidem *Nummis* alibi pelli tur. Non eleramus hic simpliciter Auratorum efficaciam, qui hujuscemodi *Liquores* (cum *Spiritu Microcosmico*, *Salis Tartari*, *Roris*, *Manna crystallisata*, *Mineralumque Saturni*, experiundi caussa successivè confectos) item *Solares cum Mercurio* vel *Antimonio*, aut *utroque satis fixatos Pulveres*, variè nec incassum tentavimus (sæpè tamen *Menstrui* bonitate, vel accessorii *Mercurii* vel *Antimonii* energia magis favente, quàm *Auri* accedentis aut adhærentis tantillo). Tantùm, si vel maximè solius *Auri* tantoperè reclusi iste foret effectus, assignatam tamen *Catholicam potentiam* hic removemus; ostentatoriosque abusus reliquos, per suppositam necessitatem ac præcellentiam introductos (dum nihilominus idem securiusque per parabiliora passim præstatur) notamus: si fortè hæc quoque Auri sacra fames sisti queat. Reliqua suo capite diffusiùs expendemus.

Circa secretum *Veneris Ignem* (*à protractioris Destillationis Cohobisque Spiritu Vitrioli longè differente*) quænam hodieque non superest obscuritas? *Author* qui *Lapidi Butlleriano Driff suum* substituit, *pauperibus quoque communicabile*, *nec tantum Arcanum esse* innuit. *Recensior autem, qui obscuritatis horum Lumen accendere instituit*, æquè difficilem, nec Vulgi crumenis occupatiorumque Practicorum temporibus parem procedendi modum profert. Tentavimus aliquando circa *Driff* (secundùm qualescunque conjecturas) nonnulla cum *Ammoniacalibus*, &c. ac mediocre quidem aliquid, nil tamen absoluti, sive lingeretur tantùm, sive penitus deglutiretur, inde habuimus. Quod autem *posteriorem Ignis Venerei explicationem* attinet: quamvis *Spiritum à Sale Martis* (uti nominatur) *purgante* (è *Capite mortuo Florum Salis Armoniaci Martialium* extracto) paratum, *Vitriolum Veneris* adstringentissimum dare pridem per alia Experimenta probè sciremus; tentare tamen circa *Hæmatitem* quoque quidpiam statim tunc complacuit; at (uti profectò aliter fieri nequibat) *Spiritum* hinc à prædicto parùm aut nil differentem, de cætero *Spiritui Salis communi* planè geminum (loco duplati saturatique illius), & *Vitriolum* inde, dulcore suo scilicet, ferè fauces intercludens nacti sumus, & nil ampliùs; licèt Processus rationem haud persunctoriè sectaremur; donec tædio ducti spem cum Liquore abjiceremus felicioribus inventionem relinquentes.

Et si sors fortuna nobis (ut aliis alicubi) *Transmutatorum* sisteret (ceu *Lapidem illum* particularibus haud paucis convicti facilè credimus, & particularum *Plumbi* vel *Mercurii* aliam hinc Solaribusque similem dispositionem, complicationem aut figurationem, coloris, liquabilitatis, ductilitatis, &c. consectariorum Authorum faciliùs adhuc concipimus); obniaè eum rogaremus, ut etiam in Morbis hactenus revera incurabilibus edito *Specimine* (magno inde decumbentium, præcipuè integrarum Familiarum hinc tantumnon exhaustarum solutio) publicè convinceret, non solum de *Catholica* cunctorum Affectuum *Medicina* tantisper dubitantes; verùm etiam moderatiores eos, qui *Metallis* saltem non verò *Homini* datum esse in medelam hoc (quicquid est) *Naturæ superlativum Genus*, aperrè fassi sunt.

Tamdiu proinde sepositis, aut in pretio suo, quod singula in rei veritate mereri possunt, impræsentiarum relictis *Catholicis illis*, donec alia quidem manifestiùs explicentur, alia verò liberalioribus (quàm credi nonnunquam queunt) *Promissis*, inter simpliciorum aut terrestriorum *Animarum* (Mortem Peccati salarium, Morbos autem Mortis lictores sic elusurarum) expectationes, *plusquam Chinenses*, semet exolvant; institutum nostrum & *articularium* tantummodò potiorum & præsentiorum *experistorum simpliciorumque Selectum* persequamur: præsertim cùm his ipsis sublimiora quoque *Arcana*, si cui tale quid contigit aut contingeret, omninò circumscribi, & probè, pro variis Affectuum requisitia, ac circumstantiis modificari (si quidem operæ pretia citra empiricas extensiones facere voluerimus) debeant: & quò Tironibus denuò hinc quoque constet, etiam *Vulgatioribus*, *citra Secretorum mussitationes*, *Singulariorumque Venatras*, *æquè ac citra Dispensatoriorum superabundantias Morbos paris felicitate curari; Simplicibusque* (*tanquam nil possis aut disperdentibus*) *vel simplicioribus saltem*, *certiores utplurimùm esse effectus*, *præ commendatissimis sæpè Compositis*, *ac Decompositis*, plerumque per *Basis* accessoria, *Mole* tantùm & *Pretio* (pro forma solùm & citra necessitatem quandam) excrescentibus. Versatus (& ceu ab initio quoque notavimus, non nominis saltem adscriptitiique effectus, verùm etiam saporis, ponderis, molis, odoris, coloris aliorumque sui Simplicis conditionum satis gnarus) Practicus, siquidem simpliciora quò vult, omnino non pertingunt, Compositum aliquod (sed utinam simplicissimæ Naturæ semper conformius) aliàs haud difficulter attexit: & nos talia hinc inde, ubi ea usu visum fuerit, inseremus. *Quæ verò circa pristinarum usualium Præparationes nuper aut jampridem Solertiores Viri eleganter monuerunt*, operosè non repetemus: cùm Libelli sint in omnium ferè manibus, & ista hic quasi præsupponantur. Ita nec *Selectus nostri* rationem diffusis ambagibus deducemus: quandoquidem caussas ritè perpendentibus, & communi Observationi conferentibus, etiam verbum satis est, nec nostra conditio excrescens fert volumen. De cætero ceu supra condiximus, de commodioribus *Substitutis*, de *Territoriorum* differentiis & ortis inde necessitatibus, de prioratu *Inventionis*, (cùm Fortuna multa psiùs aut multis simul ostenderit) &c. cum nemine nunc aut unquam postmodùm litigabimus: sit sua cuique per nos liberrima applicatio, uti nobis libet hic census,

Atque quo *singulas Materia Medicæ Classes* per *tria* illa notoria *Regna* distinctiùs tandem ordineque quodam perlustremus, *primus* cedat *Purgantibus locus*, adeòquidem per nullius non liberalitatem aut observantiam antiquis novellisque refertus, ut dubium penè reddat census nostri initium. Nam qui (exurtis tantùm præjudiciis quibusdam) in *Vegetabili primo Regno*, complurium manifestarium *Languorem*, aut ex adverso supervacaneam *Violentiam*, multorum insuper è novo Orbe vel Museo, item tot interpolatorum, aut vix grano vel grani parte inter se differentium vanitatem & appensarum deprædicationem frustrationes persunctoriè saltem advertit; qui *Corrigentium*, *Dirigentium*, aliorumque superioris Seculi *Accessoriorum* hic (molem plerumque potiùs quam effectum intendentium) excessivas amplificationes, variationesque frustraneas; qui consimilium Curialium (ab ipsis tamen eorum Authoribus passivè neglectorum) Extensiones nimias, velè sola simplicissimaque (tantùm circumspecta) Crudorum aut mediocriter solummodò Depuratorum vel correctorum exhibitione di-

portione *Lunam & Lapidem* vel *Magnetem arsenicalem*. Verùm, modò idiotismum PARACELSI consideremus, qui *Electri immaturi vocabule Mixturam Metallorum certo pondere & mensura commixtorum* indigitavit, & *Electrum immaturum* erit *Metallorum rudis species*, prout in radice sua adhuc quasi confusa hæret; quæque alias *Saturnus Philosophorum* vocatur, & de hoc dicitur esse illud *Parentem vulgaris Saturni seu Plumbi*; ex quo dubium proin enascitur, an HELMONTIUS unquam cognoverit *Electrum* hoc *Minerale immaturum*, quippe cùm ejus descriptio *Mineræ Cinnabaris nativa* competat, Dicit tamen ea, quæ reliquit AUTHOR imperfecta, constare ex *Mercurio & Sulphure metallico*, quæ conveniunt reverà *Cinnabari*, constanti ex *Mercurio & Sulphure*. Et dicit AUTHOR, hanc *Cinnabarim* in Concreto nativo esse præstantiorem, quàm Sulphur solitarium ex ea separatum: ex quo *separato*, cum *Mercurio* etiam *separato* iterum conjunctim, *Diaphoreticum* parat SCHROEDERUS.

didicit; qui aliqualem quidem in nonnullis diversitatem circa vitiosorum Humorum colliquandi modum, colliquatorumque colorem; acredinem, ac consistentiam, at adeò specificam singulorum ad certos Humores determinationem, necdum (cum paulò curiosioribus) observavit: quique *idem* sæpè *Simplex* diversis Humoribus per *Alcalium*, *Tartareorum*, *Vitriolatorum*, *Nitrosorum* similiumque detergentium aut stimulantium additionem accommodare: tot insuper *Composita* (diffusè prodigeque reposita) *extemporaneis Mixturis & Imitamentis* (evidenti compendio parilique successu) æquare vel superare novit: qui porrò *Mineralium* (ab una quidem parte) ritè præparatorum & exhibitorum nonnullorum insignem præstantiam & securitatem, ab altera verò nimiam nihilominùs talium multiplicationem, aut penitus alienorum, suspectorum, præter rem vehementiorum, aut (ob enchiresis aliorumque requisitorum variabilitatem) infidorum numerositatem & exorbitantias perpendit: qui denique paulò attentiùs in propria vel aliorum Praxi advertit, quantoperè non quidem in omnibus (uti solitariorum *Laxativorum* & *Saponariorum* commendatores hactenus voluerunt), sed tantùm in compluribus Affectibus, multò securiùs faciliusque solis *Aperitivis*, *Diureticis*, *Diaphoreticis*, *Anodynis* aliisve *Specificis* (vel Empiricorum exemplo) cedentibus. Ægroti Purgantibus diversimodè vexentur, detineantur, imò magis adhuc interdum lædantur, saltem ob consueti medicandi moris ac ordinis observantiam. Is oppidò nobiscum haud difficulter fatebitur, maximam Catharticæ phalangis partem, & longè plura quàm hactenus factum est esse delenda; forsitan etiam in hoc ipso *nostro Selectu*; dum seorsim sentientium aut de commodioribus substitutis cogitantium causa, vel pro forma quædam hic retinuimus.

T I T U L U S III.

DE PURGANTIBUS VEGETABILIBUS.

Sit itaque primò (donec post famosam superiorum annorum *Mechoacannam* & *Guttam Cambodiam* sequiori seculo convenientiùs forsan offeratur) polythrilleton nunc ¶ 9.) *Jalapium* à quorundam nuper *Matulista* sanè nondum expunctum: acre satis ceu tractantes variè, in *Errhinis* quoque experiuntur: Hypochondriacis tamen nostris utplurimùm haud inconveniens: nec *Mole* nec *Sapore* adeò adversum: dignum de cætero; quòd plurimis incommodioribus ingratioribusque Catharticis pridem substituissemus. Inde *Pulvis* in suo genere polychrestus, & diversissimo per competentia Additamenta applicabilis, ceu aliàs notum est, & fusiùs hoc infrà persequemur. Nec *Magisterium* (quamvis æquivalentium respectu paulo sumptuosius) vel eorum causa, quæ ob *Exteriu quadam Scammoniatum aversantur*, hinc penitus excludemus, si modò decenter dilatatum delicatioribus fortè detur. *Mucaginosum* autem *Extractum* (*Resinæ quasi parergon*) languidum est: uti & ipsius *Radicis Infusum in Cerevisia Vinisque*, ni fortissima fuerint, aut mediocribus *Alcali* aliquod in paulò majori pondere adjiciatur: ceu alii quoque pridem, sed usquedum incassùm ferè monuerunt.

Sit

T I T U L U S III.

DE PURGANTIBUS VEGETABILIBUS.

¶ 9.) *Jalapiam.*)

Ex insigni *Purgantium abundantia*, quæ *Regnum Vegetabile* subministrat, pauca quædam *Selectiora* nobis sufficiant: qualia sunt *Aloe*, *Rhabarbarum*, utpote quæ duo sola ex Purgantibus insontia & absque malignitate esse judicantur; item *Jalappa*, *Helleborus niger*, *Senna*, *Scammonium*, & *Colocynthis*. Ex *Regno Animali nulla* prostant *Laxativa*, nisi forsan sola *Rasura Unguium humanorum* hic excellat.

In *Regno Minerali* præprimis excellit *Mercurius dulcis* ritè paratus, & hinc *Crystalli* & *Pillulæ Lunares*: imprimis *Antimonium* est, quod uberrima suggerit *Purgantia*, magis tamen *vomitu*, quam *secessu* operantia. Ex innumera varietate *Antimonialium* hujusmodi *Purgantium* pauca sufficiunt; v. g. *Sulphur* quoddam *Antimoniale* saltem cum *Sale Tartari*, ad imitationem *Croci Metallorum absinthiaci Mynsichtii* paratum: Confer. WILLISIUS *Pharm. Rat. Volum. 1. pag.* 64. Et ex hoc *Sulphure* facilè parari potest *Tartarus emeticus* ad ejusdem MYNSICHTII imitationem, quæ duo *in forma sicca* abundè sufficiunt. *In forma liquida* sufficiat *Syrupus Emeticus* ad imitationem AUTHORIS paratus; aut etiam *Vinum Emeticum* ex infusione *Vitri Antimonii* vel *Croci Metallorum* paratum, ad imitationem exercitatissimi KERKRINGII *in Commentar. super Currum Triumphalem Antimonii Basilii Valentini pag.* 143. & 169. Quibus superpondii loco accedit *Sapa* quædam *Vomitoria* ex *Vitro Antimonii* pulverisato, ad imitationem SYLVII, cum *Musto* vel *Succo Cydoniorum*, vel *Succo Pomorum Borsdorffianorum* extracto, & post filtrationem ad consistentiam *Rob* inspissato. *Vitra Antimonii* pro hisce Remediis vel præparantur ad imitationem KERKRINGII *cit. loco*; vel præparantur ex *Mercurio Vitæ*, unde obtinetur *Vitrum flavum*, *Succinum Antimonii* dictum.

Porro inter *Præparata Pharmaceutica* ex tot *Purgantium Formulis* sufficiunt

1. *Infusum Sennatum.*
2. *Essentia Jalappæ tincta.*
3. *Pulvis ex Jalappa* seu *Scammonio*, cum *Salibus digestivis* compositus.
4. Inter tot *Pilularum* varietatem pro *Pilulis Usualibus Pilulæ Aloeticæ* sufficient: pro *Purgantibus* verò sufficiat *Extractum* quoddam *Catholicum* ex istis selectis concinnatum: nunc cum *Mercurio dulci*, nunc cum *Helleboro*, nunc cum aliis, pro specialibus appropriandum.

Jam in specie consideremus *Purgantia*, ubi in AUTHORE *nostro* se primo loco offert *Jalappium*; quippe etiam inter hæc *superista Purgantia* pro selecta Praxi excellit, utut huic à nonnullis *Mechoacanna*, quæ tamen debilior, vel *Gummi Gutta*, quod violentius, præponatur: interim nos *Jalappa* meritò *primas deferimus*, utpote non solùm vi purgandi, & Sternutationem movendi præditæ: scilicet commune hoc est nonnullis acrioribus Medicamentis, ut præter vim stimulandi Intestina, & Purgationem excitandi, exteriùs quoque Nares vellicando pro *Errhino* conducant. Jam ergò cùm inter illa emineat *Jalappium*, non mirum est, id eundem quoque effectum præstare. Hinc *Elaterii Pulvis* & *Hellebor. nigri* sternutatoria sunt. Prætereà *Jalappium* nostris Subjectis hypochondriacis, & omnibus Morbis chronicis, præcipuè conveniens est, cùm acido-viscidæ Cruditati oppidò medeatur; imò nec sapore, nec odore, nec torminibus molestum sit.

Quoad modum utendi: sumitur vel *in sicca* vel *in liquida forma*. *In sicca*, dum *Radix* pulverisata, vel ejus *Resina*, vel *Magisterium* præbetur, ubi *Radix* imprimis salino-tartareo Remedio, ut *Cremore Tartari* vel *Tartaro vitriolato* commodè combinari solet, ac in substantia per se adhib. sed cum *Stimulo salino* aut *tartareo* in minori Dosi exhiberi potest: v. g.

> ♃. *Pulv. Jalapp.*
> *Tartari vitriolati*, vel *Crem. Tartari* an. gr. v.
> *Olei destill. Mac.* gutt. ij.
> M. f. *Pulvis* pro pluribus Subjectis appropriatus.

Nam & Infantes tutissimè per *Jalappam* purgantur, observando saltem seriem annorum, & præbendo ejus tot grana præterpropter, quot annorum sunt: sic v. g.

> ♃. *Pulv. Jalapp.*
> *Crem. Tartari* an. gr. vj. vel vij.
> M. pro infante 5. vel 6. annorum, in *Jusculo calido*, ita sine ulla molestia purgat.

Quòd si autem in minori Dosi velimus *Jalappam* assumere, tunc

> ♃. *Pulv. Jalapp.* gr. xij.
> *Scammon. sulphurati* gr. iij.
> *Nitri purif.* gr. vj. (hoc enim impedit Flatuum potentiam)
> M. detur pro *Dosi*.

Deinde præter *Jalappæ* substantiam usurpatur quoque ejus *Magisterium* seu *Resina cum Spiritu Vini extracta*, & *Aqua simplici præcipitata*: ac quidem *Magisterium* illud ex eo est usitatum, quia non paucis *Scammoniata* sunt suspecta; unde horum loco *pro Stimulo* in usum vocare solent *Resinam Jalappæ*. *Modus utendi* est tam *in sicca*, quàm *liquida forma*: *in sicca* quidem ita:

> ♃. *Conserv. Rosar.* ℥ß.
> *Resin.* vel *Magist. Jalapp.* ℈ß. ad gr. xij.
> *Tartari vitriolat.* vel *Arcan. dupl.* gr. vj.
> M. cum *Syrup. Rosar.* fiat *Bolus*.

Hic notanter additur *Tartarus vitriolatus*, quia Resina est oleosa, unde facilè parietibus Intestinorum adhærescendo, Tormina, & in prædispositis Hypercatharses potest inferre. *In forma liquida Resina* illa *Jalappæ* cum *Vitello Ovorum*, aut

Se-

¶ 10.) Sit porrò *Aloe* inter sui generis Amaricantia peculiarem Stimolum huc conferens: extra *abusus* (aliis sufficienter notatos), & quòd in dispositis nimia continuatione *Hæmorrhoides* tandem (quicquid etiam *prætensæ Correctiones* promittant) haud raro enncitet de cætero innocens, *Soccotrina* vel etiam *Epatica Selectior*, à quisquiliis & resinositate sua (præcipuo Tenesmi illius hæmorrhoidalis authore) *Aqua solùm simplici* (quid enim è *destillatis*, vel *Sero* aut *Aceto*, imò ipso quoque *Rore* hic expectemus?) simplicissimè (infundendo vel coquendo) sed tamen sollicitè sequestrata, & in Vaporoso Balneo denuò ad *Pilularem* consistentiam exhalata; in ejuscemodi *Laxativas & electivè purgantes Massas* (cùm Antiquorum *Hieras* nemo temerè nunc lingat) sufficientissima; cariùs curiosiusque *per ardentem Spiritum Extracta* indeque resinosiori, manifestè præsentior atque securior, *Insuccata* cuivis, utut famosissimæ, *Violata*, *Rosata*, *Fragata*, *&c.* par, imò (cùm respectivè vel in effecto saltem parum sit, quod de *Succorum magmate* singulis accedat Dosibus) suo modo in actione sua ut liberior ita superior; & ejus generis *Essentiis Vegetabilibus*, siquidem omnino conjungere placuerit, facilè postmodùm subigenda: præterea *in Liquorem* quoque vulgatis *Dilutis & Elixiriis Aloeticis*; (laxandi quidem causa) longè pollentiorem fereque acceptiorem, cum *Salis Essentialis* vel saltem *Akali Tartarei* aliquota parte (ceu infrà pleniùs hoc persequemur) promptè redigenda.

¶ 2.) Accedat *Sena*, non titulotenùs *Alexandrina* solùm, sed bonæ notæ quævis, recentior, non caesa nec *desidente Colutea falsata*: suspicione Torminum (directè vel per accidens consequentium) adjecta *Alcali* cujusdam, vel etiam *Tartari puri* particula facilè eximenda; illo potiùs in *Infusis*, hoc in *Decoctis* (quamvis hodie minùs usitatis, aut saltem domesticis) utrisque de cætero meritò (accuratiorum hodie exemplo) saltem simplicissimis; cùm in rei veritate *Nodulus*, æquè ac Palatum, tot appropriantibus *Radicibus*, *Floribus*, *Foliis*, *Seminibus*, nequicquam tantùm aggravetur: *Pulvis* verò *Foliorum* per se mole saporeque perquàm sit adversus. *Extractum simplex* num aliorum mediocrium loco huc referri, & non quidem in *Pilulares Massas* (ubi molem atque numerum cum sui consimilibus admodùm auget) sed *mollioribus liquidisque* nonnunquam *Formulis* (subtriplo vel subquadruplo ad *Folia Sacchare* conditum) servari mereatur, pro *contractiori* quidem *Selecta* hic non determinabimus: cùm alias notoriè debilius sit; & pueros longe securiùs, æquè verò jucundè, citra ejuscemodi *Saccharata* nunquam non purgemus. Libera sit cuivis optio

Con-

Semine Melonum potest propinari: otut optimè succedat, si eadem *Resina liquida* sub forma *Essentia Citrata*, qualem habet BARTHOLINUS, propinetur.

Cæterùm dictæ *Jalappa Radix* è locis quidem peregrinis huc defertur: interim quædam & illius species apud nos sub nomine *Jelsemini* seu *Mirabilis Peruviana* prostat, cujus *Radix* similiter ac illa purgat, & hæc saltem illas intercedit differentia; quòd peregrina magis sit resinosa, nostra verò minùs, sed exotica domesticæ præponenda est; adeòque hujus ratione *Dosis* nonnihil augenda, ita, ut dum *peregrina* ad ℈j. *nostra* ad ʒß. vel ℈ij. præberi debeat, cùm sit idem effectus expectandus. Porrò cùm in *Resina Jalappa* hæreat vis purgans, propterea rara est *Radicis in Vinum aut Cerevisiam Infusio*, utpote quibus Liquoribus Resina illa nihil suppeditat. Unde & dum quidam Modernorum *Nodulos Laxativos*, quos ingreditur *Jalappa*, ordinant scopo purgandi, falluntur, quantumvis etiam *Vinum Infusionis* cum *Alcali Tartari* acuatum sit. BORELLUS *Cent.* 2. *Observ.* 23. ex hac *Arcanum contra Hydropem* habet, ubi beneficio *Aqua Vita & Jalappa pulverisata* Nodulo inclusæ, ardoribus Canieulæ extrahit substantiam purgantem, quod *Gummi*, non verò *Extractum* est. *Aqua vita* calidè filtratur per Chartam, in fundo relinquit *Gummi*, quod ℈j. piluiari forma propinatum miras facit evacuationes Aquarum.

¶ 10.) *Sit porrò Aloe,*) Post Jalappiom se exhibet *Aloe*. *Succus* est ex *Aloe India Orientalis* expressus & inspissatus. Jam ergò in hac substantiæ discriminandæ veniunt: nempe *resinosa & pinguis*, deinde *gummosa*. Utraque ratione *Effectus & Menstrui* probè distinguenda. Etenim quoad *Effectum*, *in substantia gummea* vis Aloes, suaviter laxativa residet, sicut contra *in resinosa* ejus viscíditate vis Torminum concitatrix & Hæmorrhoidum & Dolorum excitatrix; quam jam olim Arabes observarunt, nempe *Hæmorrhoides excitare Aloen*: quod tamen non soli Aloe proprium juxta FUCHSII & MANARDI sententiam, sed aliis & Purgantibus, fuastaotia viscidiore præditis; hincque in *Rhabarbaro* & dictos MANARDUS, itemque in *Sennatis & Scammoniatis* observavit similem effectum SCULTETUS *in Observ. Chirurg.* otot idem de *Aloe* tantò magis observatum sit. Cæterùm in hac resinosa Aloes substantia ejusdem *vis balsamica* consistit, & ejusdem ratione *Emplastris* ea à Chirurgis admiscetur, cùm & pulverisata eadem Vulneri recenti inspersa ad promovendam ejus consolidationem multùm facit. Porrò Intuitu *Menstruorum* vis laxativa *gummosa Aloes Menstrua* requirit *aquea*, quippe in quibus Gummi ejus dissolvitur & extrahitur, adeòque teratur illa cum *Aqua Rosarum* aut *Succo Cydoniorum* in Mortario lapideo vel vitreo: ita Liquor imbibit substantiam Aloes gummeam, picea in fundo relicta, nec ulla Aqua resolubili: quin potiùs *resinosa* hæc *substantia* requirit *Menstrua spirituosa* seu *oleosa*, ex quo colligi potest, malè *Extractis & Essentiis catholicis* per *Spiritum Vini* extrahendis addi *Aloen*, cùm sic vis ejus Torminum concitatrix eliciatur. Pro *usu* autem *Medico* sufficit *Aloe pura* aut *succotrina*, aut *lucida*, vel si *depurata Aloe* à Resina torminosa sit, recipiatur, quæ cum *Aqua* sive quolibet *Succo* extracta, blandè in Balneo Mariæ inspissetur; ita habebitur *Aloe laxativa*, relicta *Resina* noxia, atque hoc ipsius *Gummi* facile per se, vel additis aliis, in consistentiam *Pilularem* redigi poterit: Conf. AUTHOR *in Tr. de Volatilisatione Salis Tartari pag.* 79. ubi habet egregia ex Aloe parata. Sic ergò dicta *Gummea Aloes substantia* extrahi poterit, vel cum *Aqua simplici*, vel *appropriata*, acuata cum aliquot granis *Salis Tartari* aut guttis aliquot *Olei Tartari per deliquium*, ita namque magis dissolvitur illud *Gummi*; & activius, minusque torminosum redditur, quod ipsum in *Pilulas* redigitur. Etenim, quia Aloetica nauseosa amara sunt, hac Pilularum forma eadem exhibenda erunt, ubi sufficere possunt gr. vj. vij. viij. *Aloes extracta* huic *Aloes* addi potest, vel *Tartarus vitriolatus*, vel *Sal Essentiale Tartari*, vel *Pulvis Radicis Ari in umbra siccata*, vel aliod blandè stimulans & laxans: atque hoc modo *Aloe cum Menstruo aqueo, acuato cum Sale Tartari extracta*, præstat longè *Veterum Compositionibus*, quas *Hieras* denominarunt; præferturque ab AUTHORE *Extractis Aloes cum Spiritu Vini factis*, cùm illa præsentioris sit, quàm hæc, auxilii. Pari ratione *Insuccationes Aloes*, vulgares cum *Succo Rosarum*, ut *Aloe rosata*, *Violarum in violata*, &c. item cum *Succo Fragorum in fragata*, quam TIMÆUS habet, parum habent in recessu; est enim cruda Aloe cum tantillo Succi obducta, & quantum quæso Succi illius adhærebit Aloe, quoniam hæc ad gr. vj. vel vij. usurpatur? Tandem *Aloe* jam extracta *aliis Purgantibus & Extractis* additur, licèt propter saporem suum nauseosum rarissimè *Diluti* forma adhibeatur.

¶ 2.) *Senna*) *Colutea Folia* perquàm similia sunt *Senna Alexandrina*, unde subinde hæc illis adulteratur, præsertim cùm & Colutea vi laxativa Sennam æmuletur, & in duplicata dosi idem præstet, quantum Senna in simplici, dicente BARTHOLINO *Cent.* 5. *Histor.* 60. *pag.* 129. Jam verò *Senna vis laxativa* consistit in *Mucilagine* quadam gummea; qua separata à viscosa *Resina*, Senna sine Torminibus intrò assumitur; adeòque pro extrahenda Senna *Menstruum* sit aut *Aqua*, aut *Vinum Sale tartareo impregnatum*. Et quidem Aqua simplex, ut eò promptiùs extrahat; & Sennæ vis Torminum concitatrix castigetur, additur vel *Sal* vel *Cremor Tartari*, nec unquam sine adjuncto *Stimulo tartareo* Senna præscribenda: adeò uti si in *Infuso* ea usurpanda; *Sal Tartari* sufficiat; contrà, si *Cremor Tartari* ei combinetur, aliqualis *Decoctio* Infusi fiat; necesse est; secus enim Cremor hic Tartari non liquescit: interim utrumque Stimulum tartareum sociatum Sennæ videbitis in *Infuso Mannagetta*, Austriacis familiari, quod descriptum habet ZWELFFERUS *in Pharm. Reg. pag.* 31. Quod si autem extempore in *Infuso Sennam* præscribere velimus, tunc

℞. *Fol. Senn. sine stipit.* ʒiij. aut ℥j. (quia *Menstruum* non plus recipit, quàm recipere potest)
Salis Tartari ʒß.
Zingib. (ceu appropriati *Stimuli*) ℈j. ad ʒß. vel ʒj.

Inundatur in. s. q. *Aqua simpl.*

℞. *Colatura* ℥ij. vel iij. ad iv.
addc
Aqua Cinnam. ʒij.
& si placet
Syr. de Pomis ʒiij. (Alcali enim Salis Tartari jam corrigit saporem Sennæ nauseosum)
Misc.

Est hæc *Potio suavis*; quam si libuerit determinare, poterit & eidem priùs addi vel *Rhabarb.* ʒj. vel *Rad. Helleb. nigri*

gri

Concludat verò tandem *Selectum* hunc *Vegetabilem* (si propter *Esulina* aliaque Mangonia cum rigidioribus quibusdam haud adeò veremur) ¶ 2.) *Scammonium*, ob *Magisterii* copiam atque alias polychrestas destinationes, haud adeò rejiculum. Sive jam *Pulvis* inde *Polychrestus* (vulgo sic dictus) placeat, *Santali* vel tantùm *Erratici Papaveris Tinctura* coloratus, compluribusque Formulis mixtu præ Magisterio aptior, mucagineam tamen & ferè rodentiorem Scammonii partem unà retinens: sive *commune Magisterium*, æquè profectò validum ac stimulans, si modò *ardenti Spiritu* vel aliis additamentis non conglobantibus probè dilatetur. Reliquæ varieformiter institutæ *Præparationes* partim heterogenea (haut sanè pauca, præsertim in viliori massa) præter rem relinquunt, uti cùm v. g. *Mucaginosis Gummisque* vulgato more tantùm incrustatur; vel *Succorum* adstringentium aut acidorum, *Citri*, *Rosarum*, *Cydoniorum magmate*, &c. inviscatur; aut *Sulphure* (ceu Alutarii loquuntur) perfumatur: vel exigua hinc differentia, *Spiritus Sulphuris* aut *Vitrioli* guttis aliquot conspergitur: Partim *Resinosam substantiam*, parce hoc modo mediisque attractam frustrà disperdunt: uti cum v. g. *acidulis Mineralium* aut *Vegetabilium Liquoribus* ac *Succis* extrahit, vel (Recentioris cujusdam commendatione) contusum *Aqua frigida* quasi emulgetur, & *Liquor sublactens* (relicta sub *Fæcum* specie magna *Resinæ* parte) denuò coagulatur: partim denique supervacaneas expensas, ambages & additiunculas, usitatis aut in se utibilibus Formulis superaddunt: v. g. dum *Magisterium è Diagridio* paratur, vel exhaustis *Aromatum spissamentis* oneratur, &c.

Atque hæc quidem sub accuratiori & ab Exotericis sepositis *liberiori Praxi*, inter dispositionem similiter liberam, quibusvis expectationibus modisque sufficienter satisfacere, & quod è tota *Vegetabilium Catharticorum* serie in rei veritate sperari potest, oppidò præstare queunt. Si tamen omnino quispiam diffusiorem horum Materiam diffusiores in usus & variationes exigeret, accedat per nos, quasi pro superpondio, sequentium unum alterumve. V. g. qui Antiquitatis consuetudini *Melanagogique* promissis nimium attribuunt, addere fortassis possent *Paracelsi* nonnullorum ¶ 3.) *Dauram*, seu (quasi *Antimoniatum* illum) *Helleborum nigrum verum Stiriaci* titulo communiter venalem, (dum tamen remissior iste *Ferulaceus* integris è vicinia saccis ad Emporia nonnulla defertur, nec *hortensis noster* invenitur deterior): sive jam *Radicem* ipsam ni-

gri ʒi. & hinc dicto modo procedere: e. g.

℞. *Decocti Passul. min.* q. s.

Infund. in loco calido

Fol. Senn. sine stipit. ʒiij.

Helleb. nigri,

Crem. Tartari albiss. an. ℈j.

Mane unà ebullitione calefiat & exprimatur:

adde

Syrup. de Pomis laxativ. ℥ß. vel ʒvj.

Aqua Cinnam. borrag. ʒij.

M. D. S.

Potio Purgans pro una vice.

In *Decoctis* enim *Senna* utplurimùm sociatur *Passulis*, quibus & *Cremor Tartari* combinatur, sicque Hypochondriacis convenit, quibus aliàs fortiora Purgantia non satisfaciunt: v. g.

℞. *Pass. min. conquass.* ℥j.

Ebulliant in s. q. *Aqua*, sicque *Colatura* ferventi infundantur.

Fol. Senn. sine stipit. ʒij. vel ʒiij.

Crem. Tartari ʒj.

Stent in loco tepidè ad refrigerationem:

Colat. ℔i.

D. S.

Potio laxativa.

Dosis est haustulus ad uncias aliquot, suavissimè laxabit.

Tandem & sub *Infuso* in *Nodulis Laxativis Vino* infundendis ordinatur *Senna*: nam & hoc ipso illa extrahi potest. Contrà *Pulvis Foliorum Sennæ* est rari usus, quia in magna Dosi assumendus est; unde & *Pulvis Montugnana*, cujus *Dosis* ʒj. rariùs præscribi solet ob nauseam: similiter; quia *Senna Extractum* parùm operatur, propterea in *ejusdem Decocto* & *Infuso* acquiescendum est.

¶ 2.) *Scammonium*) *Nostrum* non idem ac *Veterum*: *horum* quippe *Scammonium* ad ʒj. potuit exhiberi; contrà in *nostro* non licet ℈j. excedere. Unde FALLOPIUS rectè sentit: *Scammonium esse rarò purum, sed ferè semper Succo Tithymalino aut Esulino adulteratum hodie prostare*. Nihilominùs nec hoc contemnendum est, usurpaturque id tam in forma sicca, quàm in liquida præ cæteris excellit *Pulvis Polychrestus* dictus, egregius, cujus descriptio habetur in ROLFINCII *Chymia pag.* 334. estque *Scammonii Magisterium* vel *Resina*, nisi quòd sit cum *Santalo* tinctum, adeoque *Pulvis* hic rubineus (*Rubini Vegetabilis* nomine hinc veniens) *Dos.* ℈ß. ad gr. xij. adjungendo eidem semper *Stimulum tartareum*, & præsertim *Tartarum vitriolatum*, aut *Nitrum vitriolatum*.

℞. *Tartari vitriolat.* seu *Arcani duplicat.* ℈ß. ad gr. xii.

Pulv. Polychrest. vel *Res. Scammon.* gr. iii. vel iv.

M. pro *Pulvere*, qui septies præter propter purgabit: Aut

℞. *Arcan. duplicati* gr. xii.

Scammon. sulphurati gr. ii.

Extr. Trochisci Alb. gr. i. M.

Porrò Scammonii utendi modum *in forma liquida* videb. in AUTHORE. *In forma Emulsionis* autem vid. apud ROLFINCIUM *in Chym. pag.* 333. ad imitationem SYLVII *lib.* 1. *Prax. pag.* 27. V. g.

℞. *Scammon.* gr. x. xii. ad xv.

Affunde *Aqua Menthæ* ʒi. vel ʒii. vel pro lubitu, terantur in Mortario lapideo, ita lactescit *Liquor*, qui cum *Aqua Cinnam.* s. q. propinetur, *Resina* autem remanens abjiciatur.

Aliàs *Magisterium Scammonii* paratur extrahendo *Scammonium* cum *Spiritu Vini*, & cum *Aqua simplici* præcipitando: sic & nonnulli id cum *Succo Citri* aut *Cydoniorum* (unde *Diagrydium* venit) solvunt & inspissant: sicut adhuc alii id cum *Sulphuris Fumo* castrant, destructa hujus acida vi purgante: ast potiùs in forma *Emulsionis* liquida Scammonium usurpari potest. Imò quibus displicet Scammonium, ex *Tithymalis* aut *Esulis* mitius genus eligant, & inspissent *hujus Succum lacteum*; sic illi certò habebunt Remedium non contemnendum. Tandem & *Scammonium* cum *Succo Cydoniorum* ad modum LANGELOTTI *de Opio* tractari felici cum successu poteritque quia dat etiam *Purgans correctum*.

¶ 3.) *Dauram.*) Prædictis associat pro superpondio AUTHOR *Helleborum nigrum*, qui sanè plùs in recessu habet; etenim in Morbis Chronicis, Hypochondriacis, Melancholicis, & Pathematibus ex defectu Mensium pronatis, planè singularis est *hujus Radix*, non tantùm pro scopo laxativo, sed alterativoque quippe penetrante adeò *Sale volatili* pollet, ut propterea *Salis fixi* parum (notante hoc ZWELFFERO) in ejus *Cineribus* reperiatur; atque hoc Sal volatile est insigne alterativum Acidi specifici Morborum chronicorum; unde & rectè à PARACELSO sub nomine *Daura*, & TACKIO *Phas.* 2. laudatur. Cæterùm modò sit *genuinus Helleborus*, non saltem *Stiriensis* expetatur, sed quoque sufficit *communis Radix*. Et quidem *Modus utendi* est tam in *Infuso*, quam ex hoc parato *Extracto*, quin etiam pro *forma sicca*, nempe pro *Sternutatorio*, inservit *Helleborus*. *Menstruum* autem pro infusione & extractione Hellebori *non sit Spiritus Vini*, quippe qui eum neque corrigit neque extrahit; sed extrahatur potiùs cum *Aqua simplici*, vel *Aqua Anisi*, acuata aliquot granis *Salis Tartari* His infundatur *Helleborus* in Vase aperto, (quo fœtor Hellebori exspiret), hinc filtretur, *Liquorque* post evaporationem aliqualem sub forma *Essentiæ liquidæ* asservetur, cum *Syrupo Rosarum* edulcoretur, & ad ℥i. exhibeatur: vel etiam post totalem humiditatis evaporationem, *Extractum* sub forma *Pilularum Dosi* gr. xv. ad ℈j. exhibeatur; utut præferendum sit *Infusum*, ceu Subjectis hypochondriacis longè meliùs appropriatum ob liquiditatem: ut taceam sub totali Menstrui evaporatione & aliquid de Sale Hellebori volatili perire, præsertim cùm & BORRICHIUS *Aquam* hinc *destillatam* saporem acrem obtinuisse observarit: v. g.

℞. *Infusi Helleb.* ℥j.

adde

Aqua Cinnam. ʒij.

Syr. Rosar. ʒiij.

M. pro proportione.

Vel in *Extracto* pro Ægro epileptico confirmato,

℞. *Extracti Helleb.* gr. xv.

Mercurii dulc. gr. xij.

adde stimulum, nempe

Trochisc. Alband. gr. i. vel gr. ii.

Cum s. q. *Essentia Myrrhæ* fiant *Pilula*.

Porrò jam istud *Extractum cum Aqua paratum* non opus est, ut cum *Spiritu Vini* denuò extrahatur; secus namque ejus modificatio fit, impediens operationem speratam. *In Febribus* intermittentibus convenit; primas vias enim à sordibus inde latitantibus evacuat: sed mox ante Paroxysmum propinetur. In Affectibus apoplecticis ad præcavendam Recidivam convenit, cum *Mercurio dulci* sub forma *Pilularum*, quæ etiam in Gonorrhœa virulenta præscribuntur.

Co-

fœtore emortuali priùs (sed non tam exhauriente *Dispensatoriorum Maceratione*, quàm *Recentiorum humida Præparatione*) qualitercunque liberatam, aut *Folia* quoque (utraque verò subita proportione ac circumspectione) associare placeat: sive potiùs præferatur *Extractum à Radice*, aut speciosius mitiusve *è Foliis* saltem confectum, *Aqua* tantùm *simplici* (parum priùs *Alcali tartareo* vel *nitroso* exaltata) æquè sub cauta præcisaque potiùs (cum aliis) *Dosi* securum, ac si laboriosioribus (aliorum abusu forsitan deterritis aut teneriorum Formulis in specie destinantibus) ulteriùs cum *Spiritu Vini* fuerit depuratum seu mirificatum, vel cum solo *Ardente Spiritu*, aliisque ambagibus paratum. Intereà nihilominùs ingenuè fatemur, quòd licèt hactenus perdiu de *Helleboristis* hisce nil aut rarissimè quidpiam adhibuerimus vel aliis associaverimus, nihilo tamen hinc fuerimus infeliciores.

Ita qui *Rusticorum Mucum* aliter liquari, vel *Purgantia* quædam (neglecta fortassè *Magisteriorum* debita dilatatione) sufficienter acui posse diffidit, suprapositis addere forsan posset extremæ adversitatis ¶ 4.) *Colocynthidem*, pro *Extracto*, etiam *Odorantibus* gravis; vulgaribus tamen & operosioribus *Trochiscis* pro *Pilularibus Massis* (siquidem *Pulveres* & *Electuaria* sic condita, imò quoque *Spiritum aureum* quorundam comptior hodie Praxis non admittit) in suo genere commodiori; de cætero *Aqua* saltem *simplici* (ceu ipsa *Fructus* natura huc tendit) sat commodè (præsertim si *Alcali tartarei* tantillo priùs alterata fuerit) conficiendo; etiam *citra subsequam repetitamque Spiritus Vini extractionem*. Sed circa talia citivis liber fit labor. Nos nec horum nec subsequorum insuper (utut cuique suus constet effectus) necessitatem quandam aut urgentiorem (cur huc trahi debeant) causam invenimus.

¶ 5.) *Mechoacanna* quidem, ut potiora primùm lustremus, insipida quidem est, sed tamen *Pulveris mole* diffusissima, effectus interim contractiori *Jalapiæ* in substantia via par, certè non superior: *Infusum solitarium* debile: *Extractum simplex* (quovis modo hactenus paratum) debilius: adjecto ad facilitationem Extractionis *Sale Tartari* vel *Nitro fixo*, vix à Coriariorum fœtore vindicandum: *Compositum* alterius est prosapiæ: *Resinositasque seorsim servanda* præ *Magisterio Jalapii* longè pejor.

¶ 6.) *Pulvis Hermodactyli*, aliàs pridem Authoribus suspecti vel rejecti (ceu superioribus annis simplicem Rusticum *Colchici recentis Radice* satis vexatum & purgatum vidimus) iisdem inconvenientiis subjectus deprehenditur. Sanè *Articulorum Theriacam*, seu intùs dando seu extùs quoque applicando, nemo hic inveniet, nec aliud eupraxias subsidium singulare: etiamsi vel *per se* (licèt farinacea *Radicis* substantia hujus generis operationi minùs subjecta videatur) vel in *Formula* quoque *composita* cum aliis extrahatur. ¶ 7.) *Turbith*, adhucdum penè dubium, nec adeo speciale, vel (iis etiam, qui Puerulis, & *Aceto Bezoartico* nihilominùs ingessere, fatentibus) mite est, ut (sive *in substantia* sive *Extractum ejus resinosum* spectemus) parabiliùs præsentiùsque *Jalapiam* aut *Resina* ejus (inter alia) substitui nequeat.

Nec singulare quidpiam, quod præ acceptioribus famosus ille (& jam olim *Alexipharmacis* aliisque alienis *Compositionibus* exclusus) ¶ 8.) *Agaricus* præstet, hodiedum observamus. Torquentur interim hoc causa miseri, horrendi saporis *Infusis Decoctisque*, & indefinito quasi *Pilularum* hinc numero, dum (quovis etiam modo) *Trochiscatus* aut *Rasus* saltem (cum vel sine usitatis *Satellitibus*) istarum *Massis* ingeritur, aut *Extractum* hoc fine fingitur, amplissimæ molis: sive *Simplex* (filtratura quoque tædiosè damnosèque secretum) fuerit, sive *Compositum*, extemporaneæ potiùs (siquidem adeò requireretur) Mixturæ.

¶ 9.) Ipsum *Rhabarbarum* sit *Anima Hepatis*, & quicquid insuper Antiquitatis commendatio vel sequiorum seculorum (æquivalentia media modosque minùs perquirentium) assensus esse jusserit. Qui Obstructiones aperire, Dysenterias sistere, Bi-

¶ 4) *Colocynthidem*.) Volgò dicitur: *quicquid non attingit Agaricus, hoc Petum attingit; & quicquid non Petum, hoc Colocynthis*, ac quidem præ cæteris in viscidítate mucaginosa extenuanda & evacuanda, *Colocynthis* prærogativam habet. Cæterùm *Colocynthis*, ut gustui patet, constat Resina & viscidissima & amarissima, cujus ratione & Tormina atrocissima causat, cùm adhærescendo Intestinis, hæc in Spasmos concitat. *Non ergò solitariè danda est Colocynthis*, sed *Stimuli loco* addenda, in casu, ubi viscida & glutinosa Acida sunt fluxibilia facienda, in quo sanè ilia par Remedium non habet. Quin & *vis illa torminosa corrigitur* vel per *Sal Tartari*, vel *Nitrum cum Carbonibus fixatum*, vel per *Terram foliatam Tartari*: quæ omnia texturam Resinæ, sicut Alcalia omnia, dissolvendo, hac ratione ejusdem adhæsionem impediunt, & Tormina præcavent; adeoque *optimus parandi Extractum modus* est, si fiat *Extractum* cum *Aqua simplici Sale Tartari acuata*, quæ post ebullitionem filtretur, & in *Extracti* consistentiam inspissetur: ac sanè Sal Tartari optimè corrigit Colocynthidem. Sic etiam observavi *Colocynthidem pulverisatam*, ad gr. iij. vel iv. cum *Saccharo* exhibitam, graviter purgasse, contra cum *Sale Tartari* mistam blandè. Similiter si recipiatur *Lixivium Salis Tartari*, & infundatur *frustis Pomorum Colocynthidis*, *Lixivium* illud omnem horum amarorem extrahit: dein *Lixivium* inspissatum cum *Spiritu Vini* extrahatur, ita obtinebitur *Essentia* aliqualiter laxativa. Interim sufficiat nobis *Extractum Colocynthidos*, cum *Aqua simplici*, *Sale Tartari acuata*, paratum, quod ad gr. ii. vel iii. aliis Purgantibus pro Stimulo addatur; saltem ubi viscidítates Morborum Chronicorum expurgandæ. Contrà cum *Trochisci* constent ex *Colocynthide cruda* cum *Gummatibus* combinata, exulent: hinc & *Spiritus Vini aureus Rulandi*, vel *Infusum Trochiscorum Alhandal* in *Spiritu Vini*, vel *Vino Malvatico*, rariùs usurpari solet: similiter *repetita Extractio Colocynthidos* cum *Spiritu Vini Zwelferi* est frustranea, quia tunc ejus vis castratur. Porrò *Colocynthis* externè *Clysmatibus* incoquitur, iisque tam simpliciter pro irritatione Intestinorum, quàm pro mortificandis Vermibus adhiberi, & pro illo quidem scopo addi solet *Pulpa Colocynthidos* in Petia ligata ad ʒj. sic subtilior ejus pars elicitur, nec integra ramenta solvuntur. Econtrà pro Lumbricis exturbandis in *Lacte* coquuntur: ita sapore Lactis allecti ejusdem esu mortificantur, & unà cum Clysmate ejiciuntur. Hæc reverà nobis sufficiunt pro purgandis mille Hominibus, quibus potest addi *Rhabarbarum*.

¶ 5.) *Mechoacanna*.) *Mechoacanna alba* rariùs usurpatur, cùm sit languida, & à ʒß. ad ʒj. imò ʒij. necesse sit, propinetur, quod sanè tædiosum; unde nec *Infusa* nec *Extracta* quoque cum ingenti commodo adhibentur, nisi quòd Infantibus cum *Saccharo* mista facili negotio adaptari queat, ut ut & his æquè faciliter aut *Jalappa* aut *Mercurius dulcis* propinari possit. SCHROEDERUS in *Pharm. Medico-Chim. l. 4. Class. 3. pag. 243.* parat *Extractum* cum *Spiritu Vini*: sed malè; *Dosi* enim ʒj. vix purgabit, quatenus *Mechoacannæ* ʒj. quia latet vis aliqualis in Mucilagine. Si extrahitur cum *Spiritu Vini*, relinquit *Gummi*, quod est nucleus purgans.

¶ 6) *Hermodactyli*.) *Hermodactyli* Veterum quid sint? nesciunt Moderni; & hæc *Radix Hermodactylorum* est *Radix* saltem *Colchici*, adeoque iisdem suspecta & rejecta. Veteres equidem *Theriacam Articulorum* Hermodactylos denominarunt: ast, cùm hodie, quid sint? nesciatur; proptereà negliguntur.

¶ 7) *Turpethum*.) *Turpethum Veterum* latet: sunt, qui idem *Thapsiam*, alii *Pityusam* esse statuunt. Incertæ conjecturæ: proptereà nos illud negligimus penitus. Cujus naturæ *nostra Radix*? etiam latet; *Usus Radicis* & *Dosis* multis est controversa & suspecta; quia *validum est Purgans*, quòd rariùs solet usurpari. Est Radix resinosa, & quicquid attingit, sub forma crassissimæ & viscidissimæ Mucilaginis solet evacuare, & vulgò inter *Pituitam evacuantia* refertur. Correctionis ergò gratia quidam cum *Mastiche*, *Zingibere* &c. miscent; sed hæc Correctio per Aromata est palliativa, id est, non tollit malignitatem Simplicis, sed ejus noxam solummodò vetat.

¶ 8) *Agarico*.) *Agaricus Veteribus* usitatior fuit: *Modernis* minùs est; unde *Extractum ejus* rarò, rariùs autem *ejus Infusum*, aut *Decocta*, *Pilula*, & denique *Trochisci* usurpantur; utut enim à Veteribus multis *Alexipharmacis* fuerit admixtus *Agaricus*, cùm tamen scopum hujus non videamus, proptereà rejicimus.

¶ 9.) *Rhabarbarum*.) Propter tonum *Hepatis* restaurativum, *Anima* ejus dictum, minùs æstimat AUTHOR *noster*: interim non planè rejiciendum illud est, cùm non solùm *vis laxativa* in eodem consideranda sit, sed & *vis specifica alterativa*, ratione cujus omninò magni ducenda: hinc & à PARACELSO laudatur, si nempe demator ejus vis laxativa: imò novi hic Mercatorem, qui calculosus aliàs *Pulveris Rhabarbari* usu solet se à Calculo præservare: non secus constat ex SCHOLZIO, usum ejusdem Hydropicis contulisse: his ergò in casibus *Pulvis* ejus commodè *Dosi* ℈j. ad ʒß. in *Vehiculo* quoque propinari poterit. Cæterùm, utut *Rhabarbarum exotica China Radix* sit; nostrum tamen *Monachorum* seu *Hippolapathum* in *duplicata Dosi* assumptum eidem potest substitui, & hac ratione tantum, quantum illa præstat.

Bilem capellere, ac Ventrem desuper roborare, Venena dissipare &c. alia ratione nequit, nisi vel *solitariam crudum*, aut non sine litigiis *tostum* vel *decoctum* dederit, aut nullis non *Electuariis*, *Speciebus*, *Pulveribus*, *Trochiscis*; imò ipso *Scorpionum Oleo* & supervacaneo ejus nominis *Emplastra* impertinentissimè admiscuerit, habeat sibi (seu mari seu terra) *Orientalis* (quamvis & *Monachorum nostrum* multis requisitis satisfacist) *Radicem*, equidem in suo genere sat efficacem & benignam, at redimentibus plerumque præteritem carissimam, bibentibus adversissimam: ut inde loco *Pulveris Contusam* solùm (minuta tamen sic utplurimùm efficacis) *cum & sine Tartaro*, superioribus annis nonnullis propinarint. *Infusum* pariter nauseabundum, *Decoctum* isto insuper penè debilius, *Extractum* notoriè languidum est; inque *Pilulis* molem ac numerum, in *Potionibus* nauseam auget. Nec *Tinctura*, vulgato more cum *Alcali* subtriplo vel subquadruplo, & *Aqua* cujusdam *Hepatica spirituosioris* sexcuplo præterpropter confectæ (*solitaria*, vel per *Aloeticam* aut *Antimonialem alcalinam Tincturam*, quarta præterpropter parte exaltatæ) speciosæ quidem, tanta tamen hinc observatur pollentia, parem sanè *è Nostrati* quoque nonnunquam paravimus, & in *parabilioribus* aliis *Hepaticis* invenimus; qui de cætero purgandi causa hactenus perdiu *Rhabarbari* ne unciam quidem (continuis circa talia Observationibus indies confirmatiores) absumpsimus, Praxi similiter nihilo inde feliciori.

Sic qui *Tithymallinorum Extractorum* commendatione, vel superiorum annorum consuetudine adhuc ducitur, præter suprapositas eligere fortè posset ¶ 10.) *Guttam Cambodiam*, tamquam tædiosissimis *Esulinis* nostratibus longè tractabiliorem ac suo modo mitiorem, de cætero sat vegetam innoxiamque, sive aliquorum more *per se* detur, paucis tantùm *Olei destillati* vel *Spiritus acidi* guttis (in specie, ob causas paulò pòst dicendas) consultiùs, quàm peroperosioris *Gummi de Peru rosati*, aliasque (totum haud rarò per *Accessoriorum* nimietatem perdentes) *Præparationes* aliquantillùm alterata; sive potiùs *Magisterium* inde placuerit (*Commune* aut per *Santalum*, *erraticumve Papaver* tinctum), aut potior adhuc *Pulvis*, ad modum Pulveris Polychresti Scammoniati extractus, & *utraque Gummi Gutta parte*, *resinosa* scilicet & *gummea* constans; cùm aliàs (ob inæqualem forsan in Indiis collectionem, exsiccationem vel tractationem) *Magisterii* perparum inde nonnunquam proveniat, & altera non resinosa portio earundem virium deprehendatur, ipsumque *Gummi Gutta* paucioribus utplurimùm heterogeneis (quo *Colophoniæformem* illam subsidentem in dissolutione particulam, paulò tamen copiosiori *Vini Spiritu* postmodùm resolubilem retulerunt) sit permixtum. Verùm enimverò, qui ab altera parte in nostratium Purgationibus Seri satis, & æquè feliciter per *Jalapium* quoque, & *ejus* ac *Scammonii Magisterium* subduci, Asciticosque Tumores, qui vel hisce constanter non cedunt, nec isti perfectè cedere, imò ejuscemodi Affectus Purgantibus plerumque frustrà sollicitari novit; is proculdubiò etiam hæc *Tithymallina* Indiis suis securè relinquet.

Quod autem sequiorum conflogem attinet professò paulò gratiosior, mage providus conscientiorve quivis nobiscum fatebitur, in tanto tutiorum proventu, Medicum hac tempestate vix ampliùs decere violentissima illa, semivirulenta, Viscorum tonum frustrà tandem pervertentia, crudioribus sæpè Mineralibus nequiora: v. gr. ¶ 1.) *Euphorbium*, etiam *Extractione* vel *acidorum Succorum* aut *Spirituum* illitione quadantenus coercitum; cum malignitatem (nisi Corrosivorum abstractione aliisve modis quasi inveteratur) vix aut rarò exuat *Errhinis* (si Drachma semis in Libra semis *Aquæ simplicis* coquatur, & de *Colatura*, acri tamen, quidpiam illinatur vel attrahatur) ut & Chirurgorum Inspersionibus (in corruptelis Of-

flat. Insuper *Pulvis Rhabarbari tosti* solet quoque esse in usu, quem nec rejicio: cùm verùm sit, quòd laxativa Rhabarbari vis consistat in volatili quadam substantia, levi calore dissipabili & pereunte; adeòque & *Decoctum* & *Extractum Rhabarbari* sunt effœta & languida, quia sub decoctione, evaporatione, inspissationeque vis laxativa perit. Hineque ea hodie non sunt in usu; quin potiùs sumitur *Rhabarbarum in substantia* cum *Cremore Tartari*, similique *tartareo Stimulo* commodiùs. Sic & MANARDUS *Emplastro*, cujus descriptio extat in *Dispensatorio* HORSTII, *Rhabarbarum* addidit, pro dissolvendis Gummatibus Venereis conducenti: ast cùm meliora prostent, propterea etiam illo *Emplastro* carere possumus.

¶ 10.) *Guttam Cambodiam*.) Hujus natales sunt penitus, absconditi utut HORSTIUS & HOFFMANNUS *in Officinis* putent, esse eam ex *Tithymalorum* specie, *Succum coagulatum*, quantumvis ea sit aurei coloris: & sanè omnia quidem Attributa hujus conspirant cum *Succo Tithymalino*; est enim *Gummigutta* Subjectum acre & erodens, adeoque præter laxandi vim, non rarò Vomitus immensos excitat. De cætero nihil aliud esse videtur, quàm *Succus Ricini Indici inspissatus*, è Caudice Ricini circa Radicem vulnerato destillans & *Croco Indico* tinctus, & easdem cum Scammonio Præparationes sustinet. Interim loco dicti Gummiguttæ tutiùs *Scammonio* uti possumus. Propinatur aliàs variis modis: nunc quidem *crudum*, nunc verò *præparatum*: nec Præparatione insigni opus est, nisi pro castigatione ejusdem; crudi autem *Dosis* est ℈ß. sic namque THONERUS *in sua Praxi* loco *Vomitorii* hoc exhibet, dum *illius* ℈ß. addit *Syrupi Rosarum solutivi* ℥vj. *Aquæ Cinnam. borrag.* ℥j. sicque mixta pro una Dosi propinat: hac ratione ejus uso & Vomitus, & interdum quoque Secessus excitari solent. Interim, cùm existat acrius, propterea corrigi nonnihil solet, subigendo cùm *Oleo Amygdalarum dulcium*: vel & eidem aliquot guttæ *Olei destillati* adjiciendo, pro acrimonia obtundenda: *Spiritu Vitrioli* impraegnant alii *Pulverem ejus*: verùm sic castrant, non verò corrigunt Gummiguttæ. Optimè autem ea corrigitur *Sale Tartari* more CLOSSÆI, quem habet SCHROEDERUS *lib. 4. pag. 256.* Interim, cùm operosus sit labor ille, propterea loco Salis Tartari sumatur *Spiritus Vini probè tartarisatus*, quo ipso *Essentia aurea* elicietur; sic namque *Gummigutta correctum* propinari potest. Etenim in universum sunt *duo* generalia fortiorum *Purgantium Correctiva*: nempe *Acida*, & *Alcalisata*: quorum *illa* sunt vel *Spiritus Vitrioli*, vel *Fumus Sulphuris incensi*: quæ ipsa mitigant quidem Purgantia, dum ea castrant: interim & eorundem vim laxativam, figendo Sal volatile acre, plùs minùs demunt, in quo primariò vis laxativa recondita hæret, quo destructo hæc cessat. Longè autem melior est Correctio Purgantium *per Alcalisata*, quæ inter præferentiam habet *Sal Tartari*, cujus in locum & *Nitrum cum Carbonibus fixatum* potest assumi: illud autem Sal Tartari eatenùs Purgantia corrigit, quatenus Resinam vel Gummi eorundem laxativum alterat, id est texturam illorum pinguem resolvendo, eandem penetrantiorem, viscidatemque attenuando, minùs torminosam reddit: & hoc modo correctum præsertim *Gummi de Peru rosata*, quippe quæ correctio est saltem superficialis ejusdem incrustatio. Tandem non incommodè ea *Gummigutta* cum *Spiritu Vini Magisterium*, vel & *Pulvis Polychrestus Minsychti* parari potest ad modum Scammonii. Interim cum iisdem viribus ferè polleat *Scammonium*, ad adhuc fortioribus, imò & *Jalappa*, ut ut mitioribus; propterea non opus est, ut nobis tædia ex Gummiguttæ paremus, quin potiùs eodem penitus carere possumus.

¶ 1.) *Euphorbium*.) *Euphorbium Veterum* quid sit? reverà incognitum est. Interim sufficit *Succum* istum *inspissatum*, quem nos *Euphorbium* vocamus, esse violentissimum & acerrimum; unde & *in desuetudinem* ejus usus abiit, quoquo etiam modo per *Acida corrosiva* pervertatur idem, & in aliud esse convertatur; Etenim, quibus volupe est *Euphorbium*, usurpare, solent id imbibere cum *Spiritu Vitrioli* aut *Aceto*, sicque hac ratione penitus castrare. Ceterùm nunquam illud externè usurpatur propter nimism violentiam sed saltem *externè*. Nempe vice *Sternutatoriorum* id Naribus ferinis Rusticorum inflatur, cùm inter *Errhina* sit primarium Veterum; & hoc propter Acrimoniam, imprimis sub forma sicca, in desuetudinem venit: Ut taceam, quòd talia acerrima Sternutatoria perquàm sint nociva, quandoquidem referente KERKRINGIO *Observat. 51. Spicileg. Helleborina*, quæ tamen ab Euphorbio longè superatur, periculum nimiæ Hæmorrhagiæ intulerunt. *Loco* Pulveris igitur *Decoctum ejusdem in Aqua simplici* factum attrahatur a Naribus, & iisdem illinatur pro Sternutatorio. Interim quoque hujus loco *bina* nobis securiora prostant *Sternutatoria*; quorum alterum *siccum*, alterum *humidum* est. *Siccum* commendat HELMONTIUS *Tr. Tussis & Asthma*, & paratur ex ana *Radicis Hellebori nigri siccata* (non verò situ corruptæ & *Sacchari*, quæ minutissimè pulverisata irrorentur aliquot guttulis *Olei destillati Caryophyllor.* vel *Majorana* aut *Lavendula*, hinc serventur pro usu satis diuturno & effectu laudabili, [illegible] enim suave Sternutatorium. Siquti in forma humida loco [illegible]nium esse potest, si

℞. *Vitrioli albi* ℥j.

Solvatur in

Aqua simpl. vel font. ℔j.

Hinc probè filtrati *Liquoris* parum in Nares cum cavo Manus sufflentur: aut cum *Linteolo* in forma Turundæ iisdem intrudatur.

(Hoc

Ossium) aptiùs tum, si diffusioribus Apparatibus omninò ingerendum foret. ¶ 2.) *Elaterium*, aliquibus quidem excusatum, at acre satis ac virosum, etiam dum *correctum* aut (curiosiùs adhuc denuò) *Extractum* datur. ¶ 3.) *Esula, transplantata* quoque, vel subtus nonnullis essossa; *cruda* vel per inviscationes, subtiliorem partium sequestrationes, aut acidorum instillationes vulgò *correcta*; eacoctior sanè tractabiliorque, siquidem omninò quis Tithymallina vellet, *Gutta Cambodia*, ceu paulò ante notavimus. ¶ 4.) *Lathyridis* ac *Ricini vulgaris Semina*, *Granatilli*, ¶ Λ) *Mezerei Grana*, *Cortices* ac *Folia*, similiter (uti dicunt) *correcta*. Et è *Compositorum* serie (horum foetus aut consanguineæ) *Pilulæ de Euphorbio*, *de Mezereo*, *Foetidæ majores*, *Hydratica*, aliæque Mortis catapultæ, antiquioribus etiam Dispensatoriis suspectæ, nihilominùs adhucdum religiosè compluribus insertæ vel servatæ, ab uno demum alterove cordatiorum haud ita pridem serò expunctæ. Quò *Rustica* illa pertinent *Præsidia*: ¶ 5.) *Succus nostratis Iridis* & ¶ Σ) *Bryoniæ*, ¶ 6.) *Corticum Ebuli* atque *Sambuci*, & ¶ 7.) *expressum Arillarum Oleum*, ¶ Ω) *Frangulæ Cortex*, ¶ 8.) *Nicotianæ Infusum* vel *Decoctum*; ac si quid ampliùs duris messorum illis labrisve natum est.

Sic porrò, cui bono tot *Effæta*, præter rem *Augusta*, vel jam pridem in paulò circumspectiorum Praxi reverà *Exoleta*, ampliùs tamen adhuc cum permultis (Antiquitatis traditionibus Dispensatoriorumque Formulis justo severiùs inhærentibus, & elegantiora Recentiorum Inventa, Monita atque Compendia hodieque negligentibus) retineamus in tanto præstantiorum, gratiorum commodiorumque proventu?

¶ 9.) *Effæta* desidiaque meritò dicimus *Myrobulanorum quinque istu Genera*; supervacanea profectò hoc in genere (eaque nostratium affluentia) cum satellitio suo, *Extructis* scilicet, *Conditis Brodiisque*, ea hyperbolica Arabum commendatione natis. Sanè quam ejusmodi & *Rhabarbarata* quoque *Purgantia* pleraque Dysenterieis prosint, esperti procul dubio nuper fuerunt, qui conjecturalibus Authorum Opinionibus, mutuò (citra oblatam Experientiam) exscriptis, nimiùm sunt confisi. Porro verò pertinent huc ostentatorii ferè *Senæ Folliculi*, muconum

Car-

Hoc Sternutatorium in usu fuit *Dn.* D. LANGIO, ac hujus laudes descriptæ quoque sunt in MISCELL. NAT. CUR. *Ann.* 3. *Observ.* 14.

Porrò præter dictum usum externum, *Euphorbium* etiam locum habet in *Casibus Chirurgicis*, nempe in Ulceribus profundis, cum Carie incipiente affectis, quo in casu *Pulvis Euphorbii* vel solus, vel cum *Pulvere Rad. Ireos Florentinæ* mistus, vel & *Spiritu Vini* irroratus inspergatur; cùm contra in confirmatam Ossium Cariem vel Ferro etiam radendo vel Igne urendo, in usum vocandum sit: atque dictum Euphorbium per Experientiam confirmatum videb. in HILDANI *Cent.* 2. & RIVERIO *Centur.* 2. *Observ.* 79. & KESLERO *Cent.* 2. *Process.* 88. *p.* 183.

¶ 2.) *Elaterium*.) *Elaterium* est *Succus Cucumeris asinini* expressus & inspissatus, violentumque Remedium, & specificè imprimis Hydropicorum ex cavo Abdominis Aquis evacuandis dicatus; siquidem cùm Hortulano Ascitico aliquando *Succum recens expressum* ad Cochl. j. commendarem, ille ab usu ejus copiosissimè purgatus fuit. Cæterùm *Elaterium* per se *rarò in usum* vocatur, quin potiùs, quibus placet pro Leucophlegmatia & cognatis Affectibus id usurpare; illi parent sibi *Essentiam* & *Extractum* ex *Radice Cucumeris asinini*, recipiendo *Radicis Cucumeris asinini in umbra exsiccatæ* q. v. cui superinfundant *Spiritum Vini tartarisatum*, eliciantque *Essentiam*: quæ sub *Extracti* forma à ℈ß. ad ℈j. violenter Hydropicorum Aquas expurgat. Interim, quia *Jalappa*, *hujusque Resina*, in casu Hydropicorum non minoris est efficaciæ, testante BORELLO *Centur.* 2. *Observ.* 23. proin non est, quod huic illud præteramus. Tandem memini, me ante aliquot annos *Succum Cucumerum asininorum recens expressum* Fermentationi subjecisse, hincque *Potum vinosum* aurei coloris accepisse, quem inspissatum in *Extractum*, mirè purgans observavi. Tanta vis est Fermentationis.

¶ 3.) *Esula*.) Hujus *Radicis Cortex* in usu saltem est. Cæterùm observatum refertur a quibusdam, quòd *pro ratione collectionis* Vegetabilium purgantium, *nunc suprà nunc infrà* purgent: ac de *Asaro* narrant, quòd *Folia* ejus & *Radix* sursum avulsa Vomitorium, deorsum verò simpliciter Purgans fiant. Sic quoque de *Julis Sambuci* idem dicitur, necnon de aliis, & *Esula* quoque. Aliàs *Cortex Radicis Esulæ* propter igneam Acrimoniam, quam Linguæ occultat, sed Faucibus Piperis ad instar afficiat, præparari solet; vel subigendo eam cum *Mucilagine Tragacanthi*, adeoque inviscando, vel per Infusiones cum *Acidis*, ut *Succo Citri*, *Cydoniorum*; ubi dein *Cortex* ita præparatus in *Infuso* aut *Extracto* usurpari solet. Verùm meliùs adhuc *Cortex Radicis Esulæ recens* infunditur in *Acetum* vel *Succum Citri*, quo sic Sal illius volatile mitigetur: dein fiat *Extractio* ejus cum *Aqua Absinthii Sale Tartari acuata*; ita enim *Extractum* hoc fortioribus Subjectis, pro viscidis Succis evacuandis, commodè, ad imitationem RULANDI, exhiberi poterit. Interim cùm nobis *Scammonium* obtigerit, hoc quoque Esulæ vices explebit, nec hæc locum habebit, nisi pro *Setaceo* aut *Fonticulo* in Auris lobo ad modum *Radicis Mezerei* instituendo; de quo vid. RIVERIUS *Cent.* 4. *Observat.* 24. Parant quidam, ut WECHERUS, *Conservam ex Floribus & Foliis Esulæ cum Sacchari*; nisi verò addantur Corrigentia, nunquam tutò in usum est vocanda.

¶ 4.) *Lathyridis ac Ricini*.) Ricini, tam *vulgaris* seu *Catapuliæ majoris*, quàm *Americani Semina*, *Granatilli* vocata, Bestiis quoque hostilia sunt, dum ejus *Olei expressi*, gutta violentissimè evacuat: Hinc *exulent ex Praxi*, non

secuæ ac *Pilulæ de Mezereo* hydroticæ vitentur.

¶ Λ) *Mezerei Grana*, *Cortices ac Folia*.) *Mezereum* acre est purgans, ac, uti SCHROEDERUS dicit, propter *Malignitatem* rarissimè in usum venit, nisi cum *Aceto* probè castratum fuerit. Hoc interim observandum est, quòd *Folia Mezerei* in *Vino* decocta Menses ciant singulari efficacia sine laxatione: vid. M. A. N. C. *Ann.* 4. *Append. pagin.* 34. *Extrinsecùs* ergò potiùs loco *Setacei* usurpatur *Radix* in *Aceto* nonnihil macerata, & Auribus perforatis indita in Oculorum Catarrhis, similibusque Affectibus: Conferatur RIVERIUS *Cent.* 4. *Observ.* 100.

¶ 5.) *Succus Radicis Ireos nostratis*.) Hic in Hydropicis curandis multum habet in recessu; ac in specie, si illi simul angustiis Præcordiorum laborent, mirum levamen percipiunt: in quo casu ex incisa hac *Radice* exprimitur *Succus* per residentiam depurandus, & cum *Syrupo Violarum* ana; v. g. ℥vj. ad ℥j. propinandus; sic namque purè Aquæ educuntur: vel quod commodius adhuc est, *Radix* eadem incisa coquatur vel in *Jusculo Carnis* vel *Gallinæ*, dein *Jusculum* pro lubitu propinetur Ægro sine turbatione; in Hydrope enim validum est Remedium, & quasi singulari proprietate uberrimè Aquas Hydropicorum educit: vel recens in *Succum* exprimitur, vel *Infusi* forma propinatur. Quidam destillant *Succum*, & ad ℥iij. propinant pro Sero purgandi.

¶ Σ) *Bryoniæ*.) *Succus* hic vel per se ad aliquot uncias, vel cum *Sacchara Syrupus* paratus & usurpatus, convenit in Hydrope; evacuat enim nimis abundans Serum.

¶ 6.) *Corticum Ebuli atque Sambuci*.) Horum *utrique interiores Vino* infusi conducunt pro Sero Hydropicorum evacuando: ast horum loco *Jalappa* sufficit. Aut quibus nostratium Euporiston aliquod placet, ii tempore verno recipiant *Flores Acaciæ nostratis recentes*, quos cum ana *Absinthii* mistos in forma *Noduli Vino* infundant: & sanè *Vinum* hujus Noduli infusi reverà conducit Cachecticis & Scorbuticis tumido Ventre præditis, sumendo ejus haustum mane.

¶ 7.) *Expressum Arillarum Oleum*.) Nempe ex *Arillis Sambuci Baccarum* conficitur *Oleum*, violentum Vomitorium existens, ad ʒj. in *Cerevisia* assumptum.

¶ Ω) *Frangulæ Cortex*.) Hujus *interior Cortex* rarò, præterquàm in Hydrope, præsertim in *Infuso* a ʒiij. ad ʒvj. usurpatur: aliàs est rari usus.

¶ 8.) *Nicotianæ Infusum vel decoctum*.) Hoc efficaciter supernè & infernè purgat, præsertim cùm notum sit, quòd Tabacibibuli, *Fumi* illius pantillum deglutientes, & vomant & cacent: sic quoque *Extractum cum Spiritu Vini factum* pro sapo apophlegmatisatorio inservit; si nempe illius *Pilulæ* unica vel altera in Ore detineatur, cavendo probè ejus deglutitionem; sic enim Lympham salivalem copiosè elicit. Insuper, qui volunt habere *Purgans ex Nicotiana*, imitentur Anglorum consuetudinem, sub forma *Clysmatis Fumum* Intestinis immittentium: quod videb. in BARTHOLINO *Cent.* 6. *Histor. Anat.* 66. prodest enim taliter in Torminibus colicis, sedat Dolores & provocat Alvum. In *Vino* vel *Aqua* cocta Dentium dolorem sistit, quidam coquunt in *Aceto*, sed malè; Acetum enim acorem auget.

¶ 9.) *Effæta*.) Talia rectè sunt *Myrobulani Fructus exsiccati*, & ab Arabibus commendati. Verùm adeò ii non æstimantur, equidem dicuntur laxare, & Stomachum post laxationem adstringendo confortare; hincque in Praxi communi in principio Dysenteriæ propinantur: ast si Dysenteriæ per *Specifica* & *Opiata* occurrimus Myrobalanis non indigemus.

Car-

¶ 10.) *Carthami Psylliique Semen*, ¶ 1.) *Epithymum*, *Cuscuta*, ¶ Δ) *Polypodium*, etiam *quernum*, atque speciale nonnullorum *vernum*; *Fumaria* &c. pridem à Purgantium contubernio exelusa.

Inter ¶ 2.) *Exoleta* & neglecti hodie usus, jure (utut passim adhucdum Repositoris onerent) referimus *Soldanellam*, diu aliis permultis suspectam: *Gummi* (quatenus huc spectant) ¶ 3.) *Sarcocollam*, *Opopanacem & Sagapenum*: & è vulgatissimis ¶ 4.) *Compositis*, tot tantasque numerosissimarum *Pilularum*, ingratiorum *Pulverum* ac *Specierum*, adversissimorum *Electuariorum*, supervacuorumque *Syruporum Formulas*, utplurimùm nulla proportione constantes, aut *extemporanea* competentium *Mixtura* longè commodiùs supplendas: per Recensiorum Animadversiones satis quidem excussas, nihilominùs tamen aliquibus tralatitiam tot seculorum *Experientiam* vel *Consuetudinem* prætendentibus, adhucdum complacentes. Quasi verò *Colocynthis* aut *Scammonium* (potissimi scilicet procuratæ per talia Purgationia authores) seorsim aut conjunctim, cum aut sine quadam (utplurimùm minùs proportionata) *Turbith*, *Aloes*, *Agarici* aliorumque accessoriorum particula, dari nequivissent, nisi tot *Pilularum*, verbi gratia, *Arthriticarum*, *Benedictæ laxativæ*, vel *Antiquartiarum*, *Stomachalium*, *de Turbith*, *de Opopanace*, *Sagapeno*, *Sarcocolla*, *de Agarico*, *de octo Rebus*, *de Lazuli*, (tanquam parùm huc contribuente) *de quinque generibus Myrobalanorum*, *de Colocynthida*, &c. ipsis Authoribus parùm circumspectioribus eanfæ *Massa* extitissent, vel non dicimus solùm in *Dispensatoriis* in perpetuam rei gestæ memoriam, sed etiam in *Pharmacopoliis* (onius, intra decennium fortè Dosin exigentis causa) hodieque passim prostarent. Aut quasi *Diagridium* vel simile *Scammoniale* quidpiam solitarium, aut *Turbith*, *Agarici*, *Sena*, *Hellebori*, *Rhabarbari*, imò (si volupe fuerit aut feceris) *Colocynthidis* quoque tantillo sociatum, commodiùs, eodemque successu exhiberi nequeat, nisi sub ingratissimorum *Pulverum Diasena*, *Solutivi magistralis*, *de Tribus*, &c. vel (ejusdem ferè proportionis atque jucunditatis) *Specierum Benedicti laxativi*, *Diacarthami*, *Diaphœnicon*, *Indi*, *Esoepb*, *è Succo Rosarum*, &c. forma: vel nonnisi sub *Electuariorum* (nostratibus aliàs exosorum) è modo dictis *Speciebus* seorsim confectorum, aut ampliùs adhuc (inconsideratiori compositione) sub *Diasena*, *Diacarthami*, *Indi*, *Hamech*, *de Psyllio & Diasebesten* titulo venalium consistentia; aniliumve *Holipparum* aut *Trochiscorum de Violis* specie, &c. quæ bonam partem alii quoque vanitatem & inconvenientiam talium nobilium agnoscentes, *Collectaneis* suis *Pharmaceuticis* meritò exesse jusserunt; & ordinis potissimùm gratia hic referuntur. Ita porrò *Syrupus Rosarum solutivus*, *helleboratus*, & (*Panacæa* illa plùs quàm *antimonialis*) ¶ 5.) *Oxymel helleboratum*, inter tot longè compendiosiora vel accuratiùs composita, jure nunc passim negligatur. *Syrupus de Rhabarbaro* (siquidem omninò requireretur) extemporaneæ tum (per dissolutum *Extractum*) imitationis foret: ¶ 6.) nec quid in *Domestico*, seu *de Spina Cervina*, deside & musabundo singulariter quæramus, assequimur.

Ingrata tandem, et seorsim nominemus haud opus est: siquidem in antè recensitis paucissima invenias, quæ comptiori Praxi respondeant. Et pertinent huc reliqui quoque ¶ 7.) *Pulveres*, *ad drachmam sæpenumerò excurrentes*, *breve sua totas penè Fauces opplentes*, *aut horribili saporum miscela Stomachum ipsum priùs*, *quàm vel granum inde acceperis*, *subvertentes*; utut in recentioribus etiam *Dispensatoriis* fuerint nominatissimi: *Diatartari* scilicet *solutivus*, *Caryocostinus*, *Arthriticus*, aliive *Phlegmagogi*, *Melanagogi*, *Cholagogi*, *Hydragogi*, seu sub principium seculi hujus à satageosibus prodiri, seu postmodùm hactenus tum iisdem nominibus, tum insuper *Diasena grossè concisa*, *Solutivi de tribus*, *Solutivi magistralis*, *Panchymagogi*, *Catholici*, &c. titulis superadditi; inde Fortan haud adeò commodiores, correctiores, aut proin invectiv olim Formulis consultiùs substituendi, quòd Pondera saltem usualium Catharticorum inter se invicem parumper interdum mutarint, aut semetipsis sæpè ingratiora (haud adeò interdum competenti proportione) accerserint, v. g. *Bryoniam*, *Ebulum*, *Agaricum*, *Asarum*, *Gratiolam*, *Soldanellam*, *Elaterium*, *Rhabarbarum*, *Turbith*, *Senam*, ipsamve *Colocynthidem*.

Pertinet huc passiva illa *Numerositas*, aut (pro eà declinanda) Sclopetorum globulos interdum exæquans magnitudo ¶ 8.) *Pilularum Officinalium* penè omnium, tum suprà recensitarum, tum usitatiorum insuper, sive mage *Scammoniatæ* fuerint, ut *Arabica*, *Aurea*, incomptioresque *Aggregativæ majores*, *de Fumaria* (vulgatorum legum respectu aliàs incorrectæ

¶ 10.) *Carthami Semen*. Hoc tritum exhibere fertur *Emulsionem purgantem*, ast languidam.

¶ 1.) *Epithymum*, *Cuscuta*.) Hæc inter *Alterantia* potiùs locum inveniunt.

¶ Δ) *Polypodium*.) Commendatur præsertim ex *Radice quernu* enatum, ut de hujus *Succo* nonnihil participet: felicissimè lsaat, & inter Melancholiam evacuantia, & inde natos chronicos Affectus curantia, hoc est, *Aperientia* vulgò dicta, refertur. Per se raro aut nunquam usurpatur, saltem aliis additur, cum quibus unà infundatur *Dosi* ab ℥j. ad ℥ij. præterpropter.

¶ 2.) *Exoleta: Soldanella*) Hanc Monspelii crescentem commendant in Hydrope: Verùm alia prostant magis proficua.

¶ 3.) *Gummi Sarcocollam*) Hoc *Dosi* ʒj. pro scopo purgandi a quibusdam præscribitur: verùm non ampliùs est in usu. Imò loco *omnium Gummatum purgantium duo* sufficere possunt, nempe *Ammoniacum*, & *Galbanum*: ac quidem *Ammoniacum* nobile est in incidendo, attenuando & resolvendo Musco viscido in Intestinis stabulante, *Pilulis* sociatum, vel & per se in forma liquida usurpatum; quo in casu Ructus quidem inducit, valdè tamen efficax est: Sic verbi gratia.

♃. *Aqua Menth.* ℥j.
Gumm. Ammoniaci in Aceto vel *Vino solut.* ℈j.
Tartari vitriolati ℈ß.
Scammon. præpar. gr. ij. vel iij.
Syrupi Rosar. ʒiij. M.

Et quidem hæc *Potio* amaricans est: interim tamen miratus sum, quàm ea sordes mucilaginosas & viscidas felicissimè evacuerit, & quàm egregiè in Dolore hypochondriaco lateris sinistri profuerit. Sic quoque idem *Ammoniacum* sine additis Stimulansibus incidit. Interim pro scopo evacuandi eo non indigemus. Similiter *Gummi Galbanum* in Abdominis Doloribus, primariò convulsivis, ut Colica, Passione hypochondriaca, Passione hysterica, itemque Torminibus scorbuticis, *Emplastri* forma, vel & *Olei destillati*: adeòque *Oleum Galbani* regioni Umbilici illitum, egregium est, utut pro scopo laxandi minùs id usitatum sit.

¶ 4.) *Compositis tot Pilularum Formulas*.) Si inspicimus tot *Dispensatoria* prout quidem numerosissimis *Pulverum*, *Specierum*, *Electuariorum Compositionibus* sunt infecta, facilè observamus, *Basin* illorum omnium esse *Scammonium* & *Colocynthidem* in *Pulveris* forma crudè illis adjecta: quibus ceu Columnis, varia sunt addita *Aromatica purgantia*, variata saltem hinc inde *Dosi*. Jam ergò optimè *illis carere possumus*, quia

1. Ingredientia sunt *cruda*.
2. Ita non ritè correcta *carminosa*.
3. *Dosi* illarum Compositionum *inepta*.

Undè rectè expunguntur omnes ab AUTHORE *nostro*.

¶ 5.) *Oxymel helleboratum*.) Propter ingredientem *Helleborum album* superat omnem antimonialem vim: siquidem novi me *Nodulum* præscripsisse Molieri cujusdam Materialistæ, quem ingrediebatur præter alia *Helleborus niger*; nasutulus verò Famulus illius credens, *album meliorem esse nigro*, *album* sumpsit, unde ex ejus usu Patiens vomuit, cacavit, lipothymiam incidit, adeò, ut Consilio hic opus esset, quò eriperetur Morti Ægra.

¶ 6.) *Nec quid in Domestico*) Rejicit hic AUTHOR etiam *Syrupum de Spina cervina*; qui tamen in Tenellis non negligendus, utut pro Adultis minùs sufficiens sit; nam illis non ablactatis blandè evacuat Meconium, & si eidem *Pulveres acida absorbentes* addantur, emendat Tormina: v. g.

♃. *Syrup. de Spin. cervin.* ℥j.
Rosar. ʒij.
Lapill. Cancr. præp. ʒß.
Corall. rub. præp. gr. xij.
Spirit. Anisi parum M.

Propinetur Cochlear aliquoties interdiu: hac ratione blandè purgabitur Infans, & si quæ Tormina adfuerint, ea sistentur: ac cùm subinde Fæces excretas colore viridi, aut ex viridi nigrescente tingat, hinc cavendum, ne hoc Pharmaco decipiamur.

¶ 7.) *Pulveres*.) Hic tria AUTHOR *noster* taxat:

1. *Germanica Dispensatoria*, quæ *Pulveres purgantes* in *Pharm. Aug.* evolvendos, suadent sæpè ad ʒj. assumendos.
2. QUERCETANUM, &
3. ZWELFFERUM antiquas Compositiones novis nominibus subinde decorantem.

¶ 8.) *Pilularum Officinalium*.) Has vel *Scammonium* vel *Colocynthis* semper ingreditur: unde tantam earum conservationem rejicit, nec ampliùs in usu sunt propter *inconditam Dosin*.

Syru-

rectissimæ) *sine Quibus*, scilicet, *esse possemus*, ob nullam penè proportionem : sive magis *Colocynthina* existant : ut *Inda*, *Lucis* inconsideratissimæ, aliæque propter tot Accessoriorum plerumque supervacaneorum copiam aut levitatem (ceu per *Agarici*, *Rhabarbari*, *Senæ* aliorumque *Vegetabilium Alterantium*, *Aromaticorum*, *Succorum inspissatorum*, *Gummatumque* associationem, aliter profectò fieri nequit) incassum excrescentes. Nec eadem de caussa *Recentiorum complurium substituta* requisitum hoc undiquaque declinant ; adeo tot superfluis & ad effectum nil vel parum (si proportionem spectamus) conserentibus, passim exuberant, uti *Formulas Magistrales*, *Catholicos*, *Panchymagogas*, *Cholagogas*, *Melanagogas*, *Hydragogas*, *&c.* perfunctoriè saltem inspicienti liquet.

Pertinent huc (si plerorumque nostratium desideria fateri, & Pueros teneriorésque alios, parabilioribus quoque, & æquè obnubendis decipere voluerimus) totum ferè *Morsulorum Rotularumque* cum ipsis *Confectionibus solutivis* genus : nam sive *vulgares Dispensatoriorum Formulas* (alias hodie maximam partem vilescentes, vel ipsis Autoribus suspectas, ut plurimum tantùm *Diagridiatas*) spectamus, quæ quæso *Diacarthamum*, *Electoph*, *è Succo Rosarum*, *Diaphœnicum*, *Diaturbith*, *Anisum*, *Zingiberque laxativum* masticantibus, singulariter percipitur jucunditas ? seu verò recentiores modos præferre voluerimus, nec in *Morsulis de Rhabarbaro*, *de Mechoacanna* compositis, *Confectione & Rotulis primis adversus Lumbricos* (simul *Mercurialibus*), *Pane Martio purgante*, *&c.* ea reperitur gratia, quæ refractarios detineat Pueros ; ut integram Dosin semper degluriant : quo inæqualem sæpè *drasticorum Magisteriorum* mixturam taceamus.

Pertinent huc unciales ferè *Electuariorum Officinalium Boli*, præsertim qui ingratioribus aliàs Ingredientibus constant : ut (præter suprà notata minùs nunc usitata) etiam adhuc tritiora *de Psyllio*, *Diaprunum solutivum*, *Diasebesten*, &c. purè *scammoniata* ; vel insuper tantillo tantum *Turbith*, *Hermodactyli*, *Senæ* vel *Rhabarbari* (utplurimum neglecta proportione) sociata *Caryocostinum* scilicet, *Diaphœnicum utrumque*, *Benedictum laxativum* : imprimis autem *Diabelzemur* illud, & *Hiera* jucundissimæ, *Compositæ*, *Pachii*, *Logadii*, & si quid aliud claudunt vulgares istæ Gratiarum Pyxides. Nec si fateri voluerimus, in quamplurimis hactenus eorum *Variationibus* aut *Substitutis*, equidem circa confectionis & dilutionis rationem comptioribus, eam semper invenimus jucunditatem, quæ verbi gratia *Electuarium Commune*, *Panchymagogum*, *Magistrale* : *Hydragogum* quodlibet, item *Phlegmagoga* aliorum, &c. Ingredientia tantum variantia, vel adversioribus aut supervacaneis Additamentis, *Alterantibus* vel *Chatharticis* (*Asaro* scilicet, *Ebulo*, *Soldanella*, *Rhamno*, *Gratiola*, *Helleboro*, *Rhabarbaro*, *Agarico*, &c. amplificantia) contractiori huic aliive Selectui inferenda suadeat.

Pertinent huc ¶ 9.) *Syrupi de Rhabarbaro*, *de Tribus laxativus*, *de Carthamo Rosarum compositus*, ac reliqui *Officinales*, ad uncias aliquot pro sufficienti Dosi excurrentes ; majorique Liquorum copia diluendi, nec in parciori (cum aliis) quantitate adeo accepti. Ceu nec ob eandem Ingredientium adversitatem recentiores quoque talium *Correctiones* atque *Formulas* (*Magistrales*, *Hydragogas*, *de Tribus*, *de Rhabarbaro*, *&c.*) inter tot Catharticorum Compendia quispiam sic exegerit : ut ejusmodi dolcorum Fermentationes, indeque in Hypochondriacis nostria oborientes Nauseas, Tormina, Hystericarumque alia incommoda prætereamus.

Pertinent huc tandem *Apozemata* illa *longa*, *Hydromel purgans*, *commune & tartarisatum*, *Clysterum laxativum*, *Decoctum Epithymi*, *Sena Officinale*, *infusa Seri Lactis*, dissolutorum *Electuariorum* & *Extractorum* (qua forma quoque *antiquum Panchymagogum* præscripserunt) *Haustus*, aliæque nil nisi Pharmacopolium sapientes Amystides : sique denuò (probè subducta, & cum nauseabundo minusque adsueto nostratium stomacho collata ratione) fateri voluerimus, pertinent huc etiam recentiores, in isto hoc genere, modi *Seri Lactis laxativi*, aliorumque *Infusorum Decoctorum*, & ingratioribus Catharticis adhucdum alicubi constantium, *Clarετorum*, *Hydromelitum*, item *Aquarum laxativarum*, nec durabilium, nec cuivis (utut *Purgantia cum Aqua simpuci* nonnullis sine noxa demos) hic locorum congruarum, certè vel ob diffusiorem Dosin minùs semet commendantium.

Qui curiosi sunt, in reliquis hujus sortis *Simplicibus* aliisque *Inventis*, per nos exerceantur ; *Syllogi nostra*, & publicis statim usibus adeò accommoda necdum (inter superiorem Requisitorum collationem) invenimus. Atque huc meritò fortè referimus, inter *Simpliciora* quidem, neglectam hodieque *Manu'ystam*, *Curcas*, sive *Ricini Americani majoris Fructuum membranulas*, sub exiguo pondere plùs quàm *Antimoniales* ; *Nambu Guacu*, aliosque *Exterorum Nucleos catharticos*, à peregrinantibus invectos, *Emulsionem* insuper & *Extractum Arillarum Ebuli* atque *Sambuci*, & *è concisis Electuariis* ; *Infusum* & *Extractum interioris Sambuci Medulla* ; *Rob Baccarum Rhamni Pictorum*, & *Syrupum* inde *vulgari substitutum* ; *Syrupum Bryoniæ è superstite Fæcula Succo* ; *Hippolapathum*, *Rapistrum*, desidem *Iridis*, imò ipsius alicubi *Mechoacannæ Fæculam* ; nec præsentioris operationis *Rhabarbari* consimiliumque *Magisteria*, & Lixiviosis per Acida, præsertim aluminosa præcipitata ; (supervacuos circa *Scammonii*, *Gummi Guttæ*, *Esulæ*, *Hellebori*, &c. correctionem labores : *Syrupum Radicum & Foliorum Hellebori cum Aqua propria* ingratiori, dum *Extractum* satisfacit ;) *Syrupum & Conservam Florum Persicorum* ; item *Gummi Guttæ* qualitercunque ; nec citra multam diminutionem, *albificatum* : & (ni ad Ingratiorum Classem potiùs referenda videtur) ¶ 10.) *Gratiolam*, aliàs in suo quidem genere haud penitus contemnendam, proinde tamen huc operiosiùs cum *Extracto suo* non conquirendam, &c. Inter *magis* vero *Composita* ¶ 1.) *Aquas destillatas purgatrices*, plerumque desides aut viroso *Hellebori*, *Colocynthidis*, ac consimilium odore, Nauseam tantum, cum qualicunque Stomachi perturbatione concitantes ; ¶ 2.) *Odoramenta* nonnullorum *purgantia*, è particulari temporariaque teneriorum quorundam aversatione excogitata : (ceu *Drastica* quævis in Hypocaustis exhalando, alii passim nullam hinc commotionem sentiunt) ; *Tartarum vitriolatum* (inæqualiter & quidni extemporè potiùs per *Pulverem Polychrestum*) *Scammoniatum* : *Syrupum Herbæ Mercurialis simplicem* desidem, & *compositum*. *Infusa* & *Essentias Purgantium cum Nitro* (per illa ipsa *Cathartica* priùs *combusto seu alcalisata*, dum *vulgare Nitrum fixum* sufficere) extracta vel exaltata ; ipsumque tandem *Diacydonium* pellucidum quodvis, toties (dum negotiosioribus Mulierculis ejusmodi *Gelatina simplices* superioribus annis complacerent) quæsitum & interpolatum : inter successivam exiccationem Dosin quidem haud raro, delicatiores verò vix adeo fallens : & si quæ insuper sunt alia Artis (hic quoque nonnunquam eliquantillum ferè inter prætensiones quasdam luxurianti) inventa, vel aliàs adhuc dubia, suspecta, ulterioris Experientiæ indigna, usitatioribus, fidis & æque jucundis longè cedentia.

Prodigiorum est, ceu alii quoque nobiscum notarunt, etiam *Vegetabilium* ¶ 3.) *Catharticorum* complura *Auro*, *Perlis*, *Lapide Bezoar*, *Moscho*, *Ambra*, *Gallia moschata*, &c. frustra onerare, vel *Confectioni Alchermes* involvere ; quo scilicet *Catharticum Cæsareum*, *Regium*, aut *Peruvianum liquidum preciosum* exeat ; aut potiùs cariores fœtentioresve hinc sint Assellationes. Vel vesperi postmodum ad *reliquarum* Præcipitationes, *Margaritarum* aut *Lapidis Bezoar Pulverem* exhibere ; cum siquidem omninò (si nonnunquam opus foret) ¶ 4.) *Corallia*, *Mater Perlarum*, aut *Oculi Cancri* tum sufficerent. Vel

Oleo

¶ 9. *Syrupi*.) Hodie reliquis saltem adjiciuntur *saporis gratia*, non autem, ut olim, unciatim propinantur.

¶ 10.) *Gratiolam*.) Ex hujus *Floribus* & *Herba* cum *Sacchara Conserva* conficitur, cujus *Dosis* ℥j. ad ℥ij. : est *Vomitorium* in Febribus intermittentibus ante Paroxysmum non inelegans : sed *Antimonialia* præstant.

¶ 1.) *Aquas destillatas purgatrices*.) Sunt qui dubitant, *an vis purgatrix per Alembicum duci possit* ? quam sententiam tamen affirmativè defendunt BORRICHIUS *de Hermet. Sapient.* & ZWELFFERUS ; Verùm, quid opus, ut tantis acrioribus Gulam exasperemus ?

¶ 2) *Odoramenta purgantia*.) Exempla SCHNEIDERUS *de Osse Cribriformi* habet per Odores purgatorum ; cùm ex tritura Purgantis nonnulli moverentur, proinde ad hujus imitationem *Globulos* Naribus applicandos nonnulli introduxerunt. Cæterùm *Odorantia* talia delicatioribus quidem satisfaciunt : ast pro certa & robusta Purgatione omnia eorum sunt admodùm dubia.

¶ 3.) *Catharticorum complura Auro involvere*.) Hoc faciunt nonnulli pro scopo confortandi Naturam, aut & Stomachum roborandi : sed utrumque frustraneum : stante enim Purgantis efficacia, hoc efficiet officium suum, & Natura inde juxta HIPPOCRATIS effatum sublevabitur.

¶ 4.) *Corallia*.) Usu receptum est, ut subinde *Purgantibus Digestiva* præmittantur seu *Præcipitantia*, ideò, ut *Impedimenta*, quæ aliàs impediunt vel difficiliorem reddunt Purgationem removeantur. Jam verò *Impedimentorum* illorum imprimis *duo* sunt genera :

1. *Succorum* per Purgans evacuandorum *viscidites & glutinositas*, cujus proprietatis ratione difficulter sunt mobiles.

¶ 5.) *Oleo Cinamomi*, alifque *carioribus* aut *acrioribus* prædicta Purgantia excessive interdum imbibere; cum fervor tantam & siticalositas una cum precio incassum inde intendatur; & *Pulveres* præcipue in *majorem* hinc *molem* (recèns sumentibus) frustra eaurgant.

Qui tandem specialem ¶ 6.) *Supervacaneorum Classem*, præter hactenus aliis quidem sub titulis recensita, forsanhic desiderat, saltem iis omnibus superaddat tot inanes ferè Remediorum (alias in rei veritate satis commodurum, sufficientium & Experientia constantium) *Compositionum* ac *Formularum variationes aut interpolationes*, singularitatis solum gratia, & ne Compositionum finis sit, invectas aut superadjectas : verbi gratia, *Trochiscorum Alhandal Extractum*, quasi e cruda Colocynthide parari nequivisset : *Extractum Agarici* (prius incassum) *trochiscati*: tot *Phlegmagoga*, *Cholagoga*, *Menalagoga*, ab initio currentis Seculi usque ad paulo oculatiores aliquot abhinc annos proposita, plerumque parum *Chymica*, & si opus foret, extemporaneæ potius commistionis, ceu ista quoque potuisset *Syrupus Pantagogus M* & usualis Dispensatorii *Extractum Hologogum* (ejusdem cum *vulgari Panchymagogo* farinæ) & *Catholicum* (si paucitatem Ingredientium excipias) utroque deterius, *Electuarium Diabelzemar*, &c. ante jam recensita. Nec in *recentioribus Substitutis* hinc inde desunt, quæ propter nudam solum Ordinis Ponderisque Ingredientium variationem, supervacuorum improportionatorum, ingratiorum aliisve de caussis inconvenientiorum additionem aut complicationem, huc non possint non referri : sive *Pulverum*, sive *Pilularum* aut *Electuariorum*, *Syruporum*, *reliquarumve Formularum* (meliorationis caussa a diversis hactenus diversimode subordinatarum) *Classes*, paulo ante satis forte lustratas, evolvimus.

Atque huc similiter pertinent ¶ 7.) *Digestiva* illa *Alcalina*, *Tartarea*, *Tartareo-vitriolata*, &c. plane improportionaliter *Catharticis* passim adhucdum adjecta : sive id in excessu fiat ; quo *Pulverum Bolorumque Moles* frustra intenditur, ac *Sapor* æque ac in *Potionibus* vitiatur ; *Pilularum* numerus incassum multiplicatur, & in specie per nimium Alcalium accessum, eo magis ad colliquationem disponitur ; imo *Aloes* purgatria via interdum aliquatenus per nimietatem eorum infringitur ; sive in defectu, quo sæpenumerò talium vix granum unum vel duo Dosin ingredi cernimus. Et annectere hic fortasse possemus ea ipsa *Digestiva*, multis hodieque indifferenter ante Purgantium assumptionem usitata ; cum plerisque (nec enim omnibus dicimus) pro forma tantum & in *Consuetudinis* complementum (non sine majoris Nauseæ ad subsequens mane Pharmacum concitatione) nihilo hinc feliciori Catharsi exhibeantur ; renitentiorque nonnullorum Alvus sæpenumero ne sic quidem, aut per *Eccoprotica*, vel ipsas *Pilulas Aloeticas laxativas* (alias hunc in finem præcedente vespere percommodas) tantoperè facilitetur ; multoque tum felicius per ¶ 8.) *Infusa laxativa* (simplicissima quoquo & imbecilliora hic credita) quæsita Purgatio expediatur.

Atque his breviter sic (tanquam in caussa minus dubia) excussis, & tantisper hinc semotis, restat ut *residua a qua in usitatiori hactenus Dispensatorio*, & *diversis diversorum Additamentis*, *Correctionibus*, *vel Immutationibus*, *convenientiora*, *speciosiora*, *famigeratiora*, & *adhucdum usitatiora* videntur, similiter expendamus ; num scilicet ea tandem hinc proin arceri, & quænam ex iis servari conveniat ? nam *Accessoria* istorum, quæ *Selectum nostrum* excedunt, aliis commodioribus parabilioribusque queant æque commode suppleri ? numne demum ea his nostris, ¶ 9.) *Formulâ Remediorumque modi* istis in præstantia, jucunditate aliisque cupraaiæ requisitis pares, aut in diversis circumstantiis nonnumquam superiores condi possint ? ceu profecto posse, quotidiana constat Experientia.

Nam

2. *Eorum Acrimonia nimis acida*, vi cujus rodendo & vellicando Intestina, hæc plus minus evacuantur, indeque Tormina & Fluxus dysenterici supervenirent, quales in Hystericis observavimus.

Ergò, ut hæc omnia præcaveamus, & Intentio Purgantis facilitetur, *præmittamus Digestiva*, aliàs *Præcipitantia*, item *Abstergentia* & *Incidentia* dicta : nempe pro Visciditate Succorum evacuandorum corrigenda adhibeamus *Salina tartarea*; sicut pro eorundem Acrimonia temperanda *Martialia*, *Marina*, vel *Terrea*, Acidum absorbentia & invertentia. Hæc inter taxat illos, qui *Margaritas*, *Bezoar*, vel similia usurpant, cum *Corallia* aut *Mater Perlarum* vel *Lapilli Cancri* sufficiant. Unde pro scopo *Visciditatis* præparandæ, loco *Digestivi* esto:

℞. *Tartari vitriolati* gr. xv.
Salis Absinth. vel *Sal Tartar.* gr. vj.
M. Detur in duplo. S.
Emolliens Pulvis digestivus.

Quarum una *Dosis* sumatur vesperi in *Vehiculo frigido*, altera in *Vehiculo calido* mane.

Vel

℞. *Arcan. dupl Mynf.* gr. xv. ad ℈j.
Salis Card. bened. gr. vi.
M. Detur in duplo. S. *ut suprà*.

Usurpatur dicto modo.

Sic pro scopo *Acrimonia acida* præparandæ:

℞. *Lapill. Cancr. præp.* ℈i.
Sal Tartari gr. vi.
M. d. in duplo.

Usurpetur dicto modo. Vel

℞. *Lap. Cancr. præp.* ʒß.
Corall. rub. præp.
Croci Martis aper. an. ℈ß.
M. D. in 2. partes S.
Pulvis Obstruens, vel *Supprimens*.

Usurpetur dicto modo.

Nam & *Martialia* in præparandis Subiectis hypochondriacis, hystericis & melancholicis, suum locum merentur, ubi *Martialia digestiva* præmittenda sunt ; hinc *Tinctura Vitrioli Martis Zwelfferi* & *Liquor Martis Salaris* egregia sunt. Item *utriusque Impedimentis* satisfacit hæc Formula :

℞. *Lapill. Cancr. præp.* vel *Matr. Perl. præp.* ʒß.
Arcani dupl. ℈j.
Salis Absinth. ℈ß.
M. D. in duas partes, & usurpentur, uti dictum.

¶ 5.) *Oleo Cinnamomi*.) *Olea destillata* ob sui fervorem & imminentem siticulositatem *a Purgantibus absessedocet*. Interim quoque *duobus in Casibus* iis rectè adjiciuntur ; Nempe

1. Quando Æger admodùm cruciatur *Flatibus*, ubi *Olea Carminantia* ad gutt. ii. vel iii. adjicende sunt Purgantibus.

2. Quando Purgantia sunt *admodùm resinosa*, quo in casu etiam terendo iisdem aliquid *Olei destillati* immiscendum est, quo sic dissolvatur Resina laxativa & dilatetur ; sic enim dilatata Purgantia uberiùs longè & absque Torminum molestia evacuabunt.

¶ 6.) *Supervacaneorum*.) Inter hæc sunt *Compositiones vulgares*, quarum tantùm, quia omnes ferè coincidunt, 10. vel 12. sufficere possunt; hinc & *Agaricus non trochiscatus cum Spiritu Vini*, addito pauco *Zingibere*, in *Extractum* redigi potest; non secus ac quoque *Extractum Colocynthidis* sine prævia Trochiscorum formatione.

¶ 7) *Digestiva illa Alcalina*.) *Digestiva* hic rejicit AUTHOR, sed cum respectu. Sic *Digestiva Alcalina tartarea* in debita proportione Purgantibus adjecta suam laudem merentur; ast non improportionaliter, h. e. in *excessu* adjecta : v. g. *Sal Tartari*, *Nitrum fixum*, &c. mitigant Purgantia, ut hæc parùm vel nihil operentur; quod idem & de *Salsis*, u. g. de *Tartaro*, *vitriolato*, verum est. Similiter *Aloe* per *Alcalina* addita penitus invertitur, & vi purgandi spoliatur. Adeò ergò mediocriter illa, h. e. ad gr. i alterumve Purgantia ingredi deberent ; promovent enim sic mirè horum vim, ut & dimidiata *Dosis* eorundem sufficiat, additis nempe *Cremore Tartari Tartaro vitriolato*, aut *Terra foliata Tartari*, gr. vi, vij, ad x. vel xij.

¶ 8.) *Felicius per Infusa laxativa*.) Dantur scilicet Subjecta, quæ non possunt laxari, præmissis licèt *Digestivis*, *Purgantibus*, forma *Pilularum* aut *Pulveris* assumptis ; qualia Subjecta sunt hypochondriaca & melancholica, interim illa benè per *Infusa Sennata* aut *Passulata* moventur. Causa quidem hujus rei est *Acidum austerum* in primis viis prævalens, à quo non tantùm purgativa Remediorum vis figitur, sed & Fibrarum Stomachi & Intestinorum adest quasi vigor, adeò ut fortiori etiam Stimulo renitantur, & minus irritari illa queant, sed saltem Tormina excitentur, pauca vero vel nulla evacuatio. In talis casu dicimus *blandiora Humectantia* & *Abstergentia* esse optima, nempe *Serum Lactis depuratum*, *Lac ebutyratum*, *Infusum Sennæ cum Sale Tartari*, *Pulveres dicti cum Tartaro vitriolato*.

¶ 9.) *Formula*.) Pergit jam AUTHOR *Selectum* istorum *Purgantium* explicaturus ad universam Praxin. *Formula* mille concinnari possunt, & quidem *Pulveres* ita:

℞. *Pulv. Jalapp.* ℈iv.
Magist. Scamm. ℈j.
Olei Nucist. expr. ℈ß. (aut *Pulv. Nucist.* gr. xv.)
M. F. *Pulv.* pro 5. vel 6. dosibus.

Vel

Nam qui simplicissimè tantùm (v. gr.) *Pulveris Jalapii* partes quatuor cum *Magisterii Scammonii* vel *Jalapii* parte una, ac *Olei Nucistæ expressi*, vel *ipsius Nucistæ* pauxillo ritè miscuerit: uut in febrilibus præsertim dispositionibus, vel pro facilè mobilibus (si quidem *Alcalinum* vel *Tartareum* aliquod adjicere omninò placeat) *Jalapii pulverisati* partes duas, *Antimonii Diaphoretici non edulcati* partem unam: aut *Tartari purissimi*, *Jalapii pulverisati* ana partes duas, cum *Magisterii Scammonii* parte una: &c. (uti pro lubitu vel extempore variabiles sunt *Formulæ*). Is scrupulari saltem vel semidrachmæ *Dosi* (sub circumspectâ tantùm exhibitione) in Morbis ejusmodi Cathartica reverà postulantibus aut admittentibus, Amarum, Acre, Salsum, Acidum, Viscosumve (& quid non?) longè compendiosiùs, jucundiusque certò sanè, securè & æquè feliciter expurgabit, una harum vel altera saltem Formula, quam si famosissimos selectioresque (*Diatartari*, *Phlegmagogos*, *Cholagogos & Panchymagogos*) omnes, e familiarioribus hactenus Dispensatoriis in utriusque Bilis, Seri, Pituitæque internecionem, & Palati (ceu suprà notavimus) vexationem accerseret; aut *Recentiorum* hic *Substitutos aliterve variatos*, ac maximam partem (ob *Accessoriorum* plerumque supervacaneorum molem saporemve adversum) ingratiores (suprà recensitos) *Pulveres* superadderet; aut si ex istis aliqui speciosiores elegantioresque deprehenduntur (uti sanè sunt *Laxativus vegetabilis*, *Species Diajalapii*, *Cerberus triceps*, consimilisque *Cathartícus Antimoniatus*, aliique publicis usibus haud inconsideratè propositi), horum tamen normam, proportionem & præscriptum insolidùm citra necessitatem quandam, aut specialiorem effectum sectaretur; vel denique (passivo licèt more) adjectis hic ingratioribus istis *Tartaro vitriolato*, *Vitriolo Martis*, *Sale Martis purgante*, *Nitro vitriolato*, &c. novos quidem, ac rariùs & ad Diuresin sæpè præsentiores, ingratiores semper, conderet.

Ita qui *pro tenerioribus* & *Hypochondriacis*, v. g. *Jalapii pulverati* & *Pulveris Polychresti*, vel *Magisterii Scammonii* ana, cum *Aloes depuratæ* diluto in *Massam* debitè, & hinc in ¶ Δ) *Pilulas* redegerit: aut aliam in diffusiori Apparatu, fortè *pro robustioribus*, aut secus sentientibus, v. g. è *Pulveris Jalappæ*, *Magisterii ejusdem*, aut *Scammonii*, *Extracti Hellebori nigri* & *Colocynthidis* ana, simplicissimè composuerit, aut *Extracto Hellebori Aloen depuratam* (sed cum aliquali molis amplificatione) substituerit, aliosve æquè simplices ex his modos sectatus fuerit, sufficienter & cum superpondio habebit in *Vegetabilium* quidem *Classe*, non solùm quod præ aliis elegantiores istæ Pharmacopœæ recentissimæ *Formulæ* (*Extractum* scilicet *Panchymagogum pro Pilulis*, & *Pilulæ Magistrales Panchymagogæ*) præstant; verùm etiam, quod in reliquis (correctionis, variationisque caussa, à diversis diversimodè superadditis effectisve) *Extractis* tot *Catholicis*, *Panchymagogisque* aliis, tot *Polychrestis*, *Cholagogis*, *Phlegmagogis*, *Hydragogis* & (nimis sæpè præsupposito) planè *Hydroticis*, *Diasina*, *Melanagogis &c.* (neglectiori plerumque proportione, nimis verò Additamentis incassum constantibus); quod insuper in paulò negotiosiorum *Pilularibus Massis*, *Peruvianis* scilicet, *Roratis*. *Polychrestis*, *Benedictis*, *Panchymagogis* &c. passim quæritur: quod denique tota (incondita certè) famosiorum hactenus *Pilularum Officinalium* (*sine Quibus*, *Arabicarum*, *Aurearum*, *Aggregativarum*, *Cochiarum*, *Lucis*, *Indarum* &c.) series promisit: aut ejusdem sortis (*Scammonioque* tantùm vel *Colocynthide* rem suam transigentibus) *Extractis Pilularum de Fumaria*, *sine Quibus*, *Aurearum*, *Arthriticarum*, ac congenerum, item antiquiori *Extracto Panchymagogo* (sat profectò improportionato), aliisque hujus Seculi Compositis (seorsim tædiosè, sumptuosè at supervacuè imperatis, cùm Simplicia oppidò certiùs compendiosiusque permiscerentur) jam pridem adscriptum est. Nec si fateri voluerimus, similiter opus adeo habebit, ut *Detergentia*, *Vitriolata* vel *Martialia* Rem & Massas sæpè, præsertim *Magisteria resinosa* sub paulò minori animadversione infringentia, indifferenter & undiquaque quasi superaddat. De *Mercurialibus* paulò post seorsim agemus.

Porrò verò ¶ Σ) *Morsulos* si quis omnino esse velint, quamvis inter *recentissima Substituta*, *Confectio Dia-Citri solutiva* perquàm sit elegans, & *Confectione Anisi*, *Anisoque solutivo composito* ejusdem Pharmacopœæ, *delicatioribus Anisata plerumque aversantibus*, longè acceptior; æquè tamen felix, accepta & facilior inveniretur *Compositio*, saltem è solitario (sed ritè æqualiter-

Vel

♃. *Jalapp. pulv.* gr. xii. ad xv.
Antimonii diaphor. non edulcorat. (quo sc. *Nitri* partem retineat) gr. vi. vii. viii.
Detur purgandis Tertianariis.

Aut

♃. *Tartari puriss.* (vel loco hujus *Crem. Tartari*; vel *Sal tartari vitriolat.*)
Pulv. Jalapp. an. ℈ß. ad gr. xii.
Polychrest. Scamm. gr. v.
M. f. *Pulv.* pro una *Dosi*.

Atque allegatæ Formulæ sufficere possent loco *Pulveris Laxativi Vegetabilis* (qui constat ex an. *Cremoris Tartari & Pulv. Jalappæ*) Item loco *Specierum Diajalapp. Mynsichtii*, necnon loco *Cerberi tricipitis* seu *Pulveris Cornachini*, cujus Compositio est:

♃. *Resin. Scamm.* part. iii.
Antimonii diaph. part. ii.
Crem. Tartari part. i.
M. *Dosis* hujus ℈i. ad ʒß.

Tandem & loco *Cathartici*, cujus *author* est ZWELFFERUS *in Pharm. Reg. pag.* 96. quodque coincidit cum *Pulvere Cornachini*.

¶ Δ) *Pilulas.*) Ex his selectis Purgantibus secundùm Manuductionem Authoris fiunt *Pilulæ*: v. g.

♃. *Pulv. Jalapp.*
Polychrest. Scamm. an. ʒß.
Cum s. q. *Extracti* seu *Diluti Aloes gummosæ tum Aqua simpl. Sale Tartari acuata* facti, fiat *Massa Pilularum*:
Quarum *Dosis* à ℈ß. ad ℈j. & grana xxv. sufficere possunt pro multis.

Aut si quis antiqua chorda oberrare gestiat; tunc

♃. *Pulv. Jalapp.*
Magist. Jalapp. aut *Scamm.*
Extract. Helleb. nigr. ritè parati an. ℈j.
Colocynth. cum Spiritu Vini tartaris. fact. gr. 15.
M. f. M. P.

Cujus gran. xv. ad ℈j. abundè sufficerent quibuslibet Ægri, & Succis evacuandis. Nam posito, esse evacuandos varios Succos, omnia habemus in hac *Formula*; pro Sero nempe *Magisterium Jalappæ*, pro Pituita verò viscida *Colocynthidis*.

Vel

♃. *Magist. Scammon.*
Jalapp. an. ℈j.
Extr. Colocynth. ℈ß.
Cum s. q. *Diluti* seu *Extracti Aloes gummosæ* f. *Massa Pilularum* vel *Pilulæ*: quæ *Dosi* gran. xv. ad gr. xviij. abundè Alvum depurgabunt.

Vel

♃. *Extr. Helleb. nigri* gr. xv. ad ℈j.
Pulv. Polychresti ex Scamm. gr. ij.
Extracti Colocynth. gr. j.
Cum s. q. *Olei destillati Anisi* fiant *Pilulæ*.

Porrò his *Massis* combinari quoque possent *Martialia*, ut *Vitriolum Martis*, *Extract. Martis cum Succo Pomor.* pro Hypocondriacis; *Castorina*, ut *Extractum Castorei* pro Hystericis; *Tartarus vitriolatus* pro aliis: non secus ac *Mercurialia* pro Venereis: v. g.

♃. *Mass. Pilul. Cathol. supradict.* gr. xij. ad xv.
Mercurii dulc. gr. xv.
Extract. Colocynth. gr. j.
M. f. *Pilulæ* in Gonorrhœa virulenta:
Vel similiter pro Hypochondriacis:
♃. *Mass. Pilul. ejusdem* gr. xij.
Gumm. Ammoniaci in Acet. solut. ℈ß. ad gr. xiij. vel xv.
M. f. *Pilulæ Antihypochondriacæ*.

¶ Σ) *Morsulos.*) *Confectio Citri* est elegans: vid. ZWELFFERUS: sed Mulieres quia utplurimùm *Anisata* ferre nequeunt, propterea loco *Confectionis Anisi* tales præscribere possumus *Morsulos*:

♃. *Magist. Jalapp.* vel *Scamm.* ʒß.
Permisce probè cum *Cort. Citri recent.* in Mortario ad pulpæ consistentiam *contusis* ad ʒj.

adde

Essent. Citri saccharin. (cujus descriptionem habet ZWELFFERUS *in Pharm. Reg.*) ʒij.
Subige probè cum *Amygdalis dulcibus excort.* (ut Resina dissolvatur) & cum *Sacchari albissimi* s. q. *Succo Citri soluti* ℥iij. redige in *Morsulos*.

Vel

♃. *Mag. Scammon.*
Subige probè cum *Amygdalis dulcibus excorticatis & incis.* hinc cum *Sacchara in Succo Citri solut.* ℥iv. redige in *Morsulos*: quibus asperge *oleosum Succum Corticum Citri* abundè; ita hi *Morsuli Dosi* ʒiij. ad ʒß. laxabunt Ægrum abundè.

Vel denique ad imitationem *Morsuli Dia-tartari*:

Pulv.

terque subacto) *Scammonii* vel *Jalappæ Magisterio, ad normam proportionemque dicti Diacitri parato:* vel ea (quæ ad *Morsulorum Diatartari* quorundam imitationem, ex ana *Pulveris Jalapii & Acidi Tartari*, cum quarta vel tertia præterpropter *Magisterii Scammonii* parte nullo negotio consit) *oleoso Corticum Citri Succo* desuper, si libet, postmodùm conspergenda. Quo non solùm *vulgaribus Antiquiorum Dispensatoriorum Tabulis* atque *Confectionibus*, suprà jam notatis, sed etiam paulò antè dictis aliisque alicubi diversimodè superadditis, imò sub gratiosioris Medici authoritate, ac competentiorum insinuatione, *toto hoc medicandi genere*, sine euporistas detrimento quodam, *facile carnerimus*.

Sic si nostratium quispiam mordicùs forsan ¶ 10.) *Electuarium* aut *Bolum* præter spem expeteret, numquid facillùs, quàm supra positorum *Pulverum Compositorum Dosi*, vel *Jalapium solitarium* aut *Magisteriorum Purgantium*, vel *Pulveris Polychresti* parte acuatum (sique placuerit, etiam *aromaticis acidulisve Additamentis* conditum), item *Resina Jalappæ*, vel *Scammonii*, *Nucista* parte vel *Amygdalarum* una alterave subacta, *Conserva Rosarum* aliive *domestico* quoque *Condito*, vel *Matrumfamilias Pulpis* permiscetur è æquè ac gregarii cum suo *Rob Sambucino* vel *Cerasorum* solent. Ut proinde nec *vulgarium Dispensatoriorum Electuariis* (præter reliqua alio sub nomine suprà latis exclusa), adhuc quidem alicubi nominatioribus, aut in suo genere aliquantùm acceptioribus, *Rosato* scilicet (ipsique gemino) *de Succo Rosarum*, *de Citro*, *Diacarthamo*, *Diacydoniis*, *Passulisve laxativis humidis ac siccis* (etiam pro Pueris nonnumquam *Esula conditis*) item *Extracto de Citro*, *ac Diacarthamo*, &c. (maximam partem aut insolidùm *Scammoniatis*) ullatenus indigeamus: necetiam opus sit, ut recentiora diversorum *Substituta* tantùm in frustraneam Laborum ac Vasculorum multiplicationem adsciscamus; sive jucundiora quidem, at æquè tantùm *Scammoniata* vel *Jalappina* (extemporaneæque proinde imitationis interdum & suo modo) fuerint, ut *Rob Ribium*, *Cydoniorum*, ac *Cerasorum purgans Diacydonium pellucidum*, &c. delicatiorum palatum ne sic quidem subterfugentia, & ni *Spiritus ardens* ad *Resinarum* solutionem adhibendus probè sit rectificatus, inde quodve adversiora: sive per apertè ingratiorum & nonnunquam supervacaneorum (*Hellebori*, *Asari*, *Ebuli*, *Bryoniæ*, *Soldanellæ*, *Rhabarbari*, *Agarici*, &c.) accessum, aliàs *Selectui nostro* incommodiora videantur: ut *Electuarium Rosatum purgans*, *Passulatum*, ¶ ⊕) *Pulpa Tamarindorum purgans*, ¶ 1.) *Passulæ purgantes siccæ*, *Zibebæ & Pruna purgantia*, &c. superiùs jam relata.

Si denique *Potulenta* quis velit, elegans habetur ¶ 2.) *Liquor è Magisterio Jalapii* vel *Scammonii* (aut utriusque ana) simpliciter saltem in *Spiritus Vini* (*mediocriter rectificati*) duodecuplo præterpropter dissoluto: hujus drachma una ad duas, usus tempore, per *Essentiam Liquiritiæ* vel *Papaveris erratici saccharatam*, *Saccharumve satis spissè syrupisatum*, aut *tantùm pulverisatam*, pctiùs paromper edulcata, largiter securè tamen (præsertim in difficulter mobilibus) præstat, quod longè diffusiùs in *Elixirio Panchymagogo Officinarum vulgari* vel *correctiori*, in *Clareto Laxativo*, & *Hydragogo*, ac consimilibus *Recentiorum spirituosioribus Aquis medicatis*, in *Spiritu Aureo Colocynthino*, *Elixirio Proprietatis purgante* (cùm *noster* etiam *Liquor*, *Essentia Absinthii* vel Aloes facillimè alterari possit) inque aliis hujus generis ingratioribus aut diffusioribus, & Corpus inde magis calefacientibus *Dilutis* hinc inde quæritur. *Magisterium Gutta Cambodiæ* (quod pro assuetis notanter addimus) similiter quidem, at difficiliùs & in spissiorem consistentiam solvitur. *De Scammonii Emulsione* supra diximus; si fortè nihilominùs alicui singulas sic Doses (v. g. grana decem vel duodecim recipiendo) cum *Aquis gratioribus & odoriferis* frigidè parare placeat. Verùm qui lactescentibus ejusmodi, sed jejunis ferè ingratioribus *Liquoribus* ducitur, etiam *Resina Jalapii* vel *Scammonii* singulas Doses, cum duabus tribusve *excorticatis Amygdalis*, & *Aqua Rosarum* vel *Acaciæ* pauxillo, in breves sapidasque *Emulsiones* extemporè redigere, imo alborem *Essentia Florum Papaveris erratici* obtundere poterit. Sique porrò ¶ 3.) *Jalapii solitarii*, vel *quarta Magisteriorum parte acuati* Dosio, *Essentia Ribium*, *Cerasorum*, vel *Berberum* sac-

♃. *Pulv. Jalapp.*
Crem. Tartari an. ʒiij.
Mag. Scamm. ʒj.
Cum *Sacch. albi in Aqua Rosar. soluti* ℥iv. vel ℥vj.
Fiant *Morsuli*,
Irrorandi perfectè *oleoso Succo Cort. Citri*,
Dosi ʒiij. ad ℥ß.

¶ 10.) *Electuarium aut Bolum.*) Sic *Bolus Purgans* esse potest: v. g.

♃. *Conserv. Rosar.* ʒj.
Pulv. Jalapp. gr. xv.
Polychrest. ex Scamm. gr. iij.
Cum s. q. *Syrup. Rosar.* f. *Bolus*.

D. S.

Bolus Purgans pro una vice.

Sic si placuerit cuipiam *Electuarium*:

♃. *Conserv. Flor. Tunic.*
Rosar. an. ℥j.
Pulv. Hepat. rubei ʒij.
Jalapp. ʒj.
Scammon. polychr.
Macis an. ℈j.
Caryoph.
Cinnamom. an. ℈ß.
Cum s. q. *Syrup. Rosar.* F. *Elect.* pro 4. 5. vel 6. aut 7. Dosibus. S.

Electuarium Laxativum pro aliquot vicibus.

Ejusmodi ergò *Bolo* vel *Electuario* instructi commodè aliis omnibus harum Compositionum carere possumus.

¶ ⊕) *Pulpa Tamarindorum purgans.*) Prostat in Officinis *Pulpa Tamarindorum Sacchari condita*, ut asservari possit. Sed melius est, si loco *Sacchari Pulpa Tamarindorum* cum *Succo Passularum* addito inspissetur, & ita ad tempus asservetur. Blandè laxat, seu potiùs saltem Alvum apertam conservat. V. g. in Scorbuto:

♃. *Pulv. Tamarind.* ℥j.
Dissolve in s. q. *Seri Lactis*:
Colatura D. S.
Potiuncula Laxativa.

Item in forma *Boli*.

♃. *Pulp. Tamarind.* ʒij.
Pulv. Rhab. ℈j.
Scamm. præpar. gr. iij.
M. f. *Bolus*. D. S.
Bolus Laxativus pro una vice.

¶ 1.) *Passulæ purgantes.*) Has quidem rejicit AUTHOR *noster* cum humidis. Interim tales *Passulæ Laxativæ* adhuc in usu sunt pro Delicatioribus & Hypochondriacis: Sic enim

♃. *Passul. minor.* qu. pl.
Easque, donec tumescant coque; quo facto
♃. *Scamm. in Vino albo solut. & exsiccat.* ℈j. vel ʒß.
Hocque *Passular. tumefactarum*, dum adhuc calent, ℥j. asperge, hinc mistas Radiis solaribus exsicca: ita purgabunt eædem pro 2. vel 3. *Dosibus*, ubi & *Scammonio* addi poterit *Tartarus vitriolatus*, aut *Nitrum vitriolatum* Digestivi loco.

Vel etiam

♃. *Vinum blanda infusione Sennæ impragnatum*:
Hocque filtratum teratur cum *Scammonio*, ut lactescat *Mistura*, infundenda *Passulis*; quo facto hæ reponantur in locum calidum, ut blandissimè ebulliant: Sic enim intumescunt & imprægnantur vi purgante: dein exsiccentur in Sole, & suprà dicto modo propinentur.

Vel denique

Passulis ad tumescentiam ebullitis, & adhucdum calidis, inspergatur modò allegatus *Liquor lacteus ex Scammonii tritura natus*, hinc ad Solem exsiccando, & repetendo hoc toties quoties placuerit.

¶ 2.) *Liquor.*) Si *liquida* purgandi *Forma* expetatur, tunc

♃. *Magist. Jalapp.*
Scammon. an. gr. v. vel vj.
Dissolve hæc in s. q. v. g. *Spiritus Vini* ʒiij.
Hinc adde *Solutioni*
Syr. papav. errat. ʒj.
M. f. *Potiuncula* grata pro una *Dosi*.

Vel, qui modus elegantior:

♃. *Cort. citr.* ℥ß.
Pulv. Jalapp. ℥j.
Infunde in s. q. v. g. ℥viij. *Spiritus Vini*:
Stent in loco tepido ad extractionem *Tincturæ* aureæ, hinc filtratus detur pro *Dosi* ʒij. vel iij. pro conditione sc. Ægri.

Huc pertinent & *Emulsiones cum Vitello Ovi*, aut *Semine Melonum*, *Amygdalis dulcibus*, &c. ex *Resinis* aut *Magisteriis Purgantium* confectæ.

¶ 3.) *Jalapii solitarii.*) v. g.

♃. *Aqua Rosar.* ℥j.
Ess. Ribium, vel *Berber. saccharat.* (h. e. *Succorum horum depuratorum Sacchnroque impragnator.*) ʒiij.
Pulv. Jalapp. ℈j.
M. pro 1. *Dosi*.

Se-

saccharata duabus vel tribus drachmis cum ana *Aqua Rosarum* vel *Acacia* recenter permiscuerit (ut *Extractum Sena saccharatum*, etiam diversimode pro tenerrimis fortè diluendum hoc non trahamus) nihilo infeliciùs ; certè jucundiùs, Clientes suos purgabit, quàm si *Electuarium Rosatum*, *de Succo Rosarum*, *Diacarthamum*, *de Psyllio*, *de Citro*, *Extractumve de Citro* ac *Diacarthami*, aliave Officinalia, commodiora hic credita, in amyslide dilueret ; aut his Recentiora illa. *Extractum Panchymagogum* ad *Potiones*, *Hydragogumve*, vel etiam *Electuarium Rosatum purgans*, *Passulatum*: aut *Pulpam Tamarindorum purgantem*, *&c.* paulò ante recensita substitueret, imò elegantiora ipsa, seorsim operosiùs parata, *Rob Ribium* aut *Cerasorum*, &c. hoc fine adhiberet. Et cùm vel ¶ 4.) sola quoque *Sena* ad drachmas aliquot, cum scrupulo vel semidrachma *Nitri fixi antimoniati*, & *Aromatum* vel *Radicum alterantium* acceptiorum tantillo (*Vino solitario*, vel *Aqua simplici* aut *destillata* jucundiori) infracto, *Cerevisia*, vel ipsi (si tantoperè placeat) *Hydromeliti* proportionaliter infusa, duriores (nec rusticis sæpè Catharticis mobiles) Alvos, aut ubi aliàs *Evacuatione per Epicrasin* opus est, sufficienter, parilique (certè præ sesquipedalibus conglomeratorum semetque invicem suffocantium, alterantium ac purgantium faccia majori) gratia laxet : proinde nec *Vina Hippocratica* (calidiora) vel *Hydromel purgans commune*, *Tartarisatumve quodvis*, nec (his quidem Aquæ minùs adsuetis in Regionibus) *Aquas purgantes* (facilè tamen, etiam omissa *Manna* imitabiles) seorsim tantoperè exigemus, *Hellebori nigri* (per dìvaporationem correcti) aliorumque interdum additionem, hic data opera præterimus.

Atque hæc *satis forsan esse poterunt* de summario *Catharticorum Vegetabilium validiorum* censu & oppositione inter se invicem. Hoc saltem notanter Incipientium causa, addimus quòd in ¶ 5.) *Generalibus* illi *Dosium eorum Designationibus* omnino se circumspectè gerere, nec eas indifferenter undiquaque sectari debeant ; aliàs (quod alterius sui Territorii Practici Manuductione vel Observatione destitutis haud infrequenter accidit) facilè ab initio (& donec quid Indigenarum Ventres valeat, quid ferre recusent, Experientia consequantur) aut modum in talibus excedent ; aut inter justam quidem meticulositatem, non tamen citra tædiosam sumentis frustrationem, deficient. Siquidem in rei veritate certi Tractus, uti (propter Rerum Non-naturalium variationem) diversis sibique specialioribus aut frequentioribus *Affectibus* subjiciuntur ; ita quoque peculiarem, ad certas *Remediorum* modificationes, Indigenarum dispositionem offerunt. Atque hinc v. g. passivè & utplurimùm in hac nostra Thuringia vicinaque Misnia, & superiori ferè Saxonia sufficienter purgantur ea Dosi, quæ inferioris & versùs Balthicum, item Franconiæ incolas parùm saltem & sæpè via commovet. Ita *Pilula Aloetica laxativa* Tractibus atque Personis *Cerevisia* potiùs utentibus plerunque convenientiores præstantioresque observantur, quàm vicinorum Districtuum, puris quasi Œnopotis. Simileque alii aliis in Germaniæ nostræ Territoriis passim deprehendent: æquè ac Exteris calidiorum Regionum indigenis *Venasectiones* suæ (sub debita moderatione) ex usu, vel nonnunquam necessariæ esse poterunt, quæ tamen nostrates maximam partem in plerisque (quibus *Revulsionis*, *Minorationis*, *Attemperationisve* gratia communiter opponuntur) Affectibus (etiam febrilibus continuisque) incassùm vexant ; in malignis utplurimum præsenti periculo exponunt ; ni validior Natura hujuscemodi excessus (juvisse posteà creditos) tolerando superet. Atque par lis est *Purgantium* etiam *mediocrium* (quæ *Minorationis*, *Cruditatumve* reliquiarum subducendarum caussa, in continuis præcipuè, ab initio vel in Morbi decursu, à permultis indifferenter & quasi methodicè exhibentur) item tot *Clysteri*[*s*]*ationum* aliarumque ambagium (ab Exterorum Consuetudinibus transumptarum) ratio: ceu in *Præfatione* quoque notavimus, & qui Naturam etiam hic simplicissimè sectatur, & (documento ex ejuscemodi Evacuationum symptomaticarum quidem incommoditate, criticarum verò, Naturæ, non nobis relictarum, proprietate sumpto) per paucissima quædam *Appropriata*, *Diaphoretica* & *Præcipitantia* procedit ; obstinat nemque Alvum vel *Externis* domesticis aut *Internis* modestissimis, reserat ; qui porrò *Vegetabilium Catharticorum* in Intermittentibus plerisque passivam desidiam, consimilesque vulgatiorem Methodum notoriè eludentes, circumstantias paulò diligentiùs advertit, promptè nooticum sacchiur. Sed de his alibi fusiùs.

TI-

¶ 4.) *Sola quoque Senna*.) *Infusa* liquida *ex Senna* parandi modus est talis:

> ℞. *Herb. Cochlear. incis.* M ß. ad M j.
> *Pol. Senn. sine stipit.* ʒ vj.
> *Nitri fixat. cum Carbon.* vel *Sal. Tartari* ℈ j. ad gr. xxv.
>
> Infunde in s. q. *Vini alb. vel rubri* (sic hujus Acidum concurrendo cum Sale fixo abit in Concretum Terræ foliatæ simile, corrigens Sennæ) stent in loco tepido per noctem: mane
>
> ℞. *Colat.* ℔ ß. ad ℥ viij.
> *Aqua Cinnam* ʒ vj. ad ℥ j.
>
> M. pro duabus vel tribus Dosibus.

Potest etiam loco Vini simplicis sumi *Vinum Absinthiacum* vel *Cardui benedicti*.

¶ 5.) *Generalibus Dosium Designationibus*.) Has sc. *Doses Purgantium* AUTHOR cum Cautela administrandas vult. Nempe cùm Purgantia indiscriminatim operentur, i. e. tam sanos, quàm ægros eodem modo aut impetu afficiant (de quo conferatur KNOEFELIUS *M. M. Febr. Epidem.*) ; hinc fit, ut Purgantia non simpliciter Humores noxios evacuent, sed aliqualis in iis latet impostura, h. e. ut utiles & nutritivos Humores simul eliminent : adeoque si Æger purgandus sit, non plures eidem procuramus Secessus, quàm 4. aut 5. aut 6. quod autem superest, inutile est. Ex his infero: *inter Purgantia, quà Purgantia, omnem Selectum esse supervacaneum*, ita ut non confugiendum sit ad Melanagoga, Phlegmagoga, &c. quandoquidem promiscuè purgant ; adeoque quodlibet suprà dictorum tutò assumi potest. Interim tamen quotidiana Praxis *varietatem Expurgationis* monstrat, propter quam omninò *distinctio facienda* in legitima Purgationis administratione ; idque *duplici ex causa*, tam propter *Purgantium Remediorum*, quàm *expurgandi Subjecti* varietatem, ejusdemque varias proprietates. Ac quidem *in Remedio Purgante*, præter vim laxativam & evacuativam, simul respiciendæ sunt ejusdem variæ *Proprietates alterantes*, h. e. evacuandorum Humorum noxiæ qualitates (nam omnia Vegetabilia purgantia, quoad Venenum purgans, coincidunt). Hinc siquidem *Helleborus niger* & ejus *Extractum* Hypochondriacis, Melancholicis, &c. speciatim convenit, non quidem, quod contrarium Humorem melancholicum evacuet, sed potiùs Acidum peccans correctum exturbet. Pari ratione *Colocynthis* propter suam Acrimoniam insignem colliquantem & resolventem, Cruditatibus viscidis eliminandis dicata est ; sicut contrà *Jalappa* lis, qui sunt Succorum mobilium, conducit ; & Rhabarbarum magis illis, qui aliquali Viscerum atonia laborant, confert, non quòd hoc speciatim Bilem evacuet. Atque hæc & similia si considerentur, etiam *inter* ista pauca hactenus recensita *Purgantia Selectum instituere* facile erit.

Ratione vero *subjecti expurgandi* notandum est

1. *An illud sit facilioris vel difficilioris Solutionis?*
2. *An junctum aliis simul Affectibus etiam sit obnoxium, qui vel irritantur, vel plùs minùs adhibitis Purgantibus exasperantur.*

Quoad *prius* : sanè Experientia constat, quædam Subjecta faciliùs, quædam difficiliùs, laxari & purgari. Ubi *Ratio diversitatis ex triplici Causa* deducenda. Quarum *Prima* est *Acidum Stomachi esurinum* plùs minùs validum, quò enim acidius vel vegetius illud extiterit, eo magis castrabit & alterabit Purgantia, & vim eorum medicamentosam in alimentosam convertet. *Secunda Causa* consistit in eo, quòd *Succi Corporis nostri* nunc magis nunc minùs fluxiles & resolubiles, & quasi liquabiles sint, Fermentumque Stomachi plùs minùs eosdem coagulet, hincque & plùs minùs evacuentur : *Tertia* est *nervosarum Partium* in primis viis major vel minor sensibilitas & irritabilitas ; h. e. prout hujus vel illius Subjecti Stomachus & Intestina crassioris vel tenerioris sunt texturæ, eatenus & vel faciliùs vel difficiliùs, copiosiùs aut parciùs laxari solent.

Quoad *posterius*: sanè probè advertendum est, an Subjectum patiens etiam *aliis Morbis* sit obnoxium? h. e. an purgandus Homo mas ad Colicam, aut fœmina ad Hystericam sit disposita Passionem? quod si sit, Purgantium administratione facilè exasperari vel resuscitari Pathemata illa poterant.

Cæterum ratio diversitatis Subjectorum purgandorum petenda quoque est remotè ex *Rebus sex Nonnaturalibus*, quæ prout variant ratione *Diæta*, *Climatis*, *Aeris*, & diversam illis idiosyncrasiam imprimendo, eadem alterant.

TI-

T I T U L U S IV.

DE LAXANTIBUS.

SEquontur nunc ¶ 6.) *Laxantia* in specie communiter sic dicta; quæ libera inter se, & cum antè propositis mediocribus quibusdam *Catharticis* facta collatione, similiter recensebimus. Si quidem in rei veritate *tertiata* tantùm vel *sesquadrupla*, imò *minutiores* adhuc *horum Doses* suo tempore & cum judicio adhibitæ, idem præstant, quod specialibus illis diffusissimisque *Eccoproticis Simplicibus*, aut (mediocrium accessui, quod suum est, plerumque debentibus) *Compositis* vulgò tribuitur.

Et qui proinde ¶ 7.) *Aloen selectam*, suprà dicto modo tantùm cum *Aqua simplici extractam* seu *depuratam*, inque Vaporoso Balneo *coagulatam* ¶ 8.), cum *Elixirio Proprietatis* (non aut parùm saltem acidulato), vel potiùs cum *Essentia Absinthii* aut *utriusque* ana, subegerit, & quatuor præterpropter ex uno grano *Pilulas* formarit, ob singularem (& in *nostratis* quoque *Foliorum Succo*, Epidermida quasi vellicante observabilem) stimulandi vim, in duabus, quinque, septem, novemve minutissimis ejuscemodi *Catapotiis*, appositissimè ¶ 9.) brevi ante cœnam vel etiam decubitus tempore sumptis (& mane simul *Tincturis Essentiisve appropriatis Aperientibus vel Martialibus, Hystericis, Cephalicis*, &c. continuatis), sic profectò inveniet, quod longæ recentiorum variationum ac substitutorum seriei, quibuslvis scilicet (diversorum Authorum vel locorum) ¶. 10.) *Angelicis, Tartareis, Polychrestis, Proprietatis, Alephanginis correctis, Solenticis, Antihypochondriacis, Stomachicis, Hystericis, de Eupatorio, de Ammoniaco, de Rhabarbaro, & consimilibus Aloeticis Massis* (cum *Gummosis, Chalybeatis, Vitriolatis, Armoniacalibus*, imò debilioribus quoque, & numerum tantùm hinc ac magnitudinem, vix adeò effectum intendentibus, *Succis Extractisque* variè consociatis aut aggravatis) passim tribuitur: & quod alii (quò æquè minutæ paucioresve pro *Dosi* ¶ 1.) *Pilulæ* proveniant) in *Aloe rosata & violata, Scammoniis* aut *Jalapinis* acuata, *vel* ¶ 2.) *in Aloephanginis* per *Trochiscos Albandal* exstimulatis aliisque *Helleborum* insuper *Asarum, Agaricum &c.* & (si huc referre licet) ¶ 3.) etiam *Scilla* vel *Asari* particulam sub extractione Aloes recipientibus, *aut ex Aloe*, ¶ 4.) *Cardui benedicti Absynthiique Extractis, eorundemque Sale*, alicubi famigeratioribus hic suppositis quæritur. Siquidem mediocres etiam Naturas simplicissimæ *hæ Pilulæ* (præsertim inter continuationem & assuetudinem) citra alterius *Stimuli* accessum sufficienter movent; sique duriores vel alios quoquo, alia de caussa, paulò sensibiliùs laxare, & primarum viarum saburram evertere voluerimus, datis trihorio præterpropter post cœnam quatuor, quinque, vel septem *Pilularum Purgantium suprapositarum*, aut consimilium granis, idem æquè feliciter salubriterque obtinetur, absque totidem *Massarum* multiplicatione. Ut utroque hoc, in Chronicis præsertim perquàm conducibili modo, sub *Pilulari forma* contentus, multominùs adhuc indigeat ullis antiquiorum Dispensatoriorum *Aloephanginis, Marocostinis* tædiusè peregrinis, item *de Succino* (etiam superioribus annis alicubi interpolatis) *de Aloe rosata* quasi extemporaneis; effœtis *Aggregativis* & (pura *Hiera simplicis* innovatione) *Assajareth*; imò (cæteris paribus, & si particulam *Aloes* purgantem ac condientem Accessoriis consimilibus, data opera & vel extemporè tunc associare placet) ipsis ¶ 5.) *Pestilentialibus vulgaribus*, & quæ alicubi nunc iisdem Ingredientibus cum *Mithridatio* compinguntur. Reliquæ aliàs hac tempestate exoletæ sunt, aut apertè supervacaneæ: ut *de Hiera simplici, & cum Agarico*,

TITULUS IV.

DE LAXANTIBUS.

¶ 6.) LAxantia.) Hæc sunt, quæ non propriè sic dictæ *Catharsi* conducunt, sed blandè laxare solent, quorumque vis ultra primas vias non extenditur. Talia sunt v. g.

℞. *Tartari vitriolati* vel *Crem. Tartari* ℈ß.
Pulv. Polych. Scammon. gr. iij.

Mista propinentur Ægro pro scopo laxandi non autem purgandi.

Cæterùm studiosè addimus Purgantibus sub minoratione Doseos *Laxantia tartarea*, pro meliore abstersione & vellicatione Intestinorum.

¶ 7.) *Aloen electam*.) Hic extollit AUTHOR *Pilulas Aloeticas cum Aqua simplici Sale Tartari acuata extractas*, quarum granum in quatuor *Pilulas* formetur, hincque harum 5. 7. 9. 12. pro *Dosi* exhibendæ. Ubi notamus: in Morbis chronicis subinde contingere, ut, dum propter conditiones Subjectorum patientium radices illorum evelli non possint; iidemque Morbi ordinariò ex Cruditate Stomachi acida originem ducant; tunc à posteriori saltem majora eorundem incrementa præcavere debeamus. Atque pro scopo *Remedia Laxativa*, seu primas vias evacuantia, egregia sunt, quæ sub forma *Pilularum Domesticarum* capiuntur; quales sunt *Aloetica, Francofurtenses, Glassiana, &c.* quorum usus est, relictas à Cruditatibus acidis sordes, à quibus foveri solent Morborum chronicorum radices, evacuare, sicque progressum Morbi præcavere. Unde in Malo hypochondriaco confirmato, omnibus 8. vel 14. diebus *Pilulæ Glassianæ*, sicuti in Scorbuto confirmato *Pilulæ Francofurtenses* singulis 14. dierum spatio, vel & menstruo, capi poterunt.

¶ 8.) *Elixirio Proprietatis non acidulato*.) Acidus enim sapor *Spiritus Sulphuris* castrat Aloen; hinc loco ejus *Elixir Proprietatis sine acido cum Alcali paratum* prostat.

¶ 9.) *Brevi ante cœnam*.) *Modus utendi Laxativis* est, ut assumantur eadem vesperi hora una vel altera ante cœnam, subsequente mane desuper capiendo *Essentias* vel *Tincturas* appropriatas. Sic Hypocondriacus confirmatus pro scopo laxandi assumere potest vesperi *Laxantes Pilulas Francof.* No. 15. aut *Glassianas* No. x. altero verò mane post *Tincturam Martis cum Succo Pomorum*; qua ratione corrigitur substantia per Pilulas evacuanda: sicut similiter Mulier hysterica, quæ assumit *Pilulas Aloeticas*, altero mane assumere potest *Essentiam Castorei* vel *Myrrhæ*. Mane autem non assumuntur allegata *Laxativa*; quia tunc temporis alteraotur maximè, & nihil operantur ob Fermenti activitatem; quæ potiùs deglutiuntur, ut dixi, ante cœnam, quà sequente stimulus jam Intestinis impressus est promovendi eorum Contenta; *Purgantia* verò propriè sic dicta non ante cœnam sunt sumenda.

¶ 10.) *Angelicis*.) Id est, *Francofurtensibus*. Dicta *Laxantia* possunt acui vel cum tantillo *Scammonii* vel *Jalappa*, & specificari per *Castoreum* pro Mulieribus, & *Martiala* pro Vitiis hypochondriacis. Huiusmodi Pilulæ erunt instar omnium, ut adeò non opus Pilulis Francofurtensibus. Descriptionem harum videbitis in HORSTII *Dispensatorio*. Sunt autem *Pilulæ genuinæ* nil aliud, quàm *Aloe* infusa *Vegetabilium Succis*, filtrata & inspissata: *Extracto* huic *Aloes gummosæ* certa portio *Extracti gemmarum Sambuci* additur.

Sic *Pilulæ* allegatæ *Aloeticæ Authoris* loco *Pilularum* ex *Ammoniaco* & *Tartaro* adhiberi possunt, licet etiam harum postremæ non inelegantes sint, in illis præsertim Subjectis, quæ faciles sunt solutionis, & quæ Morbis chronicis laborant; præsertim, ubi cum *Extracto Colocynthidos* vel *Scammonii* acuari possunt.

¶ 1. *Pilulæ proveniant*) *in Aloe rosata*.) Sunt acuandæ cum uno vel altero grano *Resinæ Jalappæ* vel *Scammonii*; sunt enim languidiores.

¶ 2.) *Aloephanginis*.) *Pilulæ Aloephanginæ* sunt aromaticæ potiùs, adeoque non laxant, sed magis Stomachum roborant, quàm purgant; *acuendæ* ergò pro laxatione nunc cum *Scammonio*, nunc cum *Trochiscis Albandal*.

¶ 3.) *Etiam Scilla*.) Intelliguntur hic *Pilulæ Glassianæ*, quæ constant ex *Aloe extracta atque à Resina soluta*: cui sub extractione parum *Scillæ*, necnon de *Aro* aliquid adjici solet, quò nempe Scilla, stimulando Intestina, Aloes virtutem excitet. Vid. HORSTIUS *l. c.*

¶ 4.) *Cardui benedicti*.) Sunt qui loco Glassianarum *sequentes* extollunt in Morbis chronicis.

℞. *Extr. Card. bened.*
Gumm. Ammon. an. ʒii.
Mastich.
Succin. alb. an. ʒi.
Aloes succotr. ℥iß.

Pulverisata omnia infundantur Ollæ, quæ Mensuram j. *Aquæ* contineat: hinc blandissimo Igne subinde agitando, ut ad debitam consistentiam fiat Inspissatio, & ex hac *Massa Pilulæ* formari possint.

Interim horum loco sufficere possunt *Pilulæ Aloeticæ nostra* superiùs datæ.

¶ 5.) *Pestilentialibus*.) Sufficiunt autem loco *Pilularum Pestilentialium* ex *Aloes* part. ii. *Myrrhæ* & *Croci* part. i. Duplices sunt: vel *Avicennæ*, vel *Rufi*; quarum has describit ZWELFFERUS in *Pharm. Regia*: *Avicennæ* sunt *Elixir* pro-

rico, de Aloe lota (& aliquantùm *Colocynthine*) , *de Hiera composita*: item *Mastichina Officinarum*, indeque vix differentes *de Aloe & Masticho; de Rhabarbaro & Eupatoria vulgares*, similiter parùm distantes; & neglectæ nunc *Imperiales* Quo jucundissimas, Pharmacopœis tamen hodieque insertas *Hieras* referamus, *Simplicem* & *cum Agarico* dictam, &c. quæ valent ut Vocabula & Nummi, hicque ordinis servandi caussa tantùm nominantur. Sanè si quis omnino ¶ 6.) *Dilutum Aloeticum*, variationis aut certarum circumstantiarum caussa expeteret, solvat saltem paulo antè positarum *Minutarum Pilularum Massam* cum suboctoplo *Salis Tartari communis* aut *essentialis*, vel etiam *Nitri fixi*, in sextuplo *Aquæ spirituosioris* v. g. *Absinthii* vel alterius competentis (*Aloe* cum subduplo vel subquadruplo *Alcalium* in suff. quant. *Spiritus Vini* digesta, amarorem in filtrato *Liquore* insigniter statim, tractu temporis ferè penitus, at vim catharticam notabiliter simul deponit) ; & habebit insuper largiter, quod non solum in vulgari illo, sippisque ne tonsoribus noto *Elixirio Proprietatis cum Spiritu Vini solùm confecto*, verùm etiam in speciosioribus supraque jam notatis reliquis *Elixiriis Laxativis*, ad imitationem *Proprietatis* compositis, consimilibusque Liquoribus & antiquario *Hiera Infusa* quæritur.

Ita si porrò quispiam (longissimorum abominabiliumque *Apozematum* loco simplicissimum saltem, nec tot alterantibus nequicquam obrutum ¶ Δ) *infusum Sennæ*, supradicto parilive modo paratum, in aliis Subjecti vel Affectus conditionibus convenienter adhibuerit; si pauca quædam v. g. quatuor, sex vel octo *Pulveris nostri laxativi*, vel *Jalapii* grana solitaria, vel *Tartari puri* aut *depurati* scrupulo præterpropter, aliisve (siquidem placeant) salinis detergentibus pro lubitu sociata; si fortè pro superpondio, & loco tot effœtorum ejusdemque ferè generis *Syruporum* uncialiumque (inter vulgatissima Matrumfamilias *Eccoprotica* aliaque sollicitatoria) *Electuariorum*, *Extracti Sena* (dum fortè complacuerit) *Dilutum*, aut aliquot *Jalapii* grana cum *Rosacea* vel *Florum Acacia Aqua*, & gratioribus *acidularum Fructuum Essentiis* sub semunciali præterpropter pondere dederit; accedentibus & interdum solicitariè satisfacientibus *Abstersivis* illis *Tartareis*, *Antimonialibus*, *Martialibus* &c. certè parili facilitate debiliores per Epicrasin, Obstructionesque etiam contumacioris Alvi sufficienter laxabit. Ut proin nec ¶ 7.) *Cassia* quovis modo *extractis* indigeat *Floribus*, aliàs jampridem non uno nomine suspectis, corruptu plerumque facilibus, per se nauseabundæ molis, pro involucro vero *Domesticis* satisfacientibus. Nec ¶ 8.) *Tamarindis*, sapore quidem non mole (nam per se æquè segnes sunt) acceptioribus; parabiliori simul alio *Vehiculo acidulato*, vel *Vini* saltem (utpote cujus imimmento potissimùm agere videtur) *Tartaro*; ut eò magis supervacuè *Tartarus* inde elegans quidem, seorsim colligatur; parabilioribus denique tot vernaculis (ad *Solutiones Martiales*, *Coralliorum* &c.) *acidis Succis*. Imò nec ¶ 9.) *Mannam* (si referre huc pro more licet) tantoperè hic exiget, seu *simplicem*, seu curiosiùs *tartarisatum*. Non dicemus fortè, tantùm bilescendo potissimùm purgare, æquè ac dulcium penè *Fructuum Pulpa*: ignaros saltem copia assumendæ terret; & licèt, vel Originis caussa, etiam in Chymicis laboribus haud sit inconspicua, *Spiritus* tamen, (etiam repetenda destillatione colligendus, & in suo genere commendabilis) *Melleum* (longè parabiliorem) hic parùm superat; interois usibus, plerisque in Affectibus, *Tartari Spiritu* est posterior, nec ¶ 10.) in *Sale quasi essentiali saccharino* striis nitrisformibus in syrupisformi *Manna* dissolutione tractu temporis concrescente, nobisque per accidens aliquando (ceu aliud agentibus) oblato, seu digerendo, seu in parilem sanè *Spiritum* destillando, singulare quidpiam (*concentrati* hic *Salis macrocosmici* persuasione ducti) hactenus invenire potuimus.

Sicque sufficientiæ suprapositorum intuitu, *Primitiva* hæc meritò tantisper dimittuntur; magis adhuc cadent eorum *Producta*, quæque præterea componendi variandique studium, vel nuda Antiquitatis observatio *Dispensatariis* & hinc *Officinis* intulit: v. g. inconcinna profectò *Decocta* illa, *Aperientium Majus* ac (nomen mentitum) *Minus*; *Epithymi*, *Fumaria*, *Capillorum Veneris*, *& Sena cum Folliculis*; *Decoctam Majale quorundam*; *Infusa usitati Dispensatarii duo* (quorum alterum tamen Decoctum est) *cum* ¶ 1.) *Sero Lactis*, *&c.* hactenus ea præscripto Officinalia; item suprà jam notatum ¶ 2.) *Hydromel simplex* (verè tale), & in rei veritate tantoperè non *Tartarisatum*. Quasi verò Senæ, Rhabarbari, Agarici &c. virtus commo-

proprietatis siccum, & usurpantur pro Puerperis laxandis a Partu, dum Alvi sunt contumacioris, dum simul Lochia promovent: dantur à gr. x. ad xii. paulò post à partu. Quòd si tamen *Myrrha*, *Crocus*, & ana *Mithridatii* addatur, oriuntur *Pilulæ Emmanuelis*. Simplex *Aloe* potest substitui.

¶ 6.) *Dilutum Aloeticum*.) *Blandum in forma liquida Laxans* esto:

℞. *Extract. Aloes modo suprà dicta parati* gr. vi. ad ℈ß.
Sal. Tartar. alcalisati, vel *Terræ foliatæ Tartari*, vel *Salis essentialis Tartari* gr. ii.

Dissolve in s. q. *Aqua Absinthii* ad ʒii. pro *Haustu laxativo aloetico*, & potest esse loco *Elixir Proprietatis purgantis*, *cum & sine Rhabarbaro parati*.

Esse potest loco *Apozematum Laxantium in forma liquida*.

¶ Δ) *Infusum Sennæ*.) Loco cujus etiam

℞. *Aqua Flor. Acac.* vel *Rosar.* an. ʒiii.
Syrup. vel *Essent. saccharata Rubi Id.* ʒiß.
Pulv. Polychr. Scammon. gr. v.
M. f. *Potio* blandè laxans pro una *Dosi*:

Vel

℞. *Aqua Flor. Acac.* ʒiii.
Sal. Tartari essent. ℈i.
Jalapp. gr. iv.
M. pro *Potione* pro una *Dosi*:

Quæ repetita si placet, præferenda omnibus Decoctis Purgantibus.

¶ 7. *Cassia Floribus*.) Hanc in *Flores* extractam excludit AUTHOR *noster*, & sanè parùm illa valet. Facit Tormina & Flatus, Colicam & Stranguriam, observante FALLOPIO, in dispositis: ob id non in usu interno est, nisi, quòd Clysteribus nonnunquam addatur ad ʒiii. pro laxanda Alvo.

¶. 8.) *Tamarindis*.) *Tamarindi* sunt Pulpa acidula suaviter laxans. Horum *Decoctum* imprimis in usu est, vel *solitarium*, vel cum *Passulis pro Corpore Juleporum* usurpandum. In Febribus Ardentibus prosunt, in specie si Alvus fuerit obstructa, in quo casu *Julepi ex Decocto Tamarindorum cum Passulis* sunt suaves simul & Alvum laxant; utut in majore *Dosi* assumendi sint Tamarindi, cùm languidi existant. Vis eorundem in *Sale essentiali Tartari* consistit, cujus ratione sunt Laxativum. Testante enim ANGELO SALA, concrescunt in *Sal essentiale tartareum*, & cum *Sero Lactis* dant Laxativum: Vid. BARTHOLINUS *Cent. V. Histor.* 22. Horum loco sufficere potest *Tartarus Vini communis*. Similiter, cùm mos quorundam sit, ut cum *Succo* vel *Decocto ex Tamarindis* prodeunte solvant *Martem*, & *Corallia* pro *Magisteriis* inde conficiendis: vid. ROLFINCIUS; hinc puto, nec non hoc quidem Succo acido Tamarindorum indigere, cùm præsertim alia æquipollentia prostent.

¶ 9.) *Mannam*.) *Mannam* vid. in SCHROEDERO. Non adeò in Praxi nostra utilis est, nisi pro Infantibus ad ʒij. vel iij. Pulsi admista laxandi scopo. Cæterùm *vulgo Manna* est ex *Resina Arborum*, (præsertim *Orni* & *Fraxini*) seu gummea substantia imprægnata cum Rore nocturno. Aliàs de hac videatur BARTHOLINUS *Cent. 1. Epist.* 54. Unde, quia *Manna* simul participat de *Rore Majali*, & in hoc sit *Sal aereum nitrosum*, proptereà Manna in *Laboribus chymicis* non contemnenda est (utut illa nec *Mel* superet, nam & hoc prodit ex *Succis Florum* cum *Rore* permistis, & ab Apibus collectis) in *Spiritum* destillata. Aliàs ex *Manna* & *Rore Majali*, intercedente nunc putrefactione, nunc substantiæ resinosæ per *Spiritum Vini* ex Manna separatione, nunc denique cum *Rore Majali* digestione, *Spiritus Polychrestus* pro solvendis Metallis elicitur; & vocant *Mercurium Mannæ*. *Spiritus* autem ex *Manna* & *Sero Lactis* est frustraneus: potiùs *Manna* in Alembico est suspendenda, ita vapore Aquæ in Cucurbita ex arena dissolvenda, dat *Liquorem* suavem, ad aliquot uncias blandissimè evacuantem.

¶ 10.) *Sale essentiali saccharino*.) *Sal* hoc ex *Syrupo* quasi *Manna* confectum, si in copia habeatur, egregium est pro scopo alterandi & laxandi.

¶ 1.) *Cum Sero Lactis*.) *Serum Lactis* ob nitrosum Sal volatile, abstergit, laxat, compescit quoque Phlogoses hypochondriacas & scorbuticas. Cum *Succo Citri* commodissimè à concremento caseoso liberatur; v. g.

℞. *Herb. recent. Fumar.*
Cochlear.
Nastur. an. Man. 1.

Infunde in s. q. *Seri Lactis*: stent per noctem in loco tepido, mane Haustulum unum sumendo; sic habent *Serum medicatum*.

¶. 2.) *Hydromel simplex*.) *Hydromel simplex* & *tartarisatum* ob Flatulentiam rejiciendum est: *Tartarus* nonnisi in fervido Liquore dissolvitur, & qui aliàs dissolutus, refrigescente Liquore, latera Vasis petit.

modiùs (extemporanea quoque Pulveratorum , vel Extractorum mixtura vel imitatione) communicari nobis nequiet , nisi per diffusissima hæc (mellita quoque) *Vehicula*: aut citra (multæ quidem molis , efficaciæ verò , ni laboriosè corrigas, utplurimùm exiguæ) *Syrupos*: *de Cichorio* scilicet *cum Rhabarbaro*, *Diasereos* (ejus supervacanea interpolatione), *de Tribus* , *de Pomis*; aut citra exolescentes nunc *de Polypodio*, *de Carthamo*, *de Epithymo*, *de Fumaria*, & qui *Rosatus solutivus sine Helleboro* inscribebatur &c. Aut denique citra nauseabundam *Electuariorum* (per *Manna*, diversarumque Pulparum accessum nequicquam increscentium (consistentiam ; in *Diacatholico* scilicet , *Lenitivo Florentz. de Manna*, & *Diacassia cum Manna* , *in Cassia extracta*, delicataque illa *Tryphera*, &c. jam magisque vilescentibus : ipsum de *Tamarindis* commendatissimum tandem *Sennatum* quid est . Nec porro (tot Compendiorum acceptiora vel extemporanea , pro lubitu facillimè præbentium respectu) opus esse videmus, ut hactenus *Officinalia adeò operosè corrigantur*; aut speciosioribus quidem, at nihilominùs ingratiora vel ignaviora) *Myrobalanos*, *Agaricum* , *Rhabarbarum* &c. sæpenumerò cum adversioribus quoque *Alterantibus* multiplicata) adcrescentibus amplificentur : v. g. *recentiori Diacassia cum Manna*, & *Cassia laxativa prima* & *secunda* , *Pulpa Prunorum* , *Seroque Lactis purgante* , *Aqua laxativa secunda* , *Extracto Magistrali lenitivo* , item in alterius census *Syrupo Dysenterico laxativo* (hujuscemodi tamen mediis tarò veri juvaminis quidpiam , plerumque plus noxæ conferentibus), *Confectione Passulata M.* aliisque *Formulis*, pristinis illis jam ab initio seculi adhucdum à diversis diversimodè , pro more superadditis, & imposterùm procul dubio, ob leves sæpè circumstantias superradendis. ¶. 3.) *De Terebinthina integra* , vel quavis ratione *à subtiliori parte liberata* , utroque modo laxante , & extempore huc pariter applicanda , suo loco dicemus : ut interim nec *Cathartico Terebinthinato* , nec *Bolis* inde *laxativis purgantibusque* , *Pilulisve* hoc fine *Terebinthinatis* (inter simplicissimas ejus extimulationes) præcisè tantoperè indigeamus. Multo minùs autem Muliercularum ex *Acacia Floribus* , aut *Syrupo*, *Diaprune simplici* & æquè desidè *Laxativo*, *Conserva Rosarum cum Manna* , vel *Melle* ac *Syrupo Violarum* aut *Rosarum solutivo* (etiam variis in *Mechoro* compendiis quæsitis nihilominùs) plerumque nominali , nec adeò innoxio, præsertim in febrientibus atque lactentibus , inter tot his colisisque longè tutiora *Abstergentia* , *Alterantia* ac *Subducentia*.

Et sanè quod in specie ¶ 4.) *Infantes* attinet , quidem fallendis iis hodieque *diversiformia Saccharina* sunt proposita : sed ne de diffusa plerumque *Dosi* (sæpè vix una vice completè ingerenda) , neque de multorum adversitate adhucdum (inter varias obnuptiones) nihilominùs satis perceptibili dicamus; *Dulcor* falrem ille saccharinus in præternaturalem *Amarorem* vel *Acorem* Lactentibus (præsertim febrientibus aut torminosis) prona inclinatione abiens , quantarum turbarum author sit , Convulsiones consensuales (non opinantibus & caussas longè altiùs petentibus), hinc inter Curationes , etiam sub ejuscemodi Alterantibus passivè obortæ , tota die testantur . Cùm autem *Adultiores* quidem, *Pulvere laxativo* suprapolito utroque (à grano uno ad duo præterpropter dato) sat commodè secureque nobis evacuentur ; *Minoribus* verò , præter illa Nuperorum *Euporista* (*Oleum* scilicet *Amygdalinum*, *Anisi*, *Ireosve Florentina Pulverem* ; ac reliqua *Mulierculorum Externa* ,) imò (præter sola plerumque sufficientissima *Præcipitantia diaphoretica*) *Pulvere* simplicissimo , *è Cornu Cervi philosophicè calcinati* partibus tribus & *Jalappæ* parte una parato , & ad granum unum , duo (trimestribus sæpè tria) exhibito , probè satisfiat ; imò si quis in hoc primorum mensium inanimadvertentia *Amaricantium* adhibitionem haud adeò attendat , etiam dimidia vel unica *Pilula Aloetica* in *materno Lacte* soluta longè salubrius tantisper succurratur ; cùm ablactatos denique ac (mage tum quidem refractarios) minorennes , tenerrimos quoque , supradictis (sub varia persusione occultationeque perfacili) feliciter hactenùs (citra tantum *Morsulorum* , *Confectionum* , *Conditorumque* apparatum) nihilominùs fefellerimus ; non videmus, cur hoc fine tot istius generis , tenellis complurier mage noxia, vel in accrescente ætate nauseam nihilominus præter rem concitantia, utrinque supradictorum intuitu tantisper supervacanea (quo totiens innovatas *Passulas* , *Zibebas* , ac *Prunella laxativa* , tot *Rhabarbaratas Turbithinasque* adversus Lumbricos *Tabellas* , & *Rotulas* , *Species* , ac *Pulveres*, *Syrupum Magistralem pro Infantibus* , *de Cichorio cum Rhabarbaro*, *Rosarum solutivum* , aliosque referimus) contractiori huic Apparatui seorsim inferi debeant. Quod autem subducto calculo ¶ 5.) major sic Pusionibus (ad consistentis ætatis proportionem) *Dosis* ingeri videatur, isqui Ventriculum Lacte Pappisque continuè ferè plenum cogitat, haud demirabitur.

Pre-

¶ 3.) *De Terebinthina.*) Quidam volunt ex hac *substantiam laxativum* secernere, & rectè . Parantur quippe ex *hac integra* cum *Succino* vel *Rhabarbaro Pilula* , &c. pro usu nephritico ; nunc verò ex illa sola, blanda volatilium evaporatione , in Nephritide pariter non contemnenda ; utut aliàs parùm laxet.

¶ 4.) *Infantes.*) Infantes hactenus *Dulcibus* & *Saccharinis* fuisse purgatos, dicit AUTHOR : ubi tamen meritò designat, quòd *Dulcor* ille *saccharinus subinde sit noxius*, & facilè (cùm Dulcia omnia sint fermentescibilia) in *Amarorem* aut *Acorem* præternaturalem facessere queat, simulac eadem in Stomacho acescunt , & sapore hoc præternaturali Lac corrumpitur, & hinc epileptici Insultus superveniunt: ex adverso verò, dum non acescunt, sed in loco calido humido sub involucro Lactis hærent , ad nidorosam Cruditatem ruunt , & putrescendo ad Diarrhœas & Paroxysmos febriles Infantes disponunt. Sic & ad intuitum Infantium purgandorum inter Infantes distinctio facienda , inter ablactatos scilicet , & adhuc lactantes ; quorum recens nati si scatent adhuc Meconio in Intestinis, & Lacte caseoso in Ventriculo , hæc recrementa maturè averruncari debent ; secus enim mille nocumenta Infantulo imminent. Atque proscopo hoc propinant nonnulli *Oleum Amygdalarum recenter expressum* , quod propinatum sordes dictas, partim infrà, partim suprà , evacuare solet: sic & præter HEURNII Euporiston , dum dat recens natis *Pulverem Seminis Anisi* ad ℈j. & *Iris Florentina* pulverisata ad aliquot grana Vomitum facit . Præter hæc tamen omnia *noster* AUTHOR commendat *Pulverem sequentem* :

> ℞. *Cornu Cervi sine igne* gr. xij.
> *Pulv. Jalapp.* gr. iij. vel v.
> *Olei Anisi* gutt. iv.

M. pro 3. & 4. *Dosibus ratione Ætatis*, Ita , ut Infanti unius vel duarum septimanarum sufficiat pro 3. Dosibus .

Sicut mihi in usu est , quando Infantes Torminibus afflicti sunt :

> ℞. *Lapill. Cancr. præpar.* ℈j.
> *Crystall. prep.* ℈ß.
> *Salis volat. Cornu Cervi* gr. iv. ad vi.
> *Pulv. Jalappæ* gr. iij.
> *Olei destillati Anisi* gutt. iv.

M. D. Infantibus pro 3. vel 4. Dosibus .

Sin autem saltem Mucus viscidus , & caseosus Lactis , sine insigniore stimulo incidendus, sufficiunt *Salia fixa* loco Purgantium : v. g.

> ℞. *Lap. Cancr. prep.* ʒß.
> *Sal. Absinth.* gr. vj. vel ix.

M. pro 2. vel 3. Dosibus .

Horum beneficio Mucus abstergitur , & Acidum torminosum optimè corrigitur .

Insuper præter hæc AUTHOR *noster* dimidiam vel unicam *Pilulam Aloeticam* pro tenellis purgandis laudat ; ubi tamen vereor, ne illi advertentes amarorem Aloes , Pilulam hanc nauseent; quòd si tamen citra nauseam accipi queat, propinari potest. Tandem nec *Dulcia* supra dicta lactantibus Infantibus, penitus caulent , salteinque pro nocumentis præcavendis addantur *Lapilli Cancrorum* ; hac enim ratione nullum ex iis periculum imminet . Hinc & pro tenellis laxandis ordinari solet *Syrupus de Spina cervina* (isque *solus* , vel cum *Syrupi Rosarum solutivi* mixtus ana part. æqualibus) ad ℥j. cum *Lapill. Cancr. præpar.* ʒß. ad ʒj. & sic successivè propinetur Infanti recens nato , utut adhuc teneriori. Hæc enim sufficiunt pro purgandis Infantibus . Hisce si viscidior Mucus incidendus subsit , additur optimè *Syrupus de Nicotiana* , ceu egregius in viscido incidendo , & Vomitum tenellis proficuum provocando . Denique & pro rei exigentia dictis convenit *Syrupus Antimonialis* combinatus , quem optimè ferunt tenelli, & ex voto purgantur , ita quippe , ut non opus habeamus *Rotulis* , *Morsulis* & *Conditis saccharatis* . Plura *videbitis in Valetudinario infantili* sub hoc titulo.

¶ 5.) *Major Pusionibus Dosis.*) Mirum est tenellos adhuc lactentes respectivè Purgantia fortiora ferre posse . WEDELIUS hanc dat rationem *in Apologia pag.* 38. quia Stomachus & Intestina eorum Lacte & Pulte continuò incrustata quasi sint , & hujus respectu generosa illis non noceant : in ablactatis verò ob eorum voracitatem generatur utplurimùm Mucus viscidus acidus ; hinc primariò respiciendum ad sordes has, ubi ad has rejiciendas nil melius *Pulvere Jalappæ* cum *Cremoris Tartari* ana , vel *Mercurii dulcis* ; habita semper ratione Ætatis & seriei Annorum , v. g. ut *Annorum* seriem nonnihil excedat numerus *Granorum* Jalappæ . Si

ergò

¶ 6. *Pregnantes* autem quod concernit principiò certum est, plerumque supervacuè *Purgantibus* passim tentari, quod longè compendiosiùs securiusque solis *Præcipitantibus*, *Anodynis*, *Hystericis* aliisque *Specificis temperatioribus*, sub paulò circumspectiori Methodo tantisper transigi poterat. Quod porrò & ab altera parte, dum omnino *Laxativum* quid necessarium esse videtur, negotium (ob particulares teneriorum Observationes) nepluriinùm nimis intendatur: siquidem impiægnatas, ingravidationem es ignorantia abjurantes, vel alias a versatis quoqne Medicis pro Cachecticis, Hystericis, aut Hydropicis, per *Drastica* sat validè sæpiusqun, ar nihilominùs impunè tractatas, nullibi non invenias. Atque hinc ut delicatiores pro Cruditatum substractione, apertaque servanda Alvo (etiam Tuberculis illis hæmorrhoidalibus circa gestationis finem non obstantibos) *Pilulas supradictas Aloeticas*, imò necessitate sic tandem jubente, *Sennata* quoque *Infusa* (inter alia *Eccoprotica* huc quadrantia) sat commodè ferunt; ita nec v. g. *Jalapinis* solis, aut *Tartaro*, vel *Scammonio* quoque sociatis, robustiores (dum omninò opus fuerit) læduntur. Ut proin nec hac de causa *Rhabarbarata*, *Diacydoniata*, *Rosata*, &c. (per *Sacchari*, *Manna*, *Cassiaque* dulcorem, Tormina hysterica plerunque magis concitantia), item *Myrobalani* aut *Mechoacanna* cum congeneribus tantoperè exigantur. Ac quæ hactenus diximus, etiam de ¶ II) *Puerperis* intelligenda veniunt; factuque de cætero optimum, ut missa hic vulgatiorum Legum observantia, totum utrobique per *Appropriata sua* tantùm transigatur.

PURGANTIA EXTERNA.

INter *Externa* tandem, quantum primò ad ¶ 7.) *Clysteres* qui Remediorum reverà conferentium (non ob consuetudinem saltem conferre creditorum) effectum paulò curiosiùs attendit, facilè nobis condonet, si diserimus, in Affectuum reapse curabilium medelam vix ultra *Emollientes & Anodynos* (pro diuturnis scilicet Alvi Obstructionibus, immaniorique Dolore nonnunquam sic placando) alios requiri; atque hos ipsos facillimè sufficientissimeque nunquam non parari posse, saltem è Domesticorum miscella, vel insuper (siquidem *Acumen* quoddam alicubi exigatur) incocto vel intermisso suprapositorum *Catharticorum competentiam* aliquo; citra *Cassiam Officinarum extractam*, citra *Diacatholicum*, *Mel Mercuriale*, *Hieramve simplicem*, ac citra *recentiorem Cassiam pro Clysteribus*, citra *Electuarium pro iisdem*, aut *Pulpam Prunorum purgantem*, *Syrupos Mercuriales*, *&c.* seorsim reposita. Eodemque extemporaneo quasi modo, *Acriores* quoque confici possent, citra omnem & veteriostiam ferè *Logadii Pacchiique*, aut usitatiorem hactenus *Compositam Nicol. Hieram*, citra *Electuarium Benedictum Laxativum*, *Oleum Diacolocynthidos*, & consimilia: siquidem omninò quispiam in vehementioribus Affectibus operæ precia se talibus (vulgò hinc passim, ob subsequos etiam accidentarios eventus aliàs exosis) promereri crederet: licèt nos quidem tamdiu vix, ac ne via quidem, reale juvamentum inde plerumque observaverimus; imò *Lenientes* quoque, in Capitis &c. Morbis (saltim Alvi admonendæ aliarumve speciosiorum Indicationum causa infusos) novos tumultus, Sopores aut Convulsiones, plùs vice simplici concitasse viderimus.

Sup-

ergò v. g. *Infans 4. Annorum* purgandus:

℞. *Pulv. Jalapp.*
Cremor. Tartari an. gr. iv. vel v.
M. Detur in *Vehiculo* calido.

Similiter pro *Puero 6. Annorum*:

Pulv. Jalapp.
Cremor. Tartari an. gr. vj. vij. ad viij. vel x.
Misc. pro *Dosi*.

Mercurium tamen *dulcem* præfero; incidit enim hic potenter Viscidum & evacuat, simulque Lumbricis resistit, horumque nidos exturbat, & Variolas & Morbillos præcavere, eorumque fomitem corrigere dicitur. Datur v. g. *Dosi* Granorum cum serie Annorum respondente: si *Puella Annorum duorum* dantur gr. ij. ejus; *robustiori* gr. iij. vel iv. vel v. à 4. Annis; *vegetioribus* additur gr. j. *Jalappa* pro stimulo. Hac ratione utplurimùm suprà & infrà Purgatio succedit. Sic pro 3. *Annorum Puero*:

℞. *Mercurii dulc.* gr. iij.
Sacch. albiss. totidem.

In *Vehiculo* liquido es Cochleari ligneo detur. Hoc modo sæpè miror Mercurii effectum. Item in initio optimè confert ad præcavendas Variolas. Similiter pro 5. *Annorum Infante*:

℞. *Mercurii dulc.* gr. iv. ad v.
(si *robustior*, additur *Pulver. Jalappa* gr. j.)
Conservæ Rosar. parum.
M. f. *Bolus S.*
Bolus Purgans pro una Dosi.

Hoc modo sæpè miratur sum *Mercurii* effectum, cujus intuitu semper dedi eundem in principio Variolarum, ceu Laxans optimum; quia in hoc optimum *Corrigens Variolarum* consistit.

¶ 6.) *Pragnantes*.) *Pragnantes non sunt purganda.*

1. Ne *Fœtus* ex usu Purgantis vim laxativam experiatur: etenim quemadmodùm Nutrices purgatæ, si brevi post tenello mammam præbeant, hunc quoque laxari faciunt; pari ratione Fœtus à Gravidis purgatis commovebuntur.
2. Ne Purgantium acrimonia concitentur nimis Intestina, & ob spasmodicam contractionem Uteri *Abortus* fiat: ut taceam, quòd cùm omnia Purgantia sint virulenta; eadem Fœtui quoque sint nocentissima.

Potiùs ergò *Præcipitantia & Anodyna* Prægnantibus propinentur, & illa quidem propter Succos ea retentis Mensibus in primis viis præter naturam effervescentes, hincque ad Diarrhœam & Tormina concitanda pronos. Cæterùm admissis Anodynis *vitentur Narcotica*, ceu Fœtui inimicissima, & ad Abortum disponentia; contra hysterica, seu vi carminativa prædita *Aromatica*, utilissima sunt Prægnantibus. Sin verò purgandæ sint, tunc *Medicamenta sint temperata*, præsertim in delicatioribus, adeoque *Jalappa* cum *Cremore Tartari*, item *Infusa Sennata* sufficiunt; item *Pilula Aloetica*: *Dulcia* verò & *Scammoniata* propter virulentiam vitanda, item *Cassia*: quæ verò non purgandæ, illis danda *Incidentia* & *Præcipitantia*.

¶ II) *Puerperis*.) Pro Puerperis sufficiunt *Pilula Pestilentiales Rufi*, vel *Elixir Proprietatis cum Rhabarbaro*.

¶ 7.) *Clysteres*.)

AUTHOR hos facit *duplices*: *Emollientes & Anodynos*: nos addimus *tertiam speciem*, nempe pro scopo Intestina *fortiùs stimulandi*; atque ob hos tres scopos præscribuntur: non rarò etiam *Clysmata Vulneraria & Consolidantia*, propter excoriata Intestina, necnon in Dysenteria præscribuntur; itemque *Clysmata Carminantia* in Flatuum impetu ordinantur.

Cæterùm *pro scopo emolliendi* possunt *Clysmata* fieri ex *Decocto Malvæ* in *Aqua simplici* facto; addendo

Decocti ℥viij. vel ix.
Mellis colati ℥iß. vel ℥ij.
Hæc mista dentur pro *Clystere*.

Vel

℞. *Olei Olivar.* vel, quod melius est, *Olei Lini* aut *Rapar.* ad ℥vi. ℥vij. ℥viij. vel ℥ix.
Infundantur pro *Clysmate Emolliente* & suaviter Alvum subducente: cui si *Stimulus* placeat, addatur nonnihil de *Oleo Colocynthidis Quercetani*.

Sic parabilius adhuc fit ex *Aqua tepida* ℔j.
Salis comm. ℥iß.
Misc. pro *Clysmate*.

Quod copiosè evacuare solet.

Prætereà quoque *Serum Lactis* non incommodè cum *Melle* combinari, & ita ceu *Clysma Emolliens* applicari poterit.

Pro *Clysmate Anodyno* seu Dolores sedante sufficit instar omnium *Lac* cum *Sacchare* ingrediente applicandum, quale Dolores sistet & Alvum laxabit: vel

℞. *Lact.* in quo *Flor. Chamom. sunt decoct.* ℥viij. vel ix.

adde

Sacchari vel *Mellis* ℥j. ad ℥ij. M.
& usurpetur pro *Clysmate*.

Præ cæteris tamen inter *Clysmata Anodyna* excellunt *Terebinthinata*, seu cum *Terebinthina*, *in Vitello Ovi dissoluta* & impregnata; & speciatim prosunt talia in Doloribus Abdominis convulsivis, sive ex Nephritide, sive ex Scorbuto, sive ex Passione hysterica natis. Omnibus his in casibus *Clysmata Terebinthinata* sunt convenientissima: v. g.

℞. *Decoct. Flor. Sambuc.* ℥viij.
adde
Terebinth. in Vitello Ovi solut. ʒij. vel iij. ad ℥ß.
Mellis violas. ʒvj.
M. pro *Clysmate*.

 Sic

modiùs (extemporanea quoque Pulveratorum , vel Extractorum mistura vel imitatione) communicari nobis nequiet , nisi per diffusissima hæc (mellita quoque) *Vehicula*: aut citra (multæ quidem molis , efficaciæ verò , ni laboriosè corrigas , utplurimùm exiguæ) *Syrupos*: *de Cichorio* scilicet *cum Rhabarbaro*, *Diasereos* (ejus supervacanea interpolatione), *de Tribus* , *de Pomis*; aut citra exolescentes nunc *de Polypodio*, *de Carthamo*, *de Epithymo*, *de Fumaria*, & qui *Rosatus solutivus sine Helleboro* inscribebatur &c. Aut denique citra nauseabundam *Electuariorum* (per *Manna* , diversarumque Pulparum accessum nequicquam increscentium (consistentiam ; in *Diacatholico* scilicet , *Lenitivo Florentz. de Manna*, & *Diacassia cum Manna*, *in Cassia extracta*, delicataque illa *Tryphera*, &c. jam magisque vilescentibus : ipsum de *Tamarindis* commendatissimum tandem *Sennatum* quid est . Nec porro (tot Compendiorum acceptiora vel extemporanea , pro lubitu facillimè præbentium respectu) opus esse videmus, ut hactenus *Officinalia adeò operosè corrigantur*; aut speciosioribus quidem, at nihilominùs ingratiora vel ignaviora) *Myrobalanos*, *Agaricum*, *Rhabarbarum* &c. sæpenumerò cum adversioribus quoque *Alterantibus* multiplicata) adcrescentibus amplificentur: v. g. *recentiori Diacassia cum Manna*, & *Cassia laxativa prima & secunda*, *Pulpa Prunorum*, *Seroque Lactis purgante* , *Aqua laxativa secunda* , *Extracto Magistrali lenitivo* , item in alterius eccasua *Syrupo Dysenterico laxativo* (hujuscemodi tamen mediia tarò veri juvamenti quidpiam , plerumque plus noxæ conferentibua), *Confectione Passulata M.* aliisque *Formulis*, pristinis illis jam ab initio seculi adhucdum à diversia diversimodè , pro more superadditis , & impostetùm procul dubio, ob leves sæpè circumstantias superradendia. ¶. 3.) *Da Terebinthina integra* , vel quavis ratione *à subtiliori parte liberata* , utroque modo laxante , & extempore huc pariter applicanda , suo loco dicemus : ut interim nec *Cathartico Terebinthinato* , nec *Bolis* inde *laxativis purgantibusque*, *Pilulisve* hoc fine *Terebinthinatis* (inter simplicissimas ejus extimulationes) præcisè tantoperè indigeamus. Multo minùs autem Muliercularum ea *Acacia Floribus*, aut *Syrupo*, *Diapruno simplici* & æquè defsda *Laxativa*, *Conserva Rosarum cum Manna* , vel *Melle* ac *Syrupo Violarum* aut *Rosarum solutivo* (etiam varia in *Muchero* compendiis quæsitis nihilominùs) plerumque nominali, nec adeò innoxio, præsertim in febrientibus atque lactentibus, inter tot bia colisisque longè tutiora *Abstergentia*, *Alterantia* ac *Subducentia*.

Et sanè quod in specie ¶ 4.) *Infantes* attinet , quidem fallendis iis hodieque *diversiformia Saccharina* sunt proposita : sed ne de diffusa plerorumque *Dosi* (sæpè vix una vice completè ingerenda) , neque de multorum adversitate adhucdum (inter varias obnuptiones) nihilominùs satis perceptibili dicamus; *Dulcor* saltem ille saccharinus in præternaturalem *Amarorem* vel *Acorem* Lactentibus (præsertim febrientibus aut torminosis) prona inclinatione abiens , quantarum turbarum author sit , Convulsiones consensuales (non opinantibus & caussas longè altiùs petentibus), hinc inter Curationes , etiam sub ejuscemodi Alterantibus passivè obortæ , tota die testantur . Cùm autem *Adultiores* quidem, *Pulvere laxativo* supraposito utroque (à grano uno ad duo præterpropter dato) sat commodè secuteque nobis evacuentur ; *Minutioribus* verò , præter illa Nuperorum *Euporista* (*Oleum* scilicet *Amygdalinum*, *Anisi*, *Ireosve Florentinæ Pulverem* ; ac reliqua *Muliercularum Externa* ,) imò (præter sola plerumque sufficientissima *Præcipitantia diaphoretica*) *Pulvere* simplicissimo , *è Cornu Cervi philosophicè calcinati* partibus tribus & *Jalappæ* parte una parato , & ad granum unum , duo (trimestribus sæpè tria) exhibito , probè satisfiat ; imò si quia in hac primorum mensium inanimadvertentia *Amaricantium* adhibitionem haud adeò attendat , etiam dimidia vel unica *Pilula Aloetica* in *materno Lacte* soluta longè salubriùs tantisper succurratur ; cùm ablactatos denique ac (mage tum quidem refractarios) minorennes , tenerrimos quoque , supradictis (sub varia persuasione occultatiuneque perfacili) feliciter hactenùs (citra tantum *Morsulorum* , *Confectionum*, *Conditorumque* apparatum) nihilominùs fefellerimus; non videmus, cur hoc fine tot istius generis, tenellis compluries mage noxia, vel in accrescente ætate nauseam nihilominus præter rem concitantia, utrinque supradictorum intuitu tantisper supervacanea (quo totiens innovatas *Passulas* , *Zibebas*, ac *Prunella laxativa*, tot *Rhabarbaratas Turbithinasque* adversus Lumbricos *Tabellas* , & *Rotulas*, *Species* , ac *Pulveres*, *Syrupum Magistralem pro Infantibus*, *de Cichorio cum Rhabarbaro*, *Rosarum solutivum*, aliosque referimus) contractiori huic Apparatui seorsim inseri debeant. Quod autem subducto calculo ¶ 5.) major sic Pusionibus (ad consistentiam ætatis proportionem) *Dosis* ingeri videatur, is qui Ventriculum Lacte Pappisque continuè ferè plenum cogitat, haud demirabitur.

Præ-

¶ 3.) *De Terebenthina*.) Quidam volunt ex hac *substantiam laxativum* secernere, & rectè . Paratur quippe ex hac integra cum *Succino* vel *Rhabarbaro Pilula* , &c. pro usu nephritico; nunc verò ex illa sola, blanda volatilium evaporatione , in Nephritide pariter non contemnenda ; utut alias parùm laxet.

¶ 4.) *Infantes*.) Infantes hactenus *Dulcibus* & *Saccharinis* fuisse purgatos, dicit AUTHOR : ubi tamen meritò designat, quòd *Dulcor* ille *saccharinus subinde sit noxius* , & facilè (cùm Dulcia omnia sint fermentescibilia) in *Amarorem* aut *Acorem* præternaturalem facessere queat, simulac eadem in Stomacho acescunt , & sapore hoc præternaturali Lac corrumpitur, & hinc epileptici Insultus superveniunt: ex adverso verò, dum non acescunt, sed in loco calido humido sub involucro Lactis hærent, ad nidorosam Cruditatem ruunt , & putrescendo ad Diarrhoeas & Paroxysmos febriles Infantes disponunt. Sic & ad intuitum Infantium purgandorum inter Infantes distinctio facienda , inter ablactatos scilicet , & adhuc lactantes ; quorum recens nati si scatent adhuc Meconio in Intestinis, & Lacte caseoso in Ventriculo, hæc recrementa maturè averruncari debeat ; secus enim mille nocumenta Infantulo imminent. Atque pro scopo hoc propinant nonnulli *Oleum Amygdalarum recenter expressum* , quod propinatum sordes dictas, partim infrà, partim suprà, evacuare solet: sic & præter HEURNII Euporiston , dum dat recens natis *Pulverem Seminis Anisi* ad ℈j. & *Iris Florentina* pulverisata ad aliquot grana Vomitum facit. Præter hæc tamen omnia *noster* AUTHOR commendat *Pulverem sequentem*:

℞. *Cornu Cervi sine igne* gr. xij.
Pulv. Jalapp. gr. iij. vel v.
Olei Anisi gutt. iv.

M. pro 3. & 4. *Dosibus ratione Ætatis*, ita, ut Infanti unius vel duarum septimanarum sufficiat pro 3. Dosibus.

Sicut mihi in usu est, quando Infantes Torminibus afflicti sunt:

℞. *Lapill. Cancr. præpar.* ℈j.
Crystall. prap. ℈ß.
Salis volat. Cornu Cervi gr. iv. ad vj.
Pulv. Jalappæ gr. iij.
Olei destillati Anisi gutt. iv.

M. D. Infantibus pro 3. vel 4. Dosibus.

Sin autem saltem Mucus viscidus , & caseosus Lactis , sine insigniore stimulo incidendus, sufficiunt *Salia fixa* loco Purgantium : v. g.

℞. *Lap. Cancr. præp.* ʒß.
Sal. Absinth. gr. vj. vel ix.

M. pro 2. vel 3. Dosibus.

Horum beneficio Mucus abstergitur , & Acidum *torminosum* optimè corrigitur.

Insuper præter hæc AUTHOR *noster* dimidiam vel unicam *Pilulam Aloeticam* pro tenellis purgandis laudat ; ubi tamen vereor, ne illi advertentes amarorem Aloes , Pilulam hanc nauseent; quòd si tamen citra nauseam accipi queat, propinari potest. Tandem nec *Dulcia* supra dicta lactantibus Infantibus, penitus exulent , saltemque pro nocumentis præcavendis addatur *Lapilli Cancrorum* ; hac enim ratione nullum ex iis periculum imminet . Hinc & pro tenellis laxandis ordinari solet *Syrupus de Spina cervina* (isque *solus* , vel cum *Syrupi Rosarum solutivi* mistus una part. æqualibus) ad ℥j. cum *Lapill. Cancr. præpar.* ʒß. ad ʒj. & sic successivè propinetur Infanti recens nato , utut adhuc teneriori. Hæc enim sufficiunt pro purgandis Infantibus . Hisce si viscidior Mucus incidendus subsit , additur optimè *Syrupus de Nicotiana* , ceu egregius in viscido incidendo , & Vomitum tenellis proficuum provocando . Denique & pro rei exigentia dictis convenit *Syrupus Antimonialis* combinatus, quem optimè ferunt tenelli, & ex voto purgantur , ita quippe , ut non opus habeamus *Rotulis*, *Morsulis* & *Conditis saccharatis* . Plura *videbitis in Valetudinaria infantili* sub hoc titulo.

¶ 5.) *Major Pusionibus Dosis*.) Mirum est tenellos adhuc lactantes respectivè Purgantia fortiora ferre posse. WEDELIUS hanc dat rationem *in Apologia pag.* 38. quia Stomachus & Intestina eorum Lacte & Pulte continuò incrustata quasi sint, & hujus respectu generosa illis non noceant : in ablactatis verò ob eorum voracitatem generatur utplurimùm Mucus viscidus acidus ; hinc primario respiciendum ad sordes has, ubi ad has rejiciendas nil melius *Pulvere Jalappa* cum *Cremoris Tartari* ana, vel *Mercurii dulcis*; habita semper ratione Ætatis & seriei Annorum , v. g. ut *Annorum* seriem nonnihil excedat numerus *Granorum* Jalappæ . Si

ergò

¶ 6. *Pragnantes* autem quod concernit principiò certum est, plerumque supervacuè *Purgantibus* passim tentari, quod longè compendiosiùs securiusque solis *Præcipitantibus*, *Anodynis*, *Hystericis* aliisque *Specificis temperatioribus*, sub paulò circumspectiori Methodo tantisper transigi poterat. Quod porrò & ab altera parte, dum omnino *Laxativum* quid accessarium esse videtur, negotium (ob particulares teneriorum Observationes) utplurimùm nimis intendatur: siquidem impragnatas, ingravidationem ea ignorantia abjurantes, vel alias à versatis quoque Medicis pro Cachecticis, Hystericis, aut Hydropicis, per *Drastica* sat validè sæpiusque, at nihilominùs impunè tractatas, nullibi non invenias. Atque hinc ut delicatiores pro Cruditatum substractione, apertaque servanda Alvo (etiam Tuberculis illis hæmorrhoidalibus circa gestationis finem non obstantibus) *Pilulas* supradictas *Aloeticas*, imò necessitate sic tandem jubente, *Sennata* quoque *Infusa* (inter alia *Eccoprotica* huc quadrantia) sat commodè ferunt; ita nec v. g. *Jalapinis* solis, aut *Tartaro*, vel *Scammonio* quoque sociatis, robustiores (dum omninò opus fuerit) læduntur. Ut proin nec hac de causa *Rhabarbarata*, *Diacydoniata*, *Rosata*, &c. (per *Sacchari*, *Manna*, *Cassiaque* dulcorem, Tormina hysterica plerunque magis concitantia), item *Myrobalani* aut *Mechoacanna* cum congeneribus tantoperè exigantur. Ac quæ hactenus diximus, etiam de ¶ II) *Puerperis* intelligenda veniunt; factuque de cætero optimum, ut missa hic vulgatiorum Legum observantia, totum utrobique per *Appropriata sua* tantùm transigatur.

PURGANTIA EXTERNA.

INter *Externa* tandem, quantum primò ad ¶ 7.) *Clysteres*: qui Remediorum reverà conferentium (non ob consuetudinem saltem conferre creditorum) effectum paulò curiosiùs attendit, facilè nobis condonet, si dixerimus, in Affectuum reapse curabilium medelam vix ultra *Emollientes & Anodynos* (pro diuturnis scilicet Alvi Obstructionibus, immanioriqùe Dolore nonnunquam sic placando) alios requiri; atque hos ipsos facillimè sufficientissimeque nunquam non parari posse, saltem è Domesticorum miscella, vel insuper (siquidem *Acumen* quoddam alicubi exigatur) incocto vel intermisto suprapositorum *Catharticorum competentium* aliquo; citra *Cassiam Officinarum extractam*, citra *Diacatholicum*, *Mel Mercuriale*, *Hieramve simplicem*, ac citra *recentiorem Cassiam pro Clysteribus*, citra *Electuarium pro iisdem*, aut *Pulpam Prunorum purgantem*, *Syrupos Mercuriales*, *&c.* seorsim reposita. Eodemque extemporaneo quasi modo, *Acriores* quoque confieri possent, extra omnem & veterinariam ferè *Logadii Pacchiique*, aut usitatiorem hactenus *Compositam Nicol. Hieram*, citra *Electuarium Benedictum Laxativum*, *Oleum Diacolocynthidos*, & consimilia: siquidem omninò quispiam in vehementioribus Affectibus operæ pretia se talibus (vulgò hinc passim, ob subsequos etiam accidentarios eventus aliàs exosis) promereri crederet: licèt nos quidem tamdiu vix, ac ne via quidem, reale juvamentum inde plerumque observaverimus; imò *Lenientes* quoque, in Capitis &c. Morbis (saltim Alvi admonendæ aliarumve speciosiorum Indicationum causa infusos) novos tumultus, Sopores aut Convulsiones, plùs vice simplici concitasse viderimus.

Sup-

ergò v. g. *Infans* 4. *Annorum* purgandus:

℞. *Pulv. Jalapp.*
Cremor. Tartari an. gr. iv. vel v.
M. Detur in *Vehiculo* calido.

Similiter pro *Puero* 6. *Annorum*:

Pulv. Jalapp.
Cremor. Tartari an. gr. vj. vij. ad viij. vel x.
Misc. pro *Dosi*.

Mercurium tamen *dulcem* præfero: incidit enim hic potenter Viscidum & evacuat, simulque Lumbricis resistit, horumque nidos exturbat, & Variolas & Morbillos præcavere, eorumque fomitem corrigere dicitur. Datur v. g. *Dosi* Granorum cum serie Annorum respondente: si *Puella Annorum duorum* dantur gr. ij. ejus; *robustiori* gr. iij. vel iv. vel v. à 4. Annis; *vegetioribus* additur gr. j. *Jalappa* pro stimulo. Hac ratione utplurimùm suprà & infrà Purgatio succedit. Sic pro 3. *Annorum Puero*:

℞. *Mercurii dulc.* gr. iij.
Sacch. albiss. totidem.

In *Vehiculo* liquido ex Cochleari ligneo detur. Hoc modo sæpè miror Mercurii effectum. Item in initio optimè confert ad præcavendas Variolas. Similiter pro 5. *Annorum Infante*:

℞. *Mercurii dulc.* gr. iv. ad v.
(si *robustior*, additur *Pulver. Jalappa* gr. j.)
Conserva Rosar. parum.
M. f. *Bolus* S.
Bolus Purgans pro una Dosi.

Hoc modo sæpè miratus sum *Mercurii* effectum, cujus intuitu semper dedi eundem in principio Variolarum, ceu Laxans optimum; quia in hoc optimum *Corrigens Variolarum* consistit.

¶ 6.) *Pragnantes.*) *Prægnantes non sunt purganda.*

1. Ne *Fœtus* ex usu Purgantis vim laxativam experiatur: etenim quemadmodùm Nutrices purgatæ, si brevi post tenello mammam præbeant, hunc quoque laxari faciunt; pari ratione Fœtus à Gravidis purgatis commovebuntur.
2. Ne Purgantium acrimonia concitentur nimis Intestina, & ob spasmodicam contractionem Uteri *Abortus* fiat: ut taceam, quòd cùm omnia Purgantia sint virulenta, eadem Fœtui quoque sint nocentissima.

Potiùs ergò *Præcipitantia & Anodyna* Prægnantibus propinentur, & illa quidem propter Succos ex retentis Mensibus in primis viis præter naturam effervescentes, hincque ad Diarrhœam & Tormina concitanda pronos. Cæterùm admissis Anodynis *vitentur Narcotica*, ceu Fœtui inimicissima, & ad Abortum disponentia; contra hysterica, seu vi carminativa prædita *Aromatica*, utilissima sunt Prægnantibus. Sin verò purgandæ sint, tunc *Medicamenta sint temperata*, præsertim in delicatioribus, adeoque *Jalappa* cum *Cremore Tartari*, item *Infusa Sennata* sufficiunt; item *Pilula Aloetica*: *Dulcia* verò & *Scammoniata* propter virulentiam vitanda, item *Cassia*: quæ verò non purgandæ, illis danda *Incidentia & Præcipitantia*.

¶ II) *Puerperis.*) Pro Puerperis sufficiunt *Pilula Pestilentiales Rufi*, vel *Elixir Proprietatis cum Rhabarbaro*.

¶ 7.) *Clysteres.*)

AUTHOR hos facit *duplices*: *Emollientes & Anodynos*: nos addimus *tertiam speciem*, nempe pro scopo Intestina *fortiùs stimulandi*: atque ob hos tres scopos præscribuntur: non rarò etiam *Clysmata Vulneraria & Consolidantia*, propter excoriata Intestina, necnon in Dysenteria præscribuntur; itemque *Clysmata Carminantia* in Flatuum impetu ordinantur.

Cæterùm *pro scopo emolliendi* possunt *Clysmata* fieri ex *Decocto Malva* in *Aqua simplici* facto; addendo

Decocti ℥viij. vel ix.
Mellis colati ℥iß. vel ℥ij.
Hæc mista dentur pro *Clystere*.

Vel

℞. *Olei Olivar.* vel, quod melius est, *Olei Lini* aut *Rapar.* ad ℥vi. ℥vij. ℥viij. vel ℥ix.

Infundantur pro *Clysmate Emolliente* & suaviter Alvum subducente: cui si *Stimulus* placeat, addatur nonnihil de *Oleo Colocynthidis Quercetani*.

Sic parabilius adhuc fit ex *Aqua tepida* ℔j.

Salis comm. ℥iß.
Misc. pro *Clysmate*.

Quod copiosè evacuare solet.

Præterea quoque *Serum Lactis* non incommodè cum *Melle* combinari, & ita ceu *Clysma Emolliens* applicari poterit.

Pro *Clysmate Anodyno* seu Dolores sedante sufficit instar omnium *Lac* cum *Sacchare* ingrediente applicandum, quale Dolores sistet & Alvum laxabit: vel

℞. *Lact.* in quo *Flor. Chamom. sunt decoct.* ℥viij. vel ix.

adde

Sacchari vel *Mellis* ℥j. ad ℥ij. M.
& usurpetur pro *Clysmate*.

Præ cæteris tamen inter *Clysmata Anodyna* excellunt *Terebinthinata*, seu cum *Terebinthina*, *in Vitello Ovi dissoluta* & impregnata: & speciatim prosunt talia in Doloribus Abdominis convulsivis, sive ex Nephritide, sive ex Scorbuto, sive ex Passione hysterica natis. Omnibus his in casibus *Clysmata Terebinthinata* sunt convenientissima: v. g.

℞. *Decoct. Flor. Sambuc.* ℥viij.

adde

Terebinth. in Vitello Ovi solut. ʒij. vel iij. ad ℥ß.
Mellis violat. ʒvj.
M. pro *Clysmate*,

¶ 8.) *Suppositoria* quænam Materfamilias diversimodè non conficit? è *Lardo*, *Sapone*, *Candelæ frusto*, *Adipe*, *Fico*, & potissimùm triviali *Melle*; quod etiam, dum opus, vel *Jalappæ Pulvere* sufficienter acuitur: ceu nec quæ ex *Alumine* formantur, in certis circumstantiis fallunt: ut *Species pro iis*, ac *Pulveres* variè *Colocynthinos*, *Aloeticos*, *Helleboratos*, vel etiam *Antimoniatos* asservare sit planè supervacuum: æquè ac semirustica illa ¶ 9.) *de Arthanita* & *Agrippa* &c. *Off. Unguina*, cum recentioribus etiam *Substitutis*, & eleganter quidem è *Seminibus* nonnullis (ferè rarioribus) atque *Arillis expressis Oleis*. Cùm Alvus simpliciori sæpè ratione (per *Cataplasmata emollientia*, *Calidave vaporem* molliri, vel solo *Sambucino expresso* solicitari posset), delicatulique tot Internorum modis hodie haud difficulter fallantur.

¶ 10.) *Odores* (supra quoque tacti) indirectè tantùm interdum aliquos, præ mollitie ad adsumptum olim graviusve spirans Medicamentum (vel visa Pyxide) nauseantes movent: nos potentissimorum quoque *Catharticorum Extractiones* in Hypocausto tamdiu exhalantes (nec duri tamen) haud quidquam unquam inde sensimus. ¶ 1.) *Infusorum in Venas* certior adhuc expectatur Experientia: & quis nobiscum (etiam sat nauseantibus) bis Pharmacum per os, quàm semel ista via suscipere nollet? Ita quoque ¶ 2.) *Tabacinus Clyster* inter Experimenta curiosa locum mereri quidem poterit; in Praxi hujuscemodi *Suffumigium* profectò foret hic semisordidum, aut petulantioribus pro deridiculo.

T I T U L U S V.

D E V O M I T O R I I S.

V*Omitoria propriè dicta*, qui nunc in ¶ 3.) Vegetabilium cohorte quærit, *Antimonialium* præstantiam & securitatem data opera ignorare velle videtur: siquidem & (aliquot tantùm dierum aut septimanarum) ¶ 4.) Pusionibus suffocativi quid patientibus innoxiè dantur, minusque hinc, proculdubio ob paulò antè dictam causam, præ Adultis commoventur: (quamvis timidiusculis aut certis in circumstantiis, etiam ¶ 5.) *Iris Florentina* pulverata: & paulo liberaliùs, ad grana tria. quatuor, exhibita, officium hic quoque suo modo faciat. Qui porrò duro nonnunquam nodo *Mercurialem* quendam,

Sic *Terebinthina* etiam hoc modo dissoluta cum *Lacte* loco *Clysmatis* injici potest. Tandem & *Clysmata* simpliciora *pro scopo anodyno* ex *Syrup. Papav.* ℥j. vel *Opii* ℈ß. ad ℈j. in *Liquore* aliquo *aqueo dissoluti*, aut *Theriaca* ʒij. ad ʒiij. parari possunt.

Porrò loco Clysmatum acriorum & stimulantium, qualia in usu sunt pro scopo revellendi, h. e. impetum Succorum, Caput Pectusque occupantium, pro *Stimulo* revocandi. duo *Concreta* seu *Bases* sufficiunt: nempe *Colocynthis*, cui pro Stimulo *Radix Pyrethri* addatur; & *Antimonium*, & ex hoc paratæ *Aqua Benedicta* & *Syrupi*, similiaque alis: v. g.

♃. *Bacc. Juniper.* ℥j.
Rad. Pyrethr. ʒii. vel ʒiii.
Pulpa Colocynth. in pec. ligata ʒi.
Sal. Tartari vel *Cineris clavell.* ʒiß.
Coqu. in *Aqua simpl.* q. s. *Colatura* ℥viii. add.
Mel. despumati ʒvi. M.

Vel

♃. *Spec. Emollient.* M. i.
Rad. Pyrethr. ʒß.
Pulp. Colocynth. ʒi.
Sal. Ciner. clavell. ʒii.
Coque in *Aqua*: *Colaturæ* ℥x. ad ℔j. adde
Mellis parum, applica pro *Clysmate* una vel duabus vicibus.

Sic ex *Antimonialibus* parantur ita *Clysmata*:

♃. *Decoct. Flor. Cham.* ℔ß.
Croci Metall. ʒß. *infusi in Vini benè colati* ℥j. ad ℥iii. (RIVERIUS dat & ad ℥iv.)
Mellis ʒvi. ad ℥i.
M. pro *Clysmate*.

Quæ Clismata Antimonialia fortissimè stimulant.

Vel

♃. *Decoct. Emollient.* ℥v.
Syrup. Emet. Ang. Sal. ʒvi. ad ℥i.
Elect. Lenitiv. ℥i. M.
Vel, qui modus optimus est, ex *Scoriis Reguli Antimonii* paretur:
♃. *Spec. Emollient. usit.* Mil.
Scoriar. Reg. Antimonii ℥ß. ad ʒvi.
Coqu. in s. q. *Aqua*.
Colatura ℥a. adde
Mellis ℥i. M.

Hisce, tanquam parabiliora & pluribus scopis inservientia, addere placet *Clysmata ex Urina humana*, sive fiant sine, sive cum *Melle*, e. g.

♃. *Decoct. Emollient.* ℥vj.
Urina hum. ℥iij.
Mellis ℥j. M.

Vel

♃. *Baccar. Laur.* ℥iß.
Coque in s. q. *Urina Pueri*:
Colatur. ℥viii. adde
Mellis ℥i.
M. pro *Clysmate*.

¶ 8.) *Suppositoria*.) Fiunt vel *Domestica* ex *Lardo*, eaque duplici ratione; nunc *pro scopo stimulandi* ex *Lardo solido vulgari*, nunc *pro scopo eliciendi Ascarides eluteformes*; maceratur in *Aqua tepida*, ut eliciatur salsedo, & hinc formatur & applicatur *Suppositorium*, quod convenit ad Ascarides seu Vermes Intestinum Rectum infestantes; ita enim adoriuntur hoc, ut deinde facilè extrahi queant. Item ex *Sapone Veneto* satis *acria Suppositoria* fiunt: sicuti in Officina ordinariò ex *Melle* ad consistentiam aliqualem inspissato, cui additur *Pulvis acriusculus* pro stimulo, conficiuntur: v. g.

♃. *Pulv. Jalapp.* ℈i. ad ʒß.
Sal. Gemm. ℈ß.
Cum s. q. *Mellis inspiss.* fiat *Suppositorium*.

Tandem ex *Alumine* quoque egregia fiunt, cujus primus inventor ANGELUS SALA & post hunc laudatus SYLVIUS *in Praxi lib.* 1. *cap.* 11. & 12. ast egregium, & creberrimis vicibus potest applicari.

¶ 9.) *De Arthanita*.) Rejicit AUTHOR *noster Unguenta externa purgantia*, loco quorum, Modernorum nonnulli utuntur *Olei expressis ex Ricini nostratis* & *Americani Semine* Umbilico illitis: Idem & præstat *Oleum ex Arillis Sambuci expressum*.

¶ 10.) *Odores*.) Saltem *per accidens & indirectè* quosdam purgant; hinc Medicos illis non potest inhærere.

¶ 1.) *Infusorum*.) Hic AUTHOR meminit illius *Chirurgiæ Infusoriæ*, qua per Venas infundi solent *Liquores purgantes*: plura Exempla desiderat, & rectè. Vid. *Transact. Anglican. pag.* 558. & 568. ubi prostant Exempla, dum *Essentia purgans* ad ʒii. Venis infusa aliquoties Alvum excitavit, &, quod curiosum, Vomitum simul movit.

¶ 2.) *Tabacinus Clyster*.) Rejicitur ab AUTHORE: interim bonum inventum est; Dolores enim & Tormina Abdominis sistit, Alvum stimulat; ut taceam commodum, quod nobis ipsis eum applicare possimus.

T I T U L U S V.

D E V O M I T O R I I S.

¶ 3.) V*Omitoria Vegetabilium*.) *Vomitoria Vegetabilia* sunt violenta & tædiosa; *Antimonialia* verò tutissima & omnium optima: unde *unum* quoddam selectum sit *ex Antimonio*.

¶ 4.) *Pusionibus*.) Mirum est, *quàm facilè hi ferant Vomitoria Antimonialia*, & in majori Dosi: sic enim habui pridem Infantem 9. mensium, cui dedi *Syrupi Emetici concentrati* ℈j. ad ʒiß. misti cum *Aqua Menthæ*: evacuatus fuit sufficienter sine tædio & molestia. *Propinandi Vomitoria modus* est sequens:

♃. *Syrup. Emet. concentr.* ℈i. ad ʒß.
Aqua Menth. ʒii. vel ʒiij. M.

Detur nonquidem pro una vice, ut Adultis, hoc enim esset potissimum: sed saltem in *Cochleari* parum ejus, deinde alterum, & si non supervenerit operatio, tertium. Ex his, si vomuerit sufficienter, abjiciatur reliquum; si verò non, repetatur *Cochlear* unum & alterum, donec speratus Vomitus sufficiens apparuerit. Hac ratione non nocebimus Infanti, in quibus mirandum est, quòd *lactantes majorem Dosin Vomitoriorum* ferre queant, quàm ablactati; idque ex eo, quòd in illis semper copia Lactis & Pappæ in Stomacho sit, obvolventis viscidi tate sua Remedii stimulantis vim.

¶ 5.) *Iris Florentina pulverata*.) *Hanc* ad gr. iii. vel iv. à ne-

dam, ritè paratum cuneum consideratè applicat, utroque sic contentus, ne ¶ 6.) *Asarum* quidem (in *substantia Infusoque* sumentea professò satis exercens) exiget, aut supervacuum sæpeque turbans tantùm, parùm autem promovens (ni Antimonio stimuletur) *Extractum*, quovis etiam modo paratum: *Decoctum*: aliàs deses, *Diasarum* (inter vana accessoria) antiquatum jam est: ¶ 7.) *Helleborus albus* virulentus, *Correctio ejus* maximam partem superficiaria, vixque mitius *Extractum Simplex*, æque ac confusè quorundam *Compositum*, & quod ejusdem fortis, *Extracti specifici Emetici* nomine venit (simul *Esulinum*, improportionaliterque *Vitriolatum*): nec præsentius quidpiam *recentiori* ¶ Δ) *Elixirio Emetico vegetabili secundo utroque Helleboro* constante) invenimus, aut in solitariis completisque (vel in speciem interdum postmodo exitinsia) *Extracti Hellebori nigri* dosibus ¶ 8.) *Esula*, & *utroque Ricino* interiora frustrà exuruntur; adeoque neque istorum *Producta*, *Species* scilicet *Diesula*, indeque (cum *Theriaca* adjecta constructum) *Catharticum Vitæ*, *Elixir Emeticum vegetabile primum*, *Syrupus purgans vegetabilis recentioris inventionis*, consimiliaque *Tithymallina germina*, *Extracta* atque *Mixturæ*, superiorum intuitu huc referri merentur. Eademque de causa ¶ 9.) *Oxymel de Peto Simplex* & *Compositum* (superioribus quidem lustris tam non adeò rejiculum), nunc in exquisitiori Mineralium excolitione contractiorique Remediorum Apparatu supervacaneum; *Decoctum Infusumque Tabaci* semirusticum est, æquè ac externi hinc *Capitis Ventrisque* ¶ 10.) *Litus*, & Medicastrarum ¶ 1.) *Oleum Arillarum Sambuci*, &c. ejus sanè turbulentiæ, quæ in Antimonio ritè præparato atque dato, vel non invenitur, vel citiùs securiusque terminatur. *Reliquos* notorius languor ac perfrequens expectationis frustratio, alias hodie ferè penitus (nisi quòd aliqui talium consarcinatione ingenium ostentent) expungit: ut verbi gratia, *Raphani* (cujus *integra Radix* incassum estur) *Succum* atque *Semen*, *Atriplicis Semen* & *Radicem*, *Melonum*, *Cucumerum*, antiquariique *Cyclaminis Radicem*, *Ebuli* ac *Sambuci*, plerumque nauseæ tantùm (etiam in *Acetariis*) creatricea, ¶ 2.) *Gemmas*, ¶ Π) *Flores* (quibus vinitores nequam alicubi *Muscatellinum saporem*, at mane non sine crapulæ *Vino* malitiosè concilant), & Rusticorum *Cortices*; *Juglandis* item *Cortices*, & diffusæ molis *Julos*, quæque insuper in Sylvis Medicamentorum hinc inde, vel ea aliis tantùm recitando proponuntur. ¶ 3.) *Lenia* illa (*laxantia* saltem, *aggravantia*, vel *conatum Naturæ facilitantia*) alias in vulgus nota, infrequentioris nunc usus, ac revera parvi (ni paucos aliquot fortè casus excipias) momenti sunt.

Atque hæc *de Vegetabilibus Catharticis*. Quæ ex *Animali Regno* vulgò huc trahuntur: ¶ Σ) *Rasura Unguium*, *Saponis in Jusculo frustum*, ⊕ *Ova Formicarum* ¶ ♆) *Barbique Piscis* (quæ tamen copiosissimè impunè nihilominùs, ingeri sæpè vidimus), ¶ 4.) *Stercora diversorum Animalium*, aut ¶ 5.) *proprii sympathetica* (vanaque) *tractatio*, sordida sunt, aut Temulentorum vexationibus, Medicastrarum, vel Superstitiosorum negotiationibus, quam comptæ Medicorum Praxi aptiora.

à nemine, nisi ab AUTHORE *nostro*; qui & id repetit *pag.* 509. pro *Vomitorio Infantis recens nati*, aut aliquot septimanarum, commendari memini; in Adultis datur frustrà. Non metuamus in Junioribus *Syrupum Emeticum*, quem & ipse sæpiùs mox à Partu propinavi.

¶ 6.) *Asarum*.) *Hujus Radix* inter *Vegetabilia famosiora Vomitoria* excellere creditur, datum ad ʒi *in substantia* est laboriosum, & interdum non multum evacuat, nec tamen est inefficax; non secus & *in Infusione* per *Folia* nauseosum est Remedium: ac *Extractum*, quod habet ZWELFFERUS *in Ph. Reg.* languidum est. *Decoctum* tandem, prout diversimodè præparatur, eatenus & ratione virtutum variat, quippe in *Aqua simplici* factum vim vomitoriam exuit, annotante HELMONTIO & ZWELFFERO, & diureticum solum evadit, in *Vino* verò decoctum vel infusum, vel quoque ex *Foliis recentibus Asari cum Vino Succus expressus* assumendo ℥iii. dat quidem Vomitorium egregium, ast languidum. Pari ratione *Electuarium Diasari Fernelii* (*Compositionem* videbitis *in Schrædero*) ad ℥ß. vel ʒvj. effœtum se exhibet. Rejicienda ergò omnia ea *Asaro* composita remedia.

¶ 7.) *Helleborus albus virulentus*.) Is reverà est *virulentus*, & *validissimum Vomitorium*, & superat reverà vi emetica ipsa Antimonialia; hinc rectè in Maniacis (quorum curandorum cardo in validis Vomitoriis consistit; quique Antimonialibus non moventur, ad Helleborum album accedere necesse habent (commendat LINDANUS *in Colleg. super Hartmanni Praxin*. Cæterùm *corrigitur his modis*: nempe *Infusione in Acetum*, quo ipso acrimonia ipsius volatilis ab acido Aceti transmutatur in salsum, sicque mitigatur. *Extractum* non adhibendum, sive *simplex* sive *compositum*; nimis enim virulentum est. Sic nec ullum *Extractum Specificum Mynsichtii emeticum* est præscribendum, cùm sit violentissimum: corrigitur acrimonia hujus Salis volatilis *Aceto*.

¶ Δ] *Elixirio emetico*.) *Elixir Vegetabilium Emeticum*, & *Extractum Emeticum Zwelferi*, Rusticis propinetur.

¶ 8.) *Esula*, & *utroque Ricino*.) Hæc omnia acerrima sunt, & vi caustica æstum Stomachi & ardorem Faucium causant; hinc ea eliminamus unà cum *Speciebus Diaesula*, *secundùm Mynsichtium*, item *Catharticum Vitæ*.

¶ 9.) *Oxymel de Peto simplex*.) *Syrupus* hic non rejiciendus. *Duæ* enim sunt *substantiæ in Nicotiana*:

a. *Sal volatile* acerrimum insigne, viscididatum resolutivum, cujus ratione & *Tabacum* pro *Apophlegmatismo* inservit.

a. Ejusdem *Oleum* penetrantissimum, narcoticum & virulentum, in quo cum Sale suo volatili junctæ vis consistit emetica.

Omne Sal volatile est expectorans, & ratione istius Salis volatilis *Tabacum* singulare quid præstat in Affectibus Faucium & Pectoris, in Asthmate & Orthopnœa, Raucedine à Muco viscido ortis, item in Empyemate & Pleuritide supprata, in quibus Pus evacuandum est: sic ergò inter *Euporista expectorantia* & viscidum incidentia, locum invenire debet *Oxymel* seu *Syrupus de Peto compositus*

T I-

Quercetani, qui in dictis casibus reverà singulare quid præstat. *Oxymel de Peto* videatur descriptum in HORSTII *Dispensatorio*. *Composito* autem *Oxymelle de Peto* optimè carere possumus; sicut & *Decocto*, *Infuso*, & *Essentia ejus*, *cum Spiritu Vini facta*; quippe quæ omnia sunt violentissima, & cum impetu turbant.

¶ 10.) *Litus externi*.) *Litus externo Nicotianæ* supra & infrà purgant, dum nempe Regioni umbilicali, quod curiosum est, externè illinuntur; sic Medicastri, dum ex *Nicotiana* minutim incisa & permista cum *Butyro non salito*, vel *Pinguedine anserina*, pro Tinea Capitis & Scabie *Unguentum* suadent, observavi ex horum usu Puellas 10. vel 12. annorum insignes Præcordiorum anxietates, Vomitus, & copiosos Secessus incidisse; non secus ac eadem Regioni umbilicali illita, suprà & infrà Alvum turbant. Itaque, quamquàm validissimum, tamen *semivenenosum est Remedium Nicotianæ*: tam potens est, quàm nullum aliud Vomitorium Antimoniale; unde ob hanc causam eliminatur à nostro AUTHORE.

¶ 1.) *Oleum Arillarum Sambuci*.) *Oleum Arillarum Sambuci* est omnia potens & fit ex *Arillis* in *Baccis Sambuci* reperibilibus expressione, ad ʒi. datur.

¶ 2.) *Sambuci Gemmas*.) Hæ *Acetarii* forma assumptæ nauseam solùm concitant, & in majori Dosi, valdè movent Vomitus admodùm laboriosos.

¶ Π) *Flores Sambuci*.) *Hos ex Lacte* coctos, & Nutrici exhibitos pro augmento Lactis, induxisse novi Diarrhœam & Nutrici & Fœtui. Cæterùm ut Œnopolæ *Vinis saporem moschatellinum* concilient, duplici utuntur mangonio: nempe vel *Sclaream*, vel *Flores Sambuci* immittendo *Vino* recenti.

¶ 3.) *Lenia*.) Talia sunt *Aqua Sale communi impregnata* aut, etiam *Cerevisia calida Butyro largiter condita*, quorum hæc potiùs vomendi conatum, quàm Vomitum excitant.

¶ Σ) *Rasura Unguium*.) *Vino* infusa potentissimè Vomitum movet, si per noctem steterit, mane *Infusum* colando, & fuit euporiston CNOEFFELII, Militibus in Castris *Rasura propriorum Unguium Infusam* propinantis: conf BECHERUS *in Microcosmo Med*.

¶ ⊕) *Ova Formicarum*.) Hæc recenset AUTHOR *noster* inter *Vomitoria*, de quorum tamen effectu *dubia res est*. Interim & hoc certum, si eadem ad ʒj. sumantur, multos Flatus concitant vix coercibiles, sed cum summo impetu prorumpentes.

¶ ♆) *Ova Barbi Piscis*.) Hæc copiosissimè nihilominùs ingesta *impunè* vidit AUTHOR. Contrarium tamen à TIMÆO *in Casibus* observatum fuit, ex esu *Ovorum Barbi* Choleram fortem fuisse excitatam.

¶ 4.) *Stercora*.) Hæc inter eminet *Muscerda*, cujus Globuli 3. vel 4. Infantibus propinati in *Lacte materno* optimè eosdem laxant, nec contemnendum est hoc Remedium in casu contumacioris Alvi; delicati eorum 6. cum *Lacte* subactos per linteum exprimunt, *Succum* exhibendo.

¶ 5.) *Stercoris proprii*) *Triplici modo per Sympathiam* median-

T I T U L U S VI.

DE CATHARTICIS MINERALIBUS.

E *Mineralium* verò prosapia, eùm quamplurium *Effectus* reverà præsentaneus, *Parabilitas* suo modo major, & *Dosis* plerumque acceptior existat; meritò hinc aliqua (tanquam ¶ 6.) tamdiu *boni Viri Remedia*, donec Universalia vel Alcahestina pendantur (pro Apparatus nostri complemento seligenda, seu Vegetabilibus) dum everrendo Malo haud rarò imparia deprehenduntur) associanda veniunt: similiter tamen ea usitatioribus tantùm & Experientia hactenus sufficienter probatis. Ut enim frustranea Instituto que nostro contraria hic quoque foret Pharmacorum ejusdem naturæ & effectus accumulatio; qua tamen hodieque *Libros* & *Myrothecia* hinc (inter inanes eodemque tandemque recidentes ¶ 7.) *Variationes*, ac novorum vel quasi *Modorum*, *Menstruorum*, *Extractionum*, *Destillationum*, *Volatilisationum*, *Correctionum* inventiones) referta cernimus; ita nec adhucdum minùs probata, infida, præter rem vehementiora erudiorave, minùs versatorum abusui temerè hic exponemus; aut ex Scriptis citra præviam tentationem, vel in Museo passivè natis, coram Vulcano expirantibus Processibus (quæ paulò exercitatior vel è sola lectione dijudicat) Tyrones lactabimus; nimisvo demum laboribus atque expensis (in speciosas quidem, at supervacaneas tot ambages, pro melioratione scilicet Remedii excogitatas) necessariis, in Praxi aliàs sat operosa, nequicquam onerabimus.

Sit itaque *primò*, quod è progenie sua quidpiam contribuat; *Antimonium*; etiam ¶ 8.) *Exteris*, post diuturnam condemnationem, haud ita pridem demum publicè adoptatum: ¶ 9.) *selectius si datur*, sed nec minùs striatum minusque rubens (nisi quòd nonnunquam in Cinnabaria copia aliquantùm deficere videatur) officio suo deest, *Emeticaque*, primò dat (ceu notum nunc) præsentissima, sufficientissima; passim tamen (ut invenientium ac colligentium genius fortè tulit) non sine luxuriante adhucdum excessu. *Vehementiora*, *Crudioraque*, & quæ ob circumstantias quasdam *incertioris Dosis* sunt, aut aliàs præter rem *Operosiora* (dum compendiosa Enchiresis satisfacit) intentio nostra hic non admittit, & è securioribus parabilioribusque vel *unicum* aut *duo* sufficient.

Cum

diante *Stercore proprio* purgare possumus: nempe

1. Quod optimum est, *proprium Stercus* calidum miscent cum *Cerevisia fermentantis Fæce*, & etiam *Flore Vini* itidem sinunt fermentare adhuc; hinc seponunt *Mixturam* hanc in locum calidum, & dicunt: quamdiu hujus Misturæ fermentatio durat, tamdiu & blanda Diarrhœa Homo, cujus Stercus fermentatur; afficitur.
2. Recipitur *Os Hominis mortui*, ejusque orificium repletur *Stercore humano calido*, & Os ita repletum immittitur *Aquæ calidæ*: sic dicunt, quamdiu ista Aqua calida, tamdiu Homo in Diarrhœa corripitur.
3. *Stercus* alienjus *calidum* Linteo inditum *suspendunt in Flumine*: in quo, quamdiu illud manet, tamdiu Homo illo Stragula conspurcat. (I)

T I T U L U S VI.

DE PURGANTIBUS MINERALIBUS.

¶ 6.) *Tandiu boni Viri Remedia*.)

Hisce notat AUTHOR *noster* HELMONTIUM dicentem: quod quamdiu *Antimonium* Vomitus moveret, & *Mercurius* in Remedio vivificari queat, tamdiu non esse *boni Viri* Remedia.

¶ 7.) *Variationes*.) Hic sugillat illas superfluas *Processuum Variationes*, quæ tamen ad unum Remedium coincidunt: id quod in *Vitro* & *Floribus Antimonii* parandis conspicuum, quorum origo deducta ex ignorantia nostrorum prædecessorum Chymicorum, & Simplicium agentium in se invicem & patientium cognitione.

¶ 8.) *Exteris*. Alludit hic AUTHOR ad *Facultatem Medicam Parisiensem*, quæ ex 120. Membris ignaris Chymiæ constans, anno 1566. *publico Decreto* sancivit: *Infusa Antimonialia in Vino esse eliminanda, quia venenosa & Corpori humano exitialia forent*; atque hoc *Decretum à Parlamento confirmandum* curavit: post integrum Seculum verò, anno 1666. mutavit iterum suam Sententiam, dicendo: *Vina Antimonialia esse tuta*: Vid. *Ephemer. Gall.*

¶ 9.) *Selectius*. Quoad *electum Antimonii*, *duo* consideranda sunt, nempe

1. Eligitur *Antimonium rubrum*.
2. *Antimonium striatum*.

Antimonium striis notatum magis de substantia Mercuriali Saturnina participat; *rubeum* verò ex nigro promicans continet Sulphur Antimonii nobilius & fixius, de natura Auri. Si ergò pro Remedio sulphureo, v. g. pro *Croco* & *Floribus*, & *Sulphuribus Solaribus*, quæ omnia sunt Producta Sulphuris Antimonii, inservire debet, eligendum *rubrum*: sin verò ex ejusdem parte *Mercuriali* parandum sit Remedium, e. g. *Diaphoreticum*, *Regulus*, *Bezoardicum Minerale*, *Mercurius Vitæ*, &c. eligatur *striatum*: *vitetur* verò pro usu Medico *Antimonium* illud, quod sibi *Plumbum admixtum* habet, siquidem striæ allegatæ, vel Mercurialis Antimonii pars, Saturninæ sunt naturæ; & reverà in *Antimonio nativo* & ejus *Regulo* interdum aliquid *Saturni* reperitur, utut paucum, quod Antimonio admixtum adulterat Remedia ex eodem parata, & vim ejusdem

invertit: cujus *documentum* est, quòd si *Antimonium* cum *Nitro* detonetur, in *Reguli* forma *Saturnum* perfectè dimittat; contrà, si illud totum abeat in *Crocum*, bonum, & magis sulphureum fit; Adeoque in Antimonio *duæ* illæ *allegatæ substantiæ* sunt ejus partes, ex quibus solis Antimonium constat, & Mercurialis à Sulphure separata aliàs *Regulus* appellari solet. Jam verò, *quod sulphuream Antimonii substantiam* attinet, luxuriat ea in Antimonio, estque ferè duplex.

Primum enim est *Sulphur*, Sulphuri minerali simillimum, nisi quòd ad viriditatem aliquantisper accedat.

Secundum est *paulò fixius*, & intimiùs nonnihil Regulo suo associatum; quod rubicundum participat de natura *Solari*.

Unde, quando ex sulphurea Antimonii substantia abundante parare volumus *sulphurea Remedia*, necesse est ea per *Alcalia fixa*, & hinc per *Olea* tractemus, quippe quæ duo optimè sufficiunt solvendis & extrahendis Mineralium Sulphuribus: adeoque & Sulphur Antimonii per Alcalia fixa, & hinc per Olea extraverti & extrahi poterit.

Quoad alteram Antimonii substantiam, puta *Mercurialem*; hæc participat de natura *Saturni*, utut volatilis adhuc, cùm, si fixata esset, perfectum esset Plumbum, & parcior eadem reperitur respectu Sulphuris in Antimonio, vultque præparandis his Remediis per Acida saltem tractari.

Porrò, cùm duæ hæ Antimonii substantiæ sub naturali sua Concretione invicem adeò intimè coaluerint, hinc *non tam facilè à se invicem separari possunt*, quin potiùs, dum Alcalia in substantiam sulphuream agunt, & simul Regulum vel substantiam Mercurialem solvunt; sicut econtrà, dum acida Menstrua agunt in Regulum seu Mercurialem substantiam, eadem quoque solvunt & imbibunt unà cum Regulo Sulphur Antimonii: unde ex hac ratione fit, ut subinde ex Sulphure Antimonii, *Sulphur* v. g. *auratum*, &c. in integrum Antimonium reducibile sit. Cæterum in duabus his Antimonii substantiis observare possumus *duo* illa *mechanica Naturæ Instrumenta*, nempe *Acidum* & *Alcali*: Etenim Acidum residet in Antimonii substantia sulphurea, Alcali verò in ejusdem substantia Mercuriali: unde sicut sulphurea Antimonii substantia propter latens in recessu Acidum per Alcali tractari cupit; ita contrà Mercurialis per acida Menstrua subigenda venit.

Quod ulteriùs *vim Antimonii Emeticam* attinet, hæc *non præcisè consistit in Sulphure*, sicut nec præcisè *in Mercuriali substantia*, sed *in ambabus* junctim combinatis; cùm neutra harum sola purgare aut Vomitum ciere soleat, sed utraque substantia combinata demum talem texturam constituit, quæ acrimonia sua Linguæ quidem insensibili, Stomachum tamen & Intestina pungere, vellicare & ad spasmos disponere, Contentorumque excretiones irritare potest. *Cinnabaris Antimonii* constans ex ejusdem *Sulphure* solo cum *Mercurio vivo* combinato, nec Vomitus nec Secessus movet, sed saltem diaphoreticum & anodynum est, non secus ac *Sulphur* illud *Antimonii* singulare & genuinum, quod habet TACHENIUS *in Hippocr. Chymico pag.* 182. cujus *Dosis*, quamvis sit ℈j. nullos tamen Vomitus movet, sed vi anodyna Hemorrhagias Uteri sistit. Pari ratione Mercurialis Antimonii substantia per Acida fixata nec Vomitus nec Secessus movet: quin potiùs utræque substantiæ, & sulphurea & Mer-

(I) *Iterum ad ridiculas redit ineptias.*

Cùm proinde ¶ 10.) *Crudum* aquosos nec satis acidulos Liquores (incoquendo vel infundendo) parùm hone io finem alterei : *in substantia* Libellis quidem suspectum, ab aliquo tameo hisce diebus ad grana duo vel triacum aliis *Epilepticis præcipitantibus*, non ut *Emeticum*, sed ut *Specificum Antepilepticam* commendatum sit. ¶ 1.) *Vitrum* vero commune seu intensiùs seu remissiùs (pro Additamentorum vel Encheiresis ratione) *Rubeas*, profectò tædiosum & si quis extemporaneum *Puniceum* aut quoque (mitius creditum ¶ ♆) *Succineum* à superfluo fortè *Mercurio Vitæ* paratu facile, eacipiat, ¶ Ω) cuncta tamen per se admodùm turbulenta existant, eùm ¶ 2.) *Flores vulgares ex Antimonio*, aut curiosiùs è *Minera*, vel (cariùs saltem) è prævio *Regulo* diversis compendiis ac (¶ Δ) fastigiatis quoque vel Folle sollicitandis) Furnis, variè ¶ 3.) variisque *Coloribus*, (*Albi*, *Flavi*, etiam cum ¶ 4.) *Antimoniaco Sale*, *Rubrique* tandem) conquisiti, adhuc tædiosiores ; & si quis accidentarios, sub

Mercurialis, Antimonii teaturam eahibent, cojus ratione Secessus moventur : vis tamen *cathartico-emetica* magis in *Mercuriali*, quàm sulphurea substantia subsistere videtur, Atque ea bis observare licet elegantem quandam *Purgantium analogiam*, nimirum inter Purgantia Vegetabilia & Mineralia ; nempe *Vegetabilium Purgantia* constant præcipuè mis ea *Resina*, h. e. sulphurea seu pingui substantia ; sociata *Sale volatili acri*, ex quorum amborum mutua textura in Vegetabili emergunt particulæ illæ acres laxativæ ; eidem ratione in *Antimonialibus* particulæ sulphureæ in recessu pingues & acidæ, cum Mercuriali seu Alcali volatili coeunt in substantiam fortiùs ex eo purgantem, quoniam particulæ illæ Antimonii rigidiores sunt, eademque minùs à Natura alterabiles, quàm vegetabiles : interim, sicut *Purgantia Vegetabilia corriguntur* per *Alcalia fixa*, eorum Oleum seu substantiam sulphuream liquefacienda, ita *Antimonialia* per *Acida* ut *Nitrum*, *Spiritum Nitri* respiciendo ejusdem Mercurialem substantiam, ut in *Bezoardicis* conficiendis. Cæterùm de *salina substantia* nemicam continet *Antimonium*, & quicquid dicuot de hoc *Authores*, mendacia sunt & imposturæ, nisi quòd additis Corporibus à Menstruis salinis acceptum id ferendum sit, ceu à quibus Antimonium facilè figuram saliformem atque texturam saliformem acquirere potest, utut *Antimonium per se ne granum quidem Salis* possideat. *Objicias* quis : atqui ex *Minera Antimonii* destillata elicitur *Spiritus acidus* seu *Acetum Antimonii* vulgò, sed falsò à quibusdam *Acetum Philosophorum* dictum, sicut & ex *Antimonio* ipso tale *Acetum*, utut non in tanta copia, prodit. Verùm *Resp.* quòd in omnibus Mineris in Fodinis adhæreseat *Sulphur universale*, seu *Sulphur embryonatum*, quod beneficio Ignis separatum sub forma *Aceti* prodit, non autem id ea Antimonio iu ipso procedit, nisi fortè tantillum contineat ea Sulphure ejus combusto, à cujus Acido manifesto reddito separari potest : adeòque dictum *Acetum Antimonii* est saltem *progenies Sulphuris*; non verò illius propriè dicti *Salis*.

¶ 10.) *Crudum*.) *Crudum Antimonium*, dicit AUTHOR, non alterare *Infusa* ac quoque *Decocta*, *Menstrua aquosa* ; interim tamen idem à Modernis non inconsultò *Decoctis Antivenereis* admiscetur : imò, quem admodùm notum, quòd *Cinnabaris Antimonii Specificum* sit *antepilepticum*, ità non dubitandum, quin si habeatur Antimonium selectum rubicundum, de Sulphure fixiori participans, illud ipsum crudum & eadem vi antepileptica quoque polleat. Cæterùm, utut crudum Antimonium, coalescentia sua integra manente, nullum effectum manifestum exhibeat, tamen *Equis* ad ℥j. vel ij. datum eosdem *ad Sudores* disponit ; item *per Secessus* purgat : adeòque pro uso Medico si inservire debeat, textura ejusdem materialis reseretur necesse est, ut ita exserat virtutem suam medicamentosam : sic enim apparet, quomodò *Ignem* si fuerit expertum, mox *catharticum* & *vomitorium* evadat, cùm sic particulæ ejus magis extravertantur, Antimonii corpus ratius evadat propter teaturam sulphuream. Imò per *Alcalia fixa* in Igne tractatum Antimonium, sicque reseratum, moa *vis emetico-cathartica* violenter se solet exserere ; non secus ac idem quoque effectus de *Antimonio* per *Sal Tartari*, vel per *Nitrum*, in Igne tractato speratur & videtur ; horum enim Salium beneficio catharticum suprà & infrà exserit. Aliàs *Vomitoria ex Antimonio* variis modis fiunt : nempe tam *Acidis* præcipitando id, quàm solvendo. *Solvitur* verò id *duplici modo* ; vel io *via sicca*, quando cum *Salibus* additis *Tartari & Nitri* funditur vel liquescit io Crucibulo ; vel *humida*, quando idem per *Menstrua liquida*, sive ea sint *Lixivia*, sive *Spiritus acidus*, diversimodè tractatur, ubi *Alcalia* immediatè aguot in substantiam Antimonii sulphuream, Acida verò in Mercurialem. His observatis AUTHOR ea omnibus *Præparatis Antimonii* pro scopo vomitorio & cathartico eligit imprimis *Crocum Metallorum*.

¶ 2.) *Vitrum*.) *Vitrum* rejicit AUTHOR, nempe fit *Vitrum* per *Sulphuris* superabundantiis exhalationem, hinc per *Reguli* seu *Mercurialis substantia* cum *Sulphure* adhuc restitante mutuam colliquationem ; quæ ambæ substantiæ mutua sui coalitione *Corpus* tale *vitriforme* constituunt. Namque Igne calcinatorio abundans Sulphur exhalat, restitans Sulphur cum parte Mercurii arctiùs colliquescit ; adeòque omnia Vitra Antimonii constant ea Sulphure paulò fixiori, colliquato cum substantia Mercuriali ; inde BASILIUS VALENTINUS rectè *ex Vitro Antimonii Tincturam suam Antepilepticam* & *Remedium quasi universale* parare solitus est, ceu ex fixo Antimonii Sulphure, rejecto Sulphure volatili, quod anteà exhalavit. Conferantur ZWELFERUS, SCHROEDERUS & KERCKRINGIUS *Commentarii in Currum triumphalem Antimonii*. Cæterùm parari potest *Vitrum* tam *rubrum*, quàm ea addito ana *Borracis* Igne forti colliquefactis, *puniceum* Rubini ad instar conspicuum ; de quo vid. & KERCKRINGIUS *in Commentarium dictum pagina* 141. *loco citato* Similiter etiam conficitur cum eodem *Borrace Vitrum album*, necnon *viride*.

¶ ♆) *Succineum*.) *Vitrum Antimonii succineum* fit ita : *Mercurius Vitæ* (*Pulvis* ille candidus ea *Butyro Antimonii* cum *Aqua simpl.* præcipitatus, & primariò de substantia Antimonii Mercuriali, hinc sulphurea participans) *fusus* in Crucibulo, abit in *Vitrum* instar *Succini flavum*.

¶ Ω) *Cuncta*.) Vera est AUTHORIS *nostri* sententia. Non dantur *in substantia*, cùm & *Infusa turbulenta* admodùm sint ; potiùs loco horum cum AUTHORE *Crocum Metallorum* substituimus.

¶ 2.) *Flores Antimonii*.) *Flores in genere* io Chymia nihil sunt aliud, quàm *Vapor* quidam & halitus Fumi forma elevatus, & qui postmodùm in *Fuliginem* concrescit, quæ in forma sicca *Flores* dicitur ; & parantur ea *Sulphure*, vel *Antimonio*, vel ea aliis. Pari enim ratione quando *Sulphur* Igne violento in Vase clauso tractatur, *Flores Sulphuris* proveniunt : pari ratione in *Florum Antimonii* præparatione superfluum & volatilius Antimonii Sulphur separatur, & in altum sub forma sicca elevatur Cæterùm *Flores Antimonii*, utut primariò constent Sulphure volatili, tamen nonnihil quoque de Regulo seu Mercuriali substantia participant ; hinc enim facilè secundùm GLAUBERI encheireses denuò ii in genuinum Antimonium reduci possunt : ac quidem præparantur hi vel ea *Antimonio crudo*, vel ex *Antimonii Minera*, &c. deinde præparantur vel *modo vulgari*, vel *artificio singulari* ; vid. AUTHOR. Tandem parantur iidem vel *per se*, vel *additione aliorum* Concretorum, & in specie *Salis Ammoniaci* ; ubi tamen ubique par ratio est, semper enim simplices Antimonii Flores acquiruntur. Interim *Dubium* occurrit hoc, *an*, quantum quantum est, *totum Antimonium in Flores abire possit*, cùm præsertim in recessu habeat Sulphur fixius naturæ Solaris, Sublimationi repugnans? *Respond.* Paulò *nobilius Antimonium non totum in Flores* elevari posse, sed potiorem partem ejus ex Regulo & Sulphure fixo conflatam manere ; contrà *vilius Antimonium* facilè *totum in Flores* facessere, qui per Cucurbitam tubulatam optimè parantur : de *modo conficiendorum Florum* vid. GLAUBERUS, & ZWELFFERUS *Mantiss.* ubi docet modum parandi *Flores Saturni* : videatur *Collegium Pharmaceuticum in Schrœderum P.* 1. *S.* 1. ubi *de Antimonio*.

¶ Δ) *Fastigiatis vel folle sollicitandis*.) Res ita se habet : *Flores Antimonii* variis encheiresibus parantur : nempe nunc per *Cucurbitam vitream* aut *terream*, Alembico cœco munitam : nunc mediante *Furno*, pluribus Aludel sibi invicem impositis ordinato ; de quo vid. GLAUBERUS ; non secus atque loco Furni, *Folle sollicitandi*, iidem Flores componuntur per *Retortam*, nempe ea Antimonio fuso *beneficio Follis* extorquendo Flores illos. Conf. ZWELFFERUS *Mantissa spagyrica* ubi docet parare *Flores Saturni*, ad quem modum & Flores Antimonii fiunt.

¶ 3.) *Variisque Coloribus*.) *Triplici Colorum varietate* apparent *Flores Antimonii* : nempe

1. Superiori io loco Vasis conspiciuntur *Albi*,
2. In medio *Flavi*,
3. In imo *Rubri*.

Ubi tamen omnes iidem Flores sunt ejusdem naturæ ; saltem quò magis illi colorati, eò fixiores sunt, & de nobiliore Sulphure participant, adeòque Flavi meliores sunt Albis, sicut Rubri Flavis.

¶ 4.) *Cum Sale Ammoniaco*.) Additur hoc præparandis Floribus interdum *Antimonio*, meliùs tamen *Mineræ* ; sic acqui-

¶ 5) (sub *Croci* vel *Clyssi* detonatione prævenientes, neglectaque rejiculs quædam Retorta facillè retinendos) offerat, in totum tamen ¶ 6.) nullatenus mitiores deprehendantur; cùm ¶ 7.) *Mercurius Vitæ communis albus*, aut per violentiorem Ignem disjecta Cinnabari, *luteus*, in substantia æquè vehemens, per accedentem ¶ 8. *Santalinum* (nostrisque similiter communicabilem) *Colorem*, nihilo hinc mitior, *Diaphoreticis* autem usibus (magno ¶ II) *Bezoartici Mineralis* compendio) præsertim *Luteus* ille aptior; Selectorum insuper nostrorum Præparationi ex parte inconvenientior; ¶ 9.) *Regulus* denique *in Globulos deglutiendos fusus* Empiricorum ferè, inæqualis insuper operationis & fastidiosus sit; eo adversò verò cùm ¶ 10.) *Crocus Metallorum*, tantùm *vulgaris* (citra superstitiosam in hujus vel illius *Authoris* aut ¶ 1.) *Terra sanctæ* inquisitionem) cum solo *Nitro* ¶ 2.) absque *Sale communi*, imò (cum sulphurearum particularum sat hic pro deflagratione reperiatur) sine ¶ 3.) *Tartaro* quoque in neglectiori Crucibulo, vel pro salvando *clyssiformi Spiritu* ¶ 4.) in Retorta perforata confectus (dimissa insuper *Alcali* ¶ 5.) *absinthiati*, *Nitri* seorsim ¶ 6.) priùs *fixati*, vel ¶ 7.) *Arcani duplicati*, aliorumque curiosiùs huc requisitorum perditione) admodùm existat parabilis; *Florum* insuper & *Vitri* vices in potioribus *Extractionibus*, aliisque Chymicis laboribus sat commodè suppleat; cum porrò per ¶ 8.) (appropriatum hic ferè) *Nitrum* aliquan-

acquiruntur *Flores* intensè *rubri*, qui in Instrumento terreo rectè parati, quibusdam *Tinctura Antimonii sicca* audiunt, sine Vomitu & Secessibus; blanda saltem Diaphoresi, & vi Antepileptica insignes: inde D. D. GAUZLAND, *Archiater. Electoralis Saxonicus*, iis frequenter usus est.

¶ 5.) *Sub Croci vel Clyssi detonatione*.) Id est, subinde destillari solet *Spiritus mineralis* compositus ex *Nitro*, *Antimonio* & *Sulphure* per Retortam tubulatam, ubi prodit *Clyssus* acidus volatilis in Morbis acutis non contemnendus. Cæterùm sub Detonatione in collo Retortæ elevantur simul *Flores Antimonii subalbescentes* saporis aciduli, qui edulcorati cum *Aqua simplici* calida, loco Florum Antimonii asservari poterunt.

¶ 6.) *Nullatenus mitiores*.) *Flores Antimonii sunt suspecti, ut Vitra*: omnes enim Flores sunt virulenti, nec tutò in Praxi adhibendi.

¶ 7.) *Mercurius Vitæ*.) *Mercurius Vitæ* dicitur talis, quando nempe sumitur *Mercurius sublimatus* (qui constat ex *Mercurio vivo* & *Spiritu Salis acido*) & cum ana *Antimonio* destillantur invicem; sic prodit *Liquor* crassus quasi gummeus (& consistentiæ ratione *Butyrum Antimonii* vocantur, & quibusdam *Spuma duorum Draconum* nomine veniens) nunc candidus, nunc verò, si de Sulphure Antimonii participat, luteus est. Ut adeoque *Butyrum Antimonii* sit Regulus ejusdem, unà cum parte aliqua Sulphuris Antimonii, à Spiritu acido Mercurii sublimati corrosus, & in substantiam talem fluidam crassiusculam redactus; atque huic, vel *albo*, vel *luteo*, si infunditur *Aqua communis*, lactescit illud in momento, & dimittit *album* quidem *Butyrum*, *Pulverem* candidum, luteum vel flavescentem; hicque *Pulvis* dicitur *Mercurius Vitæ*; quem majores nostri, minùs in Theoria Chymica versati, putarunt esse prolem Mercurii sublimati, quod tamen falsum; est enim is potiùs Antimonii regulino sulphurea pars, à Spiritu Salis acido corrosa: siquidem dum Aqua simplex affusa diluit Spiritum istum acidum, hinc infractus non potest ampliùs continere Pulverem corrosum, sed dimittit eum sub *Mercurii Vitæ* nomine.

¶ 8.) *Santalinum Colorem*.) *Mercurius Vitæ* tali modo tinctus dicitur quoque alias *Antimonium Algarothi*; quem SALA *Rosam Mineralem* nominat, quia *roseo* quasi *Colore* tinctus. Artificium ejus consistit in hoc: nempe *Butyrum Antimonii*, loco Aquæ communis, præcipitatur cum *Urina humana*, ita cadit *Mercurius Vitæ* elegantis *rosei* sed *rubei incarnati Coloris*; cujus rei ratio hæc est, quia Sal volatile Urinæ Sulphur Antimonii, in hoc Mercurio Vitæ latens, extrahit, sicque Calor rubicundus evadit; contrà quia AUTHORES alii nescivetunt hanc *Rosam Mineralem* ita præparare, ideò assumpserunt *Spiritu Vini Santalo rubro tinctum*, eoque impræguarunt *Mercurium Vitæ* in *Colorem rubeum*.

¶ II) *Bezoartici Mineralis*.) Hoc compendiosè fit ex *Mercurio Vitæ luteo* cum *Spiritu Nitri*, procedendo, uti aliàs solet, vel ex eodem *Mercurio Vitæ luteo*, cum triplo *Nitri* detonato.

¶ 9.) *Regulus denique in Globulos*.) Scilicet ex *Regulo Antimonii* formantur *Globuli*, qui deglutiti suprà & infrà purgant, & adhibiti hinc forma integra, iterum per Alvum excreti sumuntur, & sic aliis propinantur. Usus horum est fastidiosus & suspectus, & operatio inæqualis; quippe prout Acidum Stomachi ex tali Globulo plùs vel minùs extrahit & solvit, eatenus & effectus major minorve sperandus. Rejicimus ergò hos quoque Globulos.

¶ 10.) *Crocus Metallorum*.) *Crocus Metallorum* fit, quando *Antimonium* in *Pulverem flavescentem* mutatur, quia quilibet Pulvis, in forma plùs minùs lutea comparens in Regno Minerali, *Crocus* vocatur; sic enim *Calx Solis rubicunda* vocatur *Crocus Solaris*, & *Calx Martis rubicunda* ejusdem *Crocus*: ideò, quia Veteres in Alchimia potiùs quàm Chymia versati & exercitati, putarunt *Antimonium* esse *Radicem Metallorum*, unde & *Crocum Antimonii* nomine *Croci Metallorum* dignati sunt. Cæterùm hic Crocus Metallorum nihil est aliud, quàm Antimonium per ignem & Alcali fixum reseratum, quippe Alcali hoc Antimonio additum immediatè agit in ejus Sulphur, indeque fit, ut ex actione Alcali illius in Sulphure, emergat Color plùs minùs flavo-rubescens. Ac quidem in multiplici illa Crocorum Præparatione res eo recidit, quòd nempe per Alcali mediante Igne recludatur Antimonii corpus, cujus Sulphur cum Mercuriali substantia extravertatur, quæ antea quasi in intimis Antimonii reclusæ erant.

Jam verò præparetur hic *Crocus Antimonii* vel *in forma sicca*, vel *humida*. *In sicca* quidem,

℞. *Antimonii*,
Nitri an. part. Equal.

Quæ Crucibulo occlusa exponantur Igni, sic Strepitus insequitur, qui dicitur *Detonatio*: sub qua Detonatione Sulphur Antimonii & Nitrum incenduntur hinc: sub *Incensione* Nitrum transmutatur in Alcali fixum, & hoc agit in Sulphur Antimonii in Deflagratione adhuc superstes, illudque unà cùm *Regulo* reserat, & extrahit, sicque *Mistura rubescens* emergit, quæ *Aqua calida* abluta & filtrata relinquit *Pulverem Crocum Antimonii*, item *Hepar Antimonii*, ob *Colorem obscurè rubescentem*, vocatum.

In forma verò *humida*:

℞. *Lixiv.* vel *Tartari* vel *Nitri fixi*:

Immittatur *Antimonium pulverisatum*, hinc in Pyxide vel Vase aperto exponatur Igni Arenæ, ut bulliant: agit ibi Alcali fixum in Antimonium, quod rodit, & extrahit hujus Sulphur, simulque *Regulum*: dehinc, ubi sufficienter ebullierint, removeatur, filtretur; sic prodit *Liquor* aliquis *tinctus*, & *Pulvis* remanens in Filtro est *Crocus Metallorum*.

¶ 1.) *Terra Sancta*.) Est etiam *Crocus Metallorum vulgaris* cum *Tartaro*, *Nitro*, & *Sale*, quem RULANDUS vocat *Terram Sanctam*; & sufficit, si solùm *Antimonii* & *Nitri* ana part. æqual. detonentur.

¶ 2.) *Absque Sale communi*.) Additione *Salis communis* est labor inanis; sufficit *Nitrum* & *Antimonium*.

¶ 3.) *Tartaro*.) Quidam

℞. *Tartari*,
Nitri,
Antimonii ana part. æqu.
In Crucibulo detonant.

Tartarum addunt, ut ille ratione Olei copiosioris Nitri promoveat accensionem, & ejus in Alcali fixum transmutationem, ut magis agat in Sulphur Antimonii. Sed inanis labor est: quia jam sat Sulphuris est in Antimonio, à quo incenditur, & figitur sufficienter Nitrum in Alcali fixum.

¶ 4.) *In Retorta perforata*.) Quando incenditur *Tartarus*, *Nitrum*, & *Antimonium*, *Fumus* oritur, qui non est planè de nihilo: sed *Salia* acquirimus *volatilia* ex *Tartaro* & *Nitro*. Est *Spiritus polychrestus*, *Clyssus urinosus* dictus, qui non parum præstat in Morbis chronicis, Affectibus renalibus, Calculo, remanente in Retorta *Croco Metallorum*, qui à *Salibus* edulcorandus, aut addito *Nitro* in *Antimonium diaphoreticum* figi potest.

¶ 5.) *Absinthiaci*.) Est pompa inanis, res eodem recidit, sive *Sal Nitri* sive *Absinthii* sumatur.

¶ 6.) *Nitri priùs fixati*.) Est *inanis labor*; Nitrum enim sufficienter sub ipso labore figitur.

¶ 7.) *Arcani duplicati*.) Nonnulli adunt loco Nitri puri *Nitrum vitriolatum*: ast sub tortura Ignis Alcali quidem Nitri remanebit, Acidum tamen sub flamma evolabit.

¶ 8.) *Appropriatum hic ferè Nitrum*.) Hoc est quando sub *Detonatione* illa Nitrum à Sulphure Antimonii figitur, tunc pars Nitri abit in *terream substantiam*, *Croco Metallorum adhærentem*: de quo HELMONTIUS exclamat, *felices esse eos, qui Nitrum in Terram insipidam possunt redigere*.

Ophthal.

quantò penè sit euratior, ¶ 9.) *Ophthalmicis* aliisque *Chirurgicis Topicis* haud inutilis; & *Nitri fixum* prætereà, quasi graeis suppeditet; forsitan proinde non immeritò *Hepar* illud antè dictis in tantum præserimus, Syllogi nostræ inserimus, pro nonis alteriusve hinc *Euporisti* quasi fundamento. Nec enim *in substantia* (æquè sat violentum) hodie circumspectior quisquam dederit: siquidem nec ¶ 10.) tenerior ejus *Pulvis* (*à Croco* post detonationem statim coctò per Acida præcipitatus) nec crudiora prioraque post Præcipitationem *Antimonii Sulphuru*, adeò funt sedentaria; sed si Subjecta quædam competentia decenter imbuuntur ejus seu teneriori, & instar *Aloes* (sub exigua quantitate nihilominùs semet exerente) substantia, seu (quod de integri *Vitri Infusis* quis crederet) aliqua tantùm irradiatione, & peculiari hinc particularum adsumpti *Liquoris* aut *Pulveris* dispositione; Remedia hinc pro evertendo Stomacho sufficientissima, securiora tamen & sat, ceu decet, mitificata, passim prodiisse hactenos, nemo nunc nescit.

Atque ut è talium indefinita ferè congerie *Scopo nostro* convenientiora quædam producamus: si (*quoad* ¶ 1.) *siccam quidem formam*) *Tartari Emetici absinthiaci* imitamento quispiam (ceu alibi quoque circa elegans istud Remediique genus notavimus) *Crocum hunc Metallorum pro more edulcatum, cum ana Tartari depurati vel purioris, in decupla vel duodecupla Aqua simplicis calida per triduum in loco calido infuderit, sæpius agitarit totum, & postmodùm (ad Tartari quasi dissolutionem (sequendo calidè filtrarit, filtratumque Liquorem ad dimidium exhalarit, intra 24. horas Crystallos haud inelegantes colliget*, à grano uno ad tria quatuorve, durissimis alicubi ad quinque vel sex felicissimè securissimeque expedientes, quod es aliis omnibus (variè paratis aut correctis) *Pulveribus Emeticis* antiquioribus aut recentioribus sperari poterit. Nam (quo secundùm propositum nostrum ea inter se & cum Tartaro hoc conferamus) tædiosum illud ¶ 2.) *Vitrum cum Aceto destillata, vel Spiritu Sulphuris correctum* (in se utplurimùm hinc humidiusculum) item ¶ 3.) *Reguinum, & Mercurius Vitæ regulinus, vel* ¶ Σ) *cum Sale communi tritus* (Hydropicis plerumque per traditiones saltem tantoperè commendatus), *aut Aceto destillato impragnatus*, ¶ 4.) *Flores porro cum Sale similiter triti, aut diuturniori digestione aliquantùm mitificati*, ¶ 5.) *Pulvis è Spiritu Salis (Vitro vel Croco Metallorum probè saturato) per Aquam simplicem præcipitatus*, & parùm à Mercurio Vitæ sic differens, item *consimilis* ¶ 6.) *ex Aqua Regis (Antimonio vel Regulo ejus impregnatu) parili ratione pessundatus*, &c. passim & in plerisque longè vehementiora observantur. Præter omnem verò necessitatem operosiora eatioraque, nec tamen mitiora sunt ¶ 7.) *Antimonium crudum Aceto proprio (parcissime ille) rubificatum*, ¶ 8.) *Vitrum* (ob *Auri* aliquantillum) *Solare*, *Pulvis è Butyro Antimonii* ¶ Φ) *per Nitrum in Aqua calida* (quanrum hæc ferre poterit) *solutum* (aliàs haud inelegantes) *præcipitatus*, & qui negotiosius adhuc ex ¶ 9.) *Electricis quibusdam Mixturis instar solitarii Antimonii cum Sublimato destillatis, ad modum Mercurii Vitæ petitur*. In *Laxativo Minerali*, sed ¶ 10.) *Mercurio Vitæ*, vel etiam *Vitro Antimonii cum Nitro aliquantisper* (pro aliquali eicuratione) *liquato*, vel, uti loquuntur (quamvis ægrè invicem accendantur) *detonata*, lapsus exercitati etiam est perfacilis, ut post leviculam sæpè moram intensioremve Fusionem deses hinc exeat, cum incertiori diffusiorique *Dosi*; æquè ac in (respectivè hic iugratiori) quovis ¶ 1.) *Tartaro vitriolata emetico*, cùm denique supradictus Tartarus in se satefficax sufficiensque, nec in *tantilla Dosi* ollatenus sit adversior, aut siquidem necesse omninò fuerit ¶ 2.) extemporè domesticis quoque *Pulpis, Conservis, Passulis*, &c. includi vel occultari queat; non vi-

¶ 9.) *Ophthalmicis*.) Est præparatio *Aquarum Ophthalmicarum* Infusione *Croci* vel *Capitis mortui* in *Aqua Euphrasia*, &c. *Aqua* hæc admodum egregia est, si Oculis instilletur, utut *Caput mortuum Butyri Antimonii* adhuc nobilius sit in tali Aqua.

¶ 10.) *Tenerior ejus Pulvis*.) Quando scilicet *Crocus* Detonatione factus abluitur pro *Nitro fixo* separando, & *Aqua* huic instillatur *Acetum destillatum*, præcipitatur tunc *Pulvis* aliquis antimonialis, *Magisterium Croci Metallorum* dictus, qui ipse eundem habet usum ac Crocus, nec enim cicuratior, nec correctior est.

¶ 1.) *Siccam formam*.) Ratio: *in substantia*, sed potiùs *in Infuso*, propinatur *Crocus* Infundendo *Vino*, ut sic substantia tenuissima se insinuando *Vomitorium* evadat; quòd si verò *in forma sicca* propinare velimus, imitandus MYNSICHTIUS additione *Tartari*, in præparatione *Tartari emetici*, qui videatur. Hic *Tartarus emeticus* potest esse loco Vomitoriorum omnium in forma sicca.

¶ 2.) *Vitrum Antimonii*.) Solent (uti ex SCHROEDERO patet) corrigere *Aceto destillato*, vel *Spiritu Sulphuris*, &c. ast AUTHOR præfert *Tartarum emeticum*.

¶ 3) *Mercurius Vitæ regulinus*.) Hunc etiam *Vitro regulino, Mercurio Vitæ, Regulo cum Sale communi trito* præponit.

¶ Σ) *Cum Sale communi tritus*.) Nempe, quia ferocior *est Mercurius Vitæ, debet is corrigi*; id quod fit *duobus modis*: vel per *Acetum*, vel cum *Sale communi*; cum quo in anatica quantitate diutiùs terendus, & Fornaci calefactæ exponendus, ut Acidum Salis communis figat & mitiget Mercurium Vitæ: videatur SCHROEDERUS. Ita præparatum *Mercurium Vitæ* dicunt esse Specificum ad curandum Hydropem; ubi quidem verum est, Mercurium Vitæ copiosas evacuare Aquas; interim tamen is pro hoc scopo non est cum Sale communi corrigendus, præsertim cùm Vomitoria omnia utplurimùm in Hydropicis rarò Vomitum cieant, sed saltem per Secessum utplurimùm purgent, adeoque *Mercurius Vitæ* ad grana ij. eum effectum post se relinquit in Hydropicis, & Alvum laxat.

¶ 4.) *Flores*.) *Flores Antimonii corriguntur* vel *Digestione*, quo ita volatilior pars evaporet, vel *cum Aceto*: vid. SCHOEDERUS. Verùm Correctionibus his possumus carere.

¶ 5.) *Pulvis ex Spiritu Salis*.) *Spiritu Salis* affusus *Croco Metallorum*, vel *Vitro Antimonii*, extrahit *Regulum*, cui *Spiritui* affusa *Aqua simplici* præcipitatur *Pulvis* albus, *Mercurius Vitæ* dicendus.

¶ 6.) *Ex Aqua Regis*.) Hæc affusa vel *Antimonio crudo*, vel *Minera*, & præcipitata cum *Aqua simplici*, dat *Mercurium Vitæ*.

¶ 7.) *Antimonium crudum*.) Sunt qui hoc cum *Aceto*, ex *Antimonio destillato* prodeunte, figunt: sed inanis est labor.

¶ 8.) *Vitrum Solare*.) Hoc habet SCHROEDERUS, ast malè illud ita correctum.

¶ Φ) *Per Nitrum in Aqua calida*.) Loco *Aquæ simplicis* sumunt *Aquam calidam*, qua *Nitrum* est solutum, cujus medio præcipitant *Mercurium Vitæ*, reverà mitiorem & accuratiorem; item mitior fit, si instillatur guttatim *Oleum Tartari per deliquium*. sic namque *Mercurius Vitæ* edulcoratus, & cum *Spiritus Vini deflagratione* correctus, mite existit nunc Vomitorium, nunc elegans Purgans.

¶ 9.) *Electricis Mixturis*.) Inanis est labor, dum Chymici parant *Electrum* seu *Mixturam plurium Metallorum*, unde quidam *Regulo Antimonii simplici* addunt nunc *Solem*, nunc *Lunam*, vel *Martem*, *Saturnum*, &c. & ita *Butyrum Antimonii compositum* habent. Dicit Author *Electricas Mixturas*; quoniam *Electrum* in Chymia *Mixtura* est *plurium Metallorum*. Ast *Butyrum* hoc cum *Aqua simplici* præcipitatum dat æquè *Mercurium Vitæ*, ac *Butyrum Antimonii simplex*.

¶ 10.) *Mercurio Vitæ vel etiam Vitro Antimonii*.) *Virulentiam* autem *Vitri Antimonii & Mercurii Vitæ corrigere* tentant per *Nitrum*; nempe sumunt *Nitri* ana vel duplum respectu *Mercurii Vitæ*, vel *Vitri Antimonii*, solvunt in Crucibulo, fusum edulcorant, & *Pulvis* inde acquisitus mitigatus conservatur. Encheiresis hæc nullius est momenti, siquidem, si plus, quàm ana *Nitri* sumitur, vel diutiùs in *Aqua* detinetur, loco Cathartici evadit Medicamentum Diaphoreticum; sin verò minùs in Igne detineatur cum ana *Nitri* ingesto, minùs corrigitur *Vitrum* illud, aut ad minimum non sufficiente.

¶ 1.) *Tartaro vitriolato emetico*.) Nonnulli infundunt *Vitro Antimonii Oleum Vitrioli* ad *Solutionem*, hincque hanc cum *Sale Tartari* in *Tartarum vitriolatum emeticum* præcipitant, participantem quidem de substantia *Antimonii*; interim hic Tartarus vitriolatus in *larga Dosi* propinandus est, secùs parum vel nihil operabitur.

¶ 2.) *Extemporè domesticis Pulpis Conservis, &c.*) Scilicet præscriptio *Tartari emetici in forma solida* esto:

♃. *Tartari emet.* gr. iij.
Succh. gr. v.
M. f. *Pulvis*.

Vel

♃. *Tartari emet.* gr. iij.
Conf. Rosar. ℥ß.
M. pro *Bolo*.

Præscripsi aliquando *Tartari emet.* gr. v. cuidam Melancholico, & validissimè purgavit.

Vel si purgare volumus *suprà & infrà*:

♃. *Tartari emet.* gr. ij.
Pulv. Jalappæ gr. iv. vel v.
M. f. *Pulv.* pro *Dosi*.

Gil-

videmus cur ampliùs insuper *Electuaria Antimonialia*, *Antifebrilia*, *&c.* plerumque satis adhuc cruda & violenta, vel *Pilulæ Trochiscique Diamargariti Vomitorii* cum consimilibus variationibus exigantur; aut *Mercurius Vitæ simplex*, vel *cum Sale laevigatus*, aut *Laxativum* illud *Macra'e*, in *Confectiones Anisatas* vel *Citratas* consimilesve *Rotulas* (seorsim sæpè non sine inæqualis mixturæ suspicione) fallendi causâ redigi debeat. Ita quoque si placuerit, *mediocris Tartari* istius *Dosis*, granis sex vel octo *Jalapii Pulverisve nostri laxativi* facillimo negotio, quandocunque quidem libuerit, permiscetur: ut nec *Pulveres Emeticos* vel *Antimoniatos Catharticos* (è *Vegetabilibus Purgantibus*, &c. *Abstergentibus* insuper compositus) actu atque separatim prostare opus sit.

Multo minùs autem in manifesta ea *Antimoniatorum* longè acceptiorum *sufficientia* Medicus paulò gratiosior deinceps ulteriùs requiret abominabilem illam ¶ 3.) *Gillam Veneream*, *Vitriolum album commune*, vel *depuratum*, *Vitriolum Vomitivo purgans*, *Factitium*, *Regeneratum*, aut ¶ 4.) *benedictum Vomitorium Mannam*, ¶ 5.) *Sal Vitrioli vulgatius*, ut enim *ultimam* (post debitas Calcinationes aut Irradiationes stiriformiter plerumque nec in jucundo sapore collectum) haud rarò tamen post diuturniorem asservationem (ceu nobis aliquando post octennium demum accidit) *semivitriolescens*, laboriosiorum Arcanis aliisque ¶ 6.) *Visitationibus interiorum Terræ*, &c. lubentissimè linquimus: ita quod *Vulgare Sal*, ita dictum, attinet, non videmus, cur miserorum palatum atque stomachum Vitriolicis illis (quamvis equidem innoxiis, efficacibus planeque parabilibus) ampliùs nequicquam adeò vexemus, præsertim cùm sumentium plerosque haud minùs quam Antimoniatum quoddam exerceant. Excessivè ¶ 7 *Vitrioli Martis factitii*, ¶ 8.) *Lunaris crudioris* (fortè tunc mage Venerei & in eo nauseabundi dulcoris excessu adhuc adversiores ¶ 9.) *Saturnini coaguli Doses* curiosiorem particularibus Observationibus, haudquaquam verò quotidianæ decentiorique Praxi debentur. Nec cur ¶ 10.) *Æris Squamma* vel *Cæne*, *è Vitriolo puro Venereo* consimilive ratione conquisito, &c. Naturæ perquàm adversis ac semistrangulatoriis, Ventres turbemus; aut interdum inanes tantùm nauseas cieamus (cùm quoad Cachexias quidem *Martialia* longè commodiora sint (necessitatem aliquam hucusque deprehendimus. Atque hæc *de Siccis*.

¶ 1.) *Liquida* quod concernit, cùm ex *Antimonio* sub ea quoque consistentia existere quidpiam similiter varios in usus conveniat; ea hactenus autem ossirarioribus permulta ob incertas & inequales *Evaporationes* aut *Abstractiones*, incertiusve *Menstrui* alteriusve *Liquoris* aut *Sacchari* pondus, &c. incertas hinc infidasque *Doses* reddant: alia nimis sint violenta, vel econtrà languidiora aut præter rem ingrata; è curatioribus proin, sistamus hic ¶ 2.) *Oxysaccharum* simplicissimum at tutissimum, etiam *Infantibus* si v. g. Trimestri grana duo prætereptropter, Anniculo grana septem, octo &c. uti Adultis (hic locorum) ad drachmas duas, tres vel unciam semis quoque detur: siquidem drachma ejus uni *Croci Metallorum* grano respondet; adeòque scrupuli octo ejus (tanquam præ *Vitro Floribusque* hic commodioris) infunduntur per triduum in *Aceti communis* (nec *destillati*, utpote nimium figentis) unciis decem, in loco calido, sæpiùs agitatus *Liquor* (qui de Croco reverà quidpiam dissolutum vehit) filtratur, eique ana *Sacchari albi* additur. Vitro clauso in calida detinendo sponte solvitur, & si libet, *Essentia Papaveris erratici* drachma tingitur. Ita *Oxysaccharis* reliquis *Angelicam*, *Zedoariam*, &c. frustra adsumentibus, longè erit jucundius; *coctaram vel exhalationem pro consistentia requirentibus*, in *Dosi* certius; *Syrupis Emeticis è Laxativo Minerali*, vel *Floribus Antimonii cum Vino & aromaticis Essentiis* operosiùs confectis, nihilominùs & ad minimum par & parabilius. Neceonsideratè id exhibens, vulgatissima ouoc sed erudiori penè illa ¶ 3.) *Aqua Benedicta*, *radiosa Tinta*

¶ 3.) *Gillam*.) Hæc ea *Vitriolo vulgari* vel *Venereo* paratur: scilicet cùm *Vitriolum*, uti notum est, Corpus sit minerale, compositum es Spiritu Sulphuris embryonato acido, & Minera vel Martis vel Veneris in Terram corrosa, constans; hinc & *Vitriolum* est vel *Martiale purum*, vel *Venereum purum*, vel *de utroque* participans; & hoc est frequentissimum, eùm & *Goslariense*, & *Salisburgense*, & *Romanum* sunt mista *ex Marte*, & *Venere*, atque ratione Veneris *Vitriolata* sunt *vomitoria*, sed cum tanta nausea & stomachi subversione, ut non sine insigni noxa possint exhiberi. De *Vitriolo* videatur SCHROEDERUS, item de *Vitrioli Sale* AUTHOR *noster*.

¶ 4.) *Benedictam Vomitorium Mannam*.) SALA sibi habeat hanc *Mannam*, quæ est *Caput mortuum Vitrioli elixiviatum*; cùm omnia Vitriolacea ab AUTHORE *nostro* dicantur abominabilia, & præter nauseam, quam patiunt, hoc habeant incommodi, quòd rugis Stomachi se insinuando, tonum Ventriculi ad plurimas septimanas utplurimùm pessundent.

¶ 5.) *Sal Vitrioli*.) Ex *Capite mortuo Vitrioli* elixiviatur purum purum *Vitriolum*, multum de *Spiritu Vitrioli*, parum de *Minera* participans; unde & in *perfectum Vitriolum* progressu temporis regeneratur.

¶ 6.) *Laboriosiorum Arcanis, aliisque Visitationibus*.) Alludit hic AUTHOR ad illud Alchymistarum: *Visitando Interiora Terræ, Rectificando Invenies Opiatum Lapidem, Veram Medicinam*: Veteres siquidem ad imitationem BASILII VALENTINI ex *Vitriolo*, mediante *Spiritu universali*, parandum *Lapidem Philosophorum* putarunt, ut *initiales Literæ* indicant.

¶ 7.) *Vitrioli Martis*.) Hoc nunquam Vomitum ciet, nisi per accidens in majori Dosi sumptum propter molem fastidium generet; contra si in minori Dosi assumptum fuerit. Quando enim *Vitriolacea* sunt vomitoria, hoc ratione *Veneris* fit.

¶ 8.) *Lunaris crudioris*.) *Crystalli Lunæ* ex *Lunâ* & *Aqua Forti* paratæ, saporis sunt amarissimi Interim cum in omni *Luna* semper aliquid *Veneris* contineatur, hinc & illæ *Crystalli* Venereæ & vomitoriæ erunt: Videatur BOYLE *in Phyl. Experimentali*.

¶ 9.) *Saturnini coaguli*.) Sunt *Crystalli* quasi vitriolaceæ ex *Aceto* & *Saturno*, seu *Saccharum Saturni dulcissimum*, quod in majori Dosi sumptum Nauseam primò, in delicatulis Vomitum excitat; sed hoc fit per accidens. Sic namque adhuc heri habui Fœminam, Quartana laborantem, cui eùm ante Paroxysmum *Lapill. Cancror.* ℈j. *Sacchar. Saturni* gran. xiv. præscripsissem, benè quidem illa se habuit, interim adhuc semper nauseabunda est propter *Saccharum Saturni*.

¶ 10.) *Æris Squamma*.) Hanc quidam propinant; quidam verò ex *Vitriolo* mediante *Aceto Vomitoria* parant. Quia autem & illa Stomacho hostilia sunt, proinde potiùs ex omnibus Vitriolicis pro scopo Anticachectico sufficit nobis *Vitriolum Martiale*.

¶ 1.) *Liquida*.) Ex *Antimonio Vomitoria* quomodò haberi queant? proponit AUTHOR in vulgaribus *Infusis* & *Syrupis Antimonialibus*, taxando *Dosin* incertam & inæqualem, propter evaporationem & abstractionem: adeoque hinc docet.

¶ 2.) *Oxysaccharum parare*) sub *Dosi grata*, quod omnibus his difficultatibus caret, cujus hic parandi modus. Nempe extrahit cum *Aceto Crocum Antimonii*, hanc *Essentiam* cum ana *Sacchari* quadantenus inspissat, sine tamen evaporatione; ita *Dosis* hujus ad ʒij. vel iij. vel ℥ß. pro Adultis esse potest.

Præscribendi *modus* est:

℞. *Aquæ Rubi Idæi*,
Oxysacch. emet. ana ʒiij. ad ℥ß.

M. D. S.

Succus emeticus pro una Dosi.

Hoc *Oxysaccharum*, ad imitationem *Oxysacchari Angeli Sala* compositum, AUTHOR præfert omnibus *Syrupis* & *Oxysaccharis emeticis*, sive *simplicibus*, sive *compositis*. Compositis, quia v. g. *Aromata* addita impediunt vim vomendi; unde eò minùs convenientia ea omittenda sunt: Reliqua propter evaporationem extractionis minùs certa sunt in Dosi.

¶ 3.) *Aqua Benedicta*.) *Aqua Benedicta* est *Infusum emeticum*, quod mihi placet. Parari potest et quocunque Remedio Antimoniali vomitorio, sive infundatur *Crocus Metallorum*; sive *Vitrum Antimonii*, sive *Mercurius Vitæ*, perinde est Modus præscribendi est:

℞. *Croci Metall.* gr. iv. v. vel plures.
Infunde in *Vino Rhenano* q. s. stent in loco calido per noctem, *Filtratura* per chartam ℞. ℥j. vel ℥iß.

D. S.

Vinum emeticum.

Minùs autem figit Vinum Antimonii partem Mercurialem, quàm Acidum Aceti. Loco Infusorum Moderni laudant *Sapas vomitorias* cum *Succis Vegetabilium acidulis* paratas (per Acida enim solùm vis Antimonii extrahi potest); adeòque vel *Succum Citri*, *Limonum*, vel *Cydoniorum* recipiunt, & infundunt *Vitrum* vel *Crocum Antimonii*; *Infusum* asservatur loco calido, successivè evaporando, in consistentiam *Rob* vel *Mellis* inspissare permittunt, de quo datur gr. j. vel ij. vel iv. pro ratione Subjectorum, & sic suaviter operatur, quæ instar omnium.

Cum

ve sancta Liquore, Infuso Emetico ¶ 4.) *cum Spiritu Vini* (at plures in casus hic calidiori) facto (vel cùm in *Vino Malvatico*ve etiam , si opus foret , dari queat) *Vino Vitæ* , *Hippocratico Emetico* consimilibusque supervacuis variationibus ampliùs indigebit : multò minùs ¶ 5.) *Vino* Vindemiæ tempore , quo simul deferbeant , *Sulphure Antimonii crudiori* hunc in finem alicubi medicato , ¶ 6.) *Annulis Nummis*ve *vitreis* , aut *Calice intus ita incrustato* , &c. curiositatibus , difficillimè in præcisas *Doses* (præsertim pro tenerioribus) determinandis. Cujus generis etiam sunt ¶ 7.) *Essentia è Floribus cum Acido Tartari* , vel cariùs similiter *è Floribus* aut *Laxativo Minerali cum essentiali Sale Tartari* (aliis usibus convenientiore) confectæ ; crudioresque *è crudo, detonato, vel florificato Antimonio per diversos Processus Liquoresque propositæ* ¶ 8.) *Tinctura* ; nonunquam tamen etiam nauseæ tantùm cujusdam (æquè ac mediocris quoque *Antimonii Sulphura* interdum solent) creatrices, nec nisi sub excedente Dosi , verè vomitivæ.

Qui vero præterea , forsan ob peculiares persuasiones , ¶ 9.) *Aceta destillata*) propter *Saturni* contagium potiùs , quam *Thimsta* vel *Asari* accessum) *vomitoria* ; ¶. 10.) *Sapphirinum* quidem spectantium oculis , ac palato sumentium infestissimam *Gillam* (*è Vitriolo Veneris factitio*) liquidam , *Decoctum Squammæ Æris cum Tartaro* , *&c.* penitus abominabilia huc insuper accerset , data opera sat aliàs afflictos , ampliùs affligere velle , non immeritò censebitur.

Atque hæc de *Antimonio* , ciendis Vomitibus accomodato . Num autem hinc progressus ¶ 1.) ad *sola Inferiora* (quasi medium inter duo extrema) certo perpetuoque detur , jampridem anxiè quæsitum est ; & acquiesceremus etiam sua vegetiùs (non solùm , ceu quidam asseruerunt ; Aloeticè vel Rhabarbari fortiter tantùm) expedienti : cùm Secessus *Mineralia* hæc vel per accidens nonnunquam subsecuti , profectò longè præsentius quid conferre videantur præ *Vegetabilium* sollicitationibus. Et sanè Antimonialia ¶ 2.) paulò frequentiùs diversimodeque tractantibus, etiam fortuitò interdum afferuntur , quæ modi cujusdam , sub certa Ingredientium *Proportione* legitimaque *Dosi* huc tendentis spem faciant . Ita *purum Sulphura* tenerioribus , post levem prima nauseam , Alvum interdum satis laxant . Idem *circa crudiores* vel *Alcalium potius quàm Acetosorum accessu constantes* ¶ 3.) *Tincturas* haud raro observatur : quemadmodùm nonnumquam etiam in *tertiatis vel subquadruplis Emeticorum Dosibus* ; æquè ac in *Vomitoriis* seu Stomachi retinentia seu studio (per Odoramenta acida , &c.) impedita subversione , *deorsum euntibus* . Diu est , cùm confectum *Oxysaccharum nostrum una præterpropter expressi olei illius Corticum Citri Succi drachma condire instituerumus* : omnes hujus ac singulæ Doses , donec nos Vitrum destitueret , indifferenter quovis per inferiora saltem , citra notabilem perturbationem , de cætero sufficienter expurgat . Cùm denuo id multotiesque tentaremus , effectû modò in *Croco* , modò in *Aceto* (ceu aliàs quò acriùs est , eò mitius reddit *Oxysaccharum*) , modò demum in Macerationis modo vel tempore incassùm quæsito , ¶ 4.) spes decollavit semper . Quemadmodùm ea quoque , quæ magna commendatione hodiedum in hunc finem sunt proposita , haudquaquàm promissis æquabiliter stare , passim deprehendimus.

Quip-

¶ 4.) *Cum Spiritu Vini* ;) *Languida sunt Vomitoria cum Spiritu Vini* extracta & in largiori Dosi exhibenda ; *Acida* enim requiruntur. Unde & *Vinum Malvaticum* nil ex Antimonio elicit, nisi in majore quantitate affusum ratione Phlegmatis sui aliquid arripiat.

¶ 5.) *Vino Vindemiæ.*) Recipiunt quidam *Sulphur Antimonii auratum ex Scoriis paratum* , idque infundunt *Musto recenti* , defervere unà sinunt pro *Vino purgante* , at *Dosis* est incerta & vehemens. Quibus omnibus non immeritò *Oxysaccharum* vel *Sapa* præfertur.

¶ 6.) *Annulis Nummis*ve *vitreis* .) Sic ex *Vitro Antimonii Annulos* , *Nummos* & *Pocula* (ut Hamburgi) conficiunt : infundunt *Vinum* ad ℥j. vel ℥iß. & pro *Vomitorio* propinant ; item *Calicem ligneum* conficiunt , quem *Pice* obducunt, & dum Pix liquida est , frusta *Vitri* hinc inde aspergunt , *Spiritum Vini* infundunt, quod haustum sufficienter purgat.

¶ 7.) *Essentia è Floribus* .) Scilicet *Flores Antimonii* infunduntur cum *Tartaro* vel *Sale essentiali Tartari* ; ast quia hinc emergit *Tartarus emeticus* , proinde supervacaneus est hic labor.

¶ 8.) *Tinctura* .) *Tinctura* variæ eliciuntur è *Vitro Antimonii* ; sed res eodem recidit.

¶ 9.) *Acetu destillatu* .) *Aceta vomitoria* fiunt ita : nempe destillatur ex Cucurbita vitrea per *Alembicum Saturneum*, ita ad ℥i. vel ii. propinantur pro Vomitorio , ZAPATA commendatore.

¶. 10.) *Sapphirinum Gillam* .) Sicut *Vitriola* ratione *Veneris* sunt vomitoria ; ita & hæc *Gilla* : unde si *Caput mortuum Vitrioli Menstruo urinoso* solvitur , acquiritur *Liquor* perquàm *emeticus* coloris sapphirini , cùm contrà *Acida* affusa colorem viridem præsentent , unico *Spiritu Sulphuris* excepto , qui *Vitriolo Veneris* affusus itidem colorem cœruleum sistit.

¶ 1.) *Ad sola Inferiora* .) Quærit hic AUTHOR *noster* ; *annon ex Antimonio aliquid perpetuò per inferiora purgans parari queat ?* Sanè Phyllida hanc multi ambierunt ; interim negandum non est , quædam Antimonialia interdum solùm per inferiora purgare : sed cùm hoc saltem in robustioribus Subjectis eveniat ; imò talia, quæ nunc per Secessus operantur Antimonialia , tracta temporis denuò Vomitoria fiant ; hinc rectè *certum per inferiora Purgans Antimoniale* quærimus , vix aurem captabimus . Etenim ut Antimonium saltem per inferiora purget , consistit hujus rei momentum in aliquali saltem ejus *Correctione* , & quasi inchoata *Fixatione* , qua Acrimonia ejusdem nimia ex textura materiali nata , & volatilitas penetrantiaque corrigitur . Jam verò ratio , quare tantoperè desideretur Antimonium per inferiora purgans , insinuatur ab AUTHORE , *pag.* 224. dicente : *cum Secessus Mineralia hæc vel per accidens nonnunquam subsecuti* , &c. i. e. Purgantia ejusmodi Antimonialia per inferiora operantia non comitantur Secessus cum tanta violentia , & Diarrhœa colliquativa conjuncti , quales quidem ex Vegetabilium Purgantibus sperari solent, quæ ex sui textura salino-volatili oleosa acerrima colliquant Succos Corporis nostri , eosque suo modo putrefaciunt quod itidem non faciunt Antimonialia per inferiora Purgantia & Vomitoria , utpote quæ saltem in Stomacho & Intestinis Acrimoniam suam exserentia , nunc Secessus , nunc Vomitus provocant . Cui accedit & hæc ratio : nempe in Antimonialibus reperitur , præter Sulphur volatile , & aliquod Sulphur fixum naturæ Solaris , ratione cujus pollent insigni vi temperativa , & simul anodyna Succorum ; ut adeoque *duplex* habeamus *commodum* ab Antimonialibus per inferiora Purgantibus . Cæterùm, *quomodo hæc vis per inferiora purgatrix conciliari possit Antimonio?* quæritur; *Resp.* Necesse est , fieri illud per *Acida*, non verò per Alcalia ; per Acida quidem , quatenus hæc magis agunt in vim catharticam Antimonii , quàm Alcalia : quod probamus ex eo, quia per Acida vis Antimonii emetica extrahitur, v. g. per *Vinum Rhenanum* , non verò per *Spiritum Vini*, aut *Vinum Malvaticum* : unde colligimus , eadem Acida quoque correctura esse Antimonialia , adeò , ut inde evadant per inferiora Purgantia . Deinde Acida quoque figunt & corripiunt vim Antimonii catharticam : quod patet ex *Spiritu Nitri* acidissimo , & *Vitrioli* quoque ; quorum ille *Antimonii* vim purgantem figit, & diaphoreticum facit ; hic verò *Vitrum Antimonii* vel iners & languidum admodùm efficit.

Scopus ergo *Antimonii vim emeticam corrigendi* esto hic : ut nempe figatur illud *ex parte* , non autem *ex toto* ; sic enim hoc fit *diaphoreticum* : sin verò ea parte figatur , *Purgans per inferiora* evadit. Jam verò faciunt hoc *Acida*, sulphuream partem Antimonii ligantia : ubi tamen difficulter admodùm Medium reperitur inter totalem ejusdem Fixationem, & aliqualem Ligationem ; idem enim semper Antimonium manet vel diaphoreticum , vel emeticum. Cujus rei ratio hæc est , quia cùm particulæ antimoniales sint rigidiores , nec adeò tractabiles in Stomacho Ægrorum , quàm quidem Vegetabilium Purgantia ; hinc vix illa sine molesta irritatione operationem suam absolvunt: quà tamen posita sequitur Vomitus, sicut Sudor supervenit, penitus fixata vi emetica. Hinc Antimonium per inferiora solùm purgans vix habebimus , licèt non planè negandum.

¶ 2.) *Antimonialia paulò frequentiùs* .) Scilicet contingit interdum , ut casu , & per accidens sub varia Antimonii tractatione inveniatur *aliquid per inferiora purgans* : interim tamen illud *non est universale* , sed hoc tempore hunc Hominem per inferiora purgat , alio contrà supernè sponte operationem suam exserit.

¶ 3.) *Tincturas.*) Circa *Tincturas Antimonii* conficiendas notandum: *acida Menstrua Antimonium* nimis figere , adeoque ne loco purgantium evadant eædem diaphoreticæ , parandæ potius erunt per *Alcalia.*

¶ 4.) *Spes decollavit semper* .) Omnes *speciales Modi* Antimonium ad inferiora determinandi , eo recidant , ut illud *per Acida figamus* : sin verò deficiatur in Fixatione , manet Vomitorium ; sin excedatur, Diaphoreticum.

Quippe non solùm notiora ista, v. g. ¶ 5.) *Mercurius Vitæ cum Sale Nitroque tritus* & (è particulari forsan observatione eo extensus) ¶ 6.) *in Regulum liquatus lenteque ac variè hinc digestus*; vel ¶ 7.) *Tartaro vitriolato largiter sociatus*; ¶ 8.) *Crocus Metallorum absinthiacus, etiam in Malvatico*; ¶ 9.) *Vitrum Antimonii acetosis aut vitriolicis sat impregnatum, Flores lentè quasi*, vel non sine dispendio, *per detonationem aliquanto magis fixati*, &c. in Libellos mutuò transcripti modi, experientibus claudicant, & Vomitus plerumque simul, non sine multa perturbatione movent, *quamvis Catharticis, quoque Vegetabilibus admonita*. Verùm insuper etiam speciosiora vel secretiora ista nos passivè destituunt, eo, quo propinans nolebat, consertim eundo. Ceu verbi gratia sunt *Crocus Metallorum Spiritu Salis aliquoties (per divaporationes) saturatus, hinc in Butyrum per Retortulam destillatus, & Aqua simplici præcipitatus*, duorum trinmve granorum dosi: *Mercurius Vitæ cum ana (vel amplius) Vitrioli Martis factitii subactus*; *Terra sancta quorundam*, seu *Calx Antimonii*, ante Vitrificationem Vino infusa: *Sulphur Antimonii prius, & impurius, abstracto Aceto destillato* (purum enim sic tractatum ad *fixa* penè *Diaphoretica* transit) aliquantò coercitum, *vel Sale Tartari denuò pro parte dissolutum iterumque hinc præcipitatum*; item ¶ 10.) *Salinum Coagulum, quodsi Salis Tartari partibus quinque, Butyri Antimonii octo partes instillantur, subitò provenit*, & ad grana quinque vel sex, *Oleorum* verò (sed mitigante parte sic subtracta) ad duo vel tria aliàs non incommodè datur: *Spiritus Vitrioli super Vitrum, vel Croco Metallorum, Vitro* (cùm difficulter aliàs pareat) *priùs ritè disposito è Capite mortuo Butyri Antimonii perfecta destillationis*, &c. Taleque similiter ariolamur, quod dum hic revidimus, nobis obtulit quispiam, ¶ 1.) *Sal à Croco metallorum absinthiaco (aliquanto diutius liquato) elotum & coagulatum*; cùm ejusecmodi effectum in ejus compari, *Nitro fixo* (è *Croco vulgari* sequestrato, etiam cum ipsis absortis sulphureis particulis coagulato) nullatenus observemus.

In silentio proinde *Supplementum* hic aliunde tantisper expectantes, aliam intereà quercum excutiemus; sitque porrò, qui comprobatioribus quidpiam huc contribuat, ¶ 2.) *Mercurius*: non protinus quidem tantùm *Metallicus* ille tædiosus, & plerumque pigrior, sæpè saltem larvatus, & subtractione Accessoriorum (particulas corporis quasi diluentium) ad pristinum Minerale rediens: *Diaphoreticis* intentionibus (si legitimus, nec vulgari Mercurio adulteratus fuerit) sublimioribusve fortè cogitationibus aptior. Nec porro ¶ 3.) cùm vel unica ad estrinsecarum sordium separationem sufficiat) *Lotionibus toties diversimodisque Liquoribus repetitis*, at eo ipso inter continuatas Concussiones, Mercurii tantùm particulas (postliminiò subsidentes) secum abripientibus supervacuè vexatus; aut eodem fine ¶ 4.) *per Corium* (cùm absorpta Metallica nihilominùs magnam partem sic quoque secum reverà trahat) *expressus*; operosiusve adhuc ¶ 5.) *ab aliis Metallicis præcisioribus etiam*) nec sine tædiosis sæpè repetitionibus (pro majori depuratione vel exaltatione) data opera, *priùs abstractus*: cùm, si venalis (elotus) adhuc tamen suspectus videatur, quantum internis Practici usibus quotannis sufficit, successivè quasi gratis habeatur: *è Butyri antimonialis*, vel ¶ 6.) *Amalgamatis Jovialis* (pro *Sudorifero maximo destillatione*, *Mercurii dulcis* (applicato Cucurbitulæ capitello) *Sublimatione, aut simplicissima tandem Sublimati per Martem* (ulteriùs tractabilem) *reductione*, &c. Ex horum proin aliquo, cum *Mercurius* alias ¶ 7.) infidus ille servos, & in *Vomitoriis* præcipuè (ceu hactenùs proposita sunt) plerumque nequam, in *Specificis* econtrà per competentia *Coagula* vel *Accessoria* profectò planè singularis, ad *Salivationes* facilè, sed cautè tamen applicabilis; ad Alvum denique lasandam (inter tot longè vehemen-

¶ 5.) *Mercurius Vitæ.*) *Hic* cum *Sale communi* tritos interdum facessit in *Hydroticum*, vel in *Purgans per inferiora* tantùm, attamen in aliis simul movet *Vomitum*.

¶ 6.) *In Regulum.*) Hoc est, *Mercurius Vitæ* beneficio *Salis Tartari* in *Regulum* redactus, hincque in loco calido digestus, fit quidem mitior, interim æquè vomitorius manet.

¶ 7.) *Tartaro vitriolato.*) Hoc est, *Mercurius Vitæ* vel cum ana, vel cum duplo *Tartari vitriolati* tritus cicuratur quidem; Acidum Vitrioli nonnihil figit dictum Mercurium Vitæ; sed tamen est laboris superficialis, cùm hic delicatis æquè Vomitum cieat.

¶ 8.) *Crocus Metallorum.*) Cautelam MYNSICHTIUS hanc habet: ut *Crocus Metallorum absinthiacus* infundatur pro scopo vomendi *Vino Rhenano*, non verò *Malvatico*: econtrà alii sibi ex eodem *Croco Vino Malvatico* infuso promittunt *Infusum Antimoniale* per inferiora purgans, sed frustrà; si enim aliquid Vinum Malvaticum extrahit, semper erit vomitorium.

¶ 9.) *Vitrum Antimonii.*) Hoc imbibitur, vel *Aceto*, vel *Spiritu Vitrioli*: verùm sic figitur, aut nisi exactè punctum saturationis acquiratur, manet vomitorium.

¶ 10.) *Salinum Coagulum.*) *Butyro Antimonii*, si instilletur ana *Olei Tartari per deliquium*, *Mercurius Vitæ* præcipitatur, qui edulcoratus per inferiora purgat. Itaque ♃. *Butyrum Antimonii* & *Liquorem Salis Tartari*, instilla ad punctum saturationis, tum cadit *Mercurius Vitæ*, ex coagulato vero *Liquore* fit *Tartarus vitriolatus antimoniatus*, per inferiora ut plurimùm purgans.

¶ 1.) *Salia (ferè flocciformia.)* Idest, *Crocus Metallorum* sepositus, vel & *Caput mortuum Butyri Antimonii* sepositum; efflorescunt in *Sal nitrosum*, quod itidem tanquam Purgans per inferiora obtruditur: ast est deses illud, & parùm vel nihil operatur.

¶ 2.) *Mercurius.*) Hic *triplex* datur: *Vulgi* scilicet, *Corporum*, & *Philosophorum*. *Vulgi Mercurius* est omnibus notus: *Corporum* verò *Mercurius* est ille, quem aliàs *Mercurium Metallicum* vocant, h. e. quando ex Metallis perfectis, mediantibus resuscitativis, producitur Mercurius vivus: de quo Corporum Mercurio non dubitamus; & consistit fundamentum Præparationis in eo, ut nempe Mercurius, à Sulphure coagulatus in Metallum, ab isto Sulphure liberetur; (nam à Sulphure Mercurius in Metallum coagulatur); adeoque Menstruo solvente Sulphur; eoque resoluto, & sic cessante Metalli coagulo, Metallum solutum cum Menstruo solvente *in forma Mercuriali liquida* se sistit. Jam verò Sulphura illa Metallorum sunt manifestè pinguia & occultè acidissima; hinc *Media resuscitandi* seu redigendi Metalla in Mercurium vivum, erunt *Salia alcalia*, eaque tam *fixa*, quàm *volatilia*: ac inter illa quidem excellit *Sal Tartari*, tanquam privilegiatum quasi; sicut inter *volatilia Urinæ*, *Sal Ammoniacum*, quod Sal volatile aliquid continet, & suo modo *Sal commune*. Cùm itaque hæc agunt in Sulphur Metalli, & id solvunt, mutata ejus textura, prodit liquidum aliquod Corpus, *Mercurius Corporum* dicendus. Atque hunc Mercurium Corporum AUTHOR *noster* reponit, dicendo: eundem *sublimioribus Arcanis* inservire, quia pro scopo purgandi sufficit *Mercurius vivus*.

¶ 3.) *Cùm vel unica.*) Hic AUTHOR *Mercurii vulgaris Depurationem superfluam* taxat; nempe cùm Mercurius ille adhæsione substantiæ Arsenicalis, & hinc Saturninæ, sit adulteratus, proinde duæ hæ sordes ut separentur, lavatur Mercurius vivus seu depuratur. Laboriosi hic sunt Chymici, dum alii hoc faciunt cum *Sale*, alii cum *Aceto*, alii cum *Spiritu Vini*, alii aliter eundem lavant, ubi tamen hæc cum Aceto Lotio simplex optima est, sufficit abundè pro auferendo Arsenico & Saturno: siquidem Saturnus mox ab Aceto solvitur, & nigrorem contrahit, unde & quamdiu nigrescit Acetum tandiu continuanda est Lotio cum Aceto, pro saturninis sordibus demendis; quoniam tunc sordibus iis adhuc impregnatum est.

¶ 4.) *Per Corium.*) Quidam ut *depurent Mercurium*, *per Corium* eundem trajiciunt, quod tamen pariter *non sufficit*: Mercurius enim secum rapit, quidquid sibi adhærescit.

¶ 5.) *Ab aliis Metallicis.*) Quidam cum *Metallicis Corporibus* depurant. Alii ad depurandum *Mercurium vivum*; faciunt *Amalgama ex Mercurio vivo Sole & Luna*, hocque ita factum per Retortam destillantes, putant sic prodire Mercurium vivum ab omnibus sordibus liberatum, & vocant *Mercurium purificatum*: sed labor est prolixior, sufficere potest *compendiosior modus*, qui est optimus: nempe recipitor *Mercurius sublimatus ex Spiritu Salis* acido & *Mercurio vivo* constans, qui cum *Limatura Martis* ana mistus destillatur per Retortam; sic enim *Mars* absorbet & imbibit *Mercurii sublimati* Acidum, quo imbibito vi Ignis prodit *Mercurius vivus optimè depuratus*: vel & recipitur *Caput mortuum Butyri Antimonii ex Mercurio sublimato & Antimonio constans*, quod miscetur cum *Sale Tartari* & *Limatura Martis*, sic Alcali destruet Acidum Mercurii sublimati, & Sulphuris Antimonii, quo destructo prodit *Mercurius vivus optimè purificatus*.

¶ 6.) *Almagmatis Jovialis pro Sudorifero maximo.*) FABER hoc parat ex *Amalgamate Jovis & Mercurii*, figendo cum *Nitro*. Jam si recipiatur hoc *Amalgama*, & additione *Salis fixi* destilletur, prodit *Mercurius vivus purificatus*. In metu imminentis Ilei usurpatur sine noxa, ut ut diutiùs in Corpore persistat, vel externè illitus soleat Salivationes inducere.

¶ 7.) *Infidus ille servus.*) *Servus fugitivus Chymicorum* aliàs dicitur *Mercurius*, ideò, quòd, etsi Chymici putent eum ligas-

tiores vomitoriasque Formolas) attentionis & delectus (per Experientiam directi) omnino indigat sit ; cùm porrò ¶ 8.) *Corallatus secretior*, Hydropia, Phthisis, Podagræque victor, ob Alcahestinæ Lagenulæ defectum nobis oedum quidem verè comparuerit: ¶ 9.) *vulgares verò totiesque variati* ejuscemodi (tamen omnes in *Nitrum* recideotes) istius promissa neutiquam eaolvant: tantisper itaque nunc huic (usitatiorum & Experientiæ satis sic enostantium) Syllogi adjiciamus saltem polychrestum illum hactenusque (citra abusus) præ aliis minùs verendum ¶ 10.) *Mercurium dulcem*, ex anatieis scillicet *Sublimati Viviquæ* partibus semel tantùm (nisi quod jam ascenderit ; sub ipso sublimationis actu compendiosè bacillo ferreo denuò detrudare placeat) *sublimatum*, calidaque postmodùm *elotum*. Qui ¶ 1.) *venale Sublimatum* probum (aut per *Olei Tartari* guttulam subsequa flavedine, non verò nigrore, priùs ab Arsenicali contagio pro recepto more distinctum) hic adhibuerit, Producto suo non diffidat. Sin autem omuinò cum nonnullis laboriosior esse voluerit, loco venalis (ad *Batyri* tamen *Antimonialis Jovialisque* destillationem etiam profectò sufficientissimi,) domi tantillum, quod hic requiritur, per nos paret: sive jam ¶ 2.) speciosior *Recentiorum modus*, per solas *Salis communis*, ac (parùm tamen huc reapse contribuentia) *Vitrioli* particulas, citra frustraneas *Sublimationis* repetitiones arriserit; sive vulgatior saltem, *Nitrum* aut *Nitrosa* insuper adsciscens: siquidem quod è Nitro hic suspectum habemus ab initio Sublimationis pro more avolat.

Atque sic quidam paratus *dulcis* ille *Mercurius*, circumspecteque præsertim (ne seses inconvenientias quasdam excitet) *Vegetabilibus Mineralibusve* competentibus exstimulatus, non solùm aliorum quorondam *Catharticorum Mineralium* (operosiorom aut vehementiorum) vicem sat commodè suo modo supplet; verùm etiam facilè prompteque prostat, quod paulò ferè diligentiores in *toties repetito* (noo sine Laborum ac Vitrorum jacturis) *Sublimato illo dulci*, *notoriè hinc enervato* quæsiverunt; aut ¶ 3.) adjecta (exaltationis vel appropriationis gratia) *nobiliorum Metallorum particula à Solari Lunarique* (similiter purgatorii hic parùm contribuente) Corpore intenderunt hic alii. ¶ 4.) Nec opus insuper habemus, ut (inter blanda quidem Purgantia in Libellis relata, in rei verò veritate Vomitus sat validos aliasve in Corpore turbas & incommoda pas-

ligasse, avolet tamen. Cæterùm *quoad usum internum*, *Mercurius vivus* egregio cum effectu usurpatur in Ileo, estque simpliciter innoxius; potenter enim reserat Obstructiones: diutiùs tamen intra Corpus detentus, aut & externè illitus, pariter in Ægris & Sanis insignes Salivationes excitat. Sic quoque *Mercurialia* pro *Vomitoriis* adhibita sunt nequam, cruciantia & infida, & plùs minùs operantia in hoc, quàm in alio: & posito fixatum eum esse, tamen nisi in administratione Cautelæ adhibeantur, sed sæpiùs paulò fumatur Mercurius fixatus, Salivationes itidem excitant. Tandem & intuitu Mercurialium notandum: quòd omnia *ex Mercurio Præparata* nobis hactenus nota sint saltem *Præcipitata* & *Sublimata*, quorum ambo extrinsecùs saltem larvant Mercurium, utpote cùm per Alcalia hic denuò facilè resuscitabilis sit; hinc omnia hæc ex Mercurio Præparata eosdem penitus habent effectus, nempe *suprà & infrà purgant*, atut etiam subinde per *Salivationem*, ac imprimis diutiùs continuata, operari soleant. Notanter interim dico: *hactenus Præparata*, qualia sunt potissimùm *Magisteria*: *Olea* enim, *Spiritus*, & *Essentia Mercurii*, quicquid & Impostores promittant, nunquam sunt observata.

Magisteria autem illa sunt *in forma liquida* vel *sicca*: ubi omnia *Fluida* ex Siccis originem ducunt; *Sicca* verò ista ex *Mercurio* sunt vel *Sublimata* vel *Præcipitata*: Fiunt vel

1. *Per se*, simpliciterque per Ignem, superveniente Digestione diuturna: vel
2. *Per Spiritus acidos salinos*, horumque repetitam Abstractionem: vel denique
3. *Mediantibus Salibus alcalibus*, præcipitantibus ea in Acidis soluta.

Jam porro omnia hæc *Præcipitata* sunt vel *solitaria*, ideoque *Mercurialia simpliciter*, vel simul *sociata Metallis* nobilioribus, v. g. *Præcipitata Mercurialia Solaria*, *Lunaria*, &c. *Mercurialia* autem *Sublimata* sunt vel *cum Sulphure*, vel *cum Salibus* præparata: *cum Sulphure* quidem, uti est *Cinnabaris* quæcunque; *cum Salibus* verò ordinaria *Sublimata* sunt vel *corrosiva*, vel *dulcia*, aliaque similia. Atque his benè cognitis & consideratis: facilis erit de Mercurialibus dicendorum intellectio. Cæterùm in omnibus his Præparatis *larvari* dicimus *Mercurium*, ita, ut hic nequam, ubi maximè æstimatur vinctus, liberetur, & in forma nativa se sistat, idque imprimis si per *Alcalia* tractatur: cujus rei ratio hæc subest, quòd ipsemet Mercurius TACHENIO *in Hippocrat. Chymico* consentiente, repræsentet quasi *Alkali metallicum*; inde vix per Alcalia, sed saltem per Acida tractari potest, cum quibus se sociando in *Compositum tertium salsum*, quale est *Mercurius sublimatus* & *Mercurius dulcis*, abit: sic quoque idem Mercurius amalgamatur eatenus cum Metallis, quatenus ille se horum Sulphuri acido, à quo ipse saturari, & suam famem implere cupit, sociat. Ut itaque Mercurius modo hactenus cognito saltem per Acida tractari & larvari possit, qui contrà alias per Alcalia saltem resuscitari vult, utpote, quæ destruont Acida Mercurium ligantia, quibus destructis iterum sub ordinaria larva prodit Mercurius.

¶ 8.) *Corallatus secretior*.) PARACELSUS *in Scriptis suis* meminit *Mercurii fixi*, quem à colore *Arcanum corallinum* vel *Corallatum majus* vocat, quodque solùm per inferiora purgat & perfectè, experientia suffragante, Hydropem, Phthisin, Podagram, &c. curavit, interim modum præparandi reticuit. HELMONTIUS quidem *Tract. de Febribus* manifestare voluit, fieri illum nempe abstractione *Liquoris Alkahest*; quippe ita fixatus deinde edulcorandus esset mediante *Aqua Albuminis Ovorum*: sed deficit nobis *Lagenula Alkahestica*.

¶ 9.) *Vulgares verò*.) Loco hujus *Arcani corallini Paracelsi* CROLLIUS introduxit aliud *Arcanum corallinum*, mediante *Spiritu Nitri* præparatum, de quo vid. SCHROEDERUS & HOFFMANNUS: quod à Spiritu Nitri rubicundum colorem acquirit: *Præparatio* inter varia huc recidit; nempe est illud *Mercurius vivus*, à quo aliquoties *Spiritus Nitri* est abstractus: hinc enim colorem rubicundum acquirit, cujus declarationem habet TACHENIUS in *Hippocr. Chym. circa finem*. Interim *Mercurius* ita paratus est adhuc *catharticus*, & Salivationem movet & Vomitus, nec differt à *Mercurio præcipitato vulgari Floravanti*.

¶ 10.) *Mercurium dulcem*. Ex omnibus *Mercurialibus* eligit hic AUTHOR *Mercurium dulcem*, ex *Mercurii sublimati & vivi* ana *Sublimatione* paratum: ita namque Mercurius vivus corrigit corrosivam acrimoniam Mercurii sublimati, evaditque hinc singulare & optimum *Purgans per inferiora* pro Morbis chronicis.

Cæterùm pro hoc scopo *semel* tantùm, vel bis ad summum, *Mercurium sublimandum* esse AUTHOR monet, idque illò, nam cùm sæpiùs is sublimatur, eò etiam magis vi laxativa castratur, dum aliquo modo figi videtur per ignis vim, atque ideò Mercurius dulcis sæpiùs sublimatus amittendo vim purgantem, evadit diureticus. Rectè autem paratus Mercurius dulcis egregius est in dissolvendo & attenuando Acido viscido, quale speciatim in Lue Venerea peccat: hinc est, quòd is ei specificè conducat; sic & hic Mercurius dulcis sufficit præ omnibus pro arcendo Fermento acido Ulcerum, convenitque pro Scabiosis purgandis, Ulcerosis, Leprosis, &c. egregiè: non secus ac in Morbis nervosi generis chronicis inveteratis ex viscido Chylo & mucilaginoso oriundis, ut Epilepsia, item Hemicrania inveteratis: idem Mercurius dulcis omnium optimè inter Purgantia simul requiritur: sic ut tandem Lumbricorum exercitum cujusque generis optimè enecat Mercurius dulcis, seu hostis est infensissimus Vermium.

¶ 1.) *Venale Sublimatum*.) *Mercurius sublimatus communis probatur*, si nidem guttæ quædam *Olei Tartari per deliquium* affusæ sint; tunc enim Mercurius sublimatus albus candidus, si est legitimus, flavus fit: cùm contra, si de Arsenico is participet, fiet nigricans. Ergò eligendus est *Mercurius sublimatus communis*, qui ab *Oleo Tartari* redigitur in colorem flavescentem. *Modum* autem præparandi *Mercurium sublimatum* videb. in *Hippocr. Chymic.* TACHENII.

¶ 2.) *Speciosior modus per solas Salis communis ac Vitrioli particulas*.) Modus speciosior cum *Sale communi*, *Vitriolo*, *Nitro* & *Mercurio vivo* factus nihil singulare in recessu habet, cùm ascendente solùm *Sale communi*, *Vitriolum* & *Nitrum* in fundo Vasis maneant. Interim curiosior est *Processus* hic: recipitur *Mercurius vivus*, qui solvitur in *Spiritu Nitri*, hinc Solutione per *Sal commune* præcipitata, *Præcipitatum* hoc sublimatur; sic namque *Mercurius sublimatus viridissimus* acquiritur.

¶ 3.) *Adjecta nobiliorum Metallorum particula*.) Sunt nonnulli, inter quos & invenitur ZWELFFERUS *in Pharm. Reg.* qui *Mercurium dulcem* cum *Auro* miscent, & ita, nescio quo successu, illum exaltare satagunt: verùm scopus laxativus sic potiùs infringitur, unde illa *Exaltatio* quoque est superflua quædam sapientia.

¶ 4.) *Nec opus habemus*. Dicere vult AUTHOR: si *Mercurium dulcem* ritè adhibuerimus, nos non indigere variis Mer-

passivè cientia illa) *Arcanum Corallinum* quodvis, ¶ △) *Flores Mercurii argenteos*, sique his alia quoque parium promissorum *Præcipitata* adjungere licet, *Mercurium Laxativum in Pharmacopæis dictum* (a *Præcipitato* tamen *Vitriolico* nihil differentem) ; ¶ 5.) *Præcipitatum per se* (minori ignis vigore continuationeque) quadantenus *fixatum*, vel per operosas *Spiritus Vini* à *Vitrioli*, *Aceti ve destillati abstractione nominetenùs plerumque* ; aut consimiliam vix promissa stantiom quodpiam ullatenùs isti adsociemus.

Nam (uti alias notom) ¶ 6.) si *Jalappa* solitariæ vel *Scammonio* exasperatæ, aut (*Mercurii in Pulveribus* ac *Tabellis* Masticationem non immeritò nonnunquam declinantibus) suprà positarum similiumve *Pilularum* mediocri Dosi (æquabiliter & vel extemporè saltem) permisceatur; abundè hinc proveniet, quod non solum è paulò antè notatis *Mercurialibus Catharticis* (infidis tamen & vehementioribus) *Præparationibus*, vel è tot *Mercurialis Pilulis*, *Pulveribus*, aliisque Compositis hactenus alibi expectatum est ; verùm etiam, quod insuper (interficiendorum & ejiciendorum Vermium intuitu) in numerosa illa, maximam vero partem ingratiori *Morsulorum*, *Rotularum*, *Pulverumque contra Lumbricos* Serie, in *Speciebus Diamercurii* ac consimilibus jam pridem hodieque propositis, diversimodè hic quæritur. Quippe cùm aliàs ¶ 7.) *Mercurius crudus & per se*, in hunc finem suo modo tutus quidem, at paulò languidior, in meotibusque profectò formidabilis, ¶ 8.) *Decoctum ejus* (ni particulas Mercuriales quaqua etiam ratione satis absorptas simul afferat) pariter penè deses, ¶ 9.) *Mixtura* denique cum duplo præterpropter *Sacchari Canariensis* triturando parata (in liquidis Vehiculis admodùm instabilis, si tamen nihilominùs placuerit) extemporanea tunc sit.

Imò, si tandem *Casus* aliqui tanquam *reservati*, vel renitentissimi quidam duriorum Naturarum Affectus obtigerint, qui *Mercuriale Vomitorium* revera & in specie (citra fictam interdum in Quartanariis, Psoricis, &c. quibusdam necessitatem) omninò requirant, nec longè sedatioribus minoribusque *Antimonialis*, vel absque ullis Evacuantibus solis invertentibus, ac resolventibus, *Specificis*, etiam *Mercurialibus*, item ipsis aliquando *Anodynis*, &c. ees transigi posse putetur; cur ad evitandam Laborum Remediorumque (vix semel hic locorum in usum necessariò venientium) multiplicationem, parabilis *Turbith* ¶ 10.) illius (*è Sublimato in Aqua calida soluto per Oleum Tartari præcipitati*, & post edulcorationem lento calore ad internos usus aliquandiu digesti) *Dosin*, adeoque pro duro nodo cuneum paulò duriorem reformidemus? cùm aliàs ¶ 1.) *Præcipitatum quoddam* in usus Chirurgicos (*Mercurio sublimato dulci superiori crudiorique, ad Extra* proinde nonnullis dicto, tamdiu nunnunquam haud sufficiente) requiri possit ; & *Turbith hoc*, præsertim si (dum ad manum fortè fuerit) cum *Liquore Silicum* præcipitetur (exoriente quidem hinc majori copia), eum in finem perquam sit commodum; quod autem *internam* adhibitionem attinet, inter istum Præcipitationis actum satis æquè subactum ; etiam citra *Spiritus Vini simplicis vel camphorati devaporationes*, aut *Spiritus Mellis aliorumve Acidorum abstractiones* : quo profectò non solum *crudioribus sæpè Præcipitatis* ¶ 2.) diversis sub Coloribus (*per solutionem Ammoniaci*, *Urinam vel Aquam salsam*, *aut difficiliùs*, *tamen per simplicem copiosiorem*) *subsidentibus* ; verùm etiam *Sublimatis emeticis paulò antè notatis* securiùs deprehenditur ; ¶ II) *Præcipitatis abstractitiis*, *post Olei Sulphuris scilicet aut Vitrioli*, vel *Spiritus Nitri Aquave Fortis abstractiones* (etiam pro intensiori rubore si *Sulphuris deflagratio displiceat*, *nonnullis repetitas*) restantibus, in parabilitate sua par aut nihilo inferius ; ¶ 3.) *Præcipitato denique ex Aqua Forti cum Oleo Tartari collecto* quadantenus efficacius. Imò si quis moderatiores Vomitus

Mer-

Mercurialibus. Nam omnia cognita hactenus Mercurialia sunt vomitoria & cathartica, eaque satis molesta, sicut continuato usu salivatoria : hinc & rejicit *Arcani corallini per Spiritum Nitri parati* usum: nam & sic internè usurpatus suprà & infrà movet, ut locum id habeat externè in Scabie & nonnullis Casibus Chirurgicis, ubi forsan Mercurio aliqualiter corrosivo opus habemus. Unde rariùs infrà usurpatur.

¶ △) *Flores Mercurii argenteos*.) Vid. in SCHROEDERI *Pharm.* sed *non est legitima Præparatio*; si verò ritè præparentur, maximi usus esse deberent. Vocatur etiam *Lanugo Mercurii perlata*.

¶ 5.) *Præcipitatum per se*.) Hujus *Præparationem* habet SCHROEDERUS, & ZWELFFERUS *in Mantissa Herm.* sitque ea in Phiala plana. Encheiresis autem pro facilitanda Mercurii præcipitatione per se hæc est ; nempè subministretor Ignis quasi suppressionis, non saltem infra, sed & supra Vas Cucurbitæ, cùm sic Mercurius faciliùs per se præcipitetur. Cæterùm utut hoc ZWELFERUS saltem per inferiora purgare dicat, tamen pariter suprà & infrà purgat, quamvis & corrigatur per *Spiritum Vini*, *Spiritum Vitrioli*, aut *Aceti destillati* abstractione.

¶ 6.) *Si Jalappa* :) *Modus usurpandi Mercurium dulcem* varius est, & quidem *per se* datus non adeò fortè sic laxativus, indeque rarissimè solitariè nisi Infantibus propinatur. Tutò *in forma Pilularum* vel *Boli* exhibeatur, ac proin *societur iis aliis Purgantibus Vegetabilibus* ; v. gr. cum *Jalappa* & stimulo *Scammonii sulphurati* acuatur ; ubi vulgò & in *Tabulas* redigitur. Interim hoc non promiscuè faciendum est, idque ex eo, quòd si Dentibus teratur, & Ulcuscula in Faucibus hæreant, periculum sit, ne ex mora Mercurii ingredientis exasperentur illa, insignisque Salivatio excitetur; contrà optimè in forma *Pilulari* una vice deglutienda, vel & in forma *Boli* exhibetur, cum aut sine *Aloeticis*, aut cum *Jalappa* acuendus.

¶ 7.) *Mercurius crudus & per se*.) *Mercurius crudus* tutò in casu affectorum Intestinorum, & Lumbricis, potest exhiberi ; interim pro scopo purgandi is languidior est.

¶ 8.) *Decoctum ejus*.) *Decoctum Mercurii crudi* seu *Aqua Hermetica Angelii* inservit tam usu interno pro Lumbricis, decoquendo ℥j. *Mercurii vivi* in ℔j. *Aqua Graminis* vel *Hyperici* ; quàm externè pro lavandis Lentiginibus, Germ. *Sommersprossen*, scabiosisque Manibus ; nempe

℞. Hujus *Decocti* ℔j.
adde
Mercurii dulc. ʒiij. ad ℥ß.

Hac Mistura laventur Manus & Pedes in Scabie, aliis frustraneis.

¶ 9.) *Mistura denique*.) Triplum *Sacchari* cum una parte *Mercurii vivi* teritur in *Pulverem* griseum ad Vermes ;

qui tamen non antecellit *Mercurium dulcem*.

¶ 10.) *Turbith illius*.) Si tamen *Mercuriale Vomitorium* usurpandum sit, ex AUTHORE usurpetur *Turbith minerale*, quod generali nomine vocatur *Præcipitatum catharticum minerale*, præsertim per Alcalia. Ex *Mercurio* paratum optimum est, & hic *Modus* AUTHORIS concinnior eligitur; Solvitur nempe *Mercurius sublimatus in Aqua calida*, hincque *Solutio* præcipitatur vel *Sale Tartari*, vel *Oleo Tartari per deliquium* in *Pulverem* ex flavo, obscurè rubescentem; qui edulcoratus probè à gr. v. vj. vij. ad x. suprà satis movet : si mitiorem velimus, post Edulcorationem lento Igne aliquandiu digeratur, sicque tutiùs propinatur. Atque ita paratum *Turpethum minerale* omnium instar sufficere potest ; cùm reliqua econtrà *Præcipitata* fiant vel per abstractionem acidorum Spirituum, vel per præcipitationem ex his cum Alcalibus factam.

¶ 1.) *Præcipitatum quoddam in usus Chirurgicos*.) Nempe in Casibus, quando Corpus à sordibus putridis & Ulceribus emundandum, aut Callus & Caro luxurians absumenda, aut Ulcera Venerea venenata curanda, præstat id, quod vulgò cum *Aqua Forti* præcipitatur ; estque hoc VIGONIS. Interim præfertur huic *Mercurius præcipitatus* ex *Mercurio* sublimato & *Oleo Tartari* confectus, neque hoc pro usu externo cedit *Mercurio dulci ad extra* dicto, qui est, si *Mercurius dulcis* non est purus ; tunc enim non internè, sed saltem externè usurpatur, & æquali passu cum *Præcipitato* illo potest adhiberi : sic & loco Olei Tartari potest etiam *Mercurius sublimatus* præcipitari cum *Liquore Silicum* (qui GLAUBERI est modus), & est hic *Sal Tartari* cum *Silicibus* mediante Igne Fusionis impregnatum ; quod ipsum in loco frigido repositum in *Liquorem* fluit, præcipitantem *Mercurium sublimatum* copiosius in *Turpethum minerale* optimum ; quod dicit AUTHOR sufficere præ omnibus.

¶ 2.) *Diversis sub Coloribus*.) Quando *Mercurius vivus* solvitus in Acidis, tunc nunc cum *Urina*, nunc cum *Sale Ammoniaco*, nunc cum *Aqua salsa* ; potest is præcipitari. Interim his & parabilitate & securitate præstat, si præcipitatur cum *Oleo Tartari*.

¶ II) *Præcipitatis abstractitiis*.) Nempe affunditur *Mercurio Spiritus Sulphuris* vel *Nitri*, vel similis ; ligatur enim ab his Mercurius, & ita fixus suo modo præcipitatus hæret : edulcoretur. Verùm hæc & similia *Præcipitata* non internè adhibentur ; sed molesta sunt & periculosa.

¶ 3.) *Præcipitato denique*.) Sunt qui *Mercurium sublimatum* parant solvendo *Mercurium* in *Aqua Forti*, hancque *Solutionem* præcipitando cum *Oleo Tartari* ; verùm hoc *Præcipitatum* deses est respectu illius, quod ex *Sublimato* paratur.

Mer-

Mercuriali ¶ 4.) *consortio* stipatos aut ex parte sollicitatos omninò voluerit, dimidia præterpropter *Tartari Emetici* vel *Mercurii Vitæ* Dosis proportionali *Mercurii dulcis* quantitati (*Sulphuris aurati* jam pridem ipsi permixti exemplo) pro robustioribus addi poterit: quo *Panacea istius purgantis* è *Mercurii Vita* (fortè potiùs *dulcis*) & *vivi* sublimatione nonnullibi quæsitæ, aliorumque (alterius sæpè mineralis prosapiæ, tædiosioris ve præparationis) promissa vel effectus, in isthoc genere haud difficulter habebuntur. Num ¶ 5.) autem in reliquis *Emeticis* v. g. in totiens (plerumque tamen frustraneis circumstantiis) variato, vel sub aliis Titulis producto *Auro Vitæ*, in *Italorum quorundam Lapide Philosophico* (etiam *chalybeato*), *vel Hercule*, &c. adjectum *Auri* tantillum in rei veritate tantopere conferat, talia cum simplicissimis (in tempore tantùm & cum judicio datis) conferendo, nedum quidem pervidere potuimus. Et licèt *Præcipitatus Solaris* (simul *antimoniatus*) profectò non inefficax nec contemnendum, quorundam quoque, si credimus, *Febrifugum*, *Antivenereum*, *Cachecticum*, &c. sit: reverà nihilominùs ne dicamus *Mercurio* (*solitario*, vel *cum Antimonio* tantùm) decenter *fixato*, faciliorive modo *præparato*, sed etiam parabilioribus (ad eundem scopum in Affectibus verè curabilibus aliis quoque Morbis) sit, quibus fama speciosum quidpiam) saltem quia secretius, pretiosius operosiusve videtur) sub inimitabilis quasi effectus testimonio passim opponit: quos tamen alius, tantùm sub accuratiori Methodo & agendorum pensitatione, Euporistis suis nullo ferè negotio certiusve tollit.

Ipsum *Aurum* ¶ 6.) *Fulminans* (recens etiam, nec adeò subitò repercussum vel nimiopere edulcatum) in Chronicorum pedissequo Tympanitide (pariter ac reliqua plerumque *Purgantia*) nil in Hypochondiacorum Torminibus, siquidem Evacuantibus potiùs, quàm Præcipitantibus Anodynis res tum exigenda credatur, parùm profectò (quod vel sola *Jalappa cum Tartaro* non transigat) secessum paulò attentiùs notantibus præstat: utur in Ardentibus, ad Diarrhœam tacitè inclinantibus, Inconsideratiùs (inter tot commodiora) ad eiendus Sudores datum, Alvum præter intentionem satis, imò (ceu quidam hinc questi sunt (funestè penè moverit.

Ita nec *Inargentatas Affectationes* Selectus noster exigit. ¶ 7.) *Catharticum* enim *argenteum*, etsi si è purissima, & (vel Natura aut per repetitas sæpiùs Cupellationes) a contagio Venereo sufficienter liberata *Luna* paratum fuerit, admodùm deles est: sic è tritiori, quamvis in speciem puriori Massa confectum, præter rodcutem saporem, ac (hactenus quidem innoxiam) vehementiorem tamen operationem, etiam *pilulari forma* datum, parum sanè præstat in Ascite confirmato; aliàs si per Purgantia curabilis fuerit, submissionis indicium statim ab initio vilioribus quoque ac mitioribus ostendenti. *Mercurio con-*

¶ 4.) *Mercuriali consortio*.) Extemporè possumus habere *Emetico-catharticum* ex *Mercurio* & *Antimonio*, recipiendo nempe *Mercurii sublimati dulcis* gr. xii. ad xv. quibus addantur vel *Mercurii Vitæ*, vel *Croci Metallorum*, vel *Sulphuris aurati Antimonii* gr. ii. præterpropter; hinc juncta ambo teruntur in Mortario lapideo diutiùs continuando; sic namque Acidum Mercurii dulcis sub hac trituratione (quod est ex *Sale communi*) aggreditur Sulphur adjunctum antimoniale, quod figendo sua Aciditate, vim emeticam nimiam nonnihil castrat, adeoque *Emetico-catharticum* blandum emergit, in Morbis chronicis & inveteratis appropriatum.

¶ 5.) *Num autem in reliquis Emeticis*.) Dubitat hic AUTHOR, an *Præcipitata* composita cum *Metallis* aliquam præ vulgaribus prærogativam habeant, v. g. cum *Sole* præcipitatum, *Aurum Vitæ* dictum ex SCHROEDERO notum; item *Herculem Bovii* ex *Mercurio* & *Auro*; item *Lapis Philosophorum Italorum* (quasi esset primum rudimentum *Lapidis Philosophici*), & dubitat, an *Aurum* his *Præcipitatis additum* aliquam vim aut correctionem tribuat, præsertim cùm illa æquè suprà ac infrà moveant. Et quidem per *Præcipitatum Solare* simul *Antimoniatum* insinuat *Febrifugum* decantatum *Antiquartium Riverii*, quod constare multi putant ex *Auro* in *Aqua Regia* soluto, & *Vitro Antimonii hyacinthino* in *Aqua Forti* soluto, & *Mercurio vivo* itidem in *Aqua Forti* soluto; quæ omnia digesta & præcipitata dant *Aurum* quoddam *Vitæ* seu *Mercurium præcipitatum Solarem*, suprà, & infrà movens. Sed vix credo, quòd sit Antiquartium Riverii, quia nimis est violentum; cùm contrà Riverii Antiquartium benignum satis fuerit, uti ex RIVERII *Observationibus* constat. Interim & hujus loco sufficere potest *Mercurius dulcis*, & *Turbith minerale*. Ex *Regno* ergò *Minerali pro scopo cathartico emetico* AUTHOR *tria* eligit: nempe *Tartarum emeticum* ex suo *Croco*, *Oxysaccharum emeticum*, & *Mercurium dulcem*, quibus superpondii loco certis in casibus addit *Turpethum minerale*, seu *Mercurium per Oleum Tartari præcipitatum*. Et hæc reverà sufficiunt.

¶ 6.) *Aurum Fulminans*.) Hoc *diversimodè paratur*; in genere tamen nullum parari potest, nisi participet de *Spiritu Nitri*, & hinc de *Sale volatili urinoso*: alterum ubi deficit, non fulminat: hinc optimè succedit negotium per *Spiritum Nitri*, ipsique si addatur aliquantulum *Salis volatilis Urinæ*, etiam obtinetur *Menstruum* huic rei aptum: Conf. KUNCKELIUS *Obs. F. no.* 1. Econtrà *Aurum* cum *Spiritu Salis* solutum, & cum *Alcali Tartari* præcipitatum, non fulminat, defectu nempe Nitri, ut observat TACHENIUS *Hipp. Chym. p.* 33. non secus ac *Aurum* in *Aqua Regia*, ex *Spiritu Nitri* & *Spiritu Salis* parata, solutum cum *Alcali Tartari* præcipitatum non fulminat, ut observavit HOFFMANNUS *Clav. pag.* 204. defectu nempe Salis volatilis urinosi: adeoque est curiosa & notatu digna *Præparatio Auri Fulminantis* EICHSTADII, quam habet *Tract. de Confectione Alchorm.* §. 10. qui præparat *Aurum Fulminans* mediante *Spiritu Nitri*, In quo *Aurum*, quantum capere potest, solutum fuit: *Solutionem* hanc præcipitat cum *Lixivio Salis Tartari*, acquirit *Aurum Fulminans*, utut nihil *Salis volatilis Salis Ammoniaci* accesserit. In quo ipso reverà contrariatur omnibus, præsertim WILLISIO *de Fermentatione pag.* 77, qui necessariò *Sal Ammoniacum* simul requirit. Certum enim est, quòd *Spiritus Nitri Sale proprio* imprægnatus *Aurum* solvat, saltem *Fulminis ratio* ex Salis volatilis defectu non adeò manifesta est; nisi dicere velimus in *Nitro* ordinariè reperiri simul de *Sale communi*, & ipsum *Nitrum* ratione generationis suæ ex *Urina* & *Stercoribus Animalium* confectum, *Sal volatile* etiam in se continere, ita, ut ex his in dicto *Menstruo* Mistura quasi ammoniacalis, licèt occulta, resultet. Falsum ergò est, quòd quidam *Fulmen* derivare volunt ex *Sulphure Auri*, quod cum Nitro, ex Menstruo per præcipitationem regenerato, instar *Pulveris Pyrii* per inflammationem ad deflagrationem fulminet. In Auro enim deflagrabile Sulphur non reperitur, sed potiùs fixum: accedit & hoc, quòd post Fulminationem factam *Aurum integrum* denuo deprehendatur: quod fieri non posset, si inflammationem passum fuisset. Est ergò *Fulmen* hoc nihil aliud, quàm displosio quædam ex particularum salinarum ab Auri corpore, cui firmissimè adhærent, dissociatione & disgregatione nata: ita, Aurum nihil conferat, præterquàm, quòd Subjectum sit, cui tam firmiter Salia adhærere apta nata sunt, & quorum mediante Igne quasi effervescentium subitanea ac violenta dissolutione, & sonitus & impetus nascuntur. Rem ita se habere, patet ex eo, quòd *Aurum Fulminans* sæpissimè *edulcoratum*, & quantum possibile à Salibus separatum, *vim fulminantem amittat*, & quòd in præcipitatione *Sal fixum* copiosiùs paulò additum Fulminationem etiam impediat, figens scilicet nimis particulas acidas, earumque motum impediens, quò minùs cum volatilibus salinis particulis effervescere & displodi queant: *restituitur* tamen hoc modo *perdita vis fulminans* cum irroratione *Spiritus Vini* vel *Salis Ammoniaci*. Cæterùm curiosa maximeque concinna est *Præparatio* GLAUBERI, qui scilicet *Aurum depuratum* solvit in *Aqua Regia*, hincque *Solutioni* instillat pedetentim *Spiritum Salis Ammoniaci*: ita namque cadit *Aurum Fulminans* flavi coloris, & in usu Medico præ aliis efficax. Dum verò Aurum Fulminans nunc plùs, nunc minùs edulcorare solent, sic etiam aut *blandè laxat*, aut *Sudorem* movet, seposita vi laxativa: & curiosum est, quòd ejus grana ii. iii. vel iv. ad v. Excrementa nigro colore, quasi Atramento, tingant. Idem Aurum Fulminans non adeò edulcoratum, utut pro purgandis Hypocondriacis & Tympaniticis, & Flatuum impetu sistendo commendetur; tamen inibi est id languidum; contrà verò Infantibus Epilepsia per consensum Abdominis correptis ad gran. i. vel ii. datum, teste Experientia nostra, suprà & infrà mirabiliter movet & speciatim Epilepsiam, modò curabilis fuerit, sistit: Infantes autem frigidi & tanquam mortui post ejus usum jacuerunt. Aliàs in Adultis pro scopo purgandi & sudorifero parum, præstat, nisi quòd in dispositis suaviter illud soleat laxare, in non dispositis minùs Porrò conficitur ex hoc Auro Fulminante *Aurum Poterii diaphoreticum* tam in Affectibus apoplecticis paralyticis, quàm Morbis malignis proficuum tamen idem quoque in Muliere Febre petechiali laborante Purgationem induxisse ad ℈ß. pro iv. Dosibus præscriptum observavi. Tandem & *Aurum* in *Spiritu Salis* solutum, & ad gutt. vii. viii. ad x. propinatum, solet Ægris Fæces nigerrimas inducere; interim pretiosiora hæc sunt.

¶ 7.) *Catharticum Argenteum*,) *Luna* tardò aut nunquam sine

consimiari hi Crystalli Lunares justo vehementiores ; *Vitriola* (*per Oleum Vitrioli*, *desuper instillato Ammoniaci Spiritu*, *per Spiritus Nitrosos consimilesve*, plerumque nimis venetizantes modos confecta) paulo antè jam notata ; *Liquor inde cum Tartaro coctus*, aliaque Veotris Incommoda, privatæ potiùs Curiositatis vel Experientiæ, quam publicæ Dispensationis sunt. Quo referamus etiam ¶. 8.) *Lapidis Calaminaris Magisterium*. Turbatorios *è Venere* vel *ejus Vitriolo Crocos* suprà attigimus. Quæ verò è *Marte vel* ¶ 9. *Martis Vitriolo* (*genuino*, nec mage *Venereo*) *præcipitantur aut subsident Magisteria*, quamvis inter *Purgantia* vel *Florum* titulo referantur, nil hic (etiam diffusiori sub Dosi) agunt. ¶. 10. *Sal Martis purgans*, è *Capite mortuo Florum Antimonialium Martialium extractum*, *Acunis* tantùm est in communi Dosi ; ingratumque simul saporem Catharticis accessu suo affricat. ¶. 1.) *Nec Lapis Armenus* vel potior *Lazuli* (alias quidem in se innocens, adeoque pridem supervacuè *lotus* vel *ustulatus*) expectationem nostram secundùm promissa tantoperè hodienum hic saturavit ; ut inter *Catharticu* (nam specificam *corroborantem vim Lunarem* in sequentibus expendemus) huc referri, vel in *Vitriolicum quid* eo fine redigi debeat.

De cætero profectò Ventrem turbandi multæ, pluresque forsan sequiori seculo proditaræ sunt Artes. Sed enim qui *paucissimorum* sufficientiam, ac rariorem (quàm communiter credimus) *necessitatem* intimiùs novit ; eaque tum, cùm opus demum fuerit, circumspectè administrat ; nec denique specialissimæ isti *Appropriationi* (è collectiorum Humorum diversa liquatione, indeque diverso colore consistentia &c. deductæ) nimium, ceu suprà jam notavimus, adhæret ; in *Selectis* his olim quoque non solùm ubertatem, sed etiam superabundantiam inveniet.

T I T U L U S VII.

DE DIAPHORETICIS VEGETABILIBUS.

ATque sic è *Purgantium* (hactenus notorium) cœno emersi, divertamur ad ¶. 2.) *Diaphoretica* quoque modo sic dicta ; ano-

sine consortio *Cupri*, vel Natura vel Arte, reperiuntur. Nam & *Vasa argentea* participant de *Venere*, & *Minera Lunæ Veneri* sociata deprehenditur ; hinc & à *Venere* vulgares illæ *Tincturæ* sunt cœruleæ, adeò, ut omnes ejusmodi Tincturæ sint suppositiriæ & Veneris filiæ, non verò Lunæ proles. Cæterùm ex *Luna in Aqua Forti soluta* per abstractionem fiunt *Pilulæ* amarissimæ, Ascitieorum Aquas per inferiora efficacissimè expurgantes (quarum jam genuinam descriptionem vid. in BOYLEI *Philosoph. Exper.*) ad gr. ij. vel iij. ad iv. exhibitæ : unde miror AUTHOREM illas nominare *deses Remedium*. Nam in tantum evacuant, ut Ægri languescant, qui Languor tamen per *Martialia* corrigendus tunc est. Curiosum interim est, unde proveniat *Amaror ex Luna in Aqua Forti soluta, & in Pilulas redacta*? Omnia Purgantia Vitriolica & Venerea sunt Naturæ nostræ inimicissima, propter nauseam, quæ in ipsis essentialem partem videtur constituere : sic *Venerea* ejus *Limatura* cum *Tartaro* cocta, præbet *Liquorem* adeò nauseosum, ut nauseosior esse nequeat.

¶ 8.) *Lapidis Calaminaris Magisterium*.) Hic est naturæ *Martialis*, hincque præcipitatum ejus *Magisterium* est admodùm hebes. In paulò inconvenientiori Dosi assumptum per accidens fit Purgans, quod per se nunquam tale est.

¶ 9.) *Martis Vitriolo*.) Hoc solutum in *Aqua*, & præcipitatum cum *Oleo Tartari*, dat *Crocum*, quem HOFFMANNUS contra Vermes commendat ; sed deses est Remedium hoc.

¶ 10.) *Sal Martis purgans*.) Quando *Sal Ammoniacum* & *Limatura Martis* sublimantur, tunc in fundo remanet Materia quædam ex *Marte* & *Sale acido Ammoniaci* constans, vitriolaceæ naturæ, & parùm præstat.

¶ 1.) *Lapis Armenus vel potior Lazuli*.) Horum ille Coloris ex cœruleo viridescentis ; hic verò sapphirini aurescens prodit, primariò de *Venere*, secundariò de *Luna* participat : hinc & *Lapis Lazuli* mediante *Oleo Lini* (quod copiosum Alcali obtinet) *Colorem cæruleum ultramarinum* reddit. Adeoque, quicquid virtutis purgativæ dicti Lapides promittunt, eam omnem *Veneri* sociatæ, sive *Vitriolo Veneris* debent. Ergò ob *Venerem* vel infausti sunt, vel nauseabundi.

T I T U L U S VII.

DE DIAPHORETICIS VEGETABILIBUS.

¶. 2. *Diaphoretica*.)

IN his quoad Theoriam *duo consideranda* probe sunt ; nempe

1. *Vis generalis* ipsa diaphoretica seu sudorifera, qua talia Subjecta Vegetabilia potenter Sudores ciere solent.
2. Huic virtuti sudorificæ generali adjuncta *vis specifica medicamentosa*, in singulis Concretis penè singularis ; ratione cujus & uni & alteri Sapori, Morbis aut Causæ morbosæ corrigendæ sufficiunt, Atque hoc modo *Sassafras*, præter generalem vim diureticam, specialiter Catarrhis dicatum : sicut *Buxus* speciali vi anodyna, antiscorbutica : & *Pinus* ejusque *Strobili* speciatim Scorbuto succurrunt, quantumvis eadem in genere quoque vi sudorifera potenti polleant : *Rob Juniperi* simul est diureticum *Sambucinum* ad Erysipelata potens existit : *Cornu Cervi*, & *Vipera* Malignitatem corrigunt : *Unicornu* Epilepsiæ medetur.

Consistit autem *vis ac facultas operandi Diaphoreticorum* horum Vegetabilium in *Substantia resinosa amara*, eleganter aromatica, adeoque in *Sale volatili oleoso*, temperato tamen, nec adeo acri, imò nec adeò colliquativo, nec virulento, quali alias pollent Purgantia Vegetabilia : unde consequenter hæc Vegetabilia Diaphoretica ratione Substantiæ suæ resinosæ fundantur in *Sale volatili oleoso concentrato*, ratione cujus, præter vim diaphoreticam, simul corrigunt & temperant *Acidum*, incidunt & resolvunt *Viscidum*, & *Lymphæ* vitia varia emendant & corrigunt ; quin imò tonum fibrosum *Viscerum* & *Partium* roborant & restaurant. Atque hoc ita se habere patet ex *Oleo destillato Ligni Guajaci* vel *Tartari* (quod itidem prosapiæ vegetabilis est), quæ ad gutt. vj. viij. vel ix. ad x. propinata, sunt potentissima Sudorifera, & in tantillis guttis tantum præstant, ac *Decocta Lignorum Sudorifera* in tot haustibus : ratio est ; sunt enim illa Olea Salia volatilia concentrata, seu Resinæ liquidæ, quæ ex his Subjectis destillata quasi concentrata vi operantur tam potenter per Sudorem, unde dubium nullum est, ipsa Simplicia in Decoctorum forma propter Sal volatile, in dilutiore tamen forma, vim suam exercere.

Pro *Selecta* autem *nostra* sunt *Sudorifera potiora* ex *Regno Vegetabili Lignum Guajacum* cum *Cortice*, cui tamen *Fraxinus* æquipollere dicitur *Lignum Sassafras* : ejus tamen Succedaneum est *Lignum Juniperi*, cujus *Baccarum Rob*, non secus ac *Sambuci Rob*, egregium Diaphoreticum existit : *Strobili Pini juniores* & *Arboris hujus Cortex* ; *Radix Tormentillæ* non ineptè loco *Radicis Sarsaparillæ* recipienda ; item *Radix Angelicæ* non solùm *Helvetica*, sed etiam *nostras* ; item *Enula*, *Zedoaria*, *Chelidonium majus*, item *Herba Cardui benedicti*, *Scordii*, *Centaurii minoris* item *Myrrha*, *Camphora* ; item *Semen Sinapi*, *Napi*, *Aquilegiæ*, *Nasturtii*, &c. Hæc potiora sunt Diaphoretica Vegetabilia, quibus annumerantur etiam sequentia : *Radix Chinæ*, *Bardanæ*, *Quinquefolii*, *Milium*, *Saponaria*, *Lignum Ebeni*, *Buxi*, *Corylinum*, *Radix Petasitidis*, *Carlinæ*, *Levistici*, *Mei*, *Imperatoria*, *Valerianæ*, *Sesoli album*, *Radix Victorialis*, *Ruta*, *China Chinæ*, *Radix Contrayervæ*, *Anthora*, *Dictamni albi*, *Vincetoxici*, *Scorzonera*, *Galega*, *Flores Calendulæ*, *Juglans*, *Fuligo*.

Secundò *Regnum Animale* potiora *Sudorifera* suggerit in *Cervo*, *Vipera*, *Ossibus Lucii piscis*, *Conchis oblongis*, *Sanguine Hircino*, *Dente* quodam vel *Eboris*, vel *Unicornu*, vel *utroque*. Hisce sufficientibus annumerantur & alia, nempe *Rhinoceros*, *Lapides Bezoardici*, *Aranea*, *Ciconia*, *Homo*, *Muscepularum*, *Testa Ostrearum*, *Entali*, *Dentali*, *Blatta Byzantina*, *Umbilicus marinus* ; loco quorum *Cochlearum nostrarum Domunculi* sufficiunt : *Hippopotami Dens*, *Aper*, *Anas*.

Tertiò *Regnum Minerale* suggerit potiora *Sudorifera*, nempe *Antimonialia fixata*, tam *Sulphurea*, quale est *Cinnabaris Antimonii*, quàm *Mercuriana ex Regulo*, uti in specie sunt *Bezoardicum Minerale*, item *Antimonium Diaphoreticum Martiale*, & hinc *Tinctura* quædam *Antimonialis* insignior, tam cum *Acido*, quàm cum *Alcali* parata ; item *Mercurius fixus diaphoreticus* adeo decantatus HELMONTIO : item *Diaphoreticum* quoddam ex *Jove*, tam *Sudoriferum maximum Fabri*, quam commune ; item *Pulvis* quidem *fixus Solaris*, & *Tinctura* quædam *Auri* concinnior. His addi potest *Unicornu fossile*,

amoliamurque primùm hinc ¶. 3.) *Venerea*, plerisque Germaniæ nostræ districtibus, aliàs per Dei gratiam, in specificas destinationes tantoperè neutiquam necessaria; vel si maledictum Contagium alicubi exegerit, in minori quoque numero, quod inde quidem obtineri potest, expedientia. Nam uti superioribus annis sola quædam crudiora, vel inordinatiùs aut inconsideratiùs ferè opposita *Mercurialia* vel *Antimonialia* Malum non semper extirpare constanter noverunt; ita nec *Vegetabilia* huc ab Exteris tracta (cuncta quoque vel conjunctim) paulò magis inveteratam virulentiam semper extinguere posse fideliter, passivæ circa talia versatiorum confessiones etiamnum testantur.

Imprimis autem eum ¶ 4.) *China* quidem, hic & ad alios Morbos (ob accidentarium plerumque effectum, & è *Bardana* quoque vel *Pentaphyllo*, *Scabiosa*, *Miliive* ¶ Δ) *Ambrosiaco Decocto* similiter habendum) ad hyperbolen usque olim commendatissima, in Lue nihilominùs profectò parum possit. Cùm ¶. 5.) *Sassafras* similiter in ea nil ferè valeat; de cætero pro *Catarrhalibus* quidem *Tincturis* atque *Infusis* haud adeò ineptum, saltem tamen *Antimonialibus*, si Vegetabilia deforent, hac etiam in parte posterius; *Extractum* inter vegetiora æquipollentia remissius; *Oleum* (quasi *funiculatum*) tædiosum, utrumque supervacaneum sit; nec in *Spiritu* (*abstractio ardente* vel per Retortam, utrinque ad *Coralliorum Solutiones* nonnullis seorsim expetito) ultra consimiles parabilioresque, peculiare quid inveniatur. Cùm ¶ 6.) *Ebeni Decoctum*, post deprædicatorem Judæum unà cum ipso peculiari *Ligno*, needum satis exploratum; nec quod de ingratiori illa ¶ 7.) *Saponaria*, de *Junipero* ¶ 8.), *Buxo*, imò ipso, ¶ 9.) *Fraxino &c.* alius uberiorum ex alio retulit, continuatione Experientia satis adhuc staminata deprehendantur; licet perquam conveniens foret, si dum nonnullibi major aliquando datur occasio, superioribus annis à curiosioribus Chymiæque debitis laudabiliter cœpta, magis magisque perteneretur, non solùm circa peritiorem *Vernaculorum Vegetabilium*, quæ omninò dabuntur, explorationem & adoptionem; verùm etiam circa selectiorum *Mineralium* (ceu *Antimoniaca* quoque concinniora, consideratè suo tempore adhibita plurimum similiter hic contulisse observavimus) circumspectam accomodationem. Cùm denique non penè ridiculum sit ¶. 10.) *Venereorum* istorum syllogen aliorum quoque Morborum causa, seu nonnullorum (superiori seculo ad Catarrhos etiam, ad Cachexias ipsasque putatitias fortè Phthises talia præcipitanter extendentium) exemplo; in eo hodie Vernaculorum gratiorum certiorumque proventu requisivis-

sita, & *Terra sigillata*, item *Sulphur commune*; quibus subjungatur quasi hermaphroditica soboles ex Minerali & Animali Regno, *Sal Ammoniacum*.

Quoad *Composita & Præparata*; ex modò citatis *Simplicibus* ceu potiora sufficiunt *Tinctura Bezoardica* selectior, hinc *Pulvis* aliquis *Bezoardicus*, tam *Salinus* quam *Fixus*; *Salinus* v. g. ex *Sale Absinthii*, *Sale volatili Cornu Cervi*, *Bezoardico minerali*; *Fixus* verò ex *Cornu Cervi sine igne*, *Maxilla Lucii piscis*, *Unicornu fossile*; quibus alia, etiam *Opiata*, sociari possunt: item *Spiritus* quidam *urinosus volatilis*, vel *simplex*, v. g. *Spiritus Salis Ammoniaci*, vel *compositus*, v. g. *Liquor Cornu Cervi succinatus*. Ex *Spiritibus* verò *volatilibus oleosis* sufficiat *Spiritus Theriacalis camphoratus*. Porrò inter *Salia fixa* Simplicium Diaphoreticorum unum alterumve, v. g. *Absinthii*, vel *Centaurii minoris*, vel *Fumariæ*, instar omnium sufficiant. Majoribus ex *Compositionibus* sola *Theriaca*, & *Electuarium Diascordii Fracastorii*, aut *Electuarium* tale quoddam *compositum*, ad horum imitationem paulò concinniùs constructum, usurpentur. Plura inter *Aceta Alexipharmaca* & *Theriacalia* unum compositum sufficit, quale v. g. est istud, quod ceu expertum describitur à KIRCHERO *in Scrutinio Pestis*, vel *Acetum Theriacale Timæi*. Accedat hic *Extractum* quoddam *compositum* ex Vegetabilibus paratum, facilè per Ingredientia Animalium ulteriùs perficiendum. *Olea* inter *destillata alexipharmaca* & *sudorifera Unicorum compositum*, v. g. *Pestilentiale Oleum Hennisii*, ex *Oleo destillato Succini*, *Citri*, & *Camphora* paratum. Hisce omnibus pro *Vehiculo* inserviat una alterave *Aqua destillata*, v. g. *Aqua Florum Sambuci*, *Cardui benedicti*, vel *Fumariæ*.

¶. 3.) *Diaphoretica Venerea*.) Per hæc intelligit AUTHOR *Ligna & Radices* pro *Cura hujus Morbi* requisita, circumscribitque illa *quaternario numero*, allegando *Lignum Guajacum*, ejusque *Corticem*, *Sassafras*; *Radices China*, & *Sarsaparillæ*; quibus tamen Moderni addunt alia *Simplicia* plura, v. g. *Radicem Periclymeni*, *Bardanæ*, *Ligna Juniperi*, *Buxi*, *Fraxini* & *Coryli*: atque ex omnibus his Selectum faciendo, AUTHOR *Guajacum cum Cortice* eligit. Interim tamen Selectus hic mihi nimis angustus videtur; indeque pro Praxi liberaliori, utut selectiori, *Guajaci Ligno & Cortici* addendum esse puto *Lignum Sassafras*; *Juniperi cum Baccis*, item *Strobilos Pini* & *Cortices hujus recentes*: ut & tandem loco Radicis Sarsæparillæ *Radicem Tormentillæ nostratis*, quæ singularis effectus est in pluribus casibus. Et quamvis AUTHOR *noster* hæc non æstimet ideò, quòd non semper satisfaciunt scopo, h. e. inveteratam Luem Veneream curent, imò & *Antimonialia* & *Mercurialia* in confirmato Malo sæpè frustranea reperiantur, adeoque loco omnium unicum seligendum esse moneat; interim tamen Moderni laudem merentur in Cura Luis Venereæ inveteratæ, utramque conjungendo Methodum, nempe *Decoctis Lignorum Sudoriferis Remedia Salivatoria* superaddendo, quo sic duplicata vi rebelle istud Malum ejiciatur; adeoque præmissis *appropriatis Purgantibus* & *Decoctis Sudoriferis Salivationem Mercurialem*, nunc quidem externè, nunc verò per interna excitant, subjungentes huic denuò *Decoctorum Sudoriferorum* usum.

¶ 4.) *China.*) *Radix* hæc ob vim suam *aromaticam* non inelegans est, & specialiter contra Scorbutum valet: interim quoque verum est, quòd huic Chinæ pro scopo sudorifero, extra Luem Veneream præsertim, alia *æquipollentia* præstent, nempe *Radix Bardanæ* & *Tormentillæ*, item quoque *Milii Decoctum*: & quidem *Decoctum Radicis Bardanæ* insigni vi sudorifera egregiè pollet, adeò, ut Practici nonnulli illam ad Pleuritides per Sudorem curandas proponant. Ejusdem effectus est *Decoctum Radicis Tormentillæ* amarissimum, *Sarsaparillæ Radicis Decocto* substituendum.

¶ Δ) *Ambrosiaco Decocto.*) Non secus ipsum *Milii Decoctum Ambrosiacum*, egregiè sudoriferum, uti non tantùm in Febribus intermittentibus curandis à Vulgo adhibetur, sed & illud ANGELUS SALA ad Variolas per Sudorem curandas commendat.

¶ 5.) *Sassafras.*) Hoc in puncto curandæ Luis Venereæ non quidem adeò valet: interim tamen in Catarrhalibus Affectibus egregium tantoperè est, ut & *Alexipharmacon Catarrhorum* audiat, sive more Majorum jam in *Decocto*, sive in *Tinctura* aut *Infuso* exhibeatur. Et quidem paratur ex eo *Essentia Catarrhalis*, vel beneficio *Aquæ Benedictæ Serpilli*, quam describit MYNSICHTIUS, vel beneficio *Spiritus Serpilli*; quæ assumpta ad Cochlear unum egregia est. Taceo, singularem vim *aromaticam stomachicam* inesse Sassafras, sapore fœniculato se prodentem, Stomachoque gratam. Porrò paratur ex illo *Oleum* duplici modo: *Oleum* nempe aliud *empyreumaticum* per Retortam, & aliud per Vesicam; idque gratissimum instar *Olei destillati Fœniculi*, internis usibus pro curandis Catarrhis aptum. Similiter *Spiritus* ex illo duplici modo elicitur; nempe vel per *Spiritus Vini* abstractionem, qui *Spiritus Vini sassafrasatus* audit, vel per *Ligni* in Retorta destillationem *acidulus*: horum ille non adeò pretiosus; posterior verò pretiosior, quippe is acidovolatilis existens rodit Corallia, eaque solvit, ut hinc *Tinctura Coralliorum sassafrasata* parari possit; vel & possunt solvi *Corallia* in *Succo Citri*, deinde *Magma* cum *Spiritu Ligni Sassafras* ulteriùs extrahi in *Tincturam Coralliorum sassafrasatam* cum *Spiritu Lignorum* paratam.

Optimè aliàs *Essentia Ligni Sassafras* parari potest sequenti modo: *Spiritus Ligni Sassafras acidulus rectificatus* digeratur per aliquot dies & noctes cum ana *Spiritus Vini sassafrasati*, iterumque ad siccitatem abstrahatur: qui vel *Rasuræ Ligni Sassafras* superfusus egregiam constituit *Essentiam*; vel *Solutio Coralliorum* ad mellaginem inspissata mediante hoc *Spiritu* in *Tincturam Coralliorum sassafrasatam* extrahi potest.

¶ 6.) *Ebeni Decoctum.*) Commendatur *Decoctum Ebeni* ab AMATO LUSITANO, religione Judæo, interim dicit AUTHOR *noster*, non esse adeò exploratum ejus usum, sed *Lignum* id pro asseribus aptissimum.

¶ 7.) *Saponaria.*) Hæc à quibusdam *Decoctis Venereis* additur, sed vis ejus inanis est.

¶ 8.) *Buxo.*) *Buxus* anodyna & ferè narcotica vi se commendat, imò & *Decoctum* & *Oleum destillatum* sudorifera vi quoque pollent, interim horrida sunt ea ob amarorem & empyreuma Remedia.

¶ 9) *Fraxino.*) *Fraxinum* nonnulli substituunt *Ligno Guajaco*: sed res, fatente AUTHORE, non est adeò experta.

¶ 10. *Aliorum quoque Morborum.*) *Decocta Sudorifera Lignorum* primariò ad Luem Veneream usurpantur, à Modernis autem & ad Cachexias Mulierum, Phthises incipientes, & Catarrhos ex Lymphæ vitio natos, sunt usitata; nec adeò inconcinnè, v. g. quando sunt ex Lymphæ Affectibus. Hinc hæc *Ligna* selecta in dictis Affectibus adhiberi possunt.

visse. Ponamus proin (quod sub primordiis quoque cum *Teplis* &c. in tantum satis si sufficiebat) ¶. 1.) *Guajacum* cum *Cortice suo* fortuitò intermixto (cur enim scrupulosiùs seorsim asservetur?) pro *Decocto*, tanquam magis perluente, at quot evanidis utplurimùm cautionibus circumscripto? *Simplex* plerumque optimum, aut paucis tantùm competentibus *Vegetabilibus* sociatum: ceu eatemporè quoque *Tinctura* vel *Essentia*, *Pulveresque chymici alterantes* aut *Diaphoretici* singulis Dosibus pro re nata misceri queunt. Quo nec ¶ 2.) *Sarsa* (alibi forsan prægnantioribus Pullorum Venereorum nidis Tonsorumque persuasionibus dedicanda) hic indigebimus; multò minùs autem (invalidioribus vel Additamentis suum debentibus) ¶. 3.) *Aquis destillatis Guajaci*, vel *Sarsaparilla*, nonnullibi etiam compositis : aut hujus insuper, vel (mage quidem polychresto cum *Spiritu* tameo *Vini* præter necessitatem sumptuosiori, cum *Aqua simplici* verò longè parciori ac tædiosiori) ¶ 4.) *Extracto Guajaci simplici*, uti ne *Composito liquido* (ob *Sassafras*, *Rhodini* &c. accessum), *Essentia Lignorum* hodie dicto, in temperaturarum frigidiorum Cachexiis haud quidem evanida, at nostratium præsertim *Vulnerariorum Essentiæ*, *Spiritu Tartari*, selectiori *Antimonii Tinctura* &c. nihilo hinc superiori. ¶ 5.) *Sal Guajaci fixum vulgare* parcum aut ex *Extracto* paulò copiosius (sed exigua præviorum laborum impensarumque compensatione) paratum, inter tot *Alcalia Diaphoretica* parabiliora (cum specifica via, illic utrobique admodùm desideretur) Selectus noster vel necessitas quædam singularis aliàs non requirit. Sic nec ¶ 6.) *Spiritus ejus retortalis Simplex* (mage supervacaneo *Composito*, quem *Lignorum* vocant) præstat in Lue, quod per se *Lignum* solet; in alios autem tum internos (hodieque ferè controverso ¶ 7.) *Heraclino*) tum externos chymicos usus profectò satisfacit, seu (si omnino quis tale quid ad *Coralla* sua &c. exigere) æquipollet domesticorum quispiam *Corylinus* scilicet aut *Fraxineus*, *Juniperinus*, vel (sed mage fœtens) *Buxeus*: item qui ¶ 8.) *è Juglandium viridibus putaminibus* haud inutiliter elicitur, &c. ¶ 9.) (Quod autem circa hujus sortis quendam nuper quispiam, quòd in abstractione à *Soluto* acris potiùs & salino-volatilia redeat in omnibus hisce acidulis, etiam *Manna Mellisque Spiritibus*, imò ipso quadantenus *Aceto destillato* commune est, dum acidæ ejuscemodi Lignorum particulæ magnam partem cum soluto Corpore remanentes, Salia volatilia intermixtam & arreptam antehac in sui destillatione portiunculam sic forsitan dimittunt: æquè ad in dicto *Aceto destillato* absorptas interdum sub *Mineralium* vel *Marinorum* solutione istius particulas, suscipiendo Igne aptas, denuò interdum prodire contigit. Sed hæc in transitu.) ¶. 10. *Oleum* verò *Guajaci* vel in sola *Olei*

¶ 1.) *Guajacum cum Cortice.*) *Cortices Lignorum*, quia sunt magis resinosi, quam ipsa Ligna, adeoque & magis medicamentosi: hinc & mos est, ut in præscribendis *Lignorum Decoctis* p. ij. vel iij. *Ligni Guajaci* & pars j. *Corticis ejus* sumantur, quò hujus additione sic stimuletur vis medicamentosa *Ligni*. Ac quidem pro *Sudorifero forti* prætermus *Decoctum Guajaci*, quod magis penetrat, & plus de Sale volatili Lignorum participat (cùm ejus *Essentia* & *Extractum* plus de Oleo, & tandem *Spiritus* saltem de Sale participet) inter hæc medium obtinet *Decoctum* in *Aqua simpl.* paratum, quæ elicit Sal & Resinam sulphuream, ejusque *modus præscribendi* esto talis:

♃. *Rasur. Lign. Guajac.* vel *Lign. Juniperin.* ℥vj.
Cortic. Lign. Guajac. ℥ij.
Sassafr. ℥j.
Antimonii in pet. ligat.
Mercurii viv. in pet. ligat. ℔ß.
Coque in Mens. iv. vel v. h. e. ℔xij. vel xv. *Aqua simpl.* (ita ut ℥j. vel ℥iß. *Ingredientium* respondeat semper ℔j. *Aqua*) coque Vase clauso ad remanentiam tertiæ partis vel mediæ: *Colat.* D. S.
Potio sudorifera pro aliquot vicibus.

Etenim *Sassafras* quoque in nostro Selectu locum habet, sicut & *Juniperus* est nobile Simplex, in qua singularis vis balsamica latet, ratione cujus semper vegeta est, ac in ejus *Baccis Resina* continetur potenter sudorifera & alexipharmaca; unde & *Rob Baccarum*, *Theriaca Rusticorum* audit: imò & vis aromatica egregia in *Junipero* latet, respectu cujus à TACKIO *in Crys. Ligno Cedri* HELMONTII, pro Remedio ad Vitam longam procurandam recommendato, substituitur; non secus ac quoque *Bacca* ac *Lignum Juniperi* non cedunt vi catarrhali ipsi *Ligno Sassafras*. Interim cùm *Lignum Juniperi* exilem habeat *Corticem*, hinc loco Corticum addantur eidem ejusdem *Bacca*, vel recentes, vel exsiccatæ, & recentes quidem contusæ adjiciantur *Decoctioni* ad mediam ferè partem absolutæ, eùm alias dulcor earundem amarescat), *Bacca* verò aridæ una cum *Ligno* infundantur & decoquantur. Tandem & nos contra AUTHOREM *nostrum* eligimus *Pinum*, cujus *Strobili* tenelluli adhuc glutinosi pingues, vi balsamica & antiscorbutica pollent, adeo ut rectè à quibusdam *Pinus Arbor Antiscorbutica* vocitetur. Jam verò, cùm Scorbutus apud nos vernaculus Morbus Pathemata Artuum diversimoda, Paralyses, Contracturas & Dolores vagos excitet: proinde inter alia Appropriata *Pini Strobilos* & *Corticem* commendamus, recipiendo *Strobil.* M. j. vel *Cortic.* ℥ij. vel iij. quibus incisis affundatur Mens. j. *Cerevisia*, decoquendo; hinc ad medias, vel etiam tertiam, & propinando subinde hujus *Decocti* haustum.

¶ 2.) *Nec Sarsa.*) Loco *Radicis Sarsaparilla* optimè sufficit *Radix Tormentilla nostratis*, quæ vi diaphoretica & alexipharmaca decantatissima est: pro quibus scopis etiam quibusvis Compositis ordinari solet; unde non *Sarsaparilla* saltem *Radici*, sed etiam *China Radici* substitui posse asserit AMMELUNGIUS *in Apolog. cap. 2. pag.* 98.

¶ 3.) *Aquis destillatis.*) *Aqua destillata simplices* & *composita* ex his *Lignis* paratæ nil valent sunt pura *Phlegmata*; & cùm vix *Decoctione* Lignorum vis elici queat, quid sperandum est de Phlegmatibus illis.

¶ 4.) *Extracto Guajaci.*) Hinc quidam *Extractum* & *Essentiam* ex *Lignis* per *Spiritum Vini* parant; namque hic resolvit eorum *Resinam*, quæ aliàs sub Destillatione prodit in *Oleum destillatum*; nunc verò post Extractionem *Essentiam* constituit; sicut contrà si per Evaporationem detrahatur *Spiritus Vini*, dicitur *Extractum*. Jam verò *Essentia* illæ suo modo non sunt contemnendæ; utut enim in radicata Lue Venerea & aliis Malis radicatis minoris virtutis sint; tamen in Cachexia muliebri ad Anasarcam declinante, & ex Sero crudiore nata, nil melius est ejusmodi *Extractis Alterantibus*, & simul *Evacuantibus*, addendo iisdem *Baccas* vel *Lignum Juniperi*, quo sic concilietur vis diuretica.

¶ 5. *Sal Guajaci fixum.*) *Guajacum* suggerit *parum Salis fixi*; *Extractum* verò ejusdem per decoctionem paratum *copiosum Sal Fixum* reddit; quod Phænomenon sanè consideratu dignum est; interim nec hoc *Sal Fixum* ullam præ aliis prærogativam habet, cùm omni vi seminali per Calcinationem exhaustum illud sit; unde & *alia Salia fixa* eidem substitui possunt.

¶ 6.) *Spiritus ejus.*) Nempe *Spiritus Guajaci* per Retortam destillatus in Lue Venerea minoris est efficaciæ, quam quidem *Decoctum* ejus ritè factum, quod magis laudatur.

¶ 7.) *Heraclino.*) *Spiritus* & *Oleum Heraclinum* sunt decantata RULANDI *Remedia*, & paratum fuit *Oleum* hoc reverà ex *Ligno Corylino*, sed certo tempore deciso, per descensum id destillando; egregium in Epilepsia, in Partu difficili, & Lumbricis: vid. *Curat. Empir.* RULANDI.

¶ 8.) *E Juglandium putaminibus.*) *Harum viridia putamina* dant *Spiritum* acidum & ex addito *Sale communi Vitriolum vegetabile*.

¶ 9. (*Quod autem quispiam.*) Hic quoad Parenthesin insinuat AUTHOR BOYLEUM, qui in *Chymista sceptico* hoc habet *Experimentum*: nempe dum *Coralliis* affudit *Spiritum Lignorum* acidum volatilem, *Solutionem* blandè abstraxit, *Spiritum* salino-volatilem acrem, quasi oleoso-alcalinum, acquisivit ipse, quod curiosum est; sicut ex *Spiritu Mellis* acido, *Aceti*, *Manna*, &c. simile obtinetur; ubi particulæ acidæ Spirituum horum manserunt in Corpore solutæ, & coagulantur in substantia corrosa; omnia enim Corpora acida ex Corpore corroso coagulantur, ac, dum hoc factum est, blando interveniente Igne particulæ salinæ volatiles oleosæ abierunt in Spiritum salino volatilem acrem. Etenim Spiritus Lignorum, dum destillatur, suggerit Phlegma, Spiritum & Oleum volatile: est Spiritus hic acidus oleosus, in recessu nonnihil de Sale volatili participans; atque hoc sub Ignis tortura adhæsit Spiritui proprio: maxima verò pars colliquata fuit in texturam Olei, quando enim affunditur Coralliis, Acidum imbibunt. Hoc inde patet: Quando enim destillatur Lignum in Vase clauso prodit & Spiritus & Oleum; econtrà quando illud concrematur apertè, tunc Acidum & Oleum in forma Fumi avolant, & Flammam constituunt atque Fuliginem, atque hæc destillata iterum dat Sal volatile & Oleum; non secus ad Lignum per Retortam destillatum, quæ antea erant in Spiritu & Oleo in Retorta, hinc deflagrato pingui Oleo, Sal volatile sui juris factum in Fuligine, facilè in Sal volatile transit.

¶ 10.) *Oleum verò Guajaci.*) *Oleum Tartari* & *Ligni Sas-*

Olei Tartari fœtidi (si gratiora punctum hic ferre nequeant) sufficientia, nec hujus loci, nec (si fortè destillanti tanti tanquam parergon pruvenerit) *Rectificatione quadam* adeò indignum est. *Mineralia* huc pertinentia, & quod deest hic supplenda, suo loco inferiùs referemus.

Quod autem reliqua ¶ 1.) *Diaphoretica simpliciter*, aut *simul Alexipharmaca* (nam ob convenientiam & complicationem invicem ea hic, ne Dissertatio frustra excrescat, seorsim non trademus) attinet; antequàm inde Selectum instituamus (cùm præsens talium, præsertim hisce in Regionibus efficacia, additaque, ne abusus neglectusve delectus noxam secum trahat, Cautelæ aliunde notæ sint) id tantum impræsentiarum Incipientium causa addimus: ne ab una quidem parte (per *Bezoarticos* consimilesve titulos, promissa ac indifferenter nunc nonnullibi Præscribentium Exempla seducti) *volatilioribus calidioribus*, atque *fumosis Liquoribus* atque *Mixturis* inconsideratiùs nonnunquam abutantur: ceu talibus circa Malignarum statum (speciosa quidem de causa) demum vel denuò exhibitis, haud rarò novas angustias ac dissolutiones virium funestas; in Variolis ac Morbillis (non adeò malignis) frustraneas ebullitiones, intentiores æstus & insurgentis Naturæ confusiones; præcipuè verò nimis *Camphorata* in Eruditis, debiliore Capite, tenerioribusve Fœminis, Cephalalgias incompescibiles atque Deliria sæpè lethalia &c. (per circumspectam *Temperantiorum*, simul *Præcipitantium*, vel etiam *Figentium* adhibitionem haud difficulter evitanda) plus vice simplici concitata vidimus. Ne porrò & ab altera parte circa Malignarum plerarumque, Pleuritide quoque aliterve comitatarum principia, vel etiam (uti diversimodè consulimur) augmenta, complicatus interdum intensissimos Ferrores, Cephalalgias, Hæmorrhagias (præsertim in Plethoricis Cholericisque, magis quàm par est veriti, nimiùm à *volatilioribusque*, præsertim *salinis* (semet faciliùs resolventibus minoresque Calores præ purè Sulphoreis excitantibus) abstineant, & *fixioribus* solùm (at rarissimè rum sufficientibus) semet expedire conentur; aut more hodieque non infrequenti, abusivè illis *Venæsectionibus*, imò *Laxativis* quoque, vel *Clysterisationibus* commodiores cum viribus horas priùs terentes, post festum demum *Diaphoretica* advocent. Ne demum in plerisque Malignis (ceu alibi quoque monuimus) solis *Antimoniatis*, etiam *Bezoarticis simplicibus* vel *Metallisatis* nimiùm confidant: cùm licèt Sudores largiter moveant, Malignitatiatamen seminarium & fructus rarò simul extinguant; imò (dum circa istarum principium aliàs Vomitus vel Nauseæ frequentissimè complicantur) quasi ad ingenium redeundo, turbas istas qualitercunque secundent, aut saltem non (quod vel *Mixtura Simplex* sola, aut cum *Tinctura Anodyna* guttis aliquot sociata, facile præstat) compescant. Atque hæc proculdubiò ex causis una est, cur *Antimonium Diaphoreticum* illegitimæ confectionis aut diuturnioris asservationis, postmodùm passivè *accusetur*. De quo pluribus inferiùs.

Nos ad censum nostrum pergentes (deinceps autem ob polychrestas nonnullorum Vires, aut coincidentes Præparationes vel Adhibitiones, alterius quoque Classis Remediorum mentionem necessariò injicientes) ponamus inter *Calidiora* quidem primo ¶ 2.) *Camphoram*; purissimam illam & sine pari, sed afflictissimam simul *Resinam*. Siquidem non solùm olim nullis ferè non *Pulveribus*, *Trochiscis*, *Electuariis* & (eam plerumque respuentibus) *Aquis* similibusve *Liquoribus* inconsideratiùs bre-

Sassafras empyreumatica si rectificentur à *Cornu Cervi usto*, prodeunt penetrantissima, summè sudorifera & carminativa, Pathematibus hystericis & colicis, item Febribus malignis dicata, utut loco omnium sufficere queat vel *Oleum destillatum Tartari*, vel *Guajaci*.

¶ 1.) *Diaphoretica simpliciter aut simul Alexipharmaca.*) *Alexipharmacorum Sudoriferorum legitimum Usum* hic injungit AUTHOR, quem & prosecutus jam est in *Tract. de volatilisatione Salis Tartari p.* 86. item PAULI *in Digressione de Febribus Malignis*. Et quidem Remedia hæc Sudorifero-alexipharmaca in Morbis acutis usitata, sunt *duplicia*; nempe vel *Fixa* vel *Volatilia*: *Fixa*, ut *Antimonium diaphoreticum*, *Bezoardicum minerale*, *Terra sigillata*, & *partes Animalium duriores & ossea*, quæ ultra primas vias vix operantur, sed in substantia sua propria inserOè redduntur: Alia vero *Volatilia* ultra primas vias in Massa sanguinea & intimos Corporis recessus penetrant, & sunt iterum *duplicia*: nempe vel de *natura salina*, ut *Spiritus Cornu Cervi*, *Salia volatilia Vegetabilium & Animalium*; vel de *natura sulphurea pingui* participant, ut v. g. *Spiritus vinosi*, *Essentia & Extractum Lignorum*, *Extracta Theriacalia camphorata*, *Salia volatilia oleosa*, ubi quidem *Spiritus illi salini* semper aliquid de Oleo admistum habent, & quò magis hoc habent, eò magis de vi Concretorum specifica participant, sicut contra & *Essentia sulphurea* aliquid Salis volatilis adjunctum sibi habent: interim prout alterum horum vel magis vel minùs extraversum est, eatenùs nunc *Salis volatilis*, nunc *Olei* nomen acquirit.

Jam verò quoad *Usum Alexipharmaco sudoriferorum*, sufficiunt neque *Fixa* sola, neque *Volatilia* sola; sed utrorumque administrandorum rationem *tribus Cautelis* denotat AUTHOR; quarum

Prima est hæc: ne volatioribus calidioribus atque *fumosis Mixturis* atque *Liquoribus* abutamur, h. e. ne ista Volatilia, præsertim sulphurea & oleosa pinguia, in Statu Morborum malignorum & Febrium ardentium, sed saltem In *Principio* & *Incremento* acutorum adhibeamus; nam posteriori ratione vi sua sudorifera alexipharmaca quasi in prima Morbi hora multum proficiunt, præsertim ubi pro circumstantiarum ratione *Vomitorium* fuerit præmissum. Contra si in *Statu* Morbi talia exhibeantur, mirum quantum Vires Ægrorum prosternunt, ac parum vel nihil Sudoris movent; non secus ac eadem Volatilia In Statu Morbi acuti maligni propinata, propter sui penetrationem, ex Massa sanguinea agitata & nimis resoluta, novas Corpori excitant turbas, scillicet vel Cephalalgias vel Deliria, præcipuè si *Camphora* vel fortiter oleosa addantur secundùm AUTHOREM: quæ omnia tamen minùs timenda sunt, si in *Principio* Morborum præbeantur. Ex adverso *Camphorata* si dantur in *Statu* Morbi, apud Subjecta literata raram Spirituum animalium texturam habentia, & muliebria nervosam texturam delicatiorem obtinentia, vel solo odore lædunt.

Secunda Cautela est: ne in Febrium malignarum, iterum Pleuritidis aut Febrium acutarum *Principio*, & quoque *Augmento*, *Volatilia Diaphoretica* nimis fugiamus. Etenim, ubi tales Ægri non in Principio fuerint ansii & æstuosi, præsertim in Pleuritide maligna, tunc quidam Practici Pestis instar ista Volatilia horrent: interim his in Casibus nec timidus solito, nec tumidus esto Medicus. Etenim in Principio & Augmento talium Morborum, utut Symptomata urgentia aliud videantur suadere, non negligenda sunt *Salia volatilia*, quippe quæ in principio Febrium malignarum, Pleuritidum epidemicarum, & Morborum acutorum, urgente Malignitate pro *Scopo sudorifero* commendanda sunt: subjungendo hisce *blanda Acida*, Massam sanguineam nimis sub Sudore dissolutam denuò condensantia, ejusque consistentiam restituentia, qualia sunt *Sulphurea*, v. g. *Spiritus Sulphuris*, *Clyssus Antimonii*, & *Spiritus Nitri dulcificatus*, & similia. Hæc certè in Malignorum Principio multum obtinent, cum contrà Fixiora sola rarò sufficiunt; multò minùs *laxativa Clysmata*, *Venæsectio*, &c. conveniunt, quia tempus medicandi solummodò hisce perditur.

Tertia est; *sola Fixiora pro Scopo sudorifero hisce in casibus rarò sufficiunt*, adeoque in Morbis malignis non solis *Antimonialibus* aut *Bezoardicis* confidamus; quin potiùs; præmissis *Volatilibus*, ejusmodi demum in *Statu* Morbi *Remediis fixioribus* utamur. Hoc observavi in Petechialibus, in quarum Principio allegata Fixa quidem cum Sudore, in Statu tamen sine eo operantur, & Malignitatis vires non sufficienter expellunt: unde ne *Antimonialia* in talibus casibus quasi ad naturam suam redire videantur, ac Vomitus & Secessus moveant cum Ægri damno, cùm aliàs sæpè Diarrhœis colliquativis & Vomitu laborant; hinc ubi talia Symptomata complicata, *Tincturam anodynam nostram* cum *Mixtura Simplici* adhibeamus, & postmodùm his præmissis in *Statu* demum ad *fixa Antimonialia* accedamus.

¶ 2.) *Camphoram*.) Verum est, eam esse singulare Concretum penetrantissimum, & *cui simile in omnibus tribus Regnis non reperiatur*; odore tenùs totum penetrat Corpus, *Sudoriferum potentissimum*. In Morbis Malignis & Pestilentialibus, tam præservativè, quàm curativè, in effectu sibi non habet simile. Ac quidem *Camphoræ vis* in Malignis ex eo dependet, quòd cùm ea penetrantissimo sui odore universum Corpus pervadat, proximè quoque inimaginabili subtilitate Spiritibus Influis se associet, eosque tingat quasi & Balsamo imprægnet quodam, atque hac ipsa vi & præservando & ca-

(brevi post evanescens vel supernatans), sæpissimè citra manifestam sufficientemve rationem adjecta; verùm etiam sequioribus annis usquedum (quamvis aliàs sat penetrans) ampliùs varieque (saltem ut omnia ex omnibus habeantur) torta est pro eliciendo *Oleo*, quod tamen notoriè hinc vel planè non, aut parcissimè, debilius, compositum, aut in *Camphoram naturalem* postliminiò rediens, prodibat; efficacioribus interim simplicissimis integræ *Camphoræ Solutionibus*, sive cum *Oleo quodam*, non tam (deside hic) *Amygdalino*, quàm competenti *destillato* (v. g. *Juniperino Succineove*) in anatica proportione institutis, & communiter *Olei Camphoræ*, vel etiam *Elixiris Hysterici* nomine cuidam venientibus; sive potiori nobis hic & mage polychresta ratione (quo *Camphoræ*, non *Oleorum*, aliàs insuper undiquaque haud quadrantium sit effectus) cum ¶ 3.) *Spiritu ardente probè rectificato* seu *Alcalisato*; qui ultra subtriplum ejus facilè absorbet: saturatior sic quam *Vulgaris Essentia Camphoræ* (partim secundùm proportionem recipiens); compendiosior insuper nonnullorum *Spiritu Matricali* (qui *Camphora* supervacuè prius in *Amygdalino Oleo* soluta, & hinc operosè super Alembicum per superinfusum *Vini Spiritum* postliminio levata constat), per se denique polychrestus est, & *Tincturas Succini* atque *Castorei* (ut longè præsentius *Elixir* vel *Essentia Hysterica* inde proveniat) haud inconvenienter exaltat; *Aquis spirituosis Hystericis* insuper, *Spiritibus Theriacalibus, Nervinis*, vel etiam *Simplici* tantùm, ad externos in Defluxionibus usus (sub debita tamen cuivis proportione, ne nimis infracta tantùm supernatet) consultò permiscetur. Reliquas *Cautelas* alii tradiderunt, & præter jam dicta, in *Diaphoreticis Tincturis*, *Hystericorumque* Classe ex parte repetemus. ¶ 4.) Porrò sunt ¶ 5.) *Radices* quædam, *odorantibus* aut (in substantia præsertim) *gustantibus haud parùm adversæ*, proindeque *Pulveribus*, aliisque (graveolentiam illam citra temperamentum quoddam servantibus) *Formulis* minùs aptæ; *majoribus* tamen *Antidotis*, *Tincturis*, *Essentiisve compositis*, &c. (ubi adversitatem suam admodùm deponunt) simpliciter hinc pro parte vix excludendæ. Nec enim tota eorum congeries intentioni nostræ quadrat; sed si v. g. ¶ 6.) *Angelicam nostratem* (cur enim in sola *Helvetica*, vel insuper etiam, quasi *oleracea sylvestri* hæreamus?) aut ni leges nostras nimis excedere videatur, præstantissimam potius *Carlinam* cum *Enula* (alias polychresta) inde selegerimus, facilè profectò carebimus tum *Petasitide* (quamvis *Costo* hic nonnullis pari), *Levistico*, vehementiorique adhuc *Imperatoria*, *Olsinitio*, *Valerianaque Pontica* ac *vulgari*, *hortensi*, & (nam instructiores scilicet Officinæ omnes hasce species ostendunt) *aquatica*, magisque adhuc istorum omnium (aliàs insitatis) *Foliis*,

curando tantum præstat in Morbis Malignis. Certè in Morbis Pestilentialibus & similibus Remedium sine Camphora est instar Bellatoris sine gladio. Accedit, quòd *Camphora* sit *purissima Resina* per se & inflammabilis sine heterogeneitate commodè in substantia usurpanda, quæ tamen simul afflictissima; quippe cùm sit Concretum oleosum, hinc admodùm inflammabile, ideò sedulò occupati fuerunt Chymici, ut illud in *Olei* consistentiam redigerent. Est autem nihil aliud, quàm *Alcali volatile*, à Natura propria Pinguedine sufficienter saturatum, ratione cujus texturæ contingit, ut Camphora Vegetabilibus acidis, sive ipsi congeneribus, & quorum respectu à simili pingui saturata est, nullo modo solvi possit; quin potiùs pro solutione sui fortiora *Acida*, quæ Acidum ejus nativum superant requirat, adeoque saltem in *Aqua Forti*, *Spiritu Nitri*, & *Oleo Vitrioli* saltem resolubilis existat. Interim præter hæc Acida *Camphora* & solubilis est per *Alcalia*, speciatim *volatilia*: sic proprio didici Exemplo, quòd *Spiritus Salis Ammoniaci*, *additione Spiritus Vini paratus*, quoque sufficienter penetrantiores *Resinas Vegetabilium* & *Animalium* solvat, ut *Ambram*, *Castoreum*, *Opium*, *Asam fœtidam*, ut & speciatim *Camphoram*, ita ut hæc in momento, quo injecta Camphora, deglutiatur. Verùm omnes hæ *Solutiones* sunt saltem *superficiales*; quippe si iisdem injicitur *Aqua simplex*, dictum factum Camphora resuscitatur, & nativa in forma se sistet Camphora in forma solida, quia adeò fugax est, hinc in forma liquida nulli permiscibilis; propterea semper annisi sunt Chymici, *quomodo Camphoram in Oleum* propriè sic dictum pingue, lucidum, nec per Aquam resuscitabile, sed ipsi supernatans redigerent: ubi tamen difficile est negotium ex eo, quòd Sal volatile Camphoræ, quod Corpus ejus constituit, copiosa & debita Pinguedine largiter imprægnatum sit; unde cùm Sal istud volatile undique turgeat pingui Oleo, nullibi Aquæ vel Phlegmatis admittit consortium (Pinguia enim & Acida sunt insociabilia), sicut alias quoque nullum Corpus resinosum potest redigi in consistentiam Olei destillati, nisi attenuetur Resina, & interpositione particularum terrearum fluorem aqueiformem acquirat; hinc cùm & idem in Camphora fieri nequeat, propterea & eadem difficulter in Oleum est redigibilis; & utut viderim aliquando *Oleum Camphoræ in nullo Liquore resuscitabile*, quod dicebatur paratum ex *Camphora* cum *Terra sigillata* & *Lacte*; tamen hunc Processum, quia non feci experientiam, pro vero obtrudere nolo. Ut ergò Veteres in substantia usurparunt *Camphoram*, in *Pulveribus*, *Trochiscis*, *Electuariis*, &c. in forma sicca; ita Moderni ex ea elicere gestiunt *Oleum*; ubi tamen paucissimum acquiritur, quando *Camphora* destillatur cum duplo *Boli*; quod tamen affusione *Aquæ* resuscitabile est. *Camphoram* etiam dissolvunt in *Oleo Amygdalarum dulcium*, quod debilius est. Denique *Oleum compositum* conficitur *Camphora*, solvendo nempe *hanc* in *Oleis destillatis* & imbibendo; sic nempe illa his propter texturæ similitudinem associatur, & evadit *Oleum Camphoræ compositum*. Interim *verum Camphoræ Oleum* pellucidum, fluidum, & quod Aquæ supernatat sine reductione, *rara est avis*; quando autem Oleum per Aquam resuscitari potest, saltem est larvatum, non genuinum: *olcosa* enim *Subjecta* sunt vel *expressa*, vel *destillata*: inter *expressa* v. g. est illud *Oleum Amygdalorum dulcium*, quod solvit *Camphoram*, & hoc *Oleum* convenit in Odontalgia & Doloribus partium: pro interno usu potest esse *Oleum Camphoræ destillatum*, mixtum cum alio *Oleo destillato*, v. g. recipiatur *Oleum destillatum* vel *Juniperi*, vel *Succini*, & horum alterutrum vel *ana* vel in duplo, mediante cohobatione per Retortam cum *Camphora*, in *Oleum* non inelegans pro pluribus externis scopis destillatur. Huc spectat *Oleum Antipestilentiale Hemisii*, *Medici Veronensis*, ex mixtura *Olei destillati Succini*, *Olei destillati Corticum Citri*, & *Olei destillati Camphoræ*: cum *Bolo* hæc omnia proportione anatica miscendo frequenter per Retortam cohobavit in *Oleum Antipestilentiale compositum* sudoriferum in Malignis insigne. Cæterùm: utut Camphora sæpiùs sit egregia in Flatibus & flatulentis Affectibus, item in hysterica Passione; tamen *non omnes* æquè *Mulieres* eandem *ferre*, propter subtilem & penetrantem Odorem, possunt, cùm & propter Camphoram ingredientem Mulieres *Tincturam Bezoardicam* abhorreant; ac in THONERI *Observationibus Practicis* prostat Exemplum Hystericæ per usum Camphoræ mirè exasperatæ: unde habenda est ratio idiosyncrasiæ Ægrotum, præsertim in Sexu sequiori.

¶ 3.) *Cum Spiritu ardente probè rectificato seu alcalisato.*) Post hæc Olea AUTHOR docet parare *Essentiam Camphoræ* cum *Spiritu Vini tartarisato*, & rectè; Spiritus Vini enim talis ratione Salis alcali Tartari, quod secum elevat, & ex parte volatilisat, egregiè solvit Camphoram, & eandem largiter imbibit; unde & *Essentia* talis *Camphoræ*, seu *Spiritus Vini camphoratus*, internè prodest insigniter. Eadem *Essentia* & variis *Tincturis* facilè sociari potest, necnon misceri cum aliis Subjectis spirituosis, theriacalibus &c. tam pro interno, quàm externo usu.

¶ 4.) *Porrò.*) Hic præmoneo, quoad *Selectum Vegetabilium Diaphoreticorum*, quod *Lignis* illis suprà denominatis, ex insigni *Radicum* diaphoretico-alexipharmacarum numero, hæ adjiciendæ sint: nempè *Radices Angelicæ*, quæ insigniter aromatica, *Enulæ*, *Tormentillæ*, *Carlinæ*, *Zedoariæ*, *Gentianæ*; quibus etiam non inconvenienter sociari potest *Radix Chelidonii majoris*. Hæ pro Selectu ex omnibus sufficere possunt. Similiter ex *Herbis* & *Foliis* inter sexcenta sufficiunt pro Scopo sudorifero *Herba Cardui benedicti*, *Scordium*, & quibus placet, *Centaurium minus*: Sic ex *Fructibus Vegetabilium Baccæ Juniperi*, & earum *Rob*: Ex *Resinis Camphora*, *Myrrha*, & *Opium*, quod nobile sudoriferum. Ex *Seminibus*, quibus placet usurpare pro Scopo sudorifero, utut hæc magis Infantibus tenerioribus opem ferre soleant, accipiantur *Semen Sinapi*, *Napi*, *Aquilegiæ*, *Cardui benedicti* & *Nasturtii*, quæ commodè in formam *Emulsionis* redigi possunt, & contra Morbillos & Variolas prosunt.

¶ 5.) *Radices quædam.*) Considerat *Radices Alexipharmacas*. Harum AUTHOR *duas* eligit, simul indicando, eas usurpari vel *crudas* vel *præparatas*. *Crudas* quidem in forma *Pulveris* vel *Infusi*, item *Decocti*; *Præparatas* verò in forma *Extracti*, cujus præparandi modum inferiùs docet idem.

¶ 6.) *Angelicam nostram.*) Inter *Radices* hanc eligit AUTHOR præ reliquis, eamque præfert *Helveticæ*; ubi tamen hoc observandum, quod secundùm Soli diversitatem Plantæ varient maximè, ideoque *Helvetica* est odoratior, & resinosior; unde dubito, an huic nostra æquiparanda sit. Post Angelicam allegat *Carlinæ* & *Enulæ Radices*, quæ tamen non adeo necessariæ.

Ange-

liis, ac separatim asservatis *Seminibus*. Posset enim fortè quispiam necessitatis tempore, vel dum ¶ 7.) *Angelica Semen* in copia non suppetit, ea aggregatis reliquis alitsque symbolizantibus *Oleum Alexipharmacum compositum* destillare. Verùm cùm præter rem ingratius sit, & ejuscemodi *Pinguia*, tanquam præ spirituosis, præsertim salinis, cum affinibus, longè minùs resolubilia, angustias & ardores præcordiales in Malignis sæpè magis intendant; has denique aliasque necessitates (præter *Succinum*) vel *Rutæ* parabile ac polychrestum *Oleum* facilè suppleat; præter rem istorum *Olea* seorsim, ut & ¶ 8.) *Balsamum Elæosaccharumque Angelicæ* inter tot acceptiora *Odoramenta* vel *Condimenta*, hic requirentur: quemadmodùm etiam ¶. 9.) *Extracta*, separatim *ex Angelica*, *Carlina*, *Levistico*, *Petasitide*, *Valeriana*, &c. parata & reposita; certè (si *Tincturis* & *Essentiis spirituosioribus* conferas, vel in ea ipsa volatilioribus ac penetratioribus socies, vel saltem, in operandi modo curativè quadantenus languidiora. Sin autem aliquis (*Electuariorum Theriacalium* fortè loco, vel aliis de causis, aliasve in *Formulas*, imprimis *præservatorias* (*Compositum* (ea istorum vel consimilium *Radicibus solidioribus* ritè paratum) *Extractum* velit; & (præsertim in solitarios usus) subtilioribus ac corrispondentibus Accessoriis ex *Animali* vel *Minerali Regno* simplicissimè combinarit vel exaltaverit; *contractior* hujusmodi *Antidotus* Apparatui paulo diffusiori haud erit inconveniens; & non solùm *Extracta* illa *simplicia* quasi singula in suo genere repræsentabit, verùm etiam operosissima quævis *diversorum Authorum* (superioribus annis utplurimùm Ingredientium volatilitatem dispergentium, aut fixiores partes parùm vel non attingentium; hodie vero idem peccatum adhucdum haud rarò circa Ingredientia peccantium, vel Ordinem tantùm aut Pondus istorum variantium, notoriave quædam saltem declinantium, aut labores solùm inter nimiam curiositatem multiplicantium) ¶ 10.) *Composita* largiter compensabit: tot puta superiorum lustrorum *Pestilentialia*, *Bezoartica*, *Regia*, *Imperatoria* (effectivè numerantibus), *Aurea*, &c. *Terræ*, *fixissimaque Mineralia* incassùm adsciscentia: tot ¶ 1.) *Theriacalia*, ob compendiosiores valentiorum aliquot Simplicium æquivalentes Extractiones magis, quàm ob *Mellis medicati* (per repentinas *Spiritus Vini* affusiones oppido exhauriendi) Præsentiam culpabilia: tot insuper recentiorum *Extracta Antipestilentialia*, Ingredientium Processusque respectu rarò meliora; vel labores tantùm (ob portatilem quidem, at *Diaphoreticis* communiter minùs aptam *Pilularem formam*) in *Theriaca Benedicta*, *Cœlestique* multiplicantia. Quo etiam *Pilulas Antipestilentiales recentissimas*, exiguam sanè *Aloes* portionem (si laxare debuerint) adsciscentes referimus. ¶ 2.) *Aqua Angelica Levistici*, *Imperatoria*, *Valeriana* (etiam in *Ophthalmicis*) *simplices* (ut efficaciam quandam cum supervacua adversitate servent), aliàs nullius hodie usus sunt. Nec emptior Praxis in ¶ 3.) *abstractitio Angelicæ Spiritu* peculiare quid inveniet, quòd, si *Curativum* quid quærimus, in *Tincturis* vel *Essentiis Bezoarticis*, vel ipsi potiùs *Mixturæ Simplici*; sin *Præservativum*, potiùs in *Infusis*, domi quoque seu necessitatis tempore (si Regionis, Naturarum, & Malignitatis circumstantiæ reverà, citra perfrequens damnum tolerent aut exigant) paratis; sin demum puro tantùm *Vehiculo* pro *abbreviatis* hodie *Remediorum Dosibus* opus fuerit, in longè acceptioribus ac domesticis, vel temperatioribus *Liquoribus*, aut *Aquis destillatis* (tantùm alterantibus gratioribus) non reperiatur: ut ¶ II) *Aquis Vitæ destillatis*, plerumque præ *Infusis* debilioribus nullatenus hic indigeamus: uti nec aliis *Aquis Bezoarticis*, *Theriacalibus*, *Antidotalibus*, *Stapedianis*, *de Bardana*, *Spiritu Zedoariæ abstracto*, *Chylostagmate M.* &c. *Sale supradictarum fixo* (etiam seorsim nonnullibi pro complendis Repositoriis, in nullos tamen vel rarissimos usus asservato) conjunctim paulò pòst dicemus. *Codicum* & *Confectio Radicis Angelicæ*, inter tot acceptiora Præservatoria cui bono? quemadmodùm & *Conditum Enulæ*; quod Phonascis Matresfamilias per nos domi parent, aut in æquivalentem *Conservam* conscindant. Sufficerint etiam diffusiori Selectui) si præter *Radicem* (*Tincturis* & *Electuariis Alexipharmacis* aptandam), extiterit hinc forsitan ¶ 4.) *Essentia*, non quidem cum *Vini Spiritu* simpliciter, aut è prævio *Extracto* per *Spiritum* consimilem *ardentem* parata; sed si complacuerit, potiùs è *Magmate*, quod tantùm *Aqua simplici* (*Nitri fixi* ad Radicem suboctuplo acuata) in Vaporoso Balneo colligitur, per sextuplum *Spiritus Vini rectificati* sequestrata; *Extracto resinoso* tractabilior, *aquosis Vehiculis* mistu facilior; ac sine turbulentia jucundior, *Vino* parùm edulcato paucis guttis *Helenites* Præstans, *Magisterium cum Alumine præcipitatum*, æquè ac consimilia, *Enulam* parùm refert: *Aqua simplex spirituosior* ingratior est præter necessitatem; ceu quoque *Compositis Alexipharmacis* ac *Pectoralibus* in paulò majori quantitate addita *Radix*, eas admodùm adversas reddit. De cætero perpaucis in hoc genere suprapositis contenti, nec *Seseli Æthiopicum* huc trahemus; nec *Cervariam* (etsi vel *Maslach* præbetet), nec *Amaradulcem*) cum *Extra-*

¶ 7.) *Angelicæ Semen.*) Ex *Angelica* tam *Radice* quàm *Planta Oleum* destillatur, præter vim singularem carminativam, etiam vi alexipharmaca decantatum: interim dicit AUTHOR, hujus loco tamen *Oleum destillatum Succini* vel *Rutæ* nobis sufficere.

¶ 8.) *Balsamum Elæosaccharum Angelicæ.*) Hæc non necessaria rectè putat AUTHOR, cùm extemporè eadem sint parabilia.

¶ 9.) *Extracta Extractis Radicum* singulariorum præfert *Extractum* aliquod *compositum ex omnibus Radicibus selectis*, cum *Spiritu Vini tartarisato* præparatum, quale abstractione Menstrui inspissatum *Extractum* loco omnium seorsim dispensandorum sufficere potest: cui & alia, uti *Cornu Cervi sine Igne*, *Antimonium diaphoreticum*, aut *Pulvis* quidam selectus *Viperinus*, itemque *Camphora* q. s. suo tempore combinari poterunt.

¶ 10.) *Compositum Extractum.*) *Extracta Composita* meritò hic taxat AUTHOR, utpote quorum Descriptionem videb. in HORSTII *Dispensatorio*, QUERCETANI, & SCHROEDERI *Pharmacia*, & rectè in his *duo desiderat*, nempe.

1. *Volatilium* in tanta Ingredientium farragine sub inspissatione factam *dissipationem*.
2. *Fixorum non sufficientem extractionem*.

Pauca itaque sufficiunt.

¶ 1.) *Theriacalia.*) Paratur & *Theriacalium Extractum* ex *Theriaca*; in quo considerandum

1. Quòd *multa ingredientia* in *Theriaca* inveniantur, quæ ea *Spiritu Vini non possunt extrahi*.
2. Quòd *Theriaca multum Mellis contineat*, quippe a quo in consistentiam debitam redigitur; unde ea Melle Spiritus Vini multum extrahet, ea alii contrà nihil.

Horum ergò intuitu potiùs *Theriaca* in forma nativa usurpetur; loco autem *Extracti Theriacalis* illud *Extractum superiùs compositum* substitui potest:

¶ 2.) *Aquæ.*) *Aquæ singularum Radicum diaphoreticarum* parum in recessu habent, aut si aliquid obtineant virtutis, habent eam à subtiliore Oleo, ob cujus imbibitionem parum de odore & sapore sui Concreti participant.

¶ 3.) *Abstractitio Angelicæ Spiritu.*) Loquitur AUTHOR de *Spiritu Angelicæ abstractitio*, quando *Spiritus Vini* sæpè abstrahitur ab *Angelica*. sed taxat eundem AUTHOR, & loco hujus pro curativo scopo *Tincturas* & *Essentias Alexipharmacorum*, sicut pro præservativo *Infusa Simplicium* requisitorum, vel in *Vino*, vel macerata eadem in *Aceto*, commendat; non secus, ac quoque *Theriaca*, *Myrrha*, & *Camphora*, *Aceto* infusa, faciunt *Infusum Alexipharmacum* præ omnibus aliis in Præservatione eligendum.

¶ II) *Aquis Vitæ destillatis.*) Sicut tandem loco omnium *Aquarum Vitæ* esse poterit *Spiritus Theriacalis camphoratus*.

¶ 4.) *Essentia.*) Insinuatur hic modus elegans parandi *Extractum Angelicæ*, quod in Vegetabilibus omnibus aliis, quæ Aqua tractari possunt, locum habebit: nempe

℞. *Aquæ Nitri fixi, vel Salis Tartari, uncia j. v. g. impregnatæ*; quæ affunditur *Radicum Angelicæ extrahendar.* ℥viij. (adeoque respectu *Specierum* infundendarum octava pars *Salis fixi*) hinc infusa hæc successivè ebulliant ad Extractionem; deinde Extractione facta & transcolata, inspissetur in Balneo Vaporis (nam in Balneo Mariæ inspissatio nimis lentè procedit, sicut in alio Igne periculum est, ne empyreuma contrahat) in *Extractum* seu potiùs in *Magma* quoddam, quod affusa *Spiritus Vini* sextupla quantitate in formam *Essentiæ* redigatur; sicut tandem hoc *Spiritus Vini* abstractione denuò in legitimum *Extractum* inspissari poterit.

Atque ita, ut dixi, *Extracta ex omnibus Subjectis vegetabilibus, quæ Aqua tractari possunt*, parari poterunt: econtrà ea *Subjectis vegetabilibus resinosis, quæ cum Aqua tractari nequeunt*, fiunt *Essentiæ* & *Extracta* beneficio *Spiritus Vini tartarisati*: cujus rei ratio est, quòd Substantia Vegetabilium resinosa, adeoque oleosa & viscosa, & quæ in Stomacho præcipitata ejusdem rugis pertinaciter adhærescit, a Sale fixo addito solvatur. ejusdemque textura sic aperiatur, quæ reserata à Spiritu Vini, & imbibita, dat *Essentiam* in quocunque *aqueo Vehiculo* resolubilem & penetrantem sine præcipitatione, Sale fixo & terrestreitate vegetabili à *Spiritu Vini* intactis relictis.

Nec

tracto Pimpinellam, vel cum *Minoris Semine*) *Bardana Radicem*, aliàs in sus destinatione haud adeo rejiciendam, *Allium Alliatagae* (ceu *Essentias* inde & *Aquas* jam olim confecere) Rusticis uut Horatiano Pæaui, *Victorialem* Agyrtis relinqusmus.

Nec ¶ 5.) *è Ruta* (cujus *Oleum destillatum* promptè in *Balsamum*, ut & *Oleum externum*, vel cum *Olivo* tantùm redigendum, paulò antè posuimus, quoque espresso *oleosa recentium summitatam Succo* durabilius est) restat aliquid, quod è condigno huc referri mereatur: siquidem (alias adversinri) *Herba exsiccata* haud parùm deperit; *Viridis* vero cum *Summitatibus* (quantum *Aceta Bezoartica*, *Aqua Hysterica*, &c. exigunt,) nullibi non habetur; excussum hinc *Semen*, inter valentiors *Carminativa* & *Alexipharmaca*, parum in se est *Rataceum*; *Acetum* Matresfamilias passivè parant; *Aqua simplex* per se ingratum sapit, sique exigetur, *destillari Olei* parergon. *Extractum* penitus effœtum: *Syrupus* in advetsitate sua vix melior, multisque Subjectis & Affectibus ob *Sacchari* accessum inconvenientior est.

Quod verò residua *Amaricantia* concernit, equidem pleraque omnia multum hic possunt; nobis autem nihilominùs *unicum* hinc aut *duo* selectiora commodè sufficient, præcipuè & instar omuium, polychresta ¶ 6.) *Myrrha*, ad usus internos (quò vulgaris *Dissolutio* seu *Purificatio* sumpti fiat) saltum seligitur, & Mangonii (nonnunquam perceptibilis) expers. Nec *liquidam ejus Essentiam*, cum quarta parte *Nitri fixi*, vel alterius *Alcali*, & *Spiritus* cujusdam *ardentis* octuplo paratam, Amaroris bonam partem at citra notabilem efficaciæ mutilationem sic deponentem, in paulò diffusiori Apparatu (vel Hystericos in usus) aversabimur. *Extracto* sanè cum *Spiritu Vini* facto, in diversas adbibitiones videtur commodior. ¶ 7.) *Oleum* autem, quod adhocdum saltem oidorosum, effœtum aut potiùs compositum per vulgatos Processus prodit, curiosiores per nos eliciant: inter tot *Balsamica* nobis hic non erit usui. ¶. 8.) *Cardui benedicti Mulierculorum Pulvis* adversissimus, & in paulo malignioribus nimis languidus; *Semen* in *Pulveribus* & *Emulsionibus* quasi evanidum: *Spiritus abstractitius* pro *Vehiculo* sæpè præter rem calidior, per se remissior & in plerisque insufficiens; *Oleum* vix comprehensibile; famosissimum. ¶ 9.) *Scordium*, nec omnium locorum, nec si fateri voluerimus (extus in Chirurgicis *Myrrha* quoque satisfaciente) Carduo benedicto in plerisque adeò valentius, utriusque *Extractum* in hoc *Alexipharmacorum* genere similiter remissius & nullius fere (sub gratiori quadam Formula) dispensationis vel exhibitionis est. *Aquas* (quæ in seria hic Medicatione vix ultra Vehiculum sunt) paulò pòst cum sui similibus conferemus, ut *unica* fortè talium è parabilioribus hinc in finem, si placeat, prostet. Qui miseros ampliùs præter necessitatem affligere voluerit, *Cardui*, *Scordiique* ¶ Δ) *Conservas*, atque *Syrupos*, etiam è *Scordio* (diversimodè) *Compositum*, & quem *de Centaurio minori* alicubi habent, exhibeat. *Nitrum in Succo* vel *Decocto Scordii coagulatum*, parùm hinc & auferr & intenditur. ¶ 10.) *Diascordii communis* & *Rosati* vires non elevamus; sed necessitatem saltem, cur inter tot temperatiora (ipsum tot calidis pellentibusque nihilominùs refertum) seorsim prostet: sane nec *Theriaca* (ni forsè unicum *Trochiscorum Viperinorum* granulum veremur) nec *Mithridatium* cum aliis etiam spirituosioribus (modo quodvis pro re nata & consideratè detur) Gravidis obest. Et cum ¶ 1. *Cardui*, *Scordii*, *Centaurii minoris*, *Angelica*, *Levistici*, *Rutæ*, *Pimpinella*, &c. *Salia* in sufficienti copia haud undiqusque seorsim parari queant commodè, ne-

¶ 5.) *Nec è Ruta.*) Ea omnibus *Praparatis* eligit AUTHOR rectè *Oleum Ruta destillatum*, quippe in quo reverà Crasis totius Concreti concentrata hæret, tamque interno, quàm externo usui, loco quorumcunque Remediorum ea Ruta paratorum inservit. *Herba* autem *Ruta* exsiccatæ nobiliorem substantiæ suæ vim perdidit; sicut & recens seu viridis optima est, & ubique potest haberi. *Aqua* parum in recessu habet; imò ipsum ejusdem *Extractum* propter oleosæ substantiæ evaporationem nihil valet. Sufficit ergò Oleum. Interim *recens Ruta* in *Infusis* locum meretur. Reliquæ ea *Alexipharmacis* nil prosunt.

¶ 6.) *Myrrha.*) *Myrrha* post *Camphoram* pro scopo alexipharmaco & diaphoretico est nobilissima; hinc in omnibus Morbis malignis cum Cutis excretionibus conjunctis, nempe Febribus purpuratis, Variolis & Morbillis, Petechiis, item Passionibus hystericis, Catarrhis, tam præservativè, quam curativè proficua; quæ ipsa selecta, flava, lucida, amara saltem usurpatur, *quaque pulchrè flavescit*: quæ non opus habet ulla depuratione, quam aliàs tradit SCHROEDERUS, sed rectè rejicit ZWELFFERUS. Cæterùm datur *Myrrha* vel *in substantia*, vel *in forma liquida Essentia*. Jam verò, cum Myrrha sit Resina oleosa, propterea non tàm facilè solvi potest per *Spiritum Vini*, nisi cum rectificatissimo, qui tamen ipsam non solvit, sed saltem aliquid extrahit, utut fuerit rectificatissimus; sicut contrà *Acetum destillatum* eam taliter qualiter, sed turbidè, solvit, non secus ac *Spiritus Vini cum Spiritu Salis acuatus* idem præstat. Sed pro usu Medico optima est *Essentia Myrrha* cum *Alcali fixo* parata: h. e. sumatur *Myrrha* eaque cum octavà parte *Alcali fixi* teratur, hinc infunditur in *Spiritum Vini rectificatissimum*: sic namque Alcali illud solvit Pinguedinem Myrrhæ, ut illa faciliùs à *Spiritu Vini* sit extrahibilis

Vel

> ℞. *Spiritus Vini tartarif.* vel *Spiritus Vini Sale Tart. impragnatus*: isque affunditur *Myrrha*; sic namque elicitur *Essentia* rubicundissima, integram crasin Myrrhæ optimè continens, & LANGIO *Essentia Salutis* dicta.

Et hæc *Essentia*, tam *in forma liquida*, quàm *Extracti*, egregia est in Morbis malignis, item in Variolis & Morbillis, tàm præservativè quàm curativè: item in Passione hysterica, Affectibus catarrhalibus & similibus, speciatim vi alexipharmaca est insignis. Tandem fieri posset *Experimentum*; annon, quemmadmodùm aliàs *Spiritus Salis Ammoniaci vinosus cum affusione Spiritus Vini factus* extrahit *Essentiam* elegantissimam polychrestam in puncto Lochiorum & Menstruorum; ita si misceatur ana *Salis Ammoniaci* & *Salis Tartari* & *Myrrha* & affundatur *Spiritus Vini*, hinc blandè destillentur per Retortam, aliquid prodest pro *Spiritu Myrrhato composito*; sicut aliàs itidem cum *Succino* tentavi non sine successu.

¶ 7.) *Oleum nidorosum.*) *Oleum Myrrha destillatum* non *datur*: elicitur quidem aliquid Olei ea Myrrha, sed empyreumaticum paucum & tædiosum, unde vix datur. Paratur verò exindè *Oleum per deliquium*: sed quomodo? videre SCROEDERUM. Nempe includitur *Albumini Ovi indurato*. Interim hoc Oleum saltem inservit usui externo, non autem usui interno diaphoretico est conveniens.

¶ 8.) *Cardui benedicti Pulvis.*) *Cardui benedicti Pulvis* pro Dosi ℨj. ad ℨij. Plebejis in usu existens, admodum tædiosus est, & in Malignis parum præstat. *Semen* verò ejus in Infantibus locum invenit; sicut tandem *Decoctum* ejusdem Sudorem movet; ut & *Extractum*, cujus ℈ß. cum granulo j. *Extracti Opii* dedi aliquando Mulieri, ex cujus usu per totam noctem potenter sudavit; ut adeoque *Decoctam Cardui benedicti* ad imitationem RULANDI, & ejusdem *Extractum* suprà dicto modo paratum, sit egregium. *Oleum* autem vix comprehensibile non datur.

¶ 9.) *Scordium.*) *Scordium nostram* est egregium, nec semper eligatur *Creticam*, sed sufficit *nostrum*. Usurpatur verò *externè* & *internè*: externè quidem in Ulceribus putridis, & arcenda Gangræna: pro quo scopo tamen & *Myrrha*, vel *Alliaria* secundùm AUTHOREM in defectu Scordii adhiberi potest. Interim tamen *Extractum* & *Decoctum Scordii* satis sudorifica esse solent; *Aqua* contrà ejus parum præstat.

¶ Δ) *Conservas.*) *Conserva Scordii & Cardui benedicti* similiumque Subjectorum diaphoreticorum *verò sunt in usu* nec, nisi, pro *Corpore Electuariorum* extemporè præscribendorum in usum vocantur; sicut eorum *Syrupi* inserviunt *Mixturarum* præscriptarum edulcorationi. *Nitrum etiam Succo Scordii* coagulatum, ex ZWELFFERO parum habet in recessu.

¶ 10.) *Diascordii communis. Compositam* frequentissimi adhuc usus est *Electuarium Diascordii Fracastorii*, idque nunc cum copiosa *Rosarum Conserva*, nunc *sine ea* paratum. Hoc ipsum *Dosi* ℨj. in *Vehiculo acido* pro scopo sudorifero in Morbis malignis dari solet, & nos ejusdem usum laudamus: suadeo tamen, ut præparetur illud *secundùm* SYLVII *correctionem*, quem habet *Lib. 1. Prax. cap. 11.* sic enim longè potentius erit, utut & loco hujus *Theriaca* vel *Mithridatium* sufficiat. Equidem FRACASTORIUS & alii Gravidis *tutias Theriaca* id esse autumnant; sed monet AUTHOR, nec Theriacam his nocere.

¶ 1.) *Salia Cardui, Scordii.*) Ea *Simplicibus diaphoreticis* etiam *Salia fixa* nonnullis in usum trahuntur, at sufficere potest loco omnium *unum vel alterum Sal fixum*, quippè Salis fixa in usu Medico nullam habent specialem differentiam, & utut etiam tantillum de Sulphure Concreti participent, tamen illud ita intraversum est, ut nullam mereatur considerationem: unde vel *Sal Artemisia*, vel *Millefolii*, vel *Absinthii* sufficit. Atque ita parati possunt dicta, vel sumpto *Alcalisato*, vel etiam additione cujusdam *Acidi*, quod HARTMAN-

necessitas quædam aut adeò Specifica præcellentia singula efflagitat, sufficere credimus, si vel *unicum* à vulgatioribus verbi gratia *Millefolio*, vel alibi *Absinthio* aut *Artemisia* solitarium, vel etiam è conjunctia horum ac consimilium aliquot paratum *Diaphoreticum*, quasi *catholicum*, in *Alcalium Vegetabilium* genere extet: sive jam *parè lixiviosum* placeat: sive *mediocriter sulphuratum* (addito *Nitri* & *Florum Salis Ammoniaci* singulorum subtriplo, ceu infrà repetemus, facilè in *Salis Febrilis* Formulam disponendum); seu denique cum *Spiritu Nitri*, vel *Aqua Forti communi* crystallisatum, satis (sed ea alto tunc capite, alioque agendi modo) *Diaphoreticum*; ceu de ejus adhibitione supra monuimus. ¶ 2.) *Essentiale è Carduo solo*, vel *congeneribus Amaricantibus sociato*, non tam in *Succo* aliquantùm saltem evaporato subsidens (inconspicuum, ac semitartareum, vel bolare) quàm in inspissato diutiusque reposito *Decocti Magmate nitriformiter* tandem concrescens, curiosioribus seligendum relinquamus. ¶ 3.) *Gentiana* demum & solitaria; & (vetus Experimentum tentantibus) tantillo *Nucis Vomicæ* sociata nobis quoque in gregariis olim haud parùm, certa, æquivalens, aut constantius quidquam, nunc carior illa *China Chinæ* præstitit. Verùm cum acceptioribus certiùs & æquo feliciter rem transigere, vernaculisque porrò (vel saltem *Zedoaria*) idem quod ¶ 4.) *Contrayerva* efficere possimus: cùm porrò *hujus* & *Corticis istius peregrini Extracto*, vel *Gentianæ Extractum* æquipolleat; neque hoc tamen (cum ¶ 5.) *Centaurii* ac congenerum) comptiori Praxi necessarium vel adeò competens sit: siquidem (ni fortuitò oblatum *Essentiæ* cuidam *Absinthiacæ compositæ* associare placeat) in aliis Formulis horrendum sapit, *Pilularis* verò consistentia in *Sudoriferis* hic locorum (ut alibi *Theriacam Cœlestem* ac consimilia ea forma faciliùs adsumant) insuetatum quidpiam, nec volatilioribus competentioribus adeo exaltandum videtur: hisce proin omnibus in separatos usus ac dispensationes facile caruerimus. Nam si omninò quispiam diffusissimos in Apparatus *Scordii*, saltem *Germanici* (*Cretico* nequicquam postpositi) quidpiam, aut *Gentianæ veræ Radicem* forte ¶ 6.) Tonsorum causa (inter tot *Fonticulorum* dilatoria & attractiva, parergi instar reponere, vel insuper exigua quidem gratia *Electuario*, vel *Tincturæ* cuidam *Alexipharmacæ* pro gregariis) adjicere voluerit; nostra hic non refert.

¶ 7.) *Juniperi Baccæ*, si fortan internis aut externis Compositionibus similiter adjiciendæ fuerint, nullibi non venales sunt; nec *Rob* hic locorum infrequens, si *Melli communi* pro *Theriacali* quodam *Electuario* associandum videatur: de cætero inter tot præservatoria *Alexipharmaca* & (si credimus) *Nephritica*, comptior contractiorque Praxis inibi adeò præsentaneum vel excessivum quid non invenit, sive in *Essentiam*, seu *simpliciorem* effectusque tantùm mediocrem, *cum Spiritu proprio*, aut *Vino Malvatico* (*Juniperino hinc nuper dicto*), seu magis *Compositam* (injucundiorem, Nephriticisque plerumque calidiorem, per superadditum saturato *Spiritus Sal* & *Oleum*) redigatur; sive alio modo vel in *Bolis*, Muliercularum more detur. *Aqua simplex* aliàs neglecti usu; ¶ 8.) *Spiritus Abstractitius* vicatim potatoribus venalis. *Fermentatitius* (ubi scilicet *Baccæ* in copia suppetunt) præstantior quidem, at declinationibus utplurimùm adversus, ad *Tincturas Alexipharmacas* in se quidem non inconveniens, sed operosior, plerumque simul debilior est vegetiori hic *Spiritu Vini tartarisato*, vel ab acceptiori quodam Vegetabili abstractitio minùs phlegmatico. ¶ 9.) *Spiritum acidum* (si quis fortè ad *Corallina* vel *Odontalgica* tale quid è *LI-*

MANNI inventum est, in substantiam pro usu diaphoretico salsam mutando, & fit, quando sulphurantur Cineres; vel deinde ad imitationem *Salis Febrilis Mynsichtii*, quod constat ex *Nitri* & *Salis Ammoniaci* an. ℥j. & *Salium fixorum* ʒiij. & nonnihil salsum hoc est) verbi gratia.

♃. *Sal Absinth.* vel *Artemis.* ʒiij.
Ammoniac.
Nitri ana ʒj. ad ʒij. M.

Detur pro *Dosi* ʒß. vel ℈ij. ad ʒj. expectando Sudorem.

Tandem *alius* adhuc *modus* superest, mutandi Alcalisata in *Salsum saporem*, nempe per *Spiritu Vitrioli*, *Nitri*, vel etiam *Aquam Fortem*, imò & *Vinum*; hoc modo tamen illa ita mutantur, ut loco Salis fixi emergat *Sal* aut *Nitrum purum regeneratum*, magis diureticum quàm diaphoreticum existens. Ergò *Decocta* laudo vel *Essentias* præ Salibus Vegetabilium.

¶ 2.) *Essentiale è Carduo solo.*) *Sal essentiale Cardui benedicti* vel similium Amaricantium *duplicem modum* præparandi agnoscit, quorum alter procedit ex *Succo* ejus *expresso* & nonnihil inspissato; ast sic emergit saltem *Sedimentum bolare aut semitartareum* nullius pretii: si verò sumatur ejus *Decoctum*, & inspissetur ad partes ij. vel iij. hinc in loco frigido reponatur, tunc *Crystalli nitriformes* concrescunt, quæ sunt genuinum *Sal essentiale Cardui benedicti*, quod ipsum tamen nihil singulare in recessu habet, sed est labor potiùs curiosus.

¶ 3.) *Gentiana.*) *Gentiana* est *egregium Diaphoreticum*, & dicit AUTHOR, tantum præstare, quantum *Chinam Chinæ*, seu *Antiquartium Peruvianum*, *Febrifugum specificum Jesuiticum* &c. quippe quæ cara est & adulterata; unde illi substitui potest *Radix Gentianæ*, quæ vel *in substantia* à ʒj. ad ʒij. vel in *Infuso* in *Vino* vel *Cerevisia* usurpata idem operatur in Febribus Intermittentibus, in specie Quartanis, quàm China Chinæ; quæ etiam ab HOEFERO *Gentianæ Indicæ species* dicitur. Cum igitur *Amara nostra Chinæ æquipolleant* ratione amaritiei, semper putamus *Gentianam* huic substitui posse, tam *in substantia*, quam in *Extracto*, pro usu diaphoretico.

¶ 4.) *Contrayerva.*) Hanc rejicit AUTHOR, & rectè; nescitur enim, qualis sit ea *Radix*; unde minùs quoque tuta erit: quin potiùs ejus loco substituit *Zedoariam*, quæ egregium Alexipharmacum, velut alii *Radicem Caryophyllatæ nostratis* non inconsultò substituunt.

¶ 5.) *Centaurii.*) Hoc, *minus* nempe non adeò necessarium est; interim tamen non rejiciendum, nec inconveniens videtur propter *amarorem*: ejusdem *Extractum* solitariè optime in *forma Pilulari* assumitur pro Febribus Intermittentibus, vi sua diaphoretica curandis:

Vel

♃. *Extr. Gentianæ*,
Zedoar.
Absinth. an. gr. vj. vel viij.

M. f. *Pilulæ*, dandæ bihorio ante Paroxysmum.

Videb. eandem *Formulam* præscriptam in *Colleg. Pharm. in Schrœderum*.

Hæc sufficienter Rigorem febrilem tollunt & Sudorem movebunt: utut Æstum contrà intendant. Vel

♃. *Dictorum Extractor.* part. æqu.
adde
Laud. opiati gr. ij.
M. in *formam Pilularum*.

¶ 6.) *Tonsorum causa.*) *Globuli ex Gentiana* facti prostant pro conservandis *Fonticulis* in fluxu, ubi fluere nolunt; non secus quoque *Gentianæ Radix* comminuta callloso orificio Fistularum absumendo convenit, instar *Turundæ* intrusa: alias pro Fonticulis apertis servandis optimè laudatur *Globulus ex Ligno Hederæ* perforatus, & in *Balsamo Sulphuris* maceratus.

¶ 7.) *Juniperi Baccæ.*) Uti *Lignum* hujus optimum est *Sudoriferum*; ita & *Baccæ* ejusdem inter *Alexipharmaca* & *Diaphoretica* laudem merentur. Cæterùm hæ ipsæ *crudæ* rariùs. inter *Præparata* verò *Rob* seu *Succus* earum melleus ex *recentibus Baccis* elicitus & inspissatus, & à ʒj. ad ij. in *Aceto* assumptus potentissimè ciere solet Sudorem, & in Affectibus malignis & pestilentialibus egregiè succurrit; undè etiam vocatur *Theriaca Rusticorum*: sicut & *Rob Juniperinum* loco Mellis *Compositionibus Theriacalibus* potest admisceri; quod *Mel* aliàs partim pro Corpore firmando, partim pro *Specierum ingredientium* fermentatione promovenda additur; hinc *Arabes* dictitarunt, *nonnisi post decennium* Compositionem Theriacalem stare venalem. Cùm verò Theriaca vim fermentandi à *Melle* habeat, hac *Fermentatione* resolvuntur Species aromaticæ, & ita resolutæ evadunt penetrantiores, sicque intenditur vis sudorifera Theriacæ; hinc non solùm Rob Juniperinum ingreditur Theriaca loco Mellis, quia illud imbecillius per se in motu fermentativo; quin potiùs associatur idem Melli, præsertim cùm sic respectu potentiæ diaphoreticæ & alipharmacæ in triplo Mel superet. Porrò ex *Baccis* aut *Rob Baccarum* paratur *Essentia duplex*; quarum *altera* est communis illa, *Malvaticum Juniperinum*, ob colorem coccineum, necnon saporem & odorem, *Vinum Malvaticum* repræsentantem, vocatum, quæque paratur ex *Rob Juniperi* cum *Spiritu Baccarum proprio*, *per fermentationem* confecto. Egregia hæc est in usu præservativo Nephritidis, iteroque in Affectibus Stomachi ex Acido viscido-enatis corrigendis, vi autem alexipharmaca non æquè insignis. *Altera* autem est magis *composita Essentia* & paratur *ex Spiritu proprio*, *Oleo destillato Baccarum*, & *Sale fixo ex Capite mortuo extracto*, redactis omnibus in *quintam Essentiam*, quæ tamen omnia non adeò firmiter cohærent.

¶ 8.) *Spiritus.*) *Spiritus ex Baccis Juniperi dupliciter* paratur: nunc per simplicem *Spiritus Vini* a *Baccis* abstractionem, nunc verò ex iisdem *Baccis recentibus* per fermentationem: quorum hic egregiè inservit *Tincturis* & *Essentiis Alexipharmacis* parandis.

¶ 9.) *Spiritum acidum.*) Ex *Ligno Juniperino* destillatur *Spi-*

è *Lignis vernaculis* durioribus velit) supra *de Guajaco* notavimus. Ut proinde ¶ 10.) *Selectui nostro* vix inde quidpiam, præter polychrestum illud *Baccharum* (nam ridiculum nunc *per descensum* est) *Oleum*, præsertim è non fermentatis destillatum quadret.

Quod autem ampliùs residua *Vegetabilia* attinet, si pariter porrò pro *Compositis* quibusdam, inter ¶ 1.) *Zedoariam* (tanquam vulgò alias usitatam, geminaque *Anthora* hactenus frequentatiorem), inter *Dictamnum album* (*Cretico* hic vix cedentem) de cætero in Uterinis vel *Pulegio* facilè supplendum; & demum inter (parabilius adhuc) *Vincetoxicum* optio pro cujusvis Districtus aut Consuetudinis ratione instituerctur; & horum unicum saltem (infrà ampliùs attingendis) *Antidotis*, *Tincturis* vel *Essentiis* consimilibusve liquidis aut mollioris consistentiæ *Formulis* (cùm & hæ *Radices in Pulveribus* ingratiores sint) adjiceretur; necessitas profectò non foret, cur *Terra* illæ separatim existant, aut in ea gratiorum *Vehiculorum* copia, vel selectiorum tantum sufficientia, invalidior *Vincetoxici*, vel (in polychrestæ *Radicis* perditionem) *Zedoaria Aqua simplex* (de *spirituosa* enim jam supra diximus), aut *utriusque* ac *Dictamni albi Extractum* (*Composito* quodam, ceu paulò antè monuimus, oppido satisfaciente) seorsim exigantur: aut *Succisa* (*Scabiosa* aliàs congener) in *Radice*, *Floribus & Aqua*; vel *Ulmaria* (alias haud adeo rejiculæ) *Radix & Herba*, cum nauseabundi odoris *Floribus & Aqua* hactenus recensitis superaddatur.

Sanè, quò ad ¶ 2.) *magis temperatiora* hinc descendamus; si vel solam *Cervinorum*, *Margarum* & *Antimoniatorum* (ubi scilicet fixiora locum habent) præsentem sub exigua quantitate vel mole effectum intuemur; ubi verò penetrantioribus calidiorum Vegetabilium particulis res transigenda est, allatorum & paulò pòst addendorum energiam (sufficientem varieque applicandam) experimur; *Traditiones* denique ac *Consuetudines*, cum *Qualitatibus* (aliis potius Classibus qualitercunque decretis) tantisper suspendimus; nec ¶ 3.) *Doronici* (de cætero insontis ac in Capitis Affectibus mediocris effectus (*Radice* indigebimus; nec ¶ 4.) *Uva versa*, quamvis signatura quoque nobilitata; ni copia quandoque forsan facta *Tincturas Diaphoreticas* ista colorare, &c. placuerit: nam in inconcinniori *Pulvere Saxonico* proculdubiò exiguæ illius, potiores *Angelicæ* sunt partes; & *Folia* inter *Topica Hyoscyamus* (præter *Solana*, *Fabariam*, &c.) *aquaticus*. Imo nec famosissima ¶ 5.) *Scorzonera*, *etiam nostras* (quis enim insuper *ex Hispania* cariosam sæpè, nunc peteret?) adeò necessaria hìc deprehendetur: quamvis enim gustui grata, hìc locorum parabilior, & aliàs bonum Hepaticum, imò ¶ 6.) *Galega* quoque (tantopetè nonnullis in remissioris gradus Malignitatibus commendata, *Onobrychi* tamen nonnunquam nihilò infeliciùs nobis suppleta) præsentior sit; in exquisite tamen Malignis languidius & tantùm instar accensorum semet gerit; in Morsu Viperæ (obscurioris effectu) *Pulverem Viperinum* aliaque penetrantiora superaddenda vidimus: *Infusa & Decocta* hinc vulgò composita, in Ardentibus vel chronicis Hepaticis (aliàs satis nauseante stomacho) quis verè hìc locorum bibit? in *Infusis Laxativis* mucilaginositate sua penitiorem principalium extractionem haud parùm impedit, in *Pulveribus* molem nequicquam auget; nec *Extractum* (etiam ne mucaginescat, probè clarificatum) excessivarum præ aliis familiarioribus virium deprehenditur; ni omninò quispiam *Saccharatum*, pro tot *Alexipharmacis* (variè è *Cyano* quoque, *Calendula*, &c. *simplicioribus* conquisitis aut ampliùs *compositis*) *Syrupis*, in exuberantiores forsan Apparatus velit; *Liquoribus cordialibus* (è *Fructuum* gratioribus *acidulis Essentiis*, &c.) super addendum.

Vulgatioris ¶ 7.) *Sambuci Flores sicci* (quibus Vinitores nequam *Moschatellina* nonnullibi fingunt) potiùs ad *Topica* pertinent: nauseabundum *illorum & Gemmarum Conditum* inter Vulgi Condimenta: *Rob* pro Plebejorum sudationibus, aut aliorum Remediorum involucro nulli ferè domui deest. *Tragea* in Dysenteriis non adeò malignis haud quidem rejicula, tot tamen æquivalentibus stipata est, ut tædiose pinsi, vel ¶ 8.) *Tincturas Aloes* inter tot Hysterica inseri non requirat.

Spi-

Spiritus acidus volatilis rari usus, nisi quod ad solvenda *Corallia* vocetur; pro quo tamen & alii *Spiritus ex vulgaribus Lignis destillati* sufficiunt.

¶ 10.) *Selectui nostro.*) sufficiat ergò in genere *ex Baccis paratus Spiritus per fermentationem*, & *Rob earundem*.

¶ 1.) *Zedoariam*. Ex *quinque* his recensitis *Speciebus* meritò AUTHOR eligit *hanc* ceu æquiponderantem reliquis quatuor nempe *Radici Dictami albi*, *Vincetoxici*, *Succisa*, *Ulmaria*: adeò ut eadem *Zedoaria* loco cujusvis *Radicis Anthora* aut *Contrayerva* commodè substitui possit in quocunque Remediorum genere. Sic præfert, & rectè, hanc *Dictamno albo* sive *Cretico*; sive *nostras* fuerit: parum tamen in usu est, unde qui eundem adhuc in Affectibus Mulierum, tam parturientium, quàm non ritè menstruantium, commendare, non norunt vires *Pulegii* Dictamno exotico longè anteponendi, utpote quod est egregium in non ritè menstruantibus & aliis Affectibus Mulierum; & parturientibus. Similiter nec *Vincetoxicum* adeò singulare quid præstat pro scopo sudorifero, utut pro Hydrope Ascite & Anasarca curanda non semper contemnendum sit; interim vincitur & illud à *Zedoaria*; utpotè cujus *Compositionibus Theriacalibus* frequentissimi usus, & *Spiritus ejus per abstractionem Spiritus Vini paratus* egregiè fit diaphoreticus carminativus. *Succisa* tandem & *Ulmaria* non adeò singulare quid pollicentur; unde his optimè carere possumus.

¶ 2.) *Magis temperatoria.*) Scilicet AUTHOR post Lignorum considerationem videtur *triplicem Simplicium Diaphoreticorum Classem* constituisse; quarum *Prima* tractat *Aromatica Diaphoretica*, ut *Valeriana*, *Enula*: *Secunda Amaricantia acria*; qualia sunt *Gentiana*, *Myrrha*, *Zedoaria*, *Centaurium minus*; *Tertia*, *Temperata*; ubi præmonet, quod præ superioribus Temperatis longè præstent *Antimonialia*, *Cervina*, & *Terra minerales alexipharmaca*; unde sana *Antimonialia* habentes, carere his Temperatis possumus, cùm ea saltem per traditiones adhuc in usu sint; atque talia sunt *Doronicum*, *Uva inversa*, *Scorzonera*, *Galega*, & *Sambucus*.

¶ 3.) *Doronici*.) De hoc monet, quod non adeò ampliùs sit in usu ob deficientem effectum alexipharmacum; sunt enim, qui putarunt, *Radicem Doronici esse malignam & virulentam*: interim malè, & conferatur VELSHIUS *Dissert. 1. de Ægagropilis*: contrà alii eam commendant pro Vertigine, utpote cùm Rupicapræ hac ipsa se à Vertigine præmunire dicantur; unde & persuadetur Funambulis, ut se præservent hac ipsa ab eodem Morbo; ast *frustraneus est ejus usus*, cùm nec vi diaphoretica adeò polleat, proin exulet.

¶ 4.) *Uva inversa.*) *Uva inversa*, seu *Herba Paris* est ex *Solanorum* speciebus, ac externè quidem eadem insigniter convenit in Bubonibus pestilentialibus, non secus ac in Cancro quoque exulcerato mitigando. *Signatura* aliàs *Baccarum* refert Capitula rotunda, aut & Pupillam *Oculi*; hinc quidem multa hariolantur. Attamen vi sudoriferà parùm instructæ sunt, ingrediuntur simpliciter *Pulverem Saxonicum*, cujus descriptionem habet *Dispensatorium Augustanum*, ubi tamen hujus quoque *Pulveris* vim ANGELUS SALA potissimùm deducit ex *Radice*, *Angelica*. Si objicis hujus ipsius Solani vim anodinam, & hunc rectè AUTHOR *Hyoscyamum* substituit.

¶ 5.) *Scorzonera etiam nostras. Scorzonera Hispanica* non est melior *nostrate*, nec tanta, vi, quanta putatur, insignita. Nostra potest concedi, & est suo modo egregia, utut non singularis sit efficaciæ.

¶ 6.) *Galega*.) Hujus *vim alexipharmacam* mirè deprædicat FORESTUS *Tr. de Incerto Urinar. Judicio*, ubi testatur, à Morsu Viperino se hac ipsa curare Lacertam; interim tamen nec *Galega* nec *Onobrychis* ulla hactenus vi diaphoretica insignita innotuerunt, quantumvis Galega superstitiosè Mulieres in Epilepsia utantur.

¶ 7.) *Sambuci Flores.*) *Sambucum* quod attinet; hæc plurima quidem suggerit Remedia, interim tamen non adeò necessaria, utut *Flores* ejusdem *sicci* in Erysipelate, ubi non sunt contemnendi, itemque in quarumcunque partium Inflammationibus, tam in forma *Pulveris*, quàm *Decocti* aut forma *Cataplasmatis*, egregii sunt. Præterea nonnulli ex *Floribus* ejusdem *recentibus* cum *Sacchari Conditum* parant; sed nauseosum hoc est, & parvi usus. *Rob ex Baccis* satis usitatum est Plebeiis pro scopo sudandi, quod pariter in suo pretio relinquimus, cùm penetrantiobus & volatilioribus Salibus ex Regno Animali longè cedat. Porrò sese offert *Tragea Granorum Actes* contra Dysenteriam, quæ est *Pulvis* crassius *ex Succo Baccarum*, cum *Farina* subacto, & in Furno coquendo paratus, de quo vid. HARTMANNUS *in Prax. Chym. cap. de Dysent.* verùm cùm meliora *Specifica Antidysenterica* similiter prostent, ut *Priapus Ceti* & *Cervi*, ceu nobiliora ea substitui commodè possunt Trageæ.

¶ 8.) *Tinctura Actes.*) Hæc paratur ex *Baccis Sambuci exsiccatis*, cum *Spiritu earundem* (de qua vid. CROLLIUS *in Basil. Chym.*) daturque ejus Cochlear. j. ad ij. ceu Specificum non contemnendum in Passione hysterica per Sudorem curanda: interim rectè negligit AUTHOR, quia nobis alia prostant *Antihysterica*, v. g. *Castoreum*, &c. plus

effe-

¶ 9.) Spiritus è Baccis ad specificas destinationes langoidus; è Floribus melior quidem, per se tamen in Ardentioribus inconventior, in Mulgnis insufficiens, pro spirituosiorum Tincturarum vel Mixturarum Vehiculo, temperatioribus aut domesticis Liquoribus profectò posterior; de cætero per se, & imprimis io Compositionibus plerique paulò delicatiurum palato ingratior est r æquè ac Aqua simplex inde (potiùs Matribus familias ad Topica) destillata. Si omnino buius generis ¶ 10.) temperatior pro Vehiculo (siquidem per se, præsertim in paulò compactioribus Subjectis insufficientes & invalidiores sunt) estare debeat, nec jucundiori Alteranti, vel Vini, Cerevisiæ, Infusorum ... ultulo acquiescere quis posset; missis (non omnium Districtuum) Scorzonere, Scordii, vel Galega, remissiorique Card i Mariæ, imò (aliis usibus commodiùs impendendi) Cardui Benedicti Aquis, forsitan Fumariæ destillatam, ceo nullibi ferè non parabilem, inter Selectus nostri Accessoria reponeremur præsertim si pro meliori conservatione & qualicunque penetrantia cum tantillo Vini, vel compendiosiùs cum aliquantilla Spiritus Vini particula (nec hic oec in mage Refrigetantibus quidpiam incommodante) parata fuerit.

¶ 1.) Spirituosas & ad Aquas Vitæ accedentes, simplices atque compositas usitatiores, in hac ipsa pertractatione satis (quoad necessitatem aut coovenientiam) expendimus. Nec iisdem de causis opus esse videmus, ut recentiores quoque Correctiones aut Substituta, Elixir vel Aqua Vitæ Antipestilentialis, Liquor seu Essentia Alexipharmaca (appensitm Capitello Succinum, & immersa postmodùm Sulphurea parùm adoriens) cum consimilibus variationibus haud adeò sæpè jucundis, huc referantur. Sane Infusa simplicissima quoque cum ardenti communi, vel potiùs (à parabilioribus gratioribusque) abstracto Spiritu ritè parata, seu (dum Theriacales Compositiones, repetitò tamen satis extrahendæ, ob Melle accessum hodie quibusdam displicent, aut præter rem catiores existunt) saltem pollentioribus aliquot Vegetabilibus extractioneque revera subjectis debitè saturata, destillatas, omnes manifestò antecellunt; & tamen nihilominùs in paulò vehementiori Malignitate per se parùm præstant, ni Salibus volatilibus v. g. Spiritu Tartari, Salis Armoniaci, Sale Tartari, Cornu Cervi (qui tamen æquè ac aliquorum hic Guajacinus ingratiores reddit Mixturas) & consimilibus (præ Oleis destillatis plerumque hic convenientioribus) exalcentur, nec Opii proportionali quantitate (ni expressa Pestilentium Narcosis moderationem suadeat) destituantur: aliàs si (excessivo quoque) pondere dentur, Sanguinem præter rem tantùm magis inflammant, Nauseas & Anxietates præcordiales via adeò compescunt, &c. otut Spiritus Theriacalis solitarii vel camphorati, aut Bezoartici, Tinctura Diaphoretica, &c. titulis (ceu largi varique sunt), æquè ac ipsæ Formula) veniant.

Qui missa tantumnon omnium Simplcium huc spectantium coacervatione (moderno Theriacali Spiritui ad famigeratissimam illam Tincturam Bezoarticam communiter destinata) paucas saltem ante positas Radices cum Myrrha, Croco, & si libet aliquota Pulveris Viperini parte proportionaliter miscuerit r ac pro totius v. g. unciis decem, Opii præterpropter drachmam unam) cum Castorei quoque, si placuerit particula) adjecerit; miscellam hanc cum octuplo Spiritus ardentis simplicis vel abstractitii (boni tamen nec adeò phlegmatici) decenter extraxerit; porro vulgatissimæ solùm ¶ 2.) Mixtura illius simplicis, à Tinctura Bezoartica operosiori, & nimis ferè (licèt multum inter Acidorum accessum postmodùm secedat) nonnullibi camphorata parùm io fundamento proportioneque differentis imitatione, tantisper saltem inter se permiscuerit, paratæ istius Tinctura (Spiritu Theriacali abstractitio vulgari oppidò præstantioris) uncias fortè decem (duabus Essentia Camphora drachmis

effectus habentia quàm hæc Tinctura.

¶ 9.) Spiritus è Baccis.) Spiritus tam ex Floribus, quàm Baccis Sambuci, suo loco relinquitur: inservit non tam Sudori ciendo, quàm aliis Simplicibus infundendis, atque Tincturis & Essentiis extrahendis.

¶ 10.) Temperatior.) Dicit hic AUTHOR noster, Aquas destillatas Simplicium Diaphoreticorum nullum usum habere, nisi quòd loco Vehiculi aliorum Remediorum Sudoriferorum inserviant; adeoque non opus Aquarum tantarum farragine, sufficere ergò nobis unam vel alteram Aquam destillatam Flor. Sambuci, Cardui benedicti & Aquam Fumariæ; quarum hanc elicit cum pauco Spiritu Vini destill. pro usu Vehiculi loco omnium AUTHOR. Etiam per se destillata usurpari potest.

¶ 1.) Spirituosas.) Coosiderat hic AUTHOR Aquas Diaphoreticas, tam simplices, quam compositas, & refert huc Essentias, itemque Elixiria Alexipharmaca nota. Quoad horum autem Preparationem, insulsum ZWELFFERI nisum ridet, quo hic per Aquas & Phlegmata Succinum elicere io Essentiam Alexipharmacam inteodit. Insuper circa Essentias has spirituosas Alexipharmacas elicitas tria taxat, nempe

1. Earum superfluam Copiam.
2. Earundem Insufficientiam.
3. Ipsarum non semper tutum Usum.

Quando vel sic sæpè prostant Spiritus Zedoaria, Angelica, Theriacalis simplex & camphoratus, Aqua Vitæ Antipestilentiales; quorum omnium loco sufficere possent Infusa quædam in Spiritu ardenti, vel & Spiritus Theriacalis abstractitius ritè paratus, nempe ita:

℞. Spiritum Baccar. Junip. per fermentu paratum, vel loco hujus Spiritum Flor. Sambuc. vel Spiritum Zedoar. & Angelica:

Hicqoe affundatur selectis quibusdam Simplicibus Diaphoreticis jamdum recensitis, nempe Zedoariæ, Radici Angelicæ, &c. & digerantur omnia probè: deio Spiritus affusus per Balneum Mariæ abstractus aliquoties cohobetur pro Spiritu Theriacali, qui solus sufficit.

Vel

℞. Idem Spiritus sine abstractione per filtrationem saltem separatus à Simplicibus infusis.

Hicque sub nomine Essentia Theriacalis, Alexipharmaca vel Bezoardica, &c. asservetur, & sanè sufficit.

Vel & dicti Spiritus, vel Baccarum Sambuci vel Juniperi, affundantur Theriaca, Myrrha, Croco & Camphora in debita proportione r & hinc post digestionem debitam abstrahatur aliquoties Spiritus Theriacalis camphoratus in debita proportione r & hinc post digestionem debitam abstrahatur aliquoties; sic habetur Theriacalis Camphoratus, qui sanè itidem loco omnium esse poterit.

Quod secundam Insufficientiam spectat: certè io majore Malignitate parum prastant, nisi socientur cum Salibus volatilibus Animalium, Urina, Cornu Cervi, Sale Tartari; tunc enim demum potenter fiunt Diaphoretica, speciatim si præter dicta Salia volatilia etiam aliquid de Opio addatur.

Tandem tertiò taxat Spirituum horum ardentium non undiquaque tutum Usum, cùm præsertim Praxis ostendat, quod interdum ejusmodi Volatilia sulphurea, tam præservativè, quam curativè propinata, soleant excitare Corporis Æstuationes, & disponere Ægros ad Deliria, & Anxietates Præcordiorum intendere: nam observatum fuit, & solam Theriacam in Constitutione pestilentiali crebrò usurpatam in superveniente Morbo reddidisse Ægros admodùm proclives ad Deliria. Jam ergò si hoc facit Theriaca, quid non de Spiritu Theriacali sperandum est? Adeoque igitur ex omnibus alter dictorum Spirituum sufficit, qui tamen itidem cautè & in parca Dosi cum aliis penetrantioribus sociandus est.

¶ 2.) Mixtura illius Simplicis.) PARACELSUS in Tr. de Arcanis primus facit mentionem Specifici cujusdam in Peracutis & ad Caducum, Mixtura Simplex vocati, inque Peracutis Morbis egregii, hocque parat ex quinque partibus Spiritus Theriacalis camphorati, tribus partibus Spiritus Tartari volatilis, & parte i. Spiritus Vitrioli, ejusque non vulgaris, sed itidem volatilis, adeò ut totus Alembicum (verba ejus sunt summam ejus volatilitatem indicantia) adscendat. Jam ergò ex his tribus quàm nobilis Medicina speranda sit, colligi potest: interim, etsi Spiritus Vitrioli volatilis sit rara avis, & nonnisi à sublimioribus Philosophis expectari queat; nihilominùs vulgares Chymiatri PARACELSUM imitaturi, miscuerunt invicem ac destillarunt saltem tres Spiritus communi modo, & ex hac Mistura Simplici enata fuit illa Tinctura Bezoardica dicta, ubi oempe loco Spiritus Theriacalis camphorati assumpsit Dn. D. MICHAELIS Spiritus Vegetabiles, Sambuci, Salviæ, Melissæ, Juniperi, hosque affundendo Theriacæ, & pluribus Simplicibus Alexipharmacis, fecitque Spiritum Theriacalem; cujus v. partes junxit cum iij. partibus Spiritus Tartari rectificatiss. & urinosi, ambobus addendo Spiritum Vitrioli rectificatum, quæ omnia destillavit per Retortam, & exactè onivit, sub Destillatione collo Retortæ includendo aliquid Camphora v. g. ʒj. ad ℥iss. Spirituum: Spiritum hunc camphoratum com Santalo tinxit in Tincturam rubram, atque sic acquisivit Tincturam Bezoardicam. Sequenti autem tempore, cum alii Spiritum Vitrioli certas ob circumstantias formidarent, sumpserunt loco ejus Spiritum Nitri, & quidem laudabiliori ex instituto, & io dicta proportione hunc reliquis admiscuerunt; qua ratione etiam vel Mixturam vel Tincturam Bezoardicam nobiliorem acquisiverunt: sicut & alii loco Spiritus Tartari rectificati urinosi assumpserunt Spiritum & Sal volatile Cornu Cervi, alii Spiritum & Sal volatile Viperarum, hæcque dicto modo cum Spiritu Nitri & Spiritu Theriacali miscuerunt pro Tinctura Bezoar-

mis priùs exaltatas); *Spiritus Tartari* (tanquam *Diaphoresis* potissimi hic authoris) uncias octo; etiam § 3.) non rectificati; & demum *Spiritus Vitrioli subtilioris* (parùm sic præcipitantis, *Spiritu Martiali* parabilioris, & hic æquivalentis, præque § 4.) *Clysso* Malignarum Nauseas magis unà comprimentis) uncias duas: compendiosè tum in percolamento hoc, & vel *Essentia Papaveris errratici* aliquanto magis colorato *Liquore* sufficienter habebit, quod non solùm antedicta *Mixtura Simplex*, & (ad abusus usque nonnullis familiatior) *Tinctura Bezoartica* pollicentur; verùm etiam quod in aliis istorum *Imitationibus*, *Variationibus* aut *Substitutis* (invicem sæpenumero semet petimentia adsciscentibus) item in *Essentia Antidotali Alexipharmaca* (simul *Viperina* pretiosiori viliorique, in §. 5.) *Liquore Alexipharmaco Emulsioniformi* (cùm *Myrrha* tamen), ac consimilibus operosioribus aut ingratioribus passivè quæritur. Imò nec § 6.) *Elixir Pestilentiale* istud *usuale* (seu *vulgarius*, *Oleosis* superonantibus nimis obrutum, seu *recentiori correctione* sufficienter tantùm saturatum) adeò necessarium erit istius sufficientiæ intuitu, & quod competentium *Spirituosorum* accessu ampliùs (quando reverà opus fuerit) haud difficulter intendatur, vel planè una alterave *Rutacei* vel *Succinei Olei* gutta proportionaliter inficiatur quasi. Sit tamen hic quoque optio, vel talium additio cuivis per nos libera.

§ 7.) *Tartari* verò *Spiritu*) tanquam per se polychresto, & potiori diversarum *Mixturarum* basi, quamvis graveolentiori, *va-zoardica*, vel *Mixtura Simplici* nobiliore. Cæterùm AUTHOR *noster* tribus his Ingredientibus jungit adhuc *Opium* & *Castoreum*: & Opium quidem jungit laudabili eum instituto in Morbis malignis. Notum enim est, quòd Ægri in Morbis malignis propter Anxietates præcordiorum sint inquieti, & jactitantes se in lecto, difficulter ad Sudorem disponere queant, constringentibus fo propter Anxietates fibris Cutis, ut in poris illisabsit Sudor; unde hæc impedimenta ut præcaveantur, additur *Opium*, cujus vi si non sistunt, saltem sufflaminantur Anxietates Præcordiorum, hincque quieti facti Ægri longè copiosiùs sudant, quàm si Sudorifera sine Opio propinentur. Addit & dictis Ingredientibus AUTHOR *Castoreum*, ptatim pro Mulieribus, & imprimis Camphoram horrentibus, partim quòd vi singulari expulsiva polleat in Purpura Mulierum, Petechiis, Variolis, aliisque Morbis malignis, ubi Exeretio cutanea solet contingere. Jam ergò, ut *Mixturæ Simplicis* vel *Tincturæ Bezoardicæ* habeamus rationem componendi, recipiantur partes iij. *Spiritus Tartari rectificatiss.* seu *urinosi* istius *volatilis*, & *Spiritus Vitrioli volatilis* vel *Nitri* vel *Viridis Æris* pars j. effervescant mutuò commixti, quod signum est horum legitimè præparatorum; hinc ubi motus iscessaverit, destillentur invicem per Retortam pro perfecta unione. Hinc *Spiritus* ita compositus misceatur cum v. partibus *Essentiæ Theriacalis* (non verò *Spiritus Theriacalis*; nam Spiritui Theriacali præfert AUTHOR *Essentiam*, Resina alexipharmaca Simplicium volatili magis turgidam) paratæ vel modo suprà allegato, vel simpliciter ad modum Spiritus Theriacalis camph. per simplicem infusionem, digestionem & filtrationem: mista hæc omnia impregnantur *Camphora*, addendo ʒiv. vel v. *Mistura*, *Camphora* ʒi. & sic ad digestionem seponenda pro meliore unione; ita emergit *Mixtura Simplex* seu *Tinctura Bezoardica*, pro variis usibus celebratissima si *Opiatica* desideretur, societur *Speciebus* istis *Opium*, loco Essentiæ Opii; sic enim erit *Essentia* aut *Mixtura Simplex anodyna* vel *cum Opio*: cui si *Santalum* additur, *Tinctura Bezoardica* nomen emanabit. Atque hæc *Dosi* à ʒß. ad ʒj. polychresta est pro scopo sudatorio in genere; sicut in specie in quibusdam Morbis malignis & in Febribus Continuis, præsertim in horum principio, imò & Intermittentibus, præmisso Vomitorio ante paroxysmum usurpata, optima est.

§ 3.) *Non rectificati.*) *Spiritus Tartari non rectificatus* saltem est Phlegma fœtidum, non urinosum, unde malè illum AUTHOR *noster* assumere jubet; quin potiùs ille *rectificatissimus* Basis est hujus Compositionis.

§ 4.) *Clysso.*) Loco *Spiritus Vitrioli* vel *Nitri* in compositione *Mistura Simplicis*, adhiberi quoque commodè potest *Clyssus ex Antimonio*, *Nitro* & *Sulphure* paratus, quippe tales *Spiritus sulphurei* itidem in Morbis malignis multum habent in recessu.

§ 5.) *Liquore Alexipharmaco.*) *Liquoris Alexipharmaci* descriptionem ex *Myrrha* habet ZWELFFERUS *in Pharm. Reg.* egregius est (speciatim, quòd sic *Myrrha* cum *Amygdalis dulcibus* in *Emulsionis* formam redacta lactescat) in Morbis malignis, cum Excretione cutanea conjunctis. Elegans est compositio, ad cujus imitationem & alii similes præscribi possunt, utut saporis ratione ad strictè dictas *Emulsiones* minùs pertineat.

§ 6.) *Elixir Pestilentiale.*) Hoc CROLLIUM pro Authore habens, & oleosum existens, vix sine tædio capi potest, & correxit illud ZWELFFERUS *in Animadversionibus*.

§ 7.) *Tartari verò Spiritu.* Hic præmoneo: *Tartarum* nihil aliud esse, quàm Sal essentiale, natum ex Acido Vini rodente. Fæces ejusdem alcalinas, quas Fæces dum rodit, coagulantur ambo in *Sal crystalliforme*, *Tartarus* vocatum. Jam verò Tartareus est manifestè *acidus*, & occultè *urinosus*, quippe Fæces Vini sunt alcalinæ, quæ roduntur ab Acido isto in Tartarum. Interim, præter hæc duo Principia, inest quoque Tartaro copiosum *Pingue* in Acido vini & Fæcibus luxurians; adeoque hæc *tria Vini Tartarum* constituunt. Utut autem *Acidum* ejus sit manifestum, tamen si per Ignem, *Professorum publicum* dictum, examinetur, nullum Aciditatis vestigium, adest, sed prodit *Phlegma* nauseosum, paucus urinosus *Spiritus*, & *Oleum* copiosum fœtidum, remanente *Terra* nigra, una cum *Sale fixo*. Unde quæritur: *cujus natura sit prodiens Spiritus Tartari?* item *ubi manserit Acidum Tartari?* Quoad *prius*: Phlegma Tartari destillans est saltem simplex Aqua, Olei nonnihil adjunctum habens; hinc amaricant instar Olei Tartari: Spiritus autem paucus urinosus est, ac Spiritus Cornu Cervi, vel etiam Spiritus Urinæ paucus est; nam maxima ejus pars per rimulas & coagmentationes Vasorum prodit, difficulter coercibilis est; imò fugaciores in toto Vegetabili Regno non dantur Spiritus, quàm Spiritus & Sal volatile Tartari & Fuliginis. Acidum ergò istud Tartari partim colliquescendo cum Alcali volatili abit, in Sal fixum, quod copiosum est in Tartaro; partim illud ipsum quoque à Pinguedine Tartari fuit inversum; hinc copiosum Sal volatile secum univit: quæ tria coeunt in Corpus oleiforme, & constituunt *Oleum Tartari empyreumaticum*: estque hoc nihil aliud, quàm Alcali volatile Tartari, à Pingui in occulto Acido concentratum, & invicem colliquatum in oleiforme Corpus. Quod probamus ex eo: si enim huic *Oleo destillato* additur *Sal Tartari* vel *Alcali fixum*, tunc hoc imbibendo illius Pingue, & destruendo Acidum occultum, liberat Sal volatile anteà concentratum, sicque ex *Oleo Tartari destillato* copiosum *Sal Tartari volatile* elici potest: conf. HOFFMANNI *Clavis*, ubi *de Tartari*. Ut Acidum adeoque Tartari, partim cum Alcali volatili liquefactum, mutatum *sit in* Sal fixum penetrans; partim à Pinguedine occultatum, inversum, & in Oleum concentratum; ita ut *ex Tartaro* non, nisi *Spiritus urinosus* & *Oleum empyreumaticum*, elici possit. *Spiritus* ille maximè est volatilis urinosus penetrantissimus, sed difficulter coercibilis, hinc cautè est destillandus. Residere porrò in *Oleo Tartari* Sal volatile, probatur ex hoc: quod si ex *Tartaro* & *Nitro* paretur *Clyssus* per Retortam tubulatam, tunc, quando ingeruntur, in momento Materia à suo Oleo & Pinguedine incenditur, à Pinguedine incensa figitur Nitrum in Sal fixum, & Sal volatile Tartari sui juris fit, & in forma Spiritus urinosi transit, ut Sal volatile anteà sub Oleo latitans sub deflagratione Olei fiat sui juris, & copiosum Sal volatile suggerat.

Jam ut *genuinus Spiritus Tartari urinosus volatilis* copiosiùs, quàm in communi destillatione fieri solet, acquiratur, Tartarus tractari debet more aliorum Vegetabilium, prout tractanda sunt, quando Salia volatilia urinosa suggerere debent. *Modi* illi sunt *triplices*, uti dictum.

1. Contigit per *Putrefactionem*, si nempe ad Putredinem disponatur *Tartarus*, sub cujus motu solvitur ejus *Corpus* oleosum, infringitur successivè Acidum, & liberatur Urinosum, sicque copiosior Spiritus ex Tartaro elicitur. Ad *Putredinem* quidem disponi potest *Tartarus*, nunc cum *simplici Aqua* coquendo & inspissando ad certum terminum, nunc cum *Musto*, nunc cum *Urina humana*; quorum hic posterior modus mihi maximè placet; utut enim Spiritus copiosus mistus prodeat cum Sale volatili urinoso infectus, tamen & hic concinnus est, imprimis, quando expetitur pro *Mixtura Simplici* conficienda, vel pro Ingrediente aliorum Remediorum.

2. *Alter Modus* Spiritum Tartari urinosum acquirendi fit per *Concremationem*, qua ipsa destruitur Oleum pingue, in recessu acidum, ligans Sal volatile urinosum, & cum eodem coiens in *Sal fixum* alcalisatum; sic *Sal volatile* fit sui juris: & quidem concrematur mediante *Nitro* in Retorta tubulata pro destillando *Spiritu Tartari clyssiformi*, addendo *Nitro* & *Tartaro* simul aliquantulum *Salis fixi*, nam sic copiosior *Spiritus* prodit.

3. *Tertius Modus* tandem peragitur mediante *Digestione Olei Tartari fœtidi* cum *Sale Tartari fixo*; nam & ita sublimatur

variè tameo obnubendo) neutiqoam hic caruerimus : oon quidem Ardelionum isto ¶ 8.) *venali*, Acido volatilioribusque particulis enormiter spoliato, sed geouino, acri, quasi urinoso, propriis manibus cum sollicita ¶ 9.) fugientia volatilitatis conservatione (quæ verò non tam in Refrigeriis serpentinis, aliisve Diverticulis, quam in justa insuper, passivè tameo neglecta ipsius *Tartari* ad Recipiens proportione, debitoque ab initio Ignis regimine fondatur) parato. ¶ 1.) In *Retortiformi, desuper operculato & circumfluo Plumbo nequicquam munito Vase*, ¶ 2.) inque *Retortis tubulatis vel inferiùs apertis*, nobis omni modo renitentibus, item ¶ 3.) per *Cucurbitam* negotium (Alembici respectu) instituentibus, potior nihilominùs pars disperiit ; æquè ac inter Recipientis & Retortæ commissuras ¶ 4.) *Foraminulum* vulgò (pro Epistomio quasi) relinquentibus, quò scilicet incensarum sex, octo, imò duodecim Librarum (Destillatorio inconsideratè inditarum) vehementiæ patefacerent exitum. ¶ 5.) Cum *Vitrioli crudi* ana vel dimidio oonnullis destillatus (pauxillo tantum *Olei* simul profluente), copiosior quidem nec ad aperiendum & Solutiones quasdam inefficax, at acidulus tamen, & in *Diaphoresi* paolò remissior habetur. ¶ 6.) Cum ana *Aluminis crudi* vel *usti*, orinosissimus Saleque volatili copiosè intermistus, alterius capitis est. De cætero pro *usitati illius* Destillatione profectò sufficientissimus adhocdum deprehenditur ; ¶ 7.) *crudus saltem Tartarus*, selectior & crassior, sive albus sive rubeus fuerit ; nec quandam inde noxam observavimus ; sive ¶ 8.) *Spiritus simpliciter* sic (modò in tempore & cum circumspectione, hujusecmodi volatilioribus debita) detur, sive priùs prò tenerioribus forsitan, fine, vel eum adjecto *Vini Spiritu*, *super puros Cineres* aut *Salis proprii particulam* (tanquam *Acidis Vitriolicisque Subjectis* longè commodiorem) priùs, sed reverà supervacuè, nec citra immutationem quandam, rectificetur : nec etiam in iis, quæ Depuratio pro parte separat (in Boiari puta materia, Arenulis, implicatis Allulatum frustis atque Fæcum particulis) adeò invenimus, quod seriò noxæ cujusdam author fiet : siquidem *Faces sicce* aliàs bonum ac penetrantissimum dant *Spiritum*; reliqua oil ultra tantillum aciduli innoxiique *Phlegmatis* conferre possunt. Nec denique tanta hujus, & è depurato priùs *Tartaro* parati, circa graveolentiam est differentia, ut (licet aliquanto *plus Salis*, at ex adverso *minus Olei* suppeditet) tædiosus labor præmitti mereatur. ¶ 9.) *Infractionem Fœtoris* per instillatos *Acidos Spiritus*, alii jam pridem rejecerunt. Atque simplici hoc *Spiritu* diversos in osus tantisper contentus, facilè insuper ¶ 10.) *Spiritu Fuliginis* caruerit, sive *vulgaris* fuerit, *Tartareo* sanè longè post qualemcunque etiam Rectificationem fœtentior, sive (*cùm Frigus hic rarissimè ad* ¶ Δ) *Novo-Zemblicam illam concentrationem* sufficiat, nec efficaciam hinc tantoperè intendat) ¶ Σ) cum *Alumine* vel etiam *Spiritu*

tor *Sal Tartari volatile*. Conf. HOFFMANUS *in Clave Pharmacent. Schrœderi*.

¶ 8.) *Non Ardelionum isto venali*.) His præsuppositis, AUTHOR *noster* dicit, quòd io usum vocandus sit *Spiritus Tartari genuinus*, i. e. *volatilis acris urinosus*, ferè instar Spiritus Salis Ammoniaci ; *vulgaris* enim *Spiritus Tartari* est Phlegma amaricans saltem. Hæc saltem ambos hos intercedit differentia, quòd Spiritus Tartari ob Olei tantillum admixtum, fœtorem nauseosum & empyreomaticum præ se ferat, in Spiritu Salis Ammoniaci non observabilem.

¶ 9. (*Fugientis volatilitatis conservatione*.) *Spiritus Tartari* sub Destillatione tam subtilissimum & volatile *Gas* eructat, ut vix coerceri queat : aot igitur rimas penetrat, aut Vas illud dirumpit. Cæterùm *Modus coercendi* consistit in eo, ut Tartarus in debita proportione, respectu Retortæ, simpliciter per Retortam destilletur, apposito capacissimo Recipiente, quantum haberi potest, aliquid *Aquæ communis* (quidam insuodont *Spiritum Vini tartarisatum*) in se continente, & sub Destillatione Ignem successivè & graduatim dirigendo, qua nempe ea Tartaro pedetentim, non verò impetuosa effervescentia liquescentem, *Spiritus* elevator : interim hisce omnibus benè observatis, neque hac ratione potest impediri, quin Spiritus illius magna pars effumet per rimas, licèt oobis insensibiles.

¶ 1.) *In Retortiformi, desuper operculato & circumfluo Plumbo nequicquam munito Vase*.) Prior Modus io *Vase retortiformi cum Plumbo* videri potest in GLAUBERO *in Part. II. Furnor. Philosoph.*

¶ 2.) *Inque Retortis tubulatis vel inferiùs apertis*.) Hoc modo copiosiùs acquiritur *Spiritus*, quàm aliàs solet, ubi *Nitri* & *Tartari* ana destillatur, addito, ut urinosior evadat, pauxillo *Salis Alcali fixi*.

¶ 3.) *Per Cucurbitam*.) Hac ratione difficulter res succedit, subtiliori Spiritus substantia ex rimulis evaporante, præter periculum fractionis metuendæ.

¶ 4.) *Foraminulum*.) Scilicet, quando copiosior quantitas *Tartari* una vice Destillationi subjicitur, periculum est, ne is omnia diffringat ; unde pro hoc evitando *Foraminulum* inter Retortam & Recipientem relinquitur : interim hoc cum insigni jactura Spiritus penetrantioris conjunctum, adeoque paucum Tartari pro semel destillandum est.

¶ 5.) *Cum Vitrioli crudi ana vel dimidio*.) Sunt qui vel *Vitriolum crudum*, vel *Colcothar ejus* seu *Vitriolum calcinatum*, cum una *Tartari* miscentes destillant ; sicque *compositum Spiritum* acqoirunt : interim acida phlegmatica Vitrioli substantia se associat Spiritui Tartari, hicque inde evadit Spiritus salsus, & minùs diaphoreticus : non secus atque aliàs *Spiritus Aperitivus Penoti* prodit paucus acidum volatilis, sine ullo saporis urinosi vestigio.

¶ 6.) *Cum ana Aluminis crudi vel usti*.) Sunt, qui cum additione ana *Aluminis Spiritum Tartari* destillant, nunc *crudi*, nunc *usti* ; ubi tamen ex *Alumine usto* & *Tartaro crudo* destillatus *Spiritus* parum differt à vulgari *Spiritu Tartari*, nisi quòd ille non æquè phlegmaticus, sed nonnihil acrior & penetrantior sit : qui verò cum *crudo* est destillatus, copiosior admodùm est & penetrans ; *compositus* tameo is ex *Spiritu Tartari* & *Spiritu Urinæ* ; præsertim cùm ad *Aluminis* confectionem addatur copiosa *Urina*, qua ipsa uberior Pinguedo mineralis separatur ab Alumine, & hinc etiam promovetur *Aluminis crystallisatio* in majores Crystallos : sic nuper Amicus quidam ex *Aluminis* & *Salis Tartari* ana mixtis destillavit *Spiritum volatilem urinosum* satis copiosum, putavitque se accepisse *Sal Tartari volatile*, cùm tamen id sit ex Urina Alumini addita ; idque confirmabam, quòd *Cineres clavellati* additi eundem *Spiritum volatilem* redderent. Adeoque Alumen plus minusve de Urina participat, eatenus quoque plus vel minus hac ratione Spiritus urinosi acquiritur.

¶ 7.) *Crudus saltem Tartarus*.) Pro *Spiritu Tartari* conficiendo vulgò recipitur *Tartarus depuratus*, quod tamen superfluum : nam licèt depuratione ista communi separentur duæ substantiæ à Tartaro crudo ; nempe Materia terrea bolaris, ex Fæcibus Vini nata, & frustula quædam allulatum, ceu in quibus Tartarus concrescit, adhærentes : tamen huic *Spiritui destillato* nulla noxa affigitur, quin potiùs Terra illa bolaris Spiritum Tartari augmentat ; frustula verò tantillum Phlegmatis acidi præbent, quod rectificando Spiritum Tartari, potest corrigi. Ut taceam, nullam deprehendi differentiam in *Spiritu ex Tartaro crudo* & *Tartaro depurato* confecto ; uterque siquidem æquè fœtet.

¶ 8.) *Spiritus simpliciter*.) AUTHOR *noster* exhibet pro usu *Spiritum Tartari* absque ulla rectificatione ; quod tamen mihi non placet, sed potiùs eum rectificandum esse suadeo ab *Acido volatili*, sive super proprios *Cineres*, sive super *Sal Tartari fixum*, quò Phlegma undique delitescens remaneat, & Acidum volatile absorbeatur, si adhæreat, & sic *Spiritus urinosus* transeat.

¶ 9.) *Infractionem Fœtoris*.) *Fœtor empyreumaticus* semper & *rectificatissimo Spiritui Tartari* adhæret, adeoque hunc dicit AUTHOR corrigere quosdam per *acidos Spiritus*, ut *Spiritum Salis*, qui coeunt cum Alcali *Spiritus Tartari* ; sic separatur *Oleum Spiritus Tartari* cum *Phlegmate* : ast hac ratione Spiritus Tartari reverà instingitur, quia specificus sapor destruitur ; quin potiùs is per se aliquoties rectificatus à Sale proprio adhibeatur pro usu Medico ; quantumvis adhuc aliquantisper fœteat.

¶ 10.) *Spiritu Fuliginis*.) Quia *Spiritus Tartari* dicta ratione paratus, est egregium *Diaphoreticum* ; propterea *Spiritu Fuliginis* (præ quo & ejusdem Sale volatili, post Tartari Spiritum & Sal volatile, fugacius subjectum non datur) optimè carere possumus.

¶ Δ) *Zemblicum*.) Pro *Sale volatili Fuliginis* per Retortam Igne aperto destillando rectè adduntur *Cineres clavellati*, quo eo magis horum activitate Acidum in Fuligine occultum enervetur, & sic *Spiritus* & *Sal volatile* penetrantiores acquirantur. De cætero GLAUBERUS *alium Modum* præparandi *Spiritum & Sal volatile Fuliginis* habet : nempe solvit *Fuliginem in Aqua simplici*, usque dum hæc rubedine tingatur : deinde coctum Frigori intensissimo exponit, ut congeletur ; sic *Liquor* in centro spissior colligitur, ex quo evocat *Spiritum* & *Sal volatile*.

¶ Σ) *Cum Alumine vel etiam Spiritu Vitriolico*.) Quidam *Fuliginem* cum *Alumine* & *Vitriolo* miscent pro destillando illius *Spiritu* : verùm sic acquiritur *Spiritus salsus duplicatus*, qui beneficio *Salis fixi* additi, *Sal volatile Fuliginis* & *Spiritum* suggerit ; tamen hic Spiritus non differt a Spiritu Salis Ammoniaci.

ritu Vitriolico (subsequa per *Alcalia* disturbatione) speciosiori ratione paratus; extùs respectivè parabiliori æquipollentique *Armoniaci Spiritu*. Ceu nec ¶ Π) *Oleo*, Agonizantium (forsitan Hystericarum aut Rusticarum) resuscitationi Interiùs destinato hic locus aut usus est: exteriùs, si pro gregariis balsamicum (in Contusionibus) resolvens atque nervinum fœtidum interponendum videatur, sufficientissimo *Tartari* (minùs fœtenti) *Oleo*, similiter parergo, facileque tum insuper in Retorta Cineribus repleta *rectificando*. De *Spiritu Salis Tartari* cum affinibus, per se & in compositis (intereà symbolum egregiè huc conferentibus) *sequenti Classe* dicemus.

¶ Ω) *Aceta Diaphoretica* vel *Alexipharmaca* officium in mediocrium Malignarum Curationis actu facere, præprimis autem præservatoriè in iis (qui extra Hypochondriorum Uterique peculiares repugnantias) ferre queunt, haud parum posse certum est. Cùm autem luctuosiori (quod Deus avertat) tempore nunquam non è Simplicibus quibusdam antedictis facillimè parentur, sique placeat & ad manus sit, *Succi Citri* parte tum promptè quasi condiantur, *Rutaceum* insuper hic locorum passim familiarissimè reponant Matresfamilias; urgentiorem hinc necessitatem non videmus, qua *medicatum* sic *Acetum* (ceu diversæ *Bezoartici*, *Bezoartici*, *Theriacalis*, *Mithridatici*, *&c.* Formulæ, sæpè inconvenientiora Ingredientia assumentes, hinc inde proponuntur) semper & præcisè in contractiori Apparatu prostare; vel majoris durabilitatis causâ loco *communis* (mediocriter tantùm pro Empyreumatis declinatione) *Destillatum*) cujus differentiam tum elevatarum particularum acidarum, tum subtractæ Tartareæ substantiæ respectu alibi notavimus) laboriosiùs recipi debeat.

¶ r.) *De Oleorum Oleosorumque*, præsertim *camphoratorum aut sulphuratorum* effectu equidem contemnendo, aliquali tamen (in ferventioribus Malignitatibus) inconvenientiæ complicato, similiter paulò antè diximus. Sin nihilominùs ejusmodi *Compositi* quidpiam certas in intentiones expetatur, extemporè sanè consultiùs (illorum *Lamicorum* vel *Alexipharmacorum* loco vel limitatione) è *Succineo*, *Juniperino*, *Rutaceove* inter se, vel cum *Camphora*, insuper aut *Balsamo Sulphuris* mixtis, nullo negotio conficet. Atque sic quoque *Elaeosaccharum* aliquod *Alexipharmacum*; si omninò (sed supervacuè) pro *Præservativo*, vel *Mixturarum Bezoarticarum* (ut *Elixir* istius *Pestilentialis* speciem hinc induant) additamento expeteretur; nec *Balsamici Litus* convenientiùs; quàm usus demum tempore, sub una alteravead summam Formula (missa tanto *Simplicium* ac variè *Compositorum* serie) facillimè ac circa asservatorum deteriorationes, parabuntur.

¶ 2.) *Electuarium* seu *Bolum Diaphoreticum* nostri (proculdubiò propter inveteratas *Theriacæ Mithridatiique* commendatio-

¶ Π) *Oleo*.) *Oleum* istud *Fuliginis*, quod cum *Spiritu ejusdem* prodit, rectificatum est efficacissimum & penetrantissimum; hinc quidam ad aliquot guttas propinant Agonizantibus, persuasi, si hi desuper sudent, eos evasuros; sin minùs, morituros esse, Verùm dicimus potiùs, inservire illud egregiè hystericis Mulierculis, & Viris colicis non æquè aliis excitandis. Præterea idem *Oleum externè* ad Affectus Nervorum & partium nervosarum, ut Contusiones, Contorsiones, & Luxationes, commendandum est, ceu quod penetrantissimum est, & Sale volatili copioso concentrato constat, utut hujus loco sufficere queat *Oleum Tartari volatile fœtidum* secundùm AUTHOREM; quod tamen rectificandum est per Retortam, vel *Cineribus Lignorum*, vel *Cornu Cervi usto* repletam; ita *Oleum* hoc *Tartari* omnia illa præstabit, quæ *Fuliginis*, aut alia similis propinata.

¶ Ω) *Aceta Diaphoretica vel Alexipharmaca.*) De his vera est AUTHORIS *nostri* epicrisis. Etenim si quid aliud præservativum in Morbis malignis quibuscunque & pestilentialibus requiritur, illud esse potest *Acetum Vini crudum*, ceu unum ex optimis, cui magis, quàm omnibus *Compositionibus Theriacalibus*, possumus confidere; nam & SYLVIUS binas Pestes Amstelodamenses preferens, simpliciter se præservavit hoc ipso *Aceto Vini*. Unde si hoc *Acetum Vini* imprægnetur substantia volatili quorundam *Alexipharmacorum Simplicium* aut *Diaphoreticorum*, præsertimque *Myrrha* & *Camphora*, tunc habebitur *Acetum* eò magis efficax, & tutum Remedium. Cæterùm notanter dicit AUTHOR *noster*, quod cùm Hypochondriaci & Hystericæ non æquè ferre possint ejusmodi Acida (nam in his ordinario peccat Acidum plùs minùs austerum) minùs talia Aceta assumere valeant; proinde iisdem *Succus Citri*, & aliorum *Vegetabilium Acida mediocria* meliùs convenient. Porrò quoque proficuum est dictum *Acetum* curativè; siquidem hinc est, quòd *Remedia Theriacalia* mediante *Vehiculo Aceti* in Malignis propinentur; nam hac ratione *Theriaca* assumpta longè potentiùs Sudorem movet, quàm si sine Acido propinetur: quod de omnibus Compositionibus Theriacalibus verum est. Jam verò *Acetum Vini commune* longè melius est *Aceto destillato*, ex eo, quòd illud plus de substantia acida tartarea sua participet: interim, quia *destillatum Acetum* durabilius est, propterea *non destillatum* recipiatur, si mox illud dispensandum sit; adeòque sufficiat unicum *Acetum* per experientiam laudatum, illud nempe quod describit KIRCHERUS *Scrutin. Pest. pag.* 346. & speciatim *Camphora* imprægnatum; vel loco tanti apparatus recipiatur simpliciter *Acetum infusionis Theriacæ*, huicque post filtrationem addatur *Camphora* minutim trita, & utut hæc non solvatur ab Aceto, tamen eadem Acetum aliquo modo imprægnabit.

Vel

♃. *Bacc. Junip.* (*exsicc.* si *Acetum* asservari debet, vel *recentium*, si id mox dispensandum sit) part. iv.
Myrrha part. j.

Hæc infundantur in *Aceto*:
Hinc filtratum id imprægnetur *Camphora*, & usurpetur omni mane & vesperi Cochlear. j. vel ij. pro *Scopo Præservativo*; vel recipiatur pro *Scopo Curationis Theriaca* in hoc *Aceto*.

Tandem sunt etiam, *qui Aceta Artificialia* parant ex *Decoctis Lignorum* una cum *Passulis* & *Floribus Sambuci*; *Decoctumque* in loco tepido acescere sinunt: verùm pompa hæc inanis est, & sufficere nobis potest *Acetum Vini*.

¶ s.) *De Oleorum*.) Equidem efficacissima sunt *aliqua Alexipharmaca*, præsertim *camphorata*; item *Oleum destillatum Succini*, *Juniperi*, *Rutæ*, &c. Interim, ubi complicati sunt Morbi maligni cum Febre intensiore, aut speciatim cum Symptomatibus Capitis, Deliriis, Agrypniis, &c. In talibus casibus ardentia ista minùs tuta sunt. Alias si requirantur talia, instar omnium tam simplicium, quam compositorum Oleorum, nobis sufficere possunt *internè Oleum Antipestilentiale Hemisii* ex *Oleo destillato Succini*, *Citri*, & *Camphora*, cum *Oleis per retortam destillatis* facto, usurpatum; quippe quod ad gutt. viij. ad x. vj. vel *per se*, vel in *Vehiculo Aceti* assumptum, adeò potens est *Sudoriferum*, ut Sudor quoque Camphoram redoleat. Pro *Externo* autem Scopo loco Oleosorum omnium sufficit in Subjectis delicatis *Balsamus Apoplecticus* cum *Camphora* paulo copiosiùs imprægnatus; vel *Oleum destillatum Baccarum Juniperi* societur probè cum *Camphora*, & ita illud illinatur Temporibus, Carpis Manuum & scrobiculo Cordis; sic habetur *Præservativum* non contemnendum; non verò applicetur Naribus, cùm Camphora noceat Olfactui, eumque hebetet. Vel etiam si placuerit.

♃. *Olei destillat. Juniper.* ʒij. vel ʒiij.
Citri,
Succin. ana ʒj.
Camph. gr. xxiv.

Mixta, dicto modo externè usurpentur.

Vel

♃. *Olei destillat. Rutæ*,
Citri,
Succin. ana ʒj.
Baccar. Juniper. ʒij.
Camphor. ℈j.

Misc. pro *Balsamo externo*.

Pro Olfactu externo tandem vel *Acetum blandè camphoratum*, vel *Spiritus Vini camphoratus*, aut cum Spongiis aut Linteolo Naribus applicetur, in casu Locorum *infectorum*, aut ob Malignitatem suspectorum.

¶ 2.) *Electuarium seu Bolum Diaphoreticum.*) Sanè si ullibi est luxus Ingredientium, hic erit in *Electuariis Diaphoreticis*, quorum mater est *Theriaca Andromachi* & *Mithridatium*. Cæterùm *origo* tantæ *farraginis Ingredientium* pro Compositis & ex his factorum Decompositorum est *duplex*: Quarum *prima* exstitit *Authorum ignorantia de natura Venenorum*, & horum nocendi modo, quæ Themata hactenus usque torserunt Medicos Theoreticos; hinc cùm neque eorundem varietas, neque modi læsionis facti sint perspicui, propterea *universale* aliquod *Alexipharmacum* introducere necesse habuerunt. *Altera* verò *occasio* fuit, quòd non satis habuerunt perspectam naturam & efficaciam *Simplicium*, & hinc prodeuntium *Compositorum* Authores; quin potiùs, quicquid falsa Experientia docuit, convenire in Morbis malignis, in Venenis, &c. sive casu, sive studio & certo invento institutum, hoc omne una vice compilatum fuit in talem horridam Compositionem, verbi gr. *Theriacæ*; cujus *Basin*, innuente licèt *Erysmo*, non constituerunt *Trochisci Viperini*, quippe qui minimum de

tiones, & domesticum illud suum *Rob Sambucinum* ac *Juniperinum*) adhuc equidem quadantenus admittunt; atque hinc ea *antiquiorum* vel *recentiorum Antidotorum* series hodieque passim proponitur aut invicem sibi substituitur. Sed fortè consultius foret, si istorum (haut satis sæpè adhucdum interdum exasciatorum) loco, compendifacta admodùm sic Laboribus, Sumptibus ac Vasculis, vel §. 3.) *unicum tantùm*, debitos in usus, & vel Vulgi requirentis gratia, Apparatui paulò susioni insereretur; simplicissimè at proportionaliter è paucis aliquot *selectioribus Alexipharmacis*, *Vegetabilibus*, *Animalibus* atque *Fossilibus*, è *Cordialibus* porrò quibusdam & *Aromaticis*, & demum ex *Opii* sane ob insignem figendi & hinc attemperandi vim, in ejuscemodi *Formulis* (quibus quasi per accidens tantùm simul *Diaphoreticum* sit) non negligendi particula confectum: v. g. si (Recentiorum quoque nunc imitatione quadam) *Radicum* aliquot (tanquam compactiorum minorisque proinde modis) *Gummatum*: imo *Pulveris* quoque (si libeat) *Viperini* sive *Colubri* (sed liberaliori, quam granulari in *Theriaca* dosi) *Sulphuris*, *Terra sigillata* selectioris, aut consimilium invicem proportionaliter mixtorum, unciis duodecim præterpropter, adderentur *Aromaticorum* (*Croci*, *Cinnamomi*, *Caryophyllorum* vel *Cardamomi*) conjunctim unciæ duæ; *Opiique* tandem, etiam crudi selectioris drachmæ quinque, vel (negotiosiùs hic) *Extracti spissi* drachmæ tres, aut Paulò ampliùs; ac totum hoc (citrà *Theriacalia* vulgò *complementa*) exciperetur triplo *Mellis communi solitarii*, vel (si ad manum, vulgatissimum hic locorum, fuerit) ana *Mellis Juniperini* suppleri: *Mixtura hac* post aliqualem priùs fermentationem (vegetiorem vim in hoc Remediorum genere manifestè temperantem, adeoque in Theriaca recenti olim haud inconsulto expectatam) ac post subsequam sic adjecti Mellis essentificationem quandam (sub aliquali quoque nomine tandem veniat aut dispensetur) in *Diaphoreticas* expectationes exhibebit se sufficientissimam; si ¶ 4.) *Vipera* adjectæ fuerint, nihilominùs etiam tenerioribus & gravidis (quoties extùs; & intùs completa quoque Dosi incassùm tentatis) innoxiam; citra *Opobalsami Substituta*, etiam penetrantiora (v. g. dum *Nucista expressum* hic ferè languet, & *succinco*, *Rutaceo*, *Caryophyllaceoque* apertè cedit) sat tamen efficacem; ¶ 5.) *Theriaca Diatessaron* (aliàs in suo quidem genere haud adeò rejicula) antiquatio *Electuario Papa*, ¶ Σ) *Electuario de Ovo*, ob *Vitellium* & *Nucem vomicam* (in aliis Compositionibus minùs tamen hic exagitatam) jampridem suspecto, innoxio tamen & sat efficaci; item *Conserva Hedera terrestris composita* (aliàs jam neglecta (ac consimilibus singulorum olim (ne eadem chorda oberrare viderentur) *Compositionibus* invenietur in haud paucis circumstanciis superior: *Theriaca Romana*, & prælonga *Matth. Antidoto* profectò concinnior; *Theriaca* (uti vocatur) *communi*, de Viperis participant.

Jam verò pro meliore intellectione horum *Electuariorum* observandum, quòd v. g. in *Theriaco*, *Mithridatio*, *Electuario de Ovo*, *Diascordii Fracastorii* & similibus, *dua primaria operationes* addenda sint, à Veteribus supposita: harumque.

1. Fuit, ut dicta Composita, propter *Opium* adjectum, *impetum Spirituum* influentium consopiant.
2. Ut ob Ingredientia aromatica, amaricantia imprimis, & hinc Gummata, potenter *Sudorem* excitent.

Ratione *prioris* conduxerunt omnia illa in Agrypniis (NB. ubi *Opium* ab initio & incremento, non in statu, adhibendum), Doloribus Capitis, Vomitibus, Dejectionibus Alvi, Anxietatibus Præcordiorum, Inquietudinibus Febrium malignarum ordinariis comitibus, & similibus Affectibus; qui tamen effectus omnes simpliciter oriuntur ab *Opio*, ita ut ad *Dosin* unam *Theriaca*, quæ est v. g. ʒi. grana duo vel iij. *Opii* semper correspondere soleat; *Posterior* verò *effectus* notus est ab *Ingredientibus* reliquis primariò aromaticis & amaricantibus, & hinc *Gummatibus*, quippe quorum vis in Resina subtiliori, adeoque Sale volatili oleoso, consistit, & hujus ratione illa Sudores movent. Tandem his omnibus superadditum fuit *Mel*, & hinc nata fuit *fermentativa turgescentia* totius Compositi, cujus beneficio non saltem correctum fuit Opium crudum: ut mitius & tutius id factum fuerit; sed & in specie reliquorum Ingredientium particulæ oleosæ & resinosæ resolutæ; indeque penetrantiores & magis activæ factæ fuerint; adeoque ut ex dictis *Mithridatium* & *Theriaca* sint nihil aliud, quàm Mistura salina, oleosa, volatilis, anodyna & sudorifera. Jam verò si loco Theriacæ reciperetur *Spiritus Cornu Cervi*, Sale suo volatili oleoso non adeò rectificato turgidus, & imprægnaretur gr. j. vel altero *Laudani opiati*, vel *Tinctura anodyna* gtt. x. sicque daretur à ℈ß. ad ℈ij. vel ʒj. tunc sanè habebitur Remedium ejusdem valoris, atque est integra illa multiformis *Compositio Theriacalis*. Interim eo ipso, dum *Theriaca* præparatio per tantam annorum seriem continuata est, cum successu, usque ad hæc nostra tempora, *non rejiciendus est omninò ejusdem usus*, utut ea correctione indigeat; quin potiùs adhibenda ea in Morbis malignis & aliis casibus, Sudore & vi anodyna opus habentibus, tam præservativè, quàm curativè, & nunc *cum Aceto*, nunc *sine eo*: *cum Aceto* quidem vel Acidis in Morbis malignis & Febribus acutis, quibus insignis Æstus & Symptomata Capitis, aliaque conjuncta sunt; *sine Aceto* verò in casu minoris Æstus & minoris Febris: contra ubi majoris Malignitatis ratio per *Sudorifera* & *Anodyna* eliminanda, insuper adduntur his pro necessitate *Camphora* & *Antimonialia fixa*, ita ut v. g. in Febre ardente maligna *sub forma liquida* præscribatur:

℞. *Aqua Fumar.* vel *Flor. Sambuc.* ℥ij. ad ℈iij.
Aceti Vini simpl. aut *Rutac.* aut *Sambuc.* aut *Theriacal.* ℥ß. ad ʒvi.
Theriac. Androm. ʒi. ʒiß. ad ʒij.
Antimonii diaph. ʒß. ad ℈ii.
Camph. gr. iv.
Syrup. Card. bened. ʒii.
M. F. *Potio.*

Detur pro duabus Dosibus, expectando largum Sudorem. Vel in *forma sicciori*:

℞. *Conserv. pulp. Citr. rec.* ℥ii.
Theriac. ʒß. ad ʒv.
Antimonii diaphor. ʒi. ad ℈iv.
Cum f. q. *Succi Citri* fiat *Electuarium* pro 4. vel 5. *Dosibus* usurpandum.

Conserva Citri est confortativum Alexipharmacum. Interim cùm *Theriaca* sit Compositio salina oleosa volatilis ex anteà dictis, propterea in Morborum malignorum & acutorum principio saltem & incremento, non verò in statu, tutior est ejus usus.

Porro quoad *Correctiones Compositionum Theriacalium*, & hinc factorum *Decompositorum* ex mille Compositionibus *unum* vel *alterum* AUTHOR eligit, cujus vestigiis insistamus. Videntur nobis jam veteres ARABES harum inconcinnitatem respectu Ingredientium prævidisse: hinc MESUES, ille Pharmacopœorum Primicerius, evulgavit suam *Theriacam Diatessaron*, ex *Gentiana*, *Myrrha*, *Aristolochia rotunda*, & *Baccis Lauri* ana, miscendo cum *Melle* & subigendo: cui si adderetur *Opium* in f. q. & reponerentur omnia ad fermentationem; tunc hæc Compositio tantum valeret, quantum reliquæ omnes Veterum.

§ 3.) *Unicum tantùm.*) Si AUTHORIS *nostri* vestigiis insistere volumus, possumus nobis parare talem *Theriacam*:

℞. *Rad. Zedoar.*
Gentian. an. ℥j.
Tormentill.
Angelic. ℥jß.
Pulv. Viperin. ℥iij.
Myrrh. elect. ℥j. ad ℥iß.
Terra sigill. select. ad ℥ij.
Flor. Sulphuris ℥j.
Croci ℥ß. vel ʒvi.
Cinnam. ʒvi. vel ℥j.
Caryoph. ʒiii.
Opii Succo Citr. express. & inspiss. ʒiij. ad ℥ß. vel ʒvi.

Quæ omnia cum triplo *Mellis* & *Rob juniperi* ana mista subigantur probe, & in debitam consistentiam redigantur, terendo & agitando; deinde ad aliqualem turgescentiam fermentativam seponantur. Ita hoc *Dosi* à ʒi. ad ʒij. pari ratione atque alia Theriaca capi potest, sufficitque loco omnium: atque similem ferè Compositionem habet HORSTIUS *pag. 319. Dispens. sub titulo Theriaca Germanorum.*

In *Veterum Theriaca* est *Opobalsamum*; sed hoc nos destituimur, cujus loco ad nostram sumimus *Oleum Nucista expressum*, sed loco hujus juxta AUTHOREM potest substitui *Oleum destillatum Succini*, *Ruta*, *Caryophyllorum*, &c.

¶ 4.) *Vipera.*) Communis persuasio est, *Viperina Remedia Fœtum pellere*; sed *inanis metus* hic est, & non adeò nocent Gravidis, præsertim cum ℔j. *Trochiscorum de Viperis* genuinæ horum substantiæ vix aliquot drachmas contineat, sed plerumque ex *Pane* constent.

¶ 5.) *Theriaca Diatessaron.*) Hac carere possumus, utut illius adhuc usus esse possit, si cum *Opio* animetur.

¶ Σ) *Electuario de Ovo.*) Aliàs bonum est, & unum ex penetrantissimis Remediis, sed loco hujus substituatur superius, *Nux vomica* & *Crocus* Muliebris sunt suspecta,

Or-

muni, & tot editionum (¶. 6.) *Orvietana*, etiam *selectiori*, dummodò peregrinas persuasiones exuamus) reliquisque celebrioribus quoque hactenus *Antidotis* (utplurimùm tamen, quasi sibimetipsis diffident, *Theriacam* in fine tandem arrogantibus, aut *Pondera* parùm saltem, vel *Ordinem* Ingredientium variantibus, aut indifferens Accessorium superaddentibus) æquivalens, & interdum convenientior. Et cùm ¶. 7.) *Olea* supradicta, siquidem certas fortè ob circumstantias mage proficuum visum fuerit, tam ab initio confectionis (addtachmas duas præterpropter), quàm etiam usus tempore singulis *Dosibus* proportionaliter admisceri queant; quemadmodùm & *Extractum* quoddam *Alexipharmacum* aut *Antidysentericum* competenti *Menstruo* sensim (suos alias in usus) antè præparatum vel *Camphora* quoque contrita, aut eius potiùs *Essentia*, vel *Salis Armoniaci Flores* ac consimilia volatilia: facilè sic *Electuarium* illud (hac ratione diversimodè, pro Indicationum ratione, determinandum vel intendendum) præstabit aut supplebit, non solùm vulgare superiustibus annis *Camphoratum quod de Croco dicitur*; verùm, etiam selectiores illas, sub *Theriaca Simplicis* & *Antidoti prima* ac *secunda Anti dysenterica* titulo propositas *Formulas* nostræ superiori de cætero (quoad componendi rationem) ferè geminas; nisi quod laboriosius quoddam *Vegetabilium Alexipharmacorum* & *Aromaticorum* (*Aqua* tamen *simplici* haud æqualiter parentium, aut pro parte vires deperdentium) *Extractum* fortè præsupponant. Sic etiam *Antimonialibus* vel *Jovialibus* pro lubitu singulæ Doses extimulari poterunt; quò facilè nonnullorum *Theriaca Antimoniata chymica* proveniet, imò tandem licèt per manus quasi tamdiu traditas *Alexipharmacas* (nec Experientia in quamplurimis Affectibus adeò destitutas) *Theriaca Andr. Mithridatiique* vires neutiquam hic simpliciter elevemus, nec superiorum etiam annorum querelas de inconcinniori improportionalique (utut multis ea adverso excusata) compositione, de *Exoticorum* genuinorum defectu ac *Substitutorum* insufficientia, de *Aberrantium* superpondio & *Purgantium* inconvenientia sedeat repetere, vel amplius adducere, seu *Viperinorum* (nobis præteritis annis jam notatam) in Dosi paucitatem, seu *fictam Stilla* quasi nullitatem; *Scinci* cupedias: aut vanas illas (variis falsificationibus adhucdum expositas) *Expositiones*, & (utinam Chymicis periculosioribus potiùs dicatas,) Ingredientium *Inspectiones* (liberalissima postmodùm cœna ab ementibus Pauperculis redimendas); licèt denique nec ¶ A) *Opium* nobis inibi negotium aut alienationem quandam facessat, qui saluberrimum ejus concursum cum innocentia in his aliisque (calidioribus præsertim aut volatilioribus) *Diaphoreticis Alexipharmacis* copulatum, satis novimus; & talia (*Opii* tantillo quasi condita) etiam in malignarum illarum Cephalalgiarum principiis atque augmentis, ad *Diaphoresin* (nam in statu, contra Vigilias atque Deliria, *Laudana solnaria* equidem plerumque frustrà, sæpenumerò funesta sunt) securissimè magnoque cum juvamine exhiberi, tamdiu confirmati sumus, adeoque singularem necessitatem hic non invenimus, cur (præter alia insuper Selectus nostri *Alexipharmaca*) *Theriaca quoque sine Opio* (quamvis citra id nihilominùs sit *diaphoretica*) vel *consimile Electuarium* extare debeat. Id tantùm impræsentiarum, sepositis tantisper modo recensitis, aliisque (quæ *vulgaris Theriaca* ac *Mithridatii* exclusionem forsan hinc inferre poterant) inconvenientiis, hic addimus: quod *simplicissimum Electuarium*, supradicto (qui cum *Theriaca nuper magis restricta & correcta* ferè coincidit) modò paratum, & per mensium aliquot asservationem in seipso sponte quasi subactum (quo *Opii* quoque vis somnifera, primis diebus ac septimanis etiam in pondere via granulari quadantenus perceptibilis, evidenter supprimitur aut immutatur) ad drachmam unam saltem datum, sufficientissimè nobis jampridem in diversi Malignarum speciebus præstiterit, quod *magnis* istis *Antidotis* pro *alexiteria Diaphoresi* adscribitur, & quod è *Mithridatio* atque *Theriaca* (tum *vulgari & ad literam*, tum *compendiosiori quoque ratione parata*) in consimilium Affectum ac Subjectorum collatione præstolabamur. Ut proinde vel ea de causa necessitatem non inveniamus, cur *operosiora* illa *Electuaria* seorsim hic extent *Electuarium Nucum* Patresfamilias in præservatorium sibi parent: *Conditum pro Familia* ejus saltem interpolatio est; & talia domi cum *Rob Sambucino*, *Juniperino*, &c. variè nulloque negotio usus tempore finguntur.

¶ 8.) *Extracta Antifebrilia*, aliàs è *Vegetabilibus* præcipuè *amaricantibus* interdum contulisse perceptis, variè curiosiusque proposita, Quartanis vix aut rarissimè promissis stant, in Tertianis ac Quotidianis plerumque *Præcipitantibus* seu *Absorbentibus* insipidis, ac invertentibus *Salinis* (*fixis* aut *volatilibus*) cedunt, & si quis vel solam *Absinthii Essentiam* aut *Extractum* his interposuerit, sub paulò consideratiori Methodo nec hic *China China*, ut (per se totiens sidem in ea *Gentiana* parabilitate fallens) cum aliis insufficientioribus, ejusmodi *Extractionibus* deinceps superaddatur, opus habebit.

Quemadmodùm nec (inter tot nunc acceptiores *Diaphoreticorum Formulas*) excogitatis olim ¶ ⅂) *Morsulis*. Siquidem *Vegetabilia* hic aut ingratum plerumque sapiunt, aut pondus habent diffusius, *Animalia* verò huic Formæ apta, & imprimis ¶ 9.) *Mineralia Antimoniata* per se in *domestico Vehiculo* jucundius sumuntur, aut si omninò quis expeteret, loco variarum (in remissiores Affectus hinc inde prostantium *Diaphoreticorum* ac *Bezoarticarum*) *Tabellarum*, facilè tunc formantur. Ceu usus quoque tempore *Trochisci Sub inguales*; si *Simplicium* (sufficient simorum) loco, curiosiores tale quid singulariter eligerent, æquè facilitate è parabilioribus (gustum magis ferientibus, nec odoriferas, pretiosorum aut oleosorum particulas præposterè disperdentibus) vice, *Trochiscorum Antipestilentialium viliorum aut pretiosorum quorumlibet*, tunc efformandi. ¶ 10.) *Pulveres* in hoc genere vel *duo* sufficiunt. & quidem longè convenientius ea *Animalibus* aut *Mineralibus* quibusdam ef-

¶ 6.) *Orvietana*.) Hujus Electuarii *nulla est certa Compositio*, interdum Theriacæ simillima est. Ergo carere possumus.

¶ 7.) *Olea*.) Quòd si *Misturam Theriacalem* AUTHORIS acuere gestiat quis per *Olea destillata*, tunc vel sub Mistura ejusdem, addere potest *Olei destillati Juniperi* & *Citri* ana ℥j. ad ℥iiß. vel tempore Dispensationis, & Usus Dosi ejusdem etiam aliquot guttas ejusmodi *Oleorum* adjicere: sicut pari ratione sub Dispensatione *Camphora* vel *Salia volatilia* eidem combinari poterunt, adjiciendo *Mistura* ℥ß. ad ℥j. *Salis volat. Cornu Cervi* gr. vj. ad ℈ß. vel etiam eadem *Mistura* cum *Antimonialibus* misceri poterit, jungendo illius drachmæ uni *Antimonii diaph.* vel *Bezoardici. Miner.* ℈j. & *Camph.* gr. iij. vel iv. sicque vel in liquidà vel in consistentiore forma propinari. Et sanè parata ita cum *Camphora* vel *Volatilibus* hæc *Mistura* idem præstabit, quod *Electuarium camphoratum Kegleri*, & de *Croco* dictum, aliàs præstant, in se scilicet satis efficacia.

¶ A) *Opium*.) In Febribus malignis saltem *in principio* & *incremento* propinetur, non autem *in statu*, ubi periculosissimum est, quia tunc Cephalalgiis & Deliriis vexantur Ægri: item quia fiunt Crises, quas, excepto Sudore & Hæmorrhagiis Narium, tollit. *Compositiones Theriacales recentes* magis narcoticæ sunt, quàm *veteres*, quia per diuturnum tempus & fermentationem Opii vis narcotica corrigitur.

¶ 8) *Extracta Antifebrilia*.) *Extracta Vegetabilium Diaphoretica* speciatim *Antifebrilia* dicta, ut *Absinthii*, *Cardui benedicti*, *Centaurii minoris*, *Gentianæ*, & similium, eaque vel simpliciter cum *Spiritu Vini*, vel admodum *Extractorum* circa *Helenium suprà* descriptorum parata, quibusdam in locis adhuc in usu sunt, specialiter pro Cura Febrium Intermittentium, horum unum vel alterum ante paroxysmum usurpando, in *forma* præsertim *pilulari*: v. g.

> ℞. *Extract. Card. bened.*
> *Absinth.*
> *Cent. minor.* ana gr. vj.
> *Myrrh. elect.* gr. iv.
> *Laud. opiat.* gr. j.
> M. f. *Pilula*.

Jam verò de his *Extractis* monet AUTHOR, *unum alterumve* horum sufficere, nempe *Extractum Absinthii*, aut loco hujus *Gentianæ*, loco omnium aliorum, imò etiam loco ipsius *China China* famosæ, seu *Antiquartii Peruviani*, hujusmodi *Extractum* esse poterit. Cæterùm ejusmodi *Extracta Antifebrilia* commodiùs propinantur in casu, quando majus Frigus & Rigor urget; quippe quæ Symptomata hinc egregiè imminuuntur, non verò, quando Æstus major existit: nam hic eorum usu intenditur, unde quoque rarò eadem usurpantur, & si usurpantur, tunc *Extractum Absinthii* vel *Gentianæ* sufficit.

¶ ⅂) *Morsulis*.) *Morsuli Bezoardici* non ampliùs sunt in usu.

¶ 9.) *Mineralia Antimoniata*.) Ut *Antimonium diaphoreticum* in Febribus Diaphoresi curandis, requiruntur: præsertim cùm verum sit illud HELMONTII *Axioma*: *Nullam unquam Febrim tutò sine diaphoresi curari*.

¶ 10. (*Pulveres*.) *Pulveres Diaphoreticos* minùs commodè ex *Vegetabilibus* parari insinuat AUTHOR, cùm illi drachmatim propinandi sint, & Stomachus demùm eorum vim elicere debeat peliùs: sicut nec *Magisteria Animalium* eosdem, sed *Mineralia* potiùs, & ex *Antimonialibus* desumpta efficaciora, constituere debent.

Asse-

efficacibus scilicet (non suspectis aut penè nominalibus) parabilioribus (non præter rem & notabiliorem effectum caris illis *Gemmeis*, *Bezoardicis*, &c.), insipidis denique ac contractioris, nec nimium (ceu *Vegetabilia* pleraque ac *Magisteria Animalia* solent) diffluentis molis simplicissimè parati. Sicque mediocribus quidem in ¶ 1.) Affectibus ad expulsiones resolutiones & inversiones admodùm sufficientes; in intensiori vero Malignitate volatilioribus vegetioribusque præmissis consultiùs postmodùm succenturiabuntur. Et si omninò *Vegetabile* quoddam, aut *de Vegetabili participans* istis adjiciendum videatur, præsertim pro gregariis, extemporè id fiet convenientiùs: ceu pariter pro lubitu vel necessitatis ratione, singulis Dosibus *Antimonialia*, *Jovialia*, *Sulphurea*, *Cinnabarina*, *Colubrina*, *Opiata*, &c. proportionaliter tunc associari queunt. Si itaque quis v. g. *Cornu Cervi phil. calcinati* partes duas, & *Terræ sigillatæ selectioris* ac *Unicornu illius fossilis*, si ad manum sit (uti hic locorum concrementum illud frequens & tolerabili precio parabile est) singulorum partem unam inter se simplicissimè miscuerit, & secundùm dictas conditiones consideratè suoque tempore dederit, aut tanquam *Basin* insuper (dum opus) antè notatis diversimodè exaltarit; profectò longè concinniùs, nec rarò feliciùs assequetur, quod hucusque passim in totlingentissimis vel inconsideratiùs compositis (sub solis rarò usu rarò intensiori Malignitati sufficientibus) *Pulveribus Alexipharmacis*, *Pestilentialibus*, &c. inque *Pulvere Cæsaris rubeo* ac *griseo* diffusè quæsitum est. Imò nec usitatioribus nunc istis (ceu aliàs præter rem carioribus aut minùs aptè conjugatis, pretiosa durabiliaque vilibus minusque durantibus nequicquam miscentibus, vel pura puta solùm *Ponderis* aut *Ordinis* variatione constantibus, aut supervacuum *Accessorium* forsan adferentibus, maximam partem, si titulos & persuasiones demas, nihilo vegetioribus) seorsim indigebit; *Speciebus* puta *de Hyacintho*, *Liberantis*, *Confectionis Cordialis*, *contra Pestem*, &c. *Pulvere* (aliàs non contemnendo) ¶ 2.) *Pannonico rubro*, consimilibusve *Camphoratis*, *Inauratis*, aliave ratione *pretiosioribus*; tot *Bezoarticis majoribus minoribusque diversorum Authorum*; & si qui *recens nunc*, plerumque tamen ex amaricantissimis, item è *Nitro* (Malignis cum Vomitu sæpissimè vel cum Diarrhœa complicatis neutiquam, utut in *Alexipharmacis* quoque *Succis* concreverit, commodo) vel demum iisdem nostris Ingredientibus (tantùm carioribus associatis) constantes, ampliùs sub ¶ 3.) *Alexipharmacorum*, *Antipestilentialium* & *Bezoarticorum* nomine sunt propositi. Nec demum opus habebit, ut *Pusiones* & *Infantes* usitatis ingratioribus turbet, sui peculiares istis *Compositiones*, *Sacchard* (Lactentibus, præsertim Febrientibus, tam inconvenienti) plerumque fartas condat: cum ¶ 4.) *Pulvis ille recens natis ad granum unum vel duo*, *provectioribus* (*usque dum anniculi fiant*) *ad tria quatuorve datus*, sique opus *Anodynorum* vel *Cinnabarinorum* portiuncula exaltatus, in Caloribus vagis æquè ac permanentibus in Exanthematibus, Variolis Morbillisque non adeò malignis, in Convulsionibus, Terroribus, Torminibus ac clamorosis, Inquietudinibus, reverà se tota die sufficientem præstet. ¶ 5.) Ita porrò si diversorum *Pulverum Antipleuriticorum* etiam secretissimorum, ac *Specierum Pleuriticarum* loco, saltem ¶ 6.) *Ossium Capitis Lucii pulveratorum* partes duæ cum ¶ Δ) *Sanguinis Hirci* (ritè tractati) & *Sulphuris citrini* singulorum parte una misceantur, ¶ 7.) absque aliis *Tribulorum*, *Carduorum Florum* aut

¶ 1.) *Affectibus*.) Insinuat hic tacitè AUTHOR *noster* Remedia:

1. In *Febribus Continuis* cunctis solitariis, tam benignis, quàm malignis.
2. In iisdem *Febribus cum Inflammatione* partium internarum conjunctis.
3. In *Febribus Intermittentibus* usitata.

Inter alia autem *Experista* allegat *Pulverem* aliquem *polychrestum Diaphoreticum*, cum aliis pro lubitu specificandum; estque talis *Compositio*:

♃. *Cornu Cervi sine igne* ℥ii.
Terræ sigill. Silesiac.
Unicorn. fossil. ana ℥i. M.

Hujus *Dosis* ʒß. est, in quocunque *Vehiculo*, expectando Sudorem. Et potest hic *Pulvis* pro circumstantiarum varietate cum aliis sociari; v. g. *cum Volatilibus* sic:

♃. *Pulv. hujus Diaph.* ℈i. ad ʒß.
Sal. volat. Cornu Cervi gr. vj. ad ℈ß.
Camphor. gr. i. M.

Vel etiam *cum Antimonialibus Diaphoreticis* ita:

♃. *Pulv. hujus diaph.* ℈j.
Bezoard. min. vel *Antimonii diaph.* ℈ß.
Camph. gr. ij. vel iii.
M. Fiat *Pulvis* in Malignis egregius.

Sic si *Pulvis* ille *vi anodyna* impræguandus est, tunc

♃. *Ejusdem Pulv. Diaphor.* ℈j.
Cinnabaris Antimonii, vel *Antimonii diaph.* vel *Bezoar. min.* gr. xij.
Laudan. opiat. fermentat. gr. i.
M. f. *Pulv.*

Atque hi ipsi *Pulveres* in Febribus Continuis benignis & malignis sufficiunt: Præter quos etiam mihi *alius pro Sudore* in frequenti usu est, nempe:

♃. *Cornu Cervi sine igne* ℈j.
Bez. min. ℈ß.
Sal vol. Cornu Cervi gr. v. vel vi. M.

Cui nunc aliquid de *Laud. opiato*, nunc de *Camphora* q. s. addo.

¶ 2.) *Pannonico rubeo*.) Hic *Pulvis Dosi* ʒß. ad ℈ij. in Morbo Hungarico, itemque in Febribus malignis cum Alvi fluxibus conjunctis præstabilis aliàs est.

¶ 3.) *Alexipharmacorum*, *Antipestilentialium*.) Notat hic AUTHOR ZWELFERUM, *Pulveres* introducentem hosce: quoad Basin tamen eadem Ingredientia habentes, quæ nimirum suprà recensitum *Pulverem* constituunt, saltem iisdem ZWELFERUS addit *Nitrum cum Succo Scordii crystallisatum*: interim *Nitrum* & *Nitrata*, vel *pura* vel *insuccata*, in Malignis cum Diarrhœa vel Vomitu conjunctis non conveniunt, quippe hunc augent, & quoque aliàs Ægros tales ad excretiones Alvi proclives reddunt. Præfert ergò *suum Pulverem* AUTHOR *noster*.

¶ 4.) *Pulvis ille*,) Suprà dictus *Pulvis* tenellis ab AUTHORE ad gr. i. vel ii. & grandioribus ad iv. in Terroribus & Caloribus vagis datur; interim dicimus nos; *Pulveris* hanc *Dosin* esse nimis exilem, ex eo, quòd tenellorum Ventriculi utplurimùm Pappis seu Pultibus viscidis sint repleti, adeòque hæ, uti omnium Remediorum, ita & Alexipharmacorum horum vim obfuscent. Potiùs ergò tenelli quoad omnium Remediorum usum, tanquam trimuli Puelli tractandi sunt ob allegatam Stomachorum obfuscationem, hincque *Pulveris illius* gr. vi. viii. x. ad xii. iisdem exhiberi possunt in Variolis, Morbillis, Diarrhœa Torminibus Alvi, &c. Imò si idem *Pulvis* associandus esset *Anodynis*, tunc assumatur *Theriaca* ad gr. i. vel alterum. *Opium* siquidem pro iis est nimis generosum, & solitariè datum pro Infantibus suspectum. Alias pro Puerulis, Insultibus febrilibus vexatis, præscribitur hic *Pulvis polychrestus*:

♃. *Cornu Cervi sine igne* ʒß.
Myrrh. elect. gr. vi. vel ix.
Sal volat. Cornu Cervi gr. vi.
Theriac. gr. iii. vel iv.
M. pro 4. vel 5. *Dosibus*.

Sanè hic Pulvis tam in Febribus malignis, quàm in Insultibus epilepticis minoribus, & Torminibus sufficit: cui, si minùs urgeat Febris, sed potiùs Tormina ex Acido Lactis, addantur aliquot guttæ *Olei destillati Anisi* vel *Caryophyllor.* verb. gratia pro ℈ß. vel gr. xij. illius, hujus gutt. i.

¶ 5.) *Ita porrò*) Adducit hic AUTHOR *Remedia pro Febribus Continuis comitatis*, seu cum Pleuritide aut reliquorum Viscerum *Inflammatione* conjunctis: pro quibus loco tot *Pulverum* & *Specierum Antipleuriticarum* eligit hunc *expertum Pulverem*:

♃. *Oss. Cap. Luc. pisc. pulver.* ℥ii. (non *solas Maxillas*)
Sangu. Hircin. ritè praparat.
Fl. Sulphuris ana ℥i. M.

Detur ℈i. ʒß. ad ℈ii. in *Aqua Cardui benedicti* pro *Dosi*.

Pulvis hic tempore usus, præsertimque in principio harum Febrium cum Inflammatione alicujus partis internæ (namque ubique eadem valet Methodus medendi) conjunctarum, dari potest cum aliquot granis *Salis volatilis*, v. g. *Cornu Cervi*, magis specificè verò cum grani iv. vel v. *Salis volatilis Maxillarum Lucii piscis*, quæ copiosissimum Sal suggerunt. Sic quoque exhiberi dictus *Pulvis* potest cum gr. i. vel iß. *Laudani opiati*, singulæ illius Dosi, præsertim in principio Morborum & extra statum addendo: Etenim singularis est Encheiresis, hisce Febribus mederi mox in principio per *Salia volatilia* & *Opiata*, Æstu, quantumvis maximo, nihil obstante.

¶ 6.) *Ossium Capitis*.) Ordinariè aliàs in Pleuriticis curandis præscribuntur *Maxilla Lucii piscis*; verùm rectiùs *integri Capitis Ossa* in usum vocantur, nec enim ulla præ aliis Ossibus Capitis Maxillis tribuenda est prærogativa.

¶ Δ) *Sanguinis Hirci*.) *Sanguis Hirci* è Pudendis sit emissus & exceptus.

¶ 7.) *Absque Tribulorum*, *Carduorum*, &c.) Aliàs *Carduus*

aut *Radicem Papaveris erratici*, *Dentis Apri*, *Talorum*, &c. additamentis, ¶ 8.) & absque omni *Venæsectione*, *Pulvis* hic bis vel ter (sine postmodùm, vel cum aliquantillo *Opiatorum*) datus, expectationem hic locorum sufficienter complet: modo ¶ 9.) (si Pleuritis ferocior, & quasi maligna fuerit) *Mixtura Simplex* (elegans hic ruptorium seu resolvens) præmittatur, *Expectorantia* quædam (in majori nisu aut calore) liquida forma interponantur, & invertentibus *Cancrinis* atque *Corallinis Pulveribus* (aliquantum, aut *non opiatis*) Cura concludatur; æquè ac 10 ¶ 10.) Febribus continuis & plerisque malignis, citrà Vænesectiones quaslibet (rarissimè certis nonnunquam Subjectis aut Circumstantiis hìc in Curatione debitas) citra *Laxationes*, *Clysterisationes*, aliasque alteratorias aut roboratorias Ceremonias, felicissimè nihilominùs absolvetur, si (cæteris quidem paribus, & cum prudenti concurrentium requisitorum arbitratione) Malum primò per *Mixturam* istam *polychrestam*, solitariam, aut (in Vomitu symptomatico) guttis aliquot *Tincturæ anodynæ* fortificatam, vel etiam per *Spiritum Cornu Cervi* ac consimiles volatiles infringatur; residuum unà alterave *Pulveris supradicti* (qui tamen etiam in mitiorum nonnullorum initiis per se aut diversimodè exaltatus sufficiet) *Dosi* subigatur; ac tandem circa statum *Corallinis Cancrisve* (cum & sine *Cornu Cervi phil. calcinato*) quasi obsorbeatur interpositis pro Circumstantiarum ratione, contra Siticulositatem quidem vel solo *Spiritu Salis*, *Clysso*, aut *Rorè minerali* (in Potu), vel etiam ipso *Nitro* (si Vomitus ac Diarrhœa absint): ¶ 1.) in Anxietatibus verò illis malignis, etiam circa statum nonnunquam repullulantibus, tertiata vel subquadrupla tantùm, non completa (ne nimia commoveat) repetita tamen si opus fuerit, *Mixturæ Simplicis*, aut *Spiritus volatilis*, vel etiam *Electuarii Alexipharmaci* Dosi: in Nausea demum, Diarrhœis excessivis, Vigiliis Inquietudinibusque nimis, &c. *Laudani* (quovis modo obtunsi vel aliis associati) grano præterpropter, ante & post statum, urgente necessitate, uti perquam proficuo, ita tutissimo; si modo Ungaricas exquisitas, *Opiata* circa statum (inter ferventia Deliria) via commodè vel impunè, meliùs autem in declinatione demum, si necessarium fuerit (ceu paulò antè quoque dictum est) admittentes, excipimus. Quæ Incipientium, Clientes suos tanta Pharmacorum proluvie nobiscum vexare nolentium causa ingenuè referre voluimus. Tandem verò quod ¶ 2.) *Antifebriles* (*Intermittentium*) *Pulveres*, *Species febrifugas*, & *similes Compositiones* attinet, uti olim pulveratis quibusdam *Vegetabilibus* (plerumque remissioribus) aut postmodùm è *Diaphoreticorum*, *Præcipitantium Alcalinumque* improportionata complicatione constant, ita promissis (ni vegeti cujusdam perfecta Dosis subsit) raro stant, aut ob

duus benedictus, *Carduus Mariæ*, *Papaver erraticum*, sunt *Specifica Antipleuritica*: quorum tamen loco sufficit suprà dictus *Pulvis*, & sufficit loco omnis Venæsectionis, quæ aliàs frequentissimè adhibetur, sed malè, quia hic Pulvis longè tutiùs curat.

¶ 8.) *Absque omni Venæsectione*.) Egregia sententia! Equidem vulgo *Inflammationes internæ* Febribus comitatæ per *Venæsectionem* tractantur; sed sic sine ratione debilitantur Ægri; quin potiùs tutiùs per *Sudorem*, quàm per Venæsectionem Morbili curantur; imò hoc certum est, quod si sine Sudore per Venæsectionem iidem curentur, nihilo seciùs ad *Suppurationem* iidem tendant; quæ tamen per *Sudorifera* posset præcaveri.

¶ 9.) *Si Pleuritis ferocior*.) Scilicet ita se habeat Methodus medendi in Pleuritide maligna, ubi principium Curæ fiat à penetrante *Sudorifero volatili*, v. g. *Mistura Simplici*, *Spiritu Cornu Cervi*, & *Sale volatili ejus* vel *Maxillarum Lucii piscis*, maritato unà cum *Laudano opiato*, plùs minùs ab initio sociando; quo facto *Pulvis* suprà dictus aliquoties reiteretur. Hinc tandem in declinatione Morbi *Cancrina*, & *Corallia præparata*, item *Antimonium diaphoreticum* & similia prosunt, & ita totam absolvunt Curam. Et quidem in principio tutissimè *Opiatis* sociari debent, si speciatim Inflammationes Pectus occupent, quod etiam necessarium est; ita enim horum medio sistetur Dolor & Tussis, & Inflammationes avertentur: contrà in incremento & statu Morbi, quando tussiendo multa expectorantur, *Opiatorum* exhibitio periculosa est; aliàs enim sisteretur Tussis, & Excretiones sufflaminarentur, excernendaque diuturniori mora viscidiora redderentur. Cæterùm dictis Remediis *Expectorantia* interponantur; & in principio quidem & incremento *Temperantia* pro incrassandi materiam scopo, quales sunt *Scabiosa*, *Viola*, & *Papaver erraticum*; quæ sufficiunt pro incrassatione materiæ expectorandæ: in statu verò, ubi Expectoratio materiæ incrassatæ supervenit, usurpantur *Expectorantia incidentia*, nempe ex *Nicotiana*, *Hyssopo*, & *Erysimo* parata.

¶ 10.) *Febribus continuis & plerisque malignis*.) Docet hìc AUTHOR Methodum curandi Febres continuas ac ardentes, Benignas pariter ac Malignas, Discursum illum, quem *suprà* habuit, magis applicando (has dicit *sine Venæsectione* vel *Laxatione* esse curandas): & quidem *Venæsectio* in Febre ardente continua Benigna rarò in usu est; in Maligna verò eadem periculosa est: ubi scilicet *in Benigna* non adfuerit Plethora ingens, aut Æger sit juvenis, aut Febris illa ex Potuum generosiorum abusu fuerit nata, aut denique Mulier ægra fuerit plethorica, & vitio vel obstructione Mensium correpta: opus erit in eadem Venæsectione. *Malignæ* autem Febres per ejusmodi deteriorantur, quod observavi imprimis, si talis Febris *ex Contagio* fuerit nata, quo in casu Venæsectio est pessima; quippe hac ratione Contagio quasi porta aperitur, ut illud integram Massam sanguineam afficiat, & Spiritus depauperet, sicque Vires prosternuntur, quæ aliàs in Maligna debiles sunt. Sin verò Febris illa *sine Contagio* fuerit, tunc pariter Venæsectione labefactantur saltem Vires nec ullum commodum inde habetur; unde caveamus nobis in tali casu à Venæsectione. Sic nec *Clysterisationes*, nec *Laxationes* in tali casu requiruntur. Equidem non rarò in principio, tam Benignarum, quam Malignarum (etiam à Contagio ortarum) Febrium *Vomitoria* adhibita sunt tuta, imò & necessaria, eaque intermissa nociva;

præsertim in Juvenibus, aut quando à Contagio extrinsecùs hausto natus fuerit Morbus, affligente sic Contagio regionem Stomachi & primas vias, adeòque Inquietudinem causante; in quo casu sanè nil melius est Vomitorio, & quidem in principio primo adhibendo, à cujus usu quidem debilitantur Ægri, sed cùm euphoria. Imò Ægri per totom Morbi cursum quieti sunt, quòd sanè magnum juvamen Medicis curantibus præstat; deinde & mox in principio talium Febrium Præcordiorum anxietates, vel Humorum motus juxta Hypochondria, vel iterum circa Hypochondria Turgescentia observatur, itemque in primo principio illarum Febrium in usu sunt, quando Æger talis erit nauseosus, vomiturit; his enim in casibus maturè imitemur Naturam, & adjuvemus per blandum Vomitorium; quo præmisso vel omisso, mox in principio ad *Sudoriferum* aliquod *volatile* secundùm AUTHOREM, verbi gratia *Tincturam Bezoardicam*, vel *Mixturam Simplicem*, vel *Spiritum Cornu Cervi* accedamus, adhibendo eadem vel solitaria, vel, præsente Vomitu symptomatico, sociata *Opiatis*; hinc Sudore una alterave vice continuato, advocentur in usum *paulò fixiora*, verbi gratia *Pulvis* allegatus subinde variandus: sicut juxta finem Morbi exhibenda erunt *Cancrina*, *Coralliata*, &c. Ceterùm, quò magis Ægri taliter constituti sudant, eò magis Vires debilitantur; unde, ut Viribus prospiciamus, danda erunt intra & post Sudorem *blanda Acida*, præsertim cum *Potu ordinario*, ita ut verbi gr. in Mens. ß. *Cerevisiæ* instillentur guttæ 50. vel 60. *Clyssi Antimonii*, vel *Spiritus Nitri dulcis*, vel *Roris mineralis*, quod est *Phlegma Vitrioli acidulum*, & commodè *Julepus* ex *Aqua fontana* cum *Infuso Rosarum* vel *Violarum* vel *Tunica* facta, ad gratum acorem instillatur; vel denique misceantur partes ii. *Cerevisiæ secundariæ* cum part. j. *Vini*, qui *Potus* etiam potest sulphurari à *Sulphure* accenso.

¶ 1.) *In Anxietatibus*.) Dixit etiam AUTHOR, quòd *volatilia Sudorifera* in principio propinanda sint, in Malignarum verò statu nunquam; *limitas* nunc, quando nempe Anxietates Præcordiorum adsunt, ubi pars tertia vel quarta *Doseos* illius, quæ aliàs datur, unà cum *paulò fixioribus* exhiberi necesse est, ne turbulentia nova excitetur; non secus ac quoque contra *urgentia Symptomata* dicta ante & post statum cum *Anodynis*, vel *Laudano opiato*, acuari poterunt, in ipso tamen statu omittendo.

¶ 2.) *Antifebriles* (*Intermittentium*) *Pulveres*.) Sunt, qui pro Febrium Intermittentium Curatione usurpant ℥ij. *Pulveris Cardui benedicti*; sed minùs efficaces hi sunt, & nimis nauseabundi — quin potiùs loco horum à Modernis *Diaphoretica* & *Præcipitantia alcalia fixa* usurpantur; quibus tamen nec ipsæ Quartanæ cedunt: sed in his ad *volatilia* accedendum est, die intermissionis tractando Patientes per *Martialia*; adeòque præmisso *Vomitu*, eoque interdum repetito (quippe sine quo Quartanam curare impossibile est) die invasionis bihorio ante Paroxysmum exhibeatur *Spiritus Salis Ammoniaci ritè paratus & fortificatus*, à ʒß. ad ʒi. vel quibus hic ingratus est, illi accipiant *Pulverem Lapillorum Cancrorum*, *Corallorum*, &c. cum *Sacchari Saturni* gran xii. ad xv. loco hujus Spiritus: Atque hæc *internè*. *Externè* verò, quia in Quartanis ferè semper subest aliquid vitium Splenis, imponatur regioni Splenis *Emplastrum de* N-

ob (*Amarorum* vel confusi quid ingratissimè sapientium) molem difficillimè assumuntur, Stomachove, præsertim in Nauseam soluto retinentur. Quartanæ sanè potentiorem, & ad *Spiritus volatiles* imprimis *Opiato* combinatos (ceu laborosiores ad *Mercurialia fixa*, &c. solent) eatenùs manum exigentes, talia parùm reverentur. In Tertianis plerumque (post *Catharticum*, præsertim *Emeticum*) simplicissimus *Concharum Pulvis* (solitarius, aut cum *nativa Cinnabari* vel *Pulvere anodyno*), item (ceu quoque in Quotidianis) notoria illa *Alcalia Diaphoretica*, simpliciter aut cum *Sulphure* parata, sola, vel (*Salis Febrilis* imitatione) tertia parte *Nitri* & tertia parte *Florum Salis Ammoniaci* (qui Alcali sulphuratum commodè ferunt) sociata, magis profectò satisfaciunt: Nec *Arcani duplicati*, ¶ 3.) *Aluminis mitificati* seu *dulcificati*, ¶ 4.) *Olei Caryophyllorum*, atque aliorum ejus generis *Antifebrilium* alteriùs hic mentionem faciemus.

TITULUS VIII.

DE DIAPHORETICIS ANIMALIBUS.

POtiùs eo nunc deducti, ad ¶ 5.) *Animale Mineraleque Regnum*, pariter in fœcunditate sua hic nimioperè extensum convertamur, & quæ *Selectui nostro* potissimùm convenire videbuntur, facta inter se collatione (ubi tamen propter *Polychrestorum* affinitatem *alterius* quoque *Classis* Remediorum consideratio coincidet) è vestigio illa segregemus. Sit autem primus ¶ 6.) *Cervo*, tanquam *Diaphoreticis* (exotico pretiosissimoque quovis pollentioribus) exuperantissimo locus; Non quidem ut *sanguinolentus* illas ¶ 7.) *Typhas* Cupediis subtrahamus; *exsiccandus* forsan (at *Cruore* orgasmi tempore siccato parùm sic validiores), aut vulgatiori more *destillandas in Aquam* (inter alia tamen præsentiora) languidiorem sanè, si simplex, vel Accessoriis suis, potiorem effectus partem debentem, si *composita* fuerit. Nec porrò at ¶ 8.) *immaturius* ac *mollicellum* hinc decutiamus *Cornu*, in Vaporoso Balneo (siquidem in perflatili quoque loco etiam detracta Cute suspensum intùs brevi fœtorem concipit) exsiccandum; cùm *Pulvis* inde diffusa quidem mole admodùm, efficacia verò *Cervina vulgatiora* non superet; ceu aliàs *Cornu* ipsum (immaturiorum ferè Lignorum more) remissiorem *Spiritum*, parciùsque dat *Oleum*. Quinimò nec ¶ 9.) *Sanguinem* inde vel *Cor* conquiremus, sive pro *Aqua Cordis Cervi*, ejusdem cum *Aqua Typharum composita* fortis, & hinc nobis animi gratia ex *Hircino* olim eodem effectu destillata; sive pro utriusque *Spiritu* (si cum *maturi Cornu Spiritu* conferas) similiter dilutiori, & per æquivalentem istum facilè compensando: sive denique pro ¶ 10.) *Oleo fœtido* è *Sanguine* eo, quod è *Cornu* vel ipsa *Fuligine* quasi per accidens habetur, aut (siquidem *humana* meritò forsan hic reveremur) è vulgatioribus *Equinis Ossibus*, *Hircino Sanguine*, &c. (si operæpretium foret) elici potest, & in varios ¶ a,) *Liquores* ac *Mixturas Antipodagricas* nonnullis redigitur, nihilo specialiori; seu post diversas Rectificationes cum

Nicotiana. Simili ratione pro Tertiana & Quartana curanda, præmisso *Vomitu*, instante Paroxysmo, & subsequentibus reliquis, exhibeatur *Pulvis ex Marinis & Salibus fixis* constans (utut & his præferendus sit *Spiritus Salis Ammoniaci* ad ʒß. vel ʒj. utut maximè æstuent Ægri): e. g. *Pulvis Concharum ex Conchis* probè lotis, vel iisdem calcinatis, vel *Matre Perlarum* compositus: v. g. ♃. *Test. Concha prap.* vel *Matr. Perlar. prap.* gr. xiv. ad ʒß. *Salis Absinth.* gr. xij. ad xv. *Olei destillat. Caryoph.* gut. j. M. f. *Pulvis*, hora una vel altera ante Paroxysmum propinandus. (*Pulvis Gentiana* idem præstat.)

Vel

♃. *Lapill. Cancr. prap.* ℈j. ad ʒß.
Antimonii diaph.
Salis Absinth. ao. ℈ß. vel gr. xv.
Laudan. opiati (scilicet in Febribus inveteratis, aliàs duplicatas eas reddit) gr. j.
M. F. *Pulvis*.

Vel si intensior Æstus affuerit in Paroxysmo, & hujus quoque respectus haberi debeat, ut in Febribus Intermittentibus scorbuticis, tunc

♃. *Arcani duplic.* (propter *Nitrum*) ℈j.
Lapill. Cancr. prap.
Salis Absinth. ℈ß.
M. F. *Pulvis* repetitis vicibus usurpandus, donec Febris profligetur.

Arcanum duplicatum vix in Intermittentibus usurpamus, nisi adsit Æstus, vel Febres Intermittentes scorbuticæ.

¶ 3.) *Aluminis mitificati.*) Ex *Alumine* præcipitari solet *Terra Aluminis*, *Saccharum ejus* aliàs vocata, quæ figendo Intermittentes curat: non secus ac quoque *Tartarus aluminosus Rolfincii* id præstat. Interim minùs tuta hæc Remedia puto: figunt siquidem & suspendunt Paroxysmum, & si Æger tantillùm peccet, mox redit.

¶ 4. *Olei Caryophyllorum.*) *Oleum Caryophyllorum* internè & externè in Rigore est egregium; externè scrobiculo Cordis illitum, tollit Rigorem Intermittentium; pro alio autem scopo illud non conducit.

TITULUS VIII.

DE DIAPHORETICIS ANIMALIBUS.

¶ 5.) *Animale Regnum.*)

HOc quemadmodùm respectu *Purgantium* est pauperrimum, ita quoad *Diaphoretica* ditissimum. Ea tam larga luxurie AUTHOR præmeditatè eligit *Cervum* & *Viperam*.

¶ 6.) *Cervo.*) Ex *Cervo* eligit AUTHOR *Cornu Cervi sine igne*, hinc ejusdem *Spiritum* & *Sal volatile*. Cum illo accidentariò quoque se offert nobis *Gelatina*. Sicut ex *Viperis Pulverem* illum *Viperarum*, aliàs *Bezoardicum Animale* dictum, qui, quò simplicior, eò melior est. Rectè alias dicitur, quòd *totus Cervus sit alexipharmacus*, cum ex toto Remedia parari queant.

¶ 7.) *Typhas.*) *Typhas Cornu Cervi* rejicit AUTHOR, quæ in quibusdam locis sunt usuales; & quidem ex iisdem *Aquam* tam *Simplicem* quàm *Compositam* destillant, quarum *illam* sub nomine *Aqua Typharum Cornu Cervi* commendant ad Mensium & Lochiorum fluxum nimium supprimendum; *Composita* verò vires analepticas tribuunt. Verùm *omnes ex Animalium partibus destillata Aqua sunt nuda Phlegmata*, adeoque inertes, omnique virtute medica spoliatæ, nisi fortè per accidens quasi juvent, dum de Sale volatili Animalium illorum participant; unde par judicium de Aqua Typharum quoque formandum erit.

¶ 8.) *Immaturius Cornu.*) Quidam recipiunt *Cornu Cervi jam recens perfectum*, cruentum tamen adhuc & sanguinolentum, quod in *Aqua* destillant, atque in Balneo Mariæ philosophicè calcinant in Vase clauso: interim cùm hoc ita recens nondum ad perfectionem debitam pervenerit, nec Sale volatili sufficienter imprægnatum fuerit, propterea eidem meritò *Cornu Cervi perfectum* præferendum, præsertim, cùm *immaturioris* illius *Dosis* ʒß. ad ʒj. magnam quidem molem referat, minus tamen efficaciæ promittat. Cæterùm *Cornu Cervi medium quid est inter Animalia & Vegetabilia Concreta*, quippe quod cum Vegetabilibus hoc commune habet, quòd unà crescere incipiat tempore verno, successivè adolescat cum illis, & marcescentibus illis etiam decidat tempore autumni. Ad hæc eorum structura perfectum Lignum refert, tandem exsiccando corneam acquirens subsistentiam.

¶ 9.) *Nec Sanguinem inde vel Cor.*) Scilicet sunt quidam, qui ex *Corde Cervi Aquam* destillant ac *Spiritum*; ubi *Aqua* eisdem naturæ cum Aqua Typharum est; *Spiritus* ille verò minùs nobilis *Spiritu Cornu Cervi*, utut vana hominum persuasio imponat nobis, quasi vitalis vis Cordi esset insita: sic neque *Spiritus Cordis Cervi*, & *Spiritus Sanguinis Cervi*, ullam essentialem differentiam fovent, nisi quòd ille sit dilutior quàm Spiritus Cornu Cervi. Cæterùm circa *Spiritus & Salia volatilia ex Animalium partibus liquidis* destillanda observetur hæc Encheiresis, quod v. gr. *Sanguines & Urina recentes* præter copiosum *Phlegma*, parum *Spiritus & Salis volatilis* largiantur; econtrà verò putrefacta, seu per putrefactionem resoluta eadem copiosum & acerrimum suggerunt *Spiritum & Sal volatile* (dicerem duplo plus quàm aliàs). Atque eadem ratio valet de quibusdam *solidis Animalium partibus*, speciatim in *Secundina humana*, quæ recens parum, putrefacta autem copiosum *Spiritum & Sal volatile* suggerit.

¶ 10.) *Oleo fœtido.*) Ex *Sanguine Cervi*, speciatim non putrefacto, præter *Spiritum & Sal volatile*, copiosum *Oleum* etiam elicitur, quod tamen vix prærogativam habet præ *Oleo Sanguinis humani*, aut *Cornu Cervi*, aut *Fuliginis*. Unde hæc promiscuè loco illius adhiberi poterunt.

¶ a.) *Liquores & Mixturas Antipodagricas.*) Ex *Oleo Sanguinis Cervi* cum *Spiritu & Sale volatili Mixturas* has quidam *Antipo-*

cum *Spiritu Vini alcalisato*, in olidam *Essentiam*, seu superaddito *Sale proprio volatili*, in *Balsamum* illud *Antipodagricum* vertatur: *Oleosis* ejusmodi alias via decimo Arthriticorum nostrorum (utut foetorem toleranter ferant) quadsantibus, magisque tum proficuis *Salis Armoniaci*, *Calce viva* & *urinosis Spiritibus*. Porrò verò ¶ 2.) nec *Cerebrum* curiositatibus hic vindicemus; quo *Spiritus Cerebri humani* analogum (empyreumaticum, nec tanti momenti) *Liquorem*, cum paucissimo *Sal volatili Oleoque* similiter in exigua quantitate simul prodeunte (ut per expressionem *Animalium Cerebella* plus oleosæ *Pinguedinis dent*) supervacuè nanciscamur. Sic nec ¶ 3.) *Os de Corde Cervi* (ob venatorias persuasiones), aut ¶ 4.) *Sordes è Canthis* tædiosè corrademus: cesté harum (largiter etiam exhibitarum) vis non est, ut sordidum & ferè Hircum olens Remedii genus tot præstantioribus parabilioribusque *Alexipharmacis* jure præponatur: ceu nec *Cartilago* ista *Cordialis Corallia*, *Oculos Cancri* vel *Cornu Cervi* præparatum superat, in multis circunstantiis ne quidem æquat. ¶ 5.) *Selectui* proinde nostro sufficier *Cornu*, si haberi potest, *sponte* (quasi complemento suo obtento) *deciduum*, in complures *Præparationes* (ob majorem soliditatem seu corpulentism eatimarum partium) couvenientius; aut si defuerit, saltem satis maturum seu indurstum, sive de cætero paulò antè vel in Orgasmo, aut exigua fortè differentia brevi post cæsum fuerit, etiam post complures annos nihilo deterius, & ¶ 6.) *Cervini* quoque *Cranii* (quod alii alios in usus vel *Aqua Rosarum* identidem *mollificare*, vel etism *philosophicè calcinare* solent) vices reverà satis complens, imò nec ¶ 7.) *Rhinocerotis* adeò commendsto *Cornu* (ceu multoties & amplissima quoque Dosi, tam *crudum levigatum*, quàm *excoctum*, aut in *Spiritum* destillatum variè tentavimus, ac *Cervinis* aliisque parabilioribus aut tempersntioribus *Alexipharmacis* contulimus) in rei veritate posterius; quod etiam in diversis, selectioribus tamen, nec *Eboris* per *Aquam Fortem* excavati aliterve ficti, vel consimilium Mangoniorum temerè accusandis ¶ 8.) *Unicornu* frustis plus vice simplici deprehendimus: seu *Cetacea* (uti videbantur) fuerint, seu (uti offerentes adfirmare volebant) è *Quadrupede*; adhucdum eruditis incerto, & ex Æthiopia secundùm nupera promissa expectato. Ut proin missis his preciosioribus, nihilo tamen valentioribus, sæpè suspectis & confisos in præcipitia ducentibus (etiam insuper ¶ 9.) *Rupicaprarum*, quæ tamen nondum hactenus repetitò experti sumus) *Cornibus*, satis sit, si, è *Cervino* (parabili & sat in suo genere efficaci) extet primò ¶ 10.) *Mollificatum* illud, quod vulgò *Philosophicè Calcinatum* dicunt: non quidem operosiùs in *peculiari Vesica* vel simili apparatu, sed *vulgari solùm Coctione* (*separata*, siquidem fluidis in Morbis adeò forsitan placuerit, & *acidulis Spiritibus condita*, non verò Alutariorum more via sine Glutinis foetore *siccata Gelatina*) paratum: simpliciter *Raspate*, (ceu ni per complures *Aqua Divaporationes friabilius*) adeòque huic conforme reddatur, segniori (præsentius) longè (uti suprà diximus) minoris molisgrstiorisque coloris præ molliculorum siccatorum *Pulvere*: de cætero in debitis Indicationibus (tanquam tempestatam, in exquisitè verò Malignis, non tam primæ debellationi, quàm reliquiarum extinctioni potiùs cum sui similibus dicatum) sat efficax; licèt glutinosior & sanguinolentior substan-

Ambores paraut, ut SCHROEDERUS, & externè in Podagra applicant. Verùm placet mihi hæc in parte AUTHORIS *Epicrisis*, quia *Oleosa* ista non proficua sunt ejusmodi Ægris: scilicet in Podagra nunc peccat Acidum plùs minùs volatile & acre, nunc plùs minùs obtusum, vel moderatum & viscidum: si Acre-acidum subest, Tumor erysipelatodes adjunctus est Podagræ, & dicitur Germ. *die heisse Gicht*; sin verò id obtusum seu temperatum, adest Tumor œdematosus, quem *die Kalte Gicht* tunc vocamus. Jam verò utroque in casu ab *Acido* oriundo eidem opponenda sunt *Salia volatilia urinosa*: interim in specie in priori convenit *Sperma Ranarum* Sale temperato urinoso volatili constans, *Spiritus Salis Ammoniaci cum Calce viva*, addito speciatim *Spiritu Vini*, *paratus*, *Urina*, *Spiritus Lumbricorum terrestrium*; imò quando Tumor erysipelaceus adjunctus est, præter Spiritum Salis Ammoniaci illum cum Spiritu Vini paratum, locum etiam habet *Camphora*, ceu effectivè *summum Refrigerans* existens: contrà in altera Podagræ specie, ubi *Acidum viscidum* peccat dictis *Spiritibus volatilibus* subinde sunt jungenda *Oleosa* quasi ferventis, verbi gratia *Olea destillata* cum *Volatilibus* illis combinanda, item interdum *Balsamus Sulphuris*; sicut & tandem, cujus in AUTHORE *nostro* mentio fit, *Balsamus Cervinus Antipodagricus* interdum locum invenit, sed non semper.

¶ 2.) *Nec Cerebrum.*) *Cerebra Animalium* habent consistentiam aqueo-pinguem, hinc *destillata* copiosum *Phlegma*, pauxillum contrà *Spiritus*, & minimum *Salis volatilis* exhibent, nec inde nobis singulare quid pro curanda Epilepsia promittere possunt. Transeat ergò.

¶ 3.) *Os de Corde Cervi.*) Est concursus Tendinum circa Arterias Cordis observabilis, in annosis Cervis, Bobus, & etiam Hominibus, temporis protractu cartilaginescentium, quæ *Cartilago tandem ossescit*; similiter ac Arteria Magna in Homine circa Cor in cartilaginea forma observata fuit. Unde & dictum *Os de Corde Cervi* malè pro *Alexipharmaco* proclamatur, quin potiùs æquali cum *Cornu Cervi* stat pretio.

¶ 4.) *Sordes è Canthis.*) Veteribus pro *Lapide Bezoar* habitæ sunt, ast malè; cùm illæ nihil valeant.

¶ 5.) *Selectui nostro.*) Eligit AUTHOR præ aliis *Cornu Cervi*, illudque sponte deciduum. Etenim Autumno, quando illa *Cornua matura* quasi sunt, sponte arescendo decidunt, suntque ea majora, duriora & ponderosiora, adeòque copiosiorem *Spiritum* & *Sal volatile* suggerunt. Quòd si tamen illa Cornua decidua habere nolimus, sumamus eadem paulò ante spontaneum casum, præprimis illa, quando *Cervi sunt in orgasmo*, utpote jam matura, quæ à Sanguine non alterantur.

¶ 6.) *Cervini quoque Cranii.*) Hoc pro *Cornu* ejusdem quidam substituunt, & res sanè perinde est. Ergò AUTHOR seligit pro quibuslibet Cornibus Animalium.

¶ 7.) *Rhinocerotis Cornu.*) Hoc, quia carius & rarius, propterea & in usum medicum tractum est, mera vanitate licèt. Non enim est *Alexipharmacum* tale, quale venditant. Imò putant nonnulli in *Scyphis* ex Cornu hoc tornatis infusum *Vinum* nullum ferre Venenum; at vana hæc est persuasio: cùm Cornua illa sint ejusdem naturæ quoad Præparata Medica, cum nostro *Cornu Cervi*.

¶ 8.) *Unicornu.*) *Unicornu marinum ex Pisce Cetaceo*, cujus potius *Dens* est, testante WORMIO & KIRCHERO *in Mundo subterraneo*, & TULPIO *in Observat.* circa Provinciam Grœnlandiam reperibile, & ex hujus Maxilla superiore enascens, structuræ firmioris existens, desumitur; contrà *Unicornu ex Quadrupede*, *terrestre* dictum, est *Non-Ens*, nisi intellecta velimus *Cornua Orygis Asini Americani*. Insuper datur & *Ebur* per *Aquam* excavatum sub titulo *Unicornu*; sed hoc impostura est. Aliàs *Unicornu* illud *marinum*, æquè ac *Dens Hippopotami* per vim Ignis dat eundem *Spiritum* & *Sal volatile* & *Oleum*, ad morem *Cornu Cervi* & similium. Horum tamen ratione non habent illa singularem præferentiam præ hoc, quippe in quo crudè raspato similiter *vis Antepileptica* reperitur, non secus ac dicta *Marina*, quæ quoad *Præparata* quoque cum *Cornu Cervi* conveniunt.

¶ 9.) *Rupicaprarum.*) *Rupicaprarum* in Montibus Tyrolensibus reperibilia *Cornua* quoad usum medicum ejusdem sunt cum *Cornu Cervi* naturæ.

¶ 10.) *Mollificatum.*) Seligit AUTHOR *Cornu Cervi philosophicè calcinatum*: scilicet *Frustula majuscula Cornu Cervi*, vel in *Aqua communi* blandè ebulliunt, vel, quod alii curiosiùs faciunt, in *Alembicum*, ex quibus Aquas Vegetabiles destillant, reponunt, ut ita successivè mollescant illa: ubi tamen melius est, si in *Aqua simplici* successivè ebulliendo præparentur, sub nomine *Cornu Cervi sine igne* (actuali scilicet Igne) *calcinati*; hac enim ratione fit tenerum, ut nigra crusta exterior abradi, & medulla interior facilè separari possit. Cæterùm *Aqua* illa *Decoctionis* evaporata concrescit tandem in *Gelatinam* in Febribus malignis admodùm proficuam, quæ cùm per se diutiùs asservari nequeat, cùm putrescat, hinc vulgò, sed malè, cum *Spiritibus acidis* solet condiri *Gelatina*. Hæc scilicet est *Succus nutritius Cornu Cervi* Sale volatili ac Oleo turgidus; hinc Cornu Cervi de vi activa perdit quantum Gelatinæ imprægnatur, quod probatur: si *Gelatina* illa destilletur, ubi reddit *Sal volatile* & *Oleum* simillima *Oleo Cornu Cervi* & *Sali volatili*: unde & Cornu Cervi sine Igne ebulliendo præparatum, vix dimidiam suggerit Salis volatilis & Olei quantitatem, quàm quidem Cornu Cervi recens destillatum. At cùm Cornu Cervi raspatum sit durioris consistentiæ, atque resolvendum priùs in stomacho, hinc illud præfertur. Huic interim Cornu Cervi philosophicè calcinato in Malignarum principio pro impetu Malignitatis refrænando præfertur *Sal volatile Cornu Cervi*; in progressu autem earundem *Cornu Cervi sine igne* est optimum, utut Gelatina sua sit defraudatum. Et quidem nobis in more positum est, nisi quid obstet, ut *Cornu Cervi sine igne* cum *Sale ejusdem volatili* combinemus, quo sic illud quasi acuatur, & conciniùs operetur: v. g.

℞. *Cornu Cervi sine igne* ℈j.
Sal. volat. Cornu Cervi gr. v. vel vj. M.

Ustum

ftantia, cum aliquota (ipfi proportionaliter inhærentium) particularum falinarum, ac præcipuè fulphurearum parte fic fubtrahatur. Nam in compluribus hujus generis Subjectis, quibus illæ aliquantùm aut quoque penitus demptæ funt, nihilominùs adhuc datur & obfervatur actio, ad *Diaphorefin*, *Diurefin*, &c. fat evidens, quæ tamen è principiis illis, aut eorum abfentia vel diminutione (alia Ignis, alia Stomachi refolutione, vel Remediorum ipfi adaptatione) fimpliciter æftimari nequit. Atque hinc *Uftum* quoque, vulgare illud, fimiliter reverà & in fe, (non ob *Vehicula* tantùm, *Stragula*, aut creditum quoddam *Sal fixum*) *diaphoreticum* nemini non hodieque obfervatur, æquè ac *Concha* (ipfiffima fanè complurium locorum *Calx*) aliaque *Calcinata*, & adhuc *fixiora* officium fuum nihilominùs faciunt. Nec tamen ea proin huc trahemus; ¶ 1.) *Cornu Cervi uftum* in fpecie (fi referret) facilè è *deftillati Spiritus* refiduo, leviter denuò calcinato, citra fupervacuas omnes cum *Aquis deftillatis Levigationes* aut *Muliercularum reftinctiones* haberi. Potiùs itaque nobis fit modò dictus ¶ 2.) *Spiritus* (uti *Sal fluidum* vocatur) fuper *Alcali*, aut faltem fuper *Cineres*, cum affufa præterpropter quarta *Spiritus Vini* parte, rectificatus: penetrantiffimum (iis, qui refidem graveolentiam, *Vehiculis* tamen ex parte palliandam, neceffitatis tempore fpeciali energia præ aliis compenfari fciunt) in plerifque Malignis *Alexipharmacum*, & (in vertiginofis ac foporofis Affectibus) *Cephalicum*, extùs quoque; in refolubilitate fua faline Caput pro multis minùs, quam *Odorifera* illa *fulphura* replens: *Sicco*, (at nihilominùs grave quiddam fpirante) ¶ 3.) *Sale*, feu *fimplici* & *folitario* (fed vix coercibili), feu per *acidos Spiritus* (at in *ammoniacale* quidpiam) ¶ Δ) *fixato*, cùm nihilominùs in *Vehiculis* denuò folvi debent, difpenfatu commodius. His fi omnino quidpiam (dum ¶ 4.) *Oleum* fœtentiffimum, cum *Effentia* hinc nonnullis per affufum *Spiritus Vini rectificatiffimi* fextuplum præterpropter parata, internis ufibus haud neceffarium) fuperaddendum videretur, adjicerimus fortè & faltem propter refractarios nonnunquam Infantes (*Præparata*, tanquam inter deglutiendum fenfibiliora, æquè ac *Miftura* feu graviùs feu fuaviùs olentes: nullatenus interdum admittentes) ¶ 5.) *Magifterium*, non tam *vulgare*, *per Alcali aliquod*, aut (cariùs tantùm) *per Spiritum Salis Ammoniaci* præcipitatum: quam *Abftractitium*, *per Spiritum Nitri*, denuò eum poft Solutionem (at cautè, nec ad perfectam Siccitatem) abftrahendo paratum, & poftmodùm copiofa *Aqua fimplici* (ubi quod adhuc folvitur, feorfim diverfimodè pro more, vel complacentia præcipitari poteft) edulcatum: priori valentius, at mole quidem in *Adultorum Dofes* majus, adeoque *ficcis* præfertim *Formulis* ineptius, verùm fallendis Pueris commodum, in Potu eorum penè infenfibiliter diffluens: de cætero ad Diaphorefin præfentius ea, quod eleganter quidem è *Cornu Cervi Philof. calcinato* (*per Spiritus Vitrioli quadruplum præterpropter diffoluto*) *poft mediocrem hujus abftractionem* copiofa *Aqua fimplici* præcipitando conficitur, ad alterandum, & in fluidis Affectibus ad fubaftringendum, quàm ad evidentiores Sudores directè ciendos aptius; licèt hoc ipfo plures in ufus convenientius exiftat *communi Cornu Cervi vitriolato*, id eft, *ufto*, aoa *Spiritus Vitrioli* (fed per Retortam probè rectificati, alias pontinus potiùs quàm jucundè acidus fapor orietur) imbibito & fponte ficcato.

Atque ¶ 6.) Cervina hæc, *folitaria*, vel *Foffilibus* nonnullis (fupradicto fimilive modo) fociata, aut *Antimonialibus*, *Jovialibus*, &c. fortificata decenter adhibens, ampliùs nec (famofiffimo quidem, at meritò nunc paulò circumfpectioribus non una de caufa fufpecto atque neglecto) ¶ 7.) *Lapide Bezoar* ullatenus indigebit; five *Orientalis*, etiam genuini (certiùs nunc in vetuftioribus Magnatum Arculis quærendi) deprædicationes eum effectu precioque contulerit: five *Occidentalis* (proculdubiò non ex una Animantis fpecie) originem atque neglectum. Utriufque fanè (licèt vel è *Panacis* & *Ambrofiæ* *Tar-*

¶ 1.) *Uftum*.) *Cornu Cervi uftum* eft adhuc fatis *diaphoreticum*, & fpeciatim in Fluxibus Alvi, ut Diarrhœa & Dyfenteria, locum habet: quo in cafu adftringit imbibendo Acorem præternaturalem; & fimul Diaphorefin ciet. Cæterùm reverà in *Cornu Cervi ufto* eft aliquid *Salis fixi*, de quo quidem AUTHOR *nofter* dubitat. Interim res eft clara, & probatur, fi *Cornu Cervi uftum* ignitum aliquoties extinguatur in *Aqua fimplici*, tunc enim huic veftigia & faporem fui imprimit, adeoque paucum *Salis fixi* illud obtinere, neceffe erit. Interim idem Cornu Cervi non eft adeò diaphoreticum: quàm quidem Cornu Cervi fine igne: contrà *calcinata Marina*, ut *Concha calcinata*, ex quibus conflat *Specificum Antifebrile Crollii* & *Strobelbergeri*, habent fe inftar Calcis vivæ: *Terrea* verò, qualia funt *Offa calcinata Animalium*, non æquè funt falina; unde & illa præ his magis funt diaphoretica.

¶ 2.) *Dictus Spiritus*.) Eligitur ab AUTHORE ceu potentiffimum & penetrantiffimum *Sudoriferum*, & confiftit ejus vis in *Sale volatili*: quod nunc in forma ficca habetur: nunc in forma fluida, dilutum à Phlegmate, ficque *Spiritus* audit; nunc & in media confiftentia, nempe Oleo, quod eft *Sal volatile* ab Acido pingui concentratum, ex quo *Oleo deftillato*, non fecus ac ex Oleo deftillato Tartari, per additionem *Salis Alcali fixi*, & intervenientem Digeftionem, elici poteft *Sal volatile compofitum*.

¶ 3.) *Sicco Sale*.) *Utendi modus eft*, quod *Sal volatile non ficcum per fe ufurpetur*, quia avolat; fed in ejufdem *Spiritu*. Cæterùm malè *Spiritus Cornu Cervi* cum *Spiritu Vini* ab AUTHORE laudatur, qui in hac parte fallit, utut fuper *Alcali* rectificatus; etenim illa ratione fit nimis pinguis, ficuti hoc modo ipfo, Sale volatili & Oleo proprio adhærente privatur; quin potiùs, poft feparationem Olei crudioris per Filtrum & Chartam bibulam madefactam, Spiritus per fe ex Cucurbita altiore rectificandus eft; hac enim ratione poft fecundam vel tertiam Rectificationem *Spiritus* limpidus, fpecifica adhuc vi *fui Olei* turgidus, ut & *Sal volatile* Nivis inftar prodit. *Spiritus Dofis* eft à ʒß. ad ʒj. *Salis volatilis* à gr. xij. vel ℈i. in Febrium Malignarum & Epidemicarum principio, itemque in Affectibus Capitis jufto tempore egregius omnino eft.

¶ Δ) *Fixato*.) Quidam *Sal volatile Cornu Cervi* cum *Spiritu Salis acido* vel *alio* figunt. Verùm emanat fic *Sal Ammoniacum*, ut etiam fuprà dictum: unde hoc *Sal* additione *Salis fixi* denuo reducitur in *Sal volatile*, fed vi fpecifica deftitutum. Fixatio ergò hæc eft fruftranea: unde potiùs *Sal* illud *Cornu Cervi volatile*, vel *per fe*, vel *ejufdem Spiritus* adhibendus eft.

¶ 4.) *Oleum*:) *Oleum deftillatum Cornu Cervi* redigunt quidam in *Effentiam Cornu Cervi*: nempe quemadmodùm *Spiritus Vini rectificatiffimus* promptè Imbibit, & fibi unit *Olea deftillata*; ita & *Spiritus Vini tartarifatus Oleo Cornu Cervi rectificato*; feu à *Cornu Cervi ufto* abftracto, affufus, copiofum *Oleum* & *Sal volatile* imbibit: interim habetur fic tantùm *Sal volatile Cornu Cervi oleofum*, vulgò *Effentia Cornu Cervi* dictum.

¶ 5.) *Magifterium*.) *Magifterium Cornu Cervi* præparari debet non per *Spiritus Salis Ammoniaci* præcipitationem, fed per abftractionem *Spiritus Nitri*, quod pro Infantibus AUTHOR *nofter* commendat: fcilicet folvitur *Cornu Cervi* in *Spiritu Nitri*, hinc à Solutione filtrata abftrahitur *Spiritus Nitri* ad dimidium, deinde diluitur reliquum *Aqua fimplici*; fi hac ratione præcipitatur *Magifterium candidum*, quod eft *Spiritus Cornu Cervi* à *Spiritu Nitri acido* faturatus; fub qua faturatione Cornu Cervi, & cum Acido fefe uniens, Sal volatile cum Spiritu Nitri abit in *Nitrum volatile*; adeoque hoc eft Corpus falfum volatile, pluribus ufibus in Morbis malignis conveniens. Atque hoc *Magifterium* præfert AUTHOR *Cornu Cervi* tam *philofophico*, quàm *ufto vitriolatis*, feu *Spiritu Vitrioli impregnatis*, cùm hac ratione emergat quafi *Concretum femialuminofum*; terreftris enim fubftantia in Cornu Cervi ufto imbibit Spiritum acidum Vitrioli ad fatietatem, & fit *tertium Adftringens*, quafi aluminofum.

¶ 6.) *Cervina*.) *Cervina Remedia* pro *Diaphoretico Scopo* eligit *tria*; nempe *Cornu Cervi fine igne*, *Spiritum*, & *Sal volatile*. Quibus tamen nos addimus *Gelatinam*, in Febribus ardentibus vi analeptica temperativaque magni ufus. Nam eft Diaphoreticum blandè fudoriferum analepticum, maximè, fi in *Aquis Cordialibus* propinatur: reverà fcatet ipfa Succo nutritivo cum Sale volatili & Oleo, cùm & vi diaphoretica fimul Corpus continuò in blando Sudore confervet. *Modus utendi* eft hic, ut ℥i. ad ℥iß. in Cochleari fuper Igne foluta injiciatur *Potus ordinarii* Menfur. ß. Nam non poteft longè affervari. Ubi tamen non paranda eft *Gelatina* cum *Aceto* nec addantur *Tincturæ Florum cum Spiritu aliquo acido paratæ*: nam, utut illa fidiutiùs confervetur, tamen fimul caftratur in vi fua, & figitur ab Acido, hoc in Sal tertium cum virium defraudatione transmutante.

¶ 7.) *Lapide Bezoar*.) Conferatur de ejus *putatitia efficacia* ZWELFERUS *in Pharmac. Aug.* floccifaciens *Lapidem Bezoar*; idque

1. Cùm maxima illorum pars fit *adulterina*, ut inter centum vix duo genuini reperiantur.
2. Quòd vulgò in tam *parva Dofi*, nempe gr. iv. ad ℈ß. detur, ut nil poffit efficere, cùm tamen ad ℥i. præfcribendus foret.

Cæterùm fi velimus, inquit AUTHOR, adhibere *Bezoar*, affumantur *Noftrates*, & qui reperiuntur in Ventriculis Cervorum,

Tartaro coagulati fuerint) vires, siquidem alia præsentiora deforent, nobis saltem (ut aliorum Experientias non adducamus) *Corvinus*, *humanum Duelech*, *Aprugnus è Vesica*, & (Orientali ut ovum ovo, colore lamellisque similis) ¶ ⊖) *Equinus è Ventriculo*, sufficienter æquarunt: ceu ¶ 8.) *Rupicaprarum* quoque *Glomi* (parili Concremento haud rarò in *Vaccis Caprisque* reperibili) istis simile quidpiam moventi æquè ac solo *Bezoartici Pulveris* vel *Tinctura* nomine, creduli majusque quidpiam inde sibi polliciti, passim nunc saturantur. Ut proinde *Lapillis* illis in exquisitè maligna, etiam sub *larga Dosi* (ni in tenerrimis criticus quasi Naturæ motus coincidat) revera claudicantibus, Vitam atque Sumptus frustrà temereque exponi, magisque adhuc supervacuè (ea eorum teneritudine) ¶ 9.) *Magisteris*, ¶ 10.) *Tinctæraeque* consistentiam affricati, vel (dum quovis *Vehiculo* facilè sumuntur aut subiguntur) singularia hinc *Electuaria Bezoardica* preciosa proponi, nemo non videt.

¶ 1.) *Viperas nostrates & Colubros utriusque sexus* jam olim *Essentiis Electuariisque* nostris *Therimalibus*, loco *exoticorum Trochiscorum* (precium tunc potiùs, quam aliis Recentioribus nunc notatas malitias veriti) addidimus. Et sanè ¶ 2.) *Bezoarticum* illud *Animale simplex*, seu *Pulvis è Carne*, *Corde*, *Epate Spinisque* (citra *Cauda* mutilationem) pararus, uti contra sui generis Venenum ¶ 3.) *præservatoriè* (nostra quidem, nec una tamen Observatione) plerumque parùm nec adeò fidum (contra *Natricum* morsus nil); ita *curatoriè* illic multùm, nec minùs in Venenis aliis quibusdam potest. Quid in Peste queat, Divina Clementia non sumus experti. Sed ut sufficientem tum in tot Clinicorum millia copiam taceamus, jam pridem æquè exercitatis in dubium vocatus est, qui hodie nonnullis de novo commendatur. In extremè Malignis, & quasi Pestilentialibus (cum Vibicibus, &c.) nos (ad præsentiora fugere coactos) haud semel destituit: sic quoque in Intermittentibus, licèt *Antifebrilis* nonnullis secretò habeatur. In inveterata ¶ 4.) Psora & Leprosis dispositionibus parum hucusque juvit; sæpè cutaneos Ardores potiùs intendisse visus, & certè selectiore *Antimonii Coralliorumque Tinctura*, *Præcipitantium* insipidorum *Pulvere*, *Nitro*, &c. longè fuit posterior. Ne tamen penitus tantarum traditionum aut persuasionum *Infecto* (quasi nec *Cancer* nec viliores *Vermes* exuvias deponerent) *Apparatus noster* destituatur, per nos in feliciorum forsan hic usus, in majorum Compositionum complementum, fortuitorve demorsorum levamen sit, sufficietque ¶ 5.) *Pulvis* ille *simplex*, aut ad corruptionem impediendam *Floribus Salis Armoniaci*; vel (si alios in fines placeat) *Oleo* quodam *destillato* potiùs, quàm *Suffumigiis* aut *Nitro fixo* (vix cum eo siccatas, ægrè sanè hinc pulverabiles conservante) conditus. Curiosiores liquidum hinc quidpiam insuper expetunt: & sanè ¶ 6.) *Essentia* inde ad recentiores ductus, brevi nulloque negotio extrahitur quidem, sed pariter in quamplurimis requisitis debilior, ni per *Accessoria*, aut (non sine gratiæ immutatione) per *Sal volatile*, non tam (in ea hic locorum raritate) *proprium*, quàm *analogum* sufficienter condiatur; ut meritò tantisper hic transeat: ceu quoque *Reliqua* potiùs exteris in ¶ 7.) Cupedias suas (at uti toties post frustaneam *Pulveris & Essentiarum*

vorum, quoad vires Lapidi Bezoat, sive Occidentali sive Orientali; æquipollentes; non secus ac *Duelech humanum* probatum satis in Morbis malignis & ultima Peste Londinensi, ubi in una die mille mortui sunt, *Dosi* ℈ß. ad ʒi. assumptus; ut taceam ejusdem vires contra *Philtra*: sic & *aprugnus è Vesica Lapis* est bezoardicus egregiè, utut rarior is sit.

¶ ⊖) *Equinus*.) Tandem & *Hippolithus*, *Bezoar Orientali* simillimus, huic commodè potest substitui. Cæterùm cùm omnes hi Lapides per Ignem examinati suggerant *Spiritum*, *Salia volatilia* & *Olea*, simillima iis, quæ ex aliis Animalium partibus destillatur, proinde & hæc, in specie *Cornu Cervi*, loco illorum sufficere poterunt.

¶ 8.) *Rupicaprarum Glomi*.) Hos describit VELSCHIUS *in binis Dissertationibus*, & solent magni æstimari à Tironibus. Interim si eidem ritè considerentur, sunt nihil aliud, quàm Filamenta tenaciora Graminum, Radicum, Herbarum & Fructuum, quibus vescuntur Rupicapræ, inviscata Muco quodam chyloso in Ventriculo, hincque consistentiam Lapidis mollem & friabilem repræsentantia. Cæterùm horum *Globulorum* vires paucæ sunt, & parum habent in recessu nihilque valent; præsertim cùm & non rarò in nostrarum Caprarum Ventriculis reperiantur.

¶ 9.) *Magisterii*.) Sunt, qui cum *Spiritu acido Magisterium ex Lapide Bezoar* conficiunt; ast sic destruuntur ejus vires per Spiritus acidos in Magisterio illo.

¶ 10.) *Tincturaque*.) Hanc aliqui cum *Spiritu Nitri* ex *Bezoar* parant: cùm is crudus sufficiat, quid opus ejus *Præparatione?*

¶ 1.) *Viperas nostrates & Colubros*.) Utraque æquè bona sunt atque Apulorum ac Lombardorum.

¶ 2.) *Bezoarticum illud Animale*.) Paratur ex *Viperis Pulvis Viperinus*, *Bezoarticum Animale* alias vocatus. Nam *Spiritus*, *Sal volatile*, & *Oleum destillatum* ex iisdem, nullam habent prærogativam præ illis, quæ ex reliquorum Animalium partibus destillantur; cùm Ignis virium specificarum sit destructor, & hujusmodi Producta ejusdem naturæ ex omnibus Animalibus reddat. *Pulvis* ergò *Viperinus* tantùm in usum medicum venit.

¶ 3.) *Præservatoriè*.) Sunt qui *Pulverem Viperinum* præservatoriè commendant contra venenatorum Animalium & Viperarum Morsum, sed malè; interim in Morsu jam facto; itemque in Febribus malignioribus & pestilentialibus, *Dosi* ʒß. ad ʒj. assumptus, reverà sat efficax est, utut in extremè malignis non sufficiat.

¶ 4.) *In inveterata Psora & Leprosis dispositionibus*.) Multi ex traditione Veterum contra Lepram & Scabiem repulsam & ferinam *Pulverem Viperarum* laudant ex eo, quòd jam GALENUS *Vina Viperina* & HELIDÆUS PADUANUS *Decoctum Viperinum* Leprosis commendaverit; quin & TACHENIUS Luem Gallicam hoc ipso se curasse testatur. Et sanè verum est, *Viperina* in Scabie ferina & Lepra Græcorum multa præstare; imò observavi egomet *Essentiam Viperarum* in casu retropulsæ Scabiei per Externa fuisse egregiam, utut aliàs *Viperina* in perfectè Leprosis vix sufficiant. Dicunt singulare quid esse in *Viperis*, quia excoriant Pellem; sed etiam *Cancri*, & alia Insecta, v. g. *Aranei*, hoc faciunt.

¶ 5.) *Pulvis ille simplex*.) Hic cùm facilè ad Putredinem ruat, hinc condiendum illum suadent quidam, vel *Oleis destillatis*, vel *Floribus Salis Ammoniaci*; de qua Præparatione videatur M. A. SEVERINUS *de Viperis*. Interim verissima est VELSCHII Epicrisis dicentis, *Pulverem* illum, *quò simplicior, eò meliorem* esse. Cæterùm *optimum modum preparandi Pulverem hunc* docet CHARAS *Tr. de Viperis*. Nempe truncatur *Vipera* Capite, hinc detracta Pelle (vel & ea cum Cauda integra servata, utpote Sal volatile copiosum continente), Viscera eximuntur iisdem, abjectis saltem Intestinis, hinc in aliquot Frustula concisæ lenissimè in Balneo Mariæ ex Cucorbitula exsiccentur; vel & in loco umbroso calido suspendantur pro Exsiccatione exacta, sub qua, avolante Phlegmate, Sal volatile, Oleum, & similes partes essentiales medicamentosæ remanent: hinc eædem una cum Visceribus exsiccatæ in Mortario lapideo pulverisentur, irrorando easdem sub pulverisatione *Spiritu Vini Myrrha probè impregnato* (vel, quod melius, *Spiritu Vini camphorato*, utut hæc mox avolent) simulque aspergendo aliquot guttulas *Olei destillati Caryophyllorum*, & ita in Vase probè clauso omnia asserventur sub *Pulveris Viperini* denominatione; sic hic ab omni Corruptela verminosa immunis, *Dosi* ʒß. ad ʒj. exhiberi poterit. Similiter & inter hæc *Viperina* inveniuntur *Trochisci de Viperis*, Veteribus pro *Basi Theriaca*, sed falsò, habiti, cùm illi more Veterum cum *Pane* parati parùm valeant, ac eos sufficienter culpaverit ZWELFERUS *in Animadversionibus*. Cæterùm, quibus placet *Trochiscos Viperinos* in usum vocare, illi præparent eos vel more ZWELFERI, vel *Domini* FEBURE *Pharmacopœi Regis Angliæ*, ita olim conficere mihi dicentis: nempe ex *Viperis* coquendo eliciebat, ad modum Cornu Cervi ac aliorum Animalium partium duriorum & molliorum, *Gelatinam*, cui, utut parum Phlegmatis adsit, aspersit & immiscuit *Pulveris Viperini* q. s. & hinc *Trochiscos* efficacissimos & integram crasin Viperarum continentes paravit, quos successivè exsiccavit.

¶ 6.) *Essentia*.) Hujus Præparationem cum *Spiritu Vini*, *Sale volatili Viperarum acuato*, docet ZWELFERUS *in Animadversion*. Interim præter hanc ex inventione *Dn.* D. MICHAELIS alii eam parant cum *Spiritu Viridis Æris*, quem exsiccatis affundunt, hinc facta eorum Solutione *Menstruum* in Balneo Mariæ abstrahunt (quod adhuc acidum est, cùm nihil de Aciditate perdat) deinde *Magma* residuum extrahunt cum *Spiritu Vini*, & ita fit *Essentia Viperarum*, magni æstimanda in puncto Scabiei retropulsæ expellendæ, aut aliis quoque Affectibus Cutaneis ritè curandis. Laudatur quoque ad Morsum Viperæ.

¶ 7.) *Cupedias*.) Alludit AUTHOR ad *Italos*, vescentes *Carnibus & Jusculis Viperarum* pro scopo Sanitatis & longæ Vitæ, imò & pro scopo Sterilitatis corrigendæ; quo in casu *Jura & Pulli gallinacei Viperis nutriti* laudantur Italis Magnatibus.

Sa-

rum cahibitionem vidimus, *Pullis & Juribus* plusquam Sybariticis cæterisque Accessoriis magis, quàm Viperinæ communicationi effectum debentes) negotiosiorumque præterea Furnulis securè relinquimus: siquidem quæsitæ peregrinitatis plusculum plerisque subest: atque ut ¶ 8.) *Salia Theriacalia* (*quanta vel qualia* tandem bine siut) nuue eaoleta videntur; salinæ verò sulphureæque particulæ, quæ Ignis interventu è *Viperis* proveniunt, admodùm à simplicis *Pulveris* temperie proprietatibusque permultis abeunt, ita posteriora quidem Cervinis nihilo valentius, saltem operosius parciusque Alexipharmacum præstant, sive *Sal volatile per se*, *Spiritus* forma detur, sive priùs in *Ammoniacum* quidpiam per *Spiritus acidos* ¶ 9. *figatur*, aut adhuc operosiùs cum adjecto *Sale Tartari sublimando*, *in pristina forma repetitur*, vel denique *Acetosis* (*in* ¶ 10. *Essentiali Sali Tartari hærentibus*) *particulis*, recentiori in ento combinetur, atque sic Remedium istud Hypochondriacis nostris alias polychrestum, ampliùs tantùm estimulet. Qui *Viperarum* (ouarum equidem dimidiam, & ultra, pro completa Dosi vorare, si libet, cogimur) mactatione delectatur, potiùs ¶ 1.) *Pinguedinem* sine adulteratione quovis modo colligat, & moderatè super Ignem frigendo, à ersflamentis durabiliorem sic separet: Remedium (ut Nervosarum partium Punctutas atque Synovias, Auditus difficultatem &c. taceamus) saltem in Oculorum (etiam rubentium) Pustulis profundisque Vulneribus (si bis vel ter guttula in die instilletur) habebit reverà singulare, & omnibus *Collyriis* ac *Sief de Plumbo*, *de Rosis*, *de Thure*, *Mixturis ex Antimonio crudo ejusve Croco*, ¶ 2.) *Infusis Veneris* in *Malvatico*, &c. superius; etiam citra alia quorundam olim (ut *Linimentum* esiret) Accessoria. Nec bujus tamen) diversimodè oborienti) defectui succedanea *Balsamica* desunt: siquidem inter alia etiam ¶ 3.) *Hepatis Mustela piscis Liquor*, non tam tædiosè in Vitro suspendendo, quam simpliciter super lentum Ignem in semetipso liquando proveniens, idem largiter præstat: ceu ex adverso, quæ de illinenda ¶ 4.) Parturientium umbilico *Pinguedine*, de *Lingua vivis evulsa*, aut *Exuviis coctis* eidem imponendis (& per Accessorium fortè calorem, vel Imaginationis æquè ac in *humani Ceris Cingulo* concursum interdum quidpiam per accidens quasi conferentibus) passive creduntur, nobis quidem raro, etiam Fœtu benè situato, promissis steterunt: ¶ 5. *Oleum Viperinum simplex* aut *compositum* Morsicationum causa Regiones hæ nostræ haud adeò requirunt; uti nec propter neglectiores *Aranearum* ictus, aut *Bufonum* conspurcationes *horum* seorsim *Olea*. Neglecta consimilium Venenatorum in vita Antipathia, infundimus olim conjunctim, at successivè quædam præstitit aliquid, at vis ampliùs quippiam, quod non præstaret triviale illud ¶ 6.) *Scorpionum* (vili passim venalium) *Oleum*, saltem *Simplex* (utpote *vulgari Officinarum Composito* nihilo semissius). tantùm cum *Olivo* citra *Amygdalini* disperditionem confectum: ut longè commodiora *Extrahentia*, *Abstergentia*, *Alexipharmaca* non pingnia, præter Chirurgica, taceamus. Quod autem ampliùs ¶ 7.) *Aranearum Oleum* concernit, tota die Febres, citra ejuscemodi *Toxicorum* (magnam partem per accidens solùm aut absoluta demum periodo juvantium) applicationem à paulò versatioribus felicissimè eurantur: aut si quis omnino indiuturnioribus eo deturbetur, *Litus* aut *Cataplasmam* è vulgatissimis (ad residui Miasmatis elicium communiter destinatis) ounquam uon habebit, citra ullam *Oleorum* vel *Emplastrorum Antifebrilium* asservationem actualem. Quoad ¶ 8.) *Bufoninum*, Thersites fuerit aut profundus amator, qui nonnullorum commendatione *Cosmeticum* sibi bine sut è similibus sordidis quæsiverit. ¶ 9.) (De *Zenexto è Rubeta*, adeò hodie, plerumque tamen per traditiones tantum commendato, nihil habemus; & avertat ampliùs a no-

¶ 8.) *Salia Theriacalia*.) Ad *Salia Theriacalia* pergit AUTHOR. De his *Salibus Veterum* quidem omnium optimè agit TACHENIUS *in Hippocrate Chymico*, ostendens eadem fuisse de genere *Salis Ammoniaci*, constantia ex *Sale volatili Viperarum*, & *Sale Acido Cyrenæo*. Cæterùm hæc ipsa *Veterum Salia Theriacalia* in desuetudinem abierunt: loco hujus ergò in usu est *Sal volatile Viperarum*, vel *Spiritus Viperinus*; interim de bis sincera quoque prostat AUTHORIS Epicrisis, quod nempe eadem cum *Sale volatili* & *Spiritu Cornu Cervi* ejusdem sint naturæ, utut in radice sui essentialiter differant; dum enim Ignis vi alteraotur, specificam vim exuunt.

¶ 9.) *Figatur*.) Quia *Sal volatile Viperarum* maximè volatile est, quidam nonnihil annisi fuerunt hoc figere: ubi tamen *Fixatio* illa *sine Acidis* planè impossibilis est, eontrà *per Acida* facta Sal volatile illud nonnihil castrat; Acida enim Sal volatile figentia illud destruunt: proin consultius, ut Sal illud volatile in *Phlegmate* dilutum, h. e. in *Spiritu*, assumatur.

¶ 10.) *In Essentiali*.) TACHENIUS multum fecit lucri eum *Sale volatili Viperarum fixato*, & quidem figit Sal volatile Viperarum cum *Sale essentiali* seu *Terra foliata Tartari*; interim hæc impræguata acido Aceti imbibit ex parte Sal istud volatile, adeòque nonnihil simul figit.

¶ 1.) *Pinguedinem*.) *Vipera* & *Serpentes* habent copiosam *Pinguedinem*: Hæc *Pinguedo Viperarum* separata, & in Vitro inelusa, Soli exponatur; depurata ita egregia est in Affectibus partium nervosarum à causa externa inductis, verb. gr. Contusionibus, Vulneribus, Punctutis, speciatim circa Articulos. Adhæc eadem *Pinguedo* nobilis est quoque in Affectibus Oculorum quamplurimis, verb. gratia Pustulis, Vulneribus, & Ulceribus eorum, ac Ophthalmia; quemadmodùm hujus rei Experimentum constat in *Misc. A. N. C. Ann. 2. Observ.* 125. Est autem ejus *utendi modus*, ut blandè illinatur Oculo se malè habenti, sic sufficit loco omnium *Sief* seu *Pulverum* istorum subtilissimorum Veterum ad Oculos; quorum Compositiones vid. in *Pharm. August. Præstat eadem*, inquit AUTHOR, *quæ Infusa Antimonialia*, *ex Antimonio & ejus Croco*, quæ in Affectibus Oculorum externis, Nebula, Cicatricula, Panno, Ophthalmia, imò & ipsa Suffusione, Cataracta, &c. aliàs à RULANDO commendata sunt: rem ego Experientiæ relinquo, an *Pinguedo* illa *Infusis* his præferatur? quæ tam ea *Croco*, quàm præsertim es *Vitro*, & posthac ex *Capite mortuo Butyri Antimonii* ritè parata, infusa & filtrata, nobilia fuisse expertus sum.

¶ 2.) *Infusis Veneris*.) ANGELLUS SALA, *in Septenario Planetarum terrestrium*, *Cap. de Venere*, babet *Remedium Ophthalmicum* ex Infusione *Vini Malvatici* in *Pulvim æneam*, qua ratione acquirit ferè *Tincturam sapphirinam*, ex Acido Vini rodente Venerem emergentem: ac Experimenti bujus Exemplum non contenendum prostat in BARTHOLINI *Tom. 3. Act. Hafn.* coi etiam AUTHOR præfert *Pinguedinem Viperarum*.

¶ 3.) *Hepatis Mustela*.) Quòd si non io promptu sit *Viperina Pinguedo* pro Oculorum Affectibus, poterit eidem substitui *Hepatis Mustelarum Liquor oleaginosus*: scilicet tempore æstivo *Mustela* hæ grandiora magis habent *Hepata* præ hyberno, quo eadem ob imprægnatione eaficcata quasi sunt, quæ transfiguntur Ligno, & in Vitro radiis solaribus exponuntur, sic enim defluit illud in *Oleum*, proficuum per Experientiam FORESTI in Panno, Cicatrice post Variolas relicta in Ægylope, & Carne excrescente. Conf. HARTMANNUS *Praxi Chymiatr.*

¶ 4.) *Parturientium Umbilico*.) Illita Umbilico *Pinguedo*, & *Lingua Viperis vivis* evulsa, aut *Exuvia* earum coctæ an conducant pro promovendo Partu difficiliori? Experientia consulenda erit.

¶ 5.) *Oleum Viperinum simplex aut compositum*.) *Illud* paratur incoquendo *Viperas* in *Oleo Olivarum*, & laudatur vulgò contra Morsus Viperarum: interim, cùm Morsus nostrorum Serpentium sint minùs noxii, & in Viperæ morsu præsentiora adsint Remedia; proinde his Oleis carere possumus.

¶ 6.) *Scorpionum Oleum*, *saltem Simplex*.) Hoc sit instar omnium, loco nempe *Olei Viperarum*, vel Bufonum vel *Aranearum*? & quidem illud vetus, & per repetitam recentium Scorpionum infusionem magis exaltatum.

¶ 7.) *Aranearum Oleum*.) In specie *Oleum Aranearum* commendatur vulgò ad curandas Febres intermittentes chronicas, Pulsibus die Intermissionis illitum, non secus ac ea Araneis majoribus parat *Antifebrile* suum *Emplastrum* STROBELBERGERUS; & ego novi Rusticum Febres intermittentes quasque curantem per *Pulverem Aranearum contusarum* propinatum. Cæterùm, si modum harum rerum operandi indagemus, patet ex *Oleo* & *Emplastro Strobelbergeri*, quòd illud soleat post applicationem excitare Maculam rubram, & continuato usu Pustulas, ad instar debiliorum ea Cantharidibus paratorum Vesicatoriorum; unde missis illis es Araneis præparatis operiosioribus omnibus, author sum, ut pro eurandis Febribus chronicis intermittentibus, die Intermissionis Pulsibus applicetur simplex *Emplastrum Vesicatorium*; sic enim certò subsequens Paroxysmus erit mitior. Hoc multoties expertus loquor, præsertim cùm & nuper adhuc Febrem intermittentem cum Ophthalmia conjunctam applicando Nuchæ *Vesicatorium* euraverim.

¶ 8.) *Bufoninum*.) *Bufonum Oleum* cum *Oleo Olivarum* paratum pro *usu cosmetico* laudat SCHROEDERUS.

¶ 9.) *De Zenexto è Rubeta*.) Hoc commendat HELMONTIUS, *Tr. Tumulus Pestis*, in pestilentiali Constitutione, dum *Bufonem* pedibus superioribus suspensum, & ad mor-

nobis Deus istius Experientiam. In extremè Malignis ac Pestilentialibus Febribus, &c. Deo vocationique nostræ confisi, citra ejuscemodi *Periapta* æquè securi fuimus) Nec demum quod *Viperinum Oleum* seorsim attinet, ei quamvis alicubi admodùm commendato, nimium in reliquis Venenis venenatisque Morbis confidat quispiam: uti nec ¶ 10.) *Caravitino*, *Scorpionum magno* (incondito) aliisve etiam *Hyperico Therebinthinaque* (inconsideratiùs) inviscatis, aut nuper (accuratiore quidem compositione) diversimodè eum in finem *Substitutis*. ¶ 1.) *Præcordiorum* hic *Inunctiones* supervacuæ, sæpè noxiæ, Dorsi per Spinam *Confrictiones* nostratibus insuetiores sunt; & si quis balnearium hoc Remedium ad Resolutiones vel Expulsiones expeteret, eum & sine *Nitro Oleove Rutaceo*, per simplicissimum *Scorpionum*, quandocunque lubet, habetur. ¶ 2.) *Coronam Viperinam*, famosissimam illam *Cranii excrescentiam* (extùs Monticulis, intùs Venarum subjacentium cavernosis vestigiis, æquè ac *Busonias* verus conspicuam) plus una vice vidimus, credebantque posteriores, uti *Unicornu Animalis* apice *Aqua* alicubi immersa, ita quoque injecto hoc extuberante *Cranio* (bullas tum ob exiccationem præviam aereamque intromissum emittente) *Poculi* haustum reddi *alexipharmacum*. In Diariis, Erysipelate, &c. sponte subsequebatur Sudor; alias se eo componentibus non item: ceu utrumque quoque è *Busonis* tum immersione tum *Rasura* tantillo accidit: & vel ipsa raritas talia ab ulteriori Experimento inter manifestam hyperbolem, excludit; uti nauseabunda & *Accessoriis* (potiùs, quàm *Sanguini* vel *stomachali Sali*) effectum qualemcunque debemus compositio. ¶ 3.) *Alexipharmacum de Ciconia* pariter huc non pertinent, quasi prognum priùs seorsim, aut præsentiora *Vomitoria* & hinc *Antidotalia* dari nequeant; aut *Ciconia Caro*, *Sanguis* & *Ventriculus siccatus*, ob escam accidentariam, majori jure huc trahi mereatur, quam alii Serpentum hostes & manducones: Inter quos & *Cochleas* (delicias illas) ex intersectis commessantes plùs vice simplici vidimus: ¶ 4.) de *Cervis* autem adhucdum dubitamus; novissimo fortè *Lapide* (Anguem deglutitum referente) parili Naturæ luso in Ventriculo concreto, quo non solùm diversis in Regionibus inter Margas &c. sed in nobis quoque hujusmodi Concrementorum accidentariæ configurationes inveniuntur. *Ciconia senioris deplumata Spiritus etiam rectificatus, siccatusque Cruor*, Cervina nobis hactenus profectò non æquavit.

¶ 5.) *Ex Homine*, ne Cannibales ullibi desint, multa similiter huc tracta sunt, asseverare tamen denuò possumus, quòd post varia tædiosè in *Sanguine recenti & siccato*, in ¶ 6.) *Ossibus* (ficta tantùm appropriatione Arthriticorum Purgantibus adjectis), imò in *sordidioribus* quoque tentata, fabricata quinetiam ¶ 7.) *Mumia* tum *vulgatiori*, tum *specialiori illa* (per macerationem in *Salis Spiritu* ac *frustulorum* conspersionem cum *Aloe*, *Myrrha*, &c.) nihilo singularius aut præsentius inde habuerimus, quod similiter vel *Cervina*, *Hircinaque* non suppeditent; sive *Aqua simplicis è Cruore abstracta* (debilioris que), sive *Spiritus*, *Salis volatilis*, *Olei*, *Balsamive* nomine veniant. *Mumiam exoticam* (teneriores revera offendentem) alii jampridem exesse jusserunt; & tot habemus *Balsamica Vulneraria*, tot *Essentias* resolventes, præservantes, &c. ut ¶ 8.) *Tinctura istius* (sanè ni *Alcali* sub sextuplum præterpropter inter extrahendum adjiciatur, sat parca, nec simplices *Myrrhæ Aloesque Essentias* admodùm excedente), uti quoque *Oleo* quorundam *cocto externo*, quamvis in se haud efficaci, commodè carere possimus, æquè ac *Pulvere vulgari contra Casum*, ac *Speciebus Diamumia*, dum vel soli *Cancrorum Oculi* cum & sine *Antimoniatis*, *Sanguis Hirci* aliaque domestica, vel extempore (citra actualem etiam *recentiorum Formularum contra Casum* asservationem) commiscibilia abundè satisfaciunt. Solus ¶ 9.) *Urinæ Spiritus* sive *Salis volatilis Liquor*, ut asseveratur hic, præ aliis meretur: neque hunc tamen per *olidas Fermentationes*, *tædiosas & protractissimas* (donec *Magmatis* copiam nanciscatis) *Exhalationes*, aliasve ambages conquiremus; cùm longè compendiosiùs in medicos usus (etsi *Fuliginum* quid

mortem absque ita cruciatum, pro *Zenexto* habet: nec esse hoc de nihilo suspicor inde, quòd iidem *Busones* sic tractati appensi, vel Axillis subligati, in Febribus malignis periculosas Hæmorrhagias symptomaticas stitisse expertus sum; unde non dubito, quin & in pestilentiali Constitutione insignes sint Busones, quorum tamen loco & *Lapis Magneticus arsenicalis Angeli Sala* adhiberi poterit.

¶ 10.) *Caravitino*, *Scorpionum magno*.) *Oleum* hujus *Scorpionum compositum*, à GEORGIO CARAVITA ita dictum, descriptum videmus in MATHIOLO; sicut magni illius DUCIS HETRURIÆ in *Pharmacopœa Augustana*: interim omnibus his præstat *Oleum Scorpionum simplex*.

¶ 1.) *Præcordiorum Inunctiones*.) Sunt etiam qui *Oleum Viperinum per infusionem paratum* externè Præcordiis & Corpo in Constitutione pestilentiali illinunt: sed imbellis hoc est Remedium: Alii verò eodem utuntur ad provocandas Petechias Febrium Petechialium, idque AUTHOR *noster* sufficere ait, testantibus BRUNNERO, TIMÆO & WITTICHIO, in casu, quando nolunt Petechiæ istæ erumpere, fricando Ægros cum eo. Vel hoc:

> ℞. *Olei Chamom.*
> *Rut.*
> *Scorp.* an. ℥ß.
> *Nitri* ʒij.

Mistisque hisce innungatur Corpus largiter pro evocandis Petechiis: vel substituatur huic Composito *Simplex Oleum Scorpionum*, utut ejusmodi *Litus* in Malignis ferè in desuetudinem abierit.

¶ 2.) *Coronam Viperinam*.) De hac duplex impostura viget:

1. Nempe datur *Dens molaris Maxillæ inferioris ex Porcello juniore evulsus*, politus ab Empiricis, loco hujus Coronæ: de quo vid. M. A. N. C. *Ann.* 3. *Obs.* 118. *in Schol.*
2. Obtruditur pro Corona Viperina *Chela Squillæ marinæ intorsiis combinata*. Interim fraus est & falsissimum, quicquid de hac Corona circumfertur: Plura vid. apud AUTHOREM.

¶ 3.) *Alexipharmacum de Ciconia*.) Hujus descriptionem habet SCHROEDERUS *Cap. de Electuariis*: & paratur illud cum *Oleo Pini*. Cæterùm suspicionis *alexipharmacæ* in Ciconia occasionem dedit hoc, quòd eadem vescatur Serpentibus: ubi tamen dico potiùs; cùm Serpentum vis specifica in Stomacho alteretur, *Viperina Remedia* loco Ciconiæ excellere.

¶ 4.) *De Cervis*.) Dicunt nonnulli, *Cervum* habere *vim alexipharmacam*, ex eo, quod deglutiat is Serpentes; quod testatur AUTHOR in M. A. N. C. *Anno* 2. *Obs.* 12. *pag.* 57. ubi allegatur *Serpens in Ventriculo Cervi petrefactus*: ubi interim, cùm hoc fuerit potiùs Concrementum lapideum Anguis formam repræsentans, dico, vim alexipharmacam Cervorum ex propria sua natura derivandam esse, non autem ex comestis Serpentibus.

¶ 5.) *Ex Homine in Sanguine*.) Sunt etiam in usu Remedia ex *Sanguine humano*, sed non præstant Cervinis. Hic Sanguis in usu est internè pro scopo Antepileptico, & externè pro Antipodagrico, at præstat *Spiritus Cornu Cervini*.

¶ 6.) *Ossibus*.) PARACELSUS habet *Pulverem Arthriticum purgantem*, cujus descriptionem videbitis in HARTMANNI *Praxi Chym. cap.* 2. *de Arthrit.* huncque ingrediuntur *Ossa humana*, sed vano consilio: cùm enim illa saltem Acidum arthriticum absorbendo juvent, idem faciunt *Ossa alia*, adeòque non opus erit Ossibus humanis.

¶ 7.) *Mumia*.) *Mumia exotica exulet*. *Nostras* autem rariùs in substantia usurpatur, quæ aliàs *artificialiter* paratur, ut modum ex PARACELSO docet SCHROEDERUS, dum scilicet *Frusta Carnis humanæ* exsiccata *Spiritu Vini*, & *Aloe* & *Myrrha* irrorantur: vel quod melius, alii *Frusta* exsiccata *Spiritu Salis*, *Aloe* & *Myrrha* condiunt.

¶ 8.) *Tinctura istius*.) *Tinctura Mumiæ Crollii* parum in recessu habet, & quidem paratur ea vel cum *Spiritu Vini*, quæ tamen nihil valet, nisi *Spiritus Vini* sit *acuatus cum Sale Tartari*; sic enim aliquid extrahet, utut maximum fuerit de Myrrha, & de Mumia parum participet: Vel & paratur dicta *Tinctura Spiritu Vini & Spiritus Terebinthinæ*. Cæterùm cùm pro scopo Vulnerario & Casu ab alto sufficiant tam *Lapilli Cancrorum* cum *Aceto* sumpti, sociatis iisdem plùs minùs *Alcalibus*, quàm *Sanguis Hircinus*; proin *Tinctura Mumiæ* non habemus opus, neque *Speciebus Diamumia*.

¶ 9.) *Urinæ Spiritus*.) Hunc pro scopo diaphoretico eligit AUTHOR, & paratur is *duplici modo*; nempe vel ex *Urina* in consistentiam Magmatis inspissata, ex quo postmodùm addito *Sale fixo* elicitur *Sal volatile* & *Spiritus*: vel & *Urina* putrefactioni exponitur, dein ex ea sponte blando Igne *Spiritus* & *Sal volatile* penetrantissimum elicitur: cùm contrà ex *Urina recenti* anteà *Phlegma* saltem, quamvis inspissetur ad Mellis consistentiam, prodiret: si verò additur *Sal fixum*, *Sal volatile* adscendit; putrefacta illa mistum Urinæ dissolvitur, Acidum ejus pingue fatiscit, & ante Phlegma *Spiritus* prodit. Conf. ZWELFERUS *in Animadvers. & Append.* Cæterùm præfert tediosæ & laboriosæ huic præparationi Spiritus Urinæ humanæ AUTHOR *noster Spiritum Salis Ammoniaci*, qui pariter est *Spiritus Urinæ humanæ*, utut tantillum hic de *Sale & Spiritu volatili Fuliginis* participet;

quid accedat) æquivalens & sufficientissimus habeatur saltem è *Sale Armoniaco*; sive cum *Sale Tartari* (extemporaneo scilicet nitrosoque) *Aqua simplici* vel *Spiritu Vini* diluto instituatur *Destillatio*, sive cum *Calce viva solutione Ammoniaci decenter humectata*, forsan pariter volatilitatis suæ partem supperaddente. Intereà nihilominùs sic longè saturatior præsentiorque *Liquor* proveniet, quàm ¶ 10.) simplici *Spiritus Vini à Sale Armoniaco abstractione*, nonnullis commendata; oppidoque erit purior præ vulgatioribus Libellorum modis, acidas Armoniaci particulas simul ea parte propellentibus, aut (minuta ipsius Spiritus copia) *Florum* potiùs haud parum suppeditantibus: quo ¶ 1.) *Zinckum* quoque & *Calaminaris Lapis* pertinet. Nec ejusmodi ¶ 2.) *Destillationis residuum* planè rejiculum est: siquidem cum *Calce viva* instituta, in Capite mortuo relinquit *Fixatum illud operoseque quæsitum Sal Ammoniacum*, etiam ad internos usus hinc elutriandum, seu in *Liquorem* quorundam *Nephriticum* (qui tamen in effectu saltem mediocris deprehenditur, de cætero verò nil est aliud, quàm *Calcis in Spiritu Salis solutio*) redigendum. Sin autem Destillationi *Sal Tartari* fuerit adhibitum, Caput mortuum (salsissimum) per se quidem (ceu alibi quoque breviter notavimus) elutriando & coagulando *Sal* dat quasi *Culinarium*, sed *acerrimum*; & hoc Retortæ inditum, non *Spiritum acidum* (uti expectabamus), sed post *Urinosi* (inibi occultati) *pauxillum* ¶ 3.) *acidum* (at in usus suos haud inutile) *sublimatum*: & si denuò hic restitans *Caput mortuum* (saporis non alcalini verùm similiter acidi, quasi nitrosi) *Spiritu Vini rectificato* extrahatur; & *Liquori* huic salsissimo instilletur *Spiritus Vitrioli*, ¶ 4.) præcipitatur *Coagulum acidulum*, gratum & instar *Magisterii* cujusdam *plumosi* splendens; bonum *Aperiens*, & *Sale* nonnullorum *Hypochondriaco* (è *Florum Salis Armoniaci*, *cum Sale Tartari sublimatorum Capite mortuo* extracto) neutiquam inferius. Sin demum supradictum *Spiritus Armoniaci* (*cum Sale Tartari parati*) residuum *Spiritu Vitrioli* perfundatur, & totum per Retortam destilletur in Arena, *Spiritus* cuivis Armoniacali acido compar nec inelegans exit: quæ non quidem ad *Selectum nostrum*, sed tantùm parergos, tantùm unius laboris superpondia, & saporis toties in eodem subjecto mutati documenta, adduximus. Nec similiter præterire hic possumus, quod hodieque à compluribus subtilissimus ille (& meritò proin *Armoniaci urinoso* adjiciendus) *Spiritus*, qui in quorumlibet *Florum Armoniacalium urinosorum* Sublimatione primò prodit, inconsideratè profectò (impacto à Libellis *Phlegmatis fœtidi* nomine) abjiciatur. Qui hunc *Urina* vel *Salis Armoniaci Spiritum Cervino* è *Cornu* vel *Corde parato*, per repetitam abstractionem sociare, & pro *secretiori Salis Spiritu volatili* habere voluerit, eandem (graveolentiorem hinc) *Mixturam* etiam extemporanea consusione nanciscetur. Qui verò ob *Salis Tartari* accessum, pro *Tartareo* æstimat, tantillum quod hinc forsitan levari poterit, nimiùm extendere videtur. Qui denique *Salis Spiritu* de novo figit, *subtilius* tantùm, nec proin inefficax, intentioni tamen nostræ nunc haud adeò necessarium *Armoniacum reproducit*: ceu pariter è debita *Spiritus illius urinosi & Vitrioli acidi* mixtura (sæpè in Præcipitationibus nonnullis accidentaria) post Destillationem provenit *Spiritus*, decantatissimo illo ¶ 5.) *Antepileptico è Vitriolo & Urina* profectò, nec (dum recentior fuerit) in certis circumstantiis contemnendo, quoad qualitates & effectum par; neuter tamen adhucdum absolutus Mali istius domitor deprehensus est. Quæ tantùm obiter hic attingimus: ut & quòd ¶ 6. *Tubuli illi Uterini* (per *Spiritus Armoniaci* simplicis evaporationes &c.) reverà benè faciant; sed hucusque via tres invenimus, quæ ad ejuscemodi *Nascalia* ritè dependuerint: quòd porrò ¶ 7.) in Aurium Affectibus loco *Instillationis* (nonnullis, consuetæ) longè præsentior commodiorque nobis se stiterit: *Vapor*, qui *Spiritu isto & Oleo Tartari* (præsertim *cum Aqua* qua-

pet; nempe præsuppono, quòd *Sal Ammoniacum* paretur ex *Urina humana* quintuplo, additis *Salis communis* partibus ij. & *Fuliginis* parte dimidia, quam videbitis in HOFFMANNI *Clave*, ebulliendo omnia; sub ebullitione Acidum Salis communis imbibit & absorbet primariò Sal volatile Urinæ, & secundariò Fuliginis; hinc duo illa in loco frigido concrescunt in *Sal* quoddam crystallinum, *Sal Ammoniacum* vocandum, compositum ex Acido Salis communis, & Sale volatili Urinæ, quod est Sal salsum vel tertium, inter fixum & volatile consistentiæ mediæ. Jam ergò pro parando *Spiritu Salis Ammoniaci* vel *Urinæ* modo quodam succincto, addatur eidem aliquod *fixum Alcali*, absorbens ejusdem Acidum: quo enim absorpto, Sal volatile Urinæ sui fit juris, & abit in *Spiritum*, ac quidem *alcalinum*; Corpus illud, quod additur, est vel *Calx*, vel *Alcali Tartari*, vel aliud: utroque enim modo imbibitur Acidum, & liberatur *Spiritus Urinæ diaphoreticus*.

¶ 10.) *Simplici Spiritus Vini*.) Sunt, qui *Spiritum Salis Ammoniaci* parare intendunt affusione *Spiritus Vini*, sed in vanum.

¶ 1.) *Zinkum*.) Aliqui *Spiritum Salis Ammoniaci* parare volunt, addendo *Zinkum* vel *Lapidem Calaminarem Sali Ammoniaco crudo*, quæ Concreta etiam absorbent Acidum; interim non tam potenter, quàm Alcalia fixa: nam illo modo adhuc aliquid Acidi de Sale Ammoniaco in forma nativa simul elevatur. Imò si destillatur *Spiritus Urinæ & Salis Ammoniaci* cum additione *Salis Tartari*, aut alius *Alcali fixi*, acquiritur *Spiritus & Crystalli*; sin verò cum *Calce viva* destilletur, nihil in forma sicca conspicitur, sed omnia in liquida forma prodeunt: ac impossibile est, ex hoc *Spiritu cum Calce destillato* per se *Sal siccum* conficere: interim si eidem *Oleum Juniperi* addatur, tunc crystallisabitur; quod sanè curiosum est; quoniam sic aliquid Acidi ex Oleo acquisivit pro consistentia.

¶ 2.) *Destillationis residuum*.) *Caput mortuum Destillationis Salis Ammoniaci cum Calce viva*, si eliquietur suggerit *Cremorem salinum* egregium, qui fluit in *Liquorem lithontripticum*, quem alii aliàs parant ex calcinatione *Calcis vivæ & Salis Ammoniaci*. Contrà *Caput mortuum Spiritus Salis Ammoniaci*, ex ana *Salis Tartari & Salis Ammoniaci parati*, est instar *Salis communis*, & in Cubos pyramidales concrescit, nec differt ab hoc, nisi quòd saltem illud saporis acrioris & magis diureticæ virtutis, adeoque loco Digestivi hypochondriaci & antiquartii inserviat.

¶ 3.) *Acidum sublimatum*.) Notandum, quòd si *Sal Ammoniacum* pro Spiritus destillatione debeat exactè exhauriri, illud requirat duplum *Salis fixi* (non verò ana); sic enim *Caput mortuum* illud non liquescet in loco frigido: contra cùm AUTHOR saltem ana *Salis Alcali fixi* adjiciat, non mirum est, *Spiritum* non penitus exhauriri, sed intensiore Igne Crystallos flocciformes, seu *Flores Salis Ammoniaci* tantillùm acidos elevari, Sal Ammoniacum depuratissimum, & egregium Stomachale existentes. Quando autem sumitur duplum *Salis Tartari*, hic Processus non procedit.

¶ 4.) *Præcipitatur Coagulum acidulum*) Ratio hæc est: *Spiritus* nempe *Vitrioli* affusus imbibit *Alcali Tartari*, hinc cadit *Sal commune ammoniacale* in forma solida: sic si *Capiti mortuo Spiritus Salis Ammoniaci* superfunditur *Spiritus Vitrioli*, & destillantur, acquiritur *Spiritus Salis communis*; Spiritus enim Vitrioli sociat se cum Alcali Tartari, hinc Spiritus Salis acidus volatilior, quàm Spiritus Vitrioli, prodit in forma pristina: par ratio est, quandò *Sali communi* affundimus *Spiritum Vitrioli* & destillamus, tunc enim accipimus *Spiritum Salis* & in fundo remanet *Sal Mirabile Glauberi*.

¶ 5.) *Antepileptico*.) Notum est *Specificum* illud *Hartmanni contra Epilepsiam*: nempe *Spiritus Vitrioli Epilepticus volatilis*, constans ex *Spiritu Urinæ*, quæ affusa *Vitriolo Veneris*, & digesta destillantur, acquiritur sic *Spiritus Vitrioli volatilis*; qui tamen Spiritus parabilior est juxta AUTHOREM si *Spiritus Urinæ* misceatur cum *Spiritu Vitrioli*: interim hunc Processum AUTHORIS non facilè verum esse Puto, cùm ille ex Urina Vitriolo affusa per digestionem paratus altioris sit indaginis, ideò quòd Alcali volatile Urinæ sub digestione cum Vitriolo Veneris agit in hujus Sulphur vel Vitrioli, quod rodendo ea parte dissolvit more Alcalium, hinc Urina mista cum Vitriolo Veneris & destillata, dat Sal volatile Urinæ, dum in Sulphur Veneris agit; & Spiritus volatilis simul potenter Sulphureus acquiritur, qualis ex miscela Spiritus Urinæ & Spiritus Vitrioli non habetur.

¶ 6.) *Tubuli illi Uterini*,) *Hi* singulis septimanis indici Mulieribus, proficui sunt in Sterilitate & Fluore albo Mulierum, & diutina emansione Mensium curandis: sic habui sub cura Mulierem, post emansionem diutinam Mensium Capitis Dolorem patientem, quæ tamen hunc *Tubulum* cum *Spiritu Salis Ammoniaci* omni septimana semel cum euphoria jam nunc sibi applicat cum *Bombace*, & semper Materiam copiosam viscidam evacuat, cum levamine Capitis.

¶ 7.) *In Aurium Affectibus*.) Sunt, qui in Surditate, Tinnitu, & Obauditione *Spiritum Salis Ammoniaci* cum *Bombace* Auribus immitti suadent: sed quia maximè mordet, commodius est, si Vitrello colli oblongioris indatur *Sal Tartari*, huic superaffundatur *Sal Ammoniacum in Aqua solutum*: sic enim ex ambobus in se agentibus elevatur *Sal volatile* in cavitatem Auris. Vel etiam *Spiritus Salis Ammoniaci* Vitro tali inclusus admoveri potest calori Candelæ, ut sic elevetur halitus & excipiatur Auribus; qui etiam sic in Phiala Utero applicari potest.

Hy-

quadam cephalica odorifera parato) subitò per guttas aliquot consusis, in exiguo angusti colli Vitro exurgit, & Meatu auditorio excipitur: quod denique ¶ 8.) Hypochondriacis præsertim plethoricis, præsupposito Acido præternaturali oppositus, verò expectationem saturet.

¶ 9.) *Ebur* quamvis huc communiter referatur, parvi tamen hic momenti vel effectus est: ceu quoque ¶ 10.) *Magisterium* quodvis, etiam *abstractitium*, aut *cum Vitrioli Spiritu è Spiritu Nitri præcipitatum*: Nec singulare quid ¶ 1.) *Philosophicè* quoque nuper nonnullibi *calcinari cœptum*, in Hepaticis Uterinisque præstat, quod *Corallinis*, *Martialibus* &c. non transigatur. Sic si ¶ 2.) *Gelatinis* Intestina inviscare referret, *Eboracea* (dum *Deus* philosophicè calcinatur accidentaria) profectò præsentiorem heberemus *Cervinum*: *Ustum* alia *Ossa Testaque* non solùm æquant, sed magis superant: ut totum proinde, cum *Testudinis cujuslibet Scuto*, ac ¶ 3.) *Hircino* (in *Suffumigiis* sanè *Cervinis* præsentioribus) *Bovinoque* (donec ejus ¶ 4.) in Goa scilicet germinantis *Radicula* afferantur (*Cornu*, Tornatorum manufacturis relioquamus.

Hic verò potiùs inseremus ¶ 5.) *Concharum oblongarum* (*parvarum majorumve*) saltem *Aqua simplici* (¶ 6.) citra *Aceti* accessum, aut *Nigredinis rasuram*) *elotarum Pulverem*; *Calcinatus* olim (nec tamen penitus hinc invalidis) præsentiorem, in Febribus præsertim Tertianis, in Ebullitionibus ac Præfocationibus præcordialibus, in Morbis fluidis aliisque Stomachi Intestinorumque exotericis Acoribus &c. (solitariè, vel inter *Corallinorum*, *Cancrinorum*, *Martis*, aut *Cinnabaris nativæ* accessum) plus nobis tota die præstantem, quàm alibi pretiosissima quævis. Quilibet *Matri Perlarum* aut *Ostrearum* (tædiose quoque nonnullis loco *Magisterii* subtiliter erasarum) *Testis*, aliàs par est: & ¶ 7.) *Blatta Bizantina*, *Entali*, *Dentali*, *Favaginis*, ipsius quoque *Umbilici marini* (cui aliquando *Cochlearum nostrarum*, in prædictos usus sat validarum, *Domunculas* per Sigostoram æquè feliciter substituimus) vices sufficienter supplet. *Magisterium* antem *seu vulgare seu plumosum* (è *Conchis Cochlearumque Testis* æquè ac è *Matre Perlarum* splendidissimum, & cuivis ¶ 8.) *Perlato* simile) suprà relatum effectum, ne quidem attingit, nec in aliis destinationibus singulare quid præstat.

Ponamus proin ampliùs ¶ 9.) *Lucii* (*recentis*) non quidem *solas cum Osse cruciformi Mandibulas*, sed *reliqua quaque Capitis omnia, non cartilaginea Ossa*, intermixtis (ubi dantur *Truttarum* vulgo dictis) *Linguis*, aliisque congenerum prædatorum *dentatis Ossiculis*, pro simplici saltem *Pulvere*; cujus vis ad Materiæ acidæ vel acris in primis viis, circa ipsam Pleuram &c. præsuppositæ inversionem, notoria. ¶ 10.) *Magisterio proprio sive præcipitato sive* (elegantiori *diaphoreticoque*) *abstractitio nitroso* longè hunc in finem præsentior est, & magis adhuc ¶ 1.) *Suis Leporisque Talis*. ¶ 2.) *Cervi Bovisque* (ad Venerea quoque, sed utplurimùm minori successu tractis) *Priapis* commodior; ¶ 3.) *Pene* quod ipse *Leviathan* nuper (per nonnullorum curiositatem) ¶ 4.) cum *sartoria mucilaginosissimaque Costa* huc cum qualicunque effectu contribuit, respectivè parabilior: ceu eadem de causa ægerrimè (ni frustra ustulentur) pulverabilibus ¶ 5.) *Verris* aut *Apri*, item pusionum *Lupini* rarioribusque *Castoris Dentibus* (quibusdam pariter in *Magisterium redactis*) meritò præferetur: sive per se (secundùm supradictas in Pleuritide cautiones) sive potiùs congeneribus nonnullis, etiam *Opiatis* sociatus detur ¶ 6.) *Pavonum Specula* & *Calamorum scriptoriorum interiora* (*Anima* nomine vulgò venientia) Molierculis hic relinquamus.

Ac-

¶ 8.) *Hypochondriacis*.) *Spiritus Salis Ammoniaci* in Morbis chronicis, Febribus intermittentibus & aliis egregius est.

¶ 9.) *Ebur*.) *Hoc* cum ejusdem *Præparatis* rejicit AUTHOR, & quidem rectè: nam quæcunque ex his speramus in *Cornu Cervi* obtinemus omnia: & sanè *Ebur ustum*, itemque *sine igne*, ejusdem est sanè cum *Cornu Cervi sic præparato* naturæ & efficaciæ. In Abortu tamen præcavendo *Ebur sine igne* præstat.

¶ 10.) *Magisterium quodvis*.) *Magisterium Eboris*, tam *per præcipitationem* quàm *per abstractionem*, *Spiritu Nitri* peractum, æquè est segne, & non tantum præstat, quantum crudum.

¶ 1.) *Philosophicè calcinari cœptum*.) Nonnulli speciatim Hepaticis & Uterinis Affectibus dicare volunt: Interim sine Ratione & Experientia: nam *Cancrina* & *Cervina* Remedia idem præstant.

¶ 2.) *Gelatinis intestina inviscare*.) Sanè contra AUTHOREM *Gelatina non sunt contemnenda*: *Gelatinam Cornu Cervi* suprà laudavi, quæ loco *Gelatina Eboris* sufficit.

¶ 3.) *Hircino*.) Alludit ad hoc, quod vulgò *Suffitus* in Passione hysterica levanda instituatur, Genitalibus, vel Naribus suscipiendus, ea *Cornu Hircino*, ubi sanè vis illa consistit in Sale volatili & Oleo figente & corrigente per inspirationem Acidum illud austerum, in Passione hysterica peccans; quo tamen in puncto non est inter Cornua differentia aliqua, sicut & *Penna* & *Rasura Succini* eundem effectum hic obtinent.

¶ 4.) *In Goa*.) Subintelligit hic AUTHOR traditionem illam, qua putator in Urbe *Goa*, Lusitanorum Colonia, in India Orientali, *Cornua Bovina radices agere*, cùm tamen effecta illa sit in *Maritos* utplurimùm *corrigeros*.

¶ 5.) *Concharum*.) *Concharum* universum exercitum selegit AUTHOR. Imò *Ostrearum* & *Cochlearum nostrarum Testas* quoque huc refert, cùm omnia hæc *Testacea* ratione effectus coincidant in usu medico. Interim tamen nobis si concederetur electio, seligeremus *Ostreas*, quarum *Rasura* aut *Pulvis* singularissimum est *Præcipitans diaphoreticum*, eaque vel *cruda* usurpata, vel *in Calcem usta* multum valent, quin imò eadem *B. Dn.* D. LANGIO sub nomine *Præcipitantis Magni* venerunt; & sanè *Pulvis* hic & *Calx salina Ostrearum* in Febribus Intermittentibus corrigendo quodlibet Acidum proficuus est, & sufficiunt loco *Matris Perlarum*, *Specificorumque Febrifugorum Crollii* & *Strobelbergeri*: & mirum est *Pulverem* illum *Vino* injectum, Acidum hujus imbibendo, illud in saporem subsalsum mutare, diureticamque virtutem eidem conciliare.

¶ 6.) *Citra Aceti accessum*.) Præparantur vulgò *Concha* ita: ut ablutæ in *Aqua simplici* infundantur in *Acetum*, eliciens eorum Mucaginem gelatinosam: hinc istud, quod post Mucilaginem ablatam superest vel pulverisant, vel superfluè calcinant; sed inanis est labor, quia simplex Concharum pulverisatio melior est. Conferatur præter CROLLIUM MYNSICHTIUS.

¶ 7.) *Blatta Bizantina*, *Entali*, *Dentali*.) Omnes hæ species sunt ex *Concharum* genere, neque aliquid illæ peculiare habent; imò & *nostrates Cochlea* eundem habent usum.

¶ 8.) *Perlato*.) Dictum non differre *Concharum Testas* à *Perlis* communi modo præparatis; sed si habemus *Rorem primogenium lacteum Perlarum*, aut qui *Perlas* possunt solvere in *Rorem lacteum*, hi habent *Arcanum* certissimum ad Hecticos & Phthisicos curandos: contrà, prout eædem vulgò prostant, vel præparatæ, vel calcinatæ, vel in *Magisterium* redactæ, non habent prærogativam ullam præ *Conchis*.

¶ 9.) *Lucii Mandibulas*.) Seligit AUTHOR *Lucii Ossa*, eaque *Capitis* propriè dicta: namomnia ejusdem sunt cum *Maxillis* naturæ. Seligit verò inter *Terrestria Animalia Cornu Cervi*; inter *Aquatilia Ossa Lucii*, quæ pulverisata commodè possunt in usum vocari, Sale quippe volatili, & vi diaphoretica Acidi absorptiva, & antipleuritica speciali insignita, & satis laudata. Interim hisce *Lucii Ossibus Spina Mustela* ac *Lapides Percarum* & *Carpionum* quoque surrogantur.

¶ 10.) *Magisterio proprio sive præcipitato sive abstractitio nitroso*.) *Magisterio Ossium Capitis Lucii piscis* præferendus *Ossium* illorum *crudus Pulvis*, utpote ab Acido non saturatus, adeoque Acidi potenter absorptivus.

¶ 1.) *Suis Leporisque Talis*.) *Hi* nihil singularis obtinent, quod non jam tum in *Cornu Cervi* vel *Ossibus Lucii piscis* reperiatur.

¶ 2.) *Cervi, Bovisque Priapis*.) *Hi* aliàs vi antipleuritica & antidysenterica diaphoretica laudantur, dando horum *Rasuram* à ʒß ad ʒj. Interim cùm in Pleuritide nobis hactenus suffecerint *Maxilla Lucii piscis*, & *opus Sal volatile*, illis hoc in casu opus non habemus, utut in Dysenteria non contemnenda sint.

¶ 3.) *Pene Leviathan*.) Per hoc intelligit *Priapum Ceti*, qui in Fluore albo, Pleuritide, & Dysenteria aliàs egregius est. In Pleuritide tamen præstat *Maxilla Lucii piscis*.

¶ 4.) *Sartoria Costa*.) *Sartoria Costa* est *Os Cetaceum*, Germ. *das Fischbein*, quod coctum dat copiosam Mucilaginem. Interim Materia illa non prodit de *Costa Ceti*, sed est firmamentum *Maxilla Ceti*, ubi radicantur *Dentes*. Conferatur GOTOFREDI MARGENS, *Gronlandici Itineris descriptio*. Cæterum *Os* hoc *Maxilla Ceti* est rarissimi usus.

¶ 5.) *Verris aut Apri*, *Castoris Dentibus*.) Nonnulli utuntur pro scopo Antipleuritico, & Diaphoretico: interim his non cedunt *Maxilla Lucii piscis* à ʒß ad ℈ij, quibus si combinetur *Maxilla Sal volatile proprium*, juvabunt præsentaneè magis. Cæteroquin *Castoris Dentes* specificè quoque pro alterandi scopo contra nimiam Iracundiam perpessam laudantur.

¶ 6.) *Pavonum Specula*.) Nonnulli *has* in usum trahunt

pro

Accedat potiùs (ne planè incruentus sit *noster Delectus*) ¶ 7.) *Hircinus Sanguis*: non quidem *Lanionum* ille, defusa (pro more) serositate oppidò debilior ac friabilis, nec famosus saltem pauloque olentior, sed parcior, *è præciso miseri patrimonio stillans*; sed è Collo tantùm quidem inter jugulandum collectus, at *cum falso viscidoque illo Sero, debitè citra combustionem in Balneo Vaporoso siccatus*: æquè sic efficax, splendens renitensque, ac si *Testicularis* fuerit: sufficietque similiter nostros in usus simpliciter solùm (dum *de Destillatis* suprà diximus) *pulverisatus*. Qui ex *Anate*, *Ansere*, &c. quibusdam (olim etiam in *Antidotos*) proponitur, tanquam infidus Culinis, *Ciconia* credulis curiosisve cedat. ¶ 8.) *Columbinus* (ut Cruores reliquos hic appendamus) profectò sugillatos Oculos, alias nil aut perparùm juvat: ¶ 9.) *Asininus non è laciniis tantum*, sed ad drachmam quoque datus, vix unum alterumve per *Philtra* fortè dementatum levasse visus est, alios vix notabiliter. *Suillus*, *Agninus*, *Bovinus*, &c. inter tot *Stiptica*, *Hysterica* & (in *Aquis destillatis*) *Refectiva*, Lanionibus relinquatur: Ipse ¶ 10. (*Leporinus* (cum infantili suo *Cerebro* febrientique *Corde*) extùs in Erysipelate *Hircino*, *Cervino*, &c. nihilo est superior, & ejusmodi *Lineamina menstruata* aliàs nauseabunda sunt, inter tot passim commodiora *Euporista*: intùs verò in ¶ 1.) Dysenteria nuper nostra nil solidè contulit, multumque fuit, si in uno alterove per horas aliquot (non sine subsequis angustiis) Secessus interdum suspenderet: *Imaginem impressi Timoris* ipse (qui in *Taurino iracundiæ Sigillum* attulit alibi falsè risit.

TI-

pro scopo Diaphoretico, & curandis Erysipelatibus & Inflammationibus Mamillarum: ast vano cum instituto non secus ac ipsæ *Calamorum Anima*.

¶ 7.) *Hircinus Sanguis*.) *Sanguis Hircinus* prout vulgò prostat, est collectus per subsidentiam, & *Serum* fuit abjectum, nobili sua substantia defraudatus: hinc HELMONTIUS *Tr. Demens Idea*, item *Pleuritis Furens*, eum rejicit, & potiùs commendat *Sanguinem ex Hirci Pedibus posterioribus ad Cornua retractis, abscissis Testiculis*, protectum, quem exsiccatum & pulverisatum pro usu asservat ad Pleuritidem, & Sanguinis grumos ex Casu ab alto genitos discutiendos. Cæterùm monet AUTHOR *noster* benè, quod, cùm HELMONTII modo parcus Sanguis acquiratur, is ex Collo jugulati Hirci colligendus sit, & unà cum Sero excipiendus, hincque in Balneo Vaporis exsiccandus: quo facto, si splendeat instar Vitri pulverisati, bonus est, cùm splendor ille dependeat à Sero chyloso Sanguini combinato. Jam ergo ita paratus datur a ʒß. ad ʒj. pro *validissimo Diaphoretico* in Pleuritide & Febribus cum Inflammationibus internis conjunctis, ac præfert hunc ipsum AUTHOR reliquorum Animalium Sanguini. Etenim prostat Compositio quædam, à CROLLIO *Antidotus de Sanguinibus* vocata, ex *Sanguine Ciconia, Anatum, Anseris Rubetis vesoentis*, &c. Interim hæc est nauseosa & horrida, potiùs huic *Sanguis Hirci* præferendus, necnon *Viperina* & *Columbina*.

¶ 8.) *Columbinus*.) Sunt qui dicunt, nihil melius esse pro Sugillatione Oculorum curanda, quàm *Sanguinem* istum *sub Alis Columbinus* extractum. Verùm parùm ille juvat, quin potiùs loco illius sufficere nobis poterit *Unguentum Mynsichtii ad Livorem ex Tragacantha, Radice Sigilli Salomonis*, & *Camphora* constans; quod externarum quoque partium levioribus Contusionibus medetur.

¶ 9.) *Asininus*) Alludit hic AUTHOR ad illud, quòd communiter pro Cura Maniæ & Furoris, Philtri & Epilepsiæ, *Sanguis Asininus* mense Martio ex incisa Arteria *Asini* prope Aures collectus, & Linteo exceptus, commendetur, de quo videatur HARTMANNUS *Cap. de Mania*. *Laciniam* quandam scilicet duos digitos longam *Sanguine* imprægnat, haustui *Cerevisia* infundendo, & expectando Sudorem desuper. Interim exclamat idem, vix drachmam j. *illius* aliquid præstitisse, ntut in Mania ex Philtro aliquando desiderio satisfecerit.

¶ 10.) *Leporinus*.) *Sanguis ex Lepore*, præsertim à Vertagis agitato, & sub Pavoris momento versante (Germ. *eines gehetzten Hasen*), *Linteo* exceptus, singulare quid juxta HELMONTIUM in Pleuritide & Dysenteria præstare dicitur: pro quo tamen scopo *Sanguis Hircinus* debitis adhibitis cautelis, seu sub Pavore Mortis exceptus, parem relinquit effectum, utut HELMONTIUS *Leporinum* in specie *Sanguinem* pro *scopo Diaphoretico* (quem tamen & alia præstant) laudet. Aliàs observavi Ego ipse sæpiùs, *Linteum* tali *Sanguine infectum* convenisse in Erysipelate, applicatum parti illi obsessæ.

¶ 1.) *In Dysenteria nil solidè*. Non contulisse *Sanguinem Leporinum* in Dysenteria, autumat AUTHOR; ubi tamen reponimus, eum ceu Specificum *Opiatis* jungendum, quo sic valentioribus viribus illi Morbo resistatur.

Ex paucis hi *selectis Diaphoreticis Regni Animalis* mille *Formula* concinnari possunt; e. g. esto *Sudoriferus Pulvis* talis:

♃. *Cornu Cervi sine igne* ℈j. ad ʒß.

Detur in *Vehiculo calido*, stomacho vacuo, & expectetur Sudor

Vel

♃. *Rob Sambuci* aut *Juniper.* ʒj. ad ʒß.
Cornu Cervi sine igne ℈j. ad ʒß.
M. S.
Electuarium Sudoriferum pro una vice.

Vel in forma liquida sic:

♃. *Aqua Flor. Sambuc.* ℥j.
Cornu Cervi sine igne ʒß.
Sal volat. Cornu Cervi gr. v.
Syrup. Flor. Tunic. ʒij.
M. pro *Potione Sudorifera* unius *Doseos*.

Sic esto præscribendus *Pulvis sistens & Sudoriferus in Dysenteria benigna*:

♃. *Cornu Cervi usti* ʒß. ad ℈ij.
Laud. Hyster. gr. v.
M. pro una *Dosi*, & detur in *Vehiculo calido*.

Porrò si præscribendus est *Spiritus* & *Sal volatile* pro scopo diaphoretico, tunc

♃. *Spiritus Cornu Cervi rectif. & Sale volat. atunatus* ad ʒij.

Detur pro 2. *Dosibus*, capiendis in convenienti *Vehiculo*.

Vel

♃. *Aqua Fumar.* ℥j.
Spiritus Cornu Cervi Sale volat. atunat. ʒj.
Syrup. Card. bened. ʒij.
M. pro *Potione* unius *Doseos*.

Ulteriùs, quibus *composita* etiam *Diaphoretica* placent, v. g. in Diarrhœa maligna hodie familiari:

♃. *Cornu Cervi sine igne* ʒß.
Terra sigill. ℈j.
Salis volat. Cornu Cervi gr. vj.
M. pro duabus *Dosibus* in *Vehiculo calido*.

Vel

♃. *Corn. Cerv. sine igne* gr. xij.
Terra sigill. ℈ß.
Extr. Theriac. gr. iij.
M. pro una *Dosi*.

Capiatur in *Vehiculo calido* ad sistendum Fluxum illum.

Vel *in forma magis liquida*, v. g. in Febribus malignis

♃. *Aqua Fumar.* ℥ij. vel ℥iij.
Corn. Cerv. sine igne ℈ij.
Bezoard. min. ℈j. ad ʒß.
Extract. Theriac. gr. vj.
Syrup. Cortic. Aurant. ʒiij.
M. pro 3. *Dosibus*. S.
Potio Sudorifera.

Vel

♃. *Aqua Flor. Sambuc.* ℥ij. vel ℥iij.
Cornu Cerv. sine igne ʒß.
Cinab. Antim. gr. xv.
Salis volat. Cornu Cerv. g. xi. vel ℈ß.
(Salia enim volatilia Cinnabarina illa exaltant)
Syrup. Fœnic. ʒiij.

M. pro 3. *Dosibus*.

Vel In Casu Scabiei retropulsæ, pro *Scopo Sudorifero*:

♃. *Conserv. Fumar.* ʒj.
Pulv. Viperin. ʒß. ad ℈ii.
Cum s. q. *Syrup. Rosar. simpl.* fiat *Bolus*. S.
Bolus Sanguinem purificans.

Vel

♃. *Aqua Flor. Sambuc.* ℥j.
Pulv. Viperin. à ʒß. ad ℈ij.
Sal. volat. Viper. gr. vj.
Syrup. de Fumar. ʒij.

M. pro una *Dosi*.

Porrò pro *Scopo Alterativo* & *Diaphoretico* in Malo hypochondriaco,

♃. *Spirit. Sal. Ammoniaci* ℥ß.

Dentur pro *Dosi* guttæ 30. in *Vehiculo non acido*.

Sic in Casu Passionis hystericæ:

♃. *Aqua Menth.*
Flor. Sambuc. an. ℥iß.
Spiritus Salis Ammoniac. ʒiß.

T I T U L U S IX.

DE DIAPHORETICIS ET ALEXIPHARMACIS MINERALIBUS.

COnvertamur proinde ad *Mineralium Classem*, præ reliquis hic pariter exuberantissimam, sive *Simplicia*, sive *Composita* (*Antiquiora* aut *Recentiora*) diversasque horum omnium *Variationes* (utplurimùm eodem recidentes, aut supervacui saltem aliquid Processui appendentes, vel racitè è vetutissimorum Libellorum orco reproductas) intueamur. At qui *compendiaria Praxi* nobiscum adsuevit, missis hujus generis coincidentibus, aut præter rem carioribus, tædiosioribus, &c. haud difficulter paucis aliquot sequentibus, aut (in libero convenientiorum Selectu) consimilibus acquiescer.

Si enim primò quispiam è *Terrarum*, *Margarum consiniumque* (huc usquedum tractorum) generibus, unicam saltem, non quidem præcisè tantùm ¶ 2.) *Silesiacam Strigeniensem* (quamvis præ reliquis hactenus meritò usitatiorem), sed & aliam quandam (ceu variæ nunc in Germania observatæ sunt) selectiorem, pinguem, imprimis ¶. 3.) *Rubram*, & non tam *Annulo* quàm continuata *Experientia* sufficienter *signatam*, nec deprædatoria *Lotione* exhaustam habuerit; causam non videmus, cur alias insuper è *Turcia* vel (si credimus) è *Lemno Placentulas* (sæpè suspectas) aut *Belum*, vel è media nonnunquam Germania *Armenam* (¶. 4.) dum aliàs tot Epicerastica atque sisteotia *Gummea*, *Opiata*, *Martialia*, *Corallina*, &c. præ manibus sunt), vel denique è *Malta minores* (cum *S. Pauli*) aut *majores* (cum *Eremi.e Signo*) *Pastillos*, *S. Pauli Baculos*, & *Vipera* vel *vermiformes Massas* (raritatibus aptiores), *Samiam* ac reliquas *Terrarum cinereo, albo, flaventeve colore variantiam exoticas species* exigere necessum habeat: aut cur *nostrates* quoque residuæ ex ordine ¶ 5.) *Marga*, sæpè nimium quantum limosæ, & (quod nec in *Terra sigillata* nunc infrequens) impuriores, vel necdum satis comprobatæ seorsim existere debeant. ¶. 6.) *Galactites* & *Lac Luna* potiùs curiosiorum hic Museis quadrant; quoque alibi pro nominis ratione præstant, in *Crystallo* similibusque pariter invenitur. Sic est quidem aliquid *Terra* ¶ 7.) *Catechu*, nec *Essentia ejus* (*cum ardenti aciduleve Menstruo extracta*) inter *Sistentia* rejicula est: cùm tamen hactenus tot ei ferè conformibus *Martialibus Vitriolatisque*, tot

Essent. Opii cum Alcal. parat. ʒß.
Syrup. Cort. Aurant. ʒiij.
Misce: Detur cochleatim.

Vel in Febribus Intermmitentibus bihorio ante Paroxysmum:

♃. *Aqua Fumar.* ℥j.
Spiritus Salis Ammoniaci ʒß. ad ʒj.
Laudan. opiat. gr. j. vel. ij.
Syrup. Card. bened. ʒij.
M. pro una *Dosi*.

Vel in Casu Paroxysmi asthmatici convulsivi:

♃. *Aqua Hyssop.* ℥ii.
Asthmat. ℥ß.
Spiritus Sal Ammoniaci ʒß. ad ʒi.
Syrup. Nicot. vel loco hujus *de Hyssopo* ʒiij. M.
Capiatur cochleatim.

Sic quibus placet *Spiritus conjungere*, illi possunt formare talem:

♃. *Aqua Flor. Sambuc.* ℥iij.
Spiritus Sal. Ammoniaci ʒj.
Cornu Cervi probe rectif. ʒß.
Essent. Opii gtt. xij.
Syrup. de Artemis. ʒiii.
M. D. cochleatim in Affectibus Mulierum.

Ad hanc *Mixturam* pertinet *Liquor Cornu Cervi succinatus*, & *Spiritus Salis Ammoniaci anisatus*.

Porrò sit ordinandus *Pulvis præcipitans Acidum primarum viarum*.

♃. *Pulv. Testar. Ostrear.* vel *Conchar.* vel *Cochlear.* ʒj. (quæ omnia in effectu coincidunt.)
Ossium Lucii piscis pulveris. ʒß.
Olei destillat. Caryophyll. gtt. vj.
M. pro 3. *Dosibus*.

Sic si ordinandum est *Sudoriferum liquidum* in Casu Pleuritidis:

♃. *Aqua Flor. Sambuc.* vel *Papav. rhœad.* ℥iij.
(Nam Aquæ sunt Aquæ)
Ossium Lucii pisc. pulveris. ʒj.
Salis volat. Oss. Lucii pisc. gr. xii. ad xv.
Laud. opiat. gr. iß.
Syrup. cujusdam, v. g. *Flor. Papav. rhœad.* ʒiij.
vel q. s. pro grato sapore.
M. pro 3. *Dosibus*, expectando Sudorem.

Vel *in forma sicca* pro eodem scopo:

♃. *Maxillar. Luc. pisc. pulveris.* ℈ij.
Sangu. Hirc. recenter collecti & pulv. ʒß.
Laud. opiat. gr. ij.
M. pro duabus *Dosibus* expectando Sudorem.

Porrò *Pulvis ad Ca.um* esto hic:

♃. *Lapill. Cancr. prepar.*
Sangu. Hircin. an. ʒß.
M. pro duabus *Dosibus*, in *Aceto* sumendis, expectando Sudorem.

Aut esto *in forma liquida Mistura dissolvens Sanguinis grumos* hæc:

♃. *Aqua Papav. rhœad.* ℥ii.
Acet. Vin. ʒvj.
Lapill. Cancr. prap.
Oss. Luc. pisc. an. ʒß.
Syrup. Rosar. simpl. ʒij.
M. pro duabus *Dosibus*.

T I T U L U S IX.

DE DIAPHORETICIS ET ALEXIPHARMACIS MINERALIBUS.

¶ 2.) *Silesiacam Strigeniensem.*)

SCilicet cùm multiplices sint *Boli*, *Terra* & *Marga*, sub Metallorum generatione quasi per accidens natæ, hinc seligit AUTHOR inter *Terras Silesiacam Strigoniensem*, quam hoc in puncto præfert *Lignicensi*. Ast sunt dicta Concreta *Sulphure metallico* plùs minùs perfecto imprægnata, & quæ sunt ex nigro rubicunda jam de *Sole*, jam verò de *Marte* participant. Et quidem *Bolus* est *Martialis*, *Rubrica* verò *fabrilis* est quædam *Terra Martialis* ac *Lapis Hæmatites immaturus*. Sic *Terra Strigoniensis* sulphurea Pinguedine Auri ebria eruitur ex *Auri* fodinis, notante BECHERO *Phys. subterran. pag.* 198. ubi dicit TABERNÆMONTANUM *observasse in Terram ejusmodi redigi posse ipsum Solem, & se ipsum scire talem Processum*. Ex quibus colligitur, Terras illas habere suas vires à Sulphuribus Metallorum concentratis; nam in Terrifodinis reperibiles Terræ participant de natura Martiali, & sic porrò. Cæterùm *Terra* hæc *Strigoniensis* usurpanda est saltem *simpliciter pulverisata*, modò sit pura (nam ejus *Lotio* est frustranea, imò Spiritus acidi in illa latitantis deprædatoria) ita absorbet quælibet Acida inimica, & acquirendo hinc texturam quasi *Aluminis*, vim stypticam relinquit, privativeque Sudores movet: imò ratione immaturæ Pinguedinis Solaris temperat quoque ea, quævis Acria in Corpore stabulantia, & in primis viis Effervescentiam excitantia. Datur à ℈j. ad ʒß.

¶ 3.) *Rubram.*) Quæcunque *Terra Rubra* aut participat de *Martiali* aut de *Solari* natura; quorum amborum *Metallorum Sulphur*, puta *Solis* & *Martis*, in radice coincidunt.

¶ 4.) *Dum aliàs.*) Præsente *Terra Strigoniensi* non opus habemus *Turcica* seu *Lemnia*, pleramque apud nos adulterata; nec *Bolo Armena* in media Germania sæpè nata; nec *Melitensi* seu *Terra* è *Malta* candida illa instar Cretæ, & pro Alexipharmaco laudata; nec *Linguis Serpentum*, nec *Samia*, aliàs coloris cineritii.

¶ 5.) *Marga.*) Ad *Margas* & pertinet *Unicornu fossile*; non præstat *Terra Strigoniensi*.

¶ 6.) *Galactites.*) *Lapis Galactites* cum *Aqua* tritus, hanc *colore lacteo* inficit, non secus ac quoque *Lac Luna*, quod laudatur aliàs pro augmentando Lacte. Interim rectè dicit AUTHOR, *eandem virtutem & in Crystallo reperire*.

¶ 7.) *Catechu.*) Scilicet non diu est, cùm Foro Medico innotuit *Catechu Terra Japonica* nomine, colorem ex obscuro rubescentem, & saporem ex dulci adstrictorium præ se ferens; quod *artificiale Concretum* putatum fuit, compositum ex *Terra* quadam atramentosa seu vitriolacea, una cum *Liquiritia*, & similibus. *Nativum* autem quidem esse, & quidem *Succum inspissatum Fructus Areca*, *Pulvere Corticis latè impastatum*, adeoque *Compositum minùs artificiale*, probant M. A. N. C. *Anno* 8. *Observ.* 44. *pag.* 88. & *Anno* 9. & 10. *Observ.* 194. Cæterùm usurpatur interdum pro scopo adstrictorio, quàm leviter masticatorio. Imò WEDELIUS ex *Catheca* parat *Essentiam Stypticam* in Diabete in Mictu cruento, & Hæmorrhagiis alvinis usitatam: de qua vid. M. A. N. C. *Anno* 1. *Obs.* 130. quo in loco effectus hujus *Tincturæ* contra Hæmoptysin deprædicatur.

Ma-

tot *Corallinis*, *Succineis*, *Opiatis*, &c. idem æquè feliciter aut certiùs obtinuerimus; inter *Alexipharmata* verò nil queat, & cur eo precio Massam *Metallici* germinis, vel atramentosæ analogiæ, Regionis naturam æstimantibus, proculdubiò haud adeò expertem è Japonia usque redimamus? ¶ 8.) *Magisterium Terræ sigillatæ* (per præcipitationem) manifestè deses est; quemadmodùm & famosus ¶ 9.) ille *Spiritus*, aliarum *argillacearum* vel *bolarium Terrarum* exorto *Liquore* vix notabiliter præstantior; sanè non is, cui soli in verè Malignis, etiam sub larga (quam exigit) *Dosi* temerè confidas. Ita ¶ 10.) *Tinctura Terræ sigillatæ* (cum *Salis Spiritu* solutæ, & post hujus evaporationem vel abstractionem, *Spiritu Vini* extracta) tum originis tum coloris causa speciosa quidem, aut pro simplici *Adstrictorio Martialibus*, æquè ac ingratus *istius Liquor* (cùm *Terra* aliquoties *Spiritu Vitrioli* imbibitur, & hinc denuò quasi deliquando solvitur) reverà posterior; in Malignis autem altax (cum sui similibus stringentibus Acidis) inconvenientior est; ac longè tunc securiùs res *Alexipharmacis Opiato sociatis*, ac *Præparatis Præcipitantibus* transigitur. Si quid hìc superaddendum, potiùs (vulgare nunc passim) ¶ 1.) *Unicornu fossile* videretur: non quidem quoad Massam illam solummodo, quæ *Cornu* refert, sed etiam ¶ 2.) quoad residuas partes, *Dentes* scilicet perquam elegantes, *Mandibulas*, *Tibias*, &c. Experientia nobis æquè (si compacta nec per subterraneorum alienorum accessum erosa vel corrupta fuerint) efficacia. Paratum hinc *Pulverem Polychrestum* suprapofuimus, cum diversorum *Additamentorum* variatione; inter quæ cùm *Vegetabilia* solidiora & vegetiora (si quidem omninò pro gregariis placeat) per extemporaneam mixturam haud difficulter esse queant, non videmus; cur tum superiùs relatos *Pulveres* ac *Species*, tum *Terram sigillatam*, *Bolum Armenam*, aut *Cornu Cervi*, *seorsim per Infusa vel Decocta Alexipharmaca insuccata*, Syllogi huic associare debeamus: ceu quoad residua, *Ochra* Aluraris, *Creta* inter tot Præcipitantia Stomachica, domesticis usibus, *Smectis* in specie Fullonibus, *Tripolitana* Politoribus aptior est; nostrati fortè *Bole*, ceu alii ¶ 3.) *Rubricam* volunt, ob Martiale consortium Tonsorum *Cataplasmatibus* relicta.

¶ 4.) *E Talco rubro* extrahitur quidem per *Aquam Regiam Pulvis mediocriter Diaphoreticus*; sed istum inter tot æquivalentia (etsi vel naturæ Solaris fuerit) curiosioribus meritò relinquimus. Uti Colicorum aqualiculis ¶ 5.) *Ophiten* suum imbricatum; intùs à nobis, cùm vix ultra sui generis Absorbentia quid posse videatur, nondum satis tentatum, utut extùs à Circumforaneis ad mendacium usque deprædicetur. Ipsæ ¶ 6.) *Gemmæ Orientales*, & (nescio cur adeò neglectim habitæ) *Occidentales*, huc vel alios in usus tractæ (ut conjunctim omnes expediamus) profectò Aurifabrorum Officinis aptiores nascuntur: non quòd *lævigatis* sive *præparatis*, in sufficiente quantitate datis, Vires aliquas (etsi Stomacho perinde ac Porphyrio renitentur) præter rem denegemus; sed (uti quoque in Generalibus monuimus) quia parilis *Inversio*, *Præcipitatio*, *Resolutio*, *Adstrictio*, & si quis insuper alius est earum operandi Modus, è longè parabilioribus *Præparatis*, aut siquidem illarum *Tinctura*, seu *Colorationes* (Mechanicæ ferè testimonio) sunt quasi metallicæ, è symbolizantibus *Mineralibus* abundantibus, minores inter expensas habetur. Quod autem ferè *granulari* tantùm *pondere* in complurium *Doses* assumantur, & utplurimum minùs durabilibus longeque solubilioribus (adeoque earum particulas intùs quasi inviscantibus) *Vegetabilibus* obruantur, in ¶ 7.) *Alexipharmacis* ac *Cordialibus* illis *Speciebus de Gemmis calidis*, *Electuarii contra Pestem Liberantis*, *Confectionis Cordialis*, *de Hyacintho famosioribus Cordialibus*, *Temperatis*, &c. Officinalibus, ut & in *Pulveribus Pannonici*, ac consimilibus variationibus nemo non videt; proin effectum maximam partem aliis potiùs Ingredientibus adscribere possit. ¶ 8.) *Calcinationes cum Sulphure vel Nitro*, *Solutiones* (jam saturatas vel inversas) & *Magisteria vulgaria* alii jampridem elevarunt, nec in *Secretioribus* efficaciam curiositate majorem hactenus invenimus. In specie sint *Hyacinthus* & ¶ 9.) *Sapphirus*

¶ 8.) *Magisterium Terræ sigillatæ*.) *Magisterium Terræ sigillatæ* per solutionem in *Menstruo acido*, ut *Aceto*, & præcipitationem factum, est deses, & nullius usus & efficaciæ; namque Sulphur metallicum fuit hebetatum, adulteratum, & Terra absorbens saturata.

¶ 9.) *Ille Spiritus*.) *Terra sigillata* quæcunque destillata per Retortam dat *Spiritum acidulum*, sed parcum; quem commendant multi in Febribus malignis, nec inconcinnè: sed ita tam parva quantitate & subtili acore non habet prærogativam præ *Spiritibus acidis* ea Subjectis sulphureis mineralibus. Interim loco illius etiam sufficere potest *Spiritus Sulphuris per campanam*, aut ex similibus Subjectis sulphureis mineralibus paratus, verbi gratia *Clyssus Antimonii*, ex *Sulphure*, *Nitro* & *Antimonio* prodiens.

¶ 10.) *Tinctura Terræ sigillatæ*.) *Terra sigillata* si per *Acida* tractetur, texturam *Aluminis* acquirit, quod patet er illius *Tinctura* & *Liquore*; nempe *Tinctura* ejus fit, quando solvitur in *Spiritu Salis*, dein abstrahitur hic, & postmodùm extractio illa celebratur cum *Spiritu Vini*, sic habetur *Tinctura adstringens*. Non secus *Liquor Terræ sigillatæ* componitur cum *Spiritu Vitrioli* vel *Nitri*, quibus a *Terra sigillata* largiter imbibitis in loco humido, ut liquescat, seponitur; hinc *Liquor* pro usu medico asservatur: quibusdam dicitur de *Sulphure aurato* participare, unde & *Auri potabilis* nomine venire solet. *Liquor* est stypticus, & maximè adstringens, quia texturam Aluminis in se habet. Sed qui *Tincturam veram Martis adstringentem* habent, aut miscent modò extemporè *Terram sigillatam* cum variis *Mixturis acidulis*, tunc ambobus illis, nempe *Liquore* & *Tinctura*, non indigebunt. Datur *Terra* à ℈j. ad ʒß. in haustu *Vini*, vel *Liquore simili acidulo*.

¶ 1.) *Unicornu fossile*.) Scilicet reperitur hinc inde in Mineris *Concretum* quasi *osseum*, quod nunc figuram *Cornu*, nunc *Dentis*, nunc *Ossium Animalium*, nunc *Manuum integrarum* præ se fert, omnia tamen sub nomine *Unicornu fossilis* venientia. Confer. KIRCHERUS *in Mundo subterran.* ubi habet Historiam Speluncæ Siculæ, in qua itidem Ossa figuræ variæ sunt reperibilia. Cæterùm hoc *Unicornu fossile* nihil aliud est, quàm Concretum paulò sulphureum, seu Marga, & à quodam Succo salino in consistentiam osseam mutatum; adeòque primò Margæ, hinc ossea sub consistentia, item ossea interstitia, conspiciuntur, ac in substantia quidem insipidum illud est. Interim cum aliis debitis combinatum, in Febribus malignis Diaphoresi opus habentibus, speciatim in Variolis & Morbillis cum *Cervinis* sociatum, egregium est: Vid. *Modus præscribendi suprà*, ubi facta est *Pulveris* cujusdam *Sudoriferi* mentio, quem Pulverem si habemus, carere possumus aliis Sudoriferis.

¶ 2.) *Quoad residuas partes*.) Possidentes *Unicornu fossile* carere possumus *Ochra*, quæ est naturæ Martialis; item *Creta*, naturæ Saturninæ (quippe cum *Aceto* combinata dulcescit ad modum *Saturni*) existente, utut aliàs ad Ardorem Stomachi hæc commendetur: sed *Terra sigillata* seu *Unicornu fossile* potest substitui.

¶ 3.) *Rubricam*.) *Rubrica fabrilis* loco *Croci Martis adstringentis* à quibusdam adhibetur, nec incongruè; item loco *Terræ Vitrioli dulcis*; quippe vi styptica Martiali omne illud in Ulceribus & Vulneribus præstat, quod illa Remedia aliàs præstare solent.

¶ 4.) *E Talco rubro*.) *Talcum rubrum* est *Fluor Mercurialis metallicus*, rubedinem a *Sulphure Solis*, juxta vulgarem, participans, cùm & genuinum *Aurum* inde elici posse quidam dicant, nec incongruè; quippe infusa *Aqua Regia* eidem rubedinem omnem extrahit, & si hæc *Solutio* præcipitetur, cadit *Pulvis naturæ Solaris*, utut mediocriter diaphoreticus, à nonnullis pro *Croco Solis* commendatus.

¶ 5.) *Ophiten*.) *Ophites*, Germ. *der Serpentinstein*, reperitur interdum quasi *squamosus*, quem AUTHOR *imbricatum*, nominat, & datur à quibusdam internè, sed raiò, pro absorbendo Acido colico. Interim potiùs externè locum is inveniet, sub nomine Germ. *der Warmestein*.

¶ 6.) *Gemmæ*.) In his considerandum, suprà monui, esse *Corpus*, quod est *Crystallus*, & *Tincturam*, quæ dependet ex *Fluore* seu *Sulphure metallico*. Cæterùm in substantia eædem propinatæ æquè Stomacho ac Porphyrio reniti solent, adeoque in forma, qua assumuntur, iterum egrediuntur. Unde si volumus per has destruere Acida, sufficit instar omnium illarum *Crystallus præparata*, quæ sufficiat pro Acido præternaturali invertendo. Quoad *Tincturam* autem *Gemmarum* cùm è *Silice in Vitrum* combusto, vel *Vitro* huic addendo saltem certa *Metalla*, *Gemmæ Artificiales* parentur; hinc *Tinctura* illa maximè ex ipsis *Metallis*, non verò ex *Gemmis* istis, quæ parum ejus continent, petenda foret.

¶ 7.) *Speciebus de Gemmis*.) Cùm his nonnunquam tantillum *Gemmarum* ingrediatur; hinc effectus reliquis potiùs Ingredientibus, quàm quidem illis, adscribendus erit.

¶ 8.) *Calcinationes*.) *Calcinationes Gemmarum* cum *Sulphure* vel *Nitro*, sunt *Calces saturatæ*; unde præter incrustationem Stomachi juvabunt nihil.

¶ 9.) *Sapphirus*.) In Tumoribus, speciatim Carbunculis & Anthracibus pestilentialibus, singularis est *Sapphiri* vis; quippe circumducto iisdem hoc Circulo enervatur virus Carbunculi, ut hic ultra vagari nequeat, sed brevi pòst excidat, & omnes alios similiter excidere faciat: conferatur

rus pestiferorum Tumorum salutares interdum (dum ¶ 10.) *Succinum* alibi æquipollet) *Circelli*, intùs tamen tum *per se*, tum *in Solutionibus deliquatis*, aut *Essentia formibus Liquoribus*, longè parabiliora certioraque *Animalia* vel *Fossilia Diaphoretica temperata* non superant. *Topazius*, *Amethystus* & (omnium ferè centrum) ¶ 1.) *Rubinus*, aliàs per se hodie inusitatiores sunt, eaque de causa Vulcani quoque minores hactenus tentationes (præter labores fortè cum *Spiritu Æruginis*, &c.) subierunt. *Granatus* (cujus cuias), *Carneolus* (aliquanti quidem in Hæmorrhagiis aliisque Fluoribus effectus) & famosior adhuc ¶ 2.) *Smaragdus*, cum accidentaria sua (per *urinosum*, multa similiter sic exaltans, *Menstruum*) *Tinctura* atque *Sale* quod præstant, liberaliter sanè, vel in solis *Corallinis* ac *Martialibus* invenimus: nam pro *Diaphoresi* quantum in rei veritate valent?

Ponamus itaque in præsentiorum parabiliorumque Sylloge (ex antehac adserto) *Stimmi*, primò ¶ 3.) *Antimonium* illud *Diaphoreticum*, aliàs vulgatissimum; simplicissimè tantùm cum *Nitri* (etiam absque *Tartaro*) illud sat subigentis triplo, sed *unita* saltem ac *simultanea* (eoque undiquaque validiori) non *trina* (inæqualiori, ac tandem in candenti quoque Crucibulo languidiori) *Detonatione* elicuratum, citra alias ambages, diutiùs post deflagrationem protractas *Calcinationes*, aut cum *Spiritu Vini Circulationes*, &c. apertoque Vase; ni potiùs pro ¶ 4.) *Clyssi Florumque* conservatione *Retortam tubulatam*, aut perfunctoriè solùm inferiùs perforatam, provenienti hinc emolumento impendere lubeat. Atque ex ejuscemodi *Massa*, post *Edulcorationem*, ¶ 5.) (ni particulam pro *Purgantium* stimulo, aut ulteriores in curiosiorum quotundam *Extractiones* servare placeat) liberali *Aqua* quantitate (ne crassior lixiviosiorque ejus dissolutio plusculum suffuretur) institutam. *Pulverem* nunquam non insontem tutissimumque, etiam post quadriennium habuimus: videnturque qui cùm concitati postliminio Vomitus Anxietatisque Præcordialis passim arcessant, adeoque nonnisi recentissimum, vel ¶ 6.) denuò candefactum volunt, inter elutriationem ¶ 7.) *Flores* superstantes nauseæque authores, unà eluisse, aut *terna* illa *Detonationis* repetitione *particulas quasdam minùs adhuc* atta-

HARTMANNUS *de Peste*, & MARCUS MARCI *Phil. Veterum restituta*, *de Magnetismo Sapphiri*. Denique notandum, quòd quò sæpiùs *Sapphirus* usurpetur, eò magis is fortificetur in vi magnetica.

¶ 10.) *Succinum*.) HELMONTIUS, *Tr. Tumulus Pestis*, annotat: *Succinum* quotidie *septem Pulsibus Planetarum* affrictum, præservare à Contagio pestifero; unde hoc, loco Sapphiri in usum trahatur.

¶ 1.) *Rubinus*.) Est *Gemma* coloris coccinei, de *Sulphure Auri* participans, & ita durus, ut eodem etiam *Adamantes* poliri queant. Unde hic una cum *Auro* intactus hactenus mansit, nisi quòd ejusdem *Tincturam* facta calcinatione priùs cum *Spiritu Æruginis*, quanquam vanè, nonnulli extrahere annisi sint.

¶ 2.) *Smaragdus*.) *Smaragdus* est *Gemma Martialis naturæ*, proptereaque, sed malè, à quibusdam in Dysenteriis commendatur. Insuper alii *Tincturam* ea eo parare voluerunt, tundendo eundem in *Mortario Æneo* vel *Martiali*, & hinc *Pulverem* cum *Spiritu Urinæ* extrahendo; ast cùm hæc Tinctura supposititia sit, loco illius *Corallia* vel *Martialia* subroganda erunt.

¶ 3.) *Antimonium Diaphoreticum*.) Quoad *Antimonii Diaphoretici*, ut & *Bezoardici Mineralis*, quæ AUTHOR pro *scopo diaphoretico* seligit, Præparationis fundamentum, quædam monenda sunt: scilicet *Antimonium Diaphoreticum* & *Bezoardicum Minerale* sunt in radice unum idemque saltem Remedium, tantummodò in hoc distincta, quòd duplici via præparentur eadem; nempe vel in forma sicca, ubi emergit *Antimonium Diaphoreticum*; contrà ex humida *Bezoardicum Minerale*, tam *Simplex*, quàm *Compositum*. Cæterùm sunt ambo nil aliud, quàm *Regulus Antimonii*, seu *Substantia Antimonii Mercurialis*, ab Acido Nitri soluta, hujusque Acidi adhæsione fixata, adeoque ea Regulo Antimonii Mercuriali, quasi Subjecto alcalino, & Acido Nitri, emergit *Concretum salsum tertium fixum*, indeque *Diaphoreticum*, in recessu simul *Sulphureum*; quippe dum Acidum Nitri rodit Regulum Antimonii, absorbet simul huic sociatum Sulphur, idque figit, sicque emergit hinc illa Antimonii Diaphoretici & Bezoardici Mineralis vis, qua eadem inserviunt

1. *Temperando omni Acri* præternaturali in Corpore, alcalino pariter ac acido.
2. *Sudori expellendo*.

Dicis: sed *Crocus Metallorum* catharticus etiam paratur cum *Nitro*! Ast *Respondeo*: sumi ibidem partem j. *Nitri*; contrà pro *Antimonio Diaphoretico* conficiendo partes iij. *istius*: adeoque ratio effectus distincti amborum hæc est; nempe, quando pro Croco conficiendo pars una Nitri sub detonatione à Sulphure Antimonii incenditur, deflagrat sic illud & alcalisatur; hinc Alcali illud nonnihil aperit Antimonium, & vires ejus catharticas anteà latentes in apricum deducit, aliàs nihil agit: contrà, dum Antimonium crudum tractatur cum triplo Nitri, non potest tota Nitri copia incendi, & deflagrari, sed integrum ex parte manens, mediante acido suo Spiritu rodit absorbetque Sulphur, & ita coit in Concretum tertium, nempe salsum fixum, in Igne constans, temperatum & Diaphoreticum. Atque hæc actio Nitri manifesta est in Præparatione Bezoardici Mineralis cum Spiritu Nitri facta, occulta verò in Antimonii Diaphoretici confectione, quod cum Nitro integro tractatur: quæ si attenduntur, plures Processus hic occurentes optimè intelligi poterunt. Jam verò porrò Bezoardicum Minerale ritè præparatum ad annos multos est immutabile: contrà Antimonium Diaphoreticum mutationi obnoxium observatur, dum post aliquot menses vel annos evadit denuò emetico catharticum: cujus rei ratio hæc, quòd in Antimonii Diaphoretici confectione triplum Nitri societur integro Antimonio; hinc fit, ut Nitri Acidum agat in Regulum, Alcali verò Nitri in Sulphur Antimonii, sicque hæc omnia alterantur: ast postmodùm successivè facillimè Sulphur Antimonii denuò coit cum suo Regulo, quia naturalem inter se habent cognationem; quæcunque enim Corpora magis amant suam compositionem & texturam naturalem, quàm artificialem; unde quasi extruditur Nitrum, & quasi efflorescendo separatur, sicque associante se Sulphure Antimonii ejusdem Regulo, emergit Antimonium quasi renovatum, sicque illud priùs diaphoreticum, transit postmodùm in emetico-catharticum. Interim pro hoc incommodo evitando, & *ut magis durabile acquiratur Antimonium Diaphoreticum*, notandæ erunt *tres* sequentes Encheireses; quarum

1. Est, ut nempe Antimonium Diaphoreticum durabile *paretur ex Regulo*, tanquam puriore Antimonii & Mercuriali parte, à qua superfluum Sulphur separatum fuit; hac enim ratione illud constantius emergit.
2. Fundatur Regulus Antimonii *cum triplo Nitri* exactè invicem mistus, hincque diutiùs in Fusione, *ad horam quippe integram* relinquendus.
3. Antimonium Diaphoreticum ita præparatum, & *cum Aqua simplici probè edulcoratum* & exsiccatum, misceatur & subigatur cum *Spiritu Vini*, ut hic accensus deflagret; *Deflagratio* enim hæc contra AUTHOREM maximè necessaria est, cùm sic, si quid substantiæ adhuc sulphureæ Antimonii in Antimonio Diaphoretico restet, illud separetur, & hoc durabile magis reddatur.

¶ 4.) *Clyssi Florumque*.) Dum *Antimonium* cum *triplo Nitri* detonantur, magna pars *Spiritus Nitri* avolat cum Antimonii parte, quod, ne fiat, instituatur *Detonatio in Retorta tubulata*: sic enim acquiritur *Clyssus*, qui est *Spiritus acidus Nitri* & simul in collum Retortæ sublimantur *Flores Antimonii* aliàs avolantes.

¶ 5.) *Ni particulam*.) *Nitrum* ex *Antimonio Diaphoretico* cum *Aqua simplici* vel penitùs eluitur, vel tantùm aliqua ex parte: illic intenditur saltem *Scopus diaphoreticus Antimonii*: contrà relinquitur aliquid *Nitri*, si scopus sit cum Sudore *Alvum simul laxare*, vel & miscere illud *Antimonium Purgantibus aliis Vegetabilibus*; quippe hac ratione idem jucundiùs operari solet.

¶ 6.) *Denuò candefactum*.) *Antimonium Diaphoreticum* denuò *Catharticum* factum facilè *corrigitur*, si illud in Crucibulo de novo candefiat, aut quoque cum ana *Nitri* de novo fundatur; hac enim ratione obtinebitur *Pulvis Diaphoreticus* insons.

¶ 7.) *Flores*.) Quando non ritè miscetur *Antimonium* cum *Nitro*, tunc in lateribus Crucibuli hinc inde *Flores* comparere solent, qui si cum *Antimonio diaphoretico* simul elutrientur, sunt iidem origo Nauseæ & Vomitus supervenientis: vel & in casu particularum *Antimonii* cum *Nitro* non ritè mistarum, interdum cadit *Regulus* parvus sub Detonatione, qui postmodùm separandus est; si enim cum *Antimonio diaphoretico* is una pulverisetur, evadit hoc simul vomitorium. Interim nunquam Antimonium diaphoreticum migrabit in vomitorium, si illud vel per horam vel diutiùs in Igne relinquatur, & hic modus præ aliis sufficit.

Tar-

attactas reliquisse, vel etiam inter elutriationem *Reguli* (nonnunquam simul provenientis) grana simul Pistillo contrivisse, aut potiùs propter hyperbolicam commeodationem, *Antimonium* hoc *in vehementioribus Malignitatibus*, alias Vomitibus, aut Nauseæ saltem (levi occasione exasperandæ) complicatia, indifferenter exhibuisse ; ceu suprà monuimus. De cætero in sua competentique destinatione sufficiens est, & idem, quod (ob *Tartari* accessum) ¶ 8.) *Tartarisatum*, aut *cum Nitro Tartaroque diversimode cementatum*, vel *cum sextuplo* quoque *Salis Petra* supervacuè, aut magis adhuc prodigè ¶ △) *cum Coralliis Perlisque calcinatum*, idem quod ¶ 9.) *Cerussa Antimonii* (*è Regulo*) pollicetur, aut subtilioribus (in speciem) ¶ 10.) *Floribus Antimonii fixis*, ac similibus (post repetitam in suo *Nitro fixo*, vel *Tartari Alcali* coctionem) præcipitatis adscribitur, præstat. Præterea ¶ 1.) *Floribus vulgaribus*, *Mercurio Vita*, *Crocove Metallorum* validioris Ignis continuatione, vel fluente *Nitro* aliquantò magis *fixatis*, item ¶ ⊖) *Nive quorundam* (post *Spiritus Vitrioli* abstractionem à *Regulo* vel *Floribus*) *diaphoretica*, *Floribus purpureis* à sabulo sublimatis, ¶ K) *Præcipitato* (*post abstractas Aquas Regias*) *reverberato*, quin etiam *seipso crudo*, ¶ 2.) *cum Cornu Cervi calcinato* partim certius, partim securius commodiusque est : imò à *Bezoartico Minerali* haud adeo quidem effectu distat, ut in defectu contractiorique *Apparatu* isto secure tunc acquiesci possit.

Ponamus tamen nihilominùs diffusiorum *Myrothecierum*, & vel subtilioris nitrositatis accedentis gratia ¶ 3.) *Bezoarticum* illud, salrem *Simplex*; sive jam *communis è Butyro modus* placeat, sive commodior ille, quo ¶ 4.) *Spiritum Vitrioli Philosophicum Spiritumque Nitri* (qui alias vulgari præparatione in *Aquam Regiam*, *Spiritui Nitri composito* affinem abit) compendiosè servamus : dum scilicet ¶ 5.) *à Mercurio Vita communi* (è *Butyro* priùs vulgato more sequestrato) sextuplum boni *Spiritus Nitri* per Arenam ad siccitatem perfectam abstrahimus ; *Pulvere* residuo citra consueta illic Cohobia ulterioresve Ignitiones, ac citra nimias gravi & innocentis Acoris elutriationes sat valido atque securo. Cùm aliquando lovem quendam *Nitri Spiritum* sic adhibuissemus, *Diaphoreticus* quidem erat, at post finitum Sudorem plerumque *Vomitus* quidam, sed citra notabilem commotionem, sequebatur ; effectu in quamplurimis, ubi circa Præcordia vel Ventriculi orificia exoterici quidpiam exitum merebatur, percommodo. Qui autem hoc nolit, leviori suo *Spiritui*, *Nitri crudi* ad *Mercurium Vita* ana addere, & hinc intensiori Igne perfectam Abstractionem instituere poterit. De cætero compendiosiùs adhuc cum ¶ 6.) *Croco Metallorum* similiter procedit, si pariter boni *Spiritus Nitri* sextuplum ad siccitatem inde abstrahatur. *Pulvis* hinc elegans, priori ponderosior, securissimus & eximiè diaphoreticus est. Elegantiorem autem adhuc habebit, *qui* ¶ 7.) *Sulphur Antimonii auratum* aliudve quodvis (uti complurium laborum parergon est) simili sextupli Abstractione (nam *Detonatio cum Nitri crudi triplo*, ni in Retorta tubulata instituatur, plurimum disperdit) in albissimum *Pulverem* fixarit. Quisquis ex his quatuor placuerit (cùm coincidant) Sudores quidem, ad Scrupulum semis hic locorum, *per se* vel cum *Cervinis* &c. datus, egregiè movebit ; ¶ 8.) *Bezoartici* tamen titulum in permultis Malignioribus, Petechialibus, Ungaricis &c. haud semper tuebitur ; ceu jam monuimus de *Volatiliorum* hic præcedentia, ad intimiorem Malignitatis (cujus potiùs *Productum* quàm *Causam* esse credimus ¶ 9.) *Vermiculos in Sanguine*, hodie toties allegatos) depulsionem. Nec enim, qui paulò accuratius ¶ 10.) *Solaris* quoque operationem observat, & cum *simplici Bezoartico* (positis iis circumstantiis) confert, præsentio-

¶ 8.) *Tartarisatum*.) *Antimonium diaphoreticum tartarisatum* prostat in SCHROEDERO, *l.* 3. *p.* 428. sub ipsa Præparationn potest acquisi *Tartarus vitriolatus Martialis* ; recipitur enim

Antimonii para j.
Tartari,
Nitri ana part. iij.

¶ △) *Cum Coraliis Perlisque calcinatum*.) Quidam eum *Coraliis* & *Perlis* calcinant : malè tamen *Perla* destruuntur.

¶ 9.) *Cerussa Antimonii Reguie*.) *Antimonium diaphoreticum ex Regulo paratum* vocatur etiam *Cerussa Antimonii*, secundùm SCHROEDERUM.

¶ 10.) *Floribus Antimonii fixis*.) *Antimonium* hoc *diaphoreticum*, alias *Magisterii Antimonii diaphoretici* nomine veniens (de quo vid. SCHROEDERUS), magni æstimat TACHENIUS *in Hipp. Chymico*. Interim perplacet mihi *Censura* HOFFMANNI *in Clave p.* 307. quo loco hoc Magisterium, ceu Calcem inertem, meritò rejicit ; quia enim sic saturatur Antimonium diaphoreticum ab Acido & Alcali, reverà inde Calx irresolubilis emergit.

¶ 1.) *Floribus vulgaribus*.) Nulla est differentia, sive è *Floribus*, sive è *Vitro Antimonii*, sive ex *Croco Metallorum*, sive ex *Antimonio crudo*, paretur *Antimonium diaphoreticum*, utut, quod ex Regulo procedit, optimum sit.

¶ ⊖) *Nive diaphoretica*.) De *Nive diaphoretica* vid. SCHROEDERUS *p.* 442. sicuti ibidem *Sulphur Antimonii* proponit, ita etiam ex *Floribus*, *Regulo*, &c. potest procedi; emergit enim saltem *Antimonium diaphoreticum*.

¶ K) *Præcipitato*.) Vid. SCHROEDERUS *pag.* 430. & 431. est nihil aliud, quàm *Bezoardicum Minerale*, *cum Aqua Regia* vel *Spiritu Nitri paratum*.

¶ 2.) *Cum Cornu Cervi calcinato*.) Inventio hæc est primatia POPPII (in quem commentatus fuit AGRICOLA): vocavit *Calcinationem cum Cineribus Fructus Calvariæ*, h. e. *Cornu Cervi usto* Calcinationem Antimonii diaphoretici instituentis ; nempe *Antimonium* cum ana vel duplo *Cornu Cervi usti* in Crucibulo calcinatur. Interim hoc Antimonium diaphoreticum cum Cornu Cervi calcinatum non adeò est tutum, utut multum tribuat huic BARTHOLETUS *Tr. de Dyspnœa* ; cùm illud *Antimonium diaphoreticum cum Nitro* factum, sit tutius.

¶ 3.) *Bezoardicum Simplex*) *Bezoardicum Minerale* est *Antimonium diaphoreticum in via humida* paratum. Modum habet SCHROEDERUS, quando scilicet *Butyrum Antimonii* miscetur cum ana *Spiritus Nitri*, ita præcipitatur *Pulvis flavescens*; hinc abstrahitur omnis *Liquor*, deinde novus affunditur *Spiritus Nitri*, demumque abstrahitur, & hoc tertia vice repetitur; *Pulvis* residuus edulcoratur cum *Aqua calida*, & in Crucibulo plano imponitur Carbonibus candentibus, & ignitur, ut sic *Spiritus Nitri* penitus avolet, atque hac ratione Spiritus Nitri figit Regulum Antimonii in *Bezoardicum Minerale*.

¶ 4.) *Spiritum Vitrioli Philosophicum*.) Notum est aliàs, quod ex *Butyro Antimonii* post præcipitationem *Mercurii Vita* acquiratur *Spiritus acidus*, *Spiritus Vitrioli Philosophorum* dictus. Jam ergò, si ex *Butyro Antimonii* cum *Spiritu Nitri* paratur *Bezoardicum Minerale*, abstractione elicitur quasi *duplicatus Spiritus*, qui singulare BOYLEI *Menstruum est pro solvendo Sole*.

¶ 5.) *A Mercurio Vita communi*.) *Butyro Antimonii* infunditur *Aqua simplex*, sic præcipitatur *Pulvis candidus*, vel *Mercurius Vita*, qui cum sextuplo boni *Spiritus Nitri* (si enim hic non bonus sit, Vomitus sequitur) solvitur, hinc per Arenam abstrahitur, & remanet *Bezoardicum Minerale*, quippe qui *Pulvis* restitans est ; & tunc non ampliùs igniendum & edulcorandum esse, AUTHORIS *nostri* est sententia. Interim si *Spiritus* affusus fortiter abstractus ab eo sit, potest AUTHORIS sententia concedi ; sin autem *Pulvis* remanens adhuc acidus & corrosivus fuerit, is denuò edulcorandus & igniendus erit.

¶ 6.) *Cum Croco Metallorum*.) Par hic ratio est, ac quæ cum *Mercurio Vita* ; quippe *Crocus Metallorum* cum triplo *Nitri* detonatus dat *Antimonium diaphoreticum* ; cum sextuplo autem *Spiritus Nitri* evadit *Bezoardicum Minerale*.

¶ 7.) *Sulphur Antimonii auratum*.) Quælibet etiam *Sulphura Antimonialia*, speciatim *Sulphur Antimonii auratum* cum *Spiritu Nitri* figi possunt in *Bezoardicum Minerale*, addendo scilicet *Spiritus* illius *Nitri* sextuplum, eumque hinc abstrahendo, sed est idem Remedium. Non secus ac ex iisdem *Sulphuribus Antimonii*, præprimisque *aurato*, cum triplo *Nitri* in *Crubiculo*, parari potest *Antimonium diaphoreticum* : interim cùm sic dispendium fiat Spiritus Nitri ; hinc in Retorta tubulata Detonatio instituatur.

¶ 8.) *Bezoartici tamen*.) Quemadmodùm *Antimonii diaphoretici Dosis* est ℈i. ad ℥ß. ita *Bezoardici mineralis* gr. xij. ad xv. Cæterùm his *Bezoardicis fixis* in Morbis malignioribus non unicè sempes fidendum est ; sed his *Volatilia ex Animali Regno*, v. g. *Corvina*, &c. priùs præmittenda, ad depellendam Malignitatem, & hic ad *fixa* hæc *Bezoardica* tùtò accedendum est.

¶ 9.) *Vermiculos in Sanguine*.) Febrium Malignarum causam supposuerunt olim KIRCHERUS *de Peste*, & HAUPTMANNUS *Tr. de Vivu Mortis Imagine* ; quam tamen sententiam castigavit MARCUS MARCI. Utut enim *Vermiculi* tales in ejusmodi Febricitantium *Sanguine* non negandi sint, tamen est controversia solùm : an illi sint *Causa* ? an verò *Productum* Febrium Malignarum superveniens Miasmati maligno? quorum posterius ipse quoque affirmo, non autem formalem rationem Febrium Malignarum in Vermiculis ejusmodi quæro aut concedo.

¶ 10.) *Solaris operationem cum Simplici Bezoardico*.) *Bezoardicum Minerale Simplex* vocatur ita ad differentiam *Composi-*

riorem adeò effectum ex Auri (plùs minùs, pro præparantium opinione dissoluti) imbelli granulo, istaque hinc coloratione (etiam per Ignitionem nonnullis meensa) deprehendet: æquè ac si eodem fine ¶ Λ) Antimonium quoque Diaphoreticum Solare diversimodè, & vel è Scoriis (post Solis depurationem desuper restantibus, nec semper à Veneris contagio immunibus) quæsitum adhibuerit ¶ 1. Lunare quantum dictu Simplici præstet, alii nunc etiam observarunt: sive per vulgatiorem (tractu temporis utplurimum Venereum saporem induentem) Modum, aut per subtiliores adhuc Solutiones confectum fuerit. Qui omnino tale vult, selectius aliquod Luna Magisterium (si in diffusiori Apparatu prostabit) majori compendio & efficacia sensibiliori extempore Antimoniatis illis admisceat: aut utriusque loco, singulis Bezoarticis vel etiam Antimonii Diaphoretici Dosibus, dimidium & ultra Cinnabaris nativa adjiciat, elegantiorem ipsisque laborinsioribus ¶ 2.) Electris majoribus, detonandis, aut (quamvis haud æquabiliter) destillandis præsentiorem Pulverem nanciscetur. Atque simpliciori hac mixtura etiam ¶ 3.) Joviale quoddam (cùm Saturninum existere vix referat) æquè efficaciter confiet ¶ Ξ) Venereum in Libellis quidem, at in Experientiis satis commodum nondum vidimus, in Venerem hanc alias minùs proni. ¶ 4.) Mercuriale per adjectum Mercurium Vita vitrificatum, apertè Antimoniale, nec semper hinc adeò fixatum est. ¶ 5.) E Ferro, tanquam inimiori Antimonii socio, convenientiùs hic quidpiam complicari videtur. Sique è Limatura Martis candefactæ, & Antimonii pulverisati ana, per continuas (Regulique concretionem sic præcaventes) agitationes, Scorias saltem quia conficiat, Massamque pulveratam cum triplo Nitri in Crucibulo candenti successive detonet; Remedium habebit sub Scrupuli semis aut quindecim granorum pondere, non solum Bezoarticum Martiale quodvis (sive Butyrum super Limaturam aut Crocum digestum, sive operosiori, minori tamen quæsiti Martis participatione, à Regulo Martiali cum Sublimato destillatum fuerit) æquans, in Cachexiis, Ictero, Scabie &c. superans, Notabile simul Incrementum, quod in hac Detonatione ultra primitivum Martis & Antimonii pondus, elutriato Pulveri (procul dubio è Nitro in terrestreitatem fixato) accedit.

Atque his quidem inter Sicca facile quis acquiesceret: addamus tamen in paulò diffusiores forsan Apparatus, etiam ¶ 6.) Sulphur Antimonii, ceu parergæ ejus vel aliàs satis parabiles hujusmodi particulæ vocantur, licèt in rei veritate ne purissimæ quidem ¶ 7.) à Regulino consortio immunes sint, & totum ferè Antimonium per Alcalia ita rubefieri seu sulphurari queat. Sit autem illud in internos usus oppido non crudius illud, quod Semiemeticum (inque ulteriores fixationes aut chirurgicas destinationes aptius) primò ex Hepate vulgaris vel Scoriarum Reguli &c. Solutionibus per Acida, aut saltem Urinam crudam pessundatur; sed ¶ 8.) Ultimum solummodo ac purius, post continuatam demum præcipitationem fidens: (ubi ¶ 9.) Liquor hinc collectus & evanescente sic foetore exhalatus, si Spiritus Vitrioli receptus fuerit, bonum Coagulum aperitivorum, v. g. cum Sole, vel Luna, vel Jove factorum: & quidem Solare fit, si Sol solvitur in Aqua Regia, & hinc Solutio miscetur cum Butyro Antimonii, deinde porrò proceditur more consueto cum Spiritu Nitri; sic emergit Bezoardicum Minerale Compositum purpurei coloris. Interim quia Aurum huic corporaliter saltem est immixtum, quippe facilè illud quoque cum Borrace, vel Alcalibus educi potest; hinc Bezoardicum illud Solare prærogativam specialem præ Simplici non habet.

¶ Λ) Antimonium Diaphoreticum Solare.) Confertur SCHROEDERUS, sub nomine Cerussa Antimonii Solaris, Bezoardicum Solare describens, quod nihil habet energiæ ab Auro, cùm corporale Aurum insit.

¶ 1.) Lunare.) Quemadmodùm nuspiam tuta fides, ita nec in Bezoardico Lunari, quippe quod sæpiùs Nauseas & Vomitus movet, ideò, quia utplurimùm sibi sociatam habet Venerem. Unde nisi Bezoardicum illud Lunare ex Luna purissima paretur, vix tutum erit, nec & ulli author ero, ut hoc utatur; quin potiùs Magisterium Luna cum præcipitatione Spiritus Urina factum; vel utriusque loco Cinnabaris tam nativa, quam præsertim antimonialis: quarum illam loco Solis aut Luna suadet Antimonio diaphoretico vel Bezoardico minerali simplici adjiciendam AUTHOR, & rectè: ita namque in malignis, ut & in convulsivis Morbis, insigne anodynum & sudoriferum Remedium obtinebitur.

¶ 2.) Electris.) Electra vocantur Compositiones metallica. Unde quando miscetur Antimonium cum Sole aut Luna, prodit Electrum majus: sicut minus, quando miscetur Antimonium cum Jove & Marte. Cæterùm loco harum Compositionum eligit AUTHOR noster Bezoardicum simplex, addita Cinnabari nativa.

¶ 3.) Joviale.) Joviale Bezoardicum fit, quando componitur Regulus ex Antimonio & Jove, hincque tractatur ille cum Spiritu Nitri, & fit Bezoardicum Joviale: vid. SCHROEDERUS in Pharm. pag. 414. Plura suo loco.

¶ Ξ) Venereum.) Bezoardicum Venereum, quod SCHROEDERUS habet, est minùs tutum, sed vomitorium & periculosum.

¶ 4.) Mercuriale.) Bezoardici Mercurialis præparationem SCHROEDERUS l. a. pag. 414. habet: ubi tamen vana est illa persuasio, qua putant, Mercurium Vita esse prolem Mercurii sublimati, quod falsum: potiùs is est ex Regulo Antimonii à Spiritu acido Mercurii sublimati corrosus, nec differt à Bezoardico minerali simplici. Ex Bezoardicis sufficit Simplex & Joviale.

¶ 5.) E Ferro.) Subnectit AUTHOR noster Remedium ex Ferro & Antimonio cum triplo Nitri, scilicet Martem & Antimonium cum triplo Nitri in Antimonium diaphoreticum Martiale figendo. Processus hic est: primò in Patella aperta seu Crucibulo exponitur Limatura Martis pura Carbonibus, ut ea candescat exactè: huic successivè aspergitur Antimonii minutim pulverisati ana, agitando semper Materiam bacillo ferreo, ut ambo in Scorias compositas ex Antimonio & Marte abeant: alias enim si non agitetur cum baculo ferreo, Sulphur Antimonii rodit Martem, & ita ex Antimonio Regulus separatur: factis ita Scoriis & Pulverisatis, eædem cum triplo Nitri calcinantur & figuntur ad modum Antimonii diaphoretici; sic emergit Pulvis obscurus, edulcorandus Aqua; & ex hac Aqua prodit denuo Nitrum antimoniatum Martiale, Remedium itidem non inelegans.

¶ 6.) Sulphur Antimonii.) Aliquod Alterativo-diaphoreticum, & ex hoc prodeuntem Tincturam Antimonialem diaphoreticam, eligit AUTHOR; cujus tamen ratione Menstrui, duplex differentia occurrit: dum vel per Menstruum alcalino-volatile, vel per Menstruum acidum elicitur.

¶ 7.) A Regulino consortio) Quando Sulphur Antimonii eliciendum est, fiet hoc per Menstrua Alcalia, quippe quæ sola Sulphuri Antimonii eliciendo sufficiunt, sicuti sola Acida in ejusdem Antimonii Mercurialem substantiam agere solent. Difficillimè autem habetur substantia sulphurea pura, quia semper Sulphuri aliquid Reguli adhæret; imò totum Antimonium unà cum Regulo in sulphuream rubramque faciem converti potest: & utut sulphureæ & Mercuriales particulæ in Antimonio naturali mistura non adeo sint firmiter unitæ, nihilominùs tamen eædem per Artem difficulter à se invicem separari possunt; quin potiùs Sulphuribus Antimonii semper simul Mercurialis ejus substantia adhæret, sicut contrà cum Mercuriali parte sulphureæ nonnihil quoque separamus.

¶ 8.) Ultimum.) Sulphura Antimonii elicienda esse dixi per Alcalia, ideoque vulgatissimè per Præcipitationem ex Scoriis Reguli Antimonii paratur Sulphur illud Antimonii. Cæterùm Regulus Antimonii fit, quando ana Nitri, Antimonii, & Tartari funduntur in Crucibulo & detonantur, ita sub hac Detonatione, dum deflagrat Sulphur illud Antimonii, Tartarus & Nitrum mutantur in Alcalia fixa; hæcque sub Fusionis Igne extrahunt Sulphur Antimonii, sicque pars ejus Mercurialis & Reguli à Sulphure separati fundum petit, & seorsim potest colligi; supra Regulum autem reperiuntur Salia ista Alcalia unà cum Sulphure; hæcque omnia tunc vocantur Scoria Reguli Antimonii. Jam verò porrò Scoria hæ solutæ in Aqua simplici dant Liquorem lixivialem seu Lixivium: quod ipsum per Acida, v. g. Acetum destillatum, vel Spiritum Vitrioli, præcipitatur in Sulphur coloris aurei, indeque Sulphur Antimonii auratum dictum. Triplex sic acquiritur Sulphur.

1. Prima enim vice cadit Sulphur crudius, emeticum & catharticum:
2. Ubi autem Liquori per filtrationem separato instillatur de novo Acetum destillatum vel Spiritus Vitrioli, præcipitatur Sulphur minus & fixius, cathartico-diaphoreticum existens: Sicuti
3. Si tertia quoque vice filtratus Liquor per Acida allegata præcipitetur, acquiritur Sulphur ferè diaphoreticum.

Interim si loco Acidorum illorum per Urinam crudam (quod AUTHOR vult) præcipitetur Solutio Scoriarum, negotium non succedit, sicuti ipsemet tentavi. Quòd si autem ex Liquoribus illis, ex quibus Sulphur per Acida aliàs præcipitatum est, cum Spiritu Urina Sulphur præcipitatur, tunc cadet hoc nobilissimi & singularis effectus, nec AUTHORI nostro incognitum.

¶ 9.) Liquor hinc collectus.) Quando Solutio Scoriarum Reguli

sivum, Tartaro Vitriolato conforme: Sin antem Acetum simplex, Massam in Liquorem Arcano Tartari similem, facilè redigendam relinquit.) Vel etiam, quod ¶ 10.) è vulgari Tinctura Antimonii, sive Hepatis communis, aut Scoriarum Regulinarum, vel potiùs (cùm inter ralium Detonationem multum purioris Sulphutis dispereat) ¶ 1.) ex Antimonii cum Sale Tartari, vel Nitro fixo liquati Extractione (per Spiritum Vini rectificatum instituta) sub Acidorum instillatione facilè denuò sequestratur: parabilius sic præ parciori (nec tamen Regulino coufortio binc exempto, quod in boni Remedii perditionem ¶ 2.) è Cinnabari Antimoniali postliminiò repetitur), securius præ crudiori, quod (dum ¶ 3.) Lixivia saponaria & tartarea crudum Antimonium plerunque pareiùs adoriuntur) eum ipsius ¶ 4.) Calcis vivæ quadruplo coqnendo, copiosè colligitur, at tractu temporis iterum griseam vestem induit; aut quod ex ¶ Ω) Aqua Regia vel Spiritu Nitri composito nonnullis circa frustula, ulteriores in operationes provenit. De eætero, si ptætertim ¶ 5.) unica adhuc Aceti destillati Abstractione magis aliquantò figatur, sive qualiscunque (in tenerioribus semet exerens) Nausea, præcordialisque commotio sic compescatur & sub debita nonnunquam continuatione (cum judicio, ac citta empiricos modernarum Panacearum abusus) adbibeatur; in contumacioribus Cachexiis, &c. Remedium non est condemnandum, ¶ 6.) Panacea nonnullorum ex Antimonii Sulphure ac Regulo cum Spiritu Vitrioli; par ¶ 7.) nuperæ cum Nitro fixo è Primo Ente Metallorum diversimodè quæsitæ (modo appensam hyperbolem demimus) planè alias simile; sive solitariè detur, sive cum Præcipitantibus, Diaphoreticis, Cinnabarinis, &c. combinatum. Præterea quoque vulgaris (ex Hepate scilicet non edulcato Scoriisve Regali, vel Clyssi Capite mortuo comparatæ) ¶ 8.) Tinctura loco esse poterit; dum aliàs hæc in vinosis acidulisque Vehiculis, cum aliquali fœtore semipræcipitatur; & inter consimiles, Alcalisato vel Sulphureo Menstruo paratus (quoad Liquida simul nunc transeamus), quæ cum solo (quovis etiam) ardente Spiritu è Sulphure Antimoniali quovis eatrahitur, parcissima est, & parcior adhuc, quæ in hoc consimilibusque Processibus, post tot tædiosissima Cohobia, sub paucis tantùm, nec

culi Antimonii tertiùm præcipitata fuit per Acida, tunc hæc Acida se jungunt Alcalibus, adeòque Alcalia ista dimittunt Sulphur Antimonii: jam ergo si Acidum hoc præcipitans fuerit Spiritus Vitrioli, tunc Liquor separatus, ex Acido Vitrioli & Alcali Tartari constans post evaporationem debitam in loco frigido concrescit in Crystallos, puta Tartarum vitriolatum; contra si præcipitatio Solutionis Scoriarum facta est eum Acido Aceti destillati, tunc Liquor separatus inspissatione concrescit in Terram foliatam Tartari, quæ in loco frigido fluet in Liquorem Terræ foliatæ Tartari.

¶ 10.) E vulgari Tinctura Antimonii.) Si præfatis Scoriis Reguli Antimonii, vel Croco Metallorum nondum edulcorato, affunditur Spiritus Vini rectificatus, hic elicit Tincturam sulphureo-utinosam concinnam.

¶ 1.) Ex Antimonii cum Sale Tartari.) Si Antimonium cum Sale Tartari vel Nitro fixo in Crucibulo invicem colliquescant, & Massa horum colliquata mox infunditur in Spiritum Vini rectificatum, tunc extrahit hic Tincturam, absorbendo ex Alcalibus Sulphur Antimonii. Ex hac AUTHOR noster parat suum Sulphur: nam potest Tinctura hæc dari vel in forma liquida; vel eadem cum Aceto vel Spiritu Vitrioli potest præcipitari in Sulphur Antimonii; ita enim habebitur hoc purum, fixum, & diaphoreticum. Atque hoc est illud ipsum Sulphur, quod AUTHOR ex aliis Sulphuribus seligit, & hisce præfert.

¶ 2.) E Cinnabari Antimonii.) Paratur quoque Sulphur è Cinnabari Antimonii; etenim Cinnabaris illa constant ex Sulphure Antimonii & Mercurio vivo: quæ duo sub destillatione Butyri Antimonii se sociant, & in Cinnabarim elevant. Jam ergò ex eadem Cinnabari quidam per sequestrationem Mercurii ab ea separant Sulphur Antimonii. Modus est: Cinnabarim Antimonii ebullire cogunt in Lixivio acri, sic hoc imbibit Sulphur Antimonii, & Mercurius vivus in fundo subsidet: dein Lixivio, Sulphure impragnato, instillant Acetum destillatum, ita præcipitatur Sulphur genuinum è Cinnabari elicitum. Cæterùm cùm Cinnabaris Antimonii sit optimum Diaphoreticum & Anodynum, indeque Antiepilepticum: contrà Sulphur ea Cinnabari Antimonii collectum non sit adeò nobile, quàm ipsa Antimonii Cinnabaris; proinde hacce præparatione possumus supersedere. Et putat AUTHOR noster loco illius Sulphuris aliud, & quidem ex Tinctura Antimonii vulgari præcipitatum esse eligendum; quippe quod ipsum purius est, quàm quod ex crudiore Antimonio elicitur.

¶ 3.) Lixivia saponaria.) Vulgari modo Sulphura Antimonii extrahuntur per Lixivium. Salia nempe fixa soluta in Aqua Affunduntur Antimonio; ebullire sinunt, & sic eliciunt Sulphur. Interim, quia hæc minùs solvunt Antimonium, omnia Sulphura illa, eò quòd participent adhuc de Regulo, sunt emetica.

¶ 4.) Calcis vivæ quadruplo.) Nonnulli miscent eum quadruplo Calcis vivæ Antimonium, Aquam affundunt, deinde coquunt, sicque extrahunt copiosum Sulphur; quod tamen non est genuinum, sed participat adhuc multum de Regulo Antimonii. Sunt enim in Calce viva bina Salia, quorum Acidum adoritur Regulum Antimonii, Alcalia autem Sulphur ejus; hic Pulvis sulphuriformis est instar Antimonii crudi, quem tractu temporis griseam vestem induere dicit AUTHOR noster, hoc est, mutatur denuò in genuinum & perfectum Antimonium.

¶ Ω) Ex Aqua Regia.) Genuinum Sulphur ex Antimonio, idque nonnihil viridescens, per Aquam Regiam eliciendi modum docet TACHENIUS in Hipp. Chym. cap. 23. Habetur sic solitarium Sulphur, quod quidem est nonnihil anodynum, interim vi diaphoretica ipsi æquale est suprà allegatum AUTHORIS, ex Tinctura Antimonii vulgari paratum Sulphur.

¶ 5.) Unica Aceti destillati abstractione.) Quidam figere & exaltare intendunt Sulphura Antimonii Aceti destillati abstractione; & sanè sic fixatum Sulphur, imprimis AUTHORIS nostri, sine nausea & vomitu est simpliciter diaphoreticum, & Sanguinis mundificativum, adeòque in Cacheais egregium. Nempe Sulphura Antimonii genuina huc usum habent, ut singulari vi anodyna, eaque sine narcosi (quibus aliàs Opium) insignita, temperent quodcunque Acre præternaturale, crasinque Humorum Corporis in debita symmetria coaservent; sicque sponte Naturæ sequestratur quodvis heterogeneum è Sanguine, adeòque Sulphur illud Corpus Animale purificat, sicut & idem Sulphur Aurum purum reddit a sordibus heterogeneis.

¶ 6.) Panacea nonnullorum.) Hanc describit SCHROEDERUS in Pharmacia pag. 443. cui tamen AUTHOR præfert suum Sulphur Antimonii.

¶ 7.) Nuperæ cum Nitro fixo.) Est hæc Panacea Glauberi tantùm Sulphur Antimonii, paratum Calcinatione Antimonii cum Nitro fixo, seu suo Liquore Alcahest, hinc hanc Mixturam extrahendo cum Spiritu Vini; quo abstracto remanet Pulvis rubicundus, cui est Panacea ista vomitoria diaphoretica. Cæterùm AUTHOR noster in hoc acutus est, quod per Acida præcipitet suum Sulphur; ita namque illud diaphoreticum fit, adeòque absque abstractione Spiritus Vini suum parat Sulphur; sic fit diaphoreticum, non verò vomitorium; quod notetur probè.

¶ 8.) Tinctura.) Jam ergò ne fiat inter Tincturas confusio, Fundamentum earum proponemus. Nempe Tincturæ Antimoniales (Sulphura Antimonialia in consistentia liquida aliàs dictæ) genuinæ, & quæ reverà ex Sulphure Antimonii constant, sunt in duplici differentia: nempe participant eædem vel in genere de Sulphure quocunque Antimoniali, vel in specie de fixiori Antimonii Sulphure, de natura Auri. Illæ sunt communes Tincturæ Antimonii, ex Sulphure aurato ejusdem prodeuntes; item Tinctura Antimonii tartarisata; necnon ista suprà dicta AUTHORIS, ex qua præcipitat suum Sulphur Antimonii. Hæ verò Tincturæ, sunt alterius indaginis, & ejusmodi est BASILII VALENTINI Vitro Antimonii parata, quam habet in Curru triumphali, quamque indagant curiosiores Chymici. Porrò Tincturæ Antimoniales cùm sint Sulphura Antimonialia liquida, in genere duplici labore absolvuntur: quorum prior versatur in Sulphuris tingentis Extractione: posterior in Sulphuris extracti Exaltatione per Spiritum Vini facienda; in hoc enim ceu Menstruo sulphureo extractum illud Sulphur Antimonii quasi liquescit, & ab eodem imbibitur, & sic Tinctura paratur. Jam verò pro Sulphuris tingenti Extractione Menstrua duplicis generis in usu sunt: nempe vel Alcalica, quæ immediatè magis Sulphura illa Antimonii extrahunt; vel Acida, quæ ipsa præsertim pro Sulphure fixiori Antimonii, in Vitro aut Regulo ejus colliquato, requiruntur: etenim dum illa rodunt Regulum vel Vitrum, fixius Sulphur secedit pro meliore Tinctura acquirenda conducens. Porrò Sulphura, quæ per Alcalia extrahi solent, extrahuntur vel beneficio Nitri aut Tartari alcalisatorum, aut quoque alius Salis fixi, vel per Salia volatilia, eaque tam ex Tartaro, quàm ex Urina parata. Et quidem hic Alcalia, tam volatilia quàm fixa, solvunt Sulphur Antimoniale, & separant id à substantia Mercuriali: deinde Salibus illis Sulphuribus hisce imprægnatis

nec virtutis adeò concentrationem aut reclusionem (uti in *Floribus Martis nigris* contingit) ostendentibus *guttulis.* ¶ 9.) *super Retortulæ rostrum saturatiori colore polluitur*: dum porrò, quæ pariter per *solum ardentem Spiritum* ¶ 10.) *è communi Vitro Floribusque* extrahi jubetur, nì tædiosissima priùs Ignis continuatione (cui quidam etiam *peculiares alicubi Furnos* condiderunt) perdiu exerceatur, loco *Lilj* cujusdam *Liquorem* potiùs *purgantem* vel *emeticum* (etsi vel *Arcanum Tartari* similiaque Salina adjiciantur) præbet: ¶ 1.) *Solaria* verò *Vitra Scoriæque*, ad eandem incudem tracta, quemadmodùm & ¶ 2.) *Spiritus è Corallorum Saturnique Sale*) aliquantillùm nonnunquàm ardens atque striatus) communi substitutus, nil effectivè excessivum conferunt (ceu omnes hæ inter digerendum eundem quoque, *quasi semi-Nicotianæ odorem* de se spargunt): dum denique per ¶ 3.) *Terebinthinæ Spiritum* parata intùs compluribus indicationibus minùs, quàm extùs chirurgicis quibusdam intentionibus convenit. Quæque insuper superioribus annis (per majores quoque ambages) ¶ 4.) quasi *à Cælo ipsaque Salute aliisque Diis titulo tenus missæ* prodierunt; coincidentes tantùm sunt, & à triviali quadam, tam in Processu quàm in Effectu nil aut parùm differunt: Et qui demum pro speciosiori acquirendo, ¶ 5.) *Alcalium* loco *Antimonium* cum *Arcano duplicato* fundunt, *Hepar*, in fundo nihilo melius nanciscuntur, atque sic egregium *Sal* illud tantùm disperdunt: sanè qui in insigni talium *Variatione*, ¶ 6.) *Urinosum* sive *Lixiviosum aliquod conjunctum* expetit, cùm *Volatile* plerisque circumstantiis hìc videatur convenientius, majora operæpretia merebitur, si (donec *verum* ¶ 7.) *Lilj* propaletur) eum *Spiritu Salis Tartari* extractionem (ceu alii etiam cum *Spiritu Tartari subtiliori* solent) instituet: siquidem vel originis causa urinosiori *Salis Armeniaci Spiritu*, qui itidem super *Sulphur Antimoniale* digeri, vel etiam inde (aut à *Scoriis Reguli* is *Nitratis* vel *Hepate Antimonii non edulcato*, levata simul purioris hinc Sulphuris, sed exigua planè particula abstrahi potest) accommodatior videbitur. Sed hæc non hujus loci sunt.

Qui verò potiùs ¶ 8.) *Acidum quidpiam*, majoris fixationis gratia *Tinctura sua* complicatum cupit, elegantiorem præstantioremque vix habebit, quàm quæ cum *Aceto destillato* (sed *forti*) aut *cum Æruginis Spiritu* (*simplici* vel *sulphurato*) à *Croco Metallorum* aut *Sulphure aurato* (*potiùs, quàm è remitentiori Vitro Simplici vel Mercuriali unà Antimonio diversimodè fixato, vel inter Vitriolum laboriosè cementato*, aut per repetitas extinctiones *in Aceto soluto*) primùm, & hinc cum *Spiritu ardenti* denuò extracta fuerit. In Humorum Impuritatibus, Cachexiis, Scabie, &c. (nam ad Morbos tantum non omnes extensio hyperbolica est) ad guttas quindecim vel viginti datas, partes suas satis, at insensibiliter ferè (æquè ac prædictum *Sulphur solertius*, aut in robustioribus tertiatæ vel subquadruplæ correctiorum *Emeticorum Antimonialium* Doses interdum solent) agit: & aliarum *cum* ¶ 9.) *acidis Spiritibus è Regulo Floribusque* laboriosa priùs subactione conquisitarum, aut *à Butyri Antimonialis Capite mortuo cum Acetosis* (coincidente ferè ratione) paratarum, vel cum *Mellis*, *Mannæ*, *Guajacique Spiritu*, aut (si unquam aliqua) tediosissimè per *Acetum Antimonii proprium* imperatarum promissa vel expectationes sufficienter explet; efficacior ¶ 10.) *Liquore quasi composito*, qui nonnullis cum *Spiritu Salis ex Antimonio Diaphoretico non edulcato* affunditur, Spiritus Vini, eliciens *sulphuream Tincturam*: sicuti enim alias ex *Sulphure communi* in Igne intensiore cum *Sale Tartari* colliquato, per *Spiritum Vini* extrahitur *Tinctura Sulphuris communis*, vel ex *Sulphure communi* misto cum *Calce viva*, addito *Sal Ammoniaco*, destillatur *Tinctura Sulphuris*; ita par est ratio in *Tincturis Antimonialibus* extrahendis, quæ cum Spiritu Vini fieri nequeunt, nisi priùs Sulphur per Alcalia fuerit extractum. Econtrà *Menstrua Acida* eliguntur, quando vel Sulphur Antimoniale fixius, vel Tinctura fixior, eaque magis diaphoretica, desideratur: indeque saltem ex *Vitro* aut *Regulo Antimonii* separabile illud est (ceu è quibus Sulphur Antimonii superfluum volatile jam extractum) quod postmodùm *Spiritu Vini* in *Tincturam*, exaltant. Ex *Scoriis Reguli* cum *Spiritu Vini* extrahitur *Tinctura*, quæ in *Vinosis*, item *Acidulis*, facilè præcipitatur, quia priùs per Alcali fixum fuit elicitum. Unde Acidum dum agit in Alcali, præcipitatur in Pulverem. *Spiritus Vini simplex* ex quolibet Sulphure volatili Antimonii parum extrahit, nisi Sulphura Antimonialia sociata sint priùs, & tractata cum Alcalibus.

¶ 9.) *Super Retortulæ rostrum.*) Sunt, qui *Tincturas Antimoniales* mediante *Spiritu Vini* per Retortam pellere nituntur: sed labor est frustraneus: quippe paucissimum est, quod prodit: ut taceam, quòd eo ipso, quo Sulphur Antimonii fixius obtinere velimus, eo minùs Destillationi incumbere debeamus, cùm mediante hac illud separare nequeamus.

¶ 10.) *E communi Vitro Floribusque.*) Ambo hæc vix dimittunt ex se aliquid *Sulphuris*, nisi *acidis Menstruis* tractata, quippe Sulphur Antimonii illud fortiùs cùm suo Regulo colliquatum est, adeoque ex his Spiritus Vini parum vel nihil, nisi post diuturnam digestionem, elicit; quibus verò placet, loco *Spiritus Vini simplicis* assumant *Spiritum Vini cum Sale Ammoniaco acuatum*; quem Tincturam Antimonii eliciendi Modum videte in KERKRINGII *Commentario in Currum Triumph. Basilii Valentini*, *pag.* 141.

¶ 1.) *Solaria verò Vitra.*) Sunt, qui ex *Vitro Antimonii Solari* cum *Spiritu Vini Tincturam* elicere præsumunt, ast laterem hi lavant; interim Processus duos vid. in SCHROEDERO, quibus tamen nihil singulare inest, præsertim cùm Antimonium nihil in Menstruum deponat.

¶ 2.) *Spiritus è Corallorum.*) Loco Spiritus Vini quidam pro *Tinctura Antimonii* conficienda assumunt *Spiritum è Saccharo Saturni & Corallorum Sale* prolectum: interim, quis & hic nihil aliud est, quàm *Spiritus Vini simplex regeneratus*, proinde illa quoque Tinctura Antimonii nihil habet in recessu præ communi.

¶ 3.) *Per Terebinthinæ parata Spiritum.*) Quidam *Tincturam Antimonii* eliciunt cum *Oleo Terebinthinæ* seu *Spiritu ejus*. Conf. WILLISIUS *de Ferm.* *p.* 59. 60. & SCHROEDERUS *pag.* 447. Et verum est, elici hac ratione Sulphur Antimoniale; interim crudum, hincque pro *Balsamo Sulphuris Antimonii* Chirurgicis scopis inserviente, proficuus erit hic labor: præsertim cùm Balsamus ille taliter paratus nobilior multò sit illo, qui ex *Sulphure communi* cum *Spiritu Terebinthinæ* paratur.

¶ 4.) *Quasi à Cælo.*) Innuit hìc AUTHOR *Tincturam* illam *Antimonii διάγνωσιν* dictam, quàm ex QUERCETANO habet SCHROEDERUS, itemque elicit *Tincturas* ejusmodi splendidis titulis præditas. Interim omnes hæ Tincturæ non differunt à vulgaribus Antimonii Tincturis, sed præter illas nil promittunt, & res est eadem.

¶ 5.) *Alcalium loco Antimonium cum Arcano duplicato fundunt.*) Sunt qui loco Nitri *Antimonium* fundunt cum sua *Arcani duplicati Mynsichtii* in Corpus itidem nitrosum. Interim quando ambo illa Concreta funduntur, tunc nitrosum Corpus à Sulphure Antimonii incensum abit in *Alcali fixum*, sicque itidem *Crocum Metallorum* acquirimus. *Tinctura*, ergò hæc quæ deinde elicitur, non differt à *Tinctura*, quæ ex *Croco Metallorum cum Spiritu Vini* elicitur.

¶ 6.) *Urinosum sive Lixiviosum aliquod conjunctum.*) Vera est hìc AUTHORIS Epicrisis, dicentis: *si velimus Tincturam Antimonii nobiliorem parare, fiat hæc per Menstruum urinosum.* Sic recipiunt *Spiritus ex Sale volatili Tartari*, seu *Sale Tartari volatilisato*, cujus plures modos proponit *Dissert. de volatilisat. Salis Tartari*; sic enim *egregiam Tincturam Antimonii* accipimus: ubi & quidam loco Spiritus Salis Tartari volatilis recipiunt *Spiritum Tartari communem*, hincque ex *Scoriis Reguli Tincturam* parant; vid. AUTHOR *loco citato*.

¶ 7.) *Lilj.*) *Tinctura Lilj* PARACELSO est *Tinctura Antimonii beneficio Liquoris Alcahest* parata, loco cujus AUTHOR *noster* sumit *Sal Tartari volatilisatum*: ac labor hic ferè idem est, qui alias procedit, dum cum *Spiritu Urinæ* ex *Antimonio crudo* evocatur *Sulphur*, postmodùm cum *Spiritu Vini* extrahendum: scilicet irroratur saltem cum *Spiritu Urinæ pulverisatum Antimonium*, sic hoc adjuncto Igne effloreseit in copiosum *Sulphur*, quod item cum *Spiritu Vini* extrahi, & in convenientem *Tincturam Antimonii* exaltari potest.

¶ 8.) *Acidum quidpiam.*) Pergit AUTHOR ad *Tincturas Antimonii*, *paratas per Acida*, ubi quippe vel *Sulphur auratum Antimonii*, vel *Crocum Metallorum*, infundit cum *Aceto* vel *Spiritu Viridis Æris*, quæ eliciunt *Sulphur Antimonii*: deinde abstracto *Menstruo*, *Sulphur* illud cum *Spiritu Vini in Tincturam* exaltatur, pro *Selectiori* ab AUTHORE *nostro* commendatam.

¶ 9.) *Cum acidis Spiritibus.*) *Acida Menstrua* varia adhibent Authores; nunc nempe ex *Regulo Floribusque Antimonii* vomitoriam *Tincturam*; nunc eandem ex *Capite mortuo Butyri Antimonialis*, affusione *Aceti*, parantes. Verùm hæc Tinctura erit parca & vomitoria, nihil in recessu habens; sic dum loco *Aceti Spiritum acidum ex Minera Antimonii destillatum*, *Spiritum Mellis*, *Mannæ* vel *Guajaci* usurpant, nihil peculiare acquirunt, quod non similiter per *Acetum destillatum & Spiritum Viridis Æris* adhibitum potuisset obtineri.

¶ 10.) *Liquore quasi composito cum Spiritu Salis extrahitur.*) Quando *Antimonio diaphoretico* nondum edulcorato affunditur

edulcorato (quia ex edulcato post cessantem effervescentiam parum retinet) estrahitur; cicuratior & tractabilior ea ¶ 1.) quæ ex Antimonio crudo ejusque Regulo, sed renitentiori, adeòque faciliùs quidem è Croco Metallorum aut Sulphure aurato cum eodem Spiritu Salis (Solutione Butyro Antimoniali conformi) primùm, & hinc cum ardente quodam confit, in Vehiculis tamen sponte semet (instar Mercurii Vitæ) præcipitans, pauloque diffusiori Dosi, vomitoria nauseæve creatrix: quod ipsum etiam in consimili, quum aliqui ¶ 2.) è Butyri Magmate, potioribus salinis particulis (per repetitas Spiritus Vini rectificatissimi abstractiones) priùs orbato, conficiunt, haud rarò contingit; necessitatemque hinc aliis imposuit, ut Magmati isti edulcato denuò Spiritum Vitrioli simplicem aut Philosophicum affunderent, & post (protractiorem, vixque sine butyrosis stillis procedentem) abstractionem, ardenti demum Menstruo eam supervacaneis ambagibus elicerent: siquidem Mercurius Vitæ compendiosiùs hac ratione, quo vel liquida vel sicca forma Panaceæ illa (è Butyro Antimonii dicta, superiorum autem quadam nihilo præsentior) proveniret, tractari, seu magis (secundùm aliorum Formulas) figi potuisset. Ita quæ ulteriùs ¶ 3.) cum Tartaro diversimodè (digerendo coquendoque) è Floribus aut Vitro, imo è crudo quoque (in Vase ferreo, symbolum suum tum satis conferente), item ex ¶ 4.) Oleo saccharato alisque tardioribus, aut Antimonium minùs quàm (per ipsi appropriatum quasi Acetum) castigantibus modis proveniunt, nullatenus similiter supradictæ mitissimæ Tincturæ comparari queunt: ut ¶ 5.) multas manifestò hic emeticus aut Menstruum potius (solitarium & per accidens tinctum potissimumve effectus deprehensi authorem) sistentes prætereamus. Qui diffusiori Apparatu delectatur, aut ¶ 6.) Sali Antimonii (aliàs parcissimo, vel pariter per Spirituum associationem composito & quasi vitriolato) æquipollens aliquod secutius desiderat, eam (utpote sub paulò concentratiori consistentia in flocciformes massulas aliàs concrescentem) facilè in Extractis consistentiam coagulabit, & pro lubitu, ut olim Cornu Cervi usto, ita convenientioribus adhuc Pulveribus & spissioribus Extractis, etiam Opiatis, aut difficulter (æquè ac in liquida consistentia, nos per ejusdem generis Additamenta solemus) associabit. Qui demum ¶ 7.) Aceti destillati robore, vel Æruginis Spiritu quandoque destituitur, laborumve compendia quærit, non tam Vitro (renitentiori & vehementiori) quam Sulphuri aurato consimilive Antimoniali, Acetum saltem Simplex (Vini vel Mellis, tantùm fortissimum) in duodecupla majorique proportione affundat, digerat, & evaporatam Massam Spiritu Vini extrahat, &c. sub guttarum duodecim vel quindecim (non verò excessiva) Dosi Remedium, superiori quidem aliquantò inferius, nec tamen rejiculum (citra nauseæ concitationes) habebit; extùs quoque proficuum. Atque hæc de ¶ 8.) potioribus Antimonialibus. Cinnabarim Mercurio (cujus potissimum ligatura ac dispositione agere videtur) reservabimus. ¶ 9.) Regulus verò, uti facilè & feliciùs quidem per Detonationem (cum brevi subitaque Liquatione), aut è Mercurio Vitæ fuso, quàm per solam Fusionem cum Alcalibus tartareis nitratisque paratur: uti quoque ¶ 10.) Martialis (ob qualemcunque participationem (sic dictus, & nonnullis etiam pro Vitriolo quodam (quod è simplici Regulo cum Vitrioli Sulphurisve Spiritu non provenit) destinatus, similiter haud difficulter constat, præsertim cum Nitri Tartarique accessu; citra repetitas deprædatorias Fusiones, aut ¶ 1.) stelliformium (è superstantibus sulphureis Scoriis) Liturarum affectationes; ita pro nostris nunc intentionibus ac laboribus (sive Emeticum sive Diaphoreticum Antimonii destinationem spectamus, ut reliquæ magis sulphureæ partis parilem præstantiam expendimus (neutrum in specie ac seorsim adeò necessarium invenimus: ceu quoque singulariora (præ Antimonio crudo, Mercurio Vitæ, Croco Metallorum aliisque Substitutis, aut Marte aliter magisque saturatis) Remedia per totam usitatiorum notiorumque Classem profectò non præstat.

Sic nec in Minera separatim conquirenda negotiosiores hic erimus. Est quidem aliquid (cujus potissimùm causa experitur) ¶ 2.) Acetosus ejus Liquor; nec complures Mineras quidpiam haud adeò sæpè rejiculum, in Liquationibus suis perdere diffitemur: Istud saltem uti medicis usibus hactenus minùs cognitum est, ita per Detonationes aut Destillationes nostras pariter nihilominùs magnam partem dissipabitur, aut aliàs immutabitur; Aceto verò proprio intùs quidem vel Clyssus Antimonialis, Ros Vitrioli, &c. extùs autem parabiliora adhuc Menstrua æquipollent: ut parcissimam hanc sine Addimentis (quo ¶ 3.) Liquatio Antimonii crudi cum Alcali tartareo in Retortula pertexet) aquam è pumice quasi petere, vel ¶ 4.) crudum, aut mi-

tur Spiritu Salis, prodit Liquor compositus instar Butyri Antimonii, ex quo cum Spiritu Vini Tincturam prolicere volunt, sed frustrà. In Mercurio sublimato est Spiritus acidus Salis communis, quibus destillatione solvit Antimonii Regulum, & abit in Butyrum.

¶ 1.) Ex Antimonio crudo ejusve Regulo.) Quidam Antimonio crudo, vel Regulo Antimonii, vel Croco Metallorum, vel Sulphuri aurato affundunt Spiritum Salis; sic Mixturam hanc destillando acquirunt Butyrum Antimonii, cui addendo Spiritu Vini, elicere volunt Tincturam: sed est labor inanis, cùm lactescant mista aliis, & Mercurius Vitæ præcipitetur.

¶ 2.) E Butyro.) Hoc est è Butyri Antimonii Capite mortuo per Acida elicere volunt Tincturam: contrà alii Spiritum Vini eidem Capiti mortuo affundunt, sæpiùs hunc abstrahunt, & per Acida elicere volunt Tincturam: vid SCHROEDERUS. Verùm & hic labor est duplicatus & rejiciendus.

¶ 3.) Cum Tartaro.) Tincturam taliter paratam describit SCHROEDERUS. Est Crocus Metallorum cum Spiritu Vini extractus. Sic apud multos labores multum fraudis.

¶ 4.) Ex Oleo saccharato.) De hoc itidem vid. SCHROEDERUS: nempe Antimonium & Saccharum destillata dant Liquorem acidum corrosivum, cùm Sacchari Spiritus acidus rodat Regulum Antimonii.

¶ 5.) Multas manifestò.) Scilicèt plures inveniuntur Tincturæ Antimonii; ast plurimæ earum sunt emeticæ, non verò diaphoreticæ.

¶ 6.) Sali Antimonii. Sunt, qui in Sale Antimonii parando sunt negotiosi. Verùm non datur mica Salis in Antimonio. Imò si quid ejus acquiratur, erit illud ex Spiritibus salinis acidis. Cæterùm loco talis Salis jubet AUTHOR Tincturam suam Antimonii cum Acido paratam inspissari.

¶ 7.) Aceti destillati robore, vel Viridis Æris Spiritu.) Qui hæc Menstrua non habent, hos monet AUTHOR sumere Acetum Vini simplex, & affundere Sulphuri aurato in duodecupla proportione, & abstractam Massam Spiritu Vini extrahere.

¶ 8.) De potioribus.) Eligit adeòque AUTHOR
1. Sulphur Antimoniale ex Tinctura præcipitatum.
2. Tincturam cum Urinosis Menstruis: &
3. Tincturam cum Acidis paratam.

Sulphur parat, Antimonium fundendo cum Sale Tartari vel Nitro: Mixturam cum Spiritu Vini extrahit, & Tincturam cum Aceto præcipitat. Quoad Tincturas verò, ex Antimonio vel ejus Sulphure beneficio Menstrui volatilis urinosi, cum acidis ex Sulphure aurato cum Aceto destillato, Menstruo abstracto, elicit cum Spiritu Vini.

¶ 9.) Regulus verò.) AUTHOR hic obiter docet Modum parandi Regulum, qui est Mercurialis & Metallica Antimonii substantia, à superfluo ejusdem Sulphure sequestrata: scilicet sequestratio hæc fit, quando Nitrum, Tartarus & Antimonium simul mista pro una vice detonantur, hac ratione Tartarus & Nitrum in Salia alcalisata mutantur, extraheotia Sulphur, adeòque Regulum dimittunt. Compendiosiùs autem paratur, si Mercurius Vitæ fundatur in Crucibulo, qui si liquescit, totus abit in Regulum. Tandem malè componitur Regulus ille, quando Mixtura successivè Crucibulo ingeritur, cùm hac ratione multum de Tartaro & Nitro deperdatur, potiùs omnia simul detonentur.

¶ 10.) Martialis.) Regulus Antimonii Martialis ita fit: nempe Marti candefacto additur Antimonium, sic hujus Sulphur rodit Martem, unde Regulus separatur. Huic Regulo nonnulli Spiritum Vitrioli affundunt, extrahunt, & ita Vitriolum Martiale postmodùm acquirunt. Si volumus habere concinnius Antimonium diaphoreticum, vel Butyrum Antimonii, loco Antimonii crudi recipiatur Regulus.

¶ 1.) Stelliformium.) Nonnulli Regulum stellatum accipiunt: id quod præterpropter fit ex Antimonio puriore: interim Stella illa non absolutè necessaria est, cùm æquè sine Stella Regulus adhiberi queat.

¶ 2.) Acetosus ejus Liquor.) Ex Minera Antimonii per Retortam destillata prodit paucus Spiritus acidus (minùs commodus existens), non secùs ac ex Antimonio crudo jam fuso (ex hoc tamen parcior adhuc), qui est forsitan à Sulphure Antimonii superfluo incenso; non secus ac Sulphura omnia incensa prodeunt acidum Spiritum. Cæterùm loco hujus ex Antimonio destillati Spiritus aciduli, Clyssus Antimonii vel Ros Vitrioli, hoc est Phlegma Vitrioli acidulum in usum vocetur; sic enim hæc idem, atque illud Antimonii Acetum parcissimum, præstabunt.

¶ 3.) Liquatio Antimonii crudi.) Nonnulli Antimonio crudo addunt Sal Tartari, ut hoc superfluum ejus Sulphur absorbeat, & Acidum prodeat, sed aquam ex pumice quærunt.

¶ 4.) Crudum, aut ipsum Crocum.) Sunt qui Antimonium crudum aut quoque Crocum Metallorum cum Crusta Panis miscent & destillant; sic Spiritum acidulum, fœtidum empyreuma-

(minùs speciosiùs) *ipsum Crocum Metallorum cum Crusta Panis* (*Liquorem Spiritui Vegetabilium acidulo* parem conferentis) torrete pro *Aqua illa infusa Antiepileptica*, hic non sit opus.

Quod reliqua *ex Antimonio destillata* (quo in iis conjunctim concludamus) concernit ; contractioris Praxis necessitatibus abundè profectò satisfacit ¶ 5.) *vulgare Butyrum* illud ; *Extus* tot (tædiosiorum minusque polychrestiorum) ¶ 6.) *Oleorum saccharatorum* aut *melliterum* (*acidis Spiritibus*, ne ferè simplex tantùm *Sacchari* vel *Mellis Spiritus* exeat, necessariò inter destillandum exaspetatorum) loco æquè commodùm, & nonnunquam præsentius ; (utut similiter ejus compages inter illinendum ab humente ¶ 7.) Carne dissolvatur, *Antimoniique* particulæ inde sic præcipitentur) ¶ 8.) *Internos* verò *in usus* planè polychrestum est ; non quidem ut *immediatè* cum nonnullis adhibeatur (quamvis in *Vehiculis* dilatantibus, adeòque subsecuta Præcipitatione, nil nisi *Mercurii Vita* tantillum, cum *Spiritus Vitrioli Philosophici* particula inferentibus, in sese innoxium) ; aut pro supradictis *Tincturis*, *Spiritus Vini* repetitis abstractionibus semedulcetur : sed quia ¶ 9.) tot quasi parerga, intùs utilissima (*Cinnabarim* scilicet, *Spiritum Philosophicum*, *Mercurium* (præter *vivum purissimum*) *Vita* (cùm in Vomitiones ea copia non absumatur) in *Bezoarticum Minerale*, *vitrum Regulumve* commodè redigendum) una levique opera, fœnore verò permagno fundit : adeòque (postquàm vera *Argenti vivi* participatio satis refutata est (longè consultiùs *cum Mercurio sublimato*, ¶ 10.) *quàm renitentioribus Mixturis salinis*, *fortificatove Salis Spiritu vel Aquis causticis destillatur* ; tantùm è *crudo Antimonio* :) *Mixtura* in Retortula unum saltem alterumve Cochlear *simplicis Aqua*, ¶ 1.) loco cellariæ reposituræ superfundendo). Quod etiam ¶ 2.) *Butyriformibus Croci Metallorum*, *vel Sulphuris aurati Solutionibus*, cum *Spiritu Salis* (lentè desuper concentrato) institutis meritò præponitur : ¶ 3.) *Rectificationis* de cætero haud adeò indigum, cùm à subsidentibus nonnunquam *Argenti vivi granulis*, aut *dejecta Cinnabaris aliisque* (propter *Vehiculi* ferentis defectum) *subsidentibus innoxiisque particulis*, seu *Decantatione*, seu *Filtratura* (per Emporeticæ frustulum) facilè separari queat. Ut autem modò dictus *Liquor*, quem (inciderter hic tactum) vulgò ¶ 4.) *Spiritum Vitrioli Philosophicum* vocamus, sat validus (citra consuetas & subtiliorem acorem reverà subtrahentes *Evaporationes*) habeatur, sufficit pro perfecta intalique *Precipitatione*, *Aqua simplicis frigida* octuplum, aut (si *Butyrum* crassiusculum fuerit) decuplum, Quòd vero

reumaticum acquirunt, *Aqua Antepileptica* nomine: sed infidum hoc est Remedium ; nam Panis per se destillatus dat Spiritum acidum volatilem, qui Vitro Antimonii vel Croco Mettallorum affusus exhibet *Tincturam rubicundissimam*. Interim & hoc imposturam sapit, præsertim cùm idem *Spiritus Panis Arena* affusus, hanc colore rubro tingere soleat, & ferè quælibet Corpora, si iis affundatur.

¶ 5.) *Vulgare Butyrum*.) Hujus essentiam enucleans dico: illud esse nihil aliud, quàm *Solutionem Reguli Antimonii cum suo Sulphure*, *factam per Spiritus Salis concentrationem*, *mediante Destillatione* ; hac ratione enim crassus & gummosus Liquor prolicitur. *Liquor* hic gummosus Antimonii vocatur *Butyrum Antimonii*, & *Spuma duorum Draconum*. Jam verò *Ingredientia* pro *Butyro Antimonii* conficiendo sunt ana *Mercurii sublimati*, & *Antimonii* vel *hujus Reguli*; Mercurius sublimatus est Concretum salsum, ex Mercurio vivo & Spiritu Salis in eodem concentrato constans, qui cocundo cum Mercurio vivo formam albam crystallinam repræsentat, nempe Mercurium sublimatum. Equidem vulgò paratur *Mercurius sublimatus* ex *Nitro*, *Vitriolo*, *Sale communi* & *Mercurio vivo* ; at reverà nihil de illis Salibus, præterquàm de Sale communi, assurgit, hincque de hoc saltem participabit Mercurius sublimatus. Unde quando Mercurius sublimatus destillatur cum Antimonio, tunc sub tortura Ignis Spiritus Salis rodit Antimonium, & Sulphur ejusdem, & ita invicem in Concretum crassum, *Butyrum Antimonii* vocatum, abeunt.

¶ 6.) *Oleorum saccharatorum aut melliterum*,) *Antimonium* loco Mercurii sublimati solet, cum *Melle Saccharoque* destillari in *Oleum saccharatum Mellis*, qua ratione & Spiritus acidus Sacchari & Mellis sub Destillatione rodit Regulum Antimonii, & invicem in dilutum *Liquorem* destillantur. Conferat. SCHROEDERUS, interim omnia ejusmodi *Destillata* sunt pariter acido-corrosiva, ejusdem ferè naturæ cum *Butyro Antimonii*, nisi quòd hoc acidum, & magis concentratum sit.

¶ 7.) *Ab humente Carne*.) Quando *Butyro Antimonii* vel *Oleo ejus* instillatur *Liquor* quidam *aqueus*, tunc *Pulvis albus*, *Mercurii Vita* nomine veniens, fundum petit. Par ratio est, si eorundem guttula j. vel altera Cuti illita liquescit ; nam & sic ab humido exhelante præcipitatur Mercurius Vitæ Cuti adhærens. Cæteroquin externè *Butyri Antimonii usus* in duobus Casibus locum habet ;

1. Nempe in curandis *Anthracibus pestilentialibus*, & *Carbunculis*, hinc & in arcendo *Sphacelo*.
2. In excitandis *Fonticulis*.

Ac quidem *pro Cura Sphaceli* in confiniis sanæ Partis & mortuæ circumducitur eo Butyro Antimonii *Circulus*; sic enim separatur spontè & optimè sine Ferro & Igne sanum à mortuo, vivum à putrido. Par ratio subest in *Anthracibus*, speciebus itidem Sphaceli, nempe Penna Butyro Antimonii tincta illinitur *Circulus*, sic illi toti excidunt. Deinde pro excitandis *Fonticulis* conducit Butyrum Antimonii hac ratione: nempe in *Calamo cavo* tantillum Butyri Antimonii apponitur, Parti in qua excitandæ Fontanellæ; sic enim hoc coercetur, ne ultra locum destinatum operari queat, & excitantur faciliter Fontanellæ.

¶ 8.) *Internos verò in usus*.) Sunt, qui immediatè *Butyri Antimonii* gutt. ij. in *aqueo Vehiculo* propinant, ita *Mercurius Vita* præcipitatus in Stomacho, nunc Vomitus nunc Secessus movet, ad instar Mercurii Vitæ per se assumpti ; non secus ac quidam idem *Butyrum* contra Quartanam pro scopo laxativo adhibent. Verùm idem esset ac si Mercurius Vitæ per se assumeretur, quippe parum Spiritus Vitrioli Philosophici in una alteraque guttula Butyri Antimonii reperitur.

¶ 9.) *Tot quasi parerga*.) Sub *Destillatione Butyri Antimonii*, dum Acidum Mercurii sublimati rodit Regulum, Mercurius tunc ab Acido liberatus fit sui juris, hincque prodit is partim cum Butyro Antimonii in Receptaculum, partim cum Sulphure Antimonii separato eosedo *Cinnabarim* constituit, in Retortæ collo adhærentem, atque sic una vice & Antimonium, & Butyrum, & Mercurius ex Sublimato revivificatus, acquiritur. Cæterùm *Butyro* isti *Antimonii* infusa *Aqua* lactescit, caditque Regulus corrosus sub nomine *Mercurii Vita* ; *Liquor* autem huicce supernatans filtratus, qui intensè acidus est post rectificationem, *dat Spiritum Vitrioli Philosophicum*, seu *Spiritum Salis rectificatum*, ex Mercurio præcipitato denuò sequestratum. Tandem eligit AUTHOR *Butyrum hoc Antimonii vulgari modo preparatum* ; nam & aliis modis id elici potest, interim sine Cinnabari, si Antimonio non additur Mercurius.

¶ 10.) *Quàm renitentioribus*.) Sunt, qui *Antimonium crudum* miscent cùm *Spiritu Salis* & *aliis Salibus*, & destillant, qua tamen ratione acquiritur pariter *Butyrum Antimonii*, adeòque omnes ejusmodi sunt pomposi Processus, quales habet SCHROEDERUS *in Pharm. lib. 3. pag. 437. sub N. 10. e. gr.* sub nomine *Magisterii Antimonii*, quod ipsum si ritè examinemus, est nihil aliud, quàm *Butyrum Antimonii*, & *Mercurius Vita*; sic *Item pag. sequente No. 13.* describit *Oleum Antimoniali crystallinum ex Floribus paratum*, quod tamen itidem est nil aliud quàm *Butyrum Antimonii* ; similiter *No. 14.* habet *Oleum Compositum Antimonii* ad Vulnera, quod pariter est *Butyrum Antimonii* ; non secus ac *No. 15.* iterum habetur *Oleum ex Antimonio cum Spiritu Salis imbibita* : itemque *Balsamus* ille *Vulnerarius Basilis*, est ipsum *Antimonii Butyrum*.

¶ 1.) *Loco cellaria reposituræ*.) Sunt, qui *Misturam Mercurii sublimati* & *Antimonii*, pro *Butyri Antimonii* feliciore Destillatione, reponunt in Cellam, ut sic Mercurius sublimatus imbibat aqueam Cellæ Humiditatem, solutaque sic in ea Salia potentiùs agant in Regulum Antimonii : interim sufficit, si illa *Mistura* irroretur *Aqua simplici*, nam & sic idem effectus obtinebitur.

¶ 2.) *Butyriformibus Croci Metallorum vel Sulphuris aurati Solutionibus*.) Par ratio est, sive ex *Croco Metallorum*, sive ex *Sulphure aurato Antimonii*, sive *ejusdem Floribus*, sive *Regulo*, *Spiritus Salis* interventu, destilletur *Butyrum Antimonii*.

¶ 3.) *Rectificationis*.) *Rectificatione Butyrum Antimonii vulgare* non indigere AUTHOR autumat : interim ego regero, non inconsultam esse ejus Rectificationem, cùm sic purius, item tenuius liquidiusve fiat, & Salia magis sub Rectificatione dissolvantur, imò tenerior Mercurius Vitæ, & exactius Bezoardicum Minerale acquiretur. Unde quò sæpius ejusdem instituetur Rectificatio, eò melius est.

¶ 4.) *Spiritum Vitrioli Philosophicum*.) Hunc Veteres dixerunt ita ex eo, quòd is se *ex Vitriolo in Mercurio sublimato* repræsentaret : ast falsum hoc esse demonstrat TACHENIUS, & ascendere solum *Spiritum Salis*. Potiùs ergo est *Spiritus Salis ex Mercurio sublimato in Butyro Antimonii vivificatus* : quod probant *Solutiones*, & *Precipitationes* cum hoc Spiritu Vitrioli Philosophico factæ, ejusdem naturæ existen

rò de *vitriolica volatilitate* perparum, de *Antimonii acetositate* adhuc minus, de *nitrosa* (si ad Sublimatum recepta fuerit) *substantia* quasi nil participet, adeoque ni penitus, eminenter saltem sit *Salinus*, *Solutionum* eum eo factarum *Sapor*, ac notoria *per Spiritum Vitrioli Præcipitatio*, *acetosi* porrò ex *Antimonio Liquoris* paucitas, *vitriolicarum particularum* deses gravitas, *nitrosarum* in prima Sublimati confectione consueta subductio, &c. sufficienter proculdubio ostendunt.

¶ 5.) *Spiritus Tartari antimoniatus* (è solutione *Florum* cum *Tartaro*) pro potissima sui parte saltem) *tartareus*, adeoque eum *Eo* pariter, *qui è salino Antimonii Coagulo* (diversis *Menstruis* collecto destillatur, nec rarò parum purum solummodò Menstruum postliminiò reddit, laboriosiorum ac curiosiorum est. De *Clysso* convenientiùs *Titulo de Nitro* dicemus. De cætero si quispiam non solùm Antimonialibus hactenus pro Diaphoresi (inter temperatiora) propositis, verùm etiam suprà laudatis *Fossilibus* aliis & *Animalibus* (*Vegetabilibus* quinetiam competentibus) *Cinnabarim* seu *Antimonialem*, seu (potiorem nobis plerumque visam) *Nativam selectiorem* addiderit, ¶ 6.) *Mercuriale quoque quidpiam*, tutum, efficax atque parabile in istorum consortio habebit; ceu aliàs non quidem directè & per se *Diaphoreticum*, sed bonum saltem ac polychrestum hic *Exaltatorium*, multorumque concurrentium Symptomatum præsens est *Delinitivum*: ut æquè feliciter, imo securiùs reverà curabilia (inter competentium accessum) percurari tantisper queant, citra ¶ 7.) *vulgatiorum Mercurialium* (plerunque saltem transcriptorum) remissas aut insidas Experimentationes, vel *Secretiorum* onerosiores perquisitiones.

Nam ut inter ista quidem oppidò nonnulla inveniantur, quæ ¶ II) *post diuturniorem Assationem*, *aut Spirituum acidorum vel acetosorum Cohobia* quidpiam hic præstant, id tamen usitatiorum aliorum *Diaphoreticorum* effectu haud adeò est superius, inque nonnullis Processibus suspicioni ferè (vel de futuro) complicatum. Quot verò sunt insuper, quæ omnibus licet peractis) ut faciles circa ea lapsus taceamus) dum Diaphoresi destinantur, Nauseas, Angustationes, aut saltem Salivationes moventes, quàm quæ aliàs cum Spiritu Salis communis factæ: ut taceam, Acidum Antimonii parùm illi Spiritui subesse; nihilque de Acido Vitrioli ceu nimis ponderoso ascendere posse, uti nec de Nitro aliquid sperandum; quippe cujus Acidum in sublimati Mercurii confectione per orificia Vasorum aperta avolat.

¶ 5.) *Spiritus Tartari antimonialis*.) Hic fit, quando *Flores Antimonii* & *Tartarus* in anatica portione miscentur, ebulliendo hinc *Mixturam in Aqua simplici*, & *Crystallos* inde factas per Retortam destillando. Verùm hac ratione *simplex Tartari Spiritus* prodit, Floribus Antimonii in Retorta sub Reguli forma subsidentibus. Unde falsum est acquiri hoc modo *Spiritum Tartari antimoniatum*.

¶ 6.) *Mercuriale*.) Ex omnibus *Mercurialibus pro Scopo diaphoretico sufficere* ait AUTHOR *Cinnabarim*, Compositum illud nobile ex *Sulphure Antimonii* & *Mercurio vivo*, sive jam illud sit *commune* in *Cinnabari Nativa* & *Artificiali* (quarum tamen hanc Pictoribus relinquo), sive *Sulphur Antimonii*, in *Cinnabari Antimoniali*. Cæterùm, dum loquitur AUTHOR *noster* de Mercurialibus, adhuc *de Mercurio nonnulla præmonenda*. Et quidem ejusdem natura fuit in occulto posita, utut rectissimè dicant, qui putant, eum esse *Liquorem metallicum*. Cùm enim ex Metallicis Subjectis, per se in forma liquida nonnihil deprehendatur; hinc Mercurius vivus ad eorum *Solutiones*, & inde nata *Decomposita metallica* pertinet: constat quippe *Mercurius vulgi* ex Vapore isto humido, qui ceu altera pars cum Sulphure Metalla componit, quique sibi relictus humidiusculus & unctuosus in illis Mineris constituit illum Vaporem montanum venenosum, vocatum Germ. *der. Berg. Schwaden*. Jam verò, dum Vapor idem in Mineris metallicis crudum aliquid dissolvit, cum hoc coeundo facit, ut in liquidum hujusmodi, quale est Mercurius vivus, fluidum, &, ratione Metalli contenti, ponderosum abeat, indeque *Amalgama* quoddam *liquidum* emergat: de quo conf. *Phys. Subterr.* BECHERI, & TACHENIUS Mercurii natales egregiè scrutans. Porrò Amalgama hoc liquidum, seu Mercurius vivus, eum Metallo solutum, est Corpus volatile, & vix ulla arte coercibile, *natura* in recessu *alcalina*, ratione cujus cum Acido sulphureo Metallorum coit in miscelam horum perfectam, non secus atque alias Arte Mercurius vivus cum Sulphure ceu Acido in Concretum novum, puta *Cinnabarim* transit: & sicuti *Sulphurea omnia Alcalibus combinata rubescunt*, ita & Sulphur cum Mercurio conjunctum ruberrimam constituit Cinnabarim: imò quemadmodùm ab isto Vapore Mercuriali Metalla materialiter componuntur, ita etiam ab eodem superabundante illa denuò quoque dissolvi & amalgamari, h.e. comminui ulteriùs, possunt. Mercurius ergò hic uti coit cum sulphureis Subjectis in Cinnabarim ratione Acidi, ita & idem eum aliis *Acidis mineralibus* diversimodè congreditur, à quibus etiam alcalina Mercurii natura aliqualiter saturatur, inde apparenter figitur, sicut in *Mercurio sublimato* & *præcipitato* hoc patet. Hinc *Mercurius sublimatus* est Concretum salsum tertium, ortum ex Acido *Salis communis* & *Alcali Mercurii*, demonstrante hoc TACHENIO in *Hypp. Chym.* Jam ergò, cùm Mercurius vivus sit subjectum alcalinæ naturæ, hinc est, quòd in Operibus Artis Acida eum saltem aggrediantur, non autem Alcalia, & dum cum illis Acidis vel in sublimatum & præcipitatum coit, ab Alcalibus contrà denuò revivificatur, destructo his ipsis Acido Mercurium coagulante, ut inde ab hoc *Mercurius vivus apparenter saltem figatur*: solus autem *Liquor Alcahest* Adeptis dicitur figere Mercurium; unde ab iis taliter fixatus *Aurum Horizontale* vocari solet, E-

contrà autem *Metalla* sunt Corpora composita ex Sulphure & Mercuriali præfato Vapore coagulata: si in iis dissolvatur *Sulphur* cum *Salibus resuscitativis*, qualia sunt *Alcalia Urinæ*, *Tartari*, *Salis Ammoniaci*, &c. denuò prodit Mercurius vivus, *Corporum Mercurius* tunc vocatus. Etenim differentia Chymicis solennis est inter *Mercurium Vulgi*, & inter *Mercurium Corporum*, seu ex Metallis resuscitatum; quorum *hic* in se purus & defæcatissimus est; econtrà *Vulgi* seu *vivus Mercurius* est Corpus impurum, quippe huic in Mineris Sulphur quoddam volatile superficialiter se associat, quod Sulphur in se est acidissimum & ab hoc Sulphure peregrino in se acidissimo (HELMONTIO *Labes originalis Mercurii* dicto) arsenicali, promanant *Nocumenta illa à Mercurialibus Remediis in Corpore producta*, quæ non rarò à Mercurii vivi usu solent observari, nempe *Vomitus*, *Secessus*, *Salivationes*; idque eò magis, quò magis per Adjumenta Chymica Sulphur illud adhærens in Mercurio Vulgi extractum est, v.g. per *Spiritum Salis* & *Nitri* sulphureum, extravertentem Sulphur illud peregrinum, hincque in Mercurio præcipitato vulgari Mala allegata inducentem. *Mercurius* autem *Metallorum resuscitatus* defectu hujus peregrini Sulphuris insons planè est, hincque non salivatorius esse dicitur. Conferatur TACHENIUS.

¶ 7.) *Citra vulgatiorum Mercurialium*.) Scilicet *Præparata ex Mercurio Vulgi* sunt nihil aliud, quàm *Magisteria* ejusdem ex quibus tamen omnibus is resuscitabilis est: sic verb. gr. *Sublimata*, *Olea*, *Essentia*, & *Præcipitata*, sunt larvatus Mercurius in *Additis* vivus, cùm sub igne *Servus ille fugitivus* avolet, relictis Additis. Jam verò Larvæ illæ saltem inducuntur ab *Acidis*, iisque nunc *Propriis*, quale est illud Sulphur extrinsecùs eidem adhærens, à quo & per simplicem digestionem extraverso per se Mercurius figitur in Præcipitatum rubrum; nunc *Alienis*: iisque iterum vel *Macribus*, qualia sunt *Spiritus Mineralium acidi*, *Salis*, *Vitrioli*, *Nitri*, *Sulphuris*, &c. quæ omnia Mercurium ceu Corpus alcalinum non saturatum minùs tutum, sed semper ferè nocivum relinquunt; vel *Acidis Pinguibus*, qualia sunt *Sulphura*, tam *vulgare* quàm *Antimonii*, redacta in formam *Cinnabaris*; adeòque hæc *Cinnabaris* est vel *Antimonii* vel *Nativa*, nata ex coitu Sulphuris seu Maris, & Mercurii seu Fœminæ, quæ invicem generant Fœtum rubellum hunc, seu Cinnabarim; adeòque hoc erit Concretum temperatum, tertium, salsum oleosum, seu sulphureum, hinc resolutivum, anodynum, moderatè diaphoreticum, & cujusvis Acris præternaturalis in Corpore temperativum; sicque frequenter proficua eadem erit singulariter in Epilepsia & aliis convulsivis Morbis. Cæterùm cùm allegati Cinnabaris effectus omnes dependant ex textura ejus Concreti, propterea eadem sub hac forma relinquenda est integra, prout nempe vel Natura Cinnabarim Nativam, vel Ars Antimonialem suppeditavit, in usum medicum trahenda, nec Sulphur nec Mercurius ex ea elicienda.

¶ II) *Post diuturniorem Assationem*.) Examinat hic AUTHOR successivè *Producta Mercurialia*, quæ vulgò ex *Mercurio* promittuntur tanquam *Diaphoretica*, & rejicit ea, dicendo: quòd quicquid & virtutis diaphoreticæ talia promittant, hæc tamen præstantiora non esse, quàm alia *Mineralia* aut *Antimonialia Diaphoretica*. Adeòque non opus est, Remedio minùs tuto uti. Et posito, esse *apparenter fixatum Mercurium*, tamen reverà minùs tuta sunt quælibet ex Mercurio Remedia: posito enim in hoc vel altero Subjecto desiderio satisfecisse, tamen in alio Nauseas, aut saltem Salivationes, variaque Symptomata secundùm AUTHOREM excitare posset.

movent, vel pro exiguo levamine anxam non oosm tacitè imprimunt? Et qui nobiscum interdum ¶ 8.) *Aquilas illas*, *Astra*, *Spiritus albos*, atque *rubros*, *Olea dulcia & fragrantia*, *Salina* denique *Coagula* &c. Experientiæ subjecerit, plerunque præ *Præcipitato* quodam (modo dicta ratione fixato) nihil singularius inibi inveniet; aut planè loco Mercurialis Remedii, tantùm *Vini Spiritum Spiritui Vitrioli philosophice sociatum*, aut *Boli* vel *Arenæ*, *Sacchari*, *Aceti*, *Ammoniaci* (unde etiam consuetus ejus odor), vel *Salis communis* (concentratiorem interdum fumosioremque hinc) *Spiritum*, *solitarios aut diversimodè mixtos*, *vel Martialibus potiùs aut Armeniacalibus particulis imbutos*. ¶ 9.) *Miraculosas è Smiride* (diutiùs igniendus) curiosiorem, ¶ 10.) *Aqua* (quam suprà *de Menstruis* attigimus) & quidam *etiam ex Amalgamate Joviali in peculiari Instrumento tandefacto*, *vel tum Arena* (symbolum suum probè contribuente) parant, haud adeò hujus loci est. Et *puta puta Antimonialia*, *quia Mercurium Vitæ Simplicem aut Vitrificatum vel Regulinum recipiunt*, ¶ 1.) *pro Mercurialibus nihilominùs exposita*, data opera (sed salva tamen circa recensita nunc verè Mercurialia confidentiorum Experientia) præterimus.

Quod autem *Secretiora* vel *Singulariora* saltem attinet, sanè ¶ 2.) *qui lenta continuaque*, *sed perfecta Fixatione* (*etiam sine Sole vel Antimoniatis*) *paratur*, sub considerata nec abusiva exhibitione, hic equidem perquàm est proficuus, ¶ Σ) *Præcipitatoque quorundam Diaphoretica* (*per repetitas Aquarum causticarum obstructiones & ignitiones*) præsentior; ceu jam ante in *Universalium* recensione notavimus. Verùm ni laborum quandoque prodigos nobiscum in Experimentationem alliciat, vel sola saltem tædiosissima illa Fixatione, à contrahenti Practici (alias sat agentis) Apparatu excluditur: Ita tentavimus etiam cum ¶ 3.) *Alcahestino Substituto*, *Spiritu Salis Tartari saturatissimo*, *circa Præcipitatum fixiorem*, ut & circa *Sublimatum dulcem* (*diutiùs priùs digestum*) hunc quoque in finem quidpiam; sed circa nova Mercurialia haud undiquaque securi, cicurationisque insufficientiam veriti absolutas Observationes in iis non attigimus. Utinam verò ¶ 4.) *veri Diaphoretici Clavem atque modum* paulo planiùs manifestasset, quisquis ob tantas commodationes tot inquisitionum, sumptuum ac laborum, nequicquam à plerisque insumptorum author est. Nec enim loca Parallela, *Quòd scilicet Entelechia sua scopum acquirat per ruborem Sulphuris ascendentis*, *tal Sulphur Mercurii indissolubiliter nectatur*: *Quod Ignis Veneris dulcis sit*, *Diaphoreticumque illud aquè dulce*; *Dulcoremque hunc suum partim ex isto Igne*, *partim à proprio suo extraverso Sulphure habeat*: *Quòd equidem Ignis Veneris non sit Vitrioli Spiritus*, *utut rectificatus*; *sed Sulphur Cupri volatile*, *forma Olei viridis*, *Melle dulcius*, *in Cuprum irreducibile*, *planeque separatum à Mercurio suo*, *qui tamen in album anodynum Metallum redeat*: *Quòd porrò alibi*; *ut alio fortè respectu dicatur* ¶ 5.) *Sulphur Veneris sperati saltem è Face seu Capite mortuo Vitrioli Veneris*, *quod Venerem actualem in se habet*; *idque per Ens peregrinum*, *fermentale*, *Natura tamen amicum*, *bis terve sublimandus*) & si quæ alia huc trahi possunt, rem (etiam mediocriter veriatis & Venerem noscentibus) satis dilucidant, si vel maximè conquirendi illius *Diaphoretici Processus* (*circa indeterminatum Sulphuris Veneris & Aqua Regia pondus*; *&c.*) sufficienter foret declaratus. Quòd ¶ 6.) *Sublimatione tum Ammoniaco ejusve Floribus*, *atque* ¶ 7.) *ac Solutione cum Duplicato istius Spiritu* hoc fine frustrà fuerimus, suprà annotavimus; illic sulphureas quidem, at Metalli non expertes particulas (ceu è *Minera* quoque *Cupri* cum diversis *Spiritibus acidis* habetur) nacti, hic verò ¶ 8.) tam dulce *Vitriolum*, quàm *Sal Martis purgans*, aut *Flos Martis aiger* unqoam est. Nec cum ¶ Y) *Æruginis Spiritu* (utut *Mercurium pro coloratione vel qualicunque fixatione*, *à crudioris quoque Veneris Tutiaque tantillo* admodùm alterari sciamus) ¶ 9.) operæ pretia præ *Aceto destillato* fecimus, &c. Quid alii in *fugaci continuatissimaque Destillationis Spiritu Vitriolico*, quem contra potissimi Authoris verba alicubi hoc titulo proposuerunt, invenerint, ipsi scient, videturque *Aurum* hoc *Horizontale* nimiùm quantum adhuc sub Horizonte latere.

¶ 10.) *Cinnabaris* autem, quamdiuturno (donec paucis ab hinc annis magis nunc increbresceret) usu præstantissimum ac secu-

¶ 8.) *Aquilas illas.*) Sugillat hic AUTHOR SCHROEDERUM & ZWELFERUM *in Mantissa Spag.* quorum ille *pag.* 415. 416. 417. *Aquilas*, *Astra*, *Spiritus*, & *Olea* habet; qui tamen omnes Processus examinati relinquunt aut *communem Mercurium præcipitatum*; aut si aliquid per Retortam prodeat, est illud *Spiritus acidus*, Additis aliis acceptus ferendus, nihil verò de Mercurio participans.

¶ 9. *Miraculosus è Smiride.*) Tangit hic SCHROEDERUM *pag.* 401. qui *Mercurium* calcinat cum *Smiride*, & habetur (præsertim cùm *Smiris sit Subjectum Martiale*) aliquo modo fixus; interim tamen hoc ipso non perfectè coagulatur.

¶ 10.) *Aqua.*) Hunc *Aquam destillandi Modum* unà cum *Instrumento* exhibet ZWELFERUS *in Mantissa p.* 359. Parcissima acquiritur. Interim litigant inter se AUTHORES: an *Liquor* prodiens *Vasi*? an *Aeri*? an verò denique *Mercurio* in acceptis ferendus sit? vid. *pag.* 25. 26.

¶ 1.) *Pro Mercurialibus nihilominùs.*) Veteres scilicet, ut & BILLICHIUS *in Observat. Chym.* putat *Mercurium Vitæ* esse prolem *Mercurii Sublimati*: ast malè, cùm potiùs prodeat ex *Regulo Antimonii*.

¶ 2.) *Qui lenta continuaque.*) Scilicet indicat hic AUTHOR *noster Mercurium per se præcipitatum*, cujus *Modum* docet ZWELFERUS *Mantissa Spagyric. pag.* 353. quo loco habet simul *Instrumentum*, in quo Mercurius figendus est. Cæterùm in illo Processu hæc adhuc Encheiresis notanda venit, ut sempe Ignis Suppressionis suprà illud Instrumentum adhibeatur; sic enim *Mercurius* nunc per se, nunc addito *Antimonio*, vel etiam *Sole* figitur, habeturque Remedium non inelegans *diaphoreticum*, præsertim, si cum Sole illud factum sit; ab hoc enim nonnihil figitur. Interim tamen præter tædiosam hanc Fixationem semper tamen adhuc periculum subest, ne Salivationes hic quoque Mercurius fixatus excitet; unde cùm alia præstantiora prostent, optimè eo carere possumus.

¶ Σ) *Præcipitatoque quorundam Diaphoretico.*) Est SCHROEDERI *pag.* 419.

¶ 3.) *Alcahestino.*) Innuit hic AUTHOR *Mercurium Diaphoreticum Paracelsi* atque *Helmontii*, tanquam horum *Universale*; ac sanè non figitur perfectè *Mercurius*, nisi à *Liquore Alcahestino*, h. e. *Sale circulato majore Paracelsi*. Interim cùm hoc careamos, suadet AUTHOR, tentemus aliquid cum *ejusdem Substituto*, puta *Spiritu Salis Tartari*, quod itidem facit ipse.

¶ 4.) *Veri Diaphoretici.*) Nempe *Mercurius vivus à Liquore Alcahest* solutus dat *Pulverem Diatessaron* vocatum, *Mercurium* scilicet *Diaphoreticum*, & *Aurum Horizontale*. Hic *Mercurius fixatus* est *Arcanum Corallinum Paracelsi*. *Mercurius* verò *Diaphoreticus* est, quem hinc inde jactitat HELMONTIUS, & dicit: quòd operetur istud, quodcunque aut Medicus aut Chirurgus desiderare ab eo valet, juxta HELMONTIUM. Dicit eum parari cum *Liquore Alcahest*, & postmodùm cum *Igne Veneris dulci* misceri.

¶ 5.) *Sulphur Veneris.*) Insinuat AUTHOR hic illum HELMONTII *locum Tr. Lapis Butleri*, ubi in fine *Lapidis Butleri Drieff suum* substituit, parandum ex *Capite mortuo Vitrioli Veneris* beneficio *Salis volatilis Urinæ* à fœtore liberati: Conf. STARKEY'. Cæterùm differt hoc *Drieff* à *Mercurio diaphoretico*, & *Oleo Vitrioli Veneris dulci*.

¶ 6.) *Sublimatione cum Sale Ammoniaco.*) Hoc ipso innuit BOYLEUM, qui in sua *Philosophia Experiment.* proponit Modum, quo beneficio Sublimationis cum *Sale Ammoniaco* ex *Capite mortuo Vitrioli Veneris Succedaneum Primi Entis Veneris* parari queat, nempe ex *Capite mortuo Vitrioli Veneris* cum *Floribus Salis Ammoniaci*, fateturque se ipsum hoc Remedio magna, speciatim in Quartana præstitisse. Cæterùm paravi idem Remedium aliquando, & successit; interim ejus non adeò insignes potui spetare effectus.

¶ 7.) *Solutione cum Duplicato.*) Intelligit hic POLEMANNUM, Impostorem illum, qui *in Tract. de Sulphure Philos.* docet parare *Spiritum* quendam *Duplicatum*, hocque mediante solvere *Venerem*, & ex hac *Solutione* cum *Sale volatili Tartari Spiritum* elicere. Interim vereor, ne Processus hic in Praxi offendatur mancus.

¶ 8.) *Tam dulce Vitriolum.*) Scilicet *Sal Martis purgans*, quod in SCHROEDERI *Pharm. pag.* 384. Est Mixtura acido stiptica *satis ingrata*, indeque per ironiam AUTHOR *dulcem* nominat.

¶ Y) *Nec cum Viridis Æris Spiritu.*) Tentavit etiam AUTHOR cum *Spiritu Viridis Æris*, dum etiam imbibitus à *Mercurio Vitæ*, alterator, sed nil obtinuit.

¶ 9.) *Opera pretia.*) Quidam ex *Mercurio* parare volunt *Aurum Horizontale*, loco *Olei Martis* assumendo *Spiritum Vitrioli* penetrantissimum volatilem & rectificatum; Conf. HELMONTIUS *Tract. de Lithiasi p.* 351.

¶ 10.) *Cinnabaris.*) *Cinnabaris* tam *Nativa*, quàm *Artificialis*, *ex Antimonio & Mercurio parata*, *Usum* hic præmittit AUTHOR dicendo: quòd licet ea per se non sint diaphoretica,

securissimum Mercuriale paulò antè laudavimus, non solùm *Diaphoretica* modò dicta notabiliter exaltat; ut verb. gr. *Simplex Bezoarticum Minerale hujus debita proportione tinctum*, sæpè pro *Solari* æstimatum fuerit: nec Epilepticis tantùm (etiam recèns natis) si unquam quidquam inter ejusmodi *Specifica* (in sufficienti tamen ubique Dosi) benefacit; verùm etiam Hystericarum (ne *Opiatis* quidem placandarum) Colicorumque tormina, Vertigines, vagas Arthritides, Dentium aliarumque Nervosarum partium Dolores, Cutaneosque Affectus complures &c. (*solitaria* vel *Præcipitantibus* aliisve *Specificis* sociata) evidenter lenit atque tollit; In Phantasiæ insuper vitiis, Morbillis, Petechiis &c. plurimum confert: præcipuè ¶ 1.) *Nativa selectior*, aut à Saxo adhærente per trituram & elutriationem separata, citra aliud Artificium: ut enim ¶ 2.) vix in Stomacho (vel Pusionum observatione) resolvitur, sed incomprehensibili ferè necdum determinato contactu, desubitò sæpè (cum consimilibus aliis) quod suum est agit; ita nec per nimium curiositatem ¶ 3.) divelli vult: ecu neque *Sulphurea pars*, è selectiori quoque Minera (cùm è viliori, saxea potiùs substantia sic solvi videatur) *per Alcalia fundendo vel digerendo* (difficulter licèt, & exigua planè quantitate) extracta, neque ipsa *Cinnabaris* per principiorum suorum ¶ 4.) syndiacrisin, in famosum illum *Præcipitatum Diaphoreticum* redacta, seipsam nil passam (uti superiùs quoque circa Universalia notavimus) superatque ¶ 5.) *abstractione verò Acidorum*, alias non tam alteratur, quàm pervertitur; æquè ac *Materia*, *quæ post consuetam Mercurii separationem ibi restat*, meritoque proinde quæ Natura hic conjunxit, Homo non separat, etiam curiosioribus ex *Alcalibus volatilisatis*, aut consimilibus *Menstruis*. Sin autem in ejusmodi nonnullos usus, imò pretiosarum istarum *Panacearum*, *aut à Sole*, *Antimonio*, *Mercurioque fixatorum Massusum* loco, cuidam ¶ 6.) *Cinnabaris Antimonialis* quoque insuper placuerit; uti tanquam parergon *destillati Butyri* haud difficulter; neque parva vulgò (nonnullis assignata) copia, sed ¶ 7.) ex *Antimonii crudi sublimatique* ana libra una, ad tres quatuorve uncias plerumque habetur; ¶ 8.) *citra Capitis mortui* (*extremè non perusti*) *repetitas cum novo Sublimato Destillationes*, *aliaque quæsita hic Compendia*; modò *Ignis* saltem (secus ac vulgares Libelli habent) non sit nimis intensus, sed sub modificatione quam (ne sensim concrescere incipiens *Cinnabaris* disjiciatur, *Butyroque* cum *Mercurii* granulis accedat) etiam *citra Suppressionem*, tantummodò continuus; ita aliis adhuc modis æquè feliciter verbi gratia ¶ 9.) *Sulphur Antimonii cum Argento Vivo* debitè (ceu in *Cinnabari factitia*) miscendo & sublimando: item per duo *saltem inversa Crucibula successive collectam rectificando*, parari vel depurari poterit.

Atque hæc de *Mercurialibus*: quibus si (præter suprà positum *Antimonium Martiale cachecticum*) quis addiderit ¶ 10.) *Jo*-

*via*lica, tamen aliis addita vim horum diaphoreticam exaltet & promoveat, hocque speciatim vi anodyna, qua ipsa Cinnabaris impedimenta Diaphoreseos arcet & sistit, ita, ut *Bezoardicum Minerale simplex* cum *Cinnabari Antimonii* debita proportione unita (nempe *illius* partes ii. *hujus* partem j. sumendo) exhibeat compositum præstantium Remedium, ipso *Bezoardico Solari artificiali*, & rectè. Cùm enim Cinnabaris illa sit egregium temperativum, resolutivum, anodynum, & diaphoreticum; hinc ratione horum effectuum erit quoque ex *Specificis Antepilepticis* primarium Remedium; adeoque tam à Modernis, quàm à Veteribus, *Cinnabarina* fuerunt recommendata, non saltem specialiter in Epilepsia, sed & in aliis Morbis convulsivis, iisque tam internis, verbi gratia Colica Virorum & Passione hysterica Mulierum, quàm partium externarum Morbis spasmodicis. *Dosis*, si solitariè propinetur à ℈ß. ad gr. xv. Vel mista cum *Antimonialibus Bezoardicis fixis*, vel tandem sociata aliis *Salibus volatilibus Animalium*, ceu à quibus illius Cinnabaris color valdè exaltatur. Imò non tantùm Cinnabarina internè adhibita prosunt, sed & juxta nonnullos *Cinnabaris ex Fodinis auriferis oruta*, de collo appensa, vel carpis Manuum applicata, in convulsivis Morbis & Paroxysmis epilepticis proficuum observatum fuit: sicuti aliàs internè eadem in Vertigine etiam, Arthritide vaga, & quibusvis partium externarum Doloribus est apta: item in Morbillis ante sui eruptionem cum Epilepsia conjunctis, in Petechiis cum *Cervinis* sociata, vi diaphoretica non est contemnenda. Confer. AUTHOR *noster Dissert. de Volatilisat. Tartari p.* 70.

¶ 1.) *Nativa selectior*.) Ab AUTHORE hìc eligitur *Cinnabaris Nativa*, & postmodùm huic *Artificialis ex Antimonio* substituitur, Interim quoad *Nativam* illam, notandum, *non semper æquè tutum esse illius usum*, cùm subinde nonnihil de Sulphure volatili arsenicali eidem adhæreat, tetra non rarò Symptomata inferente, testantibus *Actis Hafniens. Volum.* 1. *pag.* 177. Unde depuretur illa priùs, si in usum vocanda est; cujus *depurandi Modum* optimum ostendit HOFFMANNUS *in Clave pag.* 29. Ita depurata Cinnabaris Nativa vix cedit Cinnabari Antimoniali.

¶ 2.) *Vix in Stomacho*.) Occurrit hìc AUTHOR *Objectionibus* illis, quibus constat, *Cinnabarim* non solùm Infantibus tenellis, sed etiam Adultioribus datam, *eadem*, *qua ingerebatur facie*, *egeri*: sc observavi ipsemet, in malignis Adultorum Febribus post exhibitionem Cinnabaris Secessus illorum alvinos intenso rubore fuisse tinctos, tamque in substantia decedere. Interim & hoc concesso, non erit illa sine usu; cùm (ut nihil de vi Irradiativa quorundam Remediorum, quam introduxit HELMONTIUS, determinare queamus) non pauca sint Remedia, quæ simpliciter in primis viis operationes suas exserunt, toti tamen Corpori succurrunt: sic *Opium* adhuc in Stomacho existens, Somnum inducere constet; item *Pilulæ purgantes* integræ non rarò excernuntur, subsequente tamen Purgatione; ac *Acidulæ* ultra primas vias non operantes, Fæces nigras reddentes, usum nihilominùs præstant.

¶ 3.) *Nec per nimiam curiositatem divelli vult*.) Hoc est, *Sulphur & Mercurius in Cinnabari* conjuncta relinquantur, nec separetur Sulphur; nam posito, nos hæc ex Cinnabari posse separare, nempe per *Alcalia* addita; Sulphur tamen hoc solitarium id non præstabit, quod aliàs integra Cinnabaris præstat.

¶ 4.) *Syndiacrisin*.) Hisce innuit AUTHOR *Præcipitatum* illud *Diaphoreticum Hartmanni & Crollii*, cujus Præparatio extat in SCHROEDERO *pag.* 352. fitque per Principiorum Cinnabaris separationem, & novam iterum compositionem. Hoc ceu *Panacea* ab HARTMANNO laudatur; interim non superat id Cinnabarin nihil hujusmodi laboris passam.

¶ 5.) *Abstractione verò Acidorum*.) Sunt, qui *ex nativa Cinnabari Tincturas* parant, easque vel *per Oleosa*, ut *Oleum Terebinthinæ*, ex quo fit *Balsamus Sulphuris*; nempe ex *Sulphure Antimonii* ejusdem naturæ existente, ac qui ex *Sulphure communi* pariter paratur: vel *per Acida*, verb. gratia cum *Spiritu Nitri* aut *Butyro Antimonii*; verùm hac ratione pervertitur Cinnabaris salsus sapor, & vis ejus alterativa corrumpitur, imò aliàs vires acquirit Cinnabaris illa.

¶ 6.) *Cinnabaris Antimonialis*.) *Nativam & Antimonialem* sociandam esse rectè hìc monet AUTHOR, insinuanda simul multiplices *Panaceas* ex concursu *Mercurii*, *Antimonii*, & *Solis* paratas: quarum Processus vid. in SCHROEDERO *pag.* 403. quæcunque tamen suo modo *Concreta Cinnabarina* sunt, quibus Cinnabaris Antimonii præferenda sufficienter. Et quidem *origo Cinnabaris* hujus *Antimonialis* est, quòd sub destillatione Butyri Antimonii Acidum Mercurii sublimati rodat Regulum, hincque Mercurius revivificetur, & sic agat in Sulphur Antimonii, liberatum à suo Regulo ceu ab Acido Salis corroso, invicemque tandem abeant in Cinnabarim talem Antimonii.

¶ 7.) *Ex Antimonii crudi*.) Docet hìc AUTHOR Encheiresin acquirendi *Cinnabarim Antimonii in copia*, nempe ex *Antimonii crudi & Mercurii sublimati* ana ℔j. haberi posse dicit ℥iij. ad jv. *Cinnabaris rectificatæ*; quod sanè multum est: Conf. AUTHOR. Sic etiam acquiritur major ejus copia in Retorta collo longiori prædita; si enim fuerit nimis breve illud, tota fere Cinnabaris in Butyrum solvitur. Quoad *regimen Ignis*, observetur: ne sit nimis intensus, sed saltem continuus, ut Mercurius agat convenienter in Sulphuri; non sit intensus, aliàs Butyrum & Cinnabaris in Vas recipiens prodeunt.

¶ 8.) *Citra Capitis mortui*.) Sunt, qui pro *copiosiori Cinnabari acquirenda* (postquàm semel partes ii. *Mercurii sublimati*, & partem j. *Antimonii crudi* destillarunt, & *Butyrum* cum *Cinnabari* acquisiverunt), *Caput mortuum Butyri Antimonii* sociant *novo Mercurio sublimato*, & invicem de novo sublimando acquirunt *copiosiorem Cinnabarim*: nam Regulus Antimonii maximam partem in Butyrum est solutus, hincque, quod restat, omne est sulphurea Antimonii substantia, quæ coeundo cum Mercurio constituit Cinnabarim novam.

¶ 9.) *Sulphur Antimonii cum Argento vivo*.) Accipitur scilicet saltem *Sulphur auratum Antimonii*, quod miscent cum aa *Mercurii vivi*, sublimatur crebriùs tam in Vitro cum Alembico, quàm in Crucibulis inversis, in *Cinnabarim* sæpiùs rectificandam.

¶ 10.) *Joviale*.) Pergit nunc AUTHOR ad *Jovialia Diaphoretica*, & quia Jupiter est Metallum luxurians copiosissimo

Joviale illud non inelegans, ¶ Φ) *Sudoriferi Maximi* nomine, sed non sine multis ambagibus haud ita pridem descriptum; adeoque (his meritò missis) saltem *Amalgama* ex ana *Jovis Anglici* & *Argenti Vivi* paratum, pulveratum, & cum ana *Sublimati* probè mixtum in Retortula Igni Arenæ mediocri, & indita in Recipiens *Aqua simplicis* (ad pondus omnium Ingredientium (subquadruplo, Destillationi subjecerit; *Liquorem* cum gummosa quadam particula (statim & vix horæ spatio transeuntem) residuo in Retorta affuderit; totumque calefactum probeque agitatum (citra tot Rectificationes) simplicissimè tantùm per Emporeticam duplicem madidam filtrarit, quod Charta hic absorpsit, una alterave *Aqua simplicis* uncia postmodùm transcolata quasi eluerit, novæ Retortæ Filtraturam hanc indiderit, adjecta pro singulis primitivorum Ingredientium (*Argenti Vivi* sed *Sublimati* & *Jovis*) libris, *Nitri crudi* uncia semis; & omnem *Liquorem Spiritus Nitri composito* conformem, ad extremam usque guttulam & totalem *Nitri* (*aliàs residuum denuò solventis*) exhaustionem per Arenam, Igne in fine forti destillarit; *Pulverem* (edulcorandum) in fundo habebit ad grana octo vel decem (non tantùm tria vel quatuor) satis, nec tamen adeò ¶ 1.) hyperbolicè *diaphoreticum*, ¶ 2.) *Bezoartico Joviali*: *quibusdam à solius Stanni*, *atque Sublimati Butyro*, per *Aquam simplicem* tantùm præcipitato, longè convenientiorem; & (cùm *Antimoniatis Diaphoreticis* extemporè pro lubitu misceri queat) ¶ 3. *Bezoartico Minerali Joviali* *carvis* (ex *Antimonii Stannique Regulo*, vel etiam è solo *Stanno* ac *Sublimato*, per diversam *Butyri* destillationem & *Spiritus Nitri* fixationem parato) aliisque tædiosioribus adhuc operationibus parem; imò si (famoso nunc nonnullis) ¶ 4.) *Antihectico* (per simplicem *Reguli*, *cum Antimonio præparati*, calcinationem cum triplo *Nitri* confecto) titulum per indirectum acquisitum demimus; in reali diaphoreticaque sua destinatione superiorem; magisque adhuc dicti abusivi *Antihectici* ¶ 5.) *succedaneo*, quod ex ana *Antimonii* ac *Jovis*, agitatione in *Scorias* redacto, & cum *Nitri* triplo in candenti Crucibulo detonato, potest colligi. Quod reliqua concernit, profectò si ¶ 6.) *Sal à genuina Calce*, vel (nonnullis) ex ipsa *Jovis Minera per Acetum*, sed (ni frustrà esse voluerimus) fortissimum: aut *Nitrosis fortificatum*, vel etiam cum *Nitri Æruginisve Spiritu* paratum experiemur; Diaphoresis inde Hystericarumque alleviatio *intùs* haud tanta, *externa pro Umbilico applicatio* (inter præstantiora *Galbaneta* & *Castorina*) supervacanea. ¶ 7.) *Magisterium à dictis Solutionibus, etiam Vitrioli Spiritu præcipitatum* (splendidum quoque ac crystalliforme) æquè ac ¶ 8.) cum *Nitro crudo* (ægriùs quidem) *detonatum*, nimiùm deses; & parumper saltem validius deprehendetur *Abstractitium per Nitri Spiritum*, *Tinctura* nonnullis usitata, tantùm *Salis* istius *Jovialis* solutio est. ¶ 9.) Nec in *Spiritu*, sive è *Calcis Jovialis cum Tartaro cocta Magmate* destillato (Tartareo) sive per ¶ 10. *Solutionis Nitrosa detonationem* collecto (clyssiformique) singulare quidem invenire potuimus: uti reverà, nec in (superioribus annis) adeò decantato, & per ¶ 1.) *Cygni plumas cantum*-

mo Sulphure, hincque ex eodem paulisper fixato *Salsa tertia* egregia emergunt.

¶ Φ) *Sudoriferi Maximi*.) Eligit AUTHOR *noster Sudoriferum Maximum* ex *Jovialibus*, cujus inventor est *P. J.* FABER, *Medicus Monspeliensis*, qui *lib. 3. Universa Sapientia cap. de Febribus*, hoc Sudoriferum suum prolixiùs describit, Coloris ex albo cœrulescentis existens: cujus tamen *parandi succinctiorem Modum* AUTHOR *noster* tradit, Nempe fiat Amalgama ex ana *Jovis* & *Mercurii vivi*, quod pulverisatum misceatur cum *Mercurii sublimati* ana; hinc *Mistura* hæc per Retortam in blando Arenæ Igne destilletur in Receptaculum, cui Aqua sufficiens infusa sit; sic prodit *Liquor acidus* nonnihil gummosus, qui affundatur denuò *Capiti mortuo* in Retorta relicto; hinc omnia digerantur aliquandiu, & postmodùm *Liquor* per Filtrum separetur, hinc separatus & filtratus misceatur cum *Nitro*, sumendo *hujus* ℥ß. respectu uniuscujusque libræ j. *Ingredientia* destillantur omnia ex Retorta, sic prodit *Spiritus compositus*, seu *Nitri*, *Bezoardicus*, ex *Spiritu Salis* & *Nitri* constans; *Pulvis* autem remanens à *Nitro* illo fixatus fuit, in Remedium diaphoreticum edulcorandum. Atque hoc est *Sudoriferum Maximum Fabri*, cujus *Dosis* esse potest ℈ß. ad gr. xv. Jam de hoc & similibus AUTHOR habet Epicrises.

¶ 1.) *Hyperbolicè*.) Epicrisis hæc est AUTHORIS, *Sudoriferum* illud *Fabri* esse quidem *satis magnum*, *non tamen maximum diaphoreticum*.

¶ 2.) *Bezoardico Joviali*.) Hoc SCHROEDERUS habet nomine *Diaphoretici Beguini*, estque, quando è *Jove* & *Mercurio sublimato* paratur *Butyrum Joviale*, è quo cum *Aqua simpl.* præcipitatur *Pulvis candidus*, quo ipso tamen est præstantius *Sudoriferum Fabri*.

¶ 3.) *Bezoardico Minerali Joviali*.) Hoc *duplex* prostat: *cum & sine Antimonio*: quorum *illud* procedit ex ana *Jovis* & *Reguli Antimonii*, quæ invicem colliquantur in *Regulum Jovialem*, & destillantur in *Butyrum*, addito *Mercurio sublimato*; hincque hoc cum *Spiritu Nitri* in *Bezoardicum Minerale Joviale* figendum est, quod habet SCHROEDERUS *pag.* 414. *Sine Antimonio* paratur, quando supra dictum *Butyrum Joviale* cum *Spiritu Nitri* præcipitatur, & hujus abstractione figitur: quemadmodùm facit hoc ZWELFFERUS *Mant. Spagyr. pag.* 346. Omnia hæc Bezoardica coincidunt.

¶ 4.) *Antihectico*.) Intelligitur hic *Antihecticum Poterii*, egregii Medici Bononiensis, quo post HELMONTIUM & PARACELSUM nobiliorem Pharmaceutam non habemus: atque hic *Antihecticum suum* præparat ex *Jove*, quod describit *in Pharmacopœa Spagyrica & Observ.* Remedium hocce est excellens in Febribus continuis benignis, & hinc quoque in Hecticis; non quidem pro scopo sudorifero, sed *alterante* saltem.

Cæterùm *Præparatio* ejus variat; interim genuina est, si
♃. *Jovis ist.* part. v.
Antimonii part. iv.
Quæ duo fundantur invicem in *Regulum compositum* instar Lunæ; hinc hic cum triplo *Nitri* more Antimonii diaphoretici figatur.

Ubi tamen iterum notandum, *non debere Antihecticum paratum cœruleum colorem præferre*, quippe hoc est *Vomitorium*, eo quòd de Jovis Sulphure volatili adhuc participet, quin potiùs, dum fiat Mistura in fusione, agitetur eadem bacillo ligneo, sic enim flammam eructat, & sub hac, Sulphure Jovis superabundante avolante, candidum acquiritur Antihecticum, tutum usurpatu sine omni periculo Vomitionis.

¶ 5.) *Antihectici Succedaneo*.) *Hujus eadem Præparatio* est, ac *Antimonii Diaphoretici Martialis*: nempe *Amalgama Jovis* & *Antimonii* in Scorias redacta, & cum triplo *Nitri* in Crucibulo candenti detonata. Horum *Antihecticorum Dosis* est à ℈ß. ad gr. xv. vel solitariè, vel cum aliis mistorum.

¶ 6.) *Sal è genuina Calce*.) Sunt qui *Sal duplici modo ex Jove* parare volunt: *nunc* quidem *Jovem calcinatum* cum *Aceto* extrahendo & coagulando, *nunc* verò *Sal* crystallisatione ex *Minera Jovis* eliciendo, quam tamen *Acetum simplex* non attingit, nisi id acuatum fuerit cum *Spiritu Vitrioli*: hac enim ratione solvitur *Minera Jovis*, hinc blanda exhalatione *Solutio* abit in *Sal crystalliforme*, quod in loco frigido abit in *Liquorem*. Jam verò de illo *Sale Jovis* magna sed inanis fabula circumfertur, quòd in *hysterica Passione* sit egregium; interim nullam id præ aliis Antihystericis prærogativam habet. Sic quoque *Liquor* ille ex *Saccharo* Umbilico Mulierum hystericarum applicatur, sed in vanum cùm *Castoreum* longè melius sit cum suis *Præparatis*. Reliqua ex *Jove Præparata* non adeò sunt necessaria.

¶ 7.) *Magisterium*.) Sunt qui *Solutionem* jam allegatam *Jovis cum Aceto factam* per *Spiritum Nitri* in *Magisterium* præcipitant: ast hoc nullius est valoris.

¶ 8.) *Cum Nitro crudo*.) Scilicet *Pulvis* ex *Jove* & cum *Nitri* detonatione factus, adeoque ex *Nitro fixo* & *Jove fixato* constans, est deses. Etenim Stannum est Metallorum admodùm sulphureum, & cui aliud quid, ratione Sulphuris aperti, non æquatur; hincque Stannum sociatam aliis Metalli eadem irreducibilia aut admodùm difficulter reducibilia facit, ac propterea *Diaboli Metallorum* nomen assumit: imò ob hanc Sulphuris proprii abundantiam cum Nitro combinatum, æmulatur subinde virtutem *Pulveris Pyrii*, quippe dum *Jovis* & *Nitri* ana detonantur, strepitus, fulgor & sibilus oritur: *Pulvis* qui remanet, est partim Nitrum fixum, partim Stannum fixatum, rari usus. Quidam figunt cum *Nitri Spiritu* in *Bezoardicum Minerale*, sed frustrà.

¶ 9.) *Nec in Spiritu*.) Sunt qui *Spiritum Jovis tartarisatum* affectant, *Flores Jovis* vel *Jovem calcinatum* in *Aqua Cremoris Tartari* ebulliendo, & hinc crystallisando ac destillando: interim sic *Spiritus Tartari* acquiritur Jove ipso in fundo manente.

¶ 10.) *Solutionis nitrosa*.) Sunt qui *Jovis* cum *Nitro* Detonationem in Retorta tubulata capacissima instituunt. Verùm sic acquiritur *Spiritus clyssiformis nitratus acidulus*, qui tamen parum de Jove participat; nec adeoque prærogativam quandam præ Spiritu Nitri habet.

¶ 1.) *Cygni*.) Innuit hic GLAUBERI *in suo Miraculo Mundi* hunc *hieroglyphicum Processum* habentem; quo in loco etiam Figuram Retortæ ferreæ cum duobus rostris describit. Interim destillatur ex illo *Amalgamate Mercurii* & *Jovis* cum *Nitro* ingrediente *Liquor*, qui est *Spiritus Nitri* soboles; quod autem remanet Corpus, nullius hactenus fuit usus,

X *Sale*

tumque hieroglyphicè descripto *Processu*; ubi *Jovis & Mercurii vivi Amalgama cum Nitro* molestè, ac (ni sulphurei quid amplius accedat) difficulter detonatur; *Vaporum* vix declinandorum noxas, nec *Floribus* (commodioribus quoque inodis, si adeò in Chirurgia necessarii forent, elevandis) nec *Clyssiformi* (simul tamen, ut rectificetur, semistyptico nec adeò miraculoso) *Liquore* compensantibus, &c.

Cæterùm uti hactenus è *Minerali Regno* sat numerosè *Proposita*, Indicationibus (*temperatum quoddam Diaphoreticum* exigentibus) sufficienter satisfaciunt; atque hinc ne socienuos quidem consanguineosque suos, ubi hic sub efficaciæ, gratiæ vel parabilitatis ratione collatos, in *contractiori Syllege* tantisper exigunt: ita longè minùs adhuc videmus, eccur *Preciosiora* illa ¶ 2.) è *Sole* pro *Sudatione* vel *Confortatione* variè petita, huc insuper trahere debeamus. Non elevamus temerè eorum, si benè præparata fuerint, efficaciam: saltem cum *Cervinis*, *Tartareis*, *Antimonialibus*, *Cinnabarinis*, *Corallinis*, *Martialibus*, *Opiatis* etiam & *Analepticis* parabilioribus (ceu suprà quoque notavimus), sub judiciola applicatione idem obtinere queat, ad quid perditio hæc? *Si parca Dosi* miscentur aliis, nihilo plus conferunt, quam forte *Margaritarum* atomus in *Laudani perlati* Dosi; aut *Lapidis Bezoar* granum in *Alexiterio*. *Justas* autem, & vel repetendas vel continuandas *Doses* quotæ passim Facultates hisce in Districtibus Temporibusque ferontr aut si habitiorum vel ingratiis ferant, aut inflatis Acherontaque moventibus exigant, quonam tandem specialiori id fit effectu? Sanè in Malignis (dum Plebeji penetrantioribus Euporistis suis feliciùs securiusque passim curantur) vitam meorum his elocare nollem ¶ 3.) *Aurum Fulminans* (ut potiora, seu *Diaphoretica* seu *Cordialia* reficientia conjunctim persequamur.) Alvum in Continuis nonnunquam periculosè (sive remissioris Edulcorationis sive Affectus eo tunc inclinantis causa) movens, quia exhibentis potiùs error est, hic non attingemus. Sed nec debitè tractati propinatique tanta singulariorque est *Diaphoresis*: quemadmodùm nec *ejusdem per Acidos aut Spiritus Sulphuris deflagrationem*) ¶ 4.) magis cicurati: ut largam istius, æque ac ¶ 5.) *Solis cum Cornu Cervi crudo vel usto stratificati*, & per salinas fortè, residuas quoque, aut ipsius quoque Ignis hic forsitan particulas) friabilioris redditi, vel (post *Menstruorum* abstractionem, aut *Mercurii* divaporationem) ¶ 6.) *cum Sulphure* (vix citra hujus *Scorias*) *purpurisati* requisitam *Dosin*, pretium largius, & eorum insuper de his ac reliquis ferè omnibus *Decreta* taceamus, qui *Solaria* non adeò crassè pulverisata vel resoluta; sed tantummon *Irreductilia* volunt. Ejusdem verò diffusioris (in reverà Solarem operationem) *Dosis* est ¶ 7.) *Solis quoque Crocus*, *qui cum Nitro*, *Sale & Alumine coquendo &c. consit*; *Aluminis* præterea (ceu alibi notavimus) terrestrioris partis (uti qui loco *Olei Tartari per Silicum Liquorem præcipitatur*, Magmatis istorum) haud expers. Qui ¶ 8.) *Tinctura Antimonii repetito inceratur*, illius præ Auro longè potentiorem contractioremque energiam scientibus. Antimoniali Vitula arare facilè credetur. De *Bezoartico Solari* diversimodè quæsito, quemadmodùm etiam de ¶ 9.) *Antimonio diaphoretico Solari* ¶ 10.) (è *Scoriis* post Aurum transfusum restitantibus, aliterve comparato) paulo antè inter *Antimonialia* diximus. Et licèt nuper pareum *Solis pondus hic duplicatum*, *vel etiam triplicatum sit*, nihilominùs qui ejus generis *Solaria Magisteria* &c. etiam ultra Drachmam semis exhibent, id quoque (quemadmodùm & in *Bezoartico Cervino aureo*) nimis adhuc parùm putabunt. Quamvis præterea ¶ 1.) *Solis & Antimonii* intimior in istius census Remediis amplexatio, ea magis commendare possit; sæpius tamen experti scimus, quod *Pulvere extempore è Bezoartico minerali vel Antimonio diaphoretico & Croco Solis bene*, proportionaliter composito, nihilo propterea sint valentiora. Sic ¶ 2.) *Præcipitatus Solaris Regulinus* cum

¶ 2.) *E Sole pro Sudatione*. Præpono, his *ex Sole paratis nos vix habere opus* potiùs si velimus habere Remedia ex eodem activa, requiri ad hoc negotium, ut ipsum Corpus Solare suo modo vel destruatur, ut acquiratur *Sulphur Solare*, vel saltem Sulphur ejus firmissimè cum Mercurio suo sociatum paulò magis extravertatur, ut ita anodyna temperativa & diaphoretica Solaris vis exereeri queat. Jam vero hoc opus, hic labor, & *facilius est Aurum construere quàm destruere*, ejusque Sulphur extravertere: hinc inter mille Præparata vix unicum alicujus est pretii.

¶ 3.) *Aurum Fulminans*.) *Aurum Fulminans* probè edulcoratum verè diaphoreticum, minùs verò edulcoratum laxativum existit: interim debitè tractatum tam disphoreticum non est.

¶ 4.) *Magis cicurati*.) *Cicuratur Aurum Fulminans per Acida*, quibus sic particularum salinarum, præcipuè volatilium textura, in Auro Fulminante obtunditur, & plùs minùs invertitur, ita ut impetus displosivus particularum salinarum (in quarum displosione *Fulmen* unicè consistit) impediatur, adeoque Aurum Fulminans non magis fulminare possit: indeque ab Acidis cicuratum *egregium Diaphoreticum*.

¶ 5.) *Solis cum Cornu Cervi stratificati*.) Sunt qui *Aurum foliatum* cum *Cornu Cervi* in taleolas inciso, faciendo stratum supra stratum, Igne fortiore per plures dies & noctes calcinant, donec *Pulvis* quidam elegantissimè purpureus emergat: vid. SCHROEDERUS *pag.* 365. Aurum nempe alteratum fuit à Sale Cornu Cervi. Et tale *Cornu Cervi cum Sole calcinatum* commendatur vi diaphoreticæ cordiali in Febribus malignis, & speciatim in Diarrhœa & Dysenteria epidemica maligna. Interim *Quæstio* semper fuit: *an Pulvis ille operetur magis ratione substantiæ cervinæ? an verò ratione Auri in Pulverem conversi?* Et adhuc sub judice lis est, an verum sit, *Solutionem istam Solis esse radicalem*? Conferantur lites inter AGRICOLAM & DETHARTINGIUM (cui spicula KIRSTENIUS fecit) hanc in rem habitæ, ex diversis Scriptis petendæ. Ego puto, illum Pulverem plus de Cornu Cervi participare, præsertim cùm Aurum corporale exin facilè reducibile sit; Aurum enim pro usu Medico debet esse irreductibile, si rectè operare debet.

¶ 6.) *Cum Sulphure*.) Innuit hic AUTHOR ZWELFERUM, qui in *Mantissa Spag. pag.* 310. hos habet Processus, ex quibus emergit *Basilii Purpur-Mantel*, i. e. *Pallium purpureum*: nempe solvitur *Aurum* in *Aqua Regia*, hinc *Solutio*, Menstruo abstracto, cum *Sulphure* calcinatur repetitis vicibus, sic emergit *Pulvis purpureus*. Vel etiam *Amalgama Solis & Mercurii* Retortæ inditur, hincque separato *Mercurio* remanens *Pulvis Solaris*, qui cum *Sulphure* calcinatus evadit *purpureus*: cui BASILIUS VALENTINUS superfundit *Spiritum Salis dulcem*, quem abstrahit, hinc *Spiritum Vini* desuper accendit: ita emergit *Pulvis levis*, Ger. *der Purpuran Mantel* dictus. Cæterùm commodat *Aurum ita præparatum* inter Diaphoretica, Epileptica, & Analeptica: interim hanc laudem AUTHOR in medio relinquit, præsertim cùm Remedium hoc rarò usurpetur, imò rideatur ab iis, qui Aurum irreducibile pro usu Medico expetunt, quod est perfectæ ejus Solutionis signum.

¶ 7.) *Solis quoque Crocus*.) Intelligit hic AUTHOR ZWELFERUM *in Mant. Spagyr. pag.* 369. qui per *Solutionem Salium*, nempe *Nitri*, *Salis*, & *Aluminis*, in *Aqua* facit *Crocum Solis*: sed integrum *Corpus Solis*. Vel etiam *eadem Salia* impastantur cum *Argilla* & destillantur, sic prodit *Spiritus solvens Aurum*; quod solutum cum *Sale Tartari* in *Crocum* sublimari potest. Ubi prior de *Terra Aluminis* participat; quando enim *Solutioni* illi instillatur *Sal Tartari*, tunc hoc absorbendo Acidum Aluminis præcipitat ejusdem Terram cum Croco simul Solis, sicque non habetur *Pulvis Solis solitarius*.

¶ 8.) *Tinctura Antimonii*.) Hunc Processum habet ZWELFERUS *l. c. pag.* 321. & est is, quando *Crocus Solis* cum *Tinctura Antimonii* crebriùs insuccatur, quod *incerare* vocant; interim talis Crocus juvat potiùs ratione Tincturæ Antimonii, non autem Solis.

¶ 9.) *Antimonio diaphoretico Solari*.) Vires suas obtinet non quidem à *Sole*, sed ab *Antimonio*: Vid. SCHROEDERUS *pag.* 412. & *seq.*

¶ 10.) *E Scoriis*.) Notum est ex Aurifabrorum Officinis, quòd *Aurum corruptum purificetur per Antimonium in Igne Fusionis*, quod exprimunt subtiliores & sublimiores Philosophi per *Devorationem Regis sive Solis à Lupo seu Antimonio*. Quod Germani ita efferunt: *der Wolff verschlinget den könig, und giebet ihn reiner von sich*, id est, *Lupus devorat Regem, eumque puriorem posteà de se reddit*: Ita namque Regulus Solis purissimus in fundo Crucibuli remanet; Scoriæ autem relictæ dant *Antimonium Solare*, quod cum triplo *Nitri* fixatum, exhibet *Antimonium diaphoreticum Solare*: interim nec hoc plus præstat, quàm vulgare Antimonium.

¶ 1.) *Solis & Antimonii*.) Dubium oriri potest in *sociatione Antimonii & Solis*, annon cùm ambo de Sulphure Solari participent, *unum aliud exaltet*? Sed nil esse probatur, quia Antimonium diaphoreticum simplex idem præstat vid. ZWELFERUS *Mantiss. Spagyr.*

¶ 2.) *Præcipitatus Solaris Regulinus*.) Hunc Processum habet SCHROEDERUS *pag.* 403. sed mancum; potiùs ita procedendum est: Nempe

℞. *Reg. Antimonii* ℥j.

Solve in *Aqua Forti*, vel *Aqua Regia*: Dein

℞. *Auri fini* ℨij.

Solve itidem in *Aqua Regia*: Tandem

Mer-

cum *Regulo Antimonii* confectus) & imprimis famigeratior ille, ac ¶ 3.) *Mercurio dulci Solari* (diuturniori *Igne fixatiori*) ferè speciosior, qui ea *Amalgamatis Solaris spontanea Præcipitatione* provenit, egregia profectò sunt Medicamina: ¶ 4.) sed & absque *Sole* (ceu cujus utplurimùm octava tantum pars in Dosi est) si modò sufficienter fixata, & postmodùm circumspectè exhibita fuerint, Viros se sistunt alterutrum horum (præter parabiliora, renitentioribus Affectibus nihilominùs sufficientia) forsan experentibus. *Solarium* ¶ 5) *Incinerationes per propria*, ¶ 6.) *Lunarisve aut aliarum Minerarum Liquores* tædiosissimos, quo *Unicornu aliquod Solare*, vel consimile quid habeatur; *Aureum Vellus è Rore* (tale quidpiam per se quoque è *Sulphure suo* nonnunquam deponente) aliaque *Solis* aliquantillo plerumque saltem condita, enciosis relinquamus: quemadmodùm & toties repetitas ejus ¶ 7.) *Volatilisationes*, tandem paucas aliquot, nec adeò excessivas guttulas, vel solùm *Vini Oleum*, *Spiritui suo* jam antè complicatum postliminiò ceddentes. Pertinet huc parcissima illa sæpeque vix notabilis *Oleositas*, quæ *Spiritui Vini* (pro majori proin quantitate prius *Aromaticis oleosioribus* nonnulli condito) & per hujus generis *Metallicas Solutiones* infracto, post digestiones supernatat: Idem quod ¶ 8.) post reiteratas *Salinorum Spirituum* Abstractiones, *instar Sublimati cujusdam*, sed perparci, rariusque ¶ ♃) *Florum* forma subsistentis, sed plerumque in oleosas guttulas semet resolventis ascendit; Sapore vegeto seu semistyptico, adeoque dilatationem quandam hinc oppidò exigente. Reliqua abusivè similiter sic dicta *Olea*, *Salia*, aut *Vitriola*, singulariora quoque, cum oculatioribus horum, & adscriptitiæ pollentiæ æstimatoribus priùs transigant. ¶ 9.) *Gemma Vitæ*, Solutioni *Solis* cum *Salis Spiritu* factæ affinis; *Floribus Salis* (potioribus effectus authoribus) præter modum turget: & quantum *Solis* in *Dosin* afferat ¶ 10. *Elixir*, *per Sacchari colliquamentum* speciosè alias institutum, tentanti docet Experientia. Cui bono verò reliqui præterea tot *Solis discontinuandi modi*, utut expediti vel etiam secreti: dum interim prædestinatione ejus (tanquam pariter certis proprietatibus circumscripti simplicis) via alia non respondent? ¶ 1.) Quærimus in *Auro Temperatum* quidpiam, *Diaphoreticum*, aut *Corroborans mitigativum*; (quavis etiam id fiat ratione, aut quovis *Archei Speculo*). At qui animo manuque, paulò liberiori hisce Requisitis Expe-

♃. *Mercurii vivi* (quem omisit SCHROEDERUS) ℥iv.
Itidem solve in *Aqua Forti*.
Tres has *Solutiones* confunde, & cum hisce denique procede *more Schrœderiano*.

¶ 3.) *Mercurio dulci Solari*.) Hunc refert ZWELFERUS *Mantiss. Spagyr. pag.* 355. ubi sociat cum *Mercurio dulci Crocum Solis*. Idem *Amalgama Solare* habet *pag.* 359. spontanea Præcipitatione paratum.

¶ 4.) *Sed & absque Sole*.) Omnia hæc citata Remedia sunt quidem egregia, & speciatim vi diaphoretica insignita: quod verum est. Interim dicit AUTHOR, eadem & *absque Sole Vires se sistere*: quasi diceret *horum Exaltationem cum Sole non esse necessarium*; si modo sufficienter fixata & circumspectè exhibita sint, idem possunt præstare, cùm *Mercurius dulcis* per se, *Pulvis præcipitatus regalinus fixus* per se, *Mercurius præcipitatus* per se nobilia sint, etiam absque *Sole*.

¶ 5.) *Incinerationes per propria*.) Hoc ipso intelligit AUTHOR *noster Unicornu Solare Mynsichtii cum Spiritu ex Minera Solis, utut parcissimo proleße, paratum*.

¶ 6.) *Lunarisve*.) ZWELFERUS scilicet ex *Luna Minera* parat *Spiritum solventem*.

¶ 7.) *Volatilisationes*.) Nonnulli & inter alia *à Sole Præparata* illud *volatilisare*, adeoque non per Retortam solùm, sed etiam per Alembicum, mediantibus *Menstruis* deducere voluerunt, promittentes hoc ipso *Oleum* aliquod *Solis*. Interim rectè AUTHOR notat SCHROEDERUM, allegantem Oleum aliquod supernatans Aquæ, dicendo: talia Olea nihil aliud esse, quàm *Oleum Spiritus Vini*, quod verissimum sanè est. Posito autem, posse Aurum in Corpus oleiforme redigi, illud tamen non esset adeò leve, ut supernatet Aquæ; sed cùm Oleum Cinnamomi & Caryophyllorum quoque submergi Aquæ combinatum videamus, multò minùs Oleum Solis Aquæ supernatare poterit. Potiùs ergò omnia ejusmodi *Olea Solis*, *Aqua supernatantia*, erunt *Olea ex Spiritu Vini* addito resoluta. Facilis hic est Encheiresis: etenim, si sumatur *Spiritus Vini rectificatissimus*, & hic infundatur *Aqua simplici*, tunc *lactescet Mistura* propter Spiritum Vini oleosum, Aquæ impermiscibilem: quinimò, si eadem *Mistura* in loco tepido ad tempus steterit, tunc *Oleum* paratum supernatare videbitur, genitum à *Spiritu Vini*, à consortio Aquæ exclusum. Pari ratione dum liquida Solaria præparantur cum Spiritu Vini, emergit inde quoque Corpus oleiforme Aquæ supernatans, ubi certa est suspicio, illud à Spiritu Vini, à Phlegmate suo separato, non verò ex Oleo Solis, originem habere.

¶ 8.) *Post reiteratas Salinorum*.) Talem Processum habet SCHROEDERUS, sub nomine *Auri potabilis cum Spiritu Salis*; ubi jubet *Solutionem* affuso *Spiritu Vini* per Alembicum abstrahi. Verùm ita prodit simpliciter Spiritus Vini paulò concentratior, Sole & Spiritu Salis in fundo Vasis remanentibus. Et ejusdem valoris est illa ZWELFERI Correctio & Processus SCHROEDERI *p.* 368. *Num.* 8. *in Mantissa Spagyr. pag.* 322. Sic alius & elegans *Modus volatilisandi Aurum* fit beneficio *Spiritus Nitri bezoardici*, hoc est illius, qui ex *Bezoardico Minerali ex Spiritu Nitri & Spiritu Salis constans* abstrahitur, quo ipso solutum Aurum per Retortam posse destillari putatur, apparentibus hinc in ejusdem collo *Floribus* in forma Rubinorum & Crystallorum elegantissimarum: quemadmodùm Processum hunc insinuat SCHROEDERUS *p.* 367. *Num.* 6. At pleniùs habet BOYLE *Experim.* 7. *de origin. Formarum & Qualitat.* Ubi tamen *Rubini* isti nihil aliud sunt, quàm *Aurum corporale*, à Menstruo impetu Ignis per Retortam raptum; hinc namque iidem quoque levi Aeris attactu resolvuntur in *Liquorem salinum*, cum quibus est compactum.

¶ ♃) *Florum forma*.) *Optimus Modus* est, si in Vase argenteo, tubulo à latere instructo, *Aurum Fulminans* ad gr. ij. successivè injiciatur; hoc enim cum strepitu valido Alembicum candescit, ejusque parietibus sub *Pulveris* subtilissimi & purpurei specie adhærescit, à Salibus per explosionem liberatum. *Flores isti* cum *Spiritu Vini cum Sale volatili Urinæ acuato*, elegantem *Auri Tincturam* suggerunt. *Alium Modum parandi hos Flores* per Deflagrationem cum *Spiritu Vini* videbitis in BEGUINI *Tyrocinio Chym. pag.* 356. ex quibus *Floribus* cum *Tinctura Tartari* extrahi potest elegans *Tinctura* relinquens *Corpus album* in Aurum irreducibile. *Alium Modum* per Retortulam cupream parandi *Flores Solis* ex hoc *Auro Fulminante*, vid. in GLAUBERO *P.* 2. *Furn. Philos. c.* 26.

¶ 9.) *Gemma Vitæ*.) *Gemma Vitæ*, quam describit MYNSICHTIUS *p.* 25. maxima sui parte constat ex *Sale*; indeque dubium est, an illa *salina vi*? an verò *Solari*, vim suam exserat?

¶ 10.) *Elixir*, *per Sacchari colliquamentum*.) Intelligit hic AUTHOR *noster* illius *Anonymi*, qui TACKIUS est, *Scriptum de Consang. Solis, Sacchari, & Spiritus Vini*; ubi docet modum parandi *Aurum potabile*, colliquescendo *Solem* cum *Sacchare*, & cum *Spiritu Vini* extrahendo. Interim parum illud de Sole participabit, utpote cùm Sacchari Acidum non sufficiat Croco Solis solvendo.

¶ 1.) *Quærimus in Auro temperatum quidpiam*.) Scilicet *Remedia Solaria* non habent alium *Usum Medicum*, nisi, ut blanda diaphoresi ventilent Liquida *Corporis nostri*, aut quoque vi anodyna Spirituum impetus sistant; ubi generale Attributum omnium Sulphurum nobiliorum Metallorum est vi anodyna excellere (quod itidem facit *Lapis Philosophorum* in fluida adhuc constitutus forma) nec alium effectum positivum obtinere. Quòd si ergò hac vi non insignita fuerint Solaria, nihil erunt.

Cæterùm *justum judicium de Solaribus* ferre volens, *tres Conditiones* ratione Usus Medici probè consideret: quarum

a. Est, ut observet, an *Corpus Solare* magis vel minùs *sit reclusum*? adeoque substantia ejus sulphurea sit magis extraversa? secus enim Aurum in corporali substantia propter indissolubilitatem est sine efficacia, aut si eam habet, nulla erit alia, nisi ut saturet alia Acida Aurum in se solventia: quod in Corpore sanè non est impossibile, cùm Hypochondrisco Melancholici observati sint (teste MOEGLINO *in Scripto suo, Aureum Vellus, intitulato*, in quo *Tincturam Solarem* ex *Terra Solari* parandam habet), qui Aurum corporale optimè repetitis vicibus dissolverunt. Interim cùm eundem scopum, nempe saturandi Acidum peregrinum, suppleant parabiliora magisque præsentanea, præsertim *Martialia*; hinc non opus erit ad Solaria confugere. Adeò ergò genuina est PARACELSI Epicrisis, primum, dicentis, gradum præparandi Aurum potabile esse, ut *Aurum reddatur volatile, & irreducibile*. Hinc & Solutiones, quæ Aurum magis discontinuant, sunt meliores.

2. *Conditio* observanda est, ut consideretur: *quale Menstruum? & quomodò id adhibitum* in præparatione Solis fuerit? pro indole nemque Menstrui, itemque pro appa-

perientiæque confert ¶ 2.) *Tartarum vitriolatum Solarem*, ¶ 3.) *Rubinum Solarem cum Nitro fixo*, *alisque eodem reti-dentibus Salibus confectum*; *item Liquores Solares per* ¶ 4.) *vehementiores Acores* (resolutioni haud raro adhibitos) stypticum aut vitriolicum quidpiam, sæpè non sine rosionis nota induentes ¶ 5. *Oleosas* insuper *Extractiones* sat quidem (vel *Aromatica* virtutis causa) *Analepticas*, at quamplurimis Affectibus, *Refectivum temperatum* exigentibus neutiquam quadrantes, &c. Cuncta hæc multùm, multùm profectò, a supradictis nostris & Naturæ quoque Intentionibus abire haud difficulter deprehendet. Qui *Solares Tincturas* etiam ¶ 6.) *è Carbonibus*, *Antimonio*, *alisque Sulphureis Subjectis alicubi per Alcalina* quærunt, rem nimis longè, & ab ovo ferè repetere videntur. Speciosiores sanè, ceu alibi notavimus, pro fortunarum nostrarum tenuitate plùs vice simpliciter per ¶ 7.) *Mannam*, *Rorem*, ¶ 8.) *Spiritum Saturni* ¶ 9.) *Microcosmicum*, *Salis Tartari*, *Olea subtiliora aromatica*. *&c.* tentavimus, faterique cogimur, Vires earum aut tantas non fuisse, uti passim excessivè talium commendatores, præsertim Monopolia hinc estruentes, simplicioribus (Auro nihil non tribuentibus) persuadere conantur; aut in permultis à concentratorum vel integrè servatorum *Menstruorum* beneficis particulis potiùs, quam à *Solis soluti* tantillo prodiisse. Quo ipso cautiùs mercari docti, Aurique minùs hinc prodigi, vilioribus adhuc, aut oculatæ Manus (inter consimiles Enchireses) meritò suspectis, præter rem tædiosioribus cum nostris vel adhuc simplicioribus in eumdem scopum recidentibus, si multum est, æquivalentibus, aut magna quidem (subtilioris Processus efficaciæve respectu) promittentibus, circa coagenera verò versatum, ac procedendi modum Naturæque vires atque possibilitatem penitiùs noscentem, vix seducentibus, sumptus atque labores tantoperè hactenus impendere noluimus: supra laudatis parabilioribus nostris, & *crudi quoque Auri subtilissima rasura* (si hujus solitariæque tantus, non verò in *Mixturis* Accessoriorum potior foret effectus (æquipollentibus; satis nunc contenti. Idemque nobiscum aliiquoque forsitan, etiam per singulariorum, secretiorum, aut (ob parcitatem proventus, Impensarum autem excessum) cariorum observantiam, & inter præmaturos incuratorum obitus, atque spem ad vitam mage sanam longioremve nequicquam extensam, procul dubio experientur; promptèque tandem fatebuntur satius esse, si Medicus Practicus hoc ævo sibi *è Medicamentis Aurum*, *quam ex Auro Medicamenta parat*. Quisquis prætereà (seu majoris efficaciæ seu subtilioris præparationis causa) nihilominùs diffusioribus his aut variegatis laboribus manum admoverit, observabit insuper, reverà (primò) supervacaneam, & planè prodigalem esse ¶ 10.) *Solis*-(*imprimis repertam*) *per Antimonium Fusionem*, *aliamve per Cineritium vexationem* (in nostras quidem destinationes (præviam: cùm simplices illi, vel paulò vetustiores ac bonæ notæ Regionum auriferarum ¶ 1.) *Ducati*, nihilo deteriora vel invalidiora hoc in genere Medicamenta præbeant; tantillo *Lunæ* in plerisque Solutionibus alias priùs subsidente, aut si remaneat, aperrè innoxio. Supervacuas deprehendet *plerasque*, *toties repetitas Calcis*, alias per competentes Enchireses solubilioris ¶ 2.) *Calcinationes* (*communiores aut cum Mercurio*); ¶ 3.) *Sublimationes cum Ammoniaco Sale*, vel quasi singularius esset, ¶ 4.) *cum Salis & Urinæ Spiritu*, utrobique non sine multa Solis perditione, etiam inter elutriationem institutas, aliasque protelationes: cùm qualitercunque quidem sic magis attenuata vel florificata *Solis* substantia (quantum nos quidem inter competentiorum *Menstruorum* adhibitionem notare potuimus) in genuino effectu vis præsentiores vel exaltatiores, sed (ob variam *Auri* dispensationem) *cariores* saltem *Tincturas* fundat; diversimodeque sic tentatum ac per vulgatiores hactenus quidem Processus circumactum *Aurum*, ut plurimùm nihilo difficiliùs per ¶ 5.) *usitatas Reductiones* redeat, quàm simplicissimum quod-

apparenti sæpè hinc nata Tinctura, præparationes & vires Solarium insigniter variant, & *Tinctura Solares* diversas vires acquirunt, quæ non tam ex Sole, quàm ex Menstruis, plerumque ex *Spiritu Urinæ*, *Salis*, &c. cum quibus, sed falsò, parantur, originem ducant. Tandem

3. *Conditio* consideretur, nempe ipsorum *Menstruorum*, cum quibus Sol tractatur, *congressus in Corpus Solis*, exque hoc emergens *nova Textura*, novumque ex ambabus emergens Concretum; quæ Textura in causa est, ut Solaria subinde vires peculiares, distinctas à Menstruorum pariter & Solis viribus, habeant, ut Remedium sit activum saltum ratione Texturæ. Alii per *Aquam Regiam*, per *Spiritum Salis*, vel *Nitri Bezoardicum*, Sol solvunt, quæ tantùm Aurum rodunt, & in hoc coagulantur: hinc *Præparata Solaria*, nunc in Corpus aluminosum transeuntia, Remedia interdum sunt *styptica*; interdum *corrosiva*; nunc ratione Salium, cum quibus tractatum est Aurum, *laxantia*, qualem & habet Aurum Fulminans, quod potestatem nunc laxativam acquirit, nunc sudoriferam, prout plus vel minus de Menstruo participat.

¶ 2.) *Tartarum vitriolatum Solarem*.) Sic simpliciter fit per *crudi Auri* cum *Tartaro vitriolato* combinationem. Conf. HOFFMANNI *Clav. pag.* 610.

¶ 3.) *Rubinum Solarem*.) GLAUBERUS *Solis Crocum* cum *Nitro fixo* tractando, in *Rubinum* redigit, continentem tamen *Aurum crudum*.

¶ 4.) *Vehementiores Acores*.) Scilicet *ordinaria Menstrua pro Sole* solvendo sunt *Aqua Regia*, *Spiritus Nitri bezoardicus*, &c. quædum rodunt Aurum, coagulantur cum hoc; hincque Aurum nunc stypticam, nunc corrosivam vim acquirit.

¶ 5.) *Oleosas insuper Extractiones*.) Talem *Solis Tincturam* habet MYNSICHTIUS *pag.* 7. & *Dñ.* D. GANZLAND, cum *Oleo destillato Cinnamomi* paratam; quæ ipsa *Aura potabilia* egregia sunt propter Oleum destillatum Cinnamomi, quod est analepticum per se; Color autem promanat ex Oleo isto, coeunte cum Sale Solis.

¶ 6.) *Ex Carbonibus*.) GLAUBERUM strigillat, qui cum nonnullis ex *Silicibus rubicundis*, *Carbonibus*, & similibus, *Tincturam Solarem* parare volunt, non secus ac BALDUINUS ex *Aura Solis* capere gestit, habentque omnes pro fundamento hoc, quod *omnia Regna in radice conveniant*, hinc Sulphur Carbonum esse ejusdem naturæ cum Sulphure Solari. Interim posito, Sulphura ista in radice convenire, non tamen sequitur, eadem quoque in specie convenire; unde & relinquamus *Silices Solares Salfeldianos* GLAUBERO, *Tincturam Solis* ex iis prolicere conanti. Sic & AMMELUNGIUS *Tincturam* suam vocat *Solarem*, quæ transiret è *Silicibus* istis dictis cum *Nitro*; putat enim in hisce esse Sulphur Solare, quod per Retortam simul transeat: ubi tamen iterum prætermittur, an *Sulphur eorum sit Solaris*, *an verè Martialis naturæ*.

¶ 7.) *Mannam*, *Rorem*.) Hæc plus in recessu habent. Siquidem paratur ex his duobus *Spiritus* seu *Menstruum*, *Mercurius Mannæ* dictum, cujus beneficio quidam Chymici *Calcem Solis* in *Tincturæ* corpus redigunt, propter participationem *Salis Universalis*. Conf. BORELLUS *Cent.* 1. *Obs.* 6.

¶ 8.) *Spiritum Saturni*.) Cum hoc paratur *Aurum potabile Francisci Antonii*, seu *Londinense*, de quo vid. BORRICHIUS *de Hermetica Ægyptiorum Sapientia pag.* 290. & HOFFMANNUS *pag.* 213. Interim, quia *Saturni Spiritus* non multum differt à *Spiritu Vini*, propterea nec Tinctura ista tanti valoris est. Est tamen egregia, sed non propter Spiritum Saturni. In operatione sunt quædam Encheireses non contemnendæ.

¶ 9.) *Spiritum Microcosmicum*.) Hic constat ex *Spiritu Urinæ*, & *Spiritu Vini*, imbibitque *Crocum Salis*.

¶ 10.) *Solis per Antimonium Fusionem*) *Solis Fusionem* cum triplo *Antimonii* institutam pro *Purificatione Regis per Lupum*, putat AUTHOR esse prodigalem, quæ tamen Purificatio Solis optima omnium est cùm Antimonii copiosum Sulphur sub Igne rodat, absorbeat & imbibat quælibet heterogenea, tam Metallica, quàm non Metallica, Soli admista. Idem fit, quando in Cineritio Beneficio Saturni purificatur Aurum; nam & hic Saturnus quælibet alia Metalla imbibit; & sic evadit Aurum purum, nisi Luna adhuc permista maneat.

¶ 1.) *Ducati*.) *Optimi Ducati* sunt *Corvini*, ex puro *Sole Hungarico* confecti; qui si habeantur, non opus est Purificatione Solis. Etenim siquidem *Luna* illi adhæret, hoc, dum Ducati solvuntur in Aqua Regia, sponte separatum fundum Vasis petit.

¶ 2.) *Calcinationes*.) Subinde bis terve quidam *Menstruum cohobant* à soluto Sole, ut hoc eò magis dissolvatur; interim non opus est: sed hoc labore supersedere possumus, si sumamus pro triplici Abstractione triplum Menstrui, & Solutio in diuturniore Digestione servetur: sic hæc tantum præstabit, quantum frequens illa Cohobatio, ut non opus repetita Abstractione.

¶ 3.) *Sublimationes cum Ammoniaco Sale*.) Harum *una* cum triplo *Salis Ammoniaci* instituta sufficit.

¶ 4.) *Cum Salis & Urinæ Spiritu*.) GLAUBERUM *innuit*, qui scilicet solvit *Aurum* cum *Spiritu Salis*, & præcipitat cum *Urinæ Spiritu*, & sublimat.

¶ 5.) *Usitatas Reductiones*.) Scilicet hoc vult AUTHOR; quod quemadmodùm *proletaria Solis Solutiones facilè sunt reducibiles*, ita quoq; *secretiores* reducantur *tribus modis*: nempe

quodque aut primitivum aliquod ejus *Præcipitatum*. Imò si *Irreductibilitas* horum tanti est, eeu *Solem* suo modo destrui posse, vel modos dari (*qui Saturnum Antimoniumque sperarant, aut hujus saltem Tinctura postliminiò resicinantur*) credimus; quærere nihilominùs nobiscum posset simpliciter aliquis, an *Aurata* ea tunc agant, ut *Aurata*? & quænam tandem (oculatiori hoc, nec jactantiis aut vulgi rumoribus tantùm hodie dante Seculo) reverà observetur inibi præeminentia? Sic *repetitas toties Abstractiones cum subsequis suis Dilutionibus ac Filtrationibus*, majoris depurationis aut subtilisationis causa institutis, plerumque similiter frustraneas esse. Solemque manifesto magis magisque (subtractis semper *Menstrui* particulis Solitum ferentibus) secedere, quivis qui pretii gnarus est, aut saturatius hinc Medicamentum expetit, facilè advertet. Et si quæ ampliùs circa hæc laborum ac sumptuum minùs prodigi, finitiseuriositatibus suis annotabunt.

De *Bezoartico Lunari* superiùs inter *Antimoniata* diximus. Sique ¶ 6.) reliqua, plerumque tamen minùs directè ad *Diaphoreticorum Titulum* pertinentia, per Lectoris indulgentiam hic post *Solaria* considerare licebit; principio varias *Liquidorum Siccorumque Formulas* earumque effectum diversimodè experti, diffiteri profectò similiter nequimus, quod ubi *Invertentia* vel *Absorbentia Præparata*, *Spiritus volatiles urinosi*, *Salia* similia *volatilia*, *Cinnabarina*, *Succinea*, & cætera præsentiora *Cephalica Optimaque* defierint, plerumque frustra assuantur. Quod porrò (quibusdam huc tractus aut substitutus) ¶ 7.) *Lapis Lazali, etiam citra supervacuas Lotiones, semidestructorias Calcinationes, pictorias Emplastrationes*, quantum è plerisque istorum sperari potest, haud infeliciter nonnunquam & in tantum suppleverit, sive *in* (innoxia de cætero) *substantia*; sive *in genuinis* (nec Exoterica tantùm aut potissimùm arripientibus) *Extractionibus*, Lunarium imitamento institutis, sed proin nec protinus huc trahemus. Sanè si omninò quispiam in diffusiori forsan Apparatu *Argentei* quidpiam (tanquam præ Solaribus minùs pretiosum) exegerit; vel simplicissimo saltem ¶ 8.) *Luna fina, ex Aqua Forti cum Muria præcipitato Magisterio*, tanquam præ eo, quod *cum Alcalibus præcipitatur* (ni admodùm edulcoretur) longè acceptiori, subtiliori atque alios etiam in usus singulariori, securè tantisper acquiescet; seu *per se* seu cum *Antimonialibus* &c. dederit: nec adeò præsentiorem inveniet ¶ 9.) *Tincturam quorundam siccam, aliosque consimiles subsidentes Pulveres*; Ita si ¶ 10.) *Liquidam* quoque quidpiam, *Tinctura* nomine hactenus veniens, omninò voluerit *è prædicto Magisterio cum Salis Ammoniaci vel etiam Salis Tartari Spiritu* (tanquam plerisque Intentionibus præ aliis conformi) *Liquorem* simplici quidem procedendi modo habebit, qui nihilominùs operiosiori isti, ¶ 1.) *è Nitrosis Lunæ Crystallis cum Ammoniacali & hinc Vini Spiritu conquisito*, sique *Viror ejus* displicet, pauxillo *Spiritus* istius *Ammoniacalis* facilè in *cœruleum* denuò vertendo; item ¶ 2.) *Volatilisationibus, per Ammoniaci additionem* adhuc tædiosiùs (ac parva *à simplici Sublimato Lunari, per idem Sal levato*, differentia) institutis aliisque speciosioribus minusque suspectis Processibus (in suo genere & operandi modo) ad minimum par erit; ¶ 3.) *Extractionibus* autem non solùm inconsideratiùs *in Argento usso veraciori, vel Calce vulgari* (per *Venerem præcipitata*) quæsitis, verùm etiam (non sine frustranea variatione, laborum multiplicatione, residuæ Veneris suspicione, vel præsentiori concentratarum Menstrui particularum effectu) passim imperatis, magis probus, præsentior aut parabilior deprehendetur; utut vulgares vel curiosiores quoque, *per Urina* (*in specie*) *Spiritum* (*solitarium, aut Spiritu Vini vel Acetosis auctum*) *per Alcalia aut Acetosa, vel Æruginosa*, sui simile inibi plerumque amplexantia, &c. hodieque nonnullibi proponantur; ¶ 4.) *aut Luna priùs tot prævijs* (*Venerem* tamen insolidùm rarò sequestrantibus) *vexationibus, tædiisque per*

1. Per *Alcalien*, v. g. *Borracem*, *Sal Tartari*, &c. cum quibus si fundatur Præparatum ex Sole, tunc post Fusionem Aurum corporale prodit imbibentibus Alcalibus sub Igne illa Acida, cum quibus tractatum est Aurum.
2. Per *Saturnum*, fundendo Præparatum ex Auro in Capella; sic enim sitibundus Saturnus quælibet Acida absorbendo, Aurum corporale sistit.
3. Tandem par ratio valet & cum *Antimonio* ita procedendo, quælibet heterogenea Auri adhærescentia absorbente. Unde si *Auro refinato* affunditur *Spiritus Salis rectificatus*, hic extrahet Colorem citrinum ex Corpore Solis, remanente in fundo Corpore Solis instar Calcis. Solutio hæc tincta assumitur ad guttas aliquot intra Corpus; tunc Excrementa alvina nigerrimo colore inficientur, simili ratione atque ex Remediorum Martialium usu.

Jam porrò si *Pulvis* ille in fundo sub *Luna fixa* nomine, hujusque *Tinctura* extracta, tractetur cum *Borrace*, aut aliis *Alcalibus fixis*, irreducibilis manebit, sin verò is *Antimonio* combinetur, antiquum prodibit *Aurum*. Unde putant, Sulphur Antimonii Solare ingredi Lunam fixam, & eandem tingere in Solem. Ast res dubia est, & quæritur; an hoc fiat propter *Tincturam ex Auro extractam*, per Antimonium verò denuò accedentem? an verò ob *corpuscula Salis* intimiùs illi se jungentia & Aurum conspurcantia, ut adeò hujus nativus Color hic conspici nequeat? Ex quo patet, quòd posito, Solutionem aliquam Auri non posse per Borracem reduci, tamen illud per Antimonii Regulum præstabitur, absorbentem Spiritum Salis, & ita Aurum pristinum sistentem.

¶ 6.) *Reliqua*.) Præmoneo hic circa *Lunam*, eandem *dicatam* fuisse à Veteribus *Capiti* ex vana Hypotesi, ubi scilicet *Tinctura Lunares cœrulea* ceu egregiæ contra Vertiginem, Apoplexiam, Deliria, &c. iisdem fuerunt commendatæ, quæ tamen omnes sunt suppostitiæ, & *Venerea* potiùs ex *Venere*, latente in Luna, prodeuntis. Et sanè, quemadmodùm aliàs Metalla inter se affinitatem habent, ita Luna & Venus in radice adeò convenire videntur, ut in rerum Natura *vix alia Luna per se sine contagio Veneris habeatur*. Jam verò *Venus* per *Alcalia* ista *volatilia* tractata, semper intensè cœrulescit, & *Colorem istum Ultramarinum* præ se fert, quem nunc ex Luna, nunc ex Lapide Lazuli, productum esse putant; cùm saltem Productum sit Veneris, in Luna vel Lapide Lazuli latitantis. Et licèt Luna non semel, sed etiam bis & ter in Capella cum Saturno purificetur, non tamen hac ratione omnis Venus ex Luna solo Saturno separari potest; hincque BOYLE *in Philos. Experiment.* fatetur, *Tincturam Lunæ genuinam non esse cœruleam, sed albam*: quinimò ego ipse à Chymiatro quodam audivi, se ita posse Lunam à Venere separare, ut illa cum urinosis Menstruis millies etiam tractata, neutiquam cœrulescat, sed obscurè rubescentem Tincturam sistat; conf. *Volum. I. Act. Hafn. pag.* 132. Cùm verò hæc Remedia fuerint ad Capitis Affectus dicata, dubitatur, *an Luna adeò Capiti conferat?* uti vulgò dicitur.

¶ 7.) *Lapis Lazuli*.) *Hic* & ejusdem frater nondum maturus, *Lapis Armenus*, imprimis participant de *Vitriolo Veneris*, de Luna parum; imo sunt qui & *Aurum* è *Lapide Lazuli* elici posse contendunt, quod vide BOETIUS *de Gemm.* Interim dubito hic, *an iste sit verus Lapis Lazuli*? Qui Lapidem Lazuli in Tincturam cogunt, hi nauseam illa ipsa concitantes, nihil efficaciæ ejusdem usu in Praxi Medica præstant.

¶ 8.) *Luna fina ex Aqua Forti cum Muria præcipitato Magisterio*.) Sanè *Magisterium Lunæ nullius videtur pretii*: posito tamen, non concesso, Lunam usum habere in Corpore humano, AUTHOR bina selecta Remedia ex eadem ponit: unum siccum, estque hoc *Magisterium ex Luna*, cum *Aqua Forti* soluta, & cum *Muria* præcipitata factum. Muria enim optimè præcipitat ex Aqua Forti Lunam puram: si cum Alcalibus præcipitatur, Alcalia Acido Aquæ Fortis adhærent, & sic novum Concretum emergit.

¶ 9.) *Tincturam quorundam siccam*.) Hæc fit ita:

♃. *Sal. vol. Urinæ*:

Hocque *Pyxidi argenteæ* inde; sic illud successivè rodit Pyxidem in *Colorem cœruleum*. Hoc *Sal* abluatur & extrahatur cum *Spiritu Vini*, ita dicunt prodire *Essentiam Lunæ Lazurinam*; cùm tamen sit simpliciter ea *Tinctura ex Venere*.

¶ 10.) *Liquidum*.) *Urinosa* hic allegata *Lunam puram* non attingunt, sed si aliquid simili modo per *Urinosa volatilia* ex *Luna* eliciatur, erit illud simpliciter ex *Venere*, non verò ex Luna, qualis *Tinctura* & hæc AUTHORIS est. Imò observavi aliquando, cùm Puero, sub omnibus Lunæ mutationibus Epilepsia correpto, daretur *Tinctura Lunæ*, hunc toties Vomitum passum, quoties illam assumeret. Vis autem vomitoria saltem est ex Venere.

¶ 1.) *E Nitrosis Lunæ Crystallis*.) Processum hunc vid. *l. 2. Furnor. Philosoph.* GLAUBERI, ubi *Crystallos Lunæ cum Aqua Forti factos* beneficio *Spiritus Salis Ammoniaci* redigit in *Tincturam cœrulescentem*.

¶ 2.) *Volatilisationibus*.) ZWELFERUS scilicet *Lunam in Aqua Forti solutam* cum *Sale Ammoniaco* sublimat in *Flores cœruleos*, sed *Venereos*; hosque cum *Spiritu Vini* in *Tincturam* reverà *Veneream* extrahit.

¶ 3.) *Extractionibus*.) *Extractiones Lunares* semper ferè sunt simul *Venereæ*.

¶ 4.) *Aut Luna priùs*.) Innuit hic AUTHOR *Vitriolum Lunæ*

¶ II) *per Sulphur aut Mercurium Calcinationibus*, *Acetosit* (*pro Lunari dicto Sulphure*) *Menstruis*, *operosioribus exercitiisque Crystallisationibus*, *aut exiguis proventus Sublimationibus Ammoniacalibus* (qualicunque de causa vel prætextu (subjiciatur. Multò minùs autem opus erit, ut præter hæc (planè pro superpondio annexa) ulteriùs adhuc ¶ 5.) *Florum* (*inter Nitrosarum Crystallorum Detonationes*, *aliasve rationes*) comparandorum causa, vel pro *Spiritu quodam quasi Lunari* (*per dictam Detonationem*, *aut Solutionum*, *cum & sine Tartaro institutarum* ¶ 6.) *Destillationem*, *dum vulgaris* ¶ 7.) *Vitrioli Lunaris Spiritum* alii pridem meritoque taxarunt) acquirendo, *Argentum* disperdamus, aut tædiosiùs è *Facibus* cum dispendio repetamus. ¶ 8.) *Oleum è digestis cum Vini Spiritu* (*simplici vel aromatisato*) *Solutionibus Lunaribus*, alias magis *Vini genimen* est: *Sal Luna* vitriolica ac plerunque semiveneres mistura. Nec quid in ¶ Σ) *Tartaro vitriolato Lunari* seorsim quæratur, videmus. Ejusmodi *Metallica* diversimodè quidem discontinuari queunt, num autem modi isti Naturæ nostræ ipsiusque Simplicis, semper conveniant, alii Experientia talia nobiscum conferentes, haud difficulter deprehendens. Atque hæc io transitu *de Argento*, Crumenis hodie forsan consultiùs quàm Destillatoriis includendo.

Sequirur io ordine ¶ 9.) *Sulphur*, Bituminosorum primas; extra vulgares (in quibuslibet Malignis, Tabidis, Obstructis, &c.) abusus, Euporiston polychrestum; saltem ¶ 10.) *crudum selectius*; ceu id jam olim *Floribus* aliquaodo destituti; & Antiquitatis exemplum, æquè præterea facilem *Arsenicalium* (si intermiata forent (in Sublimatione ascensum espendentes, securè dedimus: ¶ 1.) citra *Preparationem* istam *Dispensatoriis* in specie sic dictam, aliterve per *Extinctiones*, *Incerationes*, *&c.* (cui bono, dum pingue hinc, aut nleosum istud alias operosè quærimus?) iostitutam, circa curiosiorem ¶ 2.) *cum Salis Spiritu* (integrum sæpè Sulphur in Recipiens protrudente) *occiurum*; & citra *quamlibet etiam* ¶ 3.) *Sublimationem*, noxia (ceu monuimus (vix subtrahentem, totum pòtiùs quadantenus mutilantem; sive cum *Sale communi* (forsitan ob ea ipsa præsupposita Arsenicalia, superioribus aonis nimiùm suspecto (persiciatur, sive tardiùs cum *Sabulo*, *aut Colcothare*, vel sdhuc protractiori frustraneove labore, cum *albificato* saltem *Vitriolo* (exigua utrique *Florum* ascendentium) acidulatione: sive tædiosiùs *per se*, aut catiùs tantummodò *cum Corallis*, inconsultiusve demum, nec sine Empyreumatis contagio, cum *Gummatibus*, *etiam minuto horum pondere*; ceu id alii quoque, æquè ac frustrancas *Sublimationum repetitiones* notarunt. *Diuturnas Florum* (*per se vel cum Alcalibus*) *Digestiones* laboriosioribus; prælongas *è Sulphuratis* (inter *Aromatum Oleorumque*, plerumque composito graveolentiam quaodam imprimentium, vel magis adhuc exsiccaorum, aliorumque supervacaoeorum aut extemporaneorum consortium) extructas ¶ 4.) *Formulas*, *Species Diasulphuris Pulveres Alexipharmacos*) *Myrrha*, *Angelica*, *Nitro*, &c. indifferenter complicatos) *& Pectorales* Libellis suis relinquamus; simplicissima quadam Polychrestorum, & quousque licet gratiorum aliquot Compositiooe, vel extemporanea tantùm admistione satis hic contenti: ceu fanè (præter suprà positum ¶ 5.) *Pulverem Pleuriticum*) *Bezoartico nostro*, vel consimili cuidam acceptiori (in Febribus Catarrhalibus Epidemiis, Uogaricis nonnullis, aut mage Pestilentialibus), quandocunque vi-

Luna, quod SCHROEDERUS habet; estque, quando *Luna* cum *Floribus Sulphuris* calcinata solvitur cum *Aqua simplici* in *Solutum* vitriolaceum coeruleum. Par ratio est, si cum *Mercurio* calcinetur.

¶ II) *Per Sulphur Calcinationibus*.) Per *Calcinationem Commentatoriam cum Sulphure*, secundùm Modum nempe POTERII, aperitur Corpus *Luna* nonnihil, ut usui Medico fiat aptior:

℞. *Luna cuppellata* part. j.
Sulphuris triti part. ij.

Ex *Luna in bracteolas redacta* fiat Stratum supra Stratum in Crucibulo, atque dum Igne, supposito Crucibulo, deflagrat Sulphur; acida tamen ejus Salia Lunæ plùs minùs adhærere solent. Repetitur hæc Operatio bis vel ter, donec Luna perfectè sit calcinata.

¶ 5.) *Florum* (*Inter Nitrosarum Crystallorum Detonationes.*) Innuit hic GLAUBERUM, qui *Crystallos Luna cum Aqua Forti paratas* miscet cum ana *Nitri purissimi*, deinde *Misturam* Carbonibus ardentibus injicit, sic transit *Spiritus Nitri*, ubi simul transcendere putat *Flores Luna*, sed saltem *Spiritus Nitri* prodit, & si quid prodit, est *Luna corporalis*.

¶ 6.) *Destillationem*.) GLAUBERUS etiam *Crystallos Luna cum Aqua Forti paratas* ebulliendo cum *Aqua & Tartaro* solvit, hincque iterum crystallisatas destillat; ita prodit *Spiritus Tartari volatilis*, de Luna nihil participans.

¶ 7.) *Vulgaris Vitrioli Lunaris*.) Hoc fit, *Lunam in Aqua Forti solutam* in *Crystallos* inspissando, minùs autem vulgare *Vitriolum Luna* paratur solvendo *Lunam* cum *Spiritu Nitri*, & simul præcipitando cum *Spiritu Urina* vel *Salis Ammoniaci*, juxta GLAUBERUM *Part. 2. Furn. Philos. c. 95. p. 145.*

¶ 8.) *Oleum è digestis.*) Scilicet reverà *Corpus oleiforme* supernatans *Aqua* è Solutionibus prolectùm, est proles *Spiritus Vini* in Oleum redacti, ut in *Auro* dictum.

¶ Σ) *Tartaro vitriolato Lunari.*) *Tartarum vitriolatum Lunarem* vid. in HOFFMANNI *Clave*: *Solutioni cum Aqua Forti* instillatur *Oleum Tartari*, præcipitatur *Calx Luna*, nullius effectus.

¶ 9.) *Sulphur.*) In hoc *dua substantia* excelloot: quarum
1. Est *pinguis & oleosaque* unde *Balsamus*.
2. *Acida mineralis universalis*.

Illud conflagrat, hoc ferit Nares. Inter has pinguis proponderat, cui quasi pro Corpore associatur *Acidum minerale primogenium*.

Hinc porrò in præparandis ex *Sulphure Remediis duo Scopi* attendendi sunt: Vel enim ex eo efflagitatur substantia pinguis temperata, diaphoretica, eaque in specie balsamica existens) hujus enim ratione quoque *Sulphur Balsamum Pulmonum* ordinariò vocari solet), cujus ratione ad Febres malignas & pestilenriales expetita: Vel substantia ejusdem Sulphuris acida, in Febribus ardentibus & Æstuationibus, item Solutionibus & Extractionibus Chymicis usitata. Atque hæ duæ substantiæ Sulphuris ad oculum patent in ejusdem *Incensione*; ubi, quod flagrat, est pingue resiooosum; quod verò nares ferit, est cruda saltem pars Sulphuris, nempe Acidum.

¶ 10.) *Crudum selectius.*) Tale *Sulphur* pro usu Medico eligit Author, nempe *purum* illud, nec quisquiliis alienis mistum. Atque studio hoc facit, cùm notum sit, Sulphur pro usu medico aliàs depurari, idque ideò, quòd subinde Sulphuri minerali communi quoddam *volatile arsenica e Masma & Venenum sulphureum* adhærcat, pro cujus separatione variè depuratur Sulphur. Nihilominus tamen *crudum Sulphur* præfert *ejusdem Floribus*, eo quòd æquè sub hujus Sublimatione illud arsenicale Sulphur ascendere queat.

¶ 1.) *Citra Preparationem*.) Hac nempe *Tritura Sulphuris cum Aqua* non opus est, sicut nec *Extractione*, nec *Interatione*, quas habet ZWELFERUS *In Mantissa Hermet. pag. 307.* dum liquefactum *Sulphur* nunc in *Aqua Calcis viva* extinguit, nunc cum *Cera* liquefaciendo illud depurare intendit. Conferatur THURNHEUSERUS *de Aquis mineral.* Verùm his Præparationibus destaudatur magis Sulphur sua Pinguedine, quæ tamen maximè desideratur.

¶ 2.) *Cum Salis Spiritu.*) Hanc habet GLAUBERUS *part. I. Oper. p. 105. Preparationem*, qua *Flores* pariter ac *Sulphur* ipsum purificare intendit; sicut & alii recipiunt *Sulphur crudum*, hincque affundunt *Spiritum Salis* ut instar pastæ Concretum emergat, quæ destillata suggerit *Liquorem lacteum*, coostantem ex *Spiritu Salis & Sulphure*, ac admodùm laudatum ad Hydropem.

¶ 3.) *Sublimationem.*) Solent communiter pro purificando Sulphure id *in Flores sublimare*, quæ *Sublimatio* à præsenti Sulphure est superflua, cùm, quicquid volatile eidem adhæret, hac ratiooe non corrigatur. Cæterùm, qoemadmodùm si Flores experimus equidem, iidem ex Sulphure crudo simplicissimè parati sunt optimi; ita, qui per addita varia *Acida* fiunt, utplurimùm sunt nullius pretii: quippe cum *Sale communi* aut *Vitriolo calcinato sublimati Flores Sulphuris*, corrosivam vim acquirendo, magis sic castrantur, quàm exaltaotur, & Sulphur ipsum patitur jacturam, annotante HOFFMANNO *Clave pag. 300.* Par ratio ergò, Si *Sublimatio Florum Sulphuris cum Corallis* additis iostituitur, quasi nempe aliquid Sulphuris ex Coralliis uoa in sublime veheretur: vana est persuasio; non secus ac inanis operatio, quando *Flores Sulphuris* una *cum Gummatibus*, v. g. *Myrrha*, *Thure*, *Mastiche*, *Croco*, &c. sublimantur: quippe sub Sublimatione Florum Sulphuris, intensiorem Ignem requirente, Gummata illa addita comburuntur, & Empyreuma contrahunt; inde Flores Sulphuris empyreumatici surguot, teterrimi saporis & odoris, imò & virtutis destructæ existentes.

¶ 4.) *Formulas.*) Quia *Sulphur crudum* selectius, & *Flores ejusdem* possuot extempore aliis Remediis admisceri; hinc non opus habemus *Compositionibus ex Sulphure* prælongis.

¶ 5.) *Pulverem.*) *Pectoralem polychrestum* hic intelligit AUTHOR, coostaotem ex ana *Sulphuris puri Radicis Ireos Florentina*, & *Radicis Ari*: quæ tria sunt pro *Pulvere Pectorali* aliis admiscendo. Prodest hic Pulvis in Affectibus

videtur, *Sulphur* fenrfim lævigatum haud difficulter additur; & idem forsan in Pectoralibus observari posset, ni frequentatioi ferè talium usus præsens hic quidpiam, vel quasi pro Additamenrorum fundamento exigere videretur. Quo fine si quis *Sulphuris*, *Radicis Ireos Flor. & Aronis* (cum *Vino* vel *Aceto* mitificati) ana permiscuerit, *Pulverem* habebit non solùm Adultis, sed etiam Infantibus adhucdum sufficientissimum; & pro utrisque per *Opiatorum*, *Antimoniatorum*, *Jovia'ium*, aut *Saturaiaoram* (otplurimùm tamen hic claudieantium) particulam, amplius haud difficulter alterabilem.

¶ 6.) *Lac Sulphuris* in Bronchiorum infarctu, *crudo* ac *florificato* teverà præstantius perdin esperti sumus (quamvis *Magisterii* ratio in specie repugnare posset); & hine cujuslibet complacentiæ committimus, si placuerit, non (earius tantùm) è *Floribus*, sed è *crudo* saltem, nec tædiosiùs parciusque *cum Alcali tartareo autrosaxe*, sed longè copiosiùs, reverà tamen inooxiè, cum *Calce viva* percoquendo; aut solùm (exoterici vel adverti quid nequicquam veritia) *Alcalibus illiquando*, & postmodùm *Urina*, vel rejiculis quibusdam *Ascrefiraribus* (ne *Vinum* frustra disperdatur) præcipitando facilè comparandum; sicque ¶ 7.) *Florum* (ur occultatioois causa, de cætero profectò frustra & eitra exaltationem quandam) per repetiras *Spirituum acidorum* aliosve modos, extùs *albificatorum* (quales etiam in præparatione *Spiritus Æruginis sulpharati* tandem ascendunt) locum consultiùs tunc supplens.

Quod ¶ 8.) *Balsamicorum* indefinitam ferè seriem, fœtoribus plerumque complicatam, attinet, internis usibus *contractiorique Apparatui* oppidò satisfacit *Terebinthinatum*, sive *Simplex* fuerit, sive (quò esolum peoè nuoc per Adelionum deturbationes & fallatiooea nomen obnubatur) aliquota *Olei Fœniculi* vel *Anisi* parte inter extrahendum alteratum: purè *anisato vel fœniculato Sulphuris Balsamo* sic parabilius, at æquè nihilominùs in suo genere efficax: *succineo & juniperino* (oisi eertas in circumstantias solutarium aut parili ratione alteratum quis velit) acceptius, & in quibusdam Intentionibus peoetrantius ¶ 9.) *Tincturis illis, quæ cum ardenti Spiritu è crudo Sulphure, vel evaporati aut præcipitati Balsami Colophonia*, vel residuo (parca imprægnatione) confiunt, saturatius, & sub cootractiori Dosi præsentius, quorundam ¶ 10.) *Vitæ*, ¶ 1.) *Corallisato*, *Martiali*, in speciem ¶ 2.) *Antimoniato*, *Vitriolato*, aliterve (per frustraneas variationes) quæsito *Balsamo* (dum *Menstruum* urplurimùm *Additamenta* parum aut vix attingit, vel adjecti *Spiritus acidi vitriolici*, &c. Filtro absorbentur, aut postmodùm subsident) ad minimum æquipollens; facilè pro lubitu *camphorandam*. Sit autem ¶ 3.) è *Crudo* tantùm, non ex *operosioribus Floribus*, *sub proportionali* (non vulgò cacedeote) *ad Solvens pondere*; per simplicem saltem in Retortula *Dissolutionem* (quid enim aliud est?) paucas intra hora, vel etiam ¶ 4.) *è Sulphuris Hepate* (ad illius ramen perfectam Solntionem plus quam ana *Salis Tartari* reqnirente) simpliciter sic (citra notabilem aliàs diversitatem) præparatum: siquidem cum *Spiritu Vini è dicto Hepate extracta Tinctura* iodicationibus baud paucis (Propter Alcali magis liberatum minusve obtusum) ferè incommodiot videtur, minusque faturata est; æquè ac quæ ¶ 5.) cum *Armoniaci consimilive urinoso Spiritu* super

Pectoris à Lympha salsa acri oriundis: & si combinetur eum *Opio*, medebitor Tussi catarrhali; sieut cum *Antihectico Poterii* in metu Hecticæ, & eum *Antimonio diaphoretico* in metu Pleuritidis sopputatæ, aut quoque Empyematis, egregius erit.

¶ 6.) *Lac Sulphuris*.) SYLVIUS *de Phthisi* §. 191. *Sulphur crudum* seu ejos *Flores Lacti Sulphuris* antepouit. Notetur autem circa hoc in genere: *Sulbur* ratione Pinguedinis occultæ imprimis solvi per *Alcalia*, operantia in pingoia *Acida*; econtrà Monstrua acida non agere in Sulphur; indeqne præparare *Authores* ea Sulphure Remedium, dum illud com Alcalibus, nunc quidem in forma sicca, nunc verò humida, diversimodè solvunt, & fieri Solutionem rubram (nam Alcalia cum Sulphureis & Pinguibus combinata rubescunt), quæ ab Acido præcipitatur in *Lac Sulphuris* ita vocatum. Cæterùm prout variant Alcalia, & prout variant viæ siccæ & humidæ, ita *multiplex* datur *modus parandi Lac Sulphuris*. Et quidem *in via humida* recipi solet *Lixivium ex Sale Tartari*, vel *Nitro fixo*, vel *Calce viva paratum*, quæ Lixivia omnia solvunt Sulphur io *rubicundam Tincturam*, præcipitandam per *Acida*, atque *Urinam recentem*; ita *Calx* præcipitata vocatur *Lac Sulphuris*.

Vel *in via sicca*:

℞. *Flor. Sulphuris*, seu *Sulphuris crudi*,
Sal. Tartari an. part. æqu.

Hine *Sali* in Crucibulo fuso ingeratur *Sulphur*, sic ambo coeunt in *Corpus rubrum* excellenter fœtidum; dein *Concretum* hoc solvatur in Aqua, & præcipitetur per *Acida*, ut *Vinum*, vel *Spiritum Vitrioli*; sic cadit *Pulvis candidus*.

Interim cùm hoc *Lac Sulphuris per Præcipitationem Acidorum* paratom participet simul de Acido præcipitante & Alcali solvente; hine rectè ZWELFFERUS *in Mant. Spag. p.* 400. & 401. hoc Lac Sulphuris rejicit; imo ego nunquam hoc usus fui: per Præcipitationem enim cum Aeido factam virtus Sulphuris maximam partem destruitur, ut etiam indissolubile fiat, & vim Ignis magis sustineat.

¶ 7.) *Florum extùs albificatorum*.) Sunt quidam ita operosi, ut *Sulphuris Floribus per Acida*, nempe *Nitri* vel *Salis Spiritum*, eosdem tractando, *Colorem albicantem* concilient; ubi tamen loco ipsorum Lac Sulphuris sufficere potest.

¶ 8.) *Balsamicorum*.) *Balsamorum omnium Fundamentum* hoc est, quòd præprimis *Olea destillata*, & hinc *expressa* quoque, turgeant *Sale volatili urinoso* (cùm verissimum putem, Olea destillata esse Salia volatilia concentrata), sicque eorum Salia agant in Pioguedinem Sulphuris occultè acidam, hancque pro more omnium Alcalium solvat, ut adeòque ab Oleis istis Sulphur solutum denominetur *Balsamum Sulphuris*, interno pariter pro usu, quàm externo chirurgico, egregium. Cæterùm præfert AUTHOR *Balsamum Sulphuris terebinthinatum*, qui in Phthisi specificus est, itemque in Nephritide, & speciatim in Mulierum Affectibus, Obstructione Mensium, & Torminibus Abdominis, ex Acido viscido natis: sicut loco *Terebinthina* cum *Oleo destillato Fœniculi* vel *Anisi* paratus *Balsamus Sulphuris* dicatus est Pectori; item cum *Succini Oleo* pro Affectibus nervosarum partium; & tandem cum *Juniperi Oleo* pro Renum Affectibus: ac *Dosis Tincturis omnium* estn guttæ a. av. ad summum aa.

¶ 9.) *Tincturis illis*.) Sunt, qui ex *Sulphure crudo* per *Spiritum Vini* parant *Tincturam*; interim tamen parum Spiritus Vini, nisi imprægnatus fuerit Sale Tartari & Sulphure, elicit. Alii à *Balsamo Sulphuris terebinthinato* abstrahunt *Spiritum Vini*, hincque ea *Magmate* extrahere volunt *Tincturam*; ubi tamen hæc parum de Sulphure participat.

¶ 10.) *Vitæ Balsamo*.) De hoc CORNERUS *Tractatum specialem ejusdem nominis* edidit; interim modò habeatur *Balsamus Sulphuris*, tunc is extemporè cum *Myrrha* misceri poterit.

¶ 1.) *Corallisato*.) Ea *Corallis* taliter nihil extrahitur.

¶ 2.) *Antimoniato*.) Hic *Balsamus* paratur more consueto, loco *Sulphuris communis Sulphur Antimonii auratum* sumendo, & sanè egregius hic est pro usu externo: Conf. POLEMANNUS.

¶ 3.) *E Crudo*.) Si è *Sulphure* parandus est *Balsamus*, vulgò ad part. j. *Sulphuris* solvendi duplum *Olei* solventis sumere præcipitur, cùm tamen potiùs partes iv. vel vi. *Olei*, uni parti *Sulphuris* respondeant; & quidem non per Digestionem diuturnam, sed simplicem Ebullitionem procedendo in Retorta, adhibendo paulò fortiorem Ignem, sic intra horæ spatium fieri potest.

¶ 4.) *E Sulphuris Hepate*.) *Præparatio Hepatis* procedit *via sicca* ita; nempe

℞. *Sulphuris*,
Sal. Tartari an. part. æqu.

Liquefacta in Crucibulo exhibent Corpus rubrum, ejus *Hepar* dictum. Huic adhuc calido affunditur *Spiritus Vini*, sic emergit *Tinctura Sulphuris* elegans intensè saturata.

Vel & affunditur *Hepati* illi *Oleum Terebinthinæ* interne; vel *Hyoscyami* vel *Raparum* pro usu externo. Sic genuinus paratur *Balsamus Sulphuris*; quippe dum Alcali illud fixum dissolvit Pinguedinem Sulphuris, hincque Spiritus Vini superfundatur, radicaliter fit ejusdem Solutio, & elegans fit Tinctura Sulphuris.

¶ 5.) *Cum Ammoniaci consimilive urinoso Spiritu*.) Taliter parata *Tinctura Sulphuris* alius est usus, & conf. BOYLEUS *Tr. de Coloribus*, ubi docet hunc modum, nempe

℞. *Calcis vivæ*,
Sal. Ammoniaci an. part. æqu.
Sulphuris part. dimid.

Destillat per Retortam, ita prodit *Spiritus rubicundissimus* seu *Tinctura Sulphuris* instar Sanguinis rubra, à Spiritu Salia Ammoniaci soluta.

Cæterùm hanc *Tincturam* non adeò æstimamus, quippe si tantillum *Aqua* eidem adspergatur, *crudum* denuo *Sulphur* præcipitatur: vel etiam si aliquandiu asservetur, *Spiritu volatili* sponte exhalante, *crudum Sulphur* in fundo subsidet,

Lu-

per Alembicum levatur, pariter permultis Intentionibus inconveniens; ut equidem ¶ 6.) *Lunam* (inconstanter sanè nec speciosè) rubificet, & si qui alii modi sunt, etiam *Metallicis* (inter præcipitandum) vel *propria* quoque *Minera* (dum *Sulphuris* substituitur) particulis supervacuè combinati. Est aliquid ¶ 7.) *Oleosus* ille *Liquor*, qui (citra nimiam olentiam) per *Spiritus Terebinthinæ* vel *Olei cujusdam* debita Cobobia, non verò subitaneam eatremamque (inter intolerabiles fœtores) Destillationem eait, & concentrari quoque haud difficulter potest; nihilominùs assumptæ oleositatis majores in actione partes sunt, & laboriosiorum saltem *Myrothecii*, loco *vulgaris Balsami*, quadrare videtur. ¶ 8.) Reliqui communes cum *Colcothare*, *Sale*, *Pumice*, &c. Processus, partim *Flores* potiùs *Liquoremve acido sulphureum*, partim fœtentissimam *Oleositatem* fundunt, intùs adversissimam, eatùs vel *externo* quodam *Sulphuris Balsamo* in plerisque circumstantiis (nam solitarius ob inviscationem in *Lintea*, utplurimùm est incommodior) facilè supplendam. Paretur autem hujusmodi ¶ 9.) *externum Balsamum* convenientissimè, forsitan cum *Hyoscyami* vel *Papaverino*, ubi suppetunt, aut saltem ¶ 10.) *Amygdalino Oleo* (dum alii *Sambucinum ex Arillis*, alii *Nucum*, *Rapistri*, *Rapatum* vel *Cannabinum* inter supervacuas hujus vel illius Authoris inquisitiones præferunt), *è crudi*, *non floripecati priùs*, *nec etiam Alcali quodam* (eatùs nonullibi inconvenientiore) *dissoluti Sulphuris* proportionali Pondere; per simplicem tantùm (sine *Vino*, opus oppido protrahente) liquationem: seu dissolutionem eitra lentam illam, parumque *Sulphuris* assumentem digestionem, *Camphora* pro lubitu postmodùm facillimè alterari poterit. Cur autem cum *Lini Oleo viscidum illud* (nec destillationem, seu *solitarie*, seu *cum Colcothare*, inter tot tædia promeritum) *Hepar* seorsim confici debeat, non videmus, dum *Diasulphuris Emplastrum* per aliud quoque hujus generis *Balsamum* æque efficaciter, auctiori solùm *Additamentorum* pondere (nè *Unguentum* penè, per *vulgatioris Descriptionis* observantiam, *Emplastri* loco exeat) conficitur; ceu ¶ 1.) *consimile à sutoria quoque Pice pulveratique Sulphuris inspersione* Chirurgi quidam eatempore, nec sine fructu parant. ¶ Y) *Aqua Calcis vivæ*, *Sulphure* (ceu de *Lacte hujus* diximus) *saturata*, bonum quidem, attamen circumspectionis indignum est *Topicum*; ne in sui similes salsos Humores incidens, æquè ac *Oleum Tartari cum Amygdalino concussum*, &c. malum potiùs augeat.

¶ 2.) *Spiritus*, etiam genuinus & venali certior, quamvis in Præcipitationibus, Fixationibus, Vitriolisationibus, &c. ob externas quasdam conditiones vegetiùs se gerat, *Appurutui* tamen *nostro* (cùm *Vitriolicus*, longè parabilior, hujuscemodi postulatis nihilominùs satisfaciat) incassùm superaddetur; per tot tædia laboresque seu ¶ 3.) *è Campanis Patinisve refrigeratoriis*, seu *Aqua mersis Crucibulis*, aut *Retortis tubulatis*, vel (diffusiùs alterutrisque potiùs destinationis) è ¶ 4.) *Persumationibus Aquæ simplicis*, aureaoterieus, *è Spiritus Nitri Cohobiis*, aliisque suspectis, molestis, aut sæpè penitus, vel expectatam solùm quantitatem fallentibus modis, perquirendus. Ita nec modicum illud (ni singulatiter priùs per instillatum *Spiritum* incietur (è residuo *Capitis mortui Sal* extrahi vel reponi mergtur; *Acido* quodam *vitriolato* parabiliori & abondè satisfaciente. ¶ 5.) *Liquorem in Florum confectione* (*sulphureum*, & modò dictæ *Aqua simplici*, *Sulphure* nonnullis perfumatæ parem (*Rori minerali* adjicere possent, qui istorum Sublimatione occupantur.

Atque hæc de *Sulphureorum Selectu* eademopera & conjunctim. *Nitrosa* huc spectantia sub *Diureticorum*, *Aluminosa* sub *Stypticorum* titulo considerabimus. Supersunt è (communiter huc relato) ¶ 6.) *factitio Ammoniaco*, *quæ sicca consistentia* hinc parantur: siquidem de *Spiritu* paulò ante sub *Urinosis* egimus. Si quis autem inde reposuerit ¶ 7.) *Flores* tantùm, eosque saltem *simplices*, non quidem *à Sale communi*, *aliisve Additamentis*, equidem integrum penè *Ammoniacum*; aut quidpiam

¶ 6.) *Lunam.*) *Mineralia & Vegetabilia Sulphura cum Alcalibus soluta*, si iisdem calidis intingatur *Luna*, hanc instar *Solis*, sed superficietenus, rubificant: Sic solvi *Cinerea Aqua & Pulvere Carbonum* inspersi, *Solutioni* filtratæ fervidæ immisi *Monetam argenteam*, quæ tincta fuit *colore flavo*.

¶ 7.) *Oleosus ille Liquor.*) Hunc SCHROEDERUS *p.* 307. habet sub nomine *Olei Sulphuris Classei*; cujus Processum tamen rectè hic AUTHOR corrigit.

¶ 8.) *Reliqui communes.*) Præparationes Sulphuris reliquæ cum *Pumice* sub nomine *Olei Sulphuris aurati*, item cum *Colcothare* factæ in SCHROEDERO & aliæ, sunt saltem lusus quidam.

¶ 9.) *Externum Balsamum.*) Docet nunc AUTHOR *noster* parare *Balsamos Sulphuris ad extra* cum *Oleo Hyoscyami*, vel *Papaverino*: quæ si deficiant, *Oleum Nucum expressum* assumi poterit. Talis Balsamus in Mammarum Affectibus, & omnibus recentibus Vulneribus & Ulceribus egregius est. Imò mihi consuetum, ut recipiam *Oleum infusum Florum Hyperici*, cui addo sextam vel octavam partem *Olei Terebinthinæ*: dein in Retorta vel Cucurbita, addendo *Flores Sulphuris*, ebulliendo compono *Balsamum Sulphuris Vulnerarium ad extrà*, quòd citò, tutò, & jucundè curat Vulnera.

¶ 10.) *Amygdalino.*) Cum *hoc Oleo* paratur *Balsamum Sulphuris externum Rulandi*, cujus descriptionem habet ROLFINCIUS *Chym. pag.* 224. Interim, cùm *Sal Tartari* nimis sit acre, potiùs solvatur *Sulphur* in *Oleo* illo, hincque addatur *Camphora*, quæ constant Alcali volatili oleoso; quod Balsamum in casu Inflammationum, absorbendò Acidum, est nobilissimum.

¶ a.) *Consimile à sutoria.*) *Emplastrum Diasulphuris* optimum fieri potest ita:

℞. *Pix sutoria*:

Cui liquefactæ inspergatur *Sulphur minutissimè pulverisatum*: vel *Myrrha*, *Cerussa*, & alia pro diversis intentionibus: hinc benè agitata redigantur in formam *Emplastri*, quod extendendo super *Lintea* pro *Emplastro Diasulphuris Rulandi extemporaneo* potest adhiberi.

¶ Y) *Aqua Calcis vivæ, Sulphure saturata*) *Aqua Calcis vivæ*, cui incoquatur *Sulphur*, & addito parum *Spiritus Vini*, est Remedium externum in Scabie, abluendis Ulceribus, Erysipelate, &c. egregium. *Aqua Calcis vivæ*, *Sulphur*, & *Spiritus Vini* pro quibusvis Indicationibus Chirurgicis sufficiunt.

¶ 2.) *Spiritus.*) *Acidum* hujus *Sulphuris* per se collectum dicitur *Spiritus*: ubi tamen notandum, quòd *Spiritum Sulphuris Vitrioli & sint unum & idem*, cùm Acidum Sulphuris in Mineris, Venam Martis & Veneris rodendo, in Vitriolum coeat, quod & destillatum exhibet Spiritum. Hoc probatur: si enim recipiatur *Sulphur & Limatura Martis*, & invicem calcinentur in Crucibulo, tunc Sulphuris Spiritus acidus rodit Martem; hinc *Mixtura* extincta in *Aqua simplici* & evaporata dabit *Vitriolum Martiale*, quod destillatum dat *Spiritum Vitrioli acidum*, qui est *Spiritus Sulphuris*, quem priùs imbiberat Mars sub calcinatione. Ut itaque præsente Spiritu Vitrioli rectificato, carere queamus Spiritu Sulphuris, interim si non fuerit Spiritus Vitrioli rectificatus, & participet de substantia Martis & Veneris (quæ simul sub Ignis tortura per Retortam transeunt ubi tamen suspecta est substantia metallica), tunc melior est Spiritus Sulphuris: præsertim cùm ejusmodi Spiritus Vitrioli instar Aquæ limpidus; post aliquot septimanas in Vitro asservatus, evadat obscurus; nempe substantia metallica sponte præcipitatur: contrà Spiritus Sulphuris semper manet immutabilis. Jam verò fundamentum Spiritus Sulphuris parandi consistit in hoc, ut pinguedo ejusdem à substantia acida separetur, adeòque seorsim habeatur Spiritus Sulphuris. Hoc autem optimè fit, si Pinguedo inflammetur; sic enim Acidum seorsim acquiritur, nec deflagrat illud, contra BECKIUM.

¶ 3.) *E Campanis.*) Si paulò *copiosum Spiritum per Campanum* habere velimus, incendatur in eodem Conclavi, ubi est Campana, *Nitrum*; hac enim ratione Acidum hoc Nitri instar Magnetis se habet, Aeris Acidum allicientis, adeoque Sulphure incenso Acidum ejus intendentis in se parcissimum; *Sal ex Capite mortuo Spiritus Sulphuris* parat idem SCHROEDERUS; interim nisi illud denuò *Spiritu Sulphuris* irroretur; parum aut nihil accipietur.

¶ 4.) *Perfumationibus.*) *Aqua simplex Sulphure acidulata* prodest vel per se pro *Corpore Julepurum*, vel rectificata pro *Spiritus Sulphuris* collectione.

¶ 5.) *Liquorem in Florum confectione.*) Scilicet dum sublimantur *Flores Sulphuris*, in supremo Alembici foramen aliquod relinquendum est pro *Phlegmatis*, Vasa aliàs rumpentis, prolectione, quod ejusdem naturæ est cum *Phlegmate Vitrioli acido*. Quiddam apponunt Recipiens.

¶ 6.) *Factitio Sale Ammoniaco.*) *Sal* scilicet *Ammoniacum* est compositum quid ea *Minerali & Animali Regno*.

¶ 7.) *Flores.*) Nempe *Salis Ammoniaci Purificatio* ita instituitur: Solvitur *Sal Ammoniacum* in *Aqua*, hincque *Solutio* immittitur Cucurbitæ altæ, superna sui parte angustæ (*non abrupta*) evaporaturque per Arenam, sic *Phlegmate* evaporante *Sal Ammoniacum purissimum* lateribus Vasis adhæret, quod sufficere potest internè *pro scopo diaphoretico*. Interim *communissimus Modus* est sequens:

℞. *Sal. Ammoniaci*,
Sal. Tartari an. part. æqu.

Destillantur blando Igne, ita prodit *Spiritus urinosus & vola-*

piam vulgari Ammoniaco purificato simile, refundentibus, vel precium solummodo (uti ¶ 8.) Corallia, nisi Tincturam è residuo quæras) incassùm intendentibus : sed (recentiori quoque monito) cum Alcali quodam tartareo vel nitroso, similibusve (acidam partem retinentibus) modis, sublimatos & verè urinosos: facilè profectò caruerit tum Martialibus, tum ipsis quoque Hæmatiticis. Nam ¶ 9.) Martiales, ex iis primi quidem (perpauci) alias Ferro minùs infecti, reliqui verò Flavi ac Rubentes, seu Limatura seu Batitura vel Stomomatis (exigua circa ipsum laborem differentia (particulis saturati, Simplicibus ingratiores, & in Spleneticis inter tot præstantiora Martialia ratò efficaciores aut penetrantiores, Nigri demum, excessivè Styptici, alterius destinationis sunt. Hæmatitici verò colore quidem ac sapore, haud verò in efficacia speciliores (toties promissa expertis) deprehenduntur. ¶ 10.) Subtile illud Ammoniacum, è Spiritus urinosi & acidi cujusdam fixi mistela (sæpè accidentariò, nec interdum circa finem, citra subtiliorem particularum dispersionem colligibile) superiùs attigimus, quemadmodùm & Capitis mortui, post Spiritus urinosi destillationem restitantis Producta. E Simplicium Florum, cum Sale Tartari sublimatorum residuo, Sal Neutrale quoddam provenit: ¶ 1.) E Martiali verò vel Hæmatitico jampridem Massam, quasi vitriolicam (in deliquia pronam) separavimus; & cùm è Ferro quidem non tam verè purget (utut ¶ 2.) Salis Martis purgantis titulo alicubi proponatur) quàm (seu per se, seu cum Syrupis aliisque Saccharatis) abstergat tantùm aut extimulet; Vitriolo Martis porrò sapore effectuque reverà sit posterior, proinde per Arenam ex ejusmodi Liquamine (ante perfectam sui exsiccationem) destillavimus Spiritum flaventem, jucundè (ni Florum adstringentissimorum tandem ascendentium inconsiderata permixtione pervertatur) acidum, & congeneribus ¶ 3.) ex Ammoniaco acidis Spiritibus, diversimode cum Charta, Farina aliisque Additamentis (Vehiculum præbentibus, aut Urinosa sequestrantibus, &c.) conquisitis, reverà elegantiorem: parergon præterea sublimatorum Florum, & ¶ 4.) nonnemini nuper aliquantillùm forsitan Martialem: nihilominùs cùm Salis communis Spiritus, præsertim propriis Floribus saturatus, pariter splendeat, idem post peractam destillationem oleat, idemque tum extùs, tum intùs, sub circumspecta adhibitione præstet Tincturaque Martiales longè præstantiores saturatioresque sint; nec iste proinde statim ob præsuppositum aut inhærens Martis tantillum, publicis usibus seorsim vendicandus videtur: pariter atque Hæmatiticus è Sale ex Capite mortuo (per Aquam aut ardentem Spiritum (extracto conquisitus: siquidem intùs præd ctis nihilo deprehenditur præstantior: extùsut in jucundis illis Veneris Solatiorbus jam olim (infeliciores forsan) nos fefellerit, suprà notavimus. ¶ 5.) Nitrum fixum armoniacale, per utriusque detonationem, curiosorum est: quæque ampliùs ex Ammoniaco supersunt consultiùs Pyrotechnicis Opificumque laboribus remittuntur.

Atque hæc quoque de potioribus Diaphoreticorum & Alexipharmacorum Materiis, eorumque diversimodis Productis. Convertamur nunc ad Diureticorum, Lithontripticorum, affiniumque reliquorum Aperientium seriem.

T I T U L U S X.

DE DIURETICIS VEGETABILIBUS.

SInt autem è Vegetabilibus quidem, similiter pro Sylloge intentioneque nostra tantùm pauca quædam, Temperativa, Abstersiva, aut simul Mitigativa: siquidem Calidiora Malum in Præservatione, & accidentia in Curatione frequentius augere, reliquorum vero pleraque (præsertim cùm ad Vesicam itur) expectationem fallere, de cætero commodioribus sanè vel præstantioribus ex Animalibus Mineralique Regno cedere, oppidò deprehendimus.

pri-

volatilis: hinc Caput mortuum in Cucurbita Alembico suo munità paulo intensiore Igne urgendum est, ita ascendunt Flores Salis Ammoniaci flocciformes & lanuginosi candidi, & egregii pro scopo diaphoretico & stomachico.

¶ 8.) Corallia.) Sunt, qui miscent anaticam aut duplicem partem Sal. Ammoniaci cum j. part. Coralliorum, hæcque probè trita sublimant; sic acquirunt Flores Salis Ammoniaci nonnihil incarnati coloris, ex quibus quidam Tincturam Coralliorum, utut parcissimam, parare gestiunt: sicut ex adverso alii ex Capite mortuo relicto eandem quærunt, at itidem parcissimam.

¶ 9.) Martiales.) Ex Sale Ammoniaco cum Limatura Martis sublimato triplices acquiruntur Flores: nempe in sublimiori Vasis loco apparent candidi; in medio verò Flores flavescentes, & Sulphure Martis aliquantulùm imprægnati; in fundo verò nigri. Cæterùm quemadmodùm priores in Affectibus Hypochondriacis præ Martialibus aliis nullam prærogativam habent, sed purum Sal Ammoniacum sunt; ita nigri Flores sunt styptici, & in Liquorem intensissimè stypticum, præ Tinctura tamen Vitrioli & Martis nihil peculiare obtinentem, resolvuntur.

¶ 10.) Subtile illud Ammoniacum.) Si Spiritus acidus quoque miscetur cum aliquo Sale volatili, obtinetur inde Sal Ammoniacum quoddam medium, quod tamen nullam præ Sale Ammoniaco communi prærogativam habet.

¶ 1. E Martiali.) Remanentia è Sale Ammoniaco & Marte, aut Hæmatite in deliquium prona, facilè in Liquorem intensè stypticum fluit.

¶ 2.) Salis Martis purgantis.) Hoc non purgat, quin potiùs eidem meritò substitui potest Vitriolum Martis, idque præcipuè ex Minera Martis Solari paratum.

¶ 3.) Ex Sale Ammoniaco acidis Spiritibus.) Sunt, qui volunt ex Sale Ammoniaco acidum Spiritum parare, præsertim cùm huic combinatum Sal commune adhuc habeat suum Spiritum acidum, ZWELFFERUS parat talem, miscendo hoc Sal Ammoniacum cum Farina: sed hoc modo prodit inde Liquor acidulus quidem, qui tamen est ex Farina, & non ex Sale Ammoniaco; sicut quem habet AUTHOR, ex Sale est, cujus Spiritus acidus secum simul rapiendo particulas subtiliores Martis flavescit, hincq; aliquali sapore subdulci præditus est.

¶ 4.) Nonnemini nuper. ZWELFFERUS scilicet Spiritum Salis Martialem ex Marte & Sale Ammoniaco parat, qui tamen prærogativam nullam præ Spiritus Salis communis habet.

¶ 5.) Nitrum fixum armoniacale.) Innuit hic AUTHOR Fixationem Nitri cum Sale Ammoniaco factam, cujus modum docet WEDELIUS Ann. 2. M. A. N. C. pag. 298. qui partibus ij. vel iij. Nitri fluentis in Crucibulo, ingerit part. j. Salis Ammoniaci, sic inflammatur Nitrum, & alcalisatur in Nitrum fixum. Interim Fixatio hæc non est adeo laudabilis, cùm tardè Inflammatio fiat, Flammaque non continuetur, indeque acquiratur Nitrum saltem semifixum, magnam partem ex Nitro crudo & aliqua tantùm Nitri fixi parte constans. Potiùs ergò Nitrum figatur per Subjecta sulphurea.

T I T U L U S X.

DE DIURETICIS VEGETABILIBUS.

DIuretica selectiora ex Regno Vegetabili sunt: Raphani, tam orbicularis quàm rusticanus, Alkekengi, Parietaria genuina, Pastinaca lutea, Fœniculum, Daucus, Hedera terrestris, Betula, Cynosbatus, Semen Violarum, Baccæ Juniperi, Terebinthina, & hinc Balsamus de Copaiva, tandem Tartarus, & hujus ratione Vinum & Acetum. Quibus accensentur etiam Apium, Petroselinum Saxifragia, Asparagus, Fragaria, Lithospermum, Genista, Bardana utraque, Pimpinella, Faba, Tamariscus, item Fraxinus, Ruscus, Filipendula, Eryngium, Mespilus, Amygdala amara, Sisarum, Dipsacus, Muscus clavatus, Lignum Nephriticum, Allium, &c.

Ex Regno Animali selectiora sunt: Cancri, Lumbrici, Cantharides, & Cantharelli, Aselli, Scorpiones, Testa Ovorum, Stercus Columbinum. Hisce annumerant Lapilli Percarum, Cuspicum, Tinca, Manati, Ova Struthionis, Lepus, Troglodices, Scarabæi, Bufones, &c.

Ex Regno Minerali: Nitrum, & hinc Arcanum duplicatum Mynsichtii, Sal commune, hinc Spiritus Salis dulcis, Spiritus Nitri dulcis: Calx viva, Sal volatile Succini.

Ex hisce Præparata selecta pauca, sed sufficientia, confici possunt, nempe: Pulvis Diureticus, simulque Absorbens, & pro usu lithontriptico Cinnabarinis vel Opiatis plùs minus mistis: Sal Fimi columbini vel Stipitum Fabarum sit loco omnium aliorum; Extractum Alkekengi succosum, item Rob Juniperi sit loco omnium talium: Oleum destillatum Terebinthinæ quibusvis cæteris Oleis præstat: Betulæ Liquor alia potulenta Diuretica æquat: Tandem Infusum ex Raphano rusticano alia, utut magis celebria, æquat: Syrupus Parietariæ, Emulsio ex Violis, &c. sit loco aliorum congenerum. Denique Clyst-

[qui-

Primas proin (cum progenie sua) esto ¶ 9.) *Tartarus*; *sique* ¶ △) *selectior & quasi per se crystallisatus fuerit*, quid obstat, quò minùs *lotus* saltem (ceu diu secutoque, etiam cum *Rubro splendidiore* consuevimus) detur? citra ullam hactenus (per nimiam quorundam satagentium invectam) *Depurationem* subtilissimam partem (ceu *residua*, multorum dissolutionibus inserviens *Aqua* docet) manifestè, via autem Arenositates (cùm ipse Tartarus Corallia similiaque coquendo solvat) insolidùm sabtrahentem; aut si omnino quispiam *fæculenti* quid (*volatili* tamen *Sale* refertissimum) vereatur, *semel tantùm consideratèque depuratus*; uti communiter *Acidi Tartari* nomine venit: citra vanas (adeò nivei) *Candoris*, ¶ 7.) *Cremoris ac Crystallorum* (re ipsa indifferentiam) affectationes, aut separatas repositiones. *Tinctura* huic è *Santalo*, vel potiùs ex *Papavere erratico* (seu in substantia admisto, seu *Spiritu Vini*, à Tartaro postmodùm abstrahendo extracto) cum *Spiritus Vitrioli* raotillo superinducta, oculos delectat, & hactenus sub ¶ 8.) *Pulveris Digestivi* aut *Hepatici rubri* titulo Tartarum jucundiùs, quàm in novellis aliquot ejus nominis Compositis occultavit; de se nil aut parum confert. Quemadmodùm nec recentior *Acidi Tartari* in remissiorum istorum ¶ 9.) *Vegetabilium Succis* aut *Decoctis Concretio*. Ita nec ¶ 10.) *Tartarus Aluminosus* seu saporem seu intentionem Remedii spectes, tanti est; præstantior verò in Tartareos scopos ¶ 1.) *Chalybeatus*; sed hic quoque extemporaneus est, per facilem *Vitrioli Martis factitii* (etiam tantùm pulverati, nec *priùs Succis dissoluti*) admixtionem; missa incomptiori debilioríque infectione, quæ nonnullis *per aliqualem Coctionem aut Immersionem Martis fit*.

Porrò licèt multis *Dissolutionibus*, *Præcipitationibus*, &c. solus sæpè *Cinis clavellatus* sufficiat, ponamus tamen ex ejuscemodi prosapia ¶ 2.) *Sal* quoque *Tartari*, tanquam *destillati Spiritus* aliarumque nonnullarum operationum parergon, ac certis intentionibus præ aliis *Vegetabilium Alcalibus* aptius, cui Regionis ratio suppeditat, *Sarmentitium* (aut *Lixivium* inde spissius) per nos oppidò substituere poterit; at uti in certas applicationes subtilius, ita in acredine requisita aliquantò remissius inveniet. Sufficiet nostræ quidem nunc destinationi *Sal* illud tantùm *e Spiritus* (*totaliter præfixi*) ¶ 3.) *Capite mortuo, etiam ulterius non calcinato*, notorio more secretum, citra ulteriorem cum ¶ 4.) *Calce viva* vel *supra Martem* actuationem, curiosioribus laboribus relictam; & ¶ 5.) citra Figulorum tum primitivas (polychrestum Spiritum frustrà disperdentes) tum *ulteriores ad Cæruleum usque Calcinationes*, teneriores & internis usibus præcipuè nonnunquam expetitas particulas incassùm disperdentes. ¶ 6.) Qui fiatus tale quid ad certas *Solutiones*, *Præcipitationes*, &c.

quidam, tam *acidus* ex *Nitro*, *Sulphure*, & *Antimonio*, quàm *urinosus* ex *Tartaro* & *Nitro*, *cum* vel *sine Antimonio*, *Tinctura Nephritica* nomine aliàs veniens, instar plurium aliorum sufficiant.

¶ 6.) *Tartarus*.) De hujus nativitate & natura, indeque parandis *Remediis Diaphoreticis*, suprà dixi. Unde hac vice saltem considerabimus *Tartarum depuratum*, & ex eo paratum *Sal fixum*, dehinc *Tartarum vitriolatum*, item *Tartarum tartarisatum*, & *Sal essentiale Tartari*; necnon *Tartarum Martialem*, quæ omnia sunt egregia Remedia: sicut in forma liquida pro Selectu sunt *Tinctura ex Tartaro diuretica*, hæque *ex Tartaro tartarisato*, æquè ac *ex Tartaro cum Calce viva factum*, & hinc *Spiritus volatilis Tartari* præsertim *ex Sale fixo* elicitus; ac tandem *Oleum destillatum Tartari* hisce, utut aliis usibus conveniat, hic quoque simul allegatum sit.

¶ △) *Selectior*.) Si selectior, & quasi per se crystallisatus fuerat, multis laboribus circa *Depurationem* ejusdem requisitis supersedere possumus. Etenim per hanc subtilissima ejus pars *Tartaro* solet subtrahi posteaquàm ordinarie observamus sub Ebullitione *Tartari Acidum* aliquod volatile nares ferire; ut taceam, separari hac ratione saltem *Recrementa* quædam ex Tartaro *lignea*, vel subtiliorem quendam *Pulverem*; quæ tamen in selectiore illo & per se crystallisato non inveniuntur, cujus crassiores *Arenositates* hac ratione cum *Aqua fervida* ex Tartaro non separantur; cùm si *Acidum Tartari* potest solvere *Corallia*, multò magis quoque solvere possit has *Arenulas*. Diceret quis *atqui inest Tartaro terrei quid separando*? Resp. *Fæcem* illam *terream* esse Sale volatili refertissimam, adeoque potiùs retinendam, utpote à qua maxima *virtutis diureticæ* pars promanat. Si autem depurandus Tartarus fuerit, semel tantùm id fiat; nam *quò sæpiùs depuratur*, *eò magis castratur Tartarus*.

¶ 7.) *Cremoris ac Crystallorum*.) Horum singuli non speciatim colligantur, sed semel depuratus sponte crystallisari permittatur. Cæterùm in *Crystallis* non raró impostura est, quippe grandiores illi præparari solent additione *Aluminis*, cujus tamen usus abstersioni & detersioni repugnat.

¶ 8.) *Pulveris Digestivi*.) Notus est *Pulvis Hepaticus rubens Dresdensis*, Germ. *das Sauff oder Leber-Pulver* dictus, constans ex *Cremore Tartari*, *Tinctura Santali*, & *Spiritu Vitrioli*: de quo confer. ROLFINCIUS, *Chym. pag.* 289. lenissimo verò calore exsiccandus est, quod notetur. Interim ille à Cremore Tartari nil peculiare obtinet, nisi quòd acidior sit propter Spiritum Vitrioli, adeoque Stomacho magis amicus, minùs tamen abstersivus. Cæterùm B. D. MICHAELIS ana *Eboris sine igne* & *Pulveris* hujus *Hepatici* Ægris, Phlogosibus ex primis viis laborantibus, item in casu Ardoris à Crapula, & Vini abusu, propinare fuit solitus pro scopo abstergendi; cui tamen *Cremor Tartari* commodè substitui potest. Usurpatur ante Convivium, pellit Urinam, excitat Appetitum, & absumit Cruditates.

¶ 9.) *Vegetabilium*.) ZWELFERUS *pag.* 401. *Mantis. Spag.* habet *Tartarum cum Fragis insuccatum*: reverà tamen parum de Succis vel Decoctis horum Vegetabilium ejusmodi Tartari participant, sed est superficialis curiositas.

¶ 10.) *Tartarus aluminosus*.) Hic pro Febribus fugandis ex ROLFINCIO *pag.* 289. constat; *singulare* enim in eo latere *Febrifugum* dicitur. Sed curant quidem eodem Febres, ast palliativè, nec adeo tutò, quin facilè recidivent. Unde potiùs *Alcalia* & *Terrea* loco illius sufficere poterunt.

¶ 1.) *Chalybeatus*.) *Tartarus Chalybeatus*, compositus ex *Tartaro & Marte*, præ cæteris in usu est, & in Morbis Chronicis, Cachecticis, & Hypochondriacis & Spleneticis egregium est Remedium. Præparationes autem variant, sicut videre est ex SCHROEDERO & ZWELFFERO *Mantis. Spagyr. pag.* 412. paucis tamen fit: v.g.

♃. *Crem. Tartari* part. ij.
Vitrioli Martis ritè (& præprimis ex *Minera Martis Solaris*) *parati* part. j.

Huic *Solutioni Vitrioli Martis calidæ* immittatur *Tartarus* vel *Cremor* ejus, ebulliendo invicem blando Igne; hinc omnia soluta permittantur concrescere in loco frigido, aut saltem ebulliendo inspissentur in Mellaginem, ut consistentiam, duram acquirant; ita factus inde *Pulvis* commodè *Dosi* gr. xv. ad ℈j. & robustis ad ʒß. dari potest.

Vel & alio modo (quo emergit *Tinctura Vitrioli Martis Zwelfferi sicca*) parari potest *Tartarus Chalybeatus*: ita nempe

♃. *Salis essent. Tartari* (quod est reverà *Tartarus regeneratus*) part. ij.
Vitrioli Martis part. j.

Hæc trita in Mortario lapideo liquescunt in *Pultem* cuidam sub Tritura, blando Igne siccandam & pulverisandam; ita emergit *Pulvis* obscurè rubens, seu *Tartarus Chalybeatus*, in Morbis Chronicis *Dosi* gr. xv. ad ℈j. mihi usitatus.

¶ 2.) *Sal Tartari*.) Hoc eligit AUTHOR: utut enim nulla specialis inter Alcalisata intercedat differentia, indeque *Cinis clavellatus* sæpiùs satisfaciat intentioni; tamen, quia sub destillatione *Spiritus Tartari* sponte se offert *Sal illud*, hoc commodè in usum adhiberi potest. Cæterùm loco hujus *ex Tartaro eliciti*, in locis, ubi Vitis copiosiùs crescit, & *Sal sarmentitium* subtilius & minus acre præ Sale Tartari communi esse potest.

¶ 3.) *Capite mortuo, etiam ulteriùs non calcinato*.) Sunt qui *Caput mortuum Tartari* semel elixiviatum de novo calcinant, & iterum elixiviant; interim hoc labore opus non est.

¶ 4.) *Cum Calce viva vel supra Martem*.) Sunt, qui *pro acuendo Sale Tartari fixo* illud cum ana *Calcis vivæ* in Crucibulo fundunt, aut saltem calcinant, hincque elixiviant Materiam; ita *Sal causticum* acquirunt: quale itidem obtinetur, si *Sal Tartari* cum dimidio *Limaturæ Martis* calcinatur.

¶ 5.) *Citra Figulorum*.) Sunt, qui ex ignavia *Tartarum Figulis calcinandum in Sal* concredunt: interim, quia hac ratione *Spiritus Tartari* penitus evaporat & deperditur, propterea potiùs *post destillationem ejusdem Sal* elixiviatur. Tandem aliqui *Sal Tartari* paratum *denuò calcinant*, usque dum cœruleum colorem illud acquirat; interim nec hoc necessarium est, quippe hoc, ratione diuturnioris Calcinationis, negotio Sal Tartari tandem in terream seu cineream Fæculentiam abit, adeò, ut quantum per diuturniorem Calcinationem quoad Colorem cœruleum accidit, tantum idem in Calcem terream ferè mutetur; quod cuncta & alia Salia sita toties calcinata experiuntur, accedentibus imprimis eorum in Aqua extinctionibus.

¶ 6.) *Qui fixius tale quid de subito*.) Hoc est, qui *Sal Tartari fixum* extemporè facere vult, is recipiat ana *Nitri* & Tar-

&c. (præsertim sicca forma) de subito vult, anatica saltem *Nitri Tartarique Detonatione* facilè (ceu passivum hodie est) habet; verùm (ut alibi monuimus) acidatum fixarum Nitri particularum haud expers, & subtilioribus proinde Productis inconvenientius. Quodlibet horum *Aqua simplici* calida promptè solvitur; aut post debitam exhalationem, spissioris *Lixivii* forma, post filtraturam, servatur; ut profectò ¶ 7.) *Oleum tadiosè per Deliquium* (de cætero tamen innoxium) frustrà similiter conquiratur.

¶ 8.) *Tartari* hinc *vitriolati* Empiricos superioribus annis (in Hypocondriacorum ebullitionibus, &c.) abusus alii sufficienter notarunt. Reponi tamen aliquid forsan in diffusiores Apparatus inde posset: ceu diversarum Solutionum (Vitriolatarum vel Alcalinarum) *Præcipitationibus* (nobis sæpè non advertentibus, & totum inconsideratè affundentibus) sufficienti copia ceu parergon nascitur; aut ¶ 9.) *elegantior adhuc* habetur, si *Tartaro Tartarisato* in s. q. *Aqua simplicis* dissoluto, parili consuetoque modo *Vitrioli Spiritus* instilletur, & totum hinc debitè coaguletur; Acore tamen Vitriolico in utrolibet aliquantò magis, quàm vulgò (non sine subsequa adversitate) solet, exuberante, & Vitrioli Spiritu hic (propria substantia aliterve) inquinato; ¶ 10.) alias noxas, si quæ reverà, extra abusus (è Libellorum commendatione natos) observatæ fuerint, huic potiùs quàm *impuritati Salis Tartari* (quid enim hic accederet, quàm fæcum ligneorumque frustulorum innoxium Alcali ?) adscriberemus. In Vegetabilium Catharticorum remissioribus ¶ 1.) *Succis concretus* partìm hinc validior; ¶ 2.) *Mineralibus* antem aoe *Metallicis particulis* per recentiores inventiones imbutus, partim nil minùs quàm istorum proprietatibus quadrat (ceu *suprà de Lunari Solarique* monuimus), partim elegantioribus acceptioribusve Præparatis apertò cedit; præterquàm quòd extemporè nonnullis eodem effectu, certiorique ponderis participatione (ut in *Emeticis*) associari queat. *Tartarus Vitriolatus* ¶ 3.) *ex Essentiali Sale Tartari* (aliàs laboriosiori) hic preciosior, ¶ 4.) *Nitratus Nitrum* est, *Alcali Tartarei* tantillo extùs quasi illitum; & faciliùs tum extemporanea utriusque mixtura, tum ¶ 5.) *in ultimo Nitri* (per *Olei Tartari* particulam depurati) *coagulo*, si opus foret, haberetur. Præstantior existit ¶ 6.) *Tartarisatus quorundam Tartarus*, è duabus saltem *Salis* & tribus (purioris aut semel depurati) *Tartari* partibus præparatus, sive per se detur, sive potiùs (aliàs facilè humescens) cum *Spiritu Vini* solvendo in *Tincturam Diureticam* & interdum *semilaxativam* (ad imitationem ¶ ϴ) *Balsami Tartari* quorundam) redigatur (ceu alii ¶ 7.) *Nephritica* titulo, *Liquorem* ex una *Tartari* & duabus *Calcis vivæ* partibus excoctum, & post filtraturam inspissatum, similiter cum *Spiritu Vini* extrahendo, non penitùs rejiculam parant). Atque hic *Tartari Tartarisati Liquor* seu *Tinctura*, à *Balsamo Tartari* rec. parum differens, si cui in paulò diffusiores Apparatus placuerit, etiam loco cujuscunque *Tinctura Tartari* esse poterit. Nam ¶ 8.) *Vulgata* quidem, sive è *Spiritus destillati*

Tartari, hæcque in Crucibulum candens injiciat, sic calcinando & detonando dant *Sal Tartari fixum*. Interim tamen id *non est parum Alcali*, juxta AUTHOREM *nostrum*, sed de Nitri Acido semper aliquantulum participat, & *occultè Acidum* manet. Hoc probari potest ex eo: quippe ante annum calcinavi *Antimonium crudum* cum ana hujus *Salis Tartari*, *ex Nitro & Tartaro facti* in via humida; ita Alcali hoc compositum solvebat Antimonium in Colorem croceum: huic *Lixivio* filtrato instillabam *Acetum destillatum* pro Sulphure Antimonii præcipitando; ast nihil cadebat, ex hac ratione, quòd Nitri Acidum in Alcali illo composito intensius esset, quàm Acidum Aceti destillati, unde nil potuit præcipitari; econtrà recipiebamus & *Sal Tartari solutum*, idque permittebamus ebullire cum *Antimonio*, *Lixivio* facto instillabam *Acetum*, & ecce, mox cadebat *Sulphur Antimonii*. Adeò ergò ad subtiliora Producta Chymica *Sal Tartari purum*, non verò hoc compositum fixum, recipiendum est.

¶ 7.) *Oleum tadiosè per deliquium*.) *Alcalisata qualibet*, qualia suo modo, ut TACHENIUS loquitur, *vacua sunt corpora*, hinc facilè Humiditatem ex Aere trahendo in *Liquorem* crassiusculum solvuntur, *Oleum Tartari per deliquium* vocatum, perinde ac si soluta essent cum Aqua: ubi tamen, si solvatur *Sal Tartari*, v.g. in *Aqua*, idem præstabit *Solutio*, quod Oleum Tartari per deliquium.

¶ 8.) *Tartari vitriolati*.) Sunt qui *Tartarum vitriolatum* pro *catholico Digestivo* commendant: ast malè, cùm observaverim acrioribus suis Salibus varia Symptomata in primis viis excitasse. Cæterùm paratur hoc ita:

℞. *Sal Tartari in Aqua solutum*:

Huic guttatim instilletur *Spiritus Vitrioli* usque ad punctum saturationis, ita cadit substantia terrea: *Liquor* autem filtratus & evaporatus concrescere permittatur in *Crystallos*, *Tartari vitriolati vulgaris* nomine venientes.

Vel etiam genuinior est *Modus* TACHENII *in Clave sua*, non ex Spiritu Vitrioli, sed *Vitriolo Martiali depurato*, eum parantis; ita enim prodit *Pulvis salino-amarus* polychrestus, cadente simul *Croco* aliquo *Martis* instar Croci, internè usurpando pro *Tinctura Martis adstringente*, item exterò pro Ulceribus inserviente.

¶ 9.) *Elegantior adhuc*.) *Elegantior Tartarus vitriolatus* esse putatur ab AUTHORE, si recipiatur *Tartari tartarisati Solutio in Aqua facta*, huicque instilletur *Spiritus Vitrioli*, dein clarus ille *Liquor* in loco frigido ad crystallisandum reponatur; ita emergit *Tartarus vitriolatus majore acore præditus*; loco cujus tamen *Tartarum vitriolatum* ego commendo.

¶ 10.) *Alias noxas*.) Si quæ *noxa* è *Tartaro vitriolato* surgunt, debent illæ *Spiritui Vitrioli non debitè rectificato*, adeoque de Liquamine Veneteo participanti, originem: nam hac ratione sæpiùs Vomitus ejus usum insequitur, qui tamen non est è Sale Tartari, sed è Spiritu Vitrioli derivandus.

¶ 1.) *Succis concretus*.) ZWELFERUS *Mant. Spag. p.* 417. *Tartarum vitriolatum purgantem* ex Ingredientium *Vegetabilium catharticorum Succis* introduxit: interim tamen ille parùm de vi purgante participat, cùm hæc tam ab Acido quàm Alcali adjunctis castrata sit.

¶ 2.) *Mineralibus*.) Sunt, qui *Tartarum vitriolatum* cum *Mineralibus* (sicut de *Antimoniali* & *Martiali* suprà dixi) & *Metallis* impraegnant: interim tamen ille de his participat parum, cùm sub sui coalitu maxima pars Metalli excludatur. Potiùs ergò *Tartaro vitriolato* extemporè *Martialia* vel *Antimonialia*, non alia Metalla addi poterunt.

¶ 3.) *Ex essentiali Sale Tartari*.) Ex *hoc* instillatione *Spiritus Vitrioli*, potest & *Tartarus vitriolatus* confici: interim idem est corpus.

¶ 4.) *Nitratus*.) *Tartarus nitratus* describitur à MYNSICHTIO *pag.* 16. qui tamen parum de *Sale Tartari* participat.

¶ 5.) *In ultimo Nitri*.) Scilicet *Nitrum* solvitur in *Aqua simplici*, hinc additur *Olei Tartari* parum; ita ebulliendo *Nitrum* optimè depuratur: postmodùm *Mixtura* in loco frigido recondita concrescat in *Nitrum*, & inspissatione redigatur in *Tartarum nitratum*.

¶ 6.) *Tartarisatus Tartarus*.) *Tartarus Tartarisatus* ita conficitur:

℞. *Sal. Tartari* part. iß. vel ad summum part. ij.
Tartari crudi, vel *semel depur.* part. iii.

His mistis affundatur *Aqua fervida*, invicemque nonnihil in loco calido ebullire permittantur; sic Alcali Salis Tartari agit in Acidum Tartari, & effervescunt nonnihil; tandem Effervescentia cessante, filtratus *Liquor* per Phlegmatis evaporationem in *Tartarum tartarisatum* redigatur; ita est egregium detersivum & blandè laxativum.

Interim *verò per se Tartarus ille tartarisatus potest asservari*, quin propter Alcali copiam liquescat in loco humido: unde potiùs *Crystalli* infundi solent in *Spiritu Vini* solvente eos, adeoque postmodùm sub forma *Tincturæ Diureticæ* potest exhiberi. Simile est Remedium ex *Tartaro Modernorum fermentato*, quando alii *Lixivio Salis Tartari* inspergunt *Tartarum crudum pulverisatum*, continuando hoc, donec cesset Effervescentia, dein filtratum *Liquorem* per Phlegmatis evaporationem in *Crystallos* laminiformes concrescere sinunt, quæ tamen itidem sunt *Tartarus tartarisatus*, *in Spiritu Vini solubilis*.

¶ ϴ) *Balsami Tartari*.) AUTHOR *noster* hic insinuat ZWELFFERUM *pag.* 417. *ex Mant. Spagyrica*.

¶ 7.) *Nephritica titulo*.) Hujus *Tinctura* Author est Dn. D. SULZBERGERUS *Archiater Saxonicus*, & frequenti modo paratur:

℞. *Calcis vivæ* part. ij.
Tartari crudi part. j.

Hæc perfundantur copiosa *Aqua frigida*, probèque ebulliant ad Ignem; ita enim perfectè alcalisatur Tartarus à Calce viva: quo facto *Liquor* filtratione separatus inspissetur in consistentiam *Salis*; cui affundatur adhuc calido *Spiritus Vini rectificatus*, *Tincturam rubicundam* saporis urinosi hinc extrahens.

¶ 8.) *Vulgata*.) *Tinctura Tartari* aliàs dicta & nota est: nempe

℞. *Sal Tartari ritè paratum*:

Huic calenti adhuc affundatur *Spiritus Vini* probè rectificatus, Vaseque clauso in Igne Arenæ, Materia diu digeratur; hac enim ratione Spiritus Vini imbibit aliqualem

lati Capita mortuo cum nonnullis, sive è *Sale Tartari simplici*, aut (cui bono?) ad cœruleum, &c. priùs calcinato proliciatur, cùm *Spiritus ardens* (& aliàs sponte superstans) divaporetur hinc aut abstrahatur, parum ab *Oleo Tartari per deliquium* differt. Reliquæ verò *subtiliores* visæ, *Salis* perquam exiguum in Dosi vehunt, aut largam Dosin exigunt; sive (cum aliquibus) ¶ 9.) *Spiritus Vini rectificatior simpliciter saltem super Sal illud digeratur*, & aliquantùm inde alteretur: sive compendiosiùs *Spiritus Vini communis tantùm isti superfundatur*, & cùm statim in duas partes secedat (subtiliori superstante, phlegmatica cum potissima Salis quantitate subsidente) ista prior per Tritorium separetur, & *vulgaris Tinctura* loco usurpetur. *Quæ* ¶ 10.) *è Sale Tartari cum Silicibus liquato* consit, quamvis stabilior sit, supradicta Tartarisata ob Silicei tantillum, etsi vel Auratum fuerit, reverà præsentior non deprehenditur. *E crudo Tartaro cum Spiritu Ammoniacali urinosa* prolecta præter rem carior & operosior est.

Si operæ precia mereri voluerimus ponamus ¶ 1.) *Arcanum illud*, seu (uti nonnullis vocare placuit) *Sal Essentiale Tartari*, ob facile deliquium in duplo præter propter *Aquæ* cujusdam *destillatæ* vel *Spiritus ardentis simplicis* aut *appropriati*, vel etiam *Elixiris Proprietatis* (*simpliciter sine Acidis parati*) &c. dissolutum: efficax sic sub *Tinctura consistentia Spleneticum*, *Nephriticum*, &c. sive per se detur: sive aliis, Alcalinum consortium ferentibus combinetur: nam ut reliquas *Tincturas Acidulas Martiales*, *Corallinas*, &c. exigua quantitate instillatum, post aliqualem amplexationem, in *Colore* quadantenus equidem exaltat, ita liberaliori paulò *Pondere* complures earum disturbat aut invertit. Parabitur autem ¶ 2.) *longè compendiosiùs* unica saltem *Aceti destillati* affusione, ad perfectam usque *Salis Tartari* saturationem) quod duodecuplo vel sedecuplo, pro istius robore & aciditate sit), & unica similiter *Spiritus Vini rectificati* abstractione; citra tot supervacuas (ceu alibi jam monuimus) repetitiones. Imò rudimentum ejus in vulgatis (*Aceti destillati & Olei Tartari*) *Præcipitationibus* gratia quasi sæpenumerò nanciscimur, & inconsideratiùs plerumque rejicimus. Nec inefficax Medicamentum provenit, si *cum Aceto non destillato & Sale Tartari* eodem modo procedant, & *Magma* residuum (nam *Salis sicci* consistentiam non assequitur) *Spiritu Vini* solvatur. ¶ 3.) *Abstractus in illa Salis Tartari saturatione Liquor* (*Spiritui Mellis*, *Guajacino*, vel consimilibus, in acrimonia sua aciditati cuidam sociata conformis) haud inconveniens *pro Opii aliisque Vegetabilibus ac Marinis*, &c. *Menstruum* præbet, si protractiori tamen labore, per Alembicum colligi placuerit. Ipsum verò ¶ 4.) *Arcanum Tartari Sali Viperino*, *Cornu Cervi*, &c. ulteriùs per nos associet, qui volet. extemporanea si opus foret, *Salis* cujusdam *volatilis urinosi*, per *Acetosa* pro more ligati mixtura (cùm eodem recidat) idem assequi poterimus.

Superest famosissimum ¶ 5.) *Sal Tartari volatile*, sive (cùm ægrè sicca consistentia per se servetur) *Spiritus Salis Tartari*. Remedium, licèt generice cum sui similibus Volatilibus conveniat, specialibus tamen destinationibus neutiquam hîc destitutum; bonum *Diureticum*, *Diaphoreticum*, atque *Resolvens*, in paulò diffusiori Apparatu haud contemnendum, præsertim cum dimissis ambagibus per diversa compendia possit colligi. Publicavimus de eo paucis ab hinc annis in *peculiari Libello nostras Observationes*, aliarum quasi sollicitatrices; & revidebimus proinde propediem totum, cum aliquali Auctario, è versatissimorum Virorum publicatis intereà Experientiis nato. Interim ne manca hîc sit *Pertractatio*, qui *Urinosum quid* (ceu Alcalina natura eò potiùs, quàm ad Acidum quidpiam propendere videtur) hinc expetit, primò quod ipsum ¶ 6.) *Salis Tartari Selectum* attinet, convenientissimè assumet huc è *Spiritus destillati Capita mortuo*, secundùm paulò antè dictas limitatio-

qualem Alcali Tartari partem, quod Sapor urinosus docet, simulque Sulphur Vini textura sua alteratum rubescit.

Dosis hujus est ℈i. ad ʒß. usque ad ℥i. egregiè solutiva existit, Acidi destructiva & diuretica. Cæterùm perinde est, *ex quocunque Sale Tartari* hæc Tinctura paretur: Ut ut enim verum sit, non multum Salis Tartari Spiritum Vini imbibere, aliquid tamen ejus imbibit, sapore testante. Interim hujus Tincturæ loco & *Tartari tartarisati Liquor* usurpari poterit.

¶ 9.) *Spiritus Vini rectificatior.*) *Spiritus Vini Sali Tartari* affusus, intercedente digestione longa, aliquam partem imbibit: vel etiam *Spiritus Vini adhuc phlegmaticus Sali Tartari* affusus, ratione Sulphuris sui huc imbibit & solvit, parte illius spirituosa supernatante, & parum vel nihil de Sale Tartari participante.

¶ 10.) *E Sale Tartari cum silicibus liquato.*) GLAUBERUS multa pro more suo fabulatur de *Liquore Silicum* ceu Subjectorum admodùm sulphureorum; hinc & nonnulli, dum funditur in Crucibulo *Sal Tartari*, adjiciendo *Pulverem Silicum* (Alcali enim Tartari agit in Sulphur Silicum) *Vitrum* acquirunt, in loco frigido per deliquium facilè fluens: sicut alii *Tartaro crudo pulverisato* affundunt *Spiritum Salis Ammoniaci urinosum* in loco calido, & aliquid de Acido imbibentem; ubi tamen loco Tartari crudi potiùs *Sal essentiale Tartari* in *Spiritu Salis Ammoniaci* solvendum est.

¶ 1.) *Arcanum illud seu Sal essentiale Tartari.*) Scilicet *Terram foliatam Tartari* tradit ZWELFERUS *in Mant. Spagyr.* sicut eandem in Lingua Italica describit LOCATELLI. Cæterùm constat ea ex *Sale Tartari*, *Acido Aceti ad satiationem usque impregnato*, quæ soluta in *Spiritu Vini*, & abstractò hoc, exhibet *Sal* instar *Foliorum*, quod *Terra foliata Tartari* nomine venit; quæ *Terra* nihil est aliud, quàm *Tartarus regeneratus*. Etenim, quod in destillatione Tartari crudo decedit, hoc Sali Tartari ex Aceto redit; quod probatur: Si enim recipimus Sal essentiale Tartari & destillamus per Retortam, acquirimus Spiritum, Phlegma, & Oleum, nullo modo à Spiritu & Oleo Tartari communi differentia. Jam verò, quia Sal hoc Tartari essentiale facilè liquescit, propterea solvitur illud cum Spiritu Vini in *Tincturam*, in Malo hypochondrisco & Affectibus nephriticis egregiam. Interim, quando hunc *Liquorem Terræ foliatæ Tartari* cum aliis Remediis miscere desideramus, seligamus ea, quæ ferunt consortium alcalinum; secus enim *Præcipitatio* accidit: quod patescit, si recipimus *Vitriolum Martis*, hujusque *in Aqua Solutioni* addatur *Liquor Salis essentialis Tartari*, tunc emergit quidem *Essentia rubicundissima*, quæ tamen mox ab Alcali Tartari, præcipitante Martem, post unam vel alteram horam mutatur. Unde hoc circa *Coralliorum* & alias *Solutio-*

nes cum Aceto factas itidem observandum erit.

¶ 2.) *Longè compendiosiùs.*) Vulgò in præparatione *Liquoris Terræ foliatæ Tartari* jubetur, ut recipiatur *Salis Tartari* ℔ß. huic affusa ℔j. *Aceti destillati*, *Phlegmatis* fiat abstractio, affundendo *Remanentiæ* novum *Acetum*, abstrahendo & continuando hoc tamdiu, donec Acetum destillatum eodem sapore, quo affundebatur redeat. Verùm sumatur potiùs juxta AUTHOREM duodecuplum vel sedecuplum *Aceti Vini destillati* respectu *Salis Tartari*, hæcque mediante digestione uniantur, deinde quoque unica similiter Spiritus Vini abstractio administretur; sic vino labore confectum habebimus *Sal essentiale Tartari*.

¶ 3.) *Abstractus in illa Salis Tartari saturatione Liquor.*) Hoc est, quando ab *Aceto destillato* saturatum est *Sal Tartari*, tunc prodit *Phlegma* quoddam *acidulum*, quod instar *Spiritus Mellis* vel *Guajaci* inservit *Solutionibus Opii*, & *Purgantium Vegetabilium*, item *Marinorum*, *Lapillorum Cancrorum*, & *Corallorum*.

¶ 4.) *Arcanum Tartari Sali Viperino.*) Illustrat hîc AUTHOR *locum suum suprà* obvium: nempe sunt, qui *Salia volatilia* figere volunt vel per *Acida*, vel per *Spiritum Vini*; ac quidem per illa fit TACHENII *Fixatio Salis Viperini* per *Salis essentialis Tartari* ana vel duplum, ad part. unam *Salis volatilis*; ita Acidum Tartari imbibit hoc, & apparenter figendo retinet. Cæterùm loco hujus *extemporè Salia volatilia cum ejusmodi Salsis combinari poterunt*; hinc fit *Remedium Antihypochondriacum Zwelfferi*. Recipit *Sal essentiale Tartari*, illudque in s. q. *Spiritus Salis Ammoniaci* solutum, commendat in Malo hypochondriaco. Sicut & extemporè præscribere possemus loco *Digestivi* in Morbis chronicis:

℞. *Liquor. Terræ foliatæ Tartari* ℥ii.
Spiritus Salis Ammoniac. ℥i.
Mista dentur ad gutt. xxx. xL. L.

¶ 5.) *Sal Tartari volatile, sive Spiritus Salis Tartari.*) Nempe ea omnibus Vegetabilibus Diureticis via meliora nobis, imprimis Europæis, Vino abutentibus, *magis proficua Diuretica* prostant, quàm *ex Tartaro* parata, utpote quæ in radice cum Vino symbolizantia Acidum optimè corrigunt, & per Urinam evacuant. Ceterùm fiunt hæc *volatilia Alcalia* vel ex *Tartaro crudo*, vel ex ejusdem *Sale fixo*. De illis, cùm jam suprà sub *Diaphoreticorum Titulo* egerimus, proinde hac vice, quà ratione *Sal volatile diureticum*, illudque *urinosum*, præsertim *ex Sale ejusdem fixo*, parandum sit, docebo, subjungendo huic deinde *Sal volatile*, quoque *Acidum*, ex & cum eodem *Sale Tartari fixo* proliciendum.

¶ 6.) *Salis Tartari Selectum.*) Proponit AUTHOR hîc dicendo: illud solum ex *Spiritus destillati Capite mortuo* assumendum esse, nec Calcinationem ejus ad cœruleitatem usque

Te Insti-

tiones segregatum; ulterioribus ad virorem vel cœruleum Calcinationibus neutiquam exhaustum, si mora datur, mediocri Calori (quo insigniter rarefieri deprehendetur) per menses aliquot expositum, aut ubi suppeditat, id potiùs, quod mediocriter in figulino Furno Ollaque testa *calcinatis Vini siccis Facibus* (*den Weindrasen, seu crassamento post Spiritum ardentem à Vini Facibus abstractum restitanti*) *candidissimum, urinosissimum & jam quasi semivolatile largiter superstat.* Extemporaneum è *Nitri Tartarique Detonatione*, propter adhærentem adhuc Aciditatem quandam nitrosam, ejuscemodi laboribus incommodius videtur. Quod autem ¶ 7.) *Modos ipsos* pro colligenda *Volatilitate* ista concernit, sunt equidem plures in Odore Saporeque (præsertim si mage phlegmatici, seu diluti per *Rectificationem super Alcali Tartareum* concentrentur) in effectu coincidentes: sed enim cùm nostra hic intentio in specie ad parabiliora quævis brevioresque Processus, quousque licet, directa sit, ea adverso verò ¶ 8.) *cum Bolo* plerumque debilissimus, *in fastigiata superiorum annorum Fornaro* per directa Receptacula, aut nullus aut invalidus; ¶ 9.) *cum Silicibus*, ut & ¶ 10.) *post Sabstrationes*, item ¶ 1.) *per Vini super Alcali Tartari Abstractiones*, æquè parcus, & in ultimo hoc Processu *Spiritus Tartari communis* haud expers (ceu quoque ¶ 2.) è *Tartaro Tartarisato* similis colligitur) proveniat; cùm porrò qui *per* ¶ 3.) *Spiritus Vini Incerationes super Sal Tartari* (*vulgare vel Aceto destillato saturatum*) institutas laborosior; ¶ 4.) *per Digestiones autem cum ipso Spiritu Tartari* (alias tædiosioris conquisitionis) & per se sat polychresto, justo preciosior; qui demum ¶ A) è *Salis Tartari, Calcis vivæ & Salis Armoniaci mixtura* nonnullis alicubi conquiritur, totus aut maximam partem *Armoniacalis* sit: non immeritò proinde (missis tantis pro suspicionibus ex *Accessorio* hic natis) laborum minùs prodigus, penetrantissimo validissimoque ¶ 5.) *Liquori, qui ex anatica Salis Tartari & Aluminis, seu crudi, seu potiùs usti destillatione*, vel per Arenam provenit; aut si purè *Tartarea Ingredientia* desideraverit, isti acquiescet, qui ¶ 6.) *ex Oleo Tartari nigro* (alias accidentario) *cum Sale Tartari aliquamdiu negligenterque quasi digesto*, haud difficulter habetur. Parilis quidem in effectu, sed paulò graveolentior, & neutralia aut nimiùm Tartarea est, ¶ 7.) *ex anatico Tartari crudi Aluminisque pondere destillatus*; nec adeò ab eo, nisi nonnunquam majori Salis volatilis copia differt, qui similiter per Arenam è *dictis antè* ¶ 8.) *Facibus Vini siccatis* (*eusdem Deindrasen*) elicitur, & post Rectificationem super *Sal Tartari* cum *Spiritus Vini* parte, graveolentiam nonnihil exuit: ut uterque horum supradictis (pro cujuslibet lubentia & delectu) surrogari queat.

Qui verò *Solutionem* (hinc forte faciliorum) respectu in *Acidam* (¶. 9) è *vel cum Sale Tartari*) *Volatilitatem* potiùs inclinat; licèt *arcosi* prædicti (præsertim concentratiores) *Spiritus*, circa competentia vel prædisposita Subjecta profectò haud instituendam, utpote quondam ex Concrematione Salis istius, & in terream substantiam destructione; quin potiùs *Causticum* illud sive acuatum, & per diuturniorem Digestionem mediante mediocri Calore in Furno digestivo exaltatum, sumendum est, hocque proparando *Spiritu volatili Salis Tartari* eligit, aut quoque ex calcinatis *Vini siccis Facibus* illud evacuandum esse. Etenim notum est, quòd ex *Facibus Vini* post fermentationem relictis, perque Vesicam destillatis, eliciatur *copiosior Spiritus Vini*: hoc ergò abstracto, *Faces* in libero loco exsiccatæ, postmodùm destillatæ, exhibent *Spiritum & volatile Sal Tartari*, quod in magna copia ad instar Nivis Alembico Cucurbitæ adhæret. Pariter & ex hisce *Facibus* destillatis ex Cucurbita elicitur *Spiritus urinosus & Sal volatile*: *Caput mortuum harum Facum*, Sale suo urinosissimo etiam semivolatili ditissimum eligendum proin est pro *Salis Tartari volatilis* confectione juxta AUTHOREM. Ergò contrà non conducit pro hoc scopo *Sal* illud *Tartari fixum ex Tartari & Nitri detonatione paratum*; quippe remanet in illo Nitri quædam acida pars, impediens Salis volatilis ascensionem.

¶ 7.) *Modos ipsos.*) Si omnes ab AUTHORE adductos *Modos volatilisandi Sal Tartari fixum in Spiritum aut Sal volatile urinosum* consideremus, nil minùs acquiri videmus, quam *Sal volatile*; potiùs Processus illi omnes suggerunt vel *nullum*, vel illud saltem *adulterinum*, vel *ex alio Subjecto* originaliter derivandum, vel denique *Sal volatile Tartari communis*, non autem id ex *Sale fixo* desideratum; cùm tamen scopus curiosorum sit Sal Tartari fixum volatilisandi, hoc est jam Alcali volatile urinosum, jam verò Acidum volatile pingue, ex eo separando, reliqua Terra figente illa in fundo relicta.

¶ 8.) *Cum Bolo.*) Sunt, qui *Sal Tartari* cum ana *Boli* miscentes destillant pro *Spiritu Salis Tartari volatili* acquirendo: ast prodit *Phlegma* iners, odoris urinosi tantillo insignitum.

¶ 9.) *Cum Silicibus.*) GLAUBERUS *Liquorem Silicum pro volatilisandis Salibus fixis* commendat. Verùm nec hac ratione, præter *Phlegma*, aliquid acquiritur.

¶ 10.) *Post Sabstrationes.*) Hic ZWELFFERI *Modus* est *Pharm. Reg. pag.* 247. de quo BECKIUS judicium rectè fert; nempe hac ratione *Salia fixa* fatiscere in *Aqua Elementum*. Vid. *Collegium Chymicum*.

¶ 1.) *Per Vini.*) Sunt, qui *pro Sale Tartari volatilisando* illud cum *Vino* incerant: ast hac ratione Acidum Vini in Sale illo suo concentratum; dat regeneratum Tartarum.

¶ 2.) *Ex Tartaro Tartarisato.* Hisce petit AUTHOR LANGELOTTI Modum *in Epistol. ad Curiosos* descriptum; quo tamen *Spiritus Tartari simplex*, nec aliud quid, prolicitur.

¶ 3. *Spiritus Vini Incerationes super Sal Tartari.*) Sunt qui imbibitione *Salis Tartari* cum *Spiritu vini* illud volatilitate intendunt; succedit negotium, ast tantillum ejus est, quod hac ratione prolicitur, ut labor ferè vanus sit.

¶ 4.) *Per Digestiones.*) Prodit se *Spiritus Tartari rectificatus*, de *Sale* autem nihil ascendit, licèt digeratur cum *Sale Tartari*.

¶ A) *E Salis Tartari, Calcis vivæ, & Salis Ammoniaci mixtura.*) Nil de *Sale Tartari* participat.

¶ 5.) *Liquori, qui ex anatica Salis Tartari & Aluminis crudi destillatione.*) Sunt, qui destillant *Sal Tartari fixum* cum ana *Aluminis crudi*, acquiruntque *Spiritum urinosum copiosum*; qui tamen *Spiritus Urinæ humanæ ex Alumine regeneratus* est, quippe pro faciliori Aluminis crystallisatione, & Pinguedinis vitriolicæ separatione, additur eidem Urina humana. Sic si *ustum Alumen* cum *Sale Tartari* destillemus acquirimus, nisi alcalisata illa Corpora alterata ab Aere fuerint, *nihil*: aut si fuerint alterata, *Phlegma iners*, tantillum urinosi præ se ferens.

¶ 6.) *Ex Oleo Tartari nigro.*) Idest *Oleum Tartari fœtidum* cum *Sale ejus fixo* digestum abit in *Picem* quæ diuturna digestione absoluta, destillata dat *Sal volatile Tartari*. Conf. HOFFMANNUS *Clave p.* 604. & *supra Tit.* 7. *ubi de Diaphor. Vegetabilibus*.

¶ 7.) *Ex anatico Tartari crudi Aluminisque pondere.*) Hac ratione *Spiritus Tartari simplex* elicitur.

¶ 8.) *Facibus Vini siccatis.*) *Hæ* post *Spiritus Vini* abstractionem exsiccatæ, ut dictum, dant elegans *Sal volatile Tartari & Spiritum volatilem*; sed quæ nil differunt à *Spiritu & Sale volatili Tartari crudi*. Interim ex omnibus hactenus allegatis Processibus *hunc Modum eligerem*; vel etiam eos, qui *Spiritum Tartari volatilem urinosum*, & positivè *diureticum* optant, juberem, sibi pararent *Spiritum clyssiformem ex Tartaro & Nitro*, primariò de Tartaro, secundariò & parùm de Sale volatili Tartari alcalino Nitri participantem: nempe

℞. *Tartari*.
Nitri an. part. æqual.

Hæc additione *Alcali* mista destillentur per Retortam tubulatam, Receptaculo nonnihil *Spiritus Vini tartarisati* includendo.

Atque sic paratum *Spiritum* hunc *Carminativum de tribus* præfero *Tincturæ Nephriticæ Ammelungii*, ex ana *Tartari*, *Nitri*, *Minera Antimonii*, & *Silicum Selariam Salfeldanorum* (qui maculas flavas habent, quasi obtinerent aliquid de *Auro*) prodeunti; quippe hæc destillata per Retortam tubulatam in *Clyssum*, præ se ferunt Odorem & Saporem urinosum, Coloremque aureo-rubescentem: ubi Sapor & Odor ille primariò dependet ex Tartaro, secundariò ex Nitro; Color verò ex Sulphure Antimonii ab Alcali soluto, & simul in Receptaculum recepto; hinc *Tinctura hæc non rectificanda est*, aliàs Sulphur antimoniale in fundo manet, & Spiritus albidus per Alembicum prodit. Atque ob hunc Colorem Tinctura hæc Remedium laudabile est in Affectibus urinariis, in Affectibus Renum scilicet & Calculo, tam præservativè, quàm curativè, item Scorbuticis, Hypochondriacis, & Hystericis, *Dos.* gutt. 20. 30. 40. ad ʒß. in *Vehiculo appropriato*, nempe juxta AUTHOREM in *Aqua Fragorum* propinando: sed elegantior est *Spiritus Carminativus de tribus* ex *Tartaro & Nitro*, per Retortam *Spiritus Vini tartarisati* tantillo repletam destillatus.

¶ 9.) *E vel cum Sale Tartari volatilitatem.*) AUTHOR *noster* hic parandum docet; præsertim postquàm loco *Liquoris Alcahest* deficientis pro Solutione *Margaritarum & Corallorum*, suadet, ut discamus *Salia fixa*, in specie *Tartari*, in *acidam Volatilitatem* redigere, juxta HELMONTIUM,

haud sint desides; & à Sale purè lixivioso (natoram ejus, & Anthoris adeò commendantis loca parallela considerantibus) ad Acetositatem exigua sit consequeotia; nihilominùs dimisso forsasse ¶ 10.) Liquore è Metallicis Solutionibus (cum Aceto paratis, & in Massam vitriolicam coagulatis) ultimò extremeque tandem destillato, æquè forsan speciosiùs occupari circa parabiliorem & accidentarium illum, qui in præparatione ¶ 1.) Arcani Tartari (sive destillatum, sive commune Acetum receptum fuerit) haud difficulter sub Abstractionibus colligitur, & jam pridem Salis Tartari quidpiam secum abstulisse creditus est: quemadmodùm alii quoque de ¶ 2.) Liquore, qui de Tartaro Vitriolato communi (mediocriter tantùm eitra extremam destillationem) abstrabitur, putarunt. Sic ¶ 3.) Alcali Tartareum cum certo Bolo destillantes aliquando, Spiritum acidulum spurium accepimus. Sed de his aliisque, qui trahi huc possent, v. g. ¶ 4.) Spiritu è Terra foliata validiore Igne prodeunte, Liquore è Tartaro Vitriolato (è Terra foliata cum Spiritu Vitrioli pacato) abstracto, & cæteris Acetosis, hic non est dicendi locus.

¶ 5.) Oleum Tartari nigrum iotùs gratiosiores jampridem noluerunt; eoque multo minùs, ioter tot acceptiora, Rectificationem quovis etiam modo, promeretur; utut de cætero Salis volatilis quidpiam, consimilium Destillatorum more vehat. Eatùs eum Spiritus sui parergon sit, pro lubitu repositum gregariis adhibeat, qui volet; potens, resolvens & balsamicum, etiam in Contusionibus carnosarum nervosiorum partium, &c. Nec rejiculum olim hinc paravimus ¶ 6.) Emplastrum, ad imitationem Diasulphuris. Verum de Tartareis satis forsan nunc actum est.

Sequator ¶ 7.) Terebinthina, saltem nostras, exotica cujusvis (nomeo insuper nonnunquam mentitæ) loco, quosvis in usus (missis solummodò minutiis) sufficientissima, intùs quoque, si certi casus Diuresin cum Laxatione Alvi exigant: etiam ¶ 8.) absque Lotione aut curiosiori per Pyxidem ligneam transcolatione, si per se (quamvis profectò sic ingratior) in ootoriis Vehiculis, Emulsionibus aut Mixturis ex temporaneis omnino exhibeoda foret: nam quæ ¶ 9.) Cocta communiter vocatur, ad occultationem sui, diversis in Formulis aptior existit. Nec proin tamen opus est, ut cum frustranea Spiritus jactura seorsim vulgò eoquatur; siquidem quod post vulgarem Spiritus destillationem in Vesica remanet, non solum istius, verùm etiam ulteriùs (in Topicis) venalis Colophonie, Resina sicce, maritimorum Zopissa; imò (cùm gratis sic habetur) communis Picis, & (dum ipsi resinosi ¶ 10.) Myrmeciorum Grumi (der Dartrauch) etsi perperam Mastichi collati, aliquanti tameo nonnullis æstimantur) exoticorum aliquot Gummarum locum satis commodè supplere potest. Internis usibus (si placet vel opus esse reperitur) tum per se, tum adjecto diuretico catharticove Stimulo quodam extemporè (sine ¶ 1.) tot Pilularum, Cicerum, Macmolarum, Electuariorumque Terebinthinatorum asservatione, promptè destinandum. ¶ 2.) Oleum aotem flavum atque rubrum inter tot Resolventia & Balsamica, tanti non est, ut ulteriùs hinc destilletur; multò minùs Sylvanorum Abiegnum ¶ ♉) Templinumve, ut seorsim reponatur; vel resinosius istud è semimaturis ¶ II) Abietum Conis (in Molendinis instar Olei Lini) exprimatur, ¶ 3.) Spiritus Terebinthina oibilo debilior, at intùs sumptu gratior per Vesicam, quàm tædiosiùs (licèt una alterave drachma pro Terebinthina libra uns copiosior) per Cucurbitam habetur; restitansque illic Colo-

¶ 10.) Liquore è Metallicis Solutionibus.) Scilicet ex Sale Coralliorum & Sacchuro Saturni cum Aceto destillato paratis, elicitur Spiritus oleosus, vel Liquor crassus; qui tamen est Spiritus Vini regeneratus ex Aceto aut Spiritu Aceti rectificatus, singulàrem prærogativam præ Aceto destillato non obtinens.

¶ 1.) Arcani Tartari.) Sunt qui, postquàm Acetum destillatum crebriùs à Sale Tartari abstractum fuerit, hoc volatilisare intendunt: & verum est; si Sal Tartari saturatum est per Terram foliatam, acquirunt Phlegma acidulum, parum acrimoniæ urinosæ obtinens; quod tameo est tantillum, & peculiarem solvendi vim non obtinebit.

¶ 2.) Liquore, qui de Tartaro vitriolato communi.) Hac ratione Phlegma Vitrioli acidum, oec aliud quid, acquiritur.

¶ 3.) Alcali Tartareum cum certo Bolo.) Scilicet quia Terræ Bolares per se destillatæ dant Spiritum acidulum volatilem; binc non mirum est, AUTHOREM nostrum, Sal Tartari cum Bolo destillantem, acquisivisse Spiritum Boli, & non Spiritum Tartari.

¶ 4.) Spiritu è Terra foliata.) Hic Spiritus est Phlegma acidulum, & præterea nihil.

¶ 5.) Oleum Tartari nigrum.) Oleum Tartari fœtidum est generosissimum Remedium; rectificatum quippe cum aoa Cornu Cervi usti, istud prodit Oleum aurei coloris minùs fœteus: adeò, ut ad guttas aliquot propinatum potentissimum sit sudoriferum, anticolicum & antihystericum: gravis est odoris, hoc verum est; nihilominùs tamen præter usum Internum, externè reverà egregium est, pro malaxandis Emplastris Tumores durissimos discutieotibus, ita v. g. ut in Mammæ Tumore duro, ex Lacte coagulato nato, proficiat Emplastrum de Galbano crocatum Mynsichtii, malaxatum cum Oleo Tartari fœtido, quod impositum resolvit Lactis grumos. Sic & prodest id Oleum pro resolvandis Bubonibus & aliis Tumoribus Gallicis, cum Emplastris.

¶ 6.) Emplastrum.) Hoc fieri potest dissolvendo Sulphur in Oleo Tartari fœtido, hinc cum aliis in Emplastrum ad imitatiooem Diasulphuris Rulandi compingendo.

¶ 7.) Terebinthina.) Ex hac eligit AUTHOR Spiritum seu Oleum subtilius pro interno usu; sicut pro externo usu Magma post Spiritum destillatum relictum Colophoniæ instar apparens. Cæterùm rectè Terebinthina à STACKIO dicitur Balsamum Septentrionale seu Occidentale, cum, quicquid in Opobalsamo quæritur, hoc in puncto Balsamationis Cadaverum, testante SCHROEDERO, in nostra Terebinthina inveniatur: equidem vulgò Cypria eligitur; ast malè; nostra siquidem è Larice elicita ejusdem est pretii & valoris.

¶ 8.) Absque Lotione.) Cruda aliquando, utut rarò, internè usurpatur Terebinthina, nisi sub forma Emulsionis Nephrocatharticæ, Fermentum Lithiaseos destruentis, cum Seminis Violarum & Aqua qualicunque, aut sub forma Mixturarum, addito Vitello Ovi in substantiam lacteam redigendo, v. g.

℞. Terebinth. vulgar. purioris, aut Cypria ℥ß.
Dissolve cum s. q. Vitelli Ovi: adde paolatim
Syr. de Alth. Fernel. ℥j. ad ℥iß.
Vini Malvat. ℥vj. M.
Detur pro Dosi ℥j. ad ℥iß.

Ita laxando Alvum & Urinam movendo, in Affectibus Renum & Vesicæ optimè convenit.

Cæterùm lavant aliqui priùs Terebinthinam: ast hoc labore non opus est, quùm potiùs per Colatorium simplex eam trajiciendo sufficere potest.

¶ 9.) Cocta.) Sunt, qui Terebinthinam cum Aqua Igne blando coquunt, sicque in consistentiam candidam spissam pro Pilulis redigunt; vel & aliis additis Pilulas Nephriticas compositas inde formant: ast hac ratione Oleo volatili exhausta, quasi inanis redditur. Unde potiùs destillanda est Terebinthina cum copiosa Aqua in Vesica, sic enim prodit

1. Parum Phlegmatis aciduli;
2. Spiritus seu Oleum subtilius; hinc
3. Oleum flavum paulo crassius; porrò
4. Oleum spissum & nigricans, Balsamum Terebinthinæ vocatum; & tandem
5. In fine Crassamentum aliquod, Colophonio instar remanet.

¶ 10.) Myrmeciorum Grumi.) In Cubilibus Formicarum acidum spirantium, & Sylvas resiniferas inhabitantium, reperiuntur Grana perspicua & acidulata, ipsarum sudore imprægnata; & comparantur à nonnullis Mastichi, quæ tamen melior; itemque præferunt Terebinthinæ.

¶ 1.) Sine tot Pilularum.) MYNSICHTIUS occupatur circa plura Terebinthina composita Remedia: sed his omnibus possumus carere. Interim extemporè illa ex Terebinthina cocta, addito Scammonio, Rhabarbaro & similibus, paratur.

¶ 2.) Oleum flavum.) Loco Olei Terebinthine flavi sufficere potest Oleum Hyperici.

¶ ♉) Templinum.) Ex Pino destillatur Oleum, quod vocant Oleum Templinum.

¶ II) Abietum Conis.) Coni Abietum immaturi perquàm resinosi sunt, & ex iis potens Oleum Torculari exprimi potest: sed his præpollet Spiritus Terebinthina.

¶ 3.) Spiritus Terebinthine.) Hic nunc per Cucurbitam ex Arena, cum duplo vel triplo Arenæ miscendo Terebinthinam, destillatur; qua ratione prodit Oleum Terebinthina; nunc per Vesicam. Ubi tamen, dum illa Aqua imbibit multum Salis volatilis Terebinthinæ, Oleum volatile Terebinthinæ inertius ac minùs generosum prodit; sin verò cum Arena ex Cucurbita destillatur, prodit Oleum generosum Sale volatili insigni turgidum. Cæterùm datur Oleum hoc à gutt. v. ad vj. mane in Vehiculo calido pro scopo diuretico & præservatorio Nephritidis, antihysterico & colico; imò & in Scabie: sic & Balsamus Sulphuris terebinthinatus egregiè prodest tam in Vesicæ & Renum, quàm Pulmonum læsionibus, & aliarum partium, itemque in declinatione Dysenteriæ pro scopo consolidandi, à gutt. 8. 10. ad 15. Magma autem residuum à Spiritus destillatione externè ingredi potest Emplastra, loco Colophonia & Picis,

lophonia exiguum in Spiritus pondere defectum facilè compensat. *Ex immaturis Abietis Conis* planè quidem similis destillatur, at parcior proventus operæ precium non præstat. ¶ 4.) *Aquam in Spiritus Terebinthinæ* abstractione (*primò per Vesicam, aut omnem per Cucurbitam*) una profluentem exhibeant, *Acetove destillato* (dum alii *Terebinthinatum* seorsim parant) aliterve admisceant, qui acceptiora aptiorave Remedia Menstruave nolunt. *Tinctura Terebinthinæ* supervacua in nostro Delectu Terebinthinatorum multiplicatio est.

¶ 5.) *De Juniperinis* inter *Diaphoretica* paulò antè egimus. *Veronicæ Extractum* inter *Pectoralia* sequetur. Ubi verò ¶ 6.) *Baccarum Alkekengi*, etiam ritè siccatarum datur copia (missa insipida quidem, sed languente *Aqua*, inconcinnisque inter tot Anodyna *Trochiscis*) *Extractum liquidum, sine Sacchara* quoque durabile, de cætero non inefficax, & simul (pro *Solanorum* natura) mitigativum, haud inconsultò hic adjiceretur; aut in defectu, vel si magis placuerit, polychrestum illud ¶ 7.) *Hederæ terrestris Extractum saccharatum*, supervacanei *Syrupi Conservæque* vicem satis supplens: *Aquam* enim *simplicem aquò ac spirituosam* adversus Odor, alias hinc excludit; & si fateri voluerimus, nec reliquorum Simplicium v. g. *Apii, Petroselini, Saxifragiæ, Asparagi, Fragariæ, Ononidis, Parietariæ, Linariæ, Lithospermi, Genistæ, Raphani utriusque, Bardanæ, Pimpinellæ, Dauci* &c. pro superioris Seculi more ¶ 8.) *Destillata* (utpote vel peradversæ vel languidiores, Muliercularum medicationibus, aut turgentiores Recepritismi ampullis aptiores) ullatenus huc referri merentur: nisi omninò quispiam pro paulò diffusiori Apparatu fortè *Fragorum Aquam* (non ut inter congeneres præsentiorem, sed tantùm acceptiorem) velit; seu per se, seu durabilius cum exigua *Spiritus Vini* particula (nam gratissimus refrigeransque Fructus pro *fermentato Spiritu* acquirendo frustrà disperditur) inde abstractam; quasi pro aliorum *Remediorum* (seu *domesticæ Liquores* hic quoque satisfaciunt, ipsaque *Aqua* minùs in universum est durabilis) *Vehiculo*. Sanè similiter haud adeò multum est, quod ultra hoc, etiam in plerisque (operosius quoque, & præ Antiquioribus consideratius interdum nunc, aut ob *Dauci, Coparum, Porri, Raphani* &c. accessum sæpè minùs jucundè) *compositis Aquis* tot scilicet *Nephriticis, Lithontripticis, contra Calculum*, &c. reperimus: nec ipsa famosior ¶ 9.) *è Persicorum, Cerasorum &c. Fructuum Nucleis* (*Destillatum* quidem alterantibus, *Emulsioni* tamen aptioribus) diversimodè (*cum & sine Acetesis*) præparata, eas tantoperè præcellit; nisi omnes hæ seu præsentioribus *Specificis* exaltentur, seu *Epicerasticis Anodynisve* (in alio quoque *Vehiculo* sufficientibus) consocientur. Præservatoriè quantum *Calculosam Diathesin* (aliàs plerumque indebilem) alterent, miseri indies tandem nobiscum experiuntur: ¶ 10.) *calidiores* ejuscemodi *Aqua* vel *Liquores dispositionem istam potiùs intendunt*; ejusque noxæ pariter haud expertes sunt *vulgares Tinctura* atque *Essentia liquida*, seu *Spiritus Vini medicati Juniperini, Nephritici, &c. cum Infuso recentium Fragorum, in eodem Spiritu*, Potatoribus profectò aptiori, quàm contractiori nostro Delectui. Quanta, quæso, copia nonnunquam ingerimus sine notabili quadam alteratione (si continuè febricitantes, præsertim Variolis Morbillisque laborantes excipimus) ¶ Σ) *Fraga?* ut *Syrupus* profectò, multoque magis *Essentia è Succo liquidior* (concepta de facili fermentatione gratiam alias perdens) dum plures æquè jucundi durabilioresque dantur Succi refectivi ac refrigerantes, sint frustranea: multo magis ipsa *Fraga nonnullibi siccata*.

Porrò verò si quis *Tartareis Nitrosisve Salibus* (*Simplicibus* aut *Vitriolatis*), *Arcano duplicato*, &c. acquiescere nequeat, superaddat hic fortè ¶ 1.) *Ononidis* non tam *Extractum* (*bolari Tartaro* affluentissimum, nec si è tenella Planta fuerit, in nonnullis aliis Affectibus aspernandum), quàm *Sal fixum simplex* ¶ Φ) *Sulphuratum, aut ampliùs pro lubitu Vitriolatum*: simulque forsitan comburi possens *Fabarum insuper Stipites, Urticæ, Genistæ, aliave*, pro Districtuum ratione parabiliora, vel *Salis* majorem copiam suppeditantia: quò *Sal quasi Catholicum* seu *polychrestum* exeat, nec operosiùs singula v. g. *Juniperinum, insuper Sambucinum, Petroselini, Hederæ terrestris, Pimpinellæ, Tamarisci, aliorumque infrequentiorum*, aut *in Salis proventu parciorum*, seorsim reponere, vel etiam diversimodè è talibus *Composita contra Calculum, Nephritica, Diuretica* (sæpè è minùs parabilibus aut nomine tenus solùm variatis) superaddere necessum sit; cùm prædictum reliqua facilè suppleat, & competentibus *Mineralibus*, &c. haud difficulter ampliùs alteretur.

At-

¶ 4.) *Aquam in Spiritus Terebinthinæ.*) *Phlegma Terebinthinæ acidulum* nonnulli pro *Solutione Ostracodermorum* commendant. Interim hoc nullam præ *Aceto communi* prærogativam habet.

¶ 5.) *De Juniperinis.*) *Oleum destillatum Baccarum Juniperi* non cedit *Oleo Terebinthinæ* in Renum Affectibus, nisi quòd hoc magis Balsamicum sit, & corruptelæ Renum magis resistere videatur.

¶ 6.) *Baccarum Alkekengi.*) Ipsa Planta est *ex Solanorum genere*, adeòque non secus ac *Nicotiana, Hyoscyamus*, & *Solanum furiosum*, vi anodyna & vi narcotica pollent. Interim tamen *Fructus Alkekengi* sapore nitroso diuretico, & abstersivo constant; indeque Veteres *ex iisdem Trochiscos, cum & sine Opio*, pro Affectibus urinariis, ardore Urinæ, difficultate ejus, excoriatione aut exulcerationibus Renum & Vesicæ, ordinariò confecerunt: vid. ZWELFERUS. Nos verò horum loco cum AUTHORE *nostro* commendamus *eorum Extractum*; hoc est *Succum expressum*; & post transcolationem blando Igne in consistentiam Mellis *inspissatum*, qui *Dosi* ℥ß. ad ℥j. nunc solitariè, nunc cum aliis mistus, pro scopo diuretico & nephritico egregius est.

¶ 7.) *Hederæ terrestris Extractum.*) Planta hæc est nobilissimum Simplex, & *magnum Dei donum*: præter vires pectorales & antipleuriticas, in Sputo Sanguinis, Phthisi, & Tussi phthisica, Peripneumonia, &c. imprimis quoque diureticum habet usum, adeoque conducit tam præservativè quàm curativè pro scopo præservationis à Calculo, in Mictu cruento, itemque Renum & Vesicæ Ulceribus. Sic habeo hic Mulierem, Professoris cujusdam conjugem, quæ creberrimè Calculo, Passione hysterica, itemque Mictu cruento, Ictero, &c. laborans, usu *Hederæ terrestris decocta* se curavit, & etiamnum præservat. Adeoque ergo *duplex est Hederæ terrestris usus*: nempe vel *in Decocto*, decoquendo cum *Aqua* vel *Cerevisia* (quo pacto saporem herbaceum refert, indeque melius est, si Decoctio ejus fiat cum ana *Cerevisia* & *Aqua* condiendæ pauco *Melle*), vel *in Extracto*, ebulliendo eam in *Aqua*, seu in *Succum* exprimendo, & colatum inspissando & cum *Sacchara* condiendo: contrà *ejus Aqua iners est*, sicut & *Syrupus* ob Sacchari copiosioris ingressum.

¶ 8.) *Destillata.*) *Aqua Diureticorum Simplicium* pro scopo medicamentoso præstant id, quod alias *Aqua* simul pro scopo alimentoso: nempe sunt *Vehicula* saltem aliorum Remediorum, indeque rectè eligit AUTHOR *noster* *Aquam Fragorum destillatam* pro Vehiculo, recipiendo *Fraga* contusa, eaque addita *Aqua*, parcè *Spiritu Vini* acuata, per Vesicam vel Cucurbitam destillat; sic emergit *Aqua illa durabilior*.

¶ 9.) *E Persicorum, Cerasorum, &c.*) Nonnulli *Semina oleosa Aquis diureticis* destillandis adduut: sed justa est ZWELFERI Censura; nempe talia parum virium suppeditare, quin potiùs ea iis *Emulsiones* blandè diureticas parandas esse; quæ, si addatur *Semen Violarum purpurearum*, fiunt magis præsentaneæ.

¶ 10.) *Calidiores ejuscemodi Aqua.*) Sunt, qui pro scopo præservativo in Nephritide usurpant *Spiritum Juniperi*, quod & bonum est. Sicut alii *Capita Allii Spiritu Vini* infundunt; interim tamen ejuscemodi Remedia non semper æquè tuta sunt, cùm fumosa existentia, ardores Renum soleant intendere in illis, qui aliàs iisdem vexantur. Porrò, alii adhuc *Fraga recentia Spiritui* infundendo, hunc subinde hauriunt pro scopo præservandi & curandi Nephritidem: sed de hoc idem judicium ferendum est, ac de aliis; nempe non semper Euporiston hoc, præsertim in Junioribus, locum habebit.

¶ Σ) *Fraga.*) Copiosam hæc Urinam fundi faciunt, & propterea Phlogoses & Æstuationes Corporis blandè temperatura solent sistere. Potest etiam ex *Fragis recentibus* fieri elegans *Julebus* ad imitationem TIMÆI à *Goldenklee in suis Responsis pag.* 16. non secus ac ex *Rubo Idæo* similis *Julebus* elegans & suavis paratur: vid. *idem pag.* 433. Rarum est, quòd singularem *vim diaphoreticam in Fragis* observaverit BARTHOLINUS, *Cent.* 3. *Observat.* 54.

¶ 1.) *Ononidis Sal fixum.*) *Sal fixum Ononidis*, idque nunc *simplex*, nunc cum aliis *compositum*, eligit AUTHOR. Et quidem *Ononis* triplex existit, nempe *albo, flavescenti, & incarnato colore*. Quæcunque Calcinatione *copiosum Sal fixum* suggerit, juxta Sal Tartari pro scopo diuretico commendandum, modò non nimis illud calcinetur, annotante hoc TACHENIO *in Hipp. Chymico*. Etenim *Salia illa fixa* ex Diureticorum Calcinatione facta *non sunt simpliciter lixivialia*, sed verè *salsa*, adeoque ex urinoso & acido Sapore conflata; imò *Urticæ, Stipites Fabarum & Genista* ritè calcinata fiunt moderatè salsa, absque quoque *Sulphuris* aut *Spiritus Vitrioli* additione, *Dosi* gr. xv. ad ℈j. imò ʒß. usurpanda.

¶ Φ) *Sulphuratum, aut Vitriolatum.*) Non opus est, ut *Salia dicta sulphurentur* vel *vitriolentur*, quia hoc modo castrantur.

Saxi-

Atque hæc quidem à *Vegetabilibus*, suo quovis modo ac tempore (præsertim inter præsentissimum *Mineralium Animaliumque* proventum, & debitum *Anodynorum* atque *Epicerasticorum* quorundam accessum) adhibendo, oppido sufficient: ut talium intuitu, neque Delectus noster, neque accuratior Praxis ullatenus è reliquis numerosissimis (quamvis ex parte non semper contemnendis; ex parte tamen etiam nimis tantùm speciosis, desidibus, adversis, ingratioribus, rarioribus, &c.) ullatenus exigat, sive ¶ 2) *Saxifragiam albam* (alias permultis Dilrectibus infrequentiorem) cum perlevi squammeoque *Radicularum Pulvere & Extracto*, vulgatiori quovis neutiquam validiore; sive semilignosam illam Agyratium *Alpinam* vel ingratiorem *Pimpinella Radicem* (*Siccatam, aut supervacuè Extractam, Conditam, vel Confectam*) aut *Herbam* insuper, *Semenve*, ac tædiosum inde *Oleum*. Non (adhuc magis) adversum (ac circumforaneos olentem) *utrumlibet* (siquidem & hic hactenus frustra *eretissavimus*) ¶ 3.) *Daucum*, *in Semine Oleoque suo* (alias equidem haud invalidis). Non *exoticam* penè ¶ ♆) *Ruscum*, aut alias infrequentiorem ¶ Ω) *Filipendulam*. Quemadmodùm nec quæ è ¶ 4.) *Genista* insuper seorsim proponuntur, nauseabundum *Semen Floresve fuci*, *vel conservati*, aut (dum *Cappares* adeò vili veneunt) *conditi*. Non quæ Pectorales quoque, aliolve in usus supervacuè passim ex *Urtica majori minorique*, petuntur; *Radix scilicet*, & *Romana Semen*. Nec ¶ 5.) *Eryngii* indigebit *Radice*, seu *Saccata*, seu (pro enervatis potiùs, sed exiguo plerumque irritamento) *Condita*. ¶ 6.) Non *Lappa utriuslibet* (dum *Folia* extùs ad Muliercularum Experimenta pertinent) ingrato *Semine*, *vel majoris Radice*, utut in diversis Affectibus multis Exoticis præstantiore. Non inter tot præsentiora *Crustacea*, ¶ Γ) *Lithospermo quovis*, aut ¶ Δ) *Arillis Cynosbati*, vel *Mespilorum*, decantatæ *Spina albæ*, speciosioribusque (in aliis quoque requisitis vel Signatura ducente) *Dactylorum Ossiculis*, *Hedera Baccis*, *Glandiumque* (quamvis inter Domestica vulgò haud rejicula) *Farina*.

¶ 7.) Ita nec *Apii Radicem* vel *Semen* necessaria alicubi invenimus; inter congenera nostratia, cuivis *Seseli Lignstico*, *Massiliotico*, *Cretico*, *Oreoselino*, *Macedonico Alexandrinoque Petroselino*, *Ammi vero* (sed *vano Cantharidum correctivo*) alusque multò magis supervacaneis, Hircum olentibus, & Frigidorum Cœnis aptioribus, vel ab Antiquorum consuetudine solùm pendentibus Exoticis, facilè hic conferri, vel etiam nonnullibi præferri queat. ¶ 8.) *Succi Apii inspissati*, adeò superiori seculo commendati æquivalentia versatiores hodie Chirurgi aliàs norunt. Nec denique seorsim sic servari merentur ¶ 9.) *Amygdala Petatorum amara*, rari rancidive sæpè *Tribuli aquatici*, *Persicorum*, *Armeniacorum* ac *Cerasorum Nuclei*; vel *Raphani* præterea, ¶ Θ) *Violarum Martiarumque Semen*, in non quidem adeò languidas, at Vomitus interdum mage tuue proritantes *Emulsiones*: nam *Aquas* ex his supra attingimus: ¶ 10) *Olea verò ex id genus Nucleis* seorsim, vel Nephriticorum titulo conjunctim cum aliis *expressa*, profectò vel *Amygdalinum* usitatissimum totùs, extùs *Hyoscyaminum*, *Papaverinum*, *Nucum*, &c. æquat, aliquando superat.

Men-

¶ 2.) *Saxifragiam albam*.) Hæc in se rarò usurpata est, quia *parùm prodest*, cùm *Pulvis ejusdem Radicis* minoris virtutis diureticæ sit. Cæterùm distincta est hæc *Saxifragia* à *Pimpinella saxifraga*, quæ est *Tragoselinum* propriè dictum, utut & hujus *Radix* vulgò ac diureticum usum trahatur: *Pimpinella* verò *sanguisorba* est euporiston in omni Sanguine fluente.

¶ 3.) *Daucum*.) Hujus *Semen* præ cæteris nobilitavit HELMONTIUS *Tr. de Lithiasi*; in quo hinc inde ostendit, illud *Aquas petrosas* sui incoctione corrigere, *Cerevisiasque* contra Lithiasin præservantes reddere, & rectè; cum & illud inter *Diuretica balsamica*, quale quoque est *Terebinthina*, non inconcinnè referendum sit, & Fermenti Renum corruptelam præcaveat & sistat. Cæterùm *Daucus* est *duplex*, *Vulgaris* & *Creticus*. Utriusque eadem ratio; & præsertim *Semen* magis appropriatum pro scopo diuretico erit.

¶ ♆) *Ruscum*.) *Ruscus* apud Veteres majoris fuit commendationis, quàm apud Modernos; apud istos enim inter *Radices 5. Aperientes* refertur.

¶ Ω) *Filipendulam*.) *Radix hujus* vi diuretica & simul incisiva & attenuativa pollere solet, hinc etiam ad Strumis à quibusdam solet usurpari.

¶ 4.) *Genista*.) *Hujus Flores condiri*, quia magis pro scopo alterativo quàm diuretico in Hypochondriacis & Spleneticis locum inveniunt, illorum loco sufficere possunt *Cappares cum Aceto conditi*; nullam enim Genistæ Flores prærogativam obtinent: sic nec *Sal Genista fixum* à *Sale Ononidis* singulare quid habet, unde illud cum hoc mutari potest.

¶ 5.) *Eryngii*.) *Radix* præter usum diureticum, qui nonnullius est, si non exiguus, commendatur pro scopo stimulandi Venerem; pro quo tamen pariter languidum admodùm est, imprimis *Radix condita*.

¶ 6.) *Non Lappa*.) *Hujus Folia* Mulierculæ in Phlogosibus erysipelaceis Tibiarum commendant, dicendo, quòd *Calorem extrahant*; quod effective verum est. Interim tamen ejus *Semen* contra Phthisin & pro scopo diuretico non ampliùs est in usu: contra *Radix Lappa majoris* substituta suprà est ab AUTHORE *Radici China* & *Sarsaparilla* pro scopo diaphoretico & antipleuritico, in taleolas eam incisam decoquendo, & Decoctum usurpando, ubi idem præstat, ac *Radices exotica*.

¶ Γ) *Lithospermon*.) *Lithospermon* seu *Milium Solis* bonum est euporiston, ejus nempe *Semen*, in promovenda Urina, & stimulando egressum Calculi, si pulverisatum ℨj. *Dosi* capiatur.

¶ Δ) *Arillis Mespilorum*.) *Ossicula Mespilorum* pulverisata ad Affectus nephriticos admodùm laudantur, quatenus tam præservent à Calculo, quàm præsentem tollant. Observandum est de hujusmodi *Concretis osseis in Fructibus nonnullis reperibilibus*, in *Cerasis*, *Persicis*, *Amygdalis*, *Mespilis*, &c. quòd hæc ipsa destillata suggerant *Spiritum acidum* non cum *Oleo empyreumatico*. *Spiritus* iste rectificatus egregiè est diureticus, & suo modo lithontripticus. Non sunt propriè dicta Ossa aut Lapides, sed reverà substantia lignea quasi mutuò intorta, & ita durioris præ cætero Ligno compagis, unde etiam Igne aperto solent suggerere, quæ ipsa Ligna assolent.

¶ 7.) *Ita nec Apii*.) *Apia* quælibet, *cujus species* quoque *Petroselinum* est, vi diuretica sunt decantata: quam vim tamen satis mitem habent, quod probatur, cùm *Petroselini usus culinarius* communis ostendat, quantum præstet id sine ulla alteratione. Unde nec in statu Therapeutico aliquid valebunt illa.

¶ 8.) *Succi Apii inspissati*.) Hic inter remedia mundificantia, hoc est, Fermentum Ulceris acidum corrigentia, & Surdium ulcerosarum proventum præcaventium, numeratur, & præter *Absinthium*, *Centaurium minus*, *Myrrham*, *Aloen*, & *Terebinthinam*, illo pro scopo solet ordinari de quo conferatur SENNERTI *Praxis L. V. Part. 2. cap. 5.* ubi *de Ulceribus sordidis*; quo loco *Unguentum* genuinum *ex Succo Apii* inter alia prostat. Interim, cùm concinniora, nempe ex *Nicotiana*, *Absinthio*, *Myrrha*, & *Hyperico* ad manus sint, plus præstantia, quàm *Apium*, proinde hujus *Succo* carere possumus.

¶ 9.) *Amygdala*.) Scilicet celebria sunt *Semina 4. Frigida majora*, aliqualiter Diuresin moventia; ita & *Amygdala amara*, si quid in Potatoribus præstant, perrarum id erit; quin potiùs præstantior in tali casu erit *Spiritus Salis Ammoniaci*, præservans à Crapula.

¶ Θ) *Violarum Semen*.) Ad hæc his Seminibus præferendum est *Semen Violarum* meritò, quod egregium est nephrocatharticum. Etenim curavi ante quadriennium Mulierem ex Calculo Suppressionem Urinæ ad aliquot dies patientem, cui circa finem diei decimi dabam *Emulsionem Seminis Violarum*, & ecce! ab hujus usu cœpit Urinam emittere, utut cum Insultu epileptico, hincque ejus usu restituebatur: tandem verò post aliquot septimanas Recidivam incidens periit. Modus præscribendi potest esse talis:

℞. *Sem. Viol.* ℥iij. ad ℥ß.
adde, si placet,
Sem. Lithosp. ℥j.
Fiat cum (q. *Aquæ Fragorum Emulsio*:
adde
Aquæ Cinnam. (propter stomachum) ℥iij.
Lapill. Percar. pulveris. ℨß. ad ℨj.

D S.

Aperiens Emulsio diuretica.

Hæ verò *Emulsiones* saltem usurpantur pro scopo temperandi Urinæ acrimoniam, non verò laxandi vias urinarias.

¶ 10.) *Olea verò & id genus*.) Interdum contra Nephritidem adhibetur *Oleum Amygdalarum dulcium*, non pro scopo laxandi vias Calculi, ceu quidem Vulgus sibi persuadet, sed temperandi Urinæ acrimoniam; contra externè pro sistendis Doloribus nephriticis optimum est *Petroleum album*, cum *Oleo Papaveris* vel *Hyosciami expressis* mistum: v. g. pro scopo anodyno-nephritico:

Petrolei albi ℥iij.
Olei Papav. expr. ℨß.
Hyoscyam. expr. ℨß.
M. F. *Linimentum*,

pro scopo anodyno-nephritico externè adhibendum: Conf.

PA-

Mensis cedant ¶ 1.) *Petroselini Folia atque Radices*, *Semen* Hortulano, deses ¶ K) *Magisterium* Negotiosioribus. Sic quoque ¶ Δ) *Sisarum* ¶ 2.) *Asparagique* (aliàs nonnullis suspectos) *Turiones* linquamus delicatulis; *Semen* vanis etoletisque Compositionibus, *Radicem* (inter tot æquipollentes) Hortis; imbelles *Cicercs*, ¶ Ξ) *Raphanum utrumque &* ¶ Σ) *Cynosbati Fructum* Culinæ; *Conditum hinc & Rob Cynosbati* Molierculis satagentibus; quemadmodùm & quæ ¶ 3.) è *Fabaceis* supersunt, *Aquam Florum* Gynæceis, *Fructum ipsum* Pythagoricis: *Farinam* hinc domesticis Epithematibus; ¶ 4.) *Linariam* Hæmorrhoidum Tuberculis, ut Taurum ea lucrentur, qui vulgatiori *Hyoscyamo* vel *Verbasco*, &c. nequeunt; ¶ ⊕) *Dipsacum* (aliàs quidem haud adeò rejiculum Panificis; *Echinorum istorum Vermiculos* iis, qui nauseabundis miseros incassum vexant. ¶ 5.) *Betula* ut speciali cuidam Potus vitio alicubi contulerit, tantum tamen & indiferens Nephriticum experientibus profectò non invenitur, ut *Gemma cum Corticibus* euporistis Scabiosorum Linimentis atque Balneis aptiores videantur; *Extractum earum* sapore quasi fatuum, effectu deses plùs vice simplici reperimus, & magis adhuc *Succum destillatum*; *Crudus*, quamvis iteraneas impuritates (quali quali tandem attemperatione vel modificatione) segreget, & Corallia similiaque Ostracoderma fulvat, in hac tamen Classe, ni Acidularum more potetur, languidior est, etiam *è superioribus Ramis* (supposita majori alteratione) collectus; in ¶ 6.) *Cerevisiam Magnatum* quorundam cura nuper cum *Caltha & Lupulo* (pro more) coctus, sapidam quidem, sed in Nephritide haud adeò præservatricem reddit; ceu per se quoque Septentrionalibus (sponte faciléque) fermentatos, *Potui* quam solidiori medicationi aptior est. ¶ 7.) *Nephritico Ligno* quis inter Effectum æquè ac *Colorem instabilem seu variabilem*, sumptus hodie præ tot parabilioribus impendat? aut in ¶ 8.) *volatili Musci clavati Semine*, aliàs quidem extùs bono desiccativo, & in Pyrotechnicis (Moschorum etiam observatione) sine fumo eleganter (si Ellychnio insufletur) flammante, nimiùm maceretur? ¶ 9.) *Cynosbati Fungi in Extracto* præstant aliquid: sed hoc ipsum in Selectis nostris largiter aut abundantiùs invenitur: in substantia *domesticum* potiùs *Frontale* pro gregariis, cuivis *Radici Rhodiæ* par exhibent, *Aquas* verò *destillatas* accessione sui notabiliter validiores haud reddunt. Atque *hæc de Vegetabilibus simplicioribus*.

PANAROLLUS, ex quo *Petrolei efficaciam* didici.

¶ 1.) *Petroselini Folia.*) Hoc parum in recessu habet.

¶ K) *Magisterium.*) *Magisterium Mynsichtii* elumbe est.

¶ Δ) *Sisarum.*) Cùm non in usu sit, tacendo prætereo.

¶ 2.) *Asparagique suspectos.*) Subinnuit hic HELMONTIUM, qui in ipso expertus est *Asparagi noxam*, levatam tamen per *Semen Dauci* Potui ordinariò incoctum. Et sanè ex usu *Asparagi Urina redditur fœtida*, & hujus mistura resolvitur; quod argumento est, corruptu sic Fermento Renum, Lithiasi ansam præbere.

¶ Ξ) *Raphanum utrumque.*) *Raphanus* est vel *orbicularis* vel *rusticanus*. *Raphanus rusticanus* Sale volatili acri & penetrante est imprægnatus, reliquum corpus iners & nullius pretii est; hinc illius ratione incidit viscida, Serum urinarium acuit, Renes stimulando Calculum promovet, fermentando cum viscido Flatus generat: quin imò acrimonia ejus Succi in tantum interdum irritat Stomachum, ut etiam Vomitum excitet. Unde sub usu communi esculento *Sal commune additur, ut fugetur ejus vis emetica* in Sale acri fundata. Eo ipso, quo Mucum glutinosum incidit, ejusdemque per os rejectioni confert, sive ex Pectore eliminandus venit. *Succus expressus*, cum pauco *Sacchara* attemperatur pro usu hoc in Tussi & Asthmate humido pituitoso: multum præstat ad Calculum pellendum, & ad Urinam fortiter ciendam, TIMÆUS à *Gulden-Klee*

> ℞. *Succ. Raphani rec. expr.* Cochl. ij.
> *Vini Hispan.* Cochl. iv. vel v.
>
> Miscet, & validissimum Calculos expellendi Pharmacum, retentionique Urinæ violentissimum asserit.

Quidam *Raphano excavato Crocum* adjiciunt, & ita *Succum* colligunt, quem ipsum in Calculo, Urinæ retentione ac difficultate, ob crassum, viscidum & glutinosum Humorem, meatum obstruentem, usurpant.

Raphani rusticani Radix Sale singulariter *volatili & acri*, quale aliàs in Scorbuticis deprehenditur, singulariter turget: ratione cujus tam Acidum scorbuticum, quàm hypochondriacum corrigere, mediante Urina copiosiore evacuare, Renes à Sabulo purificare assolet. *Vino Rhenano Radix* infusa potens est diureticum: eodem modo cum *Radice Helenii* infusa, mirabiliter Stomacho convenit, Cruditatem viscidam absumendo, hinc natam Salivam glutinosam attenuando, & Appetitum egregiè revocando.

¶ Σ) *Cynosbati Fructum*) *Cynosbati Fructus* vi diuretica in usu sunt, præsertim *Arilli*, exque his *expressum Oleum* egregium diureticum est. Præterea *Fructus hi exsiccati, exemptis Arillis*, egregii sunt in Soda seu Stomachi Ardore compescendo.

¶ 3.) *E Fabaceis.*) *Fabarum Stipites* calcinati dant *Sal salsum* diureticum egregium. *Aqua Florum Fabarum* inservit Mulieribus pro usu cosmetico: sicut *Farina* earum pro scopo discutiendi & resolvendi Tumores glandulosarum partium non inflammatos, quæ cum *Aceto* instar *Cataplasmatis* imposita proficua est.

¶ 4.) *Linariam.*) Hæc decantata est pro Doloribus hæmorrhoidalibus, prostatque hic *Unguentum de Linaria Hartmanni in Pr. Chym.* Cujusdam *Taurum* hoc Euporisto lucrantis descriptio habetur in HORSTIO *l.* 4. *Obs.* 50. & laudatur illud ab HOEFERO *in Herc. Med.* Internè loco Linariæ nobis sufficere potest *Liquor ex Floribus Verbasci*, vel *Hyoscyami capitulis contusis*, & in Cucurbita putrefactis, hinc involvendo Vas continens *Massa Panis*, in Clibano coctis, paratus, cùm sic emergat *Liquor* insigniter anodynus, & tam in Arthritide, quàm in Hæmorrhoidibus proficuus.

TI-

¶ ⊕) *Dipsacum.*) *Dipsacum* non ampliùs in usu est.

¶ 5.) *Betula.*) *Hujus Succus* non saltem est nobilissimum diureticum, & præservativum Lithiaseos annotante HELMONTIO *cap.* 8. *Th.* 24. *de Lithiasi*, ac Anglis testantibus, curativum Nephritidis; sed & Craseos Massæ sanguineæ scorbuticæ purificativum, adeòque in Scabie serioa proficuum, sicut aliquot Exempla Scabiosorum, curatorum hujus uso, novi. Hinc in Scorbuto pro scopo temperandi, & corrigendi Massam sanguineam & per Urinam evacuandi est egregium. Cæterùm *Succus hujus Spiritus destillatus* nil prodest; etenim *Aqua elementaris* prodit, contra remanet post destillationem paruum, & vix ex Mensura *Succi* ℥j. *Gummatis*, in quo primaria residet vis antinephritica præservativa. *Succus Betulæ Corallis* affusus, si aliquandiu stet subaleit, & acescit, adeoq; Corallia rodit; idem *Succus notante* HELMONTIO, *ex superioribus Ramis collectus* præstantior est præ eo, qui *ex Trunco* colligitur: interim usus ejus consistit in hoc, ut instar *Acidularum* gradatim potetur, *Dosin* quotidie augendo. Angli imprimis hoc utuntur *Liquore*.

¶ 6.) *Cerevisiam.* HELMONTIUS docet parare *Cerevisiam medicatam Antinephriticam ex Succo Betulæ* cum *Semine Dauci*; & sanè *Potum* hunc egregium contra AUTHOREM æstimo magni, & novi Exempla, præter BOYLEUM *in Philos. Experimentali*, hujus usu levatorum & præservatorum: sic idem *Succus* per se fermentatus, dilutus in *Potu*, haud incongruum Antinephriticum est, quod sanè plus habet in recessu.

¶ 7.) *Nephritico Ligno.*) Hoc ab effectu ita dictum hodie est rari usus, & cùm sit illud *de Fraxinorum genere*, loco ejus ex India Orientali petendi, sufficiet nobis *Occidentalis Fraxinus nostras*. Cæterùm, quemadmodùm *Color Tinctura Ligni Nephritici est instabilis*, (cùm si *ejus* M. f. grosso modo incisi *Aqua* aliquot Unciis infundatur, Vasque inter oculum & lumen ponatur, appareat Tinctura Coloris aurei; contrà si idem Vas ita à luce obvertetur, ut hoc inter & lucem oculus nius sit, tunc comparebit Coloris cœrulei), ita & effectus ejusdem est incertus. Conf. HOFFMANNI *Clav. pag.* 510. *& seqq.*

¶ 8.) *Volatico Musci clavati Semine.*) *Lycopodium seu Muscus clavatus terrestris*, præter alios usus, continet saltem *Farinam flavam* æstivo tempore (*Sulphur vegetabile* aliàs dictum ex eo, quod levi Ignis attactu accendatur & strepitum edat; quæ *non est Semen* illius verum, cùm hoc figuræ semilunaris in *Floribus*, Clavis similibus, continoatur; simileque Sulphur habent *Juli Corylini*, item *Strobili Pini juniores*. Cæterùm illud *Sulphur Lycopodii* & inter Diuretica numeratur: & verum est, pro scopo curandi Infantes epilepticos id mirificè præstare; imò Ischuriam quoque eorum tollere, necnon ipsorum Epilepsiam & Hecticam mirificè sedare: sic sit etiam externè in Ulceribus, dictis manantibus, Intertrigioibus inspersum mederi. Interim tamen *Coryli Sulphur* optimum est, post hoc *Lycopodii*, dandum ℈ß. ad gr. xv. Confer. M.A.N.C. *Anne* 3. *Obs.* 15. hocque D.D. GANZLAND vocavit *das Kinder Pulver*, propter usum in Epilepsia & Morbis Infantum.

¶ 9.) *Cynosbati Fungi.*) AUTHOR *noster* intelligit hic *Asklaffkuntzen*, in quibus latent *Vermiculi somniferi*: ex *Fungis* autem ipsis HARTMANNUS *Spiritum & Essentiam* parat, quæ tamen nihil in recessu habent.

TI-

T I T U L U S XI.

DE DIURETICIS ANIMALIBUS.

PErgamus nunc ad *ejusdem generis Remedia*, quæ ex *Animali* (*Diureticis*, præsertim in ¶ 10.) *Insectis* affluentissimo) *Regno* numerosissimè huc similiter relata sunt ; paucis tamen nihilomninùs atque selectioribus *Apparatum nostrum* sufficienter complebunt.

Sunt primò ¶ 1.) *Cancrorum* polycresti (quamvis nec *Chelis*, *cum induratis suis Tendinibus*, *nec ipsis Exuviis ; imò ipsis Cochlearum Testis ac Testoriis*, in defectu congener efficacia desit) *Lapilli*; quivis ; non religiosiùs *è vivis tantùm* exempti ; post simplicem solùm *Pulverisationem* solitariè, vel cum *Opiatorum* aliquantillo dati, quovis eorum ¶ 2.) *Magisterio* (seu *ex Aceti*, *Nitri*, *Salis*, *aut Vitrioli Philosophico Spiritu* diversimodè præcipitato, seu per ¶ 3.) *Spiritus Nitri abstractionem* confecto, magisque sic diaphoretico) ad absorbendum, invertendum & detergendum tum hic, tum ¶ 4.) in Pleuritide, febrilibus Ebullitionibus, Stomachi angustationibus, aliisque ¶ 5.) vicinis acoribus, arduribus, &c. longè præsentiores. Idemque *de Solutionibus quoque* ¶ 6.) *cum Aceti*, *vel ipsius etiam Æruginis Spiritu* hoc fine paratis, affirmare possumus : ¶ 7.) *cum Oleo Tartari* (quamvis parciùs *Oculos* illos aggrediente), vel vulgatiori modo ¶ 8.) cum *Salis Spiritu confecta*, ob *Accessorii* particulas adhærentes præstant quidem interdum aliquid : sed dum (ab una quidem parte) *Tinctura Tartari tartarisati*, *Arcanum Tartari*, &c. evidentiùs operantur ; aut *Alcali* quoddam ipsis facilè associari, vel priùs volatilisatum feliciùs surrogari potest ; dum (ab altera) nec solitarius *Salis* vel etiam *Vitrioli Philosophicus Spiritus* deses, de cætero sumptu jucundior, nec extemporaneæ *Mixturæ* (post levem moram & subsidentiam) expers est ; cur *Entia præter rem* multiplicemus ? Adeoque nec ¶ 9.) *compositos illos Lithontripticos*, *Nephriticosque Liquores*, *cum eodem Spiritu* (amarorem quendam hinc induente) *è nullis non Animalium Marinorum & Subterraneorum Crustis atque Testis*, passim coquisitos huc referemus, Multò minùs autem vulgares cartilagineos (*Spiritui Salis* haud adeo seorsim obtemperantes) aut duriores *semilunares* ¶ Ψ) *Carpionum*, item ¶ Ω) *Percarum*, *Tincarum ac quorundam Alburnorum Lapides* ; ¶ 10.) *Ovorum vel post ipsam pullitiem*) *Testas* ; & si quid aliud pro Euporisto, vel in *Pulveres Lithontripticos* (Simplicibus suis plerunque propter ingredientium inconvenientiam deteriores), aut in prædictas salinas simplices aut compositas *Solutiones* tractum est. Quo pariter ¶ Γ) *Manati Lapidem* Mercatoribus, ¶ 1.) *Struthionis Ova* Magnatum raritatibus, & (ut reliqua *Cancrina* eadem opera expediamus) ingratum è frisis ¶ 2.) *Butyrum* Mulierculis, ¶ 3.) *Spiritum* curiosioribus, integrè combustorum ¶ 4.)

T I T U L U S XI.

DE DIURETICIS ANIMALIBUS.

¶ 10.) *Diureticis in Insectis*.)

SCilicet ut *qualibet Insecta sunt potentissima diuretica* ; ita *Cantharides*, *Aselli*, *Scarabæorum* totus exercitus, & *Lumbrici* scatent *Sale volatili nitroso*, in quo vis diuretica consistit. Nihilominùs AUTHOR principium facit à *Cancris fluviatilibus*, præsertim *Lapillis*.

¶ 1.) *Cancrorum Lapilli*.) *Totus Cancer est egregiè medicamentosus* ; & *Lapilli*, *Chelæ*, *Crustaque* ejusdem sunt omnia naturæ, præsertim cùm ex *Lapillis in Lac resolutis novæ Chelæ* regenerentur. Adhæc Anglis in usu est *Pulvis præcipitans ex Chelis Cancrorum marinorum*. Interim instar omnium sufficere nobis possunt *Lapilli Cancrorum nostratium* quivis, sive ex coctis, sive non coctis Cancris desumpti, itque saltem pulverisati ; quippe qui *Pulvis*, attestantibus *Actis Hassniensium pag.* 240. præparatis anteponendus. Sic & *totus Cancer in Pulverem* redactus pro scopo diuretico valet, contra Abortum instantem, & Rabiem caninam curandam : nempe

℞. *cancri in plenilun. collecti*:
ex his contusis in Balneo Mariæ elicitur *Phlegma*, quò in substantiam siccam pulverisabilem redigi queant ; ita *Pulvis* hic à ℈j. ad ʒß. usque ad ʒj. datus, conducit pro diuretico, Abortum præservativo, & Rabiem caninam curante Remedio ; cui & addi potest *Laudani opiati* aliquid in casu Dolorum nephriticorum: vid. POTERIUS.

¶ 2.) *Magisterio*.) Præferuntur etiam *Cancri*, horumque *Chela* & *Lapilli*, *Magisterio*. Quælibet enim *Cancrorum Magisteria*, quæ fiunt Corrosione cum *Spiritibus acidis*, & cum *Alcalibus* Præcipitatione, hincque extra Corpus saturata, inefficacia erunt intra Corpus assumpta, in quo nil absorbent, & scopo diuretico frustrantur.

¶ 3.) *Per Spiritus Nitri*) *Magisterium Lapillorum Cancrorum per Spiritus Nitri abstractionem paratum*, remanet salsum, adeòque magis diaphoreticum, quàm diureticum.

¶ 4.) *In Pleuritide*.) *Lapilli Cancrorum* in hac & Febribus intermittentibus tantum præstant ; quantum *Ossa Lucii piscis*, cum quibus & *Sulphure* optimi sunt ; quodvis Acidum præternaturale in primis viis absorbent, sicque fiunt urinosi, hinc egregiè diuretici.

¶ 5.) *Vicinis acoribus*.) *Lapilli Cancrorum* assumpti quodvis Acidum in primis viis absorbendo, fiunt salsi & diuretici.

¶ 6.) *Solutionibus cum Aceti*.) Scilicet *Lapilli Cancrorum* commodissimè pro scopo diuretico & Sanguinis grumosi dissolutivo, adeòque in Pleuritide & Febrium intermittentium ardore corrigendo, propinantur cum *Aceto*: interim tamen iidem non penitus ab eodem dissolvantur & saturentur, sed saltem quodammodò aperiantur, assumendo v. g. pro ℥ij. *Aceti Vini*, *Lapillorum Cancrorum* ʒß. hac enim ratione emergit *Acetum urinosum amaricans*, diureticum & diaphoreticum.

¶ 7.) *Cum Oleo Tartari*.) Sunt, qui cum *Lapidibus Cancrorum*, affundendo *Oleum Tartari per deliquium*, & hinc coagulatum *Spiritu Vini* extrahendo & abstrahendo, parant *Oleum Diureticum* : de quo vid. SCHROEDERUS *in Pharm. l.* 5. *pag.* 3x6. & HARTMANNI *Praxis Chymiatrica*.

¶ 8.) *Cum Spiritu Salis*. Sunt qui *Lapides Cancrorum* in *Spiritu Salis*, vel *Vitrioli Philosophico* solventes, *Solutionem* coagulant, quam in Cella per deliquium resolutam sub nomine *Liquoris Nephritici* circumferunt. Verùm cùm dicti Spiritus per se sint diuretici, non opus erit tali combinatione. Interim, si loco Aceti *Lapillis Cancrorum* pulverisatis parum *Spiritus Salis* addatur, emergit *Mistura Diuretica extemporanea*.

¶ 9.) *Compositos illos Lithontripticos Nephriticosque Liquores*.) Loco horum *Lapilli Cancrorum* cum *Spiritu Salis* assumpti sufficere possunt, ubi *Coagulum* hujus priùs per deliquium fuerit solutum ; utut D. D. MICHAELIS & in usu habuerit hoc:

℞. *Lapill. Canc.*
Lap. Judaici,
Lucii,
Lync.
Spong.
Aquilæ,
Glaciei,
Testarum Ovorum,
Struthio-Cameli an. q. v.

Soluta hæc in *Spiritu Salis decrepitati* coagulavit levi calore, hoc *Coagulum* reposuit in cellam, ut fluxerit.

¶ Ψ) *Carpionum Lapides*.) Conveniunt in absorbendo Acido & cienda Urina.

¶ Ω) *Percarum Lapides*.) Hi conveniunt vi & efficacia cum *Lapillis Cancrorum*, saltem, quòd specialiùs pro pellenda Urina, & pro Affectibus Urinariis, adhiberi soleant.

¶ 10.) *Ovorum Testas*.) Sunt, qui *Testas Ovorum*, *ex quibus Pulli exclusi*, majoris æstimant præ aliis, ex quibus non sunt exclusi ; quod tamen, an hinc vis alcalina fuerit aucta, in medio relinquo.

¶ Γ) *Manati Lapidem*.) De hoc *Manati* præ cæteris videndus est WORMIUS *in Museo pag.* 58. Sed *Lapis Manati* dictus ex *Capite Cursharia piscis* oritur, non secus ac *Lapis Tuberonum* dictus, item *Glossopetra*: vid. BECKERUS *in Physic. Subterr. l.* 1. *pag.* 566. Lapides hi ejusdem sunt usus, atque aliàs similes *Marinorum Lapides*, & iisdem effectibus pollent, quibus suprà *Lapides Cancrorum* extulimus.

¶ 1.) *Struthionis Ova*.) *Horum Testa* parem cum *nostrarum Gallinarum Testis* habent efficaciam ; maximè *Testa Ovorum Columbarum* in Martio, contra Variolas & Morbillos prosunt.

¶ 2.) *Butyrum Cancrorum*.) Hujus descriptionem vid. in SACHSII *Gammarologia pag.* 821. & 828. Mulierculæ id commendant pro Phthisi: ast in confirmata parum præstat

¶ 3.) *Spiritum*.) *Aquam Cancrorum fluviatilium* POTERIUS commendat contra Rabiem caninam: ast huic præfero D. D. MICHAELIS Encheiresin, qui miscendo part. ij. hu

¶ 4.) *Cinerem*, ni amaricantibus *Alexipharmacis* exaltetur ; reverâ debiliorem (uti *Mixtura* primò *Simplici*, hinc invertentibus *Bezoarticis* demorsis longè majora operæ precia fecimus) exoletis Experimentis relinquamus. ¶ 5.) *Aqua* verò *Cancrorum Analeptica*, *simplici* vel cum sui similibus *composita*, quidni *Decoctam* aut *Collisum* (licèt nec talia solidi sint momenti) præferamus ? ¶ 6.) In Ophthalmicis *famosissima isti*) *aliàs diversimodè à diversis proposita*) *destillata*, jam olim parem deprehendimus solitariam *Chelidonii Aquam* ; ut ¶ 7.) *Galaturas*, *Pinguedinem Serpentinam*, *Mustelinam*, *&c.* præsentiora taceamus. In Vulnerariis siquidem omninò liquidum quid desideraretur, ¶ 8.) *Oculorum in Vino Infusum* oppidò præsentius se sistit. ;Qui autem eos *Speciebus Vegetabilibus* (affusam *Aquam simplicem* longè eirius saturantibus) ¶ 9.) *pro Diuretico Decocto*, imò alicubi *Oleis Traumaticis infusis* hodieque addunt, nescimus qui sint excusabiles. Qui verò ¶ 10.) *è Morsulis*, *Gammarorum Caudis* (similibusque deliciis, Sanorum Mensis aptioribus) *fartis*, in Phthisi Hecticaque tantùm expectant solamen, Vespillones ludificare velle videntur : idque similiter circa supradictas illas *Aquas Antihecticas Antiphthisicasque*, ni ex *Accessoriis* quædam (v. gr. *Ros*, *Herba* ac *Flores refectivi*, &c.) aliquantillum refrigerium aut levamen afferant, indies verum esse experimur. *Sanguinem Hircinum* suprà quidem alios in usus posuimus : at in hac (quo communiter etiam refertur) Classe plerumque languet ; ceu quoque ¶ Δ) *Leporis siccatus Cruor*, *& è tota eam Pelle Pilisque Cinis* ; *Lucii Mandibula*, ¶ Θ) *Troglodites tostus*, consimiliaque alia, quæ miseri ex Relationibus, vel accidentariis aut individualibus Observationibus excogitarunt : ¶ Λ) *Urina Hirci*, *etiam Embryonis* (rarior) semel in Ischuria conferre visa est, postmodùm nos aliquoties deseruit ; Remedium aliàs sordidum, æquè ac ¶ 1.) *Stercoris Columbini* solitarii, vel cum *Fragis* in *Vini Spiritu infusi*. *Cicadas* non tentavimus : at eùm ¶ 2.) *Vesiculas*, *qua in Calamis scriptoriis* reperiuntur, concisas & cum *Aceti* tantillo sumptas, Sudore modò Pleuritides spurias tollere plus vice simplici vidissemus, num *Halecum Vesicula* similiter pro Diuresi quidpiam (secundùm cujusdam commendationem) possent, aliquando sed frustrà experiebamur.

Ita ¶ 3.) *Lapides* non solùm in *Apri Bovisque*, sed *Hominis* quoque *Vesica* reperti, nil aut perparùm, interdum expellunt: & quot Scatulas *Excretorum Nephriticorum* denuò deglutitas, ut sine ulla Mali emendatione, novimus ? Sanè qui ¶ 4.) *Ludum* hîc quærit, cum *Fossili Recentiorum* priùs transfigat : de cætero deprehendet, quòd in tanta *Tartareorum* (*simplicium* aut *acidulatorum*) affluentia, hujuscemodi sordes, quamvis è *Metalla* quoque, supervacuè tamen, corradantur, aut per ¶ 5.) *Calcinationem* (*Sal complicatum* quadantenus saltem quasi alcalisantem, aut Additamenta potiùs attingentem) tententur, elialvientur, *salificentur*, aut in (vulgarem illam operosioremque præter rem) ¶ ☰) *Tincturam* redigantur.

¶ 6.) *Cantharelli* nobis quidem verosculi, nec interdum (semper enim, ob sæpiùs hinc, at incassùmque quæsitum Vomitum ac

ij. *hujus Aqua*, cum parte j. *Mistura Simplicis*, demorsis à Cane rabido medicatus est. Alias *Cancri fluviatiles destillati* exhibent

1. *Phlegma*,
2. *Spiritum urinosum*,
3. Parum *Salis volatilis oleosi*,
4. *Oleum fœtidum*,
5. *Caput mortuum*, quod affusa Aqua instar Calcis vivæ effervescit.

Aliàs *toti Cancri de Sale volatili alcalino temperatissimo* participantes, ratione hujus & vi vulneraria & diuretica pollent.

¶ 4.) *Cinerem*.) *Cinis Cancrorum fluviatilium* GALENO & Veteribus pro Rabie & Morsu Canum rabidorum curanda, commendatus legitur, Interim pro hoc scopo debilior hic est; quin potiùs ad imitationem HENRICI

> ℞. *Pulv. Cancr. in Balneo Mariæ calcin.* part: ij. addatur
> *Myrrhæ*,
> *Rad. Gent.* an. pars j.
>
> Hæc invicem mista *Dosi* ℨß. ad ℨj. propinemus à Cane rabido demorsis.

¶ 5.) *Aqua Cancrorum Analeptica*.) Sunt, qui Phthisicis *Aquam Cancrorum fluviatilium* tam *simplicem*, quàm *compositam*, commendant : ast potiùs his *Decoctam Cancrorum* præferatur.

¶ 6.) *In Ophthalmicis*.) Insinuat hîc AUTHOR egregiam illam *Aquam*, *ex Cancris fluviatilibus & Herba Chelidonii recenti* constantem, quam habet CROLLIUS, & adhuc perfectiùs MYNSICHTIUS *pag.* 269. condocentem in Inflammationibus, Vulneribus, Ulceribus, & Pustulis Oculorum. Equidem concedo, *Chelidonium* per se esse ophthalmicum, cùm BURRHUS hac Ipsa deperditos quoque Oculi Liquores restituere asserat. Interim tamen ante biennium destillavi ex *Cancris putrefactis Phlegma & Sal volatile*; quorum illud in Oculorum Affectibus, nempe Doloribus & Inflammationibus, perquàm efficax deprehendi.

¶ 7.) *Galaturas*.) Id est *Mucilagines Seminis Cydoniorum* aut *Psyllii* cum *Aqua Cancrorum* vel *Spermatis Ranarum* factæ, polychrestæ sunt in Oculorum Affectibus.

¶ 8.) *Oculorum in Vino*.) Scilicet *Lapilli Cancrorum* internè cum *Aceto* vel *Vino* propinati non tantùm in Oculorum Vulneribus, sed & aliarum partium sunt egregii : verbi gratia.

> ℞. *Aqua Hyssop.* ℥ij.
> *Menth.* ℥ß.
> *Aceti Vini* ℨß. ad ℨvj.
> *Ocul. Cancr. prep.* ℈ij. ad ℨj.
> *Syrup. Hyssopi* ℨiij.
>
> M. f. *Potus*, pro una vel duabus *Dosibus*, in Casibus Chirurgicis propinandus :

¶ 9.) *Pro Diuretico Decocto*.) Intelligit hîc AUTHOR *noster* POTERIUM & MYNSICHTIUM, quorum *ille in Pharm.* habet *Decocta Diuretica Nephritica & Vulneraria*, quæ præter alia ingrediuntur *Cancri fluviatiles* in substantia, contusi, & rectè ; contrà MYNSICHTIUS *Lapillos Cancrorum* huc trahit eosque decoquit, & in *Olea Traumatica* infundit ; sed malè, quia nec in *Decocto*, nec in *Infuso*, aliquid de se dimittunt, adeoque illum potiùs sequemur.

¶ 10.) *E Morsulis*.) *Morsuli* scilicet ex *Carne Cancrorum fluviatilium*, *Mastelarum* & *Cochlearum*, à quibusdam in Phthisi præscribuntur, sed vanè. Ex hisce ergo *Cancrinis* eligit AUTHOR *Pulverem Cancrinum*, & *Pulverem Lapidum Cancrorum* solummodò pulverisatorum.

¶ Δ) *Leporis siccatus Cruor & Cinis*.) Pro scopo diuretico commendantur, sed frustrà.

¶ Θ) *Troglodites*.) *Hujus Pulvis* assumptus commendatur à quibusdam in Calculo Renum, sed falsò.

¶ Λ) *Urina Hirci Embryonis*.) Innuit AUTHOR *noster* HELMONTIUM.

¶ 1.) *Stercoris Columbini*. *Hoc* perquàm nitrosum sponte in Aere effloreſcit in *Nitrum*. Hinc & ex eodem ritè calcinato potens *Sal Diureticum salsum* acquiri potest : interim tamen in *Spiritu Vini* infusum, illud parùm præstat, nisi potiùs in *Vino* maceratum exprimatur.

¶ 2. (*Vesiculas*, *qua in Calamis scriptoriis*.) *Penna combusta*, quia operantur ratione Salis volatilis oleosi, proinde verisimile est, & *Vesiculas Calamorum* hunc habere usum: sed hoc Remedium non est adeo insigne.

¶ 3.) *Lapides non solùm in Apri Bovisque*, *sed Hominis quoque Vesica reperti*.) *Hi*, speciatim *Humani*, præter vim diaphoreticam, diuretica nonnullis commendantur ; nec id immeritò : sunt enim Concretum tertium salsum, ex Sale Urinæ volatili & Acido stomachali aberrante, coagulatum ; sicùt *Anatomen Calculi Humani* hanc docet TACHENIUS *in Hipp. Chym. cap.* 14. Utut autem suo modo verum sit, pulverisatum *Calculum Humanum* Urinam pellere, si assumatur; tamen superstitia est, quando dicitur, *proprios Calculos* devoratos præservare ab ulteriore eorum generatione, cùm præservativè & curativè parùm aut nihil ii præstent, licèt Urinam pellant.

¶ 4.) *Ludum*.) PARACELSUS hunc commendat tanquam singulare contra Calculum, tam præservativè, quàm curativè : & hincque suum *Aroph* facit per idem. Interim varia sub *Ludi* nomine intelligunt Authores : alii nempe *Lapidem Humanum*; alii *aliam Lapidem* ; HELMONTIUS *Tract. de Lithiasi*, *cap.* 7. *Th.* 23. nomine illo insignit speciem *Lapidis Calcarii*, prope littora *Scheldæ* reperibilia.

¶ 5.) *Calcinationem*.) Quemadmodùm alii ex *Calculo Humano* plura parant Remedia, de quibus confer. SCHROEDERUS *lib.* 5. ita quoque *Ludum* ipsum calcinatum, & per deliquium solutum, cum *Spiritu Vini* extrahendum jubet; ubi tamen *Spiritus Urinæ* omnia ea præstat præservativè, & curativè, quæ aliàs ex Calculo Humano expectantur. *Solutio cum Acidis nil valet* ; vis enim destruitur & plùs imminuitur, quàm promovetur.

¶ ☰) *Tincturam*.) Certè si in *Ens primum* hîc *Calculus Humanus* solvatur, est summum Remedium. PARACELSI autem *Oleum Ludi* paratur ex *Lapide prope Antverpiam reperto*, variis striis contexto.

¶ 6.) *Cantharelli*.) Scilicet *Scarabæi* omnes conspirant suo modo cum *Cantharidibus* interno & externo usu ; ac quidem exter-

ac Diuresin, non diximus) desides sunt. Dum tamen inter tædiosam talium venaturam, *Scorpionum* sufficientem numerum hodie tolerabili precio passim haud difficulter comparamus; nec ab eorum *generationem* (adeò sanctè calidioribus nonnullis tractibus adhucdum assertam) ¶ 7.) *Ocyma verna cantare* hic locorum cogimur; possumus proin superiùs eorum *infusum Oleum*, saltem simplicissimum; hic quoque extùs (intùs enim cum *ustis* etiam *Scorpionibus* innoxium quidem, at potiùs Veterinariorum est) satis hactenus proficuum; sive pro circumstantiarum ratione *Terebinthina*, *Cera*, *&c. penetrantioribus Oleis* interdum permixtum aut obnuptum: ceu notum est, adhibeatur.

¶ 8.) *Asellos* autem (modo simplicissimè, nec vulgò destructoriè potiùs) *præparatos* cujuslibet hic delectui remittimus. Certum est nobis, quòd arenosas in Vesica Conglobationes interdum expulerint, tum per se tum aliis *Resolventibus* sociati. Certum tamen & hoc est, quòd in compacto siliceoque *Duelech* nil valeant: nil aut parum in propellendo Renum Calculo, præsertim vehementiori Ureterum crispatura, quod porrò singulares Præcordiorum angustationes, sæpè cum Deliquiis in tenerioribus cieant: ipse *Pulvis* squammeus quasi, & vel originis causa (inter tot acceptiora *Palliativa*, dum nihilominùs ipsa dispositio inemendabilis passivè deprehenditur) ingratior est. Paravimus aliquando è ¶ 9.) *Cantharidibus Magisterium*, cum *Nitri Spiritu & Oleo Tartari*, &c. nec ad Urinæ Mucorisque sollicitationem adeò deses erat, *sub circumspecta inhibitione*: sed nec tale quidpiam (fortè curiosiùs) *Selectus* noster exigit. Sufficiet hic, si ea iis (*seu consueto seu simpliciori adhuc modo enecto*) tamquam inter sui similia Insecta ac Vegetabilia *Vesicatoria* reverà præsentioribus, atque aliàs vili venientibus, ¶ 10) *Emplastra* habuerimus, saltem simplicissimum, verbi gratia ex ana *Cantharidum pulverisatarum*, *Cera*, & *Olei*, vel (ubi per accidens suppetit) *Pinguedinis Leporinæ*, cum pauxillo *Terebinthina*: citra *Flammulam*, *Ammi*, *Gummata*, &c. ut in aliis permultis Affectibus ad revellendum, evacuandum, &c. sufficientissimum; ita nobis præcipuè ¶ 1.) in Doloribus à Colluvie serosa in Corpore Artubusque obortis usitatissimum, ob citam operationem, *Fonticulis* quorundam more ad aliquod tempus hoc fine excitatis, tædiosissimisque *Setaceis*, & obsensibilem Evacuationem omnibus *Frictionibus* cum *Aquis Catarrhalibus* aut *Nervinis spirituosis*, *Armoniacalibus*, aut *Oleis*, *Linimentisque resolventibus* longè passim præsentius; præsertim si pro necessitatis ratione ¶ 2.) successivus Humorum fluor per dies aliquot sollicitetur, ejus exigua quantitate, verbi

externè Canthacides sunt vesicantes; *internè* autem Urinam cientes, Sale enim volatili caustico turgent. Cæterùm omnes inter eminent *Cantharelli Italorum*, sive *Scarabæi unctuosi* Latinis denominati, quod attactu sui Liquorem unctuosum acrem, fortiterque olentem emittant, Germ. *die Mayenkeffer*. Atque *Liquorem* hunc Vomitus, Secessus, atque Urinam movendo, chronicos, nephriticos, atque arthriticos Affectus curare, GLAUBERUS affirmat; cùm tamen per se semper Urinam moveat. Conferatur BORELLUS *Cen.* 4. *Observ.* 97. qua dicit, hoc nomine *Liquorem* hunc ad Lithiasin & Podagram esse commendatum: etiam Fascinationem curare creditur. Interim loco Cantharellorum AUTHOR *noster Scorpiones* eligit, quorum *Oleum simplex ritè paratum* extrà in usu est pro movenda Urinæ suppressione, Calculo, &c. illitum Renibus, Equidem sunt, qui *Pulverem Scorpionum*, tam mortuorum, quam calcinatorum, usurpant internè pro scopo diuretico & Calculi stimulativo: interim rarissimi ambo sunt usûs; potiùs in Suppressione Urinæ vitio Vesicæ præscribatur *Oleum Scorpionum* taliter:

♃. *Unguent. de Althæa* ℥ß.
Olei Scorpion. ʒij.
Misc.

Illinatur Pubi & Pectini. Sit pro Renibus *Linimentum contra Urinæ suppressionem*:

♃. *Unguent. de Alth.* ʒiij.
Ol. Scorpion. ʒij.
dest. Terebinth. ʒj.
M. *pro Linimento.*

Vel denique:

♃. *Petrol. albi.* ʒij.
Ol. Scorp. ʒij.
destillat. Bacc. Junip. vel *Terebinth.* ʒj.

Misc. pro *Litu blando* in Affectibus Renum nephriticis:

¶ 7.) *Ocyma verna cantare.*) Insinuat AUTHOR *noster* hisce vulgarem istam traditionem, qua ex *Seminis* aut *Herba Ocymi* contrita & radiis solaribus exposita, *Scorpiones* generari putatur, quod tamen falsum est, licèt contrarium asserant HOEFERUS, HELMONTIUS, & D. MICHAELIS.

¶ 8.) *Asellos.*) *Hi* vulgò præparantur cum *Spiritus Salis*; ast malè; enim sic ab Acido istius generoso illi castrentur; quin potiùs recipiatur *illorum* ℥ß. ad ℥j. qui macerati in *Vino Rhenano* contundantur & conquassentur, hinc exprimantur, & *expressus Liquor* hauriatur; ita vi diuretica singulari præsertim in Calculo Vesicæ, quem attrivisse observatum est, conducit (non secus quoque in Asthmate convulsivo æquè ac humoroso). Conferatur LAUREMBERGII *Scriptum de Calculo Vesica*, in quo se ipsum per *Asellos* curatum fatetur; item SENNERTUS *lib.* 5. *Prax. de Calculo Vesica pag.* 84. quo loco usum *Asellorum* per Experientiam confirmatum ex HORATIO AUGENIO habet, non secus, atque quoq; LINDANUS *in Colleg. supra Prax. Chym. Hartmanni* confirmat, se bis curasse Calculum Vesicæ, resolvendo mediantibus *Asellis*. Contrà iidem *Aselli* in fortiore Concreto Vesicæ calculoso invalidi sunt. Interim Calculo per accidens conferunt, absente scilicet Ureterum crispatura; ex Dolore enim Renum convelluntur Spasmo Ureteres, hinc interdum Urinæ secretio suspenditur; item parvus Calculus in transitu intercipitur, in qua crispatura pellentia omnia inva-

num adhibentur, cùm aliàs Dolores exasperentur. Cæterùm, cùm *acres sint Aselli*; hinc in delicatis angustias Præcordiorum solent ciere, ob quem metum via & *Pulvis* illorum est in usu. Aliàs *Oleum infusionis* confert ad Dolores Hæmorrhoidum.

¶ 9.) *E Cantharidibus Magisterium.*) *Cantharides* sunt potentissimum adeò diureticum, ut & Vesicam exulcerando Mictum cruentum inducant: interim vereor, ne in *Magisterio Cantharidum Domini* AUTHORIS à *Spiritu acido Nitri* & *Alcali Tartari*, inversa eorundem textura, vis Cantharidum destruatur, indeque potiùs loco illius Magisterii commendo *Essentiam ex Cantharidibus cum Tinctura Tartari paratam*, quam, habet WILLISIUS *Phar. Rat. p.* 154. vel & *Infusum Cantharidum* non inconcinnum quod tradit BARTHOLINUS *Cent.* 5. *Hist. Anat.* 82. *p.* 106. & *Cent.* 4. *Epist.* 21. *p.* 93. *Epist.* 53. *pag.* 343. *Epist.* 54. *pag.* 346. & *Epist.* 65 *pag.* 400. quibus jungantur & M. A. N. C. *Anno* 1. *Observat.* 133. *pag.* 296. Atque hæc tuta sunt Remedia. Quòd si verò præter spem superveniret Mictus cruentus, tunc huic convenire potest uberior *haustus Lactis*, præcipuè cum *Sale Tartari* imprægnatus.

¶ 10.) *Emplastrum.*) Notum est, quòd *usus* specialissimus & frequentissimus sit *Cantharidum externus pro scopo vesicandi*; hinc *Basim* ferè constituunt *Emplastrorum Vesicatoriorum*, quæ, quò sunt simpliciora respectu compositionis, eò magis præsentanei affectus: atque tale est quod proponit hic AUTHOR; pro quo, si magis extemporaneum adhuc expetatur.

♃. *Emplastr. Albi camphor.* part. iij.
Pulver. Canthariid. part. j.
Misc.

Aut si magis correctum, aut artificiosum exoptetur, sumatur, illud, quod habet SCHROEDERUS *lib.* 2. *Capit.* 53. *pag.* 201. quodque recensetur quoque ab HORSTIO *in Observ. lib.* 4. Quòd si autem mitiùs adhuc procedere velimus in delicatis, tunc *pro scopo rubificandi* adhibeatur saltem *Sinapi vulgare*: v. g.

♃. *Sinapi pulveris.* q. s.

Contusum misceatur cum *Spiritu Vini* in consistentiam Pultis, admovendo carpis Manuum aut Nuchæ & similibus locis; ita rubefacit blandè Cutim, aut in tenerioribus Vesicas excitat.

¶ 1.) *In Doloribus à Colluvie serosa.*) Dolores Artuum vagi & hinc scorbutici, orti à Colluvie serosa, difficillimæ sunt Curationis, & tractantur hinc per *Frictionem*, nunc enim *sulphureis Spiritibus*, nunc *volatilibus*; hac ratione resoluta Lympha, Dolor non rarò cessat; interim si illæ non sufficiant, applicari solent *Fonticuli*: quibus tamen omnibus præferenda est *Vesica* in Pedum supra & infra Genu parte interna, in Nucha, imò & interdum præsentibus Doloribus podagricis acerbioribus in Talo excitata.

¶ 2.) *Successivus Humorum fluor.*) Scilicet hæc est inscitia & inertia Chirurgorum, ut Vesicæ semel excitatæ mox applicent vel *Folia Brassica*, vel *Emplastrum de Spermate Ranarum*; cùm tamen non rarò diutiùs servandæ sint apertæ, & Ego in Infante ultra mensem hoc ita præstiterim. Cæterùm hoc fit optimè, si quartæ parti *Emplastri Vesicatorii* combinetur vel *Emplastrum Spermatis Ranarum*, *de Cerussa*, vel *Saturninum* aliud. Nam uti per hæcce consolidatur denuò Vesica, ita cum *Emplastro de Cantharidibus* imprægnata, sine Dolore & Inflammatione per plures dies & septimanas aperta servari potest.

bi gratia *quarta vel quinta parte Defensivo cuidam*, *vel Saturnino Emplastro* admiata, & (interdum eum *Emplastro de Hyoscyamo*, si pruriat locus, alternando) applicata. Ceu alii data opera (hunc in finem, ut & ad Tophorum resolutionem) consimile ex *Oxycroceo*, *Nervino*, *Medulla vitulina*, *Terra Vitrioli*, & *Cantharidum* particula componere *secundum Itali cujusdam præscriptum* consueverunt. Tutissimum de cætero quodvis horum, nec inter quotidianos usus atque continuationes, ¶ 3.) circa Ductus urinarios noxam, hactenus quidem deprehendimos; ¶ 4.) de interno *Frigidorum* hinc stimulo, & supervacuo (¶ 5.) num *Caput*, *Ala*, *atque Pedes* detruncari debeant, necne) litigio securi, qui minùs suspectis *Irritantibus* & *Resolventis* idem usquedum obtinere potuimus.

Supersunt ¶ 6.) *Lumbrici* tralatitia quidem commendatione famosissimi, in se tamen abominabiles, in Calculo pellendo profectò haud magni momenti, pro Diuresi in reliquis Affectibus, Hydrope, Ischuriis, & (cui tantopere in specie opponuntur) Arthritide vaga, tot aeceprioribus imò præsentioribus Diureticis atque Specificis reverà posteriores: ceu *Spiritus Salis Tartari*, *Calcis vivæ*, *Tinctura Martis*, *Arcani Tartari*, *Cinnabarinorum*, *Opiatorum*, ac *Præcipitantium* non æquè felices progressus in vagabundo isto Dulore (plerumque etiam *citra Purgantia*, citra quævis *Topica* & *Insessus*, Contracturarum utplurimùm authores) fecimus; absque semirustico illo ¶ 7.) *expresso Succo*, ¶ 8.) absque *præparatorum perlevi Pulvere*, leviorique (tam in pondere, quàm in effectu) *Magisterio è Nitri Spiritu cum Oleo Tartari præcipitato*. *Terrea* circa scorbieulos eorum *Sordes* sordidæ, *Spiritus per se inde destillatus*, phlegmaticus paucoque Sale volatili conditus (inter supradictos aliosque æquivalentea), curiosiorum *Abstractitius* specifica vi parùm impraegnatus (sicque validior spirituositstis suæ ratione fuerit illitus, sæpè non sine noxa); ¶ 9.) *Lumbricorum* denique *infusione* (*cum vel sine Alcali particula*) alteratus, saturatior quidem, at (si Insectorum istorum potiorem destinationem cernimus) uterque minùs isti conveniens est: ut proinde solum ¶ 10.) *Oleum*, *idque simplex* tantùm (eùm *Compositum Officinarum* additione *Olei Rorismarini* supervacanea extempore haberi queat) hìc supersit, si diffusiori forsan Apparatui associare placeat, nam ab altera quoque parte unctuositas, emolliendi causâ vulgò quæsita, permultis Affectibus vel Circumstantiis haud convenit, & in *Vegetabilium* etiam *infusis Oleis*, domesticisque *Pinguedinibus* pariter habetur.

¶ 1.) *Bufones* tandem, eorumque per tot abominabilia tædia (qualicunque quantitate) conquirendum ¶ II) *Sal quodvis*, & alia horribilia *Secreta*, plerumque (si verum fateri voluerimus) per traditiones tantùm, absque privata repetitaque Experientia (saltem ne nescire videamur) commendata, iis relinquemus hìc, qui Experimentationes forsan ultra modum extendunt.

T I T U L U S XII.

DE DIURETICIS MINERALIBUS.

ATque potiùs hinc ad securiorem fœcundissimamque *Mineralium* convertamur seriem, inde similiter colligendo, quæ *parabiliora præsentioraque* simul fuerint. Unde non immeritò forsitan ¶ 2.) *Nitro* primum tribuimus locum, saltem no-

¶ 3.) *Circa Ductus urinarios noxam.*) *Vesicatoria externa* interdum quoque *Mictum cruentum* excitasse patet ex SENNERTO. Interim rarissima hæc sunt.

¶ 4.) *De interno Frigidorum stimulo*,) Sunt, qui inter *Remedia Venerea Pulverem Cantharidum* commendant: ast minùs tutò, cùm sic egregiè debilitentur bellatores, & referat SALMUTH, Senem, Juvenculam ducentem, ex abusu Veneria, usu hujus Pulveris excitatæ, tertia Nuptiarum die Membro erecto mortuum repertum esse.

¶ 5.) *Num Caput*, *Alæ*, *atque Pedes*.) Litigium hoc est de lana caprina, cùm *qualibet pars in Cantharidibus excitet Vesicas*; unde sumi poterunt integræ, *Alæ* enim parum in recessu habent, *Caput* etiam innoxium est.

¶ 6.) *Lumbrici*.) Hosquidem damnat AUTHOR: interim Ego laude afficiendos puto. Origo condemnationis ab AUTHORE factæ videtur esse, quòd ipse destitutus sit modo *alcalinum Spiritum Lumbricorum* parandi, qui tamen fit, recipiendo *Lumbricos vivos*, & eos coacervando in Vase vitreo amplo benè clauso; sic successivè putrescendo in *Liquorem urinosum fœtidum* abeunt, pelliculis supernatantibus, hinc Liquor decantatus destilletur, sic acquiritur post *Phlegma Spiritus urinosissimus*, rectificatione intercedente, proficuus internè pro scopo diuretico & antiscorbutico: sicut & externè in Doloribus Artuum vagis pariter, ac fixis lancinantibus. Adeò ergò magni is est æstimandus, præsertim cùm & D. D. MICHAELIS mediante *hoc* & *Spiritu Cornu Cervi*, *Essentiam suam Arthriticam* paraverit, præmissis præmittendis contra Arthritidem vagam egregiam. Cæteroquin *Dosis illius Spiritus* est à ℥ß. ad ℥j. sicut externè eùm *Aqua Articulari ad extra* ana calidè Artubus affricari is poterit.

¶ 7.) *Expresso Succo*.) Sunt, qui *Lumbricos* cum *Lacte* contusos in *Succum* exprimunt, Scorbuticis, Arthritide vaga laborantibus, proficuum. Interim hoc, utut bonum sit in se Remedium, est tamen crassum nimis & horridum.

¶ 8.) *Absque præparatorum perlevi Pulvere*.) Sunt qui *Lumbricos* in Balneo Mariæ exsiccatos & pulverisatos in Ictero, Cachexiis & Dysenteria commendant: interim Remedium hoc sicut nec *Magisterium eorum*, magni non est æstimandum.

¶ 9.) *Lumbricorum infusione*.) Sunt, qui *Lumbricis Spiritum Vini* infundunt, digerunt, & crebriùs cohobant; qua ratione & *Spiritum* pro usu externo satis, pro interno autem minùs efficacem, acquirunt.

¶ 10. *Oleum*.) *Lumbrici putrefacti destillati* dant multum *Spiritus*, *recentes destillari* verò parum *Spiritus*, & *Olei* multum. Tandem adhuc *duplex* ex iis prostat *Oleum*; quorum *prius* fit *per infusionem* eorum & *coctionem in Oleo communi*; *alterum* verò *per pistationem* in Furno pistorio. Illud insinuat AUTHOR *noster*, commendando id in Doloribus, Luxationibus, Contusionibus, & Suffusionibus Artuum & Articulorum; quod & alii additione *Oleorum Nervinorum* rediguot in *Oleum Compositum* extemporè parandum. Hoc per pistationem fit, quando *Lumbrici* aliquandiu putrefacti unà cum Vase vitreo continente Massa Panis incrustantur, & in Furno pistorio coquuntur; ita in *Liquorem* crassum, flavum & oleosum facessunt, qui filtratus & externè illitus antipodagricus est, & Dolorum lancinantium sedativus, internè autem rari usus.

¶ 1.) *Bufones*.) Hi sunt potenter diuretici *ex alimento*; vescuntur enim *parvis Muscis* nitrosis de genere *Cantharellorum*, quas suspensi è stomacho (quod insignius habent) vomitu rejiciunt: atque hinc beneficio *Pulveris Bufonum*, testibus SOLENANDRO, & WIERO, Hydropes curati fuerunt.

¶ II) *Sal quodvis*.) Cæterùm præter *simplicem Pulverem* exhibent *Bufones duplex Sal*, *volatile & fixum*:) quorum *illud* destillatione tam *ex crudis*, quàm *putrefactis Bufonibus* prodit; *fixum* verò ex *vivis calcinatis*, licèt parum illius acquiratur. Atque hoc ipso novi Amicum jocosum, Febres intermittentes curasse, exhibendo illud ante Paroxysmum ubi sanè vi alcalius auxilium tolit. Tandem curiosum est, *Bufones vivos Nitro fuso injectos*, *intumescentes disrumpi magno cum crepitu*. Aliàs PETRUS JOANNES FABER *cap. de Peste* commendat & *Sal Bufonum* mirè pro usu antipestifero: loco cujus tamen Ego potiùs commendo eorum *Sal volatile*, utut nec hoc præ aliis Animalium Salibus præferentiam obtineat: aut magis adhuc *Bufones ipsos pro Amuleto* appensos.

T I T U L U S XII.

DE DIURETICIS MINERALIBUS.

¶ 2. *Nitro*.)

NItrum est *Sal salsum duplicatum*, constans materialiter ex *Sale volatili oleoso* & *Spiritu Aeris acido universali*: & quidem Sal volatile oleosum obtinet ex Excrementis Animalium, nempe *Stercoribus* & *Urina*; quibus se jungeiat *Sal universale Hermeticum* ex Aere, indeque & his duobus Concretum Nitri novum emergit. Hoc autem, quando tractatur eum *Sulphure*, tunc hujus incensione Spiritus Nitri acidus universali suras repetit, & Alcali colliquatum cum Acido Sulphuris aut Carbonum, figitur in *Sal fixum*. Est Sal inflammabile amaricans Nitri quale etiam *artificialiter* producitur ex *Spiritu Nitri* sulphureo acido, affuso *Sali volatili* vel *Sali fixo*, ita semper Nitrum perfectè regeneratum inflammabile amaricans habebimus.

Ni-

nostrati; *Barbarico* ¶ 3.) *Niliacove*, cum remissiori (in nostras hic intentiones) pareiorique ¶ 4.) *Murario* ut & *regenerato* (è *Spiritus* ac *Nitri fixi mixturu*, *nitriformo*, sed longè acrius *Sal* reddente) curiositatibus relicto. E nostro verò, si *internos* quidem in usua primò habuerimus ¶ 5.) *Selectiores primorosve Stirias*, ad accidentario *Salo communi* sufficienter pro mote secretaa; non est, cur ulteriùs in nimiis istis, ae Pyrotechnicis plerumque mage necessatiis ¶ 6.) *Depurationibus*, per *Lixivii saponarii Oleive Tartari* instillationes, aliterque (pro innoxiæ *Mucilaginis* tantillo, aut superflua *salis Terræ*, toties tamen quæsiti, parte) sequestranda institutis, tantoperè occupemur: aut *pro repetitis Coagulis* operam & ¶ 7.) *Rosaceam* quoque, dum *Aqua Simplex* pariter sufficeret, disperdamus; vel oihilo præsentiores ¶ 8.) *Flores* ea Ollarum transudationibus, aliisve modis tædiose conquiramus: aut potiori, *Nitri* substantia copulave inconsideratius disjecta, ¶ 9.) *cum Sulphure*, vel (cariùs saltem) cum *Floribus Sulphuris* semialcalisemus, quo Tonsorum ille *Prunella* (inflammata vel qoasi excoriata sæpè magis exasperaus) *Lapis* proveniat; eùm haud dissimile quid etiam post *Antimonii diaphoretici* confectionem, aut ex ultimo *Nitri* (*per Lixivium prenotato modo deparati*) *Coagulo* haberi possit. Multominùs autem indigebimus *Sacchara*, vel etiam *Solutionibus Corallorum*, *Perlarum*, ¶ Σ) *Saturnique Nitratis*, siquidem præter inæqualem improportionatamque utriuslibet partieipationem, longè eertiùs impeudiosiùsque singula estemporè, æquò ae ¶ 10.) *Nitrum Martiale aperitivum* recentius, dum opus fuerit, miseentur. Qui verò oceultationis causa voluerit, longè speciosiùs eum *Succis Cerasorum*, *Myrtillorum*, &c. ¶ a.) *Nitrum* (in particulis suis eircumcirca) *Tinctum* inveniet, quàm si idem per *Santali*, *Violarum*, *Rosarum*, vel *Papaveris erratici Tincturam* comparare conetur: nam *alterativi* profectò parum ex his, ot & è *Scordio*, *Acetosa*, &c. *Nitro* accedit. De eætero quod eum *Metallicis* quibusdam *sulphureis* ¶ 2.) *in Terrestreitatem* haud ineffieacem figatur, & alii adverterunt, & in præcedente Classe *Antimonium Martiale Diaphoreticum* esemplo fuit.

Nos autem porrò bic è parabilioribus poaamus ¶ 3. *Nitram fixam* oon quidem solum ae seorsim, quod post *simultaneam Antimonii diaphoretici Detonationem* colligitur, ¶ 4.) *Nitro erudiori* (ob deflagrationem haud undiquaque consumatam) aliquantùm affinius, & *Anodyni* aliisve profectò excessivis titulis ioconvenientiùs insignitum: nec etiam, quod ¶ 5.) per *Carbonum*, *Segmentoram*, &c. *admixtionem* data opera paratur, & haud ita pridem (æquè ae quod ¶ 6.) post *Reguli Antimonii*, *Silicum*, *Calcis*, *Martisque Cæmentationes* vel *Deflagrationes* provenit) pro *universali Solvente*, *ip oque Liquore Alcahest* nimia hyperbolieè prepositum est; sed taotùm accidentarium illud, ae instar parergi, quasi gratis ¶ 7.) post *Croci Metallorum*, *Clyssi Sulphurati* vel *Antimoniati*, ac consimilium confectionem restitans, amaricans & granulatum; *Sulphuratis* hinc *Vege-*

¶ 3.) *Niliaco.*) *Genuinum Veterum Nitrum vix reperitur*, nisi io Ægypto circa cousinia *Nili*, quo in loco integræ *Stiriæ* efflorescunt ecu *Flores* nunc rubescentes, nooc blandè cœrulescentes.

¶ 4.) *Murario.*) *Nitrum murarium* aliàs dieitur *Aphronitrum*, seu *Flos Nitri*, estque *Lanugo* illa, quæ *ex Muris* efflorescere conspicitur, cujus origo dependet ex *Calce vivu*, cum qua Muri constructi, quippe in illa latet Alcali cum mediocri Acido, quorum illud satutatum ab Acido Aeris *Sal* in *Nitrum* compingit.

¶ 5.) *Selectiores primorosve Stirias.*) Eligit AUTHOR *Stirias puriores*: scilicet io *Aqua Nitrum* solvitur, & inspissatione blanda coagulatur; tunc ex prima Coagulatione colligendæ Stiriæ pro usu interno. Nam, quò sepiùs Solutio evaporatur, eò magis de Sale heterogeneo participat; quod, utut plurimi ex *Animalium Excrementis* derivent, & ea *Sale esculento* quo quotidie utimur, & quod ferè immutatum excernitur, otiti afferunt; hoc ipsum *Sal* est quod Nitri Refinatores Germ. *den Schalek* vocant: altiorem tameo originem habere oon immeritò, asserit ERKERUS *in Aula subterr. pag.* 326. & 330. qui potiùs una cum *Nitro ex Sale Terræ centrali* generari statuit.

¶ 6.) *Depurationibus.*) *Optima Nitri Depuratio* est, quando id solvitur in *Lixivio Tartari* vel alio *acri*; hinc *Solutio* ebulliendo evaporetur & coaguletur; sie enim omne Sal peregrinum per Alcali illud separetur, & Nitrum purissimum emergit. Conf. TACHENIUS *Hipp. Chym.* & HORSTIUS *Problemat. Medicis.*

¶ 7.) *Rosaceam.*) Sunt, qui *Nitrum* cum *Aqua Rosarum* depurant; ast cui bono hæc perditio?

¶ 8.) *Flores.*) *Flores Nitri* habet MYNSICHTIUS *pag.* 26. ejusdem sunt cum Nitro ipso naturæ.

¶ 9.) *Cum Sulphure.*) *Nitrum fixatum cum Sulphure parùm valet*, utut illud sub *Lapidis Prunellæ* nomine commendetur: quando enim Nitro fuso ingeritur Sulphur, tunc sub incensione hujus ingens Nitri subtilioris substantiæ portio avolat, hincque quod remanet sub Lapidis Prunellæ nomine, est *Sal salsum semialcalisatum*, nullius usus existens, eique *Nitrum per se depuratum* præferendum. Ut taceam, ejusdem notæ *Nitrum fixum ex Antimonii diaphoretici* coosectiooe parari posse: nempe *Liquor* per Filtrum separatus inspissatur ad cuticulam; & sic prima secundaque Crystallisatione *Nitrum elegans* acquiritur; quod autem post tertiam vel quartam Coagulationem concrescit, est *Nitrum compositum*, ea Nitro partim puro, partim alcalisato nooothil, & sic ejusdem cum Lapide Prunellæ virtutis.

¶ Σ) *Solutionibus Saturni Nitratis.*) *Nitram Saturnisatum* oonadeò multùm valet, qoin *Saccharum Saturni cum Nitro* junctum abundè sufficiat.

¶ 10.) *Nitrum Martiale aperitivum.*) Hujus Descriptionem habet ZWELFFERUS *Mant. Sp. pag.* 405. loco cujus tamen estemporè *Vitriolum Martis cum Nitro* mixtum sufficere potest.

¶ a.) *Nitrum Tinctum.*) Optimè fit juxta ZWELFERUM *in Mant. Spag.* per *Succos Myrtillorum* aut *Cerasorum* per residentiam depuratos, solvendo id, dein *Solutionem* evaporando: ita Nitrum eoit in *Crystallos* quidem *egregiè rubicundas*, in se tamen nihil aut parùm hac ratione esaltatas, sed est saltem palliatio externa. *Nitram cum Succo Berberam infuccatum* vid. in M. A. N. C. *Anno* 6. & 7. *in Append. pag.* 172.

¶ 2.) *in Terrestreitatem.*) Scilicet HELMONTIUS dicit: si *Nitrum figi* & converti *in Terram* insipidam possit, emergere inde *egregium Remedium*. Jam verò fit hoc per *Sulphura Metallica inflammabilia*, v. g. in *Antimonii diaphoretici Martialis* præparatione Nitrum in Terram mutatur, hincque poudus Nitro accrescit; quia Remedia ex Metallo eum Nitro præparata io pondere excedunt, quod pondus est ex Nitro in Terram fiaato. Nam insolubile est in Aqua; si enim esset Corpus salinum, adhuc solveretur.

¶ 3.) *Nitrum fixum.*) Scilicet perfectè alcalisatum fit, quando *Nitro fuso* adjiciatur *Subjectum sulphureum*; ita hoc deflagrando exhaurit Spiritum Nitri acidum; contra Sulphuris incensi Acidum pingue cum Alcali Nitri volatile colliquatur io *Nitrum fixum*: ut adeoque *Nitrum figi possit*, vel per *Sulphur commune*, vel per *Antimonium*, vel per *Tartarum*, vel per *Cruores Animalium exficcates*, vel per *Martem*, vel per *Plumas*, vel per *Rasuras Cornuum*, vel per *Carbones*.

¶ 4.) *Nitro erudiori.*) Scilicet quando edulcoratum est *Antimonium diaphoreticum*, tunc ex *Lixivio* per inspissationem prodit prima, secunda, tertia viee perfectum *Nitrum crystallisatum particulis antimonialibus impragnatum*; contrà post Crystallisatiooes Lixivii hujus aliquot peractas, tandem remanet *Lixivium alcalinum* in Nitrum non ampliùs reducibile. Atque hoc saltem est *Nitrum fixum* scilicet quantum ab Antimonio de Nitro alcalisatum fuit remanet; prius non est sufficienter fiaatum.

¶ 5.) *Per Carbonum, Segmentoram.*) Scilicet *Nitri cum Carbonibus Fixationem* primus docuit GLAUBERUS: sic pariter procedit cum *Segmentis*, quæ quando comburuntur, simul incensum hinc Nitrum alcalisatur.

¶ 6.) *Post Reguli Antimonii Cæmentationes vel Deflagrationes.*) Innuit hic AUTHOR quotundam Modum *Nitrum alcalisatum magis adhuc alcalisandi* (Germ. *fliessend feuriger*) idque cum *Regulo Antimonii*; scilicet miscendo *Nitram alcalisatum fusum* cum hisce *Subjectis sulphureis*, quæ AUTHOR nominat; sic namque ab horum Sulphure deflagrante magis adhuc colliquescuor Salis in Nitro fixo, acquiriturque hinc *acerrimum Nitri Sal*, quod pro *Universali Solvente*, nempe *Liquore Alcahest*, GLAUBERUS *in Miraculo Mundi ejusque Continuatione*, venditat, insinuando simul, præter hoc nunc *Nitrum*, nunc *Spiritum Nitri Acidum*.

¶ 7.) *Post Croci Metallorum.*) Scilicet quando *Antimonii* & *Nitri* ana funduntur pro *Croco Metallorum*, tunc Sulphur Antimonii Nitrum alcalisat; hincque ea Aqua abluitionis post inspissationem acquiritur *Nitrum fixum*: sicut & quando *Clyssi sulphurati* destillantur, tunc semper præter *Spiritum acidum* iu Receptaculo excipiendum, remanet io fundo Retortæ *Corpus fixum* compositum constans ex *Croco Metallorum* & *Nitro simul alcalisato*. Utrumque autem *Nitrum fixum* eligit sibi AUTHOR *noster*, *Dosi* gr. xv. ad ℈j. exhibendum. Simile autem hoc Nitrum fixum est *Salibus fixis sulphuratis*; nempe si calcinata *Vegetabilia* concrematione *Sulphuris* alterantur; sic emergit *Sal salsum* loco alcalisati.

Vegetabilium Salibus non solùm conforme, verùm etiam in effectu pro Diuresi ac Diaphoresi (licèt ereptas quoque Sulphuria vel Antimonii particulas, sub lenta evaporatione maximam partem deponat) in permultis Affectibus æquivalens ac simul parabilius: cui qui velit, paulò ante dictum *Antimonii diaphoretici Nitrum* (minùs) *fixum*, per nos associet, minori tamen pondere, quo mage alcalisatæ partes prævaleant.

Tandem (cùm *Tartarus Nitratus* circumcirca tantùm alcalisatus & extemporaneæ potiùs imitationis fonè ultimo *Nitri per Lixivium depurati Coagulo* nihilo valentior sit) accedat polychrestum illud ¶ 8.) *Arcanum duplicatum*, id est *Nitrum fixum*, *Vitrioli* (cujus metallicam substantiam separaverat seu præcipitaverat) acetosis particulis sufficienter saturatum. Atque hinc si fortè defuerit *Aqua Fortis Caput mortuum* ¶ 9.) probè exustum, ¶ 10.) aliàs *extractum Sal vitriolescit*, vel residua *pars Metallica nova Nitri fixi vel Salis Tartari solutione* ulteriùs præcipitanda est) ¶ 1.) *è simplici* quoque *Vitrioli Dissolutione* parari poterit; huic scilicet tantum *Liquoris Nitri verè fixi seu alcalisati* (ceu gratis nonnunquam post Antimonialea quosdam labores habetur), aut *Salis Tartari cum Nitro parati* instillando (donec Metallica Vitrioli substantia perfectè separata seu præcipitata fuerit), & *congelatum hinc Sal* denuò pro more fundendo: quo idem provenit Remedium; reverà de cætero (toties pridem expertis) ¶ 2.) innoxium, at utrobique in multis Affectibus, præsertim in omnibus Lymphæ (per Vasa vel Renes) abundantiis præsentaneum; ut *Marte* insuper, aut ¶ 3.)(*in Nitro Cachectico Chalybeato*) *Vitriolo Martis* (inter tot *hujus Tincturas*, & *Vitrioli* seorsim dati præstantiam), vel (carnia adhuc) ¶ 4.) *Auro* supervacuè alterari videatur. ¶ 5.) *Antimonium* colliquatum, alia tantùm superstat & *in Hepar* quoddam redigitur.

Quantum autem nunc ad *Nitri Destillationes*, & primò quidem (cùm ¶ 6.) *Aqua ex ejus solitarii, vel cum Manna mixti Diluto*, per Vesicam aut Balneum destillata, nobis olim promissa parùm servarit) *Tonitruantes*: Medicus ¶ 7.) *tot Clyssiformium Liquorum variationibus* jampridem (non tantùm è *Tartareorum*, *Sulphureorum*, *Salinorumque* miscela, verùm etiam cum *Lapidum*, *Mineralium* ac *Metallorum*, crudorum, vel priùs solutorum aut amalgamatorum, vel adhuc in Mineris suis hærentium associatione) conquisitis neutiquam indiget; siquidem plerorumque inter se (quoad effectum) exigua, potior verò in *Capite mortuo Floribusque* simul ascendentibus (ni solubiles & intùs tuti fuerint) est differentia; ac quantum hinc quotannis (*Solutionibus*, nonnulla tamen simul præcipitantibus, vel *Extractionibus* quibusdam seorsim adhibere placeat) internos in usus consumitur, sufficiente quantitate tum in *Salis Tartari nitroso*, tum (jucundiore simul sapore odoreque) in *Croci Metallorum Antimoniique Diaphoretici* confectione quasi gratis habetur: etiam per Φ) Retortam saltem, inferiùs perforatam, si tubulata, vel recentius (trirostre illud ingerentibus inferiùs patens) Instrumentum defuerit, aut potiùs noluerimus.

Quod verò *communem Nitri spiritum* concernit, profectò similiter potioribus usibus (¶ 8.) loco tantilli *è solitario Nitro*, vis

¶ 8.) *Arcanum duplicatum*.) *Arcanum duplicatum* seu *Nitrum vitriolatum* famosum est, ejusque *præparandi Modum* docent MYNSICHTIUS & SCHROEDERUS. Cæterùm *Fundamentum* illius *Præparationis* hoc est, scilicet dum *Aqua Fortis ex Nitro & Vitriolo* destillatur, prodit tunc *Spiritus Nitri*. *Caput mortuum hujus Aquæ Fortis* postmodùm elixiviatur, ex *Lixivio* acquiritur *Sal* istud, quod vocatur *Nitrum vitriolatum*; scilicet constat ex Alcali Nitri, quoniam sub destillatione Aquæ Fortis Spiritus Nitri prodit solitarius, & relinquit Nitrum fixum absorbens Acidum Vitrioli, & ita fundum petit Vitrioli pars metallica, & sic ex Lixivio acquiritur *Sal salsum tertium*, mediæ naturæ inter Vitriolum & Nitrum existens.

¶ 9.) *Probè exustum*.) Hisce AUTHOR ostendit errorem ZWELFFERI, rejicientis hoc *Arcanum duplicatum*, *ceu futile Remedium*: sed malè, quia ipse non ritè præparavit: scilicet Caput mortuum Aquæ Fortis ante elixiviationem Nitri vitriolati probè adhuc in Crucibulo calcinatur, idque tamdiu, donec Sal exinde extractum nullum ampliùs virorem (quod aliàs vestigium Veneris adhuc adhærentis est) præ se ferat, & quoad gustum nitrosum Amarorem referat, absque ullo vitriolico sapore; *Sal hoc bis vel ter elixiviatum*, *calcinatum*, *&c. est genuinum Nitrum vitriolatum*. Cùm ergò hoc negligat ZWELFERUS, non mirum est, eundem quoque *Nitrum vitriolatum* rejicere; & quia sic ZWELEFFERUS insigniter hallucinatur ob neglectum legitimæ Præparationis, ipse & omnes ejus vestigiis insistentes, *Vitriolum vomitivum* producunt; hinc non mirum, quare tam nobile aliàs hoc Remedium sugillet: vid. *Dissert. de Corpulent. nimia Cap.* 2. *Artic.* 3. §. 3.

¶ 10.) *Aliàs extractum Sal vitriolescit*.) Nempe hoc tunc fit, quando Alcali Nitri exactè saturaverit Acidum Vitrioli, hincque hoc non rectè saturatum metallicas Martis aut Veneris partes adhuc detinet, pro quarum separatione vel *nova Calcinatio* instituenda, vel aliquid *Liquoris alcalisati*, vel *Salis Tartari*, vel *Nitri fixi*, affundendum.

¶ 1.) *E simplici quoque Vitrioli*.) Scilicet AUTHOR hic in defectum Capitis mortui Aquæ Fortis ostendit Modum (ferè similem illi, quo TACHENIUS *Tartarum vitriolatum* ex *Alcali Tartari* & *Vitriolo Martis* solutis parandum docet) extemporè præparandi *Arcanum duplicatum*: nempe si *Liquor Nitri fixi* instillatur in *Vitriolum Martis* solutum, hinc præcipitando Metallum habebitur *Sal salsum duplicatum*.

¶ 2.) *Innoxium*.) *Arcanum duplicatum* polychrestum est Remedium in quavis ferè Intermittente, itaque & in Ardentibus, in Malo hypochondriaco, & speciatim Scorbuto, in Mensium Affectibus, Melancholia hypochondriaca, & aliis quibusvis chronicis Morbis: imò illud Lymphæ vitia & copiam nunc diaphoretica nunc diuretica vi optimè corrigit.

¶ 3.) *In Nitro Cachectico Chalybeato*.) Si volumus *Arcano duplicato Vitriolum Martis* combinare, fiat id extemporè in arbitraria proportione; nec adeoque opus erit nova illius cum hoc *Fusione*.

¶ 4.) *Auro supervacuè*.) Sunt, qui *Arcanum duplicatum* cum *Auro* miscent, injiciendo illi fuso nonnihil *Sulphuris Carbonum*, quo ita quadantenus alcalisetur hac ratione, adeòque *Aurum* additum solvit & absorbet.

¶ 5.) *Antimonium colliquatum*.) Sunt, qui *Nitrum vitriolatum* cum *Antimonio* miscendo calcinant, qua ratione Antimonium suo modo calcinatum abit in *Crocum Metallorum flavescentem*.

¶ 6.) *Aqua ex ejus solitarii, vel cum Manna mixti Diluto*.) *Utraque est inutile Remedium*; Manna enim & Nitrum in fundo Destillatorii remanentia nihil suggerunt.

¶ 7.) *Tot Clyssiformium*.) Cùm *Clyssi* parentur per *Nitrum*, nec deflagrando meliùs queant fieri, quàm si *Nitrum & Sulphurea Subjecta* tubulatæ Retortæ candenti injiciantur; proinde ex omnibus *Clyssis duo* nobis sufficiunt, nempe *acidus* & *urinosus*; quorum *ille* optimè ex sequente Ingredientium proportione destillatur:

Recipiendo scilicet

Nitri part. iv.
Antimonii part. ij.
Sulphuris part. ß.

Quæ omnia mista per Retortam tubulatam Detonatione pellantur in *Spiritum acidum sulphureum*.

Equidem sunt, qui ana *Nitri Antimonii*, & *Sulphuris* recipiunt: ast malè, quia propter Sulphuris abundantiam non potest Nitrum sufficienter deflagrare, sed mox figitur. *Urinosus Clyssus* nomine *Spiritus Carminativi* venit, & prodit ex ana *Tartari & Nitri*, quibus aliquot unciæ *Nitri fixi*, vel *Salis* ejusdem *fixi*, addantur, v. g. pro part. vj. *Tartari* & *Nitri*, part. j. *Salis fixi*. Hujus *Dosis* est ʒß. ad ʒi. vel solitariè dati, vel aliis *Misturis* addendi. *Clyssi* verò *acidi* ʒß. ʒi. ad ʒiß. instilletur in Mensuram semis *Potus ordinarii*. Aliàs solet præscribi quantitas sufficiens pro grato sapore Acquiritur semper vel *Spiritus acidus sulphureus*, vel *Spiritus volatilis urinosus*. Cùm ergò omnes Clyssi in his duobus conspirent, *non erit inter eos tanta differentia*; in *Capite Mortuo* tamen pro Ingredientium varietate *differentia est*.

¶ Φ) *Per Retortam inferiùs perforatam*.) Cæterùm hic *Clyssus acidus* extemporè parari potest, si *Sal Tartari nitrosum* vel *Crocus Metallorum*, vel etiam *Antimonium diaphoreticum* præparentur in Retorta tubulata, vel etiam communi, inversa tamen & perforata, *Foramen habens in latere*, quod potest Epistomio firmari; quando nempe Ingredientia injiciuntur, aperitur, hinc iterum clauditur; *Venter, in Foramen debet esse, superiorem occupet locum atque ita Retorta invertitur*: sed observandum, ne nimium injiciatur, ut possit mox claudi, aliàs mox evolant Ingredientia, vel etiam trirostri demum Instrumento detonentur, & Rostris Receptaculum ingens applicetur, sic namque abiens aliàs in auras *Spiritus acidus* excipi potest.

¶ 8.) *Loco tantilli*.) Scilicet quidam *Spiritum Nitri* parant solitariè ingerendo Nitrum in Retortam tubulatam: sed Spiritus acquirunt admodùm parum, quia Nitrum finem parum Spiritus suggerit: conf. SCHROEDERUS *lib.* 3. *ubi*

vix citra Vasis rupturam curiosiùs collecti, vel *clyssiformiter Sulphurati*, sicque heterogenei) sufficiet, qui missa ¶ 9.) nunc *Arena*, *Argilla*, *Bolo* aliisque supprimentibus vel invertentibus, ¶ 10.) *Aluminis crudi duplo* prætereàpropter habeatur; Vulgari de cætero (dum innoxium saltem *Vehiculum* hinc mutuò sumitur, & *Caput mortuum Aluminosissimum* restat) nihilo inferior. Est autem huic fini Retorta pro destillatione longè aptior Operculato illo (haud parùm etiam inter circumstans Plumbum eructante) recentioris cujusdam Instrumento. *Fortissimus* vero iste, qui *Phlegmate* vel ab initio vel per tædiosas ¶ 1.) *Rectificationes* (utrobique non sine dispersione) *subtracto* comparatur, quid Medicis hic usibus, *Selectuique* nostro (nam de Metallicis nunc non loquimur) speciatim conferat, non videmus; siquidem *Fumigantissimus* sic ægriùs dispensatur, & nihilominùs adjumenti diluendus est; uti jampridem etiam ¶ 2.) *cum Spiritu Vini communi vel abstractitio quodam*, (imposito hinc *Pleuritici vel Anticolici Liquoris titulo*) consuevere: si tamen *uterque Spiritus* rectificatior fuerit, quod post validissimas invicem excandescentium Evaporationes surgit, residuo postmodum qualitercunque tandem reduniendum est; alias præter adversitatem stypticam, *debilis* in effectu *Mixtura* remanet.

¶ 3.) *Tinctura Spiritus Nitri per Vegetabilia eorumve Extracta* conciliata, brevi plerumque disperit. Quæ vero ex *ejus* (*cum Alumine destillati*) ¶ 4.) *Capite mortuo*, seu potiùs ex hujus (aluminoso) *Sale hinc extracto, & ulteriùs calcinato*, pro Diaphoresi paratur, equidem potiùs *Diuretica*, de cætero æquè ac quæ (specialis propter promissa) ¶ 5.) *ex Olivo cum Spiritu Nitri digesto*, *&c.* prolicitur, curiosioris intentionis est. Nec videmus, cur *prior volatiliorque Spiritus* seorsim hic servari debeat. Qui ¶ Ψ) *à Croco Metallorum*, *Mercurio Vitæ*, *Sulphure Antimonii*, *&c.* abstrahitur, ob volatilitatis istius dispersionem debilior tantùm existit, & facilioribus quorundam *Dissolutionibus* consultiùs denuò insumitur: qui verò à *Bezoartico Minerali communi*, ¶ 6.) *Spiritum illum Nitri compositum* gratis præbet, ut ¶ Ω) *cum Sale communi* seorsim destillari haud mereatur; quemadmodùm nec *alia Aqua Regia* (inter tot tædia ac pericula proliciendæ) dum extemporanea *Salis*, *Nitri* vel *Ammoniaci* in *Spiritu Nitri* vel *Aqua Forti* dissolutione, *similes* ¶ 7.) *Chrysulcas* pro lubitu nunquam non habeantur. ¶ Γ) *Gradatorias*, ¶ Δ) *Pugillatorias*, *& ipsum Gehenna Ignem*, ceu vocant, Metallurgicis negotiis (nostra hic blandioribus securiùs perficientes) relinquamus; quemadmodùm ¶ 8.) Aurifabrorum persuasionibus *Depurationem usitatam Aqua Fortis*; quam à *vulgari Nitri Spiritu* parùm in effectu differre, pridem alii notarunt; & licèt ¶ 9.) de *subtiliori Vitrioli Spiritu*, aut toties quæsito ejus *Sulphure*, quidpiam participaret, hodieque tamen innoxiam, nec *fixata* per competentem ejus proportionem (loco *Spiritus Nitri*) ¶ 10.) *Antimonialia*,

ubi de Spiritu Nitri Num. 2. & 4. p. 426. Ubi tamen in priori Processu parum Spiritus acquiritur, ex Nitro fluente; contrà ex posteriori, Sulphure injecto, clyssiformis obtinetur.

¶ 9.) *Missa nunc Arena.*) Scilicet *Modus communis Spiritum Nitri conficiendi* est, ut *Nitrum* misceatur cum *Argilla*, *Bolo*, *Terra sigillata*, *Arena*, *Farina Laterum*, &c. & ita per se, vel in Globulos formatum, forti Igne destillatur: interim modum hunc rejicit AUTHOR *noster*, insistens hac in parte vestigiis ZWELFFERI *in Animadvers. p. 425.* ob hanc rationem; quòd Subjecta illa siticulosa addita, multum de acido Nitri Spiritu absorbeant; quod & verum est. Ast ne hoc fiat, & plurimum Spiritus amittatur, circa finem Destillationis detur *Ignis Reverberii*: hoc enim pacto impeditur ista absorptio, & nihil remanebit Spiritus in Subjectis illis additis. Sed notandum est: quòd ubi adhuc omnia fervent, auferatur Receptaculum cum Spiritu prodeunte; sic enim hic acrior acquiritur, & secus Spiritus magna pars refrigeratione retrogreditur in Caput mortuum, & Caput mortuum de novo impraegnat. Interim multum de Nitri Spiritu in Capite mortuo hæret, imo *Aeri libero expositum* ob *Magnetem Nitri* retentum, animatur de novo in Nitro, ut *novum Spiritum Nitri* suggerat.

¶ 10.) *Cum Aluminis crudi duplo.*) AUTHOR *Nitrum* cum *Aluminis* duplo in *Spiritum* destillandum jubet, cujus nihil in Receptaculum transire dicit: sed dubitatur.

¶ 1.) *Rectificationes.*) Sunt, qui *Spiritum Nitri destillatum à Phlegmate rectificandum* esse monent, quò sic habeatur *Spiritus acris* probè: interim *hæc Rectificatio* pro usu medico *superflua est*, imò sic subtiliore sua substantia defraudatur, nec dari potest Ægris absque dilutione cum *Vehiculis aqueis*; sicut & quò magis Rectificatione concentratur Spiritus ille, eò magis fumat.

¶ 2.) *Cum Spiritu Vini.*) Innuit hic *Spiritum Nitri dulcem* AUTHOR *noster*; scilicet cùm Spiritus Nitri per se acrior sit, quàm ut possit assumi, propterea cogitarunt alii de *Spiritu Nitri dulci* parando ex part. ij. *Spiritus Vini* & parte j. *Spiritus Nitri*, qui digesti, donec probè uniantur, per Retortam aliquoties destillantur. Cæterùm sumuntur interdum hi *Spiritus ambo rectificati*; quod ipsum si fiat, effervescunt intensissimè confusi, ut etiam interdum Vitrum diffringatur, & sub hac effervescentia magna pars volatilis avolet: indeque, ut omne periculum evitetur, instilletur *Spiritus Nitri rectificatus Spiritui Vini*, in Cucurbita contento, guttatim per Alembici superius Foramen, & applicetur Rostro ejusdem Recipiens aliquod, quo sic per effervescentiam concitati Spiritus excipi possint, nec iidem deperdantur, sed potiùs postliminiò reduniantur Spiritui Nitri dulci. Deinde loco *Spiritus Vini simplicis* recipitur non raro *Spiritus Vini à Vegetabilibus carminativis*, *anticolicis*, *vel antipleuriticis*, *cohobando abstractus*; indeque illa ratione *Spiritus Nitri dulcis anticolici*, hic verò *Spiritus Nitri antipleuritici* nomen sibi acquisivit: utut sit exigua differentia. Atqui dictus *Spiritus Nitri dulcis* egregius est præ cæteris in Morbis acutis, in quibus præfero illum reliquis Mineralium Spiritibus, *Dosi* ʒß. ad ʒj. assumendum, prout nempe plùs vel minùs fuerint rectificati Spiritus ante sui combinationem.

¶ 3.) *Tinctura Spiritus Nitri.*) Sunt scilicet, qui *colorant Spiritum Nitri*, nunc quidem *per Santalum*, nunc verò *per Radicem Rubia tinctorum*: interim cui bono? utut curiosum sit, Spiritum dictum fieri rubrum, si sub Destillatione aliquid *Camphora* Retortæ includatur collo.

¶ 4.) *Capite mortuo.*) Sunt, qui *Caput mortuum Spiritus Nitri cum Alumine destillati* calcinant, sicque *Sal Salsum* acquirunt, ex quo cum *Spiritu Vini Tincturam flavescentem* extrahunt pro scopo diuretico, loco ejus tamen alia prostant.

¶ 5.) *Ex Olivo.*) Innuit hic AUTHOR *Tincturam Nitri* alias *Animam Nitri* vocatam, prodeuntem ex *Oleo Olivarum cum Spiritu Nitri digesto*, sicut hanc habet SCHMUCKIUS *in Secret. Chymicor.* Sed est *Remedium leve*. Cæterum hujus Simia est GLAUBERUS, *Animam ex Spiritu Nitri* mediante *Oleo destillato Anisi* proliciens: tingitur, verum est, ex Spiritu continuò fumante; quippe Olea hosce fumos aliquomodò retinent & in se ipsa concentrant, & sic quasi ruborem induunt. Interim an tales Tincturæ vi aliqua singulari polleant? à nemine adhuc, dum expertum fuit.

¶ Ψ) *A Croco Metallorum*, *Mercurio Vitæ*, *Sulphure Antimonii*,) *Spiritus Nitri* à Subjectis antimoniatis abstractus non potest esse sine jactura.

¶ 6.) *Spiritum illum Nitri compositum.*) Hoc ipso *Spiritum Nitri Bezoardicum* innuit, qui est egregia *Aqua*, annotante BOYLEO.

¶ Ω) *Cum Sale communi.*) Si *Nitrum* destillatur cum *Sale*, acquiritur *Spiritus Nitri à Sale impragnatus*, seu *Aqua Fortis*; vel si *Spiritus Nitri* abstrahitur à *Sale communi*, acquiritur etiam *Aqua Regia*.

¶ 7. *Chrysulca.*) Scilicet *Spiritus Salis per se Aurum non solvit*, nec *Spiritus Nitri per se*; *misti verò utrique solvens sed*; interim sive Nitrum destilletur cum Sale, sive Spiritui Nitri addatur Spiritus Salis, sive Sal commune, sive Nitrum, sive Sal Ammoniacum, perinde est.

¶ Γ *Gradatorias.*) *Aqua Gradatoria Aqua* sunt *Regia*.

¶ Δ) *Pugillatorias.*) *Aqua Pugillatoria* sunt *Aqua Fortes*.

¶ 8.) *Aurifabrorum.*) Scilicet hi *Aquam Fortem communem ex Vitriolo & Nitro destillatam* non possunt in usum suum trahere pro separatione *Solis à Luna*, nisi ea depuretur; dum enim Nitro communi semper adhæret Sal heterogeneum, Sali communi simile, Germ. *der schalck* dictum, uti supra dixi, de quo sub Spiritus Nitri seu Aquæ Fortis destillatione etiam aliquid prodit; propterea recipiunt ℥ij. vel iij. hincque infundunt *Luna fina* in laminas tenues redactæ drachmam unam vel alteram, dein *Solutionem* hanc addunt reliquæ *Aqua Forti*; sic turbatur *Liquor*, & ita *Sal istud heterogeneum*, quod permistum est Aquæ Forti, *cum Luna præcipitatur in fundum*; hoc repetatur tamdiu, donec Aqua Fortis ampliùs non turbetur, tunc vocant *sey gefallt*, id est *prostratum esse*, sic *nullum Aurum tangit*.

¶ 9.) *De subtiliori Vitrioli Spiritu.*) Lis est inter Authores *annon in destillatione Aqua Fortis*, *& aliquid de Vitriolo ascendat?* Resp. esse saltem Spiritum Nitri, quod prodit, hincque Aquam Fortem ne guttulam quidem Spiritus Vitrioli continere. Et posito, aliquid Spiritus Vitrioli unà elici; hoc tamen Spiritus Nitri usum non reddit deteriorem: adeoque sive per hoc Aqua Fortis, sive Spiritus Nitri sumatur, perinde est.

Anti-

lia, ullatenus deteriora ostendit Experientia: cen aliàs, solo *Vitrioli Sulphurisve Spiritu* nonnulli ad Diaphoresin tandem disponuntur. Atque *hæc de Nitro*: cujus nuperi ¶ r.) *Productionis vel accidentaria Collectionis* modi, uti haud paucos (*per Cinerum cum Aceto proprio Insuccavimos, Facum Salinaram (des Zebloders) cum Calce viva Combinationes, Fossas pro rejectaneis Animaiorum retrimentis, &c.*) tentavimus, partim parùm procedunt, partim operæ prætium profectò non rependunt.

Quod autem in ordine nunc ¶ 2.) *Sal Culinare* (*in speciebus suis*) attinet, principiò per factam in singulis Experientiam liquidò convincimur, reverà severiorem atque frustraneum esse strictum istarum ad has vel illas *Formulas* delectum; Medicationique nostræ oppidò intùs & extùs satisfacere, quod cuivis Territorio parabilius existit, v. g. Interioribus hisce (ceu dicitur) *Fontanum vividius* (sive de cætero *siccum* perstet, sive *in deliquia* vergat). Confinius autem alibi modo *Fossile* sive *Gemmeum* (quorundam, non omnium respectu, aliquantò quidem subtilius, eorundem tamen productorum), modò *Marinum*, Emporiis maritimis frequentius; ut propter (graviorem quidem, ac haud adeò hinc Fontano vel Gemmeo, sub proportionata *Dosi* præstantiorem) *Spiritum*, *aliave Præmissa* seorsim afferri, vel *è Muriis hic sadisiè recoqui* profectò non mereatur. Ita similiter certum est, quòd (*Destillationis* ceu frequentioris Operationis respectu) vulgaris illa, pro remissiori acredine quibusdam instituta ¶ Θ) *Purificatio* tantùm curiosior, & *exteriorum Salium* (uti nonnunquam permiscentur invicem) infida separatrix, ¶ 3.) *per Raphani Succum* (ab Asthmaticis fortè petita) *Liquatio* nimis simplex; propter (nescio quos) *sylvestres Spiritus exoticasque Sordes* instituta ¶ K) *Fusio* (inter quotidianos innoxiosque Culinæ usus) planè supervacanea, & subtiliorum simul partium deprædatrix sit: æquè ac vulgatissima ista ¶ 4.) *Decrepitatio*, Sale denuò si granuletur, nihilominùs crepante.

Quod autem ampliùs ex hisce *Speciebus*, per aliàs insuper ambages, variationes aut multiplicationes passim prostant aut proponuntur *Formula* atque *Remedia*? unde tamen, si solus saltem ¶ 5.) *Salis Spiritus* seligeretur (ut ejusdem originis, & sufficientissimum in medicatione vel defectu, succedaneum ¶ 6.) *Spiritum Vitrioli philosophicum* taceamus), diffusior etiam Apparatus haberet, cui hoc in genere satis acquiesceret: & quidem similiter missis circa eum reliquis curiositatibus, diverticulis, frustraneisque laboribus. Nam primò, quod ¶ 7.) *destillandi Spiritus istius Additamenta* concernit, cur in defectu peccantes, tantillum ejus è *solitario Sale* (rarò citra Vasis rupturam) petamus? dum ¶ Δ) *Muria ipmet* (a nonnullorum Speciebus) *è Carris*, *vel ipsis Salinarum* (ubi propiores fuerint) *Metis stillans*, ad quartas præterpropter exhalata, (siquidem omnino per se destillatus placuerit) Spiritum subtilem & perquàm elegantem è Retorta per Arenam fundit. Aut cur nosmetipsos in *destillati pondere*, *protractiori labore*, *intensiorive nequicquam pretio* inconsideratiùs defraudantes, ¶ 8.) *Corallia*, vel *Terram sigillatam* (singularioris efficaciæ spe), aut saltem pro invecto more ¶ 9.) *Bolum*, *Argillam*, *Arenam*, *Lateres* (etiam priùs alicubi pro Muriæ imbibitione candefactos), aliave aliis quoque damnata invertentia, obruentia, vel salinarum particularum ascensum, ob Vehiculi defectum remorantis, pro *Salis incorporatione* addamus? dum per ¶ 10.) *Aluminis* quidem *Caput mortuum*, præsertim udo aliquandiu expositum, longe compendiosior; per ipsum verò *Alumen* (in antica vel dupla proportione adjectum) propter Vehiculi phlegmatici exuberantiam copiosior insuper, & *Medicationibus*, æquè ac magè necessariis *Solutionibus* sufficientissimus, innoxius de cætero, & (*Capitis mortui* residui, seu *integri*, seu in *Sal* quoddam & *Terram albissimam* sequestrati, aluminosam adstrictionem nolcentibus) inculpatus provenit: adeò

¶ 10.) *Antimonialia*.) Pro his figendis loco *Spiritus Nitri*, & *Vitrioli*, vel *Sulphuris Spiritus* tuto assumi potest.

¶ r.) *Productionis*.) *Nitri productionis sunt plures modi*; & ex *Lignis vulgatis* Nitrum parare docet GLAUBERUS; sicut alii *Remanentia à Nitro depurata* calcinant, & cum *Calce viva* miscendo Aeri exponunt pro eodem scopo.

¶ 2.) *Sal Culinare*.) Hoc materialiter constat ex *Acido Universali concentrato in Terra alcalina*, quippe est illud *Sal salsum*. Jam verò probatur illud ex eo, quòd Spiritus Salis attactu cujusvis Salis fixi alcalini regeneretur in perfectum Sal commune, & in *parvos Cubos*, qualis est *genuina Salis communis figura*. Cæterùm *triplex* datur *Salis* illius *communis differentia*: nempe *Marinum*, *Fontanum*, & *Gemma*; quorum hæc duo consistentia saltem differunt: quippe quando Sal Gemmæ in copiosa Aqua dissolvitur, Sal Fontanum constituit; sicut & ex hujus defectu coagmentatum, Sal Gemmæ repræsentat, cujus ferax alioquin est Polonia. Atque horum amborum quasi communis Matrix quoque est Sal Marinum, in recessu pingue nonnihil, & magis defæcatum, quod in locis marinis facilè colligi potest. Interim *has inter tres differentias*, quoad usum medicum, *nullam habere prerogativam*, sed promiscuè ex iis *Spiritum* elici posse, rectè statuit AUTHOR *noster*.

¶ Θ) *Purificatio*.) *Sal* à quibusdam *depurari solet* pro usu medico: sed Purificatio curiosa, *minus verò necessaria* est; quia est heterogeneorum Salium infida separatrix.

¶ 3.) *Per Raphani Succum Liquatio*.) Alludit hic AUTHOR *noster* ad *Euporiston Asthmaticorum*, quo *Raphanum* in taleolas incisum *Sale communi* aspergunt: hoc dicta ratione in deliquium redigendo; ita *Liquor* hic expectorans est, & in Asthmate humoroso, tam Pectorali, quàm Stomachali, proficuus, incidens viscididitates, easque ad sui expectorationem promovens.

¶ K) *Fusio*.) Sic etiam *Sal funditur* pro Depurationem sui in Crucibulo; vid. SCHROEDERUS. Sed sic saltem *castratur Nitrum*, dum sub Fusionis Igne subtiliorem Spiritum deperdit.

¶ 4.) *Decrepitatio*.) Observatu hic dignum est, quòd *Sal Marinum longè magis crepitat quàm Fontanum*: ac est ejus Crepitationis hæc origo, quia Sali communi adhæret parum *Salis nitrosi*; unde quemadmodùm Nitrum quodvis strepitum edere solet, ita & propter anneaum ejusdem, phænomenon hoc in Sale communi reperitur. Aliàs etiam Crepitatio hæc *ex particulis aqueis*, in Salis communis Crystallisatione concentratis, Ignis actione erumpentibus, & claustra ista granulorum dissilire facientibus, derivari potest, uti in *Collegio Chymico suo loco* sufficienter dictum.

¶ 5.) *Salis Spiritus*.) Hic immediatè *ex Sale* paratur, & pro usu medico juxta AUTHOREM sufficit.

¶ 6.] *Spiritum Vitrioli philosophicum*.] *Spiritus Vitrioli philosophicus*, qui ex *Butyro Antimoniali præcipitato* separatur, reverà nil aliud est, quàm *Spiritus Salis communis* ex *Mercurio sublimato* mediante præcipitatione *Mercurii Vitæ* resuscitatus; hinc *malè pro Spiritu Vitrioli habitus*, cùm nihil de Vitriolo vel Nitro, Mercurium sublimatum ingredientibus, participet; attamen sufficere pro usu medico potest: vid. AUTHOR *suprà*.

¶ 7.] *Destillandi Spiritus istius Additamenta*.] Scilicet destillatur *Spiritus salis* vel *per se*, vel *cum additis*. *Per se destillandi Modum* docet SCHROEDERUS *pag.* 465. sed parum dare Spiritus, rectè insinuat AUTHOR *noster*, quin quòd Vas rumpatur & labor sit frustraneus; cujus rei ratio hæc est, quòd Sal commune, Igne intensiore tractatum, fluorem concipiat, adeoque in consistentiam quasi crystallinam abeat, nil ampliùs de Spiritu suggerens, non secus ac aliàs Nitrum per se destillatum in Igne fluit. Unde, ut *Fluor hic impediatur*, & Spiritus separetur, solent ubique particulas salinas discontinuare per *addita Terrea*.

¶ Δ] *Muria*.] In *Fontibus salinis*, dum hinc inde Sal semicoagulatum transportantur, *Muria* hæc diffluit, quæ ad medium inspissata, & destillata per Arenam, subtilem & admodùm volatilem dat *Spiritum*, sed paucum, qui reverà *præstantior est Spiritus Salis communis*. Adduntur autem varia, quæ videantur apud AUTHOREM *nostrum*.

¶ 8.] *Corallia*.] Sunt qui addendo *Sali Corallia*, *Spiritum Salis coralliatum* acquirere intendunt; verùm *nil de Coralliis participat*, quia hac ratione Corallia acidum Salis Spiritum absorbendo, eum debiliorem reddunt. Vid. SCHROEDERUS. Eadem ratio est, quando *Terra sigillata Sali* adjicitur, cùm tamen sic nihil peculiare acquiratur, nisi quòd nobilis Terra pereat.

¶ 9.] *Terram sigillatam*, *Bolum*, *Argillam*, *Lateres*.] Quidam etiam *Terram sigillatam* addunt; sed frustra: sicut & hos destillandi Spiritus modos taxavit ZWELFERUS *in Animadv.* dum nempe Terrea hæc copiosum Salis Acidum absorbent, hincque is plegmaticus prodit; aut ad minimum fortior in fine Ignis requiritur, pro Acido illo evocando.

¶ 10.] *Aluminis Caput mortuum*.] Hic AUTHOR vel sna vel duplum *Aluminis crudi*, vel *calcinati*, loco Terreorum pro Spiritu Salis destillando recipit; ac sanè non est, quòd metuamus, quasi nempe Alumine adulteretur Spiritus ille, cùm Caput mortuum ejus nil dimittat de Spiritu: sicut Alumen crudum Phlegma de se dat, sed insons nec Urinosum illud in Alumine hic considerationem meretur, quia potiùs integrum *Alumen ex Capite mortuo* denuò haberi potest,

Fa-

adeò ut insuper (præcipuè in *privatas Remediorum Dispensationes*) ¶ 1.) *Fastigiato* illo (caro satis, nec uno nomine expertis incommodo, impuriorem præterea Spiritum plerumque emittante) *Furno*, alio quæsito hunc in finem Apparatu neutiquam indigeamus.

¶ 2.) *Tincturam* per *Papaveris erratici Essentiam* consimiliave conciliare, solitario, quo dictis in Dispensationibus aliquantùm obnubatur, haud sanè inconveniens est. At pro intentione quidem nostra necessitatem vel specialius emolumentum non videmus, cur *Spiritus (sulphures) volatilis particula a recens destillato* seorsim denuò abstracti, vel aliis operosioribus quoque modis comparati; item cur ipse *Spiritus integre* ad tollendam flavedinem aut subtrahendum evectæ (at innoxiæ & parumper saltem adstringentis) terrestreitatis tantillum, repetita Destillatione (¶ 3.) *rectificari*, vel ampliùs, sæpè non sine subtiliorum partium perditione, *concentrari*, aut exercitii potiùs curiositatisve causa, *super recens Sal abstrahendo*, nonnihil ¶ 4.) *augmentari*, vel *hermaphroditico Capitis mortui aluminosi Sale (calcinata)* aut (convenientiùs) *Tartaro depurato* ulteriùs *alterari* debeat. Ad externos usus, si solitarius, vel parabiliora adhuc Solventia non sufficiunt, numquid faciliùs *Sale proprio* vel *Petra*, extemporè dissoluto acuatur? Et loco decantari illius ¶ 5.) (*cum Nitro*) *compositi*, gratuitos istos *Liquores*, qui à *Bezoartico Minerali communi*, *Sudorifero maximo Joviali*, &c. abstrahuntur (siquidem simplex proportionalis *Spiritus Salis Nitrique Mixtura*, ad interna nonnullis consueta, extùs interdum haud satisfacit) adhiberi posse, paulò antè monuimus. Violentas autem ¶ 6.) *è Lapide Calaminari absque Solutionibus Repetitiones (quasi concentratas) tadiosas Incrustationes*, *&c.* quidni circa Metallurgica nimis occupatis, & *qualitercunque* ¶ 7.) *dulcem* (cùm per *Alcalia* injecta pervertatur, per laboriosas *Salis*, ante Destillationem, *Solutiones* parùm mitigetur, simplici porrò *Digestione* nihilo feliciùs, quàm negotiosis *pro Aqua illa temperata* Cohobiis, sub *Spiritu Vini* occultetur, per se denique sumptu haud sit ingratus) curiosioribus ad certas nonnullibi *Solutiones* (parabilioribus tamen via adeò præsentiores) hinc remittamos. ¶ 8.) *Spiritus Salis vitriolatus* quanti est; cùm parùm ab abjecto *Vitriolo* transeat; & alius satsao istius loco Spiritum Vitrioli Philosophicum, ceu loco Cyprici ¶ 9.) *e Sale cum Limatura a Martis destillati Liquoris*; consultiùs *selectiorem* quandam *Martis Tincturam* (dum gratioris istius ¶ 10.) *Spiritus è Florum Ammoniaci Martialium residuo Sale* parati, tanta tamen non est *Martialitas*) & in Praxi sua adhiberet. ¶ 1.) *Spiritus Salis per Alcali Tartareum aut Nitrosum communi modo seu mediocriter Fixatus*, supervacaneum hic præbet Coagulum, sive *Sal* ultra modum siuum, & acertimo cuivis culinari compar; ut alibi cum ulterioribus horum Productis notavimus.

¶ 2.) *Flores* autem unà surgentes commodissimè *Spiritui prolecto* pro ejus fortificatione adjicientur. Ut enim in suo genere *Spiritus Salis coagulato* speciem haud rejiculam sistant, ejus tamen necessitatem in contractiori Apparatu non videmus; & la-

¶ 1.) *Fastigiato illo.*) Hìc moneo: rectè *Anonymum illum Anti-Glauberum* in *Libro*, quem inscribit, *Censum mendacia Glauberiana*, statuere: quod mediante hocce primo *Furno Glauberi* nullum *Minerale Subjectum* benè tractari queat, cùm horum *Spiritus* miscerentur cum *Carbonibus*, texturam eorundem immutantibus; ut taceam, Fuliginem acido pinguem ex Carbonibus prodire, Spiritibus se sociare, & istos adulterare. Unde nobis *Furnus communis* sufficere debet.

¶ 2.) *Tincturam.*) Sunt qui *Spiritum Salis* beneficio *Florum Papaveris rhœados Succi depurati* imprægnant: ubi quidem gratior aspectu, sed non eminentior usui medico evadit.

¶ 3.) *Rectificari.*) Ordinariò etiam solet *Spiritus Salis rectificari*, quam tamen *Rectificationem nocivam* ea en putat AUTHOR, quòd sic subtiliore & volatiliore Sulphure defraudetur, nam Phlegma præcedere solet paucus Spiritus subtilior: ut taceam laborem istum superfluum, quia rectificatus vix aut non dispensari potest, adeòque denuò diluendus est *Spiritus ille in Vehiculo*. Etenim Spiritus Salis non adeò intensè acidus pro usu medico requiritur: sed quia Mineralium quoruncunque Spiritus acidi nimis graduati, ob sui particulas nimis rigidas Membranas Corporis molestè afficiunt, rodunt & corrodunt; hinc loco talium concinnius est, ut *temperati* ii, h. e. mediante *Spiritu Vini dulcificati*, usurpentur; ita namque Spiritus Vini in recessu Sal volatile oleosum rarefactum habet, ortum ex Oleo Vini fermentatione attenuato, & Phlegmate copiosiore diluto. Hinc *Spiritus Vini* in dupla proportione *Spiritibus* his *Nitri Salis*, & *Vitrioli* additus, constitutioni nostræ magis accommodatus reddit; ut adeòque loco *Spiritus Salis communis*, ejus *Spiritum dulcem* ceu concinniorem, magis diureticum & stomachalem, commendem, *Mixturis*, quantum satis *pro grato Acore*, solitariè autem *Dosi* gutt. 20. ad 30. addendum.

¶ 4.) *Augmentari.*) Notat hìc eos AUTHOR, qui, ut & facit SCHROEDERUS, *Spiritum Salis* paratum *denuò à recenti Sale fuso abstrahunt*; item, qui *Caput mortuum destillatum* post elixiviationem in *Sal* redactum miscent cum jam prolecto *Spiritu*, sicque partim eundem augmentant, & partim de novo destillant; uterque enim labor est vanus; non secus ac ii, qui *Spiritum Salis Tartaro depurato* affundunt pro sui exaltatione, qui tamen potiùs sic destruitur.

¶ 5.) *Cùm Nitro compositi.*) Scilicet inter alia *Menstrua corrosiva* excellit & *Spiritus* ille *compositus ex Nitro & Sale*, Aurum ipsum solvens, quem videbitis in SCHROEDERO *pag.* 466. qui & pro usu externo Alchymistico egregius est. Interim monet AUTHOR, loco hujus & *Spiritum Nitri bezoardicum*, sive qui à *Butyro Antimonii* affusione *Spiritus Nitri* abstrahitur, BOYLEO *Menstrui peracuti* nomine *Exper.* 7. *de Originibus Formar.* veniens, sumi posse; vel extemporè *Spiritus Salis*, & *Nitri* mistos in ejusmodi *Spiritum* destillari.

¶ 6.) *Ex Lapide Calaminari.*) GLAUBERUS *in Tract. Solatium Navigantium*, mediante *Lapide Calaminari* docet *concentrare Spiritum Salis*, ejus fundamentum hoc est: nempe Lapis Calaminaris, Martialis naturæ existens, omne Acidum Spiritus Salis absorbendo, saltem Phlegma superstes relinquit; hinc illum de novo destillando *Spiritum acidissimum concentratum Salis* acquirit, pro usu medico non adeò magni usus.

¶ 7.) *Dulcem.*) Cùm *Spiritu Salis acidus suspectus sit*, hinc alii studuerunt, ut *dulcem* acquirerent, idque *variis modis*. Quidam scilicet per *Sal Tartari* aut alia *Alcalia*; verùm hac ratione *acidulum Phlegma* acquiritur. Alii *Salis ante destillationem Solutionibus* id præstare fuerunt conati, ut SCHROEDERUS *pag.* 467. *Num.* 6. ast hac ratione acquiritur quoque *Spiritus Salis communis*. Alii *simplici Digestione* Spiritum Salis dulcificare voluere, attestante SCHROEDERO *loco citato Num.* 5. *Nota* 2. ubi tamen *falsum est*, hac ratione illum tantillum *edulcorari posse*. Tandem optimè res procedit *cum duplo Spiritus Vini eum aliquoties cohobando*; & hunc *Spiritus Salis dulcem* BASILIUS VALENTINUS nominat *Aquam* suam *temperatam*, quamque *pro Solutione Calcis Solis* adhibet.

¶ 8.) *Spiritus Salis vitriolatus.*) Vid. SCHROEDERUS. Hic fucus inanis est, cùm *Vitriolum*, fixioris naturæ existens, ne tantillum quidem cum Sale mistum, & destillatum reddat. Si enim recipiatur *Spiritus Vitrioli rectificatus*, & affundatur is *Sali communi*, & destilletur, tunc prodit saltem *Spiritus Salis*; *Spiritus* verò *Vitrioli* cum Alcali Salis communis abit in *Salmirabile* istud *Glauberi*; nil enim de Spiritu Vitrioli prodit, utut Phlegma Vitrioli Spiritum Salis diluat.

¶ 9.) *E Sale cum Limatura Martis.*) ZWELFFERUS *in Mant. Spag. pag.* 340. *Spiritum Salis Martialem* ex *Limatura Martis* & *Sale* destillat, cui tamen tantillum substantiæ Martialis inest. Nullius igitur est pretii prærogativæque præ *Spiritus Salis communis*.

¶ 10.) *Spiritus è Florum.*) ZWELFFERUS *cit. loco p.* 319. ex *Marte* & *Sale Ammoniaco Flores* aurei coloris, & ex *Capite mortuo Spiritum Salis Martialem*, elicere docet; qui tamen Spiritus est Spiritus Salis communis, non adeò acris quia Acidum in Marte reliquit: nonnihil dulcis, quia de Marte aliquid participat. Interim non tanti æstimandus.

¶ 1.) *Spiritus Salis per Alcali fixatur.*) Innuit hìc *Spiritum Salis coagulatum*, qui fit, quando *Spiritus Salis acidus* miscetur cum *Sale Tartari*, vel *Nitro fixo*, aut & secundùm MYNSICTUM *pag.* 26. cum *Sale Absinthii*; quibus modis omnibus *Sal commune paulò acrius* acquiritur.

¶ 2.) *Flores.*) Scilicet quando destillatur *Spiritus Salis communis* paulò intensior, tunc simul aliquid in formam *Florum* elevari conspicitur; sicut alii ex *Sale communi* fuso mediante & Retorta tubulata, cui adaptatus est Follis, parant *Spiritum Salis per se*, aut quoque *Flores Salis dulces*, quos Processus vid. apud KESLERUM *Process.* 19. C. 4. & *Theatr. Chym. Volum.* 6. *pag.* 473. pro usu alchymistico. Interim tamen hi Flores nihil aliud sunt, quam Sal commune paulò subtilius factum, vel & secundùm AUTHOREM Spiritus Salis coagulatus, unde Spiritui Salis propriè possunt addi pro majori acrimonia conciliandâ. *Crystallos Salis dulces* vid. apud SCHROEDERUM. Observetur autem,

ne

& laborum minùs prodigus forsan haud incongruè *altimum & infimum Salis Ammoniaci* (post sequestratos per *Sal Tartari Flores urinosos*) *Sublimatum* ejuscemodi Coagulis substituerer. Qui verò utrumvis horum ampliùs *Crystallisare* conantur, aut *Solaribus* vel (stringentissimis tunc) *Martialibus* saturant; qui *Spiritum ip,* ~ (esigua sanè participatione, difficilique dispensatione) *super depuratum Tartarum aut Saccharum*, vel (manifesta cum inversione) ¶ 3.) *super Silices*, aut (maaima istius dispersione, donec isndem aliqualis Acor sentiatur) *cum Alcali quodam vegetabili concentrare* laborant; vel post tædiosas *Acetosumm* ¶ 4.) *Incerationes*, operoseque repetendas *Sublimationes*, &c. tædiosa quædam *Coagula*, ¶ 5.) *Gemmus Vita, &c.* quærunt; laudabili quidem exercitio; sumptuosæque sæpè Eaperimentationi, haud verò contractiori firmatiorique Praxi symbolum uti nostram nunc intentionem concernit) conferre videntur.

¶ Ξ) *E Vitriolo Spiritus*, & alia vulgariora communiter huic Classi inseruntur: sed enim cùm *Salis culinarii, &c. Productis* urplurimùm segniora reperiantur; paulò post inter *Alterantia* consideratu, & relatu huc postmodùm haud erunt difficilia.

¶ 6.) *Sal Anatron, Alembrot*, ac cætera terrifica Nomina, Metallurgis, ¶ 7.) *Vitri* (ceu vocant) *Cineres*, quoquo etiam modo hujuscemodi minutiæ comparentur, Lurconibus ne frusta manducent, relinquamus. Qui non solum illud *Alcohol*, sed curiosas quoque (*per augmentatum Alcali, aut per Salis, Vitrioli, Nitrive Spiritum Vitris*, ea & cum *Abiegno Piceoque Ligno* paratis instillatum) comparatas *Solutiones* atque *Magisteria* nobiscum expertus, talia haud exiget Remedia.

Sic ¶ 8.) *Lapidem Nephriticum*, etiam selectiorem, plùs vice simplici rentavimus: at frustrà plerumque, vel *Circumstantus* effectus causam dubiam reddentibus: ut proin, si nihilominùs habitioribus pro *Periapte* placeat, & integer quidpiam nonnullis præstet, inconsideratior tamen sit *comminuti* vel *acidis Spiritibus corrosi* exhibitio.

¶ 9.) *Crystallum* alia postmodùm in Classe ponemus, unde revocari huc poterit (si cui *temperatioribus Nephriticis* interdum adiicienda placeat). Sed enim mediocres tantum ejus hic vires offendimus; magisque adhuc *Silicum*, & quæ in Libellis inde passim proponuntur. Nam ut *per se*, & citra inutilem illam *Calcinationem* (*Dentifricii* forsan, loco vexatissimi, & tandem etiam *in Lacte extincti Pumicis*, aptiorem) *Præcipitans* quoddam seu *Invertens stomachale* nonnunquam præster; ut quoque ¶ II) *Solutio ejus Salis Spiritu* facta) acerba & ingratior) *Liquoribus Nephriticis* per *eundem Spiritum* ex omni *pretiosiorum* etiam *Lapidum lithontripticorum* genere vulgò paratis revera æquipollear, exiguus ramen hic, etiam *salacioris & vel Metallici quid spondentis* deprehenditur effectus, sive *in substantia* detur; sive *dicto aliove acido Liquore solutus*, aut planè in *salinum Coagulum* redactus. Siquidem quod decantatissimus nuper ¶ 10.) *Silicum ille Liquor*, aut *Tinctura* (è *Massa cum Sale Tartari per fusionem* proveniente) pro more extracta, & ad colorationem equidem reale quid sic conferens, hoc in genere & certis circumstantiis præstant; inter *Silices* tameo tantillum potiùs *Salis Tartari* est: indeque vulgaris etiam *Tartari* (quamvis accidentarii ruboris) *Tinctura* haud minùs ruoc efficaa, ipse vero *Silicum Liquor* Mechanicis forsan aptior, levissimus autem *Pulvis*, qui ¶ Σ) *Cremoris* titulo hinc clutriatur, & *Magisterium per Spiritum Vitrioli* (cum elegantis *Tartari vitriolati* proventu) vel (è *Solutionibus cum Spiritu Salis* factis) *per Alcalia* præcipitatum, profectò deses deprehenditur. Aque hinc semiassinem istis ¶ 1.) *Ludum Recentiorum fossilem* hactenus per usitata illa *Acida vel Alca-*

ne nimium Aqua adjiciatur vel insundatur, alliàs Vasa rumpit. Tandem, quibus placer *Spiritus Salis coagulatus*, vel *Flores Salis communis*, recipere possunt illud *Sal*, quod post *Spiritum Salis Ammoniaci urinosum* ex ana *Salis Tartari & Salis Ammoniaci* factum, inteosiore Igue acquiritur; sic eoim ex Spiritus Salis Ammoniaci Acido imminente, & in Alcali fiso coagulato, elevantur in collo Retortæ *Crystalli Salis communis*, qui Floribus Salis, vel Spiritui Salis coagulato, possunt substitui.

¶ 3.) *Super Silices*.) GLAUBERUS *Spiritum Salis rectificatum à Silicibus abstrahendum* jubet, ut eliciatur eorum Sulphur Solare: verùm hac ratione Silices imbibendo Spiritum Salis, hunc magis enervaot, quàm exaltant.

¶ 4.) *Incerationes*. Hic duos Processus illos, quosque SCHROEDERUS *Num* 9. *pag.* 408. & *Num.* 14. *p.* 470. habet, insinuat; dum nempe *Sal commune* imbibitur nunc cum *Oleo Salis*, nunc cum *Aceto*, & *Spiritum copiosiorem* sibi promittunt.

¶ 5.) *Gemmas Vita*.) *Gemma Vita Mynsichti p.* 28. est *Spiritus Salis concentratus*, & cum Sole corporali imprægnatus; quotamen & similibus modis nihil aliud obtinetur, quàm *Spiritus Salis plùs minùs concentratus*. Sufficiat ergò *Spiritus Salis dulcis*.

¶ Ξ) *E Vitriolo Spiritus*.) *Spiritus Vitrioli rectificatus* præter usum Chymicum in parandis Remediis, egregius est vi stomachica & diuretica. Cùm enim de Acido esurino Sulphuris embryonati participet, cujus ratione Stomacho gratus est, styptico nonnihil sapore tonum Stomachi firmat, æstuantibus blandum Refrigerium conciliat, & primas vias per Urinas mundificat: hinc usitatissimus est in Morbis acutis.

¶ 6.) *Sal Anatron, Alembrot*.) Quid hoc sit? vid. in SCHROEDERO *lib.* 2. *pag.* 479. sunt scilicer *Salia fusioni Metallorum inservientia*.

¶ 7.) *Vitri Cineres*.) *Vitrum* constat ex *Alcali Cinerum & Terra Silicum calcinatorum*, invicem colliquatis, sub qua colliquatione Sal Alcali illud Acidum Silicum imbibendo, & in salsum abit, reliquæ Massæ supernatans, Germ. *die Glas Galle* vocatum. Ceterum *Vitrum* quidam pro usu diuretico adhibent, contusum scilicet illud & cum ana *Salis cujusdam fixi* subactum, de novo fundendo. Its *Massa* emergens in Aere humido propter Alcali abundans facilè liquescit. Ex hoc *Liquore* & instillatione *Spiritus Salis* vel *Vitrioli Pulvis Silicum* præcipitari potest, quem ceu *Magisterium Vitri* commendant pro scopo insigniter diuretico, vid. TACHENIUS: quod tamen non magni æstimandum, quia *parum in recessu habent Calces & Magisteria Vitri*.

¶ 8.) *Lapidem Nephriticum*.] *Hic* vel *per se* usurpatur, vel anteà *præparatur*. *Per se* quidem *Amuleti* instar curare & præservare à Calculo dicitur: conf. BARTHOLINUS *de Lapide Nephr. Præparatum* verò vel solutum in *Spiritu Salis* sub forma *Solutionis*, vel & præcipitando hunc cum Alcali in *Magisterium*, exhibent: sed AUTHOR dicit, *frustra esse*. Adhæc per Spiritus acidos ejus textura invertitur. Parcus & rarus est ejus usus.

¶ 9.) *Crystallum*. *Hæ*, ut & *Silices paulò puriores*, usurpantur duplici modo: vel *externè* pro *Dentifriciis*, pulverisati scilicet, vel & calcinati, & in *Lacte* vel *Aqua communi* extincti, donec friabiles reddantur, & forsitan melius est Pumice: ubi tamen *genuina est* ZWELFFERI *Censura*, dicentis, ejusmodi substantias Lapidum *non esse adeò tuta Dentifricia*, sed asperiora hæc & duriora Subjecta vim inferre Gingivis, has alterando, & successivè absumere; indeque loco ejusmodi Terreorum *Cineres Vegetabilium*, ut *Nicotiana*, aut *Tartarum calcinatum*, & similia, longè commodiùs adhiberi.

Internè verò, utut verum sit, *Crystallum* invertens esse Acidorum præternaturalium, hincque Infantibus pro temperando Acido horum æruginoso prodesse, sicut & Dysenteria benigna laborantibus, ubi Acidum corrosivum peccat; ea tamen pro usu diuretico non adeò singularis est.

¶ II) *Solutio cum Salis Spiritu*.) Deinde *Crystallus calcinata* solvi potest in *Spiritu Salis* vel in *Aceto*, & hinc vel *Solutio* talis in forma liquida propinari, vel post coagulationem sui in loco humido iterum solvi: qui *Liquor* vocatur *Liquor Nephriticus*. Et hac ratione quoque *Crystallus* & alii *Lapides*, vulgò *lithontriptici* vocati, tractari poterunt, ubi tamen omnino istorum *Præparata* pariter saltem Urinam propellendo prosunt.

¶ 10.] *Silicum ille Liquor*.) Scilicet GLAUBERI inventum hoc est, precipientis ana *Salis Tartari* & *Silicum pulverisatorum*, hinc *Sali Tartari* fluenti in Crucibulo successivè immittentis *Pulverem Silicum* (qui Subjectum admodùm sulphureum sunt), ita solvuntur *Silices*, & invicem coeunt in *Liquorem vitriformem*, qui in loco frigido repositus propter Alcali abundantiam fluit per deliquium, & vocatur *Liquor Silicum*, parum in recessu habens: vel & *Massam* illam, antequàm fluat per deliquium, cum *Spiritu Vini* in *Tincturam* extrahit GLAUBERUS, *Tincturam Silicum* eandem vocans, quæ temen non est è Silicibus, sed ex Sale Tartari, adeòque præ *Tinctura Tartari vulgari* nihil in recessu obtiner.

¶ Σ] *Cremoris titulo*.] Porrò si dicta *Mistura* per deliquium fluat, emergit *Cremor*, præ *Pulvere Silicum* nihil singulare obtinens: contrà *Liquor* cum *Spiritu Salis* præcipitatur in *Sal commune*; vel cum *Spiritu Vitrioli* præcipitatus, in *Tartarum vitriolatum* abit.

¶ 1.) *Ludum Recentiorum fossilem*.] Innuit hic *Ludum Helmontii*, ex quo cum *Liquore Alcahest* parat suum *Aroph*, solvens Calculum humanum jamdum concretum.

Lyn-

Alcalium solventia relteratò tentare noluimus ; nihilo aliis *Silicum molliorumvè* adhuc *Lapidum Solutionibus* validius , dum *Alcahestina* reclusio deerat , inde superioribus annis obtinentes. Nec inter tantum *Euporistorum Lithontripticorum* proventum (etiam accidentarium) referemus hoc ¶ Φ) *Lyncis* , ¶ Ψ] *Judaicum* , aut ¶ Ω) *Spongia* (Gutturosis apud Institores venalis , & ¶ 2.) *Pila marina* plerumque tum præsentioris) *Lapidem* , consimilesve *Massas* , etiam inconsideratiùs *ustulatas* , vel in *Salia* , *Liquores* , *aut Magisteria* , majoris adhuc (quæ tamen non est) efficaciæ vel singularitatis causa redactas . ¶ 3.) *Ceraunius* (rarus nec fidus semper) in Hydrope simul , ut & Ictero nonnullis commendatus , item ¶ 4.) *Glossopetra* , similiter etiam inter *Stomachica* , *Antepileptica* & *Hydropica* relatæ (sive reverà *fossiles* , sive *Canis Carcharia Dentes* fuerint) curiosiorum Museia cedant . Et si omninò quid superaddendum , consultius fortasse foret ¶ 5.) è *Calce viva* , tractantium manus æquè ac ingenia adhucdum (in eo tamen similiter exæstuantium , nihilominùs *duplex* illud *Recentiorum Sal* haud possidentium numero) exercente.

Esset autem forsitan (si *Spiritui Salis Tartari* associare placeret) ille fumosus & polychrestus *Spiritus urinosus* (nec adeò tamen ingratus) , quem quidem per nos alii modò *cum Armoniaco* , *Cornu Cervi* , *Tartaro* , *&c. sub Antipodagrici quoque titulo* quærunt ; *Compositum* , *Additamentisque* potiùs vires suas debentem *Liquorem* (quem extemporanea insuper Mixtura imiteris) nacti ; modò verò per tædiosissimas ¶ 6.] *Spiritus Vini alcalisati Incerationes* exercitatis quoque inter *bifidos Tubulos* nihilominùs sæpè semiphlegmaticum quid proferentes , aut *per peculiares Serpentinas* , intùs hamulis seu retinaculis quibusdam *Phlegmatis* ascensum impedientes , aliterve colligant . ¶ 7.) Nos *Spiritum Salis* etiam venalem tantùm , aut *Spiritum Vitrioli philosophicum* (cum *Aceto destillato* non procedit) anatico pondere *Calci vivæ recentissimæ* (in Cucurbitæ in Arena calida locata) superfundendas , per Alembicum de subito applicatum , *subtilem & copiosum Spiritum* magno sic laborum compendio nanciscimur ; *Capite mortuo* (post elutriationem & *Massæ Salina* cum *Vini Spiritu* extractionem) ¶ Γ] *Liquorem istum Nephriticum* decantatum (at effectu reverà saltem mediocrem) , quem alii datâ opera è *Spiritus Salis & Calcis vivæ seorsim facto Coagulo* , vel *Spiritus Salis Armoniaci cum Calce parati Capite mortuo* petunt (si placuerit) suppeditante . Sin verò nimia videatur Spiritus hujus , insumptio , exiguarum impensarum modum haud ita pridem aliud agendo invenimus : si scilicet *Calcis vivæ recentissima contusaque* ana (vel etiam minus) ¶ 8.) *cum Alumine* desubitò misceatur , & per Retortam , aut Cucurbitam , aut in Arena destilletur ; quo *Spiritus* sat penetrans & urinosus provenit . Aciditate aluminosa terream Calcis partem interim adoriente vel amplexante . Quæ verò prætereà è *viva Calce* supersunt , Matresfamilias vel domi , quando necessum fuerit , pirant : at profectò (ut alterius quidem Classis Euporistorum præstantiam ingenuè hic fateamur) quamplurimis Officinarum ac Tonsorum *Oleis Unguentisque refrigerantibus* , *resolventibus* , item *de Calce viva* , &c. Miscelia nihilominùs præsentiora , ceu verb. gr. polychrestum & volatili salsedine (citra corpolentioris acredinis post exhalationem vestigia) prægnantissimum est ¶ 9.) *Lixivium* , sive *per se* , sive *cum Oleo communi* vel *Anodyno quodam in Linimentum* con-

¶ Φ) *Lyncis* .) *Lapis Lyncis* diureticus est , & *per Acidu præparatus* Concretum salsum ejusdem efficaciæ constituit .

¶ Ψ) *Judaicum* .) Est reverà hic *Lapis* inter alia ingrediens *Liquores Nephriticos* , nam in se ipso Lapis hic in Urinæ difficultate & Calculis non contemnendum est Remedium ; id quod confirmat BORRICHIUS *Hermet. Sapient. p.* 319. Præparatur etiam pro hoc usu *cum Acido* . sed nihil peculiare præ *Lapide crudo* , vel præ *Crystallis* hoc modo paratis , obtinet .

¶ Ω) *Spongia* .) *Lapis Spongia* crudè assumptus ad Scrophulas in usu est , vel etiam potest calcinari .

¶ 2.) *Pila marina* .) *Pila marina* est Concrementum annotante WORMIO *in Museo* , ex fibris *Alga marina* petrefactæ tenacioribus confecta , quæ tamen , si vim aliquam diureticam obtinent , habent eam à *Sale marino* sibi adhærente .

¶ 3.) *Ceraunius* .) Ex *hoc* D. D. MICHAELIS cum una *Exaviatum Serpentum* misto præparavit suum *Specificum Antictericum* , cujus tamen effectus rationes non video ; sicut & TILEMANNUS & AGRICOLA laudant *Ceraunium* pro Hydrope curando , nunc in *Pulvere* nunc in *Potu* infusum ; sed vereor , ne & hic spe frustremur ;

¶ 4.) *Glossopetra* .) Sunt *Corpora triangularia ossea* in Insula Malta reperebilia , eaque alii *fossilia* , alii *marina* statuunt . Ubi tamen notandum : in Mari Mediterraneo reperiri Piscem *Carchariam* dictum , rictu canino immenso , quadruplici Dentium serie circumvallato , præditum ; qui ipsi *Dentes* ex mortuo Pisce casu decidentes appellunt ad Insulam Maltam , ibique se Speluncis subterraneis insinuando , ulteriore induratione *Lapidis* speciem acquirunt . Conf. STENO *in Myolog. spec.* ubi *Anatomiam ejusmodi Piscis* habet . Absorbent acidum , pollent vi antepileptica , diuretica , anthydropica , &c.

¶ 5.) *E Calce viva* .) Hæc est famosum Subjectum lapidosum artificiale , suo modo concretum , constans primario ex *Terra fixa* , una cum *Acido* & excessivo *Alcali* in eadem abscondita . Equidem quoad bina hæcce Salia latentia in Calce viva , dubitare videtur AUTHOR *noster* , terens vestigia ZWELFFERI , indeque negat , dari eadem in Calce viva : interim , quòd illa , hoic insint , sufficienter demonstravit MAYOW *de Nitro & Spiritu aereo* ; Et sanè cùm Calx viva tam fortia eaque fixa Salia possideat , hinc factum , ut semper vix diuretica in ea quæsita fuerit , & præprimis *Spiritus diuretico-nephriticus* . Utut autem verum sit , ex *Calce viva* cum *Sale Ammoniaco* , vel *Cornu Cervi* , vel *Tartaro* & similibus combinata , semper acquiri *Spiritum nitrosum* ; tamen ille est compositus , & præsertim Additamentis hisce originem debet , adeòque sic *genuinus Calcis vivæ Spiritus non paratur* ; quin potiùs videri posset Paradoxum , ex Calce viva petere velle *Spiritum urinosum* ; cujus tamen aliquid reverà inest , an verò ex Calce viva sit ? in suspenso relinquitur .

¶ 6.) *Spiritus Vini alcalisati Incerationes* .] Innuit hisce Processum BASILII VALENTINII , quem & habet SCHROEDERUS , KESLERUS ac alii : est scilicet , quando cum *Spiritu Vini* repetitis vicibus imprægnata *Calce viva* fortissimo Igne pellitur ; sic enim prodit ex Retorta *Spiritus Vini* aliqualiter acris , utut parcissimum sit , quod recipit Spiritus Vini .

¶ 7.] *Nos Spiritum Salis* .) Curiosus est labor ille , quando nempe recipitur *Spiritus Salis* , & affunditur *Calci vivæ recenti* , vel (si quid humiditatis aereæ attraxerit) nonnihil calcinatæ affundatur : quo in casu hæc potenter Spiritum Salis imbibendo effervescit , hinc ex destillata *Mistura* prodit *Spiritus volatilis urinosus* , instar *Spiritus Salis Ammoniaci* vel *Urinæ* , quantumvis non adeò copiosus . Interim dubium est an hic Spiritus urinosus instar Spiritus Salis Ammoniaci vel Urinæ ex Calce viva prodierit ? an verò ex Spiritu Salis in superficie sua acido ?

¶ Γ) *Liquorem Nephriticum* .) Deinde ex *Capite mortuo hujus Spiritus* remanente , mediante *Aqua communi* elixiviatur *Sal alcalino-salsum* , quod post evaporationem Phlegmatis cum *Spiritu Vini* extrahitur in *Liquorem salso-urinosum diureticum* ; quem alii extemporè parant , imbibendo *Calcem vivam* cum *Spiritu Salis* , hinc inspissando , & per deliquium fluere sinendo . Sic alii adhuc recipiunt *Caput mortuum Salis Ammoniaci* cum ana *Calcis vivæ post Spiritum productum remanens* , & ex hoc parant *Cremorem saliformem* , & *Liquorem diureticum* , coeunte sic Acido Spiritus Salis cum Alcali Calcis vivæ ; sic fit *Sal salsum per deliquium fluens* . Tandem alii *Sal Ammoniacum* & *Calcem vivam* calcinant & elixiviant , quod per deliquium fluens *Liquorem diureticum* constituit .

¶ 8.) *Cum alumine* .) Scilicet *Calx viva recentissima* cum *Alumine* mista post destillationem dat quidem *Spiritum urinosum* : interim tamen dubium hic occurrit , annon hoc Sal volatile seu Spiritus Urinæ sit in Alumine delitescens ? an ex Calce viva elicitus ? sanè longè probabilius est , ex Alumine eum , quàm quidem ex Calce viva prodire .

¶ 9.) *Lixivium* .) Scilicet *Aqua Calcis vivæ* seu *Lixivium* (in quo nempe Calx viva effervescendo extincta quasi est) vocata alias *Aqua Benedicta Chirurgorum* , egregia est in Affectibus Chirurgicis quamplurimis . Est enim Corpus lixiviale urinosum prædominante in eodem Alcali ; hinc ea vel solitaria , vel acuata cum tertia parte *Spiritus Vini* (quò sic Sal oleosum prædominetur) , præstans erit in Inflammationibus discutiendis , vi absorptiva Acidi Inflammationis causæ . *Eadem Aqua* excellit in Ulceribus sordidis purificandis , eluendo eadem , in incipiente Gangræna arcenda , promovendo simul separationem partis sanæ à mortua ; Item in Scabie & Serpigine curandis . Sic cum ante menstruum tempus haberem Scabiosum , suasu alius ignorantis Medicastri *Solutionem Mercurii sublimati in Aqua factum* loco *Lotus* adhibentem , & hic inde contraheret Dolorem , & Tumorem & Inflammationem Manuum , jubebam ut

Reciperet *Aqua Calcis vivæ* ℔j.
Spiritus Vini ℥j.

concussum applicetur, item ¶ 10.) *Cremor Calcis vivæ*, ad dysepulotica, &c. nunquam non collecta facilis. Ita securius & efficacius usque dum non invenimus ¶ 1.) *Cauterium*, quàm quod eadem prosapia à *Lixivio saponario* (citra *Opiatorum*, *Saturninorum*, &c. adustionem plerumque magis retardantium accessum) simplicissimè constat, & à liquatione cautè præservatur: siquidem *recens Fraxini Cinis* non cujusvis loci ac temporis; *Spiritus Vitrioli concentratus* tædiosior, & æquè ac *Antimonii Butyrum* inæqualia interdum extensionis; magis autem adhuc *Mercurius sublimatus* turbulentus est, præsertim in Cachecticis: quæmadmodùm & *Globuli in istius Solutione macerati*: ut diversa hinc (sæpè promissis via adeò stantia) *Composita* data opera prætereamus: nam recensita hactenus nec directè hujus Classis, nec præter dictum simplicissimum Cauterium, Selecta nostri sunt.

Quæ itaque residua *Compositi generis Diuretica ac Lithontriptica* similiter nunc perlustremus, & facta tantæ coacervationis collatione, unum hinc alterumve pro Instituti nostri ratione seligamus; sanè qui principiò nobiscum advertit, quòd (uti ab initio quoque ea parte monuimus) in Nephritidem revera, vel ex persuasione proni, commendatissimorum quoque continuatione nimia, Malum potiùs accelerent vel intendant; aut propulso reside postmodùm granulo, Vesicæ Calculum sibi nonnunquam procurent: quòd porrò *Dualech* hoc, ceu aliàs extra sphæram activitatis Medicamentorum admodùm positum si quasi siliceum fuerit, Pharmaciæ non obtemperet, & Arenosa saltem, præsertim Hypochondriacorum Conglomeratio *Incidentibus Salinis* aliisve *Specificis* interdum cedat: quòd denique ¶ 2.) Renum Calculus neutiquam diffusos Apparatus & Formularum variationes exigat; sed paucissimis *Appropriatis*, eoque cum activitate quadam pertingentibus æquè feliciter aut feliciùs, si per Naturam potest, propellatur; quod in continua illa Nausea vel complicatis plerumque Vomitibus diffusæ *Potiones*, *Magmatum Boli*, ingratioris molis saporisve *Pulveres*, &c. hic perquàm inconvenientes, *Clysteres* (utut evacuando levare vel demulcere dicantur) nisi in rarissimis circumstantiis, de cætero reverà supervacanei, *Laxativa* adhuc majores tunc turbatores, *Topica* verò operosiora (dum externus Calor & illinentis Frictio potissimùm hic peragit) planè frustranea fiunt; quòd demum *temperata* & simul *præcipitantia Diuretica*, *Anodynis* (ni contumax Ischuria attentionem quandam circa talia exigat), & *Antispasmaticis* exaltata, præ aliis utplurimùm præsentiora in ejusmodi turbis & Ureterum crispaturis reperiantur; *Salina* verò (*acida* vel pro circumstantiarum ratione, *alcalina*) consultiùs tunc istis tantùm succenturientur: qui inquam hæc & similia pro comptiori compendiosiorique Praxi considerat, quantum primò quidem *Pulveres*, jampridem magno numero in *Dispensatoriis* (at plerumque sine gratiis concinniorive compositione) propositos, aut recens hinc inde (sub nuda tantùm variatione) superadditos, concernit, si supralaudatorum *Oculorum Cancri* v. g. Scrupulum unum vel Drachmam semis, cum *Pulveris Anodyni nostri* Granis octo præterpropter semel aut bis dederis; vel (complaceore forsan præ extemporanea Dosi, actuali Compositi asservatione) sub parili proportione reposuerit: inter *Spiritus Salis* aut *Tinctura Tartarisati*, vel consimilium supra memoratorum debitum consideratumque accessum, facilè præstabit, quod ¶ 3.) *Lithontribon*, *Ducis*, *Justinique Species*, ac tot *antiqui recentesque contra Calculum Pulveres*, *etiam Cantharidibus*, *diversisque Cineribus*, *Nephritico Lapide &c.* stipati curativè pollicentur. Ut *Tartarum*, *Nitrum*, *Alcalia diuretica* &c. *per se* vel *cum Cancrinis*, aut (infra ponendo, sed molem haud parùm augente (*Succino*, variè pro lubitu miscenda, & extra Paroxysmum (inter alia Euporista) nonnunquam (si è re esse videantur) danda hic non repetamus.

Sic

Cerussæ ℥iij.

Hujus Misturæ usu externo brevi à Malo suo liberabatur.

Pariter ante biennium accipiebam Mulierem, quam punctura Acus in imo Digiti Tendinem læserat, hinc suppurabatur, dolebat & tumebat Digitus & Manus, ac simul Lituras rubras ad Cubitum protensas (quod signum erat increscentis Gangrænæ) monstrabat; unde suadebam huic, Digitum læsum tractare *Balsamo Sulphuris*, ipsi verò Brachio applicare *Aquam Calcis vivæ*; quo facto convaluit. Tandem & in Ambustionibus citò curandis excellit *Aqua Calcis vivæ*, recipiendo eam probè imprægnatam, indeque eam infundendo *Oleum Rosarum*, hoc agitando, ut in consistentiam Butyri quasi abeant, Alcali Calcis vivæ Acidum Olei rosati imbibendo. Hoc sanè Remedium vix sibi in Ambustionibus & aliis Casibus par aliud habet.

¶ 10.) *Cremor Calcis vivæ*.) Scilicet Crusta quædam moderatè salsa & pinguis *Aquæ Calcis vivæ* supernatans, præter usum, quem habet in Cancro exulcerato (nisi is nimis fuerit exasperatus) convenit & Ulceribus dysepuloticis, h. e. quæ nolunt cicatrisari. Sicut & *Calx viva lota*, h. e. Corpus illud terreum post Aquæ elotionem superstes, redigi potest in *Linimentum contra Ambusta*, & Ulcera alia manantia egregium; absorbet enim quælibet Acida.

¶ 1.) *Cauterium*.) *Cauteria Potentialia* pro natura Salium corrosivorum sunt *in duplici differentia*, nempe *Alcalia* & *Acida*: quorum *illa* sunt omnia lixivialia acria Salia, & ex his *Sal* præprimis *ex Lixivio Saponariorum* coagulatum, quæ præter alia & ingreditur *Calx viva*, atque hoc, in loco calido sicco asservatum, ne per deliquium fluat, eligit & maximè commendat AUTHOR. Interim tamen *Alcalia* hæc *Cauteria* non adeò commodè usurpantur ex eo, quod illa solvendo putrefaciant locum, cui applicantur, moxque Maculam nigram fœtentemque Crustam, Gangrænæ quasi initium, inferant: econtrà *Acida Salia* plùs minùs concentrata præsentiora sunt, cùm rodant hæc saltem, & rodendo partem profundiùs saucient; hinc primò rubram, deinde albam Escharam inducunt: Jam vero inter hæc *Acida* eminet *Luna in Aqua Forti soluta*, quæ soluta Inspissatione dat *Pulverem ex albo obscurum*, *Lapis Infernalis* dicendum, de quo ad quantitatem Pisi mediocris applicetur loco, ubi faciendum Cauterium, Imponendo desuper *Emplastrum*; Ita hic Pulvis ob Aquam Fortem in ipso concentratam operari incipit, quasi puncturæ Pulicum affligerent. Idem *Pulvis* locum habet in casu Carnis excrescentis Ulcerum, quam mortificat & erodit. Tandem post hunc Pulverem pro Cauterio optimum est *Butyrum Antimonii*, tubulo Calami coercendum.

¶ 2.) *Renum Calculus*.) Scilicet in Paroxysmo nephritico, dum Calculus urget, *duæ* occurrunt *Indicationes*: aut enim Calculus imminuendus est, aut, si id fieri queat, maturè ejiciendus per *Diuretica*, quò sic præcaveamus majora ejus incrementa. Jam verò *priori scopo* obstat paucitas Remediorum Calculum positivè frangentium; indeque ob horum defectum ad *secundam Indicationem* accedendum est; ubi tamen in hac quoque obstat, quòd in Nephritidis Dolore fibræ Ureterum convulsivè crispentur, hincque fibris bis contractis Meatus Ureterum angustetur; adeòque *difficilis sit labor tollendi Calculum Renum*; cùm si fortiora Diuretica exhibere velimus, & Calculum his moveamus, Dolorem intensiorem pareremus & crispaturam augeremus. Quid ergò in tanta perplexitate consilii? Respondet AUTHOR *noster*, jubendo, ut *sistatur Dolor*, quo remittente, & crispatura Ureterum cessante, sponte sic sua Urinæ vehiculo prodeat Calculus, hincque suadendo *temperata*, simulque *præcipitantia Diuretica Anodynis* & *Antispasmodicis* exaltata. Nempe mandat & suadet *Diuretica blanda* (non acriora) *&* *præcipitantia*, hoc est, acriora Salia primarum viarum *absorbentia & invertentia*, præsertim, cùm Urina ferè acrior & Dysuria urgere soleant: quibus *Anodyna* pro sistendo Dolore, & remittenda crispatura & corrosione in Renibus & Ureteribus sociat, & tandem superaddit *Antispasmodica*. Et sanè *Anodyna* sunt bona; quorum in usu suspicio quidem oriri potest malè ea dari, cùm interdum disponant ad Urinæ suppressionem: quod mihi in Febribus malignis obtigit, in quibus cùm *Misturam ex Theriaca cum Aceto & Antimonio diaphoretico* compositam exhibuissem, Ægrum ad nychthemeri spatium Ischuriam incidisse observavi; cujus causam postmodum collegi fuisse vim Opiatorum & Theriacalium, quatenus renalium Fibrarum tonus labefactatus Urinam non transire permisit; unde in hoc casu *vitentur Opiata*. Interim tamen tantum abest, ut in Paroxysmo nephritico hoc metuendum sit, ut potiùs *blanda Anodyna* reliquis addita hic in usum vocentur. Cæterùm AUTHOR *noster* pro scopo temperativo & simul præcipitante diuretico eligit *Lapides Cancrorum*; sicut pro scopo anodyno *Pulverem suum anodynum ex Opio* constantem & inferiùs descriptum; tandem pro scopo antispasmodico *Cinnabarim nativam*, vel in ejus defectu, *Antimonii*, adeoque ordinat ex his talem *Pulverem compositum*:

℞. *Lapill. Cancr.* ℈j. ad ʒß.
Pulv. Anodyn. opiat. nostr. gr. iij.
Cinnabaris nativ. vel *Antimon.* gr. viij.

M. in formam *Pulveris*, subinde usurpandi ob Ægro nephritico, interponendo usui ejusdem vel *Spiritum Salis*, vel *Tincturam Tartari tartarisatam*.

Omnia sic possumus præstare, quæ alii via magnis Compositionibus.

¶ 3.) *Lithontribon*.) Hi *Pulveres* omnes sunt inconditi, & nihil ferè operantur.

Nec

Sic cùm sapidiores *à Diureticis Pulveres*, *Essentiæ*, *Tinctura*, *Extracta*, &c. *Conserva* cuidam vel *Rob domestico* nunquam non (in competente tamen proportione ac conspiratione) involvi (siquidem omninò *Bolari consistentia* experterentur) queant; non deprehendimus, cur tot (utplurimùm inconsideratiùs composita) *Diuretica & Lithontriptica Electuaria* (speciosioresque licèt) *Marmelada* præstare debeant. Sanè hoc Remedii genus in universum hisce Affectibus videtur inconvenientius. ¶ 4.) Nec *Syrupos* (olim inconsultò coacervatos, sæpeque è culinariis solummodò confectos) v. g. *de duabus*, & *de quinque Radicibus*, aut (parva hinc differentia) *Acetosam compositam*, *de Raphano F. Oxymel compositum*, vel quod in specie (ob *Raphanum forte*, qui tameo ad uncias cstur, & ob *Asparagi Rusciique Baccas*) *Diureticum* dicitur, aot *Oxysaccharum Compositum* aliàs, nunc vilescens, vel (pridem satis excussum) *Syrupum Nephrocatharticum*, secundùm usitata *Dispensatoria* requiret, aut operosiores talium *Correctiones*, vel novas *Syrupi Acetosi Compositi*, & *Oxymellis Compositi*, item *Syruporum Nephriticorum Formulas*, etiam *cum Aceto destillato* ex aliquot *Vegetabilium* (si recentia siccentur) Manipulis, *Raphano*, ingratioribus *Capis*, &c. aliterque paratas alternando superaddet, qui *Saccharum* hic aut adeò conveniens, aut saltem supervacaneum esse, vel si omninò *Dulcor* in quibusdam exigeretur, *Sacchavo* seorsim *syrupisato* ¶ 5.) *Essentias*, *Extracta*, *Spiritus*, similesque *Liquores* mage polychrestos, & concentratos facillimè dilui seu temperari posse, sub contractiori Praxi novit.

Et cùm prædicta *Liquida* (quodvis in suo genere & destinatione) tam *per se*, quàm sub competenti *mixtura*, tot (superioribus annis utplurimùm inconsideratiùs coagmentata, aut supervacuè saltem usquedum multiplicata) *Elixiria Nephritica*, *Liquores Nephriticos*, *Lithontripticos*, *contra Calculum*, *contra Arenulas*, *Essentias Nephriticas*, *Mixturas Diureticas*, *&c.* partim longè superent, partim evidenter æquent; non videmus, cur talia quoque seorsim reponi mereantur: præsertim cùm horum quædam extemporaneæ imitationis sint; multa ob Ingredientium parcitatem aut languorem (ni assignata Dosis admodùm multiplicetur) apertè debilia; alia propter graveolentium aut fumosorum accessum, nauseabunda, & (præcipuè, quibus tamen unà commendantur, Hypochondriacis) perquàm adversa; alia ob *Fossilium*, *Testaceorum*, *Ostracodermorum* &c. manifestam inversionem vel saturationem justo remissiora: ceu paulò antè quoque de *Liquoribus* istis acerbis (*Nephriticorum titulo*) è *Fossilibus*, vel *Animalium Lapidibus* aut *Testis* cum *Spiritu Salis* diversimodè paratis, atque gratis nonnunquam inter alios labores provenientibus notavimus. Et qui *Philosophorum Aroma* cum Antiquioribus olim etiam in *Sale culinario* quærit; forsan ¶ 6.) *Aroph suum* similiter hinc expectaret: præsertim cùm *simplex istius Spiritus*, in & extra Paroxysmum, quamplurimis (secretioribus quoque) *Compositionibus* præstantior sit; & hinc occultationis causa *Essentia Papaveris erratici*, *&c.* coloratus, aliterve medicatus, ¶ 7.) *Tincturarum singulariorum* titulo haud paucis dispensetur; æquè ac alibi tantillo *Salis Tartari* infractus ac *Terna Solis* coloratus, &c. pro speciali *Tinctura Aperitiva* venisse, aliis autem è *Nitri*, *Vitrioli*, *Salis*, *Tartari* *&c.* consortio (ceu mixturæ variabiles sunt) destillata & colorata fuisse videbatur. Famosa nuper illa *Nephritica*, ex *Antimonii*, *Sulphuris*, *Nitri ac Tartari* consortio pro more parata, nec nova est nec suprà positis *Alcalinis Tartareis* *&c.* evidenter superior; gratuitò de cætero post consimiles istorum Detonationes habenda. ¶ 8.) *Lixivia Diuretica*, *Tartarisata* &c. *solutis* tantùm ejus generis *Salibus* (quid enim aliud sunt) quandocunque lubet, extemporè confiunt, aut Matrifamilias ex Euporistis æquipollentibus parantur. Quemadmodùm & reliquæ *Diureticorum Formula*, variationis, emendationisve causa passim Pharmacopoliis propositæ, extemporaneæ potiùs mixturæ vel imitationis sunt. Atque hæc *de tertia sensibiliter Evacuantium Classe*.

TI-

¶ 4.) *Nec Syrupos.*) In Paroxysmo nephritico, cùm Stomachus per consensum utplurimùm simul insigniter laboret, hujusmodi. *Saccharata* tantò magis prosternunt, quo magis Saccharum superat vim Ingredientium medicamentosam.

¶ 5.) *Essentias Nephriticas.*) Hæ cum *Spiritu Vini* paratæ ex *Aromaticis* licet *calculosis*, non semper possunt in usum vocari, quia Ægri maximis æstuationibus Corporis laborant.

¶ 6.) *Aroph.*) *Aroph* PARACELSI est Species Medicamenti, quo Calculum Renum confregit & expullit, quod admirati sequaces, putaruot illud explicare & denotare *Aroma Philosophorum*.

¶ 7.) *Tincturarum.*) Innuit hic AUTHOR *Tincturam Aperitivam Morbi* duplicem; quarum vera est sequens:

℞. *Salis comm.*
Nitri an. ℔j.
Tartari ℔ij.

Destilla per Retortam, & rectifica à *Sale Tartari*, ita prodit *Spiritus striatus volatilis acidus*, tinge *Terna Solis*, hoc est, Linteis cum *Succo Baccarum Heliotropii* infectis, vel etiam *Baccis ipsis exsiccatis*, in *Tincturam Aperitivam* egregiè diureticam.

Quoad *alteram Tincturam*, illa sequenti modo præscribitur:

℞. *Spiritum Salis communis*:

Eumque quater super *Caput mortuum proprium* cohobatum ex Balneo Mariæ rectifica, ita prodit *Spiritus striatus volatilis acidus*, quem abstractum ab *Aphronitro* tinge cum *Terna Solis*. Sed Tinctura hæc nihil valet.

¶ 8.) *Lixivia Diuretica.*) Illa MYNSICHTII sunt nihil aliud, quàm *Salia calcinatorum Vegetabilium in Aqua vel Vino soluta*, ita propinata.

Atque ita ex hisce *selectis Diureticis* hactenus allegatis vel mille *Formula* pro Diuresi concitanda præscribi poterunt; v. g. *in forma Pulveris*:

℞. *Crem. Tartari* ℈ij.
Lap. Cancr. pulverif. ℈j. M.
Div. in 2. part. æqu.

Sumantur in Vehiculo fervido.

℞. *Tartari vitriolati ritè parati* ʒß.
(vel *Crem. Tartari* ℈j.)
Salis Tartari vel *Oenidis* gr. xv.
Misc.
Divide in 2. part. æqu.
D. S.
Aperiens Pulvis Diureticus.

Vel

℞. *Nitri vitriolati* ʒß.

Salis stipit. Fabar. vel *Sal. Stercor. Columb.* vel *Salis Gemmæ* ℈j.
Ol. destillat. Terebinth. vel *Junip.* gutt. iv.
Div. in 2. part. æqu. S. ut suprà.

Vel

℞. *Tartari puri*, vel *Cremor. Tartari*, vel *Nitri purif.* vel *Nitr. Antimon.* ℈ij.
Sal. Tartari ℈j.
Ol. dest. Junip. vel *Terebinth.* gutt. iij. M.
Div. in 2. part. æqu. S. ut suprà.

Vel

℞. *Crem. Tartari* ℈ij.
Vitrioli Martis ritè par. ℈j. M.
Div. in 2. part. æqual.

℞. *Salis essent. Tartari* ʒj.
Vitrioli Martis ʒß.

Misceantur in Mortario lapideo: hinc *Massa* humida exsiccetur, & de novo teratur.
Div. in 2. part. æquales.

Si *in forma liquida*:

℞. *Tinctura Tartari* ʒij.
Clyssi urinosi ʒj.

M. D. S.
Tinctura Diuretica.

Dosis gutt. 40.

Vel

℞. *Spiritus Carminat. de Tribus* ʒiiß.
Lumbricor. per putref. ʒiß. M.

Dosis 40. guttæ.

Vel

℞. *Liq. Terra fol. Tartari* ʒiij.
Spirit. Salis Ammoniaci ʒiß. M.

Dosis 40. gutt.

Vel

℞. *Aqua Fragor.* ℥ij.
Tinctura Tartari tartarisat. ʒij.
Syrup. Heder. terrestr. ℥ß. M.

Usurpetur cochleatim.

Vel

℞. *Aqua Fragor.* ℥iij.
Salis essent. Tartari ʒiij.
Clyssi urinosi ʒj.
Syr. Heder. terr. ℥ß. M.

Usurpetur cochleatim.

℞. *Aqua Fragor.* ℥ij.
Syr. ex Succo Frag. ʒvj.
Spirit. Salis vel *Nitri dulc.* q. s. ad gratum saporem.
M.

Capiatur cochleatim.

T I T U L U S XIII.

DE MORBORUM CHRONICORUM REMEDIIS, ANTISCORBUTICIS, ANTHYPOCHODRIACIS, SPLENETICIS, HEPATICIS.

FOrtassis autem haud præter rem fecerimus, si istis reliqua nunc *Aperientia*, *Detergentia*, *Incidentia*, &c. ob affinitatem materiæ, subjunxerimus: & primò quidem (quando sic vocare licebit) *Hypochondriaca* & ¶ 9.) *Antiscorbutica*. Nam operæ pretia profectò mereretur, qui quod Affectum ipsum attinet, quævis ejus Mala vel Symptomata secundùm loca sua affecta paulò penitiùs atque distinctiùs digereret; quò Medicamenta singulis accuratiùs accommodarentur, nec generalissimo saltem *Vocabulo*, ac *Cura* plerumque vix dissimili quicquid incommodi à Pube ferè usque ad Præcordia extenditur, vulgatissima consuetudine comprehenderemus, aut v. g. ¶ 10.) *Spleni* (non quidem semper adeò, secundùm nupera quorundam placita insonti) indifferenter tamen imputaremus, quod utplurimum *Intestinum vicinum* patitur; atque similiter sic de reliquis. Quod autem Remedia, si unquam alicubi, sanè hic (pro nutricula scilicet nostra) usquedum coacervata variegataque concernit, ¶ 1.) quisquis *Mineralium Tincturarum*, *Vitriolorumque*, aliterve præparatorum præstantiam, interpositorum *Crustaceorum* &c. *Marinorum absorbentium* seu *invertentium Pulverum* energiam, præterea *Volatiliorum Liquorum*, *Amaricantium*, *Tartareorum* &c. in quamplurimis circumstantiis longè majorem præcellentiam, quæ vulgatis (& olim hinc profectò in abusum versis) *Spiritibus acidis fixis vitriolicis*, *simplicibus* vel *compositis*, aut in *Elixiria* redactis) nobiscum observavit: qui porrò tamen *volatiles* istos, præsertim *ardentes Spiritus* magna nihilominùs circumspectione, præprimis in Iteraneorum exæstuationibus, debilitate Capitis, &c. indigere; & simul plurimarum Traditionum de plerisque *Digestivis* vanitatem hodie, adeoque tot inconvenientissimorum *Apozematum*, *Syruporum Magistralium*, *Electuariorum* &c. tædia, noxas aut insufficientiam expertus est, quique tandem in accuratiorem effectus *Specificorum* rationem ulterioraque Experimenta ampliùs inquirit; is oppido (quantum primo quidem ad *Vegetabilia*) ¶ 2.) paucissima bujus generis (in tanta eorum inter se convenientia, imbecillitate, adversitate &c.) præsertim pro contractiori Sylloge requiret.

Po-

℞. *Aqua Petrosel.* ℥iij.
Aceti Vini ʒvj.
Lapill. Cancr. præp. ʒj. ad ℈iv.
Syr. Papav. albi ʒvj. ad ℥j. M.

Vel

℞. *Aqua Fragor.* ℥iij.
Lapill. Cancr. præp. ʒj.
Spiritus Salis vel *Nitri dul.* ℈j. ad ʒß.
Syrup. Fragor. ℥ß. ad ʒvj. M.

Vel

℞. *Canthariid. pulver.* ℈j.
Infund. in
Vini Rhenan. ℥iij. vel iv.
Steut in loco tepido per noctem,
filtretur *Vinum*: D. S.
Vinum Diureticum.

Dosis 10. 15. 20. ad 30. gutt. ascendendo paulatim indies in haustulo *Jusculi calidi* seu *tepidi*, vel *Cerevisia*.

Vel

℞. *Liquor Betal. Martial.* q. v.
Evapora ad mediam remanentiam, impraegnetur s. q. *Extract. Alkekeng. liquid. cum vel sine Sacch. parati*. Detur cochleatim.

Vel

℞. *Rob. Juniper.* ʒj.
Lap. Cancr. Præp. gr. xv.
Tartari vitriolat. ℈ß.
Cum s. q. *Spiritus Juniper.* F. *Bolus*.

Quibus denique *Electuarium* placet, ii
℞. *Conserv. Viol.* ℥j.
Rob Juniper. ℥ß.
Lap. Cancr. pulverif. ʒij.
Arcan. dupl. ʒj.
Cum s. q. *Syrup. Heder. terrestr.* F. *Electuarium*, irrorandum aliquot guttis *Spiritus Salis*. M.
Detur quantitate Castaneæ vel Nucis Juglandis.

T I T U L U S XIII.

DE MORBORUM CHRONICORUM REMEDIIS, ANTISCORBUTICIS, ANTHYPOCHONDRIACIS, SPLENETICIS, HEPATICIS.

¶ 9.) *Antiscorbutica.*)

IN antecessum hic præponendum, *Remedia Pharmaceutica* Causas Morborum materiales sive occasionales corrigentia, facere illud vel insensibiliter easdem saltem *alterando*, vel sensibiliter simul extra Corpus easdem *evacuando*. Etenim ex omnibus suprà commendatis Evacuantibus non datur ullum, quod non simul corrigat & alteret Humorem illum, qui evacuari debet. Contrà *Alterantia* videntur ea, quæ insensibiliter Causas materiales, seu Succorum Corporis, aa perverso sex Rerum Nonnaturalium usu degenerationem corrigunt, seu vitiosos eos Sapores emendant. Et speciatim illa *Alterantia* vel viscidam & glutinosam Humorum texturam, motui tam progressivo, quàm intestino ineptam, & hinc inde poros & meatus obstruentem, incidendo vel resolvendo, vocantur *Incidentia* vel *Aperientia* & *Detergentia*; hincque prout variant Nutritiones particulares partium, hincque nata sunt vel vitiosa Contenta, vel aliunde vitiosa Transmissa, eatenus & Remedia pro partium, in quibus corrigendæ Causæ materiales latitant, diversitate, nunc *Aperientia Pectoralia*, nunc *Splenetica*, nunc *Uterina* appellari solent. Jam ergò ipsa Alterantia nobis sunt consideranda. Quousque autem Materiæ morbosæ se ostendit ambitus, eousque etiam Alterantium usus se extendit. Adeo ergò latus est campus Alterantium (quousque nempe Morborum & dyscrasia Humorum contentorum, seu universæ Cacochymiæ se extendit ambitus, eousque etiam Alterantium patet usus), ut contrà notum sit, ubi rei ferè, speciatim in Chronicis, *Obstructiones Viscerum Abdominis* vulgò allegatas magnam post se trahere *Fabulam de Aperientibus*. Sanè frequentissimè in ejusmodi Affectibus primariò peccat Acidum, hærens in subjecto plus minus viscido & occasione *Cruditatis acida* à *Stomacho* natum, itemque Bilis inertia, seu deficiens ejus acrimonia oleosa (quod aliàs *Hepar frigidum* appellant), unde Acidum potiùs illud *Absorbentia*, viscidum verò *Incidentia* & *Attenuantia* requireret. Et sanè, quàm *vana* sit ejusmodi *accusatio Obstructionis*, probat loco omnium quoque *Mars*, qui vulgò dicitur pollere vi aperiendi, cùm tamen reverà ratione texturæ suæ materialis simpliciter adstringat, & vi sua vitriolica fibras spisset; potiùs quicquid Mars in Chronicis præstat, illud facit, Viscíditates imprimis acidas absorbendo, easque per Alvum eliminando. Porrò eminet inter Morbos Chronicos *Malum Hypochondriacum* cum variis suis Differentiis, quod itidem simpliciter originem ducit *ex Stomachi Cruditate acida*, cujus vi enervatur & obtunditur simul vis balsamica Bilis. Jam ergò pro occasione Materiæ productæ, circa varias Abdominis partes stabulantis, hasque affligentis, emergunt multiplicia Symptomata; adeoque sunt qui *Malum Hypochondriacum Pancreaticum*, *Stomachicum*, &c. allegant; malè tamen: cùm prout in hac vel illa parte fixiùs hæret Materia, eatenus apparenter multiplicem larvam induat Morbus.

¶ 10.) *Spleni.*) Sunt, qui *Malum Hypochondriacum* originem ducere dicunt *ex Splene*, idque ideò, quòd Symptomata dolorosa maximè in Hypochondrio sinistro obvia sint: ast utplurimùm *est insons Splen*: ut taceam, dubium esse, an Splen Affectus sit radix? an verò Productum Morbi? quinimò in Symptomatis his Hypochondrii sinistri, utplurimùm curvatura illa Coli & Jejuni accusanda.

¶ 1.) *Quisquis Mineralium.*) Innuit hic AUTHOR *noster Remedia in Cura Mali Hypochondriaci & aliorum Chronicorum* usitata: nempe primatum ducunt *Martialia*, Acidam præternaturale absorbentia, & sub Fæcum nigrarum forma illud eliminantia; tandem post Martialia *Crustacea marina*, Acidum invertentia, illudque salsum factum per vias urinarias educentia. Ab his, præmissis præmittendis, fit initium: quibus porrò subjungit *Salina volatilia*, tam *mera Salina*, quàm *Amaricantia* seu *Aromatica*, *Hepatica* & *Stomachica* vulgò dicta. Cæterùm ex illis volatilioribus imprimis *Spiritus Vegetabiles sulphureos inflammabiles* non sine cautione usurpandos esse monet: idque ideò, quòd Hypochondriaci utplurimùm varia Phlogosi & æstuationibus Corporis torqueri, & facillimè Cephalalgia per consensum affici soleant.

¶ 2.) *Paucissima.*) Ex omnibus *Vegetabilibus Antiscorbuticis*, crasin Succorum Corporis acido-rancidam emendantibus,

Ponamus tamen vel variationis gratia, & ne hæretici fortè videamur, principiò ¶ 3.) *Cochleariam*, & quidem (dum *siccata*, *cum omnibus suis affinibus Splenticis*, utor passim in medicos usus longo ordine repositis, evanida est) *recentem*; ¶ Δ) *Nasturcina* quidem & similia pro Substitutis oppidò ferentem; faciè tamen (dummodò eadem, quæ fugaci cuidam Flori impenderetur cura) Germanis nostris passim excolendam; ut iòde ¶ 4.) *Abstractitius* (*Fermentatio* cautioribus meritò nunc neglecto) consiar *Spiritus volatili Herba Sale* probè fatur; quo seu per se (cum supradicta tamen circumspectione) datus competentibus *Extractis* (potiùs, quam ipsis *Simplicibus*, non sine multa ejus dispersione infusis) ¶ 5.) *in Essentiam Anthypochondriacam* compendiosè exaltatus, *vulgari Cochlearia Essentia* (*simplici*, vel è reliquis quoque *Antiscorbuticis*, & *Acidis*, at invertentibus sic *Spiritibus* pro more *Composita*) adsuetis longè erit commodior: ¶ 6.) *Liquore recentiori Hepatico at Splenetico* cum *abstractiva Olei Tartari Aqua* &c. (dum *Spiritus Salis Tartari* quidpiam addi posset) effectu par, jucundior ac durabilior: ¶ Ξ) *Syrupo quovis*, *sive simplici ejus*, *sive composito* (*Antiscorbutico*, *Scelotyrbicove*) *communi*, *vel* pro servanda volatilitatis parte) *correcto*, aut nonnemini ulteriùs (unde & cur quæso ?) *Baccis Rubi Norvvagici* medicato, hoc in genere præsentior: si quidem facilis est *Alterantium* (¶ 7.) *Extractorum* vel *Essentiarum vegetorum*) ac *Edulcorantium* (modo innoxia hic forent) additio: & terrestriorem hujusmodi *Plantarum Spleneticarum* partem, æquè ac *Cochlearia Extractum*, & *inspissatum Nasturtii* æquè ac *Beccabungæ Succum* aliàs languere constat: ut proin alterutrius inconvenientiæ (& tot *Extractorum* vel *Essentiarum* potiores suas vires adhuc servantium) respectu, nec *Syrupos Aperitivos Spleneticos Hepaticosque* diversimodè è prædictis *volatilioribus* & *fixioribus* (sed utplurimùm ingratioribus) *Vegetabilibus*, aliquali *Oculorum Cancri cum Vino Solutionibus* &c. usquedum, in ea Seculi solertia superadditos hic requitamus. Sique quis potiora *Tartarea*, *Martialia*, *Antimonialia*, *Ammoniacalia*, *Præcipitantia*, aliaque paulò antè laudata debitè interposuerit, profectò ne famosissimo quidem ¶ 8.) *Cochlearia Succo*, aliàs citra volatilioris substantiæ mutilationem (ceu Nares residuumque Magma probè testantur) haud exprimendo, & in se ingratiori (uti affinium quoque Plantarum sunt omnes) pro comptiori vel contractiori Praxi adeò indigebit. Quemadmodùm nec languentibus, aut (inter acceptiora domestica *Vehicula* adversis) *horum* ¶ 9.) *Aquis*, *destillatis*: *sive Simplicibus*, v. g. *Nasturtii utriusque*, *Chelidonii minoris*, *Anagallidis aquaticæ*, *Vermicularis*, &c. *sive Compositis hujus vel illius Antiscorbutici*, partim inconsideratè ex inconvenientioribus coagmentatis; partim è supervacuè priùs *expressis Succis* prolectis; aut operosiùs saltem è *Simplicibus* seorsim primò *destillatis*, denuò confectis; *vel* ¶ 10.) *Raphani rustici* gravedine, aliisque sub Destillatione ingratioribus (quo etiam *Nasturtium aquaticum* pertinet) nequaquam aggravatis. Unde nec dicti *Nasturtii Aquam* quasi semifœtentem, aut debiliorem *Beccabungæ Spi*-

bus, præter illa, quæ jam inter *Diaphoretica* & *Diuretica* sunt recensita, v. g. *Gentianam*, *Carduum benedictum*, *Helenium*, *Semen Sinapi*, &c. imprimis sunt ex *Vegetabili Regno* primariò *Cochlearia*, quam seligit AUTHOR, alias sirique deque habens, quod quidem possemus concedere. Interim cùm & alia quævis idem præstent, putarem Cochleariæ simul socianda esse *Raphanum rusticanum*, *Trifolium aquaticum* seu *fibrinum*, & *Nasturtium aquaticum*, quæ ex Volatilibus pro Scorbuto sufficiant. Cæterùm ex *Amaricantibus Cichorium sylvestre* loco omnium *Intybaceorum*, item *Taraxacum*, item *Hepatica nobilis*, *Absinthium*, *Centaurium minus* & *majus*, vel hujus defectu *Chelidonium majus*, *Fumaria*, *Rhabarbarum Monachorum*, *Gummi Ammoniacum*, item *Tartarus*, & quælibet *Tartarea*. Hisce etiam annumerari solet *Piperitis*, *Flammula*, *Beccabunga*, *Chelidonium minus*, *Nasturtia omnia*, *Vermicularis*: itidem *Intybacea*, *Endivia*, *Lactuca*, *Scorzonera*, *Sonchus*, *Hieracia*, *Bellis minor*, *Hepatica pratensis*, *Matrisylva*, *Gramen*, *Eupatoria*, præsertim *cannabinum*, *Acetosæ quælibet*; quò etiam pertinent *Lapatha*, *Chamædrys*, *Chamæpites*, *Teucrium*, *Abrotanum*, *Curcuma*, *Filix*, *Cortices Tamarisci*, *Fraxini*, *Capparum*, *Scolopendria*, *Lonchitis* seu *Asplenium*, *Lupulus*, *Santonicum*, *Tanacetum*. Cæterùm *Piperitis*, *Vermicularis*: & *Sinapi*, aliaque plura, non videntur æquè necessaria; dum certis in casibus *Acetosa* & *Acetosella*, atque in Artuum Affectibus scorbuticis *Strobili Pini* commodè in usum vocari possunt.

Ex Regno Animali eminent *Cancrina* & *Cervina*, hisque analoga dicta *Præcipitantia*, seu potiùs *Absorbentia* aut *Invertentia*: item *Salia volatina* quæcunque; quorum omnium loco vel *Spiritus Salis Ammoniaci*, *Tartari simplex* aut *clyssiformis*, sufficiunt. Hisce annumerantur etiam *Sp'ea Bovis*, *Stercus Anserculorum*, item *Hirundinum*, *Caninum*, *Muscerda*, & *alia Stercora*, quatenus Sale ammoniacali plùs minùs turgent.

Ex *Regno Minerali* convenit *Arcanum duplicatum*, *Sal Ammoniacum*, *Corallia*, tandem instar omnium *Mars*, & hinc *Saturnus*,

Inter *Præparata* sufficiant *Aqua Florum Acaciæ*, *Fumariæ*, *Cochlearia*, &c. item *Spiritus* & *Essentia Cochlearia*. *Spiritus* quidam *Essentia compositus ex quibusdam Antiscorbuticis* concinnatus; item *Essentia* quædam *polychresta* ex *Extracto succoso amaricante* cum *Spiritu Antiscorbutico* parata. Quò etiam suo modo pertinet *Elixir Proprietatis*, tam *cum acido*, quàm *cum alcali* paratum, etiam cum *Spiritu Salis Ammoniaci vinoso* potabile.

Inter *Martialia* sufficiunt pauca quædam in forma liquida & sicca; v. g. inter *Tincturas* & *Essentias* fit *Tinctura Vitrioli Martis Zvvelfferi*, aut etiam loco hujus *Tinctura Martis tartarisata Authoris*; item *Solutio Martis cum Succo Pomorum*, & tandem in Stomacho paululùm firmiori *Liquor Martis Solaris*. In forma sicca fit *Antimonium diaphoreticum Martiale Ludovici*, item *Tartarus Martialis*, & tandem *Sal Martis compositum*, seu *Tinctura Zvvelfferi in forma sicca*.

¶ 3.) *Cochleariam*.) Hanc *recentem* ideò eligit AUTHOR *noster*, quòd in omnibus Vegetabilibus Antiscorbuticis sub exsiccatione ferè pereat totum Sal volatile, in quo tamen vis antiscorbutica consistit. Et sanè probo hoc eò, quia, si gustentur arefacta illa, sine ulla acrimonia salina illa deprehendantur.

¶ Δ) *Nasturcina*.) Cochleariæ substitui possunt *Nasturcina*.

¶ 4.) *Abstractitius Spiritus*.) *Spiritus Cochleariæ abstractitius* primariò colligitur ab AUTHORE. Etenim *dupliei modo Spiritus ex Cochlearia* paratur, quorum alter ex fermentata, alter ex simplici Abstractione, prodit. *Illum* rejicit AUTHOR *noster* eam ob causam, quia sub Fermentatione, dum recluditur textura Misti, copiosum Sal volatile antiscorbuticum auras perit, quod verum esse testatur Odor Cochleariæ penetrans, perceptibilis, & domum implens. *Abstractitius* autem *Spiritus* fit per crebriorem Spiritus Vini à recenti Cochlearia Abstractionem, & tandem in Balneo Mariæ Rectificationem; qua ratione penetrans, acris, & Sale volatili acri turgidus Spiritus acquiritur; qui si semel tantùm à *Piperitide* abstrahatur, mirè exacuatur; & penetrantissimus erit, præsertim, cùm & *hujus Aqua* acerrima fit. Cæterùm sunt, qui adhuc *generosiorem Spiritum* exoptant è *Cochlearia* affundendo *Spiritum* fermentatione paratum *recenti Cochleariæ*, & ita sæpiùs à nova abstrahendo, tandemque ex Balneo Mariæ rectificando.

¶ 5.) *In Essentiam Anthypochondriacam*.) Scilicet *Spiritus* talis *Cochlearia abstractitius* affusus *Extracto Martis cum Succo Pomorum*; dabit optimam *Essentiam Hypochondriacam compositam*; *idem* verò mistus cum *Succo recenti Cochlearia expresso*, evadit in *Essentiam* optimam *Antiscorbuticam*: Conf. PAULI *Quadr. Botan. Class.* 3. *pag.* 266.

¶ 6.] *Liquore recentiori Hepatico ac Splenetico*,] Hìc notat AUTHOR *noster* ZWELFERUM *pag.* 211. *Ph. Reg.* inaniter *Liquorem Hepatico-spleneticum* parantem ex *Antispleneticis* mediante *Liquore Salis Tartari*, sub specie, quasi sic volatilisetur Sal Tartari: cùm tamen vanè hic Liquor addatur, & destilando potiùs simplex Aqua acquiratur.

¶ Ξ) *Syrupo quovis*.) Præfert etiam AUTHOR *noster* hanc *Essentiam Syrupo simplici & composito*, quos vid. in ZWELFERO.

¶ 7.] *Extractorum*.) *Extracta omnia Antiscorbutica sunt languida*, quia sub inspissatione Sal volatile, tanquam substantia horum nobilior, perit.

¶ 8.] *Cochlearia Succo*.) *Hic* per se non est incongruum Remedium in *Sero Lactis ritè depurato* exhibitus, contra AUTHOREM: & posito illud aliquid virium perdidisse, non tamen omnes aberunt.

¶ 9.] *Aquis destillatis*.) *Aqua Antiscorbuticorum Vegetabilium parum in recessu habent*, & *Vehiculi* loco ex pluribus sufficere possunt *Aqua Cochlearia*, &, si haberi poterit, *Aqua Piperitidis*.

¶ 10.] *Raphani rustici*, *Nasturtium*.) *Raphanus rusticanus*, uti & *Nasturtium aquaticum* in *Succis* expressis & infusis vel in *Vino* vel in *Sero Lactis*, rejiciendi adeò non sunt; ac quidem *Liquor infusionis* pro Subjectis temperatis esto *Vinum dilutum*; pro Subjectis autem acrioribus Succis præditis *Serum Lactis*.

Che-

Spiritum hic referemus. Quoad ipsa verò Simplicia, Nasturtium utrumlibet, ¶ 1.) Chelidonium minus, & esculentum Dracunculum, Acetariis; Raphanum rusticum inter Condimenta; Semen ¶ 2.) Sinapi (Eruca hoc in genere par. Thlaspi Semine vividius) Mostardis; aut (dum Oleum inde expressum inter æquivalentia vel penetrantiora passim est infrequentius) Rubefacientium domesticorum Societati; ¶ 3.) Trifolium fibrinum hic locorum rarius, Septentrionalioribus; ¶ Σ) Beccabungam & (aliàs inusitatius Sedum minus Fomentis fortè) Conservam Cochleariæ recentem quidem (si dum placuerit) Extemporaneis, de cætero potiùs Exteris; Semen ejus) dum Nasturcium pro Trageis, si expeterentur, parabilius ac pollentius est) Hortulanis; ¶ 4.) Oleum destillatum, aut inde cum Spiritu proprio (rectificatiori) paratam Essentiam, vel etiam Elæosaccharum (nonnullis nativo, vel potius Tritici Germinis Succo tinctum) curiosiorum Myrotheciis; Chamæ-Rubi Norvegici Succum (iis, qui omnia Specifica coacervare solent hic quoque in Formulas suas tractum) Incolis istis securè relinquemos. Atque hæc Cochleariæ & ejus affinibus, salina præcipue ¶ 5.) volatilitate pollentioribus.

Quod autem ¶ 6.) Residuu concernit, certè, qui reales præscriptorum Remediorum Operationes hac tempestate paulò accuratiùs attendet, facilè observabit, pleraque horum, quæ ad Lacteorum, Cholidochorum, Pancreaticorum &c. Conductuum reserationes & deoppilationes per aliquot Seculorum decursum operosè commendantur, languere nunc, aut ob ingratiorem saporem molemve, vel nimis saccharatorum noxam, comptiori contractiorive Praxi esse inconvenientiora. Et licèt primò femiculinaria hodie ¶ 7.) Scorzonera huic, quam superiori Hydroticorum Classi aptior videri, & hinc (utpote haud ingrata) non solùm ipsius ¶ Π) Cichorii (tam hortensis, quàm præsentiora arvensis) Radici (alias ob parabilitatem quoque non aspernendæ) magisque adhuc Foliis supervacaneis ac (quantum huc spectant) Floribus; verùm insuper etiam reliquis Intybaceis, Endiviæ scilicet (tam vili passim Lactuca) Scariola, ¶ Υ) Taraxacis ac Herba Costa (quæ similiter Radices, Folia vel Semen officinali strui pro mole conferunt) surrogari præsertim pro Infusis, posset: ea ipsa tamen (in mucilaginositate sua) hic quoque est remissior. Et siquispiam, pro diffusiori saltem Apparatu, tantùm minorem vulgatissimamque (dum hortensis non datur copia) ¶ Φ) Bellidem, aut ubi suppeditat, ejus loco ¶ Ψ) Trifolii nobilis (misso parco Flore) Folia selegerit.

¶ 1.) Chelidonium minus.) Hoc duplex occurrit; quorum alterum est sine sapore, alterum verò cum sapore acri junctum: atque hoc seligendum.

¶ 2.) Semen Sinapi.) Hujus Sal volatile nobile est in Scorbuto curando, præsertim hyemali tempore, quo recentia Antiscorbutica non prostant. Sic & ex hoc cum Calce viva Spiritus acerrimus elici potest, qui tamen non adeò frequenti est in usu. Contrà inservit idem Semen Sinapi optimè pro Rubefacientibus, loco Vesicatorii in tenellis applicandis, conquassatum scilicet illud, cumque Spiritu Vini vel Aceto subactum, loco Corporis debito imponendum.

¶ 3. Trifolium fibrinum.) Trifolium saporis acris non est ram rarum, quia ubique in Paludibus reperitur; imò quantum hoc valeat, & vel Cochleariam superet, vid. in SIMONIS PAULI Quadr. Botan. Class. 11. pag. 159.

¶ Σ) Beccabungum.) Beccabunga, SCHROEDERO Anagallis aquatica dicta, Planta est temperata, succulenta, quam etiam ad Scorbutum commendant, & hanc ipsam aliis Antiscorbuticis, præsertim acrioribus, pro eorundem temperatura addere solent: Adhæc in Tumore Pedum scorbutico, item in Tumoribus Inguinum post Partum discutiendis, contusa extrinsecus applicatur.

¶ 4.) Oleum destillatum Cochleariæ.) Hujus ob crasin concentratam gutta j. prævalet Essentiæ ʒj. & rara est avis. Optimè fit, si recipiatur Cochleariæ florens, & incipiente Seminis generatione constituta, hæcque dum vim suam concentrare vult in Semine (nam in Seminibus Vegetabilium Crasis Misti & vis vegetativa sub forma Olei continetur) destilletur, & nova Planta prolectus affundatur Liquor, hac ratione major Olei copia; utut adeò non tanta, acquiritur, quod miræ est efficaciæ. Cæterùm fit ex hoc Magisterium Cochleariæ dictum, dum eo ipso imprægnatur Saccharum, & faciunt Elæosaccharum, quod iterum irroratur Succo Cochleariæ recenter expresso; ita paratum Magisterium acquirit omnes vires Cochleariæ, hocque D. D. MICHAELIS in crebriore usu habuit.

¶ 5. Volatilitate pollentioribus.) Acetosa etiam potest addi: sunt enim quædam Subjecta biliosa, & Succis acrioribus salinis prædita, quæ ejusmodi Acria ferre nequeunt, cùm hæc non sine Effervescentia, Phlogosi & Exæstuatione, operentur; hinc in talibus Cochleariam Acetosam combinandam esse, dicit; quo scilicet Salsum volatile tertium emergat. Conf. BARTHOLINUS Volum. 2. Act. Hafniens. pag. 35.

¶ 6.) Residuu.) Splenetica Aperitiva hodie non sunt adeò usitata propter Martialium, Marinorum, & Volatilium ex Animali Regno præstantiam; unde inter illa Selectum AUTHOR noster instituit, quemque & nos sequimur: sicuti ex Hepaticis & Spleneticis (vulgò quidem, ast malè, Aperientibus dictis, cùm potiùs sint corrigentia) eligemus Cichorium sylvestre, hujusque tam Plantam, quàm Radicem, item Herbam & Radicem Taraxaci, cujus Herba turget Succo lacteo amaricante abstersivo, ad modum omnium Cichoraceorum, Bilis correctivo, succorum vitiosorum temperativo, & ratione Amaroris sui quasi nitrosi alterativo. Porrò Selectui huic accedant Radix Rhabarbari Monachorum, Radix Caryophyllatæ, Helenii & Angelicæ, item Herba Centaurii minoris, Herba & Radix Chelidonii majoris, Herba Fumariæ, Absinthii & Bellidis minoris, Germ. die gemeinen Gansse-Blumlein, ut & Hepatica nobilis, seu Trifolium nobile. Tandem ea Gummatibus addatur in specie Gummi Ammoniacum. Jam verò parantur ex dictis Speciebus recentibus Infusa; ex arefactis autem Decocta, ubi tamen præ cæteris excellunt earundem Extracta succosa juxta ANGELI SALÆ præscriptum paranda. Contrà veteres Practici ea hic parare soliti fuerunt Decocta & Infusa; sed hodie negligi solent, præsertim, cùm Vegetabilia illa respectu aliorum sint admodùm languida, ut taceam quoque horrido sapore esse prædita, quem si corrigere per Saccharata studeamus, evadunt planè nociva in talibus Affectibus.

¶ 7.) Scorzonera.) Hanc ex omnibus Intybaceis quoque eligit AUTHOR; sed Radix ejus nimis mucilaginosa est pro Infusa: loco hujus ergò nobis placet substituere Cichorium sylvestre, & hinc Taraxacum.

¶ Π) Cichorii Radice, Floribus, Foliis.) Cichorium Succo lacteo amaricante est imprægnatum, sicut aliàs etiam tota Planta, ejusque Radix, simili Amarore est dotata, ob quam Amaritiem, hincque natam vim abstergendi & resolvendi, reverà particulis salinis quasi nitrosis turgent Cichoria omnia hinc temperant blandè Acidum, hincque natas quasvis præternaturales Effervescentias & Phlogoses sistunt, adeoque speciatim Hepar refrigerare dicuntur. Emendant oleositatem Bilis, augent ejus acrimoniam, & hinc abstergendo vitiosas sordes primarum viarum, partim Alvum apertam servare, partim aliqua vi diuretica pellere observantur; propter quam vim salino nitroso-volatilem evenit, quòd libenter loca pinguia probè culta, adeòque nitrosa incolere soleant. Conf. in specie SENNERTUS de Natura Cichorii in Paralip. pag. 77. Hinc propter plures Affectus subalternatos, polychrestum solet esse Remedium, dum ardorem Stomachi extinguere, Sanguinis acrimoniam & fervorem temperare, Hepati & Renibus prodesse, ob insignem Amaritudinem Ductum Cholodochum reserare; adeòque, quicunque Vitam prolongare conantur, hanc Plantam sibi commendatam habeant, authore DEODATO lib. 1. pag. 251. Radix Cichorii etiam contra Hæmorrhagiam Narium externo usu à quibusdam laudatur.

Optima ejus Præparatio est, ut forti Decoctione eliciatur ejusdem Substantia succulenta, & ita inspissando in Extractum redigatur, cuivis ferè usui accomodabile.

¶ Υ) Taraxacis.) Eadem, quæ de Cichorio modò insinuata, etiam ad Taraxacum applicari debent, cùm & hæc Intybacea Planta sit. Nempe Succus lacteus acris intensè amaricans optimè temperat Acidum in Corpore peccans, hinc in Morbis Chronicis, Hepatis & Mesenterii Obstructioni adscriptis, item in Intermittentibus, Pleuritide, &c. item Sanguine congrumato, Succus ejus egregium est Remedium: hinc Mixturis Antipleuriticis eundem addere solet BARBETTE in Praxi, Hinc patet, quòd ejusmodi Aperientia, Refrigerantia, Hepatica, &c. simpliciter Sale volatili nitroso amaro, Sapores acidos in Chronicis peccantes alterante, & Cruditates primarum viarum abstergente, saltem operentur. Atque hæc ipsa, quæ modò de Taraxaco & Cichorio dicta sunt, eadem quibusvis Intybaceorum speciebus, v. g. Scorzonera, aliisque similibus Succo lacteo amaricante, non tamen caustico, imprægnatis, applicari possunt: de quo Intybaceorum diffuso genere vid. præsertim HOFFMANNUS de Medicam. Off. pag. 241.

¶ Φ) Bellidem.) Bellis minor Plantula est polychresta, quæ in Morbis Chronicis ad purificandum Sanguinem, ejusque Dyscrasiam corrigendam, non incongruè aliis additur. Multum confert in Sanguine congrumato resolvendo

gerit, exiguo minutiarum neglectu procul dubio habebit, quod hoc quidem in genere (in aliorum præsentiorum *Essentiarum*, *Tincturarum*, *Spirituum* &c. proventu) non solùm è paulò antè dictis, sed insuper etiam *ex Hepatica pratensi alba* (aliàs adbue ferè rariori) è *fontana* (à *pulmonaria Musco* parùm differente), nauseabunda penè *Matrisylva*, *Fragaria* aliisque pridem derisa ¶ Ω) *Graminis Radice*. *Eupatorio* porrò, seu *vulgari* seu (quamvis commendatiori) *Cannabino* sperari poterit. Non quidem ut per se addatur Formulis; sed quò *Extractum* (aliquanto *saccharatum*) inde confiat, inter paulò antè laudatorum *Liquorum* accessum, tum adversi *Cichorii* ac *Matrisylvæ*, tum quoque *Taraxaci Eupatoriique cujusvis Extracti*, item Antiquariorum, empyreumate haud raro contaminatorum, *Succorum Eupatorii*, *Endiviæ* &c. *Officinalium* locum facilè supplens. Cumque porrò talium *Acidulatio* per longè gratiores *Fructuum Essentias*, aut pro re nata, per *Spiritus minerales acidulos* fit perquàm facilis, æquè ac (si refert) *Tartari* ipsius associatio, ne ¶ 8.) *Acetosa* quidem hìc, minusque adbue *Acetosella* (infrequentioris) urgentem necessitatem cernimus: sive rædiolos hujus *Flosculos*, sive *utriusque*, item *Hispanica* quoque *Folia*, vel *istius* (*Decoctis* olim adeò vindicatam) *Radicem*, semistypticumve *Semen*, aut ipsum demum tartareum *Acetosa Extractum*, *Simplex*, vel nonnullis *Compositum Tamarindinatum* (extemporaneæ, si opus foret, imistionis) aut effœtum *Officinarum Saccum* intuemur. Ita, cùm prædictorum *Simplicium* ¶ 9.) *Aqua simplices* propriæ energiæ pleramque parum saltem ostendant, adeòque potiùs *Vehiculum* qualecunque præstent, idem verò tum in *domesticis Liquoribus*, tum (si nonnullibi haud adeò quadrent) tantùm in longè sapidiori *Florum Acacia* consimilive polychresta *Aqua* (ut ipsam *simplicem crudam* aut *destillatam* quibusdam usualem prætereamus) inveniatur: quæ proin necessitas *Endiviæ* insuper ac *Scariolæ*, *Taraxaci*, *Graminisque Phlegmata*, vel *Agrimoniæ*, *Bellidis*, *Matrisylvæ*, *Eupatorii vulgaris* aut *Cannabini*, *Epatica fontana*, *pratensis*, *ipsiusque nobilis Aquas* exigit? Sanè (ni quis data opera fortè, speciosiorum alterutra abundare velit) nec ¶ 10.) *Cichoracea è toto* herbidiori (dum è *Floribus solis* destillata ferè curiosior *Ophthalmica* è prævio frustraneoque istorum in Vitro clauso, Liquamine haud tanti momenti est), nec *Acetosa* (dum *Acetosella* non obivis locorum provenit) seorsim opus habet. Multò minùs autem (hodieque restitantibus ea antiquario isto medicandi genere) quibuscunque ¶ 1.) *Syrupis de Cichorio simplici*, *Vulgari*, vel nuper per *Radicum* infusinoem saturatiori, aut inconsultiùs adhuc superiori seculo *Composito*, *de Acetosa*, *de Acetosella*, *Bizantino simplici*, aut (per vana additamenta) *Composito* (inconsideratiorique bujus interpolatione constante), de *Acetosa*, *Diarbodon*, *Adiantino*, *de Endivia*, &c. liberalissimè hìc pridem coacervatis operosiusque hactenus, dum non merentur è solertioribus *correctis*: siquidem in rei veritate raro, hinc spectabilis quædam hac tempestate observatur Curatio, & numquid faciliùs edulcoratur, quàm *Extracta*, *Essentia*, *Tinctura Spiritus*, consimilesve *Mixturæ* competentes? modò *Saccharum* (ceu supra jam notavimus, & accuratiores tum ejusmodi Remediorum, tum ipsarum Regionum, circa Saccharata excedentium Observationes abundè testantur) Lactibus non plus damni, quàm Palato delectationis afferret. Exhaustum vel si *Liquorem* post Macerationem reddimus, ingratum ¶ Γ) *Cichorii Conditum*, cum *Confectione* potatoribus Hepaticis, *Florum* ac *Radicum*, quemadmodùm *Agrimonia* quoque, & licèt acceptiotis *Acetosa vulgaris aut peltata &c. Conserva* (inter tot enutractiora vel acceptiora *Mineralia* ac *Vegetabilia vitriolica*, aliave *Aperientia*, negotiosiorum Mulierculsrum Repositotiis aptiora sunt, quàm compendiosior. nunc Praxi. *Acetosa*, *Acetosella*, *Pampinorum &c. Tartarum* curiosiores seorsim parent; & qui *infrigidans ac roborans Hepaticum* alicubi putant, *Endivia*, *Cichorii & Acetosa* ¶ 2.) *Sal*. Nos nil tale inibi invenientes, misso quoque *Eupatorii vulgaris* ac *Cannabini Alcali* vel *solo Nitro Vitriolato* securè sequiescere possumus.

De cætero paulò pòst *in alia Classe* ponemus polychrestam *Scabiosam vulgarem*; item unam alteramve *à Vulnerariis*, egregiè simul in resolvendo & detergendo semet gerentibus: his si cui ¶ 3.) *Veronicam* (herbidam tamen nimis, adeòque in *Dosi* tum & per *Additamenta* modificandam) superaddere placuerit; habebit hinc, præcipuè sub *Extractorum* forma, quod illic quidem *Succisa* insuper, & *Jacea*, hic verò ¶ Δ) *Chamadrys quævis* (quamvis *Fœmina* Veronicæ haud inconsultò expertu substituatur), *Teucriam* aliàs rarius, & infida podagricia *Chamæpitys* per se vel per supervacanea (superiorum respectu) *Extracta Conservas* maximam partem adversas, languidioresque vel ingratiores *Aquas* (unde nec *Veronica*, speciosam licèt nec suo modo inefficacem, huc adeo trabimus) vulgò pollicentur. Quibus si bonum aliquod *Proprietatis Elixir* paulò pòst diffusiùs excutiendum superaddimus, ne commodè deinceps carebimus tum (quæ huc quoque refertur) *Aquilegia Herba*, *Floribus*

do & discutiendo, unde singulare *Specificum* est, si quis post nimiam Exæstuationem Corporis frigidiori Haustu fuerit læsus, sive hujus *Succus Plantulæ* expressus usurpetur sive ea eodem *Acetariam* modo consueto præparetur? de quo vid. MINDERERUS *in Med. Militari pagina* 70. Conf. etiam PAULI *in Quadr. Botan. pag.* 21. Adhæc ad Hydropem commendavit B. D. D. MICHAELIS, dum hujus beneficio, & *Planta & Florum* dicto in *Jusculo* benè expresso bis quendam ab Hydrope liberavit: non secus ac alii ad Inflammationem Hepatis hanc ipsam commendant Plantulam. Prætereà *egregium Vulnerariam* est, tam *Potionibus Vulnerariis* additum, quàm *Decoctum ejus* Vulneribus applicatum.

¶ Ψ) *Trifolii nobilis Folia*.) *Trifolium hepaticum* seu *Hepatica nobilis*, ratioris olim fuit usus, nemo enim tam copiosum Sal volatile in eadem observaverat, quod tamen demonstrat WEDELIUS *de Sale volat. Vegetabil. P. 2. p.* 81. item in *Pharmacia pag.* 70. ratione cujus egregiè *Antiscorbutica* existit, Morborumque Chronicorum remedium. Veteribus saltem fuit commendata, utut ceu Plantæ insipidæ parum fuerit tributum: lucem hinc fœnerator, quod asserit PAULI *in Quadrip. Bot. Aquam Hepatica hujus cum Aqua pluviali destillatam* egregiam esse Cosmeticam.

¶ Ω) *Graminis Radice*.) *Radix Graminis* à plurimis etiam ad Hypochondrisca Mala, ad Hepatis & Lienis infarctus, laudatur. Occasionem hujus effectûs suggessit Experientia in Bobus, quòd hyemali tempore ferè Obstructionibus Folliculi fellei, Ductusque ejus cystici vel à Mucilagine viscosa vel Concremento calculoso obnoxii sunt; ast æstivo tempore esu Graminis iterum curantur & liberantur. Hinc apud Galenicos, præsertim Practicos, *Decoctis & Syrupis Magistralibus longis Radices Graminis* frequenter addi solent.

¶ 8.) *Acetosa*.) Scilicet inter *Hepatica*, ad calidam Intemperiem Hepatis vulgò sic dictam corrigendam, excellunt *Acetosa omnes* & *Oxylaphatum* sapore acido blandè incisivo prædita: verùm si quid valent, faciunt id temperando Acrimoniam alcalinam Bilis, loco *Juleporum*, cujusmodi *Remedia ex Acetosis* parata suum locum invenient. Hinc vel eligeremus *Succum rubicundum ex Acetosa recenter expressum*, vel hyberno tempore ex *Radice* facta arida & *Seminis Decoctum*, quæ instar *Vini rubri* se commendant, & instar *Julebi* in Æstuationibus ceu blandiora suum locum obtinent: utut quoque *Spiritus Minerales acidi* guttatim præstant, quòd aliàs talia extemporè parata cochleatim solent præstare.

¶ 9.) *Aqua simplices*.] Ea omnibus *Spleneticorum* & *Vegetabilium Aquis* pro *Vehiculo* sufficere possunt vel *Aqua Fumaria*, vel *Florum Acacia*, vel *Cochlearia*, vel tandem tanquam maximè energeticæ *Aqua Piperitidis*, aut, si pompa placuerit, & *Aqua Veronica*.

¶ 10.) *Cichoracea*.) Præter *Aquam ex Herba tota Cichorei* in usu est *Liquor ex Floribus* per putrefactionem (extraverso sic eorum alcali blando) & per pistationem in Furno paratus, qui teste SENNERTO & HARTMANNO *de Ophthalmia* egregius est in Inflammationibus & Vulneribus Oculorum. Eodem modo potest parari *Liquor ex Floribus Cyani*.

¶ 1.) *Syrupis*.) Quia Corpora nostra septentrionalia non benè ferunt *Saccharata*, utpote effervescentia, & Mucum relinquentia, hinc *Syruporum loco*, saltem edulcorationis gratis *Misturis* addendorum, unus alterve sufficere possunt.

¶ Γ) *Cichorii Conditum*.) In *Radice Cichorii condita* parum virtutis superest, utpote quam per diuturniorem Coctionem perdidit.

¶ 2.) *Sal*.) Quia *Salia ex Simplicibus refrigerantibus* parata non sunt itidem refrigerantia; hinc loco omnium sufficere potest *Nitrum vitriolatum*.

¶ 3.) *Veronicam*.) *Veronica*, Simplicis temperati, *Extractum* eligit AUTHOR *noster*.

¶ Δ) *Chamædrys*, *Teucrium*, *Chamæpitys*,) Simplicia hæc sapore aliquali amaricante prædita ad Morbos Chronicos, speciatim Hepatis & Lienis Affectus, laudantur; quibus arbitror conferre speciatim, quatenus *Urinam moveant*. Ulteriùs ad Artuum & Articulorum Affectus, speciatim ad Podagram, solent à multis commendari: sed reverà ex his parum solatii promittere sibi possunt Podagrici.

Abro-

Spiritum hic referemus. Quoad ipsa verò *Simplicia*, *Nasturtium utrumlibet*, ¶ 1.) *Chelidoniam minus*, & *esculentum Dracunculum*, Acetariis; *Raphanum rusticum* inter Condimenta: *Semen* ¶ 2.) *Sinapi* (*Eruca* hoc in genere par. *Thlaspi Semine vividius*) Mostardis; aut (dum *Oleum inde expressum* inter æquivalentis vel penetrantiora passim est infrequentius) Rubefacentium domesticorum Societati: ¶ 3.) *Trifolium fibrinum* hic locorum rarius, Septentrionalioribus; ¶ Σ) *Beccabungam* & (aliàs inositatius *Sedum minus* Fomentis fortè) *Conservam Cochleariæ recentem* quidem (si dum placuerit) Extemporaneis, de cætero potiùs Exteris: *Semen ejus*) dum *Nasturcinum* pro *Tragea*, si expeterentur, parabilius ac pollentius est) Hortulanis; ¶ 4.) *Oleum destillatum*, aut inde *cum Spiritu proprio* (rectificatiori) *paratam Essentiam*, vel etiam *Elæosaccharum* (nonnullis nativo, vel potius *Tritici Germinis Succo* tinctum) *cariosiorum* Myrotheciis; *Chama-Rabi Norvagica Succum* (iis, qui omnia Specifica coacervare solent hic quoque in Formulas suas tractum) Incolis istis securè relinquemus. Atque hæc *Cochlearia & ejus affinibus*, salina præcipue ¶ 5.) volatilitate pollentioribus.

Quod autem ¶ 6.) *Residua* concernit, certè, qui reales *præscriptorum Remediorum Operationes* hac tempestate paulò accuratiùs attendet, facilè observabit, pleraque horum, quæ ad *Lactearum*, *Cholidochorum*, *Pancreaticorum* &c. *Conductuum reserationes & deoppilationes* per aliquot Seculorum decursum operosè commendantur, languere nunc, aut ob ingratiorem saporem molemve, vel nimis saccharatorum noxam, comptiori contractiorive Praxi esse inconvenientiora. Et licèt primò semiculinaria hodie ¶ 7.) *Scorzonera* huic, quam superiori *Hydroticorum Classi* aptior videri, & hinc (utpote haud ingrata) non solùm ipsius ¶ Π) *Cichorii* (*tam hortensis*, quàm præsentiora *arvensis*) *Radici* (alias ob parabilitatem quoque non aspernendæ) magisque adhuc *Foliis* supervacaneis ac (quantum huc spectant) *Floribus*; verùm insuper etiam reliquis *Intybaceis*, *Endivia* scilicet (tam vili passim *Lactuca*) *Scariola*, ¶ Υ) *Taraxacis* ac *Herba Costa* (quæ similiter *Radices*, *Folia* vel *Semen* officinali Stru pro mole conferunt) surrogari præsertim pro *Infusis*, posset: ea ipsa tamen (*in* mucilaginositate sua) hic quoque est remissior. Et siquispiam, pro diffusiori saltem Apparatu, tantùm *minorem* vulgatissimamque (dum *hortensis* non datur copia) ¶ Φ) *Bellidem*, aut ubi suppeditat, ejus loco ¶ Ψ) *Trifolii* nobilis (misso parco Flore) *Folia* selegerit.

¶ 1.) *Chelidoniam minus.*) *Hoc duplex* occurrit: quorum *alterum* est sine sapore, *alterum* verò cum sapore acri junctum: atque hoc seligendum.

¶ 2.) *Semen Sinapi.*) *Hujus Sal volatile* nobile est in Scorbuto curando, præsertim hyemali tempore, quo recentia Antiscorbutica non prostant. Sic & ex *hoc* cum *Calce viva Spiritus acerrimus* elici potest, qui tamen non adeò frequenti est in usu. Contrà inservit idem *Semen Sinapi* optimè pro *Rubefacientibus*, loco *Vesicatorii* in tenellis applicandis, conquassatum scilicet illud, cumque *Spiritu Vini* vel *Aceto* subactum, loco Corporis debito imponendum.

¶ 3. *Trifolium fibrinum.*) *Trifolium saporis acris* non est tam rarum, quia ubique in Paludibus reperitur; imò quantum hoc valeat, & vel Cochleariam superet, vid. in SIMONIS PAULI *Quadr. Botan. Class.* 11. *pag.* 159.

¶ Σ) *Beccabungam.*) *Beccabunga*, SCHROEDERO *Anagallis aquatica* dicta, Planta est temperata, succulenta, quam etiam ad Scorbutum commendant, & hanc ipsam aliis Antiscorbuticis, præsertim acrioribus, pro eorundem temperatura addere solent: Adhæc in Tumore Pedum scorbutico, item in Tumoribus Inguinum post Partum discutiendis, contusa extrinsecùs applicatur.

¶ 4.) *Oleum destillatum Cochleariæ.*) *Hujus* ob crasin concentratam gutta j. prævalet *Essentiæ* ℨj. & rara est avis. Optimè fit, si recipiatur *Cochlearia florens*, & in incipiente Seminis generatione constituta, hæcque dum vim suam concentrare vult in Semine (nam in Seminibus Vegetabilium Crasis Misti & vis vegetativa sub forma Olei continetur) destilletur, & *nova Planta* prolectus affundatur *Liquor*, hac ratione *major Olei copia*; etsi adeò non tanta, acquiritur, quod miræ est efficaciæ. Cæterùm fit ex hoc *Magisterium Cochleariæ* dictum, dum eo ipso impraegnatur *Saccharum*, & faciunt *Elæosaccharum*, quod iterum irroratur *Succo Cochleariæ recenter expresso*; ita paratum *Magisterium* acquirit omnes vires Cochleariæ, hocque D. D. MICHAELIS in crebriore usu habuit.

¶ 5. *Volatilitate pollentioribus.*) *Acetosa.* etiam potest addi: sunt enim quædam Subjecta biliosa, & Succis actioribus salinis prædita, quæ ejusmodi Acria ferre nequeunt, cùm hæc non sine Effervescentia, Phlogosi & Exæstuatione, operentur; hinc in talibus *Cochleariæ Acetosam combinandam* esse, dicit: quo scilicet Salsum volatile tertium emergat. Conf. BARTHOLINUS *Volum.* 1. *Act. Hafniens. pag.* 35.

¶ 6.) *Residua.*) *Splenetica Aperitiva* hodie non sunt adeò usitata propter *Martialium*, *Mariaorum*, & *Volatilium ex Animali Regno* præstantiam; unde inter illa *Selectum* AUTHOR *noster* instituit, quemque & nos sequemur; sicuti ex *Hepaticis* & *Spleneticis* (vulgò quidem, ast malè, *Aperientibus* dictis, cùm potiùs sint corrigentia) eligemus *Cichorium sylvestre*, *hujusque* tam *Plantam*, quàm *Radicem*, item *Herbam* & *Radicem Taraxaci*, cujus Herba turget Succo lacteo amaricante abstersivo, ad modum omnium *Cichoraceorum*, Bilis correctivo, succorum vitiosorum temperativo, & ratione Amaroris sui quasi nitrosi alterativo. Porrò Selectui huic accedant *Radix Rhabarbari Monachorum*, *Radix Caryophyllata*, *Helenii* & *Angelica*, item *Herba Centaurii minoris*, *Herba* & *Radix Chelidonii majoris*, *Herba Fumaria*, *Absinthii* & *Bellidis minoris*, Germ. *die gemeinem Gänse-Blumlein*, ut & *Hepatica nobilis*, seu *Trifolium nobile*. Tandem ex *Gummatibus* addatur in specie *Gummi Ammoniacum*. Jam verò parantur ex dictis *Speciebus recentiòus Infusa*; ex *exsiccatis* autem *Decocta*, ubi tamen præ cæteris excellont *earundem Extracta succosa* justa ANGELI SALÆ præscriptum parauda. Contrà veteres Practici ex his parare soliti fuerunt *Decocta* & *Infusa*; sed hodie negligi solent, præsertim, cùm Vegetabilia illa respectu aliorum sint admodùm languida; ut taceam quoque horrido sapore esse prædita, quem si corrigere per *Saccharata* studeamus, evadunt planè nociva in talibus Affectibus.

¶ 7.) *Scorzonera.*) Hanc ex omnibus *Intybaceis* quoque eligit AUTHOR; sed *Radix* ejus nimis mucilaginosa est pro *Infuso*: loco hujus ergò nobis placet substituere *Cichorium sylvestre*, & hinc *Taraxacum*.

¶ Π) *Cichorii Radice, Floribus, Foliis.*) *Cichorium* Succo lacteo amaricante est impraegnatum, sicut aliàs etiam *tota Planta*, ejusque *Radix*, simili Amarore est dotata, ob quam Amaritiem, hincque natam vim abstergendi & resolvendi, reverà particulis salinis quasi nitrosis turgent *Cichoria omnia* hinc temperant blandè Acidum, hincque natas quasvis præternaturales Effervescentias & Phlogoses sistunt, adeoque speciatim *Hepar refrigerare* dicuntur. Emendant oleositatem Bilis, augent ejus acrimoniam, & hinc abstergendo vitiosas sordes primarum viarum, partim Alvum apertam servare, partim aliqua vi diuretica pellere observantur; propter quam vim salino-nitroso-volatilem evenit, quòd libenter loca pinguia probè culta, adeòque nitrosa incolere soleant. Conf. in specie SENNERTUS *de Natura Cichorii in Paralip. pag.* 77. Hinc propter plures Affectus subalternatos, *polychrestum solet esse Remedium*, dum ardorem Stomachi extinguere, Sanguinis acrimoniam & fervorem temperare, Hepati & Renibus prodesse, ob insignem Amaritudinem Ductum Cholodochum reserare; adeòque, quicunque Vitam prolongare conantur, hanc Plantam sibi commendatam habeant, authore DEODATO *lib.* 1. *pag.* 251. *Radix Cichorii* etiam contra Hæmorrhagiam Narium externo usu à quibusdam laudatur.

Optima *ejus Præparatio* est, ut *forti Decoctione* eliciatur ejusdem Substantia succulenta, & ita inspissando in *Extractum* redigatur, cuivis ferè usui accomodabile.

¶ Υ) *Taraxacis.*) Eadem, quæ *de Cichorio* modò insinuata, etiam ad *Taraxacum* applicari debent, cùm & hæc *Intybacea Planta* sit. Nempe Succus lacteus acris intensè amaricans optimè temperat Acidum in Corpore peccans, hinc in Morbis Chronicis, Hepatis & Mesenterii Obstructioni adscriptis, item in Intermittentibus, Pleuritide, &c. item Sanguine congrumato, *Succus ejus* egregium est Remedium: hinc *Misturis Antipleuriticis* eundem addere solet BARBETTE *in Praxi*, Hinc patet, quòd ejusmodi *Aperientia*, *Refrigerantia*, *Hepatica*, &c. simpliciter Sale volatili nitroso amaro, Sapores acidos in Chronicis peccantes alterante, & Cruditates primarum viarum abstergente, saltem operentur. Atque hæc ipsa, quæ modò de Tarasaco & Cichorio dicta sunt, eadem quibusvis *Intybaceorum speciebus*, v. g. *Scorzonera*, aliisque similibus Succo lacteo amaricante, non tamen caustico impraegnatis, applicari possunt: de quo *Intybaceorum diffuso genere* vid. præsertim HOFFMANNUS *de Medicam. Off. pag.* 241.

¶ Φ) *Bellidem.*) *Bellis minor* Plantola est polychresta, quæ in Morbis Chronicis ad purificandum Sanguinem, ejusque Dyscrasiam corrigendam, non incongruè aliis additur. Multum confert in Sanguine congrumato resolvendo

gerit, exiguo minutiarum neglectu procul dubio habebit, quod hoc quidem in genere (in aliorum præsentiorum Essentiarum, Tincturarum, Spirituum &c. proventu) non solùm è paulò antè dictis, sed insuper etiam ex Hepatica pratensi alba (aliàs adhuc ferè rariori) è fontana (à pulmonario Musco parùm differente), nauseabunda penè Matrisylva, Fragaria aliisque pridem derisa ¶ Ω) Graminis Radice. Eupatorio porrò, seu vulgari seu (quamvis commendatiori) Cannabino sperari poterit. Non quidem ut per se addatur Formulis; sed quò Extractum (aliquanto saccharatum) inde confiat, inter paulò antè laudatorum Liquorum accessum, tum adversi Cichorii ac Matrisylvæ, tum quoque Taraxaci Eupatoriique cujusvis Extracti, item Antiquariorum, empyreumate haud rarò contaminatorum, Succorum Eupatorii, Endiviæ &c. Officinalium locum facilè supplens. Cumque porrò talium Acidulatio per longè gratiores Fructuum Essentias, aut pro re nata, per Spiritus minerales acidules fit perquàm facilis, æquè ac (si refert) Tartari ipsius associatio, ne ¶ 8.) Acetosa quidem hîc, minusque adhuc Acetosella (infrequentioris) urgentem necessitatem cernimus: sive rædiosos hujus Flosculos, sive utriusque, item Hispanica quoque Folia, vel istius (Decoctis olim adeò vindicatam) Radicem, semiflypticumve Semen, aut ipsum demum tartareum Acetosæ Extractum, Simplex, vel nonnullis Compositum Tamarindinatum (extemporaneæ, si opus foret, imitationis) aut effœtum Officinarum Succum intuemur. Ita, cùm prædictorum Simplicium ¶ 9.) Aquæ simplices propriæ energiæ plerumque parum saltem ostendant, adeòque potiùs Vehiculum qualecunque præstent; idem verò tum in domesticis Liquoribus, tum (si nonnullibi haud adeò quadrent) tantùm in longè sapidiori Florum Acaciæ consimilive polychresta Aqua (ut ipsam simplicem crudam aut destillatam quibusdam usualem prætereamus) inveniatur: quæ proin necessitas Endiviæ insuper ac Scabiosæ, Taraxaci, Graminisque Phlegmata, vel Agrimoniæ, Bellidis, Matrisylvæ, Eupatorii vulgaris aut Cannabini, Hepaticæ fontanæ, pratensis, ipsiusque nobilis Aquas exigit? Sanè (ni quis data opera fortè, speciosiorum alterutra abundare velit) nec ¶ 10.) Cichoracea è toto herbidiori (dum è Floribus solis destillata ferè curiosior Ophtalmica è prævio frustraneoque istorum in Vitro clauso, Liquamine haud tanti momenti est), nec Acetosa (dum Acetosella non ubivis locorum provenit) seorsim opus habet. Multò minùs autem (hodieque restitantibus ea antiquario isto medicandi genere) quibuscunque ¶ 1.) Syrupis de Cichorio simplici, Vulgari, vel nuper per Radicum infusionem saturatiori, aut inconsultiùs adhuc superiori seculo Composito, de Acetosa, de Acetosella, Bizantino simplici, aut (per vana additamenta) Composito (inconsideratiorique hujus interpolatione constante), de Acetosa, Diarhodon, Adiantino, de Endivia, &c. liberalissimè hîc pridem coacervatis operosiusque hactenus, dum non merentur è solertioribus correctis. Siquidem in rei veritate rarò, hinc spectabilis quædam hac tempestate observatur Curatio, & numquid faciliùs edulcoratur, quàm Extracta, Essentiæ, Tinctura Spiritus, consimilesve Mixturæ competentes? modò Saccharum (ceu suprà jam notavimus, & accuratiores tum ejusmodi Remediorum, tum ipsarum Regionum, circa Saccharata excedentium Observationes abundè testantur) Lactibus non plus damni, quàm Palato delectationis afferret. Eahaustum vel si Liquorem post Macerationem reddimus, ingratum ¶ 7) Cichorii Conditum, cum Confectione potatoribus Hepaticis, Florum ac Radicum, quemadmodùm Agrimoniæ quoque, & licèt acceptioris Acetosæ vulgaris aut peltatæ &c. Conserva (inter tot contractiora vel acceptiora Mineralia ac Vegetabilia vitriolica, aliave Aperientia, negotiosiorum Muliercularum Repositoriis aptiora sunt, quàm compendiosiori nunc Praxi. Acetosæ, Acetosella, Pampinorum &c. Tartarum curiosiores seorsim parent; & qui infrigidans ac coborans Hepaticum alicubi putant, Endiviæ, Cichorii & Acetosæ ¶ 2.) Sal. Nos nil tale inibi invenientes, missoque quoque Eupatorii vulgaris ac Cannabini Alcali vel solo Nitro Vitriolato securè acquiescere possumus.

De cætero paulò pòst in alia Classe ponemus polychrestam Scabiosam vulgarem; item unam alteramve è Vulnerariis, egregiè simul in resolvendo & detergendo semet gerentibus: his si cui ¶ 3.) Veronicam (herbidam tamen nimis, adeòque in Dosi tum & per Additamenta modificandam) superaddere placuerit; habebit hinc, præcipuè sub Extractorum forma, quod illic quidem Succisa insuper, & Jacea, hic verò ¶ Δ) Chamædrys quævis (quamvis Fœmina Veronica haud inconsultò expertis substituatur), Teucrium aliàs rarius, & infida podagricis Chamæpitys per se vel per supervacanea (superiorum respectu) Extracta Conservas maximam partem adversas, languidioresque vel ingratiores Aquas (unde nec Veronicæ, speciosam licèt nec suo modo inefficacem, huc adeo trahimus) vulgò pollicentur. Quibus si bonum aliquod Proprietatis Elixir paulò pòst diffusiùs excutiendum superaddimus, ne commodè deinceps carebimus tum (quæ huc quoque refertur) Aquilegia Herba, Floribus

do & discutiendo, unde singulare Specificum est, si quis post nimiam Exæstuationem Corporis frigidiori Haustu fuerit læsus, sive hujus Succus Plantulæ expressus usurpetur sive ex eodem Acetariam modo consueto præparetur? de quo vid. MINDERERUS in Med. Militari pagina 70. Conf. etiam PAULI in Quadr. Botan. pag. 21. Adhæc ad Hydropem commendavit B. D. D. MICHAELIS, dum hujus beneficio, & Plantæ & Florum dicto in Jusculo benè expresso bis quendam ab Hydrope liberavit: non secus ac alii ad Inflammationem Hepatis hanc ipsam commendant Plantulam. Præterea egregium Vulnerarium est, tam Potionibus Vulnerariis additum, quàm Decoctum ejus Vulneribus applicatum.

¶ ♆) Trifolii nobilis Folia.) Trifolium hepaticum seu Hepatica nobilis, rarioris olim fuit usus, nemo enim tam copiosum Sal volatile in eadem observaverat, quod tamen demonstrat WEDELIUS de Sale volat. Vegetabil. P. 2. p. 81. item in Pharmacia pag. 70. ratione cujus egregiè Antiscorbutica exsistit, Morborumque Chronicorum remedium. Veteribus saltem fuit commendata, utut ceu Plantæ insipidæ parum fuerit tributum: lucem hinc fœnoratur, quod asserit PAULI in Quadrip. Bot. Aquam Hepaticæ hujus cum Aqua pluviali destillatam egregiam esse Cosmeticam.

¶ Ω) Graminis Radice.) Radix Graminis à plurimis etiam ad Hypochondriaca Mala, ad Hepatis & Lienis infarctus, laudatur. Occasionem hujus effectus suggessit Experientia in Bobus, quòd hyemali tempore ferè Obstructionibus Folliculi fellei, Ductusque ejus cystici vel à Mucilagine viscosa vel Concremento calculoso obnoxii sunt; ast æstivo tempore esu Graminis iterum curantur & liberantur. Hinc apud Galenicos, præsertim Practicos, Decoctis & Syrupis Magistralibus longis Radices Graminis frequenter addi solent.

¶ 8.) Acetosa.) Scilicet inter Hepatica, ad calidam Intemperiem Hepatis vulgò sic dictam corrigendam, excellunt Acetosæ omnes & Oxylapathum sapore acido blandè incisivo prædita: verùm si quid valent, faciunt id temperando Acrimoniam alcalinam Bilis, loco Juleporum, cujusmodi Remedia ex Acetosis parata suum locum inveniunt, Hinc vel eligeremus Succum rubicundum ex Acetosa recenter expressum, vel hyberno tempore ex Radice facta arida & Semine Decoctum, quæ instar Vini rubri se commendant, & instar Julebi in Æstuationibus ceu blandiora suum locum obtinent: utut quoque Spiritus Minerales acidi guttatim præstant, quòd aliàs talia extemporè parata cochleatim solent præstare.

¶ 9.) Aquæ simplices.) Ex omnibus Splenicorum & Vegetabilium Aquis pro Vehiculo sufficere possunt vel Aqua Fumariæ, vel Florum Acaciæ, vel Cochleariæ, vel tandem tanquam maximè energeticæ Aqua Piperitidis, aut, si pompa placuerit, & Aqua Veronicæ.

¶ 10.) Cichoracea.) Præter Aquam ex Herba tota Cichorei in usu est Liquor ex Floribus per putrefactionem (extraverso sic eorum alcali blando) & per pistationem in Furno paratus, qui teste SENNERTO & HARTMANNO de Ophthalmia egregius est in Inflammationibus & Vulneribus Oculorum. Eodem modo potest parari Liquor ex Floribus Cyani.

¶ 1.) Syrupis.) Quia Corpora nostra septentrionalia non benè ferunt Saccharata, utpote effervescentia, & Mucum relinquentia, hinc Syruporum loco, saltem edulcorationis gratia Mixturis addendorum, unus alterve sufficere possunt.

¶ 7) Cichorii Conditum.) In Radice Cichorii condita parum virtutis superest, utpote quam per diuturniorem Coctionem perdidit.

¶ 2.) Sal.) Quia Salia ex Simplicibus refrigerantibus parata non sunt itidem refrigerantia; hinc loco omnium sufficere potest Nitrum vitriolatum.

¶ 3.) Veronicam.) Veronica, Simplicis temperati, Extractum eligit AUTHOR noster.

¶ Δ) Chamædrys, Teucrium, Chamæpitys,) Simplicia hæc sapore aliquali amaricante prædita ad Morbos Chronicos, speciatim Hepatis & Lienis Affectus, laudantur; quibus arbitror conferre speciatim, quatenus Urinam moveant. Ulteriùs ad Artuum & Articulorum Affectus, speciatim ad Podagram, solent à multis commendari: sed reverà ex his parum solatii promittere sibi possunt Podagrici.

Abro-

bus & *Aqua*; tum ¶ 4.) *Abrotani Summitatibus*, pro Gynecæis Imberbique grege (dum *Aqua Oleumque destillatum* aliàs neglecti usus sunt) ea Hortis vicinis in *Fomentu* aut *Olei tum infusi Litum* (plerumque tamen frustraneum) facilè conquirendis; item *utrovis* & toties disputato ¶ 5.) *Rhapontico*, & *ejus Extracto*, supervacaneo (dum ¶ 6.) *Myrrha Galbanumque* suppetit) *Bdelio*, *Odontulis* ac *Suffitibus* optiori, ¶ 7.) *Lacca* & ingratis *ejus*, ac *Diacurcuma* dictis ¶ 8.) *Speciebus*: imò ipso (quamvis alias non contemnendo) ¶ Θ) *Agerato*, *eam Succo illius* vulgariter condensato, *Extracto*, & (ob *quinque Herba drachmas* inde sic vocato) *Syrupo*, innonciunioribusque adhuc *Trochiscis*, ac eorum (quid enim aliud ferè sunt?) interpolationibus, v. g. *De Lacca*, *de Absinthio*, *de Rhabarbaro*, *de Aniso*, *de Croco*, similibusque supervacaneis *Pastillis*.

¶ 9.) *Centaurium minus*, ubi per accidens oblatum est, *Absinthiaco Extracto* associare consuevimus. De cætero verò necessitatem non videmus, cur hoc quoque (alias ferè rarius) seorsim requiratur; per se vel pro solitario *Extracto*; multò minùs pro *Aqua simplici* perquam jucundo *Syrupo*, *Saleque fixo*. imò nec commendatiori adhuc peradverso tamen ¶ 10.) *Chelidonio majori* (excepta saltem ejus *Aqua*, verno tempore citra alias ambages *destillata*, & *Ophthalmicis* præ compositissimis sæpè *Liquoribus* diffusiores in Apparatus aptiori) opus sic habemus, quo seu *inspissatus* vulgò (inter tot detergentia) *Succus*, seu *Extractum*, aut *Alcali* (quamvis inter congenera fortè speciosius, dum tamen vel *Arcanum duplicatum* hìc satisfacit) inde constat: minusque adhuc istiua conformi, ac Indis hodieque usitatissima ¶ 1.) *Curcuma*, *Essentiave ejus* cum *Sale* quodam *fixo* (ad imitationem *Tincturæ* seu *Sanguinis Rhabarbari*) quandoque præparata.

Sique demum è residuis *Spleneticis* (solidi tamen quidpiam per se ratò hìc præstantibus vel superpondii loco ¶ 2.) è *Fumaria* (cujus ¶ K) *Epithymo* ac *Cuscuta* hoc in passu pari, ni superiori) adjecerit quispiam suprà notatum *Extractum*, aliis simul usibus (ceu *Aqua simplex*, missa ineptiori *composita*, *Cardubenedictina* loco esse posset) destinandam; adversam intereà *Conservam*, *Syrupum simplicem*, *inspissatum Officinarum Succum*, antiquariumque *Decoctum* exæquans aut superans: ioiquiùs profectò cum paulò antè laudatis *Essentiis*, *Spiritibus*, *Tincturis* &c. *Vegetabilibus* ac *Mineralibus* egerit, si ulteriùs hinc requisiverit, seu ¶ 3.) *Filicem* (jampridem variæ adversitatis accusatam) *Marem*, pro frustranco *Extracto*, vel Tonsorum alicubi (ad perusta) *Mucilagine*, aut Agyrtarum (interna venularum, J. C. experimentium *Signatura* plebeculam fascinantium) *Fœminam*: seu (undecunque, *Quernum* tamen) *Polypodium in Infusis & Extracto* nauseabundum: seu porrò pro tantillo *Salis*, aut supervacuo *Extracto* ¶ Λ) *Tamarisci* ¶ 4.) *Capparumve Corticem*; dum consimilia vel *trita* passim, si opus foret, promeret; ipsi verò *Capparum Fructus* (utut aliquibus ad *Formulas* tracti) per macerationem istam ferè nil nisi Condimentum, ¶ Ξ) *Oleum* inde *vulgatius*, si quis deliniri adeò gestiat, parabilioribus resolventibus haudquaquàm præsentius, certè *Hyoscyamino*, *Verbascino*, &c. (ut *Fomentu* actu calida, & applicatos *Spiritus ardentes* taceamus) longè posteriùs, *recentius Substitutum* (*Salis* & *Gummi Ammoniaci* quoque particula sociatum) *Accessoriorum* potiùs (in leviculo talium effectu) productum; *Trochisci* ac *Pulveres Diacapparum* ejusdem cum superioribus *Hepaticis* notæ adversitatis sint. ¶ 5.) *Scolopendrium vulgare* (¶ Σ) *vero* cum *Lonchitide*, aliàs rariori) pro *Cerevisia alteranda* Institores sibi habeant; in Medicatio-

¶ 4.) *Abrotani Summitatibus.*) Hoc commendatur vulgò pro alendis Capillis, & Barba. Interim sufficit pro hoc scopo *Unguentum Burretii* (cujus Compositio nota), quod aliquoties expertus sum.

¶ 5.) *Rhapontico.*) Scilicet *Rha* est nomen generale multis Plantis tributum, & vel *Barbarum*; vel *Ponticum Rha Barbarum* ex India, à Græcis *Barbarin* dicta, allatum, iterum *duplex* est: vel *Rha Barbarum Verum Chinense*; vel *Monnebaram*, quod *verum Hippolapathum* est. Sic quoque *Rha Ponticum*, ex Thracia & *Ponto*, Asiæ regione, allatum, pariter est *duplex*: nempe *Verum*, vel *Vulgare*: *Verum* est, quod describit ALPINUS *in eleganti Dissert. de Rha Pontico vero*, quod reperitur in Moscovia juxta flumen Bulgæ: *Vulgare*, quod idem est ac *Centaurium majus*. Jam ergo hoc *Rha Ponticum verum Alpini* pro scopo alterativo, pro laxativo autem *Rha Barbarum Chinense* seligit.

¶ 6.) *Myrrha Galbanumque suppetit.*) Ex *Gummatibus* omnibus eligit AUTHOR *noster* pro hac Classe *Myrrham* & *Galbanum*; ubi tamen loco posterioris ego *Gummi Ammoniacum* certas ob causas usurpandum moneo.

¶ 7.) *Lacca.*) Ex hac prostat *Tinctura Laccæ Mynsichti* egregia in cruentatione Gingivarum, Ulceratione scorbutica & fœtore Oris, ex Scorbuto natis; cujus locò tamen, si Malum confirmatum fuerit, accipiatur *Unguentum* illud *Dekers* in *Praxi Barbettiana p.* 151. quod itidem præter *Salia Lacca* ingreditur.

¶ 8.) *Speciebus.*) *Species Dialacca* quidem pro Cachexia, & *Diacurcuma* pro Hydrope & Ictero curando commendatur; interim loco illarum accipiantur potiùs earum *Tinctura*.

¶ Θ) *Agerato.*) *Ageratum* seu *Eupatorium Mesue* Veteribus in usu fuit ad Morbos Chronicos, Modernis rarissimè adhibetur.

¶ 9.) *Centaurium minus.*) *Centaurium minus* & *Absinthium*, optimè jungi possunt, cùm ambo in crasi & virtute medica sibi respondeant.

¶ 10.) *Chelidonio majori.*) *Chelidonium majus* egregium Simplex est, quod vix in Regno Vegetabili habet par pro Ictero curando. Ceterùm usurpatur ejus *Succus* per se, vel terendo *Plantam* cum *Cerevisia* prolectus, vel quoque *Infusum Radicis in Vino* factum. His Euporistis aliquot Ictericos fuisse curatos memini. Imò in variis Decolorationibus Corporis post Morbos Chronicos relictis, adeoque ex inertia vel defectu Bilis ortis, *huic Chelidonio* laudem tribuimus: non secus ac illud quoque est *appropriatum Ophthalmicum*, quemadmodùm BURRHUS inde *suum Liquorem* paravit, Humorem Oculi Aqueum expressum restituentem: quo de confer. BARTHOLINUS *Ep. de Cerebro*: imo ex eodem *Chelidonio* & *Cancris* CROLLIUS & MYNSICHTUS *Aquam suam Ophthalmicam* parasunt.

¶ 1.) *Curcuma.*) *Radix Curcuma* Veteribus jam usitata scrupulum movet, an nostras cum hac sit eadem, quæ aliàs flava amaricans *Diureticum* est non inelegans; contrà SERAPIONIS & ARABUM fuit *Chelidonii majoris Radix*, sicut DIOSCORIDIS & GRÆCORUM *Cyperus Indicus*. Nostra hodierna, ex India Orientali allata, in loco natali dicitur *Crocus subterraneus*. Confer. BOOTIUS *in Commentar. ad Gartiam ab Horto*, & ERASMUS FRANCISCI *in Viridario India Orientalis*. Indi utuntur in Mensium & Urinæ defectibus & difficultatibus. *Curcuma* hæc hactenus experta fuit in Ictero, præsertim si fuerit sociata cum *Antimonialibus*; & ex hac paratur cum *Sale fixo* & *Spiritu Vini Essentia* pro Ictero curando; loco ejus tamen & *Radix Chelidonii majoris nostratis* sumi potest.

¶ 2.) *E Fumaria.*) Ex *Fumaria*, nitrosa in recessu, commendatur ab AUTHORE *Extractum succosum*, totam Plantæ crasin continens; utut nec *Conserva* rejicienda sit in Affectibus Scorbuticis juxta nonnullos.

¶ K) *Epithymo ac Cuscuta.*) *Fumariam* si habemus, non indigemus *Epithymo*, *Cuscuta*, &c.

¶ 3.) *Filicem.*) *Filix* Veteribus pro *Splenetico*, commendata, hodie rari est usus. Datur ejus *mas* & *fœmina*; ex *Radice maris* incisa *Mucilago gummosa* exsudat, quæ ad Ambustiones à nonnullis commendatur: *Fœmina* per transversim dissecta *Radix* imaginem Aquilæ repræsentare, utut falsò, dicitur. Confer. VELSHIUS *Hecatost. pag.* 505.

¶ Λ) *Tamarisci Corticem.*) *Tamarisci Cortex* ad Catarrhales Affectus commendari solet, dum nempe *Corticis* ℥vj. coquuntur in *Aqua* Mens. vj. ad dimidiss: cujus *Decocti Potus* exhibitus, ita, ut omnis salitorum Ciborum nimius vitetur usus, & Corpus ejus semper sit apertum, mirè ad Affectus Catarrhales & Artheticos commendatur, Hydropicis etiam prodesse ferunt. Æqualium ferè est cum *Cortice Fraxini* virium, unde frequenter simul solent præscribi in *Infusionibus*, item in *Essentiis* & *Extractis*, Affectibus Chronicis Hypochondriacis dicatis, dum præter vim alterandi habent simul egregiam vim diureticam.

¶ 4.) *Capparumve Corticem.*) *Cappares*, & eorum *Radicum Cortices*, ab Antiquis interné pro usurpatione commendati quidem sunt: interim, utut quodam modo sint nitrosi, tamen imbellia Remedia suggerunt. *Fructus* Condimentum saltem sunt.

¶ Ξ) *Oleum.*) *Oleum* externè non adeò validum est. ZWELFFERUS habet *Oleum compositum Spleneticum* ex *Sale* & *Gummi Ammoniaco*.

¶ 5.) *Scolopendrium vulgare.*) Semisanos in *Cerevisia* infusum juvat, & prætereà non. Pro *Cerevisia conditura* usurpatur.

¶ Σ) *Vero.*) *Scolopendrium verum*, Græcis *Asplenium*, ἄσπληνον, Arabibus *Zedarach*, dicitur, Germanis *Milz-Kraut*. Frequenti in usu est ad Morbos Chronicos, & præsertim *Cerevisias* & *Vina medicata* ingreditur; quæ ipsa non incom-

cationes evidentiores, cum Aqua (licèt non adversa) Extractoque sun profectò speciale quid non infert ; uti nec ipse ¶ 6.) Fraxinus; quo suo Cortice, ejusve Extracto, seu supervacaneè destillato Ligni (Patrum familias, citra omnem collectionis superstitionem nihilominùs Vulnerarii, ridiculè vero in Pocula pro Spleneticis tornati) Spiritu acido, collectoque simul fœtenti istius, aut parcissimo urentis (inter tot Irritantia ac Diuretica) Seminis Oleo, vel Sale Fraxini Fumariaque fixo (dum æquivalentia copiosius, Semen verò Fraxini, incoercibile ferè Sal volatile præbet), citra Eupraxiæ detrimentum deinceps carere; vel ¶ Y) Lupulum Cerevisiæ Coctoribus, aut Aniculatum Sacculis, ¶ ☽) Turiones Mensis, Aquam, ¶ 7.) Syrupum Simplicem, aut (cum Fumaria) Compositam, æquè ac inconsideratum illum Magistralem Aperitivum Officinarum & (inter tot commodiora) de Scolopendrio quemvis, etiam Correctum, aliosque Hepaticorum, Spleneticorum, Hypochondriacorum, Hydragogorum &c. titulos hactenus (haud raro è Simplicibus extractionem, vel coctionem non admittentibus, aut è nauseabundis Iriniis, Sambucinis, Ebulinis, Absinthiacis, &c.) à diversis diversimodè superadditos, supervacaneorum Classi nunc relinquere nequeamus.

Sic Aqua (superiori Seculo plerumque inconsideratiùs) Composita, Hepatica, Splenetica, acida, frigida (imò planè), Hydropica, &c. quantæquantæ sunt, in rei veritate intensiorique Affectu penè nil nisi nomina sunt teneriorum (ubi quædam gratiores extiterint) spei, ac mediocri saltem Alterationi potiùs, quam Restitutioni nata. Atque idem in recentioribus quoque, Polychrestis Aperitivis &c. observamus: siquidem Ingredientia pleraque, per se languidiores Aquas fundentia, vegetiores sub sua concervatione haud præbent: sique (pro more) alia bis tantùm diluuntur, idem simplicissima quadam destillata, vel domesticæ quoque acceptiori Vehiculo tunc præstiterimus. De Antiscorbuticis in specie paulò antèdiximus nec si Cochlearia, Absinthiique ¶ ♆) Spiritus suppetit, cur residui, v. g. Centaurii minoris (pro fermentatitie plerumque rarioris, in abstractitio debilioris), incompetentium planè Capparum, consimilesque, nihilo singulariores Spiritus seorsim exigantur, deprehendimus. ¶ 8.) Essentias Officinales liquidas Cuscuta, Agrimonia, Chamadryos, Chamapityos, Scolopendrii, Centaurii minoris, &c. vulgares, aut (aliorum more) è succulentiorum Plantarum Succo expresso, & cum quarta Spiritus ardentis (communis vel abstractitii cujusdam) parte digesto paratas, Spiritus Cochlearia Extractis competentibus supradicto modo essentificatus, Essentia Absinthii composita, Extractum aliquod aperitivum extemporè dilutum, Tinctura insuper Minerales, &c. longè superant. Infusa Antiscorbutica Patresfamilias septentrionaliores sibi domi parare norunt. Reliqua ut & Decocta hic passim in Dispensatoriis commendata, quotus hodie ad Curæ (si Palati hinc, sine novis Stomachi incommodis poterit) complementum usque bibit? aut si emptorem inveniant, num quid facilius (at utinam è paucia saltem aliquot convenientioribus solertiorum nunc monitu moreque) paratur? ne hodieque ¶ 9.) in tot Decoctis Aperitivis majoribus, minoribus, Fumaria, &c. Officinalibus, aut ampliùs quandoque superadditis Antihypochondriacis, Aperitivis, Hepaticis, Spleneticis, Antiscorbuticis, &c. inveniatur supervacanea Ingredientium coacervatio, ad extrahendum (dum solidiora mucilaginosis obruuntur, macerationibus exhausta jam recipiuntur, &c.) inhabilitas, volatiliorum particularum dispersio, aut nauseabunda (tantumnon omnibus communis) adversitas præsertim si eleganti illo Lactis Caprini Sero, Gallinaceorumve Jure mergantur.

Ita quia hodie ¶ 10.) Electuaria Aperitiva, vel Confectiones Hepaticas, Spleneticas, Antiscorbuticas, &c. maximam partem è Vegetabilibus mole saporeque perquàm adversis, & Sacchare onustis, in ejuscemodi chronico Malo citra nauseam, & frequentissimam expectationis frustrationem continuat? aut quis talia (ceu in Curæ declinatione, sub Confortationis titulo, nonnullis pro Complemento quasi sunt usualia) dilutis, vel cum Rosarum Conserva, acceptioribus Extractis, Essentiis, Tincturis &c. extempore saltem (citra frustraneam horum repositionem vel multiplicationem, dummodo reale quidpiam hujusmodi mixtura superadderet) non fingit: aut si omninò Bolus exigeretur, vel domestico Rob tum non subigit competentia: ubi sanè saporis molisque respectu Martialia & Ostracoderma Præparata longè commodiora invenientur. Proin ¶ 1.) nec Pulveres nimium Vegetabiles ad Selectum nostrum trahemus, utut Hepaticarum, Spleneticarum, Deoppilantivarum &c. Specierum nomine commendentur: quis enim Absinthiaca, Cichoracea, ¶ 2.) Ammoniacum &c adversissima, Salinisque nonnunquam magis adhuc nauseabunda reddita, vel alias mole tantùm abominibilia, in ejusgeneris tractoriis Curationibus continuabit? sanè ni hodie insipidis illis se parvæ molis, præsertim Mineralibus &c, negotium ex parte committatur, exigua operæ pretia hoc

incongrui usus sunt pro Cura Mali Hypochondriaci, Scorbuti, Affectuum Splenis, &c. præsertim, si alia Appropriata addantur, & cum istis liquidis unà fermententur.

¶ 6.) Fraxinus.) Hujus Cortex Spleneticis aliàs commendatur, internè rarioris pro nunc est usus: Spiritus autem Ligni acidus & Oleum hinc destillatum nihil singulare habet, cum illa vix à Spiritu Ligni querni aut Guajaci differant, sed coincidant; adeoque unus horum sufficiat. Interim vis externa sympathetica Ligni Fraxini non est de nihilo, dum affrictu sui non solùm Vulnera recentia, sed etiam observante me ipso, Hæmorrhagiam Narium, iis admotum, curet; ubi tamen legitimo tempore illud colligendum venit. Jam verò tempus hoc docet BORELLUS Cent. 3. Obs. 78. & HERTODIUS in Tartaro Mastige Moravia, pag. 118. Porrò Seminis Fraxini Oleum per Vesicam destillatum GLAUBERUS, ceu nobile Nephriticum aperitivum commendat: ejus denique Seminis Sal volatile apud AUTHOREM nostrum se vidisse WEDELIUS Tract. de Sal. volat. pag. 34. fatetur.

¶ Y) Lupulum.) Quanta hujus vis sit, potest quotidiano usu quivis hariolari.

¶ ☽) Turiones.) Juli Lupuli non incongrui sunt vi aliquali fermentativa ad Massam sanguineam alterandam, & hinc Alvum suaviter laxandam.

¶ 7.) Syrupum.) Ex omnibus Syrupis possumus vel Syrupo de Fumaria, vel & de Cichorio esse contenti.

¶ ♆) Spiritus.) Spiritus unus vel alter loco omnium sufficiat: v. g. Spiritus Cochlearia, Absinthii.

¶ 8.) Essentias Officinales.) Modus parandi Extracta & Essentias Vegetabilium, est hic elegans: scilicet sunt earum quædam subjecta volatilius; & hæc iterum sunt vel simpliciter resinosa, vel salino-gummoso-resinosa. Jam ergò, si ex Volatilioribus, qualia sunt Antiscorbutica parare velimus Essentias, tunc ad imitationem Cochlearia Essentia ex Succo depurato cum Spiritu proprio secundùm PAULI in Quadr. Botan. pag. 268. paravi eandem nunc Antiscorbuticum, nunc Antihypochondriacam. Quæ verò sunt natura paulò fixioris, & quasi gummoso-salina, ex illis jam recentibus exprimitur Succus, vel ex iisdem exsiccatis Decoctum cum Aqua fit, & ad imitationem ANGELI SALÆ hinc proceditur. Adeoque, si Essentiam vel Extractum Alterativum, vulgò Aperitivum dictum, in Chronicis Morbis proficuum desideramus, tunc recipiamus Absinthium, Centaurium minus, Chelidonium majus, Fumariam, Taraxacum & Radicem Helenii; hæcque vel recentia vel exsiccata infundamus cum suboctupla parte Salis fixi in Aqua simplici, hinc macerata ebulliant invicem in Balneo Mariæ clauso; deinde expressione valida eliciatur Succus per residentiam sui depurandus, & inspissandus successivè in consistentiam Mellis: habebitur sic Extractum compositum, quod ipsum vel cum Spiritu Vini vel Spiritu Absinthii, vel Fumaria, vel Cochlearia, vel solitariis, vel sociatis omnibus hisce, simul extrahatur in Essentiam seu Tincturam, quæ aliquali Menstrui evaporatione denuo in debitam Extracti consistentiam redigatur & asservetur: ubi & loco dictorum Spirituum Spiritus Salis Ammoniaci cum Spiritu Vini paratus sumi, & Extracto supradicto pro Tinctura elicienda infundi potest. Tandem Vegetabilia resinosa, verb. grat. Ligna & Radices laxativas, quod concernit, ex his optimè elicitur Essentia cum Spiritu Vini tartarisato, pro re nata postmodùm inspissanda, & asservanda.

¶ 9.) In tot Decoctis.) Scilicet mille Decocta apud Veteres prostant, simplicia & composita. Sed hæc sunt jam rarioris usus, eo quod ea ex tot Simplicibus composita parum de singulis contineant, imò maximè nauseosa sint, nec sine labe Stomachi assumi queant. Conf. ZWELFERUS, tam Animadv. quàm Pharm. Reg.

¶ 10.) Electuaria.) De his & Confectionibus hepaticis & Spleneticis idem esto judicium: nempe Saccharata hæc nocent in Affectibus Chronicis, & nauseosa sunt maximè hæc Electuaria.

¶ 1.) Pulveres.) Hinc etiam Pulveres Vegetabilium non sunt ampliùs in usu, & horum loco Essentia & Extracta Vegetabilium sufficere possunt.

¶ 2.) Ammoniacum.) Hoc, sed malè, rejicit AUTHOR; quod sanè miror; cùm contrà illud nobile sit pro visciditatibus incidendis & resolvendis, in forma non tantùm liquida pro scopo aperiendi Alvum, sed & pilulari. Ut taceam ejusdem usum externum in Scirrhis discutien-

hoc in genere merebimur. Adeoque ¶ 3.) nec *Pilularum* forma (dum aliàs Ægrotantium plerique nil nisi *Purgantes* norunt) huc tantoperè quadrant: nisi forsan exiguæ quædam curativæ, è *Marte* consimilibusque concentratioribus interdum tenerioribus placuerint; missis tot *Digestivis Hypochondriac e*, *Epaticis*, *Splenetieis &c.* è *Vegetabilium* genere diversimodè compositis, Nauseam solummodò inter Curæ protelationes concitantibus, aut si *Laxativis* acuatæ fuerint, *Stimulo* (ceu vel *Aloetico* &c. hic per se sufficiunt) tantummon totum debentibus. Sanè famosum in isthoc genere *Ammoniacum*, in proportionali pondere molem saltem (inter alia tot *Aperitiva liquantia*) frustrà auget; sive pro festucatum separatione nunc consultiùs *Pulveratum*, aut superiorum annorum more variè ¶ Ω) *Depuratum*, vel denique *Extractum* (*in gummea vel resine a sua substantia seorsim, aut utraque conjunctim*) addatur. ¶ Γ *Essentia ejus liquida cum Spiritu Vini tartarisato confecta*, alias ingratissima, ¶ Δ) *Oleum*, etiam subtilè primum, vix interni usus est. Ut totum consultiùs antiquariis (commodioraque *Resolventia* vel *Emollientia* nescientibus) Tonforibus, *Ceratis* suis (cum *Terebinthina* illiquandum) consultiùs relinquatur. *Podagrica de Chamspity*, *consimilesque* (ab afflictis olim Anthoribus ad commiserationem usque excogitatæ (*Pilula* solamen atque fidem jampridem perdiderunt.

Ut itaque totum hoc ¶ 4.) *Aceto* tandem concludamus; abusus ejus noxæ aliunde notæ sunt. Qui verò hactenus *naturа* ¶ 5.) *Vitriolica* communiter fecere, præter medicos effectus, in Chymicis saltem Operationes istius haud adeò attendisse videntur, à Vitriolicis longè aliena; unde his quoque *Acetala Solutiones* præcipitantur, *Acetum destillatum Spiritu Nitri* acuatur, &c. ceu alibi notavimus. Quod autem *ipsum in substantia* attinet, sufficit nobis, ubi ¶ Θ) *Vinum* carius est, missa Præcepti severitate, *Pomaceum* quoque, *Melleum*, aut alciubi *Saccharinum*, si ¶ 6. *Cerevisiatum* (in destillatione præ aliis nimium ebulliens, & in empyreuma magis pronum) displicuerit; aut ¶ 7.) *Accidentarium* illud, quod *post destillatos Spiritus fermentatitios* provenit, ob impressum *Specierum saporem*, *Ærisque è Vesica contagium*, forsan non immeritò rejecerimus: vel circa viliorum ¶ 8. *Fructuum Succos*, *Aceti naturam* per usitata vulgò *Additamenta*, *suspensasve Vini* (expressas priùs, sponteque hinc inalescentes) *Faeces* aliosque modos (quot omnes tamen *Citri*, *Berberum*, ¶ K) *Ribium*, *&c. acidiores Succi* hactenus aspernantur) inducentes, tædiosè occupari noluerimus. Dat autem quodvis horum (per *simplicem Solutionem* & *Spiritus Vitrioli præcipitationem*) ¶ 9.) *Magisteria* (si cui placuerint) *plumacea*, æquè splendentia, æquè bona, ac si *destillatum* foret adhibitum: quemadmodùm ipsa quoque ¶ 10.) *Antimonialia*, *Crocus*, *Vitra*, &c. sæpè validiùs adoritur & dissolvit. De cætero tot inde *Officinarum* ¶ 1.) *Infusa simplicia*, verb. grat. *Rubi Idæi*, *Fragorum*, *Papaveris erratici*, *Caryophyllatum*, *Rosatum*, *Violatum*, reverà Mensis potiùs & *Liliorum*, *convallium*, *Citratum*, *Lavendulatum*, *Calendulatum* (ut ridiculum penè *Passulatum Nucumque* taceamus), negotiosorum Mulietcularum Repositoriis aptiora sunt. Loco *Aceti Zedoariæ*, *Scordii*, & *congenerum*, *Alexipharmacum* quoddam è *Simplicibus* (acido Menstruo parentibus, nec illud invertentibus) *Compositum*, in *Diaphoreticorum Classe*, necessitatis præcipuè tempore posuimus; & posset intereà (Patrumfamilias aliàs) *Rutaceum* vices ejus sustinere: quo si *Aqua Apoplectica*, anatico præterpropter pondere, cum paucis aliquot *Essentiæ Castorei* guttis extemporè saltem permisceretur, ampliùs nec ¶ 2.) *Aqua* illa *Apoplectica amara*, nec *Acete hysterico* (*ad extra*) *composito* graveolenti, seorsim indigebimus. *Odoriferum* quoddam *Compositum* (equidem aliàs præsens in penetrantia sua refectivum) diffusissimo tantùm Apparatui, aliis Suaveolentibus contenti, relinquamus. Cui bono verò ¶ 3. *Syrupus Acetosus simplex* & *Oxymel simplex* (nam *Compositorum* frustraneas variationes paulo ante expendimus) seor-

¶ 3.) *Nec Pilularum.*) Par est ratio de *Pilulis Alterantibus*: Veteres in usu saltem *Pilulas Purgantes* habuerunt, quibus alii postmodùm Pilulas pro scopo alterativo sociarunt. Hodie verò in Morbis Chronicis saltem *Laxativa* in usu sunt, harumque *Basis* utplurimùm est *Aloe* cum *Gummi Ammoniaco*; illa nempe pro laxativo, hoc verò pro incisivo scopo.

¶ Ω) *Depuratam.*) Cæterùm *Gummi Ammoniacum* non crudum adhibetur, sed ordinariò solutum in *Vino* vel in *Aceto* propter festucas sibi admixtas, & inspissatum; & potest ex ejusmodi Gummatibus duplex Substantia elici, gummosa, & resinosa, cujus modum videb. in ANGELO SALA *Tr. de Essent. Veget.* Interim tamen *Extracta horum* separata non tantum valent, quantum ipsum *integram Gummi*.

¶ Γ) *Essentia ejus liquida.*) *Spiritus Vini solitarius* & *tartarisatus*, extrahit resinosam corundem Substantiam: sed est saporis nauseosi.

¶ Δ) *Oleum.*) Tandem ex his *Gummatibus* per Vesicam prodit

1. *Oleum Blandum.*
2. *Fœtidum.*

Quod ipsum utrumque egregium est pro usu externo: internus eorum usus rarus est.

¶ 4.) *Aceto.*) *Acetum* est *Sal Vini* acidum tartareum fermentando resolutum, & hinc exaltatum, adeoque in fluorem redactum, quod magis magisque resolutum partim præcipitat, partim figit Vini partes, alcalinas, & sic simul figit Spiritum Vini volatilem in recessu alcalinum: scilicet *Mustum* abundat Alcali, *Vinum* est medium, *Acetum* verò quasi alterum extremum, in quo Acidum exaltatum dominatur.

¶ 5.) *Vitriolica.*) Sunt, qui Aciditatem Aceti dicunt esse vitriolicam, sed malè; quin potiùs illa est alius naturæ præ acidis Mineralibus, hincque suo modo Acidum Vitrioli & Aceti sibi contrariantur. Etenim *Solutiones Perlarum*, *Coralliorum*, *&c. cum Aceto factas Spiritus Vitrioli* instillatus præcipitat, & apparenter destruit. Interim, si illud suo modo cum Acido quodam minerali conciliari debet, fiat illud cum Acido Nitri; qua ratione *Acetum cum Spiritu Nitri* mistum & abractum solet acuari.

¶ Θ) *Vinum.*) Quod ergò attinet *Acetum simplex*, plura sunt ex Vegetabilibus parata; ex omnibus tamen præstat *Acetum Vini* propter subtiliores, acriores, penetrantiores, ac volatiliores acidas particulas: præsertim præferendum est in Remediis Metallicis.

¶ 6.) *Cerevisiatum.*) Scilicet, quò magis oleosum seu pingue est Acetum, eò minus generosum existit, unde si illud agitatur, in copiosas Bullas effloresċit, quæ signa sunt visciditatis oleosæ. Atque cùm *Cerevisia Lupulo* pingui & oleoso condiatur, diutiùs asservatur, hinc *Acetum cerevisiatum* propter pinguedinem lupulinam præ cæteris ebullit, & empyreuma contrahit.

¶ 7.) *Accidentarium.*) Notum autem est, quòd Vegetabilia fermentando ex Oleo resoluto priùs spiritualscant, postmodùm acescant. Sunt, qui ea Vegetabilibus fermentatis post Spiritum abstractum, extendendo ulteriùs fermentationem, *Acetum* postmodùm parant: interim tamen vilius hoc fit.

¶ 8.) *Fructuum Succos.*) Scilicet *Aceta Artificialia ex Succis Vegetabilium* fiunt, quando scilicet *Pyra* aut *Poma sylvestria* nondum matura exprimuntur in *Succum*, & in hoc deinde suspenduntur *Faces Vini* in Nodulo contentæ; ita propter harum Alcali agens in Acidum Succorum, fermentationem concipiunt, qua fermentatione in *Acetum acre* Succi illi abeunt. Nonnulli *Piper*, *Zingiber*, similiaque Aromata acriora addunt, ut fermentatio intendatur, & Tartari reclusio adjuvetur. Confirmat hoc ZWELFFERUS *in Append. ad Pharm. Aug. pag. 22.* quando scribit, *Acetum Vegetabilibus affusum, non perinde ac si Mineralibus, Perlis seu Corallis admotum fuisset, destruitur, sed Acrimoniam potiùs illius notabiliter intendit.* quibus tamen Acetis *Succi Citri*, *Berberum*, &c. æquipollent.

¶ K) *Ribium.*) *Acetum Ribium* prodest in Febribus & Siti.

¶ 9.) *Magisteria plumacea.*) Sunt inventum ZWELFFERI, *in Append. ad Pharm. Aug.* reperiendum. Jubet recipere *Acetum destillatum* vel *Acetum simplex*, seu *Spiritum Viridis Æris* sed *Acetum*; *simplex* præstat.

¶ 10.) *Antimonialia.*) *Acetum simplex* fortiùs solvit & magis figit Remedia Alcalia, quàm *destillatum*; id quod patet: *Vitrum* enim *Antimonii* & *Crocus Metallorum Aceto crudo* infusa, magis emetica deprehenduntur, quàm si cum *Aceto destillata* fuissent tractata.

¶ 1.) *Tot Infusa simplicia.*) Scilicet instar omnium *Acetorum infusorum* esse potest *Rutaceum*, vel & illud *Alexipharmacum* & *Bezoardicum*, quod AUTHOR *noster* dedit. Potest etiam simpliciter ex *Baccis Juniperi*, *Myrrha* & *Camphora* parari.

¶ 2.) *Aqua Apoplectica amara.*) Extemporè fieri potest, si *Aqua Apoplectica* cum ana *Aceti rutacei* misceatur, additis guttis aliquot *Essentiæ Castorei*.

¶ 3.) *Syrupus Acetosus simplex.*) Extemporè talia fieri possunt. Procedit autem ex *Aqua*, *Aceto* & *Sacchar*o; ubi tamen loco hujus extemporè *Succus Citri* aut *Cydoniorum*, *Berberum*, *Ribium*, &c. cum *Aceto* sufficit.

Liquo-

seorsim exigitur, aut immutatur: cùm totum, ut exoletum nunc, ita extemporaneæ permixtionis sit; pariter ac *Oxysaccharum simplex*; *Succo Citri*, *Cydoniorum*, *Ribium*, *Berberum*, &c. loco *Granatorum*, hîc & alibi, si videatur, additur persacili. Ceu alius, qui *Magisteriorum* confectione forsan occupatur, bis substitueret ¶ 4.) *Liquorem*, qui *post Corallíorum* (*ex Aceto per Spiritum Vitrioli*) *præcipitationem* remanet, & curiosis aliquoties denuò injecta *Corallia* vel *Conchylia* ex parte (per acetosas particulas) solvit, ex parte verò (propter intermixtum *Vitrioli Spiritum*) in *Magisteriforme* quidpiam præcipitat, & ab aliquibus aliàs in *Syrupum*) *Vitriolati Rosati* titulo) sed supervacuè coquitur; cùm per se & *absque Sacchar*o (sive è *crudo* sive *destillato Aceto* fuerit) sat duret.

Atque ut ad ¶ 5.) *Acetum destillatum* nunc convertamur, quantum a *crudo* recedat vel *Antimonialium Vomitoriorum Infusio*, longè hinc remissior seu cicurator docet: ut proin alterabilior ejus ac penetrantior *Acrimonia*, quibuslibet Simplicibus atque Subjectis loco crudi indifferenter via applicari, vel à tenerioribus Vegetabilibus (quo tamen in residuo commodi quidpiam, denuò cum fructu extrahendum, remaneat) ad siccitatem usque abstrahi posse videatur; licèt equidem quorundam *Infusorum Tinctura* inde sit durabilior. De cætero plerisque Medico-Chymicis usibus oppidò satisfacit, ¶ 6.) *communi tantum more*) at verò *copiosè facileque* si tædiosæ Cucurbitæ Retortæve loco, Vesica cuprea cum vitreo Alembico & Recipiente magno recipiatur) *destillatum*; vel pro renitentioribus quisbusdam Subjectis affinis ¶ 7.) *Æruginis Spiritus*, tanquam aliqua præpollentium ibi particularum acetosarum concentratio. Ut proinde operosiùs *Radicatum*, aut supervacuè *Terebinthinatum*, ¶ 8.) *cum Melle destillatum*, aut *super Sal commune* vel *Petra rectificatam*, *&c.* extemporaneæ mixturæ & vel imitationis modos, antiquariis Simplicium vexationibus aut perversionibus; *Abstractitium à Sale Tartari* (& multum hinc alteratum) nonnullis curiosiorum Extractionibus: ¶ 9.) *Vomitorium* denique, seu *simpliciter* seu *cum Thapsia* quoque per plumbeum Alembicum destillatum, iis, qui *Saturni Saccharum* eodem effectu sub largiori Dosi dari dubitant, aut *commodiora Antimonialia* negligunt, meritò relinquamus. ¶ 10.) *Crystallos* specialiter ex *Aceto Vini*, post ejus moderatam per vitrea Vasa destillationem in residuo Liquamine resides, si separare libuerit, *communi Acido Tartari*, non sine ratione forsan, permisceotes. Atque hæc de *Aperitivis* vulgo *Spleneticis atque Hepaticis* dictis.

Antequam autem ad residuorum recensionem pergamus, interseramus tanquàm polychrestum) si *Acidulatum commune*, vitriolica potiùs vi sua peragens, & aliquale simul *fluidorum Restrictivum* huc referre licuerit) ¶ 1.) *Elixir Proprietatis*: non quidem *Album* nuper divulgatum, abstractitium & exigui hîc valoris, aut si aliud insuper secretiori adhuc modo ita affectum fuerit: Sanè quamdiu Clavis in obscuro est, *Alcahestini genuini* efficacia (penè miraculosa (vatis saltem circumscribitur: nec in aliorum *Rorido*, ¶ 2.) *Terebinthinato*, vel *cum Aqua à Nitro & Manna conjunctim abstracta parato*, adhucdum singularius quidpiam invenire potuimus: sufficietque proinde (siquidem roborantem quandam vim simul intendimus) quod (loco *Sulphurei*) cum æquivalentis *Spiritus Vitrioli* sufficiente, & semer mediocriter prodente quantitate (tanquam hunc in finem præ *Æruginis simplici aut sulphurato*, item *Salis communis*, & ipsi congenere *Salis Armoniaci acido*, vel *Vitrioli philosophico Spiritu* convenientiore) conficitur: eo, quod aliqui cum eodem *Vitrioli Spiritu*, sed *Colcothare priùs abstracto*, ¶ 3.) *Elixiris Cephalici titulo* præparant, effectu nihilo inferius. Sin autem *aperitivam* destinationem magis quæsive-

¶ 4.) *Liquorem.*) MYNSICHTUS habet *Magisterium Corallíorum Rosatum*, paratum *Solutione Corallíorum cum Aceto*, & *præcipitatione cum Spiritu Vitrioli*; remanenti *Succo composito* ex Aceto solvente & Spiritu Vitrioli, post præcipitationem factam, addit *Saccharum Rosatum*, sicque vocat *Syrupum Corallíorum Rosatum*. Cæterùm nota, quòd, quando tale Corpus ostracodermum, verb. gr. Corallia, per Acetum solutum, & per Spiritum Vitrioli præcipitatum sit, & Liquor remanens novis Coralliis seu Concretis affundatur, tunc ab Aceto solvantur eadem, & à Spiritu Vitrioli adjuncto sub solutionis actu præcipitentur, quorum hoc negotium si non ampliùs succedat, addatur *Saccharum*, sic habebitur *Syrupus Corallatus Mynsichti*.

¶ 5.) *Acetum destillatum.*) Scilicet in *Aceto simplici* Acidum Tartari fixius hæret, contrà in *Aceto destillato* est illud volatilius, quod ascendit; hinc inter utrumque hæc differentia est, quod *pro scopo figendi*, sumendum sit Acetum simplex, *pro scopo resolvendi* verò & penetrandi Acetum destillatum; utut Vegetabilia cum Aceto destillato præparata sint durabiliora; cùm contrà in Aceto crudo lateat quodam Fermentum alcalinum, disponens Vegetabilia ad sui corruptionem.

¶ 6) *Communi tantùm more.*) Si *destillandum est Acetum*, fiat hoc ea *Vesica cuprea* (nam in Cucurbita partim ebullit, partim propter Oleum junctum empyreuma contrahit) Refrigeratorio suo instructa, per Alembicum vitreum. Equidem hîc objici potest: particulas venereas sic simul elevari; sed est inane periculum. Siquidem cùm Spiritus Viridis Æris ritè rectificatus nihil de Cupro participet, proin neque ejusmodi particulæ cum Aceto destillato elevabuntur.

¶ 7.) *Viridis Æris Spiritus.* *Spiritus Viridis Æris* quidem cum *Aceto destillato* in multis coincidit, reverà tamen est magis concentratus, & penetrantior; adeòque *Corallia*, *Perlas*, similiaque Corpora solvendo, eadem ferè aciditate denuò abstrahi, & pro novis Solutionibus adhiberi potest.

¶ 8.) *Cum Melle destillatum.*) Ita prodit Acetum magis oleosum, nullius prærogativæ aut pretii. Verùm à *Sale communi* vel *Gemma* abstractum, acuatur magis.

¶ 9.) *Vomitorium.*) *Acetum* seu *Aqua vomitoria* fit destillando *Acetum per Alembicum Saturninum*, hac ratione Acetum rodendo Saturnum complectitur in se Saccharum Saturni in forma liquida, sicque vomitorium evadit; per se quidem idem *Vitriolum* seu *Saccharum Saturni* vomitorium non est; in paulò autem largiori *Dosi*, v. g. à ℈ß. ad gr. xv. Vomitum quoque excitare solet, propter nauseosum dulcorem.

¶ 10.) *Crystallos.*) Scilicet *Acetum* post sui destillationem relinquit *Magma*, quod inspissatum reddit *Tartarum* genuinum subtiliorem, qui ceu subtilior Vini Tartarus, *Cremori Tartari* addi, & ita dispensari cum his poterit.

¶ 1.) *Elixir Proprietatis.*) Hîc præmoneo, *Authorem hujus Elixiris* esse PARACELSUM, ex *Aloe*, *Myrrha*, & *Croco*, mediante *Sale* suo *circulato* id parantem: indeque eidem mirabiles attribuere effectus, dicendo; quod sicut Aloe & Myrrha Cadavera possit præservare a Corruptione, multo magis ipsa Corpora viventia. Jam verò, cùm *Sal* istud *circulatum* sit *Liquor Alcahest*, hinc alii idem Elixir cum *succedaneo Menstruo* parare intendunt: & quidem cùm Spiritus Vini Aloen & Myrrham, tanquam subjecta oleosa concentratiora, non queat ex voto penetrare, hinc addiderunt Authores eidem nunc *Stimulum acidum*, nunc *alcalinum* & *urinosum*. Inter *acidos* sunt *Spiritus Salis*, *Vitrioli philosophicus*, *Spiritus Sulphuris*, *Viridis Æris*, &c. quibus *Spiritum Vini* ad subtilem Acoris sensum impregnarunt. Inter *alcalia* (cùm omnia Subjecta acida ferre nequeant) *fixa* sunt vel *Sal Tartari*, vel *Sal* istud ex *Tartari & Nitri* ana per detonationem paratum, in quorum *Lixivio* extrahuntur & solvuntur *Aloe*, *Myrrha*, & *Crocus*, hincque inspissata in *Extractum* rediguntur, & per affusionem *Spiritus Vini* in *Elixir*, Affectibus Mulierum & Infantum dicatum. Ubi & alii loco Salis fixi assumunt *Spiritum Salis Ammoniaci vinosum*, qui affusus Ingredientibus, dat *Elixir Proprietatis volatile*, itidem in Affectibus Mulierum & Infantum egregium. Insuper HELMONTIUS ubique urget, *Elixir Proprietatis cum Liquore Alkahest parandum*: sed, quæ hujus est invidia, Liquoris hujus præparationem reticet. Interim *succedaneum* aliud *Elixir* paulò *Album* ex commiseratione *per simplicem Digestionem* conficiendum docet; qua in parte tamen fraudulentus est, cùm *Album* hoc jam descriptum prostet de verbo ad verbum in PARACELSO *l. 8. Archidox.* resolvuntur *Ingredientia* per diuturnam Digestionem in *Oleum essentiale*, quod mediante *Aqua Cinnamomi* per Alembicum elicitur. Verùm parum hoc Elixir Album in recessu habet, cùm sit saltem Oleum Ingredientium horum essentiale, quod quidem de crasi illorum participat, in effectu tamen vix superans Elixir nostrum vulgare. Indeque nobis ob periculum Vitrorum diffringendorum *sufficiat Elixir vulgare Acidum & Urinosum*; *Acidum* quidem, mediante *Spiritu Sulphuris* paratum, in Affectibus Stomachi: *non Acidum* verò, mediante *Sale Tartari* paratum, in defectibus Bilis. Etenim quicquid quærimus in Bile naturali, hoc invenimus in Elixir Proprietatis sine acido.

¶ 2.) *Terebinthinato.* Sunt qui loco *Spiritus Vini* nunc *alcalisati* nunc *acidulati*, assumunt *Spiritum Terebinthinæ*, aut *Aquam* illam inertem *à Nitro & Manna* abstractam; at ubique sic minùs succedit negotium.

¶ 3.) *Elixiris Cephalici.*) Sunt, qui accipiunt *Spiritum Vitrioli*, & affundunt *Capiti mortuo Vitrioli ex Aceto impregnato*, seu *Vitriolo regenerato*; sic effloresicit illud in *Sal medianatura* inter Vitriolum & Sal nitrosum: de hoc *Spiritum*

fiverimus, ¶ 4.) præ *Nitro fixo* (nonnullis extractioni adiecto, at *Aloen* & *Crocam* admodùm pervertente) præsentiorem tunc se sistet *Terra foliata Liquor*: sive de cætero *Spiritui Vini Simplici*, sive *abstractitio* cuidam appropriato (& ejuscemodi Additamenta ferent) *Accessoria* ista associentur; aut ipsæ *Species* conjunctim, vel recentiori more seorsim infundantur. *Purgans* ab initio notavimus; & *Pectorale* postmodùm expendemus. Ipsa *Tinctura Proprietatis* nil nisi supervacanea *Alkermes* perditio, & contractiorum Dosium dilaratio est. Quemadmodùm nec (in extemporanea quasi, nec adeò concinna vel aurifera) *Diapente*, *aliisque Mixturis*, affinibusque quorundam *Liquoribus* & *Elixiriis Aperitivis* (sic abusivè dictis) peculiare quidpiam invenitur.

Ti-

Vitrioli abstrahunt, & tandem cum *Spiritu Vini* miscendo, mediante hoc, *Elixir Proprietatis Cephalicum* inde dictum parant. Ast & hoc parum in recessu habet, cùm commune Acidum hoc idem præstet, quod illud.

¶ 4.) *Præ Nitro fixo*.) Loco Alcali Tartari vel Nitri AUTHOR monet pro *Elixir Proprietatis sine acido confectione* recipi posse *Terram foliatam Tartari*, cujus modus hic; nempe *Aloes*, *Myrrhæ*, *Croci*, & *Terræ foliatæ Tartari* ana, vel & illorum *unam* ana cum *hujus* duplo, terantur invicem probè in Mortario, hincque Tritura ista benè incorporatis affundatur *Spiritus Vini* q. s. ita post blandam Digestionem prodit *Elixir Proprietatis Tartareum* egregium, mediæ naturæ existens inter *Acidum*, & *sine Acido* tace, quod aliquatenus inspissatum *Dosi* ℨß. propinari potest.

A P P E N D I X.

DE ALTERANTIBUS IN GENERE.

Aperientia, quæ ita dicuntur, *Hypothesi de Viscerum Obstructionibus* innituntur, cùm tamen talia, v. g. *Absinthium*, *Lapilli Cancrorum*, *Salia fixa & volatilia*, *Martialia*, &c. prosint saltim, quatenus vitiosos in Corpore Succos acres, salsos, amaros, in specie acidos, & inde vitiatam Sanguinis Crasin, indeque derivata vitia Bilis, Lymphæ, Succi Pancreatici, Digestionum errore, præsertim primæ, subnatos, corrigunt, emendant, & in statum naturalem reducunt; nunc in genere Acidum nimium destruendo, nunc idem Austerum corrigendo, nunc Bilem Inertem acuendo, nunc acriorem temperando, nunc in specie specialem Causæ morbosæ Saporem textura specifica delendo. Siquidem à tali Succorum ametria, indeque natis vitiosis Effervescentiis in primis viis, & inde læsa Sanguinis Crasi naturali, Morbi, & in specie Chronici, oriuntur. Interim *Aperientia* dum rejiciuntur, suo modo Viscidum incidentia, Glutinosum attenuantia, non contemnenda, uti sunt *Gummata*, *Ammoniacum*, *Tartarus vitriolatus*, &c.

Quod verò ea *Acidi*, *Alcali*, *Pinguis*, &c. nominibus hæc ipsa explicentur, fit propterea, quia textura Particularum minutissimarum in Concretis, eorumque seminalis Crasis, certò à priori definiri adhuc nequit. Ob id secundùm *Particularum* quarundam, in Concreto magis prædominantium, in specie per *Acidi*, & *Alcali* proprietates, circumscribi solet:

1. Quia dictæ *salinæ Particulæ* in rerum materialium textura & seminali Crasi *primatum obtinent*, non secus atque alias hæ ipsæ ferè *catholica Naturæ Instrumenta* in Corporibus per Semina constitutis, horumque Operationibus, esse solent.
2. Quia ex iis *Effectus quamplurimi naturales* aptè deduci possunt.

Prætereà ipsa hæc *Remedia Alterantia* in quibusvis ferè Scriptoribus etiam quædam *Calida*, quædam *Frigida*, item *Sicca* ac *Humida*, esse dicuntur; idque pro varietate graduum diversimodè. Circa hanc doctrinam quoad *Calida & Frigida* sic dicta *Vegetabilia*, *Aperientia & Alterantia* imprimis Assertum TACHENII observandum, quod habet *Hippocr. Chym. cap.* 19. dum in *Frigidis* prædominari *Alcali*, in *Calidis* verò *Acidum*, asserit.

Hoc ut pateat, consideremus *Alterantia Calefacientia*, qualia sunt v. g. *Absinthium*, *Carduus benedictus*, *Fumaria*, *Centaurium minus*, *Cochlearia*, *Nasturtium*, item *Aromata* quælibet & omnia *Aromatica*, ut *Mentha*, *Rosmarinus*, *Semina calida majora & minora*, &c. Omnia hæc, quæ omnium consensu inter Calida referuntur, habere in se substantiam resinosam plùs minùs acrem, unde mediante *Spiritu Vini Essentias* & *Extracta resinosa* suggerunt, in quibus omnis vis calefaciens residet, ita ut saltem Cadaver Medicamenti remaneat. *Resina* nihil aliud est, quàm Sal volatile ab Acido pingui plùs minùs acri & occulto concentratum, unde etiam hæc ipsa omnia ferè propter Acidi præsentiam fermentando in *Spiritum volatilem*, omnium consensu *calidum*, redigi possunt. *Spiritus* hic nihil aliud est, quam Oleum resolutum, quod aliàs in forma *Olei destillati* (quæ omnia sunt calida, tam ex Vegetabilibus, quàm Animalibus elicita) obtineri potest: quod *Oleum destillatum* nihil aliud est, quam Resina liquefacta, Olea destillata ab Acidis in Resinam concentrantur: Unde etiam omnia ista *Calida Vegetabilia* ob Acidi præsentiam calcinando *Sal fixum* suggerunt; omnia etiam ea, quæ *Odorifera* sunt, destillando omnia fundunt. Omnia hæc ostendunt, in Resina, & speciatim parte ejus acidopingui, *vim calefaciendi* consistere: nam omnia hæc Phænomena in Frigidis, defectu Acidi saltem, non adeò potentis aut activi, deficiunt. Ergo *vis calefaciendi in Vegetabilibus Calidis consistit in Acido pingui*, unde concentratur Sal volatile Concreti: & quo acrius fuerit hoc Acidum pingue, eò calidius (ut in *Cinnamomo* & *Caryophyllis*) erit subjectum; quò mitius verò, seu temperatius fuerit, eo moderatius erit subjectum; v. g. in *Mentha*, *Fœniculo*, & aliis similibus.

Frigidorum vim contrà consistere in *Sale volatili macro*, ostendunt v. g. *Vegetabilia succulenta*, *Sempervivum*, *Beccabunga*, *Portulaca*, item omnia *Intybacea*, ut *Cichorium*, *Endivia*, *Lactuca*, *Taraxacum*, & *Bellis*, *Hepatica nobilis*, item *Plantago*, *Oleracea* quælibet. Quo etiam spectant plura *Vulneraria*, quæ tamen magis temperata sunt, quatenus Alcali ferè salso constantia ad Frigiditatem inclinant; non secus ac quælibet *Alcalia fixa*, quælibet *Alcalia volatilia non oleosa*, ut *Spiritus Salis Ammoniaci*, item *Sperma Ranarum*, *Succus Cancrorum fluviatilium*, &c. reverà inter Refrigerantia locum habent: unde hæc ipsa defectu Acidi nec *fermentari*, nec ex iis *Sal fixum*, nisi ex quibusdam, idque parcius, haberi potest, defectu nempe Acidi, sine quo ista *Præparata* haberi nequeunt. *Vulneraria* quidem *Sal fixum* suggerunt, & ex talibus *Essentiæ resinosæ* elici possunt, quatenus in talibus aliquantulum Acidi pinguis paulò intensius, quàm in cæteris Refrigerantibus, observari solet. Nempe quodlibet Vegetabile aliquantum pinguis Acidi, tanquam subjectum virtutis seminalis, obtinet.

In genere ergò *Remedia*, quæ dicuntur *Calida*, ita dicuntur, vel *respectu Partium solidarum*, vel *liquidarum*.

Respectu solidarum Partium dicuntur ea *Calida*, quæ immediatè Sensum Tactus afficiunt, dum ea quadam partium quarundam Acrimonia dotantur, quæ Fibras & Nervulos ita subeunt, ac tam concitatum Motum efficiunt, ac si essent Ignis corpuscula (& hæc acida): v. g. *Spiritus Nitri*, si gutta j. ejus manui incidat; vel *Alcali fixum recens* linguæ admotum, vel *Spiritus Salis Ammoniaci rectificatus*.

Respectu Partium liquidarum Calida dicuntur ea, quæ earundem Crasin immutare, Motum intestinum fermentativum intensiorem reddere, & ita Caloris Sensum excitare valent: qualia observantur esse Subjecta præsertim pinguia concentrata, adeoque in recessu plùs minùs acida, vel salsoacida, Caloris effectum exserere videantur, uti in *Spiritibus inflammabilibus*, *Oleis destillatis*, Aromatibus, *Resinis acrioribus*, &c. manifestum est; cùm omnis Calor præternaturalis ab Acido ordinario habere originem soleat.

Frigida contrà *Remedia*, quæ vel nullam talem impressionem in Partes solidas sensuales faciunt, vel eam ab aliis Particulis excitatam, harum Motum sistendo, aut eas absorbendo, suffIaminant: qua ratione v. g. *Saturnus* frigidus & Inflammationes sistere dicitur, dum Acidum, onde Ardor & Inflammatio, absorbet. Vel ea dicuntur *Frigida*, quæ respectu Contentorum Corporis, speciatim Massæ sanguineæ, eadem plùs minùs inspissando, & Fermentationem ejus ita coercendo, vel quæ ex Acido excitatum Calorem per intensiorem Fermentationem, Acidum pingue corrigendo aut temperando, Calorem sistunt. Hinc *Acida Mineralia Nitri*, *Vitrioli*, *Sulphuris*, &c. refrigerare dicuntur, texturam Corporis Contentorum immutando, & Massam sanguineam plùs minùs condensando, aut saltem vi fixativa Fermentationem imminuendo: *Cornu Cervi* verò, *Corallia rubra*, *Cicheris*, &c. refrigerare dicuntur, quatenus Acidum absorbendo, aut istud temperando, inde natas Æstuationes compescunt: quo etiam *Sal Ammoniacum*, *Nitrum*, aliaque subjecta similia, Alcali copioso constantia, pertinent.

Sicca Remedia sunt ea, quæ Substantiam humidam Corporis, eamque vel roridam nutritivam, vel serosam distributivam, *primò* imbibunt, ut *Calcinata* omnia, v. g. *Cornu*

Cer-

T I T U L U S XIV.

DE STOMACHICIS ET UTERINIS.

JAm ioter ea, quæ ¶ 5.) è *Stomachalium* ferie hnc fuo modo referri poterunt, fit primo polyehrefta ¶ 6.) *Ari Radix*; & quidem (cùm etism vetoftior deglutientium fauces laceffere haud defioat) neceffariè priùs, oti vocaur, *Preparata*, five cum *Aceto fimplici* (*pro Vino*) aliquantom bullieodo, five dilutioris (fique placet, tincti) *Spiritus Vitrioli infperfione* quafi adnubendo; ¶ 7.) *Facula*, (eadem de caufa fequeftrata) remiffior quidem, non tamen peoitus effœta: ¶ 8.) *Mixtura* è fuperftaote primò ejus *Liquore*, (fpirituofis & acidulis, &c. alterato) curiofiorum; herbida recentis *Ari Aqua Simplex* exigui momenti, *Spirituofa* nonnullibi io ftomachales & pectorales ufus *Composita*, hinc quidem alteratior eft; at inter tot Æquivalentia, alieoa potiùs Ingredientium vitula arat: ut proio fatis contenti effe poffimus prædicto *Praparato*, quo (præter alias deftinationes) per fimpliciffimam tantùm aliquor *Aromaticorum*, &c. (ia fubftaotia, vel oleofitate fua) additionem, & vel extemporaoeam faltem mifturam, etiam ¶ 9.) *Stomachalis* hine habestur *Pulvis*, vulgari *Tragea Aromatica* (per Ingredientia quædam minùs accepta) longè fit gratior.

Accedat ¶ 10.) *Absinthium*, & quidem præ *abrotoniformi Romano* (*Aquam* ingratiorem, fed *Extractum* haud evanidum AloeticiqueLigni ferè compar laborinfioribus præbente) faltem *vulgatissimum*: ut primò inde confiat *Spiritus* (noftro tantùm in talibus modo) *fermentatitius*: dom fcilicet *Sacchari non rafinati*, vel etiam *Mellis* ana vel dimidium, cum aliquali *Facam Cerevisia rec.* parte *Summitatibus selectioribus* additur, & poft finitum ferè fermentationis fervorem, fpirituofior pars inde abftrahitur; *Aqua fimplici*, *etiam per Vaporis Balneum* deftillata, longè validior, *Spiritu abstractitio* faturatior, *empy-*

rea-

Corvi ustum: *secundò* eandem colliquefaciuat & refolvunt, & ita colliquefactam & attenuatam ad fucceffivam diffipabilitatem, adeoque infeofibilem abfumptionem difponunt, ut *Acria*, *Amara*, *Aromatica calida* omnia, v. gr. *Absinthium*, *Caryophylli*, *Piper*, *Essentia Lignorum*, &c. aut *tertiò* fenfibiliter eandem evacuant, ut funt *Purgantia*, *Sudorifera*, *Diuretica*, *Salivatoria*, &c. præfertim diutiùs continuata.

Humida contrà erunt, quæ vel Subftantiam talem fuggerunt; ut probè *Nutrientia temperata*, v. g. *Pafsula*, *Amygdala*, *Oryza*, *Gelatina Cararum*, & in genere omnia, quæ probè funt Nutritiva: item quælibet *Potulenta*, *Cerevisia*, &c. vel quæ illorum abfumptionem fiftunt, ut *Temperata*, *Anodyna Refrigerantia*, dicta, quæ Colliquationem impediunt: vel denique, quæcunque Evacuationes inhibet. *Duo* inter ifta *Acria*, *Acida*, & *Alcalia*, unde Calefactio & Refrigeratio, intermediant; nulla falina facultate excedentia, adeoque vel Sapore dulci, vel blanda feu temperata Oleofitate aquea, vel Subftantia mucilaginofa, fe nobis exhibentia; ut *Pafsula*, *Glycyrrhiza*, *Amygdala dulces*, *Semina Frigida* dicta, *Mucilagines Seminum*, *Gummi Arabicum*, *Sulphur commune*, *Lac*, *Pinguedo Animalium*, &c. Hæc ipfa internè Acre quodcunque, in fpecie Salfum dum obtundunt, dicontur *Temperantia*; dum quafi inviſcant, dicuntur *Incrassantia*; dum Fauces lubricant & oblinunt, dicuntur *Lenientia*; dum extrà impofita Acre dolorofum mitigant, & ita Fibrarum ex Dolore Spafmum remitti faciunt, *Anodyna* dicuntur; dum eodem modo, temperando otrumque Acre, horum amicam unionem in Salfum tertium, adeoque Pus promovent, fimul *Maturantia* feu *Suppurantia* dicontur.

T I T U L U S XIV.

DE STOMACHICIS ET UTERINIS.

¶ 5.) *Stomachalium*.)

INter *Remedia Alterantia Calida* præ cæteris excellunt *Aromatica* dicta, quæ fuavi Odore plùs minùs peoetrante, & Sapore grato plùs minùs acri & amaricante, crafin fnam in Sale volatili oleofo, h. e. à pingui plùs minùs Acido concentrato, conftitutam habent; id quod in eorum *Oleo destillato*, totius Concreti crafin poffidente, patet. Ratione hujus Salis volatilis oleofi in fuo Concreto temperant Acida fixa, Cruditates vifcidas refolvunt, adeoqoe Cruditati acidæ, & inde congeftis fordibus in Inteftinis & Stomacho, indeqon natis Flatibus, ex Acido fermentaote in Materia vifcida oriuodis, optimè condocuot. Ob id *Stomachica* omoia itidem *Carminativa* feu *Flatuum discutientia* effe folent.

Hæc inter *Stomachica praestantiora* funt *Radix Ari*, *Acori veri*, *Tormentilla*; *Herba Absinthii*, *Mentha*; *Bacca Juniperi*, *Lignum Sassafras*; *Aromata* quælibet, in fpecie *Zingiber*, *Piper nigrum*, *Nux moschata*, & denique pro confervando tuno iftarum partium, *Cydonia*, *prater* alia fuprà inter *Alterantia* & *Diaphoretica* recenfita.

Ex *Regno Minerali* imprimis *Sal Ammoniacum*, *Arcanum duplicatum*, & *Tartarus vitriolatus* conducunt, quibus in Hypochondriacis & *Praparata* focianda funt.

Inter *Praparata* emioet *Aqua Mentha*, & *Fœniculi*, item *Pulvis* quidam *Stomachali*, quò fimplicior, eò melior, ex *Arcano duplicato* cum *Pipere*, aut quod ex *Radicis Ari aeris non praparata* part. iij. & *Extracti Tormentilla cum Spiritu Vini parati* parte una conficitur, item *Elixir Stomachale*, parandum ex *Spiritu Mentha Herba propria* affufo & edulcorato; coi pro lubitu adhuc *Semina* 4. *Calida majora* addi poffunt: item *Elixir Proprietatis* tam vulgari modo *cum acido*, quam *cum Tinctura Tartari acri*, ritè paratum. Pro *Vino Stomachali medicato* fufficiat, quod paratur ex *Absinthio*, *Mentha*, *Radice Helenii*, & *Acori Vino* infufis. Loco *Electuariorum Stomachalium Radix Zingiberis in India condita*, vel *Acorus nostras ritè conditus*, fufficiat.

Tandem pro *Litu Stomachali* præter *Emplastrum ex Tacamahaca*, fufficiant *Olea composita* ex *Oleo destillato Juniperi*, cui pro lubitu *Olea destillata Mentha* & *Macis* addi poffoot, quæ ipfa etiam *Oleo Nucista expresso* io *Balsami* feu *Unguenti* confiftentiam redigi poffunt.

AUTHOR *noster* ex *Alterantibus appropriatis Stomachalibus* eligit *Radicem Ari*, *Herbam Absinthii*, *Zingiber*, & *Piper nigrum*: quibus tameo nos rectè addenda jubemus *Herbam Mentha*, & *Radicem Acori veri* feu *Calami nostratis*; ut adeoque hec *sex Simplicia* nobis fufficiaot.

¶ 6.) *Ari Radix*.) *Radix Ari* acerrima eft, & acrimonia quafi cauftica infignita, ficot & ipfa ejus *Folia*; & utut *Bacca* fint dulces, tameo *Semen* in his acerrimum depreheoditur, & io hoc Sale volatili acerrimo confiftit Ari virtus, Cruditatea vifcofas plùs mioùs acidas, ex deficiente Stomachi Digeftione & Crudirate relictas, diffolvens, corrigens, detergeos, & iotenfum Appetitum provocans. Uode *frustranea* eft quæcunque *Radicis Ari praparatio*, & per *Acida correctio*, mirorque AUTHOREM *nostrum* hac in parte; hæe enim, five infundatur io *Aceto*, five ebolliat in *Vino*, five in Umbra exficcata imprægoetur *Spiritu Vitrioli*, ubique fuperfluus eft labor, quia caftratur fic virtute fua: qoin potiùs affumatur vel *recens & integra*, vel & folummodò in Umbra exficcata: nam & fic hyberno tempore ufurpata acrimonia fenfibili fauces ferit. Cæterùm *Usus recentis Radicis* eft ut minutiffimè incifa ad cufpidem Cultri cum *Spiritu Vini* hauriatur, qua ratione medetur Apepfiæ: contrà ficcata in *Pulverem Dosi* 2. aut 3. Cultri cufpidum, & fic mane in *Vehiculo calido* affomi poterit.

¶ 7.) *Facula*.) Contra AUTHOREM eft *Fax Ari iners*, nullius ufus, & omoi Sale deftituta.

¶ 8.) *Mixtura*.) Scilicet *Liquorem Facula Aronis* præparandæ fuperoatantem quidam cum pauco *Sacchari* & *Aceto* io confiftentiam *Syrupi* infpiffant: aft vano cum fucceffu, cùm Sal omne volatile avolarit.

¶ 9.) *Stomachalis*.) Videtur hic AUTHOR fubinnuere *Pulverem Stomachalem Birckmanni* ex QUERCETANO, cujus *Basin* itidem conftituit *Radix Ari*, & defcriptio habetur in SCHROEDERO *de Pulver. N.* 20. Unde pro *Pulvere Stomachali*

♃. *Rad. Ari exs.* ℥j.
Lapill. Cancr. prap. ʒß.
Sal. Absinth. ℈j.
Olei destillat. Caryophyll. gutt. iij.
M. div. io 3. p. æqu.
D. S.
Pulvis Stomachalis pro 3. *vicibus*.

¶ 10.) *Absinthium*.) *Absinthium nostrum* præter ofum, quam recens præftat crudum id comedeodo, exficcatum aptum eft *Infusis* & *Vinis Medicatis* parandis; ficut & ejufdem *Spiritus* ufui medico iofervit: ubi tamen notandum, quod Abfinthium, cùm fit Subiectum vegetabile paulò fixius craffiumque, & fummam vim in Oleo paulò fixiori habeat, hujus *Oleum fermentatione* priùs refolvendum effe, quo fic in *Spiritum* abeat.

Per

reumatico quorundam ¶ 1.) *per Retortam* aptior. Amplius fit hinc ¶ 2.) *Extractum*, saltem (dum *Spiritus ardens* inde multum subtrahit) cum *Aqua simplici*; associata quin etiam (si forte præsto fuerint & libuerit) aliarum hujus generis *Herbarum amararum* parte: conficiendo postmodùm inde cum octuplo *prædicti Spiritus Essentiam*, saltem simplicissimam; ni *Salis proprii*, vel ejus loco tantùm *Nitri fixi* modicum sub Digestione, aut post ejus Filtrationem, *Olei destillati* (quando fermentationis parergon est, aliàs enim tædiosè parare, vel adulteratum coemere nollem) guttas aliquot instillare placeat. Quaqua harum ratione non solùm *communi* Seplasiariorum cum *Spiritu Vini* diversimodè conquisita, & nupera cujusdam ¶ 3.) *Alcabestina* longè acceptior, verùm etiam ¶ 4.] *recentioribus Formulis* (*Sal proprium fixum* copiosiùs præter Remedii destinationem assumentibus, *Oleum* verò *destillatum* in ea quantitate via absorbentibus, sed residuo potiùs post filtraturam magmati inviscantibus, &c.) parabilius & ad minimum æquivalens existet; multò minùs in ea hinc sufficientia, indigebimus, insuper tot inconsideratiùs olim è *Vulgari Romanove paratis*, aut operosè *substitutis Syrupis* atque *Conservis* supervacuè glycypicris; aut paulò antè notatis *Trochiscis de Absinthio*. ¶ 5.) *Sal Essentiale* curiosiores seorsim sibi parent: nos *Fixo* facilè contenti esse possumus: aut ubi sufficiens Herbæ non datur copia, *Artemisiæ*, *Millefolii*, *&c.* æquipollentibus parabilioribusque *Salibus*, æquè ac illud, si specialis intentio exigere videatur, *Acidis Nitrosis* aut *Vitriolicis saturandis*: ut *Nitrum* [satis] *fixum antimoniatum* (v. g. è *Croco Metallorum* aliisve modis, *Sal Petra* magis quàm in Antimonio Diaphoretico fit, concremantibus) taceamus; siquidem laborum minùs prodigis, & intimiorum istorum convenientiam noscentibus, idem in contractiori Apparatu præstat. ¶ 6.] *Oleum externum* coquere passim Mulierculæ norunt; sique *Sacculis*, *Cataplasmatibus*, &c. *Topicis* actu calidis conferas, cum congeneribus hujus fortis *Oleositatibus* (etiam pro majori virium conservatione vel communicatione *negotiosiùs paratis*), profectò hic languet, ni *Destillatis penetrantioribus* exciterur: atque hinc satius erit, si (multo Vasculorum & Expensarum compendio) *Unicum* saltem, ea *Infusa* fortè quodam, & expressis ac destillatis aliquot parabilioribus, simplicissimè *Compositum* prostet, quod non solum *Menthæ*, *Mastichini*, *Nardini*, *Moschelini*, incomptioris *de Piperibus*, ac *Compositi Stomachalis Officinalis*, verùm etiam *recentiorum* (elegantiorum quidem, at plerumque præter rem operosiorum, diffusiorum, cariorum, si *Resina stomachales* inibi dissolvuntur, viscidiorum, ac minùs penetrantium, &c. *Balsamorum & Oleorum Stomachalium*, *Confusorum*, *Infusorum*, vel ea aliquot *Seminibus* ac *Fructibus* (quorum *Destillata* tamen *Expresso* cuidam æqua facilitate permiscere poterant) conjunctim *Expressorum* locum sic sufficienter explebit.

¶ 7.) *Zingiber*, missa (dolosa sæpè) differentia, saltem *usuale*; vulgareque (satis mordax, ut *Albo*, *Longo*, *Æthiopico*, *Capsico*, *aliisque Americanorum varietatibus* commodè careamus) ¶ 8.) *Piper* nullibi desunt, & *Vulgi* ferè nunc habentur *Remedia*; ut cultior Praxis nec *Diatrion-Pipereon*, nec exoletas *Diazingiberis Species*, in ea æquivalentium, pollentiorum, vel etiam extemporanea mixtura facilè producendorum copia, temerè hac tempestate imperet. *In Bengala Chinaque* (cum viciniores quoque Regiones possent) vel *communi* (sæpiùs enervato) *modo conditum Zingiber* ditiores, ceu animi gratia comedant: Medico vel *Pulveris* modicum in *Tragees Tincturisque compositis* satisfecerit, etiam *Extracti* loco. *Piperis* (de cætero haud adeò Stomacho tantùm circumscripti, sed ad Vesicam quoque semet extendentis) *Oleum*, alicui refrigerans (forsan ut Indis ipsum Piper) creditum, vel sola parcitas hinc excludit. Reliqua ob variam inter se complicationem *sequente Classe* lustrabimus.

Quod autem ex ¶ 9.) *Uterinis* huc spectantia concernit, qui fallacia plerorumque *Aperitivorum* promissa & tædiosissimas obstructarum (ad talium continuationem tandem nauseantium) reserationes, sæpè ne *Tartareis* quidem, *Myrrhinis* (loco ingratorum *Trochiscorum* comptioribus), *Martialibus*, *Succineis*, *Crocatis*, *Sulphureis*, &c. utut passim commendatis, cedentes

¶ 1.) *Per Retortam*.) Destillant non solùm ex *Absinthio Spiritum fermentativum & abstractitium*, sed quidam etiam ex *Absinthio* sibi coacervato & seposito, quo aliquantisper per Putredinem inchoatam saltem resolvi incipiat, destillant per Retortam *Spiritum urinosum* amarore turgentissimum, & Sale volatili Absinthii præditum, adeoque exactè crasin Absinthii referentem.

¶ 2.) *Extractum*.) *Extractum Absinthii* fiat hoc modo: scilicet *Decoctum ejus in Aqua simplici* factum inspissetur in consistentiam Mellis; hinc ex eo cum *Spiritu proprio fermentativo* eliciatur *Essentia* per digestionem, sub qua nonnihil *Salis Tartari & Nitri fixati* addi poterit; hac enim ratione dissolvitur Pinguedo Absinthii, & prodit Essentia, Absinthii crasin integram continens & cuilibet Liquori permiscibilis. Sic & si *Spiritui* illi *alcalisato Absinthii in Essentiam redacto* addantur aliquot guttæ *Olei Absinthii destillati*, ille non imbibendo hoc, exaltatam facit eandem *Essentiam*.

¶ 3.) *Alcabestina*.) Notat hic AUTHOR *noster* GLAUBERUM, *Absinthium* vel hujusmodi Vegetabilia cum *Nitro fixo* subactum per *Spiritum Vini* in *Essentiam* redigentem.

¶ 4.) *Recentioribus*.) Insinuat ZWELFFERUM *Pharm. R. pag.* 217. Ex *Extracto*, *Sale*, & *Spiritu proprio Absinthii*, farraginem potiùs Remedii, quàm *Essentiam* parantem.

¶ 5.] *Sal Essentiale*.) *Sal Absinthii Essentiale nitriforme* revera propter Oleum, multum propriæ craseos continet, non tamen ob id præferendum erit.

¶ 6.) *Oleum*.) *Oleum Absinthii per coctionem cum Oleo Olivarum* paratum vix prodest, nisi illud acuerur *Oleis aliis destillatis*, indeque potiùs unum aliquod *Oleum Stomachale* compositum sufficere poterit: v. g.

> ♃. *Olei Absinth. per infus. & coct. parat.* ℥ij.
> *Nucist. express.* ℥i.
> *destillat. Menth.* ʒß.
> *Macis*,
> *Caryophyllor.* ana ℈j.

M. pro *Balsamo* seu *Linimento* vel *Unguento Stomachali*. Vel quod concinnius adhuc:

> ♃. *Olei Nuc. mosch. express.* ℥iij.
> *destillati Acori veri nostrat.* ʒß.
> *Macis* ℈ß.
> *Bacc. Juniperi* ℥j.

M. pro *Balsamo Stomachali*.

¶ 7.) *Zingiber*.) *Zingiber* usuale saltem in forma *Pulveris* usurpatur, præsertim si illud & ingrediatur *Electuarium Stomachale*, quod habet PARACELSUS *in Consil.* ex *Rob Juniperi*, *Zingibere*, *Cubebis*, &c. *Conditum* etiam *Zingiber* in India priùs cum *Aqua* coquendo emollitum & enervatum est. Vid. *Colleg. Pharmac. in Schræderum*.

¶ 8.] *Piper*.] *Piper* recens *rubet*, exsiccatum verò *nigricat*, sicut tandem idem detracta pelle *album* conspicitur, indeque saltem *vulgare Piper*, nunc solitariè, nunc cum aliis, sufficere potest loco *Speciorum Diatrion piperean*. Cæteroquin idem *Piper* cum *Spiritu Vini rectificato* extractum dat *Essentiam acerrimam*, mirè Appetitum provocantem, & Apepsia Ægros correptos restituentem; *Oleum* verò *hujus destillatum* præter parcitatem sui, via sine empyreumate acquiri potest; unde loco hujus *pulverisatum Piper* sufficere potest.

¶ 9.] *Uterinis*.] per *Uterina Aperientia* veniunt nobis *Alterantia* quædam, Odore & Sapore aromatico prædita, ac Amaritie plùs minùs sensili instructa, quæ speciatim tam Menses, quàm Fœtum mortuum pellere, & Lochia stimulare valent; aut potiùs in omnibus Excretionibus Uteri deficientibus usitata sunt, quatenus vel specificum Acidum, Sanguinis menstruam turgescentiam impediens, corrigunt, vel singulariter Uteri fibras afficere, easque stimulare valent, ac talia speciatim *Uterina* dicuntur. Ea tam multis omninò nobis cum AUTHORE *nostro* eligere placet *Radicem Aristolochia rotunda vulgaris*, *Angelica*, *Acori*; *Herbam Pulegii*, *Rorismarini*, *Sabina*, *Spica*, *Lavendula*, *Melissa*; *Flores Cheiri*, *Spica*, *Lavendula*; quibus pro majore penetratione addendus venit *Crocus vegetabilis*, *Myrrha*, & ex *Tartaro* parata Remedia.

Ex Regno Animali Pulvis Hepatis Anguilla cum ejusdem *Felle* exsiccato, *Testiculi Equini* exsiccati, quippe qui in Partu difficili multum præstant. Et tandem

Ex Regno Minerali præter *Martialia*, *Succinata*, *Sulphurea*, confert speciatim *Borax*, ceu Mensium aperitivum egregium. Confirmata autem Mensium suppressio non tam facilè potest curari.

Externè imprimis loco plurium aliorum convenit *Galbanum* cum *Oleo Succini* vel *Spica* malaxatum & ita applicatum. Præter hæc etiam huc referri solent *Cicer*, *Cyclamen*, *Artemisia*, *Bryonia*, *Flores Calcatrippa*, *Cyani*, & *Liliorum alborum*; *Matricaria*, *Dictamnus*, *Sclarea*, *Levisticum*, *Ladanum*, & *Sagapenum*.

Inter *Præparata & Composita*, inter *Pulveres* Menses & Fœtum pellentes, sufficiat unus *Compositus ex Borrace*, *Myrrha*, & *Croco*, cum *Oleo destillato Sabina* irroratus, præter *Martialia*. Inter *Essentias* seu *Elixiria Uterina*, sufficiat *Tinctura* ex *Aloes* & *Myrrha* an. par. j. & *Croci* parte dimidia, cum

dentes expertus est; facilè ¶ 10.) Cicer Jumentis, Lupinum Hortis, ¶ K) Cyclamen (aliàs suspectum) Antiquitati, Rubiam haud adeò rejiculam Tinctoribus, Abrotonum fœminam Mulierculàrum Fomentis remittet; non ipsi, famosæ licèt, ¶ 1.) Artemisia alba rubrave temerè fidet, sive Fœminatum (domi nam cui deest?) parabile Decoctum proponas, sive exiguæ hic virtutis Aquam, aut operosissimum, at nequicquam adeò (cum exoleto nunc Calamentbino) dilaudatum Officinale Syrupum, Extractum profectò per se sat est languidum: & in Elixiris Essentiisque Uterinis, quæ plerunque simul ingrediuntur, Accessoriorum potiores sunt partes. Sal fixum quod Absinthiaco consimilive, in defectu queat substitui, paulò antè notavimus: in Mensium verò promotione parum præstat. Omnia hæc, quemadmodùm & reliquæ hactenus recensitæ Radices ac Herbæ Aperitivæ, si circumstantias quasdam, aut Naturam aliàs in procinctu stantem (ceu verno tempore, præcipuè circa Majum, sponte fieri cernimus) interdum levent, multum est: inveteratum ponticumque Malum sola non pellunt. Ipsa semicathartica ¶ 2.) Bryonia, cum commendatissima sua, sæpè tamen (ni domi pares) adulterina Fæcula (mitigandæ adversitatis causa hinc secreta) claudicat; ni Accessoriis, Martialibus, &c. nonnunquam suscitetur. Ut (misso quoque quorundam perquàm ingrato, è superstante Succo, ejus Syrupo) siquidem omninò medicos in usus, & pro compositorum Infusorum (uti Recentiorum ad Menses suppressos Decoctorum imitatione facilè, modò simpliciùs, citra tot ingratiorum coacervationem confiunt) Additamento, quidpiam è consimilibus seligendum foret, diffusiores tunc in Apparatus, & gregariorum usus, ¶ 3.) Aristolochiæ Radicem aliquando forsitan poneremus; saltem (nam cur Vera decipiamur?) Vulgarem, Rotundam, Longa, Chirurgorum variationibus, eleganti Fumariæ istius bulbosæ Semine ulterioribus curiosiorum Experimentis, utriusque Aqua solitarioque Extracto (cùm illa debilis, hoc autem ipsa Radice cruda vel infusa sit inferius) inter supervacanea relicto. Vel si Aristolochia illa displicuerit, dum Calcatrippa quidem hactenus promissis ratiùs stetit, Aqua verò inter Ophthalmicas frustra accumulatur, Conserva nescio cujus usus, Extractum decolor, & ni probè saccharetur, corruptu facile, nec (quavis etiam in destinatione) tanti effectus est; ¶ 4.) Anthera demum alborum Liliorum haud adeò, ac vulgò creditur, pellunt in substantia, & minùs adhuc infusæ vel decoctæ: horum proin loco poni forsan possent, pro usualibus nonnunquam Nodulis compositis (non tam suppressum quàm minutum Fluxum promoventibus) in paulo amplioris (sed vix nostræ nunc) Sylloges superpondium (mediocres hoc in genere) ¶ 5.) Cheiri Flores, Semina (donce ulterioribus Observationibus magis firmetur), item Aqua hic languida, debiliori Extracto, Essentiaque simplici, seu communi modo, seu cum Nitro alcalisato confecta (dum pollentiores, aliorum autem Elixiriis & Essentiis Uterinis compositis ad minimum æquivalentes Spiritus atque Tinctura in Selectu hoc nostro præsto sunt) tantisper omissis. Et ne quis validiora ex hujuscemodi prosapia expectet, ipsum polychrestum ¶ 6.) Pulegium (quò è sequenti potiùs Classe huc referatur) tirente Matricaria supervacuè nonnullibi in Aquam (Oleum & Syrupum insuper & cocta) equidem gratius, & multis aliis Uterinis Resolventibus, aut Nervosas partes demulcentibus præsentius; tantum tamen non expulsivum, ut (nisi quis pro Vehiculo, vel pro Stomachali insuper aut Nervino Enterisio Spirituosam tunc potius quàm Simplicem velit) Aquam seorsim nunc reponi singularis quædam exigat necessitas. Nam ¶ 7.) quod Parturientes interdum juvat, dubio procul (modum attendentibus) non tam peculiari quadam expulsiva, quam Corroborante ac nervosa deliniente vi, pariter ac cum Aqua Cinamomi, Carbunculi, Balsamo Embryonum, aliisque fragrantioribus adhuc (modò Hysterica dispositio adsit) tum temporis accidit: atque hinc Palegii illa Gravidis etiam pro Carminativo, Cinnamomi pro Confortante passim sine noxa datur Oleum, quod istam animi gratia destillantibus, unà provenit, pro Vasculorum compendio, Mentha vel consimili Destillato haud consultò adjecerimus; herbidiori Conserva effœtoque Extracto intereà dimissis. Sic ¶ 8.) Sabina quoque bonum quidem est in Chirurgia Topicum; nec in propulsione, &c. nonnunquam, æquè ac consimilia Sulphurea graveolentia solent, aliquid posse negatur: reverà tamen cum per se, quam cum ipso Hellebore aliisve (Meretricularum potiùs) Additamentis datæ, vel decoct. suspicio vel expectatio plerumque major est, quàm effectus: & magis adhuc in Extracto, ingrato ue Oleo, seu Simplici, seu quorundam (insuper aliquantùm) Crocato, ingratiorique inde Balsamo Sulphurato: dum aliàs ¶ 9.) vix decima Obstructarum hujusmodi Olea, propter complicatam interiorum Effervescentiam ferre potest. Aquam destillatam quota & quo successu bibit?

cum Tinctura Tartari acri, in Essentiam Compositum vel Elixir redactorum: vel Vinum medicatum ex Rosmarino, Pulegio, Sabina, Croco, & Limatura Martis, Nodulo inclusis, Vino infundendis sufficiunt.

¶ 10.) Cicer.) Cicerum Decoctum post Partum non est incongruum; pro Mensibus autem pellendis minùs congruum est.

¶ K) Cyclamen.) Radix Cyclaminis rarò internè usurpatur propter Acrimoniam, quam habet, ratione cujus & Purgans est validum, adeò ut etiam Succus Ventriculo illitus Hydropicorum Aquas expurget & Alvum solvat, item Fœtum abigat. Succo Cyclaminis si quis Anum tetigerit, mira celeritate Alvi solutionem experietur, proptereà ingreditur Unguentum de Arthanita dictum, cujus usus est externus, ut Abdomini illitum Alvum solvat.

¶ 1.) Artemisia.) Artemisia, nisi aliis societur, pro scopo aperitivo vix sufficit; potiùs pro usu epileptico commendandi sunt ejus Carbones.

¶ 2.) Bryonia.) Bryonia Radix in se laxativa, ad promovendos Menses & vulgò laudatur, ubi tamen nihil, nisi Martialia interveniant, præstat. Interim Succus, vel solitarius vel cum Succo Iridis nostratis mistus, egregius est in Curatione Hydropicorum, & ejiciendis Insectis, Bufonibus e. g. &c. in Intestinis stabulantibus.

¶ 3.) Aristolochia Radicem.) Ex quatuor Aristolochiarum differentiis magis parabilem rotundam, seu Radicem Fumaria bulbosa, pro Infusis, & Decoctis seligit AUTHOR noster.

¶ 4.) Anthera alborum Liliorum, &c.) Anthera Liliorum alborum sunt Juli in Floribus, qui, cùm Odore nonnihil Crocum spirent, hinc quasi per analogiam ad Menses, Lochia & Fœtum pellendum, sicut & ipsi Flores Calendula ob eandem rationem, commendantur. Ast his omnibus longè præstantior est Crocus; indeque Antheris illi optimè carere possumus, quantumvis iis utatur TIMÆUS à Gulden Klee & VELSCHIUS Hecatost. 2. in Partu difficili, unà cum Oleo Sabinæ; in quo tamen Remedio huic Oleo primæ operationis partes debentur.

¶ 5.) Cheiri Flores.) Flores Cheiri si exactè considerentur, & Croci odoris quid spirant, ideoque pro Infuso Emmenagogo AUTHOR, eos eligit. Quo in casu & eorum Essentia, tam simplex cum Spiritu Vini, quàm prævia Digestione cum Nitro fixo, & hinc cum Spiritu Vini parata, excellit.

¶ 6.) Pulegium.) Pulegium est unum ex nobilissimis Uterinis, quod tamen Rosmarinus adhuc antecellit, utut Matricaria illud præferendum sit. Ac quidem in specie egregia est Aqua Pulegii cum Vino destillata pro Mensibus & Partu promovendis, sicut & Oleum destillatum Oleo Menthæ combinandum.

¶ 7.) Quod Parturientes.) Remedia Parturientibus succurrentia sunt vel simpliciter Spirituosa, adeoque Nervina, motum Partium beneficio Spirituum promoventia; vel Uterum speciatim quasi irritantia. Jam igitur ex priori Classe sunt Remedia ex Cinnamomo spirituosa, Spiritus Vini ipso, & Vinum generosum, item Castoreum; ex posteriori verò, & quæ Uterum & Spasmos concitant, sunt v.g. Myrrha, Borrax, item Hepar Anguillæ, & Pulegium, & Sabina.

¶ 8.) Sabina.) Hanc minoris quidem æstimat AUTHOR noster, in se tamen satis validam; quippe Herba ejus recens quocunque modo usurpata potenter Menses stimulat, ac speciatim Oleum ejus destillatum, ceu crasin totius Concreti continens. Insuper conducit Sabina usus chirurgico, cùm non saltem internè Aquis & Decoctis Vulnerariis pro rebus heterogeneis è Vulnere ejiciendis additur, de quo vid. WURTZII Medicina Vulneraria; sed externè Succus ejus cum Melle ceu nobile Mundificativum Ulcerum fœtidorum & manantium commendatur. Sabina in suo genere est satis valida fortiter Uterum stimulans. Cæterùm, quod in omnibus Remediis, tam generalibus, quàm specialibus, observandum, non semper vis Remedii consideranda est, sed in horum usurpatione respectus ad Subjectum patiens habendus, cùm ad ejus habitudinem variet subinde illorum effectus. Hinc si conspirant Agens & Patiens, bonum usum videbimus, & viceversa; v. g. Jalappa in se est purgans Remedium, si Dosi Jalappæ correspondeat constitutio Ægri; verùm si hoc non fit, pro varietate Subjecti, nunc plùs nunc minùs operatur. Ita par ratio est in Sabina, quæ in se validum Uteri stimulans in Infuso, Decocto, vel Oleo propinatum, variat in effectu hoc plùs minùs, prout nempe Subjectum est nunc fortioris, nunc debilioris naturæ.

¶ 9.) Vix decima.) Oleum destillatum Sabinæ est efficax: quibus autem deficiunt Menses propter impedimentum Venarum Uterinarum, & tamen superest adhuc motus & turgescen-

bibit? nec *Sal* undiquaque parabile (vel onà cum aliquotum *Uterine Composite*) speciale quid hoc In genere præstat. Adeò totum hoc reniteorissimum negotium ¶ 10.) alterina ferè directionia est; pariter ac in eniau, præ (incoosideratius effecta) ¶ 1.) *Dominarum Aqua*, alisque permultis profusioribus Authorum *ad Partam Mixtaris* (liquidia atqoc siccis) modò *Hysterica* tantùm aliqua vulgatior, modo (pro Subjectorum dispositione) prædictarum *Confortantivatum Aquarum* quædam, (cum vel sine ptobatiori Specifico suscitante) plus præstat.

T I T U L U S XV.

D E P E C T O R A L I B U S.

His itaque secundùm *Selectas* nunc *nostri* rationem sepositis, ¶ 2.) *Pectoralia* tandem, ad *hanc Classem* pertinentia, persequemur. Et cùm suprà posuerimus *Enulam*; item pro adsuctotum lubitu ¶ 3.) *Hederam terrestrem* aliaque, cum *Essentiis Extractisque* suis; accedar porrò hic (è toto conciso) ¶ 4.) *Scabiosa* [cur enim *Radix*, *Herba*, *Floresque* seorsim serventor?) saltem pro *Extracto*, præsertim aliquantùm *saccharato*, *Syrupi Conservaque* locum facilè sic supplente. Si quid ptopter polyehrestam vim aliqualem adversitarem hic non adeò veremur, aut moderata peoportione (præter Accessorioeum delinimenta) temperare voluerimus, accedat insuper ¶ 5.) *Veronica*, vel ejus loco, paulò acceptior *Chamadrys fœmina*, similiter pro *Extracto saccharato: Conserva*, *Syrupo*, & aliquorum olim superaddito *Rob* ejus omissia. *Aquam Veronica spirituosam* (solitaeio *Spirita & Aqua phlegmatica* commodiorem) è *Planta ipsa* pociùs, quàm (tædiosè priùs) *expresso Succo* destillatam, vel Color insuper commendat: sed Sapor præter rem est ingratior; paulò verò acceptior ¶ 6.) *Hyssopi spirituosa*; ut siquidem omninò quædam (nauseabuodè dulci *Spirita Vini anisato* penetrantior) huc referenda videatur, substituà forsitan tunc posset non solùm prædictæ *Veronica*, verùm etiam languidiori *Adianti & Scabiosa*, peradversæ *Marrubii* atque *Hedera terrestris*, inusitatior *Caprifolii*, & (minùs aliàs parabili, quàm æquè colorantis) ¶ 7.) *Rorella* (cujus adscrip-

gescentia Sanguinia ad eacretionem apti, tales Phlogosi vaga simul solent torqueri, hincque iisdem minùs dari convenit ejusmodi Volatilia oleosa & Sulphurea, secus enim intenduntur Phlogoses, & Æstuationes eaacerbantur, unde & iis saltem prodest *Sabina*, in quibus tales Phlogoses non observantur.

¶ 10.) *Alterius forè directionis*.) Scilicet in Mensibus promovendis prætet bæc Vegetabilia semper habeatut respectus ad *Martialia*, quo scilicer his præmissis, absorbeatur Acidum, & removeatur impedimentum, turgeicentiam Sanguinia sufflamioans; deiode ad *Vegetabilia Uterina* fiat accessus pro complemento Curæ.

¶ 1.) *Dominarum Aqua*.) Hujus loco sufficere potest *Aqua* quædam *spirituosa*, cui additum sit aliquod promoveus Partum: v. g.

℞. *Aqua Flor. Cheiri* ℥ij.
Puleg. spirituos. ℥j.
Apoplect. usitat. (si absit metus Passionia hystericæ) vel *Aqua Cinam. spirituosa* ℥ß.
Borrac. Venet. ℈ij.
Pulv. Hepat. Anguill. cum Felle ʒß.
Syrup. cujuscunque v. g. *de Pulegio*, vel *Artemis.* ʒij. vel ℥iij. M.

Mistura hæc capiatur aliquot vicibus.

T I T U L U S XV.

D E P E C T O R A L I B U S.

¶ 2.) *Pectoralia*.)

Sunt hæc *in triplici differentia*: alia nempe sunt, quæ ordinariò dicuntur *Incrassantia* seu *Concoquentia*, alia verò *Incidentia* seu *Attenuantia* & *Expectorantia*, & alia *Confortantia*.

Prima sunt propriè loquendo saltem temperativa Lymphæ acris & falso-acidioris, unde Tusses siccæ nocturnæ, ceu principia Phthiscos, & Affectus Pectoria eatarrhalea, ut vocant, dependent; de quibus nihil hic AUTHOR *noster* loquitur; hinc illa potiùs *Lubricantia*, *Temperantia* & *Sistentia*, quàm *Incrassantia*, dicenda essent, uti sunt *Opiata*, & quæcunque *Papaverina*, *Tragacantha*, *Amylum*, & hinc aerimoniam obtundentia *Dulcia*, *Ficus*, *Passale*, *Jujube*, *Saccharata*, *Oleosa*, *Mucilaginosa*.

Benè tamen agit Author *de Pectoralibus Incidentibus*, & consequenter *Expectorantibus*, hoc est, quæ Productum morbosum, nempe Mucum viscidum glutinosum, ea degeneratione Alimenti Partium proximi in Pectore enatum, item Puculentias & similes sordes attenuant, incidunt, resolvunt, & ita promptiùs eapectorare, seu per Tussim eascreati faciunt. Jam verò ea quamplurimia, ejus AUTHOR seligit *Herbam & Radicem Enula*, *Hedera terrestris*, *Scabiosa*, *Veronica*, & *Chamadryos fœmina*: quibus adhuc addenda suadeo *Nicotianam*, *Hyssopum* pro *Extracto saccharato*, *Erysimum*, *Marrubium*, *Gummi Ammoniacum*, & simul *Veronicam* pro *Aquis spirituosis*; item *Semen Anisi* propter ejus *Oleum*, & *Radicem Scilla* recentem pro parando *Aceto* & *Oxymelle scillitico*, item *Radicem Iridis Florentina*, unà cum alia usurpandam. Hæc pauca sufficiunt pro *Incidentibus Pectoralibus*.

Confortantia, seu Pectori & Pulmoni illatas noxas, Excoriationes, Eaulcerationes, &c. restituentia, sunt imprimis quælibet *Vulneraria*; in specie tamen hic conducunt *Hedera terrestris*, *Scabiosa*, *Veronica*, *Iris Florentina*, *Fœniculum*, *Anisum*, *Tussilago*, *Benzoe*, *Terebinthina*, *Mel*: quibus addi possunt *ex Regno Minerali Flores Sulphuris*, *Balsamus Sulphuris*, *Antimonium diaphoreticum*, *Antihecticum Poterii*, &c. Hisce communiter etiam addi solet *Caprifolium*, *Rorella*, *Urtica Romana ac catera Urtica*, *Botrys*, *Capilli Veneris*, & *Adianta*, *Caulis*, *Gossypium* seu *bombax*, *Pulmonaria qualibet*, *Hispidula*, *Pulmo Vulpis*, &c.

Ea his facilè pro Praxi selecta & succincta potest fieri *Pulvis Pectoralis* polychrestus ex *Radice Iridis Florentina*, *Floribus Sulphuris*, *Antihectico Poterii*, *Benzoe*, &c. quæ ierorentur cum aliquot guttis *Olei destillati Anisi*. Sic pro *Spiritu Pectorali* sufficiat *Spiritus Salis Ammoniaci anisatus*, præsertim eum *Essentia Opii* mistus: Inter *Balsama Pectoralia* sit *Balsamum Sulphuris anisatum*. Inter *Incrassantia Essentia Opii*, item *Syrupus Diacodion Montani*, sufficiunt.

Inter *Decocta Pectoralia* sufficiat unum ea *Radice Helenii*, *Fœniculi*, *Herba Hyssopi*, *Tussilaginis*, *Marrubii*, *Semine Anisi*, &c. paratum; quibua in *Aqua* decoctia addi potest *Syrupus de Nicotiana*, vel ex iis in *Aqua* duplo vel triplo, & *Mellis* parte j. coctis fiat *Mulsum*; quibus pro lubricandis viis *Glycyrrhiza Radix*, aut *Passula* vel *Ficus*, socientur.

Tandem unicum *artificiosum Decoctum Vulnerarium*, cui sub usu aliquot guttæ *Balsami Sulphuris* instillentur, pluribus scopis satisfaciet.

¶ 3.) *Hederam terrestrem*.) *Hedera terrestris* præter diuretico-nephriticam vim, insigne est Vulnerarium Pectorale in Pleuritide suppurata, Peripneumonia, Empyemate, & omnibua Pectoris Affectibus egregia, non secus ac quoque in Hæmoptysi, tam à causa externa, quàm ab interna nata, egregium Simplea est.

¶ 4.) *Scabiosa*.) *Scabiosa* in usum vocetur pro *Extracto succoso*, per Decoctionem ejus in *Aqua simplici* ad imitationem ANGELI SALÆ, *Conserva Syrupique* locum supplente, & eationo effectus simul nonnihil incrassante, & vi vulneraris attenuante. *Scabiosa* enim *ejusque Aqua*, *Syrupus*, *Conserva*, *Decoctum*, &c. omnia prosunt in Apostematibus internia, quia resolvit, maturat & rumpit, speciatim tamen in Pectoris Affectibua: hinc & in Variolia & Morbillia Remedia ex Scabiosa prosunt, tam ut Fauces & Pulmones à Morbillis obsessoa ab Eaulceratione præservent, quàm ut easdem jam inchoatas etiam curent & sanent. Hinc & in Pleuritide & Peripneumonia, tam præservandis Pulmonibus, quàm temperanda acrimonia Puris & promovenda Eapectoratione, optima est Scabiosa. In Tussi etiam epidemica inter alia excellit Scabiosa, quatenus vi nonnihil aleaipharmaca ac diaphoeetica & pectorali pluribus scopis satisfacit.

¶ 5.) *Veronica*.) *Hac* nobilissimum est Vulnerarium in Tussi & Asthmate humidia, item in Pleuritide suppurata, pro *Extracto succoso saccharato* inde conficiendo. Sic & curiosum est, *Aquam Veronica* tam *per se*, quàm *cum Vino destillatam*, apparere intensè viridem; qui tamen Color quidem *in illa* minùs durabilis, *in hac* verò, nempe spirituosa, ultra annum sospes manet.

¶ 6.) *Hyssopi spirituosa*.) *Hyssopi* & *Veronica Aquas cum Vino destillatas* pro usu suo seligit AUTHOR *noster*.

¶ 7.) *Rorella*.) *Rorella Folia* in summia quoque Solis ardoribua Phlegmate rorido turgida conspiciuntur, indeque de hoc multi multa dicunt, esse *Spiritum Mundi concentratum*

fcriptam fingularitatem, fub ea decuffi fine fuco *Succi* raritate, nec in *Effentia liquida* nec in *Extracto* hactenus deprehendere potuimus) fimilibufque *Aquis*. Sed enim *Infufum* aliquod *cum ardente Spiritu fimplici*, vel (laboriofioribus aliunde priùs) *abftracto*, è convenientibus nonnullis *Simplicibus*, *avitum non tantùm Simplices iftas*, verùm ¶ 8.) *Compofitas* quoque, fub *Pectoralium*, *Pneumonicorum*, *Afthmaticarum Catarrhalium*, &c. titulis hactenus (fæpè non fine inconfideratiori miftura, vel minori adhuc gratiarum participatione) feorfim propofitas, aut poft immutationes aliquas ufquedum hinc indè *fuperadditas* longè fuperat: præfertim, fi fub actu curatorio aliis infuper *Effentiis*, *Extractis*, vel *Liquoribus* (quod etiam cum prædicta *Hyffopi* confimilive *Aqua*, fub contractiori adhuc Apparatu fieri poffet) ampliùs exaltetur. Nam ¶ 9.) *Stomachales* quoque vel *Carminativas* quafdam gratiores, parili ratione per *Incidentium* & *Epicerafticorum* accommodatas, idem in propriè dicto Afthmate [præcipuè poft *Vomitorium* præmiffum] plerumque præftare, paffim Experientia docet. Ut tanta *Pectoralium Deftillatorum* congeric neutiquam hìc indigeamus: imprimis cùm longè frequentior ¶ 10.) Hypochondriaca illa Præfocatio è diverfiffimo capite per *Martialia* fcilicet &c. Periodica verò collectio (quæ fortè per alia Vafa & Glandularum commercium accidit, atque his quidem ad Afthmatis genus refertur, iftis vero Phthifeos vel fucceffivè ruptorum Apoftematum fufpicionem creat) longè confultiùs accifa *Opiatorum Dofi* curetur.

De *Juniperi*, *Anifi*, *Fœniculi*, ¶ 1.) *Oleis*, aliifque *Productis* modò fuperius egimus, modò paolò pòft dicemus. Et fi cui *Aqua Hyffopi* prædicta placuerit, *Oleum* fimul copiosè profluens iftis aut aliis (fæpè per accidens provenientibus) *Pectoralibus*, &c. multo Difpenfationis compendio fortafis adjiciet.

Sin autem ampliùs quidpiam è *Vegetabilium Sylloge* fuperaddendum videatur, paulò diffufiori Apparatui forfan haud inconveniens foret *Bulbus*, qui five *Pancratium* five ¶ 2.] *Scilla* vocetur, *Porro* culinariifque *Capis*, ob Alliiformem quafi vim, non folum fuperior, fed etiam (ifta paffim averfantibus aut non ferentibus) commodior erit, ut *Acetum è cruda* faltem (ceu jam olim impunè confuevimus], citra eburneum Paganifmi Cultellum, & citra præviam (fatis hodie traductam) *Præparationem* (quo *Trochifcatio* quoque pertinet) inde confiat; fi intra annum præterpropter difpenfati poterit, faltem cum *culinario* feu *ufuali*, quod pro operationis modo femper hic *Deftillato* obfervavimus commodius, & fub ifta præparandi ratione præ *Officinali Aceto Scillitico* acceptius, *Oxymel* & *Loch* (feu *Simplex*, feu *cum Capit* quoque nonnullibi *Compofitum Afthmaticum* (extemporanea *Dulcorantium* & *Symbolizantium* miftura vel imitatione) dum *Facula* & cum *Lacticiniis* quoque paratum aliquibus *Extractum* alias inconvenientiora funt) pro lubitu hinc nunquam non fingi queunt. De cætero fuprà mentionem fecimus *Effentiæ*, quæ è ¶ 3.) *Nicotiana*, non tam (nominali fæpè) *Indica*, quam triviali nunc *noftra* confit; *Extractum vulgare* cum *Nitri fixi* particula paratum (utpotè in *Topicis* quoque nonnunquam turbas vel naufeam ciens) cum *ardenti Spiritu* denuo extrahendo, & ad fyrupalem confiftentiam infpiffando: quo *Errhinis*, *Lavamentis*, aliifque externis ufibus, loco *Infufi* vel *à Semine Expreffi* (utrobique *infidi Febrifugi*, & pro refolutione *Hyofcyamino expreffo* haud adeò validioris) *Olei*, *Balfamici* nonnullorum *Liquoris*, & (domi aliàs citra fupervacuas additiones parabilis, nec omnibus adeò convenientis) *Unguenti* inferviat. Qui *Potiones* proin intùs quoque hìc adfuevero, fub debita *Dofi* habebunt, quod *Syrupus* aut *quodvis de Peto Oxymel* (dum *Aqua* aliàs ingratior, & rari ufus, ¶ A) *Oleum verò deftillatum* curioforum eft) communiter pollicentur. Sed Pectorales Infarctus etiam citra turbulentiorem hanc Herbam, per circumfpectum prædictorum ufum, alius æquè feliciter curaverit.

Multò minùs autem in ifta fufficientia indigebit infuper five ¶ Ξ) *Hyffopi* feorfim ficcatis *Summitatibus*, aut *Conferva*; five ingrato ¶ Π) *Marrubio*, vel *Urticulibus quibufvis vulgatis*, aut *Romana* (ad *Emulfiones* quoque nonnullis tracto) *Semine*: non antiquario *Peucedano*, vel aliàs rariori, utut fpeciofiori *Botry* & *Ambrofia* cum *Confervis fuis*: non peregrè delatis *Vene-*

num, ne proinde quidam fingularem vim analepticam, quidam antiphthificam, ex eodem venantur: aft fides penes Authores hofce efto.

¶ 8.) *Compofitas.*) Ejufmodi *Aquas Pectorales* parant ex *Plantis Pectoralibus* incidentibus, mediante *Spiritu Vini*, qui ab illis aliquoties abftrahitur, emergit inde *Aqua Antafthmatica*; fin verò infunditur faltem, dabit Elixir vel *Effentiam*. Cæterùm hic notandum, malè illis *Speciebus*, adjici *Fructus*, ut funt *Amygdalæ*, *Ficus*, *Dactyli*, *Sebeften*, *Paffulæ*, &c. quippe cùm nihil quicquam de his per Alembicum tranfeat: ficut in *Infufo illorum* ne tantillum quidem imbibant: quin potiùs fufficiat loco omnium una quædam ritè parata, verbi gratia cum *Spiritu appropriato*, verbi gratia *Fœniculi*, eoque vel *fermentatitio* vel *abftractitio*, ex *Enula*, *Scabiofa*, *Veronica*, *Aniso*, *Hyffopo*, *Croco*, & fimilibus parata *Effentia Pectoralis*; vel *Aqua* quædam *Compofita Afthmatica* cum *Rob Paffularum*, vel *Saccharo* edulcoranda.

¶ 9.) *Stomachales.*) Hic intelligit AUTHOR *Afthma* propriè fic dictum, feu *Humerofum*, ex Succis vifcidis oriundum, hocque dicit, tam Pectorale quàm Stomachale, levari, præmiffo *Vomitu*, non faltem per *Pectoralia* fic dicta, fed quoque *Stomachalia*, imò *Aromatica* & *Carminativa* quæcunque.

¶ 10.) *Hypochondriaca Præfocatio.*) Dari dicit AUTHOR *nofter*, *Afthmata hypochondriaca* feu *Paffionem hyftericam*, à Spafmis nervofarum partium ab Acido præternaturali concitatis oriundam, quæ optimè per *Martialia* fufflaminantur & eradicantur: ficut aliud *Afthma Humorofum* periodicè recurrens, per *Opiata* maturè fic præcavendo Nutrimenti degenerantis collectionem, curari poterit.

¶ 1.) *Oleis.*] Inter *Olea Pectoralia* excellit *Oleum deftillatum Anifi*, quod fit inftar omnium, cui *Oleum Fœniculi* quoque fubftitui poterit: *Juniperi* autem Oleum alius eft Claffis.

¶ 2.) *Scilla.*) *Ex Scilla recenti* in taleolas incifa, infufa in *Aceto*, paratur *Acetum* & *Oxymel fcilliticum*, quod Veteribus fuit in ufu pro fcopo aperitivo: ficut enim *Ari Radix* inter *Pectoralia Incidentia* non eft ultima; ita *Scilla ex Porrorum genere* eidem proximè accedens, *Cepas* & *Porra* quæcunque antecellit. Fiat ergò *Acetum ex Scilla* recenti in taleolas concifa, rejiciendo ejus exficcationem; ficut & hujus in *Trochifcos* prius redactionem. Et quidem fumatur *Acetum culinarium*, fi intra annum Acetum illud Scilliticum difpenfari debeat; fin verò ultra annum durare id debeat, *deftillatum* accipiendum: ita emergit egregium Incifivum ftomachicum & pectorale in cafu Muci vifcidi, partes dictas obfidentis & Refpirationis negotium turbantis. Eaque hoc *Aceto* & *Melle* extemporè *Oxymel* & *Looch Scilliticum* confici queunt.

¶ 3.) *Nicotiana.*) Ratione Salis volatilis acerrimi vi incifiva pollet indeque EPIPHANIUS FERDINANDUS, *Medicus Neapolitanus*, *Nicotianam* in Pleuritide fuppurata evacuanda expertus fuit: vid. MAGNENUS. Et quidem paranda funt ex *Nicotiana Effentia* & *Extractum* cum dimidio *Nitri fixi* eam coquendo, & infpiffando hinc; fic namque ab Alcali hoc deftruitur virulentia, & textura Olei Nicotianæ corrigitur, cujus vi aliàs nocet, cujufque contactu moriuntur Animalcula: item prodeft *Effentia* pro *Errhino* & Ulceribus fordidis evacuandis; ficut *Extractum* una cum aliis *Unguentis* pro Tinea curanda adhiberi poterit; utut nec *Syrupus de Peto Quercetani* contemnendus fit. Conf. MAGNENUS *de Tabaco*, in quo nonnulla *Præparata* egregia funt.

¶ A) *Oleum deftillatum.*] *Oleum deftillatum Nicotianæ* pernicioffimum venenum eft: *hujus Olei* gutta i. inftillata Linguæ Canis rabiofum eum reddidit, & tandem interfecit; item *Oleum Tabaci deftillatum* Filo illitum, hocque Acu tranfmiffum per Carnem in Pedibus Gallorum, fic omnes mortui funt. Conf. WILLISIUS *Pharmacia Ration. Vol. 1. p. 315.* item REDI *in Experimentis circa Res ex India allatas.*

¶ Ξ) *Hyffopi Summitatibus.*) *Hyffopus* convenit Imprimis in Pulmonum & Stomachi Affectibus, ex Vifciditatibus pituitofis natis, quas Amarore penetrante attenuat, incidit, excretioni per quafcunque vias aptas reddit: hinc *Syrupus Hyffopi* inter *Expectorantia* non ultimi loci eft. Externè ad Suggillationes Oculorum adhibetur, fi fiat *Nodulus* ex *Comis Hyffopi*, quæ ebulliant in *Aqua*, & ita inftar *Fomenti humidi* extrinfecùs applicetur, difcutit quemvis Sanguinem grumofum.

¶ Π) *Marrubio.*) *Marrubium* egregium eft in incidendo Muco vifcido & tenaci, indeque multis Affectibus ex tali caufa occafionali confert: præfertim in Tuffi Senum pro Expectoratione *Decoctum* ejus eft egregium, indeque inter *Pulmones Mundificantia Marrubium* non eft ultimi loci. Prætereà Ictericis etiam convenire folet, præfertim fi ea infarctu Ductus Cyftici, vel fimili occafione oritur; item ad Hydropem Afcitem laudatus, imprimis fi ex Ictero hic ipfe oriatur.

¶ Σ) *Veneris Capillis*, in *Conservam* etiam alicubi, & inconsideratins *Decoctum* propositis: dum compar *Adiantum* vulgarius, nec inde tamen in pectorales nephriticosque usus (inter tot præsentiora) adeò necessarium, *Trichomanes* infrequentius, *Polytrichum* demum non quidem in se adeò rejiculum, superstitiolarum tamen nunc ferè Vetularum est. Nec porrò è Culinis petet, ob exoletum *Loch de Caulibus*, ¶ Υ) *Brassicam*; aut dum vulgus *Sinapi* cum *Melle* lingit, affini inhærebit ¶ Φ) *Erysimo*, pro quorundam (licèt alicujus in suo genere eff.ctus) *Syrupo*; uti nec textorii ¶ Ψ) *Gossypii Semini*, ob supervacuas Antiquitatis Compositiones; aut (Stomachicis forsan aptiori) ¶ 4.) *Caprifolio*. Debile *Marrubii*, *Hyssopi & Adianti cujuslibet*, item tot *Pectoralia Authorum*, plerunque inconcinniùs *Composita Extracta* similiter haud exiget; cum supradicta & inter se & *Armeniacorum syrupisatique Sacchari* accessu pro diversis, jucundis extemporaneisque *Mixturis* ac *Linctibus* perquàm sint sufficientia: ut nisi data opera Ollulas & Entia Seplasiariorum multiplicare voluerimus, nullus insuper *Syrupus*, sive de *Hyssopo* fuerit *Simplex*, aut aliis satis traductus *Compositus*, sive de *Prasso* ejusdem fortis, de *Capillis Veneris Simplex*, aut pariter *Compositus*, *de Liquiritia*, &c. Officinis hactenus usuales, vel ulteriùs solertiorum opera *correcti*, aut recens hinc inde (sub *Pectoralis Hyssopi*, *Asthmatici*, *&c.* titulis) superadditi (sæpè tamen perquàm exhaustis *Extractis* constantes, & ab *Infuso* quodam aut *Aqua Pectorali edulcata* parùm hinc differentes) requirantur. Uti nec *Loch* aliquod; sive exoletum *de Prassio*; sive (ob quatuor *Pœonia* drachmas simul antepilepticum) *de Passulis*, tædiosiusve *Sanum* & expertum *Usuale*, vel *recens*) *cum Diacodio quodam Asthmatico consimilibusque operosioribus Mixturis*) *substitutum*.

¶ 5.) *Decocta Pectoralia incidentia*, &c. quamvis ob largiorem fortè distributionem equidem in hoc genere haud adeò nonnunquam sint incommoda; nec ingrata per *Simplicium* acceptiorum & competentium delectum, *Epicerasticorumque* accessum parari queant; reverà tamen hodie rarò aliàs expetuntur, rariùs admittuntur. Et si emptorem forsan è gregariis invenerint, tam è prædictorum aliquibus, quàm etiam è domesticis haud difficulter parabuntur; citra actualem *Specierum*, *Fractibus* corruptionem brevi sentientibus, plerumque permiatarum asservationem, *Tincturam* seu *Infusum* quoddam *Pectorale*, cum *Spiritu Vini simplici*, *vel abstractitio* (v. g. *janiculato* forsan, aliove acceptiori) non tam è *Conservis*, inconveoientioribusque *Speciebus*, quàm ipsis paucisque aliquot competentioribus *Simplicibus* simpliciter infusis, aut *Extractis* eorum proportionaliter dissolutis confectum, paulò ante compluribus *Aquis Compositis* meritò prætulimus: sive per se, sive novis *Essentiis*, *Extractis*, &c. ampliùs exaltatum & dulcoratum detur. *Vulgatiores* sanè aliorum, utplurimùm operosiores, sæpè inconcinniùs compositas *Essentias*, *Tincturas Balsamicas* (cùm oleosi quoque quidpiam ipsi facilè combinari possit) similesque *Mixturas*, ad minimum sic æaequat & compendiosè exprimit: quemadmodùm & *Elixiria* quorundam *Pectoralia*, nomine ad *simplicem* quandam *Tincturam* abusivè tantùm tracto, vel si ¶ 6.) *Elixir Proprietatis Pectorale* audiat (cùm *simplex* illud *Elixir* in Pectoris Affectibus verè talibus, plerumque haud adeò multum præstet, ipsiusque saltem *Species* diffusioris Dosis, aut è præcipitatione sæpè vix immunes superaddantur) parùm ultra *Accessoria* (aliter etiam exhibenda) conferente. ¶ Ω) *Olea destillata* in quantum Thoracis Morbis (citra persfrequentes, ad majorem compactionem vel exsiccationem ducentes abusus) quadrant, partim suprà jam attigimus, at *Juniperinum*, *&c.* partim cum reliquis *Anisatis*, *Feniculatis*, *&c. sequenti Classe* perlustrabimus, quo unum alterumve (è parabilioribus & notabiliori copia stillantibus) hîc haberi, vel insuper quoque, si omninò hoc in genere placuerit, *Eleosaccharum* aliquod extemporaneum parari queat. De cætero famosum id è ¶ 7.) *Benzoe* (etiam genuino modo, inter *Florum Sublimationem* aliterve, citra nitorem vel prævalentia Additamenta quæsitum) majora operæ prætia, præ aliis Euporistis non facit; uti nec ejus *Essentia*, sive negotiosiùs *è Floribus*, sive potiùs *è crudo Gummi solitario*, vel adjecta *Styracis* parte dimidia, cum *rectificatissimo Vini Spiritu*, citra notabiliorem, (ne *vulgaris Essentia* more turbetur) *Abstractionem* confiat: ut siquidem *Benzoini* quidpiam *Pulveribus*, *&c. Pectoralibus* permiscendum foret, ipsam *Aliam* (reverà tamen *Suffumigiis*, *Aulicarumque Liquoribus* aptiorem) resinosiori *Magisterio*, simultaneavealiorum ¶ Γ) *Depuratione* tantisper dimissis, mallem.

Proin ponamus potiùs (quæ nunc superest) ¶ 8.) *Iridem*, liberaliori *Illyrica titulo* neglecto, *Florentinam*; ut *Infusis*,

¶ Σ) *Veneris Capillis*, *Trichomanes*, *Polytrichum*.) *Adianta* hæc inter *Plantas Aperientes* Viscera Abdominis, & hinc Pulmones mundificantes, & Urinam blandè stimulantes, referuntur; quod imprimis de *Adianto nigro* & *aureo* asserendum videtur. Nam *Trichomanes* & *Ruta muraria Filix* ferè videntur cognata, adeòque & ejusdem videntur usus & effectus: expertum tamen est *Rutam murariam* singulariter prodesse ad Scorbutum. Retulit scilicet B. D. D. MICHAELIS, quòd cum Ars Pirnensis à Militibus Suecis obsessa fuisset, omnesque ferè Milites ob pravam Diætam, Aerisque liberioris defectum, Scorbuto laborantes convulsi & contracti fuissent, solius *hujus Herba* beneficio curati fuerint.

¶ Υ) *Brassicam*.) *Brassica* seu *Caulis* est vel *alba* vel *viridis*: *utraque*, præsertim viridis, nitrosa est, & Alcali nitroso, indeque abstergente diuretico, prædita. Hinc *Decoctum Brassica* pro temperanda Faucium asperitate, item pro Raucedine, egregium habetur Remedium. Adhæc propter Sal volatile refrigerare, indeque Inflammationes sistere, & Vulnerum Symptomatis optimè mederi solet; unde *Folia Brassica* seu *Caulis* Puerperæ solent Mammis imponere ad præcavendam Lactis abundantiam & coagulationem, dum Acidum successivè absorbent. Abscessibus etiam Mammarum ceu euporiston imponuntur ad Inflammationem præcavendam, & Ulceris consolidationem promovendam. Sic notum est, quòd *Folium Brassica* seu *Caulis recens* post excitatam Vesicam soleat imponi; Æstum enim & Dolorem mitigat, & Vesicam diu apertam tenet; non secus atque Fontanellis imponi commodè possunt, pro præservanda earum consolidatione.

¶ Φ) *Erysimo*.) *Erysimon* de *Eruca* vel *Sinapi est specie bus*, similique acri volatili Sapore præditum; unde propter insignem vim incidendi & attenuandi egregiè confert in Pectoris ac Pulmonum infarctu: adeòque & in Raucedine ex viscidiore Muco, Laryngem & Bronchia obsidente, confert egregiè. In usu est pro hoc scopo *Syrupus de Erysimo Lobelii*, aliàs *Syrupus contra Raucedinem* dictus.

¶ Ψ) *Gossypii Semini*.) *Gossypii Semen* admodùm laudatur Tussientibus Asthmaticis, & ad Phthisin inclinantibus: temperat acrimoniam Succorum Pulmones rodentes; sed rari est usus.

¶ 4.) *Caprifolio*.) Hujus *Decoctum Caprifolii* aliàs famosum est in Prunella & ardoribus Faucium.

¶ 5.) *Decocta Pectoralia*.) *Decoctis Pectoralibus* extemporè pro re nata præscribendis, præstant *Tinctura* seu *Infusa Pectoralia*, cum *Spiritu Vini* vel alio appropriato parata.

¶ 6.) *Elixir Proprietatis Pectorale*.) Fit adjiciendo *Speciebus ordinariis* alia adhuc *Simplicia Pectoralia*: ubi tamen nec hoc multum in recessu habet, cum ejus loco *Simplex Elixir Proprietatis* cum *Essentia* quadam *Pectorali* sufficere possit.

¶ Ω) *Olea destillata*.) sufficit *Oleum destillatum Anisi & Fœniculi*.

¶ 7.) *Benzoe*.) *Benzoe* famosa est vi pectorali, nec cedit *Iridi Florentina*. Cæterùm inter *Preparata* ejus sunt:

1. *Flores*, quorum *Præparationem* cum Charta pyramidali docet ROLFINCIUS *in Chym.*
2. Prostat etiam ex ea *Essentia*, tam *solitaria*, quàm unà cum dimidio *Styracis calamita* mista, cum *Spiritu Vini rectificatissimo* paranda, suavis saporis & odoris: quæ usui Cosmetico inservit, si ejus parum *Aquæ* instilletur.

Tandem aliqui in conficiendo *Oleo destillato Benzoes* admodùm operosi sunt, quorom tamen plures modi fallunt, cùm illud vel crudum empyreumaticum, vel ejus suaveolentiæ tantillum, operæ pretium via æquans, impetrent. Conf. SCHROEDERUS & VIGENERIUS *Tract. de Sale & Sulphure p.* 49. Aliàs *compositis Pulveribus Pectoralibus* egregiè *Benzoe* per se locum invenit.

¶ Γ) *Depuratione*.) *Lapilli* seu *Crystalli Benzoes* curiosi sunt, quos parare docet BARTHOLETUS *l. 5. de Dyspnœa c. 1.* scilicet ex maceratione ejus in *Aqua Violarum*, cujus parte abstracta, *Lapilli* reliquo Corpori per se adhærentes inveniuntur. In *Aquarum* verò destillatione transit paxillum *Olei pretiosissimi*.

¶ 8.) *Iridem Florentinam*.) *Hæc* in recessu blandè aromatica est, Lympham in Affectibus Pectoris temperans, & simul Mucum viscidiorem, Respirationem turbantem, incidens, & quidem *Pulveris* forma usurpata. Et utut Officinis in usu sint *Pulveres Pectorales* multiplices, ubi excellunt *Species Diaireos*, quas ingrediuntur *Gammara & Semina*, quæ facilè Rancorem contrahunt; quia tamen omnes in hoc coincidunt, ut temperant Lympham acriorem, hinc sufficit *Iris*

fit, ita præcipuè *Pulveribus* & quæ hinc ritè confiunt (dum *Extractum* effœtum est) perquàm convenientem: sive *Epiceraſticis gummoſis* ac confinibus, Rancorem tamen, vulgari hodieque malo, non ſcaticuribus, loco *Specierum Diatreos ſimpl. & Uſitatarum* (*Officinis* dictatum), ſive *Bechicis* (*Aromatis* ſcilicet, *Sulphureis Antimoniatis*, &c.) quando & quomodocunque libet miſcearur; aut potiùs inordinaria quaſi (*Diſpenſatoriis* plerique rationi hactenus) Formula ſeorſim in ſuos uſus (vice tot ingratarum, inconcinniuſque compoſitarum, publicè nihilominùs hinc inde propoſitarum, *Specierum Diahyſſopi*, *Diapraſſii*, *Diarhamaron*, *Dianiſi*, *Diaireos Salomonis*, *Diatragacanthi calidi*, imò quoque *Diapenidii*) actu aſſervetur. Ceu vel tantùm pro Infantibus, *Pulvis* ex anatica *Radicis Aronis præparata*, *Ireos Fl.* & *Sulphuris crudi* proportione conſtans, & iſtis ad grana aliquot, pro Ætatis ratione datus, præcipuè verò *Opiatorum* tantillo, *Cinnabari nativa*, &c. priùs exaltatus, Adultis inſuper (ſi placeat, & ex uſu eſſe videtur (*Sacchato Oleove gratiori* conditus, *Antimoniove diaphoretico*, &c. ſociatus, reverà abundanter præſtat, quod his quidem tot *Diſpenſatoriorum Pulveres* atque *Tragea* (nullo non *Pectorali* conſtantea) promittunt; quod *Catarrhales aliqua ſpecioſiores* præſtant; & quod pro Puſionibus in tot *Pectoralibus* ac *contra Tuſſim Pulveribus*, *Seſamo* atque *Papavere* (variè contuſo, vel in *Paſtas emulſioniformes* priùs redacto) conſperſis quæritur, præſertim ſi in Conſluxu quaſi Suffocativo ¶ 9.) correctiora *Emetica* (pro re nata) præmittantur. Et hanc ipſam vim pro recens natis, etiam in *Iride Flor. pulverata* obſervari, ſuprà notavimus. *Cyprios* verò *Pulveres*, cum *Muſco*, *Amylo*, aliiſve (Corpus aut Colorem ſubminiſtrantibus) Gynæcea ſibi parent.

Quod autem numeroſam ¶ 10.) *Morſulorum* ac *Rotularum Pectoralium* detergentium vel expectorantium ſeriem, & uſquedum inſtitutam *Variationem* attinet; qui intentionem Remedii conſiderat, & talia delicatioribus Adultis potiùs, quàm Pueris (omnia deſubitò vel inordinatè deglutientibus) convenire. ¶ 1.) *Opiataque* præterea (poſt expeditum pro re nata Vomitum) ad matutinas anguſtatorum vel ſpumeſactorum Humorum Expectorationes (ſub acciſa nocturnaque adhibitione) plus quam longa *Aſthmaticorum Apozemata*, *Lohoch*, *Confectiones*, *&c.* conferre nobiſcum obſervavit: item, quòd *Sulphureorum* ac conſimilium *Fixiorum* energia, ſub lenta deglutitione admodùm impediator: Is procul dubio nec *Diſpenſatoriorum Dianiſi*, *Diahyſſopi*, *Diaireos*, *Diapenidii*, *&c.* paſſim nunc vileſcentes, *Rotulas*, *Confectionem communem Pectoralem*, *Trochiſcos Bechicos albos* (à *Pectoralibus Officinalibus*, ſi *Odoramenta* demas, vix differentes), *de Benzoe*, *de Alipta moſchata*, *&c. communes*, aut *correctos*, vel *immutatos*, *&c.* exiget; nec in *recentioribus Morſulis*, *Rotulis*, ac *Trochiſcis Pectoralibus*, conſimilibuſque (*moſchatis* etiam & *ambratis*) cuilibet ferè propriis *Variationibus* ſeorſim quæret quidpiam; *Epiceraſtica* potius hujus generis *Formula* (ad Humorum, convenientioribus Remediis præparatorum, Expectorationem ſuprà demulcente) contentus; vel ſolis etiam *Rotulis Manus Chriſti*, *Oleo* quodam vel *Balſamo Pectorali* illitis: præterquam quòd omnino tale quid exigentibus, per extemporaneam inſuper *Pulverum*, *Extractorum*, &c. accommodationem gratificari poſſimus.

Alcalia è Nicotiana, *Scabioſa*, *Veronica*, *Hedera terreſtri*, *&c. Thoracis* ſeorſim, vel cuidam etiam (pro *Pectorali Sale*) conjunctim (cum *Arteriacis* quoque) combuſtis facta, & (quaſi neceſſario quod in toto, *Aqua* vel *Extracto* eſt, etiam in *Sale fixo* eſſe debeat) vulgari Syllogi communiter aſſociata, quantum huc quadrent, quantumque queant, nemo non videt, & ſi *Lixivioſum* quid co quidpiam conſertet, idem in aliis *incidentibus Alcalibus*, aut ſolo *Nitro fixo* inveniri poſſet, Atque hæc *de Vegetabilibus*.

T I T U L U S XVI.

D E A P E R I E N T I B U S A N I M A L I B U S.

QUæ ex *Animali Regno* (præter ſuperiùs in *Diureticorum & Diaphoreticorum Claſſe* è *Caprinis*, *Cervinis*, &c. recenſita) referri inſuper huc poterunt, pauca ſunt, & exigui profectò momenti. Nam qui ¶ 2.) *Decoctum Splenis Bovis* (dum pauperculi vix *Vitulinum Suillumque* attingunt) etiam *cum Additamentis ſuis* (potiùs interdum Alterationem quandam afferentibus) confectum expertus eſt, nec *Mumiam ejus* præterea, ſeu perfumando ſeu inſpergendo patatam; nec *Extractum* diverſimodè (ſaltem ¶ 3.) ob Antiquorum de uſu Partis placita) conquiſitum exiget: ipſum *Aſi-*

Iris Florentina, ſtatim addita *Epiceraſticis*, vel *Temperantibus*, ut *Myrrhæ*, *Sulphuris*, &c. vel *Bechicis*, i. e. *Expectorantibus*. Loco omnium autem harum Specierum AUTHOR *noſter* ſuadet uſurpandum *Pulverem* unicum *Pectoralem*, nempe ex ana *Iridis Florentinæ*, *Florum Sulphuris*, & pro Baſi *Radice Aronis cruda*; quibus addit pro ſcopo incraſſandi & temperandi in certis circumſtantiis, nempe Affectibus Catarrhalibus nocturnis temperandis, blandum *Opiatum*, & vel *Cinnabarim nativam*, in caſu ſi Pulmones convulſivi quid patiantur, ſicut & *Antimoniatum* aliquod *diaphoreticum*, ubi nempe in partibus reſpiratoriis læſio quædam ſubeſt; quo ſic proventus uberior Muci impediatur. Atque ſimilis ferè *Pulvis* D. D. MICHAELI ſoit in uſu qui

> ℞. *Rad. Aron. crud. pulveriſ.* ℥iv.
> *Ireos Florent.* ℥ij.
> *Flor. Sulphuris*,
> *Pulv. Benz.* ana ℥j.
> *Antihect. Poterii* ℥ij.

M. F. *Pulvis Pectoralis* quaſi Catholicus; cujus *Doſis* eſto ʒß. præterpropter.

Huic pro lubitu addi poterit q. ſ. *Sacchari*, vel etiam *Olei* cujuſdam *deſtillati* appropriati.

¶ 9.) *Correctiora Emetica*.) Scilicet in Affectibus Suffocationem minantibus, & qui non ſunt præciſè è Spaſmis convulſivis, nec ab impedito motu Sanguinis per Pulmones, potiùs à Succis viſcidioribus Pectus & Stomachum obſidentibus, *præmiſſo Vomitorio*, *Pulvis* allegatus *Pectoralis* proficuus erit.

¶ 10.) *Morſulorum & Rotularum*.) *Morſuli & Rotulæ* pluribus in uſu eſſe ſolent, paratæ ex *Speciebus ſupradictis* cum *Sacchara* & *Oleis* invicem in conſiſtentiam redigendo deſideratam: ac intentio horum eſt, ut ſordes Pulmonum & Aſperæ Arteriæ, per degenerationem Nutrimenti proximi oriundæ, expectorentur citiùs. *Opiatis* autem plus atribuendum eſt, ſecundùm AUTHOREM. Interim ſuprà dictus *Pulvis Pectoralis* omne id præſtat, quod à *Morſulis* & *Rotulis* hiſce expectari poteſt. Vel extemporè *ex eo* cum *Sacchara* confici poſſunt *Morſuli*, vel *Rotulæ Manus Chriſti* imbibi poterunt *Oleo deſtillato Aniſi*, vel *Fœniculi*, *Balſamo Sulphuris aniſato*; ita illæ eundem ac Morſuli alii habebunt effectum.

¶ 1.) *Opiata*.) *Opiata qualibet*, ſiſtendo motum Spirituum animalium influorum & irritationem, *impediunt Expectorationem*; indeque *Incraſſantia* & Catarrhum ſufflaminantia audiuntur, minuſque in ejuſmodi caſibus, ubi Expectoratione paulò largiori opus eſt, v. g. in Phthiſicis confirmatis, conveniunt; ſed hoſtilia potiùs ſunt: ſicuti contrà eadem *in principio & in incremento Morbi*, cùm nempe à Lympha ſalſo-acida eroduntur & excoriantur Fauces, vel Larynx, vel Pulmonum parenchyma, ſicque noctu Ægri continuò tuſſiunt, Mucum copioſum, utut laborioſè, rejicientes, in tale caſu in incremento pro Tuſſi ſiſtenda, & præcavendo ſordium mucoſarum proventu, pro meliore evacuatione *Opiata ſunt optima*; ſed ſumantur veſperi ante cœnam, vel tempore ſomni. Ita namque Lympha acido-ſalſa temperatur, Irritationis ſenſus in Pectore ſiſtitur, uberior Succorum effuſio in Pectore ſufflaminatur, hincque ſordium proventus impeditur. *In Malo vero confirmato*, ubi Ulcus Pulmonum eſt, vel ubi Aſthma convulſivum adeſt, *Opiata ſunt nocentiſſima*, quia Expectorationem ſiſtunt. Summatim, quemadmodùm *Looch*, *Confectioneſque* ſaltem Productum morboſum, nempe Mucum promovent, ita *Opiata* magis radicem Morbi feriunt.

T I T U L U S XVI.

DE APERITIVIS ANIMALIBUS.

¶ 2.) *Decoctum Splenis Bovis*.)

INter *Remedia Alterantia Animalia Splen Bovis*, & ex hoc *Decoctum*, uti & ejus *Eſſentia* juxta CROLLIUM, vel & *Mumia* ejuſdem, in Infarctibus Splenis & Cachexiis vulgo commendantur *Decoctum*, *Extractum* & *Eſſentiam* vid. in SCHROEDERO, quæ tamen, niſi *Addita* aliquid præſtiterint, vix conſiderationem merentur.

¶ 3.) *Ob Antiquorum placita*.) Scilicet Veteres putarunt,

¶ 4.) *Asininum*, si vivo quoque impunè exscindi posset, cum *Jumento* Molitori linquet. Sic ¶ 5.) *Anserculorum* (aliis jam derisum) *Gallinaceum*, *Capillum*, *&c.* ¶ 6.) *Stercora* non solum sordida sunt, sed etiam (si empiricas Cachecticorum & Ictericorum Curationes observes) parvi plerunque effectûs. Batavorum sane Militibus incursantes in Java Indos superioribus annis *Merda depulisse* laudi fuit; Medico gratioso non item. Ex quo totam hanc sorditiem eadem opera eliminemus, ¶ 7.) *Pavonis Stercus* curiosiores Epilepticis Vertiginosisque plus vice simplici, sed frustra dedisse vidimus. ¶ 8.) *Hirundinaceum* cum ipso emplastico *Nido* trivialium Tonsorum, ¶ 9.) *Caninum* eorum est, qui Libellorum præscripta sectando, commodiora *Resolventia*, *Aperientia*, *Expectorantia*, &c. & loco ¶ 10.) *Lupini* (cum ipso *Intestino*) *Stercoris* acceptiora *Anticolica* negligunt. ¶ 1.) *Humanum*, ceu contra Morsus commendatur, Calumniatorum ori, vel ¶ 2.) *Occidentalis Zibethi fætoribus* (si ¶ 3.) *Martis Stercus* illud haud inconvenienter ducendum desoret), *Aquam* inde & *Oleum* horribilibus Secretis, ¶ 4.) *Passerinum & Muscerdam*, etiam (pro Mensibus obstructis,) ¶ △) *Majoram Murium* Vetularum Medicationibus & Laxativis, ¶ 5.) *Vaccinum*, si vel ipsis Benianorum officiosis manibus inter decidendum exceptum & hinc seu *tostum* seu (jucundiùs adhuc contra Convulsiones) *expressum* fuerit, Experimentis nimiùm caleosis, calentibus Podagricis, & iis qui nx ¶ 6.) *omnium Florum Aqua*, præ congeneribus *Refrigerantibus* ac *Lenientibus* peculiare quippiam nequicquam expectant; ¶ 7.) *Equinum* denique ac ¶ 8.] *Suillam* Militaribus Pleuriticorum, Colicorum, aut Hæmorrhagiis vexatorum Haustibus & Odoramentis (utrovis tamen modo Cruentationes per internas effervescentias continuantes vix aut non sistentibus) imò totum hoc *Magma* Ægyptiis pro Foco, legendum siccandumque relinquamus, ad ea, quæ nostræ potiùs hic considerationis sunt, reversi.

Inter quæ ¶ 9.) *Loch de Pulmone Vulpis* quosvis etiam infarctus Bronchiorum interdum quidem aliquantùm juvat, sed etiam citra Parenchymatis istius accessum: Tabidis magis officit: uti quoque ipsis ¶ Θ) *Vulpis & Erinacei Pulmonibus seorsim siccatis*, *mumialiterve conditis*, & in *Trageas* vel *Essentias* redactis horum neminem curatum vidimus. Et si referre huc licuerit ¶ 10.) internas *Stomachi Gallinacei Pelliculas*, quoties etiam (pro adhærentis fortè fermentalis substantiæ conservatione) non elotas largiter planè, ex *Urogallis* quoque, *Perdicibus*, *Attagenibus*, *&c.* at incassùm, dedimus; ut talium dilaudatores dubio procul lenta solùm illa Lapillorum (in *Urogallis* interdum quasi gemmeorum) colliquatione docti,

Partes Animalium usurpatas idem præstare, quod nostri Corporis Partes, ita, ut Pulmones & Splen eorundem consanent nostris, & sic porrò. Ast ò vanitas! *Usus* siquidem *Partium* est vel *Mechanicus* ex Structura earundem dependens, vel *Alterativus*, beneficio Fermentorum specialium exequendus: Jam verò quicunque horum in Partibus Corporis nostri læditur, eorum nulli occurri per Animalium Partes potest, præsertim, cum & harum Structura mechanica sub Stomachi digestione, & Fermentum earundem, sub Morte intereat.

¶ 4.) *Asininum*.) De *Asini Splene calido* inanis circumfertur *Fabula*, quasi Spleneticis mederetur: ast, si ille aliquid præstat, fit illud *ratione Caloris*; qui tamen itidem ab *Avena*, Sacculo calefacto inclusa, expectari poterit.

¶ 5.) *Anserculorum Stercora*.) *Anserculorum Stercora* mense Martio collecta commendantur Ictericis & Cachecticis, sicut ipse DEODATUS *in Panthæo Hygiast.* *Pulverem* habet *Antictericum* expertum, cujus *Basis* est *Stercus Anserculorum*. Interim loco hujus alii *Gallinaceum* assumunt; sed loco omnium *Sal Ammoniacum* potest usurpari.

¶ 6.) *Stercora*.) *Stercora Animalium omnium* participant de natura *Salis Ammoniaci*, constant quippe ex Acido & Alcali volatili oleoso, quæ coeunt in Sal tertium ammoniacale volatile, indeque auræ beneficio alterantur in Nitrum: præsertim *Avium Excrementa* sunt nitrosa: quicquid igitur præstant, operantur ea vi ammoniacali. Cæterum *Beniani* (sunt Secta Orientalium Populorum indolis Pythagoricæ) putant, Animas demortuorum Cognatorum migrare in domestica Animalia, quæ proinde sanctè colunt, ac horum quoque *Excrementa manibus tractant* pro conservatione.

¶ 7.) *Pavonis Stercus*.) *Stercus Pavonis* præter BORELLUM WILLISIUS *in Pathologia Cerebri*, ad Vertiginem commendat; ad cujus imitationem ego nuper egregium effectum videns, illud non rejiciendum puto.

¶ 8.) *Hirundinaceum*.) Scilicet in Angina & Tonsillarum Inflammatione inter *Topica externa* numeratur *Cataplasma ex Nido Hirundinum*; quod tamen ratione *Limi* vel *Straminis* parum præstat, potiùs ratione *Stercoris* salini ammoniacalis resolutivi & discussivi non contemnendum est, præsertim *cum Lacte* paratum.

¶ 9.) *Caninum*.) *Stercus Caninum* subigendo cum *Melle* in forma *Linctus* commendatur internè pro Faucibus inflammatis curandis, nec id immeritò.

¶ 10.) *Lupinis Stercoris*.) *Lupinum Stercus Pulveris* forma assumptum laudat PANAROLLUS *in Observat.* pro Anticolico, ceu singulare Experimentum.

¶ 1.) *Humanum*.) *Stercus Humanum* in suo genere non rejiciendum est Remedium, dicente rectè HELVETIO *pagina* 112. *&* 113. *Diribitorii*; quippe quòd in eo lateat singulare Sulphur & Oleum anodynum, & destructivum acidarum sordium, indeque non tantùm Ambustionibus recentibus medeatur, sed & Inflammationes quasvis sistet & discutiat; adeò quidem, ut ante hos 50. annos, grassante Peste, hic locorum Plebs ad Bubones suos apponendo, illos maturarint non sine effectu. Præterea Author est SAAR *in Seinen Ost. Indiani schen. Kriegs Diensten*, in India Orientali, Insulis Boriis dictis, genus quoddam *Serpentis* reperiri, cujus Morsum Mors sequatur infallibiliter, & cujus nullum Remedium est, nisi *Stercus proprium* demorsi mox assumatur.

Tandem *Aqua Stercoris Humani Cosmetica* aliis *Ophthalmica*, censetur, sicut & ejusdem *Oleum* contra Cancrum Mammarum specificè commendatur.

¶ 2.) *Occidentalis Zibethi*.) PARACELSUS scilicet mediante diuturna & leni digestione *Stercus Humanum ad Odorem Moschi* redigere voluit, *Zibethum Occidentale* dictum.

¶ 3.) *Martis Stercus*.) De hoc vid. CASTELLUS *de Hyena Odorif. p.* 12. *&* 13.

¶ 4.) *Passerinum & Muscerdam*.) Utraque hæc reverà egregiè laxant Infantes, si nempe hujus 2. vel 3. *Pilulæ* in *Lacte* assumantur.

¶ △) *Majoram Murium*.) Sicut & *Majorum Murium Stercorum Pilulæ* No. 9. deglutitæ Menses Mulierum expellere dicuntur.

¶ 5.) *Vaccinum*.) *Stercus Vaccinum* calidum certè podagricis Pedibus levamen affert, propter sui Pinguedinem oleosam anodynam.

¶ 6.) *Omnium Florum Aqua*.) *Aqua omnium Florum* putatur cosmetici usus esse contra Lentigines, interim, qui *Aquam Spermatis Ranarum* habent, illa carere possunt.

¶ 7.) *Equinum*.) *Succus Stercoris ex Pila ejus recenti cum Vino expressus* haustus, nobile est Anglorum Experiston contra Pleuritidem, qua sæpiùs iidem vexantur, expectando desuper Sudorem: non secus ac quoque contra Colicam convulsivam & Passionem hystericam.

¶ 8.) *Suillum*.) *Stercus Suillum* in substantia exceptum, vel Naribus sub forma Pulveris insufflatum, vel & ejusdem *Succus expressus*, & cum *Syrupo Myrtino* mistus, conducit contra Narium Hæmorrhagiam, nisi hæc fuerit ab impetu Sanguinis, cùm hoc in casu nil valeat, & *Nitrosa* meliora sint.

¶ 9.) *Loch de Pulmone Vulpis*.) Quicquid præstat, hoc facit ratione *Additorum*.

¶ Θ) *Vulpis & Erinacei Pulmonibus siccatis*.) *Vulpis Pulmo* speciatim Pulmoniacis laudari solet vi consolidativa & conservativa: unde & *Loch de Pulmone Vulpis* communis usus esse solet in Pulmonum vitiis; & præter Pulmonem ipsa *Caro Vulpis*, tam elixata, quàm assata, contra Phthisin valdè prodesse dicitur. D. SCHNEIDERUS Ægroto cuidam, cui Pulmo globulo tormentario transfossus fuit, atque frequenti Sanguinis exspuitione frustra Pulmonis simul ejicit, Medicamentum confici curavit ex *Pulmone Vulpis crumto*, modò exempto ex *Vulpe*, cui leviter cocto, & minutim conciso, *Conserva Radicis Symphyti*, *Flor. Symphyti*, *Amylum*, & imprimis *Sarcocolla lota & Lacte muliebri nutrita*, additæ fuerunt; quo felici successu se usum affirmat. Sed reverà dubito, an huic Vulpis Pulmoni tantum tribuendum: quin leviori in Malo *Selecta Vulneraria* huic præferrem, in graviori verò hunc Pulmonem etiam inefficacem existimarem.

¶ 10.) *Internas Stomachi Gallinacei Pelliculas*.) *Interiores Membranæ Stomachi Avium Gallinacearum* exsiccatæ præ se ferunt speciem *Vitri*, quæ pulverisatæ vi stomachali laudantur, idque eò magis, quò vorax magis est Animal, ex quo desumptæ fuerunt. Nempe origo hujus Hypotheseos est, *quasi hæ digererent Lapillos*: ast ò vanam persuasionem! cùm potiùs ad Fermentum liquefaciens, & Partes Ventriculi musculosas hoc in passu respiciendum esset.

Vel

est, citra specificæ differentiæ colliquantis Humoris, & investientis insuper musculosæ Carnis æstimationem, ea huc indifferenter traxisse videantur.

Fel quod attinet, equidem quid non solum in statu sanitatis ad Chyli condituram, inversionem, &c. (jampridem aliis tradita) reverà præstet; vel quantum in præternaturali, Affectibus inde perperam aut hactenus non deductis contribuat; verùm etiam quid in Medicina specialis (& nescio qui secreta) hæc Amarities queat, ulteriori indagine dignum credimus. ¶ 1.) *Catulorum* interim ob privatas commendationes, Epilepticis frustrà datum plus vice simplici notavimus; aut si ab Infantum *lacteo Coagulo* oriretur, *Pilula Alectica*, aliove competente *Laxativo*, vel *Emetico* (succedentibus *Specificis* eo quadrantibus) exhibitio, idem obtinuimus, Multò minùs inter tot æquivalentia præsentiorave (pro *Ophthalmicis*, *Acousticis*, *Anteryspelaceis*, *Cosmeticis*, &c.) *vulgata istius Speciei Liquida*, *Siccata*, *vel penitus* ¶ 2.) *Extracta* seorsim requiruntur; aut dum omnino *Biliosum Detersivum* quis expeteret, missis saltem hic Præcedentiæ minutiis, curiosiori adeò ¶ 3.) Delectu opus est, ut ubi *Lucii* ¶ K *Carpionis*, *Perdicum*, *Gallinarum*, *Aprorum*, *&c.* deest, *Fel à Bove* quoque, *Sue*, *Ove*, sedatior quispiam, plerosque in usus, vel a vicino Lanione petere; aut specialioribus intentionibus (ceu alicubi præsupponuntur, alicubi verò sua modo sunt) commodiora substituere nequeat.

¶ 4.) Inter *Uterina* tandem (huc quoque modo pertinentia aut tracta) si supradicta Fœtus juxta situatio, & ¶ 5.) obstetriciæ Encbireses (sæpè tamen aliquibus in Museo nimis extensæ) defuerint, profectò ¶ 6.) *Serpentum Pinguedine* frustra vel totus Venter inungitur. ¶ A) *Lingua*, *viva* quoque evulsa, Umbilico imponitur; ¶ 7.) *Exuviæ coctæ* (ni aliorum *Cataplasmatum Uterinorum Vegetabilium* more Caloris intercedentis ope Naturam interdum sollicitent) sepelliligantur, aut ¶ 8.) *Cingulo ex humano Corio*, (Arthriticorum Sandaliis à quodam nequicquam adsuto) Abdomen totum qualitercunque stringitur: frustrà ¶ 9.) *Martii Leporis Oculus* Vertici imponitur, aut ¶ 10.) antiquaria *Viri Urina*, non sine Zelotypia bibitur, vel ipsa à Ventre nuper rapta (instar *Equarum* olim ¶ 1.) *Hippomanes*) ¶ 2.) *Secundina*. Liberalioribus sanè (in interdictis Exercitiis) eam haud parùm præstare scimus: æquè ac abstrusum illud ¶ 3.) *Juvencularum Zenith*, malitiosis etiam aut saltem minùs competentibus Intentionibus &c. adhibitum. At cum *Pelliculas illas solas* aut convenientius *cum ipsa Placenta* medicos in usus ad novos Partus ciendos, Dolores insido plerumque successu, & adhuc mage frustranea expectatione in Epilepsiis consensualibus Hystericis, &c. diu exhibuissemus, abjicimus nunc eabundum hoc *Magma*, cum *Extractione sua* & *Compositis inde Pulveribus*, *Additamentis specificis* (refectivis vel expulsivis) quod interdum conferunt, potissimùm debentibus. *Spiritus Secundinarum* ex alio potiùs capite, licèt & id rarius fit, agere cernitur, vel *Spiritus Cornu Cervi* exemplo, nonnunquam ad promotionem Menstruorum, &c. cum sui similibus & *Tartareo*, haud adeò desidis: ut his aliisve parabilioribus quoque contentus Obstetrices aut Castratores neutiquam adeò sollicitaverit, qua illnoc quidem Hominis ab Homine devorandum *primum Involucrum*, hinc autem *Emissariorum* ¶ 4.) *Equorum Patrimonium*, aliàs ad Menses & Hystericas Suffocationes inhabile, necadeò (ac nonnullis dicitur) in Partu & ad Secundinas semper præsens habeat. Sane ipsum ¶ 5.) *Castoreum*, etiam

¶ 1.) *Fel Catulorum*.) Scilicet origo Epilepsiæ apud Infantes, si non est ex Dentitione, est ex Meconio recento: jam verò pro hac Epilepsia curanda commendatur *Fel Catuli nigri exsiccatum*, & in Potu exhibitum. Ast frustrà, ut AUTHOR dicit: cum si Epilepsia fuerit ex Stomacho, *Vomitorium* excellat; sin verò ea Intestinis, dentur post *Clysma Pilula Alectica*, vel *Laxativum ex Julapio*, advocatis simul pro Cura vel *Salibus volatilibus*, vel *fixis* absorbentibus & invertentibus Acidum vitiosum.

¶ 2.) *Extractu Lucii*.) Scilicet *Essentia Fellis Lucii piscis*, *Perdicum*, &c. cum *Spiritu Vini paratu*, Oculisque instillatæ, commendantur vulgo pro delenda Nebula eorum: sicut cum *Bombace* Auribus inditæ Tinnitui earum mederi creduntur.

¶ 3.) *Delectu opus non est*.) Nempe *Bilis* turget Sale volatili alcalino & insigniter oleoso, adeòque detersivo & absorptivo usui apta est. Interim tamen non opus est ejusdem *Selectu speciali*, sed sufficit *unicum Fel*: quod si dilutum fuerit, acuatur mediante aliquali inspissatione; sin acrius, diluatur quodammodò.

¶ K) *Carpionis*.) Tandem *Fel Carpionum* contra Erysipelas extrà illitum laudatur.

¶ 4.) *Inter Uterina*.) Ex *Animali Regno* pro Fœtu pellendo, aut promovendo fluxu Mensium Lochiorumque, excellunt *Testes Equi castrati*, *Anguillæ Hepar cum Felle suo exsiccatum*, & *Secundina humana*, singularis existens in pellendis à Partu excernendis.

¶ 5.) *Obstetricia Encheireses*.) Scilicet *Fœtum Pellentia* non sunt in usum vocanda, nisi *ubi Fœtus est ritè situatus*, omniaque ad Partum disposita, ac deinde quando Dolores Partus deficiunt; nam si Fœtus non ritè situatus fuerit, quæcunque Stimulantia propinata frustrà erunt, non secus ac tempore Dolorum urgentium; in quo casu cùm Natura ipsa sufficiat labori, quid opus erit Stimulantibus Fœtum urgere, & Parturientem molestare).

¶ 6.) *Serpentum Pinguedine*.) *Hæc*, ut & *Viperina*, tanquam Fœtum pellens commendatur, inuncta Umbilico; ast nisi debita ejus situatio accesserit, frustranei erunt conatus.

¶ A) *Lingua*.) *Lingua Viperina* etiam Umbilico pro Fœtu pellendo imponitur: sed vanè.

¶ 7.) *Exuviæ coctæ*.) *Exuviæ Serpentum duplici modo* pro promovendo Fœtu applicantur.

1. Scilicet *instar Cinguli* eædem Abdomini Parturientis circumligantur.
2. Coquuntur *in Aqua simplici*, sicque coctæ *instar Cataplasmatis* Abdomini insternuntur; non secùs atque aliàs eædem *cum Cancris*, *Lumbricis*, & aliis *Cataplasma compositum* constituere solent.

¶ 8.) *Cingulo ex humano Corio*.) Parturientes & Hystericæ *Corio humano*, & *Cingulo ex hoc formato*, sublevari dicuntur: ubi tamen, quodcunque assumatur Cingulum, par ratio; adeoque vana est illius determinatio, cùm *inter Cingula nulla detur differentia*. BURRHUS jussit *Corium humanum* Tumoribus Arthriticorum inserere ad Arthritidem, sed frustra.

¶ 9.) *Martii Leporis Oculus*.) *Oculus mense Martio capti Leporis* Parturientis Nuchæ applicatus commendatur pro pellendo Fœtu, cujus tamen successus sit penes Experientiam.

¶ 10.) *Antiquaria Viri Urina*.) Scilicet HARTMANNUS commendat, ut difficulter Pariens bibat haustum *Urinæ Mariti sui*, & ita, *si hic fuerit genuinus Fœtus*, Parientem illam ex Partu solvi putat: ast si Urinæ hic aliquid subest, erit illud Sali volatili, ad morem omnium volatilium, adscribendum.

¶ 1.) *Hippomanes*.) *Hippomanes* ad conciliandum Amorem commendatur. Quid sit? lis adhuc est, & quidam dicunt, esse *Secundinas membranaceas*, quas excludunt Equæ cum Partu.

¶ 2.) *Secundina*.) *Secundina humana* contra AUTHOREM duplici scopo inservit; nempe tam ad Partum, Secundinas, & Lochia promovenda, quàm ad curandas Epilepsias consensuales, seu ex Utero oriundas. Et quidem *modus eam adhibendi duplex* itidem est; nempe vel in *Spiritu*, vel in *Pulvere*. *Spiritus* paratur ex *Secundina* minutim concisa, & ad putrefactionem seposita; sic enim tota, exceptis Membranis involventibus, resolvitur in *Liquorem Aquæ similem*, qui destillatus dat *Spiritum urinosum volatilem* singularem, in Lochiis, Secundinis & Partu promovendis, in Doloribusque post Partum, *Dosi* ʒß. ad ʒj. usurpandum, qua Dosi adhibitus & Epilepsiis consensualibus medetur. *In sicca* vero *forma* adhibetur *Secundina*, dum in Balneo Mariæ abstracto Phlegmate, siccata pulverisatur, *Pulvisque*, quò minùs verminescat, irroratur aliquot guttis *Olei destillati aromatici cujusdam*, hincque datur à ʒß. vel ʒj. Cæterùm, utut *Spiritus Secundinæ* & alia *Volatilia*, ut *Spiritus Cornu Cervi* vel *Tartari*, *Sal volatile Succini*, & alia, succenturiari queant; tamen ille singulare quid in hoc puncto allegato obtinere videtur, utut pro varietate circumstantiarum is & omnino fallat.

¶ 3.) *Juvencularum Zenith*.) Malitiosè *pro Philtro* conciliandoque Amore certò adhibetur.

¶ 4.) *Emissariorum Equorum patrimonium*.) Ex ZACUTI LUSITANI loco, ubi de Casibus Mulierum loquitur, curiosa extat *Observatio* singularis *Testium Equorum pulverisatorum* effectus, in Fœtu mortuo promovendo, item in promovendo Capite à Fœtu mortuo avulso; unde *Pulvis Testiculorum Equi* in lamellas concisorum, & in clibano exsiccatorum, isque vel solitarius, vel, quod mallem, cum *Cinnamomo* aut *Borrace* adhibitus, singulare quid obtinere debet in Partu & Secundinis promovendis.

¶ 5.) *Castoreum*.) Hujus usus excellit aliàs in omnibus Nervinis Affectibus, ab Acido austero originem ducentibus; indeque pro promovendo impetu Uteri contractivo ad Fœtum

etiam recens ac genuinum (quoties saoè & qua copia, rebus quoque benè stantibus, nequicquam tamen sumptum?) si quid nonnunquam confert, id indirectè potiùs (aliorum quorundam graveolentium Hystericorum more) conferre quotidiana docet Parturientium Experientia: in Mensibus eiendis passivè claudicat. Et si novum Dolorem, sub justo Fœtus posito, suscitativum volumus, sit potiùs ¶ 6.) *Anguilla* (Cute Messoribus relicta) *Hepar cum Felle* inter se calare mediocri siccatum; non quidem in Genethliaci dispendium & Horoscopi ipsiùa præventionum; sed ut Remedium cæteris paribus haud deses; præsertim si *Aqua nostra Hysterica* vel *Cinnamomi*, aut *Essentia Succini sola* vel *tam Castorina mixta* interponatur. De reliquis in posterum.

T I T U L U S XVII.

DE APERIENTIBUS MINERALIBUS.

Hic verò *Mineralia* cum affinibus, ad *Hepaticorum*, *Splenticorum*, *Pectoralium*, *Stomachicorum* & *Uterinorum* hoc quidem genus pertinentia persequemur; & sit primus polychresto ¶ 7.) *Marti* locus: qui cùm *duplici* adhuedum *intentione* (magis scilicet *astringendi* vel magis *aperiendi*) detur, nec sola laxatarum Ventriculi fibrarum *Adstrictione*, sed manifesta rodentium Humorum *Imbibitione* seu quasi *Vitriolisatione*, ac subsequo hinc Orificiorum Ductuumve, tam excretoriorum quam lactiferorum *Detersione*, &c. Hypochondriacos levet, & Obstructis (iidem Malo consequenter implicatis) eadem proculdubio parilive, vel accidentaria etiam ratione conferat; quantum proin hanc extergendi aperiendive vim ac destinationem concernit inde reverà suffecerit, primò ¶ 8.) *Sulphuratus Martis Crocus*, è ¶ 9.) *Limatura Venere non infecta*, vel priùs *magnesiata*, cum (anatico tantùm) *Sulphure* deflagrando potiùs, quam *Magdaleonibus* diffusiùs aliquando paratus, simpliciterque postmodùm citra (aliis etiam notatas) elutriationes pulverisatus: ¶ 10.) *Limatura cruda* equidem præstantissima, at plerumque minùs subtili minusve, ni *Pilularem in formam* (cum *Aloetica* quadam *Massa* & *Tragacantha Mucilagine*) redigatur occultanda, in tantum tractabilior; de cætero si eum judicio in Præfocationibus istis Præcordialibus &c. Symptomatibus (non tam à privativa Ventriculi & consequentium Partium debilitate, quàm positiva Humorali Causa tortis), & quidem non ad Granula saltem aliquot (ut in plerisque *Carbecticis Pulveribus*) sed debito pondere, ad Scrupulum unum vel duo hic locorum detur, ¶ 1.) in se planè innocens, nec nauseæ tum [quam vix sic in teneriorem centesimo prima secundaque die observaveris] concitator; reverà ¶ 2.] sat resolubilis [ceu vel Excrementa testantur), rodentium

tum expellendum non inconcinnè adhibetur, idque, eò magis, si ex difficiliore Partu Passiones hystericæ supervenians, ubi est singulare.

¶ 6.] *Anguilla Hepar cum Felle*.] HELMONTIUS *Hepar Anguilla cum suo Felle* excissum & exsiccatum contra Partum difficilem commendat; non secus ac PANAROLLUS quoque, sicut & BOYLE ejusdem Euporisti egregium usum in *Philosophia sua Experimentali* à se observatum annotavit. Præterea Secretum peculiare & mirabile est in Prolapsu Uteri *Cutis Anguillæ salsa*, ex quo *Suffitus* ad Uterum factus probatum erat Remedium D. MICHAELIS in dicto Affectu.

T I T U L U S XVII.

DE APERIENTIBUS MINERALIUM.

¶ 7.) *Marti*]

JAm AUTHOR pergit ad *Aperientia Mineralia*. His autem omnium Aperitivorum meritò antesignanus erit *Mars*; quamvis alii *de modo operandi ejus* sint solliciti, uti v. g. HIGHMORUS est, qui *Tract. de Passione Hyster.* putat, Martem saltem conferre Ventriculi fibras adstringendo in Malo hypochondriaco; interim hoc non sufficere rectè AUTHOR *noster* dicit, quin potiùs eum operari solummodò imbibendo rodentes Humores: Scilicet vulgò dividentur *Martialia* in *Adstringentia* & *Aperientia*; ast malè. *Mars enim per se semper adstringit, per accidens verò saltem aperit*. Et quidem *adstringit* ea eo, quod scateat copioso Sulphure minerali, imbibito à Terra ochrea, & pauco Mercurio; cujus respectu saltem adstringit, nequaquàm verò aperit; agit enim imbibendo & absorbendo Sapores acidos, & austeros Humores præternaturales in Corpore, ceu à quibus tanquam Materiæ morbificæ Saporibus fibrarum oritur strictura, & pororum Corporis occlusio, & consequenter Digestionum turbatio: hincque illis absorptis, & horum concursu cum Marte, enata sic sui vitriolisatione, Mars abstergit sordes primarum viarum, easque blandè evacuat. *Martialia* enim assumpta *in primis viis operantur*, cùm ultra Diaphragma non ascendant; *dissolvitur Mars ab Acido Corporis*, & solutum sub forma Fæcum eliminatur: vid. HELMONTIUS *Paradoxo de Font. Spadan.* hinc Sapore adstringente superveniente, tonum Partium harumque fibrillas simul roborat. Conf. TACHENIUS *Hippocr. Chym.* Cæterùm *pro scopo alterandi Mars triplici modo usurpatur*: nempe vel *crudus* vel *præparatus*, nunc quidem *per Alcalia*, nunc verò *per Acida*. Ac quidem *Mars crudus* vel *Limatura Martis* non est inconcinna, si robustum habeat Ventriculum & potens Acidum; secus is oneratur hinc, & nisi Mars ritè dissolvatur, destruitur vigor Stomachi digestivus, ut adeò non nisi *robusto Stomacho*, & *prædominante Acido* præditis, *Limatura cruda* exhibenda sit.

Deinde *præparatur Mars per Alcalia*, ita ut *Lixivium Salis fixi* quodcunque conducibile eum corrodat in *Crocum*, aut & *Spiritus urinosus volatilis*, v. g. *Salis Ammoniaci*, affundatur eidem Marti, hac enim ratione non sine fermentationis moto aggreditur illum, & in *Crocum* transmutat; Interim tamen in Crocus per Alcalia parùm videtur valere, cùm Mars ita tractatus abeat in *salsam terream Calcem* & quasi *Magisterium* insolubile & inalterabile; Alcalia enim agunt in Acidum Martis, unde se mutuò coagulant, & intrà hunc abscondunt simulq; sibi terream Ochram sumendo, abeunt in *Magisterium calciforme* pauci usus. Hinc potius est *optima Præparatio Martis per Acida* facta, & ita quidem, ut ab iisdem superficietenus saltem rodatur Mars, hujusque compages saltem reseretur, haud verò per concentrationem Acidi penitus saturetur; secus hoc in primis viis sterilè separari, & ab Alcali occurrente in Salsum tertium transmutari potest: sic enim in Corpore Acidum præternaturale eundem promptissimè aggreditur, & sic Ægrum levare potest. Jam igitur inter *Præparata Martialia excellunt cum Tartaro*, & hinc *Spiritu Vitrioli*, in Affectibus Chronicis facta, sic namque imitamur Naturam, adhibendo loco *Acidalarum Naturalium* Martem superficietenus solutum.

¶ 8.) *Sulphuratus Martis Crocus*.) Scilicet AUTHOR *noster pro usu aperiendi* eligit *Martem cum Sulphure tractatum*, cùm alias notus sit *Crocus* ille *Aperitivus* seu *Saccharinus Martis*, quem describit SCHROEDERUS *pag.* 378. dum accipitur *Frustum* seu *Lamina Martis* candefacta, eique affricatur *Sulphuris Magdaleon*: sic enim Sulphuris accensi Acidum rodit Martem, Mars verò rosus cadit in Pelvim subjectam. Interim Crocus hic nihil valet, præcipuè cum GLAUBERUS demonstret, talem tam intractabilem esse, & nunquam ab *Aqua Forti* dissolvi posse. Potiùs igitur assumitur ana *Limatura Martis* & *Sulphuris*, quæ mistu in Crucibulo incendantur; ita namque Acidum illud Sulphuris rodit hunc Martem in Corpus quasi vitriolaceum, quod non elutriandum est *Aqua simplici*; secus enim *Vitriolum* decederet, & *Terra cruda* restaret; quin potiùs pulverisetur illud ceu inchoatum aliquod *Vitriolum Martiale*.

¶ 9.) è *Limatura Venere non infecta*.) Pro usu medico *Mars* assumatur purus *absque ullo Veneris contagio*; secus enim *Vomitorium* dabit.

¶ 10.) *Limatura cruda*.) Hæc ut rectè præparetur, Encheireses notentur scilicet *Mars in Limaturam redactus* promptè ab Aere resolvitur in *Rubiginem*, ceu inversum Corpus; unde potiùs pro usu medico terenda erit *recens Limatura Martis* in Mortario ferreo vel Lapide porphyritide durissimo, hincque irroretur subinde aliquot guttulis *Olei destillati appropriati*, e. g. *Ligni Sassafras*, *Cinnamomi*, &c. ita enim hujus medio impeditus, ne tam promptè ab humiditate Aeris Acidum Martis dissolvi in Rubiginem queat. Atque hæc Limatura, quia est Corpus ponderosius, ita præparata loco crudæ *Dosi* gr. xv. ad ℈i. vel ℈ij. nostri præsertim Climatis habitioribus exhiberi potesit. juxta AUTHOREM *nostrum*.

¶ 1.) *In se planè innocens*.) *Martialia* per se non sunt nauseosa, sed si Nauseam excitant, semper suspicio esto de *Veneris* cujusdam adjuncta substantia.

¶ 2.) *Sat resolubilis*.) *Mars crudus* in Cachectico-hypochondriacis satis resolvi potest, quod testantur Excrementa, teterrimo colore tincta.

Præ-

tiam & effervefcentium Humorum inverfioni ¶ 3.] præfaturato jam *factitio Martis Vitriolo* (nonnullis fubftituto) convenientior : coque ut & præftantioribus *Tincturis* ipfis in retinentiori Malo præftantior; uti revera quoque præ plerifque omnibus hujus profapiæ *Pulveribus* ac *Crocis* deprehenditur ; v. g. [dum ¶ 4.) purior etiam *Martis Minera* heterogeneis nihilominùs perfrequenter intermixta , ¶ 5.) *Terra* verò *rubra bolaris* , circa Mineras quafdam , elegans quidem aperiens , & quafi *Flos* quidam *Ferri* , nec tamen undiquaque obvia eft) ¶ 6.) *Alcohol illo* , certè pigro , *per Urinam* , *Aquam falsam* , aut *Acetum infperfum* corrofo , vel etiam cum *Aqua fimplici* poft aliqualem effervefcentiam tractatu temporis collecto , aut *Aceti Spirituumve Acidorum vaporibus* elicito , vel è ¶ ☿] *Vitriolo Martis cum Sale Tartari* præcipitato , aut diverfimodè ¶ 7.) *ex Aqua Forti fecedente* , vel *poft hujus Spiritusve Sulphuris abftractionem* [citra vehementem tamen calcinationem) remanente , *Cachecticorum* ¶ 8.) *poft Nitri deflagrationem refidente Croco* , item *Limatura* ¶ 9.) *cum Aceto* lævigata , vel poft ¶ 10.] acidulorum *Succorum Extractiones feu Diffolutiones refidua* ; aliifque femiexhauftis , femiinertis , femiaftringentibus , tædiofioribus , &c. in parabilitate fanè commoditateque fua palmam præripit : præfertim fi pro adverfi coloris infractione fubduplo præterpropter *Coralliorum* , *Oculorum Cancri* , vel fimilium *Præcipitantium* (potiùs , quàm faturatis jam *Magifteriis* , diffufiorifque molia ac præter rem internas exæftuationes intendentibus *Aromaticis* ¶ 1.) *lixiviofifque Salibus* vulgari in *Pulveribus Cachecticis* more) mifceatur , & vel ultra octiduum continuetur , interpofitis vefperi ¶ 2.] [fi Alvus fuerit ficcior , nec adeò defcendat] *Pilulis Aloeticis laxativis* ; rariùs præmiffo vel fubfequo electivè *Purgante* . Et cum infuper non folùm in perpaucas pro dofi *Pilulas* , modò dicta ratione redigi , verùm etiam *Conferva* vel *Rob cuidam domeftico* (quandocunque libet & catemporè] haud difficulter queat involvi , certiori fi citra fubfidentiam Dofi : proin nec antiquiora ingratioraque illa [¶ 3.] *Chalybeatum & de Ferri Scoria*) *Electuaria* , nec quod è *Martis Vitriolo cum Oleis aromaticis* alibi fubftitutum eft, hic exigentur.

Ponamus tamen nihilominùs , tanquàm ex alio capite agens & *bonum Abfterfivum* , aliofque in ufus ¶ 4.] *Martis* illud *Vitriolum factitium* ; non quidem à certorum locorum *Metallurgis* petitum (plerumque quidem tutum , interdum tamen non advertentibus Venerei , vel aliàs exoterici quid inferens] , fed maiori fecuritate *domi confectum* ; non per laboriofam *Cæmentationem* , verùm *Vitrioli* faltem [Sulphureo parabiliorem] *Spiritum* ; largam fatis copiam præbentem , dummodò [quamvis contra commune præceptum] non dilutus recipiatur , & *Solutio* per feptimanas aut quoque menfes aliquot reponatur , non vero ftatim elutrietur . Polychreftum ¶ 5.] hoc *Vitriolum* , feu *per fe* certis in circumftantiis datum , feu potiùs competentibus v. g. *Tartaro* [pro *Magifterio Chalybis Vitriolato*] *Purgantibus* [ingratioris *Salis Martis purgantis Ammoniacalis* loco ,] , folitatione *Sacchare Canario* , vel diverfimodè rubificato [*Sicca Tinctura* inftar] permixtum , præ tantillo *Salis poft* [femicaufticam penè] *Martis in Nitri Spiritu folutionem refitante* , aptius hic eft ; *Crocum Martis Saccharinum* , per *Spiritus Sulphuris* illitionem furgentem effectu æquat , ftypticum & fublimationibus aliifque deftinationibus convenientius ¶ 6.] *Coagulum* (*è Solutione cum Spiritu Salis factum*] in quæfita intentione atque gratia longè antecel-

¶ 3.) *Præfaturato jam factitio Martis Vitriolo* .) Scilicet quò minùs Mars faturatur extra Corpus , eò meliùs operatur intra Corpus , hincque , qui ferre eum poffunt , id eft , quibus Acidum intenfius eft , iis *Mars crudus* in fubftantia exhibeatur ; fic enim melius hic operabitur , quàm *Vitriolum Martis* jam extra Corpus à *Spiritu Vitrioli* acido faturatum .

¶ 4.) *Purior Martis Minera* .) Loco Martis crudi quidam *Mineram Martis crudam* , vulgò Germ. *die Glas-Kopffe* dictam , pulverifatam propinant , ficuti alii *Lapidem Hæmatitem* ipfum ; interim non rarò heterogenea illi admixta ufum ejufdem prohibent .

¶ 5.) *Terra rubra bolaris* .) Loco crudi Martis quidam *Terram ejus in Mineris Martis* reperibilem , & vi Martiali impregnatam , adhibent , quæ itidem inftar Lanuginis apparens abradendo egregia eft . Interim faltem alicubi nec undiquaque oftenditur , fed faltem in Martis Fodinis .

¶ 6.) *Alcohol illo pigro* .) Scilicet *Mars* attactu *cujufcunque Humidi* efflorefcit in *Crocum* feu *Rubiginem* , quippe Aqueum hoc agendo in Acidum Martis , hoc folutum ab Aqua rodit proprium corpus in Rubiginem ; ficuti contra *Gladii Oleo Tartari per deliquium illiti* , difficulter in Rubiginem farifcunt , quia Acidum ab Alcali impeditur . Jam verò fi fumatur *Aqua fimplex* , five *cum Acido* impregnata , five *Urina* five *Acetum* affunditur , mox ille in *Rubiginem* abit . Confer. POTERII *Pharm. Spagyrica l. 2. c. 27.* Interim Rubigo hæc non adeò conveniens eft , ideo , quod à proprio Acido Mars corrofus degeneraverit in Rubiginem ejufmodi terream , nullius valoris .

¶ ☿) *Vitriolo Martis* .) Nempe *Vitriolum Martis* folvitur in *Aqua* , & per *Sal Tartari in Aqua folutum* præcipitatur in *Crocum* .

¶ 7.) *Ex Aqua Forti* .) Scilicet *nil referat Martem* magis quàm *Spiritus Nitri* , aggrediens illum tam potentèr , ut fervor hinc intenfiffimus oriatur . Interim hac ratione à Spiritu Nitri penitus faturatur Mars , & in *Corpus adftringens* convertitur , & fic nimis faturatus parùm in Corpore agit .

¶ 8.) *Poft Nitri deflagrationem*) Hæc *Præparatio* ZWELFFERI curiofa quidem eft ; interim *Præparatum* nihil valet : fcilicet fi *Nitro* in Crucibulo fufo adjicitur *Limatura Martis* , tunc fub Sulphuris Martialis incenfione Nitrum additum alcalifatur , remanente *Croco inerti* , quem tamen ZWELFFERUS tanquam *fummum Cachecticum* commendat .

¶ 9.) *Cum Aceto* .] *Limaturam Martis* quidam terunt , afpergendo eum *Aceto* : fed in hac ratione magis faturatur ea ; unde hæc Limatura parum præftat in Corpore , præfertim cùm poft Nitrum nil magis Martem , quàm Acetum , penetret .

¶ 10.) *Acidulorum Succorum Extractione* .) Nempe fi cum *Succo Citri* , *Tamarindorum* , vel *Cydoniorum* affufis fiat *Extractio Martis* , tunc quod remanet de Marte , eft Corpus exhauftum , nil præftans in Medicina , hinc potiùs *Extractio ipfa* ufurpanda .

¶ 1.) *Lixiviofis Salibus* .) Non combinandus eft *Mars* , cum *Salibus lixiviofis* , nec cum ipfis præparandus ; fecus enim energii *Corpus calciforme iners* , & nullius ufus .

¶ 2.) *Si Alvus ficcior* .) Scilicet in *legitimo ufu Martis* vel Medicamentorum Martialium *duæ Cautelæ* obfervandæ funt : nempe

1. femper fub horum ufus *Corpus apertum fervandum eft* ; quòd fi non fuerit , omni octiduo fub vefpera *Pilularum Aloeticarum* ufus interponendus eft .
2. Ab ufu Martialium *blandus* inftituendus eft *Corporis Motus* , pro meliori illorum operatione .

¶ 3.) *Chalybeatum & de Ferri Scoria Electuaria* .) In hæc animadvertit ZWEFFERUS , & loco horum fubftituit aliud ex *Vitriolo* , vel *Croco Martis* cum *Oleis deftillatis aromaticis* præparatum ; quod tamen itidem AUTHOR *nofter* taxat , dicendo fufficere potiùs vel *Limaturam Martis crudam* , vel *Vitriolum Martis* , vel *fulphuratum Martis Crocum* .

¶ 4.) *Martis Vitriolum factitium* .) Huic præfero *Vitriolum Martis nativum* , ex *Minera Martis Aeri expofita* paratum , & efflorefcendo confpicuum factum , hinc in *Aqua* folutum & blanda evaporatione infpiffatum : in cujus tamen defectu & *factitium* proderit . Cæterùm pro hoc parando non requirit AUTHOR tædiofam *cum Sulphure Cæmentationem Martis* , quam fuadet SCHROEDERUS , nam & fic tædiofum *Vitriolum* acquiritur ; fed *Spiritum Vitrioli acidum* ; cui tamen præfero *Spiritum Sulphuris* , quippe adhuc puriorem illo , & fine Contagio metallico , cùm contrà ille multum de metallica Subftantia participans , *Vitriolum Martis* ex albido viridefcens conftituat . Atqui hic *Spiritus Vitrioli rectificatus* affufus *Marti* hunc non rodit propter concentratas fui particulas , fed potiùs *Aqua* f. q. diluatur ipfe , contrà fi per fe Spiritus ille fuerit phlegmaticus , non opus erit dilutione cum Aqua fimplici . *Solutio hac Martis tali Spiritu* evaporet ad medias , ficque in frigido *Vitriolum deligans* adhærefcit .

¶ 5.) *Hoc Vitriolum* .) Hoc *Vitriolum Martis cum Spiritu Vitrioli factum* rarò per fe datur , fed combinetur *cum Tartaro* , verb. g. *Vitrioli Martis & Cremoris Tartari* in anatica proportione (vel varietur ea pro circumftantiarum varietate) folvatur in *Aqua fimplici fervente* , & hinc *Solutio* infpiffata ad Mellis confiftentiam , in modo locu concrefcat in *lapideam duritiem* pulverifandam , & fub *Magifterii vitriolati Chalibis* nomine , *Dofi* gr. xv. ad ℈j. exhibendam egregium eft Anticachecticum , deterfivum , & alterativum . Poteft mifceri *Purgantibus* , fic præftabit *Sale Martis purgante* . *Sal Martis cum Aqua Regia* vel *Aqua Forti* , fecundùm SCHROEDERUM , eft ftypticum .

¶ 6.) *Coagulum* .) Scilicet folutus *Mars* cum *Spiritu Salis* , hujus abftractione relinquit *Coagulum faline-ftypticum* , ex quo etiam *Flores nigricantes* poffunt fublimari . Interim tamen

cellit: uti quoque collecta alios in usus (per *Spiritum Mellis* aut *repetitas Aceti destillati validioris affusiones*) ¶ 7.) *Magmata*, si præter commodiores adaptationea & præsentiorem efficaciam, saltem parabilitatem spectamus.

¶ 8.) Inter Liquida nunc, cùm *Vina Chalybeata per simplicem Infusionem*, moras poscant; *per Extractionem* verò parata, bonam partem perdant, & sæpiùs hinc corrumpantur, viribus simul utrobique latiùs præter rem dispersis; quod etiam *Solutionibus* accidit cum *Fumaria* vel potiùs *Acetosa Succo* (*nonnullis per Tamarindos exasperato*), cum *Succo vinosorum Pomorum*, *Berberum*, *Limonum*, & adhuc cariorum *Granatorum*, *Musto*, *&c.* (quidni & *Ananas Indorum?*) institutis; non minima insuper Soluti parte (etiam dum ad *Extracti* consistentiam rediguntur) denuò tandem subsidente: Cùm porrò ¶ 9.) *Liquor Martis* (*per coctionem*) *Tartarisatus* in operatione segnis, *Nigricans* (*Limaturam cum Aceto destillato lævigando*) quasi penè superficiarius, *Essentiarum*, *cum Vegetabilium Succis paratarum* ¶ 10.) reiterata *Extractio* horum, quàm Martis particulis prægnantior sit; & ea consimiliaque omnia, vel unica quædam selectior *Tinctura* (uti vulgò dicitur) vincat, aut ad minimum in aliquibus æquet; *Vino* quin etiam (solitariè vel cum *Vegetabilium* concordantibus *Essentiis*) diluta, *Chalybeatum* quodvis, cum *Aqua simplici* verò ¶ 1.) *Artificiales istas* (ceu creduntur) *Acidulas* similiter exprimas: non videmus, cur in talium confectione vel repositione seorsim quis occupari debeat. Quemadmodùm nec opus est, ut proin ostentationis tantùm gratia, ¶ 2.) diversæ diversorum aliquot *Authorum Tincturæ*, sæpissimè (post dempta Accessoria exoterica, atque ambages planè frustraneas) eodem recidentes (uti hoc *Acetosis Extractionibus* frequentissimum est) aut *Menstruis* naturæ haud adeò amicis confectæ, vel superficiariæ saltem, remissiores, extraneis solventibus turgentiores, de *Ferro* parùm participantes, &c. passim vulgari more asserventur; ceu v. g. huc referri potest, quæ solo nec *Salmis* priùs exasperato ¶ 3.) *Vini Spiritu*, *è Calcinatis*, *Præcipitatis*, aut ¶ 4.) *Florum Armoniacalium particulis Martialibus nimium elutriatis*, variè & (ultima hæc) laboriosè quæritur, dum *Armoniacalis vulgatiori facilioreque processu profecta* idem præstet; & si quæ primarum viarum Dolores ab Hypochondriaca acredine profectos interdum levet, id peculiari sedativa vi, ut potiùs irritantium Humorum subductione, attemperatione, inversione, vel in aliud saporis genus commutatione, contingere videatur: nec alia procul dubio *Sulphuris Vitrioli Anodini Martialis*, sive (sæpiùs hactenus notati) ea *Ammoniacalibus Martis Floribus elutriati Pulvisculi* sit ratio, sub effectu alias (ceu alii quoque observarunt) rarinii. Pertinet porrò huc suspecta ¶ 5.) *Pumicosa* (superficials) ¶ 6.) *è dissoluto saltem Martis Vitriolo*, in fundo denuò concrescerte curiosior ¶ 7.) ea *ipsa Martis Minera cum proprio* (tædiosissimo parcissimoq;) *Liquore* extracta, &c. diversorum *Tinctura* ac *Variationes*. Nec ¶ 8.) *Balsamum Martis Oleis destillatis confectum* Ferri destinasioni, Hypochondriorumque potioribus requisitis tantoperè quadrat, *Carminativis Nephriticisve* (pro istiusmodi Oleorum natura) aptius. ¶ 9.) *Essentia cum Nitri Spiritu ac Phlegmate Vitrioli* bona est innocens quidem, aliquanto tamen (præter hujus Classis requisitum) stringentior, ac (ceu reliquorum quoque *Martialium Nitratorum* pleraque solent) nescio qui vehementior; & ni *Spiritus* (per quasvis etiam eochireses) fuerit fortissimus, post adjectum *Vitrioli Phlegma* albus saltem ferruginemque ingratè sapiens *Liquor* prodit.

Qua

tamen illud vi alterativa parùm pollet.

¶ 7.) *Magmata*.) *Spiritus Mellis & omnia acida rodunt Martem*, & sui abstractione relinquunt *Magma dulce*, id-est quoddam *Vitriolum Martis*, cujus tamen loco *Vitriolum Martis*, vel *nativum* vel *artificiale*, sufficere poterit. Atque hoc *de Siccis Martialibus*. Hæc *pauca ex Marte* AUTHOR seligit:

1. *Limaturam Martis crudè præparatam*.
2. *Crocum Martis sulphuratum*.
3. *Vitriolum Martis*, &
4. *Magisterium Martis vitriolati*.

¶ 8) *Inter Liquida*.) Sunt vel *infusa* (uti prostant in HARTMANNI *Prax. Chym. cap. de Obstruct. & Imbecillitate Hepatis.*) *Vina Martialia*, quæ parantur *duplici modo*: nempe

1. *Limatura Martis recens Vino infunditur*, quod hinc turbatur, & ad tempus repositum dulcedinem stypticam acquirit.
2. Vel eadem *candefacta in Vino* repetitis vicibus *extinguitur*: nam & sic Martis substantia Vino soluta in *Vitriolum* abit.

Interim tamen *ejusdem Vitrioli* vis admodùm est dispersa, Vinumque taliter paratum propediem situm contrahit & corrumpitur. Sic præter Vinum alii assumunt *Succos Vegetabilium acidulos*, itemque *Mustum*, quibus *Mars* extrahitur, ut ROLFINCIUS, & MYNSICHTUS *pag.* 217. *Armament. Chym. Magisterium* aliquod *Martis aperiens* habet. Interim tamen nobis sufficit ad imitationem D. MICHAELIS *Succus Pomorum Borsdorffianorum* nondum penitus maturorum, qui *Limatura Martis recenti* affusus optimè agitetur sæpiùs, & sic intensè saturatur ex Marte, hinc *Solutio* filtrata nonnihil evaporet, ne situm facilè contrahat. Ita eadem Hypochondriacis, Spleneticis & Cachecticis data ad Cochlear i. multum efficit, æstimoque hanc magni contra AUTHOREM: in Cachexiis enim Mulierum, & Mensium defectibus, in Effervescentiis hypochondriacis sistendis, *Dosi* ʒj. est egregia. Quidem parant *Essentiam Martis cum Succo Citri*; verùm illa est longè melior.

¶ 9.) *Liquor Martis tartarisatus*.) Dum nempe *Mars* cum duplo vel triplo *Tartari* in *Aqua fervida* ebullit, Acidum Tartari rodit Martem, & *Solutio* filtrata ad debitam consistentiam inspissatur pro *Liquore Martis tartarisato*: qui tamen non adeò valet, dum successivè omnis Mars iterum præcipitatur. Quando Limatura Martis lævigatur cum Aceto, dat Solutionem spissam, sed quia nimis saturatur ab Acido, nil valet.

¶ 10.) *Reiterata Extractio*.) Sunt, qui *Solutiones Martis, per Succos Vegetabilium acidulos* factas, ad Mellis consistentiam leniter inspissatas, denuò cum *Spiritu Vini* extrahunt in *Essentiam*. Verùm est & hæc Extractio Martialis sed non adeò intensè, & vocatur *Essentia Martis liquida*. Ast cùm sic minor Martis pars includatur, proinde *Solutionem primam* hisce præfero. Pauca Martialia liquida sufficiunt.

¶ 1.) *Artificiales Acidulas*. Loco Acidularum Artificialium nil melius est, quam *Liquor Martis Solaris, cum Aqua Roris Majalis* paratus; hic enim parva guttarum *Dosi* idem præstat, quod illæ sub haustibus. Hinc sufficit *Solutio Martis cum Succo Pomorum*.

¶ 2.) *Diversæ Tinctura*.) Diversæ *Tinctura Martiales* quidem dantur, saltem *nominetenus tales*.

¶ 3.) *Vini Spiritu, è Calcinatis*.) Hic perstringit AUTHOR illam *Tincturam*, quam habet SCHROEDERUS *pag.* 382. *num.* 4. *&* 8. ex *Croco Martis cum Sale Ammoniaco* tractato, unde frustrà per Spiritum Vini parare tentat Tincturam.

¶ 4.) *Florum Ammoniacalium*.) Hic processus ille insinuatur, quem habet ZWELFERUS *Mantiss. Spag. pag.* 339. sub nomine *Aroph Paracelsi & Spiritus Martis acido sedativique Archei*; cùm tamen iste, qui cadit Pulvis, quemque ZWELFERUS *Sulphur anodynum* vocat & *sedativum Archei*, sit *Terra Martialis*, quæ, quia itidem nonnihil absorbere valet Acida hypochondriaca, iisque absorptis Symptomata levantur, & quies supervenit; hinc malè putat ZWELFERUS, eam vi anodyna sopiro Spiritum insitum. Cæterùm laboriosus hic Processus compendiosior ad methodum MYNSICHTI fieri poterit:

¶ 5.) *Pumicosa*.) *Martis Tinctura*, quam affert SCHROEDERUS, *in Pharm. l.* 3. *c.* 11. *p.* 303. *num.* 13. *suspecta* est: paratur quippe eadem ex *Marte in Pumicem* quasi redacto, & *Aceto destillato* in Tincturam extracto.

¶ 6.) *E dissoluto saltem Martis Vitriolo*.) Sunt, qui *Vitriolum Martis* dissolutum cum *Spiritu Vini* in *Tincturam* extrahere satagunt; ast inanis est labor, cùm sic Vitriolum illud in fundo concrescat: vid. SCHROEDERUS *l. a. pag.* 582. ubi habet hunc Processum.

¶ 7.) *Ex ipsa Minera Martis cum proprio Liquore*.) Intelligit AUTHOR *Tincturam* illam, *Manna Martis* nomine SCHROEDERO *l. a. nu.* 20. venientem, ex *Marte* subsidente: scilicet *Minera Martis destillata* suggerit *Phlegma acidulum* in pauca quantitate, quo ipso *Mars* solutus *Tincturæ Martis* nomen accipit; cùm tamen Solutio hæc tantùm sit superficialis, & labor inanis.

¶ 8.) *Balsamum Martis*. Habet hoc ZWELFERUS *in Mant. Spag. pag.* 340.

¶ 9.) *Essentia cum Spiritu Nitri*.) Hisce ZWELFERI ille Processus insinuatur, quem habet *in Append. ad Animadv. Ph. Aug. pag.* 58. dum parat *Essentiam Martis cum Spiritu Nitri & Phlegmate*, utque pauco *Spiritu Vitrioli*: ast quemadmodùm pro tractatione Martis, inter Acida nulla sunt meliora, quàm tartarea & vitriolacea; ita Acida nitrata stypticitatem affricans Marti, huncque vehementiorem faciunt, quàm ut à Corpore humano perferri possit.

Qua

¶ 10.) *Quæ cum Essentiali Sale Tartari* & *Martis Vitriolo crudo, vel aliquantùm albificato conficitur*, & pridem aliquibus in Secreto habita est, sive illiquatione sive simplici tantùm mistura priùs uniantur utraque, bona tamen *Martis* pars in dissolutione postmodùm secedit, & ni paulò auctius fuerit *Vitrioli* pondus, aut *Præcipitatum* illud denuo solutum *Tincturæ* postliminiò uniatur, effectus (sat quidem notabilis) pro majori tamen parte a dissoluta *Terra foliata Tartari* dependere videbitur. Si memoratæ jam ¶ 1.) *Essentiæ Martis Tartarisatæ*, sive *Solutioni* cum *Tartaro crudo* (per simplicem coctionem) factæ, & ad Mellis consistentiam inspissatæ, *Acetum destillatum* superfunditur, *Liquor* de subito quasi provenit *Martialis* haud injucundus; relicto in fundo *Tartaro*, &c. Nihilominùs *duobus hisce Martialium modis adhuc* ¶ 2.) *præsentiorem* observavimus, si *Vitrioli Martis* & *Tartari depurati* vel *purioris* (si loco hujus *Saccharum* recipitur, non procedit) ana v. g. libra semis, in *Aquæ simplicis* libris sex coquatur, & inter agitationem sic lentè exhalet ad Mellis consistentiam, quod *Coagulum Spiritus Vini communis* saltem libris sex extrahitur, & post Filtraturam (citra notabile sedimentum) abstrahatur hinc libra una, aut nil interdum; efficax sic habetur *Essentia* (*Papaveris erratici*, *Extracto* pro requirentium lubitu ampliùs tingenda [in hypochondriacarum partium Obstructionibus, Effervescentiis, Præfocationibus, Cachexiis, &c. Icterum, ni Ascitis consummati, concreti Calculi, aliorumve tantisper immedicabilium Malorum consectarius fuerit, citra omnem consuetorum *Purgantium* (Affectum plerumque in deterius præcipitantium) accessum (ceu alibi superioribus annis monuimus) passim, sub aliquot dierum continuatione securè curae sola, vel *Antimonii Diaphoretici Martialis* una alterave Dosi tandem interdum superaddita; rariùs, si Alvus præter morem renitentissima fuerit, *Aloeticis* saltem *Pilulis laxativis* tunc, pro una alterave vice, requisitis.

Spiritus Mineræ Martis in paucitate sua inter curiosiora potiùs quàm usualia locum meretur: simileque quidpiam *Acidulo-sulphureum* à supra dicta quoque *Terra Martiali bolari* provenit. De ¶ 3.) *Spiritu Vitrioli Martis factitio* cum affinibus brevi pòst agemus. *Odor* inibi *sulphureus*, qui (deposito foliati Sulphuris exiguo) omnibus ejuscemodi destillatis tandem aliàs decedit, equidem tamen inconsultiùs otut singularum Dosium efficacia haud adeò inde exaltetur, abstrahendo vel divaporando pro more hinc secernitur, & ¶ 4.) *temperata* porrò *ista Aciditas*, etiam in alterius *venalis Vitrioli viridantis Spiritu* (ritè destillato est observabilis; eodem interim effectu, at minoribus impensis aut laboribus. Nec adeò singulare quid, quod selectior quædam *Tinctura* largiter (pro Martiali quidem destinatione (non præstet, invenire potuimus in ¶ 5.) *abstractitio Liquore: qui* postquàm *Ferrum in Spiritu Salis solutum est*, & fætor cessavit, inde postliminio reperitur, moderataque sub Destillatione per ultimas potissimùm guttulas (æquè ac *Spiritus* adhuc speciosior, ¶ 6.) *à Sale Capitis mortui Florum Ammoniacalium Martialium*, *Aqua vel Spiritu Vini* diluto collectus) aliquantillum quasi martialescit; ni scilicet validiori postmodùm igne scandentibus utrobique ¶ 7.) *Floribus* adstringentissimo sapore inconsideratius inquinetur. *Volatilis* ¶ 8.) *ille Spiritus*, *è Tartari tam Limatura Martis cocti spissamento*, parùm profectò est *Martialis*. Et cur *Olei vinosi*, *digestis cum Spiritu Vini concentratioribus quibusdam Solutionibus nonnunquam supernatantis guttulas*, in tanto parabiliorum proventu tædiosissimè conquiramos? ¶ 9.) *Flores per Solutionem Nitro combinatarum Detonationes*, *supradictas Salis* ¶ 10.) *Ammoniaci Martialis elutriationes*, *alteræ collectos*, & interdum abusivè sic dictos vel commendatos, faciliorem *Limaturæ præparationem* in quamplurimis præcellere, jam antè notavimus; residua Curiosiorum Experimentationi, quæ vero *ex Marte Adstrictioni* potius destinantur, suo inferiùs Titulo relinquentes.

E Ve-

¶. 10.) *Quæ cum Essentiali Sale Tartari, & Marti Vitriolo.*) Hic sincerum prostat AUTHORIS judicium de famosa illa *Tinctura Vitrioli Martis Zwelferi*, quam habet in *Mant. Sp. pag.* 337. nempe sub hujus præparatione semper evenit, ut dum *Sal essentiale Tartari*, & *Vitriolum Martis* junguntur, Mars quoad sui partem ex Vitriolo cadat, sicque Tinctura magis tartarea, minusque martialis prodeat. Unde alii hoc videntes, loco ejusdem Tincturæ hanc *in forma sicca* præparant, & recipiunt ana *Terræ foliatæ Tartari* & *Vitrioli Martis*, mista terunt in lapideo Mortario, ita rubescit subitò *Mistura* instar Pultis apparens, quæ posteà in loco calido exsiccata pulverisetur in *Pulverem* ex nigro rubescentem, *Sal Martis compositum*, item *Magisterium Martis vitriolatum*, vocandum. Et sanè hic *Pulvis* præstantior est ipsa *Tinctura Vitrioli Martis Zwelferi*. *Vitrioli* autem *Martis Tinctura Zwelferi* in Cœliaca convenit, Mucum abstergendo, & Ventriculi orificium infarctum reserando.

¶ 1.) *Essentia Martis tartarisata.*) Scilicet *superiùs* mentionem fecit AUTHOR *Martis tartarisati*, sumendo *Tartari* part. ij. & *Martis* part. j. & in *Aqua fervida* ad consistentiam Mellis coquendo. Jam igitur mellagineo huic *Magmati*, si affunditur *Acetum destillatum*, absorbet hoc Martem solutum, Tartaro crudo in fundo remanente. Atque hæc *Solutio* dulcis est & grata bonaque, neut aliis ea Tartaro prodeuntibus Solutionibus cedat.

¶ 2.) *Præsentiorem.*) Modum conficiendi *Tincturam Martis* AUTHOR hic clarè refert, ac confert M. A. N. C. *Anno* 3. *pag.* 43. ubi occasione *Historiæ Atrophiæ infantilis* Processum hunc recitat. Hanc paratam ita *Tincturam Martis* præfert *Zwelferi Tincturæ Vitrioli Martis*. Res ita se habet: Nempe terantur probè invicem *Vitriolum Martis* & *Cremor Tartari*, hinc trita affusione *Aquæ simplicis* ebulliant, & coquantur ad Mellis consistentiam, quod refrigeratum in lapideam quasi consistentiam facilè pulverisabilem abit. Vel & antequam Magma prædictum in duritiem convertatur, affunditur *Spiritus Vini*, & blando Calore eliciatur & solvatur illud *Concretum Martis tartareum* in *Essentiam Tartareo-Martialem*: ita hæc erit potioris usus, quàm *Tinctura Vitrioli Martis Zwelferi*; & hæc *Tinctura Martis tartarea* à ℨß. ad ℨj. usurpata locum habet in quibusvis Morbis Chronicis, Remediis Tartareis indigentibus; non secus ac eandem AUTHOR commendat pro Ictero curando, nisi is insequatur Ascitem consummatum; aut Calculos in Folliculo Fellis hærentes. etenim in Ictero curando *Martialia* primarum tenent; *Purgantia* contrà nil valent, nisi in principio priùs *Vomitorium* adhibitum prosit; sicut in progressu & statu Morbi *Martialia*, & præsertim *hæc Tinctura*, erunt optima. AUTHOR *noster* pro Ictero associat *Antimonium diaphoreticum Martiale*, quæ duo pro Ictero curando, præmisso in principio Vomitorio, reverà sufficiunt.

¶ 3.) *De Spiritu Vitrioli Martis factitio.*) Hisce taxat AUTHOR *noster* tacitè ZWELFERUM *in Mant. Spag. pag.* 336. magno conatu illum elicere docentem: simul rectè addendo, *talem Spiritum* parùm aut nihil differre à quovis *Spiritu Vitrioli communi*; nam & hic non reperitur sine Contagia Martis aut Veneris.

¶ 4.) *Temperata Aciditas.*) Scilicet *Spiritus Vitriolacei non sunt rectificandi*, quasi nimirum eorum partem volatilem seorsim habere vellemus. Potiùs rectum hac in parte ZWELFERI judicium, dicentis, Rectificatione hac potiùs destrui, quàm exaltari Spiritum Vitrioli.

¶ 5.) *In abstractitio Liquore.*) Intelligit hic AUTHOR SCHROEDERUM *p.* 380. *Num.* 3. *Oleum album Martis* afferentem. Conf. HOFFMANNUS *in hunc locum p.* 227. *Clav. Schrœderianæ*, scilicet *Spiritus Salis Marti* affusus & abstractus, sub Ignis gradu ultimo, de dulcore *Martis* participat; qui tamen, cùm tantillus sit, hinc potiùs aliæ *Martis Tincturæ* eum superant.

¶ 6.) *E Sale Capitis mortui Florum Ammoniacalium Martialium.*) Intelligitur hic ZWELFERUS *p.* 339. *Mant. Spag.* ex *Capite mortuo Martis*, cum *Sale Ammoniaco* tractati, *Spiritum acidum* elicientem, qui quidem aliquantillum de substantia Martiali secum rapit: interim tamen ob id non præferendus is erit aliis *Tincturis Martialibus*.

¶ 7.) *Floribus adstringentissimo sapore.*) Scilicet *Mars* cum *Sale Ammoniaco*, vel *Sale communi*, vel *Spiritu Salis*, tractatus abit ultimo Ignis grado in *Flores nigros*, saporetenus stypticos.

¶ 8.) *Volatilis ille Spiritus.*) Scilicet *Mars tartarisatus* si destilletur, acquiritur *Spiritus volatilis*, participans quidem de Tartaro, nihil verò de Marte; quippe qui arripiendo Acidum Tartari liberatum, dat *Spiritum* & *Sal volatile Tartari*.

¶ 9.) *Flores per Solutionum.*) Insinuatur hic *Crocus Martis Cachecticus cum Nitro paratus* ZWELFERI ex *Mantissa Spag. pag.* 317. nempe si illo Processui loco Crucibuli aperti recipitur Retorta tubulata, tunc sub Detonatione *Nitri* & *Martis*, *Flores Nitri* acquiruntur, parùm *Martiales*.

¶ 10.) *Salis Ammoniaci Martialis elutriationes.*) Intelligit hisce AUTHOR *noster Sulphur Anodynum Martiale*, quando *Mars* cum *Sale Ammoniaco* sublimatur, & edulcoratur *Aqua simplici*; sic cadit *Pulvis*, quem ZWELFERUS maximoperè commendat; qui tamen est *crudus* saltem *Martis Pulvis*, cedens aliis *Tincturis Martialibus* Jam verò ex his omnibus eligit AUTHOR *Tincturam Martis tartarisatam*, in cujus locum & *Sal Martis compositum* substitui potest, vel & *Solutio Martis Solaris*: ita tamen, ut horum omnium Liquorum *mitissima* sit *Tinctura*

¶ s.] E Venere (si eel Amorum suorum causa huc referenda fuerit], vel etiam cum Venere tantùm Præparata, quia pauca hodieque prodierunt, quæ commodè citra nauseabundam illam, suffocativam, similemque adversiorem qualitatem istis plerumque adhærentem, internis usibus specialiori effectu, majorique præ aliis fructu aptari possint; & dum ¶ a.) verum Veneris Ignem, seu volatile dulcissimumque Sulphur subtiliori modo (quàm hactenus quidem per Hæmatitina Sublimationis ¶ II) Spiritum duplicatum, item per proprium ¶ 3.) Minera Venerea, vel separati hinc alicubi Salis, acido-salinum Spiritum ipsi Minera superfusum, & Crocum sulphureum inde eatrahentem, aut per simplicem tantilli, quod post rectificationem Spiritus ¶ 4.) Æruginis crystallisata restat, Extractionem, aliasque adversiores crudioresque rationea tentari potuit, aut per protractissimum ¶ 5.] Vitrioli Venerei destillationem quæsitum est] adhucdum colligendum eapectamus. Suffecerit proinde nobis hic saltem ¶ 6.) Æruginis elegans ille Spiritus, ¶ 7.) præsertim è Crystallis (tanquam inter alia forsan Acetositia, præcipuè concentratis Aceti destillati particulis affluentioribua) destillatus; subtilissimus, & licèt in Solutionibus oppidò quidpiam (quo ipso solubilea fiunt) de se semper relinquat, adeòque tandem planè fatiscens Spiritum Mellis præ se ferre videatur; repetitis tamen illia in Chymia usibus diutiùs (præ reliquis ejus speciebua) applicabilior. Nam qui ¶ 8.) ex ipsa Æruginis substantia, Aceto destillato priùs humectata prolicitur, reverà aliquantò est remissior citiusque enervatur; quemadmodùm etiam qui cum ¶ 9.) duplo præterpropter Sulphuris (tandem cum aliqua Florum albicantium acidulorum parte) prodit; præsertim si una alterave vice à Marte] pro comparanda Tinctura) abstrahatur: qui ex Æruginis Extractione Aceto solùm simplici parata, & ad mellaginem usque inspissata, destillatur, adhuc debilior est, vel post secundam adhibitionem fatiscit. Omnes hi, primus quoque, ¶ 10.) intùs immediatè diversimodique dati, nobis quidem inter tot commodiora Hypochondriisque cunvenientiora Specifica Stomachica, Pectoralia, Cephalica, &c. singulare quidpiam haud adeò præstiterunt: Sique omninò hujuscemodi prævalenter Acetosi quidpiam complacuerit, acceptior existit paulò antè notatus cum Sulphure. Et si vel Acetum Scillinicum cum sui generis Expectorantibus & Edulcorantibus Essentiis, item Spiritum Salis Armoniaci urinosum, in Pectoris infarctu haud postremum, aliave præsentiora considerate quis dederit, nec eo qui aliquibus nuper ¶ s.) cum Gummi Ammoniaca, reliquis ingratior destillari consuevit, admodùm indigebit. Ut proin hoc Liquorum genus convenientiùs aliis Chymiæ laboribus ac resolutionibus destinari videatur; scilicet non tam ¶ a.) Marmorum Animaliumve Magisteriis sive Solutionibus, vires sui Simplicis (ceu alibi jam notavimus) plerumque non attingentibus, æquè jam satutatis, & interdum eaotetici quid (ut in Perlarum, verbi gratia destillatione cernimus) cum Venereæ stypticitatis vestigiis quibusdam (præsertim si Spiritus haud adeò rectificatua fuerit) sic induentibus: quàm pro Tincturis Essentiisve nonnullis Mineralibus, e. gr. Martis, Saturni, &c. præ aliis reverà hinc elegantioribus. Superstes

Caput

illa Martis tartarisata; Fortior vero Solutio Martis cum Succo Pomorum Borsdorffianorum: & omnium fortissimus Liquor Solaris Martis, quippe qui teneriora Subjecta sensibiliorique stomacho & teatuta primarum viarum prædita, molestia afficit Præcordiorum, imò etiam Lipothymis; undo in talibus potiùs Solutio Martis cum Succo Pomorum locum habebit.

¶ 1.) E Venere.) Mirabilis est tantillæ hujus effectus; nam & accidentariò cum Martialibus ingesta Nauseam, vomituriendi conatum, & insignem Ventriculi prostrationem infert: hinc Sal Vitrioli emeticum pessimum est Vomitorium, indeque horum nocumentorium intuitu pro interno usu nulla ex Venere prostant Medicamenta.

¶ 2. (Verum Veneris Ignem, seu volatile dulcissimumque Sulphur.) Insinuat hic AUTHOR noster HELMONTII de Sulphure Vitrioli Veneris dulci volatili jactationem, quasi nimirum hoc vi anodyna sua & sedativa Archei tantum præstet, quantum Medicus & Chirurgus hinc expectare queant; imò illo ipso fixetur Mercurius in Aurum horizontale, vel Mercurium diaphoreticum.

¶ II) Spiritum duplicatum.) Insinuat AUTHOR POLEMANNUM.

¶ 3.) Minera Venerea.) Ex Minera Veneris parum Phlegmatis sulphurei aciduli per destillationem prodit, cujus medio Sulphur illud Veneris dulce quidam elicere conaotur: ast frustrà, cùm illud Crocum obscurè rubescentem saltem eliciat.

¶ 4.) Æruginis crystallisata.) Scilicet ex Capite mortuo etiam Spiritus Æruginis, è Crystallis parati, cum Spiritu Salis Ammoniaci elici potest Tinctura cœrulea, quod ipsum negotium quoque succedit. Interim eadem Tinctura in parca Dosi parum vel nihil præstat, in liberaliori verò data est egregiè vomitoria.

¶ 5.) Vitrioli Venerei destillationem.) Hoc Processu Insinuat AUTHOR noster HELMONTIUM in Tractatu de Lithiasi, ibi putant quidam doceri Oleum Vitrioli Veneris genuinum: hoc verum est, acquiritur sic per Experientiam TACHII Spiritus Vitrioli Veneris, Vitrum quasi Auro incrustans, quo ipso tamen elici posse Sulphur Venereum dulce, fallum est. Docet saltem ibi HELMONTIUS legitimum Spiritum volatilem ex Vitriolo Veneris.

¶ 6.) Æruginis Spiritus.) Insinuatur hic famosus ille Spiritus Viridis Æris Zwelferi, quem habet hic in Append. Animadvers. & Mant. Sp. cuique tantumnon vires alcahestinas adscribit, ea eo, quòd Spiritus ille affusus Margaritis, Corallis, & similibus Ostracodermis, denuoque abstractus, sub antiqua sui corrosivitate prodeat, adeoque pluribus ejusmodi Solutionibua iterum adaptari queat. Interim non putandum est, ZWELFERI Spiritum dictis Concretis affusum prodire planè sine ulla sobstantiæ suæ salinæ deperditiono, & Corpori soluto adhæsione, cùm repetito negotio Solutionis, tandem Saporem Spiritus Mellis saltem ille præ se ferat.

¶ 7.) Præsertim è Crystallis.) Ex AUTHORE sufficiat hic Spiritus ex Crystallis; scilicet Ærugo cum Aceto destillato solvitur, & in Crystallos redigitur, quæ destillatæ dant juxta TACHENIUM Acetum destillatum concentratum.

¶ 8.) Ex ipsa Æruginis substantia, Aceto destillato priùs humectata.) Ex Viridi Æris etiam per se destillatur Spiritus acido-salsus volatilis ex relatione olim BOYLEI, miscetur nempe Viride Æris cum ana Arena, & invicem destillantur, ita prodit paucus Spiritus acido-salsus ob Acidum Aceti & Sal volatile Urinæ, qua ipsa conspergitur in Æruginia præparatione Æs in Provincia Monspeliensi. Atque hic Spiritus pro usu aperitivo medico magis quidem egregius, quàm qui ea Crystallis prodit; interim hic magis usui chymico inservit pro Solutionibus.

¶ 9.) Cum duplo Sulphuris.) Quando partes ij. Sulphuris, & j. Viridis Æris recipiuntur, ita prodit tunc & acquiritur per Destillationem Spiritus acidus sulphureus unà cum Floribus Sulphuris albidis, ob Acidum Viridis Æris iis adhærens. Interim Spiritus ille est imbecillior, & pro usu chymico remissior.

¶ 10.) Intùs dati.) Crystalli Viridis Æris fiunt, quando solvitur in Aceto destillato, Solutio evaporata concrescit in Crystallis, quæ dant Spiritum generosum: sed si solvitur in Aceto, & inspissatur ad mellaginem, dat Spiritum admodùm elumbem. Fateor, Spiritum hunc Æruginis ea Crystallia paratum in Affectibua hypochondriacis & cachecticis ab Obstructione natia non valere, quia in hia notoriè peccat Acidum: quomodò igitur per Acidum superveniens curabuntur? Interim in Affectibus Pectoris, verbi gratia Asthmate humoroso, Visciditatibus crudis, & Muco bronchiis inhærente & Pectus obsidente, idem Spiritus ea Crystallis est egregius adeòque non penitus negligendua; utut loco hujus ille cum duplo Sulphure destillatus assumi queat juxta AUTHOREM.

¶ s.) Cum Gummi Ammoniaco.) Notat hic AUTHOR Spiritum illum Asthmaticum, fœtidum quidem, sed efficacem, D.D. Langelotti, & D. D. Michaelis, qui est:

℞. Crystall. Viridis Æris part. iv.
Gummi Ammoniaci part. iij.
Sulphuris part. j.

Destillentur omnia per Arenam, cautè regendo ignem in Spiritum acidum volatilem, qui rectificatus dicitur Spiritus Asthmaticus, resolutivus in Affectibus Pectoris humorosis egregius.

Equidem per se destillatus paulò asperior est, quia acrior; temperatur tamen cum quadam Essentia vel Liquore Spirituoso aromatico pectorali. Et utut Acetum & Oxymel scilliticum, itemque Spiritus Salis Ammoniaci anisatus, quæ AUTHOR præ Spiritu Asthmatico commendat, hoc in casu etiam sint efficacia, tameo ob id Spiritus hic Asthmaticus noo rejiciendus est.

¶ a.) Marinorum.] Scilicet Spiritus Viridis Æris minùs convenit in Medicina, saltem adhiberi debet in Chymicis: sed non conducit pro Solutionibus Marinorum, quia hæc per Acida ejusmodi castrantur, & vi sua præcipitativa enervantur, quin potiùs eadem per se præparanda sunt, & loco Aceti destillati Spiritus Viridis Æris pro Tincturis & Essentiis Mineralibus adhibeatur.

Ca-

¶ 3.) *Caput mortuum* (ut uno tenore materiam hanc, licèt *Producta* ejus ad *Topicorum Classem* pertineant, absolvamus) per se si *Æruginis*, *Crystalli* fuerint adhibiti, aliàs verò post sordium sequestrationem, aut Sulphuris combinati (si priùs partem quandam per ulteriorem sublimationem sequestrare placeat) deflagrationem, parergos *Pulverem* dat, qui per se vel post repetitam calcinationem (pariter ac *Terra Vitrioli dulcis*) cuivis *Æris per diversimodas Cementationes alterve usti*, *Squammæ utriuslibet*, *Calcis per extinctionem*, *similiumque* sæpè saltem nominalium variationum, *Crocorum* insuper variè præcipitatorum, aliorumque seorsim in frustraneas illas alternationes Chirurgicas (intus enim *Squammas & turbulenta Præcipitata* temerè quis hodie dederit?) excogitatorum *Pulverum*, imò ¶ 4.) *Florum quoque*, propriè quibusdam sic dictorum (*propriè dictos enim per Solutionum Detonationes*, *Armeniacalesve Sublimationes* quis operosè quærat aut huc saltem referat?) locum extùs sufficienter complet: quemadmodùm *ipsa* ¶ 5.) *Ærugo*, a heterogeneis liberata, vel pro circumstantiarum ratione parumper priùs quasi calcinata, tot variegatis *Æris in Topica Solutionibus* atque *Congulis*, præter rem sæpè vehementissimis, aut extemporè quasi (siquidem opus foret) per *Vitrioli aut Salis fortiorem Spiritum* (convenientiùs, ¶ 6.) quàm *nitrosis armoniacalibusque Menstruis*) etiam sub *liquida Oleive forma* comparandis, imò simplici potiùs *Vitrioli communis dissolutione* tunc exprimeodis, haud incongruè præfertur vel substituitur. Et cum simplicissimo quidam *Decocto mundificativo* vel consimilium *Essentiarum*) *Veronica*, *Scabiosa*, &c.) Diluto vis ejus facile combinari, aut æquivalens *Euterision* parili successu surrogari queat; nec ¶ 7.) *Aquæ Viridis diversis* (ac *Sulphur* aliaque inconvenientiora sibi nonnunquam adsciscentibus) *Formulis* nimiùm inhærebimus; nec dum in *solitario Vitriolo* ejusve *Sale*. ¶ 8.) *Lapide Medistamentoso*, aliisque (pro affectarum partium ratione) idem largirer sub *Diluti* forma vel extempore invenimus. ¶ 9. *Sapphirinam Agyrtarum Solutionem*, utut aliàs neutiquam rejiculam hic superaddemus: aut vehementioribus adhuc *Liquoribus* atque *Mixturis* miserorum Oculos, Palatum, aut Crura temerè vexabimus. Famosum illud ¶ 10.) *Unguentum purpureum* præstans est, & fratre suo uterino, *Ægyptiaco*, plerumque præsentius: dum tamen jampridem supervacuas inibi ambages expenderemus, & dicto Ægyptiaco non quidem *Magistraliter* (per *Ammoniacum* & *Alumen* plerunque inconvenientiùs) exasperato, sed tantùm *Simplicissimo* (prunis solum & interdum certas in circumstantias priùs aliquantùm super prunas *calefacta Æruginis* constante) vulgarem *Terram dulcem Vitrioli*, cum *Extracti Veronicæ* particula (in *Aceto* vel etiam *Rore minerali acido* dissoluta) proportionaliter adjiceremus; idem citra operosiorem & suprà jam alios in usus adductam Æruginis extractionem obtinuimus. Sique circumspectior Chirurgus ¶ 1.) *Lavamenta* insuper *Myrrhata*, *Aloetica*, *Theriacalia*, &c. Plagularum aut penetrantiorum Syphunculorum ope, item *Aquam Calcis vivæ*, *Saccharum*, *Iridem*, *Euphorbium*, aliaque non pinguia, &c. pro partium ratione dextrè adhibuerit, etiam ¶ 2.) *Apostolico Unguento* facilè, faciliùs adhuc (dum ejuscemodi Mixturis mundificantibus mitius temperatiusque aliquod *Emplastrum* deficcans & defensivum consultiùs superimponitur) *Emplastro ejusdem abusivi nominis*, & conformi (nunc vero exolescente) *Isidis* carebit ¶ 3.) *Tractivum viride* ut istorum locum interdum suppleat, aliàs tamen Vulgi tantùm, nec alicujus hic necessitatis est. Et quo Lectoris pace eadem opera *Metalli nostri Affines*; *Producta*, vel *Apo-*

¶ 3.) *Caput mortuum.*) Scilicet *Venerea Remedia pro usu interno sunt suspecta*, hinc pro usu saltem externo chirurgico requiruntur; absorbent enim Fermenta acida Vulnerum & Ulcerum, & texturam hinc aluminosam acquirentia ad debitam consolidationem illa redigunt; sicut & apud Veteres occurrit usus *Æris usti*, *Squamma Æris*, *Æruginis*, &c. Loco horum tamen omnium sufficere saltem potest *Caput mortuum ex destillatione Spiritus Viridis Æris ex Crystallis parati*, quod revera est *Crocus* aliquis *Veneris*, & liquatis *Unguentis Emplastrisque* admistum idem præstat, quod alias Chirurgi in variis Æris Præparatis quærunt.

¶ 4.) *Florum*. Sunt, qui *ex Venere Flores*, tam impropriè dictos, quos habet SCHROEDERUS, quam propriè dictos, parant; nempe cum *Sale Ammoniaco*, vel *Detonatione Tartari cum Nitro*. Interim, quemadmodùm ejusmodi Flores pro interno usu periculosi sunt, ita pro externo usu sufficit *Caput mortuum Crystallorum Æruginis*.

¶ 5.) *Ærugo*.) Præter *Crocos & Calces Veneris* absorbentes Vulnerum & Ulcerum Acida, alii rectè in usum vocant *Æruginem*, quippe quæ Veterum compositiones; & *Unguentum Ægyptiacum*, hocque tam *Commune*, quàm *Magistrale Fabricii Hildani*, & *Unguentum Apostolorum* ingreditur, ubi hujus Æruginis usus est, ut in ejusmodi Ulceribus putridis & Gangrænam minantibus, itemque incipiente Gangræna, post separationem partis mortuæ sub Unguenti Ægyptiaci tegmine illinatur, quò sic beneficio Acidi sui impediatur ulterior Putredinis progressus. Gangrænæ enim dependent ab Alcali prædominante & destruente Acidum seu Sulphur Partis vitale. Atque pro scopo chirurgico sufficere possunt vel *Ærugo simplex*, aut *Crystalli ejus*, loco *Solutionum* illarum, scilicet *cum Spiritu Salis paratarum*.

¶ 6.) *Quam nitrosis*.) Indigitat hic AUTHOR *Oleum Æruginis causticum*, quod habet SCHROEDERUS.

¶ 7.) *Aqua Viridis*.) Scilicet notæ sunt *Aquæ Virides*. *Basis* est *Ærugo* cum *Aceto*, quibus associata sunt *Cerussa*, *Colcothar*, *Alumen*, item *Vegetabilia*, de quibus consf. HARTMANNI *Praxis Chymiatrica*, ubi *Formulæ* harum prostant. Ac quidem has Aquas Virides famosas reddit PLATERUS *in Praxi sua*, commendans illas speciatim in Ulceribus Partium, præsertim glandulosarum, in quibus Lymphæ acidioris effusio præsens est, ea qua Ulcus depascens provenit, per dictas Aquas coercendum. Cæterùm barum omnium loco, suasore AUTHORE *nostro*, sufficere potest & *Ærugo in Decocto mundificativo vel simili Diluto soluta*. Hæ Aquæ Virides in Ulceribus manantibus Crurum, in Pterygio, Nebula, Panno, Ulceribus Faucium Gallicis, &c. optimæ sunt.

¶ 8.) *Lapide Medicamentoso*.) Hic ex CROLLII *Scriptis* notus est, Concretum salsum tertium saporis austeri adstringentia, adeòque in Ulceribus Gangrænam minantibus maximè conveniens.

¶ 9.) *Sapphirinam Agyrtarum Solutionem*.) Hæc *Aqua Sapphirina Chirurgorum* ex *Calce viva* & *Sale Ammoniaco* dissolutis; & in *Pelvi ænea* asservatis constans, & ob Alcali Calcis vivæ Colorem nunc obtinens, nobilis est in Palati & Oris Gallicis Ulceribus, itemque Crurum, necnon Oculorum præsertim Affectibus Pterygio, Panno & Pustulis, vix præsentius datur Remedium. Præparationem vid. in SCHROEDERO. Et quidem *Basin* ejus constituit Sal Calcis vivæ salso-alcalinum, una cum substantia Cupri ex Pelvi ænea erosa. Interim tamen hujus quoque Aquæ loco esse poterit *Aqua* quædam *simplex* diluta cum pauco *Æruginis*.

¶ 10.) *Unguentum purpureum*.) *Unguenta Chirurgorum sunt duo*, *Ægyptiacum* & *Apostolorum*. *Basis* horum est *Viride Æris*. Famosa præ cæteris sunt in Gangræna arcenda, ubi facta Incisura Partis mortuæ illinantur: sic enim vivum à mortuo separatur. Per *Unguentum Purpureum* innuitur *Unguentum Fuscum Felicis Wurzii*, (*das braune Sa bigen*, Chirurgis dictum): vid. in ejusdem *Chirurgia*. Constat enim illud ex *Colcothare Vitrioli sapius cum Aceto impregnato*. Cæterum cùm laboriosa sit hujus Præparatio, proinde AUTHOR *noster* compendiosè & extemporè illud parat, sumendo *Unguentum Ægyptiacum Mesua* (quod constat ex *Viridi Æris*, *Aceto*, & *Melle*, quod HILDANS, addendo *Sal Ammoniacum* & *Alumen*, correxit in suum *Magistrale*), illique combinando *Terram Vitrioli dulcem*, & paucum *Extracti Veronica in Aceto vel Rore minerali acido dissoluti*, quæ invicem proportionaliter miscentur; ita namque unius horæ spatio parat *Unguentum Fuscum Magistrale*, quod aliàs septimanæ integræ laborem requirit.

¶ 1.) *Lavamenta*.) Scilicet, quia *Pinguia in genere nocent quibusvis Ulceribus*, non quidem præcisè propter Acidum in iis non adeò sensile, sed potiùs propter sui glutinositatem, qua oblinendo poros Partis læsæ, & Transpirationem insensilem sistunt, atque hinc transpirabilia impedita majorem corrosivitatem contrahunt, & Ulcus deterius reddunt; hinc potiùs *Acidorum Absorbentia* & destruentia, & *Alcalina Vegetabilia*, ut *Aquam Calcis vivæ*, *Myrrham*, *Saccharum*, *Euphorbium*, &c. externè adhibeamus, & non opus habebimus *Emplastro Apostolorum*. Magis consultum est *Epithema Ulcus mundificans*, applicando dehinc *Emplastrum* deficcans *Dia-Sulphuris Rulandi*. Hæc enim meliora erunt, quàm si Pinguia illa diutiùs gestarentur; indeque nec *Emplastro Isidis* indigebimus.

¶ 2.) *Apostolico Unguento*.) Scilicet in gravioribus Casibus Chirurgicis pro curanda *Gangræna* famosa sunt *duo Remedia*: nempe *Unguentum Ægyptiacum*, & *Apostolorum*; quorum tamen utrorumque *Basis est Ærugo*.

¶ 3.] *Tractivum Viride*.) Insinuat BECKERUM, & RENODÆUM.

¶ 4.) *Apospagmata* percurramos, sanè inter supradictum, aliosque *exusta Veneris*, aut ejusdem sortis *adulcati Colcothoris* (accidentarios saltem) *Pulveres*, quis *Diphryges* ampliùs exigat? imò quis *Tutiam* insuper, etiam *per Species* supervacuè distinctam, ¶ 5.) *ab Alexandria* usque petitam scilicet ampliusque repetito Igne *calcinatam*? dum per se promptè lævigatur, & aliàs sat ustulata est; dumque (si curiosam ¶ 6.) *Mercurii fixati colorationem* hic negligimus) vulgatius ¶ 7.) *Nihili* (misso *griseo*, saltem) *Album*, lotura vel cribro potiùs *depuratum*, tanquam *Venereorum aliorumque Metallicorum Florum desiccantium* (operosissimorum) compendium aut vicarium, tam per se, quàm *Lapidi Calaminari* (paulò ante notatæ), *Veneris Calci*, vel *Terra Vitrioli dulcificata*, *Mercurio dulci*, aliisque pro circumstantiarum ratione combinatum, in *Mixturis Liquoribusque extemporaneis* pariter, ac in *Unguento* quodam *Saturnino* (ista partim sub confectione, partim usus tempore proportionaliter excipiente (largiter intentiones istas complet: dum demum præter dictas *Mixturas* (simpliciùs adhuc quàm *Liquor Tutiæ* vel *Cerussæ* est in *Armamentariis*) *compositas*, alia insuper non pinguia *Diluta* & *Epithemata*, è solutione *Camphoræ*, *Vitrioli*, *Lapidis Medicamentosi*, &c. vel *Aqua Calcis vivæ*, ¶ 8.) *Lacte* inde *aureo*, ¶ 9.) *Decocto nigro* (at citra supervacua Tonsorum *Additamenta* parato) &c. constantia, ad desiccationes, attemperationes, incarnationes, &c. æquè feliciter, plerumque securiùs adhibentur, quam ¶ 10.) *Diapompholyges* (cum suo *Uvæ verse Succo*) & *de Tutia* (cum duabus drachmis *Succi Solani*) aliaque hunc in finem servata vel proposita, etiam famosissima *Unguenta*. Sique *Liquorum è Cerussa*, *Nihilo*, *Matre Perlarum* [*Margaritarum*, & *Umbilici marini* locum satis suppleote, vel ¶ Y) *Lapide Calaminari* & particula *Thuris* atque *Opii*, (cum vel sine *Camphora*) paratorum, vel saltem solius *Rosacea Aqua*, *Vitrioli cujusvis* taotillo conditæ sufficientiam; ea adversò verò *Axungia*, *Unguenti Rosacei*, *Butyrive Majalis* facilem rancorem, Oculos, quos demulcere & siccare hic intendimus, magis (ceu alias corpulentiores ejuscemodi *Pinguedines* solent) irritantem cogitamus, *Nihili quoque & alia Recentiorum ad Oculos Unguenta* (ad detersiones sanè consultis accommodanda) meritò hinc dimittemus. Atque hæc junctim *de potiori Veneris sobole*: nam quod ¶ 1.) *Vitriolum ejus* attinet, dum *dulce philosophicum* (inter *ammoniacalis* istius *Monstri* insufficientiam, secretiorisque defectum) hodieque expectatur, reliqua *Factitia* nunc eadem opera in sequente *Vitriolicorum* recensione persequemur.

Et qua proin appareat, quæ ea iis, quave expectatione referri huc queant; principiò quod ipsum *Vitriolum* (tanquam ejuscemodi Productorum fundamentum) concernit, dictis *Factitiis* (ceu per Cementationes aut Solutiones *domi Praeparata* vocant) equidem sua variè constat efficacia; nec *Destillata* eorum, si laboriosior quispiam circa talia exerceri voluerit, ea eo vilipendimus, quod quandam de fixioribus participationem ratio haud adeò apertè assequatur, aut aliqui specialiorum destinationum respectu ferè pigriora dixerint. Quinimò reliquæ eorum *Extractiones*, *Præcipitata*, &c. vires suas (secundùm magis & minùs) nihilominùs produnt. Saltim, dum (uti paulò ante quoque sub *Martialium Titulo* notavimus) ¶ 2.) è *venali* potiorum tritiorumque hactenus locorum *viridiori* aut *magis cæruleo* (pro intentionis ratione) idem subparili procedendi modo, minoribus interim expensis atque laboribus, æquè securè (per *Destillationes* quidem, imò alias etiam *usitatiores Operationes*) prolicitur, & præter Saporis, Odoris Colorisque (disputabile fortè) suffragium, idem experientibus præstat, aut si quid (per singulares Enchireses tædiosissimasque protractiones, Incerationes, Cohoba, &c.) supervenisse videatur, *Tincturarum Essentiarumque* longè saturatiorum vel concentratiorum, sæpenumerò æquè exaltatarum acces-

¶ 4. *Apospagmata*.) Scilicet in Veterum Scriptis sæpè sæpiùs occurrunt nomina *Tutia*, *Pompholyges*, *Melanteria*, *Chalcitidis*, *Misy* & *Sory*; sub quibus tamen omnibus delitescit *volatilis* solummodò quædam *Cupri substantia*, cum præsertim post Jovem non volatilius detur Metallum ipsa Venere. Jam igitur dum *hæc* funditur, dum cum *Cadmia in Aurichalcum* redigitur, sub tortura Ignis *Fuliginem* suggerit, variis nominibus insignitam. Cæterùm in omnibus his Speciebus sufficiunt *pro externo usu*, præprimis *Cadmia factitia Veterum*, quæ Chirurgis est *Tutia Alexandrina*, ex *Fuligine Æris* concrescens; & *Tutia propriè sic dicta seu genuina Veterum*, *Nihil* aliàs vocata, & favillæ subtilioris sub *Aurichalci* præparatione elevatæ, & Turribus adhærescentis, originem suam debeat. De quarum ambarum differentia conf. MERETTE *Comment. in Artem vitrar. Neri*.

¶ 5.) *Ab Alexandria*.) *Tutia* hæc *Modernorum*, *Alexandrina* dicta, tardè est in usu, nisi quòd à Pharmacopœis sub nomine *Pompholyges* in *Unguento Diapompholygos* occurrat: est tamen eadem in recessu *arsenicalis*, & hujus ratione Ulceribus cancrosis, & gangrænosis Affectibus medetur illa.

¶ 6.) *Mercurii fixati*.) Subinnuit hic AUTHOR *noster* eam *Mercurii fixandi rationem*, quam habet ROLFINCIUS *Chym. pag.* 384. beneficio nempe *Æruginis*; *fixatique Colorationem* cum *Radice Curcuma* & *Nihilo griseo* tingendi in Colorem flavum, quam *pag. sequenti* habet idem. Et sanè est illa vera Mercurii fixatio, utut superficialia tantùm.

¶ 7.) *Nihili Album*.) Scilicet Veteres inter *Remedia Ophthalmica* adhibuerunt *Tutiam* seu *Nihilum*; idque non sine consilio, cùm ea sine ullo sensu in *Aqua* diluta Oculis applicari possit; sic enim absorbet Acidum Lymphæ peccans. Eadem *Cadmia*, *Veterum Tutia*, *Pompholyx*, *Cerussa*, *Unguentis* quoque & *Emplastris Ophtalmicis* fuit addita, & in Ulceribus eorundem superficialibus adhibita: horum tamen loco omnium commendat AUTHOR *Nihili Album*.

¶ 8.) *Lacte aureo*.) Scilicet *Lac Virginis* parandum ex Solutione *Lithargyrii in Aceto*, Præcipitatione cum *Alumine*, & pauco *Gallarum*, transit in *Lac aureum* flavi coloris.

¶ 9.) *Decocto nigro*.) *Decocta nigra*, in Inflammationibus Chirurgicis usitata, constant ex *Basi Gallarum* & *Vitrioli*, ex Solutione *Cerussæ* in *Aceto* & *Solutione Aluminis* conjuncti: vid. MYNSICHTUS, addendo iisdem *Vulneraria Vegetabilia*.

¶ 10.) *Diapompholygos & de Tutia Unguenta*.) *Unguentum Diapompholygos* pro scopo cicatrisandi, & *de Tutia* pro consolidandi adhibetur: quorum tamen loco, uti & *Liquorum* in Affectibus Oculorum, propter illotum Rancorem istis partibus inimicum, sufficere poterit *Aqua Rosarum communis* vel *Fœniculi*, in qua parum *Vitrioli* solutum sit & aliquid *Tutiæ* additum: v. g.

♃. *Vitrioli albi* ʒß.
Aqua Chelidon. maj.
Fœnicul.
Rosar. ana ʒvj. ad ℥j.
Solutioni filtratæ, addatur
Tutia prep. ℈ß.

Mista calidè instillentur Oculo, vel *Linteo* eidem applicentur in Ophthalmia serosa; ita *Mistura* hæc *post Infusa Antimonialia Ophtalmica* erit optima.

¶ 1/2) *Lapide Calaminari*.) *Lapis Calaminaris* adhibetur pro Ulcerum Cura, Consolidatione, Cicatrisatione, Excoriatione Infantum, &c. promptè scilicet absorbet Acida Ulcerum & Excoriationum, hincque sapore adstrictorio poros Partium stringit, ut facilè Consolidatio sequatur.

¶ 1.) *Vitriolum*.) *Vitriolum* est nihil aliud, quàm *Minera Martis* vel *Veneris*, vel *utraque* simul, ab Acido Sulphuris embryonati erosa, & sub actu erosionis in formam illam coagulata, quàm vulgo vocamus *Vitriolum*. Adeòque stant *duo ejus Ingredientia Martialia* considerandа: nempe Subjectum materiale & Patiens, quod est Minera Martis aut Veneris, aut utraque; & Causa efficiens seu agens, quod est Acidum illud esurinum Sulphuris embryonati, h. e. *Acidum istud Universale omnium Metallorum & Mineralium*, quod, dum adhuc in forma existit, rodendo Mineras dictas coit cum his in *Vitriolum*. Differt autem hoc *Acidum embryonatum* (quod BASILIUS VALENTINUS sub nomine *Vitrioli albi*, *Spiritus pro Auro solvendo* quærit) à *Spiritu communi Sulphuris*, ut Radix à Producto, item ut Acidum universale à speciali, & in certo Subjecto specificato; quorum illud reperitur in *Acidulis Naturalibus* sub loco natali, Indeque hæ ab eo vires suas habent: conf. HELMONTIUS *Paradoxa de Fontibus Spadanis*. Jam verò porrò constare Vitriolum nativum ex duabus allegatis substantiis, vel exinde probatur, quod ex Acido Sulphuris, aut Vitrioli, & Marte, aut Venere, emergat *Vitriolum factitium*, sive per Cementationem, faciendo stratum supra stratum, cum Sulphure invicem calcinando, sive per Solutionem cum Spiritu Sulphuris affuso Veneri vel Marti, & inspissatione Solutionis fit *Nitrum artificiale*.

¶ 2.) *E venali*.) *Venale nativum Vitriolum profert* AUTHOR *factitio*, eò quòd illud coagulatum sit ex *Acido embryonato* primigenio, hoc verò ex *Spiritu Sulphuris* aut *Vitrioli*: alia enim est ratio, dum in Minera fit Vitriolum nativum ex Acido esurino hoc, alia verò dum fit Arte; sicut Cinnabaris nativa longè volatilior est, quàm factitia, tam vulgaris, quàm antimonialis. Equidem sunt, qui *nativum Vitriolum ob contagium Arsenici* adhærens metuunt, interim ob hoc illud potiùs est nobilioris conditionis.

Fa-

accessu, ad minimum semet compendiosè suppleri finit; non invenimus, cur *contractiori Apparatui* studens, temporu evidentioribus utilitatibus aut negotiis hoc fine subtrahat; præsertim cùm non sit idem, dum duo faciunt idem; & (qui verbi gratia *Mercurii* saltem *Mineram factitia Antimoniata communique Cinnabari* confert) eredere forsitan haud sine ratione posset, hic quoque longè aliam esse Naturæ in spontaneis quidem coagulationem, aut (per supervenientium operariorum diversas adaptationes) postmodùm coagulandorum dispositionem, quàm, dum *Sulphuris* fumo *destillatime Vitrioli Spiritui* eliquata jam *Metalla* conbinamus; Vel etiam ¶ 3.) facta cum *Spiritu Salis* vel *Aceto destillato Massa* (non vitriolica, sed tantùm vitrioliformi (non tam *Vitriolicum* quam *Salis* qualitercunque (ut in *Hæmatitino* vel *Martiali Armeniacali*) alteratum *Spiritum*, aut ex acetosis Solutionibus *Liquorum Spiritus Mellis* similibusque) interdum cum phlogista particula) conformem nanciscimur. Constat equidem, ¶ 4.) *venalia* è nominatioribus hodie scaprensulis locisre *Vitriola* quamdam inter se differentiam, & interdum exoterica quædam, nec tamen adeò hactenus exitiosa, aut (varias etiam extractiones tentantibus (convincibiliter arsenicalia, quin potiùs innoxia, parallela, imò interdum aliquam nobilitationis speciem præ se ferentis, complicata habere; & vidimus, verbi gratia ¶ ⊕) *Aquam Fortem* quoque, communi saltem modo destillatam, constantem interdum Ruborem retinuisse, aut ex eodem Argento plus Solaris Magmata reliquisse, aliasque (dum enchireses coincidunt) ù *Vitriolo* proculdubiò potiùs quàm à *Vitro profectas* ¶ 5.) Observationes. Vidimus tamen etiam, fortuitas tantùm fuisse oblationes istas (& quod Aurificibus quibusdam similiter contingit) cum *Vitriolo* (oculatioribus etiam non distinguendo) tandem desiisse. Ut proin, quemadmodùm *Venale quidem aliquod* Selectus nostri intentioni hactenus satisfacit, ita tamen nec *Cyprio* taurùm, *Romano aliisve* nominalibus, interdum aut carioribus, vel ob locorum (sæpè conjecturalem solùm) rationem *Solaris planè Lunarisve natura habitis* adhærebimus; cùm insuper quod hinc seorsim vel superlativè quæritur, modò dicta de causa haud semper certò compareat, nec adeò tunc excessivum sit, ut sumptuum atque laborum minùs prodigus parabiliori sibique *viciniori Speciei* acquiescere nequeat: ceu nostræ passim Regiones sat bonum, intentionibus è *Vitriolo* directè hic quæsitis sufficiens, innoxiumque (sub vulgatiorum quidem & usitatiorum *Productorum*, methodicè tantùm exhibitorum parili effectu) suppeditant, & ipsum ¶ 6.) *Minutulum illud, remissioris coloris, unctuosum* compluribus pro rejiculo habitum, sanè pluries expectationem nostram æquè saturavit, ac selectius vel operosè domi paratum quodvis. Qui verò (consuetos quidem in usus) ¶ 7.) *Purificationis titulo novam Dissolutionem* præmittunt, dum simplex intermixtorum heterogeneorum *Selectio* tunc sufficeret, *Ochreæ* substantiæ (inter cujus reclusionem proculdubiò peculiaria illa Apospagmata, etiam è vernaculo viliorique ad sensum *Vitriolo*, insensibiliter quasi, vel per Cohobia aut continuati Ignis instantiam interdum communicantur) haud parum præter rem frustraneoque labore sic subtrahunt.

His itaque tantisper præmissis, seligamus nunc nobis hinc primò ¶ 8.) *Rorem* illum *Mineralem*, seu subtilioris Acetis sulphureique Odoris *Liquorem*, qui è *Vitriolo crudo* (potiùs, quàm lentiùs etiam concidente (per Arenam ad ultimam usque guttulam destillando prolicitur; polychrestum & elegans *Attemperans*, etsi vel tractu temporis (subsidentibus quasi Foliolis rubentibus) sulphureus odor cessarit; sive de cætero per se, non solùm complurium *Aquarum* ac dilutiorum istarum *Tincturarum Vegetabilium Refrigerantium Julaporumque*, verùm etiam subtilioris *è Rore Majali destillati*, item *Mixturæ quarundam Alterantis* (*Spiritu Vitrioli*, per *Salis Cardui* vel *Absinthii* tantillum infracto constantis) loco detur; sive priùs *Essentia* ¶ 9.) *Bellidis, Hepatica*, &c. proportionaliter saturatus, vel aliàs permixtus adhibetur. Ut dum recentioris & satis adhuc sulphurei haud adeò notabilior energia deprehenditur, aliorum quasi ¶ 10.) *Striatum*, per repetita Cohobia ¶ ♆) *Nono* tamen quorundam *Alembico*, ad literam posito, & *Herbis* quoque ¶ ι.) *Cranio-ve*

¶ 3.) *Facta cum Spiritu Salis.*) Scilicet *Vitriolum* propriè dictum fit & Arte per *Spiritum Sulphuris*, aut *Vitrioli*. Cæterùm sunt, qui ex *Venere cum Spiritu Nitri* tractata *Corpus Vitriolicum*, item ex *Marte cum Spiritu Salis* combinato, quasi *Vitriolum Martis* acquirunt; ubi tamen ejusmodi Producta, rectè loquendo, non sunt Corpora vitriolacea propria, sed potiùs crystalliformia: non secus atque alias cum *Spiritu Salis*, vel *Aceto destillato*, ex *Marte Massa Vitrioliformis* paratur, quæ destillata exhibet *Spiritum acidosubdulcem*, nonnihil de Marte participantem: qualem *Spiritum acido martialem* ZWELFERUS ex *Marte Sale Ammoniaco*, item *Hæmatite* & *Sale Ammoniaco* parat.

¶ 4.) *Venalia Vitriola.*) Intercedit quædam *Differentia* inter *Vitriola nativa* pro ratione Contagii metallici adhærentia, quia Mineræ hæ non semper reperiuntur puræ. Sic enim *Hungaricum* dicunt esse naturæ Solaris: *Salisburgense* pariter Venereo Lunaris; *Romanum* Martialis; *Cyprium* Venereæ; *Goslariense* ex Venerea & Martiali natura mistum; ad summum, quò viridius est Vitriolum, eò magis de Marte, & quò magis cœruleum, eò plùs de Venere participat. Interim pro usu medico *nulla horum Differentia* ferè observanda.

¶ ⊕) *Aquam Fortem.*) *Hæc* paratur ex *Vitriolo* & *Nitro*. Jam deprehenditur non rarò differentia in Aqua Forti super Metallum; unde hæc? via ex Nitro, potiùs ergò ex Vitriolo, utut parum & Vitriolo participet. Probatur hoc: quòd aliquando constantem Ruborem habuerit, qui est à Vitriolo.

¶ 5.) *Observationes.*) Scilicet *Luna rarò deprehenditur pura*; nam plùs minùs *de Venere participat*, hinc Aqua Fortis Lunam solvit, Auro intacto relicto. Hinc hæc Aqua Fortis quoque ipsa ob vitriolicum Contagium parum de Sole continet, indeque GLAUBERUS putat fieri multiplicationem Lunæ in Solem per simplicem præcipitationem non saltem, sed & transmutationem, quæ fiat à Sulphure acido vitriolico: vid. BECHERUS *Physic. subterr. l. 2. cap. 3. pag.* 159. ubi docetur Transmutatio Lunæ in Solem beneficio Aquæ Fortis solutæ. Cæterùm non negandum, *Vitriolum* id *aureum* habere aliquam vim, præsertim, cùm post purificationem Auri per Antimonium non sit alia magis conveniens purificandi encheiresis, quàm si Aurum in Aqua Regia solutum præcipitetur cum Vitriolo in Aqua simplici soluto; præcipitatur enim sic purissimum, & ex GLAUBERO magis in Tinctura exaltatum Aurum.

¶ 6.) *Minutulum illud unctuosum pro rejiculo habitum.*) Scilicet vulgò suadent, eligendum esse *Vitriolum crystallinum splendescensque*; ast ejusmodi *Minutula* inservire usui probat hoc, quod hæc soluta in *Aqua*, & post filtrationem inspissata, itidem exhibeant egregia *Vitrioli Crystallos*.

¶ 7.) *Purificationis titulo.*) Scilicèt vulgò *depurant Vitriolum* solvendo hoc in *Aqua simplici*, & solutum pòst evaporant ad cuticulam usque, pro Crystallisatione. Ast sub omni ejusmodi Solutione semper aliquid terræ substantiæ flavæ, *Ochra* nempe, separatur in fundo, quæ est *Minera Martis* vel *Veneris* sub Solutione secedens; & in tantum potest depurari, ut hoc modo depuratum ferè totum possit per Alembicum destillari. Sed cui usui? acquiro *Spiritum* saltem *paulò volatiliorem*. Unde separata ista Ochra, certò illa *specialis Vitriolorum Differentia cadit*, dum *Lunare, Solare*, &c. audit; Contrà *Aqua Fortis*, cum qua copiosius Aurum ex Luna fuit præcipitatum, virtutem hanc habet ab Ochra.

¶ 8.) *Rorem Mineralem.*) Scilicet *Vitriolum* integrum per Alembicum in Balneo Mariæ vel Arena destillatum, dat *Liquorem* aqueum seu *Phlegma* acidulum odoris sulphurei penetrantis; idque eò magis, si à *novo Vitriolo Ros* ille destillatus de novo cohobetur: nam sic exaltatur in penetrantia sua volatili & efficacia sulphurea. Equidem diutiùs hic asservatus quasi *Folia sulphurea* dimittit in fundum: sed parum refert. Interim cùm Odor nihilominùs supermaneat, proinde illud *Phlegma Vitrioli* internè egregium est in Morbis acutis, vel per se vel additis aliis. Sapit namque *Acidulas nativas*. Sic & externè Ambustionibus idem medebitur *Phlegma Vitrioli*. Imo potest usurpari loco *Phlegmatis è Rore Majali* vel *Misturæ Alterantis*: quidam sumunt *Spiritum Vitrioli* cum *Aqua*, & *Sale quodam fixo*, sed sufficit *Ros* hic *Vitrioli*.

¶ 9.) *Bellidis.*) Scilicet *Extractum succosum Bellidis*, vel etiam *Hepaticæ nobilis*, dilutum *Phlegmate Vitrioli*, inservit loco *analeptici Julepi*.

¶ 10.) *Striatum.*) *Spiritum Vitrioli volatilis striatum* parandi rationem tradit HOFFMANNUS *in Clavi Ph. pag.* 337. *Spiritum* nempe *Vitrioli* à *Capite mortuo* per reiteratam Cohobationem abstrahendo, sic enim subtilioris, & quasi striatus, prodit. Cæterùm iste *Ros Vitrioli* ejusdem ferè est usus, quàm *Spiritus* hic *Vitrioli volatilis Hoffmanni*.

¶ ♆) *Nono Alembico.*) Quidam putant *Spiritum Vitrioli nona vice cohobatum* intelligi.

¶ ι.) *Cranio.*) Scilicet quidam *Spiritum Vitrioli Antepilepticum* parant, *Spiritum* Vitrioli à *Cranio humano*; *Visco quercino*, &c. abstrahendo: verùm ita prodit *Spiritus Vitrioli* sub-

nievo facto convenientiora (laboriosioribus securè hic relinquamus; quemadmodùm & solam speciosioremque ¶ 2.) *Sulphuream partem* (infuso pro meliori sequestratione *Spiritus Vini* tantillo) seorsim à collecta bujus *Roris* copia, correspondentibusque *Liquoribus* (verbi gratia in confectione *Vitrioli Martis*, *Florum Sulphuris cum Colcothare*, &c. provenientibus], item à recens destillato *Vitrioli Spiritu* similibusque (sed exigua ubique quantitate) abstractam, & nonnullis insuper cum *Castoriais*, *Tartareis*, & in ¶ Ω) *Antepilepticum* (Hystericæ præcipuè complicationi haud adeò incommodum) *Elixir* redactam; item ¶ 3.) *Spiritum ardentem* (a *Cephalicis* pro lubitu abstractum) *crudo Sulphure* (ceu *Vina* solemus) per quamplurimas repetitiones sufficienter *perfumatum*, *&c.* parabilioribus, æquè *volatilibus* aut *semet resolventibus* (*Spiritu Cornu Cervi*, *Salis Tartari*, *Armoniaci urinoso*, *Essentia Camphora*, *Succini*; &c.) satis contenti.

Potiùs enim nobis sit *Roris istius* consectarius, ¶ 4.) *Spiritus acidus communis*, & quidem (cùm *Venalis* utplurimùm dilutior, sæpè salsatus aut impurior, & hinc internis immediatis usibus, citra tædiosas Rectificationes, aut Digestiones ferè sit ineptior) domi è *Vitrioli* suprà restantis & satis ¶ 5.) sic albificati (nam ad *perfectam flavedinem vel rubedinem instituta Calcinatio* profectò multum frustrà disperdit, *crudum* verò *Vitriolum* Destillationem incassùm protelat, aut Vasa nonnunquam vel commissuras disjicit) proportionali ¶ 6.) nec nimio pro more pondere (quo Igni totum quasi pateat, Residuumque sat brunneum exeat) destillatus. Ita inter leves aliquot (circa Vasorum posituram, Ignis modum, &c.) Encheireses, etiam ¶ 7.) è vitreis lutatis Retortis, citra consuetas laborum ¶ 8.) protractiones & curiosa (Metallicam partem sequestrantia, proiectum verò Spiritum plerumque alterantia) ¶ 9.) *Additamenta*, diei preterpropter spatio habebitur privatis *Dispensationibus*, ac potioribus internis *Compositionibus*, in nostram nunc intentionem sufficientissimus; manifestò non calefaciens, quin potiùs (sive invertat, figat, aliave nondum satis circa primas vias comprehensa ratione agat) ¶ 10.) attemperans, & simul aliqualiter restrictivus; minùs profectò quam *Salis Spiritus* est, diureticus; de cætero sub hoc præparandi modo sat bonus atque purus; ut tantillum evectæ corpulentioris, aut forsitan rectificatione demum denuò vitriolescentis substantiæ per Experientiam haud veritis; citra communem quoque ¶ 1.) *Rectificationem*, aut quandam (violentioris Destillationis, Empticio, pontici quid subtrahentem) *Digestionem*, tutò & vel eorum exemplo, qui talia quidem im-

salsus volatilis ammoniacalis, compositus ex Acido Vitrioli, & Sale volatili Cranii.

¶ 2.) *Sulphuream partem.*] Ros hic *Vitrioli* est admodùm sulphureus & penetrans. Scilicet quidam cum *Phlegmate Vitrioli* volunt acquirere hanc Substantiam sulphuream volatilem, non saltem ex hoc Rore, sed etiam ex aliis ejusmodi *Liquoribus*, dum scilicet *Vitriolum Martis* paratur, ubi exhalat *Ros Volatilis sulphureus* (non secus atque quando *Sulphur* & *Colcothar in* ejus *Flores* sublimatur, sicque per superius Capitellum *Halitus* acidulus exhalat, quod quidam capiunt) imò ex ipso quoque *Spiritum Vitrioli secari*, affundendo ubique *Spiritum Vini*, digerendo enim *Spiritus Vini* tanquam symbolizans sulphureum Subjectum, recipiens in se sulphuream Vitrioli substantiam, hinc abstrahendo *Spiritum Vini*, hic secum rapit hanc substantiam. Verum est, succedit quidem, tamen non habetur exinde Remedium tanti ponderis. Volunt etiam habere *Sulphur Vitrioli Anodynum dulce*, sed hoc est altioris indagiois.

¶ Ω) *Antepilepticum Elixir.*) Huic *Spiritui Vini* quidam addunt *Tartarea*, *Castoracea*, &c. pro *Elixirio Antiepileptico*, *Hysterico*, &c.

¶ 3.) *Spiritum ardentem à Cephalicis abstractam.*) *Spiritus Vini abstractus à Specificis Cephalicis*, persumatus licèt *crudo Sulphure*, in Epilepsia forti non exhibet tantum, quantum hinc expectatur Remedium, quin potiùs in illa Alcalia volatilia magis erunt efficacia.

¶ 4.) *Spiritus acidus communis.*) Circa hunc pro meliore intellectu præmoneo, *Vitriolum* quodcunque propriè dictum esse Concretum novum ex Minera Martis vel Veneris, per Spiritum acidum Sulphuris embryonati universalis corrosa in illam formam coagulatum; hocque quando Igni subjicitur, *Phlegma* volatile acidulum in principio suggerere, quod insequitur *Spiritus Sulphuris* acidus, anteà rodens Mineram, qui vi Ignis separatus à Minera, se sistit in forma liquida sub Odore sulphureo, & *Spiritus Vitrioli* vocatur. Cæterùm Acidum illud rodens non prodit solitarium, sed etiam secum rapit particulas quasdam sulphureo-minerales, corrosæ antea in Vitriolo Mineræ: atque hoc est, quod HELMONTIUS dicit, *Spiritum Vitrioli semper participare de Liquamine metallico*: quod etiam TACHENIUS de *Sulphure minerali crudo austera* asserit. Jam prout hoc Acidum prodiens plus vel minus de Minera metallica participat, & prout illud in Minera plùs vel minùs concentratum est, ita nunc *Spiritus*, nunc *Oleum Vitrioli* dicitur. Et quidem, quod primò prodit Acidum purius, *Vitrioli Spiritus* est; reliquum verò Liquamine metallico & consistentia crassa, coloreque rubro præditum, *Oleum* ejus audit. Tandem *Caput mortuum* quod post destillationem remanet, *Colcothar* technico PARACELSI vocabulo vocatur; hocque *Aqua simplici* calida elixiviatum, sistit Corpus salsiforme, *Sal Vitrioli emeticum* existens. Sic idem *Colcothar* ante elixiviationem Aeri expositum, effloreseit de novo in Lanuginem salisformem, quod Sal elixiviatum, nomine *Salis Vitrioli regenerati* venit, à quibusdam *Sal Vitrioli ultimum* vocatur: imò ex hoc ipso *Capite mortuo* in Aere imprægnato elici potest denuò *Spiritus Vitrioli regeneratus*.

¶ 5.) *Sic albificati.*) Seligit AUTHOR *Spiritum Vitrioli acidum communem*; nempe post destillatum istum Rorem sulphureum destillandus est Spiritus: scilicet *Vitriolum crudum purum & nativum* non committendum est Destillationi pro Spiritu acquirendo, secus enim necessariò frangitur Retorta, & totum salinæ substantiæ in auras avolat; quin potiùs recipiatur *Vitriolum dephlegmatum*, h. e. à Rore acido volatili sequestratum, qua ratione album acquirit Colorem. Etenim *Colores in Vitriolo*, in Igne tractato, ita variant, ut illud primò albescat, deinde flavescat, hinc rubescat, postmodum brunescat, & tandem obscurissimè viridescat. Si vero ad rubedinem vel flavedinem priùs calcinetur, multum de substantia sulphurea perdit.

¶ 6.) *Nec nimio pondere*:) Scilicet *Vitriolum* hoc *album* destillandum non recipiatur *in nimia copia*, secus enim non sufficit Ignis eidem pervadendo; quin potius tertia Retortæ pars maneat vacua.

¶ 7.) *E vitreis lutatis Retortis*,) Ordinariò destillatur *Vitriolum ex Retorta terrea ast malè*; Vasa enim illa sunt porosa nimis; potiùs *Vasa Vitrea* sumantur, angustissimis porulis prædita. Interim cùm hæc intensiore Igne vel dissiliant, vel liquescant, proinde loricentur *Mistura ex Limo*, *Calce viva*, & *Limatura Martis* conflata, idque successivè ut Lamina alia alii superimponatur, & sic Vitriolum destilletur.

¶ 8.) *Citra protractiones.*) Plurimi *Spiritum Vitrioli* urgere solent *per 5. vel 6. dies* Igne, quia semper *Nebula* apparet; at sanè Nebula hæc in Recipiente ad 6. menses compareret, modò Ignis tamdiu continuaretur, quod tamen Phænomenon neminem fallat; quin potiùs *post 24. vel 36. horas* ad summum, secundùm HELMONTIUM removeatur Recipiens à Retorta, dum omnia adhuc calida sunt; sic enim tunc *Caput mortuum* satis exhaustum remanet; sin verò diutiùs protrahitur Destillatio, Spiritus semper remeat in Caput mortuum illud.

¶ 9.) *Additamenta.*) *Destillatur* autem ex AUTHORE *Vitriolum per se, & sine additis.* Sunt verò, qui *Vitriolo* destillando addunt *Limaturam Martis*, & alii *Sal Tartari*, quo sic separetur substantia illius metallica, & Spiritus purior prodeat, sed labor iste vix operæ prætium meretur, cùm Spiritus paucus destilletur, quin potius *Vitriolum per se destillatum pro usu medico sufficiat.*

¶ 10.) *Attemperans.*) Scilicet *Spiritus Vitrioli ritè paratus* acore suo blando Stomacho est amicus, Sitim sistit, æstuationesque Corporis temperat & corrigit, blandè simul adstringit ratione substantiæ metallicæ simul propulsæ, quæ cum Acido Sulphuris coeundo transit in aliqualem *Aluminis* texturam, indeque *Sapor Spiritus Vitrioli blande adstrictorius* enascitur.

¶ 1.) *Citra Rectificationem.*) Nempe *Spiritus Vitrioli* dicta ratione destillatus *non opus habet Rectificatione*, sed per se mox potest dispensari pro usu medico. Ac terit hoc in passu AUTHOR vestigia ZWELFERI, itidem Spiritus Vitrioli Rectificationem vetantis. Equidem dicunt contrà alii, separari Rectificatione illa magnam partem Liquaminis mettallici. Verum quidem est; semper enim Crassamentum quoddam metallicum remanet; interim tantillum hujus, præsertim ex Vitriolo Martis procedentis, insons est, nec potest turbare Corpus nostrum. Deinde alii Rectificationem ejus recusantes, substituunt *Digestionem blando Igne peragendam*, qua ipsa itidem separatur & sponte præcipitatur maximam partem substantia mettallica crudior, indeque *simplici Decantatione* potest Spiritus purior supernatans secerni.

Va-

imperant, tota die tamen Venalem saltem simpliciter adhibent; aut dispensari vident) usurpari queat; sive per se, vel occultationis causa (cùm vires inde parùm intendantur) *Vegetabilium* ¶ 2.) *Floribus aut Essentiis coloravantibus tinctus*, aut *Spiritu quodam abstractitio* (post simplicem Mixtura aut levem, sub repositura, Digestionem potiùs, quam operosam aliquorum Destillationem) *foetatus* detur. Qui *domi* tædiosè vel sumptuosè ¶ 3.) *facta Vitriola* pariti ratione tractat, nil ampliùs hinc, nec à *Martiali* mage Hypochondriacum, à *Venereo* pollentius *Esurinum* acetosum, ex utriusque recentiorum quorundam miscela, sub *Hermaphrodititi titulo* proposita, nil nisi opinione tenus singularius, ea ipsa verè *Lunari* haud mage *Cephalicum* (acidis Vitriolicis aliàs nonnisi consensuali ex inferioribus Malo quidpiam interdum conferentibus) inveniet. Sique *protractior Destillatione vel Cohobiis vulgatioribus* ¶ 4.) pro speciosiori fortan participatione occupati voluerit (dum *dulce Veneris Vitriolum* adhuc expectamus, *Factitium* autem *usitatius*, exercitatiores ab ejusmodi laboribus aliàs ferè, tanquam pigrius excluserunt) eodem sanè (quamvis utique haud adeò aestimabili metallisatione) *Venale*, mage *Martiale* vel (frequentiùs adhuc) *Venereum* adhibebit, een supra jam notavimus: Intereà merito ¶ 5.) gratulamur illis, qui (sub operarum & reliquarum commoditatum copia) *Caput mortuum prolecto liquore incerumnm ampliùs, quàm vulgò solent*, per sea, octuva dies continuato Igne exercere poterunt; quo non quidem, *Ignem* illum *Veneris* (uti *Authorem* hoc apertè negare alibi monnimus), sed efficaciorem saturatioremque hinc *Spiritum* nanciscantur; etiam pro ¶ 6.) *Unicornu istius Mineralis* imitamento (genuini *Arcani Vitrioli*, *Clyssi Vitriolici*, & *consimilis Essentiæ*, per tædiosas, nec semper succedentes prolecti *Liquoris crystallisationes* quæsitæ, consobrino) sufficientem; ¶ 7.) licet illa *Veneris per Martem Vitriolisatio*, seu præsuppositum *Rebis* haud adeò strictæ observetur, modò non *Vulgare* (utut negotiose *purificatum*, siquidem nihilominus metallicis particulis adhuc infectum, indeque in Opthalmicis Pharmacis, &c. *Crudo* cuicunque, etiam *Albo Vitriolo* æquivalens) ¶ 8.) sed *Ultimum* ceu communiter loquuntur, sive *regeneratum Sal* accedat: quod num *ex Aere inter Subastratimer* illas simpliciter sic ab his aliisque famelicis Subjectis attrahatur; ¶ 9.) an verò (*ejusmodi coaguli copiam, proventum etiam in concluso, notabilem saporis ac figurationis diversitatem, facilem & diutinam salinarum particularum occultationem, pronam complurium Metallicorum, præcipuè Martialium Venereorumque corporum, Pyritidum, consimiliumque Fossilium, &c. nativi Salis quidpiam habentium, aut Salium quovis modo tractatorum naturam, post sufficientem quoque calcinationem vel istorum expulsionem, denuò quasi salinofrendi; item promptam*

¶ 2.) *Vegetabilium Floribus tinctus.*) Usurpatur *Spiritus Vitrioli vel per se* guttatim in *Julepis*, vel priùs medicatur diversimodè: nempe insunditur *Floribus Bellidis, Aquilegiæ, Tunica*: &c. indeque sub nomine *Spiritus Vitrioli tincti* venit. Præterea alii *Spiritum Vini à Vegetabilibus aromaticis cephalicis* ac *stomachalibus abstractum* in duplo addunt uni parti *Spiritus Vitrioli*, amboque digerendo, vel cohobando jungunt, sub nomine *Spiritus Vitrioli Cephalici Stomachici*; nec id inconsultò, utut *Spiritus Vitrioli per se destillatus* pariter non rejiciendus sit.

¶ 3.) *Facta Vitriola.*) Ea *Vitriolis destillati Spiritus reciprant aliquid Metalli*, quod gestant in ventre secum, utut parùm ejus sit, ut propterea *non opus sit, ut Vitriolum artificiale vel selectius sumatur*: præsertim, cùm ea *Martiali Vitriolo* destillatus *Spiritus* non magis sit hypochondriacus, quàm alius; nec ex *Venereo Vitriolo* magis stomachicus, contra ient ente quantumvis PARACELSO. Sic dum HARTMANNUS *ex Vitriolo Martis & Veneris* sociatis *Spiritum Vitrioli Hermaphroditicum* parat, singularem non obtinet à vulgari Spiritu Vitrioli: imò nec ex *Lunari Vitriolo*, ex calcinata & cementata *Luna cum Sulphure* parato, singularis præ Spiritu vulgari est, præsertim cum Vitriolo illud utplurimùm magis Venereum, quàm Lunare sit; ac Luna fixior sit, quam ut promptè possit destillari: adeoque *sufficere potest è Vitriolo vulgari*, v. g. *Coslariensi*, *destillatus Spiritus* pro usu medico.

¶ 4.) *Pro speciosiori.*) Scilicet *Vitriolum factitium præ naturali nullam prærogativam habet*, quamvis HELMONTIUS ex *artificiali Vitriolo Veneris* singularia sibi promittat, v. g. *Sulphur Vitrioli dulce*

¶ 5.) *Gratulamur illis.* Hic notat HELMONTIUM *Tr. de Lithiasi c. 8. §. 19.* docentem *Modum laboriosissimum parandi bonu Spiritum Vitrioli*, cum quo conf. HOFFMANNUS *Clave pag.* 354. ubi habet TACKII *Modum destillandi Spiritum Vitrioli aureum*, cum HELMONTII ferè coincidentem; utut hujus adhuc efficacior sit Spiritus, quia saturatior est.

¶ 6.) *Unicornu istius Mineralis.*) Hoc describit MYNSICHTUS paratque id ex *Oleo Vitrioli Martis & Veneris*, item ex *Sale Vitrioli Veneris & Martis regenerato*. Hæc duo juncta dant *Unicornu* illud *Minerale*: Vid. MYNSICHTUS *p. 1. Armam. Chym.* Hoc & *Arcanum Vitrioli*, & *Clyssus Vitriolicus*, consobrini sunt: procedunt enim singuli ex *Spiritu Vitrioli* & *Sale ejusdem regenerato*, quemadmodùm conferendus quoad *Arcanum Vitrioli* MYNSICHTUS *p.* 23. & quoad *Clyssum Vitriolicum* ZWELFERUS *Mant. Spag. pag.* 339.

¶ 7.) *Licet illa Veneris per Martem.*) Scilicet *Spiritus Vitrioli*, quem habet HELMONTIUS *loco suprà citato*, sufficere potest, nec necessaria est *Veneris per Martem Vitriolisatio*, unde MYNSICHTUS elicere vult *Mercurium suum Philosophicum duplicatum*, seu ex duplici substantia constantem, quem vocat *Rebis*.

¶ 8.) *Sed Ultimum.* Pro parando scilicet isto *Unicornu Minerali*, *Arcano Vitrioli*, & *Clysso Vitriolico*, recipiendum est pariter *Sal Vitrioli*, *non commune*, sed istud *Ultimum*, vel per Aeri expositiones in *Colcothare regeneratum*; hoc enim est alius naturæ, quàm quod immediate ex *Capite mortuo Vitrioli* elicitur.

¶ 9.) *An verò &c.*) Scilicet quæritur: *An, dum Caput mortuum Vitrioli Aeri expositum impregnatur, Sal illud regeneratum sit ex Aere attractum? an verò saltem occultius Vitriolum ab Aeris humiditate resolutum & magis manifestatum?* AUTHOR *noster* inclinat ad eam sententiam, qua statuitur, Caput mortuum illud, quod Resolutione Vitrioli magis concentratum videtur Sal, regenerari; non verò denuò de novo introduci. Scilicet semper adhuc in substantia metallica, quamvis maximè calcinetur, Concentratum hærere aliquid substantiæ esurinæ, quæ propter Vehiculi defectum non potuit resolvi in Spiritum; contrà tamen ea ab Aeris humiditate resoluta rodendo Mineram abit in novum Vitriolum. Interim non negandum, ex Aere aliquid accedere, præsertim cùm *non purum Vitriolum*, sed *media natura Sal inter Vitriolum & Nitrum* prodeat, quæ sanè *Nitrosa* participatio est ex Aere, *Vitriolica* verò pars ex resoluto ab Aeris humiditate Sale esurino rodente Mineram. Conf. ZWELFERUS *Mant. Spag pag.* 343. & *Animadvers. pag* 403.

Cæterùm AUTHOR probaturus, *potiùs ex Resolutione Vitrioli* quàm Aere, *dependere Regenerationem* illam, utitur *sex* potissimùm *Argumentis*; quorum

1. Est *Coaguli illius copia*, quod tamen in Aeris ambitu laxè dispersum est: jam verò, cùm illud copiose ex Capite mortuo eliciatur, non probabile est, ex Aere illud provenire.
2. Est *proventus Coaguli illius etiam in concluso*, hoc est: Caput mortuum in loco conclusissimo ab omni Aeris appulsu præservatum, nihilominùs efflorescere.
3. Est *notabilis Saporis & Configurationis diversitas*, h. e. dum pariter ac Capita mortua Vitrioli, Nitri, Aluminis, &c. Aeri exponuntur, tunc eadem regenerantur itidem in diversi Saporis Salia, ut in Capite mortuo Vitrioli vitriolicus, in Capite mortuo Nitri nitrosus, in Capite mortuo Aluminis aluminosus Sapor percipiatur: quæ tamen diversitas non ex Aere, sed ex Capitibus illis mortuorum, adhuc vim quasi regenerativam continentium, deducenda.
4. Est *facilis & prompta salinarum particularum occultarum successivè per Aerem in Vitriolum conversio*: & posito, nulla Arte posse elici Sal vitriolicum, tamen possunt intimè sociari, ut nonnisi successiva humectatione Aeris possit resolvi, quod successivè per Aerem in Vitriolum abit.
5. Est *prona complurium Metallicorum Corporum*, nativi Salis quippiam habentium, à Salinis quovis modo tractatorum, post sufficientem quoque Calcinationem, vel istorum expulsionem, *denuo quasi salinofrendi ratio*, h. e. Metallica exoticis Salibus sociata, uti v. g. est Caput mortuum ex Marte & Sale Ammoniaco, quod maximam partem in Aere liquescit.
6. Tandem est *prompta aquosi Principii hinc accommodatio*, h. e. promptissimè Salia quæcunque solvuntur in Aqua, & hinc & Aere humido; ex quo tamen simul reverà aliquid accedere probatur, quia emergit *Sal quasi nitrosum*. Interim notandum *si Vitriolum ad absolutam nigredinem usque destilletur*, & omni Acido seminali spolietur, quod *tunc Aeri expositum non ampliùs efflorescat*, deficiente sic Acido ceu magnete.

Ci-

pram Aquosi Principii huc accommodationem, &c. cogitantibus) potiùs inibi propinquiori è principio tantum *renascatur*, id quidem hic temerè non determinaverimus. Insipidum sanè & extremæ calcinationis *Colcothar*, in Museo Pyxideque lignea satis conclusum siccumque, post paucos annos sat salinum visum est: & *Limatura Martis* cum *Sulphure* supradicto modo præparata, dataque opera priùs elota, bienni tractu simili, latè diffissa Pyxide, internam sui amplificationem cum aliquali Vitriolescentia, nobis plus vice simplici ostendit. Sed hæc in transitu. Qui autem (ut institutum nostrum persequamur) modò laudatis commoditatibus destitutus est, aut tempora, sumptus atque labores operosissimo sæpeque infortunato eventui elocare nequit aut veretur; versatissimorum tot Medicorum (sua æquè feliciter sub accuratiori Methodo, citra hujus generis ¶ 10.) singularitates, transigentium) exemplo, securè nihilominùs(modò passivus olim in Spleneticis, Stomachicis, Hystericis, Pulmoniacis, Ungaricis Febribus, idiopathicis Capitis affectibus, &c. ¶ 1.) *Abusus* absit, & tot præstantissimi parabilioresque *Spiritus* atque *Liquores* nunc interponantur vel hyperbolicis promissis substituantur) *communi nostro Spiritui* acquiescet; quanquam in *specifica sua*, *nec adeo* (citra supervacuam alterationem) ¶ 2.) *delebili*, *vel saltem tantillo inspersi Sacchari in Limonatum saporem jucundè convertenda Aciditate*, haud ingrato: in competente sibi efficacia sat prompto vegetoque: ¶ 3.) ut ab una quidem parte, nec *immersu Ferri pastitula* (vitriolificante), nec laboriosis *Aceti Interationibus*, *Urinæ combinationibus*, aliisque *infringentibus*, vel *Compositum* potiùs præbentibus viis, nec ipsa *super Martem*, *aut edulcatum Colcothar Abstractione* (equidem cum remissione Acore mage sulphureum fundente, nec denique toties *ad sopulandum Vini Spiritum*) *Destillationibus* (cùm lentæ Digestiones Vitriolicum similiter qualitercunque occultent) pro *Dulcoratione* illa, seu remissiori modificatave Aciditate indigeat: nec insuper opus sit, ut ¶ 4.) *Vitriolum purè Martiale gaudvis* (in ea *Tincturarum Martialium* prævalentia) paulò *protractiori Destillatione*, quo gaustans majorem in fine gratiam concipiat; aut quælibet ¶ 5.) *Colcotharis communis Extractio* (æquè Vitriolica) inter *Aluminis usti* accessum validiori Igne hunc in finem fatigetur. Quemadmodùm nec ab altera parte, quæsitæque singularioris efficaciæ causa seorsim hic requiritur super ¶ 6.) *Sal Gemmæ Essentificatus*, *compositus Salinus*, concentratior & hinc equidem, sicuti *Jovis cum Sublimato Destillatum*, *sublimati cum Sabulo ritè paratus Spiritus* &c. solent, fumigans, eoque ipsa insuper dispensatu ferè difficillior; uti nec qui ¶ 7.) *super Sal proprium denuò aliquibus agrè abstrahitur*; aut ægriùs adbuc è *Colcothare communi non edulcato*, sed *Aqua simplici* priùs vel potiùs *Vini Spiritu* humectato, curatiusve aliquandiu extrà Solares radios (humidiori saltem in loco) reposito reperitur, ¶ 8.) *Cephalici nuperorum alicubi titulo*. Verùm ut in singulariora Experimenta *Salis Ultimi* sive *Regenerati Spiritus* (diversimodè destillabilis) curiosiorum Myrotheciis suo modo quadret; ita ¶ 9.) peculiare quidpiam, quod parabilioribus *Essentiis Tincturisque* non compensetur, in utroque dependere non potuimus. ¶ 10.) Sulphureus est prior iste: sed hoc cum omnibus hujus generis commune habet; ipseque *Vitrioli Spiritus* simplici saltem Rectificationi per Retortam subjectus, Sulphur denuò olet admodùm; brevi prætereà disparet vel subsidet exigua ista quasi metallica Sulphureitas in cunctis istis: nec (quod in *adstrictioris Martis* similibusque concentratioribus *Tincturis* aliàs contingit) tantum singulis Dosibus contribuit; sique placuerit, paulò antè dicto modo laboriosioribus in pugno quasi habetur: ut profectò supervacuè ¶ 1.) *Elixiria Proprietatis Cephalica*, *&c.* quidam excedentibus promissis illinc concinnarint. Famosissimus usquedum ¶ 2.) *Spiritus Aperitivus P.* similiter in rei veritate peculiare nil præstat, sive remissiori gradu, vel continuatione *Acidulus* saltem *Tartareique* quid spirans (communi ¶ 3.) *Dianæ dicto Liquori*, & languido, minùs

¶ 10.) *Citra singularitates.*) Innuit hic AUTHOR hoc, quod qui *Arcanis Vitrioli Mynsichti* suprà citatis careat, ipsi sufficere queat *Spiritus Vitrioli vulgaris*; præsertim, cùm non semper felix Praxis sublimioribus ejusmodi Arcanis suffulta sit, sed vulgaria quoque Remedia sub circumspecta Methodo laudem quoque mereantur. Rectè enim dixit CAPIVACCIUS cuidam: *Disce meam Methodum*, & *habebis mea Arcana*. Sic cùm *Praxis Medica duplex*: vel *Empirica* Remediis sublimioribus peragenda; vel *Rationalis* vulgaribus Remediis sub exacta Methodo acquiescens; hinc in prioris defectu, hæc nobis sufficere poterit.

¶ 1.) *Abusus.*) Hic subinnuit AUTHOR, *quibus noceat Spiritus Vitrioli*, licet optimus sit in Praxi communi: nempe

1. *Spleneticis* vel *veris*, vel *vulgò sic dictis*, in quibus aliàs luxuriat Acidum præternaturale.
2. *Hystericis*: cùm in his etiam peccet Acidum, Spasmorum causa.
3. *Pulmoniacis*; quippe Pulmonibus tenerioribus nil magis nocet, quam Acida vitriolica; eosdem vel corrugantia, sicque Asthma siccum inducentia; vel erodentia, hincque in Phthisin præcipitantia.
4. *Hungaricis Febribus laborantibus*; nam & in his ob malam Diætam Acidum præternaturale in primis viis luxuriat.
5. *Idiopathicis Capitis Affectibus laborantibus* non convenit; systema quippe nervosum Acidum Vitrioli respuit.

¶ 2.) *Delebili*. Pergit jam AUTHOR ad eos, qui *Spiritus dulcificare & temperare* volunt: vid. SCHROEDERUS. Dum enim Spiritum Vitrioli dulcificare intendunt, omnes hi Processus infringunt & alterant Acidum Vitrioli, unde dulcior evadit. Si verò *Spiritus Vitrioli acrior* fuerit assumentibus, tum vel dilui poterit is, vel *additione Sacchari* attemperari.

¶ 3.) *Ab una quidem parte*) *Dulcificationum Spiritus Vitrioli Processus.*

1. *Cum Marte* videri potest in SCHROEDERO *l.* 3. *p.* 486. *Nu.* 5. sub nomine *Spiritus Vitrioli volatilis*.
2. Qui fit aliter *per Acetum*, *Num.* 7. *p.* 488.
3. *Per combinationem* Urinæ procedens, *N.* 14. *p.* 490.
4. *Super Martem Abstractione* contingens, *Nu.* 8. *p.* 488.

Ubi tamen omnes hi Modi Acidum Vitrioli infringendo *Spiritum illum apparenter dulcem reddunt.*

¶ 4.) *Vitriolum purè Martiale.*) Ex hoc ZWELFERUS *in Mant. Spag. p.* 463. *Spiritum Vitrioli Martis antihypochondriacum* destillare satagit, & dulciorem, qui tamen Hypochondriacis non magis appropriatus est.

¶ 5.) *Colcotharii communis Extractio.*) Notat hic AUTHOR ZWELFERUM *Mant. Spag. p.* 393. *Colcothar* cum *usto Alumine* tractantem, pro *blando Spiritu Vitrioli* eliciendo.

¶ 6.) *Super Sal Gemmæ essentificatus.*) Hic indicatur ZWELFERUS *pag.* 55. *App. in Animadvers.* docens *Modum essentificandi Spiritum Vitrioli Abstractione ejus cum Sale Gemmæ*; & curiosum, hoc modo acquiri *Spiritum fumigantem* odoris internè sulphurei, actioni Salis Gemmæ in Liquorem metallicum in acceptis ferendi; non secus ac similis *Spiritus fumigans* acquiritur ex destillatione *Mercurii sublimati cum Jove*, vel & ejusdem *Mercurii sublimati cum Sabulo*.

¶ 7.) *Super Sal proprium.*) Intelligit hic AUTHOR *noster* ZWELFERUM *in Mant. Spag. pag.* 339. Processum hunc habentem; quo tamen modo sumptus inanes fiunt sine emolumento.

¶ 8.) *Cephalici nuperorum titulo.*) Scilicet *Spiritus ex Vitriolo regenerato destillatus*, *Spiritus Vitrioli Cephalicus* dicitur; de quo verum est, minùs eundem acrem & magis volatilem esse, non tamen hinc sequitur, illum exin prærogativam majorem præ *Peculiare quidpiam communi* habere.

¶ 9.) *Peculiare quidpiam.*) Hoc est, posito, & *Spiritum Vitrioli regeneratum* esse volatiliorem, non tamen is & *Tincturis Martialibus* erit præferendus.

¶ 10.) *Sulphureus est.*) Cùm omnia *Sulphurea* & ipse *Spiritus Vitrioli spirent Odorem talem sulphureum*; præsertim cùm Spiritus Nitri de Marte & Venere participet, quid mirum, quando Sulphure scatet? ita & Spiritum Vitrioli cum Marte, Aceto, aut Urina combinatum, similiter talem Odorem referre, notum est; qui tamen Spiritus Vitrioli sulphureus, si asservatur diutiùs, turbatur, deinde rufescit, & tandem Sedimentum substantiæ metallicæ dimittit, sicque *Odor sulphureus perit*; qui præsens parùm vel nihil exaltat Spiritum illum Vitrioli.

¶ 1.) *Elixiria Proprietatis Cephalica.*) Nonnulli sibi promittunt, sumendo loco Acidi Sulphuris communis *Spiritum Vitrioli Martialis cum Spiritu Vitrioli regenerati*; ast inanes sunt impensæ hæ, & sufficit *Spiritus Sulphuris* instar omnium.

¶ 2.) *Spiritus Aperitivus Penoti.*) Hujus descriptio extat in SCHROEDERO *N.* 3. *pag.* 489. *Misera est Præparatio*, quæ nihil habet in recessu: nam ab addito *Tartaro ad albedinem calcinato* figitur & corrigitur Acidum Spiritus Vitrioli, ut Phlegma saltem acidulum accipiatur, hujusque *tantillum volatile* proiicitur, parum de Tartaro participant; præsertim si Igne remissiori Destillatio fiat; si verò intensiore Igne, habebitur saltem *commune Acidum Vitrioli*.

¶ 3.) *Dianæ Liquori.*) Est *Spiritus Vitrioli tartarisatus*, quem habet SCHROEDERUS *pag.* 480. *Num.* 10. qui itidem habet *Spiritum Vitrioli Cordialem Num.* 13. Sunt interim hi *Liquores* Spiritus Vitrioli ab Alcali Tartari infracti,

nùs tamen adverso *Spiritui Vitrioli cordiali cum Cornu Cervi usto*, item isti, qui è *Vitriolo crudo cum adjecto Sale Tartari* elicitur, hac in parte compar) destilletur; sive ¶ 4.) extrema potiùs Ignis violentia, ab Acido communi, æquè ac qui è *Tartaro Vitriolato* parili vehementia tandem pellitur, hoc in genere haud adeò multum differens: *Mixtura* sanè *Tartarisata*, siquidem omninò opus foret, longè faciliùs & efficaciùs per proportionalem *Spiritus Tartari Vitriolique* confusionem, aut ipsam *Vitrioli Tartarique* rudem Recentiorum Destillationem habenda.

¶ 5.) *Oleum* illud *grave*, acerrimumque, *vulgariter* vel etiam per operosam *super fixiora Corpora Concentrationem*, aut *extremum interdum Frigus* [*Ignem* quorundam *frigidum*] productum, *Selectus nostro* vix aliqua imperat necessitas; vili sanè passim venale, si Metallicis, quibusdam Solutionibus, Fixationibus, Vitriolisationibus, &c. quispiam expetierit; in Dispensationes consuetas, licèt vel optimum fuerit, incommodum, guttarum saltem numerum, non sine sumentium disputatione varians, & nihilominùs in *Vehiculo* diluendum; ceu commune sanè à *Spiritu communi* vix aliter, quàm externis tantùm Accidentibus differt; & hinc per repetitas (addito semper pro *Vehiculo*, debito *Aquæ simplicis* pondere) Destillationes, in illum ipsum *Spiritum* promptè redigitur, æquè ac *Spiritus vulgaris* per lentas in Vase altiori Evaporationes, in rubens acerrimumque *Oleum* denuò redit: ¶ 6.] *Rubrum è Vitrioli* (*per Spiritum Salis Armoniaci perfectè præcipitata*) *Terra per se* nancisci non potuimus (imò nec *Sulphuris* quidpiam, sed tantùm *Armoniacale* aliquid Fuliorum instar collo Vasis circumcirca adhærens. ¶ 7.) Cum *Acetosis Additamentis Compositum* quasi parent, qui in contractiori Sylloge *Tinctura Martis* acquiescere nequeunt. Quod è *Vitrioli*, *Cremoris Tartari*, & *Spiritus Salis* ¶ 8.] *mixtura* tandem stillat, *Tartaro* potissimùm ferè debet; ut extemporaneam imitationem taceamus, ¶ 9.) *Viridis Vitrioli Spiritus per descensum* jam pridem rejectus; qui *cum Sublimato* instar *Butyri Antimonialis* vel *Jovialis* destillatur, ulterioribus potiùs curiosiorum exercitiis convenientior: vulgari more ¶ 10.) à *Vegetabilibus abstrahendo* quæsitus, frustrà perversus, nec tanti viroris, infundendo verò saltem tinctus (ni fortè planè drastica fuerint) nihilo hinc præ *simplici Vitrioli Spiritu* valentior est. ¶ 1.) *Lapillorum atramentosorum* (*der ditten*) *in Argillis* alibi repertorum residuus [post confectum priùs hinc *Vitriolum Liquor*, adeo nuper cuidam dilaudatus, sive *viridis* servetur sive aperto Vase repositus, obscurior & *quasi rubens* evadat; tam dulce sapit ac *Gilla* solent: ¶ 2.) *Compositus* autem, *dum scilicet Spiritui Nitri superinstillatur Vitrioli Spiritus*, si secundùm) Authoris placitum rectificetur, mage *Nitrosus* prodit, faciliorque ejus loco foret *Spiritus* ¶ 3.] *Cornu Cervi & Vitrioli Mixtura*, similiter qualitercunque viridescens, ¶ 4.] *Antepileptico* (ex *Urina* & *Vitriolo* destillato, vel etiam saltem confuso] *Spiritu* adeòque Phlegma spirituosum acidum Vitrioli.

¶ 4.) *Extrema Ignis violentia.*) Si destillatur *Spiritus Aperitivus Peneti extrema Ignis violentia*, nihil aliud acquiritur, quàm *Acidum commune Vitrioli*; quale quoque in *Spiritu hujus communi*, vel etiam in *Tartaro vitriolato* extremè destillato reperibile est. Cæterum, si volumus habere *Spiritum compositum ex Tartaro & Vitriolo*, tunc sociare possumus *Spiritus Tartari urinosi* part. iij. cum *Spiritus Vitrioli* part. j. in vicem miscendo, qui cessante ebullitione & per Retortam destillatur; sic prodit *Spiritus salsus* egregius:

Vel

♃. *Tartari crud.* part. iij.
Vitriol. crud.

Quæ destillata ultimo Ignis gradu dant *Spiritum salso-acidum* fœtidum, longè præferendum *Spiritui illi Aperitivo Peneti.*

¶ 5.] *Oleum.*) *Oleum Vitrioli est Spiritus Vitrioli in metallica parte concentratus.* Paratur *tribus modis*: nempe *Vel* post prolectum Vitrioli Spiritum, augendo Ignem; tunc enim restitans Acidum secum rapit copiosum Metallum: *Vel* super fixiora Corpora Spiritum Vitrioli concentrando; sic enim, quando affunditur ille Veneris aut Martis Colcothari, destillatur, tunc post Phlegma prodit Spiritus in Metallo secum abrepto concentratus; *Vel* denique exponendo Spiritum Vitrioli intensissimo Frigori, quo ipso juxta GLAUBERUM Phlegma constringetur, Acidum verò non constringibile seorsim se sistit; hinc *Oleum Vitrioli* tanquam Acidum concentratum per se potest haberi. Cæterùm hoc Oleo Vitrioli pro usu medico non indigebimus.

¶ 6.] *Rubrum è Vitrioli.*) Processus hic est curiosus, & ferè illi similis, quem habet SCHROEDERUS *l. a. Num. 5. p. 486.* scilicet *Vitriolum in Aqua solutum* beneficio *Spiritus Salis Ammoniaci* seu *Urinæ* præcipitatur; sic Alcali volatile Urinæ imbibendo Acidum Vitrioli dimittere facit mineram Martis vel Veneris ad fundum. Jam equidem ex hac *Terra præcipitata* per se destillata nonnulli *rubicundum Oleum* sibi promittunt; quale tamen non prodit benè: interim cùm Terræ illi semper adhæreat adhuc aliquid Acidi, ligantis Alcali Urinæ; hinc ex eadem ascendit aliquid Ammoniacalia; sic ex *Liquore* Terræ præcipitatæ supernatante, blandoque Igne coagulato, prodit *Sal quasi Ammoniacale* obscuri coloris, emergens ex Spiritu Urinæ & Acido Vitrioli, simileque ferè *Sali Ammoniaco* illi *secreto* quod parat GLAUBERUS ex *Oleo Vitrioli* & *Spiritu Salis Ammoniaci*: quod tamen non est secretum, sed genuinum Sal Ammoniacum, quamvis hoc ita vocitet dictus GLAUBERUS.

¶ 7.) *Cum Acetosis Additamentis.*) Innuit hic AUTHOR Processum illum parandi *Oleum Vitrioli* ex *Colcothare cum Aceto impragnato*, quem habet KESLERUS *Process. 72. l. 5.* quo tamen pacto nihil aliud acquiritur, quàm *Solutio Martis cum Aceto*, & Destillatione intercedente *Spiritus acidus Martialis fœtidus*, non verò *Oleum* propriè dictum *vitriolatum*.

¶ 8.) *E Vitrioli, Cremoris Tartari, & Spiritus Salis mixtura.*) Innuit AUTHOR *noster* Processum illum, quem habet SCHROEDERUS *l. a. N. 10. p. 492.* sub nomine *Olei Vitrioli dulcis*, quo tamen modo, quicquid sic prolicitur *Olei*, illud solummodo *Tartaro*, non autem *Vitriolo*, debet originem.

¶ 9.) *Viridis Vitrioli Spiritus.*) *Spiritus Vitrioli viridis* est unum ex *primariis Arcanis*, ejusque primus mentionem fecit PARACELSUS, & post hunc HELMONTIUS, quorum hic *Tract. de Duumvir.* dicit, *Oleum Vitrioli dulce* ex *Spiritu* hoc *Vitrioli viridi* parandum esse; quod itidem repetit POLEMANNUS *de Sulphure Philosophorum* dicens, ex hoc *Spiritu Vitrioli viridi Sulphur Vitrioli Veneris dulce* parandum. Cæterùm jam olim, præter DETHARDINGIUM, annotavit ZWELFERUS imprimis, *falsum esse, ex Vitriolo eliri posse Spiritum viridem*, sed procedere talem vel *ex Additamentis*, vel *ex simplici Vitrioli liquatione*: Scilicet *Spiritus Vitrioli* est vel *albidus*, vel ex Liquamine metallico imprægnato *rubens*. Contrà destillant alii per descensum, sed sic liquant simpliciter Vitriolum, cruda Venere vel Marte cum impræegnantes, *virorem* eidem præter intentionem desideratum conciliant. Sic & alii recipiunt ana vel dimidium *Mercurii sublimati* & *Vitrioli*, ex iisque destillatione eliciunt *Spiritum* ponderosum *nonnihil viridescentem*; quippe Acidum Mercurii sublimati rodendo Venerem vel Martem in Vitriolo, & simul per Retortam illarum particulas secum rapit, sub specie *Spiritus viridis*; quem rectificatum frustrà adhibent *sublimioribus Arcanis*, hocque medio *Mercurium duplicatum* parare voluerunt.

¶ 10.) *A Vegetabilibus abstrahendo.*) Scilicet sunt, qui *Spiritum Vitrioli* per *Nuces juglandes*, aut *Spinam infectoriam* in *Virorem* colorare satagunt; nunc quidem *infundendo* hunc illis, nunc verò illum ab istis *abstrahendo*: ast quemadmodùm potiore ratione *inermis Spiritus* elicitur, ita in infusione saltem *Spiritus Vitrioli vulgaris* acquiritur.

¶ 1.) *Lapillorum atramentosorum.*) Notat hic AUTHOR GLAUBERUM, qui recipit *Mineram Martis Solaris Hassiacam* (quæ *Venerea* tamen est maximam partem; hinc nauseosa, ad Pagum *Alemeroth* reperibilis, sicut *Salfeldiana* & *Naumburgensis* ferè purè *Martiales* sunt,) ex eaque Aeri exposita Solutione in *Aqua* parat *Vitriolum* supermanente *Liquore* non coagulabili, sed crasso & spisso, atque hunc vocat & venditat pro *Oleo Vitrioli dulci*, quod tamen est fœtidi & nauseosi saporis.

¶ 2.] *Compositus autem.*) Hic AUTHOR *noster* GLAUBERUM notat, qui *Spiritum Vitrioli compositum* parat, instillando *Spiritum Nitri Spiritui Vitrioli* ad saturationem ferè: verùm abstractione accedente prodit solummodò *Spiritus Nitri*, relicto in fundo *Spiritu Vitrioli* quia hic Ponderosior est.

¶ 3.) *Spiritus Cornu Cervi & Vitrioli Mixtura.*] Scilicet curiosum est, quòd si miscetur *Spiritus Vitrioli* cum *Spiritu Urinæ*, vel *Spiritu Cornu Cervi*, vel denique juxtà HOFFMANNUM, qui hac in parte æmulum agit D. MICHAELIS, cum *Spiritu Sanguinis humani*, emergat post blandam agitationem *Mixtura* nunc *viridescens*, nunc verò *cærulescens*; quippe Alcali horum Spiritum volatilium præcipitat reconditum in Spiritu Vitrioli Metallum: quod si fuerit *Venereum*, cœrulescit exinde Mixtura; sin *Martiale*, viridescit.

¶ 4.) *Antepileptico.*] Innuitur hic *Spiritus Antepilepticus Hartmanni*, cujus descriptionem habet SCHROEDERUS *l. a. Num. 14.* quo ipso Processu præter alia parerga acquiritur *Spiritus volatilis salsus penetrantissimus*, & in Epilepsia Ju-

Spiritui suo modo conformis; eo ¶ 5.) qui olim *multis Spiritus Vini à Crudo Vitriolo Cohobiis parabatur*, & cum *Theriacali* mixtus eo nomine veniebat, hoc in genere præstantior. Sed hæ frustraneæ *Curiositatis* aut ¶ 6.) *Variationis* sunt.

Ponamus nobis potiùs, diversarum circumstantiarum causa, ¶ 7.) *Spiritum Vitrioli* (etsi non sine aliquali alteratione) *Coagulatum* & portatilem. ¶ 8.) Non quidem *cum Terra sigillata aliisve latesis*, ponticum: ¶ 9.) nec *cum Cornu Cervi usto* similiter (ni *Spiritus* per Retortam rectificatos fuerit) adversum, nec in operando adeò præsentem: non cum *Acetosa vel Absinthii* (suas in destinationes consultiùs insumendis) ¶ 10.) *Alcalibus*, eo eminenter (ne solùm *Tartari Vitriolati vulgaris* conforme quid exeat) saturatis: ¶ 1.) nec quem alii è *vulgari Vitrioli Sale etiam depurato* ponunt, adversissimum, ceu alibi jam monuimus: sed (dum speciale illud, in *Capite mortuo* extremè calcinato repullulans, perquàm quidem conveniens, nec tamen eujuslibet *Laboratorii* est) ¶ 2.) saltem simplici *Spiritus Vitrioli boni à dimidio) vel paulò minùs) Nitri crudi Abstractione* (cum simultaneo *Aqua Fortis* unà colligendæ proventu) confectum: polychrestum & (cum *Nitrosi Spiritus* hinc abeant, *Vitriolici* verò residuo quasi fixati copulentur) in se & citra abusus tutum, nec injucundum (nisi quibusdam in *Pulveribus Purgantibus*) sive de cætero simpliciter sic dispensetur, sive operosiori cujusdam modo *recenti Spiritus parte ampliùs* (sed missis reliquis ambagibus) *saturetur*.

¶ 3.) *Anima Vitrioli*, è Cuticula hujusmodi Solutionibus supernatante, inter tot faciliores pureque *Martiales Crocos* aliaque *Roborantia*, supervacaneo studio colligitur; aut quibusdam insuper (dum nonnullis *è Vitrioli Capite mortuo probè cementato Tinctura* per *Salis* & hinc *Vini Spiritum* extracta, aliàs utut *Venerei contagii* suspicio recedat, Experientiam haud destituens satisfacit (Spagiricè extrahitur. ¶ 4.) *Colcothar* ipsum, ut extremè calcinatum atque recentiùs Chirurgicis, Chymicisque laboriosorum usibus haud incommodum est; ita communis quoque, sit tamen brunni eluttiata *Terra* (gratis loco *Venereis Ferrique usis*, vel in diversos *Crocos* conversi proveniens) extùs debitè adhibentes haud destituit; & in restitanti (post *Spiritus Æruginis* destillationem) purificato *Capitis mortui* haud inconsultò suos in usus admisceri potest. ¶ 5.) Quod intùs vero *Crocus è Vitriolo nativo*, *magis Martiali*, diversimodè præcipitatus vulgatis *purgandi* promissis non stet, *è Fallitio paratus*, *cruda* quoque *Limatura* in aperiendo segnior sit, *è Venereo quovis*, aut recentiori *Veneris per Spiritus vitriolicos Solutione* proveniens, incomptus Corporis turbator sit (licet *Vitrum* etiam engnomen induerit) paulo antè notavimus.

¶ 6.) *Anodynum* ex hisce *Præcipitatis* dulcissimumque *Sulphur* (dum *erosis* vel *atramentosis Mineris* supervacuum, planè tamen commuoi simile, Excoctoribus nonnullibi copiosè surgit) etiam Prædecessores nostri per vulgares *cum Laminis Ferreis, aut Acetosas Cangali Vitriolici Extractiones*, ¶ 7.) consimilesque sulphureo-metallicum quidpiam promittentes, modos, haud-

Juniorum non rejiciendus: utut loco eius extemporè Mistela *Spiritus Vitrioli* & *Spiritus Cornu Cervi* vel *Spiritus Salis Ammoniaci* vel *Urina*, instituti possit.

¶ 5.) *Qui olim multis Spiritus Vini à crudo Vitriolo Cohobiis parabatur*.) Hic insinuatur Processus *Spiritus Vitrioli Antepileptici Paracelsi*, quem falsò tradit SCHROEDERUS *l. a. Num. 17. pag. 491.*

¶ 6.) *Variationis*.) Scilicet qui desiderant *Spiritum* aliqualem *Vitrioli compositum*, seligant illum *Hartmanni* ex *Urina* & *Vitriolo* destillatum egregium; aut similem cum *Spiritu Salis Ammoniaci* aut *Urina* cum *Spiritu Vitrioli*, qui in Epilepsia Juniorum non est inelegans.

¶ 7. *Spiritum Vitrioli coagulatum*.) Scilicet *Spiritus Vitrioli* etiam prostare solet *in forma sicca*. Jam verò *Modi Spiritus acidos minerales per se coagulandi*, altioris sunt indaginis, & non innotescunt, & vix iidem coagulari poterunt, nisi interveniat Corpus aliquod, cujus insinuatione particulæ Spiritus Vitrioli acidæ concentrentur.

¶ 8.) *Non cum Terra sigillata*.) Innuitur hoc ipso *Liquor* ille *Stypticus*, quem tradit SCHROEDERUS *l. a. Num. 19.* ea *Terra sigillata* cum *Spiritu Vitrioli* impregnata, & *Spiritu Vitrioli* prodeuntem; qua ratione tamen *Aluminosus Liquor* acquiritur.

¶ 9.) *Nec cum Cornu Cervi usto*.) Scilicet quidam *Spiritum Vitrioli* coagulant, imprægnando *Cornu Cervi ustum* illius s. q. in consistentiam siccam. Astringatum sic prodit Coagulatum, quippe dum Cornu Cervi imbibit Acidum Vitrioli, præcipitatur *Liquamen* ex eo *metallicum*; unde propinatum illud nauseam parit.

¶ 10.) *Nec cum Alcalibus*.) Notatur hic MYNSICHTUS *pag. 27.* *Spiritum Vitrioli coagulatum* conficiens cum *Sale acetosæ* vel *Absinthii*; cùm tamen emergat hac ratione reverà *Tartarus Vitriolatus*.

¶ 1.) *Nec quem alii è Vitrioli Sale*. Intelligitur hic ZWELFERUS *Mant. Sp. pag. 392.* *Spiritum Vitrioli coagulatum* parans beneficio *Salis proprii ex Capite mortuo elixiviati*. Verùm & hac ratione prodit *Corpus vitriolicum* horridi saporis: iodeque loco *Salis Vitrioli communis* recipiatur potiùs *Sal regeneratum in Capite mortuo Vitrioli*, quod imprægnatum Spiritu Vitrioli coagulari poterit, utut illud sit naturæ semi-nitrosæ.

¶ 2.) *Saltem simplici Spiritus Vitrioli à dimidio Nitri crudi Abstractione*.) Hunc modum parandi *Spiritus Vitrioli coagulatum* obscurè insinuat SCHROEDERUS *l. a. Nu. 29.* dicendo eum *non satis esse Remedium tutum*; contrà AUTHOR *noster tutum* eum, *sine abusu* scilicet, pronunciat. Nempe recipiatur *Nitri crudi* pars j. eique affundatur duplum *Spiritus Vitrioli*, ita Destillatione interveniente prodit *Spiritus Nitri* seu *Aqua Fortis*; remanente in fundo quasi *Sale Mirabili Glauberi* (hic enim affundit *Spiritum Vitrioli Sali communi*, & sic per Destillationem acquirit *Aquam Regiam*; vel affundit Nitro, & destillat, proditque *Aqua Fortis*, subsidente in fundo *Sale* suo *Mirabili*) & est illud *Nitrum* quoddam *Vitriolatum*, vel *Arcanum* quoddam *duplicatum*; eo quòd in Alcali ipsius Nitri concentratus hæreat Spiritus Vitrioli; cujus Dosis esse potest à gr. xv. ad ℈j. usque ad ʒß.

¶ 3.) *Anima Vitrioli*.) Notat hic MYNSICHTUM *pag. 23.* eam parare docentem: nempe *colligendi modum Cremorum Vitrioli* tradit ille, qui *Vitriolo in Aqua soluto supernatat*; estque ille Cremor saltem Terra pinguis lutosa, Mineræ Vitrioli hinc inde adhærens juxta DETHARDINGIUM: porrò jubet MYNSICHTUS hanc *Animam Vitrioli* extrahere: ast malè; quin potiùs substituatur eidem *Tinctura Sulphuris Vitrioli*, quæ itidem saltem est *Tinctura Martis adstringens* hac ratione paranda. Nempe recipiatur *Caput mortuum Vitrioli Martis ab omni Vitriolo elixiviatum*, eique affundatur *Spiritus Salis*, vel, quod adhuc melius, *Spiritus Nitri* deinde *Solutio* per Retortam abstracta ad consistentiam mellaginis, extrahatur cum *Spiritu Vini* in *Tincturam rubicundam*, seu aurei coloris; quæ ipsa *Tinctura Sulphuris Vitrioli* vocatur vulgò, cùm tamen reverà sit *Tinctura Martis adstringens*, polychresta in quibusvis Hæmorrhagiis, Dosi gutt. 30. 40. in quovis *Vehiculo*.

¶ 4.) *Colcothar*.) *Colcothar*, h. e. *Caput mortuum Vitrioli* extremè calcinatum, præ cæteris locum externè invenit *pro usibus Chirurgicis*, præsertim in Ulceribus, quod quibusdam pulvere tenus, vel sub *Linimentorum* aut *Emplastrorum* forma, in usum vocari potest. Interim tamen tunc recentius & extremè calcinatum id assumendum venit; sin vetustum illud fuerit, regeneratur in illo Vitriolum, hincque *corrosivum* evadit. Deinde & eluttriata illa post commune Vitriolum destillatum *Terra*, quæ nullo modo in Vitriolum regeneratur, huc etiam advocari poterit, sufficitque hæc loco omnium *Crocorum ex Marte* & *Vitriolo adstringentium*.

¶ 5.) *Intus verò Crocus è Vitriolo nativo*.) Indicatur hic ille SCHROEDERI *Processus N. 13.* sub nomine *Sulphuris Vitrioli purgantis*; quod è *Vitriolo* in *Aqua communi* soluto, & cum *Oleo* vel *Sale Tartari* præcipitato, falsò imponitur, cùm illud sit saltem substantia Vitrioli metallica, & è factitio Vitriolo Venereo præcipitatum reverà purget, sed non sine violentia.

¶ 6.) *Anodynum Sulphur*.) *Hujus ex Vitriolo* eliciendi primus mentionem fecit PARACELSUS, & verum est, *Sulphura metallica fixiora quæcunque esse anodyna*, adeoque & hoc. Hinc *Lapis Philosophorum* omnia præstat vi sui Sulphuris, non secus atque aliàs in *Cinnabari Antimonii*, ceu Sulphure ejus fixo, reverà anodyna vis reperitur. Cæterùm præ cæteris famosum est *Sulphur Veneris & Martis*, tanquam Metallorum a Spiritu Sulphuris embryonati magis apertorum, adeoque Sulphur quasi extraversum magis habentium: non tamen id *narcoticum*, quo infame alias est *Opium*, sed reverà *anodynum*.

¶ 7.) *Consimilesque modos*.) Scilicet infiniti *Sulphur* hoc *anodynum* impetrandi prostant Processus: sed nullus genuinus est; nam & illo, quem HARTMANNUS habet ex SCHROEDERO *Num. 4.* per *Acetum ex Vitriolo Hungarica* procedentem, acquiritur saltem *Crocus Martis simplex*, non verò *genuinum aliquod Sulphur inflammabile & anodynum* quæ duo prædicata sunt ejusdem notæ propriæ.

Fa-

haud unquàm comparuisse, ingenuè fassi sunt: longè alia ratione illud conquirendum esse, Recentiores quidam satis, sed inter obscurationes suas pro more monuerunt. ¶ 8.) *Foliatum*, quod *Vitriolici Sulphurei vulgatiores Spiritus* sponte deponunt, sanè perexiguum, & si (per operosiores etiam infractiones conquisitum) teotes, in sua hic separatione haud ejus effectus est, quem *Gas tale semisylvestre* ante odoratos sibi promitteret. ¶ 9.) Nec circa operosiorem quoque (*per Incerutiones* protractioremque *Destillationem* conquisitum) *Spiritum*, *post Armoniaculis Spiritus accessum*, *& subsequam cum Spiritu Vini edulcorationem*, operæ pretia mereri potuimus; ut felicioribus similia tadiosa (pro aliquali *Sulphuris* stlius copia) tentamina relinquamus. ¶ 10.) Ille ipse *urinosus Armoniaci Spiritus a subtilioribus nonnullis Ochris abstractus*, tantùm atomos quasi quasdam secum avehit: ¶ 1.) nec *Terra Vitrioli coquendo*, *fundendo*, *imo etiam destillando cum Sale Oleove Tartari* nobis hujus generis notabile quid dedit: æquè ac *Ammoniacale potiùs quidpiam è Terra illa*, *per Spiritum ejus Urinosum perfundata* sutreasse, paulò antè notavimus. Et ut per *Salis Armoniaci* ¶ 2.) *Sublimationes* sulphureo-metallicæ particulæ, exigua tamen in quantitate elevatæ (sive eluendo, sive *Vini Spiritum* hinc pluries abstrahendo, vel cum eodem extrahendo separentur) Medicamentum dant, non quidem (inter tot parabiliora) *nostri Selectus*, alienus tamen, pro *Martialium* natura, effectus; & ut *Vitrioli Martis simplicis*, vel super *Limaturam Ferri* pro more siccati, & hinc (sive simpliciter sive *Aceto destillato*) soluti *Præcipitatus Crocus* (per se, aliorum *Martialium* respectu, etiam post rubificationem pigrior) *convenientibus* tamen *Menstruis* extractus, ¶ 3.) *Tincturam* præbet non contemnendam: ut denique è permultis *Ferri Ærisque* ¶ Γ) *Mineris* per *acidos* quoque nonnullos *Spiritus Substantia semisulphurea ardensque*, ceu alibi jam monuimus, extrahitur: ita in omnibus hisce *nil verè soporiferi* deprehenditur: licèt quædam invertendo, detergendo, &c. levamentum quoddam certis in circumstantiis afferant. *Venam* ¶ 4.) *Vitrioli crudi* vel *albificati per similem cum Sale Armoniace tentationem sublimatoriam* alii jam perstrinxerunt: & ¶ 5.) ipsa *Vitrioli Ochra simplici Sublimationi* per se subjecta, quantum det quantique momenti, publicatos ejusmodi Processus nobiscum incassùm tentantes fatebuntur. Speciosior sanè (præ multis) ¶ 6.) *Vitrioli Essentia Anodyna*, ex *albificato fississimoque Vitriolo* cum *alcalisatissimo Vini Spiritu* (alias brevi vitriolescit) extracta, aliis quidem in circumstantiis haud adeò tenjicula, ubi tamen sopiendum est, ni *Opiatis* exaltetur, planè languet. Et qui proin reliquorum insuper Modorum sive Processuum tædia atque frustrationes, assignatæ efficaciæ hyperbolem, *Laudanorum Mineralium* (uti nos quidem circa non unum observare potuimus) ¶ 7.) ostentationem potiùs quam realem effectum, ex adverso verò *Vegetabilis* planam certamque vim cogitat, *Pulvisculis*, *Liquoribus*, atque *Mixturis* eum in finem hinc propositis, donec fortè secretior præsentiorque *Sulphuris hujus Anodyni Preparatio* pandatur, in contractiori Praxi secure carebit. Atque hæc de *potioribus Vitriolicis*.

¶ 8.) De *Elixiriis quorundam Splenoticis*, *Hepaticis*, *Stomachicis*, *Pectoralibus*, *Uterinis*, *Calidis & quoque Frigidis*, superiùs jam diximus; quodque si ad imitationem *Elixiris Sulphuris* vel *Proprietatis communis* conficiant, *Acidorum Spirituum* vitula potissimùm srent, simplices verò hujus nominis *Tinctura* (sæpè inconvenientissima nec verè extrahibilia, aut adversissima adsciscentes) extra supervacuam hujusmodi *Liquorum* multiplicationem, paucis *Polychrestis* vincantur, quædam ad minimum æquentur. De cætero qui istiusmodi (è *Vegetabilibus*) *Elixiria* nihilominùs, & quidem loco *Vitriolici*, *cum Salis vel Vitrioli Philosophico Spiritu* paraverit, acceptiores Aeoris respectu plerumque minùs grata inveniet: utut ex adverso *Salis* ille vel *Vitrioli Philosophicus Spiritus* in Pectoris, Splenis, imò Uteri Affectibus, *Vitriolicum* haud adeò commodè ferentibus, convenientior sit atque securior.

Quæ vero prætereà ex *Antimonio*, *Nitro*, *Sale &c.* huc pertinent, Materiæ Medicæ parumper saltem gnarus facilè huc referet: uti quoque quæ *è Succino* huc efficaciter spectant, è *sequente Classe*.

Superest ¶ 9.) *Borax*, quem licèt è *salinorum Subjectorum* combinatione, vel *Capitibus* quibusdam *mortuis* in medicas, & magis adhuc Aurifabrorum destinationes sufficientem, diversimodè habere possimus; haud incongruè tamen, uti vulgò venalis est (sive è *tumato Fossili*, sive aliunde quoque sit) *Selectui nostro* tandem appendemus, tanquam positis potioribus requisitis (uti nec reliqua commendatissima indifferenter agunt) stritaos haud postremum, etiam solitariè, præsertim in Secundinis exhibitum. Ut tot *ad Partum & ad Dislocatam Pulveribus*, *speciebus Diaborasis &c. vetustioribus recentioribusque* seorsim non indigeamus: siquidem *Succinum*, *Crocus*, *Cinamomum* aliaque ousualia pro adhibentis arbitrio vel persuasione, facilè superaddi, aut præ languidiori nobis hic quoque ¶ 10.) *Rupicapra Pila*, *Glaciei Maria* (si alicubi præsto fuerit, & *Fos-*

¶ 8.) *Foliatum*.) *Spiritus Vitrioli* cum tempore quasi deponens *Folia*, non exhibet *Sulphur* aliquod *Vitrioli anodynum* hoc ipso, sed *Sulphur vulgare*, quod cum *Spiritu* illo ascendit.

¶ 9.) *Nec circa operosiorem*.) Obscurè hic insinuatur *Modus* HELMONTII, quem habet *Tract. de Duumvir.* §. 19. procedentem ex *Spiritu Vitrioli viridi coagulato*, cum *Spiritu Vini* extrahendo.

¶ 10.) *Ille ipse urinosus Armoniaci Spiritus*.) Idest, si recipiatur *Terra sulphurea ex Vitriolo præcipitata*, & abstrahatur de hac *Spiritus Salis Ammoniaci*, tunc hic rapit secum substantiæ Martialis aliquid, utut exiguum.

¶ 1.) *Nec Terra Vitrioli*.) Innuuntur hic Processus, quos habet SCHROEDERUS *l. 4. N. 1. 2. & 3. p. 495.* Scilicet sunt, qui ex *Substantia metallica Vitrioli præcipitata per Sal Tartari* elicere volunt *Sulphur*: quippe Alcali agendo in Sulphur hoc extrahit. Interim certum est, STARCKIO consentiente, Sal Tartari nihil tum sulphurei fixi ex Terra illa extrahere, cùm fiat magis igneum, licèt ex *Sale Tartari volatilisato* talem elicuerit *Spiritum sulphureum*.

¶ 2.) *Per Sublimationes*.) Innuit hic Processum BOYLE ex *Philos. Exper.* AUTHOR *noster*, ex *Terra Vitrioli* per *Sal Ammoniacum* sublimando parantis *Primum Ens Veneris*. Interim *Flores* hi *ex Terra hac vitriolica Salis Ammoniaci parati*, magna Dosi exhibiti *sunt vomitorii*.

¶ 3.) *Tincturam præbet*.) Alluditur hic ad Processum illum, quem habet ZWELFERUS *p. 394. Mant. Spag.* sub nomine *Sulphuris Vitrioli anodyni*: qui quidem exhibet subtiliorem *Crocum Martis aperitivum*, *non tamen anodynum*.

¶ Γ) *Mineris*.) *Minera omnes abundans Sulphure acido communi*: hocce ergò potest separari, Sed est Sulphur Commune, non verò istud Anodynum.

¶ 4.) *Vitrioli crudi*.) Nempe ex *Vitriolo crudo* cum *Sale Ammoniaco* elevantur juxta SCHROEDERUM *l. 4. p. 493. num. 3. Flores Vitrioli crudi*; qui tamen sunt *Sal Ammoniacum*, *Marte vel Venere impragnatum*.

¶ 5.) *Ipsa Vitrioli Ochra*.) Hic Processus est idem cum allegato SCHROEDERI & BOYLEI, cùm par sit ratio, sive *Terra Vitrioli dulcis*, sive *Ochra cum Sale Ammoniaco* sublimetur.

¶ 6.) *Vitrioli Essentia Anodyna*.) Hanc habet SCHROEDERUS *l. n. n. 1.* quæ tamen languida omninò per se est.

¶ 7.) *Ostentationem potiùs*.) Scilicet quantum hactenus ex Processibus constat, *nondum genuinum Sulphur Vitrioli parare scimus*. Equidem Belgæ affectant *Oleum* seu *Sulphur Vitrioli anodynum ex Oleo Vitrioli*, *Oleo Terebinthina mixto*: quem modum etiam describit BARTHOLINUS *in Epist. Cent. 4. p. 344.* ast fides sit hoc in puncto penes *Authorem* & *Experientiam*, & vereor, ne proveniat subtilior *Crocus Martis*, ex *Oleo Vitrioli cum Oleo Terebinthina* præcipitatus.

¶ 8.) *De Elixiriis*.) Scilicet *Elixiria composita* præter *Spiritum Vini*, fiunt cum *Spiritu Salis* vel *Vitrioli Philosophico* (qui tamen itidem est *Spiritus Salis*) convenientia Affectibus Splenis, Pectoris, & Uteri laborantibus, quibus Vitriolacea nociva sunt.

¶ 9.) *Borrax*.) *Borrax* habetur *duplex*, vel *Naturalis* resinata saltem, vel *Artificialis*, facta ex *Salibus* quibusdam combinatis, ut videre est in SCHROEDERO *l. 2. c. 79. pag.* 480. Cæterùm hodie pro usu medico assumitur *Borrax* saltem *nativa*, ex Regno Magni Mogol in India Orientali, ubi effoditur *Aqua quadam salina*, ullsta, & Amstelodami per Alcalia purificata; ita emergit *Sal salsoalcalinum*, Liquationi Metallorum & pellendis Mensibus, Fœtui (positis potioribus requisitis, nempe supposito Fœtus debito situ) imò Secundinis quoque & Molæ, Fœtuique mortuo dicatum, in quibus est ultimum Remedium.

¶ 10.) *Rupicapra Pila*.) Hunc ad Partum difficilem commendat VELSCHIUS *Dissert. 2. de Ægagropilis*. Interim, quia ex languidior est, proinde *Minerale* aliquod desideratur: assumant potiùs *Glaciem Mariæ*, eamque in specie calcinatam, quæ *Borraci* addita conatum parturiendi promovebit insigniter, utut & sine illa *Hepar Anguillæ*, *Borrax*, & *Sal volatile* & *Oleum Succini*, sufficere in tali casu poterunt, si quicquam expetatur. Capiatur in *Aqua Cinnamomi*, *Liliorum alborum*, cum *Radice Ireos Florentina*.

FORMULÆ hactenus tractatorum *Aperientium*, vulgò *Aperientium* dictorum, possunt fieri tales, v. g. incipiendo ab *Antiscorbuticis*. Sunt autem *Antiscorbutica Spiritus Cochlea-*

Fossile quidpiam, *Anguillæ* tameo *Hepate* longè posterius omoinò placuerit) completior *Dosis* exhiberi posset. Sed nobis modò dicta duo (interposita nonnunquam *Castorei Succinique Essentia*, vel *Aqua Hysterica*, *Cinamomi ive Cordiali*) intus abundè, licèt simplicissimè satisfeceruot, aut nihil satisfecit.

nia, *Essentia Pini*, *Spiritus Carminativus*, item *Essentia Martis cum Succo Pomorum Borsdorffianorum*, *Fumaria*, *Syrupus Scelotyrbicus Foresti*, *Nasturtii aquatici*, item *Serum Lactis Caprilli*.

℞. *Spiritus Cochlear. essentif.* ʒiii.
Sal Ammoniac. vel *de Tribus Carminat.* ʒj.
M. D. S.
Spiritus Antiscorbuticus.

Dentur guttulæ 40. ad 50. mane, à meridie, & sub introitu in lectum, in *Vehiculo appropriato*.

Vel

℞. *Essent. Cochlear.* vel *alius Compositi Antiscorb.* ℥ß.
Fumar. vel *Pini* ʒij.
M. D. S.
Essentia Antiscorbutica.

Dosis 40. ad 50. guttulas.

Vel

℞. *Solut. Mart. cum Succ. Pomor.* ʒiij.
Spiritus Cochlear. ʒiß.
M. S.
Ut antea.

Dentur his vel ter de die 40. ad 50. guttulæ.

Vel

℞. *Aqua Fumar.*
Cochlear. ana ℥iß.
Spirit. Cochlear. ʒij.
Sal. Ammoniac. ʒj.
Syrup. Scelotyrb. Foresti ʒvj. M.

Capiatur cochleatim.

Similiter, si quis *Succos Plantarum Antiscorbuticarum* in *Vehiculo appropriato* propinare voluerit,

℞. *Herb. Cochlear. recent.* M. ij.
Trifol. aquat.
Nasturt. aquat. an. M. j.

Hæc cum s. q. *Aqua simpl.* conquassentur in Mortario lapideo, & exprimaotur in *Succum*, lento Igne & Vase clauso, per subsidentiam depurandum, hinc sulphurandum & usui asservandum. *Dosis* ℥ij. vel iij. imò & cum s. q. *Seri Caprilli* diluantur, & de hoc capiatur omoi mane, continuaodo aliquandiu.

Porrò si sit præscribendus *Nodulus* in Morbis Chronicis, e. g. Hepaticus & Spleneticus vulgò dictus, conveniens in Cruditate Stomachi acida, & defectu Bilis, tunc

℞. *Herb. recent. Fumar.* M. ij.
Absinth. M. j.
Chelidon. maj.
Summit. Cent. min. an. M. ß.
Rad. Rhabarb. Monach. ℥j.
Caryophyllata,
Helenii an. ℥ß.
Fol. Sen. sine stipit. ʒvj.
Rad. Helleb. nigr. non præpar. ℥ß.
Cort. Rad. Esul. crud. ʒii.
Sem. Sinapi vel Eruc. contus. ℥j.
Cinnamom. ʒij.
Caryophyll. ʒj.
Sal. Ciner. clavell. vel *Sal Nitri fixi alcalisat.* ʒiij.
Incisa & contus. inclnde *Nodulo*.

Infundatur in s. q. *Vini*: de quo capiatur omni mane ad lubitum pro scopo alterativo, & laxativo.

Item

℞. *Essent. Aperit. comp.* ℥ß.
Tinct. Antimonii ʒij.
M. D. S.
Essentia Sanguinem purificans: 40. 50. *guttæ*.

Usurpetur bis vel ter de die.

Sic in forma *Potionis*:

℞. *Aqua Fumar.*
Flor. Acat. an. ℥ij.
Essent. Aperit. compos. ℥ß.
Spiritus Cochlear. ʒj.
Sacchari vel *Syrupi* cujuscunque *appropr.* parum. M.

Usurpetur cochleatim.

Item

℞. *Magist. Martis tartarisat.* vel *vitriolat.* (*Mars tartarisatus*, seu *Sal Martis compositus* aliàs dictus) ʒij.
Corall. rubr. prep. ʒj.
Olei destillat. Cinnam. gutt. viij. M.

Div. in 8. partes æqu. sub nomine *Pulveris Cachectici*.

Item

℞. *Tinct. Mart. tartarisat.* ʒiij.
Spiritus Cochlear. essentif. ʒj. M.

Dosis 40. 50. guttæ bis in die, mane jejuno ventriculo in *Vehiculo calido*, à meridie verò in frigido.

Vel

℞. *Aqua Fumar.* ℥iv.
Solut. Mart. cum succ. Pomor. ℥ß.
Magist. Coral. cum Succ. Citr. ʒj.
Sacch. parum. M.

Usurpatur cochleatim.

Vel

℞. *Pulp. Passul. min.* ʒj.
Mart. crude prap. ℈j.
Cum s. q. *Syrup. Cinam.* f. *Bolus* S.
Bolus aperiens.

Usurpetur aliquandiu omni mane.

Si sit *Electuarium Chalybeatum Alterans* præscribendum, tunc

℞. *Conserv. Cochl. recent.* ℥vj.
Matr. Perl. præp.
Lapill. Cancr. præp.
Corall. rubr. præp. ana ʒj.
Vitrioli Martis ritè parati (potiùs ex *Minera Martis Solari*) ℈iv.
Cum s. q. *Syrupi Cichorii* F. *Electuarium*.

De quo capiatur bis vel ter in die, *Dosi* ʒij. vel ʒiij. (*Lapilli* verò *Cancrorum*, *Corallia rubra*, *Mater Perlar.* &c. præferantur *Perlis*.

℞. *Conserv. Fumar.* ℥iß.
Mart. crud. prap. ʒiij.
Magist. Corall. cum Succ. Citr. ʒj.
Conf. Alkerm. ʒiß.
Cum s. q. *Syrupi cujuscunque appropr.* F. *Electuarium*.

Potest addi *Cortex Citri conditus* cum *Confectione Alkermes*.

℞. *Liq. Martis Solar.* ℥iij.
D. S.
Essentia Martialis Aperitiva.

De qua primo die capiantur gutt. vj. secundo viij. tertio xij. ascendendo sic ad xv. usque, ad modum *Acidularum Naturalium* in Morbis Chronicis, & descendendo.

℞. *Roris Vitrioli sulphurei* ℔j.
Liq. Mart. Sol. ʒiij. vel loco hujus *Vitr. Mart. Solar.* ʒj.
M. D. S.
Potio acidula.

De quo primo mane Cochlear j. altero ij. hinc iij. & sic porrò, capi possunt, & edulcorari cum pauco *Syrupo Violarum*, vel *Sacchari*; nam si horum nimium adjicitur, præcipitatio fit.

Porrò *Pulvis Stomachalis* loco plurium Compositionum esse potest.

℞. *Rad. Aron. non prap.* ℥ß.
Pip. nigr. ʒiß.
Zingib. ʒß.
Sal. Ammoniac. in Flor. elevat. ʒij.
Olei destillat. Acor. nostrat. ℈j.
M. f. *Pulvis Stomachicus*.

Sic *Vinum Stomachale* esse potest tale:

℞. *Herb. Absinth. rec.* M. ij.
Menth. crisp. M. j.
Rad. Acor. veri recent. ℥ij. vel iij.
Cinam. acerr. aut *Zingib.* aut *Zedoar.* ʒiij.

Incis. & contus. includantur *Nodulo*, infundendo *Vino*,
D. S.
Vinum Stomachicum.

℞. *Elixir prop. sine acido* ʒiij.
Spirit. Sal. Ammoniac. anisat. ʒj.
M. D. S.
Elixir Stomachale 40. *gutta pro* 1. *Dosi*.

Ulteriùs esto *ad Menstr. Essentia* præscribenda.

℞. *Essent. Sabin. composit.* (id est ea *Sabina* & paucis selectis) ʒiij. vel iv.
Myrrh. cum Spirit. Vini tartarisat. parat. ʒij.

Dentur gutt. 50. bis vel ter de die.

Vel

℞. *Vitrioli Martis tartarisat.* ℥ß.
Myrrh. elect. ʒj.
Croci ℈j.
M. D. S.
Pulvis Aperiens.

Vel

T I T U L U S XVIII.

DE ROBORANTIBUS CALIDIS, SEU CARDIACIS, RESOLVENTIBUS, CARMINANTIBUS, &c.

SEd hæc de longa *Aperitivorum*, *Incidentium*, *Detergentiumque* ferie fufficiant. Reliquæ, quæ alia ex capite *Partibus & Affectibus* hactenus recenfitis fimiliter conferunt, aut conferre creduntur, *Refolventia*, *Carminativa*, ¶ 1.) *Roborantiaque Cordialia*, *Cephalica*, *Stomachalia*, *Hyfterica* (feu fragrantia feu fœtentia) cum refiduis hujus temperiei *Specificis* cujufcunque Regni, deinceps nunc, at una eademque opera (ne *Polychreftorum* fubtilior diftinctio majorem potiùs confufionem pariat) expendemus; ab *Aromaticis inter Vegetabilia* exorfi,

Sit

Vel pro Partu promovendo:

♃. *Pulv. Hepatis Anguill.* ʒj.
Borrac. Venet. ℈ij.
Myrrh. ℈j.
M. pro duabus vel tribus *Dofibus*.
Vel adde ʒj. *Rad. Ireos Florent.* pro 4. dof. *Vehiculum* efto fequens:
♃. *Aqua Puleg.* ℥iiß.
Aqua Cinnam. fpirituof. ℥ß.
Spiritus Secundin. human. ritè per putref. parat. ʒj.
Sacch. parum.

Mifceantur pro *Vehiculo* dictorum *Pulverum*.

Porrò fi fit præfcribendum *Decoctum Pectorale Aperitivum, & Incifivum*, quodammodò *Vulnerarium*, tunc

♃. *Herb. Scabiof.* M. ij.
Heder. terreftr. M. j.
Rad. Helen. ℥iß.
Ireos Florent. ʒvj.
Sem. Anif.
Fanic. an. ʒiij.
Coqu. in f. q. *Aqua fimpl.*
Colatura ♃. ℔iß. adde
Oxym. Squillit. ritè parat. Ludov. q. f. pro gratia faporis.

Hauriatur pro lubitu.

Item

♃. *Aqua Hyffopi* ℥ij.
Veron. fpirit. ℥j.
Spir. Virid. Ær. vel *Afthmat.* (ex *Viridi Æris, Gummi Ammoniaco & Sulphure*) ʒj. ad ʒiß.
Syr. Nicot. ʒiij.
M. D. S.
Potio Pectoralis refolvens.

Ufurpetur cochleatim.

Similis efto *Miftura Pectoralis* refolvens in Affectibus Afthmaticis convulfivis:

♃. *Aqua Hyffop.* ℥ij.
Veron. fpirituof. ℥j.
Spirit. Sal. Ammoniac. vel *fimpl.* vel *anifat.* ℥j. vel ʒij.
Syrupi Hyffopi ʒiij.
M.

Miftura Pectoralis expectorans in Tuffi & Afthmate humido:

♃. *Aqua Hyffop.* ℥iij.
Veron. ℥j.
Afthmat. compofit. ℥ß.
Oxymell. fquillit. ℥j. ad ℥iß.
Syrup. Nicot. ʒvj.
M.

Julepus Alterans in Morbis acutis:

♃. *Roris Vitrioli fulphurei acidi* ℔j.
Infunde huic
Flor. Violar. vel *Rofar.* vel *Papav. rhœad.* M. iß.
Stent in Vafe claufo in loco tepido ad extractionem Tincturæ fuaviffimæ. *Colaturam* Recipe, & adde
Syrup. Violar. vel *Rubi Idai* q. f. nempe ℥j. ℥iß. ad ℥ij.
M. D. pro *Julepo*.
Vel
♃. *Aqua Fontan.* ℔j.
Spirit. Vitrioli ʒj. ad ʒij.
Sacch. alb.
Vel loco hujus
Syrup. Violar. vel *Papav. rhœad.*
q. f. ad gratum faporem.

Tandem in Morbo Benigno vel Maligno:

♃. *Spirit. Vitrioli cum Nitro coagulat.* ʒj.
Bez. Min. ℈j.
M. pro 3. Dofibus.
D. S.
Pulvis Alterativus.

T I T U L U S XVIII.

DE ROBORANTIBUS CALIDIS, ALIAS CARDIACIS, CARMINANTIBUS, RESOLVENTIBUS, &c.

¶ 1.) *Roborantia.*)

CIrca *Corroborantia Remedia* notandum, quòd fint illa, *qua Vires vitales reficiunt & confervant*. Jam verò *Vires* proximè & immediatè, adeòque formaliter, confiftunt in *Spirituum influorum impetu, & vigore*; ficut remotè & mediatè, adeòque fundamentaliter, in *Sanguine* & ex hoc *cateris derivatis Succis*; nam prout hic fe habet, ex eo etiam generantur Spiritus, vel eò magis vel minùs Vires fibi conftant. Cùm autem Spiritus generentur ex Sanguine per ejufdem *Motum fermentativum*, multum fimul eo conferente *Aere infpirato*; hinc, prout Motus ille fermentativus plùs vel minùs deficit, vel depravatur, & Spirituum & Virium variat ratio. *Roborantia* ergò omnia vel in *Spiritus* agunt, vel in *Sanguinem*, adeòque defectibus hifce Spirituum, & Sanguinis fermentativo Motui occurrentia Remedia dicuntur *Roborantia*: de quibus conf. WILLISIUS *Pharm. Rational. Volum.* 1. *ubi de Corroborantibus feu Cordialibus*. Sufficit hac vice *refpectu Spirituum* confideraffe hæc ipfa.

Sunt autem *Remedia illa Corroborantia* refpectu Motus Sanguinis fermentativi *in duplici Differentia*: vel ea, quæ Fermentationem vitalem & fpirituafcentiam Sanguinis *intendunt*; vel quæ eandem exorbitantem in Morbis, v. g. Acutis, *refrænant & fiftunt*: ubi priora ab affectu dicuntur *Corroborantia Calida*, pofteriora *Temperata* feu *Frigida*. Et quidem *Calida* funt, quæ aliàs vocantur *Aromatica*, Sale volatili admodùm oleofo, indeque blandè temperato, turgida, & propter hanc fui temperaturam univerfo Corpori & omnibus ejus partibus nerveis amica; *Frigida* autem *Corroborantia* moderatè funt *Acida*, aut temperata quafi nutritiva, aut moderatè figentia, aut impetum Humorum fiftentia. *Confortantia* dicta *Calida* Oleo fuo falino temperato Spiritus aut deficientes augent, aut torpidos motuque delinquentes quafi excitant; quæ & ipfa fuo modo Sanguinis Motum fermentativum ejufque fpirituafcentiam, promovent & augent, fpirituafcentiæque effectum, nempe Calorem, intendunt. *Frigida* verò Spiritus nimis efferos, & impetuosè motos, indeque facilè diffipabiles, quafi refrænant, & hinc Sanguinis cæterorumque Humorum Motum, tam inteftinum quàm localem impetuofiorem fiftunt, eos infpiffando, & quafi volatilia Salia figendo, ficque Calorem coercendo. De prioribus AUTHOR *nofter* pro nunc agit, dicunturque alias *Nervina*, quatenus duobus Nervorum hoftibus abjuratis, nempe *Frigido*, & *Acido*, optimè refiftunt, horumque nocumenta optimè delent: Acida enim temperant, & oleofitate balfamica partes nerveas à Frigore defendunt: imò eadem Aromatica internè ufurpata ab effectu fimul vocantur *Carminantia*, feu *Flatuum refolutiva & difcuffiva*; ficut externè eadem adhibita *Refolventium & Difcutientium* nomine veniunt. Et *Carminantia* quidem nominantur, quatenus Acidum vifcidum, ex quo materialiter per Fermentationem elevantur Flatus, incidendo & temperando corrigunt, proventumque eorum inhibens: *Refolventia* verò, quatenus eadem externè Sale fuo volatili oleofo penetrante Humores quacunque ratione ftagnantes refolvunt, adeòque infenfibiliter per poros Corporis evanefcere faciunt: & dum funt *Nervina*, *Cephalica*, *Hyfterica*, & *Stomachica*.

Sunt ergò *Confortantia Calida Cinnamomum*, *Caryophylli*, *Nux mofchata*, *Coftus Arabicus*, vulgò *Canella* feu *Cinnamomum album*, *Cubeba*, *Cardamomum*, & hinc cætera quælibet *Aromata*, tam propriè dicta, quàm his analoga *Aromatica* alia, ut *Radix Angelica*, *Imperatoria*, &c. item omnia *Nervina Titulo fequ.* dicta *Vegetabilia*; item *Semina quatuor Calida majora*, *Cortices Citri & Aurantiorum*, *Chamomilla*, *Mentha*, *Meliffa*, &c. item *Ambra*, *Balfamus Peruvianus*, *Styrax calamita*, &c. His etiam addi folent *Galanga*; *Malabathrum*, *Agallochum*, *Cardiaca*, *Semen Coriandri*, *Laurus*, *Anethum*, *Bafilicum*, *Thee*, *Coffee*, *Balfama*, *Mofchus & Zibethum*: item *Gummi Anima*, *Balfamus de Capaiva*, *Refina Caranna*, *Cancamum*, *Gummi Elemi*, &c.

Ex

Sit itaque primùm hîc ¶ 2.) *Cinnamomum*; per se, si selectius fuerit, præ curiosiori *Magisterio* longè aptius, nam ad *Aquæ* destillationem, quod periodicè saporem perdit, tum nihilo est incommodiorius. *Aqua* verò hac, sive *communi modo* (cum *Spiritus ardentis* parte) sive adjecta insuper *Rosacea* (dum *Buglossata* quorundam herbida & extemporaneæ confusionis, *Cydoniata* verò pene frustraneæ profusionis est) per Vesicam destillata, cætero mediocriter saltem (quò calentes etiam impunè recreare queat) spirituosa, nec consuetis filtrationibus exhausta, idem compendiosè, imò respectivè tutiùs aut jucundiùs (sub facili dulcorandum, vel *Essentiarum* exultantium mixtura) assequentur, quod insuper cum *Tinctura* seu *simplex* cum *Vini Spiritu*, seu *Cydoniata*, vel (*Elixiris titulo*) *Santalina* quoque, tam *Syrupus vulgaris* aut *correctior* (cui *Extractum*, in terrestreitate tamen sua effœtum & lignosum, cum *Vini Magmate* superadditur; nam qui *ex Aqua ipso Cinamomo futura* confi, speciosior est) hoc in genere promittunt. Accedat autem isti & *Oleum*, si domi extra majores impensas cum emolumento destillari nequit, saltem perfrequentium sophisticationum minùs suspectum: pro aliorum conditura, & (si delicati expetant facilè tunc parabili) ¶ Δ) *Balsamo Elæosacchara* omisso vel extemporaneo. *Sal Cinamomi*, uti & reliquorum *Aromaticorum*, *Caryophyllorum*, *Nucistæ*, *&c.* cum *alicujus Composito Cordiali & Cephalico*) in generaliori censu jam dimisimus & nemo versatus exiget.

Sequantur potiùs ¶ 3.) *Caryophylli cum Oleo suo*, & *Aqua* primò prodeunte (per adjectam Spiritus ardentis partem) aliquantùm spirituosa. ¶ Θ) *Extractum* enim, ni *Olei* tantillo animetur, est remissius; & loco simplicis *Balsami Compositum quoddam* Cordiale & Cephalicum seu *Apoplecticum*, cum aut sine *pretiosis Odoriferis* (scilicet pro captu Auditorum) consultiùs asservari videtur.

Sit porro ¶ 4.) *Moschata Nux*) inconsideratè nonnullis aliquando *tosta*) cum *Oleo expresso*, tanquam *stillatitio* parabiliori, fragrantiori & *Balsami* sui locum facilè supplente: seu minùs sumptuosis etiam cariora *Macis* (eccur aliquibus *Aceto macerata*?) vice, ut in Cibis ita etiam in plerisque Compositorum Formulis esse poterit. *Utriusque Aqua* per *ardentis* quoque *Spiritus* adjectam partem spirituosior, aliarum Aromaticarum respectu remissior; *Oleum è Maci* simul carè destillatum (dum nobis hîc *Nucista* satis fragrat) tantisper supervacaneum; *Magma*, quod post utrinsque destillationem residuæ in Vesica *Aqua* supernatat onctuosum, exiguæ profectò (carùs etiam) virtutis, & nihilo melius est frustrà exhaustum per *Vini Spiritum* illud *Balsamorum Corpus*. Nec in enervata *vulgari*, cariorique *Indorum Conditura*, si delicatorum delectamentum demas, invenimus, quod *cruda* nec ingrata *Nux* non præstet.

His si paulò diffusiores in Apparatus superaddatur fortè ¶ 5.) *Galanga*, præ *Majori* saltem *Minor*; pro *Infusis* aut *Destillatis* quibusdam; siquidem ¶ K) *Extractum* aliquantò est debilius; si porrò sequentium alterutrum, ¶ 6.) *Cubeba*, vel (nostra quidem optione, cùm *Oleum* earum aliàs tædiosiùs, ¶ Λ) *Species verò Diacubeba* dubiæ ferè compositionis, & vulgatarum effectus haud adeò notabilis sit) potiùs *Cardamomum*, solummodò *Minus*, consimiles in usus; at *Oleo* parcissimo dimisso, certè nec ¶ 7.) litigiosa pridem *Cassia* (nisi copiosioris *Olei* spes aliquem, sed inconstanter invitaret) seorsim opus foret, de cætero in substantia plerunque remissiori, & ostentatoriè saltem iisdem Formulis cum *Cinamomo* adjecta: nec relictorum in arbore ¶ 8.) *Anthophyllorum* tuberculis, quasi decussis Caryophyllis adeò præsentioribus: non ¶ 9.) *Cypero* seu *longo*, seu, inani penè differentia, *rotundo*, factitiæ canitiei hodie conquisitis: non usquedum dubio vel effœto; jam olim sanè succedaneis suis dotato ¶ Ξ) *Amomo* ac ¶ Π) *Malabatro*: non *Piperis* fortasse falsatoribus aptioribus ¶ 10.) *Granis Paradisi*: nec ob superfluas nunc superiorum Seculorum Compositiones (inter tot jam olim substituta) *Carpobalsamo* ac *Xylobalsamo* (nudis penè hodiè nominibus), nec *Amaricante* vel (unde) *Dulcescente* Veterum ¶ 1.) *Costo*, seu nuperiorum (totum orbem in Europam comportantium) ¶ 2.) *Canella alba*: imò nec ipso, præstante quidem (si genuinum vegetumque habetur) nimia tamen inter tot parabiliora *Stomachica* & consequenter *Cephalica* pretioso ¶ 3.) *Ligno Aloes*, *ejusve Essentia* vel concentratiori ¶ Σ) *Extracto resinosa*: etiam ex albido quorundam leviorique *Candido* sat bono; ut vel eo ipso suspicax ani-

Ex his ergò inter *Præparata* polychresta sit *Aqua* quædam *Apoplectica* seu *Cordialis* dicta ex *Spiritu Vini* abstracto à *Floribus Liliorum convallium*, *Spica*, *Majorana*, *Cinnamomo*, *Caryophyllis*, *Mace*, &c. & *Aqua Cinnamomi ritè parata*: item inter *Essentias*, *Elixiria*, vel *Tincturas*, est *Essentia Ambra cum Spiritu Liliorum convallium vel Rosarum parata*: item *Essentia Cinnamomi ex Oleo ejus cum Spiritu proprio abstracto tartarisato parata*; item *Pulvis Confortativus ex Costo*, *Caryophyllis & Ambra*, cum *Elæosacchara quodam composito* mistus; item *pro ala externa Balsamus Confortativus* seu *Cordialis ex Oleo destillato Cinnamomi*, *Caryophyllorum*, &c. cum *Oleo Nucistæ expresso* exceptis, & ita usurpatis.

¶ 2.) *Cinnamomum*.) Hoc eligit AUTHOR tam *in substantia*, selectius nempe illud, quàm in *Aquam spirituosam*, imò & *Oleum ritè paratum destillatum*: quæ tria ex omnibus *Præparatis Cinnamomi* sufficere possunt. Ac quidem præferenda est *Aqua Cinnamomi cum Vino per Vesicam destillatam Elixirio Cinnamomi*, *Syrupo & Tinctura ejusdem simplici*; quæ omnia videbitis in ZWELFERO: cùm contrà reliqui conatus cum *Buglossa* aut *Cydoniis* instituti sint vani, nec nisi Phlegma iners ex iisdem pro scopo analeptico non conveniens, surgat.

Δ) *Balsamo*.) Ex *Oleo* enim *Corpore conveniente* fit *Balsamus*; cum *Sacchara* verò *Elæosaccharum* promptè parari potest.

¶ 3.) *Caryophylli*.) *In substantia*, *Aqua cum Vino destillanda*, & *Oleum* sunt egregia.

¶ Θ) *Extractum*.) *Extractum* nil valet.

¶ 4.) *Nux Moschata*.) Usurpatur tam *in substantia*, quàm *in duplici Oleo*, *expresso* nempe & *destillato*; quæ sufficit *loco Oleorum omnium aromaticorum*: imò *Oleum Macis expressum* præstat idem, quod *Balsamum Moschata*, sicut perinde est; sive ejusdem *Nucis Oleum destillatum*, sive *Macis* assumatur. Interim cùm *Oleum Nucis Moschata* pinguius & concentratius sint, quàm *Caryophyllorum*, hinc illud per Alembicum non deducibile, reddit *Aquam destillatam* præ cæteris Aromaticorum Aquis remissiorem. Porrò *Magma* in Destillatione Nucis Moscatæ vel Macis Aquæ supernatans instar Saponis, pro usu medico est iners: commodè autem pro *Corpore Balsamorum Aromaticorum* in usum vocari potest: nam eadem ejus ratio atque *Corporis* illius cum *Spiritu Vini* aliàs extrahendi, quia per Spiritum Vini omnes vires extrahuntur: vel *expressum Nucis Moschata Oleum* per se assumitur pro *Balsamis compositis*, ita ut hujus f. q. addatur *Oleum destillatum Cinnamomi*, *Caryophyllorum*, *Cubebarum*, &c.

quibus addi potest, quod tamen non laudo, *Zibethum* & *Moschus*.

Tandem *Nuces Moschata in India condita* benè quidem sapiunt Sanis: ast non conveniunt Ægris, utpote quibus magis conveniunt *cruda Nuces in Pulvere*.

¶ 5.) *Galanga minor*.) *Galanga minor* acrior est *majori*, & magis aromatica: prodest in Affectibus flatuosis, hypochondriacis & hystericis pro scopo carminativo, tam *in substantia*, quam in *Infuso*.

¶ K) *Extractum*.) *Extractum Galanga* debile est.

¶ 6.) *Cubeba*.) *Cubebas* longè superat *Cardamomum minus* ratione virium aromaticarum, utut & illæ exhibeant paucum *Olei destillati* penetrantissimi.

¶ Λ) *Species Diacubeba*.) vid. SCHROEDERUS *lib.* 2. *pag.* 273. Hoc quinario AUTHOR claudit *Selectum*.

¶ 7.) *Litigiosa Cassia*.) Scilicet de *Cassia lignea*, seu de *Xylocassia* quæritur, *an eadem sit cum Cinnamomo?* Ast MICHAEL FEHRIUS *pag.* 157. *Tract. de Scorzonera*, differentiam inter hæc monstrat. Interim *Cinnamomum Cassia* locum facilè supplere poterit.

¶ 8.) *Anthophyllorum*.) *Anthophylli* sunt relicta *Stamina Caryophyllorum*; de quibus vana ex persuasio, quasi præferendi essent Caryophyllis; iis enim non sunt præstantiores.

¶ 9.) *Cypero*.) Loco *Cyperi Galanga* esse potest.

¶ Ξ) *Amomo*.) *Amomum Veterum* quid sit? litigant.

¶ Π) *Malabatro*.) De *Malabatro* vid. SCHROEDERUS *l.* 4. *Class.* 1. *pag.* 112.

¶ 10.) *Granis Paradisi*.) *Grana Paradisi* sunt *Cardamomum majus*, sicuti *minus* κατ' ἐξοχὴν *Cardamomum* dicitur.

¶ 1.) *Costo*.) *Costus Arabicus* est *duplex*, *dulcis* & *amaricans*; cùm tamen revera omnis sit amarus. Interim, quare dicatur alteruter dulcis? dilucidat VELSCHIUS *Hecatost. Obs.* 18. qui refert Arabibus *dulce*, quasi *minùs amarum*, dici.

¶ 2.) *Canella alba*) *Canella alba* seu *Cinnamomum album* inservit Medicis sub Visitatione Ægrorum in Morbis contagiosis Linguæ subdita; Acrior est Cinnamomo, dicitur *Costus Arabicus verus*.

¶ 3.) *Ligno Aloes*.) *Lignum Aloes* resinosum & genuinum cùm rarò ad nos afferatur, propterea ejus usu carere possumus omninò.

¶ Σ) *Extracto resinoso*.) *Resina ex Ligno Aloes* genuino est egregium confortativum singulari aromatica vi toti Corpori amicum.

Aquam

animus ad fuccedanes (ex *Absinthio*, *Caryophyllata*, *Masticha*, *Ladano* similibusque petita) vergere discat ; aut si omnino vel Indorum æmulatione hoc *Lignum Calambac* Selectis nostris adjungat, tam prodige tamen temereque in tot incompetentes *Formulas*, *Epithemata*, *Cucuphas*, ¶ Y) *Aquas Diaxyloalоes* aliasque ejus generis compositas, etiam per Mar. Balneum (cum parùm per Vesicam, & solitarius *Vini Spiritus* inde abstractus adhuc minùs alteretur) destillari præceptas, item in tot inutiles hodie *Pulveres* ¶ ●) Species atque *Trochiscos*, haud profundendum esse cogitet.

Ea adversa si Laici nostri è tot similiter pomposis *Pulverum* ac *Specierum*, plerumque parùm in rei veritate differentium titulis, nil nisi magnifici secretique sibi promittentes rescifcerent, quod sub *Specierum Aromatici Rosati*, *Caryophyllati*, *Diaxylaloes*, *Pleres Archonticon*, *Lætificantis*, *Diagalanga*, *Diazingiberis*, *Diacinamomi*, *Dianthos*, *Diamargariti calidi*, *de Gemmis calidi*, *Diamoschi dulcis*, *Diambræ*, *Trochiscorum Diaxylaloes*, *Trageæ Aromaticæ*, *Cephalicæ*, *Cordialis*, &c. inscriptionibus, sibi tandem ferè nil nisi *Cinamomum*, *Piper*, *Zingiber*, *Caryophylli*, *Rosmarinum*, *Rosæ*, &c. (aliquando cum rancescentium *Fructuum*, effœtorum *Simplicium*, aut pretiosorum quorundam aliquantillo, extemporè confultiùs adjiciendo) hactenus fuerint ingesta, ad minimum Seplasias saltem nominibus ludere dicerent. Et nos unico ulterive ad summum *Pulveri* (citra inanes illas, ipsisque præscribentibus sæpè non satis cognitas *Dispensatoriorum* variationes) seu *Stomachali* (v. g. ad imitationem simplicissimarum *Specierum Imperatoris sine Moscho*, *Recentiorumve Specierum Imperatoris grossarum*) seu insuper mage *Cephalico aut* (si pote) *Cordiali*, è verè miscibilibus contractissimo, & extemporè potissimùm composito (ampliusve similiter tum per *Odorifera* pretiosiora aut usitatiora *Præcipitantia* exaltato) acquiescere possumus, ubi invecta forsan Consuetudo vel particulares interdum Circumstantiæ exigerent. Nam ejusmodi *Species ac Pulveres* etiam *usitatis Officinalibus* sub *Apoplecticorum*, *Cephalicorum*, *Cordialium*, *Analepticorum*, *Stomachicorum Dia-Tartstomach.* &c. nomine (cum operosioribus interdum extractionibus, aut multis *Ambra Moschique* insumptionibus) inperadditi, profectò passim à Valetudinariis ægrè assumuntur, ægriùs (uti tamen necessarium est) continuantur: permulti præsertim ¶ 4.) Hypochondriaci, fumosa illa *Odorifera* (Caput magis interdum opplentia & volatilibus Spiritibus otiosis longè posteriora) haud adeò commodè ferunt ; ceu nec in universum *Calida* ista arcendæ Apoplexiæ causa tituloque proposita (frequentioribus) ¶ 5.) Plethoricis, Biliosioribusve quadrant, *Siler*, *Apium*, ¶ ♆) *Cuminum*, *Anisum*, *Fœniculum*, &c. tenerioribus Remedii gratiam incassùm perdunt ; nec *Cremor Tartari*, magisque adhuc *Tartarus vitriolatus* (speciali demum sub dispensatione consultiùs adjiciendi) in ejuscemodi Formulis adeò jucundi, aut indifferenter necessarii sunt: ceu has aliasque talium inconvenientias frequentatiores Practici nobiscum passivè deprehendent. Ita tot istius fortis *Morsulis Imperatoris*, *Regiis*, *Cephalicis antiquioribus aut recentioribus*, *pretiosis aut vilioribus*, *Pineolato viridi*, *Confectione post pastum*, *Placentis Stomachalibus*, &c. tot totalis *Diambra*, *Diaromatici Rosati & Caryophyllati*, *Diamoschi*, *Diaxylaloes*, *Pleres Archonticon*, *Diagalanga*, &c. tot totiesque variegatis *Speciebus incisis*, *Trageis Cephalicis & Stomachalibus*, *pretiosis & vulgatioribus*, *Trageis grossis* diversimodè nec ineleganter sæpè confectis *cum & sine Tabulatis*, &c. (quæ cum multa sæpè *Ambra*, *Moschi*, *Galliæ*, & *Alchermes*, exoticorumque *Conditorum* ac *Nucleorum* perditione, æquè ac *Aromaticorum Confecturæ* simplices, similiaque *Bellaria* delicatiores reverà pro forma tantùm aut animi gratia, sæpè non sine subsequa nota comedunt) solidior etiam, pauloque diffusior, (hinc nihilo infelicior) Praxis facilè caruerit ; aut omninò adsuetis harum *Formula vel unica* (etiam illis *Oleis* extemporanea, vel si corpulentia aromatica magis placeat, secundùm *recentioris Tragea*, *aromatico communis* modum informata) satisfecerit, aut nulla. Et si *Masticatorium*, vel *Lambile* quoddam hic pariter exigeretur, quidni loco tot *Electuariorum*, *Conditorum*, *Marmelatarum Aromaticarum*, *Regiarum*, &c. utplurimùm (per Specierum numerositatem, adversitatem, aut inconsideratam conjunctionem) simul ingratiorum, magisque adhuc loco *Aurea*, *Alexandrina*, & *Saracenica*, *minerisve* (*Chalybeata*) *Tryphera*, consiniumque meritò nunc exolescentium *Massarum*, sufficeret facilis quædam *Mixtura*, & vel sola *Rosarum Conserva* gratiorum *Pulverum*, *Essentiarum*, *Extractorum*, *Oleorum*, &c. competenti quantitate medicata? Quòd *Eleosacchara* è prædictis supervacuè seorsim serventur, & hic tandem *Compositum* aliquod, ad imitationem *Diaromatici S. sine* vel *cum Moscho* factum intentiones nostras explere possit: ab initio notavimus.

Atque inde pariter diffusiùs haud repetemus ¶ 6.) *Aquarum hujus generis destillatarum* evidentes excessus ; sive *Ingredientium* Destillationi minùs convenientium consarcinationem (hactenus aliis satis excussam), sive Saporis Odorisve (sub ipsa quoque Compositione accidentariò nonnunquam satagentioribus emergentem) adversitatem, vel ex adverso apertam (cum ipso effectu) coincidentiam seu conformitatem, sive tædiosos secundùm præscriptum, aut languidiores sæpè (verbi gratia per M. Baluеum hisce passim præscriptos) destillandi modos, supervacuos sumtus, inutiles ambages, *Vini Cretici*, *Hispanici*, *Rhenani*, &c. spirituosiorum, multoque magis oligophororum (dum debita *Spiritus ardentis*, etiam *frumentacei* quantitas satisfacit) frustraneas profusiones concernant. Et sanè modò dictam gratiam quidni pleræque famosiores quoque hujus generis *Aquæ* perdiderint, aut usquedum perdant? dum hodieque nemo subsecuturæ fragrantiæ, vel expetiti saltem (è *Vegetabilium Animaliumve* nonnullorum miscela) Odoris Saporisque proportionem sufficienter per Poodera Mensurasque adnotavit: & sub privata saltem dispensatione similive exercitio curiosioribus innotescit, qui ex iisdem modo jocundus, modò herbidus vel aliàs adversus, modò planè tertius (alii Simplici penitus naturalis) Odor Saporque in *Aquis Mixturisque* (variata tantùm proportione, &c.) prodeat. Si quis labores atque sumptus (cum insumptis immerentibus quamplurimis Ingredientibus) frustrà disperditos inficiabitur ; inanes tantùm *Aquarum* illarum *Regiarum*, *Imperatoriarum*, *Ducalium*, *hujus vel illius Cephalicorum*, *Apoplecticarum*, *Antapoplecticarum*, *Cordialium calidarum*, *Aurearum*, *Vitalium*, *Catarrhalium*, *Arthriticarum ad extrà*, *Spirituum Apoplecticorum moschatorum*, *Elixirium Vitæ*, *Cephalicorum*, & *Stomachalium* similiumque, ordine tantùm, aut aliquali Ingredientium variatione, via autem effectu notabiliter inter se, vel à vulgari saltem ¶ Ω) *Aqua Vitæ albæ* differentium coacervationes, expositiones, aut (ultra jam *astutas*) superadditiones (sæpè vix meliores, tantùm operosiores aut cariores) cogitans. Siquidem in hoc genere vel *Unica* tantum sufficit, sive simultanea Destil-

¶ Y) *Aquas Diaxyloaloes*.) Vanus est labor, quia Lignum hoc consistit in Resina aromatica, quæ Alembicum non transcendit: *Author noster* MYNSICHT. *pag.* 289.

¶ ●) *Species*.) *Species Imperatoris Veterum* vel *Recentiorum* instar omnium sufficiunt.

¶ 4.) *Hypochondriaci*, *fumosa illa Odorifera*.) His, uti & Phlogosi vaga, nunc à pastu, nunc intermedio tempore correptis, qui de Affectibus Capitis, vel aliis per consensum Stomachi & primarum viarum conqueruntur, hæc oleosiora Aromatica minùs conferunt, eò quòd Capitis perturbationes & Phlogoses tales magis exacerbentur: quin potiùs illa Volatilia macra, seu Salia volatilia non oleosa, uti est *Spiritus Salis Ammoniaci*, vel *Spiritus Carminativus de Tribus*, aut *Tartari volatilis*, &c. aptiora sunt, quia ista Aromatica oleosa nimis feriunt Caput.

¶ 5.) *Plethoricis*.) Scilicet si quis Plethoricus est, vel Cholericus seu Biliosus, & pronus ad Apoplexiam, tunc planè non fert *Salia volatilia oleosa* internè, uti illa externè optimè ferat, sed potiùs *macra volatilia*. *Una ergò Formula* pro omnibus sufficere potest ; cui pro diversa intentione varia possunt addi, & ex eadem varia componi, verbi gratia *Electuaria*, *Morsuli*, &c.

¶ ♆) *Cuminum*.) *Semen Cumini* Menses cum difficultate fluentes, & Tormina Abdominis convulsiva juncta, item Tormina Parturientium notha, egregiè compescit, in Cerevisia calida ebullitum, & propinatum.

¶ 6.) *Aquarum destillatarum*.) Inter *Spirituosas Aquas* omnes una selectior omnium vices supplere potest ; quippe cùm illæ omnes nihil sint aliud, quam *Olea destillata mediante Spiritu Vini resoluta*, indeque pro illarum varietate variant ; hinc una ex Composito quodam selectiore cum Spiritu Vini ritè destillata sufficere potest, nempe in Arena repetita Cohobatione cum eodem abstracta. *Optimè destillantur Herbæ*, *quando Flores decidunt*, & *Semina incipiunt generari* ; tunc enim in his magis concentratur Oleum.

¶ Ω) *Aqua Vitæ alba*.) *In Pharmacia Augustana* vocatur *Aqua Vitæ composita*, quæ instar reliquarum omnium sufficit ; hinc ad imitationem ejus plures aliæ possunt componi, quæ tamen nullam habent prærogativam. Affunditur simplex *Vini Spiritus Speciebus pro Aqua Vitæ alba*, & simplici Destillatione per arenam destillantur, habebitur Aqua talis optima.

Car-

stillatione, ad sobriam modò dictæ *Aqua Vitæ alba*, vel *Virtutum*, aut ¶ 7.] *Carbunculi* (sed omninò his dimissis *Ingredientibus* & *Accessoriis* inconvenientioribus, aliundeque satis constantibus) paretur; sive per compendium confusis saltem inter se Solitariis aliquot (ut paregas inter *Aromaticorum Oleorum* Destillationem habentur), singulas pro certiori gratia mensurando: uti si verbi gratia *Aqua Cinamomi bona & rosacea* ana libra una, cum quatuor *Aq. Apoplecticæ nostræ* unciis miscetur, sique placet, grana sex *Moschi* ibibi suspenduntur, præstans ad complorea usus provenit. Atque harum alicui si *Infusum* quoddam ¶ Γ) è *Nervinis* penetrantioribus (etiam *Animalibus*) cum *Spiritu ardenti* sat forti parstum, externos in usus diffusosque Apparatus (siquidem contractiori ¶ 8.) *Essentia Camphora* variè diluta, aliæque *extemporanea Mixturæ*, vel *Apoplecticarum* ¶ 9.) per *Olea urinosa, ve Spiritus* exaltationes, *Catharrhalium* quoque loco oppido sufficiunt) pro lubito superaddeteutur; (æquè ¶ Δ] *Aqua Acoustica* etiam correctiori, *Tinctura* è competentibus aliquot *Simplicibus* ad imitationem *Otalgica M.* confecta convenientior hic est]; largiter sanè sub considerata solùm (præsertim in Æstuantibus & talia rarò sat commodè ferentibus Hypochondriacis nostris) haberemus, quod in [quorumvis bodieque *Dispensatoriorum* & *Pharmacopœarum*] variè *compositis Cephalicis*, *Nervinis*, *Cordialibus*, *Mineralibus*, *Virtutum*, *Aquis Vitæ compositis*, *aliisque* suprà jam dictis quæritur, quodque ostentatorium penè *Elixir Vitæ vulgare*, & *Stomachalis Officinarum Aqua Aromatica* promittunt. Certè qui *Apoplectica nostra*, aut *Serpilli* saltem *spirituosa*, *Olei Succini*, *Juniperi*, *Terebinthinæ*, &c. quidpiam instillaverit, *Anhaltina* illa *innatans Oleum* alias ostendenti, inferiorem non habebit. Et ex *Aqua Cinamomi bona* (*Aroma*, *non ardentem Spiritum* satis sapientis) partibus duabus, *Aquæ Menthæ spirituosioris* parte una, *Apoplectica* demum *nostræ* (de qua paulò post) parte dimidia inter se confusis, *Liquor* proveniet, quod cuivis] jampridem doctioribus correctionis indigere visa] ¶ 10.) *Embryonum Balsamo* a Libellis & abstetricibus sæpè Mulieribus adscribitur. Similique modo per convenientium *Aquarum Odoriferarum*, *Præparatorum* prætereà & *Cinnabarinorum* vel *Essentiarum* competentium mixturam, *Liquorum Cordialium temperatorum* vel *calidiorum*, seorsim propositorum vicarii nunquam non parabuntur: multoque minus opus erit, ut ¶ Θ) *Aqua* vel *Liquores pro Epithemate Cordis* extent; cùm tot simplicissima languentes [quantum quidem *Topicorum* istorum effluviis sub aliquali concursu, sæpè tamen inter humectationes & repercussiones subsequas non sine noxa datum est] satis (sicciotaque securiùs) reficiant; & *Odorifera* inter se vel cum *Acetosæ* usus tempore haud difficulter confundantur.

Porrò potiùs ponamus in *secunda* quasi *Classe*, primò *Mentham crispam quamlibet*, aut potiùs odoratiorem illam *Palustrem rotundifoliam*; per se vel cum *Pulegio* aut *Serpillo Saracenicam*, *Calaminthæ quamlibet*; oleniem *Catariam*, imò Medicastrarum, parabiliora) præ *Unguento* quoque hinc pararo & *destillata Aqua*) negligentium, *Cardiacam*, similiaque in suo genere sat exæquantem; ceu etiam ¶ K) *Aqua ejus* (non *Simplex* hic cum *Calaminthæ Aqua* inutilis) sed ¶ 1.] *Spirituosior* (ita tamen, ut calidioribus quoque quadret) solitariè, vel *cum Galangæ parte* destillata, planè polychresta, operosiori *Spiritu fermentatitio* parabilior; sæpeque haud debilior est; *Liquoribus* aromaticis, alsisve resolventibus vel anodynis facilè exaltanda, *Carminativis quibusvis*, *Physogonis antiquioribus*, *recentioribus*, *de Chamomilla composita*, *Anticolicis similibusque contra Tormina*, nostratibus frequentiùs ab acri potiùs materia contingentia, incassum multiplicatis; & utplurimùm (ob *Chamomillam*, *Cuminum*, &c.) ingratioribus, ipsi insuper *vulgari Essentia* par: *Decoctis Carminativis* hactenus propositis (dum *Vinum Carminativum contra Flatus* extemporaneæ infusionis seu imitationis est), licèt spirituositatem per Alembicum serves, admodùm tamen adversis, in suo genere (tanquam per *Accessoria* haud difficulter alterabilis) nihilo inferior; ut eadem de causa nec adversiorem adhuc *Conservam*, aut ¶ Λ) *Syrupum* seu *Simplicem* seu *Compositum*, *Antiquierem* nostris operosum, aut *Recentiorem*, *Melve vulgariùs* vel *correctiùs* sibi associanda exigat: siquidem ut *Extractum* hinc aliàs est evanidum, ita (conforme ipsi) *Succi Spissamentum* Syrupalibus istis exigua fortificatione superadditur: *Cydoniata* verò, *Rosata*, *Aromatica* æquè ac *Dulcorantia* nullo negotio *Aqua nostra* admiscentur. *Oleum* unà (præsertim ¶ 2.) deflorescente ferè Herba) profluens (nam de *Infuso* superiùs conjunctim talia perlustrando diximus] commodiùs tunc affinibus adjicietur, quàm seorsim in ea pareitate per Destillationem conquiretur. De cætero *Menthæ* forsan, qui paulò diffusiori Apparatu ducitur, superaddere posset transmarini nunc *Calami*, ipsiusque (huc aliquibus tracti & in *Electuarium* seorsim coacti] ¶ Ξ) *Gladioli* loco ¶ Π) *Acorum nostrum*; pro *Aqua* fortasse, non *simplici*, sed (*Radice* debitè priùs reclusa) *spirituosa*, *solitaria*, aut *Menthæ*, *sine* vel *cum Galanga composita* proportionaliter *associanda*. *Extractum*, saltem (pro *Radicis* natura) loco *ardentis Spiritus* cum Aqua *simplici* paratum *saccharatumque*, haud planè est rejiculum, ut *Conditum* quoque *simplex* ac *Confectionem* negotiosioribus Mulierculis, vel inter *Bellaria*, ¶ Σ) *Electuarium Diacori*, *Acorumque conditum* iis, qui *Aromatica* citra *Amygdalas*, *Coreceas*, rancescentesve *Pineas* esse nequeunt, securè quis relinqueret: sed inter tot elegantiora *Stomachalia* è cunctis hisce via noi hic extat locus.

Quin potiùs è *Seminum* ¶ 3.) *Carminantium* censu sequatur vulgatissimum ¶ 4.) *Carvi* pro euporisto, polychresto tamen *Oleo*

¶ 7.] *Carbunculi*.) *Huic Aqua* paraodæ non addi debent aliæ *destillata Aqua phlegmatica*; item *Auri folia*, *Perlæ*, &c. quæ omnia sunt frustranea, quia in destillatione nil dimittunt.

¶ Γ) *E Nervinis*.) Pro Affectibus Nervinis hujusmodi *Aqua spirituosa* potest specificari, si *Species Nervina* ulteriùs infundantur in *Spiritu Vini*, & sic tali *Aqua* addantur.

¶ 8.) *Essentia Camphora*.) In modo contractiori *Essentia Camphora*, vel *Spiritus Vini camphoratus*, pro usu externo optimè conveniet.

¶ 9.) *Per Olea exaltationes*.) *Aqua Apoplectica spirituosissima* promptè absorbet *Olea destillata*; alias *phlegmatica* eadem existens non est hisce miscibilis.

¶ Δ) *Aqua Acoustica*.) *Aquam Acousticam Mindereri* videbitis in MYNSICHTO & ZWELFERO: sed sufficiat *simplex Infusio Nervina* in *Spiritu Vini*, in Affectibus tamen Aurium sufficit vel simplex *Spiritus Salis Ammoniaci* probè calefactus, per Vitrum angustioris orificii seu colli, Auribus admotus.

¶ 10.] *Embryonum Balsamo*.) Hujus Compositio quidem famosa est, dum *Crusta Panis* eidem intincta Umbilico Gravidæ imponitur, pro Fœtu roborando in Puerperio; itemque pro Doloribus post Partum. Attamen & risum meretur.

¶ Θ] *Aqua pro Epithemate*.] *Epithemata* non ampliùs sunt in usu, quia facilè frigescunt, hinc poros Cutis stringunt, unde horror & rigor. Horum ergò loco usurpentur potiùs *Olea destillata*, vel *Sacculi ex Aromaticis* calidissimè in forma sicca applicandi.

¶ K) *Aqua ejus*.) Eligit AUTHOR *noster Menthæ Aquam*, quæ ex *recenti Mentha* ritè destillata pluribus in usibus optima sit.

¶ 1.) *Spirituosior*.) *Aqua Mentha* paratur saltem cum *Spiritu Vini*, aliquoties hunc ab illa recenti abstrahendo; sic enim *Oleum Menthæ* dissolutum continebit. Parari potest *cum Galanga* propter vim majorem, quam possidet.

¶ Λ) *Syrupum*.) *Syrupus Menthæ* propter virium jacturam nil valet, *Conserva* est nauseosa: *Extractum* est evanidum.

¶ 2.) *Deflorescente ferè Herba*.) Scilicet qui volunt *Olea destillata ex nostratibus Herbis Aromaticis* habere, destillent has, *dum flores decidunt*, & *Semina incipiunt generari*; tunc enim in his quasi concentratur Oleum.

¶ Ξ) *Gladioli*.) *Gladiolum* quidam loco *Calami aromatici* & *Acori veri*, sed satis miserè, substituunt.

¶ Π) *Acorum nostrum*.] *Acorus nostras* egregium est Simplex; apud nos enim non invenitur *Acorus verus*, sed Amstelodami aliquando.

¶ Σ) *Electuarium Diacori*.) Stomachicum est non contemnendum: Nam constat simul *Radice Acori* adstrictoria, & adjunctis simul *Aromaticis*. Alias, qui simplicius vult, capiat saltem *Acorum verum conditum*; sic enim mane deglutitus est egregium Stomachale.

¶ 3.) *E Seminum Carminantium censu*.) Ex his eligit AUTHOR *noster Carum* & *Fœniculum*, horum nempe *Semina*, tam *in substantia*, quàm in *Spiritibus abstractitiis* & *Oleis destillatis*. Interim hisce ego adderem simul neglectam *Chamomillam*, ceu Simplex polychrestum Nervinum corrigens Acidum Nervis inimicum, Uterinum, & Intestinale Anodynum: cujus *Aqua destillata spirituosa* & *Oleum sapphirinum*, imò & ipsum *Decoctum*, egregium est; Aut etiam addit *Melissam*, tanquam Basin Remediorum Uterinorum, & ex his parat *Spiritum*, nunc solitarium, nunc cum aliis compositum. His quoque *Citrinum* addit.

¶ 4.) *Carvi*.) *Carvum*. Simplex est egregium aromaticum, & penetrans singulare in Acido Nervorum corrigendo, & Fla-

Oleo neglecta *Herba*, & insuatiori (licèt *spirituosa* haud inefficax, sed adversior sit) *Aqua simplici*. Accedat ¶ 5.) præ *Aniso* (ni parabilitas interdum præferendum jusserit) acceptius ¶ Υ) *Fœniculum*, similiter pro *Oleo*; *Aqua* simul profluentis (dum *Anisi* quasi fatui saporis est) particula ophthalmicos forsan in usus reposita; planè verò dimissis supervacanea utriusque *Herba & Umbellis*; item *Fœniculi* (inter tot vulgatiora *Diuretica*) *Radice*, effœto cujusque *Extracto*, & *Anisato* Potatorum *Spiritu*; cujus ac *Juniperini* vice si *simplex Vini Spiritus* displicuerit: pro *Pectoralis* cujusdam *Tinctura* confectione, *Fœniculatus* tandem quasi gratior assumi potest, *Fermentatitio* laboriosioribus, *Confectione Carvi*, *Anisi*, *Feniculi* Mensis secundis, ¶ 6.) *Balsamo Fœniculi* (etiam superioribus annis *jahio*) nescio qui singulare intùs quærentibus securè relectis. Quinimò si alibi posita *Rutacea*, *Zedoarina*, *Serpillina*, *Hyssopina*, *Pulegina*, &c. intuemur, nec adversiori *Cumino*, *crudo*, *vel Aceto macerato*, cum *Aqua Oleoque suo* indigemus; nec ¶ Φ) *Umbellis Seminibusque Anethi* (ni parabilitas ad *Oleum*, parciùs tamen destillandum invitet), *Aqua* hisce locis alias insuetatiosi: non *Tragearum* (penè supervacanearum) pario vel basi ¶ Ψ) *Coriandro*, *crudo*, *vel Maceratione correcto*, aut Institorum *Confecto*, nec ejus *Aqua*, vel inter fœcundiora æquivalentia *Oleo*; non olente vetularum *Meu*; aut ¶ Ω) *Lauri Foliis Corticibusque* seorsim, imò nec ipsis (in Clibano quoque quibusdam tostis (*Baccis*; ni polychrestum hinc *Oleum expressum* domi (at parciori proventu) præ emptitio parare placuerit; siquidem *destillatum* paucissimum tædiosumque. ¶ 7.) *Electuarium è Baccis* exoletum, nec (inter nostrorum aversationes extemporaneamque imitationem) adeò *Substituti* indigum; *Emplastrum* verò cum congeneribus *Officinarum* quasi *Semicataplasmatibus* (verbi gratia *de Crusta Panis*, *Diaphœnico utroque*, &c.) inferiùs est *Resino* quodam: utpote quod longè commodiùs gestatur, & præ *vulgari Stomachali* elegantiùs per Recentiorum compendia, secundum *correctiores* ¶ 8.) *de Baccis Lauri*, *reliquorumque Emplastrorum pretiosiorum* imitationem confit; saltem *Tacamahaca*, arenoso *Ladano*, *Styrace*, *Gummi Anima*, *Benzoe*, *Balsamo Peruviano*, carioribus *Oleis*, & *recentium Herbarum* impastationibus tantisper hic dimissis: nam omnis profectò hæc gestatio in Stomacho revera flaccescento, parùm solummodo confert: in subitaneis, à *Spiritus ardentibus abstractitiis*, *per se* vel *cum Sacculis* calidè applicatis, calefactivè, penetrantiorum *Elitionibus* plerumque vincitur: ut *Fermenti* pro gregariis ¶ 9.) *Cataplasmatis de Fermento* imitatione, simplicissimam applicationem taceamus. Nec denique sic opus habemus separatim asservatis ¶ Γ) *Chamomillæ Romanæ Herba*, *Floribus*, ¶ Δ) *Aqua*, *Oleoque*, cum *Vulgaris* hac in parte, siquidem opus foret, satisfacere posset. Sed nec hanc *Internis Formulis* adeò necessariam; *Topice* sanè aptiorem deprehendet, quisquis *Aqua simplici & abstracti Spiritus*, imò *Aquarum* tantumnon omnium, quibus associatur, ¶ 10.) balneatorium penè Odorem, *Oleo* (si *Terebinthina* vel *Abjetis* segmenta absint) sub eleganti quidem colore, paucitatem tamen *Extractis* manifestum languorem, & supervacaneum hinc tandemque ad Clystere damnatum *Syrupum* pensitaverit, & quod ¶ 1.) *Infusi Olei*, æquipollentiumque ei, *Anethini* scilicet *Ligustrini*, &c. (quantæ quæso jucunditatis?) *vulgaris*, *Jasmini*, imò suo modo hic *Irini* quoque ac *Sambucini*, seorsim prostantium loco, contractiore Piari aptius, & nihilominùs sufficiens esse queat *Oleum*, ad imitationem ejus, quod *de Septem Floribus* dicitur (sed simplicissimis tantum Infusionibus) compositum, tam solitarium, quam usus tempore alio *Expresso* resolvente, vel *Destillato* competente alteratum.

¶ 2.) *Elixiria Stomachalia* (*Proprietatis* germina), *Sulphurata*, *Vitriolata*, *Tartarisata*, &c. paulò antè attigimus. Etsi re-

-Floribus discutiendis: crescit ubique. In *Clysteribus Carminativis*, & *Hystericis Oleum destillatum Carvi* est proficuum.

¶ 5.) *Pro Aniso*.) Hujus tamen Oleo pro scopo pectorali *Oleum Feniculi* præferendum est.

¶ Υ) *Feniculum pro Oleo*; *Aqua simul profluentis particula ophthalmicos in usus reposita*.) *Aniso* AUTHOR *noster* addit *Semen Feniculi*, ex quo paratur *Aqua* & *Oleum*; *Aqua* externè pro usu ophthalmico, *Oleum* verò non inefficacius est *Oleo Anysi*; utut pro scopo pectorali *Anisum* eligendum sit.

¶ 6.) *Balsamo Feniculi*.) Scilicet sunt, qui ad imitationem earum *Essentiarum Vegetabilium* concinnant horum *Oleum*, *Sal*, & *Extractum* in *Balsami* consistentiam: quo do confer. HARTMANNUS *Prax. Chym.* & HORSTIUS *in Observat. pag.* 550. quo loco prostat & *Præparatio & Usus Balsami Fœniculi*. Interim cùm maxima talium *Balsamorum* vis dependat ab *Oleo* ingrediente *destillato Feniculi*, proin hoc in illorum vicem commodè substitui poterit.

¶ Φ) *Umbellis Seminibusque Anethi*.) *Anethum* usu & effectu reverà convenit cum *Cumino*, saltem, quod aliqualem vim anodynam simul possidere videatur; unde *Oleum Anethi* in Doloribus leniendis, item *Clysteribus Anodynis* in usu est. Externè etiam Temporibus illitum ad Somnum conciliandum commendatur; sed necesse est, ut pro his usibus Oleum sit recens.

¶ Ψ) *Coriandro*.) *Semen Coriandri* est *Basis Tragearum Stomachalium*; quia dicunt, inhibere Vapores adscendentes: sed malè. Hoc saltem observandum, *Coriandri Semen Capiti nocere*, hocque quasi obnubilare seu turbare; propterea Veteres *Semen Coriandri in Aceto* infundendo corrigere & præparare voluerunt: sed reverà *Correctio* hæc videtur *Seminis*, aliàs non inelegantis, *Castratio*; nec vis ejus Capiti inimica tanti videtur, ut propterea tam speciali Præparatione indigeat.

¶ Ω) *Lauri Baccis*.) *Lauri Folia*, & præsertim *Baccæ*, propter vim aromaticam, in Sale volatili radicatam, in multis conveniunt cum sæpè laudatis *Aromaticis*: Partibus nerveis amica sunt, unde & Utero egregiè conveniunt. Hinc *Oleum ejus* præsertim *destillatum*, Pubi & Pectini muliebri illitum, Sterilitati, Uteri inflationibus, Mensibus cum Dolore fluentibus succurrit: Nervorum Affectibus, præsertim paralyticis, *Oleum Laurinum*, imprimis quod coquendo elicitur; apprimè convenit, tam solitariè, quàm cum aliis *Unguentis* illitum. Adhæc cum *Sulphure* subactum Experimentum est triviale contra Scabiem; cujus tamen tutior usus est, si simul *Sal Tartari* addatus. Aliàs more aliorum *Aromaticorum* internè carminans, externè discussivum est egregium.

¶ 7.) *Electuarium de Baccis*.) *Electuarium de Baccis Lauri* notum, & Modernis vix in usu est, nisi in *Clysmatibus* pro usu carminativo & hysterico; ubi tamen ejus

locum quoque *Oleum destillatum Terebinthinæ* supplere potest.

¶ 8.) *Emplastrum*.) *Emplastrum de Baccis Lauri* commendatur vulgò in Inflationes, aliisque Affectibus Stomachi; sed Compositio est inconcinna: vid. ZWELFERUS, qui habet correctius: hinc AUTHOR *noster* præfert illud *Zwelferi correctum*, subjungendo simul suam epicrisin respectu horum *Emplastrorum Stomachalium*; scilicet hæc in Affectibus Stomachi positivia non adeò multum prosunt, exceptis *Emplastris ex Tacamahaca* paratis, utpote quæ in Cardialgia laudem merentur. Reliqua verò superantur ab *Oleosis volatilibus*, sive usurpantur *Olea solitaria*, vel *resoluta in Spiritus*; v. g. sive jam *Spiritus Menthæ*, vel *simplex* vel *compositus*, cum Linteis calefactis Stomacho applicetur, imponendo desuper Laterem calefactum, ut impediatur refrigeratio hujus *Epithematis*; sive *Olea* calefacta seu penetrantiora illinitione, v. g. *Oleum Nucistæ expressum* cum *Oleo destillato Acori veri*, vel *Menthæ*, vel *Feniculi* intendendo alterutrum horum per *Oleum destillatum Macis*, regioni Stomachali illinantur, & hinc Lintea calefacta vel Lateres calefacti superimponantur.

¶ 9.) *Cataplasmatis de Fermento*.) Vid. MYNSICTUS. Ad hujus quoque imitationem aliud parant ex *Fermento* cum *Aromaticis* mixto: imò *simplex Fermentum* per se probè calefactum in Diarrhœis & Vomitu insigne est: interim præferendi sunt bis Litus, tam *oleosi*, quàm *Spirituosi*.

¶ Γ) *Chamomillæ Romanæ Herba*.) Hoc *Decoctum* in Doloribus post Partum expertum est.

¶ Δ) *Aqua Oleoque*.) *Aqua Chamomillæ*, tam *vulgaris* quàm *Romana*, destillata quocunque modo dat *Oleum sapphirinum* elegantissimum, quod nobile est in Affectibus hystericis, colicisque.

¶ 10.) *Balneatorium penè Odorem*. Alludit hic AUTHOR *noster* ad *Pediluvia vulgaria*, quæ vulgò ferè semper *Chamomilla* ingredi solet, quorumque *Odorem Spiritus* & *Aqua Chamomillæ* repræsentat. Ast esto; hoc tamen ejus *Decoctum* pro usu stomachali quoque est egregium, nec minùs *Oleum* ipsum *sapphirinum*; quod alii addita *Terebinthina*, vel *Abjetis segmentis* parant; cùm tamen illud sine his quoque acquiri possit.

¶ 1.) *Infusi Olei*. Scilicet plura *Olea* prostant *per infusionem & coctionem* parata; interim ad imitationem *Olei ex septem Floribus Mynsichti* illa contrahi possunt, parando aliquod *compositum Oleum externum* per infusionem saltem ex *Chamomillæ*, *Anethi*, & *Verbasci Floribus*, exaltandum pro re nata per *Oleum destillatum Macis*, vel alius *aromatici*. *Oleosa pinguia sunt nobis fugienda*.

¶ 2.) *Elixiria Stomachalia*. Scilicet luxuriant AUTHORES, sicut hoc patet ex HORSTII *Dispensat.* in horum Descriptionibus, combinando iisdem semper aut *Spiritum Sulphuris*, aut *Vitrioli*. Interim illa non sunt adeò necessaria, imò quoque suspecta, eo, quòd Hypochondriaci in no-

 stra

seferet (dum *nostra Amaricantia* præ *Aromaticis oleosis calidioribus* longè convenientiora observantur; aut tandem parabilior & æquè jucunda *Aquarum destillatarum conveniantium Mixtura*, vel *Simplicium* aliquot *Infusum*, *Spiritu* præsertim *abstractitio* quodam paratum satisfacit) oumquid de cætero faciliùs, quàm coutractioria Chymicorum quorundum *Elixiris Vitæ majoris* aut *minoris*, *primarii* vel *correctioris* loco, conficeret compendiosa quædam *Essentia Stomachalis*, è *Menthæ*, *Calami*, *Fœniculi*, *Absinthiive* huoc, aliosve in usus tum parato Spiritu, analogo nec (uti complurium ejus generis sunt (-effœto *Extracto*, *Oleoque* competente saturato, quibus *Salis* quoque *fixi* cujusdam particulam superadderet, qui istud ejuscemodi *Mixturis*, Intentionibusque adeò quadrare persnasus erit. Sed enim speciale quid è *Chamomillæ*, *Menthæ*, *Calamintha*, *Carvi*, *Anisi*, *Fœniculi*, *Anethi*, *&c.* seorsim multiplicatia *Salibus* hìc quidem frustra, expectatur: nec cur præter superiùs jam allegatos *Pulveres &* ¶ 3.) *Species*, etiam *Diacalamintha*, *Diacumini*, *Dianisi*, & (licèt præ aliis præsentiores ferè) ¶ 4.) *Diospoliticon Galeni*, taliumque in *recentioribus Pulveribus Stomachalibus*, *Speciebus Carminativis*; *&c.* (dum vel unicum alterumve *Seminum quatuor Calidorum majorum minorumve* grossè concisum plebejis satisfacit) Variationes, item antiquarii *Dianisi*, *Diacorallii* similesque *Trochisci* prostent, nulla est necessitas. Sanè non solùm horum (in exsiccatione virtutis multum dispergentium), verùm etiam tot ¶ 5.) *Rotularum ac Morsulorum Stomachalium*, *Carminativorum*, *&c.* imò quoque suprà notatarum *tenuiorum*, *crassarumque Officinalium* vel (non inelleganti quidem enchiresi) hactenus *superadditarum Tragearum* vice sufficere *Tabulas vel Rotulas* (citra dissipatorias fusiones) illitione saltem *Oleorum* acceptiorum paratas, sæpiùs jam notavimus; & ni *Sacerdotale Antiquiorum Sal*, potiùs Condimentum quasi quoddum (æque ac ¶ 6.) *Sal* quorundam *contra Navigantium Malaciam*) cum extemporaneà præparatione foret. *Tragæis* istis in permultis circumstantiis sæpè convenientius diceremus: ut ¶ 7.) *Pulveres præcipitantes* insipidos, Hypochondriaca nostris ad Humores amaros, acidos, & acres (inter se vel cum assumptis ebullientes, & hinc tot ardorum, angustationum usque ad gulæ principium, inflationum, præfocationumque authores) longè commodiores; item si *Oleosa*, & quidem præcisè sub hac forma placuerint, *Elæosacchara*, extemporanea tunc (pro delicatioribus) prætereamus. Sed de his satis sic forsan actum est.

Sit nobis ampliùs ¶ 8.) *Melissa*, saltem *vulgaris* (quo *peregrina Species*, Destillationi tamen similiter sat aptæ) Hortorum exornationi, ¶ Θ) *Horminum* extùs etiam Hystericis interdum illitum, *Moscatellini Vini* fictoribus cedant, pro *Aqua* non quidem *simplici*, sed *Spirituosa*, sive solitaria placeat, quavis *Corticum Citri Aqua*, item *Conserva Melissæ*, & cum *Extractum* effœtum, nec *Dulcia* hìc adeò amica fiot, *Syrupo de Melissophyllo*, *communi* vel *correctiori* commodior e sive potiùs *Compositæ quodam*: ceu *Aromaticarum* quarundam verbi gratia *Cinnamomi*, *Caryophyllorum*, *apoplectica*, *Menthæ*, &c. simplici saltem; at proportionali confusione haud inconveniens, adhuc tamen præsentior per simultaneam Destillationem habetur, si [præstantissimæ præ aliis) *Aqua Hysterica Ulmensis imitatione* copiosæ *Melissæ recenti*, unus alterve Manipulus *Salviæ*, *Rutæ*, *Spicæ*, *Cinamomi* prætereà, *Caryophyllorum*, & *Zedoariæ* aliquid sub debitu proportione si peraddatur, & per Vesicam cum aliquota *Spiritus Vini* parte, *Aqua mediocriter Spirituosa* (quo etiam Calentibus, Siticulosis, Hæmorrhagiis nimiis, &c. in & extra Puerperium quadret) abstrahitur: cujus *dimidium* simpliciter sit, vel etiam competentium accessu exaltatum, promptè præstabit, quod *Aqua Vitæ Mulierum antiquiores recentioresve* pollicentur: *alterum* verò *dimidium* infuso (potiùs, quàm *toti* abstinendæ *Aqua* addito, rostrove Alembici appenso (*Castoreo*, *instillatave ejus Essentia* sufficienter alteratum, efficaciter supplebit tantumnon omnes toties interpolaras, aut frustranea simplicium conglomeratione vel alteratione variatas (hujus illiusve) *Hystericas*, sæpè calidissimas, item de *Pannuto Heraclio*, *&c.* (*Aquas*, *Tincturas liquidas Hystericas*, *Ebulinas*) *Spiritus* cum *Allio* quoque, *Cepis*, *Valeriana*, *Galbanoque*, *Hystericos* aliosque *Castorisatos* vel indifferenter ¶ K) *Camphoratos Liquores*; siquidem ubi quædam hanc ferunt, *Essentia ejus* guttæ quædam in istiusmodi *Aqua* consimilive *Vehiculo* haud difficulter sumuntur; ut profectò supervacua sit *Spiritus Matricalis* (è *Solutione* cum *Amygdalino Oleo* parata) *camphorati* præparatio. *Oleum Melissæ* vel ipsa paucitas (in ea *Succinei*, *Rutacei*, &c. sufficientia] excludit; ceu tot euporistu vulgòque nota *Odoramenta*, *Acetum cujusdam Hystericum*, intùs aliàs minùs conveniens; sique *Acetosum* quid omninò & in specie placeat vel requiratur, extemporanea tunc *Aqua Apoplectica*, uti vocant, *amara*: de qua Mixtura alio loco diximus. *Extracta Hysterica composita* plerumque viribus (dum *Volatilia* dissipantur, *Fixiora* verò non attinguntur) herba certè simplici, *Simplicium* huc (ex *Alexipharmacorum*, &c. Classe) spectantium *Extracto quovis* superiora vix unt non deprehenduntur. Et cùm polychresti *Succini Essentia* (*Elixiris Uterini* nonnullibi nomine) hìc quoque multum possit; quemadmodùm *Castorei* quoque *Camphoraque* (in iis, qui hanc ferunt) *Essentia*, solitaria quævis, aut proportionaliter inter se (ceu alibi jam notavimus) mixtæ, vel *Olei Rutacei*, *Succineive* modico, non modio (uti in *Vulgari Elixirio* factum est) insuper exaltatæ, *Anodynis* prætereà, *Cinnabarinis*, ac *Præcipitantibus* interpositæ: non videmus ferè, cur diversorum hactenus *Authorum* ¶ 9.) *Hysterica* (sæpè non satis concinnè intimiusve composita, aut nil novi præter

stro Climate frequentiùs ejusmodi *Oleosa aromatica calida* ferre nequeant sine Phlogoseos invasione; unde potiùs loco illorum eleganter *Alterantia vulgaria amara*, nempe *Absinthium*, *Centaurium minus*, *Gentianam*, *Cichorium*, *Mentham*: ex quibus, præsertim eorum *Extractis* ritè paratis, facilè per *Spiritum abstractitium Menthæ*, vel *Absinthii*, vel *Calami*, potest fieri *Infusio*. Loco tamen horum omnium sufficit *Essentia* quædam *Stomachalis*, dissolvendo nempe in eorum alterutro, vel alio *Stomachali Extractum* quodam efficax ex *Stomachalibus alterantibus* paratum, & *Oleo* competente saturatum; addendo tandem, si opus est, *Sal* quoddam *fixum*: ita parata *Essentia* sufficiet loco omnium *Elixirium Stomachalium*. Prodest quoque *Essentia Costi Arabici*, addito *Sale* quodam *fixo*.

¶ 3.) *Species*.] Harum omnium *Basis* sunt *Semina quatuor Frigida carminantia majora*: unde loco omnium horum *Semen unum simplex* sufficere potest.

¶ 4.) *Diospoliticon*.] *Species Diospoliticon* ex *Semine Cumini* & *Nitro*, egregiæ sunt in Malo hypochondriaco. *Author* harum est GALENUS.

¶ 5.] *Rotularum ac Morsulorum*.] Horum omnium loco sufficere potest *Elæosaccharum* ex *Oleo destillato* vel *Menthæ*, vel *Fœniculi*, vel *Macis*, addito *Cinnamomi Oleo*, & l. q. *Sacchari* exceptum.

¶ 6.] *Sal contra Navigantium Malaciam*.) Hoc habet SCHROEDERUS, & HARTMANNUS *in Praxi Chym. cap. de Nausea*, sub nomine *Salis Peregrinantium*.

¶ 7.) *Pulveres Præcipitantes*.] Scilicet *Pulveres* hi insipidi *ex Marinis* constantes præ *Speciebus Aromaticis* ideò laudem mereotur, quòd nostrates ex horum usu in Phlogoses incidant; imò licèt eosdem perferant, tamen sufficere poterunt & *Oleosa* cum *Sacchari*; vel si omnino *Speciem* ejusmodi desideremus, paratur saltem ex tribus:

> ℞ *Cinnam.* part. iij.
> *Cardam.* part. ij.
> *Caryophyll.* part. j.
> M. F. *Pulvis*.

Hic irroretur cum modò dictis *Oleis*; vel saltem *Oleum Nucis Moschatæ* cum *Sacchare* dat *Elæosaccharum*, item *Trageas*.

¶ 8.) *Melissa*.] Inter *Uterina confortantia* ferè primatum obtinet, eaque *vulgaris* eligitur ab AUTHORE ex Antihystericis.

¶ Θ) *Horminum*.) *Horminum* quoque internè egregium est Anticolicum & Antihystericum, præsertim *Spiritus Vini ab eodem abstractus* in Passionibus hystericis mirabilis est: sicut eadem *Sclarea cum Butyro subacta* externè laudatur pro Hystericis & Fluore albo laborantibus Umbilico illita. Sed eligit & præfert AUTHOR *Melissam*, & quidem in *Spiritum abstractivum* destillatum; qui vel per se, vel cum aliis mistus, confusione cum *Aqua Cinnamomi*, *Caryophyllorum*, *Menthæ*, &c. esse potest loco *Mixturæ Antihystericæ*, & *Aqua Vitæ Mulierum*, præsertim si addatur (illis, quæ eam ferre queant) *Essentia Camphoræ*: vel *per infusionem*, v. gratia *Aqua Ulmensis*, quam vid. in THONERO.

¶ K) *Camphoratos Liquores*.) *Camphora* est egregia, sed non omnes eam ferre possunt.

¶ 9.) *Elixiria Uterina*.) *Hysterica Elixyria* plura dantur, & præsertim *Crollii*. Interim verò loco omnium sufficere, & extemporè componi potest *Essentia Melissæ*, *Succini*, &c. *Camphora* (si Camphoram ferre possunt) *Castoreo* combinata, addatis *Oleis* quibusdam *destillatis*. *Succinum* etiam est egregium; hinc *Liquor Cornu Cervi succinatus* est egregius. Denique paretur ad imitationem BARBETTE *de Hyst. Passion. Essentia Hysterica* nobilissima ex *Sale volatili Cornu Cervi*, *Succini*, & *Castoreo cum Spiritu Vini*, pro *Elixirio Uterino Crollii*.

Pi-

ter mixtum aliquem *Liquorem* afferentia) *Elixiria* imperari, vel seorsim ex iis quoddam asservari debeat. Quemadmodùm (modo dictorum *Pulverum* præsentiorum, acceptiorum, sique *Jovialia* tantùm hic posse credimus, facilè iis combinandorum intuitu) nec *Speciebus*, *Tragais*, *Pulveribusque Hystericis*, etiam *Gemmis* alicubi (dum nobis *Mater Perlarum* aut *vulgatiores Concha* sufficiunt), vel *Sali Jovis* sociatis, aut supervacancis adversissimis *Ingredientibus* miseras interdum magis commoventibus, *antiquioribus*, *recentioribusque* hic opus est: præsertim cùm ejuscemodi Consistentia Paroxysmo non aut rarò quadret, extra cùm præservatoriè continuatio perquàm sit difficilis. Nec in *Melissa*, *Matricaria*, *&c. Sale* peculiare hunc in finem quidpiam, in *Syrupis Hystericis compositis*, *Conditis*, *Marmeladis*, similibusque Dulcoribus plus noxæ reperimus. *Pilulas Hystericas laxativas* supervacuè fingi, paribus simplicissimarum *Laxantium*, (dum *specifice Tinctura*, *Aqua*, &c. commodiùs interponuntur) effectus monstrat: ¶ 10.) *Alterantes* solùm (diffusiore hujuscemodi *Extractorum* mole ista admodùm multiplicatore) quota passim continnar? sique resceret, eodem effectu saltem è suprapofito *Extracto Alexipharmaco*, *cum Castoreo vel ejus Essentia subacto*, *&c.* haud difficulter fingi possent. Atque hæc eadem opera *de Hystericis*.

¶ 1.) *Citrum*) ceu *Mala* ista hic locorum indifferenter vocantur) tam quoad *externa* quàm *interiora* parabilioribus *Alexipharmacis Refectivisque* collatum, in contractiori Sylloge vix aliqua quidem requirit necessitas: ne tamen in ea hodie commerciorum facilitate famosum hoc Ægrotantium solamen penitus tantisper exclusisse videamur, si primò *Cortices* (pro *Infusis*, *Tincturisve compositis*) domi potiùs debitè siccati, quàm *aliunde coempti* (utplurimùm effœti) reponantur; *Conditos*, *Cantisatos*, *& Confectos*, uti ¶ A) *Integrum cum Corticibus conditum Pomum* (acceptioribus sanè vegetioribus *Recentes*, si præsto fuerit, *Taleolis*), item *Morsulos de Citro* (subitanea illitione quibusdam alicubi repræsentatos) inter *Bellaria* vel *Aulicarum* labores: *Flores solitarios*, *Conservatos cum Sacchare* (*præter Sal aut Acetum*) *Conditos*, *vel Destillatos* (certè haud adeò jucundos), inter supervacanea, & attentioribus Dispensatoriis jampridem expuncta. *Aquam Vita & Elixir Citri quodvis* (si libuerit promptè imitabile) Potatoribus inter similes eorum delicias matutinas, *Balsamum* (inter tot fragrantiora) superrecancorum ordini relinquendo. Si porro pro *destillato*, etiam non putrescentis *Citri*, *Oleo* (utplurimùm è *Malis* à Mediterranea huc delatis, minùs vegeto, tractuque temporis hinc declinante, & in *Mixturis* complurium tunc gratiam pervertente, è Galeato verò vel Vaporoso Balneo perquàm pauca) longè commodior acceptiorque reponatur ¶ Ξ) *Liquor oleosus*, qui è derasa *Flavedine* exprimitur, & postquàm ab aquoso copiosè subsidente *Succo* per Tritorium quadantenus separatus fuerit, diversimodè adhiberi potest, tum per se solitariusque, tum pro impediendo tandem situ, cum *Saccharo* in molliculam, *Essentiis Citri*, etiam *Oleum destillatum* assumentibus, in fragrantia parem, aut potiùs in *Elaosaccharisformem ferè consistentiam* redactus. Ita nec *Syrupo de Corticibus*, *seu vulgariter*, seu per elegantiora *Recentiorum compendia*, modo haud uno parato, *Moscho* quoque & *Rosarum Essentia* (cùm hæc isti quoque, associari queant) exaltato (dum alias præ *Aqua Corticum Citri*, *Melissa* parabilior & æquè sufficiens est) indigebimus: minusque adhuc accidentariis, nimium hodieque inter *Alexipharmaca* tractis ¶ Σ) *Seminibus* aut *expressi hinc Oleo* admodùm extensis promissis. Imò ipsa insuper ¶ a.) *Aurantia* (Ægrotantium delectationi, vel Navigantium refectioni aptiora) præter ullam rei medicæ mutilationem hinc dimitti poterunt: sive *Corticum* (Colicis domi) *siccatorum*, aut per *Confectionem* vel *Conditura* (æquè ac *Citriis* vulgò contingit) semirruncatorum, sive languentis *Extracti*, nec præstantiora (ni præter necessitatem, laboriosius viribus aliqualiter conservandis insistamus) *Syrupi*, item (licèt fortè speciosioris) *Tinctura* seu *Essentia Simplicis* vel *Composita carminativa*, *aut Aqua Olivæ* (tædiosè cariusque inter parabiliora) *destillati*, & hujus extemporanei *Elaosacchari Balsamique*, sive demùm *immaturorum Fenilinum* (pusillorum, & nonnullis specialiter commendatorum) vim Alexipharmacam, Cordialem & Carminativam spectamus: sive *Pirorum* tandem, modo *Vini* (pro destillatione *Spiritu*, modo *Saccharo conditorum*, modò in *Syrupum* (exteris potiùs) decoctorum, modò in famosæ *Napha Aquam* destillatorum gratiam atque fragrantiam, qualem ouasfeabundè dulcem Odorem (misso solùm peregrinitatis circa talia, *Jasminum*, *&c.* studio) etiam in Veprium, Dumetorumque nostrorum *Floribus* reverà invenias, serò expendimus.

¶ 3.) Ita nec *Croco* paulò compendiosior Selectus adeò indiget, *Anodyna* sanè citra ejus (aliàs haud admodùm proportionalem) accessum, nihilominùs sat bona sunt ac tuta. Verùm ne famigeratissimorum, ac satis cararum *Antherarum*, omissione, Materiam medicam nimis mutilare dicamur, accedat per nos diffusiori Apparatui (citra curiosiorem secundùm exteras Regiones delectum) saltem sat fragrans, non mucidus notabiliterve falsatus; ut non quidem indifferenter, in

¶ 10) *Pilulas Hystericas Alterantes.*) *Pilula Alterantes Hysterica* non sunt inelegantes, eo, quòd *Laudanum nostrum Hystericum* ferè referant. Habet ZWELFERUS, & Compositio non est inconcinna.

¶ 1.) *Citrum.*) In *Vitro* habebimus quasi *generale Confortativum*. *Corroborantia* enim sunt vel *Aromatica Calida*, vel *Refrigerantia & Acida*; quod utrumque est in *Citro*. Quippe in *Cortice* ejus invenimus vim confortantem aromaticam calidam; contra in *Pulpa & Succo ejus* virtutem acidam seu calidam ex *Citro*, asservemus oleosam *Corticis flavi* substantiam cum *Saccharo* in desideratam consistentiam redactam, & pro obtinenda vi acida seu frigida *Pulpa*, *Saccum* acidum: quæ utraque possunt extemporè haberi, & loco mille Præparatorum ex Citro sufficiunt.

¶ A) *Integrum cum Corticibus conditum Pomum*,) *Flavedo* scilicet *Corticis Citri* minutissimè incisa, & contusa, misceatur cum *Pulpa Citri*, & cum *Saccharo albissimo* clarificata fit *Conditum*, seu *Electuarium confortativum* sequenti proportione:

> ℞. *Pulpa Pom. Borsdorff.* ℔iij.
> *Citri*,
> *Succi Citri* an. ℔i.
> *Flav. Cort. Citri minutim incis.* ℥iv.
> *Sacch. albi* ℔iv.
>
> Coqu. blando Igne in Vase terreo vitreato ad *Electuarii* consistentiam; quod in *Officina Chemnicensi* sub *Electuarii Confortativi* nomine prostat.

In nostris Officinis paratur sine *Pomis Borsdorffensibus* ex una *Pulpa & Succi Citri*, atque *Sacchari*, cum tertia, respectu *Pulpa*, parte *Flavedinis Corticum Citri minutissimè incisa*, sub nomine *Conserva totius Citri* vel *Electuarii ex toto Citro*.

¶ Ξ) *Liquor oleosus.*) *Liquor* ille *oleosus* elicitur simpliciter ex *Corticis Flavedine* expressione, qui per residentiam depuratur; sic *Liquor oleosus* in superficie habetur, qui cum *Saccharo* in *Elaosaccharum* redactus, esse potest loco *Olei*, *Essentia*, *Spiritus*, & multorum ex *Citro*: de quo confer. ZWELFFERUS *Pharm. Reg. pag.* 119. ubi refert *Essentiam saccharinam Citri*. Nam si solvatur *Elaosaccharum* hoc in *Spiritu à Citro abstracto*, habetur *Elixir Citri*; non secus ac ipse *Succus Citri acidus*, vel *recens expressus*, vel *sulphuratus* pro diuturniori asservatione, atque *Pulpa Citri cum Saccharo subacta*, esse possit loco *Syrupi acetositatis Citri*, & aliorum.

¶ Σ) *Seminibus.*) *Semina Citri* ingrediuntur *Emulsiones* in Febribus Malignis, Petechialibus, Variolis, & similibus.

¶ a.) *Aurantia.*) Hæc ratio *de his* est, ac de *Citro*, utpote in quibus itidem *duplex* latitat *Confortativum*, nempe calidum in *Cortice*, & frigidum in *Pulpa ejus*, itaquidem, ut ex *recentibus Corticibus* ejusdem compressione elicitus *Succus oleosus* per residentiam depuratus, esse queat loco *Olei destillati*, & cum *Saccharo* subactus loco Conditi: contrà *Succus acidus Pulpa*, vel *recens* vel *sulphuratus*, loco aliorum ex eodem *Succo preparatorum*. Interea *Oleum destillatum Corticum Aurantiorum* ad gut. vj. viij. contra Colicam & Stranguriam est optimum Remedium: externè *Linimentum* ex *hoc Oleo* cum *Oleo Carvi*, *Cumini*, *Anisi*, &c. Abdominis Doloribus eleganter succurrit.

¶ 3.) *Croco.*) *Crocus* est Simplex aromaticum & penetrantissimum quidem in sui superficie, sed tamen quoque magis fixioris naturæ; adeòque *neutrum Simplex*, & quasi *volatile & fixum*: unde & hujus *Extractum cum Spiritu Vini paratum* non est genuinum, quia sic fixior saltem pars remanet; quin potiùs rectè ZWELFERUS *Ph. Reg. pag.* 232. illud simpliciter parat cum *Aqua simplici*, hocque inspissat pro *Extracto Croci spisso*. Spiritus Vini enim resolvit Olei texturam; Oleum verò resolutum maximam partem avolat: contrà Aqua quasi gummosum Extractum elicit, indeque sub hujus abstractione non tantum experimur dispendium, quantum, qui parat *Extractum cum Aqua Vitis*. Paratur etiam *cum Alkali*, v. g. *Nitro fixo*, quod *Aqua* additum *Oleum* dissolvit, hinc propter dissolutionem texturæ, & Oleositatis Croci, elicitus *Extractum minùs validum*. Deinde loco *Olei destillati Croci*, parcioris, & advectioris propter empyreuma, ipse *Flos ejusdem pulverisatus* efficax est satis, unde Oleo isto non indigemus.

in quælibet ferè Remedia, etiam incompetentissima *Topica* dilapidetur; sed *Majori* fortè cuidam *Antidoto Tincturave* pro more (verum tamen ibi extra perversam *Tosturam* pulveratus) adjiciatur; aut *Extractum* inde confiat, non (deprædatorio & ingratum quid affricante) *Vini Spiritu*, sed longè vegetius saltem cum *Aqua simplici*: missa *Rolacea* perditione, missaque simul *Vulgari*, vel (si pro majori exaltatione *Alcali nitrosum* addere volueris) languidiori & ferè spicea tantùm *Essentia*: ceu reliquas quoque Chymiæ curiositates *Flos* tenerrimus & in suo genere sat essentialis, haud adeò tolerat; & inconsideratissimè hinc (tantis impensis) in tantillum *Olei* destillatur; aut pro *Costo illo Officinarum* (dum vilioris *Vegetabilis Oleum* extùs satisfacit) æquè ac pro *destillata Sabina*, cujusdam *Crocato*, *Galbaneto crocato*, *Oxycroceo*, &c. consumitur; Vel exoletis ingratisque *Trochiscis*, item *Speciebus Diacurcuma* appingitur. Multò verò magis hic Hortorum fortè areis relinqueretur) inter *Uterina* aliqualis, inter *Cordialia* sanè hospes & ingratior) ¶ 4.) *Calendula* cum *Aqua & Conserva sua*, nonnullis hyperbolica. Nec inter tot pariter fragrantia exigemus ¶ 5.) *Basilicum* (dum recens suavisque Viridariis, aut *Scorpionum*, si in calidis Regionibus feliciùs quàm hic locorum procedit, venenatoribus aptius est) siccatum, cum *Semine suo*, *antiquariis* quibusdam *Compositionibus* destinato: vel ¶ 6. *Syriacum* denique (ceu olim vocabatur) *Balsamum*; cùm nostra Medicatio & *Theriaca* hac in parte ob Mahumetani istius donarii defectum, & ipsi proin substituta etiam *Europea Opobalsama*, deterior non fuerit: uti nec ob ¶ ☊) *Peruani* ¶ ●) *Tolutanique cujuslibet* (etiam in *Oleum* prodigè destillatorum) accessum (quandoquidem intùs *Sulphurata*, *Succinea*, *Mastichina*, &c. extùs vel *Therebinthina*, aut vile *Hypericum* nobis satisfaciunt) aliis peregrinatis studiosioribus hactenus felicior extitit.

¶ 7.) *Vini*, ut in eo finiamus, frustraneam in tot *Aquas destillatas* consumptionem suprà jam notavimus; ceu alii supervacaneum istud, quod pro *Aromaticis* nonnullis diluendis, *Oleisque* coctis præparandis frustrà hactenus insumitur. Pariter autem & specialis ille (pro hac *Aqua Malvatici*, alias raræ in Mediterraneis hisce Aquis pro illa *Hispanici*, pro ista *Rhenani*, *Neckarini*, &c.) *delectus* (procul dubio à diversorum in bibentibus effectum observatione ad *Destillationes* extensus) justo curiosior; præcisa *Spiritus Vini Rhenani* postulatio penè ridicula est, quasi æquè validios aliunde haberi nequeat: aut remotiorum quoque locorum *Spiritus* (etiam ¶ 8.) *è Facibus Cerevisiæ vel frumentaceo* pro parte constans, & inter destillandum *e Vini admistis Facibus odorem assumens*) eo titulo passim non divendatur. Sanè qui præcisè speciales in usus, *ipsius Vini Spiritu* (tanquam eo, qui è *Facibus*; post varias quoque & operosas Rectificationes provenit; aliquantulùm acceptiore) omnino indiget, Bibitorum noxas, præsertim *volatilem Vinorum* (Arthritidis Paresisque alicubi authorem) *Tartarum* (nonnullis suppositum) nil veritus, sufficientem, è parabiliorum generosiori quovis securè habebit. Sed ¶ 9.) *Quintarum subtilissimarumque Essentiarum* nimia superiorum Seculorum promissa (forsas insuper accedente Potatorum, æquè ac circa *Tabacum* consuetudine) admodùm nunc claudicant, ut talia cum *vegetiore Liquore*, *per extremi Frigoris concentrationem* quasi ad Novam Zemblam collecto, huc referre non sit opus. Quod autem externos (in Chymicis laboribus ipsisque subtilioribus *Incerationibus* &c.) usus attinet, si denuò præcisè *Vini geminem* requireretur, parabilior hinc inde ¶ 10.) *Facum* (post destillationem etiamnum, si exsiccentur, polychrestatum) *Spiritus* nihilo invenietur inconvenientior; ac qui *Ardentium* istorum omnium naturam & applicandi vel agendi modum hic expendit (licèt particularum volatilium præsertim sulphurearum aliqua inibi sit diversitas, à Viniferis tamen Regionibus remotior) pro ejuscemodi laboribus, *Aquarum spirituosarum* Destillationibus, *Tincturarum*, *Essentiarum* vel *Extractorum* Præparationibus, &c. nec *Frumentaceum* (vulgò *venali Facum Spiritu* aliàs jucundiorem) aut *Hydromelinum* (ceu in Generalibus etiam notavimus) aspernabitur: sive simpliciter sic *Subjectis* minùs resinosis salinisque nonnullis, &c. in specie minùs dephlegmatum ferentibus aut exigentibus, adhibendus fuerit; sive denuò *super Cineres vel Calcem vivam rectificatus*; aut ampliùs *per Sal Tartari*, istud inibi *dissolvendo* (quo multa *Phlegmatis* pars, instar *Olei deliquati*, fundum petit), vel potiùs desuper *abstrahendo* (ubi per Retortam quidem, post aquositatem quoque extillatam, ultimæ guttæ manifestò salinæ exeunt) *dephlegmatus*. *Saturatio* vel ¶ ♆) *Combinatio cum Salis* (præ *Vitriolico* ferè convenientiore) *Spiritu Armoniacali urinoso* (præsertim si Ardens hic non fuerit extremè dephlegmatus) etiam extra Destillationes vel singulares Digestiones in æquivalentia sua haud difficilis, sed non hujus loci Selectusve est. Tantillum ¶ r.) *Oleositates* verò, quod *rectificationi Vini Spiritus cum Salis concentrato Spiritu digesto*, nonnunquam (ceu sponte quoque è *generosioribus Facibus destillato* contingit) supernatat, adeò singularis efficaciæ non deprehenditur; & (si curiosior expetat) faciliùs à Destillationibus (illud *rectificati Spiritus Vini* residuo supernatans colligentibus) levi pretio Viniferis in Regionibus emitur, paucis (dum

¶ 4.) *Calendula Conserva*.) Quidam *Conservam Florum Calendulæ* ceu Experimentum commendant contra Mensium suppressiones: sed non adeò multi usus est, quia *Calendula Croci aliqualem spirans odorem*, superatur ab hoc.

¶ 5.) *Basilicum*.) *Basilicum recens nullius est usus*; exsiccatum verò, & pulverisatum, Naribusque inflatum, nunc *Errhinum*, nunc *Sternutatorium* evadit.

¶ 6.) *Cyriacum Balsamum*.) Scilicet *Opobalsamum*. *Balsamo Cyriaco* pro ingressione in *Theriacam* præfertur *Oleum destillatum Succini*: sicut idem suadent *Acta Hassniensia Vol. 2.*

¶ ☊) *Peruviani*.) *Balsamum Peruvianum* & *Tolutanum* ex necessitate non usurpamus, quia internè *Oleum Succini*, externè *Terebinthina* & *Hypericum* sufficiunt.

¶ ●) *Tolutani*.) *Balsami Tolutani* proprietates proximè ad *Opobalsami veri* naturam accedere asserit BARTHOLINUS *Act. Hass. Vol. 1. pag. 5.* sed reverà rarioris est usus: abundè sufficit *Balsamus Peruvianus*.

¶ 7.) *Vini*.) Scilicet in *Vino* pro scopo corroborandi *duæ Substantiæ* considerandæ sunt pro nostra consideratione: nempe *Substantia Oleosa resoluta*, hoc est *Spiritus Vini*; & deinde *Substantia Salina acida*, mater existens *Tartari*, *Aceti*, *Terræ foliatæ*, & *Salis essentialis*. Jam verò quoad *primam partem*, *Spirituosam* nempe, *Vinum est corroborans*, Cordialium calidorum non ultimum, constituitque illud quorumcunque *Liquorum spirituosorum*, & *Aquarum Vitæ*, *Epilepticarum*, &c. *Basin*. Cæterùm *pars secunda*, *Substantia* nempe *acida* naturæ volatilis præbet virtutem consortativam frigidam, ratione cujus *Vinum*, imprimis *Rhenanum*, in Morbis acutis malignis Febribusque continuis optimum est *Analepticum*, ut insanire mihi videantur omnes illi, qui *Vini generosioris usum* ejusmodi Ægrotantibus recusant exhibere; cùm Acidum illud Vini, præter vim dictam analepticam & ad Sudorem & Somnum hos disponat, non sine euphoria insigni. Adeoque dixerim penè, quæcunque Remedia Vehiculo Vini in talibus casibus Ægris propinanda esse.

¶ 8.) *Spiritus è Facibus Cerevisiæ*.) Ideoque *ex Cerealibus paratos Spiritus*, præter illud *ex Vino* præcisè destillatum, AUTHOR *noster* pro usu medico seligit, dicendo: hos æquè validos esse, ac *Spiritum Vini*.

¶ 9.) *Quintarum*.) Scilicet PARACELSUS *l. 3. de Vita longa* tradit, *ex Vino posse elici Quintam Essentiam Vini in forma Olei*, sic quidem, ut ex *Vini* ℞i. via acquiratur ℈i. supernatante reliquo nil nisi *Phlegmate*. Ast quemadmodùm dictus PARACELSUS in re facti est verissimus, ita alii hinc decepti acquisiverunt saltem *Oleum Vini*: de quo conf. SCHROEDERUS *l. 4. ubi de Vino*.

¶ 10.) *Facum polychrestarum*.) Ex *Facibus Vini* potest destillari *Spiritus Vini generosissimus* per Vesicam. *Vini* autem *Faces*, *post destillationem Spiritus* remanentes, exsiccatæ dant adhuc *Spiritum volatilem*, & *Sal Tartari volatile* egregium: quod Sal Tartari quando in Spiritum dissolvitur, observatur notabilis differentia; in fundo enim est *Liquor crassus*, qui est *Phlegma cum Sale*, in superiore verò parte est *Liquor subtilis spirituosus*, qui potest separari, vel etiam potest rectificari super *Sal Tartari*, ubi *Spiritus Vini dephlegmatissimus* prodit. *Caput mortuum* si indatur Retortæ, & ultimo Ignis rigore tractetur, prodit primò *Phlegma*, secundò verò *Guttæ crassæ oleosæ flavescentes*, exactè *Alcali Tartari* referentes.

¶ ♆) *Combinatio*.) Scilicet usurpatur *Spiritus Vini* nunc solitarius, nunc junctus cum *Spiritu Salis* acido, qua ratione emergit *Aqua Temperata Fratris Basilii*; nunc cum *Spiritu* aut *Sale volatili Urinæ*, atque hac ratione vocatur *Spiritus Vini Microcosmicus*. Conf. SCHROEDERUS *l. c.*

¶ r.) *Oleositatis*.) Scilicet sunt, qui multum virium cordialium *Oleo Vini* tribuunt; quod tamen tanti pretii non est, cùm Spiritus Vini sit Oleum resolutum, Oleum verò Vini, Spiritus Vini concentratus, & facilè beneficio *Spiritus Vitrioli* parari queat; sicuti hunc modum habet WILLISIUS, *pag. 162. Pharm. Rat.* & ejus ratio est, quòd Spiritus Vitrioli absorbeat Phlegma ex Spiritu, hinc Spiritus Vini concentretur, & coeat in Corpus oleosum supernatans, qui liberatur à Phlegmate anteà discontinuante.

Vini

(dom *Spiritus alcalisatus* hoc nomine passivè venit, aut oleosi quid post secretiores adhuc infractiones vel digestiones inde quæsitum est) notatum, nec proinde tamen (uti intùs inter Cordialia, & pro ¶ 2.) *Vini* quoque *meliorationi* tam *super Alcali aut Salis Spiritum*, quàm convenientiùs *per Vesicam rectificatum*, vel in *Essentiam* cum triplo *Spiritus Vini alcalisati* redactum variè recensemus [promeritum, ut alias minùs jucundè, etiam post Rectificationes olens) huc referens. *Musto* una pro melioratione illa additum (præter exoterici ferè quidpiam in sapore & odore) parum de cætero conferre videtur; dum in quæsita hinc qualicunque *Fortificatione* potiores *Spiritus Ardentis* partes sunt: æquè ac alii *Vina jam fermentata flaccescentia* ¶ 3.) *Saccharatis sollicitare* conantur; licèt in utroque Artificio haud æquo semper Gratiarum aspectu ¶ Ω] *Tartarus in Vini*, data opera *destillati residuo* concrescens, utut à nonnullis admodùm (ecu è *Salis Essentialis* prosapia) commendetur, experientibus tamen via quidpiam ultra *vulgare Acidum* vel *Crystallos Tartari* præstat: nec *Julepi de Vino communi* effectus tantos, ceu *Correctus* quasi quædam *Aqua Vitæ* est, ut præ vulgari quoque *Jusculis Analepticis* ac *Panatellis*, extemporaneis *Limonatis*, aut per duorum inversorum Vitiorum (inferiore *Vino*, superiore *Aqua* repletorum) reciprocationes infractis, *Fructuumve alterantium Essentiis* attemperatis *Vinis*, aliisque *Aulicarum Dilutis*, item (ab altera parte) *Claretis* similiter extemporaneis, *Vini* cum *Aquis Aromaticis*, *Essentiisve* competentibus, &c. *Mixturis*, huc referri mereatur.

T I T U L U S XIX.

DE CEPHALICIS, ANTIEPILEPTICIS, ET NERVINIS,

QUin potiùs residua, quæ inter ¶ 4.) *Cephalica Nervinaque* magis recensentur, jam prosequamur: & quidem si primò hic posuerimus ¶ 5. *Lilium Convallium*, non tam (oriente tunc quasi *Nicotiano* odore) solitariè, vel cum ipsa *Radice* (inter tot usitatiora & polychresta *Ptarmica*) *siccatum*, quàm recens potiùs in *Spiritum* (citra damnosam sæpè Fermentationem) abstrahendo, sub mediocris tamen temperiei observatione destillatum, & utut *Florum* fragrantia sic quidem non attingatur, nihilominùs fit jucundum: missa *Aqua simplici*, effœto *Extracto*, adversa *Conserva*, & ¶ 6.) *Oleo* profectò tædioso. Si porrò accedat ¶ 7.) *Spica nostra, utralibet*, in *Herba Floribusque* conjunctis

¶ 2.) *Vini melioratione.*) Notat hic AUTHOR GLAUBERUM, parante ex *Oleo Vini* & triplo *Spiritus Vini Animam* suam *Vini* pro *melioratione Vinorum & Mustorum* & in generosissima Vina transmuratione, itemque pro *Cordiali*; ast malè; quemadmodùm enim Spiritus Vini Vino infusus hujus mutat Saporem, ita & Anima illa Vini Musto addita Saporem nauseosum conciliat, Experientia teste. *De Vino* ulteriùs vid. B E C H E R U S *Physica subterranea*.

¶ 3.) *Saccharatis sollicitare.*) Sunt, qui *Vinum languidius meliorare* gestiunt per *Saccharum*, putantes illud de novo fermentativum: ast *inanis est labor*: quia Vino Saccharum nil Fermenti addit, deficiente nervo, nempe Tartaro: de quo conferatur BECHERUS *Phys. subterr. de Fermentatione*; ubi distinguit *Vinum* in *substantiam summam, mediam*, & *infimam*, hoc est, *tartaream*.

¶ Ω) *Tartarus in Vini residuo.*) *Crystalli vinosi* nil sunt aliud, quàm Tartarus vel *Cremor Tartari purificatus*.

T I T U L U S XIX.

DE CEPHALICIS, ANTIEPILEPTICIS, ET NERVINIS.

¶ 4.) *Inter Cephalica Nervina.*)

NErvis, & *Cerebro*, ac inde compositis & oriundis *membranaceis Partibus*, externè *Frigus*, internè *Acidum quodcunque inimicissimum* esse solet; unde & Dolores & Spasmi sive Convulsiones pro Fomitis ratione nunc per essentiam, nunc per consensum, nunc vagi, nunc fixi, tam internarum, quàm externarum partium, originem ducunt. Conveniunt ergò his Malis tam *Absorbentia*, speciatim *Partes Animalium duræ*, quam *Invertentia Salia volatilia cum Anodynis*, tam *Mineralibus*, quam *Vegetabilibus* juncta, & tandem *Temperantiam & Tonum Fibrarum* conservanteia ac restituentia *Oleosa*, præsertim *volatilia & spirituosa*, adeòque *Aromatica vegetabilia*, speciatim *Nervina*, item *Cephalica* dicta.

Conducunt ergò Affectibus Nervinis ex *Regno Vegetabilium*, *Lilium convallium*, *Spica* sive *Lavendula*, *Majorana*, *Rosmarinus*, *Serpillum*, *Salvia*, *Viscus Coryli*, *Pæonia*, *Mastix*. Quibus etiam sunt qui addunt *Marum*, *Thymum*, *Saturejam*, *Origanum*, *Stœchadem*, *Caryophyllatam*, *Flores Tiliæ*, *Primulam Veris*, *Betonicam*, *Squamariam*, *Nigellam*, *Antirrhinum*, *Anacardium*, *Euphrasiam*, *Verbenam*, *Anagallidem*, &c.

Ex *Regno Animali* conveniunt *Castoreum*, *Formica*, *Unicornu verum*: quibus addi solent *Hirundines*, item *Animalia Epileptica* quædam, *Alce*, *Trutta*, *Rana*, *Catus*, *Ursus*, *Erinaceus*, *Pavo*, &c.

Ex *Regno Minerali Cinnabaris Antimonii*, aliaque *sulphurea Mineralia* plùs minùs *anodyna*, ut *Succinum*, &c.

Externè Pinguedo Anserina, *Canina*, *Humana*, *Viperina*, *Tacamahaca*, quibus quidam adduot *Opoponacem*, *Thus*, *Sarcocollam*, *Asam fœtidam*, &c.

Ex his facilè in tanta farragine Remediorum, ad hanc Classem pertinentium, *Selectus* inter *pauca Præparata* potest institui. Sic *Aqua* quædam *Spirituosa*, seu *Spiritus* ex istis compositus *Cephalicus*, vel *Elixir Cephalicum cum Spiritu Salviæ & Liliorum convallium paratum*, loco mille *Aquarum Cephalicarum* & *Antiepilepticarum* erit: cui pro lubitu *Castoreum* nunc sociandum, nunc omittendum est. Item *Pulvis* quidam *Cephalicus* seu *Epilepticus* selectior componendus ex *Cinnabari Antimonii* vel *Nativa*, cum *Unicornu*, vel *Cranio humano preparato*, & *Sale volatili Succini*, vel *Cornu Cervi* invicem mistis factum. Item loco *Spirituum urinosorum Saliumve volatilium*, *Liquor Cornu Cervi succinatus* erit optimus. His ipsis in urgentiore Affectu & *Opiata* pro lubitu facilè addi possunt.

Pro *Vehiculo* talium Remediorum *Aqua* quædam *simplex* concinnior *Serpilli* vel *Salviæ* inserviat.

Pro *usu externo Aqua* quædam *Articularis spirituosa* composita cum *Formicis*, item cum *Spiritu Salis Ammoniaci mediante Calce viva parato* jungenda: item *Galbanetum Paracelsi*, *Unguentum Anodynum Authoris* sufficiunt, promiscuè cum *Pinguedine Humana* vel *Viperina* subigenda. *Emplastri* loco vel *Emplastrum de Galbano*, vel ex *Tacamahaca*, vel *Emplastrum Diasulphuris Rulandi* optimo cum successu usurpantur.

Eligit verò AUTHOR *Lilium convalium* pro *Spiritu abstractitio*; hic *Spicam nostratem utramque* pro *Spiritu* itidem *abstractitio* & *Oleo destillato*; *Majoranam*, *Serpillum*, *Rorem marinum* pro *Oleo destillando*.

¶ 5.) *Lilium convallium.*) *Lilium convallium Rore matutino madidum* (Ros enim hic est quasi Menstruum promovens Spiritus illius elevationem) destillatur, Cohobatione frequentiore cum bono *Vino* in *Spiritum abstractitium*, & frequentiùs à *Floribus Rore madidis* cohobatur, præsertim cùm ejusmodi Aromatica Nervina non opus habeat Fermentatione, quia substantia illorum oleosa facilè avolans Spiritum inertiorem sic reddit.

¶ 6.) *Oleo tædioso.*) *Oleum* admodùm est paucum; & mirabile est, integrum *Cophinum Liliorum convallium* vix dare ʒß. *Olei*, cujus rationem dicunt vulgò esse, quòd polleat illud Sulphure Mercuriali volatili. Et sanè ejusmodi *Nervinorum Oleum* nunc est à *Sale volatili* juncto magis concentratum, nunc defectu Salis à *Phlegmate* dilutum, quorum illa, quò magis fricantur Manibus, eò magis olent, & exsiccata *Odorem* fortiorem retinent, v. g. *Mentha*, *Spica*, &c. dantque hæc destillando *Olea destillata*: econtrà, quæ habent in superficie magis existentem quasi Odorem, *Sulphur odoriferum* minùs à Sale volatili concentratum, sed à Phlegmate dilutum obtinent, illa post frictionem perdunt Odorem, sicut & post exsiccationem sui, neque ex his *Oleum destillatum* potest acquiri: ac talia sunt *Lilia convallium*, *Rosa*, *Narcissus*, *Hyacinthus*, *Jasminum*, *Basilicum* ipsum, &c.

¶ 7.) *Spica.*) *Spica* excellit, eaque tam *mas vulgaris*, quàm *fœmina* seu *Lavendula*. Ex utraque fit *Spiritus abstractitius* & *Oleum destillatum*. Et quemadmodùm hoc *Oleum* tam externè contra Pediculos, & Senibus in Paralysi Artuum, quàm internè in hystericis Affectibus est polychrestum; ita si misceantur *Spiritus Liliorum convallium* part. iij. cum part. j. *Spiritus Spicæ ritè parati*, prodit *Aqua Apoplectica* seu *Cephalica Authoris*, *Basis* quarumcunque aliàs *Aquarum Compositarum*.

Tre,

ctis: aromatica vi non solùm Celticam, sed (exuta saltem peregrinorum complacentia) ipsam Indicam (cui tamen Celticam parem, eeu hinc Valerianam in substitutis fecere) expertis alibi superans, alibi eaæquans (etiam dum Rhabarbarum hodie cum Spica dari desiit) in magnia istis Compositionibus. Sique dimilla herbida Conserva abstractitii Spiritus (cum ardente quovis parati) tertia vel (pro roboris ratione) quarta pars, (Oleum copiosè simul profluens aliis Cephalicis adjiciendo, emptitium verò, rarò falsationis expers, Veterinariis Mechanicisque nonnullis relinquendo) dictæ Liliorum convallium Aqua spirituosa misceantur, Aqua Apoplectica sive Cephalica (post paucorum dierum repositionem, proveniat fragrantissima tam solitariè, quam superiorum Aromaticarum etiam extemporaneo accessu sufficienter in hoc genere præstans, quod tot (inconsideratæ compositionis, aut frustraneæ saltem variationis) Spiritus & Aqua (diversorum Authorum) Apoplectica, Cephalica, Mirabiles, Aurea, Salviata, Lavendulata contra Vertiginem, &c. in divulgatis hactenus Libellis largiter promittunt, at perfrequenter (cum judicio quoque datæ) parùm servant; dum sæpenumerò intensiori (per Accessorii, alterve affectatum acumen) Caliditate vel incompetenti (Lactantibus, Hystericis, Hypochondriacisque haud paucis) Dulcoratione (quo Epileptica Puerorum cum Rotulis perlatis pertinet), rem potiùs pervertunt, aut Affectus exasperant: vel herbido saltem adversiorique Odore (inter inconcinnam Ingredientium proportionem, refectivam jucunditatem expectantibus confundunt; aut Labores, Vitra, atque Expensas supervacuè tantùm multiplicant. Ita quod vulgares Picarum, & ¶ 8.) tres Hirundinum Aqua (quò meritò loco hoc recensentur) præ se ferunt, solitarium reliquarum saltem Specierum Destillatum, aut Mixtura nobis jam olim, citra omnem pullitiei associationem præstitit; nec (dum circa recentiora Additamenta vel imitationes postmodùm occuparemur) vivorum semianimati quasi Latices solidi, & præparabilioribus quibusdam (ceu Lamii, Jacea hortensis, Germinis Avena, &c. Aquas, Succum Sedi majoris, &c. Mulierculæ cum qualicunque interdum alteratione propinant) specialiores quidpiam tantoperè conferre visi sunt; utut residuorum Ingredientium Sale fixo, Volatiliumque volatili (in notoria tamen amborum repugnantia) secundùm præscriptum saturati essent. Idem saoè obtinuimus, si modo dictæ consimilive excitatoriæ Aqua (per temperatiorem aliquam etiam priùs, si opus fuerit infractæ) Sal Cornu Cervi rectificatus, vel alibi Salis Armoniaci Spiritus, alibi Essentia Castorei (solitaria, vel cum Rore minerali, Acetove medicato) permiscebantur, quo non solùm correctiorum è Pullis, reliquarumque Apoplecticarum & Cephalicarum (cum & sine Castoreo, cum & sine Acetosis, &c.) propositarum Aquarum succedaneæ, verùm etiam singularioribus è Mineralium prosapia potissimùm petitis, haud adeò tamen interdum satisfacientibus æquivalentes aut magis polychrestæ Mixturæ prodibant, vel extemporè. Ceu pariter loco decantatæ Apoplectica amara Mulierculatum Aqua, citra peculiarem destillationem sufficientissimus habetur Liquor, dummodò (ceu alibi quoque notavimus) prædictæ Aqua Nostra Apoplectica simplici, Aceti Rutacei dimidium cum guttis aliquot Essentia Castorei addatur.

De cætero si hactenus nunc positis omninò quidpiam pro diffusiori Apparatu agglomerandum foret, esse forsan posset ¶ 9.) Majorana) ¶ Γ) Maro verò jam pridem sanioribus expuncto. Semine verò Conservaque Amaraci intereà dimissis) Herba; ut Aquis mage compositis adjiciatur, vel potiùs aliquantum spirituosa inde seorsim, ut & Oleum (èquo extemporè pro lubitu Balsamum aut ipsum Elæosaccharum confieri) destilletur. Sique tandem pro superpondio accesserit, infragrantis (non quidem Cretici, sed tantùm nostratis) ¶ Δ) Thymi, vel æquipollentis Satureja defecto, vulgatissimum saltem ¶ 10.) Serpillum, præcipuè pro Abstractitio (Simplicique potiùs, quàm aliquorum Composito, Benedicto) Spiritu, extùs imprimis non contemnendo, aliis Destillatis, Tincturis, &c. competentibus) Aqua Catarrhalis quorundam imitatione] haud difficulter exaltando; satisfi.ri sic (ut probè scimus poterit omni, quæ è reliquorum insigni congerie vulgò concipitur; expectationi; nec indigebimus insuper (præter jam expuncta) seu Cretice nostrove (Balneario ferè) ¶ Θ) Origano seu ¶ K) Stœchade (etiam è Gallis) Arabica) inter tot Succedanea, & vulgari ¶ Λ) Citrina nonnullis requisitis siquidem opus foret, satisfaciente), cum exoletis inde triformibusque vulgaribus correctisve (inter tot penetrantiores Tincturas & Essentias Cephalicas) Syrupis atque Conserva. Non inusitatiori aliàs Polio, vel depastis utplurimum Schœnanthi culmis, ob aromatici tantillum afferri certè via promeritis; non inconsideratè hinc siccatis ¶ Ξ) Tilia vel Conservatis Floribus, aut (elegantiori quidem ¶ Π) Veris Primula post exsiccationem magis adhuc languente; ejusve Conserva simplex vel Aulicarum alicubi sicca, Extracto admodùm effœto fermentato, Syrupo, Melle (& si quid aliud inde, expectationem etiam dum recens, æquè) ac Tilia Flos fuerit, intùs in plerisque fallens, vel Additamentis potiùs effectum debens) una cùm supervacaneis Foliis Radiceque petitur. Non Thymi Saturejave Oleis, aut (Origanique) Aquis; imò [ni Compositarum quacundam causa Manipulos aliquot, nullibi tamen non habendos, seorsim reponere placu:rit) de cætero ne ¶ Σ) Salvia quidem adeò, seu lotis seu illotis Foliis ac Floribus, solitariis vel Conservatis, aut (non sine multa debilitatione) Extractis, vel in Essentiam liquidam dilatis; uti nec tædiosiori Salvia Oleo: nec ipsa) quamvis olim decantatissima) cum Floribus suis Betonica, indeque

¶ 8.) Tres Hirundinum Aqua.) Aqua tres Hirundinum famosæ sunt pro usu hysterico & epileptico. Item si Aqua nostra Apoplectica ex Spiritu Liliorum convalium & Spica addiderimus Spiritum cum Sale volatili Cornu Cervi & Castoreum, habebimus Aquam Antihystericam; vel tandem Acetum Rutaceum vel Phlegma Vitrioli, habebimus acidam, & sic porrò: item si addatur Castoreum cum Liquore Cornu Cervi succinato, erit Antihystericum optimum.

¶ 9.) Majorana Herba.) Majorana in Spiritu abstractitio pro catarrhalibus Capitis Affectibus est egregia; sicut & Oleum ejus destillatum prodest in Affectibus Narium, Obstructione earum, Polypo, Coryza, Odoratuque deficiente, tam per se usurpatum, quam cum Corpore in forma Balsami redactum.

¶ Γ) Maro.) Marum, speciatim Syriacum, Simplex aromaticum nobilissimum est. Vis ejus penetrans est, & odorifera, qualis in nullo alio Simplici deprehenditur, ita, ut meritò quibusvis Essentiis & Spiritibus Cephalicis addenda fuerit, utut propter raritatem rari sit usus.

¶ Δ) Thymi, Satureja.) Hæc reverà inter se & cum Serpillo cognatæ sunt, vi aromatica & nervina egregiè pollent: unde omnia ea, quæ de Serpillo dicenda, etiam hic applicari possunt; magis tamen oleosum Subjectum Thymus, quàm Serpillum esse solet.

¶ 10.) Serpillum.) Serpillum nostras prodest contra Affectus catarrhales chronicos: pro Spiritu verò abstrahendo inservit Rore matutino madidum, sæpiùs Spiritum Vini a nova Herba madida cohobando, cum quo hinc D. D. MICHAELIS ex Ligno Sassafras paravit Essentiam suam Catarrhalem, dosi ʒß. ad ʒi. imperando desuper sudorem, egregiam.

¶ Θ) Origano.) Par ferè est hujus cum Serpillo & Majorana vis: ratio, dum vi aromatica Nervis, Ventriculo, Affectibus flatulentis, &c. conveniat. Nobilius est Creticum: interim tamen nec nostras rejiciendum.

¶ K) Stœchade Arabica. Stœchas Arabica, & hodie Gallica, egregium est Aromaticum volatile, indeque Capitis & Uteri Morbis speciatim dicata, quatenus & Caput roborat, & uterinis Affectibus, imprimis Mensium suppressioni & Sterilitati, succurrit.

¶ Λ) Citrina.) Stœchas Citrina rari usus est.

¶ Ξ] Tilia Floribus.) Tilia Flores speciatim recensentur inter Remedia Cephalica, unde Aqua & horum Spiritus contra Epilepsiam, item contra Vertiginem, subinde usurpari solet: hinc etiam Syrupus Tilia Epilepticus Gnoefelii egregius prostat in M. A. N. C. Annor. 6. Append. Tit. 7. pag. 52.

¶ Π) Veris Primula.] Primula Veris non incommodè à quibusdam vocatur Verbasculum, quatenus vi anodyna Flores, idemque Verbascum, præstare possunt: unde in Affectibus Capitis unà cum aliis usurpari solent, & speciatim in paralyticis Morbis internè & externè solent commendari.

¶ Σ) Salvia.) Salvia est Aromaticum oleosum elegans, Capitis ac Nervis speciatim dicatum, adeòque in Morbis, ut vocant, Capitis frigidis, quales sunt Vertigo, Apoplexia, Paralysis, &c. nobilissima est Salvia, internè & externè usurpata. Sanè Essentia Salvia seu Elixir cum Spiritu proprio paratum, contra Vertiginem Senum est elegans Remedium. RULANDUS Monachum Epilepticum solo Vino salviato integrè curavit. Spiritum Vita salviatum, item Aquam Epilepticam salviatam describit DEODATUS in Panth. Hyg. adeòque textura sua oleosa volatili partibus nerveis in robore conservandis, & Acido istis inimico temperando est Salvia egregia. Ut taceam, eandem & Utero, utpote Corpori nervoso, suo modo convenire, dum non secus ac Rosmarinus Sterilitati confert,

De

deque parata *Conserva* (*Cephalicorum Conditorum* matre vulgò seu basi) *Extracto* languido, ejusdemque fortis (o) præter necessitatem operosior instituatur Confectio) *Syrupo* (dum *Compositus* aliàs evluit) *Simplicem quovis*, aut ob dimidiam unciam dicto ac ¶ 1.) *de Betonica Emplastro*, inter tot affectu Capiti satisfacientia, Destillationesque securiùs impedientia; ut nec operosiora carioraque Recentiorum *Substantia Cephalica*, nec Antiquorum ex parte huc pertinens *Gratia Dei*, &c. pro expeditiori Praxi exigantur. Sanè nec Chirurgorum *Cephalici Sacculi* sine Betonica deteriores sunt; dum alibi solus *cum calefacto Vino Fœnus*, alibi unum alterumve è Vegetabilibus hactenus selectis consimilibusve Euporistis (etiam è *Fœni Trifolio* exuberantioribus detrimentis subter colligendis) apprimè satisfacit: quo nec (laudatissimi quidem) ¶ 2.) *Rorismarini hortensis* (nam *sylvestris* in ea raritate nunc ferè Circumforaneorum est) necessitatem videmus, ut ejuscemodi *Topicis*, minùsque adhuc internis usibus adeò vindicentur *Folia sola*, vel (ubi tolerabiliter suppetunt) *Floribus interspersa*; aut *Oleum*, præter rem carè satis destillandum, herbidave *Conserva*, vel supervacaneæ (inter tot aromatica) *Dianthos Species*, aut rari usus *Mel Officinarum*, *antiquum*, *recentiusve quodvis Extractum* aliàs effœtum, *Essentia liquida* languida, *Aqua simplex*, ipsaque *spirituosior* adversi saporis est, *Compositaque* alias sub paulò liberaliori *Herba Florumve* accessu similiter tales reddit: sanè præ *Cephalicis Odoriferisque* nostris hinc inde positis, præsentius quidpiam non præstat; uti nec frequentatiores adhuc (sed opinioni traditionive plerumque potiùs quam realitati cuidam innitentes) *Betonica*, *Salvia*, *Primula Veris* præque reliquis Mulierculis commendata *Florum Tiliæ* &c. *Simplices* (raro primitivi sui gratiam attingentes) *Aqua*; ac horum aliquod *Abstractitii*, quemodmadùm & *Cerasorum nigrorum* diversimodè (sed fama effectu, ni *Spica* tunc adjiciatur particula, passim majore) conquisiti *Spiritus*.

Ipsa ¶ 3.) *Pæoniæ tum maris, tum fœminæ*, etiam ad superstitionem usque collecta *Radix* (in taleolis) *appensa*, *pulverata*, *decocta*, *condita*, imò *destillata* quoque, quantoperè expectationem curativè fallat, hincinde non sine tædio observavamus. Nec adeò præsentius est *Florum*, utut speciosiorum, *Destillatum* (*Aquis* aliis *excitatoriis*, etiam citra eorum accessum, præter efficaciora nonnulla specifica, sufficientibus; ut nec *Extractum* (parumper de cætero ad impediendum situm Saccharum), sive è dictis *Floribus recentibus* aut *siccatis*, sive è *Radicum exteriori Cortice*, vel superstante (effœtæ) *Fæcula Succo* paratum fuerit; licèt aliàs *Syrupi* (variè usquedum propositi) *Conserva Tincturaque* (è *Floribus vel extimis Corticibus confecta*), imò ipsius *Extracti Diapæoniæ* locum evidentiùs complere posset: siquidem hic citra aliàs correctiones, *Essentia* quædam, similiaque competentia haud difficulter, si opus foret, adjicerentur; æquè ac tot *Extractorum Cephalico-epilepticorum Vegetabilium* (utplurimùm desiduum, vel exigua Ingredientium inter se proportione, aut ad extractionem aptitudine usquedum constantium) vice, parilis *Mixtura* eodem modo conferet. Sed parerga hæc nostri nunc non sunt Selectus. *Semen Pæoniæ* majorem aliquibus præ se feret speciem; verùm etsi *Cephalicis* quibusdam *Pulveribus* adjiciatur, in se tamen Antepileptici parum contribuit, Puellarum Armillis tantisper aptius; ceu *Oleum destillatum* vel *expressum* iis, qui otium citra tædium ejusmodi minutiis impendere consueverunt. *Aquam Panacis Heraclii* paulo antè inter *Hysterica* adduximus: & si quæ ulteriùs in specie *Epilepticæ* dicuntur (hujus illiusve *Authoris* olim aut nuper nomine), saltem inter Ponderum variationes, Ingredientiumve transpositiones parùm præterea, vel nil ampliùs præstant, quod in *Aqua Liliorum convallium simplici* vel *cinnamomisata*, *Apoplectica* suprapositâ *simplici*, vel *castorisata*; &c. similiter exsuscitantibus, aut Stomachi Nervos demulcentibus non inveniatur. Ejusdem verò fortis & ¶ 4.) *Viscum* est, sive (pro præscribentium opinione) è *Quercu*, *Pyro*, *Pomo*, *Cynosbato*, sive speciosius adhuc è *Tilia*, *Corylo*, ipsave (infidi *Periapti Sambucini* matre) *Salice* recisum, & *Pulveratum* vel *Appensum*, aut *in Spiritum* quoque (acido è *Corylino*, *Guajacinove Ligno* nihilo hic pollentiorem) destillatum fuerit. *Extractum* solitaria stolonum respatura (forsan interdum aliquid absorbente vel invertente) adhuc debilius deprehenditur, *Aucuparium* (bonum alias, sed penè neglectum *Malacticum*, *Epispasticum*, & intermixto *Sulphure* Resolvens) sociis istis linquamus; *Squammariam cum Aqua sua*, *Lunariamque botryoidem* (hic tamen interdum non contemnendum) in ea talium raritate, quemadmodùm & *Pulsatillam*, *Ursique* (sed nostra quidem observatione *Doronico* remissiorem) *Auriculam* Curiosiorum Experimentis; ¶ Ͳ) *Nigellam* (dum supervacua est ejus *Præparatio*, & *Aqua*, *Oleique* collectio) Villicorum *Periaptis* ac *Suffitui*. ¶ ●) *Antirrhinum* manifestioribus circa Incantatos comprobationibus: ¶ ♆) *Anacardos* denique *crudos* aut frustrà *præparatos*, *cum Melle suo*, *Confectioneque vulgari* perpetuæ Oblivioni; promissis enim haud adeò se exsolvit, ut proin nec *Liquidam* inde *Essentiam Confectionesque correctiores*, &c. exsuscitatricem vim Accessoriis potiùs debentia, huc trahenda videantur. Quemadmodùm nec ¶ Ω) *Euphrasia*, toties Caliginosos, Vertiginososque (etiam in *Pulvere*, *Conserva*, *Infusoque* continuata) fallens, ejusve *Simplex* vel *Composita Communitatis* (inter tot detergentia balsamicaque *Topica*) *Aqua*, *Spiritusque* ad internos aliquibus usus *Compositus*.

Qui diffusiori Apparatu utuntur, forsitan *Verbenæ* (missa *Obstetricali Aqua*), vel potiùs ¶ Γ) *Anagallidis Phœniceæ*, *Cæruleæ*

¶ 1.) *De Betonica Emplastro*. Scilicet *Betonica* inter *Vulneraria Cephalica* recensetur vulgò: illam tamen minoris æstimat AUTHOR *noster*, substituendo vel *Sacculos Cephalicos* alios, sine ingrediente *Betonica* ex *recentis Fœni Semine*, quod constat utplurimùm *Semine Trifolii pratensis*, confectos, pro scopo externo, nempe discutiendi, resolvendi, vel emolliendi.

¶ 2.) *Nec Rorismarini hortensis*.) *Hunc* contra AUTHOREM seligo, eo quòd præter usum nervinum specialissimè conferat in Fluore albo, Mensibus suppressis, Sterilitate, & Morbis post Partum uterinis, tam in *Spiritu abstractitio*, quàm in *Oleo destillato* usurpandus; non secus ac *ejus* cum *Ligno Sassafras* factum *Decoctum in Vino* egregium est in Affectibus catarrhalibus chronicis.

¶ 3.) *Ipsa Pæoniæ*.) Hic observandum, quòd, quemadmodùm optime reverà Simplicia in effectu non semper convenire solent, ita nec mirum sit, *Pæoniæ Radicem* interdum in Epilepsia fallere, utut aliàs *Radix* ritè collecta & *de collo suspensa* Epilepsiam curaverit, & viderim in Anglia, quendam hujus usu à desperatissima Vertigine liberatum fuisse. Cæterùm bina sunt illius *collectionis appropriata Tempora*, nempe Mensis Julii, cùm Sol ingreditur Leonem, h. e. 12. 13. vel 14. ejusdem die, (R) & quidem decrescente Luna, cùm accrescente Luna ad Affectus Capitis inimica sit, eosque exasperare soleat. Deinde colligenda est *Pæoniæ latis foliis*, quæ instar Juglandis conspicitur, & respectu Thyrsi quoque differt à *Pæonia fœmina*, cùm Sol est in Signo Arietis, h. e. mense Martio, mox post Æquinoctium vernum decrescente Luna. Neque enim *Superstitio* subest huic collectioni, cùm & ego noverim, Lignum quoddam de collo suspensum, & certo tempore collectum abigere Erisypelas. *Aqua destillata ex Succo Radicis expresso* inter *Vehicula Antiepileptica* non contemnenda est suo modo. Præterea *Semen Pæoniæ* exhibet *Emulsionem* non inconcinnam pro Incubo & Infantum Terrore nocturno, minante Epilepsiam ipsam: Quidam ex hoc *Semine destillare* volunt *Oleum*, quidem *exprimere*: sed oleum & operam perdunt.

¶ 4.) *Viscum*.) *Visca* contra AUTHOREM non contemnenda: ac ipse vidi *Corylini Visci* dosi ℥ß ad ℈ij. effectus nunquam non expectatos in Epilepsia chronica; & *Tiliaceum* uti *Quercinum* suam laudem mereri BOYLEUS probat *in Philosophia Exper.* qui dicit per Experientiam beneficio *Visci Quercini* Epilepsiam inveteratam curatam fuisse; cui tamen palmam præripit *Corylinum*, quia ex ipsa *Corylo Antepileptica* habentur non inferioris notæ. Sic, utut *Amuletum* illud ex *Sambuco* in *Salice* crescente contra Epilepsiam non rarò infidum sit, hoc ipso non est rejiciendum, cùm ejus insignem dicto in casu effectum præter HARTMANNUM referat BARTHOLINUS in *Centur. Anat.* Interim *Spiritus acidus Viscorum* non tantum præstat, quantum *Visca per se*, cùm Crasis seminalis eorum per Ignis vim mutetur, utut *Oleum* & *Spiritus Heraclinus Rulandi* Antieleptica sint paranda ex *Ligno Coryli*, certo tempore recisu.

¶ Ͳ) *Nigellam*.) *Nigellam* commendatur in Coryza: sed sufficit *Majorana*.

¶ ●) *Antirrhinum*.) *Antirrhinum* rari est usus: propter *Signaturam Capsularum Seminis*, à quibusdam pro Capitis Affectibus laudatum. Aliàs saltem contra Veneficia, & Incantationes, tam Hominum quàm Canum, commendari, & multiplici externo usu pro tali scopo usurpari solet.

¶ ♆) *Anacardos*.) *Succus Anacardii* commendatur ad Memoriæ robur: hinc præparant *Confectionem Anacardinam compositam*: sed parùm valet.

¶ Ω) *Euphrasia*.) *Euphrasia* commendatur in Oculorum Affectibus: sed postponenda est *Chelidonio majori*, vel *Fœniculo*.

¶ Γ) *Anagallidis*.) *Anagallis* laudatur in Maniacis & Melancholicis: sed vanè.

Aqua

(R) *Stylo sanè veteri.*

valea vel ¶ Δ) Extractum (similiter neglecta eius ¶ Θ) Aqua) superaddere possent. Sed ottumque Simplici suo (gregariis nonnunquam conferente) deprehenditur debilius, posterioris verò loco polychrestum ¶ Λ) Hypericinum sufficit. Quantum autem ad residua, revera pleraque superiorum annorum Extracta Cephalica Composita, Majora atque (ceu inventoribus dicebantur) Minora, deperdita Ingredientium volatilitate languent, quique e paulo antè positis sequentibusve Aromaticas Aquas, Spiritus volatiles, Olea destillata, Tincturas Theriacales, Anodynas, Essentiam Succini, consimiliaque alia per se, vel respectivè cum analogis Extractis, &c. in essentiales Liquores inter se vel extemporè, simpliciusnèque mixta convenienter adhibuerit, non solùm istorum Correctivis aut Substitutis, à diversis diversimodè multiplicatis, verùm etiam aliorum Diapaonia reliquisque Cephalicis Epilepticis Elixiriis atque Mixturis, & magnis adhuc (pro forma tantùm, citra notabilem effectum, sæpè non sine manifestaria noxa in eam consistentiam redacta) Syrupis, Cephalicis Epilepticisque facillimè carebit. Salia Paonia, Salvia, Verbena, Euphrasia, Origani, Majorana, &c. fixa Simplicia, vel curdato etiam Composita Cephalica, alias specifici parum huc conferunt. Et Pulveres è supradictis Vegetabilibus Antepilepticis, variè (cum Aromaticis quoque & Pretiosis, imò ipso raspato, foliato, vel ulteriùs resoluto Auro) per magnis promissis Compositos vulgares, Epilepticos, Diapaonia Marchionis &c. solitarios, nil penè, aut accidentariò saltem interdum quidpiam hactenus hic potuisse, sane palam est; quippe solum qualecumque saltem solameo potiùs ab accessoriis Præcipitantibus, in sympathico fortassè Malo profectum notaverit, nec recentiores usquedum Substratos, Nucleorum Seminumque Massis, Magisteriis, aliisque Pretiosioribus, item permultis Exoticis, molem (in Paroxysmo inconvenientissimam) augentibus variè constantes ¶ 5.) Epilepticos Pulveres, ac Species seorsim requiret, solitario eupotiston quodam Invertente, è Minerali Animalive Regno petito, & Cinnabarinis Anodynisve competentibus exaltato, securè contentus; ceu ampliùs in istarum Classium recensione postmodùm hæc persequemur. Eadem verò dubio procul est Præservatoriorum quoque ratio ac fundamentum; præsertim in Infantibus, quibus pauca ¶ 6.) Pulveris nostri Bezoartici albi suprapositi grana plus conferunt, quàm magna Paoniatorum, Olibanatorum, &c. quantitas: Ireosque potiùs esse videtur, quod (præter alia Matrumfamilias usualia) Pulveri Pattorum communi adscribitur. Residuos Cephalicos, Apoplecticos, Mnemonicosque Pulveres, & è suprà recensitis huc spectantes Species partim expectantes vota notabiliter deserere, partim si Specificis seu Appropriatis quibusdam Involucrum quasi quoddam (ex Aromaticorum & similium remissiorum vel alienorum Vegetabilium genere) omnino requireretur, in diffusissimo quidem Apparatu vel unica sub formula (diversimodè sic applicabili) sufficere, in contractiori verò Sylluge, extemporanea talium (siquidem exigeretur.) Mixtura consultiùs compensari posse, quis hodie diffitebitur?

Sic loco tot Simplicium varièque Compositorum ¶ 7.) Balsamorum Cephalicorum, præcipuè Apoplecticorum confiniumque loco, nostris quidem omne intentionibus Unicus similiter satisfacit, simplicissimè sub debita genuinorum aliquot Oleorum proportione mixtus, sicque (dum Moschus ac Zibetha defuerint, fangitidoris verò Ambra pretium meritò declinare voluerimus) nihilominùs sat fragans: uti hujus generis Formula tritioribus Libellis familiarissimæ existunt. Quantus autem ¶ 8.) Destillatis istis Nervinis, Vita Mnemonicis, Antyparalyticis, &c. decantatissimis quoque, sed utplurimùm incomptioribus, vel empyreumate infectis Balsamis effectus superest, quem Oleo quædam convenientium Simplicium inter se mixta, imò solitariè solùm adhibita non compenset? Memoriam hisce raro auctam, Phantasticum potiùs hinc incrementum, & post Siticulositatem quandam supervenientes Epilepticas tandem Convulsiones vidimus; ceu Contracturæ, aliæve noxæ, etiam citra Agyrtarum in Artubus abusus, haud infrequentes inde sunt. Qui vel facilioris Dispensationis causa hujuscemodi (alias equidem extemporaneam) Compositionem repoluerit, v. g. ¶ 9.) Olivarum aut Nucum Oleum, tanquam è Persicorum Nucleis vel amaris Potatorum Amygdalis (quibus Prunorum Cerasorumve Nucleos alias substitueret), aut insolentiùs adhuc è Nigella, Carthamo, Eruca, Ricinove Expressis parabilibus, & nihilominùs diversimodè sufficienterque accommodandum vel exaltandum, Destillatis aliquot medicando, vel infusis Simplicibus sulphureis convenientioribus (ne Terebinthina, Styrace liquida, Balsamo Peruviano, &c. poros inviscantibus, intimior penetratio impediatur) saturando profectò non solùm prædicta ¶ 10.) per destillationem Compositis, verùm etiam reliquis Externis Resolventibus, olim inter penetrantiorum defectum profusissimè infectis (v. g. Costino, Nardino simplici ac composito, Resolutivo excellenter sic dicto, Sampsuchino, Enulino, Castorino; Piperino, Liliorum alborum composito, imo quoque de Euphorbio, Infusis spirituosis aptiori, de Styrace &c. promptè carebit, nec cur talium Variationes, penitiores Correctiones, aliasve (sub suprà dictorum Simplicium, vel compositorum Nervinorum, Antepilepticorum, Antapoplecticorum, Moschatorum, Carminativorum, Polychrestorum,

¶ Δ) Verbena Extractum.) Extractum Verbena in Cephalalgiis non admodùm inveteratis commendatur.

¶ Θ) Aqua.) Aqua Verbena Obstetricalis parum in recessu habet.

¶ Λ) Hypericinum.) Extractum Hyperici præstans observatum fuit in Maniacis & Melancholicis.

¶ 5.) Epilepticos Pulveres.) Ex his pauci sufficerent: nempe ad Epilepsiam, primariò Puerorum, duo imprimis prostant Remediorum genera, utramque itidem paginam facientia, eaque sunt vel Fixa absorbentia vel Volatilia positive magis fomitem morbosum corrigentia: quibus utrisque jungenda sunt Opiata seu Anodyna impetum Spirituum sistentia. Jam verò inter Fixa excellit Sulphur quoddam Antimoniale fixum, quale est Cinnabaris Antimonii: cui ex Animali Regno, præter Cornu Cervi, Unicornu marinum & Margarita jungi poterunt: sicut contrà inter Volatilia eminent Sal volatile Succini, Cornu Cervi, quibus combinandum est tantillum Camphora, hincque egregius existit Liquor Cornu Cervi succinatus ritè paratus, qui Adultioribus & Epilepticis annos 15. ad 18. natis nunc solitarius nunc specificatus cum Camphora, nunc cum Opio prodest.

¶ 6.) Pulveris Bezoardici albi.) Hujus descriptionem tradit AUTHOR constatque ille ex Cornu Cervi Philosophice, Terra sigillata & Unicornu fossili, indeque hunc commendat pro Epilepsia Puerorum, ex consensu Abdominis nata, præservative.

¶ 7.) Balsamorum Cephalicorum.) Distinguenda sunt hæc; alia enim sunt Voluptuosa, ut Zibethum, Moschum & Ambram recipientia; alia Medicamentosa, quorum plurimorum loco seliguntur ab AUTHORE pauca Destillata appropriata, v. g. instar primarii Corporis esse potest Oleum destillatum Succini (utut hoc Sanis delicatioribus ingratum videatur), cui addatur dimidium Olei destillati Spica vel Lavendula, hæcque ambo acuantur Oleo destillato Majorana, ita emergit Balsamus Apoplecticus, sed Medicamentosus, cui pro acumine & scopo confortandi adjici poterit q. s. Olei destillati Cinnamomi, & parum Olei destillati Caryophyllorum; hincque omnia sub debita proportione Oleo Nucista expresso excipiantur: & si Color Balsami flavus inimicus est, cum Cornu Cervi usto minutim pulverisato in Nigredinem tingi poterit.

¶ 8.) Destillatis Antyparalyticis.) Scilicet Olea destillata penetrantissima internè interdùm minùs conveniunt, eò quòd sint nimis graduata & generosa, Nervosque nimiùm irritando iisdem inimica: non secus ac eadem externè interdum Contracturas Artuum inducunt: quale phænomenon aliquando ex usu externo Petrolei, misti cum destillato Oleo Spica & Terebinthina, ipsemet vidi in quodam; unde mutato consilio, præscribebam & ordinabam potiùs Spiritum Formicarum & Lumbricorum terrestrium, per putrefactionem paratum, mistum cum Spiritu Salis Ammoniaci cum Calce viva facto & Aqua Articulari ad extra.

¶ 9.) Olivarum aut Nucum Oleum.) Interdum autem necesse est, adhibere externos Litus oleosos emollientes, hinc eligit AUTHOR noster Oleum Nucum, acuatum cum Oleo quodam destillato nervino. Interim tamen dicerem potiùs loco illorum, tanquam viscidorum, adeoque in recessu acidorum, sumendum esse Petroleum, præsertim album vel rubrum, & huic jungendum Oleum destillatum Baccarum Juniperi, Terebinthina, Spica, &c. Et pauca hæc loco mille Oleorum in usu externo Nervino Antiparalytico optimè sufficiunt. Vel etiam sumatur loco allegati Petrolei Oleum Lumbricorum terrestrium, paratum ex iisdem vivis, Oleo Olivarum infusis, & mediante diuturna digestione resolutis, quod per Filtrum hinc separatum acuatur cum Oleo destillato Terebinthina vel Spica.

¶ 10.) Per destillationem Compositis.) Quicumque tandem Olea quædam Composita desiderant, ii sibi parent Galbanetum illud Paracelsi (quod habet SCHROEDERUS L. 5. p. m. 169.) seu Oleum compositum ex Galbano & Terebinthina, hocque pro re nata Oleo Spica destillato acuant.

Na-

rum, &c. Oleorum ac Balsamorum titulis) propositas *Formulas* (in *Expressitiis* utplurimùm debiliores, *Iasasa* per *Resinosorum* dissolutionem quasi inviscantes) utrinque per extemporaneam mixturam facillimè supplendas, superaddere debeat necessitatem aliquam inveniet. Quemadmodùm ampliùs, si *Unguenti* consistentia fortasse videretur certas in circumstantias commodior, & vel a Patrefamilias, aut usus demum tempore ¶ 1.) *Malacticum* simulque *Resolvens* quidpiam, familiarior scilicet quædam *Pinguedo*, ceu ipsum *Butyrum*, *simplex Herbisve nonnullis alteratum*, haud immeritò, vel ortùs sui causa huc trahi posset, supradictis *Oleis solutariis*, aut *inter se confusis* proportionaliter admisceretur; compendiosè sic & æquè feliciter habebitur, quicquid in (vilescentibus nunc aliàs) *Aregon*, *Martiato*, *Nervino*, *de Bdellio*, *Dialthaa composito*, *&c. Officinalibus*, vel è *Vern* insuper (fartis *Taxis*, *Catulis*, *Anseribus*) *destillatis Unguinibus* quæsitum est: nam reliquum longè evidentiùs, faciliùsque *Vesicatoriis*, *Rubificantibus*, &c. item *Saponariis* Plebeiorum *Mixturis*, *Seculis Fomentisque* transigi versatiores norunt; ut nec (diversimodè his hactenus superaddita) *Paralytica*, *Resolutiva*, *Carminativa*, *Nervina*, *similiaque* (præter rem sæpè cariora vel operosiora) *Unguenta* pro curatiori Praxi ac Pharmacothecio tantoperè requirantur; ceu pariter quod è ¶ 2.) *Resolventium* residuis communiter huc relatis, aut seorsim reservatis, *Loco* (etiam *in Aquam* destillata, *Trifolio*, *Lagopo*, *Gallio*, *Martiati Unguenti* asseclà) imò ipsis (ni vulgaribus Tonsorum persuasionibus *Emplastroque* sua dare voluerimus) *Meliloti alba luteave Summitatibus* (misso præ *Fænugraco*, *Semine & Aqua*) hic expectatur, in *Fæni* saltem *retrimentis minutiisque* suprà jam notatis, *Seminis* nomine venientibus (ut Matrumfamilias *Chamomillas*, *Hyoscyamum*, *&c.* taceamus) largiter invenitur; ¶ 3.) vix autem in *Abietis*, *Piceave*, vel *Pinastri Strobilis*, *Cortice & Summitatum* glutinositatibus (siquidem è *Pino Cupressove* talia seu roborandi, seu insuper stringendi causa petere profectò supervacaneum, uti *Oleum è Cupressi rasatura destillatum*, odorum ac curiosius, nec hujus loci est), quod secundùm consuetas commodationes, Arthriticos Resolutosque singulariter fideliterve juvet.

¶ 4. *Emplastra Resolventia*, tam *usitatiora* hactenus, quàm per aliorum *Variationes* aut *Correctiones* diversimodè superaddita; tot scilicet *Nervina*, *Arthritica*, *Antipodagrica*, *Ischiatica* (Malum per Accessoria Pinguia, Resinosa similiaque *Tractiva* plerumque magis exasperantia, vel licèt *Hyoscyamina* quoque & alia *Anodyna* accedant, pro forma tamen tantummodò & opinionem, donec Dolor intereà cum impotentia cessarit, gestata), tot operosa sæpè (dum simplicissimum è *Colophonia & Succino compositum* sufficere posset) *Diaphoretica*, ac reliqua hujus sortis Opercula, vel solum *Diasulphuris vulgare* (competentiori tamen, quàm communiter præscribitur, Ingredientium proportione compositum) æquat aut superat; (ceu *Tonsorum* quidam *Euporiston è Pice sutoria cum Sulphuris polline subacta* parili successu adhibent) alibi (pro Affectuum ac Circumstantiarum ratione, quamvis sub alio operandi modo) ¶ 5.) præstantissimum illud *ex Oleo Seminis Hyoscyami expresso* (*simplici*, quidam enim *sulphuratum* quoque adhibent) *cum Succo proprio*, *Cera & Terebinthina pauxillo* paratum elegantis vigoris & effectus (cuivis insuper ¶ 6.) *Splenetico*, *de Ammoniaco*, *Cicuta*, *vel Tabaco &c.* teneriorum persuasioni datis, aut accidentariis, sæpè planè *vomitoriis Emplastris* par vel superiùs) longè magis benefacit: ut denuò præsentiora, alibi quidem *Vesicatoria*, alibi verò *Nitrata*, ¶ 7.) *Alcalisata*, vel *Medicamentoso Lapide alterata Topica*, præstantissimos *Spiritus vo-*

¶ 1. *Malacticum simulque Resolvens.*) *Unguentum* si volumus habere, tunc sumamus *Oleum destillatum Spica*, *Terebinthina*, *Juniperi*, *Majorana*, &c. hisque sociemus *Pinguedinem* sibi familiarem, nempe vel *Anserinam* (quæ penetrantior), vel *Caninam*, (quæ resolutiva magis & calida) vel *Humanam* (quæ magis temperativa existit), denique *Butyrum Majale simplex*, & habebimus *Unguentum* abundè sufficiens, h. m.

℞. *Ol. destillat. Terebinth.* ʒiij.
Bacc. Junip. ʒij.
Spicæ ʒß.

Incorporetur cum

Pingu. Human. vel *Canin.* vel *Anserin.* nonnihil *liquef.* ʒiij. vel ℥ß. ad ℥j. M.

Et qui horum consistentiam spissiorem optat, addat sub calore Ignis *Resina* vel *Terebinthina* parum; hac ratione impetrabitur in pluribus casibus externis *Unguentum*, e. g. pro resolutis, luxatis, & contortis Membris abundè sufficiens.

¶ 2.) *Resolventium residuis.*) Scilicet pro scopo resolvendi & discutiendi seligatur *Melilotum*, *Chamomillaque tota*, & his subinde addatur *Hyoscyamus*, rediganturque omnia in formam *Cataplasmatis* vel *Epithematis* sufficientissimi; non secus ac simile ex *Fæni recrementis*. Germ. *heusaamen*, *Trifolio*, ceu *Loti* specie abundantibus, parari potest.

¶ 3.) *Vix autem in Abietis, Piceave vel Pinastri Strobilis.*) Scilicet loco *Oleorum*, ex *hujus* aut *Pini strobilis*, *destillatorum* sufficiat, pro resolutis Arthriticorum partibus, nobile *Oleum destillatum* vel *Balsamum Terebinthina*, præsertim cùm illud *Balsamum Occidentale* à STARCKIO salutetur.

¶ 4.) *Emplastra Nervina.*) Id est *Resolventia*, *Discutientia*, *Emollientia*, &c. hæc omnia pariter ex *Aromaticis* & *Pinguibus* constantia, quia v. g. Malum Ischiadicum & Arthriticum exasperant: hinc AUTHOR *noster Emplastrum Diasulphuris* seligit. Et quasi vulgò talium *Emplastrorum Resolventium* in Tumoribus dolorosis duo sunt primaria Ingredientia, nempe vel pinguia *Olea* mucilaginosa & resinosa, vel *Gummata* paulò acriora, aliàs *Attrahentia* dicta. Jam verò sicut Linguia nihil valent, dum poros Cutis incrustando & inviscando impediunt, quò minùs Tumor insensibilis transpirationis beneficio resolvi, & Æger evadere queat; ita Gummata Tumores nervosarum partium dolorosos exasperant. Equidem diceret quis *Hyoscyamum* esse addendum; quod verum quoque, interim tamen dubium emergit, an tunc Emplastrum? an verò Naturæ motus juvet? unde potiùs loco tot *Diaphoreticorum Emplastrorum* pro Tumoribus Arthriticis sufficiat hoc:

℞. *Colophon. pulv.* part. ij. vel iij.
Cui super Igne liquefactæ
inspergatur seorsim
Succin. præpar. vel *minutiss. pulveris.* pars i.

Hincque cum pauco *Terebinthina* & *Cera* F. *Emplastrum*; quod sub usus tempore ulteriùs cum *Oleo destillat. Succini* vel cum *Petroleo* malaxatum applicetur.

Vel sufficit quoque *Emplastrum Diasulphuris Rulandi*, quod ex HARTMANNO describit SCHROEDERUS *l. 2. pag.* 200. in cujus Ingredientibus tamen *Myrrha abundantis* proportio culpanda venit; hinc Emplastrum rigidum est:

℞. *Bals. Sulphuris* ℥iij.
Colophon. ʒiij.
Myrrhæ,
Terebinth. an. ʒij.
Cera ℥ß.

M. pro *Emplastro* molli & tractabili.

Sic egregium quoque est *Emplastrum*, quod fit ex *Pice sutoria liquefacta*, inspergendo eidem *Pulverem Sulphuris*, quod egregium est in Affectibus nervinis: loco cujus tamen & commendamus *Emplastrum* illud *Ischiadicum Peterii*, quod habet *Cent. 2. Obs. 14. ex Pice navali*, *Sulphure*, *Succino*, *Terebinthina* & *Mastiche*, quod in Malo Ischiadico reverà est egregium; sicut & in Luxatione Vertebrarum supra Os Sacrum applicatum est egregium & singulare. Equidem difficulter hoc detrahi potest & maximè adhæret; si tamen Lapis calefactus priùs applicetur, tunc liquescit, & facilè cedit Emplastrum.

¶ 5.) *Præstantissimum illud ex Oleo Seminis Hyoscyami.*) Commendat hic AUTHOR *Emplastrum de Hyoscyamo*, & sanè nobilis est illius compositio, dum recipitur *Succus Hyoscyami* ad consistentiam mellaginis inspissatus, huicque calido addit *Oleum Seminis Hyoscyami expressum*, hinc invicem benè agitando incorporantur: sub finem additur paucum *Cera* & *Terebinthina*, ita in consistentiam *Emplastri Anodyni & Resolventis* Tumorum duriorum partium nervosarum redigit.

¶ 6. *Splenetico.*) Scilicet *Emplastrum ex Hyoscyamo* allegatum specificari potest nunc cum *Mercurialibus*, v. gr. *Mercurio in saliva jejuna extincto*; vel *Amalgama* ejus, in casu nempe Tumorum & Gummatum Venereorum, cum *Gummatibus*, v. g. *Gummi Ammoniaci* dimidio vel *Galbani*, nunc cum aliis loco *Splenetici Emplastri*. Et hæc Emplastra pauca instar mille aliorum sufficiant. In casu Tumorum Scirrhosorum Viscerum duriorum *Narcotica* ejusmodi, affirmante hoc DORINGIO *de Opio*, pro scopo emolliendi sunt optima; hinc *Hyoscyamus*, *Cicuta*, &c. recipiuntur loco Spleneticorum quorumcunque; itemque in Quartana Febre, cum Affectibus Splenis comitata, cum *Succo Cicuta* usurpatur in Casu Tumorum duriorum partium nervosarum.

¶ 7.) *Alcalisata.*) Hæc externè in Doloribus & Tumoribus dictarum partium, oriundis ab Acido, egregia sunt pro di-

volatiles urinosos, item (dum Affectus certi interdum admittunt) *Olea destillantur* parabiliora & balsamica, vel solitaria (cum illiquata saltem *Terebinthina* extensa) *Gummata resolventia* (magis usitata, &c.) prætereamus. *Febrifuga à Pete*, ¶ 8.) *Araneis* similibusque nota *Emplastra*, Quotidianas, Tertianasque, sub accuratiori nunc Methodo vix exigere, Quartanas autem non, aut via aliquando tandem reveteri, alibi notavimus; extemporanea intereà ejus generis *Cataplasmatum*, æquè tum sufficientium Compositione. *Hydropica* (quanta etiam), vanum veri perfectique Morbi (nam perfunctoriæ Lympharum restagnationes internis aliis commodiùs solvuntur) solamen, *Coroneum Cerinoque* (haud ineptè quidem *Nitratum*, *Cerata* hodie exoleta, famosissima demum ¶ 9.) *Oxycrocea*, *seu verè*, *seu citra eum* (diversimodè nihilominùs aliumque in scopum) confecta, quamcunque etiam Indicationem aut assignatam virtutem spectamus (inter superiorum sequentiumque Resolventium ac Roborantium collationem) profectò superflua, in Fractura (nonnullorum more, præter reliquos abusus) mage ab initio plerumque noxia sunt.

Ita, qui laudatum modo *de Hyoscyamo Emplastrum*, solitarium vel aliis *Malacticis* aut *Resolventibus*, pro scopi ratione convenienter exaltatum, ubi verò Suppuratio festinanda fuerit *Pultes ac Cataplasmata domestica* (longè nunc præsentiora) consideratè adhibet, ne quidem (tot editionum) ¶ 10.) *Meliloтinum* huc arcesset: nì forsan diffusissimos in Apparatus, antiquariorum Tonsorum (mordicùs Magistrorum suorum modis, mediisque inhærentium) persuasionibus tale quidpiam, sed *exterieorum Resolventium Gummatum* respectu probè priùs circumcisum dare, sicque *Cerati de Ammoniaco*, *Diachyli* compositi *Diachyli cum Gummis Antiquiorum* aut *Recentiorum*, *Emollientis sedantis comp.* conformemque locum, imo (per facillima *Malacticorum* additamenta) *ipsa* ¶ 1.) *Emplastra ad Tophos*, *&* *utrumque de tediosissimo Oesypo* (licèt citra *Saturnicorum Mercurialiumve Amalgamatum* aut *Malagmatum*, vel alibi citra *semivesicatoriorum Emplastrorum*, aut planè *Cathæreticorum* accessum reverà spem fallant aut protelleot) supplere voluerit. ¶ 2.) *Matricale quoddam* mage commodum, & præ *Unguentis Balsamisque quorundam Hystericis*, ob contactum quasi conclusum aptius videtur; at simplicissimè nantùm, v. g. o *Galbano & Castorei Oleive Succini* particula (citra *Gummatum reliquorum*, *Jovialium*, *Opii*, aliorumve *Vegetabilium* accessum, & citra *Moschi Zibethique* in medio seu Emplastri seu Abdominis sepulturam) paratum: ceu laborum minùs prodigis solùm quoque *Galbanum*, *Cerati modo extensum* abundè satisfaciet.

Atque quo ipsa proio hactenus attacta ¶ 3.) *Gummata* pro Classis hujus complemento persequamur, profectò hinc sufficiet (è *Graveolentibus* quidem) modòdictum *Galbanum* omnibus promissis, quæ ferentùs in *magnis Antiquorum Confectionibus*, seu extùs in *Topicis Digerentibus Opopanici Sagapenoque*) sibi iam olim alias substitutis, aut invicem degenerantibus, passim assignaotur, vel hoc quidem in genere ea ipsa (penetrantissima licèt) ¶ 4.) *Asa* (inter tot uterinos Mulierculrum Fœtores, Indotum Condimentis, Veterinariorumque Praxi, aut Curiosiorum speciali ori contra Veneficia in ¶ 5.) *Fœtidis Emplastris* indagationi securè relinquendo provenire nequeot. Imò qui loco *Ammoniaci* (intùs alias tam *in substantia*, præsertim ea vulgò, *Dosi exiguitate*, quàm in diversimodis *Destillatis* haud adeò excessivi) insuper id adhibuerit, se non peccasse videbit. De cætero si *Electuario* quidam *Theriacali*, &c. adjiciendum fuerit, per nos (qui selectiori hìc quoque acquiescemus (priùs ¶ ≡) *depuretur*: exteriùs compendiosa illa cum *Terebinthinæ Liquatione* (citra consuetas Tunlorum *Solutiones*, nì certum *Topicorum* genus id specialiter exigere credatur) dilatum, oppidò sufficit; aliquorum ¶ 6.) *Galbanota di-*

*-*scussione illorum, adeòque & *Aqua Calcis viva* tam egregia est: sivè ergò sumatur *Liquor Tartari*, sive aliud, habebitur idem effectus. hinc Dolores Podagrici cum *Spiritu Salis Ammoniaci cum calce viva parato* leniuntur, & in Inflammationibus, Erysipelate, Contusionibus partium nervosarum, Tumoribus Mamillarum ex Lacte coagulato, excellunt, ut mirer *Spiritum Urinæ* vel *Salis Ammoniaci* usurpari adeò raro, cùm tamen optimè imbibat Acida, & resolvat Coagulata stagnantia. Cæterùm potest & *Spiritus Salis Ammoniaci* misceri cum *Olei* in consistentiam *Unguenti*, quod inventum fuit BURRHI ex relatione BARTHOLINI, dicentis: BURRHUM habere *Emplastrum*, quod altero mane detumptum nullum talium vestigium relinqueret, & est valdè commendabile: scilicet Emplastra hæc sunt volatilia, indeque *Terebinthina* cum *Sale volatili Urinæ* in pauxillo *Aqua* soluta, trita in Mortario dabit *Unguentum* calidum proficuum & penetrantissimum.

¶ 8.) *Febrifuga ex Araneis Emplastra*.) Intelliguntur hic *Emplastra Febrifuga*, quale est illud SCHROEDERI è STROBELBERGERO mancè descriptum: indeque loco ejus meliùs fiat ex *Fuligine Furni splendente*, *Terebinthina*, *Camphora*, & *Oleo Aranearum*; quod forma *Emplastri* carpis Manuum vel Nuchæ applicatum in Febribus intermittentibus non inconcinnum. Interim & hujus loco commodiùs blanda *Vesicatoria* assumantur in Tertianis & Quartanis chronicis, Nuchæ vel carpis Manuum applicanda.

¶ 9.) *Oxycrocea*.) A Chirurgis externè usurpantur, præsertim in principio Fracturatum, & quando à Causa externa locus nerveus est læsus, pro discussione scilicet Tumoris. Interim AUTHOR illa rejicit, & non æquè in Fracturis tuta sunt. Confert HILDANUS C. 4. *Observat.* 99. *&* 100. ubi legitimum habet *Oxycroceorum usum*.

¶ 10.) *Melilotinum*.) *Emplastrum de Meliloto* non rejiciendum est, præsertim cùm ejus concinnior descriptio habeatur in PAULI *Botanico Quadrip. pag.* 392. Interim tamen *pro suppurandi scopo* parabiliora prostant: verbi gratia *Pultes* & *Cataplasmata domestica* ex *Herba & Floribus Chamomilla*, *Malva* & *Meliloto*, in *Lacte* coctis (si Tumor suppurandus sit rebellior, addatur *Cepa* sub cineribus cocta) paranda. Non secus Euporiston quoque est, quod paratur ex *Sapone communi* in *Lacte calido* dissoluto; nam & hoc calidè applicatum insigniter emollit & maturat Tumores ad Suppurationem tendentes.

¶ 1.) *Emplastra ad Tophos*.) Scilicet cùm Tumores renitentiores, verbi gratia Venerei, neque etiam Alcalibus cedant, hinc *Mercurius*, repræsentans *Alcali metallicum*, absorbens Acidum Tumorum coagulans, resolutivus & penetrantissimus, advocandus erit, isque nunc *vivus in saliva extinctus*, nunc *cum Saturno* maritatus: de quo Amalgamate conferatur SCHROEDERUS *in Pharm. l.* 3 *n.* 12. *pag.* 198. & DECKERUS *in Praxin Barbettianam pag.* 16. HOFFMANNUS *in Clave pag.* 261. Atque hoc Amalgama puto intelligere POTERIUM per *Mumiam* suam *Mineralem*, quam ad Ulcera desperatissima adhibuisse fatetur.

¶ 2.) *Matricale*.) *Emplastrum in Suffocatione hysterica* usitatum videri potest in *Pharm. Augustana* sub nomine *Emplastri Matricalis de Galbano usitati*. Interim loco illius sufficere potest *Galbanum* simpliciter liquefactum, & malaxatum cum part. ij. vel iij. *Olei destillati Succini* & parte j. *Olei destillati Spicæ*, quod malaxatum & inductum super Alutam imponatur regioni Umbilicali; sicut Oleo allegata scrobiculo Cordis vel Umbilico illita, imponendo desuper Laterem calefactum, in eadem Passione Hysterica non sunt infructuosa.

¶ 3.) *Gummata*.) Considerat jam AUTHOR *noster Subjecta* aliqua *gummosa inodora*, & *suaveolentia*: Inter *graveolentia* pro scopo resolvendi externè ac internè seligit *Gummi Galbanum*, quod & pro usu externo concedo: interim, quia illud præ *Gummi Ammoniaco* internè assumptum magis ingratum & nauseosum est, hinc loco illius commendo, præsertim cùm idem pro scopo incidendi Galbano palmam præripiat. Cæterùm si *Galbanum* internè assumendum, *solvendum* illud est pro sui depuratione & quisquiliarum separatione *Aceto* vel *Vino*, & denuò inspissandum: contrà, si idem externè adhibenda sit, dicta ratione non depuretur, sed saltem blando Igne *in Terebinthina liquetur*, ne secus Oleum hujus volatile & exhalet, postmodùm pro extemporaneo adhibeatur.

¶ 4.) *Asa*.) *Asa fœtida* in usu medico est vulgò contra Passionem hystericam, *propter Fœtorem*: ubi tamen observavi, Hystericas idiosyncrasiæ singularis *istius Odore*, non secus ac *Moschi*, *fuisse læsas*; adeòque *sua cuique Hysterica est idiosyncrasia*, quod probè attendendum; cujus ratione Asa fœtida non omnibus prodest ob sui Fœtorem, huic incensum *Sulphur*, alteri *Pix* incensa, paucissimis *Asa fœtida* arridet.

¶ 5.) *Fœtidis Emplastris*.) De *Emplastrorum fœtidorum* effectu dubitatur; MYNSICHTUS contra Veneficia commendat: usus sum aliquando in Fascinata quadam noviter nupta sine efficacia.

¶ ≡) *Depuretur*.) Inter *Præparata ex Galbano* est *Depuratum*, nempe cum *Aqua*, *Aceto*, *Vino*, &c. quæ tamen *Depuratio* ad externa Medicamenta non est necessaria.

¶ 6.) *Galbanета diversiformia Emplastra*.) Inter hæc *Emplastrum de Galbano crocatum* MYNSICHTI egregium est, pro discussione Tumoris Mammarum, ex Lacte coagolato dependentis, illinendo priùs Mammam cum *Spiritu Salis Ammoniaci cum Calce viva parato*, & hinc illud *Emplastrum* applicando, desuper *Sacculum Oryza vel Avena repletum*, & ca-

diversiformia Emplastra extemporè quasi hac ratione satis exprimens. ¶ 7.) *Olei* verò inde *destillati* (quamvis tædiosorum adhuc ea *Opopanace & Sagapeno* locum explere, subque facili *Spiritus Terebinthinæ*, *Oleique cujusdam Cephalici* proportionali mixtura, laboriosa nonnullorum *Galbaneta* compendiosè referre queat) necessitatem quandam non videmus ¶ II) *Ceræ Pinguedinisve* alicujus, aut potiùs *Saponis Oleo*, (dum ¶ 8.) graveolentiora è *Tartaro Vegetabilibusque* nonnullis, item ex *Animalibus* eorumque *Productis*, data opera, etiam post rectificationem volumus) undiquaque contenti.

Inter ¶ 9.) *Suaveolentia* nunc *Gummata* convenientiùs accedat primò fortassis *Olibanum utramlibet*, saltem selectius: & ipso *Thymiamate*, ingratisque nata *Thuris Manna* facilè carebimus; ceu *Ophthalmicis* ¶ 10.) *Sarcocolla* quoque [aliàs supervacanea) sive *cruda*, sive (pro acrimoniæ suppressione scilicet) incongruè *nutrita*) *Sief album* sanè sine ea, vel adjecta tantùm *Thuris* particula, nihilo est debilius. *Pulveribus Cephalicis* istud per nos addat, qui volet: *Species* tamen *Diaolibani* uti exoletæ, its tanti momenti non sunt: *Recentiores* verò *Cinnabari* suum debent. *Oleum* autem tam *claram* ac subtile (etiam citra nidorem, modo non uno *destillatum*) quam subsequum nonnullibi *crassius*, quænam indicatio vel specialitas exigit? Sic porrò potiùs ¶ 1.) *Mastiche* tum in *Topica* quædam, se *Suffumigia* (quando Sylvanis quidem ¶ 2.) *Formicarum Massa* æquè jucundè spirare, experientibus autem parùm ultra *vulgarem Resinam* agere videntur), tum, pro diffusiori tamen Apparatu, in *Essentiam liquidam*, cum *Spiritu Vini alcalisato communi*, vel etiam *aromatisato stomachali* confectam, cuivis *Ligni Aloes* cæterisque carioribus *Essentiis* parem, *Aqua Mastichina* (*communi* vel *correcta*) *Spirituque abstracto* (dum simplici Destillatione profluens *Liquor* quasi *terebinthinatus*, nec in effectu adeò stomachalis est) atque *Decoctio quorundam extemporaneo* saturatiorem, præsentiorem; imò parciori aliàs *Oleo* (seu per Vesicam seu facilioribus adhuc modis destillato, residuoque ibi *Crassamento* externis usibus vendicato) non uno nomine, præsertim quæsitæ adstrictionis respectu, commodiorem. De reliquis *Topicis Mastichinis* paulò antè egimus. *Lignum* autem quæ, quæso, exigit necessitas? (sanè qui fragrantiam in horum similiumque *Gummatum Productis* tantisper negligit, qui *viliores domesticasque Resinas*, &c. idem respectivè olere, vel idem præstare nobiscum observavit, vel sola ¶ 3.) *Sandaracha* (Exoticis Prætiosisque permultis longè præsentiori) in *Suffitibus*, &c. contentus foret: nec cum suprà jam tacta ¶ Σ) *Benzoë* ¶ 4.) *Styracem* insuper requiret; nì diffusiori Selectui *Calamitam* saltem, licèt impuriorem (dum *in Granis* plerumque falsata est) hisce usibus dare placeat; misso inter tot *Cephalica fistentia*, *Extracto resinoso*, magisque adhuc *Essentia liquida*, si cum *alcalisato Vini Spiritu* paretur, haud adeò singulari; sin cum *Terebinthinæ Spiritu*, alterius tunc prosapiæ. Est aliquid ¶ 5.) *Ladanum*, intùs etiam, si ab affluentissimis heterogeneis extrahendo, licèt exigua quantitate sequestretur: quemadmodùm nec *Pilulæ Cephalicæ in Praxi illa Chymiatrica* non sunt de nihilo, Vertiginosis exhaustisque Senibus præsertim adhibitæ. Verùm cùm *Moschi* inibi potiores ferè sint partes: & vel *Cinnabarinorum* cum fragrantioribus aliis *Cephalicis* consociatio idem præstet, eatùs autem tot præsentiora *experissa Stomachalia* suppetant, nec illud huc trahemus: multò minùs autem *Styracem liquidam*, *Liquidambram*, & reliquas. Perfumatoribus aptiores Massas, aut nidorosa ingratiorsque (nì cariores modos nequicquam tentare placeat) *Styracis Calamitæ*, *Ladanique Olea*; & quæ curiosiores laboriosiùs adhuc ex *Tacamahaca*, *Copal*, *Animæ*, *Elemique Gummis* (inter tot patabiliora *Nervina*, ac *Diuretica*) destillant. Certè si *Suffitus* aliaque *Topica* æquè jucundè efficaciterque è nostris quoque Selectis [ceu tot *Pulverum* ac *Suffimentorum*, *Catarrhalium*, *Cephalicorum*, &c. loco *unicus simplicissimus*, vel ipsum saltem *simplex* aliquod, evidentiori concurrentis calidæ Frictionis effectu sufficit (confieri cernimus, nequidem in substantia istud *Animæ quodvis Gummi*, vel *Caranam*, *Copal*, ¶ 6.) *Tacamahacam*, &c. ipsa barbariè terribiliores *Resinas*, dubiumve hodie dum *Cancamum*, aut (decantatissimum licèt) ¶ 7.) *Elemi* (quando jam olim

calefactum imponendo. Præterea alterum MYNSICHTI *Emplastrum de Galbano* egregium est in Callis & Clavis Pedis auferendis; liquescunt enim illi ex hujus impositione; hinc iis abscissis, denuò imponatur, prodest quoque contra omnes Spasmos hystericos, Colicam etiam Abdominis, &c.

¶ 7.) *Olei.*) *Oleo* scilicet *destillato Galbani* præfero *Galbanetum Paracelsi*, idque tam *simplex* cum *Terebinthinæ Oleo*, quàm *compositum* à SCHROEDERO descriptum, ceu nobile Topicum in Affectibus Nervorum, tam à causa interna, quam externa enatis. Et quia *Galbanum* in specie Affectibus Abdominis spasmodicis dicatum est, propterea eo magis *Galbanetum* illud *Paracelsi* in Passione hysterica, Colica convulsiva, Paresi ex Colica, Contusione Nervorum, & Luxationibus Artuum egregium est.

¶ II) *Ceræ & Saponis Oleo.*) Modus habetur in AUTHORE: fit enim sic *Oleum penetrantissimum* in Affectibus Nervinis & Articulorum Podagra.

¶ 8.) *Graveolentiora è Tartaro.*) *Olea Tartari & Guajaci* egregiè resolventia sunt pro Tumoribus duris & quasi Venereis; vid. AUTHOR (ita ut horum gutta æquè penetrans sit ac ipsa *Camphora*), & rectificata è *Cornu Cervi usto* vel *Calce viva* coloris aurei evadunt. Interim tamen, qui talia horrent, externè usurpanda recipiunt, juxta monitum AUTHORIS, *Oleum Ceræ* vel *Pinguedinis* alicujus, vel *Saponis* (*Veneti* imprimis pro Doloribus podagricis), quorum modum destillandi AUTHOR dedit *suprà*: egregia quippe hæc sunt in Affectibus Nervorum & Articulorum.

¶ 9.) *Suaveolentia Gummata.*) Ex his eligit AUTHOR *Thus*, *Mastichem*, *Sandaracham*que: quibus & ego moneo, accensendam esse Tacamahacam.

¶ 10.) *Sarcocolla.*) *Sarcocolla* est *Gummi* temperans & emplasticum, quàm Veteres usurpant inter *Collyria sicca*, *Sief* dicta, eamque nunc crudam, nunc in *Lacte* extinctam id est nutritam. Ast incongruè secundùm AUTHOREM, cum æquè *Sief album* sine hac egregium sit.

¶ 1.) *Mastiche.*) *Mastix Gummi* nobile est ex *Arbore Lentisci* sponte exsudans, cujus grana jejuno Stomacho deglutita uti Stomachalia sunt, ita & similia Topica præbent, & in *Essentiam* liquidam *Stomachalem*, intra & extrà usurpandum, necnon *Anticatarrhalem*, cum *Spiritu Vini tartarisato* redigi possunt, & præfert hanc AUTHOR ipsi *Aquæ Mastichinæ*, quam vid. in SCHROEDERO (præfert etiam *Decocto extemporaneo*, nempe TILEMANNI.) Residuum *Magma* post Olei destillationem ad instar Colophoniæ, pro recentibus Vulneribus egregium, est, præsertim cùm Rusticus ille *Cultrivorus Borussus* post

exactionem Cultri deglutiti, *Balsamo & Oleo Mastichis*, internè & externè adhibitis, fuerit sanatus.

¶ 2.) *Formicarum Massa.*) Scilicet *Formicæ* inhabitantes Sylvas resiniferas *Pino & Abiete* luxuriantes, istæ in specie, quæ grandiores apparent, & attactu sui spirant acidum, vescentes solummodò *Granulis resinosis* ex Arboribus illis transudantibus, quæ proinde in acervos colligunt, atque hæc *Grana acidum spirantia* à quibusdam *loco Mastichis* usurpari solent; sicut ea commendat GLAUBERUS *Part. 1. Oper.* Interim tamen ea ultra vulgarem Resinam nil in recessu habent.

¶ 3.) *Sandaracha.*) Est *duplex*; *Græcorum*, nempe *Arsenicum rubrum*, Germ. *Rauschgeel*, & *Arabum*, seu *Gummi Juniperinum*: quarum hæc loco *Ligni Lentiscini* pro Basi *Suffitum Catarrhalium* quorumcunque accipitur, cui possumus addere *Mastichen*, *Rasuram Succini*, *Thus* & *Benzoen*: e. g.

℞. *Sandarach. seu Gummi Junip.* ℥j. ad ℥iß.
Ras. Succini ℨij.
Mastich. ℨj.
Benzoes ℈j. ad ℈ij.

M. pro *Suffitu* adaptando beneficio calidæ Frictionis pro meliore sui penetratione.

¶ Σ) *Benzoe.*) *Benzoe* est egregium Stomachale & Nervinum.

¶ 4.) *Styracem Calamitam.*) Hæc egregium est Nervinum stomachalibus Affectibus conveniens, hincque DIGBÆO & HARTMANNO in *Emplastro de Styrace* usitatum. Interim tamen loco illius sufficit *Benzoe*, neque *Ladano* opus habemus.

¶ 5.) *Ladanum.*) Ex hoc prostant apud HARTMANNUM *Pilulæ de Ladano* analeptico-cephalicæ; item *Emplastrum Stomachale de Ladano* CRATONIS *in Pharmac. Aug.* Interim loco horum Eupotiston habemus *Gummi Tacamahaca*, malaxandum cum *Balsamo Peruviano* pro eodem usu.

¶ 6.) *Tacamahaca.*) *Tacamahacam* rejicit AUTHOR, quod quidem pro scopo *Suffitus* concedimus: at propter vim nervinam singularem anodynam temperatam, blandè discussivam & resolutivam, nobilissima est: hincque *Emplastrum ex illa* cum *Terebinthina* subacta, & *Balsamo Peruviano* in *Vitello Ovi* soluto malaxata paratum, egregium est in Cardialgia, Doloribus Artuum, & Malo Ischiadico, Resolutione partium & Ventriculi Affectibus.

¶ 7.) *Elemi.*) Vi sua balsamica ad Capitis Vulnera commendatum est, indeque ARCÆUS *Unguentum & Emplastrum* habet, quorum Basis est *Gummi* hoc *Elemi*; interim eidem, in Capitis Affectibus egregio aliàs, substitui potest *Terebinthina*,

olim Capitis Vulnera sine eo, vilioribusque adhuc curata sunt) tantùm ob incongruum illud peregrinitatis, singularitatisve studium, simpliciumve præscriptarum Formularum observantium, hìc exigemus: Sed satis fortè sic de *hujus Classis Vegetabilibus*.

Dispiciamus nunc, quæ (præter suprà jam *aliis sub Titulis* relata, *Cervina* scilicet *Urinosa*, &c.) ex *Animali Regno* ampliùs huc referantur; indeque Syllogi nostræ superaddi mereantur. Nam, ut ab ¶ 8.) *Epilepticis* ordiamur, *Alce* primò reverà hìc claudicat; & *Ungula* (tot penè superstitiosis, circa lectionem litigiis vexata, tandemque per succedentem debilitationem nuper excusata quantopere cum *Lyncis* (sæpè adulterino) *Ungue*, *Truttarum Lingua*, uti *dentatum* dicitur *Ossiculum*, *Carpionum singulariori super Oculos semilunari Lapide* ¶ Y) *Hirundinum*, *Uregallorum*, *&c. Volatilium* deglutitis *Lapilis*, *Humore* diversorum Animalium *Crystallino siccato*, *Hirundinum*, *Truttarum*, *Ciconiarum siccatarum* vel *perfumatarum Pulvere*, *&c.* idiopathicum vel aliàs validiorem Affectum profligat, quotidianæ observationes, Magnatumque (nil intentatum hìc linquentium) luctus passim testantur. In consensuali (ab inferioribus, &c.) leviorique Malo, nobis quidem, vix quicquam ultra *Cervinam Ungulam* (quam, ut alii *Asininam*, intùs & extùs pro *Periapto*, ignaris eodem successu persuasionesque perfrequenter dedimus), aut ultra *Cervinum Cornu*, vel (famosius adhuc) *Cranium, post Aqua simplicis evaporationes aliquot lævigatum*, aliaque *Invertentia*, vel sexti (ceu vulgò vocarunt) paris Nervos (ubiubi tandem, & quoquo modo) demulcentia, aliterve circa Stomacum occupata, agere visum est: minusque adhuc in isto genere præstat *Magisterium Ungula Alcis*, *Cornuve ejus*, seu *simplex*, seu *philosophicè calcinatum*; *Cervinorum* instar potiùs *Diaphoretica*. Nec alterius penè conditionis deprehenditur. ¶ 9.) *Humanum Cranium*, *sive è respondente sexu*, *sive ex ipsis Suturarum complementis derasum*, varieve lævigatum fuerit. Commendationes talium maximam partem nudis Transcriptionibus innituntur, æquè ac pleraque Muliercularum hìc *Euporista*. Si unus interdum, sæpeque per accidens tantùm inde levatur, multum est, & statim id (in ea Morbi Causarumque obscuritate) *Appropriatorum* struì adjecerunt. Sique pro penitiori adhuc accommodatione vel efficacia, *Crania philosophicè quis priùs calcinaverit*, *aut usta* vel è *Sagarum rogis* petierit, aut in *Magisterium* (*diversimodè præcipitando*, *vel Nitri Spiritum desuper abstrahendo*) redegerit, aut destillando *Spiritum inde & Sal volatile* legerit, habebit inde quidem, quod se *Diaphoreticum*, sed rarissimè verè *Antepilepticum* sistat. Ita *Oleum fœtidum*, *Cervino* simileve (cum excitatoria graveolentis *Salis volatilis* quidpiam conferente commodè suppletur; *Galreda* languet; ipseque *compositus Cerebri Humani Spiritus* adversior, *Mixtura Simplici*, *Spirituosisque Aquis* accedentibus vim aliquosiem suscitatricem potiùs, quàm paræ Volatilitati propriæ debet; & hinc *è Cervino Cerebro eodem modo parati*, idem deprehenditur effectus. Quod verò *Residua ex Humano Corpore* in Officinas tracta concernit, *de Ossibus & Cruore quovis*, *amborumque Destillatis* superiùs jam egimus: quemadmodùm & de *Urina* atque *Secundis*, ¶ 10.) *Lac* autem *humanum Topicis Resumptivis* (dum aliud quodvis æquè sufficit ac inibi accicit) per nos addat, aut quolibet modo bibat, qui volet. Verè Phthisicos nec hoc nec æquè horribile *Asininum Caprillumve*, quantum nos quidem vidimus, constanter juvit, aut citra majorem sæpè Putredinis intensionem levavit; ast quidem è *Venere* vel *Vinorum* (crassioria alicubi *Tartari*) ingurgitatione nimia marcentes & tussientes, Juvenes præsertim, subcircumspecta adhibitione nonnunquam restituisse fatemur. Nauseabundum inde *Butyrum* Mammosioribus, ¶ 1.) *Lumbricos* reviviscentiæ quibusdam accusatos Sordidia, *Unguium* (suprà jam notatam, & Umbilico licèt incassum aliquibus illigatam) *Rasuram* paramus, his & *Equorum Sudamine* se invicem vesantibus relinquamus.

Nos ad *Epileptica* nostra redeuntes, nec in *Corvi Cerebro*, *Lyncis Lingua*, *Ovis Coturnicum*, *Vegetabilium Echiniferorum Vermiculis*, *&c.* in aurem interdum commendatis, solidi constantisquequidpiam invenire potuimus; uno nec solitario *Ranarum Hepati*, utut famoso specialisve ficestu, nimiopere fidendum: minusque adhuc *Volatilium* paulò antè adductorum *Aquis*, *Spirituositati* & *Additamentis* (suave vel graveolentibus, *Sali volatili*, aliisque) quod nonnunquam præstant, equidem debentibus. Nec præsentiores deprehenduntur *Pulveres*, è specialioribus hisce compositi, si mage specificis *Cinnabarinis*, &c. item *Invertentibus* (*Cervinis*, *Corallinis*, &c.) sustentantibus *Castorinis*, aut pro re nata *Anodynis* destituantur. Qui ¶ 2.) *Pulveris nostri Bezoartici albi*, *Succini albi pp. Cinnabarisque nativæ selectioris* ana miscuerit, & Adultis quidem ad drachmam semis, Infantibus autem anniculis ad grana quatuor, quinque vel sex, octo minoribus dimidium horum, &c. curativè repetendoque dederit, ac pro Indicationum ratione (præmissis vel interpositis *Emeticis* aut *Laxativis*) modò *Volatilia urinosa* (*Spiritum C.C. Armoniaci simplicem vel compositum*, &c.) modò *Essentiam Succini*, *Camphora*, *Castorei Tincturam Coralliorum*, *Antimonii*, &c. modò *Præcipitantia* alia, imprimis autem ligantia illa ex *Opio* circumspectè superaddiderit; ceu Adultorum *Dosi* grana tria *Pulveris nostri Anodyni* commodè tunc adjungantur; Lactentibus autem non solùm hìc, verùm etiam in reliquis Inquietudinibus, Torminibus, Vomitibus, Diarrhœis, &c. admodùm confert *Pulvis Antepilepticus Anodynus*, è *Pulv. Bezoartici albi nostri* drachmis sex, *Succini albi pp.* drachmis tribus, *Cinnabaris nativæ* scrupulis quatuor, & *Laudani opiati nostri* scrupulo, exacta mixtura compositus, trimestrique ad granum unum, &c. exhibitos, vel aliis *Alterantibus*, *Præcipitantibusve* (ubi tamen *Corallia præparata* in Caloribus febrilibus complicatis minùs commoda invenientur) associatus; is sub hac similive procedendi ratione sufficienter obtinebit, quod *reliqua omnes* (*Lapide Bezoar* quoque,

¶ 8.) *Epilepticis*.] Scilicet Epilepsia est vel Idiopathica, vel Sympathica, ex alia parte affecta originem ducens. Jam igitur in Idiopathica commendatur *Ungula Alcis* ab unico LEVINO LEMNIO *in occultis Naturæ Miraculis* testante, se beneficio *Annuli ex* hac confecti, ceu *Amuleto* quodam, Epilepticum restituisse: ex quo tamen planè dubito, an *Ungula* illa *Alcis* antepileptica sit? sive internè sive externè adhibeatur? Sic eadem neque in Consensuali Epilepsia præ *Cornu Cervi* prærogativam quandam habet.

¶ Y] *Hirundinum Lapillis*.] Lapillus hìc, *Chelidonius* dictus, ad Epilepsiam quoque commendari solet: sed subinde imposturæ intercedunt. Præterea de *Lapide Chelidonia* tam *falsa*, qui *species* est *Opali*, quàm *genuino* in Ventriculo; item Hepate Pullorum reperibili, vid. V E L S H C I U S *Hecatost.* 1. *pag.* 74. Conferatur etiam B A R T H O L I N U S *Centur.* 2. *Epist. pagina* 438.

¶ 9.) *Nec Humanum Cranium*.) Hìc observanda est differentia inter *Ossa*, & *Cranium*, quod ex Homine successivè, & ut dicunt, *naturaliter mortuo*, & quod ex eodem *violenter interempto* desumitur: quorum *illud*, sicut & Ossa, non habent prærogativam præ *Cranio Cervi* & *Osse Tauri*: ast, quod *ex suspenso* & *Rota fracta Homine* desumptum est Cranium, alteri substituendum, eò, quòd in tali habitet adhuc *Spiritus insitus Partis*, unà cum *Rore* seu *Spiritu insito*, qui sub Morte concentrati reverà aliquid efficient: id quod & *Usnea* ostendit, ceu Specificum Epilepticum: unde par ratio habenda de *Rasura Cranii humani violenter interempti*, quippe quod ob Mumiam sibi inhærente sub *Pulveris* forma datum, Antiepilepticum est non ignobile, non secus ac *Spiritus Cerebri Hominis violenter mortui* aliquid in recessu habet; alia enim Præparata vim mumialem perdunt.

¶ 10.) *Lac*.) *Lac humanum* ceu analepticum laudatur quidem: interim *Phthisici confirmati non curantur ex ejus usu*; contrà mediocriter Sanos pro temperandis Humoribus scorbuticis juvat, sicut & Juvenes è Venere delassatos mirum quantum reficit, item marcescentes, sive apparenter Phthisicos.

¶ 1.) *Lumbricos*.) *Lumbricos humanos* quidem internè exhibuerunt pro ejiciendis Vermibus Intestinorum sub forma *Pulveris*; sed aliter sentit T A B E R N Æ M O N T A N U S, Lumbricos inde generari potiùs, adeòque falli nos, ut igitur *Mercurialia* loco horum sufficere queant.

¶ 2.) *Pulveres*.) Scilicet suggerit hìc A U T H O R *Pulveres bino Cephalicos*, *unum* pro Adultis, *alterum* verò pro Infantibus lactentibus; quorum *priorem* ℨß. *Dosi* usurpandum constituit pro Basi quorumvis *Analepticorum*, & loco cujusvis Specifici, non secus eundem *Dosi* gr. iij. vel vj. anniculis Infantibus præservativè pariter ac curativè, præmisso *Vomitorio Antimoniali*, aut quoque *Laxativo Mercuriali* ex *Helleboro nigro* & *Mercurio dulci* parando, exhibet, interponendo subinde *Salia volatilia urinosa*, & subjungendo *Essentias nervinas Castorei*, *Succini*, *Camphoræ*, &c. necnon pro minori Spirituum impetu *Opiata* sociando. Deinde *alterum* suum *Pulverem Antepilepticum anodynum* suadet Lactentibus epilepticis, pariter ac Inquietudinibus, Torminibus, Vomitibus, Diarrhœis, &c. afflictis specificandum contra Tormina per *Olei destillati Anisi* parum, aut etiam additione *Salis volatilis Cornu Cervi*, vel *Succini*.

Auro.

que, ¶ ☉) Auro, Margaritisque stipati) plerumque diffusioris, & hinc incompetentis hic Molis Pulveres, &c. cum ipsa vulgari Methodo passivè spondent. Atque hæc de Epilepticis.

¶ 3) Hysterica tot è Sulphure, Pice, Corio, Pilis, Allio, &c. parabilioribus Fœtores norunt, ut ¶ 4.) Lichenes insuper (etiam inter hyperbolicas Extrusti præsumptiones) vel Equarum (haud quoque lascivientium) Ungulas (intus haud adeò fideliter antidysentericas,) aut Perdicum Pavonumque (inter Resolventia superista aliàs supervacaneis) Pennas ustulandis addere frustraneum sit. Suffecerit potiùs præter Succinum, Galbanum, &c. (Castoreum genuinum recentius, nec adeò exsuccum, per se, intus quoque citra noxam, si citra adulterationes & abusus); & pro Essentia liquida, non tam simplici infusione (tractu temporis alienum quid olente,) vel Acetosorum (enervantium) abstractione, quam abjecto Spiritui ardenti (extractioni destinato) Salis Tartari ad ¶ 5.) Castoreum subquadruplo, subsextuplo confecta: si paulò laboriosior at elegantior Modus (per Spiritus Vini abstractionem, & residui inibi dissolutionem) displiceat. Eaque usus tempore longè consultius convenientes Aqua alterutuntur, quam totæ Castoreo nequicquam sæpè inficientur: misso sic languidiori Extracto vulgari, ¶ ♆) destillato (perpauco vel perverso) Oleo & ¶ 6.) Pilulis Officinalibus, quas vel Mulieres deglutitia Castorei particulis, Infusisque Uterinorum aliquot resolventium (sine omni Margarita, tribusque Hyoscyami granis) æquare sciunt.

¶ 7.) E Fragrantibus autem, quamvis Vegetabilium Aqua, Spiritus vel Olea, sub debita (necdum tamen Authoribus sufficienter pertractata) proportione, liquidas sicciorésque Mixturas etiam absque ¶ 8.) Moscho (compluribus alias adversissimo, totque fallacionibus, ubi quoque maximè cavetur exposito) fragrantissimas satisque valentes præbeant: nihilominùs selectior paulò diffusiori Apparatui dari posset, aut citra temerarias illas profusiones, quibus non solùm olim præter specialiter hinc dictas dulces amarasque, haud adeò concinnas Diamoschi Species) tot Pulveribus, Confectionibusque, nil minùs sæpè exigentibus adjectus, in Gallia Moschatu, aliisque planè trochiscatus est; verùm etiam hodiedum nullis non internis externisque Formulis (frustrà saltem intenso pretio, fragrantiaque ejus per Accessoria sæpè obscurata, vel per inconvenientiorem tractationem expirante vel satiscente) prodigè permiscetur: haud difficulter Analepticis competentibus (nam delicatulorum Confectiones, Trochisci, Pastu, & cætera Moschata, nostræ nunc considerationis non sunt) usûs tempore seu per se, Sacchare vel Elæosacchare Diaromatico dilatando, aut diversimodè infundendo sociandus; si Liquor, si Aqua odorifera spirituosior istius sufficienti copia medicata Selectus nostri terminos forsitan alicubi excedere videatur. Quod autem ex adverso ¶ 9.) ejuscemodi Moschata multis in Affectibus, quos exasperare credi possent, tecuè nihilominùs exhibeantur, alii alibi, & nos vel in Parturientium Defectionibus plùs vice simplici notavimus. ¶ 10.) Ambra vero, sive Volucrum nuper excrementum, sive denuò secundùm recentissimas Antillarum descriptiones, bituminosum Concrementum fuerit, necessitatem quandam hic non cernimus. Sanè fragrantia nius persuasionibus minùs obnoxia haud tanta de cætero, uti vel Nucista Oleo, &c. in certis proportionatisque Mixturis facilè imitabilis, ita Odoratiorum complurium accessu obscuratu adhuc facilior est; effectu denique (inter eum parabiliorum Cephalicorum & Analepticorum proventum) eousque non excurrit, ut dum granolare pro more pondus tantùm pro forma bibitur, ad scrupulos & drachmas usque justè quidem; at intensissimo sæpè pretio adsumatur. ¶ 1. Teneriorum & exhaustorum Hypocondriacorum Caput, æquè ac Moschata, Zibethinu, Oleaque fumosiora, alias magis

¶ ☉) Auro.) Usus Auri crudi vel minutissimi sub forma Pulveris, vel sub forma Liquoris potabilis, mediante sui extinctione non adeò insignis est, nec tanti ponderis: de quo conf. HOFFMANNUS Clav. pag. 700.

¶ 3.) Hysterica.) Quemadmodùm Paroxysmi hysterici per suaves Odores subinde excitantur, ita iidem per contrarios Fœtores, ex Animali Regno præprimis petitos, ceu in quo regnat Sal volatile oleosum, sopiuntur.

¶ 4.) Lichenes.) Lichenes Equorum, Germ. die Grossen Pferde Wurtzen primitus à PARACELSO introducti sunt pro Suffitu Hystericarum intra Genitalia, addendo iisdem Cornu Capra. CROLLIUS ex iisdem parat Extractum Hystericum, sed Castoreum prævalet.

¶ 5.) Castoreum.) Hoc genuinum recens eligit AUTHOR noster internè, vel per se in substantia (qua ratione mirificè Sudorem movet cum euphoria Hystericæ, estque instar omnium ex Regno Animali Remediorum Antihystericorum); vel in Essentia liquida usurpandum; quam Essentiam vulgò parant per simplicem Spiritus Vini infusionem & extractionem. Ast Essentia hæc est admodùm languida; melior fit, si

♃. Castor. part. iv. vel vj.
Salis fixi Tartari, vel Nitri pars j.

Hisque mistis superfundatur Spiritus Vini q. s. hac ratione exacta solutio Castorei succedit, cuilibet liquido, sine præcipitatione, permiscibilis.

Essentiam Filtro AUTHOR separat, Liquorem filtratum per Spiritum Vini abstrahit, & Liquorem abstractum Extracto residuo iterum affundit. Deinde potest eadem parari Spiritu Salis Ammoniaci vinoso, eatemporè solvente Castoreum in Essentiam rubicundissimam, cuique Liquori commiscibilem, & Hystericis admodùm proficuum.

¶ ♆) Destillatum Oleum.) Oleum Castorei destillatum per Retortam perpaucum est & empyreumaticum.

¶ 6.) Pilulis Officinalibus.) Pilulæ de Castoreo sunt vetustæ, & earum Ingredientia cruda, non tamen inconcinna, præsertim cùm constent ex Appropriatis & Anodynis. Atque eum his coincidit, etut magis artificiosè paratum, nostrum Extractum, Laudanum Hystericum usuale Cœnerdingii, ex Extracto Castorei, Calami Aromatici, Lapide Bezoardico, Laudano opiato, &c. constans.

¶ 7.) E Fragrantibus.) Fragrantibus Antihystericis ex Animali Regno pro Praxi succincta non simpliciter indigemus, præsertim cùm Præparata ex Cinnamomo & Cardamomo & Caryophyllis habeamus. Interim pro diffusiore Praxi locus esse potest Moscho & Ambra, illi quidem pro externo, huic verò pro interno usu analeptico. Aromatica autem præstant, & superant hæcce Odorifera ex Animalibus.

¶ 8.) Moscho.) Moschus est Liquor sui generis, in Capsula peculiari prope Inguina in Ventre Animalis Moschiferi, in Glandulis collectus & repertus, & quemadmodùm Zibethum & Castoreum Receptacula habent prope Inguina. Adulteratur autem Moschus hac ratione à Mercatoribus; dum Animalis occisi Sanguinem sub Cute coagulatum eidem unà admiscent, & sic omne istud Liquamen pro Moscho venditant. Cæterùm Usus Moschi genuini convenientissimus est, pro quo subigitur is cum duplo vel triplo Sacchari, sic enim Moschatu fragrantissimu emergit: vel, quod melius adhuc, Moschus ab Oleis destillatis resolvatur, & si in effectu & fragrantia sua mirè exaltatur hinc subigatur cum Elæosacchari alicujus parte quadrupla, & sic habebitur Elæosaccharum elegans moschatum, quod solidis & liquidis Compositionibus facilè misceri, & distribui potest.

¶ 9.) Ejuscemodi Moschatu.) Scilicet notum est, quòd talia fragrantia Concretu Subjectis delicatioribus & hystericis sint per quàm adversa, ac Viris quoque, Spiritus animales volatiliores habentibus, nimis generosa. quid igitur tunc consilii? Sanè reverà nocet hisce Moschus; ast odoretenus tantùm: contrà si is hac ratione exhibeatur, ut nares sumentium non feriat, tunc etiam Mulieribus hystericis commodiùs propinari potest. Confer. BARTHOLINUS in Cent. Anat. & HORATIUS AUGENIUS, quorum hic habet Pilulas Hystericas Moscho, Ambra, Oleo destillato Caryophyllorum, unà cum cautela, ne propinentur eadem ita, ut Nares sumentis illorum Odor feriat.

¶ 10.) Ambra.) Hæc contra AUTHOREM reverà insignis est vi analeptica in Spirituum Animalium defectu, tam morboso post Morbos, quàm naturali, nempe in Senio, adeoque inter Confortantia calida Nervina cephalica sit singularis utut ratione originis occulta. Licèt enim KLOBIUS Tr. de Ambra decem & octo Opiniones congesserit de ortu ejus, tandem concludens, esse Excrementum eam Avium quarundam in Orientali India reperibilium; tamen nulla earum satisfacit: sicut nec Gallorum, eandem Compositum ex Melle & Cera statuentium. Cæterùm duo in Ambra desiderat AUTHOR noster;

1. Fragrantiam.
2. Effectum.

Quod Fragrantiam ejusdem concernit, facilè Oleo Nucistæ imitabilem, alia Olea Aromatica fragrantia eandem superant; interim si teratur illa beneficio Oleorum & Oleosorum, v. gr. Zibetho, aut Oleo quodam destillato, tunc hac ratione resoluta penetrantissimum Odorem spirat, & animatur quasi hinc Ambra: de quo conferatur TACHENIUS Hippocr. Chym. pag. 269. Quoad Ambræ Effectum: quòd nempe eadem in granulari Dosi, qua vulgò datur, parum vel nihil operetur, verum illud est; ast modò Oleo Cinnamomi animata, si ejus plures tales Doses dentur, tunc quoque ita erit singulare Resocillativum Facultatis animalis.

¶ 1.) Teneriorum.) Scilicet Literati Spiritibus Animalibus

magis plerumque replet; sicque *Species*, *Diambra*, *&c.* nihilo inefficaciores sunt, ut sunt, dempto licèt (pro non ferentibus) istius è singulis Dosibus grano prætereapropter: & si seorsim ¶ 2.) cum *Saccharo*, *Oleisque* lævigata (¶ Ω) *Essentia Ambræ sicca*, *Gutta Moschata*, & ¶ Γ) *Ambra Moschata* more locoque) competentibus Remediis extemporè longè commodiùs præmisceri potest; eccur in (usitatioris Dispensatorii) *Species*, *Trochiscos*, *Liquores*, reliquasque *Formulas* ad uncias duas & ampliùs (quamvis complurium Dosis vix dimidium granum indè participet) *frustrà* profunditur? Cui *Liquor Moschatus* suprà notatus ex *Aqua spirituosiori* (verbi gratia ad imitationem *Carbunculi aurea* destillata, vel è confusis solùm, verbi gratia *Rosacea & Cinnamomi* ana parte una & *Apoplectica nostra* parte dimidia) paratus placuerit, è *solo Moscho*, etiam haud adeò magna quantitate (citra consuetas aliis *Trans destillationes*) immerso nihilo debiliorem inveniet; quo nec cerior *Ambræ Essentia*, *seu Simplex*, cum *Vini* saltem *Spiritu* (cui non immeritò *Odoriferum* quendam *abstractitium* nunc substituerunt) *extracta*, seu (inter incoosideratiorem *Amygdalini* accessum) nonnullibi *abstracta* requiretur. Multo minùs autem mollicellorum ¶ 3.) *Zibetha*, (donec curiosiores *Occidentalem* maturent) usualis, ab Accessoriis gratiam reverà hauriens: dum in privatos quidem usus ac dispensationes (nam delicatorum speciales Formulas jam non consideramus) æquè fragrans efficaxque *Balsamorum Cephalicorum* genus citra eam diversimodè confit.

De cætero, qui *Odoriferis* è *horum Vegetabiliumque Classe* variè petitis, in Capitis æquè ac ¶ 4.) Febrilibus (vires simpliciter, aut eum malignitate quadam exolventibus) Affectibus, se demum totùs ac extùs constanter refici vel reficisse credunt, videant, ne insuper interea habito *Appropriatorum*, utut adversinrum *Suscitantium*, *Alexipharmacorum*, vel *Invertentium* (è *Cornu Cervi*, *Tartaro*, &c.) usu reverentinneve, Malum potiùs foveant, quam procurent. Ceu idem per *Juleporum* similiumque *Apozematum* haustus in Febribus passivè contingere, oculatiores tota die notant, dum Consuetudines vulgatum tractationem inimentur. Atque hæc *de Analepticis*.

Quod verò ¶ 5.) *Pinguia Resolventia Nervina*, & simul utplurimùm *Anodyna* attinet; equidem primò ¶ 6.) *Butyrum* Matrisfamilias usibus linquimus: nihilominùs tamen, uti plus vice simplici solitarium *Olivum*; guttula saltem *Olei* cujusdam *destillati* obuuptum, eodem effectu adhibimus, quo tot *Pectoralia*, *Splenetica*, *Lenientia*, &c. adhibita fuisse putantur; ita *Vegetabilium* hic *Flos*, aut (vernale præsertim) *Magisterium* inter peculiarem & semialcahestinam quasi Ventriculi liquationem productum (alias præ *Olivo Simplicium* *intectorum* corpulentiam magis ambiens) tanquam Euporiston, nobis (animi gratia sæpè tentantibus) tum per se, tum aliorum competentium accessu alteratum, plus præstitit, quàm numerosa illa *Officinarum Unguenta*, & *Olea composita*, totque (ni domi recentes suppetant, olidæ non rarò) *Caponum*, *Gallinarum*, *Anseris*, *Anatisque utriusque &c. Pinguedines*, aut ipse (hoc in genere) ¶ 7.) *Oesypus* tædiosissimus; etiam in novarum substituendarumque *Linimentorum* & *Emplastrorum* confectionibus. Sic portò dum diffusissimis quidem Repositoriis, ac certis nonnunquam circumstantiis fortè *Taxi* (*Canina* commodior) aut *Leporina* insuper *Pinguedo* (peculiare *Tractivum*, ane retinentium Suppurationem *Raptorium*) abundè satisfacit, contractior comptiorque Praxis ejuscemodi Ollulas haud adeò attendit æquivalentibus potiùs *Olearum communium destillatarumque* proportionalibus *Mixturis*, extemporaneis fortè fortuna oblatorum additionibus aliisve (convenientioribus sæpè) *Topicis*, aut tutiùs intertum solis *Internis* sua transigit: nec *Cati silvestris*, nec *Castoris*, *Cuniculi*, ¶ Δ) *Alpinive Agyriarum Muris*, nec *Vulpina*, *Ursina*, ipsave (fracida utplurimùm vel sallata) *Humana Axungia*, cum *Catellorum* satagentium *Balsamo* similibusque (frustraneis, interdum noxiis) *Unguinibus* tantoperè requiri poterit. Piscosam ¶ Θ) *Lucii* ¶ K) *Asciaque* (si Pusiones ita perlinire præferret), vel *Amygdalinum Oleum*, aliaque parabiliora *Linimenta*, *Inspersiones*, &c. æquant: & *Ardeæ Pinguedo* potiùs Piscatorum, ¶ Λ) *Erinacei*, *Coturnicum*, ¶ Ξ) *Anguillæ* (ni *Serpentina* surrogare nonnullibi libuerit,) *Oloris* &c. nimiæ ferè singularitatis, quod autem hac in serie restat, *Equisinum* est. De ¶ Π) *Suilla* (*Aprugna* vicaria), item de ¶ Σ) *Sevo Hircino Bovinoque*, quandoquidem pro speciali interdum *Topico* undiquaque inveniuntur, *Agninum* verò delicatulæ reponunt: ¶ Υ) *Cervinum* præstantius habitum Tabellionibus, Peditibusque magis quadrat; quemadmodùm insuper de tantis ¶ 8.) *Medulla Cervina*, *Vitulinis* ...

bus subtilioribus, & tenera Nervorum textura præditi, *non ferunt Ambrata*, *Moschata*, *Zibethina*, aut quælibet *Aromatica penetrantiora*, eò quòd hæc illis nimis generosa sint, & Caput eorum repleant, h.e. ab illorum fortiori impressione Spiritus Animales subtiliores faciliùs turbantur, & moventur, hinc Affectum quasi inebriatorum incurrant; præsertim si Nares feriant, quod ordinarium est Literatis & Hypocondriacis: unde cautè ejusmodi generosa talibus Subjectis exhibeantur; præsertim caveatur, ne illa horum Nates feriant.

¶ 2.) *Cum Saccharo.*) Scilicet *duplex est modus usurpandi Ambram*: sive *in forma sicca*, terendo eam *cum Saccharo* in *Pulverem Ambratum* analepticum summè efficacem; vel, quod melius, *cum Elæosaccharo Cinnamomi* vel *Caryophyllorum*: aut quoque *in liquida*, parando ex ea *Essentiam* Rubini instar, cum *Spiritu Rosarum*, vel *Melissæ*, vel *Liliorum convallium abstractitio*, gratiam gustui, & effectu efficacem, idque internè; sicut externo scopo inservit *Liquor Moschatus* ea solutione *Moschi* in *Spiritu quodam volatili*, v.g. *Rosarum* factus, eru a quo mirè Moschus dilatatur. Prævalet tamen *Essentia Ambræ*, sed saltem infusa cum *Spiritu Vini*. Per destillationem enim & fermentationem vis Ambræ perit.

¶ Ω) *Essentia Ambræ sicca.*) Vid. in SCHROEDERO.

¶ Γ) *Ambra Moschata.*) Vid. in MYNSICHTO, *pag.* 73.

¶ 3.) *Zibetha.*) *Hoc rarò usui interno* inservit, nisi quòd saltem *Balsamis Apoplecticis* admisceri soleat, atut sine eodem æquè sint præstantia.

¶ 4.) *Febrilibus Affectibus.*) Scilicet *Odorifera in Morbis Acutis* non æquè locum inveniunt; & si conveniunt, hoc faciunt in Senibus, vel exhaustibus viribus: nisi quòd observaverim, *Confectionem Alkermes* Ægris ejusmodi datam, ipsos agrypnos ad aliqualem Somnum cum euphoria disposuisse. *Ergò Odorifera fugiant in Acutis.*

¶ 5.) *Pinguia.*) Scilicet *Substantiarum pinguium ex Animalibus desumptarum generalis Usus* est, ut blandè relaxent Fibras nerveas, hinc duras emolliant, itemque Spasmum illorum dolorosum sistant, adeòque hinc *Anodyna* sunt; sicut porrò crudiores & acriores Succos hebetant & obtundunt sicque rodentes Dolores sistunt: itemque tandem penetrando coagulata Contenta modicè solvant. Interim tamen singulis earum non adeò omnis vis specifica deneganda est.

¶ 6.) *Butyrum.*) *Butyrum Majale* AUTHOR vocat *Florem Vegetabilium vernalem*; resolutio autem Graminis & transmutatio in Lac & Butyrum, dicitur *Solutio quasi semialcahestina ab* AUTHORE *pag.* 650. *Butyrum* autem *Majale*, præprimis subtilius, delicatius, & penetrantius, magisque alcalinum est, quàm quorumcumque Animalium Pinguedines: unde illud Sole depuratum pro usu asservandum est. Interim, quibus placet *Pinguedines Animalium* asservare, illi eligant *Taxi* ceu temperatiorem, quàm *Caninam*, vel *Leporinam*: quarum *hæc* peculiare est *Tractivum*, hinc Infantum Gingivis illita potentissimè elicere Dentes credunt: sicut eadem Vulneribus applicata promovet heterogenea iis inhærentia ad exitum, sic quoque Abscessibus tardantibus apertionem sui, illita, maturat eos, & ad Ruptiorem disponit.

¶ 7.) *Oesypus.*) Sumunt *Lanam pinguem*, *unà cum affixis Globulis*, & ex hac coquendo, eliciunt *Pinguedinem*, quam vocant *Oesypum*: sed loco omnium Pinguedinum Animalium sufficiat *Butyrum*, & postmodùm *Oleum Olivarum cum Oleis destillatis Animalium*.

¶ Δ) *Alpini Muris.*) *Pinguedo Muris Alpini* commendatur ad Pleuritidem, hinc *Unguentum Pleuriticum Mynsichti* hanc pro Basi habet. *Axungia Cati sylvestris* ad Epilepsiam Abdominis, necnon in Colica Umbilico illita; & Ursina ad Hernias mirè commendatur.

¶ Θ) *Lucii.*) *Pinguedo Lucii piscis* laudatur pro Infantum Tussi, illinendo Pedes, ut sic ad Somnum disponantur.

¶ K) *Ascia.*) *Ascia Pinguedo* ad Cicatrices Vulnerum absumendas laudatur.

¶ Λ) *Erinacei.*) *Erinacei Pinguedo* præfertur Ursinæ in Herniis, si Lumbis illinatur.

¶ Ξ) *Anguillæ.*) *Pinguedo Anguillæ* assatæ, *Foliis Lauri* excepta laudatur ad Surditatem, & Subauditionem.

¶ Π) *Suilla.*) *Suilla* temperatissima & maximè mollitiva est.

¶ Σ) *Sevo Hircino.*) *Hircinum Sevum* Umbilico illitum ad Stranguria commendatur.

¶ Υ) *Cervinum.*) *Sevum Cervinum* commendatur ad Fissuras Pedum.

¶ 8.) *Medulla Cervina.*) Ex *Cruribus Animalium Cervinorum*, *Bovinorumque* desumptæ & illitæ in usu sunt in Agrypniis, Temporibus illitæ; quia disponunt ad blandum Somnum in acutis Morbis Ægros.

Sapo

Vitulina, Bovina, Hircina, &c. inter se præcellentiis nut necessitatibus, vel verbum addere piger. ¶ 9.) *Sapo* (non solum revera *Venetus*, sed vegetior quivis) consultiùs Selectui nostro quidpiam contribuet. Nam uti (præter exotericos hic *Aulicorum Globulos odoriferos* aut *emaculatorios*) perfricta hinc *Linteola*, & *Mixtura* cum *Spiritu Vini* (ab aliorum *Saponis Balsamo* parùm differentes) vulgi haud semper reiecula sunt Euporista : ita *Oleum* inde cum *Cineribus* nostro modo *destillatum* præstans est resolvens, compluriumque *Pinguedinum ipsiusque Butyri* [non sine propriæ temperiei permutatione) *Destillatis*, decantatissimis quoque, par, aut si compagem Subjecti sui intuemur, superius : ut in externos quidem ortus (nì diffusior Apparatus placeat), nec ¶ 10.) *Cera Oleum* insuper tantoperè requiratur; sive vulgariori modo *butyraceum* temperatiusque, dispensatus tamen simol ferè incommodius fuerit, sive *limpidum*, idque vel per *Rectificationem*, vel per peculiarem *Destillationem*, tam *Olei Philosophorum* more, quàm sopradicto potiùs per *Cineres* modo institutam, at ubique non sine intensiori hinc empyreumate. De cætero reliquis intentionibus ¶ ⊕) *Cera flava* (curiosiori magis quam præsentiori *Virginea*, ¶ Ψ) exucca *Alba*, supervacua *Propoli*, negotiosiorumque ¶ Ω) *Magisterio* dimissis) oppidò sufficit. Atque quo hunc *Animalium* censum ¶ 1.) *Spermate Ceti* (siquidem denuò è *Cetaceorum Cranis Inguinibus*ve fuerit) tandem concludamus, efficax sanè est tam intùs quàm extùs; ibi tamen nauseabundum, utrobique in tanto parabiliorum durabiliorumque *Resolventium* proventu; præter rem earius, in rancorem proclive, ad *Essentia* lotmam (si corruptionem sic impedire, vel Remedium nobiscum oboubere quispiam voluerit) induendam penè ineptum, etsi *Extractio* vel *Dissolutio rectificatissimo Vini Spiritu* (cum, vel sine addito *Alcali*) tenetur. *Emplastrum* (etiam extemporaneum, nec in se inefficax) viliora nihilominùs passim æquant; ut toto hoc Concremento facilè hic caruerimus.

Inter *Fossilia Marinaque* proin nunc potiùs ponamos polychrestom ¶ 2.) *Succinum*, saltem *Vulgare* (dum *Fossile* rarius & quantum nos quidem in diversis frustis notavimus, minùs suaveolens, operosè nonnullis *Regeneratum* curiosius quàm venali raspatura præsentius est) idque solummodo *Flavum* pellucidum, carioti *Albo* pridem vel ob Actis imitationes prælatum. Sitque præter *Suffitus*, è nostris quoque Selectis sufficientissimos, & per *Additamenta* competentia (siquidem permulta *Folia Floresque* gratiam obscurant) haud difficulter ulteriùs alterabiles, primò ¶ 3.) *simplex Pulvis*, citra frustraneam *Spiritus Vini deflagrationem* lævigatus; nì paulo diffusior moles (*Specificorum* tamen *Cephalicorum*, *Nephriticorum*, *Uterinorum*ve accessu promptè minuenda) fortassè displicuerit. Sic porro ¶ 4.) *Tinctura*, cum *Spiritu ardente tartarisato*, vel aliàs *rectificatissimo* (nam ipsa *Salis Tartari additio* extractionem hic parùm promovet) parata, quovis *Magisterio* (*seu per Præcipitationem cum Aqua simplici Vitriolive Spiritu*, *seu per Exhalationem tantùm postliminiò compactio*) convenientior, *Oleorum Aromaticorum* tantillo pro lubitu facilè condicenda, consimilibus) cum *Alcalisato Spiritu*, aut ipso simul *Alcali Tartareo* confectis) *Tincturis* promptè miscenda. Ceu *per se*, quàm *Castorina*, *Camphorea*, &c. accessu bonum est *Uterinum* (*Elixiris* nomen hinc alicubi nactum), *Nephriticum*, *Cephalicum*, &c. modò in *Vehiculis calidis*, nec adeo præcipitantibus adsumatur. Sit demum ¶ 5.) *Oleum Succini* saltem per se & sine Additamentis Destillatio-

¶ 9.) *Sapo.*) *Duobus modis in usu est*: Primò *per se*, ut Sobjectum alcalinum temperatum, indeque Anodynum externum exhibet, solutum in *Spiritu Vini* vel *Spiritu Lumbricorum terrestrium*, addendo interdum pauxillum *Camphoræ*; ita Podagricorum Pedibus dolentibus cum optimo successu applicatur, & præfert AUTHOR *noster Balsamo Saponis*, quod vid. in SCHROEDERO. Secundo *Oleum ejus*, quod plurimis modis: at optimè, juxta AUTHOREM *nostrum* cum *Cineribus* destillatur : est Remedium penetrantissimum, & resolutivum potens, cùm sit aut *Oleum Olivarum*, aut *Oleum Pinguedinis Animalium*, *Saponem* ingredientium, præprimis *Venetum* penetrantissimum : nempe quod speratur in *Oleo Philosophorum*, & *Oleum Pinguedinum*, habemus elegantissimè in *hoc Oleo*, & hujus respectu *Oleum Ceræ* non tantoperè requiritur.

¶ 10.) *Ceræ Oleum.*) *Oleum Ceræ* penetrans est internè ad Affectus diureticos & Tenesmum; externè ad Ulcera & Ambusta expertum; interim loco illius & *Oleum Saponis* sufficere potest. Cæterùm *Modum destillandi Oleum Ceræ* quod concernit: optimus est, qui fit cum duplo *Ossium Animalium calcinatorum*; sic namque illud penetrantissimum acquiritur : contra cum *Arena destillata Cera flava* dat *Oleum* spissius & quasi butyriforme; quod tamen, si per Vesicam rectificetur, acquiritur penetrantissimum. Vel etiam potest destillari instar *Olei Philosophorum*, dum nempe *Carbones* candentes injiciuntur *Ceræ* liquefactæ, & hi postmodùm destillantur.

¶ ⊕] *Cera flava.*) *Cera flava*, & ex hac *Oleum destillatum* sufficiant.

¶ Ψ) *Alba.*) *Cera alba* est exsucca.

¶ Ω) *Magisterio.*) *Magisterium Ceræ* quidam cum *Spiritu Vini* parant: vid. SCHROEDERUS.

¶ 1.) *Spermate Ceti.*) *Sperma Ceti* est *Concretum ex Cerebro Phocæ Piscis*, incolæ Maris Septentrionalis, mediante *Lixivio*, *acri* confectum, & virtute resolvendi Sanguinem congrumatum, anticolica, antihysterica, & antipleuritica præditum. Cæterùm illud in *Vehiculo frigido est nauseosum*, & non potest assumi, *nec in calido*, *nisi sit fervidum*; aliàs mox congelatur, & labra incrustat. Unde *Essentia* ejus desideratur, quæ fiat cum *Spiritu Vini rectificatissimo*, ferèque quasi toto oleoso; ubi tamen hæc & hoc tædii habet, quòd *Vehiculo aqueo* combinata mox genuinum Sperma Ceti sistat. *Emplastrum* tandem *de Spermate Ceti Mynsichti* est egregium in Lacte incipiente coagulari, Mammis applicatum, superimponendo *Sacculum calidum Avena repletum*: De quo consulatur TIMÆUS *von Guldenklee*, *in Casibus Medicis*. Interim loco hujus *Galbaneta* æquè efficacia sunt.

¶ 2.) *Succinum.*) Ex *Regno Minerali* seligit solummodò AUTHOR *noster Succinum vulgare* ex Borussia ad nos advectum, hocque præfert *fossili* in maritimis locis & Moravia reperibili; sicuti etiam hic loci ea Fossa limosa aliquando insigne frustulum fuit effossum. Sub *succino regenerato* insinuat BOYLE *de origine Formarum*, qui ex *Capite mortuo Succini destillati* Succinum regenerare aggreditur. Cæterùm sunt, qui *Succinum Corpus Minerale* proclamant esse; ast mihi semper *Vegetabile* visum est de natura *Terebinthinæ*. Et quidem prima ejus origo videtur esse ex Succina, nempe ex hujus Promontoriis, multis *Abietibus* aliisque *Arboribus Resiniferis* consitis, ex quibus tempore æstivo resudat *Liquor resinosus terebinthinaceus*, qui in Mare destillans hujus fluctibus mutatur in *Succinum*, & tandem appellit ad littora Borussiaca, & argumento esse possunt *Producta*, & *Effectus Succini*, non adeò à *Terebinthina* distincti. Est *Anticatarrhale*. *Album* quidam *Flavo* præferunt: sed male; nam etiam *ex Flavo*, mediante *Aqua salina*, potest fieri *Album*, castrando · vid. SCHROEDERUS.

¶ 3.) *Simplex Pulvis.*) *Simplex Succini Pulvis* lævigatione cum *Aqua simplici* vel *appropriata* factus, eligitur ab AUTHORE. QUERCETANUS *Spiritum Vini* affundit & superaccendit. Sed *Succini Pulvis in substantia suspectus videtur*, quòd Succinum sit resinosum Subjectum tam pertinax, ut nullis ferè Menstruis sit solubile; unde dubito, an in Pulvere datum illud, aliqualem in Corpore positivam habeat efficaciam? quin potiùs seligo in Affectibus Catarrhalibus, ex Lymphæ vitio prognatis, semper loco ejus *Oleum destillatum* & *Sal volatile ejusdem*.

¶. 4.) *Tinctura.*) Seligitur ab AUTHORE *nostro Tinctura Succini*; at vix *Spiritus Vini*, *etiam rectificatissimus tartarisatus*, aliquantulum saltem *Succini solvit*, idque si *tali Tincturæ Aqueus Liquor* combinetur, *Cremor* quidam *succineus* iterum supernatat, atque ita non præstabit quidpiam præ Pulvere Succini. Hinc potiùs *Oleum* & *Sal volatile* usurpetur; vel fiat contra AUTHOREM *Tinctura illa* cum *Liquore Alcahest Glauberi ex Nitro fixo*; ita enim solutum hoc ipso *Succinum* digeri poterit *cum Spiritu Vini* in *Essentiam*, præferendam illi, quæ *cum Spiritu Vini tartarisato* aliàs paratur.

¶. 5.) *Oleum Succini.*) Optimo consilio AUTHOR *noster per se* destillare jubet *Succinum* blando Igne per Retortam; ita prodit *Oleum* & *Sal volatile*: quidam addunt *Cineres*, *Arenam*, & alia, sed frustrà : quidam *Corallia* : sed *Oleum Coralliorum succinatum* parùm vel nihil de Corallis participata vide SCHROEDERUS *pag.* 340. no. 4. Cæterùm *Oleum Succini* dicta ratione destillatum *rectificandum est*, tam propter Odorem suum empyreumaticum, quàm propter Resinam adjunctam crassiusculam. Ac quidem *Rectificatio ejus optimè fit* ex Vesica, & est egregium penetrans non adeò empyreumaticum, & sic habetur *Crassamentum* instar Colophoniæ, optimum in *Emplastris*. Vel & *Olei Succini nondum rectificati* pars j. abluatur in partibus iij. *Aquæ simplicis*, sæpiùs agitentur, & misceantur; ita Aqua illa suscipit empyreumatica Olei excrementa salina, supernatante Oleo puro; quæ *Aqua* blando Igne evaporata dat partem *Salis volatilis Succini*. Si *rectificetur Oleum Succini per se*, relinquit *Caput mortuum* iners; sin *cum Cineribus*, multum perditur; Super *Spiritum Salis* rectificat GLAUBERUS, sed omnium optimè fit per Vesicam.

Bal-

lationem protelantibus, aut *Salis volatilis* (si forsan esperiatur) partem infringentibus, vel pretium frustrà, efficaciam partim (*ut Corallia*) intendentibus collectum. Qui sub privata rectaque sic Dispensatione, *Albi flavique Coloris* rationem non adeò habere tenetur, simpliciter sic (quamvis aliquantò obscurius) securè adhibere poterit, aliquoties solummodò ablutum & aliquandiu hinc repositum, citra laboriusiorem, alias plerumque *Residuum* minùs graveolens relinquentem, *Rectificationem* quandam; sive *super Cineres*, *Colothanam propriam*, aut *Alcali aliquod*, sivè sumptuosiùs adhuc *super Salis Spiritum* (sæpè *superstantis Olei* partem per bullas elidentem) aut *super Salis Muriam* utplurimùm totiùs Rectificationi una vice non sufficientem, vel commodissimè demum *per Vesicam* (*Crassamento* aliis *Unguentis & Emplastris* pro lubitu relicto) instituatur; ceu nonnulli hoc fine priùs *Olei destillandi* dimidium, ante erumpentem fumum (at pariter cum aliquali *Salis Volatilis* perditione, nec adeo evidentiori Destillati gratia) olim separare consuerunt. ¶ 6.) *Balsamum* hinc usi vulgati usus, ita promptæ extemporaneæque (cum Nucistæ expresso) miaturæ. ¶ 7.) *Sal verò volatile* parergon est isti, qui data opera quærit. Nam in renitentioribus Ischuriis infidum, in reliquis Destillationibus, congeneribus nec singularius nec præsentius est, utut modo *per se sublimatum*, modò *ardente Spiritu in urinosum Liquorem* resolutum, vel *Acido quodam Spiritu fixatum detur*. Unde illud huc tantoperè non trahemus. Multò minùs autem ¶ Γ) *Fixi* tantillum (ejusdem saporis) a laborum ferè prodigis collectum ex accumulatis successivè ¶ Δ) *Capitibus mortuis*: quæ si per Destillationem haud penitus exhausta seu combusta fuerint, ceu alias Mulierculis intùs tutò dantur, ita quoque *Asphalti & Gagatis* (siquidem ipsum *Succinum*, & ejus præ *Gagatino Oleum* invectis perinsionibus satisfacere nequeant) locum sufficienter supplent; ¶ 8.) *Petroleum* verò per nobis addat, qui volet: compluribus *Destillatis* equidem parabilius, & penetrans est Naturæ geminen: nihilominùs quod contractior Praxis *Terebinthina Spiritu*, *Sabinæ* vel *Cera*, *Juniperive Oleo* similibusque domesticis, familiarioribus aut mage polychrestis *Topicis* non transiget a nec hoc (sæpè nimis exsiccativo) transiget: ut specialem ejus necessitatem non videamus; minùsque adhuc periculosè à negotiosioribus *Rectificari*, rariorisve (absolutè sic dicti) ¶ 9.) *Terra Olei*. *Carbones fossiles* Operariis, aut cum *Torfa* adsuetorum Foco; quodque hinc quidem *Salinum* illinc *Oleiforme* secernitur, Curiosioribus relinquamus, *nitroso Alcali*, *Succinique congeneribve Oleo* satis contenti.

De Sulphureorum, huc pariter spectaotium Selectu in *Diaphoreticorum Classe* egimus. Et cùm in destinatione sua hodieque sufficientissima, Experimentis confirmata, sat tuta, nec (extra abusus) alterius, olim subsequæ noxæ suspecta vel convicta sint, causam non deprehendimus, cur *Pectorales* insuper in usus, imò *Sudoris Vomitusque* ciendi ergò (præ exploratissimo nunc *Antimonio*) istis superaddi debeant ¶ 10.) *Arsenicalia*, *Auripigmentina*, *Sandarachinave Sublimata*, *Rubini* (dum in *Sulphura Arsenicale quid* tantoperè veremur), *Præcipitata è Liquore Gummoso*, *Reguli*, *Vitra*, *Flores*, *Magisteria*, per nitrosam Detonationem *Fixata*, &c. quæ secundùm Recentiorum præcipuè Processus ac Compendia elaborari posse, inter odiosissimas effumationes equidem didicimus: at solidorem (per domesticas Observationes, haud verò per consuetas Transcriptiones firmatam) Experientiam, de talium (plerumque pro forma saltem repositorum, aut animi gratia eleboratorum) securitate, etiam ultra Psoram (ubi aliquando *fixum* seorsim *Arsenicum* tutò datum novimus) extensa, adhuc dum expectamus. Extùs sanè *vulgare Fixatum* Chirurgis peculiare quidpiam haud adeò præstat; Abusus aut Alcalibus adhuc combinati noxas alii retulerunt. Solus ¶ ε.) *Arsenicalis Magnes* mereri videtur, ut diffusiores in Apparatus pro *Emplastro* (per simplicissimam Liquationem, cum vel sine *Vitrioli Terra*, *Fuligineve* conficiendo, & nihilominùs circumspectè continuando) præparetur.

Solaria Lunariaque huc fortè pertinentia, è superioribus repetantur. Nos ad *novam* polychrestamque *Classem* pergimus.

TI-

¶ 6.) *Balsamum*.) *Balsamum Succini cephalico-catarrhale* fit, vel miscendo *Olei destillati Succini* partem j. cum triplo *Olei Nucistæ expresso*; vel miscetur pars j. cum part. iij. *Sacchari*, & acuctur q. l. *Salis volatilis Succini*, & est *Elæosaccharum* egregium.

¶ 7.) *Sal volatile*.) *Sal volatile Succini*, præter vim diureticam, quam quidem contra HELMONTIUM, dum *Sal Succini Diureticorum apicem* vocat, non æstimat AUTHOR, egregium nobis est Cephalico-nervinum & Antepilepticum, & quod optimè medetur Convulsionibus. Hoc est Ingrediens *Liquoris Cornu Cervi succinati*. *Sal volatile* verò *commune* est compositum ex urinoso Succini Sale, Phlegmate ejusdem acido, & Oleo Succini. Facilè autem *separatur*, subigendo id cum ana *Salis Tartari* & destillando; hac enim ratione purum Alcali Succini volatile acquiritur. Deinde alii *Aquam ablutionis Olei*, *per se destillati*, *Sale volatili impregnatam*, sumunt, & *Sal* hoc ab *Aqua* evaporando & crystallisando separant; iterumq. affusione *Spiritus Vini* extrahunt oleositatem adhærentem. Hanc in *Sal volatile depuratum pro usu diuretico* justa WILLISII verum Assertum: *semper unà cum Nitro propinandum*.

¶ Γ) *Fixi*.) *Succinum calcinatum* ulteriùs dat *Sal Fixum*.

¶ Δ) *Capitibus mortuis*.) Ex *Capite mortuo Oleum nigrius* post Olei moderatam destillationem, loco *Gagatis* & *Asphalti* optimè substituendum.

¶ 8.) *Petroleum*.) *Petroleum album*, & *rubrum* nobile est, & penetrans Nervinum resolutivum, conveniens in multis cum *Oleo destillato Succini*, indeque calidè Lumbis illitum in Nephritide, & Doloribus Nephriticis est egregium. Atque hoc *Petroleum Recentiorum* est *Naphtha Veterum*, flammam facilè concipiens; unde *Rectificatio ejus periculosa est*.

¶ 9.) *Terra Olei*.) *Oleum Terræ* ex India allatum est *Petroleum* sui generis, ast penetrantius, & subtilius præ illo.

¶ 10.) *Arsenicalia*.) Notus scilicet est *Arsenici & Productorum ejus effectus*, dum internè *parva Dosi* & Vomitus & Secessus lethales concitent; externè verò *Suffitus ex Arsenico* pro Phthisi, & Pectoris Morbis curandis, Veteribus in usu fuit: de quo vid. RIVERIUS *Cas. mir.* ubi prostat Exemplum Phthisis enacuratæ hac ratione. Interim omnia *Præparata Arsenicalia*, quæ vid. in SCHROEDERO *l. 3. pagina* 499. negligi possunt; & loco illorum tutiora & parabiliora prostant. Equidem *Arsenicum fixum cum Nitro factum* internè & externè laudatur in Psora & Lepra, item in Malo Venereo confirmato à nonnullis, necnon pro *Philtris*: sed minùs tutò. Externè ad Ulcera desperata, speciatim cancrosa, tam Mammarum, quàm aliarum partium; ast optatur adhuc certior Experientia Chirurgica.

¶ ε.) *Arsenicalis Magnes*.) *Magnes Arsenicalis* paratur ex ana *Arsenici*, *Sulphuris*, & *Antimonii*, ejusque AUTOR est ANGELUS SALA. Præter usum, quem habet in Anthracibus pestilentialibus, de quibus vid. BARBETTE *in Observat.* & excitandis Fonticulis, de quo vid. *idem in Anat. Practica*, item in Peste pro *Amuleto*; ingreditur quoque *Emplastrum Magneticum*, quod egregium est in Quartana regioni Lienis applicatum; item in Herniis Lumbis appositum pro retractione Intestinorum prolapsorum; necnon in Parotidibus pone Aures in Febribus Malignis erumpentibus.

Sequuntur jam FORMULÆ *hujus Classis*: Sic esto v. g. *Aqua Analeptica* in subitaneo Casu quodam:

℞. *Aquæ Meliss. spirituos. cum Vino* ℥iß.
Apoplect. Anseris composit. ʒvj.
Cinnamom. spirituos. ʒiij.
Essent. Ambræ ʒj.
M. S.
Aqua Confortativa.

Sic in Pathematibus Muliebribus:

℞. *Aquæ Hysteric. Autoris* ℥ii.
Essent. Castor. ʒii.
Aceti Rutac. ʒj. vel ʒiß. aut q.
M. S.
Egregia Aqua Hysterica.

Porrò in puncto Colicæ Convulsivæ:

℞. *Aquæ Menth. comm.* ℥ij.
Menth. composit. Author. ℥j.
Essent. Castor. ʒiij.
Laudan. opiat. gr. iij. vel iv.
Elæosacchar. Aurantior. vel *Citr. succos. Authoris* q. s. M.

Capiatur cochleatim.

Ulteriùs pro curanda Epilepsia *loco Vehiculi* esse potest:

℞. *Aquæ Lil. convall.* ℥iij.
Apoplect. Authoris ℥iß.
Elæosacch. Citr. succ. q. s. pro grato sapore:
Misc. pro *Vehiculo Pulveris Cephalici Authoris*.

Loco quorum *Pulverum*, & in Epilepsia *hic* esse poterit:

℞. *Rasur. Cran. human. violenter mort. pulverisat.* ʒi.
Cinnabar. vel *Antimonii* vel *Nativæ selectæ* ʒß.
Sal. volat. Succin. gr. iii.
Cornu Cervi gr. vi.
Laud. opiati gr. iß.

M. F. *Pulvis* pro 3. *Dosibus*, in præfato *Vehiculo* sumendus.

Porrò fit *Mistura contra Passionem Hystericam*:

℞. *Aqua*

T I T U L U S XX.

DE NARCOTICIS, ANODYNIS, ET EPICERASTICIS, VEL LENIENTIBUS, TEMPERANTIBUS ITEM, ET EMOLLIENTIBUS.

Sit inter hæc jure primum, præstantissimum ¶ 2) *Opium*: Massa (dum domi, decenter licèt, collecta exoticæ acumen eadem Dosi neutiquam attingit) equidem aliunde comparanda; innocens tamen, utut hodieque permultis empiriros forsan olim (in Agonizantibus, aut Morbis ejusmodi sufflamen, vel planè non, aut temporum respectu nondum admittentibus) abusos spectantibus immeritò neglecta, ad semidementationem (dum non solùm in Indiis *Affionli illi atque Pousti*, verùm etiam hisce in Regionibus assidui ejus frequentatiores oppidò diversum ostendunt) injustè damnata, suspecta, aut tandem longè partiùs, seriùs dimidiatiusque attacta: quanto Infantum, Gravidarum, Puerperarum, Exhaustorum (nec solis semper Spirituosis odoriferis analepticis sopiendorum), Senum, item Phthisicorum, Epileptirorum, aliorumque ferina Tussi, Defluxionibus, Hæmorrhagiis, Profluviis, Superpurgationibus, Colliquationibus, diversis Humorum aut Sanguinis Effervescentiis, plerisque vagis fixisque Doloribus, &c. penè enectorum damno, hìc non dicemus: nisi quòd (ad hæc ferè tempora) æquè multos ¶ 3.) ob meticulosam *Opiatorum* & *Emeticorum* intermissionem, quàm per Empiricorum manus

♃. *Aqua Paleg.* ℥ii.
Hysteric. Author. cum Castor. ʒii.
Liqu. Cornu Cervi succinat. ʒj.
Laudan. opiat. gr. ij.
Sacchari parum.
M. Capiatur cochleatim.

Vel

♃. *Aquæ Fumar.* ℥ij.
Paleg. ℥j.
Essent. Castor. ʒiß.
Sal. volat. Cornu Cervi gr. xii.
Succin. gr. vj.
Laudani opiat. gr. ii.
Sacchari parum.
M. Capiatur cochleatim.

Hæc *Mistura*, & in Paroxysmo apoplectico & epileptico locum invenit, omisso saltem *Laudano opiato*, & loco *Essentia Castorei* substituendo *Aquam Apoplecticam Authoris*.

Porrò si præscribenda est *Tragea Aromatica*, tunc

♃. *Cinnam. opt.* ʒv.
Zingib. ℥iß.
Caryoph. ʒii.
Cardamom.
Macis an. ʒj
Olei destillat. Cinnamom. Authoris
(hujus loco in pathematibus nervosi generis, *Olei destillat. Succini*) ℈j.
Elæosacchari Citrat. ℥ß.

Misc. pro *Tragea* bis quotidie mane & vesperi usurpanda.

Quæ & cum s. q. *Conservæ Rosarum* vel *Menthæ* in *Electuarium Analeptico-Stomachico-cephalicum* redigi potest.

Ulteriùs sit præscribendum *Elæosaccharum Confortans* pretiosum pro Sene divite:

♃. *Ambr.* gr. vii. vel viij.
Solve in
Olei destillati Cinnamomi gutt. xij.
Cardam. gutt. vj.
adde
Sacch. albiss. ℥j. ad ℥iß. vel ℥ij.
M. f. *Pulvis*, subinde usurpandus.

Porrò

♃. *Ess. Stomach. Aut.* ʒiij.
Mastich. Ejusd. ʒiß.
M. D. S.
Elixir Stomachicum, *ad 50. guttas*.

Tandem pro *usu Nervino externo*:

♃. *Galbanet. Paracelf.* ℥ij.
Olei destillat. Succin. ℈ij.
Spir. ℈j.

M. pro lobitu in variis Abdominis dolorosis Affectibus, item pro *Lita* Brachiorum, Nuchæ & aliarum partium Nervinarum, præsertim ex Lymphæ aciditatis nerveas Fibras vellicantis vitiis prognatis. Vel

♃. *Emplastr. de Hyoscyam. Autor.* part. ij.
Gummi Galbani vel *Ammoniac. in Aceto solut.* par. j.

Liquefacta misceantur: hinc malaxata cum *Oleo destillato Succini* vel *Saponis* induc super Aluram. F. *Emplastrum* in forma transmissa, applicandum locis nervosis nonnihil carnosis, in Doloribus chronicis.

T I T U L U S XX.

DE NARCOTICIS, ANODYNIS, ET EPICERASTICIS, VEL LENIENTIBUS, TEMPERANTIBUS ITEM, ET EMOLLIENTIBUS.

Optimè hæc sibi invicem sociantur: nam quælibet *urgentia Symptomata* ex concitatiore plùs minùs *inordinato Spirituum impetu* originem ducunt; quæ ipsa inter

Symptoma primarium ferè est *Dolor*. Ea ergò, quæ Motum Spirituum influentium nonnihil sistunt, eosdemque quasi figere & condensare videntur, ista Symptomata palliativè sistunt, & talia cùm Partis sensum hebetent, hujus respectu *Stupefacientia*, Græcis *Narcotica*, dicuntur.

Causa urgentium Symptomatum, speciatim *Doloris*, utplurimùm ex internis solet esse *Acrimonia Contentorum*, plùs minùs lædens, adeòque irritans, sicque Dolorem occasionaliter inferens in Parte quadam solida. Hinc conveniunt *Anodyna* dicta, seu blando Sensu Partem dolentem afficientia; quæ respectu Partis læsæ *Lenientia*, respectu Causæ *Temperantia* dicuntur, idque internè usu.

Externè enim talia *Emollientia* esse solent, quatenus & Tensionem Fibrarum remitti, & Contenta stagnantia, fluida nonnihil reddere solent.

Talia petuntur speciatim ex *Regno Vegetabili*, pauca ex *Regno Minerali* & *Animali*; suntque adeò in *quadruplici Differentia*.

1. *Narcotica*.
2. *Temperata dulcia*.
3. *Mucilaginosa*.
4. *Oleosa* seu *Pinguia*.

Inter *Narcotica* sufficiet antesignanum *Opium*, tam pro *Essentia* vel *Tinctura*, quàm pro *Extracto*; quod etiam commodè *Pulveribus* permisceri potest; idque ferè usu interno. Nam externè *Hyoscyami* efficacia ferè potentior est: item *Papaver sativum*, *album* pro *Aqua*, *Syrupo Papaveris* & *Diacodion*, & Papaveris *Semen*, ut ex hoc formentur *Emulsiones*.

Temperantia inter eminent *Passulæ majores*, & in specie *minores*, *Radix Glycyrrhiza*, &, si cui placuerint, etiam *Carica*, *Saccharum*, *Amygdala dulces*, *Flores Violarum*, præsertim ex his paratus *Succus* seu *Syrupus*, *Rapa*, item *Malva* & *Althæa*, *Lilium album*, speciatim *Flores pro Oleo*, *Fœnigræci* vel *Lini Semen*, *Oleum Olivarum recens*, cumque hoc facilè ad MYNSICHTII imitationem parabile *Oleum ex septem Floribus anodynum*.

Animale Regnum suggerit *Lac*, *Mel*, *Pinguedinem Humanam*, & hujus loco *Suillam* vel *Vitulinam*, item *Oleum Lumbricorum per digestionem*.

Minerali è Regno excellit *Sulphur Vitrioli anodynum*, à pluribus quæsitum, à paucis inventum; item *Cinnabaris*, tam *Nativa*, quàm in specie *Antimonialis*: ut taceam *Sulphura Metallica fixa*, exque his paratas *Tincturas*, aut his cognata Remedia, quæ vi anodyna, utplurimùm vi diaphoretica simul, pollere observantur.

Hisce ferè etiam addi solent *Cicuta*, *Mandragora*, *Lolium*, *Stramonium*, *Pseudomelanthium*, *Cannabis*, *Cynoglossa*, *Papaver nigrum & rhœas*, *Jujuba*, *Dactyli*, *Siliqua*, *Pruna*, *Sebesten*, *Semina quatuor frigida*, *Pinea* & *Pistacea*, *Balanus Myrepsia*, *Alcea*, *Malva arborea*, *Verbascum*, *Linaria*, *Melilotus*, *Mercurialis*, *Branca ursina*, *Gummi Arabicum*, &c.

¶ 2.) *Opium*.) Est *Succus Papaverum sativorum* in Regione Asiæ Orientali elicitus; cujus fœtus nunc prostans *Opium* est utplurimum *Meconium* saltem *ex integra illius planta* prælo elicitum. Cæterùm insons est Remedium, nec nisi perverso uso nocivum; quin Orientales Populi vix sine eo vivere possunt, quod vocant *Affion*; sed eidem assueverunt ita, ut id *ad Drachmas integras* assumant.

¶ 3.) *Ob meticulosam*.) Scilicet, plures sunt nostratium Medicorum, qui nunquam magis tremunt, quàm quando Ægris *Opiata* aut *Vomitoria* exhibenda sunt. Sed æquè nocet, qui ex metu Ægros non sufficienter curat, quàm qui ex temeritate eosdem occidit, cùm *Opium* in quibusvis ingentibus Symptomatibus dolorosis sistendis sit præstantissimum, modò id dextrè & cum debitis circumstantiis adhibeatur.

nus occubuisse credamus. Dum autem oculatiores alii polycrestum hoc Remedii genus quasi postliminiò reducere, seu frequentiori usui vindicare conati sunt, ab altera parte (inter tot theoretica litigia omniumque Chymicas tractiones) denuò enormiter vexari cœpit. Siquidem Experientia docet, quòd ¶ 4.) *Crudum* necessitatis tempore, nihilominùs securè, modò (ceu ejus generis omnia) competenti Subjecto, Morbo, Tempore Dosique detur; innoxieque similiter *Extractionibus*, &c. subjiciatur, ¶ 5.) citra prævias *Tosturas* aliaque ambages; aut si (disparentem tamen sub plerisque his laboribus) Graveolentiam minuere voluerimus, quod tunc *Aqua*, superfusæ saltem, *Divaporatio* æquè satisfaciat, & *Tostura* insupercertior, ¶ Θ) *Sulphuratione* (ceu quidam *Scammonii instar* illud personare consueverunt) suo modo facilior fit: quod porrò simples ¶ 6.) *crudi in Spiritu Vini solutio* pariter innocens: innoxiusque nec verè hinc narcoticas exillat *abstractus inde ille ipse Spiritus*: quòd *Opii natura* revera magis *ad Ardens*, *quàm Acetosum* (simultaneæ cujusdam *Correctionis* causa, inter suppositam salinarum partium cointentiam, huc adeò tractum) *Menstruum* vergat; quodque hinc (dum ¶ K) *Topicis* quidem partim frustra adjicitur, verbi gratia *Cauteriis potentialibus*, *Antarthriticis*, &c. partim *crudum*, verbi gratia in *Sutella cujusdam imitatione* sufficit) *Extractum* internos in usus paratum, *cum Vini spiritu*, uti copiosius (resinosa scilicet parte magis simul attracta), ita de cætero undiquaque sit tutissimum: quodque demum hoc, solitarium quoque, *Laudani* cujuscunque loco, sub qualibet forma, æquali securitate atque effectu nihilominùs exhibeatur. Accedit, quod si omninò tanti momenti judicaretur hic ¶ 7.) *Acidulatio*, nullo negotio *Spiritus Vitrioli* (tanquam plerisque *Opiatorum* destinationibus convenientioris) drachma una præterpropter, pro singulis *Opii* unciis, *Spiritu Vini* ante extractionem instillari, vel potiùs (cum Acidulata hæc Phthisici minùs commodè ferant) *Extracto simpliciter* sic, etiam *absque tortura parato* parti seorsim diversimodeque sociari queat, vel *Vitriolatorum* quoque loco *Spiritus Salis communis*, aut *Vitrioli Philosophicus* nobis (sub liquida præsertim forma) præ *Aceto destillato*, imò *ipso à Sale Tartarei* (sub *Terra foliata* confectione) *abstracto*, *Æruginisve sulphurato Spiritu* semper convenientior hic habitus. Nam incompetentia *Fructuum acidorum*, *Aceti rosacei*, *congenerumque Liquorum* extractioni olim adhibitorum *Magmata*, hodie his neutiquam agglutinabimus.

At qui *Selectus noster* nunc procedat, licèt equidem minùs prodigus, Operationis verò fundamentum & Accessoriorum improportionatas utplurimùm minutias ritè expendens, solitario dicto *Extracto* acquiescere possit ¶ 8.) ponamus nihilominùs (ne in famigeratioribus Polychrestis nimis deficere videamur) ¶ 9. (*Laudanum aliquod*, sed simplicissimum, utpote sic optimum: sique v. g. *Extracti illius* partes duas cum *Extracti Croci* (tanquam vegetioris Simplicis) & *Cinnabaris nativæ* (Corpus quasi dantis), aut saltem *Coralliorum pp.* ana parte una quis probè miscuerit, largiter profectò habebit, quod *Perlata*, *Gemmea*, *Bezoartica*, *Mumiata*, *Ambrata*, *Solaria*, *&c.* (majoris pretii, opinionisque, non verò effectus) item compluribus Intentionibus magis adversa *Moschata*, *Oleisve destillatis obruta*, hyperbolicè sæpè promittunt: ceu superioribus jam annis postquam quilibet sibi (per innumeras *Extractionis*, *Ponderum & Additamentorum* variationes) *Laudanum quoddam*, *Nepenthes*, & quid non? finxisset, versatiores similiter observarunt. Ampliùs autem nec *Antepileptico*, *Hysterico*, *Pectorali*, *specialiorive* quodam seorsim indigebit: siquidem simplicissimum quoque sæpenumerò, extra omnem Accessoriorum conventum, quæsitam intentionem sufficienter, sub indifferentia sua complet; alibi vero sub *Pulveris* seu *Liquoris* forma, Morbi simul Symptomatumve ratio æqua facilitate, extemporeque, ac sub ista Remediorum accumulatione habetur; aut si omnino *Pilularis* exigatur consistentia; convenientium *Oleorum*, *Tincturam*, *Essentiarumque* illitu, vel interpositione, imò solius *Vehiculi* conformatione, desideriis reliquis providetur; quæ Residuorum quoque hujus generis ¶ Λ) *Pilularum*, *de Cy-*

¶ 4.) *Crudum*.) *Opium crudum* hodie vix, uti olim quidem Veteribus, in usu est: interim, in quibus Acidum primarum viarum excessivum ostenditur, illis crudum commodè poterit dari, cùm ab Acido illo hoc castretur: contrà tenerioribus Subjectis idem exhibere nobis sit religio, propter funesta Præcordiorum Symptomata. Atque hinc *Opiata* WILLISIO *malè audiunt*, cùm Angli delicatiores sint: econtrà nobis, ceu Subjectis durioribus, & præsertim Septentrionalibus, & Acido primarum viarum magis activo gaudentibus, tam crudum, quàm præparatum Opium, convenit; *Extractum* scilicet, nunc *in forma liquida*, nunc *sicca*, propinandum. Ubi tamen, quemadmodum crudum non omnibus exhibendum; ita *simplex ejus Extractio cum Spiritu Vini* dat Remedium sanè stupefactorium, indeque cautione hic opus est.

¶ 5.) *Citra prævias Tosturas*.) Scilicet notum est, quòd AUTHORES præparaturi *Remedia ex Opio*, doceant ab eo separare priùs *Gas* illud *fœtidum & virulentum* ibi hærens, quippe in quo vis narcotica imprimis residet. Jam igitur fit hoc vulgò, *Opium* in tenues lamellas incisum *blandè torrefaciendo*, quo sic evaporet illud Gas noxium. Alii contra sub Tostione hac *Opium* incisum submergunt *Aqua simplici*, vel *leniter coquunt* usque ad evaporationem Aquæ; & quidem optimè.

¶ Θ) *Sulphuratione*.) Alii sub *Tostione Opii*, id *Sulphuris incensi Fumo* suffumigant.

¶ 6.) *Crudi in Spiritu Vini solutio*.) Scilicet præparaturi & redacturi *Opium* in *Essentiam* seu *Extractum*, curiosi sunt de *Menstruo*; hinc *duo scopi* sunt:

1. *Extrahendi*,
2. *Corrigendi*.

Hinc *prioris* ratione, præsertim cùm Opium sit texturæ resinosæ, accommodatus esse videtur *Spiritus Vini*, solvens Resinam; quia Opium est subjectum resinosum: Ast verò *pro Correctione* aliud quid *Menstruo associandum* requiritur (solutum enim Opium cum Spiritu Vini summè est stupefactivum), nempe *Narcosis virulenta corrigenda est*. Et quidem Crasis materialis Opii consistit in substantia pingui oleosa, viscida, & fœtida, & narcotica, & sociata Sali alcalino acri fortiter sudorifero: ex quibus duabus substantiis *Sapor amarissimus* quoque dependet. Jam igitur pro harum *Correctione* adduntur nunc *Salia alcalia*, v. g. *Sal Tartari*, ut hoc texturam pinguem sulphuream dissolvat, ejusque viscediditatem corrigat, & vim narcoticam figat; nunc *Acida*, sed minùs rectè, quia illud castrant, ut *Acetum*, vel *Succus Cydoniorum*, vel *Spiritus Vitrioli dulcis*, vel *Spiritus Salis*; quæ sociata *Spiritui Vini* extrahenti, suo modo *Opium corrigant*. Interim excellit illa *Correctio Opii*, quæ fit per *Alcali Tartari* ita:

℞. *Opii*,
Salis Tartari an. ℥j.
Quibus invicem tritis superinfundatur
Vini Rhenani generosi ℔j.
(propter Acidum, Acetum non probo)
Stent in digestione & solvantur, hincque *Extractio* filtrata evaporetur ad consistentiam Mellis spissioris, & postmodùm superfundendo *Spiritum Vini*, elicitur postmodùm *Tinctura*, seu *Essentia Opii* correcta elegans, facilè evaporatione *Spiritus Vini* in *Extracti* consistentiam, pro *Laudano Opiato in forma pilulari*, redigenda.

Atque modus hic corrigendi Opium est *du* HAMEL & BOYLEI.

¶ K) *Topicis*.) *Externè* non opus est *Extracto Opii*; saltem *internè Opium cum Spiritu Vini extractum* secundùm AUTHOREM tutissimum est: sed dubitatur, *an Spiritus Vini solus omnem virulentiam deleat?*

¶ 7) *Acidulatio*.) Quod si quidam velint *præparare Opium per Acida*, ii recipiant *Spiritum Vini Spiritu Salis acuatum*: nempe

℞. *Opii* ℥j.
Spiritus Vini ℥iij. vel iv.
Spiritus Vitrioli (aut, qui elegantior, *Spiritus Salis*) ℨj.

Ita parata *Essentia* elegantior, & *tuta magis est* illa, quæ cum *simplici Spiritu Vini* paratur; imò eadem cuilibet Liquoris sine præcipitatione permiscibilis est.

¶ 8.) *Ponamus*.) Scilicet *tria Præparata ex Opio* habet AUTHOR. *Laudanum* scilicet *suum* pro consistentia pilulari, *Pulverem*, & *Tincturam* seu *Essentiam*.

¶ 9.) *Laudanum*.) *Extractum Opii* cum aliis mistum vocatur *Laudanum*; & quidem cùm *Cinnabarina* anodyna vi sint instructa, & quietis conciliativa, proin meritò adduntur ab AUTHORE *Extracto Opii suo Laudano*; quod *Laudanum* variis admisceri potest *Tincturis*: sic verbi gratia pro *Laudano Epileptico* misceatur illud *Extracto Castorei*, *Calami aromatici*, vel *Pulveri Analeptico*, vel *Pulveri Præcipitanti*, vel etiam *Cranio Humano*, *Cervino*, *Unicornu vero*, &c. vel etiam pro *Laudano Hysterico* cum *Extracto Castorei* & *Calami aromatici*: pro *scopo pectorali* cum *Extracto Helenii*, vel *Hederæ terrestris*; ita Laudanum opiatum diversimodè specificari poterit.

¶ Λ) *Pilularum de Cynoglossa*.) *Pilulas has* Veteres usurparunt in Doloribus Dentium, Catarrhis tenuibus, Tussi sicca, &c. sed rarissimè usurpantur hodie, & earum loco *Laudano opiato* sumus contenti.

Hyo-

Cynoglossa scilicet (*Antiquorum* exoletarum, *&* *Recentiorum* diffosiorem), *Hystericarum* (*Opio* & *Oleis* suum apertè debentium), *Anodynarum M.* (*cum Aloe* consultiùs ante cœnam præmittenda) *Narcoticarum*, *Pectoralium*, *&c.* cadit necessitas. De cætero ¶ 10.) *Hyoscyamum* hinc saniores alias hactenus eaesse jusseruot; utut mitificari, *Semenque* insuper, vel Antiquorum eaemplo, tutò at *minutiori* Pondete dari queat. Certè citra hujuscemodi suspectorum accessum sat vegeta deprehendimus *Laudana*.

Atque hæc de *Pilulari* potissimùm consistentia. Ponamus autem ampliùs (cùm forma ista volgò quoque nimis innotuerit, quibusdam fere per abusus suspecta facta sit) ¶ 1.) *Pulverem Anodynum*; non tam *Sacharo* (sub sui dissolutione Opinm inæqualiter dimittente) aut in molem coacervatis tot *specificis Magisteriis* constantem, quàm (quo *Pulveris* saltem species cum parca Dosi exeat) *è Laudani prædicti* parte unà & duabus *Coralliorum præparatorum*: vel aliter è *Extracti Opii* parte una, *Sanguinis Draconis Santalive rubri* duas, & *Coralliorum rubrorum* tribus partibus compositum; utrobique in tribus sui granis, *Laudani* granum unum continentem seu referentem; ¶ 2.) *Magisterio è Solutionibus cum Acidis*, per *Oleum Tartari* alteriusve *Alcali* præcipitato (licèt *superstans Liquor alterans & figens*, haud adeò sit contemnendus), vel dispensatu saltem longè commodiorem: ubi opus *Specificorum*, *Epilepticorum*, *Nephriticorum*, *Hystericorum*, vel *Anticolicorum Præcipitantium* accessu facilè ulteriùs accommodandum, ut *speciales* hunc in finem *Pulveres* atque *Tragea* nullatenus seorsim requirantur; minusque adhuc antiquarii illi ingratioresque *de Alkekengi* (ob unciam semis ita dicti) *Carabe*, *Diacorallii*, *Diaspermaton*, *&c.* sistentes lenientesque (sub prompto imitationis modo) ¶ 3.) *Trochisci*. Et si fortassè *Electuarii* vel *Boli* Formula cuidam seorsim complacuerit, *Conserva Rosarum*, *Rob domestico*, *Extractive* jucundioris tantillo haud difficulter tunc subigitur; ut abundè sic, imò tutius compendiosiusque habeatur, quod seu *Recentiorum varia, pretiosa, operosioresve Confectiones Narcotica, Mitigativa, &c.* seu *Antiquiorum* (utplurimùm urentibus aliisque inconvenientioribus præter rem referta) *Philonia*, *Persicum*, *Romanum*, *Tharsense*, *Mesueum*, *Tryphera magna*, *Requies*, *Confectio Archigenis*, imò quod ipsa *Athanasia magna*, ac *recens* hoc sinu expetita *Theriaca* diversimodè promittunt.

Tandem verò *Anodinus* quoque huc accedat *Liquor*; isque (dum *superioris hujusque Seculi Hypnotica Narcoticaque Aqua* ingratæ ac levidenses, *Specifica* verò, ceu vocantur, *Anodyna* diffusioris interminatiorisque Dosis sunt) simplicissimè quidem (citra *Ambrata*, aliaque *Exoterica*, imò ipsa *Crocata Addiramenta*), *vulgaris* tamen paulò proportionalius compositus: v. g. *Opii* seu *crudi*, seu (si seorsim placeat) per Divaporationem in graveolentia sua priùs *mitificati* partem unam, cum *Aqua Apoplectica nostra* & *Spiritus Vitrioli roridi* supradicti, aut ejus loco, *Spiritus Vitrioli Philosophici* ¶ 4.) ana partibus quatuor per dies aliquot digerendo ac filtrando; quo medio, tanquam *Aceto destillato*, vel *à Sale Tartari priùs abstracto*, *imò Spiritu Æruginis sulphurato*, *ipsoque Cydoniorum* (reliquis haud ita pridem singulariter prælato, at ¶ 5.) post Fermentationes quoque, semet specialiùs non exolvente) *Succo* præsentiori. *Tinctura* habetur elegans, quæ in Malignarum complurium principiis, Vomitibus ac Diarrhœis complicatis, aliisque Affectibus, ordinariis Remediis ad guttas sex vel octo sociata, per se verò in Rheumatismo, Vomitu, Diarrhœis, Nephritide, &c. ad guttas decem, duodecim, vel octodecim noctu data plus præstat, quam integra Remediorum vulgò opponendorum phalanx: præsentior quia etiam & saturatior est *Liquore*, alias in ebullitionibus inquietudinibusque, *Attemperante & Alterante* haud consumendo, qui *soluta in Aceto destillato* (aliisque *acidulis Menstruis*) crudo tosto, divaporatove, & hinc *per Oleum Tartari præcipitato Opio* superstat, *Papaver erraticum* olet, & si *Præcipitatum* ulteriùs edulcorare coneris, id denuò (sub operatione ista solutum) arripit. Nec sub circumspecta istius adhibitione indigebit quis insuper seu *Essentia Capitum Papaveris erratici immaturorum*, per *Spiritum Vitrioli roridum*, aut *Acetum à Sale Tartari abstracto* confecta; bono *Incrassante*; seu aliis *Opii Essentiis liquidis anodynis*, solitariom *Sal Tartari*, *Ammoniacum*, &c. condensati *Opii* destinationi haud adeò respondentia, variè pro hujus reclusione recipientibus.

¶ 6.) *Hyoscyamus* autem; quamvis *Alcalinis Acidisque* aliquantùm mitigari visus sit, ob restitantem nihilominùs turbulentiam consultiùs *Topicis* nonnullis (efficacissimis inde *Anodynis*, *Mollientibus* ac *Resolventibus*) destinabitur. *Semen* scilicet (*Radice*, *Aqua destillata*, *Succo inspissato*, ampliusve *Extracto* interea dimissis) ut *à solitario*, vel potiùs feliciusque cum *Papaveris* parte mixto, *Oleum* præstantissimum exprimatur, per se reliqua hujus generis, *Mandragora*, *Papaveris Insanum*, *Populneum*, *&c.* in destinatione sua facilè præcellens, in *Balsamum quorundam Hypnoticum* (prompta *Olei Nucista expressi* additione) nunquam non redigendum; imò (ni Variationes, Tonsorumve talibus interdum inhærentium causa, vel pro alio-

¶ 10.) *Hyoscyamum*.) Non internè adhibeatur. Est *Succus expressus & inspissatus*: ingreditur quidem *Laudanum opiatum Crollii*, at quia hoc est vehementissimum, externis usibus inservit.

¶ 1.) *Pulverem Anodynum*.) *Pulvis hic* est egregius: hunc optimè ingrediuntur *Corallia* propter sui vim præcipitantem. Cæterùm si mihi optio hic daretur, adderem *Laudano Authoris Cinnabarim Antimonii*, & loco Coralliorum vel *Matrem Perlarum* vel *Lapillos Cancrorum*: eaque his ritis in anatica proportione, conficerem *Pulverem Anodynum*;

Vel reciperem

Extr. Opii part. j.
Cinnab. Antimonii part. ij.
Et loco Coralliorum possunt sumi
Lapill. Cancr. præp. vel *Matr. Perlar. præp.* vel
Concreti marini cujusd. part. iij.

Hæc mista *Dosi* à gr. vi. ad ix. darem: & irrorarem vel *Oleo destillato Succini* pro scopo nervino, vel *Oleo Cinnamomi* pro scopo analeptico simul, vel *Oleo Terebinthina* pro scopo nephritico.

¶ 2.) *Magisterio*.) *Magisterium Opii* fit solvendo *Opium* in *Aceto*, & præcipitando cum *Sale Tartari*; sed est maximam partem castratum; cujus loco *Pulvis Anodynus* adhiberi potest. *Liquor* ab ejus præparatione residuus *Dosi* gutt. 10. 20. ad 30. Remedium est temperativum egregium & figens, & quasi *Liquor* quidam *Terra foliata Tartari* sociatus *Opio*; hincque diaphoreticus, temperans, & simul anodynus. Interim & loco hujus alia prostant; hinc illo in specie non indigebimus.

¶ 3.) *Trochisci*.) *Trochisci omnes*, quorum AUTHOR *noster* mentionem facit, *animantur ab Opio*, indeque illis non est opus, sed modò in promptu habeatur *Pulvis Anodynus*, tunc eatemporè pro scopo diuretico *Alkekengi* loco *Trochiscorum ejusdem nominis*; vel *Succinum* loco *Trochiscorum de Carabe* dictorum; vel denique *Corallia* loco *Diacorallii*, adjungi poterunt.

¶ 4.) *Ana partibus quatuor*.) *Anodynus Liquor* paratur ex *Opio*:

♃. *Opii* part. j.
Aqua Apoplect.
Spiritus Vitrioli roridi ana part. iv.

Verùm hic puto spalma subesse, etiamsi proportio hæc conferatur cum illa, quæ legitur *suprà*, sumendo pro ℥j. *Opii*, ʒi. *Spiritus Vitrioli*, & quadruplum, respectu *Opii*, *Spiritus Vini*; & sic etiam hic *Aqua Apoplectica* proportio potest esse quadrupla respectu *Opii*, vel crudi, vel evaporatione mitigati: ast *Spiritus acidi* tantùm ʒj. concedi poterit; secus enim Mistura nimis acidula emerget. Potiùs igitur

♃. *Opii cujuscunque* ℥j.
Aqua Apoplect. nostrat. ℥iv.
Spiritus Vitrioli rorid. vel *Philos.* ʒj.

Hæc digesta & filtrata fiunt pro *Liquore Anodyno*.

Et hanc Præparationem AUTHOR omnibus aliis præfert. *Essentia Opii* cum *Aqua Apoplectica* mista dat *Liquorem Anodynum*.

¶ 5.) *Post Fermentationes*.) Intelligit hic AUTHOR *noster Extractum Opii cum Succo Cydoniorum paratum Langelotti*, quod itidem egregium; cùm postmodùm illud cum *Spiritu Vini* extrahi queat.

¶ 6.) *Hyoscyamus*.) *Neque Herba*, *neque Semen Hyoscyami adhibeatur*, cùm internè datus per quàm sit virulentus, & Somnia turbulenta, levia Delitia, imò in paulò majori Dosi Symptomata maniaca quasi concitet; hinc internè non fuit usurpatus, utut à PADUANO & HEURNIO *Electuariis contra Hæmoptysin Semen ejus* admisceatur: propterea magis externis usibus ille sit accommodandus. Et quidem *pro usu externo* generale quasi Anodynum est *Oleum* illud *compositum* flavescens ex *Semine ejus*, cum ana *Seminis Papaveris misto, expressum*; ita hoc præter Cephalalgiæ sufflamina, Temporibus illitum, & Somnum infert, & quosvis Dolores sistit: & sic virulentia Hyoscyami tam fortis non est.

aliorum Accessoriorum quasi Corpore) ¶ 7.) *Unguentum è floridis* (¶ 8.) *Cataplasmata* haud inefficacia insuper constituentibus) *Summitatibus*, simpliciter tantùm in Butyro frixis seorsim parare placuerit (Officinalia superadditaque ista, *de Cynoglossa*, *Anodynum Jovis utrumlibet*, famosissimumque *Populneum quodvis* sufficienter exprimens. ¶ Ξ) *Emplastrum hinc Viride*, *Bruno* (ob *Oleum* priùs *sulphuratum*) magis polychrestum, suprà jam posuimus; & meritò *Diachylis magnis* atque *parvis*, *Spleneticis quibusvis*, *de* ¶ 9.) *Cicuta &c. malacticis* aut *demulcentibus*, ipsisque nonnunquam *Meliloti* (inter alia Resolventia) prætulimus. Ut proin quod residua huc spectantia *Simplicia* concernit, *Cicutam* Atheniensibus vel Sturnis, ¶ 10.) *Cicutariam* Mulierculis ablactantibus, ¶ Π) *Mandragoram* alias rariorem Agyrtis, *Essentiam ejus*, ac aliorum circa *Lolium*, *Pseudomelanthium*, ¶ 1.) *Stramoniumque* tentamina Curiosioribus, ingratiora & hoc in genere debiliora ¶ Σ) *Cynoglossa Herbam*, *Radicem*, *Flores* (alicubi etiam *conditos*) vilescentibus nunc (aut supervacaneis Formulis; *Petum* denique (post Vomitus, vel infusoriorum fumigationes Somniferum quidem, at huc non quadrans) alterius intentionis *Classi*, cum *Productis suis* relinquamus.

Papaver seu album, *seu* ¶ 2.) [nimio tamen delectu) *nigrum*, *si* ¶ 3.) *immaturorum Capitum Extractum* (ad præcavendum situm prius *saccharatum*) in ampliores Apparatus suppeditarit, præsertim pro Infantibus (quibus tamen *acrise Opiatorum* quoque *Doses* tutissimè dantur, & imprimis commodus est suppositus *Antepilepticus Pulvis*, solitarius aut *Pectorali nostro sulphurato* sociatus); profectò non erit, cur ¶ 4.) è Residuorum insigni luxurie accedat ampliùs sivè *Syrupus Simplex* aut inconsideratiùs *Compositus*, *vulgaris vel correctior*; sive (parùm ab iis differens) *Diacodium Officinale simplex*, paulove acceptius de *Siliquis* & exolescens nunc (stringenisque potiùs quam epiceraslicum) ¶ Υ) *Actuarii*, *cum Recentiorum Stypticis ac Dysentericis* (*siquidem hic Dulcia* alias majores utplurimùm turbas cieant), aut *Solidum* tam *Antiquius* (ejusdem cum *Extracto nostro* fundamenti), quam *Modernorum* (elegantius, at papaverina vi haud satiatius), sive demum ¶ Φ) *Loch de Papavere*, *Linctuum* istorum complementa. Siquidem in rei veritate nocturna *Laudani*, vel *Tinctura Pulverisve Anodyni Dosis*, sola plerumque, bis terve repetita, longè compendiosiùs, præsentiùs, nec rarò (dum *Syrupi Papaverini* Dosis & operatio, ob diversam Capitum maturitatem haud infrequenter inconstans deprehenditur) certiùs præstat, quod tota dictorum (Stomachum utplurimùm magis pervertentium) series promittit: interponi quin etiam interdum possunt *Mixtura è selectis nostris Extractis Arteriacis* ferè jucundiores. Et quid similiter notatis *Essentiis Pectoralibus Saccharoque seorsim syrupisato* faciliùs extemporeque dilatur, *Mensulisve Epiceraslicis* additur, quàm dictum *Capitum Extractum*? *Emulsionum Papaverinarum* (si Accessoriorum attemperantem vim ac delicias demimus) quanta sit potentia, Experientia testatur, Vulgusque passim, nihilo inde incautiùs aut somnolentiùs, in *Placentis* suis ¶ 5.) *ad Libras* (dum nos religiosè *ad drachmas & scrupulos* Formulis diversimodè adjicimus) innoxiè ac citra notabilem alterationem comedit. Ut *Semen* proin exprimendo hinc *Oleo* convenientius, *Flores* autem & *Capita* (pro *Pediluviis* aliisve *Palliativis Topicis*) siccata, cum inacceptiori *Aqua*, nostroque in specie parato *Meconio*, supervacanea exillant.

Ita nec ¶ 6.) es *Erratico* præter (elegans diffusiorisque cujuslibet *Syrupi* vicarium) *Extractum*, In Vap. Balneo ritè paratum & saccharatum, requiri posse videtur, seu (gravis illa, inque *utilissimi Floris* perditionem) *destillata Aqua*, seu mucaginosior *Conserva*, vel (cùm *Extracti* illius melliformis dilutio facilis sit) *Tinctura vulgaris*, aut alias negotiosiùs *è Conserva* insuper prolecta. Florum *Pulvis*, aliaque undique nauseabundæ molis est. De *Liquore* verò *immaturorum Capitulorum* paulò antè diximus.

Proin ¶ 7.) è *Residuis Epiceraslicis* ponamus hic ¶ 8.) *Passulas* (citra tædiosam & Alterationi parùm conferentem exacie

¶ 7.) *Unguentum*.) Fit *Unguentum ex Summitatibus floridis Hyoscyami* incisis, & in *Butyro Majali*, vel alio non sallito frixis, validèque expressis; sic *Unguentum* habebitis, quod multis scopis satis est, ex AUTHORE.

¶ 8.) *Cataplasmata*.) *Cataplasmata Anodyna* optima fiunt ex *Hyoscyamo* recenti & viridi, cocto in *Lacte* vel *Aqua simplici*; hæc uti in scorbuticis Abdominis Affectibus dolorosis & convulsivis, teste DRAWIZIO, ita quoque in aliis Doloribus non rejicienda sunt.

¶ Ξ) *Emplastrum*.) Pro scopo temperandi & sistendi necessitatis tempore *Emplastrum de Hyoscyamo* optimè *Emplastris Magistralibus* potest addi; vel *hac Emplastra Oleo Hyoscyami* possunt acuari.

¶ 9.] *Cicuta*.) *Cicuta* apud nos non æquè narcotica ac venenosa est, quàm in Græcia.

¶ 10.) *Cicutariam*.) *Cicutaria*, vel etiam *Decoctum ejus compositum*, Mammis conducit pro Lactis copia ablactantium coercenda.

¶ Π) *Mandragoram*.] Loco *Mandragora* quidam Agyrtæ recipiunt *Radicem Victorialis*.

¶ 1.) *Stramoneum*.) *Stramoneum* vel *Datura Turcarum* potens Narcoticum, & mirandi effectus est; cum hujus usu Ratio amittatur saltem, Sensibus reliquis intactis: de quo cons. MANDELSIO. Interim ex hoc BARTHOLETUS *Tr. de Resp.* suum *Remedium Phantasticum* parat pro Delitiis melancholicis & maniacis curandis, & in melius Phantasma transmutandis.

¶ Σ) *Cynoglossa*.) *Tota Planta*, speciatim *Radix*, narcotica virulentia etiam est prædita, hinc suo modo respondet viribus & usui *Opii*. Argumento sunt *Pilulæ de Cynoglossa* ex basi ejus paratæ, de quibus suprà.

¶ 2.) *Nimio delectu nigrum*. Dicit AUTHOR *noster*, *nullam esse differentiam inter Papaver nigrum & album*: FORESTUS tamen *lib. 9. Obs. 14. in Scholio* dicit, longè magis illud præ albo esse narcoticum; quod itidem POTERIUS confirmat.

¶ 3.] *Immaturorum Capitum Extractum*.) Intelligit hic AUTHOR illud *Quercetani Papaverinum Extractum*, quod describit ex eo SCHROEDERUS *libro 4. pagin. 518.* atque hoc *pro Infantibus* seligit AUTHOR, quippe quibus *pars quarta granuli Opii* nocet offenditque, & quasi semimortuos reddit. Interim neque illius tanta necessitas est, præsertim cùm Aniculis quasi grani j. *Theriaca* pro j. vel ij. *Dosibus*, reliquis additis, sufficere queat.

¶ 4.] *E Residuorum luxurie*.) Rejicit AUTHOR *Papaverina*; sed respectu *Opiatorum* possumus retinere *Syrupum Papaveris Simplicem*, & *Diacodion Montani*, seu *Syrupum de Siliquis*. Et quidem illum in *Potiunculis* in forma liquida pro usu sudorifero anodyno addendum jubeo; præsertim cùm WILLISIUS *in Pharmac. Ration. Papaverina* (quæ sunt *Opiata* dicta) *præferat* in tali casu *Opiis Opiatis*. His potest addi *Semen Papaveris albi* ad *Emulsiones*, *Dosi* ℥vj. ad ℥j. exhibendum: econtra *Syrupi Diacodii Montani* usus est magis arteriacus, in Asperitate scilicet & Phlogosi Faucium, cum *Bacillo Liquiritia* recenti allumendus; sic enim præstat omnibus *Looch Officinarum* incrassantibus atque expectorantibus. *Syrupus Compositus* est inconditus, sive Veterum, sive Modernorum; correctior est ZWELFFERI.

¶ Υ] *Actuarii*.) Reliqua *Diacodia qualibet* transeant; *Syrupus Diacodion Actuarii* compositus est ex *Papavere* cum variis *Adstringentibus* in Diarrhœa, &c.

¶ Φ) *Loch de Papavere*.) Compositio est horrida; sufficiat *Syrupus Diacodion*.

¶ 5.) *Ad Libras innoxie*.) Notat AUTHOR *noster Emulsiones*, quæ recipiunt *Semen Papaveris albi*, quæ in Morbis acutis vel Affectibus ex Lympha præscribuntur: scopus est anodynus somniferus, sed quanti sint usus? vid. AUTHOR *de Placentis*. Verùm quæ Sanos non alterant, Ægros nihilominùs afficiunt: v. gr. particula Carnis benè coctæ Febricitantibus maximè nociva est, non autem Sanis; proinde, sicut hoc procedit in Diæteticis, idem statuendum eò magis erit in Pharmaceuticis; adeòque par ratio locum habebit respectu *Seminis Papaveris*, quod in *Emulsionibus* exhibitum, contra AUTHOREM, non est sine effectu, præprimis Ægris delicatioribus, quamvis à Sanis sine alteratione accipiatur.

¶ 6.) *Ex erratico*.) *Papaver erraticum* laudatur peculiariter in Pleuritide, Casu ab alto, & grumo Sanguinis; indeque prostat *Pulvis Florum Papaveris erratici*, qui tamen *in magna Dosi* usurpandus, aliàs exiguæ est efficaciæ. Potiùs hinc seligit AUTHOR rectè *Extractum Florum* ritè paratum, ebullitione scilicet in *Aqua simplici*, & repetitis Infusionibus frequentibus, hinc in Balneo Vaporoso inspissatum, & cum *Saccharo* in *Extractum* redactum, secundùm QUERCETANUM, *Dosi* ℈ij. est egregium. *Syrupus* parùm valet. *Aqua destillata* à novis *Floribus* sæpiùs cohobatus. Et præter hæc ex *Papavere erratico* nihil considerationem meretur.

¶ 7.) *E Residuis Epiceraslicis*.) AUTOR eligit *Passulas*, *Amygdalas*, & *Glycyrrhizam*.

¶ 8.) *Passulas*.) *Passula majores* egregium dant Laxativum; imprimis pro Hypochondriacis & Scorbuticis in forma *Vini Passulati Timæi* exhibitæ; non secus ac eædem inser-

cinationem) *Maiores*, aut promiscuè *Minores* (dum in ¶ 9.) *Arillarum Spiritu* peculiare nil hactenus invenimus) saltem pro melliformi in Vap. Balneo parata *Essentia Simplici*, vel si libuerit, adjecta *Cariearum* parte, *Composita*, *vulgari* ¶ Ψ) *Passularum Melle* acceptiori; magisque adhuc ¶ Ω) *Sapa* illatartares, quam Viniculturas passim coquunt. Ceu quoque ¶ Γ) *Syrupo Jujubino Simplici* apertè æqualis; in *Compositum* æquè ac *Loch Passulatum quodvis* convenientibus Additamentis, si necessum foret, transformatu haud deprehenditur difficilis. Accedit ¶ 10.) *Glycyrrhiza* polychrestæ (*sylvestris* contra Tormina Muliereulis relicta) *Radix cum Extracto* suo melliformi, ad Impediendum situm *saccharato*. Quamvis etiam è vulgari Institorum *Succo* (si emphyreumate non fuerit infectus) fere jucundius (magno tameo heterogeneorum successu), & ex alterutro istorum (per congenerum *Arteriacorum* additionem) *Mixturæ Pectorales*, *Syrupo de Liquiritia composito quolibet* præstantiores, aut æquales saltem parabiliresque levi negotio habeantur, *Destillatio Radicis* per se quasi fatuas, in *Compositis* vix adeò pollentiores magisve *Epicerasticas* reddit *Aquas* ¶ 1.) *Unguento ab aliis aliter parato*, *Saturninum* aliquod alicubi (etiam ad *Diapompholygos* imitationem conformatum) ac plerumque tutiùs, *Pulvis saltem Erysipelatodes quidam* (uti v.gr.) è *Cerussa* partibus duabus vel tribus, *Myrrha* parte una, & aliquot *Farina domestica* Cochlearibus sufficientissimus consit) sat commodè substituitur, ipseque *Liquiritia Pulvis* (siquidem omnino quippiam inde placuerit) isti tum haud inconvenienter additur. De cætero, qui nunc supersunt ¶ 2.) *Dactyli* (dum Exteria olim ficta hinc, ubibique jam tacta *Composita* hisce Regionibus speciale nil conferunt, *Palmarum* vero *Rudiculam* jam olim *Quercus* æquat, ceu ¶ Δ) *Officulorum lithontripticum* sistentemque *Pulverem* nostri ad minimum *Nuclei* & vel *Glandium Farina*), item specialiter requisitæ ¶ 3.) *Zibeba*, ac (prodigi Filii cibus) *Caruabi* sive ¶ Θ) *Siliqua* inter *Bellaria*, ¶ K) *Pruna Damascena* & (in media Germania) *Ungarica* (quandoquidem istorum *Pulpa* & *Essentia Simplex* ac *Saccharum* corruptionem haud ita diu declinat) Culinis ¶ Λ) *Jujuba*, similiter perfrequenter corruptæ & (Vermium illud internecinum scilicet ¶ Ξ) *Sebesten*, Exterorum usui deliciisque securè sic relinquentur.

Quemadmodùm è tot ¶ 4.) *Sacchari* (secundùm Operarum, Regionum, Figuræ, &c. diversitates etiam in Officinis supervacuè multiplicatis) *generibus*, *Penidum* Infantum gesticulationibus, *Rubrum* exoletis (*crudo* vel *Melli* frustra, ob exiguam differentiam præferentibus) Formulis, *Manus Christi simplices* (nec illitu alteratæ) & *Canthium utrumque* (quamvis pro lenta liquefactione ac deglutitione commodius) Institorum distractionibus, *Syrupus* denique, absolutè sic Recoctoribus, alibi *Melazzo* dictus, Pauperculorum Condimentis consultiùs cedet. Hic nobis (obscuriorem interdum Liquidorum Colorem, faciliorem in siccis Liquescentiam, proniorem que ad fermentandum, quo tamen optimum quoque Resinarum similiter tendit, naturam & residuas minutias, inter graviorum neglectum olim exaggeratas, tantoperè non attendentibus) mediocre *in Metis* sufficit, etiam *non adeò finum*. Absit autem, ut istud (communi hodieque profusione, tot tantarumque *Liquidarum Siccarumque Formularum* consectaria) temerè tantoperèque dispergamus, plerisque commodiùs imò consultiùs (pro Subjectorum Circumstantiarumque ratione) extemporè, *Liquidis* sanè præcipuè (*si modò Aqua simplici in Syrupalem consistentiam solutum seorsim exponatur*) ubicunque libet addendum. Ceterùm alibi, aliis in requisitis, modò *Melle* (recocto quoque), modo *Passullarum Liquiritiave Essentiis*, &c. penitus suppleri poterit: ut perfrequentes, sopraque jam tactas ejus in Spleneticis compluribus, Hystericis, Dysentericis, Infantibus epilepticis, &c. noxas; & haud minimum ejuscemodi Dulcores (nullibi non affrictos) aliàs aversantium numerum taceamus, *Penidii Canthique* speciales pro *Pulveribus*, &c. requisitiones alii rejecerunt; ceu jam olim quoque hyperbolicas illas *Tincturas* & persunctoriè sic dictum ¶ 5.) *Sacchari Oleum*, *Simplex* aut per adjecta quædam (inter deflagrandum) *Pectorale Compositum*; dum convenientioribus *Aquis destillatis Essen-*

tiis fetriunt scopo lenitivo & epicerastico. Hi Purgantia non ferunt, isti eadem digerunt. *Minores Passula* sunt temperatiores, succulentiores, & meliores majoribus. Et quidem *catellat in Passulis Suaeis* temperatus dolcis, & in recessu insignoiter uleosus, ratione cujus fermentativi Passulæ sunt laxativæ; sicut ratione Dulcoris epicerasticæ; & paratur ex iis in Balneo Vaporoso *simplex* vel etiam *composita Essentia*, nempe ca partib. ij. *Passularum* & *pinguium Caricarum* part. ij.

¶ 9.) *Arillarum Spirita*.) *Arilla Passularum* destillatæ dant *Spiritum acidiusculum* cum copioso *empyreumatico Oleo*; ex quibus & exprimi potest *aliud Oleum*, *Olivarum Oleo* non adeò absimile; imò sunt, qui ex iisdem fortiore Igne *Sal volatile* se paraffe asserunt.

¶ Ψ) *Passularum Melle*.) *Mel Passularum ex Passulis vel his* expressis inspissatum in usu est. AUTHOR habet *Mel compositum ex Cariois & Passulis*; & præfert hoc *Sapa*.

¶ Ω) *Sapa*.) *Sapa est Mustum concentratum*; paratur etiam ex *Musto inspissato*. Ad hæc ipsæ *Passula sunt Mustum concentratum*. In hac autem Sapa subinde concrescunt *Crystalli* tartareo-dulces.

¶ Γ) *Syrupo Jujubino*.) Loco *Syrupi Jujubini*, *de Sebesten*, &c. istud *Mel Passularum* optimè satisfecit.

¶ 10.) *Glycyrrhiza Radix*.) Ex *Radice Liquiritiæ* eligit AUTHOR coctione elicitum *Succum* despumatum, *Succhare* in *Extractum* inspissatum; hocque præfert *Succo vulgari* impuro. Et sanè, si quis scire desiderat, quantæ Impuritates Succo vulgari adhæreant, tunc solvet illum in *Aqua simplici*, sic namque illæ in copia fundum petunt.

¶ 1.) *Unguento*.) Scilicet prostat in *Pharm. Aug. Unguentum de Glycyrrhiza* ad arcenda Erysipelata externè illitum. *Ast cautissimus hoc in passu esto usus Unguentorum & Linimentorum*; periculum enim est, ne deducant ad Suppurationem: quin potiùs loco ejus (quod tamen in Hæmorrhoidum dolore, nunc *per se*, nunc mistum cum quarta parte *Olei Hyperici*, non contemnendum) præferendus erit *Pulvis Erysipelaticus Authoris*, ex *Myrrha*, *Cerussa*, & *Farina domestica*: in quo tamen loco Farinæ domesticæ potiùs recipiantur

> *Pulv. Flor. Sambuc.* part. vj.
> *Ceruss.* part. iij.
> *Myrrh.* part. j.

Irroreotur cum *Spiritu Vini tartarisato*, & *Pulvis* calidè applicetur Erysipelati tutò resolvendo.

¶ 2.) *Dactyli*.) Hos rejicit AUTHOR: prostat inde *Emplastrum Diapalma* dictum, ideò quòd *Species Baculi Palmæ* soleant misceri.

¶ Δ) *Officulorum*.) *Officula Dactylorum* lima in *Pulverem* redacta laudantur à quibusdam in Dysuria; sed *Nuclei* alii *nostrates* sufficiunt.

¶ 3.) *Zibebe*.) Quod de his promittitur, abundè habemus in *Passulis*; item loco *Jujubarum* & *Sebesten*, quæ ex Italis afferuntur, sed plerumque cariosa, *Passula* esse possunt.

¶ Θ) *Siliqua*.) *Siliquæ* comestæ, nobiles sunt in Soda, seu Ardore Stomachi. Ex *Succo recenti* fit elegans *Vinum factitium*: vid. BORRICHIUS *in Hermet. Sapient. pag.* 122. *Succus* coquendo elicitus viribus convenit cum *Passulis minoribus* aut *Jujubis*.

¶ K) *Pruna Damascena*) Ratione *Succi* sui fermentativi blandè Alvum laxare assolent. Propterea exsiccata, & hinc usurpata, musto suo Dulcore Acrimoniam Humorum obtundere, Partesque hinc læsas lenire solent.

¶ Λ) *Jujuba*.) *Succo* dulci & temperato turgent, cujus ratione Lymphæ Acrimoniam temperando egregii usus sunt; quem in finem speciatim *Syrupus de Jujubis* in usu est.

¶ Ξ) *Sebesten*.) Ejusdem usus sunt cum modò dictis *Jujubis*, speciatim Partibus urinariis ex Urinæ Acrimonia læsis, item ipsi Urinæ acriori temperando conveniunt In *Decocto* est saltem eorum usus ad ℥vi.

¶ 4.) *Sacchari*.) Sufficit simpliciter *Saccharum commune in Metis in Aqua solutum*, & in consistentiam *Syrupi* variis addendum Formulis. Est autem *Saccharum Sal essentiale*, seu quasi Mustum concentratum; hinc solvendo cum *Aqua* sponte fermentat, & *Potum Maluaticum* suggerit. Facile etiam fluit in loco humido. *Nunquam usurpetur Saccharum in Medicamentis*, nisi ubi necesse est, ut acquirant consistentiam spissiorem, ne situm contrahant. *Praferantur* igitur *Extracta Vegetabilium Succosa*. Pauci Saccharata ferre possunt; nec Morbi Chronici, Hypocondriaci, Scorbutici, Cachecticæ, Hystericæ, quilibet Alvi fluxus, Febricitantes, &c. non possunt eadem ferre, quin majorem noxam inde contrahant.

¶ 5.) *Sacchari Oleum*.) *Sacchari Oleum* est illud, quando *Saccharum* solvitur in *Spiritu Vini non adeò rectificato* (aliàs non solvitur) hinc *Spiritus Vini inceditur* & deflagrat; ita enim remanet *Syrupus*, quem *Oleum Sacchari* vocant *Simplex*. Vel etiam *Compositum*, factum ipso Simplicis cum *Spiritu Vini fœniculato*, *anisato*, vel *juniperino*, vel *Infusionis Pectoralium*, &c. Hocce *Oleum Sacchari* nil aliud est, quàm *Phlegma Spiritus Vini & Saccharum*; Sulphur enim Spiritus Vini per incensionem avolat. Dicta *Olea Sacchari* commendant pro usu *Linctuum* in Affectibus Pectoris & Asperitate Faucium. Sed persunctoriè dicuntur *Olea* ab AUTHORE *nostro*. Idem potest fieri *Abstractione Spiritus Vini à Saccharo*, vel & *Dilutione*

sentiisve solvi, *Spiritusque ardentis communis vel abstractitii* quidpiam superaddi potest. *Spiritum* acidulum (præ congeneribus quidem jucundiorem & ex *Essentiali* quasi *Sale* destillatum) *Simplicem* aut (ascendente forsitan simul ab adjectis *Coralus* Liquoris proprii particula) *Coralisatum*, inter tot *Aperientia* & *Solventia* Curiosiorum Repositoriis ; uti quoque ¶ Π) *Spiritum ardentem* per fermentationem simplicem (nam *Compositos* abstractitiis quibusdam suprà prætulimus), item ¶ Σ) *Hydrosaccharum*, seu pariter Simplex seu (jucundius) *Compositum Passulatum*, maxitima incolentibus, taliaque sic tolerabiliùs (exercitii vel animi gratia) parantibus remittemus.

Porrò verò nobis sint *Dulces* (expunctis inter congeneres *Nucleos Amaris* Potatorum) ¶ 6.) *Amygdala*; etiam minùs gratorum ¶ Υ) *Pistachiorum Pinearumque* loco. Sit insuper *Cucumerum &* (ubi suppetit) isti intermixtum *Cucurbita* (dimissa fatua hujus *Aqua*) *Semen*, æquivalente sæpeque rancido *e Citrullis ac Mellonibus* parabilius ; pro *Emulsionibus*, teneriores (per *Alterantium* variationem) interdum *Demulcentibus*, inter competentia Accessoria (quo *Nitrum* quoque, tanquam aliquod earum *Condimentum* pertinet) sufficientissimis, licèt vulgatis (per tot *Aquarum*, *&c.* coacervationem) *Formulis* longè simpliciores fuerint. De earum *Destillatione* superiùs, inter generaliorem *Aquarum* censum egimus. ¶ 7.) *Oleum frigidè*, vel tantum citra violentam illam *Frixationem*, *è dulcibus Amygdalis* (¶ 8.) *Magmate residuo* Cuticulæ curatoribus relicto) *expressum*, & per se polycrestum est (citra tamen consuetam, ubi vel *Olivum* intùs extusque sufficit, profusionem), & reliquorum *è Pistachiis*, *Pineis*, *Mute* nonnullibi *Indica* ¶ 9.) *Balanoque* (dum odoratissimi *Latus* sine rancore nunc nemini non parsotur), item *è Sesamo*) si hodie referret) congeneribusque collectorum locum Medico facilè supplet. Imò *Unguinum* insuper quorundam, verbi gratia ¶ 10.) *Resumptivi* (siquidem Hecticorum pori adeo salubriter inviscantur), *Anodyni*, *Pectoralis cujuslibet*, *&c.* levi aliorum vel domasticæ quoque *Pinguedinis* accessu, inter præsumtiora sæpè *Topica*, promissiones æquat. *Loch de Pino* (penè ridiculum,) *Confectiones Fructuum*, *Martius Panis*, *Pineolatum commune & album*, *&c.* *antiquiores recentioresque Massa*, ac (*Oleosis* sæpè haud adeò consultò constantes) *Pastilli*, in rei veritate *Bellaria* sunt ; & suprà Hecticis Phthisicisque ad talia (etiam cum *Cancrorum Ranarumque Caxis*) damnatis condoluimus.

¶ 1.) *Amylum* Comptui Culinæque quàm *Ophthalmicis* (brevi post Acoris quidpiam plerumque contrahentibus) Pharingisque Incrustationibus (sæpè tamen ejus vix grana aliquot improportionabiliter recipientibus) aptius videtur ; & è *Mucilaginosis*, in diffusiores Apparatus, præ ¶ Θ) *Arabico Gummi* (cui æquivalens satque plurium vel è *Ceraso Prunoque nostro* legitur *Tragacantha alba*. Qui vero *Cydoniata* sibi Remedia parat (gratuitis sic & sat efficacibus ¶ Ψ) *Seminibus*, nec *Ilum* nec *Psyllium* insuper (dum vulgatissimis *Foliis* passim hoc sine deliberari potest) cum exoleto ejus *Eclegmate* temere postulabit. Quemadmodùm nec ¶ Ω) *è Violis purpureis* seu seorsim evulsa, siccata, recentiave (nisi quò Vulgi oculos cœlestino *Praeparatorum* colore pascat) *Foliola*, sive fatui saporis (in perditionem utilissimi *Floris*) *destillatam*, aut *è Toto* magis adhuc supervacaneam *Aquam* : non *Solutivum* (inter tot tutiore, sub minore mole, *Laxantia*) *Syrupum quemvis*, aut) frustaneum in *Glysterribus Abstersivum*) *Mel quodlibet* ; non antiquarios *Diaion Trochiskos*, aut (alias quidem non inefficax) *Semen*, de quo inter *Diuretica*. Sufficient *Flores cum ipsis* epiceraticis *Alabastris*, *recentes vel ritè siccati*, cum haud adeò brevi, ut colorem, exuentes ; indeque debitè (citra dispersiotias *Infusionum* repetitiones parata in Vap. Balneo ¶ Γ) *Essentia* melliformis *Saccharo* præ aliis paolò liberiùs condita ; minùs quidem sic speciosa, efficacior tamen tam *Violarum communi*, quàm *Foliolorum quovis operoso Syrupo*, *Composito vulgari*, *ac Melle Violato aptior* ; ipsius *Conserva* loco contractiori Praxi sufficiens, dilutique (si brevior Dosis non satisfaciat) faciliùs, etiam communis tunc *Julebi Tincturaque simplicis vice*, licèt hæc (cum *Vitriolica* quoque exasperatione) nunquam non, necessitate vero haud adeò notabili præparari queat. *Oleum* verò *Violarum* laborum sumptuumque prodigi destillent.

¶ 2.) *Decoctum Pectorale*, ut ad reliqua nunc devolvamur, item *Florum ac Fructuum* (dum *Hordeata* Vulgus optima, cùm

tione Sacchari in Aqua simplici soluti & inspissati :- Sed quid opus est tanta pompa ? Quando per Retortam destillatur dat *Phlegma acidulum* seu *spiritum Sacchari*. Imò & datur *Oleum compositum*, *Olei Antimonii saccharati* nomine veniens, si ex *Antimonio* & *Saccharo* mistis destilletur, ubi Acidum Sacchari rodit Regulum Antimonii, & secum aliquid rapit per Retortam : sicut quidam *corallisatum* parant ex part. iij. *Sacchari* & parte i. *Corallorum*. Interim tamen, quod de Corallis prodit, non meretur operæ pretium.

¶ Π) *Spiritum ardentem*.) *Saccharum fermentatum dat Potum vinosum*, ex quo potest abstrahi *Spiritus* sulphureus vinosus instar *Spiritus Vini*, & nullam præ hoc habet prærogativam.

¶ Σ) *Hydrosaccarum*.) *Compositum Passulatum*, *Potus* ... *mones* æmulum, potest parari ex *Saccharo*, *Passulis*, & *Aqua*, mediante Fermentatione, & postmodùm *cum Santalo* tingendo.

¶ 6.) *Dulces Amygdala*.) *Amygdalæ dulces* sunt *Nuclei*, *succo oleoso quasi lacteo turgidi*, indeque temperati ; adeoque optimè nutritivæ & cujusvis Acrimoniæ, præsertim salsæ, temperativæ & lenitivæ : unde tam frequens est *Emulsionis Amygdalarum dulcium* usus in Febribus, etiam in Dysenteriis, in quibus commodè cum *Decoctis Vulnerariis* paratur ; item in Phthisicis, & emaciatis speciatim, si his Sudores colliquativi nocturni immineant, tales à copiosiore Amygdalinæ Emulsionis usu multùm recreantur.

¶ Υ) *Pistachiorum*, *Pinearumque*.) *Pinus sativa Nucibus* suggerit *Fructum*, *Pineas* dictum, quæ ipsæ Succo oleoso probè nutriente, humectante, & egregiè temperato imprægnatæ sunt ; pari ferè ratione *Amygdala dulces*, speciatim Materiam Genituræ augendo, ad Veneris exercitia conferre solent : hinc quondam *Oleum ex iis recens expressum* cum *Vino Malvatico* pro Veneris exercitio à Principe assumptum fuit. Ejusdem ferè naturæ & usus sunt *Pistacia* ; quæ & ipsa eodem modo & conferunt & usurpari possunt atque *Pinea* ; quarum tamen loco *Amygdala dulces* sufficiunt.

¶ 7.) *Oleum è dulcibus Amygdalis*.) *Nuclei Cucurbita*, *Cucumerum*, *&c.* suggerunt *Oleum*, aquosius quidem, sed æquè temperans, ac *Amygdalarum dulcium*. *Oleum frigidè ex Amygdalis dulcibus expressum* eligit AUTHOR, quia hoc durabilius est, cùm ex calidis paratum facilè rancescat. Hæc ergò *Semina cum Amygdalis dulcibus* sufficiunt.

¶ 8.) *Magmate residuo Cuticula*.) Cum *Magmate Expressionis Amygdalarum dulcium* parant *Sapones Cosmeticos* cum *Benzoe in Spiritu Vini soluto*, addita *Farina Fabarum*, & *Pulvere Ireos Florentina*.

¶ 9.) *Balanoque*.) Insinuat *Oleum de Been*, cum quo paratur *Oleum Jasmini* faciendo stratum super stratum : vid. PROSPER ALPINUS *in Horto Exotico*.

¶ 10.) *Unguentum Resumptivum*.) Vanum est, quòd inungant Dorsum Hecticorum hocce ; par ratio est, si etiam in Affectibus Pectoris Asthmate, Tussi, Phthisi *Unguenta Pectoralia* Pectori illinuntur ; ridiculum enim & vanum est. Horum locum si insanire interdum cum Vulgo volumus, sufficiat *Oleum Amygdalarum dulcium*.

¶ 1.) *Amylum*.) *Amylum* à quibusdam adhibetur ad temperandas Lacrymas acriores : sed malè ; quia brevi Acorem contrahit. Jam si *Collyriis* additur, & hocce Lympha Oculorum diluitur, acescit, & Affectus Oculorum asperiores redit. Par ratio est si commendatur in Lymphæ Affectibus tanquam incrassans ; præstantiora enim prostant.

¶ Θ) *Arabico Gummi*.) *Gummi Arabicum vix verum ad nos venit*, quodque ex Arabia est. Hujus loco sufficiat *Tragacantha in Aqua communi* facilè in *Mucilaginem* resolubilis, cujus ratione temperandi, Acrimoniam leniendi, & mitigandi Partes exasperatas, excoriatas, earum Fissuras, &c. item Urinæ Acrimonias mitigandi, egregiè pollet ; unde tam externè, quàm internè *Mucilago* ejus frequenter usurpatur. *Externa* ad Fissuras Manuum, Pedum, Papillarum, &c. cum *Aqua Spermatis Ranarum* extracta. *Internè* verò cum aliis sub *Trochiscorum* forma propinatur, uti sunt *Trochisci de Carabe*, *de Terra sigillata*.

¶ Ψ) *Seminibus*.) *Semina Cydoniorum* in *Aqua* macerata dimittunt *Mucilaginem* optimam, tam in Oculorum Affectibus, à Causa externa natis, quàm in aliis casibus, v. g. Fissuris Labiorum, Narium, & Papillarum.

¶ Ω) *E Violis purpureis*.) Eligit AUTHOR saltem *Extractum è Floribus succosum*. Sufficiat *hoc & Semen* ex omnibus.

¶ Γ) *Essentia melliformis*.) *Extractum* hocce seu *Essentia melliformis* vid. apud SCHROEDERUM *pag.* 175. Hoc idem præstat, quod quilibet *Syrupus* & *Extractum Violarum*, in usu arteriaco polycrestum est. Hoc *Extractum cum Spiritu Vitrioli irroratum* rubescit, hinc *Aqua dat Tincturam*.

¶ 2.) *Decoctum Pectorale*.) *Hujus scopus est duplex* : vel enim constat *ex Vulnerariis*, novam ex Lympha acriori Pectori introductam corrigentibus ; atque talia sunt *Scabiosa*, *Al-*

cùm simplicissima domi parat) profectò hodie sunt quasi *Antiquaria*, ab aliorum *Infusione* (tanquam saturata jam) alibi pridem rejecta, sive certas in circumstantias placuerint, è paucis aliquot extemporè secundùm *recentiorem Formularum imitationem* (æquè ac *Decocti contra Calculum F.* æquivalens) haud difficulter parabilis. Sed hisce, usquedum contractioribus Remedia contenta, non indiguimus; ¶ 3.) nec verè Phthisicos ejusdem nominis usitatioribus *Decoctis* (etiam *Cancris*, *Limacibusque*, præter *Consolidas*, *Veronicam*, *Nasturtiumque*, &c. constantibus) solidè (nam de facilitate hinc per *Abstergentia* vel *Incrassantia* Expectoratione non est nunc sermo) curatos vidimus: minusque adhuc (magnificorum promissorum, inconsideratioria verò Compositionis, frustraneæque tandem Expectationis) *Aquis Antiphthisicis & Antihecticis*, eodem lavamento Faucibus arentibus, è simplicissimæ cujusdam edulcoratæ, consimiliumve *Lenientium*, vel *Attemperantium* deglutitione (citra omnem *Sanguinem Carniumque* accessum) suboriente. *Malvæ & Althææ* Nephriticorum quorundam *Aqua* saporis fatui, *Verbasci* & (*Aulicarum Cosmetica*) *Liliorum alborum*, adhuc ingratiores & domestico quovis *Vehiculo* posteriores sunt. De *Syrupo Dialthææ* suprà: sanè *Epicarasticis Anodynisque Essentiis Tincturisve*, debito cuivis Affectui *Specifico* sociatis idem (citra toties tentatam ac disputatam præparationem, substitutumve leve *Radicis Decoctum simplex aut compositum*) passim à versatioribus obtinetur. *Antiphthisici & Antihectici Syrupi* communiter propositi, plerumque virulenta subsidiaqua, sæpè magis *noxia sunt Magmata*; siquo speciosiores quidam à *Substitutis* Pulmoniacos (de Hecticis enim nemo credat] aliquantillùm levant, id nplurimùm *Vulnerariorum* congenerumque Ingredientium fit exoberantia: ceu idem evidentiùs securiusque par *Extractorum Traumaticorum*, *Pectoralium*, *Anodynorumque Mixturas*, intar succenturiata *Præcipitantia*, citra tantam *Sacchari* affluentiam, quantum quidem Morbi conditio permittit, habetur ¶ Δ] *Conserva Florum Malvæ & Liliorum alborum* hodie nimis delicata scilicet: *Essentia Althææ cum Aqua simplici* confectæ, tantùm tenerior situique subjectissima Mucilago; cum *ardenti Spiritu è Radice*, vel *ipsa Mucagine spissiori* extracta, durabilior quidem est, sed amplastrini quasi quidpiam sapit, quale è vulgatiori quoque *Malvæ* parsverimus; uti curiosiores per *Vini Spiritum è Gummi Arabico*.

¶ 4.) *Electuaria Pectoralia*, *Arteriaca*, *&c. vulgaria* tardò nunc, nisi à desperatis tandam expetuntur, tædiosiùradhuc continuantur, *Surrogata* passim, *modò* quidem ratione Preparationis speciosiora, modò jucundiora, præter rem tamen, vel *Ambræ*, *Moschi*, aut *Alchermes* accessu cariora, vel *Ingredientium exoticorum* adversiorum respectu ingratiora, vel demum ob *Saturnina*, *Sulphurisve Spiritum*, *Lac*, atque *Flores* minùs undiquaque applicabilia, sæpè noxia, certè propter accumulatas *Conservas* nihilo valentiora sunt. Nec in *Antiphthisicis*, dum affectur verò talis & confirmatur est, certi quid invenimus. Utrisque (è calidis frigidisque, humentibus atque siccis sæpenumeròcoagmentatia) acceptiora nonnallibi Medicastræ parant: nobis autem *Linctus* tunc, aut *Mixtura* quædam leniens, temperans & incrassans (suprapositorum *Pectoralium*, item *Vulnerariorum Extractorum*, & ael solius *Aqua Acacia* consociatione tantùm) ad Dispensationis facilioris gratia *Extractum* pariter *Compositum* seorsim reponere placuerit, *extemporaneo* constans, abundè satisfacit.

¶ Θ) *Anonymi*, *& Haly* (aliquoties hactenus interpolatos) congeneresque *Pectorales*, *Antiphthisicos*, *Catarrhalesque* (Rancori per *Oleosa* illa *quovis etiam modo* contusa *Semina*, ac *Fructus* admodùm expositos) *Pulveres*, quotus est, qui præservatoriè quidem, inter præsentiora *Opiata* aliaque Eupotista sistentia, & (dum *Morsuli* vel *Rotula* huic Intentioni multò aptiores sunt) hodie (quò in effectu singulariori non dicamus) continuando sumat, curatoriè verò reverà salvificos sentiat? ni *Specialiora* quædam, sed pro circumstantiarum ratione associentur: nam indifferentem *Sulphureorum Saturninorumque* accessum paulò antè notavimus; nec siccantiora *Gummata* cuivis Subjecto quadrant. ¶ 5.) *Fungos Salignos* ad grana quinque vel octo, Bubonibus præcipuè, nonnunquam cum effectu, de cætero sioc noxa dari vidimus. Sed commendatiora quoque hic claudicare Cœmeteria docent. ¶ K) *Species* autem *Diatragacanthi frigidæ* [in Rancorem pariter proclives) parùm profectò hinc singulas in Doses consesunt, per se sub cita illa deglutitione Stomachum potiùs quàm Pharyngem invisant, at lenta frusti *Tragacantha* in ore liquatio foret tunc commodior, æquè ac pro aliis (quibus frequentiùs expetuntur) *Compositis*, integræ vel *Mucaginis* ejus (sine vel cum concisis *Seminibus frigidis*) additio: ut *novis harum Formulis* haud adeò sit opus.

¶ 6.) *Morsuli* verò quidam *Arteriaci*, seu *Rotula* (tanquam præ *Trochiscis* aliarumve huius Intentionis *Bacillis*, *Pilulisque Pectoralibus* elegantiores, fluidis *Epicerasticorum Mixturis*, utpote magis portatiles, interdum aptiores) paulò diffusiori Apparatui consultiùs aptari videntur: simplicissimæ saltem compositionis, v. g. ex *Iride*, *Extracto Liquiritiæ* vel *Succi ejus*, cum *Tragacantha*, vel ad *Trochiscorum Bechicorum nigrorum Officinalium* (*primorum*, *secundus de compositis* concinniorum, aliis minùs operosorum) imitationem fusi, tantumve compacti, sub debita *Extracti Liquiritiæ* proportione gratissimi, ac citra *Sulphureorum* (inter lentam deglutitionem Faucium parùm levantium, in completa Dosi seorsim plus conferentium) reliquorumque gratiam saltem pervertentium accessum sufficientissimi; quo aliis *Pectoralibus Antiphthisicis*, *&c.* contractior Praxis non indigebit.

Ere-

Alchimilla, *Hedera terrestris*, *Pulmonaria*, *Symphytum*, *Plantago*; vel ex *Dulcibus*, *Temperantibus*, *Incrassantibus*, & per consequens *Expectorantibus*. Ex his nunc separatim, nunc conjunctim, *omnia Decocta Pectoralia* sunt composita. Utrique scopo extemporè multa præscribere possumus, adeòque *Speciebus Officinalibus* illis pro Decocto Pectorali non indigebimus. Horum autem usus est, curare Phthisin, Hecticam, Empyemata, &c.

¶ 3.) *Nec verè Phthisicos.*) Scilicet *Phthisis* est vel *Vera*, à Visceris alicujus Exulceratione prognata; & hæc *Decoctis nullis Pectoralibus* existit curabilis: vel *Notha*, ubi rudimentum quoddam Phthiseos ex Tussi & Sputo percipitur, cui tamen *Decocta* prædicta mederi poterunt, vel noxam inductam à Lympha tollendo, vel Lympham attemperando, & hinc Expectorationem in Empyematicis promovendo, superveniente postmodùm ipsa Consolidatione.

¶ Δ) *Conserva Malvæ.*) Fiunt tandem *Mucilagines*, quibus verò non tantopesè indigemus.

¶ 4.] *Electuaria Arteriaca.*) Vid. ZWELFFERUS, SCHROEDERUS, &c. *Rejicit* AUTHOR *Conservas propter Saccharum*, quæ in Morbis Pectoralibus plus nocent. *Sulphurata* non omnes ferè possunt, v. g. qui sunt dispositi ad Febrim Hecticam. Modò igitur *Extracta* misceantur *temperantia* ex *Passulis*, *Glycyrrhiza*, &c. quibus addantur *Extracta Vulnerariorum*, *Hederæ terrestris*, *Alchimillæ*, & erunt optima.

¶ Θ) *Anonymi & Haly.*] *Pulvis Anonymi & Haly* constant ex *Seminibus oleosis & gummosis*. Sed AUTHOR noster considerat

1. Quòd *Semina oleosa* facilè *Rancorem* contrahant.
2. Quòd in scopo præservandi *Opiata optima Temperativa* vulgò *Incrassantia*, præstent.

In Cura Phthiseos & Hecticæ etiam non sufficiunt *Pulveres oleosi ex hisce Seminibus*; & *Sulphurea*, *Saturninaque* non omnibus conveniunt.

¶ 5.) *Fungos Salignos.*) *Fungi Saligni* inter *Muliebria Experita Dosi* ℈i. ad ʒß. commendantur vulgò, cum *Conserva Rosarum* assumpti, ad Phthisin, interim frustrà, nec videmus hujus effectus Rationem, vel sufficientem Experientiam.

¶ K) *Species Dia-Tragacanthi.*) *Specierum Dia-Tragacanthi* usus est, temperare Lympham acriorem. Desiderat AUTHOR *noster*

1. Quòd *Tragacantha* parum *in singulas Doses* conferat.
2. Quòd pro scopo oblinendi Fauces *in forma Pulveris* minùs commodè usurpentur; quia citò nimis descendunt.
3. Quia faciliùs extemporè *Pulveribus Pectoralibus Tragacantha addi*, & in Dosi suppleri possit.

¶ 6.) *Morsuli Arteriaci seu Rotula.*) Harum scopus est oblinire Fauces & temperare Lympham acrem; indeque optima est simplicissima earum compositio ex *Iride*, *Succo Liquiritiæ* cum *Tragacantha*, juxta AUTHORIS Methodum hæc:

℞. *Extract. Liquirit.* ℥i.
Sacch. albiss. ℥iß.
Pulv. Rad. Ireos Flor. ʒiß.

Ex his cum f. q. *Mucilaginis Tragacanth. in Aqua Veronic. dissolut.* formentur *Trochisci*, quasi catholici pro scopo temperandi, incrassandi, & extemporandi, ut loca omnium sufficiant.

E re-

¶ 7.) E reliquis autem *Anodynis*, *Mollientibus*, ac *Lenientibus*, si quid ampliùs in *Topica* soligendom foret, esse forsan posset trivialis ¶ 8.) *Malva cum toto*, iam per se, quàm in *Mucagine* sua largiter complena, quod insoper infrequentioris *Althea Radice*, *Foliis* ac *Semine*, seorsim pro moru servatis, in (*Periaptis* nonnullibi aptioris) *Alcea Herba & Radice*, imò in hortulanorum *Arboreu rubra albaque*, *completa* vel *incompleta Malva* (inter tot æque parabilia efficaciaque *Gargarismatu*) quæritur. Esse porrò posset ¶ Λ) *Liliorum alborum*, dum *Anthera* claudicant ¶ Ξ) *Radices* autem in *Cataplasmata* Paterfamilias è vicino eruit, aut sæpè *Cepa* cocte suppler, à *Floribus recentibus* (dimissis *siccatis*) ¶ 9.) *Oleum Simplex*, levi solùm aut nulla insolatione alisve (gratiam perdente) calefactione, vel *operosiori encheiresi* confectum; aut potiùs, immersis eadem opera (ubi placuerit, & successivè suppeditarint) *Violarum*, *Rosarum*, *Sambuci*, *Chamomillæ*, *Verbasci*, *&c. Floribus* quasi extraordinem aut aliud agendo saturatum, sive ad imitationem *Olei septem Florum* (missis tamen ambagibus) *Compositum* : largiter sic citra tantam Vasculorum multiplicationem complens, quod è singulorum illitu, seu temperatiorum horum coacervatione sperari, vel potiùs in rei veritate obtineri potest. Nam *Unguentum Violatum* aliàs nunc exoletum, reliqua verò *Anodyna* ac *Lenientia* paulò antè vel per *Hyoscyamum* suppleta sunt, ut ne ¶ 10.) *Linaria* quidem *communis coruleave Herba Floribusque*, nec ipsius (aliàs haud rejiciuli) ¶ 1.) *Verbasci Floribus* aut *Foliis simpliciter siccatis*, aut, alibi planè, *tostis* (dum *Radix* nonnullorum *Amuletis*, *Liquor* autem insolatus comptioribus Puellis magis quadrat (seorsim tantopetè indigeamus.

¶ II) *Fanugraci Semen* aut *Farinam* huc trahi fortè posse, suprà circa *Lotum* ac *Melilotum* notavimus. At enim quod quæsitam hic *Emollitionem* attinet, in vulgatiori adhuc ¶ Σ) *Lino*, imò expressi tantum *Olei* (quod cum *Rapistrino*, *Fagino*, *Cannabino*, *&c.* Lucernis nunc, quam internis præsentioribusque externis Remediis aptius putamus) *Magmate residuo*, idem nullibi non invenitur.

Ita *Clysteres* æquè *Lenientes*, citra ullom unquam ¶ Υ) *Clysmaticum Unguentum*, vel domi confiunt: ut *Formularum* circa talia multiplicationes demiremur. Et dum vel *Nucista* (pro Fissuris) *Oleum*, alibi verò *Lapidis Medicamentosi Solutio*, *Sulphuris Balsamum*, &c. imò tandem alibi triviale *Agnorum* (simplex, aut extemporè, citra vulgarem putrilaginem *Cosmeticis Pulveribus* sociatum) *Sebum* delicatioribus satisfacit, cur ¶ 2.) *Pomatum Pomataque* insuper exigantur, aut ¶ Φ) *Unguentum Dialthea*, dum vel solum *cum Hyoscyamo frixum Butyrum* sufficit? Sanè hujus & *Polychresti* hinc *Emplastri* intuitu, nec solidas *Pinguedines*, nec ipsum antiquariorum Tonsorum *Emplastrum Diachylum simplex* firmatior quispiam adeò requisiverit; parabile tamen vel è *Malva nostra*, si opus foret; æquè ac *Unguento Hyoscyamino Mucagmosorum* aliquod haud difficulter associari posset.

¶ Ψ) *Olivum tandem* (ut in eo concludamus) sit nobis ubique recentius, nec pro Calefactoriis olidum *Antiquius*, aut *Omphacinum*, pro Stringentioribus (dum *Pinguia* rariùs, aliæ verò *Formulæ* magis quadrant, vel extemporaneis plusque crassamenti ferentibus *Unguentis* totum consultiùs suppletur) strictè curiosiusque hic requiremus. ¶ Ω) *Lavare quodvis ferè*

¶ 7.) *E reliquis Anodynis ac Lenientibus.*) *Pro usu externa* eligit AUTHOR *Malvam*, *Oleum Liliorum alborum*, & *Oleum Olivarum commune.*

¶ 8.) *Malva.*) *Malva vulgaris tota* inter *Emollientia*, *Temperantia*, *Anodyna*, *Maturantia*, & *Suppurantia* primatum tenet, ratione *Mucilaginis cum Aqua extractæ*, aut quoque *Cataplasmatis* forma. Et propterea ex *Malva* sufficiunt loco *Althaa*, *Alcea*, *Malva arborea alba & rubra*; ex quarum *Floribus* Chirurgi faciunt *Gargarismata*, nullam tamen habent prærogativam præ *Malva communi*.

¶ Λ) *Liliorum Alborum Anthera.*) *Antheras Liliorum alborum* seligunt Authores; *sed frustrà*.

¶ Ξ) *Radices.*) Seliguot etiam *Radices Liliorum alborum* pro scopo emolliendi. Sed extemporè possunt colligi; hinc non asserventur: vel loco harum *Cepa* sub Cineribus coctæ possunt substitui.

¶ 9.) *Liliorum alborum Oleum.*) AUTHOR *noster* eligit *Liliorum alborum Oleum*, quod est anodynum & emolliens, itemque vulnerarium: fiat per simplicem *Florum recentium in Oleum Olivarum infusionem*. Huic *Oleo* possunt superaddi *Flores Rosarum*, *Violarum*, *Verbasci*, *Chamomillæ*, &c. ut habeatur *Oleum Compositum* anodynum, temperativum, emollitivum, &c.

¶ 10.) *Linaria.*) *Linaria* commendata est ad Hæmorrhoidea; & præprimis *Unguentum*; sed sufficit *Unguentum de Hyoscyamo.*

¶ 1.) *Verbasci Floribus.*) Aliàs anodyni sunt hujus *Flores*, & ad Tenesmum dysentericum optimi: sed sufficit *Hyoscyamus*. Aliàs est *Amuletum Catarrhale*, vid. HARTMANNI *Prax. Chymiatr. l. 2. cap. 2. §. 5.* Puellæ recipiunt *Flores flavos*, & contusos in Vitro Soli exponunt, ut in *Liquorem* abeant, quo humectant Capillos pro aureo colore conciliando.

¶ II) *Fænigraci Semen.*) *Semen Fænigræci* turget substantia mucilaginosa, quæ vim habet temperandi & obtundendi, & quasi inviscandi acres Aculeos salinos quorumvis Succorum in Corpore peccantium, ratione cujus emollire, maturare, & suppurare, & hinc blandè Dolores demulcere assolet. Uno nomine: omnia ea præstat, quæ ipsi adscribuntur à SCHROEDERO. Ad eadem etiam valet, ad quæ suprà dicta *Mucilago Tongaoantha* utilis est. Loco autem hujus, AUTHOR *noster* seligit *Magma ab expresso Oleo Lini relictum*, vi emollitiva.

¶ Σ) *Lino.*) *Semen Lini* mucilaginosum est, cujus ratione convenit in usu suo, cum *Semine Fænugræci*; unde sæpè etiam una solent præscribi. Ulteriùs suggerit *Oleum per expressionem*, cui planè singulares sunt vires, internè quidem temperantes, relaxantes, expectorantes; &c. unde speciatim in Pleuritide ceu singulare Experimentum commendatur: sed necesse est, ut, quantum possibile, *recens* usurpetur. Singulares ejus vires & effectus, quos usu interno exerit, videb. in ZWELFFERI *Animadvers. in Pharm. August. pag.* 328. item *M. A. N. C. Annot.* 3. *Observat.* 216. *pag.* 398. Mirificè valet in Affectibus Pectoris, ipsa etiam Hæmoptysi: Conf. *M. A. N. C. Ann.* 6. *Observ.* 209. *pag.* 307.

Si recens haberi nequeat, illud *ad Ignem depurandum*, & ita reservandum est: Nempe

℞. *Olei Lini*,
Aqua tepida ana part. æqual.
Concutiantur benè invicem, & quantum possibile, invicem commisceantur: Posteà ponatur in Solem, relinquendo, & sumper quod in fundo impurum est, separando; hocque toties, donec *Oleum Lini purificetur.*

¶ Υ) *Clysmaticum Unguentum.*) Scopus omnium est vel emolliendi, seu temperandi, vel Dolores sistendi. Ratum est, quod pro scopo fortiùs stimulante usurpentur.

¶ 2.) *Pomatum.*) *Unguentum Pomatum* vulgò recommendatum est ad Fissuras Partium, v. gr. Narium, Labiorum, Manuum, Pedum, &c. loco cujus tamen sufficere potest *Oleum Nucista expressum*, vel etiam illud *Sudamen*, quod Coqui ex Cochleari suo mucido ligneo Igni admoto eliciunt: sicut in graviore Malo *Solutio Lapidis medicamentosi* ex SCHROEDERO sufficit; vel etiam *Balsamus Sulphuris ad extrà*, *cum Oleo Nucum paratus*, locum invenit.

¶ Φ) *Unguentum Dialthea.*) AUTHOR *noster* substituit *Unguentum de Hyoscyamo*, quod etiam loco *Emplastri Diachyli* sufficit: cui si volumus, variæ possunt addi *Mucilagines*.

¶ Ψ) *Olivum.*) *Oleum Olivarum vetus* est egregium emollitivum, maturativum, temperat quodcunque acre, Alvum laxat; hinc creberrimi usus est non tantùm per se in *Linimentis Emplastris*, & *Cataplasmatis Chirurgorum*, sed etiam *infusione* plurium *Vegetabilium* magis appropriatur, & specificatur ad plures usus. Jam verò, utut probè satisfaciat istis scopis, nihilominùs tamen adhuc in se habet *Acidum satis potens*, quod etiam Metalla simul arrodere valet: unde, qui *Ferramenta à Rubigine volunt præservare*, meliùs faciunt, si *Rosarum Plumbi Oleo infundant*; hoc enim absorbet Olei Acidum, unde tale Oleum ita correctum optimum est ad ista præservanda. Suggerit hoc fundamentum *Emplastrorum Chirurgorum Veterum & Modernorum*, quæ maximam partem ex *Plumbo & Oleo* constant: nempe Oleum ipsum propter latens Acidum, & viscosiorem consistentiam, inimicum est Vulneribus, & Ulceribus, utraque sordida reddens; sed dum ipsi permiscetur Plumbum, hoc ab Acido arrosum disponitur, ut faciliùs Acida imbibere queat. Ipsum *Oleum alcalinum* magis magisque subtile & penetrans factum, vi balsamica Partibus læsis optimè succurrit: & ita talia *Emplastra*, qualia sunt *Nutritum*, *Album Coctum*, *de Cerussa camphoratum*, *de Spermate Ranarum*, *de Minio*; *de Lithargyrio*, &c. pluribus scopis satisfaciunt; unde creberrimi sunt usus.

¶ Ω) *Lavare.*) *Lavant* quidam *Oleum Olivarum cum Aqua*, sed ridiculè.

Phi-

ferè ridiculum, laboriosè variisque modis in ¶ II) *Philosophicum* destillare (quando *Terebinthina*, *Saponis*, *Juniperi*, *&c. Olea* sufficiunt) penè supervacaneum ; ¶ 3) *Nitri* denique *Spiritu*, cum aliquibus *saturare*, curiosioria intentionis est. *Folia Olivæ* (inter tot parabiliora stringendo *Roborantia*) exteris, *Oliva* Mensis (quas *immatura Corna* similiter condita haud injucundè suppleot) è Delectu nostro cedant.

Atque hæc *de Vegetabilibus* qualitercumque huc pertinentibus. Ex *Animali Regno*, *Urina*, vel *Salis Ammoniaci urinosus Spiritus* ¶ 4.) sine Febre Furores & Inquietudines equidem interdum feliciùs sopit, quàm summa quædam *Opiatorum* plerumque hic evanidorum *Dosis*. Sed hæc *alterius Classis* & considerationis sunt.

Mel, quod attinet (dum enectas ¶ Δ) *Apes Muscarumque* mucores, siquidem adeò placeant, Calvastri nullibi non inveniunt) sit nobis non foris *Lithuanicum*, aut *Virgineum* saltem, sed *quodvis* bonæ notæ : ad internos usus, in certas circumstantias, & ¶ 5.) vel naturæ suæ intuitu *Sacchar*o à quibusdum haud incogitanter interdum prælatum, citra quæsitas olim, & nuper alicubi reductas) dum tamen in compluribus adhibitionibus supposita illa tantique habita *Subtilitas* nihilominùs disperit, servataque nil evidenter hactenus contulit) ambages, consueta *Colatura* ¶ 6.) *depuratum*, aut quandoquidem ex adverso nonnullis, etiam Medicinam professis, cerosus iste Odor displicet (quo vis ex parte, sed oppido tum cum volatilitatis istius consumptione pereat) denuò ad consistentiam *decoctum*, *Melicratum* hinc, siquidem opus foret, promptè, & ¶ 7.) *Hydromel spirituosum*, ubi *Potui Vehiculoque* tali adsueti fuerint, secundùm recentiora Monita facilè optimumque (quo *Livonico* quoque *Moscovitique* singularitatibus dediti careot) nemo non conficiet *Simplex* aut *Compositum*. De *ardenti* verò hujus *Spiritu & Aceto* suprà diximus. *Tinctura Mellis Mel est*, *Spiritu Vini dissolutum*; *Quintæ Essentiæ & Elixir* Libellorum quousque produnt, tantùm (inter nimia promissa) supervacuus labor. *Aquas Antipodagricas cum Vitriolo vel Tartaro destillatas*, similiter vix uni, alterive levaminis aliquantillum attulisse vidimus. ¶ 8.) *Spiritus* autem, utut conformibus *Acidulis*, è *Lignis durioribus*, *Manna*, &c. distillatis admodùm conveniat, illic tamen ortus & majoris quantitatis, hic parabilitas causâ, forsitan ad Selectum nostrum in *Solutione* quasdam trahi posset : at citra frustraneas *Digestiones*, repetitasque (sine multa particularum inversione) *Rectificationes*, quamvis multis in secreto quasi, pro *Philosophicis* habitas ; magisque adhuc citra curiosiores sue carlotes *Coralliorum* vel *Antimonii* (interdum in fine tantillum communicantis) combinationes.

¶ 9.) *Limacum* (pro levi nonnunquam Podagricorum solamine) *Liquorem*, post nauseabundum *Mucorem* tandem colligat, qui *Verbasci*, *Lumbricorum*, *Catellorum*, *Ranarum*, *&c. Liquaminibus* nimium tribuit. Uti quivis hic suns patitur Manes, ita singulare sibi Remedium similiter invenir, aliisque postmodùm commendat. Nec de ¶ 10.) *Lactis delectu* disputationes nostras faciemus. Phthisicis liber esto: utinam verò & sperata inde restitutio. De cætero totum in *Topica* Medicique directiones Matresfamilias habeant, cum suis (haud postremæ tamen considerationis) *Coagulis*, alibi à Venatoribus quoque (inter tot æquivalentia acceptiora) petitis ; & ¶ 1.) *Caseo* seu *recenti*, seu Antiquorum *putrido*, ab accidentaria inventione ad *Cataplasmata* Libellis hodieque hyperbolicè tracto. De *Axungiis* autem eorumque affinibus jamantè egimus: quemadmodùm etiam de *Sulphuris Vitriol narcotici* (hodieque *Laudanis* nonnullibi adjecti) sufficientia, titulo de *Vitriolo & Martialibus Aperientibus*. Ut proin institutum nostrum persequentes pergamus ad alia.

TI-

¶ II) *Philosophicum*.) Loco *Olei Philosophorum* præstantius est *Oleum Saponis*, *Juniperi*, vel *Terebinthinæ*.

¶ 3.) *Nitri Spiritu saturare*.) Intelligitur hisce *Extractum* seu *Balsamus Nitri* ex hujus *Spiritu & Oleo Olivarum*, quem SCHMUCKIUS *Secret. 7. pag. 43.* habet.

¶ 4.) *Sine Febre Furores & Inquietudines*.) Scilicet pro variis gravioribus Paroxysmis anxiosis in Morbis chronicis non febrilibus, uti Melancholicis, Hypocondriacis, Scorbuticis, & Semimaniacis *Opiata* sunt frustranea, quin potiùs *salia volatilia*, specistim *Spiritus* & *Sal volatile Urinæ* aut *Salis Ammoniaci*, vel, & qui melior, *Spiritus Carminativus de Tribus*, in talibus Casibus optima Remedia.

¶ Δ) *Apes Muscarumque mucores*.) *Apes* pulverisatas seu *Muscas* cum *Melle* vel *Butyro* commendant ad Calvitium, sed sufficit *Unguentum Eucratii*.

¶ 5.) *Vel natura sua intuitu*.) Scilicet *Mel* juxta effatum HELMONTII *Tr. Infant. nutrit. ad Vitam longam p. 72.* continet in so *Gloriam Roris & Extractum Florum*, hoc est, constat ex *Sale Saccharino Roris*, quo ceu Menstruo extracta est Florum substantia gummosa, & utraque ab Apibus colligitur; quæ duæ substantiæ constituunt Mel. Hinc quidam optimè loco *Sacchari Mel depuratum Electuariis & Syrupis* addunt.

¶ 6.) *Depuratum*.) Scilicet *optimus Modus depurandi Mel* est, quem habet ZWELFFERUS *Pharm. Reg. pag. 24.* & utut in tali supersit adhuc aliqualis *Odor ceraceus*, tamen hic sponte successu temporis perit, vel quoque inspissatione Mellis ad blandum Ignem exhalat.

¶ 7.) *Hydromel spirituosum*.) Paratur ex partibus iv. vel vj. *Aquæ*, & part. ij. *Mellis*, repositis omnibus ad Fermentationem; vel etiam additis priùs *Aromaticis nonnullis* : sic namque emergit *Potus generosus & suavis*, Septentrionalibus *locum Vini* replens. Adduntur etiam varia *Vegetabilia* pro scopis Pectoralibus & Renalibus.

¶ 8.) *Spiritus*.) Scilicet *Mel* per se absque Fermentatione destillatum dat *Phlegma* acidulum spirituosum, quod ferè idem est cum *Spiritu Lignorum* vel *Mannæ* : ex *Lignis* autem habetur copiosius, ex *Melle* verò promptiùs. Quidam *Spiritum Mellis* rectificando & digerendo *subtiliorem* reddere conantur: ast in vanum ; nam quò sæpiùs destillatur, eò aquosior redditur. Hæcce ergò *Menstrua Vegetabilium non nimis rectificanda sunt*.

¶ 9.) *Limacum Liquorem*.) Asperguntur nempe *Limaces* cum *Sale communi* : *Liquor* hic suo modo est congener *Spermati Ranarum*, adeòque ob vim alcalicam non ineptum erit *Anodyno-antipodagricum*.

¶ 10.) *Lactis delectu*.) Scilicet inservit *Lac* tam pro scopo temperandi Acidum scorbuticum & podagricum (in quibus casibus sub *Decocti* usu egregium est), quam pro usu nutritivo, analeptico & antiphthisico. Ubi tamen, cùm à confirmatè Phthisicis non digeratur, sed in Stomacho eorum coaguletur, parùm in recessu habet, & noxas infert. In Scorbuto verò & Podagra scorbutica Lac est optimum, & non de nihilo. Contrà *Lac* externè ob sui pinguedinem temperstissimam butyrosam pro scopo anodyno, emollitivo & relaxativo excellit, modò eidem tantillum *Sacchari*, vel Alcali, ne acorem illud contrahat, admisceatur. Hinc inter *Cataplasmata* & *Epithemata Emollientia* & *Suppurantia* est optimum.

¶ 1.) *Caseo*.) *Caseus* tam *recens non fulitus* solamen affert quibusdam Podagricis, Phlogosi erysipelacea correptis, ob Alcali volatile contentum, Acidum podagricum temperant; quàm *putridus*, ceu in quo est Sal volatile acrius magis extraversum, cujusque ratione non saltem Sitis ex ejus usu Intentior enascitur, sed & magis resolutivus & anodynus existit: etenim, si societur *Caseo ejusmodi putrido Sal fixum*, vel *Calx viva*, & destilletur, tunc interveniente Destillatione acquiritur *Sal volatile* & *Spiritus urinosus* satis.

FORMULÆ *hujus Classis* variæ possunt fieri: v.g.

Pilula Antihysterica :

℞. *Extract. Castor.*
Zedoar.
Laudan. opiat. Authoris an. gr. iv.
Cum *Olei destillati Succini* q. s. formentur
Pilulæ Antihystericæ, quæ itidem Colicæ convulsivæ Symptomatibus medebuntur.

Pulvis Antidysentericus in statu Morbi conducens:

℞. *Cornu Cervi ust. prap.* gr. xv.
Bezoard. Martial. ℈ß.
Pulv. Anodyn. Authoris gr. iij. vel iv.
Olei destillat. Macis gutt. ij.
M. F. *Pulvis* pro una *Dosi*.
Detur in *Vehiculo calido*.

Pulvis Anticatarrhalis contra Tussim nocturnam, ex Lympha acriori oriundam:

℞. *Flor. Sulphuris* ℈j.
Pulv. Anodyn. Authoris gr. iv.
Olei destillat. Succin. gutt. v.
Sacchar. q. s.
M. S.
Pulvis Anticatarrhalis vespertinus.

Potio contra Vomitum :

℞. *Aqua Menth.* ℥iß.
Cinnam. spirituos. ʒiij.
Essent. Opii Authoris ℈j. ad ʒß.
Sacchari vel *Syrupi* parum.
M. F. *Potio* cochleatim assumenda.

T I T U L U S XXI.

DE ROBORANTIBUS TEMPERATIS, ANALEPTICIS, REFRIGERANTIBUS, &c.

SItque primus (post Monitorii, suprà de Refectivis positi, repetionem) Acidulorum Fructuum Succis locus: utpote quibus (ubi reverà opus) Refectorii quidpiam, ob naturam Vegetabilem nobis propinquius, nec Mineralibus Acetositatibus (reliquas quidem destinationes feliciùs sæpè, faciliusque expedientibus) adeo exprimendum, haud immeritò subesse videtur. Ponamus autem è Nostratibus (parabilioribus, sat jucundis atque præsentaneis) primò ¶ ⊕) Cerasorum acidorum Succum (si libet immaceratis propriis aut Persicorum Nucleis alteratum), non tam solitarium (ol certas in compositiones, aut extemporaneas Vini, cum pauxillo Aqua Acacia, mixturas seorsim placeat), quàm ubi copia datur, Succi Ribium subquadrupulo, Berberum suboctuplo ampliùs alteratum, post spontaneam residentiam ¶ 2.) in Vap. Balneo ad tertias exhalatum; perdiu sic (seu solitarius solet, & Tartari crystallini aliquantillum simul deponit) durabilem; & quod in Cerasorum, Ribium, Berberum Rob, ac spissioribus (non sine multa gratiæ diminutione) Essentiis, in Diamarenatis, diffusiori Ribium Vino, &c. quæritur, compendiosè præstantem, dilutu cum aliis, dulcoratuque facilem; ut nec Muliercularum vulgaribus talium, aut in specie exacinatorum Berberum Conditis, Institorumque Rotulis, multò minùs autem ob antiquaria quædam Composita siccatis (non sine perversione) Berberibus, aut propter supervacaneum Electuarium Rosatum, compactis hinc Trochiscis indigeamus; cùm Succi aliquotillum, contusarum Avellanarum loco, longè jucundiùs istis, aliisque instillari potuisset; & in specie ¶ K) Cerasa arida siccata Hordeatis æstuantium adjecta, vel per se aut cum Passulis decocta, Conditis parabiliora salubrioraque fiant; ceu in verminosorum ¶ Λ) Dulcium Sapa, ipsaque purificatiori Essentia, gratiæ haud ita multum, multam verò in Mucores proclivitatem invenimus; si Aquam quidem, non ut (in tanta, post quaslibet etiam destillationes fallacitate) Epilepticam, sed pro aliorum solummodò Vehiculo, tanquam gratiorem diffusiori forsan Apparatui, vel assuetorum Variationi quis largiretur.

Sit potiùs, ubi per Regionum, Annique clementiam habentur, ¶ Ξ) Cydoniorum Succus, ad quartas parili modo exhalatus sat sic in frigidiori loco durabilis, alias verò in Fermentationem (nativæ gratiæ quidpiam demenrem) proclivior: quò tale quid per loci incommoditatem veriti, cum Saccharo ¶ Π) Syrupalem (ita concentrati) consistentiam interdum data opera quæsivimus. De cætero spissiori Rob simplici (tanquam denuò nihilominùs ægriusque diluendo) quemadmodùm & vulgari, ac (n) communiori modo reposituraque servetur) minùs contractiori Myrothecio tractabili Vino commodior; simplici (vi-

Balsamum Hypnoticum:
♃. Olei Hyoscyam. cum Oleo Papav. compos. Autoris ℈i.
Nucist. express. q. s. M.

Pro lubitu illinendum Temporibus in nimiis Agrypniis, aut Cephalalgia.

Emulsio Anodyna temperativa:
♃. Amygdal. dulc. Ambr. ʒiij.
Sem. Cucum.
Cucurb.
Papav. alb. ana ʒj.
Cum s. q. Aquæ Flor. Sambuci F. Emulsio.
Adde
Pulveres candidos pro particulari Affectu variantes.
D. S.
Emulsio ad Quietem.

Usurpetur cochleatim.

Pulvis Pectoralis:
♃. Flor. Sulphuris,
Rad. Iridis Florent. an. ʒj.
Antimon. diaphoret. ʒß.
Extract. Opii (scilicet Laudan. opiat. Autoris gr. ix.
Olei Fœnicul. gutt. iij.
Elæosacch. Fœnicul. q. s.
Misc.

Looch ad Faucium Pathemata dolorosa, ex Lymphæ vitio enata:
♃. Mell. passulat. ʒij.
Extract. Glycyrrh. Authoris ʒj.
Syr. Diacod. Mentan. ʒvj.
Diluatur cum pauco Aqua Scabiosæ in consistentiam Looch.
D. S.
Succus ad Collum.

Vel Decoctum Pectorale:
♃. Herbar. recent. Veronic.
Heder. terrestr.
Scabios. an. M. j.
Rasur. Ligni Sassafras ℥j.
Coque in s. q. Aqua simpl. in Vase tecto:
adde in fine
Passular. minor. conquassat. ℥ij.
Rasur. Rad. Liquirit. ℥i.
Ebulliant iterum leniter; hinc dum fervent adhuc, suspendantur in Nodulo
Cinnam. elect. ʒiij.
Colatura refrigerata ♃. ℔iß.
D. S.
Potio Pectoralis.

Cataplasma ex Speciebus domesticis extemporaneum.
♃. Herb. Malv. M. iv.
Hyoscyam. M. j.
Cepar. num. ij.
Ebulliant. in s. q. Aqua simpl. vel Lacte vaccino: trajiciantur per Setaceum.
Adde Pulpa
Sapon. vulg. ℥iß.
Ol. Lil. alb. composit. Authoris ℥ij.
M. pro Cataplasmate.

T I T U L U S XXI.

DE TEMPERATIS ANALEPTICIS, ROBORANTIBUS, & REFRIGERANTIBUS.

SEligit AUTHOR Acida Vegetabilia temperativa, & magis nobis convenientia, quàm Mineralia nobis generotiora. Sunt hæc: Cerasa acida, Cydonia, Citrus, Rubus Idæus, Vinum ratione substantiæ tartareæ, Rosa vel sylvestres vel hortenses communes, Chermes, Radix Satyrionis, Chocolata, Amygdala dulces, Secale, Triticum, Gelatina Cornu Cervi, Mater Perlarum & Perla, Spiritus Vitrioli, Nitri, Corallia, Crystallus, Saccharum Saturni. His accensentur Ribes, Berberes, Granatus, Myrtilli, Poma, Pyra, Morus, Santala tria, Flores Tunica, Borraginis, Buglossa, Nymphæa, Salix, Agnus Castus, Solanum, Sempervivum, Atriplex, Spinachia, Beta, Semina 4. Frigida majora, Cochlea, Ostrea, Scincus marinus.

Ex istis pro Selectu sufficiat Succus quidam acidus vel simplex vel compositus asservatus, & Sulphuris fumo mediante à corruptione præservatus; ex qua additione Sacchari Syrupus extemporaneus fieri potest, quique cum Aqua simplici dilutus, cum vel sine Vino, Julepum in Febribus Ardentibus gratissimum dat. Confectiones inter Confortantes vel Confectio Alchermes, vel similis ex Rosis, secundùm imitationem AUTHORIS parata, sufficit; item Emulsio quædam ex Amygdalis dulcibus cum Matre Perlarum præparata addita; item Pulvis Absorbens ex Corallis, Matre Perlarum, Crystallo, Arcano duplicato, & Laudano opiato debitè mistis & usurpatis: quibus pro Vehiculo vel Aqua Rosarum, vel Aqua Rubi Idæi inserviet.

¶ ⊕) Cerasorum acidorum Succum.) Succus horum & Berberum misti sunt egregii.

¶ 2.) In Vaporis Balneo ad tertias exhalatum) Exhalari jubet AUTHOR Succos Vegetabilium, Fructuum acidulorum, pro sui meliore conservatione: ast, cùm tali ratiotione ab Igne mutetur illorum textura, iidemque nescio quid gummosi contrahant, proinde melius est, ut expressi fumigentur Sulphuris Gas; sic enim in locum frigidum repositi sponte se depurant. Et talis Succus omnibus Præparatis saccharatis præstat.

¶ K) Cerasa acida.) Notum est, quod Ægri pro scopo analeptico cupiant condita Cerasa, vel Potum Hordeaceum, qui potest fieri rubicundus Cerasis torrefactis: sed illa condita malè dantur.

¶ Λ) Dulcium) Cerasa dulcia nil valent.

¶ Ξ) Cydoniorum Succus.) Succus Cydoniorum præstat omnibus aliis ex Cydoniis paratis.

¶ Π) Syrupalem consistentiam.) Syrupus seu Miva est vel simplex, vel aromatisata: quæ duo extemporè ex Succo Cydoniorum fieri possunt.

Spi-

(vinoso Magmate cum suis similibus hodieque nequicquam infecta) Mivo aptior; quo Aromatica cujuslibet repræsentatione per leve Aromaticorum Aquarum, Elaosacchari, Diaromatici vel Essentia competentis additamentum promptè alterabilis, quandocunque lubet invenietur. ¶ Σ) Spiritus (in jucundissimi Fructus, Succique perditionem excogitatus) destinationi ejus reverà contrarius, Semina pro (non adeò rejiculo) superpondeo, Siccatorium Frusta (potiùs culinaria) condita, Marmelata, diversimodeque hodiedum Dyacidonia Mulierum negotiosiorum teneriorumque sunt deliciæ, extemporè quoque, si complacuerit, citra Vasculorum multiplicationem aromatisanda; Purgantibus sanè (utut diversimodè, per Magisteriorum quoque solutiones, &c. id peractum sit) ferè frustrà perversæ; si nostratium ad ejusmodi Masticatoria nauseam, & elegantiora Catharticorum compendia spectamus. Atque hæc è Vernaculis; quibus, ubi tolerabiliter comparari nonnunquam queunt, accedere tunc posset ¶ 3.) Citri, Limonumve (indistincta hìc) Aciditas (post residentiam aut filtraturam) ¶ 4.) non tam intensiori calefactione divaporationeve infracta (ceu singularis ejus hìc natura curiosioribus pridem observata est), quàm, si Syrupalis consistentia (Succi Corticibus priùs alterati, vel potiùs simplicis parte una, & una semis Sacchari constans) nimis saccharata videatur, ana selectioris Sacchari condita; dio sic, præsertim in loco paulò frigidiori durans, nec suboriente interdum Fermentationis cujusdam indicio deterior vel ingratior; si placuerit, instillata (ipsi planè congeneris) Spiritus Vitrioli particula, haud inconvenienter tunc intendenda; vulgaribus, varièque (pro impedienda aliquali flavedine) tentatis Syruporum Acetositatis Citri Limonumque modis præsentior, seu in nativo suo Acore minùs persuasis; ¶ 5.) Vino quorundam simplici penitùsve nonnullis prius fermentato, asservatu dispensatuque commodior; Conserva, Gelatina, Condituque (dum recentes, ubi suppetunt, Taleolæ salubriùs exsuguntur) contractiori Praxi longè utilior. De cætero ¶ Υ) Cinnamomi Aqua hoc similibusque acidis Succis & Essentiis gratiam gustanti in lignosum quid, ¶ Φ) Destillatio Succi per Retortam, Vitriolicum ejus naturam in Acetosum (è parabilioribus æquè proficiendam) cum empyreumate incassum pervertit. Aqua inde per Alembicum abstracta exigui momenti, Morsuli ditiorum delectamentum sunt.

Atque his ita pro loci temporumque ratione tantisper positis, nec Aurantiorum Conserva, Condito, Acidulorumque Succo vel Syrupo (quasi felicitèr hinc medicatione) nec cariorum adhuc faciliusque prætermittendorum ¶ Ψ) Granatorum Vino, aut Acetosorum, multove minùs (inter Epicerastica) Dulcium utrolibet Syrupo indigebimus insuper; ni data opera Antiquos, Vernacula sua meritò adhibentes, per cæcum obsequium sectari voluerimus. Non culinari exterorum ¶ Ω) Agresta, ejusve Rob, aut (acidulis aliorum Succis neutiquam gratiori, inter Sistentia permultis compendiosioribus præsertim Mineralibus, posteriori) Syrupo, vel subsidente laboriosiorum Tartaro. ¶ 6.) Non Myrtillorum nostratium (nisi forsan Tinctura causa, præ Essentia liquida saccharata, præque Fermentate Colorem utrinque facillimè perdente, ¶ Γ) Syrupalis hic in specie consistentia diffusos in Apparatus placeat) sapaformi quorundam Crassamento, siccatisve in Plebejorum Fluores (at insidis sæpèque novam fermentationem excitantibus) Baccis. Non Rubi vulgaris Fructibus, aut mucaginosum, sambucinique quid sapiente Essentia. Non simplici (flatulentiori) ¶ 7.) de Pomis (certè dum ægrotantia comestu acceptioribus Culinæve aptioribus) Syrupo, facillimique Mucoris, etsi probè saccharata fuerit, Essentia inspissata, de cætero haud profectò tantis, ac communiter deprecantur, Cordialibus, ut Compositos quoque hinc Syrupos, olim hodieque inter divaporandum odoratorum Accessoriorum gratiam plerumque perdentes, in solitarios aut Chermesinos usus parare referat. Non Syruporum quorumvis (sub syrupali consistentia) Succo, per se & cum Pomaceo in Aceti vel Cidre Normannorum confectionem aptiori; ceu Moscatellina Condita & canthisata ad Bellaria delicatiorumque delicias pertinent. Imò nec iis adeò, quæ tamen quasi per conductum è Moro (omnibus districtibus aliàs haud æquè frequenti), vel ¶ 8.) ex Idæo Rubo communiter imperantur. Hujus puta Syrupo, quamvis in Dispensatorio super Aurum & Uniones commendatu; vel istius venatissimis ¶ 9.) Diamoris, seu Simplici, seu (uti vocant) Usitato, seu denique (extemporaneo potiùs) Composito; siquidem æquivalentibus stringentibusque Succis, Decoctis atque Mixturis longè parabilioribus Fauces nihilò infelicius perlui vel elui tota die cernimus: ut nec Rubi Morique Folia huc trahi debeant; ceu pridem cunctis his Substituta sua adsignarunt. Siccare verò utrumlibet Fructum ferè simplicitatis cujusdam, Acetum ex alterutro, culinare, Aqua utriusque (licèt è Rubo Idæo non injucunda) inter alias pariter gratas, corruptu sunt faciles: ut proin quandoque, dum ejusmodi Fructuum fieret copia, Essentias liquidas hinc animi gratia paraverimus; & vel superiori è Cerasis composita addiderimus, vel decumbentium (variationem in ejus generis

¶ Σ) Spiritus.) Via analeptica, adstrictoria, Stomachi confortativa, quæ in Cydoniis est, in Spiritu per fermentationem parato planè non reperitur.

¶ 3.) Citri Limonumve.) Mala Citria scilicet hìc venalia sunt, saltem Limonia; & genuinum Pomum Citrinum majus est, ad naturam Citrinati ferè accedens. Sunt Spirituum Corroborans, & Refrigerans.

¶ 4.) Non tam intensiori.) Scilicet Succus Citri è pulpa expressus hoc peculiare sibi habet, ut sub Ignis tractatione nativam suam Aciditatem stypticam perdat: hinc sine calefactione per simplicem residentiam & filtrationem depuratur. Unde Succus ille, quibus placet, potiùs cum ana Sacchari condiatur, vel quod melius est, Fumo Sulphuris alteretur pro sui asservatione. Sic & tantillum Spiritus Vitrioli vel Nitri eidem instillatum impedit Fermentationem ejus metuendam, obtuso scilicet principio alcalino Fermentationis authore.

¶ 5.) Vino.) Vinum Citri est Succus ejus per spontaneam residentiam depuratus.

¶ Υ) Cinnamomi Aqua.) Si his acidis Succis Aqua Cinnamomi spirituosior instilletur, mirum est, quantum immutetur sapor, & lignosus fiat.

¶ Φ) Destillatio Succi.) Quidam destillant Succum: sed accipiunt nil, quàm Acetum, post Phlegma.

¶ Ψ) Granatorum Vino.) Succus Granatorum est triplex: acidus, dulcis, & vinosus medius. De Succo Granatorum acido eadem valent, quæ de Citri Succo dicta fuerunt: Succus dulcis temperatus est, acrimoniam Bilis imprimis mitigans & temperans; unde à BACONE VERULAMIO in Hist. Vitæ, & Mortis pag. 179. ceu insigne Hepaticum laudatur: Mediæ hæc inter naturæ est Succus vinosus, pro aliquali Confortativo, Æstu, Siti, &c. Morborum acutorum, ferè usurpatus.

¶ Ω) Agresta.) Gallis pro usu culinari est in usu.

¶ 6.) Non Myrtillorum.) Myrtillorum exsiccatorum usus ferè vulgò contra Diarrhœam & Dysenteriam commendatur, quia adstringere, Fluxumque supprimere, putantur. Sed meritò hìc suspicatur AUTHOR, metum esse, ne copiosiùs assumpti Fermentationes præternaturales in talibus Fluxibus periculosas denuò excitent, propter Rob exsiccatione quidem condensatum, sed in corpore denuò resolutum.

¶ Γ) Syrupalis.) Syrupus interim bonum ritè paratus, est egregiè rubicundus, aliis Formulis pro Coloris gratia addendus: sed parum habet in recessu pro usu Medico.

¶ 7.) De Pomis.) Ex Pomis omnibus Borsdorffiana vi sua temperativa & blandè laxativa (jejunè præsertim ab Hypochondriacis levioribus comesta) laudem pro usu medico merentur. Non tantùm enim blandum Aroma spirant, sed speciatim eorum Succus egregiè convenit in Affectibus hypochondriacis, melancholicis: temperant Acidum istud in hujusmodi Melancholicis peccans simul servant apertam, & ita per accidens Palpitationem Cordis, inæqualem Motum Sanguinis fermentativum, Imaginationes melancholicas tollunt, adeòque Cordialia vulgò talia Poma dicuntur. Hinc Vinum Pomaceum ex horum succo paratum, tam solitarium, quàm additis Passulis, est egregius Potus medicamentosus pro Melancholicis; unde & Infusa Martialia in Succo horum Pomorum nondum perfectè maturorum sunt egregia in dictis Affectibus.

¶ 8.) Ex Idæo Rubo.) Rubus Idæus dat contra AUTHOREM nostrum egregium Remedium, concedens ulli acido Fructui, nec ipsis Citreis, præsertim cùm præter Saporem gratum, exhibeat Odorem suavem, simul quasi aromaticum, indeque in acutis, tam benignis, quàm malignis Febribus, pro Julepis non omittendus; summum enim est Corroborans & Refrigerans. Cæterùm Succus ejus sulphurarus, aut fermentando in Vinum mutatus, præter gratiam Coloris evanidam, acquirit Saporem aliquem amarum, ut proinde hinc Syrupus Rubi Idæi cum Sacchare factus asservari potiùs debeat. Hinc etiam Augustani maximè commendant ex GESNERO, qui istum in suis Scriptis tempore Pestis Perlis & aliis vi cordiali præfert. Et verum est, nunquam in Morbis acutis, is in Julepi Syrupus hic omittendus est.

¶ 9.) Diamoris.) Sumuntur Fructus immaturi, & paratur cum Melle Rob, in Affectibus Faucium in Morbis acutis commendatum; præstat tamen Acetum cum Aqua. Ipsa Mora matura Succo dulci ac temperato, adeòque analeptico quidem turgent, sed propter facillimam fermentescibilitatem facillimè corruptibilia existunt.

ris *Refectivis* nonnunquam quærentium) causa seorsim servaverimus: *Mori* quidem *Succum*, ad tertias post residentiam exhalatum, simpliciter quoque, & citra *Sacchari* (Fermentationem in vinosis hisce cum deterioratione interdum promoventis) accessum; *Rubi* verò *Idæi* spontaneum (cùm ad tertiæ partis remanentiam & ultra exhalatus per se nihilominùs haud duret, fermentatus autem similiter sit ingratior) ad syrupalem ferè consistentiam redactum. Sed hæc extra Delectus nostri scopum sunt.

Accedant potiùs ¶ 10.) *Rosa*: non pro more *singula species* seorsim. *Alba*, *Incarnata*, *Rubra communes*, & *saturatiores*, *Sylvestres*, imò (cum exoticis *Placentiæ*, accidentariisque inter tot stringentia *Antheris*) ipsæ Hortulanorum *Luteæ*: sed (missis tantùm minutiis, ac nimis claudicantium Observationibus) *Hortenses quævis* parabiliores, aut ubi penitus defuerint, etiam *Sylvestres communes*, vel si dantur, *Cynorrhodi*. *Aqua ex Arvensibus* equidem remissior, in *Completarum* defectu tantisper tamen sufficiens est: qui verò ex *Albis* (aliàs hunc in finem convenientioribus) *Incarnatis*, *Rubris*, separatim singulas destillant, labores incassùm, præ excessiva circa minima quædam curiositate multiplicant, dum fragrans quævis (modò pro *Ophthalmicis Rosa* non nimis fermentatæ, vel majori *Vini Spiritusve ardentis* quantitate ante Destillationem humectatæ fuerint) satisfacit. *Damascena* (etiam extemporanea) delicatorium, *Acetum*, culinarium, *Julep* saltem, ¶ 1.) *Aqua Rosarum edulcorata*, *Spiritus abstractitius* parùm rosaceus, ¶ 2.] *fermentatitius* per se paratus (in ea requisita Florum copia] non cujuslibet loci, *cum Saccharo* (alibi dicto modo collectus) parabilior, diffusiorum tamen potiùs Apparatuum est; seu denique ¶ 3.) *Oleum*, etiam *Antheris Capitulisque* adjectis (quod in *Oleosissimo*, si per se Cucurbita vel Retorta destilles, *Flore* oppidò mireris) parcissimum aut suspectum; ut illud *è Rhodino Ligno* (dum ¶ △) *Rhodiam*, haud aliàs rejiculam, semper viviformem, *Radicem* vel *Cynosbati Spongia* æquant) tantisper petendum veniat; quousque datur recens falsationisque expers; siquidem *Raspatura privatim destillata* rarò sumptus compensat; ¶ 4.) adjecto verò ana *Sacchari* post Fermentationem, *Spiritum* haud injucundum curiosioribus promit. *Conserva è Rubris quibuslibet* (sed in defectu *nec Alba nec Incarnata*, nonnullibi *seorsim* sic, sub frustranea tamen ejuscemodi *Saccharatorum* multiplicatione servatæ, quæsitas intentiones deferunt) securè nobis parabitur, usque demum tempore *Vitrioli Spiritu* convenientiùs alterabitur citra supervacaneam *Vitriolatæ* asservationem. Accedat insuper potiùs ¶ 5.) mellisformis *Essentia*, *è Rubrarum Albidarumve* (*recentium aut ritè siccatarum*) *Infuso* clarificato, per Vap. Balneum conquisita, *Sacchara*; *Fermentato Rosarum* commodior, in ¶ Θ) *Tincturam* (*Vulgari* corruptu facili) simultanea Mixtura promptè redigenda; ¶ K) *Melli* quinetiam (si opus foret) aut oleosæ *Citri Essentia* haud difficulter, quò *Mel Rosatum* quodlibet, aut olim nequicquam *Citratum* exeat, confundendum; profuso *de Rosis siccis Syrupo* superior: Ipsi (paulò amaricantioris) *Chermes Essentia* atque *Syrupo* (*Rosis* aliàs haud rarò saturato) viribus reverà par: ut competenti confortantium & suscitantium adjectione profectò *Mixturam* cuivis ¶ 6.) *Confectioni Alkermes* (*à Nostratibus*, *Exterisve*, seu secundùm *Arabum*, seu quasvis solertiorum ¶ A) *Recentiorum* designationes compositæ) præsentiorem, admoinimum (persuasionis dimittentibus, & quantillum Antiquior Compositio *de Grano tinctorio* participarit; item quod *Analepticus Myndereri Pulvis*, aliaque *Confortantia*, citra *Chermes* accessum nihilominùs præsentanea habeantur cogitantibus) multò minoribus impensis nanciscatur, quisquis solummodò hoc hæsitantium aut desperabundorum Asylum nobiscum aliquantò penitùs, & in quibus potissimùm effectus fundamentum consistat, excusserit. *Placeat Chermesinos Sacculis* & *Epithematibus* addere, aliàs saltem ostentatorium, *Filis* cruentantes ligare, vel *Panno*, viliori quoque, Morbillos sollicitare, Mulierculanum est, Antiquariam

Sy-

¶ 10.] *Rosa*.) *In Rosa Panacea* illa innata PLINIUM *Pharmacopæorum*, tam *odorata*, quàm *incarnata*, *duplex substantia* consideranda: nempe.

1. *Substantia volatilis odorifera analeptica seu Mercurialis*, unde ejusdem *Odor & vis analeptica* derivatur, consistens in subtili & volatili Sulphure, seu Oleo admodùm tenui diluto à Phlegmate nimio, nec in verum Oleum concentrato: Oleum tale subtile defectu Salis volatilis, non sufficientis pro ejuscemodi concentratione, ob Aquæ seu Phlegmatis abundantiam nimis diluitur, hinc statim avolat, minimè verò in dictum propriè Oleum coercetur.
2. Ejusdem *paulò fixior substantia styptica & adstringens*, *in recessu Alcalina*, in ipsis *Floribus exsiccatis*, seu materiam Florum substantia præsertim observabilis, & Coctione eliciendæ: in qua etiam, ceu blandè adstringente fibras Partium, consistit *vis Rosarum hepatica*, & *vis refrigerans*. Ac quidem *Alcalinam* hanc esse substantiam, probatur ex eo, quòd beneficio *Decocti Rosarum rubrarum Solutioni Vitrioli instillati* produci queat *Atramentum*; non secus ac illud fit ex addita *Solutione Vitrioli Decocto Gallarum*: quod sanè Phænomenon dependet ex absorptione Acidi Vitrioli, ac Alcali Rosarum cum aliquali Martis præcipitatione ex Vitriolo, ita enim Nigredo emergit. Cui *Atramento* si denuò instilletur *Aqua Fortis* seu *Spiritus Nitri*, omnis *Nigredo perit*, Acido illorum iterum resorbente Martem præcipitatum: Atramentum verò *Colorem egregiè rubicundum* acquirit; Acida enim Vegetabilia in Colorem egregiè rubicundum tingunt. Ast si denuò addatur *Alcali*, verbi gr. *Spiritus Urinæ*, novus *Color ater* prodit; quia absorbet Acidum Spiritus Nitri, hinc deinde Alcali Rosarum iterum potest agere in Spiritum acidum Vitrioli.

Tandem inter allegatas has binas substantias *media quasi natura* est *Extractum Rosarum succosum* per repetitam infusionem *Rosarum in Aqua simplici*, & blandam evaporationem paratum, utut hoc ad stypticam facultatem magis inclinet.

¶ 1.) *Aqua*.) Seligit AUTHOR *Aquam*, *Essentiam*, & *Conservam*. *Spiritum* non magnifacit. Eligitur ab AUTHORE unica & simplex *Aqua Rosarum*, ex *Rosis fragrantibus* sine additione Aquæ per Balneum Vaporosum destillata, & à *novis Floribus* cohobata. Externè in *usu ophthalmico* frequens est: pro hoc verò usu paranda est ex *Rosis recentibus*, non verò fermentatis; quia Spiritus acrior Oculorum Membranas pungit: par ratio est, si *Spiritus Vini* additur pro majori penetrantia.

¶ 2.) *Spiritus fermentatitius*.) *Spiritus Rosarum fermentatitius* saltem est egregius, si cum *Sacchare* paratur; sic enim Spiritus minùs genuinus Rosarum, sed dilutior: sin verò ritè paratur, inservit admodùm egregiè *Essentia Ambra* conficiendæ: sicut & *Spiritus Rosarum ambratus* conficitur ex *Rosis contusis fermentantibus*, addendo *Ambra* quantum satis, verbi gratia ℥ij. pro integro Dolio, ut dum Rosæ fermentando spirituascunt, Ambra dissolvatur, & exactè recludatur, hinc tam extensiva & diffusiva est: postmodùm destillatur *Spiritus Rosarum ambratus*, qui est *singulare Analepticum*, quique pro *Essentia Ambra* commodè recipi potest.

¶ 3.) *Oleum parcissimum*.) *Nullum Oleum Rosarum destillatum* ferè elicitur, sive fermentent, sive per se destillentur, nisi modus BILLICHII *Obs. Paradox. Chym. pag.* 29. aliquid suggerat. Hic beneficio *Linter*, sub destillatione Aquæ Vitri orificio superexpansi, *Oleum* retinetur. Videtur tamen AUTHOR statuere, quod si destillentur per Retortam vel Cucurbitam, dent copiosum *Oleum*, sed *empyreumaticum*. Ergò *Oleum Ligni Rhodii* eidem substituitur.

¶ △) *Rhodiam Radicem*.] *Radix Rhodia* semper virens est: sed rarò in usum venit; nisi quòd *Pulvis* usurpetur in *Empithematibus* contra Dolores Capitis. Sed sufficit *Cynosbati Spongia*, in qua *Vermiculi illi cruciformes* reperiuntur.

¶ 4.) *Adjecto verò ana Sacchari*.) Ex *Raspatura Ligni Rhodii*, fermentando cum *Sacchara*; elicitur *Spiritus Rosatus*; qua ratione *Rasura Ligni guajaci* cum copiosioribus *Vini Fecibus* combinata & fermentata abit in *Spiritum*.

¶ 5.) *Mellisformis Essentia Rosarum*.) Hujus conficiendi exactiorem *Modum* tradit ANGELUS SALA *in Essentiis Vegetabilium* parandis.

¶ Θ) *Tincturam*.) Ex hac *Essentia* diluta in f. q. *Aqua simplici*, & irrorata cum *Spiritu Vitrioli*, potest fieri *Tinctura*.

¶ K) *Melli*.) Loco *Mellis rosati* hæc *Essentia* cum *Melle* facilè imprægnari potest.

¶ 6.) *Confectioni Alchermes*.) *Author Confectionis Alchermes* est MESUE *Arabs Monachus*, qui pro *scopo analeptico* curandi Febres malignas, Melancholiam, &c. hanc composuit: cujus vis analeptica, maximam partem est ab *Ambra*, parùm verò à *Grano tinctorio*, ab *Ilice coccifera* collecto. Basis est *Sericum in Succo chermes* tinctum, addito *Succo Pomorum redolentium*, *Auro foliato*, *Lapide Lazuli*, *Perlis*, *Corallis*, *Ambra*; & fit hinc *Confectio* grata analeptica.

¶ A) *Recentiorum*.) *Recentiores* digerunt *Succum Chermes*, loco *Serici*. Sed AUTHOR, dum considerat Saporem, amarum, Odorem aliqualiter nauseosum *Succi Chermes*, & vim stypticam *nostrarum Rosarum*: hinc loco illius præparat *Essentiam Rosarum*, addendo eidem *Ambram*, *Margaritas*, &c.

Sy-

¶ 7.) *Syrupi* (quot modis hodieque temerè profusarum?) *Rosarum solutivi*, *Rosati simplicis*, *Mellis solutivi*, similiumque è *Stringentibus* hisce Catharsia, variè usquedum procuratam, tutioribus nunc passim, dum opus est, feliciusque (citra eroticas *Dulcorum* effervescentias) procurari suprà ostavimus. Nec *Sacchare rosato*, licèt vel extemporè sat commodè concinnetur, opus hìc habemus, nec pridem *Dispensatoria*: siquidem cum aliis potiùs *Compositionibus*, quàm solitario usui serviat, ubique adjecta proportionali *Pulveris* aut *Essentia Rosarum* particula compensari potuisset. De cætero cùm superioribus lustris adsuetis alicubi *Hepaticis*, præsertim *Paratoribus* simplicissimum è *Rosis*, *Corallis*, *Santaloque rubro* (*Essentia Berberum* aut *Vitriolicis* moderatè saturatum) ¶ 8.) *Pulverem* sive *Trageam*, etiam *Rotulas Morsulosve* (plus tamen *Sacchari*, quàm solidioris efficaciæ sic ingerentes) redigendam daremus, facilè, famosissimis licèt, *Diarhodon*, & (nomen illud majore jure promeritis) *Diatrionsantalon*, *Rosata novella*, *&c.* (inconsideratè è contrariis soperabundantibusque conglomeratis) *Speciebus*, ac ejusdem sortis *Trochiscis de Rosis* atque *de Santalis* carebamus. At qui liquidatum è *Rosis*, *Bellide*, *Marte*, *Corallis*, &c. longè majorem gratiam, *Nitri violati* insuper *Clyssi*, &c. sufficientiam considerat, faciliùs adhuc conctis istis, varièque sub *Tragearum*, *Morsulorum*, *Confectionumque Hepaticarum temperatarum* titulo hucusque superadditis carebit. *Oleum Rosarum Simplex* (dum per ambages *Compositum* nihilo est saturatius) imò negotiosius *Omphacinum*, quovis modo parent, qui traditionibus cum damno quoque, inter simpliciorum Tonsorum persuasiones adhærescunt. Quod ea *Oleositatibus* hoc in genere sperari secure potest, supra ad imitationem *Olei septem Florum* propositum nobis præstat: quemadmodùm *Farinacea* quædam, *Saponaria*, *Saturnina*, volgarissimaque *Ehcerastica*, aut domi ad *Infrigidantis Unguenti* modum paratum, in suo quodvis genere longè tutiùs commodiusque efficiunt, quod vulgari *Rosato Unguini* (dum inibi necquiquam olim quæsitæ deliciæ tanti non sunt, *operosiores* autem ambages ampliùs vix meretur) adscribitur.

Cæterùm, ubi ¶ 9.) *Caryophyllorum hortensium*, cujuscunque coloris aut (in ea hodie nominum vanitate) amplitudinis, nobis facta fuit copia, intermiscuimus *Rosarum Floribus Essentia earum* destinatis; quò nec dictorum *Caryophyllorum Essentia* (Ferri contactu aliquantum alterabili, pro diuturniori verò conservatione satis saccharanda) sensim indiguimus: utut in Vap. Balneo ritè parata aliàs non sit inelegans, diffusiorisque *Syrupi* (dum *Aqua destillata* insuitatior, *Acetum* culinarium est) & *Conserva* (licèt simpliciter haud ingratæ) locum promptè suppleat. Multò minùs autem Myrothecium contractius ¶ 10.) *Cyani Flores* (plebejorum Cachecticorum *Infusis* forsan aptiores) hìc exigit, aut nimis alicubi commendatum *Syrupum*, satisve parcam evanidique coloris (dum Ophtalmicas *Aqua* destinationes vel *Rosacea* complet) *Essentiam*. Sanè qui ¶ 1.) *Borraginis* speciosiorisque *Buglossa vulgaris*, aut ipsius *Italica in Floribus*, haud tantam vel potiùs accidentariam, in *Radicibus*, *Foliis*, expressove (quovis modo) *Succo* putatitiam tantùm (per traditiones) vim cardiacam deprehendit, nec ista huc cum *utriusque Syrupo* mucaginosioribusque *Conservis* hoc trahet: cenolim *Echii Flores*, paratamque hinc *Essentiam* sive *Extractum* mellisorme (sat tamen adversùs situm *saccharatum*) illis eodem successu substituimus. Sed hoc non nostræ nunc intentionis. *Sal* verò *Borragine* tenerius quidem, at extra *Herba* destinationes, præque aliis in effectu nihilo singularius. *Aqua* demum seu *e Floribus* seu *e toto destillata* aliàs deses & quasi fatua, corruptaque (ni præter Plantæ naturam *Spirituosa* ingratiorque paretur) facilis est. Ita nec ¶ 2.) *Santali species* adeò *Cordiales* inveniuntur. *Citrinus* remissiorisque *Albi* fragrantiam propinquiora è *Cupresso*, &c. æquare, *Rodhinum* superraro posset: *Rubri* verò adstrictionem etiam in vulgatiori *Brasiliensi Ligno* invenimus, quemadmodùm *Tmstara* (alicubi hinc peritæ) paria in magno nostratium *Hepaticorum Sistentiumque* numero. Si tamen omnino quispiam vel ob ¶ 3.) *Timorenses* (istius effluvis ex parte nonnemini adscriptas) *Febres* aliquod hinc velit, forsitan *Rubrum verum* (*Sylvestri* Afrorum *Litui* relicto) esset; pro gregariis *in Decocto* præcipuè, haud planè deses ceu in ¶ 4.) Dispositionibus phthisicis ac hæmoptoicis Macilentorum, pro salsuginosioris Sanguinis Seri attemperatione haud incongruum deprehenditur: ut ex adverso equidem (cum aliis fatoribus & inodoris) *Topicis* aut *Speciebus pro Epithemate Cordis atque Hepatis* non quadrat: sique exiguum speciosiorum quoque vel correctioram levamen (Mulierculatum *Expositis*, item *Odoramentis*, &c. æquè facilè & utplurimùm securiùs compensandum) expedimus, totum (hujus intentionis) *Compositorum* seorsim propositorum genus exesse hinc poterit: quemadmodùm (inter tot *Attemperantia* ac *Styptica*) *Ceratum* quoque *de Santalo*, *incognitumque* (utinam!) *Emplastrum*: dum pro forma saltem, & satis incommodè, vel accidentario solum effectu gestantur, etiam Artis Pharmaceuticæ regulis magis applicata, ac nihilominùs paucorum effluviorum Ingredientibus, resinosis inviscantibusque constantia *Santalina* atque *Hepatica*. Podagrici, qui lenimentum quoddam è *Raspatura Ligni cum Resina subacta* sentiunt, *emplastriforme Magma* nunquam non inde habere queunt. *Utramque* verò *Pimpinellam* ¶ 5.) *Sanguisorbam*, *Santalo* licèt quadantenùs affinem, iis, qui *Vina coronant*, *Aquam* autem, *Conservam*, *Syrupum & Extractum*, inter tot *Sistentia* & *Vegetabilia*, *Corallina*, *Martialia* &c. diffluentioribus Repositoriis, quemadmodùm & *Caryophyllatum*, *Infusis* olim tantoperè vindicatam (præsentioribus contractioribusque *Catarrhalibus* & *Anodynis* contenti) ¶ 6.) *Cerevisiarum* alterationibus, ¶ 7.) *Rosam Hierichunticam*, demum incertis tenellarum persuasionibus, cum aliis supervacaneis hìc remittemus.

¶ 8.) *Nymphaa* (aliàs haud omnium districtuum) *albi luteique Flores*, sive destillentur (nam *utrarumque Aqua* prostat)

¶ 7.) *Syrupi Rosarum solutivi.*) *Vis laxativa* scilicet *Foliorum* consistit in *Succo* subtiliori, è *Rosis Rore matutino madidis* parato: nam in tali casu acquiritur blandè laxativi & abstersivi quid; secus non.

¶ 8.) *Pulverem.*) Hìc proponit AUTHOR *Pulverem polychrestum Hepaticum* contra Æstus vagos, Ebrietatem, Crapulam insequentes. Parat verò ex *Rosis*, *Corallis*, & *Santalo* ubi tamen *Speciebus* enumeratis putarem addi posse *Cremorem Tartari*, *Spiritu Vitrioli Santalo rubro tincto*, *acuatum*, ita:

> ℞. *Corall. rubr. prap.* ℥ij.
> *Crem. Tart. Spiritu Vitrioli impregnat.* i. e. *Tart. vitriolati crystallis.* ℥ij.
> *Santal. rubr.* ℈ij.
> *Pulver. Rosar.* ana vel dimidium, respectu horum Ingredientium.
> M. F. *Pulvis* contra Æstus vagos, Ebrietatem, Crapulas.

¶ 9.) *Caryophyllorum hortensium.*) Non indigemus his, sed si suot in copia, possumus miscere cum *Rosis* pro *Essentia conjuncta rosata caryophyllata*. Ex *Floribus Tunica* parant *Essentiam per se*: sed si *Ferro* contingatur *Succus* vel *Essentia*, Colorem obscurum & Saporem ingratum recipit.

¶ 10.) *Cyani Flores.*) Quibusdam *Flores Cyani* pro *Infuso* in *Vino* facto commendantur, & ob suam vim diureticam, & ad Partum promovendum: ast iis facilè carere possumus: *Aqua* aliàs *ophthalmica* est.

¶ 1.) *Borraginis Floribus.*) Inter *Flores Cordiales* referuntur *Flores Borraginis* & *Buglossa*; hinc in Affectibus hypochondriaco-melancholicis pro scopo temperandi, *horum Florum Syrupos* maximè usurpant, ob vim, quod dicunt, singula rem cardiacam: sed præstat *Succus Pomorum*.

¶ 2.) *Santali Citrini.*) *Lignum Rhodium* ceu præstantius potest substitui loco *Santali Citrini*; loco *Rubri Brasiliense*. Aliàs *Decoctum Santali Rubri* in Phthisicis commendatur a FONSECA *in Consultationibus*. Si Lympha acrior salsa Pulmonibus Malum inferre vult, superiori *Decocto* addatur *Radix China*, *Santalum*, & *Sassafras*. Quòd si volumus parare *Epithema penetrans alexipharmacum*, sufficiat *Spiritus Vini camphoratus*, qui est penetrantissimus: item *Vinum generosum*, Pulsibus & Naribus applicatum.

¶ 3.) *Timorenses.*) Scilicet est Insula Indiæ Orientalis *Timor* dicta, cujus incolæ Febres epidemicas per *Decoctum Santali rubri* profligant.

¶ 4.) *In Dispositionibus.*) In casu scilicet Lymphæ acrioris salsæ, ad vitia Pulmonis disponentis, præter *Decoctum Radicis China*, egregium quoque est *Decoctum Santali rubri*, annotante FONSECA *l. u.* & RIVERIO *in Praxi*.

¶ 5.) *Pimpinellam sanguisorbam.*) *Sanguisorba Folia Vino infusa* odorem & saporem suavem eidem conciliant.

¶ 6.) *Cerevisiarum.*) Sicut *Radix Caryophyllata Cerevisia* infusa præservat eandem à sua acescentia & corruptione; sic idem quoque in *Succis Vegetabilium* præstat. Commendatur etiam ad *Vina medicata antarrhalia*: vid. PARACELSUS *Tom.* 6. & HARTMANNUS.

¶ 7.) *Rosam Hierichunthinam.*) *Hanc* commendant Mulieres pro Partu promovendo, nempe *Vino* infundenda tamdiu, usque se pandat.

¶ 8.) *Nymphaa.*) *Has* & similia *Vegetabilia Refrigerantia* respondent ferè *Spermati Ranarum*, cùm itidem constent temperatissimo Alcali abundante volatili urinoso, ratione cujus Acidum exorbitans & effervescens sistendo in actione,

stat) sive conserventur inacceptiores, siccati parvi momenti, & Syrupi (simplex scilicet, atque inconcinnius compositus, præ tot temperatis Epicerasticis) reverà superflui sunt. Via ¶ 9.) Antivenerea & suppressoria in specie & hic, & in Semine Radice, mucaginosoque ejus Extracto, etiam per ardentem Spiritum amplius depurato, pariter atque in castissimo (si calida affinitatia causa huc referre licet) Agno, Trochiscis istis, & pomposis Aquis Castratis, Cannabinisque Emulsionibus (nonnullis etiam compositis) plerunque claudicat; majorque sæpiùs inventa in Nitro, vulgarique Salice: ceu hujus Extractum (missa floridorum Juleorum ingrate-dulci Aqua) è Foliis (Nymphæinis commodè substituendis; aut potiùs Summitatum autumnalibus illis Glandis quasi balaustinis confectum, quandoque non sine fructu dedimus. Verùm (donec fortè emasculans ¶ 10.) Cahuvvea frequentiùs coqui incipiat) Dæmonium hoc plerunque nec Nive, nec Jejunis ejicitur: ceu ab altera parte Gonorrhœa legitima (sub cujus specie ¶ 1.) aberrans proculdubio Chylositas, in Urina primò clara, postmodùm copiosissimè subsistens, plures hecticè consumit) hic locorum est infrequentior.

Quantum autem ad Residua, Lactucas, & Portulacam recentes, circa notabilem alterationem in dies largiter comedimus: atque hinc singulare quid in siccatis, Saccharove (refrigerii tamen causa) conditis Caulibus ac conservatis Foliis, uti nec Syrupo de Portulaca (dum Compositus ferè magis intybaceus est) Simplici, siccatove utriusque (Lactuca aliàs innoxia) Succo invenimus. ¶ 2.) Fabasiam (gravidarum alibi contra cæcas Hæmorrhoides Periapton); ¶ Ξ) Solanum, ac ¶ 3.) Sempervivum majus, recentia (siquidem inconsideratè siccantur) vagis & maturè tunc (pro expresso Succo quoque, si Syrupo Simplicis extemporaneique per Ammoniacum Compositi loco magis placuerit) legendis Experimentis: Lentem palustrem lacustrium, Asinorum escinum Ingluviei, vel cum recenti Nummularia Tabidorum aliquando Placentulis; Violariam (Clysteribus hinc nihilo melioribus,) pauperculorum Oleri Erygerum demum utrumlibet, tartareæ Vitis Folia & (omnibus forsan in virore suo præstantiorem) ¶ 4.) Anserinam euporistis, nec interdum contemnendis Topicis relinquemus. Nummularia, Senecionis, Anserinæ, imò Lactucæ Solanique Aquas, ac ¶ 5.) Vitis (aliàs non cujusvis loci) simplicis vel (in singulare Oculorum Graviduramque solamen.) alibi destillatas (inter diffusas earum Præparationes largasque, effectu tamen plerunque minores haustas) elegantior; præsentioraque in quavis destinatione æquant, ceu Fabaginis, Portulacæ, ac Sempervivi destillatas sæpenumerò vel Aqua simplex expressit. ¶ Π) Trochiscis Gordonii (nam Opiati & Adstringentes reliqui alterius Classis sunt) competentiorum Emulsio (interpositis Sistentibus, &c.) longè est commodior; uti præ ¶ Σ) Nimphæa (Violato alias comparato Oleo suprapositum illud, infusis temperatis aliquot Floribus constans, ac Hyoscyamine pro lubitu ulterius alterandum: siquidem horum ac consimilium Unguentorum Emplastrorumque Infrigidantium effectus utplurimùm magis accidentarios, sæpè nullus aut innoxius deprehenditur.

¶ ϒ) E Venereis ponamus hic potiorum ¶ ●) Satyriorum succulentas (emeritis seu marcidis paucum potiùs, quàm contrarium Succum reddentibus) Radices (cùm siccata langueant) recentes, non tam conditas, quàm ardenti Spiritu ritè (citra quoque Panis micam) extractas seu in Essentiam saccharatam melliformem (sequestrata superflua Mucagine) redactam; & (dum Aqua simplex ingrata languidiorque, Aqua Vitæ & Essentia liquida, ob diffusiores Spiritus Vini doses exhaustis, inconvenientior, Sal denique haud specificè Venereum est) reficientibus aut stimulantibus Additamentis (si opus fuerit) ampliùs modificandam; ut Extracto composito, Officinalique (Culinariis quoque stipato) Diasatyrio aliorumve Electuariis ac Mixturis Magnammis, Pacificis, Satyriacis Testicalis etiam, Priapis atque Carnibus Animantium variè constantibus) separatim non indigeamus. Moruli hujus census usitatiores, vel extemporanei remissiores sunt: & qui flacidissimum Emeritorum hic Stomachum novit, turbata manc (nimium Saccharatis Formulis) Præcordia, inferiorem Appetitum potiùs extinguere haud infrequenter deprehendet. De cætero flacidarum Sanguis sive Serum non solo Fraxini, Erucæque Semine, sed Pipere, quoque Sinapi, Cepis, Javanorum Cubebis, &c. accenditur, seu acrimoniam irritantem induit, tripudiantemque vel trivialis Cantilena juvat. Verè autem, præsertim præcociùs Emeritos, talia (sæpè non sine noxa, ceu Stimulantia pleraque diutiùs, continuata plures in Lithiasin præcipitasse constat) perfunctoriè saltem (æquè ac Eryngium simplex ac conditum) erigunt; præsentioribus in isthoc casu (dum famosior Boletus Cervinus rariùs sat bonæ notæ, nec semper adeò præsens observatur) flatulentioribus Analepticis, pro re nata aromatisatis; è Culina quoque lascivientium quamlibet (per Americanissimum invectam) potam comessamque ¶ 6.) Chocolatam passim superantibus. Mirum autem, quod

ne compescere valent Phlogoses: ac probet eorum alcalinam potentiam TACHENIUS in Hippocrate Chym. ex eo, quòd Solutiones Saturni cum Aceto factas præcipitent. Eadem Planta, præsertim Radix, singulare quid etiam contra Maniam præstare dicitur.

¶ 9.) Vis Anti-Venerea.) Commendatur Nymphæa vi Anti-Venerea, sed frustra. Inter hæc autem, præter Opiata & Camphorata, excellunt magis Semen Viticis & Cannabis, inter omnia tamen Nitrum & Salix: de quorum & illius efficacia conf. TIMÆUS à Gulden-Klee in Cons. med. Contrà ex Salice prostat Aqua, tempore verno è tenellis ejus Ramis incisis profecta, & Extractum Foliorum Salicis Authoris.

¶ 10.) CahuWea:) Intelligitur hìc Potus Coffeè ex Semine Baan parandus: de quo conf. WILLISIUS Pharm. rational. Ejus usus est exsiccans, calefaciens, Somnum arcens, Anti-venereus.

¶ 1.) Aberrans Chylositas.) Intelligitur hìc Mictus ille lacteus chylosus, Germ. der Bieber dictus; estque nihil aliud, quàm Chylus aberrans ex primis viis per iter Urinæ Potus ad Vesicam delatus, ex quo fiunt Atrophiæ: vid. TIMÆUS à Gulden-Klee.

¶ 2.) Fabasiam.) Commendatur Radix Fabasia à BARTHOLINO in Actis Hafniens. Volum. 1. cap. 57. & WEDELIO in Dorso appensa ad Hemorrhoides cœcas: vid. M. A. N. C. Ann. 2. Observat. 195.

¶ Ξ) Solanum.) Omnia Solana vi narcotica plùs minùs participare videntur; prætereà Succo, Sale alcali turgido, impregnata sunt, præsertim Folia: & ex his multiplices ac varii Solanorum effectus commodè possunt deduci. Equidem Solanum Officinarum internè non adhibetur, sed externè propter dictas causas in Erysipelate, Cephalalgiis, &c. egregiè confert; speciatim in Tumoribus duris schirrosis, etiam ad Cancrum declinantibus, quocunque modo externè impositum, singulare quid obtinet.

¶ 3.) Sempervivum majus.) Sempervivum majus est Experimentum PARACELSI in Angina Succi hujus ℔j. cum Salis ammoniaci ℥ß. miscentis & destillantis. Contrà alii Succum eundem cum Sacchare in Syrupum redactum extemporè cum Sale Ammoniaco miscent, & asservant pro usu.

¶ 4.) Anserinam.) Anserinam plantis Pedum subditam commendant quidam pro curando Ictero; sicut Fronti applicatam pro Cephalalgia in Febre ardente mitiganda.

¶ 5.) Aquas Vitis.) Vitis Aqua subtilissimo Tartaro prægnans confert in Casibus Detersione aliqua opus habentibus; adeòque & in nonnullis Oculorum Affectibus; item commendatur contra Picam.

¶ Π) Trochiscis Gordonii.) Trochisci Gordonii commendo ad Renum Exulcerationes, & constant Adstringentibus, & acrimoniam Urinæ Demulcentibus, & Opiatis Dolorem sistentibus: sed ex istis Demulcentibus facilè potest Emulsio parari, miscendo cum Opiatis & Adstringentibus.

¶ Σ) Nymphæa Oleo.) Oleum Nymphæa Temporibus in Capitis Affectibus & Agrypniis inungi solet.

¶ ϒ (E Venereis.) Venerea quædam suggerunt Succum temperatum chylosum, Semen augentem: contra quædam, quæ Acrimonia titillando Erectionem & Impetum Venereum augent. Ex prioribus est præter Lac & Semina Oleosa, Radix Satyrionis bulbosa recens; ex posterioribus acriora Aromatica, Purgantia: vid. PLATERUS.

¶ ●) Satyriorum Radices.) Vid. HENRICUS ab HEER, HARTMANNUS, & SCHROEDERUS. AUTHOR seligit Radicem succosam recentem & Extractum succosum. Nisi verò Ventriculus valeat; penis languet; imò sicuti cum Stomacho languido non potest exerceri Venus, ita etiam ex Venere imminuitur vis Ventriculi digestiva. Hinc in usu Venereorum observetur, nisi Digestio Stomachi conservetur: quapropter cauti simus in Saccharatis. Acria tamen hæcce etiam sunt elumbia, nisi adsit robur & tonus Testiculorum, sufficientisque Spirituum animalium impetus: ut talia Aromatica quandoque ad Lithiasin disponant.

¶ 6.) Chocolatam.) Chocolata est Fructus ex Arbore Cacao: potest substitui Emulsio Amygdalarum dulcium: temperat omnem Succorum acrimoniam, adeòque præter alium antiphthisicum, antiscorbuticum, & analepticum, egregie est etiam pro usu augendi Genituram.

Ban-

quòd Indostanorum ¶ 7.) *Bange* tamdiu exesse potuerit, vulgares de *Cannabe* traditiones (si verè nec per similitudinem solùm tale est) vanitatis imposterùm convincens.

E *Frumentaceis*, uti ¶ 8.) *Panis calidus, tostus, biscoctus, Vino, Acetove humectatus*, ¶ 9.) *Fermentum pistorium, Millepella, &c.* diversimodè adhibita Eupotista, multis operosisque sæpenumerò *Emplastris, Unguentisque Officinalibus* præsentiora; ita ¶ Ψ) *Panis destillatus*, & vel è Clibano singulari (præter faciliores modos) comparatus *Vapor* curiosiorum (pro jejunante forsitan *Democrito*); famosæ verò ¶ Ω) *Essentia* (resinoso exhalantis *Cerevisiæ Magmati* quasi coogeneris) vires citra *Cordialium* accessum, adeò *Analeptica* non sunt, ut contractiori Selectui superaddi mereantur. Ipsam *Tritici* ¶ Γ) *Secalisque* (& quo eodem tenore reliquas etiam percurramus) *Hordei, Avenæ, Fabarum*, imò *volatilem* insuper *Farinam* Plebs in Domestica Experimenta nullo negotio sibi (citra publicam, ¶ 10.) *Teredinis* quoque asservationem) conquirit; antiquarii verò Chirurgi plerumque præter rem *Cataplasmatibus* suis ingerunt. *Ptisanam* citra Dispensatorii præceptum Mulieres far benè coquunt; æquè ac Septentrionaliores *Avenatum* suum, & quivis hinc inde ¶ Δ) *Aquam Hordei*: optimam equidem, si simplicissima, nec ad alia Decocta denuo recepta fuerit. *Phaseolos* Mundo deditis, Culinæque reliquamus; quemadmodùm & *Asparagi turiones, Scolymum, Sisarum, Pastinacam albam, &c.* Delicatorum Mensis & Intentionibus magis, quam comptiori Medicationi aptiora. Uti profecto nec in *Napo*, (oatusque epulotica) *Pastinaca lutea, Rapo recens*, vel (pro *Tussientium Decocto*) *siccato*, floreatisve pro Asthmaticis (potiùs è *Rapistro*) *Aqua*, fatua *Atriplice*, eaoletoque ejus *Semine, Brassica quavis* (etiamsi *Romana*, & vel è Catonis commendatione fuerit,) ac similibus reale quidpiam in Intentionem nostram invenimus.

Et si hinc ad *Animale Regnum* nunc descendimus, quantum primò *Confortantia* concernit, profecto ¶ 1.) nec *Perlarum* inconsideratissimè (præter *Diamargariti Calidi* parciores hic, & *Frigidi* nuctuosas *Species*) in tot *Pulveres, Confectiones, Extracta* imò *Destillata*: in *Manus Christi*, aliasque *Rotulas*, imò ipsa *Epithemata* profusarum, non solùm *Occidentalium*, sed ipsarum *Orientalium*, speciosissimarumque quoque, *Integrarum* aut *Foratarum*, provenientiumque inde *Retrimentorum* (etiam genuinorum) tanta deprehenditur efficacia vel singularitas, quæ, dummodò præjudicia, potissimùm ab *Exotericorum* æstimio nata, exuimus, & (si tenerior earum substantia vel ejuscemodi *Solutionum* diversitas alicubi obstat) *Experimenta* saltem in iis, ac congeneribus seorsim facta (levi enim minutiarum neglectu) conferimus *propriis Testis* aliisque *Conchis, Oculis Cancri, Corallis*, & cæteris *Invertentibus* æquari nequeat: ceu solas *Aquas* aut *Mixturas Analepticas* hoc titulo oblatas, citra quandam tamen *Margaritarum* atomum, idem pluries (Imaginatione sic delinita) reverà præstitisse scimus. Et si omninò speciale quidpiam nonnullibi conferent, extemporè sanè commodiùs *competentibus Formulis* adjicerentur, quàm tot suprà dictis (hactenus *Officinalibus speciebus* ac *Pulveribus*, eorumque suffraganeis *Analepticis, Perlatis Cordialibus temperatis, de Gemmis calidis frigidisque, Rotulis Perlatis*, &c. satiscentia sæpè *Vegetabilia* nihilominùs adsciscentibus, in solitariam asservationem immiscerentur. Ut taceamus quasi *absorbentis Perlarum virtutis inversionem*, data opera (pro majori plerumque exaltatione scilicet procuratam; dum modo per *Acetosorum, Salinorum, Vitriolatorum*, item (præcipitantis tamen) ¶ Θ) *Succi Citri*, consimiliumque qualemcumque combinationem in *Magisteria*, seu *vulgaria*, seu (speciosiora quidem) *Plumacea, Butyracea, Squammea, &c.* negotiosiùs, quàm utiliùs redactæ, modò *Acetosis*, &c. (earum interim naturæ, seu destinationi minùs quadrantibus) particulis sub *Solutionum siccarum communium secretiorumque forma* ampliùs complicatæ, vel in *Solutionum deliquatarum aut dilutarum Oleiformes Liquores* redactæ sunt; aut per *Spiritus* ¶ 2.) *Salsave* (aliàs per se Diaphoretica) aliovorsum in *Arcanis Floribusque Perlarum* tractæ, vel denique per *Calcinationes* penitus perversæ. Quo tota hæc congeries, *Syrupi* insuper, diversimodè (inter extemporaneas *Solutiones* & præsentiores earum in substantia *Mixturas*) quasi pro *Cleopatræ Mensis* quæsiti, deterioresque adhuc *Spiritus*, in perditionem elegantis, & per se longè magis proficui *Lapilli* excogitati; *Liquores* denique ac *Olea Perlarum* (quæ sæpenumerò nihil nisi *Menstruum* inde abstractum, aut ad summum, *Phlegmatis* proprii particula saturatum, vel *Liquorem* post Digestiones aut Præcipitationes notabili *Margaritarum* commercio haudquaquam gaudentem exhibent), Auri (nec rarò Sanitatis simul) prodigis, nilque in Culina f.p dum, nil in medendo validum, nì earum fuerit, putantibus, aut potiùs Matronarum Monilibus tantisper securèque, donec ¶ 3.) *verum Perlarum Lac cum Clave sua* in tot Tabidorum atque Arthriticorum solamen reveletur, relinqui poterunt.

Aquis

¶ 7.) *Bange*.) *Bange* est Remedium in forma *Pulveris*, interdum *Massæ*, in India Orientali apud Indos Javanos, Regni Magni Mogol incolas, usitatum pro scopo Venerem stimulandi; & paratur ex *Cannabis, Foliis & Semine*: quod ipsum si verum sit, erit Cannabis Venereum, quæ tamen aliàs commendatur ad Castitatem. Conferatur interim OLEARII *Itinerarium*.

¶ 8.) *Panis calidus*.) *Panis calidus Vino generoso irroratus*, & Stomachi Regioni applicatus, præstat in Vomitu nimio, Diarrhœa, & Hypercatharsi, non secus ac in malignissimis Febribus post propinata Sudorifera, fructum ejus calidum cum fovea, in medio sui *Theriaca* repleta, & Umbilico impositum, Venenum allicere creditur.

¶ 9.) *Fermentum pistorium*.) *Fermentum Panis* cum *Aceto* subactum, & *Mentha, Caryophyllis, Mace, Cardamomo*, &c. impregnatum, dat *Emplastrum* MYNSICHTO *contra Vomitum & Singultum* excellens.

¶ Ψ) *Panis destillatus*.) *Panis destillatus* dat *Spiritum acidum, Phlegma, & Oleum empyreumaticum*. *Spiritus* acidus adhibitus est ad *Tincturas pro Menstruo*: sed est impostura. Cuilibet enim subjecto superfusus illud tingit.

¶ Ω) *Essentia*.) *Essentia Panis* ceu Stomachicum & Analepticum commendatur ab HARTMANNO. Paratur. cum *Vino Malvatico* extrahendo: sed si habeatur hæc *Essentia* seu *Magma Cerevisiæ* resinoso-gummosum, idem est.

¶ Γ) *Secalis Farinam*.) *Farina Secalina* usu esterno discutiendi, resolvendi, & suo hinc modo emolliendi, convenit.

¶ 10.) *Teredinis*.) *Farina Teredinis* pro exsiccandis Ulceribus & Intertrigine, palmam præripit *Cerussæ*, vel *Cretæ*.

¶ Δ) *Aquam Hordei*.) *Hordeum* magis Culinare est *Cerevisiæ* ratione, quàm Officinale; nisi quòd *Decocta Hordei* ceu *Corpora Julaborum* quibusdam in usu sint in Febribus, aliisque Morbis acutis. In *Decoctione* ista *ad crepaturam Hordei*, blanda quædam temperans & aliquantulùm nutriens *Mucilago*, & quasi *Gelatina*, elicitur; quæ ipsa vi sua temperativa Effervescentias Sanguinis aliorumque Humorum acrium nonnihil attemperando confert. Sed observatur, ne crebriùs aut copiosiùs usurpetur tale *Decoctum*, quia propter crudam Visciditatem Cruditates Stomachi viscidas, indeque flatuosas generat. Ob id consultum est, *Semina Aromatica, Anisum* verbi gr. & *Coriandrum*, in Decoctione simul addere. Notum enim est, quòd propter Mucilaginem illam viscosam *Hordeum* per se *ad Fermentationem pro Cerevisia* ineptum sit, nisi priùs per Germinationis motum hæc ejus Visciditas gummosa nonnihil corrigatur.

¶ 1.) *Nec Perlarum*.) Scilicet *Perlæ crudæ* usurpatæ nullam habent prærogativam præ *Lapillis Cancrorum, Matre, Perlarum, Coralliis*, & *Conchaceis reliquis*, sed sunt iridem Concretum salino alcalinum, Acidum absorbendo ad Diuresin disponens: econtrà vanè vis analeptica in iis quæritur. Ad hæc omnia earum *Præparata per Acida* sunt destructiva: unde patet, quid habendum sit *de Perlarum Solutionibus*, harum in Concretum salinum *Coagulationibus*, & variis modis in *Magisteria Præcipitantionibus*. Perlæ enim semel extra Corpus Acido saturatæ, intra Corpus instar Calcis primas vias infestabunt, unde potiùs *crudæ saltem pulverisatæ* propinentur pro Acido sui generis, præsertim Gravidarum Abortum minante, absorbendo; & aliæ quævis Solutiones & Præparationes intermittantur: nisi quibus mediantibus *Perla in primogeneam Lac redigantur*.

¶ Θ) *Succi Citri*.) *Succus Citri* solvit quidem talia, sed non diu retinet, dum iterum præcipitat.

¶ 2.) *Per Salia*.) Scilicet *Perlæ cum Sale Ammoniaco præcipitatæ* ab hujus Acido invertuntur: non secus atque eædem *cum Terra sigillata* tractatæ ab hujus Phlegmate acido rodente in via sicca etiam castrantur.

¶ 3.) *Verum Perlarum Lac*.) Scilicet ex PARACELSO HELMONTIUS allegat *Remedium genuinum ex Perlis* parandum, resolutione earum in primogenium suum *Liquorem lacteum*, ex quo coaluerunt; quippe hoc est genuinum solamen Tabidorum, Hecticorum & Arthriticorum. Cæterùm requiritur ad Solutionem pro hoc negotio *Liquor, Alcahest*, quo nempe hac ratione sine efficaciæ suæ alteratione in primogenium Liquorem sive Lac remeent.

Co-

Aquis Caponum, *de Pulmone Vituli*, *Sanguinis Scropha*, *Cochlearum*, similibusque diversimodè (tam olim à nimiùm Chymicis, quam à negotiosioribus Mulierculis hodiedum) *Compositis* (nam extremùm valeant, qui *Simplices* hujus generis etiam è Rorido Balneo petitas potant, & *Brodia Consummata*, *Collisa*, *Embammataque refectiva* ampliùs nequeunt) teneriorum aliquos è Tabidis, squallentes arentesque (per actualem *Frigiditatem*, aut Accessoriorum *Fragrantiam*, destinationem Pectoralem) aliquantùm adhuc resocillatos vidimus, restitutum verò neminem. Neminem Hepaticorum *Lupi* (dum delicatioribus *Gallinarum*, *Vitulorum*, &c. indies jucundiusque vescimur) *Hepate*; Stomachicorum neminem, supradictis *Ventriculorum Membranulis*, & qui penitiùs atrigere voluerit, è *Veru Jureque* consultiùs *Volatilium* (quibus *Quadrupedum* quoque gulones nonnullibi superaddiderunt) *Testes* ac *Cerebella*, *Leporis Renes*, *Cochleas*, *Ostreas*, *&c.* (inter *conspirantium Analepticorum* & *Irritantium Vegetabilium* accessum) petet, quàm (non sine perversione) *siccato* nonnullibi *Apri Cervique patrimonio*, aut inter ipsam etiam *Copulam confessorum Veretro*, ¶ K) *Cochlearum* sub amplexu præciosorum *Pulveri*, lasciviențiorve *Passerculorum Cerebris*, inter comptiora *Refectiva Electuariis* quoque nauseabundè inviscatis, &c. reverà (ni *Inflammantibus* periculosè exasperentur) languidioribus confidet. Est aliquid ¶ Λ) *Scincus*, si *excitam Laterram*, ut olim ad *Alexipharmaca*, ita ad *Venerea* quoque, sed liberaliori (præ granulari vulgò) pondere trahere placuerit. Verùm cuncta hæc Mollicellos tantùm aliquantum juvant, Emeritos parùm ac rariùs, Ligatos (quantum nos quidem observavimus) solitariè nunquam. Sic *Leporis Uterus* pariter languet, cum ipsis *è Horatiano delicio Farciminibus*, *Oleique Formicarum* (ubilibet etiam instituto) *Litu*: Vice ¶ 4.) *Maslach* illius, *Aqua Magnanimitatis*, & *abstractitius* seu *à Bestiolis*, seu ab *earum* (cui bono alicubi *siccatis*?) *Ovis Spiritus*, ¶ 5.) aliàs *intùs* quidem, præ aliis *volatilibus salinis sulphureisque Liquoribus*, singulare quidpiam haud adeò præstat; *extùs* utilior: sed si placuerit, sub *Aqua* cujusdam *Nervina* ac *Resolventis* destillatione, *Formice* (in *Oticis* solitariè neutiquam tantæ procelleнriæ) compendiosiùs tunc adjicerentur: ¶ 6.) *Myrmeciorum* autem *Insessus* Vulgi, nec infrequenter abusivi sunt.

Quantum ad *Residua*, quò in viam redeamus, *Os de Corde Cervi*, *Cornu Cervi*, *Ebur*, *Lapides Bezoarticos*, *Oculos Cancri*, *Conchas*, & *Perlarum Matrem suprà* jam attigimus; quemadmodùm & *Lac* in *præcedente Classe*. *Sartorium Sericum*, aliàs satis hactenus (cum *Bombycum* pridem suspectis *Folliculis*) traductum, satagentium Virginum Mundo; ¶ Ξ) *Ovi* verò *Albumen* (dum ¶ 7.) *Vitelli Oleum*, at citra nimiam tostutam *expressum* Matresfamilias parare norunt, aut diffusioribus saltem Apparatibus quadrat) *extemporaneis Topicis*, ¶ τ) *Aquam inde destillatam* (Medicastrarum *Expressitia* in *Ophthalmicis* posteriorem) felicioribus pro ¶ 8.) *Mercurialis Secreti Edulceratione*, *Gallaturam* demum, in nonnullis Oculorum Passionibus haud penitus rejiculam, ¶ 9.) Gravidarum de cætero vanis persuasionibus, haustibusque remittemus.

Et quod tandem ¶ 10.) (inter *Refrigerantia*) Remedia *è Ranis* petita attinet, cum ¶ Σ) *Spermatis Liquor Alumine saturatus* omnibus Indicationibus non adeò conveniat, Epidermidi sanè in tenerioribus interdum separet, ¶ Υ) *Simplex* autem Aulicarum diversimodè *siccare Spermate* quidem commodior, asservatu tamen ferè tædiosior, *Spermiola* denique *Compositum* (cum ipso *Ranarum Cinere*) inter tot *Sistentia* supervacaneum nunc sit: suffecerit proin diffluentiori forsan Selectui (si quid omninò hinc reponendum foret) sola non tam *Animalculi*, quàm ¶ Φ) *Spermatis Aqua* (post palustrem debitè secretam) *destillata*; extùs (ceu interna quoque Experientia testatur) *Simplicem* in alterationis gradu aliquantùm præcedens; compluribus intentionibus præ ¶ 1.) *Oleo cocto* (nam de ¶ Ψ) *Emplastro de Spermate Ranarum* sub *Saturninis* dicemus) multis

¶ K) *Cochlearum*.) *Cochleæ* contusæ *cum Testis* in consistentiam *Cataplasmatis* redactæ prosunt in resolvendis & discutiendis Tumoribus aquosis & serosis; PETRUS à CASTRO commendavit tanquam Secretum in Ascite, Abdomini impositum. Prætereà etiam in aliis Hydropis speciebus particularibus, quales Hydrocele, Hydrocephalus, Crura Arthriticorum serosa, ubi opus est resolutione Aquarum, ubique convenit; imprimis si ita contusis inspergatur *Pulvis Fimi caprilli*, & additur *Semen Carvi*, & fit *Cataplasma resolvens*.

¶ Λ) *Scincus*.) *Scinci* ab Italis solent commendati ad stimulandam Venerem, item ad resistendum Venenis; quo nomine & *Theriacam* solent ingredi. Sed quoad utrumque, parum his Animantibus tribuendum arbitror, præsertim cùm authore FORESTO *l. 26. Obs. 26. Scinci veri ad nos non ferantur*, neque qui Venetiis venduntur, veri sint: nam quos Pharmacopolæ habent, sunt *aquatici*: at veri sunt *terrestres Crocodili*.

¶ 4.) *Maslach*.) *Turcarum Marslach* quid sit? incertum adhuc, utut D. FOGELIUS *Tractatum de hoc* promiserit. Hoc certum, Turcas eo uti Prælia adeuntes pro Magnanimitate sibi comparanda; loco cujus tamen nobis sufficere potest *Aqua Magnanimitatis Laurembergii*, quæ prostat *in hujus Mnemonica*, denuò impressa ad *Ann.* 3. M. A. N. C. *pag.* 605.

¶ 5.) *Aliàs intùs quidem*.) *Spiritus Formicarum*, *cum Spiritu Vini vel alio aromatisato paratus* per abstractionem, ratione Aciditatis suæ volatilis, contra AUTHOREM *nostrum* singularis est; nec habet alium sibi parem, & *Dosi* Cochlearis mirè in Affectibus Animalibus convenit, mirè Stomachicus & Cephalicus, item Genitalis est: non secus ac hic, & *Lumbricorum Spiritus*, *Aquis Nervinis* & *Spiritibus Articularibus ad extra*, e. g. *Spiritui Terebinthinæ*, *Juniperi*, *Spicæ*, in casu Membrorum distortorum restituendorum, Paralysi affectorum, & Atrophia particulari post Vulnera & Contusiones Articulorum laborantium, adjiciendus est.

¶ 6.) *Myrmeciorum Insessus*.) Scilicet recipitur *integrum Cubile* unà cum *Formicis* & *Ovis*, immergatur in *Aquam*, & post hujus ebullitionem fiat *Insessus* pro Malo Ischiadico, vel *Pediluvium* pro debilitate Pedum paralytica, & debilitate Membrorum egregium: sicut & ejusmodi *Semicupium* non inconsultò suadetur sterilibus Mulierculis. Confer. KUNRATUS *Medull. destillat.*

¶ Ξ) *Vitelli*.) *Ovi Vitellum* minùs vi medicamentosa, contrà magis vi nutritiva, præ *Albumine* pollet, & ad duritiem coctum in Appetitu canino convenit.

¶ 7.) *Vitelli Oleum*.) Inde quoque ex *eodem Vitello* ad duritiem cocto citra assationem *Oleum* exprimitur, quod cæteroquin ad Hernias, Vulnera, Fissuras extremorum, & Variolarum foveas est commendatum: ubi postmodùm ex *residuo Olei expressi*, Retortæ incluso, destillari potest adhuc *Sal volatile* cum copioso *Oleo empyreumatico*.

¶ τ) *Aquam*.) Porrò ex *Albumine Ovi indurato destillando* elicitur *Aqua* ferè iners: contrà *ex eodem expresso* acquiritur *Liquor limpidus*, egregiè *Ophthalmicus* in Ulceribus, Vulneribus & Pustulis Oculorum proficuus, ratione virtutis suæ alcalinæ concentratæ: ut taceam, *Ovum ad duritiem coctum*, & *exempto Vitello*, pauco *Vitriolo albo* repletum & in Cellam repositum, liquescere in *Humorem* egregiè *ophthalmicum*.

¶ 8.) *Mercurialis Secreti Edulceratio*.) Intelligitur hìc *Antimonii præcipitati Edulceratio* illa, quam ex PARACELSO manca habet SCHROEDERUS, paulò verè exactionem invenire licet in *Theatro Chymico Volum.* 6. *pag.* 546.

¶ 9.) *Gravidarum*.) Scilicet Mulieres gravidæ comestione *Gallaturarum Ovi* Num. 9. se ab Abortu præservari vanè credunt.

¶ 10.) *Inter Refrigerantia*.) Inter famosissima *Refrigerantia Animalia* excellit *Rana* & *Sperma Ranarum*, sive *Ova earum*, copiosa *Genitura* mucilaginosa diluta, quæ seponantur pro *usu Medico* & *Cosmetico*.

¶ Σ) *Spermatis Liquor*.) Cæterùm turget idem *Sperma Ranarum* copioso Sale volatili urinoso, admodùm temperato, ratione cujus destruendo Acidum peccans *refrigerare* dicitur, & convenit in Inflammationibus podagricis loco *Anodyni*; sicut & medetur Ambustionibus, & Maculis Faciei variis, ab Acido oriundis. Porrò, ut asservatur eò meliùs, illud variis Encheiresibus subjicitur, ubi ZWELFFERUS *Animadvers. in Pharm. August. p.* 409. illud per *Saccum lineum* transcolatum *Alumine* impregnat: quod tamen hac ratione præparatum non æquè convenit.

¶ Υ.) *Simplex*.) Interim, cùm facilè per se putrescat, hinc potiùs Vasi clauso inditum tempore æstivo *Soli exponatur*; ita enim per incipientem Putredinem Alcali volatile ejus exaltatur; deinde per residentiam secedit, se ipsum depurat, qua per filtrum separata, *Aqua remanens* in loco frigido per 2. vel 3. annos commodè asservatur.

¶ Φ) *Spermatis Aqua*.) Similiter *Sperma* illud *Ranarum* aliquot dies *ante Novilunium* collectum (quò minùs fœtorem contrahat) destillari potest in *Aquam*, quæ, cautè procedendo, multum Salis volatilis secum rapit. *Alio tempore* verò collectum, quanquam centies destillatur ejus Aqua, *Fœtorem* tamen contrahit.

¶ 1.) *Oleo cocto*.) Scilicet *Rana bullita in Oleo* commendantur pro Inflammationibus externis; loco cujus tamen vel *Aqua*, vel *Liquor Spermatis Ranarum*, melior est.

¶ Ψ) *Emplastro de Spermate*.) *Spermatis Ranarum Emplastrum*

tis Indicationibus convenientior. De cætero tot in nostra quoque Sylloge habemus *Resolventia*, sat citra omnem *Ranarum Mucorum* efficaciam, etiam *Emplastriformia*, quibus *Mercurius* insuper variè dilatatus vel amalgamatus superaddi posset, ut inconsideratiùs complicato, *antiquiori*, *recensve* surrogata ¶ 2.) *Emplastris de Ranis cum & sine Mercurio* in specie neutiquam indigeamus. *Vesicatoria* sensibiliter plerunque magis conferunt.

Ponamus proin *è tertio* nunc *Regno* (dimissis supra tactis *Gemmis*) primò ¶ 3.) *Corallia*; & quidem *Albis*, licèt haud planè desidibus, & Curiosis *Tincturam rubicundam* pariter fundentibus (sique libet è *Rubro* similiter parabilibus) tantisper (è Prædecessorum etiam sententia) neglectis, *Rubra*; (citra magis minusve *Rusilantium* minutias) saltem selectiora, *ab albida* nonnullibi *Crusta* liberata, eaque cruda, nec vanis priùs (*tam solitariis*, *quàm inter Pumices*) *Ignitionibus*, aut *nitrosis sulphureisque* ¶ Ω) *Calcinationibus* a nativo suo vigore dejecta, sed incassùm vexata: satisfacietque nobis inde principiò *Simplex* (per sufficientem lævigationem vel decapulationem, aut colatorias per linteolum excussiones subtilisatus) *Pulvis*; inter consimilia, (haud uniformiter tamen, dubio procul ob diversam particularum, vel oblatæ insuper Materiæ rationem, semet intus æquè, ac in Chymicis solutionibus *Sistentia*) *Absorbentia* ferè prima; (nisi quòd, ne dissimulemus ¶ 4.) Lactentibus erraticè Febrientibus in progressu hoc fine data, minùs professò quàm *Concharum* aut *Matris Perlarum*, vel *Oculorum Cancri Pulvis*, *Cornu Cervi*, *Terra Sigillata*, &c. quadrare deprehenditur). De cætero non solùm in Hypochondriorum immediatis, verùm etiam consectoriis superiorum Regionum Hypogastrique permultis vitiis planè polychresta; sive *per se*, sive *Cinnabarinis*, *Martialibus*, *Anodynisque*, pro circumstantiarum ratione sociata dentur: ut præsentanei effectus intuitu, equidem nemo fortè deinceps damnata pridem, & in plerisque sui speciebus desidia, vel alterius saltem aut accidentariæ actionis ¶ Γ) *Magisteria*, sive per *Alkalia* jam olim, sive (subsequiorum annorum curiositate & emendandi cacoethe) per *Vitrioli Sulphurisque* (hic compactiora reddentis) *Spiritus*, *&c.* sub *Plumaceorum*, *Amiantinorum*, *Squammeorum*, *Butyraceorum*, *&c.* titulis præcipitata, nihilo tamen hinc magis (etsi inter aliquantò majorem adstrictionem) *Cordialia*, utrobique sanè jam saturata, vel *Pulvisculi* tantillum, ægerrimè è *Sale Ammoniaco* una sublimato (*Florum* inscriptione) elutriatum exigere queat. Quod autem si omninò quispiam tale quid, seu *Vitriolica* (Post elotionem quoque testitatis) *stypticitatis*, seu *accidentarii leporis causa*, in diffusiores forsan Apparatus, intentiones aut persuasiones expeteret, è *simplici* saltem *Aceto* æque elegans, ac è *destillato* præcipitari queat, suprà monuimus. Nam qui eundem in finem *Spiritum Salis*, aut (simul aliquid sponte dimittentem) *Vitrioli Philosophicum*, imò nonnunquam ipsum *Æruginis* (instillato *Vini Spiritu Squammeum Magisterium* dantem), *Roris*, *Mellis*, *Manna*, &c. cariores præstantioresque *Spiritus* hic adhibent, aut novos *Plumososque* priùs, apertè tamen *Nitrosos*, aut nil à *Spiritu Salis composito* (gratis quasi è permultis operationibus proveniente) differentes destillant, *polychrestos* istius generis *Liquores* tantùm disperdunt, laboresve frustra multiplicant. Sic pariter *Pulvis Coralliorum Vitriolatus* & ¶ 5.) *Bezoarticum Corallinum* profectò tanti non sunt, ut (instillandus) ibi ¶ Δ) *Vitrioli Spiritus*, hic verò *Citri Succus* (quorum uterque sub prima dissolutione seu ebullitione de Soluto quidem aliquid transmittit, post brevem verò repositionem totum, quidquid *Libelli* dicant, deserit) *amaricantibus* & *semicuperosis* sæpè istiusmodi *Productis* insumantur. Curiosior, qui *Acidulum* simulque *Tinctum* vult *Magisterium*, loco vulgaris (ingratioris stypticitatis) *Magisterii Rosati*, & negligentioribus nonnullibi *per Albumen* præcipitati (planè hinc compositi), longè speciosius habebit è ¶ Θ) *Berberum*, ubi suppetit, *Succo*, soluta inibi *Corallia* per *Vitriolicum Acorem* pessumdando: restante *Liquore* æquè, ac qui

plastrum est anodynum & antipodagricum propter ejus copiosum Sal volatile urinosum Acidum destruens. Valet etiam contra Ambusta.

¶ 2.) *Emplastris de Ranis*.) *Emplastrum* hoc *de Ranis Vigonis cum Mercurio*, sine depravata correctione ZWELFERI *paratum*, contra AUTHOREM *nostrum*, egregium est in chronicis Doloribus, & duris Tumoribus, tam Gallicis, quàm aliis. hinc & Cephalalgiis contumacissimis & Splenis Affectibus propriè sic dictis confirmatis, ob penetrativam Mercurii vim: qui tamen *Mercurius vivus cum Saliva vel Pinguedine porcina* in Mortario lapideo extinctus, & *Emplastro de Meliloto*, vel *de Hyoscyamo*, vel *Emplastro Diasulphuris Rulandi* sociatus, idem pro plurimis scopis præstat, quod antè dictum *Emplastrum Vigonis*.

¶ 3.) *Corallia*.) *Corallia rubra* reverà sunt *media natura inter Vegetabilia & Mineralia*, rectè id statuente ANGELO SALA *l. 2. Aphor. Chymic.* 40. In se quippe sunt *Frutex marinus*, adeòque *Vegetabile*. Interim, dum deficit eorum vis vegetativa, & cessant crescere, *Substantia ejus interior* lignosa sponte induratur in duritiem lapideam, *Cortice externo* muscoso facilè vel separabili, vel in Aqua fatiscente & decidente: non secus ac *Perla* sunt medium quid inter Minerale & Animale; quippe Succus Animalia sponte sua petrefactus sunt. Jam verò *Corallia* in Concreto suo materiali sunt reverà *salina prosapia*, & *de Alcali* pariter & *de Acido participant*, ita tamen, ut in Compositione materiali natura terrea alcalina præponderet, ratione cujus quælibet Acida cum iis effervescendo absorbeant; item calcinata intensiùs, *Calcem* relinquunt; non secus ac eadem per se destillata *Phlegma acidulum* præbent cum pauco *Oleo empyreumatico*; quæ posteriora aliquid *Vegetabile* innuunt. Porrò quoad *Usum Coralliorum*, is habetur triplex:

1. Est *Sanguinem depurantium*, quatenus in primis viis præcipitant & absorbent vitiosa Salia Sanguinis crasin inquinantia, quibus destructis ad debitam temperaturam redit ille, & hinc Motu sui intestino Fæculentias præcipitando deponit.
2. Eadem *Corallia roborare dicuntur*, quia constant ex Sulphure seu Pinguedine tingente, naturæ Solaris nonnullis æstimata, aliis aliter: ubi tamen minùs dicere possumus participare de *Sulphure Solari*, utut post sui lapidescentiam rubicundæ in iisdem particulæ appareant; quin potiùs *Sulphur* id dicendum est *Martis*, præsertim cùm Sol & Mars propter Sulphur conspirent. Probabile videtur, quod Corallia lapidefacta Acidis tractata, non secus ac Martialia, fiant styptica, & acido-austera.
3. Denique dicuntur *Corallia sistere quascunque Hæmorrhagias, & alios Fluxus præternaturales*: quod fit, quatenus hi dependent ab acriori Acido, uti v. g. Hæmorrhagiæ Scorbuticorum, Dysenteriæ benignæ, Hæmorrhoidum & Mensium immoderati Fluores; in quibus Corallia absorbendo Acidum illud acrius stypticam vim acquirunt, sicque Fluxus sistunt.

Sicuti autem in *Chymicis Præparationibus*, prout diversis Salibus tractantur, etiam saporem diversum repræsentant: ita etiam intra Corpus pro varietate Succorum varietatem in effectu solent exhibere.

¶ Ω) *Calcinationibus*.) *Calcinata Corallia* Acidum Ignis copiosè arripiunt, hinc saturata eodem *Pondere augentur*; hinc frustrà ferè intrò propinantur, utut Calcinatione ista sint apta reddita ad deponendam suam *Tincturam*: de quo vid. TACHENIUS *Hippocrat. Chym. cap.* 27. & *in Clave pag.* 177. Nam, utut calcinata sic Corallia penitus albescant, hoc non fit propter jacturam Tincturæ, sed propter Acidum Ignis, rodens Corallia, & hinc texturam nonnihil immutans. Fortiter sic calcinata, Corpus instar *Calcis vivæ* repræsentant, dum *Aqua affusione effervescunt*: ex quo verò labore *Sal* quoddam elicere gestiunt, cum tamen levis saltem *Cremor* sit, qui supernatat.

¶ 4.) *Lactentibus*.) Scilicet quia *Corallia* sunt *dura Concreta*; indeque *forte* postulant *Acidum* pro saturatione, hinc etiam pro Infantibus nimis fortia minùs convenire videntur.

¶ Γ.) *Magisteria*.) Si aliquid recipiendum est, Inmatur saltem *Solutio Coralliorum cum Succo Citri*.

¶ 5.) *Bezoarticum Corallinum*.) *Bezoarticum Corallinum* est *Magisterium Coralliorum cum Succo Citri paratum*, quod inter omnibus Magisteriis adhuc minùs saturatum existit; reliqua verò omnia magis styptica existunt, & in recessu vitriolicum quid sapiunt, pro quo tamen scopo non paranda illa sunt, cùm alia prostent.

¶ Δ) *Spiritus Vitrioli*.) Quando *Corallia cum Spiritu Vitrioli* vel *Æruginis* tractantur, semper *aliquid Venerei* participant, propter simul præcipitatum *Liquamen metallicum*.

¶ Θ) *Berberum Succo*.) Si tamen volumus habere *Magisterium*, sufficit, dum in *Succo Berberum* solvuntur *Corallia* instillatur postmodùm *Spiritus Vitrioli*, sic exaltatur *Rubedo*, & cadit *Magisterium* suaviter rubescens: sed de nimio Calore tractentur, aliàs obscurum Colorem contrahit. Cætera *Magisteria* nullius sunt valoris, sivo sint *communia*, *per Præcipitationem Coralliorum solutorum* mediante Alcali factam, sive sint *butyracea*, sive *farinacea*, aliàs dicta *solubilia*. Quorum *optimus modus* est hic, qui fit cum *Spiritu Vitrioli Philosophico*. *Solutio* filtrata præcipitatur cum *Spiritu Vitrioli rectificato*, *Magisterium*

qui post Præcipitationem in *Aceto destillato* per *Vitrioli Spiritum* persctam remsner, aliis usibus tunc destinando ¶ K) *Solutiones* (uti vocantur] ac similium *Extractionum Magmata* plersque omnia, alias sices consistenria difficiliùs dispensari queunt; & nisi quædam per divaporatos, aut desuper abstractos *ardentes Spiritus* (siquidem *Aqua* inde *destillationes* frustrà sunt), snt per *competentium Liquorum* associstionem (tanquam modum simplici rslium *Deliquio* aptiorem) pr n perte mitigentur, ingratum sspiunt: ceu hinc cum *Aceto destillato Solutio* præcedentibusannissliquibus, abusus fortè simul attendentibus, planè uosia fuit credita. *Alia* parum insuper *de Corallis* participant: uti quæ cum *Spiritu Roris vulgaris, & Sassafras abstractitio*, (sed *nec per Retortam destillatus* peculiarius quidpiam ultrà *Guajacinum*, *Quernum*, *Putaminum Juglandium*, &c. sdhuc speciosiores confert); item eum primò profluentibus *Terebinthina Succinique Aquis*, cum *Succa Betula* (ea equidem aduriente) cum *Clysso antimoniaco nitroso* (potissimùm inter ebullitiones præcipitantes) &c. comparantur. Quo *Extractiones* quoque ¶ 6.) per *Olea destillata*, Curiosioribus interdum magni æstimatæ, item per (paulò antè deserrinnis accusatum] *Spiritum Vitrioli*, *Citrique Succum*, *& Sal ustulatorum cum Sulphure Coralliorum* (dnm *Cremor Calcinatis*, ceu in *Calce Viva* solet, superstans, aliàs effœtus est) pertinent: Imò *Solutio cum Aqua in confectione Acidi Tartari* residua: licèt hæc, æquè, ac quæ *cum Tartaro crudo* coquendo confit (nì *Magma* denuò *Aceto destillato* eatrahatur) à *Coralliorum* destinatione profectò nimis ad *Aperientia* ac *Detergentia* abeat; magisque adhuc *cum Sale Tartari* ad instar *Liquoris Silicum* præparsta. *Cum Spiritu Salis* impensè salsescit, & penè rodit: nec mitior (tanquam affinis isti) Massa (nì repetitis *Spiritus ardentis* abstractionibus utrsque infringatur) *è Capite mortuo Salis Ammoniaci super Corallia sublimati* (nonnullis ad *Tinctura* confectinoem adhibito) secernitur. *Berberum Succus soluta* post dies aliquot msximam parrem (Tartareiformi consistentis) dimittit. Equidem verò elrgans est cum ¶ 7.) *Æruginis* (*simplex aut crystallisata, vel etiam Sulphuri sociata*) *Spiritu facta Solutio*; advertentibus tamen *Veneres* quid sapit: & si isteri voluerimus, porinres erudorum effectus reverà non attingit. ¶ A) *Dulce autem Sal*, citra *Exotericorum*, *Saturninorum* &c. accessum hactenus quidem invenire non poruimus, uti nec *Veri* (quibusdsm ex *immaturioribus Coralliis*, aut fortè potius *Marinorum* investitis circumcirca ramusculis, vel ex *Additamentis* visi) *Olei* aliquantillum, quo Experientiis firmari potuerit.

His usque tantisper sepositis, ¶ 8.) de *Liquido* quopiam (dum *Consuetudo* ferè sic hodie postulat, *Ægroti*horum interpositinnibos haud parùm capiuntur. *Fama* denique, vel sæpiùs *Persuasio*, his in specie permultum huc usque tribuit) deinceps erimus sollicitì. Diffiteri enim de cætero non possumus, quod donec superlativi effectua *secretior ista* prodeat, *Tincturarum* (ceu ejus generis *Solutiones* pro more vocootur) hactenus vulgatarum, selectiorum quoque, ac *largiori Dosi* propinatarum, nec dum ea fuit in depurando Sanguine, roborsndo, sistendo, &c. deprchensa efficacia, quæ firmstforis Experientiæ Practicum à *Martialibus*, *Antimonialibus*, *Opiaticis*, & cæteris *Liquoribus* præsentioribus, aut ad minimum alibi: æquivalentibus, avocare queat: & in specie sanè, quod erism elegantiores attinet, *Solutiones cum quolibet Æruginis Spiritu facta*, *Liquor seu Tinctura* (nì *Dissolvens* aliunde medicstum vel analepticum fuerit) ejusdem est aum (psulò autè notsto) *secco suo Magisterio* conditionis; *Solutionisque cum Aceto destillato* [à nonnullis per *Spiritus Salis* aut *Nitri* insuper associatinnem, alinversum inconsideratiùs detorto) communiter confectæ *Extractionem* debitè digestam, idem nobis præstitisse, plùs vice simplici notavimus: ut tsceamus *Tincturam è Magmate Corallino* (*per Acetum Pomaceum uni destillatam*, animi gratia quodam procurato) separarom, pro secretissima quibusdam effectum qualemcunque advertentibus æstimatam. Parca est cum *Clysso Antimoniato Nitrato*, vel *Tartarisato*, & illic simul *seminitrosa*: parcior adhuc cum *Spiritu Coralliorum proprio* slias languidiori; item *è Floribus*, seu (uti alii vocant] *Sulphure*, idest *Pulvisculo* cum *Floribus Salis Armoniaci* ascendente; ut & enm *Citri* (alterius simul contagii) *Oleo*, magisque cum *Roris Majalis* acuato nperosissimo *Spiritu*, cariorive *Terra sigillata Liquore*. Et quantum inde separat *Tartarisatus*, *à Sassafras* vel *Antiscorbuticis abstractus*, aut *proprii Salis tantillo acuatus Vini Spiritus*? Dum *Simplex rectificatior* quasi sponte, etism super *Calcinata* tingi cernitur. Speciosior licèt *Manna*, *Melli* tamen hìc æquivalet: atque ut eum utrisque his *Tinctura* per *Querni*, *Guajacini*, *Sassafras*, *Rhodini*, vel *Liguorum aliquot* conjunctim (etiam post *pravias Extractiones*) adsumptorum, item *Panis* aut *Putaminum Juglandium Spiritum* psratæ in sapore quadantenus, ita effectu quoque perquam conveniunt. Nec qui abstractiriorum *a Saturni*, *Coralliorum*, *& cæteris Solutionibus* (*cum Aceto destillato factis*) *Liquorum*, item *Aceti destillati à Sale Tartari destillando repetiti*, similiumque naturam, ssporem, & operandi modum paulò attentiùs exsminat, ac *congeneribus* modò dictis *Spiritibus*, simplieibus, vel ab eiusmodi *Subjectis* (cum notabili conformique alteratione) abstractis confert, è laboriosioribus csrioribusque istis (etsi vel phlogistis partieulis interdum intersperta forent) singularius quidpiam expectabit. Quæ cum *Tartari Vitrioli que crudi* (variantque proportione) *combinatorum Spiritu* confit, à *Melleo Sapore Effectuque* similiter sdeo notabiliter non distat; dum verò paratum hinc (sd extrsctionem) *Magma* denuò prius *Aqua temperata* extrahitur, si *Spiritus Salis* hæc constat, prævii labores frustrà multiplicantur, simultanea ejua affusione, eandem ferè *Solutionem* (neglectis tantùm minutiis] suppeditante; sin autem *Vitrioli Spiritus* ita temperstus fuerit, de solutinne plus, quàm sb initio poteret, remanet. *Vitriolatos Liquores solitariè* huc pariter tractus, aliàs potiùs præcipitare supià diximus; & *Spissamentum* inde post exhalationem remanens, reverà extrahenti *Vini Spiritui Corallini* parum contribuit; ceu *Citri* quoque *Succi* post condensationem *Magma*, nonnullorum *Tincturis* destinstum. Cum *Nitri Spiritu* horribilis, cum *Salis communis*, & æquivalenti *Vitrioli Philosophico Spiritu*, quemadmodùm ex *Ammoniacalis* quoque *Sublimationis Capite mortuo* [eodem recidente) æquè ingrstior (nì *Guajacum Melleis*, *Artiosisque*, ex parte tamen hinc sidentibus Solutionibus combinemus) habetur. Per *Alcalinum* autem *Alcahest*, per *Sal Tartari*, ac *Nitri Calcinationes* quis insnntia sistentia *Corallia* planè extra oleas Naturæve intentionem duci, non cernit? nec ejusdem notæ expers est (nì per *Acetosa* postmodùm aliter tractetur) dum *depurato Tartaro*, aut *residua ejus Aqua* instituta *Solutio*: quæque cum ¶ 9.) *Cordis Sanguinis* edulcoratur & usurpetur. Nam *priora* ista *communia* sunt plsnè Calces inutiles, ex Corpore Corsllìorum eum particulis acidis, & slcalinis coagmentatis constantes, nullius planè usus interni; *posteriora* verò *butyracea* aut *solubilia*, quia jam Acido sunt saturata, intra Corpus nihil usus obtinebunt: nam *impossibile est*, *etiam mille Edulcorationibus Acidum separare*.

¶ K.) *Solutiones*.) *Solutiones* tales *cum Acido* in Aere facilè liquescunt; hinc in forma sicca non possunt administrari.

¶ 6.) *Per Olea destillata*.) *Duo* imprimis sunt *Olea*, quæ putantur *extrahere Corallia*: nempe *Oleum destillatum Citri*, & *Anisi*; sed adhuc est incertum. *Solutio Coralliorum cum Oleo destillato Citri*, quam habet SCHROEDERUS, parùm de Coralliis participat; sicut & *alia* LANGELOTTI in *Epist. ad Curiosos*, *cum Oleo Anisi* facta.

¶ 7.) *Æruginis Spiritus*.) Cùm *Coralliorum Solutiones cum Viridi Æris Spiritu* nonnunquam *Coloris viridis* conspiciantur, probabile est, de *Cupro* participare easdem.

¶ A) *Dulce Sal*.) Multi crepant *Sal Coralliorum dulce*: vid. SCHROEDERUS. Sed genuinum Sal sine additione externi Corporis salini hactenus non fuit visum. De *Oleo Coralliorum* vid. BORRICHIUS *de Sapient. Ægyp.*

¶ 8.) *De Liquido quopiam*.) Scilicet *Authores* post PARACELSUM soliciti fuerunt de *Sulphure Coralliorum Martiali* extrahendo; id quod *duplicem operam* requirit: nempe *Solutionem Corporis Coralliorum*, & hinc *Soluti* ejusdem *cum Menstruo homogeneo*, verbi grat. *Spiritu Vini*, *Extractionem*. Verùm *Tinctura Coralliorum nulla datur genuina*, ob defectum resolutionis illorum substantialis, sed saltem superficialis. Et hactenus notæ *Tinctura Coralliorum* sunt nil aliud, quàm plùs minùs subtiles *Solutiones eorum*, particulis solutis cum Menstruo vinoso combinatis; indeque, quicquid efficiunt, illud præstant vel ratione *particularum Coralliorum* adhuc integrarum; vel ratione *textura nova*, quæ Solutione sui sequiritur, ratione Menstrui; vel denique ratione *Additorum aliorum*. Interim tamen vidi aliquando Londini apud Dominum FEBURE *Tinctura Coralliorum cum Sale volatili Tartari per Retortam*, coloris rubicundi destillatam: quæ per Retortam, vel quæ rarior, per Alembicum evectio, & postmodùm hinc denegata Coralliorum præcipitatio, *docimasia est vera illius Tincturæ*.

¶ 9.) *Cum Cordis, Sanguinisque Cervi Spiritu*.) Parata *Tinctura Coralliorum*, addita *Essentia Ambre* & *Quinta Essentia Mathioli*, non tam illorum, quàm horum ratione aliquid præstabit.

Gur-

Sanguialisque Cervi Spiritu, particulatiores planè in usus confir. ¶ 10.) *Guttulas* verò quasdam, ægerrimè demum, vel ex Addıtamentis, *super Retorta vel Alembici rostrum levatas* (dum profectò aliter, longeque levidensius, ac *Mortales* sic concentratæ se habeant) securè, cum *Sacchari desuper destillati ultimo Liquamine* relinquere possumus. De *Calcinatorum* perditionibus, sive cum *Sulphure* (parco proventu), sive *Nitro* (hinc fixiori), aut inter *Pumices*, aliunde quoque rubentes, aut *per se singularioribus quoque in Furnis* veaeuntur, modò communiter, modò per *Urina Spiritum* (sed utplurimùm sub virore) postmodùm extrahantur, alii jam satis questi sunt. Ut meritò in talium delectu quis tantisper hæreat, aut siquidem absque *liquida Corallina* manca videri posset nostra Sylloge, parabiliorem quandam ¶ 1.) *Tincturam* intereà huc ducat: v.g. cum *Mellis* fortè (licèt nec per *Rectificationes*, *Digestionesve* ampliùs cum immutatione sanè quadam, *philosophicetur*) nihilominùs innoxio *Spiritu*, simplicissimè tantùm, citra prævias *Corolliorum Solutiones*, aliasve *Spagyricarum* titulo dispositiones, paratam; vel quæ per *acidulum Vegetabilis cujusdam supradicti Liquorem* confit, convenientiorive adhuc (siquidem plerumque hìc permultum, seu in substantia, seu in oborta saltem hinc modificatione contribuit) *Solvente*, Naturæ scilicet *Coralliorumque* (multis neglectæ vel indifferenter habitæ) destinationi magis respondente, aut solùm minùs adverso, vel per *Dilutiones*, *Digestionesve* istas satis mitificando, Solutum intimius amplexante, ad minimum tam subitò, facileque haud deferente, &c. Quo inter reliqua *symbolizantia*, nec *Syrupis*, tam *antiquiorum editionum* (adversis, vel parum, aut nil minùs ac *Coralliis* vehentibus) quam postmodùm à diversis, diversimodè, per varias quæsitas *Encheireses*, *Solutiones*, &c. sub *Calidorum*, *Frigidorum*, *Cordialiumque Gemmeorum inscriptione superadditis* (potissimùm tameo adjectis *Analepticis* debentibus, extemporaneæve dissolutionis) indigebimus: uti nec *simplici Berberum* (cum aliquali Saporis perversione ea paulo post dimittente) *Succo*, *crudis* (dum *Solutiones* cum *Aceto destillato Æruginisve Spiritu* confectas constantibus ferre potest) saturato, aliisve hujus generis inventionibus. *Trochiscos* ac *Species Diatoralli* in præcedentibus, *Corallinum* vero *Muscum* paulò post attingemus. Atque hæc *de commendatissimo Simplici* sufficiant.

Accedat autem ampliùs ¶ Ξ) *Crystallus*; haud rejiculum rodentium in primis viis Humorum *Attemperans*; Inter alia (per Relationes sæpè tantùm commendata) *Lactifera*, huc usque usualia, aut parabilius, aut præseotiùs; eoquo ipso diversitatem resolutionis, aliterve subsequæ operationis in ejuscemodi *Praeparatis* ostendens. Sit autem saltem (cen facilè potest) *Pulveratus*; citra prævias frustraneasque *Ustulationes*: quemadmodùm nec *Salis Tartari* persusionem, combinati *Deliquium* ac *Cremor* peculiare quid super *Silicum Liquorem*, experientibus insert. Inter reliquas ¶ 2.) *Solutiones* potiorem quidem, quæ cum *Salis Spiritu* fit, observavimus; tot tamen præsentiore estant *Diuretici Liquores*, ut commodè cunctis hisce careamus, & magis adhuc longè pigriori, quàm crudus Lapis est, *Magisterio salinisque* (difficilioris dispensationis) *Coagulis*, incassum sanè ab adhærentibus *Menstrui* particulis per quæsitam *Volatilisationem* liberatis.

De Solaribus Lunaribusque, quantum ad *Temperationa* hæc spectant, in præcedentibus diximus. Restaut fortè saltem ¶ 3.) *Saturnina*: quorum *simpliciorum* etiam longa series, necessitas vero haud tanta. Nam cum *Cerussa*, ¶ II) *Lithargyrium*, *Plumbum ustum*, *Minium*, *&c.* (neglectis tantùm circa colorem, subtilitatem, aliqualemve puritatem minutiis) in fundamento de cætero (citra *Praeparata* hinc quoque, etiam *Chymica*) admodùm conveniant, cur *singulæ Species* (nobis solùm hìc) reponantur? aut in eadem Formula (majoris effectus persuasione) deinceps pro invecto more coacerventur? vel certa quædam mordicùs ac præcisè (idemque non tam superficiari coloris, quàm interioris prævalentiæ caussa) requiratur? aut dum *Minium* (præter *Cerussam*, sat bonum) vili venit; vilius que adhuc *Lithargirium utrumlibet* (siquidem ob exoterici quidpiam intùs præter rem veremur extùs tamen sufficit; cur *Plumbum ipsum*, alias in *Menstruis satis* sat solubile, seu *Officinarum* seu *Figulorum* more insuper *uratur*? vel ob secretiora; quorundam (interdum *Lunari* participationi innitentia) promissa, aut quia nil pasta, *ipsa frugifera Minera* (*Plumbagine affinia* aliis Artificibus relicta) in vulgatiores quoque *Processus* impetetur? *Cerussam* supervacuè plerumque *lavari*, aliis jam notatum. Et si, quoad *internos Saturninorum Usus*, *vim Antivenerеam* quidem hìc admodùm claudicare, attemperantem vero vis decimo ferventiorum Hypocondriacorum aut Tabidorum quadrare, Phthisicis autem perparùm conferre, sæpè dejectos horum omnium Ventriculos magis pervertere, passivè deprehendimus; quidni proin suffecerit vel unicum quoddam è prædictorum usualium (nobis hìc indifferentium) aliquo, cura (& quousque licet) gratia med ocri concinnatum: v. g. *Solutio cum Æruginis Spiritu*, tanquam dulcoris, ¶ Σ) præ *communi Saccharo* (aliàs inter tot *sipida Attemperantia* Ophthalmicis estùs haud adeò necessario) aliquanto minùs nauseabundi; uti similiter (sed tamen paulò simul acriores) sunt ¶ Υ) *Crystalli cum Nitri Spiritu solitarie*, *vel Aceto destillato adjecto* parati. Aut si communis his dulcor nibilominùs displiceat, esse fortè tum posset ¶ 4.) *Magisterium*

¶ 10.) *Guttulae.*) *Corallia* cum duplo *Sacchari* trita & destillata dant *Oleum rubicundum*, Saccharo maximam partem, paucum verò Corallis, in acceptis ferendum.

¶ 1.) *Tincturam cum Mellis Spiritu.*) *Omnes Tincturæ à Spiritibus*, *acidulis*, *Panis*, *Manna*, *Mellis*, &c. sunt partim *Solutio Coralliorum*, partim ipsorum *Spirituum Tinctura*: dum enim rodunt Corallia, ipsorum proprium Oleum à recondito proprio Sale alcalino resolutum, extravertitur & in Tincturam assurgit. Et sanè omnes Processus nihil valent, nisi Salia volatilia sublimiora aliquid faciant. *Cum Spiritu* ergo *Mellis simplicissimè paratam* sibi eligit AUTHOR (cùm Spiritus hic attactu Concreti terrei spontè rubescat), vel *cum Spiritu quodam acido volatili*, nempe vel *Lignorum composito*, vel *Ligno Sassafras* confectam.

¶ Ξ) *Crystallus.*) *Crystallus* inter *Praecipitantia*, & *Absorbentia* acidos Succos in primis viis, optima est: sanè in pertinacioribus Infantum Torminibus, ab acriori Acido oriundis, est egregia, & dum acriores Succos imbibit, diureticam vim in teatura mutata acquirit. Inter *Lactifera* præter *Flores Sambaci in Lacte coctos* commendatur *Crystallus montana*.

¶ 2.) *Solutiones.*) *Crystallus* cum *Aceto destillato* post sui Calcinationem, vel & cum *Spiritu Salis*, tractatus abit in *Liquorem diureticum*, post Magmatis deliquium.

¶ 3.) *Saturnina.*) *Saturnus* est *quasi Mercurius* quidam *coagulatus*, hincque præter naturam Mercurii, & de prosapia Alcalium participat, ratione cujus Alcali sui absorbet quælibet Acida, & unà cum istis in *texturam tertiam quasi Aluminosam* abit, sicque *Sapor stypticus* emergit à Saturno ab Acidis tractato. Hinc in Morbis ab Acido natis, & Phlogosibus ab Acido effervescente confert; & externè pro Inflammationibus superficialibus ab Acido oriundis, *Remedia Saturnina ex Minio* sunt usitatissima, non secus ac in Ambustionibus & Ulceribus eadem prosunt, relictum ab Igne Acidum absorbendo; itemque in Vulneribus & Ulceribus, quorum Acidum imbibendo, & Aluminis texturam acquirendo, poros stringunt, eademque simul ad Consolidationem disponunt. Pari ratione *interne Saturnina* pro correctione acidorum Saporum sunt in usu, non tamen cruda, sed potiùs ab Aceto in formam salinam ita redacta, ne penitus ab Acido saturata sint; sic enim promptè Acida sylvestria imbibunt.

¶ II) *Lithargyrium.*) AUTHOR seligit *Lithargyrium* vel *Minium*. Non plus recipit Saturnus ab Acidis, quàm recipere potest, vel respondet potis. *Saturnina* autem non omnibus conveniunt; *cautè ergò proponenda*. Hypocondriacis conveniunt vel istis saltem, qui declinant ad Melancholiam, vel etiam Maniam, ubi *Saccharum Saturni* aliquamdiu continuatum est egregii effectus: indeque optimè prodest *Saccharum Saturni* Quartanariis ad gr. x. vel xij. vel xv. cum *Lapillorum Cancrorum* ℈j. vel ʒß. pro una *Dosi* ante Paroxysmum repetitis vicibus exhibitum. Interim notandum, Subjecta ægrotantia pro usu horum Saturninorum debere habere *Ventriculos robustos*, h. e. fortiori Acido præditos: secus enim Saccharum Saturni usurpatum Nauseam crebriorum concitat, interdum etiam Vomitum. Ad Tabidos seu Phthisicos & Hecticos etiam quidam Saccharum Saturni commendant, sed in hoc casum non adeò multùm valet.

¶ Σ) *Præ communi Saccharo.*) AUTHOR seligit *Saccharum Saturni*, loco *Aceti destillati*, *cum Spiritu Viridis Æris partum*; quia non fit adeò nauseosum.

¶ Υ) *Crystalli.*) *Crystalli Saturni* ex *Minera Saturni* parantur, nunc cum *Spiritu Nitri simplici*, nunc cum *Aceto destillato*, *Spiritu Nitri acuato*: hoc modo paravit D. MICHAELIS *Crystallos* in Morbis chronicis Hypocondriorum sibi familiares. Accipitur *Spiritus Nitri*, ut *contagium Lunæ* elicitur & extrahatur.

¶ 4.) *Magisterium volatile.*) *Saturnus* in *Aqua forti* vel *Spiritu Nitri* solutus, injectione *Muria* præcipitatur pariter ac *Luna*; sed sicut hoc modo fit *Luna cornea* facilè liquescibilis, ita etiam *Saturnus facilè fusilis & præcipitabilis*. Scilicet Spiritus Nitri semper sua in Corpora metallica actione hæc solet figere: contrà Spiritus Salis communis sua in Corpora me-

ſterium illud (volatile, ac inter Additamenta ſua ſublimabile) quod è Nitroſa vel Aqua Fortis Solatione cum Maria præcipitatur; Vulgaribus per Oleum Tartari; majoríve candore per Vitrioli Spiritum peſſumdatis præſentius; Sacchare Saturni cum dicto Vitrioli Spiritu (non ſine aliquali præcipitatione) quibuſdam infuccato, in ſuo genere par; reliquis operoſioribos (interdum ſegnioribus, nec extùs adeò ſingularibus) Floribus paratu faciliùs, & ſatis de cætero (quantum inde ſub debita adbibitione ſperari poteſt) activum atque tutum. Qui verò præterea nihilominùs ¶ Φ) Liquidi quidpiam deſiderat (licèt & ſimplex Magmatis, cum Aceto non deſtillato confecti Extractio haud planè ſit inefficax) è prædicta (per Ærugini Spiritum proveniente) Solutione, ardenti quodam mediocri Spiritu diluta facili negotio Eſſentiam habebit, quæ Sacchari communis in Acetoſis (ſiquidem Aquoſa iſtud præcipitant) ſimplici Diſſolutione, vel per Vini Spiritum Extractione (utplurimùm non ſine inutilibus Aquarum, diverſorumque Spirituum Abſtractionibus, Circulationibus ſimilibusque ambagibus inſtituta), partim erit gratior, partim compendioſior. Oleoſis in Terebinthina, Juniperina Diſſolutionibus, ſeu ¶ 5.) Saturninis Balſamis (inconſideratiùs quibuſdam deſtillatis, arreptoque Plumbo ſic denuò cautis) pleriſque Affectibus Metallique ipſius deſtinationibus convenientior: operoſiſſimis (poſt prævias Solutionum Fixationes Minii vel Lithargyrii cum Salibus Vitrificationes, negotioſiùs adhuc vel altioris indaginis cauſſa inſtitutis) ¶ Ψ) Tincturis intùs, & in medendo (ſi Experientiæ conferatur) par. Martialibus compluribus Tincturis, ſi cum aliquibus (è Saturni Sacchare & Martis Vitriolo ¶ 6.) Antiphthiſicam, ſed utplurimùm inſidam præparantibus) ſociare libet & è re fuerit, facilè ſocianda. Magis denique Saturnina, quàm famoſus ille Sacchari vel (majori compendio) Magmatis cum Aceto ſimplici tantum confecti (utrobique citra Arenæ, Boli, Aluminis uſti, &c. ſupervacaneorum additionem deſtillabilis) ¶ 7.) Spiritus, nec intùs adeò (quamvis ardentis quoque Spiritus quidpiam poſtliminiò oſtendat) inter tot acceptiora certioraque ſingularis; nec extùs (ſi hyperbolem demas, ortum ejus conſideres, parabilioraque Æquipollentia & æquè placida Menſtrua inter experiendum opponas) adeò in Tincturarum quarundam præparatione ſpecialis. Quemadmodum pariter tantoperè Saturninum non eſt ¶ Ω) Olei tantillum unà (ſi crudum ad Solutionem adhibitum fuerit Acetum) exiens; aut Tartareæ proſapiæ Spiritus è Tartaro, Saturninis per coctionem ſaturato, cum Olei particula collectas; ſecretiorve (abſtruſioris potiùs, cum Capitis mortui Liquore deſtinationis, quàm firmatioris medicationis) ¶ Γ) Spiritus è Sale Tartari Saturnique Vitro deſtillatus, fumidus volatilis; at acidulus & aliquantum ſtypticus, ſi Sal Tartari cum Nitro detonatum fuerit: ceu in Diſſ. de Volatilitate Sal. Tartari notavimus. Sal verùm è Capite mortuorum, Extractionum ac Deſtillationum cum Aceto deeſt. Spiritu Mellis, &c. protractum, Cremorem Saturni atque ſimilia, tantùm hujus Solutiones eſſe, aliàs nunc conſtat: & in fundamento penſectò parùm à communi Sacchare differunt.

Quod autem ¶ Δ) Topica ſpecialiora jam concernit, equidem dum quivis peculiare quid hodieque invenit, aut ex antiquiorum Libellorum orco reproducit, vel in Minio, Ceruſſa, Lithargyrio, ſolitariis, aut invicem copularis, vel exotericis Acceſſoriis nequicquam aggravatis, in albo, rubro, ſpadiceove Colore ſimilibuſque accidentibus quærit, ultra modum excrevere. Sed circumſpecto, nec Traditionibus aut Conſuetudinibus Magiſtri ſine judicio adhærenti Chirurgo, reverà hinc ſuffecerit primò Linimentum quoddam, ad imitationem Unguenti albi vel Saturnini recentioris, ex aliquo ſaltem (non tota congerie) Saturninorum ſimplicium, Aceto ſimplici priùs ritè imprægnato, Oleoque hinc ſecundùm artem diſſoluto: neglectis Coloris lenociniis, (quas per Aceti deſtillati imprægnationes, & lenitiſſimas Mixturas curioſior quærat), Unguento albo communi Off. (è Ceruſſa Butyro vel domi ſubacta parùm differente) præſtantius, & Camphorato (cùm uſus etiam tempore adjici queat Camphora) nonnullibi commodiùs: cum Lithargyrino Off. levi interpolatione ſymbolizans; ſique ſeu ſub prima confectione, ſeu poſtmodùm, pro re nata, Nihili, Lapidis Calaminaris, imò Antimonium Diaphoreticum, Thus &c. addantur (uti Aluminis permiſtio ſimiliter extemporanea potiùs eſt) haud difficulter Rubrum quoque Unguentum, aliaque Officinalibus variè ſuperaddita exprimens. Primum (Diſpenſatorii uſitationis) ¶ 8.) ad Membra peruſta, aliàs nulla, inter tot parabiliora ſecurioraque Topica, requirit neceſſitas. Sit porrò Emplaſtrum quoddam, pariter (ad Recentiorum Albi cocti, vel de Minio, aut magis Tripharmaci imitatione) tantùm v. g. ¶ 9.) è Lithargyrio per Acetum ſaturato confectum; non ſo-

metallica actione volatilia reddere, quod ex hiſce Magiſterio poteſt videri. Rationem dicit BECKERUS eſſe hanc: quòd in Spiritu Nitri ſit Terra tingens ſulphurea & Metalla ſingens; in Sale verò communi Terra Mercurialis volatiliſſima, illudque de Alcali Mercuriali ſolvente participare. Interim Sal hoc Saturni ejuſdem eſt cum Sacchare Saturni vulgari uſus: qui ergò nauſeant, hoc Magiſterium ſumant ex AUTHORE Doſi gr. vj. vij. viij. &c.

¶ Φ) Liquidi quidpiam.) Pro Liquido Remedio eligit AUTHOR Solutionem Saturni cum Spiritu Æruginis paratam & inſpiſſatam, poſtmodùm cum Spiritu Vini dilutam in formam Eſſentiæ.

¶ 5.) Diſſolutionibus ſeu Saturninis Balſamis.) Hæc Balſama ſunt egregia in Abſceſſibus Meſenterii occultis, Dyſenteria benigna, Hæmorrhoidibus exulceratis, Ulcere Renum, & Gonorrhœa: non autem deſtillari debent ſecundùm SCHROEDERUM.

¶ Ψ) Tincturis.) Tinctura Saturni genuina ſunt nulla; rem ſi exactè conſideremus, nihil acquirimus, quàm Menſtruorum, aliorumve Additorum Colorationes, plùs minùs de Saturni Sacchare participantes: onde loco horum ſufficiat vel Tinctura Antiphthiſica, vel ſimplex Cryſtallorum vel Sacchari Saturni cum Spiritu Vini Solutio & Extractio, quam SCHROEDERUS ſub Tinctura 3. inſinuat.

¶ 6.) Antiphthiſicam.) Tinctura Antiphthiſica paratur ex ana Sacchari Saturni & Vitrioli Martis, invicem in Spiritu Vini ſolutis, & digeſtis. In uſu eſt quibuſdam pro Sputò cruento, quibuſvis Sanguinis excretionibus à Vaſorum laceratione dependentibus; dequo vid. HOFFMANNUS Clave pag. 247. Sed Solutio noſtri AUTHORIS, loco hujus, facilè poteſt ſociari cum Vitriolo Martis. In Phthiſi incipiente eſt egregia, ſed in confirmata inſida.

¶ 7.) Magmatis Spiritus.) Inſinuat hic AUTHOR noſter Spiritum iſtum ardentem & Oleum flavum ex Sacchare Saturni, vel Magmate Saturni parato, cum Aceto ſimplici eliciendum, & Aceto in Sacchare Saturni regenerato in acceptis ferendum. Deſtillant nunc ſimpliciter, nunc addendo Arenam, nunc Bolum, nunc Alumen, & eliciunt Spiritum nonnihil ardentem, poſtmodùm Oleum. Vocant Spiritum Saturni refrigerantem melancholicum; item Menſtruum pro paranda Tinctura Solis & Auri potabilis Franciſci Antonii Londinenſis:

vid. GLAUBERUS in Operibus, Edit. in quarto pag. 402.

¶ Ω) Olei.) Oleum Saturni eſt Oleum Aceti: In Aceto enim eſt Spiritus Vini occultatus, eſt etiam Oleum, quod docet Terra foliata Tartari, quæ deſtillata dat Oleum, attactu verò Saturni Acidum Aceti figitur & concentratur; hinc dum concentratur in Saturno, ſui juris ſit Spiritus iſte, & Oleum, & ſic prodit ſub Ignis examine.

¶ Γ) Spiritus è Sale Tartari Saturnique Vitro.) Recipiunt Glauberi Sal pro Liquore Alcaheſt, cum Vitro Saturni miſcent & deſtillant. GLAUBERUS hinc elicere vult Menſtruum pro Mercurio Philoſophorum, item Remedium ad Morbos chronicos; ſed elicitur nil, quam Spiritus acidulus volatilis naturæ nitroſæ: nempe eſt tantillum Acidum Nitri, quod in iſto Sale latet, & quod prodit in Spiritum fumidum acidulum nonnihil ſtypticum, quia tantillum de Saturno participat.

¶ Δ) Topica.) Ceruſſa cum Aceto imprægnata. & ſ. q. Olei cocta, ſuggerit Unguentum præ omnibus ſufficiens. Scopus eſt, ut ſub ebullitione Acidum Olei & Aceti rodant & diſſolvant Saturnum, ſed non ſaturent, ut poſtmodùm Acida heterogenea in Ulceribus, Inflammationibus, &c. abſorbere poſſit: vid. ZWELFERUS. Huic poteſt addi Camphora Oleo Amygdalarum dulcium ſoluta, ſic habebimus Unguentum Album camphoratum. ſi adjiciatur Pulvis Aloes & Myrrha, habetur Mundificans & deterſivum ſordium: ſi Lapis Calaminaris, Epuloticum & Cicatriſans: ſi ſub finem præparationis Sulphur auratum Antimonii, vel mediante Oleo Nucum paretur Balſamus Sulphuris ex hoc Sulphure, habebitur Unguentum polychreſtum.

¶ 8.) Ad Membra peruſta.) Scilicet ad Ambuſta fiat Unguentum ſimplex, ſed elegans ex Minio, Aceto ſimpliciter imprægnato, hincque Solutioni nonnihil inſpiſſatæ adjiciatur Olei Raparum quantum ſatis, quæ calidè omnia probè in Mortario Saturnino calido miſceantur. Habetur ſic ſimplex, ſed optimum Linimentum ad Ambuſta, quod loco omnium aliorum abundè ſufficit.

¶ 9.) E Lithargyrio.) Emplaſtrum Saturninum quaſi catholicum ſuggerit AUTHOR noſter: nempe

℞. Lithargyri part. ij.
Aceti,
Olei ana part. iſs.

Hæc

solum singulorum modò nominarorum Officinalium diversimodeque *adjectorum vel correctorum*, eorum insuper, quæ ab *Imperialibus* aliquot *Civitatibus* pridem aut nuper tunc (variantibus licèt aut suppressis Descriptionibus) nomen per famam aut Dispensatoria nacta sunt, locum securè supplena; verùm etiam si paulò antè notati *Pulveres Minerales*, &c. pro re oata superaddantur, reliquorum *Pinguibus*, *Trochiscis*, *Rodatibusve Accessoris* frustra combinatorum, v. g. *de Minio vulgaris*, *Minii sive jam soli*, tot *Satarninorum*, imò ipsius olim *de Piperibus*, *recentioris de Plumbo*, *&c.* promissa sufficienter tunc exulvena· ceu qui adherentis (cum *Oleo*) *Liquaminis* tantillum, aut (nonnullia solummodo receptæ) *Aqua Spermatis Ranaram* hic vanitatem, *Saturnina Solationis*, *Vitrioli*, *Aluminis*, aliorumque (inter tot variationes) Ingredientium prævalentiam, *Gammatum* alicubi non sine exasperatione inconsultiùs adjectorum inconvenientiam, &c. considerat, effectusque talium inter se citra præjudicium conferr, nec *Emplastrum* ¶ Θ) *de Ranarum Spermate* seorsim rantoperè requirit. ¶ K) *Liquidum* verò quoddam, ut certis circumstantiis nonnunquam debetur (dum *Aqua Lithargyrii* nullius momenti, *Liquor aliorum de Cerussa*, *de Tutia*, *&c. Mixturæ extemporaneæ*, sed una quasi superficiatiæ sunt) sufficienter quandocunque lubet, invenimus in *Aceto de Lithargyrio*, non tam *Infusione*, quàm compendiosa concentranteque *Coctione* paratum; siquidem opus, *Aquis destillatis Solutionibusve* (haud adeò contrariantibua) dilutu vel iosarctu facile *Cosmeticis Magisteriis*, *Nihilo*, *Mercurio dulci*, *Myrrha*, &c. imo *Oleosis* quoque similiter promptè permiscendum; ut quodvis etiam ¶ 10.) *Lac Virginis*, passim in *Liquoribus Aluminosisve* perversum, aliique hujus generis *Liquores* satis commodè bene ñaesse queunt; nec *Saturni Succhuram*, vel pro ejusmodi *Dilutis* seorsim exigatur. ¶ 1.) *E Marcasitis* (si huc referre licuerit) multa quidem, ad interuos quoque usua, inter varia promissa proponuotur, *Aqua*, *Liquores per deliquium & detonationes*, *Flores*, *Essentia*, *&c.* Quædam etiam ut *Extractiones*, *Fixationes*, *&c.* in Præparationis modo procedunt; ut alii autem meritò hic magis comprobatis fidisque *Antimonialibus* acquiescunt, ita nec nos solidiores circa talia Observationes (in ejuscemodi suspectorum Experimenta alias haud proni) afferre possumus. De cætero tamen mereri videtur *Minerale* hoc (pro *Stanni* quæsita *induratione*) *Regulo Antimonii* longè interea posterius; quemadmodum & solubilissimum volatileque ¶ A) *Zinckum*, *ejus Flores detonatusque Pulvis*, ut ulteriori penitiorique Experientiæ subjicerentur; nec in solo ferè ¶ Ξ) *Magisterio Marcasitæ cosmetico*, licèt per se & cum *Mercurio dulci*, *Saturninis* (ceu nonnullis cum *Benzoe* quoque) haud rejiculo, atque tunc per *Marium vel Aquam similem* elegantiùs; quàm cum *Tartari Oleo*, & certiùs quàm cum *Vini Spiritu* præcipitando, hæreremus. Sed *de hujus Classis usibus* satis forsitan nunc dictum est.

TI-

Hæc ritè invicem subigantur, & blando igne inspissentur, aut addatur *Camphora*; emergit inde *Emplastrum Saturninum quasi catholicum*, *Norimbergensi* simile.

¶ Θ) *De Ranarum Spermate.*) Castigat AUTHOR *noster Emplastrum de Spermate Ranarum*; cujus vis est à *Saturno*, *Vitriolo*, & *Sale*; Sperma enim Ranarum & Aqua exhalant sub coctura, hinc parum tribuunt.

¶ K) *Liquidum.*) Pro hujusmodi *Epithematibus*, *Liquoribus nigris*, *Lactibus Virginum*, sufficiat simplex *Solutum cum Aceto & Lithargyrio*.

¶ 10.) *Quodvis Lac Virginis.*) *Lactis Virginis duplex est Compositio*: quarum una procedit *per præcipitationem cum Aqua Aluminis*, hancque describit ZWELFERUS *in Animadversionibus in Pharm. August. pag.* 299. Altera verò per *simplicem Mistionem Saturninorum cum Aceto & Aquis appropriatis*, juxta SCHROEDERUM. Omnium tamen *Basis est Saturnus.*

¶ 1.) *E Marcasitis*) Hadicuntur *Bismutum* & *Zinckum*, utut *Bismutum κατ' ἐξοχὴν Marcasita* vocetur: vid. SCHROEDERUS *pag.* 456. Cæterùm *internus Bismuthi usus* nullus est, ex eo, quòd sit *validum Venenum*, & in radice sui *Venereum argenteum Minerale* nondum perfectè maturatum, & arsenicali substantia impraegnatum, hinc ab eo hactenus abstinuerunt *Authores*. *Usus* autem illius *externus* est hic: quòd aliqua portio *Jovis* cum *Bismutho* liquefacta abeat in *Stannum* durius, splendidius, atque laboribus magis appropriatum, *Stanno Anglico* ferè simile; non secus, atque aliàs in præparatione *Antihectici Poterii Stannum* additione *Reguli Antimonii* durius & melius fit.

¶ A) *Zinckum.*) Quoad *Zinckum*, conf. GLAUBERUS *in Oper. Edit. in* 4. *pag.* 402. ERCKERS *Probier Buch*, unà cum *Commentar.* CARDILUCII *pag.* 303. Proximè hoc accedit, quoad externam faciem, ad naturam *Jovis*; in recessu tamen *Saturnina & Mercurialis natura volatilis*, indeque facili Igne totum in *Flores* abit: sicut *Zinckum* fusum injectione *Picis* suggerit *Regulum*, non secus atque idem quoque præ cunctis Subjectis metallicis in quovis Acido facillimæ est Solutionis, atque *Soluta per Acida facta*, optimè præcipitat. Interim *Flores* illi *Zinchi* non sunt arsenicales & corrosivi, sed dulces aut insipidi, indeque juxta BARBETTE commendationem *in Prax. cap.* 4. *p.* 42. Oculorum Affectibus, verb. gr. Defluxionibus, Ophthalmiis, & Lippitudinibus dicati. Aliter *Zinckum* & sub Fusionibus Igne se *Stanno* sociando, hoc nitidius facit. Imò idem *Zinckum* à Saturni consortio liberatum separatumque, *Veneri* sociatum, tingit hanc in *Aurichalcum*. *Zinckum* enim ordinariò reperitur mistum *cum Minera Saturni*; hinc, dum Minera funditur, Saturnus colligitur, Zinckum verò in *Flores* elevatur, & avolant sub Fusione ipso cum Saturno, nomine *Cadmiæ non fusilis* venientes. Tandem hoc Zinckum propter sui solubilitatem arbitrarer prodesse in Ulceribus, æquè ac Saturnina & Mercurialia, sicut CARDILUCIUS *suprà allegatus* suspicatur, *Flores ejus interno usu* convenire pro absorbendo Acido hypochondriaco: sed deficit Experientia.

¶ Ξ) *Magisterio Marcasitæ.*) Inter *Cosmetica* itidem eminet *Magisterium Marcasitæ*, impensis *Clavii*: vid. SCHROEDERUS.

FORMULÆ *hujus Classis*, ex qua facilè variæ possunt fieri. Esto v. gr. ex *acidis Vegetabilium Succis Julepus* suavis præscribendus in Febris, Siti, & Æstu:

♃. *Aqua fontan.* ℔j.
Succ. Ceras. nig. composit. Authoris ℥iij. vel iv.
Syrup. Rubi Idæi ℥iß. M.
Hauriatur pro lubitu

Vel sit *compositus* magis:

♃. *Decoct. ras. Cornu Cervi* (propter *Gelatinam*) ℔iß. adde
Succi Cydon. ℥iij.
Syrup. Papav. alb. ℥j.
Rubi Idæi ℥ß.
Spir. Nitri dulc. parum.
M. pro *Julepo*.

Vel

♃. *Pomor. Citr. in taleolas incis.* N. ij. adsperge *Pulverem Sacchari albi*;
Hinc coqu. in s. q. *Aqua simpl.*
♃. *Colatura* ℔iß. adde
Succ. Citr. recent. ℥j. ad ℥iß.
Flor. Rosar. rubr. M. j.

Stent in loco calido seu tepido ad extractionem *Tincturæ*. *Colatura* vel per se detur, vel cum pauco *Sacchara* ad gratiam Saporis ulterius edulcoretur.

M. D. S.
Julepus Refrigerans confortativus.

Porrò si *Pulvis Hepaticus refrigerans* præscribendus,

♃. *Corall. rub. prap.* ʒij.
Crem. Tartari ʒj.
Pulv. Rosar. rubr. ℈ij.

Irrorentur cum *Spiritu Vitrioli*, *Tinctura Santali impregnato*.

M. D. S.
Pulvis Hepaticus.

Qui & nondum irroratus excipi potest dicto modo, cum *Conserva Rosar. extemporè vitriolata* pro *Electuario* grato, temperante Phlogoses, & Bilis acrimoniam obtundente.

Ulterius esto *Pulvis Antifebrilis pro Tertiana*, ante Paroxysmum exhibendus hora una atque altera:

♃. *Corall. rub. prap.* ℈j.
Sal. Absinth. ℈ß.
Oleo destillat. Caryophyll. gutt. ij vel iij.

M. D. S.
Pulvis Antifebrilis.

Vel *ad Quartanas*:

♃. *Corall. rub. prap.* ʒß.
Sacch. Saturni gr. xij. ad xv.
Laud. opiat. gr. j.
M. D. ante Paroxysmum.

Pulvis Absorbens Antihypochondriacus.

♃. *Corall. rub. prap.*
Margarit. prap. ana ʒß.
Salis Absinth. ʒß. ad ℈ij.
Sacch. Saturni gr. xv.
M. pro 4. vel 5. Dosibus.

Sic

T I T U L U S XXII.

DE VULNERARIIS, ADSTRINGENTIBUS, DETERGENTIBUS, RESIDUISQUE TOPICIS.

IN *Ultimo* verò hoc *Capite Residua* conjunctim expendemus; ducto in *Vegetabili* quidem *Regno* ¶ 2.) à *Vulnerariis*, communiter ita dictis, initio; atque primùm inter ea (*utralibet vel promiscue*) polychresta ¶ 3.) *Plantago*, pro *Extracto saccharato*, tartareo quidem Sedimento perquàm affluente, frustra tamen aliquibus in Hepaticis, & cæteris Affectibus multorum pretiosissimorum loco, sanè non commendatum *Syrupum*, *inspissatumque Succum* sufficienter exprimens; mixtum cum *Bellidis* (ni potiùs laborum minùs prodigus utramque Plantam conjunctim extrahere voluerit) *Vulnerariisque Essentiis* perfacile. ¶ *] *Semen* commendatum quidem est, cum suis *Diaplantaginis* (sed oppidò interpolandis) *Speciebus*; vique simul lenicote *Lapathi* consimiliaque *Stypticorum Semina* nonnunquam superat: dum tot tamen æquivalentibus circumscribitur, & in Dysenteriis præcipuè promissis profectò haud adeo stetit, quandam ejus necessitatem non videmus; uti nec (*Ophthalmicarum*, aliarumque potissimùm *externarum Formularum* caussa) *Aqua Plantaginis destillata*. Sin autem omninò quis, vel in internos usus voluerit, *è Julis floridis* longè præstentiorem vulgari, item *Polygoni*, *Prunella*, & cæteris *Aquis* (majori olim expectatione, quam efficacia, præparatis) inveniet. Nobis porrò sit, at in diffusiores solùm Apparatus, & pro gregariorum fortè *Decoctis*, aut *Infusis Pectoralibus* (ob liberiorem distributionem hic, dummodò simpliciora fuerint, interdum haud ineptis) ¶ 4.) *Tussilago*, *in Foliis aut Toto*: cur enim *Radices* insuper, atque *Flores* (in *Conserva* flosculenti ac Petasitini quid sapientes) seorsim serventur? Atque sic inter suprapositorum *Bechicorum Arteriacorumque*, item sequentium *Vulnerariorum* competentium, & utrinque præsentissimorum *Opiatorum Inveterentiumque* accessum, exucca *Hispidula*, ejusque (promissis ditissimo] *Simplici*, & alienæ potiùs efficaciæ *Composito Syrupo*, *Pulmonaria* præterea, seu (speciosiori quidem & quasi Symphytina) *maculosa*, seu (parva *Lichenis* differentia) *Arborea quævis* (dum utriusque languor, vel è Vulgi *Decoctis Infusisque* oppido cum Tabidorum planctu manifestatius est), & magis adhuc imbellibus *horum & Hispidula Aquis* securè carebimus. *Extractum Tussilaginis* (*Syrupi*, & parùm inde differentis *Lohoch de Farfara* loco) *saccharatum bolari Tartaro* affluentissimum (uti eo adhuc saturatius est, quod è *Pulmonaria arborea* confit) paret qui volet: nos dum *Aqua destillata* alias tanti non est, aliis hujus generis *Essentiis* acquiescere possumus.

Sic *pro Bile aruginosa* circa Præcordia ebulliente *temperanda*:

> ♃. *Magister. Corall. cum Succ. Citr.* ʒß.
> *Crystall. prep.* ℈j.
> *Laud. opiat.* gr. j.
> M. pro duabus Dosibus.

Tandem esto *Confectio Analeptica loco Alchermes*:

> ♃. *Extract. seu Essent. Rosar. sacchar at. Antheris* ℥iß.
> *Elaeosacch. succos. Cort. Citr.* ʒvj.
> *Perlar.* vel *Lapill. Cancr. prap.* ʒii.
> *Magister. Corall. cum Succo Citri* ʒj.
> *Pulv. Cardam.* ʒiß.
> *Ambr. gris. cum Olei destillat. Cinnam. dissoluta*, & cum f. q. *Sacch. subacta* ʒiij.
> Cum f. q. *Aqua Cinnam. spirituos.* vel *Lil. convall. spirituos.*
> F. *Confectio Alchermes*.

T I T U L U S XXII.

DE VULNERARIIS, ADSTRINGENTIBUS, DETERGENTIBUS, ATQUE TOPICIS RESIDUIS EXTERNIS.

¶ 2.) *A Vulnerariis.*)

VUlneraria *Vegetabilia* in recessu constant *Sale quasi aiteoso sale*, sed occultè alcalino, in textura Concreti plùs minùs adstringente; inde præter *vim vulnerariam* vel Saporem ex amaro nitrosum, talia ferè semper simul sunt *Diuretica*, *Detersiva*, item & resolutiva sordium in Ulceribus & Vulneribus ratione Salis nitrosi enatarum; sicut econtrà ratione Alcali sui occulti Acidum Ulcerum Vulnerum, acrius quidem in his, mitiùs in illis, absorbendo corrigentis, *Ulcerum Mundificativa*, & *Consolidativa* dicuntur, sive externè applicentur, sive internè propinentur, ut in Stomacho, temperata acido & alterato certo modo Chylo, facilior hinc fiat sanatio: Qualia sunt *Cancri fluviatiles*, *eorumque Lapilli*, *Plantago*, *Sanicula*, &c. Adeòque *vis Vulnerariorum* non in substantia volatili, neque in fixa per Ignem producta, sed in media & quasi Sale essentiali plùs minùs tartareo-nitroso consistere videatur.

Adstringentia vero ratione texturæ stypticæ plùs minùs austeræ operantur, & vel *Fluida* quodammodò incrassando aut coagulando eadem sistunt, vel *Partium* fibras sui applicatione stringi faciunt, ut ita magis corrugatæ fiant: v. gr. *Cornu Cervi ustum*, *Terra Metallica*, *Balaustia*, *Tormentilla*, &c.

Texturam istam *stypticam* in *Mineralibus* ex *Terreo*, *cum Acido* plùs minùs intenso juncto, oriri palam est. Ex Terreis nempe Mineralibus cum Acidis, Aluminis Concretum repræsentantibus; item ex austero adstringente Vitriolo, ex Acido cum Minera metallica terrea nato: qualia sunt *Colcothar Vitrioli*, *Martialia* quæcunque, in specie *adstringentia*, *Corallia*, *Osteocolla*, *Hæmatites*, *Alumen*, &c.

In *Vegetabilibus* omnia *Styptica*, seu *Adstringentia*, *Alca* sed paulò fixioris naturæ, effectus in Acida agendo Acerorum Solutiones præcipitando, exhibent, ut in *Gallis*, *Rosis*, horumque medio factis *Atramentis*, notum est. Sed alcalinum hoc Concretum, vel ex Terreo cum Acido subtili sociatum, vel in ipso Corpore ex hujusmodi particulis arctissimè junctis genitum videtur, ut ita *Vegetabilia Adstringentia Vulnerariis admodum affinia fiant*, ratione alcalinæ naturæ. Talia sunt *Plantago*, *Hypericon*, *Sanicula*, & hujus nobilior species *Alchimilla*, *Millefolium*, *Momordica*, *Symphytum*, *Portulaca*, *Lujula*, *Hedera terrestris*, *Prunella*, *Quercus*, *Sorbus*, *Tormentilla*, vel hujus loco *Bistorta*, *Crepitus Lupi*.

Referuntur ad hæc etiam *Persicaria*, *Pyrola*, *Acorus adulterinus*, *Ophioglossum*, *Pimpinella*, *Polygonatum*, *Equisetum*, *Scrophularia*, *Telephium*, *Virga aurea*, *Hedera arborea*, *Nummularia*, *Perfoliata*, *Herniaria*, *Muscus*, *Consolida Saracenica*, *Vincapervinca*, *Geranium*, *Pilosella*, *Rubra tinctorum*, *Uvularia*, *Ligustrum*, *Chærefolium*, *Bursa pastoris*, *Polygonum*, *Lysimachia*, *Quinquefolium*, *Mespilus*, *Thus*, *Sanguis Draconis*, &c. Ex *Regno Animali*: *Cancri*, *horumque Lapilli*, *Sanguis Hirci*, *Os Sepia*, &c.

Inter *Præparata* & *Composita* fit instar aliorum omnium *Pulvis Vulnerarius* ex *Lapillis Cancrorum*, *Sanguine Hirci*, & *Corallis*, debita proportione mistis: hinc *Potio Vulneraria* ex *Decocto Cancrorum*, *Bugula*, *Hedera terrestris*, *Millefolii*, in *Aqua simplici* vel *Cerevisia* decoctis: item *Mistura Vulneraria* ex *Lapillis Cancrorum*, pauco *Acete* addito, in *Aqua Millefolii*, cum *Syrupo Plantaginis* mistis & propinatis. Tandem externè *Oleum Vulnerarium*, quævis *Balsama* etiam ex mille Ingredientibus æquans, ut *Oleum Momordica*, vel *Oleum Hyperici Simplex* ex *Semine expressum*, aut *Compositum* ex eodem *Oleo*, *propriis Floribus infuso*, & cum pauco *Oleo Terebinthinæ* acuto, concinnatum; vel *Balsamus Sulphuris* cum hoc *Oleo* factus; item *Balsamus Peruvianus*.

Fit etiam *Pulvis Stypticus* seu *Adstringens*, internus quidem ex *Cornu Cervi usto*, *Croco Martis per præcipitationem*, *Terra sigillata*, *Extracto Tormentilla*, & convenienti *Laudano opiato*. *Tinctura* seu *Essentia* quædam *Adstringens* ex *Marte* parata: speciatim ista, quam vulgo *Tincturam Sulphuris Vitrioli* appellant: *Rob Sorbi torminalis*, ex *Fructibus* nondum perfectè maturis paratum, quælibet *Electuaria*, aut *Composita* similia æqueat. Tandem *Pulvis Stypticus* absorbens externus, ex *Croco Martis per Præcipitationem*, *Creta*, *Cerussa*, & pauco *Pulvere Nucis Moschata*.

¶ 3.] *Plantago.*) Præter usum internè temperatum, & Hæmorrhagias sistentem, externè *Succum ejus expressum*, instillandum Vulneribus recentibus, exhibet insigne *Vulnerarium*; item Crurum Ulcuscula levia *Plantaginis Folia* optimè curant. *Syrupus* in Hæmoptysi optimus est.

¶ *) *Semen.*) *Semen Plantaginis* Dosi ʒj. laudatur aliàs ad Dysenteriam & Diarrhœam, sed frustra. AUTHOR eligit *Extractum succosum*, & postmodùm *Aquam destillatam ex Julis ad Flores se accingentibus*.

¶ 4.] *Tussilago.*) *Vulneraria* internè vix usurpantur, nisi pro scopo pectorali, vel mista cum *Pectoralibus*: hine *Tussilago* quoque usurpantur quia præter vim vulnerariam, [illegible] simul *incrassans Pectorale* egregium; indeque in *Floribus* [illegible] pro *Decoctis* & *Infusis Pectoralibus* seligenda; [illegible] eidem *Pulmonariam maculosam*, *Symphyti spe*[illegible] tione hujus non opus habemus *Hispidula* aliisque.

Hy-

Accedat potiùs ¶ Σ) *Hypericum*, in ¶ Υ) *Extractum* polychrestum, pro faciliori distributione aliquantùm (seu semitesinosa quoque commodè possunt) *saccharatum*, *Syrupo*, *Tincturaque liquida* (*ardens Spiritus* alias permultis hîc intentionibus non convenit) sic commodius atque præstantius, & multò magis *destillata Aqua*, frustraneoque hac in classe *Sale*. ¶ 5.) *Oleo* præterea cedat, *simplicissimo* saltem (ceu vel Patresfamilias è proportionali *Summitatum maturarum* pondere parant, sine frustraneis *Infusionum* incompetentiumque *Specierum* multiplicationibus, ac variis in longè excedentiores Affectus destinationibus: sive per se, sive correspondentibus sociatum usurpetur. De cætero ¶ Φ) *Balsamicarum* (haud adeò unctuosarum) *Mixturarum*, *Solutionum* (ceu variæ magnoque numero è *Resinosis*, *Sulphure communi* & *Antimoniali*, *Marte cum Spiritu Nitri resoluto*, & cæteria hinc inde præpositæ, simplicissimæ verò ex Eupotistis optiplurimùm sunt optimæ), item *Extractorum Vulnerariorum*, *&c.* decenti applicatione extùs plùs, quàm pinguibus illis *Vulnerariis*, *Mirabilibus*, *Magistralibus*, *Hispanicis*, *Samaritanis*, *&c. Oleis*, *Balsamis* atque *Unguentis* effici, circumspectiores è Chirurgis aliàs jampridem observarunt.

¶ Ψ) *Alchimillam*, *Pyrolam*, ¶ Ω) *Saniculam*, *Virgas aureas*, *Consolidam Saracenicam*, *Pervincam*, ¶ Γ) *Hederæ* (¶ Δ) *Baccis*, *Aqua*, *Oleo*, & incerto, ob vanas quasdam compositiones, invecto *Gummi*, aliàs superfluis) *Folia*, *Nummulariam* (Pthisicis alicubi commendatam) & ejus generis aliàs in *Vulneraria Decocta*, separatim cumulare, simplicium hodie Tonsorum est. Sufficit *unicum* aut *duo*: v. g. *Pyrola*, ubi datur, aut hinc *Sanicula*, vel *Alchimilla*, aliisve pro Districtus ratione parabilibus, paratum ex istorum *uno alterove conjunctim* ¶ Θ) polychrestum *Extractum*, & singulorum loco est, & horribilibus inconsideratioribusque *Potionibus*, *Pulveribus*, magisque adhuc *Destillatis* (*cum Vino acidulove Cerevisia*) *Compositis Vulnerariis*, *Simplicibusque* (*Sanicula*, *Alchimilla*, *Virga aurea*, *Pervinca*, *Geranii*, *Millefolii*, *Perfoliata*, *&c.*) *Aquis* utique præstat, parabiliori, accommodatiori, vel *domestico Vehiculo* dilutum. Inter ipsam ¶ K) *Herniariam*, *Auriculam Muris* (in Cephalæis aliàs haud rejicolam) & *Perfoliatam* Delectus pro Experientiæ Regionisque ratione, per nos erit liber, ut ex his & æquivalentis permultis unicum (cum congruis *Topicis* ac *Ligaturis*, tanquam hîc potioribus) extet. *Lunariam botryoidem* (quorumdam Epilepticum) *Ophioglossum*, *Unifolium*, *Bifolium*, &c. ulteriori curiosiorum Experimentationi, *Lamium fœtens* & *inodorum* cum *Aqua ejus*, Medicastrarum Antepilepticis, ¶ Λ) *Polygonatum* Aulicarum consuetis, ¶ Ξ) *Equisetum* (si Signaturæ causa placeat, in quavis domo inveniendum, Sterilitatis tamen concitatæ quibusdam accusatum) Ancillarum Mundo relinquamus. Qui *Defensiva*, ¶ 6.) *Catagmatica*, *&c. Topica* sua, citra *Vegetabilium* multiplicationes aut variationes parare vel adhibere nequeunt, sibi hinc aut ¶ Π) *Persicariam* (*mitem* quoque, extùs haud inefficacem) habeant, aut vulgatissimum ¶ 7) (Hemorrhagiam quidem, sed improba Narium vexatione concitans) *Millefolium*. Et si pro ¶ 8.) *Stomaticorum*, forsan Accessorio (dum *Uvularia* rarior, *utrumque Periclymenum*, ¶ Σ) *Consolida Bugula*, *Ligustrique* uti *Aqua* inacceptior, ita *Folia* insipidiora sunt) *Prunellam* alias receptissimam, ampliori Apparatui (quando *Sambuci Fungus*, de cætero non rejiculos, Muliereulæ domi servant) quis adjecerit diversorum hinc inde positorum *Repellentium*, *Stringentium*, *Epicerasticorum*, ac *Resolventium* intuitu, profectò, pluribus non indigebit: contractior Praxis ne his quidem. Quemadmodùm nec ¶ 9.) ad Coagulata (in eo, ex *Animalium* quoque ac

¶ Σ) *Hypericum*.) *Hypericum* sibi non habet par in usu vulnerario.

¶ Υ) *Extractum*.) Seligit AUTHOR *noster Extractum cum Spiritu Vini* non dephlegmato, & postmodùm *Oleum per infusionem*. Extractum cum Spiritu Vini extrahendum est: est enim Subjectum resinosum, & Summitates tritæ Terebinthinam spirant.

¶ 5) *Oleo*.) *Oleum Hyperici Simplex* præstat quibusvis *Balsamis* & *Linimentis Vulnerariis*, ad PARACELSI modum optimè confectum, recipiendo scilicet *Oleum ex Semine Hyperici expresso*, huic infundendo *Flores Hyperici*, & sic emergit *Oleum rubicundum*, egregium *Vulnerarium*.

¶ Φ) *Balsamicarum Solutionum*.) Hoc *Oleum* infusiene *Florum Sulphuris*, & intercedente blandissima Ebullitione, conficiendum, redigendumque in *Balsamum Sulphuris* nobilissimum.

¶ Ψ) *Alchimillam*, *Pyrolam*.) Hæc *Plantagini*, *Hyperico* vel *Tussilagini* sociata, omnium horum farraginem abundè supplebunt.

¶ Ω) *Saniculam*.) *Sanicula* inter *Vulneraria* excellit, & interno & externo usu in Vulneribus, ac Ulceribus quarumvis partium usurpari solet.

¶ Γ) *Hederæ Folia*.) *Folia Hederæ* internè nullius sunt usus; utut externè optimè imponantur *Fonticulis*, item Vesicis ac similibus Ulcusculis artificialibus post ablatam Escharam: sicuti *Globuli ex Ligno Hederaceo* confecti, imponuntur optimo cum successu *Fonticulis* jam factis, ac meliorem ibidem præstant usum, quàm imposita *Pisa*.

¶ Δ) *Baccis*.) *Baccæ Hederæ* equidem communiter inter *Purgantia* referuntur; speciale tamen quid obtinent contra Pestem, si pulverisatæ ʒi. pondere assumantur cum *Vino albo*, excitato Sudore: prosunt admodùm in Peste, quod olim annotavit PALMARIUS de *Morbis Contag. pag.* 453. & observavit BOYLE in ultima Peste Hibernica, has *Baccas* commodum vulgò dedisse Remedium.

¶ Θ) *Polychrestum Extractum*.) Præter *Decoctum*, *Extractum* potest parari cum *Aqua sola*, vel potest ea pluribus fieri *Extractum Compositum* polychrestum, quod cum *Melle* subigi, & cum *Balsamo Sulphuris* imprægnari potest; vel potest addi *Emplastro*, dissolvi in *Aquis destillatis* & sociari cum *Lapillis Cancrorum*, cum *Aceto*; sicque dabit *Potionem Vulnerariam* optimam.

¶ K) *Herniariam*) *Hu* & harum *Præparata* communiter internè & externè commendantur ad Hernias: plus tamen præstabunt externè.

¶ Λ) *Polygonatum*.) *Polygonatum* dat *Cosmeticum* non postremum; ea eo paratur *Aqua contra Livorem Faciei*: *Radix Symphyti* cum *Radice Polygonati* in *Aqua* cocta dat *Cataplasma*, ad Sanguinem grumosum discutiendum optimum.

¶ Ξ) *Equisetum*.) *Equisetum* est Simplex potenter adstringens: unde in Fluxibus quibuscunque sedandis quocunque modo in usu est; speciatim Partibus urinariis, Renum nempe & Vesicæ Vulneribus & Exulcerationibus, confert.

¶ 6.) *Catagmatica*.) Scilicet Fracturis Ossium subvenientia Remedia optimè fiunt juxta WURZII Methodum ex *Extracto* quodam *Vulnerario*, cum *Resina* mistο.

¶ Π) *Persicariam*.) *Persicaria duplex* est vel *acris*, vel *mitis*. *Acris* usu interno est egregia Alterativa in Morbis hypochondriacis, Scorbuto, aliisque cognatis Affectibus. Præterea egregia est in Affectibus nephriticis, cum *Aqua ejus* sæpiùs à recenti Planta *cohobata*, fit nobile Præservativum à Calculo, Anglorum quorundam Experimentum, uti hoc refert BOYLE. Eadem *Aqua* contra Ulcera Gallica etiam egregia esse solet. Usu externo *quævis Persicaria* nobilissimum est Vulnerarium, magnetico more Vulnera, Contusiones & inde nata Ecchymomata, Odontalgiam curans; si nempe *Planta recens*, in *Aqua fontana* abluta, applicetur Partibus hujusmodi affectis, hinc tepefacta sepeliatur sub Fimo aliove loco, ubi facilè putrescit: quod vel prima vel secunda, vel si gravius sit malum, tertia vice curat: de quo *Magnetismo Persicariæ*, vid. primus ejus *Author* PARACELSUS *in Herbario* item MARCUS MARCI *in Philosop. Veter. Rest. P.* 5. *Sect.* 1. *Subsect.* 6. item HELMONTIUS *de Magnetica Vulnerum Curatione*. Utut autem magnetica vi dicta Mala curet, nihilominùs tamen etiam corporali contactu ipsa Planta contusa applicata, vel cum aliis *Cataplasmatis* forma imposita, dictis Malis egregiè medetur.

¶ 7.) *Hemorrhagiam*.) Notatur hîc LIPSIUS, jubens Pueris variolantibus in principio Variolarum Hæmorrhagiam Narium esse concitandam, mediante *Millefolio*, vel *Radice Crocodili*, anteriora Narium perfricando. Usurpatur aliàs pro curatione Hæmorrhoidum contra Inflammationes Mammarum & Ulcera.

¶ 8.) *Stomaticorum*.) *Stomatica* in Oris Affectibus conveniunt, scilicet pro Angina & Prunella febrili in *Decocto*, loco *Gargarismatis* usurpando. Prostant autem meliora; vel & *Sempervivi majoris Succus* cum *Sale Ammoniaco* mistus; itemque *Nitri* & *Salis Ammoniaci* ana in Crucibulo fusa, & in *Aqua* soluta, dant *Sal* in Affectibus Oris & Faucium præstantissimum.

¶ Σ) *Consolida Bugula*.) *Consolida Bugula* egregia est Vulneraria, quocunque modo adhibita, speciatim Partium externarum Exulcerationes, & imprimis Phthisin, Pulmonemque exulceratum, curat, Alvum simul crebriori usu subducit: id quod propter aliqualem nitrositatem urinosam, primas vias abstergentem, provenit.

¶ 9.) *Ad Coagulata*.) Pro Sanguine coagulato ex Casu aut Plagis collecto dissolvendo sufficere potest vel *Extractum Vulnerarium* ex *Hyperico* aut *Plantagine*, vel *Lapilli Cancrorum cum Aceto* assumpta, vel *Sanguis Hircinus cum Aceto*, su-

T I T U L U S XXII.

DE VULNERARIIS, ADSTRINGENTIBUS, DETERGENTIBUS, RESIDUISQUE TOPICIS.

IN *Ultimo* verò hoc *Capite Reſidua* conjunctim expendemus; ducto in *Vegetabili* quidem *Regno* ¶ 2.) à *Vulnerariis*, communiter ita dictis, initio; ſitque primùm inter ea (*utralibet vel promiſcuè*) polychreſta ¶ 3.) *Plantago*, pro *Extracto ſaccharato*, tartareo quidem Sedimento perquàm affluente, fruſtra tamen aliquibus in Hepaticis, & cæteris Affectibus multorum pretioſiſſimorum loco, ſanè non commendatum *Syrupum*, *inſpiſſatumque Succum* ſufficienter exprimens; mixtum cum *Bellidis* (ni potiùs laborum minùs prodigus utramque Plantam conjunctim extrahere voluerit) *Vulnerariiſque Eſſentiis* perfacile. ¶ x] *Semen* commendatum quidem eſt, cum ſuis *Diaplantaginis* (ſed oppidò interpolandis) *Speciebus*; vique ſimul leniente *Lapathi* conſimiliaque *Stypticorum Semina* nonnunquam ſuperat: dum tot tamen æquivalentibus circumſcribitur, & in Dyſenteriis præcipuè promiſſis profectò haud adeo ſtetit, quandam ejus neceſſitatem non videmus; uti nec (*Ophthalmicarum*, aliarumque potiſſimùm *externarum Formularum* causa) *Aqua Plantaginis deſtillata*. Sin autem omninò quis, vel in internos uſus voluerit, è *Jaſis floridis* longè præſentiorem vulgari, item *Polygoni*, *Prunella*, & cæteris *Aquis* (majori olim expectatione, quàm efficacia, præparatis) inveniet. Nobis porrò ſit, at in diffuſiores ſolùm Apparatus, & pro gregariorum fortè *Decoctis*, aut *Infuſis Pectoralibus* (ob liberiorem diſtributionem hic, dummodò ſimpliciora fuerint, interdum haud ineptis) ¶ 4.) *Tuſſilago*, in *Foliis aut Tote*: cur enim *Radices* inſuper, atque *Flores* (in *Conſerva* floſculenti ac Petaſitini quid ſapientes) ſeorſim ſerventur? Atque ſic inter ſuprapoſitorum *Bechicorum Arteriacorumque*, item ſequentium *Vulnerariorum* competentium, & utrinque præſeoriſſimorum *Opiatorum Inveſtentiumque* acceſſum, exucca *Hiſpidula*, ejuſque (promiſſis ditiſſimo) *Simplici*, & alienæ potiùs efficaciæ *Compoſito Syrupo*, *Pulmonaria* prætereà, ſeu (ſpecioſiori quidem & quaſi Symphytina) *maculoſa*, ſeu (parva *Lichenis* differentia) *Arborea* gaudis (dum utriuſque languor, vel è Vulgi *Decoctis Infuſiſque* oppido cum Tabidorum planctu manifeſtatius eſt), & magis adhuc imbellibus *harum & Hiſpidula Aquis* securè carebimus. *Extractum Tuſſilaginis* (*Syrupi*, & parùm inde differentis *Looch de Farfara* loco) *ſaccharatum bolari Tartaro* affluentiſſimum (uti eo adhuc ſaturatius eſt, quod è *Pulmonaria arborea* conſit) paret qui volet: nos dum *Aqua deſtillata* alias tanti non eſt, aliis hujus generis *Eſſentiis* acquieſcere poſſumus.

Sic *pro Bile æruginoſa* circa Præcordia ebulliente temperanda:

℞. *Magiſter. Corall. cum Succ. Citr.* ʒß.
Cryſtall. præp. ℈j.
Laud. opiat. gr. j.
M. pro duabus Doſibus.

Tandem eſto *Confectio Analeptica loco Alchermes*:

℞. *Extract. ſeu Eſſent. Roſar. ſaccharat. Autheris* ℥iß.
Elæoſacch. ſuccoſ. Cort. Citr. ʒvj.
Perlar. vel *Lapill. Cancr. præp.* ʒij.
Magiſter. Corall. cum Succo Citri ʒj.
Pulv. Cardam. ʒiß.
Ambr. griſ. cum Olei deſtillat. Cinnam. diſſoluta, & cum ſ. q. *Sacch. ſubacto* ʒiij.
Cum ſ. q. *Aqua Cinnam. ſpiritoſ.* vel *Lil. convall. ſpiritoſ.*

F. *Confectio Alchermes.*

T I T U L U S XXII.

DE VULNERARIIS, ADSTRINGENTIBUS, DETERGENTIBUS, ATQUE TOPICIS RESIDUIS EXTERNIS.

¶ 2.) *A Vulnerariis.*)

VUlneraria *Vegetabilia* in receſſu conſtant *Sale quaſi nitroſo ſale*, ſed occultè alcalino, in textura Concreti plùs minùs adſtringente; inde præter *vim vulnerariam* vel Saporem ex amaro nitroſum, talia ferè ſemper ſimul ſunt *Diuretica*, *Deterſiva*, item & reſolutiva ſordium in Ulceribus & Vulneribus ratione Salis nitroſi enaratum; ſicut econtrà ratione Alcali ſui occulti Acidum Ulcerum Vulnerum, acrius quidem in his, mitiùs in illis, abſorbendo corrigentis, *Ulcerum Mundificativa*, & *Conſolidativa* dicuntur, ſive externè applicentur, ſive internè propinentur, ut in Stomacho, temperato acido & alterato certo modo Chylo, facilior hinc fiat ſanatio: Qualia ſunt *Cancri fluviatiles*, *eorumque Lapilli*, *Plantago*, *Sanicula*, &c. Adeòque *vis Vulnerariorum* non in ſubſtantia volatili, neque in fixa per Ignem producta, ſed in media & quaſi Sale eſſentiali plus minùs tartareo-nitroſo conſiſtere videatur.

Adſtringentia verò ratione texturæ ſtypticæ plùs minùs auſteræ operantur, & vel *Fluida* quodammodò incraſſando aut coagulando eadem ſiſtunt, vel *Partium* fibras ſui applicatione ſtringi faciunt, ut ita magis corrugatæ fiant: v. gr. *Cornu Cervi uſtum*, *Terra Metallica*, *Balauſtia*, *Tormentilla*, &c.

Texturam iſtam *ſtypticam* in *Mineralibus* ex *Terreo*, *cum Acido* plùs minùs intenſo juncto, oriri palam eſt. Ex Terris nempe Mineralibus cum Acidis, Aluminis Concretum repræſentantibus; item ex auſtero adſtringente Vitriolo, ex Acido cum Minera metallica terrea nato: qualia ſunt *Colcothar Vitrioli*, *Martialia* quæcunque, in ſpecie *adſtringentia*, *Corallia*, *Oſteocolla*, *Hæmatites*, *Alumen*, &c.

In *Vegetabilibus* omnia *Styptica*, ſeu *Adſtringentia*, *Alcali*, ſed paulò fixioris naturæ, effectus in Acida agendo, & Acidorum Solutiones præcipitando, exhibent, ut in *Gallis*, *Roſis*, horumque medio factis *Atramentis*, notum eſt. Sed alcalinum hoc Concretum, vel ex Terreo cum Acido ſubtili ſociatum, vel in ipſo Corpore ex hujuſmodi particulis arctiſſimè junctis genitum videtur, ut ita *Vegetabilia Adſtringentia Vulnerariis admodum affinia ſint*, ratione alcalinæ naturæ. Talia ſunt *Plantago*, *Hypericon*, *Sanicula*, & hujus nobilior ſpecies *Alchimilla*, *Millefolium*, *Momordica*, *Symphytum*, *Portulaca*, *Lujula*, *Hedera terreſtris*, *Prunella*, *Quercus*, *Sorbus*, *Tormentilla*, vel hujus loco *Biſtorta*, *Crepitus Lupi*.

Referuntur ad hæc etiam *Perſicaria*, *Pyrola*, *Aſarus adulterinus*, *Ophioglоſſum*, *Pimpinella*, *Polygonatum*, *Equiſetum*, *Scrophularia*, *Telephium*, *Virga aurea*, *Hedera arborea*, *Nummularia*, *Perfoliata*, *Herniaria*, *Muſcus*, *Conſolida Saracenica*, *Vinca pervinca*, *Geranium*, *Piloſella*, *Rubia tinctorum*, *Uvularia*, *Liguſtrum*, *Chæref olium*, *Burſa paſtoris*, *Polygonum*, *Lyſimachia*, *Quinquefolium*, *Meſpilus*, *Thus*, *Sanguis Draconis*, &c. Ex *Regno Animali*: *Cancri*, *horumque Lapilli*, *Sanguis Hirci*, *Os Sepiæ*, &c.

Inter *Præparata & Compoſita* ſit inſtar aliorum omnium *Pulvis Vulnerarius* ex *Lapillis Cancrorum*, *Sanguine Hirci*, & *Corallio*, debita proportione miſtis: hinc *Potio Vulneraria* ex *Decocto Cancrorum*, *Bugula*, *Hederæ terreſtris*, *Millefolii*, in *Aqua ſimplici* vel *Cerevisia* decoctis: item *Miſtura Vulneraria* ex *Lapillis Cancrorum*, pauco *Aceto* addito, in *Aqua Millefolii*, cum *Syrupo Plantaginis* miſtis & propinatis. Tandem externè *Oleum Vulnerarium*, quævis *Balſama* etiam ex mille Ingredientibus æquans, ut *Oleum Momordicæ*, vel *Oleum Hyperici Simplex ex Semine expreſſum*, aut *Compoſitum* ex eodem *Oleo*, *propriis Floribus infuſo*, & cum pauco *Oleo Terebinthino* acuato, concinnatum; vel *Balſamus Sulphuris* cum hoc *Oleo* factus; item *Balſamus Peruvianus*.

Fit etiam *Pulvis Stypticus* ſeu *Adſtringens*, internus quidem ex *Cornu Cervi uſto*, *Croco Martis per præcipitationem*, *Terra ſigillata*, *Extracto Tormentillæ*, & convenienti *Laudano opiato*. *Tinctura* ſeu *Eſſentia* quædam *Adſtringens* ex *Marte* parata: ſpeciatim iſta, quam vulgo *Tincturam Sulphuris Vitrioli* appellant: *Rob Sorbi torminalis*, ex *Fructibus* nondum perfectè maturis paratum, quælibet *Electuaria*, aut *Compoſita* ſimilia æquet. Tandem *Pulvis Stypticus* abſorbens externus, ex *Croco Martis per Præcipitationem*, *Creta*, *Ceruſſa*, & pauco *Pulvere Nucis Moſchatæ*.

¶ 3.) *Plantago.*) Præter uſum internè temperatum, & Hæmorrhagias ſiſtentem, externè *Succum ejus expreſſum*, inſtillandum Vulneribus recentibus, exhibet inſigne *Vulnerarium*; item Crurum Ulcuſcula levia *Plantaginis Folia* optimè curant. *Syrupus* in Hæmoptyſi optimus eſt.

¶ x) *Semen.*) *Semen Plantaginis* Doſi ʒj. laudatur aliàs ad Dyſenteriam & Diarrhœam, ſed fruſtra. AUTHOR eligit *Extractum ſuccoſum*, & poſtmodùm *Aquam deſtillatam ex Julis ad Flores ſe accingentibus.*

¶ 4.) *Tuſſilago.*) *Vulneraria* internè vix uſurpantur, niſi pro ſcopo pectorali, vel miſta cum *Pectoralibus*: hinc *Tuſſilago* quoque uſurpantur quia præter vim vulnerariam, eſt ſimul *incraſſans Pectorale* egregium; indeque in *Floribus* & *Foliis* ſuis pro *Decoctis* & *Infuſis Pectoralibus* ſeligenda; adjungendo eidem *Pulmonariam maculoſam*, *Symphyti ſpeciem*, & ratione hujus non opus habemus *Hiſpidula* aliiſque.

Hy-

Accedat potiùs ¶ Σ) *Hypericum*, iu ¶ Υ) *Extractum* polychrestum, pro faciliori distributione aliqeautùm (seu semitesinola quoque commodè possiunt) *saccharurum*, *Syrupo*, *Tincturaque liquida* (*ardens Spiritus* alias permultis hìc inteotionibus non convenit) sic commodius atque præstantius, & multo magis *destillata Aqua*, frustraneoque hac io classe *Sale*. ¶ 5.) *Oleo* prætereà cedat, *simplicissimo* saltem (ceu vel Patresfamilias è proportionali *Summitatum maturarum* pondere parant, sine frustraneia *Infusionum* iocompetentiumque *Specierum* multiplicationibus, ae vanis in longè exeedentiores Affectus destinationibus: sive per se, sive corrispondentibus sociatum usurpetur. De cætero ¶ Φ) *Balsamicarum* (haud adeò eucnuolatum) *Mixturarum*, *Solutionum* (ceu variæ magnoque uumero è *Resinosis*, *Sulphure communi* & *Antimoniali*, *Marte cum Spiritu Nitri resoluto*, & cæteris binc inde præpositæ, simplicissimæ verò ex Eupotistis utplurimùm suut optimæ), item *Extractorum Vulnerariorum*, &c. decenri applicatioue eatùs plùs, quàm pinguibus illis *Vulnerariis*, *Mirabilibus*, *Magistralibus*, *Hispanicis*, *Samaritanis*, &c. *Oleis*, *Balsamis* atqee *Unguentis* effiei, eitcumspectores è Chirurgis aliàs jamptidem observaruot.

¶ Ψ) *Alchimillam*, *Pyrolam*, ¶ Ω) *Saniculam*, *Virgas aureas*, *Consolidam Saracenicam*, *Pervincam*, ¶ Γ) *Hederæ* (¶ Δ) *Baccis*, *Aqua*, *Oleo*, & incerto, ob vanas quasdam compositiunes, iuvecto *Gummi*, aliàs superflua) *Folia*, *Nummulariam* (Pthisicis alicubi commendatam) & ejus generis aliàs in *Valneraria Decocta*, separatim cumulare, simplicium hodie Toulorum est. Sufficit *unicum* aut *duo*: v.g. *Pyrola*, ubi datur, aut hinc *Sanicula*, vel *Alchimilla*, aliisve pro Districtus ratione parabilibus, paratum ex istorum *uno alterove conjunctim* ¶ Θ) polychrestum *Extractum*, & singulorum loco est, & horribilibus inconsideratioribusque *Potionibus*, *Pulveribus*, magisque adhuc *Destillatis* (*cum Vino acidulave Cerevisiu*) *Compositis Vulnerariis*, *Simplicibusque* (*Sanicula*, *Alchimilla*, *Virga aurea*, *Pervinca*, *Geranii*, *Millefolii*, *Perfoliatæ*, &c.) *Aquis* utique præstat, parabiliori, accommodatiori, vel *domestico Vehiculo* diletum. Inter ipsam ¶ K) *Herniariam*, *Auriculam Muris* (in Cephalæis aliàs haud rejiculam) & *Perfoliatam* Delectus pro Faperieutiæ Regionisque ratione, per nos erit liber, ut ex bis & æquivaleutis permoltis unicum (cum congruis *Topicis* ac *Ligaturis*, tanquam hic potioribus) eatet. *Lunariam botryoidem* (quorumdam Epilepticum) *Ophiogossum*, *Unifolium*, *Bifolium*, &c. ulteriori euriosiorum Experimentationi, *Lamium fœtens* & *inodorum* cum *Aqua ejus*, Medicastratum Antepilepticis, ¶ Λ) *Polygonatum* Aulicarum consuetis, ¶ Ξ) *Equisetum* (si Sigoaturæ causa placeat, iu quavis domo inveniendum, Sterilitatis tamen concitatæ quibusdam accusatem) Ancillarum Mondo relinquamus. Qui *Defensiva*, ¶ 6.) *Catagmatica*, &c. *Topicu* sua, citra *Vegetabilium* multiplicationes aut variationes parare vel adhibere nequeunt, sibi hinc aut ¶ Π) *Persicariam* (*mitem* quoque, extùs baud inefficacem) habeaot, aut vulgatissimum ¶ 7) (Hemorrhagism quidem, sed improba Narium veaatione concitaus) *Millefolium*. Et si pro ¶ 8.) *Stomaticorum*, forsau Accessorio (dum *Uvularia* rarior, *utrumque Periclymenum*, ¶ Σ) *Consolida Bugula*, *Ligustrique* uti *Aqua* inacceptior, its *Folia* insitatiora sunt) *Prunellam* alias receptissimam, ampliori Apparatui (quando *Sambuci Fungos*, de cætero non rejiculos, Mulierculæ domi servant) quis adjecerit diversorum hinc iede positorum *Repellentium*, *Stringentium*, *Epicerasticorum*, ac *Resolventium* inteite, profectò, pluribus nou indigebit: contractior Praxis nc his quidem. Quemadmodùm nec ¶ 9.) ad Coagulata (in eo, ea *Animalium* quoqee ac

¶ Σ) *Hypericum*.) *Hypericum* sibi uun habet par in usu vulnerario.

¶ Υ) *Extractum*.) Seligit AUTHOR *noster Extractum cum Spiritu Vini* non dephlegmato, & postmodùm *Oleum per infusionem*. Extractum cum Spiritu Vini extraheudum est: est enim Subjectum resinosum, & Summitates critæ Terebinthinam spirant.

¶ 5) *Oleo*.) *Oleum Hyperici Simplex* præstat quibusvis *Balsamis* & *Linimentis Vulnerariis*, ad PARACELSI modum optimè coofectum, recipiendo scilicet *Oleum ex Semine Hyperici expresso*, huic infundendo *Flores Hyperici*; & sic emergit *Oleum rubicundum*, egregiem *Vulnerarium*.

¶ Φ) *Balsamicarum Solutionum*.) Hoc *Oleum* infusione *Florum Sulphuris*, & intercedente blandissima Ebullitione, conficiendum, redigendemque in *Balsamum Sulphuris* nobilissimum.

¶ Ψ) *Alchimillam*, *Pyrolam*.) Hæc *Plantagini*, *Hyperico* vel *Tussilagini* sociata, omoium horum farraginom abuudè sepplebuor.

¶ Ω) *Saniculam*.) *Sanicula* inter *Vulnerarias* excellit, & iuterno & eaterno osu in Vulneribus, ac Ulceribus quarumvis partiem usurpari solet.

¶ Γ) *Hederæ Folia*.) *Folia Hederæ* internè nullius sunt usus; utut eaternè optimè imponantur *Fonticulis*, item Vesicis ac similibus Ulcusculis artificialibus post ablatam Escharam; sicuti *Globuli ex Ligno Hederaceo* confecti, imponuntur optimo cum secessu *Fonticulis* jam factis, ac meliorem ibidem præstaot usum, quàm imposita *Pisa*.

¶ Δ) *Baccis*.) *Baccæ Hederæ* equidem communiter inter *Purgantia* referuntur; speciale ramen quid obtineur contra Pestem, si pulverisatæ ℨj. poedere assumanter cum *Vino albo*, excitato Sedore: prosunt admodùm in Peste, quod olim annotavit PALMARIUS de *Morbis Contag. pag.* 453. & observavit BOYLE in ultima Peste Hibernica, has *Baccas* commodum vulgò dedisse Remedium.

¶ Θ) *Polychrestum Extractum*.) Præter *Decoctum*, *Extractum* potest parari eum *Aqua sola*, vel potest ex pluribus fieri *Extractum Compositum* polychrestum, quod cum *Melle* subigi, & eum *Balsamo Sulphuris* imprægnari potest; vel potest addi *Emplastro*, dissolvi in *Aquis destillatis* & sociari cum *Lapillis Cancrorum*, eum *Aceto*; sicqec dabit *Potionem Vulnerariam* optimam.

¶ K) *Herniariam*) *Hæ* & harum *Præparata* communiter internè & exiernè commendautur ad Herniss; plus tamen præstabent externè.

¶ Λ) *Polygonatum*.) *Polygonatum* dat *Cosmeticum* non postremem; ex eo paratur *Aqua contra Livorem Faciei*: *Radix Symphyti* cem *Radice Polygonati* in *Aqua* cocta dat *Cataplasma*, ad Sanguinem grumosum discutiendum optimum.

¶ Ξ) *Equisetum*.) *Equisetum* est Simplex poteuter adstringens; unde in Fluxibes quibuseunque sedandis quocunque modo in usu est; speciarim Partibus urinariis, Renum nempe & Vesicæ Velneribus & Exulcerationibus, confert.

¶ 6.) *Catagmatica*.) Scilicet Fracturis Ossium sebvenientia Remedia optimè fiunt juxta WURZII Methodum es *Extracto* quodam *Vulnerario*, eum *Resina* misto.

¶ Π) *Persicariam*.) *Persicaria duplex* est vel *acris*, vel *mitis*. *Acris* usu iuterno est egregia Alterativa in Morbis hypochondriacis, Scorbuto, aliisque cognatis Affectibus. Prætereà egregia est in Affectibus nephriticis, cum *Aqua ejus* sæpiùs à recenti Plauta *cohobata*, sit nobile Præservativum à Calculo, Anglorum quorundam Experimentum, utí boc refert BOYLE. Eadem *Aqua* contra Ulcera Gallica etiam egregia esse solet. Usu externo *quævis Persicaria* nobilissimum est Vulnerarium, magnetico more Vulnera, Contusiones & inde nata Enchymomata, Odontalgiam eorans; si nempe *Planta recens*, in *Aqua fontana* abluta, applicetur Partibus bujusmodi affectis, hine tepefacta sepeliator sub Fimo aliove locu, ubi facilè putrescit; quod vel prima vel secenda, vel si gravius sit malum, tertia vice curat: de quo *Magnetismo Persicariæ*, vid. primus ejus *Author* PARACELSUS *in Herbario* item MARCUS MARCI *in Philosop. Veter. Rest. P. 5. Sect. 1. Subsect. 6.* item HELMONTIUS *de Magnetica Vulnerum Curatione*. Utut autem magnetica vi dicta Mala euret, nihilominùs tameu etiam corporali contactu ipsa Planta contesa applicata, vel cum aliis *Cataplasmatis* forma imposita, dictis Malis egregiè medetur.

¶ 7.) *Hemorrhagium*.) Notatur hìc LIPSIUS, jubens Pueris variulantibus in principio Variolarum Hæmorrhagiam Narium esse concitandam, mediante *Millefolio*, vel *Radice Crocodilii*, anteriora Narium perfricando. Usurpatur aliàs pro curatione Hæmorrhuidum contra Inflammationes Mammarum & Ulcera.

¶ 8.) *Stomaticorum*.) *Stomatica* in Oris Affectibus conveniunt, scilicet pro Angina & Prunella febtili in *Decocto*, loco *Gargarismatis* usurpando. Prostant autem meliora; vel & *Sempervivi majoris Succus* eum *Sale Ammoniaco* mistus; itemque *Nitri* & *Salis Ammoniaci* ana in Crecibulo fusa, & in *Aqua* soluta, dant *Sal* in Affectibus Oris & Faucium præstantissimum.

¶ Σ) *Consolida Bugula*.) *Consolida Bugula* egregia est Vulneraria, quocunque modo adhibita, speciatim Partium externarum Eaulcerationes, & imprimis Phthisin, Pulmonemque exulcerstum, cerat, Alvum simul crebriori usu subdecit: id quod propter aliqualem nitrositatem urinosam, primas vias abstergentem, provenit.

¶ 9.) *Ad Coagulata*.) Pro Sanguine coagulatu ex Casu aut Plagis collecto dissolvendo sufficere potest vel *Extractum Vulnerarium* ex *Hyperico* aut *Plantagine*, vel *Lapilli Cancrorum cum Aceto* assumpto, vel *Sanguis Hircinus cum Aceto*, se-

ac *Marinorum Classe*, *Resolventium*, *Mundificantium*, *Sistentium*, *Invertentium*, *Anodynorumque* proventu & effectu) rariori *Alpina Plantagine*, vel ipso (aliàs tamen haud inepto) *Cerefolio*, cum decantata Anicularum *Aqua*, fluido *Semine*, laboriosiorumque *Sale*: non tot ad *Casam Sippersisque* (Carbonibus etiam infectis, myrrhatis ac mumiatis) *Pulveribus potabilibusve* (liquidis sæpè) Medicastrorum *Unguentis Rubris*, *Viridibus*, & è *Solano Aureis*: quasi competentis *Extractis*, *Oculorum Cancri*, &c. *Dosi* in *Jusculo probè butyrato*, vel alternatim *Olivarum Rusticorum* sumi nequeat. Nec exiget hinc insuper, adversus Hæmorrhagias aut pro *Vulnerariorum* complemento, *utramque* (Hortis decentiorum) cum *Fructu Oleoque suo* ¶ 10.) *Balsaminam*, *Amarantum cujusvis etiam speciei*, vel *Pastoris* pro *Periapto* (dum è *Cichorio*, *Nigella*, *Carduobenedicto*, *Fraxino*, &c. talia præsentioraque justo maturitatis tempore leguntur) *Bursam*, aut *spicatam* (in *Decocto Extractoque* viscosam *Lysimachiam*, Propolarum diversi coloris *Gnaphalium*, vel *Geranii* (Tonsoribus in illud propendentibus nullibi non legendi) *genera*, aut ipsum (forsan horum omnium potissimum) ¶ ☿) *Polygonum*, Mulierculorumve Panaceam *Quinquefolii cum Radice Herbam*, alias languidiori *ejus* & *Pilosella Aquis*, & si quid amplius, saltem ex eo capite quòd prosit aut proferit, in hanc reliquasque *Classes* tractum est.

¶ 1.) *Styptica* tot nobis inter *Vernacula* hinc inde proveniunt, ut profectò inconsideratiùs hodie agat, qui excepto forsan (Coloris, Extractione alias difficiliori, temerè non obscurandi causa) verò selectiorique ¶ 2.) *Draconis Sanguine*, è longinquo insuper requisiverit, seu incertum ¶ ⊕) *Lycium*, raramve ¶ ♆) *Hipocistidem*, seu magonisatam *Acaciam veram*, reticulosve *Granatorum Cortices*, carioraque præter rem cum *Cyminis Baldustin*, Coriariorum alibi cum *Succo Sumach*, & per substituta jam olim dimissum dubiumque *Behen utrumque*, *Myrti Folia*, *Baccas*, vel ex Italia *Syrupum simplicem*, Decrepitarum Sandaliis ¶ 3.) (citra *Incinerationem*) aptius *Suber*, vel *coctura tostioneve* enectum *Rhabarbarum*. Infectorum nec tamen *Turcica* saltem) ¶ 4.) *Galla* extùs possunt aliquid: sed idem in vulgaribus *Ramorum Quercorum Tuberculis*, *Capulisque Glandium*, vel si in specie ad *Decoctum nigrum* (bonum certè, si debita modificatione paretur, Remedium,) aliave *stringentia Topica* præcisè quis exigat, eædem tunc apud lastitores inveniuntur. *Glandium* (alteriùs ferè *Classis*, primive seculi) *Lentiumque Farina*, & *siccata Quercus Locusta*, hic planè sunt supervacaneæ. Quemadmodùm & *Castanearum*, *Juglandiumque* (in *Conditura* contra suppressionem Mensium frustrà commendatarum, item *Avellanarum* (*Cephalicis* & *Alexipharmacis* utrinque, nescimus quì, insertarum *Putamina* & *Membranula*; Mensiùque fecundis sub debita maturatione aptiores ¶ II) *Mespili*, *Corni*, ¶ 5.) *Sorbique Fructus*, alicubi *conditi*, alicubi in *Rob* (Mulierculis potiùs) *decocti*; tandem etiam penitus *siccati*. ¶ 6.) *Muscus* undiquaque, si opus, velli potest, & è *Quercu* quoque, vulgarique *Acacia* (cujus *Aquam* quidem suprà laudavimus, *Conditura* verò, communisque *Pulpæ* vel *Immaturorum Fructuum Extracti*, *Acacia vera substituti*, necessitatem non videmus) cuivis *Usnea* (usque ad superstitionem etiam, vel è Patibuli *Calvariis* collectæ) in *Physicis Remediis* (verbi gratia *Pessis*, *Tarundis*, *Unguentis*, &c.) æquivalens, sanè non inferior habetur: & si quid ampliùs subitanei Casus, Tonsorum variationes Experimentaque Vulgi hic accumularunt. Nam quod reliquorum quidem ¶ 7.) Dysentericas in specie destinationes attinet, qui sub contractiori Praxi hactenus nobiscum observavit, vulgaris (per *Laxantia* & *Clysterisationes* ad *Styptica interna* & *externa* decurrentis) Methodi (præsertim in Epidemio Malo) vanitatem, *Dulcoratorum*

superaddendo *Diaphoretica*: vel danda hæc fiat in *Jusculo* temperato pingui butyrato; vel sufficiat *Oleum Olivarum cum Cerevisia calida*, utut nec *Charefolium* propter vulnerariam vim in *Decocto* usurpatum pro hoc scopo sit contemnendum, & *suave Aroma* continet.

¶ 10.) *Balsaminam*.) *Balsamina* seu *Momordica Poma succinea spinosa* maturata nobilissima sunt pro *Oleo* parando per infusionem cum *Oleo communi*, vel *Nucum Oleo*, in Ambustis Mammarumque Fissuris & Ulceribus mirabili, & pro subitu sociando cum *Oleo Hyperici*; utut hoc per se & illi æquipolleat.

¶ ☿) *Polygonum*.) *Polygonum* propter singularem vim adstrictoriam, & imprimis Sanguinis fluentia suppressoriam, frequentis est usus externi; quocunque enim modo usurpetur aut applicetur, Sanguinem undecunque fluentem sistit. Nempe *Polygonum* hoc contusum & applicatum sistit Sanguinem fluentem; proptereà etiam *Sanguinaria* quibusdam vocatur. Sanè Mulier quædam, cum laboraret Hæmorrhagia Narium desperata, aliis omnibus Remediis generosis irritis, venit Vetula, coquit *Polygonum in Aqua simplici*, Herbam coctam applicat sub Axillis illius, & mox supprimitur Fluxus. Hæmorrhoides nimia fluentes etiam sistere solet. conf. M. A. N. C. *Ann.* 3. *Obs.* 22. *pag.* 40. unde etiam *Succum ejus* cum *Vino styptico* in Vomitu Sanguinis multum commendat PAULI *in Quad. Botan.*

¶ 1.) *Styptica Vernacula*.) Sunt *Galla*, *Tormentilla*, *Terra medicata*, *Alumen*, *Caput mortuum Vitrioli*. Ergò non opus est, ut anxiè quæramus *Exotica*, v. g. *Sanguinem Draconis*, & similia.

¶ 2.) *Draconis Sanguine*.) *Huic soli* contra AUTHOREM *nostrum* minùs fidere possumus; idque ideò quòd in *Sanguine Hircino* utplurimùm adulteratus sit.

¶ ⊕) *Lycium*.) Quid sit *Lycium*? nescio.

¶ ♆) *Hypocistidem*.) *Hypocistis vera* rarissimè ad nos venit.

¶ 3.) *Citra Incinerationem*.) Intelligitur hic BORELLI, & FORESTI inventum, *Suber Doliis Vini detractum* & *incineratum*, contra Dysenteriam & nimium Fluorem Hæmorrhoidum commendantium.

¶ 4.) *Galla*.) *Galla* internè & externè potens dant *stypticum absolutum Remedium*, & excellunt, utut aliàs præter *Gallas*, tota *Quercus*, *Folia*, *Glandes* & *Capula* eundem effectum promittant. Cæterùm usurpantur illæ vel in substantia, vel in *Decocto*, pro *Decoctis nigris* Chirurgorum, cujus specimen habet MYNSICHTIUS *Armament. Chym. pag.* 139 procedentis ex *Vitriolo*, *Alumine*, & *Gallis*, quæ illa præcipitant in *Atramenti* formam: atque illud *Decoctum* egregium existit in Ulceribus putridis, Gangrænam minantibus, itemque in Inflammationibus Contusiones sequentibus, ubi *Galla* additis *Myrrha* & *Olibano* sunt convenientes.

¶ II) *Mespili*.) *Fructus Mespili* *exhibitus* in specie usu adstrictorio convenit in Dysenteria, Diarrhœa, Vomitu nimio sicut FORESTUS aliquando Diarrhœam ferè desperatam Mespilis curavit.

¶ 5.) *Sorbique Fructus*.) *Hujus*, tam *aucuparia* quàm in specie *torminalis*, *Fructus* perquam stypticus, dat nondum maturatus per decoctionem *Rob* præstans in Fluoribus Intestinorum, & Appetitu dejecto celebre.

¶ 6.) *Muscus*.) *Quilibet Muscus* siccatus est stypticæ naturæ, indeque AUTHOR *noster* omnes pro eadem efficacia venditat; ubi tamen *Usnea ex Hominis Cranio violenter necati* petita, prærogativam præ aliis ex eo habet, quòd *Rore Microcosmi*, h. e. *Succo nutritio*, & hinc *Mumia spirituosa* latentem per Mortem imprægnata sit.

¶ 7.) *Dysentericas*.) Scilicet proponit hic AUTHOR *legitimam curandi Dysenteriam Methodum*: ubi *vulgaris* est, ut primò *Laxantia* per Os, & *Clysmatum* forma, *Abstergentia* præscribantur: dein *Styptica* & *Vulneraria*. Ast si- cut hic modus in Dysenteria Benigna, ex malæ Diætæ vitio contracta, aliquo modo succedit, ubi Laxantia aliquid valent; ita in Epidemica & Maligna, in qua fermentativum Miasma utramque facit paginam, vanus est: nec in hac Laxantia, nec Adstringentia proficua sunt, sed magis nocent; quia potius Fermentum illud malignum, vel *Specificis* corrigendum, vel *Sudoriferis Alexipharmacis* sociatis eliminandum. Etenim Adstringentia, qua talia, in hac Epidemica nil valent, nec opus est iis, cùm adhuc urgeat irritatio, potiùs *removenda est hac Spina*; contrà si stringatur Alvus, Anxietates Præcordiorum & Jectigationes superveniunt. Porrò *externè* applicanda in hoc Epidemico Malo fiunt *Calida*: secus enim plùs nocent, sic & fiat eadem penetrantia, non verò Styptica; aliàs enim saltem quoad Cutim operantur, & ad interiora minimè penetrare valent: indeque *Acetum* & quælibet cum hoc applicata propter sui penetrantiam juvant. Interim si in hac Dysenteria tenuia Intestina affligantur, *Enemata* nil valent: contra, in qua crassa, quod tamen rarius est, sunt afflicta Intestina, cùm hæc à Materia jamdum irritentur, cur eadem ulteriùs stimulemus? præsertim cùm videamus & *Clysmata Demulcentia* ex *Lacte cum Terebinthina* parata dictum factum post sui applicationem ejici, & impossibiliter posse retineri, adeoque nullum usum habere. Atque cùm *Exulceratio Intestinorum* in hac Epidemica non sit Causa efficiens, sed saltem Productum, adeoque & *Opiata* Doloris intuitu à posteriori saltem juvare videantur; proptereà *Scopus totius Curæ* sit Miasma illud acerrimum purgans *Specificis* corrigendi, & *Sudoriferis Alexipharmacis* ejiciendi. Nempe semper in Dysenteria, præsertim Maligna, principium Curæ fiat à *Sudorifero Alexipharmaco*, quale dat *Theriaca*, *Diascordium Fracastorii*, *Bezoardicum Minerale*, *Terra sigillata minerales cum Aceto* & *Extracto Tormentillæ*, ceu pariter *sudorifera*: vel recipiantur *Hepata Viperina* cum *Præcipitan-*

rum majores (è nova quasi Fermentatione) turbas, *Stypticorum Vegetabilium & Animalium* frustrationes , aut subsequi (si Fluxum interdum aliquantùm inflaminent) anxietates , *Martialium*, & vel è *Terra Sigillata paratarum Tinctura-rum* insufficientia, *Acidorum Spirituum* non tam noxas quam nullitates, *Emplastrorum* similiumque *Topicorum*, actu haud calidiorum penetrantiorumve ineptias, *Enematum* (nisi nonnunquam *Demulcentium*) insufficientiam; *Laxativorum Pur-gantiumque* damna, & quod prætensa Intestinorum Exulceratio dubio procul non tam Causa quàm Productum Morbi sit: quòdque ex adverso totus hic Fluor longè feliciùs per *Alexipharmaca* (si major fuerit Malignitas) spirituosa calidioremque *Resolventia* (sin verò remissa), per temperata simul *Invertentia* seu *Absorbentia*, succenturiatis postmodùm vulgaris *Præcipitantibus* utrobique verò polychrestis *Opiaticis* , in mediocri dosi adjunctis, curetur; is circa hanc *Classem* tunc haud adeò erit laboriosus: & si aliorum potiùs Affectum Intentionumque causa ¶ 8.) *Tormentillam* (in vehementiori Dysenteria pariter infidam, præ reliquis tamen accensis potiorem), aut pro Regionis ratione , ejus loco ¶ Γ) *Bistortam* , cum *alterutrius Extracto* (non , aut si lubet, *saccharato*) , item in paulò diffusiores Apparatus , ¶ Δ) *Symphyti* insuper *Radicem* , & inde (cum è separata hinc inspissataque *Mucilagine* ægriùs procedat) paratum cum *Vini Spiritu Extractum* aliquantùm *saccharatum* habebit , considerateque suo loco atque tempore (interpositis pro Affectuum ratione , alibi quidem *Corroborantium Fructuum*, *Rosarum*, *Bellidis*, *Plantaginis*, *Hyperici*, & cæteris *Essentiis* , alibi *Corallinis* , *Cancrinis* , *Conchinis*, alibi *Martialibus* , *Aluminosis* , *Vitriolicisve* competentibus , præcipuè verò *Opiatis*) adhibebit ; profectò nec inexpuncta hactenus recidet ; nec hujus census volgatiora *Residua* , verbi gratia , *Syrupum* semiexoticum *Myrtinum Compositum* , *de Symphyto* , totque Recentiorum *Stypticos* ac *Antidysentericos quoslibet* , vel *Conditas Radices*, aut *Conservam Florum Symphyti* , *Tormentilla*, *Locustarumque Quercus* exiget : uti nec inconsideratiùs olim utplurimùm conglomerata, vel supervacuè saltem (inter *extemporaneas Mixturas*) hactenus supperaddita *Electuaria Dysenterica*, *Styptica*, *Diacodia Dysenterica*, *contra Sanguinis Sputum*, *&c.* emeritam Mulctam ; (fortuitumve olim nunc primum Tonsorum solamen) *Rob Dianucum*, dum totque parabilia extant *Stomatica*. Quòd autem è recentis acceptioribus *Essentiis* & *Extractis*, similiter *Potiones* quædam atque *Haustus Adstrictorii* , item si tantoperè placeant, etiam *Boli*, *Confortantia* (siquidem alicubi expetant, aut ejuscemodi fermentantia commodè ferant) *Morsuli* , ceu vocant (*sine Moris* quoque), & aliæ gratiores adhuc *Formula* fingi vel exprimi queant; *Tincturis* tamen *Adstringentibus Opiatisque*, tam gratiæ quàm effectus respectu plerumque cedant , versatiores hic norunt: Nec *Tormentilla* porrò, *Consolidarum Bisterta Foliorum Myrtilli*, *Quercus* , &c. ineptiusque *compositis*, adeò tamen commendatis *Dysentericis* ac *consimilibus* (levem solùm Alterationem interdum parientibus) *Aquis* temerè nunc confidunt . Et quis non videt *Trochiscos* , *de Spodio*, *de Terra sigillata* , ¶ 9.) *de Carabe*, *Ramich*, *Diacorallii*, *Myrobalanatas de Bdellio Pilulas* , *&c.* frustra compingi ? quemadmodùm (quantum quidem ad Oculos) ¶ 10.) *Sief de Thure*, *de Rosis* , *&c.* extemporaneis *Mixturis* atque *Liquoribus* simplicissimis Ophthalmicis passim superantur. Ita præ tot *Antidysentericis* , *Stypticis* , *Stegnoticis* , *contra Abortum*, congeneribusque (è nullis non Simplicibus , etiam vices tractu temporis alternantibus confectis) *Pulveribus*, reverà *solitariam* quoddam *Præparatum* , verbi gratia *Corallia*, *Concha* , *Crocus Martis adstr.* &c. (nam *Vegetabilium* moles atque sapor hic utplurimùm est adversior) *Opiatorum* parte exaltatum ; aut si *Styptici Pulveris* Formulam (at simplicissimam, & usus potiùs tempore variè alterandam) suo tempore in quotidianas Dispensationes omninò asservare placeat, *unica* tunc sufficit. ¶ 1.) *Externos* vero antiquorum *Adstringentes Pulveres* (inter alios compescendi modos), vel solum ¶ Θ) *Lupi Crepitum* , uti vocant, ritè priùs constrictum atque pressum , vel inspersas alibi *Gallas* , *Glandiumve Capulas* ,

Pitantibus Cervinis , *Cinnabarinis* , sociando iisdem semper principio primò *Opiata*, ita quidem , ut spatio 24. horarum 3. 4. & 6. grana , *Laudani opiati* assumant : nam Dysenteriei hoc dato , quod mirandum , nihilominùs agrypni sunt, vel si dormiant , est saltem quadrans vel dimidium horæ. Porro si major adsuerit Malignitas , prodesunt *calidiora Spirituosa* , ut *Spiritus Theriacalis camphoratus* , *Essentia* & *Extractum Croci* , *Aqua Cinnamomi* , *Oleum destillatum Cinnamomi* : sicut in minori Malignitate *Martialia* , *Corallia* , *Terrea* , *Animalia usta* , ut *Cornu Cervi ustum* , &c. unà cum *Opiatis* , expectando desuper Sudorem , sunt optima.

¶ 8.) *Tormentillam.*) *Tormentilla* inter Adstringentia in Dysenteria aliàs primatum ducit , simul diaphoretica & alexipharmaca existens , maximè ejus *Rob* & *Extractum* duplici modo parandum: vel enim *Radix* ex *Succo Tormentilla* infusa coquitur in s. q. *Aqua simplicis* , hinc *Decoctum* inspissatur in *Rob* , hoc cum *Spiritu Vini* extractum denuò inspissatur in *pulverisabile Corpus* , quod *Opiatis* , *Bezoardicis* , *Terris sigillatis*, *Coralliis* & *Theriacalibus* mistum, non contemnendum dat Remedium.

¶ Γ) *Bistortam.*) *Affinis Tormentilla* est , saltem , quòd *Radix Tormentilla* acrior & quasi aromatica sit ; *Bistorta* verò *Radix* mitior, sed magis adstrictoria : unde in quibusvis per quævis Corporis partes Fluxibus compescendis est egregia. Rectè etiam à SCHROEDERO ad Abortum laudatur , quatenus ejusdem *Decoctum* vitiosum Acidum Uteri corrigit , Uterique fibras firmat , ut feliciùs retineant Fœtum. Inter *Alexipharmaca* etiam , non secus ac Tormentilla, refertur , tum imprimis convenientia, quando intensior Sanguinis æstus simul erit conjunctus, quem temperant hujusmodi Adstringentia , & mitigant.

¶ Δ) *Symphyti Radicem.*) *Symphytum* seu *Consolida major* est unum ex *primariis Vulnerariis* , præsertim *Radix* , & hinc etiam *Folia* : utraque in se continet substantiam mucilaginosam singularem , quamvis Acrimoniam Humorum temperantem, glutinositate sua Partes vulneratas quasi consolidantem. Balsami instar quasvis læsiones corrigit , Acidum Vulnerum & Ulcerum corruptivum temperat , & optimè quibusvis læsionibus & erosionibus Partium externarum & internarum opitulatur , hinc ad Hæmoptysin, & omnes Sanguinis Fluxus *Decoctum compositum* , cujus Basin constituit , parat TIMÆUS *von Guldeen klee* , *in Epist. pag.* 127. Item *Symphytum Vino infusum* potum , angustat & strangulat Fauces ; assumpto tamen *Aceto*, denuò relaxantur : vid. HOECHSTETTERUS *Decur.* 3. *Cas.* 5. Quoniam verò mucilaginosa est , propterea cautè coquantur pro usu interno. Modum docet ZWELFERUS *Pharm. Reg. pag.* 233. Usu externo celebris est *Mucilago Symphyti* , Vulnera optimè consolidans ; hinc *Radix* hæc frustis Carnium , dum coquuntur , addita , eadem dictæ *Mucilaginis* denuo conglutinat. Item eadem *Mucilago* Herniis imposita post repositionem , easdem restituit : Conf. ZWELFERUS *Pharm. Reg. pag.* 311. & 312. Unde non ipsa saltem *Mucilago* instar optimi *Balsami Vulnerarii* sufficit : sed commodè etiam *Emplastris* admiscetur ; quod jam fecit BARBETTE *in Chirurgia* . Loca nervea contusa, & consequenter miserè dolentia , *Decoctum mucilaginosum Symphyti majoris* optimè solet curare: similem effectum idem præstat *Symphytum* , si in Venæsectione *Vena pertundantur & subjacens Nervus lædatur* , in quo casu , Tumore & Dolore enormi superveniente , Symphytum dicto modo applicatum Pathemata tollit ; qualem etiam effectum *Betonica* applicata præstare dicitur. *Radix Aqua incocta* , ac *Balnei* loco usurpata (quod jucunda Historia docet HOECHSTETTERUS *Dec.* 3. *Cas.* 5.) mirè adstringit Mulierum Partes genitales.

¶ 9.) *Trochiscos de Carabe.*) *Trochiscorum de Carabe* Compositio ex omnibus Veterum est optima, indeque & iidem a ℈ß. ad ʒj. cum *Pulvere Hepatis Viperarum* combinati , egregii sunt in casu Dysenteriæ. Interim si recipiamus quoque eorum *Ingredientia* , qualia sunt *Terra sigillata* , *Gummi Arabicum* , *Succus Acacia* , *Corallia* , *Cornu Cervi ustum* , *Tragacantha* , & hisce sociemus *Opium* ; tunc eundem effectum , quem aliàs à *Trochiscis* illis , similiter expectabimus.

¶ 10.) *Sief.*) *Sief* sunt *Pulveres subtiles ophthalmici* , qui extemporè fieri possunt ex *Tutia* , *Sacchara*, & *Osse Sepia* .

¶ 1.) *Externos Adstringentes Pulveres.*) Inter *Pulveres externos Adstringentes* excellit *Colcothar* , quippe quod ad ipsas Arterias incisas egregium est, recipiendo *Terram Vitrioli dulcem* & *Terram sigillatam* , hæcque *Albumine Ovi* excepta applicanda Vulneri Arteriæ cum forti compressione , ita optimum est *Stegneticum* . Sic quoque contra Hæmorrhagiam Narium egregius est *Pulvis ex Alumine crudo* pulverisato, & cum nonnihil *Lacca Pictorum* tincto , cum Turunda, *Ovi Albumini* intincta , applicandus Naribus quoque modo.

¶ Θ) *Lupi Crepitum.*) *Crepitus Lupi* est *Fungus sui generis* notissimus apud Chirurgos ad sistendum Sanguinem undecunque manantem , Spongiæ instar hunc imbibit , qui coagulatus acquirit talem texturam , ut exinde obturetur orificium Vasis Sanguinem fundentis. Præstantioris effectus observatur , si ad modum FELICIS WRZII *inder Wund-Artzeney* præparetur , forti nempe compressione in ipsum quasi cogatur .

las, aut *Tormentillam*, *Colcothar*, &c. præcellere, *Cataplasmata contra Cruorem*, *Durrbande*, &c. (licet *Emplastrum ad Fracturas* ferè sit usitatius, sæpeque convenientius) domi quoque per aliquam suprapositorum adjectionem fingi posse; *Myrtinum* denique, *Myrtillorum*, & (disperditorum sic) *Cydoniorum* similiaque (Styptici profectò parum sub quavis etiam ratione vehentia, vel perlitis communicantia) ¶ 2.) *Olea* corpulentior *Adstringenti*, imò sæpè tantùm *Anodyno & Resolventi Topico* superari, alibi pro forma saltem & secundùm consuetudinem magis, quàm notabiliorem efficaciam (quo *Comitissa* quoque quodlibet, extemporanea sanè competentis Simplicis frixatione imitandum, *Unguentum* pertinet), imò quædam, non sine noxa illini, quotidiana (talium effectum penitiùs attendentibus, & aliis Euporistis conferentibus) Experientia monstrat.

¶ 3.) *Unguentum de Succis*, *Aureum vulgare*, nam *Aurei vulnerarii rec.* commodior, aliis tamen Polychrestis nihilominùs supplenda est Compositio) *Fuscum* (ut residuam *Topicorum* è Dispensatoriis conflugem hic appendamus), quæ hodie inter pollentiora *Balsamica Euporista* requirit necessitas ? aut quotus è paulò versatioribus Chirurgis ¶ 4.) *Emplastrum Basilicum Majus*, parumque à vulgi *Citrino*, vix à *Tetrapharmaco* differens *Minus*; dum hæc & congenera, cuivis ferè Tonsori specialia *Magmate*, magnam partem tantùm instar Operculi (Naturæ subtus operationem velantis) agunt, si quis reliquas circumstantias à Recentioribus *Saturninum* aliquod (supradicta ratione *Aceto* insuccatum, & *Fossilibus exsiccantibus* pro more sociatum), item *Diachalciteos* quasi quoddam, sed admodùm interpolatum; *Stypticum* denique, citra vanam tot *Adstringentium* & *Exsiccatorum* coacervationem, simplicissimè, v. g. è solo quodam *Extracto Styptico* vel *Sanguine Draconis Terra Vitrioli edulcata*, vel ubi suppetit, extremæ destillationis *Colcothare*, &c. (cum aut sine *Gummis*) confectum habuerit, & indefinitorum ferè, at inconsideratiorum, hyperbolicorum, præter rem operosiorum *Nigrorum*, *Stypticorum*, *Vulnerariorum* (tam *Universalium*, quam ob Appropriatorum qualemcumque accessum, *Particularium*, *Pectori*, *Hepati*, *Renibus*, *Herniisque* specialissime dicatorum) vice, cum judicio tamen, suo quodque loco atque tempore adhibuerit, Naturæ rem sub ejusmodi tegmine circumspectè committendo; profectò non solùm enumeratis hactenus, sed tot insuper usquedum supcradditis, sæpenumerò negotiosioribus, imò quantum huc spectat, ipso famosissimo *Opodeltoch* (cujusvis etiam *Editionis*, dum alias *Emplastro Sticticæ* congenerive alicui, *Gummi* quoddam *Balsamicum*, resolvens aut consolidans nullo quasi negotio associatur) facilè caruerit; idem quod alii inter tot variationes, & subsequas frustrationes, vel Naturæ perturbationes quærunt, æquè feliciter assecutus. Et quoties his ipsis, aut parabilioribus adhuc *Involucris*, *Stuppis Albumine Alumineque infectis*, &c. (uti sub inflammatoria dispositione ¶ 5.) *Defensivo* Tonsorum *viridi*, correctionis tamen oppidò indigo, recentioribusque hunc in finem Substitutis) Fracturas nihilo sinisteriori successu tractavimus? Accedat tamen hic ¶ 6.) *Catagmaticum aliquod*, non tam hodieque nihil non, secundùm antiquiorum Chirurgorum, (etiam Chymici quid sibi nonnunquam sapientium) imitationem congerens, quàm paucis aliquot, reverà necessariis constans, nec per frustranea Accessoria, nova nonnunquam Symptomata (ceu inconsiderationibus *Oxycroceum* sæpenumerò solet) concitans. Fallimur? aut (uti non fallimur) allegatorum efficacia etiam ¶ 7.) ad *Hernias*, sine Sectione curabiles (dum *Subligaculorum* conformitas primum, secundum ac tertium est in hac Scena) extenditur. *Internorum* quoddam suprapofuimus; & tot aliàs suppeditant vulgi Experimenta. *Extùs* plerique *Litus* atque *Unguenta ad Hernias* tantùm pro forma, sæpè Indicationibus potiùs inconvenientiora sunt, ut paucis parabilioribus hoc in genere contenti. Castratoribus *Magmata sua*, Officinis verò tot Editionum *Cataplasmata ad Hernias*, *Emplastraque de Arietina pelle*, aliaque *gestata* plerumque *difficillima Topica* meritò reliquerimus: Ceu *Sparadrappum* similiter facillimè, ac præ vulgari compendiosius invenit, qui ejuscemodi Tectoriis, ruinosæ profectò Constitutioni subditis, tantoperè confidit. *Styptica Emplastra* cordatior Praxis aliàs negligit. Et Hæmorrhoides dolentes vel solo *Oleo Hyoscyami*, *septem Florum*, *Unguento Anodyno*, &c. è *Verbasco Hyoscyamoque* constantibus satis demulcentur; ut rariores in requisitiones *Linimenta* seorsim reponere, inter extemporaneas insuper talium imitationes, fortè sit supervacuum.

Quantum verò ad ¶ K) *Detergentia Residua*, profectò *Beta Alba* (si tamen in specie expetatur, passim habenda), Tincto-

¶ 2.) *Olea*.) Pro scopo adstringente, firmante & roborante, quidam parant *Olea*: sed ridiculè. Interim, qui considerat *Olea qualibet*, quatenus sunt pinguia, *semper emollire*, impossibiliter ea adstringunt; quin potiùs magis resolvent. Atque par ratio est cum *Unguento Comitissa*.

¶ 3.) *Unguentum*.] *Loco Unguentorum omnium* ad Vulnera recentia sufficere possunt *Balsamica* quædam: v. g. *Balsamus Hyperici* suprà memoratus, qui cum *Terebinthina* & *Cera* facilè in *Unguentum* redigi potest; vel *Balsamus Peruvianus simplex* calidè Vulneri instillator; vel fieri potest *Balsamum Vulnerarium catholicum* hoc modo, loco omnium aliorum:

℞. *Olei Hyperic.* ℔iß.
Sulphuris ʒj.

Hæc sub blanda ebullitione redigantur in *Bals. Sulphuris*: Hinc adde

Ceræ novæ ℥iij.
Terebinth. ʒij.
Oliban.
Myrrh.
Terra Vitrioli dulc. ana ʒiij.

Misceantur probè omnia, & usurpentur pro *Balsamo Vulnerario*, facilè in consistentiam *Emplastri* redigendo, imminutione scilicet *Olei* & auctione *Ceræ* & reliquorum *Ingredientium siccorum*.

D. S.

Egregium Balsamum sive Emplastrum Vulnerarium.

¶ 4.) *Emplastrum*.) In *Emplastris* luxuriant vulgò AUTHORES; cùm tamen pro scopo vulnerario omnia *Basin* agnoscant *Concretum Saturninum*; unde hoc extemporè haberi potest, eidemque potiùs associari possunt *Balsamica*, v. g. *Myrrha*, *Aloe*; item *Martialia*, ut *Crocus Martis præcipitatus*, vel *Terra Vitrioli dulcis*: quæ omnia, excepta *Cera* vel *Melle* dabunt *Emplastrum* egregium, tam pro Vulneribus, quam pro Ulceribus:

Vel

℞. *Olei Olivar.*
Litharg. ana ℔j.

Coque invicem ad debitam consistentiam, spissam scilicet & donec omnino nihil obscuri coloris contrahant; hinc successivè interea adspergantur.

Aloes succotr.
Myrrh. elect. ana ℥ij.

Deinde liquefactis omnibus, adde

Sevi Hirc. vel *Cerv.*
Ceræ flav. ana ℥iij.
Resinæ albæ ℥j.

Agitata postmodùm ab igne remove, & adjice tandem

Camph. in Oleo Hyperic. solut. ℥iß.

Mista compingantur in *Emplastrum*, in Vesica Oleo illita asservandum, & ubi discussione & emollitione opus est, usurpandum.

¶ 5.) *Defensivo*.) Sic enim defensivè excellit *Alumen in Albumine Ovi solutum*: v. g.

℞. *Album Ovor.* Num. j. ij. vel iij.

Hoc in Scutella detentum agitetur cum frusto integri *Aluminis* tamdiu, donec invicem abeant in consistentiam albam instar flocculorum, quibus *Stuppa cannabina* vel *Linteum* intinctum & applicatum, esse poterit *loco omnium Defensivorum* ad arcendas Inflammationes in casu Luxationis.

Item *Epithema* in Erysipelaceis dispositionibus & Ophthalmicis egregium est; hinc in Ossium Fracturis, ubi opus est *externo Defensivo resolutivo*.

¶ 6.) *Catagmaticum*.) *Ad Fracturas Ossium Emplastrum optimum* est illud FELICIS WRZII, quod & instar omnium esse poterit, Equidem vulgò & pro scopo hoc *Oxycroceum* adhibetur; sed tamen illud per Observationem HILDANI non usque tutum est.

¶ 7.) *Ad Hernias*.) Pro Herniis curandis omnis labor est frustraneus, nisi Vulnus *debitis Subligaculis* firmetur, & unà cum his *Unguenta* & *Emplastra* adhibeantur: indeque egregium est externè *Oleum Hyperici* jam allegatum, quod cum *Floribus Sulphuris* in *Balsamum* redactum pro *Litu* adhiberi quoque potest: postmodùm desuper imponendo *Emplastrum Saturninum* aliquod, cui sociatum sit vel *Gummi Galbanum*, vel *Caranna*, & hisce tandem applicetur *Subligaculum*. Contrà *internè*, præter *Plantaginem*, vel *Herniariam*, vel *Pyrolam*, vel *Alchimillam*, *Perfoliatam*, & *Flores Hyperici*, in *Decocto* vel *Extracto* usurpare possumus. Pro scopo anodyno & temperativo sunt *Oleum Hyoscyami* vel *Oleum Florum*, vel *Unguentum*, vel *Emplastrum Hyoscyami* sufficiunt.

¶ K.) *Detergentia*.) Inter hæc etiam referuntur *Ptarmica*: *Ptarmicum* ex *Sale Vitrioli* cum *Aqua Majorana* vel cum *Aqua Liliorum convalium* egregium fit.

Para-

ctorumque *Rubra*, cum *Spinachia* & congeneribus, Mensis est aptior: *Lupinus quivis*, (quamlibet etiam intentionem spectemus (& *Acanthus vera* Hortis: *Branca Ursina* iis, qui *Bartsch* suum alicubi hinc coquunt: nam Injectionibus hæc, quemadmodùm & rariùs interdum *Mercurialis* cum *Parietaria*, frustrà (inter eum Abstergentium Stimulantiumque proventum, simplicissimarumque Compositionum sufficientiam) reponitur; aut *Mercurialis* in supra jam notatos *Syrupos* aut *Mel* recoquitur. Nec reliqua *ejus & Parietaria Aqua* reperitur necessitas; quemadmodùm nec inusitatioris aliàs *Ptarmica*, Pediculosorum *Staphisagria ac* ¶ Λ) *Paracoculi* ipsiusve (cur *Cephalico Syrupo M.* adjecti? Dentibus sanè haud adeò amici) *Pyrethri*. Cùm *Polychrestu è crude Tartaro*, *Sale Vitrioli*, *Sacchare*, *Ammoniacho*, *Masliche*, & (ubi suppetit, ad drachmam semis in libra semis *Aqua* decoquendo, sat tamen Nares vexante) *Euphorbio*, *Peto*, *Jalapio pulverato*, *Spiritu Lignorum acidulo*, *&c.* variè petita, aliave substituta Euporista *Apophlegmatizantia & Ptarmica* requisitis nostris abundè satisfaciant; sive *Pulveris* cujusdam simplicissimi, loco profusissimorum & interdum nimis commoventium *vulgarium*, sive *Noduli*, *Collationum*, ¶ Ξ) *Masticatoriorum*; *Fumive* forma (*Nasalibus* ferè nunc exoletis, aut certas in circumstantias facilè tunc effingendis) adhibeantur.

Inter ea ¶ 8.) quæ *Vermibus* opponuntur, ¶ 9.) *Santonico recenti*, nec *Macerationibus exhausto* primas dare cogimur; siquidem ipso *Tanaceto* aliisque huc tractis (licèt parabilioribus) *Vegetabilibus*, ipsaque (toties commendata) *Corallina* (largiter quoque citra Salsuginis adhærentis elutriationem exhibita) reverà præstare deprehenditur: dummodò seu per se, vulgari more, seu paucis (mole saporeque haud adeò adversis) mortificantibus stimulantibusve permixtum, tenerioribus etiam (quos *Martis* hinc *Limatura præp.* vel *Mercurialibus* ingratis sæpè sollicitare cogimur) ingeri queat. Qui proin præ ejusmodi accido *Pulvere Confectionem* adsumptu faciliorem putat, contractiorem per nos fingere poterit. Sed ejuscemodi *Masticatoria* similiter hic ægriùs deglutiuntur; magisque adhuc usitatæ *adversus Lumbricos*, *Dineina & Diamercurii M.* (nì Ingredientia quadanteous permutentur) *Species* item *Simplex Cina*, *communisque* (tot supervacaneis, imbelibus, præter rem æquè ingratis refertæ, & molem hinc cum adversitate frustrà intrudentes) *Confectiones*, *Simplex* (nec *Mercurisata*) *Tanaceti*, *Filicis Graminis*, item *Composita quorundam*, *super Argentum vivum quoque destillata Aqua*, curiosiùs *Coralina Magistrorum* & consimilia in Libellis tantùm commendata, alias frustrà propinantur: ceu nihilo præsentiori effectu *Officinalia*, alibique *superaddita*, quàm insuper *extemporanea*), atque alia hujus intentionis *Topica* (si certum ¶ 10.) *Vermium Umbilicalium*, è reside forsan Sanguine, delatisve ad Vasa, debitè modum occlusa, superfluitatibus nascentium genus, & qui ¶ 1.) *in aut sub Poris* oriantur, excipimus) applicari videntur.

¶ 2.) *Scrophulariam* in externos usus (licèt de cætero, si gregarium non adversantem inveniat, multa Exotica operosaque Remedia vincat intùs) Chirurgi sibi colligant; Aulæ in quæsitos ex *Aqua infusoque* nitores, *Polygonatum*; donec ulterioribus Experimentis promissa exolvat: ¶ 3.) *Sideritidem* cum *Filagine* (alias nulli non domui hîc locorum familiarem) Mulierculæ, detergentem *cum Mucilagine* tamen (per Acidum, è poris elicitum coagulabili) *Herbam* in *Lotionibus* suis Superstitionu deturpantes: ¶ 4.) *Lapathi* demum *acuti* atque *aquatici Folia* & *Radices* ii, qui (dum *Aqua* eorum tanti non

¶ Λ) *Paracoculi*.) Cum *Butyro* subactim statim Pediculos expellunt.

¶ Ξ) *Masticatoriorum*.) *Masticatorium optimum* est ea foliis *Foliis Nicotianæ*; vel quando *Extractum Nicotianæ* Dosi Pisi circumvolvitur in Ore.

¶ 8.) *Quæ Vermibus opponuntur*.) Remedia eaque generosiora, prodeunt ex *Marte* & *Venere*. Hujus nempe *Flos viridis* dictus, quem habet ZVELFFERUS *in Mant. Spag.* cujusque effectum tradit TIMÆUS *in Casibus*. Interim tamen *suspecta est ipsa Venus cruda* propter Nauseam & Vomitus, læsionem Stomachi; & contrà *tutiora sunt Martialia*, atque inter hæc *Limatura Martis cruda præparata*; quà ipsa tamen melior adhuc est *Crocus Martis ex Vitriolo Martis soluto*, *Oleo Tartari per deliq. præcipitatus*, qui edulcoratus & exsiccatus omnibus aliis Martialibus his præstat, & etiam Infantibus tutò datur. Ubi tamen pro his commendanda, ceu *tutissima Mercurialia*, sive in forma sicca, sive in humida propinentur. *In sicca* quidem, dum recipitur *Mercurius vivus*, hincque cum f. q. *Sacchari* tritus in formam *Pulveris D. si* ℈ß. ad ℈j. usurpandi: Vel & *Mercurius dulcis* præscribi potest, *non* quidem *in forma Pulveris*, cùm sic Ori noceat; sed cum f. q. *Conservæ Rosarum* redactus in consistentiam *Boli*, aut *Pilularum majorum*. Hæc est via sicca. *In liquida* verò prostat *Aqua Hermetica Horatii Augenii* vel *Helmontii*, nempe

℞. *Aqua Hyperic.* vel etiam *comm.*

Huicque inditur

Mercurii vivi ℥ß. vel ℥i.

Agitandu probè, vel blando Igne aliquandiu ebulliendo, hinc *Aquam claram* decantando, relicto in fundo *Mercurio*, qui abjicitur: Ipsa verò *Aqua* cochleatim propinatur Infantibus non sine efficacia pro ejiciendis Vermibus.

Sic *externè* pro eodem scopo optimè convenit *Aloe Hepatica*, cum f. q. *Fellis Tauri recentis* subacta in formam *Linimenti*, & frusto Vesicæ palmam Manus æquanti illita, sicque calidè Regioni umbilicali applicata, id subinde, nì pertinaciter adhærescat, repetendo.

¶ 9.) *Santonico*.) *Veterum Santonicum ex Absinthiorum genere* non obtinemus pro nunc, sed est nobis *Semen Tanaceti cujusdam* loco ejus in usu. Conf. FEHRIUS *de Absinthio pag.* 16. & BAUHINUS *Tom.* 3. *Theatr. Botan. p.* 382. *Santonicum* autem dicatum est Infantibus, quia generosiora ex *Venere* & *Mercurio* & *Marte* non possunt ferre.

¶ 10.) *Vermium Umbilicalium*.) *Vermis Umbilicalis* mentionem facit SENNERTUS *lib.* 3. *Prax.* Germanis dicti *der zerob. Warm*, sive *Geiz Warm*: & AUTHOR *noster originem* ejus *duplicem* agnoscit. Cæterùm pro eo latente explorandu applicetur *Fundulus vivus*, quippe hujus applicatione ille inescatus allicitur, ut incipiat Pisciculum depascere, quo apparente, certi sumus de ejus præsentia; hincque applicemus dimidium *Corticem Juglandis*, repletum *Melle Vitro Veneto*, & *Pulvere Sabina*. Sic namque ab hujus Misturæ comestione Vermis enecatur, ut extrahi queat.

¶ 1.) *In aut sub Poris*.) In aut sub Poris Cutis delitescentes *Crinones* optimè inescantur illitu *Mellis*, ut foras prodeant; hinc vel Volsella vel Novacula, vel Crusta Panis acuta abradendi, utut & suaserim post *affritum Mellis* lavandas esse Infantum Scapulas & Dorsum *Aqua Hermetica Horatii Angenii*.

¶ 2.) *Scrophulariam*.) Hæc vulgò commendatur *Internè & externè* tanquam summum Specificum contra Hæmorrhoidum Tumores, aliosque earum Affectus, in quocunque sint statu; & certum est, quòd *Radix ejus* appensa recens exterè Scapulis, *Foliaque* internè omni mane cum *butyrato Pane* comesta, egregia sint pro hoc scopo. Unde cùm nuper haberem Fœmellam secunda vice gravidam, & pessimo cum cruciatu hisce tumentibus Hæmorrhoidibus afflictam, ita, ut Alvum intra annum sine dolore non dejicere potuisset, suasi eidem *Radicem Scrophulariæ* alligaru Coxæ, *Folia* verò ejus omni mane cum *butyrato Pane* comedere, aliamque *Radicem ejusdem Nodulo* inclusam *Potui* infundere, & felix inde effectus relictus est. Prætereà eandem *Radicem Scrophulariæ* Chirurgi *Cataplasmatibus* suis pro duris & scirrhosis Tumoribus Partium, præsertim glandulosarum, emolliendis, non sine successu admiscent. Ex hac sola recenti mundata & contusa fit *Unguentum* cum *Butyro recenti* Olla nova, per dies noctesque 15. in Cella aut loco humido reponantur, dein liquefacto seorsim, Igne lento, *Butyro*, servatur *Linimentum* egregium externo usu contra Hæmorrhoides. *Radix* hæc in tessulas dissecta & filo connexa *Vino* injicjatur, de quo novem diebus Patiens in nimio Fluxu bibit: pòst *Radices* siccentur, & eo modo, quo siccantur Radices, etiam Hæmorrhoides imminui & quasi siccari asserunt: sin verò rursus aperire velimus, *Vino* vel *Aqua* rursus imponendæ sunt, atque tunc iterum nonnihil hauriendum.

¶ 3.) *Sideritidem cum Filagine*.) Scilicet hisce duabus Plantis, nunc solitariè, nunc verò cum *Hyperico & Tanaceto*, Mulieres utuntur pro *Balneo Infantum*, si sunt incantati, fricantes eosdem unà cum Herbis istis, quando lavantur Infantes; & cùm hæ *Mucilaginem* fundant, ab Acidu Cutis per frictionem transpirante coagulabilem, hinc comparent quasi copiosæ Sordes setiosæ eùs, in quibus latere existimant *Fascinum* illud, indeque nati Æstus vagi, Dejectiones itidem non rarò Alvi, & Tabescentia Corporis: cùm tamen per Balneum istud potiùs aperiantur pori Cutis obstructi, Acidumque latens sub hac Transpiratione, coagulando dehinc Mucilaginem Herbarum, in visibilem substantiam abeat. Conf. HOEFERUS *Hercul. Med. pag.* 207.

¶ 4.) *Lapathi acuti*.) Hoc *Oxylapathum majus* aliàs dictum, egregium est pro Scabiosis & Serpigine laborantibus, teste

non est,) Scabiosis Hepaticisque *Balnea*, *Epithemata*, & *Unguenta* hinc condunt. Comptior Praxis & eo, & reliquis ¶ 5.) *contra Scabiem de Rhamno*, aliisque *Nitratis* etiam, *Salitis*, *Alcalisatis*, *&c. Officinarum* oleatibus sæpè magisve irritantibus *Linimentis* dimissis, vel sola dissolutæ *Tabacina Essentia*, *Mercurialiumve* infusorum *Lotione*, aut compendiosiori extemporaneoque Litu, secundùm *recentiorum quandam* (at pariter interdum præcidendam) *Formulam*, è *Saturninis*, *Mercurio dulci*, *&c.* parato, sufficienter tandem acquiescere potest. Atque hæc *de toto hunc Vegetabilium* acervo.

Ex *Animali* deinceps *Regno* meritò referuntur huc *Oculi Cancri*, *Cornu Cervi*, *Sanguis Hirci*, *Mandibula Lucij*, *&c.* Item *Mel* solitarium aut detergentibus aliis exaltatum. *Turtures* autem, *Leporesque* (*cum Pelle*) *siccati*, *pulverisati* cum assatarum *Avicularum Pedibus Ossiculisque* dati aliterve adhibiti, tot suprà jam considerati, infidi supervacaneique *Cruores*, *Talparum* extùs inspersus, & ad speciale quoque *Emplastrum* tractus *Cinis*, *Cuticula ex Anserinis Pedibus* (squammeæ, quisquiliis aptiores, quoties sanè frustra datæ?) inter tot *Sistentia* & *Invertentia*, non tam confirmatorum Medicorum aut Chirurgorum, quàm Medicastrarum, & eorum sunt, qui in accidentario sæpè Experimento quodam fluctuant, vel (laudabiliori quidem consilio) aliorum Traditiones quasi aliud agendo nobiscum experiuntur. Tonsores que demum in persuasiones *Mixturasque* suas exoptent ¶ 6.) *Os Sepiæ*: dum reverà ¶ 7.) vulgares Strumæ solis quoque *Spongiis* domi præparatis, aut si gregatii deglutire queant, polychrestæ de cætero *Scrophularia*, vernaculo alicubi *Vincetoxico*, *&c.* cedunt; citra tot *compositorum adversus Strumas Pulverum variationes*; uti ¶ 8.) Glandularum Maxillarium, &c. successivè primò, hinc enormiter excrescentes Tumores, nec talis modi (*recentioribus etiam varièque commendatis*, aut secundùm *Lunæ phases* exhibitis) *Compositionibus*, intùs, vel extùs *Cataplasmatibus Emplastrisve emollientibus*, *resolventibus*, aut planè *catharcticis* solidè cedunt; plerumque in Tabem (ceu Mesenterii Glandulas in ejusmodi Subjectis similiter induratas jam olim observarunt aliqui) lentè desinentes. ¶ II) *Sartoriam*, uti vocant, *Costam in Magisteriam* eodem fine redigere conati fumus aliquando: sed in *Aquositatem* quasi quandam abiens, tota penè cum *Nitri Spiritu* (inter hujus abstractionem) collum Retortæ transiit, exigui *Mucoris* cujusdam vestigiis relictis. *Apri*, *Suis*, *Hirci*, *Ovisque Vesicam* pro ¶ 9.) Urinatoribus suis (haud adeò tamen succedente effectu, certè *Gutture Gallinaceo*, æquè facilè colligendo, posteriorum) Matresfamilias siccent: aut Hæmorrhoidales sibi *Stercoreos* (non sæpè deferentes) ¶ 10.) *Scarabæos* (inter tot usitatiora præstantioraque *Sistentia*) torreant. De ¶ 1.) *Oleo Lacertarum solitario*, concurrentibus semper *Subligaculis*, seorsim usque dum dicere nil possumus.

Quod autem *Residua Mineralia* concernit, jure primùm huc referimus ¶ 2.) *Martem*, *Adstrictioni* similiter, ac superiùs majori *Apertioni* per diversas rationes destinatum. Et quidem, quoad *siccam formam*, è consuetis *Tincturarum Sedimentis*, diversis *Vitrioli Martialis factitii* Præparationibus, sub ignem acrive Calcinationibus, aliisque ¶ 3.) inter Manus & Experimentationes variè natis *Crocis*, equidem tantum quotannis colligitur, quod post sufficientem, adeòque nonnunquam repetendam Calcinationem, internis usibus, *cum* aut *sine Opio*, *Corallus*, &c. (dum extùs *Colcothar* extremè perustum, aut dulcificata *Vitrioli Terra* satisfacit) ¶ 4.) *Croci Martis adstringentis* forma sive loco, eodem effectu inservire queat. Aut si quis copiosiorem forsan exigat, idem vel è vili *candentis* ¶ Σ) *Ferri Batitura* (dum *Flos Ferri nativus* ferè rarior, perfecta *simplicis* Li-

teste SIMONE PAULI in *Botan. Quadrip.* Imò ego ipse novi hujus *Radicis cum Aceto subacta* insignem effectum pro *Litu* Scabiosi insignis.

¶ 5.) *Contra Scabiem.*) *In Scabie* autem pauca quædam sufficiunt: *in forma liquida* prodest hoc:

> ♃. *Aquæ Calc. viv.* ℔iß.
> Infundatur.
> *Sulphur. pulverif.* ℥iß.

Ebulliant invicem aliquandiu.

Aqua hac eluantur Membra scabiosa & evanescet Scabies.

Quòd si autem Scabies illa fuerit malignior, & magis ferina, tunc loco Sulphuris addatur *Aquæ* illi *Calcis vivæ Mercurius dulcis* q. s. ad ʒij. vel iij. pro lubitu; qui quidem in illa præcipitatur; interim eadem illius contagio erit impiægnata & egregia.

Sic porro *in forma Litûum* prostant *duo Remedia*: nempe

> ♃. *Unguent. Alb. camphor.* ℥j.
> *Mercurii dulc.* ʒij. vel iij.

& cum s. q. *Olei Nicot.* f. *Linim.*

Externè præmissis præmittendis usurpandus, illinendo circa Articulos Manuum & Pedum.

Vel quod melius & tutius:

> ♃. *Ungu. Alb. camph.* ℥j.
> *Flor. Sulphuris* ʒiß.
> *Sal. Tartari* ʒij.

Cum s. q. *Olei Nicot.* f. *Linimentum*, præmissis præmittendis usurpandum.

¶ 6.) *Os Sepiæ.*) Alias usu interno est insigne *Præcipitans & Invertens*, omnia *Animalia* & *Cancrina* vincens, hincque *Præcipitantis Magni* nomine quibusdam veniens. Externè verò illud *Martialia* & alia *Mineralia* superat.

¶ 7.) *Vulgares Strumæ.*) Contra has HELMONTIUS *Tr. Tartarus non est in Potu*, *duo* habet *Euporista*: nempe *Pulverem* internè, & *Oleum* externè usurpandum. *Spongia calcinata* à ʒj. ad ʒij. contra Strumas commendari solet. *Decocta Scrophularia* & *Vincetoxici totius* etiam commendantur: vid. M. A. N. C. *Ann.* 1. *Observ.* 57. *pag.* 155.

¶ 8.) *Glandularum Maxillarium Tumores.*) *Tumores Glandularum Colli* quasi strumosi affines sunt *Strumis* propriè sic dictis, iidemque vix comparent, nisi præexistentibus similibus in Mesenterio, observante hoc SCULTETO *in Armamentar. Chirurg.* In quo casu ad Tabem universalem disponunt. Interim si recentes illi fuerint, optimè tolluntur, præmissa internè *Purgatione ex Helleboro nigro* cum *Mercurio dulci*, externè per *Emplastrum de Ranis Vigonis cum Mercurio*; ceu optimo, resolvente Tumore ejusmodi: sicut in contumaciori Malo nescirem an melius inveniri queat Remedium, quàm *Salivatio Mercurialis*, ceu Morbis ex Acido viscido Lymphæ enatis, optimè succurrens.

¶ II) *Sartoriam Costam.*) *Sartoria Costa* est Subjectum non perfectè osseum, sed in recessu mucilaginosum: hinc *Spiritum Nitri* per hanc abstractionem secum rapit, & paucum *Magma* relinquit.

¶ 9.) *Urinatoribus.*) Scilicet pro iis, qui noctu Stragula permingunt, commendantur vulgò *Vesicæ Animalium* exsiccatæ & propinatæ: sed potius convenit SOLENANDRI *Euporiston*, *Guttur Galli* probè exsiccatum seu tostum, exhibentis in desperatis Urinæ Incontinentiis, inventu etiam acquiescit AUTHOR *noster*.

¶ 10.) *Stercoreos Scarabæos.*) *Scarabæos stercoreos* vel *pilulares*, in *Oleo* præsertim *Violarum* infusos, commendant pro Anodyna Hæmorrhoidum cæcarum; non secus ac *Oleum Asellorum*.

¶ 1. *Oleo Lacertarum.*) *Oleum Lacertarum* ex SCULTETO contra Hernias laudat ZWELFFERUS *in Phar. Regia*; quod tamen non sufficit, nisi *Subligacula* apta concurrant.

¶ 2.) *Martem*, *Adstrictioni.*) Scilicet quò magis *Mars ad terream naturam redactus* est, eò magis imbibendo & absorbendo adstringit; atque hinc calcinetur pro *Croco Martis Adstringente*. *Martialia* autem *Adstringentia* dividit AUTHOR in *externa* & *interna*: *Externè* sufficit *Caput Mortuum Vitrioli* ritè calcinatum, vel sumatur *Terra Vitrioli dulcis*, quæ externè pro scopo adstrictorio sufficit: *Internè Crocus Martis*, & ex hoc *Tinctura Martis Adstringens*.

¶ 3.) *Inter Manus.*) Scilicet *per accidens* non rarò enascitur *Crocus Martis Adstringens*; quippe dum juxta TACHENIUM ex *Vitriolo Martis* puro in *Aqua simplici* soluto, cum *Oleo Tartari per deliquium* paratur *Tartarus vitriolatus*, præcipitatur ad fundum *Minera* illa *Martis* antea soluta sub *Croci Martis* nomine, qui ablutus pro *Croco Martis Adstringente* optimè dari potest. Vel & idem hic *Crocus* in Crucibulo aliquamdiu calcinetur: nam & hac ratione *Adstringens* evadit. Sic & idem *Crocus* præcipitatus & non calcinatus solvi potest in s. q. *Spiritus Nitri* (ubi minor æstus & ebullitio exsurgit, atque comparet & hinc soluto *Croco* per Retortam denuò abstrahatur *Spiritus Nitri* ad consistentiam Mellis (quod notetur) remanentem: atque hoc postmodùm *Magma* affuso *Spiritu Vini* digeratur aliquandiu: sic namque emergit *Tinctura Martis Adstringens* efficax & elegans, non adeò dissimilis, si non eadem, *Tincturæ Sulphuris Vitrioli*.

¶ 4.) *Croci Martis.*) Scilicet solvitur *Mars* in *Aqua Forti*, hinc *Solutio* filtrata abstrahitur ad siccitatem usque, deinde *Calx* relicta ulteriùs igitur forti Igne, ut omne contagium *Spiritus Nitri* exhalet; uti imperfectè insinuat hunc Processum SCHROEDERUS *l.* 3. *p.* 379.

¶ Σ) *Ferri Batitura.*) Eligit AUTHOR *noster Batituram Ferri* pro *Croco Martis Adstringente*; item *Squamas* ex Craticula Fornorum destillatoriorum, calcinando in *Crocum* redactas.

Capi-

Limatura Calcinatio aliquantò protractior est) repetitis Ignitionibus examinata (qua Trabecularum destillatoriarum abscedentes tessulæ similiter securè referri possunt) facili negotio, neglecto saltem Coloris lenocinio habetur, præstabiturque pariter, quod aliàs insuper è cariori *Aqua Fortis Croco abstractio*, ¶ 5.) *Capiteve mortuo Florum Salis Armoniaci Martialium, ulteriùs exusta*, *à Croci aperitivi* (hoc fine priùs parati, vel penitus alcolisati) *repetitis Calcinationibus*, *Lima eurove Ferri*, *Urina*, *Sale*, *Aceto simplici vel destillata*, *&c.* (sæpè non sine revivilcentium salinarum particularum suspicione) expectamus. Inter *Liquida* verò quemadmodùm multæ passim proponuntur aut circumferuntur ¶ 6.) *Tinctura*, in se neutrales, sive (pro ratione *Menstrui*, affectæ Partis, Materiæ peccantis, aliarumque Circumstantiarum) modò Aperientes, modo leviori Adstrictione roborantes: quales quoque sunt, quæ verbi gratia *è Martis (unde Sal Ammoniacum per Retortam levatum aut destillatum fuit) Residuo*, ab adhærente adhuc *Sale* per ulteriorem Calcinationem potiùs, quam Elutriationem liberato; item, quæ *è Limatura Intellionibus*, *Incerationibus*, vel *Ignitionibus* aliisve eodem recidentibus ambagibus vexata, *Ferrariorumve Butiurn* , aut *Vitrioli Martis facititi Colcothare cum Aceto destillato* (sed oppidò forti) consimilibusque modis, mediocri effectu parantur: ita longè consultiùs vel unicus saltem *Liquor*, qui intentioni nostræ hìc satisfaciat, videtur. Et cùm *rubicundus* ille (nonnullis *Olei* nomine propositus) & ¶ 7.) è *Solutione Martis*, *Cremore Tartari subacta* , extremo Igne (ne *Spiritus* saltem *tartareo-salinus* exeat)proveniens, ingratus compendiosioribusque modis posterior; *Oleum* simul *prosluens*, *Tartareum*; *Oleum* verò *Martiale nigrum*, è *Florum Armeniacalium* ultimorum Solutione vel Deliquio (per sin aut diversimodè dilatatum) horribile; *Limatura* demum *crudave sulphurata*, aut *Croci è Vitrioli Martis unoiè præcipitati Solutio cum Spiritu Salis*, vel etiam *Spiritu Vitrioli philosophico* facta, & post evanescentem fœtorem, factoque Coagulo, per *Spiritum Vini* extracta mitior quidem, sapori tamen nihilominùs adversior sit; utut *saccharinum Dulcorem* huic quidam adscripserint: meritò proin tanquam inter omnes hactenus subtiliorem acceptioremque præferimus hinc *Tincturam è Marte crudo per* (recentem , nec aliquoties alias adhibitum) *Æruginis Spiritum simplicem aut sulphuratum* præparatum; compluribus *Coraliais*, opinatisque *Tincturis* facilè sociabilem; aliis, *è Saeris quoque vel congeneribus Massis* cum *Aceto* simil busve (*Aperitivi* haud parum interdum affricantibus) *Menstruis* paratis apertè superiorem ; singulariori & quasi volatili illa, quæ ¶ ϒ) *è Florum*, *è Solutione Martis* (cum *Spiritu Salis* facta & coagulata) *sublimatorum* (*vel etiam ultimorum Armeniacalium nigrorum*) *diluto* aut potiùs *deliquato Liquore*, per *Terra foliata Tartari* solutionem, similiter Deliquio potiùs procuratam, & f. q. instillatam infracto constit, suo modo parabiliorem, & (cùm ista, sub levi *Terra foliata* excessu sæpenumerò sit instabilior , *Martemque* dimmittat) dispensatu commodiorem. Reliqua superflua sunt, & Curiositatibus viciniora.

Sequatur hic potiùs ¶ 8.) *Alumen*, & quidem (missis *Saccharina*, *ut reliquis* incertiùs vel abusivè dictis *speciebus*) *Rupeum*: singulare profectò, nec usque dum satis excultum *Coagulum*; ¶ 9.) per se *intùs* (ceu ¶ ●) *Sanguine Draconis* quidem pro lubitu occultante) pro gregariis quidem haud interdum inutile, adversissimum tamen, & in Dysenteriis nuper insidum Empiricorum sufflamen; *extùs* in Chirurgicis & ¶ 10.) Chymicis utilius: dum desidi non uno Simplici innoxium, nec inconveniens, vel adeo fugax (ac *Spiritus Vini* est) *Vehiculum è Phlegmate suo* (uti Residuum arreptam vel restantem Aluminositatem satis ostendit) de se largitur, etiam volatilibus nonnullis Urinosis: siquidem licèt alicobi pro ejus depuratione seu sequestratione Urina accedat, aut in ipsa aluminosa substantia, seorsim extra ejuscemodi Additamentum considerata, salsæ volatiles particulæ supponi queant; hactenus tamen in *acerba Stypticitatis Subjecto* hoc, inter varia tentamina nondum deprehensæ sunt; quoad *Urinum* vero, ea proportione isti inesse, vel si adsorent, inter tot Operariorum labores subsistere via ac nn via quidem queunt; ut accedentia postmodùm Simplicis *Sal volatile* præ se ferant. ¶ Ψ) *Magisteriis* de cætero *Vegetabilibus & Mineralibus* (cum in Solutione vel Præcipitatione Alcalibus opponitur) terrestreitatem suam oppidò frustrà inconvenienterque, per vulgatos Processus complicat. E *Præparatis* verò tantisper nobis sufficere poterit vel unicus labor, in aliquot *Producta* polychrestus. Si scilicet non tam *Spiritus sulphurei* (paucissimi sanè, si seorsim abstrahatur) vel etiam *acidi Fixioris* (pariter pauci, ultra *Vitriolicum*, aut selectiores *Adstringentium Tincturas* parùm præstantis , adeòque specialem *Secretionem* ulterioremve *Mutificationem* haud promeriti) causa; quam ob ¶ Ω) *Phlegmaticum acidulum* (*Rori Minerali* haud inconvenienter adjiciendum, vel substituendum) *Liquorem* instituantur, & *Alumen* (citra præviam *Depurationem*) *Destillationi*, saltem per Arenam, considerate tamen (ne ebulliens Recipiens distringat, ut Contentum ejus inquinet) subiiciatur ; intermissa collecti *Liquoris* super *Caput mortuum* (ni propter specialem intentionem, qualemcumque ejus Aciditatem reverà sic subtrahere libuerit) *Rectificatione*, vel *Redestillatione*. Gratis ita simul proveniet *Alumen*, sat ¶ 2.) in externos usus *Ustum* , & (licèt æquè ac *vulgare* , in Humido Acerbitatem suam quadantenus repetat) ulteriori cuivis accommodationi pariter

¶ 5.) *Capita mortua Florum Salis Ammoniaci*. Hunc Processum habet SCHROEDERUS sub nomine *Salis Martis purgantis*: ex quo *Capita mortua* mediante *Spiritu Vini* extrahitur *Tinctura*; vel & illud forti Igne uxuritur, ut omne Acidum Salis communis abscedat.

¶ 6.) *Tinctura, in se neutrales*.) Fiunt scilicet ex *Calcinatis* quibuscunque *Martialibus Aceto fortissimo* infusis, illoque abstracto per *Spiritum Vini* extractis.

¶ 7.) *E Solutione Martis*,) Scilicet GLAUBERUS *Martem* cum duplo *Tartari* ebulliendo in *Aqua simplici* tractat, & in *Rob* redigit; hocque destillat in *Spiritum*, uti putant, *Tartari Martialem*, & in *Oleum* spissum; quod tamen Productum similiter est tartareæ prosapiæ.

¶ ϒ) *E Florum*.) *Triplices* suggerit *Flores*; in infimo loco *nigricantes*, qui fluunt in *Liquorem* maximè stypticum sed nauseosum. Isti *Croco Martis* superiori si affundatur *Spiritus Salis*, acquiritur *Liquor* stypticus aurei coloris, sed maximè nauseoso-sulphureus. Hæ *Tinctura* , solutis *Martialibus* cum *Spiritu Salis* , alio modo etiam fiunt. Isti *Flores* cum *Sale Ammoniaco* adbuc calidi irrorentur *Spiritu Vini*, sic tingitur hic ; vel recipiatur *Solutio Martis cum Spiritu Salis facta*, coagulata sic forti Igne in Retorta destilletur, illudque *Sublimatum* adhuc calidum *Spiritus Vini* immergatur.

¶ 8.) *Alumen Rupeum*.) *Alumen Rupeum* est Minera quædam terrea Saturnina, de natura cretacea, Spiritu Sulphuris acido soluta; & in Corpus tertium, *Alumen* vocatum, coagulata: Sicuti enim idem *Spiritus Sulphuris* rodendo *Mineram Martis* vel *Veneris* abit in *Vitriolum*; ita rodendo *Terram Saturninam* coit cum eadem in *Aluminosum corpus*: vid. JUNGII *Doxoscop. Physic. cap. de Vitriolo & Alumine*.

¶ 9.) *Per se intùs*.)Quidam *Alumen internè crudum* usurpant: sed crudum vix usurpatur, nisi quod aliquando illud in Hæmorrhagia Uteri nimia post Partum cum fructu dederim; alias non suadeo: econtrà *externè Sulphuris Lactis* vel *Epithematibus* pro Gangræna arcenda adjungitur. Intùs datum contra Febres, non facilè suadetur.

¶ ●) *Sanguine Draconis*.) *Sanguis Draconis* adstringit potenter, & refrænat enormes quorumvis Humorum Fluxiones: sed observandum, rarò ad nos genuinum apportari quin sæpiùs *Sanguine Animali*, præsertim *Hircino* adulteretur; hinc & cum *Aceto* aliisque Acidis mistus, effervescere solet. Unde propter suspicionem talis adulterii rarus ejus sit usus: quin magis æstimo *Extractum Tormentillæ* similis coloris, consistentiæ, ac effectus.

¶ 10.) *In Chymicis utilius* .) Pro *usu Chymico* est conveniens, ut scilicet *Alumen* admisceatur aliis *Concretis destillandis* , ut ratione Phlegmatis sui abundantis Spiritus horum difficulter prodeuntes diluat , atque hinc *Spiritus Salis* & *Nitri* hoc modo destillentur ; non secus ac *Salia fixa* additione *Aluminis* in *Spiritum volatilem* rediguntur , hacque ratione *Sal Tartari* volatilisari putant . Verùm hic Spiritus volatilis ex Alumine est, non ex Salibus fixis. Nam si sumatur aliud *Alumen* , & addatur *Sal Tartari* , nihil habebitur , prout Alumen plùs minùs *de Urina* participat . Item si loco *Aluminis factitii* sumatur *Alumen* illud *fossile* Moscoviæ Lusatorum reperibile , nihil *Salis volatilis* acquiritur . cujus rei ratio est , quòd hic desit Urina , artificiale autem Alumen pro sui coagulatione meliori recipiat Urinam humanam vel alius Animalis : sicut aliàs pro *Crystallisatione Salis communis* vel *Sanguis* vel *Fel Bovinum* adhibetur seu adjicitur, ut adeò Volatilitas in illo casu Salis Aluminis volatilis , quod habet, ingredienti Urinæ adscribenda sit. Sine Urina enim Alumen ferè non potest coagulari in *Massas crystallinas*, plùs minùs tamen pro natura Aluminis.

¶ Ψ) *Magisteriis Vegetabilibus & Mineralibus*.) *Vegetabilia* si ebulliant in *Lixivio*, postmodùm filtrantur & præcipitantur cum *Aluminis Aqua* , *Terra aluminosa* se adjungit *Magisteriis* : unde hæc illa adulterantur.

¶ Ω) *Phlegmaticum acidulum*.) Per Destillationem acquiritur *Phlegma acidulum* , in fundo remanente *Alumine usta*.

¶ 2.) *In externos usus*.) Scilicet *Alumen ustum* convenit pro *Epithematibus* in Carne Ulcerum excrescente ad Ulcera ma-

ter sufficiens. Si scilicet *Dulcificatum*, seu qualitercumque sub ¶ 2.) *Sacchari* nomine *Mitificatum* placuerit; per repetitas diu *Phlegmatici Liquoris* Abstractiones, & simplicem postmodò *Dissolutionem*, *&c.* citra reliquas ambages. Sin verò (nec immeritò) potiùs *Magisterium illud siccum*; per notoriam in *Aceto destillato* dissolutionem subsequamque crystallisationem, cum aut sine extranea quadam coloratione: quo *Corallis*, *Alcalibus*, *Ammoniacoque* desertus, *Antifebrile* (etiam *Tertianarium*) itemque *Sistens* quoddam in horum alterutro nonnunquam inveniat. Nam *Corallinorum*, *Martialium* & *Opiatorum* intuitu, nec *Magisterium illud liquidum*, olim in *Vesicis Animalium*, aut negotiosiùs postmodùm per *repetitas Solutiones Abstractionesque* conquisitum, nec *Tartarum* (nescio cui bono) quibusdam *Aluminatum*, aliave frustranea operosioraque quia inde requiret.

¶ 3.) *Hæmatiten* potiùs, sed misso *Exotico* saltem *Nostratem*, ipsumve, neglectiorem licèt, *Schistum*, simpliciter tantùm *præparatum*, sive lævigatum hic, præsertim in paulò diffusiorem Apparatum ponemus: siquidem in certis Affectibus præter congenera, pariter nil passa aut immaturiora *Martialia*, *Flores nativos* (aliàs rariores), *semibolarem Mineram*, &c. interdum præstat quidpiam. Variationibus enim vel accumulationibus Remediorum minùs adsuetus, etiam *Croco Martis adstringente*, *Corallis*, *Oculis*, *Cancri*, *&c.* *Opio* præsertim exaltatis, idem plerumque intùs transfigit: seu extùs vel sola *Terra Vitrioli dulcificata*. ¶ 4.) Ut *Periaptum* autem, in concitatioribus Hæmorrhagiis aliorum *Lapidum* (hìc pariter commendatorum) *Globorum plumbeorum*, *&c.* Insufflationes rarò specifica quadam remorante vi superare (nobis quidem) visus est. ¶ Γ) *Flores* alias *Martialibus* quidem acceptiores, simplicibus tamen *Ammoniacalibus* longè remissiores; *ebrias* hinc exigua quantitate *Pulvis*, colore quam effectu spectatior; *Spiritus*, *destillato è Martis Minera* compar, de cætero parcior; *qui verò è Sublimationum Ammoniacalium Capite mortuo*, *aliterve* diversas in applicationes conquiruntur, superiùs suo loco attacti, certè in universum hujus non sunt Delectus.

Ita nec ¶ 5.) *Ætiten* cum *Geode* aliqua requirit necessitas. Nam Lucinarum nostrarum hyperbolicæ sæpè persuasiones etiam circa selectiorem claudicare passim experimur: sique quidpiam interdum conferre visus, forsitan inter circumstantiarum ignorantiam per vulgatissimum in Medicina (non *Causa ut Causa*) Elenchum, aut violentas Matricis Præcipitationes similiter factum, ad minimum incertæ est fiduciæ. Quod autem in Cardialgiis, Nephritide, Fluoribus, Immaturorum conservationibus, in *Stegnotico* quoque *Pulvere*, *&c.* præstat, copiam olim in Experimentationes nacti, in parabilioribus adhuc *Præcipitantibus*, *Incrassantibus*, *Restrictivis*, ac *Diureticis temperatis*, *Cancrinis*, *Corallinis*, *Martialibus*, *Opiatis*, *&c.* supradictis largiter invenimus. ¶ 6.) *Magnetem*, dum *Præparatas* equidem integri (certam particularum posituram aut conformationem exigentia) destinationes, vel in medendo saltem non attingit, Philtra solitarius (absque alii *Electuarii* hìc commendati Ingredientibus; instingendique rationibus) hodieque nobis quidem haud adeò fideliter & ultra *Chalybeata Inveterentin* tantoperè subigit; Tonsorum extractoriæ herniosæque jactantiæ (nonnullis etiam ad Arthritidem extensæ) fallunt, aut tantùm sunt accidentariæ; in *Emplastris* verò *Martialia* idem efficiunt, Mechanicis relinquamus: ceu *Ophiten* imbricatum, inter æquipollentia pauperculorum Opercula, Ditiorum Aqualiculis; ¶ 7.) *Alabastrum* (nam quanti hodie inter tot commodiora est *Unguentum*, quantive congenera *Cataplasmata*, *asquædum supervacuè variegata*? Statuariis; ¶ 8.) *Amiantum* curiosioribus, quò neri tandem queat, experientes: Ignibus plusquàm philosophicis, aut gradatorum haud rejiculis inde Cementis: *Lapidem Specularem*, inter tot (è Stomacho) Epilepticos Dolentesque certiùs juvantia Specifica, Moschorum fenestris, ad minimum ulterioribus explorationibus; congenerem denique his ¶ 9.) *Talcum vulgarem* (de *Rubri* enim *Magisterio* superiùs inter *Diaphoretica* actum est) Delicatulis: quò scilicet post *varias Calcinationes* institutas (cum *Spiritu Salis* aut *Vitrioli philosophico*, vehementioribusque adhuc *Menstruis*) *Solutiones*, *Digestiones* cum ipsis inconvenientioribus *Oleis*, reliquasve cum *Sale Tartari*, (*Simplici* vel *Essentiali*, alias in se hìc non inepto) *Nitro fixo*, *Ammoniaco*, *&c.* vexationes; *Liquorem* (rariùs ampliùs quam per se solebat) detergentem, *Oleum* interdum *compositum*, aut opinione tenus saltem *quidpiam Cosmetici*, in quo sibi placeant, nanciscantur.

¶ 10.) *Calaminaris Lapis* consultiùs, nec uno nomine nostris usibus destinari videtur: non ut *Magisterium* similiave *Purgantia* (inter tot usitatiora) curiosioresque *Solutiones*, *Liquores Oleiformes &c.* hinc eruamus. Sed in potiora saltem *Topica*: sive per se, vel in extemporaneæ mixturæ *Liquoribus*, etiam operosiorum (seu aperto Igne seu detonando rem tentes) *Florum* loco adhibeatur: sive *Unguentum Emplastrumque* quoddam *Saturninum*, ceu suprà notavimus, unà constituat; sicque famosa illa, *Griseum*, *de Lapide Calaminari*, *& reliqua hujus sortis Officinalia*, varieque hactenus *pro Fluidis*, *Dysepuloticis*, *Tibiarum Ulceribus*, *&c.* *aliisve titulis superaddita*, sufficienter exprimat. ¶ 1.) *Osteocollam* simpliciter solùm *lævigatam*, non supervacuis laboribus priùs inversam, *Saturatam*, *Magisterisiratam &c.* Tonsores sibi per nos reponant. Præstare quidpiam interdum visa est; sed nil, ubi Os effractum aliterve discessit, nil intùs in Arthritide aut Nephritide, quod polychresta alia hìc nequeant.

De

ra manantia, non secus ac idem quoque ingeditur *Lapides Medicamentosos*, necnon cùm *Melle* subactum adhibetur pro Faucium excoriationibus.

¶ 2.) *Sacchari*.) Scilicet *Saccharum Aluminis* est *Magisterium Aluminis* vi præcipitatoria pariter ac styptica pollens, posteaquàm acida eorum vis penitus inversa est; indeque *Antifebrilia* se sistunt, ante Paroxysmum scilicet data. Interim tamen eadem minùs tuta sunt, quin potiùs, nisi tales Ægri cautiùs tractentur, Febris facilè recidivat.

¶ 3.) *Hæmatitem*.) *Hæmatites* est Concretum ex *Marte* & *Terra Minerali Martiali*; indeque reperitur nunc *purior* in *Lapidis* forma, nunc *impurior*, *Martialibus striis* insignitus, conspicuus, hicque *Schistus*, Germ. *der Glass Kopff*, vel *der Eisen Wurm*, vocatur. Jam igitur, quicquid *Hæmatites* operatur id facit virtute *Martis*, hinc loco *Croci Martis adstrictorii* adhiberi potest; habet enim vim adstringendi.

¶ 4.) *Ut Periaptum*.) Scilicet *Hæmatites* quidem nunc plùs nunc minùs confert pro usu sistendi Sanguinis Fluxum; ac conf. BOYLE *in Specim. de Gemmis*, *p.* 198. ubi singulare Experimentum habetur. Interim, quisnam Hæmatites hac vi excellat? non, nisi per Experientiam cognosci potest.

¶ Γ) *Flores*.) *Flores Hæmatitis* sunt egregium Remedium diaphoreticum atque febrifugum, præsertim in Quartanis; egregium etiam Digestivum quasi Martiale in Morbis chronicis utile.

¶ 5.) *Ætitem*.) *Ætites*, qui fovet intra se *Terram ochream*, seu *bolarem*, vocatur *Geodes*.

¶ 6.) *Magnetem*.) Scilicet cùm ea *Magnetis Minera* non rarò *Mars* eliciatur; proinde *Martialia* pro usu medico idem præstabunt.

¶ 7.) *Alabastrum*.) *Alabastri calcinati Lixivium* non differt ab *Aqua Calcis vivæ*; inde hæc illi surrogari potest.

¶ 8.) *Amiantum*.) *Amiantus* ritè præparatus diduci potest in *Fila*, ex quibus *Linteamina incombustibilia* confici possunt, & in hisce quicquid conclusum concrematur, illudque fit integro manente continente Involucro. Tale *Marsupium ex Amianto* confectum vidi Mediolani apud Canonicum Septalium, *Artificium hoc præparandi Amiantum* callentem, servoque adhuc aliquot Fila mihi dono data. Porrò sunt, qui in Furno Athanoris, loco *Ellychnii vulgaris*, assumunt *Fila Amianti*, eaque *Oleo* immergunt; sic enim Flama semper in eodem gradu persistit: interim tamen & tali modo ab Olei Fuligine alteratus Amiantus extinguitur. Tandem *Metallarii Amianto utuntur* pro depurandis *Metallis*, eo quòd absorbeat quæcunque heterogenea ipsis adhærentia.

¶ 9.) *Talcum vulgarem*) *Talcum album* est Corpus ex Mineralibus fixissimis & Igni resistentibus, nec Menstruis quibuscunque domandum, nisi quòd abjecta *Borrace*, interveniente extremo Ignis gradu, in Crucibulo fusile evadat. Cæterum *Liquori* seu *Oleo Talci* parando lucem aliqualem affer tritus ille LANGELOTTI, quo ipso forsan subigi, & in genuinum *Olei* corpus redigi poterit: contra reliquæ Præparationes vulgares Talci sunt saltem ejusdem in minima redactione, sine spe Liquoris obtinendi.

¶ 10.) *Calaminaris Lapis*.) *Lapis Calaminaris* à GLAUBERO *Solaris*, ab aliis *Martialis* naturæ habetur; sed rectiùs est naturæ *Saturninæ*, unde quælibet Acida & Humida absorbet, indeque vel per se Ulceribus manantibus & dolentibus pro imbibendis sordibus inspergitur, vel cum aliis in forma Liquoris applicatur, & egregius est.

¶ 1.) *Osteocollam*.) Hæc Igne invincibilis, egregia est in promovendo Callo, & ferruminandis Ossibus: posito nempe, quòd Festucæ Ossium coalitum impedientes non adsint: Conf. HILDANUS.

Cnd.

De Antimonio, quatenus Diaphoreticum, item *Croco Metallorum*, & *Sulphure istius*, suo loco diximus: quemadmodùm etiam de minùs adhucdum trito *Zincko & Marcasita*. ¶ 2.) *Cadmia nativa metallica communis* curiosiorum nimisque securorum examinibus, *Ferruginea* ¶ 3.) *Chrysocolla nativa viridis*, &c. Opificum incrustationibus cedant.

¶ 4.) *Lapis quidam Medicamentosus* Selectui nostro aptior est: simplicissimè scilicet & dimissis tot inanibus (sub *Rubri*, *Salutis*, *Mirabilisque nomine*) Variationibus, citra quodvis *Herbarum Alcali*, citra *Ammoniacum Æruginem*, imò ipsum *Nitrum*, &c. (magis interdum irritantia, aut usus demum tempore consultiùs adjicienda) confectus: verbi gr. *è Vitriolo* saltem, *Alumine Cerussa* atque *Bolo*, vel *dulcificata Vitrioli Terra*; ad Varos quoque, Gingivarum vitia, Epiphoras &c. In *Diluto* sic quoque sufficientissimus.

Sed hæc demum ¶ 5.) *Mercurialium ad Topica spectantium* repetitione concludamus. Nam de plerisque ab initio satis forsan egimus; & *Vivi* quidem per *Salivalem* (licèt oppidò singularis naturæ) *Laticem* (apud Hypochondriacos fortasse quærenda) *Ligatio* fanè hodie nimis superficialis, *lentum Sublimati Deliquium* tædiosissimum; *cum Marte* similiterve institutum Metallicæ magis sit prosapiæ; cum *Aceto destillato*, simplex quasi *Præcipitati Solutio* est: sufficietque proinde loco tot *Mercurialium*, utplurimùm inconsideratiùs compositorum, aut frustrà solùm multiplicatarum *Aquarum Liquorumve externorum*, item tot *Unguentorum*, præter rem vasta olim Ingredientium serie, viscositate, excedente Calore, &c. exundantium, nec meliorum plerumque *Emplastrorum* vice, modò *Crudus* decenter simplicissimeque subactus, modò *Sublimatus*

¶ 2.) *Cadmia nativa metallica communis.*) *Cadmia nativa metallica communis* vocatur *Cobaltum*, ex quo *Cæruleum* illud, Germ. *die blave Farbe*, fit, estque in recessu naturæ Venereæ, atque ob hanc crudam & volatilem arsenicalem existentiam, est *Virus enecandis Muscis* appropriatum. Equidem GLAUBERUS ex eo quoque voluit elicere *Lunam*: sed frustrà. Alias potiùs pro enecandis Muscis, quam parandis Medicamentis inservit.

¶ 3.) *Crysocolla.*) *Crysocolla*, Germ. *das Berggrün*, aliàs vocatur: est *Minera Veneris*, in loco natali ab Acido quodam volatili corrosa, & quasi in *Æruginem* seu *Vitriolum* conversa.

¶ 4.) *Lapis quidam Medicamentosus.*) *Lapidis Medicamentosi* variæ sunt *Descriptiones* externè pro Ulceribus & Gangræna, itemque Faucium gravioribus Exulcerationibus, accommodati; vid. etiam SCHROEDERUS. Ast eligit AUTHOR *noster simplicem* illius *Compositionem*, hoc modo:

℞. *Æruginis* ℥iv.
Aluminis ℥ij.
Ceruss. ℥iij.
Colcothar. ʒiß.

Hæc pulverisata infundantur in pauco *Aceto*, coquendo leniter, sæpiùs agitando & pedetentim inspergendo.

Myrrh. ℥j.

Usque dum omnia evaporando in *Lapidem* quasi coagulentur.

Cujus *Usus* est, ut ℥j. ejus dissolvi possit in *Aqua* Mensur. j. & pro eluendis Ulceribus & Locis gangrænosis, itemque abstergendis Oris Exulcerationibus adhibeatur: & ejusdem *Lapidis* ℥ß. dissolvi potest in *Aqua Plantaginis* ℔j. & *Colatura* immiti *Spongiola*, applicanda Ulceribus Faucium pro sui mundificatione, & Tibiarum depascentibus, desuper imponendo *Emplastra* vel *Linteα*. Sic tandem eidem *Colaturæ* infundi potest *Gummi Laccæ*, & hinc *Liquore* hoc Gingivæ fricari in casu Tumefactionis scorbuticæ Gingivarum.

¶ 5.) *Mercurialium ad Topica.*) Scilicet *Mercurius vivus Emplastris* addendus, cum *Saliva* (eaque acidiore, quam Hypochondriaci possident) extinguitur, terendo scilicet eundem in Mortario lapideo cum Pistillo simili, & successivè immittendo Salivam, donec *Pulvis* spissus evadat. Dicit AUTHOR *Ligationem* hanc tantùm *superficialem* esse, & non, nisi apud Hypochondriacos, propter eorum Salivam acidiorem, quærendum. Potest autem simpliciter subigi cum *Axungia Porcina* vel *Terebinthina* pro *Litu externo*, ad instituendam *Mercurialem Salivationem*. *Amalgma* ex *Mercurii* part. ij. & *Saturni* part. j. cum *Emplastris*, tam *Venereis* quam *non Venereis*, commodè usurpari potest. ZWELFERUS pro *Emplastro* abstrahit *Aqua Forti*: sed malè: saturatur enim. Sic & *Mercurius* dulcis superior, vel *Turbith minerale commune ex Sublimato præcipitatum*, & vel *Cinnabaris*, huc advocari potest, subigendo scilicet singula horum cum *Pinguedine Porcina*, vel *Terebinthina*, pro *Litu* ad Salivationem instituendam.

Sequuntur tandem FORMULÆ *hujus Classis*.

Decoctum Vulnerarium.

℞. *Herb. Plantag.* M. ij.
Pyrol.
Alchimill. ana M. ß.
Comar. Hyperic. florent. M. j.
Rasur. Cornu Cervi ℥j.

Coque in *Aqua simplici*

℞. *Colatura* ℔iß.

adde

Sacchari parum, vel *Syrup. de Symphyto Ferneli* q. s. M.

Hinc

℞. *Lap. Cancr. prep.* ʒij.
Aceti Vin. ʒvj.

Mista asserventur pro usu.

Hujus *Misturæ* Cochlear. j. semper propinetur, unà cum haustu calido superioris *Decocti Vulnerarii*.

Horum loco sit sequens *Mistura Vulneraria*:

℞. *Aquæ Julor. Plantag.* ℥iij.
Extracti Plantag. succos. comp. Authoris ʒiij.
Lapid. Cancr. prap. ʒj.
Laud. opiat. gr. iß.
M.

Detur pro *Dosi* subinde Cochlear j. repetitis vicibus.

Mistura contra Hæmorrhagias, & in specie *contra Hæmoptysin*:

℞. *Aqua Plantag.* ℥ij.
Tinctura Martis adstring. ʒj. ad ʒiß.
Syrup. Papav. alb. ʒvj. M.

Capiatur cochleatim. Vel ad imitationem illius *Sylvii Misturæ ad quasvis Hæmorrhagias*:

℞. *Aqua Plantag.* ℥ij.
Acet. Vin. ʒiij. ad ℥ß.
Terræ sigill. ʒß.
Corall. rubr. prep. ℈j.
(aut loco horum *Croci Mart. adstring.* gr. xv.)
Laudan. opiat. gr. iij.
Syrup. Portulac. ʒiij.

M. pro aliquot Dosibus.

Bolus Antidysentericus:

℞. *Rob. Sorbi torminal.* ʒiß.
Bezoard. Martial. gr. xv.
Croc. Mart. adstring. gr. vj.
Laud. opiat. gr. M. f. *Bolus*.

Aut in forma *Potionis*:

℞. *Aquæ Plantag.* ℥iij.
Spiritus Theriac. camph. ʒiij.
Extr. Torment. ʒiß.
Corall. rubr. prep. ℈ij.
Croci Mart. adstring. ℈j.
Laud. opiati gr. iij.
Sacch. parum M.

Ubi & loco Coralliorum rubrorum, Croci Martis, & Laudani opiati, recipi poterint *Trochisci de Carabe*.

Pulvis contra Lumbricos:

℞. *Mercurii dulc.* gr. xv.
Sacch. albi ʒß.

M. f. *Pulvis* pro aliquot Dosibus, dando plus minus pro ratione Ætatis Infantum.

Vel in forma *Boli*:

℞. *Conserv. Flor. Persic.* vel *Rosar.* ℈j. ad ʒß.
Pulv. Mart. saccharat. gr. xij. xv. ad ℈j. vel ʒß. M.

Gargarisma in prolapsu Uvula, Fauciumque excoriatione, & Ulceratione:

℞. *Herb. Prunell.* M. ij.
Plantag. M. j.

Coqu. in s. q. *Aqua comm.* seu *Ferrariæ*.

Colat. ℥x. adde
Alum. vel *crudi* vel *usti* ℈j. ad ʒß.
Syrup. Rosar. rubr. ℥iß.

Misc. pro colluendis Faucibus.

Cataplasma ad Contusiones graviores:

℞. *Radic. Consolid. maj.* ℥iij.
Polygonat. ℥iß. ad ij.

Flor.

tus (non tam communis, utplurimùm vehementior, quam *Dulcis* ille), præsertim superior in Cucurbitula impuriorque, *ad Extra* hinc quibusdam dictus: alibi *Præcipitatum* quoddam mitius, v. *gr. Turbith è Sublimato dissoluto*: alibi saltem *Vulgaris* (præsertim ubi *Epuloticì* quid simul quæritur) *Cinnabaris*: quodlibet horum (vel extemporè) *Attemperantibus* aut *Mundificantibus* (pro sensi ratione) *Liquoribus*, *Succis*, *Pulveribus* (*infrigidantibus* nec *præcipitantibus*) simplici *Axungia*, *Unguento*, *Emplastrove Saturnino*, vel etiam *Resolventi* cuidam [ceu *Amalgama* quoque, si superimponere noluerimus, poterit) commiscendo aut subigendo: seu quando seorsim aliquod omnino (licèt Regiones nostræ per Dei gratiam haud adeò exigant) extare debuerit, ad imitationem *Emplastri Antivenerei Mercurialis*, *Solutionem cum Aqua Forti* factam competenti *Massa* per exhalationem sociando. In quo nunc tædiosissimum *Materia medica Censum* finiemus, Quod superest, singula quæ vel pro redimenda vera retinuimus, alius secundùm summa *Schonbornii Morellive* Capita digerat (id enim nostri non est Instituti); & sub levi (ceu circa ejusmodi *Polychrestorum* adhibitionem par est) Manuductione, prudentique Affectuum pensitatione, sufficientiam undiquaque inveniet; atque hoc insuper, quòd de *Retentorum* æquè ac *Dimissorum* effectu nil temerè vel opinionetenus tantùm adseruerimus, sed quòd cuncta hæc [saltem utplurimùm) ita se habeant: si forsan aliud interdum specialioribus è circumstantiis observetur, aut secundùm *Elenchum Non Causa ut Causa* observari tantùm videatur.

Flor. Chamam. M. j.
Croc. ʒj.

Coq. in f. q. *Aqua simpl.* vel *Vini*. Et hoc *Decocto* foveatur locus Contusionis crebriùs, vel *Massa cocta* applicetur instar *Cataplasmatis*, post prægressam cum *Spiritu Vini camphorato* Inunctionem.

Litus pro Scorbuto Gingivarum:

℞. *Gumm. Lacca* ʒiß.
Aluminis usti ℈j.

Pulverem accipe cum *Mellis rosat.* ʒvj. adde *Salis* parum, & q. f. pro grato sapore.

Affricetur subinde Gingivis.

Pulvis Ulceribus Tibiarum manantibus inspergendus:

℞. *Lap. Calamin.* ʒiij.
Croc. Mart. adstring. ʒij.
Coraff. ʒiß.
Pulv. Mac. ʒß. ad ʒj.

Mista successivè inspergantur.

Emplastrum Mercuriale:

℞. *Emplastr. Saturn. Authoris* ℥iij.
adde
Mercurii vivi cum Ol. Laur. subacti ℥ß. vel *Amalg. ex Mercurio vivo & Saturno* ʒv.

Et cum *Axungia Porcina* q. f. F. *Emplastrum* ductile.

Vel [quod *Patavii* in usu est) *pro Tumoribus & ulceribus Gallicis*:

℞. *Olei commun.* ℔viij.
Min. optim.
Mercurii præcip. seu *Turpeth. Min. Authoris* ℔j.
Ceraff.
Cera alba ana ℔ij.
M.

Coque cum continua agitatione ad consistentiam *Unguenti* vel *Emplastri*.

DISSER-

DISSERTATIO II.

DE TAXARUM MODERATIONE.

POstquàm itaque de *Remediorum Selectu*, & *Compositorum* in iis convenientiori *Preparatione* breviter quidem, at sufficienter forsitan egimus; consequens, ut *tertiam* quoque *Tractationis*, seu *Postulatorum* nostrorum *Partem*, *de Taxarum* scilicet hinc inde *Temperamento*, cuivis Tractui (pro Mercimoniorum, Impensarum, Laborumque ratione) competentiori, consideremus: quod similiter compendiosè tantùm ac simplicissimè, ne data opera Camarinam movisse, aut ullius commodis invidisse videamus, deinceps persequemur.

Principio proin omninò æquum est, ut Redhostimentum quoddam, ac debitum Solamen sibi inveniant, tot Infortunia ac Detrimenta, non solùm in *Usuarum Preparationibus*, *Asservationibus*, & (Liquidorum præsertim ac pretiosiorum quorundam) *Dispensationibus*, verùm etiam in *Novorum* indagationibus, aut intentatorum, vel suspectorum Examinibus diversimodè contingentia; undiquaque sanè, haud paucis, incerti; sæpè vel (decollante Experimenti spe) penitus frustraneis, nec hæredi quicquam conferentibus Expensis complicata: tot insuper pericula, tædia & effluviorum, lenta demum noxa occupatiores hîc ferentium inspirationes: tot *Excisorum* (licèt cautiores horum pleraque aliis ampliùs usibus adaptare sciant) item tot per accidens nonnunquam confusorum memoriæve alios inter labores excidentium justæ omninò Exterminationes: quotidianæ *Debitorum* frustrationes, *Onera* alicubi privata, & si quæ insuper Negotiatoribus reliquis minùs communia allegari queunt Incommoda. Imò (quod nonnullis accidisse novimus) ne Habitiorum interdum aliqui, Curationis felicitatem, aut Medici doctrinam industriave ex Erogantis sumptibus forrasse mensurantes, quandoque pro insufficientioribus nulliusque momenti Remediis reputent, dum (in se satis rara, *vulgarinmque Taxarum* respectu pariter cara) diobolari quasi pretio indifferenter divenduntur.

Atque his equidem sic stantibus, ex adverso nihilominùs similiter conveniens, justum & è publicæ Rei commodo est, ut ejuscemodi tamen *Æstimia* & *Compensationes*, præsertim in notoria hac Seculi complurium Districtuum Indigentia, vel naturali saltem Æquitati magis imposterùm respondeant: nec dum minùs passim æstimata Mercimonia, æquè inter varia dispendia, incommoda, oneraque, per minutiora quoque *Pondera*, & *Mensuras* successivè distrahi cernimus, in hac *nostra*, Liberali quidpiam promittente *Dispensatione*, justæ usitatiorisve in reliquis *Compensationis* modus excedatur, & aliàs sat afflictis major addatur afflictio.

Numne verò hoc in permultis passivè contingat, etiam ubi Materialistæ Pharmacopolis ex adverso quasi habitant, aut Publico publicè, per *Provisores* saltem, prospicitur, nos non dicemus: illi tantùm judicabunt, qui Manus oculatas operi admoverunt, nec (quod superioribus Seculis, alia tunc rerum facie, fortassis accidit) solis sobrer erfantium *Relationibus* vel *Æstimationibus* fidere coguntur; practica *Laborum Vulgarium* ac *Chymicorum*, modi porro procedendi, temporis insumendi, impensarum, proventus, detrimenti, &c. notitia penitiori destituti.

Ita nec *Taxationum* istarum aliquam specialiter hîc evolvemus; ne data opera quemquam pungere, vel novas aut certas alicui (in ea Regionum, Mercimoniorum, Modorumque comparandi varietate, negotio, Regalia Superiorum concernente) *Taxas inconsideratè* condere videamur. Saltem generaliter invectos hinc inde *excessus debita moderatione notabimus*; & si quæ in Exemplum ex usitatioribus adducentur, istud quoque laxè fiet, absque minutiarum æstimatione fiet: siquidem *Æquitatem* solùm in omnibus intendimus, quam singulis pro circumstantiarum ratione quivis in ejusmodi Materia aliquantùm versatus haud difficulter postmodùm in specie, & ita eundem applicabit, ne ab una parte (præter sopradicta *Postulata*) Operam insuper, & Studium quovis tempore indifferenter impendendum, quotidianum in *Contagiosis Periculum*, *Asservatorum* inæqualem aut nullam sæpè, vel exiguam *Distractionem*, & hinc *Laborum* per majora *Vasa* copiosioremque *Materiam* (evidentiori aliàs emolumento instituendorum) inconvenientiam, difficiliorem necessariorum (dum Simplicistæ longiùs absunt, aut annuis usibus minora solùm, sed intensiori plerumque pretio venientia Pondera satisfaciunt) comparationem, levioris ponderosiorisque *Libræ* differentiam, &c. obvenientia vel prætendenda incommoda neglexisse; ab altera verò parte excedentes (quorumquorum etiam) *Dispensantium Lucello* inconsideratò connivisse, & postquam hi totius sæpè Districtus lumine fraudati sunt, negligentiæ perfrequentique remissimi ad Ministros, forea aperuisse; gregarios autem simpliciores que vel attentio ex alios, à Medicis salubrique Remediorum usu abalienasse; Viduas demum Orphanosque (dum Morbus quidem curatus est, at Æger periit) *Expensis* pluès vice simplici deploratis subtecisse dicatur. Nam ut scapham scapham vocando, in recensione nostra pergamus, diffiteri profectò nequimus, quod ex *usitatissimis* ac *polychrestis* non solùm triplum, quadruplum, sextuplum, sed octuplum quoque, duodecuplum & amplius; è *trivialibus vulgatissimisque* non tam alterum tantùm, quàm triplum, quadruplum, &c. redeat: dum citra ullum rei domesticæ (debita moderatione circumscriptæ) erogatorumque sumptuum damnum, magno verò Reipublicæ, præsertim pauperiorum commodo, sub triplo alicubi, alibi dimidio, vel in operosioribus altero tanto securè hac tempestate acquiesci posset: ceu sub hujusmodi moderatione Incedentes nihilominùs satis feliciter vixisse, nec aliis ita inserviendo temerè consumptos, quin potiùs (parabilitatis Remediorum illicio) proventus in singulis mediocritatem frequentia compensatam; raro verò *Gazophylacia* excessivis constructa, hæredibus stabilia fuisse, sufficienter scimus.

Nos quò Lustrum nostrum persequamur, & quò vulgatissimi excessus eò faciliùs computari queant, *per Imperiales eorumque Partes* (tanquam Monetam notissimi, ac in quaslibet cujusvis Regionis Sortes facilè resolubilis valoris) procedentes, perque *Libram*, *Crucem* semper intelligentes, à *Simplicium* consideratione nunc ordiemur. Ubi licèt alicubi nonnullis, Chirurgorum tamen potiùs Opificumque usui cedentibus (ob notorium fortè apud Institores pretium) quadantenùs sit parcitum: & licèt alibi (inter Altercantium, secundùm *Æquum & Bonum*, distractiones) moderationem quamdam afferre videatur *ad Arbitrium Dispensantium* remissio: utrumque tamen nec Catholicum (uti v.gr. aliis *in Taxis circa Metallica & Aromatica* satis videmus,) nec (unà cum Residuorum longè tritorum plerisque) à multa adhuc Inconvenientia exemptum est. Nam paulò difficiliùs interdum conquirenda, vel (pro Negotiorum fortuna, Proventusve differentia) Pretium variantia (ut *Exotica* pleraque) alibi nihilominùs summo, quem unquam assequuntur valore passivè divendi constat: & quibus difficultatibus utplurimùm determinatur, observatur (vel remittente intensiori priùs pretio) ad antiquum redit illud *Æquum & Bonum*; saltem in Oppidis, se severiores inspectiones in Urbibus insolidùm cavent. Accedit, quòd circa horum permulta (tractu temporis corruptionis initia sentientia, seme in se consumentia, vel mage siccescentia) partim peculiari *Repositura*, seu competenti cuivis conservandi modo, partim cauta *Quantitatis* æquè ac *Qualitatis* coemendorum pensatione, *Corruptionem* minitantium alios in usus conversione, *Viridiorum* curata dispensatione, aliisque notoriis Compendiis evidentiora detrimenta, parumper hîc versatus haud difficulter declinet; quodque indeclinabilia in quædam dispendia (*Exoterica* carioribus nonnullis admista, &c.) *moderatiori* quoque *Taxatione* compensentur; citra *Valoris* passim triplicationes, quadruplicationes, &c. vel planè *extremum* illud increscentium *Pretium*: ceu exemplum in *Rhabarbaro*, *Camphora*, *Castoreo*, *Spermate*, *Ceti*, *Manna*, *Moscho*, *Croco*, *Sena*, *Fructibus Mollioribus*, *vel Oleaginosis*, &c. manifesta sunt.

Multò minus autem *Vulgatiora*, *Vernacula*, aliaque *Euporista* hîc excusari poterunt. Sanè nominetenùs, polychresta tamen, & in communi praxi usitatissima (præsertim cùm negotium tantum inter Nummos versetur) referre piget; quæ Puer nihilominùs quasi aliud agendo, circa Mœnia vel è proximis Compitis gratis legit, aut vilissimo pretio ex Agris, Ripis, Dumetis, vicinisve nonnullis Sylvis aut Nemoribus afferuntur; oppidò assignatæ Taxæ dimidio & ultrà mul,

tandæ. Sique v.g. *Liliorum convallium*, *Cynosbati*, *Acacia*, *Tiliæ*, *Violarum Martiarum* (exceptis paucissimis alicubi Districtibus) *Flores*, *Fraga*, *Myrtillos*, &c. cum *Productorum suorum* (*Aquarum*, *Syruporum*, &c.) valore conferimus; quænam (imò nonnullorum quoque, per se, venditorum & emptorum) est proportio? Multa locis suis vernacula pari dissitorum Districtuum Taxa haud rarò divenduntur; ut *Scorzonera*, *Dictamnus alba*, *Rhodia*, *Bryonia*, *Chamæpitys*, *Scordium*, *Saxifragia alba*, *Polypodium*, *Tartarus*, *Fossilia* non pauca, quæque ea iis consiunt, &c.

Et quid dicturi essent? si facetiores è vulgo rescisceren, quanti passim per minutiora Pondera venundarentur in ignotis ipsis *Formulis*, atque *Compositis*, *Domestica* illa vel *Culinaria*, *Carvi*, *Papaver*, *Cepa*, *Allium*, *Lentes*, *Cicer*, *Sinapi*, *Cannabis*, *Petroselini*, *Lactuca*, *Lini*, *Napi Semen*, *Juniperi Baccæ*, *uterque Raphanus*, *Farina volatilis Hordei*, *Tritici*, *Fabarum*, *Teredinum*, *Sulphur*, *Pix*, *Resina*, *Ovorum Testæ*, *Nidus Hirundinum*, *Album Græcum*, *Mel*, *Butyrum*, *Adeps*, *Sevum*, *Acetum*, *Fuligo*, *Sal*, *Alumen*, *Martis Limatura*, *Calx*, *&c.* Vel si *Jalapæ*, *Mechoacanne*, *Gummi Guttæ*, &c. valorem noscant, forsitan (quasi per Decretum) invectum illud, & consilium atque laborem plerumque excedens, pro trivialibus Purgantibus pretium: Dispensatoribus haud adeò constanter numerarent: aut delicatissima quæque penitus, aut maximam partem gratis eos esse pejerarent, qui *Pinguedinibus* nonnullis satis usitatis, *Lapillis*, *Officulis*, *Talis*, *Mandibulis*, *Sanguini*, &c. Taxationes istas assignarunt. Et quantoperè hæ circa *vulgatissima Hortensia*, ab *Enula Pæoniaque* usque ad *Odoriferas Cordiales*, *Stomachales*, *Cephalicasque Herbas* & *Flores*, circa *acidulos vinosque Fructus*, &c. Olitorum Matrumque familias merces excedant, in Foro vel Hortis licitantibus haud difficulter constabit. Quod autem magis est, omne hoc Lucellum (quantum quoque fuerit) ex bujuscemodi Simplicibus perfunctoriè solùm distractis, levi tamen brachio ac citra pulveris cujusdam jactum acquiritur; saltem pro more reponendo, ponderando, vel obiter (neque hoc nonnullibi gratia) quodvis conscindendo, conterendo, conquassando. Nam simul ac horum aliqua paulò diutiùs versantur aut subtilisantur, continuò etiam *Pretium*, non quidem (pro laboris aut fortuitò dissipatorum compensatione) ad alterum tantum, duplumve, sed ultra triplum ad octuplum, decuplum, extendi cernimus. Sic quò potiorum quædam in *Exemplum* adducamus.

Corallia rubra vulgari modo præparata (reliquis adhuc utilissimis) Expensas rarò tantùm quater, quinquiesve, plerumque sexies, deciesque refundunt; *Mater Perlarum* insumpti pretii triplum, sextuplum, octuplum.

Conchæ vulgares, simpliciter *pulverata* vel nonnullis *calcinata* pro Libra semis, quatuor passim aut quinque Imperiales, & ampliùs.

Succinum præparatum valoris sui triplum usque ad quintuplum.

Cornu Cervi ustum (*destillati* tamen *Spiritus* parergon) è Libra una semis, ratiùs saltem duos, plerumque quatuor Imperiales; dum sexta vel quarta unius parte, crudi, quoque tantùm apud Figulum calcinatur. Ipse *Colubrinus Pulvis* (pro Regionum ratione) plerumque quadruplum, sextuplum & ultra: ut *Pinguedinem* nonnunquam separatam (missis *Exuviis*) taceamus.

Sanguis Hirci à Laniouibus quotannis sæpè gratis aut levi redhostimento habetur: ceu quoque *Asellorum*, *Lumbricorumque* quantum satis à Pauperculis; *Dentes Apri*, *Pulmones Vulpis*, &c. à Venatoribus exiguo contentis. Si negligenter *præparata* vel *exiccata* Taxis conferas, Æstimationis excessus statim comparebunt. Nec alia est *Eboris*, *Oculorum Cancri*, *Cranii* (undeunde etiam nonnunquam petiti), *Crystallorum*, *Lapis Calaminaris*, *Tutiæ*, *&c.* ratio: ratiùs duplum, plerisque triplum vel quadruplum nonnullis superadditur:

Terebinthina cocta (superpondii sanè *destillati per Vesicam Spiritus*) Libra semis Imperiali & octava ejus parte passivè prostat.

Radix Aronis præparata, seipsa non triplo tantùm, sed quadruplo sextuploque cariùs; magisque adhæc, si loco *Vini Acetum* recipiatur.

De *Helleboro nigro*, *Esula spontanea*, aliisque ferè inusitatioribus addere quidpiam supervacaneum est.

Ipsi simplicissimi *Vegetabilium in Officinis Pulveres*, ut equidem aliqui difficiliùs (v.gr. *Althææ*, *Fœnigræci*, *Liquiritiæ*, &c.), molestiùs (ut *Purgantium* similiumque Nares atque Fauces vellicantium) vel non citra quoddam detrimentum parentur, & hinc jure merito moderatum Laboris aut Dispendii redhostimentum sentiant: æquè ac in *Gummatum*, v.g. *Ammoniaci*, *Laccæ*, &c. *Depurationibus*, item *extranearum Corticum*, *Stipitum*, &c. sequestrationibus (in *Sena*, *Seminibus quatuor Frigidis maj. &c.* par est): numero tamen longè plures inveniuntur, quibus ferè nil, aut residuum aliis adhuc usibus commodè aptandum decedit, triplicato vel quadruplicato nihilominùs pretio: ceu præter paulò ante notatas *Favi-nus*, in vulgatissimis *Pæonia*, *Consolida*, *Enula*, *Cardui Benedicti*, *Tormentillæ*, *Iridis Florentinæ*, *& cæteris Pulveribus* cernimus. Ita quot sunt *Gummata*, quorum *Residuum*, aut *Vilior* saltem *pars*, sufficiente vel eodem sæpè (quo Totum conjunctim comparatur) valore non distrahitur? spectatioribus intereà particulis nihilominùs seorsim triplo, quadruplove cariùs divenditis. *Amygdalis* sanè *excorticatis* alicubi quarta assignati valoris pars, superadditur.

Sic porrò *Pretiosiorum* polychrestorum *Taxatio*, quoad ejus fieri posset, meritò deberet esse minima; vel *Egenorum* aut debitæ complendæ *Dosis* gratia. At (ne *Gemmarum* sæpè jore suspectarum sat caras, è difficiliori tritura atomos attingamus) *Margaritis* (sæpè saltem titulotenùs *Orientalibus*, aut suspectæ foratarum rasuræ) plerumque duplum triplumve (ceu Valor variat); *Lapidi Bezoar*, *Orientali* triplum, quadruplum, *Occidentali* quadruplum & ultrà, *Ambra*, *Zibetha* (si humidiori nonnunquam piloſiorique *Moscho* aliquantùm quis convivere velit) duplum aut triplum passim assignatur.

Et licet inconvenientiam hanc *Moderatio* quædam nonnullibi excipiat, qua detracta id genus Pretiosi lucri pars, auctiori proletariorum viliorumque Taxatione refunditur; id tamen via aliquo Plebejorum fit commodo: siquidem cum, quòd Reges peccant, plectuntur Achivi; misérique *Vulgatioribus Pulveribus*; *Infusis*, aliisque Euporistis à *Medico Politico* (qui oppidò iis damno, aliis derisiculo esse nolit, & cariora interdum persuasioni saltem aut condimenti loco dat) tractati bonam *Moschatorum*, *Ambratorum*, *Auratorum*, *Bezoarticorum*, *Perlatorum*, *Alchermes*, *&c.* ditioribus delicatulisque (talia plenis sæpè buccis liguricntibus) tacitè ingratiisque persolvunt.

Sed hæc *de generali Simplicium Censu* sufficiant: nec enim singula (in tanta Materiæ medicæ vastitate & Districtuum Provinciarumque differentia, accuratiori talium disquisitione tandem in minutiora, minùs ibi versatum Lectorem turbantia Monetarum genera recidente) seorsim resolvere fert animus. Nihilominùs quæ circumcircà passim peccari hactenus diximus, ut permulta *Ordinis* solùm servandi caussa hic allegata sunt, ita levia planè minorisque momenti videntur, si excedenti plerumque *Compositorum*, præsertim *Chymicorum* (ubi nescio qui labores semper, at à particulari exaggerantur) æstimationi conferantur; frustrà in tenuioris fortunæ pauperiem exteosis Taxationibus: dum tamen in Anatomia cujusdam Simplicis, vel unicum solum Principium, aut Caput mortuum, neglectave quædam Enchiriſis (licèt in sequentibus vulgares semitas data opera sectemur) omnes expensas, laboresque cum magno plerumque superpondio rependit: & quotannis diversos in usus de Chymicis Polychrestisque haud parum consumit exercitatus, & aliquantillùm saltem inclarescens Medicus: quo nec de majori forsan sequentium Quantitate (Valuationis insuper gratia) resoluta quis queri poterit.

Et quo nunc Eleusina hæcce Sacra planiùs detegantur, per potiora usitatioraque (ne singulariora confusionem pariant) similiter ibimus; ducto à *Chymicis* exordio.

Ubi quod primò *Mineralia* concernit, *Butyri Antimonialis* (polychresti illius plurium Productorum fundamenti) Libra semis & ultrà, unico cum dimidio, imò per fictionem, duobus Imperialibus insumptis, de cætero haud adeò magno negotio destillatur: æstimatur aliquibus octo, decem & amplius, sique *Cinnabaris* unà ascendentis pretium (Unciam unam saltem & ad minimum, quæ quatuor tribusve communiter Imperialibus prostat, præsupponentes) addimus (*Mercurii vivi purissimi*, tot tædiis aliàs conquirendi, Uncias quatuor, ut & ipsum sæpè non reticulum Destillationis *Caput mortuum* tantisper seponendo); proveniunt inde nihilominùs duodecim vel quatuordecim. Quod in suo genere haud parum est, id verò majus, quod dum equidem consumptionis ejus capectatio (in Chirurgica aliave curiosiora Chymica) nimis longa est, *Mercurii Vitæ* (etiam citra rectificationem) sat boni Unciæ ad minimum quatuor nullo negotio hinc præcipitentur; superstite *Spiritu Vitrioli Philosophico*, in quotidianis usibus haud infrequente, ad Libras tres & ultrà: ut unicus sic Ungaricus,

ricus, per duorum horum Productorum Taxam, rariùs tantùm 20. frequentiùs 30. usque ad 40. ferè Imperiales ferat. Et si denuo quidem hic *Mercurius* (in ea parabilioris *Croci Metallorum* sufficientia), utut insuper variè corrigatur, aut (citra omne Taxarum dispendium) vitrificetur, tardiùs tamen distrahitur. *Bezoarticum* interea *Minerale* (longè frequentiùs) compendiosè per *Nitri* (saltem venalem) *Spiritum*, aut *Aquam Fortem bonam* abstrahendo paratum, majori adhuc lucri multiplicatione, pro quinque, vel 6. Thaleris (tanquam *Mercurii Vitæ* Valore) nunc 24. aut si pro *Nitroso* (denuò tamen alibi adhibendis) *Liquoribus*, duos aut planè tres decurtamus, 25. præstat: adeòque *Cinnabaris*, *Spiritus Philosophicus* & *Bezoarticum* hoc conjunctim 50. usque ferè ad 60. Imperiales.

Sin demum è prædictis *Butyri* quantitate, vulgare quis *Bezoarticum* malit, impensis ad *Liquoris gummosi* destillationem supra requisitis, pro (licèt penè frustanea) Rectificatione, & *Aqua Fortis* vel *Spiritus Nitri* sufficiente quantitate, adjiciamus duos, imò planè tres (si opus foret) Joachimicos: adhuc tamen *Pulvis* iste *Bezoarticus* solus ad 20. vel 25. Ungaricos; Totum, per Valoris *Cinnabaris* & restituantis *Spiritus Nitri compositi* (hic abstracti) accessum, ferè ad 30. Thaleros excurret.

Antimonii Diaphoretici Libram semis, levi negotio, tertiam fortè partem, vel alibi dimidium fingamus, duas tertias Imperialis impendendo nanciscimur: & simul decantati illius *Anodyni Mineralis* Uncias quatuordecim, plùs minùs. Secundùm famosissimas Taxas *Antimonium* saltem (si *Nitri fixioris* per se, & in *Vinis Laxativis* complurium *Salium*, alibique ipsius *Lapidis Prunellæ vulgaris* loco satis commodi, difficiliorem consumptionem prætendimus) octo Imperiales, utrumque conjunctim duodecim, sexdecim, octodecim & amplius refundit. Sique rejiculam quandam (indignam solùm) Retortulam perforatam negligimus, *Clyssi* optimi Libra una semis ad duas usque, simul proveniunt; passivè sex, octo, vel decem Imperialibus æstimatæ. *Flores* copiosè surgentes (in *Diaphoreticum* Nitrosorum abstractione haud difficulter figendi) transeant, ne navatæ operæ redhostimentum nimium & ultra 30. Imperiales extendatur.

Sic *Croci Metallorum vulgaris* (extùs & ad aliqua quoque *Composita* commodi) Uncia sex, quasi aliud agendo paraverimus octava, sexta, ponamus quarta Imperialis parte: hinc inde tamen quatuor, alibi octo Imperialibus æstimantur. Sique *Nitrum* (hic magè) *fixum* addimus, & *Clyssum*, si libuerit eodem modo (præter *Flores*) collectum: summa illic facilè ad sex, octo, decem, hic ad quatuordecim Imperiales ascendet. Quid, si in *Bezoarticum Minerale* redigatur? *Florum Antimonialium* (licèt sufficiens in id genus *Vomitoria quantitas* post *Croci Metallorum*, aliorumque Præparationem promptè proveniat) tantum tamen, quod 8. Imperialibus prostat, citra negotiosiorem peculiarium Fornorum apparatum, facili Enchiresi modoque non uno, vix insumpto dimidio (ut pro vulgari tædiosiorique integro fortasse) colligitur.

Vitrioli Spiritus usitati, boni tamen & usibus medicis sufficientissimi Libræ tres, circa talis exercitatione unicum quidem Joachimicum (fingamus tamen unum cum dimidio) impendenti haud difficulter destillantur; duobus passim, imò (ponamus pro concentratiori) ferè tribus coemuntur; at (præterquàm quod externis nonnullis destinationibus interdum sufficiat) ignarorum aut desidium hinc inde more haud adeò laudabili, Rectificationi per Retortam (licèt propria manu destillatus ea non admodùm indigeat, in emptitio autem vix decimus occupetur) ob laborem & Unciam unam semis præterpropter deciduam, assignetur Dimidius, aut per nos planè Integer. Nihilominùs adhuc 20. 30. 40. Imperiales, secundùm vulgatissimas Taxas, pro navatæ operæ, vel si coemantur, pro dispensationis solùm compensatione supersunt: & simul (post propriam, vulgaremque Destillationem) *Caput mortuum*; per se quoque, si externos in usus distrahatur, Vas aut Carbones exsolvens; sin autem unicum tantùm interdum (singula enim accommodari sic vix poterunt) perfunctoriè eluatur, vi Taxationis *Terra Vitrioli dulcificata* [nec versatioribus Chirurgis infrequentis] appensæ, 8. vel 10. alicubi Imperiales & amplius superaddens; ceu *Sal* (quod *Vitrioli albi* loco precioque dari posset) quinque sex aut octo. Vel si hujus plerumque tardior est distractio, è singulis prædicti ponderis Destillationibus habentur ad minimum Libræ quatuor polychresti illius *Roris Mineralis* (prius a *Vitrioli*, aut postmodùm à *Toto destillato* abstrahendi) uno alterove Ungarico haud raro divenditæ: ut proin è 12. *Vitrioli* Libris, etsi pro diversa Productorum accommodatione, communiter tamen 40. 50. usque ad 60. minoribus, &, utut res cadat, 30. usque ad 40. ferè Imperiales, intra haud adeo protractum temporis spatium redire queant.

Sulphur labore haud adeò magno Libram semis *Florum* promptè fundit, insumpta fortè tertia Thaleri parte, vel (ex abundanti) dimidio. Prostant passim quatuor vel quinque. Ut *Aciditatem* sulphuream, *Rori Minerali* haud incongruè allocandam taceamus. *Lactis Sulphuris* Unciæ quatuor notoriis cuporistis *Solventibus* diversimodè octava Imperialis parte, vel (si purum *Salis Tartari Lixivium* recipitur) dimidio fortè, imò (si Spiritus Tartari inde priùs non est abstractus, adeòque per simplicem calcinatum acquisitum majori constant) uno vel à Muliercula parantur; venduntur 8. Joachimicis: *Spiritus* vero *Sulphuris* sexdecim: cùm tamen hodie passim uno cum dimidio, duobusve complurium (sed de bonitate ejus securorum) more coëmatur; duobus, si quis Perfumariorum ibus istis occupari voluerit, domi præparetur.

Elixir Proprietatis usitati acidulati Libra una similiter 16. Imperialibus prostat, cùm duobus sat commodè, vel per fictionem, & si quis modum Ingredientium data opera negligere velit, tribus undiquaque constat.

Nitri depuratissimi Libra una & ultra, sexta, vel quarta Thaleri parte (nullo de cætero labore, residuoque amaricantiori *Sale*, si coaguletur, adhuc sui usus) colligitur: at pretium pro dispensatione ultra duos cum dimidio passivè extenditur. Ceu Unciarum duodecim *Lapidis Prunellæ vulgaris* Taxatio ad duos Imperiales; cum iisdem impensis (*crudo* quoque *Sulphure* sufficiente) habeatur. ut secundum *Nitri fixi* (ab *Antimonio Diaphoretico* elutriati) *coagulum*, parùm hinc differens prætereamus. *Spiritus usitati optimi* Libræ duæ, uti duobus, ad tres usque (si fidere voluerimus) comparantur; ita, Vase insuper plerumque superstite, vix integri impensa haud difficulter destillantur: taxantur passim 20. 30. Joachimicis. Et qui *Aluminis additionem* non veretur, pro uno & sexta forsan istius parte, expeditiori adhuc negotio, 40 & ultra sic lucrabitur: *Capite mortuo* nihilominùs sui usus, si circa seu *Terram* seu *Sal aluminosum* curiosior esse voluerit. Ipsius *Aqua Fortis* (ut vel *Arcani duplicati* caussa eam hic appendamus) Libræ tres (bonæ de cætero notæ, & subitò in *Aquam Regis* vertendæ, ne inconsideratiùs profectò, tunc duplicetur, aut triplicetur pretium) vix tribus quartis, rariùs integro Thalero insumpto proveniunt, passivèque eodem comparantur; divenduntur quatuor, sex, vel octo nihilominùs: & *Sal* illud *polychrestum*, vix tertiam unius partem (pro extractione & perfectione sua) requires, frequentissimè (siquidem dimidium è *Capite mortuo* pro more provenit) 24. vel 30. *Spiritus Salis* Libræ duæ (quo laborem probè redimamus) parentur unico; emuntur, si placet, duobus vel alibi duobus cum dimidio: accedat adhuc dimidius pro (supervacua tamen, & permultis Officinis haud adeò frequenti) Rectificatione, & unciæ unius semis præterpropter remanentis. Detractis sic detrahendis supersunt nihilominùs secundùm Taxas) dispensanti rariùs duodecim tantùm vel 15. plerumque 18. 20. 25. vel si *Alumen* addatur copiosiori sic per easdem impensas prolracto *Spiritu*: 30. Joachimici & amplius, *Flores*, ni *Liquori prolecto* adjiciantur, utrobique superaddunt alibi 4. vel 6. Nec in *aluminoso Capite mortuo* curiosior planè nil invenit; quod tamen cum Retorta interdum superstite, nostræ nunc considerationis non est.

Convertamur hinc potiùs ad *Sal Ammoniacum*, cujus genuini & urinosi (quovis etiam modo, cum *Alcali Tartareo nitroso*, *&c.*) *sublimati Flores*, ad quatuor Uncias Imperiali præterpropter habentur: *Spiritus volatilis* (plerisque sub *Phlegmatis Fœtidi* titulo neglectus) primo profluens, hunc, secundùm vulgatas Taxationes, ut plurimùm rependit; ut 10. vel 12. reliquos, *Floribus* istis assignatos, quasi gratis lucremur: quemadmodùm & omne illud, quod è *Sale medio acidiusculo* (*Spiritum Salis coagulatum* haud incommodè referente); item è *fixiori* (è *Capite mortuo extracto*) *simplici* aut *Martiali* (ceu vocant *purgante* (si *Martiales Flores* parati fuerint); aut è *Tinctura* quoque *Martiali* è residuo confecta, diversimodè acquiritur. *Spiritus urinosi* sat boni Libra ½ cum *Alcali Tartareo nitroso deliquato*, integro Joachimico vix insumpto, cum *Calce viva* adhuc tolerabiliùs, cum *puro Oleo Tartari* unico cum dimidio, ad summum (si data opera *Tartarus* alicubi seorsim priùs calcinetur) duobus colligitur; venditur sexdecim: præter *Sal è Capite mortuo*, totùs & in Chymicos Labores utilissimum.

Martis Limatura, & *Batitura* quanti passim constant? & tamen *Alcohol* Quercetanico similive modo paratum (vix Nummos aliquot in Libram impendendo) rariùs tantùm 2. 3. vel 4. frequentiùs sub *Croci Martis aperitivi* nomine, 8. 12. & ultrà rependit: quod sanè pretium, si ipsi *Croco saccharino*, aliisque per præcipitationem, fumigationem, tædiosiusque adhuc con-

confectis assignaretur, haud adeò forsan excusari posset. Æquè ac dum Libræ duæ *Limaturæ Martis sulphuratæ* 3. vel 4. Thaleris; aut cum *Aceto* levigatæ idem pondus, uno, duobus, pluribusque distrahitur: cùm hic quidem vis sexta, ibi raro tertia integri pars insumatur. *Adstringentis Croci*, quantum intùs quidem consumitur (dum estùs *Terra Vitrioli dulcificata* satisfacit) per intentius (apud singulos) Ignis examen è *Limatura sulphurata*, aliterve *levigata* vel *alcalisata* [si *Rasuram* è *Trabeculis*, *Catellisque* adeò differre credimus) levi negotio provenit: ut excedens sit quatuor Unciarum pro duobus tribusve Imperialibus Taxatio: quibus sanè Libra una & ampliùs *Croci adstrictorii* cum *Aqua Forti* similive operosiori modo parari posset. Ceu quoque *Vitrioli Martis* cum *Spiritu Vitrioli* [quippe tædiosum & longè parcius *Cementum* allegare piget] Libra semis & ultrà, ne integro quidem erogato: quæ passivè tamen duodecim sexdecimque: curiosiorisque insuper *Spiritus Sulphurei volatilis* quidpiam, sub præparationis initio suppeditat. *Tinctura Martis* per *Acetosa* illa, similiaque *Officinarum Menstrua* Libræ duæ habentur, iosumptis forsan tribus ad summum Imperialibus; condonemus adhue unum; (ut eadem impensa idem pondus speciosioris quoque. v. gr. *Tartarisata*, vel *è Vitriolo Martis Arcanoque Tartari*, *&c. producta* parari queat:) & nihilominùs rariùs 32. vel 36. sæpiùs 48. usque ad 62. hodieque in Libellis æstimantur.

Mercurii dulci optimi Unciæ tres, vix dimidio constant; quatuor vel quinque Joachimicis, (præterquàm quòd *Sublimatum* superiùs, externis sat sufficiens, *Mercuriusque vivus* in Capitello, magnam partem expensarum redimat) passivè prostant. Uti *Turbith Minerale* (per *Sublimatum cum Oleo Tartari præcipitationem* præveniens) decem alicubi Thaleria; dum Unciæ duæ semis vix unius dimidium pro confectione exigunt: & *superstes Liquor*, originem cogitantibus, aliàs haud est inutilis. *Turbith vulgare* per *Spirituum acidorum* abstractionem, vis adeò majori sumptu, at eodem pondere constat; quinque, sex, vel septem taxatur.

Saturni Saccharum quatuor Imperialibus: ubi totidem Unciæ similiter dimidio, ad summum integro præparantur: & *Magisterii* Unciæ duæ, eodem pretio cum *Vitrioli* quoque *Spiritu* præcipitatæ; quatuor Joachimicorum valori pariter subjiciuntur.

Succini Oleum clarum ad Uncias quatuor primò profluit, aut à toto Destillato abstrahitur, itidem dimidio, duabusve tertiis unius; ponamus penitus (pro Rectificationis quoque compensatione (integrum; quinque, sex, vel octo Thaleris per Taxas distrahuntur: præterquàm quod aliæ Unciæ quatuor (aut paulò minus) *Olei rubri crassioris*, at odoratu gratioris caetusque saltem polychresti restent: idem Uncia semis [ad unum usque) *Salis volatilis*, aliquota *Spiritus Salis* parte, &c. facilè liganda, Ungarico pluris vo divendi debere credita. *Balsamum* (cum *Nucista Oleo*) optimum ad Unciam semis, sexta, Thaleri parte paratur; prostat dimidio vel duabus unius tertiis.

Coralliorum autem communis illa *Solutio*, ad Uncias quatuor, octo Joachimicis, dum tamen una, aut tertia ejus parte insuper, promptè constit: æquè ac Unciæ duæ *Magisterii*, elegantissimi quoque, erogatis fortè tribus unius partibus, aut (per suppositionem) integra; quatuor autem taxantur: ut *restantem Liquorem* taceamus; qui si (vulgò equidem paulò laboriosiori) *Aceto destillato* & *Oleo Tartari* constiterit, *Arcani* tamen *Tartari* (post aliqualem adhuc *Aceti destillati* abstractionem] fundamentum aut partem præbet: seu, si *Præcipitatio cum Spiritu Vitrioli* facta fuerit, *Liquor Acetosus*, *Vitriolatus M.* in medicis chymicisque usibus haud adeò rejiculus oboritur: idque magis adhuc, quòd etiam *Acetum non destillatum*, eodem successu queat recipi. *Tinctura Coralliorum communis* è prædicto *Sale*, aliisque vulgatioribus Officinarum hactenus modis comparata, Libra una tres rarissimè Joachimicos (quibus speciosiorum hodie *Solutionum* tenuissimarum *Tincturarum* idem ferè pondus paravimus] communiter exigit: cur autem 32. rariùs 24. assignantur? adde quòd *Salis vulgaris residuum in Magisterium præcipitati*, aliudve extractionis *Magma* nihilominùs novis usibus accomodari queat.

Tolerabilior videtur *Magisterii Perlarum* Taxatio, dum (variabili aliàs istarum pretio) duodecim Thaleris æstimatur Uncia, ubi prior quatuor, vix quinque nonnunquam insumuntur. Sed *Acetum destillatum* hic quoque est supervacaneum; & paulò antè notatus *Liquor Acetosus Vitriolatus* expensarum partem interdum refundit: in universum autem, si tantùm est refectivum, mitissima Taxatione languentibus dispensari deberet. Quæ verò proportio, quòd Unciæ duæ *Magisterii Matris Perlarum* vulgatissimæ quatuor Imperialibus prostant; dimidio, ad summum tribus integri partibus plumaeea quoque specie) præparandæ?

Atque ut reliqua nunc ex *Animali Regno* desumpta similiter persequamur; *Spiritus Cornu Cervi* Libra destillatur tertia fortè parte, ad summum dimidio Imperialis: pro Rectificationis labore, detrimento, *Spiritusque Vini* accessu, assignemus idem majusve pretium: distrahitur uterque 6. 8. Thaleris. *Oleum fætidum*, tribus æstimatum hic non attingemus; uti nec *Sal volatile*, *Spiritu proprio* ab initio non illiquatum, & (sive per se convenienter *dilutum*) sive *Acidis fixum* asservetur, facilè duos per Taxationes suppeditans; siquidem satius esse putamus, si sub Rectificatione isti combinetur. Tessulæ saltem (integro plerumque Vase eximendæ) perfunctoriè apud Figulum albificatæ, unicum ad minimum Imperialem superadduot; adeòque è rejectitio sæpè *Cornu* 8. 9. vel Imperiales levi negotio habentur. *Cornu Cervi ph. calcinati* Libra, quasi aliud agendo paratur dimidio vel duabus tertiis Joachimici; venundantur quatuor integris: superstite adhuc *Gelatina*, quovis (si placuerit vel expectatur) modo excepta, nihilominùs impensarum duplum sic exsulvens. *Magisterium Cornu Cervi cum Spiritu Nitri*, ad Uncias duas (debita tamen intentione inter istius abstractionem) collectum vix ultra dimidium constat, venditur tribus, quatuorque: & si edulcorantem *Liquorem* saltem *Urina* (si *Sal Tartari* displicuerit) perfundamus, præcipitantur adhuc ferè Unciæ duæ, à residuis *Spiritus* (qui ad perfectam siccitatem hic citra totius combustionem abstrahi nequibat) particulis absorptæ, à vulgari *Magisterio* nil differentes; unde denuò duo vel tres, atque adeo ex Unciis quatuor *Cornu Cervi* facilè sic 5. 6. vel 7. Thaleri redeunt: præsertim cùm ambo haud inconsultò permisceantur, posteriori per prius intenso. Abstractus hic *Nitri Spiritus* (sed & *Aqua Fortis* citra noxam quamdam adhiberi poterit) diversas in Dissolutiones satis adhuc sufficiens, pro lucri sit superpondio. Imò eadem solvendi ratione *communis Magisterii* Unciæ quatuor parari poterunt, insumptis duabus tertiis, aut integro ad summum Imperiali; quæ nihilominùs 4. vel 6. venundantur: & si quis *Alcali* quoddam *Diaphoreticum*, cum *Nitroso Spiritu* crystallisatum desideraverit, instituta cum ista Præcipitatione, *Coagulum* istud compendiosè gratisque suppeditabitur: uti si *Sal Tartari* receptum fuerit, *Liquor Nitrosus* attemperans, diureticus, in *Nitrum Artificiale* coagulabilis restabit.

Solutionis Oculorum Cancri Urina duæ habentur fortè dimidio, distrahuntur quatuor; Magisteriique idem pondus similiter quatuor Imperialibus, dum etiam dimidio constet; imo leviori adhuc expensa, si Acetum solummodò simplex pro Dissolutione adhibeatur.

Circa *Castorei Extractum* moderatio quædam interdum reperiri videtur, siquidem (in ea fortè Valoris variatione) Unciæ uni præterpropter alterum tantum aut duplum assignatum est. Verùm abstractus, sub præparatione *Vini Spiritus* (Libræ unius pondere & amplius, sumptus omnes ab altera parte liberaliter compensat; sive *Hystericis*, *Cephalicis*, *Arthriticisque Aquis* aut *Mixturis* extemporè adjiciatur; sive potiùs (cùm liquidum hic quidpiam Praxi commodius minusque exhaustum sit) in *Essentiam* redigatur; seu diluto inibi prædicto *Extracto*, seu (simpliciùs adhuc) infusa tantum *Castorei recentis* Uncia una semis, cum aut sine tantillo *Salis Tartari*. Ut cara nimia sit 12. Imperialium Taxatio cariorque adhuc, si loco *abstractitii* hujus, *simplex* saltem *Spiritus ardens* pro dicta Essentia recipiatur.

Oleum Ceræ non rectificatum (sufficientissimum, saltem ob butyrosam consistentiam dispensationi paulò incommodius) vulgari modo ultra duodecim Uncias colligitur, vix duas Imperialis tertias pro prima & secunda rectificatoria, ubi (tantùm octo *Olei clari* Uncias prodire ponamus) Destillatione insumendo; prius tamen integris octo, rectificatum octo, frequentiùs decem aut penè duodecim Thaleris estimatur. Atque hæc *ex usitatioribus Animalibus* sufficiant.

E *Vegetabilibus Tartari Spiritus* Libra una unico, ad summum uno semis (etiam duabus eo fine Destillationibus institutis) habetur; ampliusquidpiam addat, cui *Tartarus* aut *Opera* carior. Retorta iisdem usibus, cum toto *Capite mortuo*, adhiberi potest, & rectificetur quovis modo, & vel quatuor Unciarum detrimento. Dispensatio polychresti hujus Remedii nihilominùs plerumque octo, rariùs sex vel septem, omissa cum quamplurimis Rectificatione, 10. Joachimicos rependit; & *Caput mortuum Salis usitatissimi* tantum (nam *Oleum fætidum*, efficax quidem, at commpiori Praxi minùs commodum, nihilominùs ridiculè penè ad quatuor, vel sex Imperiales, etiam citra Rectificationem taxatum, hic non adducemus) quod passim octo cariusque prostat: ut Destillationis tædium utroque probè compensetur. Sed enim è singulina quoque Calcinatione

ne Libra istius *Alcali* provenit, erogato alibi dimidio, alibi ponamus Integrum aut amplius quidpiam: quæ tamen quinque Thaleris passim, sed adhuc iniquiùs, si ex ana *Tartari Nitrique detonatorum* constiterit, æstimatur; aut octo vel decem, dum debitè, facilèque dissolutum, *Olei Tartari deliquati* nomen inducit.

Prosapiæ istius est *Vitriolatus Tartarus vulgaris*. Taxantur Unciæ quinque, octo vel decem Imperialibus; tribus integri partibus, vel integro ad summum confectæ. *Tinctura Tartari communis*, at satis bonæ Libræ, 12. 16. quæ unico cum dimidio, duobusve imò (demus) duobus cum dimidio, de cætero facillimè paratur; & (præterquam quod *Salis*, novis usibus impendendi quidpiam interdum pro ratione Processus relinquat) *Spiritus* istius nominatissimi *Tartarisati* Libri duabus eadem opera abstractis, duos tresve Thalero æstimio isti superaddit. Ipsum *Acidum Tartari* (à *Cremore* parùm nisi tædii diminutione differens) ad Libram unam, Muliercula quoque vix quarta vel tertia unius parte conficit: ponamus alibi dimidium & amplius: prostat passim sex octove. Et quò *Mixturam simplicem* hic annectamus, Libræ 30. vel 32. Joachimicis, inter frequentissimas hodie distractiones divenduntur, quæ tamen facili negotio cum *Spiritu Theriacali communi*, *infuse* quidem tribus, *stillatitio*, verò 4. vel 5. ad summum insumptis constant. *Tinctura Bezoartica usitata* eadem est ratio, siquidem Ingredientia suo modo (& ob *Spiritu Vitrioli Martis*, &c. singulariorea sumus) eadem, eademque ferè est proportio; nec *Spiritus Theriacalis* majorem partem vulgarioribus constans, majus adeo pretium requirit, præ *Infuso Theriacali communi* propriéque sic dicto: seu supputatori nunquam non manifestum fiet.

Nos ab *Alcali Tartari* ad reliqua *fixa* pergamus. Ubi sanè Libræ semis *Salis Millefolii*, *Ononidis*, *Spiritum Fabarum*, *Chelidonia*, &c. polycrestorum (nulla tamen aut vili impensa comparandorum) demus, nihilominùs impendi dimidium Thalerum: pro *Cardui Benedicti*, *Absinthii*, *Artemisia*, &c. eodem pondere, secundùm Regionum ac proventûs rationem, duas unius tertias, integrum, & amplius: distrahitur octo, rariùs sex tantùm: quo sanè valore ne rariorum quidem, aut parum suppeditantium, *Centaurii minoris*, *Fraxini* alicubi, &c. *Salia* æstimari debebant. *Crystallisatis* pretium utplurimùm duplicatur; at *cum Sulphure* quidem vix octava sextave pars integri; *cum Spiritu Nitri* verò dimidius forsan Joachimicus ulteriùs insumitur.

Aranis Fecula Uncia sex hinc inde exprimuntur, vix quartam tertiamve unius partem erogantibus: nonnullibi raritati amplius quiddam demus: interea taxantur integris tribus.

Florum Benzoes Unciæ ferè duæ, vulgatiori quoque modo collecti, duodecim; dum uno cum dimidio vel duobus haud difficulter parantur; & eadem opera proveniens *Oleum* facilè quatuor aut quinque Imperialibus distrahitur.

Magisterii Scammonii Unciæ tres, vel tres semis proveniunt, vix, ni Massa planè nequam fuerit; duorum insumptione; aut si quid *Spiritui ardenti* (interdum cariori, sed tunc repetendo) damus ulterius. Taxantur 9. 10. rariùs 11. aut duodecim Thaleris.

Sic *Magisterii Jalapii* Unciæ tres, novem, rarò tantùm septem: cum duobus, imò (quò pulverisatio, insumendusque sed repetendus) *Spiritus* probè compensetur, duobus cum dimidio haud difficulter præcipitentur. *Extractum mucilaginosum*, *cum Sacchari* particula in *Essentia* Uncias quatuor redigendum; ob languorem ejus non attingimus.

Magisterii Gummi Gutta ad minimum Unciæ duæ, sæpiùs ad tres, usque ad tribus uniusquartis acquiruntur; & hinc sub Dispensatione quatuor, sex, imò octo Joachimici.

Extractum Agarici pro unciis duabus (puris satisque spissis) uno præterpropter constantibus, quinque vel sex rependit. Uti *Turbethini Extracti* (resinosi ac pilularis consistentiæ) idem pondus, sex Imperiales, uno dimidioque ad summum collectum, *Spiritu* insuper utrubique sub confectione separabili. *Extractum Hellebori nigri* communi more ad quarundam (consuetæ consistentiæ) Uncias paratum, tertiæ vel dimidia unius parte constet; addimus idem pro depuratione per *Vini Spiritum*, *Magmatisque* sedecentis compensatione pretium: adhuc nihilominùs tres, quatuor aut quinque pro locorum Taxarumque more refundet. Uti Unciæ duæ *Extracti Colocynthidis spississimi* sex Imperiales; quæ uno cum dimidio sat commode comparantur. *Extractum Aloes* ultra pilularem consistentiam condensatum ad minimum octo (nam ob successivam majorem exsiccationem plura allegare nolumus) reddit; dum insumptis ad summum duobus Imperialibus habetur; siquæ *Spiritus ardens* hic pro opinionum variatione assumitur, auctius *Spissamenti semiresinosi* pondus ejus valorem promptè redimit: ceu *Extracti Foliorum Senæ* Unciæ duæ (pilularis & a Mucagine superflua satis liberatæ consistentiæ) insumptas duas unius tertias, tres quartas, aut si amplius quid increscens interdum valor exigit; per assignatos tres quatuorve (nam Extractis viciniores duos tantùm assignasse rarum est) Imperiales, eademque ferè invenitur Unciarum duarum *Extracti Rhabarbari* conditio, si quatuor vel quinque nonnullibi dispensetur; siquidem usitatiores Taxæ sex, vel septem ponunt, dum unico cum dimidio, duobusve (præsertim cum remissius pretium talia sua postmodùm in usus præparanda suadet) sat commodè colliguntur: æquè ac *Extracti Panchymagogi* (usitati completique) Unciæ tres, & amplius, duobus, vel alibi duobus cum dimidio Thaleris: quæ octo tamen novemque passim veneunt, quatuor enim alicubi tantùm compendiosiori cuidam Compositioni adscripti videntur; sique *Ambratas* superfluitates in prædicto omitteremus, istæ quoque competentiorem Taxationis modum excederent.

Minùs autem adhuc moderatus est vulgatissimorum (v. g. *Absynthii*, *Scabiosæ*, *Hederæ terrestris*, *Agrimoniæ*, *Chelidoniæ*, *Cichorii*, *Plantaginis*, *Vulnerariorum*, &c.) *Extractorum* valor; dum Unciæ tres, vis ac ne vix quidem octava quartave unius parte constantes, tribus Joachimicis divenduntur: aut *Cardui Benedicti*, *Veronicæ*, *Polypodii*, *Centaurii minoris*, *Gentianæ*, *Aristolochiæ*, *Tormentillæ*, &c. Unciæ tres eodem pretio; dum sexta quartave Imperialis parte parantur. *Liquiritiæ spississimi Extracti* Unciæ quatuor totidem Thaleris æstimantur, sexta, quarta, rariùs octava unius parte, pro Districtuum ratione habendæ. Est *Croci optimum* ad Unciam unam semis, unico (sique vel dimidium addimus) Imperiali; taxatur passivè sex.

Atque quò eorum etiam nonnulla, quæ (præ jam dictis, *Aquoso Menstruo* satis obedientibus) consultiùs cum *Ardenti* extrahuntur, similiter in Exemplum producamus: usitatissimorum ex *Angelica*, *Enula*, *Hyperico*, &c. Unciæ duæ totidem Thaleris prostant; passivè præsertim in mediterraneis, hæce duabus unius tertii, aut paulò ampliùs colligendæ, sique *Spiritus ardentis* valor interdum increverit, tres insuper Imperiales (è totidem *Spiritus mediantis* Libris, sub eorum confectione abstrahendis) superaddentes. Sique *Spirituum horum* (v. g. *Hyperici*, *Enula*, &c.) partem, in *Essentiam quidem* ampliùs redigere libuerit, denuo singulæ harum Libræ (duobus Thaleris taxatæ), etsi vel *Extracto proprio* saturentur, impensarum duplum, triplum, & amplius (præcipuè si consimilium *Extractorum* loco, parabilior eorum modus, per *Aquam simplicem Sale Tartari sufficienter acuatam*, alicubi pro re nata observetur, aut ipsa saltem Simplicia infundantur) præstant. *Extracti Symphyti*, nullatenus mucaginosi, Uncias duas haud difficulter habemus, vix tertiam unius partem insumendo; prostant integris duobus; & *Extracti resinosi Ligni Aloes* (satis boni) Uncia una semis (pilularis consistentiæ) sex, octo, imò 12. Thaleris, quæ unico cum dimidio probè præparatur. Ceu *Opii* (sine vel cum præviis quorundam ambagibus) *Extracti* (citra *Acetosa* quædam alias planè innoxii Unciæ tres, Imperiali solo, vel interdum cum dimidio; aut si amplius quidpiam, taxantur 6. & inexcusabilior adhuc est proportio, qua *Laudana* passim distrahuntur; recentissimæ scilicet descriptionis Uncia una semis (quam mediocris quoque Praxis intra vertentem annum facilè consumit) 20. 25. 30. Thaleris (sive tota Massa, sive dimidio *Moscho* magis, aut planè non infecta sit): conficitur autem ad literam, completè, missisque compendiis, duobus cum dimidio ad summum.

Essentia Absynthii optima, cum Spiritu fermentatitio Extractoque proprio parata, Librum unam semis, sex vel octo interdum Imperialibus æstimari vidimus; vulgariorem (Extracto tamen proprio constantem) tribus quatuorve; imò vulgatissima (per simplicem Summitatum infusionem) vix dimidius decedit: tum nihilominus & ad summum, prima quidem duabus unius tertiis, secunda tertia Thaleri parte vix insumpta, ultima Nummis tantùm aliquot constet. Ceu Extracti Theriaca Andr. (de viribus Processusque convenientia hic non quaritur) Uncia quatuor (totidem Joachimicis venales) unico cum dimidio: superflua insuper Spiritu Theriacali abstractitio optimo (soluta Camphora facilè alterando) ad Libras tres & ampliùs, quot Ungaricis passim taxatas? Sanè vulgaris descriptionis Libra 12. 16. 24. Thaleri prostant; etsi ad literam insuper quin etiam habito residuo Extracti pretio, tribus commode destillantur: accuratioribus infundendo potiùs constant, ne duobus quidem insumptis.

Spi.

Spiritus Ligni Guajacini Libra j. colligitur duabus præterpropter tertiis unius Imperialis, venditur citra rectificationem aliquam, integris octo; *rectificatus* (detractis detrahendis) amplius adhucquidpiam nihilominùs, certè minus pretium non refundit: sique *Oleum fœtidum* pariter distrahi posset, è Taxatione ejus adhuc quinque redirent, post rectificationem via infra octo. Eademque est *Buxi*, ac ferè *Corylini* ratio.

Circa *Spiritus ardentes Abstractitios* (v.g. *Anisi*, *Fœniculi*, *Calami*, *Juniperi*, *Menthæ*, *Veronicæ*, *Absinthii*, *Florum Liliorum convallium*, *Cochleariæ*, *&c.*) ut alicubi moderatio quædam, nec excessus adeò ultra duplum (præsertim cariore *Frumenti*, *Vinive Spiritu*) observari videatur; *Oleum* tamen per Vesicam simul profluens, expensas in nonnulla: v.g. *Anisum*, *Fœniculum*, *&c.*) factas redimit: plerique præterea alibi atque frequentiùs, carè satis divenduntur: v.g. *Absynthii*, *Liliorum convall. Menthæ*, *&c.* Libræ duæ non tam duobus, quàm 3.4. plurisque Thaleris; dum parati vix ultra tertiam unius partem dimidiove constent; æquè ac *Fermentatitiorum* (utur in quibusdam Simplicibus immeritò prælatorum: similiter Libræ duæ (è *Floribus Sambuci*, *Absynthio*, *Mentha*, aliisque parabilioribus) vulgatiori quoque more (quò *Sacchari*, *Mellisve* accessu nihilo inferiores exeamus) destillatæ, vix unico Imperiali; aut si quid ulteriùs variantı comparandorum pretio dederimus: prostant quinque, sex, octo, duodecim; ceu *Spiritus Liliorum convallium*, *Cochleariæ*, *&c.* Libra una, uno, vel superaddito dimidio præterpropter parabilia, octo, *Rosarum* duodecim, sedecim Thaleris: tantillum *Olei*, quod è *Mentha*, *Absynthio*, &c. simul profluit hìc non attendimus: quemadmodùm nec (exiguo pretio, sed haud sine *Exoticorum* accessu) venalem hinc inde *Juniperi Spiritum*; siquidem ut *variorum* nonnullibi *Baccarum* majus sit pretium debita tamen compensatione eo non ascendit, ut Libræ tres fermentatitii quatuor Imperialibus æstimari queant: vel *Olei* Libra non tam duobus, quàm quatuor, quinque, &c. dum (rarò nunc destillantibus) sat bonæ notæ passim duobus unius tertiis, ad summum alicubi integro coematur.

Ita *Spiritus Terebinthinæ* Libræ duæ, unico & tertia forsan unius parte comparantur: sin domi destillamus, & quidem per Vesicam, emptitii istius pretium ne quidem insumitur, restitansque *Colophonia* (dummodò *vulgaris Colophonia* Taxa distrahatur, aut ejus Libra semis saltem *Terebinthinæ coctæ* loco usurpetur) impensas liberaliter redimit. Si verò per Cucurbitam, *Oleum* subsequum *flavum rubrumque*, pro Imperiali nonnullis æstimatum, idem præstat; ut *Spiritus* qualecunque hìc superpondium non allegemus. E *Lateritio communi* passivè triplum, quadruplum, è *rectificato* sextuplum, redit; larga laboris (etiam citra vulgare tædium tostitandi) compensatione. *Olei Carvi* Unciæ duæ totidem Thaleris prostans; parantur hinc inde vix octava, sextave unius parte, vel si amplius quid quispiam postulet, insumpta: ut priores aliquot *Aquæ* sat bonæ Libras prætereamus. *Anisi* ac *Fœniculi* eadem est ratio. Uncias duas *Olei* paraverimus Imperiali præterpropter; quatuor divenduntur: & si *Aquam* per se nolumus, è Residuo *per fermentationem Spiritus* tantùm postliminiò prodit, quod ad minimum omnes impensas exsolvit. *Olea Aromatica cum affinibus*, v. gr. *Rhodino*, *Menthæ*, *Chamomillæ*, *&c.* Olei parum tardeque sudantibus, si ab ingenuis Destillatoribus ac Materialistis intemerata nonnunquam haberi queant, magno sumptuum aliàs Impendendorum compendio (præsertim ubi singulariorea quædam Enchiresea, Vasave capaciora deficiunt) coemi posse fatemur. Cur autem per solam Dispensationem è plerisque duplum, aut (licèt quædam ob *Aquæ* scilicet aut *salivæ* instillandæ defectum, crassescant) in se consumantur, aut per guttularum exstillationes disperdant aliquid, è Drachma tamen, satis alias excessivè in Taxis æstimata, deinde in guttarum distractione statim duplum, triplum, imò quadruplum, quintuplum redire debeat, Id quidem non videmus. In *Cinnamomi* nihilominùs, *Rhodino*, *Caryophyllorum*, *Nucistæ*, *Macis*, *Majoranæ*, *Menthæ*, *Rosmarini*, *Citri*, *Aurantiorum*, *Anisi*, *Fœniculi*, *Salviæ*, imò *Pulegii*, *Rutaceo*, *&c. Oleis* (ipso sanè *Juniperino*, cujus Drachmam octava Imperialis parte nonnullibi dispensare cernimus) Exempla passim sunt manifesta: æquè ac in *Spiritus Vitrioli*, *Salis*, *Nitri*, *Ammoniaci*, *&c.* guttis, Vesicæ Vitraque corrodantur; & inter extillandum semper disperat aus elabatur aliquid resarciri tamen, citra impositæ (singulis Drachmis Unciisque) Taxationis duplicatione, &c. minori adhoc redhostimento poterat. Sin autem prædictorum pleraque, vel Mangonii evitandi causa, domi quis destillare voluerit, nihilominùs circa quamplurima moderatiorem Taxam, publici boni causa, citra privatum incommodum observari posse deprehendes. Nam ut *Cinnamomi*, *Nucistæ*, *Macis*, *Citri*, *Aurantiorum*, *&c. Olea solitaria* expensas haud adeò, præsertim per minora Vasa rependere videantur; sunt tamen *Accessoria*, *Aquæ*, *Succi*, *Spiritus*, *è Residuo*, *&c.* quæ sub facili distractione, reditus hinc satis superque exaltant. Ita *Citriorum*, imò ipsorum *Aurantiorum Succus* per se duplum triplumve (*Compositis* adhibitus, plerumque magis adhuc multiplicatum) reddit pretium, quo *Mala* illa, recentia quoque & selecta (ne corruptionem minitantia viliori valore, licèt haud adeo laudabiliter huc tracta allegemus) passim comparantur. Qui *Cinnamomum* destillat, verbi gratia duabus Libris *Aquæ spirituosioris* optimæque ad minimum Libras octo, adeoque pro tribus præterpropter Imperialibus communissimè decem nanciscitur; ut si vel Scrupulum tantùm *Olei* secerneret (siquidem Drachmæ unius ad *Cinnamomi* Libram unam tradita proportio, in Quantitate vesicaque minori non procedit) gratis illud habeat. *Rhodinum* (dum, nisi è majori rasuraræ pondere, profectò parco satis aliàs prolicitur, *Rosarum* autem *verum*, post quævis etiam tentamina, perquam est exiguum) emeatis nunc pro more Argentum proculdubio satis compensat: idque eò liberaliùs, si vulgò *Rosacei veri* loco consumatur. *Caryophyllorum Olei* Uncia duobus (via majori) prolecta, quinque Imperialibus distrahitur; dum prioris (data opera) paulò *spirituosioris Aquæ* verbi gratia Libræ duæ *Aquis Compositis* constituendis (ceu *præcedente Dissertatione* notavimus) perquàm commodæ, impensas penitus, aut earum saltem dimidium exsolvunt. Eadem est *Macis* ac *Nucistæ* circa ejuscemodi superpondium ratio; nam Drachmas sex vel Unciam unam *Oleosi Magmatis*, post destillati Unciam semis, in Vesica restitantis (quibusdam loco debiliorum adhuc Liquaminum, *Emplastris Linimentisque* mixti) hìc non adducemus, *Absynthii*, *Menthæ*, *Chamomillæ*, & forè *Rorismarini Olea* paulò difficiliùs colligi certum est: sed horis, ut & *Chamomillæ* (pro iis, qui *Ptysagoga* condunt) priores vegetioresque *Aquæ*, illic verò diversimodè collecti *Spiritus*, ex Taxatione veneunt, ut *Olea* nunc penè gratis alicubi haberi, vel secundùm vulgarem quoque Destillationis modum nihilominùs moderatiori æstimio dispensari queunt; *Additamenta* (vel ex *Abiete*), cùm adulterina nolimus, hìc non astingimus; ceu nec quorundam certis in locis parabilitatem. Uti *Majoranæ* hinc *Rutæ*, *Pulegii*, atque congenerum (majorem harum copiam suppeditantium) *Olais* tertia vel quarta assignati pretii pars eò evidentiùs subtrahi posset.

E *Balsama* (supponimus autem optimum, citra viliora Corpora, cum *Oleo Nucistæ puro* confectum) *Cinnamomi*, *Rhodino*, *Macis*, *Nucistæ*, *Majoranæ*, *Succini*, *Rutæ*, *&c.* passim triplum; è *Caryophyllaceo* quadruplum vel quintuplum; ex *Apoplectico A Cr.* alteriusve fragrantiori (*Ambra*, *Moscho*, *Zibethaque* sufficienter saturarato) triplum, quadruplum, & amplius impensas saltem supputantibus) redit: at hìc alibique decedena sub distractione tantillum satis undiquaque compensetur: *Balsami Sulphuris Terebinthinati optimi* Libra, ne integro quidem Imperiali erogato paratur; passivè sexdecim venditur: ceu quod (ceternos in usus cum *Oleo Nucum* pro tertia fortè istius parte, si *Flores Sulphuris* recipiuntur; dimidio præterpropter, cum *Oleo Amygdalino* (ponamus) integro constit; hinc inde tamen quatuor, quinque, rariùs tribus tantùm Joachimicis prostat.

Quod autem *Aquas Destillatas Simplices* concernit, mitiùs quidem cum compluribus actum videtur: dum v.g. *Rosacea*, *Acacia*, *Fragorum*, *Cardui benedicti*, *Paoniæ*, *Majoranæ*, *Melissæ*, *Menthæ*, *Pulegii*, *Rutæ*, *Cochleariæ*, *Charefolii*, *&c.* vulgari modo elicitæ, ad Libras sex, Imperiali præterpropter ac successivè distrahuntur. Permolti tamen nihilominùs (severior fortè aut potiùs æquior) quispiam detrahere quidpiam posses: siquidem dictum pondus paucis horis, è minutiori quoque Vesica vel Mulcreculæ quasi aliud agenti destillatur: aliquas profluens simul *Oleum* largiter compensat: plures notabili quotannis copia (seu quia debiliores, seu quia polychrestæ) consumuntur: multæ parvo constant; uti *Fumaria* quoque, *Cichorii*, *Betonicæ*, *Scabiosæ*, ferèque (si cui placent) *Veronicæ*, *Acetosæ*, *Fl. Tiliæ*, *&c.* Et è nonnullorum *Sed mentis*, si quis curiosior, aut ampliori apparatui deditus esse voluerit, Essentialis Salis haud parum, nec parvo æstimatum provenit; multo majus autem quidpiam ex iis, quæ *cum Vino destillata* communiter dicuntur. Nam v. gr. pro Libris tribus *Aquæ Menthæ*, *Melissæ*, *Cochleariæ*, *Veronicæ*, *Pulegii*, *Liliorum convallium*, *&c.* vix ultra octavam, sextam, aut quartam Imperialis partem (*Phlegmaticarum* respectu) requiritur: pretium tamen passim duplicatur aut triplicatur. *Aquæ Cinnamomi* Libræ quatuor, ferè sex, rariùs quinque Joachimicis distrahuntur; optimæ notæ uno cum dimidio parantur; & qui circa *subsidens*

dem tractu temporis *Oleum* repetitò occupari avet, hinc quoque impensarum partem aut dimidium nanciscitur. Si porrò *Aqua Spermatis Ranarum* Libræ tres dimidio vendari poterunt, etiam tædiosè *per Maria Bal. destillata*; cur totidem *Aqua Typharum Cervinarum simplicis* Libræ *cum Vino* eodem modo collectæ quatuor Thaleris æstimantur? dum *Vinum* atque rariores etiam alicubi *Typha* dimidio, via integro constant. Nec minor circa *Composita* quoque deprehenditur excessus; etsi omnes indifferenter *Species* recipiantur, *generosiorique Vino* quasi suffocentur. Quid si laborum sumptuumque (per *Ingredientium* delectum, substitutumque *Vini Spiritum*) accedant compendia? *Aqua Apoplectica selectissima* Libræ quatuor uno, rariùs uno ac dimidio consiunt, prostant quinque; & *Epileptica L. Hysterica Off.* & *Aqua Vita Mulierum* tres Libræ, quatuor Imperialibus, quæ unico (via quarta insuper parte) præparantur. *Aqua Anhaltina* (*cum Moscho* quoque) *Theriacalis* usitatæ, ipsiosque *Carbunculi aurea*, pariter *cum Moscho* (omissis saltem ultimis, è *Sola Perlis*, *&c.* jam olim ineptiarum convictis additiunculis) destillatæ, eadem est circa impensas, atque reditus cum prædicta Apoplectica ratio sive proportio. *Balsami Embryonum* Libræ sex tribus aut majori adhuc pretio (observatis omnibus hîc, præter solam à Sole redestillationem, ceremoniis (habeantur: sexdecim tamen passivè hactenùs distractæ sunt, rariùs quatuordecim aut duodecim Thaleris: sique nuper lucrum ad octo reductum est alicubi, etiam Laborea tum ac vana Accessoria notabiliter simul præciderunt. Ex *Asthmaticis* usitatioribus, *Carminativa vulgata*, *Antiscorbutica*, *&c.* utplurimùm ad triplum redit: amplius sanè quidpiam ex *Elixirio Vitæ M.*

Sed hæc *è priori Classe sufficiant*. Consequens est, ut è Reliquorum quoque congerie potiora similiter sistamus: singulorum enim resolutio Lectori fortè tædium, certè in caussa liquida frustraneum nobis laborem pareret: & satis erit unum vel alterum è quovis Remediorum genere, tanquam in Exemplum adduxisse.

Theriaca Andr. Libræ ferè quindecim, uti in simplo describitur, legitimè facilique negotio nullibi non præparari possunt, 11. 12. ad summum 13. vel 14. Imperialium insumptione. Imò septem vel octo sufficerent, si exuto saltem Peregrinitatis aut Antiquitatis studio, *Pulveri Colubrino*, *Terra sigillata Silesiaca*, *Terebinthina*, *Acacia*, *Spica*, *Scordio*, *Dauco*, *Dictamno*, *Seseli*, *Thlaspi*, *Bulbis*, *&c.* *nostratibus* acquiesceremus. Polychresto huic Remedio nihilominùs excessiva profectò Taxatio passim adsignata est: ut ex impensa ista ratissimè tantum 60. utplurimùm 70. imò 100. pluresve Joachimi redeant; & *Genialis* illa *Spectatorum Cœna* probè redimatur. *Mithridatii Democrat.* Libræ ferè decem, septem Imperialibus haud difficulter, etiam in remotioribus ab Emporiis oppidis conficiuntur: ea adverso infrequentiùs 30. saltem, plerumque 40. 50. pluribusque divenduntur. Et tamen *senescentium* horum *Electuariorum* viribus, secundùm vulgatas traditiones, nil aut parum decedit. Exsiccationem nimiam alias diversimodè impedire sciunt Dispensatores: nec tanti est, quòd inter quotidianam distractionem (liberalissima hac Taxatione) decedit. E *Theriaca Diatessaron* quintuplum & ultra redire, profectò nimis multum esse è *Diascordio* sextuplum aut septuplum: *Alchermes Monspeliensis*, sive (qualisqualis etiam) coematur, sive seorsim præparetur, in ea polychrestæ necessitatis persuasione, passivè tamen triplum retundit; ampliùs autem iis, qui supervacuas Additiones omittere didicerunt. *Electuaria è Succo Rosarum*, *Benedictum laxativum*, *Caryocostinum*, & alia ejus generis *Purgantia*, similiter hinc inde triplum. *Lohoch de Pulmone Vulpis*, *sano & experto*, *&c.* paulò æquiores videntur Taxæ, duplo ferè hinc inde contentæ. *Rosarum* autem; seu *Hortensium*, seu quoque *Cynorrhodi Conserva* Libræ tres duobus Imperialibus passim æstimantur, dum tamen duabus unius tertiis aut tribus unius quartis sat commodè consiant: ceu Libra una *Conserva Rosarum vitriolata* tertia Imperialis parte; divenditur integro & quarta unius parte. Reliqua hujus generis *Bellaria* potiùs, quàm *genuina Medicamenta* recensere piget; duplo nihilominùs, sæpè majori, rariùs tolerabiliori Taxatione venalia.

Syrupi Violarum, *Rosarum*, *Papaveris Erratici*, *Florum Pæonia*, *de Acetosa*, *Veronica*, *Scorbuticus vulgaris*, item ipsius, *Borraginis* atque *Buglossa*, *Cidoniorum*, *Ribium*, *Berberum*, *Cerasorum acidorum*, *Rob Diamorum*, *Dianucum*, *&c.* etiam ubi *Simplicia* minùs existunt parabilia, ad duplum nihilominùs ampliusque adscendunt. *De Liquiritia Dialthæa*, (etiam negotiosiùs confectus), *de duabus & quinque Radicibus*, *Acetosus simplex de Senn*, *de Curallis* (usitatoris hactenus Dispensaturii] aliisque hujus generis tritiores, illud passivè longiusque transgrediuntur, imò quidam & alicubi ad triplum; cum *Syrupo Rosarum solut.* abeunt: quemadmodùm & *Syrupus de Cichorio cum Rhabarbaro*, *de Pomis Saboris*, *&c.* ut *Dispersos* (in ea valoris Simplicium variatione) duplo aut paulò æquiùs nonnullibi tractetur: eademque moderatio circa *Syrupum Acetositatis Citri* (vulgari modo proportioneque paratum) observari videtur: sed *Cortices residuos*, qui seu in *Essentiam* (uti *Liquor oleosus* vocatur), seu in *Syrupum de Corticibus Citri* (cum aliquali quidem impensa) denuò redigit, aut in *Oleum* destillat, horumque pretium superiori addit, superabundantiam tunc facilè comperiet: quemadmodùm etiam, si recentiora compendia enchiresesque sectetur. *Oxysaccharum* verò *Emeticum* octuplum, aut decuplum reddere, planè est excessivum, nam Libram semis facilè dimidio Imperiali paravetimus: uti *Mellis Passulatum*, plurissimi quoque, Libram unam semis, eodem pretio, quæ tamen integro cum dimidio Joachimico venundatur; & in subsidente *Tartaro* eadem opera expensarum dimidium facilè refundit, secundùm usitatiores hactenus Taxas.

Aceti Theriacalis communis Libras duas vel Materfamilias confecerit, quarta Thaleri parte: distrahuntur passim quadruplò cariùs: & totidem *Aceti Scillitici* Libræ quatuor Imperialibus; quæ vulgari quidem modo dimidio forsan, ad *Guleni* verò normam sexta vel quarta unius parte nullo negotio parantur: ceu Unciæ quatuor & ampliùs *Olei Nucista* uno præterpropter cum dimidio; quatuor Joachimicis, rariùs minoris æstimatæ. E polychresto *Amygdalino*, etiam frigidè vel citra intensiorem calefactionem *expresso*, pro dimidio in Libram (quam duabus unius Thaleri tertiis coemas) undequaque insumpto, passivè unus cum dimidio, & ampliùs [ubi major licentia) redit: majus autem adhuc, si vehementiori Igne (pro complurium, gratias hic susque deque habentium, more) copiosiùs colligatur.

E *Pulvere Puerorum*, absolutè sic Officinis dicto [*Iride Pæoniaque* constante) pro insumpta in Libram semis sexta vel quarta unius parte, hinc inde integri duo cum dimidio Imperialis repetuntur: ex Unciis tribus *Pulveris Marchionis*, unico & quarta unius facilè (si perinde fuerit *Cornu Cervi* an *Unicornu* adsumatur) conficiendis, non solum quinque vel sex, sed ubi ana *Sacchari* addunt, etiam decem vel duodecim: quas sanè æquior quispiam (hîc requisitas) Drachmas duas *Rhinocerotis* vel *alterius* ex interiori Africa ultimave Groenlandia petiti *Cornu* haud invitus redimeret, si *Fossile* insufficientius crederetur. *Pulvis ad Casum* non tam duplum, quàm pro negligenti mixtura triplum reddit: & *Stomachalis Birckm.* pro tribus unius quartis in Libram forsan erogatis, Imperiales duos cum dimidio, imò alibi quinque, sex, sæpèque superioribus suis plures, &c. quis enim obsoletos jam, aut pro Inventorum aut Præscribentium lubitu miris modis variatos, omnes sigillatim recenseat? E *Diagridio vulgari* æquè, ac *Scammonio sulphurato* [si benè hîc procedas) rariùs duplum tantummodò acquiritur. Et ut *Speciebus Aromaticis completis*, præsertim pretiosioribus, v. gratia *Diambra*, *Diamoschi dulcis*, *Diaromaticis caryophyllat*, *Diamargariti frigidi* (nam *Diaromatici ros.* *Diarhodon*, *Diaxylaloes*, &c. gravius æstimium est manifestum) hinc inde, etiam ubi ficta illa moderatio haud observatur, quadantenus sit parcitum, ea incompletis tamen *Diarhodon*, *Diambra*, *Diaromatici caryophyllati*, *rosati*, *&c.* non tam duplum solum, quàm triplum quadruplumque præter rem redit: quemadmodùm etiam è *Speciebus Imperatoris*, *Diatrion Piperum*, *Diazingiberis*, & amplius adhuc è (paulò quidem tædiosioribus) *Diatragacanthi frigidi*, *&c.* æquè usitatis. *Dia-Ireos* ad sextuplum passim adscendere cernimus. Nec mitius ferè cum *Sief albo*, *cum* aut *sine Opio* actum. *Trochisci de Myrrha* triplum feruot; ut hinc in paulò tædiosioribus *Alhandal* (*Colocynthide* tamen hodie facili compendio probè pulverabili) & *Agarico trochiscata* duplum minùs forsan elevari posset. Utque mitior adhuc nonnullibi sit *Gallia moschata* usitatiorum *Rotularum*, *Morsulorum Imperatoris Fructibus*, ipsarumque *Manus Chr. perlatarum* Taxatio; reliquis nihilominùs, v. g. *Aniso laxativo*, *&c.* passim triplum, rariùs duplum asignatum est. Eadem verò tritiorum quoque *Pilularum*, e. gr. *Aurearum*, *Cochiarum*, *Arabicarum*, *&c.* *sine Quibus*, plerumque observatur ratio, seu à duplo ad triplum [post persunctoriam mixturam) ascensus; at in *Angelicis communibus Tartareisque*, ceu dicuntur, *correctis*, amplius adhuc quidpiam: siquidem hîc pro insumptis præterpropter in Libram semis duobus, passivè decem vel duodecim redeunt; illic loco integri & duabus unius tertiis, Imperiales octo: quibus efformationis (otiosorum Puerorum) labor satis forsan compensatur, æquè ac dum idem *Extracti Aloes simplicis* vel aliquantillo *superiorum Vegetabilium* alterati pondus, uno cum dimidio (ponamus) duobus constans, nonnullibi 32. Thaleris distrahitur. Et qui reliquas minùs nunc usuales *Pilularum Officinalium* Formulas obiter saltem censebit, haud difficulter singularum, altero tanto haud contentarum, extravagantias de-

deprehendet. Ordine enim eas recensere nostri non est Instituti, qui per *Topicorum usitatiorum* lustrum, inter inspiratas Pagellarum excrescentias ad finem properare cogimur.

Ita è *vulgari Lumbricorum Oleo* passim non solum triplum, sed quadruplum quoque aut amplius ultra expensas provenit: è *Scorpionum simplici, cum Olivo parato*, plerumque triplum; rarò minus, si *Amygdalinum* receptum fuerit. Pro sola *Laurini Petroleique* dispensatione hinc inde duplum assignatum cernimus: nec tritiorum, v. g. *Chamomelini*, *Anethini*, *Rosati*, *Violati*, *Verbascini*, *Liliorum alb.* *Hyperici*, *Rutacei*, *Absinthii*, *Mastichini*, &c. labor & impensæ compensationi undiquaque quadrant: vulgatissimorum verò *Lini*, *Cannabini*, *Juglandium*, *Papaverini*, *&c.* excessus etiam in parabilitate sua, adhuc sunt evidentiores: sique otiosior aut diligentior quispiam supputationem circa *Composita* quoque instituere voluerit, idem in plerisque deprehendetur. *Unguentum Album*, *Populeum*, *Dialthea*, *Ægyptiacum*, *Rosarum*, *Pomatum*; *Potabile*, *Resumptivum*, *Nervinum Comitissæ*, *&c.* etiam observantissimè, & in locis à facilitate mercimoniorum remotioribus parata, plerumque ad duplum ascendunt; alibi nonnulla, cum *Unguento nihili*, suique similibus Euporistis ad triplum evagantur. Et eadem ferè est *Emplastrorum Diachyli simplicis*, *de Meliloto*, simplicissimè confecti, *de Baccis Lauri cum Cera* quoque, *&c.* *Splenetici*, *Albi*, *Oxycrocei com.* congenerumque ratio, utplurimùm ad duplum ducta. E *Vesicatorio*, *Matricali* pro more catenlo, *Diasulphuris R.* *Diapalma*, *Stictico Cr.* *&c.* etiam nominatioribus in locis, triplum, rariùs minus redit. Sed hæc in Exemplum hucusque recensita procul dubio sufficient; non ut cuiquam ægrè hinc fiat, verùm quò Asserti saltem nostri constet veritas; quam non solum in allegatis tantùm, sed in reliquis insuper, quæ resolvere penitùs vel referre piguit, oculata manus haud difficulter observabit largiter, in plerisque cum superpondio: siquidem vel Oppidorum minorumve Apparatuum gratia faciliores comparandi modos atque pretia utplurimùm negleximus; nec in Resolutionibus ipsis ad Solidos, Grossos, Nummos, & cæteras minutias delabi voluimus; multò minùs ad recentiora *Compendia*, quæ labores atque impensas in permultis haud perfunctoriè levant. Si quæ ampliùs in Assertione ipsa supererit (è brevitate vel generaliori censu) obscuritas, plana hæc cuilibet statim fiet, qui modò spectabit aut inquiret in *Simplicium* seu *statum* quasi, seu *alternantem Valorem*; expendet modum dispensandi; observavit quid inibi singulis tam integris, quàm resolutis, varieve tentatis decedat vel accedat: quanti quævis *Preparationes* constent, quantis *Laboribus*, quot *Horis*, quibus *Vasis*, quo *Tadio*; quantum *Crassamenti* subsideat, Filtro adhæreat, quantum inter *Digestiones*, *Abstractiones*, *&c.* dissipetur; quinam sit Districtus sui situs & natura, non solùm (mage tum) necessariorum usitatiorumque Remediorum, & hinc distractionis frequentiæ vel infrequentiæ, verùm etiam in ipsorum Emporiorum, ac modi, per variantes Libras aut Centenariorum partes comparandi respectu. Qui hæc & alia forsan insuper, quæ vel *Privati* quid sapiunt, vel conniventia arbitratuque proprio in regularitatem quasi quandam nullibi ferè non tandem transierunt, paulò penitùs considerabit; is diffusiorem hic determinationem, specificationem, & specialia *Subtractionum* aut *Divisionum Exempla* neutiquam desiderabit. Excessus nullo negotio advertet, & tum demum pretium singulis conveniens, quasi aliud agendo statuet; non quò Privatorum unus aut alter, sed tota Respublica indifferenter, & citra ullam (hic alicubi tractam) Pretiosiorum modificationem seu moderationem gaudeat. *Nec enim*, ut denuò hoc repetamus, sub relacta hactenus determinatione (generali sanè) *Taxam quandam condimus*: sed *Excessus* saltem, quasi per transennam subterversantibus ostendimus. Addat, detrahatve qui volet, ubicunque Loci, Distractionis, Processus, Laborum, Detrimenti, &c. modus & ratio postulabit. *Qui sub competenti sibi Moderatione, sua tolerabiliùs divendet, Religiosior esto.*

DISSERTATIO III.

DE PRIVATA REMEDIORUM DISPENSATIONE.

Eliquum nunc est, ut pro *Tractationis*, aut *Postulatorum nostrorum Complemento* commoda, quæ in Rempublicam simpliciter, aut inter aliqua hinc Professionis nostræ (aliàs hac tempestate sat fidentis) Magnenta; plerisque præsertim Mediterraneis hisce minorumque Commerciorum locis, per *privatam Remediorum* (revera sic dictorum & requisitorum) *Dispensationem* redundant, consideremus: at omninò sub *Referentis* saltem, nullatenus verò *Disputantis Persona*: retro velum & præfiscinè; ne hactenus diversimodè quidem subterversantium, & per introductum passim receptissimum, seu reditus suos tutantium, seu *Consuetudini* (haud rarò ingratiis, alibi vero ob præsupposita quædam) litantium *Contradictiones* temerè in nos convertamus: aut *Magistratus Constitutiones Placitaque*, quibus (pro Referentium Informatione vel Judiciis) *Medicos* atque *Pharmacopolas* (è liberrima olim favorabilique communicatione sua successivè colligentes) partiti tunc negotia voluerunt, inconsideratiùs indistinctiusque intueri putemur. Ideòque nec *de Jure* quidpiam tantoperè impræsentiarum quidem adducemus; sive intimiorum *Medicina Partium Naturam*, salutare hoc Exercitium in se (præsertim hac Seculi facie) & exigentem admodùm, & alio respectu satis oppidò permittentem allegando; sive *Morem* insuper diffusiùs referendo, qui non solum antiquitùs ab ipsis Artis primordiis observatus fuerit, & adhuc à Medicinam Professis in Oriente observetur; verùm etiam sub ipso postmodùm *contraria Consuetudinis* exortu, præcipuè verò simul ac liberaliores Artes paulo cultiùs tractari inciperent, à diligentioribus, nec cuncta sua cuivis temerè concredentibus, identidem custoditus est. Ceu plures sanè, *sua sibi Medicamenta parantes & vindicantes*, vel in decimo quinto saltem Seculo harum rerum curiosiores invenient: & numerosiores adhuc versus decimum sextum nostrum: Exercitio hoc postmodùm famigeratissimis inde Viris indies familiariori; ab aliorum prætensionibus, qui ex accidentaria olim cessione, Legale tandem quidpiam erigere conabantur, magis magisque exempto; & uti *Protomedicis* nonnullibi specialiter, ita (cum Gregariorum salus Superiores non minùs tingat, aliasque sit indifferens), Reliquis quoque, diversis in locis, ob prægnantes hoc in genere rationes, usque dum liberè concesso. Nec insuper odiosiùs forsan inquiremus hic, num *Concessiones* olim *illa circa Medicinalia* (plerumque nunc vulgaria, maximam partem revera inusitatiora minorisque hac tempestate momenti) tantisper factæ, ac successivè postmodùm *Privilegiis* quibusdam (pro facilitanda Possessorum distractione) sociatæ, ad subsequa *Recentiorum* (ea alio capite euntia) *Inventa*, *Remedia*, *moderna*sque *Medendi Necessitates* extendi queant? Numne porrò pleræque hujus sortis *Confirmationes*, etiam hoc Seculo *redintegrata*, Chymicum protinus commercium semper & undiquaque (si particularissimis, nobisque forsan haud adeò necessario recensendis de causis alicubi quid datum est) inferant? aut Taxa cum reliquis conditionibus hinc inde præfixæ, *Proprietarii* quidpiam tantoperè ea eo supponant, dum *Pretium* saltem (cujus *aquitatem* Medicorum quoque libera suis in locis dispensatio pariter observare jubetur) singulis (in tantum, & pro Referentium opinione) fingunt; *Causa pendenti*, & ei *quod in Quæstione est*, interea nil inde detrahentes, imò *Clausulis reservatoriis* nonnullibi hinc apertè munitæ. Non urgebimus adeò istorum etiam Locorum placita, quæ cum *Medicorum* (hac in materia) *Jus*, *&* *Æquitatem* insuper satis advertissent, ipsam horum distractionem nullatenus prohibuerunt: *alium* saltem *Dispensationis modum*, *per Pharmacopolas* (cujus rationes effectus infra distinctiùs considerabimus) tantisper posuerunt. Nec ampliùs *aliarum* quoque *Artium Professionumve exempla ac Libertatem* eo fine nimiùm exaggerabimus; vel quomodò non tantùm *Mathematum Cultores*, circa *Metalla* diversimodè honorificèque occupat, &c. potiora sua citra minorum gentium (similia perficientium, aut inibi ministrantium) Contradictiones vel Exprobrationes, laudabiliter varieque fabricent, aut effingant; verùm etiam in nostra nunc Materia, *ipsi Chirurgi* eorumque (diversorum titulorum) asseclæ, Medicis sanè longè inferiores, *Remedia sua*, multæ pariter conscientiæ, & circumspectionis æquè indiga, *domi propriisque manibus* tanquam ex condi-

condicto parent: quomodò Personæ planè non huc pertinentes, ob arreptum *polychrestum aliquod Pharmacum* (inter tot abusu & affectata *Monopolia*) *Privilegiis* passim muniantur? *Pharmacopoliis* ob caussas fortè haud semper publicas, *certarum Pilularum*, *Mixturarum*, *aliarumque Compositionum* (in aut pro *Secretis* habitarum) specialis planè distractio, *Spirituum* aliorumque difficiliùs aut laboriosiùs præparandorum (*Chymicorum* æquè ac *Vulgarium*) saltem aliunde & ad sensum coemptorum *Dispensatio*, *passivè concedatur*: & si quæ ampliùs adduci, suisque ab exceptionibus, quibus forsitan a quibus elevantur, facili negotio (ceu infrà quoque circa potiora fiet) liberari poterint. Certè si ad *Postulati nostri* illustrationem solum, quasi nil conferrent, & *Medici in universum omnes*, vel ab Arabum usque tempore, *parile exercitium* usquedum neglexissent, aut per fictionem Juris, ob complurium vel plerorumque *Confessionem* illam, *Unguentariis* olim suis, *Aromatariis*, *Rhodopolisque*, magis magisque (præsertim inter Græcorum ultimos & delicatiores Mahumedanos, sequioribusque porrò Seculis sub ea Scientiarum caligine, necessaria Studiorum cultura. concurrentium Laborum multitudine, Pharmaceutices ignorantia, aut putata inconvenientia, aliisve adhuc minùs excusabilibus de causis (factam, per quandam hinc quasi *Præscriptionem* si de temporariis Consuetudinibus ita loqui possumus) Jure suo penitus excidissent. Utilitas tamen, quæ seu directè, evidentiùs intereà diffusiùsque per Suppositum nostrum, quàm vulgarium Traditionum observantiam, in publicum passim redit, tanta & ejus momenti videtur, ut vel istius saltim, utpote supremæ Legis intuitu, *salutaris hæc Medicamentorum tractatio* (utut alibi hactenus intermissa, alibi suspensa) nihilominùs plerisque Locis, compendiosiorem parabilioremque Medicationem exigentibus, *per plenitudinem Potestatis*, denuò *ni imperari*, vel Proprietariis olim, quasi è *Panrirolli deperditis*. Tutoriove nomine restitui, *liberè solummodo*, (& nè præ paulò ante allegatis Artificibus deterioris sic conditionis, minus pollentes minusve fidi sic videantur Medici) *concedi hac tempestate debeat*: æquè ac longè majoris ponderis & consequentiæ *Consuetudines*, *Statuta* ac compacta *communis Boni causa*, in publicis superiorum annorum necessitatibus, ad admirationem permutata, vel penitus abolita, ab initio diximus; & ne parva magnis imprudenter conferre videamur, data opera hic loci, tanquam notoria præterimus, potiùs ad *Instituti nostri pertractationem* properantes.

Priùs autem quàm istud persequamur, & *Ordine* (qualis quidem in hisce complicatis esse poterit) potiora referamus, quæ Decumbentium seu Sanitatem atque Vitam, seu Fortunas solùm, seu utraque conjunctim concernunt, cuncta tamen in publicæ Salutis magmeta melioremque Civium conservationem rendunt; ingenuè monemus, nos dum *saluberrimum hoc Exercitium commendamus*, *neutiquam* hinc indifferenter & continuò *cuivis manum injicere*, vel eorum *Semi-Empiria protinus patrocinari*, qui modum hunc præcipitanter involant aut arripiunt, citra quandam ordinariamque vocationem, aut saltem citra sufficientia realiaque Specimina ac Testimonia, non solùm Theoriæ consummationem (quia à posse ad esse positum jam (per *serium Manuductorem*) *Practica manualisque Chymia* fundamentum satis edocentia, sed ex eo tantùm capite, quòd nomen aliquandiu inter Philiatros professi, *Libellos Introductorios* alicubi summariter evoluerint, aliaque Consectaria (quæ Practicum de futuro quidem informant, inde tamen protinus neutiquam sistunt) tractarint, &c. vel speciosiori adhuc titulo, famigeratiori cuidam *Chymiatro* (sub multo interim solidioris Theoriæ neglectu) saltem *à Carbonibus* fuerint, aut ejus aliorumve cultiorum Practicorum *Processus*, *Formulas* atque *Emporista*, suis sub Titulis collegerunt. Ejusmodi extensiones, & abusus, ab origine profondiùs utplurimùm inquirenda profecti, non nostræ hic, sed superioris considerationis sunt. Hæc, uti *Regularis Postulati* commoda facilè deinceps, vel aliorum Exemplis percipiet; ita irregularis (donec majorem perfectionem *sub ingenua Versatiorum Manuductione* acquisiverit) inconvenientias; cum competenti Medela, similiter advertet; & quòd (utrisque sic juxta sepositis) profectò nemini, etiam è quibusvis Exotericis, qui Arti hoc in genere seu hodie semet agglomerare possent, seu per Consuetudinem, nescio sub cujus dextræ titulo (forsan vix sine Chirurgiæ contumelia) gradatim hactenus associati sunt, *saluberrima hæc Medicamentorum tractatio*, *propinque in singulos Ægrotos adaptata*, ea queat concredi fiducia eoque fructu; imò quòd nemini hinc adeò debeatur magisque competat, quàm *Ordinariis proximioribusque Practicis*, *supradictis Requisitis debitè circumscriptis*; qui vel solius *Gratiosi Nominis* intuitu, oppido nil in se desiderari patiuntur patienturque, quod secus in hoc negotio sentientium exceptationibus aut suspicionibus (ceu plerasque successivè expendemus) apprimè non satisfaciat, nec ea adverso *allegauda* nunc *Commoda* satis superque comprobet.

I. Sit autem interea, quæ Publicum directè magis spectant, *Primum*: *tot Miserorum conservatio*, qui vulgaris Medicationis sumptus veriti vel declinaturi, ipsos simul Medicos penitus, aut debito saltem tempore prætereundo, negligentissimè passim, magno tamen Reipublicæ damno, pereunt. Et sanè nemo non novit aut persentiscit hodie *epidemiam* penè *Rei pecuniaria Angustiam*, passivamque hinc illam in quævis Expensarum compendia, ac planè singularem tantumnon omnium attentionem. Unde sanè quamplurimi, mediocris quoque sortis judiciive, & qui è (quovis modo) personata ratione Status nihil non de se pollicentur: nihilominùs de cætero quidvis patiuntur priùs vel pertentant, quàm Medicum adeant: dumque *Sostra* cogitant, dum excurrentes in Pharmacopoliis impensas, eventum intereà incertum; familiarem rem jacentem, Viduæ Orphanorumque certas alias miserias, &c. totum inde potiùs modo *fatali fortuitæve Terminationi* simpliciter committunt; modò sumptifacturi scilicet sic quidpiam, quaslibet *Anus*, *Tonsores*, *Pharmacopolas* (in Oppidis ad ejusmodi Consilia perquàm hinc inde promptos), *Agyrtas*, aliosque è proprii officii desertione passim propullulantes *Empiricos* consulunt; sicque tandem (inter majores sæpènumerò impensas) aut moriuntur multi; aut nisi (spontaneæ nonnunquam) Reconvalescentiæ spes affulgeat, tum demum Medicum (saltem quo in personalibus sub Exequiis recitari queant) re desperata vocant, quidvis interdum pollicentur, rariùs servant; imò fabam tandem penitus in actiones ejus cudunt, ni res cedat ex sententia. Quod autem hisce inconvenientiis eorumque consectariis, inter (suprà simul quæsitam) *Taxarum*, & ipsius insuper *Præscribentis* (quò necessaria solummodò nil verò pro forma tantùm aut desultoriè imperet) *Moderationem privata* præcipuè *Dispensatio* singulariter & apprimè, (idque non sine magno gratiæ & authoritatis Medicæ augmento) medeatur, intimiorem ejus rationem paulò attentiùs expendens, Experientiæque suis in locis conferens, haud difficulter deprehendet. Non reperimus hic antiquum illud: *quod potest fieri per pauca*, *&c.* nec cum aliquibus subtiliùs forsitan quæremus: *Et cur*, *dum Clientes nostri fatis hoc in genere juvamenti percipere queunt ex una*, *duas tamen separatas familias hunc in finem seorsim sustentare debeant?* Saltem è nostris quotus est, qui ubi *Sostra hodie Honorariaque aliàs quasi nulla sunt*, istorum, imò nonnullibi *moderationum* quoque *Visitationum* loco, *solitaria* (non dicimus usuali, sed temperatiori etiam) *Taxa* pro deditis Remediis salutæ non sit acquieturus? Sub ea verò facilitate Simplices ac Procrastinatores passim allici, Medicisque sæpenumerò magis devinciri, profectò palam est: experienturque complures in isto *Sumptuum compendio* quidpiam, magno suo postmodùm commodo, qui aliàs negligentissimè perirent; ut taceamus potentissimum hinc campum, qui ipsi Medico non solum in propriæ famæ & authoritatis (etsi vel aliquali nonnonquam redhostimenti debiti jactura), verùm etiam sub paulò protractioribus difficilioribusque Morbis, in tot desperabundorum & circa Remediorum continuationem tunc hæsitantium conservationem aperitur.

II. Atque ut *hæc Medendi ratio Vitam* hactenus ac *Sanitatem complurium Ægrotantium*, ita (quod *Secundum* nunc est *Commodum*) *Fortunas* quoque eorum seorsim salubri levamento respicit; & sumptu sit sic non tantùm Pauperculis, sed (in ea temporum conditione, indifferentique Personarum ac Facultatum respectu) reliquis quoque, quod aliàs communiter in *Honoraria*, in *Pharmacopoliorum* (decenter etiam observatas) *Taxas*, in *Accessoria* pro labore ac studio, imò penitus alicubi in *Taxationum* extravagantias, privatas *Quotas*, *Ministrorum* additionculas, &c. conjunctim erogandum est, & de cujus nimietate, præsertim in protractioribus Curis, tum *Heredes* postmodò, tum *ipsi* (utut hac ratione feliciter) *Restituti* tantopere, nec immeritò semper conqueruntur; totum quod insumptum est, *Medicis* (qui plerumque tamen vix Nummos aliquot inde habuerunt) indistinctè adscribunt; *Sostra*, sub tot expensarum aliarumque rei familiaris jacturarum æstimatione vel prætextu præcidunt; post (ortas hinc, & ex usitato Practicæ modo viventibus longè magis noxias) frustrationes aut alternationes, malè volunt; alios per ejus generis *Relationes* à salutari Medicamentorum usu deterrent; vel (æquè ac nonnunquam semetipsos, post Morbum denuò fortè obortum) in diversa *Protelationum*, *Empiricorum*, *privata Medicationis*, *&c.* præcipitia inconsultò deducunt.

Fieri quidem poterit, ut sub *privata* quoque *Dispensatione* Sumptus in Chronicis gravioribusque Affectibus aliquousque

nonnunquam excurrant, vel excurrere videantur: sed enim si totum hoc tritiori medicandi rationi (positis intereà iisdem Affectuum Personarum & Forinsecorum circumstantiis) proportionaliter conferimus, dum Receptismo quidpiam vel ingratiis (*Adjutorum* scilicet, *Vulgi* & *Pharmacopolarum* causa) datum est, eo profectò non, aut via excrescit siquidem cultior hæc compendiosiorque Praxis, simplicissimis quousque datur contenta, Ceremonias illas ac Curialia, quæ Schedulam redemptu solùm difficiliorem, neutiquam verò præsentiorem reddunt, & ne rem ignorasse vel neglexisse videamur, pro forma saltem superadduntur, ut impunè ita liberrimè præterire potest; sicque plurima Sumptui faciendo, haud pauca, quo etiam pro devinciendis Clientum animis negligendo, parvis de cætero potiùs at crebrioribus reditibus (quo facilitas ejus frequentia compensetur) acquiescendo, ita se in universum sistit, ut ei (post concreditam Sanitatem) è Bulga demum (quasi Empiricorum, miseros olim deglubentium, dimiterve priùs de pretio paciscentium gregi) his nonnisi deposita fronte moveri, vel Ephemerides suas ordinarias Thomistis & Euclionibus in eventum tandem producenti minùs, quàm repositis Schedulis, aut Mercatorum) tot incertitudinibus subjectis) Libellis fidi queat.

III. Sequitur *Tertium* nunc & majus quidem adhuc *Commodum*, *passivorum* sæpèque *exitialium in Pharmacopoliis Errorum* & hallucinationum citrà *Præparationem* æquè ac *Dispensationem Remediorum* diversimodè contingentium, longè facilior, feliciorque evitatio; evidensque hinc ac salutaris illa in quibuslibet, considerationis cujusdam indigis, Chymicis præcipuè, Vegetatioribusque aliis securitas, imperanti sumentique communis. Abusus equidem & particulares Profitentium, Errores *ipsi totique Arti* haud imputandos esse satis scimus. Sed enim profectò nos *Pharmaceuticam* hinc, adeò Medicationi nostræ necessariam, & si fortè quispiam *Diureticorum* (nemini tamen non tractabilium) directionem saltem, obtendere voluerit, longè intimiorem ac specialiorem simpliciter aut undequaque elevamus vel convellimus: dum in administranda tantùm ratione, aliter (pro locorum exigentia) qualitercunque modificanda occupamur: nec in personalia hic aut plùs quàm individualia solummodò; vel quod *Hominis Sanitatem* irrevocabilemve *Vitam* concernant; quod è dicta Consuetudine, consequentia (tam Objecti quàm Subjecti tractantis intuitu) vix aut non declinabili in solidum penè fluant; & alia haud nullius intereà momenti impræsentiarum conjunctim adducenda, adeò devolvimur: dum tantùm aut præcipuè, cunctarum vel plerarumque harum inconvenientiarum faciliorem longè feliciorem que evitationem, saltem per qualemcunque forinsecarum Circumstantiarum immutationem, parata hic, nec minori culpa (quàm Navarchus, Architectus, imò ipse Pharmacopœus & Chirurgus, &c. antiquum obstinatè obtinentes possunt) negligenda Medela, rogamus & ostendimus. Et quò singula paulò planiùs compareant, principio quis sanè nostrum nescit, aut ingratiis interdum fortassè non persensit, frequentissimas illas & enormes sæpè *Præscriptorum* permutationes, confusiones, *Ponderum* inversiones, *Scriptionis*, *&* *ingredientium* perfunctorias incompetentesve tractationes, &c. etiam circa vulgatiora (trivialis notitiæ, diffusioris molis, minusque operosioris mixtionis) Medicamenta diversimodè, nec tam inopinatò, quam sub obrepente (vel *Ministris* saltem) nonnunquam *Negligentia*, adhærenteve *Simplicitate*, vel in permultis *Imperitia* (præsertim si ad Remedia singulariorem attentionem, arbitrationem & encheiresin undiquaque exigentia veniendum fuerit) contingentes: pariterque ad ipsam insuper *Simpliciorum Compositorumve* collectionem, asservationem ac præparandi modos, &c. variè catenfas? Quis recensere ausit insuper & ea, quæ vix sine culpa (ceu data opera) alicubi eveniunt? & nos ab altercationibus & exprobrationibus alienissimi, diffusiùs hic non persequimur: ne Heros forsitan aut Provisores, inter domesticas, alienasve sæpè minùs quadrantes curas, &c. Ministris Pueris ve sua cuncta, vel potissima, inconsideratiùs interdum concredentes; circa Medicamentorum debitas tractationes minùs attentos aut versatos; quævis indifferenter dispensantes; sub aliquali nonnunquam acquisita medicandi notitia præscriptas (ignota sæpè sibi de ratione) Formulas in aurem censentes, indeque pro lubitu addendo, subtrahendo, substituendo variantes (& si quæ ampliùs per illætabilem præcipuè cessionem illam oriuntur) temerè in nos concitemus; aut Ministros, talia superciliosiùs alicubi audentes vel involantes, duriùs habere videamur. Quis denique non comprehendit, obiter hactenus (solummodò) ostensa, eò esse graviora, si in Drasticorum ac Chymicorum genere peccentur: ceu proin validiora; viresve (pro diverso *Præparationis*, *Asservationis*, imò levissimæ cujusdam Circumstantiæ modo) alterantia (præcipuè *Mercurialia*, *Antimonialia*, *Martialia*, *Opiata*, *&c.*) à conscientiosioribus sibique caventibus Practicis, aut planè non, aut non sine multo angore diffidentiaque hinc præscripta, vix demiremur. Nam cuncta hæc Ægroti jugulum semper, Medici verò famam plerumque intimèque petunt. Obviare quidem ejusmodi inconvenientiis videntur (laudabiles de cætero) *Visitationes Inspectionesque*, Urbibus ac Civitatibus quibusdam certo tempore solennes, aut *ex insperato superveniente*. Verùm quantum solitariæ sic caverint, etiam cùm maximè cavetur, saltem impressæ *Observationes* docent; & curiosiores per nos ampliùs inquirant. Siquidem profectò circa vulgatiora plerumque, aut particulares quasdam particularium nonnullorum circumstantias occupantur; potiora vix undiquaque (in eà præcipuè Materiæ Medicæ vastitate, Circumstantiarumque varietate) attingentes, eave exaurientes. Quid autem de reliquis Civitatibus Oppidisque dicemus, quæ hujuscemodi negotiorum sæpenumerò admodùm sunt secura, Pharmacopolæque sua liberrimè linquunt? Quid, ubi versatior animus atque manus circa supradicta solùm, ne singulariora & majus quid interdum exigentia adducamus, desideretur? Quo proin diligentiori horum omnium ac consimilium Observatori, jureque hinc inde meticuloso Medico, præsertim si Operarum suarum (quamvis sub quotidiana etiam præsentia) languore nihilominùs attentionemque expectatione sæpenumerò minorem, hic verò Familiam penitus separatam, ad parile tamen quidpiam suo modo præstandum foris destinatum cogitat; vel si sperata è Præscriptis effectus loco, contrarium potiùs aut diversum, exuberans aut deficiens quidpiam (ceu pluries fit) contingat; equidem multus atque magnus hæsitandi dubitandique locus undique superest. Et ne talibus paulò versatior nobiscum priùs forsitan, quàm tot undiquaque sic, & longè numerosius (ac communiter putatur) requisitis Inspectionibus & Directionibus continuò quasi distringatur; imò priùs (dixerimus) quàm ipsam *Schedulam*, cum Requisitis vulgo Curialibus consignet; longè lubentiùs, faciliùs, atque feliciùs cuncta propriis oculatisque manibus transigit, parabit, miscebit, didet. Nec enim pro iis hæc dicta volumus, qui alienis officiis foris continenter implicati, domi intereà *Remediorum suorum Elaborationes ac Dispensationes conducticio cuidam*, *necessariisve suis* (insolidùm & indifferenter, absentes interim) forsitan *committere possunt*; recluso sic in eosdem lapsus præcipitio. Qui secundùm intentionem nostram tantisper procedit, meritoque quod suum est, saltem agit, quo hic etiam tam famæ quàm conscientiæ caveat, inter subsidiariorum quidem (abjectiora nullique periculo exposita secum transigentium) accessum, cuncta de cætero, quæ realem *Remediorum Præparationem ac Dispensationem* quocunque tandem modo concernunt, aut cujusdam inibi momenti sunt, *ipsemet perficit aut tractat*: indeque eò securiùs & expeditiùs, quò per contractiorem *Myrothecii proprii* apparatum, ista Materiæ Medicæ vastitate minùs distringitur, minusque (dum quæ anno hic, biennio ve sufficiunt, ipsi similiter & in tantum sufficiunt semel quotannis exsolvunt, nec hæredibus hinc post obitum, negotium adeò facessunt) exhauritur; quo insuper singula exquisitiùs novit, æstimat atque tractat; usualia sua penitùs dignoscit; suspecta vel confusa promptiùs (tanquam de proprio) rejiciat; complacitis jam (dum nihilominùs non infrequenter, sub ipsa Dispensatione posterioribusque sic cogitationibus, convenientius quid incidit) id tunc faciliùs substituit, addit, detrahit; si diversum aut speciale quidpiam circa Remedii effectum contingat, planiùs (quid, quale, quantum, datum sit) novit, observatique rationes certiùs pervestigat; Elaborationes ipsas, cum suis, accidentarioque sæpè supervenientibus Circumstantiis, securiùs moderatur; quamplurima non solùm in (Repositurae vel successivæ Distractioni destinatis,) *Compositis*, verùm etiam extemporaneis quotidianisque *Formulis*, vix aut ægrè determinabilia, verbi gratia, *Analepticorum* seorsim quæsitam in Odore, Saporeve gratiam, manuali additione vel subtractione domi longè feliciùs obtinendam, quàm conjecturaliter per Schedulam determinanda, *acidorum* (tantæ, nec succurrentis semper variationis) *Spirituum*, solitariorum aliave composita constituentium, item *Emeticarum*, *Opiatarum liquidarum*, *&* *cæterarum validiorum Compositionum certiores Doses* distinctiùs salubriusque (ne de *Topicis* dicamus) dimetitur; & si quæ insuper sunt ampliùs, quæ (dum pariter quidem homo est, humani nihil ab eo alienum) nihilominùs actiones ejus (eo modo facili negotio directas) aliorum mussitationibus suspicionibusque (si forsan alicui, cuidam in hisce exterico diversum quid contingere potuit) evidentiùs adhuc subtrahunt.

Posse verò Practicum, etiam frequentatissimum, ejuscemodi *Medicamentorum privatorum tam Præparationi*, *quàm Dispen-*

spensationi vacare admodùm, manifesta docet Experientia; nec diffusioribus huoc in finem deductionibus opus est. Saoè si supervacaneæ *Pharmacopoliorum & Dispensatoriorum* congeriei semet inevitabiliter ingerere vel implicere cogeretur, equidem difficile foret hoc, & aliquibus forsan minùs possibile. Sed hunc offensionis lapidem *in prima Dissertatione*, luxuriantisque tuoc molis recensiooe (negotium ad longè pauciora reducendo) sufficienter removimus. Protractissimas verò *Visitationes*, & similes quorundam *Conjunctiones* (allidendo, &c. peregrè præter necessitatem subsistendo, &c.) constantes, versatioribus & ejuscemodi affectatiunum otiuus prodigis nemo hic prætendet. Asseverare possumus, quòd Poliater, vel potioribus saltem ab initio, tanquam Apparatus sui fundamento instructus, exercitioque huic sensim adsuescens, de cætero suis intentus, Exotericorum incuriosus, haud difficulter Decuriam non unam sufficienter (imò peregrè vicinos subinde simul) visitare, Consilia formare, ea cum imperatis Medicamentis Ephemeridibus suis inserere, successivas boras insuper quandoque Novorum perquisitioni lectionive, vel correspondentiis, uti vocant, id promerentibus impendere, & nihilominùs Decuriæ similiter non uni, eodem respectivè die Remedia sua domi decenter dispensare, & intereà quæ sensim deficiunt, vel adjicienda alternandaque videntur, cum Cinislone seu uoo seu nullo, successivè nulloque ferè negotio supplere queat; etiam in Civitate solitariis: dum ampliorem plerumque plures partium laborumque divisionem inhabitant; Aularum vero alicubi distractiones, ipsaque Militaris conditio (vel Colonellorum quorundam, secretiori quoque Chymiæ superioribus lustris ea ratione vacaotium exemplo) quotanois, imò penitus intra biennium saltem, septimanas aliquot intercalariter suppeditant, quæ necessariorum quidem reparationi (inter leves aliquor Encbireses & Operæ partitiones) dentue. Quod autem *contagiosis Malignitatibus* luctuosiori tempore dejectos attinet, profectò qui eos tum seu (sub competenti moderatione) visitet (forsitan uti nec Ordinarii, nec Peaxin juxta istos exercentes, indeque salubriori Reip. statu commoda sua decerpentes, vel tituli Professionis fuæ intuitu, Castrensium insuper & ipsorum Aulicorum Medicorum esemplo aliter posse videntur); seu tantùm per Chieurgum aliosve eefereodarios (æquè Contagii suspectos) audit; is quoque *loco Schedulæ ac Informationis ipsam Remedium dare*; multa simul compendia (seu olim facilitandæ assecutaodæque Dispeosationis causa diversimodè, sub præservatoriis curatoriisque modis inventa, seu pro re oata denuo superaddita) præsertim uoisormi ferè tunc in compluribus Medicatione, inibi sectaris necessariis (pauco tamen numero similiter comprehensis) Apparatum supplere, sibi demum domesticisque suis parili, qua reliqui solent, ratione cavere potest oppidò, *speciali Numinis tutela* comprehensus: aut si Faris forsitan eum cedere tunc temporis interdum contingat, baud adeò hinc major existit confusio, quàm si solitariis Consiliis, iodigentibus inserviens, ipseve Pharmacopœus diem suum obiisset; pro locorum conditionibus hujusce modi defectus restituendi, vel potiùs præcavendi ratione non una; eaque Status tunc irregularitate (potiori saoè stragis authore) alias hìc quoque variis consusionibus tentaminibusque (ceu olim hìc implicati probè reminiscentur) subjecta. Quod autem extra turbulentias istas Ægrotantem attinet, notum est, quòd *in Acutiorum permultis*, nc nobis sæpè, vix aliis io consilia saltem sufficiamus: ubi vero in aliquibus, ut & *in Chronicis* eorumque intervallis licuerit, exigentibus ibi qui *Receptis & Informatione* quiverit, etiam necessariis Medicamentis, sub *Clinice* intuentis *Directorio* tantisper ponderatis, mistis atque signatis inservire (manifestò famigeratissimorum quorundam exemplo) potest: & quid, si Pharmacopœus in Oppidis præcipuè, surrogando Ministro destitutus, eidem infortunio subjiciatur?

Quid autem, si *Medici privatim ita debita Remedia curandique ratio* (ceu accidentariò quidpiam interdum, quod istis postmodùm imputari possit, supervenit, aut communc nobis fatum hujus æquè ac aliorum conatus infringit) ab impatientioribus aut singularioribus nonnullis (propter seu ratiooem Status, sed privatas affluentias, mordicùs & ingratiis superveoire, seu volentibus, seu requisitis) post eventum demum, aut sub Medicorum altercationibus congregationibusve *traducatur*, vel (*Thessalis* olim, *Themisonibus*, atque aliis tum *Empiricis* dicta Lege) inter privatos falsaem (Mulierum, dicaciumve quorundam præjudiciis deditorum] consessus *accusetur*? *Transigant* primò hi istis cum Locis, quæ passim (Medico minùs diffidentia, & æquiùs de ejus actionibus sentientia] *Remediorum privatim paratorum distractionem*, ignotisque etiam sub titulis *dispensationem* (modò in Pharmacopoliis fiat) liberè secureque concedunt. Qui porrò è nostris, aut alieno in Foro curiosioribus, tot intercalaria, intùs & extùs (occultè sæpè) simul sub Praxi Medica concurrentia, paulò attentiùs notarunt, & tritum illud (*si hic esset, aliter sentiret*) cunctis suis pronunciationibus præjudiciisve, instar terminalis Lapidis statuerunt; pro vel contra alterius innocentiam è Schedulis, etiamsi vel ab incunabulis Ægroti comportatemue, simpliciter & insolidùm haud dicent, &c. Odiosum est relatu vel perquisitu, quot proculdubiò forsitan intercant, plurè nihilominùs regulariter & examussim (non solo Pharmacopola, Receptarum hìc haud postremò semper judice) tractati; violentia verò *Morbi*, vel inter neglectiorem *Diætam*, *Vini* acetabulo, *Piscium Pomique* buccella, &c. saltem pessumdati; quos tamen *versatior Practicus* superveniens, incompetentibus *Venæsectionibus* ac *Laxativis* inconsideratissimè priùs debilitatos, *Clysteribus* tantùm vexatos, *Topicis* incassùm oneratos *Specificis* longè seriùs & post Festum tentatos, tot totiesque varigatis (*Moschatis Ambraisque* insuper) *Confortantibus* (obortis novis ebullitionibus Stomachique perversionibus) solummodò magis confusos invenit taciteque gemit. Quot credimus passim *Vita sua pausam fecisse*, saltem inter *Negotiosorum* officiosiores *Remediorum* variationes, ac *Confortantium* vulgarium, *Juleporum*, *Apozematum*, *Mixturarum*, *&c.* multiplicationes? Quot periere, aut perire possent per tot, semel (tacitè, modoque minùs sæpè cognitio,] similiter perimentia, invertentia, expellentia, &c. (haud adeò de cætero inusitata, vel solitariè insontia] junctim aut consequenter data vel alternata inconvenientiæ non unius authores, &c. quæ tamen omnis *Receptissimi æstimatio* proba dicet & innoxia? ut tot intercurrentes indicibilesque sæpè circumstantias, optima quæque pervertentes denuò sileamus. Et quodnam demum *testimonium Pharmacopola* producit, quo non solum *Composita* ejus (in eà noonunquam libertate vel incuria) sed etiam *Formula* insuper indies transmissæ, debitè semper & ad præscriptum indubitatò parata fuerint. Asserenti vel interdum jurato creditur; *Medico* verò prætee solenne suum, arctiori adbuc explicatiorique sub officii primordiis Juramento [meritoque ? obstricto, convocatis actitata sua ingenuè referenti, *Diaria* demum sua eventualiter producenti, non item? Certè generosus, ac præjudiciorum calumniarumque undiquaque contemptor Animus, uti quidem in (cujusvis etiam formæ) Curationis decursu, Criticas aliasve imminentes turbas; ne salutaribus postmodùm Remediis imputentur, aut (dum omnia post eventum disputari possunt) *Censori* super sinistrum eventum dicenti, ansam præbeant, attentissimè (intee manifestum sæpenumerò tutelaris Numinis concursum) devitat, aut præmonendo ostendit: ita si nihilominùs quidpiam secus contingat, conscientiæ suæ tunc semet involvit, Deoque sua cuncta liberrimè remittit; donec tractu temporis (dum alias sub quovis etiam Medicandi modo pleraque nibilominùs Medicis imputantur) vel affeniæ istæ (sæpenumerò inter feliciores aliarum Curationum successus, ceu Philippus nihilominùs Alexandrum suum invenit (dispareant, vel integritas tandem, ut plùs vice simplici vidimus, in apricum producatur. Nam qui sub primo plerumque, vel declinante demum fervore irritatiores, tale quid per impressas innocentiæ suæ deductiones, rogataque suffragio obtinere conantur; profectò (dum quis inde, quantum inter tot ignotas circumstantias voluerit, credit) majoribus sæpenumerò traductionibus, contemptui præjudiciisque sistere se (nobis quidem) etiam post busta visi sunt. Atque hactenus *de tertio Commodo*, injiciendisque forsitan difficultatibus.

IV. Videamus nunc *Quartum*, idque magni similiter momenti. Quòd scilicet sub ejusmodi Pharmaceutices tractatione, *Rerum Naturalium*, non solùm directè illic pertinentium, sed reliquarum quoque complurium cognitio *manifestè hinc magis magisque excolatur*; *nova* sæpè ac *polychresta Remedia*, *nova Encheireses* atque *Cautela*, Praxi æquè ac Laboribus Chymicis perutiles (interdum quasi aliud agenda) inveniantur; *Arti Naturaque mage conformia Remedia* condantur, aut citra (risu à subterversantibus excipiendos) lapsus præscribantur; probabiliores variè hic contingentium rationes eruantur; inter imitationes aut fortuitas miscellas, Saporum Odorumque (adeò usquedum parùm tacta natura, ac miscendorum consensus ac repugnantia aliquanto fiet manifestior) dissentientia feliciùs declinentur: *Pathologica & Therapeutica* quamplurima, per indirectum quasi, aut illustrentur, aut vanitatis (ceu hactenus inde circa tot *Medicamentorum coacervationem*, circa *Purgantium abusus*, totque *Alterantium*, *Confortantium*, *Topicorumque luxuriem*, &c. feliciter factum est, & circa permultorum *Symptomatum*, *Causarum Effectuumque* rationes pariter fieri posset) convincantur, &c. imo quod in rei veritate *æqua competensque Taxa* condi, de aliorum *Pharmacis* parandorumque *Processibus* ritè judicari, inconvenientiores emendari, *Visitationes* ritè obiri, &c. nequeant, citra intimam totius hujus negotii cognitionem continuarumque exercitium. Nec

enim sufficit hic quædam in *Museo* acquisita ootitia, *Tyrocinii Dispensatoriive recentioris* lectio, vel superficiaria olim *Praparationis Antimonii Diaphoretici Spiritusve Salis*, *&c.* inspectio; sæpenumerò posmodùm, cùm imitari talia perfunctoriè visa voluerit, claudicans: sed firmatus per continuationem (iodies novi quidpiam, in Praai præcipuè, oblatisque tot occasionibus suppeditantem] horum usus, firmatumque similitrr in istas investigationes, deductiones, &c. judicium requiritur: unde profectò habent, quirquid pulchri commodique habeni Pharmacopolia.

Atque ut hæc in se sint manifestissima, & *Medicas perfectius* exquisita, uti *Chirurgicorum*, ita *Pharmaceuticorum* quoque ac *Chymicorum cognitione* hodie profectò *carere nequeat*; eam verò nonnisi per manuales continuatosque Labores sufficienter consequatur, indiesque confirmet vel extendat: sactos interrà in (publico perquàm salutaris) hæc exercitia *Sumptus*, cum insumptis *Materialibus* frustrà disperdere, partave tot coris, impensis ac sudoribus *Compendia*, aut singulariores *Remediorum Modos* cuivis exoterico; inde semet efferenti, &c. propalare nolit, nec teneatur; adeoque vel ea de causa *Medicamentorum ita paratorum, aut unà praevenientium Distractione* (pro erogsti restitutione, novatæque operæ redhostimento) *abstinere arcerive jure vix aut non possit*: nihilominùs tameo, procul dubio ne *Pharmaceutica consuetudines* (tantæ necessitatis olim creditæ) *prater rem inde forsan confundantur*, vel Medici fortasse plus quàm Seplasiæ poscant, placitum est haud paucis (cætera nobis hoc in negotio æquioribus) Locis, ut *specialiora* quidem *sua Pharmacopolis in usitatam Dispensationem*, certo hinc *accepta Pretio*, *sistant*. Sed alius, nec immeritò hic quærat, cui usui reliqua, usualia quoque, variè inter labores provenientia, aut data opera, exercitationis, ulterioris perquisitionis, aliorumve respectuum causa præparata, destinanda fiot? Et numne inter ejusmodi suspiciones distractior quispiam, si velit, etiam viliora, variè soinmmodò mixta, condita, tincta, palliataque secretissimorum loco oculatissimo quoque Pharmacopolæ offerre nequiret? Saltem cur miseris Decumbentibus Expensæ sic duplicetor, non videmus: siquidem qui parat, suum hinc, & qui disprolat, repetit. Ut taceamus, quæ inter ipsam hanc Cautelam (manifesto interim effectus sufflamine vel perversione) sub vario lucello deditorum imitamento nihilomioùs nonnullibi suere substituta. Quòd autem *non dedeceat Medicum Pretii pro datis Remediis indicatio & acceptatio*, aliarum honoratissimarum Professionum Officiorumque *Sportula*, *Taxa ordinaria*, *Solutiones pro Studio Ceremoniisve*, *&c.* dicant. Certè diversum sentientes hic forsitao nimis pudibundi videntur; & tamen nemo non *pro Consilio*, *Lotii inspectione*, *Visitationibus*, *&c.* sua liberè (quo privatas quotas taceamus) poscit. Sin verò *privatorum Praparationibus* occupati, *cum Medicamentis Authoritatem quoque vendere*, nec eos hujus sortis abjectiora ducere putentur: quærat quispiam similiter, numne decentior jucundiorve sit *Urinarum*, *Sputorum*, *Ulcerum*, *Cadaverum*, *missi Sanguinis*, *Examitorum Excretorumque inspectio* nauseabundaque versatio, *Laurientium Pharmacoperum libatio*, *&c.* Laudantur passim nec immeritò, qui profusissimis *Professionibus*, curiosissimisque novissimarum quoque Fibrillarum productionibus (inter tot fœtores licèt, & fastidia) pervestigandis, aut interitus causis ex ipsis putrilaginosis Cadaveribus eruendis indesioenter ferè occupaotur; vel prima etiam *Plantarum* germina, *indefinitasve Synonymias* per tædiosas tandem nulliusve hic usus comprehensiones norunt. Qui verò proaimiori Sanitatis causa, *sub salutarium Remediorum Praparatione*, manus interdum denigraot, vel inter *Empyreumata* nonnunquam versantur, minores inde æstimentur, nisi solis *Dissertationibus*, *Formularum* designationibus, ac ipsi Ægro haud rarò molestis *Visitationibus* Praxin circumscribendo (quod caput & cardo rei est) in verè *Chirurgicis* æquè ac *Pharmaceuticis tertio eundam*, (utinam satia ubique sufficienti) *semper commiserint*? Quin potiùs Authoritati Medicæ plurimum hinc accrevisse vidimus: confirmatioresque sic ac confidentiores facti sunt quamplurimi, imò (præter spem, aut longè faciliùs) per vulgatiora quoque, definita imaginatione restituti, dum à Medici manibus sua proficisci cernerent. Laudatur Artifex, qui Accessoria sua seorsim parare poterit: nec spectatissimis quibusque vitio vertitur, si securitatis aut feliciorisve expeditionis gratia, quæ Scriba solet, transegerint. Sique Chirurgia hactenus eadem ratione tractata fuisset, quaota nunc ejus forent incrementa?

V. Expendamus proin, hisce dimissis, potiùs *Quintum Commodum*: pruinptum scilicet & expeditum hinc sussamen vel *Impedimentum nocentissima istius Empiria*, quæ *divulgata per Receptissimam Remedia*, si præsentiora polychrestave deprehensa fuerint, subsequitur; & non solùm alterius Professionis Hominibus, talia ad Monopolium usque involantibus, verùm ipsis etiam Pharmacopolis (ea vel servitii tempore colligentibus, ac postquam Oppidum quoddam insederunt, Medicis satis ægrè inde facientibus) haud rarò familiaris est; familiariorque profectò deinceps fiet, si pariter selectiora hodie *Specifica*, elegantiores Remediorum *Formula*, cultiora contractioris Praais *Compendia*, curatioreique præsentiorum Medicaminum (verbi gratia *Cinnabarinorum*, *Opiatorum*, *Martialium*, *Emeticorum correctiorum*, *&c.*) *Modi*, id genus Hominum (aliàs hic curiosiorum) abusoi per *Schedulas* ulteriùs prostituentur. Nec enim tanti est contra *selectorum hic Remediorum Dispensationem* præsumptio: quod suspicaces aut nauseabundi quidam, ignota sibi sic Remedia forsitan respuere vel declinare possent. Confirmatiorem aliorum Sententiam paulò antè notavimus. Si verò reverà quidam fluctuent, Magnatibus sanè (quaodo & io quantum retulit) talia nonnulli quadantenus & sensim, nec adeò semper inconsultò detegunt. Reliquos autem num lubentiùs majorique effectu bibituros credimus *Theriacam* aut *Mithridatium*? si Serpentibus atque Lacertis constare dicantur; aut (dum Sanitatis suæ conservationem, longè pluribus circumstantiis, quàm nuda Medicamenti notitia, compluribus tamen locis haud expetita, circumscriptam, Medico interea concredunt) Myropola obscurum per æquè obscurum (*Tacahamacam* puta, *Carannam*, *Chocolatam*, *Guttam Cambodiam*, *Jalappam*, *&c.*) è *Recepta* prælegat atque commendet. Qui verò inter ridiculam Chymicorum adversationem per quorundam hic imperitiam aut affectationes equidem superioribus annis denuoque fotam, satis autem hactenus (*Experientia* saltem, aliorumque Districtuum superioribus annis ea similiter declinantium, imò Exterorum damnatum olim Antimonium, postliminiò nunc reducentium *Exemplis*) convictam, nostra ex eo capite aversari voluerint, quod procul dubio in universum sint *Chymica*, *Ignea*, *Venenata*, *Mercurialia*, *Antimonialia*, *&c.* habeant sibi *Crateros* suus, *Cucullos* atque *Mixturarum Ollulas*, donec oborta tandem Nausea, perceptaque Spagyricorum, si ritè (ceu alia quoque debeot] tractentur & exhibeantur, præsentia, securitate atque gratia, leniom hoc exuant; intelliganque *non omnia esse Graca, qua legi non possunt*. De cætero quanta sit præterea obnuptorum aut saltim privatim sic dictorum Medicamentorum utilitas, ratioui isti sensim adsuescentes faciliè percipient. Increscit inde denuò *Medici Authoritas* & suorum æstimatio: *Imaginatio* quamplurimorum magis excitatur ac delinitur: *Supervacua* seu toto genere, seu singulis in Formulis, faciliùs uti deprehenduntur, ita & intermittontur; *Parabiliora Simplicioraque* (dum parum inserunt) parvi plerumque habita, magno intereà Pauperculorum, majori adhuc habitiorum, totius pretiosa suis Mixturis pessundatorum, *Euporistis* autem (quæ si rescissent, insufficientia sibive indecentia duxissent) servatorum commodo, eò expeditiùs adhibentur; apud inoovatinnum (in diuturnioribus Morbis) avidos, continuatu necessaria Remedia) quæ comperta è Myrupoliis negligerent] sub levi quodam Accessorio feliciùs repetuntur; præjudiciis aut parili relatione vel censura præoccupatis specialiora quædam, verbi gratia *Opiata*, *Antimonialia*, *Mercurialia* item *Emetica*, vel Pusionibus opinione tenus saltem alicobi imparibus) &c. præsentissimo levamine propinantur; inter tot impertinentes planè, & (utut Medicamentum empiricos in abusus tandem nanciscantur) Methodi tamen Prudentiæque expertes Inquisitores (ægrè hinc & authoribus Clientibus ipsis facientes) Secreta Secretis competentibusque doctrinæ Filiis [siquidem noster quidem Medicus indifferenter aliis sua, tot sudoribus sumptibusve parta, vel demum Famam ipsam cum usurpantium Sanitate diversimodè concernentia, prostituere haud forsitan tenetur, nec Ambitionis inde, affectatique Monopolii accusari potest) fideliùs servantur: & si quæ insuper attentior quispiam superaddet. Si verò privatam hanc Remediorum tractationem aliud Empiricæ genus excitaturam, & non solùm complures, persuasione tituluve non uno, ei semet immersuros, verùm etiam Pharmacopolas (quo Medicis, distractionem suorum minùs sic facilitantibus, quasi par pari referant] simile quidpiam passim & licentiosè satis subituros esse prætendatur: existimabit forsitan alius, plenitudinem potestatis, quæ *Ordinarios* congeneresque *Practicos à salubri hoc*, & ipsis aliàs competentissimo *Exercitio tantisper alicubi suspendi*, vel Authoritatem, quæ Medicastrorum, Ardelionumque negotiationes coercere consuevit, etiam horum excessus sufficienter compescere posse: accedentibus præsertim *Collegii* cujusdam *Medici* (in eadem, vel è vicinioribus Civitatibus ac Oppidis nullo negotio formati) *Relationibus*, *Judiciis* aut *Attestatis*. Ubi verò (ceu compluribus equidem in Locis) ista *Empiricorum* (per miserorum eviscerationes aut carnificinas Publico tantoperè nocentium) *inhibitio* susque deque habetur; versatior ac generosior Medicus & hos quoque (istorum appendices) negligit, eodem (quo illi conantur aut consueverunt) compendio sibi nihilominùs, etiam

an-

interdum è resipiscentibus, ingenuè fatentes, quod satis sit: præcipuè dum multam *Myropolarum* partem aliàs à privatis Medicationibus Consimilisve via ac ne vix quidem abstinere; haud paucos insuper (dum sub *ipsius Receptismi observatione*, meritò continuatiusque circa singula attentior esse voluerit) salutarem ejusmodi diligentiam vel tacitè, & actore ipso tandem aversati; vel postquàm Secreta Singulariorave quædam illuc communicata seu manumissa fuerint, Authorem obsequio æstimationeque longè sæpè minori prosequi cogitat. Quod autem hæc medendi ratio *Pharmacopolia* (sanè superiori jam Seculo, inter eas tunc Artis nostræ conditiones) *per Imperialium Comitiorum Constitutiones Publica commendata*, *tollat hinc vel avertat*, nihil est; & Experientia constat, ea (ni sibimetipsis excedente illo inconsideratissimoque numero eodem in Oppido vel Civitate, impedimento sint) in medio quoque *privata Medicorum Dispensationis*, revera nihilominùs satis commodè subsistere; satisque (*Privilegiorum* olim desuper conceptorum intentionibus atque contentis acquiescentibus) vel ex *Euporistorum*, totque *Adiaphororum*, *&c.* requirentibus indies liberè divendendorum Distractionibus, reliquise (per consuetudinem) Accessoriis aut Consectariis (dum aliàs vix decimus *Officinales* illas *Species*, *Syrupos*, *Electuaria*, *&c.* hodie desiderat vel præscribit) redit. Nec Medici forsan nonnullibi recusarent, Materialia sua sibi hinc, sub tolerabili redhostimento deprompta. Quid ni verò magis (per nostrum hoc institutum) subsistant; ubi propter speciale quoddam, tam activè quàm passivè ea frequentantium commodum, seorsim requiri, *Postulatave nostra* minùs ita forsitan quadrare videbuntur? Sanè dum (curabiles quidem) sufficientissimè, de cætero (nomine non uno) faciliùs feliciusque per privata quoque Medici experti Remedia curari posse docemus, *neutiquam hinc ipsa in universum Myropolia rejicimus*: (eoque nec tot hinc inde Oppida, ita nihilo infelicius, Medico interea necessitatibus hisce abundè satisfaciente destituta; multò minùs exteras Orientalium plagas, paucitatemve in Septentrionalibus Provinciis adducimus:) dumque porrò pariter excessus tantummodo circa *Materiæ Medicæ Quantitatem*, *Qualitatem*, *statutum Pretium*, *&c.* diversimodè commissos notamus, neutiquam inde protinùs *totam Rem Pharmaceuticam elevamus*, quarundam saltem circumstantiarum inibi alternationem in istorum medelam quærentes: quæ certè permutatio uti Reipublicæ, Pharmacopolia (suis forsitan de causis) omninò quibuslibet frequentari volenti, emolumentum non unum manifestò nihilominùs confert, ita (ubi Medicus prægnantiores ob rationes sua dedit) eo ipso reliqua (proxima isti) Myropolia adhuc minùs (directè quidem) tangit. Quòd verò consequenter quasi, *privati nimirùmque horum Reditus hinc ex parte minuantur*, integrior intentionum nostrarum æstimator, publicique boni nobiscum studiosior, ægriùs profectò non feret; subinde expendens, quod plura passim hac tempestate inveniantur non Oppida tantùm, sed etiam Civitates, ubi Decumbentibus supradictis aliisve de causis, quidvis interea tolerantibus, vel aliunde tentantibus, per septimanam sæpè *vix unum Recipe* Officinis inferatur: quod è solis etiam (indubitato concessorum accessoriorumque) quotidianis Distractionibus nihilominùs plus passim hauriat, quam famigeratior quispiam Practicus (dum nunc ære merent parvo) è cunctis suis alicubi *Sostris*: & in universum perquàm sit iniquum, ut per ejus tantùm laborem (tot ab initio sudoribus & expensis, postmodùm verò curis præjudiciisque undique expositum) alieni Reditus sub *Receptismi Taxarumque* vigore plerumque profectò *Honorariis* decuplo duodecuplove majores) frustrà vel in abusus sæpè coacerventur: quod porro is in salutari hoc Exercitio saltem sibi propria & jam olim debita, nec continuatorum ab initio Privilegiorum intentionibus adeo comprehensa (siquidem recentissimæ, & aliunde singularioris alicubi *Concessionis super Purgantium etiam ordinationes*, *Chymicorumque indifferentem dispensationem facta* inconvenientiam, alii quoque, seorsim alias à nobis sentientes videntur) tractet: multaque quin etiam ex *Euporistis*, *Topicis*, aliisque *Officinarum Institutioni* propinquioribus (antiquo quasi more) imperare queat; si diffidia (plerumque sub privata Remediorum distractione illic subnascentia, Medicoque tandem, sibimet undique sufficienti, Publicoque sic satis condolenti neglecta) desierint.

Confusiones aut *Singularitates*, quæ in Practico negotio diversimodè hinc exorituræ fortassè dici possent, haud magni (quod genuinam *Methodum* & ipsius *Finis* intentionem attinet) sunt momenti. Certè nec Officinalibus adsueti uniformiter agunt, iisdemque vel eodem modo paratis Medicamentis utuntur. Alteri verò accito Medico, sub *privata* quoque (illi forsan minùs etiam familiari *Dispensatione* tam observata Methodus, quam ipsorum Remediorum natura, destinatio, generalior præparationis Ingredientiumve ratio, &c. pari modo facilitateque queunt exponi, exponuntùrque, eodem *Clinici* emolumento, nullo verò (si indifferenter divulgarit) *Proprietarii* (de cætero erga versatiores hic, atque abusui præjudiciisve minùs hinc obnoxios haud adeò parci vel tenaci) detrimento: siquidem satisfacientem sufficienteque *Communicationem* longè specialiorem (quam hic quidem fieri necesse est) *Expositionem* in plerisque requirere, exercitatiores quoque (inter tot Tentaminum & Imitationum frustrationes) norunt. Quod autem in temerarias *ignotorum vel intentatorum Experimentationes*, per adhibentium damna sub ea Medicaminum tractatione iturus forsitan sit Medicus; id quidem nimis durum est, si ab aliis, quam alterius Professionis *Taxatoribus*, propriorumque excessuum sibimetipsis consciis de eo præsumatur. *Practicus* ob eruditionis pariter ac ingenuitatis testimonia, ad ordinaria hæc vocatus, aut proximè admissus, ut (æquè ac quivis alius) *Famæ* (tanquam actionum suarum condimento), ita quoque *Conscientiæ suæ* (sub quotidiano *quinti Præcepti* exercitio & observatione) satis meritoque cavet: tot aliorum quoque Observationibus confirmata (licet in speciem alibi secretiora media modosque, circa quæ similiter innoxieque occupetur) præter usualia habet: nec si quid amplius inibi, diversa ob Decumbentium commoda (ceu alius pariter in ipsis Officinis potest atque v. g. in *China China*, *Chocolata*, Matulista &c. non solùm extùs illatis, sed etiam Vernaculis, sine nota, sine culpa solet) rescire voluerit; *Venena* tunc adit, aut empiricos tantùm sua tractat, sine judicio, vel delectu, sine Analogia, sineque processuum, operationum, subjectorum æstimatione aliqua, &c. Certè melius de eo senserunt, qui *rectas* ejus *Compositiones* per Pharmacopolia solùm dispensari voluerunt.

VI. Sit itaque (vanis ejusmodi suspicacium præsumptionibus dimissis) *Sextum* deinceps *Commodum*: *Subitaneorum Casuum*, noctu quin etiam contingentium, in Apoplexia, Epilepsia, Deliquiis & Virium ex abrupto Dissolutionibus, Affectibus Hystericis, Abortu, Hæmorrhagiis, Anxietatibus ac Perturbationibus Criticis, aliisque, etiam Chirurgicis, *præsentaneum inde levamentum*: ceu qui in Praxi aliquantisper versatus est, & difficultates illas (Morte sæpè redimendas, aut occasionem meliùs agendi admodùm præcidentes) donec (inter alios necessarios) etiam Medicus hic, illic Pharmacopola conquiratur aut vel expergiscatur, nobiscum vidit, promptè fatebitur. Hac enim ratione *non solum Consilium*, *sed Remedium* quoque eadem opera præsto est. Pariter verò res se habet *cum peregrè vocato*, ubi sæpissimè hujusmodi *subitanea*, totque insuper aliæ notoræque circumstantiæ, *præsentia* postulant, & quidem variationi insuper ac singulorum accommodationi *sufficientia Medicamina*: siquidem eventualiter aut conjecturaliter quidpiam illud exportatum, sæpenumero tunc, cùm statum Ægri cum circumstantiis suis coram penitiusque intuemur, vel accidentariis nonnullis subjicimur, haud convenire vel sufficere, dubio procul plures nobiscum similiter observarunt: planiusque judicabunt, num Professionem nostram (ad minimum) deceat, ut ejus generis Medicamenta tum; aut in futurum quoque, à Pharmacopola (dimidiata etiam, vel tertiata Taxa) coemat; ejusve Merces aliter extendat.

VII. Sit potiùs inconsideratione hac nostra *Septimum*. *Beneficentia erga Pauperes gregariosque*, chronicos præsertim, impensis impares, medicationumque tandem pertæsos. Quibus num *Consiliis* tantùm atque votis, an *ipsa Remediorum* insuper *suppeditatione* præsentiùs liberaliusque succurrat Medicus, determinare fortè fuerit ridiculum. Quid Myropolia hic undiquaque agant, nostrum non est perquirere: & ut Superiores alicubi vel Urbes, hac in parte Indigentiæ publicæ succurrerint: reliquis tamen in Locis quàm lenta insufficientiaque hic sæpè sint omnia, alii sciunt. Medicus autem & *Deo* suo (largiori longè remuneratori) gratum facturus, & *Famæ* suæ (à plerumque Cœlum versus surgentis seu à pauperculis ad Illustres tandem propagatæ) consulturus, amplissimum hac ratione campum nanciscitur, realiter compluribus hujus generis (etiam cum aliquali, aliunde tamen, per Divinam benedictionem resarto) Detrimento benefaciendi.

VIII. Sic *octavo*, cùm quamplurimi *Amystidum* tandem profusissimarumque *Formularum* pertæsi, *Chymicastrorum* ac consimilium *Empiricorum accisis*, desidibus (præsertim dum eam inibi energiam inter tot abusus, vel per accidens interdum Salutem observant) implicentur: His quoque *in quæsita Jucunditate*, *majorive* (pro refractariis Affectibus) *Efficacia*, *longè evidentiùs*, nec sine multo noxarum, illinc (ea inconsiderata adbibitione) expectandarum impedimento, *satisfacere potest Medicus sua privatim præparans atque dispensans*: *securiùs* sanè, quàm si hujus generis Formulæ ac Medicamina Myropoliis, seu in *Tertio* demum tot Abusus aut Præjudicia indifferenter inserti; seu inde inter eos sæpè, talia præparantis, ponderantis, miscentis, dedentis, & cæteros (seu diffusiùs eos paulò ante deduximus) lapsus efferri

ferri

ferri debeant: & si quæ insuper sunt alia, à Versatioribus huc ulteriùs referenda, quò è conjunctim (ceu par est) sumptis, Publico magna illa ac saluberrima *privata Dispensationis comparet utilitas*.

Nam porrò, quod *nostra* nunc *Professionis Commoda* seorsim attinet, cùm ea tum *Dissertatione I.* tum in *præcedentibus Paragraphis* satis attingerimus, diffusiùs hic, ne per *Concessiones* istas saltem (aut potiùs) *Privati quidpiam intendisse* videamur, vel pagellæ tandem in quæsita aliàs brevitate, nimiùm excrescant, haud adeò persequemur.

Principiò tamen (quò potiora compendiosè tantùm quasi reputamus) *Medico* ita procedentis non solùm *Fama* sic, sed *Conscientia* quoque (dum quæ ipsemet transigere vel præcavere poterat aut debebat, aliis inconsideratiùs interdum concredit) largiter consulitur, ut vulgato more isti tandem (seu directè, seu indirectè) imputentur, toties sub simplici usitationum) Consuetudinem observantia.) è *Dispensatoriorum Præceptis ac Constitutionibus*, *Apparatuum Officinalium* defectibus, *Tractantium ac Dividentium* diversimodis (sæpeque postmodùm satis suppressis) erratis, *Taxarum* extravagantius, &c. suborti sinistri *Eventus*, *Curarum* protelationes, profusi *Sumptus*, & si quæ insuper sunt, quàm pluxes postmodùm in desultorias istas Medicorum altercationes, aversationes, &c. inconvenientia præcipitantia. *Authoritas* porrò ejus & *Existimatio* (vel famigeratissimorum inde Virorum exemplo) Magmenta huic haud adeò obscura suscipit: dum *Officinarum* strui ac consuetudinibus minùs sit adstrictus, ultra ea quidpiam adhuc (magno Clientum commodo) *agere*, Myropoliis minùs quadrantia, sæpequè (non una de causa) molesta vel damnosa, securiùs lubentiusve privatim *tractare*; ulteriùs in plurima tam Pharmaceutica quam Naturalia *inquirere*; præsentiora acceptioraque indies *excolere*; convenientiùs *adaptare*, circumspectiusque *dispensare*; Secreta ab alienigenarum hic abusu *defendere*, plurimos in Morbis procrastinatores magis magisque *allicere*; lentores chronicisve detentos variè *delinire*; desperabundos alternationibusve deditos diversimodè *detinere*; vel Imaginatione per vulgatiora quoque suscitata evidenter sæpenumero *levare*; Pauperculis demum (Deo benedictionis duplum sic superaddente, ingratioremque defectus, quos equidem severiùs ac Pharmacopoliorum more exigere nequit, largiter compensante) longè liberaliùs *benefacere* hac ratione potest.

Et cùm *Sostra* demum *hac tempestate profectò perquam sint exigua*; rarò sanè ea, unde passim, interioribus præcipuè in Regionibus vel decimus Medicorum (accisis simul admodùm *Stipendiis*) solitariè semet (mediocriter saltem) sustentare queat; *Accessorii hinc quidpiam* eadem opera, jure de cætero meritoque (æquè ac si cum Clarissimis inde Viris *Chirurgica quoque*, parili modo tractaret) *habet*, quòd non solùm paulo tolerabiliùs nonnullibi degere, verùm etiam indigentioribus faciliùs succurrere, compendifactisque Sumptibus, nec adeò consideratis Honorariis, &c. acceptior, *circa ulteriorem* verò *Medicaminum* aliorumque huc pertinentium *perquisitionem diligentior esse queas*: nec (dolendo profectò more) è putido Lotio quidpiam divinando venari, vel quo Sostra eo magis mereri videatur, adhuc indecentiora præter necessitatem tractare, frustraneis Discursationibus semet cùm Clinicis sæpè suis fatigare, bonas Horas præter rem assidendo perdere, aut penitus cum iis, qui Medicorum olim beneficio vivebant, inversa nunc ratione, privatim pascisci, vel exotericis è Reditibus Vitam tolerare cogatur: ceu *Dissertatione I.* diffusiùs questi sumus: eosque (nunc pro clausula) haud adeò demiramur, qui *jucunditate Studii* primitus illecti, postmodum cum ad *Praxin* easque tunc molestias, quas abjectissimus Interdum Verna vix subiret, ventum est, inter nullam quasi tot tædiorum compensationem, *Facultates* & *Labores* isti insumptos, *Animumque* huc unquam applicatum ferè sunt detestati.

Atque hæc *de odiosissima Materia* impræsentiarum sufficiant: & glaciem sic fortè fregimus ulteriori aliorum *Observationi*, *Delectui* atque *Culturæ*, quo manifestius exinde publicum incrementum indignis ejusmodi mutationum locis comparetur. Rogamus autem omnes, quos vel per indirectum hujus generis pertractatio concernere posset, ne quæ (pro more) ingenuè numque palpantes disseruimus, sinisteriùs excipiant. Scimus esse, qui seu consulendo, seu consilia exigendo, officia sua realiter & maxima cum laude faciunt, nostrisque hinc non indigent: scimus esse, qui alienis de causis invectis Consuetudinibus semet subtrahere, vel eas ex condigno permutare nequeunt: cur hi nobiscum litigent? Si vero quispiam extra hos, si per *Dissertationum* decursum fortè tactum videat, quæso, ne dicat cum isto: *Quid est veritas?* sique difficiliora inconvenientiorave quædam æstimabuntur, dilucidationem & responsionem in Contextu vel aliis Paragraphis inveniet: siquidem qui *Consilia* tantum hic, *non Præcepta* (quæque Myropolia seorsim spectant) ea forsan moderatione (quam impatientiores etiam, & per superiorum annorum diversos Libellos aut Invectivas irritatiores ferre queant) scripsimus, diversum sententiarum privativè de causis nobis adversantium litigiis aut contradictionibus tandem in personalia odiosè desinentibus, nos non immiscebimus; successivas horas imposterùm, si DEO placuerit, utiliori labori locaturi.

TOMI QUINTI, ET ULTIMI

FINIS.

INDEX

RERUM, ET VERBORUM LOCUPLETISSIMUS,

Literulæ a. b. c. d. e. Tomum primum, ſecundum, tertium, quartum, & quintum; Numeri Arabici Paginarum Columnas deſignant Majuſculas verò Latinas A. B. C. &c. aut Grecas Γ. Δ. Π. &c. pro Notarum, in Paginarum calce appoſitarum, indicibus habebis.

A

ABDOMINIS Fiſſuræ in Gravidis, earumque Remedia c. 201. Abdominis Rugæ in Puerperis. cap. 273.

Abdominis Tumor a Vermibus. *Obſ.* c. 1038. Abdominis Motus convulſivus. *Obſ.* c. 1040. Abdominis Tumor in Infante. *Obſ.* c. 1141. 1142. Abdominis Dolor ſcorbuticus. *Obſ.* c. 1164.

Abelmoſch quid. d. 11. H.

Abies. a. 724. Ejus differentiæ, Nativa, & Præparata. d. 11. 12. Abies fœmina & mas. d. 11. I. Arbor antiſcorbutica dicta. b. 943.

Abiga. d. 232.

Ablactationis tempus. c. 318. O.

Abomaſum quid. a. 142.

Abortus quid. Ejus *Cauſſa*. c. 210. &c. ratione Fœtus. c. 210. vitio Uteri, vel Matris. c. 211. *Signa* Abortus præſentis, & imminentis. c. 212. 213. *Prognoſis*, & *Curatio*. 214. &c. Præſervantia ab Abortu. c. 214. Externa. c. 216. Symptomatum poſt Abortum Curatio. c. 217. &c. Venæſectio quando ad præcavendum Abortum inſtituenda. c. 211. Pulvis contra Abortum. c. 292.

Abortus mirus *Obſ.* c. 1178.

Abrotanum. Ejus Vires, Nativa, Præparata. d. 13. 14. c. 703. Abrotani fœminæ ſpecies, ſunt ſpecies Santolinæ. d. 14. d. 196 L. Quo Abrotanum ab Abſinthio differat. d. 14 L.

Abſceſſus quomodò fiant. b. 341. A. b. 1001. c. 396. &c. An Transfuſione Sanguinis curabiles. a. 1494. v. *Tumor*.

Abſceſſus Critici. c. 414. &c. v. *Bubones*, *Parotides*, *Carbunculi*, *Paronychia*.

Abſceſſus Mammarum. c. 294. &c.

Abſceſſus in Abdomine cum Febre Symptomatica lenta. *Caſus*. c. 801. *Reſolutio* prima. c. 802. *Annot. Ettmulli*. c. 805. *Reſolutio* ſecunda. c. 812.

Abſceſſus in Abdomine Cauſſæ. c. 803. Signa. c. 804. &c. 806. Supputati Abſceſſus Signa. c. 805. 806. Pus in Urina quomodo à Genitura & Chylo diſtinguatur. c. 806. Abſceſſus interni Curatio. c. 809. c. 900. Cùm crudus eſt, cùm ſuppuratus & ruptus. c. 810. Emetica & Dejectoria noxia. c. 804. V. Hectica Febris Abſceſſibus ſuperveniens quibus curanda. c. 811. Lac præſertim Aſininum. c. 812.

Abſinthium. Vulgare, Ruſticum &c. Ejus Vires, præparata. d. 15. 16. &c. c. 714. &c. Quo ab Abrotano diſtinguatur. d. 14. L. Quodnam ſit Ponticum *Galeno*, Santonicum, Seriphium. d. 15. M. Spiritus Abſinthii, Eſſentia. d. 17. Extractum, Sal &c. d. 18.

Abſinthium Ponticum. Vires, Præparata. d. 18. 19.

Abſorbentia Medicamenta, eorumque Uſus. a. 595. &c. b. 5. 17. b. 126. O. b. 927. &c. Præcipitantia ſunt. a. 1117. Illa adminiſtrandi Methodus. a. 1122. &c. Pulvis Abſorbens. a. 1163. c. 1193. &c. Potio deſtruens Acidum. c. 1241. v. *Præcipitantia*.

Abſorbentia Fixa in Inflammationibus. b. 1007. &c. in Hæmorrhagia. b. 1124. 1126. &c. in nimio Menſium fluxu, c. 74. &c. in Cruditate Nidoroſa. c. 549.

Abſtemius qui dicatur. b. 80. 5.

Abſtergentia Medicamenta. c. 843. &c.

Abſtinentia diuturnæ Exempla. a. 128.

Acacia vera, & Veterum. d. 19. Acacia Græcorum, & Ægyptiaca an quæ apud Italos vulgò colitur. d. 19. P.

Acacia Germanica. Vires, Officinalia, Nativa, Præparata. d. 19. 20. d. 430. F.

Acaron. d. 44. G.

Acanthus. Ejus Vires, Deſcriptio &c. d. 90. L.

Acathalides ignota Planta. a. 989. L.

Accidentia realia quid. a. 56.

Accipiter. Ejus Vires. d. 889. Species ſexdecim. d. 889. Y.

Acetabulum quid. c. 507.

Acetarium ex Lactuca paratum ſaluberrimum. d. 299. F.

Acetoſa. Ejus ſpecies, Officinalia, Præparata. d. 21 22. e. 701. &c. Acetoſa quo à Lapatho differat. d. 21. Q. d. 301. K. Folia Acetoſæ acida ſunt, haud verò Radix. d. 22. R.

Acetoſella. Species, Vires, Nativa, Præparata. d. 22. 23.

Acetum Vini, ejuſque Natura & Uſus. a. 891. d. 585. e. 707. Calidum ſit an frigidum. a. 892. d. 590 An Obeſitatis remedium. a. 1416. b. 801. ſummum Antipeſtilentiale. b. 711. Nocet Scorbuticis & Hypochondriacis. b. 927. &c. In Affectibus ſoporoſis convenit. b. 1317. d. 590. Uſus Aceti Medicus & Alchymiſticus. d. 588 &c. Præparata ex Aceto. d. 587. &c Cryſtalli ex Aceto. d. 592. &c. In Aceto eſt Acidum & Alcali volatile. d. 585. 587. Aceti Vermes. d. 591.

Aceti Hiſtoria & Geneſis: an ex Tartaro: an ex Sale acido præexiſtente. d. 593. L.

Aceta Artificialia ex Succis. e. 707.

Aceta Officinalia. e. 3. &c. Simplicia & Compoſita. e. 4. 5. per Infuſionem & Fermentationem. e. 3. 4.

Aceta Diaphoretica & Alexipharmaca. e. 583. &c.

Aceta Deſtillata. d. 587 deſtillandi modus. e. 709. Deſtillatum commune. d. 587 592. Deſtillatum eſt Fæcibus. d. 588. 592. Deſtillatum concentratum *Tachenii*, c. 739.

Acetum Agreſtinum *Cloſſæi*. e. 5.
- Alcaliſatum. d. 588. 592.
- Aleſicacum *Francofurtenſe*. e. 5.
- Alexipharmacum. c. 708.
- Antimonii. a. 848. d. 1245. &c.
- Bezoardicum *de Spina*. e. 5. aliud. e. 708.
- Confortans *Cloſſæi*. e. 6.
- Mellitum. d. 589.
- Philoſophicum *Quercetani*. e. 165.
- Prophylacticum *Arn. Weickard*. e. 6.
- Radicatum. d. 588. 592.
- Rutaceum *Francofurtenſe*. e. 6 708.
- Solutivum magiſtrale *Com. Montalti*. d. 592.
- Terebinthinatum. d. 590.
- Vitriolatum benedictum *Langii*. b. 1315.
- Vomitorium. e. 549. e. 709.

Achillea. Deſcriptio, Vires. d. 347 I.

Achores Infantum. a. 1050. c. 368 &c. Remedia. a. 1071. c. 371. &c. Tempore Dentitionis ſupprimi ſolent. a. 1095. v. *Cruſta Lactea*.

Acidum & Alcali quid. a. 18. 57. &c. quid apud *Hippocratem*. a. 1025. &c. Non ſunt Principia, ſed Principiata. a. 18. 1149. dicuntur Principia ſalina, & Naturæ Inſtrumenta. a 19. 337. b. 16. Inſufficientia ſunt ad juſtè philoſophandum. a. 23. L. a. 1042. Q. inſufficientia ad Morborum cauſſas explicandas. a. 336. N. 370. Y. 506. Z. ad vires Medicamentorum exponendas inepta. a. 536. G. b. 4. 5. A.

Acidum in omnibus Regnis. An in Regno Animali. a. 19. 37. 38. 797. Acidum & Aqua Principia prima videntur. a. 38. Acidum Puris in Vulneribus author. a. 79. Acidum an in Igne. a. 117. P. 370. Y. Acidorum probatio ex Tournefolio. d. 22. R.

Acido

Agrimonoides Columnæ. d. 30. I.
Agrippæ qui dicantur. e. 219.
Αγ.ννοανομιδια quid. d. 19.
Agrypnia. b. 1294. L. v. *Vigilia*.
Ajuga. d. 132.
Alabastrum. Ejus Vires. d. 1045. c. 859.
Alares Musculi. a. 140.
Alauda. Ejus Vires. d. 889. Volatus. d. 890. Z.
Albedo Exctetorum malè ab *Anthore* exposita. c. 609. A.
Albugo Oculorum quid, ejusque Caussæ & Curatio. b. 1333. &c.
Albula Piscis. d. 912. D.
Alcahest. a. 817. andetur. a. 820. e. 125. deeo judicium. e. 483. &c. Alcahest *Paracelsi*. e. 498.
Alcali & Acidum quid. a. 18. 57. &c. v. *Acidum*. ab Herba Kali dictum. a. 20. Alcalia Volatilia & Fixa. a. 20. 798. in tribus Regnis inveniuntur. a. 20. 21. Alcali verum dubiæ est existentiæ. a. 38.
Alcalia & Acida præcipua Alterantia sunt. a. 91. 600.
Alcalium cum Urina commistionea, Experimenta. a. 412. &c. Alcalia præcipirant Acida, & contrà. a. 823. quandoque in se invicem transmutantur. a. 1150.
Alcalia Medicamenta. v. *Absorbentia*, *Præcipitantia*.
Alcea vulgaris. d. 30. K. L.
Alcea Syriaca. d. 31. M.
Alcea Vesicaria. d. 31. M.
Alcedo. Ejus Vires. d. 890. In Mari Ova incubat excluditque d. 890. Δ.
Alces. Ejus Vires. d. 790. Præparata ex Cornu & Ungulis. d. 791. c. 791. Idea Pavoris in Ungulas transmissa, ridiculum. d. 792. D.
Alchimilla. a. 787. Ejus Vires. Nativa Præparata. d. 31. 32. e. 845. Dicitur Leontopodion, sed non est Leontopodion *Dioscoridis*. d. 31. N. Usus in Virginum sophisticatione. d. 31.
Alcool quid. a. 1164.
Alexipharmaca Medicamenta. b. 654. &c. Pulveres Alexipharmaci. c. 1197. Electuaria Alexipharmaca. c. 1212. Aqua Alexipharmaca ex Allio. d. 35. v. *Bezoardica*.
Alexipharmaca Sudorifera, eorumque legitimus Usus. e. 565. Mineralia. c. 612. &c.
Alexipharmacum de Ciconia. e. 603.
Alexipharmacum Crollii. b. 719.
Alexipyreton Universale *Bartholeti*. b. 529
Alimenta Caussa Nonnaturalis. a. 80.
Alkekengi. a. 707. d. 513. H. Ejus Differentiæ, Vires, Præparata, &c. d. 32. 33. e. 663. Experimenta. Vinum è Baccis. d. 33. O.
Allantoides quid, ejusque usus. a. 76. An Hominibus concessa, ex *Littro*. a. 312. B.
Alleluja quid. d. 22.
Allium. Ejus Vires, Nativa. Præparata. d. 34. De Cepæ & Allii graveolentia. *Mori* Epigramma. d. 34. P. Allium Flatus generet an discutiat. d. 35. Q. Magnes Allio si confricetur an vim amittat. *ibid*.
Allium Ursinum. Allium sylvestre latifolium. d. 35. R.
Alliaria, ejusque Vires. d. 35. Ad Hesperidia Genus reducitur. Ejus Analysis chymica. d. 36. S.
Alnus. d. 733. A.
Aloe quod Plantæ Genus. d. 767. V. Vulgaris descriptio, & ejus Succi usus. d. 767. V.
Aloe Officinalis quid. a. 689. c. 505. 527. Ejus Vires & Usus. b. 40. &c. d. 763. &c. 767. V. Præparata. d. 764. &c. e. 505. &c. Scorbuticis & Hypochondriacis plus nocet, quàm prodest, & quarè. b. 931. An ex Hæmorrhoidalibus Venis Sanguinem eliciat. d. 767. V. Aloes Analysis & Usus. d. 767. V.
Aloe Hepatica, Succotrina, Caballina. d. 763. &c. 767. V.
Aloe depurata. d. 764.
Aloe Rosata *ab Aquapendente*. d. 766.
Aloe Violata. Violata tartarea. d. 765.
Aloe Lignum. d. 26. 27. D. v. *Agallochum*.
Alopecia quid. b. 1000. Ejus Differentiæ, & an à Calvitie distinguatur. b. 1000. M. Remedium ex Cepa. d. 127. T.
Alsine. Vires, Officinalia. d. 36. Quarè inter Refrigerantia connumeretur. d. 36. T.
Alsine Spergulæ facie. d. 37. An novum Genus ab Alsine constituat, ex *Rajo*. d. 37. V.
Alterantia Medicamenta quæ & quot. a. 91. 593. &c. Alterantia Primaria & Secundaria. d. 3. 586. Quomodò operentur. e. 711. &c. Alterantia Acidum. a. 595. &c. b. 5. &c. Alterans Bolus. a. 1166. Calefacentia, Refrigerantia, Temperata &c. a. 601. &c. Præcipitantia sunt. a. 1118. Alterantia Aromatica. b. 353. &c. Alterantia Volatilia in Cachexia. b. 811. Noduli Alterantes & Purgantes. c. 1278. &c. Decoctum Alterans & Laxans. c. 1296.
Alterativa dicta quæ, & illorum Usus. b. 534. Q. 576. I.
Althæa. Vires, Nativa, Officinalia. d. 37. Præparata. d. 38. Syrupus de Althæa *Charas*. d. 38. Y.
Althæa Indica *Raii*. Ægyptia villosa *Moris*. d. 11. H.
Althæa Peregrina. d. 38. X.
Alvi Adstrictio, ejusque Caussæ. b. 177. Signa. b. 179. Curatio. b. 180. &c. Quandiu quandoque duraverit. b. 179. Electuarium contra Alvum omnis obstructam. c. 1217. Pilulæ in desperata Alvi obstructione. c. 1231. Clyster emolliens. c. 1316. aliud secretum. c. 1317. 585. 1319.
Alvi Adstrictio in Infantibus, ejusque Caussæ & Curatio. c. 337. &c. Externa. c. 338.
Alvi Suppressio Puerperarum, c. 269.
Alvi Obstructio cum imminente Ileo, & Hæmorrhoidibus apertis. *Casus*. *Resolutio*. c. 584.
Alvi Adstrictio. *Obs*. c. 1105. 1159.
Alvi Adstrictio in Infante nuper nato. *Obs*. c. 1068.
Alvi fluxus. v. *Diarrhæa*.
Alumen. a. 834. &c. d. 1308. e. 857. Rupeum, Plumosum, Catinum, Scissile. Ejus Usus. d. 1308. &c. Naturale & Artificiale. a. 834. &c. 1130. Ejus variæ species: quomodo ab Amiantho differat. a. 834. b. 796. Minera. d. 5083. Ejus Usus & Abusus. a. 1129. &c. Aluminis Præparationes variæ. d. 1311. &c. Usus in Febribus. b. 549.
Aluminis Arcanum. a. 782. b. 796.
Aluminis Dulcedo sacchatata. b. 593. d. 1313.
Alumen Saturni *Paracelso*. d. 1279.
Alumen Scajolæ. d. 1072.
Alyssum. Ejus Vires. d. 39. Z. Alyssum verum *Galeni* ex *Tabernæmontano*, antidotum Rabiei. b. 1617. incerta apud Botanicos Planta. b. 1631. *Differt*. Vel ficta Planta est, vel falsus *Galenus*. d. 39. Z. Alyssum *Dioscoridis*. d. 39. A.
Amalgama Solis. a. 860.
Amaracus. d. 321.
Amara-dulcis quæ Planta. d. 39. B. d. 255. 256. II.
Amaranthus, ejusque Species & Vires. d. 40. C.
Amaranthoides. d. 40. C.
Amarella Gesneri. d. 417. T.
Amarum quot modis peccare potest: ejus Corrigentia. a. 82. quid apud *Hippocratem*. a. 1026. 1035.
Amaricantia Medicamenta. b. 345. &c. b. 940. sunt Hepatis balsamum. b. 1154. v. *Hypochondriaca Affectio*.
Amaurosis quid. b. 1353. L.
Ambarum. d. 1368. 1370. S. v. *Ambra grisea*.
Amblyopia quid. b. 1353. L.
Ambra grisea. a. 754. d. 1370. S. Ejus species. d. 1368. Præparata & Usus. d. 1369. &c. e. 794. 795. Ambrata cautè administranda. b. 1563. &c. Literatis cur Ambrata non conferant. e. 794. &c.
Ambra Essentificata. d. 1369. 1370.
Ambra Moschata. e. 795.
Ambra Occidentalis. d. 849.
Ambrosia vulgò quid. d. 200. P.
Ambrosia. d. 89. 90. K.
Ambustio quid, ejusque Caussæ. c. 503. An Ambustionis effectus ab Ignis Acido pendeant. c. 504. H. a. 370. Y. Ambustionis Curatio in primo gradu. c. 504. &c. Curatio secundi & tertii gradus. c. 506. Unguentum contra Ambustiones. c. 1364. Remedia alia. a. 792.
Amellus Virgilii. d. 66. D.
Amentia & Fatuitas quid. b. 1555. 1560. K. Amens & Fatuus ab ipso ortu legendi & scribendi Artem addiscere nequit. *Thesis*. b. 1560. K. Amens propriè qui dicatur. *ib*. Amentiæ & Stultitiæ quot species. *ibid*. Qui ab ipso ortu Amens est vitiosam habet Cerebri conformationem. b. 1562. K. Qui Stulti Memoria polleant. *ibid*.
Amethystus. Ejus Vires. d. 1017. L.
Amiantus. d. 1045. &c. quò ab Alumine differat. a. 834. &c. Præparata. d. 1046. e. 860. Amiantum Antiqui nebant, ex eoque Telam texebant. d. 1046. X. Modus illudendi ex *Ammanno*. d. 1047. X. An incombustibilis jure dicatur. d. 1047. X.
Ammi verum, ejusque Vires. d. 40. D.
Ammoniacum Gummi. a. 628. e. 788. Ejus Vires. d. 594. Præparata. d. 595. Descriptio & Usus. d. 596. M. e. 515. 706. An in Extractum redigendum. e. 707.
Ammoniacum Sal. v. *Sal Ammoniacum*.
Amnios quid, ejusque usus. a. 76. 312.
Amomum Veterum. Ejus Differentiæ & Vires. d. 41. E.

Ejus succedanea. *ibid.* Amomum *Plinii*, d. 513. H. 515. N.
Amor ex Philtro. *Obs.* c. 1148.
Amor insanus Melancholiæ species. An ex Pulsu Amatorio dicto cognosci possit. Curatio. b. 1632.
Ampelides Aldrovandi. d. 909. X.
Amputatio Membrorum juxta *Verduini* methodum. c. 524. O.
Amuleta, eorumque vis. a. 765. Contra Pestem. b. 713.
Amygdala. d. 41. e. 666. 811. Officinalia Nativa. d. 42. Præparata. d. 43. Amygdalæ Ambrosinæ. d. 43. F. Oleum Amygdalarum dulcium tutum in Colica remedium. b. 309. R. Varius illius usus. d. 41. &c. e. 811. Oleum Amygdalatum amararum, ejusque usus. d. 42.
Amygdalata quid, eorumque Formulæ. c. 1152. &c. e. 6. &c. Abusus. e. 464.
Amygdalus Arbor, ejusque Nomina. d. 43. F.
Amygdalocatalis quid. d. 43. F.
Amylum. Ejus Usus. e. 812.
Amylum ex Radice Ari paratum. d. 64. A.
Anacampseros. d. 230. T.
Anacardium. Ejus Vires, Præparata. d. 43. e. 780. Est species Acajou, ex *Tournefortio* & *Rajo*. Fructus noxii. Remedia ad noxam. d. 44. G.
Anacollema quid. c. 1266. e. 63. e. 183.
Anacolema Frontale. c. 64.
Anagallis, ejusque species. d. 44. Vires, & Præparata. d. 45. e. 782. Serum destillatum ex Anagallide flore phœniceo, ad Maniam remedium. d. 45. H.
Anagallis aquatica. d. 45. Vires & Præparata. d. 46. Ejus species Officinales ad Veronicam pertinent. d. 46. I. Sisymbrium aquaticum pro Anagallide aquatica vulgò exhibetur. d. 46. I.
Anagyris non fœtida est Cytisi species. d. 706. L.
Ἀναίσθησία quid. b. 1539. G.
Analeptica Medicamenta quomodò in Ventriculo operentur. a. 542. 751. &c. v. *Cordialia*.
Analogismus, Ratio, & Experientia. a. 88. 520. &c.
Analysis in Corporum resolutione. a. 16.
Anamnestica Signa quæ. a. 401.
Ananas quid. Ejus descriptio. Fructus ob maximam suavitatem *Rex Fructuum* appellatus. d. 45. I.
Anarrhopia quid. c. 758. b. 1370. S.
Anas. Ejus Vires. d. 801. A.
Anasarca quid. b. 804. 818. Qua à Leucophlegmatia differat, ejusque Caussæ. b. 806. Anasarcæ Signa & Curatio. b. 816. Minùs commodè Sudoriferis & Hypocaustis curatur. b. 816. P. Externa. Balnea. b. 818. Decoctum Diureticum contra Anasarcam. c. 1296.
Anasarca. *Obs.* c. 1168.
Anastomosis. Quomodo Sanguis per Anastomosin effluat. b. 1118. V. Anastomosim vitio Vasorum malè ab Authore exposita. b. 1119. Y.
Anaudia quid *Hippocrati*. b. 413. O. b. 434. Q. b. 1442. H.
Anchusa Officinarum. d. 93. N.
Androsace Dioscoridis. d. 199. N.
Androsæmum. d. 280. Quod Plantæ genus, ejusque descriptio. d. 283. O.
Andry contra Ventriculi Tritum argumenta. a. 155. *Differt.*
Anethum. Nativa, Præparata, Vires. d. 47. K. e. 769.
Aneurysma quid. c. 443. S. Ejus Caussæ, Signa, & Curatio. c. 444. &c. Operatio Chirurgica in Aneurysmate ex inepta Venæsectione. c. 445.
Angelica. a. 726. d. 48. Vires, Nativa, Præparata. d. 49. e. 568. &c. Angelicæ Species. d. 47. 48. quæ vera Officinarum. d. 50. L. d. 288. X.
Angina quid, ejusque Synonyma. b. 1011. Synanche, Parasynanche, Cynanche, Paracynanche. b. 1012. N. *Anginæ & Faucium Inflammationis Caussa*. b. 1012. &c. Anginæ Epidemicæ. b. 1013. An ex Vertebrarum Colli luxatione. b. 1013. Angina familiare Ischuriæ Renalis Symptoma. b. 1160. K. *Anginæ Signa*. b. 1014. &c. *Prognosis*. b. 1015. &c. Anginæ in Pulmonem conversio ex *Hippocrate*. b. 1015. *Anginæ Curatio*. b. 1016. &c. Venæsectio: præcipuè Jugularium & Raninarum. b. 1017. Angina Maligna quibus tractanda. b. 1018. Vomitoria quæ & quando. b. 1018. An Purgantia. b. 1019. Externa quæ & quando conveniant. b. 1020. Gargarismatum usus. b. 1020. &c. Cataplasmatis. b. 1021. Resolventia, Emollientia, Mundificantia, & Roborantia. b. 1021. &c. In Abscessus ruptione. b. 1207. Abscessus sæpenumero Chirurgi digitis aperitur. b. 1057. P. Ulcus consolidantia. b. 1028. Gargarisma Resolvens & Discutiens. c. 1326. Gargarisma suppurans. c. 1327. Cataplasma discutiens, emolliens, &c. c. 1350.
Anglorum de Nutritione sententia fusè exposita. a. 185. L.
Anguilla. Ejus Vires. d. 911. Anatome. d. 912. E. Fel & Hepar. e. 731. Pinguedo. e. 796.
Anguria quid. d. 167. D. An Febricitantibus Fructus conveniat. d. 177. D.
Anhelitus quid. b. 367. F. v. *Asthma*.
Anima Rationalis Homini soli propria. a. 61. b. 51. Ejus Ideæ Connatæ & Adventitiæ. a. 122. Animæ Functiones quænam propriè sint. a. 121. R. Mentis Conceptiones puræ Spirituum Animalium ope non indigent. a. 271. E. Animæ, & Corporis Habitus. a. 274. Animæ Affectus quid faciant pro Ingeniorum & Morum varietate. a. 278. H. de Anima Rationali ineptè loquitur *Author Dissertationis de Epilepsia*. a. 1355. G. H. I. K. Anima Rationalis nil communè cum Materia habet. a. 1358. M. N. Animæ nomine falsò Spiritus appellati. b. 10. B. Anima quo sensu αυξητικη ab *Authore* dicatur. c. 971. L.
Anima Brutorum vel corporea, vel nulla. a. 53. A. Sensitiva Brutorum in Spiritibus Animalibus consistit. a. 70. v. *Bruta*.
Anima Nitri. e. 682.
Anima Vitrioli. e. 756.
Animalia an Frigida dici possint. a. 118. Q. Frigida & Calida quæ dicantur. a. 1478. Terrestria perfectiora. d. 790. &c. Ovipara, & Vivipara quæ. a. 295. &c.
Animalium Venena in quo consistant, eorumque Remedia. a. 550. &c. Morsu inflicta Venena in Materiali, an in Ideali consistant. a. 550. &c. Animalium omnium Morsus quoddam virus habet ex *Paracelso*. a. 969. 983. b. 1613. 1623. *Differt.* an ab Ira. b. 1623. *Differt.*
Animalia cur in exantlata Machina Boyliana langueant. a. 1326. R. cur absque Respiratione vivere nequeant. a. 1330. T. b. 364. Animalia exigua cur exquisitioribus gaudeant Sensibus. a. 1370. Q. Animalia submersa an Aqua pota vel inspirata moriantur. b. 360. D.
Animalium Analysis chymica. a. 899. &c. d. 787. Ex Animalibus petita Medicamenta. a. 899. &c. d. 785. &c. Ex iisdem Producta Chymica. a. 901. &c. Animalium Stercora vim habent medicamentosam. a. 780.
Animales Functiones earumque Instrumenta. b. 1287. Læsiones. b. 1289. &c. Affectus in genere. b. 1292. Affectus in specie. b. 1294. &c.
Animi Pathemata. v. *Passiones*.
Anisum. Vires, Nativa. d. 50. Præparata. d. 51. Apii species est *Tournefortio*. d. 52. M.
Anisum Indicum. d. 52. M.
Anisomarathrum Apulum *Columnæ*. d. 130. Y.
Anni Climacterici, qui. a. 361.
Annulus Vomitorius. a. 843. e. 549. d. 1224.
Anodyna. Illorum Classis. e. 801. &c. An Præcipitantibus socianda. a. 1146. In Dolore Nephritico adhibenda. b. 1183. in Doloribus omnibus. b. 1382. In Phthisi nitide. b. 1575. Cataplasmata Anodyna. c. 1353. &c. Clysteres Anodyni. a. 1200. c. 1320. v. *Dolor*. *Opiata*.
Anonis. Species. Vires. d. 380. 381. Character. Anonidis spinosæ descriptio, Analysis, Usus. d. 381. H. Ejus vis diuretica. e. 664.
Anorexia quid. ejusque Caussæ. b. 60. &c. Diagnosis, Prognosis, Curatio. b. 63. &c. Appetitum excitantia suot Acida volatilia temperata, & quæ. b. 68. &c. Externa. b. 72. Nodulus Alterans & Laxans in Anorexia & Apepsia. c. 1279.
Anorexia Infantum, ejusque Caussæ. c. 334. Signa & Curatio. c. 335. &c.
Anorexia. *Casus* & *Resolutio*. c. 537. &c.
Anorexia cum Siti, Tumore Pedum œdematoso, &c. *Obs.* c. 1078.
Anser. Officinalia, Nativa, Vires. d. 892. 893. B. Stercus. e. 727.
Anserina. d. 51. Nativa, Vires, Præparata. d. 52. e. 828. Ad quod Plantæ Genus reducenda. d. 55. N.
Antacaus Æliani. d. 922. O.
Anthelmintica. v. *Vermes necantia*.
Anthemis. d. 136. D.
Anthophylli. d. 118. e. 764.
Anthora. Vires, Officinalia. d. 53. Aconitum salutiferum. Cave ne Radicem cum Napelli Radice confundas. d. 53. O. Ejus Descriptio & Usus. d. 359. Q.
Anthrax quid. b. 726. Z. Malignus quomodò tractandus. b. 726. &c. c. 416. v. *Carbunculus*.
Anthriscus Plinii. d. 130. Y.
Anthypochondriaca. a. 619. &c. 1555. &c. b. 345. &c. 925. &c. e. 695. &c. Electuarium Anthypochondriacum. a. 1166.

1166. c. 1212. Vina Medicata. Cerevisia Medicata. a. 1185. v. *Hypochondriaca Affectio.*

Anthypochondriacum Zwelferi. e. 658.

Anthysterica. v. *Hysterica Affectio.*

Anticachectica Medicamenta præcipua sunt Martialia. b. 809. &c. v. *Martialia. Anthypochondriaca. Cachexia.*

Anticantharus. d. 960. S.

Antidotus Antimonii polychrestus. d. 1249.

Antidotus Isochrysos. d. 1265.

Antidotus Lysiponos *Quercetani.* e. 440.

Antidotus Lysipyretos *Casteri.* d. 1211. *Quercetani.* d. 1269.

Antidotus [illegible]. d. 1265.

Antidotus Panæretos. d. 1248.

Antidotus Pantagogos. d. 1262.

Antidotus Soterios *Quercetani.* d. 1266.

Antidotus [illegible]. d. 1266.

Antidotus [illegible] *Quercetani.* d. 1264.

Antihydrentericum secretum *Paracelsi.* b. 251.

Antiepilepticorum Classis. e. 777. &c. v. *Epilepsia. Nervina. Cephalica.*

Antifebrilia. v. *Febrifuga. Febris.*

Antifebrile Crollianum. d. 920.

Antihecticum Poterii. a. 731. 847. Ejus recta Præparatio. 6. 623. d. 1172. e. 635. Succedaneum. e. 636.

Antiloimicon Medicamentum quod. b. 719. V.

Antimonium, Ejus Natura. d. 1218. &c. b. 23. &c. a. 841. &c. An Acidum ex Antimonio elici possit. d. 1218. N. duplex in eo Substantia. e. 540. Delectus. d. 1219. e. 539. Vires. d. 1220. cur Hermaphroditus &, Proteus dicatur. a. 842. d. 1219. Antimonium crudum an Vomitorium. a. 649. d. 1220. e. 541. minimè catharticum est. c. 942. K. d. 1220. An catharticum reddi possit, c. 985. e. 549. &c.

Antimonii Præparata. d. 1221. &c. e. 541. &c. e. 615. &c. Antimonii Calcinatio. d. 1221. &c. à. 842. &c. Calcinatio Sicca. d. 1221. &c. Antimonium calcinatum cur gravius reddatur. a. 842. R. Calcinatio Humida. d. 1238. &c. Sublimatio. a. 848. &c. d. 1240. &c. Antimonii noxio fumo quibus resistendum. a. 842. &c. Destillatio. d. 1245. &c Liquatio. d. 1253. Extractio. a. 854. d. 1154. Infusio. d. 1266. Salificatio. d. 1269. b. 549. Mercurificatio. d. 1270. Antimonii præcipitati edulcoratio. e. 832.

Antimonialia Medicamenta à *Facultate Medica Parisiensi* proscripta. e. 539. Antimonialia Cathartica. a. 692. Vomitoria. a. 843. &c. b. 23. &c. Infusa ad Ophthalmiam. b. 1097.

Antimonium Algaroth. e. 543.

Antimonium Anticachecticum. a. 847.

Antimonium Diaphoreticum vulgare. a. 731. 846. &c. d. 1231. &c. Aliud. d. 1232. Tartarisatum. d. 1233. e. 617. Joviale. a. 731. d. 1172. 1233. Diaphoreticum. *Crollii.* d. 1205. *Helmontii.* d. 1233. Diaphoreticum fixum. d. 1239. de Antimonio Diaphoretico judicium. e. 615. Antimonium Diaphoreticum correctum. e. 616. cum Cineribus fructus Calvariæ. h. e. cum Cornu Cervi, calcinatum. e. 617. Diaphoreticum Solare, e. 619. 638. Lunare. e. 619.

Antimonium Purgans per Inferiora. e. 438.

Antimonium Rubeum fixum. d. 1238.

Antinephritica. v. *Calculus Renum. Nephritis.*

Antinephriticum Helvetii. b. 1193.

Antiperistalticus Intestinorum in Volvulo motus impugnatus ab *Haguenoto.* b. 190. H.

Antiperistasis an fit. a. 56. D.

Antipestilentialia Medicamenta. v. *Pestis.*

Antipleuritica. b. 1055. &c. v. *Pleuritis.*

Antipraxia Viscerum haud impossibilis. a. 78. Q. 349. an à solo Ventriculo. a. 1030. b. 339. in quo propriè consistat. b. 118. N.

Antiquartium Riverii. e. 557. a. 863. b. 532. d. 1196.

Antirrhinum, ejusque Vires & Usus adversùs Veneficia. d. P. c. 782.

Antiscorbutica Medicamenta. a. 624. &c. b. 345. &c. b. 925. e. 675. e. 695. &c. Antiscorbuticorum selectus. b. 927. 942. Vegetabilium Antiscorbuticorum Spiritus quomodò parandi. b. 346. 947. Quæ Antiscorbutica Infusoriæ Chirurgiæ apta. a. 1020. Illorum in Cachexia usus. b. 811. Mistura Antiscorbutica. a. 1174. contra Scorbutum Oris. a. 1178. Infusum Antiscorbuticum. a. 1184. Potio purgans pro Scorbuticis. a. 1186. Decoctum Antiscorbuticum. a. 1188. 1192. v. *Scorbutus.*

Antispasmodica Medicamenta. a. 631. &c. b. 971. &c. c. 138. v. *Convulsio. Nervina.*

Antithora. d. 53. O. d. 359. Q.

Antivenerea. v. *Venerea Lues.*

Anus Artificialis ex Heroiæ sectione. b. 330. X.

Ani Inflammatio, ejusque Caussæ, Signa, & Curatio. b. 1036. &c.

Ani Procidentia, ejusque Caussæ, Signa, & Curatio. b. 333. &c. In Infantibus. c. 341. &c.

Ani Pruritus, ejusque Remedia. b. 287. 288.

Anxietas quid. b. 567. L. v. *Syncope.*

Απαγχόμενος haud Anginæ species, ut ait *Author.* b. 464. T.

Apepsia quid, ejusque Caussæ & Remedia. b. 114. &c. K.

Apepsia. Casus. c. 534. *Resolutio.* c. 535. &c.

Aper. Ejus Vires, Nativa, Præparata. d. 792. 793. Dentium usus. d. 793. E. e. 608.

Aperientia Medicamenta. a. 618. b. 344. &c. 349. &c. b. 927. 938. &c. e. 695. &c. Aperientia sunt quandoque Refrigerantia, & quarè. d. 36. T.

Aperientia ex Animalibus. e. 726. &c. è Mineralibus. e. 731. &c. Illorum Formulæ. e. 758. &c. v. *Martialia. Anthypochondriaca.*

Apes. Earum Officinalia Nativa. d. 933. &c. Præparata ex Melle. d. 935. Præparata ex Cera. d. 938. Apum Historia ex *Maraldo.* d. 939. D.

Aphaca Lobelii. d. 561. P.

Aphonia quid, & quo à Loquela amissa differat. b. 1442. G. b. 413. &c. 434. Q. Aphoni, qui *Hippocrati.* b. 1442. Aphonia ex Paralysi & Convulsione. b. 413. 414. b. 1442. 1443. Prognosis. b. 414. 1442. Curatio. b. 415. b. 1444. Gargarisma ad Aphoniam. a. 1201.

Aphronitrum. e. 677.

Aphthæ quid. a. 1061. c. 345. Earum Caussæ & Curatio. b. 1029. Q. a. 1073. e. 346.

Apios Planta, quæ. d. 55. R.

Apium. Ejus Species, Vires, Præparata. d. 55 &c. Apium palustre Officinarum, & Apium dulce Mensarum. d. 56. S. e. 666.

Apophlegmatizantia, quæ & quando adhibenda. a. 98. 742. &c. Illorum Formulæ. a. 744. c. 1329. &c. e. 7. Apophlegmatismus Siccus & Liquidus. e. 71 187. 188. Masticatoria varia. e. 221. 222.

Apophysis Ossium quid. c. 507.

Apoplexia quid, ejusque *Differentia.* b. 1505. &c. C. Hemiplegia, Hemiplexia; Paraplegia, Paraplexia. b. 1506. *Apoplexiæ Caussæ.* b. 1506. &c. Caussa Proxima & Remota: Privativa & Positiva. b. 1507. Sanguinis è Capite refluxus, vel in Caput influxus denegatus. b. 1508. Apoplexia finitimos affectus est Catarrho suffocativo, & Syncopæ Cardiacæ. b. 1508. An Apoplexia semper à Sero in Cerebri Ventriculos irruente. b. 1509. D. 1511. Positivæ Apoplexiæ Caussæ. b. 1512. Apoplexia Hæreditaria. b. 1513. Apoplexia ex affecto Stomacho. b. 1514. Apoplexia permutatur vel ad Salutem. b. 1514. &c. vel ad Mortem: vel ad Paralysim. b. 1515. Ad Paralysim versa Apoplexia, nisi Caput levetur, à novo non absolvit Paroxysmo. b. 1515. E. Confirmatur *Historia Augustissimæ Imperatricis Helionora,* ex *Cl. Garelli.* b. 1515. E. b. 1538. *Apoplexiæ Signa.* b. 1516. &c. Quomodò à Catarrho suffocativo distinguatur. b. 1516. Quo Hystericæ ab Apoplecticis differant. b. 1517. *Prognosis.* b. 1517. Febris, Spuma, Stertor &c. b. 1517. 1518. *Apoplexiæ Curatio.* b. 1518. &c. *In Paroxysmo.* Venæsectio an, quando, & ubi instituenda. b. 1519. Vomitus necessarius, sed cautè promovendus. b. 1519. 1520. An institui jure possit. c. 954. Clysteres acres. b. 1521. &c. a. 1200. Excitantia Remedia. b. 1522. &c. Vesicatoria & Cucurbitulæ, etiam scarificatæ. b. 1525. An Apoplexia Infusoria Chirurgia curari possit. a. 1013. *Curatio extra Paroxysmum.* b. 1526. &c. Purgantia & Sudorifera. b. 1526. Purgantium & Vomitoriorum Selectus. b. 1531. &c. Præservantia ab Apoplexia. b. 1527. &c. Aquæ Apoplecticæ spirituosæ an tutò in Paroxysmo administrari possint. b. 1528. Formulæ Antapoplecticorum. b. 1529. &c. Antiepileptica ad Apoplexiam commendantur. b. 1530. Fonticulorum usus in Senibus. b. 1533.

Apoplexia. Electuarium pro Senibus Apoplexiæ obnoxiis. a. 1167. Electuaria Antapoplectica. c. 1211. Mistura præservans. c. 1248. Clyster stimulans. c. 1317. Balsamum Apoplecticum. c. 1360. v. *Cephalica. Balsamum &c.*

Apoplexiæ Insultus levissimus habitualis. *Casus.* c. 948. *Resolutio* prima. c. 949. *Annot. Ettmull.* c. 951. *Resolutio* secunda. c. 956. Apoplecticus Insultus cum forti Syncope copulatur. c. 951. *Historia* analoga. c. 954.

Apoplexia, Obs. c. 1035. 1036.

Apoplexia. *Obs.* c. 1050.
Apoplexia, Hemiplegia. *Obs.* c. 1049.
Apostema quid. b. 1001. c. 399. E.
Apozema. v. *Decoctum*.
Appendix Ossium quid. c. 507.
Appendix Pinni. d. 80. B.
Appetitus Ciborum læsus. v. *Anorexia*. *Bulimus*. *Pica*.
Appetitus Animalis. a. 134. 272. v. *Fames*. *Sitis*.
Appetitus nimius. v. *Bulimus*.
Appropriata Medicamenta. v. *Specifica*.
Apyrexia quid. b. 485. B.
Aqua Principium quid. a. 23. 53. 57. a. 951. 1252. K.
Aqua ex quibus constet particulis. a. 9. Aquæ, quæ insideant, & quæ non. a. 1317. N. Aqua Sapono mista cur Spumam concipiat. b. 129. P. Aqua submersi qua ratione moriantur. b 360. D. Aqua cur Vesicæ poros pervadat, non verò Aer. b. 826. X. Vesica ob lapidem contentum in Aqua mersa transitum per suos poros Aeri in ea clauso præbebit, & quarè. b. 826 X.
Aqua an pro Menstrua habenda. e. 161. &c. Unde in Rabidis Aquæ formido. b. 1627. *Differt*.
Aqua Frigida. Ejus in Vomitu nimio usus. b. 144. R. in Diarrhœa. b. 209. N. An Frigidæ Balneum in Dysenteria locum habeat. b. 263. E. An & quomodò usum in Convulsionibus habere possit. b. 312. S. Frigida priùs negata, nunc abundè Febricitantibus concessa. b. 500. H. alterativa ex Frigida in Intermittentibus Febribus exhibenda. b. 534. Q.
De Frigida in Febribus usu Dissertatio. b. 576. &c. P. Quo tempore exhibenda. b. 575. 578. P. *Historia* Febris Ardentis Malignæ Frigidæ usu extinctæ. b. 575. P. Frigida Ventriculi regioni applicata ad æstum sedandum. *ibid.* Methodus nivatam Aquam in Febribus, aliisque Morbis exhibendi. b. 578. P. Cibus omninò subtrahendus absque Vitæ discrimine. Nivata locum habet tum in coagulatione, tum in dissolutione Sanguinis. Ejus usu frigidum Corpus incalescit, & quarè. b. 578. P. Aquea Diæta locum habet in Dysenteria. b. 579 P. Nisi copiosè exhibeatur noxam potiùs parit. b. 579. P. Cruditas acida cum Vomitu & Doloribus Aquea Diæta devicta. *Historia*. c. 566. V. Immersio in Aquam frigidam Hydrophobiæ remedium. b. 1620. 1630. *Differt.* Aqua Frigida Lumbricos necat. c. 362. T. Orgasmo ex Animi Passionibus medetur. c. 1035. B Aquæ Frigidæ Balnea an adhibenda & quando. d. 987. F.
Aqua Calida quando loco Frigidæ sit exhibenda. b. 579. P. Aquæ tepidæ jejuno Stomacho potus à Calculo præservat. b. 1196. N.
Aquæ Medicæ. Illarum Differentiæ, Præparationes & Vires. d. 985. &c. Præparata. d. 991. &c.
Aquæ Minerales Medicatæ. Illarum Compositio & Vires. d. 993. &c. v. *Acidulæ*. *Thermæ*.
Aquæ Acidulæ. v. *Acidulæ*.
Aqua Fluvialis. Ejus Vires. d. 987.
Aqua Fontana. Ejus Origo & Vires. d. 986. &c. An Frigida in Balneis adhibenda. d. 987. F.
Aqua Glarealis. b. 1435.
Aqua Luculliana, vulgò *Ferrata*. Ejus Vires & Usus. d. 998. G. In Renum & Viscerum Ulceribus Usus. b. 2079. Z.
Aqua Martia quæ. a. 818.
Aqua Nivea. Ejus Vires. d. 990.
Aqua Palustris. Ejus Vires. d. 988.
Aqua de' Pisciarelli maximum Scabiei Antidotum. b. 983. B. Illius ad interna Ulcera internus usus. b. 1079. Z.
Aqua Pluvialis. Ejus Vires. d. 988.
Aqua Puteolis. Ejus Vires. d. 987.
Aquæ Spadanæ. Illarum natura, Differentiæ, Usus, Abusus &c. *Consilium*. d. 999. &c.
Aqua Tonitrualis. Ejus Vires. d. 989.
Aqua de Villa Lucensis. c. 182. *Cons.*
Aquæ Destillatæ. Parandi modus, Usus, &c. e. 15. 16. &c. Quæ seligendæ. e. 487. &c. Quæ Vegetabilium partes destillandæ. e. 16. 17. quæ Animalium. e. 18. Destillationis modus. e. 18. 19. &c. An dentur Aquæ destillatæ Purgantes, Somniferæ &c. e. 22. e. 517.
Aquæ Destillatæ Simplices phlegmaticæ. e. 21. &c. Compositæ fortiores cum Vino. e. 23. &c. Externæ. e. 39. &c.
Aqua Acustica *Minderevi*. e. 767.
Æsculapii vomitoria. e. 39.
ex Albo Albi *Th. Cornelii*. b. 870. H.
Alexipharmaca ex Allio. d. 35.
Alhadid. e. 44.
Anhalina. e. 24.
Aqua Anthysterica. e. 779.
Anticolica *Hertodt*. d. 895.
Antidysenterica. e. 30.
Antiepileptica ex Cerebro humano. d. 860. Ex Croco Metallorum *Quercetani*. d. 1251.
Antihectica. e. 31.
Antimonii vitriolata. d. 1246.
Antipodagrica *Quercetani*. e. 43. *Raici*. e. 43. *Rulandi*. e. 44.
Antiscorbutica *de Spina*. e. 35.
Antispasmica *Clossæi*. e. 36.
Antivenerea nostras. b. 880. M. d. 2220. O.
Aperiens *Penoti*. d. 1335.
Aperitiva. e. 24.
Apoplectica *Mæbii*. b. 1528. e. 25. *Crolii*. e. 24. *Schröderi*. e. 25. Amara. e. 708.
ad Ariduram *Agricolæ*. b. 797.
Arsenicalis Cymbalariæ actione retunditur. d. 205. S. Vinum cui incoctum sit Origanum pro illius Antidoto habitum. d. 382. K.
Articularis ad extrà. b. 1537.
Asthmatica *Francofurtensium*. e. 25.
Aurea. d. 859.
Benedicta Chirurgorum. b. 849. d. 1051. e. 690.
Benedicta Serpilli *Mynsicht*. b. 1255.
Benedicta *Rulandi*. d. 1268. eadem ex *Brendelio*. d. 1267. *Quercetani*. d. 1268. *Ludovici*. e. 548.
Bezoardica. a. 26.
Calcis Simplex & Composita. d. 1031. &c. Composita polychresta. d. 1053. Aquæ Calcis vivæ usus externus & internus. d. 1051. 1055. Z.
Cancrorum Analeptica. e. 671.
Cancrorum Ophthalmica. e. 671. 703.
Cancrorum fluviatilium ad Rabiem, *Poterii* & *Michaelis*. e. 670.
Carbunculi *Maximiliani Imp.* e. 26. 767.
Carminativa *Mannagetta*. d. 69. alia. e. 27.
Cassiæ. d. 713.
Castitatis Mynsichtii inepta. e. 26.
ad Catarrhos exiccandos. e. 27.
Caustica *Francofurtensium*. e. 43.
Cephalica aromatica. e. 27. *Francofurtensium*, vel Epileptica. e. 27.
de Chamomilla composita. e. 27.
Chrysulca *Basilii*. d. 1307. e. 682.
Cœlestis *Basilii Valentini*. a. 850
Communitatis Ophthalmica. e. 28.
Cordialis *Saxonia* Calida. e. 28. Ejusdem Frigida. e. 28. Cordialis restaurans *de Spina*. e. 29.
Cosmetica. e. 29. alia pretiosa. e. 29. Cosmetica sive Myrrhata *Clossæi*. e. 29.
Damascena odorifera. e. 30.
Diaxyloaloes. e. 765.
Divina *Fernelii*. b. 901. ex Cadavere humano. d. 856.
Diuretica ex Nucleis FF. e. 30. alia *Clossæi*. e. 30.
Dominarum. e. 719.
Epileptica Salviata *Deodati*. e. 780.
ad Faciei Livorem. e. 845.
Febrifuga. e. 31.
omnium Florum. d. 801. e. 728.
mille Florum. d. 803. G.
Fortis. a. 815. &c. d. 1122. &c. e. 745. Varii præparandi modi. d. 1306. &c. e. 682. Ejus Caput mortuum. a. 816. Quo a Spiritu Nitri differat. d. 1307. an aliquid Vitrioli contineat. e. 682.
Gradatoria. e. 682.
ad Gutturis affectus. e. 31.
Hellebori nigri destillata. d. 724.
Hermetica *Augenii*. c. 362. d. 1178. Ejus Usus. e. 535.
Hirundinum cum Castoreo. d. 903. Ejus tres descriptiones. e. 779.
Hordei. e. 829.
Hypnotica *Reinonsii*. e. 22.
Hyssopi spirituosa. e. 720.
Hysterica *Crollii*. e. 32. *Martini*. e. 81.
Imperialis correcta. e. 32.
Lactis. v. *Serum Lactis*.
Lætaminis. d. 801.
Magnanimitatis. e. 33. *Laurembergii*. a. 899. e. 33. *Michaelis*. b. 1564.
Marcasitæ. d. 1275.
Martis. d. 1140.
Mellis Simplex & Composita *Amati Lusitani*. b. 1335.
Mira-

Aqua Mercurii destillata quid. e. 631.
Nephritica. e. 34. *Hoferi*. d. 32.
Ocularis *Hartmanni*. b. 1330.
Ophthalmica *Quercetani*. b. 1330. 1343. *Maximiliani Imp.* b. 1331. *Rolandi* variæ. b. 1333. e. 545. *Sala*. c. 1270. *Francofurtensium*. e. 40. *Brant*. e. 40. *Mynsichti*. e. 370. 903. Ophthalmicæ variæ. e. 40. &c.
Ovorum destillata. e. 370. 832.
Pectoralis *Lud. von Hornigh*, e. 34. *Francofurtensium*. e. 35.
Perlarum Officinalis. e. 42.
Pestilentialis *Hartmanni*. e. 122.
Phagedenica. a. 864. d. 1052.
Philosophica. d. 696. e. 34.
Picarum Composita. e. 35.
Prophylactica *Sylvii*. d. 292.
Pugillatoria. e. 682.
Regia. a. 815. d. 1101. 1104. d. 1307. e. 682. *Basilii Valentini*. a. 816. d. 1307.
Rhizotica *Mayerni*. d. 829. Y.
Rosarum. e. 823.
Rubinea solutiva *Zapata*. d. 783.
Salis *Paracelsi*. a. 811.
Salviæ composita *Francofurtensium*. e. 35.
Sapphirea Chirurgorum. b. 1331. c. 1271. e. 601. 742. ad Oculos. e. 41.
Saturnina seu Æsculapii vomitoria. e. 39.
ad Scabiem *Freitagii*. e. 43.
Spermatis Ranarum. d. 929. e. 832.
Sperniolæ. e. 832. d. 929.
Splenetica *Francofurtensium*. e. 36.
Stercoris humani Cosmetica & Ophthalmica. e. 727.
Stimmi sulfurea. d. 1251. tartarea. d. 1251.
Strobilorum Pini & Abietis. d. 13.
Stygia Chrysulca *Basilii*. d. 1307.
Styptica *Galli*. e. 43. v. *Liquor Stypticus*.
ad Suffusionem. e. 41.
Sulfurea *Hauptmanni*. a. 837. Sulfuris acida. d. 1363.
Temperata *Basilii*. d. 1289. e. 164.
ad Terrorem. c. 36.
Theriacalis, seu contra Pestem. e. 36. *Crollii*. e. 37. de Tribus. e. 37.
di Tripoli Italis dicta. d. 331. V.
Tristaatis. c. 37.
è Typhis Cervinis d. 825. 829. Y. e. 594.
Verbenæ Obstetricalis. e. 783.
Veronicæ spirituosa. e. 720.
Viridis. e. 42. Variorum. e. 741.
Virtutum. e. 39.
Vitæ. d. 693. &c. v. *Spiritus Vini*. Quo à Spiritu Vini differat. d. 701. I. Vitæ aromatisata. d. 1243. Vitæ Mulierum. e. 38. eadem camphorata. a. 38. Vitæ tartarisata *Quercetani*. e. 163. Alba & Composita *Augustanorum*. e. 766.
Vitrioli secunda. d. 1327. Ambram redolens. d. 1328.
Aqua Intercus quid b. 818. v. *Hydrops*.
Aquarum ex Prægnantis Utero præcoa effluxus, ejusque Curatio, e. 202. &c. Illarum naturalis effluxus. c. 207.
Aquei Oculorum Humoris vitia. b. 1338.
Aquila Cœlestis. d. 1212.
Aquila Gluten quid. a. 907.
Aquila Mercurialis. e. 631.
Aquilegia, ejusque Species. d. 56. Nativa, Præparata, Vires. d. 57. An fuerit Antiquis cognita, & quo nomine. d. 58. T.
Arabes Medicinam exercentes. a. 43.
Aracus Tabernamontani. d. 561. P.
Aralda quid *Bonniensibus*. d. 212. B.
Araneus. Ejus Vires. d. 940. Species. Folliculorum usus pro Serico conficiendo. d. 941. E.
Arbor propriè quid. d. 8. C.
Arborum Caries an à Lunæ influxu, cùm cæduntur, pendeat. a. 373. Z. d. 242. E.
Arbor Dianæ. d. 1147. L.
Arbor Martia. d. 1147. I.
Arbor Philosophica. d. 1124.
Arbor Vitæ. a. 124. 125.
Arcana Medicamenta quæ. a. 1213.
Arcanum Aluminis. a. 782. b. 796.
Alexipharmacum. e. 108.
Antimonii *Basilii*. d. 1264.
ad Apoplexiam & Epilepsiam *Timæi*. b. 1523.
contra Calculum *Timæi*. b. 1191.
Arcanum Carnis humanæ. d. 855.
Chamæactes *Clossæi*. d. 720.
Corallinum. d. 1198. 1187. e. 553. 632. a. 692. *Paracelsi*. a. 863 *Hartmanni*. a. 735. *Crollii*. a. 737.
Crollianum. d. 1197. e. 554.
Duplicatum *Mynsicht*. a. 816. b. 346. an rejiciendum. e. 679. d. 1302. e. 447.
Perlarum. d. 1042. &c. e. 608.
Sanguinis humani. d. 852.
Tartari. e. 658.
Vitrioli. e. 497. 749.
Archangelica. d. 581. F.
Archeus quid. a. 122. &c. c. 731. Archeales Morbi. a. 77. 327. a. 100. Y. 114. N. 115. O. 122. S. 124. V. Eorum Remedia. a. 764. &c. Archeus ineptè Animæ comparatus. a. 1355. G. H. I. K.
Archei Sedativum *Zwelferi*. d. 1342.
Arctium Dioscoridis. d. 74. 75. T.
Ardea. Ejus Vires. d. 893. C.
Area Celso quid. b. 1000. M.
Arenula concrescere possunt in ipsa Matula. a. 419. O.
Argentina. d. 51. &c. 53. N. d. 439. Q.
Argentum. Ejus Natura, & Præparatio. a. 885. d. 1120. &c. e. 644. &c. Purgatio. d. 1121. Calcinatio. d. 1122. e. 645. Solutio & Extractio. d 1125. &c. Lunæ Potabiles. d. 1125. Catharticæ. e. 559 &c. Argenti Salificatio. d. 1128 Mercurificatio. d. 1128. Usus Medicus. d. 1122. &c. Argenti Menstruum. d. 1122. Sudorifera Lunaria. e. 643. &c. An Argentum semper de Venere participet. e. 745. An Cephalica sit Luna. c. 644.
Argenti Minera. d. 1080. Rubra, Alba, Composita. d. 1080. 1081.
Argentum in Aurum tinctum à Sulfure Granatorum. d. 1013.
Argentum vivum. v. *Mercurius vulgaris*.
Argyropæa. a. 1343.
Aridura Partium quid, ejusque Caussæ. b. 794. an à Defluxu Catarrhali, b. 795. Hujus speciei Curatio. b. 797. Signa. b. 795. Curatio. b. 796. &c. Thermarum nostrarium usus. b. 797. L.
Arisarum. d. 64. A.
Aristolochia, ejusque Species. d. 57. 58. Nativa, Vires. d. 58. Præparata. e. 717. d. 59. Quæ Species seligenda. d. 59. V.
Armeniaca. d. 397. Z.
Armerias Flos. d. 117. K.
Armoracia. d. 59 X. ad Cochleariam à *Tournefortio* reducitur. d. 59. X. d. 172. H. idem cum Raphano rusticano. d. 442. T. de Armoracia tentamina. a. 911.
Araica, quæ Planta. d. 60. Y.
Arnoglossum. v. *Plantago*.
Aromata Exotica quomodò adulterentur. d. 118.
Aromatica Medicamenta quæ. a. 607. b. 345. &c. b. 353. &c. Illorum Notæ & usus. d. 49. Usus in Febrium Paroxysmis. b. 536. &c. in Cachexia. b. 811.
Aroph Paracelsi. e. 672. 693.
Arsenicum. d. 1347. &c. Ejus Usus. a. 792. d. 1349. &c. Species. d. 1348. Præparationes. d. 1349. &c. Sublimatio. d. 1350. Fixatio, seu Calcinatio. d. 1351. Liquatio. d. 1352. Destillatio. d. 1353.
Arsenicalis cujusdam Aquæ lethalem ferociam Cymbalaria commissa refrænare videtur. d. 205. 8. Adversùs Venenum Arsenici Remedia. d. 1350.
Arsenicalium Remediorum Crisis. e. 799.
Arsenicum dulce. d. 1350. Fixum sudoriferum. d. 1351.
Artemisia, ejusque Species. d. 60. Nativa, Vires, Præparata. d. 61 62. e. 717. An sub Artemisiæ Radice Carbones, die festo *S. Laurentii* vel *S. Jo. Baptista*, defodiantur. d. 61. 62. Z. Artemisia, non confundenda cum Matricaria. d. 62. Z.
Arteria unicum Vas cum Venis constituunt. a. 181. H. Illarum Pulsus. a. 283. per universum Corpus ramificatio. a. 572. Arteria Sanguinem fundens an guttatim fundere debeat. b. 1119. X.
Arteriarum Pulsus læsus. b. 734. &c.
Arteriarum Palpitatio, ejusque Caussæ & Curatio. b. 751.
Arteriarum Vulnera, eorumque Curatio. c. 472. &c.
Arteriotomia quid, & ejus Usus. a. 580. an in Ophthalmia institui possit. b. 1093. in Dolore Oculorum. b. 1304. in Cephalalgia. b. 149. an. in Rabie. b. 1630. *Differt.*
Artemaca Medicamenta quæ. b. 435. Q. e. 719. &c. 813. &c. v. *Eclegma*. *Linctus*.
Arthritis quid, ejusque *Differentia*. b. 1423. &c. Hæreditaria,

taria, Nodosa, & Soluta. c. 963 Podagra Calida & Frigida. b. 1425 c. 962. Ischiadicus Dolor. b. 1425. Pars affecta. b. 1425. Synovia quid. b. *ibid.* *Caussa Efficiens* Acidum volatile spirituosum. Vini usus & abstinentia. b. 1426. Bacchos Pater, Venus Mater. b. 1426. An Mulieres & Eunuchi Podagra laborent. b. 1427. *Prognosis Arthritidis*. b. 1428. *Arthritidis Curatio*. b. 1429. &c. Vomitoria & Purgantia quando conveniant. b. 1429. Opiata ferè nunquam proficut. b. 1430. An Venæsectio locum habeat. b. 1430. Ischiadica Vena an Saphæna secanda. b. 1431. Sudorifera. Topica quæ applicanda. b. 1431. *Podagra Calida Curatio*. b. 1432. &c. *Podagra Frigida Curatio*. b. 1434. &c. Vesicatoriorum Usus. b. 1435. Tophi, quibus tractandi. b. 1435. *Ischiadici Doloris Curatio*. b. 1435. &c. Tumores partium. b. 1436. *Curatio Arthritidis extra Paroxismum*. b. 1437. &c. Diæta Lactea. b. 1437. Analia Pharmaceutica. b. 1437. &c. Chirurgica. b. 1439. Articulos firmantia. b. 1439. Transplantatio. b. 1440. Rheumatismus an possit Balneo frigido, Balneo calido, & Sudore curari: Paradoxum *Hombergii*. b. 1440. F. Arthritis an Infusoria Chirurgia curabilis. a. 1024. An Transfusoria. a. 1498.

Arthritis Anomala à Regulari distincta, quæ ex *Musgrave*. b. 1428. D. Anomala duplex, cùm scilicet Humor vel non deponitur, vel repellitur. *ibid.* Curatio. b. 1430. D.

Arthritis cum Sudore, Intertrigine, & Hydropia meta, à Scabie. *Obs.* c. 1033.

Arthritis. Laxativum Antipodagricum. c. 1217. Vinum Arthriticum. c. 1282. Cerevisia Medicata contra Arthritidem & Nephritidem. c. 1289. Emplastrum contra Tumorem & Dolorem Arthriticum. c. 1366. Pulvis *Principis Mirandulani* ad Arthritidem. d. 132. A. Pediluvium ad roborandos Articulos. e. 214.

Arthritis Vaga Scorbutica. b. 916. Quo à vera Arthritide differat. b. 963 Ejus Symptomata & Caussa. b. 963. &c. Curatio. b. 964. &c An Venæsectio & Vomitus. b. 964. An Volatilia. b. 964. 965. Ex Pinu Remedia. b. 966. Lac, Diæta Lactea. b. 967. Externa. b. 967. &c. Quæ Evacuantia Universalia conveniant. b. 968. Extra Paroxysmum Curatio. b. 969.

Arthritis Vaga Scorbutica. *Casus*. c. 958. *Resolutio* prima. c 959. *Annot. Ettmull.* c. 691. *Resolutio* secunda. c. 966.

Arthritis Vaga Scorbutica. *Obs.* c. 1037. Arthritis Vaga cum Passione Hysterica. *Obs.* c. 1042. Arthritis Vaga. *Obs.* c. 1059. Arthritis Vaga cum Febri. *Obs.* c. 1165. Artuum Dolores Scorbutici. *Obs.* c. 1065. 1164.

Arthritis Vaga Scorbutica. Infusum ad Dolores Scorbuticos. a. 1192. Laconicum ad idem. a 1197. c. 1349. Infusum externum ad Dolores Artuum Scorbuticos. c. 1290. Decocta Abiegna. c. 1308. Clyster Anodynus. c. 1320. Vinum Arthriticum. e. 194.

Arthrodia quid. c. 507.

Arthrosis quid. c 507.

Articulationes Ossium quotuplices sint. c. 507.

Articulorum infirmitas ex Podagra. Pediluvium ad roborandos Articulos. c. 1347.

Articulorum Dolores, v. *Arthritis*.

Artuum Dolores lancinantes, eorumque Caussæ. b. 1384. Curatio. b. 1385. &c.

Arum. Ejus Species. d. 62. Radix. a. 609 Cur maceretur. b. 66. M. Ex Aro Præparata. d. 63. 64. A. e. 714. Quo ab Arisaro differat. d. 64. A.

Arum Ægyptiacum. d. 64. A.

Arundo, ejusque Species. Radicis usus loco Chinædulcis. d. 63. II

Asa fœtida. Ejus Natura & Vires. d. 599. e. 788. Descriptio & Usus. d. 600. P.

Asa dulcis est Benjoinum. d. 600. P.

Asarum. a. 647. b. 21. Ejus Vires & Præparata. d. 706. &c. Character. d. 708. M. Asari *Dodonai* Officinalis Descriptio, Analysis, & Usus. d. 708. M. Nec catharticum, nec emeticum est. d. 708. M. e. 537.

Ascarides qui. b. 288.

Ascia, vel Ascira Piscis ignotus. e. 460. X. d. 931. Ejus Pinguedo. e. 796.

Ascites quid. b. 818. Q. v. *Hydrops*.

Ascites Particularis quid. b. 1271. *Caussa* ex Lymphaticis & Lacteis Vasis. b. 1272. Ex Mesenterii Glandulis. b. 1272. &c. An à Sanguine. b. 1274. Caussæ remotæ & extraordinariæ. b. 1274. *Signa*. b. 1275. Quomodò à Graviditate distinguatur. b. 822. b. 1275. *Prognosis*. b. 1279. *Curatio* b 1277. &c.

Ascites Hydrops. *Obs.* c. 1116.

Asclepias. v. *Vincetoxicum*.

Asyron quod Plantæ genus. d. 283. O.

Aselli. a. 712. Modus colligendi, & illorum in Asthmate Usus. b. 392. Descriptio, & Usus. d. 942. F. Præparata & Vires. d. 941. &c. e. 673. &c.

Asinus. Ejus Vires. d. 793. Sanguis Maniæ specificum. b. 1609. Lactis Asinini Usus. d. 795. T. v. *Lac*. Splenis Usus. c. 727.

Aspalathus quid. d. 63. Lignum triplex in Officinis prostat, quorum unum est Lignum Rhodium. d. 64. B.

Asparagus. Ejus Vires, Nativa, Præparata. d. 65. An Asparagus sylvestris cultura sativus evadat. d. 66. C. Asparagus Urinam fœtidam reddit, & ad Lithiasim disponit. d. 65. e. 667.

Aspectus Astrorum quid, & quotuplex. a. 941. &c.

Asphaltus. Ejus Vires. d. 658. R. d. 1378.

Asphyxia quid. b. 752. D. v. *Syncope*.

Asplenium. d. 490. Officinalis descriptio & Usus. d. 491. L.

Astacus. d. 913.

Aster quid. Aster Articus. d. 66. D.

Aster Peruvianus. d. 152. Q.

Asteria Lapis. d. 1075. II.

Asthma quid, ejusque *Caussa*. a. 1447. b. 367. &c. Asthma Humidum & Siccum, Pneumonicum & Convulsivum, Manifestum & Occultum. b. 367. &c Asthma Pneumonicum vel per epigenesim, vel per metastasim. b. 368. 369 *Humidi Asthmatis Caussam* Sanguinis crassitiem esse ait *Helvetius*, illudque Sulfure & Nicotiana præcipuè curat. b. 370. G. Asthma an ex Destillatione è Capite. b. 370. Sæpè ejus Caussa hæret Ventriculo. b. 370. *Asthma Siccum*, ejusque *Caussa*. b. 371. 372. An ex Flatibus. b. 272. Ex Vertebrarum Dorsi distorsione: ex Vermibus. b. 373. Asthma Stomachale & Pectorale. e. 721. Asthmatis Sicci Caussa in Nervis requirenda. b. 373. &c. Quandoque in Pulmonum flacciditate & perversa structura illorum Membranæ. b. 375. 376. Triplex illius Differentia. b. 376. *Asthmatis Signa*. b. 378. 379. Asthmatici facilè in Hydropem Pectoris & Pulmonum transeunt, & quarè. b. 379. H. *Asthmatis Curatoria Indicationes*. b. 379. 380. Vomitoriorum in Asthmate Usus. b. 380. 381. An Venæsectio, an Purgantia conveniant. b. 382. Difficilis Respiratio ex inepta Venæsectione. c. 633. 638. 641. An conveniant Diuretica, Vesicatoria, Diaphoretica, Opiata. b. 383. Ad Asthma appropriata Remedia. b. 384. &c. *Asthmatis Convulsivi* specialis *Curatio*. b. 392. &c. Sudorifera non conveniunt. c. 700. G. Opii in illo usus. b. 393. Infusoria Chirurgia curabile. a 1017. *Historia Asthmatis Serenissimi Religionis Hierosolymitana Magni Magistri*, cum annexo *Consilio*. b. 395. I.

Asthma Scorbuticum. b. 972.

Asthma & Cardialgia cum Inflatione Ventriculi, *Casus*. c. 567. *Resolutio* prima. c. 568. *Annot. Ettmull.* c. 570. *Resolutio* secunda. c. 576.

Asthma & Tussi. *Historia*. c. 783. &c. Asthma. *Obs.* c. 1040.

Asthma Humidum Stomachale cum Incubo. *Casus*, *Resolutio*. c. 707.

Asthma Humidum cum Tussi. *Obs.* c. 1087. Asthma cum Tumore Pedum œdematoso. *Obs.* c. 1090.

Asthma Humidum. Mistura Expectorans ad Asthma Humidum. c. 1225. Hydromel Pectorale. c. 1298.

Asthma Convulsivum. *Casus*. *Resolutio* prima. c. 712. *Annot. Ettmul.* c. 714. *Resolutio* secunda. c. 718. In Asthmate Convulsivo etiam Mucus expuitur tanquam Productum Morbosum. c. 711. Historiæ similes. c. 717.

Asthma Convulsivum. *Obs.* c. 1166. Asthma Convulsivum cum Scorbuto & Phthisi. *Obs.* c. 1072. Asthma Convulsivum ex Podagra. *Obs.* c. 1084. Asthma cum Vomitu Convulsivum. *Obs.* c. 1092.

Astra. Illorum in Sublunaria vis. e. 373. Z. 948. C. Astronomiam quàm calluerit *Author*. a. 434. V. Astrorum Motus Verus, Medius, Directus, Retrogradus, &c a. 946. Astra an ad Metallorum genesim concurrant. d. 1090.

Astrologia Hypotheses vanæ. a. 373 Z. An à Medico omnino spernendæ. *ibid.* *De Conjunctione bus Magnis Dissertatio*. a. 492. &c. Astrologorum Prædictiones vanæ. a. 373. Z. 948. C.

Astragalus Planta. d. 66. E.

Astrantia. d. 288. X.

Astroites Plinii. d. 1075. v.

Astrum Mercuriale. e. 632.

Astrum Microcosmi. d. 883.

Atheroma quid. c. 434. O. Caussæ & Curatio. c. 435. &c.

Athleticus Habitus. b. 798.

Ate-

Atomi Veterum minimæ particulæ. a. 4. 35.
Atonia quid, & ejus Caussæ. a. 352. b. 54. Remedia. a. 784. b. 34. 35.
Atra Bilis, ejusque origo. c. 611.
Atreti quid. b. 1213. R. Mulieres Atretæ. c. 98.
Atriplex, ejusque Species. d. 66. Nativa, Virea. d. 67. Atriplicia usus vetitus à *Pithagora*. d. 67. G.
Atriplex fragifera. d. 523. Z.
Atrophia, Tabes, Macies quid. b. 766. E. c. 858. Ejus Caussæ. b. 766. &c. Tabes Anglical, Dorsalis, &c. b. 767. Tabes à Catarrho dicta quæ. b. 768. a. *Phthisis*.
Atrophia Gallica. b. 907. Atrophia Scorbutica. b. 973.
Atrophia Infantum. a. 1038. Remedia. a. 1071. Ex Nutrimenti defectu. c. 283. ex Lumbricis, Crinonibus, Comedonibus. c. 384. ex Vasorum & Glandularum Lactearum obstructione. c. 386. ex Fascinatione. c. 387.
Atrophia, *Obs.* c. 1106.
Atrophia. Dropax contra Atrophiam. c. 1368. Aqua composita ad Tabem Anglicam. d. 139. F.
Attenuantia Medicamenta. v. *Discutientia*. *Emollientia*.
Attractio nulla. a. 24.
Attractrix Facultas. a. 133.
Attrahentia Antiquorum fortè cum Discutientibus *Anthoris* conveniunt. a. 374. P.
Auctio. v. *Augmentatio*.
Auditus, ejusque Organum, Objectum &c. a. 72. 249. &c. excellens in *Card. Richelio* ob tergeminum Nervum Acusticum. a. 253. Z. Instrumenta ad Auditum perficiendum comparata. a. 238. *Differt.* Quomodò in angulo Cubiculi submissè loquentem quis audire possit, non audientibus aliis. a. 258. *Differt.* v. *Auris*.
Auditus læsiones quot. b. 1360. &c. Auditus Imminutus & abolitus. b. 1361. &c. v. *Surditas*. Auditum perficiunt Tubi quidam Otici appellati. b. 1361. P. Auditus depravatus. b. 1368. &c. v. *Tinnitus Aurium*.
Avellana Indica. d. 73. Q.
Avellana. v. *Corylus*.
Avena, ejusque species, & Vires. d. 67. Avena, Bromos, & Ægilops. d. 68. I.
Aves. Earum usus medicus. d. 890. &c.
Augmentatio in quo consistat. a. 62. 129. cur terminum habeat. a. 131. D.
Avicula Cypriæ. e. 229.
Avicula Hermetis. e. 499. a. 372.
Avicularia Sylvii. d. 103. Z.
Avis falcata. d. 893. C.
Avis Palamedis. d. 902. ●.
Aurantia. a. 611. d. 68. Præparata & Vires. d. 68. &c. e. 774. Folia & Flores haud foraminulis pertusa sunt, sed vesiculæ aqua plenæ foramina mentiuntur. d. 70. L.
Aureliana Canadensis. d. 233. Q.
Aurichalcum. v. *Orichalcum*.
Auricula Muris. d. 70. Species, Officinalia, Præparata. d. 72. Quod discrimen inter Auriculam Muris & Myosotida. d. 71. M. Auriculæ Muris Vires. d. 72. M.
Auricula Muris cœrulea. d. 71. N.
Auricula Ursi. d. 72. Ejus Character & Vires. d. 71. O.
Auripigmentum Arsenici species. d. 1348. Suffumigia ex eo noxea. c. 1109. P.
Auris. Ejus Anatome. a. 232.
Aurium Dolor, Otalgia dictus, ejusque Caussæ. b. 1393. Y. Signa & Curatio. b. 1396. &c. Remedia in Inflammatione. b. 1397. v. *infrà*. Si à Vermibus Dolor fiat, quibus Vermes necandi. b. 1398. Suffumigia. b. 1398. Animalia Aures subeuntia, quibus extrahantur. b. 1399.
Aurium Inflammatio, ejusque Caussæ & Curatio. b. 1101. &c. Spirituosa haud adhibenda. b. 1103. N. v. *Aurium Dolor*.
Aurium Tinnitus. v. *Tinnitus Aurium*.
Aurium Ulcus, ejusque Caussæ & Curatio. b. 1103. &c. Turundæ adhibendæ & quarè. b. 1104. O.
Aurium Sordes. Illarum usus medicus. d. 840. Cerumen ad Vulnera. a. 789.
Auricula Lobus perforatus in Ophthalmia. b. 1094. M. Meatus Acusticus ex Elixiris Proprietatis applicatione integrè clausus. b. 1104. O. Injectiones in Aures. c. 1331.
Aurum. Ejus Natura, Præparata, & Usus. a. 880. &c. d. 1097. &c. Auri Folia nullius in Medicina usus. a. 880. e. 518 793. Auri Præparationes. d. 1099 &c. Purificatio. a. 881. d. 1099. Calcinatio. d. 1102. Anà Salibus volatilibus urinosis solvatur. a. 882. Sublimatio, Extractio. a. 884. d. 1109. &c. 1118. Purificatio per Quartationem. d. 1099. Auri Menstruum. d. 1101. 1103. &c. Auri Solutio cum Spiritu Salis. c. 923. Mercurificatio, Salificatio. d. 1119. Aurum maximæ Lenti ustoriæ expositum an Vitrificationem subeat. d. 1120. H. Sudorifera Solaria. e. 637. de Solaribus Remediis judicium. e. 640. &c. Aurum cum Cornu Cervi stratificatum. e. 637. Auri Volatilisatio. e. 639. Solutionum Solis Reductiones. e. 642. &c.
Aurum Antimonii purgans. d. 1227.
Aurum apyron. d. 1098.
Aurum Diaphoreticum *Poterii*. a. 883. b. 1336. 1349. compositum *Poppi*. d. 1114.
Aurum Embryonatum. c. 39.
Aurum Fulminans. a. 693. 883. d. 1104. e. 537. In quo vis fulminans consistat. c. 358. Cur deorsum versùs fulminet. a. 883. D. Auri Fulminantis in Infantibus Usus. c. 327. &c. d. 1106. Illius Abusus. c. 1068. N. c. 1126. S. Cicutarum au Diaphoreticum. e. 637. Aurum Fulminans *Echistadii*. e. 337. *Glauberi*. e. 558.
Aurum Horizontale. d. 1187. e. 498. 632.
Aurum Musicum quid. d. 1174. K.
Aurum Potabile an possibile. a. 884. d. 1110. &c. e. 301. Aurum Potabile Vegetabile Vinum est. a. 890. Aurum Potabile *Bartholeti*. b. 239. *F. Antonii*. d. 1116. e. 642. Aurum Potabile viginti modis paratum. d. 1112. &c. cum Spiritu Salis. e. 639.
Aurum Spiritualisatum. d. 1109.
Aurum Transparens. d. 1225.
Aurum Vegetabile. a. 890. d. 187.
Aurum Vitæ *Hartmanni*. a. 863. u. 537. d. 1191. &c. *Quercetani*. d. 1113. 1116. *Cleffai*. d. 1192. aliud. *ibid.* 1182. *Gnoeffelii* Antipodagricum. d. 1186.
Auxilia Medica triplicia. a. 527. &c.
Axungia, ejusque Usus. d. 876. &c. v. *Sus*.
Axungia Lunæ. d. 977.
Axungia Solis. d. 977.
Azarnole. d. 342. D.
Azoth Paracelsi quid. e. 498.
Azygos Vena an suppuratam Pleuritidis materiam ad vias Urinæ transmittat. Illius Valvulæ ca *Riolano*. b. 1051. V.

B

B*Aarac* quid. d. 72. P.
Baculi Pectorales *Francofurtensium*. c. 370. Pro Fornace. c. 371.
Badiana quid. d. 52. M.
Baharas Josephi. d. 72. P.
Balanos Myrepsica. d. 72. Oleum ex fructu expressum de Been dictum. d. 73. Q.
Balana. Ejus Vires d. 919. v. *Sperma Ceti*.
Balaustia. d 261. 262. Y.
Balbuties quid, ejusque Curatio. b. 1444. &c.
Balineum quid. a. 1259
Balneum Naturale. Ejus usus apud Antiquos. a. 1259. v. *Therma*.
Balneum Universale & Particulare. c. 1341. &c.
Balneum Vaporis. a. 723. V. c. 1348. Balnea Artificialia: eorumque Formulæ. a. 1195. &c. c. 1340. e. 44. Balneum Laconicum. a. 1197. c. 1348. e. 44. &c. de Medicis Balneis Artificialibus *Differtatio A.* a. 1259. &c. Balnea Sicca, eorumque species. a. 1262. c. 1349. Balneum ope Arculæ. a. 1263. M. Balnea Sicca ope Dolii. a. 1263. N. Balnea Fumida, cum Lapidibus, cum Candelis, cum Oleis spirituosis &c. a. 1263. &c. c. 1348 Balneum ope Cucurbitatum. a. 1265. V. c. 1348. Balnea non Sicca. a. 1265.
Balneis utendi modus. a. 1266. illorum Utilitas. a. 1271. Damna *ib.* P. Frigidæ Balneum an in Dysenteria. b. 263. E.
Balnea Aquæ dulcis Hecticis opportuna. b. 627. B. Balneum frigidum & calidum an Rheumatismi remedium. b. 1440. F. Balneorum Naturalium & Artificialium in Paralysi usus. b. 1553. Balnea Aquarum dulcium potiùs, quàm Thermalium in Delirio Melancholico. b. 1595. O. Immersio in Aquam frigidam in Hydrophobia. b. 1620. 1630. *Diff.*
Balneum Particulare ejusque Formulæ. c. 1345. &c. e. 44. &c. Usus & Vires. e. 45. 46. Pediluvium. Ejus Formulæ. c. 284.
Balneum Aquæ frigidæ Antiquis in usu fuit. d. 987. F.
Balsamina mas & fœmina: Lutea. d. 73. R. d. 349. K. Balsamina Cucumerina. d. 349. K. e. 847.
Balsamina vera. Ejus Character. Descriptio. d. 374. D.
Balsamum Aloes d. 765.

Balsamum Antiarthriticum. e. 51.
Antimonil. d. 1250, ex Scotiis Reguli. d. 1253. 1263.
Antiparalyticum *Cloffei*. e. 52.
Antipodagricum *Rulandi*. b. 967. Antipodagricum *Rhumelii*. b. 1434. e. 53. Antipodagricum ea Sanguine. d. 810. 851. ea Sanguine Cervi. d. 827.
Apoplecticum *Michaelis*. a. 755. Dresdensium *ibid.* Jesuitarum. *ibid.* *Crollii*. e. 49. *Michaelis*. e. 49.
Balsaminæ. e. 382.
Bezoarticum Pestilentiale. e. 49.
è Catulis compositum. d. 808.
Cephalicum *Scherzeri*. a. 755. alia Cephalica. e. 783.
Cervinum Antipodagricum. e. 595.
Embryonum. e. 767.
Europæorum. d. 1376.
Fœniculi. e. 48. 769.
Helleboratum. d. 725. 726.
Hispaniæ. e. 382.
Hyperici *Geleri*. e. 242. Magistrale. e. 382.
Incarnans. a. 787.
Lithargyrii terebinthinatum. d. 1279.
Magicum *Geleri*, e. 242. de illo vana promissa. e. 243.
Martis. e. 736.
Mirabile. e. 383.
Mneme-cephalicum. e. 51.
Nervinum *Schefferi*. b. 1258. *Ettmulleri*. c. 953. *Schroderi*. e. 51.
Radicale Naturæ *Spuntoni*. d. 827.
Salia Gemmæ *Hartmanni*. b. 333. d. 1293.
Samech *Paracelsi* & *Helmontii*. a. 895. b. 347.
Saponis. e. 52.
Saturni. a. 779. 878. e. 385. e. 839. Terebinthinatum. d. 1165.
Succini. e. 799.
Sulfuris. a. 839. Succinatum. d. 1376. Anisatum. a. 630. Ad extra *Rulandi*. a. 840. d. 1365. e. 649. Sulfuris Hyperici. b. 332. Traumaticum. a. 787. Terebinthinatum. a. 630. d. 1364. e. 647. Vitriolatum. a. 790. Camphoratum. d. 1365. Compositum. d. 1364
Sulfuris Antimonii. d. 1250.
Tartari. e. 656.
Terebinthinæ. c. 785.
Terræ. d. 979.
Traumaticum refrigerans. a. 787. Externum & Internum. a. 790. Traumaticum *Polemanni*. d. 1366.
Veneris. d. 1154.
Vitæ *Basilii*. d. 1259. Aliud. e. 50. 51.
Uterinum. e. 383.
Vulnerarium *Rulandi*. a. 789. Vulnerarium excellens. d. 282. Ad Vulnera Sclopetis inflicta *Parei*. e. 469. Vulnerarium ex Nicotiana. d. 370. *Mindereri*. d. 939. *Basilii*. d. 1250. *Polemanni*. d. 1366. *Crollii*. e. 383. *Hartmanni*. e. 384. *Metensium*. e. 384. *Samaritanum*. e. 384. *Henr. ab Heer*. e. 384. *Catholicum*. e. 851. Alia. e. 463. e. 383. &c.
Balsama Externa, eorumque Formulæ. c. 1359. Inunctoria. e. 375. &c. 378. &c. De iis Crisis. e. 494.
Balsama Destillata. e. 49. &c.
Balsama Odorifera. e. 47. &c.
Balsamum. Carpobalsamum, Xylobalsamum, Opobalsamum. d. 73. 74. Orientale, Occidentale, Peruvianum, Tolutanum, &c. d. 73.
Balsamum verum. Ejus Vires. d. 600. De eo Antiquorum sententiæ. d 601. Q. Recentiorum opiniones. An Antiquorum Balsamum adhuc superstes sit. d. 601. Q. Arboris descriptio & modus colligendi. *ib.* Veri Balsami signa & Usus. d. 601. Q.
Balsamum Ægyptiacum & Cairi. d. 601. Q.
Balsamum Copaibarum. d. 603. Ejus Species duæ & Usus. d. 603. S.
Balsamum Indicum. d. 603. &c.
Balsamum Judaicum. d. 601. Q.
Balsamum Occidentale. e. 785.
Balsamum Peruvianum. a. 633. d. 603. &c. e. 775. Ejus Species tres, earumque proprietates. d. 606. T.
Balsamum Syriacum. d. 601. Q. e 775.
Balsamum Toluranum. d. 601. 602. e. 775. Arboris Descriptio, & colligendi modus. d. 603. R.
Balsamelæon. d. 601. Q.
Bammia moschata. d. 52. H.
Banget. e. 879.
Barba Capræ *Bauhini*, ejusque descriptio & usus. d. 577. B.
Barba Capræ *Tournefortii*, ejusque descriptio. d. 578. C.
Barbarea. d. 220.
Barbus, Barbo piscis. Ejus Vires. d. 912. Descriptio. d. 912. F. Ova. e. 538.
Bardana major. Vires, Præparata. d. 74. 75. T. Analysis Plantæ chymica. d. 75. T.
Bardana minor. d. 78. 76. V.
Basilicum, ejusque Vires. d. 76. 77. X. e. 775.
Basium Martis & Veneris. d. 1144.
Batrachion. d. 440. R.
Batrachites Lapis. d. 805.
Bdellium. d. 606. Vires. d. 607. De vero Bdellio variæ sententiæ. d. 607. V.
Beccabunga. d. 26. I. e. 699.
Behen Fructus ejusque Oleum. d. 72. 73. Q.
Bechica Medicamenta. v. *Pectoralia*.
Behen album, & rubrum Radix est exotica. d. 77. Y.
Behen nostras ad Lychnidas refertur. d. 77. Y.
Belemnites Lapis. Ejus Genesis. d. 1068. D.
Belladona Tournefortii. Character. Est Solanum lethale. Ejus Descriptio & Vires. d. 516. O.
Bellis, ejusque Species, Vires, Præparata. d. 77. 78. e. 700. Tria Bellidis Genera ex *Raje*. Vulneraria potens est. d. 79. Z. Tinctura Bellidis an recipienda. c. 912. &c.
Bellis umbellifera ramosa *Cornuti*. d. 79. A.
Belmuscus Belli. d. 21. H.
Belvedere dicta Planta. d. 140. H.
Belzoinum. v. *Benzoe*.
Ben Fructus, ejusque Oleum. d. 72. 73. Q.
Benedicta laxativa. e. 107. 119.
Benignitas Morborum in quo consistat. a. 84. 364. &c. b. 627.
Benzoinum. v. *Benzoe*.
Benzoinum Amygdaloides. d. 611. X.
Benzoe. Ejus Species, Præparata, Vires. d. 607. &c. Descriptio & Usus. d. 610. X. e. 724. 790.
Berberis, ejusque Vires & Præparata. d. 79. 80. Tartarus Berberum *Paulli*. d. 80. A. Berberis descriptio: an sit Oxyacantha *Galeni* vel *Dioscoridis*. Vires. d. 80. B.
Beriberi Indorum quid. b. 1539.
Berula. d. 46.
Beta ejusque species. d. 80. Vires, Præparata &c. d. 81. Candida, Nigra, Rubra, d. 81. C.
Betonica. Species, Nativa, Præparata. d. 81. 82. 83. e. 781. De Betonica Tractatus *Antonii Musæ*. d. 81. Radicum Betonicæ vires a viribus Foliorum valdè aberrant. d. 83. D.
Betonica altera *Dioscoridis*. d. 117. K.
Betula. a. 708. de ejus Liquore experimenta. a. 937. Nativa, Præparata, Vires. d. 83. 84. E. e. 668. Arboris descriptio. d. 84. E.
Bezoar Lapis. a. 727. d. 814. de ejus efficacia. e. 598. Bonitatis signa. d. 815. 816. N. An sordes in Canthis Oculorum Cervi. e. 595. An Orientalis dictus, aliis Animalium Lapidibus præferendus. d. 816. N.
Bezoardica Medicamenta. b. 654. &c. v. *Alexipharmaca*. Formulæ. b. 657. &c. Pulveres Bezoartici. c. 1197.
Bezoardicum Animale. a. 728. e. 599. Simplex. d. 875. Compositum. d. 875.
Bezoardicum Corallinum. e. 834.
Bezoardicum Joviale. a. 732. 853. 880. d. 1171. 1209. e. 619. 635.
Bezoardicum Lunare. a. 853. quatuor modis paratum. d. 1208. e. 619.
Bezoardicum Martiale. a. 853. 874. d. 1208. *Ludovici*. a. 922. e. 619.
Bezoardicum Mercuriale. d. 1209. e. 619.
Bezoardicum Minerale. a. 731. 852. Officinarum. d. 1205. &c. e. 543. Varii parandi modi. e. 617. &c. Minerale compositum. e. 618. 619.
Bezoardicum Saturninum. a. 878. d. 1166. 1209.
Bezoardicum Solare. a. 852. Compositum. d. 1205. &c. *Crollianum*. d. 1207. Verum. d. 1207.
Bezoardicum Venereum. d. 1208.
Bilis quid, ejusque pro Chyli separatione usus. a. 65. 158. 206. 1034. Bilis usus *Helmontio*. c. 875. duplex est, ejusque secretio. a. 68. 69. 203. Excrementosa quid. a. 83. Porracea & Æruginosa unde. a. 83. Bilis an flavum Fæcibus colorem conciliet. a. 159. S. Hepatica & Cystica. a. 203. Materia, Secretio, Motus &c. 203. &c. De Bilis circulatione *Borellii* & *Portii* sententiæ. a. 206. V. An Cœcum Intestinum sit Bilis receptaculum. *ibid.* Biliosa Cacochymia. a. 338. ejus Remedia 339. Bilis Experimenta. a. 935. An Bi-

Bilis in Infantibus abnndare possit. a. 1065. V. Bili vere & falso tributi effectus. a. 1119. 1446. Bilis deviatio non semper Icteri caussa ea *Tacci*. b. 853. D. quomodo ad id concurrere possit. b. 858.
Bilis vitia quibus emendanda. a. 617. 623. b. 1152. &c. Bilia variæ species præternaturam. c. 557. Bilis atra quæ. c. 611.
Bilis & Succi Pancreatici Effervescentia læsa, ejusque Caussæ & Curatio. b. 171. &c. Effervescentia hæc adhuc controversa. c. 755. Decoctum ad Bilem effervescentem. a. 1187. Pulvis ad idem. c. 1194.
Biolychnium Naturale & Artificiale. a. 126. Vitæ conservationis & consumptionis caussa. a. 127. Y.
Biondella Matthioli. d. 125. S.
Bipenella. d. 403.
Bislingua. d. 582. G.
Bismalva. d. 37.
Bismuthum. a. 879. Ejus Vires & Præparata, d. 1274. &c. e. 841.
Bismutham Diaphoreticom. a. 732.
Bistorta. a. 788. Species, Vires, Præparata. d. 85. 86. e. 849. Ejus Nomina & Descriptio. d. 86. F. Usus. e. 849.
Blatta Biaantia. Ejus Vires. d. 912. Est Unguis odoratus dictus. d. 913. G.
Blitum. d. 86. G. Blitum rubrum. d. 86. Βλιτον quid *Hyppocrati*. d. 86. G.
Bitumen, ejusque species. d. 1368.
Biventres Musculi Masticationi inservientes. a. 140.
Blancha Gallorum Regina S. Ludovicum filium suum proprio lacte nutrivit. c. 289. I.
Bochetum quid. c. 1301. Ejus Formulæ. e. 53.
Bolus quid, ejusque Formulæ. a. 1165. c. 1204. e. 53. &c. Bolus Purgans. e. 53. Roboraos. e. 54. &c. Alteraus. e. 55. Diaphoreticns. e. 584. &c.
Bolus Communis & Armenia. Vires. d. 979. Ex nimio Usu Viscerum obstructiones. d. 980. C.
Bombax, ejusque Vires, Synonyma, & Præparata. d. 87. H.
Bombyx. Ejus & Folliculorum Vires. d. 943. Sericum non omninò ineptum Medicamentum. d. 943. G.
Bon. d. 174. I. v. *Caffe*.
Bonifacia. d. 582. G.
Bonus Henricus. d. 67. F. d. 140. H.
Boromeez Planta quæ. d. 29. G.
Borrago. Nativa, Præparata, Vires. d. 87. 88. An Borrago cum Buglosso confundenda. d. 88. I. Flores. e. 825.
Borrax. Nativus & Factitius. e. 322. ejus Usus. e. 758.
Bos. Nativa, eorumque Vires. d. 796. &c. Præparata eorumque Vires. d. 801. &c. Lactis Vaccini partes, Usus &c. d. 797. &c. 802. G. Splenis usus, e. 726.
Botanica commeodatio. a. 1429. Botanicæ Rei Scriptores Veteres & Recentiores. d. 3. 4. Herbarum Scientia ad Methodum redacta à Cl. *Tournefortio*. d. 5. B.
Botrys, ejusque Species & Usus. d. 89. Officinalis seu Ambrosinidia descriptio. d. 90. K. vulgò pro Herba The habita. *ibid.*
Botrys Ambrosioides. d. 140. H.
Botra Piscis *Cardano*. d. 925. R.
Brachii Dolor post Febrem. *Obs.* c. 1136.
Bradypepsia, ejusque Caussæ & Remedia. b. 114. &c. K.
Branca Ursina, ejusque Vires. d. 90. Ejus Descriptio: haud confundenda cum Sphondylio, ut facit *Schrœderus* & *Author*. d. 90. L.
Brassica. Species, Vires. d. 91. 92. e. 723. Etymologia. d. 92. M. Brassicæ & Vitis aotipathia. Brassicæ Cymæ, vel Cymata. d. 92. M. Alvum molliat-ne an adstringat. d. 93. M.
Brassica Cauliflora seu Multiflora, ejusque Descriptio. d. 93. M.
Brassica marina. d. 93. M. 755. 756. Q.
Britannica J. Bauhini. d. 86. F.
Bronchocele quid. b. 326. T. à laborioso Partu imminens quomodò præcaveatur. b. 326. V.
Bromos quid. d. 68. I.
Bronchus quid. b. 1249. D. ejus Caussæ & Curatio. b. 486. &c. b. 1249. v. *Catarrhus*.
Brunella planta. b. 564. G. d. 177. M. d. 425. Officinalis Descriptio, Analysis, Usus. d. 426. E.
Brunella Morbus. v. *Prunella*.
Brutorum Anima vel corporea, vel nulla. a. 53. A. 278. &c. variorum AA. de Brutorum Anima Sententiæ. a. 269. &c. Haud ulla videtur esse posse inter oppositas Sententias media. a. 281. I. *Cartesius* ait non posse demonstrari, Brutorum Animam nullam esse. *ibid.* Bruta Animalia qua ratione loqui, & scribere dicantur. b. 1562. K.
Bryonia. Ejus Vires, Præparata. d. 709. &c. e. 514. 717. Character. Vulgatiorum Specierum Descriptio, Analysis, Usus. d. 710. N.
Bubalus. Ejus Vires. d. 803. An differat à Buffelo *Charletoni*. d. 803. H.
Bubo. d. 905. N.
Bubones quid. Benigni & Maligni. Venerei & Pestilentiales. b. 722. X. c. 414. &c.
Bubones Critici. c. 414. Malignorum & Benignorum Curatio. c. 415. &c.
Bubones Pestilentialea, eorumque Curatio. b. 722. &c. An Vesicatoriis tractandi. b. 725. c. 415. Cataplasma ad Bubones Pestilentiales. a. 1198. c. 1352.
Bubo Venereus. *Obs.* c. 1137.
Bubones Veoerei quid. b. 873. b. 898. &c. quomodò curandi. b. 899. &c. e. 415.
Bubonocele quid. b. 325. T. v. *Hernia*.
Bubonocelle cum Passiooe Hysterica. *Casus*. c. 682. *Resolutio* prima. c. 683. *Annot. Ettmull.* c. 688. *Resolutio* secunda. c. 691. *Annot. Ettmull.* c. 695. *Resolutio* tertia. c. 696.
Buccinatores Musculi. a. 139.
Buccinum Conchæ species. d. 913.
Buffelus Charletoni. d. 803. H.
Bufo. Ejus Virea. d. 804. Nativa, Præparata. d. 805. 806. e. 676.
Bufonites Lapis. d. 805. 807. I.
Buglossa, ejus Virea, Præparata &c. d. 93. quo differat a Borragine. Buglossum Officinale. d. 93. N.
Bugula. a. 788. d. 176. 177. M. Officinalis ejusque Vires & Usus. d. 177. M.
Bulga quid apud *Lucilium* & *Varronem*. d. 485. II.
Bulimus quid, ejus Caussæ. b. 80. &c. An a Vermibus. b. 82. Bulimus periodicus. *ibid.* Bulimi Signa & Curatio. b. 83. &c.
Buna. d. 172. I. v. *Caffe*.
Bupleurum. Ejus Character & Species Officinalis. d. 395. Y.
Bursa Pastoris: ejus Species, Nativa, Præparara, &c. d. 94. 95. Bursæ Pastoris Officinalis principia & Analysis chymica: Vires. d. 95. O.
Butomus quod Plantæ genus. d. 295. D.
Butleri Lapidis succedaneum *Helmontii*. a. 833.
Butyrum. Ejus Natura & Vires. d. 800. 702. Majale. e. 795.
Butyrum Antimonii. a. 849. d. 1200. 1249. De ejus natura Judicium. e. 627. Mercurialia ao Antimonialis naturæ. a. 850. Usus externus. a. 850. 851. e. 617. An internus. a. 851. e. 627.
  Antimonii Martiale. a. 853.
  Arsenici. d. 1352. 1353.
  Cancrorum. d. 797. e. 670.
  Jovis. a. 880.
  Saturni. a. 877. &c.
  Viride FF. e. 392.
Buxus. a. 725. Species, Vires Præparata. d. 95. 96. e. 562. Præparata ad Epilepsiam, Rheumatismum, Podagram. d. 96. Q.

C.

C*Abal*. d. 806.
Cacao. d. 96. 672. Quæ Arbor *Scaligero*, aliisque. d. 96. R. Fructus descriptio, ex eoque Chocolate. d. 96. 97. R. v. *Chocolate*.
Cachexia quid, ejusque Species. b. 803. &c. Specierum Caussæ. a. 1018. Cachexia Scorbutica, Hyppochondriaca &c. b. 804. Primaria & Secundaria. b. 805. *Primaria Cachexia Caussa* Proximæ & Remotæ. b. 805. &c. Leucophlegmatia & Anasarca ejus Species inter se non confundendæ. b. 806. *Secundaria Cachexia Caussa*. b. 806. *Cachexia Signa*. b. 807. *Curatio*. b. 807. &c. An Infusoria Chirurgia curabilia. a. 1019. Digestiva. b. 808. Vomitoria, Purgaotia. b. 809. &c. Martialia præcipua Anticachectica. b. 809. &c. Horum variæ Præparationes. b. 810. Acidulæ Naturales & Artificiales. b. 810. Alterantia volatilia. b. 815. Salia volatilia, & Spiritus urinosi. b. 814. &c.
Cachexia. Cerevisia Anticachectica. a. 1185. Electuarium Anticachecticum. c. 1209. Aliud ad Cacheaiam Virginum. c. 1214. e. 250. Morsuli contra Cachexiam. c.

1824. Pilulæ Cachecticæ Purgantes. c. 1231. Vinum medicatum Absinthiacum. Cerevisia, vel Vinum Anticacheticum. c. 1288.
Cachexia Mulierum. c. 111. Ejus Caussæ. c. 112. Signa & Curatio. c. 113. &c. Symptomata, eorumque Curatio. c. 114. &c.
Cachexia. *Obs.* c. 1068.
Cachexia Scabiosa ad Hydropem inclinans, *Casus*. c. 870. *Resolutio* prima. c. 871. *Annot. Ettmull.* c. 874. *Resolutio* secunda. c. 881.
Cachexia cum imminente Hydrope. *Casus*. *Resolutio*. c. 884.
Cacochylia quid. a. 332. b. 15. 471. 804. N. v. *Cruditas Ventriculi*.
Cacochymia quid, & quotuplex, a. 82. 332. &c. 395. &c. b. 14. 804. N. Ad Acidum, Amarum, & Dulce reducenda. a. 82. 336. Cacochymia Pituitosa, Melancholica, & Biliosa quomodò intelligenda. a. 83. Biliosa seu Amara. a. 338. Melancholica seu Acida. a. 339. Ejus Remedia. b. 16. Cacochymia Pituitosa seu Insipida, vel Chylosa. a. 341. b. 19. Serosa. a. 343. b. 19. De Cacochymiâ corrigenda. a. 592. &c. An Sanguinis Transfusione curari possit. a. 2485. 1491. Cacochymia Alcalina, ejusque Remedia. b. 18.
Cadaver humanum. Ex eo petita Medicamenta. d. 853. &c. Cadaverum Conditura. d. 853. &c.
Cadmia Nativa & Factitia. Factitiæ Præparata & Usus. d. 1277. &c. e. 743. Cadmia non fusilis. e. 841. Nativæ Usus & Vires. e. 861. d. 1055.
Caducus Pulmonum quid *Helmontio*. b. 376. c. 712.
Cadyta Theophrasti. d. 199. N.
Cæcitas. v. *Visus læsiones*.
Cæsareus Partus quid. c. 234. E.
Caffè. d. 172. &c. Arboris descriptio *ex Jussieu*. d. 174. I. ad Jasminum refertur. *ibid.* An Caffè sit Bunk *Avicennæ*, vel Bunca *Rasis*. d. 173. I. Potus Caffè, eumque triplex parandi modus. d. 174. I. Somnum arcere solet. b. 1315. V. Quo tempore sumendus. d. 97. R. An Semen torrefaciendum. d. 174. I. Caffè *à la Sultane* quid. d. 174. I. Semen Caffè an priùs elixum ad nos devehatur. d. 174. I. Ejus Vires. *ibid.*
Cahuvea. e. 827.
Calamintha. Species, Vires &c. d. 98. 99. T. Quomodò à congeneribus Plantis distinguatur. d. 99. T.
Calamintha montana. d. 335. 338. A.
Calamus Aromaticus Officinarum. a. 610. Est Acorus verus. d. 23. 97. S. Ad Saururi genus referri posset. d. 23. Y.
Calamus Aromaticus Indus verus, d. 97. Ejus descriptio d. 98. S.
Calandra. d. 890. Z.
Calcatrepola. d. 113. G.
Calcatrippa. Vires, Præparata, &c. d. 99. 100. Cur Delphinium vocetur. d. 100. X.
Calceus Mariæ. d. 720. V.
Calcinatio quid, ejusque Species. a. 824. e. 56. &c. Cœlica, Physica, Magica. d. 1238. a. 825. Calcinata Corpora cur graviora sæpè reddantur. a. 842. R. Calcinationis usus & abusus. e. 423. &c.
Calcinata, eorumque Præparatio, & Usus. e. 56. &c.
Calcinatum majus *Poterii*. a. 863. c. 497.
Calcitrapa. d. 213. G.
Calculi humani concrementum Salinum sunt. a. 84. Calculorum Theoria. a. 391. &c. b. 2168 Illorum in Renibus magnitudinem an divinare possimus. a. 701. R. Examen Calculorum Chymicum. b. 2168. Bini Calculorum Coagulatores. b. 2169. Calculi Elementa & Efficiens. b. 1169. 1170. An Calculus in Renibus & Vesica aliquo Medicamento dissolvi vel atteri possit. b. 1187. &c. Affirmativa sententia Ratione & Observationibus confirmatur. b. 1188. 1189.
Calculus Renum ejusque *Caussa* & Generationis modus. b. 2167. &c. c. 917. Lithiasis consistit in Fermento Renum corrupto, eorumque mala dispositione. b. 1171. Caussæ remotæ. b. 1171. Lapides in Renibus *Innocentii XI. P. M.* reperti. b. 2172. L. Calculi Renum *Signa*. b. 1172. &c. Symptomata Calculi Renalis. b. 1172. &c. Quomodò Calculi Symptomata à Colica Affectione distinguantur. b. 302. 1174. *Prognosis*. b. 1174. &c. Calculi Affectus periodici. b. 1175. *Curatio in Paroxysmo*. b. 1175. &c. e. 691. 692. Diuretica & Lithontriptica in principio fugiantur. b. 1175. Emollientia & Laxantia adhibenda. b. 2176. Clysteres. b. 1176. &c. Insessus & Fomenta. b. 1178. Inunctiones. b. 1179. Diureticorum opportunitas. b. 2181. &c. Terebinthinata. b. 2182. Anodyna. b. 1183. &c. Opiata cautè administranda. b. 2184. Lithontriptica qua methodo exhibenda. b. 2186. &c. Diureticorum Formulæ. b. 2194. &c. *Præservatio à Renum Calculo*. b. 1195. Præcipuè in Ventriculi Cruditatibus vitandis, Ventris lubricitate, & Calidæ potu consistit. b. 1196. N. Diuretica assiduò sumpta Arenulis & Calculis materiam potiùs præstant. b. 1197. N. Antinephritica Adstringentia & Resinosa sunt, & quarè. b. 2198. N. v. *Nephritis*.
Calculus Vesicæ, ejusque origo an semper in Renibus. b. 1218. &c. *Signa Diagnostica*. b. 1219. An dentur Calculi Vesicæ adhærentes, & propria membrana inclusi. b. 1219. T. Hi inter Tunicas Vesicæ latent, ex *Littre*: modos illos observandi & extrahendi. b. 1219. T. *Prognostica Signa*. b. 1220. Morbi Recidivæ ex Calculi fragmentis in Vesica post Lithotomiam relictis. b. 1220. V. Calculi Vesicæ *Curatio*. b. 1221. &c. Externa. Lithotomia. b. 1222. Calculi Lithotomia extracti non tam moles, quàm superficies ad Prognosim facit. b. 1122. X.
Calculus Humanus. Ejus Usus medicus, & ex eo Præparata. d. 852. &c. d. 1057. &c. e. 672. Sudorem movet. a. 727. Calculum frangit. b. 2193.
Calefacientia Medicamenta. a. 602. &c. e. 761. &c. Qua ratione Motum & acquirere, & communicare possint partibus Corporis nostri. a. 604. Y. 609. 613. &c.
Calendula. Species, Vires, Nominis ratio. d. 102. 102. Y. Usus. e. 875.
Calidum Innatum quid. a. 60. 115. An in Acido volatili consistat. a. 117. Calor Naturalis & Febrilis. a. 488. &c. Calidum humidum an Putredinis author. a. 1454.
Calix Rulandi. a. 843. b. 26. d. 2223. 2268. Calices Antimoniales. e. 549.
Calli quid, eorumque Curatio. c. 433.
Calomelanos Turqueti quid. b. 310. d. 2196.
Calor perperam à Peripateticis intellectus. a. 7. à Motu fit. a. 12. 57. sed à quo. a. 12. H. Calida & Frigida Corpora quæ sint. a. 56. D. Solidiora Corpora calidiora sunt, & quarè. c. 807. X.
Calor Chylificationis un author. a. 146. &c. Calor an necessariò ab Acido. a. 776. E.
Calor Naturalis. v. *Calidum innatum*.
Calor Vitalis quid. a. 601. an remissior sit tempore hyberno, quàm æstivo. c. 778. &c.
Calor an sit de Febris essentia. b. 480. Calorem Febrilem ab Acido pendere probatur. b. 477. &c. Calor Febrilis un à Bile. b. 479. Y. b. 509. Calor Febrilis vel Humidus vel Siccus. b. 479.
Caltha. Species, Præparata. d. 101. 102. Vires. d. 102. Y.
Calvities, ejusque Remedia. b. 999. Unguentum *Bucretii*. d. 25. Lotio in Casu Capillorum. a. 2196. c. 1346.
Calx viva. d. 1049. &c. De ea Experimenta. a. 939. Præparata ex Calce. d. 1049. &c. e. 689. &c. Aquæ Calcis vivæ usus externus & internus. d. 1051. 1055. Z. Calcis Effervescentia an ab Acido. a. 117. P. d. 1049. Y. Ejus vis medicamentosa. a. 779. d. 1050.
Calces Officinales, earumque Præparatio & Usus. e. 56. &c. Abusus. e. 455. &c.
Cameræ obscuræ Opticum Experimentum. a. 246. V.
Camara Pisonis. d. 514. K.
Campanula, ejusque Species. d. 102. An à Medio distinguendæ. d. 102. Z.
Camphora. a. 757. 779. e. 566. &c. Differentiæ, Vires. d. 611. &c. Præparata. d. 613. &c. Camphoræ Historia ex *Slado*: ex *Lemery*. d. 618. Y. Camphoræ Analysis, deque eu Experimenta. d. 618. Y. Camphoram dissolventia. d. 619. Y. Camphorata in Malignis Febribus. b. 650. Camphora maximum sedatorium Inflammationum. b. 1077. e. 567. Ejus vis Antivenerea. c. 1008. d. 623.
Cancamum. d. 619. Z.
Cancer quid, ejusque Caussæ. c. 429. Curatio Cancri Occulti, c. 430. &c. Exulcerati. c. 431. Saturnina. c. 431. Nova de Cancri natura Hypothesis: quo à Scirrho differat. c. 498. II. *Nuntius profligati sine Ferro, & Igne Carcinomatis, Aliter*. c. 500. &c. *Historia lethalis & maligni in Lingua Ulceris*. e. 502. G.
Cancer Mammarum. c. 300. 1. *Mammarum Cancer*.
Cancri fluviatiles. a. 710. 778. 789. 940. c. 669. De eorum Lapidibus Experimenta. a. 938. d. 915. 918. H.
Cancrorum Species & Vires. d. 913. &c. Nativa. d. 914. Præparata. d. 915. &c. e. 669. &c.
Candela pro Fumo. e. 229. 370. 371. De iis judicium. c. 465.

Cand.

Canella, Cinnamomum, & Caffia lignea, an fint Synonyma. d. 162. Y. Arboris defcriptio. *ibid.* Canellæ Malabaricæ duæ fpecies. d. 162. Y. Canella matta. d. 162. Y. Canella alba. d. 163. Y. e. 764. Canella Caryophyllata. d. 163. Y. v. *Cinnamomum*.
Canis. Ejus Nativa, Præparata, Vires. d. 807. 808. Singularia in ejus Anatome. d. 809. K. Stercus. e. 727. Canis inter Animalia ad Rabiem pronior. b. 1613. 1623. &c. *Differt.* v. *Rabies*. Unde in quibufdam infanus in Canes amor. b. 2627. *Differt.* Canes Ferrariorum cur curero Splene dicantur. d. 1132. Fel Catulorum. e. 729.
Cannabis, Species, Vires, d. 203. Cannabis Mas & Fœmina, d. 804. A.
Cannacorus quod Plantæ Genus. d. 197. M.
Cantabrica Plinii. d. 117. K.
Cantharelli Italorum. e. 673.
Cantharides. Illarum Species. d. 944. Nativa, Vires. d. 945. &c. e. 674. &c. An Alæ & Pedes refecandi. d. 946. Minimè in Gonurrhœa exhibendæ. b. 895. T. Quomodò in Ifchuria Renali adhibendæ. b. 1165. Præparatio Cantharidum. d. 943. &c. e. 674. Illarum Veneni Remedia. d. 945. e. 674. An quandoque innoxius illarum Ufus. d. 947. H. Cantharidum Defcriptio & Analyfis. d. 947. H.
Capilli humani. Illorum Ufus medicus. d. 838. Præparata ex Capillis. d. 839.
Capillorum Vitia. b. 999.
Capillorum Cafus. v. *Calvities*.
Capillorum Defluvium. b. 999.
Capillorum Tinea, b. 1000.
Capillares Plantæ, illarumque Species. d. 25. A. e. 723.
Capilliformia Urinæ Contenta. a. 422. P.
Capillus Veneris. Ejus Species, Vires, Præparata. d. 25. e. 723.
Capnos. d. 244. v. *Fumaria*.
Capparis. Vires, Præparata &c. d. 104. 105. e. 704. Florum Folliculi Aceto conditi. d. 104. 106. B.
Capra, Caper. Ejus Nativa, Præparata. d. 809. &c.
Capra Alpina. Ejus Nativa, Vires. d. 811. 812. Pila in ejus Ventriculo genita, ejufque Vires. d. 812. M. 813.
Capra Mofchifera. d. 865.
Caprea. Ejus Vires. d. 816.
Capreolus. Ejus Vires. d. 816.
Capreolus Mofchi. d. 865.
Capricerva Orientalis, è qua Lapis Bezoar. d. 813. 814.
Capricerva Occidentalis. Ejus Vires. d. 816.
Caprifolium. Species, Vires, Præparata &c. d. 105. 106. C.
Caprifcus Pifcis. d. 919. I.
Capficum. Ejus Defcriptio & Vires. d. 409. M.
Caput. Ejus Morbi. b. 1294. &c. Dolor. v. *Cephalalgia*.
Caput mortuum Principium quid. a. 23.
Caput mortuum Vitrioli. a. 828.
Carabe. d. 1370.
Caranna. d. 619. 620. A.
Carbo Petræ foffilis. d. 1380.
Carbo humanum *Paracelfi*. d. 848.
Carbunculus quid. b. 726. Z. c. 416. &c. Malignus quomodò tractandus. b. 726. &c. c. 417. &c.
Carcharia Pifcis. c. 689.
Carcinoma. v. *Cancer*.
Cardamine. d. 362. S.
Cardamindum Tournefortii. d. 364. X.
Cardamomum. a. 754. Majus, Medium, Minus, Minimum, ejufque Vires &c. d. 107. 108. Cardamomi Defcriptio ex *Rajo*, *Bontio*, *Pomet*, aliifque. d. 108. D. Grana Paradifi an Cardamomi fpecies. d. 107. 108. D.
Cardiaca Planta, ejufque Vires. d. 109. Defcriptio & Ufus. d. 109. E.
Cardiaca Medicamenta. v. *Cordialia*.
Cardialgia. Ejus Natura & Cauffæ. b. 157. Signa. b. 160. Curatio. b. 161. &c. Clyftere an & quomodò fedari poffit. b. 160. Y. An Vomitorium locum habeat. b. 161. An Dejectorium. b. 162. An Venæfectio. b. 164. Z. Cardialgia à Mercurio fublimato quomodò curanda. b. 166. A Vitri fruftulis, ejufque Remedia. b. 167. Ab Utero quomodò curanda. b. 170. A. In Pefte quomodò tractanda. b. 731.
Cardialgia. Emplaftrum Magiftrale. a. 1206. Pilulæ contra Cardialgiam cum Soda. c. 1235. Miftura contra Cardialgiam. c. 1243. Emplaftrum Magiftrale contra Cardialgiam. c. 1366.
Cardialgia. *Obf.* c. 1158.
Cardialgia cum Scorbuto. *Obf.* c. 1089.
Cardialgia à Fungis. *Cafus*. c. 578. Refolutio. c. 579. *Annot.* *Ettmull.* c. 582.
Cardialgia cum Afthmate & Inflatione Ventriculi. *Cafus*. c. 567. *Refolutio* prima. c. 568. fecunda. c. 576.
Cardiogmos quid. b. 157.
Carduus ejufque Species. d. 109. Cardui nomine quid veniat *Rajo*, quid *Tournefortio*. d. 110. Δ. Carduorum differentiæ ab Authore relatæ ad propria Genera reductæ. d. 110. Δ. d. 286. Q.
Carduus Benedictus. a. 726. Nativa, Præparata, Vires. d. 110. 111. 112. e. 572. Inter Cnicos referendus. d. 112. F. d. 712. O.
Carduus Fullonum. d. 213. C.
Carduus Lacteus. d. 112. A Carduo Galactite differt. d. 113. G.
Carduus Mariæ. a. 726. Nativa, Præparata, Vires. d. 112. 113. Ejus Defcriptio & Ufus. d. 113. G.
Carduus Stellatus, ejufque Defcriptio & Ufus. d. 113. G.
Carem. d. 116. I.
Caries Offium ejufque Curatio. c. 490. &c.
Carlina. Nativa, Præparata, Vires. d. 113. 114. Vires Magneticæ vanæ. d. 114. H. Carlina Caulifera & Acaulos. d. 114. H.
Carminativa Medicamenta. a. 611. 613. &c. b. 131. &c. b. 318. &c. c. 574. c. 762. v. *Flatus*. Balfamum Carminativum. c. 1360. Linimentum Carminativum. c. 1361. 1362. Aqua Carminativa *Mannagetta*. d. 69. Spiritus Carminativus. v. *Spiritus*.
Carnabadium Actuarii & *N. Myrepfi*. d. 116. I.
Carnalma. d. 1022. Δ.
Carnium ufus qualis. a. 381. Elixæ Sal volatile non emittunt. a. 382. H. Carnium ufus Febricitantibus noxius. b. 501. I.
Caros. d. 116. I.
Carota. d. 393. T.
Carotides Arteriæ quare fic dictæ. b. 1305. Q.
Carpefium Galeni. d. 192. F.
Carpio. Ejus Vires. d. 918 &c. Quo à congeneribus differat. d. 919. I. Lapidum Ufus diureticus. e. 670. Fellis Ufus. e. 729.
Carpobalfamum. d. 73. 74. Ejus Succedanea. d. 601. Q.
Carpus Pifcis. d. 919. I.
Cartefius falsò ab *Authore* in rebus ad Medicinam pertinentibus fuperficiarius & jejunus appellatur. a. 53. B.
Cartefiana Elementa malè ab *A.* expofita. a. 3. C. *Cartefii* Philofophia nova non eft, fed maximè antiqua. a. 107. E.
Carthamus. Ejus Vires & Præparata. d. 711. e. 515. non confundendus cum Cnico. Ejus Character, Defcriptio, & Ufus. d. 712. O. Croci fpeciem fert. *ibid.*
Cartilago quid. a. 104.
Carum. Præparata, Vires. d. 115. Synonyma, Defcriptio, Ufus. d. 116. I.
Carvi. d. 115. 195. I. Ufus Carminativus. e. 768.
Caruncula Meatus Urinarii. b. 892. Ifchuriæ Cauffa. b. 1212. Curatio. b. 1217. Seminis excretionis impedimentum, ejufque Cauffa & Curatio. c. 33. 34.
Carunculæ cum Urina excretæ quid. a. 422. P. à Dyfentericis ejectæ quid. b. 240.
Carus quid. b. 1305. Q. A Cauffa externa inducitur, & Apoplexiæ proximus eft. b. 1305. Cauffæ, Signa, Curatio. b. 1318. v. *Lethargus*. Curatio Cari ex abufu Opii. b. 1318. Ex Ebrietate. b. 1319.
Caryophyllata, ejufque Vires. d. 120. Caryophyllatæ montanæ Defcriptio, Præparata, & Ufus. d. 121. P. Radix Cerevifiam præfervat. e. 826.
Caryophylli Aromatici. a. 753. Species, Vires, Præparata. d. 117. &c. Illorum Hiftoria ex variis. d. 120. O. e. 763.
Caryophyllus Regius dictus. d. 120. O.
Caryophyllus Hortenfis, ejufque Nativa, Præparata. d. 115. &c. e. 825. Synonyma, Defcriptio, Ufus in Febribus Malignis. d. 117. K.
Caryophyllus Arvenfis *Authoris*. d. 118. N.
Caryophyllus Hifpanicus. d. 236. v. *Tagetes*.
Caryophyllus Montanus *Authoris*. d. 117. M.
Caryophyllus Sylveftris *Authoris*. d. 117. L.
Caryophyllus Tunetanus. d. 236. v. *Tagetes*.
Cafeus, Ejus Vires. e. 818. Cafeum quare quidam averfentur. a. 136.
Cafeus Caballinus quid *Gefnero* ex *Rajo*. d. 342. E.
Cafia. d. 162. Y.
Caffia Fiftula. Ejus Nativa, Præparata, Vires. d. 712. &c. Officinalis Defcriptio & Ufus. d. 714. P.
Caffia Extracta. d. 713. Caffiæ Flos & Pulpa. d. 713.
Caffia Lignea. d. 157. 158. 163. Y. An fit Cinnamomum. e. 764.

Cassida. Ejus Character. d. 535. Q.
Cassonada. d. 666
Cassuta quid. d. 197.
Castanea, ejusque Vires & Præparata. d. 121. 122. Castaneæ Tarentinæ, Balanninæ, Materanæ, Cotellianæ, &c. d. 122. Q. An flatuosa sit Castanea. d. 122. Q. Illarum in Tussi & Dysuria usus. *ibid.*
Castor. Ejus Nativa, Vires. d. 818. Præparata. d. 820. Dentes. a. 608.
Castoreum. a. 612. Ejus Vires & Usus. d. 818. e. 730. 793. An sint Testiculi Castoris. d. 820. P.
Casus Medici, & Methodus illos resolvendi. c. 532. &c. 534.
Casus ab alto Venæsectionem indicat. b. 1110. Ad illum Remedia. b. 1112. &c. Venæsectio. b. 2110. Sanguinem congrumatum Resolventia. b. 1111. 1112. &c. Pulvis contra Casum ab alto. c. 1199. Mistura Vulneraria in Hernia ex Casu ab alto. c. 1244.
Casus gravis à Traba. *Obs.* e. 1056.
Catagmatica Medicamenta. e. 846.
Catalepsis, quid. b. 1319. Ejus Caussæ obscuræ. b. 1320. Prognosis, & Curatio. b. 1321. 1322. Catalepsis ab Epilepsia non parùm distat. b. 1320. Z. Catalepticorum Historiæ ex *Deidier*, *ibid.* Simul cum Epilepsia Catalepsis quandoque attigit. b. 1321. Z. Catalepsis Caussa ex *Deidier* est Seri in Cerebro collectio, adeóque Fibrarum relaxatio. *ibid.* Hanc validis argumentis urget *Pescadour*, aitque Catalepsim pendere a Fibrarum potiùs tensione, & Spirituum veluti rigiditate. b. 1322. Z. Cadavera frigore demortuorum rigida conservata. b. 1322. Z. *De Villeneuve* versùs *Pescadour* insurgit pro *Deidier*, qui Catalepsim cum Ecstasi confundit. *ibid.* Iterum se defendit *Pescadour*. b. 1323. Z. An Catalepseos Caussa in vitio Valvularum Canalium communionis inter Musculos Antagonistas requirenda? b. 1323. Z. *Flos Catalepticus Dracocephali Americani* mechanicè expositus à *de la Hire*. b. 1323. Z.
Cataphora quid. b. 1306. R. v. *Coma*.
Cataplasma. e. 59. &c. Ejus Formulæ. a. 1197. c. 2349. &c. e. 61. &c. Parandi ratio. e. 61. &c. Cataplasmata Resolventia, Emollientia, Mundificantia & Roborantia in Angina. b. 1021. &c. Antifebrile. e. 63. de Fermento. e. 779. Laxativum. e. 62. ex Nido Hirundinum. d. 903. e. 63.
Cataplasma ad Dolorem Nephriticum *Cratonis*. b. 1181.
Resolutivum *Foresti*. e. 61.
ad Singultum *Mynsichti*. b. 147. 402. *Schmuckii*. b. 402.
Cataplasmata Vesicatoria. e. 64.
Catapotia. c. 1227. v. *Pilula*.
Catapucia minor. d. 751
Catapucia minor. Ejus Vires. d. 714. Est Tithymali species. d. 714. Q. Vulgaris Descriptio & Usus. d. 715. Q.
Cataracta & Suffusio quid. Alba, Nigra, Viridis, Matura, Immatura, &c. b. 1338. 1333. *Caussa* Cataractæ veræ & Glaucomatis. b. 1339. *Signa Diagnostica*. b. 1340. *Prognostica* ex tempore, colore, circumstantiis &c. b. 1341. *Curatio*. b. 1342. Setacea. Salivatio Mercurialis. b. 1344. *De Cataracta & Glaucomate Dissertatio*. b. 1346. Cataracta quid: quid Hypochyma, Hypochysis, Suffusio: quo à Gutta serena & Leucomate differat. Quid Glaucoma. b. 1346. *Art.* 1. Glaucoma & Cataracta unus idemque Morbus, an duo diversi. Morborum Sedes. *Art.* 2. Crystallinum Humorem opacum redditum Cataractam esse, qui primùm crediderint, qui posteà. b. 1346. *Art.* 3. Observationes novam de Cataracta sententiam confirmantes. b. 1347. *Art.* 4. Argumenta ex Caussis & Phænomenis. *Art.* 5. Pro Antiquorum opinione adducta diluuntur: *Art.* 6. Quomodo depresso Crystallino Visio peragi possit. Ejus ad Visionem necessitas quæ. Ii, quibus Cataracta depressa est, Lente convexa ad videndum indigeant, & quare. b. 1350. 1351. *Art.* 7. 8. Crystallini defectus quandoque ad meliorem visionem facere potest, & quomodo. b. 2350. *Art.* 7. Oculum absque Crystallino extruendi modus, ex *Hugenio*. b. 1330. 1351. *Art.* 7. *Dissertationis Author* suam proponit de Cataracta & Glaucomate opinionem. b. 1351. *Art.* 8. Cataractæ & Glaucomatis Differentiæ, Caussæ, Signa, & Curatio. b. 2354. *Art.* 9. Acus operatio. Crystallini per sectam Corneam eductio. b. 1354. *Art.* 9.
Cataria an cum Nepeta confundenda. d. 364. Y. Catariæ vulgaris Descriptio & Usus. d. 365. Y. An Cati Catariæ sese affricent. d. 365. Y.
Κατάςασις quid. b. 1370. S.
Catarrhus quid. b. 1242. Antiquorum de Catarrhis hypothesis. b. 1242. &c. Materia Catarrhi est Lympha Conglobatarum. b. 1243. C. Latex aquosus, Humor neglectus quid *Helmontio*. b. 1243. Catarrhorum contumaciorum fomes in Ventriculo, leviorum in Glandulis. a. 218. Materia Catarrhi an defluat à Cerebro. b. 1243. 1244. *Caussa Catarrhi*. b. 1244. &c. Proximæ, Remotæ, Externæ, Internæ. b. 1245. Cur frequentiùs hyeme. c. 779. Phthisis Catarrhalis. b. 1246. *Differentiæ Catarrhi*. b. 1247. Salsus, Tenuis, Coctus, Crudus, &c. b. 1247. Internus & Externus. b. 1243. Accidentalis & Habitualis. b. 1246. Calidus & Frigidus. b. 1088. 1248. Acer cum Illacrymatione. b. 1090. Catarrhi Nothi. b. 1248. Branchus, vel Brochus, seu Raucedo, Rheuma, & Coryza. b. 1249. D. Febris Catarrhalis. b. 1249. *Catarrhi Signa Diagnostica*. b. 1249. *Prognostica*. b. 1250. *Catarrhorum Curatio*. b. 1251. &c. An & quæ Evacuantia conveniant. b. 1252. Opiata in quibus Catarrhis adhibenda. b. 1251. 1252. &c. c. 786. Fontanellæ & Vesicatoria. b. 1253. &c. An locum habeat Venæsectio. b. 1254. c. 776. Remedia Interna Opiata, Sudorifera, & Aromatica. b. 1254. Vina medicata. b. 1256. Purgantia an locum in Catarrhis habeant, & quæ. b. 1259. Externa in Catarrhis. b. 2260. &c. Catarrhi Nothi Curatio. b. 1261. &c.
Catarrhus's Pulvis ad Suffitum pro Catarrho. e. 1203. b. 1265. e. 228. 790. Rutulæ ad Catarrhos falsos. e. 1218. Morsuli Catarrhales. c. 1223. Decoctum Catarrhale. c. 1294. Decoctum destillatum in Catarrhis Chronicis Capitis & Pectoris. c. 1297. Decoctum aliud ad Catarrhos. c. 1307. Cucupha Catarrhi præservativa. c. 1339. 1340.
Catarrhus. *Obs.* c. 1051. 1156.
Catarrhus Infantis cum Tussi, Natium Obstructione &c. *Obs.* c. 1053.
Catarrhus Narium. v. *Coryza*.
Catarrhus Suffocativus. a. 1447. b. 458. Ejus Natura & Caussæ. b. 459. Catarrhi Suffocativi nomine varii Morbi comprehenduntur. e. 701. &c. Ejus pars affecta. b. 460. Caussæ & Curatio. b. 461. &c.
Catarrhus Suffocativus cum Asthmate. *Obs.* e. 1128.
Catarrhus Suffocativus Infantum, ejusque Curatio. b. 460.
Catarrhus Suffocativus vitio Sanguinis. b. 463. &c. Similis Affectus Apoplexiæ. b. 1508. Ejus Caussæ. b. 465. Signa. b. 466. Curatio. b. 467. 468.
Catarrhus Suffocativus ex Lympha. *Casus*. *Resolutio*. e. 698. *Annot. Ettmull.* e. 701. Sudorifera noxia. c. 700. G.
Catarrhales Febres. v. *Febres Catarrhales*.
Catarrhales Morbi Epidemici cum Febri. *Casus*. c. 771. *Resolutio* prima. c. 772. *Annot. Ettmulleri*. e. 777. *Resolutio* secunda. c. 787.
Catechu Terra non est; sed Succus concretus compositus. d. 981. D. v. *Terra Japonica*.
Cathartica. v. *Purgantia*.
Catheter ejusque Usus in exploratione Calculi Vesicæ. b. 1220. In extractione Calculi adhærentis, ex *Littre*. b. 1219. T. In Ischuria Vesicali. b. 1215. In Injectionibus in Vesicam. c. 1322.
Catoche quid. b. 1319. X.
Catus domesticus. Ejus Vires. d. 820. 821. Rabiem Morsu infligit. d. 821. Q.
Catus sylvestris. Ejus Vires. d. 821.
Catus sylvestris Indicus. d. 821. R.
Catus Zibethicus. d. 821 Zibethum in folliculo circa Inguina. d. 823.
Caucalis, ejusque Species. d. 722. R.
Caviaro Italorum. d. 930. H.
Caussa Morborum quæ & quot. a. 79. &c. 367. &c. Fortuitæ. a. 369. Necessariæ. a. 370. Naturales & Nonnaturales. a. 371. &c. Præternaturales. a. 388. &c. Discrimen inter Caussas Morbificas, Morbos, & Producta morbosa. a. 390. c. 714. Caussa Proxima, Efficiens, & Formalis Morborum. a. 396. &c. Occasionales &c. b. 14. Caussæ Symptomatum. a. 398. Caussarum Morbificarum Cottio generalis. a. 791. &c. Caussæ Morbificæ per Facultates Hippocraticas explicatæ. a. 1034. Caussæ Efficientes quæ propriè dicendæ. a. 1296. X.
Caustica ad Fonticulos excitandos apta. a. 587. An Bubonibus Pestilentialibus applicanda. b. 725. An Cruribus Hydropicorum. b. 843. An in Ophthalmia. b. 1093. Quæ, & quomodò in Polypo Narium adhibenda. b. 1450. 1451. Aquæ Causticæ. c. 1365. Cauteria Potentialia. e. 491.
Causus, Causon, Causodes Febris. b. 562. E. v. *Febris Ardens*.
Causas Serpens. b. 562. E.
Cauterium. v. *Fontanella*. *Caustica*.

Cedrus. d. 166. C. An Arbor Vitæ, a. 125. 1043. Ejus Character. d. 466. P.
Cementum, Vulgare, atque alia. d. 1100. &c.
Centaurium Majus est Rhaponticum Officinarum. d. 445. Ejus Descriptio & Usus. d. 445. Y.
Centaurium Minus, ejusque Nativa & Præparata. d. 112. &c. e. 703. *Synonyma*. d. 124. S. Officinalis Analysis, Usus &c. d. 125. S. e. 573. Unde ejus vis Febrifuga. d. 126. S.
Centinodia. d. 419. v. *Polygonum*.
Centummorbia. d. 374.
Cepa, ejusque Vires. d. 125. 126. Descriptio & Character. d. 126. T. Cepa Gnidia, Samothracia, Ascalonica. d. 127. T. Ceparum Vires, Fœtor, & Remedia ex iis parata. d. 127. T. De Cepæ, & Allii graveolentia; *Mari Epigramma*. d. 34. P.
Cepea. d. 502. T.
Cephalæa quid. b. 1399. v. *Cephalalgia*.
Cephalalgia quid, ejusque Subjectum. b. 1399. *Differentia*, Hemicrania, Cephalæa, Ovum, Clavus. b. 1400. *Caussa*: Per Consensum. b. 1400. &c. Frequentissimè à Ventriculo. b. 1041. Per Essentiam ñ Caussa interna & externa. b. 1041. &c. Cephalalgia à Sanguine, à Sero. b. 1402. A Partis vitio: Vermibus &c. b. 1403. Calculis: Humoribus: Lue Venerea: Abscessu: Contusione &c. b. 1404. Cephalæa Periodica. b. 1405. *Signa Cephalalgiæ*. b. 1405. Periodicus Dolor per Consensum fieri potest, imò debet. b. 1406. Z. *Prognosis*. b. 1406. *Curatio*. b. 1407. &c. Opiata cautè usurpanda. b. 1407. Purgantia, & Vomitoria: Venæsectio. b. 1408. 1411. &c. Arteriotomia: Hirudines: Cucurbitulæ scarificatæ. b. 1409. Venæ Frontis & Salvatellæ sectio. b. 1409. 1410. Fonticuli: Vesicatoria: Trepanum. b. 1410. Alterantia. b. 1411. &c. Externa. b. 1413. &c. Epithema ad Cephalalgiam. a. 1175. 1192. Emulsio externa. a. 1180. Sacculus. a. 1195. Unguentum in Dolore Capitis febrili. a. 1205. *Curatio* Cephalalgiæ à Sero. b. 1417. Cephalææ Curatio. b. 1417. Stillicidia. b. 1418. Cephalalgiæ à Caussa frigida Curatio. b. 1418. A. Caussa externa. b. 1418. 1419. A Vermibus. b. 1419. Hemicraniæ Curatio. b. 1420. Cephalalgiæ ex Utero Curatio. b. 1422. *Historia pertinacissima*. *Cephalææ* &c. b. 1422. B. *Consilium Monspelio* missum. b. 1423.
Cephalalgia. Frontalia contra Cephalalgiam Febrilem, Scorbuticam &c. c. 1266. Epithema in Dolore Capitis. c. 1267. Decoctum externum in Cephalalgia. c. 1314. Sacculus. e. 1339. Cataplasma ad Dolorem & Vigilias. c. 1351. Linimentum Anodynum. c. 1361. Unguentum. c. 1363. Emplastrum ad Cephalalgiam inveteratam. c. 1365.
Cephalalgia. *Obs.* c. 1115. 1116.
Cephalalgia Præperatum. c. 266.
Cephalalgia Scorbutica, ejusque Curatio. b. 969. 1403. 1408.
Cephalalgia Scorbutica. *Obs.* c. 1110.
Cephalalgia in Peste quibus tractanda. b. 728.
Cephalica. Cephalicorum Classis. e. 777. &c.
Cephalico-Cardiacum Rudolphi imp. b. 760. Rotulæ Stomachico cephalicæ. c. 1250. Morsuli Cephalici. c. 1223. 1224. Lixivium pro Lotione Capitis. e. 1345. Balsamum Cephalicum Apoplecticum. e. 1360. Electuarium in Sene. c. 250. Pulveres Cephalici. e. 299. &c. v. *Apoplexia*, *Epilepsia*, *Vertigo* &c.
Cera. Ejus Natura & Vires. d. 938. &c. Præparata. d. 938. &c. Cera Virginea. d. 939. D. Cera Analysis. d. 939. D. Cera Tincturam è Coralliis extrahit, ex *Lemery*. a. 966. S.
Cera Antidiabolica. e. 143.
Cera Catholica *Barrhi*. e. 143.
Cerasa. Nativa, Præparata, Vires. d. 127. 128. Cerasa Aproniana, Actia, Cæciliana, Juliana, Duracina &c. d. 128. V. *Marasche*, *Corbine*, *Visciole Amarene*. d. 129. V.
Ceratum. Ejus Formulæ. a. 1204. c. 1357. &c. 1359. 1365. c. e. 130. &c. Usitatiora. c. 133. &c. De Ceratis Judicium. c. 495.
Ceratum de Ammoniaco *Foresti*. e. 140.
de Bettonica. c. 132.
ad Capitis perenssionem *Al. Benedicti*. b. 1419. Capitale. e. 133.
Diachalciteos. e. 133.
Diaquercus *Quercetani*. e. 134.
de Galbano. e. 134.
de Ladano *Cratonis*. e. 134.
Matricale. e. 134.
Stomachale. e. 134.
Ceraunias Lapis. d. 1061. An reverà cum Fulmine decidat. d. 1061. A.
Creberus triplex febrifugus. e. 307.
Cerebrum ejusque duplex substantia. a. 70. 224. &c. b. 1287. Structura à *Cartesio* ingeniosè excogitata. a. 225. G. Cerebri substantia *Sylvæ* comparata a *Cartesio*. a. 274. F. Cerebri constitutio varia quid facit pro Ingeniorum & Morum varietate, ex *Cartesio*. a. 278. H. b. 1290. An Epilepsiæ sedes. a. 1355. F. Cerebrum an consensum habeat cum motu Lunæ. b. 1292. an cum Visceribus Abdominis. b. 1292. &c.
Cerebri Membranarum Inflammatio. b. 1084. Qua ratione Phrenesis, seu Phrenitis appellatur. b. 1084 &c. Dicitur Sphacelus, & Sphacelismus. b. 1085. sed falsò. b. 1085. D.
Cerebri humani Usus medicus, & ex eo Præparata, d. 859. &c.
Cerefolium. d. 129.
Cerefolium Aculeatum. d. 130.
Cerefolium Acicülatum. d. 130.
Cerefolium Hispanicum. d. 130. X.
Cerevisiæ natura. a. 80. 379. 1038. An ejus Spuma ad Panis fermentationem opportuna: *Quæstio Medica*. a. 378. E. Cerevisiæ concentratio *Glauberiana*. a. 889. Cerevisiæ appetitus & nausea quid indicet. e. 614. 733. Cerevisia a Radice Caryophyllatæ conservatur. e. 826.
Cerevisia medicata. a. 1185. c. 1287. &c. e. 195. &c. An ex Mineralibus & Animalibus parari possit. c. 1289.
Cerevisia Antinephritica *Helmontii*. e. 668.
Antiscorbutica *Timæi*. b. 947. c. 1287.
Rorismarinata. e. 195.
Cerinthe, ejusque Descriptio & Usus. d. 130. Z.
Cerinthon Theophrasti d. 131. Z.
Cerotum. v. *Ceratum*.
Cervaria Gesneri. d. 307. S.
Cervicaria. d. 103. Z.
Cerumen Aurium ad Vulnera. a. 789.
Cerussa. Ejus Natura & Usus. a. 877. d. 1164.
Cerussa Antimonialis. a. 847. e. 617. Diaphoretica. d. 1237. Antimonii Solaris. d. 1238.
Jovis. d. 1171.
Martialis. d. 1237.
Cervus ex quoque Remedia. a. 727. d. 823. &c. e. 593. &c. e. 796. Præparata ex Cornu. d. 824. e. 593. &c. Ex Sanguine. d. 827. Ex Sevo. d. 828.
Cervus odoratus. d. 865.
Cervi Boletus. d. 691. 692. H.
Cestron Dioscoridis. d. 83. D.
Ceterach Officinarum: Ejus Descriptio & Usus. d. 490. 491. L.
Cete. Vires, Species. d. 919. K. Maxilla, Costa. c. 608. Sperma. v. *Sperma Ceti*.
Cha Japonensium. d. 539. R.
Chærophyllum, ejusque Descriptio & Vires. d. 130. X.
Chalcanthum. v. *Vitriolum*.
Chalcitis. Ejus Vires. d. 1572.
Chalybs. v. *Mars*.
Chamæacte. d. 719. 215.
Chamæbalanus leguminosa. d. 302. N.
Chamæcerasus. d. 107. C.
Chamæcissus an idem cum Hedera terrestri. d. 266. 267. A.
Chamæcyparissus. d. 19. O. d. 196. L.
Chamædaphne. d. 744. G.
Chamædrys. Species, Nativa, Præparata. d. 131. 132. Chamædryos Officinalis Descriptio & Usus. d. 132. A. e. 702.
Chamægenista. d. 251. O.
Chamæleon Planta. d. 116. H.
Chamæmelum. a. 612. Ejus Species, Nativa, Præparata. d. 133. &c. Veterum de eo sententiæ. d. 136. D. Chamæmelum inodorum & fœtidum. *ibid.*
Chamæmelum Vulgare. Ejus Vires, & Usus. d. 136. D.
Chamæmelum Romanum sive Nobile. d. 136. D.
Chamænerion. d. 320. 321. K.
Chamæpitys. Species, Nativa, Præparata. d. 132. 133. Ejus Analysis & Usus. d. 133. B. c. 702.
Chamæpitys Austriaca. d. 133. C.
Chamærhododendros Mel Græcis militibus noxium reddidit. d. 939. D.
Chamelæa tricoccos. Ejus Descriptio, & Usus. d. 744. G.
Chamomilla. Ejus Species, Nativa, Præparata. d. 133. &c. a. 612.
Chaos magnum *Poterii*. n. 863.
Chaova. d. 174. I. v. *Caffe*.

Char

Chora Angelorum qui Piscis. d.919. I.
Chela Cancrorum, illarumque Usus. d.915. 917.
Chelidonia Plinii. d. 146.
Chelidonium majus. a. 726. Specificum in Ictero. b. 864. d. 139. P. Ejus Vires, Nativa, Præparata. d.136. &c. e. 703. An Chelidonii Succo Oculi Humores restituantur. d. 138. E. Chelidonii majoris Descriptio, Analysis, Usus. d. 139. F. Aqua destillata composita ad Tabem &c. *ibid.*
Chelidonium minus est Ranunculi species. d. 136. 140. G. Ejus Nativa, Præparati, Vires. d. 139. e. 699.
Chelonites Lapis. d. 805.
Chemosis quid. b. 1089. F.
Chenopodium. d. 140. Quo ab Atriplice differat, ejusque species. d. 140. H.
Chermes. Ejus Vires & Præparata. d. 140. 141. Confectio Alchermes. d. 141. &c. Grana Chermes quid. d. 142. I. Colligendi modus. d. 143. I. Chermesinus Color. d. 143. I.
Cheyri. Ejus Species, Nativa, Præparata. d.143. 144. K. e. 717.
China. Species & Præparata. d.145. Ejus Historia, Descriptio, Selectus, Usus. d.146. M. e. 561.
Chinachina. v. *Cortex Peruvianus*.
Chiragra quid. b. 1423. v. *Arthritis*.
Chironia Ulcera, eorumque Curatio. c. 496. &c.
Chirurgia quæ Medicinæ pars. a. 51. e.393. &c. Chirurgicus Medicamentorum fons. a.88. &c. c.394. &c.
Chirurgia Medica, ejusque partes & munia. c. 393. &c. Authores. c. 396. D.
Chirurgia Infusoria: de ea *Dissertatio Authoris*. a.991. &c. Ejus Historia. a. 993. &c. 1468. Tentamina variarum rerum infusarum. a.994. &c. Experimenta in Homine. a. 996. Quæ ad eam instituendam præsupponenda. a.998. Illius Usus. a. 1005. &c. Qui Liquores infundendi. a. 1007. &c. Quibus in Morbis. a. 1011. &c. De illa Judicium. a. 1026. P.
Chirurgia Transfusoria: de ea *Dissertatio Authoris*. a.1467. &c. Inventio. a. 1467. Differentiæ. a. 1469. Experimenta. a.1470. Usus & Abusus. a.1480. &c. Vera Sanguinis Transfusio impossibilis. a. 1480. D. An periculosa. a.1481. E. An facere possit ad longævitatem. a.1481. &c. An locum habeat in Morbis Sanguinis. a. 1484. An Partium solidarum. a.1485. G.H. An in Febribus. a.1487. An in aliis Morbis. a. 1491. &c. In Surditate Canis. b. 1368.
Chlorosis quid. c. 108. Q. Ejus Caussæ. c. 109. &c. Signa & Curatio. c. 110. &c.
Chlorosis incipiens cum Vomitu & Tetano. *Casus*. c.1003. *Resolutio* prima. c. 1004. *Annot. Ettmull*. c. 1005. *Resolutio* secunda. c. 1009. Chlorosis ex Veneris usu intermisso. c. 1009.
Chlorosis cum Mensium emansione. *Obs*. c.1127.
Chocolate quid, ejusque varia Compositio. d. 96. 97. R. d. 672. e. 828. Remedium ne sit an Gulæ irritamentum. d. 97. R. Quo tempore sumenda. *ibid.* Chocolate gelida extemporaneum Raucedinis Remedium. b.435. Q. Somnum arcere solet. b.1315. V.
Cholagoga Medicamenta an sint. a. 95.
Cholera Morbus. Ejus Etymologia, Natura, Caussæ. b.220. &c. Q. Humida & Sicca. b. 220. 127. &c. Sæpè à Purgantibus excitata. b. 222. Nonnunquam à Massa Sanguinis. c.607. &c. Cholera salubris quotannis ex Cerasorum esu. b. 223. R. Choleræ Signa & Curatio. b. 223. &c. An illa semper sistenda. b.224. Epithema in Cholera. a. 1175. c. 1263. Mistura contra Choleram. c. 1243.
Cholera. *Obs*. c. 1158. 1174.
Cholera Sanguinea. *Obs*. c.1040.
Cholera Species. Casus. c. 602. *Resolutio*. c. 603. *Annot. Ettmall*. c. 606. &c.
Chordapson. b. 1035. v. *Iliaca Passio*.
Chordæ Citharæ cur quædam Falsæ sint. b.430. Q.
Chorion quid, ejusque usus. a. 76. 312.
Choroides Tunica an proprium Visus organum. a. 238. L.
Christophoriana malè ab *Authore* cum Mimosa confunditur. d. 8. D. Christophorianæ species. d. 23. X. d.513. H.
Chronici Morbi qui. a. 365. An Sanguinis Transfusione curabiles. a. 1491. A qua præcipuè Caussa pendeant. b. 338. &c. Remedia Martialia & Saturnina. b. 343. &c. Symptomata illorum præcipua. b. 344. &c. Remedia generalia Vegetabilia. b. 345. &c. Animalia. b. 347. Mineralia. b. 348. Methodus illos curandi. b. 351. &c.
Chrysanthemum, ejusque Character. d. 151. O.
Chrysanthemum Creticum *Clusii*. d. 151. P.
Chrysanthemum Indicum. d. 151. 152. Q. Ejus Flos esculentus. *ibid.*
Chryselectrum. d. 1370.
Chrysocolla. e. 861.
Chrysolithus. Ejus Vires. d. 1017. M.
Chrysopœa. a. 1343.
Chrysosplenium Tournefortii, ejusque species. d.487. H.
Chylestrum quid *Ettmullero*. d. 152. R.
Chylus quid. b. 111. I. Generatio, depuratio, & iter. a. 64. &c. Chylus *Tachenii* artificialis verum commentum est. a.64. H. Homogeneus Humor falso ab *A.* appellatur. a. 101. B. Cremori Ptisanæ comparatur. a. 146. Chyli in Intestinis alterationes. a. 157. &c. iter. a. 162. &c. b. 336. &c. An Lactis & Urinæ, an Nutritionis Fœtus materiam subministret. a. 167. A. Ejus in Sanguinem conversio. a. 167. &c. Secundùm & præter naturam. b. 469. &c. An Seminis materia. a. 192. &c. Chylosa Cacochymia. 341.
Chyli Distributio læsa, ejusque Caussæ & Curatio. b.335. &c.
Chyli à Fæcibus secretio læsa, ejusque Caussæ & Curatio. b. 171. &c.
Chylificationis organum, instrumenta & modus. a. 145. &c. b. 112. &c. An à Calore. a. 146. Fermentatione peragitur. *ibid.* de ea *Verducii* sententia. a. 152. Q. Tempus ad illam requisitum. a. 154. An Tritu perficiatur. a. *Diss.* 154.
Chylificationis læsiones variæ. b. 111. &c. Illarum Caussæ. b. 115. &c. Signa. b. 120. Curatio. a. 121. &c. Externa. b. 126. &c.
Chylosis læsa ex Cruditate nidorosa cum Soda. *Casus*. a. 547. *Resolutio* prima. c. 548. secunda. c.555. tertia. c. 561. quarta. 564.
Chylosus Fluxus ejusque Caussæ & Curatio. b.233. &c.
Chymica Medicam Artem perfecit. a. 44. Ejus Authores præcipui. a. 45. Chymica *Hippocratis* Medicina: *Dissertatio Authoris*. a. 1026. &c. Chymiæ encomia. a. 1430.
Chymicorum Elementorum natura. a. 13. &c. a. 53. Illorum insufficientia. a. 13. Chymica Principia & Præparationes. a.795. &c. Chymica Non-Entia. a. 905. &c.
Cibus & Potus Caussæ Nonnaturales. a. 80.375. &c. Inedia ad longissimum tempus protracta, & quomodò. a. 128. Ciborum gratus & ingratus sensus, atque facilis & difficilis digestio, unde. a. 136. F. b. 117. v. *Chylificatio*.
Ciborum sumendorum an servandus ordo. a.153.376. C. An Tritu digerantur: *Dissertatio*. a. 154. Ciborum quantitas qualitas, & utendi ratio. a.375. B. Ciborum Selectus. a. 376. Solidus Cibus an liquido præferendus. *ibid.* Ciborum simplicitas ad faciliorem facit digestionem. b. 116. M.
Cibus & Potus Febricitantium. b. 501. I. Ciborum Abstinentia in Aquea Diæta. b. 578.
Cicada. Ejus Vires. d.947. Qua corporis parte fritinniat. d. 947. I.
Cicatrizantia Medicamenta quæ. c.460. 461. Y.
Cicer. Species, Vires. d.151. e. 717. Ejus inter congeneres Plantas Character. d.152. S.
Cichorium. Species. d. 152. Nativa, Præparata. d. 153. 154. Officinalis & Sylvestris Descriptio & Usus. d. 155. T. e. 700.
Cichoracea quæ. d.153. 154. T. d. 217. F.
Ciciliana Herba. d. 281. 283. O.
Cicindela. Ejus Vires. d. 947. Quomodò lumen noctu emittat. d. 947. K.
Ciconia. Ejus Vires. d. 893. 894. An Ibis? d. 894. D. Alexipharmacum de Ciconia. e. 603.
Cicuta. Nativa, Præparata, Vires. d. 155. 156. e. 807. Quæ Species venenosa sit, ejusque Antidotus. d. 157. V. Aliis Animalibus innoxia. d. 158. V. Cicutæ Analysis. *ibid.*
Cicutaria palustris. d. 158. e. 807. Quænam Planta sit & an Venenata. d. 158. X. Historia demortuorum ex esu Cicutariæ, quam Calamum aromaticum crediderunt. d. 158. X.
Cieporum quid. e. 441. R.
Cimex. Ejus Vires. d. 948. Usus in Quartana. d. 947. L.
Cinara. d. 110. Δ.
Cinaria. d. 286. R.
Cingulum Sapientiæ. a. 736. c. 880.
Cinis clavellatus. d. 700.
Cinnabaris Nativa. a. 865. d. 1214. e. 629. &c. 833. Noxia ne an innoxia. Controversia inter *Hofsheter* & *Beker*. a. 865. X. d. 1215. Ejus Usus in Vertigine. b. 1467. In Epilepsia. b. 1491. Cinnabaris Nativæ Differentiæ & Selectus. d. 1215. Non semper tutus ejus Usus. e. 633. Cum Cinnabari Antimonii socianda. e. 634.

Cinna

Cinnabaris Artificialis. a. 865. d. 1199. 1284. An ex Acido Sulfuris Mercurium corrodente exurgat. a. 863. V. Cœrulea. a. 865. Solaris. a. 866. Cinnabarinorum Suffitnum in Lue Venerea Usus. b. 884. &c. Præparata ex Cinnabari. d. 1215. &c.

Cinnabaris Antimonii. a. 730. 849. d. 1199. 1245. Excedens ab *Authore* præscripta Dosis. b. 1114. T. Ejus Usus in Vertigine. b. 1467. In Epilepsia. b. 1498. An sit diaphoretica. e. 632. Modus illam in copia parandi. e. 634.

Cinnamomum Officinarum. a. 733. e. 763. De eo Authorum sententiæ. d. 137. &c. Vires, Præparata. d. 160. Olei Cinnamomi destillatio & sophisticatio. d. 139. 160. Quomodò à Batavis eliciatur. d. 163. Y.

Cinnamomus Avis *Aristoteli* quis. d. 162. Y.

Circæa Lutetiana *Lobelii*. d. 163. A.

Circinus quid *Plinio*. c. 846. *Diss.*

Circulatum Paracelsi. e. 125.

Circumpulsio quemadmodùm in omni Motu, ita in Respiratione necessaria. a. 1302. D.

Cirrhes quid. a. 1424. b. 991.

Cirsium. Ejus Character & Species præcipuæ. d. 163. B. d. 110. A. 286. Q. Tubercula Radicis Cirsii repentis gestata Hæmorrhoides exiccant. d. 163. B.

Cirsium Anglicum. d. 163. B.

Cirsocele quid. b. 326. T. c. 21. D. Ejus Caussæ, Signa, Curatio. c. 21. v. *Hernia*.

Cisterna Chyli & Lymphæ. a. 163.

Cistus Ladanifera. d. 632. L.

Cistus Ledon. d. 631.

Citrium. a. 611. d. 163. Nativa, Præparata, Vires. d. 165. 166. e. 773. Haud confundendum cum Cedro. d. 166. C. Succus non acidus. e. 821.

Citrullus. d. 166. 167. Citrullus *Schrœderi* est Anguria Citrullus dicta *C. Bauhini*, nostratibus *Melon d'Acqua*. d. 167. D. An Febricitantibus conveniat. d. 167. D.

Citrullus propriè dictus est Cucumeris species, vulgò *Citrulo*. d. 167. D. d. 193. G.

Claretum quid. c. 1286. Illorum Formulæ. c. 1287.

Clavi quid Chirurgis, eorumque Curatio. c. 440. &c.

Clavicula an in Respiratione moveantur. a. 1281. R.

Clavus quid. b. 1400. v. *Cephalalgia*.

Clematis Daphnoides. d. 362. R.

Clematis Virginiana. d. 167. E.

Clematis urens. d. 168. v. *Flammula Jovis*.

Cleopatræ mors qua ratione acciderit ex *Galeno*. a. 980. A.

Climacterici Anni qui. a. 361.

Clinopodium. d. 168. Quo à congeneribus distinguatur. d. 168. F.

Clymenum Matthioli. d. 302. N.

Clysma. v. *Clyster*.

Clyssus quid: duplex sufficit. e. 680.

Clyssus Antimonii. d. 1251. c. 543. 579. 616. Urinosus. e. 544.

Mellis. d. 938.

Vitrioli. c. 749.

Clyster quid, ejusque Usus. a. 98. 747. &c. c. 1314. &c. e. 63. &c. Ibis Clysteris exemplum dedit. d. 894. D. Clyster ab *Helmontio* rejectus. a. 748. Clysterem suscepturus in dextrum latus decumbere debet, & quare. b. 183. D. An & quomodò per os in Volvulo ejici possit. b. 191. H. 194. K. Clyster Follis ope quomodò ex *Hippocrate* in Volvulo adhibendus. b. 203. M.

Clysterum Formulæ. a. 1199. b. 183. &c. 523. &c. c. 1314. &c. e. 63. &c. Clysteres parandi modus. c. 1315. e. 63. &c. 68. &c. 534. An dentur Clysteres Nutrientes. c. 1316. e. 67. &c. Clysterum Instrumenta. c. 1316. Clysmata Lactea in Infantibus. c. 1319. Clysteribus an Opiata & Castoreum ritè addantur. c. 674. c. 1319. Additur Camphora à *Bacone*. c. 1318.

Clysterum Usus in Colica. b. 304. &c. In Febribus Intermittentibus. b. 523. &c. An in Febribus Petechialibus locum habeant. b. 671. An in Variolis & Morbillis. b. 686. L. Clysmata ad Hydropem. b. 847. &c. Ad Affectionem Scorbuticam & Hyppochondriacam. b. 937. &c. In Dolore Nephritico ex Calculo. b. 1176. &c. Clysteres acres in Affectibus soporosis. b. 1312. In Apoplexia. b. 1521. &c. An Clysteres in Gravidis administrandi. c. 187. Clysteres in Diarrhœa. b. 217. &c. In Dysenteria. b. 261. &c. Contra Flatus. b. 163. 164. 305. &c. In Torminibus Infantum. c. 330. Ex Tabaco. e. 336. Ex Fumo Tabaci. c. 1320. Ex Vino, Urina, &c. c. 1321. Clyster Purgans. c. 65. Alterans. c. 66.

Clysteres Uterini. c. 236. &c. 245. &c. e. 70.

Clytoris Libidinis Sedes. c. 99.

Cnicus. Non confundendus cum Carthamo. Ejus Charact. d. 712. O.

Coagulata Urinæ quæ. a. 619.

Coagulatio, ejusque Caussa. a. 27. Coagulatio Chymica quid & quotuplex. a. 803.

Coagulum Alari. d. 708.

Coagulum Agni & Hœdi. d. 790. C.

Coagulum Vitrioli *Clossei*. d. 1326.

Cobaltum. Ejus Vires. d. 1271. 1272.

Cobitis barbatula quid. c. 364. V.

Cobra de Capelo Serpens Indicus. Ejus Veneni natura. a. 980. Z. Lapis in ejus Capite repertus pro maximo Venenorum Antidoto habitus, sed falsò ex *Redi & Charas*. a. 989. K.

Cocci Orientales, eorumque adversùs Pediculos, & ad Pisces capiendos usus. d. 167. 168. G.

Coccula Orientales, earumque adversùs Pediculos usus. d. 167. 168. v. *Cocci Orientales*.

Coccus Baphica. d. 140.

Coccus Cnidius. d. 742.

Coccus Infectoria. d. 140.

Cochinilla Semen-ne sit an Animalculum. d. 143. I. Cochinilla Mestech, aliæque Species. d. 143. I.

Cochlea. Ejus Species. d. 829. Nativa, Vires, d. 830. Præparata. d. 831. e. 831. Androgynum Animal. Cornuum motus. Testarum uecrerio peculiaris. d. 831. V.

Cochlearia. d. 169. Species, Nativa. d. 170. Præparata &c. d. 171. Spiritum parandi modus. d. 170. Ejus Spiritus ad Lienis morbos, Melancholiam, Stromas, Icterum. b. 951. A. Cochlearia Antiscorbutica Planta. Ejus Species, Vires & Usus. d. 172. H. e. 697. Essentia liquida Cochleariæ. d. 172. H.

Coctio & Cruditas Humorum. a. 92. 674. &c. Urinæ. a. 417. &c. 824. Ab uno Acido, juxta *Authorem*. a. 507. Z.

Cœliaca Passio quæ, ejusque Species. b. 233. Caussæ. b. 234. &c. Signa & Curatio. b. 233. &c. An Adstringentia conveniant. b. 236.

Cœlaca Urinalis, seu ad Matulam quid. b. 1198.

Coffe. v. *Caffe*.

Cohobium Antimonii. d. 1335.

Coindicentia quæ. a. 88. 526.

Colchicum Ægyptiacum. d. 733.

Colcothar Vitrioli. a. 828. 832. d. 1326. 1342. &c. Ejus usus. e. 756.

Colica Passio quæ. b. 291. &c. Ejus *Differentia*. b. 294. &c. Colica Humorosa & Convulsiva. c. 670. b. 294. 298. &c. Convulsiva Colica vel Accidentalis, vel Habitualis. c. 668. Colicus sæpè Dolor est qui vulgò Spleneticus appellatur. a. 1227. &c. (v. *Hypochondriacus Dolor*). *Colica Passionis Caussa*. b. 297. &c. Colica Stercoraria, Pituitosa, & Gallica. b. 298. Colica Convulsiva vel Hyppochondriaca & Hysterica, vel Febrilis, vel Scorbutica. b. 299 &c. Frigida & Calida: item Flatulenta. b. 302. *Colicæ Passionis Signa*. b. 301. 303. Quomodo à Nephritico Dolore distinguatur. b. 302. b. 1174. Quomodò ab Affectione Hysterica. c. 671. *Colicæ Curatio* in Paroxysmo. b. 303. &c. An conveniat Purgatio. b. 308. &c. Olei Amygdalarum dulcium tutus usus. b. 309. R. An conveniant Vomitoria. b. 311. An Opiata. b. 312. 328. c. 650. An & quomodò frigidæ Aquæ usus convenire possit. b. 312. S. Aromaticorum & Carminantium usus. b. 313. &c. Remedia externa. b. 321. &c. Colicæ extra Paroxysmum Curatio. b. 324.

Colica. Clysteres in Colica Flatulenta. a. 1200. b. 304. &c. c. 1316. Rotulæ ad Colicam. c. 1220. Decoctum Galli in Colica. c. 1310. Fotus in Colica. c. 1333. Sacculi ad Colicam. c. 1338. Mistura ad Colicam Flatulentam. c. 1244. Alia in Colica Scorbutica. c. 1244. Pulvis ad Colicam. d. 69. Misturæ ad Colicam Hystericam. c. 1248. 1249. Vinum ad Colicam Nephriticam. d. 113. G.

Colica Scorbutica, ejusque Caussa & Curatio. b. 956. &c. v. *Nephritis Notha*.

Colica. *Obs.* c. 1076.

Colica Convulsiva. *Obs.* c. 1122. 1140.

Colica Convulsiva Habitualis cum Epilepsia conjuncta. *Casus*. c. 663. *Resolutio* prima. c. 665. *Annot. Ettmull.* c. 669. *Resolutio* secunda. c. 679. Historiæ similes c. 677.

Colica Convulsiva cum Quartana duplicata. *Casus*. *Curatio*. c. 749.

Colica Hyppocondriaca cum Dolore Iliaco à Pedum refrigeratione. *Casus*. c. 642. *Resolutio* prima. c. 643. *Annot. Ettmull.* c. 647. &c. *Resolutio* secunda. c. 654.

Colica ad Iliacam vergens. *Obs.* c. 1157.

Colli-

Colliterquet. d. 909. X.
Collyrium quid. e. 72. &c. Humidum. e. 73. Formulæ. c. 1269. &c. Siccum. e. 72. 369. &c. In Collyriorum applicatione Pupilla vitanda & quare. c. 1271. N. Collyriorum Humidorum qualis debeat esse usus. b. 1330. Collyrium Vaporosum. e. 73. Liquidum. e. 74. Melliforme. e. 77. Unctuosum. e. 77. &c. Formulæ omnium. e. 73. &c.
Collyrium Album *Galeni*. d. 1278.
  Aloeticum *Bruni*. e. 40.
  ad Ophthalmiam *Lipsii*. b. 1097.
  Viride, e. 42.
Colocasia. d. 64. A.
Colocynthis. a. 688. d. 193. H. d. 715. e. 509. Ejus correctio. a. 809. Per Alcali. a. 918. e. 509. Ejus Vires & Usus. b. 45. &c. d. 715. e. 509. in Hydrope. b. 833. 835. Præparata ex Colocynthide. d. 717. Quo ab Anguria differat. d. 718. R. Colocynthidis Officinalis Descriptio, Analysis, Usus. d. 718. R.
Colon Intestinum, ejusque circumvolutiones. b. 183. D. Valvula quid in Volvulo patiatur. b. 194. K.
Colophonia. d. 620. Duplex est è Terebinthina elicita. d. 621. B.
Colorum natura, differentiæ, & origo. a. 241. &c. b. 1325. Malè in Veros & Apparentes dividuntur. a. 242. R. De Coloribus Hypothesis *Cartesii*. a. 242. T. &c. Quomodo ope Prismatis vitrei triangularis generentur. a. 243. T. Colorum Theoria ex *Newtono*. a. 243. 244. T. Ejus Experimenta cum *Cartesii* Hypothesi conciliari possunt. *ibid.* P. *Malebranche* de Luce & Coloribus Hypothesis. *ibid.* Colorum mutationes ex Liquorum variorum permistione. a. 245. Colorum in Ictero mutationes. b. 856. &c. Colores Humorum naturalium & præternaturalium Corporis. c. 608. &c.
Color pallidus Virginum. v. *Chlorosis*.
Colostrum quid. c. 274.
Colubrina. d. 86. F.
Columba. Ejus Vires. d. 894. &c. Natura. d. 896. E. Stercus. a. 712. c. 672.
Columnaria Plinii. d. 103. Z.
Colus Jovis. d. 277. M.
Colutea. Ejus Character. Coluteæ Vesicariæ descriptio & Usus. d. 718. S.
Coma quid. Vigil & Somnulentum, eorumque Caussæ. b. 1306. &c. Signa, Curatio. b. 1318. v. *Lethargus*.
Comedones Infantum. a. 1063. 1423. c. 384. Remedia. a. 1075. c. 385.
Commosis quid. d. 939. D.
Composita Medicamenta. e. *per totum*. Compositionis Medicamentorum usus & abusus. a. 554. e. 425. &c.
Conceptio pura Mentis absque Spirituum animalium ope perficitur. a. 271. E.
Conceptio in quo consistat. a. 75. Genituræ commistione, an Ovi fœcundatione fiat. a. 296. S. 304. &c. c. 159. &c. Conceptiones Tubariæ. a. 298. T. c. 159. Conceptionis negotium exponitur ex *Harveo*, aliisque. a. 305. &c. An ex Vermiculis in Semine contentis accidat. a. 307. X. Sine Voluptate accidere nequit. c. 100. O. Conceptionis Signa. e. 162. 163. Conceptionis læsiones. c. 159. 164. Conceptio falsa. c. 164. Conceptio aucta. c. 175. Conceptio imminuta & abolita. c. 170. &c.
Concha. a. 729. Illarum Species, Vires. d. 920. 921. L. An in Anaticulas transmutentur. d. 304. P.
Concha Margaritiferæ. d. 924. Q.
Conchylium quid. d. 920. 921. L.
Conchylium Indicum. d. 912. &c.
Concoctiones quid. a. 62.
Concoctrix Facultas. a. 134.
Concussio quid. b. 1469. v. *Convulsio*.
Condensatio quomodò fiat. a. 1302. E.
Conditum quid. a. 1166. e. 78. 79. Condiendi ratio. e. 79. 80. Condita Officinalia. e. 81. Sale & Aceto parata. e. 81. 82. De Conditis Judicium. e. 463.
Conductio quid. b. 1469. v. *Convulsio*.
Condylomata Gallica. b. 874. Illorum Curatio. b. 900.
Confectio Saccharata. e. 82. Candisata. e. 83. Saccharum infuccatum. e. 83. Confectionum Crisis. e. 463. &c.
Confectio Alchermes. d. 141. 142. e. 109. 824. Ejus Succedanea. e. 843.
  Anacardina. e. 110.
  Hamech. e. 107. 119.
  Moschardina. e. 370.
  Sapientum. e. 110.
Conformationis læsæ Morbi qui. a. 78.
Confortantia Medicamenta. v. *Cordialia*.
Congelatio Chymica quid. a. 803.
Congrui Morbi & non Congrui. a. 361.
Conjectura Medicorum quid & quotuplex. a. 46. Ejus Media, Judicium, & Memoria. a. 46. 51. &c.
Conjunctiones Astrorum quid. a. 942. &c. Magnæ, Majores, & Maximæ. a. 943. Illarum Influxus inefficax. a. 943. A. 948. C. Numerus & Tempus. a. 946.
Consensus Partium affectatum in Morbis quid. a. 79. 541. &c. per Consensum Morbi. a. 360. Consensus Partium quomodò explicandus. b. 54. e. 670.
Conserva. Fiendi Modus, & Usus. e. 83. 84. De Conservis Judicium. e. 471. &c.
Consiligo tenuifolia. d. 727. X.
Consolida, ejusque Species. d. 176.
Consolida Regalis. d. 99. 100. X. v. *Galcatrippa*.
Consolida Saracenica. d. 177. M. N.
Consolida Major. v. *Symphytum majus*.
Consolida Media. v. *Bugula*.
Consolida Minor. v. *Prunella*.
Consolidativa Medicamenta. v. *Vulneraria*. Decoctum Consolidativum. e. 1307.
Consuetudinis vis. a. 86. 791. &c. Quo mechanismo explicari possit. a. 510. A. In Venæsectione instituenda, ex *Cartesio*. a. 577. R.
Contagium quid. a. 1383. b. 631. Quomodò suscipiatur. a. 1466. b. 632. Contagiosi Morbi qui. a. 79. 1436. Eorum Caussæ & Remedia. 356. &c. Quomodò illorum reddi facilè possit ratio. a. 1312. M. v. *Febris Maligna*. *Febris Pestilentialis*.
Contenta. v. *Humores*.
Contenta Urinæ Naturalia & Præternaturalia. a. 409. &c. Eorum Materia. a. 416. Præternaturalium Coagulata. a. 419. &c. 412. &c. Contenta Capilliformia & Carunculæ. a. 422. P.
Contractura quid. b. 1469. v. *Convulsio*.
Contrafissura Cranii, ejusque Curatio. e. 477.
Contraindicantia quæ. a. 88. 526.
Contraria an Contrariis curentur. a. 84. 524.
Contrayerva Hispanorum, seu Drakena Radix. d. 175. L.
Contrayerva Peruviana. Vires, Descriptio & Usus. d. 175. L. Ejus Succedanea. c. 573.
Contrayerva Virginiana seu Serpentaria. d. 175. L.
Contusionis Remedia. a. 783. v. *Ecchymoma*.
Contusiones quomodò in Suppurationem transeant. b. 1106. Linimentum discutiens. c. 1361. Ex Capitis Contusione Epilepsia. *Casus*. c. 947.
Contusio. *Obs.* c. 1059.
Convalescentes cur debiles sint, & Chronicis Morbis obnoxii. c. 806.
Convolvulus, ejusque Character. d. 178. O.
Convolvulus arvensis quis *Ettmullero*. d. 178. P.
Convolvulus Hispanicus, seu Lusitanicus. d. 178. O.
Convulsio quid. Vel est Tonica seu Conductio, vel Clonica seu Motus Convulsivus. b. 1469. Convulsionis Symptomata, Tenatus, Emprosthotonus, Opisthotonus, Priapismus, Satyriasis, Spasmus Cynicus, Risus Sardonius, &c. b. 1469. 1470. T. Convulsione unum Corporis latus prehendi potest, alterum Paralysi. c. 1148. A. Potest Convulsione Deglutitio repentè impediri. b. 110. G. b. 1470. An & quomodò possit Convulsio Frigidæ usu curari. b. 312. S. An in Convulsionibus Vesicatoria locum habeant. b. 675. F.
Convulsio Clonica. v. *Convulsio*.
Convulsio Tonica. b. 1469. Ejus Caussæ. b. 1497. Quomodò possit Convulsio & Paralysis simul idem Membrum tenere. b. 1498. R. Convulsionis Tonicæ Curatio. b. 1498. &c. Ex læso Nervo factæ Remedia. b. 1499. Balneum ad Membra Spasmo affecta. e. 1342.
Convulsiones Gravidarum, earumque Remedia. c. 202.
Convulsiones Scorbuticæ, earumque Curatio. b. 971. &c. Interna & Externa. b. 972.
Conyza, ejusque Species & Character. d. 178. Q.
Conyza Medica nulla. d. 179. R.
Conyza Media. d. 179. R.
Copal Resina. d. 621. Orientalis & Occidentalis. d. 621. C.
Corago Apulei. d. 88. I.
Corallia. Illorum natura. d. 1024. Differentiæ, Vires. d. 1025. &c. e. 833. Usus varius. d. 1026. Præparationes. d. 1027. &c. e. 834. Corallia calcinata cur graviora. d. 1028. Q. An adversùs Veneficia valeant. d. 1027. P. Præparata ex Coralliis. d. 1030. &c.
Coralliorum nomina varia. a. 952. Vegetabile sint, an Minerale.

rale. a. 952. &c. Radicibus non carent, imò universa substantia Radices sunt, ex *Com. Marsilio*. a. 953. K. Flores in Mari ostentant. a. 955. M. Illorum genesis organica non informis. a. 956. P. An dura sub Aquis. a. 957. Portentosæ illorum Vires an veræ. a. 958. Q.

Corallia, eorumque Tinctura. a. 621. 622. C. Fusè ad examen revocata. *Dissertatio*. a. 951. &c. An vera ex Coralliis extrahi possit Tinctura. a. 959. &c. e. 834. &c. v. *Tinctura Coralliorum*.

Coralliorum majus *Paracelsi*. e. 553.

Corallina ejusque Vires. d. 179. Quod Planta genus. d. 179. T. Officinalis Descriptio & Usus. d. 179. T. d. 356. N.

Corambis Columella. d. 92. M.

Cordis Systole & Diastole. a. 66. Minimè à Spirituum per Nervos influxu fieri, probat *Ruellius*. b. 740. A. Fermentum, & Bolychnium. a. 116. Ignis ex *Cartesio*. a. 127. Y. An Sanguificationis organum. a. 163. 164. Cor non est Radix Vitæ, quum Musculus sit. a. 167. Pericardio sæpè caret. *ibid*. G. Cordis Vasa, Ventriculi &c. a. 168. An ullum in eo Fermentum, an ulla Effervescentia. a. 170. Ejus Motus exponitur. a. 182. An in Systole longius fiat, vel contrà. a. 183. I. b. 740. A. Cordis refrigerium an primarius Respirationis usus. a. 194. Sanguinis per Cor Fœtus transitus ex *Mery* & *Du-Verney*. a. 319. G. Cordis Pulsus, v. *Pulsus*. Cordis Systole & Diastole an *Battutis* musicis respondeat. a. 427. S. Diastoles & Systoles inæqualitas obscurè ab A. exposita. a. 427. T. Cordis motus an aliqua ratione à Respiratione pendeat. a. 1294. V. 1330. 1337. Z. Cordis Ventriculus dexter Sanguine plenus, sinister vacuus in Suffocatis observatur, & quarè. a. 1337. A. Cordis motus quarè ad Vitam necessarius. a. 1342. Cor ab Animalium pectore exemptum etiam movetur. *ibid*. Potus an Cor pervadat, juxta *Hippocratem*. b. 458. S. Cordis motus læsus. b. 754. &c.

Cordis Anxietates quid. b. 155. &c. quando & quomodò Vomitu curandæ. b. 156. X. in Peste quomodò curandæ. b. 732.

Cordis Palpitatio & Tremor in quo differant. b. 738. de Cordis Palpitatione non *Ruellii* Hypothesis. b. 740. A. Caussam agnoscit in Sanguinis exeuntis è Corde versùs Cor resilitione. Non est Aqua Pericardii, non Irritatio convulsiva, non Polypus, Vermis &c. Symptomata comitantia *Ruellii* Hypothesim probant. b. 740. A. *Ruellii* Hypothesim *Gonninus* refellit, suamque proponit. b. 740. A. quòd scilicet Sanguinis portio in dextro Ventriculo remanens, vim in illius latera faciens, Palpitationem inducat. b. 740. A. &c. *Palpitationes Cordis Caussæ*. b. 741. &c. Quomodò Polypus, Abscessus, Aneurysma, Vermis Palpitationem Cordis pariant. b. 742. A. Sanguis quomodò Palpitationem parere possit. b. 743. &c. An Flatus. b. 744. Palpitatio vitio Nervorum. b. 745. Tremor Cordis unde. b. 745. *Palpitationis & Tremoris Signa*. b. 746. *Curatio*. An Venæsectione peragatur. b. 747. Analept corum usus. b. 747. &c. Formulæ. b. 749. &c. Externa. b. 750. &c.

Cordis Palpitatio in Gravidis, ejusque Curatio. c. 197. Cor quomodò à Vaporibus videatur quandoque affici. c. 672. An infusoria Chirurgia curari possit. a. 1082. An Transfusoria. 1492.

Cordis Palpitatio cum Atrophia. *Obs*. c. 1129.

Cordialia Medicamenta. a. 542. 752. &c. Cordialia Calida. e. 768. &c. Cordialia Temperata. e. 819. &c. Cordialium in Palpitatione Cordis Usus. b. 747. &c. In Syncope. b. 757. &c.

Cordialia. Bolus Analepticus Hypnoticus. a. 1166. Rotulæ Confortantes. a. 1168. c. 1220. Potio Analeptica post Sudorem. a. 1174. Emulsio Analeptica & Hypnotica. a. 1180. Electuaria Analeptica. c. 1211. 1212. Pandaleon Confortans. c. 1226. Misturæ Analepticæ in Febribus, & Sudoribus nimiis. c. 1247. Epithema Cordiale. c. 1264. Sacculi ad Pulsus. c. 1338. Spiritus Refectorius *Cnoffelii*. d. 143. I. Opiatæ Roborantes. e. 248. &c. v. *Rotula*. Sacculus Cordialis. e. 323. Unguenta Cordialia. e. 388.

Coriandrum. e. 769. Species, Vires, Præparata. d. 180. 181. De ejus Semine Experimenta. a. 934. An Coriandri Semen noxium. d. 181. V. Ejus Usus & Proprietates. *ibid*.

Coris quæ Planta. d. 283. O.

Cornalina. d. 1022. Δ.

Cornea Tunicæ vitia. b. 1333. &c.

Cornix. Ejus Vires. d. 896. Est Corvi species. d. 896. Π.

Cornu Cervi, ex eoque Præparata. d. 824. &c. Ustum. Philosophicè præparatum, sine Igne. d. 824. c. 593. &c. 596. &c.

Cornua quid Chirurgis, eorumque Curatio. c. 440. &c.

Cornus. Ejus Species, Vires. d. 181. 182. Cornus mas, ejusque Fructus & Lignum. d. 182. X. Cornus fœmina, ejusque Descriptio, & Proprietates. d. 182. X.

Corona Solis. d. 152. Ejus Flos esculentus. d. 152. Q.

Corona Viperæ. e. 603.

Corona Serpentinæ quid. a. 729.

Corpus Physicum & Mathematicum. An ea confundat *Cartesius*. a. 3. B. Corpora Simplicia dicta etiam Corruptioni & Generationi obnoxia, contra *A*. a. 5. D. Status Compositionis, Constitutionis, & Resolutionis. a. 5. Corporum mutationes per Syncrisim, Diacrisim & Metastasim. a. 17. 55.

Corpus Humanum, ejusque Principium Vitale. a. 102. Quo sensu Machina dicatur. a. 102. A. Ejus Materia & Partes. a. 101. Machina Hydraulico-pneumatica. a. 105. Ejus Functiones propriæ ab Anima non pendentes quæ. a. 121. R.

Corporis Humani Usus Medicus. d. 838. &c. An ex eo petita aliis Remediis præstent. b. 860. &c.

Corpulentia nimia. De ea *Dissertatio*. a. 1399. &c. Ejus natura. a. 1401. b. 798. *Caussa* proximæ. a. 1405. b. 799. Remotæ. a. 1409. b. 799. *Signa* Prognostica, & medendi *Methodus*. a. 1412. &c. b. 800. Auxilia Diætetica. a. 1415. b. 801. Pharmaceutica. a. 1417. Chirurgica. a. 1421. Adipis detractio. a. 1422. Acetum efficax Remedium. a. 1416. b. 801. An Nutrimentum assimilatum resolvi possit. b. 801. Purgantium & Diureticorum usus. b. 801. 802. Sudoriferorum, Venæsectionis, Fonticulorum. b. 803.

Correctio purgantium Medicamentorum Chymica. a. 807. 920. Opii. v. *Opium*.

Corruptio & Generatio etiam Simplicibus dictis Corporibus competit, contra *A*. a. 5. D.

Cortex Peruvianus quid, ejusque Synonyma. d. 146. &c. De ejus Usu notanda. a. 1126. &c. b. 546. T. d. 147. Arboris Descriptio, Corticis Selectus &c. d. 150. N. Ejus Succedanea. a. 1128. Operandi modus. d. 148. ex *Renealme*. d. 150. N. An Humores solvat, an verò figat, Abscessus pariat, & Sanguinem coagulet. d. 150. N. An Recidivas faciat, & labem Corpori imprimat. b. 554. X. Y. Z. A. B. C. Quomodò Febres supprimat. a. 1126. &c. An locum habeat in Malignis, aliisque Morbis Periodicis. d. 150. N. An in principio Febrium locum habeat. b. 541. R. In Tertiana Maligna locum habet. c. 740. N. In Febribus ex Viscerum obstructione an conveniat. c. 749. O. An imminente Paroxysmo, vel diebus Intermissionis sit exhibendus. c. 1146. Y.

Cortex Winteri. d. 163. Y. Z.

Cortusa Americana. d. 477. Y.

Corvus. Ejus Vires. d. 896. Nominis ratio. d. 896. F.

Corylus. a. 725. d. 182. &c. Species, Nativa. d. 183. Præparata ex Ligno. d. 184. Ex Avellanis. d. 185. Oleum Heraclinum *Rulandi*. d. 184. 185. Z. Virgula divinatoria an ex Corylo. d. 185. A.

Coryza quid. b. 1249. D. 1262. E. Caussæ & Pars affecta, b. 1263. &c. c. 779. &c. Signa & Curatio. b. 1264. &c. Suffitus. b. 1265. Sternutatoria. b. 1266. Cucuphæ, b. 1267. Linimentum in Gravedine. c. 1361. 1362.

Coryza cum Tussi Epidemica & Febre. *Obs*. c. 1085.

Cosmetica Mercurialia Gingivas & Dentes lædunt. d. 1180. Cutis nigredinem tollentia. b. 997. Emulsio Cosmetica, a. 1181. c. 1256. Mistura pro Lentiginibus & Variis. c. 1265. Sapo Cosmeticus. e. 812.

Cosmeticum Antimoniale. d. 1255.
Clavii. b. 981.
Hartmanni. d. 1077.

Costa Herba. a. 631. D. b. 785. K.

Costa Sartoria. e. 608. 855.

Costarum in Respiratione motus. a. 1280. &c. Non sufficit illarum pondus ad Expirationem. a. 1284. S. Costarum Dolor Decocto curatus à *Peterio*. b. 1385.

Costus, ejusque Species. a. 753. d. 185. Præparata. d. 186. e. 764. Verus & Falsus, eorumque Species. d. 187. B.

Costus albus. d. 263. Y.

Costus hortensis. d. 185. 187. B.

Cotonea Malus. d. 201. &c.

Cotula. d. 136. D.

Coturnix. Ejus Vires. d. 896. &c. Venenosa ab Antiquis habita. d. 897. G.

Coryle. quid. e. 507.

Cotyledon. d. 577. 578. Δ.

Coxendicis Dolor in Gravidis, ejusque Curatio. c. 196.
Cracca Dodonæi. d. 561. P.
Cramba quid. b. 1470.
Crambe bis cocta. d. 92. M.
Cranium humanum. Ex eo Præparata. d. 857. &c. An præstet quod ex Homine violenter interempto desumitur. d. 862. Vires. e. 792.
Cranii Contrafissura, ejusque Curatio. c. 477.
Crasis Humorum quid. a. 333. Crasis Seminalis *Helmontii*. a. 535. F. b. 3.
Crassula Officinarum est Anacampseros, vulgò Faba crassa *J. B.* b. 281. L. d. 229. 250. T. d. 558. M.
Cratægus. d. 518. R.
Cremores Calcisormes. e. 455. &c.
Cremor Calcis vivæ. e. 691.
Cremor Saturni. d. 1167.
Cremor Tartari. e. 655. d. 678. Chalybeatus. d. 679.
Crepitus Lupi quod Plantæ genus. d. 692. H. Officinalis Descriptio & Usus. d. 692. H. e. 850.
Creta. Ejus Vires. d. 980.
Crethmum. v. *Crithmum*.
Crinones Infantum. a. 1064. 1423. c. 384. Remedia. a. 1075. c. 385. e. 854. Lixivium contra Crinones. c. 1346.
Crisis quid. Ejus Tempus. Critici Dies. a. 93. 452. &c. Crises rariores in frigidis Regionibus. a. 434. Crisis an Opiatis turbetur. a. 1096. Crisis quomodo à λυσει differat. b. 571. O.
Crispinum. d. 80. B.
Crista Gallicæ. b. 874.
Crithmum, ejusque Vires. d. 187. C.
Crocodilium Planta quæ. b. 696. P.
Crocus. Ejus Selectus & Adulteratio. d. 187. 188. Vires, Præparata. d. 188. &c. e. 774. Dicitur Aurum Vegetabile. d. 185. An malignum & stupefactivum sit. d. 188. Menstrua ad Tincturam Croci extrahendam apta. d. 190. Croci Officinalis Descriptio, Usus, & Dosis. d. 190. D.
Crocus Indicus. d. 197. M.
Crocus Spurius Saracenicus. d. 190. D. d. 712. O.
Crocus Martis Adstringens & Apericus. a. 871. d. 1134. &c. Variæ illius Præparationes. a. 924. 928. a. 790. e. 732. Idem ex Sale Ammoniaco. a. 803. Saccharinus. b. 348. d. 1135.
Martis Aperitivus quomodò ritè paretur. b. 549. Niger. d. 1155. Sulfuratus. e. 752. Aperitivus cum Salibus. b. 549. Cachecticus *Zwelferi*. e. 755. 758.
Martis Obstructivus. d. 1134. e. 856.
Metallorum, Ejus variæ Præparationes. d. 1228. Vulgaris. a. 649. 695. 844. d. 1228. e. 543. 544. 615. Verus *Rolandi*. a. 844. d. 1229. 1268. Absynthiacus. a. 844. d. 1229. Regulatus. d. 1250. Solaris. e. 543.
Solis. e. 638.
Veneris. d. 1149. &c. Adstringens. d. 1153.
Vitrioli Martis. e. 559.
Crotalaria. d. 251. O.
Crotaphitos Musculus. a. 140.
Cruciata, ejusque Character & Usus. d. 191. E.
Cruditas & Coctio Humorum, a. 92. 674. &c. Urinæ. a. 417. &c.
Cruditas Ventriculi Acida & Nidorosa. b. 114. &c. Caussæ. b. 115. &c. 119. c. 550. &c. Signa. b. 120. Curatio. b. 121. &c. Nidorosæ Cruditatis Remedia. b. 125. Acidæ. b. 126. Pilulæ ad Cruditatem Acidam. c. 1228. Aliæ ad Cruditatem Pituitosam. c. 1228.
Cruditatem Nidorosam cum Soda Chylosis læsa insequens. *Casus*. c. 547. *Resolutio* prima. c. 548. secunda. c. 556. tertia. c. 561. quarta. c. 564.
Cruditas Acida cum Vomitu & Doloribus Aquea Diæta devicta. *Historia*. c. 566. V.
Cruditas Acida. *Obs.* c. 1085.
Crurum Dolores Scorbutici. b. 958.
Crurum Ulcera quomodò tractanda. c. 914.
Crurum Tumor in Gravidis, ejusque Curatio. c. 204.
Crusta Lactea Infantum. a. 1059. c. 568. Ejus Differentiæ & Caussæ. c. 369. &c. Signa. c. 370. Curatio. a. 1071. c. 571. Externa. c. 571. &c.
Crystallus. Ejus Delectus, Vires. d. 1058. Præparata & Usus. d. 1059. &c. e. 688. &c. 837.
Crystallisatio quid, & quomodò fiat. a. 803. Pellicula in Salium Crystallisatione supernatans quid. a. 804. L.
Crystallum Minerale. d. 1299. Saccharatum. d. 1300.
Crystalli ex Aceto. d. 592. 595. e. 700.
Jovis. a. 879. d. 1173. Mineræ Jovis. d. 1171.
Lunæ. a. 885. e. 547. *Tachii*. a. 886.
Nitri. d. 1298. 1301.
Salis communis dulcis. d. 1291. e. 686. Salis *Poterii*. a. 815.
Saturni. a. 876. e. 547. 838.
Sulfuris. a. 840. Sulfuris ex Tinctura. d. 1866.
Tartari. a. 895. d. 658. e. 653. Chalybeati. d. 679.
Viridis Æris. e. 739. 740.
Crystallinus Humor an in Cataracta deprimatur. Eius in Visione usus. b. 1546. *Diss.* 1350. &c. v. *Cataracta*.
Cubeba. a. 754. e. 764. Illarum Vires & Usus. d. 191. Descriptio. an Piperis species sint. d. 192. F.
Cuculus. Ejus Vires. d. 897. H.
Cucumis. Species, Vires. d. 192. 193. Cucumeris proprius Character. d. 195. G. Cucumeris Asinini usus in Ictero. b. 872. I.
Cucumis Asininus, ejusque Succus Elaterium. d. 767. 769. X.
Cucupha quid, ejusque Formulæ. c. 1559. e. 84. 85. Sacculus pro Cucupha. e. 515.
Cucurbita. Species, Vires. d. 193. Officinalis Character & Usus. d. 195. H.
Cucurbitini Vermes qui. b. 288. v. *Vermes*.
Cucurbitula Scarificatæ & non Scarificatæ, earumque Usus. a. 581. Instrumentum ad Scarificatione optissimum. a. 581. S. Illarum in Angina usus. b. 1017. an in Ophthalmia. b. 1093. In Hæmorrhagia. b. 1124. 1135. In Cephalalgia. b. 1409. in Paroxysmo Apoplectico. b. 1525. In Lochiorum suppressione. c. 248.
Cuminum. Species, Vires, Præparata. d. 194. e. 766. Cuminum Regium *Hippocratis*. d. 194. I. Cuminum Sativum, Sylvestre, Prasenso. d. 195. I. Ad Fœniculum refertur. d. 238. B.
Cuminoides Tournefortii. d. 195. I.
Cuniculus. Ejus Vires. d. 831. An Pavoris Idea ejus Sanguini imprimatur. d. 831. X.
Cunila bubula *Plinii*. d. 382. K.
Cupressus Arbor. d. 195. Ejus Character & Descriptio. d. 195. K. Arbor *Plinio* ingrata, & quarè. Seminum ad Febres Intermittentes usus. d. 195. K. Gallæ. e. 847.
Cupressus Herba. d. 196. Officinalis est Santolinæ species *Tournefortio*. d. 196. L.
Cuprum. v. *Venus*.
Curatio Idealis, Sympathetica, Magnetica, & Transplantatoria. a. 99. 114. 529. M. a. 762. &c. c. 527. &c. Q. Per Generalia, Specifica, & Arcana. a. 523. Magneticæ Icteri Curationes. b. 871.
Curcuma. Vires, Præparata. d. 196. 197. e. 705. Ejus Descriptio & Usus apud Indos. d. 197. M. In Ictero Specificum. b. 866. d. 197. M. Duæ Species Malabaricæ. d. 197. M. Ad Cannacorum referuntur à *Tournefortio*. d. 197. M.
Cuscuta. Vires, Præparata. d. 197. 198. e. 704. Lini Podagra. d. 198. 199. N. Ejus Descriptio & indoles. d. 199. N. Cuscuta minor est Epithymum. d. 730. Z.
Cusci Radia quid. b. 1515.
Cutis, ejusque Glandolæ & Usus. a. 69. 70. 220. &c. b. 1283. Q. Cutis status ad Sudorem necessarius. a. 1085. Cutis densitas Ventris laxitas. a. 1084. Cutis cum Præcordiis consensus, ex *Fernelio*. a. 1098. Cutis pori haud Aeris cum Sanguine permixti exitum permittunt. a. 1315. M.
Cutis Affectus præternaturam. b. 977. &c. Cutis Nigredinem quæ tollant. b. 997. Emplastrum Saturninum ad externos Affectus ex Acido. c. 1366.
Cyanus. Ejus Vires. d. 199. Quo à Jacea distinguatur. Cyanus segetum Officinalis, ejusque Usus. d. 200. P. e. 825.
Cyclamen. e. 727. Nativa, Præparata. d. 200. 201. Unguentum de Arthanita. Oleum Acousticum. d. 201. Cyclaminis Officinalis Descriptio. Radix vivacissima. d. 202. Q.
Cydonia Malus. Species, Nativa. Præparata. d. 201. 202. &c. e. 820. &c. Arboris Descriptio, Fructuum Usus. d. 204. R. Seminum. e. 812.
Cydoniatum. d. 203. 204. R.
Cygnus. Ejus Vires. d. 905. Peculiaris Tracheæ & Laryngis structura. d. 905. O.
Cygnus Glauberi. e. 636.
Cymbalaria. d. 204. Linariæ species est: ejus Descriptio. d. 204. S. Venenosa non est, sed potius Arsenici ferociam refrænat. d. 205. S.
Cynanche quid. b. 1012.
Cynocephalia Apionis. d. 72. P.
Cynoglossum, Præparata, Nativa, Vires. d. 205. Haud Venenata

ncnata Planta est. Ejus Analysis Chymica, & Usus. d. 205. Y.
Cynolyssa quid. b. 1622. *Diss.* v. *Rabies*.
Cynorrhodos. v. *Cynosbatos*.
Cynosbatos. Nativa. d. 206. Præparata, Vires. d. 207. c. 667. Cynosbatus & Cynorrhodos una eademque Planta. d. 207. V. Descriptio. Semina, Spongiæ trunco & ramis adhærentes. d. 207. V. Fungi in quibus Vermiculi. e. 668.
Cynosorchis. d. 486. F.
Cynospastus terrestris *Æliani*. d. 72. P.
Cyperus, Species, Nativa, Vires. d. 207. 208. Cyperi odorati Officinalis Descriptio, aliusque Radicum Usus. d. 208. X.
Cyperus Indicus. d. 196. 197. M.
Cyphosis quid. 1027. Z.
Cyprinus Piscis. d. 919. I.
Cystis Fellea ejusque Usus. a. 206.
Cystis Fellea petrefacta. *Obs.* c. 1567.
Cystici Tumores. c. 434. v. *Tumores Folliculosi*.
Cytinus. d. 262. 263. Y.
Cytisus. d. 251. O.
Cytiso-Genista. d. 251. O.

D.

D*Actyli*, eorumque descriptio, & usus. d. 384. M. e. 809.
Dactylus. v. *Palma*.
Daphnoides. d. 742. 744. G.
Datura Indorum, ejusque apud illos Usus. d. 208. 209. ad Stramonium refertur. Ejus Species. d. 209. Y. e. 807. Semen Phantasiam turbat: ex eo paratum Pharmacum Phantasticum. d. 209. Y.
Daucus. Species, Vires, Præparata. d. 209. 210. Z. Quo a Pastinaca differat. d. 393. T.
Daucus Creticus. d. 209. Ad Myrrhidas referendus. d. 210. Z. Ejus Descriptio. d. 210. Z. Usus in Calculo Renum. b. 1291. d. 210. Z. e. 665. Daucus Creticus Officinarum. d. 393. V.
Daura Paracelsi quid. c. 508.
Decoctum quid, illudque conficiendi modus. a. 1181. c. 1273. &c. e. 8. &c. 91. &c. De Decoctis judicium. c. 487. &c. Decoctorum Differentiæ. c. 1277. Decocta Interna. c. 1291. &c. Decocta Externa. c. 1314. Decocta Purgantia. c. 1292. e. 10. &c. 274. &c. Decocta Alterantia. c. 1293. e. 8. 9. 280. &c. Decocta & Infusa simul. c. 1296. e. 275. &c. Decocta Destillata. c. 1297.
Decoctorum Materia. c. 1273. e. 8. 9. Alterantium Quantitas. c. 12. 87. Quantitas Catharticorum. e. 13. 94. Ordo. e. 89. 90. Liquor. c. 1275. c. 14. 89. 90. Clarificatio. c. 15. An Vino paranda. e. 89. Parandi modus. e. 8. 91. &c. a. 1181. c. 1273. &c. Decoctorum Formulæ. c. 1291. &c. e. 15. &c. Decocta ex Mineralibus. e. 91. ex Animalibus, & Vegetabilibus. c. 92. &c. Decocta seu Juscula ex Animalibus. c. 1310. &c. Decoctione an aliquid eliciatur ex Lignis. c. 1304.
Decocta ex Lacte, Lacteaque Diæta. c. 1308. &c.
Decocta Lignorum ad Luem Veneream. b. 879. &c. c. 1301. &c. d. 263. e. 95. In Tabidis. b. 786.
Decoctio ad Stufam. c. 1348.
Decoctio Nigra. c. 743.
Decoctum Alexipharmacum *Pauli*. e. 97.
Alterans. e. 94. v. *Diæta Alterans*.
Ambrosiscum. e. 562.
Antimoniale *Lud. ab Hornig*. e. 95.
ad Asthma Joelis. b. 389.
ad Calculum *Foresti*. b. 1186.
Catarrhale *Lindani*. b. 1256. *Michaelis*. b. 1257.
ad Costarum Dolorem *Forestii*. b. 1385.
Galli. e. 86. &c. Alterans. c. 86. Purgans. e. 88.
Galli veteris ridiculum. c. 1310. &c.
Hepaticum. e. 95.
Hepatis Vitulini. e. 95.
Hystericum. e. 96.
ad Icterum *Camerarii*, b. 865.
ad Ischuriam *Foresti*. b. 1186.
Laxativum *de Spina*. e. 97.
Lignorum. d. 263. e. 95. Illa in Tabidis parandi modus. b. 786. In Lue Venerea. b. 879. &c. c. 1301. &c. e. 93. 95.
Majale. e. 96.
ad Orthopnœam *Joelis*. a. 631.
Decoctum Purgans pro delicatis *Quercetani*. e. 96. v. *Diæta Purgans*.
Splenis Bovis. e. 97. 756.
Sudoriferum primarium & secundarium *Zwelferi*. a. 1190. c. 1304. &c.
Sudoriferum Antivenereum primarium & secundarium. b. 879. &c.
ad Surditatem *Rondeletii*. c. 1331.
ad Vomitum *Joelis*. b. 144.
Decrepitatio. a. 821. 826.
Decubitus cur quandoque in latus affectum quietior, quandoque contrà accidat. c. 905. G.
Defensiva Emplastra. c. 852.
Defluxiones dictæ quid. b. 1243. v. *Catarrhus*.
Deglutitionis Instrumenta. a. 144. Cur quandoque liquida deglutiantur, non verò solida, & contrà. a. 145. b. 109. F. Deglutitio à rebus illapsis læsa quibus curetur. a. 145.
Deglutitionis læsiones. b. 107. &c. Deglutitio repentè impedita ex *Hyppocrate*, à quanam caussa pendeat. b. 110. G. Deglutitionis læsæ remedia. b. 111. &c. Deglutienda remedia ad hunc Morbum inepta sunt. b. 112. H. Argentea Fuscina deglutita post 25. menses dejecta. d. 344. A.
Delirium. a. 1448. Mechanicè expositum. b. 1562. K. Delirium in genere quid. b. 1567. Ejus *Differentiæ*, & *Caussæ*. b. 1567. &c. Deliria à Caussa Interna. b. 1570. &c. v. *Phrenitis*. *Delirium Melancholicum*. *Mania*. Delirium à Caussa Externa. b. 1612. &c. v. *Rabies*. *Tarantismus*. *Amor insanus*. *Philtra*. Formulæ Remediorum pro Febre Maligna cum Delirio. b. 658. &c. In Peste cum Delirio. b. 728.
Delirium libidinosum. v. *Furor Uterinus*.
Delirium Melancholicum quid. b. 1579. quo differat à Melancholia, seu Affectu Melancholico. b. 1580. Delirii Melancholici variæ Species & Symptomata. b. 1580. &c. *Caussæ* & fiendi modi. b. 1582. &c. Delirium Melancholicum Fixum & Vagum. b. 1583. Sæpè ex Animi Passionibus ortum. b. 1583. cur non semper. b. 1584. Prima origo Delirii Melancholici in Hyppochondriis. b. 1585. Ridicula Deliria. b. 1541. *Signa Diagnostica Delirii Melancholici*. b. 1588. *Prognostica*. b. 1589. *Curatio*. b. 1590. &c. Vomitoria primum habent locum. b. 1590. An Venæ sectio & Hirundinum applicatio conveniat. b. 1591. Purgantia. Diuretica. b. 1591. Opiata an noxia. b. 1592. Antimonium & Helleborus præcipua Remedia. b. 1592. 1593. &c. Martialia. b. 1594. &c. Balnea potiùs Aquæ dulcis, quàm Aquarum Thermalium. b. 1595. O. Alterantia. b. 1595. &c. Vegetabilia. b. 1596. Diæta. b. 1600. Ridicula Deliria ridiculis Remediis sanata. b. 1591. Melancholicorum Historiæ. b. 1601. &c. Cur pertinaciter versùs unum Objectum ferantur. c. 974.
Delirium Melancholicum Hyppochondriacum. *Casus*. *Resolutio* prima. c. 970. *Annot. Ettmulleri*. c. 972. *Resolutio* secunda. c. 977. *Historia* analogæ. c. 976.
Deliria Puerperarum, eorumque Curatio. c. 266.
Delphinium quæ Planta, & nominis ratio. d. 99. 100. X.
Delphinus. d. 919. K.
Dendritis Plinii. a. 952.
Dens Leonis. Ejus Vires. d. 533. Officinalis descriptio, Analysis, Usus. d. 534. O.
Dentalium. Ejus Vires. d. 921. M.
Dentaria. Ejus character & Species. d. 523. A.
Dentellaria Rondeletii. d. 483. R.
Denticaria quæ. b. 1390.
Dentifricia varia. b. 103. &c. e. 184. &c. Dentifricium Pulvis. a. 1165. c. 1203. Mistura pro Dentibus & Gingivis. a. 1177. c. 1271. Mistura contra Scorbutum Oris. a. 1178. Gargarisma ad idem. a. 1201. Unguentum ad idem. a. 1206. Dentifricia liquida. e. 184. 188. v. *Diaclysma*. Aqua ad Gingivas ob Dentes firmandos experta. b. 107. A. Dentifricium & Sanguine Draconis &c. d. 671. Y. Pulveres Dentifricii. e. 296. Meritò rejiciuntur à *Zwelfero*. e. 296. Pulvis Dentifricius contra Scorbutum Oris *Bartholini*. c. 297. *Principissa Altemburgensis*. e. 297.
Dentiluvia varia Antiscorbutica. b. 953.
Dentitio difficilis. a. 1062. c. 354. Remedia. a. 1074. c. 355. &c.
Dentitio difficilis cum Diarrhœa & Epilepsia. *Obs.* c. 1132.
Dentitio Notha ejusque Curatio. c. 356.
Dentium natura & usus. a. 140. &c. Structura juxta *Dela-Hire*. a. 141. I. Dentes elusi qui dicantur. *ibid.* & b. 98. A. Dentium vitia. b. 98. &c. Dentes Genuini, ajuvτῆρες, & σωφρονιστῆρες, seu Perfectionis, & Sapientiæ qui. b. 99. B.

Dentium defectus. b. 99. Caussæ, Curatio. *ibid.*
Dentium Caries, Fœtor, & Vermes. b. 100. Remedia Dentes evellentia. b. 101. b. 1392. d. 279. Vermes Dentium necantia. b. 101. b. 1393.
Dentium Caries Scorbutica, ejusque Remedia. b. 952. Dentiluvia, Tincturæ, Pulveres, Linimenta. b. 953. &c. b. 1391.
Dentium Dolor. v. *Odontalgia*.
Dentium Dolor Scorbuticus, ejusque Curatio. b. 956.
Dentium Lapides, & Nigredo. Ad hos Morbos Remedia. b. 108. Dentium Tophi qua arte evellendi. 104. D.
Dentium Stupor & Algor, ejusque Remedia. b. 107. 108.
Dentium Stridor in Epilepsia unde. b. 1479. Y.
Dentium Vacillatio, ejusque Caussæ & Curatio. b. 204. &c.
Derivationis doctrina an cum Mechanices legibus conveniat. 2. 90. 568. N. &c.
Destillationes è Capite dictæ rejiciendæ. b. 370. b. 1343. An Tabem pariant. b. 1247.
Destillatione an aliquid ex Lignis eliciatur. c. 1304.
Destillatum ad Hydropem *Paracelsi*. b. 836.
Destillatum Restaurans quid, ejusque Formulæ. e. 1310. &c. e. 97. 98. Illorum inefficacia. c. 1312. e. 99 &c.
Detergentia Medicamenta. e. 843. &c. 852.
Detonatio quid. a. 825.
Devoratio Regis quid apud Chymicos. e. 638.
Diaberberum laxativum. d. 784.
Diabetes quid. b. 1197. Verus & Spurius: Cœliaca ad Matolam. b. 1198. Diabetis *Nothi Caussa*. b. 1198. &c. Colliquatio. b. 1199. Urina Diabeticorum mitè dulcis & quarè. b. 1199. Diabetes ex nimio Frigidæ potus. b. 1199. O. Diabetis *Veri Caussa*: b. 1200. *Signa* utriusque. b. 1201. Dipsacos appellatur & quarè. b. 1201. P. *Curatio Nothi Diabetis*. b. 1201. &c. Vomitoria. Acrimoniam temperantia. Lacticinia. b. 1202. *Curatio Diabetis Veri*. b. 1203.
Diabolus Metallorum. a. 879.
Diabrosis quid. b. 1118. V.
Diacalcatesson Paracelsi. d. 1186.
Diaclysma quid. c. 1325. &c. e. 184. Ejus Formulæ. c. 1325. e. 185. &c.
Diaclysma Antiscorbuticum *Clossai*. e. 186.
ad Faucium Inflammationem. e. 187.
ad Gingivas. e. 186.
Odontalgicum & Apophlegmatizans. e. 185. 186. aliud. e. 187.
Refrigerans. e. 185. 186.
Diacodium Montani. e. 808. *Actuarii*, *ibid.*
Diacrisis particularum in Corporum mutationibus quæ. a. 17. 55.
Diacydonium. d. 203. lucidum scammoniatum. d. 783.
Diacydonites. d. 204.
Diaeresis quid. b. 1118. V.
Diæta quid. Diæta Alterans. e. 99. Decoctionis Materia, Liquor, Dissolvenda. e. 100. &c. Diæta Vacuans. Sudorifera tantùm. e. 102. Sudorifico-Cathartica. e. 102. Diæta Sudorifera. a. 1190. e. 1301. &c.
Diæta Infantum, Juvenum, Senum. a. 512. &c. Diætæ præstantia. a. 1399. Diæta Febricitantium. b. 499. &c. Diæta Aquea quæ. b. 518. P. Diæta Lactea. b. 628. Z. c. 1308. &c. v. *Lac*. Diæta Gravidarum. c. 185. &c.
Diætetica quæ Medicinæ pars. a. 39. 51. Ejus Canones. a. 85. &c. 509. &c. Diæteticus Medicamentorum Fons. a. 88. &c. Diæta Tenuis, Crassa & Mediocris. a. 512. c. 1300. Q.
Diagnostica Signa præcipuè ex Pulsu & Urina. a. 85. Illorum Fontes universales. a. 401. &c.
Diagridium. Ejus variæ præparationes. d. 779. &c.
Diapedesis quid. b. 1118. V.
Diapensia. d. 476. X.
Diaphana Corpora quæ. a. 240. Q. Cur in pulverem redacta opaca reddantur. a. 242. S.
Diaphoretica. v. *Sudorifera*.
Diaphoreticum Beguini. e. 635.
Diaphoreticum in Peracutis. e. 37.
Diaphoreticum Paracelsi. d. 1330.
Diaphoreticum Regulinum. d. 1237.
Diaphragmatis structura. a. 1283. Φρὴν dictum. b. 1084. Quid in Respiratione præstet. a. 191. 1284. &c. Quid Præstet in Vomitu. a. 640. F. Diaphragmatis in Viscera imi Ventris in Respiratione nisus & renisus Observationibus confirmatus. a. 1285. T. Diaphragmatis centrum. a. 1288. Passivè an activè se habeat in Respiratione. a. 1285. &c.
Diaphragma Asthmatis & Incubi sedes. c. 708.
Diaphragmatis in Pleuritide Inflammatio. b. 1044. Inflammatur quoque in Hepatitide. b. 1068.
Diarhodon Abatis. c. 305.
Diaria Febris. v. *Febris Ephemera*.
Diaribinum laxativum. d. 784.
Diarrhœa. a. 1447. Quid, ejusque *Differentia*. b. 204. Diarrhœa Morbus, & Morbi. Critica & Symptomatica. Diarrhœa Catarrhalis. b. 204. Sanguinis, Colliquefactiva &c. b. 205. b. 364. Maligna. c. 821. &c. Paraaffecta: *Caussa*. b. 205. &c. Irritatione vel Fermentatione excitatur. b. 206. &c. *Signa*. b. 207. &c. Diarrhœæ Criticæ & Symptomaticæ Signa. c. 822. 823. An quandoque in Pleuritide Critica. b. 1050. *Curatio*. b. 209. &c. Axiomata in Diarrhœa curanda. b. 209. &c. Diarrhœa à Caussa externa non semper sistenda. c. 594. Z. Diarrhœa frigidis Potionibus sanata, & quæ. b. 209. N. An Purgantia, Vomitoria, Adstringentia, Vinum in Diarrhœa conveniant. b. 210. &c. c. 594. An sine Sudore curari possit. b. 215. P. Clysmata ad Diarrhœam. b. 217. &c. Diarrhœa Artificialis seu Hypercatharsis quomodò curanda. b. 218. Diarrhœa in Peste quibus curanda. b. 731.
Diarrhœa. Bolus Adstringens. c. 1205. Pilulæ contra Diarrhœam. c. 1235. Potiuncula in Diarrhœa. c. 1243. Clyster Leniens in Diarrhœa. c. 1316. Unguentum in Vomitu & Diarrhœa. c. 1364.
Diarrhœa. *Obs.* c. 1048. 1097. 1100. 1174.
Diarrhœa Cerebralia quæ. c. 591. Y.
Diarrhœa Cruenta. b. 237.
Diarrhœa Scorbutica. b. 973.
Diarrhœa Gravidarum, ejusque Curatio. c. 195.
Diarrhœa Malignæ Colliquativæ Curatio. c. 826. 827.
Diarrhœa Infantum. c. 356. Ejus Caussæ & Curatio. c. 357. &c.
Diarrhœa Malignæ Curatio. c. 602.
Diarrhœa Puerperarum, ejusque Curatio. c. 270. Diarrhœa non solùm Puerperæ non noxia, verùm salutaris: *Historia*. c. 270. G.
Diarrhœa Serosa Gravidæ ab Errore externo. *Casus*. c. 586. *Resolutio*. c. 587. &c. *Annot. Ettmull.* c. 591. *Resolutio* alia. c. 597. &c.
Diarrhœa Biliosa & Serosa. *Casus*. c. 599. *Resolutio*. c. 600.
Diarrhœa Torminosæ Curatio. c. 602.
Diarrhœa Torminosa cum metu Dysenteriæ. *Obs.* c. 1039.
Diarrhœa Insanoris cum Febre Ardente. *Obs.* c. 1081.
Diarrhœa Torminosa. *Obs.* c. 1142.
Diarthrosis quid. c. 507.
Diasarum Fernelii. c. 119.
Diascordium Fracastorii. e. 115. e. 572. *Sylvii*. e. 116. e. 572.
Diatrion-Pipereon. e. 303.
Dictamnus Albus. v. *Fraxinella*.
Dictamnus Creticus. d. 210. Nativa, Vires. d. 211. ad Origanum referendus. d. 211. A. Descriptio & Usus. Semina & Flores fert contra *Dioscoridem*. d. 218. A. Vis tela extrahendi. *ibid.*
Dies Alcedonii. d. 890. Δ.
Dies Critici, Indicatorii, Provocatorii, Medicinales, Vacui. a. 433. &c.
Differentia Morborum. a. 323. &c. Essentiales. 325.
Digestio Ciborum. v. *Chylificatio*.
Digestiva Purgantibus præmittenda. a. 93. 681. &c. e. 518. b. 351. Illorum selectus. e. 520. Digestiva in Cachexia. b. 808. In Hyppochondriaca affectione. b. 928. &c. Digestiva Vegetabilia. e. 653. &c.
Digestiva. Potio Digestiva in Hyppochondriacis. a. 1174. c. 1242. Pulveres Digestivi. b. 20. c. 1193. 1201.
Digestivum Quartanarium *Sylvii*. b. 529.
Digestivum Universale *Hartmanni*. a. 803.
Digestiva an & quæ Vulneribus applicanda. c. 455. 456. An & quæ in Ulceribus. e. 485.
Digitalis quæ Planta. d. 218. Digitalis purpureæ descriptio, & vis vulneraria. d. 212. B.
Diluvium Noachicum universale fuit. d. 1016. I.
Δῖνος quid. b. 1455. L.
Δῖος *Bάλανος*. d. 822. Q.
Diospoliticon. e. 771.
Diospyros. d. 266. Z.
Diphryges. d. 1878.
Diploma quid. e. 93.
Dipsas Serpens quia. b. 562. B.
Dipsacos Morbus quid. 1201. P.
Dipsacus. b. 1201. P. a. [illegible]. Nativa, Vires. d. 282. 283.

213. Nominis ratio. Dipsaci sativi descriptio, & Usus. d. 213. C. Dipsaci sylvestris usus. Vermiculi in Capitulis deprehensi, Aqua in Foliis contenta, eorumque vires. d. 213. C.

Discutientia Medicamenta fortè cum Antiquorum Attrahentibus conveniunt. a. 574. P. c. 400. &c. c. 401. &c. Cataplasmata Discutientia. c. 1352.

Dissimilares Partes quæ. a. 58. b. 8.

Divites an, & quando pretiosioribus Medicamentis sint tractandi. c. 879. D.

Diuretica quæ, & quomodò operentur. a. 96. 699. &c. Illorum usus. a. 699. Differentiæ. a. 701. Operandi modus. a. 703. Selectus & regimen. a. 705. Quo à Sudoriferis differant. a. 701. 1090. An in Calculosis adhibenda. a. 701. R. An in Obesitate locum habeant. b. 802. An in Hydrope. b. 832. & quæ. b. 835. Diureticorum in Scorbuto & Affectione Hyppochondriaca Usus. b. 924. &c. Quæ in Ischuria Renali locum habeant. b. 1164. &c. In Calculi Renalis Doloribus in principio fugiantur Diuretica. b. 1175. Quando opportunè in Nephriticis Doloribus præscribantur. b. 1181. &c. An Diuretica locum habeant in Rabie, & quæ. b. 1620. Diuretica optima pro Præservatione & Curatione Podagræ. c. 930.

Diuretica in specie. a. 706. &c. b. 46. &c. Diuretica Vegetabilia. c. 651. Animalia. c. 652. 669. &c. Mineralia. c. 652. 676. &c. Præparata. c. 652.

Diureticorum Formulæ. a. 712. b. 1194 &c. c. 693. &c. Potio Diuretica. a. 1174. c. 1242. Decoctum Diureticum. a. 1188. b. 48. c. 1293. 1296. Oxymel Diureticum laxativum. a. 1190. c. 1299. Pulvis Diureticus. b. 49. c. 1198. Electuarium Diureticum. b. 49. Emulsio Diuretica. c. 1251. Emulsio Nephrocathartica. *ibid.* Essentia Urinaria Anodyna *Michaelis*. d. 33.

Dogmatica Secta, ejusque Asseclæ. a. 47. 51. Methodus. a. 522.

Dolor quid. b. 1373. Quomodò percipiatur. a. 270. b. 1394. Quomodò dolere possit Membrum jam abscissum. a. 271. D. Quomodò Continui solutio dicatur. *ibid.* *Doloris Caussa* interna & externa. b. 1375. An Dolor absque Acido excitari possit. a. 776. E. Dolores omnes eum Contractura Convulsiva. c. 921. *Dolorum Differentiæ* variæ, ex *Delebos*. b. 494. &c. b. 1376. &c. Dolor Gravativus, Punctorius, Terebrans seu Acutus. b. 1376. Curatio. b. 1383. Dolor Rodens, Pruriginosus, seu Mordax, Pulsatorius, Ostocopos seu Frangitivus. b. 667. E. b. 1377. Tensivus, Lancinans quasi Lacerans. b. 1377. Curatio. b. 1383. &c. Dolor Ardens, Algens. b. 1378. Curatio. b. 1384. *Dolorum Signa*. b. 1378. *Curatio*. b. 1378. &c. Caussam tollentia, Anodyna, Narcotica. a. 635. b. 1378. Purgantia quæ in Doloribus conveniant. b. 1378. &c Vesicatoria. b. 1379. Narcotica quibus cautelis administranda. b. 1379. Caussam tollentia quæ. b. 1379. &c. Anodyna quæ. b. 1382. Narcotica quæ. b. 1382. &c.

Dolor Capitis. v. *Cephalalgia*.

Dolor Convulsivus Præcordiorum, Abdominis, Hyppochondriorum, Lumborum, Crurum. *Obs.* c. 1035.

Dolor Dentium. v. *Odontalgia*.

Dolor Hyppochondriacus. v. *Hyppochondriacus Dolor*.

Dolor Nephriticus. v. *Nephriticus Dolor*.

Dolor Pleuriticus quis. b. 1047. à Flatibus, Vermibus, &c. b. 1047. Ejus Curatio. b. 1066. &c.

Dolores Articulorum. v. *Arthritis*.

Dolores Gallici. b. 873. Eorum Curatio. b. 904. Emplastrum ad Cruris Dolorem Venereum. c. 1365.

Dolores Intestinorum in genere & in specie. b. 491. &c.

Dolores Lumborum, Coxendicum & Pubis Gravidarum, eorumque Curatio. c. 196.

Dolores Partus. v. *Partus Dolores*.

Dolores post Partum. Veri & Nothi. c. 259. Illorum *Caussa & Signa*. c. 260. *Prognosis & Curatio*. c. 261. &c. Si Nothi sint. c. 263.

Dolores post Partum cum Lochiorum & Urinæ suppressione. *Casus*. *Resolutio*. c. 1013. *Annot. Ettmulli*. c. 1016.

Dolores Scorbutici. *Obs.* c. 1110.

Dolores Scorbutici Dentium. b. 956. Crurum. b. 958. v. *Arthritis vaga Scorbutica*.

Dora. d. 345. G.

Dorcas. d. 817. O.

Dorcas odoratus. d. 865.

Doronicum. d. 213. Radicis vis. d. 214. Usus ad Vertiginem. d. 213. c. 375. An sit Planta salubris, an maligna. d. 214. Plantæ descriptio. d. 214. D. An ad Aconita sit referenda. De ea *Matthioli* & *Gesneri* Controversiæ. d. 214. D.

Dosis Medicamentorum. a. 1157. Dosis Ingredientium in Compositis. c. 1189.

Draco Arbor *Clusii*. d. 671. Y.

Draco mitigatus. a. 864. d. 1194. v. *Mercurius dulcis*.

Draco fortificatus. d. 1301.

Dracocephali Americani Flos Catalepticus, & quarè. b. 1323. Z.

Dracunculi Infantum. c. 384. &c.

Drakena Radix quæ. d. 175. L.

Drif Helmontii. a. 833. d. 1340. c. 632.

Dropax quid. a. 1204. c. 1359. Ejus Formulæ. c. 132. &c. Fiendi modus. c. 143. c. 309. &c.

Dropax contra Atrophiam. c. 143.

Drymopogon Tabernæmontani. d. 578. C.

Ducati Corvini. c. 642.

Ductus Chylifer Thoracicus. a. 163.

Duelech Paracelsi. b. 1167. *Helmontii*. d. 2057.

Dulcamara, ejusque Vires. d. 39. B. d. 255. 256. H.

Dulce seu Insipidum, ejusque in Corpore vitia, eorum Corrigentia. a. 83. Dulcis Cacochymia, ejusque Remedia. a. 341. &c. Dulce quid apud *Hyppocratem*. a. 1026. 1035. Dulcis in Ore Saporis caussa. c. 875.

Dulcedo Aluminis saccharata. b. 593.

Dysenteria. Nominis ratio. b. 236. X. Natura & tres ejus Gradus. b. 236. &c. Dysenteria ἄνοσος, seu indolens, epidemica ex *Wedelio*. b. 237. Y. Dysenteriæ *Caussa*. b. 237. &c. Benigna & Maligna. Endemica & Epidemica. b. 238. &c. c. 618. Rubra & Alba. b. 239. Dysenteriæ Caussa ex *Maubec* est Succi intestinalis crassities & acrimonia. b. 238. Z. Carunculæ in Dysenteria excretæ quid. b. 240. An Intestina Ulcus patiantur. b. 240. *Signa* Dysenteriæ. b. 241. &c. Dysenteria Variolis superveniens cur lethalis. c. 619. *Curatio*, ejusque Canones servandi. b. 243. &c. c. 848. An in Dysenteria conveniant Anodyna, Opiata, Laxativa, Vomitoria. b. 244. De Vomitorio Radicis Ipecacuanha. c. 624. C. c. 1132. X. An Sudorifera, Adstringentia, Venæsectio, Clysmata, Stomachica. b. 245. 246. An Refrigerantia &c. b. 247. Veneris Usus ex *Hyppocrate* Dysenteriæ Remedium. b. 247. Variantes de eo *Hyppocratis* lectiones. b. 247. A. Malignæ Dysenteriæ Curatio. b. 259. An Frigidæ Balneum, ex *Dampierio*, Dysenteriæ remedium. b. 263. E. Aquea Diæta Dysenteriæ remedium. b. 579. F.

Dysenteria. Electuarium ad Dysenteriam. a. 1167. c. 1212. Potio Antidysenterica. a. 1173. Decoctum ad Dysenteriam. a. 1187. c. 1293. &c. Clyster Anodynus. a. 1200. c. 1317. c. 1319. Sacculi ad Dysenteriam. a. 1194. c. 1338. Julepus Analepticus contra Dysenteriam. c. 1258. Lac Antidysentericum. c. 1309. Pulvis ad Dysenteriam. c. 1198. Morsuli Præservativi. c. 1222. Mistura ad Dysenteriam. c. 1243. Fotus ad Dysenteriam. c. 1335.

Dysenteria. *Obs.* c. 1100. 1114. 1132. 1137. 1159. 1160. 1161.

Dysenteria Benigna. *Casus*. c. 615. *Resolutio*. c. 616. *Annot. Ettmulleri*. c. 618.

Dysenteria Maligna. *Casus Resolutio*. c. 615.

Dysenteria & Scorbutus. *Obs.* c. 1108.

Dysepulotica Ulcera, eorumque Curatio. c. 496. &c.

Dyspepsia, ejusque Caussæ & Remedia. b. 114. &c. K.

Dyspnœa quid. b. 367. F. v. *Asthma*.

Dysuria quid. b. 1234. quo differat à Stranguria. b. 1234. &c. *Caussa*. b. 1235. *Signa*. b. 1236. *Curatio*. b. 1236. &c. Acrimoniam Urinæ temperantia. b. 1236. Gummi Arabicum specificum. b. 1237. Z. Clysteres, & Injectiones. b. 1238. Pro Dysuria. *Consilium*. b. 1240. A.

Dysuria. Electuaria ad Dysuriam. c. 1214.

Dysuria Scorbutica. *Obs.* c. 1109.

Dysuria ex Vino. *Obs.* c. 2173.

E

EAu de Cassolunette. d. 200. P.

Ebenus. d. 214. Arboris Descriptio, Ligni Usus domesticus, & medicus. d. 215. E. c. 562.

Ebrietas ab Acidum absorbentibus tollitur. a. 381. G. *De Temulentia*, *Dissertatio*. a. 1387. &c. Ebrietas ex Aqua, Cerevisia, Lacte, Opio, &c. a. 1387. &c. Quibus excitetur, quibus prohibeatur. a. 1394. Ebrietas quandoque remedium ex *Hyppocrate*. a. 1396. V. Literati Viri semel in Mense

in Mense bibant, & vomant. h. 926. Ebriæ Mulieris Anatome. d. 700. I. Pulvis ad Ebrietatem *Ludovici*, c. 825.

Ebulus, Chamæacte. Ejus Vires. d. 719 720. e. 514 Est Sambucus humilis. d. 215. 720. Ejus Descriptio, Analysis, & Usus. d. 720. Y. Semen Ebuli solutorium. d. 719. Usus in Hydrope. b. 833.

Ebur. Ejus Vires & Præparata. d. 832. 833. An rejiciendum. e. 608.

Εκβολὴ quid. c. 210. A.

Εκβόλια Medicamenta quæ. e. 210. A.

Ecchymoma, Ecchymosis. quid. b. 1104. P. e. 408. G. Quo differat à Phlegmone ex *Galeno*. b. 1106. P. Quomodò in Suppurationem transeat. b. 1106. R. Ecchymomatis Curatio. c. 408. &c. Curatio Magnetica. c. 410. Si ad Suppurationem & Gangrænam vergat. e. 410. v. *Suppuratio*. *Gangræna*.

Echinophora. d. 122. R.

Echo. Ejus natura & proprietates. a. 250. 258. *Diss*. Objecta phonocamptica quas conditiones obtinere debeant. a. 258. 259. *Diss*. Echo Hexametrum integrum reddens, & ultra. a. 259. *Diss*. Echus multiplicatio incredibilis. *ibid*.

Eclegma quid. Conficiendi modus. e. 103. 104. De iis judicium. e. 471. &c. An Linctus Tracheam subire possint. b. 458. S.

Ecstasis quid. b. 1320. Y. Quo differat à Catalepsi. b. 1312. Z.

Ecthymata quid. b. 682. H.

Εκτρωμα quid *Hippocrati*. c. 210. A.

Effervescentia ex Principiorum contrariorum commistione. a. 23. 804. Non sufficit ad illam excitandam sola Particularum difformitas. a. 805. M. Quo à Fermentatione differat. a. 26. 58. 998. Effervescentia Intestinalis dicta. a. 159. T. e. 755. Vitalis *Sylvii*. a. 160 Intestinalem Effervescentiam læsa Contingentia. a. 617. Vitalis Effervescentia a quo conservetur. a. 1330. T.

Effluvia Corporum quàm exigua. a. 1369. &c. Quæ noxam afferant, & quarè. b. 363. v. *Gas*.

Εγγαστρίμυθοι qui. b. 434. Q.

Elæosaccharum. Parandi modus. e. 238. Usus & Abusus. e. 457. &c.

Elæosaccharum Antiscorbuticum. b. 948.
Cochleariæ. e. 699.
Citrii. e. 773.

Elaphoboscum. d. 393 T.

Elate quid. d. 384 M.

Elater Motus species. a. 24. Elastica via Aeris negata & asserta. a. 1298. A. Nonnisi per Materiam subtilem explicanda. a. 1302. E.

Elaterium. a. 690. c. 513. De eo Experimenta. a. 915. Usus in Hydrope. b. 834. Ejus Vires & Præparata. d. 767. 768. c. 513 Est Succus Cucumeris Asinini. Hujus Descriptio, Succum præparandi modos, & Usus. d. 769. X.

Elatine Dodonæi. d. 560.

Electrum. v. *Succinum*.

Electrum Immaturum *Paracelsi*. c. 39. d. 1264. e. 500.

Electrum Majus quid. a. 846.

Electrum plurium Metallorum. e. 546. 619.

Electrum Minerale immaturum. e. 500.

Electuarium. a. 1166. c. 1208. e. 105. &c. Ejus Formulæ. a. 1166. c. 1208. &c. e. 107. &c. Electuaria Alterantia. c. 1209. &c. e. 106. &c. 247. &c. Electuaria Purgantia. e. 1216. &c. e. 107. 139. Electuaria Lenientia. e. 107. Electuaria Diaphoretica. e. 584. &c. De iis Crisis. e. 585. &c. De Electuariis Judicium. e. 470. &c.

Electuarium Alexipharmacum *de Spina*. e. 108. de Ciconia. e. 108. de Allio. e. 110.
Anacardinum. e. 110.
Antidysentericum *Reg. Annæ*. b. 257. D.
Antimoniale *Crollii*. e. 119.
de Baccis Juniperi *Paracelsi*. b. 1257. e. 110.
de Baccis Lauri. e. 769.
Camphoratum *Kegleri*. e. 110.
Caryocollinum. e. 307.
Chalybeatum *Augenii*. e. 121. *Artularii*. e. 111. *Ettmulleri*. e. 111. 112. De eo Judicium. e. 734.
ad Coitum *Com. à Vallenstein*. c. 10. e. 115.
Cordiale. e. 112.
Corroborans omnium septem membrorum *Crollii*. e. 111.
de Croco. e. 112.

Electuarium Cydoniatum laxativum. a. 919.
Diacassiæ. d. 713.
Diacori *Altemburgensium*. e. 107. 768.
Diaphoreticum *Plateri*. e. 112.
Diasarum *Fernelii*. e. 119.
Diasatyrii. e. 115.
Diascordii *Fracastorii*. e. 115.
ad Hæmoptysim *Heurnii*. e. 806.
Hystericum. e. 112. correctum. e. 113.
ad Impotentes *Rulandi*. c. 9.
Juniperinum *Paracelsi*. b. 1257. e. 120.
Massa. b. 890.
Nucum. e. 114.
Orvietanum. e. 113.
de Ovo. e. 114. 586.
Passulatum. e. 105.
ad Pestem *Michaelis*. b. 728.
ad Phthisim. e. 114.
Podagricum *Clossæi*. e. 115.
Pseudoacori Stomachicum. e. 108.
Purgans *Minderéri*. e. 220.
Regum. e. 116.
ex Sanguinibus. e. 108.
Scorbuticum. e. 226.
de Tamarindis *Horstii*. e. 119.

Elementa Cartesiana malè ab *Authore* exposita. a. 3. &c. C. Elementa Compositionis, Constitutionis, & Resolutionis. a. 5. 14. 25. Elementa Peripateticorum inania esse ratione & experientia probatur. a. 6. &c. 53. An ex homogeneis constent particulis. a. 9. E. Elementa Chymicorum insufficientia. a. 13. Compositorum Elementa particulæ salinæ, sulfureæ, aqueæ & terreæ, vel saltem Aqua, Terra, & Acidum. a. 15. b. 9. An hæc in seipsa sint transmutabilia. a. 16. 27.

Elementares Qualitates justa *Hyppocratem* correctæ. a. 1037. &c.

Elementum Ignis Veneris *Helmontii*. a. 833. 1011.

Elemi Gummi. d. 622. Descriptio, Analysis, Usus. d. 621. D. e. 790.

Elephas. a. 730. Dentium Vires, & Præparata. d. 832. 833. Elephantis Proboscis, Docilitas, &c. d. 833. Y.

Elephantiasis Arabum & Græcorum. B. 985. Hujus Curatio. b. 987. Curatio illius. b. 988

Elixir quid. e. 120. Formulæ. e. 120. 121. &c. Universale & Particulare Philosophorum. e. 124.

Elixir Alliatum. e. 125.
Anticachecticum alterativum. b. 355. Anticachecticum laxativum. b. 355. Anticachecticum *Reinesii*. b. 813.
Antiepilepticum *Cratonis*. e. 123. Aliud. e. 747.
ad Arthritidem Vagam *Timai*. b. 966.
Calculi humani. d. 852.
Camphoræ. e. 122.
Carminativum *Bartholeti*. d. 42.
Cephalicum. e. 710. Cephalicum & Epilepticum *Billichii*. e. 123.
Citri. e. 121.
Epilepticum *Freyen*. e. 123. *Crollii*. e. 123.
Febrile *Michaelis*. b. 546.
Hystericum & Antiepilepticum. e. 122.
Menthæ. e. 121.
Mumiæ. d. 855.
Nephriticum. e. 124.
Pectorale *Michaelis*. b. 388.
Pestilentiale *Crollii*. e. 124.
Proprietatis *Paracelsi*. e. 124. Ejus verum Menstruum & operandi modi. a. 903. e. 555. e. 710. Idem absque Acido. c. 124. c. 711. *Helmontii*. e. 125. sine Amaritudine. e. 125. &c. Proprietatis Tartarisatum. a. 904. e. 126. Proprietatis Purgans. e. 127. Antiscorbuticum. e. 127. Terebinthinatum. e. 710. Pectorale. e. 724. Cephalicum. e. 752. Proprietatis *Digby*. d. 1319. per Alcalia. e. 126. Proprietatis *Cnoeffelii*. e. 126.
Salviæ. e. 780.
Scammonii *Crollianum*. d. 781.
Solare Antimonii. d. 1264.
Stomachale compositum *Michaelis*. b. 68. d. 1335. e. 122. Alia. e. 770. &c.
Syncopticum *Clossæi*. e. 127.
Vini. d. 698.
Vitæ Majus *Quercetani*. e. 127. Minus ejusdem. e. 128. Uterinum. e. 127. Alia. e. 772.

Elle-

Elleborus. v. *Helleborus*.
Embrochatio quid, ejusque Formulæ. c. 1269. L. c. 128. 129.
Embryo. v. *Fœtus*.
Emetica. v. *Vomitoria*.
Emmenagoga Medicamenta quæ. a. 607. c. 62. v. *Mensium Obstructio*.
Emollientia Medicamenta. c. 400. &c. c. 801. &c. Unguentum Emolliens, & Anodynum. c. 1363.
Emolliendo Alvum. v. *Purgantia*, *Laxantia*.
Empirica Secta, ejusque Asseclæ. a. 47. v. *Experientia*. Empirica Methodus. a. 522.
Emplastrum. Ejus Formulæ. a. 1204. c. 1357. 1365. &c. Fiendi modus. c. 131. &c. De iis Crisis. c. 495.
Emplastra Cephalica. c. 135. In Tabe nullius usus. a. 190. M.
Emplastra Defensiva. c. 852.
Emplastra Fœtida, eorumque Usus. c. 788.
Emplastra Vesicatoria. v. *Vesicatoria*.
Emplastra Vulneraria. c. 464. c. 851. Ad Ulcera. c. 489. An in Fracturis locum habeant. c. 527.
Emplastrum Album coctum. c. 135.
do Alcalibus *Tachenii*. c. 135.
Antidiabolicum *Burchl*. c. 39.
Arthricum *Francofurtensium*. c. 135.
Attractivum Magneticum *Cnoeffelii*. b. 723.
de Baccis Lauri. c. 137. 770.
de Bettonica. c. 781.
ad Bubones *Hodger*. b. 725.
ad Capitis Vulnera *Arcæi*. c. 790.
Carminativum *Sylvii*. b. 357.
Cephalicum *Francofurtensium*. c. 135.
de Cicuta *Sennerti*. b. 356. c. 380.
Citrinum. c. 135.
de Crusta Panis. c. 135.
Diachylon Simplex, Compositum. c. 135.
Diapalmæ. c. 809.
Diaphoreticum *Mynsichtii*. c. 135. *Authoris*. c. 785.
Diasulfuris *Poterii*. b. 962. *Rulandi*. c. 141. 142. 649. 786.
Diatartari. c. 661.
Febrile *Michaelis*. b. 553. c. 136.
Febrifugum *Strobelbergeri*. c. 135. 136. 602. 787.
ad Fonticellas *Francofurtensium*. c. 136.
de Galbano crocatum *Mynsichtii*. c. 788.
Gummatum *Paracelsi*. c. 136.
ad Herniam *Hoffmanni*. b. 319. ad Herniam *Lotichii*. c. 20. ad Hernias carnosas *Paracelsi*. c. 20. ad Hernias, excepta Hydrocele. c. 137.
ad Hydropem *Augustanorum*. c. 137.
de Hyoscyamo. c. 807. *Ludovici*. c. 786.
Ischiadicum *Poterii*. c. 786.
de Lapide Calaminari. c. 135.
Magneticum. c. 137. Magneticum Arsenicale *A. Sala*. b. 723. d. 1069. Magneticum *Michaelis*. b. 723.
Matricale. c. 788.
de Meliloto. c. 138. 787.
de Minio. c. 138.
Mirabile *Tachenii*. d. 1162. *Meibomii*. c. 135.
Mundificativum. c. 137.
Nervinum. c. 138. Alia. c. 385.
de Nicotiana. b. 356.
Oppodeldoch ex *Wurtzio*. c. 138. *Paracelsi*. c. 138. ex *Rolfincio*. c. 138.
Oxycroceum. c. 787.
de Pice Sulfuratum *Poterii*. b. 1436. c. 1368.
ad Quartanas *Helmontii*. b. 534.
de Ranis, cum & sine Mercurio. c. 139. 833.
Saturninum. a. 1307. *Cloffæi*. c. 139. *Ludovici*. c. 840.
ad Scirrhos *Heurnii*. b. 336. *Timæi*. c. 18. *Cloffæi*. c. 140. *Sennerti*. c. 380.
ad Singultum *Mynsichtii*. c. 819.
Spermatis Ranarum. c. 832. castigatum. c. 841.
Spleneticum *ab Aquapendente*. b. 356. Spleneticum de Cicuta. c. 140. Spleneticum *Foresti*. c. 140. *Hiemanni*. c. 379. *Authoris*. c. 786.
Stomachale *Crusonis*. b. 147. de Caranna. b. 147. de Tacamahaca. c. 142. 790.
Stypticum *Crollii*. c. 141.
de Styrace. c. 790.
de Tacamahaca. c. 142. 790. Compositum *Porrli*. b. 168.
Emplastrum ad Tertianas. b. 553.
ad Tophos & Gummata Venerea. c. 142. 787.
Vesicatorium *Francofurtensium*. c. 142.
Emprosthotonus quid. b. 1469. T. v. *Convulsio*.
Empyema quid. b. 1002. Primi & secundi generis. b. 1105. Caussæ. b. 1106. Signa Diagnostica. b. 1107. Prognostica. b. 1109. &c. Curatio. b. 1110. &c. Viæ pro Puris eductione. b. 1110. Paracentesis, Trepanatio. b. 1110. 1114. 1115. Venæsectio post Casum ab alto. b. 1110. Empyematis facti Curatio. b. 1114. &c. Pus in Pectore contentum per Urinam eductum. b. 1115. Expectorantia. b. 1115. Sulfurea, Vulneraria. b. 1115. &c.
Empyema. *Obs*. c. 1071.
Emulsio quid, ejusque Formulæ. a. 1179. c. 1250. &c. c. 143. &c. Quid in Emulsionum usu observandum. c. 1254. c. 144. &c.
Emulsiones ad Acrimoniam. c. 147.
Emulsiones Catharticæ. c. 1255.
Emulsiones Expulsivæ. c. 147.
Emulsiones Nephrocatharticæ. c. 661. 147.
Emulsiones Refrigerantes. c. 147.
Emulsiones Terebinthinatæ. c. 1254.
Enarthrosis quid. c. 507.
Enchymoma, Enchymosis quid. b. 1104. P.
Endivia d. 132. 133. T. Species, Nativa, Præparata. d. 216. &c. Inter Cichorii Species. d. 117. F.
Enema. v. *Clyster*.
Ἐνσκαλυκισμοὶ Polonorum. d. 260.
Ens Primum Veneris. a. 915. Ejus Succedaneum. c. 632.
Ens Primum Melissæ. d. 333.
Ens Balsami Sulfuris. d. 1363.
Entalium. Ejus Vires. d. 921. M.
Enterocele quid. b. 326. T. Fotus ad illam. a. 1194. c. 1136. v. *Hernia*.
Enteroepiplocele quid. b. 326. T. v. *Hernia*.
Enula Campana. v. *Helenium*.
Epatica Planta. v. *Hepatica*.
Ephelcides quid. b. 1081. A.
Ephelides quid, earumque Caussæ, & Curatio. b. 994. l. &c.
Ephemera Febris. v. *Febris Ephemera*.
Ephemerum Animal & Planta. b. 557. D.
Ephialtes. v. *Incubus*.
Epiala Febris. v. *Febris Epiala*.
Epiceraستica Medicamenta. c. 801. &c. v. *Anodyna*.
Epidemici Morbi qui. a. 79. 1436. Trochisci in Constitutione Epidemica. c. 1221.
Epidemici Catarrhi cum Febri. *Casus*. c. 771.
Epinyctides quid. b. 991. E.
Epilepsia quid, ejusque tres Gradus. b. 1470. &c. Epilepsia Cursiva, Rotatoria, &c. b. 1471. Interna & Externa. b. 1472. *Caussa* Epilepsiæ. b. 1472. &c. Partis irritatio. Spirituum ataxia. b. 1473. &c. Epilepsia per Essentiam, & per Consensum. b. 1474. Paroxysmus Epilepticus Membri ligatura vitatus. b. 1475. Partes per Consensum Epilepsiam excitantes quæ: præcipuè Uterus. b. 1476. Caussæ Remotæ Epilepsiæ. b. 1477. Epilepsia Hereditaria. b. 1478. Caussæ Externæ Epilepsiæ. b. 1478. Epilepsiæ Caussa haud semper est Sanguinis in Cerebro infarctus, ut putat *Dodier*. b. 1479. X. Varices, Aneurysmata, & Tumores Cerebri potiùs Tonicam, quàm Clonicam Convulsionem facere possunt. b. 1479. X. Dentium in Epilepsia stridor unde. b. 1479. Y. Epileptici Spumam ex ore innoxiè fundunt, & quarè. b. 464. T. Epilepsiæ *Signa Diagnostica*. b. 1479. &c. Internæ & Externæ, per Essentiam & Consensum. b. 1481. Epilepsiæ *Prognosis*. b. 1481. &c. Epilepsiæ *Curatio*. b. 1483. &c. Vomitoria, Purgantia, Sudorifera, Fonticuli, Cauteria &c. b. 1484. Ustio. An Venæsectio. b. 1485. An Opiata. *ibid*. Specificorum Antiepilepticorum dinumeratio. a. 1363. &c. b. 1486. &c. Vegetabilia. b. 1486. &c. Animalia. b. 1489. &c. Mineralia. b. 1491. &c. Specifica qua methodo adhibenda. b. 1483. Formulæ Antiepilepticorum. b. 1492. &c. Externa ad Epilepsiam. b. 1493. &c. Amuleta. *ibid*. Curatio Epilepsiæ in Paroxysmo. b. 1495. &c. c. 938. *De Epilepsia Dissertatio*. a. 1354. &c. Epilepsia an Infusoria Chirurgia curari queat. a. 1013. An Transfusoria. a. 1300.
Epilepsia. Decoctum Lignorum Sudoriferum Antiepilepticum. c. 1308. Oleum Buxi rectificatum cum Vini Spiritu. d. 96. Q. Pulveres Antiepileptici. c. 783. v. *Antiepileptica*, *Nervina*, *Cephalica*, *Aqua*, *Electuarium*, *Spiritus*, *Pulvis*, &c.
Epilepsia Infantum. a. 1061. Manifesta & Obscura. c. 349. Ejus Caussæ. c. 349. &c. Curatio. c. 351. a. 1073.

Spe-

Specifica, eorumque Formulæ. e. 351. &c. Externa. c. 353. Pulvere ad Epilepsiam Infantum. a. 1163. c. 1199. &c. Clyster ad Epilepsiam Infantis. c. 1319.
Epileptici Puerperarum Insultus, eorumque Curatio. e. 265. &c.
Epilepsia. *Obs.* e. 1061. 1064.
Epilepsia cum Colica Convulsiva habituali. *Casus*. e. 663. *Resolutio* prima. e. 665. *Annot. Ettmull.* e. 669. *Resolutio* secunda. c. 679. *Historia* analogæ. c. 677. &c.
Epilepsia a Contusione Capitis. *Casus. Resolutio*. e. 947.
Epilepsia Diaphragmatia. *Obs.* c. 1114.
Epilepsia Habitualis per consensum Splenis. *Casus*. c. 934. *Resolutio* prima. c. 935. *Annot. Ettmull.* c. 939. *Resolutio* secunda. c. 944.
Epilepsia Hereditaria. *Obs.* c. 1247.
Epilepsia Infantia. *Obs.* e. 1126.
Epilepsia Puellæ cum Æstu. *Obs.* c. 1057.
Epilepsia Scorbutica. *Obs.* c. 1162.
Epilepsia ex Terrore. *Obs.* c. 1063.
Epilepsia à Verberibus. *Obs.* e. 1045.
Epilepsia Uterina. *Obs.* c. 1067.
Epiphora quid, & quo à Lippitudine, & Ophthalmia differat. b. 1088. Epiphoræ Caussæ proximæ & remotæ. b. 1089. &c. Lacrymarum destillatio. b. 1090. &c. Epiphoræ Curatio. b. 1099. 1268. An Sternutatoria conveniant. b. 1100. v. *Ophthalmia*.
Epiphysis Ossis quid. e. 507.
Epiplocele quid. b. 326. T. v. *Hernia*.
Epithemata, eorumque Formulæ. a. 1175. 1193. e. 1262. &c. e. 152. &c. Epithema Liquidum. e. 153. Solidum. e. 154. Observanda in illorum præscriptione. e. 155.
Epithema Cordiale. e. 155. 156.
in Febribus Malignis. e. 156.
ad Hepatis Intemperiem calidam *Bartholeti*. d. 928. e. 156.
Epithymum. Ejus Vires. d. 730. Cuscutæ species est. d. 199. N. Vulgaris Descriptio & Usus. d. 730. Z. e. 704.
Epomphalia Remedia quæ. b. 187. F.
Epuloticа Medicamenta quæ. e. 460. 461. Y. c. 488.
Equisetum. Ejus Species, Vires. d. 219. Officinale quid, ejusque Analysis, Descriptio, & Usus. d. 219. I. e. 845.
Equus. Nativa, Vires. d. 833. &c. Præparata ex Lichenibus. d. 834. e. 793. Stercus. e. 728. Testes, Lapis, e. 730. d. 835. 836. Hippomanes. d. 836. Z. e. 730.
Equus Marinus, v. *Hippopotamus*.
Eranthemum. d. 133. 136. D.
Erectio Penis læsa. v. *Penis Erectio*.
Erinacea. d. 251. O.
Erinaceus. Ejus Vires. d. 837. Descriptio, & Usus. d. 838. B. Pulmo. e. 728. Pinguedo. e. 796.
Erinus Nicandri & Dioscoridis. d. 103. Z.
Errhina quæ. a. 98. 744. &c. e. 227. &c. e. 147. &c. Errhinum Purgans. e. 127. Alterans. e. 148 Errhina Humida. e. 149. Sicca. e. 150. An Errhina in Morbis Oculorum conveniant. b. 1100. e. 151. An in Affectibus Soporosis. b. 1316. &c. Non conveniunt in Vertigine. b. 1463. Usum habent in Paroxysmis Epilepticis. b. 1496. in Paroxysmo Hysterico. c. 144.
Errhina. Pulvis Sternutatorius ad Imitationem Helmontii. a. 1164. Mistura Ptarmica. a. 1177. Pulveres Sternutatorii. c. 1204. d. 311. Electuarium Apophlegmatizans. c. 1228. Trochisci Apophlegmatizantes. e. 1222. Decoctum Errhinum. c. 1330.
Errhinum Cratonis. e. 129. *Montani*. e. 150. Siccum *Clossai*. e. 150. Nasale *de Spina*. e. 152.
Eruca Insectum. d. 222. M. Ejus Vires. d. 948. Erucarum Species. d. 948. Δ. Erucarum Vomitus ex indigesto Lacte. *ibid.*
Eruca Planta. Species, Vires. d. 220. De ejus Semine Experimenta. a. 934. Plantæ Descriptio, & Usus. d. 221. 222. M.
Eryngium. Vires, Radix præparata. d. 222. 223. e. 665. Eryngii Vulgaris Descriptio, Vires, & Usus. d. 223. N. Electuarium pro Maleficiatis Maritis. d. 222.
Erysimum. Ejus Vires, & Præparata. d. 223. Erysimi vulgaris Descriptio & Usus. d. 224. O. e. 723. Syrupus de Erysimo *Lobelii* taxatus. d. 224. O.
Erysipelas quid. e. 410. Ejus Caussæ & Signa. c. 422. Curatio. c. 411. &c. An Purgatio & Venæsectio conveniant. e. 412. Diaphoretica. e. 412. Externa quæ. c. 412. &c. Exulcerati Erysipelatis Remedia. e. 413. &c.
Erysipelas. De eo *Dissertatio*. e. 846. B. Erysipelas quid, ejusque Synonyma. c. 846. &c. Symptoma-ne sit an Morbus. *ibid.* Erysipelas epidemicè Neapoli grassans, ejusque Accidentia. e. 846. 847. Erysipelatis *Differentia*. Legitimum, Spurium: Plegomone erysipelatodes, Erysipelas phlegmonodes: Oedematosum, Scirrhosum. e. 847. Erysipelatis *Caussa*. c. 847. &c. An Bilis sit, Lympha, vel Sanguis. *ibid.* Erysipelas Febris semper Symptoma est c. 847. 849. Differentiarum Erysipelatis Caussæ. c. 850 Caussæ Antecedentes & Procatarcticæ. e. 850. Aer in Epidemico Erysipelate primum locum habet. e. 850. Symptomata Erysipelatis exponuntur, & præcipuè Epidemici Neapolitani. e. 750. &c. Erysipelatis *Signa*. c. 851. Erysipelatis *Curatio*. c. 851. Venæsectio, Purgatio, Diaphoretica. c. 851. Topica Refrigerantia & Repellentia an locum habeant. c. 851. &c. Erysipelas non est madefaciendum. a. 779. F. Morbi Prophylaxis. c. 854. Fotus Humidus contra Erysipelata. c. 1336.
Erysipelas Mammarum. c. 298.
Erysipelas Scorbuticum. b. 976.
Erysipelas Scorbuticum. *Obs.* c. 1086.
Essentia in genere quomodò parandæ. e. 705. 257. &c Illarum Vires. e. 169. Essentiæ Purgantes quomodò componendæ. c. 1240. Essentias Vegetabilium parandi modus. d. 17. e. 169. 286. &c. 705. De Essentiis Judicium. e. 485. &c. Essentiarum Spirituosarum Alexipharmacarum Crisis. e. 577. Quinta Essentia an Non-Ens. a. 906. v. *Quinta Essentia*.
Essentia Absynthii an vera. e. 715. Absynthii Scorbutica. b. 345 d. 17. 18.
Acustica. b. 1365.
Ambræ sicca. e. 795.
Anonyma. b. 317. Anonyma *Langii*. b. 689.
Antiscorbutica. b. 346. e. 698.
Aperitiva *Michaelis*. b. 940.
Arthritica. a. 902. ad Arthritidem vagam *Michaelis*. b. 928. 965.
Calculi humani. d. 852.
Camphoræ alexiteria. d. 618. e. 568. 767.
Castorei composita. e. 380. e. 793.
Catarrhalis. a. 921. *Michaelis*. e. 779.
Cochleariæ liquida *Paulli*. d. 272. H.
Cornu Cervi. e. 597.
Cranii humani. d. 858.
Croci *Paracelsi* b. 761.
Diuretica ex Cantharidibus. d. 946.
ad Erysipelata. b. 346.
Fellis Lucii piscis. e 729. Fellis Perdicum. e. 729.
Florum Tunicæ. e. 825.
ex Gelatina Cornu Cervi. a. 728.
Hellebori albi *Michaelis*. d. 728.
Hypochondriaca composita. e. 698.
Julapæ. d. 739.
ad Icterum *Michaelis*. b. 866.
Lapillorum Cancrorum. d. 917. 918.
Lignorum. a. 724.
Ligni Sassafras. e. 562.
Martis. a. 621. 873. d. 1143. Martialis aurea. a. 802. Martis tartarisata *Ludovici*. a. 873. e. 737. Martis cum Spiritu Nitri. e. 736. Martis liquida. e. 735.
Mastiches. d. 635.
ad Memoriam *Hildesheim*. b. 1566.
ad Menses composita. c. 81.
Mumiæ. d. 855.
Myrrhæ. e. 571.
Nephritica. e. 693.
Opii. e. 804.
Panis. e. 829.
ad Partum *Michaelis*. c. 229.
Phantastica *Bartholeti*. b. 1299.
Pini ex turionibus. a. 725. d. 12.
Rosarum. e. 823. Mellisormis. e. 824.
Salviæ. e. 780.
Salutis *Langii*. b. 689. c. 64.
Saturni. e. 839.
Sicca *Zwelferi*. b. 948.
Splenis Bovis. b. 348.
Stomachalis è Mastiche. e. 789.
Succini. e. 798.
Sulfuris. d. 1367.
Sulfuris Vitrioli. d. 1344.
Tartareo-Martialis *Ludovici*. e. 737.
Theriacæ simplex, & alcolisata. e. 372.
Veneris. d. 1154.
Vini *Paracelsi*. e. 776.

Esse-

Essentia Violarum melliformis. e. 812.
Viperarum *Michaelis*. a. 729. *Schrœderi*. d. 884. *Zwelferi*. e. 600.
Vitrioli Anodyna. e. 758.
Urinaria Anodyna *Michaelis*. b. 1183. d. 33.
Vulneraria *Authoris*. c. 487.
Essentiales, seu per Essentiam Morbi. a. 360.
Esseres quid. b. 991. E.
Esserodes Febris. v. *Febris Esserodes*.
Esula. a. 690. e. 513. 537. Ejus Vires & Præparata. d. 731. Est Tithymali species. d. 731. 733. A.
Evacuantia Medicamenta quæ. a. 91. &c. In genere & in specie. a. 637. &c. Vel irritatione, vel relaxatione Fibrarum operantur. a. 658. K. Evacuantia Particularia. a. 742. &c. b. 21. &c.
Eunuchi an Podagra laborent. b. 1427.
Eupatorium. Species, Nativa, Præparata. d. 224. 225. Officinale est Eupatorium Cannabinum. d. 225. P.
Eupatorium Cannabinum. d. 28. E. 29. d. 224. Est Officinale, ejusque Descriptio. d. 225. P.
Eupatorium Græcorum, *Dioscoridis*, & *Veterum*. d. 29. d. 225. P.
Eupatorium Mesue, & *Arabum*. b. 28. E. d. 225. P. e. 703.
Euphorbium quid d. 769. e. 512. Præparata & Correctio. d. 770. e. 512. Quæ Planta Euphorbium præbeat. d. 772. Y. Euphorbii Descriptio & Usus. *ibid.*
Euphrasia. Vires, Præparata. d. 226.
Euphrasia Officinalis Descriptio, & Usus ocularis. d. 226. Q. e. 782.
Euphrasia sylvestris flore purpureo *Ettmulleri* quæ Planta. d. 227. R.
Euporiston ad Sputum Sanguinis *Lindani*, b. 1144.
Evenpasi qui dicantur. a. 1402.
Exanthemata quid. b. 682. H.
Excrementorum Colores varii unde. a. 83. 84. c. 609. A. Fœtor unde. c. 808. Excretorum Morbosorum varietas. a. 394. &c.
Excreta & Recenta tanquam Caussæ Nonnaturales. a. 384.
Excrescentiæ, earumque Species. c. 534. Caussæ & Curatio. c. 435. &c.
Exiccantia. v. *Siccantia*.
Exostosis. *Obs.* c. 1122.
Exostoses Gummata præcedunt. b. 905. X.
Exoterica Scripta quæ. d. 9. F.
Exotica Medicamenta suspecta, & quarè. e. 413. &c.
Expectorantia quæ. a. 626. 628. b. 462. Haud in Pleuritidis principio. b. 1054. Formulæ. b. 1061. In Empiemate. b. 1115. &c. An & quæ in Sputo Sanguinis adhibenda. b. 1145. v. *Tussis*. *Asthma*. *Pleuritis*. *Pectoralia*.
Experientia primum Medicinam introduxit. a. 39. 51. v. *Empirica*. Cum Ratione, & Analogismo conjungenda. a. 88. 520 &c. Experimenta Hypothesibus addenda. a. 1327. S.
Experimentalis Philosophia. a. 107.
Expiratio. v. *Respiratio*.
Expultrix Facultas. a. 133.
Extractum quid. e. 157. Solutio & Extractio quo differant. e. 157. &c. De Extractis Judicium. e. 475. &c. e. 569. Menstruum ad Extractiones & Solutiones requiritur. e. 158. &c. e. 475. v. *Menstruum*. Extractiones Vegetabilium quomodò parandæ. a. 924. e. 165. 705. Vegetabilium Extractorum Selectus. e. 478. 588. Extracta Vegetabilium Antifebrilia. e. 587. Extractiones Chymicæ. a. 817. &c. Extractiones Animalium. e. 169. Extracta Officinalia Alterantia. e. 170. &c. Purgantia Extracta. e. 175. &c. Extracta Purgantia quarè Tormina pariant, & quibus hæc sedanda. c. 1232. Extractiones ab Vino faciendæ. e. 481. An Aceto. *ibid.*
Extractum Absynthii. e. 715.
Agarici. d. 704.
Aluminis. d. 1313.
Angelicæ. e. 570.
Anticolicum Specificum *Mynsicht*. b. 317.
Antimonii. a. 854. d. 1254.
Benedictum. e. 176.
Bezoarticum *Quercetani*. e. 170. Aliud. e. 294.
Catholicum *Francofurtense*. e. 176. *Sennerti*. e. 176. *Arn. Weickardi*. e. 176.
Chalybeatum magnum. e. 178.
Colocynthidis. d. 727.
Cranii humani. d. 858. *Theophrasti*. d. 858.
Diagridii aromatisatum *Francofurtensium*. d. 781.
Esulæ minoris *Sala*. d. 732. Esulæ *Rulandinum*. d. 732. *Quercetani*. d. 732.
Extractum è Floribus Violarum succosum. e. 812.
Hederæ terrestris. e. 663.
Hellebori nigri. d. 713. *Quercetani*. d. 723. *Sala*. d. 724. *Clossei*. d. 715. variè paratum à *Boulduc*. d. 727. X.
Hyperici. e. 845.
Hystericum. e. 171.
Jalapæ. d. 538.
Lichenum. d. 834.
Marcasitæ aureæ *Clossei*. d. 1276.
Matricale *Clossei*. e. 171.
Mechoacanæ compositum *Mihaelis*. d. 748.
Mumiæ. d. 649. Mumiæ *Quercetani*. d. 854. *Crollii* d. 854.
Myrrhæ. d. 649.
Opii *Quercetani*. d. 644. Opii succati. d. 644. Opii *A. Sala*. d. 645. Opii *Crollianum*. d. 645. Opii *Lancelotti*. e. 806.
Panchymagogum *Crollii* primum, & secundum. e. 177. *Hartmanni*. e. 177.
Papaverinum *Quercetani*. e. 807.
Pectorale *Michaelis*. b. 388.
Pestilentiale. e. 171. Aliud *Trychonis de Brahe*. e. 172.
Pulmonum. c. 172.
Purgans compositum *Freitagii*. d. 788.
Rhamni *Clossei*. d. 757.
Satyrii compositum. c. 172.
Scammonii glycyrrhizatum. d. 781.
Splenis Bovis *Crollii*. d. 802.
Succini. d. 1573.
Theriacæ. e. 172.
Tithymalorum omnium *Clossei*. d. 757.
Vitrioli narcoticum anodynum. d. 1344.
Uterinum *Mynsicht*. e. 875.

F.

F*aba*. Nativa, Præparata, Vires. d. 227. 228. c. 667. An Faba nostra eadem sit ac Faba Græcorum. d. 228. S. An *Pythagoras* à Fabis abstinendum jusserit, & quare. d. 228. S.
Faba Ægyptia. d 64 A.
Faba Arabica. d. 173. I. v. *Caffe*.
Faba Græca. d. 266. Z.
Faba inversa. d. 230. T.
Fabaria, ejusque Vires. d. 229. 230. An sit Telephium *Dioscoridis*. d. 230. T. Fabariæ Officinalis Descriptio & Usus. d. 230 T. e. 827.
Facies Hippocratica. b. 566.
Facultates Animales, Vitales &c. a. 61. 106. b. 51. 52. Nullæ sunt. a. 107. Ministræ quæ. a. 135. Facultas Chylificatrix nulla. a. 147. Facultates Salinæ *Hippocratis*. a. 1030. 1036.
Fæces Alvi an flavum Colorem à Bile obtineant. a. 159. S. Earum Separationis Caussa. a. 160. Anatome Fæcum ab *Homberg* instituta. a. 161. X. Phosphorum optimum præbent Fæces. a. 162. X. Qua caussa excernantur. a. 161. An Infantum Fæces amaræ esse possint. a. 1065. V.
Fæcum à Chylo separatio læsa, ejusque Caussæ & Curatio. b. 171. &c.
Fæcum Expulsio læsa. b. 875. &c. Per novas vias excretio. b. 188. Quomodo per Os in Volvulo ejiciantur. b. 190. H.
Fæcum humanarum vis medicamentosa, earumque Præparata. d. 848. &c. Illarum Analysis. d. 850. C.
Fæcula quid. c. 177. Fiendi modus. e. 178. De Fæculis Crisis. e. 429. &c.
Fæcula Ari iners. e. 714.
Bryoniæ nullius Usus. d. 710.
Falcinellus Ardeæ species. d. 893. G.
Fames quid, ejusque Caussa. a. 62. 134. 1444. An à Succo Pancreatico. a. 160. V. Ciborum in Febribus appetitus bonum signum. c. 733.
Fames Canina. a. 1444.
Famis læsiones. v. *Anorexia*. *Pica*. *Bulimus*.
Farfara. v. *Tussilago*.
Farina Officinales. e. 178.
Farina Secalina. e. 729. Teredinia. *ibid.*
Farrago ex Vulnerariis Plantis. b. 790.
Fasciarum in Vulneribus usus. c. 457. In Luxatis. c. 509. &c. In Fractis. c. 517.
Fascini vis in Impotentia Virili. c. 36. Ejus Curatio. c. 38. Medicamenta ad Fascinum vel inepta, vel ridicula, vel superstitiosa. c. 59. F. d. 55. Q. Simplicia adversus Ve-

neficia. d. 54. Electuarium ad maleficiatos Maritos. d. 232. v. *Veneficium*,
Fascinatio Infantum, ejusque Curatio. c. 387. &c. B.
Fatuitas. v. *Amentia*.
Faucium Inflammatio. b. 1011. Illius Curatio. b. 1017. Non confundenda cum Prunella. b. 1019. Prunellæ cum Febri Curatio. b. 595. &c. Gargarisma in Principio Inflammationis. a. 1201. Aliud in Statu. a. 1201. Gargarisma polychrestum. c. 1326. Gargarisma suppurans. c. 1327. Cataplasma Suppurans. c. 1351.
Faucium Ulcera Scorbutica. b. 956.
Favi quid. d. 939. D.
Favi Infantum. c. 368. &c. v. *Crusta Lactea*.
Febris in genere. Ejus *Etymologia*. b. 475. V. Bellum Naturæ adversùs Morbum. b. 475. V. b. 481. Febris πῦρ ab *Hippocrate* appellata. b. 475. V. *Sylvii Deleboe* de Febribus Hypothesis. b. 475. X. Febris *Definitio*. b. 475. Quinam sit Pulsus Febrilis. b. 475. &c. Febris quatuor primaria *Symptomata*. b. 476. &c. In Febribus primariò peccat Acidum, a quo Calor & Æstus. b. 477. &c. An Calor sit de Essentia Febris. b. 480. 484. An veræ dentur Febres Frigidæ, quæ Malignæ & Leipyriæ dicuntur. b. 481. Z. Febris in Fermentatione Sanguinis præternaturalis consistit. b. 481. &c. Quomodò à Putredine oriri dicatur. b. 482. *Pars affecta* in Febribus. b. 483. &c. Focus Febrilis quid. b. 484. Febres quandoque degenerant, & in se invicem transmutantur. b. 505. Ex qua re. b. 513. Febrium *Differentiæ* ex quibus fontibus derivandæ. b. 484. &c. De iis Veterum Sententia. b. 486. Febres Benignæ & Malignæ quæ. a. 364. &c. b. 485. 487. v. *Febres Malignæ*. Febrium *Caussa proxima* in genere. b. 487. &c. Fermentum febrile quid. b. 488. &c. *Caussa* Febrium *remota*. b. 491. *Signa Diagnostica* & *Prognostica* Febrium. b. 491. &c. Signa ex Pulsibus. b. 491. Ex Urina. b. 492. &c. Urinæ Coctio & Cruditas in Febribus. b. 492. &c. Febricitantium Urinæ ad examen revocatæ. a. 487. &c. c. 756. Febres *medendi Methodus*. b. 494. &c. a. 1487. An sola Artis opera curari possint. b. 495. E. Venæsectio an locum habeat. b. 496. &c. An Purgantia & Vomitoria. b. 497. &c. Sudorifera, Diuretica, & Præcipitantia an in Febribus locum habeant. b. 498. An Opiata. b. 499. Febres an Sanguinis Transfusione curari possint. a. 1487. I. K. Quæ Diæta in Febribus adhibenda. b. 499. &c. Curatio Febrium Transplantatoria, & Amuletica. c. 755. Vinum an Febricitantibus concedendum. c. 1257. K. v. *Febrifuga*.
Febris Pepere curata. *Obs.* c. 1174.
Febris Acuta. b. 487. Febres Acutæ Primariæ & Secundariæ. b. 559. &c. Primariarum variæ Differentiæ. b. 559. 560. Sæpe Malignitatem Acuta Febris abscondit. b. 574. Signa Diagnostica. b. 570. &c. Prognostica. b. 571. &c. Curatio. b. 574. &c. An & quando Diaphoretica conveniant. b. 574. Potus liberalior. b. 575. *De Frigida in Febribus usu. Dissertatio*. b. 576. &c. P. v. *Aqua frigida*. Clysterum in Febribus Acutis usus. b. 579. Vomitoria vix locum habent. b. 580. Purgantia utplurimùm noxia. b. 582. Venæsectio an, & quando conveniat. b. 583. Diaphoretica. b. 584. Victus ratio in Febribus Acutis. Opiatorum in iisdem usus. b. 584. Vesicatoria an locum habeant. b. 585. Alterantia, & præcipuè blanda Acida, locum habent. b. 585. &c. Vini usus. b. 590. &c. Externa. b. 593. Febres Acutæ Deliræ quomodo tractandæ. b. 594.
Febris Acuta. *Obs.* c. 1103.
Febres Acutæ Puerperarum, earumque Caussæ, Signa & Curatio. c. 276. &c. Sudorifera cautè administranda. c. 277. Venæsectio. c. 277. Diæta. c. 278.
Febris Alba quid. b. 804. c. 108. v. *Chlorosis*.
Febris Anniversaria. b. 502.
Febres Ardentes quæ. b. 560. 562. &c. Harum Caussæ. b. 560. 563. Ardentes Deliræ. b. 566. Quomodò tractandæ. b. 594. Febrium Ardentium Curatio. b. 598. &c. v. *Febris Acuta*.
Febres Ardentes, Julepus in Causone. a. 1178. b. 586. &c. Julepi ad sedandam Sitim. c. 1257. &c. Julapus Refrigerans cephalicus. c. 1261. Julepi Refrigerantes. d. 21. Serum Lactis in Febre Ardente medicatum. c. 1310. Destillatum Instaurans in Febre Ardente. c. 1311.
Febris Ardens Maligna; Pilulæ in Febre Ardente Maligna cum Agrypnia &c. c. 1235. Potio pro temperanda acrimonia Bilis. c. 1246. v. *Febris Maligna*.
Febris Ardens. *Obs.* c. 1088. 1129.
Febris Ardens cum Abdominis Tumore *Obs.* c. 1066. Febris Ardens continua. *Obs.* c. 1184.
Febris Asodes. b. 484. A. Quæ ea *Aretæo*. b. 567. L.
Febris Cacatoria *Sylvio*. b. 564.
Febris Castrensis. b. 631. Ejus Curatio. b. 667. v. *Febris Maligna*.
Febres Catarrhales. b. 486. Cum Tussi. b. 455. 604. Febris Catarrhalis Natura, & Caussæ. b. 601. &c. Signa non sunt adeò certa, nam Malignæ Febres quandoque sub specie Catarrhalium invadunt. b. 602. Q. Prognosis & Curatio. b. 602. &c. Sola Dieta absque Medicamentis. c. 771. S. Febris Catarrhalis Epidemica. b. 605. &c.
Febris Catarrhalis. *Obs.* c. 1156.
Febris Catarrhalis. *Casus*. c. 766. *Resolutio*. c. 767. *Annot. Ettmull.* c. 770.
Febres & Morbi Catarrhales Epidemici. *Casus*. c. 771. *Resolutio* prima. c. 772. *Annot. Ettmull.* c. 777. *Resolutio* secunda. c. 787. *Historia* analogæ. c. 783.
Febris Catarrhalis cum Calore nocturno. *Obs.* c. 1056.
Febris Catarrhalis, Tertiana, Hectica. *Obs.* c. 1072.
Febris Colliquativa, ejusque Caussæ. b. 564. &c. Curatio b. 599.
Febris Contagiosa. b. 485. v. *Febris Maligna*. *Pestis*.
Febris Continens. b. 484.
Febris Continua. b. 485. 487. Ejus variæ Species. b. 557. &c. Primariæ & Secundariæ, Lentæ & Acutæ. c. 792. Febres Continuæ cum Intermittentibus compositæ. b. 561. &c. Febris Continua cum Prunella. b. 564. Ejus Curatio. b. 595. Continuarum Periodicarum Curatio. b. 597.
Febris Continua Periodica. *Casus*. c. 761. *Resolutio*. c. 763.
Febris Continua Ardens, Benigna, ex Iracundia. *Casus*. c. 750. *Resolutio* prima. c. 751. *Annot. Ettmull.* c. 755. *Resolutio* secunda. c. 760.
Febris Continua Lenta. *Casus*. *Resolutio* prima. c. 789. Reputatur Febris Ardens Maligna. c. 789. *Annot. Ettmull.* Asseritur Lenta & Benigna. c. 792. *Resolutio* secunda. Quotidiana mediocriter aucta existimatur. c. 796. *Historia* similes. c. 794. &c.
Febres Continua Lymphatica. *Casus*. *Resolutio*. c. 799.
Febris Elodes. b. 484. A.
Febris Ephemera. Nominis ratio, Caussæ & Curatio. b. 557. &c.
Febris Epiala quæ, & quomodò curanda. b. 612. S.
Febres Erraticæ. b. 485.
Febris Esserodes. b. 484. A.
Febris Hectica Primaria & Secundaria. b. 616. Febris Hectica Marasmodes quæ. b. 617. Hecticæ Gradus, Natura, & Symptomata. b. 617. Febris ἐν τῇ ἕξει, & ἐν τῇ σχέσει quæ. b. 617. V. Pars affecta in Hectica, ejusque Caussæ. b. 618. &c. Cur post Cibum assumptum exacerbetur. b. 619. Hecticæ Signa Pathognomonica. b. 620. Prognosis. b. 621. Curatio. b. 621. &c. An in Hectica Venæsectio, Vomitorium, vel Purgans locum habeat. b. 621. Curatio Hecticæ ex Febribus aliis malè curatis pendentis. b. 622. Hecticorum Diæta. b. 625. &c. Lac Hecticis administrandi methodus. b. 625. An semper *Hippocratis* de Lacte exhibendo Regulæ sint observandæ. b. 625. Y. v. *Lac*. Præcipua Hecticorum Medicina in Aere selectiori, Balneis Aquæ dulcis, & Lacte. b. 627. B. Curatio Febris Hecticæ ex abscessu interno rupto. c. 811. &c.
Febris Hectica cum Phthisi. *Casus*. *Resolutio*. c. 866.
Febris Helodes quæ. b. 567. K.
Febres Hydropes quæ. b. 567. K.
Febres Infantum. a. 1058. 1063. c. 388. &c. Remedia. a. 1074. c. 389. Febres Lentæ. c. 388. Febres Ardentes, earumque Curatio. c. 389. &c. Febres Intermittentes. c. 389. Continuæ. c. 390. Malignæ. c. 392.
Febris Infantis Ardens cum Tussi. *Obs.* c. 1048. Febris Ardens Pueri, cum Murmuribus Abdominis. *Obs.* c. 1057. Febris Pueri Ardens cum Lumbricis & Epilepsia. *Obs.* c. 1067.
Febres Intermittentes. b. 486. 487. Illarum Natura. b. 502. Simplices & Compositæ. b. 502. &c. Illarum Symptomata. b. 504. Variæ Differentiæ. b. 504. 505. c. 734. An dentur Febres Intermittentes Malignæ. b. 508. Febrium Intermittentium *Caussæ* & Fomes. a. 1490. b. 506. Hic præcipuè in Ventriculo latet, ut inedia quandoque illæ sint curatæ. b. 506. 507. Illarum Symptomatum Caussæ. b. 508. &c. Nothæ & Legitimæ quæ, & à qua Caussa. b. 510. Cum Continuis Compositæ. b. 561. &c. *Periodorum* Febrium Intermittentium Caussa ignota. b. 510. &c. Malè per Ideam Archeum modificantem ab *Authore* exponitur. b. 511. L. Febres Intermittentes malè quan-

quandoque Anticipantes, & Postponentes appellantur. b. 512. M. Febres Intermittentes cur quandoque inter se invicem commutentur, vel multiplicentur. b. 513. Febrium Intermittentium *Signa Diagnostica & Prognostica*. b. 514. &c. *Curatio*. b. 516. &c. An in Febribus Intermittentibus conveniat Venæsectio, an Vomitorium. b. 517. An Purgantia. b. 519. An Purgantia fortiora. b. 522. O. Clysteres in Intermittentibus locum habent. b. 523 &c. Diaphoreticorum & Specificorum usus. b. 525. Usus Spiritus Salis Ammoniaci. b. 526. Salium fixorum. b. 527. Nitri & Nitrosorum. b. 530 &c. An & quando Acida locum habeant. b. 531. An locum habeat Opium & Opiata. b. 532. &c. b. 551. c. 750. P. An Vesicatoria. b. 533. c. 736. L. Alterativorum in Intermittentibus apud nostrates usus. b. 534. Q. Quis Potus adhibendus. b. 535. Aromaticorum in Rigore Intermittentium usus. b. 536. &c. Usus Salis Ammoniael. b. 539. Acidularum in Quartana usus. b. 539. &c. An Paroxysmi Intermittentium Febrifugis sint citò cohibendi. b. 541. R. Intermittentium Scorbuticarum Curatio. b. 541. &c. c. 729. Intermittentes Febres an Transfusione Sanguinis curari possint. a. 1490. Curationis Intermittentium omnium Synopsis. b. 545. &c. e. 591. Corticis Peruviani in Intermittentibus usus, illiusque exhibendi methodus. b. 546. T. Intermittentium ope Salium fixorum Curatio tuta non est. b. 549. *Externa* Medicamenta. b. 552. &c. Intermittentium *Curatio Perversa* juxta *Authorem*. b. 554. X. Y. Z. A. B. C. Qui Recidivæ probiberi possint. b. 554. X. Historiæ Curationum Perversarum. b. 555. &c. v. *Febris Tertiana*. *Febris Quartana*.

Febres Intermittentes. Pillulæ Febriles in Intermittentibus Chronicis. c. 1234. Misturæ ante Paroxysmum exhibendæ. c. 1245. Infusum Absinthites purgans. c. 1283. Pulvis Seminum è Fructibus Cupressi depinentium. d. 195. K. Antifebrile *Crollianum*. d. 920. Specificum Empiricum ad Febres Intermittentes. b. 522. Mistura in Febri Intermittente Scorbutica. c. 1245.

Febris Lactea quid, ejusque Caussæ. c. 273. &c. Curatio. c. 274.

Febris Lactea, an quæ Puerperis accidit ob primum Lactis ad Mammas affluxum, an quæ ex quocunque Lactis in Mammis vitio supervenit. c. 1023. X.

Febris Symptomatica ex Lacte coagulato. c. 1024. Y. v. *Febres Puerperarum*.

Febris Lactea. *Obs.* c. 1178.

Febris Lactea. *Casus*. *Resolutio*. c. 1021. *Annot. Ettmull.* c. 1023.

Febris Lactea, cum Purpura, Hysterica Affectione, &c. *Obs.* c. 1073.

Febres Lentæ. b. 486. 487. Illarum Differentiæ. b. 600. &c. v. *Febris Catarrhalis*. *Febris Hectica*.

Febres Lentæ Primariæ & Secundariæ. b. 608. Primariarum Caussa, Prognosis, Curatio. b. 609. &c. An Vomitoria, an Diuretica conveniant. b. 610.

Febres Lentæ Secundariæ, earumque Caussa & Curatio. b. 613. &c.

Febris Lenta cum Bubone Gallico. b. 615. A Scabie, Chlorosi &c. b. 615. &c.

Febris Lenta. *Obs.* c. 1120. 1151. 1152. 1153.

Febris Lenta Scorbutica. *Obs.* c. 1114.

Febris Lenta Continua. *Obs.* c. 1136.

Febris Lenticularis. b. 668.

Febris Lipyria quæ, ejusque Caussæ. b. 563. F. Frigidum Febricitantis Corpus Aquea Diæta instituta incalescit, & quare. b. 578. P. Lipyriæ Curatio. b. 599.

Febris Lymphatica, vel Glandularum Conglobatarum. b. 601. &c. v. *Febris Catarrhalis*. Vel Glandularum Conglomeratarum. b. 608. &c. v. *Febres Lentæ*. *Febris Hectica*.

Febres Lymphaticæ triplici modo affligunt. c. 792. Haud Venæsectione tractandæ. c. 794. T. Febris Lymphaticæ in Lue Venerea *Historia*. c. 795.

Febris Lymphatica Continua. *Casus*. *Resolutio*. c. 799.

Febris Lyngodes quæ, ejusque Curatio. b. 568. M.

Febris Maligna. Malignitatis acceptio. b. 627. Febris Malignæ *Natura* & præcipua *Symptomata*. b. 628. &c. Pulsus, Vires, Appetitus, Calor, Somnus, Urina, Facies &c. b. 628. &c. Petechiæ, Variolæ, Morbilli. b. 630. Purpura Alba, & Rubra. b. 631. &c. 677. Bubones, Tubercula &c. b. 631. Symptomatum improportio, quomodò aptè explicari possit. b. 638. C. Febri Malignæ Menstruatio superveniens. c. 827. Febres Malignæ an dicendæ quæ Frigidæ. b. 483. Z. Febris Malignæ *Differentia*. Privatæ, Epidemicæ, Contagiosæ, Castrenses. b. 631. &c. Contagium quid, & quomodò afficiat. b. 631. 632. Febris Malignæ *Caussa*. An in Putredine, an in Coagulatione, an in Dissolutione, an in Verminatione Humorum Febris Maligna consistat. b. 633. &c. e. 618. Febris Maligna in Acrimonia intensissima & simul volatili consistit, ex *Authoris* sententia. b. 634. &c. Febres Malignæ in Ventriculo sedem habere videntur nonnullis Authoribus. a. 1100. b. 632. In Febribus Malignis Spiritus præcipuè Vitales cum Sanguine, & Spiritus Animales cum Nervoso genere afficiuntur. b. 635. &c. Febres Malignæ an quandoque Intermittentes esse possint. b. 505. Nonnunquam sub specie Catarrhalium invadunt. b. 602. Q. *Nova de Caussis* Malignarum Febrium *Hypothesis*. b. 638. C. Febres Malignæ ex *Aeris mutatione*. b. 638. D. Quænam sit harum genuina Caussa: quo tempore incipiant, quo desinant: qua ratione vitari soleant. b. 638. &c. D. *Historia Exc. Comitis de Gallas* hac Febre interempti. b. 639. &c. D. Febris Malignæ *Diagnosis*. b. 643. *Prognosis*. b. 644. *Curatio Præservatoria* Acidis præcipuè peragitur. b. 646. *Curatio Therapeutica*. b. 646. &c. Ex *Ludovico*. e. 591. &c. Præcipuæ Indicationes. b. 646. 647. Vomitoriorum in Malignis Febribus usus. b. 648. Sudoriferorum. b. 648. &c. Sudorifera Alexipharmaca quotuplicia. b. 654. &c. Acida quæ exhibenda. b. 649. Opiata & Camphorata. b. 650. Febres Malignæ non omnes eadem methodo tractandæ. b. 651. &c. An liceat Purgantia exhibere, an Venam secare. b. 652. In Febribus Malignis & Acutis an liceat Infusoriam Chirurgiam tentare. a. 1022. An Sanguinis Transfusionem. a. 1489. Malignarum Febrium *Diæta*. b. 653. &c. *Bezoartica Sudorifera* ex Vegetabilibus, Animalibus & Mineralibus petita. b. 654. &c. Illorum Formulæ innumeræ, in principio, & incremento usurpandæ. b. 657. &c. Si Delirium adsit. b. 658. 661. In Morbi progressu Formulæ. b. 660. In Statu. b. 661. &c. Si sint Convulsiones. b. 662. *Externa* in Malignis Febribus. b. 666. Symptomatum mitigatio. b. 666. &c. v. *Febres Petechiales*.

Febris Maligna. Julepi aciduli confortativi. a. 1179. b. 664. &c. c. 203. 205. Morsuli. a. 1169. Potio Sudorifero-anodyna. c. 1246. Julepus ad temperandum æstum. c. 1256. Julepi ad Sudorem disponentes. c. 1258. &c. Frontale in Febri Maligna cum Agrypnia. c. 1267. Decoctum Diaphoreticum in Febribus Malignis. c. 1294. Decoctum Florum Caryophyllorum *Paulli*. d. 117. K. Radix Mungos maximum Antidotum. d. 354. M.

Febris Maligna. *Casus*. *Resolutio*. c. 814.

Febris Maligna. *Obs.* c. 1075. 1076.

Febris Maligna cum Colica, Epilepsia, &c. *Obs.* c. 1044.

Febris Maligna ex Tertiana simplici. *Obs.* c. 1140.

Febris Maligna Petechialis. *Casus*. *Resolutio*. c. 817. *Annot. Ettmulleri*. c. 821. *Historia* analoga. c. 828.

Febres Malignæ Puerperarum. c. 278. 279.

Febris Miliaris. b. 677.

Febris Miliaris Puerperarum, ejusque Caussæ & Curatio. c. 281. &c.

Febris ὀγδοαῖος Octonaria, post sævam & periodicam Hemicraniam. *Consilium*. c. 830. Z. *Consilium* alterum. c. 1124. R.

Febres Palimbolæ sunt Malignæ. b. 638. C.

Febres Pancreaticæ. b. 608. 610.

Febris Pedicularis. b. 668.

Febris Pemphingodes. b. 484. A. Quid ex *Galeno*. b. 567. H.

Febris Pephyngodes. b. 567. H.

Febres Periodicæ & Erraticæ. b. 485. Periodicarum Continuarum Cura. b. 597. v. *Febres Intermittentes*.

Febris Pestilens. v. *Pestis*.

Febres Petechiales quæ. b. 630. 668. Petechiæ quomodò à Pulicum morsibus distinguantur. b. 669. An Petechiæ sint excretio Critica, an verò Symptomatica. b. 671. Petechialis Febris Curatio. b. 670. &c. An conveniant Vomitoria & Venæsectio. b. 670. An Sudorifera, Purgantia, & Vesicatoria. b. 671. Petechialium Febrium Diæta. b. 671. &c. Medicamentorum Formulæ. b. 671. &c. Symptomatum mitigatio. b. 675. &c. Externa. b. 676. v. *Febris Maligna*.

Febris Petechialis. Emulsio ad Petechias & Variolas *Cratonis*. b. 691. Alia. c. 1254.

Febris Petechialis. *Obs.* c. 1052. 1137. 1155.

Febris Petechialis Epidemica. *Consilium*. c. 820. Y.

Febris Petechialis cum Hæmorrhagia Narium. *Obs.* c. 1082.

Febris Phrycodes seu Horrifica. b. 568. N.

Febres Planetæ *Hippocrati*, vulgò Erraticæ. b. 503. K.

Febres Puerperarum. c. 273. &c. Lactea Febris. c. 273. &c. Febris Acuta. c. 276. Febris Miliaris. c. 281.

Febris Puerperæ. *Obs.* c. 1872.

Febris Puerperæ cum Cephalalgia et Hyppochondrii Doloribus. *Obs.* c. 1052.

Febris Puerperæ cum Erysipelate Mammæ, & Purpura Alba. *Obs.* c. 1055.

Febris Pulicaris. b. 668.

Febris Puncticularis. b. 668

Febris Purpurata, Benigna, seu Scorbutica, & Maligna. Purpura Alba & Rubra. Ejus Caussæ, Signa, Curatio. b. 677. &c.

Febris Purpurata Puerperarum, ejusque Caussæ & Curatio. c. 281. &c.

Febres Putridæ, seu Humorales. b. 485.

Febris Quartana. b. 486. 502. Simplex, Duplex &c. b. 503. Quartana Continua rara. b. 562. Quartana non ex vitio Lienis. b. 507. Quartanæ Prognosis. b. 515. 516. An Purgantia Quartanariis exhibenda, & quæ. b. 519. &c. In Quartana Acidulatum usus. b. 539. &c. v. *Febres Intermittentes.*

Febris Quartana. Pulvis ad Quartanam. c. 1199. Nodulus in diuturna Quartana. c. 1180. Infusa Antifebrilia contra Quartanas. c. 1283. Serum Lactis Antiquartium. c. 1310. Cimex. d. 947. Febrifugum Antiquartium *Riverii*. c. 557. Pulvis Antifebrilis. c. 842.

Febris Quartana. *Obs.* c. 1097. 1118. 1133. 1134. 1136. 1145.

Febris Quartana ad Hecticam inclinans. *Obs.* c. 1142.

Febris Quartana Splenetica. *Casus*. c. 747. *Curatio*. c. 748. Quomodò in Liene Intermittentis Febris focus. c. 749. Cortice Peruviano hæ Febres sanari nequeunt. *ibid.*

Febris Quartana duplicata cum Colica convulsiva. *Casus*. *Curatio*. c. 749.

Febris Quartana duplicata Scorbutica. *Casus*. c. 740. *Resolutio* prima. c. 741. *Resolutio* secunda. c. 745. Julepus Alterans & Laxans in Quartana Scorbutica. c. 1259.

Febris Querquera quæ. b. 568. N.

Febris Quintana &c. b. 486. 502.

Febris Quotidiana. b. 486. 502. An vera detur. b. 503. v. *Febres Intermittentes.*

Febris Quotidiana Intermittens. *Obs.* c. 1064.

Febres Salivales. b. 608. 610.

Febris Scarlatina. Ejus Caussæ, Signa, & Curatio. b. 701. &c.

Febres Scorbuticæ, earumque Signa & Curatio. b. 974. &c. Julepus ad Scorbuticam Febrem. a. 1179. Julepus Laxans. c. 1259.

Febres Scorbuticæ Intermittentes quomodò tractandæ. b. 541. &c. v. *Febris Tertiana Scorbutica.*

Febris Scorbutica. *Obs.* c. 1165.

Febris Scorbutica cum Tussi Pectorali. *Obs.* c. 1123.

Febris Semitertiana, seu Hemitritæus quæ. b. 568. Non rarò Maligna est. b. 569. Ejus Signa. b. 569. 570. Curatio. b. 597. &c. *Historia* Hemitritæi. c. 794.

Febres Symptomaticæ. b. 489. Acutæ. b. 599. Lentæ. b. 613. An Sanguinis Transfusione curabiles. a. 1490.

Febris Symptomatica Lenta. *Casus*. c. 801. *Resolutio* prima. Abscessus in Ventre latens. c. 802. *Annot. Ettmull.* c. 805. *Resolutio* secunda. c. 812.

Febris Symptomatica ex Hepatis Inflammatione *Casus*. c. 897. *Resolutio* prima. c. 898. *Annot. Ettmull.* c. 902. *Resolutio* seconda. c. 901.

Febris Syncopalis, ejusque Curatio. b. 612. &c.

Febris Synocha. b. 484.

Febris Synochus. b. 484.

Febris Tertiana. b. 486. 502. Duplex, Triplex, &c. b. 503. Non ex vitio Hepatis & Bilis. b. 507. Notha & Legitima è qua Caussa. b. 510. Tertianæ Prognosis. b. 515. Purgantium Usus in Tertianis. b. 520. &c. v. *Febres Intermittentes.*

Febris Tertiana Hysterica, ejusque Curatio. b. 550.

Febris Tertiana. Julepus dilutus in Febri Tertiana. c. 1260. Jusculum in declinatione Febris Tertianæ. c. 1311. Pulvis Antifebrilis. c. 842.

Febris Tertiana. *Obs.* c. 1047. 1182. 1146.

Febris Tertiana Duplex. *Obs.* c. 1106. 1131. 1147.

Febris Tertiana Continua. *Obs.* c. 1130.

Febris Tertiana Intermittens. *Obs.* c. 1150. 1157. Tertiana Intermittens cum Asthmate Convulsivo. *Obs.* c. 1226.

Febris Tertiana absque Calore. *Obs.* c. 1176.

Febris Tertiana Scorbutica. *Obs.* c. 1064. Tertiana duplicata Scorbutica. *Obs.* c. 1135. Tertiana Intermittens Scorbutica. *Obs.* c. 1102. Tertiana Intermittens Scorbutica, cum Oculorum Dolore. *Obs.* c. 1098.

Febris Tertiana Intermittens Scorbutica. *Casus*. c. 729. *Resolutio*. c. 730. *Annot. Ettmull.* c. 731. *Historia* similis. c. 736.

Febris Tertiana Intermittens Maligna. *Casus*. c. 737. *Resolutio*. c. 738. In harum incremento & statu Emetica & Dejectoria non exhibenda. c. 739. M. Cortex Peruvianus locum habet. c. 740. N.

Febris Typhodes quæ. b. 567. I.

Febres Vulneratiæ. b. 599. illarumque Curatio. c. 480. &c.

Febrifuga Medicamenta quæ. a. 607. b. 548. &c. Quandoque Acida sunt. b. 479. X. Quando locum habeant. b. 525. 549. &c. Maturanda-ne an retardanda. b. 541. R. v. *Cortex Peruvianus.*

Febrifugum Universale Empirici. a. 1130. Specificum Febrile *Crollii*, *Mynsichti*, *Strobelbergeri*. b. 548. Antiquartium *Riverii*. c. 557. Pilulæ Febriles. a. 1172. Potio Febrifuga Intermittentium. a. 1173. Mistura Alterans in Febribus. a. 1173. Infusa Antifebrilia. a. 1181. Febrifuga Catholica. b. 552. Febrifugum præcipitans *Krugers*. b. 552. Emulsio Febrilis. c. 1255. Febrifugum Universale ex Mercurio. d. 1213. M. Febrifuga ex Alumine. d. 1313. &c. Bolus Febrilis. c. 1208.

Febrifuga Planta. d. 121.

Februarius Mensis unde dictus. b. 475. V.

Fel Terræ. d. 112.

Felis. d. 821. v. *Cattus.*

Felis odorata. d. 823. S.

Fermentum quid. a. 1115. 1380. 1452. Fermenta an necessaria pro mechanica Liquorum secretione. a. 179. *Diss.* Fermentorum vitia à priori sunt inexplicabilia. a. 389.

Fermentum Esurinum Ventriculi acidum adstruitur. a. 64. An Bulimi Caussa. b. 81. An è Liene ex *Helmontio*. a. 64. 151. Ejus Natura, & Usus. a. 147. &c. Læsiones. b. 61. &c.

Fermentum an ullum in Corde. a. 170.

Fermentum Pistorium, ejusque Usus. c. 829. Fermentum Panificium an Spumæ Cerevisiæ præferendum. a. 378. E.

Fermentum Febrile quid. b. 488. &c.

Fermentatio quid, & quomodò fiat. a. 25. 805. &c. 1435. De ea *Dissertatio Authoris*. a. 1450. &c. In quo à Putrefactione differat. a. 26. &c. P. c. 551. & ab Effervescentia. a. 26. 998. &c. 1450. Fermentationis Definitiones variæ. a. 26. 57. An ex concursu Acidi & Alcali. a. 26. 27. 1449. Id haud semper verum. a. 26. Q. Fermentationis & Effervescentiæ Effectus sunt Alteratio, Destructio, Præcipitatio, Putrefactio &c. a. 27. 1452. c. 850. Fermentatio an necessaria in Liquorum secretione. a. 179. *Diss.* Menstrui Sanguinis effluxum promovet. a. 302. &c. Fermentatio non requiritur ad particularum Nutrimenti appositionem. a. 1382. S. Requisita ad Fermentationem. a. 1451. Fermentationis & Putredinis convenientia: *Dissertatio Authoris*. a. 1454. &c. Fermentatio an ab Acido, Putredo ab Alcali semper oriatur. a. 1455. Z. Quæ Fermentationem, quæ Putrefactionem faciliùs subeant. a. 1457. &c. Fermentatio quomodò aptiùs juxta *Cartesium* explicari possit. a. 1462. B.

Fermentatio Sanguinis depravata Febrem constituit. b. 481. Morbi in Fermentatione Humorum læsa. a. 344. &c.

Fermentata Officinalia. c. 195. 196.

Ferrum. v. *Mars.*

Ferula Galbanifera, ejusque Descriptio. d. 628. F.

Fiber. d. 817.

Fibra Musculares & Motrices. a. 74. 281. &c. Illarum Contractio. a. 75. 284. &c. Fibræ solæ similares Partes sunt. a. 104.

Ficedula. Ejus Vires. d. 897. Nominis ratio. d. 897. I.

Fici Venerei. b. 874.

Fico Piscis Italis. d. 932. A.

Ficus nostras & Indica. (v. *Opuntia*.) Vires, Usus. d. 230. 231. 232. Ficus Flores habet & Semina in ipsius Fructus cavitate. d. 232. V.

Ficus Indica *Theophrasti*, ejusque Descriptio. d. 233. V.

Filago quod Plantæ genus. d. 259. T.

Filipendula. Natura, Vires. d. 233. An eadem sit cum Oenanthe. d. 233. X. Filipendulæ Officinalis Descriptio, Analysis, & Usus. d. 233. X. c. 665.

Filix, ejusque Species. d. 234. Natura, Vires, Præparata. d. 235. 236. c. 704. Quænam sint Filicis Semina. d. 235. Y. Filicis Fœminæ Officinalis Descriptio, Analysis Chymica, Usus. d. 235. Y.

Filtrum Lapis. d. 261. A.

Fissura Ossium. c. 514. Illarum Signa. c. 514. Curatio. c. 518.

Fissura Abdominis in Gravidis, earumque Remedia. c. 202.

Fissu-

Fissura Pudendorom in Puerperis. c. 267.
Fissura Papillarum in Lactantibus. c. 303. &c.
Fistula, earumque Signa. c. 492. Curatio. c. 493. Sectio c. 494. Injectiones ad Fistulas. c. 1332.
Fistulæ Lacrymales. Earum Theorica & Curatio ex *Dom. Anel*. c. 494. D. &c.
Fistula Lacrymales ex Variolis. b. 683. K.
Fistula Mammarum. c. 296.
Fistularum Musicarum (*Fluuti & Hautbois*) structura, & illorum Tonorum ratio. b. 426. Q.
Flagrorum in se Venerea usus. c. 23. 35.
Flammula malè inter Refrigerantia ab *Authore* connumerata b. 552. Flammula surrecta & repens. d. 235. 236. Est species Clematitis, ejusque urens vis. d. 236. Z.
Flammula Vitalis quid. a. 60. 118. v. *Biolychnium*.
Flatus quid, eorumque Differentiæ, & Remedia. a. 84. 393. 1443. Naturales & Præternaturales. a. 394. Flatuum generatio accidere potest absque Acido: quæ ad illam requirantur. b. 129. P. Flatus an Asthmatis caussa esse possint b. 372. Flatus cur quandoque ipsi suoupsia impedimentum in exitu faciant. c. 571. Ructus eorumque Caussæ. b. 127. &c. Signa. b. 130. Curatio. b. 131. &c.
Flatus cum Præcordiorum Angustia & Vomitu. *Obs*. c. 1034.
Flatus discutientia. v. *Carminativa*.
Flatulentus Morbos, v. *Hypochondriaca Affectio*.
Flos Africanus. d. 236. v. *Tagetes*.
Flos Armericus. d. 117. K.
Flos Cardinalis. d. 102. 103. Z.
Flos Trinitatis. d. 286. Q.
Flores Plantarum, eorumque Differentiæ. a. 897. Florum Classes in Materia medica. d. 7. Florum Differentiæ ex *Tourneforto*: quomodo ex iis Plantarum Classes distinguantur. d. 10. G.
Flores in Chymica quid. e. 179.
Flores Cordiales. e. 825.
Flores Æris. d. 1153. 1155. e. 741.
Antimonii. a. 848. e. 542. 616. Albi, Flavi, Rubri a. 848. e. 342. Cheiri *Paracelso*. d. 1204. a. 848. Moschum redolentes. a. 848. Fixi. d. 1232. 1244. Diaphoretici. d. 1244. Vitriolati. d. 1242. Antimonii crudi. d. 1240. Reguli Antimonii. d. 1241. Antimonii Compositi. d. 1241. Florum Antimonii Correctiones. d. 1243. &c. e. 545.
Auri. a. 884. 640. d. 1158.
Benzoes. d. 608. e. 724.
Hæmatitis. e. 859.
Jovis. d. 1173.
Lunæ. e. 644.
Martis. a. 874. d. 1145. e. 857. Anodyni. a. 874. d. 1143. Nigricantes. e. 734. 738.
Mercurii Argentei *Clossai*. d. 1197. e. 535.
Nitri. d. 1303. e. 677.
Salis communis. d. 1291. Salis dulcis. e. 686.
Salis Ammoniaci. d. 1317. e. 630. &c. Martiales. e. 651.
Saturni. a. 878.
Solis. v. *Flores Auri*.
Sulfuris. d. 1355 Sulfuris Simplices. a. 838. d. 1357. e. 647. Compositi. a. 838. Saccharini. b. 457. a. 838. Albi. d. 1358. Benzoinati. d. 1359. Vitriolati. d. 1357. Coralliati. a. 838. d. 1358. Gummati, seu Myrrhati. d. 1357.
Veneris. d. 1155. e. 741.
Vitrioli crudi. e. 757. Vitrioli ex Terra, ex Sulfure, &c. d. 1340.
Vitrioli Veneris. d. 1149.
Fluor Albus Mulierum quid. a. 1448. c. 88. Gonorrhœa est muliebris. c. 89. Quid Seminis nomine in Mulieribus veniat. c. 89. Fluoris Albi *Differentia*. Fluor Albus & Profluvium Muliebre. c. 90. c. 128. *Conf*. Fluoris Albi *Caussa*. c. 90 &c. *Signa*. c. 91. *Prognosis & Curatio*. c. 92. &c. Curatio in Gonorrhœa Vera. c. 92. in Notha. c. 93. Stomachica, Martialia, Specifica. c. 94. &c. c. 129. *Conf*. Suffitus. c. 98. Electuarium. a. 1166. Remediorum Formulæ. c. 95. Thermæ *Gurgitelli & Subveni homini*. c. 96. N. Electuarium ad Fluorem album. c. 1215. Injectio Uterina. c. 1524.
Fluor Albus. *Obs*. c. 1170.
Fluor Muliebris Gallicus. b. 898.
Fluxus Alvi. v. *Diarrhœa*. *Dysenteria*. *Lienteria*.
Fluxus Hepaticus quid, ejusque Caussæ, juxta Veteres & Recentiores. b. 166. 267. Signa & Curatio. b. 167. &c.
Focus Febrilis quid. b. 520. &c. v. *Febres Intermittentes*.
Fœmina. v. *Mulieres*.
Fœniculum. a. 707. Nativa, Præparata, Vires. d. 236. 237. e. 769. Vulgaris Descriptio & Usus. d. 238. B.
Fœniculum Marinum. d. 187. C.
Fœniculum Orientale. d. 195. I.
Fœnum madidum ab Acido non incalescit. *Author* petit principium. a. 157. P. a. 1462. B.
Fœnum Græcum. Species, Nativa, Vires. d. 238. Officinalis Speciei Descriptio, & Usus anodynus. d. 239. C. Semina. e. 813.
Fœtor Excrementorum unde. e. 808.
Fœtus Formatio, Nutritio &c. a. 76. 307. &c. 311. &c. e. 260. &c. a. 309. Y. Ex *Cartesio*. a. 309. Y. Fœtus Membranæ. a. 76 312. B. Fœtus Octimestris an Vitalis. a. 76. 316. Fœtus an Chylo nutriatur. a. 167. A. Per Os, an per Umbilicum. a. 313. Quæ pars in Fœtus Formatione prima. a. 308. Punctum saliens. a. 307. Tempus Formationis & Exornationis. a. 309. Fœtus cum Parentibus similitudo, ratione Speciei, Sexus, & Individui unde. a. 310. Maculæ & Gulæ qua ratione ob Matris Desideria Fœtui imprimantur, ex *Malebranche*. a. 311. A. Fœtus an vivat Vita Matris. a. 314. Fœtus Vagitus. a. 319. An Respiratione in Utero utatur. a. 318. E. Et quomodò. a. 1314. &c. An sugere possit absque Respiratione. a. 319. H. Fœtus Pulmones Aquæ insidentes, an Fœtum vivum editum, extra Uterum respirasse ostendant. a. 67. I. a. 319 1317. N. c. 206 Z. Circulatio Sanguinis in Fœtu per unicum Cordis Ventriculum. a. 319. G. a. 1316. &c. Fœtus exclusi prima Respiratio. a. 1046. 1314. &c. Foramen Ovale Fœtus. a. 1316. Fœtus Pulmones in exantlata Machina Boyliana non inflantur, & quarè. a. 1320. Q. Cur Sanguis per Pulmones Fœtus non trajiciatur. a. 1337. Y.
Fœtus Formatio læsa. c. 173. Fœtus monstrosi generatio. e. 175. &c.
Fœtus Mortuus, ejusque Mortis Caussæ. c. 134. &c. Signa Fœtus vel in Partu demortui, vel ante Partum. a. 67. I. a. 319. 1317. N. c. 206. Z. 235. 236 Prognosis. c. 236. Curatio. c. 236. &c. Interna & Externa. e. 237. Chirurgica auxilia. c. 238. Fœtus Vaporosus ad Fœtum mortuum pellendum. a. 1194 c. 1333. v. *Partus difficilis*.
Fœtum Corroborantia. e. 188. 128.
Fœtum pellentia. v. *Fœtus mortuus*. *Partus difficilis*.
Folium Indicum. d. 323. M. d. 321. X.
Folliculosi Tumores. e. 434 v. *Tumores Folliculosi*.
Follis pro Clystere in Volvolo usus ex *Hippocrate*. b. 103. M.
Fomenta. v. *Fotus*.
Fontanella quid. & à quo indicetur. a. 90. 584. An Plethoræ remedium. a. 331. 584 &c. Quo mechanismo possint Sanguinis recrementa per Fonticuli Ulcus excerni, ex *Verduc*. a. 585. T. Fonticulorum loca. a. 386. e. 911. Illos excitandi modus, Igne, Ferro, Caustico. a. 587. Curandi methodus. a. 388. Quando excitandi, & quibus Cautelis sanandi. c. 909. 910.
Fontanella an à Peste præservent. b. 710. An usum habeant in Obesitate. b. 803. An in Hydrope. b. 843. An in Ophthalmia. b. 1093. in quibus Catarrhis conveniant Fonticuli. b. 1233. An in Morbis Oculorum. b. 1330. in Cephalalgia. b. 1410 In Epilepsia. b. 1484. In Apoplexia. b. 1533. An in Mensium emansione conveniant. c. 636.
Fonticuli. v. *Fontanella*.
Forma Principium specificans. a. 1. A Materia & Motu non differt. a. 3. 33. &c. Forma in Corporibus Simplicibus, Homogeneis & Heterogeneis. a. 33. Forma Substantialis & Accidentalis. a. 35. 55. Substantialis nulla præter Animam Rationalem. a. 108. G. H.
Formica Morbus quid. e. 846. *Diff*
Formica. a. 832. 919. Nativa, Præparata, Vires. d. 948. &c. Formicarum Ova. e. 538 831. Formicæ Artificiales. d. 949 Formicarum Respublica. d. 931. M. Formicarum Massæ. e. 790.
Formica Visitatoris. d. 952. M.
Formula Medicamentorum. c. 1179. *Ideæ Describendarum Formularum*. *Dissertatio Authoris*. a. 1150. &c. In genere. a. 1153. e. 1179 In specie. a. 1161. c. 1191. Formulæ Officinales & Magistrales. a. 1134. Prolixæ Remediorum Formulæ taxantur. a. 1153. E. Formularum numerus non minùs vitandus, quàm Ingredientium. c. 1192. G. Omnis Formula ex Basi, Adjuvante, Corrigente, & Constituente constare debet. a. 1136. c. 1185. In Formulis an admittenda Contraria. a. 1189. Formularum

rum præcipuæ Differentiæ ad quinque Classes redactæ. a. 1162. c. 1192. *Formularum præscribendarum Methodus; Collegium*. c. 1179. &c. Formularum Subscriptiones. c. 1181. F. Formularum Usus, & Ornatus. c. 1181. Ingredientium Quantitas, Ordo, Proportio. c. 1183. Modus præscribendi pendet à Materia & Forma. c. 1183. Materiæ Medicæ notitia, præparatio, compositio. c. 1184.
Fotus, eorumque Formulæ. a. 1193. c. 1332. &c. c. 178. &c. Fotus Vaporosus, Humidus & Siccus. c. 1332. Fotus Humidus ex quibus componatur. c. 1334. e. 180. Fotus Siccus. e. 182. v. *Sacculus*.
Fractura, ejusque Differentiæ & Caussæ. c. 513. &c. Ossium Fissuræ. c. 514. Fracturarum Signa. c. 514. Prognosis. c. 515. Curatio. c. 515. &c. Quodnam sit Naturæ, quodnam Chirurgi opus. c. 516. Fasciationis methodus. c. 517. An Emplastra & Cataplasmata sint Fractis applicanda. c. 517. Fotus ad fracta & luxata. a. 1194. c. 1336. Catagmatica varia. c. 846. 852.
Fraga recentia quomodo Peruvianum dicantur Remedia. c. 421. M. Illorum via diuretica. c. 664
Fragaria. Virea, Nativa, Præparata d. 239. 240. Character, Nominis ratio, Species, Usus. d. 240. D.
Frangula. Ejus Vires. d. 733. e. 514. Malè cum Alno confunditur. d. 733. B. Ejus Character. Frangulæ *Dodonæi* Descriptio, & Usus. d. 733. B.
Fraxinella. Vires & Præparata. d. 243. 244. Est Dictamnus albus Officinarum. Hujus Descriptio, & Usus. d. 243. H.
Fraxinus. a. 724. Vires, Nativa, Præparata. d. 140. &c. e. 562. 705. Lignum est Germanorum Guajacum. d. 241. Quo tempore cædendum sit. d. 242. Fraxinus Officinalis, ejus Descriptio & partium Usus. d. 243. G.
Frigida Aqua. v. *Aqua Frigida*.
Frigida Medicamenta. v. *Refrigerantia*.
Frigus perperam a Peripateticis expositum. a. 7. Frigida & Calida Corpora quæ. a. 56. D. Solidiora Corpora frigidiora sunt, & quarè. c. 807. X. Frigidus Potus qua ratione Sudorem cieat. a. 224. Frigore demortuorum Cadavera rigida diu conservata. b. 1322. Z.
Frigus Febrile quid, & unde. b. 479. 508. Ejus brevitas vel longitudo quid portendat. b. 525. P. An Aromaticis sistendum. b. 536. Balsamum Manus & Pedes à Frigore externo præservans. c. 1360.
Frontalia quid, eorumque Formulæ, c. 1266. &c. e. 182. &c.
Fructus horæi cur Diarrhœas pariant. a. 1464. e. 592. Fructus Medicinales, eorumque partes. d. 7.
Fructuum Succus quomodo adhibendus. c. 820.
Frutex quid. d. 8. C.
Fuligo. a. 727. Natura & Vires. d. 622. Præparata. d. 624. &c. Quæ Fuligo seligenda. d. 625. E.
Fulmina an Lapidibus feriant. d. 1061. A.
Fulmineus Lapis. d. 1061. A.
Fumaria. Virea, Præparata. d. 244. 245. Character. Officinalis Descriptio, & Usus. d. 246. I. e. 704.
Fumaria Bulbosa, Radice cava, & non cava. d. 245. Vires. d. 246. Descriptio, & Usus. d. 246. K.
Fumi medicati. c. 227. 229. &c. v. *Suffumigium*.
Functiones Corporis, Vitales, Animales, Genitales. a. 61. 206.
Fundulus quid. c. 364. V.
Fungus. d. 247. Fungi Venenum voluptuosissimum. c. 581. In quo illorum Virulentia consistat. c. 582. Ex Fungis Suffocatio quomodò curetur. b. 366 Quomodò Fungi ex Lapide Fungario prodeant. d. 1072. E. Fungi ex Fimo equino extemporè producti. d. 706. K.
Fungi Cardialgiam parientes. *Casus*. c. 578. *Resolutio*. c. 579. *Annot. Ettmull.* c. 581.
Fungi Salignii. Eorum Vires. e. 814.
Fungus Typhoides coccineus Melitensis ad Sputum Sanguinis. b. 1144. E.
Fungus Morbus, ejusque Curatio. c. 442. &c.
Furfures Capitis. v. *Pityriasis*.
Furo. d. 870. I.
Furor Uterinus. a. 1448. b. 1570. Ejus Caussæ. c. 104. &c. Prognosis & Curatio. c. 106. &c.
Furunculus quid. c. 418. &c. Curatio. c. 419.

G.

G*Abula* quid. d. 195.
Gagates. d. 1380.
Galactites Lapis. d. 1061. Ejus Usus. d. 1061. B. e. 612.
Galanga. Species, Vires, Præparata. d. 247. 248. ad Iridis genus referenda: major & minor. Descriptio & Usus. d. 247. L. c. 764.
Galbanum a. 633. Ejus Vires, & Præparata. d. 625. &c. c. 515. 703. 788. Ferulæ Galbaniferæ & Gummi Descriptio, & Usus. d. 628. F.
Galbanetum Paracelsi. b. 962. d. 627. c. 789. v. *Oleum Galbanetum*.
Galega. Vires, & Præparata. d. 248. Character. Galegæ vulgaris descriptio & Usus. d. 248. M. e. 574.
Galenus quid ad Medicam Artem perficiendam contulerit. a. 42.
Galeopsis. d. 581. F.
Galeus lævis. d. 925. R.
Gallicus Morbus. v. *Venerea Lues*.
Gallina. Ejus Vires. d. 897. Præparata. d. 898. &c. Præparata ex Ovis. d. 901. Ventriculi Tunica interna. c. 728.
Galitrichum quid. d. 275. 277. L.
Gallium. Species, Vires. d. 249. Quo charactere à congeneribus Plantis distinguatur. d. 249. N. Gallii Officinarum descriptio & usus. d. 249. N.
Gallus. Ejus Vires. d. 897. &c. Jus Galli veteris. d. 898.
Galreda Cranii humani *Theophrasti*. d. 858.
Gammandra correcta. d. 773.
Gammarus. d. 913.
Ganglia quid, eorumque Curatio. c. 433. &c.
Gangræna quid, & quomodò à Sphacelo differat. b. 1085. D. c. 519. Ejus Caussæ. c. 519. 520. Quomodò ex Inflammatione oriatur. b. 1011. Cur Sanguis restagnans in Pus non mutetur. b. 1106. R. Gangrænæ *Signa*. c. 520. *Prognosis*. c. 521. Gangrænæ *Curatio*. c. 521. &c. Externa. c. 521. Scarificatio. c. 522. Decoctum in metu Gangrænæ. a. 1193. Amputatio quomodò, quando, & ubi facienda. c. 523. Membra amputandi nova *Verduini* methodus. c. 524. O.
Gargarisma: ejus Formulæ. a. 1208. c. 1275. c. 1315. &c. e. 183. 184. &c. v. *Diaclysma*.
Gargarisma Antiscorbuticum *Clossæi*. c. 186.
Gargarismatum in Angina rectus usus. b. 1020. &c.
Garrulus Bohemicus *Gesneri*; Avis. d. 909. X.
Gas Naturæ quid. a. 60. Gas sylvestria qua ratione Animalia & Faces extinguant. b. 363. Gas inspiratum quomodò Sanguinem & Spiritus animales alteret. b. 364. Adversus hæc Remedia. b. 364. &c.
Gazella Indica. d. 865.
Gelatina quid. Ejus Formulæ. e. 189. 190. Gelatina Simplex & Acida. c. 189.
Gelatina Cornu Cervi. d. 825. c. 190.
Cranii humani. e. 191.
Eboris. e. 191.
Ossium de Corde Cervi. e. 190.
Scammonita laxativa. d. 783. 784.
Gelseminum. d. 286. 287. S.
Gemelli quomodò gigni possint. a. 298. c. 168.
Gemmæ: illarum natura. a. 886. &c. c. 424. c. 614. Species & Usus. a. 887. d. 1016. &c. c. 424. &c. Tincturæ. d. 1008. &c. 1012. &c. c. 614. Ineptè pro Amuletis commendantur. a. 888. F. Illarum Præparationes. d. 1013. &c.
Gemma Vitæ. e. 640. c. 687.
Generatio & vis Mundi Seminalis in quo consistat. a. 32. Ex Motu & Materia. a. 55.
Generationis negotium. a. 75. 289. &c. v. *Conceptio*.
Genista. Nativa, Præparata, Vires. d. 249. 250. Congenerum Plantarum divisio ex *Tournefortio*. d. 251. O. Genista Officinarum & *Dodonæi*, ejusque Descriptio, & Usus. d. 251. O. e. 665.
Genista Hispanica, ejusque Descriptio & Usus. d. 251. O.
Genista-Spartium. d. 251. O.
Genistella. d. 251. O.
Genitura. v. *Semen*.
Gentiana. a. 725. Species, Vires. d. 252. 252. e. 573. Gentiana Cruciata. d. 253. P. Gentiana major lutea, ejusque Descriptio & Usus alexipharmacus. d. 252. 253. P.
Gentiana Indica quæ. b. 546.
Gentianella. d. 251. 253. P.
Geotes. c. 859.
Geranium. Species, Vires. d. 253. 254. Nominis ratio. Character. d. 254. Q.
Geranium Batrachoides. d. 253. 255. IV.
Geranium Cicutarium majus. d. 253. 255. V.
Geranium Cicutarium minus. d. 253. 255. VI.
Geranium Fraxinarium. d. 253. 255. VII.
Geranium Macrorhizon. d. 253. 255. VIII.

Geranium Montanum fuſcum, phæum, d. 253. 255. II.
Gernnium Moſchatum, & non Moſchatum. d. 253. 255. VI.
Geraaium Noctu oleus, triſte Canadenſe d. 254. 255. VII.
Geranium Robertianum. Deſcriptio & Vires. d. 253 255. I.
Gernnium Sanguineum. Deſcriptio & Uſus. d. 255. VII.
Germanum Triticum. d. 502. S.
Geſtationis naturalis Tempus. a. 76. 315. &c. v. *Partus*.
Ghitta Jemon. v. *Gummi Gutta*.
Gilla Sappbirina. c. 549.
Gilla Veneris. e. 547.
Gilla Vitrioli. c. 547.
Gingivarum Vitia Scorbutica, eorumque Curatio. b. 952. &c. Miſtura contra Stomacacem. e. 1272. Gargariſma ad Scorbutum Oris. c. 1328. Diaclyſma ad idem. e. 1330. Pulvis ad idem *Bartholini*. c. 296. 297. v. *Scorbutus*.
Gingivarum Hæmorrhagia. b. 1137. v. *Hæmorrhagia Gingivarum*.
Gin-Seng: Tartariæ Planta polychreſta. Deſcriptio, Vires & Uſus. d. 255. Q. In Canadenſi Provincia inventa. d. 255. Q.
Gingidion quid. d. 506. Z.
Gladiolus. d. 255. Differt à Xiphio juxta Methodum Tournefortianam. d. 257. R.
Gladioli Officinalis deſcriptio & Vires, d. 257. R.
Gladiolus luteis foliis eſt Acorus adulterinus. d. 24. d. 289. X. e. 768.
Glacies Mariæ. d. 1072.
Glandes Terræ *Dodonæi*. d. 302. N.
Glandula Conglobatæ & Conglomeratæ, earumque Uſus. a. 69. 214. &c. b. 1239. &c. Miliares Cutis. a. 70. u. 221. b. 1283. Nutritiæ *Havers*. a. 129. A. Excretrices, Reductrices & Nutritiæ Anglorum. a. 185. L. gratis efficta. a. 190. M. Nova Glandularum ſtructura ex *Winslow*. a. 217. B. Glandula Pinealis. a. 225. G. 227. Glandulæ *Cowperi*. a. 292. Q.
Glandularum Obſtructiones & Tumores, eorumque Curatio. b. 1242.
Glans Unguentaria. d. 72. 73. Q.
Glaſtum quid. d. 290. A.
Glauberi Inſtrumentum ad Uteri Affectus. c. 70. 1325. e. 71. 197. 606.
Glaucium. Ejus Deſcriptio, Vires & Uſus. d. 388. P.
Glaucoma quid. b. 1338. v. *Cataracta*.
Glena Oſſium quid. c. 507.
Glis. d. 870. I.
Globi plumbei vel ferrei à Tormentis exploſi Calorem non concipiunt, & quare. c. 468. C.
Globuli ex Regulo Antimonii. c. 543. v. *Regulus Antimonii*.
Gloſſopetra quid. e. 689.
Glottis proprium Vocis Organum. b. 422. Q. Quibus Inſtrumentis conſtringatur. b. 423. Q. Ex vario illorum hiatu & Labiorum ejuſdem tenſione Toni varii oriuntur. b. 426. Q. Mechaniſmus hic curioſè exponitur. b. 427. Q. Unde tanta in Voce edenda Glottidis vis. b. 431. Q. Glottis Vocalis, Labialis & Lingualis quid juxta *Dodartium*. b. 434. Q.
Gluten Piſcium quid. d. 922. O.
Glycypicron quid. b. 255. d. 39. B. Deſcriptio, Vires. d. 256. II.
Glycyrrhiza. Nativa, Præparatu. d. 257. 258. e. 809. Glycyrrhiza Echinata & Siliquoſa Germanica. Illarum deſcriptio & Uſus. d. 258. S.
Gnaphalium. Species, Vires. d. 258. 259. Officinale eſt Filago ſeu Impia *Dodonæi*. d. 259. T.
Gomphoſis quid. e. 507.
Gonagra quid. b. 1423. v. *Arthritis*.
Gonorrhœa Vera & Notha. e. 22. In Mulieribus. c. 88. Curatio. c. 92. 93.
Gonorrhœa Vera quid, ejuſque Cauſſæ. c. 22. &c. Signa & Curatio. c. 24. &c. Emulſio ad Gonorrhœam benignam. a. 1180. e. 1255. Pulvis in nimia Genituræ turgeſcentia. d. 29. Injectio in Gonorrhœa Benigna exulcerata. c. 1322.
Gonorrhœa Vera. *Obſ.* c. 1177.
Gonorrhœa Notha, Parſque in ea affecta. c. 29. Cauſſæ, Signa, & Curatio. c. 30. &c.
Gonorrhœa Gallica virulenta quid. b. 872. 891. ejus *Cauſſa* & Pars affecta. b. 891. Gonorrhœa Gallica triplicem habet ſedem ex *Littre*. b. 891. R. Gonorrhœa Simplex, & Compoſita. b. 892. R. Illius Curatio facilis ea eodem. b. 894. R. Gonorrhœæ Gallicæ *Signa*. b. 893. *Curatio*. b. 893. &c. Qua ratione quidam à virulenta Gonorrhœa ſe præſervent, b. 893. S. Purgantia Mercurialia. b. 893. &c. Specifica. b. 894. &c. a. 1170. Minimè Cantharides. b. 895. T. Injectiones per Syringam. b. 896. a. 1202. An in principio utiles ſint. c. 984. Q. An in principio Cathartica. c. 1061. I. Injectio Aquæ probatæ ad inveteratas Gonorrhœas. b. 896. V. Ulcera, Fiſſuræ, Tumores &c. Gonorrhœæ accidentia, quomodò curanda. b. 896. &c.
Gonorrhœa Muliebris Gallica. b. 898. Gonorrhœa Muliebris Benigna. c. 88. ejus Curatio. c. 92.
Gonorrhœa Virulenta cum Tumore Teſtis œdematoſo. *Caſus*. c. 979. *Reſolutio* prima. c. 980. *Auctor. Ettmull.* c. 983. *Reſolutio* ſecunda. c. 989.
Gonorrhœa Virulenta cum Præputii fiſſuris &c. *Obſ.* c. 1086.
Gonorrhœa Virulenta. Pilulæ purgantes contra Gonorrhœam inveteratam. e. 1232. Pilulæ contra Gonorrhœam malignam. c. 1235. Injectio. c. 1323.
Goſſypium quid, ejuſque Uſus. d. 87. H. Haud pro Turundis formandis adhibendum. c. 459. V. Goſſypii Semen. e. 723.
Gramen. Species, Nativa, Præparata, Vires. d. 259. 260. Graminis Character: Innumeræ Species ad Claſſes methodicè redactæ. d. 260. V.
Gramen Dactylon Officinale, ejuſque Analyſis, & Vires. d. 260. V. Radicis uſus. c. 701.
Gramen Mannæ, ejuſque uſus. d. 260. Δ.
Gramen Paluſtre. d. 260.
Gramen Parnaſſi, quod Plantæ genus. d. 260. X.
Grana Cnidia. d. 742.
Grana Paradiſi. d. 107. an Cardamomi ſpecies. d. 108. D.
Granata. Species, Nativa, Præparatu. d. 260. &c. Arboris & Fructus Deſcriptio & Uſus. d. 262. Y.
Granatiglia & *Granadilla*. d. 752. O.
Granatus Lapis. d. 1017.
Granum Tinctorium. d. 140. 141. I.
Gratia Dei Germanorum. d. 733. 735. C.
Gratiola. d. 212. B. Ejus Vires & Præparata. d. 733. 734. e. 517. &c. Eſt Digitalis minima. Ejus Deſcriptio. d. 735. C. Uſus innoxius ex *Boniduc*. d. 735. C. Uſus in Hydropicis. b. 833.
Gravedo. v. *Coryza*.
Gravida an, & quomodò purgandæ. a. 692. c. 533. Illarum Deſideria. v. *Gula*. An inſuſoria Chirurgia tractandæ. a. 1014. Quomodò ab Hydropicis diſtinguantur. b. 823. Quomodò Graviditas ab Uteri Inflatione diſtinguatur. c. 165. &c. Lue Venerea infectæ an Salivatione tractari poſſint. b. 887. Menſium Emanſio a Graviditate pendens quomodò à Morboſa diſtinguatur. c. 55. &c.
Gravidarum Sanarum Regimen. c. 185. &c. Gravidarum Diæta. c. 185. &c. Vinum an Gravidis concedendum. c. 186. An Clyſteres & Purgantia adminiſtrari poſſint. c. 187. &c. Fœtum Corroborantia. c. 188. Balneum ad facilitandum Partum. c. 1344.
Gravidarum Ægrotantium Regimen. e. 189. &c. Venæſectio an & quomodò adminiſtranda. c. 189. An Purgantia & Vomitoria: an Opiata. c. 190. &c. Gravidarum *Symptomata*. e. 191. &c. *Vomitus* ejuſque Curatio. c. 191. &c. Cataplaſma in Vomitu Gravidarum. c. 1355. *Pica*. c. 192. Picæ Curatio. c. 193. Remedia ad *Fœtus Gulas* ſeu Maculas delendas qua ratione operentur. c. 193. Y. *Nauſea* Gravidarum, ejuſque Curatio. c. 193. &c. *Ventris Tormina*, eorumque Curatio. c. 195. *Lumborum, Coxendicum & Pubis Dolor*, ejuſque Curatio. c. 196. *Odontalgia* Gravidarum, ejuſque Curatio. c. 196. *Cordis Palpitatio*, & *Syncope*, ejuſque Curatio. c. 197. *Tuſſis* Gravidarum, ejuſque Curatio. c. 197. &c. *Hæmorrhagia* Gravidarum, ejuſque Curatio. c. 198. &c. An ſemper ſiſtenda. c. 199. *Iſchuria* Gravidarum, ejuſque Curatio. c. 200. &c. *Stranguria* ejuſque Curatio. c. 201. *Spaſmi* Gravidarum, eorumque Remedia. c. 202. *Fiſſura & Rima Abdominis*. c. 202. *Aquarum* ex Utero præcox *effluxus*. c. 202. Ad illum Remedia. c. 203. *Crurum Tumor* in Gravidis, ejuſque Curatio. e. 204. *Hydrops Pudendorum*. c. 205. *Varices*, & *Hæmorrhoides* Gravidarum. c. 206.
Gravida Diarrhœa Seroſa. *Caſus*. e. 586. *Reſolutio*. c. 587. *Auctor. Ettmull.* c. 591. *Reſolutio* ſecunda. e. 597.
Graviditatis Signa. c. 162. &c. v. *Conceptio*.
Gravitas Motus ſpecies. a. 24. Gravitatis Centrum in Animalium Motu ubi collocandum. a. 284. K. Gravitas Aeris. a. 1298. Y. Z.
Groſſularia. Ejus Character. d. 582. Uvæ criſpæ Deſcriptio, & Uſus. d. 582. II.
Grus. Ejus Vires. d. 901. Volatus, d. 902. Θ.
Gryllus. Ejus Vires. d. 951. A.

Guad,

Guada quid. d. 291. A.
Guajacana quod Plantæ genus, ejusque Descriptio. d.266. Z.
Guajacum Lignum. a. 723. Species, Nativa, Præparata, Vires. d. 263. 264. &c. e. 563. Arboris Descriptio, & Usus in Lue Venerea. d. 266. Z. b. 879.
Guajacum Germanorum. d. 141.
Gula seu Macula in Fœtu quomodò ex Matris Desiderio excitentor. a. 311. A. Insolentia Gravidarum Desideria. b. 77. Qua ratione Maculæ hæ Remediis deleri possint. c. 193. Y.
Gummata Gallica quæ. b. 874. c. 432. Quomodò ex Exostosibus fiant. b. 905. X. Illorum Curatio. b. 905. c. 431. Causticis quando tractanda. b. 906.
Gummi quid ex *Tournefortio*: cur Aqua solvatur. a. 619. B. d. 536. K. Gummatum Medicamentosorum Selectus. e. 788. &c.
Gummi Ammoniacum. v. *Ammoniacum Gummi*.
Gummi Animæ. d. 597. Descriptio & Usus. d. 597. N.
Gummi Arabicum. d. 597. An promanet ex Arbore Acaciæ. d. 598. O. An verè Arabicum sit: ejus Descriptio & Usus. d. 598. 599. O. e. 812.
Gummi Guttæ. Ejus natura & Vires. d. 772. Præparata & Correctio. d. 773. e. 511. &c. Ejus in Hydrope usus. b. 834. Descriptio, Analysis, Usus. d. 774. Z.
Gummi-resina quid. a. 619. B. d. 586. K.
Gurgitelli Balneum, ejusque Usus in Tumoribus. b. 358. C. In Fluore albo. c. 96. N. d. 1006. H.
Gustus, ejusque Organum, Objectum &c. a. 73 165. &c. b. 1440. Læsiones. b. 1440. Gustus imminutus & depravatus, ejusque Caussæ, Signa & Curatio. b. 1441. v. *Pica*.
Gutta Cambodia. v. *Gummi Gutta*.
Gutta Jemon. v. *Gummi Gutta*.
Gutta Rosacea, ejusque Caussæ & Curatio. b. 996.
Gutta Serena quid, ejusque *Caussa*. b. 1353. &c. Vel ex Nervi Optici, vel Retinæ vitio. b. 2354. 1355. *Signa & Curatio*. b. 1356. &c. Interna. b. 1357. Externa. b. 1358. Vesicatoria retro Aures. b. 1359.
Gutta Anglicæ. d. 943. G.
Gymnastica Ars. a. 382.
Gynglimus quid. c. 507.
Gypsum. d. 1045. An Venenum. d. 1045. V. Vinum conservat. d. 1045. V. d. 701. I.

H

HAbitus Mentis quid. a. 274. Habitus Athleticus quid. b. 798.
Hæmatites. Ejus Vires. d. 1062. e. 859. Præparata. d. 1063. &c.
Hæmatites Artificialis. a. 877. b. 213.
Hæmodia quid ejusque Remedia. b. 807. E.
Hæmoptoe. v. *Hæmoptysis*.
Hæmoptoe in Gravida. *Obs.* c. 1176.
Hæmoptysis quid, ejusque Pars affecta. b. 1138. D. *Caussa*. Ruptio, Erosio. b. 1138. &c. *Differentia*. b. 1139. Hæmoptysis Periodica, Salubris, &c. c 908. *Signa*. Partis affectæ ex modo excretionis Sanguinis. b. 1139. 1140. *Prognosis*. b. 1140. *Curatio*. b. 1141. &c. Venæsectio, Opiata, Sudorifera. b. 1141. Vitentur Purgantia. b. 1141. Adstringentia. b. 1142. &c. Fungus Melitensis. b. 1144. E. An & quæ Expectorantia adhibenda. b. 1145. Vulneraria & Balsamica. b. 1146.
Hæmoptysis. Electuaria ad Sputum cruentum. c. 1283. Potio in quacunque Hæmorrhagia *Sylvii*. c. 1248.
Hæmoptysis ex Tibiæ Ulcere sanato. *Casus*. *Resolutio* prima. c. 905 *Annot*, *Ettmull*. c. 908. *Resolutio* secunda. c. 914.
Hæmoptysis ex Vertebrarum Luxatione. *Obs.* c. 1039.
Hæmoptysis in Phthisim abiens. *Obs.* c. 1063.
Hæmorrhagia in genere quid. b. 1118. Ejus *Caussa*. Anastomosis, Diæresis, Diabrosis, Diapedesis, Rhexis. b. 1118. V. Sanguis guttatim fluens an Arteriæ aperturam denotet. b. 1119. X. Anastomosis vitio Vasorum malè ab *Auctore* exposita. b. 1119. Y. Hæmorrhagiæ *Signa*. b. 1121. Criticæ & Symptomaticæ. b. 1112. *Prognosis*. b. 1122. Hæmorrhagia è Naribus in principio Variolarum procuranda. e. 846. Hæmorrhagiæ in genere *Curatio*. b 1122. &c. Interdum Venæsectio. b 1123. &c. Purgationes ridiculæ. b 1124. Opiata catholicum ἰχαιμον, seu Sanguinem sistens. b. 1124. Vulneraria, Adstringentia, Absorbentia, Martialia &c. b. 1124. &c. Sanguinem attemperantia. b. 1125. Sanguinem sistentia. b. 1126. &c. Vegetabilia, Mineralia. b. 1127. Animalia. b. 1128. Sedata Hæmorrhagia interna, Sanguinem dissolventia sunt adhibenda. b. 1130. Vasorum orificia claudentia. b. 1130.
Hæmorrhagia Narium. Ejus Caussæ & Signa. b. 1131. Hæmorrhagia Narium Scorbutica. b. 973. 1110. Hæmorrhagiæ Narium Curatio. b. 1132. In Peste quibus cohibenda. b. 730. An Sanguinis Transfusione curabilis. a. 1495. &c. Externa Corpori & Naribus applicata. b. 1133. &c Gutta Aceti in Aurem immissa. b. 1133. B. Venæsectiones, Cucurbitulæ. b. 1135. Aqua Arterialis. b. 1136. C. Electuarium ad Hæmorrhagiam habitualem. a. 1167. Aliud. c. 1213. Frontale ad Narium Hæmorrhagiam. a. 1167. c. 1267. Cataplasma. a. 1198. c. 1354. Injectio in Nares. c. 1330.
Hæmorrhagia Gingivarum, ejusque Caussæ & Curatio. b. 1137.
Hæmorrhagia Gravidarum, ejusque Curatio. c. 198. &c.
Hæmorrhagia Uteri. v. *Mensium nimius Fluxus*.
Hæmorrhagia Habitualis. *Obs.* c. 1121.
Hæmorrhoides quid vulgò. b. 269. Furentes seu Cæcæ, & Fluentes seu Apertæ. b. 270. &c. Variæ illarum *Differentia*. b 270. *Caussa*. b. 272. *Signa*. b. 273. Quomodò à Rhagadibus, Condylomatibus, Thymis, Verrucis, Ficis &c. distinguantur. b. 273. Cur si curentur una servanda sit aperta, ex *Hyppocrate*. b. 274. An Aloes usu provenientur. d. 767. V. *Curatio*. b. 274. &c. Hæmorrhoides cæcas aperientia. b. 275. Fluentium Curatio. b. 276. Dolentes quibus tractandæ. b. 277. Amuleta ad Hæmorrhoides varia. b. 280. &c. An tutò Unguentis curentur. b. 282. *Historia* Nobilis Mulieris lethalibus Hæmorrhoidibus afflictæ. b. 284. N. Ad eam *Cl. Gorelli Responsum*. b. 286. *Gerbezii* Enporiston ad Hæmorrhoides. b. 286. Unguentum Norimbergense. e. 389. Hæmorrhoides Medicamentis & Hirundinibus aperiuntur. c. 635.
Hæmorrhoides Cæcæ. Suffitus contra Hæmorrhoidum Dolorem. c. 1333. Tubercula Radicis Cirsii repentis gestata Hæmorrhoides exsiccant. d. 163. B. Vaporarium. e. 202.
Hæmorrhoidas Cæcæ. *Obs.* c. 1161. 1174.
Hæmorrhoides Cæcæ ex Mensium naturali emansione. *Casus*. c. 630. *Resolutio* prima. c. 630. &c. *Annot. Ettmull.* c. 631. &c. *Resolutio* secunda. c. 637. &c. *Resolutio* tertia. c. 640. &c.
Hæmorrhoides Fluentes. Mistura Martialis contra nimium Fluxum. c. 1244. v. *Hæmorrhagia*.
Hæmorrhoides Fluentes. *Obs.* c. 1175.
Hæmorrhoidum Fluxus cum Adstrictione Alvi, & Imminente Ileo. *Casus*. *Resolutio*. c. 584. &c.
Hæmorrhoidum Exulceratio. b. 1037.
Hæmorrhoides Gravidarum, earumque Curatio. c. 206.
Hæmorrhoides Puerperarum, earumque Curatio. c. 269. &c.
Hæreditarii Morbi qui, eorumque Caussæ. a. 362. &c. 1043. Commodiùs explicatæ. a. 363. X. An infusoria Chirurgia curabiles. a. 1024.
Halcyon. d. 890. Δ.
Halec. Quid ejus nomine veniat. d. 921. 922. N.
Halicacabum. d. 31.
Harengus. d 922. N.
Harmonia Ossium quid. c. 507.
Hecqueti pro Tritu Ventriculi Argumenta. a. 154. &c. *Diss.*
Hectica Febris. v. *Febris Hectica*.
Hectica novorum Maritorum. b. 767.
Hedera Arborea, Species, Nativa, Præparata, Vires. d. 267. 268. e. 845. Nominis ratio. Hedera Poetica, & Communis. d. 268. B. Hederæ Canadenses, earumque Descriptio. d. 269 B.
Hedera Terrestris. a. 630. 748. Nativa, Præparata, Vires. d. 266. &c. An idem cum Chamæcisso Veterum. d. 267. A. Est species Calaminthæ. d. 99. T. d. 267. A. Hederæ Terrestris majoris Descriptio & Vires. d. 267. A. e. 663. 720.
Hedysarum quod Plantæ genus. d. 269. An cum Securidaca confundendum. d. 169. C.
Hedysarum triphyllum Canadense *Cornuti*. d. 548. E.
Helenium. a. 628. 726. Nativa, Præparata. d. 269. &c. Est *Tournefortio* Aster omnium maximus. d. 271. D. Plantæ Descriptio, Analysis chymica, & Usus. d. 271. D. An sit Nepenthes *Homeri*. d. 656. P.
Helenium Indicum. d. 152. Q.
Helichrysum quod Plantæ Genus. d. 259. T. Ejus Character. d. 525. E.
Heliotropium quæ Planta, d. 271. Haud cum Corona Solis confundendum. Character. d. 271. E. Heliotropii majoris Descriptio & Usus. d. 271. E.
Helleboraster. Ex eo Pulvis purgans. d. 727. X.
Helleborine. Ejus Character, Vulgaris descriptio. d. 720. V.

Helle-

Helleborismus Heurnii quid. b. 1607.
Helleborus albus. a. 647. b. 22. Ejus ad Maniam præparatio *Lindani*. b. 1607. Alia. d. 728. Est Veratrum. d. 728. Ejus Vites. Præparata. d. 728. &c. c. 537. Vulgaris Descriptio, & Usus. d. 730. Y.
Hellebori albi noxæ. *Obs.* c. 1174.
Helleborus niger. a. 686. e. 508. Ejus Vires & Usus. b. 38. &c. d. 720. &c. In Delirio Melancholico. b. 1593. &c. Præparata. d. 722. e. 508. Species. d. 721. Ejus Radicis præparatio. d. 722. 723. Character. Species reductæ. d. 727. X. Officinalis Descriptio & Usus. d. 727. X.
Helleborus niger *Hippocratis*. d. 727. X.
Helmontius: de eo ejusque Scriptis judicium. b. 57.
Hemerrobium Isfecti genus. b. 557. D.
Hemerocallis. d. 310. X.
Hemicrania quid. b. 2400. v. *Cephalalgia*.
Hemicrania. *Obs.* c. 1065.
Hemicrania Intermittens in Octonariam Febrim mutata. *Consilium*. c. 830. Z. *Consilium* alterum. c. 1124. R.
Hemicrania Scorbutica. *Obs.* c. 1039.
Hemiplegia quid. b. 1505. C. v. *Apoplexia*. *Paraplegia*.
Hemiplexia quid. b. 1505. C. v. *Apoplexia*.
Hemitritaeus. b. 568. v. *Febris Semitertiana*.
Hepar Antimonii. a. 844. d. 1227.
Hepar Sulfuris. a. 839. e. 648.
Hepar, ejusque structura & Usus. a. 68. 202. &c. An Sanguificationis organum. a. 163. 164. Ejus Exequiæ & Resurrectio. a. 164. 165. b. 337. Est colatorium Bilis. a. 203. Ejus Vulnera cur lethalia. a. 205. Cum Ventriculo inæqualis Intemperies. a. 78. Q. 343. 349. Aptè exposita. b. 118. N.
Hepatis Inflammatio & Abscessus. b. 1067. *Caussa & Signa*. b. 1068. &c. Quomodò Hepatitis à Pleuritide dignoscatur. b. 1068. Simul afficitur Diaphragma. b. 1068. & Musculi Abdominis. b. 1069. *Prognosis*. b. 1070. *Curatio Inflammationis*. b. 1071. &c. *Curatio Suppurationis*. b. 1073. &c. Abscessus Hepatis etiam extrinsecùs aperiri potest. b. 1073.
Hepatis Affectus, eorumque Curationes. b. 1151. &c.
Hepatis & Lienis vitia an Hydropis particularis caussæ. b. 1269.
Hepatis Inflammatio cum Febri Symptomatica. *Casus*. c. 897. *Resolutio* prima. c. 898. *Annot. Ettmull.* c. 901. *Resolutio* secunda. c. 901. Hepatis Inflammatione prehensi quare in sinistrum latus decumbere non possint. c. 902. G.
Hepatis Inflammatio. Epithema Hepaticum. c. 1264.
Hepatica Medicamenta quæ. a. 623. b. 345. &c. e. 695. &c. Hepatica dicta in Cachexia. b. 811. In Ictero. b. 863. &c. In Hypochondriaca Affectione. b. 938. &c. v. *Stomachica*. *Anthypochondriaca*. *Martialia*.
Hepatis Tumores quomodò tractandi. b. 355. &c.
Hepatitis. v. *Hepatis Inflammatio*.
Hepaticus Fluxus. v. *Fluxus Hepaticus*.
Hepaticum rubrum Dresdense. a. 893.
Hepatica Nobilis, ejusque Vires. d. 217. Ad Ranunculos reducenda. Ejus Descriptio & Usus. d. 218. G. e. 701.
Hepatica Saxatilis. v. *Lichen*.
Hepatica Stellata, ejusque Vires. d. 218. Ad Aparines genus pertinet. Illius Descriptio & Usus. d. 219. H.
Herba propriè quid. d. 8. C. v. *Planta*.
Herba Costa. a. 630. D.
Herba S. Gerardi. d. 49.
Herba Paris. Ejus Vires. d. 390. 391. d. 513. H. e. 576. Character, Descriptio, Usus adversùs Venena, à Canibus devorata. d. 392. R.
Herba Podagraria. d. 49.
Herba Spiritus Sancti. d. 47.
Herba Siciliana. d. 281. 283. O.
Herba Trinitatis. d. 217. 218. G.
Herba Turca. d. 271. 272. F.
Hercules Bovii. d. 2191. e. 957.
Hermellana. d. 870. I.
Hermodactylus. Ejus Species, Vires &c. d. 335. 736. Quod Plantæ genus. d. 737. D. Hermodactyli non sunt Fructus, sed Radices. Harum Descriptio & Usus. d. 737. D. e. 510.
Hermupoa. d. 340. C.
Hernia quid, ejusque Differentiæ. b. 324. &c. T. Hernia Scrotalis, Inguinalis, Umbilicalis &c. Completa, & Incompleta. b. 325. c. 684. *Caussa*, & *Signa*. b. 326. 327. Hernia Ilei Caussa, & quomodò tractanda. b. 202. Herniæ *Curatio*. b. 327. &c. Cautelæ in repositione adhibendæ. b. 328. &c. Fotus. s. 1294. Intestini repositio ope Chirurgicæ Sectionis facta, ejusque Accidentia. b. 330. X. Herniam Consolidantia. b. 330. e. 686. 690. e. 852. Herniosis Frigus noxium. c. 695.
Hernia Aquosa. v. *Hydrocele*.
Hernia Carnosa. v. *Sarcocele*.
Hernia Inguinalis. v. *Bubonocele*.
Hernia Varicosa. v. *Cirsocele*.
Hernia Ventosa. v. *Pneumatocele*.
Hernia Umbilicalis. v. *Omphalocele*.
Hernia. Mistura Vulneraria in Hernia ex Casu ab alto. e. 1244. Decoctum ad Herniam. c. 1294. Fotus ad Herniam. c. 1336. Cataplasmata ad Enterocelen & Hydrocelen. c. 1352. 1353. Emplastrum ad Hernias. c. 1368. Emplastrum ex Exuviis Anguillarum. d. 912. E.
Hernia. *Obs.* c. 1158.
Hernia infantum, earumque Signa & Curatio. c. 344.
Herniaria, ejusque Vires. d. 271. 272. e. 845. Officinalis est Herniaria glabra: ejus Descriptio, Analysis Chymica, & Usus. d. 272. F.
Herpes quid, ejus Caussæ, & Curatio. b. 989. Herpes κεγχρίας seu Miliaris, & ἐσθιόμενος seu Exedens. b. 989. C. Herpes an Ignis Sacer. c. 846. *Diss.*
Herpes. *Obs.* c. 1173.
Hesperis Hortensis, Syriaca, peregrina &c. d. 568. Y.
Hesperis Allium redolens *Morisonii*. d. 36. S.
Heterogenea Corpora quæ. a. 23.
Hibiscus quid. d. 38. Y.
Ἱδρῶα Hidroa quid. b. 991. E.
Hiera Picra *Galeni*. e. 119.
Hieracium. Nominis ratio, Species, Usus. d. 272. 273. G. H.
Hippocrates quid ad Medicinam contulerit. a. 41. Ejus Chymica Medicina, *Dissertatio A.* a. 1026. &c. Hippocraticæ Facultates quid, earumque ad Medicinam applicatio. d. 1030. 1036. &c. Minimè ad Acidum & Alcali reducendæ, ut facit *A.* a. 1042. Q.
Hippoglossum. d. 582. G.
Hippolapathum. d. 750. M.
Hippolithus. d. 836. e. 599.
Hippomanes. Ejus Natura & Vires. d. 836. Z. e. 730.
Hippophastum Columnæ. d. 813. D.
Hippopotamus. Ejus Natura, Vires. d. 836. Descriptio, & Dentis usus. d. 837. A.
Hippuris quid. d. 219. I.
Hircus. a. 729. Ejus Sanguis, hujusque Vires & Præparata d. 809. &c. e. 590. Cur tantas vires in eo non deprehendimus. d. 811. L. Hirci Pinguedo. e. 796.
Hircus, Axillarum fœtor. Lotio ad Hircum. e. 215.
Hirudo. Ejus Species, Vires. d. 951. Os trisulcum. d. 952. N.
Hirudinum applicatio, ejusque Usus. a. 582. &c. In Angina. b. 1017. In Cephalalgia. b. 1409. In Delirio Melancholico. b. 1591.
Hirudinaria. d. 374.
Hirundo. Ejus Species & Vires. d. 902. &c. Eædem ferè ad nos Vere redeunt. d. 904. L. Stercus & Nidus. e. 727. Lapilli. e. 792.
Hirundinaria. d. 138. F. v. *Vincetoxicum*.
Ἴσχαιμα Medicamenta, Sanguinem sistentia. b. 1124. 1126. v. *Hæmorrhagia*.
Hispidula, ejusque Usus. d. 273. An sit Pilosella. d. 274. I.
Hœdus, ejusque Coagulum. d. 790. C. Urina &c. d. 811.
Homo. Officinalia ex Corpore viventе. d. 838. &c. e. 604. &c. Stercus. e. 727. V. v. *Fæces Alvi*. Corium humanum. e. 729. Cranium. e. 791.
Hominis functiones quædam ad Animam, quædam ad Corpus, quædam ad utrumque referuntur. a. 122. An Homo ortum trahat ex Verme. *Theses Geoffroy*. 307. X. Hominis irati Morsus venenatus. a. 983.
Homogenea Corpora quæ. a. 23.
Homunculus Paracelsi Non-Ens. a. 906. d. 850.
Hordeum. Ejus Species, Usus &c. d. 274. &c. Præparata. d. 275. e. 829. Hordeum distichum, tetrasticum &c. d. 275. K. Hordeum Perlatum: dictum Germanis Oryza. *ibid.*
Hordei Ptisana quid. c. 1300. Q. e. 291.
Hordeatum. Ejus Formulæ. a. 1890. c. 1300. e. 291. Hordeatorum rarus usus, & quare. c. 1301.
Horminum. Ejus Species, Usus. d. 276. e. 772. An cum Sclarea confundendum. d. 277. L.
Horminum unctuosum. d. 277. Est Salviæ species. d. 277. M.
Horrifica Febris. v. *Febris Phricodes*.
Horror Febrilis quid, & qua caussa. b. 479. b. 508. An Aromaticis sistendus. b. 536.

Tom. V.

Horti Farnesiani verus Author. a. 897. H.

Humani Corporis partium Usus Medicus io Epilepsia. b. 1489. &c.

Humectantia Medicamenta. a. 607.

Humidum Radicale. a. 115.

Humidum calidum nn Putredinia author. a. 1454.

Humor neglectus quid *Helmontio*. b. 1243.

Humorum è Sanguine secretio. a. 68. &c. Humorum quaternio impugnatur. a. 43. Ferè omnes in gyrum aguntur, ea *Portio*. a. 206. V. Humorum Morbi. a. 329. &c. Crasia mutata. a. 332. Fermentatio læsa. a. 344. &c. Humorum vitia corrigentia Medicamenta. a. 563. &c. De illorum Quantitate imminuenda. a. 563. &c. De Qualitatibus corrigendia. a. 592. &c. v. *Cacochymia*. Humores quomodò a Medicamentorum particulis majorem motum acquirere possint. a. 604. Y. Humorum Cruditas, Coctio, & Turgescentia. a. 674. &c. Humorum Motus localis & intestinus. a. 1079.

Huso Piscis an Ichthyocolla. d. 922. O.

Hyacinthus Lapis. d. 1018. Ex eo Præparata. d. 1019.

Hyana odorata. d. 823. S.

Hyanche quid *Plinio*. b. 1012. N.

Hydatides quandoque Hydropis particularis Caussæ. b. 1272.

Hydragoga Medicamenta an sint. a. 93. Quæ propriè Hydropicis conveniant. b. 833.

Hydrelaon quid. c. 1334. 1341.

Hydrocele quid. b. 326. T. c. 14. B. Ejus Caussæ. c. 14. &c. Signa, & Curatio. c. 15. &c. Cataplasmata. c. 16. Sectio. c. 16. 17. v. *Hernia*.

Hydrocephalus quid. b. 818. 1278. Ejus Species. b. 1278. &c. Caussæ & Signa. b. 1279. Prognosis & Curatio. b. 1280. Sectio Chirurgica. b. 1282.

Hydromel. d. 936. e. 192. Ejus Formulæ. a. 1189. e. 1298. e. 192. e. 530. Hydromelita Vinosa. c. 1300. d. 939. D.

Hydromel Mannæ. d. 777. A.

Hydromel Spirituosum. e. 817.

Hydropiper. d. 399.

Hydrops quid. b. 818. Aqua Intercus dicitur. b. 818. Universalis & Particularia. b. 1268. Utriusque Species. b. 818. &c. *Hydrocephalus*, *Ascites Anasarca*, *Leucophlegmatia*, *Hydrocele*, *Tympanites*, &c. v. *suis locis*. Hydropis species ex Aqua Peritonæi duplicaturam occupante: ex *Littre*. b. 818. R. Hujus Signa & Curatio. b. 819. R. Haud facilè est Tympanitem ab Ascite distinguere. b. 819. S. Hydrops Genuinus & Nothus. b. 819. Hydropis *Caussa*: an Hepar. b. 819. &c. Hydrops ex Vini Spiritus abusu: b. 822. T. Urinæ & Transpirationis parcitas Hydropem parit. b. 822. Hydropis *Symptomata*. b. 822. &c. Hydropicæ Mulieres quomodo a Gravidis distinguantur. b. 823. 1275. Aquas Hydropicorum non semper ejusdem naturæ esse Experimentis comprobatum. b. 823. V. Caussæ proximæ collectionis Aquarum. b. 824. Lymphaticorum & Lacteorum ruptura. b. 825. *Hydrops Lacteus* appellatus, deque eo Observationes duæ. b. 824. X. *Hydrops subitaneus* quomodò fieri possit. b. 827. Tumores Pedum œdematosi. b. 827. *Hydrops Colliquativus*. b. 828. b. 1278. *Hydrops Cysticus* ex *Du-Verney*. b. 828. Y. b. 1271. Hydropis *Signa Diagnostica*. b. 828. &c. *Prognostica*. b. 829. &c. *Curatio*. b. 830. &c. Potus abstinentia nonnunquam Hydropicis noxia. b. 831. Z. Purgantia quæ conveniant in Hidrope. b. 831. An Vomitoria, Diuretica, Opiata. b. 832. Hydragoga Hydropicis propria. b. 833. &c. E Luna & Mercurio. b. 835. Diuretica quæ. b. 835. &c. Salia fixa & volatilia. b. 837. 838. An Sudorifera locum habeant. b. 839. An Salivatio Mercurialis. b. 840. 844. Externa. b. 841. 848. Umbilici apertura salubris. b. 841. *Paracentesis* quid, ejusque Usus. b. 841. An Paracentesi universa Aqua simul ex Hydropicis educenda. b. 841. B. Prognostica ex Paracentesi instituta. b. 841. B. Cautelæ servandæ. b. 842. Scroti apertio. b. 842. 843. Crurum Scarificatio & Vesicatoria. b. 843. Martialium in Hydrope Usus. b. 844. &c. Specifica. b. 844. &c. Formulæ. b. 845. &c. Seri acrimoniam temperantia. b. 846. Curationes extraordinariæ. b. 846. *Symptomata* mitigantia. b. 846. &c. Respiratio difficilis, Sitis clamosa. b. 847. Clysmata. b. 847. Cataplasmata Linimenta &c. b. 849. &c. Testium, & Pedum Tumores. b. 849. 850. Curatio Magnetica. b. 851.

Hydrops Particularis, ejusque Species. b. 1268. &c. An vitio Hepatis. b. 1269. Potiùs est Lymphæ in Partes effusio. b. 1270. Sæpè ex Hydatidibus. b. 1271.

Hydrops ex Obstructione pororum Vesicæ, juxta *Morinum*. a. 212. A. Hydropicorum Urinæ. a. 485. Hydrops Cachexiæ proles. b. 804. Hydrops per Colliquefactionem. b. 828. b. 1278.

Hydrops Uteri. c. 167. Hydrops Uteri Vesicalis. *ibid.* v. *Uteri Hydrops*.

Hydrops Pudendorum, ejusque Curatio. e. 270. In Gravidis. ejusque Curatio. e. 205.

Hydrops Pectoris. b. 1281. Ejus Caussæ & Signa. b. 1282. Curatio. b. 1283.

Hydrops Abdominis Vesicalis. b. 828. Y. b. 1271.

Hydrops Scorbuticus. b. 976.

Hydrops. Pilulæ Hydropicæ purgantes. n. 1170. c. 1235. Potio Purgans in Ascite. c. 1239.

Hydrops. *Obs.* c. 1167. 1168.

Hydrops cum Cachexia incipiens ex Scabie. *Casus*. e. 879. *Resolutio* prima. e. 871. *Annot. Ettmull.* c. 874. *Resolutio* secunda. c. 881.

Hydrops imminens ex Cachexia. *Casus*. *Resolutio*. c. 884.

Hydrosaccharum quid. e. 193. 811.

Hydrosarcocele quid. b. 306. T. v. *Hernia*.

Hygiene quæ Medicinæ. pars. a. 50. 52. 85. 510. &c.

Hygrocele quid. b. 326. T. v. *Hernia*.

Hygrocirsocele quid. b. 326. T. v. *Hernia*.

Hymen Membrana quæ, & an sit. e. 97.

Hyoscyamus. a. 762. De eo Experimenta. a. 915. Species, Nativa, Præparata. d. 277. &c. Vires noxiæ. d. 278. 280. N. e. 805. &c. Vermiculos è Dentibus elicit suffitu. d. 279. Hyoscyami Descriptio, Analysis Chymica, Usus. medicus. d. 280. N.

Hypercatharsis quibus sistatur. a. 94. 659. b. 218.

Hypericon. a. 787. Species, Nativa, Præparata. d. 280. &c. Usus externus & internus. d. 281. &c. Hyperici Officinalis Descriptio, Analysis, Usus. d. 283. O.

Hypnotica Medicamenta quæ. b. 1298.

Hypocaustum, ejusque Species. n. 723. V. Hypocausto minùs aptè tractatur Leucophlegmatia & Anasarca. b. 816. P. Hypocausti in Lue Venerea usus. b. 881. &c.

Hypochondriaca Affectio. De ea *Dissertatio*. a. 1346. &c. Ejus Natura. b. 907. An Veteribus cognita. a. 1347. &c. b. 908. &c. Pars in ea affecta. b. 908. Ejus Radix semper in Ventriculo. b. 909. Hypochondriaca & Hysterica Affectio an unum idemque Malum. a. 1016. c. 128. S. Hypochondriacorum varia *Symptomata*. b. 909. &c. Præsertim ad Respirationem pertinentia. b. 910. Hypochondriaca Præfocatio. e. 721. Urina & Pulsus Hypochondriacorum. b. 911. 922. Hypochondriacæ Affectionis *Caussa*. b. 912. &c. An Viscerum Antipraxia. b. 913. Y. Inæqualia Viscerum in Hypochondriacia Affectio quomodò intelligi debeat. b. 118. N. v. *Antipraxia Viscerum*. Caussa proxima est Acidum excessivum. b. 913. &c. Hypochondriacæ Affectionis *Signa*. b. 921. &c. *Curatio* Generalis. b. 923. &c. Venæsectio. Diuretica & Sudorifera an locum habeant. b. 924. &c. Hypochondriacis Hæmorrhoides familiares. b. 274. Vomitus Curationis basis. b. 926. Vomitorium Formulæ. b. 932. An & quæ Purgantia conveniant. b. 926. Illorum Formulæ, b. 931. &c. Alterantia, Absorbentia, Martialia. b. 927. 938. Hypochondriacis Acetum noxium. b. 927. &c. An Lac adhibendum. b. 928. Digestivorum & Purgantium Anthypochondriacorum Formulæ. b. 928. &c. v. *infrà*. v. *Anthypochondriaca*. *Cachexia*. *Morbi Chronici*. Aloe plùs nocet, quàm prodest. b. 931. Pilulæ Usuales dictæ. b. 932. &c. Noduli. b. 934. &c. Pulveres, Potiones. b. 936. Pastulæ Laxativæ. b. 937. Clysteres. b. 937. &c. Tartarea. b. 941. Nitrata. b. 942. Hypochondriaca & Hysterica Affectio an Infusoria Chirurgia curari possint. a. 1017. An Transfusoria. a. 1491. Hypochondriacæ Affectionis Curatio minimè ad unicam Ideam reduci potest. e. 1068. M.

Hypochondriaca Affectio. Electuarium Laxativum. e. 1217. Pilulæ ad Affectionem Hypochondriacam. c. 1229. Noduli Anthypochondriaci. b. 934. &c. 944. &c. c. 1278. Nodulus Alterativus & Laxativus. c. 1278. Infusa Passulata. c. 1283. &c. Syrupus Purgans in Affectibus Chronicis & Melancholicis. c. 1313. v. *suprà*. v. *Anthypochondriaca*. *Cachexia*. *Morbi Chronici*.

Hypochondriaca Affectio. *Obs.* c. 1163.

Hypochondriaca Affectio ad Melancholiam vergens, cum Vertigine. *Obs.* c. 1045.

Hypochondriaca Affectio cum Colica Convulsiva. *Obs.* c. 1103.

Hypochondriaco-Splenetica Suffocatio, Hysterica dicta. *Casus*. c. 992. *Resolutio*. c. 993.

Hypochondriacus Dolor reputandus, qui vulgò Splenetieus dicitur. *Dissertatio A*. a. 1227. &c. Ejus Subjectum non est

est Lirn. a. 1230. Sed Colon. a. 1231. Morbi *Caussa*. a. 1233. &c. *Signa Diagnostica, & Prognostica*. a. 1237. *Curatio*. a. 1238. &c. *Author* malè Hyppochondriacum Dolorem cum Malo Hyppochondriaco confundit. a. 1346. E. Hyppochondriaci Doloris Pars affecta. b. 292. &c. c. 930. Mistura Laxativa in Dolore Hyppochondriaco c. 1239.

Hyppochondriacus Dolor cum Hernia Umbilicali. *Casus*. c. 657. *Resolutio*. c. 658.

Hyppochondriacus Dolor ad Tabem disponens *Consilium*. c. 664. F.

Hyppochondriorum & Cerebri consensus. b. 1292. &c.

Hyppochondriorum Venæ pulsantes quid *Hyppocrati*. c. 973.

Hyppochondriorum Inflatio & Tensio in Infantibus, ejusque Curatio. c. 333. &c.

Hyppochondriaca Medicamenta. a. 620. &c. v. *Anthypochondriaca*.

Hypochyma, & Hypochysis quid. b. 1338. I. v. *Cataracta*.

Hypocystis Planta. d. 628. Ejus Character, Descriptio & Usus. d. 628. G.

Hypocystidis Succus, ejusque Historia, & Vires. b. 628. 629. G. c. 847.

Hypoglossum. d. 582. G.

Hypopyum quid, ejusque Curatio. b. 1337. H.

Hypotheses an ad Physicam necessariæ. a. 225. G. Qualis illarum usus faciendus. a. 1327. S.

Hyssopus. a. 628. d. 283. Præparata & Usus. d. 283. &c. Hyssopi Officinalis Descriptio & Usus. d. 284. P. c. 722.

Hysterica Affectio, ejusque Historia. c. 115. 116. Hysterica & Hyppochondriaca Affectio unum Malum. a. 1056. c. 115. 119. Non semper. c. 128. S. Hystericæ Affectionis *Caussæ* Remotæ. c. 117. Graveolentia & Suaveolentia Paroxysmum excitant & sedant. c. 130. c. 117. Odoratis per Os assumptis Paroxysmus sedatur. a. 1092. *Caussæ* Proximæ. c. 118. &c. Uterus ascendere nequit. c. 118. Viri Hystericæ Passioni etiam obnoxii. c. 119. Hysterica Affectio in Convulsiones abire solet. c. 116. 125. *Historia* Hystericæ Affectionis in Paralysin desinentis. c. 120 R. Pro ea *Zanini Consilium*. c. 123. In Hysterica Affectione primario Acidum peccat, Convulsiones pariens. c. 126. &c. *Consilium* pro Muliere Hysterico-Hyppochondriaca. c. 128. S. Modus & ordo fiendi Passionis Hystericæ. c. 129. Sæpè oritur ex Liquore seminali corrupto. c. 131. Furor Uterinus. a. 1448. v. *Furor Uterinus*. Hystericæ Affectionis *Diagnosis*. c. 131. &c. Quomodò differat ab Apoplexia, Syncope, & Epilepsia. c. 132. Quomodò à Colica Virorum convulsiva distinguatur. c. 672. *Prognosis*. c. 132. &c. *Curatio in Paroxysmo*. c. 133. &c. Suffitus varii. c. 133. Per Infundibulum in Uterum. c. 134. Inunctiones. c. 134. Emplastra. c. 135. Pessi. Clysteres Uterini. c. 136. &c. Venæsectio. c. 138. 144. An Infusoria Chirurgia curabilis. a. 1017. Antispasmodica quæ in Hysterica Affectione. c. 138. &c. Jovialia. c. 139. &c. Formulæ. c. 140. &c. Laudani opiati Usus. c. 141. &c. Sternutatoria. Vomitoria. c. 144. *Curatio* Affectionis Hystericæ *extra Paroxysmum*. c. 144. &c. Vomitoria & Purgantia. c. 144. &c. Martialia. c. 145. &c. Historiæ. c. 146. &c. *Consilium* pro Hysterica Principe. c. 148. T. &c.

Hysterica Affectio. Emplastra ad Hystericam Passionem. a. 1206. Emplastrum Matricale. c. 1367. Mistura. a. 1254. Suffitus pro Utero. c. 133. 134. Suffitus *Paracelsi*. d. 834. c. 229. Pilulæ ad Hystericam Affectionem ex Mensium suppressione. c. 1229. Pilulæ Hystericæ purgantes. c. 1231. Nodulus laxans & alterans in Hysterica Affectione. c. 1280. Clyster in Passione Hysterica. c. 2316. 2318.

Hysterica Affectio Puerperarum. c. 264. Ejus Curatio. c. 265.

Hysterica Affectio. *Obs.* c. 1170. 1171.

Hysterica Affectio cum Bubonocele. *Casus*. c. 682. *Resolutio* prima. c. 683. *Annot. Ettmull.* c. 688. *Resolutio* secunda. c. 692. *Annot. Ettmull.* c. 695. *Resolutio* tertia. c. 696.

Hysterica Affectio cum Arthritide Vaga. *Obs.* c. 1042.

Hysterica Affectio cum Mensium suppressione. *Obs.* c. 1171.

Hysterica Affectio cum Vomitu diuturno & Paralysi. *Historia*. c. 1012.

Hysterica Hyppochondriaco-Splenetica Suffocatio. *Casus*. c. 992. *Resolutio*. c. 993.

Hysterica Tertiana. v. *Febris Tertiana*.

Hysterites quid. b. 1269.

Hystrix. Ejus Descriptio, & Usus medicus. d. 850. C.

I.

Jacea quid. d. 110. Δ. d. 285. Species. d. 285. Jacea tricolor. d. 285. 286. Q.

Jacobæa. Character, Species. d. 286. R. Vulgaris Descriptio & Usus. d. 286. R.

Jalapa. a. 688. d. 737. c. 503. Ejus Usus. b. 33. &c. Præparata. d. 738. c. 504. &c. Usus in Hydrope. b. 833. Jalapæ noxæ. d. 738. Character. Officinalis Analysis & Usus. d. 740. E.

Jalapa Admirabilis Peruviana dicta. d. 740. E. c. 505.

Jasminum. Ejus Species, Vires. d. 286. 287. S.

Jasminum heredaceum *Cornuti*. d. 287. T.

Jaspis. Ejus Vires. d. 1019.

Iberis. d. 410. N.

Ibis Avis Clysteris exemplum præbuit. d. 894. D.

Ibiscus. d. 37.

Ichthyocolla Piscis, & Gluten. d. 922. O.

Icterus quid, ejusque Species. b. 851. Primarius & Secundarius. b. 852. Icterus Flavus, Viridis, Plumbeus, Niger, Cachexiæ species. b. 804. 851. Febribus superveniens quid indicet. b. 494. Icteritia Alba Virginum. c. 108. v. *Chlorosis*. An Infusoria Chirurgia curabilis. a. 1021. An Transfusoria. a. 1492. *Icteri Caussa*. b. 852. Icterus non semper ex Choledochi obstructione ex *Tozzi*. Balneum in Ictero. a. 1195. b. 853. D. Nigri & Flavi Caussæ. b. 853. &c. Quomodo ex Animalium morsu. b. 855. &c. Colorum varietates unde. b. 856. &c. Tria Icterum faciunt. (1) Stomachus. b. 857. (2) Succus Felleus, & Pancreaticus. b. 858. &c. (3) Sanguis. b. 860. *Icteri Signa*. b. 861. &c. 863. Non semper ex Urina. b. 861. *Icteri Curatio*. b. 862. &c. Absorbentia, Martialia, Incidentia, Hepatica dicta. b. 860. Vomitoria & Purgantia an & quomodo exhibenda. b. 863. Specifica Antictérica. b. 864. &c. Salia volatilia. b. 867. Aqua ex albo albi *Th. Cornelii*. b. 870. H. *Icteri Nigri Curatio*. b. 869. *Externa*. b. 870. Succus Cucumeris Asinini. b. 872. I. Curæ Magneticæ. b. 871.

Icterus. Nodulus contra Icterum flavum. c. 1281. Decoctum in Ictero flavo. c. 1294. Balneum in Ictero. a. 1195. c. 1342. Pulvis ad Icterum. d. 58. T.

Icterus. *Obs.* c. 1061. 1162. 1168. 1169.

Icterus flavus. *Obs.* c. 1041.

Ideæ Helmontii sunt Motus Leges. a. 31. Ideæ Animæ Connatæ, Seminales, &c. a. 122. &c. 230. 1376. Earum Evolutiones. a. 123. Idearum natura ex *M. Marci*. a. 279. Ab occultis Qualitatibus non differunt. a. 352. S. 764. B. Ideæ Directrices & Operatrices. a. 764. B. Intelligibiles, Sensuales &c. à Speciebus Intentionalibus Antiquorum non abludunt. a. 982. D. Ideæ peregrinæ in Corpore latentes. a. 1376. &c.

Ideales Curationes. a. 99. 329. M.

Idealis Philosophia quæ, ejusque Hypotheses. a. 29. 30. Idealia Medicamenta *Helmontii*. a. 89.

Idiopathici Morbi. a. 360.

Idiosyncrasia quid, & quotuplex. a. 46. 51. 1475. c. 532. c. 1190. Idealis & Materialis. c. 532. &c. Idiosyncrasiæ varietas unde. c. 533. &c.

Jecur. v. *Hepar*.

Ignes fatui quibusdam Cicindelarum examina. d. 947. K.

Ignis ad Corporum resolutionem fallax est instrumentum. a. 7. 8. Ejus natura. a. 10. 54. &c. e. 441. Δ. 240. O. Ejus Flamma cur Aeris adminiculo indigeat. a. 11. & G. Δ. Ignis an Salia in Vegetabilibus non præexistentis gignat. a. 28. Scintillæ Chalybis ex Lapidis percussione erumpentes quid. a. 55. C. Ignis an acidus. a. 127. P. 370. Y. c. 504. H. Sine lumine in Corde ex *Cartesio*. a. 127. Y. Ad Ignis productionem non sufficit simplex radiorum collectio, sed requiritur materia combustibilis. a. 240. P. Ignis in Medicamentorum præparatione illa alterat. a. 554.

Ignis in Mistorum Calcinatione qua methodo adhibendus. e. 58. &c.

Ignis Animalis quid. a. 60.

Ignis Persicus quid. c. 846. *Diss.*

Ignis S. Antonii quid. c. 846. *Diss.*

Ignis Sacer quibusdam Serpigo est. b. 989. Aliis Erysipelas. c. 412. c. 846. *Diss.*

Ignis Usus in Ischiade. b. 1436. in Epilepsia. b. 1485. in Morsu venenato. b. 1622. 1630. *Diss.*

Ignis Veneris. d. 1330. e. 501. 739.

Ἰκτερῶδες quid *Hyppocrati*. a. 1247. G.

Ilex coccigera *Bauhini*. d. 142. I.

Iliaca Passio quid. b. 188. An à Peristaltico Intestinorum motu inverso, seu Antiperistaltico pendeat: *Haguenoti* Sententia. b. 190. H. Pars affecta & Caussæ. b. 191. &c. An possibilis sit Intestinorum convolutio, & ingressus unius in alterum. b. 192. Ileum ab Intestinorum atonia pendere ait *Ruysschius*. b. 192. I. Iliacæ Passionis Signa. b. 194. Ejus varii gradus ex *Arabibus*. b. 195. Curatio. b. 195. &c. An Purgantia conveniant. *ibid.* An Opiata. b. 196. 200. An Vinum frigidum multum & meracum ex *Hyppocrate*. b. 196. L. Globuli plumbei. & Mercurius vivus deglutiti commendantur. b. 198. De horum usu Historia. b. 199. c. 652. Ilei ab Hernia Curatio. b. 202. Ultimum Ilei Remedium Abdominis apertio ex *Barbetto*. b. 203. Clyster Follis ope ex *Hyppocrate* quomodò adhibendus, b. 203. M. c. 651.

Iliaca passio. Mistura blandè Alvum emolliens. c. 1240. Clyster in metu Ilei. c. 1318.

Iliaca passio imminens ex Alvi adstrictione, cum Hæmorrhoidibus fluentibus. *Casus. Resolutio.* c. 584. &c.

Iliacus & Colicus Dolor, Hyppochondriacus, ex Pedum refrigeratione. *Casus.* c. 642. *Resolutio* prima. c. 643. *Annot. Ettmull.* c. 647. *Resolutio* secunda. c. 654.

Ἴλιγγος quid. b. 1455. L.

Illecebra Lobelii. d. 558. M.

Imaginatio quid. a. 74. b. 1555. Ejus vires. a. 1376. Ad Ciborum appetitum & nauseam facit. a. 136. Imaginationis functiones Spirituum animalium ope perficiuntur. a. 271. E. Ejus vires mechanicè explicatæ. a. 764. B. Qua ratione à Ventriculo & Hyppochondriis pendere dicatur. b. 1293. Imaginationis facultas errori & stultitiæ obnoxia est. b. 1560. K.

Imagines quomodò ad Sensuum functiones concurrant. a. 246. V.

Impatiens Herba *Dodonai*. d. 374. D. 73. R.

Imperatoria, a. 618. Vires & Usus. d. 287. Imperatoria quod Plantæ genus, quoque ab Angelica differat. d. 188. X. Officinalis Imperatoriæ descriptio. d. 188. X.

Impetigo quid, ejusque Caussæ & Curatio. b. 989. C. Sapo ad Impitigines. c. 824.

Impia Planta quæ. d. 259. T.

Impotentia virilis quid, ejusque Caussæ. c. 34. &c. Vitio Instrumenti. c. 34. Ob deficientem stimulum. c. 35. Maleficium. c. 36. Signa, & Curatio. c. 36. &c. Externa. c. 37. &c. Contra Maleficium Remedia. c. 38. Hæc vel inepta vel ridicula, vel superstitiosa. c. 39. F. Electuarium pro Maleficiatis Maritis. d. 112. v. *Venerem stimulantia.*

Impulsus est verus Motus. a. 24. &c. N.

Inappetentia. v. *Anorexia.*

Incantationes an Morborum Caussæ. a. 370. v. *Fascinum.*

Incarnantium Medicamentorum in Vulneribus usus. c. 455. 456.

Inclavatio Ossium quid. c. 507.

Inclinationes naturales unde, ex *Cartesio*. a. 278. H. c. 973.

Incubus quid, ejusque Caussæ. b. 404. &c. Est Morbus Convulsivus. b. 405. Accidentalis & Habitualis. b. 405. An Vigilantibus accidere possit. b. 406. 407. M. Incubus est Insomnii morbosi species. b. 407. M. Incubi Signa & Curatio. b. 407. &c.

Incubus cum Asthmate humido Stomachali. *Casus. Resolutio.* c. 707.

Incubus. Obs. c. 1149. 1150.

Indicatio, Indicans & Indicatum. a. 88. 524. &c.

Inedia ad longum tempus protracta, & quomodò. a. 128.

Infantum Diæta, & Morbi unde. a. 512. &c. 1043. &c. Quomodò purgandi. a. 695. 1068. c. 325. c. 1068. N. c. 531. 532. An Emeticis tractandi. c. 536. An infusoria Chirurgia tractandi. a. 1026. Valetudinarium Infantile: *Dissertatio A.* a. 1043. &c. Quomodo nutriendi Infantes. a. 1045. Illorum Morbi, eorumque Caussæ. a. 1046. &c. c. 305. &c. c. 307. &c. c. 320. &c. Lactis vitia. a. 1049. &c. c. 315. &c. Eorum remedia. a. 1066. c. 317. &c. Infantes absque Nutricibus & Lacte nutriendi Methodus. a. 1050. R. c. 312. An Lacte Vaccino vel Caprino nutriri possint. a. 1051. R. Infantum Animi pathemata. a. 1053. Unde Acidum adeò vitiosum in Infantibus. a. 1056. c. 320. &c. Morbi Infantum enumerantur. a. 1056. &c. An omnes ex uno Acido pendeant. a. 1065. V. An Infantes Bile abundare possint, & amaras Fæces excernere. *ibid.* Morborum Infantilium Præservatio & Curatio. a. 1065. &c. c. 322. &c. Infantum Remedia minimè efficacia esse debent. a. 1067. X.

Infantes nuper nati quomodò tractandi. c. 305. An Colostrum sugere debeant. c. 306. L. Excrementorum Infantis vitia. c. 309. Vitia Alimentorum. c. 311.

Infantum Morbi speciales. v. *Tormina. Intertrigo. Variola*, &c.

Infantum Morbi. *Obs.* c. 1181.

Inflammatio quid, ejusque *Caussa*. b. 1001. &c. c. 405. &c. Quomodò per Spinam infixam explicentur. c. 892. Quomodò in Gangrænam transeat. b. 1001. Dolor tensivus, pulsatorius, punctorius. b. 1002. Caussæ Externæ. b. 1002. Internæ. b. 1003. Sanguinis spissitudo & grumescentia. b. 1003. &c. Partis recipientis vitium. b. 1004. Concurrit aliquali Plethora. b. 1005. Inflammatione internæ Acutæ & Peracutæ. b. 1005. Quomodò in Suppurationem transeant. b. 1005. Inflammationes Legitimæ, & Nothæ: hæ Pituitosæ, Biliosæ, Melancholicæ. b. 1005. *Inflammationum Signa*: Tumor, Rubor, Calor, Dolor. b. 1006. *Prognosis*. b. 1006. Inflammationum Tempora. b. 1006. *Inflammationum Curatio* in genere. b. 1007. &c. c. 406. &c. Absorbentia Fixa: Sudorifera. b. 1007. &c. an Purgantia. b. 1007. c. 903. H. An Opiata. b. 1008. An locum habeat Venæsectio. b. 1010. Repellentia an Parti sint applicanda. b. 1010. An Adstringentia, Repellentia, & Intercipientia esse possint. c. 407. F. Inflammationes an cito, tutò, & jucundè omissa Venæsectione curentur. a. 574. O. Illarum Remedia. a. 776. An Transfusione Sanguinis curabiles. a. 1494. Inflammationibus qui obnoxii magis sint, ex *Walao*. b. 1052. V.

Inflammatio Mammarum. c. 296. &c.

Infusum quid illud præparandi modus. a. 1181. c. 1273. &c. c. 193. &c. Quæ Materia Infusorum. c. 1273. Quis Liquor. c. 1275. Infusa Interna, eorumque Formulæ. c. 1278. &c. Infusa Externa, eorumque Formulæ. c. 1290. &c. De Infusis Judicium. c. 487.

Infusum Cholophl gmagogum. c. 194.

Infusum ad Hyppochondriacam affectionem *Cnoeffelii*. b. 935.

Infusa Antimonialia. a. 843. d. 1266. &c. Illorum Dosis à Liquore potius, quam ab Antimonio limitanda, & quare. a. 844. S. c. 941. I. ut & omnium Mineralium. c. 1179. O. d. 1267. Infusum Vitri Antimonii. d. 1267. Croci Metallorum. d. 1268.

Infusoria Chirurgia. v. *Chirurgia Infusoria.*

Ingenium quid, & ejus varietates. a. 277. b. 1289. Ingeniorum & morum diversitas à *Cartesio* exposita. a. 278. H.

Ingluvies quid, ejusque usus. a. 141.

Inguinalis Herba. d. 66. D. Inguinaria *Plinii*. d. 191. E.

Injectio quid, ejusque Usus. c. 196. &c. Formulæ. a. 1202. &c. v. *Clyster.*

Injectiones in Penem. c. 1322. c. 72. 198. Injectiones in Vesicam. c. 1323. c. 72. c. 198. Injectiones in Uterum. c. 1324. c. 70. 71. c. 197. Injectiones in Nares. c. 1330. Injectiones in Aures. c. 1331. c. 197. Injectiones in Fistulas. c. 1332. c. 199. Instrumentum *Glauberi* ad Injectiones in Uterum. c. 70. 1325. c. 71. 197.

Injectiones Vulnerariæ. c. 461. &c. ad Ulcera. c. 488. &c.

Insecta. Eorum Vires. d. 933. &c. Quæ propriè Insecta dicantur. Illorum Metamorphoses. Vermes utroque sexu gaudent, adeòque singuli cum seipsis copulari possunt. d. 934. C. Sunt omnia diuretica. c. 669. Insecta Animalia cur Oleosis necentur. d. 185. Z.

Insessus quid. c. 1340. Ejus Formulæ. c. 1343. &c. c. 199. &c. v. *Balneum.*

Insipidum seu Dulce in Corpore quid, ejusque vitia: eorum Corrigentia. a. 83. Quid apud *Hyppocratem*. a. 1035.

Insomnia quomodò fiant. b. 1562. K.

Inspiratio. v. *Respiratio.*

Instrumentum Glauberi ad Menses & Lochia movenda. c. 70. 1325. c. 71. 197. Instrumenta ad Clysteres ex *Graeffio*. c. 1316.

Intellectus quid. b. 1555. Puras habere potest Conceptiones, absque Sensuum adminiculo. a. 74. O.

Intemperiei Morbi qui. a. 78. 346. &c. Inæqualis Viscerum Intemperies haud impossibilis, contra *A.* a. 78. Q. 343. 349. b. 118. N. Intemperiei variæ species. a. 347. &c. Intemperiei Calidæ Remedia. a. 775. Frigidæ, Humidæ. a. 781. Siccæ. a. 782.

Intercipientia dicta Medicamenta an locum habeant, posita Sanguinis circulatione. c. 407. F.

Intercostalium Musculorum in Respiratione usus. a. 1282. &c.

Intertrigo Infantum. a. 1064. c. 338. Remedia. a. 1076. c. 339. Ad illam Pulvis. a. 1164. 1202.

Intertrigo cum Arthritide à Scabie fœda. *Obs.* c. 1033.

Intestinalis Effervescentia. a. 859. &c. Pituita. a. 861. Intestinalem Effervescentiam læsam corrigentia. a. 617. Ejus Caussæ & Remedia. b. 571. &c.

Ins

Intestinorum Motus Peristalticus quis, & quomodò peragatur. a. 162. Y. Illum omninò negat *Haguenotus*, imò & Antiperistalticum in Iliaca passione rejicit. b. 190. H. Intestina an Ileo convolvantur vel unum in alterum ingrediatur. b. 192. Intestinorum Valvulæ quid in Ileo patiantur. b. 194. K. Intestinorum Morbi. b. 175. &c. Intestinum Cœcum an Bilis receptaculum. a. 206. Y.
Intestinorum Morbi. b. 175. &c. Dolores. b. 291. &c. Horum Differentiæ in Synopsim redactæ. b. 299. &c.
Intestinorum Inflammatio, ejusque Caussæ & Signa. b. 1034. Prognosis & Curatio. b. 1035.
Intestinorum in Dysenteria Erosio, & Arrosio quid. c. 619. B.
Intybus. d. 152. 155. T.
Inunctiones. v. *Unctiones*.
Jovialia Medicamenta in Hysterica affectione. c. 139. v. *Stannum*.
Jovis Glans. d. 122. Q.
Ipecacuanha. v. *Ypecacuanha*.
Iphium Theophrasti. d. 127. K.
ex *Iracundia* Febris Ardens Continua Benigna. *Casus*. c. 750. *Resolutio* prima. c. 751. *Annot. Ettmull.* c. 755. *Resolutio* secunda. c. 760.
Ira natura: & an Animalium Morsus venenatos reddat. a. 980. 981. B.
Ira Effectus, & Remedia. *Obs.* c. 1085. Iræ Symptomata varia. *Obs.* c. 1109.
Irio quid. 224. O
Iris. a. 690. Nostras. d. 288. e. 514. Illyrica ac Florentina. d. 290. Z. An Vomitum cieat. e. 536. Iridis Character. d. 289. Y. Iridis vulgaris descriptio & usus. d. 289. Y. e. 724. Iris quo differat a Xiphio & Gladiolo. *ibid.*
Iris fœtidissima, seu Spatula fœtida. d. 285.
Iris palustris lutea. d. 24. d. 289. Y.
Irrigatio quid, ejusque Formulæ. c. 1269. L. e. 529.
Isatis. Ejus Character & Usus. d. 290. A.
Ischiadicus Dolor quid. b. 1423. v. *Arthritis*. Illius Symptomata. b. 1429. Curatio particularis. b. 1435. *Historia*. c. 966. Dropax. n. 1207. Ischias Vena an in Ischiade secanda. b. 1431. Emplastrum de Pice *Poterii*. b. 1436. c. 1368. Ignis usus. b. 1436.
Ischiadicus Dolor. *Obs.* c. 1066.
Ischias. v. *Ischiadicus Dolor*.
Ischuria quid. b. 1157. Ischuria Renalis, ejusque *Caussa*. b. 1157. &c. An & quomodò à Sanguine. b. 1158. G. Ex obstructione Tubulorum. b. 1158. *Historia* lethalis Ischuriæ ex Cruditate. b. 1159. H. Ex Renum atonia. b. 1159. *Historia Em. Card. Grimani* Ischuria extincti. b. 1160. I. Fermenti Renum defectu. b. 1160. Ureterum obstructio à Calculo. b. 1160. *Historia Exc. Mantuanensium Ducis* Ischuria à Calculo sublati. b. 1160. K. Angina familiare Ischuriæ Symptoma. b. 1160. K. Ischuriæ Renalis *Signa* Diagnostica & Prognostica. b. 1161. 1162. *Curatio*. b. 1162. &c. An Venæsectio, & Purgatio. b. 1163. Renum tonum restituentia. b. 1163. Fermentum roborantia. Diuretica. b. 1164. &c. Cantharidum Usus. b. 1165. Terebinthinæ. b. 1166. &c.
Ischuria Vesicalis, ejusque *Caussa*. b. 1211. &c. Vesicæ paralysis, & nimia distentio. b. 1212. Qui diu Urinam comprimunt illam haud valent facilè emittere, non ex amisso Vesicæ elatere, sed ex colli illius phlogosi. b. 1212. Q. Urethræ vitia. Carnocula. b. 1212. Ischuriæ Vesicalis *Signa*. b. 1213. 1214. *Curatio*. b. 1214. &c. Nervina, Fotus. Catheter. b. 1215. Carunculæ Curatio. b. 1217. Paracentesis vel in Perinæo, vel regione Pubis ex *Mery*. b. 1218 S.
Ischuria. Cataplasma in Ischuria. e. 1354. a. 1198. Cataplasma in Ischuria Puerperæ. c. 1351. Emulsio Nephritico cathartica. a. 1180.
Ischuria Puerperarum, ejusque Curatio. c. 272. &c. Cataplasma in Ischuria Puerperarum. c. 1351.
Ischuria Gravidarum, ejusque Curatio. c. 200. &c.
Ischuria Infantum, ejusque Caussæ & Curatio. c. 342. &c.
Ischuria cum Lochiorum receptione, & Doloribus. *Casus*. *Resolutio*. c. 1013. *Annot. Ettmull.* c. 1016.
Ischuria. *Obs.* c. 1174.
Itali mitiùs agunt cum Lue Venerea affectis. c. 1041. G. De *Italis Medicis* non benè meritus *Author*. a. 434. X.
Judicium in Errores & Stultitiam labi potest. b. 1560. K. Judicii, & Memoriæ vicissitudo. b. 1558.
Juglans. Nativa, Præparata, Vires. d. 291, &c. Nuces an post Pisces comedendæ. d. 294. B.
Iva Arthetica. d. 132. 133.
Iva Moschata *Monspeliensium*. d. 133. C.
Jujuba, earumque Vires. d. 294. C. e. 810.
Julapium quid, ejusque Formulæ. a. 1178. c. 1256. e. 201. &c.
Gemmatum *M. Ducis Hetruriæ*. e. 359.
ad Hæmorrhagiam *Primerosii*. b. 730.
ad Singultum *Foresti*. b. 401.
Juncus. Ejus Character. d. 294. D.
Juncus Cyperoides *Authoris*. d. 294. D.
Juncus odoratus. d. 489. K.
Juniperus. a. 708. 784. An Arbor Vitæ. a. 555. 1023. Ejus in Hydrope usus. b. 836. Nativa, Præparata Vires. d. 295. &c. c. 663. Juniperi vulgaris descriptio, Analysis, Usus. d. 298. E. e. 574.
Jupiter. v. *Stannum*.
Jupiter Diaphoreticus *Beguini*. d. 1171.
Jura Consummata quæ, eorumque Formulæ. c. 1310. &c. e. 208.
Juscula. Eorum Compositio. e. 206. 207.
Juscula Avenacea quæ. c. 1300.
Juscula Alterata & Restaurantia. c. 1381. e. 206.
Jusquiamus. d. 277.
Juvenum Diæta. a. 514.
Jynx. d. 909. X.

K.

K*Ali* Herba: unde Alkali, vel Alcali. a. 20. &c. K. Ejus in Hydrope usus. b. 836.
Kava quid, ejusque Derivatio & Species. b. 324. T.
Kermes. v. *Chermes*.
Ketmia quid. d. 31. M.
Ketmia Ægyptiaca semine moschato *Tourn*. d. 81. H.
Keyri. d. 143.
Kupωεις quid. c. 1017. Z.

L.

L*Abia* leporina in Fœtu ex viso à Matre Lepore. a. 311. A. c. 193. Y.
Labrum Veneris quid. b. 1201. P. d. 212. 213. C.
Laburnum Dodonæi. d. 706. L.
Lac homogeneus Humor falsò appellatur, ab *Authore*. a. 101. B. Lactis Materia. a. 166. b. 338. c. 284. &c. Generationis modus. c. 283. Cur in fine Gestationis in Mammis colligatur. c. 283. H. Lac quomodò Infantibus administrandum. a. 513. An Nutricibus & Lacte carere possint Infantes. a. 1050. R. An Lacte Vaccino, vel Caprino nutriri possint. a. 1051. R. Lacte materno potiùs, quàm Nutricum Infantes alendi. c. 189. I. Lac in Mammis an læsæ Virginitatis Signum. c. 98 Lac Europearum Mulierum in Batavia Indiarum salsum evadit, & quarè. c. 291. K.
Lac an in Cibis adhibendum. a. 381. An quale, & qua Methodo Tabidis exhibendum. b. 779. &c. c. 856. c. 817. Lac quodnam Medicamenti genus. a. 627. e. 207. 208. Haud pro Nutritione in Venas infundendum. a. 1019. Lac exhibendi Methodus an semper ex *Hippocrate* petenda. b. 625. Y. Lactis Dosis nimia à Vetula sumpta. c. 1309. R. *Diæta Lactea* quæ. b. 625. Z. 777. c. 1308. &c. d. 799. An Adultis conveniant. b. 685. Z. Diæta Lactea an Arthriticis solatium. b. 1337. Lac cum Caffè atque aliis conjunctum. b. 625. A Quodnam Lac seligendum. c. 1309. Lac Vomitum quandoque compescit. b. 148. 149. S. Dysenteriam. b. 253. Lac an Scorbuticis & Hypochondriacis conveniat. b. 928. 950. &c. An in Arthritide Vaga locum habeat. b. 967. An Oculis applicandum. b. 1095.
Lactis Humani Usus Medicus. d. 841. e. 792.
Lactis in Mammis vitia. c. 285. Lactis Depravationes. c. 291.
Lactis Defectus, ejusque Caussæ. c. 285. Signa. c. 286. Curatio. c. 286. &c.
Lactis Abundantia, ejusque Caussæ, Signa & Curatio. c. 288. &c. Curationes Sympatheticæ. c. 290.
Lactis Abundantia. *Obs.* c. 1039.
Lactis Coagulatio, ejusque Caussæ. c. 291. Signa. c. 291. &c. Curatio. c. 292. &c. a. 1155. &c. c. 1025. &c. Mistura ad Lac coagulatum. c. 1249. Fotus. c. 1336.
Lactis ab Infantibus exugendi vitia. c. 311. a. 1049. Si proprium Matris non sit. c. 311. Si fuerit morbosum. c. 312. Si nimia nutritivum. c. 313. Si inordinatè exhibitum. c. 313. &c. Si à præpostera Nutricis Diæta depravatum. c. 314. &c. Lactis vitiorum Curatio. c. 317. &c. a. 1066. 1255.

La-

Lactis Alteratio post Terrorem. *Obs.* c. 1052.
Lac Afininum Tabidis ex Abſceſſu interno. c. 812. d. 795. F.
Lac Caprinum. d. 810.
Lac Equinum, ejuſque apud Tartaros Uſus. a. 1038.
Lac Vaccinum. Ejus Natura & Uſus. d. 797. &c. 805. G. Tincturam è Coralliis extrahit ex *Lemery*. a. 966. S.
Lac Medicatum, ejuſque Formulæ. c. 1309. &c.
Lactis Serum. v. *Serum Lactis*.
Lactea Decocta, & Diæta Lactea. c. 1308. &c.
Lactea Febris. v. *Febris Lactea*.
Lac Gallinæ. d. 902. K.
Lac Lunæ. d. 981. 982.
Lac Perlarum. e. 830.
Lac Saturni. d. 1163.
Lac Sulfuris. a. 839. d. 1359. Ejus Uſus. e. 647. *Cleſſai*. d. 1360.
Lac Virginis. e. 743. Duplex. e. 841. Ex Balſamo paratum. d. 602. Q.
Lactantium Morbi. c. 283. &c.
Lactatio læſa. c. 303. Ablactationis tempus. c. 318. O.
Lactea Vaſa, ſeu Lacteæ Venæ quæ. a. 163. An ea Ventriculo quoque oriantur. a. 163. Z. Ad Hepar, an ad Cor tendant. a. 163. &c. An ad Uterum, an ad Mammas, an ad Organa Urinæ, an ad Corpus univerſum. a. 167. A. Lacteorum Vaſorum ruptura Lacteum Hydropem parere poteſt. b. 826. X. b. 1272.
Lacca. De ea Sententiæ, Vires, Præparata. d. 629. 630. e. 703.
Lacca Vera. Ejus Hiſtoria, Analyſis Chymica, Uſus. d. 632. H.
Lacca Florentina. a. 822.
Lacca Pictorum. d. 630. H.
Lacertus. Ejus Species, Vires, Præparata. d. 952. &c. An Inſectum. Quomodò ejus Cauda amputata regeneretur. d. 953. O.
Laconicum quid. d. 723. V. 1197. c. 1348. e. 44. &c.
Lacryma Chriſti. d. 299. H.
Lacryma Job. d. 299. H.
Lacrymarum fluxus in Epiphora. b. 1090. &c. Ad illum Remedia. b. 1100. Lacrymarum fluxus in Fiſtula Lacrymali, ejuſque Curatio. c. 494. D.
Lactuca. Ejus Species, Nativa, Præparata. d. 298. &c. Acetarium ex ea paratum ſaluberrimum. d. 299. F. Lactuca ſylveſtris. d. 299. G.
Lactumina Infantum. c. 369. v. *Cruſta Lactea*.
Ladanum. Ejus Vires, Præparata. d. 631. e. 790. Ladani collectionis Hiſtoria ex *Tournefortio*. d. 632. I.
Ladanum Creticum *Alpini*. d. 632.
Lætitia repentina repentè hominem occidit, & quarè, ex *Carteſio*. a. 387. L.
Lagopodium quid. d. 299. I.
Lagurus, ejuſque Vires. d. 299. I.
Lambitiva v. *Eclegma*.
Lamium. d. 581. F.
Lampas Vitæ artificialis. a. 216.
Lampsana Dodonæi. d. 516. P.
Lanugo Mercurii perlata *Cleſſai*. d. 1197. e. 555.
Lapathum. Species, Vires. d. 300. e. 854. Character. d. 301. K. Lapathum folio acuto criſpo. C. B. ejuſque Analyſis & Vires. d. 302. K.
Lapathum acutum minimum. d. 302. L.
Lapis. v. *Calculus*.
Lapides in genere. Illorum Vires. d. 1006. &c. Præparata. d. 1007. &c. An Tinctura ex iis extrahi poſſit. d. 1008. Lapidum Generatio. d. 1009. &c. Lapides idiomorphi ex Seminibus propriis gignuntur, ex *Tournefortio*. a. 956. P. d. 1026. I. An & quomodò Corpora lapideſcant. d. 1016. I. Lapidea Ichtyomorphi, eorumque Geneſis. d. 1016. I. Lapidum variæ Præparationes. d. 1007. &c.
Lapides Officinales præparati. e. 209. &c.
Lapis Armenus. Ejus Vires. d. 1047. 1065. c. 559. Naturæ eſt Venereæ. e. 644.
Lapis Batrachites. d. 805.
Lapis Beznar. v. *Bezoar*.
Lapis Bufonites. d. 805. 807. I.
Lapis Calaminaris. d. 1055. Ejus Vires & Præparata. d. 1055. 1056. e. 744. 860. Recta Præparatio. b. 1101. d. 1056. Ex eo & Cupro fit Orichalcum. d. 1055.
Lapis Calcarius. Ejus Vires. d. 1048.
Lapis Cancrorum. d. 915. 918. H. v. *Cancri*.
Lapis Carminativus. d. 1058.
Lapis Ceraunius. Ejus Vires. e. 689.
Lapis Chelonites. d. 805.
Lapis Cyaneus. d. 1065.
Lapis Galactites. v. *Galactites*.
Lapis Heraclius. d. 1068.
Lapis Lazuli. Ejus Vires. d. 1065. &c. Præparata. d. 1066. &c. Ejus natura Venerea. e. 644.
Lapis Lipis. d. 1067.
Lapis Lyncis. Ejus Vires. d. 1068. Geneſis. d. 1068. D. Diureticus eſt. e. 689.
Lapis Malachites. Ejus Vires. d. 1070.
Lapis Nephriticus. d. 1089. e. 687. Pretioſior, Nephriticum Divinum, dictus. d. 1020. N.
Lapis Ophites. d. 874. 875. N. d. 1069. e. 614.
Lapis Pavonius. d. 1070.
Lapis Phoſphorus. v. *Phoſphorus*.
Lapis Phrygius, ſeu Fungarius. d. 1072. E. An verè Lapis ſit, & quomodò Fungos emittat. d. 1072. E.
Lapis Sciſſilis. d. 1081.
Lapis Serpentis *Cobra da Capelo* factitius eſt, ex *Mead*. a. 989. K.
Lapis Serpentinus. d. 875. N. d. 1058.
Lapis Specularis. Ejus Vires. d. 1072. 1073.
Lapis Spongiæ. d. 1075. Calculoſis proſit an noceat. d. 1075. F. e. 689.
Lapis Stelechites. d. 1072. E.
Lapis Stellaris. d. 1075. H.
Lapis Animalis. d. 847. 852.
Arſenicalis. e. 209.
Bezoardicus Mineralis. d. 985.
Buttleri. e. 211. Lapidis *Buttleri* Succedaneum *Helmontii*. a. 833. d. 1340.
Corroſivus. e. 209.
Ignis Antimonii *Valentini*. a. 856. d. 1266.
Infernalis. a. 885. c. 490. d. 1123. e. 209.
Judaicus. Ejus Vires. d. 1064. Fortè ſunt Olivæ lapideſcentes. d. 1065. C. Diureticus eſt. e. 689.
Medicamentoſus *Crollii*. e. 209. 741. *J. Greiff*. e. 220. Aliorum. *ibid.* & 861.
Mercurialis. d. 847. e. 209.
Mirabilis. e. 210. Rubeus. e. 211.
Philoſophicus an Non-Ens. a. 906. An Ens Rationis. a. 908. K. e. 209. Ejus Præparatio. e. 547. *Italorum*. e. 557.
Prunellæ. a. 724. d. 1299. e. 677.
Salutis. e. 209. Alius. e. 280.
Saturni. d. 1167.
Septicus. e. 209.
Vegetabilis quid. e. 209.
Vini Vegetabilis. d. 699.
Lappa major. d. 74. 75. T. Uſus diureticus. e. 665.
Lappa minor. d. 75. 76. T.
Lappula Canaria. d. 222. R.
Lardum, ejuſque Uſus. d. 876.
Larix, ejuſque Character. d. 301. M.
Laryngis anatome. a. 251. Laryngis Muſculi an ad Vocem edendam concurrant. b. 423. Q.
Laſer. d. 600. P.
Laſerpitium. d. 306. R. 600. P.
Lateres cocti cur crudis graviores. a. 812. R.
Latex aquoſus Urinæ materia. a. 207. Latex aquoſus quid *Helmontio*. b. 1243.
Lathyris. d. 301. N. Ejus Deſcriptio, & Uſus. d. 714. 715. Q. e. 513.
Lathyrus quid, ejus Species & Character. d. 301. 302. N.
Lavandula. Ejus Character. d. 320. T. Præparata. Vires. e. 778.
Laudanum Opiatum ejuſque Variæ præparationes. d. 646. 653. e. 804. &c. v. *Opiata*
Laudanum Opiatum *Helmontio*. a. 756. Opiatum *Hartmanni*. d. 646. Opiatum anodynum Specificum *Paracelſi*. d. 649. 650. Opiatum *Crollii*. d. 650. Opiatum *Sennerti* d. 652. Opiatum *Ludovici*. e. 804. Opiatum *Quercetani*. d. 647. Opiatum majus *Quercetani*. d. 648.
Laudanum ſine Opio *Bartholeti*. b. 1299.
Laudanum Epilepticum *Ludovici*. e. 804.
Facile. e. 112.
Hyſtericum *Ludovici*. e. 804.
Liquidum. d. 654.
Mercuriale *Bayeri*. d. 1116. *Bellichii*. d. 1126. *Hartmanni* metallicum. d. 1298.
Pectorale *Sala*. d. 655. *Cleſſai*. e. 260.
Simplex *Plateri*. d. 653.
Solidum *Cleſſai*. d. 654.
Laureola mas, & fœmina. d. 742. Utriuſque Deſcriptio & Uſus. d. 744. G.

Lau-

Laurotaxa. d. 582. G.
Laurus. Species, Nativa, Præparata. d. 302. 303. e. 769. Character. d. 304: O. A oa Fulmioe pereutiatur. d. 304. O.
Laurus Alexandrini. d. 582. G.
Laxativa Medicamenta. v. *Purgantia*.
Laxativum Minerale. d. 1204.
Legendi & Scribendi artem an Fatuus addiscere possit. *Thesis*. b. 1560. &c. K.
Lenientia Medicamenta. v. *Anodyna*.
Lentigines qoid, earumque Caussæ & Curatio. b. 993. &c. H.
Lens arvensis, ejusque character. d. 304. Δ. Adagium ἐπὶ τῇ φακῇ μύρον. d. 304. Δ.
Lens palustris, ejusque Vires. d. 304. Semen producit. Haud in Nasturtium mutatur. d. 304. P.
Lens maxima ustoria *Tschirnhaus*. a. 825. Q.
Lentiscus. d. 304. Mastieben producit. d. 305. Lentisci vulgaris descriptin. An ter singulis annis fructum ferat. d. 305. Q.
Leo. Ejus Vires. d. 861.
Leo herba. d. 54. O.
Leo rubeus quid Alchymistis. a. 907.
Leontiasis qnid. b. 985.
Leontopodium quid. d. 31. N.
Leonurus quid. d. 109. E.
Lepidium Pauli, & *Plinii*. d. 410. N.
Lepra quid: ejus Differentiæ, Caussæ, Signa. b. 985. &c. Curatin. b. 987. &c. Sudoriseta, Alterantia. b. 987. An Sanguinis Transfusione curabilis. a. 1502.
Lepus. Eius Usus Medicus. b. 861. &c. Fœcundissimum Animal. d. 864. D. Talus. e. 608. v. *Labia Leporina*. Cruor & Cinis. e. 672. Oculi. e. 730.
Lethargus quid. b. 1307. T. Caussæ: Spirituum paucitas: nimia Cerebri humiditas. b. 1308. Humorum narcosis: Veneoum inebriativum *Helmontii*. b. 1309. Cerebrum comprimentia. b. 1310. *Signa Lethargi*. b. 1310. &c. *Prognosis*. b. 1311. *Curatio*. b. 1311. &c. An Venæsectio. Clysmata & Suppositoria acria. b. 1312. Vesicatoria. b. 1313. Purgantia, Vomitoria. b. 1313. 1314. Quæ Remedia in Colluvie serosa. b. 1314. &c. In Humorum narcosi. b. 1315. &c.
Leucanthemum. d. 133. 136. D.
Leucoium. Eius Species, Præparata, Analysis, Vires. d. 143. 144. K.
Leucoma quid, ejusque Caussæ, Signa & Curatin. b. 1333. &c. G.
Leucophlegmatia quid. b. 804. 818. Ejus *Caussa*: qun differat ab Anasarca. b. 806. Ejus *Signa & Curatio*. b. 816. &c. Minimè potest Leucophlegmatia Sudoriferis & Hypocaustis curari. b. 816. P. Eaterna. Balnea. b. 818.
Leucophlegmatia. *Obs*. c. 1062. v. *Cachexia*.
Leviathan Penis quid. e. 608.
Levisticum quod, ejusque Synonyma. d. 305. Nativa, Præparata. d. 306. De Levistico apud Botanicos Quæstiones. d. 306. R. Levistici vulgaris descriptio & usus. d. 306. R.
Levitas positiva nulla. a. 24.
Libadion Plinii. d. 124. S.
Libanotis. d. 306. R. 307. S.
Lichen quid ejusque Differentiæ, Caussæ, Curatio. b. 989. C.
Lichen Planta. d. 307. quo differat à Muscho. d. 307. T. d. 356. N.
Lichenes Equorum. e. 793. v. *Equus*.
Lien Febrile Fermentum fovere potest. c. 749. O.
Lienis Usus. a. 68. 198. &c. b. 1148. &c. Structura. a. 68. 198. &c. b. 1147. Glandolas nullas Malpighianas in Liene esse ait *Tauvry*. Imò nulla est propria Lienis substantia ex *Ruyschio*. a. 198. Q. Lienis carentia innoxia. a. 199. 201. S. An frustrà conditus: an obstrui possit: an doleat. a. 200. R. An in eo Fermentum. a. 201. b. 1148. Succus Lienis acidus utrum Sanguinem tenuiorem, an crassiorem reddat. a. 201. S. An Risus sedes. ib. T. Spleneticus Dolor putatus potius Hyppochondriacus dicendus. *Dissertatio*. A. a. 1227. &c. v. *Hyppochondriacus Dolor*.
Lienis Tumores qunmodò tractandi. b. 355. b. 1151.
Lienis Inflammatio, ejusque Caussæ, Signa, Curatio. b. 1074. &c. Splenetica Medicamenta. a. 624. b. 345. v. *Splenetica*.
Lienis Morbi. b. 1147. &c. An Lienis Tumores Hydropis particularis sint Caussæ. b. 1269. &c.
Lienis Gravamen Germanis quid. b. 908. v. *Hyppochondriaca Affectio*.
Lienis Intemperies quid, ejusque Curatio. b. 1149. &c. Historiæ aliquot. b. 1149. &c.
Lienis Fermenti læsiones, earumque Curatio. b. 1151.
Lienis Scirrhus. c. 1367. Decoctum Filicis compositum. d. 234.
Lienis Affectus. *Obs*. c. 1125. 1161.
Lienis vitium cum Epilepsia. *Obs*. c. 1088.
Lienteria quid, ejusque Caussæ. b. 229. Signa. b. 230. &c. Curatio. b. 231. &c. An ex Pylori & Ventriculi irritatione fieri possit, adeoque an pinguibus & oleosis curanda. b. 233. T.
Ligamentum quid. a. 104.
Ligatura in Vulneribus: Incarnativa & Agglutinativa. c. 457. &c.
Ligna lapidescentia haud verè in Lapidem mutantur. a. 953. I. d. 1080. An & quando incombustibilia reddi possint. d. 1047. X.
Lignorum Natura, & Usus medicus. a. 897. &c. Lignorum Decocta in Diæta Sudorifera. e. 1301. &c. An Decoctione & Destillatione aliquid ex Lignis eliciatur. c. 1304. d. 5. &c.
Lignum Aloes. d. 27. C. v. *Agallochum*.
Lignum Aquilæ quid. d. 27. C. d. 64. B.
Lignum de Calambuc quid. d. 27. C.
Lignum Colubrinum, ejusque Vires. d. 173. Species: an ferat Nuces vomicas: an sit venenosum. d. 175. K.
Lignum Moluccense. b. 1548. H. d. 394. X.
Lignum Nephriticum exoticum, ejusque Vires. d. 365. Aqua ex infusione Ligni Nephritici diversicolor evadit. d. 366. Z. e. 668.
Lignum Nephriticum Europeum. d. 83.
Lignum Pavana. Ejus Descriptio & Usus. d. 394. X.
Lignum Rhodium. d. 64. B. d. 446. e. 824. 826. Ejus Descriptio & Usus. d. 447. B.
Lignum Sanctum. v. *Guajacum*.
Ligusticum quid. d. 306. R.
Ligustrum. Ejus Species, Vires. d. 308. Ligustrum vulgare Germanicum. Ejus Descriptin, Analysis, Vires. d. 310. V.
Lilium. Nativa, Præparata. d. 309. 310. Character. d. 310. X. Lilii albi Descriptio & Vires. d. 310. X. Ejus Antheræ. e. 717. 815.
Lilium Antimonii. a. 848. *Paracelsi*. d. 1263. 1264.
Lilium Convallium. a. 754. d. 310. Nativa, Præparata d. 311. Lilii Convallium Officinarum Descriptio & Usus. d. 312. Y. e. 778.
Lilium inter spinas. d. 107. C.
Limax. d. 829. v. *Cochlea*.
Limnaeum quid. d. 124. S.
Limacsium quid. d. 124. S.
Limon quo ab Aurantio & Citreo differat, ejusque Usus. d. 313. Z.
Limonia Mala, eorumque Vires. d. 312. 313. e. 821.
Linaria ejusque Vires. d. 313. 314. e. 815. Character. d. 314. A. e. 667. Linariæ luteæ & cœruleæ Descriptio & Usus. d. 314. A. Unguentum. *ibid*. & e. 667.
Linaria Aurea quæ Planta. d. 315. B.
Linaria Belvedere dicta. d. 140. H.
Linaria Pannonica *Authoris* dicta. d. 315. C.
Linaria Scoparia. d. 315. D.
Linaria ad Hæmorrhoides vis annun Tauri dono repensa. b. 278. I.
Linctus, ejusque Formulæ. e. 103. 104. De iis Crisis. e. 471. &c. v. *Eclegma*.
Lingua structura, & Usus. a. 266. &c. Musculi communes & proprii. a. 268. Non est Vocis organum. Puer Lingoa carens & loquens. b. 422. Q. v. *Loquela amissa*. Lingua ex Cystico Tumore in monstrosam magnitudinem aucta feliciter curata: *Historia*. c. 436. P. &c. *Lingua* malignum & lethale Ulcus: *Historia*. c. 502. G.
Lingua Affectus. Gargarisma ad Squalorem Linguæ in Febribus. c. 1330.
Lingua Avis. d. 243. G.
Lingua Cervina. Character, Descriptio, Usus. d. 491. M.
Lingua Equina. d. 582. G.
Lingua Serpentina. d. 381. I.
Lini Podagra quæ. d. 198.
Linozostis Plinii. d. 340. C.
Linum. Nativa, Præparata, Vires, d. 315. 316. Lini Character. Encomia à *Plinio*. d. 318. E. Semina. e. 815.
Linimentum. Illius Formulæ. a. 1204. c. 1357. &c. 1359. &c. e. 375. &c.
Linimentum de Amianto. e. 385.
ad Cancros Mammarum *Spigelii*. c. 302.
Dentifricium. e. 385.
Erihinum *Cratonis*. e. 386.

Linimentum Mundificativom *Vigieri*. e. 469.
de Ssturno. e. 385. Compositum. e. 385.
Lipopsychia quid. b. 752. B. v. *Syncope*.
Lipothymia quid. b. 752. B. v. *Syncope*.
Lippitudo quid. b. 1088. Quo ab Epiphora & Ophthalmia differat. b. 1088. Lippitudinis Caussæ proximæ & remotæ. b. 1089. &c. Lacrymarum destillatio. b. 1090. &c. Lippitudinis Curatio. b. 1099. An Steroutamria conveniaot. b. 1100. v. *Ophtalmia*.
Lipyria Febris quæ. b. 563. F. v. *Febris Lipyria*.
Lipyria Febris. v. *Febris Lipyria*.
Liquiritia. v. *Glycyrrhiza*.
Liquidambra. Ejus Descriptio & Usus. d. 633. K.
Liquores effluentes cur continuo fluxu, vel guttatim effluant. b. 1119. X.
Liquores secundarii quo mechsnismo è Sanguine secernantor. a. 179. *Diss.*
Liquor Belsii griseus. a. 165.
Liquor Officinalis quid. Parandi modus. e. 281. &c. per Deliquium. e. 281.
Liquor Alcahest *Glauberi*. e. 678.
Alexipharmacus *Zwelferi*. e. 579.
Alexiterius Compositus. d. 1361.
Anodynus ex Opio. e. 806.
Antimoniatus. d. 666. Antimonii mellitos. d. 1248. Ex Scoriis Reguli. d. 1253. Ex Sale Vitri Antimonii. d. 1253.
Arsenici. d. 1352. e. 212.
Benzoes. d. 609.
Calculi humani. d. 852.
Camphoræ. d. 616.
Citrii oleosus. e. 773.
Corallinrum. e. 211. 836.
Cornu Cervi succinatus. a. 926. b. 1258. d. 826.
Crystalli. e. 837. 688.
Dianæ. d. 1335. e. 752.
Diureticus *Francofurtensium*. e. 30.
Gummosus. d. 1200.
Hepatico-spleneticus *Zwelferi*. e. 698.
Lapillorum Cancrorum. d. 918. Nephriticus, & Lithontripticus *Michaelis*. e. 670.
Limacum. d. 831. e. 817.
Lithontripticus compositus. e. 212. Ex Calce viva. e. 212. Ex Sale Ammoniaco. e. 605. 690. Ex Lapillis Cancrorum *Michaelis*. e. 670.
Lumbricnrum. d. 956. Pistorius. b. 965. e. 212.
Martis Solaris. a. 873. b. 349. e. 738. Martis Tartarisatus. e. 735. 738.
Mercurii. d. 1212. &c. e. 483. Mercurii Jovialis. d. 1213.
Myrrhatus. e. 212.
Nephriticus ex Crystallo. e. 688.
Oculorum Cancrorum. d. 918. Nephriticus, Lithontripticus *Michaelis*. e. 670.
Perlarum. d. 1042. e. 215.
Sacchari. d. 669.
Salis Ammoniaci. d. 1328.
Salis Gemmæ. d. 1293.
Saponis. e. 52.
Saturni lacteus *Glossai*. d. 1163. 1165. 1168. Alius. e. 212.
Silicum. e. 657 688.
Somnifer *Bartheleti*. b. 1298.
Spermatis Ranarum. e. 832.
Stypticus *Galli*. a. 940. b. 145. 1130. *Bartheleti*. b. 259. *Pravetii*. e. 211. *Schroderi*. e. 755. Alius *Antheris*. b. 1130. Alius probatissimus. b. 1130. Z.
Sulfuris secretus. d. 1364.
Talci. d. 1077. *Glossai*. d. 1077. e. 212.
Tartari Diaphoreticus cum Succis *Rhefeldii*. b. 1597. Spleneticus. d. 688.
Terræ foliatæ Tartari. e. 621. 657. &c.
ad Ulcera. e. 212.
Lithargyrium Aureum & Argenteum. Ejus Præparatio & Vires. d. 1218. &c.
Lithiasis quid. b. 1167. v. *Calculus Renum*.
Lithodendron quid. a. 952.
Lithodonton. v. *Dentium Lapis*.
Lithontriptica quæ, & an dentur. b. 1187. M. In principio Doloris Nephritici ex Calculo fugienda. b. 1175. Qua methodo exhibenda. b. 1186. &c. Sunt rara, & pauca. b. 1189.
Lithophyta quid. d. 179. T. Quomodo nutriantur. a. 953. K. Illorum natura. d. 1016. I.
Lithospermum. v. *Milium Solis*.
Lithotomia quid. b. 1222. Ejus eventus ex Calculi conditionibus. b. 1222. X. Ejus usus in Calculo adhærente ex *Littre*. b. 1219. T.
Lixivia, eorumque Formulæ. e. 1345. &c. Lixivia Sapientiæ. c. 1345.
Lixivia Diuretica. e. 693.
Lixiviorum præparatio. e. 57. &c. e. 491.
Lixiviosum Sal. v. *Alcali*.
Lixivium Antimonii. a. 846. e. 620. 655.
Calcis. d. 1050.
Caput confortans. e. 253.
Forte ad Extractionem Antimonii. d. 1254.
Lochia quid. a. 320. c. 246. F. Illorum quantitas determinari nequit. c. 246. Lochiorum excretio quotuplici ter lædi potest. c. 247. Lochia à Sudoriferis sisti solent. c. 277.
Lochiorum fluxus nimius, ejusque *Caussa*. c. 253. Ex retenta Placenta. c. 254. *Signa*. c. 254. *Curatio*. c. 255. &c. An Venæsectio conveniat. c. 255. 258. In Placentæ retentione an Pellentia sint præscribenda. c. 255. & quomodò. c. 256. An statim sistendus Sanguis. c. 258. Externa. c. 258.
Lochiorum retentio, ejusque *Caussa*. c. 247. *Signa*. c. 247. &c. *Curatio*. c. 248. Venæsectio primum habet locum. Cucurbitulæ scarificatæ. c. 248. Appropriata. c. 248. &c. Opiata quomodò Lochia promovere possint. a. 1094. Externa. c. 250. &c. Fotus ad promovenda Lochia. a. 1094. Suffitus, Clysteres &c. c. 252. Fotus Vaporosus ad Lochia. c. 1333. Sacculus ad Lochia suppressa. c. 1339.
Lochiorum retentio cum Ischuria & Doloribus. *Casus*. *Resolutio*. c. 1013. *Annot. Ettmull*. c. 1016.
Lochiorum per aliena loca excretio, ejusque Curatio. c. 259.
Lochiorum suppressio. *Obs*. e. 1098.
Locusta Insectum. Ejus Vires. d. 953. Indoles. d. 954. II.
Lohoc. Illorum Usus. e. 103. 204. De iis Crisis. e. 471.
Lohoc de Cassia pro Clysteribus. e. 105.
de Gummi Ammoniaco. e. 472.
de Papavere. e. 808.
Passulatum. e. 105.
de Pulmone Vulpis. e. 728.
de Scilla. e. 471.
Loquela amissa quo ab Aphonia differat. b. 1442. Illius Caussæ & Curatio. b. 1444. &c. Gargarisma ad Loquelam amissam post Apoplexiam. c. 1327.
Lordosis quid. c. 1027. Z.
Lotio Medicamentorum an necessaria & quando. e. 419. 420.
Lotio quid. c. 1340. Ejus Formulæ. c. 1345. e. 213. &c. Lotio Cephalica. e. 213. pro Pedibus. e. 214. Lotio Axillarum. e. 215. v. *Balnea non ficta*.
Lotus. Nativa, Præparata, Vires. d. 317. Character. d. 317. F.
Lotus Africana. d. 266. Z.
Luciferus Bononiensis. d. 1070.
Lucius. a. 729. Ejus Nativa & Vires. d. 923. Dentes & Maxilla. d. 924. P. imò integrum Caput. e. 590. 608. Pinguedo. e. 796.
Ludovici Pharmacia quàm confusè digesta. e. 394. A. Authoris candor, libertas, judicium. e. 413.
Ludus humanus *Paracelsi*. d. 1057. e. 672. Recentiorum fossilis. e. 688.
Lues Venerea. v. *Venerea Lues*.
Lujula quid. b. 616. T. d. 22.
Lumbares Glandulæ quæ. a. 164.
Lumbaris Dolor est vel Nephriticus, vel Mesentericus, vel Pancreaticus, vel Intestinalis. b. 294.
Lumborum Dolor in Gravidis, ejusque Curatio. c. 896.
Lumbrici Infantum. v. *Vermes Infantum*.
Lumbrici Intestinorum. v. *Vermes*.
Lumbrici terrestres. a. 710. An ex putrefactis ipsorum pellibus regenerentur. a. 711. S. 901. Lumbricalium in Hydrope Usus. b. 838. In Arthritide vaga. b. 965.
Lumbrici. Vires. d. 954. Præparata. d. 955. e. 675. &c. v. *Vermes*.
Lumen. v. *Lux*.
Luna an Sanguinem singulis mensibus in Mulieribus moveat, ut Lunare tributum hæc evacuatio vocanda sit. a. 304. c. 58 H. Quid in Mare & Marina corpora, quid in Corpus humanum valeat. a. 373. Z. 949. F. An in Remediorum exhibitione ejusdem Aspectus vitandi. *ib*. Lunæ radii Lente maxima collecti Thermometri liquorem non impellunt. *ib*. A. Lunæ Aspectus an in Venæsectione vitandus. a. 577. R.

Luna. v. *Argentum*.
Luna Fixa. e. 643.
Luna Potabilis. d. 1125. *Closssi*. d. 2127.
Luna Purgans. a. 885.
Lunaria quod Plantæ genus. d. 567. V.
Lupia Morbus quid, ejusque Curatio. c. 439.
Lupulus. Nativa, Præparata, Vires. d. 318. e. 705. Ejus Character. Lupulus Mas, & Fœmina. d. 318. G.
Lupus. Ejus Vires & Usus medicus. d. 864. &c. Intestini usus in Colica. d. 865. E Stercus. e. 727.
Lupus Cervarius. d. 865. F.
Luteola, ejusque Character & Usus. d. 319. H.
Lutum Virgilio quid. d. 219. H.
Lux ab Igne creata quid. a. 10. An qualitas. a. 111. L. 238. &c. Quomodò è Lignis putridis, Cicindela &c. erumpat. a. 239 N. Quomodò in Vacuo Boyliano extinguatur. a. 240. O. Non est tenuissimus Ignis, seu corpus per medium diffusum. a. 240. P. Lucis Reflexio & Refractio. a. 240 Lux homogenea & heterogenea ex *Newtono* a. 243. 244. T. De Luce & Coloribus Hypothesis *P. Malebranche*. *ibid.*
Luxatio quid, ejusque Caussæ. c. 507. &c. Luxationum Signa. c. 508. Prognosis. e. 509. Curatio. c. 509. &c. Repositio, Firmatio. c. 509. Symptomatum amotio. c. 510. Fœtus ad luxata & fracta. a. 1194. e. 1336. Cataplasmata & Emplastra. e. 511. &c. Curatio Luxationis à Caussa interna. c. 511. &c. Operatio Chirorgica. e. 512. Maxilla luxata Alapa curatur. c. 513
Luxatio, seu Subluxatio Infantum. e. 383. e. 1031.
Luxatio seu Subluxatio Vertebrarum Dorsi. *Casus*. c. 1026. *Resolutio* prima. c. 1027. *Annot. Ettmull.* e. 1029. *Resolutio* secunda. c. 1031.
Lychnis, ejusque Species ad propria Genera reductæ. d. 319. I.
Lycium Dioscoridis. Ejus Vires. d. 634. Ignotum. d. 633. L. e. 847.
Lycoperdon quod Plantæ genus. d. 692. H. Vulgaris Descriptio & Usus. *ibid.*
Lycopersicon quod Plantæ genus. d. 515. L. M.
Lycopodium. d. 356. N.
Lycopus Ruellii. d. 109. E.
Lympha natura & secretio. a. 69. 214. &c. 1439. b. 1239. &c. Haud à Spiritibus animalibus ortum habet. b. 69. K. a. 218. D. Ejus Materia. a. 217. Motus. a. 218. Usus. a. 219. Lymphæ collectio & extravasatio in Hydrope. b. 824. 826. &c. Morbi à Lymphæ generatione & motu læso pendentes, unde Catarrhi. b. 1292. Lymphæ in Partes effusio Hydropis particularis caussa b. 1269.
Lympha acrimoniam temperantia. Emulsio temperans. a. 1180.
Lympha ductus. v. *Vasa Lymphatica*.
Lymphatica Febres. v. *Febris Lymphatica*.
Lynceus quomodò Terræ viscera Oculis penetraverit. d. 865. E.
Lyncurius Lapis. d. 1067.
Lynx. Ejus Usus medicus. d. 865. &c. Acutissimus Visus. d. 865. F.
Lysimachia, ejusque Species ad propria Genera reductæ. d. 320. K. d. 375. E.
Λυσις seu *Solutio* quid, prout Crisi opponitur. b. 572. O.
Λυσσα quid. b. 2622. *Diss.* v. *Rabies*.

M.

M*Acies*. v. *Atrophia*. *Phthisis*.
Macis quid. Ejus Præparata, Vires. d. 350. &c. 354. M.
Macrocosmi & Microcosmi analogia. c. 778.
Macula Fœtus quomodò ex Matris desideriis oriantur. a. 312. A. Nævi eorumque origo. c. 316. Curatio. e. 318.
Macula Gallicæ. b. 873.
Macula Hepaticæ dictæ quæ, earumque Caussæ & Curatio. b. 995. Ex esu Melongenarum. b. 995. M. Aqua ad delendas Maculas. c. 1347.
Macula Pestilentiales, earumque Curatio. b. 733. &c.
Macula Scorbuticæ. b. 918. Illarum Caussa. b. 919. Z. Curatio. b. 957.
Madrepora Plantæ marinæ. a. 954. L.
Magisteria quid. e. 215. &c. Quomodò parentur. a. 823. 824. e. 216. Plerumque ineptæ Calces. e. 229. 429. &c. E Mineralibus, Vegetabilibus, Animalibus. e. 217. &c. 431. &c. Magisteria Animalium parandi modus. e. 434. Menstrua ad illorum præparationem. e. 435. &c. Mineralium & Metallorum Magisteria. e. 437. &c. Magisteria Aromatum inutilia. e. 433. Magisteria Saccharata Antiscorbutica quid. e. 238. Magisteriorum Usus. e. 433.
Magisterium Aluminis. a. 835. d. 1313.
Antimonii. a. 847. d. 1249. *Sala*. d. 1260. Diaphoreticum. d. 1231. e. 438. 617.
Arsenici. a. 792.
Benzoes. d. 608.
Cantharidum. e. 674.
Ceræ. e. 797.
Chalybis vitriolatum. d. 2138. a. 873.
Cochleariæ *Drawizii*. b. 948. *Michaelis*. e. 699.
Coralliorum. d. 1031. e. 834. Butyraceum, Plumaceum. d. 1031. Rosatum *Mynsichti*. e. 709.
Cornu Cervi. e. 598.
Cranii humani. d. 857. Compositum. d. 858.
Croci Metallorum. e. 545.
Diureticum cum Spiritu Nitri. d. 946.
Gummi Guttæ *Clossai*. d. 773.
Jalapæ. d. 739.
Jovis *Mynsichti*. d. 2178. Joviale diaphoreticum. d. 2171. e. 636.
Lapidis Calaminaria. e. 559.
Lunæ. d. 1129. Nullius pretii. e. 644.
Marcasitæ, seu Bismuthi. d. 1274. e. 841.
Martis vitriolatum. a. 873. d. 2138. e. 737. Albissimum. d. 1145. 1139.
Mercurii liquidum & siccum. e. 553. &c.
Oculorum Cancrorum. e. 669.
Opii. e. 805.
Perlarum *Riverii*. d. 1042.
Petroselini *Mynsichti*. e. 667.
Saturni. a. 621. 878. d. 1163. Volatile. e. 838.
Scammonii. d. 780. e. 507. &c.
Solis *Basilii*. d. 1123.
Succini. d. 1373. Dulce fixum. d. 1374.
Sulfuris. a. 839. d. 1360.
Tartari. d. 684. Purgans. d. 684.
Terræ Sigillatæ. e. 613.
ex Testudinibus. d. 931.
Veneris. d. 1346.
Vini. d. 699.
Vitrioli. d. 1345. Ex Tinctura & Spiritu. d. 1346.
Urinæ, seu Microcosmi. d. 847.
Magnes Ferrum trahit nullo ad Mundi polos respectu. b. 332. Y. Si Allio affricetur an vim amittat. d. 35. Q. Ejus Usus medicus. d. 1068. &c. e. 859. Magnetis quatuor differentiæ. c. 530.
Magnetica Actiones dictæ, nugæ sunt. a. 60. 61. F. Magneticæ Curationes. a. 99 Y. a. 114. 762. &c. Magnetica Vulnerum in distans Curatio, quomodò explicetur à *Gassendo*. a. 770. D. Magneticæ Curationes per Inseminationem, Implantationem, Impositionem, Irrorationem, & Inescationem. a. 772. &c. c. 466. 527. Q.
Magnes Arsenicalis. a. 851. b. 723. e. 209. &c. 800.
Magnesia Nitri. b. 183. C.
Magnesia Vitriolata *Glauberi*. a. 927.
Magnetis quid. d. 1078. G.
Magnum Oportet Helmontii. a. 545.
Majorana. Ejus Species, Nativa, Præparata, Vires. d. 321. e. 779. Quo differat ab Origano. d. 322. L.
Mala Limonia. v. *Limon*.
Malabathrum quid, ejusque Vires. d. 322. M.
Malachites Lapis quid. b. 1034. R. d. 1070.
Malacia. v. *Pica*.
Malactica Medicamenta. v. *Emollientia*.
Maleficium. v. *Fascinum*.
Malicorium quid. d. 261. &c. 263. Y.
Maligna Febres. v. *Febres Malignæ*.
Malignitas Morborum in quo consistat. a. 84. 364. &c. b. 627. e. 612.
Malva. Ejus Species & Vires. d. 323. e. 825. Quo ab Althæa & Alcea differat. d. 324. N.
Malva arborea, quæ Veneta, ejusque Vires. d. 324. 325. O.
Malvavisci. d. 37.
Malus Arbor. Ejus Character, & Species. d. 422. Y.
Malus Assyria. d. 166. C.
Malus Citrea. d. 163. 166. C.
Malus Cydonia. d. 201. &c.
Malus Medica. d. 166. C.
Malus Granata. v. *Malus Punica*.
Malus Persica. Ejus Præparata, & Vires. d. 395. &c. 397. Z.
Malus Punica. Arboris, & Fructus descriptio & usus. d. 260. &c. 262. Y.
Malum Flatulentum. v. *Hypochondriaca Affectio*.

Malum Hypochondriacum. v. *Hypochondriaca Affectio*.
Mammæ cur ultimis Gestationis mensibus Lacte scateant. c. 283. H.
Mammæ Pueri recèns nati Lacte turgidæ. *Obs.* c. 1037.
Mammarum Abscessus, ejusque Curatio. c. 294.&c. Suppurati Curatio. c. 295.
Mammarum Cancer. c.300. Ejus Caussæ, Signa, & Curatio. c. 301. &c. Cancer Occultus & Manifestus quomodo tractandi. c. 301. 302.
Mammæ Cancer. *Obs.* c. 1054.
Mammarum Erysipelas, ejusque Caussæ & Curatio. c. 298.
Mammarum Fistulæ, earumque Curatio. c. 296.
Mammarum Inflammatio, ejusque Caussæ & Signa. c. 296. Curatio. c. 297.
Mammarum Scirrhus, ejusque Caussæ. c. 298. Signa & Curatio. c. 299. &c.
Mammarum Scrofulæ seu Strumæ. c. 300.
Mammarum Sophisticatio. e. 99.
Mammarum Tumor à Lacte. *Obs.* c. 1037.
Mammæ Tumor & Dolor. *Obs.* c. 1047.
Mamm. Magnitudo Lunæ phases insequens. *Obs.* c. 1060. H.
Manati. d. 919. K. Ejus Lapis. e. 670.
Mandragora, ejusque Vires. d. 325. 326. Maris & Fœminæ descriptio. d. 326. P. Caro an Semina noxia sint. d. *ibid.*
Mania quid. b. 1602. Ejus *Caussa*. b. 1603. An atra Bilis. b. 1604. Caussæ externæ. b. 1605. *Signa Maniæ*. b. 1605. *Prognosis & Curatio*. b. 1606. Vomitoria fortia. b. 1607. Purgantia. Venæsectio. b. 1608. Alterantia Specifica, b. 1609. &c. An Opiata. b. 1610. Externa. b. 1611. 1612. Mania an Transfusione Sanguinis curabilis. a. 1493.
Maniæ. Pilulæ Purgantes in Mania. c. 1231. Frontale in Mania. c. 1268.
Mania. *Obs.* c. 1149.
Manica Hippocratis. quid. e. 1287. P.
Manna Veterum. d. 774. Recentiorum: an Ros coagulatus. b. 184. F. d. 774. &c. Præparata. d. 775. Vires & utendi Modus. d. 775. &c. e. 530. Est Succus nutritius Orni. d. 777. A. Ejus Analysis & Usus. d. 777. A.
Manna Aluminis. d. 1313.
Antimonii. d. 1260.
Emetica *Sala*. e. 547. e. 832.
Martis. d. 1144. e. 736.
Mercurii. d. 1198.
Saturni. d. 1167.
Solaris. d. 1118.
Veneris. d. 1154.
Vitrioli. d. 1325. e. 547. Epileptica. d. 1335. Vomitoria *Sala*. e. 832.
Manuum Volæ cur calidiores & frigidiores reliquis Corporis Partibus notentur. c. 807. X. Manus à Frigore externo præservans Balsamum. c. 1360.
Manus Christi Simplices & Perlatæ. e. 226.
Marasmus quid. b. 617. V.
Marasmodes Febris. v. *Febris Hectica*.
Marcasita. Ejus Species. e. 841. Ejus Vires & Præparata. d. 1274. &c. a. 879.
Marcasita pallida. d. 1276.
Marcipanis. e. 219.
Marga. Ejus Vires. d. 982. e. 612.
Margarita. d. 924. Q. Differentiæ, Vires. d. 1040. Præparata. d. 1041. e. 830. Margaritarum factitiarum artificium. d. 912. D. Margaritarum Orientalium genesis, ut & in Pinna marina Tarentina. d. 1043. S. Arcanum Perlarum ad Hecticam. e. 608.
Maris salsedo unde. a. 811. N.
Marisca quid. b. 271.
Marmaritis Democriti. d. 72. P.
Marmaryga quid. b. 1326. C.
Marmelata Cydoniorum. d. 203. 204. R.
Marmor. Ejus Species & Vires. d. 1069. 1070.
Marmotta. d. 870. I.
Marrones. d. 132. Q.
Marrubium. Ejus Species, Vires. d. 326. 327. e. 722. Marrubium album Officinarum, ejusque Descriptio, Analysis & Usus. d. 328. O. Specificum in Ictero. b. 864. Marrubium nigrum est Ballotte *Matthioli*. Ejus Descriptio, Analysis & Usus. d. 328. R.
Marrubiastrum. d. 328. R.
Mars, sive Ferrum. Ejus Natura. a. 869. d. 1129. &c. d. 1129. &c. 1147. I. An Ferrum Arte confici possit. An ejus particulæ cum Terræ succo commixtæ sint. d. 1147. I. Quo à Chalybe differat, ex *Cartesio*. d. 1133. a. 870. A. Chalybs quomodo temperetur. *ibid.* Quomodo Rubiginem contrahat, ex *Lemery*. a. 872. B. Ad Rubiginem præcavendam Arcanum *Hombergii*. a. 872. B. Chalybs aperiat-ne an obstruat. a. 620. &c. 870. b. 343. d. 1131. e. 731. &c. Martis & Martialium Usus. d. 1130. 1146. e. 733. v. *Martialia*. Limatura Martis an cruda adhiberi possit. a. 871. Ejus Usus. e. 732. Limaturæ cum Oleo &c. Usus. b. 348. Rubiginis Usus. e. 733. Fæces Alvi cur ex Martis assumptione nigrescant. a. 870.
Mars. Minera Ferri. d. 1081. Minera Martis Solaris. d. 1082. Martis Præparationes præcipuæ. d. 1130. &c. e. 731. &c. Purgatio Martis, seu Chalybs. d. 1133. Calcinatio. d. 1134. Volatilisatio, ac Destillatio. d. 1140. Extractio. d. 1142. &c. e. 733. &c. Sublimatio. d. 1145. Salificatio. d. 1145. Liquatio. d. 1146.
Martialia Præparata. a. 620. 871. &c. b. 810. &c. An Acidis facta omninò respuenda. a. 1133. b. 348. Martis cum Tartaro Experimenta. a. 923. &c. Mars duplo Tartari præparatus. a. 925. Martialium Remediorum Selectus. e. 696. &c. Ex *Ludovici*. e. 735. Martialia quibus Cautelis adhibenda. a. 1131. b. 350. 811.
Martialium in Chronicis Morbis Usus. b. 343. in Cachexia Usus præcipuus. b. 809. In Hydrope item. b. 844. &c. In Ictero Martialia necessaria. b. 863. Hypochondriacis quoque. b. 927. 938. &c. In Affectione Scirrhosa Martialia noxia. b. 940. Martialia in Hæmorrhagia. b. 1124. &c. In Delirio Melancholico. b. 1595. &c. In Mensium vitiis. c. 62. &c. 74. 94. In Affectione Hysterica. c. 145.
Mars Fulminans. a. 874. d. 1140.
Mars Tartarisatus *Ludovici*. e. 737.
Martagon. d. 310. X.
Martes. d. 870. I. Ejus Stercus. e. 728.
Martius Panis. e. 219. 220.
Marum Syriacum, seu *Cortusi*. d. 328. e. 779. Est Chamædryos Species *Tournefortio*. d. 328. S.
Maslach Turcarum. e. 831.
Massa Panis quid. e. 219. Ejus Formulæ. e. 1225. &c.
Masseteres Musculi. a. 120. b. 95. 96.
Masticatio quid, ejusque Usus. a. 63. Instrumenta. a. 139. Læsiones & illarum Remedia. b. 95. 96.
Masticatoria. Illorum Formulæ. e. 220. &c 853. v. *Apophlegmatizantia*.
Mastiche. Ejus Vires, Præparata. d. 634. &c. e. 789. E Lentisco elicitur. d. 636. M.
Mastiche Chia. d. 636. M.
Mater Siliginis quid. b. 1143.
Materia Principium patiens. a. 1. An Extensio. a. 3. Ejus Proprietates, Motus, Quies Magnitudo, & Figura. a. 3. Homogenea, & Heterogenea. a. 5.
Materia Subtilis quæ propriè *Cartesio*. a. 3. C. Motens est Universale. a. 19. Ad Naturæ Phænomena explicanda necessaria. a. 1301. E. Corporum omnium poros pervadit. a. 1302. F. A *Boylæ* Experimentis non destruitur. a. 1303. G.
Materperlarum. Ejus Vires. d. 924. Q.
Matricaria non est Artemisia. d. 62. Z. Matricariæ Nativa, Præparata, Vires. d. 329. Officinalis Descriptio, & Usus. d. 329. T.
Matrisylva. d. 105. 106. C. d. 330.
Maxillarum structura & Usus. a. 139. 140. Vitia. b. 97.
Mechoacanna. Ejus Vires & Præparata. d. 740. &c. Convolvuli species est, Ejus Descriptio, Analysis, & Usus. d. 742. F.
Meconium quid: quo differat ab Opio. d. 641.
Meconium an Partus Caussa. a. 316. &c. Meconii Retentio. a. 1048. Ejus Remedia. a. 1065.
Mediastini in Pleuritide Inflammatio. b. 1044. 1049.
Medica Mala *Theophrasti*. d. 70. L.
Medicamenta. Illorum Differentiæ, & Fontes. a. 88. &c. 1213. b. 3. &c. Medicamentorum in Corpore mutationes. a. 89. In primis viis multùm alterantur. a. 100. &c. a. 544. Medicamentorum Præparationes ad quid. a. 90. a. 546. &c. 992. &c. e. 1179. Medicamenta Alterantia, & Evacuantia. a. 91. Specificorum vis obscura. a. 336. N. Medicamentorum triplex Fons, Chirurgicus, Pharmaceuticus, Diæteticus. a. 527. &c. Medicamenta qua ratione operentur. a. 88. &c. 528. &c. 1001. &c. 1213. &c. Quomodo Calida, Frigida, &c. dici possint. a. 530. b. 5. An Qualitates ipsis affingendæ. a. 532. D. Variæ illorum Signaturæ. a. 532. Eorundem Facultates explicatæ. a. 533. &c. Medicamentorum intima textura nobis ignota. a. 534. Illorum Vires haud possunt Acidi & Alcali ope explicari. a. 536. G. b. 4. 5. A. An indistans operari possint vi quadam irradiativa. a. 536. &c.

Medi-

Medicamentorum Externorum Operatio. a. 538. &c. An nulla existimanda sit. c. 1369. 1370. Y. c. 325. Externorum Medicamentorum Selectus. a. 539. e. 409. &c. *Dissertatio*. Interna Medicamenta, eorumque operandi modus. a. 539. &c. Restaurantia quomodo citò suas vires exerant. a. 542. Medicamenta an & quomodò in Ventriculo alterationem subeant. a. 544. 1001. &c. Præparationis Medicamentorum ratio. a. 90. 546. &c. 902. &c. c. 1179. Præparatione haud castrandæ vel destruendæ Medicamentorum vires. a. 552. &c.

Medicamenta Simplicia Mineralia, Vegetabilia, Animalia. d. 1. &c. Medicamenta Exotica suspecta & quarè. c. 413. Nostraria convenientiora. c. 415. &c. Composita omnis generis. e. 1. &c. Medicamentorum Compositorum divisio. e. 2. Medicamentorum Compositio ad quid. a. 554. &c. a. 1151. c. 425. &c. Felix Medicus qui crudis Simplicibus Morbos tollere potest ex *Helmontio*. a. 555. c. 1187. Simplicium & Compositorum Medicamentorum Usus. a. 555. 556. Medicamentorum Compositorum Ingredientia qua methodo miscenda. c. 1186. e. 1. 2. &c. Contraria Medicamenta an simul commiscenda. c. 1187. &c. Ingredientium Dosis. c. 1189. Ægrotorum Idiosyncrasia in Medicamentorum Compositione consideranda. c. 1190. Medicamenta an pretiosa Divitibus, viliora Pauperibus præscribenda. e. 879. D. An privatè parari & dispensari possint. *Dissertatio*. e. 879. &c. Magnorum Morborum parva Initia, & Medicamenta. a. 1385. Medicamenta an exhibenda in dubio Morborum statu. b. 176. B

Medicamenta Specifica. a. 336. N. 556. &c. Specifica ratione Partis affectæ non minùs, quàm ratione Morborum concedenda. a. 558. K. Medicamenta Universalia, seu Panaceæ. a. 558. &c. Falsò ab *Authore* adstruuntur. a. 562. M. v. *Panacea*.

Medicamenta Singularia. v. *Singularia*.

Medicamenta Humorum Vitia corrigentia. a. 563. &c. Alterantia in genere & in specie. a. 593. &c. v. *Alterantia*. Præcipitantia. a. 595. &c. v. *Præcipitantia*. Stomachica Calida. a. 609. v. *Stomachica*. Carminantia. a. 611. v. *Carminantia*. Stomachica Frigida. a. 615. v. *Stomachica*. Aperientia. a. 618. &c. v. *Aperientia*. Hyppochondriaca. a. 620. v. *Hyppochondriaca Affectio*. Hepatica. a. 623. v. *Hepatica*. Splenetica. Antiscorbutica. a. 624. v. *Splenetica*. *Antiscorbutica*. Pectoralia in genere, & in specie. a. 625. &c. v. *Pectoralia*. Nervina. a. 631. v. *Nervina*. *Antispasmodica*. Uterina. a. 636. v. *Uterina*.

Medicamenta Evacuantia in genere. a. 637. in specie. a. 639. Vomitoria. a. 639. &c. v. *Vomitoria*. Cathartica. a. 652. &c. v. *Purgantia*. Diuretica. a. 699. &c. v. *Diuretica*. Diaphoretica. a. 713. v. *Sudorifera*. Salivantia. a. 733. &c. v. *Salivantia*. Medicamenta Evacuantia Particularia. a. 742.

Medicamenta Confortantia, Cordialia, Analeptica. a. 752. &c. v. *Cordialia*. Spiritus corrigentia. a. 756. Illorum Motum sedantia. a. 758. &c. Archealium Morborum Remedia. a. 764. &c.

Medicamenta Partium Solidarum. a. 775. &c. Intemperiei Calidæ, Frigidæ &c. a. 775. &c. Morborum in mala Conformatione. a. 782. In mala Compositione seu Vulneraria. a. 785. &c. v. *Vulneraria*.

Medicamentorum Formulæ. v. *Formula*.

Medicatrina quid. a. 1247. G.

Medicina quid. a. 39. Etymologia, & Definitio. a. 45. Est Ars conjecturalis. a. 46. 51. Medicinæ Ortus, Progressus, Authores. a. 39. &c. Medicæ Scholæ, Rhodia, Cnidia, Coa. a. 40. Cur ab *Hyppocratis* ad nostra usque tempora sine incremento steterit. a. 44. 50. Medicinæ Fundamenta, Experientia, & Ratio. a. 48. 51. 1101. Physicæ & Mechanicæ nititur. a. 49. Medicinæ Objectum seu Subjectum, Finis, Media, Dignitas, Partes. a. 49. 50. 51. &c. 101. &c. Incertitudo ex *Leon. à Capua*. a. 338. O. *Medicina Hyppocratis Chymica: Dissertatio Authoris*. a. 1026. &c. Medicinæ ultimis temporibus progressus. a. 1425. &c. Medicinæ Universæ Corpus integrum inter Desiderata. b. 57. I.

Medicina Universalis. e. 495. v. *Panacea*.

Medicina, Medicorum Tabernæ, & Pharmacopolia appellata. a. 1247. G.

Medicus Astrologiæ Studium an respuere debeat. a. 373. Z. Practicus-ne esse possit absque Theorices studio. a. 516. B. Judicio an Memoria pollere debeat. a. 516. An Veteranus Juveni præferendus. a. 517. Naturæ Minister. *ibid.* Visu, Audito, & Tactu uti debet. a. 519. Medici Fortuna. a. 522. De Practicis Medicinæ Authoribus judicium. b. 56. Veterum Medicorum monumenta haud negligenda. b. 57. K. Medicus haud debet Remedia præscribere, ut adstantibus morem gerat. b. 611. R. Medicam Artem nec Servi, nec Fœminæ exercere poterant apud Athenienses. c. 227. C.

Meditrina & Meditrinalia quid. a. 1247. G.

Medium quæ Planta. d. 102. 103. Z.

Medulla Saxorum. d. 981. 982.

Medulla Ossium structura & usus. a. 105. D. Sensu gaudet ex *du Verney*: Humidum Radicale videri potest a. 105. D.

Mel. Ejus natura & Vires. d. 933. &c. Præparata. d. 935. &c. Depuratio. e. 817. Analysis Chymica nullum dulce Principium promit. d. 939. D. Mel varium est pro vario Apum pabulo. Quandoque noxium Græcia Militibus ex *Xenophonte*, & quarè. d. 939. D.

Mella Officinalia. e. 549. 356. De iis Crisis. e. 473. &c.

Mel Passulatum. e. 809.

Melampodium. d. 720. 727. X.

Melanagoga Purgantia an dentur. a. 95.

Melancholia an in Liene generetur. a. 201. 1034.

Melancholia quid, & quibus differat à Delirio Melancholico. b. 1580. An Transfusione Sanguinis curabilis. a. 2493. v. *Delirium Melancholicum*.

Melancholia Hyppochondriaca. *Obs.* c. 1092. 1144.

Melancholia Hyppochondriaca cum Vertigine. *Obs.* c. 1045.

Melancholia. *Obs.* c. 1148.

Melancholicus Affectibus quid, & quo differat à Delirio Melancholico. b. 1580. v. *Delirium Melancholicum*.

Melancholica Cacochymia. a. 339. Ejus Remedia. a. 340.

Melanteria. Ejus Vires. d. 1272. e. 743.

Melanthium. d. 373. B.

Melaspermum. d. 373. B.

Meliceris, ejusque Caussæ, & Curatio. c. 434. &c. O.

Melilotus. Nativa, Præparata, Vires. d. 330. &c. Quo à Loto & Trifolio differat. d. 330. V.

Melilotus cœrulea quæ Planta. d. 331. X.

Melilotus Italica, ejusque Descriptio. d. 331. V.

Melilotus Officinarum Germaniæ. Ejus Descriptio, Analysis, Usus. d. 331. V.

Melis, Melos, Melotus. d. 879. Q.

Melissa. Ejus Nativa, Præparata, Vires. d. 331. &c. e. 772. Melissæ hortensis Descriptio, & Usus. d. 334. Y. Primum Ens Melissæ. d. 333.

Melissa Adulterina. Ejus Descriptio, & Vires adversus Ischiriam. d. 334. Y.

Melissa Moluccana. d. 334. Y.

Melissa Turcica, & Moldavica. d. 334. Y.

Melo, ejusque Vires. d. 333. 334. Character. d. 335. D.

Melon d'Acqua. *Melon di Pane*. d. 335. Z.

Melongena. Ex esu Melongenarum Maculæ similes in Cute ortæ. b. 995. K.

Melopepo. d. 334. 335. Z.

Membra læsa Aeris vicissitudinibus dolent. a. 326. K.

Membrana quid. a. 104. Membranosi generis in universo Corpore nexus. a. 1099.

Membrorum Amputatio juxta *Verduini* methodum. e. 524. O.

Memoria quid. a. 74. 272. Ea & Bruta gaudent. *ib.* & 273. Memoriæ functiones juxta *Cartesium* expositæ. a. 273. &c. F. Quam vim habeant ad feliciorem Memoriam comparandam vulgaria Remedia. a. 575. Varia ad Memoriam pertinentia Phænomena explicantur. *ibid.* Memoria Localis quæ. b. 1566. L.

Memoria læsa, ejusque Læsionis *Caussa*. b. 1556. &c. Memoriæ & Judicii vicissitudo. b. 1558. *Memoria læsa Signa*. b. 1558. &c. *Prognosis*. b. 1559. Memoria læsus, fatuus & amens, an legendi & scribendi artem addiscere possit. *Responsum*. b. 1560. K. Stultus an Memoria pollere possit. b. 1562. K. *Memoria læsa Curatio*. b. 1561. &c. Cephalica Specifica. b. 1563. Ambrata cautè administranda. b. 1563. &c. Methodus *Michaelis*. b. 1564. &c. Remedia vera ad perficiendam Memoriam quæ. b. 1566. L.

Meningum Cerebri Inflammatio. b. 1084. &c. Sphacelus & Sphacelismos appellata. b. 1085.

Mentha. a. 610. 788. Ejus Species, Nativa, Præparata. d. 335. &c. e. 767. Menthæ Character, ejusque Species ad propria Genera reductæ. d. 338. A.

Mentha Cattaria. d. 335. 338. A.

Mentha Græca. d. 185. 187. B. d. 338. B.

Mentha Saracenica. d. 338. B.

Menthastrum. d. 338. A.

Mens. v. *Anima*.

Menses Mulierum, Menstruus Mulierum Sanguinis Fluxus, ejusque

ejusque tempus, & Caussæ. a. 301. &c. c. 49. &c. A Luna non pendet. c. 58. H. Etiam in Viris observatus. a. 301. c. 49. Prævia Fermentatione erumpit. a. 302. &c. c. 50. E fundo Uteri, an ea ejus Vagina fluat Sanguis. a. 303. V. Menstrui Sanguinis Usus. a. 304. Menstruus Sanguis pro Philtro habitus. b. 1638.

Mensium Fluxus vitia. c. 51. &c.

Mensium Fluxus nimius quid, ejusque *Caussæ*. c. 70. &c. Frequentissimè peccat Sanguis. c. 71. &c. *Signa Diagnostica & Prognostica*. c. 72. &c. *Curatio*. c. 73. &c. Haud statim sistendus fluxus. c. 73. An Purgantia locum habeant. c. 73. Venæsectio an instituenda. c. 74. Opiata an administranda. c. 74. Absorbentia præcipua Remedia. c. 74. Adstringentia specifica. c. 75. &c. Formulæ. c. 76. &c. Externa. c. 78. &c.

Mensium Fluxus nimius. Decoctum ad Hæmorrhagiam Uteri. a. 1187. Injectio ad idem. a. 1202. c. 1324. Electuarium contra nimium Mensium Fluxum. a. 1167. c. 1215. Epithema ad Hæmorrhagias Uteri. c. 1264. Decoctum Adstringens in Vasorum laxitate. c. 1295. Potio & Pulvis ad Uteri Hæmorrhagiam. d. 86.

Mensium Fluxus Febri Malignæ superveniens. e. 827.

Mensium Fluxus nimius. *Casus*. c. 995. *Resolutio* prima. c. 996. *Annot. Ettmull.* c. *ibid.* *Resolutio* secunda. c. 1001.

Mensium Fluxus nimius. *Obs.* c. 1169. 1170.

Mensium Difficultas, ejusque Caussæ & Signa. c. 80. Curatio. c. 81. &c. An, & quando Venæsectio instituenda. c. 83. M.

Mensium Difficultas. *Casus*. c. 991. *Resolutio*. c. 992.

Mensium Paucitas, ejusque Caussæ. c. 83. Signa & Curatio. c. 84.

Mensium Emansio, & Suppressio. c. 51. *Caussa* Proximæ & Remotæ. c. 52. &c. *Signa*. An ex Graviditatione, an ex Caussa Præternaturali. c. 54. Signa distinctiva obscura. c. 55. 56. *Prognosis*. c. 56. *Curatio*. c. 57. &c. Universalia Specificis præmittenda. c. 57. Purgantia. c. 58. Venæsectio an, quando, & ubi sit celebranda. c. 60. I. c. 61. 62. K. c. 83. M. c. 633. 642. Cucurbitulæ scarificatæ. c. 62. Martialis. c. 62. &c. Specifica Emmenagoga. c. 62. &c. Formulæ. c. 66. &c. Suppressionis Mensium ex Frigore capto, & Animi passionibus ortæ Curatio. c. 68. Externa. c. 68. &c. Balnea, Thermæ, Suffitus. c. 69. Instrumentum *Glauberi* ligneum. c. 70. An Fontanella in Mensium Emansione locum habeat. c. 636.

Mensium Emansio Naturalis cæcas Hæmorrhoides pariens. *Casus*. c. 630. *Resolutio* prima. c. 630. &c. *Annot. Ettmull.* c. 631. &c. *Resolutio* secunda. c. 637. *Resolutio* tertia. c. 640.

Mensium Suppressio. *Obs.* c. 1128.

Mensium Suppressio cum Ictero & Pedum Tumore. *Obs.* c. 1089.

Mensium Obstructio. Electuarium Chalybeatum ad Mensium obstructionem. 1214. Pulvis ad Menses movendos. c. 1199. Nodulus pro Infuso Martiali. c. 1282. Decoctum stimulans Menses. c. 1295. Aliud. c. 1298. Fotus Vaporosus ad promovendos Menses. a. 1194. c. 1333. e. 202. Semicupium in Suppressione Mensium. c. 1344. Decoctum Radicis Caryophyllatæ in Vino. d. 121. O. Pessus *Schraderi*. e. 345. Alii. e. 346. &c.

Mensium inordinatus Fluxus, ejusque Caussæ & Curatio. c. 86.

Mensium pro aliena loca Fluxus, ejusque Caussæ & Curatio. c. 87. 88.

Mensium Stillicidium, ejusque Caussæ. c. 84. Signa & Curatio. c. 85.

Mensium Decoloratio, ejusque Caussæ & Curatio. c. 85.

Mensium Fœtor, ejusque Caussæ & Curatio. c. 85. 86.

Menstruum Chymicum quid, & quotuplex. a. 817. &c. c. 158. &c. Menstruum Universale, & Particulare. a. 817. Menstrua Aquosa. a. 818. Aqua an pro Menstruo habenda. c. 161. Menstrua Acida. c. 162. &c. Vinosa, &c. c. 163. &c. Sulfurea, Salina. a. 819. An dentur Menstrua Insipida. a. 820. c. 159. An detur Menstruum Universale. a. 820. c. 165. Nullibi contineri posset. a. 821. P. An sit Sal Tartari volatile. a. 895. Menstrua analogiam habere debent cum rebus dissolvendis. b. 1188. c. 158. &c. 479. &c. An dari possit Menstruum Calculum, intacto Hominis corpore, dissolvens. b. 1189. Menstrua ad Magisteriorum præparationem. c. 435. &c. De Menstruis Judicium. c. 475. &c.

Menstruum Compositum. c. 164.

Menstruum pro Tinctura Solis *F. Antonii* c. 839.

Menstruum *B. Valentini*. d. 700.

Menstruus Mulierum Sanguis. v. *Menses Mulierum*.

Mentagra Plinii quid. b. 989. C.

Menyanthes Tournefortii. d. 547. D.

Mephitis lethifera in Antro ad Lacum *Agnanum*. a. 326. L.

Mercurialis. Nativa, Præparata, Vires. d. 339. Character. d. 340. C. Mercurialis mas & fœmina, earumque Descriptio, Analysis, Usus. d. 340. C.

Mercurius Paracelsistarum Principium. a. 858.

Mercurius quid. d. 1174. Philosophorum, Corporum, & Vulgi. d. 1175. &c. e. 551. &c. 630. &c. Mercurius Vulgaris quid & quotuplex. a. 858. d. 1174. In omnibus Metallis præexistit. a. 858. T. a. 866. Y. d. 1085. Mercurii intima compositio. a. 738. X. Mercurius Coagulatus & Fixatus. d. 1177. Ejus Delectus & Usus. d. 1177. 1178. Mercurius Nervis inimicus. a. 868. An in Sanguine Animalium contineatur. a. 905. Non potest resolvi nisi ab Acidis. b. 29. An Coctione Mercurius aliquid in Liquorem transmittere possit. b. 880. N. Mercurius quomodò Salivam provocet. a. 97. 734. &c. 738. X. a. 860. Cur quandoque aliàs, præter Salivationem, Evacuationes promoveat. a. 738. X. Mercurius vivus assumptus in pertinaci Alvi obstructione. a. 1240. In Ileo. b. 298. c. 652. &c. v. *Mercurialia*. Ex Mercurio Universale Febrifugum parari posset. d. 1213. M. Ad Mercurium è Corpore expellendum Remedia. d. 1213. M. Mercurius crudus quomodò exhibendus in Vermibus. e. 555. v. *Vermes*.

Mercurii Præparationes. a. 861. &c. d. 1181. &c. e. 552. &c. 630. &c. Purgatio Mercurii. d. 1188. e. 552. Calcinatio & Præcipitatio. d. 1182. &c. e. 553. Sublimatio. d. 1193. &c. e. 553. Destillatio. d. 1200. Extractio. d. 1212. Liquatio. d. 1212. Salificatio. d. 1214. Mercurius in Aquam redactus d. 1212. &c. Mercurialis Secreti edulcoratio. e. 832.

Mercurialia Vomitoria. a. 651. Cathartica. a. 690. Salivantia. a. 734. &c. Mercurialia Vulneraria. a. 791. Mercurialium Purgantium in Hydrope Usus. b. 835. Mercurialium tam internorum, tam externorum pro Salivatione usus. b. 882. &c. c. 861. v. *Salivatio*. Mercurialia Scorbuticis noxia. b. 887. 928. Qua cautela in Scabie adhibenda. b. 982. c. 880. Semen extinguunt. c. 5. Mercurialium Usus in Tinea. c. 373. In Phthiriasi. c. 375. In Scirrho. c. 428. In Vermibus. e. 555.

Mercurificatio Metallorum. d. 1096. &c.

Mercurius Antimonii. d. 1270.

Arsenici Corporalis. d. 1352.

Coagulatus à Saturno. e. 140.

Corallatus. d. 1186. 1187. Secretior. e. 553.

Corporum. d. 1096. 1175.

Diaphoreticus. a. 862. c. 498. Diaphoreticus *Thomson*. e. 497. H. Diaphoreticus *Paracelsi*, & *Helmontii*. e. 631. Fixus. a. 732. 862. b. 552.

Dulcis. a. 690. 735. 864. b. 46. d. 1194. &c. Mercurius Dulcis Solaris. d. 1198. e. 639. Mercurii Dulcis Usus. d. 1195. &c. e. 553. 554. Mercurius Dulcis an ab Acido Gallico exsuscitetur. c. 982. P. e. 986.

Duplicatus Philosophorum, seu Rebus. b. 552. c. 986. e. 749.

Fixus Diaphoreticus. a. 732. 862. b. 552. *Cnoeffelii*. a. 732. Fixatus, & Coagulatus in quo differant. a. 859. d. 1184. Fixatus *Rolfincii*. e. 743.

Jovis. d. 1174.

Lunæ. d. 1128.

Menoæ. e. 642.

Martis. d. 1141.

Metallorum an Non-Ens. a. 905.

Philosophorum quid. a. 372. 858. 908. d. 1175. Mercurius Philosophicus duplicatus *Mynsicht*. b. 552. e. 749.

Præcipitatus. a. 861. d. 1182. &c. 1187. e. 555. 631. *Floravanti*. e. 554. Præcipitatus Albus, Flavus, Rubicundus. a. 861. d. 1187. Viridis. a. 863. d. 1192. Præcipitatus *Lusitani*. c. 496. Præcipitatus Miraculosus dictus. d. 1187. Præcipitatus Vitriolatus. d. 1189. Præcipitatus Solaris. a. 692. d. 1190. &c. e. 557. Regulinus. d. 1191. e. 545. Venereus. d. 1192.

Saturni. a. 878. d. 1168.

Solis *Paracelsi*. d. 1120.

Sublimatus. a. 863. d. 1193. e. 553. 627. Sublimatus Corrosivus, & Dulcis. a. 864. Sublimatus Officinarum. d. 1193. e. 553. 554. Sublimatus Regulinus. d. 1194. Rubeus non corrosivus. d. 1197. Paratus sola Salis additione, opportunior. d. 1197. L.

Mer-

Mercurius Sublimatus Cardialgiam parit, huiusque Curatio. b. 566 Mercurii Sublimati Usus in Ungue Oculorum. b. 1332. In Albugine. b. 1336.
Veneris. d. 1155. Veneris diaphoreticus. d. 1156.
Vitæ. a. 650. 692. 851. 917. d. 1201. &c. e. 543. 545 618. Mercurius Vitæ correctus. d. 1203. e. 546. Cathatticus. d. 1204. Mercurius Vitæ *Paracelsi*, d. 1186. Mercurii Vitæ regimen. a. 852.
Universalis an Non-Ens. a. 906.

Mercurialis fluviatilis *Scaligero*. d. 932. A.
Mesenterii Structura, & Usus. a. 166.
Mesenterii Inflammatio, Abscessus, &c. b. 1038. Morbi alii. b. 1039 Caussæ, & Signa. b. 1039. 1040. Curatio. b. 1041 &c.
Mespilus. Nativa, Præparata, Vires. d. 340. 341. e. 847. Mespilus Officinalis. d. 342. D. Mespilus Aronia. d. 342. D. Officulorum usus. e. 665.
Metalla. Illorum Principia componentia. d. 965. &c. Genesis & Natura. d. 1083. &c.
Metalla omnia verum Mercurium contineant. a. 858 T. Metallorum genesis ex coalescentia globulorum Mercurii cum glutino Materiæ Luminis, ex *Homberg*. a. 866. Y. Metallorum genesis ex *Aethere*. a. 867. d. 1084. &c. In quo conveniant, in quo discrepent. a. 867. 868. Metallorum Transmutatio an possibilis. a. 868. Z. 906. 1343 d. 1088. &c. Metallorum proprietates explicatæ. d. 1087. &c. An Astra ad illorum generationem concurrant. d. 1090. Metallorum Usus Medicus, Chymicus, Mechanicus. d. 1090. &c. An Metalla solvantur in Corpore. d. 1091. &c. Metallorum Præparationes, eorumque ratio. d. 1092. &c. Amalgamatio per Mercurium. d. 1095.
Metallica Recrementa Naturalia, eorumque Usus. d. 1271. &c. Artificialia, eorumque Usus. d. 1277. &c.
Metallotheca Vaticani Clementis XI. jussu edita, & *Lancisii* notis aucta. d. 967. A.
Metastasis particularum in Corporum mutationibus. a. 17. 55.
Methodica Secta, ejusque Asseclæ. a. 47.
Methodus Medendi. a. 87. Quid & Quotuplex. a. 515. &c. Ejus Canones. a. 518. &c. Dogmatica, & Empirica. a. 522.
Metroenchyta quid, ejusque usus. c. 1322. e. 70. 71.
Meum Athmanticum. Ejus Descriptio & Usus. d. 342. E.
Meum Adulterinum. d. 342. F.
Mezereum Arabum. Ejus Descriptio & Usus. d. 744. G.
Mezereum Germanicum. d. 742. Ejus Descriptio & Usus. d. 744. G. e. 514.
Microcosmi & Macrocosmi analogia. e. 778.
Mictus Chylosus. e. 827.
Mictus Cruentus, ejusque Caussæ. b. 1204. &c. Per Anastomosim, Diæresim, Diabrosim Valorum. b. 1205. Signa Mictus Cruenti, ratione Loci, Caussæ &c. b. 1206. Prognosis. b. 1207. Curatio. b. 1207. &c. Venæsectio, Purgatio an locum habeant. b. 1207. Adstringentia. b. 1207. Vulneraria. b. 1209. &c. Injectiones. b. 1210.
Mictus Cruentus. *Obs.* c. 1065.
Mictus Involuntarius. Pulvis *Montagnana*. d. 837. v. *Urinæ Incontinentia*.
Miliaris Febris. v. *Febris Miliaris*.
Milium. Ejus Vires & Usus. d. 343. 344. A. 345. G.
Milium Solis. Nativa, Præparata, Vires. d. 345. Character. Officinalis Descriptio, Analysis, Usus. d. 346. H. e. 665.
Millefolium. Species, Nativa, Vires. d. 346. Officinalis Analysis, Usus. d. 347. I.
Millegrana. d. 271. &c.
Millepedes. a. 712. Illorum Descriptio & Usus. d. 941. 942. F.
Milvus. Ejus Species, Vires. d. 904. Accipitris species. d. 904. M.
Milzarella Italorum quid. b. 345. B.
Mineralia. Eorum Usus medicus. d. 965. &c. Ex quibus constent Principiis. d. 965. &c. Mineralium complurium componentia. d. 1080.
Mineralium Venena in quo consistant, eorumque Correctio. a. 549. Fumi Asthma parientes. b. 375.
Minium. a. 876. Officinarum. d. 1159. e. 838.
Minium Dioscoridis. d. 1284.
Mirabilis Peruviana. d. 740. E.
Mistura quid. Ejus Formulæ. a. 1172. &c. c. 1237. &c. e. 105. &c. De iis judicium. e. 492. Misturæ Internæ. c. 1238. &c. Externæ. c. 1268. &c. Misturæ Lacteæ Purgantes. c. 1255. v. *Potiones*. Misturæ ad Os quid, earumque Formulæ. c. 1278. &c.

Mistura ab Apoplexia præservans *Kolbii*. b. 1531.
ad Arthritidem Vagam *Timæi*. b. 966.
ad Asthma *Lindani*. b. 390.
Carminativa polychresta *Sylvii*. b. 133.
Cordialis *Schroederi*. e. 812.
Febrifuga *Crollii*, & *Hartmanni*. e. 448.
ad Sanguinis Vomitum *Rulandi*. b. 152. Alia *Foresti*. b. 153. Alia *Sylvii*. b. 153. 1207. c. 1248. Eadem correcta. b. 153.
Simplex *Paracelsi*. a. 894. e. 37. 578. Anodyna. e. 579.
ad Singultum Cydoniata. b. 402. Alia *Barbette*. b. 403.
Theriacalis *Ludovici*. e. 586. 587.
de Tribus. e. 37.
Mistura plurium Metallorum. e. 546.
Misy. Ejus Vires. d. 1272.
Mitridatium quid. e. 113.
Mitys quid. d. 939. D.
Miva. v. *Rob*. De Mivis judicium. e. 473.
Miva Cydoniorum. d. 803. e. 820.
Mola quid. An à Virginibus & Viduis concipi possit. c. 176. *Molæ Caussa* Proximæ. c. 177. &c. Remotæ. c. 179. *Signa conceptæ Molæ*. c. 179. &c. *Prognosis*. c. 180. &c. *Consilium pro Muliere Tumorem ex Mola gestatione passa*. c. 182. X. *Curatio*. c. 182. &c. Interna. Externa. c. 183. Chirurgica. c. 184. Speculum Uterinum. c. 184.
Mola Aquosa quid. c. 167.
Moldavica Tournefortii. d. 334. Y.
Molon Plinii quid. d. 233. X.
Molucca Tournefortii. d. 334. Y.
Moly Homeri. d. 72. P.
Molybdana mineralis. d. 1157. d. 1279. &c.
Molybdana Plinii. d. 413. R.
Monoceros. d. 887. T.
Monstrosus Partus, ejusque Caussæ. c. 275. 276.
Morbilli. v. *Variola*.
Morbilli ignei qui. b. 677.
Morbilli. *Obs.* c. 1038. c. 1097. 1139. 1154. cum Vomitu & Diarrhœa. *Obs.* c. 1038.
Morbus quid. a. 59. 321. Differentiæ Morborum. a. 77. 323. &c. Essentiales. a. 325. Morbi Fluidorum, Spirituum, & Partium Solidarum. a. 77. 78. &c. a. 323. &c. 329. &c. 1434. Morbi Archeales *Helmontii*. a. 77. 327. Intemperiei, & Conformationis. a. 78. Morborum Tempora. a. 79 Morbi per Consensum, & per Essentiam. a. 79. 324. 360. &c. Morborum Caussæ Externæ, Internæ, Fortuitæ, Necessariæ &c. a. 79. a. 367. &c. Morborum Benignitas & Malignitas. a. 84. 364. &c. b. 627. c. 612. Morborum Signa Diagnostica & Prognostica. a. 85. &c. Morbus an sit Substantia, an Qualitas. a. 321. Morbi & Sanitatis Subjectum. a. 322. Morbi Subjectum Inhæsionis, & Denominationis. a. 323.
Morborum Differentiæ Essentiales. a. 323. &c. 325. Morbi Humorum qui, & quot. a. 329. &c. Morbi Partium Solidarum. a. 346. &c. Intemperiei. *ibid.* Illorum Remedia. a. 775. &c. Ad Humorum an Partium Solidarum Morbos reducendi. a. 349. Q. Morbi Occultarum Qualitatum. a. 352. In mala Conformatione, seu Organici. a. 352. &c. Horum Remedia. a. 782. Morbi in mala Compositione. a. 355. &c. Horum Remedia. a. 785. &c. Morbi in soluta Unitate. a. 356. Morbi Spirituum qui & quomodò corrigendi. a. 749. &c. Morbi cujuscumque Caussa in turbato Spirituum motu consistit. a. 1369.
Morborum Differentiæ Accidentales a. 356. &c. Morbi Contagiosi. a. 356. &c. Idiopathici & Sympathici. a. 79. 324. 360. &c. Congrui & non Congrui. a. 361. &c. Morbi Connati, Adventitii, Hæreditarii. a. 362. Benigni, & Maligni. a. 364. &c. a. 84. b. 627. c. 612. Morbi Acuti & Chronici. a. 365. Chronicorum Morborum Remedia. c. 695. &c. Morbi Periodici, & non Periodici. a. 365.
Morborum Tempora. a. 366. 1436. Caussæ. a. 79. 367. &c. Maximorum Morborum minima quandoque sunt initia. a. 390. c. 1029. de eo *Dissertatio*. a. 1366. &c. Magnorum Morborum parva quandoque Remedia. a. 1385. Discrimen inter Morbum, Caussam Morbificam, & Productum Morbosum. a. 390. Morbi quamplurimi radicem in Ventriculo & primis viis habent. a. 540.
Morbi Acuti Puerperarum, earumque Caussæ, Signa, & Curatio. c. 276. &c.
Morbus Attonitus quid. b. 1505.
Morbus Castrensis, ejusque Curatio. b. 667. &c.

Morbus Eruditorum quis. a. 1346.
Morbus Flatulentus. v. *Hypochondriaca affectio.*
Morbus Gallicus. v. *Venerea Lues.*
Morbus Hungaricus. v. *Febris Castrensis.*
Morbus Hungaricus cum Spasmo extremorum. *Obs.* c. 1094.
Morbus Hypochondriacus. v. *Hypochondriaca affectio.*
Morbi Infantum, & Puerorum. c. 305. &c. Illorum Caussæ & Remedia. a. 1043. &c. Valetudinarium Infantile: *Dissertatio*. a. 1043. &c.
Morbus Miliaris quid. b. 677.
Morbus Neapolitanus quid. b. 872. v. *Venerea Lues.*
Morbus Sacer malè cum Igne Sacro à *Servio* confunditur. c. 846. *Diss.*
Morbus Syderatus quid. b. 1505.
Momordica. a. 787. Vires. d. 348. 349. e. 847. A Balsamina differt. d. 349. K. Vulgaris Descriptio & Usus. d. 349. K.
Moretus quid. Ejus Formulæ. e. 203. 206.
Moretus usualis pro Ditioribus: pro Pauperibus: absque Speciebus. e. 206.
Morgeline quid. d. 36.
Mors Naturalis. a. 124. 321. Quomodò ex Senectute accidat. a. 131. D. 323. I. v. *Vita*.
Morsuli quid, eorumque Formulæ. c. 1222. &c. a. 1169. c. 221. 223. 253. &c. v. *Tabella. Rotula.*
Morselli de Citro. e. 224.
de Diagridio. e. 224.
de Mechoaca *FF.* c. 225.
Pectorales *FF.* e. 224.
ad Venerem *Com. à Pappenheim*. e. 225.
Morsus ferè omnium Animalium venenati. a. 969. 983. b. 1613. 1623. *Diss.* v. *Rabies.*
Morsus Diaboli. v. *Succisa.*
Morsus Gallinæ quæ Planta. d. 36.
Morsus Ranæ quæ Planta. d. 376. F.
Mortuorum Miracula quæ quibusdam dicantur. a. 113. N. An in iis aliquid Vitale, remaneat a. 113. 114.
Morum & Ingeniorum diversitas unde, ex *Cartesio*. a. 278. H.
Morus. Species, Nativa, Præparata, Vires. d. 349. 350. e. 822. Character. d. 350. L.
Moschardini. e. 368. 370. Illorum Usus. e. 465.
Moschata. v. *Nux Moschata*.
Moschius, seu Capreolus Moschi. d. 865. Animalis descriptio. d. 868. G.
Moschus. a. 775. Ejus natura. d. 866. Internè Hystericis prodest. a. 1092. Verus & Adulteratus. d. 866. 868. G. e. 794.
Motacilla. Ejus Vires. d. 905. Motacillæ Muscicapæ d. 905. Ω.
Motus Principium agens. a. 5. Omnium Corporis mutationum Author. a. 17. 55. Ejus Differentiæ. a. 24. Motus Localis & Intestinus. Localis vel Gravitatis, vel impulsus: adde Restitutionis, seu Elasticum. a. 24. 25. Omnis Motus est impulsus. a. 24. N. Mobilu quid. a. 25. Motus Generalis & Specialis. a 25. Ejus Species sunt Fermentatio, Putrefactio, Præcipitatio, Fluiditas, Liquefactio, &c. a. 25. Motus Caussa Efficiens, seu Movens, est aberrra. a. 28. Vim motivam internam malè adstruit Author. a. 29. R. Primus Motor est DEUS O. M. a. 29. Motus Quantitas à Deo primùm creata in omnibus Corporibus eadem conservatur, & quomodò. a. 29. S. Secundus Motor est Materia subtilis. a. 29. 31. Motus sunt certæ Leges. a. 31. 32. Motus quomodò in Mobili excitari possit major quàm sit in Movento. a. 604. Y.
Motus Animalis, ejusque Instrumenta. a. 74. &c. 281. &c. 1448. b. 1453. &c. Motus Voluntarius & Spontaneus. a. 74. 282. &c. b. 1469. Tonicus. a. 75. Motus Animalis præcipuum Organum Musculus. a. 283. 4. *Musculus*. Determinatio Motus Animalis, quibus caussis fiat. a. 288. O. Situs Centri gravitatis in Motu progressivo. a. 284. K. Motus Intestinorum Peristalticus. a. 162. Y.
Motus Caussa Non-Naturalis. a. 80. Motus & Quietis Usus. a. 382. &c. I.
Motus Convulsivus quid. b. 1469. v. *Convulsio.*
Moxa quid, ejusque Usus. a. 592.
Mucus intestinalis quid. a. 162.
Mulieres an Semen generent. a. 294. &c. c. 3. 89. An Podagra laborent. b. 1421.
Mulieres Medicam Artem exercere apud Athenienses haud poterant. c. 127. C.
Mulierum Morbi. c. 49. &c. Mulierum Gonorrhœa quid. c. 88. v. *Fluor albus.*
Mullus Piscis. d. 912. F.
Mulsum quid, & Mulsa medicata, eorumque Formulæ. c. 1298. 1300. e. 193. Ejus Usus. d. 936.
Mulus. Muli. Usus medicus. d. 868. An sterile Animal. d. 868. H.
Mumia quid, & quotuplex. d. 853. Ex ea Præparata. d. 854. &c. e. 604.
Mumia Helmontio quid. b. 1635.
Mumia Magnetica. d. 850.
Mumia Mineralis *Poterii*. b. 1454. e. 140.
Mumia Vitæ alexiteria. d. 852.
Mumia Vitalis, & Spiritualis quid. a. 100. 772. &c. c. 530. R.
Mundificantium Medicamentorum in Vulneribus Usus. c. 455. 456. in Ulceribus. c. 487. &c.
Mungo Garzia quid. d. 354. M.
Mungos Animal, ejusque indoles. d. 354. M.
Mungos Radix alexipharmaca, ejusque Descriptio & Usus. d. 354. M.
Muria. e. 684. Muria cur à Putredine præservet. a. 1457.
Mus. Ejus Species, Vires. d. 869. Species ex *Charletono*. d. 870. I. Ejus Stercus. e. 728.
Mus Alpinus, ejusque Anatome & Usus. d. 869. 830. I. Ejus Pinguedo. e. 796.
Musca. Ejus Vires. d. 957. Quomodò politis Corporibus adhæreat. d. 957. Q.
Muscorda. Ejus Usus. e. 728.
Musculus, ejusque Structura & Usus. a. 74. b. 1454. Contractio. a. 75. 283. &c. 1282. b. 1454. Ad Masticationem facientes. a. 139. Musculorum contractio an accedente nova materia ex *Borello*, an verò non accedente, ex *Stenone* contingat. a. 284. I. Musculorum figura & vis elastica. a. 285. L. non moventur ope Effervescentiæ in illis conceptæ. a. 286. M. Musculorum Antagonistarum Canales communionis Valvulis præditi, ex *Cartesio*. a. 287. N.
Musculorum Thoracis in Respiratione motus. a. 1282. &c. Requiritur in Expiratione actio Musculorum antagonistarum. a. 1284. S.
Muscus, ejusque Species. d. 354.
Muscus Terrestris, Arboreus, Marinus, eorumque Vires. d. 355. 356. N. e. 848. Musci terrestris Species ad Classes reductæ. d. 355. N. Musci clavati volaticum Semen. e. 668.
Musica Consonantiæ & Dissonantiæ in quo consistant. a. 259. *Diss.* Musicæ vis ad Somnum conciliandum. b. 1303. N.
Mustela, ejusque Species. d. 870. I. Sylvestris, Zebellina. *ibid.* Mustelæ Hepar. e. 602.
Mustela Piscia. Ejus Vires. d. 924. Descriptio. d. 925. R.
Musti Natura. a. 888. Ejus Fermentatio. d. 576. a. 931. Mustum Martiale. a. 889. Musti concentratio Glauberiana. a. 889.
Mutus ex originali Surditate quo Artificio loqui possit. b. 1364. Q. Mutus artificio loquens. a. 251.
Myacantha. d. 66. C.
Myopia quid. b. 1327. E.
Myosotis an ab Auricula Muris distinguenda. d. 71. M.
Myrmecia quid, earumque Curatio. c. 440. &c. Q.
Myrmeciorum Infessus. e. 831.
Myrobalanus. Ejus Species, Chebuli, Bellyrici, Citrini, Emblici. Indi. Illorum Vires. d. 744. &c. e. 514.
Myrothecia Pharmaceutica. e. 403.
Myrrha. Ejus Vires, Præparata. d. 637. &c. e. 571. 703. Descriptio, Usus. d. 640. N. Quam Myrrham SERVATORI nostro Magi obtulerint. d. 640. N.
Myrrha Stacte. d. 640. N.
Myrrha Troglodytica. d. 640. N.
Myrtillus. Nativa, Præparata. d. 356. 357. O. P. Myrtillus Germanorum est Vitis Idea. d. 357. O.
Myrtus. Nativa, Præparata, Vires. d. 357. Character, Species, Usus. d. 357. P. Myrtilli. Eorum usus. e. 821.

N.

NÆvi materni, earumque Caussæ. c. 316. Curatio. c. 318.
Napellus est Aconiti species. d. 358. Q. Illius Specierum præcipuarum Descriptio, & venenosa indoles. d. 358. 359. Q. Symptomata ab assumpto Napello, eorumque Remedia. d. 359. Q.
Naphtha Antiquorum. d. 658. R. d. 1378. e. 799.
Napus. Nativa, Præparata, Vires. d. 359. Quo à Rapa differat. d. 359. R.

Narcotica Medicamenta. v. *Opiata*.
Nardum Pisticum. d. 521. X.
Nardus Celtica. d. 521. X.
Nardus Indica. d. 528. X.
Narium Hæmorrhagia. v. *Hæmorrhagia Narium*.
Narium Obstructio in Infantibus. c. 368. Linimentum ad Narium Obstructionem. a. 1204.
Nascalia. a. 750. e. 342. 344. 346. &c.
Nascaphthum Cordi. d. 541. X.
Nasturtium Aquaticum. Nativa, Præparata, Vires. d. 360. &c. Est Sisymbrii species. d. 362. S. Aquatici Nasturtii Destillatio curiosa ex *Lemery F.* b. 951. A. Nastortii Aquatici Officinarum Descriptio, Analysis, Usus. d. 362. S. Usus Antiscorbuticus. e. 698.
Nasturtium Creticum *Ettmuleri*. d. 363. V.
Nasturtium Hortense. d. 359. 363. Character & Vires. d. 363. T.
Nasturtium Indicum. d. 364. X.
Nasus, ejusque Ductus Stenoniani. a. 264.
Natrix quid. e. 373. X.
Natura Stans, Sedens, & Jacens *Helmontii*. a. 518. Naturæ Medicatricis, Minister Medicus. a. 88. 517.
Natura Plasticæ *Cudvvorthii* quid, & an in Organicorum Corporum Formatione necessariæ. a. 107. F. c. 161. V.
Naturales Caussæ quæ. a. 371.
Nausea quid. Ejus Caussæ, & Curatio. b. 80. 135. &c. In quo propriè consistat, & qua ratione à Vomitu differat. b. 136. Q. An a Stomachi contractione. b. 136. Q. 137. Sacculos ad Nauseam. c. 1338.
Nausea Gravidarum, ejusque Curatio. c. 193.
Nausea Infantum, ejusque Curatio. c. 334.
Nausea. *Casus*. *Resolutio*. c. 537. &c.
Necrosis quid. b. 1035.
Nectar Adstringens *Langii*. b. 1127. d. 24.
Nectar Succosum *Clossæi*. d. 710.
Nepenthes Aureum *Sala*. d. 650.
Nepenthes Homeri. d. 656. P. An sit Medicamentum, an Medicamenti epitheton. d. 656. P. An ex Borragine. d. 88. I. An ex Helenio: an ex Œnopia. d. 656. P.
Nepeta. d. 98. An cum Cataria confundenda. d. 364. Y.
Nepeta Germanorum. d. 364. 365. Y.
Nepeta Italorum, ejusque Descriptio & Usus. d. 365. Y.
Nephritis vera est Inflammatio Renum. b. 1075. c. 920. Nephritis Calculosa, Salina, Scorbutica, Ulcerosa. c. 920.
Nephritis Notha Scorbutica. Ejus Caussæ & Curatio. b. 959. &c. Abstergentia Intestina: Alterantia. b. 960. Clysteres. b. 961. &c. Curatio extra Paroxysmum. b. 962.
Nephritis Calculosa. *Casus*. c. 916. *Resolutio* prima. c. 917. *Annot. Ettmull.* c. 920. *Resolutio* secunda. c. 925. *Historia* similis. c. 924.
Nephriticus Dolor an semper punctorius. b. 294. Q. Quomodo a Colico Dolore distinguatur. b. 302. An Infusoria Chirurgica curabilis. a. 1024. v. *Calculus Renum*.
Nephriticus Dolor. Linimentum in Dolore Nephritico. a. 1205. c. 1362. Sacculus paregoricus. e. 313. b. 1178. Emulsio Nephrocathartica. c. 1251. Emulsio temperans in Affectibus Nephriticis. c. 1253. Cerevisia medicata contra Arthritidem & Nephritidem. c. 1289. Decoctum Nephritico-diureticum. c. 1307. Fotus in Dolore Nephritico. b. 1178. &c. Semicupium in Doloribus Nephriticis. c. 1344. e. 200. Aqua Nephritica *Hoferi*. d. 32. Decoctum Antinephriticum *Barbette*. d. 37. v. *Calculus Renum*.
Nephriticus Dolor cum Dyspnœa & Tussi. *Obs.* c. 1047.
Nephriticus Dolor Nothus cum Ischuria. *Obs.* c. 1069.
Nephriticus Dolor Scorbuticus. *Obs.* c. 1120.
Nephriticum Malum. *Obs.* c. 1099.
Nephriticum Divinum. d. 1020. N.
Nephriticus Lapis. v. *Lapis Nephriticus*.
Nervus. Ejus structura ingeniosè à *Cartesio* excogitata. a. 225. G. Nervorum Fibrillæ, eorumque Tonus. b. 52. &c. 1291. Quomodò Motum ab Objectis impressum pro Sensibus ad Cerebrum transmittant. a. 237. L. Nervi Intercostalis & Ophthalmici exortus, & quos consensus pariant. b. 410. N. Nervi an consensum habeant cum Motu Lunæ. b. 1292. An cum Visceribus Abdominis. b. 1292. &c.
Nervorum Vulnera, eorumque Curatio. c. 473. &c. Nervus Venæsectione læsus quomodo tractandus. a. 579.
Nerveus Succus quid, & an Nutritionis Materia. a. 135. L. Argumenta Anglorum id probantia. *ibid.* diluuntur. a. 188. M.
Nervina Medicamenta. a. 631. &c. b. 7. 53. &c. v. *Apoplexia*. *Paralysis*. *Cephalica*. Nervorum Classis. c. 777. &c.
Nicomachus ob nimiam Obesitatem podicem tergere nequibat. a. 1412. Y.
Nicotiana. a. 619. 648. b. 22. Ejus Species, Nativa, Præparata. d. 366. &c. e. 514. Nicotianæ Character. d. 372. A. Nicotianæ majoris latifoliæ Descriptio, & Usus. d. 372. A. Usus in Pleuritide. e. 722. v. *Tabacum*.
Nigella. Species, Nativa, Vires. d. 372. 373. Character. Descriptio. d. 373. B. e. 782.
Nigellastrum Dodonæi. d. 320. I. Ejus Descriptio. d. 373. C.
Nigrum Fumi. d. 659. S.
Nihili Album. d. 1280. e. 743.
Nihili Officinarum. d. 1277.
Nitrum. a. 706. d. 1293. Ejus Natura, Præparata, & Usus. a. 813. &c. d. 1294. &c. e. 676. &c. Nitri naturalis Componentia. Unde creatur. d. 1295. &c. e. 676. &c. Vires. d. 1297. Præparationes variæ. a. 916. d. 1298. &c. Purificatio. d. 1298. &c. e. 677. &c. Calcinatio. d. 1299. Sublimatio. d. 1303. Destillatio. d. 1304. &c. Extractio. d. 1308. An in Terram insipidam Nitrum redigi possit. e. 544. 678. Nitrum Niliacum, & Murarium, Aphronitrum appellatum. e. 677. Nitrum Artificiale. e. 683. Nitri Usus in Intermittentibus Febribus. b. 530. &c. In Febribus Acutis. b. 590.
Nitri Magnesia. b. 183. C.
Nitrum Alcalisatum. e. 678.
Antimoniatum duplex. a. 847. d. 1228. 1298. 1301. e. 677.
Cachecticum Chalybeatum. e. 679.
Corallatum. d. 1300. e. 677.
Crystallisatum. d. 1298.
Fixum. d. 1299. &c. e. 678. 679. Ammuniacale. e. 652. Antimoniatum. e. 677.
Martiale aperitivum. e. 677.
Perlatum. d. 1300. e. 677.
Saccharatum. d. 1300. e. 677.
Saturnisatum. d. 1300. e. 677.
Tabulatum. d. 1299.
Tinctum. e. 677.
Vitriolatum. a. 816. d. 1302. e. 447. 679.
Nix an Menstruum. a. 818.
Nix Antimonii diaphoretica *Clossæi*. d. 1255. e. 617.
Nix Martis *Zanichelli*. d. 1147. I.
Noctambuli qui. b. 1307.
Noctiluca. d. 947. K.
Noctiluca aerea. d. 846.
Noctua. Ejus Vires. d. 905. Bubonis Species. d. 905. N.
Nodi Gallici. b. 874. c. 433. v. *Gummata Gallica*
Nodulus. Ejus Formulæ. a. 1184. &c. c. 1278. &c.
Nodulus ad Odorem. e. 230. &c.
Nodulus pro Vino. v. *Vinum Medicatum*.
Noli me tangere Bauhini. d. 73. R. 374. D.
Non-Entia Chymica. a. 905. &c.
Non-Naturales Res quæ. a. 79. &c. 371. &c.
Nubecula Oculorum, ejusque Caussæ, Signa, & Curatio. b. 1333.
Nucista. v. *Nux Moschata*.
Nummi Antimoniales. e. 549.
Nummularia. Ejus Species, Vires. d. 374. &c. Non ad Anagallides, sed ad Lysimachias pertinet. d. 375. E. Nummulariæ Officinalis Descriptio, & Usus. d. 375. E.
Nutritio in quo consistat. a. 62. Appositione, Assimilatione, & Agglutinatione perficitur. a. 62. b. 765. Nutritionis Necessitas. a. 125. 127. Y. Finis, Subjectum, Materia. a. 128. 184. &c. Forma, Gradus, Modus. a. 129. Ex *Havers*. a. 129. A. Ex *Cartesio*. a. 131. B. Nutritionis Efficiens. a. 131. Duratio. a. 132. Nutritionis Facultates Ministræ. a. 133. An ope Succi Nervei Anglorum Nutritio perficiatur. a. 131. C. Quomodo Ætatis mutatione varia fit. a. 131. D. Anglorum de Nutritione Sententia fusè exponitur. a. 185. L. Non Sanguine, sed Succo Nerveo fieri plurimis Argumentis contendunt Angli. *ibid.* Illis satis fit. a. 188. M. Nutrimentum duplex: Album, & Rubrum. a. 187. 188. b. 737. Nutrimenti particulæ ut apponantur, haud requiritur Fermentatio. a. 1382. S. Succi Nutritii natura. a. 1406.
Nutritio quot modis lædatur. b. 765.
Nutritiva Partium Diminuta. b. 766. &c. Emulsio Analeptica seu Nutritiva. c. 1253. Juscula Nutritiva. c. 1310. 1311.
Nutritio Aucta. b. 798. &c. Corpulentia nimia. a. 1401. &c.
Nutritio Depravata. b. 803. &c.
Nutrix. Nutrices Romæ primùm conductæ, & quidem Infantum

tum damno. Historia *Blancha* Galliæ Reginæ. c. 289. I. Nutricea haud nimia lautè tractandæ. c. 312. N. Nutricum Diæta. c. 314. &c. An Vinum Nutricibus concedendum. c. 1019. Nutricum Affectibus. c. 315. Excreta. c. 316. Ad Nutricum Timorem Remedia. c. 317.

Nux Avellana. d. 182. &c. 185. A.
Nux Caryophyllorum. d. 163. Y.
Nux Græca. d. 43. F.
Nux Heracleotica. d. 122. Q. 185. A.
Nux Juglans. v. *Juglans*.
Nux Moschata. a. 620. Ejus Nativa, Præparata, Vires. d. 350. &c. e. 763. &c. Arboris & Fructus Descriptio, & Vires. d. 354. M.
Nux Myristica. v. *Nux Moschata*.
Nux Pontica. d. 185. A.
Nux Thasia. d. 43. F.
Nux Vomica. d. 175. K.
Nyctalopia quid. b. 1326. 1359. Malè ejus natura ab *Authore* exposita: clarè illam docet *Hyppocrates*. b. 1359. M. Nyctalopiæ Caussæ, & Curatio. b. 1359. &c. Pupillæ dilatatio, & fundi Oculorum non obscurus Color. b. 1359. M.
Nycthemerum quid. d. 485. B.
Nymphæa. Species, Nativa, Præparata, Vires. d. 375. 376. Officinalis Descriptio, Analysia, Usus. d. 376. F. e. 826. &c.
Nymphoides Tournefortii. Generis Character: Speciei præcipuæ Descriptio. d. 377. F.

O.

Obesitas. v. *Corpulentia nimia*.
Objectum Medicinæ. a. 49. &c. 101. v. *Medicina*.
Obstetricum in Partu munus & delicta. c. 226. &c. Obstetricia munus an Chirurgis committendum. c. 227. C. *Agnodice* Virgo Atheniensis Masculi habitu Obstetricis munus exequebatur. *ibid.*
Obstructiones Viscerum quid, an dentur, earumque Caussæ. a. 78. 79. 353. 503. b. 338. &c. Sunt Ventriculi imbecillitates ex *Liadano*. a. 354. b. 343. Obstructiones Viscerum possibiles sunt, etiam absque Humorum effusione, & restagnatione, contra *Authorem*. b. 341. A. Obstructio Vasorum Sanguiferorum, Lymphaticorum, & ipsorum Viscerum. b. 341. Obstructiones sint-ne Caussæ, an Producta Morborum. b. 342. Quomodò Martialibus Obstructiones curentur. b. 343. &c. Ad Obstructiones & Morbos Chronicos Remedia. a. 618. &c. 783. b. 343. 345. &c. Vegetabilia. b. 345. &c. Animalia. b. 347. Mineralia. b. 348.
Occasionales Morborum Caussæ. a. 79. &c.
Ochra. Ejus Vires. d. 982.
Ocimastrum. d. 320. I.
Ocimoides. d. 320. I.
Ocimum quid, an ab Ocymo differat. d. 76. 77. X. An ex eo Scarabæi vel Scorpiones generentur. e. 673.
Octimestris Fœtus an vitalis. a. 76. 316.
Oculi fabrica. a. 237. &c. Imago in Oculo depicta quæ & qualis sit, & an ad Visionem necessaria. a. 246. V. Oculorum Musculi. a. 248. Oculum absque Crystallino cstruendi modus, ex *Hagenio*. b. 1350. 1351.
Oculi Morbi. a. 249. b. 1328. &c. Monita quædam quoad Oculos tractandos. b. 1329. &c. Pinguia Oculis inimica. b. 1337. An Vinum & Acidulæ Oculis noxiæ. b. 1329. 1330. An Vesicatoria, & Fonticuli. b. 1330. Quomodò Oculi à Variolarum injuria præserventur. b. 698. &c. R.
Oculorum Morbi. Collyria ad Oculi Morbos. c. 1269. &c. Infusum externum ad Oculi Morbos. c. 1291. Fœtus in Contusione & Livore Oculorum. c. 1336. Cataplasma ad Vulnera & Dolores Oculorum. c. 1353. v. *Ophthalmica*.
Oculorum Dolor, ejusque Caussæ & Curatio. b. 1393. &c. Arteriotomia. b. 1394. v. *Ophthalmia*.
Oculi Dolor. *Obs.* c. 1116.
Oculorum Inflammatio. v. *Ophthalmia*.
Oculorum Pustulæ, earumque Caussæ & Curatio. b. 1337. &c.
Oculorum Unguis, seu Pannus, ejusque Caussæ. b. 1328. &c. Pterygium & Unguis idem Oculorum Morbus. c. 1271. M. Unguis Benignus & Cancerosus. b. 1328. Signa Diagnostica, & Prognostica. b. 1328. &c. Curatio. b. 1330. &c. Mercurii sublimati Usus, ex *Plempio*. b. 1332. Collyrium ad Unguem Oculi. c. 1270.
Oculi Cancrorum. Illorum Vires. d. 915. &c. c. 669. In illorum Ventriculo concrescunt, & quomodò. d. 918. H. v. *Cancri*.
Ocymum quid, an ab Ocimo differat. d. 76. 77. X.
Odontalgia quid. b. 1386 T. Caussæ Proximæ & Remotæ. b. 1387. Signa Diagnostica & Prognostica. b. 1387. &c. Curatio. b. 1388. Dolorem sistentia innumera. b. 1388. &c. Opiata. b. 1389. Curationes Magneticæ & Transplantatoriæ. b. 1390. 1391. Emplastra & Cataplasmata. b. 1391.
Odontalgia. Linimentum ad Odontalgiam. a. 1205. Pilulæ ad Dentium Dolorem. c. 1236. Sacculus ad Tumorem Malæ. c. 1339. Unguentum ad Odontalgiam cum Hemicrania. c. 1365. Emplastrum ad Dolorem Dentium, Temporibus applicandum. c. 1367.
Odontalgia Gravidarum, ejusque Curatio. c. 196.
Odontalgia Periodica, ejusque Curatio. b. 1391. &c.
Odontalgia. *Obs.* c. 1070.
Odor quid. a. 73. In particularum effluvio consistit. a. 261. &c. 1459. &c. Particularum odorosarum circa odorum Corpus assiduus Vortex, unde Odorum mira propagatio, & perennitas. a. 261. B. Odorum fons Particulæ Sulfureæ per Salia excitatæ. a. 262. Odor gratus & ingratus. a. 1460. 263. &c. Quomodò Sternutationem excitet. a. 263. Odores suaves & insuaves Hystericos Paroxysmos excitant & sedant. c. 217. Odorum via in Affectione Hysterica & Hyppochondriaca. c. 130. 945. Odor ex retento Liquore Seminali in Fœminis totum inficit Corpus. c. 1006. 1010.
Odoramenta Medicamentosa. c. 230. Humida. e. 230. Noduli. e. 230. &c. b. 1449. De Odoramentis Crisis. e. 463. &c. Odorifera in Morbis Acutis. e. 795. An dentur Odoramenta Purgantia. e. 517. 536.
Odoriferum Crollianum. e. 288.
Odoratus, ejusque Objectum & Organum. a. 73. 261. &c. b. 1446. Odoratu legitimas ab adulterinis Monetis quidam distinguebat. a. 261. A.
Odoratus læsiones. Imminutio, & Abolitio. b. 1447. Caussæ. b. 1447. &c. Signa, & Curatio. b. 1448. &c. Odoratus Depravatio. b. 1451. Ejus Caussæ, Signa & Curatio. b. 1452. v. *Ozæna*.
Oeconomia Animalis Synopsis. a. 1441. &c.
Oedema quid, ejusque Caussæ & Curatio. c. 423. &c. Pedum Tumores Œdematosi quomodò fiant. c. 876.
Oenanthe. d. 233. X.
Oenopia Planta an sit Nepenthes *Homeri*. d. 656. P.
Oesypum. d. 790. C. e. 796.
Olea Arbor. Nativa, Præparata, Vires. d. 377. &c. Ejus Character, Longævitas. d. 380. G.
Oleum Principium quid. a. 23.
Oleum Olivarum noxium vomitivum. b. 23. Olei communis Natura & Usus. d. 377. &c. e. 784. 816. Oleo madefacta Charta cur Luminis radiis transitum faciliorem præbeat: ut & Filtra Oleo imbuta Liquoribus percolandis aptiora. c. 1370. Y.
Oleum Omphacinum. d. 379. Impossibile ex *Lemery*. d. 641. O.
Oleosa promptiùs viscidos Humores evacuant, qui fortibus Catharticis non obtemperant. c. 661. E. Oleosa an poros Cutis obstruant, & proinde noxia. c. 1370. Y. Oleosis Insecta necantur, & quarè. d. 185. Z.
Oleum Destillatum quid. e. 231. &c. Ex Mineralibus, Vegetabilibus. e. 232. Ex Animalibus. e. 236. Olea Destillata usitatiora. e. 237. &c. Oleorum Destillatorum cum Acidis Experimenta. a. 935. &c. Quomodò corrigantur ab Empyreumate. e. 234. Olea destillandi modus. e. 234. Quomodò ex ils fiant Elæosacchara. e. 238. De Oleis Destillatis judicium. e. 491.
Olea Destillata seqq.
Oleum Æruginis Causticum *Schroderi*. e. 741. *Cleffel*. d. 1156.
Aloes purgans. d. 766.
Aluminis. d. 1312.
Antimonii Mellitum. a. 849. d. 1248. Glaciale. a. 849. d. 1249. e. 628. Rubicundum. a. 855. Mercuriale. d. 1200. Per se. d. 1247. Saccharatum ex Floribus. d. 1249. e. 628. &c. Saccharatum *Beguini*, *Sennerti*, *Quercetani*, *Faustii*, *Basilii*. &c. d. 1247. 1248. Compositum ad Vulnera. d. 1250. Vitri Antimonii *Basilii*. d. 1260. Febrifugum & Antipleuriticum *Cleffai*. d. 1262.
Antiparalyticum multiplex. e. 784.
Apoplecticum *Rhumelii*. b. 1524.
Arsenici. d. 1351. Anodynum. d. 1352.
Benzoes. d. 609.
Bufonum compositum. d. 806.

Cal-

Oleum Calculi humani. d. 852.
Camphoræ. d. 613. &c. Camphoræ Succineum. d. 616. An detur Oleum Camphoræ verum. d. 615. 619. Y. e. 567. &c. Oleum Camphoræ talcatum. d. 1077.
Castorei. e. 793.
Ceræ. e. 789. 797.
Cerebri humani. d. 860.
Chamæmeli sapphirinum. e. 770.
Cinnamomi, illudque eliciendi modus. d. 159. 163. Y.
Cochleariæ. e. 699
Coralliorum Succinatum. d. 1038. Rubicundum. e. 837.
Fuliginis per congelationem à Frigore. d. 624. Aliud. e. 583.
Galbanetum *Paracelsi*. b. 962. e. 784. 789.
Heraclinum *Rulandi*. b. 1287. d. 184. 185. Z. e. 564. 782. An sit Oleum Guajacinum. d. 265.
Ignis Veneris. d. 1341.
Jovis. d. 1272. *Clossai*. d. 1273.
Lavendulæ. e. 778.
Ligni Guajaci. e. 564. 789.
Liliorum convallium. e. 778.
Lithargyrii rubrum. d. 1279.
Lithontripticum secretum. b. 1190. Aliud. e. 212.
Ludi. d. 848. *Paracelsi*. d. 1057. e. 672.
Lumbricorum. e. 675.
Magneticum *Casteri*. d. 1211.
Martiale album, rubrum, sulfureum. d. 1141. e. 738.
Mastiches multiplex. d. 635.
Mellis compositum. d. 938. Saccharatum. e. 627.
Mercurii Album Diaphoreticum. d. 1209. Rubrum. d. 1210. Diaphoreticum Dulce. d. 1211. 1213. Fragrans, Astrum dictum. d. 1218. e. 631. Diaphoreticum Fragrans. d. 1211. Saccharatum. d. 1211. Mercurii Antimonialis. d. 1212.
Myrrhæ. e. 571.
Nicotianæ. Venenum est. e. 722.
Nucis Moschatæ. e. 763.
Oculorum Cancrorum diureticum. e. 670.
Olivarum Mumiatum. d. 855.
Omphacinum impossibile ex *Lemery*. d. 641. O.
Panis. e. 829.
Pestilentiale *Hermisi*. b. 717.
Philosophorum. e. 817.
Picis. d. 659. S.
Rosarum. e. 824.
Sabinæ. e. 718.
Sacchari. d. 668. e. 810.
Salis Ammoniaci per deliquium. d. 1321.
Salis communis vulgare. d. 1287. Ex eo Crystalli dulces. d. 1291. Salis communis rubrum. d. 1292.
Sanguinis Cervi. e. 594.
Sanguinis Humani. d. 850. Rectificatum. d. 851. Alcalisatum. d. 851.
Saponis. b. 323. e. 53. 789.
Saturni Rubrum, & Nigrum. a. 877. Flavum. e. 839. An verum. a. 878. d. 1164. e. 840. Saturni Balsamicum. d. 1165. Saturni Liquor oleosus. e. 212. Refrigerans melancholicus. e. 839.
Stercoris Humani *Peterii*. d. 849.
Succini. Ejus variæ Præparationes. d. 1374. 1376. Rectificatum. e. 798.
Sulfuris per Campanam. d. 1361. &c. *Clossai*. d. 1363. Verum *Clossai* d. 1364. Balsaminum. d. 1363. Linatum. d. 1363. Aureum. d. 1363. Rubeum. d. 1360. 1364. Correctum. e. 649.
Talci Cosmeticum *Hartmanni*. d. 1077. Per deliquium. d. 1077.
Tartari Fœtidum. a. 893. 894. Nigrum. e. 661. 789. Tartari per deliquium. a. 710. 894. d. 683. e. 655.
Templinum. e. 662.
Terebinthinæ multiplex. d. 661. 663. e. 662. Cœruleum. d. 662.
Terræ. e. 799.
Terræ Strigoniensis. d. 979.
Vini. e. 487. 776.
Viperarum. d. 883.
Viridis Æris Causticum *Clossai*. d. 1256. *Schrœderi*. e. 741.
Vitrioli. a. 828. &c. d. 1345. e. 753. Dulce. d. 1332. 1339. e. 753. Rubicundum. d. 1339. e. 753. Ex Sulfure Vitrioli. d. 1349. Varii illud præparandi modi. e. 753. &c. Vitrioli Anodynum *Belgarum*. e. 758.
Vitrioli Veneris *Clossai*. d. 1153. *Helmontii*. e. 739.
Olea Alexipharmaca Diaphoretica. e. 584.
Oleum Decoctum, Infusum, Expressum: Simplex Compositum. c. 1360 &c. e. 239. &c. Olea Composita Vegetabilium cum Vino decoquenda. c. 1371. Z. Olea Expressa Acidum involvunt. e. 239. Olea Insolata & Cocta usitatiora. e. 241. &c. 770. De Oleis Officinalibus judicium. e. 494.
Olea Decocta, *Infusa*, *Expressa*, &c. seqq.
Oleum Absynthii compositum. e. 715.
Acousticum. d. 281.
Amygdalarum dulcium minus habet Acidi. e. 240. v. *Amygdala*.
Anseris *Hildesheim*. b. 1554.
Antipestilentiale *Bonaccursi*. e. 244.
Antipleuriticum *à Castro*. b. 1063. Y.
Aranearum. e. 602.
Balaninum. e. 240. 241. 382. 812.
de Been. v. *Oleum Balaninum*.
Bufonum. e. 602.
Caravitinum. e. 603.
Castorei coctum. e. 242.
ad Colicam compositum. b. 818.
Febrifugum *Strobelbergeri*. e. 242.
Hyoscyami expressum. e. 240.
Hyperici Simplex. e. 845. Compositum *Carpi*. c. 424. *Galeni*. e. 242. *Ellembergii*. e. 243. *Paracelsi*. e. 244. Magistrale. e. 382.
Lacertarum infusum. d. 953. e. 856.
Liliorum alborum. e. 815.
Nervinum *Carpi*. d. 956.
Nucis Moschatæ expressum. e. 763.
Nucum. e. 784.
Olivarum. e. 784. Ejus Natura & Usus. d. 377. &c. e. 816. Novum Vomitivum. b. 23.
Ovorum. d. 901. e. 831.
Purgans Compositum *Clossai*. e. 245.
Sacchari Compositum. b. 458.
Scorpionum Simplex. d. 961. e. 242. 602. Compositum. Magnum *Matthioli*. Sanguineum. d. 962. Magnum *Caravitinum*. e. 603.
Semina Lini. e. 240 Depurandi modus. e. 815.
Spleneticum Compositum *Zwelferi*. c. 704.
Stomachicum *Cratonis*. e. 242. Compositum. e. 715.
Viperarum. d. 881. e. 602.
Olea Vulneraria. c. 463.
Oleum Petræ. Ejus Vires. d. 1378. &c. Natura. Circa *Vesuvium* reperiatur. d. 1379. V.
Oleum Terræ. Ejus Vires. d. 1379.
Oliva. v. *Oleum Olivarum*.
Olfactus. v. *Odoratus*.
Olibanum. d. 689. F.
Olor. Ejus Vires. d. 905. Peculiaris Tracheæ structura. d. 905. O.
Olfacium Antheris quid. a. 611. A. d. 287. V.
Omasum quid. a. 142.
Omentum, ejusque Structura & Tumores. b. 1043.
Opsiones quid, & quomodo perficiatur. a. 1382. S.
Omphacium. d. 571. 572. Ejus Vires. d. 641.
Omphalocele quid. b. 325. T. v. *Hernia*.
Omphalocele cum Dolore Hyppochondriaco. *Casus*. c. 657. *Resolutio*. c. 658.
Onagra. d. 320. K.
Onisci. d. 942. F.
Ononis. d. 380. v. *Anonis*.
Onyx quid. b. 1328. F. v. *Oculorum Unguis*.
Onyx Lapis. d. 1022. Δ.
Ophiasis quid. b. 1000. M.
Ophioglossum. Descriptio, Vires. d. 381. I.
Ophites. v. *Lapis Ophites*. d. 874. 875. N. d. 1069. &c.
Ophthalmia quid. b. 1087. Vera & Notha: Lippitudo & Epiphora. Pars affecta. b. 1088. *Ophthalmia Vera Caussa*. b. 1088. &c. Differentiæ & Gradus: *Taraxis*, *Ophthalmia*, & *Chemosis*. b. 1089. E. F. *Ophthalmia Signa*. b. 1091. *Curatio*. b. 1092. &c. Nothæ Ophthalmiæ Differentiæ *Psorophthalmia*, *Xerophthalmia*, *Sclerophthalmia*. b. 1091. H. I. K. Venæsectio. b. 1092. &c. Arteriotomia, Cucurbitulæ scarificatæ, Fonticuli, Vesicatoria. b. 1093. &c. Interna. b. 1094 &c. Externa. b. 1095. Opiata & Lac noxia. b. 1095. Infusa Antimonialia. b. 1097. Vitriolata. b. 1098. *Notha Ophthalmia Curatio*. b. 1099. &c.

Ophthalmica. Ad Oculi Unguem Pulvis. a. 1164. Collyrium polychrestum. a. 1177. 1193. Collyria varia. c. 1269. &c. Fœtus in Oculorum Contusione. a. 1194. Cataplasma ad idem. a. 1198.

Opium. Ejus Species. d. 641. 642. &c. Quo differat à Meconio. d. 641. 656. P. e. 802. Modus Opium colligendi. d. 641. 642. Ejus vis narcotica. d. 642. &c. Mechanicè explicata. a. 1085. A. An sit Venenum. d. 647. e. 802. Quomodò castretur via narcotica, remanente anodyna. d. 650. e. 803. Opii Præparationes & Correctiones. a. 758. &c. d. 641. &c. 650. &c. a. 761. &c. 808. &c. b. 55. &c. d. 649. Opii Præparatio per Acida. d. 650. e. 804. Præparatio per Alcalia. a. 918. d. 651. Præparatio per Fermentationem. d. 652. Laudani Opiati Præparationes. d. 653. &c. e. 804. Opii Præparata varia. d. 644. An crudum exhiberi possit. e. 803.

Opium. De eo Authorum Sententiæ. Vires, Nocumenta, Præparationes. a. 758. &c. d. 642. &c. 650. &c. Opii Correctiones. a. 761. &c. 808. &c. b. 55. &c. d. 649. De Opio Experimenta *Langelottiana*. a. 919. De Opii virtute Diaphoretica: *Dissertatio Authoris*. a. 1075. &c. Opium omnes Evacuationes sistit, præter Sudorem. a. 1077. Opium Cutis poros dilatat. a. 1082. 1088. Opii irregulares effectus. a. 1092. &c. Opium Ventriculu insensim. a. 1093. Opium catholicum. *ἄχειμον*. b. 1124. Opii Tinctura Spiritu Vini elicita Delirium: Aqua verò Somnum induxit. b. 1304. O.

Opiata Medicamenta quæ, & quomodò operentur. a. 98. 99. Quomodò Acidum & Alcali corrigere, atque Salsum temperare possint. a. 600. V. An possint Humorum consistentiam immutare. a. 1080. Y. An Organicarum Partium texturam, an Spirituum motum. a. 1080. Z. Quomodò in Spiritus agant. a. 1091. An Crisim Opiata turbent. a. 1096. &c. Sanibus noxia. a. 1167. F. Opiata an Purgantibus addenda. a. 683. b. 162. d. 646. Quandoque cum Sudoriferis copulanda. a. 1097. An in Sanguinem infundi possint. a. 1010.

Opiata quibus Cautelis adhibenda. b. 1379. d. 648. &c. Opiatorum usus in Tussi. a. 627. Opiata an Expectorationem impediant. c. 726. Tabidis noctu sudantibus Opiata prosint. a. 1095. 1096. B. An in Febribus locum habeant. b. 499. An in Intermittentibus. c. 750. P. b. 531. 551. An in Acutis. b. 584. An in Malignis. b. 650. d. 644. e. 587. An in Peste. b. 718. An in Syncope. b. 760. An in Hydrope. b. 832. An in Inflammatione. b. 1008. An in Pleuritide. b. 1055. d. 643. Opiata Oculis noxia. b. 1095. Optima in Sputo Sanguinis. b. 1141. In Calculo Renum cautè adhibenda. b. 1184. Quibus in Catarrhis Opiata conveniant. b. 1251. &c. c. 786. Opiatorum in Vigiliis nimiis usus. b. 1298. 1299. Opiata quæ in Doloribus. b. 1382. In Odontalgia. b. 1389. In Cephalalgia cautè usurpanda. b. 1407. An in Arthritide locum habeant. b. 1430. An in Epilepsia. b. 1485. Qua methodo in Phrenitide adhibenda. b. 1575. 1577. Quomodò in Delirio Melancholico. b. 1591. An Opiata conveniant Maniacis. b. 1610. An in nimio Mensium fluxu. c. 74. d. 646. Opiatorum in Gravidis, & Infantibus usus. c. 190. d. 647. An in fortibus Partus Doloribus Opiata adhibenda. c. 232. Quomodo Lochia promoveant. a. 1094. An conveniant in Diarrhœa. c. 595. Opiatorum usus in Cholera. c. 613.

Opiatorum Medicamentorum Classis. e. 801. &c. Linimentum Somniferum. a. 1205. Bolus somniferus. c. 1206. Emulsio Somnifera. c. 1251.

Opiata Venena quomodò Acidis castrari & Alcalinis corrigi possint. a. 550. H. a. 761. &c.

Opiatum & Opiata quid Veteribus. a. 1166. e. 245. Opiatæ Purgantes. e. 246. Officinales usitatiores. e. 247. Roborantes, & Alterantes. e. 248. &c.

Opiata Antimelancholica *Timai*. b. 1600.

Opisthocyphosis quid. c. 1027. Z.

Opisthotonus quid. b. 1469. T. v. *Convulsio*.

Opobalsamum. d. 73. 74. Ejus Succedanea. d. 601. Q.

Opopanax. Ejus Vires. d. 657. d. 777. Gummeus Succus è Panace exstillans. d. 658. Q.

Oppilatio Fibrarum quid. 908. v. *Hypochondriaca Affectio*.

Opticorum Nervorum meditullium mollis-ne substantia sit, ut ait *Mery*, an filamentorum fasciculum. a. 238. M. Opticorum Nervorum vitia. b. 1353. &c.

Opulus. Ejus Character. Opuli *Ruellii* Descriptio & Usus. d. 474. T.

Opuntia, ejusque Descriptio & Vires. d. 232. V.

Orbiculi. v. *Rotula*.

Orca Cerebrum est quod vulgò Sperma Ceti. *Dissert. A.* 1246. &c. v. *Sperma Ceti*.

Orchis, Vires, Character, Species, &c. d. 485. 486. F. 487. G.

Oreoselinum. d. 401. D.

Organa Musica Pneumatica qua ratione Tonos edant. b. 426. Q.

Organicæ Partes quæ. a. 58. 105. Organica corpora an per solam Mechanicam formari possint, an Natura Plastica indigeant. a. 107. F.

Orgasmus Humorum quid. a. 674. 679. P. 1103. Ejus Caussæ & Remedia. a. 1104. &c. Præcipitantibus an Purgantibus curandus. a. 1105. C. 1113.

Orichalcum quid. a. 875. Ex Cupro & Lapide Calaminari componitur. d. 1055.

Origanum. Ejus Vires &c. d. 381. 382. e. 779. Vulgaris Descriptio, Analysis, & Usus, præcipuè adversus Venena Arsenicalia. d. 382. K.

Origanum Creticum. d. 382. Non confundendum cum Dictamno Cretico. d. 383. L.

Oris & Faucium Ulcera Scorbutica. b. 956. Gargarisma ad Scorbutum Oris. c. 1364. Tinctura Aquilegiæ composita. d. 58. T. v. *Scorbutus*.

Oris Fœtor. Trochisci ad fœtorem Anhelitus. c. 1221.

Oris Tortura quo à Spasmo Cynico differat. b. 96. Quandoque à Paralysi. b. 1544. c. 1035. C.

Ornithoglossos quid. d. 243. G.

Orthopnœa quid. b. 367. P. v. *Asthma*.

Orthostasis quid. a. 322.

Orvietanum. c. 113. 114. e. 587.

Oryza Germanorum. d. 275. K.

Osiritis Apionis. d. 72. P.

Ossa quæ. a. 104. An sint Tendinum productiones. a. 103. C. Sanguine an Medulla nutriantur. a. 103. D. Eorum Medullæ sensus & usus. a. 105. D. Non sunt Motus organum. a. 283. Ossa ex quibus constent, eorumque Articulationes. c. 507. &c. Ossa consepulta an lapidescant. d. 1079.

Ossium Humanorum Usus medicus. d. 856. Ex iis Præparata. d. 857. e. 604.

Ossium Caries. c. 490. &c. Ejus Curatio. c. 491. &c.

Ossium Luxationes. c. 507. &c. Ossium Fracturæ. c. 513. &c. Ossium Fissuræ. c. 514.

Ossium Ulcera & Caries ex Lue Venerea. b. 873. Quomodo tractanda. b. 903. Ex Exostosibus Gummata fiunt. b. 905. X.

Ossium Crepitus in Scorbuticis unde. b. 918 Z.

Os Cordis Cervi. e. 595. v. *Cervus*.

Osteocolla. a. 789. d. 1071. 1072. E. An in Ventriculo solvi possit. c. 587. K. Quarè Ossa fracta conglutinet. c. 517. e. 860.

Osteocopos & Ostocopos Dolor quid. b. 667. E. b. 873. Scorbuticorum. b. 914. &c.

Ostracodermata, eorumque Præparatio & Usus. e. 421. Q.

Ostrea. d. 925. Pulvis Absorbens ex Testis Ostrearum *Hombergii*. b. 126. O. Brundusinæ Ostreæ peregrinatione gaudent. d. 929. S.

Ostrutium. d. 287.

Ostrutium Dodonæi. c. 322. N.

Osyris Pannonica. d. 315.

Otalgia. v. *Aurium Dolor*.

Otici Tubi ad Surdastrorum commodum. b. 1361. P.

Ova. Illorum Vires. d. 899. &c. Testæ. a. 711. d. 900. e. 670. Margaritarum succedaneum sunt Ovorum Testæ. d. 902. K. Præparata ex Ovis. d. 901. Vitellum Ovi. e. 831. Gallatura. e. 832. De Ovis Experimenta. a. 933.

Ova Subventanea, Hypenemia quæ. c. 176.

Ova etiam Viviparorum Generationis Principium. a. 75. 296. &c. c. 3. 159. Ex Ovi omnia fiunt. a. 75. 296. &c. 973. V. An indiscriminatim Insecta quævis ex quibusvis Ovis gigni possint. c. 359. P. Plantarum Semina pro Ovis habenda. a. 296. R. Ova Fœminarum in dubium revocata à *Mery*: propugnata à *Littre*, aliisque. a. 269. S. Ova muliebria Animalculum ex Semine masculeo in Fœcundatione excipiunt, ex *Geoffroy*. a. 307. X. Ova ex exilissimis particulis constant. a. 1367. In Ovo Partes formandæ omnes continentur: an & Ovula alia, cum aliis formandis Partibus in infinitum. a. 310. Z. Pulli in Ovo an pipire possint. a. 1320. P.

Ovipara Animalia quæ. a. 75. 295. &c. c. 3.

Ovaria Mulierum quæ. a. 75. Illorum Anatome. a. 296. &c.

Ovum Aureum. e. 114.

Ovum Doloris Capitis species. b. 1400. v. *Cephalalgia*.

Oxy

Ovis. Ejus Vires medicamentosæ. d. 870. &c. Cotyledoniferum Animal est. d. 871. K. v. *Agnus*.
Oxalis quid. d. 21.
Oxyacantha. Ejus Descriptio, Analysis, Usus. d. 342. D.
Oxyacantha Galeni & *Dioscoridis*. d. 79. Ao distinguendum inter Oxyacantham, & Osyacanthum. d. 80. B.
Oxycratum quid. c. 294.
Oxydercica Medicameota quæ. d. 226. Q.
Oxylapathum. d. 300. 301. L. e. 854.
Oxymel, njus Formulæ. a. 1189. c. 1298. De eo judieium. c. 473. &c.
Oxymel Helleboratum. d. 727. e. 516.
Pectorale cum Agaryco *Altemburgensium*. e. 363.
de Peto simplex. e. 537.
Oxyrhodina quid, eorumque Formulæ. c. 1268. e. 251. 252.
Oxys quid. d. 21.
Oxysaccharum. De eo judicium. e. 473. &c. Simplux. e. 708.
Oxysaccharum Emeticum *Sala*. b. 26. d. 1269. e. 364. *Ludovici*. e. 548.
Oxysal diaphoreticum *Sala*. e. 446.
Oxytriphyllon quid. d. 22.
Ozæna quid. b. 1451. K. Ejus Curatio. b. 1452. &c. Mistura contra Ozænam. a. 1177. c. 1271.
Ozæna. *Obs*. c. 1069.
Ozimum quid. d. 77. X.

P.

P*Ædanchone* quid *Severino*. b. 1013. O.
Pæonia. Species, Vires, Nativa, Præparata. d. 413. &c. Character. Pæoniæ maris Officinalis Descriptio, & Usus. d. 416. S. Radicis collectio. c. 781.
Pallium purpureum *Basilii*. e. 637.
Palma. Vires & Usus. d. 383. 384. Ejus & Dactylorum Descriptio. d. 384. M. Palmæ fœcondatio ea conspectu alserius Palmæ an vera. a. 296. R. An insitionn id accidat. d. 384. M.
Palma Christi. d. 487. G.
Palombo Piscis Italia. d. 925. R.
Palpebrarum Paralysis, ejusque Curatio. b. 1327.
Palpebrarum Coalitus. *Obs*. c. 1069.
Palumbes. Ejus Vires. d. 906. Torquatus & Rupicola. d. 905. P.
Panacea quid. d. 658. An dentur Panaceæ. a. 558. 559. L. M. c. 526. &c. c. 527. P. An Antacidum sit Panacea reputandum. a. 562. M. Quot Panaceæ numerentur, deque iis judicium. e. 495. &c.
Panacea Anhaltina. e. 498.
Panacea Cinnabarina. e. 497. H.
Panacea Duplicata. d. 1302.
Panacea Holsatica. b. 346. d. 1302.
Panacea Mercurialis. d. 1184. Mercurii purgans. d. 1199.
Panacea Solaris. e. 499.
Panacea Sulfuris Antimonii vera. d. 1257. *Schroderi*. e. 622. *Glauberi*. *ibid*.
Panaritium, ejusque Caussa & Curatio. c. 219. &c.
Panax Heracleum. Ejus Character, Succus Opopanax dictus, ejusque Vires. d. 657. 658. Q.
Panax Leptophyllon *Theophrasti*. d. 124. S.
Panchymagogum Minerale. a. 864.
Pancreas Asellii quid. a. 164. 166.
Pancreatis Inflammatio, ejusque Curatio. b. 1042.
Pancreaticus Dolor quis. b. 294.
Pancreaticus Succus quid, ejusque in Chyli separatione usus. a. 65. 159. &c. Ao Febris author. a. 160. V. Ejus vitium corrigentia. n. 617. Ejus naturæ controversia. c. 755.
Pancreatici Succi cum Felleo Effervescentia læsa, ejusque Caussæ & Curatio. b. 171. &c.
Panda coa quid, ejusque Formulæ. c. 1225. &c. e. 251. &c.
Panis natura. a. 80. 898. &c. Ex *Hyppocrate*. a. 1031. Cur fastidium nuoquam pariat. a. 80. An Spuma Cerevisiæ fermentatus noxius sit. *Quæstio Medica*. a. 378. E. Panis commoda & incommoda. a. 379. Panis tosti mica Spiritu Vini intincta in Ore detenta Sitim sedat. b. 93.
Panis Calidi Usus. e. 829. Panis destillatio. e. 839.
Panis Martius quid. e. 220. Ejus Formulæ. c. 1226. &c.
Pannus, ejusque Curatio. c. 419.
Papaver Album, & Nigrum. d. 384. &c. e. 807. De eo Experimenta. a. 915. Papaverina quæ retinenda. e. 808.
Papaver Sativum. Nativa, Præparata, Vires. d. 384. &c. Albi Officinalis Descriptio, & Usus. d. 386. N.
Papaver Corniculatum. d. 388. v. *Glaucium*.
Papaver Erraticum, seu Rhœas, ejusque Vires. d. 387. Descriptio & Usus. d. 388. O.
Papillarum Defectus & Pissuræ, earumque Curatio. c. 303. 304.
Papula Fera quid. b. 989.
Paracentesis quid. b. 841. An liceat Hydropicorum Aquas unica Punctione omnes educere. b. 841. B. Ex ea instituta Prognostica. *ibid*. Cautelæ servandæ. b. 842. Paracentesis in Empyemate. b. 1110. Paracentesis in Ischuria Vesicali, quo loco instituenda ex *Mery*. b. 1218. S.
Paracoculi. c. 853.
Paracynanche quid. b. 1012. N.
Paralysis quid, ejusque *Species*. b. 1539. Quo differat à Paresi & Paraplegia. b. 1540. Paralyseos *Caussa*. b. 1541. &c. Paralysis Positiva & Privativa. b. 1521. Scorbutica. b. 1542. Paralysis ea Colica. b. 1543. Paralysi affecta Membra cur Atrophia corripiantur. a. 131. C. Quomodò quandoque Paralysis & Convulsio Tonica unum idemque Membrum simul obsidere possit. b. 1498. B. Paralysi unum Corporis latus, Convulsione alterum prehendi potest. c. 2148. A. Paralyseos *Signa*. b. 1544. &c. *Curatio*. b. 1545. &c. Vomitoria, Purgantia, Venæsectio, Sudorifera. b. 1546. 1547. Decocta Lignorum. a. 1189. b. 1548. Hydromel Paralyticum. a. 1180. Salia volatilia. b. 1548. Externa. b. 1551. Urticationes: Vinacea. b. 1552. Thermæ Artificiales: Fomenta. b. 1553.
Paralysis Scorbutica, ejusque Curatio. b. 970. 1542. 1549. Evacuantia; Aromatica: Tartarea. b. 970. Vinacea: Thermæ. b. 971.
Paralysis. Pilulæ contra Paralysim. c. 1229. Infusum externum ad Affectus Paralyticos. c. 1290. Aliud. c. 1291. Decoctum in Paralysi. c. 1298. Decoctum ad Paralysim pro Stufa. c. 1348. Hydromel Paralyticum. c. 1299.
Paralysis ea Utero cum Vomitu diuturno. *Historia*. c. 1018.
Paralysis ex Uterina Affectione. *Historia* & *Consilium*. c. 120. R.
Paraphimosis quid, ejusque Caussæ & Curatio. n. 46. G. c. 980. O. Ex Lue Gallica quomodò curanda. b. 897.
Paraphrenitis quid. b. 1570. v. *Phrenitis*.
Paraplegia quid. b. 1505. C. Quo differat à Paralysi. b. 1540. Est Apoplexia particularis. b. 1533. Ejus Caussæ, Signa, & Curatio. b. 1535. &c. Vomitoria, Sudorifera. b. 1535. 1536. Externa. b. 1537. Pro Hemiplectico *Consilium*. b. 1538. F. Thermarum Naturalium Usus. b. 1539. P.
Paraplexia quid. b. 1505. C. v. *Paraplegia*.
Parasynanche quid. b. 1012. N.
Paresis quid, & quo à Paralysi differat. b. 1540. Paresis ex Colica. b. 1543. Hujus Curatio. b. 1546. b. 1550.
Parietaria. a. 707. Vires & Præparata. d. 389. 390. Character. Officinalis Descriptio, Analysis, & Usus. d. 390. Q.
Paris Herba. d. 390.
Parnassia Tournefortii. d. 260. X.
Paronychia Morbus, ejusque Caussa. n. 419. I. Curatio. c. 420.
Paronychia Planta, ejusque Descriptio & Usus. d. 392. S. c. 420. K.
Parotides quid. b. 726. Y. c. 416. Malignæ quomodò tractandæ. b. 726. c. 416.
Paroxysmi Febrium. v. *Febres Intermittentes*. *In Paroxysmis abstinere oportet*: quomodò intelligendum. b. 532. Q. Paroxysmi an tutò Febrifugis in principio exhibitis cohibeantur. b. 541. R.
Partes Similares, Dissimilares & Organicæ. a. 58. 103. 105. Continentes, Contentæ, & Impetum facientes. a. 77. 102. Sanguineæ & Spermaticæ an verè dicantur. a. 102. 103. b. 8. Principes & Ministræ. a. 105.
Parthenium. d. 320. T. 340. C.
Partus, ejusque Caussæ, & Tempus. a. 76. 315. &c. c. 205. &c. Modus. An Ossa Ilii & Pubis divellantur. a. 315. c. 206. &c. Partus Octimestris & Septimestris. a. 316. &c. Septimestris quomodò cognoscatur. c. 208. &c. Partus Caussa an sit quòd per Os nutriri Fœtus possit: an Uteri angustia: an Alimenti egestas: an Aquarum Putredo: an Respirationis indigentia: an Fœtus maturitas: an Fæcum per Os circulatio: an Meconii stimulus: an aliquid aliud. a. 316. &c. E. Partus functio ad Fœtum & Matrem referenda. a. 319. E.
Partus Difficilis, ejusque *Caussa*. c. 221. Ex parte Matris. c. 221. &c. Ex parte Fœtus. c. 222. Ratione Viarum. c. 222. &c. *Signa* Partus difficilis. c. 223. &c. *Prognosis*. c. 224. Bronchocele ex Partu difficili oriri solet, &

quomodò præcavenda; b. 326. V. Partus difficilis *Curatio*. c. 215. &c. Balnea & Insessus. a. 1195. c. 225. &c. An Clysterea. c. 226. Obstetricum delicta. c. 226. An Chirurgis illarum munus sit demandandum. c. 226. C. Matrem & Fœtum confortantia. c. 226. &c. Specifica. c. 228. Formulæ. c. 230. An Opiata in fortibus Doloribus locum habeant. c. 232. Externa. c. 232. An Vomitoria, sed non Mineralia. c. 233. D. An Venæsectio. c. 233. Partus difficilis facilis redditus Fœtus obtruncatione. c. 218. B. Mortuæ Matris sectio ad Fœtum extrahendum. c. 234. Potio ad promovendum Partum. e. 280. Promoventia Partum. e. 728. &c. 729.

Partus Difficilis cum Lochiorum suppressione, & Purpura Alba. *Obs.* c. 1083.

Partus Dolores Veri & Nothi. c. 207. &c. Dolores Nothi, eorumque Caussæ. c. 219. Signa quibus à Veris distinguuntur. c. 220. Curatio. c. 221. &c.

Partum insequentes Dolores. v. *Dolores post Partum*.

Partus Læsiones ratione Temporis. c. 208. Ratione Modi: ratione Symptomatum. c. 209.

Partus Cæsareus quid. c. 234.

Partus Immaturus. v. *Abortus*.

Partus Monstrosus, ejusque Caussæ. c. 175. &c.

Partus Situs vitiosus. c. 218.

Partus Symptomata. c. 219.

Partus. Ejus Species, & Vires. d. 906. Q.

Passer. Ejus Vires. d. 906. Troglodites, innumeræque Species. d. 906. R. 907. S. Usus. e. 672. Passeris Stercus. e. 728.

Passerina. d. 346. H.

Passio Hysterica. v. *Hysterica Affectio*.

Passiones quomodò in nobis ex aliorum Passionibus excitentur. a. 311. A. Inter Res Nonnaturales numerantur. a. 386. &c. Nobis cum Brutis esse nequeunt communes. a. 386. K. Illarum effectus. a. 387. Cur repentina Lætitia Hominum interimat, haud verò Tristitia, ex *Cartesio*. a. 387. L. Animi Pathemata Insanium. a. 1053. Animi Pathematum in Corporis œconomiam effectus. a. 1479.

Passulæ. d. 571. 572. &c. Usus & Præparata. d. 572. &c. e. 808. &c.

Passulæ Laxativæ. b. 181. c. 1283. 1284. d. 574. 575. è. 523. 524.

Pastinaca. a. 707. Qua differat à Dauco. d. 393. T.

Pastinaca domestica. d. 392. Pastinaca sylvestris. d. 393. V.

Pathologia quæ Medicinæ pars. a. 50. 52. 77. 321. &c.

Pavana Lignum. d. 394. X.

Pavo. Ejus Vires. d. 907. Stercoris præparatio. d. 90. Ineptum Medicamentum. b. 1466. Q. d. 908. T. e. 727. Pavonis Specula. e. 608.

Pavonius Lapis. d. 1070.

Pavores in Somno Infantum, eorumque Caussæ, & Curatio. e. 348. a. 1061. a. 1073.

Pavores cum Purpura alba ex Vermibus. *Obs.* c. 1036.

Pavores nocturni cum Epilepsia. *Obs.* c. 1055.

Pectoralia. v. *Tussis*, *Asthma* &c. in genere & in specie. a. 625. &c. e. 719. &c. Hydromel Pectorale incidens. a. 1189. Pandaleon Pectorale. c. 1226. Claretum Pectorale. c. 1287. Oxymel Pectorale. c. 1300. Unguentum Pectorale. e. 390. Decocta Pectoralia. e. 812.

Pedicularis Affectus. v. *Phthiriasis*.

Pediculi deglutiti Icteri Specificum. b. 867. Pediculorum Usus Medicus. d. 853. 957.

Pediluvia quid, eorumque Formulæ. c. 1345. 1347. e. 770. e. 214. v. *Balneum*.

Pedum Dolores. *Obs.* c. 1065.

Pedum Fœtor. Lotio ad Pedum & Axillarum Fœtorem. a. 1196. c. 1346. e. 215.

Pedum Tumores œdematosi unde. b. 827. c. 876. Quomodò in Hydropicis tractandi. b. 850. Cur Pedes & Manus promptius tumescant. c. 871. Pedum Tumor cur interdiu augeatur, noctu decrescat. c. 885. E.

Pedum Tumores œdematosi, cum Doloribus vagis. *Obs.* c. 1059.

Pedes œdematosi & ulcerosi cum Asthmate, & Sudore nocturno. *Obs.* c. 1051.

Pedum Plantæ cur reliquis Corporis partibus & calidiores & frigidiores observentur. c. 807. X.

Pedum Refrigeratio Doloris Colici convulsivi Hyppochondriaci caussa. *Casus*. c. 642. *Resolutio* prima. c. 643. *Annot. Ettmull.* c. 647. *Resolutio* secunda. c. 654. Balsamum ad Pedes à Frigore præservandos. c. 1360.

Pelecinus Tournefortii. d. 269. C.

Penis Anatome. a. 290. &c. ex *Ruyschio*, *Du-Verney*, *Littre*, & *Mery*. a. 292. Q. Ejus Erectio variè explicata. *ibid.* Q.

Penis Erectio læsa. c. 33. Deficiens. c. 34. &c. v. *Impotentia Virilis*

Penis Erectio aucta. c. 40. &c. v. *Salacitas nimia*.

Penis Erectio depravata. c. 45. &c. v. *Phimosis*, *Paraphimosis*.

Penis Dolor, ejusque Curatio. c. 47. 48.

Penis Inflammatio, ejusque Curatio. c. 47.

Pennæ Avium, earumque Vires. c. 672.

Pentaphyllum. v. *Quinquefolium*.

Pentaphylloides Tournefortii quod Plantæ Genus. d. 439. Q.

Peptici Pulveres qui. c. 1202.

Perca. Ejus Vires. d. 926. Fluviatilis Lapilli. d. 926. T. c. 670.

Perchepier Anglorum quid. d. 31. N.

Pereira Brava Radix Brasiliana. Ejus Descriptio & Usus adversus Colicam Nephriticam. d. 393. V.

Perdix. Ejus Vires. d. 908. Pennarum in Hysterica affectione Usus. d. 908. V.

Perfoliata. Ejus species & Vires. d. 394. 395. Ad Bupleuri Genus referenda. Officinalis Descriptio & Usus. d. 395. Y.

Perforata. d. 280.

Pericardii, atque Aquæ in eo contentæ Usus. a. 168. C. An Palpitationis Cordis Caussa esse possit. b. 740. 745. A.

Periclymenum quid. d. 107. C.

Perinæi ruptura in Puerperis, ejusque Curatio. c. 267. &c.

Periodici Morbi & non Periodici. a. 365. Periodici per consensum fieri possunt, imò debent. b. 1406. Z. Periodici Morbi minimè à Luna dependent. c. 704. H.

Periodorum Febrilium Caussæ. b. 510. &c.

Periostium quid. c. 507.

Peripneumonia. v. *Pleuritis*. Qua à Pleuritide differat. b. 1044. T. Ejus *Differentia*. b. 1048. *Signa* propria. b. 1048. *Prognosis*. b. 1049. Ex Sputo. b. 1051. *Curatio*. b. 1053. &c.

Peripneumonia. *Obs.* c. 1062.

Peristalticus Intestinorum Motus, ejusque Instrumenta. a. 162. Y. Illum negat *Haguenotus*, ut & Antiperistalticum in Volvulo. b. 190. H.

Perla. v. *Margarita*.

Perlata Materia *Crugneri*. e. 500.

Perniones quid. c. 421. L. Curatio. c. 421. &c. Perniones quomodò recentibus Fragis curari dicantur. c. 421. M. Unguentum mirandum. e. 390.

Persica Malus. Ejus Præparata, Vires, &c. d. 395. &c. 397. Z.

Persicaria. Species, Nativa, Præparata, Vires. d. 397. &c. Persicaria mitis & urens, earumque Descriptio, Analysis, Usus. d. 399. A.

Personata Lobelii. d. 74. 75. T.

Perspicillis cur egeant ii, quibus depressa est Cataracta. b. 1350. 1351.

Pervigilium. v. *Vigilia nimia*.

Pervinca. v. *Vinca pervinca*.

Pes Anserinus. d. 140. H.

Pes Cati. d. 274. I.

Pes Corvinus. d. 440. R.

Pes Felis. d. 274. I.

Pes Leonis, quæ Planta. d. 31.

Pessaria. a. 750. c. 136. c. 339. 342. &c. Purgantia, Alterantia, & Roborantia. c. 343. &c.

Pestis quid. b. 702. Tria Pestis genera ex *Paracelso*. d. 977. Miasma, Spiritus Pestilens, Gas fracidum quid. b. 703. Pestis Bubonaris quid. b. 702. *Contagium* in quo consistat. b. 703. De Veneno Pestilenti nova *Eggerdes* Hyppothesis. b. 703. S. Pestis *Caussæ* Proximæ, & Remotæ. b. 703. &c. Pestis *Symptomata*. b. 705. *Signa* imminentis, & præsentis Pestis. b. 705. &c. *Prognosis* Pestis. b. 706. &c. An detur Remedium Antipestilentiale. d. 805. *Curatio Præservativa*. b. 708. &c. Præcipuè in Fuga consistit. b. 708. Jejuni promptiùs pestilens Contagium hauriunt. b. 709. An Purgantia præservent. b. 709. &c. An Fonticuli. b. 710. Aeris labem corrigentia. b. 710. &c. Internè Sulfurea, & Acida, præcipuè Acetum, commendantur. b. 711. &c. Externa Præservantia. b. 713. &c. Amuleta. b. 713. *Curatio præsentis Pestis*. b. 714. &c. Alexipharmacorum usus. b. 714. Sudoriferorum, Anodynorum, Acidorum usus. b. 715. Vesicatoria an conveniant. b. 716. An Venæsectio, an Vomitoria. b. 716. An Opiata. b. 728. &c. Formulæ Remediorum Antipestilentialium. b. 717. &c. Pestis *Symptomata*. b. 722. &c. Bubones Pestilentes. b. 722. Parotides, Carbunculi, & Ax-

& Authraces. b. 726. Æstus. b. 727. Cephalalgia, Vigiliæ, Deliria. b. 728. Somnus nimius. b. 729. Narium Hæmorrhagia, Sitis. b. 730. Cardialgia, Vomitus, Diarrhœa. b. 731. Sudores nimii, Syncope, Cordis Palpitatio, &c. b. 732. Prunella, Maculæ. b. 733.
Pestis. Morsuli præservativi in Peste. c. 1222. Trochisci Sublinguales. e. 466.
Pestis ex Timore sine Contagio. *Obs.* c. 1153. An verum esse possit. c. 1154. C.
Petasites. Ejus Vires. d. 399. Character. Petasitidis vulgaris Descriptio. d. 400. B.
Petechiæ Pestilentiales, earumque Curatio. b. 733. &c.
Petechialis Febris. v. *Febris Petechialis*.
Petroleum. Ejus Vires. d. 1379. &c. e. 799.
Petroselinum Hortense. Ejus Vires. d. 400. 401. Apii species est, ejusque Usus. d. 401. C. e. 666.
Petroselinum Macedonicum. Ejus Descriptio & Vires. d. 401. 402. E.
Petroselinum Montanum. Ejus Descriptio & Vires. d. 401. D.
Peucedanum. Ejus Vires. d. 402. Character. d. 403. F.
Phenigmata quid. Eorum Formulæ. c. 309. v. *Vesicatoria*. *Sinapismus*.
Phagedæna, ejusque Curatio. c. 496. &c.
Phalaja Valentini. e. 500.
Phalangium. d. 941. E.
Phantasia quid. a. 74 v. *Imaginatio*.
Pharmaceutica quæ Medicinæ pars. a. 51. Pharmaceuticus Medicamentorum Finis. a. 88. &c. d. 1. &c. Pharmaceutica quæ & quotuplex. d. 1. &c.
Pharmacum Phantasticum *Bartholeti*. b. 1299. d. 209.
Phaseolus. Ejus Character & Vires. d. 403. G.
Philonium Mesue, Persicum, Romanum, Tharsense. e. 114.
Philtra naturalia. a. 115. 774. &c. An Stupiditatis Caussa. b. 1557. Vera & falsa an Delirii Caussa. b. 1569. An sint Philtrorum Exempla. b. 1633. Haud cogere Hominem possunt ad Amorem. b. 1634. S. An Magneticè, Idealiter, Transplantatoriè curari possint. b. 1634. T. Philtra Magica, & Naturalia. b. 1635. *Caussa Philtrorum*. b. 1635. V. *Signa Philtrorum* an sint. b. 1635. &c. *Prognosis & Curatio*. b. 1636. An Magicis Morbis Naturalia Medicamenta opponi possint. b. 1636. X. Vomitoria & Sudorifera. b. 1637. Specifica adversus Philtra. b. 1637. &c. d. 842.
Philtrum Amorem insanum patiens. *Obs.* c. 1148.
Phimosis quid, ejusque Caussæ & Curatio. c. 45. G. e. 980. O. Ex Lue Gallica quomodo curanda. b. 897.
Phlebotomia. 3. *Venæsectio*.
Phlegma Principium quid. a. 23.
Phlegma Sulfuris. d. 1363.
Phlegma Vitrioli. b. 622. 623. Acidum. d. 1328.
Phlegmagoga Purgantia an dentur. a. 95.
Phlegmone quid. b. 1001. Quo differat ab Ecchymomate. b. 1106. R.
Phlyctænæ quid. b. 990. D. Earum Caussæ & Curatio. b. 1327.
Phobodipson quid. b. 1628. *Diff.* v. *Rabies*.
Phoca. d. 919 K.
Phosphorus ex Urina. d. 846.
Phosphorus Bononiensis. d. 1070.
Phosphorus è Fæcibus Hominis paratus. a. 161. X.
Phrenes Diaphragma appellatum. b. 1084.
Phrenitis propriè est Inflammatio Diaphragmatis. b. 1085. Vulgò sumitur pro Cerebri Membranarum Inflammatione cum Delirio. b. 1084. &c. Phrenitidis Caussæ & *Signa*. b. 1086. *Curatio*. b. 1087.
Phrenitis Delirii species quid. b. 1570. Ejus *Caussa*. b. 1571. &c. *Differentia & Signa*. b. 1572. &c. Imminentis Delirii Signa. b. 1573. *Prognosis*. b. 1573. &c. *Curatio*. b. 1574. &c. Anodyna. Quæ in Opiatorum usu observanda. b. 1575. &c. b. 1577. Quæ in Venæsectione. b. 1575. &c. Refrigerantium usus. b. 1576. Externa. Epithemata. An Vesicatoria. b. 1578. Viva Animalia secta & applicata. b. 1579. Musicæ vis in Phrenitide sedanda. b. 1579. M. Frontale in Phrenitide. c. 1267.
Phthiriasis, ejusque Caussæ, & Curatio. e. 375. Mercurialium usus. c. 375. A Cl. *Vallisnerio* ad examen redacta. d. 957. K. Linimentum ad Pediculos. a. 1205. c. 1362. &c. Lotio ad enecandos Pediculos. c. 1346. e. 214. Unguentum ad Tineam & Pediculos. c. 1364. e. 390.
Phthisis quid. Vulgò dicta quæ ex Ulcere Pulmonum. b. 770. Phthisis Pulmonalis. b. 771. Phthisis, Tabes, Atrophia quomodò differant. c. 858. Phthisis ex Pulmonum Vomica, Exulceratione &c. b. 771. Cur Pulmones primariò afficiantur in Phthisi. e. 867. Phthiseos *Caussa*. b. 771. &c. Phthisis Hereditaria & Contagiosa. b. 772. Phthisis Catarrhalis. b. 1246. c. 704. Phthiseos *Signa Diagnostica*. b. 773. &c. Phthisis Catarrho falsò attributa. b. 775. An Phthisis à Destillatione. b. 1247. Phthisicorum Tussis. b. 775. Sputum purulentum quibus dignoscatur. b. 776. F. Cur Phthisici in latus læsum quietiùs decumbant. b. 776. G. Phthiseos *Prognosticum*, præcipuè ex *Hippocrate*. b. 777. H. Sputum cruentum periculosum. b. 778. I. Phthiseos *Curatio*. b. 777. &c. An Vomitoria & Purgantia locum habeant. b. 778. Dulcium usus an noxius. b. 778. &c. Lac an, quale, & quomodò Tabidis exhibendum. b. 779. &c. e. 856. 861. Acidulæ, & Acida noxia. b. 781. Sulfurata præcipua Remedia. b. 782. &c. Item Saturnina. b. 783. Antimonialia. b. 783. Tussim sistentia. b. 785. Alterantia Sanguinem & Lympham. b. 785. &c. Decocta Lignorum. b. 786. Specifica. b. 787. Vulneraria. b. 788. Terebinthinata. b. 791. *Symptomatum* in Phthisi mitigatio. b. 791. &c. *Diæta* Phthisicorum. b. 793. Aeris mutatio, & Transplantatio Morbi. b. 794. Phthisis an Infusoria Chirurgia curabilis. a. 1022. An Transfusoria. a. 1497. Sudores Phthisicorum colliquativos an & quomodò Opium sistat. a. 1095. 1096. B.
Phthisis. Rotulæ contra Phthisim. c. 1219. Massa Panis in Atrophia. c. 1226. Pilulæ in Phthisi confirmata. c. 1235. Decoctum in Phthisi Pectorali. e. 1307. Syrupus contra Phthisim. c. 1313. Magisterium ex Testudinibus. d. 931.
Phthisis, *Obs.* c. 1045. 1070.
Phthisis imminens. *Obs.* c. 1117.
Phthisis ex Febri malè curata. *Obs.* e. 1104.
Phthisis cum Febri Hectica. *Casus*. *Resolutio*. e. 866.
Phthisis Pulmonalis. *Casus*. *Resolutio* prima. c. 853. *Annot. Ettmull.* e. 858. *Resolutio* secunda. e. 863. An Venæsectio in hoc Casu locum habere possit. c. 861. C. Phthiseos à Destillatione dictæ Curatio. e. 862.
Phu majus, minus, minimum. d. 551. H. *Dioscoridis*, ejusque Vires in Epilepsia. b. 1487. A.
Phygethla, eorumque Curatio. c. 419.
Phylireu. d. 542.
Phyllitis. Ejus Descriptio & Usus. d. 491. M.
Phymata, eorumque Curatio. c. 419.
Physiologia quæ Medicina pars. a. 50. 52. 102.
Phytolacca quod Plantæ genus. d. 513. H.
Phytologia, ejusque Classes. d. 3. &c.
Pica quid ejusque Caussa. a. 135. 1445. b. 72. &c. Picæ & Malaciæ etymologia. b. 73. O. Phantasia in hoc Morbo læditur. b. 74. P. Depravat Appetitus Caussæ. a. 74. &c. b. 1421. Cur in Gravidis potissimùm. b. 75. An Appetitus feratur in similia, vel dissimilia: an in noxia, vel innoxia. b. 76. Pica & Malacia sunt species Melancholiæ Hypochondriacæ. b. 76. Prognosis, Curatio. b. 77. &c. An in ea Venæsectio locum habeat. b. 79.
Pica à Scabie retropulsa. *Casus*. *Resolutio*. c. 540. &c.
Pica Gravidarum, ejusque Curatio. c. 292. &c.
Pica. Ejus Vires. d. 909. Nidi structura, Avis ingenium. d. 909. X.
Picatio quid. a. 1204. c. 1359.
Picon quid. d. 11. I.
Pick pick Authoris ad Pulsus frequentiam exponendam. a. 425. Q.
Picus Martius. Ejus Descriptio, & Formicas captandi Artificium. d. 909. X. Linguæ Pici Anatome. d. 909. X.
Pila marina quid. e. 689.
Pila in Rupicrapæ, & aliorum animalium Ventriculo repertæ. b. 1057. X. d. 812. M. e. 599. e. 758.
Pili cur obliquè è Cute prodeant. a. 222.
Pilosella montana hispida. d. 274. I.
Pilula quid, earumque Formulæ, a. 1370. &c. e. 1227. e. 253. &c. De Pilulis Crisis. e. 467. &c. Pilulæ Magistrales, & Officinales. e. 254. Pilulæ Purgantes. c. 1227. &c. e. 254. &c. e. 521. Purgantium Pilularum Selectus. e. 516. &c. Pilulæ Usuales, & Extraordinariæ. c. 1227. Methodus illas componendi & adhibendi. e. 1227. e. 255. 257. &c. 467. &c. Pilulæ Alterantes. c. 1234. e. 255. &c. 469.
Pilula de Agarico. e. 257. 263.
Aggregativæ Majores & Minores. e. 257. 263.
Aloephanginæ. e. 257. 263.
Aloeticæ *Glissiana*. c. 964. d. 766. e. 262. 266. 528.
de Ammoniaco *Quercetani*. e. 261. 264.

Ange

Pilula Angelicæ *Boyari*. e. 273. 528.
Antiepilepticæ *Cloffai*. e. 259.
Antimoniales ad Febres *Hartmanni*. e. 265.
Antipleuriticæ *Bartholeti*, b. 1058.
Antipodagricæ *Rhumelii*, b. 1430. e. 264. *Doringii*, e. 270. v. *Pilula Podagrica*.
Antiscorbuticæ *Timai*, b. 931.
Aperientes *Tilemanni*. b. 352. c. 1233. e. 261. 468.
Artheticæ. e. 257. 264.
Arthriticæ *Schefferi*. e. 263. *Rhumelii*. e. 264.
Aureæ *Nicolai*. e. 257. 264.
Balsamicæ *Cnoeffelii*. b. 40. e. 261.
de Bdellio *Augustanorum*. e. 257. 258.
Bechicæ. e. 255. Σ. 258.
Benedictæ. e. 264.
de Castoreo. e. 793.
ad Catarrhos *Montagnana*. b. 1258. *Ben. Faventini*. e. 258.
Catholicæ *Paterii*. b. 163. *Mulleri*. e. 260. *Bartholeti*, e. 261.
Cholagogæ, de Centaurio *Quercetani*. e. 265.
de Cynoglossa. e. 257. 258. 804.
Diaphoreticæ *Cloffai*. e. 259.
ad Dysuriam & Stranguriam *Quercetani*. b. 1231.
De Esula *Fernelii*. e. 265.
de Eupatorio *Mesua*. e. 257. 265.
de Euphorbio *Quercetani*. e. 265.
Febriles. e. 259. Antimoniales ad Febres *Hartmanni*. e. 265. ad Quartanam *Sennerti*, e. 266. Febrifugæ *Schefferi*. e. 266.
Fœtidæ *Mesua*. e. 266.
Francofurtenses. d. 766. e. 528.
de Fumaria *Avicenna*. e. 257. 266. *Glassiana*. d. 766.
ad Gonorrhœam benignam specificæ. c. 28.
Gummosæ *Cloffai*. e. 266.
de Hermodactylis. e. 258. 267.
de Hiera picra. e. 258. 267.
Hydropicæ *Bontii*. e. 267.
Hydroticæ. e. 267.
Hypochondriacæ *Ettmulleri*. e. 267.
Hystericæ *Horstii*. e. 267. Alterantes *Zwelferi*. e. 773. *Angonii*. e. 794.
ad Ictcrum *Lotichii*. e. 954.
Iliacæ *Rhasis*. e. 268.
Indæ *Haly*. e. 258. 268.
de Laudano. e. 268.
Lucis Majores *Mesua*. e. 268. Minores *Cordi*. e. 268.
Marocostinæ *Mindereri*. e. 268.
Mastichinæ. e. 258. 269.
Matricales *Shefferi*. e. 269.
Melanagogæ *Quercetani*. e. 272.
ad Memoriam *Montagnana*. b. 1565. *Sebizii*. b. 1565.
Mercuriales *Bauschii*. e. 260.
Narcoticæ *Plateri*. e. 259.
ad Obesitatem *Oswaldi*. b. 803.
Panchymagogæ *Quercetani*. e. 269.
Pestilentiales *Avicennæ*. e. 269. *Rufi*. c. 1234. e. 262. 270. Compositæ. e. 270. 528.
Podagricæ ex Terebinthina. d. 660. v. *Pilula Antipodagrica*.
Polychrestæ *Riverii*. c. 1234. e. 272. *Cloffai*. e. 270.
sine Quibus esse nolo *Nicolai*. e. 271.
de Rhabarbaro. e. 270.
Rufi. c. 1234. e. 262. 270. v. *Pilula Pestilentiales*.
de Sagapeno *Quercetani*. e. 270.
Stomachales. e. 262.
de Stramonio *Bartholeti*. b. 1298.
de Styrace *Sylvii*. b. 453. e. 259. Aliæ. e. 260.
de Succino *Cratonis*. e. 271.
Tartareæ *Quercetani*. e. 271. *Bontii*. e. 272. *Schroderi*. e. 272.
ad Tussim. e. 260.
Veni amice, surge & ambula, *Rhumelii*. e. 264. b. 1430. F. Noxiæ sunt. *ibid*.
ad Urinæ Ardorem *Eltembergeri*. b. 1237.
Usuales. a. 1171. b. 41. 932. &c. c. 1233. e. 261. &c. *Bartholeti*. e. 261.
Webelis. e. 273.
Widegansiana. e. 259. 499.
Pimpinella Saxifraga. Nativa, Præparata, Vires. d. 403. Non confundenda cum Pimpinella Sanguisorba, quæ est Pimpinella nostrarum Officinarum. d. 404. H. d. 475. V. e. 826. Pimpinella Saxifraga est Tragoselini species: ejus Descriptio, & Usus. d. 404. H.
Pinea. d. 406. K.
Pinnolatum quid. e. 219. 220. Ejus Formulæ. c. 1225. &c.
Pinguedinis Animalium usus. e. 795.
Pinguedo an absumatur. a. 130. Pinguedo nimia. v. *Corpulentia*. Pinguedinis natura & Usus. a. 1404. Adipis detractio, *Plinii*. a. 1422. Ex Pinguedine Præparata. d. 856.
Pinguedo Viperarum. e. 602.
Pinna marina, Margaritarum in ea genesis. d. 1043. S.
Pinus. a. 724. Pinaster, seu Pinus sylvestris. d. 404. 405. I. Pinus sativa, & Pineæ. d. 405. 406. K. e. 811.
Piper. a. 610. Ejus Species. d. 406. Vires & Præparata, d. 407. 408. e. 726. Quæ Planta Piper producat. An Album à Nigro differat. d. 408. L. Piper Longum, Æthiopicum. d. 410. L.
Piper Americanum. d. 409.
Piper Jamaicæ. d. 41. F.
Piperitis. Ejus Vires. d. 409. An sit Iberidis vel Lepidii species. Ejus Descriptio & Usus. d. 410. N. de ea Experimenta Chymica. a. 914.
Pisces. Aqua indigent pro Respiratione. a. 1326. R. Eorum Usus Medicus. d. 911. &c. Squamarum elegans fabrica. d. 912. D. Piscium effigies quomodò Lapidibus imprimi potuerint. a. 955. N.
Pissasphaltos. Ejusque Vires. d. 657. Nativus & Artificialis, ejusque Vires. d. 658. R. d. 853.
Pisselaon. d. 659. S.
Pissoceros quid. d. 939. D.
Pistacia. Ejus Vires & Usus. d. 409. 410. e. 811. Non confundenda cum Staphylodendro. Est Terebinthinus Indica *Theophrasti*. d. 411. O.
Pistolochia. d. 57.
Pitcarnii de Ciborum in Ventriculo Tritu Sententia expenditur. a. 154. *Diss*.
Pituita Intestinalis quid. a. 162. Pituita Sanguinis vulgò putata Chylus est. a. 174. Pituitosa Cacochymia, ejusque Remedia. a. 342. &c.
Pityriasis quid. b. 998. L. Lixivium contra Furfures &c. e. 1346.
Pix. Ejus Vires. d. 658. Historia & Usus. d. 659. S.
Pix Græca. d. 620. 621. B.
Pix Navalis. d. 658. 659. S.
Placenta quid, ejusque usus. a. 76. 313. Duplex ex *Bosh*. a. 313. C. Pulmo Uterinus quibusdam dicta. a. 314. 1481.
Planta Reginæ. d. 366.
Plantago. a. 787. Ejus Vires, Præparata. d. 411. Officinalis Descriptio, & Usus. d. 412. P. e. 844.
Plantago Aquatica est Ranunculi species. Ejus Descriptio & Usus. d. 413. Q.
Plantæ Sexus habent: pleræque Androgynæ. Illarum Fœcundatio ex *Geoffroy*. a. 296. R. Ex Ovo nascuntur. a. 305. Plantarum Semina an illarum partes integrantes cum ipsis Seminibus in infinitum contineant. a. 310. Z. Plantarum Semina ex exilissimis particulis constant. a. 1366. Plantarum effigies quomodò Lapidibus imprimi potuerint. a. 955. N. Plantarum Imagines an in illarum Sale volatili conspiciantur. a. 900. I. Plantæ Marinæ ferè omnes Radicibus carent; universa tamen substantia Radices sunt, ex *Com. Marsilio*. a. 958. K. Plantæ omnes ex Semine etsi inconspicuo. d. 706. K.
Plantæ uberrimam Materiam Medicam præbent. d. 3. &c. Illarum Partes. d. 5. &c. Plantarum Differentiæ prout ad Usum Medicum veniunt. d. 6. 8. Plantarum Genera, Arbores, Frutices. Suffrutices, & Herbæ. d. 8. C. Plantarum Differentiæ Physicæ. d. 8. Differentiæ Medicæ. d. 9. Plantarum Genera confusè ab *Authore* exposita. d. 10. G. Plantarum Classes, & Genera juxta *Tournefortium*. d. 10. G. Plantarum Genera frustrà à *Do. Vaillant* aucta. d. 706. K.
Plantarum in Cibis Usus an probandus. a. 376. D. Plantarum Virtutes & Differentiæ. a. 895. &c. Plantarum Vires nullo Charactere designantur. d. 10. G. De Plantis Tentamina Chymica. a. 912. &c. Plantæ an ante Incinerationem contineant Sal fixum. a. 896. An Fermentatione præparandæ pro eliciendo Sale volatili. a. 897. Plantæ cur quædam Fermentationem, quædam Putrefactionem promptiùs subeant. a. 1457. Plantæ, illarumq; Radices an certo tempore colligendæ, juxta *Paracelsum*. d. 25. Z. d. 242. F. Plantarum Succi ad quatuor Classes reducuntur, ex *Tournefortio*. a. 619. B. d. 586. K.
Plastica Natura. v. *Natura*.

Ple-

Πλέτυσμα μυῶδες Galeni. a. 139.

Plethora quid: quoad Vasa, & quoad Vires: an possibilis. a. 81. 330. &c. 1438. Quot modis imminuitur. a 90. 563. &c. v. *Venæsectio* Concurrit ad Inflammationes pariendas. b. 1005.

Pleura Inflammatio. v. *Pleuritis*.

Pleuritis quid: quo à Peripneumonia differat. b. 1044. An simul cum Pleura Pulmones inflammentur. b. 1044. T. Discrimen faciendum inter Pleuritidem, Peripneumoniam & Pleuropneumoniam. b. 1044. D. *Caussa* Pleuritidis. b. 1045. Pleuritidis Differentiæ. Vera, Notha. Ascendens, Descendens. Benigna, Maligna. b. 1046. Pleuritidis Nothæ Differentiæ. Dolor Pleuriticus, seu Lateralis. b. 1047. c. 785. Pleuritidis *Signa* distinctiva. b. 1048. &c. Quomodò Pleuritis ab Hepatitide distinguatur. b. 1068. Pleuritidis *Prognosis*. b. 1049. &c. Pleuritis interdum Diarrhœa curata. b. 1050. Prognosis ex Sputo. b. 1051. Pleuritidis suppuratæ materia qua ratione per vias Urinæ educi possit: an ope Venæ Azygo, & Emulgentium. b. 1051. V. c. 896. Ad Pleuritidem proni qui dicantur ex *Walao & Riolano*. b. 1051. *Curatio Pleuritidis Veræ*. b. 1053. &c. e. 590 &c. Venæsectio. b. 1053. e. 591. Purgantia & Vomitoria. b. 1053. 1054. Sudorifera. b. 1054. Expectorantium tempus. b. 1054. Illorum Formulæ. b. 1061. Opiata. Potus calidus. b. 1055. Specifica. b. 1055. &c. Specificorum Formulæ. b. 1058. Historiæ tres. b. 1059. &c. Pleuriticorum *Symptomata*. b. 1062. &c. Pleuritidis Suppuratio quibus promovenda. b. 1064. &c. Abscessu rupto, quæ adhibenda. b. 1065. *Curatio Pleuritidis Nothæ*. b. 1065. &c. An Opiatis utendum. b. 1067.

Pleuritis. Potio Antipleuritica. a. 1173. c. 1247. Linimentum. a. 1204. Oleum Antipleuriticum. c. 1361. Pulvis Antipleuriticus *Ludovici*. e. 590. Emulsio Antipleuritica. c. 1253. e. 146. Julepus in Pleuritide. c. 1260. 1261.

Pleuritis Puerperarum. c. 268.

Pleuritis. *Obs.* c. 1051. 1071.

Pleuritis Vera. *Casus*. c. 888. *Resolutio*. c. 889. *Annot. Ettmull.* c. 891. Cur Pleuritici quandoque quietiùs in latus affectum decumbunt. c. 902. G.

Pleuritis Notha cum Catarrho Epidemico. *Casus*. c. 771. *Resolutio* prima. c. 772. *Annot. Ettmull.* c. 777. 785. *Resolutio* alia. c. 783.

Pleuropneumonia nomine omnes Thoracis Inflammationes veniunt. b. 1045. v. *Pleuritis*, *Peripneumonia*.

Plica Polonica. b. 1000.

Plumbago. Ejus Character, Descriptio, & Usus. b. 413. R.

Plumbago Veterum. d. 1157. Mineralis. d. 1279. &c.

Plumbum. v. *Saturnus*.

Plumbum Album & Nigrum. d. 1169. 1274.

Plumbum ustum. d. 1160.

Pluvia & Venti præcipuæ Catarrhorum Caussæ. c. 774. 777.

Pneumatocele quid. b. 325. T. c. 13. A. Ejus Caussæ, Signa, & Curatio. c. 13. v. *Hernia*.

Pocula Antimonialia. e. 549. v. *Calix*.

Podagra quid. v. *Arthritis*. b. 1423. C. Calida & Frigida quæ. b. 1425. Anomala quæ. b. 1428. D. Curatio hujus. b. 1430. D. Calidæ Podagræ Curatio. b. 1432. Frigidæ Curatio. b. 1434. Podagra ad interiora recedens Asthma parit. c. 714.

Podagra. Pediluvium ad roborandos Articulos, atque à Recidiva præservans. c. 1347. Laconicum pro Cruribus. c. 1349. Cataplasma Anodynum. c. 1354. Pilulæ è Scarabæis. d. 958. Unguentum Anodynum. c. 387. Misturæ Antipodagricæ. e. 594. &c.

Podagra cum Stranguria. *Casus*. *Resolutio*. c. 927. *Annot. Ettmull.* c. 929. Diuretica aptissima pro Curatione & Præservatione Podagræ. c. 930.

Podagra Asthma convulsivum patiens. *Obs.* c. 1084.

Paeonia. v. *Paeonia*.

Polemonium quod Plantæ genus. d. 552. H.

Polium. Ejus Character, Species, Vires. d. 416. 417. Δ.

Polium Creticum. d. 416. 417. Δ.

Pollutio nocturna quid. c. 22. v. *Gonorrhœa Vera*.

Polygala. Character. Vulgaris Descriptio & Usus. d. 417. T.

Polygonatum. Ejus Vires. d. 418. 419. Character. Polygonati latifolii vulgaris Descriptio & Usus. d. 419. X. e. 845.

Polygonum. Ejus Vires. d. 417. Character. Polygoni latifolii Officinalis Descriptio, Analysis Chymica, Usus. d. 418. V. e. 847.

Polygonum Coccigerum Polonicum. d. 140. 143. I. Spiritus Refectorius *Conessdii*. d. 143. I.

Polypodium. Ejus Vires. d. 745. 746. e. 515. Character. Vulgaris Descriptio & Usus. d. 746. I.

Polypus Narium, ejusque Sedes. b. 1449. Polypus Cancerosus Suffocationem pariens. b. 1449. I. *Signa & Curatio*. b. 1450. &c. Corrosiva varia & Chirurgicæ Operationes. b. 1450. 1451. Polypi extemporè in Cordis Ventriculis facti. b. 740. A.

Polytrichum Officinarum. d. 546. B.

Poma Ambræ. Illorum Formulæ. e. 287. 288. Crisis. e. 465.

Pomatum. e. 816. v. *Unguentum*.

Pompholyx. d. 1280. e. 743.

Pomus. Ejus Species, Præparata, Vires. d. 419. &c. Poma & Mala vulgo non differunt. d. 422. Y. Poma Borsdorfiana. e. 822.

Populago Tournefortii. d. 102. Y.

Populus. Nativa, Præparata, Vires. d. 421. 422. Character. Populus Alba & Nigra. d. 412. Z.

Porcellana. d. 423.

Porcelliones. d. 948. F.

Porrigo quid, ejusque Caussæ & Curatio. b. 998.

Porrum. Ejus Vires. d. 422. Character. d. 422. A.

Portulaca sylvestris. d. 424. C.

Posca quid. c. 294. 1335. Posca Italica. e. 208.

Potentilla. d. 51. &c. 53. N. Ejus Descriptio & Vires. d. 439. Q.

Potio quid, ejusque Formulæ. a. 1172. &c. 1181. &c. c. 1237. e. 273. Potiones Frigidæ an Calidæ Febricitantibus concedendæ. b. 534. Q. v. *Decoctum*.

Potiones Alterantes. c. 1241. &c. e. 180.

Potio ad Asthma *Brunneri*. b. 386. Alia *Ejusdem*. b. 390.

Potiones ad Pulv. ect. c. 1249.

Potiones Purgantes. c. 1238. e. 273.

Potiones Somniferæ. c. 280.

Potiones Vomitivæ. e. 281. &c.

Potiones Vulnerariæ. c. 461. e. 281.

Potus an Pulmones & Cor subire possit. a. 137. 138. H. b. 458. S. Cur citiùs reficiat. a. 378. Potus vinosi qui. a. 380. Potus an jure negatus Febricitantibus. b. 500. H. Vinum-ne & Cerevisia, an Aqua Febricitantibus concedenda. b. 534. Q. 535.

Potus Medicamentosi fermentati ex Vegetabilibus. c. 1289. An ex Mineralibus & Animalibus parari possint. *ibid.* Potus Vinosi, eorumque Formulæ. c. 1298. e. 193. 195. &c.

Potus Sulfuratus *Helmontii*. b. 391.

Potus Vinosus alterans. e. 196.

Practicus Medicus an esse possit absque Theoricæ studio. a. 516. B.

Prassium. v. *Marrubium album*.

Praxis Medica adhuc manca, & quarè. b. 1. Vulgaris et Extraordinaria. b. 1. 2. c. 526. &c. De Practicis Authoribus judicium. b. 56. &c.

Præcipitantia. De Præcipitantium usu & abuso, *Dissertatio Authoris*. a. 1101. &c. Horum introductio & scopus. a. 1103. Præcipitantia, an Purgantia in Humorum Orgasmo indicentur. a. 1105. C. Præcipitantia quæ sint. a. 595. &c. 1107. &c. Præcipitantium habendus selectus. a. 1108. D. 1135. Tribus in casibus illorum usus & abusus. a. 1111. &c. Præcipitantia an acres Humores retundant. a. 1112. An Orgasmum sedent. a. 1113. An Fermenta subigant. a. 1115. Præcipitantia præcipuè Acidum præternaturale corrigunt. a. 1116. In quas partes actionem exerant. a. 1120. &c. Administrandi methodus. a. 1122. etc. Ex illorum abusu damna. a. 1124. &c. Cautelæ pro illorum legitimo usu. a. 1131. &c. An ex Acidis parata omninò rejicienda. a. 1133. Præcipitantium Dosis. a. 1135. Ordo in exhibitione servandus. a. 1139. Tempus. a. 1140. Quibus Remediis socianda. a. 1144. &c.

Præcipitans Magnum. a. 789. ex *Hombergio*. b. 126. O. Pulveres Præcipitantes. b. 17. 83. e. 771.

Præcipitatum. v. *Mercurius Præcipitatus*.

Præcipitata Antimonialia. d. 1238.

Præcipitatum Antimonii Diaphoreticum. d. 1239. e. 631. Purgans & Vomitorium. d. 1250.

Præcipitatum Catharticum Minerale. e. 556.

Præcipitatum Diaphoreticum *Hartmanni*. d. 1215. &c. e. 634. *Crollii*. e. 634.

Præcipitatus Solaris Regulinus. e. 638. &c.

Præcipitatum Veneris. c. 363.

Præcipitata Urinæ quæ. a. 412.

Præcocia qui Fructus. d. 397. Z.

Præ-

Præcordiorum cum Cute consensus ex *Fernelio*. s. 1098.
Præcordiorum Anxietates. Caussæ & Remedia. b. 555.
Præcordiorum Angustia, cum Vomitu, & Flatibus. *Obs.* c. 1034.
Præparata Officinalia. e. 289. An vana. e. 419. &c.
Præparatio Medicamentorum an necessaria. a. 546. &c. e. 419. &c. Chymica, præsertim Purgantium. a. 807. &c. 908. &c.
Præputii ex Lue Venerea Morbi. b. 897.
Presbytia quid. b. 1327. D.
Prester Serpens quis. b. 562. E.
Priapi Animalium, eorumque Usus Medicus. e. 608. In Dysenteria. b. 248. In Pleuritide. b. 1056.
Priapismus, quid ejusque Caussæ. a. 1469. c. 43 Signa & Curatio. c. 44. &c. v. *Convulsio*.
Primula Veris. Ejus Vires. d. 424. 425. Character. Officinalis Descriptio, Analysis, Usus. d. 425. D. e. 780.
Primum Ens dulce Aluminis. d. 1313.
Primum Ens Veneris. a. 975. d. 1155.
Primum Ens Melissæ. d. 333.
Principia Naturalis quæ. a. s. 53. Compositionis, Constitutionis, & Resolutionis. a. 5. 14. 15. Omnia ex Aqua & Seminibus per Motum fiunt. a. 37. Tria Corporum proxima Principia, Sal, Aqua, & Terra. a. 57. Principium Seminale. a. 535. F.
Principia, & Præparationes Chymicæ. a. 795. &c. Principia Salina Veterum. a. 795. Modernorum. a. 796. b. 9.
Principia Magnorum Morborum exigua. *Dissertatio*. a. 1366. &c. Principia Rerum omnium exigua. a. 1366. &c.
Principium Vitale quid. a. 59. 105. 108. In Solidis, an in Fluidis. a. 109. I. a. 117. &c. 397. Principium Seminale. a. 535. F.
Processus Judicialis in Prognosi, in quo Reus, Actor, Testes, Advocatus, Judex. a. 100.
Processus Ossium quid. c. 507.
Procidentia Uteri. c. 151. v. *Uteri Procidentia*.
Productum Morbosum quid. a. 79. Quo differat à Morbo, & Caussa morbifica. a. 390. &c. c. 714.
Profluvium Uterinum quid. c. 90. v. *Fluor Albus*.
Profluvium Muliebre quomodo a Fluore Albo differat. c. 90. v. *Fluor Albus*.
Prognostica Signa quæ. a. 401. &c. 428. &c. Præcipuè ex Pulsu & Urina. a. 85. Prognoseos fundamenta. a. 100.
Prolapsus Sinus Pudoris. c. 152. v. *Uteri Procidentia*.
Propolis. Ejus Vires. d. 939. D.
Proscarabæus. d. 960. S.
Prunella Herba. a. 788. G. Ejus Vires, Nativa, Præparata. d. 425. 426. Officinalis Descriptio, Analysis. Usus. d. 426. E.
Prunella Morbus. a. 788. G. b. 564. Ejus Curatio. b. 595. &c. Curatio in Peste. b. 733. v. *Faucium Inflammatio*. *Angina*. Minimè cum Faucium Inflammationibus confundenda. b. 1019. Prunellæ Malignæ Curatio. b. 1019. &c. Mistura contra Prunellam duplex. a. 1177. c. 1172.
Prunella Lapis. a. 814.
Prunus. Nativa, Præparata, Vires. d. 427.
Prunus Sylvestris. Ejus Descriptio, Analysis, Usus. d. 429. F. Succus est Acacia Germanorum. *ibid.*
Pruna Damascena. e. 810.
Pruna Laxativa. b. 181.
Pruritus. Ejus Caussa, Signa & Curatio. b. 984. &c.
Pruritus Partium Muliebrium, ejusque Caussa. c. 101. Curatio. c. 102. &c.
Pruritus cum Purpura Scorbuticus. b. 958.
Pseudo Acorus quid. d. 24.
Pseudo-Costus. d. 185. 187. B.
Pseudo-Dictamnus quid, atque Officinalis Descriptio. d. 215. A.
Pseudo Lotus. d. 266 Z
Pseudo Melanthium. d. 320. I. d. 373. G.
Pseudo Melissophyllon. d. 429. G.
Pseudo-Nardus. d. 520. T.
Pseudophthalmia quid. b. 1098. H.
Ψυχρολουσία & ψυχροποσία, qua *Augustus* ab *Antonio Musa* curatus fuit. d. 987. F.
Psychrotrophon Dioscoridis. d. 83. D.
Psyllium. Ejus Vires. d. 746. Character. Officinalis Descriptio, Analysis, Usus. d. 727. K.
Ptarmica quæ. a. 98. 744. &c. c. 148. v. *Errhina*.
Ptarmica Planta. Ejus Vires. d. 429. Character. Ptarmicæ vulgaris Descriptio. d. 429. H. d. 532. K.
Pterygium an Unguis Oculorum. c. 1171. M. v. *Oculorum Unguis*.
Pterygoides interni & externi Musculi. s. 140.
Ptisana quid. s. 146. M. e. 191. 192. 193. Ptisanæ Formulæ. a. 1190. c. 1300. &c. Ptisana, Ptisana tota, Ptisanæ Cremor, Ptisana Hordei, &c. apud Veteres quid. c. 1300. Q. c. 191. 192. 193.
Ptyalismus. v. *Salivatio*. *Salivantia*.
Pubis Dolor in Gravidis, ejusque Curatio. c. 196.
Pudendagra quid. c. 980.
Pudendorum Excoriatio, & Tumor in Puerperia. c. 170. 205. c. 266.
Pudendorum Fissuræ in Puerperis. c. 267. Vulvæ & Perinæi ruptura. c. 267.
Pueri. v. *Infantes*.
Puerorum Morbi. c. 305. &c.
Puerperarum Regimen. c. 239. &c. Diæta. c. 239. Remedia. c. 240. Alvum laxantia. c. 241. e. 534. Venæsectio an conveniat. c. 241.
Puerperarum Morbi. c. 239. &c.
Puerperarum Febres. c. 273. &c. v. *Febres Puerperarum*. *Febris Lactea*. *Febris Acuta Puerperarum*. *Febris Miliaris*.
Puerpera Dolor Hypogastrii. *Obs.* c. 1074.
Puerpera Dolores cum Affectione Hysterica, *Obs.* c. 1172.
Puerperia. v. *Lochia*.
Pulegium. Ejus Species, Vires. d. 429. 430. Pulegii vulgaris Descriptio, Analysis, Usus. d. 430. I. e. 718.
Pulli an in Ovo pipientes exaudiri possint. a. 1320. P.
Pulmonaria. a. 630. Ejus Character. Pulmonariæ Italorum descriptio. d. 431. L.
Pulmonaria Arborea. d. 307. T. d. 356. N. Ejus Species, Vires &c. d. 431. Est Lichen arboreus. Ejus Descriptio. Malè pro vera Pulmonaria sumitur. d. 431. K.
Pulmonaria Gallica. d. 273. H. 431. L.
Pulmonum Structura. b. 359. In Respiratione usus. a. 67. 189. b. 359. Pulmones Fœtus Aquæ insidentes an sit signum, illum extra Uterum respirasse. a. 67. I. 1317. N. c. 206. An Sitis sedes, & Potum excipiant. a. 138. H. b. 458. S. An Sanguificationis organum. a. 171. &c. D. Pulmonum motus unde. a. 191. 1293. &c. Structura. a. 191. 1298. &c. Pulmones dilatantur quia implentur, an implentur quia dilatantur. a. 1293. An moveantur à Corde. a. 1294. Pulmones è Thorace extracti cur inflati Aeri transitum non concedant. a. 1310. L. Pulmones Fœtus in exantlata Machina Boyleana non inflantur, & quarè. a. 1220. Q. Pulmonum vitio quomodò fiat Asthma. b. 375. &c. e. 714.
Pulmonum Caducus quid *Helmontio*. e. 712. b. 376.
Pulmonum Vomica. b. 771.
Puls medicata quid, c. 1356. Puls ad corpora in pharyngem illapsa tollenda. a. 145. Pultis Usus & Vitia in Infantibus. a. 1054. c. 318. Remedia. a. 1066. c. 319.
Pulsatilla. Ejus Vires. d. 432. Character. Vulgaris Descriptio, Analysis, Usus. d. 432. Δ.
Pulsione fiunt quæ Tractione fieri creduntur. a. 293. O. Etiam in Animantibus pro Tractione admittenda. a. 1300. B. Circumpulsione Aeris negotium Respirationis absolvitur. a. 1303. D.
Pulsus Cordis quid. a. 66. Pulsus præcipuus Signorum fons. Pulsuum Differentiæ. a. 85. 86. 422. Pulsus ex Systole & Diastole constat. a. 183. 423. &c. Ejus Caussæ. a. 182. 483. b. 735. Pulsus quinque præcipuè Differentiæ. a. 184. b. 735. c. 752. Pulsus fallaciæ. a. 422. Pulsus Celeritas haud cum Corporis Calore relationem habet, ex *Amontons*. a. 425. R. Pulsus quibus in casibus minori cum periculo intermittat. a. 426. Pulsus Myurus, Baprizans, Undosus, Formicans &c. a. 416. 427. Pulsuum Rhythmus. a. 427. Pulsus εὔρυθμοι & ἄρυθμοι malè expositus per tempora Musices. a. 427. S. Pulsus Naturalis cum Secundis Minutis convenit. a. 427. S. Pulsus extremè rari Historia. *ibid.*
Pulsus Febrilis quis. b. 475. 476. Pulsuum Differentiæ in Febribus notabiles. b. 491. &c. Pulsus Malignarum Febrium. b. 629. Vibratus Pulsus quis dicatur. b. 491. D. Durus Pulsus à qua caussa. c. 581.
Pulsus Cordis & Arteriarum læsus. b. 734. &c. Pulsus Hypochondriacorum. b. 911. Scorbuticorum. b. 917. Pulsus Amatorius an detur. b. 1632. Pulsus Serratus quis propriè sit. c. 891. F.
Pulvis Pyrius quomodò Globo à Tormento exploso majorem Motum imprimat, quàm ipse obtinere videatur. a. 604. Y. Cur sursum versùs vim suam exerat. a. 883. D. Ejus usus in Pleuritide. b. 1058. Globi à Tormentis explosi non incalescunt, & quarè. c. 468. C.
Pulvis quid, ejusque Differentiæ. c. 1892. Officinalis & Magistra-

gistralis. e. 289. Pulveres iisdemque subordinatæ Formulæ. a. 1162. &c. c. 1192. &c. Pulveres Interni, eorumque Formulæ. c. 1193. Externi, eorumque Formulæ. e. 1202. &c. Pulverum & Specierum Usus, & Abusus. e. 459. Pulveres Purgantes. e. 289. 293. 306. &c. Purgantium Selectus. e. 516. Pulveres Diaphoretici minùs commodè è Vegetabilibus parantur. e. 588. Pulveres Roborantes. e. 290. Pulveres Simplices Usuales. e. 291. Pulveres Alterantes. e. 292. v. *Species*, *Tragea*.

Pulvis Alexiterius *Sala*. e. 294.
- Algarethi. d. 1202. e. 343.
- Anodynus *Ludovici*, & *Authoris*. c. 805.
- Antidysentericus *Michaelis*. b. 258. *Cratonis*. b. 232. *Crollii*. e. 297.
- Antiepilepticus Antimonialis. e. 338. c. 783. de Secundina, e. 298. Diaphoreticus. e. 299. v. *Pulvis Epilepticus*.
- Antimonii albus *Basilii*. d. 1233.
- Antiphthisicus *Erbenii*. b. 790.
- Antipleuriticus *Ludovici*. e. 390.
- Artheticus *Paracelsi*. e. 306. 604. Ad Arthritidem Principis *Mirandulani*. d. 132. A.
- Bezoardicum Animale dictum. a. 718. d. 875. 884. Pulveres Bezoardici varii. e. 292. Bezoardicus sine Pretiosis *Francofurtensium*. e. 294. cum Pretiosis. *ibid.* Bezoardicus Albus. e. 783.
- Cachecticus *Quercetani* nullius usus. b. 810. Cachecticus *Quercetani* correctus. e. 294. Cachecticus *Cnoeffelii*, a. 621. Alius extemporaneus. a. 621. *Michaelis*. d. 1133. *Bexa*. e. 295. Pulverum Cachecticorum Usus. e. 296.
- ad Casum *Augustanarum*. c. 296.
- Cathæreticus pro Ossibus *Clossai*. e. 293.
- Cephalicus *Hartmanni*. a. 853.
- Cholagogus *Quercetani*. e. 307.
- ad Colicam *Schalleri*. b. 326.
- *Comitis Palma*. b. 183. C. *Comitis de Warwich*. e. 307.
- Conglutinans *Cnoeffelii*. a. 789.
- Coralliorum vitriolatus. d. 1030.
- *Cornachini*. e. 307.
- de Cypero odoriferus. e. 293.
- ad Defluxiones *Francofurtensium*. e. 297.
- Dentifricius Scorbuticus *Bartholini*. b. 954. *Clossai*. e. 296. *Principissa Altenburgensis*. e. 297. v. *Dentifricia*.
- Diacelrstessos. e. 632.
- Diaphoreticus polychrestus *Ludovici*. 389. &c. Anodynus *ejusdem*. *ibid.*
- ad Dystociam *Augustanorum*. e. 308.
- ad Dysuriam *Joelis*. b. 1237.
- Epilepticus. a. 730. Epilepticus Antimonialis. a. 846. *Marchionis*. e. 238. *Weickardi*. e. 299. v. *Pulvis Antiepilepticus*.
- Erysipelaticus *Ludovici*. e. 809.
- Febrilis perlatus *Timai*. b. 348. Febrifugus *Salzmanni*. b. 330. Febrilis *Grunlingii*. e. 299.
- *Haly* & *Anonymi*. e. 813.
- Hepaticus *Dresdensium*. d. 680. Compositus *Michaelis*. d. 833. Rubeus. e. 653. d. 1338. Hepaticus polychrestus *Ludovici*. e. 823.
- Hystericus *Timai*. c. 143. *Quercetani*. e. 308.
- *Jesuitarum*. d. 146.
- Melanagogus *Quercetani*. e. 307.
- ad Memoriam *Trithemii*. e. 304.
- in Mictu involuntario *Montagnana*. d. 837.
- ad Morsum Canis *Palmarii*. b. 1618. 1630. *Diss.* v. *Pulvis ad Rabiem*.
- contra Muscas. d. 1271.
- Panchymagogus *Quercetani*. e. 307.
- Partum provocans *Heludai*, e. 301.
- *Passavanticus*. e. 308.
- Pectoralis *Michaelis*. b. 448. 781. e. 723. Balsamicus *Rolfincii*. e. 238. Polychrestus. e. 646.
- Phlegmagogus *Quercetani*. e. 308. *Sala*. e. 308.
- ad Phthisim *Conerdingii*. b. 780. *Lindani*. b. 781. *Anonymi*. e. 192.
- Præcipitans magnus *Langii*. c. 334. Præcipitantes varii. b. 17. 83. e. 771.
- Puerilis in Torminibus. a. 1163. c. 323.
- ad Rabiem *Heurnii*. b. 1619. Alius *ab Heer*. *ibid.* *Haunemanni*. b. 1630. *Diss. Palmarii*. b. 1618. *Diss.*
- Rubeus Pannonicus. e. 301. correctus. e. 302. 589.
- ex tribus Salibus *Rosencreuzeri*. b. 663.

Pulvis Sanguinem sistens *Agricola*. b. 1128.
- Sanonicus. e. 302.
- Secundinæ humanæ. d. 842.
- Sennæ *Montagnana*. d. 754. 735. e. 308.
- Sperniolæ compositus. d. 929. e. 308.
- Stercorarius *Quercetani*. d. 893.
- Sternutatorius *Helmontii*. a. 786. b. 1266. e. 782. *Rulandi*. e. 309. *Baumanni*. e. 309. *Rolfincii*. e. 309.
- Stomachicus *Michaelis*. b. 70. *Quercetani*, seu *Birckmanni*. e. 303. 714. Idem correctus. e. 303.
- ad Strumas *Villanovani*. e. 304.
- Stypticus *Tulpii*. b. 1130.
- Sympatheticus. a. 767. 833. c. 527. d. 1326. &c. Ejus inefficacia. a. 113. O.
- Syrius. d. 780.
- ad Vertiginem *Cratonis*. b. 1467.
- Viperinus Bezoardicus. d. 883. 884. e. 399. &c. Præparandi modus ex *Charas*. e. 600.
- ad Visus conservationem *Elect. Friderici*. b. 1337.
- ad Urinæ Incontinentiam *Joelis*. b. 1223. *Montagnana*. b. 1226. Pro Lectimingis *Hachstedteri*. b. 1226.

Pumex. Ejus Vires. d. 1072.

Punctum saliens quid. a. 307. &c.

Pupillæ dilatatio Nyctalopiæ quandoque Caussa. b. 1339. M. Pupilla malè ab *A.* Membrana tenuis dicitur. c. 1271. N.

Purgatio quid, & quomodò fiat. a. 92. &c. v. *Purgantia*.

Purgantia Medicamenta, eaque exhibendi Methodus. a. 92. &c. 651. &c. 674. &c. b. 31. &c. Purgantium operandi modus. a. 93. 633. &c. 656. &c. b. 32. d. 701. &c. Purgantia an inter Venena connumeranda. a. 93. V. a. 654. G. d. 702. An rectè Putrefactiva vocentur. a. 1262. Purgantium Correctio. d. 702. &c. Correctio Chymica. a. 807. &c. An Purgantibus reverà Corpus expurgetur. a. 653. 654. G. An cicurari possint. a. 655. H. Nec etiam Laxativa sunt insonia. a. 636. I. Purgantia nonnisi Irritatione operantur. a. 638. K. Nulla in Purgantibus vis Attractrix, Sympathia, vel Antipathia. a. 639. L. Vis Cathartica in quanam Purgantium parte consistat. a. 660. 664. M. Purgantium Medicamentorum Analysis. a. 664. M. Circa Purgantia Tentamina. a. 920. Vis Purgantium in Sapa salino-sulfurea consistit. a. 666. M. Qui Humores Catharticis, & quibus vis educantur. a. 670. &c. 672. O. Purgantium particulæ cum Sanguine & cum Spiritibus Animalibus commiscentur. a. 672. O. Cathartica an in Sanguinem infundi possint. e. 336.

Purgantium primæ Differentiæ. a. 652. An rectè in Cholagoga, Phlegmagoga, Hydragoga & Melanagoga distinguantur. a. 93. 665. b. 32. Quæ propriè Hydragoga sint. b. 833. Purgantium an habendus Selectus. a. 95. 665. 669. N. e. 503. 518. Cathartica fortiora minùs apta ad viscidos Humores evacuandos: potiùs Olea laxantia. e. 661. E. Purgantia supervacanea. e. 519. &c.

Purgantium Regimen. a. 694. &c. b. 83. Cautiones in Purgantium exhibitione. a. 680. Cocti, Crudi, & Turgescentes Humores an purgandi. a. 674. &c. Purgantia an Præcipitantia in Turgescentia Humorum indicentur. a. 1103. C. An Præcipitantibus Purgantia socianda. a. 1144. An Purgantibus Opiata addenda. a. 683. b. 162. Digestiva Purgantibus præmittenda, an jungenda. a. 681. e. 318. Purgantia Resinosa noxia. c. 333. Quibus corrigantur. *ibid.* Purgantia sæpè Choleram excitant. b. 222. Purgantium Dosis varia. e. 323. Quæ nimiam Purgantium vim sistant. a. 659. v. *Hypercatharsis*.

Purgantia in specie. a. 685. &c. Purgantia Primaria. d. 3. 702. &c. Purgantia Secundaria. d. 3. 763. &c. Purgantium Formulæ. a. 95. 693. &c. e. 503. 518. &c. Purgantia Vegetabilia. e. 503. 318. &c. Purgantium Vegetabilium Selectus. e. 503. &c. Horum Formulæ. e. 320. &c. Purgantia Mineralia. e. 503. 539. &c. Purgantia lenia seu Laxantia. b. 180. &c. e. 527. &c. Purgantia Externa. e. 334. &c.

Purgantia an locum habeant in Colica. b. 308. &c. An in Febribus, & quando. b. 497. G. e. 739. M. in Acutis vis adhibenda. b. 382. An liceat in Malignis Febribus purgare. b. 652. An in Petechialibus. b. 671. An in principio Variolarum. b. 686. L. An Purgatio à Peste præservet. b. 705. An locum habeat in Phthisi. b. 778. An in Obesitate. b. 801. Quæ in Cachexia. b. 809. Quæ in Hydrope. b. 831. Purgantia an in Ictero locum habeant. b. 863. Purgantia in Lue Venerea Mercurialia. b. 888. &c. 893. &c. An Purgantia locum habeant in Scorbuto

buto & Malo Hypochondriaco. b. 926. An in Inflammationibus. b. 1007. c. 903. H. An in Angina. b. 1019. An in Pleuritide. b. 1054. Purgantia ridicula in Hæmorrhagia. b. 1124. An in Affectibus Soporosis conveniant. b. 1313. &c. Quæ in Doloribus locum habeant. b. 1378. &c. An in Cephalalgia Cathartica adhibenda. b. 1408. 1411. An & quæ in Arthritide. b. 1429. An in Vertigine. b. 1462. Quæ in Epilepsia. b. 1484. 1486. In Apoplexia. b. 1526. in Paralysi. b. 1546. 1547. In Mania. b. 1608. In Delirio Melancholico. b. 1591. An in Rabie tutum sit Cathartica Medicamenta exhibere. b. 1620. 1630. *Diss.* Purgantia quæ in Mensium Emansione. c. 58. An in nimio Mensium Fluxu locum habeant. c. 73. An in Affectione Hysterica. c. 144. 145. Quæ Purgantia Gravidæ farre possint. c. 187. 190. Quæ Infantes. c. 325. &c. Purgantia in Erysipelate vitanda. c. 412. 851. *Diss.* In Cruditata Nidorosa. c. 549. 553. 560. 565. An in Diarrhœa locum habeant Purgantia. c. 595.

Purgantia varia. b. 520. &c. c. 503. &c. Bolus Purgans. a. 1166. b. 44. c. 1205. 1206. &c. (v. *Bolus*.) Clareta Laxativa. c. 1287. Decoctum Alterans & Laxans. a. 1188. c. 1296. Decoctum Purgans in Scabia. a. 1186. Decocta & Apozemata Purgantia. c. 1292. (v. *Decoctum*.) Electuaria Purgantia. c. 1216. (v. *Electuarium*.) Emulsiones Purgantes. a. 1181. c. 1255. (v. *Emulsiones*.) Infusum Cholophlegmagogum. c. 194. Infusa, Clareta, Vina Laxativa varia. a. 1185. &c. Infusa Purgantia varia. a. 1184. &c. (v. *Infusum*.) Linimenta Purgantia Infantes. c. 1363. Morsuli Purgantes. c. 1224. 1225. c. 522. Nodulus Alterativus & Laxativus in Morbis Chronicis. a. 1182. Noduli Purgantes. c. 1279. 1280. &c. 1282. &c. (v. *Nodulus*.) Opiatæ Purgantes. c. 246. &c. Panis Martius Purgans. c. 1226. Pilulæ Usuales. a. 1171. Pilulæ Laxativæ. b. 65. 77. 128. c. 1229. c. 521. Pilulæ Purgantes Catholicæ. a. 1170. Aliæ. b. 44. c. 1228. Pilulæ Emetico catharticæ. a. 1170. c. 1228. Pilulæ in Desperata Alvi obstructiona. a. 1170. Pilulæ Purgantes ex Extractis. c. 1231. (v. *Pilula*.) Potio Purgans. c. 281. Potiones Laxativæ. b. 37. 65. Potiones Catharticæ. a. 1173. c. 1238. &c. (v. *Potiones*.) Pulvis Purgans blandissimè. a. 1163. Pulvis Laxativus Anthypochondriacus. a. 1163. Pulvis Laxativus Febrilis. a. 1163. c. 1195. Pulvis Laxativus contra Vermes. a. 1165. Pulveres Laxativi. b. 122. (v. *Pulvis*.) Rotulæ Purgantes. c. 1221. (v. *Rotula*.) Syrupi Purgantes. c. 1313. (v. *Syrupus*.) Vinum Absynthiacum Purgans. b. 42. Vinum Cholagogum. d. 717. Vinum Purgans. c. 194. (v. *Vinum*.) Unguenta Epomphalia. c. 387.

Purgans Mindereri. c. 120.

Purgans Rusticorum. d. 1325.

Purgans Vegetabile polychrestum. Jalapa. b. 35.

Purpura Rubra & Alba. b. 631. v. *Febris Maligna*. *Febris Purpurata*.

Purpura Infantum. Mistura ad promovendam Purpuram. c. 1249. Emulsio ad promovendam Purpuram, Petechias. Variolas. c. 1254.

Purpura Puerperarum, ejusque Caussæ & Curatio. c. 281. &c.

Purpura Puerperæ cum Epilepsia. *Obs.* c. 1082.

Purpura Scorbutica cum Pruritu. b. 958.

Purpura. *Obs.* c. 1155.

Purpura Alba cum Pavoribus & Vermibus. *Obs.* c. 1036.

Purpura Alba cum Urinæ suppressione. *Obs.* c. 1083.

Purpura Rubra. *Obs.* c. 1058.

Purpura cum Diarrhœa. *Obs.* c. 1155.

Purpura cum Hysterica Passione. *Obs.* c. 1156.

Purpurata Febris. v. *Febris Purpurata*.

Pus in Urina quomodò à Genitura & Chylo distinguatur. c. 806. v. *Suppuratio*. Pus Pleuritide suppuratæ quandoque per Urinæ via educitur. c. 896.

Pustula Muliebrium, earumque Caussæ & Curatio. c. 103.

Pusula quid *Columella*. c. 846. *Diss.*

Puterius. d. 870. I.

Putredinis & Fermentationis convenientia. *Disputatio A.* a. 1454. v. *Fermentatio*. Putredinis Caussæ. a. 1465. Quomodo in Putredine Febris consistere dicitur. b. 482.

Putrefactio Fermentationis Effectus. a. 27. Muria cura Putrefactione præservet. a. 1457. Cur Putredinem fœtor comitetur. a. 1461. Putrescentia cur calidiora fiant. a. 1461. Decoctum Putredinem inhibens. a. 1191.

Pygmæi Arte facti. a. 132. E.

Pyrolus Rector Stomachi. a. 152. R.

Πῦρ quid *Hippocrati*. b. 391.

Pyramidalis quæ Planta. d. 102. Z.

Pyrethrum. Radicis Vires. d. 433. Plantæ Descriptio. d. 434. M.

Pyrites Lapis. a. 826.

Pyrola. Ejus Vires. d. 434. Character. d. 434. N. Vulgaris Descriptio & Usus. d. 435. N. c. 845.

Pyrus. Ejus Vires. d. 435. Character. d. 435. O.

Q.

Q*Uadragesimales* appellati Cibi an faciliùs digerantur. a. 154. 155. *Diss.*

Qualitates Primæ, Secundæ, Tertiæ, seu Occultæ dictæ, sunt Materiæ Affectiones, seu Modi. a. 4. Qualitates Elementares Peripateticorum, earumq; combinationes. a. 6. Sunt Non-Entia. a. 34. 1075. Qualitates Corporum quid. a. 34. 35. &c. Illarum origo. a. 36. 56. Qualitates Tactiles quæ. a. 72. Occultæ Antiquorum cum Ideis *Paracelsistarum* convenire videntur. a. 123. V. Occultarum Qualitatum Morbi. a. 352. An Qualitatis Vocabulum respui jure possit, ut facit *Author*. a. 532. D. Qualitates Primæ haud solæ Morborum Caussæ ex *Hippocrate*. a. 1026. &c. Qualitates Elementares juxta *Hippocratem* correctæ. a. 1027. &c. Qualitates Primæ efficacissimæ ad Sanitatem fovendam, & Morbos excitandos. a. 1042. Q.

Quartana Febris. v. *Febris Quartana*.

Quartatio Auri quid. d. 1099.

Quercus. a. 788. Nativa, Præparata, Vires. d. 436. Character. d. 437. P. Ejus Pilulæ & Excrementum fungosum. a. 917. Quercus Folia roscido humore madent. d. 437. P. Quercus vulgaris Descriptio, Analysis, Usus. d. 437. P.

Quercula Calamandrina. d. 138.

Querquera Febris. b. 568. N.

Quietis & Motus Usus. a. 382. I.

Quinquefolium. Nativa, Præparata, Vires. d. 437. 438. Character. Officinalis Descriptio, Analysis, Usus. d. 438. 439. Q. Quinquefolii Species ad sua Genera reductæ. d. 439. Q.

Quinquina. v. *Cortex Peruvianus*.

Quinta Essentia an Non-Ens. a. 906. Vegetabilium Quintæ Essentiæ quomodo parentur. b. 346. Quinta Rerum Essentia, & Essentiarum *Paracelsi*. a. 535. F. v. *Essentia*.

Quinta Essentia Aeris. a. 195.

Quinta Essentia Vini. d. 693. 698.

R.

R*Abies* quid: quomodò ex Animalium & præcipuè Canis Morsu accidat. b. 1613. Quomodò Hydrophobia, seu Aquæ metus oboriatur. b. 1614. Venenum Rabiei ad multos annos latere solet. b. 1614. &c. An Animalcula in Rabidorum Saliva & Urina observentur. b. 1615. Rabidi Animalium lædentium mores & actiones imitantur. b. 1615. *Rabiei Caussa*. b. 1615. &c. Quomodò Venenum Ideas Rabidi Animalis conservet. b. 1616. *Signa*. b. 1616. &c. Canis rabidi Signa: an Vermis sub ejus Lingua lateat. b. 1616. *Prognosis Rabiei*. b. 1617. *Curatio* primæ læsionis, & Rabiei jam factæ. b. 1617. &c. Specifica varia. b. 1617. &c. Sudorifera. b. 1619. De Imersione in Aquam frigidam. b. 1620. An conveniant Purgantia. *ibid.* Diuretica. b. 1620. Vulnus à rabido Animali inflictum quomodò tractandum. b. 1621. Scarificationes. b. 1621. &c. Ustio loci affecti. b. 1622.

De Rabie & Hydrophobia Dissertatio. b. 1622. P. &c. Rabies quid: cum Hydrophobia confunditur. b. 1622. *Diss.* Rabies est Delirium ex Mania & Melancholia mixtum. *Rabiei Symptomata*. Annon inter Animalia solus Canis sponte in Rabiem incidat. An Homo in Rabiem absque Morsu venenato incidere possit. b. 1623. *Diss. Caussa Rabiei* Venenum est. b. 1623. *Diss.* Hujus Veneni indoles investigatur. An Morsus Animalium ex Ira venenatus reddatur. De Vermiculo sub Canis Lingua. Venenum rabidum partes fluidas, solidas, & impetum facientes afficit: præcipuè Salivam & Bilem, Nervosum Genus, & Spiritus. b. 1626. *Diss.* Symptomatum ratio. Sanguis in Rabidis summè fluidus. Modus propagationis hujus Morbi: an semper Morsu: an Saliva: an Halitu. b. 1626. *Diss.* An Rabies Hæreditaria per Semen transmitti possit. Quamdiu & quomodò Venenum Rabiei latere possit. b. 1627. *Diss. Signa Rabiei in Cane*, *Signa Rabiei in Homine*. Aquæ formido unde in Rabidis: an in illa Caninam formam deprehendant. b. 1627. *Diss.* Non solum Aquam, sed Lumen. Specula, Ventum & similia formidant Rabidi. b. 1627. 1628. *Diss.*

Pro-

Prognosticum, & Curatio Rabiei. b. 1630. *Diss.* Vulnus quomodò curandum. Cucurbitulæ. Scarificationes, Ustiones. Cataplasmata. Aquæ inopinata aspersio. b. 1630. *Diss.* Haud Emetica & Cathartica conveniunt. An Venæsectio, & Arteriotomia. b. 1630. *Diss.* Remedia Specifica. b. 1630. 1631. Ex Cancris. e. 670. 671. Ad DEUM O. M. Vota. b. 1631. *Diss.*
Radices Plantarum, & in taleolas sectæ, germinant. d. 60. X.
Radix Cava. d. 245. 246. K.
Radix Dulcis. d. 257. 258. S.
Radix Idæa. d. 582. G.
Radix Rhodia. d. 445. Species est Anacampseri. Ejus Descriptio & Usus. d. 446. A. e. 824.
Ramex quid. b. 324. T.
Rana. d. 926. Ex iis Remedia. a. 780. Sperma Ranarum. a. 780. d. 928. e. 832. Ranarum species. d. 926. Officinalis Nativa. d. 927. &c. Præparata. d. 929. Anatome ex *Charletone*. d. 930. V.
Rana Piscatria. Ejus Descriptio & Usus. d. 930. V.
Ranunculus. Species, Vires. d. 439. 440. Character. Specierum variæ Classes. Ranunculi Batrachion dicti Descriptio & Usus. d. 440. R.
Ranunculus viridis, calamites. d. 871. Ranæ species. d. 872. L.
Rapa. a. 626. Vires. d. 443. Character. d. 444. X.
Rapa Catalogna. d. 359. R.
Raphanus. Ejus Vires. d. 441. Character. d. 442. S. Usus diureticus. e. 667.
Raphanus Marinus. d. 442.
Raphanus Orbicularis. a. 707.
Raphanus Rusticanus, ejusque Vires. d. 59. 60. X. d. 272. H. b. 23. Idem est cum Armoracia. d. 442. T. Usus diureticus. e. 667. Antiscorbuticus. e. 698.
Rapistrum. Ejus Vires & Species. d. 442. 443. Character. Rapistro monospermatis Descriptio. d. 443 V.
Rapum rubrum *Fuchsii* est Beta rubra, radice Rapæ. d. 81. G.
Rapunculus. Ejus variæ species. d. 102. 103. Z.
Rapuntium Tournefortii. d. 103. Z.
Rarefactio quomodò contingat. a. 1302. E.
Ratio, Experientia, & Analogismus. a. 88. 530. &c.
Ratiocinatio quæ Animæ Facultas. a. 273.
Ratiocinatio an Errori & Stultitiæ obnoxia. b. 1562. K.
Rationales Operationes quæ. b. 1555.
Rationalium Operationum læsiones. b. 1555. &c. Illarum Caussæ. b. 1556. Signa. b. 1558. &c. Curatio. b. 1561. &c. v. *Delirium*.
Rationalis Secta, ejusque Asseclæ. a. 47.
Raucedo quid, ejusque *Caussa*. b. 415. &c. 435. b. 1249. c. 778. An ex Lupi intuitu. b. 435. Haud semper ex Laryngis humore oritur. b. 416. P. Raucedinis *Prognosis*, & *Curatio*. b. 417. &c. Extemporaneum Raucedinis Remedium gelida Chocolate, & Decoctum Vulnerarium. b. 435. Q. Raucedinis Catarrhalis Remedia. b. 1267. Electuarium *Codronchii*. d. 91. Mistura contra Raucedinem ex Aere inclementiore. c. 1245.
Raucedo. *Obs.* c. 1070.
Raucedo, Tussis sicca, cum Febri. *Obs.* c. 2052.
Ravis quid. b. 435. Q.
Receptaculum commune Pecquetianum. a. 263. &c.
Recti Intestini Inflammatio & Exulceratio. b. 1036. 1037.
Refrigerantia Medicamenta sunt quæ Sanguini naturalem velocitatem conciliant. d. 36. T. Refrigerantia an Antiquorum Repellentia sint. a. 574. P. Quænam propriè sint. a. 605. &c. Externa Refrigerantia nonnunquam noxia. b. 727. Refrigerantium in Vigiliis nimiis Usus. b. 1299. &c. Refrigerantium Usus in Phrenitide. b. 1576. An in Erysipelatæ conveniant. c. 851. *Diss.*
Refrigerantia Cordialia. c. 819. &c. Stomachica Frigida. a. 615.
Refrigerantia, Epithema, & Frontale Refrigerans. a. 1175. Julepus in nimia Siti, duplex. a. 1178. Potiones Refrigerantes. b. 18. 19. 90. &c. c. 1246. Electuarium Refrigerans. Hepat. c. 1223. Decoctum Refrigerans. c. 1293. Succus Refrigerans. d. 23. S.
Regina Prati *Dodonæi*. d. 577. B.
Regulus Antimonii. d. 1234. &c. 1222. Simplex & Compositus. a. 845. d. 1234. *Valentini*. a. 844 &c. *Ludovici*. e. 626. Martialis, Jovialis, Solaris, Lunaris. a. 846. d. 1172. 1237. Regulus Antimonii per Pinguia. d. 1235. Per Martialia. d. 1236. Globuli ex Regulo. e. 543. Reguli Stella haud necessaria. e. 626.
Regulus Arsenici. d. 1352.

Regulus ex Marte. e. 626. d. 1237. 1236. Martis præcipitatus. d. 1240.
Regulus Avis. d. 907. S.
Remedia. v. *Medicamenta*.
Remota Morborum Caussæ. a. 79. &c.
Renes, eorumque Usus. a. 69. 207. &c. Renum nova Structura à *Lutre* detecta. a. 210. Y. In Renibus an Fermentum. *ibid.*
Renum Usus læsus. b. 1154. Renum Affectus. Emulsiones Terebinthinatæ ad Renum Affectus. c. 1254. &c. v. *Urinæ Affectus*.
Renum Calculus. v. *Calculus Renum*.
Renum Inflammatio, ejusque Caussæ & Signa. b. 1075. &c. c. 630. Prognosis, Curatio. b. 1076. &c.
Renum Ulcus, ejusque Caussæ, Signa, & Curatio. b. 1077. &c. Acidulæ *Luculliana*, & *de' Pisciarelli*. b. 1079. Z. Aquæ Thermales prope *Neapolim*. b. 1084. C. Decoctum ad Renum Exulcerationem. a. 1187. Bolus ad Renum Ulcus. c. 1208. Decoctum Vulnerarium. c. 1295.
Repellentia Antiquorum an sint *Authoris* Refrigerantia. a. 574. P. An Repellentia locum habeant in Inflammationibus. b. 1010. c. 407. F. An constante Circulatione Sanguinis. *ibid.* An in *Erysipelate*. c. 851. *Diss.*
Reseda, ejusque Character. d. 319. H.
Resina quid ex *Tournefortio*. Cur Spiritu Vini solvantur. a. 619. B. d. 585. 586. K. Resina Purgantium cathartica quid. a. 661. Resinæ Purgantium molestiores evacuationes pariunt. c. 553. Quibus corrigantur. *ibid.*
Resina Jalapæ. d. 739.
Ligni Aloes. e. 764.
Scammonii. d. 780. b. 44.
Sulfuris. a. 840.
Resolventia Medicamenta. e. 762. &c. Resolventia Medicamenta externa. c. 400. &c. v. *Discutientia*.
Resolutio Corporum haud securè ad illorum Compositionem investigandam manuducit. a. 7. 8.
Respiratio. Ejus Motus expositus. a. 190. &c. b. 357. Usus primarius. a. 193. &c. 1323. &c. b. 359. Usus secundarii. a. 196. 1336. &c. Respirationis necessitas in Fœtu an Caussa Partus. a. 318. E. Quantum ad Prognosim faciat. a. 431. Prima Fœtus in lucem editi Respiratio. a. 1046.
De abstruso Respirationis Humanæ negotio. Dissertatio Authoris. a. 1274. &c. Respirationis Onomatologia, & Pragmatologia. a. 1275. Definitio. a. 1277. Sitne Motus voluntarius, involuntarius, an mistus. a. 1277. Q. Inspiratio & Expiratio. a. 1278. Inspirationis Instrumenta. a. 1278. Instrumenta Expirationis. a. 1279 Ad hanc proprii requiruntur Musculi. a. 1284. S. Reciprocus in Respiratione motus tripliciter expositus. a. 1290. W. &c. An à motu Cordis pendeat. a. 1294. V. Respirationis Caussa efficiens an Thoracis & Diaphragmatis integritas, juxta *Delaboe*. a. 1296. X. Aeris Circumpulsione potiùs, quam Gravitate Respiratio absolvitur. a. 1302. D. Exemplum Folliis cum contenta in eo Vesica. *ibid.* Respiratio haud ob Vacui metum. a. 1303. &c. Respiratione haustus Aer cum Sanguine permiscetur. a. 1306. &c. Experimenta id demonstrantia. a. 1310. &c. K. Expiratione educitur Aer potiùs cum Sanguine mistus, ex *Mery*. a. 1312. M. Respiratio Fœtus in Utero, & extra Uterum. a. 1314. &c. Animalium Respirationis defectus in Machina Boyliana. a. 1326. R. Cur Vita à Respiratione pendeat. a. 1330. T. Cur recens semper Aer ad Respirationem requiratur. a. 1331. Respiratione an non Sanguinis per Pulmones circulatio impediatur. a. 1333. V. Quomodò Respiratio ad Sanguinis faciat Circulationem. a. 1336. X.
Respirationis vitia. b. 358. &c. Quomodò in Hypochondriacis lædatur. b. 910.
Retentrix Facultas. a. 133.
Reticulum Ruminantium quid. a. 142.
Retina Tunica an proprium Visus Organum. a. 238. M.
Revulsionis Doctrina an cum Mechanica conveniat. a. 90. 568. N. b. 12. C.
Rha. v. *Rhabarbarum*.
Rhabarbarum. a. 689. e. 510. 703. Minimè ad Lapatha reducendum. b. 42. G. Ejus Vires & Usus. b. 42. d. 747. e. 510. Anima Hepatis dictum. b. 812. Character. Officinalis Descriptio, Analysis, Usus. d. 750. L.
Rhabarbarum Album. d. 749.
Rhabarbarum Monachorum est Lapathum. d. 750. Descriptio & Usus. d. 750. M.
Rhachitide Affecti cur inæqualiter nutriantur ex *Glissonio*. a. 185. L. 190. M.

Rhagades Gallicæ. b. 874. Præputium afficientes quomodò curandæ. b. 896. Manuum & Pedum. b. 903.
Rhamnus Catharticus, Spina Infectoria. d. 756. 757. R.
Rhaphe quid. c. 507.
Rhaponticum vulgare. Ejus Vires. d. 444. Est Centaurium majus: hujus Descriptio & Usus. d. 445. Y. e. 703.
Rhaponticum verum. d. 445. Z. d. 750. L. e. 703.
Rheuma quid. b. 1249. v. *Catarrhus*.
Rheumatismus. v. *Arthritis*.
Ῥῆξις Rhexis quid. b. 1118. V.
Ριγοπύρετος quid. b. 612.
Rhinoceros. Ejus Descriptio, & Usus. d. 872. M. Cornu. e. 595.
Rhodia Radix. Ejus Descriptio, Vires, & Usus. d. 445. 446. A.
Rhus. Ejus Vires, Descriptio & Usus. d. 447. G.
Rhyas quid. b. 1090. G.
Ribes. Ejus Species, Vires. d. 448. Est Grossulariæ species *Tournefortio*. Ribes Officinalis, ejusque Baccarum Descriptio & Usus. d. 448. D.
Ricinus. Ejus Vires. d. 752. e. 513. 537. Character. Vulgaris Descriptio & Usus. d. 751. N.
Ricinus Americanus. d. 752. 752. O.
Ricinus Infectum, Ejus Vires. d. 957. Indoles. d. 957. Δ.
Rigor Febrilis quid, & à qua caussa. b. 479. b. 508. An Aromaticis sistendus. b. 536. &c.
Rima Abdominis in Gravidis, earumque Remedia. c. 102.
Risus Sedes an Lien. a. 201. T.
Risus Sardonicus. b. 1469. v. *Convulsio*.
Rob quid. e. 349. &c. Rob Syrupisata. e. 354. Composita. e. 357. De iis Judicium. e. 473. &c.
Rob Diamoron. e. 822.
Roborantia Calida. e. 761. &c. v. *Cordialia*.
Rorella. d. 453. 454. Δ. Ejus Usus. e. 720.
Roriferi ductus *Bilsii*. a. 164. 165.
Ros, Ejus Vires & Præparata. d. 989. &c. Ros Majalis non semper ejusdem naturæ. a. 818. O.
Ros Mineralis. e. 746.
Ros Solis. Ejus Vires. d. 453. &c. Character, Descriptio. d. 455. F.
Ros Vitrioli. a. 828. d. 1327. e. 746. Volatilis. b. 622. 623.
Rosa. a. 754. An refrigeret. a. 778. Species, Nativa, Preparata, Vires. d. 429. &c. Character. d. 453. E. In Rosa duplex substantia. e. 823.
Rosa Canina. d. 206. 207. V.
Rosa de Hiericho. Thlaspios species est. An sponte propepariturum Mulierem expandatur. d. 453. E. e. 826.
Rosa Moschata, ejusque vis cathartica. d. 453. E.
Rosa Sylvestris. d. 206. 207. V.
Rosa Vitæ Mineralis *A. Sala*. a. 852. e. 543. d. 1203.
Rosa. v. *Erysipelas*.
Rosata Novella. e. 305.
Rosmarinus. Nativa, Præparata, Vires. d. 456. 457. Character. Hortensis Descriptio & Usus. d. 457. G. e. 781.
Rosmarus. d. 836.
Rossalia quid. b. 701.
Rossania quid. b. 701.
Rossoli quid. d. 454. Δ.
Rotula quid, earumque Formulæ. a. 1168. e. 1218. &c. e. 221. &c. Illas parandi Modus. e. 225. &c. Rotularum Selectus & Abusus. c. 461. &c. Rotulæ Purgantes. e. 223. Roborantes. e. 222. v. *Tabella*, *Morsuli*.
Rotula Bibitoriæ. a. 1168. c. 1220. *Dodonæi*. e. 126.
Infantiles Laxativæ. e. 126.
Manna Christi Simplices & Perlatæ. e. 226.
ad Phthisim *Cnoeffelii*. b. 784.
Sulfuris Pectorales. e. 226.
Rubedo Corporum, & præcipuè Sanguinis, unde. a. 178. *Diss.*
Rubeola quid. b. 677.
Rubia. Ejus Vires. d. 457. Character. Rubiæ Tinctorum Descriptio & Usus. d. 458. H.
Rubificantia Medicamenta quæ. a. 591. e. 1356. 1357. e. 309. &c. Cataplasma rubificans. a. 1199. v. *Vesicatoria*. *Sinapismus*.
Rubigo Ferri. Ejus Usus. e. 733. v. *Mars*.
Rubinus. Ejus Vires. d. 1020 e. 615.
Rubinus Antimonii Mercurialis. d. 1262.
Rubinus Arsenici diaphoreticus. d. 1350.
Rubinus Solis. e. 641.
Rubinus Sulfuris. d. 1364.
Rubinus Vegetabilis. d. 781.
Rubrica. Ejus Vires. d. 983. e. 612. 614.
Rubus. Ejus Vires. d. 458. &c. Character. Rubi vulgaris Descriptio & Usus. d. 459. I.
Rubus Idæus. d. 459. Descriptio & Vires. 460. K. e. 822.
Ructus, ejusque Caussæ. a. 1445. b. 127. &c. v. *Flatus*.
Ruminatio, ejusque Instrumenta. a. 142. Etiam quibusdam Hominibus concessa. a. 143.
Rupicapra, ejusque Cornu. e. 596. Pila. e. 758.
Ruscus. Ejus Vires. d. 460. Character. Officinalis Descriptio & Usus. d. 461. M. e. 665.
Ruta, Species, Vires. d. 462. e. 571. Character, Species. d. 464. N. Ruta Muraria. Ejus Vires. d. 463. &c. Character. Vulgatioris Descriptio & Usus. d. 464. O. e. 723.
Ruta Capraria. d. 248. v. *Galega*.

S.

S*Abina*. Ejus Vires. d. 465. &c. Sabinæ Vulgaris & Sterilis Descriptio & Usus. d. 466. P. e. 718. Sabinæ Majoris & Bacciferæ Descriptio & Usus. d. 466. P.
Saccharum quid. d. 664. Ejus Species. d. 665. &c. Præparata, & Vires. d. 668 669. c. 810. &c. An Saccharum Veterum idem sit cum Saccharo Recentiorum d. 664. &c. Saccharum an Acidum contineat, etsi ejus Spiritus acidissimus sit. a. 797. I. Saccharum Carnium putredinem maturat. b. 386. d. 667. Saccharatorum abusus, e. 227. Saccharata in quibus Morbis vitanda. b. 385. Saccharata an Tabidis utilia. b. 778.
Saccharum Aluminis. a. 835. b. 593. d. 1323. e. 593. 859.
Candisatum. d. 667.
Emeticum *Sala*. e. 283.
Infuscatum. e. 83.
Jovis. a. 879. Joviale *Lindani*. b. 1096. d. 1270.
Penidium. d. 668.
Saturni. a. 621. 876. d. 1160. e. 547. 838. An Sterilitatis author. a. 877. C.
Saccus Lacrymalis, ejusque Descriptio & Usus e. 494 D.
Sarcolus quid. c. 1332. 1337. e. 310. Parandi Modus, & Usus. c. 1337. e. 312. &c. Formulæ. a. 1194. c. 1337. e. 312. &c.
Sagapenum. Ejus Vires. d. 670. Descriptio & Selectus. d. 671. X.
Sal Instrumentale & Primarium Naturæ Principium. a. 17. 57. Sal Naturæ Universale quid. a. 30. 796. d. 992. Sal Universale & Particolare. a. 796. Sal Hermeticum, & Philosophorum. a. 372. Sal Terræ Centrale. a. 796. Sal Aeris Universale. e. 499. Salia Mineralia quæ. a. 810. d. 1281.
Sal Acidum & Alcali, ex iisque enixum Sal Salsum. a. 18. &c. 57. 797. &c. Salsum Alcalium vis & Præparatio. e. 442. &c. Salsi Salis generatio quomodò contingat. a. 22. Salium Antagonistarum mutua pugna. a. 1033. Salia Vegetabilibus actu-ne insint, an potentia. a. 21. e. 316. Sal Acidum an Uvis & Vino insit. d. 593. L. Salia Salia triplicis sunt Differentiæ. Fixa, Volatilia, & Media. a. 22. 57. 797. v. *Acidum*. *Alcali*.
Salia Nativa & Artificialia. e. 314. 321. &c. Hæc Simplicia. e. 318. &c. & Composita. e. 321. &c. Salia Fixa, & Volatilia. e. 313. 314. 439. etc. v. *Salia Fixa*. *Salia Volatilia*. Salia parandi modus. e. 314. etc. Urinosa Volatilia. e. 315. An in Concreto præexistant. a. 28. 896. e. 316. Salia Essentialia. e. 320. 325. 447. etc. Salium Liquabilitas, Saturatio etc. e. 445. etc. Salia Vegetabilium Volatilia. e. 449. etc. Salia Vegetabilium an inter se differant. e. 451. etc. An sulfuranda. e. 664. Salia Animalium Volatilia. e. 453. etc. Fixa. e. 455.
Salia Fixa. e. 317. 439. etc. 572. etc. Fiendi modus. e. 318. An insint Plantis ante incinerationem. a. 21. 896. Salia Fixa an et quomodò volatilisanda. d. 688. e. 320. 443. Salia fixa Vegetabilium quæ seligenda. e. 442. Salia Vegetabilium an inter se differant. e. 451. etc. Salia Fixa Purgantium correctiva. a. 94. Salium Fixorum in Intermittentibus Febribus usus. b. 527. In Hydrope. b. 837. In Hypochondriaca Affectione. b. 938. etc. Salina Remedia in Tussi minùs apta. e. 715. I.
Sal Commune. a. 706. d. 1283. Triplex. Marinum, Montanum, Fontanum. a. 810. e. 683. etc. Sal Montanum Marini et Fontani pater dicendum. a. 812. N. Salis Communis Præparata, et Usus. a. 811 etc. d. 1285. etc. e. 683. etc. Sal cur à Putredine præservet. a. 1457. Sal à Coagulatione Sanguinem præservat. a. 178. *Diss.* Salis Decrepitatio, ejusque Caussa. e. 683.
Salia Mineralia in genere. a. 810. d. 1281. Species, Præpara-

paratio, Vires. d. 1282. &c. Præparata Salina. d. 1283.
Sal Ammoniacum. a. 613. d. 1316. &c. Ejus Generatio, Præparata, & Usus Medicus. a. 800. Etymologia. a. 800. K. Usus Alchymisticus. a. 801. d. 1316. Sal Ammoniacum Artificiale. b. 347. d. 1315. e. 650. Quomodò in Ægypto paretur. d. 1315. P. Salis Ammoniaci Spiritus variè parari potest. b. 348. d. 1318. Salis Ammoniaci Præparationes variæ. d. 1317. &c. e. 650. &c. Sal Ammoniacum fixum. d. 1319. Salis Ammoniaci præcipuus in Intermittentibus Febribus usus. b. 539.
Sal Ammoniacum Secretum *Glauberi*.
Sal Epsomense Anglicum catharticum, b. 183. C.
Sal Fossile. d. 1291.
Sal Gemma. a. 813. Præparatio & Vires. d. 1292. 1293.
Sal Hermaphroditicum est Nitrum. d. 1297.
Sal Indicum. d. 1292.
Sal Nitrum. v. *Nitrum*.
Salia Officinalia Fixa seqq.
Sal Absynthii. e. 448.
Alcali. e. 321.
Alembrot. e. 321. 687.
Anatron. e. 322. 687.
Antifebrile. a. 817. Antifebrile *Mœbii*. b. 552.
Antimonii, illudque præparandi modus, b. 549. d. 1269. &c. Vera Præparatio. c. 625.
Bufonum fixum. e. 676.
Cachecticum Chalybeatum. d. 1303.
Calculi humani crystallinum. d. 852.
ad Calculum compositum. b. 1192.
Cardui benedicti. e. 442.
Catharticum Anglicum, b. 183. C.
Circulatum majus. e. 498.
Coralliorum. d. 1030. dulce. d. 1031. e. 835.
Cornu Cervi fixum. e. 597.
Digestivum Hyppochondriacum, b. 346. 940. *Sylvii*. d. 1320. 1335.
Dulcis Hollandia. d. 1302.
Epsomense Anglicum. b. 183. C.
Fumariæ. e. 442.
Jovis. d. 1170. 1173. Verum. d. 1174. e. 636. Hyppochondriacum. d. 1320.
Lithontripticum *Polemanni*. b. 1192.
Martis Compositum. a. 621. 873. b. 349. e. 975. Martis Compositum *Coneradingii*. b. 551. Saccharinum. d. 1144. Subdulce. d. 1145. *Basilianum* purgans. d. 1146. e. 559. 631. 857.
Mercurii. d. 1214.
Mirabile dictum. a. 811. *Glauberi*. d. 1102. 1338. e. 484. 606. 686.
ad Navigantium Malaciam. e. 771.
Perlarum. d. 1041. *Riverii*. d. 1042. De eo Crisis. e. 457.
Philosophorum. e. 305.
Prunellæ. a. 814. d. 1199. e. 677.
Sacerdotale. e. 306.
Salitum. b. 180.
Saturni, seu Saccharum. a. 621. d. 1160. &c. e. 838. Volatile. v. *Sal Volatile*.
Scammonistum purgans. d. 783.
Solis. d. 1119. *Basilianum*. d. 1120.
Succini fixum. e. 799.
Sulfuris. d. 1367.
Tartari Fixum. a. 894. d. 683. 685. e. 654. Volatile. v. *Sal Volatile*.
Theriacale. d. 882. 883. Salia Theriacalia Veterum. e. 601.
Veneris vitriolatum. d. 1854. Aliud *Tholdii*. d. 1155.
Vini tartareus alcoholisatus. d. 684.
Viperarum fixum. d. 883. e. 601. 658.
Vitrioli. d. 1342. Nitratum *Clossai*. d. 1326. Emeticum. a. 650. 832. b. 30. d. 1342. e. 547. Pessimum Vomitorium. e. 739.
Vitrioli Martis. a. 832.
Universale *Sendivogii*. e. 449.
Salia volatilia. e. 323. &c. 439 &c. Animalium Salia Volatilia. e. 453. &c. Salia Vegetabilium volatilia. e. 449. &c. Quomodò parari possint. e. 451. &c. Quomodò ex Oleis destillatis eliciantur. e. 232. An inter se differant. e. 451. &c. Salia volatilia Animalium & Plantarum an Animalium & Plantarum imagines repræsentent. a. 900. I. Salia Fixa Volatilia reddere. e. 658. 660. Salia Fixa cæteris Medicamentis præstant. a. 1005. Infantibus an exhibenda. a. 1067. X. Salium Volatilium in Febribus Intermittentibus Usus. b. 527. &c. Salia Volatilia quem usum in Cachexia habeant. b. 814. In Hydrope. b. 838. In Ictero. b. 867. Hyppochondriacis & Plethoricis Salia volatilia noxia. e. 765.
Salia Volatilia Officinalia seqq.
Sal Volatile Bufonum. e. 676.
Cardui benedicti essentiale. e. 573.
Cornu Cervi. d. 825. e. 594.
Fuliginis. e. 582.
Oleosum. a. 916.
Saccharinum essentiale. e. 530.
Saturni volatile. d. 1165. Verum. d. 1168.
è Spiritu Vini. a. 815.
Succini. a. 706. d. 1374. depuratum. e. 799.
Tartari. d. 682. 683. 689. E. e. 658. Fiendi modi. e. 659. &c. 738.
Terebinthinæ purgans. d. 663.
Viperarum. d. 883. fixatum. e. 601. 658.
Urinæ. d. 843. &c.
Salina Hyppocratis Facultates. a. 1030. &c. 1440.
Salsa Salia quæ. a. 800.
Salsum Temperantia quæ. a. 600. v. *Acrimoniam retundentia*.
Salacitas nimia, ejusque Caussæ. c. 40. Signa & Curatio. e. 41. &c.
Salamandra. d. 953. O. Ejus Vires. d. 957. An, & qua ratione ab Igne non consumatur. d. 953. Ω.
Saliva quid, ejusque Usus. a. 63. 142. Fermenti naturam obtinet. a. 143. Salivæ Origo, & Ductus. a. 144. Saliva an acida dicenda, quòd Mercurium figat. a. 143 L. Salivæ Usus. a. 144. Salivæ humanæ Usus Medicus. d. 840.
Salivatio. Ejus Inventio, & Usus. a. 733. &c. e. 1301. Modus, Signa, Tempus, &c. a. 736. &c. Quomodò à Mercurio excitetur. a. 738. X. Magis lædit sana Corpora, quam Gallica Lue affecta. a. 739 Y. Salivationis Regimen. a. 739. Ante Salivationem purganda Corpora, & quare. a. 741. Z. Salivationis Methodus. b. 882. Usu Mercurialium internorum. b. 882. &c. Usu Unctionum Mercurialium. b. 883. Salivationis Symptomata. a. 739 b. 889. P. Victus ratio in Salivatione. Vinum an Aqua exhibenda. b. 885. O. Quid agendum si non sequatur Salivatio. b. 886. Gargarisma ad nimiam Salivationem. a. 1202. e. 1329.
Salivantia Medicamenta quæ, & quomodò operentur. a. 97. 734. 736. &c. 738. X. Mercurialia quæ. a. 734. Interna. b. 882. &c. Unctiones Mercuriales. b. 883. Pilulæ ad Salivationem. c. 1237.
Salivatio præcipuum Luis Venereæ Antidotum. b. 878. Salivationis in Hydrope usus. b. 840 An Salivatio Gravidis Infantibus administranda. b 887. An in Cataracta. b. 1344. An in Surditate. b. 1368. Salivatio Mercurialis in Ulceribus. e. 487.
Salix. Ejus Vires. d. 466. &c. Character, Descriptio, & Usus. d. 467. Q.
Salvatella in Cephalalgia sectio. b. 1410.
Salvia. Species, Nativa, Præparata, Vires. d. 467. &c. Character. Salviæ Majoris Descriptio, & Usus. d. 469. R. e. 780.
Salvia Baccifera, ejusque Descriptio. d. 469. R.
Sambucus. a. 648. 726. Ejus Species, Nativa, Præparata, Vires. d. 469. &c. e. 514. Ejus usus in Hydropicis. b. 833. Præparata è Floribus & Baccis, eorumque Vires. d. 471. &c. e. 514. 538. e. 576. Character. Sambuci Officinalis descriptio & Usus multiplex. d. 474. T.
Sambucus Aquatica est Opulus *Tournefortii*. d. 474. T.
Sambucus Humilis. v. *Ebulus*.
Sanamunda. d. 120.
Sandaracha Arabum. b. 295. d. 1348. e. 790.
Sandaracha Græcorum. d. 298. d. 1348. e. 790.
Sanguinello quid. d. 182. X.
Sanguis. De ejus Natura *Dissertatio*. a. 175. &c. Præcipuum Vitæ fundamentum. a. 61. 998. &c. Ejus Generatio. a. 66. 163. 167. &c. (v. *Sanguificatio*) Ex quatuor Humoribus non constat. a. 83. 175. Sanguinis Componentia. a. 175. Homogeneus Succus non est. a. 101. B. a. 175. F. Duplici constat Substantia. a. 66. Rubra ejus pars ex Globulis constat, non ex hoc tamen rubra est. a. 178. De ea re *Cartesii* sententia. a. 178. *Diss*. a. 172. I. c. 609. Pars Sanguinis Albuginea quid. a. 174. 178. *Diss*. Fibræ an fiat in Sanguine, earumque natura. a. 175. 178. *Diss*. Prima Sanguinis in Fœtu generatio. a. 171. An in Sangui

goine Acidum. *ibid.* Sanguinis Fermenta & Liquores Secundarii. a. 179. *Diss.* Horum Secretionis Mechanismus. a. 879. *Diss.*

Sanguinis Idiosyncrasia io quo consistat. a. 1475. &c. Sanguis est Liquor salinus volatilis oleosus. a. 172. Ejus cum Vino comparatio. a. 1013. Sanguinis Fermentatio. a. 173. &c. b. 13. Asserta à *Vieussenio*, explosa ab *Entio*. a. 173. E. Fermentatio secundùm & præter naturam. a. 998. &c. b. 469. &c. Crasis primigenia & adventitia, in qua Temperamentum. a. 173. &c. Sanguinis Crasis quid faciat pro Ingeniorum & Morum varietate, ex *Cartesio*. a. 478. H.

Sanguinis Circulatio ex Arteriis in Venas. a. 66. 181. &c. b. 11. An Antiquis cognita. a. 181. 1467. Circulationis Usus. a. 184. Sanguis per Venas ex ampliori spatio in angustius fertur. a. 183. K. Arteriosus quomodo à Venoso differat. a. 184. Sanguinis Circulatio in Fœtu per unicum Cordis Ventriculum: Controversia inter *Mery*, & *Du-Verney*. a. 319. G. Ejus rei Caussa. a. 1337. Y. Quomodò Sanguinis Circulatio à Respiratione pendere possit. a. 1336. X. An Sanguinis per Pulmones Circulatio primarius Respirationis Usus. a. 195. Annon Sanguinis per Pulmones transitus à Respiratione impediatur. a. 1333. V. Sanguis potest inæqualiter ad varia Viscera moveri, ob illorum variam structuram. a. 338. R.

Sanguinis ad Partes delati triplex Usus. a. 184. &c. 1478. b. 737. An Sanguis sit Nutritionis Materia. a. 185. &c. 1406. Argumenta *Anglorum* pro negativa Sententia. a. 185. L. Diluuntur. a. 188. M. Sanguis Ossium Nutrimentum est. a. 103. D. Qua ratione vividiores Sanguinis particulæ ad Cerebrum ferantur, pro Spirituum Animalium genesi, ex *Cartesio*. a. 229. I.

Sanguinis Massam Aer & Alimenta subeunt. a. 175. *Diss.* Quid ab Aere patiatur Sanguis. a. 178. 1306. &c. 1311. M. &c. Sanguinis Spumosi Caussa. c. 905. 906. Aeris cum Sanguine per Respirationem commistio. a. 1306. &c. Experimenta ad id facientia. a. 1310. K. Sanguis cur non erumpat per Pulmonis poros, per quos Aer transit. a. 1310. L. Cum Sanguine quomodò Aer permistus sit. a. 1311. M.

Sanguinis è Vena missi Observatio vana non est. a. 176. G. De Sanguinis Vena secta misso judicio. a. 374. 1004. N. Nova Methodus *Domini Beale*, ex Sanguine misso, Caussas Morborum, eorumque Remedia investigandi. a. 576. Q. Sanguinis humani, & aliorum Animalium Experimenta. a. 931. &c. An aliquid ad Medicinam faciendam facere possint. a. 933. M. Sanguinis Analysis Chymica. a. 179. *Diss.* Experimenta in Productis ex Analysi elicitis instituta. a. 179. *Diss.*

Sanguinis Evacuatio. v. *Venæsectio*.

Sanguinis Transfusio. v. *Chirurgia Transfusoria*.

Sanguinis Menstruus Mulierum dictus, ejusque Tempus, Periodus, Caussa &c. a. 308. An internè propinari possit. d. 841. v. *Menstruus Sanguis*.

Sanguificatio quid & quomodò fiat. a. 167. &c. b. 469. An a Cordis Calore, an à Fermentatione. a. 169. &c. Illius Instrumenta, Acidum & Urinosum. a. 170. Aer ad Sanguificationem concurrit. a. 172. D. An Pulmones Sanguificationis Organum, ex *Thrusion*. a. 172. D.

Sanguineæ & Spermaticæ Partes an verè dicantur. a. 102. 103.

Sanguinis Morbi. a. 77. Sanguinis Massa præcipuum Morborum Subjectum. a. 322. Sanguinis Morbi an ejus Transfusione sanari possint. a. 1484. Sanguinis Plethora quæ & quotuplex. a. 330. (v. *Plethora*.) Sanguificationis læsiones. b. 471. &c.

Sanguinis Fermentatio læsa. a. 344. &c. b. 469. &c. Signa & Differentiæ. b. 472. Caussæ. b. 473. Curatio. b. 474. An ab Acidis. b. 474. An Infusoria Chirurgia corrigi possit. a. 1014. v. *Febris in genere*.

Sanguinis error quid. b. 463. Ejus Caussæ & Curatio. b. 465. &c.

Sanguinis ex Corde in Partes motus læsus quot Mala pariat. b. 734. &c. Sanguinis Interceptiones, & Repulsiones impossibiles. a. 90. Sanguinis Refluxus læsus quæ Mala pariat. b. 999. &c. Morbi ex Sanguinis Stagnatione. b. 1001. &c. Sanguinis spissitudo & grumescentia Inflammationis Caussa. b. 1003. &c. (v. *Inflammatio*.) Ex Sanguinis Extravasatione Morbi. b. 1104. &c. Sanguinis extra Corpus eductio. b. 1118. Sanguinem suprà ferri cur semper Malum, ex *Hyppocrate*. b. 151. T. v. *Hæmorrhagia*.

Sanguinis in Partibus & Cavitatibus Corporis restagnantis Signa. b. 1107. &c. Illum resolventia. b. 1111. Sanguinem congrumatum dissolventia. a. 1235. b. 154. 1111. e. 846. Quibus Cautelis hæc adhibenda. b. 1112.

Sanguis ut in Pus vertatur, quid opus sit. b. 1106. &c. R. An intra Vasa contentus corrumpi possit. Sententia *Drelincurtii*. b. 1106. &c. R. Sanguis in Ventres effusus an & quomodò in Pus vertatur. b. 1107. R. Sanguis in Varicibus, Aneurysmate, & Gangræna restagnans, cur non suppuretur. b. 1107. R. An Aer ad hoc opus requiratur. b. 1107. R. v. *Suppuratio*.

Sanguinis Fluxus. v. *Hæmorrhagia*.

Sanguinis Sputum. v. *Hæmoptysis*.

Sanguinis Humani Usus Medicus. d. 850. &c. In Epilepsia. b. 1489. Ex eo Præparata. d. 850. &c. 838. &c. e. 604.

Sanguinis Animalium Usus Medicus. b. 250. e. 609. &c.

Sanguis Draconis. a. 927. e. 847. 858. Ejus Vires. d. 671. Ex Arbore extillat. d. 671. Y.

Sanguis Hircinus, ejusque Præparatio & Usus. d. 809. 811. L. e. 609.

Sanguis Leporinus. d. 861. 864. D. e. 609.

Sanguisorba est Pimpinella vulgaris. Ejus Vires. d. 475. Descriptio, Analysis, Usus. d. 476. V.

Sanicula. a. 787. e. 843. Ejus Vires. d. 476. Mas (quæ vera), & Fœmina. Maris Descriptio, & Usus. d. 476. X.

Sanicula Montana peregrina. d. 477. Y.

Sanitas quid. a. 39. 321. Ejus conservandæ studium. a. 86. 509. &c. Subjectum. a. 322. 1434.

Santalum Lignum, ejusque Species, Descriptio, & Vires. d. 477. Z. Rubri & Citrini Usus. e. 826.

Santolina quod Plantæ Genus. d. 196. L. Ejus Descriptio, & Usus. d. 480. A.

Santonicum Absynthium quod. d. 13. M. Ejus Vires. d. 478. e. 853.

Sapa. Ejus Vires. e. 809.

Sapa Vomitoria *Tilemanni*, & *Sylvii*. a. 844. b. 26.

Sapo. Ex eo Remedia. e. 797.

Sapo Cosmeticus. e. 812.

Sapo Odoratus. e. 231. 323. Moschatus. e. 323. ad Impetigines. e. 314. Saponis Moschati crisis. e. 465.

Saponaria. Ejus Vires. d. 479. e. 362. Officinalis est Lychnidis species. Ejus Descriptio, & Usus. d. 480. B.

Sapores, eorumque natura. a. 73. 265. &c. Saporum gratus vel ingratus sensus, sæpè ab Organo. a. 268. C. Saporum Differentiæ expositæ. a. 270. C. Sapida an faciliùs digerantur. a. 136. F. Saporum adjumento *Medicina* universa *Hyppocratica* exposita. a. 1026. &c. Oris dulcis Sapor in Morbis unde. c. 873.

Sapphirus. Ejus Vires, Præparata. d. 1021. e. 614.

Sarcocele quid. b. 326. T. c. 18. C. Ejus Caussæ, Signa & Curatio. c. 19. &c. Ejus Suppuratio. c. 20. v. *Hernia*.

Sarcocolla. Ejus Vires. d. 672. Descriptio, & Usus. d. 671. Z. e. 313. 789.

Sarcoma quid, ejusque Curatio. c. 433. &c.

Sarcotica Medicamenta quando in Vulneribus adhibenda. c. 433. 456. In Ulceribus. c. 486.

Sardius Lapis. d. 1022. Est Cornalina. d. 1022. Δ.

Sardonyx. d. 1022. Δ.

Sarsaparilla. Ejus Vires. d. 480. &c. Historia, Species, Descriptio, & Usus, ex variis Authoribus. d. 481. C. Præcipuum Luis Venereæ Antidotum. b. 879. Ejus Succedaneum Tormentilla. e. 363.

Sarsa nostras quæ. d. 96. P.

Sassafras. a. 724. Ejus Descriptio, & Vires. d. 481. 483. D. e. 562.

Satureja. Species, Vires. d. 483. e. 779. Character. Quo à congeneribus differt. d. 484. E. Saturejæ Sativæ Descriptio. Specierum reductio. d. 485. E.

Saturnus sive Plumbum. Ejus Natura & Præparata. a. 621. 778. 789. 876. &c. d. 1136. &c. e. 837. &c. An Saturnus Sterilitatis author. a. 877. C. Plumbum triplex, Nigrum, Candidum, & Cinereum. a. 879. Solutionum Saturni Tentamina. a. 910. Saturni in Chronicis Usus. b. 344. 350. Minera Saturni. d. 1083. Usus Saturni medicus. d. 1158. &c.

Saturni Præparationes. d. 1157. &c. Purgatio. Calcinatio. d. 1139. &c. Destillatio. d. 1164. &c. Sublimatio. d. 1165. Extractio. d. 1166. Mercurificatio. Salificatio. Liquatio. d. 1168. Granulatio. d. 1160.

Saturnus Corneus. d. 1163.

Saturnus Fulminans. d. 1162.

Saturnus Philosophorum. d. 1219.

Saturnina Medicamenta quomodò operentur. b. 350. Illorum rectus Usus. e. 838. In Cancro opportuna. c. 431. &c.

Sa-

Satyriasis quid. b. 1469. c. 108. v. *Convulsio*.
Satyriasmus quid. b. 985.
Satyrium. Nativa, Præparata, Vires. d. 485. 486. e. 828. Character, Species. d. 486. F.
Satyrium Maculosum. d. 487. G.
Saxifraga. Ejus Vires. d. 487. Character. Specierum Officinalium Descriptio & Usus. d. 487. H. Saxifragæ Albæ Usus. e. 665.
Saxifraga Aorca est Chrysosplenium *Tournefortii*. d. 487. H.
Saxifragum Galeni. d. 117. K.
Scabies quid. b. 977. Ejus Caussa sæpè in sola Cute latet. b. 978. c. 542. Scabies Humida, & Sicca. b. 978. c. 876. Scabiei Signa, & Curatio. b. 978. &c. Purgantia. b. 978. Noduli. b. 979. &c. Sudorifera. b. 980. Externa. b. 981. &c. Scabiei Remedia sunt Alcalia, Sulfurea, Mercurialia. c. 879. 880. In Usu Sulfuris & Mercurii quæ notanda. b. 982. Unguenta varia. b. 982. &c. Malè adhibetur Mercurius sublimatus. b. 983. Sulfur maximum Scabiei Antidotum. c. 543. T. b. 983. B. Aqua *de' Prosciavelli*. b. 983. B. Scabies an Sanguinis Transfusione curabilis. a. 1502.
Scabies. Balneum ad Scabiem. a. 1195. c. 1342. Bolus Sudoriferus contra Scabiem. c. 1207. Decoctum Purgans in Scabie. a. 1186. Linimentum ad Scabiem. c. 1362. Linimentum expertum. a. 1205. e. 386. 390. Mistura externa ad Scabiem. c. 1264. Mistura Sudorifera. c. 1247. Unguentum ad Scabiem. c. 1363. e. 835.
Scabies Gallica. b. 907.
Scabies Muliebrium, ejusque Curatio. c. 103.
Scabies retropulsa, ex ea Pica. *Casus*. *Resolutio*. c. 540. &c. Quomodò Scabies retropelli possit. c. 543. Retropulsæ Curatio. c. 545.
Scabies Cachexiam ad Hydropem inclinantem pariens. *Casus*. c. 870 *Resolutio* prima. c. 871. *Annot. Ettmull.* c. 874. *Resolutio* secunda. c. 881.
Scabies fœda, Arthritis, Sudor, Intertrigo, Hydropis metus. *Obs.* c. 1033.
Scabiei Unctio Vertiginem pariens. *Obs.* c. 1177.
Scabiosa. Ejus Species, Vires. d. 488. Character. Officinalis Descriptio & Usus. d. 489. I. e. 720.
Scammonium. a. 687. d. 778. e. 507. Præparata, & Correctio. d. 779. &c. e. 507. Correctio Chymica. b. 808. Correctio *Brendeliana*. b. 45. Per Alcali. a. 918. Per Sulfur. b. 45. d. 482. Scammonii Vires & Usus. b. 43. &c. d. 779. &c. Scammonium est Succus resinosus Convolvuli Syriaci. d. 784. B. Plantæ Descriptio. Succi Analysis & Usus. d. 784. B.
Scammonium Rosatum. d. 783.
Scammonium Sulfuratum. d. 782.
Scammonium Vitriolatum. d. 782.
Scandix. d. 130. Y.
Scarabæus. a. 711. Ejus Species. d. 958. &c. Cornutus, Pilularius, Unctuosus. Illorum Vires. d. 958. 959. e. 673. Nativa, & Præparata. d. 959. Stercorarius Scarabæus ab Ægyptiis veneratus. d. 961. S. Ejus Usus. e. 856.
Scarificationes Antiquorum quid. a. 581. An in Bubonibus Malignis locum habeant. b. 724. In Morsu Animalium rabidorum. b. 1621. 1630. *Diss.* In Gangræna & Sphacelo. c. 522.
Scariola. d. 217. F.
Scarlatæ Panous. d. 142.
Scelotyrbe Plinii quid. b. 908. v. *Hyppochondriaca affectio*.
Schœnanthum. Ejus Vires, Descriptio, Usus. d. 489. K.
Schroederus. Ejus *Pharmacopœa Medico-Chymica* ab *Authore* dilucidata. d. 1. &c. A.
Scilla. Ejus Vires, & Præparata. d. 496. 497. e. 721. Ad Ornithogala referenda. Vulgaris Scillæ Descriptio, & Usus. d. 498. Q.
Scincus. d. 953. O. Ejus Vires. d. 961. e. 838. Scincus Marinus videtur Crocodilus minor. d. 961. T.
Scirrhus quid, ejusque Caussæ. c. 426. &c. Quo differat à Cancro. c. 498. II. Scirrhi Signa & Curatio. c. 427. &c. Mercurialia & Suppurantia an in Scirrho adhibenda. c. 428. Martialia in Scirrho Abdominis potiùs noceant, quàm prosunt. b. 940. Emplastrum Emollitivum contra Scirrhos. c. 1368.
Scirrhus Mammarum. c. 298. &c.
Scirrhus Testium, ejusque Caussæ, Signa, & Curatio. c. 87.
Sclarea an cum Hormino confundenda. d. 276. 277. L.
Sclerophthalmia quid. b. 1091. K.
Scolopendria vulgaris. d. 491. M.
Scolopendrium verum. d. 490. L. e. 704.
Scolymus quid. d. 110. Δ.
Scorbutus quid. b. 908. Scorbuti *Caussa*, & *Symptomata*. a. 624. b. 914. 951. &c. Urina & Respiratio Scorbuticorum. b. 915. Arthritis vaga. b. 916. (v. *Arthritis Vaga Scorbutica*.) Maculæ. b. 918. Illarum Caussæ. b. 919. Z. Scorbuti Caussa proxima Acidum salsum. b. 918. e. 671. *Scorbuticorum Parisiensium* Symptomata ex *Pouparto*. b. 918. Z. Ossium Crepitus in Scorbuticis. b. 918. Z. Scorbuti Caussæ remotæ, præcipuè Regio, Victus, Contagium. b. 919. &c. Scorbutus Calidus & Frigidus quis. b. 920. Scorbuti *Signa* infallibilia. b. 921. *Prognosis*. b. 922. &c. *Curatio Generalis*. b. 923. &c. Venæsectio, Diuretica, & Sudorifera an locum habeant. b. 924. &c. An Vomitoria & Purgantia. b. 926. Illorum Formulæ. b. 931. &c. Scorbutus an Transfusione Sanguinis curabilis. a. 1495. An Chirurgia Infusoria. a. 1019. Mercurius Scorbuticis infensus. b. 887. 928. Acetum Scorbuticis nocet. b. 927. &c. Digestiva & Præparantia in Scorbuto. b. 928. &c. Aloe plùs nocet, quàm prodest, & quare. b. 931. Laxantia varia. b. 932. Clysteres. b. 937. &c. Specifica Antiscorbutica. b. 942. &c. Antiscorbuticorum Usus & Selectus. a. 624. b. 927. 942. (v. *Antiscorbutica*.) Formulæ. b. 944. &c. Præparata Antiscorbutica acria. b. 946. &c. Antiscorbutica Resinobalsamica. b. 949. &c. Lac Scorbuticis utile. b. 928. Cura Lactea. b. 950. &c. Seri Lactis Usus. b. 951. *Symptomatum Scorbuti Curatio*. b. 951 &c. Dentium & Gingivarum pathemata. b. 952. &c. (v. *Dentium Caries*.) Gingivarum vitia Scorbutica. Oris & Faucium Ulcera. b. 956. Pruritus cum Purpura. b 958. Crurum Dolores. b. 958. &c. Maculæ Scorbuticæ. b. 957. Colica & Nephritis Notha. b. 959. &c. (v. *Colica Scorbutica*.) Nephritis Notha. Arthritis vaga. b. 969. (v. *Arthritis Vaga*.) Cephalalgia. b. 969. Paralysis. b. 970. (v. *Paralysis Scorbutica*.) Convulsiones. b. 971. (v. *Convulsiones Scorbuticæ*.) Asthma. b. 972. &c. (v. *Asthma Scorbuticum*.) Vomitus. Diarrhœa. Hæmorrhagia. Atrophia. b. 973. (v. *suis locis*.) Febres. b. 974. &c. (v. *Febres Scorbutica*.) Hydrops. Erysipelas. Sitis. Ulcera. b. 976. Tumores. b. 977.
Scorbutus. Electuarium Antiscorbuticum. e. 1213. Pilulæ Purgantes Antiscorbuticæ. c. 1331. Mistura Antiscorbutica. c. 1247. Nodulus Antiscorbuticus. b. 934. 944. &c. Nodulus pro Vino Antiscorbutico. c. 1281. Infusa Antiscorbutica ex Sero Lactis. c. 1284. Infusum Laxativum Antiscorbuticum. c. 1285. Cerevisia Antiscorbutica *Timæi*. c. 1287. Decoctum Alterativo-lacteum Antiscorbuticum. c. 1297. Decoctum Antiscorbuticum destillatum. c. 1297. 1308. Lac Antiscorbuticum. c. 1309. Clysteres Antiscorbutici. c. 1320. Gargarisma ad Scorbutum Oris. c. 1328. v. *Antiscorbutica*.
Scorbutus. *Obs.* e. 1088. 1099. 1166.
Scorbutus cum Pedum Tumore. *Obs.* c. 1127.
Scorbutus cum Crurum Paralysi. *Obs.* c. 1132.
Scorbutica Febres. v. *Febres Scorbutica*.
Scorbutica Tertiana. v. *Febris Tertiana Scorbutica*.
Scorbutica Quartana. v. *Febris Quartana Scorbutica*.
Scordium. Ejus Vires. d. 492. Ad Chamædryn refertur. Scordii Officinalis Descriptio & Usus. d. 493. N. e. 572.
Scoria Antimonii, earumque Usus. d. 1235.
Scorpio. Ejus Præparata, Vires. d. 961. &c. Ictus venenatus. d. 963. V. Ad eum Remedia. *ibid*. An ex Ocimo generetur. e. 673.
Scorzonera. Ejus Vires. d. 493. Character. Officinalis Descriptio & Usus. e. 494. O. e. 574. 700.
Scribendi & legendi artem an Fatuus addiscere possit. *Responsum*. b. 1560. K.
Scrophula. v. *Struma*.
Scrophula. v. *Struma*.
Scrophularia. Ejus Vires. d. 494. 495. e. 854. Character. Scrophulariæ Vulgaria Descriptio & Usus. d. 496. P. Species ab *Ettmullero* relatæ. d. 496. P.
Scrophularia nodosa fœtida malè inter Galeopsidas connumerata. b. 622. X.
Scroti Tumor hydropicus. e. 14. 16. Ejus in Hydrope Punctio. b. 842. &c. Tumor quibus tractandus. b. 850.
Scroti Tumor aquosus in Infantibus, ejusque Curatio. c. 345.
Scutellaria. d. 535. Q.
Scutum quid, ejusque Formolæ. c. 1366. &c. e. 324. 325.
Scyphus vitreus Voce humana fractus. b. 434. Q.
Sebesten. Ejus Vires. d. 498. e. 810. Fructus Descriptio. d. 499. R.
Secale. Ejus Species, Vires, Præparata. d. 499. 500. Quo à Tritico differat. d. 500. S. Secalis vulgatioris Descriptio, & Usus.

& Usus. d. 501. S. Farina. e. 829.

Secreta Medicamenta quæ. a. 1213.

Secta Medicinæ, Empirica, Dogmatica seu Rationalis, & Methodica, earumque Asseclæ. a. 47. 48. 51.

Secundinæ Retentio, ejusque Caussæ. c. 242. Signa Secundinæ retentæ. c. 242. &c. Secundinæ frustulum retentum potiùs Hæmorrhagiam Uteri, quàm Lochiorum retentionem parit, & quare. e. 1016. V. Prognosis & Curatio. c. 243. Ad illius Putredinem Remedia. c. 244. &c. Suffitus: Clysteres Uterini. e. 243.

Secundina Humanæ Usus Medicus. d. 842. &c. e. 730.

Securidaca quod Plantæ Genus. d. 269. C.

Sedativum Archei *Zwelferi*. d. 1342. e. 736.

Sedimentum Urinæ. a. 409. &c. Capilliforme quid *Hyppocrati*. a. 422. P.

Sedum. Ejus Species, Vires. d. 501. 502. Character. Sedi vulgaris Descriptio, Analysis, Usus. d. 502. T.

Σείριος quid. e. 1027. Z.

Selenites Lapis. d. 1072.

Semen humanum, ejusque Natura. a. 75. 289. &c. e. 1. &c. Quo à Genitura differat, ejusque Organum Materiale & Formale. a. 75. 289. Ejus Materia an ab universo Corpore decidatur. a. 292. &c. e. 1. 2. &c. An in Utero post Coitum retineatur. c. 163. &c. Transcolatione tantùm, an Alteratione quoque Semen in Testibus generetur. a. 293. c. 1. Ejus vis prolifica à Spiritibus. a. 294. c. 2. Semen an à Fœminis generetur. a. 294. c. 3. Ex hujus in Fœminis vitio Chlorosis. c. 1003. &c. Semen omnium Animalium Vermiculos continet, ex *Leeuwenhoeckio*. a. 307. X.

Seminis Virilis Morbi. c. 1. &c.

Seminis Defectus & Insufficientia, ejusque *Caussa*. c. 3. &c. Ex vitio Materiæ: ex vitio Testium. c. 3. 4. Testium Fermentum læsum. c. 4. 5. Mercurialia Medicamenta. c. 3. *Signa* Defectus Seminis. e. 6. &c. *Curatio*. e. 7. &c. Seminis Materiam augentia. Venerem extimulantia. e. 7. &c. Testes latentes in suum locum restituendi. c. 10. &c.

Seminis citra Coitum Excretio. c. 22. &c. v. *Gonorrhæa Vera*. *Gonorrhæa Notha*.

Seminis Excretio & Retentio læsa. e. 21. &c. Seminis nimis cita Ejaculatio. Ejus Curatio. c. 31. Nimis tarda Excretio, ejusque Curatio. c. 32. Seminis Excretio abolita ex Penis Caruncula. e. 33.

Seminalis Mundi vis in quo consistat. a. 32.

Semina. Eorum Classes, & Usus medicus. a. 898.

Semina Plantarum, eorumque constituentia. d. 7. &c.

Semina quatuor Calida majora. a. 611. Solamen Pauperum dicta ab *Helmontio*. b. 316.

Semina Expulsiva dicta quæ. c. 834.

Semen Cinæ. d. 179. S. d. 480. A.

Semen Sanctum. d. 480. A.

Semenzina. d. 179. S. d. 480. A.

Semicupium quid. c. 1340. Ejus Formulæ. c. 1343. e. 199. 200. v. *Balneum*.

Seminarium Febrile quid *Poterio*. b. 510.

Semiotica quæ Medicinæ pars. a. 50. 52. 399. &c.

Semitertiana Febris. v. *Febris Semitertiana*.

Sempervivum Majus. e. 817.

Σινύλε Theophrasti. d. 85. E.

Senecio. Ejus Vires. d. 503. Character. Senecionis vulgaris Descriptio & Usus. d. 503. V.

Senna. a. 683. e. 506. 529. Ejus Vires & Usus. b. 36. &c. d. 752. &c. Præparata. d. 574. &c. e. 506. &c. Sennæ Character. Alexandrinæ Descriptio & Usus. d. 755. P.

Sensus Externi, eorumque Instrumenta. a. 70. &c. 231. b. 1323. Malè horum naturam exponit *Author*. a. 71. L. & 74. P. Externorum Organa, & Numerus. a. 71. 233. &c. Transmissio motus Nervis impressi non fit ope Spirituum, sed potiùs Filamentorum. a. 237. L. Falsum: *Nihil est in Intellectu, quia priùs fuerit in Sensu*. a. 74. O. a. 271. E. Seorsum functiones ad Animam & Corpus simul referendæ. a. 121. R. An Imaginibus indigeant, & quomodo. a. 246. V. Qua ratione Sensus externi à Ventriculo & Hyppochondriis pendere dicantur. b. 1293.

Sensuum Externorum Læsiones. b. 1323. &c.

Sensus Interni. a. 71. 73. 271. &c. b. 1453. Sensus Communis quid. a. 34.

Sensuum Internorum Læsiones. b. 1453. &c.

Senum Diæta. a. 514. Senes an rejuvenescere possint. a. 1483.

Sepia. a. 789. d. 930. De ejus Osse Experimenta. a. 938. Ejus Vires & Usus. d. 930. X. e. 855.

Septimestris Partus quomodò distinguatur. e. 208. &c. 998.

Serapinum. d. 670.

Serapium. v. *Syrupus*.

Sericum ex Bombycibus, ejusque Usus Medicus. d. 943. G.

Sericum ex Araneorum Folliculis confectum. d. 941. E.

Serpens. Nativa, Præparata, Vires. d. 872. &c. Character, Species. d. 875. N. Pinguedo. e. 729.

Serpens Americanus Tintinnabula sub Cauda habens, Serpentaria Virginiana interficitur. d. 175. L.

Serpentum Oculi. d. 807. I.

Serpentum Coronæ quid. a. 729.

Serpentinus Lapis. d. 874. 875. N.

Serpentaria Officinarum. d. 86. F. d. 175. L.

Serpentaria Virginiana. d. 175. L.

Serpigo quid, ejusque Caussa & Curatio. b. 989.

Serpillum. Ejus Vires. d. 503. 504. Quo à Congeneribus differat. Serpilli vulgaris Descriptio, Analysis, Usus. d. 504. X. e. 779.

Serratula Plinii. d. 83. D.

Serratula Tinctoria. d. 505. Est Jacea nemorensis *Tournefortio*. Ejus Descriptio & Usus. d. 503. Y.

Serratus Pulsus. e. 891. F.

Serum, ejusque in Renibus secretio. a. 69. 207. &c. Secretionis læsiones. b. 1153. &c. Serum Sanguinis. a. 178. *Diff.* Seri collectio & extravasatio in Hydrope. b. 824. 826. &c. Seri Acrimoniam temperantia. b. 846. Serum an Catarrhi materia. b. 1243. v. *Catarrhus*.

Serosi Ductus. a. 164.

Serosam Cacochymiam Emendantia. a. 343. a. 601.

Serum Lactis. d. 800. 802. G. e. 207. 208. Alvum emollit. b. 182. Contra Dysenteriam. b. 254. C. An in Sanguinem infundi possit. a. 1020. Ejus Usus in Scorbuto. b. 931.

Serum Lactis Purgans, ejusque Formulæ. c. 1184. &c. e. 330.

Serum Lactis Medicatum, ejusque Formulæ. e. 1309. &c.

Servus fugitivus Chymicorum. e. 532.

Sesamum. Ejus Vires. d. 503. Est Digitalis Orientalis *Tournefortio*. Ejus Descriptio & Usus. d. 306. Z. d. 212. B.

Seseli Officinarum. d. 306. R. d. 505. 506. A.

Seseli Æthiopicum. d. 307. S. d. 507. C.

Seseli Creticum. d. 507. C.

Seseli Massiliensicum. d. 506. B.

Seseli Peloponnesiacum. d. 507. C.

Seseli Pyrenaicum. d. 507. C.

Setaceum in Epilepsia. b. 1484. Illius usus quandoque lethalis. b. 1094. L.

Siccantia Medicamenta. a. 907. Decoctum exiccans. a. 1191. e. 1306.

Siciliana Herba. d. 281. 283. O.

Sideratio quid. b. 1085. D.

Sideritis. Ejus Vires. d. 507. Character. Officinalis Descriptio & Usus. d. 307. D. e. 834.

Sief quid, ejusque Formulæ. c. 1203. &c. e. 369. 850. De Sief Crisis. e. 466. v. *Collyrium*.

Sigillum Salomonis. d. 418.

Signa Morborum quæ. a. 399. Diagnostica & Prognostica. a. 85. 399. &c. 428. &c. Anamnestica. a. 401. Prognosis in quo consistat. a. 428. &c.

Signatura Medicamentorum *Crollii*. d. 10. G. Vanæ sunt. a. 532.

Siler montanum. d. 306. R.

Silex. Ejus Vires, & Præparata. d. 1073. &c.

Siligo. Mater Siliginis. b. 1143.

Siliqua Ceratia. a. 626. Ejus Vires. d. 507. 508. e. 810. Siliquæ edulis Descriptio & Usus. d. 508. E.

Silphium Medicum, & *Syriacum*. d. 600. P.

Silybum quid. d. 113. G.

Similares Partes quæ. a. 58. 103. &c. b. 8.

Sinapi. d. 509. &c. De ejus Semine Experimenta. a. 934. Vires, Nativa, Præparata. d. 509. &c. Character. Officinalis Descriptio, & Usus. d. 511. F. e. 699.

Sinapismi, eorumque Usus. a. 591. c. 1356. &c. e. 64. e. 309.

Singularia Medicamenta. *Dissertatio Authoris*. a. 1211. &c. Quo Singularia à Specificis differant. a. 1213. &c. Singularium legitimus Usus. a. 1215. &c. Ad Singularia quæ requirantur. a. 1218. Singularia an ex Chymica petenda. a. 1219. Singularia publici juris facienda. a. 1223.

Singultus quid. a. 1445. Sit-ne Affectus Stomachi, an Diaphragmatis. b. 397. 398. K. Singultus Caussæ. b. 399. Signa. b. 400. Curatio. b. 400. &c. Appropriata Remedia. b. 401. Mistura ad Singultum Cydoniata. b. 402. Alia *Barbette*. b. 403.

Sin-

Singultus Infantum, ejusque Ciirsrio. c. 336. 337.
Sirones, seu Cirones quid, eorumque Curatio. a. 1064. 1075. 1424. b. 991.
Sisarum. Ejus Vires. d. 511. Character. Sisari Germaniei Descriptio, & Usus. d. 511. G.
Sisymbrium, ejusque Character. d. 362. S. d. 517. Q.
Sisymbrium Dodonai, d. 338. A.
Sitis quid, ejusque Caussa. a. 63. 137. Siti an careant, quibus stacta sunt Ossa. a. 137. G. An Pulmonum sit passio. a. 138. H. b. 88.
Sitis Nimia. b. 86. &c. Ejus Caussæ. b. 87. Signa, Curatio. b. 88. &c. Sitis in magnis Febribus à levi Tussicula Sedatur, ex *Hippocrate*. b. 88. T. Remedia ad Sitim nimiam. a. 138. b. 89. &c. v. *Refrigerantia*. Mica Panis tosti Spiritus Vini imbibita, an Linguæ imposita Sitim fallat. b. 93. V. Taciturnitas Sitis Remedium, ex *Hippocrate*. b. 93. X. Sitis in Peste Remedia. b. 730. Sitim Hydropicorum mulcentia. b. 847. Sitim Puerperatum sedantia. c. 278. &c.
Sitis Deficiens & Depravata, ejus Caussæ & Curatio. b. 93. 94.
Sitim Temperantia. Julepi ad Sitim sedandam. c. 1256. 1257. 1259. Decoctum contra Sitim. c. 1308. v. *Refrigerantia*. *Æstam temperantia*.
Sium Aquaticum pro Anagallide Aquatica vulgò eahibetur. d. 46. I.
Smaragdus. d. 2022. e. 615.
Smenion Dioscoridis. d. 939. D.
Smilax Aspera Peruviana est Sarsaparilla. d. 480. 481. C.
Smilax Hortensis. d. 403. G.
Soda quid, ejusque Caussæ, Signa & Coratio. b. 170. &c. Morsuli contra Sodam. a. 1169. c. 1213. Pulvis ad Sedam. c. 1198.
Soda cum Crudirate Nidorosa. *Casus*. c. 547. *Resolutio* prima. c. 548. *Resolutio* secunda. c. 556. *Resolutio* tertia. c. 561. *Resolutio* quarta. c. 664.
Solanum. Ejus Species ex *Esmallero*. Vires. d. 512. Character. Species reductæ. d. 513. H. Solani Officinalis Descriptio & Usus. d. 514. L. e. 817.
Solanum Lethale. d. 515. Ejus Descriptio & Vires. d. 516. O.
Solanum Manicum *Dioscoridis*. d. 209. Y.
Solanum Mesicanum. d. 740. E.
Solanum Pomiferom, ejusque Species. d. 585. L. M.
Solanum Scandens. d. 256. Ξ.
Solanum Vesicarium. d. 32. d. 513. H.
Solanum Vesicarium Virginianum, seu Indicum. d. 514 K.
Sol. Ejus in Sublunaria influxus quid. a. 373. Z. 949. F. Sol omnis Motus radix juxta Idealem Philosophiam. a.
Sol. v. *Aurum*.
Sol Diaphoreticus *Sula*. e. 440.
Soldanella. Ejus Vires. d. 755. e. 515. Convolvoli species est. Vulgaris Descriptio & Usus. d. 756. Q. in Hydrope. usus. b. 833.
Soldanella Dodonai. d. 756. Q.
Solfatara, Forum Vulcani prope Puteolos, Fumum emittit ad Pectoris Morbos egregium: ut & Terra Sulfurea inde asportata, ac Igne submoto liquescens. b. 370. G.
Solida Partes, earumque Morbi. a. 77. 78. Hæ Motu gaudent inconspicuo, & assiduò absumuntur. a. 127. Y. a. 129. Z. Ætatis progressu mutantur, & quare. a. 313. I. Solidarum Partium Morbi. a. 346. &c. Eorum Remedia. e. 775. &c. An Sanguinis Transfusione curari possint. a. 1486. G. H.
Solidago Saracenica. d. 177. M. N.
Solutio Corporum, ejusque Caussa. a. 27. Solutiones Chymicæ. a. 817. &c.
Somnus. Ejus Natura. a. 231. &c. b. 1290. Cerebri status tempore Somni. a. 232. K. Humectato Cerebro, an potiùs exsiccato fiat, ex *Cartesio*. a. 232. K. Somnum nonnunquam Musicus concentus, sæpè strepitus conciliat. b. 1303. N.
Somnus Caussa Nonnaturalis. a. 81. An Meridianus insalubris. a. 81. 383.
Somni læsiones. b. 1294. &c.
Somnus nimius, ejusque variæ Differentiæ. b. 1303. 1304. In Peste quibus curandus. b. 729. v. *Carus*. *Coma*. *Lethargus*. *Noctambuli*. *Catalepsis*.
Somnus parcus. v. *Vigilia*.
Somnia Semantica, & Asemantica. b. 1304. P. v. *Insomnia*.
Somnifera. v. *Opiata*.
Sonchus Sylvestris *Tabernæmontani*. d. 516. P.
Sonus, ejusque natura &c. a. 72. b. 1360. De eo *Dissertatio*. a. 249. &c. De Soni Natura, Propagatione, & Proprietatibus. a. 254. &c. Sonus an sit corporeum Effluvium, juxta *Epicurum*. a. 254. Sonus Derivatus & Primitivus. a. 254. Quo Aeris motu propagetur. a. 255. Radii Sonori quomodò concipiendi. a. 255. An ad Sonum requiratur Corpus læve, contavum, & durum, ex *Aristotele*, a. 255. b. 434. Q. Quæ propriè requirantur ad Soni productionem. a. 255. Sonus brevissimo Temporis intervallo propagatur. a. 255. Vento secundo, vel adversu flante, haud celeriùs, vel tardiùs propagatur Sonus, sed tantùm fortiùs, vel debiliùs. a. 258. An Sonus æquè celeriter propagatur, sive fortior, sive debilior sit. a. 258. Soni Reflexio, & Echo. a. 258. Instrumenta pro Surdastris comparata. a. 258. b. 1361. P. Tuba Stentorea. a. 258. Sonus Acutus, & Gravis quot modis reddatur. a. 258. Soni Consonantiæ, & Dissonantiæ in quo consistant. a. 258. Consonantia Unisona, Diapason, Diapente, Diatessaron &c. à quibus pendeant. a. 258. Sonus quomodò à Voce differat. b. 419. Q. v. *Vox*.
Sophia Chirurgorum. d. 516. Est Sisymbrii species. Ejus Descriptio, Analysis, Usus. d. 517. Q.
Soporosi Affectus. v. *Somnius nimius*. *Carus*. *Coma*. *Lethargus*. *Noctambuli*. *Catalepsis*.
Sorbus. Ejus Vires. d. 517. 518. e. 848. Character. d. 518. R.
Sorbus Aucuparia, seu Sylvestris, ejusque Descriptio & Usus. d. 518. R.
Sorbus Torminalis est Cratægus folio laciniato. d. 518. R. Ejus Descriptio. *ibid.*
Sorex. Ejus Species. d. 870. I.
Sorghi, & *Sorgo*. d. 345. G.
Sory. Ejus Vires. d. 1273.
Sotirella parva *Minderers*. b. 1389. V.
Spagyrica, & Spagyrico-Dogmatica Medicinæ Secta. a. 48. v. *Chymia*.
Sparadrapum, ejusque Formulæ. a. 1204. c. 1319. e. 132. &c.
Spartium. d. 251. O.
Spasmus quid. b. 1469. v. *Convulsio*.
Spasmus Cynicus quid. b. 95. 96. Z. Quo à Tortura Oris differat. b. 96. Illorum Caussæ, Prognosis & Curatio. b. 96. 97.
Spasmus Flatulentus quid. b. 1470. Ejus Curatio. b. 1500.
Spatium vacuum, absurdus loquendi modus, ex *Cartesio*. a. 3. B.
Spatula fœtida. d. 518. Ejus Descriptio, & Usus. d. 518. S.
Species Intentionales Antiquorum cum Ideis Recentiorum coincidere videntur. a. 982. D.
Species Officinales. c. 291. Species Alterantes. e. 293. 305. &c. Purgantes. e. 294. Specierum & Pulverum Usus & Abusus. e. 459. &c.
Species Cephalicæ *Francofurtensium*. e. 305.
 pro Cucupha. e. 85. 86.
 Diacubebarum. e. 305.
 Diacurcumæ, seu Diactocu. e. 304. 703.
 Diagalangæ. e. 305.
 Diaireos Simplices & Compositæ. e. 305.
 Dialaccæ. e. 703.
 Diambræ. e. 304.
 Dianisi. e. 304.
 Diarbodon *Abatis*. e. 305.
 Diatragacanthi Frigidæ, & Calidæ. e. 306. De illis judicium. e. 814.
 Diatrion Pipereon. e. 305.
 Diatrion Santalon. e. 306.
 Diospoliticon *Galeni*. b. 942. e. 305. 775.
 pro Electuario Resumptivo. e. 305.
 Fortes. e. 300.
 Gemmarum ridiculæ. a. 887. e. 614.
 Grossæ. e. 300.
 Imperatoris. e. 765.
 Lætificantes *Galeni*. e. 305.
 Lithontribon. e. 305.
 Rosatæ Novellæ. e. 305.
Specifica Remedia. Illorum vis in obscuro latet. a. 336. N. b. 5. A. An dari possint tam ratione Morborum, quàm ratione Partis affectæ. a. 556. 558. K. b. 14. c. 526. &c. d. 129. Specificorum penuria. e. 409. Vanitas. e. 418. &c. Quo Specifica à Singularibus differant. v. *Singularia*.
Specificum Antictericum *Michaelis*. e. 689.
 Antidysentericum *Helvetii*. b. 253. B.
 Antipestilentiale *Poterii*. b. 720.

Spicificum Cephalicum *Michaelis*. a. 853. *Hartmanni*. e. 299.
Corroborans septem Membra principalia *Crollii*. e. 211.
Febrile *Crollii*, *Mynsichti*, *Strobelbergeri*. b. 548. c. 555. d. 920.
Stomachicum *Peterii*. d. 1137.
Spergula quid. An novum Genus ab Alsine constituat. d. 37. V.
Sperma Ceti Officinarum est Orcæ Cerebrum. *Dissertatio Anthonii*. a. 1246. &c. Ejus Historia. a. 1247. d. 1337. Præparatio. a. 1250. Accuratior Præparatio. a. 1251. H. d. 1377. Adulteratio. a. 1251. 1252. I. Usus Medicus n. 1253. &c. e. 797. Utendi modus. a. 1258. Cete, ejusque Species & Vires. d. 929. K.
Spermatica & Sanguineæ Partes an verè dicantur. a. 202. 203.
Spermiola quid. Ejus Vires. d. 928. &c.
Spermiola Crollii. e. 302. 303.
Sphacelus & Sphacelismus quid *Hippocrati*, & *Galeno*. b. 1085. D. Sphacelus Cerebri non est Membranarum Inflammatio, ut ait *Author*. b. 1085. D.
Sphacelus quid, ejusque Caussæ. c. 519. &c. Signa. c. 520. Prognosis, & Curatio. c. 521. &c. Scarificatio. c. 522. Amputatio. c. 523. Amputatio juxta Methodum *Verduini*. c. 524. O. v. *Gangræna*.
Spacelus Plantarum quid. b. 1085. D.
Sphacelus Theophrasti. d. 469. R.
Sphragis Galeni. d. 976. B.
Sphygmica Ars, seu Doctrina de Pulsibus. a. 427. v. *Pulsus*.
Spica Officinarum, Lavendula. Ejus Vires & Præparata. d. 519. 520. Descriptio & Usus. d. 520. T.
Spica Celtica. d. 521. Est Valeriana Celtica. Ejus Descriptio & Usus. d. 521. V.
Spica Gallica. d. 521. V.
Spica Indica. d. 521. X.
Spica Nardi, ejusque Descriptio & Vires. d. 521. X.
Spina Appendix *Plinii*. d. 80. B.
Spina Cervina. d. 756. 757.
Spina Infectoria. Ejus Vires. d. 756. 757. Est Rhamnus Catharticus. Ejus Descriptio, Analysis, Usus. d. 757. R.
Spina infixa quid in Inflammationibus. c. 892.
Spinacia. Ejus Vires. d. 522. Character. d. 522. Y.
Spinacia Fragifera, vel Baccifera. Ejus Descriptio. d. 522. Z.
Spinus Albus. d. 342. D. Spina Hircina. v. *Tragacantha*.
Spiritus Mundi juxta Idealem Philosophiam. a. 30. 31. 1328.
Spiritus quid apud Medicos. a. 89. Illorum Existentia probatur. a. 1371. Natura. a. 1390. b. 10. 1287. Spiritus Vitalis, Animalis, Genitalis, Naturalis. a. 59. 110 &c. Spiritus & Sanguis Vitæ principia. a. 109. &c. 347. Spiritus cum Sanguine sunt præcipuum Subjectum Morborum. n. 323. Spirituum Morbi. a. 325. &c. 749. &c. 1375. &c. 1435. &c. b. 1290. &c. Spiritus an lucidi. a. 109. K. An præservent Corpus a Corruptione. a. 112. Spiritus Pars Corporis nostri sunt. a. 1390.
Spiritus Animales. Eorum in Cerebro secretio. a. 70. 228. Juxta *Cartesium*. a. 229. H. Quomodo ex fortioribus Sanguinis particulis generentur. a. 229. I. Illorum *antiperistasis*, seu Irradiatio. a. 230. Spiritus Animales Sensus, & Motus sunt Instrumenta. a. 70. b. 1288. Motus Nervis impressus non transmittitur ope Spirituum, contra *Gassendum*. a. 327. L. Spiritus Animales quomodo ad Musculorum contractionem concurrant. a. 285. M. Pro Musculorum inflatione non omnes é Cerebro descendunt. a. 286. N. Spirituum reciprocus ex uno Musculo antagonista in alterum transitus, ex *Cartesio*. a. 286 N. An in Musculi Ventre effervescant ex *Willisio*. a. 286. M. Haud possunt in Lympham abire, contra *Sylvium*. a. 69. K. 287. N. Spiritus Animales falsò Animæ nomine appellantur. b. 10. B. Quomodò ad Ingeniorum & Morum formationem concurrant, ex *Cartesio*. a. 278. b. 1289.
Spirituum Animalium Morbi. a. 77. 325. &c. 749. &c. 1375. &c. 1435. &c. b. 1289. 1290. Morbi cujuscunque Caussa in vitiato Spirituum motu consistit. a. 1369. Spirituum Animalium Generatio læsa. b. 1290, tripliciter. b. 1291. Spiritus Animales necessario ad Puris generationem concurrunt. b. 1106. R. Spiritus corrigentia Remedia. a. 756. Illorum turbatum motum sedantia. a. 758. &c. Opiata in Spiritus præcipuè agunt. a. 1080.
Spiritus Genitalis. a. 309. v. *Semen*.
Spiritus Insitus & Influxus. a. 31. &c. 60. 113. M. 1473. Nugæ. a. 33. T. a. 112. &c. Illorum Morbi. a. 325.
Spiritus Mumialis. a. 772. &c.
Spiritus Vitalis. Ejus Origo. a. 172. b. 1288. Exorbitantiæ. a. 1000.
Spiritus Officinales quid. e. 325. 326. &c. Spiritus Minerales. e. 326. &c. Mineralium Spirituum Crisis. e. 489. &c. Spiritus Vegetabiles. e. 327. 328. 333. Fiendi Modus & Usus. e. 329. &c. Vegetabilium Spirituum Crisin. n. 489. &c. De Ardentibus judicium. e. 577. &c. Spiritus Vegetabilium Antiscorbuticorum quomodò parandi. b. 346. e. 331. Spirituum in genere Usus. e. 338. Spiritus Urinosi in Cacheais. b. 814. c. 332.
Spiritus Absynthii. Ejus variæ Præparationes. d. 17. Abstractitius. e. 725.
Aceti *Clossai*. d. 590. Simplex. e. 709.
Aluminis Dulcis. d. 1312. Magisteriatus. d. 1313.
Angelicæ. e. 334. Abstractitius. e. 570.
Antapoplecticus *Clossai*. e. 334. *Moebii*. b. 1528. e. 25.
Anticolicus. n. 815. *Drawizii*. e. 334. Anticolicus compositus. b. 318.
Antiepilepticus ex Antimonio. n. 849. Ex Sanguine humano. d. 851. v. *Spiritus Epilepticus*.
Antimonii. a. 848. Saccharatus. a. 849. Ex Regulo d. 1251. Compositus *Clossai*. d. 1253. *Ludovici*. e. 626. Polychrestus. e. 544.
Antiquartius. b. 526. e. 333.
Antiscorbuticus *Michaelis*. b. 947.
Aperitivus *Penoti*. a. 832. d. 1335. Misera Præparatio. e. 752. Illius Succedaneum. e. 753.
Aquæ Pluvialis *Fabri*. d. 992.
Arsenici. d. 1353.
Asthmaticus *Michaelis*. a. 875. b. 387. d. 1152. *Longellotti*. e. 720.
Calcis vivæ. d. 1053. &c. An detur. e. 689. &c.
Cardui benedicti. e. 334.
Carminativus de Tribus. a. 709. Carminativus *Sylvii*. b. 133. Alius de Tribus, ex Nitro, Tartaro, & Spiritu Vini. b. 318. 847. e. 660.
Cerebri humani. d. 859.
è Cerevisiæ Fæcibus. e. 775.
Cochleariæ abstractitius. e. 698.
Cornu Cervi Essentificatus. a. 902. Rectificatus. d. 826. e. 594. 597.
Cranii humani Essentificatus. d. 858.
Cydoniorum. e. 821.
Duplicatus *Polemanni*. e. 632.
Epilepticus *Quercetani*. b. 1315. v. *Spiritus Antiepilepticus*.
Fuliginis *Glauberi*. n. 484. 582.
Guajacinus. e. 334.
Gummi Ammoniaci cum Viridi Æris. d. 1158.
Heraclinus *Rolandi*. b. 1487. e. 564. 782.
ad Hydrocephalum *Paracelsi*. b. 1280.
Jovis tartarisatus. e. 636. Clyssiformis nitratus acidulus. e. 636.
Juniperinus. e. 334. 574.
Lavendulæ. e. 778.
Ligni Guajaci. e. 334.
Liliorum convallium. a. 754. e. 334. 778.
Lumbricorum urinosus. d. 954. e. 675.
Lunaris *Clossai*. d. 1128. Lunæ irritus. e. 645.
Mannæ. d. 776. 777. A.
Martis. d. 1148.
Matricalis camphoratus. e. 38.
Melissæ. e. 334.
Mellis. e. 817.
Mercurii. d. 1209. An verus. e. 631.
Microcosmicus. e. 642.
Nasturtii aquatici *Lemery F*. b. 952. A.
Nephriticus *Clossai*. e. 334.
Nitri. n. 815. Variæ illius Præparationes. d. 1304. &c. 1338. e. 680. &c. Rectificationes. e. 681. *Keslers*. d. 1304. Nitri Bezoardicus. d. 1305. e. 682. Nitri dulcis. e. 681. Anticolicus. e. 681. Antipleuriticus. e. 681. Compositus. e. 682.
Otalgicus *Barbette*. b. 1397.
Panis, de eo Tentamina. a. 909. e. 829.
Refectorius *Cnoeffelii*. d. 143. I.
Regius. e. 835.
Rosarum Ambratus. e. 824. Rosatus ex Ligno Rhodio. e. 824.
Sacchari Acidulus. d. 665. 668. Ardens. e. 812.
Salis Communis. a. 811. d. 1287. e. 683. &c. Compositus. a. 813. d. 1288. Viridis. d. 1288. Corallatus. d. 1289. Martialis. e. 685. Rosatus. d. 1288. Vitriolatus diureticus. d. 1290. e. 685. Essentialis. d. 1290. Dulcis. a. 812. d. 1289. Dulcis compositus.

tus. d. 1290. Dulcis Solem solvens. d. 1290. e. 686. Concentratus. a. 813. e. 685. Coagulatus. d. 2291. Spiritum Salis parandi Modus cum Additamentis variis. e. 684. &c. Quomodò rectificetur. e. 685.

Salis Ammoniaci. a. 802. Varii illum parandi Modi, variique Effectus. b. 348. 1318. &c. e. 605. Ejus in Febribus Intermittentibus Usus. b. 526.

Salis Ammoniaci Acidus *Cloffai*. d. 1320. Acidus *Zwelferi*. Anisatus. a. 926. Fugacissimus. d. 1321. Martialis. e. 651. Succinatus. b. 1258. Urinosus. d. 1317. &c.

Salis Gemmæ fusibilis Mercurialis. d. 1293.

Salis Martis. e. 738.

Salis Tartari. e. 658.

Salini Aromatici. a. 918.

Sanguinis humani ritè paratus. b. 2489. d. 850. 851.

Saturni Volatilis. a. 877. e. 642. Ardens. e. 539. E Vitro Saturni. e. 840.

Scammonii Purgans. d. 783.

Succini. d. 1374.

Sulfuris. a. 840. Essentialis. d. 1330. Sulfuris *Cloffai*. d. 2362. Per Campanam. d. 1361. Campanarius *Cloffai*. d. 1363. Spiritus Sulfuris, & Vitrioli sunt unum & idem. e. 649.

Tartari. a. 709. d. 680. e. 661. 658. 738. Compositus. d. 682. Vitriolatus, seu Aperitivus compositus. d. 682. Tartari Philosophicus ad Aurum Potabile *Cloffai*. d. 682. Tartari volatilis. a. 893. 894. d. 684. Urinosus volatilis tripliciter. e. 580. &c. Cum Alumine. e. 581. Tartari Antimonialis. e. 629. Tartari Martialis. e. 857.

Terebinthinæ. d. 661. 663. e. 662.

Terræ Alcalisatus. d. 979. Perlatus. d. 1044.

Terræ foliatæ Tartari. e. 661.

Terræ sigillatæ. e. 613.

Theriacalis Camphoratus. e. 37. Abstractitius. e. 577. de Tribus. d. 661.

Veneris duplicatus *Polemanni*. e. 739.

Vini. a. 889. &c. 1392. d. 693. Quod Menstruum sit. e. 161. 164. An in Corallia agat. a. 962. R. Spiritus Vini quo ab Aqua Vitæ differat, eaque probandi securior modus. d. 701. I. Spiritus Vini noxæ. a. 380. F. Anatome Mulieris ex nimio Vini, & Vini Spiritus potu demortuæ. d. 700. I. Spiritus Vini Abusus Hydropem parit. b. 822. T. Spiritus Vini Usus. d 696. Ejus Usus in Bulimo. b. 84. Io Febribus Abusus. b. 500. H. Spiritus Vini an in Vulneribus conveniat. e. 465. Z.

Vini Alcalisatus. d. 695. Alcoholisatus. a. 889. Aromatisatus. d. 2243. Camphoratus. e. 122. è Fæcibus. e. 776. sine Igne *Paracelsi*. Philosophicus. a. 890. Mastichatus. d. 636. Mellitus. d. 1244. Microcosmicus. d. 697. e. 776. Regeneratus. e. 661. Subtilissimus. d. 694. Tartarisatus. a. 890. d. 695. 696. Tartarisatus *Quercetani*. e. 163. Vitriolatus. d. 698.

Viperarum. d. 883.

Viridis Æris Simplex & Compositus. a. 875. b. 387. d. 1150. &c. e. 163. 179. *Zwelferi*. e. 739. d. 2330. Idem cum Spiritu Sulfuris. e. 649.

Vitæ Aureus *Rulandi*. d. 717. 2269. Vitæ Salriatus *Deodati*. e. 780.

Vitrioli. a. 828. e. 747. Quibus noceat. e. 751. Quomodò rectificandus. e. 748. Spiritum Vitrioli dulcificandi ratio. e. 751. Essentificandi modus. e. 752.

Vitrioli Antiepilepticus. a. 831. d. 1336. &c. e. 746. Puerorum *Hartmanni*. d. 1336. e. 606. 754. *Basilii*. d. 1337. *Quercetani*. d. 1337. *Paracelsi*. d. 2338. e. 755. Compositus. d. 2338.

Vitrioli Apoplecticus, eumque conficiendi modus. b. 1527. Vitrioli Aureus. e. 749.

Vitrioli Cephalicus *Michaelis*. a. 832. b. 1315. 2528. d. 2334. Aliorum. e. 752.

Vitrioli Coagulatus. d. 1338. e. 755. Compositus. e. 755. Compositus *Glauberi*. e. 754. Diaphoreticus. d. 1336. Dulcis. d. 1332. Dulcificandi ratio. e. 751. Hermaphroditicus. d. 1142. Mellisatus. d. 2336.

Vitrioli Philosophicus. a. 852. d. 1200. 2335. e. 618. De eo *Tachenii* judicium. e. 628. 684.

Vitrioli Purgans. d. 1227. Regeneratus. d. 1331. e. 752. Tartarisatus. d. 1335. e. 752. Viridis dictus. d. 1337. e. 754.

Spiritus Vitrioli Volatilis. b. 2315. 1492. d. 2328. 1333. &c. *Paracelsi*. a. 832. Volatilis cum Urina. a. 832. Volatilis *Moebii*. d. 1333. *Helmontii*. d. 2334. Striatus *Hoffmanni*. e. 746.

Vitrioli Martis. e. 738. Anthypochondriacus *Zwelferi*. e. 752.

Urinæ, deque eo Tentamina. a. 910. Urinæ igneus. d. 844. Per Putrefactionem. d. 845. Urinæ Antiepilepticus. d. 847. Ejus Succedaneus. e. 604.

Splen. v. *Lien*.

Splenetica Medicamenta. a. 624. b. 345. &c. e. 695. &c. 699. &c. Pilulæ Spleneticæ blandè laxantes. e. 2229. Fetus in Affectibus Splenis. c. 1335. Emplastrum pro Splene dolente, tumido. a. 1206. c. 1366. 1367. Emplastrum Splenecticum. c. 1367. v. *Lien*.

Splenetica Quartana. *Casus*. c. 747. *Curatio*. c. 748.

Spodium. d. 1280. Spodium ex Ebore. d. 833.

Spongia Solis & Lunæ. d. 1070.

Spongia Somnifera *Heurnii*. b. 1300.

Spongia Lapis. d. 2075.

Spuma Diaphanorum Liquorum cur albescat. a. 242. S. Qui Liquores Spumam concipere apti sint. b. 229. P. Spuma circa Os apparens quibus lethalis sit. b. 464. T.

Spuma Venenatorum Draconum. a. 849. d. 2199.

Sputum Pleuriticorum, ejusque Conditiones. b. 2051.

Sputum Sanguinis. v. *Hæmoptysis*.

Sputum Tabidorum quale. b. 776. F. Ejus bonitatis notæ, ex *Hyppocrate*. b. 777. H. Cruentum periculosum. b. 778. I.

Squamarum Piscium elegans structura. d. 912. D.

Squamaria. d. 523. A.

Squamula Pediculares quid *Paracelso*. b. 991. E.

Squinantia. v. *Angina*.

Stabiensis otæ Aer à *Galeno* etiam pro Tabidis commendatus. b. 627. B.

Stannum. Ejus Natura & Præparata. a. 732. &c. 879. &c. d. 1169. &c. Præparata Diaphoretica. e. 635. &c. Quid apud Veteres. a. 879. Jupiter granulatus. a. 879. Minera Jovis. d. 1083. Stanni Purgatio. d. 1169. Calcinatio. d. 1170. Destillatio. d. 1171. Sublimatio. d. 2173. Extractio, Salificatio, Mercurificatio. d. 2174.

Staphisagria. Ejus Vires. d. 523. Est Delfinium Platani folio *Tournefortio*. Ejus Descriptio & Usus. d. 524. C. d. 757.

Staphylinum Græcorum. d. 393. V.

Staphylodendron. d. 412. O.

Statua ad interrogata respondens. a. 258. *Diss*.

Steatoma quid. c. 434. O. Caussæ & Curatio. c. 435. &c.

Stelechites Lapis. d. 1072. E.

Stella Terræ. d. 1075.

Stellaris Lapis. d. 1075. H. Cur in Aceto moveatur. d. 1075. H.

Stellio. d. 953. O.

Steator [illegible] *Morhofii*. b. 434. Q.

Stercus Diaboli. d. 600. P.

Stercora Animalium, eorumque vis medicamentosa. a. 780. d. 848. &c. e. 538. &c. 726. &c. v. *Faces Alvi*.

Sterilitas in quo consistat. a. 306. Ejus Caussæ. c. 170. &c. in Mare an in Fœmina. c. 172. *Signa*: cujusnam sit vitium. c. 172. *Curatio*. e. 173. &c. Specifica. c. 173. &c.

Sternites quid. b. 1269.

Sternum an in Respiratione moveatur. a. 2282. R.

Sternutatio quid, ejusque Caussæ. b. 409. &c. Cur Odoribus excitetur. a. 263. In Naribus fiat, an in Diaphragmate. b. 410. b. 398. 399. K. Cur viso Sole Sternutationem edamus. b. 410. Sternutatione Cerebrum haud concutitur. b. 411. Sternutationis Morbosæ Prognosis & Curatio. b. 422.

Sternutatoria quæ. a. 98. 744. &c. v. *Errhina*.

Sternutatorium Coloniensium. d. 772. v. *Pulvis Sternutatorius*.

Stibium. v. *Antimonium*.

Stœbe vulgaris. d. 523. B.

Stœchas Arabica. Ejus Vires. d. 524. Stœchadis Character Arabicæ Descriptio, & Usus. d. 525. D. e. 780.

Stœchas Citrina. Ejus Vires. d. 525. Species est Helichrysi. Ejus Descriptio. d. 525. E. e. 780.

Stomacace Plinii quid. b. 908. v. *Hyppochondriaca Affectio*.

Stomachus propriè dictus an Cordis Scrobiculo subjaceat. c. 1366. X. v. *Ventriculus*.

Stomachica Medicamenta in genere. a. 608. &c. Stomachica Externa Cordis Scrobiculo, an posticæ Thoracis parti applicari debeant. c. 2366. X. Stomachica Calida.

lida, a. 609. &c. Carminativa. a. 611. Calida & Carminativa. a. 613. &c. Stomachica Salina & Aromatica quandoque noxia. b. 70. N. Stomachica quandoque sunt Aqua & Lac. b. 70. N. Quæ in Vertigine conveniant. b. 1463. &c. In Fluore albo Mulierum. c. 94. &c.

Stomachica varia. b. 68. &c. 78. &c. 122. &c. 146. &c. e. 713. &c. Balsamum Stomachicum. c. 1359. Cataplasma Stomachalo polychrestum. c. 1355. Elixir Stomachale. b. 123. Electuaria Stomachica. a. 1167. c. 1209. 1210. Emplastrum Stomachale. a. 1206. c. 1366. Fetus Stomachici. c. 1334. &c. Linimentum Stomachicum. a. 1204. Morsuli Stomachales. a. 1169. c. 1223. 1224. Pilulæ Stomachicæ. c. 1228. Pilulæ Stomachicæ purgantes. c. 1231. Potio Stomachica. c. 1242. 1243. Pulveres Stomachici. e. 1201. Pulvis Absorbens ex Testis Ostrearum *Hombergii*. b. 126. O. Rotulæ bibitoriæ. a. 2168. e. 1220. Rotolæ Stomachico-cephalicæ. c. 1220. Sacculi Stomachici. a. 1195. b. 146. c. 1337. &c. c. 312. &c. Vina Stomachica. b. 67. &c. 123.

Stomachicum Poterii. d. 1137.

Stomatica Medicamenta quæ. e. 846.

Storax. v. *Styrax*.

Strabismo affectis cur non duplicentur Objecta. b. 1326. B.

Stramonium. c. 807. Ejus Caracter, Species familiatiores. d. 209. Y.

Strangulatio. v. *Suffocatio*.

Strangulatus Uteri. c. 215. v. *Hysterica Affectio*.

Stranguria quid, cjusque *Caussa*. b. 1228. &c. Utplurimùm à Ventriculo. b. 1228. Quomodò Acidum ad Urinæ vias derivetur. e. 919. Stranguriæ *Signa*. b. 1229. *Curatio*. b. 1229. &c. Acidum acre corrigentia. b. 1230. Spiritus Vini, & similia sæpissimè noxia. b. 1231. Y. Remediorum Formulæ. b. 1231. &c. Externa. b. 1233. &c.

Stranguria Gravidarum, cjusque Curatio. c. 201.

Stranguria & Affectus Nephriticus in Gravida. *Obs.* c. 5172.

Stranguria Senum, cjusque Curatio. c. 1234.

Stranguria cum Podagra. *Casus*. *Resolutio*. c. 927. *Annot. Etmulli*. c. 929.

Strutiores. d. 347. I.

Struma quid. c. 424. Cur Scrofulæ dicantur. c. 424. N. Curatio. c. 425. &c. Suppuratæ quomodò tractandæ. c. 426. Remedia ad Strumas. e. 855.

Struma, *Obs.* c. 1048.

Struma Mammarum. c. 300.

Struthio. Ejus Vires. d. 909. Ovorum Vires. c. 670. Struthiocamelus an Ferrum in Ventriculo conficiat. d. 909. Y.

Stufa. a. 1197. 1260. &c. c. 1348. &c. c. 335. &c. v. *Balnea sicca*. *Hyppocaustum*. Stufa Humida. e. 335. Sicca. c. 336. Decocta ad Stufam. c. 1348.

Stultus qui dicatur à *Malebranche*. b. 1560. K. An legendi & scribendi Artem addiscere possit. *ibid.* Stulti qua Mentis functione peccent. b. 1560. 1562. K. Stultitia mechanicè exposita. *ibid.* Qui Stulti Memoria pollere possint. *ibid.* v. *Amentia*.

Stupiditas Mentis quid. b. 1556. v. *Memoria læsa*.

Stupor quid, cjusque Curatio. b. 1373. b. 1539. v. *Paralysis*.

Sturio. Ejus Vires. d. 930. Ovorum Usus. d. 930. H.

Styptica. v. *Adstringentia*. c. 847.

Styrax Arbor. Ejus Character. d. 674. B. Vulgaris Descriptio. d. 674. B.

Styrax Gummi-Resina. Ejus Differentiæ & Vires. d. 673. &c.

Styrax Calamita. d. 674. 675. B. e. 790.

Styrax Rubes Officinarum. d. 541. X. d. 674. B.

Styrax Liquidus. d. 675. C.

Suber. Ejus Cinis. c. 847.

Sublimatum. v. *Mercurius sublimatus*.

Sublimatum dulce Talcosum *Cloffai*. d. 1197.

Sublingua. d. 582. G.

Subluxatio Infantum. c. 383.

Submersi an Aqua pota, vel inspirata moriantur. b. 360. D.

Subveni homini Balneum ad Litus Puteolanum, ejusque Usus. b. 358. C. c. 96. N.

Succerdu. d. 877.

Succi Officinales. c. 336. Liquidi & Inspissati. e. 338. Modus fiendi. e. 337. &c. De Succis Judicium. e. 485. 486.

Succi Vegetabilium quomodò adhibendi. c. 820. &c.

Succinum. a. 632. 920. d. 1370. c. 615. Ejus Sal volatile. a. 706. Succini in Catarrhis Usus. b. 1257. Natura & Species. d. 1370. Delectus & Vires. d. 1371. e. 797. &c. Præparationes. d. 1372. &c. Inter Vegetabilia, an inter Mineralia connumerandum. d. 1376. T.

Succinum Antimonii. d. 1193.

Succinum Catarrhale *Michaelis*. b. 1257. d. 1372.

Succisa. Ejus Vires. d. 516. Ad Scabiosas pertinet. Vulgaris Descriptio, & Usus. d. 526. F.

Succolata. v. *Chocolate*.

Succus Nerveus Anglorum minimè ad Nutritionem necessarius. a. 132. C.

Sudamina quid, eorumque Caussæ, & Curatio. b. 991.

Sudor, ejusque Materia. a. 70. 221. &c. Nonnunquam nimio ambientis Calore impeditur, & quarè. a. 95. X. An sit naturale Excrementum. a. 222. Ejus Usus. a. 223. Quomodò ex Frigido Potu Sudor fiat. a. 224. F. Quomodo promoveatur. a. 714. Omnis Sudor est salsus. *ibid.* Quarè ab Opio promoveatur: *Dissertatio A.* a. 2075. &c. Ad Sudorem promovendum quæ requirantur. a. 1082. &c. Sudor in maximis Doloribus excitari nequit, & quarè. a. 1088. Sudor & Urina inquibus conveniant & disconveniant. a. 1090. Sudoris materia an Aerem permistum habeat. a. 1314. M.

Sudoris Humani Usus Medicus. d. 841.

Sudor nimius, cjusque Caussæ & Curatio. b. 2285. Sudores nimii in Peste quomodò tractandi. b. 732. Bolus post nimium Sudorem. c. 1206. Electuarium ad idem. c. 1216. c. 251. Potiones ad idem. c. 1247.

Sudor depravatus & deficiens. b. 1286.

Sudor Anglicus quid. b. 702.

Sudor Colliquativus. b. 564. Sudor Colliquativus Tabescentium Opio sisti solet. a. 1096. B. Pilulæ ad Sudorem nocturnum. a. 1172. v. *Sudor nimius*.

Sudorifera Medicamenta quæ, & quomodò operentur. a. 96. &c. 713. &c. Requisita, operandi Modus, Selectus. a. 715. &c. Usus & Effectus. a. 719. Regimen. a. 720. Opium an & quarè inter Sudorifera connumerandum. a. 1075. &c. Sudorifera quando Opiatis socianda. a. 1097. An cum Præcipitantibus conjungenda. a. 1145. Sudorifera in Humorum crassitie noxia. c. 700. G.

Sudorifera an & quæ in Febribus locum habeant. b. 498. In Febribus Intermittentibus. b. 527. &c. In Acutis. b. 584. In Malignis. a. 721. T. b. 648. &c. In Pestilentialibus. a. 721. T. In Malignis Febribus Sudorifera cum Acidis miscenda. c. 826. Sudorifera Alexipharmaca quotuplicia. b. 654. &c. c. 565. Illorum Formulæ. b. 657. &c. Sudorifera an in Petechialibus Febribus locum habeant. b. 671. Sudoriferorum in Variolis & Morbillis abusus notatus. b. 694. O. Sudorifera an in Obesitate locum habeant. b. 803. Minimè in Anasarca & Leucophlegmatia adhibenda. b. 816. P. An in Hydrope. b. 839. In Lue Venerea Sudorifera præcipuum locum habent. b. 879. e. 561. &c. Sudoriferorum Decoctorum in Lue Venerea Formulæ & Usus. b. 880. &c. c. 561. &c. Sudorifera an in Scorbuto & Affectione Hyppochondriaca locum habeant. b. 924. &c. Sudoriferorum in Scabie Usus. b. 980. In Inflammationibus. b. 1007. Præcipuus in Pleuritide Usus. b. 1054. In Sputo Sanguinis. b. 1141. In Arthritide. b. 1431. 1440. F. In Epilepsia. b. 1484. In Apoplexia. b. 1526. &c. In Paralysi. b. 1545. 1548. &c. In Rabie. b. 1619. In Philtris. b. 1636. 1637. Sudorifera Lochia sistunt. c. 277. In Febribus Acutis Puerperarum cautè adhibenda. c. 277. Sudoriferis Erysipelatis Curatio absolvitur. c. 412. 851. *Diss.*

Sudorifera in specie. a. 723. &c. Sudoriferorum Formulæ. a. 97. 732. &c. b. 528. &c. Sudorifera Vegetabilia. a. 723. &c. c. 559. &c. Sudorifera Animalia. a. 727. &c. e. 560. 593. &c. Illorum Formulæ. c. 609. Sudorifera Mineralia. a. 730. b. 49. &c. e. 560. 611. etc. Antimonialia. d. 1231. etc. e. 615. etc. Mercurialia. c. 629. etc. Jovialia. c. 634. etc. Solaria. c. 637. etc. Lunaria. e. 643. etc. Sulfurea. c. 645. etc. Sudorifera Alexipharmaca, eorumque Usus. b. 654. etc. 657. etc. e. 565. Sudorifera Antiveneerea. b. 880. etc. e. 561. etc.

Sudorifera. Bolus Diaphoreticus febrilis. a. 1165. b. 52. e. 1207. Decoctum Sudoriferum. a. 1188. Decocta Sudorifera Primaria, et Secundaria. a. 1190. 1191. c. 1304. etc. Decoctum ex Lignis nostratibus Sudoriferum. e. 1305. Decoctum ad Stufam. c. 1348. Electuarium Sudoriferum. c. 1283. Mistura Theriacalis Sudorifera. a. 1174. Misturæ Sudoriferæ anodynæ. c. 1246. Pilulæ Sudoriferæ anodynæ. c. 1172. b. 52. c. 1235. Potio Sudorifera. b. 51. c. 1242. c. 281. Pulveres Diaphoretici. c. 1197.

Sudoriferum Maximum *Fabri*. d. 1172. e. 552. An verè Maximum. e. 635.

Sudatoria. a. 1197. c. 1348. e. 335. Arcula Sudatoria. a. 2263. M. An in Leucophlegmatia et Anasarca. b. 816. P.

Suff-

Suffitus, Suffimentum quid. e. 227. Ad Voluptatem. e. 227. An Sanitatem. e. 228. Suffitus in forma humida, & sicca. c. 228. 229. De iis judicium. e. 466. v. *Odoramenta*. v. *Suffumigium*.
Suffitus ad Catarrhum compositus *Lindani*. b. 1265. Alius. e. 228. ad Hystericam Passionem *Paracelsi*. e. 229. Pulvis ad Suffimigium. a. 1165.
Suffocatio vitio *Viarum*, ejusque Caussæ. b. 360. &c. Submersi an ex Aqua in Ventriculum & Pulmones irruente moriantur. b. 360. D. Suffocationis vitio Viarum factæ, Signa & Curatio. b. 361. &c. Ingesta Faucibus hærentia Candela cerea sunt deturbanda. b. 362. E. Suffocatio ex noxiarum rerum *Gas*. b. 362. Remedia ad hæc. b. 364. &c. Suffocatio *Convulsiva*, ejusque Caussæ. b. 365. Signa & Curatio. b. 366. Suffocati dextrum Cordis Ventriculum Sanguine turgidum, sinistrum omninò vacuum exhibent. a. 1337. A. Suffocatis Spuma circa os apparens cur lethalis. *Hippocratis* Textus expositus. b. 464. T.
Suffocatio Hysterica. c. 115. v. *Hysterica Affectio*.
Suffrutex quid. d. 8. C.
Suffumigium Mercuriale. Suffituum Cinnabarinorum usus in Lue Gallica. b. 884. &c. Illorum Usus efficax si cautè administrentur. c. 988. R. Suffimigium Mercuriale ope Dolii adhibitum. a. 1263. N. Suffitus Mercurialis. a. 736. v. *Suffitus*.
Suggilatio Oculorum. b. 1104. P. 1333. &c. Ejus Caussæ & Curatio. b. 1333. &c.
Suffusio Oculorum quid. b. 1338. I. v. *Cataracta*.
Sulfur Principium quid. a. 23. 835. &c. An in Metallis verum Sulfur. a. 836. Sulfur Metallicum quid *Hombergio*. a. 867. Y.
Sulfur. a. 790. d. 1353. &c. Ejus Natura. e. 645. &c. An in eo Acidum. a. 836. Sulfur Nativum & Factitium. d. 1353. Minerale, ejusque Differentiæ, Analysis, Usus. a. 837. d. 1353. &c. Analysis Sulfuris ex *Hombergio*. d. 1367. R. Minera Sulfuris. d. 1083.
Sulfuris Delectus. d. 1354. Præparationes. d. 1355. &c. Sublimatio. d. 1355. Præcipitatio. d. 1359. Destillatio. d. 1361. &c. Infusio. d. 1364. Liquatio. d. 1367. Sulfuris Præparata. a. 838. &c. d. 1355. &c. c. 646. &c.
Sulfuris Usus. Ejus Fumus in Foro Vulcani ad Pectoris Morbos egregius. b. 170. G. Sulfur præcipuum Antipestilentiale. b. 720. Potiones Sulfuratæ adversùs Pestem. d. 1355. Sulphur Antiphthisicum est. b. 782. &c. in Scabie Sulfuris Usus cautè adhibendus. b. 982. Maximum est illius Antidotum. b. 983. B. Sulfurea in Empyemate. b. 1115. 1117.
Sulfur Occidentale. d. 848.
Sulfur Solare Americanum. d. 1354.
Sulfur Anodynum Martiale. e. 736. 738. Anodynum Vitrioli. d. 1341. e. 756.
Antimonii. a. 855. d. 1254. &c. e. 620. &c. Auratum. a. 846. b. 27. &c. d. 1256. e. 438. *Basilinam*. d. 1242. Ex Minera Antimonii. d. 1254. Ex Antimonio crudo. d. 1255. Ex Croco Metallorum. d. 1256. Ex Scoriis Reguli. Ex Regulo Antimonii Joviali. Ex Cinnabari Antimonii. d. 1256. Sulfur Antimonii verum. d. 1256.
Auri verum. a. 881.
Coralliorum Martiale. e. 836.
Germanorum, Argentum in Aurum tingens. d. 1013.
Jovis. d. 1172.
Mercurii. d. 1212.
Saturni. d. 1166.
Tartari. d. 685.
Veneris. d. 1155. e. 632. 739. Fixum. a. 833. Dulce. e. 739. Veneris & Martis. e. 756.
Vitrioli Anodynum. d. 1341. e. 756. &c. 758. Anodynum in Tincturam redactum. d. 1344. Dulce & Anodynum *Rabelii*. d. 1341. Dulce Anodynum *Paracelsi*. a. 833. Dulce Purgans. d. 1341. e. 756. Fixum, seu Martiale. d. 1342.
Vitrioli Veneris. a. 833. d. 1152. 1342. e. 739.
Sumach. d. 447. C.
Superfetatio quomodò accidere possit. a. 298. e. 161.
Suppositoria. a. 750. e. 339. &c. Quomodò per os in Volvulo ejici possint. b. 191. H. 194. K. Suppositoriorum Formulæ variæ. b. 186. e. 339. &c. 539. &c. Suppositoria Simplicia & Composita. e. 340. &c.
Suppurantia quæ. c. 404. &c. An Scirrho applicanda. c. 428. An in Vulnerum Curatione adhibenda. c. 455. 456. Cataplasma Emolliens & Suppurans. a. 1197.
Suppuratio Fermentatio an Putredo sit appellanda. a. 1456. A. e. 398. An ab Acido. a. 79. 785. &c. 1456. v. *Empyema*. Puris Vomitus quomodò tractandus. b. 141. 254. Quomodò Sanguis in Pus vertatur, ex *Sylvio*. b. 1106. R. Ad Suppurationem non tam Aeris, quàm Spirituum Animalium concursus requiritur. b. 1106. R. Quomodò Pus in magnis Corporis cavitatibus gigni possit. *ibid*. Cur in Membris Gangrænæ prehensis Pus non gignatur. b. 1106. R. An Sanguis intra Vasa subsistens in Pus verti possit, ex *Drelincurtio*. b. 1106. &c. R. An in Vasis Capillaribus. b. 1107. R. Cur in Varicibus & Aneurismate Suppuratio non fiat. b. 1107. R. Suppurationis internæ Signa. b. 1108.
Surditas quid, ejusque *Caussa*. b. 1361. &c. Vitium Auriculæ, Meatus Auditorii, Membranæ Tympani. b. 1361. Nervi Auditorii vitium. b. 1362. Surditatis *Signa*. b. 1363. *Prognosis* & *Curatio*. b. 1364. Surdi & Muti qua Arte loqui possint. a. 251. b. 1364. Q. Tubi Otici ad Surdastrorum commodum. a. 258. *Diss*. b. 1361. P. Vinum Absinthites per Syringa in Meatum Auditorium immissum. b. 1364. R. Externa Surditatis Remedia. b. 1365. Quibus Cautelis applicanda. b. 1366. Salivatio Mercurialis, & Sanguinis Transfusio. b. 1368. Injectiones ad Surditatem. c. 1332.
Sus. Nativa, Præparata, Vires. d. 876. &c. Suillæ Carnes salubres. d. 878. O. Suis Talus. e. 608. Stercus. e. 728. Pinguedo. e. 796.
Sutura Ossium quæ. c. 507.
Sutura Tendinum quomodo instituenda. c. 475. Labiorum Vulneris. c. 458.
Sutura in Vulneribus quando, & quomodò instituendæ. e. 458. &c.
Sylvius Deleboe. De ejus *Triumviratu* Judicium. b. 475. X.
Sympatheticæ Actiones, nugæ. a. 41. 770. D. F. Curationes. a. 99. Y. a. 114. 115. O. a. 762. &c. 767. &c. e. 527. &c. Q. Quomodò explicari possint. a. 311. A. Sympathici Morbi. a. 360. Sympathiæ mirandi effectus an veri. a. 403. 404. M.
Symphysis quid. c. 507.
Symphytum. Ejus Species, Vires. d. 527. 528. &c. Character. d. 529. G.
Symphytum Majus, seu Consolida major. Ejus Descriptio & Vires. a. 788. d. 529. G. Radicis. Usus. a. 788. d. 176. e. 849.
Symptomatum Natura, & Differentiæ. a. 367. &c. Caussæ. a. 398. Curatio generalis. a. 793. &c. Symptomata complicata quomodò tractanda. e. 533. &c.
Synanche quid. b. 1012.
Synarthrosis quid. c. 507.
Synchondrosis quid. e. 507.
Syncope quid, ejusque Differentiæ. b. 751. &c. *Caussa* in Sanguine, an in Spiritibus. b. 753. &c. ex Odoribus Syncope. b. 755. Syncope est veluti Cordis Apoplexia. b. 757. Syncopes *Signa*. b. 757. Syncope affectis Spuma in ore apparens, lethalis, & quarè. b. 465. T. Syncopes *Curatio*. b. 737. &c. Analepticis perficienda. b. 758. in Paroxysmo quæ conveniant. b. 758. &c. Spirituosa, Acida &c. b. 759. 761. An Opiata conveniant. b. 760. 761. Formulæ. b. 761. &c. Externa. b. 762. An Infusoria Chirurgia conveniat in Syncope. a. 1012. Quomodò in Peste curanda. b. 732. Remedia Syncopes ab Ita. b. 763. In Senibus. b. 764.
Syncope Gravidarum, ejusque Caussa. e. 197.
Syncope Stomachica. b. 756. Ejus Curatio. b. 759.
Syncopales Febres. v. *Febres Syncopales*.
Synneurosis quid. e. 507.
Syncrisis in Corporum mutationibus quæ. a. 17. 55.
Synocha Febris. v. *Febris Synocha*.
Synochus. v. *Febris Synochus*.
Synovia quid. b. 795. b. 1425. Synoviæ fluxus ex Vulneribus Articulorum. c. 479.
Synophilus quid. b. 872.
Syrupus quid, ejus Differentiæ, & præparandi Modus. e. 1312. &c. e. 347. 349. &c. Crisis. e. 473. &c. Syrupus Magistralis & Officinalis. c. 1313. Syrupi Alterantes. e. 347. 355. 357. Purgantes. e. 351. 357. 362. MellitI. e. 356. 362. Syrupi Vires & Usus. e. 354. &c.
Syrupus de Absynthio. e. 355.
florum Acaciæ. e. 362.
de Succo Acetosæ & Acetosellæ. e. 355.
Acetositatis Citri. e. 355.
Acetosus Simplex. e. 708. v. *Oxysaccharum*.
Adiantinus *Fernelii*. e. 356.

Syrupus de Althæa *Fernelii*. e. 358. *Charas*. d. 38.
Anisi cum Vino *Quercetani*. e. 357.
Antiepilepticus *Quercetani*. e. 357. *Lud. Witzelii*. e. 358.
Antihecticus *Riverii*. e. 360.
de Artemisia *Fernelii*. c. 358.
Aurantiorum, è Succo & Corticibus. e. 357.
è Succo Berberum. e. 358.
Betonicæ, è Succo. e. 357.
Cardiacus *Francofurtensium*. c. 358.
de Carduo benedicto. e. 358.
de Carthamo. e. 362.
Catarrhalis cum The *Witzelii*. e. 358.
de pede Cati compositus c. 362.
de Cichorio cum Rhabarbaro. e. 362.
Cholagogus *Francofurtensium*. e. 363.
Citri scammoniatus. d. 784.
Coralliorum. d. 1039. *Closfai*, & *Mayerne*. d. 1039. *Zwelferi*. c. 358.
Cydoniorum. c. 358.
Διανεκόνων *Renodai*. e. 362.
Diacodion *Montani*, & *Actuarii*. e. 808.
Dialereot. d. 749.
Domesticus. d. 757. e. 516.
Emeticus variæ descriptionis. b. 26. *Ludovici*. d. 1269. *Sala*. e. 283 *Schrœderi*. e. 363. 364.
de Erysimo *Lobelii*. b. 418. notatus. d. 224. O. e. 359.
de Farfara. c. 359.
de Fumaria major. e. 362.
Gemmatus *M. Ducis Hetruriæ*. c. 359.
Granatorum dulcium & acidorum. e. 359.
Hederæ terrestris. c. 359.
Helleboratus *Ulmensis*. d. 726. *Quercetani*. d. 727. minor *Quercetani*. e. 362.
de summitatibus Hyperici. e. 360.
de Hyssopo. e. 360.
de Jujubis. e. 360.
è Lignis laxativus *Witzelii*. e. 363.
Lutheri. d. 68.
de Manna laxativus *Echoldi*. d. 777.
Martis tartarisatus. a. 621.
Mastichinus *C. Peuc*. e. 361.
Myrtinus. c. 360.
Nicotianæ *Quercetani* Simplex. e. 360. Compositus. e. 361.
de Papavere Simplex. e. 361.
de Papavere rhœade. c. 361.
florum Persicæ. e. 363.
de Peto *Quercetani* Simplex. e. 360. Compositus. e. 361.
de fucco Plantaginis. e. 361.
de quinque Radicibus aperientibus. e. 361.
Rosarum solutivus. c. 825.
de Rosis siccis. c. 361.
de Rubo Idæo. e. 361. 822.
ad Sanguinis Vomitum, ex *Boyle*. b. 152.
de Scabiosa. c. 361.
de succo Scordii. e. 362.
de succo Sempervivi. e. 362.
de Spina cervina. d. 757. e. 516.
de Symphyto *Dodonai*. d. 529. *G. Fernelii*. e. 362.
de Testudinibus *Renodai*. e. 362.
Tiliæ Epilepticus *Cnoeffelii*. c. 780.
de succo Veronicæ. e. 362.
de longue Vie Gallorum. d. 340. C.
Syssarcosis quid. c. 507.

T.

Tabaci Usus vomitorius. b. 22. v. *Nicotiana*. Tabaci Fumus per Os assumptus Alvum solvit. b. 188. G. Tabaci natura. d. 366. &c. Ex particulis salinis, & oleosis sulfureis constat. d. 366. 368. &c. Tabaci Usus & Abusus. d. 370. 371. 372. A.
Tabella. a. 1169. c. 1218. e. 225. Illatum Selectus. e. 461. &c. Tabellæ Purgantes. e. 221. Roborantes. c. 222. v. *Rotala*. *Morsuli*.
Tabes. v. *Phthisis*. *Atrophia*.
Tabes Anglica. b. 767.
Tabes Dorsalis. b. 767. c. 1028. A.
Tabula Smaragdina *Hermeticorum* a. 1026.
Tacamahaca. a. 633. Ejus Vires. d. 675. &c. e. 790. Arbor illud reddens. d. 676. D.
Tachypepsia quid. b. 114. L.
Tactus, ejusque Objectum, Organum &c. a. 72. 269. &c. b. 1372. &c. Læsiones. b. 1372. &c.
Tagetes quid, ejusque Species. d. 236. A. Remedium-ne sit ad Venenum. d. 236. A.
Talcum. Ejus Præparationes. d. 1075. e. 860. Calcinatio sicca & humida. d. 1076. 1078. G. Præparata. d. 1077. &c. In quo ejus vis cosmetica consistat. d. 1078.
Talcum rubrum. e. 614.
Talla Ceparum. d. 126. T.
Talpa Animal. d. 870. I. Vires & Usus medicus. d. 878. &c. An Oculis careat. d. 879. P.
Talpa Morbus quid, ejusque Curatio. e. 439.
Tamalapatra. d. 323. M.
Tamarindi. illorum Vires. d. 759. e. 529. Arboris & Fructuum Descriptio & Usus. d. 760. T. &c. Pulpa Tamarindorum purgans. e. 523.
Tamariscus. Ejus Vires. d. 529. 530. Character. Vulgaris Descriptio & Usus. d. 530. H. e. 704.
Tanacetum. Species, Vires. d. 531. Character. Tanaceti Vulgaris lutei Descriptio & Usus. d. 531. I.
Tanacetum Africanum. d. 236. A.
Tanacetum Album acutum. d. 532. K.
Tanacetum Album camphoratum. d. 532. L.
Tanacetum Crispum Anglicum. d. 532. M.
Tanacetum Leucanthemum. d. 532. N.
Tarantismus quid, ejusque Curatio. b. 1631. *Historia* Mulieris Tarantismo sublatæ, cujus Morbus tribus ante obitum diebus cognitus. b. 1631. Q. An jure Tarantismus pro fabula habeatur. d. 963. V.
Taraxacum. Ejus Vires. d. 533. &c. Est Dens Leonis. Ejus Character. Officinalis Descriptio. d. 534. O. e. 700.
Taraxis quid. b. 1089. E.
Tartarus Vini. a. 709. 892. &c. d. 677. &c. 689. E. e. 653. &c. Quarè in Dolii ambitu concrescat. a. 793. G. Tartari Usus & Præparata. a. 893. &c. d. 677. &c. e. 579. &c. 653. &c. Tartaricum Marte Experimenta. a. 923. &c. Tartari Depuratio. d. 677. Destillatio. d. 680. Salificatio. d. 683.
Tartarus Aluminosus. d. 1314. e. 653.
Tartarus Antimonii fixus diaphoreticus. d. 1227.
Tartarus Berberum *Paulli*. d. 80. Δ.
Tartarus Emeticus. a. 650. e. 545. Ejus Usus. b. 27. c. 546.
Tartarus Hypochondriorum. b. 908. v. *Hypochondriaca Affectio*.
Tartarus Martialis. a. 872. 923. d. 1138. e. 654.
Tartarus Microcosmi. d. 678. Microcosmicus *Paracelsistarum*. a. 1035.
Tartarus Nitratus *Bartholeti*. d. 1302. *Mynsicht*. e. 656.
Tartarus *Paracelsi* quid. a. 388. 1442. *Paracelsistarum* Microcosmicus. a. 1035.
Tartarus Philosophicus *Clossæi*. d. 992.
Tartarus Regeneratus. d. 786.
Tartarus Tartarisatus. a. 895. b. 1166. d. 680. e. 656. Antimonii. d. 1255.
Tartarus Vitriolatus. a. 613. 803. *Tachenii*. a. 834. 921. b. 1128. e. 679. *Bartholeti*. b. 802. *Schrœderi*. d. 685. 686. *Ludovici*. c. 655. *Ludovici* purgans. e. 655. Vitriolatus crystallisatus *Schrœderi*. d. 687. Vitriolatus purgans. d. 1227. Vitriolatus emeticus. e. 546. Vitriolatus Solaris. e. 641. Vitriolatus Lunaris. e. 645.
Tartarea Medicamenta Hypochondriacis apta. b. 941. &c. c. 653. &c.
Taxarum Medicarum moderatio. *Differt*. e. 866. &c.
Taxus Animal. Ejus Usus. d. 879. Descriptio. d. 879. Q.
Taxus venenata Arbor. d. 535. Character. Vulgaris Taxi Descriptio. d. 335. P.
Telephia Ulcera, eorumque Curatio. e. 496. &c. d. 229.
Telephium, ejusque Species. d. 229. 230. T.
Temperamentum unde. a. 38. 103. 119. Ejus Differentiæ. a. 59. 120. Elementare, & Vitale. a. 119. Cholericum, Sanguineum, Melancholicum, Phlegmaticum quomodò explicentur. a. 120. A. Sanguinis Crasi dependet. a. 173. b. 473.
Temperantia Medicamenta. e. 801. &c.
Temperata Medicamenta. e. 606. &c.
Temperatum Extractivum *Valentini*. d. 700.
Tempora Morborum quid. a. 79. 366. &c. 1436.
Temporalis Musculus. a. 140.
Temulentia. v. *Ebrietas*.
Tendinis Vulnus ex Venæsectione quomodò tractandus. a. 579.

579. c. 474. Sutora Tendinum. c. 475.
Tenesmus quid. b. 263. F. Ejus Caussæ, Signa, & Curatio. b. 264. Asserculus abjegnus Sevo hircino perunctus. d. 14. K. Fœtus ad Tenesmum. a. 1193. Vaporarium in Tenesmo Dysenterico. c. 1333. e. 201. Fœtus alius. c. 1335. Sacculi. c. 1338.
Tenesmus Infantum, ejusque Caussæ & Curatio. c. 341.
Terebinthus. Ejus Character, Resina, hujusque Usus. d. 664. T. An Arbor Vitæ. a. 125. 1043.
Terebinthus Indica *Theophrasti*. d. 418. O.
Terebinthina. a. 630. 708.
Terebinthina Cypria, ejusque Vires. d. 659. e. 661.
Terebinthina Veneta. d. 12. Ejus Vires. d. 659. &c. Præparata. d. 661. &c. c. 661. Oleum & Spiritus Terebinthinæ. d. 663. An laxativam substantiam contineat. c. 531. Ejus Lotio & Destillatio. c. 561. 562. &c.
Terebinthinatorum in Phthisi Usus. b. 791. In Ischuria Renali. b. 1166. In Dolore Nephritico. b. 1182. Emulsiones Terebinthinatæ. c. 1254. &c. c. 661.
Teredo. Ejus Vires. d. 963. Descriptio & Usus. d. 964. X. Farina. e. 829.
Terminthi quid. b. 991. E.
Terra Principium quid. a. 23. 57.
Terra ex quibusnam constet particulis. a. 9.
Terræ in Usum Medicum venientes. Illarum Differentiæ. d. 969. &c. Principia illarum & Vires. d. 971. &c. Præparata & Usus. d. 973. &c. Ex nimio illarum usu Viscerum Obstructiones. d. 980. C.
Terra Aluminis. c. 593.
Terræ Argillaceæ, seu Sigillatæ. d. 975. &c. Illarum subterranea Componentia. d. 976. B. Præparata varia. d. 978. &c. e. 613.
Terra Balsamica. a. 832.
Terra Cathecu. v. *Terra Japonica*.
Terra Cimolia. Ejus Vires. d. 984.
Terra Damascena, seu Adamea. Ejus Vires. d. 984.
Terra Foliata Tartari. a. 895. d. 686. c. 621. Ex *Zwelfero*. c. 657. Foliata Nitri *Cassai*. d. 1301.
Terra Hibernica. Ejus Vires. d. 984.
Terra Japonica, seu Catechu. Ejus Vires. d. 981. Est potiùs Succus concretus, imò compositus. d. 981. D. c. 612.
Terra Ilsana, seu potiùs Ilvana. Ejus Vires. d. 984. *Authoris* Textus correctus. d. 984. E.
Terra Lemnia, seu Sigillata Turcica. a. 732. d. 975. An sit Terra Sigillata *Galeni*. d. 976. B.
Terra Magnetica *Rochat*. c. 500.
Terra Martialis. Ejus Vires. d. 983.
Terra Martis adstringens. a. 921.
Terra Melitea. seu Sigillata *S. Paulli*. d. 976.
Terra Merita Officinarum. d. 896. 897. M.
Terra NorWegica. Ejus Vires. d. 984.
Terra de Patna. Ejus incredibilis levitas. d. 984. E.
Terra Philosophica. d. 985.
Terra Rubra Bolaris. c. 733.
Terra Sancta *Rulandi*. c. 544.
Terræ Sigillatæ Germanicæ Silesiaca, Strigensis, Lignicensis. d. 976. &c. e. 612.
Terra Sigillata *S. Paulli*. v. *Terra Melitea*.
Terra Sigillata Turcica. v. *Terra Lemnia*.
Terra Silesiaca Strigoniensis. c. 612.
Terra Solaris. Ejus Vires. d. 983.
Terra Virginea. c. 499.
Terra Vitrioli Dulcis. a. 790. 832. 871. d. 1338. e. 757. Vitrioli Ochrea. d. 1341. Vitrioli Martis Dulcis. d. 1133.
Terra Vulgaris. Ejus Vires. d. 985.
Terræ Glandes *Dodonai*. b. 302. O.
Tertiana Febris. v. *Febris Tertiana*.
Tertianaria. b. 545. S. Ejus Vires. d. 535. Est Cassidæ species. Vulgaris Descriptio & Usus. d. 540. S.
Tessella. v. *Rotula*.
Testaceorum Præparatio & Usus. c. 428. &c.
Testes an inter Glandulas connumerandi. a. 216. Illorum Anatome. a. 289. &c. *Philippus de Hassia* triorchis. a. 289. P. Testiculorum alter in Abdomine latens, postea erumpens: *Historia*. a. 289. P. An ea ratione Monorchides quidam reputati. a. 289. P. Testium Fermentum. c. 4. &c.
Testes Muliebres an veri. a. 296.
Testium Morbi. v. *Hydrocele*. *Pneumatocele*. *Sarcocele*. *Cirsocele*.
Testium Vitia pro Seminis defectu. c. 6. Testes latentes quomodò in suum locum restituendi. c. 10.
Testium Inflammatio, ejusque Caussa, Signa, & Curatio. c. 11. &c. Discutientia. c. 12. &c. Suppurantia. c. 13. Epithema ad Testium Inflammationem. a. 1176.
Testium Scirrhus. ejus Caussæ, Signa, & Curatio. c. 17. 18.
Testis Tumor. Cataplasma ad Tumorem. a. 1198. Cataplasma ad Testium Tumorem ex Percussione. c. 1354. Epithema ad Tumorem Testis Inflammatorium. c. 1265. v. *Scrotum*.
Testis Tumor. *Obs.* c. 1139. 1147.
Testis Tumor Œdematosus ex Gonorrhœa virulenta. *Casus*. c. 979. *Resolutio* prima. c. 980. *Annot. Ettmull.* c. 983. *Resolutio* secunda. c. 989.
Testudo Marina. Ejus Cordis Structura. a. 319. G.
Testudo Terrestris. Ejus Vires. d. 931.
Testudo Morbus quid, ejusque Curatio. c. 439.
Tetanus quid. b. 1469. v. *Convulsio*.
Tetanus cum Vomitu inveterato & incipiente Cachexia. *Casus*. c. 1003. *Resolutio* prima. c. 1004. *Annot. Ettmull.* c. 1005. *Resolutio* secunda. c. 1009.
Teucrium. Ejus Vires. d. 540. Teucrium Officinarum. d. 132. A. Teucrium Officinarum est Chamædryos species. Ejus Descriptio & Usus. d. 540. T. e. 702.
Teucrium Verum *Tournefortii*, ejusque Character. d. 540. T.
Thapsia quid *Hyppocrati*. d. 43. F.
The. b. 184. Ejus Descriptio, Vires, Potus. d. 535. &c. The Chinensium & Japonensium. d. 539. R. b. 124. In Affectibus Soporosis. b. 1314. Ejus Potus vulgaris factus. b. 1315. V. d. 538. 539. R. Ejus Succedanea. d. 539. R.
The vulgò sed falso appellatum est Chenopodium Ambrosioides Mexicanum. d. 90. K.
τὸ Θεῖον *Hyppocratis* quid. b. 490. C.
Theophrastus Botanices ignarus. d. 131. Z.
Theoricus Medicus facilè in bonum Practicum evadit. a. 516. B.
Therapeutica quæ Medicinæ pars. a. 50. 52. 515. &c. 563. &c.
Theriaca Andromachi. De ea Crisis. e. 116. &c. 585. &c. Theriaca contracta *Ludovici*. c. 117. Theriacæ *Andromachi* in Febribus Malignis Usus. c. 824. c. 117. &c.
Benedicta *Quercetani* aucta & correcta. e. 173. &c.
Cœlestis. c. 174.
Diatessaron. c. 118. 586.
Germanorum. b. 718. e. 117. 586.
Hippocratis dicta. b. 1465.
Rusticorum. b. 718. c. 563.
Theriacalium Electuariorum Usus. e. 585. &c. Correctiones. c. 586. &c.
Thermæ. d. 1001. &c. Naturales & Artificiales. a. 837. &c. v. *Balneum*. *Gurgitelli*. *Subvens homini*. Naturalium nostræ Regionis Thermarum Usus. d. 358. In Tumoribus Viscerum dolentibus noxiæ. *ibid.* Thermarum Naturalium Componentia. d. 1003. &c. Quibus in Morbis conferant. d. 1004.
Thermæ Artificiales, illarumque Compositio. c. 1343.
Thlaspi. Ejus Vires. d. 539. Character. Thlaspios vulgatioris Descriptio & Usus. d. 540. S.
Thora. d. 53. O. d. 359. Q.
Thoracis structura, ejusque in Respiratione motus. a. 1280. Aeris vehemens irruptio in Fœtus pertusum Thoracem quarè accidat. a. 1306. I. Omnem Thoracis Inflammationem Pleuropneumoniam vocat *Author*. b. 1045. Thoracis Dolore laborantes cur quandoque in latus affectum quietiùs decumbant. c. 902. G.
Thus. Ejus Vires. d. 689. F.
Thus Judæorum. d. 674. B.
Thymallus Piscis. d. 931. Ejus Descriptio. d. 932. Z.
Thymelæa Lauri folio semper virens, & folio deciduo. d. 742. 744. G.
Thymiama. Ejus Vires. d. 541. Quid Thymiamatis nomine in Officinis veniat. d. 541. X.
Thymus. Ejus Vires. d. 541. e. 779. Character. Species. d. 541. V
Thymus Glandula, ejusque Usus. a. 185. L. a. 190. M.
Tilia. Ejus Vires. d. 542. Character. Tiliæ Fœminæ Descriptio & Usus. d. 543. Y. Ejus Flores. c. 780.
Timor sine Contagio an Pestem inducere possit. c. 1154. C.
Timores in Somno Infantum. c. 348.
Tinea. Ejus Vires. d. 932. Descriptio. d. 932. Z.
Tinctura quid, & Modus extrahendi. a. 857. c. 364. An ex Metallis Tincturæ elici possint. a. 857. e. 365. De Tincturis Judicium. c. 485. &c.
Tinctura Anodyna *Horstii*. c. 366.
Anodyna *Langii*. c. 239. 262.

Tinctura Antictèrica *Gesneri*. b. 865.
Antimonii variæ descriptionis. a. 731. 849. 854. d. 1258. Fundamentum in Sulfure Antimonii consistit. e. 622. &c. Variæ Tincturæ Antimonii Præparationes. e. 623. &c. Tincturæ per Acida, & Alcalia. e. 624. An possibiles. d. 1258. e. 550. Tinctura ex Antimonio crudo. d. 1259 e. 625. *Basilii*. d. 1259. Ex Vitro Antimonii. d. 1260. 1261. Ex Vitro Antimonii Solari. d. 1261. &c. e. 623. Ex Croco Metallorum. d. 1262. Alia *Bickeri*. d. 1262. *Clossai*. *ibid.* Ex Antimonio tartarisato. d. 1262. Ex Regulo Martis, aut Antimonii. *ibid.* Ex Antimonio rubro fixo. d. 1263. E Floribus Antimonii. d. 1263. E Floribus vitriolatis. d. 1264. Ex Floribus *Quercetani*. d. 1264. *Basilii*. d. 1264. Ex Floribus Reguli. d. 1265. Ex Floribus Reguli Martis præcipitati. d. 1265. Ex Oleo Antimonii saccharato. d. 1265. e. 625. Ex Sulfure Antimonii. d. 1265. Ex Sulfure Antimonii aurato. d. 1265. Ex Sulfure Reguli Jovialis. d. 1266. Mercurii Antimonii cum Auro. d. 1266. Ex Vitriolo, seu Crystallis Antimonii. d. 1266. Ex Butyro Antimonii. e. 625. Ex Scoriis Antimonii. b. 351. Tinctura Antimonii Diaphoretica. e. 620. Antimonii Magisteriata. d. 1266. Antiscorbutica. b. 947. Antimonii Sicca. a. 848. 854. e. 543. Ope Liquoris Alcahest. e. 624. Θειοπυρετος dicta *Quercetano*. e. 624.
Antinephritica *Langii*. d. 1054.
Antiphthisica *Michaelis*. a. 621. 877. b. 783. e. 366. 839.
Aperitiva *Mœbii*. e. 366. Duplex. e. 693.
Argenti variis modis parata. d. 1125. An vera. a. 886. v. *Tinctura Lunæ*.
Aristolochiæ rotundæ. e. 50.
Auri an vera. a. 880. &c. d. 1110. &c. Auri *Mynsicht*. e. 641. *Glauberi*. e. 941. Fictæ illius Vires. a. 884. E. Auri Philosophica. a. 908. v. *Tinctura Solis*.
Bezoardica *Michaelis*. a. 894. e. 37. 367. 578.
Cathartica *Clossai*. e. 367.
Coralliorum quid. a. 622. C. De ea *Dissertatio Authoris*. a. 951. &c. An vera extrahi possit. a. 959. &c. An Spiritu Vini. a. 962. R. *Lemery* Cera extrahit, & Lacte vaccino. a. 966. S. Quæ possint loco Tincturæ Coralliorum substitui. d. 1036. Tincturæ Coralliorum Usus. a. 966. Variæ Tincturæ Coralliorum. e. 834. &c. Tinctura Coralliorum *Basilii*. d. 1033. *Quercetani*. d. 1034. *Hartmanni*. *ibid.* *Clossai*. d. 1037. Tinctura per Acetum Coralliorum. d. 1035. per Spiritum Coralliorum. d. 1035. per Aquam Mellis. d. 1035. per Aquam Temperatam. d. 1036. per Phlegma Saturni. d 1036. per Sal Ammoniacum. e. 651. Tinctura Coralliorum *Holsatica*. d. 1036. per Oleum Citri. d. 1036.
Cranii humani. d. 858.
Diaphoretica *Paracelsi*, correcta à *Clossao*. e. 366.
Gemmarum nulla. a. 887.
Granorum Actes. e. 576.
Hysterica *Langii*. e. 262.
Jovis. d. 1174. *Basiliana*. d. 1174. Tinctura Jovis inepta. a. 880.
Laccæ *Mynsicht*. e. 703.
Lapidis Lazuli. d. 1067.
Lilii *Paracelsi*. e. 624.
Lithargyrii Terebinthinata. d. 1279.
Lunæ an vera. a. 856. d. 1125. &c *Basiliana*. d. 1126. *Neudorfori*. *ibid* Sicca. e. 644. Aliæ Lunæ Tincturæ. d. 1125 e. 644. &c.
Martis. a. 621. b. 1128 Martis Tartarisata. a. 621. Martis Tartarisata *Wedelii*. e. 401. Martis *Panarolli*. a. 873. *Schrœderi*. e. 726. *Zwelferi*. e. 736. Martis Solaris. a. 873. Martis extemporanea. a. 873. d. 1144. Martis liquida. b. 349. Martis cum Succo Pomorum. c. 975. Martis Flava, Rubra, &c. d. 1144. Martis pumicosa *Schrœderi*. e. 736. Ex Vitriolo Martis. e. 736. Ex Minera. e. 736. Vitrioli Martis *Zwelferi*. e. 737. Martis Tartarea *Ludovici*. e 737. Martis Adstringens. a. 833. d. 1142. 1345. e. 756 Martis Adstringens *Quercetani*. d. 1142 Tincturæ Martis aliæ Adstringentes ex *Ludovico*. e. 857 Tincturæ Martis variæ Adstringentes, & Aperientes. a. 873. De Martis Tincturis Crisis. e. 736. &c.
Mercurii, Aquila Cœlestis. d. 1212.
Metallorum. d. 1055. Z.
Mumiæ *Quercetani*. d 854. *Crollii*. d. 854.
Nephritica diuretica *Ammelungii*. b. 1264. d. 1253. e. 660. Alia. b. 1193. Ex Silice igniario. d. 1074. Nephritica *Sultzbergeri*. e. 656.
Nitri. d. 1308. e. 682.
Odontalgica *Mynsichti*, & *Wedelii*. b. 1390.
Opii. e. 804. Spiritu Vini elicita Delirium, Aqua verò Somnum peperit. b. 1304. O.
Rhabarbari *Clossai*. d. 755.
Rosarum, Violarum, & Bellidis. b. 90. Rosarum *Zwelferi*. b. 589. e. 824.
Salis communis. d. 1292.
Sapphirina. e. 601. v. *Aqua Sapphirea*.
Saturni an vera. a. 878. d. 1166. &c. c. 839.
Sennæ *Clossai*. d. 755.
Silicum Antimoniata. d. 1074.
Solis sicca. a. 865. X. d. 1110. 1187. *F. Basilii*. d. 1187. Solaris Nephritica *Ammelungii*. a. 709. v. *Tinctura Auri*.
Spiritus Nitri. e. 681.
Succini. d. 1373. e. 798.
Sulfuris. a. 839. 840. d. 1365. e. 623. 648. Volatilis. a. 909. Sulfuris *Clossai*. d. 1366. *Boylei*. e. 648.
Sulfuris Vitrioli. a. 833. 928. ritè parata. b. 1127. d. 1345.
Tartari acris. a. 710. d. 685. 1054. Vulgaris. e. 656. Volatilis. a. 895. Composita. b. 355. Tinctura Tartari est Non-Ens. d. 687.
Terebinthinæ. d. 663.
Terræ Sigillatæ. e. 613.
Veneris *Basiliana*. d. 1153. Cærulea. e. 739.
Vitrioli Balsamica. a. 833. Manna Vitrioli dicta. d. 1345. Magisteriata. d. 1345. Vitrioli Cyprii. d. 1346.
Vitrioli Martis *Zwelferi*. a. 873. b. 153. d. 1142. e. 737. Sicca. e. 654.
Vitrioli Veneria. d. 1153.
Tinea Infantum. a. 1059. c. 368. Ejus Caussæ. c. 369. Signa. c. 370. Curatio. a. 1071. c. 373. &c. Tumores Colli ex Tinea. e. 373. Mercurialium Usus. c. 373. &c. Lotio pro Tinea Capitis. c. 1346. e. 214. Linimentum. c. 1362. Unguentum ad Tineam & Pediculos. c. 1364.
Tinea Infantis. *Obs.* c. 1173.
ex *Tinea* evanescente Epiphora, & Lethargus. *Obs.* c. 1877.
Tinnitus Aurium quid, ejusque Caussæ. b 1368 Signa & Curatio. b. 1370. &c. Injectiones variæ. c. 1331.
Tlapa expatli Arbor, Lignum est Nephriticum. d. 365. Z.
Toni Vocis humanæ quo Mechanismo creentur. b. 423. &c Q.
Tonsillarum Inflammatio. b. 1011. v. *Angina*.
Topazius Officinarum. d. 1017.
Tophi Dentium. v. *Dentium Lapides*.
Tophi Gallici. b. 874. v. *Gummata Gallica*.
Tophi Podagricorum quibus curentur. b. 1435.
Topica Medicamenta præcipua. e. 843. &c. Methodus illa administrandi. c. 1369. &c. An in Erysipelate conveniant. c. 851. *Diss.*
Tormentilla. a. 788. Ejus Vires. d. 543. Character. Tormentillæ sylvestris Descriptio, Analysis, Usus. d. 544. Z. e. 849.
Tormina idem cum Dysenteria, apud *Celsum*. b. 236. X. Tormina Abdominis Convulsiva, Accidentalia, & Habitualia. b 295. 296.
Tormina Gravidarum, eorumque Curatio. c. 194. &c.
Tormina Infantum. b. 298. c. 328. Caussæ. c. 329. Curatio. e. 330. &c. Clysteres. c. 330. Pulveres ad Tormina Infantum. c. 1200. &c. Mistura contra imminentem Epilepsiam. c. 1249.
Tormina Infantis. *Obs.* c. 1075.
Tortura afflicti cur, quandoque Vocem amittant. b. 434. Q.
Tournefortius (*Jos. Pitton*) Herbarum Scientiam ad Methodum reduxit. d. 5. B. Hujus Methodi Synopsis. d. 10. G.
Toxicodendron quod Plantæ genus. d. 269. B.
Trachea non est Vocis Organum. b. 422. &c. Q. Ejus in Voce edenda Usus. b 423. Q. An per eam Linctus descendere possint. b 458 S.
Trachelium quid d. 103. Z.
Tractio omnis ad Pulsionem reducitur. a. 193. O. Tractio, an in Animantibus locum habeat. a. 1300. B.
Tragacantha Arbor. Ejus Character, Vulgaris Descriptio & Usus. d. 691. G.

Tra-

Tragacanthum Gummi. Ejus Vires. d. 690. 591. G.
Tragacanthum Venereum Indicum. d. 691.
Tragea quid. Ejus Formulæ. c. 1201. &c. e. 292. &c. v. *Pulvis*.
Tragea Antinephritica *Quercetani*. e. 301.
Fortis. e. 300.
Granorum Actes. b. 150.
Grossa. e. 300. De Trageis Grossis judicium. e. 463. &c.
Hepatica *Quercetani*. e. 300.
Hysterica *Quercetani*. e. 301.
Stercotaria *Quercetani*. d. 893.
Tragopogon. Ejus Vires. d. 545. Character. Vulgatioris Descriptio. d. 546. A.
Tragoselinum Tournefortii. d. 404. H.
Transfusio Sanguinis. v. *Chirurgia Transfusoria*.
Transpiratio insensibilis, ejusque Materia. a. 70. 126. b. 1283. e. 772. An à Calore Corporis oriatur. c. 779. An Hyeme major. *ibid*. Vehiculum, Organum, Modus. a. 219. &c. Traospiratio & Tsaosudatio. a 1385. Transpiratio quo à Sudore differat. b. 1284. Ejus Læsiones. b. 1283. Ao Pinguibus impediatur. c. 1370. Y.
Transplantatoria Curationes. a. 99. Nugæ. a. 99. Y. 762. &c. 770. &c. e. 527. Q. &c.
Tremor quid, ejusque Caossæ. b. 1501. Simples & Convulsivus. *ibid*. Sigoa. b. 1502. Prognosis & Curatio. b. 1503. &c.
Trepanatio In Supputatiooe Cerebri. b. 1810. In Cephalalgia. b. 1410.
Tribulus quod Plantæ genus. d. 545. Δ.
Tribulus Aquaticus. d. 545. Est Tribuloides *Tournefortii*. Ejus Descriptio & Usus. d. 545.
Tribuloides Tournefortii. Ejus Character. d. 545. Δ.
Trichiasis quid. a. 422. P.
Trichomanes. Ejus Vires. d. 546. Charactes. Officinalis Descriptio & Usus. d. 546. B.
Trifolium. Ejus Character verus. d. 546. C. Quamplosimæ species eacludcodæ. *ibid*.
Trifolium Acetosum. d. 22.
Trifolium Aquaticum, Fibrinum dictom. d. 547. e. 699. Est Menyaothes *Tournefortii*. Ejus Character. Vulgaris Descriptio, Analysis, & Vires. d. 547. D.
Trifolium Arveose luteum. d. 548. E.
Trifolium Exoticum Canadense. d. 548. E.
Trifolium Fistulosum. d. 22.
Trifolium Hepaticum. d. 217. 218. G. e. 701.
Trifolium Nobile. v. *Trifolium Hepaticum*.
Trifolium Odoratum. d. 317. F.
Trigoni apud Astrologos quid. a. 944.
Trimerum Insecti genus. b. 557. D.
Triplicitates Astrorum quid. a. 944.
Tripolis. Ejus Vires. d. 983.
Trissago. d. 131.
Triticum. Ejus Vires. d. 547. &c. Charactes. d. 549. F.
Triticum Germanum. d. 502. S.
Tritu an Cibi io Ventriculo digerantur. *Dissertatio*. a. 154. &c. Tritus antiquissimis temporibos, aote *Hippocratem*, Medicis cognitus. *ibid*.
Triumviratus Sylvii quid, ejusq; Læsiones, & Læsionum Remedia. b. 173. &c. De eo Judicium. b. 475. X.
Trochilus. d. 907. S.
Trochisci qoid, eorumque Formulæ. c. 1221. e. 367. 368. Officioales, Magistrales. e. 367. Alterantes, Purgantes. e. 369. De iis Judicium. e. 466.
Trochisci de Agarico. d. 705.
Alexiterii *Renodæi*. e. 369.
Alhandal. e. 370.
de Carabe. e. 828.
pro Fumo. e. 229. Vulgares *Francofurtensium*. e. 369. 570. Cum Moscho *Francofurtensium*. e. 370.
Gordonii. e. 828.
Moschasdini. e. 370.
de Myrrha. e. 369.
Ophthalmici. e. 369.
Prophylactici cum Mitridatio *Francofurtensium*. e. 370.
Soblinguales ad Pestem. e. 466.
de Succino. e. 369.
de Vipera. e. 369.
Troglodites. v. *Passer*.
Trutta. Ejus Vires. d. 932. Descriptio. d. 932. B.
Tryphera Magna, & Persica. e. 107. 119.
Tuba Stentorea. a. 258. *Diss*.
Tubera Cervioa. Eorum Vires. d. 691. Descriptio & Usus. d. 691 H.
Tubera Terrestria. Illorum Germinatio. d. 1016. I.
Tubi Otici duo ad Surdastrorum commodum. b. 1361. P.
Tubularia Plantæ marinæ. a. 954. L.
Tubulus Uterious. v. *Glauberi Instrumentum*.
Tumor in genere quid, ejusque *Caussa*. c. 395. Tumorum quatuor Differentiæ, ex *Galeno*. c. 846. *Diss*. Caussæ Remotæ. c. 397 *Curatio* Tumorum in genere. c. 397. &c. Discossione, Suppuratiooe. e. 398. Tumoris Apertio. e. 399.
Tumores Critici. e. 414. &c. v. *Bubones*. *Parotides*. *Carbunculi*. *Paronychia*. *Perniones*.
Tumores Folliculosi. e. 434. Caussæ, & Curatio. c. 435. &c. *Historia* Tumoris Folliculosi in Lingua. c. 436. P. v. *Steatoma*. *Atheroma*. *Meliceris*.
Tumores Lymphatici. c. 432. &c. Cataplasma ad Tumores Serosos. a. 1198. v. *Oedema*. *Scirrhus*. *Cancer*.
Tumores Obstructionibus supervenientesquomodotractandi. b. 355. Hi si doleaot, Balnea Miueralia haud adhibenda. b. 558. C.
Tumores Recidivantes, eorumque Curatio. e. 433.
Tumores Sanguinei. c. 405. &c. v. *Inflammatio*. *Ecchymoma*. *Erysipelas*.
Tumores Scorbutici. b. 977.
Tumores Vasorum Sanguineorum. c. 443. &c. v. *Aneurysma*. *Varices*.
Tuna quid. d. 232. V.
Tunica. a. 754. d. 117. K.
Turbith Indicum. *Serapionis*, *Dioscoridis*, *Garzia*. d. 757. &c. e. 510. Eius Descriptio. Est Species Coovolvuli. Usus. d. 759. S
Turbith Garganicum. Eius Descriptio & Usos. d. 759. S.
Turbith Minerale. v. *Turpethum Minerale*.
Turcois. d. 1023. Haud Lapis est, sed Os, cæruleum Colorem ab Igoe acquirit. d. 1024. O.
Turgescentia Humorum. a. 674. &c. 679. P. v. *Orgasmus*.
Turpethum Mioerale. a. 691. 861. b. 28. 1182. *Crollii*. a. 735. b. 29. *Mynsicht*. b. 30. Turpethi Mioeralis Usus. d. 1185. e. 556.
Turpethum Vegetabile. d. 757. v. *Turbith*.
Turpethum Verciom. e. 510 v. *Turbith*.
Turtur. d. 909. Columbæ species. d. 896. Cineris Usos. d. 910. Z.
Turundarum in Vulneribus Usus & Abosus. e. 458. 459. T. Ex Lino oon ex Gossypio formandæ. e. 459. V.
Tussilago. a. 629. Ejus Vires. d. 549. 550. Character. Tussilaginis Vulgaris Descriptio, Analysis; Usus. d. 550. C. e. 844.
Tussis. a. 1447. Eios Natura & *Caussa*. b. 475. &c. Inter Morbos Coovulsivos connumerata. b. 437. Tussis Humida, & Sicca. b. 438. &c. Pectoralis, & Stomachica. b. 439. 440. &c. Catarrhalis. b. 440. 443. Tussis levis oimiam Sitim in Febribus Ardentibus compescit. b. 88. T. Tussis *Signa Diagnostica*. b. 441. &c. Differentiarum Signa. b. 442. &c. Tussis Quinta quæ. b. 435. Q. 444. Tussis *Signa Prognostica*. b. 444. &c. *Curatio*. b. 445. &c. a. 1257. Opiata an & quomodò in Tussi adbibenda. b. 445. &c. Salina Remedia in Tussi vitanda. c. 725. I.
Tussis. Rotulæ ad Tussim. a. 1168. Rotulæ ad Tussim Siccam. c. 1219. contra Tussim Humidam Rotulæ. e. 1219. Trochisci ad Tussim Siccam. c. 1221. Pilulæ ad Tussim ferinam. a. 1172. Pilulæ io Tussi Sicca nocturoa. c. 1236. Decoctum Pectorale. a. 1189. Decoctum Pectorale ad Tussim. c. 1196.
Tussis. *Obs*. c. 1077. 1175.
Tussis Convulsivæ Remedia. b. 457.
Tussis Convulsiva cum Singultu. *Obs*. c. 1143.
Tussis Gravidarum ejusque Curatio. e. 197.
Tussis Infantum Sicca, Humida, Stomachalis, Ferina, ejusque Caussæ. c. 364. &c. Signa & Curatio. c. 365. &c. Eaterna. c. 366.
Tussis Infaotis cum Torminibus. *Obs*. c. 1072.
Tussis Iofaotis cum Epilepsia. *Obs*. c. 1072.
Tussis Pectoralis Remedia. b. 447. &c. *Historia*. c. 726.
Tussis Pectoralis Humida. *Obs*. c. 1107.
Tussis Pectoralis Humida cum Febre Catarrhali. *Obs*. c. 1159.
Tussis Pectoralis cum Ulcere Pulmonum. *Obs*. c. 1107.
Tussis Phthisicorum quæ. b. 775. Qoibus sistenda. b. 785. 791. &c.
Tussis, Phthisis. *Obs*. c. 1075.
Tussis Siccæ Catarrhalis Remedia. b. 452. &c. 791. &c. 1267.

1267. Cum Febri Catarrhali conjunctæ Remedia. b. 455.
Tussis Siccæ Chronicæ Curatio. b. 456.
Tussis Siccæ Ferinæ Stomachalis Remedia. b. 456. &c.
Tussis Sicca Nocturna. c. 705.
Tussis Stomachalis Curatio. b. 446. &c. 450. &c. c. 724. 725. Tussis Stomachalis Signa propria. c. 723. 727.
Tussis Stomachalis, Ferina, Humida. *Casus. Resolutio* prima. c. 720. *Annot. Ettmull.* c. 723. *Resolutio* secunda. c. 727.
Tussis Stomachalis. *Obs.* c. 1077. 1078. 1105. 1129. 1130.
Tussis & Asthma cum Febri. *Historia.* c. 783. &c.
Tussis Chronica cum Hypercatharsi, & Hysterica Affectione. *Obs.* c. 1046.
Tussis, Arthritis, Dysuria. *Obs.* c. 1058.
Tussis Chronica Puellæ. *Obs.* c. 1068.
Tussis ex Aquæ Fortis odore. *Obs.* c. 1173.
Tutia Alexandrina. d. 1277. Præparata Officinarum. d. 1278. c. 743.
Tutia seu Pompholyx. Ejus Præparata. d. 1280. &c. c. 743.
Tympanites quid. b. 819 Quomodò ab Ascite distinguatur. b. 819. S. v. *Hydrops.* Clyster Carminans in Tympanitide. c. 1321.
Typhomania quid. b. 1306. S.
Typhomeria quid. b. 1306. S.
Typhus quis Morbus *Hippocrati*. b. 567. I.

V.

V*Accæ* Urina, ejusque Usus. d. 802. G. Stercus Vaccinum. c. 728. v. *Bos.*
Vaccinia nigra *Gerardi*. d. 357. O.
Vacuantia. v. *Evacuantia*.
Vacuum nec mente concipi posse, ait *Cartesius*. a. 1301. G. An illud Natura metuat. a. 1303. &c. Spatium Corpore vacuum idem sonat Cartesianis, quàm Corpus sine Corpore. a. 1304. H.
Vaginæ Uteri Angustia, ejusque Caussæ & Curatio. c. 152. Ulcera. c. 158. Procidentia. c. 152. v. *Uteri Procidentia*.
Vaillantius frustrà Plantarum Genera auxit. d. 706. K.
Vanilia quid. d. 97. R.
Valeriana. Ejus Species. d. 550. &c. Nativa, Præparata, Vires. d. 551. 552. Character. d. 352. H.
Valeriana Celtica. d. 521. V.
Valeriana Græca. d. 552. H.
Valeriana Hortensis, Theriacalis, & Major dicta. Ejus Descriptio, & Usus. d. 552. H.
Valeriana Indica. d. 553. I.
Valeriana Rubra *Dodonæi*. d. 553. H. I.
Valeriana Sylvestris. Descripsio, Analysis &c. d. 552. H. Ejus Usus in Epilepsia, ex *Columna*, & *Marchantio*. b. 1487. A. d. 352. H.
Valerianella. d. 553. I.
Valvulæ in Venis an faciant pro vitanda, vel creanda Inflammatione. b. 1051. V.
Vapores an possint Viscera penetrare. c. 671. 672. v. *Effluvia*.
Vaporarium quid. a. 723. V. Illius Formulæ. e. 1332. &c. 1348. &c. e. 201. &c.
Vari quid, eorumque Caussæ & Curatio. b. 992.
Variolæ & Morbilli. Illorum Natura & Origo. b. 679. &c. Differentiæ, Tempora, Gradus. b. 580. Subjectum Radicationis an Stomachus. c. 835. Acidum in Variolis peccare probatur. c. 835. &c. Lympha quoque peccat. c. 836. Variolæ an à Lacte corrupto. a. 1060. S b. 680. 681. &c. Variolæ Crystallinæ. b. 681. Nothæ & Veræ. b. 681. G. Variolæ an Veteribus cognitæ. b. 682. An Morbilli sint Variolis periculosiores. b. 682. I. An in Gallia Variolæ sine Febri. b. 682. I. An Ecthymata sint Variolæ, & Exanthemata Morbilli. b. 681. Quomodò ab Aere pendeant. c. 836. &c. Variolæ Verminosæ. b. 682. *Signa* imminentium & præsentium Variolarum. b. 683. *Prognosis*. b. 683. &c Urinæ in Variolis cruentæ, & quare. a. 409. N. b. 684. Ex Oculorum Variolis Fistulæ Lacrymales & Cæcitas. b. 685. K. *Curatio* Variolarum. b. 685. &c. c. 839. 840. &c. Purgantia an, quæ, & quando conveniant. b. 686. L. An Clysteres in principio. b. 686. L. An & quando locum habeat Venæsectio. b. 687. M. An Opiata locum habeant. b. 688. An Externa. b. 688. Quæ Diæta in Variolis & Morbillis. b. 688. An Vinum concedendum. b. 688. N. Remedia Appropriata quæ. a. 1072. b. 688. &c. Alexipharmaca acida cautè administranda. b. 689. Expellentia Variolas. b. 690. &c. a. 1163. 1180. Suppurationem Variolarum promoventia. b. 693. &c. Diaphoreticorum damnatur abusus. b. 694. O. c. 844. A. Nimius Conclavium Calor Variolarum Eruptionem turbat. c. 844. A. *Symptomatum Eruptionem comitantium* mitigatio. b. 694. &c. Anxietas, Vomitus, Diarrhœa, Deliria, Hæmorrhagia, Tussis, Aphonia, &c. b. 694. &c. An Hæmorrhagia Narium excitanda. c. 846 *Symptomata post Variolarum Eruptionem*. b. 696 &c. c. 837. 839. 840. &c. Variolarum Retrocessus. b. 696. &c. Cicatrices. b. 697. Pustulæ haud Spirituosis obliniendæ. b. 697. Q. Oculi quibus præsidiis à Variolarum noxa præserventur. b. 698. R. c. 841. 1270. Ptyalismi Curatio. b. 698. Vesicatoria an usui sint ad Faciei præservationem. b. 697. Maculas quæ tollant. a. 1596. b. 698. Remedium *Elisabethæ Angl. Reginæ*. d. 104. A. Narium, Aurium, Linguæ præservatio. b. 700. &c. Dysenteria cur Variolis superveniens lethalis. c. 619.
Variolæ & Morbilli Infantum. Caussæ. c. 376. &c. Eruptionis Tempus. c. 377. &c. Signa. c. 377. &c. Curatio. c. 378. &c. Nutrix quomodò tractanda. c. 381. Symptomatum Curatio. c. 381. &c.
Variolæ & Morbilli. Collyrium præservans Oculos à Variolis. c. 1270. Emulsio ad Petechias & Variolas *Cratonis*. b. 691. Emulsio Expulsiva in Variolis. c. 1252. Emulsio contra Petechias & Purpuram. c. 1254 Emulsio in Statu Variolarum & Morbillorum. c. 1255. Lotio ad delendas Maculas Variolarum. c. 1347. Pulvis in Incremento Variolarum, & Morbillorum. c. 1200.
Variolæ. *Obs.* c. 1086. 1155.
Variolæ. *Casus*. *Resolutio*. c. 831. *Annot. Ettmull.* c. 835.
Varix quid, ejusque Caussæ & Curatio. c. 449. &c.
Varices Gravidarum, earumque Curatio. c. 206.
Vasa Lactea. a. 163. An ex Ventriculo. a. 163. Z. v. *Lactea Vasa*.
Vasa Lymphatica, eorumque Usus. a. 69. Inventio. a. 164. 213. &c. Illorum ruptura Hydropem paris. b. 825 &c. b. 1272.
Vegetabilia, eorumque Partes Materiam medicam suggerunt. d. 5. &c. v. *Planta*.
Vegetabilium Venena in quo consistant, eorumque Remedia. a. 548 v. *Planta*.
Venæ unicum Vas cum Arteriis constituunt. a. 182. H. Non pulsant, & quarè. a. 183. b. 735. Venarum rami simul sumpti amplius spatium constituunt, quàm trunci. a. 183. K. Venarum per universum Corpus ramificatio. a. 372. &c. Venenarum Obstructiones an possibiles sint. a. 183. K. b. 341. A. Valvularum in Venis absentia an & quomodò ab Inflammationibus præservare possit. b. 1051. V.
Venarum Vulnera, eorumque Curatio. c. 472. &c. Venæsectione si Tendo vel Nervus læsus sit, quomodò curetur. a. 579. Cataplasma appropriatum. a. 1198. b. 1499. &c. c. 1351.
Venæsectio à quo indicetur. a. 90. 564. An ad revellendam, avertendum, & derivandum. a. 90. 568. N. b. 12. C. Venæsectionis ex *Boale* usus ad Morborum Caussas & Remedia investiganda. a. 576. Q. Illius Apparatus, Accidentia, & Conditiones. a. 577. Consuetudinis in ea instituenda vis à *Cartesio* notata. a. 577. R. Venarum secandarum Selectus cum Mechanicæ legibus cohæret. a. 568 N. b. 12. C. b. 152. V. An in Brachii Venis secandis Selectus habendus sit. b. 277. H. Venarum Raninarum sectio quando locum habeat. b. 595. Venæ Salvatellæ in Cephalalgia sectio. b. 1410. Vena Ischiadica an secanda in Ischiade. b. 1431.
Venæsectionis in variis Morbis Usus. a. 566. Venæsectio ineptè celebrata Respirationem difficilem parare potest, & quomodò. c. 633. 638. 641. In Plethora vera, & notha. a. 567. Venæsectio an locum habeat in Pica. b. 79. An in Cardialgia. b. 164. Z. An in Febribus. b. 496. 497. F. c. 753. An in Febribus Acutis. b. 383. An in Malignis. b. 652. An in Petechialibus. b. 670. An in Variolis & Morbillis. b. 687. M. An Venæsectio locum habeat in Peste. b. 716. An in Palpitatione Cordis. b. 747. An in Obesitate. b. 803. In Ictero in noxia. b. 863. Item in Lue Venerea. b. 888. An in Hypochondriaca & Scorbutica Affectione conveniat Venæsectio. b. 924. An in Inflammationibus. b. 1010. c. 591. In Angina quæ Venæ secandæ. b. 595. 1017. Venæsectio in Pleuritide & Peripneumonia. b. 1053. In Ophthalmia. b. 1093. In Casu ab alto. b. 1110. In Hæmorrhagia. b. 1123. &c. 1135. in Sputo Sanguinis. b. 1141. An Venæsectio locum habere possit in Ischuria Renali. b. 1163. An in Mi-

ctio cruento. b. 1207. An Catarrhis quandoque conveniat. b. 1554. c. 776. An in Affectibus Soporosis. b. 1312. Quæ Venæ in Cephalalgia secandæ. b. 1408. 1410. An in Arthritide locum habeat Venæsectio. b. 1430. An Ischias Veoa in Ischiade secsnda. b. 1431. Venæsectio an locum habeat in Vertigine. b. 1463. An in Epilepsia. b. 1485. Quibus Apoplecticis Vena sit secanda, & quæ. b. 1519. 1550. Venæsectionis in Phrenitide Usus. b. 1575. Venæsectio in Delirio Melancholico an locum habeat. b. 1591. Sanguinis missio copiosa, & iterata in Mania. b. 1608. &c. An in Rabie. b. 1630. Vena an secanda in Mensium emansione, quando, & ubi. c. 60. I. 61. 62. K. c. 83. M. c. 633. 641. In nimio Mensium fluxu an Vena secanda. c. 74. An in Paroxysmo Hysterico. c. 138. 144. Venæsectio an & quando in Gravidis administranda. c. 189. An ad præcavendum Abortum. c. 211. Venæsectio an & quaodo Puerperis conveniat. c. 241. In Lochiorum suppressione primum locum habet. c. 248. An in Lochiorum nimio fluxu. c. 255. 258. An in Febribus & Morbis Acutis Puerperarum. c. 277. Io Erysipelate an Vena secands. c. 412. 831. *Diss.*

Venæ Lacteæ *Asellii*, & aliorum. a. 163.

Veneficia so Morborum Caussæ. a. 370. v. *Fascinum*.

Venenum quid. a. 547. 969. 1378. &c. Trium Regnorum Venena in quo consistant, & quomodò corrigantur. a. 548. &c. Venena Morsu inflicta in Ideali, an in Materiali consistant. a. 550. &c. *Redi*, & *Charas* sententia. a. 977. X. Y. v. *Vipera*. *Rabies*. Mortuorum Animalium nulla sunt Venena. a. 974. &c. Venena Serpentum acida-ne sint an alcalia. a. 980. Z. Ex Morsu Venenato cur Corpus intumescat. a. 1403. Venena quamdiu & quomodò in Corpore latere possint. b. 1614. 1627. *Diss.* Venenum quo Indi Sagittas ioficiuot. d. 354. M. Non omnia Venena suot corrosiva. a. 1379. R.

Venenorum Correctio quomodò noo tam Pinguibus, quàm Acidis, & Alcalinis fieri possit. a. 550. H. Venenorum Corrosivorum Remedia. a. 1040. Antidotus pro Canibus, qui Venena devoraverint. d. 392. R. Venenata Vulnera quomodò tractanda. c. 470. 471.

Venenum Inebriativum *Helmontii* quid. b. 1309.

Venerea Lues quid. Quo tempore Europæis innotuerit. b. 872. In Indiis Occidentalibus Endemius Morbus est. d. 145. L. *Symptomata*. Gonorrhœa, Bubones, Pustulæ, Ulcera, Caries Ossium, Dolores, Gummata, Verrucæ &c. b. 872. &c. Febres Lymphaticæ Luis Venereæ comites. c. 792. Venereæ Luis *Caussa*. b. 874. &c. Non semper ab impuro concubitu. b. 875. Partes affectæ. b. 875. Venenum Gallicum non tam Causticum corrodens, quàm Acidum ex *Borelle*. b. 876. L. *Signum Diagnosticum*. b. 876. &c. *Prognosticu*. b. 877. Luis Venereæ *Curatio Generalis* io Salivatione Mercuriali præcipuè coosistit. b. 878. &c. a. 733. &c. In Sudore. b. 879. Decocta Sudorifera Antivenerea, eaque adhibendi Methodus. b. 879. &c. c. 1301. &c. Aquæ Antimoniales Antivenereæ. b. 880. M. *Salivationis Methodus* ope Mercurialium Internorum. b. 882. c. 1305. Pillulæ Antivenereæ. a. 1170. Salivatio ope Inunctionum, earumque Methodus. b. 883. Ope Suffituum Cionabarinorum. b. 884. v. *Salivatio in Lue Venerea*. Venæsectio an io Lue Venerea locum habeat. b. 888. Purgantia Antivenerea Mercurialia. b. 888. &c. Tempus illa eshibendi. b. 889. Vomitoria. b. 890. Venerea Lues an Infusoria Chirurgia curabilis. a. 1021. An Transfusoris. a. 1502. *Symptomatum* Luis Veoereæ *Curatio*. b. 891. &c. Gonorrhœa Gallica. b. 891. v. *Gonorrhœa Virulenta*. Bubones Gallici. b. 898. &c. v. *Bubones Gallici*. Pustulæ & Tubercula. b. 900. v. *Pustula*. Condylomata. b. 900. &c. v. *Condylomata*. Verrucæ. b. 901. v. *Verruca*. Ulcera. b. 901. &c. v. *Ulcera Gallica*. Fissuræ. b. 903. v. *Rhagades Gallica*. Dolores. b. 904. v. *Dolores Gallici*. Gummata. b. 905. &c. v. *Gummata*. Topbi. Scabies &c. b. 907. v. *Scabies Gallica*. Caries. b. 903. v. *Ossium Caries*. Febres Lymphaticæ Gallicæ quibus tractandæ. c. 795.

Venerea Lues. Pilulæ Purgantes Antivenereæ. c. 1231. Decocta Lignorum Primaria & Secundaria. c. 1303. &c. Decoctum Ligni Juniperini Antivenereum. c. 1305. Decocta Antivenerea Laxantia & Alterantia. c. 1305. 1306. Diaphoretica Antivenerea. e. 561.

Venerea Lues. *Obs.* e. 1041. 1063.

Venter. Ventris Fissuræ in Gravidis, earumque Cotatio. c. 202. Veneris Rugæ in Puerperis. c. 273.

Ventriloqui an sint. b. 434. Q.

Ventriculi Structura & Usus. a. 145. &c. An in Chylificatione se tantùm veluti Vas præbeat, ut sit *Hartsoeker*. a. 148. O. An Tritus Instrumentum. a. 152. *Diss.* An ex Ventriculo Lactea Vasa quoque pendeant. a. 163. Z. Ventriculus Medicamenta assumpta immutat. a. 544. Ventriculi-ne an Diaphragmatis opus Vomitus sit. a. 640. F. Ventriculi cum Cerebro consensus. b. 1292.

Ventriculi Morbi. b. 59. &c. Ventriculi Intemperies frigida, & Hepatis calida Antiquorum. a. 343. 349. &c. Quomodò aptè explicari possit. b. 118. N. Ventriculus ferè omnium Morborum radix. a. 540. Ventriculus Pars primariò affecta in Malo Hyppochondriaco. a. 1347. &c. b. 909. Ventriculus Acidi morbosi origo. a. 1120. Ventriculos Febribus omnibus Intermittentibus fomitem præbet. b. 506. Ventriculi vitium ad Icterum facit. b. 857. Ventriculo Opium insensum. a. 1093.

Ventriculi Ardor, seu Soda, ejusque Caussæ & Curatio. b. 170. &c.

A *Ventriculo* Asthma cum Iocubo. *Casus*. *Resolutio*. c. 707.

Ventriculi Inflammatio & Abscessus, ejusque Caussæ. b. 1031. Signa & Curatio. b. 1032.

Ventriculi Inflatio. Ejus Caussæ, Signa, & Curatio. b. 127. &c.

Ventriculi Inflatio cum Asthmate, & Cardialgia. *Casus*. c. 567. *Resolutio* prima. c. 568. *Annot. Ettmull.* c. 570. *Resolutio* seconda. c. 576.

A *Ventriculo* Tussis ferina, bumida. *Casus*. *Resolutio* prima. c. 720. *Annot. Ettmull.* c. 753. *Resolutio* secunda. c. 727.

Ventriculi Vulnus. *Obs.* c. 1158.

Ventus an aliquid faciat ad Soni propagationem. a. 258. *Diss.* Ventus per eandem Fenestræ rimam transiens cur varios pariat Soni Tooos. b. 430. *Diss.* Ventorum ad Morbus producendos vis. c. 774

Venus. Venoris Usus qualis. a. 386. An Dysentericis prosit ex *Hyppocrate*: bujus Textus variantes Lectiones. b. 247. A. Coitus parva Epilepsia vocatur. b. 366. 1470. Ex Veneris Usu intermisso Chlorosis. c. 1063. &c.

Venerem excitantia. a. 1153. c. 7. &c. Electuaria stimulantia ad Venerem. c. 1215. Electuarium pro maleficiatis Maritis. d. 222. Morsuli *Com. à Pappenheim*. e. 255. Flagrorum in re Venerea Usus. c. 23. v. *Impotentia*.

Veneris Appetitus læsiones. c. 98. &c.

Veneris Appetitus deficiens. c. 100. Ejus Caussæ, Signa, & Curatio. c. 100. &c. An Cannabis Semen Venerem extinguat. d. 103. Conceptio absque voluptate fieri nequit. c. 100. O.

Veneris Appetitus auctus, ejusque Species. c. 101. &c.

Venus, seu Cuprum. Ejus natura. a. 874. d. 1147. Præparata. a. 875. d. 1149. &c. Veneris Primum Ens. a. 915. d. 1155. Venerea Remedia ad internum Usum minùs apta. e. 741. Veneris Minera perfecta & imperfecta. d. 1081. Veneris Purificatio, Calcinatio. d. 1149. &c. Destillatio, Extractio. d. 1153. &c. Salificatio. d. 1154. Sublimatio. d. 1155. Mercurificatio. d. 1155. Infusa Venerea. e. 601.

Venus Alba. d. 1155.

Verbascum. Ejus Species, Vires. d. 553. &c. Character. Verbasci vulgaris Descriptio, Analysis, Usus. d. 555. K. e. 815.

Verbasculum. v. *Primula Veris*.

Verbena. Ejus Vires. d. 555. 556. Character. Verbenæ vulgaris Descriptio, & Usus. d. 557. L. e. 783.

Verbera Epilepsiam patientia. *Obs.* e. 1043.

Verbera cum Alvi retentione. *Obs.* e. 1078. Perversa Morbi Curatio. c. 1081. O.

Verdalis Belgarum quid. d. 590. Z.

Vermes. An ex Putredine oriantur. a. 1463. An ab Ovis. a. 296. &c. 973. V. 1464. *Vallisneri* Hypothesis de Vermium in Corpore humano generatione, deque ea Judicium. c. 360. P. Vermes mares sunt ea una extremitate, fœmellæ es alia. d. 934. C.

Vermes in Aceto. d. 591. Vermes in Semine observati à *Leeuwenhoeckio*. a. 307. X Vermes in Meconio Fœtus nuper editi reperti, ex *Hyppocrate*. c. 360. P. Vermis an sub Lingua Canis rabidi. b. 1616. 1626. *Diss.*

Vermes an Mortis naturalis caussa. c. 361. R. Vermes an Malignæ Febris caussa. b. 633. &c. d. 591. e. 618. Vermes an Bulimi caussa. b. 81. Vermes quandoque Asthmatis caussa. b. 373.

Vermes Aurium quibus necandi. b. 1398.

Vermes Dentium, eorumque Remedia. b. 101. 1393.

Vermes Infantum, eorumque Species, Lumbrici, Tenia, Cucurbitini, Ascarides. a. 1058. &c. c. 358. &c. Vermium Infantum Curatio. a. 1071. 1075. c. 361. &c. An Saccharo & Melle oe-

le necentur. c. 361. Q. Mercurius dulcis, sed moderata dosi. c. 362. Vermis Umbilicalis Infantium, ejusque Curatio. e. 364. e. 853. v. *Vermes Intestinorum*.

Vermes Intestinorum. Illorum Differentiæ. b. 287. Ascarides, Cucurbitini &c. b. 288. Vermes Intestinorum longi & lati, Membrana à *Paullo*, & *Aetio* reputati. c. 358. A. Vermium Caussæ. b. 288. 289. Vermium Intestinalium Caussa, & Generatio. c. 360. &c. Vermium Intestinalium Usus medicus. d. 853. 957. e. 792. Vermium Signa. b. 289. Curatio. b. 290. &c. Vermes Saccharo, & Melle intereunt: an intra Corpus. c. 361. Q. Aqua nivata Lumbricos necat. c. 362. T. v. *Vermes Infantum*.

Vermes. Anthelmintica varia. e. 853. Electuarium purgans in Vermibus. e. 1217. Linimentum ad Lumbricos. a. 1205. c. 1363. Morsuli Anthelmintici. e. 462. Oleum contra Lumbricos. c. 1361. Rotulæ contra Vermes. c. 1221. Sabinæ Succus cum Lacte vel Saccharo, ex *Raje*. d. 466. P. Unguentum ad Vermes. d. 765. e. 392. v. *Anthelmintica*.

Vermes cum Abdominis Tumore. *Obs.* e. 1038.

Vermes cum Purpura alba, & Pavoribus in Somno. *Obs.* e. 1036.

Vermis Majalis. Ejus Vires. d. 959.

Vermicularis. Ejus Vires. d. 557. 558. Pro qua Sedi specie habenda. d. 558. M. Ejus Descriptio, Analysis, Usus. d. 558. M. Amuletum ad Hæmorrhoides. b. 286. K. An Vomitum cieat. b. 23.

Vernix Sinensis. d. 621. C.

Veronica. Ejus Species, & Vires. d. 559. &c. Character. d. 560. N.

Veronica Mas. Ejus Descriptio, Analysis, Vires. d. 560. N. e. 702. 720.

Veronica Fœmina est Linariæ species *Tournefortio*. Ejus Descriptio, Analysis, Usus. d. 560. N.

Veronica Spicata latifolia. d. 560. O.

Verres. d. 876.

Verruca quid, Planæ & Pensiles, earumque Curatio. c. 440. &c.

Verruca Gallicæ. b. 874. Illarum Curatio. b. 901.

Vertebra. Illarum Structura. c. 1029. An luxari possint, & Anginam parere. b. 1083. Vertebræ Dorsi Asthmatis Caussa. b. 373.

Vertebrarum Luxatio cum Sputo Sanguinis. *Obs.* c. 1039.

Vertebrarum Dorsi Subluxatio. *Casus*. e. 1026. *Resolutio* prima. c. 1027. *Annot. Ettmull.* c. 1029. *Resolutio* secunda. e. 1031.

Vertigo quid, ejusque *Differentia*. b. 1455. Simplex, Scotomia, & Caduca. b. 1455. L. M. Vertiginis *Pars affecta*. b. 1456. Objectorum apparens circumrotatio vitio Cerebri, an vitio Oculorum contingat. b. 1456. N. An perturbatione Humorum Oculi Imagines Objectorum perturbentur. b. 1456. O. Vertiginis *Caussa*. b. 1457. &c. Cur cum Vertigine quandoque Tenebræ complicentur & Convulsiones. b. 1457. Vertigo per Consensum, & per Essentiam. b. 1458. Cur quandoque cum Vomitu Vertigo copuletur. b. 1458. P. Caussæ Remotæ Vertiginis. b. 1458. 1459. Vertigo per Consensum an ope Vaporum fiat. b. 1459. Vertigo per Essentiam triplex. b. 1460. &c. Vertiginis *Signa*. b. 1461. Vertiginis *Curatio*. b. 1462. &c. Vomitoria. Purgantia. b. 1462. Minimè Venæsectio, & Sternutatoria. Stomachica quæ. b. 1463. &c. Specifica ad Vertiginem. b. 1464. &c. Cinnabaris Magnes Epilepsiæ & Vertiginis b. 1467. Opiata an in Vertigine adhibenda. b. 1468 R. Vertigo an Infusoria Chirurgia curabilis. a. 1013. Vertiginis Uterinæ Curatio. b. 1468.

Vertigo. Bolus ad Vertiginem ex Stomacho. e. 1206. Morsuli ad Vertiginem à Stomacho. c. 1223. 1224. Pilulæ Laxantes ad Senum Vertiginem. c. 1230.

Vertigo. *Obs.* c. 1046. 1148. 1177.

Vertigo Tenebricosa ex Ventriculo. *Consilium*. c. 1130. H.

Vermentanum quid. a. 292. Q.

Vesica Urinaria. Ejus Structura & Usus. a. 209. Cum Umbilico consensus. a. 360. V. Vesica non amittit vim elasticam ex copiosa Urina contenta, nisi ejus fibræ rumpantur. b. 1222. Q.

Vesica Calculus. v. *Calculus Vesica*.

Vesica Inflammatio, ejusque Caussæ, Signa, & Curatio. b. 1079. &c.

Vesica Ulcus, ejusque Caussæ, Signa, & Curatio. b. 1081. &c. Injectiones per Syringam. a. 1202. b. 1083. c. 1323. 1324. e. 198. 199. Aquæ nostræ Thermales. b. 1084. C.

Vesicatoria. Illorum Compositio, Locus, Modus, &c. a. 580. c. 1356. &c. 1368. &c. d. 945. &c. e. 64. 380. &c. Emplastra Vesicatoria. e. 141. 142. 674.

Vesicatoriorum Usus. An in Intermittentibus Febribus locum habeant. b. 533. c. 736. L. An in Malignis. b. 653. An in Petechialibus. b. 671. Vesicatoria an in Morbis Convulsivis conveniant. b. 675. F. An Faciem à Variolis præserveut. b. 697. An in Peste locum habeant. b. 716. An Bubonibus Pestilentialibus applicanda. b. 723. An Cruribus Hydropicorum. b. 843. An in Ophthalmiis conveniant. b. 1093. An locum habeant in Catarrhis. b. 1253. &c. An in Morbis Oculorum. b. 1330. Retro Aures in Gutta Serena. b. 1359. An in Doloribus locum habeant. b. 1379. In Cephalalgia. b. 1410. Vesicatoria an in Arthritide conveniant. b. 1435. An in Epilepsia. b. 1484. In Paroxysmo Apoplectico. b. 1525. An in Phrenitide. b. 1578.

Vespertilio. Ejus Sanguinis Usus. d. 910. Mediæ inter Avem & Murem naturæ. d. 910. A.

Vesuvius cum Anni Tempestatibus, Astrorumque positu nil commune habet. a. 949. G. Vesuvius adjacentem Regionem suis eruptionibus salubrem reddit. b. 627. B.

Vettonica. d. 81. An Caryophyllus. d. 117. K.

Vicia. Ejus Species, Character, Vires. d. 561. P.

Victorialis. Ejus Vires. d. 561. 562. Est Allii species. Ejus Descriptio & Usus. d. 561. Q.

Victus Ratio. v. *Diætetica*.

Viduæ an Molas concipere possint. c. 176. &c.

Vieussenus adversùs Ventriculi Tritum Argumenta. a. 155. *Diss.*

Vigilia naturalis in quo consistat. a. 70. 231. K. &c. b. 1290. Ejus Usus. a. 383.

Vigilia Nimiæ. b. 1294. Illarum *Caussæ* Proximæ & Remotæ, Externæ & Internæ. b. 1295. &c. *Signa*. b. 1297. *Curatio*. b. 1297. &c. Hypnotica dicta, eorumque Formulæ. b. 1298. Refrigerantia & Humectantia. b. 1299. &c. Externa. b. 1300. Clysteres. b. 1301. Externorum Formulæ. b. 1301. &c. Musicos Concentus: nonnunquam Fragor. b. 1303. N. Aer maximè facit ad Somnum. b. 1303. N.

Vigilia. Emulsio ad Agrypniam externa. a. 1180. Emulsio Frontalis contra Agrypniam. c. 1267. Pediluvium ad Agrypniam. e. 1347. Pilulæ contra Agrypniam Melancholicam. c. 1836.

Vigilia Infantum, earumque Remedia. c. 347.

Vigilia in Peste quibus curandæ. b. 728.

Vigilia Puerperarum. e. 266.

Vigilia Senum, earumque Curatio. b. 1302.

Vinacea. d. 575. &c. Illorum in Crurum Doloribus Scorbuticis Usus. b. 959. In Paralysi. b. 1552.

Vinca Pervinca. Ejus Vires. d. 561. 562. Character. Pervincæ Vulgaris latifoliæ & angustifoliæ Descriptio, Analysis, Usus. d. 562. R.

Vincetoxicum. a. 726 Species, Vires. d. 563. Vulgare est Asclepias albo flore. Ejus Descriptio, Analysis, Usus. d. 564. S.

Vinum. Vini & Potuum vinosorum natura. a. 80. 379. &c. 752. 887. &c. d. 692. &c. e. 775. Vini & ejus Spiritus noxæ. a. 380. F. 381. G. (v. *Spiritus Vini*.) Vini Acidum Ebrietatem parit. a. 380. F. 381. G. (v. *Ebrietas*.) Omnes Vini mutationes ab Acido. a. 890. Vini & Musti melioratio. e. 777. Musti Fermentatio. a. 931. De eo Experimenta. a. 940. Vini cum Sanguine comparatio. a. 1015. Vini Fæces & Tartarus. a. 892. d. 700. Vini Fermentationis progressus. d. 692. &c. Vinum quomodò in Acetum vertatur. d. 585. &c. 593. L. Vinum qua ratione Gypso immerso, aliisque industriis conservetur. d. 701. I. d. 1045. V. Vini Analysis Chymica. d. 695. Vini Præparata. d. 691. &c.

Vini Usus ex *Hyppocrate*. a. 1037. ex *Platone*. a. 1387. Anatome Mulieris ex copioso Vini Potu demortuæ. d. 700. 8.

Vini Usus Medicus. a. 890. d. 694. &c. Vini Usus in Bulimo. b. 84. 86. An Vinum multum frigidum & meracum in Volvulo ab *Hyppocrate* commendetur. b. 196. L. An in Diarrhœa concedendum. b. 211. O. An Febricitantibus. b. 499. c. 1257. K. In Variolis & Morbillis. b. 688. N. An in Morbis Oculorum. b. 1329. Vinum an Gravidis concedendum. e. 386.

Vinum Medicatum, illud componendi & præscribendi modus. c. 1278. &c. e. 194. 371. &c. Vinum Medicatum an ex Mineralibus, & Animalibus parari possit. c. 1289. Vinum Medicatum Purgans. e. 372. Alterans. e. 374.

Vinum Absynthiacum purgans. b. 42.

Anticachecticum, b. 350, d. 1137. ad Cachexiam *Cnoeffelii*. c. 114.

Vinum

Vinum Aromatico-laxativum. c. 710.
Arthriticum. e. 194.
Cephalico-spleneticum. e. 194.
Citrii. c. 821.
Emeticum. a. 648. b. 25. &c. 64. d. 729. Emeticum *Heurnii*. b. 381. d. 730. Modus Vina Emetica parandi. d. 1267.
Granatorum. e. 821.
Helleboritum *Lindani*. b. 1607.
Hippocraticum dictum. a. 1185. b. 354. c. 1286. &c. Illius Formulæ variæ. a. 1185. b. 354. c. 1278. &c. 1286.
Martiale *Hartmanni*. c. 62. Vina Martialia parandi modus. e. 735. &c.
Matricale. e. 194.
ad Oculos medicatum laxativum. b. 1357.
Pectorale. b. 384. &c.
Pomaceum. c. 822.
Purgans. e. 194.
Sanctum. e. 195.
Stomachicum &c. b. 67. &c.
Viola. Ejus Species. a. 626. 707. d. 564. &c. Violæ Character. d. 567. T.
Viola Indica scandens. d. 364. X.
Viola Lunaria. d. 567. V.
Viola Mariana *Dodonæi*. d. 103. Z.
Viola Martia purpurea. Ejus Vires, Nativa, Præparata. d. 564. &c. e. 812. Descriptio, Analysis, Usus. d. 567. T. Seminum Usus diureticus. e. 666.
Viola Matronalis. d. 567. X.
Viola Noctis. Ejus Descriptio. d. 568. Y.
Viola Tricolor. d. 286. Q.
Vipera. De ejus Morsu *Dissertatio A.* a. 967. &c. Morsus est venenatus. a. 969. Viperæ Venenum in quo consistat. a. 971. Ejus Fel Venenum non est. a. 972. T. Viperæ Venenum in Ideali, an in Materiali consistat. a. 551. &c. *Redi* & *Charas* de eo lis. a. 977. X. Y. 987. H. I. d. 879. &c. Vipera nonnisi irritata Venenatum Morsum infligit. a. 979. &c. An Succus ex Viperæ Gingivis extillans Venenum sit. a. 972. T. Liquoris venenati prope Dentes Viperæ servati natura & effectus, ex *Mead*. a. 980. Z. Quomodò in Sanguinem agat. a. 980. Z. Acidus, an alcalinus sit. *ibid.* Aeris actione retunditur illius vis. a. 980. Z. An è mortua Vipera extractus sit insons. a. 980. A.
Vipera. Morsus Viperini Diagnosis & Prognosis. a. 985. Modendi Methodus. a. 986. &c. Quomodò Ignis vi perdometur. a. 551. I. 986. An Acidis Viperæ Venenum perdomari possit. a. 987. G. Viperæ Adeps singulare ad ejusdem Morsum Remedium, ex *Mead*. Aliud ex *Charas*. a. 989. K. Saliva humana vanum Remedium. a. 990 M.
Vipera mortua venenata non est, sed alexipharmaca. a. 974. 977. Viperæ vis medicamentosa. d. 880. e. 586. 599. &c. Præparata ex Vipera. a. 728. d. 881. &c. c. 599. &c. Carnium Viperarum usus. d. 881. &c. Viperæ Corona. e. 603. Pinguedo, Exuviæ &c. a. 989. K. c. 729.
Virago quæ. c. 162.
Virga Aurea. Ejus Vires. d. 568. Character. Officinalia Descriptio, Analysis, Usus. d. 569. Z.
Virga Aurea Virginiana annua *Zan.* per Europam familiarissima & spontanea facta, & quomodò. d. 179. Q. d. 569. Z.
Virga Pastoris. d. 212. 213. C.
Virga Sanguinea. d. 182. X.
Virginitas quid, & in quo consistat. An sit Hymen Membrana. c. 97. Virginitatis Signum an Cruentatio, & Lac in Mammis. c. 98.
Virginitas læsa quibus abscondatur. c. 98. &c. Remedia. d. 31.
Virgo an & quomodò concipere possit. c. 161. An Molas gignere queat. c. 176. &c.
Vires quomodò eatemporè ex Assumptis restaurari possint. a. 542. Vires reparantia. a. 755. v. *Cordialia*. Virium prostratio. v. *Syncope*.
Viri. Virorum Morbi. c. 1. &c. Viri an Hysterica Passione prehendantur. c. 119. Viri admissio læsa. c. 151. &c.
Viride Æris. a. 875. d. 1150. Ejus Vires & Præparata. d. 1151. &c. Usus. e. 741.
Viscerum inæqualis Intemperies haud impossibilis. a. 78. Q. Viscerum cum Cerebro consensus. b. 1292. Antipraxia Viscerum. v. *Antipraxia*.
Viscidum Incidentia quæ. a. 601. Viscidi Humores faciliùs ab Oleosis Laxantibus, quàm à fortibus Catharticis educuntur. c. 661. E.
Viscum quod Plantæ Genus. d. 569. 570 II. e. 782. Vulgaris Descriptio, Germinatio in Arborum truncis, ex *Tournefortio*. d. 570. II.
Viscum Corylinum, illudque colligendi tempus. d. 183. Y
Viscum Gluten, ejusque Historia. d. 570. II.
Vismalva. d. 38. Y.
Visus, ejusque Organum, Objectum &c. a. 71. 237. &c. b. 1325. &c. Retina an Choroides Tunica sit Visus Organum. a. 238. M. Ad Visum quomodò Imago in fundo Oculi depicta concurrat. a. 246. V. Visus Phænomena ad Objectorum Situm, Numerum, Distantiam, Magnitudinem pertinentia exponuntur. a. 248. X. Visionis Axes an concurrant. *ibid.*
Visus Læsiones quot. b. 1326. &c. Objectum simplex cur quandoque duplex videatur. b. 1326. B. Cur non duplex videatur Strabismo affectis. b. 1326 B. Cur quidam propriora, alii remotiora Objecta distinctiùs videant. b. 1327. Visus quot modis aboleatur. b. 1327. &c. Visus imminutus. b. 1359.
Vita in quo consistat. a. 36. 59. &c. a. 106. 108. &c. a. 117. 124. 321. 347. &c. a. 1330. T. An prolongari possit, & quibus modis. a. 61. 124. Quomodò in Sanguine consistere dicatur. a. 1472. b. 10. Vitæ longæ, vel brevis Caussæ. a. 1473. Longævitas an Sanguinis Transfusione fieri possit. a. 1482. 1484. F.
Vitale Temperamentum & Principium quid. a. 59. 105. &c. Vitales Functiones quæ. a. 61.
Vitex quid, ejusque Vires &c. d. 28.
Vitis. d. 569. 570. Nativa. d. 571. Præparata. d. 572. Ejus Character. d. 576. A. Vitis Aqua. e. 828.
Vitis Idæa est Myrtillus Officinarum Germaniæ. d. 357. O. Ejus Descriptio, & Vires. *ibid.*
Vitis Quinquefolia Canadensis. d. 270. B.
Vitriolum Naturale & Artificiale. a. 826. d. 1322. e. 744. &c. Vitrioli Minera. d. 1083. Species, Vires. a. 790. d. 1322. e. 744. Vitrioli Selectus. d. 1324. Q. Usus. *ibid.* Insigne Ophthalmicum. b. 1098. Antiepilepticum. b. 1491. Vitrioli Præparata. a. 828. &c. d. 1323. &c. Purificatio. d. 1324. &c. Calcinatio. d. 1326. &c. Destillatio. d. 1327. &c. Sublimatio. d. 1340 Præcipitatio. d. 1341. Salificatio. d. 1332. Extractio. d. 1344. Vitrioli Caput mortuum an ab Aere novum excipiat Vitriolum. e. 750. &c.
Vitriolum Album Vomitivum. a. 816. d. 1325. Emetico-purgans. d. 1325.
Vitriolum Hermaphroditicum. d. 1139.
Vitriolum Lunæ. a. 885. *Schræderi*. e. 645.
Vitriolum Martis. a. 873. d. 1136. e. 733. Quarè evadat emeticum. c. 547. Vitriolum Martis *Riverii*. a. 873. Aliud. a. 930. d. 1136. Nativum & Factitium. c. 734. Cum Spiritu Vitrioli. c. 734.
Vitrioli Ros Volatilis. b. 622. 623.
Vitriolum Veneris. d. 1152. 1154. e. 739.
Vitrum. Ejus Natura & Vires. e. 687.
Vitrum Antimonii, ejusque Præparatio. a. 843. b. 24. d. 1221. &c. e. 541. 545. Correctio. d. 1226. &c. e. 546. Vitrum Antimonii Hyacinthinum. d. 1221. Ex Minera. d. 1223. Flavum. Rubeum. Album. Nigrum extemporaneum *Cloffai*. d. 1224. Diaphoreticum. Regulinum. d. 1225. Solare. a. 843. d. 1125. Præcipitatum. d. 1239. Vitrum Antimonii Succineum. e. 542.
Vitrum Mercurii Lunare. d. 1192. Ex Mercurio Vitæ. d. 1193.
Vitrum Saturni. a. 876. d. 1167. 1158.
Vitulus. Ejus Vires. d. 885. Caro Vitulina difficilis digestionis. d. 885. S.
Viverra. d. 870. I.
Vivipara Animalia quæ. a. 75. 295. Placentifera, Glandifera, & Cotyledonifera. a. 76.
Ulcus quid. c. 399. E. c. 481. Ulcerum Pus ab Acido. a. 79. 785. &c. Ulcerum in genere *Caussa*. c. 481. &c. Acidum corrosivum Ulceris unde. c. 481. 482. Ulcerum *Differentia*. c. 483. Ulcerum *Prognosis*. c. 484. Ulcerum *Curatio* in genere. c. 484. &c. In Acidi mortificatione consistit. c. 484. Ulcera præsertim spontanea non temerè curanda. c. 909. Digestiva an locum habeant in Ulceribus. c. 485. Balsamica, Vulneraria, Sarcotica, Epulotica. c. 486. Mundificantia. c. 487. &c. Salivatio Mercurialis. c. 487. Injectiones. c. 488. Unguenta. c. 489. Emplastra. c. 489. &c. Ulcera interna nostris *Acidulis Lucensianis* & *de' Pisciarelli* curantur. b. 1079. Z. Ulcera an Sanguinis Transfusione curabilia. a. 1495. Pulvis ad Ulcera inveterata. a. 1164. c. 1202. Epithema polychrestum. a. 1176. Cataplasma discutiens. c. 1352.

Ulcera Cancrosa, eorumque Curatio. c. 498. &c. v. *Cancer*.
Ulcera Cariosa, eorumque Curatio. c. 490. &c.
Ulcera Crurum quibus tractanda. c. 914.
Ulcus Crurum sanatum Hæmoptisim parit. *Casus*. *Resolutio* prima. e. 905. *Annot. Ettmull.* c. 808. *Resolutio* secunda. c. 914.
Ulcera Dysepulotica, Chironia, Telephia, & Phagedænica, eorumque Curatio. c. 496. &c. Epishema ad Ulcera Dysepulotica. c. 1165.
Ulcera Fistulosa, eorumque Signa. e. 492. Curatio. c. 493. Sectio Fistulæ. e. 494.
Ulcera Gallica, eorumque natura. b. 873. Cancrosa Gonorrhϗæ supervenientia quomodò curanda. b. 896. Illorum specialis Curatio. b. 901. &c. Ulcera Penis, Uteri, Oris, Narium, Sordida, &c. b. 902. &c.
Ulcera Oris & Faucium Scorbutica. b. 957. 976.
Ulcera Sordida & Putrida, eorumquo Curatio. e. 493.
Ulcera Uteri, ejusque Vaginæ. e. 158.
Ulmaria. Ejus Vires. d. 377. Character, Descriptio, Analysis, & Usus. *d.* 577. B.
Ulmaria Peregrina est Barba Capræ *Tournefortii*. Ejus Descriptio. d. 578. C.
Ultramarinus Color ex Argento. a. 886.
Umbilicus cum Vesica consentit. a. 360. V.
Umbilici Inflammatio. b. 1040. e. 340. &c.
Umbilici Prominentia in Infantibus, ejusque Curatio. e. 339. 340.
Umbilicalis Vermis Infantum, ejusque Curatio. e. 364.
Umbilicus Veneris. d. 577. Character. Officinalis Descriptio. d. 578. Δ.
Unctiones. Illarum legitimus Usus. a. 1208. Unctiones Cutim molliorem reddentes Tabi mederi possunt. b. 627. B. Unctionum Ingredientia, & parandi modus. c. 1338. &c. Formulæ. a. 1103. e. 1357. Unctiones in Hysterico Paroxysmo. c. 234. &c. v. *Inunctiones*.
Unctiones Mercuriales, easque adhibendi Methodus. b. 883.
Unguentum. Ejus Formulæ. a. 1204. e. 375. &c. 378. &c. Unguenta componendi modus. e. 377. Notanda in illorum Præparatione. e. 378. 379. De iis Crisis. e. 494. &c. Unguenta an poros Cutis obstruant, & proinde noxia. 1370. Y. An tutò Hæmorrhoidibus applicentur. b. 282. Unguenta usitatiora. e. 381. &c.
Unguenta Epomphalia quæ. b. 187. F. c. 387.
Unguenta Purgantia. c. 387. &c.
Unguenta Vulneraria. c. 463. &c. ad Ulcera. c. 480. e. 851.
Unguenta Officinalia, & *Magistralia* seqq.
Unguentum Ægyptiacum. e. 386. correctum. e. 742.
Æsculapii. a. 791. d. 1194.
Alabastrinum. e. 386.
Album camphoratum. e. 386. 840.
ad Ambusta. c. 840.
Anodynum in Podagra. e. 387.
Apostolorum. e. 387. 742.
ad Ariduras. d. 1310.
Armarium. a. 768. d. 1317. An & quomodò magneticè Vulnera curet, ex *Gassendo*. a. 770. D. Armarium *Goclenii*. e. 466. A. *Paracelsi*. d. 859.
de Arthanita. d. 201. e. 536. Majus & Minus. e. 387. 727.
Aureum. e. 388.
de Calce. e. 388.
ad Capillorum defluvium *Burrhi*. d. 15.
de Cerussa *Avicennæ*. e. 388. de Cerussa camphoratum. c. 385.
Citrinum. e 388.
Clysmaticum. e. 388.
Comitissæ. c. 388.
Cordiale *Weickardi*. e. 388. *Lud. ab Hornig*. e. 389.
Cornu Cervi anodynum *Simonidis*. e. 386.
Dialthææ Simplex, & Compositum. d. 38. e. 387. 816.
Diapompholygos *Nicolai*. e. 390. 743.
Fuscum *Wurtzii* correctum. e. 1364. e. 742.
de Glycyrrhiza. e. 389. 809.
ad Hæmorrhoides *Norimbergense*. e. 389.
Hyoscyami. e. 807.
Infrigidans *Galeni*. e. 389.
de Linaria compositum. d. 314. A.
de Lithargyrio. e. 389.
Magneticum Sympatheticum & Armarium. a. 768.
de Malis insania *Donzelli*. b. 282. M.
Mercuriale ad Salivationem. a. 735. Alia, eorumque usus, b. 883. &c. e. 389. &c.
Mirabile *Nicodemi*, duplex ex *Weckero*. b. 1073. S.
Narcoticum. e. 389. Somniferum *Francofurtensium*. e. 390.
Neapolitanum. e. 389.
Nervale butyraceum *Closæi*. e. 387.
de Nicotiana. e. 390.
Nihili. e. 390.
Nutritum de Saturno. a. 877.
Ophthalmicum *de Spina*. e. 389.
Paralyticum. d. 892.
Pectorale. e. 390.
Pediculorum. e. 390.
ad Personas mirandum. e. 390.
Pomatum. e. 816.
Populeum. e. 390.
Potabile. e. 390. 392.
ad Pygmæos arte faciendos. a. 132. E.
Refrigerans *Galeni*. e. 389.
Resumptivum. e. 390. 812.
de Saturno nutritum. a. 877.
Somniferum *Francofurtensium*. e. 390. Narcoticum. e. 389.
ad Spasmum flatulentum *Cratonis*. b. 1500.
Splenеticum. e. 391. Spleneticum *Niemanni*. e. 879.
Sympatheticum. a. 768. d. 859. *Crollii*. e. 361.
Terebinthinæ. e. 392.
Tractivum viride. e. 748.
de Tutia. e. 391. 743.
ad Vermes. e. 329.
Viride potabile. e. 392.
Ungues Humani, eorumque Usus. a. 646. e. 338. Præparata. d. 839. 840.
Unguis Oculi quid, ejusque Caussæ, Signa, & Curatio. b. 1328. &c. v. *Oculorum Unguis*.
Ungmis Odoratus. d. 911. Descriptio, & Usus. d. 913. G.
Unicornu Veterum. d. 886. &c.
Unicornu Marinum. a. 730. d. 886. e. 596. Fossile. a. 732. d. 887. T. e. 613. An Ossa lapidescentia. d. 1079. Unicornu Terrestre. d. 886. 887. T.
Unicornu Minerale an Panacea. e. 497.
Unicornu Minerale *Mynsicht*. e. 749.
Unicornu Solare. d. 1118.
Unifolium palustre. d. 260. X.
Volvulus. v. *Iliaca Passio*.
Vomica Pulmonum quid. b. 771.
Vomitus quomodò fiat. a. 91. 739. &c. 1445. *Willisii* Hypothesis. a. 640. E. Hypothesis *D. Chirac*, deque ea judicium. a. 640. F. Quomodò quandoque ab Opio excitetur. a. 1093. An à Pylori contractione accidat. b. 137.
Vomitus Natura & Caussæ. b. 135. &c. Quo à Nausea differat. b. 136. Q. Vomitus Differentiæ variæ. b. 138. Cur Nephriticis accidat. b. 140. Vomitus Signa & Curatio. b. 141. &c. Vomitus non semper sistendus. b. 142. 143. & qualis. b. 148. Largiori frigidæ Potu quandoque compescitur. b. 144. R.
Vomitus. Remedia adversùs Vomitum. b. 144. &c. Bolus ad Vomitum. a. 1163. b. 144. c. 1206. Epithema ad Vomitum Malignarum. e. 1263. Pilulæ Vomitum sistens in Nephritide. c. 1233. Sacculus pro Stomacho in nimio Vomitum. c. 1337. Unguentum in Vomitu & Diarrhœa. c. 1364.
Vomitus Cruentus, ejusque Caussæ. b. 149. Signa, Curatio. b. 151. &c. Potio, simul Sanguinem grumosum dissolvens. c. 1248.
Vomitus Cruentus. *Obs.* c. 1174.
Vomitus Gravidarum, ejusque Curatio. c. 191.
Vomitus Infantum. e. 334. &c.
Vomitus in Peste Remedia. b. 731.
Vomitus Puris quomodò tractandus. b. 154.
Vomitus Scorbutici. b. 973.
Vomitus Erucarum à Lacte indigesto. d. 948. Δ.
Vomitus inveteratus matutinus, & Tetanus eum Chlorosi incipiente. *Casus*. e. 1003. *Resolutio* prima. e. 1004. *Annot. Ettmull.* e. 1005. *Resolutio* secunda. d. 1009.
Vomitus vehemens & diuturnus, ex Hysterica Affectione. *Historia*. e. 1011.
Vomitus pertinacissimi rara *Historia*. b. 149. S.
Vomitus cum Præcordiorum anxietate & Flatibus. *Obs.* c. 1034.
Vomitus, Sitis, cum Oris amarore. *Obs.* e. 1056.
Vomitoria Medicamenta. a. 91. 639. &c. b. 21. &c. 518. &c. Vomitoriorum Usus. a. 642. &c. Vomitoria cur in quibusdam effectum non pariant. c. 572. &c. Illorum Indicantia,

cantia, Coindicantia, & Contraiodicaotia. a. 644. Accideotia, & Regimen. a. 645. Vomitoria Simplicia, & Præparata. a. 646. &c. Ex Animalibus. a. 646. e. 538. Ex Vegetabilibus. a. 647. e. 536. &c. Ex Mioeralibus. a. 648. Vomitoria Mineralia sæpè noxia. c. 1241. I. Vomitoria Mercurialia. a. 651. Antimonialium Dosis à Liquoris quantitate petenda. a. 844. S. e. 285. &c Vomitoriorum Formulæ. a. 91. &c. 651. e 283. &c. 536. &c.

Vomitoria an in Cardialgia & Anxietatibus locum habeant. b. 156. X. 161. In Asthmate. b. 380. Vomitoria an in Febribus adhibenda. b. 498. An in Intermittentibus. b. 517. &c. An in Acutis Febribus. b. 580. Anillarum flatu noxia. e. 760. R. An io Malignis Febribus Vomitoria adhibenda. b. 648. c. 739. An io Petechialibus. b. 670. An in Peste locum habeant. b. 716. An in Phthisi. b. 778. An in Cachexia. b. 809. An in Hydrope. b. 832. An in Lue Venerea. b. 890. Vomitus basis curandi Mali Hyppochondriaci. b. 926. Vomitoria an In Angina præscribeoda & quæ. b. 1018. An in Pleuritide. b. 1054. An io Affectibus Soporosis. b. 1313. An in Cephalalgia. b. 1408. 1411. An in Arthritide. b. 1429. Vomitoria in Vertigine per consensum. b. 1462. In Epilepsia. b. 1484. Vomitus in Apoplexia excitandus, sed cautè. b. 1519. &c. Vomitoria in Paralysi. b. 1546. 1547. Præcipua in Delirio Melancholico. b. 1590. An conveniant in Rabie. b. 1630. *Diss.* Vomitoria in Philtris. b. 1637. In Paroxysmo Hysterico. c. 144. Extra Paroxysmum. c. 144. Vomitoria an Gravidæ ferant. c. 190. Vomitoria in Apepsia. c. 536. Vomitoria in Cruditate nidorosa. c. 559. 563. 565. Vomitoria in Fuogis venenatis. c. 580. 583. Vomitoria an in Diarrhœa. c. 594.

Vomitoria. Antimonialia Emetica. e. 285. &c. Boli Emetici. a. 1165. c. 1204. 1208. Vomitorium *Conradini*. d. 728. Iofusa Emetica. a. 1184. &c. b. 24. 26. c. 1286. e. 283. &c. Litus Vomitorii. e. 538. Pilulæ Emeticocatharticæ. a. 1170. Potiones Emeticæ. a. 1173. b. 64. c. 1241. e. 282. &c. Pulveres Emetici. a. 64. c. 1194. Sapa Vomitoria. b. 26. Syrupi Emetici. b. 26. e. 283. Tartarus Emeticus. b. 27. Vinum Antimoniale Emeticum. c. 1286.

Vox quid. a. 72. 251. b. 419. Q. Vocis vitia. b. 413. &c. 434. Q. 1442. v. *Aphonia*. *De Voce Dissertatio*. b. 420. Q. &c. Vox quomodò à Sono differat. b. 419. Q. &c. Vocis Differentiæ, Gravis & Acuta: Alta & Submissa &c. b. 422. Q Vocis Organum, Formatio, & Caussa. b. 422. Q Lingua non est Vocis Organum. Nec Trachea Arteria: sed Glottis. b. 422. Q. Canalis exterior *Hier*, *ab Aquapendente* quid faciat ad Vocem. b. 423. Q. Vox Naso reddita insuavis noo est, *ibid.* Vocis humanæ Toni. b. 423. &c. Q. Hi neque in Canali exteriori, neque in Trachea creantur, sed ex vario Glottidis hiatu, Labiorumque ejusdem tensione pendent. b. 426. Q. Glottidis hiatus, & Labiorum ejusdem tensio minutissimè exponitur. b. 427. Q. Divinum Artificium in Vocis modulatione expositum. b. 430. Q. Varia ad Vocem pertineotia Phænomena. b. 430. &c. Q. Vocem quomodò fortiorem vel debiliorem reddamus, invariato Tono. b. 430. Q. Falsam vocem cur quidam edant. b. 430. Q. Quomodo quidam Ficta Voce utantur. Vocis mutatio in Adolescentibus quarè. Eunuchi & Mulieres cur Acutam Vocem conservent. Vox Loquentis & Cantantis in quo differant. Quo mechanismo vehementissimum Sibilum edamus. b. 431. Q Qua ratione quidam Ventre loquantur. Cur Tortura afflicti Vocem quandoque amittant. Voce humana Scyphus vitreus fractus, & quomodò. b. 434. Q

Upupa. Ejus Vires. d. 910. Descriptio. d. 910. B.

Urachus quid, ejusque Usus. a. 76. In Ligamentum abit. a. 380. V.

Urethra Humanæ Anatome, ex *Littre*. a. 292. Q. Caruncula. c. 33.

Urina. Ejus Liquor & Contenta. a. 86. 404. &c. Urina Potus, & Sanguinis. a. 65. 166. 211. b. 338. 1254. An omnis ex Sanguine. a. 65. Urina veluti Sanguinis lixivium est. a. 409. N. Urina & Sudor in quibus conveniant & disconveniant. a. 1090. Urinæ secretio. a. 69. 208. &c. Ejus Materia an per Nervos ad Renes deferatur ex *Entio*, & *Thruston*. a. 208. X. Urinæ Anatome. a. 211. Per quas vias Urinæ Materia à Ventriculo ad Renes aut Vesicam deferatur. a. 212. Z. An per Membranarum poros ex *Merino*. a. 212. A. Urinam diu cohibentes cur non possimus illam liberè emittere. b. 1212. Q. Urinæ Color, Consistentia, & Contenta. a. 213. 410. b. 1154. Contentorum Urinæ Materia. a. 416. Urinæ Corona. a. 409. Coagulata & Præcipitata. a. 412. &c. 419. Horum Caussæ. a. 497. &c. Urina an in Renibus putrescere possit. a. 392. Areolæ in Matula ipsa gigni possuot, ex *Blancardo*. a. 419. O. Varia cum Urina reddita. a. 421. Capilliforme sedimentum *Hyppocratis* quid. a 422. P. Caruuculæ io Urina, ex *Hyppocrate*, quid. a. 422. P.

Urina præcipuus Signorum fons. a. 86. Illam observandi modos. a. 404. Sigoa ex Urina quandoque fallacia. a. 405. 507. Z. In Purgaotium exhibitiooe Urina observanda. a. 93. Urioæ Liquoris Consistentia. a. 405. Color. a. 406. &c. Odor. a. 409. Urioa Oleaginosa. a. 406. Flammea, Crocea, Nigra. a. 468. &c. Turbidarum Urinarum triplex differentia. a. 502. Urinæ Coctio & Cruditas. a. 417. &c. 495. &c. b. 1155. Io Febribus. b. 492. &c. Urinæ intensiùs tinctæ, earumque caussæ. a. 483. Remedia. a. 485. De Urina varia instituta Experimenta. a. 407. 411. 412. 435. &c. Io ea Acidum latet. a. 411. Quid io Urinam agant Acida & Alcalia. a. 415. *Crisis Physiologia de Urinis Authoris*. a. 506 Z. Quàm ridiculè omnia Urinarum phænomeoa per unum Acidum explicata. a. 506. 507. Z.

Urina Febricitantium, ejusque Differentiæ. c. 756. Urinæ Febricitantium variæ, earumque Caussæ. a. 487. Quibus io Febribus notaodæ. a. 499. Febrium Malignarum Urinæ. b. 630. Oleaginosæ Hecticorum Urinæ quomodò dignoscantur. b. 620. Cruenta Urina quarè in Variolis. a. 409. N. Urinæ lixiviosæ Asciticorum. a. 485. Ictericorum. a. 486. Urina Ictericorum non semper flava. b. 861. Urioa Chronicorum Morborum. a. 505. Urina Hyppochondriacorum. b. 911. Scorbuticorum. b. 915. Urinæ Pleuriticorum suppuratam Materiam secum quandoque educunt. b. 1051. V.

Urina vis medicamentosa. a. 780. Urina propria Chronicorum Morborum Remedium. b. 347. Urinæ humanæ usus io Hydrope. b. 838. Io Paralysi. b. 1552. In Partu difficili. c. 730. In aliis Morbis. d. 843. &c.

Urina Abundantia. v. *Diabetes*.

Urina Ardor. v. *Dysuria*.

Urina Cruenta. v. *Mictus Cruentus*.

Urina Difficultas. v. *Dysuria*.

Urina Excretio aucta. v. *Urina Incontinentia*.

Urina Incontinentia quid. b. 1222. Pars affecta, & *Caussa*. b. 1223. &c. Paralysis, Laceratio, Stimulus. b. 1223. Lectimingi. b. 1224. Incontinentiæ Urinæ *Signa*. b. 1224. *Curatio*. b. 1225. &c. Remedia pro Lectimingis. b. 1226. &c. Balnea, Fomenta. b. 1227.

Urina Incontinentia in Infantibus, ejusque Curatio c. 343. &c.

Urina Incontinentia in Puerperis. b. 1227. c. 271.

Urina Pinguis & Oleaginea. b. 1203. Quomodo à Salina distinguatur. b. 1203. Hecticorum. b. 620. Pinguis Urinæ Curatio. b. 1204.

Urina Profluvium. v. *Diabetes*.

Urina Purulenta. c. 806. Quomodò à Chylosa & Seminali distinguatur. c. 806.

Urina Secretio imminuta & abolita. b. 1156. &c. nimis aucta. b. 1157. &c. depravata. b. 1203.

Urina Stillicidium. v. *Stranguria*.

Urina Suppressio. v. *Ischuria*.

Urina Vaccæ, ejusque Usus. d. 802. G. v. *Bos*.

Urinatores cur superincumbentis Aquæ pondus non sentiant. a. 1298. Z.

Urinosum Sal. v. *Alkali*.

Uroscopia. a. 404. &c. Uromantica Tentamina CL. a. 435. &c. Quàm infida. a. 507. Z.

Ursus. Ejus Vires medicæ. d. 887. Pinguedinis Usus. d. 888. V.

Urtica. Species, Vires. d. 578. &c. Character, Urticæ Urentis maximæ & minoris Descriptio, Analysis, Usus. d. 580. D. Urticæ Inertis Descriptio, Analysis, Usus. d. 581. F.

Urtica Mortua. d. 980. Ejus Species reductæ ad Lamium & Galeopsim. d. 581. F.

Urtica Romana Pilulas ferens. d. 581. E.

Usnea Cranii humani. d. 859.

Ustio. v. *Ignis usus*.

Uterus. Ejus Anatome. a. 299. &c. Crassities tempore Gestationis an vera. a. 315. D. Illius Glandularum infarctus an Partus caussa. a. 318. E. Uterus neque ascendere, nec verè procidere potest. c. 118. Uteri vitio vulgò tributi Morbi. c. 107. &c.

Uterina Medicamenta. a. 636. &c. e. 716. &c. Uterinæ Injectiones. e. 70. 71.

Uteri Descensus. v. *Uteri Procidentia*.

Uteri Hæmorrhagia. v. *Mensium nimius Fluxus*.

Uteri Hæmorrhagia, *Casus*, c. 995. *Resolutio* prima. c. 996.

Annot.

Anuor. Etmull. c. 996. *Resolutia* fecunda . c. 1001. An Injectio adstringens adhibenda. c. 999. *Historia* fimiles. c. 1000.
Uteri Hydrops. Quomodò à Mola Aquofa differat. Hydrops Uteri Veficalis. Cauffæ. c. 167. Signa distinctiva Hydropis Uteri & Conceptionis . c. 168. Curatio Hydropis Uteri. c. 169. &c.
Uteri Inflammatio, ejufque Signa & Curatio. c. 157. Inflammatio & Gangræna in Puerperis. c. 268. &c. Injectio. c. 1325.
Uteri Inflatio quid. c. 164. Ejus Cauffæ & Signa. c. 165. Curatio. c. 166. &c.
Uteri Procidentia vera an dari poffit. c. 151. &c. Morbus eft Vaginæ Uteri. c. 152. Illius Cauffæ. c. 152. &c. Signa. c. 153. &c. Curatio . c. 154. &c. Uteri Vaginæ Repofitio. c. 154. Adftringentia. c. 155. Globuli cerei. Annuli. c. 156. Abfciffio. c. 156.
Uteri Suffocatio, Afcenfio, Strangulatus. c. 215. v. *Hysterica Affectio*.
Uteri Tumor hydropicos. *Obf.* c. 1269.
Uteri Vaginæ Anguftia, ejufque Cauffæ & Curatio. c. 85v.
Uteri Ulcera, corumque Cauffæ, Signa & Curatio. c. 158. Injectio. c. 1325.
Uva Crifpa. d. 581. 582. H. Defcriptio & Ufus. *ibid.*
Uva Inverfa. c. 576.
Uva Spina. d. 581. 582. H.
Uva. d. 572. 593. L.
Uva paffæ funt Muftum concentratum. a. 889.
daz *Webethan*. *Obf.* c. 1085.
Vulnus quid. c. 447. Vulnerum Pus ab Acido. a. 79. 785. &c. Vulnera in Ulcera facilè tranfeunt. a. 1437. Vulnerum *Differentia*. c. 447. Vulneris in genere *Signa*. c. 447. &c. Vulnerum *Prognofis*: lethalia ne fint, an non lethalia. c. 448. &c. Quorum Vifcerum Vulnera lethalia fiot. c. 449. &c. Vulnera Cyftis felleæ cur lethalia. a. 205. *Curatio* Vulnerum in genere. c. 451. &c. Hæc à Naturæ Balfamo pendet, cooperante Chirurgo. c. 451. &c. Acor vitiofus Vulnerum confolidationem impedit. c. 451. Quntupliciter Acor ifte vitiofus reddatur. c. 453. &c. Balfamum Naturale confervatoria. c. 454. Vulneraria quæ. c. 455. An Digeftiva & Suppuratoria, binc Mundificantia, & denique Sarcotica, & Conglutinantia adhibenda fint in Vulnerum Curatione. c. 455. &c. Heterogeneorum Corporum è Vulneribus extractio. c. 457. Tendo vel Nervus Venæfectione læfus quomodò curandus. a. 579. c. 474. 475. Fafciarum Ufus. c. 457. Suturæ quando faciendæ & quomodò. c. 458. &c. Turundarum in Vulneribus Ufus. c. 458. &c. Turandarum Abufum *C. Magatus* notavit: quando fint in Vulneribus adhibendæ. c. 459. T. Ex Lino, non ex Goffypio parandæ, & quarè. c. 459. V. Sarcotica & Epulotica in fpecie. c. 460. 461. Y. *Vulneraria* in fpecie. c. 461. &c. Potiones. c. 461. &c. Injectiones. c. 462. Olea & Balfama. c. 463. Unguenta. c. 463. &c. Emplaftra. c. 464. Interna in Vulneribus exhibenda. c. 464. &c. Vini Spiritus an in Vulneribus tutò adhibeatur. c. 465. Z. Vulnerum Curatio Magnetica. c. 466. &c. Curatio per Unguentum Armarium ex *Gaffendo*. a. 770. D. Vulnerum Sectio an, quando, & quomodò peragenda. c. 467. B. Vulnera Venenata qua Cautela exugenda. a. 986. E. Vulnus à rabido Animali inflictum quomodò tractandum. b. 1621. 1630. *Diff.* c. 471. &c.
Vulnerum Symptomata, eorumque Curatio c. 478. &c. Inflammatio. Eryfipelas. Caro luxurians. c. 478. Dolores. Synoviæ fluxus. c. 479. Convulfio. Atrophia. Febres. c. 480. &c.
Vulnera Capitis, eorumque Curatio. c. 476. &c. Si Cranium læfum fit, & adfit Contrafiffura. c. 477.
Vulnus Cranii & Cerebri. *Obf.* c. 1147.
Vulnera cum Contufione, eorumque Curatio. c. 467. &c.
Vulnera Maligna & Venenata, eorumque Curatio. c. 470. &c. Si ex Morfibus Animalium Venenatorum facta fint. b. 1621. 1630. *Diff.* c. 471. &c.
Vulnera Nervorum. c. 473. Illorum Curatio. a. 579. c. 474. &c.
Vulnera Pectoris, eorumque Curatio. c. 475.
Vulnera Sclopetorum. c. 468. An Ardoris fenfum excit ex Calore Globuli plumbei explofi. c. 468. C. Illor Curatio. c. 469. &c.
Vulnera Tendinum quomodò Sutura curanda. a. 579. c. 47
Vulnera Venarum & Arteriarum, eorumque Curatio 472. &c.
Vulnera ab Urfo inflicta. *Obf.* c. 1066.
Vulneraria Medicamenta quæ. a. 607. c. 455. 461. &c 843. &c. Quomodo operentur. a. 785. &c. c. 454. d. 32. Vulneraria in Dyfenteria. b. 260. &c. In Emp mate. b. 1116. In Sputo Sanguinis. b. 1146. In M Cruento. b. 1240. Vulneraria an in Ulceribus locum beant. c. 486. In Herniis. c. 686. &c. (v. *Hernia*.
Vulneraria. Decoctum Vulnerarium. c. 1295. Clyfma V- nerarium. c. 1321. &c. Balfamum Vulnerarium. c. 1 d. 939. v. *Decoctum*. *Potio*. *Balfamum*.
Vulpes. Ejus Vires medicæ. d. 888. &c. Pinguedinis U d. 890. X. Pulmonis. c. 728.
Vultur. Ejus Vires. d. 910. Defcriptio. d. 910. C.
Vulva Ruptura in Puerperis, ejufque Curatio. c. 257. Dolor atrociffimus curatus. c. 934.
Vulva Dolor. *Obf.* c. 1073.
Vulvaria. d. 140. H.
Uvula Exulceratio, ejufque Remedia. b. 1030.
Uvula Prolapfus & Inflammatio, ejufque Curatio. b. 1 Gargarifma in Prolapfu Uvulæ. c. 1326.
Uvularia quæ Planta. d. 103. Z.
Uvularia Tragi, & *Tabernæmontani*. d. 581. Ejus Defcriptio. d. 582. G.

X

X*Anthium Diofcoridis*. d. 75. 76. V.
Xerophthalmia quid. b. 1091. I.
Xiphion a Gladiolo differt. d. 257. R.
Xyloaloes. d. 26. 27. C. c. 764.
Xylobalfamum. d. 73. 74. Ejus Succedanea. d. 601. Q.
Xylocaffia. c. 764.
Xylon Arboreum & Herbaceum. d. 87. H.
Xylofteon. d. 107. C.
Xyris. d. 518. S.

Y

Y*Pecacuanha* Radix Brafilienfis. Ejus Species, An fis, Ufus. d. 761. T. Specificum Antidyfentericu c. 624. C. Vomitorium tutum. c. 1241. I.
Yucca Farina. c. 429.

Z

Z*Affranone* quid. d. 191. D. 712. O.
Zarzaparilla. v. *Sarfaparilla*.
Zebellina. d. 870. I.
Zedoaria. Species, Vires. d. 582. c. 575. Specificum q continet adverfus Miafmata metallica. a. 360. T. Zed ria longa, & rotunda. d. 584. H.
Zenexton è Rubeta *Helmontii*. c. 602.
Zenith Juvenculatum. d. 841. c. 730.
Zephyri unde dicti, illorumque effectus. c. 774.
Zerumbet Serapionis. d. 584. H.
Zibetum. a. 755. Ejus Ufus. c. 795.
Zibetum Occidentale quid *Paracelfo*. a. 384. d. 849. c. 7
Zibiba. d. 572. c. 810.
Zincum. Ejus Vires, & Præparata. d. 1276. c. 841.
Zingiber. a. 611. d. 584. Plantæ Defcriptio, ex *Rajo* 584. I. Radicis Officinalis Defcriptio & Vires. d. I. c. 715.
Zingiber fylveftre. d. 584. H. I.
Zizyphus Arbor, ejufque Fructus Jujubæ. d. 294. C.
Zona quid *Scribonio*. c. 846. *Diff.*
Zoologia. d. 785. &c. Ejus quatuor Claffes. d. 786. &c.
Zofter quid. c. 411. H. 846. *Diff.*
Zygomatici Mufculi. a. 139.

F I N I S.